Digitized by Google

BIBLIOTECA NAZ.
Vittorio Emanuele III
XXVIII
D
1
NAPOLI

XXVIIII.
3:
1.

Digitized by Google



L. Moreau ſculp.

Digitized by Google

CAII PLINII
SECUNDI
NATURALIS HISTORIÆ
LIBRI XXXVII.

INTERPRETATIONE ET NOTIS ILLUSTRAVIT

JOANNES HARDUINUS SOC. JESU,

JUSSU

REGIS CHRISTIANISSIMI

LUDOVICI MAGNI,

IN USUM

SERENISSIMI DELPHINI.

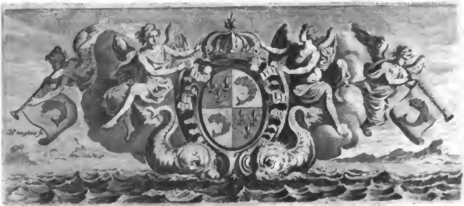
Bibliothecæ vetere Collegij Neapol. Soc. Jesu
Catalogo inscriptus Anno 1691

PARISIIS,
Apud FRANCISCUM MUGUET, Regis & Illuſtriſſimi Archiepiſcopi Pariſienſis Typographum.

MDCLXXXV.

CUM PRIVILEGIO REGIS.

Digitized by Google



SERENISSIMO

DELPHINO
LUDOVICI MAGNI
FILIO

JOANNES HARDUINUS, E SOCIETATE JESU.

I*Mmenſas rerum naturæ opes tibi offero*, SERENISSIME DELPHINE: *quas cum Veſpaſiani filio majori natu Plinius Secundus olim di-*

ã ij

Digitized by Google

caret, dignum Imperatoria patris majeſtate, dignum utriuſque faſtigio donum dediſſe viſus eſt. Credi aliis utique naturæ divitias nefas omnino eſt, quam quos tutores curandis populorum bonis, locupletandiſque mortalibus, naturæ parens & auctor inſtituit. Quod ſi naſcentem primo hunc Plinii partum dicari potiſſimum idcirco Tito oportuit, cujus illa fertur inter Palatinos ſuos vox plena numinis, diem ſe perdidiſſe, quo die neminem beneficio devinxiſſet: quanto nunc idem eſt potiori jure, cum deterſo ſqualore nitidus iterum, ut olim, emergit, tibi vel Patri nuncupandus: quorum beneficia, (quod eſſe ſummum poteſt Pincipis æque ac ſubditorum votum,) & numero tam multa

Sueton. in Tito, cap. VIII.

Caſſiod. III. epiſt. XI.

ſunt, ut iis nullus non dies plenus excurrat: & genere ſuo tam illuſtria, ut eadem ubique præſtita radient? Quid enim aſſerta per patrem magno proborum omnium plauſu religio, qua nihil eſt in omni bonorum genere præſtantius? quid everſa in regni viſceribus tot impietatis delubra? quid ſacra tot in oppidis, ſive ſubjectis, ſive fœderatis, atque in arce ipſa hæreſeos, reſtituta? quid nuper remiſſa ſponte ſemel iterumque vectigalium pars haud exigua? quid tot nobilium turmæ, hoc eſt, ſpes Gallici nominis ac roboris, ad ſubſidium bellorum, ad pacis ornamentum, regiis largitionibus altæ & educatæ? Quid inter graviſſima bella, Batavicum, Belgicum, Germanicum, Sequanicum, Siculum, Hiſpanienſe, Algeria-

Digitized by Google

num , Americanum , aliaque ſine ulla offenſione confecta , ſumma interim Galliæ tranquillitas ? quid felicitas publica de LUDOVICO MAGNO *credi aliud ſinit ac jubet , quam etſi is omni regia dote pollet, tum maxime tamen communis omnium parentis Dei vicarium agnoſci, cum & ſe patriæ parentem approbat , & in deliciis ſubditos, ceu liberos, habet ? Dum tu interim,* DELPHINE OPTIME, *ingentibus veſtigiis patris inſiſtis : ac triſtes alioqui futuras hac tempeſtate Camenas reſpiciens ,fovens ,ſuſtentans , ut facis, nos eo veluti proludio ad majorum etiamnum ſpem rerum excitas , quibus patrem, quantus quantus eſt, tuo pariter ſæculo repræſentes. Delicias enimvero*

generis humani, litterarum alumnum, ac nutritorem bonarum artium, nunc ſi quis appellet: an Titum is indicaſſe magis, quam te, exiſtimetur: cui has appellationes tot dotes egregiæ, tot eximia in orbem univerſum promerita aſſerunt? Vt candor ille animi, ut illa ſuavitas morum, tam apte conveniens cum hac Sereniſſimi appellatione, quæ tui legitima præfatio eſt, dum Majeſtatis nomen perſeverat in patre: ut hæc, inquam, decora atque inſignia, hanc ſempiternam fore, qua veſtro nunc beneficio fruimur, pacem ſerenitatemque, haud dubie adpromittunt! ut palam hæc faciunt haud te magis ad Galliæ præſidium, quam terrarum orbi ad amorem, ad delicias, ad venerationem, cæleſti mune-

Sueton. de Tito, cap. I. & III.

re ac conceſſu datum ! Ecquando jam litteræ , quando hæ pacis artes vel arreptæ avidius , vel cultæ laborioſius , vel glorioſius dotatæ atque locupletatæ , quam cum inſtitutioni tuæ ſervierunt ? Teſtes antiqui tot ſcriptores , quos in Palatium ipſe deduxiſti , quos triumphare in purpura voluiſti, poſtquam in pulvere diu jacuerant : in quibus verſandis diligens in primis aſſiduuſque viſus es : ut deinceps ſorderent privato nemini , qui Principi placuiſſent. Hæc videlicet immortalia beneficia ſunt : non uni conceſſa Galliæ , ſed orbi terrarum univerſo : nec ad brevem temporis moram , ſed ad perennitatem ævi ſempiterni manſura : quæ nullo non die auctorem ſuum ingerent & inculcabunt : in

animo

animo ſemper, quia ſemper in uſu futura. Atqui nihil in iis voluminibus, quæ tibi dicata ante hunc diem, ſparſum occurrit propemodum, quod non in iſto prædivite rerum omnium penu, quem in præſenti ſiſtimus, multo ſit uberius ſplendidiuſque collectum. Sive Latini ſermonis elegantiam, ſive ſententiarum majeſtatem, ſive ſtili acumen, ſeu rerum denique uberem copiam deſideres, unus omnium vicem præſtare Plinius jure poſſit. Quare quin tibi placeat vehementer, aut quin abs te gratiam impetret, quam reliquis haud conferendis cum eo præſtitiſti, omnino non diffidimus. Nos vero certe delectet in primis neceſſe eſt argumentum multiplex in quo verſatur: quod tuarum paternarumque

é

virtutum ſuaviſſimam nobis ſubinde ac jucundiſſimam recordationem injiciat. Quid enim? Sempiterni nos ſtellarum curſus, occultæque ſiderum vires, primo operis hujuſce limine ad ſui admirationem trahunt? Aufert illico retrahitque animum felix imperii paterni curſus, ac Solis efficientiæ veſtra conſimilis in ſubditos benignitas: digredique ſubito cogit a cælo haud diſparis in terris miraculi contemplatio. Terræ deinde ipſæ luſtrantur: ac gentium, populorum, urbium, veluti nomenclatura quædam cenſuſque peragitur? Occurſat ſubinde veriſſima hæc cogitatio, utrumque tot populis, orbi huic utrumque regendo parem, ex quo ſub grandi paternarum virtutum magiſterio Delphinus adolevit. Medendi

denique vires percenſentur, quas herbis, frugibus, ſilviſque ipſis, inenarrabili benignitate natura inſeruit? Ecquis tum non animo reputat, quemadmodum omnibus malis humanis, quod precabatur olim Auguſto Valgius, una Principis noſtri medeatur majeſtas? Ecquis non ſimul hanc perſeveraturam in herede filio felicitatem ſpe præcipit, in quem a patre tum virtutes reliquæ innumeræ, veluti ex montium jugo flumina, profluxerunt: tum ea inprimis, quæ hic una dominatur, ceteraſque una complectitur, beneficentiſſima indoles, caritaſque patriæ? Vides hinc autem, SERENISSIME DELPHINE, *quo inſtructum apparatu, quibus copiis ornatum hoſpitem Plinium ſis excepturus:* Plin. lib. xxv. ſect. 11.

é ij

quam vel eo nomine acceptus tibi, quam jucundus nobis, non eſſe ille omnino non poſſit. Quare dum tuas ille fores pulſat, admiſſionis hujus auctorem factum eſſe me vehementer lætor: quod cum mihi muneris aliquid eſſet optandum, quod Societatis noſtræ nomine ac vice offerrem: quæ eſt innumeris maximiſque LUDOVICI MAGNI *benevolentiæ obſtricta vinculis: Mundus ipſe, quem ſuo Plinius eſt complexus opere, ſua ſponte oblatus eſt: in quo nos mundi alterius cujuſdam, hoc eſt, innumerabilium virtutum veſtrarum ſymbola adumbrataſque effigies: tu lætitiæ publicæ, ac privatim noſtræ, argumenta recognoſcas.*

Digitized by Google

LECTORI.

Festivum illud quidem, ſed & veriſſimum eruditorum effatum eſt, in Plinianum opus cadere illum aptiſſime de nave ac muliere Comici vatis jocum:

Negotii ſibi qui volet vim parare, Plaut. in Pœnulo.
Navem ac mulierem, hæc duo comparato.
Nam nullæ magis res duæ plus negotii
Habent, forte ſi occeperis exornare.
Neque unquam ſatis hæ duæ res ornantur.
Neque ulla eis ornandi ſatis ſatietas eſt.

Annon enim prodigii ſimile eſt, rem tot tractatam curis ac vigiliis, minimam uſque adhuc conſummationem habuiſſe? ut quamvis priorum interpretum nonnulli terſum ſe & integrum exhibere Plinium jactitarint, Lucinam eos, quod ille ait, inclamaſſe fetu nondum concepto eventus edoceat? nihil ut ad hunc diem opere illo depravatius, nihil inquinatius in lucem exierit: & in Pliniano adhuc agro,

Interque nitentia culta,
Infelix lolium, & ſteriles dominentur avenæ.

Quare Pliniani operis emaculandi, explanandique provincia depoſita fere ab eruditis eſt, quorum in animis ſcilicet inſedit penitus ea perſuaſio, vel quantacumque diligentia, vel quam longiſſimo ævo, vel quam diuturnis vigiliis, exhauriri vix unquam hunc laborem poſſe.

Nos igitur, ſi quod ambuſtum hactenus, truncum, mutilumque exſtitit, nunc id terſum opus omni ex parte ac nitidum, atque integritati ſuæ poſt tot ſæcula, poſt tot eruditorum ſudores, veluti poſtliminio reſtitutum: ſi emendatiſſima, quæ mendoſa hactenus: ſi explanata omnia, quæ tetris adhuc obducta tenebris credebantur, hoc operis hujuſce limine profitemur: quis non arrogantius, ambitioſiuſque dictum, quam verius putet? Atque id tamen ipſum niſi maxima ex parte ſit præſtitum, quis non noſtram inaniter collocatam operam, ac ſpem deinde eruditorum deluſam exclamet? Plane ut ſi plura polliceri videar, quam tot ingeniorum lumina videre potuerint, fides: vel ſi minus præſtem, quam ſit hominum exſpectatio, fama hic noſtra periclitetur, exiſtimatioque operis.

Dicam tamen, nihil reprehenſionem veritus, aut jactantiæ notam: quanto ſum illis, qui ante me in hac arena deſudarunt, ingenio induſtriaque inferior, tanto me plus laboris & diuturnæ curæ, quæ in hoc ſtudiorum genere potiſſimum dominatur, tanto plus adeo opis ad operis hujus abſolutionem attuliſſe. Facere itaque id ſum aggreſſus, quod ante me nemo, ut ſilvam hanc litterariam, quanta quanta eſt, totam percurrerem, luſtra ſcrutarer, monſtraque errorum omnia, quibus ea ſcateret, minora quidem quam Herculea, ſed multis longe partibus plura, profligarem.

Debet hujus operis ſuſcipiendi expoliendique conſilium litteratorum reſpublica Excellentiſſimo viro CAROLO SANCTAMAURÆO, Duci Montauſerii, non civili modo militarique prudentia inclyto,

qua præter claritatem generis viam ſibi ad gratiam Principis & ſummos honores fecit: ſed litteratæ etiam ſapientiæ alumno ac patrono : cui ſe ille ſic addixit, ut jam ſtudia & humanitatis artes per ipſum in Gallia patriam, ſanguinem, ſpiritumque receperint: qui cum eſſet ab Chriſtianiſſimo Rege LUDOVICO MAGNO Sereniſſimi Delphini inſtitutioni præpoſitus, ut ei veterum monumenta omnia pernoſcendi cupiditatem afflavit, ſic privata illius ſtudia ut in publicam ſimul orbis totius redundarent utilitatem, auctor fuit. Acceſſit etiam viri Illuſtriſſimi JACOBI BENIGNI BOSSUETII, Condomenſis olim, nunc vero Meldenſis Epiſcopi, auctoritas: quem virum cum divinis pariter humaniſque litteris perpolitum inter doctiſſimos eloquentia, inter eloquentiſſimos doctrina excellere toties LUDOVICUS MAGNUS per ſe didiciſſet, quoties e ſacris pulpitis perorantem audierat, Gallia interim univerſa non concionibus modo, ſed ſcriptis quoque plurimis ad coërcendam hæreſim voluminibus applaudente, eum LUDOVICO filio Præceptorem adſcivit. Nec minus fovit induſtriam noſtram humanitate ſua Vir Clariſſimus PETRUS DANIEL HUETIUS Alnetanus Abbas, quem ſingulare acumen ingenii, mira ſuavitas morum, omne doctrinarum genus, librorum quos publici juris fecit, copia & eruditio, commendavit orbi, & qui maximum orbis judicio calculo pondus adjecit, intelligentiſſimo Principi LUDOVICO MAGNO a quo vocatus in partem tanti muneris eſt, moderandorum Sereniſſimi Principis ſtudiorum.

Nos igitur tantorum virorum, quibus ſuas publi-

caſque ſpes LUDOVICUS MAGNUS commiſit, auctoritati paruimus, conſiliis morem geſſimus: ut quantum id oneris eſt in Plinio illuſtrando fidenti animo ſubiremus, & ſpartam hanc, quanta quanta eſt, exornandam aggrederemur.

Non fraudabimus tamen merita laude priores, quorum aliquæ fuere in hoc ipſo negotio partes: & quanquam haud tritæ ab ipſis orbitæ inſiſtimus, ſingulos tamen cum honoris præfatione juvat hoc operis aditu appellare: ut quid ab illis primo præſtitum, quid a nobis deinde ſit adjectum operæ, quibus gradibus ad hanc operis abſolutionem perventum ſit, palam fiat. Sunt videlicet veterum ſcriptorum libri; ac Plinii in primis, eodem quo arva fato: niſi cura verſentur ſæpius diligentium virorum, ſentes alunt & monſtra, quibus tollendis e medio Hercules non unus ſit ſatis. Itaque quid illi primum, quid nos deinde profecerimus, & quibus uſi ſimus adjumentis, breviter commonſtrandum.

Ut primum divino munere typis edendi libros ars eſt conceſſa mortalibus, publicandi ſtatim Pliniani operis mentem viris cum nobilitate tum omni virtutum ac doctrinarum genere clariſſimis Numen injecit. Quanquam alias nemo tam obſcurus fuit, quin illuſtris eſſe cœperit, poſteaquam huic operi manus admovit. Vulgavit igitur illud omnium primus JOANNES ANDREAS Valerienſis Antiſtes in Corſica. Hunc ille primus omnium agrum aravit: ſed ſentibus, ut ita dicam, adhuc reliquit, rubiſque pleniſſimum: quos extirpare deinde conatus eſt, nec infelici omnino exitu, vir genere, opibus, dignitate, ingenio,

ingenio, eruditione inſignis, HERMOLAUS BARBARUS, Patriarcha Aquileïenſis, idemque poſtea in numerum Purpuratorum Patrum adlectus. Is quidem anno MCCCCXCII primum, iterumque adjectis anno ſubſequente Caſtigationibus ſecundis, lucubratione viginti duorum fere menſium, circiter quinquies mille craſſiora ſanaſſe ſe vulnera gloriatur. Sed poſt meſſem adeo uberem, prædiviti adhuc & ampliſſimo ſpicilegio locum reliquit, ſi qui ſagacius indagare vellent: & ipſe in iis quæ attigit, ſæpe nimium conjecturæ; memoriæ etiam plus quam hominem deceat, tribuit: uti paulo acerbius eam ob rem invectus in eum Pintianus olim exprobravit. Sed conceſſa facile venia μνημονικῶν ἁμαρτημάτων, quod minus mirum ſit memoriam excidere aliquarum rerum, quam conſtare omnium: at non venia dignus æque, cum neglectis veterum exemplarium veſtigiis, & priſcarum ante ſe editionum ſecurus, plurima pro arbitrio, erudite magis quam caute ac vere, mutavit, vel plane peſſumdedit: cum plurima ex iis quæ caſtigavit, non errata illa ſint, ſed parum intellecta. Tantum nihilominus auctoritati Barbari ſubſecuta ætas, eruditionique tribuit, ut conjecturas illius, ceu totidem κυρίας δόξας in contextum inſeruerit, unde eliminandæ a nobis variis argumentis fuere. Senſit jamdudum hanc labem operi Pliniano illatam auctor Epigrammatis alias haud perelegantis, in Commentarios a Stephano Aquæo editos, de quibus agendum mox erit. Sic enim ille:

In epiſt. ad Alex. VI. Pont. Max.

In Obſerv. Plinianis, ad lib. 12. cap. 2.

Dum facere Hermoleos medicinam Barbarus optat
Non paucis lacero vulneribus Plinio:

Digitized by Google

Perlæſum gravius conjecta vulnerat arte:
Nec minus incauta plurima turba manu.
In tantum ut Latio jam deploratus abiret,
Ob multa in Stygias vulnera feſſus aquas: &c.

Felicior aliquanto SIGISMUNDUS GELENIUS, qui uno duntaxat archetyporum præſidio, collatis inter ſe exemplaribus, non pauca reſtituit, quæ Hermolao latuerant, ediditque caſtigationum volumen haud contemnendum, anno MDXXXV. Vetuſtorum is auctoritati codicum ac fidei tantum tribuit, quantum detrahere iiſdem viſus eſt Hermolaus. Hic enim ſua profert in medium, ductis ex multigena lectione conjecturis: Pliniana Gelenius ex conditivis duobus libris revocata affert, nec multa illa tamen, ſed ſatis proba.

Gelenii methodum ac rationem imitatus deinde anno ſubſequente RHENANUS, cui prænomen BEATO, vel BILDIO fuit. Is e mendis pariter & ruinis veterum exemplarium germanam eruere ſcripturam quibuſdam in locis conatus eſt, hoc eſt, aurum colligere ex ſtercore: atque in Pliniana præfatione, prioribuſque libris quatuordecim, opellam ſuam quantulamcumque paſſim commodavit.

Quadriennio poſt STEPHANUS AQUÆUS (vulgo apud ſuos *De l'Aigue, de Beauvais,*) Biturico Galliæ agro oriundus, vir nobilis in primis, ac militia quoque exacta egregie ſordidus, Commentarios ſcripſit in omnes Plinii libros: ſed mole magis quam eruditione inſignes. Nec vero emendationes ullas habet, quam quas a Rhenano mutuatus eſt: & ea fere in quibus ſalebrarum eſt aliquid aut ambagis, ſolet is,

ceu foveam, ſecurus prætergredi.

Anno MDXLIV. FERDINANDUS NUÑNEZ DE GUZMAN, ex perilluſtri Guzmanorum familia, patre Præfecto ærario Regis Hiſpaniarum, PINCIANUS a patria Salmantica ſcilicet, quæ & Pincia dicta, cognominatus, Obſervationibus ſuis, qua MSS. codicum ope, qua veterum auctorum lectione univerſum Plinii opus, præter librum poſtremum, reddere limatius aggreſſus eſt: ac ſi Lipſio credimus, *per Plinii ſexcentas ſalebras & æſtuantia vada pervaſit, felici quodam ingenii & judicii vento.* Elect. lib. 2. cap. 8. Uſus eſt MSS. duobus, Salmanticenſi, & Toletano: probatis illis quidem, ſed mutilis magna ex parte, ac truncis. Contulit cum Plinio e priſcis auctoribus aliquos: ſed ita ut neque Græcos ſua lingua conſuluerit, (id quod de Dioſcoride in primis animadvertimus,) & ad ceterorum mentem Pliniana ſæpe ſcripta torqueat, textumque plane invertat, cum expedire ſe aliter nequit, nodumque ſcindat, cui ſolvendo ſe non eſſe parem intelligit, audaci magis quam laudando conatu. Fateri tamen illum neceſſe eſt, vel paulo, quam Barbarus fuit, religioſiorem fuiſſe, qui conjecturas ſuas Pliniano operi ſponte non inſeruerit: vel haud æque inſtructum ab amicis, quibus inventa ſua ſic probaret, ut ea in contextum adderent.

Fuit modeſtiæ aut ſortis non omnino abſimilis JACOBUS DALECAMPIUS, Cadomenſis e Neuſtria, non infimæ notæ ævo ſuo Medicus: qui cum duplicis generis notas in Plinium ederet, alteras emendandi cauſa, alteras illuſtrandi: priores margine libri coërcuit, juſſitque intra eos fines continere ſe ſe, nec ir-

rumpere in contextum. Et ſunt ſane omnes audaciuſculæ conjecturæ, nec ullæ omnino ſat felices. *Dalecampius*, aïebat olim nonnemo, *vir alioqui bene doctus*, *Plinium emendandum & excudendum ſuſcepit : ſed qua eſt audacia, omnia invertet & corrumpet : quia, quod multi ſolent, ſi hoc illudve vocabulum non arridet, ſtatim immutat, ac ſæpe in deterius.* Vates fuit : nec pauciores idcirco cum eo fere, quam cum amanuenſibus, qui Plinium corrupere, conſerendæ nobis pugnæ fuerunt.

Scalig. in Scaligerianis.

Quod ad poſterioris generis Notas ab eo editas attinet, nec perpetuas illas fecit, nec ſatis argumento accommodatas, & pleraſque etiam plenas inanitatis ac falſitatis. Nam neque Coſmagraphica omnino, nec Geographica fere attigit, quæ pars operis iſtius haud minima, niſi ut corrumperet obiter falſis oppidorum ac regionum interpretationibus. Ex Hadriano Junio deinde, Cælio Rhodigino, Alexandri ab Alexandro Genialibus diebus, atque iſtiuſmodi ſectæ hominibus, ubi ſe vel minima aura offert, multa congerit & confercit, quæ ad eruditionis famam aucupandam valeant aliquid ſane, ſed ſint eadem a Pliniani operis illuſtratione aliena quam maxime. In re deinde herbaria, vir alioqui in eo genere, ut præ ſe tulit, exercitatus, qui volumina duo ingentia hoc de argumento effudit, mirum quot in errores ipſe inciderit, quot Plinio idem objecerit, quorum expertem eum & immunem eſſe ſuis locis docturi ſumus. Sed incredibile dictu eſt, quot in re medica, hoc eſt, in ea arte in qua excellere potiſſimum illum decuit, σφάλματα admiſerit : ſive cum medicamenta a Plinio

propoſita perperam accipit: ſive cum allatis variorum codicum lectionibus, incerta ea remedia facit: ſive cum ex iiſdem correcto vel corrupto potius Plinii contextu, medicamenta falſa pro veris obtrudit: ſive denique cum præpoſtera interpretatione Pliniana placita ad genus morbi transfert plane diverſum ab eo quem Plinius intellexit: & interpunctione perverſa remedia permiſcet permutatque, nimium ſane quam periculoſe. Atque hæc tamen opera eſt, in qua ſudaſſe ſe & anhelaſſe, ærumnamque decennalem perpeſſum eſſe, in præfatione operis conteſtatur.

At non omni ex parte nihilominus aſpernandus viri labor. Debemus enim ei antiquiſſimi codicis, qui Chiffletii fuit, Medici Veſontini, varias lectiones, quas ſumma fide ac diligentia margini ſuæ editionis attexuit: alteriuſque, qui Cujacii fuit. Et ambos utique, ubi opus erit, in teſtes advocabimus adſtipulatoreſque Emendationum noſtrarum.

Hi fere ſunt qui totum opus percurare quoquomodo aggreſſi ſunt: ceteri, quorum eſt ingens turba, vel locos duntaxat aliquos ſaltuatim ex toto opere delibatos, ac veluti in tranſcurſu attigere: vel particulam aliquam ex tam immani corpore reſectam delegere, in qua elaborarent.

Priorum e numero familiam ducit PHILIPPUS BEROALDUS, qui notulas breves editioni Parmenſi ſubjunxit, tribus ferme pagellis comprehenſas.

Annotationum Centurias duas, pauciſſimis quibuſdam librariorum mendis velut in tranſcurſu ſubnotatis, conſcripſit M. ANTONIUS COCCEIUS SABELLICUS, Bibliothecæ, quam Venetiis Beſſa-

Digitized by Google

rion publicarat, Præfectus : in quibus ſunt admodum pauca ſcite animadverſa : cetera conjecturæ omnino infelicis.

ROBERTUS DE VALLE, Rothomagenſis, Compendium, ſive Excerpta e Plinio, & Plinianorum difficilium in Naturalis Hiſtoriæ libris expoſitionem, ad Renatum Carnotenſem Epiſcopum inſcripſit, anno M D. opus nullius eruditionis, nulliuſque fructus, aut pretii.

Adde his RAPHAELEM VOLATERRANUM, in libris de Geographia : GUILLELMUM BUDÆUM, in libris quos de Pandectis inſcripſit, & quos de Aſſe : HADRIANUM TURNEBUM in Adverſariis, alioſque Criticos, qui ſuas animadverſiones, miſcellaneas obſervationes, racemationeſque, vel una aliqua in Plinium obiter adjecta nota nobilitari, ſymbolamque ſuam dare in hanc veluti cœnam decori ſibi eſſe duxerunt. Adde iterum, ſi lubet, ANTONIUM NEBRISSENSEM, quem in obſcuriora Plinii loca, & JOANNEM ANDREAM STRANEUM, quem in omnes Plinii libros, & CHRISTOPHORUM LONGOLIUM, quem in undecim priores, exaraſſe Annotationes aïunt : ſed eas hactenus ineditas, ut quidem remur : uti & DIGUILI Grammatici excerpta ex Solino & Plinio, quæ in membranis exſtare Salmaſius aït, in Exercit. ad Solin. pag. 4. D. DE AYLVA ſimiliter, (forte, de Sylva) Friſiii Medici, Commentarios in Plinium, quos laudat Muntingius, opere ſingulari de herba Britannica, pag. 121. nec vidimus, nec vulgatos putamus.

Jam qui partem hujus operis aliquam ſibi ſumpſe-

Digitized by Google

re, ut in ea potiſſimum elaborarent, hi fere ſunt :

IN PRÆFATIONEM AD TITUM.

Marinus Becichemus Scodrenſis, anno mdxix.

Nicolaus Perottus Epiſcopus Sipontinus, auctor Cornucopiæ : quo opere ea elucubratio continetur, pag. 1033. cum Cornelii Vitellii in eandem Plinii Epiſtolam annotationibus.

Franciscus de Villalobos, Gloſſam Naturalem edidit in Plinii Hiſtoriæ Naturalis primum & ſecundum librum, Compluti, apud Mich. de Equia, mdxxiv. *in folio.* Nec ſcriptoris hujus, nec trium ſubſequentium lucubrationes in manus noſtras adhuc pervenere.

Martinus de Figueredo. Commentum in Plinii Naturalis Hiſtoriæ Prologum. Oliſipone, mdxxix. *folio.*

Antonius Ferrariensis, laudatus a Pictorio in ſcholis ad Marbodei librum de gemmis, fol. 38. quem librum Pictorius edidit, anno mdxxxi.

Antonius Flaminius. Sunt qui Lucii prænomen fuiſſe ei velint. In Plinii proœmium Naturalis Hiſtoriæ commentariolum ſcripſiſſe perhibetur.

Hadrianus Turnebus, qui ſuas in Præfationem Plinii notas debere ſe Viro Cl. Guillelmo Pellicerio Monſpeſſuli Epiſcopo profitetur.

Polycarpus Palermus Veronenſis, libros tres, De vera C. Plinii Secundi patria, atque ea Verona, ſcripſit, ad eum præfationis Plinianæ locum, *Catullum conterraneum meum :* quibus Pauli Cigalini Medici Novocomenſis, & aliorum, ſententia confutatur. Veronæ, mdcviii. 4°.

Digitized by Google

IN LIBRUM SECUNDUM.

GEORGIUS VALLA, Venetiis MDII. in 4°. Neque hujus Commentarium videre adhuc licuit.

JACOBUS ZIEGLERUS, Bavarus. Baſileæ, MDXXXI. *in folio.* Addita eodem volumine GEORGII COLLIMITII, & JOACHIMI VADIANI in eundem librum ſecundum ſcholia quædam.

JACOBUS MILICHIUS, Mathematum Profeſſor, in ſchola Vittembergenſi, anno MDXXXIV. in 4°.

RODOLPHUS GOCLENIUS, Marpurgi Cattorum, MDCXII. in 12°.

IN LIBRUM SEPTIMUM.

EDUARDUS FERNANDEZ, paraphraſin edidit Hiſpali ad hunc Plinii locum, cap. 50. *Atque etiam morbus eſt aliquis per ſapientiam mori.* Et Apologiam deinde pro ſua illa paraphraſi, adverſus Joan. de Luna Vega, Doctorem Medicum.

FRANCISCUS XIMENEZ GUILLEN, *Quid ſit per ſapientiam mori* apud Plinium, Hiſpali quoque publicavit, cum Apologia pro ſua expoſitione, adverſus Joannem de Luna.

JOANNES DE PINEDA, e Societate JESU, *De C. Plinii loco inter eruditos controverſo, Atque etiam morbus eſt aliquis per ſapientiam mori.*

IN LIBRUM NONUM.

FRANCISCUS MASSARIUS Venetus, in librum Plinii nonum Naturalis Hiſtoriæ, de natura aquatilium Commentarium edidit. Prodiit Baſileæ primum anno MDXXXVII. 4°.

Scholia in Plinium & Oppianum de Piſcibus CÆSARIUS edidit

edidit Argentorati, MDXXXIV. 4°.

IN LIBRUM UNDECIMUM.

Nicolaus Rigaltius, in laudem Card. Barberini, cujus in ſtemmate gentilitio viſuntur apes, hujus libri particulam eam quæ de apum natura agit, ad fidem MSS. codicum emendatiorem ediſſe perhibetur, haud illa tamen adhuc viſa nobis.

IN LIBRUM DECIMUM TERTIUM.

Caput illud quod in papyri Ægptiacæ explicanda natura ac forma eſt, ſingulis commentariis Melchior Guillandinus & Josephus Scaliger proſecuti ſunt, inter ſe convitiis etiam digladiantes de vero loci ejus intellectu, quem neuter plane eſt aſſecutus, ut ſuo loco dicemus.

IN LIBRUM DECIMUM NONUM & ſubſequentes, de re herbaria.

Nicolaus Leonicenus libellum edidit de falſa quarundam herbarum inſcriptione a Plinio, Argentorati MDXXXVI. Quo volumine comprehenſa quoque Pandulphi Collinutii defenſio, adverſus Nicolaum Leonicenum Pliniomaſtigem.

IN LIBRUM VICESIMUM ceteroſque ſubſequentes libros.

Joannes Fredericus Gronovius in aliquot poſteriorum librorum loca Notas edidit anno MDCXLVIII. orſus a libri viceſimi capite decimo ſexto: miſcellaneas quoque fere duodenas animadverſiones in libros priores. Sunt omnes eæ numero quidem paucæ, aliquanto etiam prolixiores: at ple-

ó

ræque certe felici conjectura, quibus noſtras eſſe ſimiles univerſas optamus. Quanquam nec conſuluiſſe fontes Græcos fere is videtur, in quibus ſingulare ſubſidium ineſſe ad hoc opus, lectori non omnino harum rerum rudi palam fore confidimus.

Sed viciſſe omnes exiſtimari voluit vegrandi mole duorum voluminum, quibus Plinianarum Exercitationum in Solinum nomen fecit, CLAUDIUS SALMASIUS. Quo in opere ut ſint quam plurima ſane dicta erudite: quis enim id neget? at ſunt aliena tamen ab inſtituto, hoc eſt, a Plinio illuſtrando pleraque: & quæcumque in Plinio ſunt difficilioris paulo explicatûs, quæ ſunt propemodum infinita, prætermiſſa interim ab eo, nec leviter quidem delibata: quidquid demum boni ac probabilis, quod ad Plinium quidem attineat, ea lucubratione continetur, id fere totum eſt ex alienis hortis ſubreptum, quos ſuis locis indicabimus: quidquid de ſuo primum excogitavit ac protulit, quod eodem ſpectet, ei fere oportuit theta nigrum a nobis præfigi: id quod ſine ulla tamen acerbitate facturi ſumus, a qua longiſſime noſtri mores abſunt.

Libellum is præterea edidit, quem inſcripſit *De Plinio Judicium*, & *De Homonymis*: ubi Plinio dicam ſcribit, quod ſub diverſis nominibus eaſdem omnino plantas diverſis locis deſcribat: perinde quaſi non idem Galenus uſurparit, libris de facultate ſimplicium medicamentorum inſcriptis, in Aſtere Attico, & Bubonio, aliiſque. Sed ſunt & alia ejus libri παρεργάματα, quæ ſuis locis notabuntur.

Itaque poſt tot ſummorum virorum lucubrationes,

ſi quis roget quid ab iis effectum ſit tot curis, tot vigiliis, tot ſudoribus, quid deinde laboris ſuperſit: Dicam audacter, quod eſt apud eruditos in confeſſo: plus uni mihi deinde ſuperfuiſſe, quam quantum à ſingulis jam exhauſtum ſit, plus etiam quam quantum ab omnibus. Nam & vix partem operis milleſimam attigere univerſi: & retractandæ nihilominus ſingulorum lucubrationes, diſcrepantes codicum lectiones ſimul excutiendæ, ut quæ ſinceræ forent dijudicaremus, quæve adulterinæ.

Γεωγραφικὰ, ut appellant, hoc eſt, terrarum ſitus, quam in partem maxime negligentia librariorum atque imperitia carnificinam exercuit, reſtituendus ac ſanandus fuit: truncata, divulſa, confuſa, conflataque nomina, quæ tamen fere ceu genuina, Ortelii Lexica ceterorumque admiſere, ſuo primum nitori, ſuoque deinde loco ac ſitui, unde perverſa interpunctione exciderunt, reddenda: quod quanti faſtidii fuerit, vix ii intelligent, ad quos nulla pars tædii, ſed operis utilitas una perveniet. Hiſtoricas deinde narrationes, placitaque propemodum innumera, in quibus lapſum errore Plinium vulgus credit, idoneis probatiſſimorum ſcriptorum teſtimoniis conſtabilienda: Diſcutiendæ item curationes medicæ, & ſuis quæque aptandæ morbis, non alienis adſcribendæ, quibus præpoſtera interpunctio remedia ſæpe aliena affinxit: Fides denique integerrimo ubique reſtituenda ſcriptori, fama ejuſdem & exiſtimatio ſarcienda. Quod quidem quibus adjutus præſidiis præſtare ſim conatus, qua tandem via & arte id effecerim, quod ſpondeo, ut non multo emendatior modo prodeat, quam ha-

Digitized by Google

ctenus fuit, ſed & politior, nitidior, integrior, quam ceterorum ullus Latinorum ſcriptorum, nunc tandem aperire operæ pretium eſt.

Accurata primum ac diligens MSS. codicum collatio adhibita, & quidem plurimorum. E Bibliotheca primum REGIA, cui nunc Vir Clariſſimus, nobiſque conjunctiſſimus amicitia, THEVENOTIUS præeſt, duos præſertim utendos habuimus: alterum annorum octingentorum, quingentorum alterum, qui fere cum Chiffletiano ſuperius laudato a me codice congruit. E Bibliotheca deinde Viri Illuſtriſſimi JOANNIS BAPTISTÆ COLBERTI, qui nuper in Suprema Ærarii Regii Præfectura obiit, omnino quatuor, quorum perhumaniter, ut ſolet, copiam nobis fecit Vir Cl. STEPH. BALUZIUS. In his codicibus quatuor Thuanæus eſt, quem Salmaſius ſæpe teſtem advocat in Exercitationibus Plinianis. Itaque uſi ſumus iis exemplaribus, quæ tam publici juris eſſe poſſunt, quam noſtri fuerunt: ne publicæ credulitati ignota laudando, nec ſatis certo loco delitentia, imponere videremur.

Uſi præterea & altero optimæ notæ codice, quem Pariſienſem nuncupamus, quod ſit is in ea urbe in qua ſumus, & in Bibliothecæ, quam curamus, ſcriniis reconditus.

Advocavimus interdum in partes Chiffletiani exemplaris fidem, & Fuxenſis, vetuſtique item alterius, quorum diſcrepantem ab aliis ſcripturam Dalecampius in ſua editione exhibuit. Item Toletanum & Salmanticenſem, quos Pintianus laudat. San-Victorinum quoque (etſi nunc amiſſum audio) cujus lectiones variæ in libros Plinii aliquot, eruditi cujuſpiam

viri manu exaratæ in Bibliotheca noſtra aſſeruantur.

Fecit & amicorum comitas, ut aliorum præterea exemplarium fidem atque auctoritatem, etſi procul abeſſent, in conſilium adhibuerimus interdum de difficilioribus locis. E ſeptem Vaticanis codicibus ſumpta teſtimonia PETRO POSSINO debemus, qui tum Romæ agebat, viro e Societate noſtra, editorum operum copia & multiplici doctrina celebratiſſimo. E Lugdunenſi, P. CHARONERIO, Bibliothecæ ejus Collegii Præfecto. Ex alio denique, qui olim ſancti Michaëlis fuit, nunc eſt Cœnobii Rhedonenſis, P. MAURO AUDRENIO, e Benedictina familia.

Contulit præterea nonnihil opis, etſi perpuſillum, Illuſtriſſimi Viri GUILLELMI PELLICERII Epiſcopi Monſpelienſis, qui litterarum ævo ſuo, & idem ordinis ſui decus atque ornamentum fuit, gemina lucubratio, manu ipſius exarata, qua Bibliothecam ipſe noſtram donavit: altera, quæ conſtat variantibus, ut aïunt, lectionibus plurimorum codicum, ad oram libri adnotatis: altera prolixior paulo, notis & conjecturis in libros Geographicos, tum ſparſis ſubinde veluti floſculis in librum octavum, qui de animalium natura agit: tum nonnulla quoque ex parte in librum ſeptimum, & nonum, ubi facto demum fine conquieſcit. Verum in Geographicis ille, conjecturis modo & MSS. non utique probatiſſimis utitur: Græcum ſcriptorem, qui de ſitu terrarum egerit, laudat ſequiturque neminem: in octavo, Ariſtotelem unum. Quoties tamen ex eo profecerimus, non ſolum confitebimur, ſed & prædicabimus: hominem, ut par eſt, cum honoris præfatione appellantes: atque ubi refel-

lere opus erit, id ſalva tanti viri reverentia pariter fa-ćturi ſumus, ſæpe etiam ne de nomine quidem tum appellato.

Poſteriores haſce Pellicerii obſervationes, marginaleſque alias ejuſdem manu ſcriptas in decem priores libros, de quibus inferius dicturi ſumus, vidit Nicolaus Rigaltius, ſelectaſque ex iis quamplurimas in oram libri ſui tranſvexit. Inſpectæ illæ ſunt enim obiter a nobis & curſim, ante annos quinque, facta vix ejus libri quaſi per tranſennam inſpiciendi copia.

Verum nec unicum fuit, nec præcipuum in codicibus MSS. ut priſtinam ad ſpeciem nitoremque Plinii ſcripta revocaremus, ſubſidium præſidiumque: nedum ad illuſtrandum. Evolvenda fuere volumina ſexcenta, tum priſca, tum recentia, tum Græce ſcripta, tum Latine: neque evolvenda ſolum, ſed & diligenter conferenda alia cum aliis, cum Plinio ſingula: ut vel ſic ſincera loci emendatio, germanuſque intellectus non pateret modo, ſed & ita communiretur, ut convelli deinceps non poſſet ulla vi criticave cenſura. Et illuſtrando quidem Pliniano operi cetera, emendando vero eorum in primis ſcripta profuere, vel per quos profeciſſe ſe Plinius fatetur, ut Ariſtotelis, Theophraſti, Catonis, Varronis, Columellæ, & aliorum, qui ſunt numero propemodum infiniti, mole librorum ac difficultate inſignes: vel qui Plinium tranſcripſere ipſi olim, ut Solinus fecit, Martianus, Plinius alter Valerianus, Marcellus Empiricus, Q. Serenus Samonicus, Iſidorus Hiſpalenſis, & auctor libri de Menſura orbis terræ, qui nondum editus in lucem eſt: vel denique qui

ex iiſdem fontibus hauſerunt, unde ſuos Plinius hortos rigavit, ut Agathemerus, Athenæus, Dioſcorides, Galenus, Sextus Platonicus, ceterique, quorum huic præfationi ſubtexemus indicem.

Hic demum Lydius lapis eſt, hæc obruſſa: ad horum ſcripta Plinianæ ſcripturæ veritas metienda: quid in eo mendoſum tinniat, quid ſubæratum, quid adulterina forma percuſſum. Nam ſi in vetuſtis exemplaribus hæreas modo, cum ipſa inter ſe ſæpe diſſideant, cum ſint inquinata æque eruditorum conjecturis, atque librariorum inſcitia, cum verbis alioverſum acceptis pro genuino auctoris ſenſu falſam ac depravatam interpretis ſententiam recipere ſæpe cogamur: quis demum litium finis eſt futurus, niſi probatiſſimis codicibus adſtipulatorem quempiam e graviſſimis auctoribus adhibeas, calculumque ejus adjungas, cujus ope ſua demum orationi Plinianæ ſententia integritaſque conſtet?

Horum nos teſtimonia ſi proferimus ſæpe in medium, ſi conſenſum proponimus antiquitatis totius cum Plinio, ſi rempublicam ingeniorum vadem pro eo ſiſtimus, ut minus jucundum id nonnullis eſſe videatur, quis utile inficietur? aut quis jure ſuccenſeat, cum juſti commentarii vice ea ipſa loca ſint, quibus Plinii ſententia emendatur, defenditur, intelligitur? Emendatur porro ſic, ut nullus deinde ſuperſit alteri conjecturæ locus: ita defenditur, ut tot ſuffragiis auctorum communitus nihil jam extimeſcat, ſed ſit extra maledicentiæ tela poſitus: ſic demum intelligitur, ut ne noſtræ quidem interpretationis lucem fere deſideret. Sed quantæ præter hæc voluptatis fore pu-

tandum eſt, deprehendi ſtatim, quæ & unde mutua Plinius acceperit, expreſſis indicatiſve locis, quæ ſecutus ſit? ejuſdem ſimul errata coargui, ſi quæ ſunt, iiſdem inter ſe collatis? Interdum in Dioſcoridis concedere ſententiam (placet enim in hoc exemplum ſtatuere) ne mentitus: abire nonnunquam diverſum, ne mutuatus ab eo quæ affert, exiſtimetur. Potuiſſe enim equidem arbitror (nam & hoc obiter indicandum) eum appellare inter ceteros per quos profecit: noluiſſe autem, tum quod ipſos præ manibus auctores haberet, ex quo ſuam Dioſcorides epitomen conſarcinavit, Democratem, Ophelionem, Cratevam, Dioclem, Heraclidem, Sextium Nigrum, Hiceſium, Petronium, Anaxilaum, ceteroſque eruditionis & famæ majoris: tum quod jure aſpernari videretur Dioſcoridem Plinius, hoc eſt, homo Romanus externum hominem, quem ſui quoque populares vel inſcitiæ ſæpe coarguant, ut is, qui poſt annos aliquot vixit, vir judicii in eo genere limatiſſimi Galenus: ac deinde Photius: vel certe negligunt, ut Athenæus: qui cum in Græcis auctoribus appellandis minime alias parcus ſit, Dioſcoridem ne ſemel quidem laudarit.

Galenus, lib. 7. de fac. ſimp. medic pag. 194. & lib. XI. pag. 301. Photius cod. 278.

Hæc igitur ſubſidia, hæc laboris noſtri adjumenta fuerunt, quibus in ſingulis conquirendis quantum laboris inſumptum ſit, facile ii æſtimaturi ſunt, qui hoc genus ſtudiorum quam ſit faſtidii tædiique plenum per ſe ipſi norunt. *Veneficia mea, Quirites, hæc ſunt*, inquiebat ille, qui cum in parvo admodum agello largiores multo fructus perciperet, quam ex ampliſſimis vicinitas, in invidia magna erat, ceu fruges

Apud Plin. lib. 18. ſect. 8.

fruges alienas pelliceret veneficiis : *Nec poſſum*, adjecit idem, *vobis oſtendere, aut in forum adducere lucubrationes meas, vigilias, & ſudores.*

Ne vero inaniter noſtra collocata opera exiſtimetur, ſcito bis mille amplius a nobis ſublata flagitia, propter quæ divinum opus non pauci tanquam ſenticetum, aut peſtilens lemuribuſque infame domicilium devitabant. Horum præcipua tum ex eorum indice intelliges, tum ex Emendationibus fuſioribuſque Notis, quas Lipſium imitatus ad Tacitum, in calcem cujuſque libri conjeci: ubi plenis velis vectus omnia latius inflatiuſque exponerem, totoſque, ut ita dicam, rudentes laxarem, ac ſtilo liberius indulgerem. Quod in multis fieri fuit neceſſe: nam & Emendationum ratio pluribus verbis reddenda, & altercationes dirimendæ, & innumera uberius explicanda, quæ vel difficultatem haberent, vel novitatem. Fuit illud interim ſimplicis ingenii: quod menda multa ſine ullo verborum fuco expunximus, procul omni pompa ac venditatione, præfationibus ſummotis omnibus, diſſimulatoque etiam in pleriſque rebus inveniendis labore, ne mirari noſtra videremur, ac legentem defatigare prius, quam paſcere.

A noſtris procul eſt omnis veſica libellis: Martial. lib. 4. Epigr. 49.
Muſa nec inſano ſyrmate noſtra tumet.

Juvabit interim ſcriptorum veterum menda plurima, quæ nos primi ſuſtulimus, animadvertere: recentium vero, qui de ſitu terrarum, (Geographos appellant:) quique de animalium, piſcium, aviumque natura, & qui de re herbaria medicaque, volumina concinnarunt, errata non pauca, quæ nos indicabi-

ū

Digitized by Google

mus, intelligere. Neque enim nos diffitemur ab Ortelio, Holſtenio, Aldrovando, Bellonio, aliiſque, a Lexicographis quoque ipſis ſæpenumero diſſidere, in locorum, & animalium, herbarumque vernaculis nominibus ſignandis: ſed graviſſima fuere diſſentiendi argumenta, ingenteſque cauſæ: de quibus judicium faciet omnis eruditorum Senatus.

In Geographicis quidem vetuſtos auctores, Tabulas nauticas, Itineraria veterum recentiumve ſcriptorum, Inſcriptiones antiquas, Notitias Eccleſiaſticas Græcas pariter ac Latinas, veteres nummos, aliaque ſimilia adjumenta adhibuimus: quæ prioribus aut latuere omnino, aut difficilioris viſa ſunt explicatus, moleſtique faſtidii. Sed & viros præterea, qui loca ea luſtrarunt, Aſiæ maxime, Græciæque, Syriæ ac Meſopotamiæ, in hac parte, indices locorum habuimus, & operis adjutores.

In animantium deinde natura explicanda, quantum eſt auctorum veterum ac recentium, qui ſint in eo argumento verſati, adſcivimus. In re herbaria, non eos modo qui de ea commentati ſunt, ſed & eam, quæ hic maxime ac prope ſola dominatur, Lib. 25. ſect. 5. αὐτοψίαν: quod & Plinius in ſuo hoc opere concinnando feciſſe gloriatur. Paucæ ſunt enim ex herbis iis, quas Plinius attigit, quæ non fuerint a nobis in Horto præcipue Regio animadverſæ diligenter, tum maxime cum ſingulari cura is coleretur, totidemque fere herbarum genera reapſe exhiberet, quot in indice typis edito, anno MDCLXV. continentur. Sunt ſingulæ, inquam, ibi præſertim, aliiſque in hortulis, a nobis exploratæ, omnibuſque fere notis congruere cum Pliniana delineatione deprehenſæ.

Digitized by Google

Denique in re medica, & eos diligenter cum Plinio ſcriptores contulimus, a quibus ille mutuum accepit, & qui ab eodem deinde pariter mutuati. Horum autem omnium, ubi res poſcit, verba proferimus: iiſdem interdum, brevitatis ſtudio, ſuperſedemus: deſignari locum ſatis eſſe rati: tanquam ſi non doceamus ibi, ſed admoneamus docturos.

Ut multa vero ſint ea quæ animadverſuri ſumus in Notis, non eſt verendum tamen, uti remur, ne prolixiores videamur iis, qui nihil de fæce, quod aïunt, haurire nos facile paterentur. Neque enim trita aut ante pedes poſita afferemus: non congeremus fere præmiſſa a ceteris, nec hortum quem colimus alienis irrigabimus rivulis: nec denique, quod noſter monet, diligentiam affectabimus in ſupervacuis. Quamobrem ſi diffuſum id nimis opus cuipiam nihilominus videatur, id reſponſi feret, quod repoſuiſſe acute Plinius alter perhibetur, cum villam aliquam perelegantem particulatim amico depingeret: *Non epiſtolam quæ deſcribit, ſed villam quæ deſcribitur, magnam eſſe. Brevem eſſe, qui facit quod inſtituit: ſi materiæ immoratur, non eſſe longum: non excurſum hunc, ſed opus ipſum eſſe.* Plin. Lib. 5. Epiſt. 6.

Ac frontem quidem ipſam Pliniani operis multo politiorem nitidioremque, quam fuit hactenus, exhibemus: priore libro integro, qui ceterorum index eſt, quem priorum editorum negligentia abdicarat, ad fidem MSS. codicum, Reg. 1. 2. Colb. 2. & Thuanæi, nunc primum in lucem prolato: ablegato interim altero, quem imperiti audaculique viri ex officina ſua, & ex lemmatibus capitum, quæ confinxerant ipſi quoque pro arbitratu, pro vero ac genuino, concinna-

Digitized by Google

tum obtruſerant. At ubi nihilominus in eo ipſo quem repræſentamus, excidiſſe quidpiam licuit ſuſpicari, lacunam ibi ex conjectura ſupplevimus: diverſoque, hoc eſt, Italico pingendi charactere edi curavimus: uti ab auro Pliniano dignoſci paleæ noſtræ ac ſecerni poſſent. Additi denique numeri, qui ſectionibus reſponderent, in quas ſingulorum librorum poſtea eſſet ſubſecanda materia.

Subjunximus deinde Auctorum Syllabum, qui toto opere a Plinio appellantur. Horum pleriſque non ſua modo nomina, detrita ante, truncata, corrupta, ignota, ſed & famam quoque ſuam reſtituimus: ut jam & ipſi qui ſint, & quæ ætas, quæ patria, quæ ſcripta denique, non omnia quidem, id enim nec noſtri eſt inſtituti perſequi, & eſt infiniti laboris: ſed ea modo per quæ profeciſſe videri Plinius noſter poſſit, manifeſta ſint. Quoties autem appelletur eorum quiſque a Plinio, ex indice ſingulari, quem in calce operis ſubtexemus, nullo negotio ſtatim conſtabit.

E reliquo opere titulos ſeu lemmata capitum plane ſuſtulimus: & quod Plinium ea non habent auctorem, & quod nihil inſulſius dici aut videri poteſt, quam præpoſterus plurimorum lemmatum ſitus, ut ſuis locis commonſtraturi ſumus. Quid quod & recepta hactenus capitum ſectio, qua totum Plinii opus diviſum ac diſſectum eſt, in antiquioribus paulo ac melioris notæ libris nulla eſt: & alia in pervetuſtis editionibus, in ſequentibus alia: in utriſque ſæpe digna riſu, ubi multa perperam diſtracta a ſuperioribus, quibuſcum ea cohærere oportuit: divulſæque ſæpenumero ſententiæ integræ, parte ſua præcedenti ca-

piti hæreant, altera faciant ſubſequentis initium? Atqui veterum quicumque lectos a ſe Plinii libros commemorant, Tertullianus, Auguſtinus, Gellius, Macrobius, aliique, librum quidem ii indigitant, deſignantque: minutias capitulorum, nemo. Singulis enim libris continuata rerum ſeries continetur, quamobrem & hiſtoria vocitatur: ſic ut aliæ res nexæ ex aliis, narrationis ſerie copulatæ, & omnes inter ſe aptæ colligatæque ſint: nullum ut pateat interſtitium, fallente tranſitu, ut in hiſtoriarum Herodoti, Thucydidis, & Livii libris. Nos nihilominus in totidem particulas ſecuimus, quas ſectiones eam ob cauſam libuit appellare, quot ſignatas ab ipſo Plinio in indice intelligere licuit: & priſcos tamen numeros capitum, qui fuere in uſu hactenus, aſſervari in margine voluimus, ut citata in libris ad hunc diem Plinii loca per capita, in hac quoque editione noſtra vel ſic occurrant.

Indicis denique facta acceſſio, non qualis primum a Joanne Camerte e ſacra Minorum familia viro religioſo & erudito, concinnatus eſt olim Viennæ Pannoniæ, anno MDXIV. etſi is deinceps in omnibus fere Plinii editionibus eſt adoptatus: ſed verborum plane ſingulorum: quoniam bona pars Latinæ linguæ hoc uno continetur opere, in quo & vocum occurrit propemodum copia infinita, & ſignificatus ſingularis.

Hanc porro rationem in explanando tam erudito tamque diffuſo opere ſecuti ſumus, ut ne ſæpius a nobis eadem dicerentur: ut ſemel tantum, propter inſtitutam rationem brevitatis, abſtruſiores paulo voces & propriæ locorum, animalium, agricolationis,

vindemiæ, morborum, herbarum, ceterorumque ejuſmodi, explanarentur: quo autem loco, intelligendum ex indice: priore enim fere loco ac numero res ea deciditur: de qua ſi quoties occurrit ea, diſceptandum foret, in ingentem molem Commentariorum iſtud volumen excreſceret. Sic tamen interim habeto, nullam a nobis eſſe prætermiſſam voculam, cui difficultatis aliquid ſubeſſe ſuſpicio foret: nullam intentatam, indictamve: ſic ut cum paucæ quædam incerti nobis ſignificatûs eſſent, quas in tanta rerum bonarum copia præterire, non modo ſine ullo famæ diſpendio liceret, ſed etiam tutum eſſet: vel dictante proverbio, *Quæ dubites, ne feceris*: maluerimus tamen id ingenue profiteri, ac minus callidi in nos exiſtimationemque noſtram, minuſque aſtuti videri, quam minus ingenui ac ſimplices.

Nec dubitamus etiam quin politi magis hi Commentarii exire potuerint, ſi plus temporis & otii fuiſſet ad eos recognoſcendos limandoſque: aut quin notas ex iis haud ſane paucas in ipſa præli feſtinatione effuſas fuiſſe res ipſa proditura ſit: ſed nunc quidem laudem illæ non quærunt: ſatis erit ſi veniam mereantur. Et ſpes eſt alioqui nobis multorum exemplo ſcripta noſtra, quamvis edita jam pervulgataque, cum id neceſſitas popoſcerit, ſub incudem revocare, ut quod informatum modo inchoatumque eſt niteſcat magis, & editione altera abſolutius limatiuſque in publicum prodeat.

Quanta nihilominus rei litterariæ ex hiſce noſtris lucubrationibus utilitas acceſſura ſit, aliis æſtimandum relinquimus: quanta vero ex hoc ſingulari, at-

que haud dubie cæleſti opere, nunc ſcilicet ad amuſſim emendato caſtigatoque, emolumenta ſperanda ſint, fecere jam pridem judicium eruditi viri. In infinita prope veterum librorum non jactura, ſed naufragio, non clade, ſed interitu, *non ſumus omnino ſuperis odioſi*, inquiebat olim Hermolaus, *quando ſuperſtes eſt Plinius. Suſtentat ille nos utcumque mutilus, decurtatus, lacer. Niſi exſtaret, actum eſſet, tunderemus aquam omnes: ſi eadem, qua ceteros, ademiſſet eum nobis calamitas, profligata ſpes omnis eſſet Latinæ rei conſtituendæ. Nunc eo duce, quanquam ſemianimi & exſangui, vivimus: & niſi ipſe mihi blandior, videtur in dies proficere, habetur in manibus, celebratur, colitur. Cenſetur indoctus, qui Plinium non legit: indoctior, qui lectum contemnit: indoctiſſimus, cui non ſapit. Debet ætati noſtræ plus, quam ſuæ, Plinius: ſed nos ei magis, qui per illum maxime ſubſiſtimus. Alii rem Latinam juverunt, ille ipſe nobis eſt Latium.* Atqui id eo ævo pronunciare ſi vere licuit, ſi in uno hoc libro Latinæ rei puppis & prora verſari merito exiſtimata eſt, cum tot adhuc ſalebris horreret, tot mendis ſcateret, ſeu verius monſtris: quid iis feliciter profligatis, quid deterſo eo opere, perpurgatoque jam, uti confidimus, ac reſplendeſcente, ſentiendum, aut quid omnino non ſperandum putemus? Ad Picum Mirandul.

Eſt operis certe per ſe ipſius ſuſceptio, diſpoſitio, conformatioque, grandis & capacis ingenii opus: idque eo grandius & magnificentius exiſtimari par eſt, quod nemo unquam ex omni ævo præter eum repertus eſt, ne apud Græculos illos quidem loquaces & otioſos, qui univerſam naturæ hiſtoriam unius laboris & operis monumento conſignarit. Ex orbe doctri-

næ, quam ἐγκυκλοπαιδείαν vocant, quam ſibi quiſque particulam delegerit, Auctorum Index, quem ſubtexemus, libro priori, declarabit. Nemo unus attigit univerſam. Nemo, ut noſter, theſaurum, vel mundum verius rerum omnium cognitu dignarum, ſpirans ingenii ſui monumentum, reliquit. Quare Plinium haud immerito, etſi novo more loquendi, *Naturæ Bibliothecarium* Langius: Heinſius *Primum omnium Secundum, & ſecundum nemini*, appellarunt: ceteri eruditi opus hoc unum ceterorum e Latio ſcriptorum, ſi ita neceſſe ſit, jactura emendum pronunciarunt: civitates ipſæ nobiliſſimæ, Brixienſis Joanni Taberio anno MDVIII. Salmanticenſis Pintiano, aliæque aliis, Plinii in publico Gymnaſio interpretandi provinciam impoſuerunt, ſalario etiamnum largiſſime ex ærario perſoluto.

Nam quod multa eum attuliſſe in medium criminantur aliqui, quæ falſa ſint, quæ commenta ſapiant, Magorumque vanitates, nihil id utique habet juſtæ reprehenſionis. Nam quo eum argumento mendacii arguas, qui nihil comminiſcatur: nihil afferat quod haberi pro certo ac confeſſo velit, quin ſit illud idem a ſummis viris, extra omnem mendacii ſuſpicionem poſitis, quos quidem ſuis locis appellaturi ſumus, proditum ante & expertum? qui dubia ſe ſuis reddere profiteatur auctoribus, quorum ad fidem provocat, ac legentes ablegat? qui denique Magorum commenta eo recitat, quod præ ſe fert ipſe haud obſcure paſſim, ut eorundem obiter coarguat vanitatem?

Lib. 37. ſect. 14. & alibi paſſim.

Totum opus perquam appoſite, uti remur, in quinque volumina partiti ſumus, quod ante nos nemo.

Priore,

Priore, reliquorum librorum index, deinde τὰ κοσμογραφικὰ καὶ γεωγραφικὰ continentur, libris ſex.

Altero, τὰ περὶ ζώων, libris omnino quinque, a ſeptimo ad undecimum.

Tertio, τὰ περὶ φυτῶν, τὰ γεωπονικὰ, & τὰ κηπουρικὰ, libris octo, a duodecimo ad decimum nonum.

Quarto, τὰ ἰατρικὰ, ἐκ τῶν τε φυτῶν, & ἐκ τῶν ζώων, libris tredecim, a viceſimo ad triceſimum ſecundum.

Quinto denique, τὰ μεταλλικὰ, & τὰ περὶ λίθων, libris quinque poſtremis, hoc eſt, a triceſimo tertio ad triceſimum ſeptimum.

Fuit auctori prænomen Caius, nomen Plinius, cognomen Secundus: patria Verona, uti jam plerique omnes conſentiunt eruditi, quod & dicturi ſumus in præfatione operis hujus ad Titum. Quanquam ſe ipſe Romanum fere profitetur, *Urbemque noſtram* Romam, *Leges noſtras*, quæ ſunt XII. Tabularum, *Annales noſtros*, quos Romani ſcripſere, *Conditores noſtros* Romulum Remumque, *avos majorſque noſtros* paſſim Romanos appellitat, quaſi Verona ipſa abdicata. Novocomenſem quidem Hieronymus facit: ſed a ſcriptore vitæ Plinianæ impulſus in fraudem, quem Tranquillum eſſe Suetonium vulgus, ſed falſo, putat.

Ex hujus ſorore genitus alter, patris nomine Cæcilius primo dictus, mox avunculi, a quo eſt adoptatus, C. Plinius Secundus Cæcilius, aut vetuſto more Cæcilianus fuit. Ex geminis unicum viri alias eruditi conflarunt: Euſebius in Chronico, Hieronymus in Iſaïam & Ezechielem: Vincentius Bellovacenſis, & Antoninus. Quin & tertium ab

utroque, vel cum ſeniore certe perperam nonnulli confundunt, qui de re medica volumen ſcripſit, quinque omnino libris comprehenſum, cui cognomen Valeriani fuit, patria Comum, uti vetuſtæ aliquot inſcriptiones docent. Sed is multo recentior exſtitit, quippe qui Galenum alioſque laudet inferioris ævi. De reliquo genere vitæ ejus, & obitus, de ſcriptis ab eo voluminibus, quæ ſcire licet, ea cognoſces ex unius Plinii junioris epiſtolis duabus, quas huic Præfationi ſubtexemus, cum Notis. Vir fuit hic noſter ſane magni laboris & ſtudii, quod ejus opera arguunt: ſed ſuſpectus idem ἀθεότητος, cæcitate ingenti, quod mirere, cum fuerit caſtis integerrimiſque moribus, dum penitius naturæ ſcrutatur arcana, naturæ ipſius auctoris oblitus.

Digitized by Google

TESTIMONIA
SELECTA VETERUM
DE C. PLINIO
SECUNDO.

C. PLINII CÆCILII
JUNIORIS
EPISTOLÆ DUÆ,

In quibus de Vita ſenioris Plinii avunculi ſui narratio continetur.

Lib. III. Epist. V.

C. PLINIVS CÆCILIVS MACRO SVO S.

PERGRATUM eſt mihi, quod tam diligenter libros avunculi mei lectitas, ut habere omnes velis, quæraſque qui ſint. Fungar indicis partibus, atque etiam, quo ſint ordine ſcripti, notum tibi faciam. Eſt enim hæc quoque ſtudioſis non injucunda cognitio. [1] De jaculatione equeſtri, unus. Hunc, cum [2] præfectus alæ militaret, pari ingenio curaque compoſuit. [3] De vita Q. Pomponii Secundi duo, a quo ſingulariter amatus, hoc memoriæ amici, quaſi

Notæ.

1. *De jaculatione.*] Laudatur id opus ab ipſo Plinio ſeniore, lib. 8. ſect. 65.

2. *Præfectus alæ.*] Equitum ordinibus, quibus ab alarum ſimilitudine nomen id inditum eſt, quod circum legiones dextra ſiniſtraque locabantur. Hinc apud Livium, Cohortes alariæ, Equites alarii.

3. *De vita Q. Pomponii.*] Meminit ejus operis ipſemet Plinius, lib. 14. ſect. 6.

Digitized by Google

debitum munus, exſolvit. [4] Bellorum Germaniæ viginti, quibus omnia quæ cum Germanis geſſimus bella, collegit. Inchoavit cum in Germania militaret, ſomnio monitus. Adſtitit enim ei quieſcenti Druſi Neronis effigies, qui Germaniæ latiſſimæ victor ibi periit. Commendabat memoriam ſuam, orabatque, ut ſe ab injuria oblivionis aſſereret. [5] Studioſi tres, in ſex volumina propter amplitudinem diviſi, quibus Oratorem ab incunabulis inſtituit & perficit. [6] Dubii ſermonis octo ſcripſit ſub Nerone noviſſimis annis, cum omne ſtudiorum genus paulo liberius & erectius, [7] periculoſum ſervitus feciſſet. [8] A fine Aufidii Baſſi, XXXI. [9] Naturæ hiſtoriarum XXXVII. opus diffuſum, eruditum, nec minus varium, quam ipſa natura. Miraris, quod tot volumina, multaque in iis tam ſcrupuloſa, homo occupatus abſolverit? Magis

NOTÆ.

4. *Bellorum Germaniæ viginti.*] Tacitus, lib. 1. Annal. pag. 32. *Tradit C. Plinius, Germanicorum bellorum ſcriptor, ſtetiſſe* Agrippinam &c Symmachus, lib. 4. epiſt. 18. jam ætate ſua id opus minime obvium fuiſſe innuit: *Enitar*, inquit, *ſi fors votum juvet, etiam Plinii Secundi bella conquirere.*. Spectavit illud & Tranquillus in Caïo Caligula, cap. 8. Illud eſſe ſuſpicor, cujus mentio in indice librorum nondum editorum, confecto a Scipione Tertio Neapolitano, quem Labbeus noſter edidit in Nova Bibliotheca librorum MSS. pag. 167. hoc lemmate: *Plinii Senioris hiſtoriarum libri* XX.

5. *Studioſi tres.*] Hoc eſt, de Studioſo, ſive de Oratore, libros tres condidit Quo nomine inter oratoriæ artis Magiſtros a Quintiliano cenſetur, lib 3. cap. 1. Studioſorum libros inſcriptos fuiſſe Gellius ait, lib 9. cap. 16.

6 *Dubii ſermonis.*] Sive de Grammatica, quibus in verbis ineſſet loquendi ambiguitas Laudant hoc Plinii opus ſæpiſſime Priſcianus ac Diomedes, inſcribuntque modo *Artium*, modo *Artis Grammaticæ*, modo *de Dubio ſermone.* Plinius ipſe meminit in præfatione ad Titum. Joannes Aretinus Tortellius, qui grande ſcripſit de Orthographia volumen, vixitque anno fere 1450. aſſeverat fragmenta ejus operis ad ſe perveniſſe.

7. *Periculoſum ſervitus feciſſet*] Quod Nerone principe ſuſpecta erant præclara ingenia, non auſus eſt tum Plinius, vel ſuorum temporum hiſtoriam publicare, aut vitas conſignare virorum præſtantium, aliudve ejuſmodi, quod libero erectoque ingenio dignum foret: ſed ad Grammaticum opus ſe demiſit: explicuitque libris octo ea, de quibus inter homines etiam doctiſſimos quæri ſoleret, hocne an illo modo loqui aut ſcribere oporteret. Simile eſt illud Phædri in prooemio lib. 3.

Servitus obnoxia
Quia quæ volebat, non audebat dicere, &c.

8. *A fine Aufidii.*] Ab iis temporibus orſus hiſtoriam, in quibus Aufidius Baſſus deſierat. His libris Veſpaſianorum res geſtas complectus, ipſo ita prodente, in Præfatione ad Titum: *Nos quidem omnes, patrem, te, fratremque diximus opere juſto, temporum noſtrorum hiſtoriam orſi a fine Aufidii Baſſi.* Etiam & Neronis, ſupremis imperii annis. Libro 2. ſect. 85. *Non minus mirum oſtentum & noſtra cognovit ætas, anno Neronis principis ſupremo, ſicut in rebus ejus expoſuimus.* Et ſect. 106. *Amnes retro fluere, & noſtra vidit ætas, Neronis principis annis ſupremis, ſicut in rebus ejus retulimus.*

9. *Naturæ hiſtoriarum.*] Illud ipſum quod habemus præ manibus Ejus epitome a Rainaldo quodam ſcripta exſtare Oxonii dicitur, in Bibliotheca Collegii Balliolenſis, ita referente Voſſio, lib. 1 de hiſt. Lat. cap. 29.

Digitized by Google

miraberis, ſi ſcieris illum aliquandiu cauſas actitaſſe, [10] deceſſiſſe anno VI. & L. medium tempus diſtentum impeditumque qua officiis maximis, qua amicitia principum egiſſe. Sed erat acre ingenium, incredibile ſtudium, ſumma vigilantia. [11] Lucubrare a Vulcanalibus incipiebat, non auſpicandi cauſa, ſed ſtudendi, ſtatim a nocte multa: hieme vero ab hora ſeptima, vel cum tardiſſime, octava, ſæpe ſexta. [12] Erat ſane ſomni parciſſimi, nonnunquam etiam inter ipſa ſtudia inſtantis, & deſerentis. Ante lucem ibat ad Veſpaſianum Imperatorem: nam ille quoque noctibus utebatur: inde ad delegatum ſibi officium. Reverſus domum, quod reliquum temporis, ſtudiis reddebat. Poſt cibum ſæpe, quem interdiu levem & facilem veterum more ſumebat, æſtate, ſi quid otii, jacebat in Sole: liber legebatur, adnotabat, excerpebatque. Nihil enim unquam legit, quod non excer-

NOTÆ.

10. *Deceſſiſſe anno* VI. *&* L.] Poſt annum, quam libros publicavit hiſtoriæ Naturalis: quod factum a ſe anno poſt Urbem conditam DCCCXXX. pluribus locis ipſe teſtatur, ut in decurſu operis indicaturi ſumus. Incidit igitur natalis ejus in annum ab Urbe condita DCCLXXIV. Tiberio imperante, poſt Chriſtum natum viceſimo tertio. Obitus in annum Titi primum, Urbis DCCCXXXI. Errat Serenus Samonicus apud Macrobium, lib. 2. Saturn. cap 12. qui uſque ad Trajani principis tempora vixiſſe eum aſſeverat.

11. *Lucubrare.*] Cum hyeme, (verbis Mureti utor, lib. 18 Var. lect. cap. 13.) propter longitudinem noctium, homines ſtudiis dediti, & veſperi lucubrare & mane, multo ante auroram radiorum ardentum indicem, librum cum lumine poſcere ſoleant: æſtate tamen non multi reperiuntur, qui non illas breves & contractas noctes integras dormiant. Idem veteres videlicet factitabant: neque antelucanam lucubrationem fere incipiebant niſi ſub finem autumni. Juvenalis:

> *At nunc*
> *Poſt finem autumni media de nocte ſupinum*
> *Clamoſus juvenem pater excitat,: Accipe ceras,*
> *Scribe, puer.*

Erat quidem in conſuetudine poſitum, ut de menſe Auguſto, Vulcanalibus lucubrare inciperent: ſed id tantum ἀφοσιώσεως χάριν plerique faciebant: eodem plane modo, quo Kalendis Januariis ſuas quiſque artes modice attingebant, auſpicandi cauſa: Ovidius:

> *Quiſque ſuas artes ob idem delibat agendo:*
> *Nec plus quam ſolitum teſtificatur opus.*

Columella, lib XI. cap. 2. *Per hos quoque dies* (ineuntis Januarii) *abſtinent terrenis operibus religioſiores agricolæ: ita tamen ut ipſis Calendis Januariis auſpicandi cauſa omne genus operis inſtaurent; ceterum differant terrenam molitionem uſque in proximas Idus.* Ita Plinius junior illum parciſſimum temporis diſpenſatorem, avidiſſimum librorum helluonem, avunculum ſuum laudans, *Lucubrare*, inquit, *a Vulcanalibus incipiebat, non auſpicandi cauſa, ſed ſtudendi.* Negat eum ita fecisse, ut ceteri ſolebant, qui tunc dicis tantum cauſa, incipiebant lucubrare: ac deinde id differebant ad finem autumni, cum

> *Jam Phœbus breviore via contraxerat ortum*
> *Lucis, & obſcuri creſcebant tempora ſomni.*

At illum vere ac ſerio a Vulcanalibus incipere ſolitum aſſeverat.

12. *Erat ſane ſomni.*] Plinius ipſe ad Titum: *Cum ſomno valetudinem computamus.*

Digitized by Google

peret. Dicere etiam ſolebat, nullum eſſe librum tam malum, ut non aliqua ex parte prodeſſet. Poſt Solem plerumque frigida lavabatur. Deinde guſtabat, dormiebatque minimum. Mox quaſi alio die, ſtudebat in cœnæ tempus. Super hanc liber legebatur, adnotabatur, & quidem curſim. Memini quemdam ex amicis, cum lector quædam pronunciaſſet perperam, revocaſſe, & repeti coëgiſſe : huic avunculum meum dixiſſe, Intellexeras nempe ? quum ille annuiſſet, Cur ergo revocabas ? decem amplius verſus hac tua interpellatione perdimus. Tanta erat parſimonia temporis. [13] Surgebat æſtate a cœna luce, hieme inter primam noctis, ſed tanquam aliqua lege cogente. Hæc inter medios labores urbiſque fremitum. In ſeceſſu ſolum balinei tempus ſtudiis eximebatur. Cum dico balinei, de [14] interioribus loquor. Nam dum diſtringitur, tergiturque, audiebat aliquid aut dictabat. In itinere, quaſi ſolutus ceteris curis, huic uni vacabat. Ad latus notarius cum libro & pugillaribus, cujus manus hieme manicis muniebantur, ut ne cæli quidem aſperitas ullum ſtudiis tempus eriperet. Qua ex cauſa Romæ quoque ſella vehebatur. Repeto me correptum ab eo, cum ambularem : Poteras, inquit, has horas non perdere. Perire enim omne tempus arbitrabatur, quod ſtudiis non impartiretur. Hac intentione tot iſta volumina peregit, [15] electorumque commentarios centum ſexaginta mihi reliquit, [16] opiſthographos quidem, & minutiſſime ſcriptos : qua ratione multiplicatur hic numerus. Referebat ipſe, potuiſſe ſe, [18] cum procuraret in Hiſpania, vendere hos commentarios Lartio Licinio [19] cccc. millibus nummûm, & tunc aliquanto pauciores erant. Nonne videtur tibi recordanti quantum legerit, quantum ſcripſerit, nec in officiis ullis, nec in amicitia principum fuiſſe ? Rurſus cum audis quid ſtudiis laboris impenderit, nec ſcripſiſſe ſatis, nec legiſſe ? Quid eſt enim, quod non aut illæ occupationes impedire, aut hæc inſtantia non poſſit efficere ? Itaque ſoleo ridere, cum me quidam ſtudioſum vocant, qui, ſi comparer

N o t æ.

13. *Surgebat æſtate.*] Æſtivis diebus finem cœnæ faciebat adhuc lucente die : hibernis, intra primam noctis horam, cœnam abſolverat.

14 *De interioribus loquor.*] De locis balinei ſecretioribus.

15. *Electorumque commentarios.*] Hoc eſt, ex variis auctoribus, quæ Græcis ἐκλογαὶ, *collectiones*, appellantur.

16. *Opiſthographos.*] Ὀπισθογράφυς, a tergo ſcriptos, ἀπὸ τῦ ὄπισθεν καὶ γράφω. De hac voce multa erudite congeſſit in Lexico Robertus Conſtantinus, quem conſule.

17. *Cum procuraret.*] Cum eſſet Cæſaris in Hiſpania procurator. Fuiſſe & in Africa, haud dubie eum ſimili præfectura, aut militari imperio, ipſe prodit, lib 17. ſect. 3.

18. *Lartio Licinio.*] Dicemus de eo lib. 19. ſect. x 1.

19. *CCCC. millibus nummûm.*] Sive ſeſtertiorum. Æſtimatione Gallicæ monetæ, libræ ſunt, ut aïunt, ſive floreni 40000.

illi, ſum deſidioſiſſimus. Ego autem tantum, quem partim publica, partim amicorum officia diſtringunt? Quis ex iſtis qui tota vita litteris aſſident, collatus illi, non quaſi ſomno & inertiæ deditus erubeſcat? Extendi epiſtolam, quamvis hoc ſolum, quod requirebas, ſcribere deſtinaſſem, quos ſcilicet libros reliquiſſet. Confido tamen hæc quoque tibi non minus grata, quam ipſos libros, futura, quæ te non tantum ad legendos eos, verum etiam ad ſimile aliquid elaborandum, poſſunt æmulationis ſtimulis excitare. Vale.

Lib. VI. Epist. XVI.

C. PLINIVS TACITO SVO S.

Petis ut tibi avunculi mei exitum ſcribam, quo verius tradere poſteris poſſis. Gratias ago. Nam video morti ejus, ſi celebretur a te, immortalem gloriam eſſe propoſitam. Quamvis enim pulcherrimarum clade terrarum, ut populi, ut urbes, memorabili caſu, quaſi ſemper victurus occiderit, quamvis ipſe plurima ſcripſerit, plura tamen perpetuitati ejus ſcriptorum tuorum æternitas addet. Equidem beatos puto, quibus Deorum munere datum eſt, aut facere ſcribenda, aut ſcribere legenda: beatiſſimos vero, quibus utrumque. Horum in numero avunculus meus & ſuis libris & tuis erit. Quo libentius ſuſcipio, depoſco etiam, quod injungis. Erat Miſeni, claſſemque imperio præſens regebat: [1] Cal. Novemb. hora fere ſeptima, mater mea indicat ei apparere nubem inuſitata & magnitudine, & ſpecie. Surgit ille, ut e Sole ſolebat, frigida guſtata: jacens enim ſtudebat. Popoſcit ſoleas, aſcendit locum, ex quo maxime miraculum illud conſpici poterat. Nubes incertum procul intuentibus ex quo monte (Veſuvium fuiſſe poſtea cognitum eſt) oriebatur: cujus ſimilitudinem & formam non alia magis arbor, quam pinus expreſſerit. Nam longiſſimo velut trunco efflata in altum, quibuſdam ramis diffundebatur. Credo, quia recenti ſpiritu evecta, dein ſeneſcente eo deſtituta, aut etiam pondere ſuo victa, in latitudinem vaneſcebat, candida interdum, interdum ſordida & maculoſa, prout terram cineremve ſuſtulerat. Magnum id, propiuſque noſcendum, ut eruditiſſimo viro viſum eſt. Jubet liburnicam aptari: mihi, ſi venire una vellem, facit copiam. Reſpondi

In alteram Epistolam Notæ.

1. *Cal. Novemb.*] Codicum hic mira | cap. 1. aliis *VIII. Cal. Septemb.* aliis inconſtantia, Palermo teſte, lib. 1. | *III. Non. Novemb.* præferentibus.

Digitized by Google

ſtudere me malle : & forte ipſe, quod ſcriberem dederat. Egrediebatur domo : accepit codicillos. [2] Retinæ claſſiarii, imminente periculo exterriti, (nam villa ea ſubjacebat : nec ulla, niſi navibus, fuga :) ut ſe tanto diſcrimini eriperet, orabant. Vertit ille conſilium, & quod ſtudioſo animo inchoaverat, obit maximo. Deduxit quadriremes, aſcendit ipſe, non Retinæ modo, ſed multis (erat enim frequens amœnitas oræ) laturus auxilium : properat illuc, unde alii territi fugiunt, rectumque curſum, rectaque gubernacula in periculum tenet : adeo ſolutus metu, ut omnes illius mali motus, omnes figuras ut deprehenderat oculis, dictaret, enotaretque. Jam navibus cinis inciderat, quo propius accederet, calidior & denſior : jam pumices etiam, nigrique & ambuſti & fracti igne lapides : jam vadum ſubitum, ruinaque montis litora obſtantia. Cunctatus paulum, an retro flecteret, mox gubernatori ut ita faceret monenti, Fortes, inquit, fortuna juvat : [3] Pomponianum pete. Stabiis erat, diremptus ſinu medio. Nam ſenſim circumactis curvatiſque litoribus mare infunditur. Ibi quamquam nondum periculo appropinquante, conſpicuo tamen, & cum creſceret, proximo, ſarcinas contulerat in naves, certus fugæ, ſi contrarius ventus reſediſſet. Quo tunc avunculus meus ſecundiſſimo invectus complectitur trepidantem, conſolatur, hortatur : utque timorem ejus ſua ſecuritate leniret, deferri ſe in balineum jubet : lotus accubat, cœnat, atque hilaris : aut, quod æque magnum eſt, ſimilis hilari. Interim a Veſuvio monte pluribus locis latiſſimæ flammæ atque incendia relucebant, quorum fulgor & claritas tenebras noctis excipiebat. Ille agreſtium trepidatione igni relictas deſertaſque villas per ſolitudinem ardere, in remedium formidinis dictitabat. Tum ſe quieti dedit, & quievit veriſſimo quidem ſomno. Nam meatus animæ, qui illi propter amplitudinem corporis gravior & ſonantior erat, ab iis, qui limini obſervabant, audiebatur. Sed area, ex qua diæta adibatur, ita jam cinere mixtiſque pumicibus oppleta ſurrexerat, ut ſi longior in cubiculo mora eſſet, exitus negaretur. Excitatus procedit, ſeque Pomponiano, ceteriſque qui pervigilarant, reddit. In commune conſultant, intra tectane ſubſiſtant, an in aperto vagentur : nam crebris vaſtiſque tremoribus tecta nutabant, & quaſi emota ſedibus ſuis, nunc huc, nunc illuc abire aut referri videbantur. Sub dio rurſus quanquam levium exeſorumque pumicum caſus metuebatur : quod tamen malorum collatio elegit. Et apud illum quidem ratio rationem, apud alios timorem timor vicit. Cervicalia capitibus impoſita linteis

Notæ.

2. *Retinæ claſſiarii.*] Retina villæ nomen eſt. Claſſiarii, milites comparati ad tutandam claſſem. Uſus hac voce Tacitus : Pliniuſque ſenior lib. 7. ſect. 53. *Bello Siculo Gabienus Cæſaris claſſiarius* &c.

3. *Pomponianum pete.*] Plinio ex intimis familiaribus, qui tum Stabiis morabatur. De Stabiis, lib. 3 ſect. 9.

conſtringunt.

conſtringunt. Id munimentum adverſus incidentia fuit. Jam dies alibi, illic nox omnibus nigrior denſiorque : quam tamen faces multa variaque lumina ſolvebant. Placuit egredi in litus, & ex proximo adſpicere quid jam mare admitteret, quod adhuc vaſtum & adverſum permanebat. Ibi ſuper abjectum linteum recubans ſedit, atque iterum frigidam popoſcit, hauſitque. Deinde flammæ, flammarumque prænuntius odor ſulphuris, alios in fugam vertunt : excitant illum, qui innixus ſervis duobus aſſurrexit & ſtatim concidit (ut ego conjecto) craſſiore caligine ſpiritu obſtructo, clauſoque ſtomacho, qui illi natura invalidus, & anguſtus, & frequenter intus æſtuans erat. Ubi dies redditus is, ab eo, quem noviſſime viderat, tertius, corpus inventum integrum, illæſum, opertumque ut fuerat indutus. Habitus corporis quieſcenti, quam defuncto, ſimilior. Interim Miſeni ego & mater. Sed nihil ad hiſtoriam. Nec tu aliud, quam de exitu ejus, ſcire voluiſti : finem ergo faciam. Unum adjiciam, omnia me, quibus interfueram, quæque ſtatim, cum maxime vera memorantur, audieram, perſecutum. Tu potiſſima excerpes. Aliud eſt enim epiſtolam, aliud hiſtoriam, aliud amico, aliud omnibus ſcribere. Vale.

CAII PLINII VITA.

Incerto Auctore.

Caïus Plinius Secundus Veronenſis, natus ſub Tiberio, patre Celere, matre Marcella, omnibus liberalibus diſciplinis operam dedit : unus omnium mirifice ſtudioſiſſimus. Nam perire omne tempus arbitrabatur, quod ſtudiis non impartiretur. Opera complura edidit, in quibus multa ſcrupuloſa abſolvit : & nihilominus cauſas aliquando actitavit. Augur fuit : officia publica adminiſtravit : etiam Procurator in Hiſpania. Floruit maxime ſub Impp. Veſpaſianis, Tito non mediocriter carus, cui libros Naturalis Hiſtoriæ dicavit : opus diffuſum, eruditum, varium, ſtilo duriuſculum. Fuit opinioni Epicureæ nonnunquam adſtipulator : ubique tamen vitiorum acerrimus inſectator. Periit ſub Tito, anno ætatis ſexto & quinquageſimo, Kal. Novembr. cum Miſeni claſſem imperio tegeret, ſpiritu obſtructo, clauſoque ſtomacho, (invalidus enim illi, & anguſtus erat :) ex caligine nubis ortæ e Veſuvio monte, ad quam noſcendam propius acceſſerat.

CAII PLINII VITA.

Ex Suetonii, ut vulgo creditur, libro De Viris Illuſtribus.

Plinius Secundus *Novocomenſis*, equeſtribus militiis induſtrie functus, procurationes quoque ſplendidiſſimas, atque continuas, ſumma integritate adminiſtravit : & tamen liberalibus ſtudiis tantam operam dedit, ut non temere quis plura in otio ſcripſerit. Itaque bella omnia, quæ unquam cum Germanis geſta ſunt, viginti voluminibus comprehendit. Item Naturalis hiſtoriæ triginta ſeptem libros abſolvit. Periit clade Campaniæ. Nam cum Miſenenſi claſſi præeſſet, & flagrante Veſevo, ad explorandas propius cauſas, liburnicas prætendiſſet : ne-

que, adverſantibus ventis, remeare poſſet: vi pulveris ac favillæ oppreſſus eſt: vel, ut quidam exiſtimant, a ſervo ſuo occiſus: quem, deficiens æſtu, ut necem ſibi maturaret, oraverat.

In veris codicibus vox ea Novocomenſis *abeſt, & abeſſe utique debet.*

A. GELLIUS, *Noctium Atticarum libro tertio, capite decimo ſexto.*

VIſum eſt non prætereundum, quod in PLINII SECUNDI libro ſeptimo Naturalis hiſtoriæ legimus. Id autem quia extra fidem eſſe videri poteſt, verba ipſius Plinii poſuimus: Maſurius auctor eſt &c. *Nempe e libro ſeptimo, ſectione quarta & quinta.*

IDEM, *libro nono, capite quarto.*

LIbitum tamen eſt in loco hoc miraculorum notare id etiam, quod PLINIUS SECUNDUS, vir in temporibus ætatis ſuæ, ingenii dignitatiſque gratia, auctoritate magna præditus, non audiſſe, neque legiſſe, ſed ſcire ſe ſe atque vidiſſe, in libro Naturalis hiſtoriæ ſeptimo ſcripſit: &c. *Sectione tertia ſcilicet.*

IDEM, *capite decimo ſexto libri proxime appellati.*

PLINIUS SECUNDUS exiſtimatus eſt eſſe ætatis ſuæ doctiſſimus. Is libros reliquit, quos Studioſorum inſcripſit, haud medius fidius uſquequaque aſpernandos. In his libris multa varie ad oblectandas eruditorum hominum aures ponit. Refert etiam pleraſque ſententias, quas in declamandis controverſiis, lepide argutèque dictas putat: &c.

IDEM, *libro decimo, capite duodecimo.*

LIbrum eſſe Democriti nobiliſſimi Philoſophorum de vi & natura chamæleonis, eumque ſe legiſſe PLINIUS SECUNDUS in Naturalis Hiſtoriæ viceſimo octavo refert: &c. *Et poſt pauca:* His portentis atque præſtigiis a PLINIO SECUNDO ſcriptis non dignum eſſe cognomen Democriti puto, &c.

IDEM, *libro ſeptimo decimo, capite decimo quinto.*

SEd elleborum ſumi poſſe tutiſſime in inſula Anticyra PLINIUS SECUNDUS, in libris Naturalis Hiſtoriæ ſcripſit, &c. *Libro 25. ſect. 21. & 25.*

AUGUSTINUS, *libro decimoquinto de Civitate Dei, capite nono.*

PLINIUS SECUNDUS doctiſſimus homo, quanto magis magiſque præterit ſæculi excurſus, minora corpora naturam ferre teſtatur. *Libro ſeptimo ſectione decimaſexta.*

Digitized by Google

Petrus Quiqueranus, *Epiſcopus Senecenſis, libro primo de laudibus Provinciæ.*

C. Solinus laborum ſuorum jactura, otioque ſuo jam olim abuſus, nobis aliiſque, quibus C. PLINII copia eſt, importunus illudit. Nec id unum, cum PLINIUM quoque, per quem totus profecit, ne nominis quidem mentione dignetur: &c. *Et mox paucis interjectis:* Hic deprehendere eſt quorundam medicorum procacitatem, qui tabifico livore perfracti, C. Pliniique majeſtatem ſugillare aggreſſi, (libet enim viri manibus de mortalium republica bene meriti paucula hæc verba dare: Dioſcoridis auctoritatem, uelut Pythagorici ſuum αὐτὸς ἔφα, unde obtendunt: ut interim non ignotum docto æſtimatori ſit, unum ex eorum numero præſtantiſſimum Leonicenum, arguente Nemeſi Dea, ſub finem libri ſui teſtatum, lites illas ſuas furore animi (quod facile fidem facit) ſe ſuſcitaſſe. Nam niſi C. PLINIUM lippitudine laboraſſe, ut pleraque alia, mentiantur, vel cæco ſit manifeſtum, illum non paulo tranquillius, atque exin diligentius ſtirpium liucamenta deſpexiſſe, moxque fidelius nomina prodidiſſe, adjuvante in ea opera Antonio Caſtore, viro in eo prudentiæ genere ſummo, quam Anazarbeum iſtum vagum, turbidum, merentem hinc inde ſtipendia: &c. *Iterumque poſt pauca:* Nec deſunt qui Grammaticum vocitent, rhetorem alii, hi hiſtoricum: omnia non citra imperitiam, multo livore, majore impudentia, & quod mirere, cuncta vere. Nam & in Grammatica lex ipſa, oratione inimitabilis: in omnifaria hiſtoria, rude donatus. De Mathematicis vero judicium an quiſquam ei viro denegabit, tam multa arduaque tam brevibus comprehendenti ?. . . . Jam quivis modo non medicellus non abſtulerit ſtirpium cognitionem accuratam, quarum figuram tanto otio, tam rara tranquillitate, tanto ſub judice rimari licuerit? Magna hic medicinæ fundamenta. Ceterum quæ ad ejuſdem perfectiorem curam faciunt, ſi non intolerabili ægrotantium pædore uſque perferendo addidicit: at e probarioribus, certioribuſque medicorum veterum monumentis excerpſit, additis inſuper, ſi quæ poſtea probata ſciret experimentis, ne non etiam candore commendetur. De metallica hic Romanorum ſolus. De agricultura neſcio quid mirere magis, adeo in tanta brevitate nihil omiſſum. Porro in Coſmographia, animalibus, rerum miraculis, ut nihil ornatius, luculentius, beatius, ita & vera digniſſima ſunt, ſi quæ ex hujuſce ætatis navigationum certiſſima fide ſecus in iis prodita deprehendantur. Qua in re mihi ſane fidem ejurare certum eſt: nam cur credulitatem meam obſtrinxerim, cum ſuam ille tradendo non obſtringat? cum fidem in auctores releget? famæque velut famam ſuam impingat? In ſumma, ea eſt viri auctoritas, ut a doctioribus concuti potuerit, convelli nuſquam: ea majeſtas, ut quam decentiſſimum foret, non citra acerbiſſima flagra ab hujuſmodi nebulonum genere ſubpungi: ea denique in omni doctrinarum cumulo eminentia, ut multo minore cum riſu hunc audias artes omnes a Minerva edoctum, quam Ciceronem. Quare impudenter omnino tentata C. PLINII amplitudo ab eo hominum grege, qui nec viventis ſplendorem probe tuliſſent oculis, &c.

Tertullianus, *& alii.*

Tertullianus preterea multa tranſcripſit a Plinio, diſſimulato ejus nomine, ut in operis decurſu ſuis locis indicaturi ſumus.

Hieronymus in Jeremiam Plinium laudat, cum Theophraſto, & Ariſtotele, quod memoria ii prodiderint, hanc perdicis eſſe naturam, ut ova alterius perdicis, id eſt, aliena furetur, & eis incubet, foveatque: cumque fetus adoleverit, avolare ab eo & alienum parentem relinquere. *Sed memoria lapſum eſſe neceſſe eſt: cum apud*

veteres omnes rerum Naturalium ſcriptores nihil tale occurrat, & eſſe id falſiſſimum multis conſtet argumentis: de quibus Bochartum conſule, parte 2. lib. 2. de animal. cap. 12. pag. 85. & ſeq.

Similis & Servii error in Notis ad librum primum Georgicorum Maronis: Plinius, *inquit*, in Naturali hiſtoria dicit corvos obliviosos eſſe, & plerumque minime ad nidos ſuos reverti, &c. *Fallit autem Servius, aut fallitur: cum neque apud Plinium, neque apud ullum qui Servium ætate præceſſerit, dignum fide ſcriptorem, ſimile quidquam legatur.*

Verſum pariter Maronis explicans idem, e libro Æneïdos tertio,

Et juncti currum dominæ ſubiere leones.

fabulam de Hippomene & Atalanta recitat, quæ omnibus nota eſt: ſubjicitque iſta deinde: Unde irata Dea (*Deûm Mater*) in leones eos convertit, & ſuo currui ſubjugavit, & præcepit ne ſecum unquam leones coïrent. Nam & PLINIUS in Naturali Hiſtoria dicit leonem cum parda, & pardum cum leæna concumbere. *Quibus verbis non ſolum rem falſiſſimam pro vera affert, ſed etiam a Plinio proditam mentitur.*

CODICES MANU SCRIPTI

quibus uſi ſumus in Plinio perpurgando.

E Regis Chriſtianiſſimi Bibliotheca codex primus, annorum amplius DCCC. ætate Caroli Calvi exaratus, *Numero* 74. — *R.* vel *Reg.* 1.

Regius codex alter, quingentorum ſere annorum, *Numero* 191. — *R.* vel *Reg.* 2.

Ex Bibliotheca Viri Illuſtriſſimi D. JOANNIS BAPTISTÆ COLBERTI, Supremi nuper Ærarii Regii Moderatoris, codices tres: primus annorum amplius quadringentorum, *num.* 54. alter quadringentorum, *num.* 29. quingentorum tertius, *num.* 2417. — *Colb.* 1. 2. 3.

Thuanææ olim, nunc Colbertinæ proxime laudatæ Bibliothecæ codex, octingentorum annorum. — *Th.* vel *Thuan.*

Pariſienſis, in Bibliotheca Collegii noſtri hujus Pariſienſis aſſervatus codex annorum amplius 600. — *Pariſ.*

Chiffletianus, ſatis probatæ notæ, cujus diſcrepantia a libris vulgatis loca notavit in margine editionis ſuæ Jacobus Dalecampius. — *Chiff.*

Fuxenſis, & alter Vetus, quorum pariter variantes, ut vocant, lectiones idem Dalecampius adnotavit. — *Fux.* & *Vet. Dalec.*

E Lugdunenſi Bibliotheca Collegii Societatis Jeſu. — *Lugd.*

E Vaticana ſeptem, *num.* 1950. 1951. 1952. 1953. 1954. 3533. 9939. — *Vatic.* 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7.

E Bibliotheca S. Victoris, in ſuburbio Pariſienſi. — *Victor.*

E Cœnobio Rhedonenſi, Ordinis S. Benedicti, qui codex olim Monaſterii S. Michaëlis fuit.

EDITIONES PLINIANÆ PRÆCIPUÆ,

quarum collatione hæc noſtra emendatior prodit.

VEneta, curante Joan. Andrea Alerienſe Epiſcopo, MCCCCLXXII. *in folio.*

Parmenſis, MCCCCLXXVI. *in folio.*

Tarviſana, MCCCCLXXIX. *in folio.*

Parmenſis altera, MCCCCLXXXI. *in folio.*

Veneta altera, MCCCCLXXXIII. *in folio.*

Brixienſis, MCCCCXCVIII. *in folio*, e caſtigationibus Hermolai Barbari, cum notulis quibuſdam marginalibus manu Guillelmi Pelliccrii Ep. Monſpelienſis paſſim exaratis, in decem fere priores libros.

Veneta tertia, MDXIX. *in folio.*

Baſileenſis 1. MDXXXV. *in folio.* cum annotationibus Sigiſm. Gelenii, & notis marginalibus Guill. Pelliccrii Ep. Monſpelienſis manu ſcriptis, quas vidit & citat Carolus Dati, libro conſcripto Italice, De vitis pictorum.

Veneta 4. apud Aldum Manutium, *in octavo, voluminibus quatuor*, MDXXXVI.

Baſileenſis 3. *in folio*, MDXXXIX.

Pariſienſis, *in folio*, MDXLIII.

Baſileenſis 4. curante Frobenio, MDXLV. *in folio.*

Veneta 5. a Paulo Manutio emendata, cum caſtigationibus Sigiſm. Gelenii, MDLIX. *in folio.*

Lugdunenſis, opera Juntarum, *in* 16. MDLXI.

Lugdunenſis altera, *in folio*, MDLXIII.

Digitized by Google

Leydenſis, Petri Santandreani typis, MDLXXXII.
Lugdunenſis 3. apud Honoratum, ex recognitione Jacobi Dalecampii, Medici Cadomenſis, cum ejuſdem caſtigationibus, & variis lectionibus, *in folio*, MDLXXXVII.
Francofordienſis, *in folio*, MDXCIX. cum annotatiunculis nonnullis ad Dalecampii notas adjectis ab incerto auctore.
Leydenſis altera, Elzevirii typis, e Salmaſii caſtigationibus, accurante Joanne Latio, ſive *De Laet*, *in* 24. tribus voluminibus, MDCXXXV.
Leydenſis tertia, cum Variorum, ut aïunt, Commentariis, ſeu verius cum Dalecampii & Pintiani notis, *in octavo*, volumine triplici, MDCLXIX.

PLINIANÆ VERSIONES

quæ in noſtras manus venere.

ITalica. *Hiſtoria naturale volgarizata da Chriſtoforo Landino.* Venetiis, MDXXIV. *in folio.*
Gallica. *Hiſtoire Naturelle de Pline, traduite par Antoine du Pinet, Seigneur du Noroy.* Lugduni MDLXII. *in folio.*
Germanica. *Hiſtoria naturalis libri decem priores.* Francofurti, MCLXXI. *in folio.*
Hiſpanica. *Hiſtoria natural traducida por Geron. de Huerta, con eſcolios y annotaciones.* Matriti, MDCXXIV. *in folio.*
Anglice quoque redditam accipimus a Ph. Hollando Medico, in quem illud exſtat Ovveni Epigramma:

Plinius eſt longus, quia multa: brevis, quia multum
Scripſit: at Hollandus [a] *longior, &* [b] *brevior.*

[a] *Quia plenior.* [b] *Quia planior.*

INDEX
AUCTORUM PRÆCIPUORUM,
qui in Plinianis notis citantur, illuſtrantur, emendantur.

A

Chilles Tatius. *Vide* Tatius.
Raph. Adimari. Sito Riminefe. *Brixia* 1616. 4°.
Ælianus. De Hiſtoria Animalium, libri XVII. Græce & Lat. Gyllio interprete, *Geneva*. 1606. *in* 16°.
Ælianus. Variæ Hiſtoriæ libri XIV. Vulteïo interprete, *Geneva* 1603. *in* 16°.
Æneas Sylvius. Opera. *Baſilea*, 1571. *folio*.
Æthicus. Coſmographia. *Baſilea*, 1575. 16°.
Aëtius. Libri XVI. Latine, *Venetiis* 1534. & Græce, ex MS. codice Collegii Pariſienſis, *folio*.
Agathemerus. Compendiariæ Geographiæ libri duo, Græce & Lat. *Amſtelod*. 1671. 8°.
Agathias. *Pariſiis*, *Typ. Reg.* 1660. *fol.*
Georg. Agricola. De Menſuris & ponderibus. *Baſilea*, 1550. *folio*.
——— De Natura foſſilium. *Baſilea*, 1546. *folio*.
——— De re metallica. *Baſilea*, 1621. *folio*.
——— De peſte, libri tres. *Baſilea*, 1554 8°.
Albertus Magnus. De animalibus, libri XXVI. *Lugduni*, 1651. *folio*.
——— De Mineralibus, *Lugduni*, 1651. *fol.*
Andr. Alciatus. Parergon juris libri XII. Tomo VI. ejus operum. *Lugduni*, 1560. *fol.*
Ulyſſ. Aldrovandus Ornithologia. *Bononia*, 1599. *fol. voll.* 3.
——— De piſcibus. *Bononia*, 1613. *fol. voll.* 2.
——— De quadrupedibus. *Bononia*, 1616. *fol. voll.* 3.
——— De inſectis. *Bononia*, 1638. *fol.*
——— De ſerpentibus. *Bononia*, 1640. *fol.*
——— Monſtrorum hiſtoria. *Bononia*, 1642 *fol.*
——— De Metallis. *Bononia*, 1648, *fol.*
Alexander Iatros. Practica *Venetiis*, 1522. *fol.*
Leo Allatius. Animadverſiones in Antiquitatum Etruſcarum fragmenta. *Pariſiis*, 1640. 4°.
Proſp. Alpinus. De plantis exoticis, libri duo. *Venetiis*, 1627. 4°.
——— De plantis Ægypti. *Patavii.*, 1640. 4°.
Ammianus Marcellinus. *Pariſiis*, 1636. 4°.
Amphitheatrum Sapientiæ Socraticæ. *Hanovia*, 1611. *fol.*
Anatomici Pariſienſes. *Vide*, Memoires pour ſervir a l'hiſtoire Naturelle des Animaux.
Anaſtaſius. De Vitis Pontificum. *Moguntia*, 1602. 4°.
Joan. Fran. Andreæ. De Patria S. Laurentii. *Cæſaraugusta*, 1638. 4°.
Aloyſ. Anguillara. Semplici. *Venetiis*, 1561. 8°. cum notis marginalibus Matthiæ de Lobel.

Digitized by Google

INDEX

Anonymus. De Incredibilibus, cum Palæphato editus. *Cantabrigiæ*, 1671.

Anthologia Græca. *Florentiæ*, 1584. 4°.

Antigonus Caryſtius. Collectanea Hiſtor. Mirabil. Græce & Latin. *Lugduni Batav.* 1619. 4°.

Antoninus Itinerarium, cum Comment. Hieronymi Suritæ. *Coloniæ*, 1600. 8°.

Antoninus Liberalis. Metamorphoſeon liber. *Amſtelod.* 1976. in 24°.

Antonius Muſa. *Vide*, Muſa.

Apicius Cælius. De arte coquinaria. *Tiguri*, 1542. 4°.

Apollodorus. Bibliotheca, ſive de Diis, libri tres, ex recenſione Tanaq. Fabri. *Salmurii*, 1661. 8°.

Apollonius. Hiſtoriæ Commentitiæ liber, Græce & Lat. *Lugd. Batav.* 1619. 4°.

Apollonius Rhodius. Argonauticôn libri IV. cum ſcholiaſte Græco. *Lugd. Batav* 1641. 8°.

Appianus Alexand. Hiſtoriæ. *Henr. Steph.* 1592. *folio.*

Apuleïus. De Medicaminibus herbarum, cum Comment. Gabr. Humelbergii, in 4°. & ex MSS. Voſſii.

Apuleïus Madaur. Opera. *Lugduni*, 1614. 8°. *voll.* 2.

Aratus. Phænomena, cum Theonis ſcholiis: & Eratoſthenis *Καταστερισμοὶ* Græce. *Oxonii*, 1672. 8°.

Ariſtophanes. Comœdiæ, cum ſcholiaſte Græco. *Aurel. Allobrog.* 1607. *fol.*

Ariſtoteles. De hiſtoria animalium, cum Comment. Julii Cæſ. Scaligeri. *Toloſæ*, 1619. *fol.*

——— De partibus animalium, Meteorologica, &c. *Pariſiis*, 1619. *fol. vol.* 2.

Arnobius. Adverſus gentes. *Lugduni Batav.* 1651. 4°.

Arrianus. De expeditione Alexandri, & ejuſdem Indica. *Amſtel.* 1668. 8°.

Q. Aſconius Pedianus. In orationes Ciceronis. *Pariſ.* 1520. *fol.*

Athenæus. Libri XV. Dipnoſoph. Græce & Lat. Dalecampio interprete. *Commelin.* 1597. *fol.*

Athenagoras. *Pariſiis*, 1618. *folio.*

Auctores Latinæ linguæ. *Genevæ*, 1603. 4°.

Auguſtinus. De Civitate Dei, cum Comment. Coquæi. *Pariſiis*, 1613. *fol.*

Anton. Auguſtinus. Antiquitatum Romanarum Hiſpanarumque in nummis veterum, Dialogi xi. *Antuerpiæ*, 1653. *fol* Et Italice, *Romæ*, 1592 *fol.*

——— Emendationum libri IV. *Lugduni*, 1544. 8°.

Avicenna. Opera. *Venetiis*, 1564. *fol.*

Avienus. *Vide* Rufus.

Cæl. Aurelianus. Chroniôn libri V. *Venetiis*, Ald. 1547. *fol.*

Sex. Aurelius Victor. Hiſtoriæ Romanæ breviarium. *Antuerp.* 1579. 8°.

——— De Viris illuſtribus. *Ibidem.*

Auſonius. *Amſtelod.* 1629. 24°.

B

Andr. BACCIUS. De naturali Vinorum hiſtoria, & de vinis Italiæ, libri VII. *Romæ*, 1596. *folio.*

Baldus Angelus Abbatius. De Viperæ natura. *Norimbergæ*, 1603. 4°.

Steph. Baluzius. Miſcellaneorum tomus IV. *Pariſiis*, 1683. 8°.

Thom. Bartholinus. De Cygni anatome, ejuſque cantu. *Hageſtedii*, 1668. 8°.

——— Anatomia Reformata. *Hagæ Comitis*, 1655. 8°.

Baſilius, Græce & Latine, ex recognitione Frontonis Ducæi, Soc. Jeſu, typis

Digitized by Google

typis Morelli, *Pariſ.* 1618. Et Latine, ex recenſione Andreæ Schotti, ejuſdem Societ. *Antuerp.* 1616. *fol.*

Joan. Gor. Becanus. Opera varia. *Antuerp.* 1580. *fol.*

Beda. *Coloniæ*, 1612. *fol.*

Petr. Bellonius. Opuſcula varia. *Pariſ.* 1533. 4°.

——— De Avibus, libri VII. Gallice. *Pariſ. fol.*

——— Obſervationum libri tres, editi cum Cluſio.

Petr. Bellotius. Fragmenta veſtigii veteris Romæ. *Romæ*, 1673. *fol.*

Joan. Bapt. Bellus, Soc. Jesu. De partibus Templi Auguralis. *Toloſæ*, 1637. 8°.

Benjaminis Itinerarium. *Lugd. Batav.* 1633. *in* 12°.

Læl. Biſciola, Soc. Jesu. Horarum ſubceſivarum libri. *Ingolſtadii*, 1611. *fol. voll.* 2.

Samuel Bochartus. Geographia ſacra. *Cadomi*, 1651. *fol.*

——— De animalibus ſacræ Scripturæ. *Londini*, 1663. *voll.* 2.

Dionyſ. Boëſſius Salvagn. (le Preſident de Boiſſieu.) Septem miracula Delphinatus. *Gratianopoli*, 1656. 8°.

Hector. Boëthius. Hiſtoria Scotorum. *Pariſiis*, 1572. *folio.*

Joan. Jac. Boiſſardus. De divinatione. *Openheimii. fol.*

Marc. Boſchini. De Archipelago. *Venetiis*, 1658. 4°.

Honorat. Bouche. La Chorographie, & l'hiſtoire de Provence. *Aquis-Sextiis*, 1664. *fol.*

Claud. Bouterouë. Recherches curieuſes des Monnoyes de France, &c. *Pariſiis*, 1666. *fol.*

Barn. Briſſonius. De formulis Populi Romani, libri VIII. *Francofurti*, 1592. 4°.

——— De ritu Nuptiarum. *Pariſiis*, 1607. 4°.

Joan. Brodæus. Miſcellanearum lectionum libri VI. *Baſileæ*, 1555. 8°.

Guill. Budæus. De Aſſe & partibus ejus. *Pariſiis*, *Vaſcoſan.* 1541. *fol.*

——— Annotationes in Pandectas. *Pariſiis*, 1555. *fol.*

Jul. Cæſ. Bulengerus, Soc. Jesu. Opuſcula. *Lugduni*, 1621. *fol.*

Giſlen. Buſbequius, Epiſtolæ quatuor legationis Turcicæ. *Pariſiis*, 1595. 8°.

C

Nicol. CABEUS, Soc. Jesu. In Meteorologica Ariſtotelis. *Romæ*, 1646. *fol.*

Jul. Cæſar. De bello Gallico &c. *Lugd. Batav.* 1635. *fol.*

Bern. Cæſius, Soc. Jesu. Mineralogia. *Lugduni*, 1636. *fol.*

Marſil. Cagnatus. Variarum Obſervationum libri VI. *Romæ*, 1587. 8°.

Callimachus. Hymni, cum ſcholiis Græcis. *Pariſiis*, 1577. 4°.

Calpurnius. Inter Epigrammata & poëmatia a Pithœo collecta. *Pariſiis*, 1590. 8°.

Guill. Cambdenus. Britannia. *Londini*, 1607. *fol.*

Pet Maria Caneparius De Atramentis. *Londini*, 1660. 4°.

Roder. Carus. Antiguedades de Sevilla. *Hiſpali*, 1634. *fol.*

Lud. Carrio. Emendationes & Obſervationes. *Pariſiis*, 1583. 4°.

Iſ. Caſaubonus. Animadverſiones in Athenæum. *Lugduni*, 1600. *folio.*

Guill. Catel. Hiſtoire de Languedoc. *Toloſæ*, 1633. *fol.*

Cato, de re ruſtica. Editio Plantin. accurante Joanne Meurſio, 1598. 8°.

Catullus. *Trajecti ad Rhenum*, 1659. 8°.

A. Corn. Celſus, de re medica, libri VIII. *Venetiis*, *Ald.* 1547. *fol.*

Cenſorinus. De die Natali. *Lugd. Batav.* 1642. 8°.

Moyſ. Charas. Nouvelles Experiences ſur la Vipere. *Pariſ.* 1669. 8°.

——— Pharmacopée Royale. *Pariſ.* 1676. 4°.

Chariſius. Inſtitutiones Grammaticæ, libris V. *Hanoviæ* 1605. 4°.

Claud. Chiffletius. De antiquo Numiſmate, liber. *Antuerpiæ*, 1656. 4°.

Joan. Chokier. De re nummaria priſci ævi. *Leodii*, 1619. 8°.

Nicol. Chorier. Hiſtoire de Dauphiné. *Gratianopoli*, 1661. *fol.*
Chronicon Novalicienſe. *Tom.* 1. *hiſt. Franc. pag.* 223.
Petr. Ciaconius. Opuſcula, de nummis &c. *Romæ*, 1608 8°.
——— De Triclinio. *Heidelbergæ*, 1590. 8°.
Vinc.Mar. Cimarelli. Hiſtoria Gallorum Senonum. *Brixiæ*, 1642. 4°.
Guill. Clarcke. Naturalis hiſtoria Nitri. *Francofurti*, 1675. 8°.
Claudianus. *Pariſiis*, 1677. 4°.
Clemens Alexandr. Opera Græce & Lat. *Pariſiis*, 1629. *fol.*
Carol. Cluſius Exoticorum, libri X. *Typis Raphelengii*, 1605. *fol.*
——— Rariorum plantarum hiſtoria. *Antuerp.* 1601. *fol.*
Philip. Cluverius. Italia antiqua. *Lugd. Batav.* 1624. *fol.*
——— Sicilia antiqua. *Ibidem.*
——— Germania antiqua. *Ibidem.*
Codex Theodoſianus, cum Comment. Jac. Gothofredi. *Lugduni*, 1665. *fol. voll.* 4.
Collatio Carthagini habita. *Commelin.* 1596. 8°.
Pandulph. Collinurius. Defenſio Plinii adverſus Nic. Leonicenum Pliniomaſtigem. *Argentorati*, 1536. *fol.*
Columella. De re ruſtica, libri XII. *Pariſiis*, *Rob Steph.* 1543. 8°.
Fab. Columna. De Purpura. *Kiliæ*, 1675. 4°.
Valer. Cordus. Hiſtoriæ Stirpium, libri IV. *Tiguri*, 1561. *fol.*
Chriſtoph. A Coſta. Liber Aromatum, qui liber nonus operum Cluſii.
Petr. de Creſcentiis. De Agricultura. *Baſileæ*, 1538. 4°.
Q. Curtius. *Pariſiis*, 1678. 4°.

D

Jacob. DAlecampius. Hiſtoria generalis plantarum. *Lugduni*, 1587. fol. voll. 2. *Sed verus hiſtoriæ illius auctor Joannes Molinæus eſt : qui Dalecampium ſæpe eo opere arguit.*
Carlo Dati. Vite de pittori antichi. *Florentiæ*, 1667. 4°.
Decretorum Collectio, in Bibl Juris Canonici, tomo 1. *Pariſiis*, 1661. *fol.*
Mart. Delrio, Soc. Jesu. Diſquiſitionum Magicarum libri VI. *Lugduni* 1608. *fol.*
Deſcription Anatomique d'un Cameleon, d'un Caſtor, d'un Ours, d'une Gazelle, &c. *Pariſ.* 1669. 4°.
Dicæarchus Meſſenius. Deſcriptio Græciæ, Græce. *Auguſtæ Vindelic.* 1600. 8°.
Diocles Caryſtius. Epiſtola Latine reddita, per Ant. Mizaldum. *Pariſiis*, 1573. *in* 12°.
Diodorus Siculus Bibliotheca, Græce & Lat *Hanoviæ*, 1604. *fol.*
Dio Caſſius Romana hiſtoria. *Hanoviæ*, 1606 *fol.*
Diogenes Laërtius, de vitis Philoſophorum, Græce & Lat. *Londini*, 1664. *fol.*
Diomedes Grammaticus *Hanoviæ*, 1605. 4°.
Æl. Dionyſius Halicarn. Antiquitatum Romanarum, Libri XI. & opera reliqua. *Francofurti*, 1586. *fol.*
Dionyſius Periegetes Periegeſis Græca, cum Commentariis Græcis Euſtathii. *Henr. Steph.* 1577. 4°.
Dioſcorides, Græce & Latine, ex interpretatione Saraceni. *Typis Vvecheli*, 1558. *folio.*
Ditmari Chronicon. Inter ſcriptores rerum Germanicarum, collectos a Reinero Reineccio, tom 1. *Francofurti*, 1580. *fol.*
Dodart. Memoires pour ſervir a l'hiſtoire des Plantes. *Pariſ.* 1686. *fol. Typ. Reg.*

Rembert. Dodonæus. Stirpium hiſtoriæ Pemptades ſex, ſive libri XXX. *Antuerp.* 1583. *fol.*

Alexand. Donatus, Soc. Jesu. Roma vetus ac recens. *Romæ*, 1639. 4°.

Marcell. Donatus. Hiſtoria Medica Mirabilis. *Venetiis*, 1588. 4°.

E

Chriſtoph. ENcelius. De re metallica, & gemmis. *Francofurti*, 1557. 8°.

Ennius. Fragmenta, cum notis Pauli Merulæ. *Lugd. Batav.* 1595. 4°.

Epiphanius, Græce & Lat. ex verſione Dionyſ. Petavii, e Soc. Jesu. *Pariſiis*, 1622.

Eraſmus. Adagia, cum Henr. Stephani animadverſionibus. *Pariſiis*, 1579. *folio*.

Eraſtothenes. Καταστερισμοί, cum Arati Phænomenis. *Oxonii*, 1672. 8°.

Sebaſt Erizzo. Diſcorſo ſopra le Medaglie de gli Antichi. *Venetiis*, 1559. 4°.

Gaſp. Eſcolano. Hiſtoria Valentina. *Valentiæ*, 1610. *fol. voll.* 2.

Euſebius Cæſar. Præparatio Evangelica, Græce & Latin. *Pariſiis*, 1628.

——— Chronicon, cum Animadverſionibus Joſ. Scaligeri. *Lugd. Batav.* 1606. *fol.*

Euſtathius, in Homerum. Romæ, 1542. *fol.*

Eutropius. Hiſtoriæ Romanæ libri X. cum aliis ſcriptoribus Hiſtoriæ Auguſtæ. *Lugd. Batav.* 1632. in 24°.

Expoſitio totius mundi, auctore Anonymo Græco, quem vulgavit Jac. Gothofredus. *Genevæ*, 1628. 4°.

F

Joan. FAber Bambergenſis, de Nardo & Epithymo, adverſus Joſ. Scaligerum. *Romæ*, 1607. 4°.

Raph. Fabrettus. De Aquis & Aquæductibus veteris Romæ. *Romæ*, 1680. 4°.

Hugo Falcandus. De rebus geſtis in Siciliæ regno. *Pariſiis*, 1550. 4°.

Gabr. Fallopius Opera. *Francofurti*, 1600. *fol.*

Rhemn. Fannius. Carmen de Ponderibus & Menſuris, cum Celſo editum, *Lugduni*, 1549. 8°.

Thom. Fazellus. De rebus Siculis, decades duæ. *Panormi*, 1558. *fol.*

Joan. Fernelius. De abditis rerum cauſis, libri duo. *Francofurti*, 1576. *fol.*

Joan. Bapt. Ferrarius. De re veſtiaria. *Patavii*, 1654. 4°.

Feſtus *Inter auctores Latinæ linguæ.*

Feſtus Avienus. *Vide* Rufus.

Jul. Firmicus. De errore profanarum religionum. *Baſileæ*, 1603. 8°.

——— Matheſeos, ſive Aſtronomicôn libri VIII. *Baſileæ*, 1533. *fol.*

Valer. Flaccus. Argonauticôn libri. *Antuerpiæ*, 1566. *fol.*

L. Ann. Florus, illuſtratus a Joan. Georg. Grævio. *Trajecti Batav.* 1680. 8°.

Petr. Foreſtus Alcmarianus: Obſervationes & Curationes Medicæ. *Francofurti*, 1602. *fol.*

Formulæ veteres Marculfi, & aliorum. *Pariſiis*, 1666. 4°.

Georg. Fournier. Hydrographie. *Pariſ.* 1667. *fol.*

Fridericus II. Imp. De arte Venandi cum Avibus. *Aug.* 1596. 8°.

Libert. Fromondus. Meteorologicorum libri VI. *Antuerp.* 1627. 4°.

Sex. Jul. Frontinus. De Aquæductibus. *Amſtelod.* 1661. 8°.

——— Strategematôn libri IV. *Veſaliæ*, 1670. 8°. *cum Vegetio.*

Leon. Fuchſius. De hiſtoria ſtirpium. *Baſileæ*, 1542. *fol.*

Fulgentius. De priſco ſermone. *Inter auctores Latinæ linguæ.*

——— Mythologicôn libri duo, cum Hygini fabulis.

Fulvius Urſinus. Ad librum Ciacconii, de Triclinio. *Heidelbergæ*, 1590. 8°.

Digitized by Google

INDEX

G

GAleni & Hippocratis opera, Græce & Lat. ex interpretatione Ren. Chartretii *Pariſiis*, 1638. *fol. Tomus XIII.*

Garcias ab Horto. Aromatum hiſtoria, inter opera Cluſii.

Petr. Gaſſendus. Epicuri philoſophia, ſive in librum X. Laërtii. *Lugduni*, 1649. *fol.*

A. Gellius. Noctium Atticarum libri XX. *Lugduni Batav.* 1666. 8°.

Corn. Gemma. De Naturæ divinis Characteriſmis, ſive Coſmocriticôn libri II. *Antuerpiæ*, 1575. 8°.

Geoponica Græce. Baſileæ, 1539. 8°.

Horum auctor videtur eſſe Vindanius Anatolius, ex Photio in Bibl. cod. CLXIII.

——— Latine, interprete Cornario. *Baſilea*, 1538. 8°.

Petr. Gillius Albienſis. Deſcriptio elephanti *in Bibliopolio Heringiano*, 1614. *in* 12°.

Henr. Glareanus. De Aſſe & partibus ejus. *Baſilea*, 1550. *in folio.*

Gloſſaria Cyrilli, Philoxeni, & aliorum. *Pariſiis*, 1674. *fol.*

Gloſſarium D du Cange. *Pariſiis*, 1678. *fol. voll.* 3.

Hub. Goltzius. Theſaurus rei Antiquariæ. *Antuerp.* 1618. *fol.*

——— Julii Cæſaris, Auguſti, & Tiberii numiſmata, cum Comment. Lud. Nonnii. *Antuerpiæ*, 1644. *fol.*

——— Græcia & Aſia minor, cum Comment. Lud. Nonnii. *Antuerpiæ*, 1644. *fol.*

Goropius. *Vide* Becanus.

Joan. Gorræus. Definitionum Medicarum libri XXIV. *Francofurti*, 1578. *folio.*

Gratius. Cynegeticôn, cum notis Ulitii. *Lugduni Batav.* 1653. *in* 12°.

Jac. Grevinus. De Venenis libri duo. *Antuerpiæ*, 1571. 4°.

Joan.Fred. Gronovius De ſeſtertiis, &c *Amſtelod.* 1656. 12°.

Hugo Grotius. Florum ſparſio ad jus Juſtinianeum. *Pariſiis*, 1642, *folio.*

——— Explicatio Decalogi. *Amſtelod.* 1640. *in* 12°.

Joan. Gruterus. Inſcriptiones Antiquæ. *Commelin.* 1603. *folio.*

Rob. Guaguinus. Rerum Gallicarum Annales.. *Francofurti*, 1577. *fol.*

Georg. Gualtherus. Siciliæ & Brutiorum antiquæ Tabulæ. *Meſſanæ*, 1625. 4°.

H

HAbdarrahmanus Aſiutenſis Ægyptius. De proprietatibus ac virtutibus medicis animalium, plantarum, ac gemmarum: interprete ex Arabico idiomate, Abrah. Ecchellenſi. *Pariſiis*, 1647. 8°.

Hanno Carthaginienſis. Periplus, cum aliis editus. *Baſilea*, 1533. 4°.

Harpocration Lexicon Gr *Pariſiis*, 1614. 4°.

Guill. Harveus. Exercitationes de Generatione Animalium. *Londini*, 1651. 4°.

Heliodorus. Æthiopica. *Pariſiis*, 1619 8°.

Claud. Hemeræus. Auguſta Veromanduorum *Pariſiis*, 1643. 4°.

Heraclides De Politiis, cum Æliani Varia hiſtoria

Heraclitus. De Incredibilibus, cum Palæphato. *Cantabrigiæ*, 1671. 8°.

Herodotus. Græce & Latine, ex recognitione Frider. Sylburgii. *Francofurti*, 1608 *in folio.*

Heſychius. Lexicon Gr. *Lugduni Batav.* 1668. 4°.

Hippocrates. Opera omnia Græce & Lat. *Lugd. Batav.* 1665. 8°. *voll.* 2. *Vide ſupra*, Galenus.

Hiſtoriæ Auguſtæ ſcriptores VI. cum notis Salmaſii. *Pariſiis*, 1620. *fol.*

Gaſp. Hofmannus. Variarum lectionum libri VI. *Lipſiæ*, 1619. 8°.

Lucas Holſtenius. Annotationes Geographicæ. *Romæ*, 1666. 8°.

Digitized by Google

——— De Sabbathio flumine, Epiſtola. *Inter Leonis Allatii σύμμικτα. Coloniæ*, 1653. 8°.
Homerus, cum ſcholiis Didymi. *Lugduni Batav.* 1656. 4°.
Horus Apollo, cum ſymbolis Ægyptiorum, P. Cauſſini, Soc. JESU. *Pariſiis*, 1618. 4°.
Franc. Hotomani. De re nummaria. 1585. 8°.
Hygenus. De limitibus conſtituendis. *Inter Auctores finium regundorum. Pariſiis*, 1614. 4°.
Jul. Hyginus. Fabulæ, & Poëticum Aſtronomicum. *Pariſiis*, 1578. 8°.

I

Joan. de JAnua. Catholicon, *folio*.
Joannis Antiocheni Excerpta, edita per Henr. Valeſium. *Pariſiis*, 1634. *in* 4°.
Jornandes, de rebus Geticis. *Hamburgi* 1611. 4°.
Joſephus. Opera Græce & Lat. *Geneva*, 1611. *fol.*
Journal des Sçavans. *Pariſiis ab anno* 1665. 4°.
Ireneus. *Pariſiis*, 1639. *folio*.
Iſidorus Characenus. Σταθμοὶ Παρθικοί. *Auguſtæ Vindelic.* 1600. 8°.
Iſidorus Hiſpalenſis. Originum libri XX. *Coloniæ*, 1617. *fol.*
Julianus Imp. Cæſares, cum notis Spanhemii Gallicis. *Pariſiis*, 1683. 4°.
Juſtinus. *Pariſiis*, 1677. 4°.
Juvenalis. Satyræ, cum ſcholiis. *Pariſiis*, 1613. 4°.

K

Joan KEplerus. Aſtronomiæ pars Optica. *Francofurti*, 1604. 4°.
——— Epitome Aſtronomiæ Copernicanæ. *Lentiis*, 1618. 8°.
Kiranidum Kirani, id eſt, Regis Perſarum (*vel potius* Collectaneus) liber Phyſico-Medicus. 1638. *in* 8°.
Athan. Kircherus, Soc. JESU Phonurgia nova. *Campidonæ*, 1673. *folio*.
——— Mundus ſubterraneus. *Amſtelodami*, 1665. *folio*.

L

Philip. LAbbeus, Soc. JESU. Nova Bibliotheca MSS. librorum. *Pariſiis*, 1653. 4°.
Ægid. Lacarry, Soc. JESU. Hiſtoria Coloniarum a Gallis miſſarum, &c. *Claromonti*, 1677. 4°.
Lactantius. *Lugd. Gryph.* 1541. 8°.
Petr. Lambecius. Bibliothecæ Cæſareæ Viodobonenſis Commentariorum libri VII. *Viennæ* 1665. *fol.* 8. *voll.*
Laurentius. Hiſtoria Anatomica humani corporis. *Pariſiis*, 1600. *in folio*.
Leges Atticæ, cum Comment. Samuelis Petiti. *Pariſiis*, 1635. *fol.*
Joan. Leo Africanus. De deſcriptione Africæ, libri IX. *Antuerpiæ*, 1556. 8°.
Liber de Menſura orbis terræ, MS. ex Bibliotheca Regia, num. 990. *Sub nomine Miſſorum Theodoſii a nobis ſæpe laudatur.*
Fortun. Licetus. De quæſitis per epiſtolas. *Bononiæ*, 1640. *voll.* 2. 4°.
Juſtus Lipſius De re nummaria. 8°.
Titus Livius. Hiſtoriarum libri. *Francofurti*, 1588. *fol.*
Gar. Loaïſa. Collectio Conciliorum Hiſpaniæ. *Madriti*, 1593. *fol.*
Matthias Lobelius. Stirpium Adverſaria *Londini*, 1605. *fol.*
——— Stirpium Obſervationes. *Antuerpiæ*, 1576. *fol.*
Lucanus. Pharſalia. *Lugd. Batav* 1626. 8°.
T. Lucretius. De rerum natura, libri VI. *Francofurti*, 1631. 8°.
Lucianus Opera Græce & Lat. *Pariſiis*, 1615. *folio*.
Joan. Lucius. De regno Dalmatiæ. *Amſtelod.* 1666. *fol.*
Lycophronis ſcholiaſtes. *Vide* Iſ. Tzetzes.

Digitized by Google

M

MAcrobius. *Lugduni Batav.* 1670. 8°.
Hieron. Magius Variarum lectionum, ſeu Miſcellaneorum, libri IV. *Venetiis*, 1564. 8°.
Joan. Dan. Major. Doctrinæ de reſtaceis ſpecimen. *Kiliæ*, 1675. 4°.
M. Manilius. Aſtronomicôn libri V. *Lugduni Batav.* 1600. 4°.
Marbodeus. De lapidibus pretioſis, Enchiridion. *Baſileæ*, 1531. 8°.
Marcellinus Comes. Chronicon. *Pariſiis*, 1619. 8°.
Marcellus De Medicamentis Empiricis, &c *Baſileæ*, 1536. *folio.*
Marcianus Heracleotes. Periegeſis. *Vide*, Scymnus Chius.
——— Periplus. *Auguſtæ Vindelic.* 1600. 8°.
Joan. Mariana, Soc. Jesu. De Ponderibus & Menſuris. *Toleti*, 1509 4°
——— De rebus Hiſpaniæ. *Toleti*, 1574. *fol.*
Marius Victorinus. Artis Grammaticæ, libri IV. *Hanoviæ*, 1605. 4°.
Marlianus Topographia Urbis *Lugduni* 1534. 8°.
Marmol. L'Afrique, de la traduction de Nic. Perrault, Sieur d'Ablancourt. *Pariſiis*, 1667. 4°.
Andr. Marmora. Hiſtoria Corcyrenſis. *Venetiis*, 1672. 4°.
Marmora Oxonienſia *Oxonii*, 1676. *fol.*
Nicol. Maronea Veron. in Dioſcoridem & Plinium, de Amomo. *Baſileæ*, 1608. 4°.
M. Val. Martialis. Epigrammatum libri XV. *Pariſiis*, 1680. 4°.
Martianus Capella. De nuptiis Philologiæ &c. cum notis Hug. Grotii. *Lugd. Batav.* 1599. 8°.
Papir. Maſſonus. Deſcriptio Fluminum Franciæ. *Pariſiis*, 1618. 8°.
Petr. Andr. Matthiolus. Commentarii in Dioſcoridem. *Venetiis*, 1565. *folio.*
Jo. Marius Matrius. Opinionum libri III. *Alexandriæ Statyellæ*, 1598. 4°.
Maximus Tyrius. Diſſertationes, cum notis Danielis Heinſii. *Lugduni Batav.* 1614. 8°.
Pompon. Mela. De ſitu orbis, cum Obſervationibus Iſaaci Voſſii. *Hagæ*, 1658. 4°.
Memoires pour ſervir à l'hiſtoire naturelle des animaux. *Pariſ.* 1671. *folio, typis Reg.*
Suite des Memoires, pour ſervir a l'hiſtoire naturelle des animaux. *Ibidem.* 1676.
Ægid Menagius. Le Origini della lingua Italiana. *Pariſiis*, 1669. 4°.
Hieron. Mercurialis. De arte gymnaſtica. *Pariſiis*, 1577. 4°.
Joan. Meurſius. Arboretum ſacrum. *Lugdun. Batav.* 1642. 8°.
——— Rhodus, Creta, Cyprus. *Amſtelodami*, 1675. 4°.
Vinc. Mirabella, Dell'antiche Siracuſe. *Neapoli*, 1613. *folio*
Miſcellanea Curioſa Medico-Phyſica, ſive Ephemerides Germanicæ. *Lipſiæ*, 1670. & *annis ſeqq. voll.* 6.
Miſſi Theodoſii. De menſura orbis terræ. MS. e Bibliotheca Regia, num. 990.
Philib. Monetus, Soc. Jesu. Geographia Galliæ. *Lugduni*, 1614. 8°.
Lud. de Monrjoſius. Gallus Romæ hoſpes. *Romæ*, 1585. 4°.
Ambr. Morales. Antiguedades de las Ciudades de Eſpaña *Compluti*, 1575. *folio.*
Abrah. Muntingius. De vera antiquorum herba Britannica. *Amſtelodami*, 1681. 4°.
M. Ant. Muretus. Variarum Lectionum libri XV. *Antuerpiæ*, 1580. 8°.
Anton. Muſa, (vel potius Apuleïus Madaurenſis) De herba Vettonica, cum Commentariis Gabr. Humelbergii, & variis lectionibus ex codice MS. Voſſii. 4°.
Muſæ lapidariæ, Joan Bapt. Ferretii. *Veronæ*, 1672. *fol.*

N

Aurel. NEmeſianus. Cynegeticon. Inter Epigrammata & poëmatia a Pithœo collecta. *Pariſiis*, 1590. 8°

Nicander. Alexipharmaca & Theriaca, Græce, cum verſione Gorlæi, & ſcholiaſte Græco. *Pariſiis*, 1557. 4°.

Nicetas Choniata Hiſtoria. *Pariſiis*, *Typ. Reg* 1647. *fol.*

Nicolai Damaſceni Excerpta, per Henr. Valeſium. *Pariſiis*. 1634. 4°.

Jo. Euſeb. Nierembergius, Soc. Jesu. Hiſtoria Naturæ *Antuerpiæ*, 1635. *fol.*

Jul. Nigronius, Soc Jesu. De caliga veterum. *Dilingæ*, 5621. 8°.

Nonius Marcellus. *Inter Auctores Latinæ Linguæ.*

Nonnus Dionyſiaca. *Hanoviæ*, 1610. 8°.

Notitia Africæ, apud Victorem Vitenſem. *Divione*, 1664. 4°.

Notitia Dignitatum Imperii Romani, ex recenſione Philippi Labbei, Soc. Jesu. *Pariſiis*, *Typ Reg.* 1651. *in* 24°.

Notitia Eccleſiaſtica Epiſcopatuum, *Hierocli attibuta*, *in MS. Vaticano*, aliæque, *in Geographia ſacra Caroli a S. Paulo. Pariſiis*, 1641 *fol.*

Novella Leonis Imp. apud Leunclavium. *Francofurti*, 5596. *fol.*

Nubienſis Geographia. *Pariſiis*, 1619. 4°.

O

Jul. OBſequens De Prodigiis. *Amſtelodami*, 1679. 12°.

Arnald. Oihenartus Notitia utriuſque Vaſconiæ. *Pariſiis*, 1656. 4°.

Oiſelius. Theſaurus Numiſmatum antiquorum *Amſtelodami*, 1677. 4°.

Olaus Magnus. Hiſtoria. *Baſileæ*, 1567. *folio.*

Oppianus. De Venatione, ſive Κυνηγετικῶν, libri IV. Et de Piſcatione, ſive Halieuticôn, libri V. Græce. *Lugd. Batav.* 5597. 8°.

Oribaſius. Collectorum Medicinalium libri, Latine. *Pariſiis*, 1555. 8°. & Græce, ex codice MS. Collegii Pariſienſis.

Orpheus. De lapidibus. *Genevæ*, 1606. *fol.*

Ovidius Halieuticôn, cum notis Geſneri. *Tiguri*. *apud Andr. Geſnerum.* 12°.

——— Opera omnia, *Lugd. Batav.* 1662. 8°. *voll.* 3.

P

Luc. PÆtus. De Menſuris & Ponderibus. *Venetiis*, 5573. 4°.

Palæphatus De incredibili hiſtoria. *Cantabrigiæ*, 1671. 8°.

Palladius. De re ruſtica, libri XIV. *Pariſiis*, *Rob. Steph.* 1543. 8°.

Jac. Palmerius Exercitationes. *Lugduni Batav.* 5668. 4°.

Guid Pancirollus Rerum Memorabilium liber. *Francofurti*, 1660. 4°.

Panegyrici veteres. *Pariſiis*, 1676. 4°.

Papias. Vocabularium. *folio.*

Philip. Paruta La Sicilia. *Romæ*, 1649 *fol.*

Carol. Paſchalius. Coronæ. *Pariſiis*, 1610. 4°.

Carol Patin. Familiæ Romanæ in antiquis numiſmatis. *Pariſiis*, 5663. *fol.*

——— Imperatorum Rom numiſmata. *Argentorati*, 1671 *fol.*

Simon Paulus. Commentarius de abuſu Tabaci & herbæ Thée. *Argentorati*, 1681

Pauſanias, Græce & Latine, ex recenſione Frid. Sylburgii. *Hanoviæ*, 5613. *fol.*

Camill. Pellegrino Campania Felice. *Neapoli*, 5651. 4°.

Petr. Pena. Adverſaria ſtirpium. *Plantin.* 1576.

Periplus Ponti Euxini, Græce & Lat. edente Iſ. Voſſio. *Amſtelod.* 1639. 4°.

Nicol. Perottus. Cornucopiæ. *Baſileæ*, 5526. *fol.*

Dionyſ. Petavius, Soc. Jesu. De doctrina Temporum. *Pariſiis*, 1627. *fol. voll.* 2.

Digitized by Google

——— Uranologium. *Pariſiis*, 1630. *fol.*

——— Miſcellaneæ Exercitationes. *Pariſiis*, 1630. 4°.

T. Petronius Arbiter. Satyricon, cum Commentariis Varior. *Amſtelodami*, 1669. 8°.

Petrus Bleſenſis. Epiſtolæ. *Pariſiis*, 1515. 4°.

Phædrus Fabulæ. *Pariſiis*, 1617. 4°.

Manuel Phile. De animalium proprietatibus, Græce & Latin. *Lipſiæ*, 1517. 4°.

Philo Byzantius. De ſeptem orbis ſpectaculis, cum notis Leonis Allatii. *Romæ*, 1640. 8°.

Philoſtorgius. Hiſtoriæ Eccleſiaſticæ libri XII. *Genevæ*, 1643. 4°.

Philoſtratus. Græce & Lat. *Pariſiis*, 1607. *folio.*

Philoxeni & aliorum Gloſſaria. *Pariſiis*, 1679. *fol.*

Phlegon Trallianus. De rebus mirabilibus, & de longævis, Græce & Lat. *Lugduni Batav.* 1620. 4°.

Photius. Bibliotheca. *Rothomagi*, 1653. *fol.*

Phurnutus. De Natura Deorum. *Cantabrigiæ*, 1670. 8°.

Pindarus. Carmina, cum ſcholiis Græcis *Pariſiis*, 1599. 4°.

Plautus. Comœdiæ. *Lugd. Batav.* 1664. 8°.

Plinius Junior. Epiſtolæ. *Lugduni Batav.* 1669. 8°.

C. Plinius Secundus Valerianus. De re Medica, libri V. *Baſileæ*, 1528. *fol.*

Plutarchus. Opera Græce & Lat. *Pariſiis*, 1624. *voll.* 2. *fol.*

Ant. le Pois. Diſcours ſur les Medailles &c. *Paris*, 1579. 4°.

Joan. Poldo d'Albenas. De l'antiquité de Niſmes. *Lugduni*, 1560. *fol.*

Angel. Politianus. Epiſtolarum libri XII. & Miſcellaneorum Centuria. *Gryph.* 1533. 8°.

Jul. Pollux. Onomaſticon, Græce & Lat. *Francofurti*, 1608. 4°.

Polyænus. Strategematum libri octo. *Genevæ*, 1589. 12°.

Polybii Excerpta ex Collectaneis Conſtantini Porphyrog. *Pariſiis*, 1634. 4°.

Polybius. Hiſtoriæ, Græce & Lat. *Amſtelodami*, 1670. 8°. *voll.* 2.

Polydorus Vergilius. De Inventoribus rerum, libri VIII. *Amſtelodami*, 1671. 8°.

Porphyrius. De vita Pythagoræ, cum notis Allatii, *Romæ*. 1630. 8°.

——— De abſtinentia, libri IV. Græce & Lat. *Cantabrigiæ*, 1630.

Leonard. de Portis. De ſeſtertio & pecuniis antiquis. *Vetuſta editio*, *ante annum* 1500.

Priſcianus Cæſar. Grammat. *Hanoviæ*, 1605. 4°.

Priſcianus. Periegeſis, & Carmen de Ponderibus ac Menſuris, Priſciano vulgo, vel Fannio adſcriptum: inter poëmatia a Pithœo edita. *Pariſiis*, 1590. 12°.

Theod. Priſcianus medicus. Libri quatuor. *Venetiis*, 1537. *fol.*

Proclus Diadochus. Hypotypoſis Aſtron. poſit. Græce, *Baſileæ*, 4°.

Procopius. *Pariſiis*, 1662. *Typ. R. fol.*

Propertius. *Trajecti ad Rhenum*, 1659. 8°.

Aurel. Prudentius. *Amſtelodami*, 1667. 12°.

Claud. Ptolemæus. Almageſtum, & de judiciis. *Baſileæ*, 1561. *fol.*

Q

Fab. Quintilianus. Inſtitutiones Oratoriæ, libris XII. *Lugduni Batav.* 1665. 8°.

Petr. Quiqueranus, Ep. Senecenſis. De laudibus Provinciæ, libri tres. *Pariſiis*, 1551. 4°.

R

Digitized by Google

R

RAbanus Maurus. De divinis officiis. *Coloniæ*, 1626. *fol.*
Jo. Bapt. Ramuſio. Della navigationi & viaggi, *Venetiis*, 1606. *fol.*
Thom. Reineſius. Syntagma inſcriptionum Antiquarum. *Lipſiæ*, 1682 *fol.*
——— Variarum lectionum libri tres. *Altenburgi*, 1640. 4°.
——— Epiſtolæ *Lipſiæ*, 1660. 4°.
Andr. Reſendius. Antiquitates Luſitano-Hiſpanicæ. *Coloniæ*, 1613. 8°.
Franc. Reſta Meteorologia. *Romæ*, 1644. 4°.
Cæl. Rhodiginus. Lectionum Antiquarum, libri XXX. *Francofurti*, 1596. *folio.*
Joan. Bapt. Ricciolus, Soc. JESU. Almageſtum. *Bononiæ*, 1651. *fol. voll.* 2.
Joan. Riolanus Opera Anatomica. *Pariſiis*, 1649 *fol.*
Mart. de Roa, Soc. JESU. Ecija, ſus ſantos &c *Hiſpali*, 1629. 4°.
Guill. Rondeletius. De piſcibus *Lugduni*, 1554. *folio.*
Alb. Rubenius. De re veſtiaria. *Antuerpiæ*, 1665. 4°.
Joan. Ruellius. De natura ſtirpium, *Baſileæ*, 1543. *fol.*
Rufus Feſtus Avienus. *Madriti*, 1634. 4°.
Rutilius. Itinerarium. *Baſileæ*, 1575. *in* 24°.

S

Phil. Jac. SAcs. Gammarologia. *Francofurti*, 1665. 12°.
Salluſtius *Pariſiis*, 1543. 8°..
Claud. Salmaſius. In Tertullianum de Pallio. *Pariſ.* 1622. 8°.
——— Epiſtolarum liber. *Lugd. Batav.* 1656. 4°.
——— De modo uſurarum. *Lugduni Batav.* 1639. 12°.
——— Præfatio in librum de Homonymis &c. *Divione*, 1668. 4°.
——— De manna & ſaccaro. *Pariſiis*, 1664. 12°.
——— Exercitationes Plinianæ in Solinum. *Pariſiis*, 1629. *fol. voll.* 2.
Hippol. Salvianus. Aquatilium animalium hiſtoriæ liber. *Romæ*, 1557. *fol.*
Lud. Savot. Diſcours ſur les Medailles antiques. *Pariſiis*, 1627. 4°.
Joſ. Scaliger. In Guillandini Commentarium ad tria capita Plinii de papyro. *Pariſ.* 1610. 4°.
——— Epiſtolæ. *Lugduni Batav.* 1627. 8°.
——— De re nummaria. *Lugduni Batav.* 1616. 8°.
Jul. Cæſ. Scaliger. In Theophraſti libros ſex de cauſiſplantarum. *Criſpin* 1636. *fol.*
——— Exercitationes in Cardanum. *Francofurti*, 1576. 8°.
Scaligerana prima & ſecunda *Groningæ*, 1699. 12°.
Joan. Schefferus De re vehiculari veterum, libri duo. *Francofurti*, 1671. 4°.
——— De arte pingendi. *Norimbergæ*, 1669. 8°.
——— De Navali militia veterum. *Upſaliæ*, 1654. 4°.
Gaſp. Schottus, Soc. JESU. Curſus Mathematicus. *Francofurti*, 1674. *fol.*
Scribonius Largus, ex recenſione Joan. Rhodii *Patavii* 1655. 4°.
Scylax Caryand. Periplus, cum caſtigat. Iſ Voſſii. *Amſtelod.* 1639 4°.
Scymnus Chius, ſub nomine Marciani Heracleotæ editus. Periegeſis, ſive de ſitu orbis, Græce. *Auguſtæ Vindelic* 1600. 8°.
Petr. Seguinus. Selecta Numiſmata antiqua. *Pariſiis* 1665. 4°.
Seneca. Tragœdiæ, cum Comment. Martini Delrio, Soc. JESU. *Antuerp.* 1593. 4°. *voll.* 2.
Seneca uterque, Rhetor, ac Philoſophus. Opera, cum Lipſii, Mureti, & aliorum notis. *Pariſiis*, 1627. *fol.*
Daniel Sennertus Opera Medica. *Lugduni*, 1666. *fol.*
Jo. Geneſ Sepulveda Epiſtolæ. *Coloniæ*, 1602. 4°.
Q. Serenus Samonicus. De Medicina præcepta. Inter poëmata a Pithœo edita. *Pariſ.* 1590. 12°.
Servius. Comment. in Virgilium. *Pariſ.* 1532. *fol.*

Digitized by Google

INDEX

Petr. Servius. De odoribus *Romæ*, 1641. 12°.
Sextus Philoſophus Platonicus. De Medicina animalium, beſtiarum, &c. cum ſcholiis Gabr. Humelbergii. 1539. 4°.
Sextus Empiricus. Opera, Græce & Latine. *Genevæ*, 1621. *folio*.
Carol. Sigonius. De antiquo jure Italiæ. *Francofurti*, 1593. *folio*.
Silius Italicus. *Pariſiis*, 1618. 4°.
Simeon Sethi. De alimentorum facultatibus, Græce & Latine. *Pariſiis*, 1658. 8°.
Theophyl. Simocatta Hiſtoriarum libri VIII. *Ingolſtadii*, 1604. *fol.* 4°.
Vvilleb. Snellius. De re nummaria. *Lugd. Batav.* 1613. 8°.
——— Eratoſthenes Batavus. *Lugd. Batav.* 1617. 4°.
C. Jul. Solinus Polyhiſtor, cum Exercit. Salmaſii. *Pariſiis*, 1619. *folio*.
Soranus Epheſius. Iſagoge in artem medendi. *Baſileæ*, 1528. *fol.*
Sotion. De fluminibus, fontibus, paludibuſque, Græce: cum opuſculis aliquot Ariſtotelis & Theophraſti. *Henr. Stephani*, 1557. Latine edidit Præſes de Boiſſieu, libro de miraculis Delphinatus.
Ezech. Spanhemius. Diſſertatio de præſtantia & uſu numiſmatum. *Amſtelodami*, 1671. 4°.
Frider. Spanhemius. Introductio ad Geographiam ſacram. *Lugd. Batav.* 1679. 8°.
Jac. Spon. Voyage de la Grece. *Lugduni*, 16 12°.
Papin. Statius, cum Comment. Placidi Lactantii, 1600. 4°.
Stephanus. De Urbibus, cum obſervat. Thomæ de Pinedo. *Amſtelodami*, 1678. *fol.*
Carol. Stephanus. Prædium Ruſticum. *Pariſiis*, 1629. 8°.
Joan. Stobæus. Eclogæ, libris II. Græce & Lat. interprete Guill. Cantero. *Antuerpiæ*, 1575. *fol.*
——— Loci communes ſententiarum. *Francofurti*, 1581. *folio*.
Strabo. Geographiæ libri XVII. Græce & Latine. *Pariſiis*, 1620. *fol.*
Joan. Bapt. Suarez de Salazar. Antiguedadez de Cadiz. *Gadibus*, 1610. 4°.
Suetonius. De Cæſaribus, &c. cum Animadv. Caſauboni. *Pariſiis*, 1610. *folio*.
Suidas. *Coloniæ Allobrog.* 1619. *fol.* *voll.* 2.
Gabr. Symeon. Illuſtres obſervations antiques. *Lugduni*, 1558. 4°.

T

Tabula Peutingeriana, ſeu Theodoſiana
Corn. Tacitus Opera, cum Comment. Juſti Lipſii. *Pariſiis*, 1608. *fol.*
Joan. Tamayo Martyrologium Hiſpanum. *Lugduni*, 1651. *voll.* 6.
Tatianus Oratio contra Græcos, Græce & Latine. *Tomo* 1. *Bibl. Patr. Pariſiis*, 1624. *fol.*
Achill. Tatius. In Arati Phænomena, Græce & Latine, interprete Petavio, *in Vranologio*.
Joan. Bapt. Tavernier. Voyages. *Pariſiis*, 1677. *voll.* 3.
Terentianus. De Metris. *Cum auctoribus antiquis Grammaticæ artis. Hanoviæ*, 1605. 4°.
Tertullianus. *Pariſiis*, 1664. *folio*.
Theocriti ſcholiaſtes Græcus. *Oxoniæ*, αχος'. 1676. 8°.
Theodorus Priſcianus, ad Timotheum &c. libri IV. *cum Corn. Celſo & aliis. Venetiis*, *Ald.* 1547. *fol.*
Theophraſtus. De hiſtoria plantarum libri X. cura Joan Bodæi a Stapel. *Amſtelodami*, 1644. *folio*.
——— De cauſis plantarum, Gaza interprete, cum opuſculis & fragmentis. *Lugduni Batav.* 1613. *folio*.
——— Opuſcula & fragmenta, cum notis Furlani. *Hanoviæ*, 1605. *folio*.

Theſaurus Criticus. *Francofurti*, 1602. 4°. *voll.* 2.

Jac. Aug. Thuanus. De vita ſua, libri ſex. *In calce hiſtoriarum ſui temporis. Genevæ*, 1620. *fol.*

Thucydides de bello Peloponneſiaco, Græce & Latine. *Francofurti*, 1594. *fol.*

Andr. Tiraquellus. De legibus Connubialibus. *Lugduni*, 1574. *fol.*

Joan. Triſtan. Vies des Empereurs avec leurs medailles. *Pariſiis*, 1644. *voll.* 3.

Hadr. Turnebus. Adverſaria. *Argentorati*. 1604. *folio.*

Joan. Tzetzes. Variarum hiſtoriarum verſus Politici. *Inter poëtas Græcos. Genevæ*, 1614. *folio.*

Iſaac. Tzetzes. Scholia in Lycophronem. *Baſileæ*, *fol.*

V

Joan. VAillant. Hiſtoria Regum Syriæ. *Pariſiis*, 1681. 4°.

Valerius Maximus. Exempla memorabilia. *Pariſiis*, 1679. 4°.

Hadr. Valeſius Notitia Galliarum. *Pariſiis*, 1675. *fol.*

Varro. De re ruſtica, libri III. *Pariſiis*, *Rob. Steph.* 1543. 8°. Et Fulvii Urſini notæ, *Romæ*, 1587. 8°.

——De lingua Latina, cum conjectaneis Joſ. Scaligeri. *Pariſiis*, 1585. 8°.

Fl. Vegetius. De re militari. *Veſaliæ*, 1670. 8.

Velleïus Paterculus *Pariſ.* 1608. *fol.*

Veterinariæ rei ſcriptores, Græce. *Baſileæ*, 1537. 4°.

Vibius Sequeſter, de fluminibus &c. *cum Æthici Coſmographia. Baſileæ*, 1575. *in* 24°.

Jac. Villanius. Ariminenſis Rubicon. *Arimini*, 1641. 4°.

Virgilius Maro, cum notis Joan. Lud. de la Cerda, Soc. Jesu. *voll.* 3. *fol.*

Vitruvius. De Architectura, libri X. *Amſtelodami*, 1649. *fol.*

Voluſius Mæcianus IC. Diſtributio & vocabula partium in rebus pecuniariis &c. *Editus cum Gronovii libro de ſeſtertiis.*

Ger. Joan. Voſſius. Etymologicon. *Lugduni* 1664. *fol.*

——De hiſtoricis Latinis. *Lugduni Batav.* 1627. 4°.

X

XEnophon. Opera Græce & Latine. *Francofurti*, 1596. *folio.*

Z

ZEnobius. Proverbia. *Antuerpiæ*, 1612. 4°.

Socrates, lib. IV. Hiſt. Eccleſ. cap. XXIII.

Τῷ δικαίῳ Ἀντωνίῳ προσῆλθέν τις τῶν τότε σοφῶν, καὶ πῶς διακαρτερεῖς, εἶπεν, ὦ πάτερ, τῆς ἐκ τῶν βιβλίων παραμυθίας ἐστερημένος; Τὸ ἐμὸν βιβλίον, ἔφη ὁ Ἀντώνιος, ὦ φιλόσοφε, ἡ φύσις τῶν γεγονότων ἐστὶ, καὶ πάρεστιν ὅτε βούλομαι τοὺς λόγους ἀναγινώσκειν τοὺς τοῦ θεοῦ.

Ad juſtum Antonium quidam illius ævi philoſophus accedens, Qualem, inquit, pater, agere vitam potes, librorum ſolatio deſtitutus? Cui ille: MEVS LIBER, aït, o Philoſophe, EST NATVRA RERVM: quæ quidem præſto eſt, quoties Dei verba legere libuerit.

C. PLINII

C. PLINII SECUNDI NATURALIS HISTORIÆ

LIBER I.

C. PLINIUS SECUNDUS [1] VESPASIANO SUO S.

LIBROS Naturalis Hiſtoriæ, [a] novitium Camœnis Quiritium tuorum opus, natum apud me proxima fetura, licentiore epiſtola [2] narrare conſtitui tibi, jucundiſſime [3] Imperator : ([4] ſit enim hæc tui præfatio veriſſima, [5] dum maximo

INTERPRETATIO.

[a] *Novitium.*] A nemine Romanorum adhuc tentatum.

NOTÆ.

1. *Veſpaſiano.*] Tito Veſpaſiani F. Vide Notas & Emend. inferius poſitas, ad præfationis hujus calcem, num. III.

2. *Narrare.*] Hiſtoricæ narrationis filo contexere, ſine ullo fuco, ſine ullis dicendi oratoriis ornamentis. Qui *nuncupare* hoc loco ſubſtituunt, genuinam Plinii lectionem, nullo ſuffragante codice, de ſuo marte interpolant.

3. *Imperator.*] Vide Notas & Emend. num. III.

4. *Sit enim.*] Una opera patri ac filio aptiſſimè Plinius adulatur : ceteras quaſlibet, ſive Optimi, ſive Maximi, ſive Fortiſſimi appellationes, utrique eorum communes eſſe indicans, dum jucunditatis tantummodo præfationem, ut propriam Tito adſcribit : quæ quidem naturæ lege florenris ætatis eſt, non ſeneſcentis. Simul & ad Titi cognomen alludit, *Amor ac deliciæ generis humani* vulgò dicti, ut eſt apud Tranquillum.

5. *Dum maximo.*] Ita veteres editiones omnes, quas & Turnebus probat. Plinius l. 2. ſect. 5. *Hac nunc cœleſti paſſu cum liberis ſuis vadit Maximus omnis ævi rector Veſpaſianus Auguſtus.*

Digitized by Google

[1] conſeneſcit in patre.) [2] Namque tu ſolebas meas eſſe aliquid putare nugas, [a] ut objicere moliar Catullum [3] conterraneum meum: (Agnoſcis & hoc caſtrenſe verbum :) Ille enim , ut ſcis , permutatis prioribus [4] ſetabis, duriuſculum ſe fecit, quoniam volebat æſtimari ea [b] à Veraniolis ſuis & Fabullis. Simul ut hac mea petulantia fiat, quod proxime non fieri queſtus es in alia procaci epiſtola noſtra,

Interpretatio.

[a] *Vt objicere.*] Ut factum meum defendam exemplo Catulli.

[b] *A Veraniolis.*] Propter Veraniolum & Fabullum, *quos diligebat, à quibus ea acceperat.*

Notæ.

1. *Conſeneſcit.*] Aptari , ſeu accommodari patri tuo jam deſiit , ob ætatis majeſtatiſque reverentiam. Ea voce uſus Cicero lib. 2. ad Attic. epiſt. 13. p. 57. *Quanto in odio noſter amicus Magnus? cujus cognomen unà cum Craſſi Divitis cognomine conſeneſcit.*

2 *Namque tu*] Rogas autem , inquit, quæ me cauſa impulerit , ut licentiore epiſtola tibi libros meos dicarem? Ea in promptu eſt. Nam cum tu ſoleas meas eſſe aliquid putare nugas, induxi animum Catullum imitari : cujus ego quidem exemplum , (ut verbo caſtrenſi utar , quod tu probè agnoſces ,) objicere moliar, hoc eſt , veluti pro ſcuto opponere , ſi cui confidentia noſtra reprehendenda videatur. Ille enim , ut ſcis, in ſetabis ſuis , ſive ſudatiis , ſcitè venditandis paſſim jactantior, atque in repetendis duriuſculus videri haud veritus eſt , cum permutatis illis atque ſublatis, ſuppoſita eſſent viliora. Quid enim? Erantne illa tanti per ſe? minimè ſanè: ſed æſtimari ea volebat ex Veranii & Fabulli benevolentia & æſtimatione , à quibus ea dono acceperat. *Marrucine Aſini*, inquiebat ille carmine 12.

manu ſiniſtra
Non bellè uteris in joco atque vino:
Tollis lintea negligentiorum. . . . .
Quare aut hendecaſyllabos trecentos
Expecta, aut mihi linteum remitte:
Quod me non movet æſtimatione,
Verum eſt μνημόσυνον mei ſodalis.
Nam ſudaria ſetaba ex Iberis
Miſerunt mihi muneri Fabullus,
Et Veraniolus; hoc amem neceſſe eſt,
Vt Veraniolum meum & Fabullum.

Et Carmine 25. *Remitte pallium meum mihi, quod involaſti, Sudariúmque ſetabum. . . . . Inepte, quæ palam ſoles habere, tanquam avita*, &c. Catulli igitur exemplo, ſi libros meos tanti nunc eſſe duco, ut tibi offerri putem poſſe epiſtola paulò licentiore, deſine id portò mirari : pretium iiſdem judicio tuo ac voluntate ipſe feciſti. Simul & hac mea petulantia fiet, &c. Vide Notas & Emend. num. I.

3. *Conterraneum.*] Ex eadem terra & patria. Uterque Veronenſis fuit. Quanquam & Comenſes ſuum eſſe vendicant. Sed cauſam dudum adjudicarunt Veronenſibus eruditi , inter quos præcipui Polycarpus Palermus , ſingulari opere de Plinii patria, & Scaliger in Euſeb. Chron. p. 190. Sed iiſdem tamen haud aſſentior , neque Turnebo , Pelicerio , Paſſeratio , aliiſque , qui ſecuti Camertis indiculum Plinianum , re haud ſanè ſatis expenſa , pronunciant illud *Conterraneum* eſſe quod Plinius vocet caſtrenſe verbum. Ego verò non magis caſtrenſe , quàm forenſe , aut urbanum , aut publici juris agnoſco. Contubernii vocem in caſtris natam factámque intelligo : quamobrem caſtrorum peculiaris ac propria vox ſit *Conterraneus* , nullo prorſus modo intelligo.

4. *Setabis.*] Setaba , ſudaria ſunt è lino ſetabo , quod à Setabi Hiſpaniæ oppido nomen accepit , ut dicemus l. 19. ſect. 2. Setaba Plinius ſimpliciter appellat , quæ Catullus ſudaria ſetaba. Ut Cadurcum dixere Juvenalis , & alii , pro *Cadurca culcita.*

ut in quædam [1] acta exeant, ſciantque omnes quam [2] ex æquo tecum vivat imperium. [3] Triumphalis & Cenſorius tu, ſexieſque Conſul, ac Tribunitiæ poteſtatis particeps: & quod his nobilius feciſti, dum illud patri pariter, & [4] equeſtri ordini præſtas, Præfectus prætorio ejus: [5] omniaque hæc Reipublicæ: & nobis quidem qualis in caſtrenſi contubernio. Nec quicquam in te mutavit fortunæ amplitudo, niſi ut prodeſſe tantundem poſſes, [6] ut velles. Itaque cum ceteris in venerationem tui pateant omnia illa, nobis ad colendum te familiarius audacia ſola ſupereſt. Hanc igitur tibi imputabis, & in noſtra culpa tibi ignoſces. [7] Perfricui faciem, nec tamen profeci: quoniam alia via occurris ingens, & longius etiam ſubmoves ingenii faſcibus. Fulgurat in nullo unquam verius dicta vis eloquentiæ, Tribunitiæ poteſtatis facundia. [8] Quanto tu ore patris laudes tonas? quanto fra-

NOTÆ.

1. *Acta exeant*] Exeant in acta libri naturalis hiſtoriæ. Altera hæc ratio eſt, qua permotum ſe Plinius ait ut Tito hos libros dicaret: exiſtimatio ſcilicet ac pretium illud, quod eis ex tam inſigni nuncupatione acceſſurum intelligeret: quando quidem quæ Principi nuncupata exeunt, publica & ipſa quodammodo fieri, & quandam actorum publicorum præ te ferre ſpeciem videntur: ideoque non ſimpliciter *ut in acta exeant*, dixit, ſed *ut in quædam acta*. Ceterum non videtur conqueſtus fuiſſe Titus, hos libros non in acta exire, ſed minimè ad ſe mitti, hoc eſt, dicari. At quæ dicantur, pro actis haberi videntur publicis. Ita ferè Pelicerius.

2. *Ex æquo.*] Quam æquo nobiſcum jure vivas, cum te nihil Magiſtratus, nihil honores efferant. Tamen Solinus, c. 55. p. 86. *concorditer vivere Parthos cum Scythis* ait: Plinius ex quo Solinus hauſit, l. 6. ſect. 29. *ex æquo degere.*

3. *Triumphalis &c.*] Ex bello Judaïco. Vide Notas & Emend. num. III.

4. *Equeſtri ordini.*] Ordinem ornaſti, cum ordinis Magiſtratum decoraſti: Anteà Equitum tantum erat Præfectura Prætorii: tu jus illius ordinis, & Magiſtratus dignitatem, aſſumendo auxiſti. Vide Notas & Emend. num. III.

5. *Omniáque hæc.*] Omnia hæc, inquit, Reipublicæ præſtas: nobis verò nunc talis es, qualis in caſtrenſi contubernio fuiſti. Germanico enim bello ſub Tito Plinius militarat. Plinius Junior Epiſt. 5. l. 3.

6. *Vt velles.*] Hoc eſt, quantum velles. Plin. Jun. in Panegyr. p. 71. *Vt enim felicitatis eſt, quantum velis poſſe: ſic magnitudinis, velle quantum poſſis.*

7. *Perfricui.*] Perfricare faciem, in proverbium abiit, quo pudorem depulſum ſignificamus: de quo Eraſmus eſt conſulendus. Seneca l. 5. ep. 40. *Perfrices frontem oportet.* Cic. l. 3. Tuſc. p. 385. *Cum os perfricuiſti.* Tranſlata item eſt altera illa oratio, *ingenii faſcibus*, à lictoribus nimirum, qui ante magiſtratum incedentes, turbam ſubmovent. Si faſces, inquit, magiſtratuum & honorum tuorum nihil me terrent, nec ſubmovent: at ſubmovet ingenium & eloquentia.

8. *Quanto fratris.*] Quanto, inquit, ſtudio fratris tui laudes æmularis, quem poëtica arte ſcimus eſſe eximium? Domitianum enim in condendis verſibus exercuiſſe ſeſe, teſtantur Suetonius in ejus vita, c. 2. p. 111. Silius, Martialis, aliïque: Valerius Flaccus in primis, ſcribens ad Veſpaſianum Imp. l. 1. Argon. v. 21. p. 9.

——— Verſam proles tua pandit Idumen,
Namque poteſt, Solymo nigrantem pulvere fratrem,
Iactantémque faces, & in omni turre furentem.

Titum verò etiam in fingendis poëmatis promptum & facilem fuiſſe, vel uſque ad extemporalitatem, idem Tranquillus eſt auctor.

tris amas? quantus in poëtica es? O magna fecunditas animi! quemadmodum fratrem quoque imitareris, excogitaſti. Sed hæc quis poſſit intrepidus æſtimare, ſubiturus ingenii tui judicium, præſertim laceſſitum? Neque enim ſimilis eſt conditio publicantium, & nominatim tibi dicantium. [1] Tum poſſem dicere, quid iſta legis Imperator? Humili vulgo ſcripta ſunt, agricolarum, opificum turbæ, denique [a] [2] ſtudiorum otioſis: quid te judicem facis? Cum hanc operam condicerem, non eras [3] in hoc albo. Majorem te ſciebam, quam ut deſcenſurum huc putarem. Præterea eſt quædam publica etiam eruditorum [4] rejectio. Utitur illa & M. Tullius, extra omnem ingenii aleam poſitus, & (quod miremur) [5] per advocatum defenditur. [6] ***Nec doctiſſimis: Manium Perſium hæc legere nolo, Iunium Congum volo.*** Quod ſi hoc Lucilius, qui primus condidit [7] ſtyli naſum, dicendum ſibi putavit: ſi Cicero mutuandum, præſertim cum de Republica ſcriberet: [b] quanto nos cauſatius ab aliquo judice [8] defendimus?

INTERPRETATIO.

[a] *Studiorum otioſis.*] Iis qui vacant à ſtudiis.

[a] *Quanto nos.*] Quantò meliore cauſa ab aliquo nos judice defendimus, ***ne de nobis noſtriſque judicet?***

NOTÆ.

1. *Tum poſſem.*] Si publicaſſem, & edidiſſem tantùm, nec tibi nominatim dicaſſem, rejicerem te lectorem ac judicem: atque hæc à me tibi ſcripta pernegarem.

2. *Studiorum otioſis.*] Hoc eſt, iis qui ſemoti ſunt à ſtudiis, propter negotia, quibus diſtinentur: non tibi, Imperator, qui licet negotiis maximis & operoſis implicatus, abundare tamen otio & ſtudio videris: ita ut tuam, ante ceteros, revereri cenſuram oporteat.

3. *In hoc albo.*] Non eras in eo numero & conſilio judicum, à quibus æquo ferrem animo mea ſcripta lectitari ac dijudicari. Legit hoc loco Turnebus, *cum dicerem nanias in hoc albo*, haud ſatis ſanè feliciter.

4. *Rejectio.*] Hoc ſumptum eſt à judicum rejectione, quorum reus judicium reformidat. Hanc rejectionem in judiciis ſubſequebatur olim aliorum judicum dicta ſubſortitio.

5. *Per advocatum.*] Defenſorem advocat Lucilium Cicero, qui ſua advocatione & patrocinio ſolitus eſt alios defendere.

6. *Nec doctiſſimis.*] Hoc eſt, nec à doctiſſimis ſua Lucilius legi volebat, nec ab indoctiſſimis: ſed à non doctiſſimis. Vide Notas & Emend. num. IV.

7. *Styli naſum.*] Qui primus apud Latinos ſatyræ mordacis & pungentis reprehenſionem, irriſionémque condidit: qui primus ſtylum acrem in homines diſtrinxit. Martialis l. 1. Epigr. 42. p. 48.

Non cuicunque datum eſt habere naſum:

Hoc eſt, dicacitatem. De Lucilio Quintilianus l. 10. Inſtit. c. 1. p. 748. *Satyra quidem tota noſtra eſt, in qua primus inſignem laudem adeptus eſt Lucilius*, &c. Hoc ipſum teſtatur Horatius l. 1. Satyr. 10. v. 48.

8. *Defendimus.*] Vett. codd. omnes, editíque libri, vel *defendimur* exhibent, vel uti nos edimus, ex R. 1. 2. Colb. 2. *defendimus*. Recens eſt confictáque lectio, *diffidimus*.

Sed hæc ego mihi nunc patrocinia ademi nuncupatione : quoniam plurimum refert, ſortiatur aliquis judicem, an eligat : multumque [1] apparatus intereſt apud invitatum hoſpitem, & oblatum. Cum apud Catonem illum ambitus hoſtem, & repulſis tanquam [2] honoribus ineptis gaudentem, [3] flagrantibus comitiis [4] pecunias deponerent candidati, hoc ſe facere pro innocentia (quod in rebus humanis ſummum eſſet) profitebantur: Inde illa nobilis M. Ciceronis ſuſpiratio : O te felicem, M. Porci, à quo rem improbam petere nemo audet! Cum Tribunos appellaret [5] L. Scipio Aſiaticus, inter quos erat Gracchus, hoc atteſtabatur, [6] vel inimico judici ſe probari poſſe. Adeo ſummum quiſque cauſæ ſuæ judicem facit quemcunque, [7] cum eligit, unde provocatio appellatur. Te quidem in excelliſſimo humani generis faſtigio poſitum, ſumma eloquentia, ſumma eruditione prædítum, religioſe adiri etiam à ſalutantibus ſcio. Et ideo ſubit cura, ut quæ tibi dicantur, te digna ſint. Verum & diis lacte ruſtici multæque gentes ſupplicant, & [8] mola tantum ſalſa litant, qui non habent thura:

NOTÆ.

1 *Apparatus intereſt.*] Differt ab apparatu convivii apparatus. Hoſpes fortè oblatus parabilem ac vilem cibum æqui boni ſolet conſulere : invitatus, niſi lautè & opiparè accipiatur, conqueri meritò ſolet.

2. *Honoribus ineptis.*] Ita R. 1. 2. Colb. 2. & vetuſtæ editiones omnes: quas & Turnebus ſequitur. Senſus eſt, Catonem repulſis gaviſum, tamquam honores inepti eſſent, ac contemnendi. Simile illud eſt, quod de eodem Catone, nempe Uticenſi, Seneca tradit l. de Conſol. ad Helu. c. 13. p. 811. *Quis ignominiam putet M. Catonis fuiſſe, duplicem in petitione Præturæ & Conſulatus repulſam? ignominia illa Præturæ & Conſulatus fuit, quibus ex Catone honor habebatur.* Fuit aliquando tamen cum *inemptis* ſcribendum putarem, hoc eſt, non ſuffragiorum corruptione emptis: Vel *indeptis* retinendum, quod libri recens excuſi præferunt : ut ſenſus eſſet, repulſis populi plebiſque ventoſæ gaviſum perinde Catonem, ac ſi honores ipſos, quos ſequi videbatur, eſſet adeptus.

3. *Flagrantibus.*] Cum magna contentione peteretur, magnóque ambitu. Simile eſt illud Ciceronis : *Sequere me in campum: ardet ambitus.*

4. *Pecunias.*] Uti declararent innocentiam ſuam, Catonem judicem eligendo, cujus judicio nullus unquam nocens eſt abſolutus. Vel uti ſe ejus tantum arbitratu petere teſtarentur : qui contrà faceret, pecunia, quantam depoſuerat, mulctaretur. Hanc rem narrat Cicero l. 2. epiſt. ult. ad Q. Fratr. p. 619. *Res ardet invidia : Tribunitii candidati compromiſerunt HS. D. in ſingulos apud M. Catonem depoſitis, petere ejus arbitratu, ut qui contra feciſſet, ab eo deponeretur. Quæ quidem comitia, gratuita ſi fuerint, ut putantur, plus unus Cato fuerit, quàm omnes leges, omnéſque judices.*

5. *L. Scipio.*] Florus in Epitome Livii l. 38. *L. Scipio Aſiaticus frater Africani, eodem peculatus crimine accuſatus damnatúſque, cum in vincula & carcerem duceretur, Tiberius Sempronius Gracchus Trib. pl. qui anteà Scipionibus inimicus erat, interceſſit : & ob id beneficium Africani filiam duxit.*

6. *Vel inimico.*] Etiam Gracchо. Adeò magna vis eſt veritatis.

7. *Cum eligit.*] Vide Notas & Emend. num. V.

8. *Mola tantum*] Sic far toſtum aſperſum ſale vocabatur, quod eo molito hoſtiæ aſpergebantur.

nec ulli fuit vitio deos colere quoquo modo poſſet. Meæ quidem temeritati acceſſit hoc quoque, quod levioris operæ hos tibi dedicavi libellos. Nam nec ingenii ſunt capaces, quod alioquin nobis per quam mediocre erat: nec admittunt exceſſus aut orationes, ſermoneſve, aut caſus mirabiles, vel eventus varios, non alia jucunda dictu, aut legentibus blanda, [1] ſterili materia. Rerum natura, hoc eſt, [2] vita narratur, & hæc ſordidiſſima ſui parte, ut plurimarum rerum aut ruſticis vocabulis aut externis, imo barbaris, etiam cum honoris præfatione ponendis. Præterea iter eſt, [3] non trita auctoribus via, nec qua peregrinari animus expetat. Nemo apud nos, qui idem tentaverit, nemo apud Græcos qui unus omnia ea tractaverit. Magna pars ſtudiorum amœnitates quærimus. Quæ vero tractata ab aliis dicuntur immenſæ ſubtilitatis, obſcuris rerum tenebris premuntur. Jam omnia attingenda, quæ Græci [4] τῆς ἐγκυκλοπαιδείας vocant, & tamen ignota, aut incerta ingeniis facta. Alia vero ita multis prodita, ut in faſtidium ſint adducta. Res ardua, vetuſtis novitatem dare, novis auctoritatem, obſoletis nitorem, obſcuris lucem, faſtiditis gratiam, dubiis fidem, omnibus vero naturam, & naturæ ſuæ omnia. Itaque etiam non aſſecutis, voluiſſe, abunde pulchrum atque magnificum eſt. Equidem ita ſentio, peculiarem in ſtudiis cauſam eorum eſſe, qui difficultatibus victis, utilitatem juvandi prætulerunt gratiæ placendi: idque jam & in aliis operibus ipſe feci: & profiteor mirari me T. Livium, auctorem celeberrimum, in hiſtoriarum ſuarum, quas repetit ab origine Urbis, [5] quodam volumine ſic orſum: Satis jam ſibi gloriæ quæſitum: & potuiſſe ſe deſinere, ni animus inquies paſceretur opere. Profecto enim populi gentium victoris, & Romani nominis gloriæ, non ſuæ compoſuiſſe illa decuit. Majus meritum eſſet, operis amore, non animi cauſa perſeveraſſe: & hoc populo Romano præſtitiſſe, non ſibi. Viginti millia rerum dignarum cura, (quoniam, ut ait Domitius Piſo, theſauros oportet eſſe, non libros) ex lectione voluminum circiter duum millium, quorum pauca admodum ſtudioſi attingunt, propter ſecretum materiæ, ex exquiſitis auctoribus centum, incluſimus

Notæ.

1. *Sterili materia.*] Eſt, inquit, hæc, ut ait Mela Pomponius, in Præfat. operis ſui, p. 1. *facundiæ minimè capax, & longa magis quàm benigna materia.*

2. *Vita narratur.*] Quia omnia, inquit Turnebus, in rerum natura ad aliquem hominum uſum & commodum referuntur, & ex omnibus homines in vita aliquid capiunt utilitatis, idcircò vitam dixit rerum naturam.

3. *Non trita.*] Simile eſt illud Lucretii, l. 1. v. 924.

Avia Pieridum peragro loca, nullius ante
Trita ſolo.

4. ἐγκυκλοπαιδ.] Orbem doctrinæ ſic Græci vocant. Ad Encyclopædiam pertinent omnes artes liberales & ingenuæ.

5. *Quodam volumine.*] Quod temporum injuria intercidit.

[1] triginta ſex voluminibus, abjectis rebus plurimis, quas aut ignoraverant priores, aut poſtea invenerat vita. Nec dubitamus, multa eſſe, quæ & nos prætererint. Homines enim ſumus & occupati officiis: [2] ſubciſivíſque temporibus iſta curamus, id eſt, nocturnis, ne quis veſtrûm putet [3] his ceſſatum horis. Dies vobis impendimus: cum ſomno [a] [4] valetudinem computamus: vel hoc ſolo præmio contenti, quod dum iſta (ut ait M. Varro) [b] [5] muſinamur, pluribus horis vivimus. Profecto enim vita vigilia eſt. [6] Quibus de cauſis atque difficultatibus nihil auſo promittere, hoc ipſum tu præſtas quod ad te ſcribimus. Nec fiducia operis hæc eſt, [c] [7] ſed indicatura. Multa valde pretioſa ideo videntur, quia ſunt templis dicata. Nos quidem omnes, patrem, te, fratremque diximus opere juſto, temporum noſtrorum hiſtoriam orſi à fine Aufidii Baſſi. Ubi ſit ea quæres? jam pridem [8] peracta ſarcitur: & alioquin ſtatutum erat heredi mandare,

INTERPRETATIO.

a *Valetudinem.*] Somnum valetudine metimur.

b *Muſinamur.*] Commentamur otioſè.

c *Indicatura.*] Indicium pretii & æſtimationis.

NOTÆ.

1. *Triginta ſex.*] Quem primum Hiſtoriæ Plinianæ librum vocamus, nunc ipſe non numerat: quod ſit operis index.

2. *Subciſivíſque.*] Sic ea vox ſcribenda, ut eſt in utroque cod. Regio, & Colb. 2. & in vet. inſcriptione, apud Grut. p. 1081.

3. *His ceſſatum horis.*] Hoc eſt, nocturnis. At Turnebus aliter: Ne quis veſtrum, inquit, putet me his horis quibus hæc ſcripſi, ceſſaſſe, & officio meo defuiſſe. Satis & illud appoſitè. In editis priùs legebatur, *Ne quid veſtris putetis ceſſatum horis.* Cic. l. 2. ad Attic. ep. 7. p. 50. *Denique aliquid exſtabit, ne tibi planè ceſſaſſe videamur.*

4. *Valetudinem.*] Quaſi ſubducto calculo cum ſomno, tantum dormio, quantum eſt valetudini ſatis. Vel, tantum abeſt, ut interdiu quidquam officiis detrahamus, ut ne valetudini quidem niſi noctu ſerviamus: itaque eam cum ſomno computamus.

5. *Muſinamur.*] Commentamur lentè, otioſè ſcribimus: verbo, inquit Turnebus, à Muſis deducto. Ita quidem ſcribitur in Colb. 2. At apud Feſtum, & Nonium, c. 2. n. 543. *Muginamur*, Feſtus: *Muginari, eſt nugari, & quaſi tardè conari.* Et Cic. l. 16. ad Attic. ep. 12. p. 506. *De Ocella, dum tu muginaris, nec quicquam reſcribis, cepi conſilium domeſticum.*

6. *Quibus de cauſis.*] Cum ipſe de me, inquit, promittere nihil auſim, tu hoc ipſum præſtas, ut multa promittam, quia ad te ſcribo: Cum enim homines cenſeant nihil tibi dicari niſi perfectum opere & omnibus partibus abſolutum, hoc ipſo quod tibi hæc nuncupo, magna quædam edere ac polliceri videor.

7. *Sed indicatura.*] Nota, æſtimatio, pretium. Sic l. 37. ſect. 7. *Nec eſt hodie murrhini alterius præſtantior indicatura*, hoc eſt, nota. Non certa, inquit, operis noſtri fiducia nitimur: ſed nuncupatione, & hac nominis tui inſcriptione opus commendatum, & pluris æſtimatum iri intelligimus.

8. *Peracta ſarcitur.*] Hoc eſt, accuratiùs elimatur, caſtigatur. Vide Notas & Emend. num. VI.

ne quid [1] ambitioni dediſſe vita judicaretur. Proinde occupantibus locum [2] faveo: ego vero & poſteris, quos ſcio nobiſcum decertaturos, ſicut ipſi fecimus cum prioribus. Argumentum hujus [3] ſtomachi mei habebis, quod in his voluminibus auctorum nomina prætexui. Eſt enim benignum (ut arbitror) & plenum ingenui pudoris, fateri per quos profeceris, non, ut plerique ex iis, quos attigi, fecerunt. Scito enim conferentem auctores me deprehendiſſe [4] à juratiſſimis & proximis veteres tranſcriptos ad verbum, neque nominatos: non illa [5] Virgiliana virtute, ut certarent: non Ciceroniana ſimplicitate, qui in libris de Republica, Platonis ſe comitem profitetur: in conſolatione filiæ, [6] Crantorem, inquit, ſequor: item Panætium de officiis: quæ volumina ejus ediſcenda, non modo in manibus quotidie habenda, noſti. [7] Obnoxii profecto animi, & infelicis ingenii eſt, deprehendi in furto malle, quam [8] mutuum reddere, cum præſertim [a] [9] ſors fiat ex uſura. Inſcriptionis apud Græcos [10] mira felicitas:

Interpretatio.

[a] *Sors fiat.*] Cum ſors ipſa acquiratur, *ſoluto eo quod* uſuræ *ac fœnoris nomine exigitur.*

Notæ.

1. *Ambitioni.*] Magis quàm veritati ſerviiſſe.

2. *Faveo.*] Neque iis invideo, qui ejuſdem argumenti hiſtoriam edete ante me occupabunt.

3. *Stomachi.*] Candoris, indolis, ingenuique animi.

4. *A juratiſſimis.*] Ab iis qui ſua ſe ſcribere quovis ſacramento jurarent, nec aliena ſe pro ſuis venditare prædicarent: quos religioſiſſimos, & ſanctiſſimos putes. Rhenanus legit, *à furaciſſimis*, hoc eſt, ab iis qui nomine auctoris ſuppreſſo, furati ſunt opera: ut Græcinus fecit, qui ad verbum omnia ſumpſit ex Celſo, ut Plinius refert l. 14. ſect. 4. ut Macrobius ex Gellio multa, Solinus ex Plinio. Sed abſit ut conjecturæ faveam, cui codex nullus probatæ fidei favet.

5. *Virgiliana.*] Bucolica mutuatus eſt Maro à Theocrito: ab Heſiodo Georgica: ab Homero, Ennioqne, Æneïda: ſed ita tamen ut cum iis certaret: non diſſimularet furtum, ſed agnoſceret mutuum.

6. *Crantorem.*] Librum is *de Conſolatione* ſcripſerat, ut auctor eſt Cicero l. 1. Tuſc. p. 336. vel, ut potius reor, inſcriptum, *περὶ πένθους*, ut ait Laërtius in ejus vita, p. 103. de luctu minuendo, Cicero dixit l. 12. ad Attic. ep. 21. p. 370.

7. *Obnoxii.*] Hoc eſt, imbecilli, abjecti, jejuni, ſervilis, ac ſibi diffidentis: qui ubi quod aliis debitum eſt, tribuit, ſuum illud eſſe damnum aliquod interpretetur. Vide quæ de hac voce dicturi ſumus abundè, l. 14. ſect. 4.

8. *Mutuum reddere.*] Reddit enim mutuum in ſcriptis, qui quod mutuatus eſt, à qno id acceperit, fatetur, eum nominando. Sie enim ſuum non facit: ſed quod accepit, hoc reddere ipſum auctori ſuo ſe profitetur.

9. *Sors fiat.*] Præſertim, inquit, cum utendo ſcriptis alienis arbitratu tuo, ſi candidè atqne ingenuè mutuum agnoſcis, ſcriptoris à quo acceperis, nomine appellato, id quod unum à te, fœnoris & uſuræ nomine exigitur, jam ſors ipſa, ac ſumma rei tua tum fiat, contexto ac conſarcinato, ſine ullo reprehenſionis metu, ex alienis operibus, tuo.

10. *Mira felicitas.*] Fortè ſcribendum, *feſtivitas.* Gellius enim è Plinio colorem hunc mutuatus, in præfatione, *feſtivitates inſcriptionum* dixit.

3 κρείω

Digitized by Google

[1] κηρίον inſcripſere, quod volebant intelligi favum: [2] alii κέρας ἀμαλθείας, quod Copiæ cornu, ut vel [3] lactis gallinacei ſperare poſſis in volumine hauſtum. [4] Jam Muſæ, [5] πανδέκται, [6] ἐγχειρίδιον, [7] λειμὼν, [8] πίναξ, [9] σχέδιον, inſcriptiones propter quas [10] vadimonium deſeri poſſit. At cum intraveris, dii deæque, quam nihil in medio invenies! [11] Noſtri craſſiores, Antiquitatum, Exemplorum, Artiumque: Face-

NOTÆ.

1. *κηρίον.*] Gellius in præfatione, *κηρία favos.*

2. *Alii κέρας.*] Vide Notas & Emend. num. VII.

3. *Lactis gallinacei.*] Proverbium de re ſingulari, & admodum rara. Petronius in fragm. p. 130. *Omnia domi naſcuntur, lana, creta, piper: lac gallinaceum, ſi quæſieris, invenies.* Vide Suidam p. 589. Γάλα ὀρνίθων. Meminit hujus adagii Mneſimachus Comicus apud Athen. l. 9. p. 387. Vide etiam Eraſmum, Chiliad. 1. cent. 6. adag. 3. p. 179. Legi hic etiam commode poteſt, *velut lactis gallinacei* &c.

4. *Iam Muſæ.*] Opus ſuum inſcripſit Herodotus apud Græcos, novem Muſarum nominibus: apud Latinos, P. Aurelius Opilius, uti ex Suetonio, l. de illuſtr. Gramm. c. 6. p. 120. Gellioque conſtat, l. 1. c. 25. p. 106. Bion quoque Rhetor, apud Laërtium in Bione, aliique. Vide Notas & Emend. num. VIII.

5. *Πανδέκται.*] Quaſi rerum omnium receptacula. Tullius Tiro, de variis quæſtionibus libros compoſuit, quos Pandectas inſcripſit, teſte Gellio, uti dicemus in Auctorum indice. Dorothei Pandectæ citantur à Clem. Alex. l. 1. Strom. p. 334. Horum exemplo veteres Juriſconſulti volumen legum, Pandectarum nomine vocavêre.

6. *Ἐγχειρίδιον.*] Manuale, quod in promptu, paratumque foret. Gellius in præf. ἐγχειρίδια dixit. Sic Epicteti liber inſcribitur.

7. *Λειμὼν*] Gellius *λειμῶνας prata* ſcripſit. Pamphilus Alex. Grammaticus, apud Suidam tom. 2. p. 415. hunc libro ſuo titulum præfixit, quaſi variarum rerum collectanea, varios pratorum flores referentia: ἔγραψε λειμῶνα. ἔστι δὲ ποικίλων περιοχή.

8. *Πίναξ.*] Ita reſtituimus, ex R. 2. cod. eum prius legeretur, πινακίδιον. Proſtat eo nomine Κέβητος πίναξ, Tabula Cebetis, ejus qui Socratis diſcipulus fuit, qua humanæ vitæ pictura proponitur. Inſolentiore certe ſignificatione acceptam hanc vocem oportuit ab illis ſcriptoribus, quos Plinius hic ſuggillat. Cum enim libri tantum indicem ſignificat, in quo rerum multarum capita continentur, vel nomina, quo ſignificatu hoc loco accipi a Plinio Salmaſius putat, in Proleg. ad Solin. p. 27. nihil habet ea vox alienum, aut affectatum, nihil accerſiti, fucatique decoris, quod reprehendi queat. Aurelii Opilii πίναξ à Suetonio etiam laudatur, l. de illuſtr. Gramm. cap. 6. p. 120.

9. *Σχέδιον.*] Hæc vox modo telum ſignificat, haſtamve qua cominus pugnatur: modo tumultuarium, & ſubitarium, ac veluti extemporale opus.

10. *Vadimonium.*] Tam multa pollicentur inſcriptiones hujuſcemodi, ut ad librorum lectionem fruendam, vel vadimonium ipſum deſerere, in quo de fortunis etiam ageretur, in lucro ponas. At cum intraveris, &c.

11. *Noſtri craſſiores.*] Qui craſſiore Minerva e Latinis egerunt, libros ſuos inſcripſerunt modeſto plane, ſimplicique titulo: Antiquitatum, ut Varro: Exemplorum, ut Valerius Maximus: Artium, ut alii. Qui autem feſtiviores videri voluerunt, haud lepidiorem titulum captarunt, quam ut Lucubrationem appellarent: quod Furius ille fecit, qui Bibaculus & reapſe erat, & cognominabatur. Quam titulorum facetiam Varro quoque viſus eſt aliquando conſectati: atque ea re paululum quiddam de priore modeſtia, de ingenii ſui morumque gravitate

tiſſimi, [1] Lucubrationem, [2] ut qui Bibaculus erat & vocabatur: Paulo minus ſerio, Varro in Satyris ſuis [3] Seſculyſſem, & Flextabula. Apud Græcos deſiit nugari Diodorus, & βιβλιοθήκης hiſtoriam ſuam inſcripſit. [4] Apion quidem Grammaticus, hic quem Tiberius Cæſar cymbalum mundi vocabat, quum publicæ famæ tympanum potius videri poſſet, immortalitate donari a ſe ſcripſit, ad quos aliqua componebat. Me non pœnitet nullum feſtiviorem excogitaſſe titulum. Et ne in totum videar Græcos inſectari, ex illis nos velim intelligi [5] pingendi fingendique conditoribus, quos in libellis his invenies, abſoluta opera, & illa quoque quæ mirando non ſatiamur, [6] pendenti titulo inſcripſiſſe: ut APELLES FACIEBAT, aut POLYCLETUS: tanquam inchoata ſemper arte & imperfecta, ut contra judiciorum varietates ſupereſſet artifici [7] regreſſus ad veniam, velut emendaturo quidquid deſideraretur, ſi non eſſet [8] interceptus. Quare plenum verecundiæ illud eſt, quod omnia opera tanquam noviſſima inſcripſere, & tanquam ſingulis fato adempti. Tria non amplius, ut opinor, ab-

NOTÆ.

remittere. Satyras tum ſcribebat ſcilicet, quibus inſcripſit hæc nomina feſtiviora, Seſquiulyſſem, & Flextabula. Ita gradatim, triplici quaſi paſſu, Pliniana procedit oratio: a craſſioribus, Varrone, Valerio, aliiſque, ad facetiſſimos: ab his deinde, ad Varronem quidem ipſum, ſed jam paulo minus quam antea, ſerio agentem.

1. *Lucubrationem.*] Nonius Attam citat in *Lucubratione*, c. 7. n. 748.

2. *Vt qui Bibaculus.*] Grammaticum fuiſſe Furium Bibaculum ſignificat Suetonius, l. de illuſtr. Grammat. c. 4. p. 120. Hunc inter Catulli & Horatii ævum Quintilianus collocat, l. 10. Inſtit. c. 1. p. 748. Ciceronis aliorumque veterum jocos & dicta ab eo collecta teſtatur Macrobius. l. 2. Saturn. c. 1. p. 321. Laudat Chariſius c. 1. p. 102. Denique Hieronymus in Chronic. ad Olymp. 169. an. 3. *M. Furius poëta, cognomento Bibaculus, Cremonæ naſcitur.* Carmina ejus aliquot Petr. Pithœus collegit, inter Epigrammata, poëmatiaque varia, p. 36. Vide Notas & Emend. num. IX.

3 *Seſculyſſem.*] Quaſi ſeſqui-Ulyſſem, ſive Ulyſſem unum integrum, & dimidium: pro ſumme aſtuto, ac veteratore plane expolito. Seſqui-Ulyſſem Varronis citat Nonius cap. 2. n. 481. & alibi ſæpe. Eundem in Flextabulis laudat, cap. 1. n. 109. & 113. & c. 3. n. 171.

4. *Apion.*] De eo dicemus in Auctorum ſyllabo.

5. *Pingendi fingendique.*] Pictoribus, qualis Apelles fuit: & ſtatuariis, qualis Polycletus. Turnebus hunc locum corrigendo depravat, cum ait legi oportere, *Ex illis nos velim intelligi pingique conditoribus.* Quintilianus, l. 12. c. 10. p. 894. Euphranorem laudat, quod pingendi fingendique idem mirus artifex fuit.

6. *Pendenti titulo.*] Non dubio, vel pendulo, ut Dalecampius interpretatur: ſed qui nondum abſolutum opus ſignificaret: verum adhuc pendere, velut imperfectum: ut Maro cecinit: *Pendent opera interrupta.*

7. *Regreſſus.*] Ut ſi quid peccaſſet, id corrigeret, velut opere nondum perfecto.

8. *Interceptus.*] Fato. Sic paulo poſt: *tanquam ſingulis fato adempti*, hoc eſt, tanquam fato prærepti abſolvere non potuerint.

ſolute traduntur inſcripta, [1] ILLE FECIT, quæ ſuis locis reddam : quo apparuit, ſummam artis ſecuritatem auctori placuiſſe, & ob id magna invidia fuere omnia ea. Ego plane meis adjici poſſe multa confiteor : nec his ſolis, ſed & omnibus quæ edidi : [2] ut ob id caveam iſtos [3] Homeromaſtigas : (ita enim verius dixerim :) quoniam audio & [4] Stoïcos, & Dialecticos, Epicureos quoque (nam de Grammaticis ſemper exſpectavi) parturire adverſus libellos, quos [5] de Grammatica edidi, & ſubinde abortus facere jam decem annis, cum celerius etiam elephanti pariant. Ceu vero neſciam, adverſus [6] Theoophraſtum hominem in eloquentia tantum, ut nomen divinum inde invenerit, ſcripſiſſe etiam feminam, & proverbium inde natum, [7] ſuſpendio arborem eligendi. Non queo mihi temperare, quominus ad hoc pertinentia ipſa Cenſorii Catonis verba ponam : ut inde appareat, etiam Catoni [8] de militari diſciplina commentanti, qui ſub Africano, imo vero & ſub Hannibale didiciſſet militare, & [9] ne Africanum qui-

NOTÆ.

1. *Ille fecit.*] Non Apellem intelligit, ut plurimi ante nos cenſuere : ſed alios pictura inſignes, quorum modo nomina reticet. Hoc illud eſt quod barbari ſic efferre ſolent, *Talis fecit.*. Ac prior illa quidem loquendi ratio in Formulis Veterum perquam eſt uſitata : qualis eſt illa Marculfi IX. pag. 19. *Glorioſo illi Regi in Dei nomine ille Rex.* Quæ vero opera tria ſic inſcripta, ILLE FECIT, ſuis ſe locis redditurum Plinius recipit, ea ipſa libro quinto ac triceſimo reddit, exſolvitque fidem ſectione x. & xxxix. ut iis locis dicturi ſumus.

2. *Ut ob id*] Quia multa meis operibus deeſſe intelligo, id ultro confitendo, depellam a me invidos reprehenſores. Forte legi hoc loco ſatius, *ut obiter.*

3. *Homeromaſtigas.*] Qualis Zoïlus Amphipolites fuit.

4. *Stoïcos.*] Recte Stoïcos a Dialecticis diverſos facit, uti & Priſcianus, lib. 2. cap. de Oratione, pag. 574 *Partes orationis ſunt ſecundum Dialecticos duæ, ſecundum Stoicos vero quinque ſunt.* Cicero tamen Dialecticos & Stoïcos pro iiſdem ſæpenumero videtur accipere : quod nimirum Stoïci, & quicumque alii Dialecticarum captionum amantes, Dialecticorum etiam plerumque appellatione cenſebantur : quanquam ſecta Dialectica fuit, propria ac peculiari nomenclatione appellata, cujus Clitomachus Carthaginienſis princeps exſtitit, ut auctor eſt Laërtius in procem. pag. 5.

5. *De Grammatica.*] Quos *Dubii ſermonis* inſcripſerat, libros octo, noviſſimis Neronis temporibus exaratos, ut ait Plin. Jun. lib. 3. epiſtola quinta, quæ huic eſt præfixa operi.

6. *Theophraſtum.*] Cic. lib. 1. de Nat. Deor. pag. 40. *Iſtiſne fidentes ſomniis, non modo Epicurus, & Metrodorus, & Hermachus, contra Pythagoram, Platonem, Empedoclemque dixerunt : ſed meretricula etiam Leontium contra Theophraſtum ſcribere auſa ſit? ſcito illa quidem ſermone, & Attico : ſed tamen tantum Epicuri hortus habuit licentiæ*, &c.

7. *Suſpendio.*] Suſpendio jam quærere mortem oportere homines vitæque renunciare, cum tantum licentiæ, vel feminæ, vel imperiti homines ſumant, ut in doctiſſimos ſcribant.

8. *De militari.*] Libros de militari diſciplina ſcripſiſſe Catonem hunc Majorem ſive Cenſorium, auctores ſunt præterea Fl. Vegetius, lib. 1. cap 8. pag. 50. & Priſcianus, lib. 7 pag. 760. Non eſt igitur Turnebus audiendus qui hoc loco legit, *De militari diſciplina comminanti :* libris præſertim omnibus præferentibus, *commentanti.*

9. *Ne Africanum.*] Livius lib. 38.

dem ferre potuiſſet, qui Imperator triumphum [1] reportaſſet, paratos fuiſſe iſtos, qui obtrectatione alienæ ſcientiæ famam ſibi aucupantur. Quid enim ait in eo volumine? *Scio ego quæ ſcripta ſunt, ſi palam proferantur, multos fore qui vitilitigent: ſed ii potiſſimum, qui vera laudis expertes ſunt. Eorum ego orationes ſino præterfluere.* [2] Nec Plancus illepide, cum diceretur Aſinius Pollio orationes in eum parare, quæ ab ipſo aut liberis poſt mortem Planci ederentur, ne reſpondere poſſet: *Cum mortuis non niſi larvas luctari.* Quo dicto ſic repercuſſit illas, ut apud eruditos nihil impudentius judicetur. Ergo ſecuri etiam contra vitilitigatores, quos Cato eleganter ex vitiis & litigatoribus compoſuit, (quid enim illi aliud quam litigant aut litem quærunt?) exſequemur reliqua propoſiti. Quia occupationibus tuis publico bono parcendum erat, quid ſingulis contineatur libris huic epiſtolæ ſubjunxi: ſummaque cura, ne perlegendos eos haberes, operam dedi. Tu per hoc & aliis præſtabis ne perlegant: ſed ut quiſque deſideraverit aliquid, id tantum quærat & ſciat quo loco inveniat. Hoc ante me fecit [3] in litteris noſtris Valerius Soranus, in libris quos ἐποπτίδων inſcripſit.

NOTÆ.

pag. 485. *Morte Africani crevêre inimicorum animi, quorum princeps fuit M. Porcius Cato, qui vivo quoque eo allatrare ejus magnitudini ſolitus erat.*

1. *Reportaſſet.*] Vide Livium lib. 34. pag. 417.

2. *Nec Plancus.*] L. Munatius Plancus, Orator, & idem Ciceronis auditor, qui cum Cæſare in Gallia militavit. De Aſinio Pollione dicemus inferius in Auctorum Indice

3. *In litteris noſtris.*] Apud Latinos, Fuit huic Valerio Sorano prænomen Quintus. De eo Gellius, lib. 2. cap. 10. pag. 155. Epoptides ſcripſerat, hoc eſt, ut Turnebus quidem interpretatur, de Grammatica libros: tanquam de myſteriis litterarum & doctrinæ. Erant enim ἐπόπται, qui ad inſpicienda ſacra occulta admittebantur. Q. & D. Valerios Soranos, familiares ſuos, doctos & Græcis litteris & Latinis appellat Cicero, lib. de Claris Orator. pag. 564.

NOTÆ ET EMENDATIONES
AD LIBRUM I.
NATURALIS HISTORIÆ
C. PLINII SECUNDI.

I. NAMQUE *tu*.] Torſit hic locus eruditorum ingenia, neque ſe ex eo expedire ſatis feliciter potuerunt. In libris hactenus editis ſic legitur: *Vt obiter emolliam Catullum conterraneum meum. Agnoſcis & hoc caſtrenſe verbum. Ille enim, ut ſcis, permutatis prioribus ſyllabis duriuſculum ſe fecit, quam volebat exiſtimari à Veraniolis & Fabullis.* Quam lectionem ſecuti ſunt Turnebus, Dalecampius, & Pelicerius in notis MSS. inducti ſcilicet in fraudem a Sigiſmundo Gelenio, qui vetere neglecta ſcriptura, *ut objicere moliar*, quam & codices manu exarati, & veteres editiones, Parm. Venet. 1. 2. Brix. Venet. 3. atque adeo Hermolaus ipſe retinuit, novam hanc excudit, inſigni licentia. Atque illi deinde, ut ſuo quiſque inſerviit ingenio, in varias, ut emendarent ea quæ antecedunt, abiere partes. Dalecampius Catullum ſcripſiſſe ſic autumat: *Tu putare namque Nugas eſſe aliquid meas ſolebas.* Turnebus contra Plinium ſic emendat: *Nugas eſſe aliquid meas putare.* Pelicerius: *Putare eſſe aliquid meas nugas*, ſecutus editionem Venet. 1519. & Brix. Alii denique: *Noſtras eſſe aliquid putare nugas.* Ut vel reſoluto ſcilicet carmine, vel ſic immutato, Catullum emolliat, qui duriuſculus alioqui videtur: quod in prima ſede ejus verſiculi, contra Phalenciorum leges, (ſic enim ſtatuunt) obſtrepat jambus: Atque id aiunt eſſe, ſyllabas permutari: quod vereor ut ſatis Latine dicatur, permutari ſyllabas, cum pes pro pede ponitur, aut ſyllaba pro longa brevis. Pedes enim, aut tempora, non ſyllabam, mutari tum dicimus. Sed & Catullum ita ſcripſiſſe, uti hodie legitur, neque obſtrepere in prima ſede poſitum jambum, diſcere ex Terentiano illi potuêre, l. de Metris, p. 2440. *Nec peccat*, inquit, *pede natus ex Iambo*, &c. atque ex ipſo Catullo, qui jambos carmini multos præfigit, Epigr. 3. & 33. & 36. &c. At ſunt qui mutatas carminis hujuſce leges poſt Catullum ſomnient, Martialis ac Domitiani ævo. An igitur, & Veſpaſiani patris? Quo vero id argumento probent? Sed ut ut eſt, miror id ſane Terentiani Mauri, Grammatici in primis accurati, qui longe poſt tempora ea vixit, fugiſſe diligentiam, quod noſtri illi acutiores viderint. Adde his, rogari merito interpretes poſſe, ſi prioribus in ſyllabis duriuſculum ſe Catullus fecit, cur has tandem velint eſſe priores, *Meas eſſe aliquid?* occurrunt enim illæ legenti prius, *Namque tu ſolebas.* In his igitur vitium omne, ſi quod eſt, latere neceſſe eſt, non in illis: in quibus tamen unis obſtinato omnes fere animo hærent. Sed *ſetabis* certe, non *ſyllabis* Plinius ſcripſit, ut ex Catulli locis duobus a nobis allatis perſpicuum eſt: Nam quæ ille ſetaba priore carmine, nempe duodecimo, a Veranio & Fabullo data; ab Aſinio furtim permutata repetit, hæc *priora ſetaba* Plinius recte nuncupat: quod ea utique poſteriora intelligeret, quæ carmine altero, hoc eſt, quinto & viceſimo; idem repoſcit a Thallo ſublata. Neque vero ita ſui, neque ita decori oblitus eſt, cum hæc ſcriberet, ut in primo ſtatim epiſtolæ limine, in ipſo ſalutationis aditu, Grammaticum ageret; in eoque eſſe

ibi vellet, ut duriuſculum emendaret verſiculum, & ad normam legeſque reduceret, ac in nugis ejuſcemodi Principem detineret.

II. *Quoniam volebat.*] Ita repoſuimus ex veſtigiis veterum codicum, cum in editis priùs legeretur, *quàm volebat.* Dalecampius adjungi cupiebat, *magis quàm volebat.*

III. *Triumphalis.*] Quot verba, tot argumenta ſunt plane perſpicua, quibus palam Plinius facit, Tito a ſe libros nuncupari Naturalis hiſtoriæ, non, uti quidam opinati ſunt, Domitiano fratri. Nam de Tito eadem omnino Suetonius in ejus vita, c. 6. p. 109. *Non deſtitit participem*, inquit, *imperii agere: Triumphavit cum patre, Cenſuramque geſſit una: eidem collega, & in Tribunitia poteſtate, & in ſeptem Conſulatibus fuit: Præfecturam quoque Prætorii ſuſcepit, nunquam ad id tempus niſi ab Equite Rom. adminiſtratam.* Adde & Imperatoris cognomen, quo poſt Hieroſolyma expugnata conſalutatum eſſe ab exercitu auctor eſt idem Tranquillus: Cum interim aliud nihil de Domitiano, cum ipſe, tum ceteri ſcriptores referant, quam Cæſarem appellatum fuiſſe Vitelliano bello confecto, honoremque deinde Præturæ cum Conſulari poteſtate titulo tenus ſuſcepiſſe. Adde, ſi lubet, Parmenſem, & alias editiones veteres, Ven. 1. 2. quæ diſerte ſic inſcriptum exhibent hujus præfationis titulum, T. VESPASIANO SUO S. Sex porro Conſulatus ordinarios geſſerat Titus, cum Plinius hæc commentaretur: ſeptimum nondum inierat: Domitianus totidem ſane, ſed ſuffectos tantum: in his nonniſi unum ordinarium, eumque cedente ac ſuffragante fratre, ut refert idem Suetonius. In hoc Pliniano contextu omnia Salmaſius immutat p. 1197. & 1198. ſed cum nihil in præſenti moror, cum omnes ei adverſentur libri, & MSS. codices: nobis omnia ſuffragentur.

IV. *Nec doctiſſimis.*] Habent aliter libri typis excuſi: ſic nimirum:

Hæc doctiſſimum Perſium legere nolo,
Lælium Decimum volo.

Nos ſecuti ſumus veterum codicum fidem, quos Barbarus, Rhenanus, Turnebus, Dalec. & quos ipſi vidimus R. 1. 2. Colb. 2. &c. Videntur porro hæc afferri ex præfatione Ciceronis in libros ſuos de Republica, quos Plinius reſpicere ſe plane mox ſignificat: Inde Luciliani verſus, qui trochaïcus eſt, finis citatur, *Nec doctiſſimis*, ut ſubintelligatur, hæc ſcribo: quem alter trochaïcus integer mox ſequatur,

Manium Perſium hæc legere nolo, Iunium Congum volo.

Ubi metri cauſa in Manio Perſioque iota coït. Idem fere Tullius l. 2. de Orat. p. 347. rurſum ex Lucilio recitat: ſed pro Junio Congo Lælium Decimum ponit. *Nam ut C. Lucilius*, inquit, *homo doctus & perurbanus, dicere ſolebat, ea quæ ſcriberet, neque ab indoctiſſimis, neque ab doctiſſimis legi velle: quod alteri nihil intelligerent: alteri plus fortaſſe, quàm ipſe de ſe: quo etiam ſcripſit, Perſium non curo legere: (hic enim fuit, ut noramus, omnium ferè noſtrorum hominum doctiſſimus:) Lælium Decimum volo: quem cognovimus virum bonum, & non illiteratum, ſed nihil ad Perſium:* &c. Atque ex hoc quidem Tullii loco, auſi ſunt Plinii editores, contra, codicum omnium auctoritatem Plinium refingere: ac pro Junio Congo, quem illi conſpirante conſenſu exhibent, Lælium Decimum ſubſtituere. Perinde quaſi hac ſemel duntaxat uſus ſit Lucilius forma loquendi, ac de Lælio Decimo uno cogitarit is, quem ex eodem Tullio ſcimus, l. 1. de finib. p. 98. nec Lælium, nec Junium adduxiſſe alias in exemplum hominum non doctiſſimorum, ſed Coſentinos populos, ac Tarentinos. *Nec vero*, inquit, *ut noſter Lucilius, recuſabo quominus omnes mea legant: Vtinam eſſet ille Perſius: Scipio vero & Rutilius multò etiam magis: quorum ille judicium reformidans, Tarentinis ait ſe & Coſentinis, & Siculis ſcribere. Facetè is quidem, ſicut aliàs,* &c.

V. *Cum eligit.*] Ita R. 1. 2. Vulgò in editis, *quemcumque elegit.* Sic paulò antè, *ſe probari poſſe*, ex iiſdem codd. & antiquis editionibus, Parm. Venet. 1. 2. &c. Ac paulò infrà, *Et ideò ſubit cura*, ex iiſdem MSS. & Colb. ac vet. Dal. & Tolet. etiam ac Murbac. teſte Schotto l. 5. Obſervat. c. 5. in quibus tria illa verba abſunt, *immenſa præter ceteras*, quæ his adjunxerant editores, nos ex-

punximus. Sed illud majoris eſt momenti, quod recte mihi conjeciſſe Schottus videtur loc. cit. hæc verba, *unde provocatio appellatur*, aſſutum purpuræ pannum videri, & ex ora in ſeriem irrepſiſſe: aut certè rectius ſcriptum iri, *unde provocatio expellatur*. Verum conſentientibus MSS. omnibus, editiſque libris, quidquam inducere vel immutare, nobis religio eſt.

VI. *Peracta ſarcitur.*] Hoc eſt, revocatur, retractatur, accuratiùs elimatur. Priùs in editis legebatur, *ſancitur*, quæ vox impeditam habet, violentamque ſententiam: Nos litterulæ unius immutatione planam fecimus. Meminit porrò hujus operis, libris uno & XXX. comprehenſi, hiſtoriarum à fine Aufidii Baſſi, Plinius Junior, l. 3. epiſt. 5. Laudat & Tacitus paſſim, ut l. 13. Annal. p. 204. &c. Librorum Aufidii Baſſi, de bello Germanico, mentio apud Quintilianum, l. 10. c. 1. p. 750.

VII. *Alii κέρας.*] Cornu copiæ, in quo videlicet omnis generis doctrinæ arteſque tractarentur. Gellius l. 1. cap. 8. p. 35. *Sotion*, inquit, *ex Peripatetica diſciplina haud ſanè ignobilis vir fuit. Is librum multa variaque hiſtoria refertum compoſuit: eumque inſcripſit, Κέρας ἀμαλθείας: ea vox hoc fermè valet, tanquam ſi dicas, Cornucopia.* Phocion Φωκίων Peripateticus ἐν τῷ κέρατι τῆς Ἀμαλθείας laudatur à Scholiaſte Ariſtoph. in Pluto, p. 16. ubi eandem hiſtoriam ex Phocione recitat, de Laïde & Demoſthene, quam Gellius ex Sotione. Ut ex eo Gellius ſit emendandus, apud quem temere Henr. Steph. *Sotion* pro *Phocion* repoſuit, cum in priore edit. Lugdun. Gryph. 1539. rectè Phocion legatur.

VIII. *Iam Muſa.*] Regii codicis 2. & veterum editionum lectio eſt, quam & Barbarus probat, *Iam jam Muſa*: In Colbert. 3. *Iam jam mos*: unde fortaſſis ſincera emendatio fuerit, *Iam* Ἴα, Μοῦσαι, πανδέκται, &c. Sic enim erunt omnes inſcriptiones Græcè ſcriptæ. Sunt autem Ἴα violæ, accommodatus ſanè titulus florum ſuavium referto operi. Ἀνθηρῶν *floridorum* inſcriptionem refert Gellius in præfat.

IX. *Vt qui Bibaculus.*] Hanc lectionem nos ita primi in integrum reſtituimus, ex veſtigiis veterum exemplarium, præſertim R. 2. & vet. Dalec. qui ſic habent: *Artiumque facetiſſimi lucubrationem puto quia vivaculus erat & vocabatur paulo minus aſſerit Varro in Satyris ſuis ſuſtulit & flaxtabula.* Quam lectionem agnoſcit & Hermolaus in ſuis MSS. & ante illum editiones veteres. Donec Rhenanus excogitavit hanc novam, *Lucubrationem puto, qui Antias civis erat & vocabatur, Valerius primus aſſerit: Varro in Satyris* &c. Quas emendationum nugas mirari ſatis non poſſum adeo temere inexplorata re ab editoribus Plinianis ſtatim arreptas, contra omnium exemplarium fidem. Non poſſum etiam admirabilem de hoc loco Salmaſii conjecturam præterire ſilentio, qui in Prolegom. ad Solin. p. 17. locum hunc ita corrigit, an corrumpit? *Facetiſſimi lucubrationum, à lucubro, qui ut facula cerata, & vocatur panos vel phanos: Aſſerit Varro in Satyris Seſquiulyſſe, & Flaxtabulis.* Et hac emendatione nihil certius eſſe pronunciat: Lucuber videri dixiſſe Plinium pro lucubrum, ut candelaber pro candelabrum: φανὸς & πανὸς Græcis antiquis faculam eſſe: denique vocem illam *Lucubrationum*, quia obſcurior eſſet, verbis illis Græcanicis, Latiniſque obſoletis, exponere Plinium ſategiſſe. Cui, amabo, quidquam horum emunctæ naris viro probaverit?

C. PLINII SECUNDI
HISTORIARUM MUNDI
ELENCHOS.

LIBRO II. continetur de Mundo & Elementis.

I. AN finitus mundus, & an unus.
II. De forma ejus.
III. De motu. Cur mundus dicatur.
IV. De elementis, & planetis.
V. De Deo.
VI. De ſiderum natura. *De planetarum motu.*
VII. De Lunæ & Solis defectibus.
VIII. De magnitudine ſiderum.
IX. Quæ quis invenerit in obſervatione cæleſti.
X. Quando recurrant Solis ac Lunæ defectus.
XI. De Lunæ motu.
XII. Errantium motus, & luminum canonica.
XIII. Quare eadem altiora, aliàs propiora videantur.
XIV. Cur motus diſſimiles eadem habeant.
XV. Catholica ſiderum errantium.
XVI. Quæ ratio colores eorum mutet.
XVII. Solis motus, & dierum inæqualitatis ratio.
XVIII. Quare fulmina Jovi aſſignentur.
XIX. Intervalla ſiderum.
XX. De ſideribus, Muſica.
XXI. De mundo, Geometrica.
XXII. De repentinis ſideribus, ſeu cometis.
XXIII. Natura, & ſitus, & genera eorum.
XXIV. Hipparchea, de ſideribus.
XXV. De cæleſtibus prodigiis, per exempla hiſtorica. Faces, lampades, bolides.
XXVI. Trabes cæleſtes, chaſma cæli.
XXVII. De cæli coloribus, & flamma cæleſti.
XXVIII. De coronis cæleſtibus.
XXIX. De circulis repentinis.
XXX. Solis defectus longiores.
XXXI. Plures Soles.
XXXII. Plures Lunæ.
XXXIII. Dierum lux noctibus.
XXXIV. Clypei ardentes.
XXXV. Oſtentum cæli ſemel notatum.
XXXVI. De diſcurſu ſtellarum.
XXXVII. De ſtellis quæ in terris marique exiſtunt.
XXXVIII. De aëre.
XXXIX. De ſtatis tempeſtatibus.
XL. De Caniculæ ortu.
XLI. Vis temporum anni ſtata.
XLII. De incertis tempeſtatibus & imbribus, & quare lapidibus pluat.

XLIII.

Digitized by Google

XLIII. De tonitribus & fulgetris.
XLIV. Ventorum origo.
XLV. Ventorum obſervationes diverſæ.
XLVI. Ventorum genera.
XLVII. *Ventorum tempora.*
XLVIII. Naturæ ventorum.
XLIX. Ecnephias & Typhon.
L. Turbines, preſteres, vortices, & alia prodigioſa genera tempeſtatum.
LI. De fulminibus: quibus in terris non cadant, & quare.
LII. Genera fulgurum, & miracula.
LIII. Etruſca obſervatio in his, & Romana.
LIV. De fulminibus evocandis.
LV. Catholica fulgurum.
LVI. Quæ nunquam feriantur.
LVII. Lacte pluiſſe, ſanguine, carne, ferro, lana, lateribus coctis.
LVIII. Armorum crepitum, & tubæ ſonitum de cælo auditum.
LIX. De lapidibus cælo cadentibus. Anaxagorea de his.
LX. Arcus cæleſtis.
LXI. Natura grandinis, nivis, pruinæ, nebulæ, roris, nubium.
LXII. Proprietates cæli in locis.
LXIII. Natura terræ.
LXIV. De forma ejus.
LXV. An ſint Antipodes.
LXVI. Quomodo aqua terræ innexa.
LXVII. An circumdatus terræ Oceanus.
LXVIII. Quæ portio terræ habitetur.
LXIX. Mediam eſſe mundi terram.
LXX. De obliquitate Zonarum.
LXXI. De inæqualitate climatum.
LXXII. Ubi eclipſes non appareant, & quare.
LXXIII. Quæ ratio diurnæ lucis in terris.
LXXIV. Canonica de eadem re.
LXXV. Ubi, & quando nullæ umbræ.
LXXVI. Ubi bis anno: ubi in contrarium umbræ ferantur.
LXXVII. Ubi longiſſimi dies, ubi breviſſimi.
LXXVIII. De primo horologio.
LXXIX. Quomodo obſerventur dies.
LXXX. Differentia gentium ad rationem mundi.
LXXXI. De terræ motibus.
LXXXII. De terræ hiatibus.
LXXXIII. Signa motus futuri.
LXXXIV. Auxilia contra motus futuros.
LXXXV. Portenta terrarum ſemel tradita.
LXXXVI. Miracula terræ motus.
LXXXVII. Quibus locis maria receſſerint.
LXXXVIII. Inſularum enaſcentium ratio.
LXXXIX. Quæ & quibus temporibus enatæ ſint.
XC. Quas terras interruperint maria.
XCI. Quæ inſulæ continenti adjunctæ ſint.
XCII. Quæ terræ in totum mari permutatæ.
XCIII. Quæ terræ ipſæ ſe ſorbuerunt.

Digitized by Google

XCIV. Urbes hauſtæ mari.
XCV. De ſpiraculis terrarum.
XCVI. De terris ſemper trementibus: & de fluctuantibus inſulis.
XCVII. Quibus locis non impluat.
XCVIII. Acervata terrarum miracula.
XCIX. Qua ratione æſtus maris accedant & recedant.
C. Ubi æſtus extra rationem idem faciant.
CI. Miracula maris.
CII. Quæ potentia Lunæ ad terrena, & maria:
CIII. Quæ Solis.
CIV. Quare ſalſum mare.
CV. Ubi altiſſimum mare.
CVI. Mirabilia fontium & fluminum.
CVII. Ignium & aquarum juncta miracula.
CVIII. De maltha.
CIX. De naphtha.
CX. Quæ loca ſemper ardeant.
CXI. Ignium per ſe miracula.
CXII. Terræ univerſæ menſura.
CXIII. Harmonica mundi ratio.

Summa. Res, & hiſtoriæ, & obſervationes CCCCXVII.

EX AUCTORIBUS:

M. Varrone, Sulpicio Gallo, [1] Tito Cæſare Imperatore, Q. Tuberone, [2] Tullio Tirone, L. Piſone, T. Livio, Corn. Nepote, Statio Seboſo, Cælio Antipatro, Fabiano, Antiate, Muciano, Cæcina qui de Etruſca diſciplina ſcripſit, Tarquitio qui item, Julio Aquila qui item, Sergio Paulo.

EXTERNIS:

Platone, Hipparcho, Timæo, Soſigene, Petoſiri, Necepſo, Pythagoricis, Poſidonio, Anaximandro, Epigene Gnomonico, Euclide, Cœrano Philoſopho, Eudoxo, Democrito, Critodemo, Thraſyllo, Serapione, Dicæarcho, Archimede, Oneſicrito, Eratoſthene, Pythea, Herodoto, Ariſtotele, Cteſia, Artemidoro Epheſio, Iſidoro Characeno, Theopompo.

NOTÆ.

1. *Tito Cæſare.*] In codd. MSS. *T. Cæſare Imp.* quod imperiti de Tiberio acceperunt, atque ita in libris ediderunt, qui hactenus ſunt typis impreſſi. Vide quæ dicturi ſumus l. 2. ſect. 22. In veteribus nummis & inſcriptionibus, T. Titum, Ti. Tiberium ſignificat.

2. *Tullio Tirone.*] Ita quidem MSS. quos vidi. At Parmenſis editio, aliæque vett. *Tullio Cicerone*: id quod fortaſſis ſincerius eſt: Plurima certe quidem e Tullianis libris hauſta eſſe hoc operis Pliniani ſecundo volumine, ſumus oſtenſuri ſæpiſſime: quid a Tirone acceperit, difficile eſt conjicere, præter locum fortaſſis unum, quem ſect. 39. hujus libri indicaturi ſumus.

LIBRO III. continentur ſitus, gentes, maria, oppida, portus, montes, flumina, menſuræ, populi qui ſunt aut fuerunt:

I.	*Europæ in univerſum fines ac ſitus præmittuntur:*	XVI.	*Secunda Italiæ regio.*
II.	*Tum Hiſpaniæ totius:*	XVII.	*Quarta Italiæ regio.*
III.	Bæticæ:	XVIII.	*Quinta Italiæ regio.*
IV.	Hiſpaniæ citerioris:	XIX.	*Sexta Italiæ regio:*
V.	Narbonenſis provinciæ:	XX.	*Octava Italiæ regio:* De Pado.
VI.	Italiæ:	XXI.	*Undecima Italiæ regio:* Italia trans-Padum:
VII.	*Nona Italiæ regio:*	XXII.	*Decima Italiæ regio:*
VIII.	*Septima Italiæ regio:*	XXIII.	Iſtriæ ſitus & populi:
IX.	*Prima Italiæ regio:* Tiberis, Roma.	XXIV.	Alpium, & gentium Alpinarum:
X.	*Tertia Italiæ regio:*	XXV.	Liburniæ, & Illyrici:
XI.	Inſularum LXIV. In his, Balearium:	XXVI.	Dalmatiæ:
XII.	Corſicæ:	XXVII.	Noricorum:
XIII.	Sardiniæ:	XXVIII.	Pannoniæ.
XIV.	Siciliæ.	XXIX.	Mœſiæ:
XV.	*Magna Græcia.* A Locris.	XXX.	Inſularum Jonii & Adriatici maris.

Summa: Oppida & gentes:
Flumina clara:
Montes clari:
Inſulæ:
Quæ intercidere oppida aut gentes:

Deeſt numerus in omnibus MSS.

Res, & hiſtoriæ, & obſervationes CCCXXVI.

Ex Auctoribus:

Turannio Gracile, Corn. Nepote, T. Livio, Catone Cenſorio, M. Agrippa, M. Varrone, Divo Auguſto, Varrone Atacino, Antiate, Hygino, L. Vetere, Mela Pomponio, Curione patre, Cælio, Arruntio, Seboſo, Licinio Muciano, Fabricio Tuſco, L. Atteio Capitone, Verrio Flacco, L. Piſone, [1] Gelliano, Valeriano.

Notæ.

1. *Gelliano.*] In libris editis hactenus perperam legebatur, *C. Æliano:* In Regio I. & 2. *Cellıano.* Citatur Gellianus ſect. 17. libri hujus. Vide Auctorum Indicem, ſub libri hujus calcem additum.

EXTERNIS:

Artemidoro, Alexandro Polyhiſtore, Thucydide, Theophraſto, Iſidoro, Theopompo, Metrodoro Scepſio, Callicrate, Xenophonte Lampſaceno, Diodoro Syracuſano, Calliphane, Timagene.

LIBRO IV. continentur ſitus, gentes, maria, oppida, portus, montes, flumina, menſuræ, populi qui ſunt aut fuerunt,

I.	EPIRI.
II.	*Acarnaniæ.*
III.	*Ætoliæ.*
IV.	*Locridis, & Phocidis.*
V.	*Peloponneſi.*
VI.	Achaïæ.
VII.	*Meſſeniæ.*
VIII.	*Laconiæ.*
IX.	*Argolidis.*
X.	*Arcadiæ.*
XI.	Atticæ.
XII.	*Bœotiæ.*
XIII.	*Doridis.*
XIV.	*Phthiotidis.*
XV.	Theſſaliæ.
XVI.	Magneſiæ:
XVII.	Macedoniæ:
XVIII.	Thraciæ: *Ægei maris:*
XIX.	Inſularum ante eas terras: inter quas,
XX.	Cretæ,
XXI.	Eubœæ,
XXII.	Cycladum,
XXIII.	Sporadum.
XXIV.	Helleſponti, Mæotidis:
XXV.	Daciæ, Sarmatiæ:
XXVI.	Scythiæ:
XXVII.	Inſularum Ponti: *Inſularum Oceani Septentrionalis.*
XXVIII.	Germaniæ.
XXIX.	Inſulæ in Gallico Oceano XCVI. quas inter,
XXX.	Britanniæ.
XXXI.	Belgicæ Galliæ:
XXXII.	Lugdunenſis Galliæ:
XXXIII.	*Aquitanicæ Galliæ:*
XXXIV.	Citerioris Hiſpaniæ, ab Oceano Gallico.
XXXV.	Luſitaniæ:
XXXVI.	Inſularum in mari Atlantico.
XXXVII.	Univerſæ Europæ menſura.

Summa: Oppida, & gentes,
Flumina clara,
Montium clari,
Inſulæ,
Quæ intercidere oppida, aut gentes,

Numerus deeſt in omnibus MSS.

Res, Hiſtoriæ, & obſervationes,

EX AUCTORIBUS:

M. Varrone, Catone Cenſorio, M. Agrippa, Divo Auguſto, Varrone Atacino, Corn. Nepote, Hygino, L. Vetere, Pomponio Mela, Licinio Muciano, Fabricio Tuſco, Atteio Capitone, Atteio Philologo.

Externis.

Polybio, Hecatæo, Hellanico, Damaſte, Eudoxo, Dicæarcho, Timoſthene, Ephoro, Cratete Grammatico, Serapione Antiochenſe, Callimacho, Artemidoro, Apollodoro, Agathocle, [1] Eumacho, Timæo Siculo, Myrſilo, Alexandro Polyhiſtore, Thucydide, Doſiade, Anaximandro, Philiſtide Mallote, Dionyſio, Ariſtide, Callidemo, Menæchmo, [2] Aglosthene, Anticlide, Heraclide, Philemone, [3] Xenophonte, Pythea, Iſidoro, Philonide, Xenagora, Aſtynomo, Staphylo, Metrodoro, Cleobulo, Poſidonio.

Notæ.

1. *Eumacho.*] In editis hactenus legebatur, *Eumacho Siculo Muſico.* In R. 1, 2. *Timæo Siculo Muſſcio.* In Colb. 2. *Timæo Siculo Murſilo.* Unde nos ſinceram lectionem eruimus. Vide Indicem Auctorum.

2. *Agloſthene.*] Ita reſtituimus, cum prius legeretur, *Ædoſthene.* Vide Indicem Auctorum.

3. *Xenophonte.*] Lampſaceno ſcilicet, cujus mentio apud Plin. libri hujus ſect 27. & in indice prioris ac ſubſequentis libri. In editis hactenus corrupte legitur, *Menephonte.*

LIBRO V. continentur ſitus, gentes, maria, oppida, portus, montes, flumina, menſuræ, populi qui ſunt aut fuerunt,

I.	MAURITANIARUM:	XXI.	*Syria ad Euphratem:*
II.	Numidiæ:	XXII.	Ciliciæ, & adjunctæ gentes.
III.	Africæ:	XXIII.	Iſauricæ, & Homonadum.
IV.	Syrtium:	XXIV.	Piſidiæ:
V.	Cyrenaïcæ:	XXV.	Lycaoniæ:
VI.	*Libyæ Mareotidis:*	XXVI.	Pamphyliæ:
VII.	Inſularum circa Africam:	XXVII.	Tauri montis:
VIII.	Averſorum Africæ:	XXVIII.	Lyciæ:
IX.	Ægypti & Thebaïdis:	XXIX.	Cariæ,
X.	Nili:	XXX.	*Lydiæ:*
XI.	*Urbium in Ægypto:*	XXXI.	*Ioniæ:*
XII.	Arabiæ, quæ eſt ad mare Ægyptium:	XXXII.	Æolidis:
XIII.	Syriæ:	XXXIII.	Troadis, & adjunctæ gentes:
XIV.	Idumææ, Palæſtinæ, Samariæ:	XXXIV.	Inſularum ante Aſiam, CCXII. In his
XV.	Judææ:	XXXV.	Cypri,
XVI.	*Decapoleos:*	XXXVI.	Rhodi,
XVII.	Phœnices:	XXXVII.	Sami,
XVIII.	Syriæ Antiochiæ:	XXXVIII.	Chii,
XIX.	*Reliquiæ Syriæ:*		
XX.	Euphratis:		

XXXIX.	Leſbi,		gentes.
XL.	Helleſpontus, & Myſia.	XLIII.	Bithynia.
XLI.	Phrygia.	XLIV.	*Inſulæ in Propontide.*
XLII.	Galatia, & adjunctæ		

Summa :	Oppida & gentes,	*Numerus deeſt in*
	Flumina clara,	*omnibus MSS.*
	Montium clari,	*Numerus inſula-*
	Inſulæ, CXVIII.	*rum* CXVIII. *ma-*
	Quæ intercidere oppida aut gentes,	*nifeſto in mendo*
		cubat. Forte CCC-
	Res, Hiſtoriæ, & obſervationes,	XVIII.

Ex Auctoribus:

Agrippa, Suetonio, Paulino, M. Varrone, Varrone Atacino, Corn. Nepote, Hygino, L. Vetere, Mela, Domitio Corbulone, Licinio Muciano, Cl. Cæſare, Arruntio, Livio Filio, Seboſo, Actis triumphorum.

Externis:

Juba rege, Hecatæo, Hellanico, Damaſte, Dicæarcho, [1] Bætone, Timoſthene, Philonide, Xenagora, Aſtynomo, Staphylo, Ariſtotele, Dionyſio, Ariſtocrito, Ephoro, Eratoſthene, Hipparcho, Panætio, Serapione Antiocheno, Callimacho, Agathocle, Polybio, Timæo Mathematico, Herodoto, Myrſilo, Alexandro Polyhiſtore Metrodoro, Poſidonio qui περίπλουν aut περιήγησιν, Sotade, Periandro, Ariſtarcho Sicyonio, Eudoxo, Antigene, Callicrate, Xenophonte Lampſaceno, Diodoro Syracuſano, Hannone, Himilcone, Nymphodoro, Calliphane, Artemidoro, Megaſthene, Iſidoro, Cleobulo, Ariſtocreonte.

Notæ.

1. *Batone.*] Ita reſtituimus ex R. 1. 2. & Colb. 2. pro *Bione.* In Indice libri ſeq. rurſum Dicæarcho, ut hic, Bæto ſubjungitur.

LIBRO VI. continentur ſitus, gentes, maria, oppida, portus, montes, flumina, menſuræ, populi qui ſunt aut fuerunt,

I.	PONTI & Maryandinorum :		Achæorum, & ceteræ eodem tractu gentes.
II.	Paphlagonum :	VI.	Boſphorus Cimmerius.
III.	Cappadocum :	VII.	Mæotis, & gentes circa Mæotim.
IV.	Themiſcyrena regio, & in ea gentes.	VIII.	*Cappadociæ ſitus.*
V.	Regio Colica, & gentes	IX.	Armenia major, & minor.

x. Cyrus fluvius, & Araxes.
xi. Albania, Iberia, & junctæ gentes.
xii. Portæ Caucaſiæ:
xiii. Inſulæ in Ponto.
xiv. Gentes a Scythico Oceano.
xv. Caſpium & Hyrcanum mare.
xvi. Adiabene.
xvii. Media, & Portæ Caſpiæ.
xviii. Gentes circa Hyrcanum mare.
xix. Scytharum gentes & ſitus ab Oceano Eoo.
xx. Seres.
xxi. Indi.
xxii. Ganges.
xxiii. Indus.
xxiv. Taprobane.
xxv. *Gedroſi & adjuncta Satrapiæ.*
xxvi. Navigationes in Indiam.
xxvii. Carmania.
xxviii. Sinus Perſicus, & Arabicus.
xxix. Parthorum regna.
xxx. Meſopotamia.
xxxi. Tigris.
xxxii. Arabia.
xxxiii. Sinus maris Rubri.
xxxiv. Troglodytice.
xxxv. Æthiopia.
xxxvi. Inſulæ Æthiopici maris.
xxxvii. De Inſulis Fortunatis.
xxxviii. Terræ per menſuras comparatæ.
xxxix. Digeſtio terrarum in parallelos, & umbras pares.

Summa: Oppida MCXCV.
Gentes, DLXXVI.
Flumina clara, CXV.
Montes clari, XXXVIII.
Inſulæ, CVIII.
Quæ intercidere oppida aut gentes, XCV.

Res, Hiſtoriæ, & obſervationes MMCCXIV.

Ex Auctoribus:

M. Agrippa, M. Varrone, Varrone Atacino, Corn. Nepote, Hygino, L. Vetere, Mela Pomponio, Domitio Corbulone, Licinio Muciano, Claudio Cæſare, Arruntio, Seboſo, Fabricio Tuſco, T. Livio, Seneca, Nigidio.

Externis:

1. Juba Rege, Hecatæo, Hellanico, Damaſte, Eudoxo, Dicær-

Notæ.

1. *Iuba.*] Ita R. 1. 2. Colb. 2. In editis hactenus libris, *Polybio, Hecatæo*: male, cum Polybius iterum inferius repetatur.

cho, Bætone, Timoſthene, Patrocle, Demodamante, Clitarcho, Eratoſthene, Alexandro Magno, Ephoro, Hipparcho, Panætio, Callimacho, Artemidoro, Apollodoro, Agathocle, Polybio, [1] Eumacho, Timæo Siculo, Alexandro Polyhiſtore, Iſidoro, Amometo, Metrodoro, Poſidonio, Oneſicrito, Nearcho, Megaſthene, Diogneto, Ariſtocreonte, Bione, [2] Dalione, Simonide minore, Baſile, Xenophonte Lampſaceno.

N o t æ.

1. *Eumacho.*] Timæum Siculum rurſus ſuo loco reddidimus ex iiſdem codd. cum in vulgatis editionibus legeretur, *Eumacho Siculo*.

2. *Dalione.*] Ita nos emendavimus, pro *Dialdone*. Laudatur Dalion ſect. 35. libri hujus.

LIBRO VII. continetur hominum generatio & inſtitutio, atque inventio artium.

I. *De Homine.*
II. Gentium mirabiles figuræ.
III. Prodigioſi partus.
IV. De homine generando: Pariendi tempora perilluſtria: Exempla a menſibus VII. ad XIII.
V. Signa ſexus in gravidis pertinentia ante partum.
VI. Monſtruoſi partus.
VII. Exciſi utero.
VIII. Qui ſint vopiſci.
IX. De conceptu hominum & generatione.
X. Similitudinum exempla.
XI. Ad quos hominum generatio. Numeroſiſſimæ ſobolis exempla.
XII. Ad quos annos generatio.
XIII. Menſium in feminis miracula.
XIV. Quæ ratio generandi.
XV. Hiſtorica circa dentes. Hiſtorica circa infantes.
XVI. Magnitudinum exempla.
XVII. Præproperi infantes.
XVIII. Inſignia corporum.
XIX. Vires eximiæ.
XX. Velocitas præcipua.
XXI. Viſus eximii.
XXII. Auditus miraculum.
XXIII. Patientia corporis.
XXIV. Memoria.
XXV. Vigor animi.
XXVI. Clementia, & animi magnitudo.
XXVII. Rerum geſtarum claritas ſumma.
XXVIII. Tres ſummæ virtutes in eodem, & Innocentia ſumma.
XXIX. Fortitudo ſumma.
XXX. Ingenia præcipua.
XXXI. Qui ſapientiſſimi.
XXXII. Præcepta vitæ utiliſſima.
XXXIII. De divinatione.
XXXIV. Vir optimus judicatus.
XXXV. Matronæ pudiciſſimæ.
XXXVI. Summæ pietatis exempla.
XXXVII. Artibus excellentes: Aſtrologia, Grammatica, Medicina.
XXXVIII. Geometria, & Architectura.

XXXIX.

XXXIX. Pictura, marmoraria, eboraria, cælatura.
XL. Pretia hominum inſignia.
XLI. De felicitate ſumma.
XLII. Raritas continuationis in familiis.
XLIII. Varietatis exempla mirabilia.
XLIV. Honorum exempla mirabilia.
XLV. Decem res in uno feliciſſimæ.
XLVI. Divi Auguſti adverſa.
XLVII. Quos Dii feliciſſimos judicaverint.
XLVIII. Quem viventem ut Deum coli juſſerint.
XLIX. De ſpatiis vitæ longiſſimis.
L. De varietate naſcendi.
LI. In morbis exempla varia.
LII. De morte.
LIII. Qui elati revixerint.
LIV. Subitæ mortis exempla.
LV. De ſepultura.
LVI. De Manibus: De anima.
LVII. Quæ quis in vita invenerit.
LVIII. In quibus rebus primi gentium conſenſus. De antiquis literis.
LIX. Quando primum tonſores.
LX. Quando primum horologia.

Summa. Res, Hiſtoriæ, & obſervationes, DCCXLVII.

Ex Auctoribus:

Verrio Flacco, Cn. Gellio, Licinio Muciano, Maſſurio Sabino, Agrippina [1] Claudii, M. Cicerone, Aſinio Pollione, Meſſala, Rufo, Corn. Nepote, Virgilio, Livio, Cordo, Meliſſo, Seboſo, Corn. Celſo, Maximo Valerio, Trogo, Nigidio Figulo, Pomponio Attico, Pediano Aſconio, [2] Fabiano, Catone Cenſorio, [3] Actis, Fabio Veſtale.

Externis:

Herodoto, Ariſtea, Bætone, Iſigono, Cratete, Agatharchide, Calliphane, Ariſtotele, Nymphodoro, Apollonide, Phylarcho, Damone, Megaſthene, Cteſia, Taurone, Eudoxo, Oneſicrito, Clitarcho, Duride, Artemidoro, Hippocrate medico, Aſclepiade medico, Heſiodo, Anacreonte, Theopompo, Hellanico, Damaſte, Ephoro,

Notæ.

1. *Claudii.*] Ita editi omnes & Colb. 2. Perperam emendant *Claudio Cæſare.* Laudatur Agrippina Claudii, ſect. 6. libri hujus. Paulo antea, poſt *Muciano*, *Mucio* expunximus, natum ex prioris vocis repetitione, ſecuti eundem cod. Colb. 2.

2. *Fabiano.*] Prius in editis *Sabino.* Nos ita repoſuimus ex R. 2. cum Sabinus habere locum in hoc libro nullus queat, præter Maſſurium Sabinum, jam antea in hoc ipſo Indice laudatum.

3. *Actis.*] Hanc vocem addidimus ex R. 1. 2. Colb. 2.

Epigene, Beroſo, Petoſiri, Necepſo, Alexandro Polyhiſtore, Xenophonte, Callimacho, Democrito, [1] Diyllo Hiſtorico, Stratone qui contra [2] Ephori εὑρήματι ſcripſit, Heraclide Pontico, Aſclepiade qui τραγῳδούμενα, Philoſtephano, Hegeſia, Archimacho, Thucydide, Mneſigitone, Xenagora, Metrodoro Scepſio, Anticlide, Critodemo.

NOTÆ.

1\. *Diyllo.*] Prius *Duillio*, *Polyhiſtore hiſtorico:* male. Vide Auctorum ſyllabum. Expunximus & hanc vocem *Polyhiſtore:* ex ſuperiori verſu a librariis imprudenter iterum huc revocatam.

2\. *Ephori.*] Hunc locum ita correximus, cum antea legeretur, *contra Ephori theoremata*. Vide ſyllabum Auctorum.

LIBRO VIII. continentur terreſtrium animalium naturæ.

I. De elephantis. De ſenſu eorum.
II. Quando primum juncti.
III. De docilitate eorum.
IV. Mirabilia in factis eorum.
V. De natura ferarum ad pericula ſua intelligenda.
VI. Quando primum in Italia viſi elephanti.
VII. Pugnæ eorum.
VIII. Quibus modis capiantur.
IX. Quibus domentur.
X. De partu eorum & reliqua natura.
XI. Ubi naſcantur: Diſcordia eorum & draconum.
XII. De ſolertia animalium.
XIII. De draconibus.
XIV. Miræ magnitudinis ſerpentes.
XV. De Scythicis animalibus: De biſontibus.
XVI. De Septentrionalibus: Alce: achli: bonaſo.
XVII. De leonibus: Quomodo gignantur.
XVIII. Quæ genera eorum.
XIX. Quæ propriæ naturæ.
XX. Quis primus leontomachiam Romæ: Quis plurimos in ea leones donavit.
XXI. Mirabilia in leonum factis.
XXII. A dracone agnitus & ſervatus.
XXIII. De Pantheris.
XXIV. Senatuſconſultum & leges de Africanis. Quis primus Romæ Africanas: quis plurimas.
XXV. De tigribus. Quando primum Romæ viſa tigris. De natura earum.
XXVI. De camelis. Genera eorum.
XXVII. De camelopardali. Quando primum Romæ viſa.
XXVIII. De chao: De cephis.
XXIX. De rhinocerote.
XXX. De lynce, & ſphingibus. De crocotis. De cercopithecis.
XXXI. Indiæ terreſtria animalia.
XXXII. Item Æthiopiæ. Beſtia viſu interficiens.
XXXIII. De Baſiliſcis ſerpentibus.
XXXIV. De lupis. Unde fabula

verſipellis.
XXXV. Serpentium genera.
XXXVI. De ichneumone.
XXXVII. De crocodilo.
XXXVIII. De ſcinco.
XXXIX. De hippopotamo.
XL. Quis primus oſtenderit eum Romæ, & crocodilum.
XLI. Medicinæ ab animalibus repertæ.
XLII. Prognoſtica periculorum ex animalibus.
XLIII. Gentes ab animalibus ſublatæ.
XLIV. De hyænis.
XLV. De corocottis. De manticoris.
XLVI. De onagris.
XLVII. De caſtoreo. De aquaticis, & iiſdem terreſtribus: De lutris.
XLVIII. De ranis rubetis.
XLIX. De vitulo marino: De fibris. De ſtellionibus.
L. De cervis.
LI. De chamæleonte.
LII. De reliquis colorem mutantibus: tarando, lycaone, thoë.
LIII. De hyſtrice.
LIV. De urſis: de fetu eorum.
LV. De muribus Ponticis, & Alpinis.
LVI. De herinaceis.
LVII. De leontophono: de lynce.
LVIII. Meles: ſciuri.
LIX. De viperis, & cochleis.
LX. De lacertis.
LXI. Canum naturæ. Exempla eorum circa dominos: qui præliorum cauſa canes habuerint.
LXII. De generatione eorum.
LXIII. Contra rabiem remedia.
LXIV. Equorum natura.
LXV. De ingeniis equorum. Mirabilia quadrigarum.
LXVI. Generatio equorum.
LXVII. Vento concipientes.
LXVIII. De aſinis: Generatio in his.
LXIX. Mularum natura, & reliquorum jumentorum: Generatio in his.
LXX. De bubus, & generatio eorum.
LXXI. Apis in Ægypto.
LXXII. Pecorum natura, & generatio eorum.
LXXIII. Genera lanæ & colorum.
LXXIV. Genera veſtium.
LXXV. *De pecorum forma, & de muſinone.*
LXXVI. Caprarum natura & generatio.
LXXVII. Suum item.
LXXVIII. De feris ſubus. Quis primus vivaria beſtiarum inſtituit.
LXXIX. De ſemiferis.
LXXX. De ſimiis.
LXXXI. De leporum generibus.
LXXXII. De nec placidis nec feris animalibus.
LXXXIII. Quæ quibus in locis animalia non ſint.
LXXXIV. Ubi & quæ advenis tantum noceant: Ubi & quæ indigenis tantum.

Summa. Res, & hiſtoriæ, & obſervationes DCCLXXXVII.

Ex Auctoribus:

Muciano, Procilio, Verrio Flacco, L. Piſone, Corn. Valeriano, Catone Cenſorio, Feneſtella, Trogo, [1] Actis, Columella, Virgilio, Varrone, [2] Lucilio, Metello Scipione, Corn. Celſo, Nigidio, Trebio Nigro, Pomponio Mela, [3] Mamilio Sura.

Externis:

Juba rege, Polybio, Herodoto, Antipatro, Ariſtotele, Demetrio Phyſico, Democrito, Theophraſto, Evanthe, Agrippa qui [4] Ὀλυμπιονίκας, Hierone rege, [5] Attalo Philometore item, Cteſia, Duride, Philiſto, Archyta, Phylarcho, Amphilocho Athenæo, Anaxipoli Thaſio, Apollodoro Lemnio, Ariſtophane Mileſio, Antigono Cymæo, Agathocle Chio, Apollonio Pergameno, Ariſtandro Athenæo, Bacchio Mileſio, Bione Solenſe, Chærea Athenæo, Diodoro Prienæo, Dione Colophonio, Epigene Rhodio, Evagone Thaſio, Euphronio Athenæo, Hegeſia Maroneo, Menandris, Prienæo & Heracleote, Menecrate poëta, Androtione qui de agricultura ſcripſit, Æſchrione qui item, [6] Lyſimacho qui item, Dionyſio qui Magonem tranſtulit, Diophane qui ex Dionyſio epitomen fecit, Archelao rege, Nicandro.

Notæ.

1. *Actis.*] Ita R. 1. 2. Colb. 2. ut in ſuperiorum librorum Indice: in editis *Actio*, mendose.

2. *Lucilio.*] Ita reſtituimus ex R. 1. 2. Colb. 2. cum antea perperam legeretur, *L. Metello Scipione.*

3. *Mamilio.*] Ex iiſdem codd. tum hoc loco, tum in Indice l. 10. Antea *Manilio*, male.

4. *Ὀλυμπιον.*] Qui de victoribus Olympiorum ſcripſit.

5. *Attalo.*] Vide auctorum Indicem: locum hunc à nobis emendatum intelliges.

6. *Lyſimacho.*] Hunc addidimus ex iiſdem MSS.

LIBRO IX. continetur aquatilium natura.

I. Quare maxima in mari animalia.
II. Indici maris belluæ.
III. Quæ in quoque Oceano maximæ.
IV. De Tritonum & Nereïdum figuris. De elephantorum marinorum figuris.
V. De balænis: De orcis.
VI. An ſpirent piſces: an dormiant.
VII. De delphinis.
VIII. Quos amaverint.
IX. Quibus in locis ſocietate cum hominibus

[1] piſcentur.
X. Alia circa eos mira.
XI. De turſionibus.
XII. De teſtudinibus. Quæ genera aquatilium teſtudinum, & quomodo capiantur.
XIII. Quis primus teſtudinem ſecare inſtituerit.
XIV. Digeſto aquatilium per ſpecies.
XV. Quæ pilo veſtiantur, aut careant : & quomodo pariant. De vitulis marinis, ſive phocis.
XVI. Quot genera piſcium.
XVII. Qui maximi piſces.
XVIII. Thynni, cordylæ, pelamides. Membratim ex his ſalſura: Melandrya, apolecti, cybia:
XIX. Amiæ : Scombri.
XX. Qui non ſint piſces in Ponto : Qui intrent, & qui alias redeant.
XXI. Quare piſces extra aquam exiliant.
XXII. Eſſe auguria ex piſcibus.
XXIII. In quo genere piſcium mares non ſint.
XXIV. Qui calculum in capite habeant : qui lateant hieme : & qui hieme non capiantur, niſi ſtatis diebus.
XXV. Qui æſtate lateant : qui ſiderentur piſces.
XXVI. De mugile.
XXVII. De acipenſere.
XXVIII. De lupo : de aſello.
XXIX. De ſcaro : de muſtela.
XXX. Mullorum genera : & de ſargo comite.
XXXI. Mirabilia piſcium pretia.
XXXII. Non ubique eadem genera placere.
XXXIII. De branchiis : de ſquamis.
XXXIV. Vocales, & ſine branchiis piſces.
XXXV. Qui in terram exeant. Tempora capturæ.
XXXVI. Digeſtio piſcium in figuras corporis. Rhomborum & paſſerum differentia. De longis piſcibus.
XXXVII. De piſcium pinnis, & natandi ratione.
XXXVIII. Anguillæ.
XXXIX. Murænæ.
XL. Planorum piſcium genera.
XLI. Echeneis, & veneficia ejus.
XLII. Qui piſces colorem mutent.
XLIII. Qui volitent extra aquam : De hirundine : De piſce qui noctibus lucet : De cornuto : De dracone marino.
XLIV. De piſcibus ſanguine carentibus : Qui piſcium molles appellentur.
XLV. De ſepia, de loligine, de

NOTÆ.

1. *Piſcentur.*] Ita recte Colb. 2. etſi alii legant, *miſcentur.* Sic in Indice libri ſequentis, *Quibus in locis ſocietate accipitres & homines aucupentur.* Et ſane quam diligentem ac fidam piſcatoribus operam delphini navarent in captura mugilum, deſcribitur à Plinio hoc libro, ſect. 9.

pectunculis.
XLVI. De polypis.
XLVII. De navigatore polypo.
XLVIII. *Polyporum genera: ſolertia.*
XLIX. De navigatore nauplio.
L. Cruſta intecti: De locuſtis.
LI. Cancrorum genera: De pinnothere, echinis, cochleis, pectinibus.
LII. Concharum genera.
LIII. Quanta luxuriæ materia ſit in mari.
LIV. De margaritis, quomodo naſcantur, & ubi.
LV. Quomodo inveniantur.
LVI. Quæ genera unionum.
LVII. Quæ obſervanda in his. Quæ natura eorum.
LVIII. Exempla circa eos.
LIX. Quando primum in uſum venerit Romæ.
LX. Muricum naturæ, & purpurarum.
LXI. [1] Quæ nationes purpuræ.
LXII. Quomodo ex his lanæ tingantur.
LXIII. Quando purpuræ uſus Romæ: quando lati clavi, & prætextæ.
LXIV. De conchyliatis veſtibus.
LXV. De amethyſto tingendo: de hyſgino, de cocco.
LXVI. De pinna & pinnotere.
LXVII. De ſenſu aquatilium: Torpedo, paſtinaca, ſcolopendræ, glanis: De ariete piſce.
LXVIII. De his quæ tertiam naturam habent animalium & fruticum. De urticis.
LXIX. De ſpongiis: quæ genera earum, & ubi naſcantur: animal eſſe eas.
LXX. De caniculis.
LXXI. De his quæ ſilicea teſta clauduntur. Quæ ſine ſenſu ullo in mari. De reliquis ſordium animalibus.
LXXII. De venenatis marinis.
LXXIII. De morbis piſcium.
LXXIV. De generatione eorum.
LXXV. Qui intra ſe ova pariant, & animal.
LXXVI. Quorum in partu rumpatur venter, dein coëat.
LXXVII. Qui vulvas habeant: qui ſe ipſi ineant.
LXXVIII. Quæ longiſſima vita piſcium.
LXXIX. Quis primus vivaria oſtrearum invenerit.
LXXX. Quis primus reliquorum piſcium vivaria inſtituerit.
LXXXI. Quis murænarum vivaria inſtituerit.
LXXXII. Quis primus cochlearum vivaria inſtituerit.
LXXXIII. Piſces terreni.
LXXXIV. De muribus in Nilo.
LXXXV. Quomodo capiantur anthiæ piſces.
LXXXVI. De ſtellis marinis.
LXXXVII. De dactylorum miraculis.
LXXXVIII. De inimicitiis inter ſe aquatilium, & amicitiis.

Summa. Res, & Hiſtoriæ, & obſervationes DCL.

NOTÆ.

1. *Quæ nationes.*] Libentius agnoverim, *Quæ rationes.*

Ex Auctoribus:

Turranio Gracile, Trogo, Mæcenate, Alſio Flavio, Corn. Nepote, Laberio Mimographo, Fabiano, Feneſtella, Muciano, Ælio Stilone, Statio Seboſo, Meliſſo, Senecâ, Cicerone, Macro Æmilio, Meſſala Corvino, Trebio Nigro, Nigidio.

Externis:

Ariſtotele, Archelao rege, Callimacho, Democrito, Theophraſto, Thraſyllo, Hegeſidemo Cythnio, Alexandro Polyhiſtore.

LIBRO X. continentur volucrum naturæ.

I. De ſtruthiocamelo.
II. De phœnice.
III. Aquilarum genera.
IV. Natura earum.
V. Quando legionum ſigna eſſe cœperint.
VI. De aquila quæ in rogum virginis ſe miſit.
VII. De vulture.
VIII. Sanqualis avis, & immuſſulus.
IX. Accipitres: buteo.
X. In quibus locis ſocietate accipitres, & homines aucupentur.
XI. Quæ avis ſola à ſuo genere interimatur: quæ avis ſingula ova pariat.
XII. Milui.
XIII. Digeſtio avium per genera.
XIV. Cornices: inauſpicatæ aves.
XV. De corvis.
XVI. De bubone.
XVII. Aves quarum vita aut notitia intercidit.
XVIII. Quæ à cauda naſcantur.
XIX. De noctuis.
XX. De pico Martio.
XXI. De his qui uncos ungues habent.
XXII. De pavonibus.
XXIII. Quis primum pavonem cibi cauſa occiderit. Quis farcire inſtituerit.
XXIV. De gallinaceis.
XXV. Quomodo caſtrentur. De gallinaceo locuto.
XXVI. De anſere.
XXVII. Quis primum jecur anſerinum inſtituit.
XXVIII. De Commageno.
XXIX. Chenalopeces, chenerotes, tetraones, otides.
XXX. Grues.
XXXI. De ciconiis.
XXXII. De oloribus.
XXXIII. De avibus peregrinis quæ veniunt: Coturnices, glottides, cychramus, otus.
XXXIV. Hirundines.
XXXV. De avibus noſtris quæ diſcedant, & quo abeant: turdi, merulæ, ſturni. De avibus quæ plumas amittunt in occultatione: turtur, palumbes. Sturno-

rum, & hirundinum volatus.
XXXVI. Quæ avium perennes, quæ ſemeſtres, quæ trimeſtres: galguli, upupæ.
XXXVII. Memnonides.
XXXVIII. Meleagrides.
XXXIX. Seleucides.
XL. Ibis.
XLI. Quæ quibus locis aves non ſint.
XLII. De oſcinum generibus, & quæ mutant colorem, & vocem.
XLIII. De luſciniis.
XLIV. De melancoryphis, erithacis, phœnicuris.
XLV. Oenanthe: chlorio: merulæ: ibis.
XLVI. Tempus avium geniture.
XLVII. Halcyones: dies earum navigabiles.
XLVIII. De reliquo aquaticarum genere.
XLIX. De ſolertia avium in nidis. Hirundinum opera mira. Ripariæ.
L. Acanthyllis, &c.
LI. Merops. De perdicibus.
LII. De columbis.
LIII. Opera earum mirabilia, & pretia.
LIV. Differentiæ volatus, & inceſſus.
LV. Apodes, ſive cypſeli:
LVI. De paſtu avium: Caprimulgi: platea.
LVII. De ingeniis avium. Carduelis, taurus, anthus.
LVIII. De avibus quæ loquuntur: Pſittaci.
LIX. Picæ glandares.
LX. Propter corvum loquentem ſeditio P. R.
LXI. Diomedeæ.
LXII. Quæ animalia nihil diſcant.
LXIII. De potu avium: De porphyrione.
LXIV. Hæmatopodes.
LXV. De paſtu avium.
LXVI. Onocrotali.
LXVII. De peregrinis avibus: Phalerides, phaſianæ, Numidicæ.
LXVIII. Phænicopteri, attagenæ, Phalacrocoraces, pyrrhocoraces, lagopodes.
LXIX. De novis avibus: Bibiones.
LXX. De fabuloſis avibus.
LXXI. Quis gallinas farcire inſtituerit: quique hoc primi Cenſores vetuerint.
LXXII. Quis primus aviaria inſtituerit. De Æſopi patina.
LXXIII. Generatio avium: Quæ præter aves ova gignant.
LXXIV. Ovorum genera, & naturæ.
LXXV. Vitia, & remedia incubantium.
LXXVI. Auguſtæ ex ovis augurium.
LXXVII. Quales gallinæ optimæ.
LXXVIII. Morbi earum, & remedia.
LXXIX. *Quando aves, & quot ova pariant.*
LXXX. Quæ ova hypenemia: quæ cynoſura: quomodo optime ſerventur ova.
LXXXI. Quæ volucrum ſola animal pariat, & lacte nutriat.
LXXXII. Quæ terreſtrium ova pariant.

riant. Serpentium genera.
LXXXIII. Terreſtrium omnium generatio.
LXXXIV. Quæ ſint animalium in uteris porrecta.
LXXXV. Quorum animalium origo adhuc incerta ſit.
LXXXVI. De ſalamandris.
LXXXVII. Quæ naſcantur ex non genitis. Quæ nata nihil gignant: In quibus neuter ſexus ſit.
LXXXVIII. De ſenſibus animalium. Quibus viſus præcipuus: quibus odoratus: quibus auditus: de talpis. An oſtreis auditus.
LXXXIX. Qui ex piſcibus clariſſime audiant.
XC. Qui ex piſcibus maxime odorentur.
XCI. Diverſitas animalium in paſtu.
XCII. Quæ venenis vivant.
XCIII. Quæ terra: Quæ fame aut ſiti non intereant.
XCIV. De diverſitate potus.
XCV. Quæ inter ſe diſſideant. Amicitiam animalium eſſe: & affectus animalium.
XCVI. Exempla affectus ſerpentium.
XCVII. De ſomno animalium.
XCVIII. Quæ ſomnient.

Summa. Res, & hiſtoriæ & obſervationes DCCXCIV.

Ex Auctoribus:

Manilio, Corn. Valeriano, Actis, Umbricio Meliore, Maſſurio Sabino, Antiſtio Labeone, Trogo, Cremutio, M. Varrone, Macro Æmilio, Meliſſo, Muciano, Nepote, Fabio Pictore, T. Lucretio, Corn. Celſo, Horatio, [1] D. Eculeone, Hygino, [2] Saſernis, Nigidio, Mamilio Sura.

Externis:

Homero, Phemonoë, Philemone, [3] Bœo qui ὀρνιθογονίαν, Hyla qui de auguriis, Ariſtotele, Theophraſto, Callimacho, Æſchylo, Hierone rege, Philometore rege, Archyta Tarentino, Amphilocho Athenienſe, Anaxipoli Thaſio, Apollodoro Lemnio, Ariſtophane Mileſio, Antigono Cymæo, Agathocle Chio, Apollonio Pergameno, Ariſtandro Athenienſe, Bacchio Mileſio, Bione Solenſe, Chærea Athenienſe, Diodoro Prienæo, Dione Colophonio, Democrito, Dio-

Notæ.

1. *D. Eculeone.*] Ita correximus, pro *Deſulone*, quæ nihili vox eſt. Vide ſyllabum auctorum.

2. *Saſernis.*] Male antea *Sarſenis*. Vide ſyllabum auctorum.

3. *Bœo.*] Nos ita emendavimus, cum prius *Boëto* & *Boëtho* legeretur. Vide ſyllabum auctorum.

phane Nicæenſe, Epigene Rhodio, [4] Evagone Thaſio, Euphronio Athenæo, Juba, Androtione qui de agricultura, Æſchrione qui item, Lyſimacho qui item, Dionyſio qui Magonem tranſtulit, Diophane qui ex Dionyſio epitomen fecit, Nicandro, Oneſicrito, Phylarcho, Heſiodo.

NOTÆ.

4. *Evagone.* [In editis prius *Evagora*, male. Nos *Evagone*, ex R. 1. 2. Colb. 2. & Th.

LIBRO XI. continentur inſectorum animalium genera.

I. Subtilitas in his rebus naturæ.
II. An ſpirent, an habeant ſanguinem.
III. De corpore eorum.
IV. De apibus.
V. Qui ordo in opere earum.
VI. Quid ſit in eo commoſis, piſſoceros, propolis.
VII. Quid erithace, ſive ſandarace, ſive cerinthos.
VIII. Ex quibus floribus opera fiant.
IX. Apium ſtudio capti.
X. Ratio operis.
XI. De fucis.
XII. Quæ natura mellis.
XIII. Quæ optima mella.
XIV. Quæ genera mellis in ſingulis locis.
XV. Quomodo probentur. De erice, ſive tetradice, ſive ſiſyro.
XVI. Quomodo apes generent.
XVII. Quæ regiminis ratio.
XVIII. Aliquando & lætum omen eſſe examinum.
XIX. Genera apium.
XX. De morbis apium.
XXI. Quæ inimica apibus.
XXII. De continendis apibus.
XXIII. De reparandis.
XXIV. De veſpis & crabronibus. Quæ animalia ex alieno ſuum faciant.
XXV. De bombyce Aſſyria.
XXVI. De bombyliis necydalis. Quis primum invenerit bombycinam veſtem.
XXVII. De bombyce Coa. Quomodo conficiatur Coa veſtis.
XXVIII. De araneis: qui ex his texant: quæ materiæ natura ad texendum.
XXIX. Generatio aranearum.
XXX. De ſcorpionibus.
XXXI. De ſtellionibus.
XXXII. De cicadis: ſine ore eſſe, ſine exitu cibi.
XXXIII. De pinnis inſectorum.
XXXIV. De ſcarabæis. Lampyrides. Reliqua ſcarabæorum genera.
XXXV. De locuſtis.
XXXVI. De formicis.
XXXVII. Chryſallides.
XXXVIII. De his animalibus, quæ ex ligno, aut in ligno naſcuntur.
XXXIX. Sordium hominis animalia. Quod animal minimum: Etiam in cera animalia.

XL. Animal cui cibi exitus non eſt.
XLI. Tineæ, cantharides, culices. Nivis animal.
XLII. Ignium animal: pyralis, ſive pyrauſtes.
XLIII. Hemerobion.
XLIV. Animalium omnium per ſingula membra, naturæ & hiſtoriæ. Quæ apices habent, quæ criſtas.
XLV. Cornuum genera. Quibus mobilia.
XLVI. De capitibus, & quibus nulla.
XLVII. De capillo.
XLVIII. De oſſibus capitis.
XLIX. De cerebro.
L. De auribus: Quæ ſine auribus, & ſine foraminibus audiant.
LI. De facie, de fronte, & ſuper ciliis.
LII. De oculis: Quæ ſine oculis animalia: quæ ſingulos oculos tantum habeant.
LIII. De diverſitate oculorum.
LIV. Quæ ratio viſûs. Noctu videntes.
LV. De natura pupillæ. Quæ non [1] conniveant.
LVI. De palpebris, & quibus non ſint: quibus ab altera tantum parte.
LVII. Quibus genæ non ſint.
LVIII. De malis.
LIX. De naribus.
LX. De buccis, labris, mentis, maxillis.
LXI. De dentibus: Quæ genera eorum: quibus non utraque parte ſint: quibus cavi.
LXII. De ſerpentium dentibus: de veneno eorum. Cui volucri dentes.
LXIII. Mirabilia dentium.
LXIV. Ætas [2] animantium ab his.
LXV. De lingua, & quæ ſine ea: de ranarum ſono. De palato.
LXVI. De tonſillis. Uva, epiglosſis, arteriæ, gula.
LXVII. Cervix, collum, ſpina.
LXVIII. Guttur, fauces, ſtomachus.
LXIX. De corde, ſanguine, animo.
LXX. Quibus maxima corda: quibus minima: quibus bina.
LXXI. Quando in extis aſpici cœpta.
LXXII. De pulmone: & quibus maximus, quibus minimus: quibus nihil aliud quam pulmo intus: quæ cauſa velocitatis animalium.
LXXIII. De jocinere, & quibus animalibus, & in quibus locis bina jocinera.
LXXIV. De felle: ubi, & in qui-

Notæ.

1. *Conniveant.*] MSS. *collucean*t, male.

2. *Animantium.*] Ita emendavimus, cum in MSS. perperam *ruminantium* legatur.

bus geminum. Quibus animalium non ſit : & quibus alibi quam in jocinere.
LXXV. Quæ vis ejus.
LXXVI. Quibus creſcat cum luna & decreſcat jecur. Haruſpicum circa ea obſervationes, & prodigia mira.
LXXVII. Præcordia. Riſus natura.
LXXVIII. De ventre, & quibus nullus. Quæ ſola vomant.
LXXIX. Lactes, hillæ, alvus, colon. Quare quædam inſatiabilia animalia.
LXXX. De omento, & de ſplene, & quibus animalium non ſit.
LXXXI. De renibus, & ubi quaterni animalibus : quibus nulli.
LXXXII. Pectus : coſtæ.
LXXXIII. Veſica : & quibus animalibus non ſit.
LXXXIV. De vulvis : de ſuum vulva : de ſumine.
LXXXV. Quæ ſevum habeant, quæ non pingueſcant.
LXXXVI. De medullis, & quibus non ſint.
LXXXVII. De oſſibus & ſpinis. Quibus nec oſſa, nec ſpina. Cartilagines.
LXXXVIII. De nervis. Quæ ſine nervis.
LXXXIX. Arteriæ, venæ : Quæ nec venas nec arterias habent : De ſanguine & ſudore.
XC. Quorum celerrime ſanguis ſpiſſetur; quorum non coëat : quibus craſſiſſimus, quibus tenuiſſimus, quibus nullus.
XCI. Quibus certis temporibus anni nullus.
XCII. An in ſanguine principatus.
XCIII. De tergore.
XCIV. De pilis & veſtitu tergoris.
XCV. De mammis, & quæ volucrum mammas habeant. Notabilia animalium in uberibus.
XCVI. De lacte, de coloſtris, de caſeis : ex quibus non fiat : de coagulo. Genera alimenti ex lacte.
XCVII. Genera caſeorum.
XCVIII. Differentiæ membrorum hominum à reliquis animalibus.
XCIX. De digitis : de brachiis.
C. De ſimiarum ſimilitudine.
CI. De unguibus.
CII. De genibus, & poplitibus.
CIII. In quibus membris corporis humani ſacra religio.
CIV. Varices.
CV. De greſſu, & pedibus, & cruribus.
CVI. De ungulis.
CVII. Volucrum pedes.
CVIII. Pedes animalium, a binis ad centenos. De pumilionibus.
CIX. De genitalibus : de hermaphroditis.
CX. De teſtibus. Trium generum ſemiviri.
CXI. De caudis.
CXII. De vocibus animalium.
CXIII. De agnaſcentibus membris.

cxiv. Vitalitatis, & morum notæ, ex membris hominum.

cxv. De anima & victu.

cxvi. Quæ veneno paſta ipſa non pereunt, & guſtata necant.

cxvii. Quibus de cauſis homo non concoquat. De remediis cruditatum.

cxviii. Quemadmodum corpulentia contingat: quomodo minuatur.

cxix. Quæ guſtu famem ſitimque ſedent.

Summa. Res, & hiſtoriæ, & obſervationes MMCCLXX.

Ex Auctoribus:

M. Varrone, Hygino, Scropha, Saſerna, Celſo Cornelio, Æmiſio Macro, Virgilio, Columella, Julio Aquila qui de Etruſca diſciplina ſcripſit, Tarquitio qui item, Umbricio qui item, Catone Cenſorio, Domitio Calvino, Trogo, Meliſſo, [1] Fabiano, Muciano, Nigidio, [2] Mamilio, [3] Oppio.

Externis:

Ariſtotele, Democrito, Neoptolemo qui [4] μελιτουργικὰ, Ariſtomacho qui item, Philiſto qui item, Nicandro, Menecrate, Dionyſio qui Magonem tranſtulit, Empedocle, , Callimacho, Attalo rege, Apollodoro qui de beſtiis venenatis, Hippocrate, [5] Herophilo, Eraſiſtrato, [6] Aſclepiade, Themiſone, Poſidonio Stoïco, Menandris, Prienenſe & Heracleote, Euphronio Athenæo, Theophraſto, Heſiodo, Philometore rege.

Notæ.

1. *Fabiano.*] Vulgo in editis, *Favonio, Fabiano*: voce una ſcilicet eademque bis poſita, & ex unico auctore duobus confictis.

2. *Mamilio.*] Nempe Mamilio Sura, qui cum Nigidio in ſuperiore indice pariter jungitur. Ita Chiffl. cod. R. 1. 2. In editis, *Manilio*, male.

3. *Oppio.*] Ita Chiffl. R. 1. 2. Colb. 2. Prius *Opio*, male. Nota Romæ gens Oppia.

4. *Μελιτουργικά.*] De ratione mellis parandi.

5. *Herophilo.*] Ita emendavimus, cum prius legeretur, *Erphilo*. Reg. 1. 2. Colb. 2. *Erophylo*. Vide auctorum ſyllabum.

6. *Aſclepiade.*] In editis *Aſclepio*: ſed mendoſe. Is eſt Aſclepiades medicus, de quo in ſequentibus indicibus mentio: nos de in eo ſyllabo auctorum dicemus.

LIBRO XII. continentur arborum naturæ.

i. & ii. Honor earum.

iii. De peregrinis arboribus. Platanus quando primum in Italia, & unde.

iv. Natura earum.

v. Miracula ex his.
vi. Chamæplatani. Quis primum viridaria tondere inſtituerit.
vii. Malum Aſſyrium quomodo ſeratur.
viii. Indiæ arbores.
ix. Quando primum Romæ viſa ebenus. Quæ genera ejus.
x. Spina Indica.
xi. Ficus Indica.
xii. Arbor pala : pomum ariana.
xiii. Indicarum arborum formæ ſine nominibus. Liniferæ Indiæ arbores.
xiv. Piperis arbores. Genera piperis : Brecma. Zingiberi, ſive Zimpiberi.
xv. Caryophyllon. Lycium, ſive pyxacanthum Chironium.
xvi. Macir.
xvii. Saccharon.
xviii. Arbores Arianæ gentis. Item Gedroſiæ : item Hyrcaniæ.
xix. Item Bactriæ. Bdellium, ſive brochon, ſive malacham, ſive malodacum.
xx. Scordacti. In omnibus odoribus aut condimentis dicuntur adulterationes, experimenta, pretia.
xxi. Perſidis arbores.
xxii. Perſici maris inſularum arbores. Goſſypinum arbores.
xxiii. Chynas arbor. Ex quibus arboribus lina in Oriente fiant.
xxiv. Quo in loco arborum nulla folia decidant.
xxv. Quibus modis conſtent arborum fructus.
xxvi. De coſto.
xxvii. De nardo. Differentiæ ejus xii.
xxviii. Aſaron.
xxix. Amomum : Amomis.
xxx. Cardamomum.
xxxi. De thurifera regione.
xxxii. Quæ arbores thus ferant.
xxxiii. Quæ natura thuris, & quæ genera.
xxxiv. De myrrha.
xxxv. De arboribus quæ ferunt eam.
xxxvi. Natura & genera myrrhæ.
xxxvii. De maſtiche.
xxxviii. De ladano, & ſtobolo.
xxxix. Enhæmon.
xl. Bratus arbor.
xli. Stobrum arbor.
xlii. De felicitate Arabiæ.
xliii. De cinnamo. De xylocinnamo.
xliv. Caſia.
xlv. Cancamum. Tarum.
xlvi. Serichatum. Gabalium.
xlvii. Myrobalanus.
xlviii. Phœnicobalanus.
xlix. De calamo odorato : de junco odorato.
l. Hammoniacum.
li. Sphagnos.
lii. Cypros.
liii. Aſpalathos, ſive eryſiſceptrum.
liv. Maron.
lv. De balſamo, opobalſamo, xylobalſamo.
lvi. Styrax.
lvii. Galbanum.

LVIII. De panace.
LIX. Spondylion.
LX. De malobathro.
LXI. De omphacio.
LXII. Bryon, œnanthe, maſſaris.
LXIII. Elate, vel ſpathe.
LXIV. Cinnamum, comacum.

Summa: Res, & hiſtoriæ, & obſervationes DCCCCLXXIV.

Ex Auctoribus:

M. Varrone, Muciano, Virgilio, Fabiano, Seboſo, Pomponio Mela, [1] Flavio, Procilio, Trogo, Hygino, Claudio Cæſare, Corn. Nepote, Sextio Nigro qui Græce de medicina ſcripſit, Caſſio Hemina, L. Piſone, Tuditano, Antiate.

Externis:

Theophraſto, Herodoto, Calliſthene, [2] Iſigono, Clitarcho, Anaximene, Duride, Nearcho, Oneſicrito, Polycrito, Olympiodoro, Diogneto, Nicobulo, Anticlide, [3] Charete Mitylenæo, Menæchmo, [4] Dorotheo Athenæo, Lyco, Antæo, Ephippo, Chærea, Democle, Ptolemæo Lago, Marſya Macedone, Zoilo item, Democrito, Amphilocho, Ariſtomacho, Alexandro Polyhiſtore, Juba, Apollodoro qui de odoribus ſcripſit, Heraclide medico, Archidemo item, Dionyſio item, [5] Democede item, Euphronio item, [6] Mneſide item, Diagora item, Jolla item, Heraclide Tarentino, [7] Xenocrate Epheſio, Eratoſthene.

Notæ.

1. *Flavio.*] Is eſt Alfius Flavius, de quo in auctorum Indice. Alter Procilius, de quo ibi etiam dicturi ſumus. Nos ita edidimus ex utroque Regio cod. Hactenus in editis, *Flavio Proculo* legebatur, duobus ſcriptorum nominibus in unum procuſis.

2. *Iſigono.*] In vulg. edit. *Iſidoro.* At ſecuti ſumus R. 1. 2. Chiffl. Colb. 2.

3. *Charete.*] Ita emendavimus, pro *Charace*, ex Colb. 2. Vide & auctorum ſyllabum.

4. *Dorotheo.*] Ita codices laudati, in quibus abeſt vox *Xenia*, quam libri impreſſi habent: haud gravi jactura, cum nuſquam in toto opere appelletur à Plinio.

5. *Democede.*] Vulgatæ ditiones, *Democlide*, gravi errore. Vide auctorum Indicem. Item *Euphronio* pro *Euphrone*, emendamus, ex iiſdem codd.

6. *Mneſide.*] Ita reponimus ex R. 2. Th. & Colb. 2. & ex Priſciano Grammatico. In vulg. edit. *Obſenide*, abſurde. Ex indice librorum ſequentium error deprehenditur.

7. *Xenocrate.*] Ita Codd. R. 1. 2. Colb. 2. habent, tum hoc loco, tum in ſequenti Indice: non ut libri editi, Xenocrito.

LIBRO XIII. continentur hiſtoriæ de peregrinis arboribus, & unguentis.

I. De unguentis: quando cœperint.
II. Genera eorum, & compoſitiones XII.

III. Diapaſmata, magmata: & probatio unguenti.
IV. Quanta in unguentis luxuria.
V. Quando primum Romanis in uſu.
VI. De palmis.
VII. De natura earum.
VIII. Quomodo ſerantur.
IX. Genera earum, & inſignia.
X. Syriæ arbores: Piſtacia, cottana, Damaſcena, myxa.
XI. Cedrus. Quæ arbores trium annorum fructum pariter habeant.
XII. Terebinthus.
XIII. Rhus.
XIV. Ægypti arbores: Ficus Alexandrina.
XV. Ficus Cypria.
XVI. Siliqua ceraunia.
XVII. Perſica arbor: & quibus arboribus ſubnaſcantur fructus.
XVIII. Cuci.
XIX. Spina Ægyptia.
XX. Gummium genera IX. Sarcocolla.
XXI. De papyro: de chartæ uſu, quando cœperit.
XXII. Quomodo fiat.
XXIII. Genera ejus IX.
XXIV. Probatio chartarum.
XXV. Vitia chartarum.
XXVI. De glutino chartarum.
XXVII. De libris Numæ.
XXVIII. Æthiopiæ arbores.
XXIX. Atlantica arbor. De citri arbore, & de citreis menſis.
XXX. Quæ probentur, aut vituperentur in his.
XXXI. Malum citreum.
XXXII. Lotos.
XXXIII. Cyrenaïcæ arbores: Paliurus.
XXXIV. Punici mali genera IX. Balauſtium.
XXXV. Aſiæ & Græciæ arbores: Epicactis, erice, granum Cnidium, ſive thymelæa, ſive chamelæa, ſive pyroſachne, ſive cneſtrum, ſive cneorum.
XXXVI. Tragion: Tragacantha.
XXXVII. Tragos ſive Scorpio: myrice ſive brya, oſtrys.
XXXVIII. Evonymus.
XXXIX. Eon arbor.
XL. Andrachle.
XLI. Coccygia: apharce.
XLII. Ferula.
XLIII. Thapſia.
XLIV. Capparis, ſive cynoſbaton, ſive ophioſtaphylon.
XLV. Sapipha.
XLVI. Spina regia.
XLVII. Cytiſus.
XLVIII. Arbores & frutices in mari noſtro. Phycos, ſive praſon, ſive zoſter.
XLIX. Bryon marinum.
L. In mari rubro.
LI. Item in Indico.
LII. Item Troglodytico: Iſidis plocamos: Charitoblepharon.

Summa Res, & Hiſtoriæ, & obſervationes CCCCLXVIII.

Ex

Ex Auctoribus:

M. Varrone, Muciano, Virgilio, Fabiano, Seboſo, Pomponio Mela, [1] Fabio, Hygino, Trogo, Procilio, Claudio Cæſare, Corn. Nepote, Sextio Nigro qui Græce de medicina ſcripſit, Caſſio Hemina, L. Piſone, Tuditano, Antiate.

Externis:

Theophraſto, Herodoto, Calliſthene, [2] Iſigono, Clitarcho, Anaximene, Duride, Nearcho, Oneſicrito, Polycrito, Olympiodoro, Diogneto, Cleobulo, Anticlide, Charete Mitylenæo, Menæchmo, Dorotheo Athenienſe, Lyco, Antæo, Ephippo, Dione, Adimanto, Ptolemæo Lago, Marſya Macedone, Zoïlo item, Democrito, Amphilocho, Alexandro Polyhiſtore, Ariſtomacho, Juba rege, Apollodoro qui de odoribus ſcripſit, Heraclide medico, Botrye medico, Archidemo item, Dionyſio item, Democede item, Euphronio item, Mneſide item, Diagora item, Jolla item, Heraclide Tarentino, Xenocrate Epheſio.

Notæ.

1. *Fabio.*] Eſt is Fabius Pictor, ut ex Indice libri ſequentis plane apparet.

2. *Iſigono.*] Sic M S S. omnes, pro *Iſidoro*, ut habent editi. Iterum in hoc indice emendamus, uti ſupra, *Charete*, *Democede*, *Euphronio*, pro *Charace*, *Democlide*, *Euphrone*.

LIBRO XIV. continentur fructiferæ arbores.

I. & II. Vitium natura: quibus modis ferant.
III. De uvarum natura & cura vitium.
IV. Earum genera XCI.
V. Inſignia culturæ vinearum.
VI. *Quæ vina antiquiſſima.*
VII. De natura vini.
VIII. Vina generoſa L.
IX. Vina tranſmarina XXXVIII.
X. Vini ſalſi genera VII.
XI. Dulcium genera XVIII. De paſſo, & hepſemate.
XII. Secundarii vini genera III.
XIII. Quam nuper cœperint vina generoſa in Italia.
XIV. De vini obſervatione a Romulo Rege poſita.
XV. Quibus vinis uſi antiqui.
XVI. Notabilia circa apothecas. De vino Opimiano.
XVII. Quando primum vini quatuor genera poſita.
XVIII. Ex labruſca uſus: & quis frigidiſſimus natura ſuccus.
XIX. Vini fictitii genera LXVI.

XX. Hydromeli, ſive melicraton.

XXI. Oxymeli.

XXII. Vini prodigioſi genera XII.

XXIII. Quibus vinis ad ſacra uti non ſit fas.

XXIV. Quibus generibus muſta condiant.

XXV. De pice, reſinis.

XXVI. De aceto: de fæce.

XXVII. De vaſis vinariis: de cellis.

XXVIII. De ebrietate.

XXIX. Ex aqua & frugibus vini vim fieri.

Summa. Res, & hiſtoriæ, & obſervationes DX.

Ex Auctoribus:

Corn. Valeriano, Virgilio, Celſo, Catone Cenſorio, Saſernis patre & filio, Scropha, Varrone, D. Silano, Fabio Pictore, Trogo, Hygino, Flacco Verrio, Græcino, [1] Julio Attico, Columella, Maſſurio Sabino, Feneſtella, Tergilla, M. Accio Plauto, [2] Flavio, Doſſeno, Scævola, Ælio, Atteïo Capitone, Cotta Meſſalino, L. Piſone, Pompeïo Lenæo, Fabiano, Sextio Nigro, Vibio Ruſo.

Externis:

Heſiodo, Theophraſto, Ariſtotele, Democrito, Attalo Philometore rege, Hierone rege, Archyta, Xenophonte, Amphilocho Athenæo, Anaxipoli Thaſio, Apollodoro Lemnio, Ariſtophane Mileſio, Antigono Cymæo, Agathocle Chio, Apollonio Pergameno, Ariſtandro Athenæo, Botrye item, Bacchio Mileſio, Bione Solenſe, Chærea Athenienſe, Chæriſto item, Diodoro Prienæo, Dione Colophonio, Epigene Rhodio, Evagone Thaſio, [3] Euphronio Athenæo, Androtione qui de agricultura ſcripſit, Æſchrione qui item, Lyſimacho qui item, Dionyſio qui Magonem tranſtulit, Diophane qui ex Dionyſio epitomen fecit, Aſclepiade medico, Oneſicrito, Juba rege.

Notæ.

1. *Iulio Attico.*] Sic emendamus ex R. 1. 2. Colb. 2. & Th. cum prius corrupte legeretur, *Græcino Iulio, Actio.*
2. *Doſenno.*] In vulg. *Dorſeno.*
3. *Euphronio.*] Ita codd. omnes ſupra laudati. Male in editis hactenus libris, *Euphrone.*

LIBRO XV. continentur naturæ frugiferarum arborum.

I. De olea, quandiu apud Græcos tantum fuerit. Quando primum in Italia, Hiſpania, Africa, eſſe cœperit.

II. Quæ naturæ olivæ, & olei incipientis.

III. De oleo: Nationes, & bonitates olei.
IV. Olivarum genera XV.
V. De natura olei.
VI. Cultura olearum: de ſervandis olivis. Quomodo faciendum ſit oleum.
VII. Olei fictitii genera XLVIII.
VIII. De amurca.
IX. Genera pomorum, & naturæ. Nucum pinearum genera IV.
X. Cotoneorum genera IV. Struthiorum genera IV.
XI. Perſicorum genera VI.
XII. Prunorum genera XII.
XIII. De perſea.
XIV. Malorum genera XXX. Quo quæque tempore externa poma venerint in Italiam, & unde.
XV. Quæ noviſſime.
XVI. Pyrorum genera XLI.
XVII. De inſitorum varietate, & fulgurum expiatione.
XVIII. De pomis ſervandis, & uvis.
XIX. Ficorum genera XXIX.
XX. De ficis hiſtorica.
XXI. De caprificatione.
XXII. Meſpilorum genera III.
XXIII. Sorborum genera IV.
XXIV. Nucum genera XI.
XXV. Caſtanearum genera XVIII.
XXVI. Siliquæ.
XXVII. De carnoſis pomis. De moris.
XXVIII. De unedone.
XXIX. Acinorum naturæ.
XXX. Caraſorum genera IX.
XXXI. Corna: lentiſci.
XXXII. Succorum differentiæ XIII.
XXXIII. *De colore ſucci, & odore.*
XXXIV. *Pomorum naturæ diverſa.*
XXXV. Myrtus.
XXXVI. Hiſtorica de myrto.
XXXVII. Genera ejus XI.
XXXVIII. *Vſus Romæ in ovatione.*
XXXIX. Laurus: genera ejus XIII.
XL. *Hiſtorica de lauro.*

Summa. Res, & hiſtoriæ, & obſervationes DXX.

Ex Auctoribus:

Feneſtella, Fabiano, Virgilio, Corn. Valeriano, Celſo, Catone Cenſorio, Saſernis patre & filio, Scropha, M. Varrone, D. Silano, Fabio Pictore, Trogo, Hygino, Flacco Verrio, Græcino, Attico Julio, Maſſurio Sabino, Tergilla, Cotta Meſſalino, Columella, L. Piſone, Pompeïo Lenæo, M Accio Plauto, Flavio, Doſſeno, Scævola, Ælio, Atteio Capitone, Sextio Nigro, Vibio Ruſo.

Externis:

Heſiodo, Ariſtotele, Democrito, Hierone rege, Archyta, Attalo Philometore rege, Xenophonte, Amphilocho Athenæo, Anaxipoli Thaſio, Apollodoro Lemnio, Ariſtophane Mileſio, Antigono Cy-

mæo, Agathocle Chio, [1] Apollonio Pergameno, Ariſtandro Athenæo, Bacchio Mileſio, Bione Solenſe, Chærea Athenæo, Chæriſto item, Diodoro Prienæo, Dione Colophonio, Epigene Rhodio, Evagone Thaſio, Euphronio Athenæo, Androtione qui de agricultura ſcripſit, Æſchrione qui item, Dionyſio qui Magonem tranſtulit, Diophane qui ex Dionyſio epitomen fecit, Aſclepiade medico, Eraſiſtrato item, Commiade qui de conditura vini, Ariſtomacho qui item, Hiceſio qui item, Themiſone medico, Oneſicrito, Juba rege.

Notæ.

1. *Apollonio.*] Ita reſtituimus ex codd. R. 1. 2. Colb. 2. & Th. & ex Indice libri ſuperioris, ac libri XVII. pro *Apollodoro* quem vitioſe libri impreſſi exhibent.

LIBRO XVI. continentur ſilveſtrium arborum naturæ.

I.	Gentes ſine arbore.
II.	Miracula in Septentrionali regione arborum.
III.	De glandiferis: De civica corona.
IV.	De coronarum origine.
V.	Qui frondea corona donati.
VI.	Glandium genera XIII.
VII.	De fago.
VIII.	De reliquis glandibus: de carbone.
IX.	De galla.
X.	Quam multa præter glandem ferant eædem arbores.
XI.	Cachrys.
XII.	Coccum.
XIII.	Agaricum.
XIV.	Quarum arborum cortices in uſu.
XV.	De ſcandulis.
XVI.	De pino:
XVII.	De pinaſtro:
XVIII.	Picea: abiete:
XIX.	Larice: tæda.
XX.	De taxo.
XXI.	Quibus modis fiat pix liquida. Quomodo cedrium fiat.
XXII.	Quibus modis ſpiſſa pix fiat:
XXIII.	Quibus reſina zopiſſa.
XXIV.	Quarum arborum materiæ in pretio. Fraxini genera IV.
XXV.	Tiliæ genera II.
XXVI.	Aceris genera X.
XXVII.	Bruſcum: molluſcum: Staphylodendron.
XXVIII.	Buxi genera III.
XXIX.	Ulmorum genera IV.
XXX.	Arborum natura per ſitus: Quæ montanæ: quæ campeſtres.
XXXI.	Quæ ſiccaneæ: quæ aquaticæ: quæ communes.
XXXII.	Diviſio generum.
XXXIII.	Quibus folia non decidant. De rhododendro. Quibus non omnia folia cadant. Quibus in locis nulli arborum.
XXXIV.	De natura foliorum cadentium.

XXXV. Quibus foliorum varii colores: quorum foliorum figuræ mutentur. Populorum genera III.
XXXVI. Quæ folia verſentur omnibus annis.
XXXVII. Foliorum e palmis cura, & uſus.
XXXVIII. Foliorum mirabilia.
XXXIX. Ordo naturæ in ſatis.
XL. Quæ arbores nunquam floreant. De juniperis.
XLI. De conceptu arborum. De germinatione: de partu.
XLII. Quo ordine floreant.
XLIII. Quo quæque tempore ferant. De cornu.
XLIV. Anniferæ. In triennium ferentes.
XLV. Quæ fructum non ferant: quæ infelices exiſtimentur.
XLVI. Quæ facillime perdant fructum, aut florem.
XLVII. Quæ ubi non ferant.
XLVIII. Quomodo ferant.
XLIX. Quibus fructus, antequam folia naſcantur.
L. Biferæ: triferæ.
LI. Quæ celerrime ſeneſcant, quæ tardiſſime.
LII. In quibus plura rerum genera gignantur. Cratægum.
LIII. Differentiæ arborum per corpora & ramos.
LIV. De ramis.
LV. De cortice:
LVI. De radicibus.
LVII. Arbores quæ ſponte reſurrexerint.
LVIII. Quibus modis ſponte naſcuntur arbores. Naturæ differentiæ, non omnia ubique generantis.
LIX. Ubi quæ non naſcantur.
LX. De cupreſſis.
LXI. Naſci ſæpe ex terra, quæ antea nata non ſint.
LXII. De edera, genera ejus XX.
LXIII. Smilax.
LXIV. De aquaticis: De calamis: Arundinum genera XXVIII.
LXV. De ſagittariis, & ſcriptoriis calamis.
LXVI. De fiſtulatoriis. De Orchomenia arundine, & aucupatoria, & piſcatoria.
LXVII. De vinitoria arundine.
LXVIII. De ſalice: genera ejus VII.
LXIX. Quæ, præter ſalicem, alligando utilia.
LXX. De ſcirpis, candelis, cannis, tegulis.
LXXI. De ſabucis: de rubis.
LXXII. De arborum ſuccis.
LXXIII. *De arborum venis & pulpis.*
LXXIV. De arboribus cædendis.
LXXV. *Catonis ea de re placita.*
LXXVI. De magnitudine arborum. De natura materiarum.
LXXVII. Igniaria e ligno.
LXXVIII. Quæ cariem non ſentiant: quæ rimam. *Prius in editis,* ruinam: *male.*
LXXIX. Hiſtorica, de perpetuitate materiarum.
LXXX. Teredinum genera.
LXXXI. De materiis, architectonica.
LXXXII. De materiis, fabrilia.

LXXXIII. De glutinanda materia.
LXXXIV. De laminis ſectilibus.
LXXXV. Arborum durantium vetuſtas. Ab Africano priore ſata. In Urbe Roma D. annorum arbor.
LXXXVI. Ab Urbe condita arbores.
LXXXVII. Vetuſtiores Urbe in ſuburbanis.
LXXXVIII. Ab Agamennone ſatæ: Arbores a primo anno belli Trojani: Ab Ilii appellatione: Arbores apud Trojam antiquiores bello Trojano.
LXXXIX. Item Argis ab Hercule ſatæ. Ab Apolline ſatæ. Arbor antiquior quam Athenæ.
XC. Quæ genera arborum minime durent.
XCI. Arbores ex eventu nobiles.
XCII. Quæ ſedem naſcendi ſuam non habeant: Quæ in arboribus vivant, & in terra naſci poſſint. Genera earum IX. Cadytas: polypodion: phaunos: hippophæſton.
XCIII. Viſci tria genera. De viſci & ſimilium natura.
XCIV. De viſco faciendo.
XCV. *De viſco, hiſtorica.*

Summa. Res, & hiſtoriæ, & obſervationes MCXXXV.

Ex Auctoribus:

M. Varrone, Fetiale, Nigidio, Cornelio Nepote, Hygino, Maſſurio, Catone, Muciano, L. Piſone, Trogo, Calpurnio Baſſo, Cremutio, Sextio Nigro, Corn. Boccho, Vitruvio, Græcino.

Externis:

Alexandro Polyhiſtore, Heſiodo, Theophraſto, Democrito, Homero, Timæo Mathematico.

LIBRO XVII. continentur ſativarum arborum naturæ.

I. Arborum pretia mirabilia.
II. Cæli natura ad arbores: Quam partem cæli ſpectare vineæ debeant.
III. Qualis terra optima.
IV. De terris quas Græciæ & Galliæ jactant: genera VIII.
V. De cineris uſu.
VI. De fimo.
VII. Quæ ſata uberiorem terram faciant: quæ urant.
VIII. Quibus modis fimo utendum.
IX. Quibus modis arbores forant.
X. Semine naſcentia.
XI. Quæ nunquam degenerent.
XII. Plantis naſcentia.
XIII. Avulſione naſcentia:

a ſurculo.
XIV. De ſeminariis.
XV. De ulmis ſerendis.
XVI. De ſcrobibus.
XVII. De intervallis arborum.
XVIII. De umbra.
XIX. De ſtillicidiis.
XX. Quæ tarde creſcant : quæ celeriter.
XXI. Propagine naſcentia.
XXII. De inſitione, quomodo inventa ſit.
XXIII. Inoculatio.
XXIV. Genera inſitionum.
XXV. De vite inſerenda.
XXVI. Emplaſtratio.
XXVII. Ramo naſcentia.
XXVIII. Quæ taleis : & quomodo ſerantur.
XXIX. Olearum cultura.
XXX. Operum ſurcularium per tempora anni digeſtio.
XXXI. De ablaqueandis, & accumulandis.
XXXII. De ſalicto.
XXXIII. Arundineta.
XXXIV. De ceteris ad perticas & palos cæduis.
XXXV. Vinearum ratio & arbuſtorum.
XXXVI. Ne uvæ ab animalibus infeſtentur.
XXXVII. Morbi arborum.
XXXVIII. Prodigia ex arboribus.
XXXIX. Medicinæ arborum.
XL. Quomodo rigandum.
XLI. Mirabilia de riguis.
XLII. Caſtratio arborum. (*Rectius*, ſcarificatio.)
XLIII. *Alia arborum remedia.*
XLIV. Caprificatio, *& de ficis.*
XLV. Quæ putationis vitia.
XLVI. De ſtercoratione.
XLVII. Arboribus medicamenta.

Summa. Res, & hiſtoriæ, & obſervationes, MCCCLXXX.

Ex Auctoribus:

Cornelio Nepote, Catone Cenſorio, M. Varrone, Celſo, Virgilio, Hygino, Saſernis patre & filio, Scropha, Calpurnio Baſſo, Trogo, Æmilio Macro, Græcino, Columella, Attico Julio, Fabiano, Sura Mamilio, Dolſeno Mundo, [1] C. Epidio, L. Piſone.

Externis:

[2] Heſiodo, Theophraſto, Ariſtotele, Democrito, Theopompo, Hierone rege, Attalo Philometore rege, Archyta, Xenophonte, Amphilocho Athenienſe, Anaxipoli Thaſio, Apollodoro Lemnio, Ariſtophane Mileſio, Antigono Cymæo, Agathocle Chio, Apollonio Pergameno, Bacchio Mileſio, Bione Solenſe, Chærea Athenien-

Notæ.

1. C. *Epidio.*] Ita reſtituimus ex R. 2. & Th. Vide auctorum ſyllabum.

2. *Heſiodo.*] In editis prius *Iſidoro.* legebatur. Nos ſecuti ſumus R. 1. 2. Colb. 2. & Th. ac libri ſequentis indicem.

ſe, Chæriſto item, Diodoro Prienæo, Dione Colophonio, Epigene Rhodio, Evagone Thaſio, Euphronio Athenæo, Androtione qui de agricultura ſcripſit, Æſchrione qui item, Lyſimacho qui item, Dionyſio qui Magonem tranſtulit, Diophane qui ex Dionyſio epitomen fecit, Ariſtandro qui de portentis.

LIBRO XVIII. continentur naturæ frugum.

I. Antiquorum ſtudium in agricultura.
II. Quæ prima Romæ corona ſpicea.
III. De jugero.
IV. Quoties & quibus temporibus fuerit ſumma vilitas annonæ.
V. Qui illuſtres de agricultura præceperint.
VI. Quæ obſervanda in agro parando.
VII. De villarum poſitione.
VIII. Præcepta antiquorum de agro colendo.
IX. Genera frugum.
X. Naturæ, per genera: Frumenti:
XI. De farre:
XII. De tritico:
XIII. Hordeo: oryza:
XIV. Polenta:
XV. Ptiſana:
XVI. Trago:
XVII. Amylo:
XVIII. *Hordei natura.*
XIX. De arinca, & reliquis in Oriente generibus.
XX. De ſiligine: de ſimilagine.
XXI. *De fertilitate tritici in Africa.*
XXII. De ſeſama: de eryſimo, ſive irione: de hormino.
XXIII. De piſturis.
XXIV. De milio.
XXV. De panico.
XXVI. De fermentis.
XXVII. Panis faciendi ratio, & origo.
XXVIII. Quando piſtorum initium Romæ.
XXIX. *De alica.*
XXX. De leguminibus: Faba:
XXXI. Lente: Piſo.
XXXII. Ciceris genera.
XXXIII. Faſeoli.
XXXIV. De rapis.
XXXV. De napis.
XXXVI. De lupino.
XXXVII. Vicia.
XXXVIII. Ervum.
XXXIX. Silicia.
XL. Secale, ſive aſia.
XLI. Farrago: cracca.
XLII. De ocymo: ervilia.
XLIII. Medica.
XLIV. Morbi frugum: de avena.
XLV. Remedia.
XLVI. Quod in quoque terræ genere debeat ſeri.
XLVII. Diverſitas gentium in ſationibus.
XLVIII. Vomerum genera.
XLIX. Ratio arandi.
L. De occando, runcando, ſarriendo: per genera frugum. De cratitione.
LI. De ſumma fertilitate ſoli.
LII. Ratio ſæpius anno ſerendi.

LIII.

LIII. Sterooratio.
LIV. Seminum probatio.
LV. Quantum ex quoque genere frumenti in jugero ſerendum.
LVI. De temporibus ſerendi.
LVII. Digeſtio ſiderum in dies & noctes terreſtres.
LVIII. *Exortus, occaſuſque ſiderum.*
LIX. *Cardines temporum.*
LX. *Quæ ſementis hiberna tempora.*
LXI. *Quæ leguminnm & papaveris ſerendi.*
LXII. Rerum in agro agendarum, & quid quoque menſe fieri in agro oporteat.
LXIII. *Quid bruma.*
LXIV. *Quid a bruma in Favonium.*
LXV. *Quid a Favonio in æquinoctium vernum.*
LXVI. *Quid ab æquinoctio.*
LXVII. *Quid a Vergiliarum exortu. De feno.*
LXVIII. *Solſtitium.*
LXIX. Cauſæ ſterilitatum.
LXX. Remedia.
LXXI. *Quid a ſolſtitio fieri oporteat.*
LXXII. De meſſibus.
LXXIII. De frumento ſervando.
LXXIV. De vindemia, & autumni operibus.
LXXV. Lunaris ratio.
LXXVI. Ventorum ratio.
LXXVII. Limitatio agrorum.
LXXVIII. Prognoſtica: A ſole.
LXXIX. A luna:
LXXX. Stellis.
LXXXI. Tonitribus:
LXXXII. Nubibus:
LXXXIII. Nebulis.
LXXXIV. Ignibus terreſtribus.
LXXXV. Aquis:
LXXXVI. Ab ipſis tempeſtatibus.
LXXXVII. Ab animalibus: Ab aquatilibus: A volucribus.
LXXXVIII. A quadrupedibus.
LXXXIX. & XC. Ab herbis: A cibis.

Summa. Res, & hiſtoriæ, & obſervationes MMLX.

Ex Auctoribus:

Maſſurio Sabino, Caſſio Hemina, Verrio Flacco, L. Piſone, Corn. Celſo, Turranio Gracile, D. Silano, M. Varrone, Catone Cenſorio, Scropha, Saſernis patre & filio, Domitio Calvino, Hygino, Virgilio, Trogo, Ovidio, Græcino, Columella, Tuberone, L. Tarutio qui Græce de aſtris ſcripſit, Cæſare Dictatore qui item, Sergio Paulo, Sabino, Fabiano, M. Cicerone, Calpurnio Baſſo, Atteïo Capitone, Mamilio Sura, Accio qui Praxidica.

Externis:

Heſiodo, Theophraſto, Ariſtotele, Democrito, Hierone rege, Attalo Philometore rege, Archelao rege, Archyta, Xenophonte, Amphilocho Athenæo, Anaxipoli Thaſio, Ariſtophane Mileſio, Apol-

Digitized by Google

lodoro Lemnio, Antigono Cymæo, Agathocle Chio, Apollonio Pergameno, Ariſtandro Athenæo, Bacchio Mileſio, Bione Solenſe, Chærea Athenienſe, Chæriſto item, Diodoro Prienæo, Dione Colophonio, Epigene Rhodio, Evagone Thaſio, Euphronio Athenæo, Androtione qui de agricultura ſcripſit, Æſchrione qui item, Lyſimacho qui item, Dionyſio qui Magonem tranſtulit, Diophane qui ex Dionyſio epitomen fecit, Thalete, Eudoxo, Philippo, Calippo, Doſitheo, Parmeniſco, [1] Metone, Critone, Oenopide, Zenone, Euctemone, Harpalo, Hecatæo, Anaximandro, Soſigene, Hipparcho, Arato, Zoroaſtre, Archibio.

NOTÆ.

1. *Metone.*] Sic emendavimus. *Meliſtone* priùs mendoſe legebatur.

LIBRO XIX. continentur lini natura, & cultus hortenſiorum.

I.	Lini natura, & miracula.	XX.	Digeſtio terræ.
II.	Quomodo ſeratur, & genera ejus excellentia XXVII.	XXI.	Naſcentium, præter fruges, & frutices.
III.	Quomodo perficiatur.	XXII.	Natura, & genera, & hiſtoriæ naſcentium in hortis rerum XX. In omnibus dicitur quomodo quæque ſerantur.
IV.	*De lino asbeſtino.*		
V.	*Quando linum tingi cœptum.*		
VI.	Quando primum in theatris vela.	XXIII.	*Quæ cartilaginei generis: Cucumeres: Pepones.*
VII.	De ſparti natura.	XXIV.	*Cucurbita.*
VIII.	Quomodo perficiatur.	XXV.	*De rapis: napis:*
IX.	Quando primus uſus ejus.	XXVI.	*De raphanis:*
		XXVII.	*Paſtinaca.*
X.	De eriophoro bulbo.	XXVIII.	*Siſere.*
XI.	Quæ ſine radice naſcantur & vivant: quæ naſcantur, & ſeri non poſſunt.	XXIX.	*Inula.*
		XXX.	*Bulbis, ſcilla, aro:*
		XXXI.	De omnium earum radicibus, floribus, foliis. Quibus hortenſiorum folia cadant.
XII.	Miſy, iton, geranion.		
XIII.	De tuberibus.		
XIV.	Pezicæ.	XXXII.	*Ceparum genera.*
XV.	De laſerpitio, & laſere: Maſpetum.	XXXIII.	*De porro.*
		XXXIV.	*De allio.*
XVI.	Magydaris.	XXXV.	Quoto quæque die naſcantur.
XVII.	De rubia.		
XVIII.	De radicula.	XXXVI.	Seminum natura.
XIX.	Hortorum gratia.	XXXVII.	Quorum ſingula genera,

quorum plura ſint.
XXXVIII. Natura, & genera, & hiſtoriæ in horto ſatarum rerum XXIII. *De lactuca, genera ejus.*
XXXIX. *De intubis.*
XL. *De beta, genera* IV.
XLI. *De braſſica, genera ejus.*
XLII. *De aſparagis: de corruda.*
XLIII. *De carduis.*
XLIV. *De reliquis in horto ſatis. Ocimum. Eruca. Naſturtium.*
XLV. *De ruta.*
XLVI. *De apio.*
XLVII. *Menta.*
XLVIII. *Oluſatrum.*
XLIX. *Careum.*
L. *Liguſticum.*
LI. *Lepidium.*
LII. *Gith.*
LIII. *Papaver.*
LIV. *Reliqua ſativa æquinoctio autumni.*
LV. *Serpyllum, & ſiſymbrium.*
LVI. Ferulacea genera quatuor. Cannabis.
LVII. Morbi hortenſiorum.
LVIII. Remedia. Quibus modis formicæ necentur. Contra erucas remedia: contra culices.
LIX. Quibus ſalſæ aquæ proſint.
LX. Ratio rigandi hortos.
LXI. De ſuccis & ſaporibus hortenſiorum.
LXII. De piperitide, & libanotide, & ſmyrnio.

Summa: Res, & hiſtoriæ, & obſervationes MCXLIV.

Ex Auctoribus.

M. Accio Plauto, M. Varrone, D. Silano, Catone Cenſorio, Hygino, Virgilio, Muciano, Celſo, Columella, Calpurnio Baſſo, Mamilio Sura, Sabino Tirone, Licinio Macro, [1] Q. Hirtio, Vibio Rufo, Cæſennio qui [2] κηπουρικὰ ſcripſit, Caſtritio item, Firmo item, [3] Petricho.

Externis.

Herodoto, Theophraſto, Democrito, Ariſtomacho, Menandro qui [3] Βιόχρηστα ſcripſit, Anaxilao.

Notæ.

1. *Q. Hirtio.*] In Th. & Colb. 2. Q. Hirrio.

2. Κηπουρικὰ.] Hoc eſt, de rebus hortenſibus.

3. *Petricho.*] In editis *Petreïo.* Nos *Petricho* emendavimus. Vide auctorum ſyllabum.

4. Βιόχρηστα.] Vitæ & victui utilia.

LIBRO XX. continentur medicinæ ex his quæ feruntur in hortis.

I. & II. Cucumere Silveſtri, XXVI.
III. Elaterio, XXVII.
IV. Anguino cucumere, ſive erratico, V.
V. Cucumere ſativo, IX.

VI. Pepone, XI.
VII. Cucurbita, XVII.
VIII. Colocynthide X.
IX. Rapis, IX.
X. Rapo ſylveſtri, I.
XI. Napis, ſive bunio, ſive buniade, V.
XII. Raphanis & armoracia.
XIII. Raphano ſativo.
XIV. Paſtinaca, V. Hibiſco, ſive moloche agria, ſive piſtolochia, XI.
XV. Staphylino, ſive paſtinaca erratica XXII.
XVI. Gingidio.
XVII. Siſere, XI.
XVIII. Sile, XII.
XIX. Inula, XI.
XX. Cæpis, XXXVII.
XXI. Porro ſectivo, XXXII.
XXII. Porro capitato, XXXIX.
XXIII. Allio, LXI.
XXIV. Lactuca, XLII. Caprina, IV.
XXV. Cæſapo, I. Iſati, I. Lactuca ſivatica, VII.
XXVI. Hieracia, XVII.
XXVII. Beta, XXIV.
XXVIII. Limonio, ſive neuroïde, III.
XXIX. Intubo, III.
XXX. Cichorio, ſive chreſto, ſive pancratio, quæ ambubaïa, XII.
XXXI. Hedypnoïde, IV.
XXXII. Seris genera III. Medicinæ VIII.
XXXIII. Braſſica, LXXXVIII.
Catonis placita.
XXXIV. *Græcorum placita.*
XXXV. Cyma.
XXXVI. Braſſica ſilveſtris, XXVII.
XXXVII. Lapſana, I.
XXXVIII. Marina braſſica, I.
XXXIX. Scilla, XXIII.
XL. Bulbis, XXX.
XLI. De bulbine: de bulbo vomitorio.
XLII. De aſparagis.
XLIII. De corruda, ſive Libyco, ſive hormino, XXIV.
XLIV. De apio, XVII.
XLV. De apiaſtro, ſive meliſſophyllo.
XLVI. De oluſatro, ſive hipposelino, XI. Oreoſelino, II. Helcoſelino, I.
XLVII. Petroſelino, I. Buſelino, I.
XLVIII. De ocimo, XXXV.
XLIX. Eruca, XII.
L. Naſturtio, XLII.
LI. Ruta, LXXXIV.
LII. Mentaſtro, XX.
LIII. Menta, XLI.
LIV. Pulegio, XXV.
LV. Pulegio ſilveſtri, XVII.
LVI. Nepeta, IX.
LVII. Cumino, XLVIII.
LVIII. De ammi, X.
LIX. De cappari, XVII.
LX. Liguſtico, ſive panace, IV.
LXI. Cunila bubula, V.
LXII. Cunila gallinacea, ſive origano, V.
LXIII. Cunilagine, VIII.
LXIV. Cunila molli, III. Cunila libanotide, III.
LXV. Cunila ſativa, III. Cunila montana, VII.
LXVI. Piperitide, ſive ſiliquaſtro, V.
LXVII. De origano oniti, ſive praſio, V.
LXVIII. Tragorigano, IX.
LXIX. Origano heraclio: genera III. Medicinæ XXXIII.
LXX. Lepidio, III.

LXXI. Gith, ſive melanthio, XXIII.
LXXII. Aneſo, ſive aniceto, LXI.
LXXIII. *Vbi optimum, & reliqua medicinæ ex eo.*
LXXIV. Anetho, IX.
LXXV. Sacopenio, ſive ſagapeno, XIII.
LXXVI. Papavere albo, III. Papavere nigro, VIII. De ſopore: De opio, I. Contra potiones, quas ἀνωδύνους & ἀλεξιπυρέτους, & σπληνικὰς, & κοιλιακὰς vocant. De meconio, I.
LXXVII. Papavere rhœa, II.
LXXVIII. Papavere ſilveſtri ceratiti, ſive glaucio, ſive paralio, VI.
LXXIX. Papavere ſilveſtri heraclio, ſive aphro, IV. Diacodion.
LXXX. Papaver tithymalum ſive paralium, III.
LXXXI. De porcilaca, quæ & peplis, XLV.
LXXXII. De coriandro, XXI.
LXXXIII. De atriplice, XIV.
LXXXIV. Malva malope, XIII. Malva malache, I. Malva althæa, ſive pliſtolocia, LVIII.
LXXXV. Lapatho ſilveſtri, ſive oxalide, ſive lapatho cantherino, ſive rumice, I. De hydrolapatho, II. Hippolapatho, VI. Oxylapatho, IV.
LXXXVI. De lapatho ſativo, XXI. Bulapatho, I.
LXXXVII. Sinapi, genera III. Medicinæ XLIV.
LXXXVIII. De adarca, XLVIII.
LXXXIX. De marrubio ſive praſio, ſive linoſtropho, ſive philopæde, ſive philochare, XXVIII.
XC. Serpyllo, XVIII.
XCI. Siſymbrio, ſive thymbræo, XXIII.
XCII. Lini ſemine, XXX.
XCIII. Blito, VI.
XCIV. De Meo: de Athamantico, VII.
XCV. Fœniculo, XXII.
XCVI. Hippomarathro, ſive myrſineo, V.
XCVII. De cannabi, VIII.
XCVIII. De ferula, VIII.
XCIX. De carduo, ſive ſcolymo, VI.
C. Theriacæ compoſitio.

Summa: Res, & Hiſtoriæ, & obſervationes MDCLX.

EX AUCTORIBUS:

Catone Cenſorio, M. Varrone, Pompeïo Lenæo, [1] C. Valgio, Hygino, Sextio Nigro qui Græce ſcripſit, Julio Baſſo qui item, Celſo, Antonio Caſtore.

NOTÆ.

1. *C. Valgio.*] Ita emendavimus cum ex R. 2. Colb. 2. & Th. tum ex indicibus librorum ſequentium: cum prius in editis legeretur, *Gallione*.

Externis:

Democrito, Theophraſto, Orpheo, Menandro qui Βιόχρηστα ſcripſit, Pythagora.

Medicis:

Hippocrate, Nicandro, Chryſippo, Diocle, [1] Ophelione, Heraclide, Iceſio, Dionyſio, Apollodoro Tarentino, Apollodoro Citienſe, Praxagora, Pliſtonico, Medio, Dieuche, Cleophanto, [2] Philiſtione, Aſclepiade, Crateva, Petronio Diodoto, Jolla, Eraſiſtrato, Diagora, Andrea, Mneſide, Epicharmo, Damione, Dalione, Soſimene, [3] Tlepolemo, Metrodoro, Solone, Lyco, Olympiade Thebana, [4] Philino, Petricho, Mictone, Glaucia, Xenocrate.

Notæ.

1. *Ophelione.*] In editis, *Ophione*, R. 1. 2. & Colb. 2. *Ophlone*. Nos inde *Ophelione*. conjecimus, de quo in auctorum ſyllabo.

2. *Philiſtione.*] Vulgo libri præferunt *Pliſtione*. Sinceram lectionem firmatam vidimus auctoritate M S S. Reg. 1. 2. Colb. 2. & Th. & ex l. 20. ſect. 48.

4. *Tlepolemo.*] Ita prædicti codices: non, ut in libris, *Theopolemo*.

5. *Philino.*] Tria hæc nomina ſanavimus fœde corrupta, quæ prius ita legebantur, *Phyllino*, *Petreïo*, *Mictione*. Vide Auctorum ſyllabum.

LIBRO XXI. continentur naturæ florum & coronamentorum.

I. & II.	De ſtrophiolis: ſerta.
III.	Qui invenerint miſcere flores, & quando primum corollæ appellatæ, & quare.
IV.	Quis primus coronas foliis argenteis & aureis dederit. Quare corollaria dicta. De lemniſcis. Quis primum cælaverit eos.
V.	Quantus honor coronarum apud antiquos fuerit.
VI.	Severitas antiquorum in coronis.
VII.	Quem floribus coronaverit populus Rom.
VIII.	Pactiles coronæ. De ſutilibus coronis: de nardinis: de ſericis.
IX.	*De floribus qui ſcripſerint.* Cleopatræ reginæ factum in coronis.
X.	De roſa: Genera ejus XII.
XI.	Lilii genera IV.
XII.	Narciſſi genera III.
XIII.	Quantum ſemen tinguatur, ut infecta naſcantur.
XIV.	Quemadmodum quæque naſcantur, ſerantur, colantur, ſub ſingulis generibus. Violæ colores III. Luteæ genera V.
XV.	De caltha: Regius flos.

Digitized by Google

XVI. De bacchare. De combreto. De aſaro.
XVII. De croco: ubi optime floret: Qui flores Trojanis temporibus.
XVIII. De natura odorum.
XIX. Iris.
XX. De ſaliunca.
XXI. Polium, ſive teuthrion.
XXII. Veſtium æmulatio cum floribus.
XXIII. De amaranto.
XXIV. Cyanos: holochryſos.
XXV. De petilio: bellio.
XXVI. De chryſocome, ſive chryſiti.
XXVII. Qui frutices flore coronent.
XXVIII. Qui folio.
XXIX. Melothron, ſpiræa, origanum: cneoron ſive caſia, genera duo: Meliſſophyllum ſive Melittæna. Melilotos, quæ ſertula Campana.
XXX. De trifolio, genera III.
XXXI. Thymi genera III. Flore naſcentia, non ſemine.
XXXII. Conyza.
XXXIII. Jovis flos: hemerocalles. De helenio. Phlox. Quæ ramis & folio odorata.
XXXIV. De abrotono. Adonium, genera II. Ipſa ſe propagantia. Leucanthemum.
XXXV. Amaraci genera duo.
XXXVI. Nyctegretum, ſive chenomychos, ſive nyctalops.
XXXVII. Melilotos.
XXXVIII. Quo ordine temporum flores naſcantur. *Verni flores*: *Viola*: Anemone coronaria: Oenanthe herba: Melanthium: heliochryſos: gladiolus: hyacinthus.
XXXIX. *Æſtivi flores*: Lychnis: tiphyon: amaracus Phrygius. Pothi genera duo. Orſinæ genera duo. Vincapervinca, ſive chamædaphne. Quæ ſemper vireat herba.
XL. Quam longa cuique florum vita.
XLI. Quæ propter apes ſerenda inter flores. Cerinthe.
XLII. De morbis earum, & remediis.
XLIII. De pabulo apum.
XLIV. De venenato melle, & remediis ejus.
XLV. De melle inſano.
XLVI. De melle quod muſcæ non attingunt.
XLVII. De alvis, & cura eorum.
XLVIII. Si famem apes ſentiant.
XLIX. De cera facienda. Quæ optima ejus genera. De cera Punica.
L. Sponte naſcentium herbarum in quibuſque gentibus uſus, naturæ, miracula. Fraga, tamnum, ruſcum. Batis: genera duo. Paſtinaca pratenſis: lupus ſalictarius.
LI. Colocaſia.
LII. De cichorio. Anthalium, œtum, arachidna, aracos, candryala, hypochœris, caucalis, anthriſcum, ſcandix, parthenium, ſtrychnum,

corchorus : Aphace, acynopos, epipetron. Quæ nunquam floreant, quæ ſemper.

LIII. Cneci genera IV.

LIV. Aculeati generis herbæ : Eryngion, glycyrrhiza, tribulus, ononis, pheos ſive ſtœbe, hippophaës.

LV. Urticæ genera IV. Lamium, ſcorpio.

LVI. Carduus, Acorna, ſive phonos, Leucacanthos. Chalceos, cnecos, polyacanthos, onopyxos, helxine, ſcolymos. Chamæleon, tetralix, acanthice maſtiche.

LVII. Ectacus, ſive cactus, Pternix, pappus, aſcalia.

LVIII. Tribulus ononis.

LIX. Herbarum genera per caules. Coronopus : anchuſa, anthemis, phyllanthes, crepis, lotos.

LX. Differentiæ herbarum per folia. Quæ particulatim floreant : Quibus folia non decidant : Heliotropium, adiantum.

LXI. Spicatarum genera : ſtanyopos, alopecuros, ſtelephuros, ſive ortyx, ſive plantago. Thryallis.

LXII. Perdicium. Ornithogale.

LXIII. Poſt annum naſcentes : A ſummo florentes : item ab imo.

LXIV. Lappa herba quæ intra ſe parit. Opuntia, e folio radicem faciens.

LXV. Jaſione, condrylla, picris, quæ toto anno floret.

LXVI. Quibus flos, antequam caules exeant : quibus caulis, antequam flos exeat: quæ ter floreant.

LXVII. Cypiros, Medicinæ VIII. Theſion.

LXVIII. Aſphodelus, ſive haſtula regia. Anthericus.

LXIX. Junci genera VI. Medicinæ IV.

LXX. Cyperus medicinæ XIV. Cyperis, cypira.

LXXI. Holoſchœnos.

LXXII. Medicinæ ex junco odorato, ſive teuchite, X.

LXXIII. Medicinæ ex ſupradictis floribus : Ex roſa XXII.

LXXIV. Lilio, XXI.

LXXV. Narciſſo, XVI.

LXXVI. Violis, XXVIII.

LXXVII. Bacchare, XVII. Combreto, I.

LXXVIII. Aſaro, VIII.

LXXIX. Nardo Gallico, VIII.

LXXX. Herba, quam phu vocant. IV.

LXXXI. Croco, XX.

LXXXII. Syrium crocomagma : Medic. II.

LXXXIII. Medicinæ ex iride, XLI. Saliunca, III.

LXXXIV. Polio, XIX.

LXXXV. Holochryſo, III. Chryſocome, VI.

LXXXVI. Meliſſophyllo, XIII.

LXXXVII. Meliloto, XIII.

LXXXVIII. Trifolio, IV.

LXXXIX. Thymo, XXIX.

XC. Hemerocalles, Medic. IV.

XCI. Helenium, medic. V.

XCII. Abrotonum, medic. XXII.

XCIII. Leucanthemum, I. Amaracum, IX.

XCIV. Anemone, ſive phrenion, medic. X.

XCV.

xcv. Oenanthe, medic. vi.
xcvi. Heliochryſum, medic. xi.
xcvii. Hyacinthus, medic. viii.
xcviii. Lychnis, medic. vii.
xcix. Vincapervinca, medic. iv.
c. Ruſcum, medic. iii.
ci. Batis, medic. ii.
cii. Colocaſia, medic. ii.
ciii. Anthyllium, ſive anthyllum, medicinæ vi.
civ. Parthenium, ſive leucanthes, ſive amnacum, medic. viii.
cv. Trychnon, ſive ſtrychnon, ſive halicacabum, ſive calliada, ſive dorycnion, ſive manicon, ſive peritton, ſive neuras, ſive morion, ſive moly, medic. viii.
cvi. Corchorus, medic. vi.
cvii. Cnecos, medic. iii.
cviii. Perſoluta, medic. i.
cix. Græcorum nominum in ponderibus & menſuris interpretatio.

Summa. Medicinæ & hiſtoriæ, & obſervationes, DCCXXX.

Ex Auctoribus:

Catone Cenſorio, M. Varrone, Maſſurio, Antiate, [1] Cæpione, Veſtino, Vibio Rufino, Hygino, Pomponio Mela, Pomponio Lenæo, Corn. Celſo, Calpurnio Baſſo, [2] C. Valgio, Licinio Macro, Sextio Nigro qui Græce ſcripſit, Julio Baſſo qui item, Antonio Caſtore.

Externis:

Theophraſto, Democrito, Orpheo, Pythagora, Magone, Menandro qui Βιόχρηστα ſcripſit, Nicandro, Homero, Heſiodo, Muſæo, Sophocle, Anaxilao..

Medicis:

[3] Mneſitheo qui de coronis, Callimacho qui item, Phania phyſico, Simo, [4] Timariſto, Hippocrate, Chryſippo, Diocle, Ophelione, Heraclide, Hiceſio, Dionyſio, Apollodoro Citienſe, Apollodoro Ta-

Notæ.

1. *Cæpione.*] Male in editis, *C. Helio Veſtino.* In R. 1. 2. Colb. *Calione.* Nos inde Cæpionem expreſſimus, qui laudatur à Plinio, ſect. 10. libri hujus.

2. *C. Valgio.*] Ex veſtigiis codicum R. 1. 2. in quibus legitur *Vargio*, veram lectionem eruimus, pro *P. Largio*, quem exemplaria hactenus impreſſa exhibent. Juvant & aliorum librorum indices, in quibus idem fere obſervatur ordo nomenclaturæ ſcriptorum.

3. *Mneſitheo.*] Editi libri, *Mneſibeo.* Vide ſyllabum auctorum.

4. *Timariſto.* Forte *Timareto*, ut in Colb. 2.

rentino, Praxagora, Pliſtonico, [5] Medio, Dieuche, Cleophanto, Philiſtione, Aſclepiade, Crateva, Petronio Diodoto, Jolla, Eraſiſtrato, Diagora, Andrea, Mneſide, Damione, Dalione, Soſimene, Tlepolemo, Metrodoro, Solone, Lyco, Olympiade Thebana, Philino, Petricho, Mictone, Glaucia, Xenocrate.

Notæ.

5, Medio.] Ita nos reſtituimus, cum prius legeretur, *Pliſtonico Medico*: etſi hanc lectionem incautus approbet Reineſius l. 2. Var. lect. c. 6. Vide Indicem auctorum.

LIBRO XXII. continentur auctoritas herbarum & frugum.

I. & II. Gentes herbis formæ gratia uti.
III. Herbis infici veſtes. Item de ſagminibus, de verbenis, de clarigatione.
IV. De corona graminea: de raritate ejus.
V. Qui ſoli corona donati.
VI. Qui ſolus centurio.
VII. Medicinæ ex reliquis coronamentis.
VIII. De erynge, ſive eryngio.
IX. De centumcapite, XXX.
X. De acano, I.
XI. Glycyrrhiza, ſive adipſo, XV.
XII. Tribuli genera II. Medicinæ XII.
XIII. Stœbe.
XIV. Hippophyes, genera II. medic. II.
XV. Urtica, medic. LXI.
XVI. Lamium, VII.
XVII. Scorpionis genera II. medic. I.
XVIII. Leucacantha, ſive phyllos, ſive iſchias, ſive polygonatos, IV.
XIX. Helxine, XII.
XX. Perdicium, ſive parthenium, quæ urceolaris, ſive arcercum, (*forte* aſtericum, *vel* altercum) XI.
XXI. Chamæleon, ſive ixias, ſive ulophyton, ſive cynozolon: genera ejus II. medic. XII.
XXII. Coronopus.
XXIII. Anchuſa, XIV.
XXIV. Pſeudoanchuſa, ſive echis, ſive doris, III.
XXV. Onochilon, ſive archebion, ſive onocheli, ſive rhexia, ſive enchryſa, XXX.
XXVI. De anthemide, ſive leucanthemide, ſive chamæmelo, ſive melanthio, genera III. Medicinæ XI.
XXVII. Lotos herba, IV.
XXVIII. Lotometra, II.
XXIX. Heliotropion, genera II. Helioſcopium XIII. Tricoccon, ſive ſcorpiurum, XIV.
XXX. De callitricho, ſive adianto, ſive trichomane, ſive polytricho, ſive ſaxifraga: genera II. medicinæ XXVIII.

XXXI. De picride I. Theſium, I.
XXXII. Aſphodelum, LI.
XXXIII. Alimon, XIV.
XXXIV. Acanthos, ſive pæderos, ſive melamphyllos, V.
XXXV. Bupleuron, V.
XXXVI. Bupreſtis, I.
XXXVII. Elaphoboſcon, IX.
XXXVIII. Scandix, IX. Anthriſcus.
XXXIX. Jaſione, IV.
XL. Caucalis, XII.
XLI. Sium, XI.
XLII. Silybum.
XLIII. Scolymon, ſive limonion, V.
XLIV. Sonchos, genera II. medic. XV.
XLV. Chondrillon, ſive chondrille, III.
XLVI. De boletis: Proprietates eorum in naſcendo.
XLVII. De fungis: Notæ venenatorum. Medicinæ ex his, IX.
XLVIII. Silphium, VII.
XLIX. Laſer, XXXIX.
L. De melle. Propolis, V. Mellis, XVI.
LI. Quo genere ciborum mores quoque mutentur.
LII. De aqua mulſa, XVIII.
LIII. Mulſum, VI.
LIV. Melitites, VII.
LV. Cera, VIII.
LVI. Contra compoſitiones medicorum.
LVII. Medecinæ ex frugibus: Siligine, I. Tritico, I. Palea, II. Farre, I. Olyra arinca.
LVIII. Farina per genera. Medicinæ XXVIII.
LIX. Polenta, VIII.
LX. Polline, V. Pulte, I. Farina chartaria, I.
LXI. Alica, VI.
LXII. Milio, VI.
LXIII. Panico, IV.
LXIV. Seſama, VII. Seſamoïde, III. Anticyrico, III.
LXV. Hordeo, IX. Hordeo murino, III.
LXVI. Ptiſana, IV.
LXVII. Amylo, VIII. Avena, I.
LXVIII. Pane, XXI.
LXIX. Faba, LV.
LXX. Lente, XVII.
LXXI. Eleliſphaco, ſive ſphaco, quæ ſalvia, XIII.
LXXII. De cicere, & cicercula, XXIII.
LXXIII. Eruo, XX.
LXXIV. Lupino, XXXV.
LXXV. Irione, ſive eryſimo, quod Galli velam, XV.
LXXVI. Hormino, VI.
LXXVII. Lolio, V.
LXXVIII. Miliaria herba, I.
LXXIX. Bromo, I.
LXXX. Orobanche, ſive cynomorio, I.
LXXXI. De leguminum beſtiolis.
LXXXII. De zytho & cerviſia.

Summa. Medicinæ, & hiſtoriæ, & obſervationes DCCCCVI.

Ex Auctoribus.

Iiſdem, quibus priore libro, & præter eos, Chryſermo, Eratoſthene, Alcæo.

LIBRO XXIII. continentur medicinæ ex arboribus cultis.

I. & II. DE vitibus, XX.
III. De foliis vitium, & pampino, VII.
IV. De omphacio vitium, XIV.
V. De œnanthe, XXI.
VI. De uvis maturis, recentibus.
VII. De uvis conditis, medic. XI.
VIII. De ſarmentis uvarum, I.
IX. De nucleis acinorum, VI.
X. De vinaceis, VIII.
XI. Uva theriace, IV.
XII. Uva paſſa ſive aſtaphis, XIV.
XIII. Aſtaphis agria, ſive ſtaphis, ſive labruſca, ſive pituitaria, XII.
XIV. Labruſca, XII.
XV. De ſalicaſtro, XII.
XVI. De vite alba, ſive ampeloleuce, ſive ſtaphyle, ſive melothron, ſive archezoſtis, ſive cedron, ſive madon, XXXV.
XVII. De vite nigra, ſive bryonia, ſive chironia, ſive gynecanthe, ſive apronia, XXXV.
XVIII. De muſto, XV.
XIX. De vino.
XX. De Surrentino, III. Albano, II. Falerno, VI.
XXI. Setino, I. Statano, I. Signino, I.
XXII. De reliquis vinis, LXIV.
XXIII. Obſervationes circa vina, LXI.
XXIV. Quibus ægris danda, & quando danda.
XXV. Quomodo danda. Obſervationes circa ea.
XXVI. De vinis fictitiis.
XXVII. De aceto, XXVIII.
XXVIII. Aceto ſcillino, XVI.
XXIX. Oxymelite, VII.
XXX. De ſapa, VII.
XXXI. De fæce vini, XII.
XXXII. De fæce aceti, XVII.
XXXIII. De fæce ſapæ, IV.
XXXIV. De foliis oleæ XXIII.
XXXV. De flore, IV. de olea ipſa, VI.
XXXVI. De olivis albis, IV. nigris, III.
XXXVII. Amurca, XXI.
XXXVIII. De foliis oleaſtri, XVI.
XXXIX. De omphacio, III.
XL. De œnanthino, & de omni oleo, XXVIII.
XLI. De cicino oleo, XVI.
XLII. Amygdalino, XVI.
XLIII. Laurino, IX.
XLIV. Myrteo, XX.
XLV. Chamæmyrſinæ, ſive oxymyrſinæ: Cupreſſino, citreo, caryino, cnidio, lentiſcino, balanino.
XLVI. De cypro, & cyprino, XVI. Gleucino, I.
XLVII. De balſamino XIII.
XLVIII. Malobathro, VIII.
XLIX. Hyoſcyamino, II. Thermino, I. Narciſſino, I. Raphanino, V. Seſamino, III. Lirino, I. Selgitico, I. Iguvino, I.
L. De elæomeli, II. De piſſino, II.

LII. De palmis, IX.
LIII. De palma myrobalano, III.
LIII. Palmæ elatæ, VIII.
LIV. Medicinæ ex ſingulorum generum flore, foliis, fructu, ramis, cortice, ſucco, ligno, radice, cinere. Malorum obſervationes VI. Cotoneorum, XXII. Struthiorum, I.
LV. Dulcium malorum, VI. Auſterorum, IV.
LVI. Citreorum, V.
LVII. Punicorum, XXVI.
LVIII. Stomatice, XIV.
LIX. Cytino, VIII.
LX. Balauſtio, XII.
LXI. Punico ſylveſtri.
LXII. Pyrorum obſervationes CII.
LXIII. Ficorum, CXI.
LXIV. Caprificorum, XLII.
LXV. Erineo herba, III.
LXVI. Prunis, IV.
LXVII. De Perſicis, II.
LXVIII. De pruno ſilveſtri, II.
LXIX. De limo, ſive lichene arborum, II.
LXX. De moris, XXXVIII.
LXXI. Stomatice, ſive arteriace, ſive panchreſtos, IV.
LXXII. De ceraſis, V.
LXXIII. Meſpilis, II. Sorbis, II.
LXXIV. De nucibus pineis, XIII.
LXXV. Amygdalis, XXIX.
LXXVI. Nucibus Græcis, I.
LXXVII. Juglandibus, XXIV.
LXXVIII. Avellanis, III. Piſtaciis.
LXXIX. De ſiliquis, V. De corno, I. De unedone.
LXXX. De lauris, XLIX.
LXXXI. De myrto, XL.
LXXXII. Myrtidano, XII.
LXXXIII. Myrto ſilveſtri, ſive oxymyrſine, ſive chamæmyrſine, ſive ruſco, VI.

Summa. Medicinæ, & hiſtoriæ, & obſervationes, MCCCCXVIII.

Ex Auctoribus:

C. Valgio, Pompeïo Lenæo, Sextio Nigro qui Græce ſcripſit, Julio Baſſo qui item, Antonio Caſtore, M. Varrone, Corn. Celſo, Fabiano.

Externis, & Medicis:

Iiſdem, quibus libro XXI.

LIBRO XXIV. continentur medicinæ ex arboribus ſilveſtribus.

I. *Diſcordia in arboribus & herbis, atque concordiæ.*
II. Medicinæ ex loto Italica, VI.
III. Glandibus, XIII.
IV. Cocco ilicis, III.
V. Galla, XXIII.
VI. Viſco, XI.
VII. Pilulis: Cerro, VIII.

Digitized by Google

VIII. Subere, II.
IX. Fago, IV.
X. Cupreſſo, XXIII.
XI. Cedro, XIII.
XII. Cedride, X.
XIII. Galbano, XXIII.
XIV. Hammoniaco, XXIV.
XV. Styrace, X.
XVI. Spondylio, XVII.
XVII. Sphagno, ſive ſphaco. ſive bryo, V.
XVIII. Terebintho, VI.
XIX. De picea, & larice, VIII.
XX. Chamæpity, X.
XXI. De pityuſa, VI.
XXII. Reſinis, XXII.
XXIII. Pice, XXXIV.
XXIV. Piſſelæo, ſive palimpiſſa, XVI.
XXV. Piſſaſphalto, VI.
XXVI. Zopiſſa, I.
XXVII. Tæda, I.
XXVIII. Lentiſco, XXII.
XXIX. Platano, XXV.
XXX. Fraxino, V.
XXXI. Acere, I.
XXXII. Populo, VIII.
XXXIII. Ulmo, XVI.
XXXIV. Tilia, V. Oleaſtro, I.
XXXV. Sambuco, XV.
XXXVI. Junipero, XXI.
XXXVII. Salice, XIV. Americana, I.
XXXVIII. Vitice, XXXIII.
XXXIX. Erice, I.
XL. Geniſta, V.
XLI. Myrice, ſive tamarice, LXV.
XLII. Brya, XXIX.
XLIII. Virga ſanguinea, I.
XLIV. Silere, III.
XLV. Liguſtro, VIII.
XLVI. Alno, I.
XLVII. Ederis, XXXVIII.
XLVIII. Ciſto, V.
XLIX. Ciſſo erythrano, II. Chamæciſſo, II. Smilace, III. Clematide, XVIII.
L. Arundine, XIX.
LI. Charta, II.
LII. Ebeno, V.
LIII. Rhododendro, I.
LIV. Rhu, genera II. medicinæ VIII. ſtomatice, I.
LV. Rhue erythro, IX.
LVI. Erythrodano, XI.
LVII. Alyſſo, II.
LVIII. Struthio, ſive radicula, XIII. Apocyno, II.
LIX. Rore marino, XVIII.
LX. Cachry.
LXI. Sabina herba, VII.
LXII. Selagine, II.
LXIII. Samolo, II.
LXIV. Gummi, XI.
LXV. Spina Ægyptia, ſive Arabica, IV.
LXVI. Spina alba, II. Acanthio, I.
LXVII. Acacia, VIII.
LXVIII. Aſpalatho, I.
LXIX. Eryſiſceptro, ſive adipſatheo, ſive diatiron: VIII.
LXX. Appendice ſpina, II. Pyracantha, I.
LXXI. Paliuro, X.
LXXII. *Agrifolio.* Aquifolia, X. Taxo, I.
LXXIII. Rubis, II.
LXXIV. Cynoſbato, II.
LXXV. Rubo Idæo.
LXXVI. Rhamni genera II. Medic. V.
LXXVII. De Lycio, XVIII.
LXXVIII. Sarcocolla, II.
LXXIX. Oporice, II.

LXXX. Trixagine, ſive chamædrye, ſive chamærope, ſive Teucria, XVI.
LXXXI. Chamædaphne, V.
LXXXII. Chamelæa, VI.
LXXXIII. Chamæſyce, VIII.
LXXXIV. Chamæciſſo herba, I.
LXXXV. Chamæleuce, ſive farfaro, ſive farfugio, I.
LXXXVI. Chamæpeuce, V. Chamæcypariſſo. Ampelopraſo, VI. Stachye, I.
LXXXVII. Clinopodio, III.
LXXXVIII. Centunculo, I.
LXXXIX. Clematide, ſive echite, ſive ſcammonia.
XC. Clematide Ægyptia, ſive daphnoïde, ſive polygonoïde.
XCI. De dracontio lis.
XCII. De aro, XIII.
XCIII. De dracunculo, II.
XCIV. De ari, III.
XCV. Millefolio, ſive myriophyllo, VII.
XCVI. Pſeudobunio, IV.
XCVII. Myrrhide, ſive myrrha, ſive myriza, VII.
XCVIII. Onobrychi, III.
XCIX. De magicis herbis. Coraceſia, & callicia.
C. Minyade, ſive coryſidia, I.
CI. Aproxi, VI.
CII. *A Democrito fabuloſe ſcripta.* De aglaophotide, ſive marmaritide: Achæmenide, ſive hippophobade: theombrotio, ſive ſemnio: adamantide, arianide, therionarca, Æthiopide, ſive Meroïde: ophiuſa, thalaſſegle, ſive potamucyde, theangelide: gelotophyllide, heſtiatoride, caſſignete, helianthide, hermeſiade: æſchynomene, crocide, œnotheride, anacampſerote.
CIII. Eriphia.
CIV. Herba lanaria, I. Lactoris, I. Militaris, I.
CV. Stratiotis.
CVI. Herba de capite ſtatuæ, I.
CVII. Herba in fluminibus, I.
CVIII. Herba lingua, I.
CIX. Herba de cribro, I.
CX. Herba de fimetis.
CXI. Herba a canum urina.
CXII. Rhodora. *Colb.* I. Rodarum.
CXIII. Impia, II.
CXIV. Veneris pectine, I.
CXV. Exedum, ſive nodia, II.
CXVI. Philanthropo, I.
CXVII. Tordylon, ſive ſyreon, III.
CXVIII. De gramine, XVII.
CXIX. Dactylo, V.
CXX. Fenogræco, quæ ſilicia, XXXI.

Summa. Medicinæ, & hiſtoriæ, & obſervationes MCLXXVI.

Ex Auctoribus:

Iiſdem, quibus anteriore libro.

LIBRO XXV. continentur naturæ herbarum ſponte naſcentium, & auctoritas.

I. De origine uſus earum.
II. Qui Latine uſus earum ſcripſerint.
III. Quando ad Romanos ea notitia pervenerit.
IV. De Græcis auctoribus qui herbas pinxerunt.
V. Qui primi Græcorum de his ſcripſerint.
VI. Herbæ mirabiliter inventæ; & quare minus exerceantur ea remedia. Exempla de cynorrhodo, medicinæ II. De dracunculo caule, I. De Britannica, V.
VII. Nobilium herbarum inventores.
1. VIII. De moly, III.
2. IX. Dodecatheo, I.
3. X. Pæonia, ſive pentorobo, ſive glycyſide, I.
4. XI. Panace, ſive Aſclepio, II.
5. XII. Panace Heraclio, III.
6. XIII. Panace Chironio, IV.
7. XIV. Panace centaureo, ſive Pharnaceo, III.
8. XV. Heracleo, ſive ſiderio, IV.
9. XVI. Ampelo chironia, I.
10. XVII. Hyoſcyamo, ſive apollinari, ſive altereo, genera II. medic. III.
11. XVIII. Linozoſti, ſive parthenio, ſive Hermupœa, quæ Mercurialis: genera II. medic. XXII.
12. XIX. Achillea ſideriti, ſive millefolio, ſive panace heracleo, ſive ſcopa regia, VI.
13. XX. Teveria, ſive hemionio, ſive ſplenio, II.
14. XXI. Melampodio, ſive elleboro, quod veratrum, genera III. Quomodo colligatur, quomodo probetur.
XXII. Medicinæ ex nigro, XXIV. Quomodo ſumendum.
XXIII. Item in albo: medicinæ ex eo XXIII.
XXIV. Obſervationes circa utrumque genus, LXXXVIII.
XXV. Quibus non dandum.
15. XXVI. De Mithridatia, II.
16. XXVII. Scordoti, ſive ſcordio, IV.
17. XXVIII. Polemonia, ſive Philetæria, ſive chiliodynama, VI.
18. XXIX. Eupatoria, I.
19. XXX. Centaurio, ſive chironio, XX.
20. XXXI. Centaureo lepto, ſive libadio, quod fel

fel terræ, XXII.
21. XXXII. Centaureo triorche, II.
22. XXXIII. Clymeno, II.
23. XXXIV. Gentiana, XIII.
24 XXXV. Lyſimachia, VIII.
25. XXXVI. Artemiſia, ſive parthenide, ſive botry, ſive ambroſia, V.
26. XXXVII. Nymphæa, ſive heraclio, ſive rhopalo, ſive mado, genera duo, medicinæ XIV.
27. XXXVIII. Euphorbia, genera II. medic. IV.
28. XXXIX. Plantaginis genera II. Medic. XXVI.
29. XL. Bugloſſos, III.
30. XLI. Cynogloſſos, III.
31. XLII. Buphthalmos, ſive cachlam.
32. XLIII. Herbæ quas invenerunt gentes: Scythice, III.
33. XLIV. De hippace, III.
34. XLV. Iſchæmone, II.
35. XLVI. Vettonica, XLVIII.
36. XLVII. Cantabrica, II.
37. XLVIII. Conſiligine, I.
38. XLIX. Iberide, VII.
39. L. Herbæ ab animalibus repertæ: Chelidonia, VI.
40. LI. Canaria, I.
41. LII. *Elaphoboſcos: ſeſeli.*
42. LIII. Dictamnus, VIII. Pſeudodictamnus. Quibus locis potentiſſimæ herbæ: Propter herbas in Arcadia lac potari.
43. LIV. Ariſtolochia, ſive clematitis, ſive Cretica, ſive pliſtolochia, ſive lochia polyrrhizos, quæ malum terræ, XXII.
LV. Uſus herbarum contra ſerpentium ictus.
1. LVI. De argemonia, IV.
2. LVII. Agaricum, XXXIII.
3. LVIII. Echios, genera II.
4. LIX. Hierabotane, ſive periſtereon, quæ verbenaca, genera II. Medic. X.
5. LX. Blattaria, I.
6. LXI. Lemonium, I.
7. LXII. Pentapetes, ſive pentaphyllon, ſive chamæzelon, quæ quinquefolium, medic. XXXIII.
8. LXIII. Sparganion, I.
9. LXIV. Dauci genera IV. medic. XVIII.
10. LXV. Therionarca, II.
11. LXVI. Perſolata, ſive arcion, VIII.
12. LXVII. De cyclamino, quæ tuber terræ, XII.
13. LXVIII. Cyclamino ciſſanthemo, IV.
14. LXIX. Cyclamino chamæciſſo, III.
15. LXX. Peucedano, XXVIII.
16. LXXI. Ebulo, VI.
17. LXXII. Polemonia, I.
18. LXXIII. Verbaſco, XV.
19. LXXIV. Phlomide, I.
20. LXXV. Thelyphono, I.
21. LXXVI. Phrynio, ſive neurade, ſive poterio, I.
22. LXXVII. Aliſma, ſive dama-

ſonium, ſive lyron, XVII.
13. LXXVIII. Periſtereos, VI.
LXXIX. *Remedia adverſus venena.*
1. LXXX. De Antirrhino, ſive anarrhino, ſive lychnide agria, III.
2. LXXXI. Euplea, I.
3. LXXXII. Pericarpo, genera II. medic. II.
LXXXIII. Remedia ad vitia capitis. I. Nymphæa Heraclia, II.
2. LXXXIV. Lingulaca, I.
3. LXXXV. Cacalia, ſive leontice, III.
4. LXXXVI. Callithrix, XX.
5. LXXXVII. Hyſſopum, X.
6. LXXXVIII. Lonchitis, IV.
7. LXXXIX. Xiphion, ſive phaſganion, IV.
8. XC. Pſyllion, ſive cynoïdes, ſive chryſallion, ſive ſicelicon, ſive cynomyïa, I.
XCI. Remedia oculorum.
1. XCII. Anagallis, ſive corchoron, & quæ ferus oculus, genera II. medic. III.
2. XCIII. Ægilops, II.
3. XCIV. Mandragoras, ſive circæon, ſive morion, ſive hippophlomon: genera II. medic. XXIV.
4. XCV. Cicuta, XIII.
5. XCVI. Crethmos agrios, I.
6. XCVII. Molybdæna, I.
7. XCVIII. Capnos prima, quæ pedes gallinacei, I.
8. XCIX. Capnos fruticoſa, III.
9. C. Acoron, ſive agrion, XIV.
10. CI. Cotyledon, genera II. medic. LXI.
11. CII. Aeizoum majus, ſive buphthalmon, ſive zoophthalmon, ſive ſtergethron, ſive ambroſion, ſive amerimnon, quæ ſedum magnum, aut oculus, aut digitellus: medic. XXXI. Aeizoum minus, XXXII.
12. CIII. Andrachle agria, quæ illecebra, XXXII.
CIV. *Remedia ad narium vitia.*
CV. *Remedia ad dentium dolores.*
1. CVI. Erigeron, ſive pappos, ſive acanthis, quæ ſenecio, VIII.
2. CVII. Ephemeron, II.
3. CVIII. Labrum Venereum, I.
4. CIX. Batrachion, quæ ranunculus, ſive ſtrumos, genera IV. medic. XIV.
CX. Stomatice, ad fœtorem.

Summa. Medicinæ, & hiſtoriæ, & obſervationes MCCXCII.

Ex Auctoribus:

Iiſdem quibus ſupra, & præter eos Xantho.

LIBRO XXVI. continentur reliquæ ex herbis per genera morborum Medicinæ.

	I.	DE novis morbis.
	II.	Quid ſint lichenes.
	III.	Quando primum in Italia cœperint.
	IV.	Item carbunculus.
	V.	Item elephantiaſis.
	VI.	Item colum.
	VII.	De nova medicina. De Aſclepiade medico.
	VIII.	Qua ratione medicinam veterem mutaverunt.
	IX.	Contra Magos.
	X.	Lichenis remedia : Lichen herba, medic. V.
	XI.	*Anginæ.*
	XII.	*Strumis.*
1.	XIII.	Bellis, II.
2.	XIV.	Condurdum, I.
	XV.	*Tuſſi.*
1.	XVI.	Bechion, ſive chamæleuce, IV.
2.	XVII.	Salvia.
	XVIII.	*Lateris & pectoris doloribus.*
1.	XIX.	Molon, ſive ſyron : amomon, III.
2.	XX.	Ephedra, ſive anabaſis, III.
3.	XXI.	Geum, III.
	XXII.	*Hepati, renibus, vomitioni*, I. Tripolium, III.
2.	XXIII.	Gromphæna.
3.	XXIV.	Malundrum, II.
4.	XXV.	Chalcetum, II.
5.		Molemonium, I.
6.	XXVI.	Halus, ſive cotonea, V.
7.	XXVII.	Chamærops, I.
8.		Stœchas, I.
	XXVIII.	*Alvi remedia.*
1.	XXIX.	Aſtragalus, III.
2.	XXX.	Ladanum, VIII.
3.	XXXI.	Chondris, ſive pſeudodictamnum, I.
4.		Hypociſthis.
5.	XXXII.	Laver, ſive ſion, II.
6.	XXXIII.	Potamogeton, VIII.
7.		Statice, III.
8.	XXXIV.	Ceratia, II.
9.		Leontopodion, ſive leuceoron, ſive doribethron, ſive thorybethron.
10.		Lagopus, III.
11.	XXXV.	Epithymon, ſive hippopheos, VIII.
12.	XXXVI.	Pycnocomon, IV.
13.	XXXVII.	Polypodion, III.
14.	XXXVIII.	Scammonia, VIII.
15.	XXXIX.	*Tithymalos characias.*
16.	XL.	Tithymalos myrtites, ſive caryïtes, XXI.
17.	XLI.	*Tithymalos paralius.*
18.	XLII.	*Tithymalos helioſcopios.*
19.	XLIII.	Tithymalos cypariſſias, XIX.
20.	XLIV.	Tithymalos platyphyllos, ſive corymbites, ſive amygdalites, III.
21.	XLV.	Tithymalos dendroïdes, ſive cobios, ſive leptophyllos, XVIII.
22.	XLVI.	Apios iſchas, ſive raphanos agria, II.
	XLVII.	*Torminibus medendis.*

XLVIII. *Lieni ſanando.*
XLIX. *Calculis & veſicæ.*
1. L. Crethmon, XI. Cachrys.
2. LI. Anthyllion, II. Anthyllis, II.
3. LII. Cepæa, I.
4. LIII. Hypericon, ſive chamæpitys, ſive coriſon, IX.
5. LIV. Caros, ſive hypericon, X.
6. LV. Callithrix. I.
7. Perpreſſa, I.
8. Chryſanthemum, I.
9. Anthemis, I.
10. LVI. Silaus.
11. LVII. Herba Fulviana.
LVIII. *Teſtium ac ſedis vitiis.*
1. LIX. Inguinalis, ſive Argemo.
LX. *Ad panos.* Chryſippeos, I.
LXI. *Ad venerem.*
1. LXII. Orchis, ſive ſerapia, V.
2. LXIII. Satyrion, ſive Erythraïcon, IV.
LXIV. *Ad podagram, & morbos pedum.*
1. LXV. Lappago, ſive mollugo, I.
2. Aſperugo, I.
3. LXVI. Phycos, quod fucus marinus, genera III.
4. Lappa boaria.
LXVII. Ad mala quæ totis corporibus graſſantur.
1. LXVIII. Geranion, ſive myrrhis, ſive myrtis: genera III. med. VI.
2. LXIX. Onothera, ſive onuris, III.
LXX. *Ad comitiales.*
LXXI. *Ad febres.*
LXXII. *Ad phreneſim, lethargum, carbunculos.*
LXXIII. *Ad hydropicos.*
1. Acte, ſive ebulum.
2. Chamæacte.
LXXIV. *Ad ignem ſacrum medendum.*
LXXV. *Ad luxata ſananda.*
LXXVI. *Ad morbum regium.*
LXXVII. *Ad furunculos.*
LXXVIII. *Ad fiſtulas ſanandas.*
LXXIX. *Ad collectiones, & duritias.*
LXXX. *Ad ambuſta.*
LXXXI. *Ad nervos & articulos.*
LXXXII. *Ad ſanguinis profluvium.*
1. LXXXIII. Hippuris, ſive ephedron, ſive anabaſis, quæ equiſetum: genera II. medic. XVIII.
2. LXXXIV. Stephanomelis.
LXXXV. *Ad rupta & convulſa.*
LXXXVI. *Ad phthiriaſin.*
LXXXVII. *Ad hulcera & vulnera.*
1. LXXXVIII. Polycnemon, I.
LXXXIX. *Ad verrucas tollendas, & cicatrices ſanandas.*
XC. *Ad mulierum morbos.*
1. XCI. Arſenogonon, & thelygonon.
2. XCII. Maſtos.
XCIII. *Ad capillos.*
1. Lyſimachia.
2. Ophrys. (*In Mſſ.* Orbris.)

Summa. Medicinæ, & hiſtoriæ, & obſervationes MCXXVIII.

Ex Auctoribus:

Iiſdem, quibus anteriore libro.

LIBRO XXVII. continentur reliqua genera herbarum, & medicinæ.

I. *Antiquorum circa hæc cura.*
II. Aconitum, ſive thelyphonon, ſive cammoron, ſive pardalianches, ſive ſcorpion. Medicinæ IV.
III. Æthiopis, IV.
IV. Ageraton, IV.
V. Aloë, XXIX.
VI. Alcea, XXIX.
VII. Alypon, I.
VIII. Alſine, ad eadem quæ helxine, V.
IX. Androſaces, VI.
X. Androſæmon ſive aſcyron, VI.
XI. Ambroſia, ſive botrys, ſive artemiſia, III.
XII. Anonis, ſive ononis, V.
XIII. Anagyros, ſive acopon, III.
XIV. Anonymos, II.
XV. Aparine, ſive omphacocarpos, ſive philanthropos, III.
XVI. Arction, ſive Arcturum, V.
XVII. Aſplenon, ſive hemionios, II.
XVIII. Aſclepias, II.
XIX. Aſter, ſive bubonion, III.
XX. Aſcyron, ſive aſcyroïdes, III.
XXI. Alſacate, III. *In R.* I. *& Colb.* 2. Aplica: *forte*, Aphaca.
XXII. Alcibium, I.
XXIII. Alectorophus, quæ criſta, II.
XXIV. Alon, quod ſymphyton petræum, XIV.
XXV. Alga rufa, I.
XXVI. Actæa, I.
XXVII. Ampelos agria, IV.
XXVIII. Abſinthium, genera IV. medic. XLVIII.
XXIX. Abſinthium marinum, ſive Seriphium.
XXX. Ballotes, ſive porrum nigrum, III.
XXXI. Botrys, ſive ambroſia, ſive artemiſia, I.
XXXII. Brabyla, I.
XXXIII. Bryon marinum, V.
XXXIV. Bupleuron, I.
XXXV. Catanance, I. Cemos, I.
XXXVI. Calſa, III.
XXXVII. Calſa altera, ſive anchuſa, ſive rhinochiſia, II.
XXXVIII. Circæa, III.
XXXIX. Cirſion, I.
XL. Cratæogonon, genera III medic. VIII.
XLI. Crocodilion, II.
XLII. Cynoſorchis, ſive orchis, IV.
XLIII. Chryſolachanum, genera II. medic. III. Coagulum terræ, II.
XLIV. Culicus, ſive ſtrumus, ſive ſtrychnos, VI.

XLV. Conferva, II.
XLVI. Coccum Gnidium, II.
XLVII. Dipſacos, III.
XLVIII. Dryopteris, III.
XLIX. Dryophonon, I.
L. Elatine, II.
LI. Empetros, quæ calcifraga, IV.
LII. Epipactis, ſive elleborine, II.
LIII. Epimedion, III.
LIV. Enneaphyllon, III.
LV. Filicis genera duo, quam Græci pterin, alii blachnon, item thelypterin, nymphæam pterin vocant.
LVI. Femur bubulum.
LVII. Galeopſis, ſive galeobdolon, ſive gallio, VI.
LVIII. Glaux, I.
LIX. Glaucion, III. Collyrium, II.
LX. Glycyſide, ſive pæonia, ſive pentorobon, XX.
LXI. Gnaphalium, ſive chamæzelon, VI.
LXII. Gallidraga, I.
LXIII. Holcus, I.
LXIV. Hyoſiris, I.
LXV. Holoſteon, III.
LXVI. Hippophæſton, VIII.
LXVII. Hypogloſſa, I.
LXVIII. Hypecoon.
LXIX. Idæa, IV.
LXX. Iſopyron, II.
LXXI. Lathyris, II.
LXXII. Leontopetalon, II.
LXXIII. Lycapſos, II.
LXXIV. Lithoſpermon, ſive ægonychon, ſive dioſpyron, ſive heracleos, II.
LXXV. Lapidis muſcus.
LXXVI. Limeum, I.
LXXVII. Leuce, ſive meſoleuce, & leucas, III.
LXXVIII. Leucographis, V.
LXXIX. Medion, III.
LXXX. Myoſota, ſive Myoſotis, III.
LXXXI. Myagros, I.
LXXXII. Nyma, I.
LXXXIII. Natrix, I.
LXXXIV. Odontitis, I.
LXXXV. Othonna, I.
LXXXVI. Onoſma, I.
LXXXVII. Onopordon, V.
LXXXVIII. Oſyris, IV.
LXXXIX. Oxys, II.
XC. Polyanthemum, ſive batrachios, III.
XCI. Polygonum, ſive thalaſſias, ſive carcinethron, ſive clema, ſive myriopetalos, quæ ſanguinaria, ſive oreos: Genera IV. medic. XL.
XCII. Pancratium, XII.
XCIII. Peplis, ſive ſyce, ſive meconion aphrodes, III.
XCIV. Periclymenon, V.
XCV. Pelecinum, I.
XCVI. Polygala, I.
XCVII. Poterion, ſive phrynion, ſive neuras, IV.
XCVIII. Phalangites, ſive phalangion, ſive leucacanthon, IV.
XCIX. Phyteuma, I.
C. Phyllon, I.
CI. Phellandrion, II.
CII. Phalaris, II.
CIII. Polyrrhizon, I.
CIV. Proſerpinaca, V.
CV. Rhacoma, XXXVI.
CVI. Reſeda, II.
CVII. Stœchas, III.

CVIII. Solanum, quam Græci ſtrychnon, II.
CIX. Smyrnium, XXXII.
CX. Telephium, IV.
CXI. Trichomanes, V.
CXII. Thalitruum,
CXIII. Thlaſpi, IV.
CXIV. Trachinia, I.
CXV. Tragonis, I.
CXVI. Tragos, ſive ſcorpio, IV.
CXVII. Tragopogon, I.
CXVIII. De ætatibus herbarum.
CXIX. Quomodo cujuſque vires efficaciores.
CXX. Gentium vitia diverſa.

Summa. Medicinæ, & hiſtoriæ, & obſervationes, DCCII.

Ex Auctoribus:

Pompeïo Lenæo, Sextio Nigro qui Græce ſcripſit, Julio Baſſo qui item, Antonio Caſtore, Corn. Celſo.

Externis:

Theophraſto, Apollodoro Citienſe, Democrito, Ariſtogitone, Orpheo, Pythagora, Magone, Menandro qui βιόχρηστα ſcripſit, Nicandro.

Medicis:

Mneſitheo, & ceteris iiſdem quibus in priore libro.

LIBRO XXVIII. continentur medicinæ ex animalibus.

I. & II. Ex homine remedia.
III. An ſit in medendo verborum vis aliqua.
IV. Oſtenta & ſanciri, & depelli.
V. *Varii mores.*
VI. Ex viro medicinæ, & obſervationes CCXXVI.
VII. *Ex ſaliva.*
VIII. *Ex ſordibus aurium.*
IX. *Ex capillo, dente, &c.*
X. *Ex ſanguine, Venere, &c.*
XI. *Ex mortuis.*
XII. *Magorum commenta varia.*
XIII. *Ex ſordibus hominis.*
XIV. *Ab animo hominis pendentes medicinæ.*
XV. *Ex ſternutamento.*
XVI. *Ex Venere.*
XVII. *Promiſcua remedia.*
XVIII. *De urina.*
XIX. *Auguria valetudinis ex urina.*
XX. Ex muliere, medicinæ XLI.
XXI. *Ex lacte mulieris.*
XXII. *Ex ſaliva mulieris.*
XXIII. *Ex menſibus.*
XXIV. Ex peregrinis animalibus: Elephanto, VIII.
XXV. Leone, X.
XXVI. Camelo, X.
XXVII. Hyæna, LXXIX.
XXVIII. Crocodilo, XIX. Cro-

codilea, XI.
XXIX. *Chamæleone.*
XXX. Scinco, IV.
XXXI. Hippopotamo, VII.
XXXII. Lynce, V.
XXXIII. Medicinæ communes ex animalibus feris, aut ejuſdem generis placidis. Lactis uſus, & obſervationes LIV.
XXXIV. De caſeis, XII.
XXXV. Butyro, XXV.
XXXVI. Oxygala, I.
XXXVII. Adipis uſus, & obſervationes, LII.
XXXVIII. De ſevo.
XXXIX. De medulla:
XL. Felle:
XLI. Sanguine.
XLII. Privatæ ex animalibus medicinæ digeſtæ in morbos. *Contra ſerpentes.*
1. De cervis, III.
2. Hinnuleo.
3. Ophione.
4. Apro, XII.
5. Capris, & hœdis, CXVI.
6. Aſino, LXXVI.
XLIII. *Contra canis rabidi morſus.*
1. Ex vitulo, LVIII.
2. Hirco, XXXI.
3. Diverſis animalibus.
XLIV. *Contra veneficia.*
XLV. *Contra venena.*
XLVI. *Ad caput, & alopecias.*
XLVII. *Ad oculorum vitia.*
XLVIII. *Ad aurium dolores, & vitia.*
XLIX. *Ad dentium dolores.*
L. *Ad faciei vitia.*
LI. *Ad tonſillas, & ſtrumas.*
LII. *Ad cervicum dolores.*
LIII. *Ad tuſſim, & ſanguinis excreationes.*
LIV. *Ad ſtomachi dolores.*
LV. *Ad jocineris dolores.*
LVI. *Ad lumborum dolores.*
LVII. *Ad lienem ſanandum.*
LVIII. *Ad alvum.*
LIX. *Ad teneſmum, tineas, colum.*
LX. *Ad veſicam, & calculos.*
LXI. *Ad genitalium, & ſedis vitia.*
LXII. *Ad podagram & pedum dolores.*
LXIII. *Ad comitialem morbum.*
LXIV. *Ad morbum regium.*
LXV. *Ad oſſa fracta.*
LXVI. *Ad febres.*
LXVII. *Ad melancholicos, lethargicos, phthiſicos.*
LXVIII. *Ad hydropicos.*
LXIX. *Ad ignem ſacrum, & eruptiones pituitæ.*
LXX. *Ad luxata, ad duritias, & furunculos.*
LXXI. *Ad ambuſta.* De glutino taurino probando, & medicinæ ex eo VII.
LXXII. *Ad nervorum dolores, & contuſa.*
LXXIII. *Ad ſanguinem ſiſtendum.*
LXXIV. *Ad hulcera, & carcinomata.*
LXXV. *Ad ſcabiem.*
LXXVI. *Ad extrahenda quæ ſunt infixa corpori, & ad cicatrices ſanandas.*
LXXVII. *Ad muliebria mala.*
LXXVIII. *Ad infantium morbos.*
LXXIX. *Ad ſomnum & ſudorem.*
LXXX. *Ad Venerem, & ebrietatem.*
LXXXI. *Mira de animalibus.* Sunt medicinæ ex apro VII. Sue, LX. Cervo, III. Lupo, XXVII. Urſo, XXIV.

xxiv. Onagro, xii. Aſino, lxxvi. Polea, iii. Equifero, xi. Equulei coagulo, i. Equo, xlii. Hippace, i. Bubus feris, ii. Bove, lxxxi. Tauro, liii. Vitulo, lix. Lepore, lxiv. Vulpe, xx. Mele, ii. Fele, v. Capra, cxvi. Hirco, xxxi. Hœdo, xxi.

Summa. Medicinæ, & hiſtoriæ, & obſervationes MDCLXXXII.

Ex Auctoribus.

M. Varrone, L. Piſone, Fabiano, [1] Valerio Antiate, Verrio Flacco, Catone Cenſorio, Servio Sulpicio, Licinio Macro, Celſo, Maſſurio, Sextio Nigro qui Græce ſcripſit, Bytho Dyrracheno, [2] Opilio medico, Granio medico.

Externis:

Democrito, Apollonio qui [3] μύρωσιν, Mileto, Artemone, Sextilio, Antæo, Homero, Theophraſto, Lyſimacho, Attalo, Xenocrate, Orpheo qui [4] Διφυεῖς, Archelao qui item, Demetrio, Sotira, Laïde, Elephantide, Salpe, Olympiade Thebana, Diotimo Thebano, Jolla, Mictone Smyrnæo, Æſchine Medico, Hippocrate, Ariſtotele, Metrodoro, [5] Icetida Medico, Heſiodo, Dalione, Cæcilio, Bione qui [6] περὶ δυνάμεων, Anaxilao, Juba rege.

Notæ.

1. *Valerio Antiate.*] Ex noſtra id emendatione, cum prius legeretur, *Verre, Antiate.*

2. *Opilio.*] Male prius *Ophilio* libri editi præferebant.

3. Μύρωσιν.] Pro monſtroſa voce *Myrſin*, ſic emendavimus. Vide ſyllabum auctorum.

4. Διφυεῖς.] Hactenus *Diophios* in omnibus libris. Ita, uti emendavimus, ſcribi oportere, docturi ſumus in Auctorum ſyllabo.

5. *Icetida.*] Prius *Icacida* male. In R. 1. 2. Colb. 2. *Ichatida.*

6. Περὶ δυνάμ. De virtutibus herbarum.

LIBRO XXIX. continentur medicinæ ex reliquis animalibus, quæ aut placida non ſunt, aut fera.

I. De origine medicinæ.
II. De Hippocrate: quando primum clinice, quando primum jatraliptice.
III. De Chryſippo, & Eraſiſtrato.
IV. De Empirice.
V. De Herophilo, & reliquis illuſtribus medicis: Quoties

ratio medicinæ mutata ſit.
VI. Quis primus Romæ medicus, & quando.
VII. Quid de Medicis antiquis Romani judicaverint.
VIII. Vitia Medicinæ.
IX. Remedia ex lanis, XXXV.
X. De œſypo, XXXII.
XI. Ovis, XXI.
XII. De ſerpentium ovis.
XIII. De Comageno conficiendo. Medicinæ ex eo IV.
XIV. *Remedia ex cane.*
XV. *Remedia per morbos corporis digeſta. Adverſus ſerpentium ictus.*
1. *Ex mure.*
2. XVI. *Ex muſtela.*
3. XVII. *Ex cimicibus.*
4. XVIII. *Ex ſcolopendra.*
5. XIX. *Ex baſiliſco.*
6. XX. *Ex dracone.*
7. XXI. *Ex vipera.*
8. XXII. *Ex reliquis ſerpentibus.*
9. XXIII. *De ſalamandra.*
10. XXIV. *Ex volucribus, adverſus ſerpentes:*
1. *Ex vulture.*
2. XXV. *Ex gallinaceis.*
3. XXVI. *Ex reliquis avibus.*
11. XXVII. *Ex phalangiis. Eorum genera, & araneorum.*
12. XXVIII. *Ex ſtellione.*
13. XXIX. *Ex diverſis inſectis.*
14. XXX. *Ex cantharidibus.*
XXXI. *Contra venena aliqua.*
XXXII. *Contra canis rabidi morſus.*
XXXIII. *Contra reliqua venena.*
XXXIV. *Ad alopecias.*
XXXV. *Ad lendes & porrigines.*
XXXVI. *Ad dolores, & vulnera capitis.*
XXXVII. *Ad palpebras.*
XXXVIII. *Ad oculorum vitia.*
XXXIX. *Ad aurium dolores, & vitia.*
XL. *Ad parotidas.*

Summa. Medicinæ, & hiſtoriæ, & obſervationes, DCCCLIV.

Ex Auctoribus:

M. Varrone, L. Piſone, Verrio Flacco, Antiate, Nigidio, Caſſio Hemina, Cicerone, Plauto, Celſo, Sextio Nigro qui Græce ſcripſit, Cæcilio Medico, Metello Scipione, Ovidio poëta, Licinio Macro.

Externis:

Philopatore, Homero, Ariſtotele, Orpheo, Democrito, Anaxilao.

MEDICIS.

Botrye, Apollodoro, Archidemo, Ariſtogene, Xenocrate, Diodoro, Chryſippo Philoſopho, Horo, Nicandro, Apollonio Pitanæo.

NOTÆ.

1. *Ariſtogene.*] Ita nos edi curavimus, ex R. 1. 2. Colb. 2. cum prius *Ariſtone* mendoſe legeretur.

LIBRO XXX. continentur medicinæ ex animalibus reliquæ.

I. De origine Magices.
II. Quando, & à quo cœperit: a quibus celebrata ſit.
III. An exercuerit eam Italia: Quando primum Senatus vetuerit hominem immolari.
IV. De Galliarum Druidis.
V. De generibus Magices.
VI. Magorum perfugia.
VII. De talpis opinio Magorum, Medicinæ v.
VIII. *Ad dentium dolores.*
IX. *Ad oris ſaporem & hulcera.*
X. *Ad faciei maculas.*
XI. *Ad vitia faucium.*
XII. *Ad anginas & ſtrumas.*
XIII. *Ad humerorum dolores.*
XIV. *Ad præcordiorum dolores.*
XV. *Ad ſtomachi dolores.*
XVI. *Ad jocineris dolores, & rejectiones ſanguinis.*
XVII. *Ad lienem.*
XVIII. *Ad lateris & lumborum dolores.*
XIX. *Ad dyſentericos.*
XX. *Ad ileon, & reliqua ventris vitia.*
XXI. *Ad calculos, & veſicam.*
XXII. *Ad ſedis, & verendorum vitia.*
XXIII. *Ad podagras, & morbos pedum.*
XXIV. *Ad mala quæ totis corporibus metuenda ſunt.*
XXV. *Ad perfrictiones.*
XXVI. *Ad paralyſin.*
XXVII. *Ad morbum comitialem.*
XXVIII. *Ad morbum regium.*
XXIX. *Ad phreneſin.*
XXX. *Ad febres.*
XXXI. *Ad hydropiſin.*
XXXII. *Ad ignem ſacrum.*
XXXIII. *Ad carbunculos.*
XXXIV. *Ad furunculos.*
XXXV. *Ad ambuſta.*
XXXVI. *Ad nervorum dolores.*
XXXVII. *Ad unguium & digitorum vitia.*
XXXVIII. *Ad ſanguinem ſiſtendum.*
XXXIX. *Ad hulcera & vulnera.*
XL. *Ad oſſa fracta.*
XLI. *Ad cicatrices, & vitiligines.*
XLII. *Ad ea quæ extrahenda ſunt corpori.*
XLIII. *Ad muliebria mala.*
XLIV. *Ad partum juvandum.*
XLV. *Ad mammas ſervandas.*
XLVI. *Ad pilos tollendos.*
XLVII. *Ad morbos infantium.*
XLVIII. *Ad ſomnos.*
XLIX. *Ad Venerem.*

Digitized by Google

L.	*Ad phthiriaſin, & alia nonnulla promiſcua.*	LII.	*Notabilia animalium.*
LI.	*Ad ebrietatem.*	LIII.	*Reliqua mirabilia.*

Summa. Medicinæ, & hiſtoriæ, & obſervationes DCCCLIV.

Ex Auctoribus:

M. Varrone, Nigidio, M. Cicerone, Sextio Nigro qui Græce ſcripſit, Licinio Macro.

Externis:

Eudoxo, Ariſtotele, Hermippo, Homero, Apione, Orpheo, Democrito, Anaxilao.

Medicis.

Botrye, Horo, Apollodoro, Menandro, [1] Archidemo, Ariſtogene, Xenocrate, Diodoro, Chryſippo, Nicandro, Apollonio Pitanæo.

Notæ.

1. *Archidemo.*] Archidemum & Ariſtogenem, tum ex R. 2. cod. tum ex indice ſuperioris libri, pro *Archimede* & *Ariſtone* hic reſtituimus.

LIBRO XXXI. continentur medicinæ ex aquatilibus.

I.	Aquarum mirabilia.	XI.	Quæ memoriam : quæ oblivionem.
II.	Aquarum differentiæ.	XII.	Quæ ſenſus ſubtilitatem: quæ tarditatem : quæ canoram vocem.
III.	Aquarum medicinæ.		
IV.	Quales fecunditatem faciant, quales inſaniæ medeantur.	XIII.	Quæ vini tædium faciant : quæ inebrient.
V.	Quales calculoſis.	XIV.	Quæ olei vicem præſtent.
VI.	Quales vulneribus.	XV.	Quæ ſalſæ, & amaræ.
VII.	Quales partum cuſtodiant.	XVI.	Quæ ſaxa egerant : quæ riſum, & ploratum faciant : quæ amorem ſanare dicantur.
VIII.	Quales vitiliginem tollant.		
IX.	Quæ colorem lanis faciant.	XVII.	Per triduum calentes hauſtu.
X.	Quæ hominibus.	XVIII.	Aquarum miracula. In

quibus omnia mergantur : in quibus nihil.
XIX. Aquæ necantes : piſces venenati.
XX. Quæ lapideæ fiant, aut lapidem faciant.
XXI. De ſalubritate aquarum.
XXII. De vitiis aquarum.
XXIII. Probatio aquarum.
XXIV. De aqua Marcia.
XXV. De aqua Virgine.
XXVI. Aquas inveniendi ratio.
XXVII. Signa aquarum.
XXVIII. Differentiæ aquarum per genera terræ.
XXIX. Ratio aquarum per tempora anni.
XXX. Aquarum ſubito naſcentium aut deſinentium obſervatio hiſtorica.
XXXI. Ratio aquæ ducendæ.
XXXII. Quomodo medicatis utendum.
XXXIII. Item marinis. Quid proſit navigatio.
XXXIV. Quomodo marina aqua in mediterraneo fieri poſſit.
XXXV. Quomodo thalaſſomeli.
XXXVI. Quomodo hydromeli.
XXXVII. Remedium contra peregrinas aquas.
XXXVIII. Ex muſco, medecinæ VI. Medicinæ ex arenis.
XXXIX. De ſalis generibus, & confecturis, & medicinis, obſervationes CCIV.
XL. De muria.
XLI. De ſalis auctoritate, hiſtorica CXX.
XLII. Flos ſalis, XX. Salſugo, II.
XLIII. De garo, XV.
XLIV. De alece, VIII.
XLV. De natura ſalis : de ſpuma ſalis.
XLVI. De nitri generibus, & confecturis, & medicinis, obſervationes CCXXI.
XLVII. De ſpongiis, medicinæ, & obſervationes XCII.

Summa. Medicinæ, & hiſtoriæ, & obſervationes DCCCCXXIV.

Ex Auctoribus:

M. Varrone, Caſſio Parmenſe, Cicerone, [1] Muciano, [2] Cælio, Celſo, Trogo, Ovidio, Polybio, Sornatio.

Externis:

Callimacho, [3] Cteſia, Eudico, Theophraſto, Eudoxo, Theo-

Notæ.

1. *Muciano.*] Laudatur is a Plinio ſect. 13. libri hujus. Quare perperam libri hactenus editi *Mutio* legunt.

2. *Cælio.*] In editis, *Cornelio Celſo.* At R. 1. 2. Colb. 2. *Cælio, Celſo* : quæ lectio ſincera eſt. Cælius libri hujus ſect. 18. citatur à Plinio.

3. *Cteſia*] Uterque codex Regius, *Callimacho, Cæcilio, Cteſia.*

pompo, [1] Polyclyto, Juba, Lyco, Apione, Epigene, Pelope, Apelle, Democrito, Thraſyllo, Nicandro, Menandro [2] comœdo, Attalo, [3] Salluſtio Dionyſio, Andrea, Nicerato, Hippocrate, Anaxilao.

Notæ.

Polyclyto.] An *Polycrito* potius? Vide quæ dicturi ſumus in Auctorum ſyllabo.

5. *Comœdo.*] Ita exemplaria Mſſ. ante laudata. Libri editi, *comico*.

6. *Salluſtio Dionyſio*] Hæc duo nomina conjunctim legenda ſunt, quæ prius erant in libris editis perperam divulſa & diſtracta.

LIBRO XXXII. continentur medicinæ ex aquatilibus.

I. De echeneïde.

II. De torpedine, VII.

III. De lepore marino, V.

IV. Mirabilia Rubri maris.

V. De ingeniis piſcium.

VI. Proprietates piſcium mirabiles.

VII. Ubi edant e manu.

VIII. Ubi vocem agnoſcant, & ubi reſponſa dentur ex piſcibus.

IX. Ubi amari ſint piſces, ubi ſalſi, ubi dulces.

X. Quando marini piſces in uſu primum eſſe cœperunt. Numæ regis conſtitutio de piſcibus.

XI. De curalio, medicinæ & obſervationes XLIV.

XII. Eſſe & locorum ſympathiam, & antipathiam, & de diſcordia inter ſe marinorum. De galeo, mullo, & paſtinaca.

XIII. De his quibus in terra & in aqua victus eſt. De caſtoreis, medicinæ & obſervationes LVI.

XIV. De teſtudine, medic. VII. Obſervationes LXVI.

XV. *Remedia ex aquatilibus in morbos digeſta.*

XVI. *Contra venena, & veneficia.*

1. Ex aurata.

2. Ex ſtella marina.

XVII. *Contra ſerpentium ictus, & canum morſus, & venenata.*

1. Ex dracone marino.

2. Ex ſalſamentis.

3. Ex ſardis.

4. Ex cybio.

5. XVIII. Rana marina.

6. Fluviatilis.

7. Rana rubeta. Obſervationes circa eas, XXXV.

8. XIX. Enhydris, VI.

9. Cancri fluviatiles, VII.

10. Cochleæ fluviatiles, VII.

11. Porcelli, ſive porci.

12. XX. Vitulus marinus.

13. Muræna.
14. Echini.
15. XXI. Oſtreorum genera, & obſervationes, ac medicinæ IX.
16. XXII. Alga marina, II.
XXIII. *Ad alopecias, & capillos & capitis hulcera.*
1. Hippocampus.
2. Mus marinus.
3. Scorpio marinus.
4. Sanguiſugæ.
5. Murices.
6. Conchylia, &c.
XXIV. *Ad oculos, & palpebras.* 1. Piſcium adeps. 2. Callionymus. 3. Coracini fel. 4. Sepiæ. 5. Ichthyocolla, &c.
XXV. *Ad aurium vitia.* 1. Batia. 2. Bacchus, ſive myxon. 3. Marini pediculi, &c.
XXVI. *Ad dentium dolores.* 1. Canicula, &c.
XXVII. *Ad lichenas, & faciei maculas.* 1. Delphinus. 2. Colytia, ſive corytia. 3. Halcyoneum. 4. Thynnus, &c.
XXVIII. *Ad ſtrumas, parotidas, anginas, & faucium vitia.* 1. Mænæ. 2. Scolopendra. 3. Saurus. 4. Conchæ. 5. Silurus, &c.
XXIX. Ad tuſſim, & pectoris vitia.
XXX. *Ad jocineris, & lateris dolores.* 1. Strombus, ſive concha longa. 2. Tethea, &c.
XXXI. *Ad alvi vitia.* 1. Olus marinum. 2. Myaces. 3. Mituli. 4. Pelorides. 5. Seriphium. 6. Mænæ. 7. Erythinus, &c.
XXXII. *Ad lienem, calculos, ac veſica vitia.* 1. Solea piſcis, 2. Rhombus. 3. Blendea. 4. Urtica marina. 5. Pulmo marinus. 6. Onyches, &c.
XXXIII. *Ad enterocelas, & ſedis vitia.* 1. Ex colubro aquatico. 2. Ex hydro. 3. Mugile. 4. Pelamide, &c.
XXXIV. *Ad panos, & verendorum vitia.* 1. Sciæna. 2. Percæ. 3. Squatinæ 4. Smarides, &c.
XXXV. *Ad urinæ incontinentiam.* 1. Ophidion, &c.
XXXVI *Ad podagras, & pedum dolores.* 1. Ex fibro, 2. Bryon, &c.
XXXVII. *Ad comitiales.*
XXXVIII. *Ad febres.* 1. Ex aſello piſce. 2. Ex pagro. 3. Ex balæna, &c.
XXXIX. *Ad lethargicos, cachecticos, hydropicos.*
XL. *Ad ambuſta, & ignes ſacros.*

XLI. *Ad nervorum vitia.*
XLII. *Ad ſiſtendum ſanguinem, & ad extrahendum.* 1. Ex polypo. 2. Ex ſanguiſugis, &c.
XLIII. *Ad extrahenda corpori inhærentia.*
XLIV. *Ad hulcera, carcinomata, & carbunculos.*
XLV. *Ad verrucas, & unguium ſcabritiem.* 1. Ex glano, &c.
XLVI. *Ad mulierum morbos.* 1. Ex glaucisco, &c.
XLVII. *Ad pilos tollendos, pſilothra.*
XLVIII. *Ad infantium morbos.*
XLIX. *Ad ebrietatem arcendam.* 1. Rubellio. 2. Anguilla. 3. Uva marina.
L. *Ad Venerem inhibendam, vel concitandam.* 1. Hippopotamia. 2. Dens crocodili, &c.
LI. *Ad animalium morbos.*
LII. *De reliquis aquatilibus.* Adarca, ſive calamochnus. Calamus. *Sepiæ atramentum*, &c.
LIII. Animalium omnium in mari viventium nomina CLXXVI.
LIV. *Apud Ovidium poſita nomina.*
LV. Piſces a nullo auctore nominati:

Summa. Medicinæ, & hiſtoriæ, & obſervationes DCCCCXC.

Ex Auctoribus:

Licinio Macro, Trebio Nigro, Sextio Nigro qui Græce ſcripſit, Ovidio Poëta, Caſſio Hemina, Mæcenate, L. Atteio.

Externis:

Juba, Andrea, Salpe, Apione, Pelope, Apelle Thaſio, Thraſyllo, Nicandro.

LIBRO XXXIII. continentur metallorum naturæ.

I. *De metallis.*
II. De auro.
III. Quæ prima commendatio ejus.
IV. De anulorum aureorum origine.
V. De modo auri apud antiquos.
VI. De jure anulorum aureorum.
VII. De decuriis Judicum.
VIII. De equeſtri ordine.
IX. Quoties nomen equeſtris ordinis immutatum.
X. De donis militaribus, aureis, & argenteis.
XI. Quando primum corona aurea data.

XII.

XII. De reliquo uſu auri feminarum.
XIII. De nummo aureo. Quando primum ſignatum eſt aurum & argentum. Antequam ea ſignarentur, quis mos in ære: & quæ prima maxima pecunia primo cenſu. Quoties & quibus temporibus auctoritas æreis nummis ſignatis.
XIV. Æſtimatio de cupiditate auri.
XV. Qui plurimum auri & argenti poſſederint.
XVI. Quando primum argenti apparatus in arena. Quando in ſcena.
XVII. Quibus temporibus plurimum in ærario Populi Rom. auri & argenti fuerit.
XVIII. Quando primum lacunaria inaurata.
XIX. Quibus de cauſis præcipua auctoritas auro.
XX. Ratio inaurandi.
XXI. De inveniendo auro.
XXII. De auripigmento.
XXIII. De electro.
XXIV. Primæ aureæ ſtatuæ.
XXV. Medicinæ ex auro, VIII.
XXVI. De chryſocolla.
XXVII. Ratio ejus in picturis.
XXVIII. Ex chryſocolla, medicinæ VI.
XXIX. De aurificum chryſocolla, ſive ſaterna.
XXX. Mirabilia naturæ, glutinandis inter ſe, & perficiendis metallicis rebus.
XXXI. De argento.
XXXII. De argento vivo.
XXXIII. De ſtimi, ſive ſtibi, ſive alabaſtro, ſive lithaſi, ſive larbaſo, ſive platyophthalmo.
XXXIV. Ex eo medicinæ VII.
XXXV. De ſcoria argenti. Medicinæ ex ea.
XXXVI. De minio. Quam religioſum apud antiquos fuerit.
XXXVII. De inventione ejus, & origine.
XXXVIII. De cinnabari.
XXXIX. Ratio cinnabaris, & minii in picturis.
XL. Genera minii.
XLI. De hydrargyro.
XLII. De argento inaurando.
XLIII. De coticulis aurariis.
XLIV. Argenti genera, & experimenta.
XLV. De ſpeculis.
XLVI. De Ægyptio argento.
XLVII. De immodica pecunia: Quorum maximæ opes fuerint.
XLVIII. Quando primum populus Rom. ſtipem ſparſerit.
XLIX. De luxuria in vaſis argenteis.
L. Frugalitatis antiquæ in argento exempla.
LI. Quando primum in lectis argentum additum.
LII. Quando lances immodicæ factæ. Quando primum tympana facta.
LIII. Immodica argenti pecunia.

XLV. Conferva, II.
XLVI. Coccum Gnidium, II.
XLVII. Dipſacos, III.
XLVIII. Dryopteris, III.
XLIX. Dryophonon, I.
L. Elatine, II.
LI. Empetros, quæ calcifraga, IV.
LII. Epipactis, ſive elleborine, III.
LIII. Epimedion, III.
LIV. Enneaphyllon, III.
LV. Filicis genera duo, quam Græci pterin, alii blachnon, item thelypterin, nymphæam pterin vocant.
LVI. Femur bubulum.
LVII. Galeopſis, ſive galeobdolon, ſive gallio, VI.
LVIII. Glaux, I.
LIX. Glaucion, III. Collyrium, II.
LX. Glycyſide, ſive pæonia, ſive pentorobon, XX.
LXI. Gnaphalium, ſive chamæzelon, VI.
LXII. Gallidraga, I.
LXIII. Holcus, I.
LXIV. Hyoſiris, I.
LXV. Holoſteon, III.
LXVI. Hippophæſton, VIII.
LXVII. Hypogloſſa, I.
LXVIII. Hypecoon.
LXIX. Idæa, IV.
LXX. Iſopyron, II.
LXXI. Lathyris, II.
LXXII. Leontopetalon, II.
LXXIII. Lycapſos, II.
LXXIV. Lithoſpermon, ſive ægonychon, ſive dioſpyron, ſive heracleos, I :.
LXXV. Lapidis muſcus.
LXXVI. Limeum, I.
LXXVII. Leuce, ſive meſoleuce, & leucas, III.
LXXVIII. Leucographis, V.
LXXIX. Medion, III.
LXXX. Myoſota, ſive Myoſotis, III.
LXXXI. Myagros, I.
LXXXII. Nyma, I.
LXXXIII. Natrix, I.
LXXXIV. Odontitis, I.
LXXXV. Othonna, I.
LXXXVI. Onoſma, I.
LXXXVII. Onopordon, V.
LXXXVIII. Oſyris, IV.
LXXXIX. Oxys, II.
XC. Polyanthemum, ſive batrachios, III.
XCI. Polygonum, ſive thalaſſias, ſive carcinethron, ſive clema, ſive myriopetalos, quæ ſanguinaria, ſive oreos: Genera IV. medic. XL.
XCII. Pancratium, XII.
XCIII. Peplis, ſive ſyce, ſive meconion aphrodes, III.
XCIV. Periclymenon, V.
XCV. Pelecinum, I.
XCVI. Polygala, I.
XCVII. Poterion, ſive phrynion, ſive neuras, IV.
XCVIII. Phalangites, ſive phalangion, ſive leucacanthon, IV.
XCIX. Phyteuma, I.
C. Phyllon, I.
CI. Phellandrion, II.
CII. Phalaris, II.
CIII. Polyrrhizon, I.
CIV. Proſerpinaca, V.
CV. Rhacoma, XXXVI.
CVI. Reſeda, II.
CVII. Stœchas, III.

cviii. Solanum, quam Græci ſtrychnon, ii.
cix. Smyrnium, xxxii.
cx. Telephium, iv.
cxi. Trichomanes, v.
cxii. Thalitruum,
cxiii. Thlaſpi, iv.
cxiv. Trachinia, ii.
cxv. Tragonis, i.
cxvi. Tragos, ſive ſcorpio, iv.
cxvii. Tragopogon, i.
cxviii. De ætatibus herbarum.
cxix. Quomodo cujuſque vires efficaciores.
cxx. Gentium vitia diverſa.

Summa. Medicinæ, & hiſtoriæ, & obſervationes, dccii.

Ex Auctoribus:

Pompeïo Lenæo, Sextio Nigro qui Græce ſcripſit, Julio Baſſo qui item, Antonio Caſtore, Corn. Celſo.

Externis:

Theophraſto, Apollodoro Citienſe, Democrito, Ariſtogitone, Orpheo, Pythagora, Magone, Menandro qui βιόχρηστα ſcripſit, Nicandro.

Medicis:

Mneſitheo, & ceteris iiſdem quibus in priore libro.

LIBRO XXVIII. continentur medicinæ ex animalibus.

i. & ii. Ex homine remedia.
iii. An ſit in medendo verborum vis aliqua.
iv. Oſtenta & ſanciri, & depelli.
v. *Varii mores.*
vi. Ex viro medicinæ, & obſervationes ccxxvi.
vii. *Ex ſaliva.*
viii. *Ex ſordibus aurium.*
ix. *Ex capillo, dente, &c.*
x. *Ex ſanguine, Venere, &c.*
xi. *Ex mortuis.*
xii. *Magorum commenta varia.*
xiii. *Ex ſordibus hominis.*
xiv. *Ab animo hominis pendentes medicinæ.*
xv. *Ex ſternutamento.*
xvi. *Ex Venere.*
xvii. *Promiſcua remedia.*
xviii. *De urina.*
xix. *Auguria valetudinis ex urina.*
xx. Ex muliere, medicinæ xli.
xxi. *Ex lacte mulieris.*
xxii. *Ex ſaliva mulieris.*
xxiii. *Ex menſibus.*
xxiv. Ex peregrinis animalibus: Elephanto, viii.
xxv. Leone, x.
xxvi. Camelo, x.
xxvii. Hyæna, lxxix.
xxviii. Crocodilo, xix. Cro-

codilea, XI.
XXIX. *Chamæleone.*
XXX. Scinco, IV.
XXXI. Hippopotamo, VII.
XXXII. Lynce, V.
XXXIII. Medicinæ communes ex animalibus feris, aut ejuſdem generis placidis. Lactis uſus, & obſervationes LIV.
XXXIV. De caſeis, XII.
XXXV. Butyro, XXV.
XXXVI. Oxygala, I.
XXXVII. Adipis uſus, & obſervationes, LII.
XXXVIII. De ſevo.
XXXIX. De medulla:
XL. Felle:
XLI. Sanguine.
XLII. Privatæ ex animalibus medicinæ digeſtæ in morbos. *Contra ſerpentes.*
1. De cervis, III.
2. Hinnuleo.
3. Ophione.
4. Apro, XII.
5. Capris, & hœdis, CXVI.
6. Aſino, LXXVI.
XLIII. *Contra canis rabidi morſus.*
1. Ex vitulo, LVIII.
2. Hirco, XXXI.
3. Diverſis animalibus.
XLIV. *Contra veneficia.*
XLV. *Contra venena.*
XLVI. *Ad caput, & alopecias.*
XLVII. *Ad oculorum vitia.*
XLVIII. *Ad aurium dolores, & vitia.*
XLIX. *Ad dentium dolores.*
L. *Ad faciei vitia.*
LI. *Ad tonſillas, & ſtrumas.*
LII. *Ad cervicum dolores.*
LIII. *Ad tuſſim, & ſanguinis excreationes.*
LIV. *Ad ſtomachi dolores.*
LV. *Ad jocineris dolores.*
LVI. *Ad lumborum dolores.*
LVII. *Ad lienem ſanandum.*
LVIII. *Ad alvum.*
LIX. *Ad teneſmum, tineas, colum.*
LX. *Ad veſicam, & calculos.*
LXI. *Ad genitalium, & ſedis vitia.*
LXII. *Ad podagram & pedum dolores.*
LXIII. *Ad comitialem morbum.*
LXIV. *Ad morbum regium.*
LXV. *Ad oſſa fracta.*
LXVI. *Ad febres.*
LXVII. *Ad melancholicos, lethargicos, phthiſicos.*
LXVIII. *Ad hydropicos.*
LXIX. *Ad ignem ſacrum, & eruptiones pituitæ.*
LXX. *Ad luxata, ad duritias, & furunculos.*
LXXI. *Ad ambuſta.* De glutino taurino probando, & medicinæ ex eo VII.
LXXII. *Ad nervorum dolores, & contuſa.*
LXXIII. *Ad ſanguinem ſiſtendum.*
LXXIV. *Ad hulcera, & carcinomata.*
LXXV. *Ad ſcabiem.*
LXXVI. *Ad extrahenda quæ ſunt infixa corpori, & ad cicatrices ſanandas.*
LXXVII. *Ad muliebria mala.*
LXXVIII. *Ad infantium morbos.*
LXXIX. *Ad ſomnum & ſudorem.*
LXXX. *Ad Venerem, & ebrietatem.*
LXXXI. *Mira de animalibus.* Sunt medicinæ ex apro VII. Sue, IX. Cervo, III. Lupo, XXVII. Urſo, XXIV.

xxiv. Onagro, xii. Aſino, lxxvi. Polea, iii. Equiſero, xi. Equulei coagulo, i. Equo, xlii. Hippace, i. Bubus feris, ii. Bove, lxxxi. Tauro, liii. Vitulo, lix. Lepore, lxiv. Vulpe, xx. Mele, ii. Fele, v. Capra, cxvi. Hirco, xxxi. Hœdo, xxi.

Summa. Medicinæ, & hiſtoriæ, & obſervationes MDCLXXXII.

Ex Auctoribus.

M. Varrone, L. Piſone, Fabiano, [1] Valerio Antiate, Verrio Flacco, Catone Cenſorio, Servio Sulpicio, Licinio Macro, Celſo, Maſſurio, Sextio Nigro qui Græce ſcripſit, Bytho Dyrracheno, [2] Opilio medico, Granio medico.

Externis:

Democrito, Apollonio qui [3] *μύρωσιν*, Mileto, Artemone, Sextilio, Antæo, Homero, Theophraſto, Lyſimacho, Attalo, Xenocrate, Orpheo qui [4] Διφυεῖς, Archelao qui item, Demetrio, Sotira, Laïde, Elephantide, Salpe, Olympiade Thebana, Diotimo Thebano, Jolla, Mictone Smyrnæo, Æſchine Medico, Hippocrate, Ariſtotele, Metrodoro, [5] Icetida Medico, Heſiodo, Dalione, Cæcilio, Bione qui [6] *περὶ δυνάμεων*, Anaxilao, Juba rege.

Notæ.

1. *Valerio Antiate.*] Ex noſtra id emendatione, cum prius legeretur, *Verro, Antiate.*

2. *Opilio.*] Male prius *Ophilio* libri editi præferebant.

3. Μύρωσιν.] Pro monſtroſa voce *Myrſin*, ſic emendavimus. Vide ſyllabum auctorum.

4. Διφυεῖς.] Hactenus *Diophios* in omnibus libris. Ita, uti emendavimus, ſcribi oportere, docturi ſumus in Auctorum ſyllabo.

5. *Icetida.*] Prius *Icacida* male. In R. 1. 2. Colb. 2. *Ichatida.*

6. *Περὶ δυνάμ.* De virtutibus herbarum.

LIBRO XXIX. continentur medicinæ ex reliquis animalibus, quæ aut placida non ſunt, aut fera.

I. De origine medicinæ.
II. De Hippocrate: quando primum clinice, quando primum jatraliptice.
III. De Chryſippo, & Eraſiſtrato.
IV. De Empirice.
V. De Herophilo, & reliquis illuſtribus medicis: Quoties

MEDICIS.

Botrye, Apollodoro, Archidemo, Ariſtogene, Xenocrate, Diodoro, Chryſippo Philoſopho, Horo, Nicandro, Apollonio Pitanæo.

NOTÆ.

1. *Ariſtogene.*] Ita nos edi curavimus, ex R. 1. 2. Colb. 2. cum prius *Ariſtone* mendoſe legeretur.

LIBRO XXX. continentur medicinæ ex animalibus reliquæ.

I. De origine Magices.
II. Quando, & à quo cœperit: a quibus celebrata ſit.
III. An exercuerit eam Italia: Quando primum Senatus vetuerit hominem immolari.
IV. De Galliarum Druidis.
V. De generibus Magices.
VI. Magorum perfugia.
VII. De talpis opinio Magorum, Medicinæ v.
VIII. *Ad dentium dolores.*
IX. *Ad oris ſaporem & hulcera.*
X. *Ad faciei maculas.*
XI. *Ad vitia faucium.*
XII. *Ad anginas & ſtrumas.*
XIII. *Ad humerorum dolores.*
XIV. *Ad præcordiorum dolores.*
XV. *Ad ſtomachi dolores.*
XVI. *Ad jocineris dolores, & rejectiones ſanguinis.*
XVII. *Ad lienem.*
XVIII. *Ad lateris & lumborum dolores.*
XIX. *Ad dyſentericos.*
XX. *Ad ileon, & reliqua ventris vitia.*
XXI. *Ad calculos, & veſicam.*
XXII. *Ad ſedis, & verendorum vitia.*
XXIII. *Ad podagras, & morbos pedum.*
XXIV. *Ad mala quæ totis corporibus metuenda ſunt.*
XXV. *Ad perfrictiones.*
XXVI. *Ad paralyſin.*
XXVII. *Ad morbum comitialem.*
XXVIII. *Ad morbum regium.*
XXIX. *Ad phreneſin.*
XXX. *Ad febres.*
XXXI. *Ad hydropiſin.*
XXXII. *Ad ignem ſacrum.*
XXXIII. *Ad carbunculos.*
XXXIV. *Ad furunculos.*
XXXV. *Ad ambuſta.*
XXXVI. *Ad nervorum dolores.*
XXXVII. *Ad unguium & digitorum vitia.*
XXXVIII. *Ad ſanguinem ſiſtendum.*
XXXIX. *Ad hulcera & vulnera.*
XL. *Ad oſſa fracta.*
XLI. *Ad cicatrices, & vitiligines.*
XLII. *Ad ea quæ extrahenda ſunt corpori.*
XLIII. *Ad muliebria mala.*
XLIV. *Ad partum juvandum.*
XLV. *Ad mammas ſervandas.*
XLVI. *Ad pilos tollendos.*
XLVII. *Ad morbos infantium.*
XLVIII. *Ad ſomnos.*
XLIX. *Ad Venerem.*

L.	*Ad phthiriaſin, & alia nonnulla promiſcua.*	LII.	*Notabilia animalium.*
LI.	*Ad ebrietatem.*	LIII.	*Reliqua mirabilia.*

Summa. Medicinæ, & hiſtoriæ, & obſervationes DCCCLIV.

Ex Auctoribus:

M. Varrone, Nigidio, M. Cicerone, Sextio Nigro qui Græce ſcripſit, Licinio Macro.

Externis:

Eudoxo, Ariſtotele, Hermippo, Homero, Apione, Orpheo, Democrito, Anaxilao.

Medicis.

Botrye, Horo, Apollodoro, Menandro, [1] Archidemo, Ariſtogene, Xenocrate, Diodoro, Chryſippo, Nicandro, Apollonio Pitanæo.

Notæ.

1. *Archidemo.*] Archidemum & Ariſtogenem, tum ex R. 1. cod. tum ex indice ſuperioris libri, pro *Archimede* & *Ariſtone* hic reſtituimus.

LIBRO XXXI. continentur medicinæ ex aquatilibus.

I.	Aquarum mirabilia.	XI.	Quæ memoriam: quæ oblivionem.
II.	Aquarum differentiæ.	XII.	Quæ ſenſus ſubtilitatem: quæ tarditatem: quæ canoram vocem.
III.	Aquarum medicinæ.		
IV.	Quales fecunditatem faciant; quales inſaniæ medeantur.	XIII.	Quæ vini tædium faciant: quæ inebrient.
V.	Quales calculoſis.	XIV.	Quæ olei vicem præſtent.
VI.	Quales vulneribus.	XV.	Quæ ſalſæ, & amaræ.
VII.	Quales partum cuſtodiant.	XVI.	Quæ ſaxa egerant: quæ riſum, & ploratum faciant: quæ amorem ſanare dicantur.
VIII.	Quales vitiliginem tollant.		
IX.	Quæ colorem lanis faciant.	XVII.	Per triduum calentes hauſtu.
X.	Quæ hominibus.	XVIII.	Aquarum miracula. In

quibus omnia mergantur : in quibus nihil.
XIX. Aquæ necantes : piſces venenati.
XX. Quæ lapideæ fiant, aut lapidem faciant.
XXI. De ſalubritate aquarum.
XXII. De vitiis aquarum.
XXIII. Probatio aquarum.
XXIV. De aqua Marcia.
XXV. De aqua Virgine.
XXVI. Aquas inveniendi ratio.
XXVII. Signa aquarum.
XXVIII. Differentiæ aquarum per genera terræ.
XXIX. Ratio aquarum per tempora anni.
XXX. Aquarum ſubito naſcentium aut deſinentium obſervatio hiſtorica.
XXXI. Ratio aquæ ducendæ.
XXXII. Quomodo medicatis utendum.
XXXIII. Item marinis. Quid proſit navigatio.
XXXIV. Quomodo marina aqua in mediterraneo fieri poſſit.
XXXV. Quomodo thalaſſomeli.
XXXVI. Quomodo hydromeli.
XXXVII. Remedium contra peregrinas aquas.
XXXVIII. Ex muſco, medecinæ VI. Medicinæ ex arenis.
XXXIX. De ſalis generibus, & confecturis, & medicinis, obſervationes CCIV.
XL. De muria.
XLI. De ſalis auctoritate, hiſtorica CXX.
XLII. Flos ſalis, XX. Salſugo, II.
XLIII. De garo, XV.
XLIV. De alece, VIII.
XLV. De natura ſalis : de ſpuma ſalis.
XLVI. De nitri generibus, & confecturis, & medicinis, obſervationes CCXXI.
XLVII. De ſpongiis, medicinæ, & obſervationes XCII.

Summa. Medicinæ, & hiſtoriæ, & obſervationes DCCCCXXIV.

Ex Auctoribus:

M. Varrone, Caſſio Parmenſe, Cicerone, [1] Muciano, [2] Cælio, Celſo, Trogo, Ovidio, Polybio, Sornatio.

Externis:

Callimacho, [3] Cteſia, Eudico, Theophraſto, Eudoxo, Theo-

Notæ.

1. *Muciano.*] Laudatur is a Plinio ſect. 13. libri hujus. Quare perperam libri hactenus editi *Mutio* legunt.

2. *Cælio.*] In editis, *Cornelio Celſo.* At R. 1. 2. Colb. 2. *Cælio, Celſo* : quæ lectio ſincera eſt. Cælius libri hujus ſect. 18. citatur à Plinio.

3. *Cteſia*] Uterque codex Regius, *Callimacho, Caſilio, Cteſia.*

pompo, [4] Polyclyto, Juba, Lyco, Apione, Epigene, Pelope, Apelle, Democrito, Thraſyllo, Nicandro, Menandro [5] comœdo, Attalo, [6] Salluſtio Dionyſio, Andrea, Nicerato, Hippocrate, Anaxilao.

Notæ.

Polyclyto.] An *Polycrito* potius? Vide quæ dicturi ſumus in Auctorum ſyllabo.
5. *Comœdo.*] Ita exemplaria MSſ. ante laudata. Libri editi, *comico*.
6. *Salluſtio Dionyſio*] Hæc duo nomina conjunctim legenda ſunt, quæ prius erant in libris editis perperam divulſa & diſtracta.

LIBRO XXXII. continentur medicinæ ex aquatilibus.

I. De echeneïde.
II. De torpedine, VII.
III. De lepore marino, V.
IV. Mirabilia Rubri maris.
V. De ingeniis piſcium.
VI. Proprietates piſcium mirabiles.
VII. Ubi edant e manu.
VIII. Ubi vocem agnoſcant, & ubi reſponſa dentur ex piſcibus.
IX. Ubi amari ſint piſces, ubi ſalſi, ubi dulces.
X. Quando marini piſces in uſu primum eſſe cœperunt. Numæ regis conſtitutio de piſcibus.
XI. De curalio, medicinæ & obſervationes XLIV.
XII. Eſſe & locorum ſympathiam, & antipathiam, & de diſcordia inter ſe marinorum. De galeo, mullo, & paſtinaca.
XIII. De his quibus in terra & in aqua victus eſt. De caſtoreis, medicinæ & obſervationes LVI.
XIV. De teſtudine, medic. VII. Obſervationes LXVI.
XV. *Remedia ex aquatilibus in morbos digeſta.*
XVI. *Contra venena, & veneficia.*
1. Ex aurata.
2. Ex ſtella marina.
XVII. *Contra ſerpentium ictus, & canum morſus, & venenata.*
1. Ex dracone marino.
2. Ex ſalſamentis.
3. Ex ſardis.
4. Ex cybio.
5. XVIII. Rana marina.
6. Fluviatilis.
7. Rana rubeta. Obſervationes circa eas, XXXV.
8. XIX. Enhydris, VI.
9. Cancri fluviatiles, VII.
10. Cochleæ fluviatiles, VII.
11. Porcelli, ſive porci.
12. XX. Vitulus marinus.

13. Muræna.
14. Echini.
15. XXI. Oſtreorum genera, & obſervationes, ac medicinæ IX.
16. XXII. Alga marina, II.
XXIII. *Ad alopecias, & capillos & capitis hulcera.*
1. Hippocampus.
2. Mus marinus.
3. Scorpio marinus.
4. Sanguiſugæ.
5. Murices.
6. Conchylia, &c.
XXIV. *Ad oculos, & palpebras.* 1. Piſcium adeps. 2. Callionymus. 3. Coracini fel. 4. Sepiæ. 5. Ichthyocolla, &c.
XXV. *Ad aurium vitia.* 1. Batia. 2. Bacchus, ſive myxon. 3. Marini pediculi, &c.
XXVI. *Ad dentium dolores.* 1. Canicula, &c.
XXVII. *Ad lichenas, & faciei maculas.* 1. Delphinus. 2. Colytia, ſive corytia. 3. Halcyoneum. 4. Thynnus, &c.
XXVIII. *Ad ſtrumas, parotidas, anginas, & faucium vitia.* 1. Mænæ. 2. Scolopendra. 3. Saurus. 4. Conchæ. 5. Silurus, &c.
XXIX. Ad tuſſim, & pectoris vitia.
XXX. *Ad jocineris, & lateris dolores.* 1. Strombus, ſive concha longa. 2. Tethea, &c.
XXXI. *Ad alvi vitia.* 1. Olus marinum. 2. Myaces. 3. Mituli. 4. Pelorides. 5. Seriphium. 6. Mænæ. 7. Erythinus, &c.
XXXII. *Ad lienem, calculos, ac veſicæ vitia.* 1. Solea piſcis, 2. Rhombus. 3. Blendea. 4. Urtica marina. 5. Pulmo marinus. 6. Onyches, &c.
XXXIII. *Ad enterocelas, & ſedis vitia.* 1. Ex colubro aquatico. 2. Ex hydro. 3. Mugile. 4. Pelamide, &c.
XXXIV. *Ad panos, & verendorum vitia.* 1. Sciæna. 2. Percæ. 3. Squatinæ 4. Smarides, &c.
XXXV. *Ad urinæ incontinentiam.* 1. Ophidion, &c.
XXXVI *Ad podagras, & pedum dolores.* 1. Ex fibro, 2. Bryon, &c.
XXXVII. *Ad comitiales.*
XXXVIII. *Ad febres.* 1. Ex aſello piſce. 2. Ex pagro. 3. Ex balæna, &c.
XXXIX. *Ad lethargicos, cachecticos, hydropicos.*
XL. *Ad ambuſta, & ignes ſacros.*

XLI. *Ad nervorum vitia.*
XLII. *Ad ſiſtendum ſanguinem, & ad extrahendum.* 1. Ex polypo. 2. Ex ſanguiſugis, &c.
XLIII. *Ad extrahenda corpori inhærentia.*
XLIV. *Ad hulcera, carcinomata, & carbunculos.*
XLV. *Ad verrucas, & unguium ſcabritiem.* 1. Ex glano, &c.
XLVI. *Ad mulierum morbos.* 1. Ex glauciſco, &c.
XLVII. *Ad pilos tollendos, pſilothra.*
XLVIII. *Ad infantium morbos.*
XLIX. *Ad ebrietatem arcendam.* 1. Rubellio. 2. Anguilla. 3. Uva marina.
L. *Ad Venerem inhibendam, vel concitandam.* 1. Hippopotamia. 2. Dens crocodili, &c.
LI. *Ad animalium morbos.*
LII. *De reliquis aquatilibus.* Adarca, ſive calamochnus. Calamus. *Sepiæ atramentum*, &c.
LIII. Animalium omnium in mari viventium nomina CLXXVI.
LIV. *Apud Ovidium poſita nomina.*
LV. Piſces a nullo auctore nominati:

Summa. Medicinæ, & hiſtoriæ, & obſervationes DCCCCXC.

Ex Auctoribus:

Licinio Macro, Trebio Nigro, Sextio Nigro qui Græce ſcripſit, Ovidio Poëta, Caſſio Hemina, Mæcenate, L. Atteio.

Externis:

Juba, Andrea, Salpe, Apione, Pelope, Apelle Thaſio, Thraſyllo, Nicandro.

LIBRO XXXIII. continentur metallorum naturæ.

I. *De metallis.*
II. De auro.
III. Quæ prima commendatio ejus.
IV. De anulorum aureorum origine.
V. De modo auri apud antiquos.
VI. De jure anulorum aureorum.
VII. De decuriis Judicum.
VIII. De equeſtri ordine.
IX. Quoties nomen equeſtris ordinis immutatum.
X. De donis militaribus, aureis, & argenteis.
XI. Quando primum corona aurea data.

XII.

XII. De reliquo uſu auri feminarum.
XIII. De nummo aureo. Quando primum ſignatum eſt aurum & argentum. Antequam ea ſignarentur, quis mos in ære: & quæ prima maxima pecunia primo cenſu. Quoties & quibus temporibus auctoritas æreis nummis ſignatis.
XIV. Æſtimatio de cupiditate auri.
XV. Qui plurimum auri & argenti poſſederint.
XVI. Quando primum argenti apparatus in arena. Quando in ſcena.
XVII. Quibus temporibus plurimum in ærario Populi Rom. auri & argenti fuerit.
XVIII. Quando primum lacunaria inaurata.
XIX. Quibus de cauſis præcipua auctoritas auro.
XX. Ratio inaurandi.
XXI. De inveniendo auro.
XXII. De auripigmento.
XXIII. De electro.
XXIV. Primæ aureæ ſtatuæ.
XXV. Medicinæ ex auro, VIII.
XXVI. De chryſocolla.
XXVII. Ratio ejus in picturis.
XXVIII. Ex chryſocolla, medicinæ VI.
XXIX. De aurificum chryſocolla, ſive ſaterna.
XXX. Mirabilia naturæ, glutinandis inter ſe, & perficiendis metallicis rebus.
XXXI. De argento.
XXXII. De argento vivo.
XXXIII. De ſtimi, ſive ſtibi, ſive alabaſtro, ſive lithaſi, ſive larbaſo, ſive platyophthalmo.
XXXIV. Ex eo medicinæ VII.
XXXV. De ſcoria argenti. Medicinæ ex ea.
XXXVI. De minio. Quam religioſum apud antiquos fuerit.
XXXVII. De inventione ejus, & origine.
XXXVIII. De cinnabari.
XXXIX. Ratio cinnabaris, & minii in picturis.
XL. Genera minii.
XLI. De hydrargyro.
XLII. De argento inaurando.
XLIII. De coticulis aurariis.
XLIV. Argenti genera, & experimenta.
XLV. De ſpeculis.
XLVI. De Ægyptio argento.
XLVII. De immodica pecunia: Quorum maximæ opes fuerint.
XLVIII. Quando primum populus Rom. ſtipem ſparſerit.
XLIX. De luxuria in vaſis argenteis.
L. Frugalitatis antiquæ in argento exempla.
LI. Quando primum in lectis argentum additum.
LII. Quando lances immodicæ factæ. Quando primum tympana facta.
LIII. Immodica argenti pecunia.

LIV. De ſtatuis argenti.
LV. Nobilitates operum, & artificum in argento.
LVI. De ſile, & qui primi ſile pinxerint, & qua ratione.
LVII. De cæruleo.
LVIII. Medicinæ ex cæruleo.

Summa. Medicinæ, & hiſtoriæ, & obſervationes MCXXV.

Ex Auctoribus:

[1] L. Piſone, Antiate, Verrio, M. Varrone, Corn. Nepote, Meſſala, Junio Gracchano, Attico Pomponio, Muciano, Calvo Licinio, Corn. Nepote, Boccho, Fetiale, Feneſtella, Valerio Maximo, Julio Baſſo qui de medicina Græce ſcripſit, Sextio Nigro qui item, Marſo poëta.

Externis:

Democrito, Theophraſto, Juba, Timæo hiſtorico qui de medicina metallica fecit, Heraclide, Andrea, [2] Diagora, Botrye, Archidemo, Dionyſio, Ariſtogene, Democle, Mneſide, Attalo medico, Xenocrate item, Theomneſto, Nymphodoro, Jolla, Apollodoro, Paſitele qui mirabilia opera ſcripſit, Antigono qui de toreutice, Menæchmo qui item, Xenocrate qui item, Duride qui item, Menandro qui de toreutis, Heliodoro qui de Athenienſium anathematis, Metrodoro Scepſio.

Notæ.

1. Totum hunc auctorum indicem ex MSS. refinximus, præſertim ex Regio 2.

2. *Diagora.*] In editis vulgo, *Diagora Botryenſe*, mendoſe.

LIBRO XXXIV. continentur æris metalla.

I. Æris metalla.
II. Genera æris.
III. Quæ Corinthia.
IV. Quæ Deliaca.
V. Quæ Æginetica.
VI. De candelabris.
VII. De templorum ornamentis ex ære.
VIII. De triclinis æreis.
IX. Quod primum Dei ſimulacrum Romæ ex ære factum. De origine ſtatuarum, & honore.
X. Statuarum genera & figuræ.
XI. Quibus primum publice poſitæ: quibus primum in columna: quando roſtra.
XII. Quibus externis Romæ publice poſitæ.
XIII. Quæ prima Romæ ſtatua

equeſtris poſita publice, & quibus Romæ mulieribus in publico poſitæ.

XIV. Quando omnes privatim, & publice ſtatuæ ex publico ſublatæ.

XV. Quæ prima ab externis publice poſita.

XVI. Fuiſſe antiquitus in Italia ſtatuarios.

XVII. De pretiis ſignorum immodicis.

XVIII. De coloſſis in Urbe celeberrimis.

XIX. Nobilitates ex ære operum, & artificum, CCCLXVI.

XX. Differentiæ æris, & mixturæ. De pyropo. De Campano ære.

XXI. De ſervando ære.

XXII. De cadmia.

XXIII. Medicinæ ex ea, XV.

XXIV. De ſcoria æris:

XXV. De ſtomomate æris: Medicinæ ex his XLVII.

XXVI. Ærugo. Medicinæ ex ea, XVII.

XXVII. Hieracium.

XXVIII. Scolex æris: medicinæ ex eo, XVII.

XXIX. De chalciti. Medicinæ ex ea, VII.

XXX. Sory. Medicinæ ex eo XIII.

XXXI. Miſy. Medicinæ ex eo XIV.

XXXII. Chalcanthum, ſive atramentum ſutorium. Medicinæ ex eo XVI.

XXXIII. Pompholyx.

XXXIV. Spodium: Medicinæ ex his, VI.

XXXV. Antiſpodii genera XV.

XXXVI. Spegma.

XXXVII. De diphryge.

XXXVIII. De triente Servilio.

XXXIX. De ferri metallis.

XL. Simulacra ex ferro. Cælaturæ ex ferro.

XLI. Differentiæ ferri, & temperatura.

XLII. De ferro quod vivum appellant.

XLIII. Rubiginis remedia.

XLIV. Medicinæ ex ferro, IX.

XLV. Medicinæ ex rubigine, V.

XLVI. Medicinæ ex ſquama ferri, XVII. Hygremplaſtrum.

XLVII. De plumbi metallis: De plumbo albo: de nigri origine duplici.

XLVIII. De ſtanno: de argentario.

XLIX. De plumbo nigro.

L. Ex plumbo, medicinæ XV.

LI. Ex ſcoria plumbi, Medicinæ, XVI.

LII. Spodium ex plumbo.

LIII. De molybdæna. Medicinæ ex ea XV.

LIV. De pſimmythio, ſive ceruſſa, medicinæ VI.

LV. Sandaracha. Medicinæ ex ea XI. Arſenicum.

Summa. Medicinæ, & hiſtoriæ, & obſervationes DCCCCLV.

Ex Auctoribus:

Iiſdem, quibus anteriore libro.

LIBRO XXXV. continetur de pictura & coloribus.

I. Honos picturæ.
II. Honos imaginum.
III. Quando primum clypei imaginum inſtituti : & quando primum in publico poſiti.
IV. Quando in domibus.
V. De picturæ initiis : De monochromatis picturis : De primis pictoribus.
VI. Antiquitas picturarum in Italia.
VII. De pictoribus Romanis.
VIII. Quando primum externis picturis dignitas Romæ.
IX. Quando primum dignitas picturæ, & quibus publice Romæ.
X. Qui victorias ſuas pictas propoſuerunt.
XI. Ratio pingendi.
XII. De coloribus nativis, & de coloribus factitiis, & de pigmentis, præter metallica.
XIII. De ſinopide : medicinæ ex ea XI.
XIV. De rubrica : De terra Lemnia. Medic. ex ea IX.
XV. De Ægyptia terra.
XVI. De ochra.
XVII. Leucophorum.
XVIII. Paratonium.
XIX. Melinum. Med. ex eo VI.
XX. Ceruſſa uſta.
XXI. Eretria terra. Medic. ex ea VI.
XXII. Sandaracha.
XXIII. Sandyx.
XXIV. Syricum.
XXV. Atramentum.
XXVI. Purpuriſſum.
XXVII. Indicum : medicinæ ex eo IV.
XXVIII. Armenium : medic. ex eo I.
XXIX. Viride Appianum.
XXX. Anulare.
XXXI. Qui colores udo non inducantur.
XXXII. Quibus coloribus antiqui pinxerint.
XXXIII. Quando primum gladiatorum pugnæ, & picturæ propoſitæ ſint.
XXXIV. De ætate picturæ : Nobilitates operum, & artificum in pictura, CCCV.
XXXV. Picturæ primum certamen.
XXXVI. Qui penicillo pinxerint, & quæ quis primus invenerit in pictura, & quid difficillimum in ea.
XXXVII. De generibus picturæ.
XXXVIII. De avium cantu compeſcendo.
XXXIX. Qui encauſto & penicillo pinxerint.
XL. Quis primus lacunaria pinxerit : quando primum cameræ pictæ. Pretia mirabilia picturarum.
XLI. De encauſto.
XLII. *De veſtium pictura.*
XLIII. Plaſtices primi inventores.

XLIV. Quis primum ex facie, & de ſignis, imaginem expreſſerit.
XLV. Nobilitates artificum in plaſtice.
XLVI. De figlinis operibus.
XLVII. Terræ varietates: De pulvere Puteolano: Quæ in lapidem vertitur.
XLVIII. De parietibus formaceis.
XLIX. De lateritiis, & de laterum ratione.
L. De ſulphure, & generibus ejus: medicinæ XIV.
LI. De bitumine, & generibus ejus: medicinæ XXVII.
LII. De alumine, & generibus ejus: medicinæ XXXIX.
LIII. De terra Samia: medic. ex ea III.
LIV. Eretriæ terræ genera.
LV. De terra ad medicinas lavanda.
LVI. De Chia terra: medicinæ ex ea III. De Selinuſia: medicinæ ex ea III. De pnigitide: medicinæ ex ea IX. De ampelitide: medicinæ ex ea IV.
LVII. Cretæ ad veſtium uſus. Cimolia: medicinæ ex ea VIII. Sarda: Umbrica: ſaxum.
LVIII. Argentaria. Qua liberti præpotentes notati.
LIX. Terra Galata, Clupea, Balearica, Ebuſitana. Medicinæ ex his, IV.

Summa. Medicinæ, & hiſtoriæ, & obſervationes, DCCCCLVI.

Ex Auctoribus:

Meſſala oratore, Meſſala ſene, Feneſtella, Attico, Verrio, M. Varrone, Corn. Nepote, Decio Eculeone, Muciano, Meliſſo, Vitruvio, Caſſio Severo Longulano, Fabio Veſtale qui de pictura ſcripſit.

Externis:

Paſitele, Apelle, Melanthio, Aſclepiodoro, Euphranore, Parrhaſio, Heliodoro qui ἀναθήματα ſcripſit Athenis, Metrodoro qui de architectonice ſcripſit, Democrito, Theophraſto, Apione Grammatico qui de metallica diſciplina ſcripſit, Nymphodoro, Andrea, Heraclide, Jolla, Apollodoro, Diagora, Botrye, Archidemo, Dionyſio, Ariſtogene, [1] Democle, Mneſide, Xenocrate Zenonis, Theomneſto.

Notæ.

1. *Democle.*] Olim *Demane*, *Mneſicle*, mendoſe. Conſtat emendatio ex ſuperiorum librorum indice.

LIBRO XXXVI. continetur lapidum natura.

I. LUxuria in marmoribus.
II. Quis primum in publicis operibus marmor

oſtenderit.
III. Quis primus peregrino marmore columnas Romæ habuerit.
IV. Qui primum laudati in marmore ſcalpendo, & quibus temporibus. Nobilitates operum, & artificum in marmoribus, CCXXV.
V. Quando primum marmorum in ædificiis uſus.
VI. Qui primi marmora ſecuerint, & quando.
VII. Qui primus Romæ cruſtaverit parietes.
VIII. Quibus ætatibus quæque marmora in uſu Romæ venerint.
IX. Ratio ſecandi marmora. De arenis quibus ſecantur.
X. De Naxio: de Armenio.
XI. De Alexandrinis marmoribus.
XII. De onyche, de alabaſtrite. Medicinæ ex his, VI.
XIII. De Lygdino: Corallico: Alabandico: Thebaïco: Syenite.
XIV. De obeliſcis.
XV. De eo qui pro gnomone in campo Martio.
XVI. Opera mirabilia in iis terris. Pyramides.
XVII. Sphinx Ægyptia.
XVIII. Pharos.
XIX. Labyrinthi.
XX. Penſiles horti: penſile oppidum.
XXI. De templo Epheſiæ Dianæ.
XXII. Aliorum templorum admirabilia.
XXIII. De lapide fugitivo. Echo ſepties reſonans Cyzici. Sine clavo ædificia: & Romæ.
XXIV. Romæ operum miracula XVIII.
XXV. De magnete lapide, medic. VI.
XXVI. Scyrius lapis.
XXVII. De ſarcophago, medic. X.
XXVIII. De chernite, de poro.
XXIX. De lapidibus oſſeis: de palmatis: de Tænariis: de nigris marmoribus.
XXX. De molaribus lapidibus. Pyrites: medic. ex eo VII.
XXXI. Oſtracites: medic. ex eo II.
XXXII. Gæodes: medic. ex eo III.
XXXIII. Melitites: medic. ex eo VI.
XXXIV. Gagates: medic. ex eo VI.
XXXV. Spongites: medic. ex eo VI.
XXXVI. Phrygius.
XXXVII. Hæmatites. medic. ex eo V. Schiſtos. medicinæ ex eo VII.
XXXVIII. *Æthiopicus*. Androdamas, medic. ex eo II. Arabicus: Miltites, ſive elatites. Anthracites.
XXXIX. Aëtites. Taphiuſius. Callimus.
XL. Samius. Medicinæ ex eo VIII.
XLI. Arabus. Medicinæ ex eo II.

Digitized by Google

XLII. De pumice: medic. ex eo IX.
XLIII. De mortariis medicinalibus, & aliis. Eteſius lapis, Thebaïcus, chalazius.
XLIV. Siphnius. Lapides molles.
XLV. Lapis ſpecularis.
XLVI. Phengites.
XLVII. De cotibus.
XLVIII. De tophis.
XLIX. De ſilicum naturis.
L. De reliquis ad ſtructuras lapidibus.
LI. Genera ſtructuræ.
LII. De ciſternis.
LIII. De calce.
LIV. Arenæ genera. Arenæ & calcis mixturæ.
LV. Vitia ſtructuræ. De tectoriis.
LVI. De columnis. Genera columnarum.
LVII. Medicinæ ex calce V.
LVIII. De maltha.
LIX. De gypſo.
LX. De pavimentis: de aſaroto œco.
LXI. Quando primum pavimentum Romæ.
LXII. De ſubdialibus pavimentis.
LXIII. Græcanica pavimenta.
LXIV. Quando primum lithoſtrotum: Quando primum cameræ vitreæ.
LXV. Origo vitri.
LXVI. Genera ejus & ratio faciendi.
LXVII. De Obſidianis.
LXVIII. Miracula ignium.
LXIX. Ex igni & cinere, medic. III.
LXX. Prodigia foci.

Summa. Medicinæ, & hiſtoriæ, & obſervationes DXXIII.

Ex Auctoribus:

M. Varrone, Cælio, Galba, C. Ictio, Muciano, Nepote Cornelio, L. Piſone, Tuberone, Seneca, Fabio Veſtale, Annio Fœtiale, Fabiano, Catone Cenſorio, Vitruvio.

Externis:

Theophraſto, [1] Paſitele, Juba rege, Nicandro, Sotaco, Sudine, Alexandro Polyhiſtore, Apione, Pliſtonico, Duride, Herodoto, Euhemero, Ariſtagora, Dionyſio, Artemidoro, [2] Butorida, Antiſthene, [3] Demetrio, Demotele, Lycea.

Notæ.

1. *Paſitele.*] Ita nos correximus ex R. 1. 2. Colb. 2. & ex ſect. 4. num. 12. libri hujus. Antea *Praxitele* legebatur.

2. *Butorida.*] Ex iiſdem codd. & ſect. 37. libri hujus, pro Bucorida.

3. *Demetrio.*] Ita codices antea laudati: non ut eſt in editis, *Democrito.* Stabilitur hæc emendatio ex ſect. 17. libri hujus.

LIBRO XXXVII. gemmæ continentur.

I. Origo gemmarum.
II. De Polycratis tyranni gemma.
III. De Pyrrhi gemmis.
IV. Qui ſcalptores optimi. Nobilitates ſcalpturæ.
V. Quæ prima Romæ dactyliotheca.
VI. Gemmæ in Pompeii M. triumpho tranſlatæ.
VII. Quando primum inventa murrhina. Luxuria circa ea.
VIII. Natura murrhinorum.
IX. Natura cryſtalli, medicinæ ex ea.
X. Luxuria in cryſtallo.
XI. De ſuccino: Qui inventi ſunt auctores de eo.
XII. Genera ſuccinorum, VI. Medicinæ ex his.
XIII. Lyngurium, medic. II.
XIV. De gemmis per genera colorum principalium.
XV. Genera adamantis VI. medic. II.
XVI. De ſmaragdis.
XVII. Genera eorum XII.
XVIII. Vitia eorum.
XIX. Tanos. Chalcoſmaragdos.
XX. De beryllis : genera eorum VIII. Vitia eorum.
XXI. De opalis : genera eorum VII.
XXII. Vitia & experimenta eorum.
XXIII. De ſardonyche.
XXIV. De onyche : genera ejus.
XXV. De carbunculis : genera eorum XII.
XXVI. Vitia eorum, & experimenta.
XXVII. Anthracitis.
XXVIII. Sandraſtos, ſive ſandareſus.
XXIX. Lychnites. Genera ejus IV.
XXX. Carchedonius.
XXXI. Sarda : genera ejus V.
XXXII. De topazio : genera ejus II.
XXXIII. De callaïna.
XXXIV. De praſio : genera ejus III.
XXXV. Nilion.
XXXVI. Molochites.
XXXVII. De jaſpide : genera ejus XIV. Vitia eorum.
XXXVIII. De cyano : genera ejus.
XXXIX. Sapphiros.
XL. Amethyſtus. Genera ejus V.
XLI. Hyacinthus.
XLII. Chryſolithus: genera ejus VII.
XLIII. De chryſelectro.
XLIV. Leucochryſos : genera ejus IV.
XLV. Melichryſi : Xanthi.
XLVI. Pæderos, ſive ſagenon, ſive Tenites.
XLVII. Aſteria.
XLVIII. Aſtrios.
XLIX. Aſtroïtes.
L. Aſtrobolon.
LI. Ceraunia : genera ejus IV. Betuli.
LII. Iris : genera ejus II.
LIII. Lepor.
LIV. De gemmis litterarum ordine. 1. Achates. 2. Acopos : medicinæ ex ea.

ea. 3. Alabaſtrites: medicinæ ex ea. 4. Alectoriæ. 5. Androdamas. Argyrodamas. 6. Antipathes. 7. Arabica. 8. Aromatites. 9. Aſbeſtos. 10. Aſpiſatis. 11. Atizone. 12. Augitis. 13. Aphidane, ſive chryſocolla. 14. Aphrodiſiaca. 15. Apſyctos. 16. Ægypulla. (*In R.* 2. Agiſtilla.)

LV. 1. Balanitæ. 2. Batrachites. 3. Baptes. 4. Beli oculus. 5. Belus. 6. Baroptenus, ſive Baripe. 7. Botryïtes. 8. Boſtrychites. 9. Bucardia. 10. Bronte. 11. Bolœ.

LVI. 1. Cadmitis. (*In R.* 2. Calamitis.) 2. Callais. 3. Capnitis. 4. Cappadocia. 5. Callaïca. 6. Catochitis. 7. Catopyritis. 8. Cepitis, ſive cepolatitis. 9. Ceramitis. 10. Cinædiæ. 11. Ceritis. 12. Circos. 13. Corſoïdes. 14. Coralloachates. 15. Corallis 16. Crateritis. 17. Crocallis. 18. Cytis. 19. Chalcophonos. 20. Chelidoniæ. 21. Chelonia. 22. Chelonitis. 23. Chloritis. 24. Choaſpitis. 25. Chryſolampis. 26. Chryſopis. 27. Cepionides. (*In R.* 2. Ceponides.)

LVII. 1. Daphnia. 2. Diaduchos. 3. Diphyes. 4. Dionyſias. 5. Dracontites.

LVIII. 1. Encardia, ſive ariſte. 2. Enorchis. 3. Exebenus. 4. Eriſtalis. (*In R.* 1. Eryſtallis.) 5. Erotillos, ſive amphicome, ſive hieromnemon. 6. Eumeces. 7. Eumithres. 8. Eupetalos. 9. Euneus. 10. Eurotias. 11. Euſebes. 12. Epimelas.

LIX. 1. Galaxias. 2. Galactites, ſive leucogæus, ſive leucographias, ſive ſynophitis. 3. Gallaïca. 4. Gaſſidiana. 5. Gloſſopetra. 6. Gorgonia. 7. Goniæa.

LX. 1. Heliotropion. 2. Hephæſtitis. 3. Hermuredian. (*In R.* 2. Hermeodes: *forte, Herminodes.*) 4. Hexecontalithos. 5. Hieracitis. 6. Hammitis. 7. Hammonis cornu. 8. Hormiſion. 9. Hyæniæ.

LXI. 1. Idæi dactyli. 2. Icterias. 3. Jovis gemma. 4. Indica. 5. Jon.

LXII. 1. Lepidotis. 2. Leſbias. 3. Leucophthalmos. 4. Leucopœcilos. 5. Libanochrus. 6. Limoniatis. 7. Lipare. 8. Lyſimachos. 8. Leucochryſos.

LXIII. 1. Memnonia. 2. Medea. 3. Meconitis. 4. Mithrax. 5. Morochites. 6. Morion, ſive pramnium, ſive Alexandrinum. 7. Myrrhitis.

8. Myrmecias. 9. Myrſinitis. 10. Meſoleucos. 11. Meſomelas.

LXIV. 1. Naſamonitis. 2. Nebritis. 3. Nympharena.

LXV. 1. Olea. 2. Ombria, ſive notia. 3. Oritis, ſive ſideritis. 4. Oſtracias, ſive oſtracitis. 5. Ophicardelos. 6. Obſidiana.

LXVI. 1. Panchrus. 2. Pangonius. 3. Paneros, ſive pæderaſtos. 4. Ponticarum genera IV. 5. Phloginos, ſive chryſitis. 6. Phœnicitis. 7. Phycitis. 8. Perileucos. 9. Pæantides, ſive gæanides.

LXVII. 1. Solis gemma. 2. Sagda. 3. Samothracia. 4. Sauritis. 5. Sarcitis. 6. Selenitis. 7. Sideritis. 8. Sideropœcilos. 9. Spongitis. 10. Synodontitis. 11. Syrtitis. 12. Syringitis.

LXVIII. 1. *Trichrus*. 2. *Telirrhizos*. 3. Telicardios, ſive muchul. 4. Thracia, genera III. 5. *Tephritis*. 6. Tecolithos.

LXIX. 1. Veneris crines. 2. *Veientana*.

LXX. 1. *Zanthene*. 2. *Zmilampis*. 3. Zoramea: (*In R.* 2. Zoroniſceos.)

LXXI. De gemmis, quæ a membris corporis habent nomina. Hepatitis. *Steatitis*. Adaduenepros. Adaduophthalmos. Adaduoſoculus. Triophthalmos.

LXXII. De gemmis quæ ab animalibus habent nomina. Carcina, echitis, ſcorpitis, ſcaritis, triglitis, ægophthalmos, geranitis, aëtitis, myrmecitis, cantharias, lycopthalmos, taos.

LXXIII. *Quæ a ceteris rebus.* Ammochryſos, cenchritis, dryïtis, ciſſitis, narciſſitis, cyamea, pyren, chalazias, pyritis, polyzonos, aſtrapia, polytrichos, leontios, pardalios, melichrus, melichloros, polias, ſpartopolia, rhoditis, melitis, chalcitis, ſycitis, ſorſocitis, gemitis, ananchitis, ſynochitis, dendritis, &c.

LXXIV. De gemmis repente novis, ac ſine nominibus: cochlides.

LXXV. De figuris gemmarum.

LXXVI. Ratio probandarum.

LXXVII. Comparatio naturæ per terras. Laus Italiæ & Hiſpaniæ.

Summa. Res, & hiſtoriæ, & obſervationes MCCC.

Ex Auctoribus.

M. Varrone, Actis triumphorum; Mæcenate, Jaccho, Corn. Boccho.

EXTERNIS:

Juba rege, Xenocrate Zenonis, Sudine, Æſchylo, Philoxeno, Euripide, Nicandro, Satyro, Theophraſto, Charete, [1] Philemone, Demoſtrato, Zenothemi, Metrodoro, Sotaco, Pythea, Timæo Siculo, Nicia, Theochreſto, Aſaruba, Mnaſea, Theomene, Cteſia, Mithridate, Sophocle, Archelao rege, Calliſtrato, Democrito, Iſmenia, [2] Olympico, Alexandro Polyhiſtore, Apione, Horo, Zoroaſtre, [3] Zachalia.

NOTÆ.

1. *Philemone.*] Ex ſect. XI. 23. & 51. hujus libri, reſcripſimus *Philemone*, *Demoſtrato*, *Zenothemi* : pro *Philemene*, *Democrate*, *Xenotimo*. In Regio cod. 1. *Demoſtrato* legitur, & ſect. XI. ac 23. hujus libri.

2. *Olympico.*] Forte, *Olympiaco.* Vide Auctorum ſyllabum.

3. *Zachalia.*] Ita ſcribitur ſect. 60. num. 10. libri hujus. In indice hactenus edito, *Zachalia* perperam.

INDEX AUCTORUM,

Qui vel in ſuperiore Indice, vel toto deinceps opere, a Plinio appellantur.

A

ACcius, ſive, ut alii malunt, **Attius**: Utramque ſcripturam approbant inſcriptiones veteres apud Gruterum. Prænomen ei Lucius fuit. Floruit Olymp. CLX. anno V. C. DCXV. belli Numantini temporibus. Tragœdiarum ſcriptor haud ignobilis. Pacuvio ſeni, ipſe 50. annis junior, ſua ſcripta Tarenti recitavit. Laudatur Accius in Pragmaticis à Gellio lib. 20. cap. 3. p. 1110. quod opus illud ipſum eſt, quod a Plinio Praxidicum appellatur, tum in Indice l. 18. tum ſect. 55. ejuſdem libri. Scripſit & annales carmine, quorum Macrobius meminit l. 1. Saturn. c. 7. p. 221. Horum librum XXVII. citat Feſtus, verbo *Metelli*.

Accius Plautus. Vide **Plautus**.

Acta Triumphorum. Videntur eſſe eæ Tabulæ Conſulares & Triumphales, quarum fragmenta exſtant apud Onuphrium Panvinium. Auctorem illarum ſunt qui Verrium Flaccum putent, de quo nos inferius: etſi ille Tiberii principatu obiit.

Acta Populi Rom. *Libro* VIII. ſect 61. Acta Senatus laudat Sueton. in Auguſto, c. 5. Acta publica, in Caligula, c. 8.

Acta temporum Augusti. *Libro* 7. ſect. XI.

Adimantus. Ἀδείμαντος Straboni l. 13. p. 589. Patria Lampſacenus.

Ælius Stilo. Hominem doctum, & Varronis Magiſtrum appellat hunc Gellius l. 16. c. 8. p. 883. & Soſipater l. 1. p. 64. Eum Cicero adoleſcens audivit. Prænomen ei Lucius fuit: cognomen duplex, teſte Suetonio l. de Illuſtr. Gramm. c. 3. p. 119. Nam & *Præconius*, quod pater ejus præconium fecerat, hoc eſt, præco fuerat, vocabatur: & *Stilo* ſive *Stylo*, quod orationes nobiliſſimo cuique ſcribere ſolebat. Meminit utriuſque cognominis Plinius l. 33. ſect. 4. Paſſim a Feſto citatur.

Ælius. In Indice libri 14. & 15. & l. 14. ſect. 15. tres Juriſconſulti ſimul a Plinio memorantur, Scævola, Ælius, Atteïus Capito: quorum meminit Pomponius, Dig. 1. tit. de origine juris. Sextus Ælius hic vocatur. Scripſit Commentarios Juris civilis, de quibus Cicero l. 1. de Orat. p. 332. Enniano præconio celebratur:

Egregie cordatus homo Catus Ælius' Sextus.

Conſul fuit cum T. Quintio Flaminio, anno V. C. DLVI. Laudatur a Plinio lib. 9. ſect. 59.

Æmilius Macer. Veronenſis poëta appellatur ab Hieronymo in Chron. Olymp. 191. an. 1. quo eum obiiſſe ait. Fuiſſe grandiorem ævo, quam Ovidium, ex ipſo Ovidio diſcimus, l. 4. Triſt. eleg. 10. v. 43.

Sæpe ſuas volucres legit mihi grandior ævo,
Quæque nocet ſerpens, quæ juvet herba, Macer.

by Google

Unde & quæ ſcripſerit, intelligimus. Opus de volucribus, ὀρνιθογονία appellabatur. Meminit Diomedes l. 1. p. 371. qui ὀρνιθογονίας librum ſecundum laudat. Meminit & Nonius, verbo *Picumnus*: ubi Theogonia perperam in quibuſdam libris pro ornithogonia ſcribitur. Theriaca Nicandri exemplo ſcripſiſſe, verſus alter indicat. Cujus operis librum quintum citat Soſipater, l. 1. p. 61. Sed præter iſta ſcripſit Annales, quorum liber ſextusdecimus laudatur à Priſciano l. 10. p. 895. Qui Æmilii Macri nomine circumfertur libellus, de virtutibus herbarum, fetus eſt omnino ſuppoſititius: cum & Plinium, & Galenum, & Oribaſium, ac multo etiam recentiores laudet.

Æschines. In Indice l. 28. Medicus: ejuſdem libri ſect. 10. Athenienſis dicitur.

Æschrion. In Indice l. 8. de agricultura ſcripſiſſe dicitur. Inter probatiſſimos rei ruſticæ ſcriptores, quorum ignota ſit patria, hunc reponunt Varro & Columella, c. 1. operis ſui. Ad eum Hipparchus libros tres Enarrationum ad Arati Phænomena inſcripſit. Αἰσχρίων ἐν ἑβδόμῳ τῆς Ἐφημερίδος laudatur à Tzetze in Lycophr. pag. 101.

Æschylus. Tragœdiis ſuis, quarum hodieque ſuperſunt aliquæ, notiſſimus. Athenienſis fuit. Floruit Olymp. LXXXI. circa Marathoniæ pugnæ tempora.

Agatharchides. Cnidius à patria cognomento dictus. De eo multa Photius in Biblioth. cod. 213. p. 548. Olympiade circiter CL. floruit. Hiſtoriæ Aſiaticæ ab eo libris X. conſcriptæ, meminere Photius, & Diodorus Sicul. l. 3. p. 149. Egit etiam de rebus Europæis, libris omnino XLIX. teſte eodem Photio, & Athenæo l. 4. p. 168. & l. 7. p. 297. Item de collectione admirabilium ventorum, & de Troglodytis libros quinque: librum ſingularem de mari Rubro: aliaque a Photio recenſita. Eſt & alius Agatharchides Samius, cujus librum IV. περὶ λίθων de lapidibus pretioſis laudat Plutarchus, lib. de fluminibus. p. 1153. Librum ſecundum rerum Perſicar. idem Plut. in Parallelis p. 305. Quartum Stobæus, ſerm 48. p. 171.

Agathocles. Babylonius fuit: ætatis incertæ. Res Cyzicenorum litteris mandavit: unde & Cyzicenus ipſe eſt appellatus ab Athenæo l. 12. p. 515. Meminit illius & Feſtus, verbo *Roma*, aliique. Sed eſt præter hunc Agathoclem, & alius

Agathocles Chius, rei ruſticæ ſcriptor, de quo apud Varronem & Columellam honorifica mentio, l. 1. de re ruſt. c. 1. A Plinio laudatus in Indice l. 8. alibique paſſim. Citatur & Ἀγαθοκλῆς ἐν τῷ περὶ διαίτης, à Schol. Nicandri in Theriac. p. 29. Eſt & Agathocles Mileſius, qui librum ſcripſit de fluminibus, teſte Plut. l. 1. de flum. p. 1161.

Aglosthenes, contracte ſic appellatus à Polluce l. 9. c. 6. p. 437. Ἀγλωσθένης pro Ἀγλαοσθένης: in Plinianis libris hactenus corrupte Æglosthenes & Ædoſthenes dictus. Hiſtoriam rerum Naxicarum conſcripſit, ut auctor eſt Hyginus in poët. Aſtron. l. 2. c. de Arcto minore, fol. 58. & c. de Aquila, p. 67. Incertæ ætatis ſcriptor.

Agriopas. Olympionicas ſcripſiſſe dicitur: tum in Indice l. 8. tum ſect. 34. ejuſdem libri. In codicibus M S S. quos vidi, tum in Indice, tum libri octavi ſect. proxime appellata, Acopas modo, modo Copas ſcribitur: atque ita retinent vetuſtæ editiones omnes uſque ad Gelenium, qui ſuorum codicum fide Agriopam ſe dicit reſcripſiſſe. Erit igitur Doricum nomen, Ἀγριώπας, ut Γοργώπας, pro Ἀγριώπης, Γοργώπης.

Agrippa. Cui prænomen Marcus Vipſanius fuit. Auguſti Cæſaris amicus & gener. Orbem terrarum in tabula ſpectandum propoſuiſſe dicitur à Plinio l. 3. ſect. 3. quam ipſe ſecutum ſe profitetur.

Agrippina Claudii. Cæſaris illa Germanici & Agrippinæ Marco Agrippa natæ filia, Auguſti proneptis, Cn. Domitii primum, & Paſſieni, tum

Claudii Imp. conjux : mater Neronis. Meminit illius commentariorum de vita ſua, Tacitus l. 4. Annal. p. 118. & Plinius l. 7. ſect. 6.

Alcæus. Qui Alcaïco carmini nomen dedit : cujus minaces Camœnas appellat Horatius l. 4. ode 9. v. 7.

Alexander Magnus. Hujus Ephemerides ſive Diarium citat Plutarchus in ejus vita p. 706. Epiſtolas idem, p. 688. Libros de herbis, vetus interpres libri Phyſico-medici, qui Kiranidum Kirani Perſarum regis falſo inſcribitur, p. 2. Circumfertur ejuſdem epiſtola ad Ariſtotelem, de mirabilibus Indiæ.

Alexander Polyhistor. Vide Cornelius Alexander.

Alfius Flavius. Ceſtii auditor, M. Senecæ æqualis, Tiberii temporibus floruit, ut liquet ex Controverſia 14. p. 127. De bello Carthaginienſi ſcripſiſſe, auctor eſt Feſtus, verbo *Mamertini*, p. 8.

Amometus. De Attacoris Indiæ populis editum ab eo volumen Plinius teſtatur l. 6. ſect. 20. Eundem à Memphi ad Iſidis fontem navigaſſe, Antigonus Caryſtius, hiſt. mirabil. c. 164. Meminit ejuſdem Ælianus l. 17. de animal. c. 6. & Sotion in Excerptis de fluminibus & fontibus, p. 140.

Amphilochus Athenæus, à Varrone & Columella, cap. 1. operis ſui, inter probatiſſimos ruſticæ rei ſcriptores, nominatur. Edidiſſe de avena & cytiſo volumen, auctor eſt Plinius l. 18. ſect. 45.

Anacreon Teïus poëta dictus, ex urbe Joniæ Teo. Floruit Olymp. LXII. ut ſcribit Euſeb. in Chron. ſcripta ejus omnia, ſi odaria quædam exceperis, quæ exſtant hodieque, injuria temporum perierunt. Laudat Anacreontem ὁ τῷ περὶ Ῥιζοτομικῶν, in libro de re herbaria, Nicandri ſcholiaſtes in Theriacis, pag. 28.

Anaxilaus. De eo Hieronymus in Chron. p. 154. *Anaxilaus*, inquit, *Lariſſæus, Pythagoricus, & Magus, ab Auguſto, Vrbe Italiaque pellitur.* Medicus inſignis fuit, qui ludicra quædam faceret, non maleficis artibus, ſed arcanis quibuſdam viis, quæ cauſæ ignaros rei novitate ſtupidos detineret. Refert ex iis quædam Plinius l. 28. ſect. 49. & l. 35. ſect. 50. Anaxilai παίγνια ſive ludicra, (ſic enim inſcripſiſſe librum is videtur) citantur ab Epiphanio l. 1. adverſ. hæreſ. hær. 34. p. 232. Item ab Irenæo adverſus Marcum, l. 1. c. 8. p. 68.

Anaximander. Patria Mileſius, Thaletis diſcipulus, Xenophonti æqualis fuit. Hunc Strabo primum extitiſſe ait l. 1. p. 7. qui orbis ſitum in tabula deſcripſerit : Idem teſtatur & Agathemerus l. 1. Geogr. c. 1. p. 1. Obiiſſe Olymp. LVIII. auctor eſt Apollodorus in Chronicis, apud Laërt. p. 33. in Anaximandro. Plura de eo dicemus l. 2. ſect. 78.

Anaximenes. Lampſacum ei patria fuit : magiſter, Diogenes Cynicus. Rhetoricorum librorum qui Ariſtoteli vulgo tribuuntur, auctorem hunc Anaximenem eruditi aïunt. Scripſit & de rebus ab Alexandro geſtis, cui in expeditionibus comes fuit. Laudatur in Pliniano indice libri 12. quo in libro ex arbores deſcribuntur, quas in orbe Indico, ut Plinii verbis utar, mirata eſt Alexandri M. Victoria.

Anaxipolis Thasius. Varroni & Columellæ laudatus initio operis ſui, c. 1. inter ſcriptores rei ruſticæ.

Andreas Medicus. Meminere illius Celſus in præfat. l. 5. Dioſcorides in præfat. Galenus in Explic. vocum Hippocr. tomo 2. p. 92. ubi Ἀνδρέας ὁ τοῦ Χρυσάορος vocatur : & ſcholiaſtes Nicandri in Theriac. p. 32. qui librum ejus laudat, quem Νάρθηκα inſcripſerat. Ejus libri περὶ δακετῶν, de iis quæ morſu venenata ſunt, & alterius, *De iis quæ falſo creduntur*, mentio apud Athen. l. 8. p. 312.

Androtion. Ἀνδροτίων Theophraſto l. 2. hiſt. plant. c. 8. & Athenæo l. 3. p. 75. Varroni & Columellæ initio operis ſui laudatus inter ſcriptores rei ru-

ſticæ, quorum patriam non comperiſſent. Androtionis Georgicon citat Athenæus l. 3. p. 75. & 82. quod opus De agricultura Plinius appellat in Indice l. 8. A Pauſania rurſum l. 6. p. 357. & ab Harpocr. in Ἀμφίπολις, p. 20. Ἀτθίδος, hoc eſt, de rebus Atticis commentarios ſcripſiſſe dicitur.

ANNALES. Pontificum Maximorum Annales Tullius vocat l. 1. de Legibus, p. 295. De his idem l. 2. de Orat. p. 355. *Erat enim hiſtoria nihil niſi Annalium confectio: cujus rei, memoriaque publicæ retinendæ cauſa, ab initio rerum Romanarum uſque ad P. Mucium Pontificem Max. res omnes ſingulorum annorum mandabat litteris Pontifex Max. efferebatque in album, & proponebat tabulam domi, poteſtas ut eſſet populo cognoſcendi: iique etiamnunc Annales Maximi nominantur.*

ANNIUS FETIALIS. Laudatur à Plinio l. 34. ſect. 13. Hiſtoriam ſeu Annales rerum Romanarum condidiſſe is videtur.

ANTÆUS. Medici hujus mentio eſt in indice Pliniano libri 12. & libro 28. ſect. 2.

ANTIAS. Vide VALERIUS ANTIAS.

ANTICLIDES. Ἀντικλείδης Harpocrationi in Καλαύρεια, p. 161. Librum περὶ νόστων, hoc eſt de reverſione Græcorum ab expeditione Trojana, ſive Argonautarum à Colchide, laudat Athenæus l. XI. p. 465. & Euſeb. l. 4. Præp. p. 157. Opus libris ut minimum ſedecim comprehenſum. Suidas item, p. 302. & Ariſtoph. Schol. in Nub. p. 132. Δηλιακὰ item, ſive de rebus Deliacis ſcripſiſſe auctor eſt Schol. Apollonii, l. 1. ad v. 1207. Ætas incerta. Laudatur a Plutarcho in Alexandro p. 691. inter ſcriptores de rebus ab eo geſtis.

ANTIGENES. Et hic à Plutarcho loco proxime citato inter ſcriptores rerum Alexandri M. nominatur.

ANTIGONUS CYMÆUS. Patria ei Cyme Æolidis fuit: unde cognomen. A Varrone & Columella l. 1. de re ruſt. c. 1. inter ſcriptores rei ruſticæ adnumeratus. Eſt & alter ejuſdem nominis

ANTIGONUS, quem de toreutice, hoc eſt, de cælatoria arte, ſcripſiſſe auctor eſt Plinius in indice l. 33. Caryſtius ille eſt, cujus exſtant hiſtoriarum Mirabilium collectanea. Hunc περὶ πινάκων, hoc eſt de tabulis pictorum ſcripſiſſe Laërtius in Chryſippo, p. 209. de pictura Plinius idem l. 35. ſect. 36. de arte ſua, hoc eſt, de ſtatuaria, idem l. 34. ſect. 19. de hiſtoria Italica Feſtus, verbo *Romam*: de aliis denique alii fortaſſis tradiderunt.

ANTIPATER. Lucius Cælius Antipater dictus eſt: certus Romanæ hiſtoriæ auctor, inquit Valer. Max. l. 1. c. 7. p. 54. Lucii Craſſi magiſter, inquit Cicero in Bruto, p. 545. ſcripſit hiſtoriam ad L. Ælium Stilonem, Varronis magiſtrum: quam tanti feciſſe M. Brutus dicitur, ut ex ea epitomen fecerit. Auctor Cicero l. 13. epiſt. 8. ad Attic. p. 399.

ΑΝΤΙΠΑΤΡΟΣ ἐν τῷ περὶ ζώων laudatur a Schol. Apollonii, ad lib. 2. v. 89. qui ab illo diverſus eſt; eſt enim ille ANTIPATER, quem inter externos ſcriptores laudat Plinius in Indice libri 8. qui totus eſt de animalium hiſtoria: Panætii, de quo ſæpe Tullius, magiſter: Tiberio Graccho æqualis. Patria Rhodius.

ANTISTIUS, Labeo cognominatus. Scripſit Commentaria juris Pontificii, quæ Feſtus citat. Proconſulem Narbonenſis Provinciæ fuiſſe, auctor eſt Plinius l. 35. ſect. 7. Oblatum ab Auguſto Conſulatum aſpernatus eſt, quo ſtudiis plurimum operam daret, ut ſcribit Pompon. l. 1. Digeſt. tit. 2. orig. juris, §. 47. ubi eum quadringenta volumina (alii *quadraginta* legunt ex Gellio l. 13. c. 10. p. 671.) reliquiſſe teſtatur. Libros ejus XV. de diſciplinis Etruſcis, alioſque, citant Fulgentius l. de priſco ſermone, n. 4. Hujus arbitrio legendum Senatum Auguſtus permiſerat, inquit Dio l. 54. p. 531.

ANTISTHENES. Non ille quidem Laërtio notus, aliiſve ſcriptoribus: ſed ab iis omnibus qui eodem cenſentur nomine, plane diverſus: quem de pyramidibus Ægypti ſcripſiſſe Plinius eſt auctor l. 36. ſect. 17. de cujus ætate dicemus in Butorida.

Antonius Castor. Vir Græcus, ſed quod Romanos diligeret, civitate donatus, & Philoromæus appellatus. Dejotari Galatarum Regis, pro quo orationem habuit ad Cæſarem Tullius, filiam duxit. Scripſit de Nilo, de temporum ignoratione, τὰ χρονικὰ ἀγνοήματα, uti ex Apollodoro diſcimus l. 2. de Diis, p. 75. Romana etiam inſtituta cum Pythagoricis contulit, teſte Plutarcho in quæſt. Rom. p. 266. Et de plantis edidiſſe volumina aliquot, ex Plinio ipſo conjicimus, lib. 20. ſect. 66.

Apelles. Quem Plinius in Indice l. 31. & 32. Apellem laudat, Medicus is eſt, Thaſius à patria cognominatus: cujus meminit & Galenus l. 2. de antidotis, c. 8. p. 910. & l. 5. κατὰ γένη, c. 14. p. 799. Hunc Geſnerus in Bibliotheca cum Apelle pictore male confundit, quando hunc Thaſium facit: quem errorem ſecutus eſt & Reineſius l. 2. Var. lect. c. 6.

Apelles alter Cous a patria dictus, pictor fama inſignis: cujus vita, ſcripta, picturæ, ſect. 36. libri 35. a Plinio prolixe narrantur.

Apion. Græcis Ἀπίων. Cognomen huic multiplex fuit: Πλειστονίκης, à crebris victoriis, uti ex Plinio liquet l. 37. ſect. 19. Gellio l. 5. c. 14. p. 342. & Clemente Alex. l. 1. Strom. p. 320. quanquam Suidæ Ἀπίων ὁ Πλειστονίκου dicitur, forte mendoſe: A parente, Poſidonii F. Ab arte, Grammaticus: Alexandrinus, a patria, quod jus illius civitatis haberet, quanquam ipſe Oaſi, Ægypti civitate natus. Denique ab ingenti eruditionis fama, hunc cymbalum mundi Cæſar Tiberius appellavit, ut auctor eſt Plinius in præfatione ad Titum. Librum edidit adverſus Judæos, quem Joſephus libris adverſus eum ſcriptis confutat. Scripſit & Ægyptiacorum libros quinque, uti prodidere Gellius & Clemens locis cit. Tatianus, orat. contra Gentes, p. 185. & alii. Librum item de Apicii luxu, apud Athen. l. 7. p. 294. De metallica diſciplina, Plinio teſte in Indice l. 35. De lingua Romana, περὶ τῆς Ῥωμαϊκῆς διαλέκτου, Athen. l. 15. p. 680.

Apollodoros. Quem eo nomine Plinius laudat in opere Geographico, in indice libri quarti, is ætatis incertæ ſcriptor eſt: cui Artemita cognomen fuit, a patria. Nam Meſopotamenus fuit. Hujus opus de rebus Parthicis laudatur a Strabone paſſim, ut l. 2. p. 118. & l. x1. p. 509. & ab Athen. l. 15. p. 682. Alterum ejuſdem opus de inſulis & urbibus Tzetzes citat Chiliad. 3. hiſt. 100. Item ἐν τῷ καταλόγῳ laudatur ab Athenæo l. 3. p. 82. & ab Apollonii Schol. ad l. 3. v. 1089. qui meminit & libri de rebus Ponticis ab eo conſcripti ad lib. 2. v. 159.

Apollodorus Lemnius, rei ruſticæ ſcriptor, cujus & Varro meminit l. 1. c. 1. Fuit & eo nomine tertius

Apollodorus, quem de beſtiis venenatis ſcripſiſſe, non ſolus auctor eſt Plinius in indice libri undecimi: ſed & Athenæus l. 15. p. 681. Ælian. l. 8. hiſt. animal. c. 7. & Schol. Nicandri in Theriac. p. 33. & 39. ubi librum ejus περὶ θηρίων laudant. An idem cum iſto, nec-ne ſit Apollodorus ille quem de odoribus ſcripſiſſe idem Plinius ait in indice libri 12. Athenæus, de coronis & unguentis, περὶ μύρων καὶ στεφάνων, l. 15. p. 675. haud ſatis conſtat. Diverſi certe ab iſtis, qui reliqui ſunt

Apollodori duo, Tarentinus, & Citiensis, a patria cognominati: hic Citio Cypri, ille Tarento Italiæ civitate. Ætatis uterque incertæ, ſed famæ inſignis: Dioſcoridi paſſim, ac reliquo veterum Medicorum choro celebrati. Citienſis, ut opinor, fuit, quem Plinius refert l. 14. ſect. 9. volumine quodam perſcripſiſſe Ptolemæo regi, quæ vina biberet. Apollonium pariter Citienſem medicum appellat Strabo l. 14. p. 683. & Cælius Aurel. lib. 1. Chron. cap. 4.

Apollonides. Hujus ætas incerta. Europæ περίπλουν ſcripſit, quem laudat Apollonii Schol. ad l. 4. v. 983. Meminit & hujus Strabo l. 2. p. 309.

Apollonius Pergamenus. Inter rei ruſticæ ſcriptores Varroni & Columellæ memoratus, l. 1. c. 1. Hunc eſſe Apollonium arbitror, quem περὶ

βοτανῶν,

βοτανικὸν, de herbis edidiſſe volumen auctor eſt Scholiaſtes vetus Nicandri, p. 27. De facile parabilibus medicamentis, *τῶν εὐπορίστων φαρμάκων*, Galenus l. XI. de facult. ſimpl. medic. c. 1. p. 314. & c. 8. p. 350.

Apollonius qui *Μύρεψος*, (ſic enim emendavimus, in Indice l. 28. cum prius legeretur, *qui Myrſin*) hoc eſt, qui partem illam *τῆς κοσμητικῆς* attigit, quæ fucos & pigmenta docet. Hic Herophileæ ſectæ Medicus fuit, *Μῦς* cognominatus, ut auctor eſt Celſus in præfat. l. 5. & Strabo l. 14. p. 645. De coronis & unguentis, *περὶ στεφάνων καὶ μύρων* librum ſcripſit, unde Myronides eſt appellatus, apud Athen. l. 15. p. 691. Ex ejus libro *De unguentis* Plinius multa tranſcribit l. 13. ſect. 2. ut ibi dicemus in Notis. Is eſt fortaſſis, quem à patria Memphitem appellat Cælius Aurel. l. 3. c. 8. fol. 274.

Apollonius Pitanæus, in Indice l. 29. à Pitane Laconici agri oppido cognomen accepit. An ille ſit Apollonius, quem *ἐν πρώτῳ τῶν ὑπομνημάτων*, l. 1. Commentariorum, citat Apollonii Schol. ad l. 1. v. 430. haud ſatis compertum..

Apollophanes Medicus: & idem fortaſſe vates, cujus Comœdias laudat Athenæus, l. 4. p. 114. & l. XI. p. 485.

Aquila, cui Julius prænomen fuit. Scripſit hic de cultura vitium librum ſingularem teſte Columella, inquit Simlerus in epitome Geſneri: ſed Julium Atticum, credo, voluit dicere: nam de Julio Aquila ne *μῦ* quidem apud Columellam. De Etruſca diſciplina ſcripſiſſe auctor eſt Plinius in Indice libri XI.

Aratus. Solenſis e Cilicia fuit, natus Olymp. circiter CXXIV. ſcripſit Phænomena & Aſtrologica: In medicina quoque quæ ad anatomen & compoſitionem theriacorum attinent: *ὀστολογίαν* de oſſibus: *ἰατρικὰς δυνάμεις*, de medicis facultatibus: *διοσημείας*, de oſtentis: *ἀνθρωπογονίαν*, de hominum generatione: aliaque, quæ commemorat auctor ipſius vitæ, quam Petavius edidit, p. 268. & 410. in Vranologio. Arati *Κανόνα* laudat Achilles Tatius in Phænom. c. 19. p. 138.

Archelaus Rex, Cappadociæ nimirum, ut auctor eſt Plinius l. 37. ſect. XI. & 25. ubi quæ ex Archelao refert de gemmis, ex eo libro deprompta eſſe certum eſt, quem *περὶ λίθων*, *de lapidibus*, ſcriptum ab eo ait Plut. lib. de flumin. p. 1153.

Archelaus de quo Plinius in Indice libri 28. quem ſcholiaſtes Nicandri ad Theriaca p. 38. laudat *ἐν τοῖς διφυέσι*, hoc eſt, in libro de iis quæ ſunt ancipitis naturæ, quo ex libro refert ea quæ ad murænarum coïtum cum ſerpentibus attinent. Scripſit & epigrammata ad Ptolemæum regem, de mira animalium natura, ut auctor eſt Antigonus Caryſtius, hiſtor. mirab. p. 23. ubi hunc fuiſſe patria Ægyptium docet: atque ab eo proinde diverſum quem *Χερρονησίτην* fuiſſe Athenæus ait l. 9. p. 409. ubi eum laudat in *Ἰδιοφυέσι*, hoc eſt in eo opere quo agit de rebus quæ ſingulis in locis propria gignuntur.

Archibius. Scripſit ad Antiochum Regem, teſte Plinio l. 18. ſect. 70. Laudatur à Galeno l. 5. *κατὰ γένη*, c. 14. p. 798.

Archidemus Medicus. Hujus exſtant capita aliquot de Mulomedicina, inter Veterinariæ Medicinæ ſcriptores Baſileæ editos an. 1537.

Archimachus. Conſcripſit hic rerum Euboïcarum libros, quorum tertium citat Athenæus l. 3. p. 264. & Clemens Alex. l. 1. Strom. Itaque de patria ſua ſcripſit: Straboni enim l. 10. p. 465. *Ἀρχίμαχος ὁ Εὐβοεύς* appellatur. Ætatis incertæ.

Archimedes, Syracuſius, Arithmetices, Geometriæ, atque Aſtronomiæ peritia inſignis: de quo alii ſatis multa.

Archytas Tarentinus, inter ſcriptores rei ruſticæ Varroni & Columellæ adnumeratus l. 1. c. 1. Idem de educatione puerorum ſcripſiſſe dicitur à Philoſtrato l. 6. de vita Apoll. c. 14. p. 306.

Aristagoras. Scripſit Ægyptiaca, quorum Stephanus meminit in *Τάνομφος*, & alibi ſæpe. Eo in opere egit de pyramidibus, ex quo multa Plinius

recitat l. 36. ſect. 17. quo ex capite colligimus fuiſſe Duridis Samii æqualem: atque adeo floruiſſe rege Ægypti Philadelpho, Olymp. circiter CXXIV.

ARISTANDER, Varroni & Columellæ, l. 1. de re ruſt. c. 1. Ariſtandrus Athenienſis dictus, inter ſcriptores rei ruſticæ. Scripſit & de portentis, auctore Plinio l. 17. ſect. 38.

ARISTARCHUS Sicyonius. In Indice l. 5. De rebus Geographicis ſcripſiſſe videtur. Eundem eſſe ſuſpicor, quem Pauſanias l. 5. p. 325. rerum Olympicarum ſcriptorem appellat.

ARISTEAS Caſtrobii filius, Proconneſius poëta, inquit Herodotus lib. 4. p. 229. ſcripſit Ἀριμάσπεια carmina: Θεογονίαν verſibus fere mille: Vixit temporibus Cyri & Crœſi: Vide Suidam p. 426. Vidiſſe ſe Ariſteæ libros teſtatur Gellius l. 9. c. 4. p. 461. De eo plura ad Plinii l. 7. ſect. 2.

ARISTIDES Patria Mileſius fuit. Scripſit libros rerum Sicularum, Italicarum, ac Perſicarum, quæ laudat Plutarchus in Parallelis, p. 305. & alibi paſſim. Scripſit & Mileſiacos, laſcivum opus, ut ait idem Plut. in Craſſo, p. 564. Ariſtidem laudat Pindari ſcholiaſtes p. 216. ἐν τῷ περὶ Κνίδου συγγράμματι. Ætatis incertæ.

ARISTOCREON. Terrarum, vel Africæ certe ſitum deſcripſiſſe videtur: cum laudetur à Plinio in opere Geographico, l. 5. ſect. 10. & l. 6. ſect. 35.

ARISTOCRITUS. Commentarium edidiſſe de Mileto, ſcribit Apollonii ſcholiaſtes ad l. 1. v. 185.

ARISTOGENES. Gnidius à ſolo natali, à diuturna commoratione idem Thaſius Suidæ appellatus, p. 428. Chryſippi philoſophi ſervus, & idem Regis Antigoni Goneatæ medicus. Floruit Olympiade CXXV. Scripſit multa de rebus medicis: in his, Auxiliorum naturalium epitomen, φυσικῶν βοηθημάτων, πρὸς Ἀντίγονον. De facultate medicamentorum, περὶ δυνάμεως. De venenatis animalibus, περὶ δακετῶν, & alia, de quibus Suidas loc. cit.

ARISTOGITON, Græcis Ἀριστογείτων Medicus. In Indice l. 27. & ſect. 14. ejuſdem libri, Plinio memoratus.

ARISTOMACHUS, patria Solenſis Meliturgica ſcripſiſſe dicitur in Indice l. XI. & ſect. 9. ejuſdem libri: cujus operis & Columella meminit, l. 9. c. 13. De conditura vini, in Indice l. XV.

ARISTOMACHUS alter Athenienſis, de quo Plinius in Indice l. 13. & ſect. 47. ejuſdem libri: De plantis ſcripſiſſe videtur.

ARISTOPHANES MILESIUS. Ita uno conſenſu libri omnes editi, & manu exarati: quorum auctoritati ſtare ſi quis voluerit, ex iis Varronem emendabit, apud quem non Mileſius ille, ſed Mallotes, ex Mallo nimirum Ciliciæ oppido, appellatur l. 1. c. 1. ubi eoſdem de agricultura ſcriptores recenſet, quos Plinius laudat in indice libri 8. Ariſtophanem hunc ipſum ἐν τοῖς Γεωργοῖς citat Theocriti ſcholiaſtes, ad Idyll. 1. v. 48.

ARISTOPHANES ille priſcæ Comœdiæ poëta notiſſimus, ut ait Plin. lib. 21. ſect. 16.

ARISTOTELES, Stagirites ille, Platonis magiſterio, inſtitutione Alexandri, ſcholæ Peripateticæ celebritate inſignis. De quo ſatis multa alii.

ARRUNTIUS, ſic enim in inſcriptionibus antiquis ſcribitur, & apud Dionem l. 58. p. 638. Λεύκιος Ἀρρούντιος. De eo Seneca ep. 114. p. 484. *Arruntius* inquit, *vir raræ frugalitatis; qui hiſtorias belli Punici ſcripſit, fuit Salluſtianus, & in illud genus nitens, &c.* Vixit Auguſti principatu, cujus judicio dignus ipſe Arruntius principatu fuit.

ARTEMIDORUS EPHESIUS. Vixit is Olymp. CLXIX. ut Marcianus Heracleotes teſtatur in Periplo, p. 97. Terras deſcripſit, & maris περίπλουν libris undecim, ut idem Marcianus docet p. 31. qui eos redegit in epitomen. Ipſe ſcripſiſſe dicitur ἐπιτομὴν τῶν γεωγραφουμένων, a ſcholiaſte Apollonii ad l. 3. Argon. v. 858. Artemidorum Epheſium libro 8. Γεωγραφουμένων laudat Diod. Sic. l. 3. Bibl. p. 149.

Artemon Medicus. In Indice l. 28. & ſect. 2. ejuſdem libri.

Asarubas, qui forte Asdrubas, vel Asdrubal vocandus, laudatur à Plinio, tum in indice l. 37. tum ſect. xi. ejuſdem libri. Plinio ipſi coævus, ut ipſe teſtatur, loco proxime notato.

Asclepiades Medicus, quem nonnulli craſſo errore cum Aſclepiade Myrleano confundunt, qui Ptolemæi Evergetis ætate vixit. Hic quem Plinius laudat l. 7. 14. 20. 22. 23. 24. 26. & 29. Pruſiæus ex Bithynia fuit, Philophyſicus cognominatus, Pompeii M. temporibus, teſte Strabone l. 12. p. 566. & Plinio ipſo l. 25. ſect. 3. Fuit is primum Rhetor, ſed a Rhetorica poſtea ad Medicinam tranſiit, teſte Plinio l. 26. ſect. 7. ubi plura de eo. Hinc *eloquens Medicus* dicitur Ciceroni l. 1. de Orat. p. 283. qui ſe eo medico & amico uſum eſſe gloriatur. Librum ſcripſit de tuenda ſanitate, cujus Celſus meminit l. 1. c. 3. p. 4. *Multarum rerum*, inquit idem Celſus l. 4. c. 4. *quas ipſi quoque ſecuti ſumus, auctor bonus.* De dando vino volumen, quod à Plinio laudatur, l. 23. ſect. 19. Ejuſdem libros de hydrope laudat Cælius Aurel. l. 3. c. 8. & alios alibi paſſim. Hujus denique ad Mithridatem ſcripta volumina de medicis rebus, auctor eſt Plinius l. 25. ſect. 3.

Asclepiades qui Τραγῳδούμενα ſcripſit. Hunc Tragilenſem fuiſſe, ex Tragilo Thraciæ oppido, prope Cherroneſum, & Macedoniam, ac libris ſex ſcripſiſſe τὰ τραγῳδούμενα, *ea quæ in tragœdiis decantantur*, auctor eſt Stephanus, verbo Τράγιλος. Meminere præterea Aſclepiadæ ἐν τοῖς τραγῳδουμένοις, Athenæus l. 10. p. 456. Harpocration in Δυσαύλης p. 90. Heſychius in Ῥινοῦχος p. 814. & Schol. Apollonii, ad l. 2. v. 328.

Asclepiodorus. Eſt in indice libri 35. qui totus eſt de picturæ laude. Hunc igitur ſuſpicor fuiſſe pictorem illum in ſymmetria admirabilem, quem Plinius laudat ſect. 36. libri illius. De ſua arte ſcripſerit is fortaſſis aliquid, quod & alii fecerunt.

Asconius Pedianus, a Pedia gente, in quam qui primus eſt adoptatus, ita vocatus eſt. In vet. inſcript. apud Gruter. p. 987. Pedianus: etſi Suidas & alii Græci aliquando Παιδιανὸς ſcribant. Fuit is Virgilio familiaris, a quo audierat ſe fixiſſe crucem Grammaticis illo verſiculo:

Tres pateat cæli ſpatium non amplius ulnas.

Hujus extant Commentarii in orationes Ciceronis. Serius quam oportuit ejus obitum ponit Hieronym. in Chron. dum ad an. Veſpaſiani VII. ſic loquitur: *Q. Aſconius Pedianus ſcriptor hiſtoricus clarus habetur, qui* LXXIII. *ætatis ſuæ anno captus luminibus,* XII. *poſtea annis in ſummo omnium honore conſeneſcit.* Obierit igitur is anno Domitiani ſeptimo, annos tamen natus, cum obiit, tantum LXXXV. qui familiaris Virgilio fuit, ante annos centum & quinque mortuo. Neque vero idcirco neceſſe eſt diverſum putare illum Aſconium Hieronymi, ab eo cujus extant Commentarii in Ciceronem, ut voluit Scaliger in Euſebii Chron. p. 184. Quis enim ſcriptorem hiſtoricum clarum exiſtimet, de quo ceteri ſcriptores ſilent? ſilent autem profecto, ſi diverſus is a Critico, quem unum omnes noverunt.

Asinius Pollio. Hujus ad Ciceronem extat epiſtola l. 10. ad famil. Huic Maro Eclogam inſcripſit. Edidit ipſe hiſtoriarum Romanarum libros XVII. teſte Suida in Ἀσίνιος, p. 456. *Non minima pars Romani ſtyli* appellatur à Valerio Max. l. 8. c. 13. Ad eum Horatius: *Inſigne mœſtis præſidium reis, Et conſulenti Pollio curiæ.*

Astynomus. Laudat hunc Stephanus, in verbo Κύπρος. Geographica ſcripſiſſe videtur.

Attalus. In Indice Pliniano libri 8. ſic habent libri fere omnes editi, *Hierone rege, Attalo Rege, Philometore item.* Atque importunum illud gloſſema *Rege*, quod inſertum eſt poſt Attali nomen, incautum ita fefellit Fulvium Urſinum, in notis ad Varronem p. 12. ut exiſtimarit duos hic diverſos laudari à Plinio reges ac ſcriptores. Verum ex Varrone l. 1. c. 1. intelligimus unius ejuſdemque geminum illud

nomen eſſe, atque adeo legendum *ἁπλῶς Hierone rege, Attalo Philometore item.* Fuit enim Attalus Pergami rex, Eumenis F. amicus populi Rom. quem moriens reliquit heredem: Philometor idem cognominatus ob pietatem adverſus matrem, uti ex Strabone liquet l. 13. p. 624. Plutarchus item ſcribens in Demetrio p. 897. Ἄτταλος ὁ Φιλομήτωρ ἐκήπευε τὰς φαρμακώδεις βοτάνας, &c. ejus in re herbaria curanda diligentiam extollit. Ex his corrigendus eſt Columella, apud quem l. 1. c. 1. pariter legitur, *Attalus & Philometor*, perperam. Haud diverſum ab eo puto Attalum eſſe eum, quem Medicum appellat Plinius in indice l. 32. & 33. cum hunc ipſum Pergamenorum regem, omnis generis medicamentorum perquam ſtudioſum fuiſſe Galenus affirmet, l. 1. κατὰ γένη, c. 13. p. 657. & l. 1. de antidotis c. 1. p. 865. De medicinis ex animalibus ſcripſiſſe, l. 10. de facult. ſimp. medic. c. 1. p. 275.

ATTEIUS CAPITO, cui Lucius prænomen fuit. Hunc Auguſti ævo Conſulem fuiſſe cum Vibio Poſtumo, & Pomponius l. 1. Digeſt. tit. 2. de orig. Juris, §. 24. & vetus teſtatur inſcriptio, an v. c. DCCLVIII. Sed ſuffectos Conſules oportet fuiſſe, non ordinarios. Maximæ auctoritatis Juriſconſultus vocatur a Pomponio. Conjectanea illius, ac libri de jure Pontificio, a Gellio laudantur l. 4. c. 6. p. 286. Commentarius de judiciis publicis ab eodem, l. 10. c. 6. p. 515. Liber primus Sacrificiorum, à Macrobio l. 3. Saturn. c. 10. p. 408.

ATTEIUS PHILOLOGUS. De eo Suetonius l. de illuſtr. Gram. c. 10. p. 121. *Atteïus Philologus, libertinus, Athenis natus: Hunc Capito Atteïus Juriſconſultus, inter Grammaticos Rhetorem, inter Rhetores Grammaticum fuiſſe ait.... Philologi appellationem aſſumpſiſſe videtur, quia ſicut Eratoſthenes, qui primus hoc cognomen ſibi vendicavit, multiplici variaque doctrina cenſebatur. Coluit familiariſſime C. Salluſtium, & eo defuncto Aſinium Pollionem.* Citatur a Feſto, verbo *Naucum.* Ejus liber gloſſematorum, ab eodem, verbo *Ocrem*, Tertius πινάκων, à Soſipatro, l. 1. p. 108. Pudentis Grammatici diſcipulum ſe fuiſſe ipſe profitetur in inſcriptione vetere apud Gruter. p. 653.

ATTICUS JULIUS. Hunc ſui temporis ſcriptorem, & Corn. Celſo æqualem vocat Columella: eundemque ait l. 1. c. 1. p. 13. de una ſpecie culturæ pertinentis ad vites ſingularem librum edidiſſe.

ATTICUS POMPONIUS. Huic Titus prænomen fuit: idem poſt adoptionem, Q. Cæcilius Pomponianus Atticus vocatus. Ciceronis familiaritate notiſſimus. Scripſit de virorum illuſtrium imaginibus, teſte Plinio l. 35. ſect. 2. Citantur ejus Annales ab Aſconio Pediano in orat. Cicer in Piſon. p. 6.

AUGUSTUS CÆSAR. Scripſiſſe eum de vita ſua libros XIII. auctor eſt Suetonius in Auguſto: unde decerptum illud quod Plinius refert l. 2. ſect. 23. etſi id quidem non aperte Plinius ſignificet: ſed ex Bæbii Macri verbis agnoſcitur apud Servium in 1. Georg. eadem ex eo opere narrantis. Hoſce commentarios rerum ſuarum ad Agrippam & Mæcenatem inſcripſit, teſte Plutarcho in Cicer. p. 887. & in Antonio p. 947. Scripſit & Breviarium totius imperii, de quo idem Suetonius c. ult. Notitiam imperii poſterior ætas vocaſſet. Ex ejus commentariis compoſitionem medicam exſcribit & laudat Plinius Valer. l. 1. de re med. c. 18. Librum epiſtolarum D. Auguſti, quas ad Caïum nepotem ſuum ſcripſit, laudant Quintilianus l. 1. c. 6. p. 60. Gellius l. 15. c. 7. p. 807. Plin. l. 18. ſect. 38.

B

BÆTON, Βαίτων Athenæo l. 10. p. 442. dimenſor itinerum Alexandri, cui comes fuit, in eo libro quem inſcripſit, Σταθμοὶ τῆς Ἀλεξάνδρου πορείας, Stationes expeditionis Alexandri.

BACCHIUS MILESIUS, Varroni & Columellæ laudatus inter ſcriptores rei ruſticæ, l. 1. c. 1. Idem fortaſſis, ac Herophileus ille medicus, quem Hippocratis libros Epidemiorum, & obſcuriora loca Commentariis illuſtraſſe auctor eſt Galenus, Comm. 1. in l. 6. Hippocr. Epidem. tomo 9. p. 354.

BASILIS. Inter eos qui Æthiopiæ menſuram litteris conſignarunt, hic annumeratur a Plinio l. 6. ſect. 35. Ab Agatharchide, l. de Rubro mari. c. 31. apud Photium in Bibl. p. 1360. cod. 250. inter eos qui orientis loca deſcripſerunt, Βασίλις, καὶ Ἐχεμένης, &c. Deniqueex ejuſdem libro ſecundo rerum Indicarum nonnulla refert Athenæus l. 9. p. 390.

BASSUS CALPURNIUS, ſic enim in vetuſtis omnibus Inſcript. legitur apud Gruter. non uti vulgo CALPHURNIUS. Laudatur in indice Pliniano libri 16. & ſequentium.

BASSUS JULIUS. Vixit hic Auguſti temporibus: ac licet homo Latinus, Græce tamen de re medica ſcripſit, teſte Dioſcoride in Præfat. in qua Βάσσος ὁ Τύλλιος, non ὁ Τυλιος vel Τυλαῖος, uti & apud Epiph. l. 1. adv. hæreſ. n. 3. ubi ejus Baſſi meminit, inter inſignes medicos, legi oportere viderunt ante nos eruditi. Julius Baſſus a Scribonio laudatur in Compoſ. 29.

BEROSUS. Non Moſis ille temporibus, ut quidam ſtatuunt, ſed Alexandri M. æqualis, ut docet Euſebius l. 10. Præpar. p. 493. Scripſit Babylonica ſive Chaldaïca, hoc eſt, de patria ſua libris tribus, teſte Tatiano, orat. contra Græcos, p. 184. quos libros dicavit Antiocho τῷ Θεῷ, qui Soteri ſucceſſit, teſte eodem Euſebio. *Aſtrologia enituit, atque ob divinas prædictiones Athenienſes ei publice in gymnaſio ſtatuam inaurata lingua ſtatuere*, inquit Plinius l. 7. ſect. 37. *Beroſus, qui Belum interpretatus eſt*, inquit Seneca l. 3. Natur. quæſt. c. 29. p. 876.

BION SOLENSIS, a Solis Ciliciæ oppido, natali ſolo, nomen habet. Laudatur a Plinio in Indice libri 5. & 8. Æthiopica conſcripſit, & eſt quintus ejuſdem nominis apud Laërtium in Bione l. 4. p. cxi. Hiſtoricum vocat Plutarchus in Theſeo, p. 12. Fortaſſis ab eo diverſus eſt & natali ſolo & diſciplina, quem Plinius, patria non appellata, περὶ δυνάμεων, hoc eſt, de virtute & uſu herbarum ſcripſiſſe ait in Indice l. 28.

BOCCHUS CORNELIUS. Laudat hunc inter auctores haud pœnitendos, Solinus, c. 1. p. 9. Ætas incerta.

BOEUS, qui hactenus in Plinianis libris *Boëtus*, *Boëtius*, & *Boëthus* perperam eſt appellatus. Nam ex Athenæo l. 9. p. 393. & Antonio Liberali, in Metamorphoſi, fab. 5. veram ejus nominis ſcripturam didicimus, cum ab iis Βοῖος ἐν ὀρνιθογονίᾳ non ſemel laudatur. Citatur a Plinio l. 10. ſect. 3. ubi de aquilis agit, & in indice ejuſdem libri, qui totus in avibus deſcribendis verſatur.

BOTRYS MEDICUS. Athenienſis hic fuit, ut auctor eſt Plinius in Indice l. 4. Βότρυος compoſitiones medicas laudat Galenus l. 3. κατὰ τόπους, c. 1. p. 403.

BRUTI EPISTOLÆ laudantur à Plinio l. 33. ſect. 12. Ab Ovidio l. 1. de Ponto, Eleg. 1. v. 23.

——— *Antoni ſcripta leguntur:*

Doctus & in promptu ſcrinia Brutus habet.

A Diomede, l. 1. p. 383. & a Priſciano, l. 9. p. 863.

BUTORIDES. Habet hic locum l. 36. Plinianæ hiſtoriæ, ſect. 17. inter ſcriptores duodecim, qui de pyramidibus Ægypti litteris aliquid mandarunt: quibus in recenſendis, cum rationem temporum ſervare Plinius videatur, licet exiſtimare Butoridem, Antiſthenem, Demetrium, Demotelem, nec Ptolemæo Lathuro antiquiores eſſe, cujus principatu floruit Alexander Polyhiſtor qui hos antecedit: nec rurſum Tiberio Cæſare juniores, cujus ætate Apion vixit, qui poſtremo loco recenſetur. Græcis Βυτορίδης & Βυτορίδας hic appellatur.

BYTHUS DYRRACHENUS. Salmaſius p. 27. Exercit. in Solin. mallet legi Bithum, quale nomen eſt gladiatoris apud Horat. Verum hanc ſcripturam eſſe ſinceram docet inſcriptio vetus Albæ reperta, quam Reineſius recitat, epiſt. 41. p. 352. CHIAE. TI. CLAUDIUS. BYTHUS. BENE. MERIT. TRIBUIT. Laudatur a Plinio in Indice l. 28. & ſect 23. ejuſdem libri.

C

CÆcilius Medicus. Inter externos ſcriprores poſitus in Indice l. 18. idem inter Larinos adſcirus, caſune, an jure aliquo haud ſcio: Achæus certe, quantum coniicio, fuit: Καίκλον pro Καικίλιον contracte Athenæus vocat l. 1. p. 13. ac libros Halieuticũn ſcripſiſſe refert.

Cæcina, ſic in vetuſtis Inſcriptionibus legitur, non uti vulgo ſcribunt, *Cecinna*, De Etruſca diſciplina, ur Plinius ait in Indice l. 2. volumen edidit: ex quo nonnulla de fulguribus recitat Seneca l. 2. Natur. quæſt. c. 56. p. 858. eum hoc elogio: *Facundus vir*, inquit, *qui habuiſſet aliquod in eloquentia nomen, niſi illum Ciceronis umbra preſſiſſet.*

Cælius. Vide Antipater Cælius.

Cæpio. Tiberii principatu vixit. Scripſit de floribus & coronamentis.

Cæsar Dictator, in Indice l. 18. Græce is dicitur, ut Tarrutius fecit, Aſtrologicum ſtudium illuſtraſſe. Ideo, credo, Græce maluit quam Latine, quod in eo Aſtrologiæ ſtudio familiariter uteretur Soſigene, homine Ægyptio Græce perito, non item Latine. Macrobius l. 1. Saturn. c. 16. p. 269. *Iulius Cæſar*, inquit, *ſiderum motus, de quibus non indoctos libros reliquit, ab Ægyptiis diſciplinis hauſit.* Ex hoc opere Cæſaris, permulta de ortu ſiderum & occaſu Plinius refert l. 18. An commentarii de bello Gallico, qui ſub ejus nomine vulgo circumferuntur, illius ſint, an Julii Celſi, lis eſt inter criticos. Priſcianus tamen Cæſari adjudicat, l. 7. p. 770.

Cæsennius. In Indice libri 19. dicitur κηπουρικὰ ſcripſiſſe, hoc eſt, de re hortenſi. Ar qui illius meminiſſet, præter Plinium, reperi adhuc neminem. Animus aliquando fuit Cæſennium in Cæſellium mutare, cujus Commentarii Lectionum Antiquarum citantur a Gellio l. 2. c. 16. p. 147. & l. 3. c. 16. p. 256. ſed religio deinde fuit contra omnium codicum, quos vidi, fidem ire.

Calippus, Græce Κάλιππος, Cyzicenus a patria cognominatus apud Cenſorinum, c. 18. Aſtronomus antiquiſſimus, cujus apud Geminum mentio in Elementis Aſtronomiæ, c. 6. & Ptolemæum lib. de Apparentiis p. 93. apud Petavium in Uranologio: ubi Calippi obſervationes in Helleſponto factæ narrantur.

Callicrates. In Indice l. 5. Geographica ſcripſiſſe videtur.

Callidemus. In Indice libri 4.

Callimachus. Patria Cyrenæus: Vixit ad Ptolemæi Evergetæ tempora: ſcripſit κτίσεις, ſive origines inſularum & urbium: de rebus in Peloponneſo & Italia admirandis: de piſcibus: de ventis: de avibus περὶ ὀρνίθων, cujus operis meminit & Iſaac. Tzetzes in Lycopht. p. 82. & Schol. Apollonii ad l. 1. v. 1040. de orbis terrarum fluminibus, aliaque multa quæ ex Suida peti poſſunt, p. 1360. Edidit præterea hymnos, qui hodieque extſtant. De Aſiæ fluminibus edidiſſe volumen, auctor eſt Schol. Apollonii ad l. 1. v. 1165.

Calliphanes. In Indice l. 5. & 7. ac l. 7. ſect. 2. ſcripſit τὰ γεωγραφούμενα.

Callisthenes. Patria hic Olynthius fuit, teſte Æliano l. 16. hiſt. animal. c. 3. Ariſtotelis auditor idem & conſobrinus, teſte Laërtio in Theophraſto, p. 113. ſcripſit libros decem rerum a Græcis geſtarum, teſte Diodoro Siculo l. 14. p. 325. & Athenæo l. 10. p. 452. De radicum herbarumque viribus, ut auctor eſt Epiphanius l. 1. adv. hær. n. 3. Ejuſdem Macedonica laudat Stobæus ſerm. 48. p. 171. & Plutarchus in Parallelis, p. 307. Thracica, idem p. 313 Metamorphoſes, idem p. 306. & Stobæus loc. cit. p. 172. Perſica, Suidas tomo 2. p. 717. in Σαρδανάπαλλος: Strabo l. 17. p. 813. libros de rebus geſtis Alexandri. Denique Calliſthenes ἐν τῷ τρίτῳ τῶν Περσικῶν laudatur ab Apollonii Schol. ad l. 1. v. 1040.

Callistratus. Laudatur a Plinio ſect. 12. & 25. l. 37. quibus ex locis apparet ſcripſiſſe Calliſtratum περὶ λίθων, de lapidibus pretioſis, ſive de gemmis.

Calpurnius. Vide Bassus Calpurnius.

CALVINUS DOMITIUS. In indice libri XI.

CALVUS LICINIUS. Catullo hic familiaris fuit, ut ex hujus ad illum hendecaſyllabis liquet: cum Tullio de facundiæ principatu decertavit, ut teſtis eſt Seneca l. 3. controv. 19. p. 150. Hujus in Julii Cæſaris famam exaratos verſus recitat Suetonius in Julio, c. 49. p. 9. Ejuſdem poëma laudat Chariſius, l. 1. p. 120. orationes, l. 2. p. 203.

CASSIUS HEMINA. Laudat hunc Solinus c. 2. p. 13. Nonius c. 2. n. 163. *Cymbaliſſare*, inquit, *eſt cymbala quatere. Caſſius Hemina l. 3. Mulier cantabat tibis Phrygiis, & altera cymbaliſſabat.* Ejuſdem librum Annalium primum citat Gellius l. 17. c. 21. p. 982. ſecundum, Macrobius l. 1. Saturn. c. 16. p. 266. Quartum, idem Nonius c. 2. n. 495. verbo *Lutoſus*. Vixit ludis ſecularibus quartis, C. Corn. Lentulo, L. Mummio Achaïco Coſſ. anno V. C. DCVII. teſte Cenſorino, c. 17. Quare Simlerus hallucinatus, qui eum ſcripſiſſe ad Tiberium putat, quem imperare ſcimus cœpiſſe anno DCCXC. Caſſium Heminam ſcilicet cum Caſſio Severo confundit.

CASSIUS PARMENSIS, idem SEVERUS cognominatus: unus e Cæſaris percuſſoribus, qui omnium poſtremus parricidii pœnas luit, ut a Velleïo proditum l. 2. ſcripſit ad Antonium epiſtolam, quam Plinius laudat l. 31. ſect. 8. De eo Horat. l. 1. epiſt. 4.

Scribere, quod Caſſi Parmenſis opuſcula vincat.

Hujus exſtat epigramma de Orpheo, inter poëmatia vetera a Pithœo edita, Pariſ. 1590. l. 4. p. 185.

CASSIUS SEVERUS LONGULANUS, à natali ſolo, Italiæ oppido, ſic appellatus, ut a Caſſio Severo Parmenſi diſtingueretur. Floruit extremis Auguſti temporibus, & Tiberii principatu: inſignis orator a Plinio vocatus l. 7. ſect. 10. & a Quintil. l. 10. c. 1. p. 753. ubi eximie ejus ingenii forma, & acerbitas depingitur. Hactenus in Plinianis editionibus legebatur diviſim, *Caſſio Severo, Longulano*: unde Simlerus in epitome Geſneri, ut ſcriptorum, credo, numerus creſceret, Longulanum putavit proprium eſſe ſcriptoris nomen. Hujus Caſſii Severi libellum ſcriptum ad Mæcenatem citat Chariſius l. 1. p. 79. & Priſcianus lib. 7. p. 759. Ad Tiberium librum ſecundum, Diomedes l. 1. p. 370.

CASTOR. Vide ANTONIUS CASTOR.

CASTRITIUS. Falſo Simlerus aliique exiſtimant, laudari a Plinio T. Caſtritium Rhetorem, de quo mentio frequens apud Gellium, qui ſe eo uſum eſſe magiſtro teſtatur l. 13. c. 21. p. 699. Hadriani Imp. ætate. Hujus patrem potius fuiſſe oportet eum, quem ſcripſiſſe κηπευτικὰ, hoc eſt, de re hortenſi, Plinius ait in indice libri 19.

CATO CENSORIUS. Laudat hunc breviter, at eximie Quintilian. lib. 12. c. XI. p. 914. De eo multa dicemus l. 7. ſect. 28. Scripſit de re militari, ut in Notis ad præfat. Plinianam diximus, p. 12. n. 1. Epiſtolam ad filium, cujus meminit Priſcianus l. 7. p. 762. Originum libros, quorum ſeptem à Grammaticis citantur. Agricolationem latine loqui primus inſtituit, inquit Columella l. 1. de re ruſt. c. 1. Exſtat hodieque hic ejus liber, de re ruſtica.

CELSUS. Vide CORN. CELSUS.

CHÆREAS ATHENÆUS, Varroni & Columellæ laudatus inter probatiſſimos rei ruſticæ ſcriptores, l. 1. c. 1.

CHÆRESTUS vel CHÆRISTEUS, Athenienſis, qui Columellæ *Chreſtus*, Varroni rectius *Chariſteus*: ab utroque loc. cit. annumeratus inter ſcriptores de agricultura.

CHARES MITYLENÆUS, quem Characem pro Charete ſcripſerunt hactenus Plinii editores in Indice libri 12. Hunc de geſtis Alexandri ſcripſiſſe auctor eſt Plutarch. in ejus vita, p. 696. Cujus hiſtoriæ librum decimum laudat Athenæus l. 12. p. 538. Χάρης à Græcis dicitur. De eo plura Suidas. Characem quidem non diffiteor hiſtoriarum Græcarum condidiſſe libros XL. in quibus, ut idem Sui-

das ait, Auguſti Cæſaris facta narrantur, & Neronis, & ſucceſſorum: Verum is, & Plinio junior, ut apparet, & Lampſacenus idem, non Mitylenæus fuit.

Chryſermus. Medicus hic fuit, cujus placita laudantur à Plinio lib. 22. ſect. 32. ab hiſtorico cognomine, patria Corinthio, de quo Plutarchus, libro de fluviis, p. 1150. & Stobæus ſerm. 157. p. 551. fortaſſe diverſus.

Chryſippus Philoſophus, qui natus Solis, Ciliciæ oppido, Cleanthis auditot fuit. Vitam illius ſcripſit Laërtius lib. 7. p. 207. Edita ab illo aiunt volumina DCCVII. Vixit Ptolemæi Evergetæ, & Philopatoris ætate: Obiit Olymp. CXLIII. ut Suidas refert. Libros ejus περὶ φύσεως laudat Plutarchus, l. de Stoïcor. repugnant. p. 1045. aliaque opera.

Chryſippus Medicus, Eraſiſtrati magiſter, ut Plinius ait, lib. 29. ſect. 3. Galenus lib. de venæ ſectione contra Eraſiſtr. c. 2. & Eraſiſtratus ipſe apud Laërt. l. 7. in Chryſippo, p. 209. Vixit igitur is Alexandri M. & Ptolemæi Lagidæ temporibus: patria Cnidius fuit. Venæ ſectionem improbabat. De braſſica ſcripſiſſe ſcimus ex Plinio, Laërtioque. Sed & opus integrum περὶ λαχάνων *de oleribus*, ab eo editum auctor eſt ſcholiaſtes Nicandri ad Theriac. p. 39. Chryſippum alium ab eo diverſum, Medicum pariter, ſed Rhodium, laudat ſcholiaſtes Theocriti ad Idyll. 16. v. 128.

Cicero. Marcus Tullius, ille Romanæ facundiæ parens.

Claudins Cæſar. Scripras ab eo hiſtorias, auctor eſt Seneca in Ἀποκολοκυντώσει, p. 932. Suetonius in Claudio c. 41. & 42. hiſtoriam ait ſcribere illum aggreſſum in adoleſcentia, T. Livio hortante, Sulpicio Flavio etiam adjuvante: initium duxiſſe a Cæſaris cæde: reliquiſſe de hoc argumento XLIII. volumina: octo, de vita ſua: epiſtolarum, unum: Τυῤῥηνικὰ item & Καρχηδονιακά, &c.

Cleſſmporus Medicus, in Indice prætermiſſus: laudatur autem l. 22. ſect. 44. & l. 24. ſect. 101.

Cleobulus. In Indice libri 4. laudatur a Plinio: quamobrem ſcripſiſſe Γεωγραφίδα videtur. Diverſus certe ab iis quos eodem nomine fuiſſe appellatos prodidere Laërtins & Stobæus.

Cleophantus. Vini rationem ab eo illuſtratam ait Plinius, lib 26. ſect. 8. De eo Celſus l. 3. c. 14. agens de tertiana febri: *Quidam ex antiquioribus medicis Cleophantus*, inquit, *in hoc genere morborum, multo ante acceſſionem caput ægri multa calida aqua perfundebat, deinde vinum dabat: Quod, quamvis pleraque ejus viri præcepta ſecutus eſt Aſclepiades, recte tamen præteriit: eſt enim anceps.* Aſclepiadem igitur anteceſſit ætate: Pruſiæum intelligo, qui Mithridatis & Pompeii M. temporibus floruit. Idem a frigida ægris danda Δοσίψυχρος cognominari voluit, ut dicetur l. 26. ſect. 8. Cleophanti antidotus laudatur a Galeno l. 2. de antidotis, c. 1. p. 898.

Clitarchus. Comes hic fuit expeditionum Alexandri M. cujus res geſtas libris pluribus conſignavit, teſte Athenæo l. 4. p. 148. & l. 12. p. 530. Item Apollonii Schol. ad l. 3. v. 906. Citat eundem & Ælianus l. 17. hiſt. anim. c. 2. Curtius, non ſemel. Dinonis hiſtorici filius a Plinio vocatur l. 10. ſect. 70. Verum de eo parum honorifice Quintilianus l. 10. c. 1. p. 843. *Clitarchi probatur ingenium, fides infamatur.*

Coeranus. Ita hoc nomen ſcribitur in codd. R. 1. 2. & Colb. 2. Græcis Κοίρανος. Græci ipſe generis fuit, teſte Tacito l. 14. Annal. p. 288. qui eum ſapientiæ doctorem appellat: Muſonio æqualem. Vixit Neronis temporibus.

Columella. L. Junius Moderatus Columella dictus eſt, cujus exſtant hodieque libri de re ruſtica duodecim, ac de arboribus liber ſingularis. Gaditanum fuiſſe ex ipſo ſcimus l. 5. c. 5. & l. 7. c. 2. Floruit Imp. Claudii temporibus. Ex ipſius libris proxime laudatis Plinius multa deſcripſit. Edidit ille præterea librum luſtrationum, ſacrificiorumque priſcorum pro frugibus, cujus operis ipſe meminit l. 3. c. 22. Libros quoque adverſus Aſtrologos & Chaldæos, l. XI. c. 1.

Commeades

COMMIADES, quem de conditura vini, in indice l. 15. ac l. 14. ſect. 24. de apparatu vini ſcripſiſſe Plinius ait. Codex Thuanæus, & Colb. uterque, Commiadem ſcribunt, & ante eos Priſcianus l. 6. p. 705. ubi ex Pliniano Indice quædam ſcriptorum nomina colligens, *Plinius*, inquit, *in XV. naturalis hiſtoria, Commiade.*

CORBULO DOMITIUS, Claudii ac Neronis principatu vixit, vir Conſularis, domi militiæque clarus. Quibus ortus parentibus fuerit, Plinius docet lib. 7. ſect. 4. Deſcripſiſſe regionum illarum ſitum & oppida, in quibus militavit, ex variis Plinii locis intelligitur. Multa de eo Tacitus l. 13. Annal.

CORDUS CREMUTIUS, cui Aulus prænomen, res ab Auguſto geſtas conſcripſit, hiſtoriamque bellorum civilium, teſte Sueton. in Auguſto, c. 35. & in Tiberio, c. 61. Mortem ejus deſcribit Seneca pleniſſime in Conſolat. ad Marciam, cap. 62.

CORNELIUS ALEXANDER POLYHISTOR a multiplici doctrina nominatus. Patria hunc Mileſium Suidas: Stephanus aliique, Cotyaëi, quæ civitas Phrygiæ minoris eſt, natum dicunt. Cornelius a Lentulo dictus, cujus ſervus primum, deinde libertus ac magiſter extitit. Idem Aſclepiadæ filius, Cratetis diſcipulus fuit. Vixit Syllanis temporibus. Scripſit collectionem rerum Mirabilium libris ſex, ut auctor eſt Photius, cod. 188. p. 468. θαυμασίων συναγωγή. Librum de rebus Indicis laudat Clemens Alex. l. 3. Strom. p. 451. De Illyrico, Valer. Max. l. 8. c. 13. Librum tertium rerum Italicarum, Plut. in Parallelis, p. 315. Opus de venenatis animalibus, περὶ θηριακῶν, ſcholiaſtes Nicandri ad Theriac. in fine, p. 42. Librum primum de rebus Creticis, ſchol. Apollonii ad l. 4. v. 1492. De Caricis idem ad l. 1. v. 925. De Europa, Libya, Ægypto, &c. alii. De Judæis Aſſyriæ, Euſeb. l. 9. de Præpar. p. 418.

CORNELIUS BOCCHUS. Vide BOCCHUS CORNELIUS.

CORNELIUS CELSUS. Floruit Tiberii temporibus. Octo libris de re Medica ſcriptis, Latini Hippocratis nomen eſt adeptus. Laudat hunc eximie Columella l. 2. c. 2. p. 42. Et Quintil. l. 12. c. XI. p. 915. *Cornelius Celſus*, inquit, *mediocri vir ingenio, non ſolum de his omnibus conſcripſit artibus* (hiſtoria ſcilicet, & eloquentia:) *ſed amplius etiam rei militaris, & ruſtica etiam, & medicina præcepta reliquit: dignus vel ipſo propoſito, ut eum ſciſſe omnia illa credamus.*

CORNELIUS NEPOS. Floruit Ciceronis temporibus, Auguſti principatu obiit. Scripſit de viris illuſtribus: quem forte Exemplorum librum inſcripſit: nam hujus operis liber quintus laudatur à Gellio l. 7. c. 18. p. 441. Chronicorum item primus ab eodem, l. 17. c. 21. p. 982.

CORNELIUS VALERIANUS.

CORVINUS MESSALA, cui Valerius prænomen fuit, ex nobili Meſſalarum familia, *orator nitidus & candidus*, ut Quintiliani verbis utar, l. 10. c. 1. p. 752. *& quodammodo præ ſe ferens in dicendo nobilitatem ſuam.* Ut biennio toto ante obitum memoria omni defecerit, dicemus libro 7. ſect. 24. Obiit extremis Auguſti temporibus.

COTTA MESSALINUS, Meſſalæ oratoris, quo de proxime ante egimus, filius, a Plinio dicitur, l. 10. ſect. 27.

CRATES GRAMMATICUS, ab arte quam exercuit, idem a patria, Mallo Ciliciæ oppido, MALLOTES appellatus, Μαλλώτης. *Primus, quantum opinamur,* inquit Sueton. lib. de illuſtr. Grammat. cap. 2. pag. 119. *Studium Grammatica in Urbem intulit Crates Mallotes, Ariſtarchi æqualis, qui miſſus ad Senatum ab Attalo Rege, inter ſecundum ac tertium Bellum Punicum, ſub ipſam Ennii mortem, &c.* Laudat eum & Sextus Empir. adverſ. Math. c. 2. p. 10. Librum ejus quintum de lingua Attica, Athenæus l. XI p. 497.

CRATES PERGAMENUS, a patria ſic cognominatus, laudatur a Plinio libro ſeptimo, ſect. 2. Æliano l. 17. hiſt. anim. c. 9. Κράτης ὁ ἐκ τῦ Μυσίας Περγάμυ,

Cratevas, a Dioſcoride in præf. ὁ Ῥιζοτόμος cognominatus, quam vocem explicabimus in Metrodoro. A Plinio item lib. 25. ſectione 4. Ab Epiphanio l. 1. adverſus hær. n. 3. Scripſit de plantis, quod opus Ῥιζοτομικὸν appellavit. Scholiaſtes Nicandri in Theriac. p. 32. Κρατεύας ἐν Ῥιζοτομικῷ. Hujus operis fragmenta quædam Græce edidit in opere de ſimplicibus Italico ſermone a ſe conſcripto Aloyſius Anguillara, p. 27. & alibi. Alium ejuſdem nominis Medicum multo vetuſtiorem, hoc eſt, Hippocratis ævo, fuiſſe ſcio. Hic Pompeii ætate vixit, quippe qui multas Mithridati, ut auctor eſt Plinius loc. cit. herbas adſcripſerit.

Crsmutius, Vide Cordus Cremutius

Critodemus Aſtrologus. Hujus Apoteleſmatica exſtare in Bibliotheca Cæſarea Viennæ, cod. 141. auctor eſt P. Lambecius l. 7. p. 284.

Criton. Hunc in Imperatorum ædibus Medicum fuiſſe, libros quatuor τῶν κοσμητικῶν, hoc eſt, eorum quæ ad ornatum corporis attinent, ſcripſiſſe, refert Galenus l. 1. κατὰ τόπους, c. 3. p. 341. & 342.

Ctesias. Patria Gnidius, Medicus Artaxerxis: cujus hiſtorici fidem laudat Ariſtoteles l. 8. hiſt. animal. c. 28. Plutarchus in Artaxerxe, aliique elevant. Excerpta Perſicarum Indicarumque rerum, quas ille ſcripſit, exſtant apud Photium plurima, in Bibl. lxxii. Indicas ſcripſerat libro ſingulari: Perſicas, voluminibus tribus & viginti. Librum primum τῶν περιόδων laudat Scholiaſtes Apollonii ad l. 2. v. 1017. Aſiæ Periplum Harpocration, verbo Σκιάποδες. Librum primum de fluminibus, Plutarchus l. de flum. p. 1160. Librum de tributis Aſiæ Athenæus l. 10. p. 442.

Curio Pater. Actiones ſeu Curionis patris, quibus Cæſaris famam perſtrinxit, Suetonius commemorat in Julio Cæſare, c. 49. p. 9. Curionis filii Cicero meminit l. 2. ad Att. ep. 24. p. 72.

D

Dalion Medicus. Idem fortaſſis, qui primus in Æthiopiam ultra Meroën ſubvectus dicitur l. 6. ſect. 35. ac de rebus Æthiopicis multa prodidiſſe. Herbarium Plinius appellat, l. 2. ſect. 73.

Damastes. Δαμάστης Sigeenſis ex Sigeo Troadis promontorio dictus, Herodoto σύγχρονος. Avienus de eo:

Quin & Damaſtes nobilis natus Sige.

Sua ex Hecatæo deſcripſiſſe, ac periplum edidiſſe, auctor eſt Agathemerus l. 1. c. 1. p. 2. τὰ ἐκ τοῦ Ἑκαταίου μεταγράψας, περίπλουν ἔγραψεν. Suidas p. 639. & Valer. Max. l. 8. c. 13. hujus operis meminerunt: Auctoris, Strabo l. 1. p. 47. & l. 14. p. 684. & Plut. in Camillo, p. 138.

Damion. Medicus, de bulbis egiſſe dicitur libro 20. ſect. 40. Idem fortaſſis, qui ab aliis appellatur

Damon Cyrenæus, quem de Philoſophis ſcripſiſſe ſcimus ex Laërtio in Thalete, p. 20. quem Medicum Plinius Valerianus appellat l. 3. c. 20. ubi Plinii noſtri locum proxime a nobis laudatum tranſcribit. Ejus liber quartus Ἀτθίδος, ſive tribuum Atticæ, laudat Athen. l. 3. p 96.

Demetrius Physicus, Phalereus idem cognominatus, Theophraſti auditor, Alexandrinæ Bibliothecæ præfectus, Ptolemæi Lagidæ, & Philadelphi temporibus. Seriem ejus operum Laërtius exhibet in ejus vita l. 5. p. 133. & Suidas p. 677. De quaternario numero ſcriptum ab eo quiddam Plinius ait l. 28. ſect. 17. De ſtatuis ei dicatis ab Athenienſibus, vide quæ dicturi ſumus l. 34. ſect. 12. Hunc potius a Plinio Demetrium hic deſignari autumo, quam Scepſium, aliumve quempiam ex iis xx. qui ejuſdem nominis fuiſſe dicuntur apud Laërtium.

Demetrius alter, cujus eſt mentio ſect. 27. libri 36. is mihi videtur eſſe

Byzantius hiſtoricus, qui uti Laërtius teſtatur, de Ptolemæi & Antiochi rebus geſtis ſcripſit, ac de Libyæ ſtatu.

Democedes Medicus, ſic enim emendavimus, cum prius *Democlides* legeretur. Crotoniates hic Medicus fuit, qui in Ægina inſula Medicinam exercuit, Polycratem Samiorum tyrannum curavit: a Dario deinde in Perſidem eſt accerſitus. Scripſit librum de Medicina. Narrant iſta de eo Suidas p. 479. Tzetzes Chiliad. 3. hiſt. 97. v. 544. Dio l. 38. p. 71. & ante eos Herodotus l. 3. p. 310. Ab his Δημοκήδης vocatur. Nec ſum neſcius Δημοκλείδα quendam ab Athenæo laudari, l. 4. p. 174. ſed quem hiſtoricum potius quam Medicum eſſe appareat.

Democles, Suidæ Δημοκλῆς. Ab eo accepta eſſe, quæ Plinius de Sipylo everſa narrat, l. 2. ſect. 93. diſcimus ex Strabone, l. 1. p. 58.

Democrates. Vide Servilius Democrates.

Democritus Abderites a patria appellatus, quæ urbs eſt Thraciæ. Floruit circa Olymp. LXXX. Hippocrati æqualis. Scripta ab eo Laërtius enumerat l. 9. p. 249. Coſmographica, Geographica, hiſtorica, agricolationem attigit. De Chamæleone ſcripſiſſe Plinius ait l. 28. ſect. 29. quod opus tamen a Laërtio prætermiſſum. Ejus liber qui inſcribitur περὶ λοιμῶν ἢ λοιμικῶν κακῶν laudatur a Gellio l. 4. c. 13. p. 303. A Columella l. XI. c. 3. p. 390. Is quem Γεωργικῶν appellavit, a Fulgentio l. 2. Mythol. c. de Peleo, p. 145. liber Φυσιολογουμένων. De opere, quod Χειροκμήτων erat inſcriptum, dicemus l. 24. ſect. 102. Plurima Doli Mendeſii commentaria ὑπομνήματα, quibus continebantur curationes medicæ diverſæ, ſub ementito Democriti nomine apparuiſſe conqueritur Columella l. 7. de re ruſt. c. 5. p. 262. Sed ibi legendum, *Boli*. Sic enim Suidas in litera B. Βῶλος Δημοκρίτειος φιλόσοφος, ἱστορίαν καὶ τέχνην ἰατρικήν. ἔχει δὲ ἰάσεις φυσικὰς &c. Et poſtea, Βῶλος Μενδήσιος appellatur. Suidas genuinos Democriti partus duos agnoſcit, p. 680. quorum alter inſcriptus eſſet, Μέγας διάκοσμος, alter περὶ φύσεως κόσμου. De Democriti peregrinationibus, Plinium ipſum vide, l. 25. ſect. 5.

Demodamas. Mileſius a patria cognominatus apud Stephanum, verbo Ἄντισσα. Citatur a Plinio l. 6. ſect. 18. ubi perperam *Demonax* ſcribitur. Hunc ſe maxime ſequi in itineribus Alexandri deſcribendis Plinius profitetur. Librum de Halicarnaſſo edidiſſe dicitur ab Athenæo l. 15. p. 682. a quo Halicarnaſſeus vocatur.

Demostratus. Senatorem Romanum vocat Ælianus l. 15. c. 19. a quo paſſim alibi laudatur. Δαμοστράτου, (nam & ſic quoque ea vox effertur) ἁλιευτικῶν, ſive librorum de piſcatione, meminit præter Ælianum, Soſipater apud Photium in Bibl. cod. 161. p. 339. & Suidas p. 640. qui libros ait fuiſſe omnino XX. hoc de argumento. Additque ſcripſiſſe item de divinatione per aquam, περὶ τῆς ἐνύδρου μαντικῆς, aliaque plurima ad hiſtoriam ſpectantia. Oratorem vocat. Plut. in Alcibiade p. 200.

Demoteles. Inter eos qui de pyramidibus Ægypti ſcripſerunt, numeratur l. 36. ſect. 17. & 19. Tertullianus libro de ſpectaculis, c. 8. auctor eſt, de obeliſcis quidpiam prodidiſſe literis Hermatelem neſcio quem: quam quidem vocem depravatam eſſe conjicio, illumque hunc ipſum eſſe, quo de Plinius hoc loco agit; atque adeo *Demotelem* ibi reſcribendum.

Diagoras medicus. Scripſit de rebus hortenſibus, ſeu περὶ φυτῶν, de plantis. Laudat hunc Dioſcorides l. 4. c. 63.

Dicæarchus, Meſſenius e Sicilia fuit, Ariſtotelis auditor, teſte Schol. Ariſtoph. in Pace, p. 716. & Suida p. 730. a quo etiam accipimus, id quod Plinius tradit l. 2. ſect. 65. ſcripſiſſe eum dimenſiones montium Peloponneſi: libros deinde tres de populis & civitatibus Græciæ: cujus operis meminit etiam Athenæus l. 13. p. 557. & Cicero l. 2. ad Attic. epiſt. 2. p. 45. & l. 6. ep. 2. p. 171. Ipſius Geographiam extare MS. in Bibliotheca Fuggerorum, ait P. Labbeus, in Nova Bibl. librorum MSS. p. 169. Sed quæ forte haud alia eſt quam illa ejus Ἀναγραφὴ τῆς Ἑλλάδος πρὸς Θεόφραστον quæ edita eſt Auguſtæ Vindel. an 1600. Dicæ-

cearchi Παναθηναϊκὸν laudat Schol. Ariſtoph. in Veſpis, p. 467. Τριπολιτικὸν, Athenæus l. 4. p. 140.

Dieuches Medicus, Διεύχης Galeno, Comment. 2. in lib. Hippocr. de natura hom. tom. 3. p. 137. & in procem. l. 6. de facult. ſimp. medic. p. 144. Scripſit de braſſica, & θεραπευτικά. Laudatur & ab Athenæo Διεύχης ἰατρὸς l. 1. p. 5. Ex Dieuchis Commentariis de parandis alimentis, multa refert Oribaſius l. 4. p. 50. & alibi paſſim.

Dino Clitarchi pater, Περσικῆς πραγματείας hiſtoricus, cujus hiſtoriæ liber quintus ab Athenæo laudatur lib. 13. p. 609. & a Laërtio, in procemio, p. 2.

Diocles Medicus, idem Diocles Caryſtius, a patria, Eubœæ oppido Caryſto, appellatus l. 26. ſect. 6. Medicorumque ſecundus poſt Hippocratem, ætate ac fama. Heſychio in Συγκομιστὸς, p. 873. Διοκλῆς ὁ ἰατρός. Citatur liber ejus de re herbaria a ſcholiaſte Nicandri, in Theriac. p. 30. Διοκλῆς ἐν τῷ Ῥιζοτομικῷ. Ab Oribaſio l. 4. c. 3 p. 48. liber de alimentorum præparatione. A Galeno l. 3. de locis affectis, c. 10. p. 441. tom. 7. & a Cælio Aurel. l. 1. Chron. c. 4. liber de paſſionibus, & curationibus. Ab Athenæo l. 3. p. 110. liber primus De tuenda valetudine: lib. 7. p. 320. Ὑγιεινῶν, ſive Salubrium liber primus ad Pliſtarchum. Et l. 15. p. 681. περὶ θανασίμων φαρμάκων, de medicamentis letalibus. Ab Erotiano in Onomaſtico vocum Hippocr. tomo 3. operum Galeni, p. 110. liber κατ' τὸ ἰατρεῖον, de officina medendi: ab aliis denique alii. Extat Dioclis Caryſtii epiſtola ad Antigonum Regem, de morborum præſagiis, & extemporaneis remediis per hortenſia, latine reddita ab Antonio Mizaldo Medico, Pariſ. apud Feder. Morellum, 1573. Dioclis fragmentum inſigne exſtat apud Galenum lib. 2. de Facult. ſimp. medic. cap. 5. pag. 34. & 35. ex eo opere, cui Archidami nomen inſcripſerat.

Diodorus Prienæus. Hunc ſibi in primis vendicaſſe agricolationis prudentiam, ait Columella l. 1. c. 1. Varroni pariter & Columellæ inter ſcriptores rei ruſticæ annumeratur. Diodori Periegetæ, ejuſque operis *De monumentis*, περὶ μνημάτων meminit Plutarchus in Themiſt. p. 128.

Diodotus Petronius. Utrius potiſſimum auctoritati ſtandum ſit de hujus ſcriptoris appellatione, an Dioſcoridis qui Diodorum ſejunxit a Petronio, diverſoſque ſcriptores exiſtimavit: Pliniine potius qui quaſi dedita opera hæc duo nomina tum in Indice, tum l. 20. ſect. 32. & l. 25. ſect. 64. conjunctim legit, nec niſi unicum ſcriptorem his duobus nominibus repræſentari putat, haud proclive eſt ſtatuere. Dioſcoridem ſecutus eſt ſane Epiphanius, l. 1. adverſus hær. n. 3. ſed tranſcriptoris tantum munere ibi perfunctus, non critici vel judicis: Πετρώνιος, inquit, Νίγερ, καὶ Διόδωρος, & quæ ſequuntur, cum Dioſcoride. Ut ut eſt, Ἀνθολογούμενα, hoc eſt florilegia ſcripſiſſe Diodotus a Plinio dicitur lib. 20. ſect. 32. Ἐμπειρικά ſect. 48.

Diognetus, Itinerum Alexandri dimenſor appellatus à Plinio l. 6. ſect. 21. cum Bætone, quo de antea egimus.

Dion Colophonius. Varro & Columella l. 1. c. 1. inter ſcriptores de re ruſtica hujus meminere.

Dionysius, de quo Plinius in Indice l. 4. Non ille Periegetes eſt qui ab opere nomen accepit, idemque a patria, quæ Alexandria (Suſianæ, non Ægypti,) Alexandrinus dictus eſt: is enim Auguſti principatu floruit, id quod tum ex ejus carmine, tum ex Plinii teſtimonio l. 6. ſect. 31. compertiſſimum eſt. Quem vero Plinius teſtem hic advocat, Alexandri M. expeditionum comes & ſcriptor fuit. Situs vireſque gentium ſub Ptolemæo Philadelpho literis conſignavit, teſte eodem Plinio l. 6. ſect. 21.

Dionysius Medicus, quem Plinius in partes advocat in indice libri 12. & 22. Patria huic in Aſia Miletum fuit, unde Mileſius Galeno cognominatus, l. 4. κατὰ τόπους, c. 7. p. 437. & Apollonii ſcholiaſtæ ad l. 4. v. 223. Dio-

nyſii medici meminit etiam Cælius Aurel. l. 2. c. 13. Idem libros Ἀργυρωτικῶν ſcripſit, teſte eodem Apollonii ſcholiaſte, ad l. 4. v. 1153.

Dionysius qui Magonem transtulit, Caſſius Dionyſius vocabatur, idem a patria Uticenſis cognominatus. Magonis libros quos Græca lingua libris xx. tranſtulit, Sextilio Prætori miſit. Ita Varro & Columella lib. 1. c. 1. de re ruſt. Librum primum Ῥιζοτομικῶν Dionyſii Uticenſis Stephanus citat in Ἰτύκη. Nicandri etiam ſcholiaſtes ad Theriaca p. 25. Διονύσιον laudat ἐν τοῖς Ῥιζοτομικοῖς.

Dionysius Sallustius. Vide Sallustius.

Diophanes, *ex Dionyſio epitomen fecit*, inquit Plinius in Indice l. 8. Nempe Magonis libros, quos Dionyſius Uticenſis tranſtulerat, libris xx. in ſex libros ipſe contraxit, ac Dejotaro regi dicavit. Horum ſex librorum rurſum epitomen aliam libris quatuor confecit Aſinius Pollio, teſte Suida, verbo Πωλίων tomo 2. p. 579. Meminere hujus Diophanis Varro & Columella l. 1. de re ruſt. c. 1. Ille Nicænſem ab urbis natali ſolo, iſte Bithynum a regione in qua Nicæa eſt, cognominat. Diophanes in Geoponicis l. 10. c. 29. & alias ſæpe citatur: & inter Veterinariæ medicinæ ſcriptores.

Diotimus Thebanus. Ille fortaſſis cujus librum quintum & lx. παντοδαπῶν ἀναγνωσμάτων omnigenarum lectionum laudat Stephanus, verbo Πασαργάδαι. Vel Διότιμος ὁ γυμναστὴς, quem Theophraſtus ait ſcripſiſſe de ſudoribus, opuſc. de ſudor. p. 153.

Diyllus, perperam hactenus in Plinianis libris *Duillius* appellatus. Athenienſis fuit, Δίυλλος Harpocrationi, verbo Ἀριστίων, p. 47. Librum ejus hiſtoriarum nonum laudat Athenæus l. 4. p. 155. & l. 13. p. 593. Hiſtoriam contexuit uſque ad Philippi Macedonis obitum. Diodor. Sicul. l. 16. p. 418. rerum Græcarum & Sicularum ſcriptos ab eo libros xxvii. refert.

Domitius Cæsar, ſive Domitius Nero, cujus carmen in Poppæam laudat Plinius l. 37. ſect. 12. & quem diſertiſſime ſcribere carmina ſolitum ait Seneca l. 1. Natur. quæſt. c. 5. p. 836.

Domitius Calvinus. Cn. Domitii Calvini mentio apud Feſtum, in fragm. p. 4.

Domitius Corbulo. Vide Corbulo.

Dorotheus Atheniensis. Laudatur a Phlegonte, Mirabil. cap. 26. Dorotheus medicus, cujus etiam ſcripta commendantur in primis. Incerta ætas: Nec multo id certius, num idem ille ſit cujus librum ſextum hiſtoriarum Alexandri laudat Athenæus l. 7. p. 276. Primum rerum Sicularum, Stobæus ſerm. 148. p. 511. Quartum Italicarum, Euſebius l. 4. Præpar. p. 157.

Dossenus Mundus, Poëta Comicus, Atellanarum ſcriptor haud ignobilis, cujus meminit Horatius l. 2. epiſt. 1. v. 173.

Quantus ſit Doſſenus edacibus in paraſitis.

Inſcriptum Doſſeni monumento titulum recitat Seneca, epiſt. 89. p. 392.

Dosiades. Laudat eum Plinius l. 4. ſect. 20. dum de Creta agit. Et librum Doſiadæ quartum de rebus Creticis citat Athenæus l. 4. p. 143. & lib. 6. p. 264. Δωσιάδας &c. Δωσιάδης Euſebio l. 4. Præpar. p. 157.

Dositheus Aſtrologus, auctor octaëteridis, quæ Eudoxo tribuitur, teſte Cenſorino c. 18. Meminere hujus præter Plinium l. 18. ſect. 74. & Cenſorinum, Geminus & Ptolemæus, in Uranologio Petavii. Vide ne hunc Doſitheum Aſtrologum, cum hiſtorico confundas, cujus Plutarchus meminit.

Duris Samius, qui ſe ex Alcibiadis genere ortum ferebat, teſte Plut. in Alcib. p. 209. Philadelphi tempore floruit. Scripſit Macedonica libris xv. ex ſcholiaſte Ariſtoph. in Nub. p. 150. & Apollonii ſchol. ad l. 4. v. 264. Libros ut minimum decem de hiſtoria Agathoclis, quorum meminit Athenæus lib. 12. p. 541. qui aliarum hiſtoriarum librum xxii. citat l. 12. p. 546. De pyramidibus Ægypti, ex Plinio l. 36. ſect. 17. De Euripide & Sophocle librum, ex

Athen. l. 4. p. 184. Homo in hiſtoria diligens à Tullio vocatur l. 6. ad. Attic. ep. 1. p. 167. Apuid Suidam tomo 2. p. 8. verbo Λαιμα, laudatur Δᾶεις ἐν δευτέρῳ Λιβυκῶν, (lege Δῦεις) libro 2. rerum Libycarum. Et p. 726. verbo Σελίνη φάνης, Δῦεις ἐν τῷ περὶ ἀγώνων, opere inſcripto, De certaminibus. Apud Athenæum l. 15. p. 696. ſcripſiſſe dicitur de Samiorum, hoc eſt, de patriæ ſuæ finibus. Apud Laërt. in Thalete, περὶ ζωγραφίας, de pictura liber: de toreutice ſive cælatura, apud ipſum Plinium in Indice l. 34.

E

ECULEO, cui Decius prænomen fuiſſe dicitur l. 35. c. 10. In libris hactenus editis, ut ante monuimus, deformata hæc vox in indice fuerat, atque in Deculonem converſa. Hiſtoriam quampiam de rebus geſtis a Tiberio, vel certe de picturis volumen aliquod videtur condidiſſe. Tamen ut ne quid diſſimulem, ſuſpecta valde mihi hæc vox eſt, quam nuſquam offendi in Romanis familiis. Atque inclinat quidem animus, ut ſcriptum fuiſſe ſuſpicer, *D. Aculeo*, hoc eſt, *Decimus Aculeo*: Aculeonum enim nota Romæ familia, ex qua C. Aculeo, quem Cicero propinquum ſuum vocat, l. 2. de Orat. p. 341. Notum & prænomen Decimi, quod cum unica litera D. in libris manu exaratis, aliiſque ſoleat effingi, in Decii nomen ſæpenumero librarii transformarunt.

ELEPHANTIS. Poëtria fuit, de qua in Priapeiis mentio, carm. 3. Et apud Martialem l. 12. epigr. 43.

Nec molles Elephantidos libelli.

De κοσμητικῶν, hoc eſt de rebus iis quæ ad corporis ornatum ſpectant, mandaſſe litteris aliquid dicitur a Galeno in libris κατὰ τόπους. De libris Elephantidis, ut impuriſſimis, Suetonius in Tiberio, c. 43.

EMPEDOCLES Agrigentinus, Pythagoræ diſcipulus, vixit Olymp. circiter LXXXIV. Ut auctor eſt Laërtius in ejus vita l. 8. p. 231. Carmen edidit de animalium proprietate, Æliano teſte l. 16. hiſt. anim. c. 29. Scripſit περὶ φύσεως, quorum librum tertium citat Tzetzes Chiliad. 7. v. 523. & Suidas, p. 890. De rebus etiam Perſicis: de re medica, aliaque, quæ Laërtius refert. Virum medicinæ peritum Celſus appellat, in præf. l. 1. p. 1. Empedoclis errantium inerrantiumque ſtellarum Sphæram libro uno comprehenſam ſervari MSS. in Bibl. Strozziana, ait Labbeus in Bibl. Nova librorum MSS. p. 170.

ENNIUS poëta, Annalium libros XVIII. carmine ſcripſerat, quos paſſim Chariſius, & Priſcianus laudant.

EPHIPPUS. Cumanus hic ortu fuit, Iſocratis auditor. Hiſtoriarum libros ſcripſit XXX. Rerum admirabilium libros XV. aliaque quæ videre licet apud Suidam, p. 1110.

EPHORUS, Cuma Æolidis civitate oriundus, Iſocratis auditor: de quo Cicero l. de claris orat. p. 575. *Iſocratem*, inquit, *in acerrimo ingenio Theopompi, & leniſſimo Ephori dixiſſe traditum eſt, alteri ſe calcaria adhibere, alteri frenos.* Seneca minus paulo honorifice l. 7. Natur. quæſt. c. 14. p. 923. *Ephorus*, inquit, *non religioſiſſimæ fidei, ſæpe decipitur, ſæpe decipit.* Scripſiſſe hiſtoriam vel ipſum, vel filium ejus libris XXX. auctor eſt Athenæus l. 6. p. 232. De origine urbium, Polybius apud Strab. l. 10. p. 465. Uterque miris eum effert laudibus. De rebus inventis, περὶ τῶν εὑρημάτων, idem Strabo l. 13. p. 622. & Athen. l. 8. p. 352. & l. 4. p. 182. De civitatibus Thraciæ librum quartum laudat Harpocration, verbo Αἶνος. p. XI. De Nili incremento, Apollonii Schol. ad l. 4. v. 269. At de Ephori ipſius furtis, libros duos ſcripſiſſe Lyſimachum, auctor eſt Porphyrius apud Euſeb. l. 1. Præpar. p. 467.

EPICHARMUS, Siculus vates dictus Horatio l. 2. ep. 1. v. 58. Syracuſanus fuit: Pythagoræ auditor. Plurimos de phyſiologia ac medicina libros ſcripſit, quos Laërtius in ejus vita enumerat l. 8. p. 232. De braſſica ſcripſiſſe Plinius ad-

Digitized by Google

monet l. 20. ſect. 34. *Diligentiſſime conſcripſit pecudum medicinas*, inquit Columella, l. 7. c. 3. p. 251.

Epidius, cui prænomen Caïus, Ludum docendi aperiens, Rhetoricen docuit præter ceteros M. Antonium, & Auguſtum, ut ait Sueton. l. de claris Rhetor. c. 4. Epidia gens Romæ notiſſima: ex qua Marullus Epidius Trib. pl. cujus meminit Suetonius in Julio, c. 79. Vide etiam Dionem l. 44. p. 244.

Epigenes Rhodius a Varrone & Columella l. 1. c. 1. inter ſcriptores rei ruſticæ annumeratur. Laudatur à Cenſorino c. 17. Plinius l. 7. ſect. 57. gravem in primis auctorem vocat: in indice l. 2. Gnomonicum, ab ea Aſtrologiæ parte, quam Gnomonicem vocant, quæ rationem umbrarum docet ad dignoſcendas horas, ſoliſque motus. Apud Chaldæos ſtuduiſſe ſe gloriabatur, inquit Seneca l. 7. Natur. quæſt. c. 3. p. 930.

Erasistratus, ex Julide urbe Ceæ inſulæ, Juliates & Ceïus appellatus, teſte Suida, p. 1032. Ariſtotelis Stagiritæ ex filia nepos: Chryſippi medici, vel ut pleriſque placuit, Theophraſti diſcipulus: quem male Samium ait fuiſſe Julianus in Miſopog. p. 72. Veterum Medicorum nobiliſſimum appellat Macrob. l. 7. Saturn. c. 15. p. 632. Vide Plin. l. 29. ſect. 3. Hujus librum 2. ſalutarium præceptorum, laudat Cælius Aurel. l. 2. Chron. c. 7. Librum de hydrope, l. 3. c. 8. De podagra quoque, l. 5. c. 2. Denique *περὶ δυνάμεων καὶ θανασίμων*, de medicaminibus & venenis, Dioſcorides l. 5. c. 18. Ab eo Eraſiſtrateorum Medicorum Schola nomen accepit, quam ab Hiceſio Smyrnæ excitatam Strabo prodidit, libro 12. p. 580. Horum ſectam Galenus damnavit, pluribus adverſus Eraſiſtratum, ejuſque aſſeclas, ſcriptis voluminibus, tomo operum decimo.

Eratosthenes, Patria Cyrenæus, a Ptolemæo Evergete I. accerſitus, Athenis in Ægyptum venit, ubi Alexandrinæ Bibliothecæ præfectus fuit, bibliothecam ipſe librorum pene ſcripſit: quorum hi præcipui: Geographia, cujus librum tertium laudat Apollonii Schol. ad l. 4. v. 259. Eo in opere Timoſthenis de portubus librum exſcripſit, ut auctor eſt Marcianus in Periplo, p. 97. *Μέτρον τῆς περιφερείας*, quod hodieque exſtat, & ex quo Eratoſthenem orbis terrarum menſorem Cenſorinus vocat, c. 15. *Γαλατικά*, ſive de rebus Gallogræciæ, 40. voluminibus, quæ citantur ſæpius a Stephano. *Χρονογραφικά*, quorum meminere Dionyſ. Halic. l. 1. p. 60. & Harpocration in *Εὔνους*, p. 130. De ventis, ex Achille Tatio in Phænom. p. 158. De ſitu ſtellarum, ex Suida, p. 1032. qui liber nunc editus, *Καταστερισμοὶ* inſcribitur. Alia denique plurima quorum ſeries præfixa eſt editioni ejuſdem opuſculorum, Oxonii 1672. Appellari ſolitum aiunt *Βῆτα τῶν φιλοσοφούντων*, vel ut Marcianus Heracl. p. 95. *Βῆτα τῶν Μουσῶν*, quod ſecundas in quavis philoſophiæ partes obtineret, vix in ulla primas.

Evagon Thasius, Varroni & Columellæ laudatus l. 1. c. 1. inter ſcriptores rei ruſticæ.

Evanthes, Patria Mileſius, auctore Laërtio in Thalete, p. 7. Heroïcorum verſuum poëta dictus Athenæo l. 7. p. 296. *inter auctores Græcia non ſpretus*, inquit Plinius l. 8. ſect. 34. *Εὐάνθης ἱστορεῖ ἐν τοῖς μυθικοῖς*, inquit Apollonii Schol. ad l. 2. v. 1065.

Euclides Mathematicus inſignis, Perga oriundus, Pamphyliæ civitate, ætate, Ptolemæi Lagidæ floruit. Scripſit Elementorum libros XIII. Phænomena, aliaque plurima ad Geometriam Muſicamque pertinentia.

Euctemon inter Aſtronomos veteres a Gemino & Ptolomæo, quos Petavius in Uranologio edidit, recenſetur. Rurſum à Ptolemæo l. 3. Almag. c. 2. p. 59. ſolſtitiorum obſervator cum Metone, ante Alexandri M. tempora, laudatur Euctemon.

Eudicus hiſtoricus.

Eudoxus, *Platonis auditor, in aſtrologia judicio doctiſſimorum hominum facile princeps*, inquit Tullius l. 2. de Divin. p. 246. patria Cnidius fuit. Hujus ſcripta Laërtius enumerat l. 8. p. 235. *Γῆς περίοδον* & *περίπλουν* laudat Agathemerus

l. 1. c. p. 2. & Sextus Empit. l. 1. Pyrrhon. hypot. c. 14. p. 30. Librum ejuſ operis ſextum laudat Athenæus l. 7. p. 288. Scripſit & Phænomena libris duobus, ex quibus Aratum hauſiſſe plurima, auctor eſt Hipparchus in Comment. ad Arat. p. 173. in Uranologio Petavii: ubi alium Eudoxi librum, quem ἔνοπτρον inſcripſit, laudat idem Hipparchus, p. 177.

Evenor, Εὐήνωρ Medicus Athenæo l. 2. p. 46. ubi ciſterninam aquam ceteris antepoſuit. Curationum libros ſcripſit, quorum quintus laudatur a Cælio Aureliano, l. 3. Chron. c. 8.

Euhemerus *ſcriptor Græcus, quem Ennius in Latinum vertit eloquium*, inquit Auguſt. l. 7. de Civit. Dei, c. 26. poſt Tullium l. 1. de Nat. Deor. p. 49. Meſſanenſis e Sicilia, Ptolemæi Lagidæ temporibus vixit. Laudatur & a Columella l. 9. c. 2. p. 318.

Eumachus. Laudatur à Phlegonte Eumachus ἐν περιηγήσει, ſeu orbis terrarum deſcriptione, c. 18. Rerum mirabil. p. 86. Eumachus Neapolitanus libro ſecundo hiſtoriæ Hannibalis, apud Athen. l. 13. p. 577.

Euphranor, fictor idem & pictor egregius, volumina compoſuit de Symmetria & coloribus, teſte Plinio l. 35. ſect. 40. n. 25. Vide præterea l. 34. ſect. 19. n. 16.

Euphronius Athenæus, inter rei ruſticæ ſcriptores a Varrone & Columella reponitur, l. 1. c. 1. de ruſt.

Euphronius Medicus. Εὐφρόνιος ἐν ὑπομνήμασι, in Commentariis, laudatur ab Athenæo l. xi. p. 495.

Euripides Poëta Tragicus, Athenienſis, Platonis σύγχρονος, de quo alii ſatis multa. Inter eos numeratur qui de Nili incremento ſcripſerunt, ab Apollonii Schol. ad l. 4. v. 269. Priſcianus l. 6. p. 707. ex indice Pliniano, ſcriptorum nomina quædam colligens, *Plinius*, inquit, *in XXXVII. naturalis hiſtoriæ, Neuripede*: Corriges, *Euripide*, cum & in indice Plinii, & ipſo libro 37. ſect. xi, *Euripides poëta* planiſſime ſcribatur,

F

Fabianus Papyrius, *naturæ rerum peritiſſimus*, inquit Plin. l. 36. ſect. 24. *Vir egregius & vita & ſcientia, & quod poſt illa eſt, eloquentia quoque*, inquit Seneca epiſt. 40. p. 243. quo adoleſcente floruit Fabianus, Tiberii principatu. Hunc idem cum Cicerone, Aſinio Pollione, & Livio confert, epiſt. 100. p. 445. Chariſius, l. 1. p. 81. & 119. & Diomedes, libro 1. p. 372. Fabiani libros de animalibus, & Cauſarum naturalium ſæpe in partes vocant.

Fabius Pictor, cui prænomen Quinto fuit, ſcriptorum Romanorum antiquiſſimus vocatur a Livio l. 1. p. 16. in hiſtoria ſcribenda ſecutus Dioclem Peparethium, inquit Plutarchus in Romulo, p. 19. Græco ſermone ſcripſit, ut auctor eſt Dionyſ. Halic. l. 1. p. 5. Vixit temporibus belli Hannibalici, ut Livius docet l. 22. 210. Fabii Maximi qui Hannibalem fregit, propinquus, συγγενὴς a Plutarcho dicitur in Fabio, p. 184. Hujus liber primus Rerum naturalium citatur a Nonio, c. 12. n. 3. verbo *Picumnus*. Juris Pontificii primus, a Macrobio, l. 3. Saturn. c. 2. p. 386. Ejuſdem operis, ut videtur, liber xvi. a Nonio, c. 15. p. 791. De eo plura Suidas, & alii: Nos quoque de tota Pictorum familia dicemus, l. 35. ſect. 7. Quæ ab Annio Viterbienſi, ſub Fabii Pictoris nomine ſunt edita, ſuppoſititia eſſe conſentiunt eruditi.

Fabius Vestalis. In Indice libri 7. &c.

Fabricius Tuscus. In Indice libri tertii, & ſeq.

Fenestella, prænomine Lucius, hiſtoriarum ſcriptor & carminum, obiit noviſſimo Tiberii Cæſaris principatu, inquit Plinius l. 33. ſect. 52. Annales exſcripſiſſe ſcimus ex Nonio c. 3. n. 188. Annalium commentatorem vocat Tertullianus, adverſus Valent. c. 34. p. 262. Librum de Romanis magiſtratibus, qui ſub ejus

nomine

nomine circumfertur, Andreæ Dominici Flocci fetum eſſe eruditi norunt.

FETIALIS. Vide ANNÆUS FETIALIS.

FIGULUS. Vide NIGIDIUS FIGULUS.

FIRMUS. Scripſit Κηπευτικά, ſeu de re hortenſi, ut Plinius auctor eſt in Indice libri 19.

FLAVIUS ALFIUS. Vide ALFIUS FLAVIUS.

G

GALBA. Servium Galbam puto intelligendum, quem divinum hominem fuiſſe in dicendo, auctor eſt Tullius lib. 1. de Orator. pag. 276. & in Bruto, pag. 539.

GALLUS. Vide SULPICIUS GALLUS.

GELLIANUS Hiſtoricus.

GELLIUS. Cneïus ci prænomen. Ejus annalem tertium, (ſic enim appellat) laudat A. Gellius l. 13. c. 22. p. 708. Quintum decimum, Macrobius l. 1. Saturn. c. 16. p. 266. Varroni coævus.

GLAUCIAS Medicus Empiricus, cujus Celſus meminit in præfat. l. 1. p. 1. Heraclidæ Tarentini, de cujus ætate mox dicemus, magiſter fuit: Hippocratis libros Epidemiorum Commentariis illuſtravit, teſte Galeno Comment. 1. in l. 6. Epidem. Hippocr. tomo 9. p. 354. Circa carduos diligentiſſimus ſcriptor a Plinio appellatur, l. 20. ſect. 99. Heſychio, verbo Σαμίθη, laudatur Γλαυκίας ὁ ἰατρός. Idem, ut quidem reor, qui Glaucon etiam nominatur, l. 22. ſect. 35.

GRACILIS. Vide TURRANIUS GRACILIS.

GRACCHANUS. Vide JUNIUS GRACCHANUS.

GRÆCINUS. Vide JULIUS GRÆCINUS.

GRANIUS MEDICUS. Gens Grania Romæ antiquiſſima fuit. Ex ea Granius Licinianus ſcriptor apud Macrob. l. 1. Saturn. c. 16. p. 268. Granius Flaccus, c. 18. p. 286. Q. Granius præco apud Cicer. in Bruto, p. 565. Ex ea pariter fuiſſe hunc Medicum reor. Forte is ipſe Granius Flaccus, proxime laudatus, quem ſcripſiſſe librum de Indigitamentis ad Cæſarem, auctor eſt Cenſorinus, cap. 3. pag. 16.

H

HANNO. Apud Latinos ſcriptores aſpiratur Hanno, Græci Ἄννωνα non aſpirant. Dux Carthaginienſium fuit. Periplum Africæ Punica conſignavit lingua: cujus meminit Athenæus l. 3. p. 83. Hujus fragmentum hodieque exſtat Græce redditum, excuſum Baſileæ 1533. rurſumque cum Geſneri ſcholiis, 1559. etſi neget Salmaſius p. 1242. adhuc illud innotuiſſe. De eo multa paſſim Plinius: de ejus præſertim obitu, l. 8. ſect. 21. De Commentariis ab eo ſcriptis, l. 5. ſect. 1.

HARPALUS, inſignis Mathematicus, qui Cleoſtrati octoëterida emendavit: quemadmodum ut Harpali rurſum errores corrigeret Meton, enneadecaëterida, ſive circulum decennovalem excogitavit, quem nos Aureum Numerum appellamus. Meminit Harpali Cenſorinus c. 12. Feſtus Avienus, ad Arati phænomena, fol. 65. b.

HECATÆUS Mileſius, vixit Olymp. LXV. ut Suidas ait, qui Herodotum ex ejus libris plurimum profeciſſe ſcribit. Ejus Περιήγησιν citat Rufus Feſtus Avienus in deſcript. oræ maritimæ, v. 42. eos ſcriptores recenſens quos ſecutus eſt:

Multa rerum junximus, inquit,
Ex plurimorum ſumpta commentariis:
Hecatæus iſthic quippe erit Mileſius,
Hellanicuſque Leſbius, &c.

Citat & Athenæus l. 2. p. 70. & l. 10. p. 447. Stephanus item, verbo Γαῦλος.

Hecatæi Mileſii opus hiſtoricum laudat Euſebius l. 10. de Præpar. p. 466. Scio apud Ælian. l. XI. c. 1. ex Hecatæo Abderita referri ea, quæ Plinius de Hyperboreis narrat l. 4. ſect. 26. Difficile proinde eſſe ſtatuere, Abderitane potius quam Mileſius a Plinio deſignetur. Abderitæ Hecatæi librum περὶ τῶν Ὑπερβορέων laudat Apollonii ſchol. ad l. 2. v. 677. Summa fide atque integritate virum, Alexandri expeditionum comitem Joſephus appellat, qui ex libro ſingulari quem de Judæa Hecatæus ſcripſerat, multa pro Judæis adducit adverſus Apionem: quod & Euſebius facit, l. 9. Præpar. p. 408.

HEGESIAS MARONEUS, a Maronea Thraciæ oppido appellatus. A Varrone & Columella l. 1. c. 1. inter ſcriptores rei ruſticæ ponitur. A Vitruvio l. 8. c. 4. p. 166. *magna vigilantia, & infinito ſtudio, locorum proprietates, & aquarum virtutes, ſcriptis declaraſſe* dicitur.

HEGESIDEMUS CYTHNIUS. Laudat hunc pariter Solinus cap. 12. pag. 32.

HELIODORUS. Refert Athenæus l. 6. p. 229. & l. 9. p. 406. excerpta quædam ex libris Heliodori Athenienſis Periegetæ, περὶ ἀκροπόλεως, de Athenarum arce, quod opus libris XV. conſtabat. Meminit quoque Harpocration, verbo Πεϱπλαγμα, p. 255. Is ipſe eſt nimirum, quem de Athenienſium anathematis ſcripſiſſe Plinius ait: Ita fortaſſis librum inſcripſerit, περὶ τῶν ἀναθημάτων τῶν ἐν τῇ ἀκροπόλει: cujuſmodi inſcriptio Polemonis Periegetæ operi eſt præfixa, teſte Strabone l. 9. p. 596. Ejuſdem liber de ſpectaculis Italicis laudatur a Stobæo, ſerm. 242. p. 792.

HELLANICUS Mitylenæus hiſtoricus, Herodoto annis 12. vetuſtior, teſte Gellio l. 15. c. 23. p. 841. Scripſit de urbium originibus, κτίσεις ἐθνῶν καὶ πόλεων, cujus operis varias partes laudant Athen. l. 10. p. 447. Schol. Pindari, p. 431. Iſaac. Tzetzes in Lycophr. p. 45. & Schol. Apollonii ad l. 1. v. 916. Hellanicus in Ægyptiacis citatur à Gellio l. 1. c. 2. p. XI. & Athenæo l. 15. p. 679. Liber de Gentium nomenclaturis, ἐν ταῖς ἐθνῶν ὀνομασίαις, ab eodem Athen. l. XI. p. 462. & Schol. Apollonii ad l. 4. v. 322.

HEMINA. Vide CASSIUS HEMINA.

HERACLIDES PONTICUS, ex Odeſſo Ponti civitate, Pontici nomen traxit. Hujus vitam & ſcripta Laërtius tradit l. 5. p. 135. Ariſtotelis auditor fuit. Heraclidis librum de origine urbium, κτίσεις, citat Clemens Alexandr. in Protreptico, pag. 25. Περὶ νόσων, de morbis: (forte περὶ νόσων legendum:) & aliud opus ab iſto diverſum περὶ τῆς ἄπνου, de femina carente ſpiritu, Laërtius in Empedocle l. 8. p. 226. & 228. & Galenus tomo 7. lib. 6. de locis affectis, cap. 5. pag. 518. An vero idem ſit Heraclides, quem patria non appellata Plinius citat in Indice libri IV. an alium potius Cretenſem, cujus librum de Urbibus Græciæ laudat Apollonius c. 19. Hiſt. Comment. p. 22. An ad iſtum pariter pertineat liber de origine Urbium citatus à Clemente, haud eſt ita proclive ſtatuere.

HERACLIDES MEDICUS Erythræus, Ab Erythris haud procul Epheſo, Aſiæ civitate: Apollonii qui Mys cognominatus eſt, in ſchola ſocius, cujus meminit Galenus l. 4. de differ. pulſ. c. 10. p. 95. tomo 8. ubi eum omnium Chryſermi diſcipulorum clariſſimum vocat, ac librum ejus ſeptimum de ſecta Herophili, cui erat addictus, citat. Addit idem Galenus tomo 9. Comm. 1. in l. 6. Epidem. Hippocr. p. 254. interpretatum eſſe hos ipſos Hippocratis libros: Aphoriſmos item, imo omnia Hippocratis opera Commentariis illuſtraſſe, tomo 12. Comment. 1. in libr. Hippocr. de officina medici, p. 2. Strabo l. 14. p. 645. ſua ætate floruiſſe eum ſignificat.

HERACLIDES TARENTINUS Medicus Empiricus, inquit Celſus, in præf. l. 1. p. 1. Librum ejus ſecundum interiorum curationum laudat Cælius Aurelianus l. 1. Chron. c. 4. Librum περὶ θηρίων, de feris, Galenus tomo 13. l. 2. de antidotis, c. 14. p. 922. Libros de ſimplicibus, l. 1. de antidotis. Περὶ σκε-

Digitized by Google

ϑασίας καὶ δοκιμασίας φαρμάκων, de præparatione & probatione medicamentorum, lib. 6. de ſimplic. medicament. in proœm. pag. 144. &c.

HERMIPPUS Smyrnæus cujus diligentiam in conſcribenda hiſtoria laudat Joſephus l. 1. contra Apionem. Callimachi auditor fuit, unde & Callimachius Athenæo dicitur. l. 3. p. 58. & l. 5. p. 213. ſcripſit de Magis, ut auctor eſt Plinius l. 30. ſect. 2. cujus operis librum primum laudat Laërtius in proœm. p. 3. De vitis illuſtrium virorum, de ſapientibus, de Pythagora, aliaque quæ idem commemorat in Thalete, p. 8. & 10.

HERODOTUS Halicarnaſſeus, qui hiſtoriam ſuam, quæ omnium manibus teritur, Muſas inſcripſit.

HEROPHILUS Medicus Calchedonius fuit, æqualis Phalaridi, quem morbo laborantem ſanavit. Subtilioris ſectæ conditorem appellat Plinius l. 26. ſect. 6. Librum ejus Curationum primum citat Aurelianus lib. 2. c. 13. & l. 4. c. 8. librum eum, quem ad Hippocr. prognoſticon ſcripſit. Illuſtratam ab eo anatomicen Galenus fatetur. Mittebantur ad eum ob eam rem a regibus facinoroſi e carcere, quos vivos diſſecaret, ut auctor eſt Corn. Celſus in præf. l. 1. p. 2. Idcirco Tertullianus de eo, l. de anima, c. 10. p. 270. *Herophilus ille medicus, aut lanius, qui ſexcentos exſecuit, ut naturam ſcrutaretur: qui hominem odit, ut noſſet*, &c.

HESIODUS Cuma Æolidis oppido oriundus, unde Aſcram Bœotiæ tranſlatus, Aſcræus vates dictus eſt. Scripſit de aſtrologia, teſte Plinio l. 18. ſect. 57. & Athenæo l. XI. p. 491. Et vero ejus βίβλον ἀστρικὴν laudat Jo. Tzetzes, Chiliad. 12. hiſt. 399 v. 169. præter librum ἔργων καὶ ἡμερῶν quem citat v. 174. quique omnium manibus teritur. Laudat & Theon, ut dicturi ſumus l. 18. ſect. 57. Homero poſteriorem fuiſſe multis argumentis probare nititur Gellius lib. 3. c. XI. p. 240. Tzetzes totis CCCC. annis recentiorem facit loc. cit. v. 109. Æqualem fuiſſe, ex Arcturi exortu, quem iſte deſcribit, eruditi artis illius colligunt, ut ait Petavius in Ration. Temp l. 1. c. 12. Vixerit uterque igitur annis circiter ante Chriſtum mille: Judæis Salomone regnante.

HICESIUS MEDICUS Eraſiſtrateus, Athenæo l. 3. p. 87. quem idem ait librum ſcripſiſſe περὶ ὕλης ἰατρικῆς, de materia medica, l. 7. p. 294. De unguentis, περὶ μύρων, l. 15. p. 689. De piſcibus l. 7. paſſim. Non parvæ auctoritatis Medicum vocat Plinius l. 27. ſect. 14. De conditura vini ſcripſiſſe dicitur in Indice l. 15.

HIERON, Siciliæ Rex, quem inter ſcriptores de agricultura memorant Varro & Columella l. 1. c. 1. cum Attalo Philometore Pergami rege. Multa de eo præclara habet Valerius Max. l. 8. c. 13. p. 405.

HIMILCO Carthaginienſium Dux, quem iter ſuum, ſeu Περίπλουν litteris Punicis conſignaſſe teſtis eſt Feſtus Avienus his verſibus, in deſcriptione oræ maritimæ, verſ. 412.

Hæc olim Himilco Pœnus Oceano ſuper
Spectaſſe ſemet, & probaſſe rettulit:
Hæc nos ab imis Punicorum annalibus
Prolata longo tempore edidimus tibi.

HIPPARCHUS Nicænus e Bithynia, ut Suidas ait p. 1264. Aſtrologorum ſua ætate princeps. Floruit Olymp. CLIV. Exſtant illius libri tres Enarrationum ad Arati & Eudoxi Phænomena, Petavio noſtro interprete. Scripſit & librum ſingularem de menſe Lunari, ut auctor eſt Galenus tomo 8. l. 3. de diebus decretoriis, c. 4. p. 496. Alium item de ſtellarum inerrantium conſtitutione, teſte eodem Suida.

HIPPOCRATES COUS, qui primus, ut Plinii verbis utar, medendi præcepta clariſſime condidit: de quo Macrobius magnifice, *Hippocrates, qui tam fallere, quam falli neſcit*, lib. 1. in ſomn. Scip. cap. 6. pag. 39. De eo plura lib. 7. ſect. 37.

Hirtius. Thuanæus codex, & Colb. 2. Q. Hirrium vocant.

Homerus. Ille Græcorum poëtarum princeps:

Horatius Flaccus, Lyricorum, inter Latinos.

Horus Aſſyriorum rex, qui multa medicamenta excogitavit. Laudat eum Plinius l. 30. ſect. 51.

Hyginus, cognomento Polyhiſtor, inquit Hieronym. in Chron. ad Olymp. 192. an. 4. De eo Suetonius l. de illuſtr. Gramm. c. 20. p. 123. *C. Iulius Hyginus, Auguſti libertus, natione Hiſpanus, ... præfuit Palatinæ Bibliothecæ ..... familiariſſimus Ovidio poëta*, &c. Scripſit de urbibus Italicis, ut teſtatur Macrobius l. 1. Saturn. c. 7. p. 216. Quintum librorum, ſeu Commentariorum, quos in Virgilium fecit, laudat idem l. 6. Saturn. c. 9. p. 569. Meminit ejuſdem operis Gellius quoque l. 1. c. 21. p. 92. qui præterea Exemplorum volumen ab eo editum, l. 10. c. 18. p. 545. alioſque alibi libros recenſet. Aſcon. Pedian. in orat. in Piſon. p. 6. librum priorem *De viris claris*. Secundum, de agricultura, Chariſius l. 1. p. 115. Egregium eſt Columellæ de eo elogium, l. 9. c. 2. p. 317. *De alveorum cura*, inquit, *neque diligentius quidquam præcipi poteſt, quam ab Hyginio jam dictum eſt, nec ornatius quam Virgilio, nec elegantius quam Celſo. Hyginius veterum auctorum placita ſecretis diſperſa monumentis induſtriè collegit: Virgilius poëticis floribus illuminavit: Celſus utriuſque memorati adhibuit modum.* Scripſiſſe præterea de apibus ſignificat idem Columella l. 9. c. 13. p. 334. Exſtat hodieque ejus Aſtronomicum poëticum. At liber de limitibus conſtituendis alterius Hygini eſt multo recentioris.

Hylas. Scripſit de auguriis, teſte Plinio l. 10. ſect. 18. Inter externos ſcriptores cenſendus, nec Romanos.

I.

Jacchus. Inter Grammaticos Jacchus cenſetur apud Suetoni. l. de illuſtr. Gramm. c. 3. p. 120.

Icetidas Medicus, de quo Plin. l. 28. ſect. 23. perperam in indice ſcriptus *Icacidas*.

Ictius Quis ille ſit, adhuc incompertum. In indice edito legitur, *C. Ictio*. In cod. R. 2. & Colb. 2. *Ciccio*. An igitur ſcribendum *Cincio*, cujus liber quintus de re militari laudatur a Gellio l. 16. c. 4. p. 865. An *C. Icco*? Fuit enim Iccus Tarentinus Medicus, qui 77. Olympiade vixit, cujus meminit Plato in Protagora, Ἴκκος ὁ Ταραντῖνος ἰατρός, &c. Vix certe exiſtimem Itium hic habere locum poſſe, ad quem eſt Horatii ode 29. inſcripta, cujus eſt initium hujuſmodi: *Iti, beatis nunc Arabum invides Gazis*, &c. Sic enim ſcribendum aiunt, non *Icti*, ut vulgo, tum ex vetuſtis exemplaribus, tum ex nummis Itiæ gentis.

Jollas Bithynus medicus, de quo Dioſcorides in præfat. Ἰόλλας ὁ Βιθυνός. Laudatur a Galeno l. 1. de antidotis, c. 1. p. 867. Scholiaſtes Nicandri in Theriac. p. 32. Ἰόλλαν vocat, ac de herbarum virtutibus ſcripſiſſe ait. Cave hunc medicum cum hiſtorico Claudio Julio confundas, cujus Stephanus meminit: quod Salmaſius facit, p. 975. Exercit. in Solin.

Isidorus Characenus. Charax, quæ urbs Parthiæ eſt, ortum ei & nomen dedit. Parthiam deſcripſit eo libro qui hodieque exſtat, Σταθμοὶ Παρθικοὶ inſcriptus. Auguſti principatu claruit.

Isigonus Nicæensis, a patria ſic appellatus a Plinio l. 7. ſect. 2. Gellioque l. 9. c. 4. p. 461. a quo inter ſcriptores haud parvæ auctoritatis cenſetur, quorum libri pleni ſunt rerum incredibilium. Hujus liber M S. *De Aquis* in Bibliotheca Florentina dicitur aſſervari. Liber ſecundus Ἀπίστων, hoc eſt Incredibilium, laudatur a Sotione, in Collectaneis de fluminum fontiumque miraculis, p. 138.

Ismenias. Περὶ λίθων ſcripſiſſe videtur. Legato Græcorum Thebano id nomen eſt apud Ælian. l. 1. Var. c. 21.

Juba rex, Jubæ ſenioris filius, ejus qui Numidiæ ac Mauritaniæ alterius rex fuit: Romam in triumphum ductus a Cæſare: qua occaſione Romanis inſtitutus diſciplinis, factus eſt, inquit Plinius l. 5. ſect. 1. ſtudiorum claritate memorabilior etiam, quam regno. Πολυμαθέστατον Athenæus vocat l. 3. p. 83. quanquam eo loci auctoritatem ejus Democritus elevat his verbis: *εἰσὶ τινων Ἰόβαι ἱστορεῖ, χαιρέτω Λιβυστῇσι βίβλοις, ἔτι δὲ ταῖς Ἄννωνος πλάναις.* Scripſit ad C. Cæſarem Auguſti F. de expeditione Arabica, teſte Plinio l. 6. ſect. 31. Ejuſdem liber primus Libycorum citatur a Plut. in Parall. p. 311. De rebus Aſſyriorum ſcripſiſſe auctor eſt Tatianus, orat. contra Græcos, p. 184. De Euphorbia herba volumen, Plin. l. 25. ſect. 38. & Galenus l. 9. κατὰ τόπους, c. 4. p. 609. Librum Jubæ octavum de pictoribus, *περὶ ζωγράφων*, laudat Harpocration, verbo Παῤῥάσιος, p. 236. Περὶ γραφικῆς, de pictura, in Πολύγνωτος, p. 248. cujus operis librum alterum citat Photius in Bibl. cod. 161. p. 338. Librum quartum hiſtoriæ theatricæ, Athenæus l. 4. p. 175. Antonii & Cleopatræ filiam duxit uxorem, ex qua Ptolemæum filium tulit, Mauritaniæ utriuſque regem.

Julius Aquila. Vide Aquila.

Julius Atticus. Vide Atticus.

Julius Bassus. Vide Bassus.

Julius Græcinus, *Iulii Attici velut diſcipulus*, inquit Columella l. 1. c. 1. p. 13. *duo ſimilia volumina præceptorum de vineis compoſita facetius, eruditius poſteritati tradenda curavit.* Tacitus in vita Julii Agricolæ, cujus Græcinus pater fuit: *Iulius Grecinus*, inquit, *vir Senatorii ordinis, ſtudio eloquentiæ, ſapientiaque notus, iiſque virtutibus iram C. Cæſaris meritus.* Seneca l. 2. de benef. c. 21. *Græcinus Iulius*, inquit, *vir egregius, quem C. Cæſar* (Caligula) *occidit ob hoc unum quod melior vir erat, quam eſſe quemquam tyranno expediret.* Celſum in libris ſuis tranſcripſiſſe a Plinio dicitur l. 14. ſect. 4.

Junius Gracchanus, quem Varro l. 5. de L. L. p. 50. Junium Gracchum vocat, a C. Graccho Trib. pl. nomen accepit, ut ait Plinius l. 33. ſect. 9. Hujus commentarios hiſtoricos laudat idem Varro l. 5. de L. L. p. 64. Macrobius l. 1. Saturn. c. 13. p. 253. aliique. Ulpianus Junium pariter Gracchanum vocat, l. 1. De offic. quæſt.

L

Labeo. Vide Antistius Labeo.

Laberius Mimographus, Eques Rom. ita in ſcena dicax, ut ne adſtanti quidem ipſi Cæſari parceret. Prænomen ei Decimus eſt, apud Macrob. l. 2. Saturn. c. 6. p. 342. qui quidem fragmentum egregium recitat ex ipſius mimis, c. 7. p. 343. atque inter jocos quibus Cæſarem petiit, illum in primis, *Neceſſe eſt multos timeat, quem multi timent.* De eo Horatius.

Et Laberi mimos, & pulcra poëmata miror.

Laberii vitam & fragmenta reperies in collectione veterum poëtarum Latinorum Lugduni edita, 1603. Decimo poſt C. Julii Cæſaris necem menſe Puteolis obiit, inquit Hieron. in Chron. p. 153.

Laïs obſtetrix, de mulierum morbis ſcripſiſſe videtur. Geminam hoc nomine ſcio a veteribus commendari: alteram matrem, filiam alteram, ſive naturalem, ſive adoptivam, ambas ob meretriciam artem celebratas: Priorem quidem, Alcibiadis amicam, de qua Athenæus l. 13. p. 574. Alteram juniorem, de qua ſcitum illud Demoſthenis dictum Gellius refert l. 1. c. 8. p. 57. *Ego pœnitere tanti non emo.* Num harum altera, num ab ambabus diverſa quædam laudetur a Plinio, mihi non ſatis compertum.

Lenæus Pompeïus. Hunc Pompeïo Magno, cujus libertus fuit, in omnibus fere expeditionibus comitem fuiſſe, ac poſt patroni obitum ſchola ſe ſuſtentaſſe, auctor eſt Suetonius l. de illuſtr. Gramm. c. 15. p. 122. Inter primos fuiſſe,

qui de re medica ſcripſerunt apud Romanos, teſtatur Plinius l. 25. ſect. 5.

Licinius Calvus. Vide Calvus Licinius.

Licinius Macer. Repetundarum reus aliquando is factus, a Cicerone defenſus eſt, teſte Plutarcho in Cicer. p. 865. & Cic. ipſo in epiſt. ad Attic. Hiſtoriarum ejus liber primus a Macrobio l. 1. Saturn. c. 10. p. 230. & c. 13. p. 255. Inter ſcriptores annalium haud ignobiles recenſetur a Dionyſ. Halic. l. 1. p. 6.

Licinius Mucianus, Græcis *Μουκιανός*. Hic M. Licinius Craſſus Mucianus dictus eſt, quod P. Mucii filius, P. Mucii Scævolæ frater, e Mucia gente in Liciniam tranſierit a Craſſo adoptatus. Conſors imperii a Veſpaſiano, ob eximia ejus in ſe merita, appellatus. Ter conſul fuit, quo illum elogio ab aliis Mucianis diſtinguere Plinius ſolet. *Vir ſecundis adverſiſque juxta famoſus*, inquit Tacitus l. 1. Hiſtor. p. 7.

Livius Titus, hiſtoricus Patavinus. Obiit quarto Tiberii anno.

Livius Filius. Laudatur in Indice libri 5. niſi locus mendoſus eſt, ex præpoſtera *Livii* repetitione, *Livii filii* conficta vox. Livii epiſtola ad filium ſcripta, de legendo Demoſthene ac Cicerone, laudatur a Quintiliano l. 10. c. 1. p. 735.

Lucilius poëta, qui primus Latinorum Satyras ſcripſit. De eo diximus ad præfationem Plinianam, p. 4. n. 7. Sub Publio Africano, Numantino bello, eques militaverat, inquit Velleïus l. 2. n. 9. p. 8.

Lucretius Titus, poëta, Varroni fere æqualis, cujus exſtant libri ſex *De Rerum Natura*, inſcripti.

Lyceas Naucratites a patria dictus eſt. Scripſit Ægyptiaca, quæ laudantur ab Athenæo l. 13. p. 560. & l. 14. p. 616. Ex his decerpta videntur quæ de labyrinthis Ægypti Plinius refert l. 36. c. 13. Lyceam auctorem appellans. Poëtam appellat Lyceam Pauſanias, l. 2. ſive Corinth. p. 118.

Lycus Hiſtoricus, patria Rheginus, Lycophronis Tragici adoptione pater, de quo Suidas tomo 2. p. 67. & 71. Libros hiſtoriarum Libyæ ac Siciliæ ſcripſit, teſte Porphyrio, ſive Malcho, in vita Pythagoræ, p. 4. ubi quartus hujus operis liber citatur.

Lycus Neapolitanus Medicus, ſic enim a patria cognominatur, apud Plin. l. 20. ſect. 83. Ex eo multa Oribaſius deſcribit l. 8. c. 43. p. 145. & l. 9. c. 25. fol. 161. Hunc ipſum eſſe arbitror, quem ſcripſiſſe Commentarios in Hippocratis Aphoriſmos auctor eſt Galenus, tomo 9. libro quem adverſus Lycum ipſum edidit, p. 359.

Lysimachus, quem de Agricultura ſcripſiſſe Plinius in indice l. 4. Varro, & Columella, l. 1. de re ruſt. c. 1. conſentiunt. Fortaſſis idem hiſtoricus ille Alexandrinus fuit, cujus librum τῶν Θηβαϊκῶν laudat Apollonii Schol. ad l. 3. v. 1177.

M

Macer Æmilius. Vide Æmilius.

Mæcenas, Eques Rom. Auguſto gratiſſimus, cujus res geſtas litteris conſignavit, uti ex Solino diſcimus, c. 12. p. 32. Græcis *Μαικήνας*, in antiquis inſcript. Mæcenas. Ejus Dialogorum librum 10. laudat Priſcianus l. 1. p. 61.

Mago Carthaginienſis, cujus Cicero meminit lib. 1. de Orat. pag. 325. Volumina octo & XX. de re ruſtica ſcripſerat, Punico ſermone, quæ Dionyſius, uti ſuo loco diximus, in Græcum tranſtulit. Vide Varronem l. 1. c. 1. de re ruſt. Extant illius capita aliquot de mulomedicina, inter veterinariæ medicinæ ſcriptores. Columella l. 1. c. 1. p. 13. ruſticationis parentem appellat.

Mallotes. Vide Philistides.

Mamilius Sura, e Mamiliorum familia, cujus Feſtus meminit.

Manilius, vir Senatorii ordinis, Marii ac Syllæ temporibus floruit, Juriſconſultus hiſtoriæ ac litteraturæ omnis indagator. M. Manilium vocat Cicero, l. 1. de orat. p. 322. & l. 7. Epiſt. Fam. 10. Ab eo ſemper cum P. Mucio Scævola,

Juriſconſultiſſimo, nominari conjunctim ſolet. Eum cujus Aſtronomicῶn libros habemus, ab eo longe diverſum eſſe: neque etiam Auguſti ætate, ut putat Scaliger, ſed Conſtantini M. vixiſſe, eruditi viri opinantur.

MARSUS POETA, cui Domitius prænomen fuit, ut ait Suetonius, l. de illuſtr. Gramm. c. 9. p. 121. Scripſiſſe Herculis certamen adverſus Amazonas, auctor eſt Martialis l. 4. Epigr. 28. Fabellarum liber nonus laudatur a Chariſio l. 1. p. 55. Virgilio coævus fuit.

MARSYAS MACEDO, ex oppido percelebri Pella: Antigoni frater, ejus qui poſt Alexandrum regnavit. Scripſit de rebus Atticis libros 12. De Macedonicis, x. Cujus poſterioris operis Harpocration meminit, verbo Ἀμφίπολις, p. 20. Utriuſque Suidas tomo 2. pag. 100. Laudatur & a Plutarcho, in Demoſth. pag. 854.

MASURIUS SABINUS, Græcis Μασούριος, vir equeſtris ordinis, Auguſtæi ævi Juriſconſultus nobiliſſimus: de quo Perſius, ſatyra 5.

Excepto, ſi quid Maſuri rubrica notavit.

Libros ejus de jure civili laudat Gellius l. 4. c. 1. p. 272. Memorialium librum undecimum, idem l. 5. c. 6. p. 326. Secundum, Macrobius l. 3. Saturn. cap. 6. p. 397. Libros de triumphis Romanorum, Plinius l. 15. ſect. 38.

MAXIMUS VALERIUS, extremis Tiberii temporibus, libros Exemplorum, ſive dictorum factorumque Memorabilium ſcripſit. Ex iis multa Plinius decerpſit, verbum fere de verbo tranſcribens. Quod cum facit, appellato prius candide & ingenue, ut ſolet, idque ſæpius in indice, Valerii Maximi nomine, & hunc ſeipſo vetuſtiorem aliquanto, & quod nunc omnium manibus teritur, genuinum eſſe Valerii opus, dilucide probat. Quanquam in priore libro pars capitis primi poſtrema, a num. 5. ad caput 5. ejuſdem libri, cui *De omnibus* titulus eſt, non ipſius Valerii eſt, ſed ejus potius, qui ex Valerio epitomen fecit: quod & præfationes illas exempla ſingula, quæ hoc intervallo continentur, egreſſuſque non habent Maximo tam familiares: & quod in vetuſtioribus exemplaribus ea deſunt, quæ hic inſeruntur, quorum loco notatum eſt *Deeſſe multa*. Sed qua demum ætate vixerit, Valerius ipſe prodit l. 2. c. 6. n. 8. p. 106. dum ſe in Aſiam eſſe profectum dicit cum Sexto Pompeïo Nepote, qui ut Faſti loquuntur, Conſulatum eo anno geſſit, quo Auguſtus obiit. Tum vero maxime ejuſdem libri c. 9. n. 6. p. 131. ubi a Claudio Nerone ortum ducere Tiberium ait, quem *Principem noſtrum ſalutarem* appellat.

MEDIUS. Inter vetuſtiores medicos laudantur a Galeno, Medius, & Pliſtonicus, Μήδειος, καὶ Πλειστόνικος, tomo 3. comment. 2. in libr. Hippocr. de natur. hum. p. 137.

MEGASTHENES. Vixit is Ptolemæi Lagidæ principatu. Ejus hiſtoriæ fidem derogat Strabo l. 2. p. 76. Laudat eum ἐν τῇ τρίτῃ τῶν Ἰνδικῶν, Clemens Alexandr. l. 1. Strom. p. 305. ubi cum Seleuco Nicatore vixiſſe tradit.

MEGES Chirurgus, de quo l. 32. ſect. 24. Celſus Chirurgicorum peritiſſimum vocat, l. 5. c. 28. & in præfatione libri ſeptimi.

MELA POMPONIUS, natione Hiſpanus, vixit Claudii Cæſaris principatu, ut quidem Voſſius exiſtimat poſt Vadianum. Vide quæ dicturi ſumus l. 19. ſect. 33. Edidit libros tres de ſitu orbis, quibus nihil eſt elegantius. In Geographicis rebus deſcribendis, ab eruditione Strabo, a diligentia Plinius, ab arte Mela commendatur.

MELANTHIUS, Pictor, de quo dicemus l. 35. ſect. 32.

MILIOR UMBRICIUS. Vide UMBRICIUS.

MELISSUS. Meminit Suetonius l. de illuſtr. Gramm. c. 3. p. 120. Lenæi Meliſſi: Capite vero 21. p. 123. Caïi etiam Meliſſi, quem Mæcenati gratiſſimum fuiſſe ait, ac Bibliothecarum in Octaviæ porticu ordinandarum curam ſuſcepiſſe. A patrono ſuo C. Mæcenate manumiſſus C. Meliſſus Mæcenas dictus eſt. Hic enim ille eſt, quem Mæcenatem Meliſſum ſcribi oportet apud Plinium l. 28. ſect. 17. ut ibi

dicturi ſumus. Librum ſcripſit Facetiarum ſive Jocorum, teſte eodem Suetonio. Impetrare tamen a me vix poſſum ut credam, alterutrum ex his a Plinio vocari in partes. Illum potius exiſtimarim ab eo deſignari, quiſquis is fuerit, Meliſſum ſcriptorem, cujus librum *De animalibus* laudat Albertus M. l. 6. de animal. tract. 1. c. 6. p. 196. Eſt & alter *Meliſſus Euboicus*, inquit Fulgentius l. 2. Mythol. p. 140. c. de cygno, *qui omnium phyſiologorum ſententias diſputavit.* Alius rurſum apud Laërt. l. 9. p. 243. ſed neuter huc pertinet.

Menaechmus Sicyonius, Μέναιχμος Suidæ tomo 2. p. 89. De artificibus, περὶ τεχνιτῶν, ſcripſit librum unum, teſte Athenæo l. 14. p. 635. De arte ſua, hoc eſt, de toreutice, Plin. l. 34. ſect. 19. Statuarius fuit. Idem Sicyoniorum hiſtoriam libris ſex complexus eſt, teſte Athenæo l. 3. p. 271. Idem res geſtas ab Alexandro, ut auctor eſt Suidas loc. cit.

Menander Comicus. Theophraſtum Ariſtotelis diſcipulum, magiſtrum habuit, teſte Laërtio in Theophr. l. 5. p. 122. novæ comœdiæ princeps. Plurimas ejus fabulas citat Athenæus: citant & alii. De eo vide Plin. l. 7. ſect. 31.

Menandri duo, Prienæus, & Heracleotes. Prioris, Varro & Columella l. 1. c. 1. inter ſcriptores de agricultura: poſterioris, ſolus Varro meminit. Illi Priene Joniæ civitas, iſti Heraclia, quæcumque illa ſit, nomen dedit. Vel illorum alteruter, vel ab utroque diverſus ille Menander eſt, qui Βιόχρηστα ſcripſit, hoc eſt, vitæ utilia: de quo Plinius in Indice l. 19.

Menecrates Poeta Epheſius, quem de re ruſtica carmen ſcripſiſſe auctor eſt Varro l. 1. de re ruſt. c. 1. Hunc Plinius laudat paſſim: at in Indice l. 21. Menecratem potius Syracuſium medicum deſignari puto, de quo Athenæus lib. 7. p. 289. & quem Optimorum medicamentorum librum inſcripſiſſe auctor eſt Galenus, tomo 13. l. 6. κατὰ τόπους, c. 9. p. 518.

Messala Orator. Vide Corvinus Messala.

Messala Senex, idem Meſſala Cenſorius Plinio dictus l. 7. ſect. 10. Augur Meſſala Gellio l. 13. c. 15. p. 685. ubi librum de auſpiciis ab eo ſcriptum dicit: vel, uti Feſtus ait, verbo Marſpedis, *De explanatione auguriorum.* De Romanis etiam familiis ſcripſit, quo ex opere Plinius profecit l. 34. ſect. 38. & l. 35. ſect. 2. atque adeo, ut mihi quidem videtur, l. 33. ſect. 14.

Messalinus Cotta. Vide Cotta Messalinus.

Metellus Scipio. Dicemus de eo, l. 8. ſect. 74.

Meton. Aſtrologus antiquiſſimus, qui Athenis, ac per Macedoniam obſervaſſe dicitur a Ptolemæo, libro de apparentiis, in Uranologio Petavii. Cum Euctemone, Doſitheo, Philippo, Eudoxo, ceteriſque Aſtrologis, a Ptolemæo fere ſemper, Geminoque conjungitur. Athenis Enneadecateridem promulgavit, inquit Diodor. Sicul. l. 12. p. 94.

Metrodorus. Alterum hic a patria, Scepſii: alterum ab odio Romani nominis, Miſoromæi cognomen habuit, teſte Plinio l. 34. ſect. 16. Eſt porro Scepſis Troadis oppidum. Hunc apud Tullium Antonius l. 2. de Orat. p. 545. adhuc ætate ſua vixiſſe ait. Scripſit de ratione inungendi athletas, περὶ τῆς ἀλειπτικῆς, teſte Athenæo l. 12. p. 552. Cum in indice l. 3., atque ejuſdem libri ſect. 20. appelletur, qui liber totus eſt in rebus Geographicis explicandis, eundem eſſe exiſtimo qui in indice librorum ſequentium, quarti ſcilicet, & quinti, quanquam patria non deſignata, laudatur: cum in eodem illi verſentur argumento: atque adeo hunc Metrodorum Scepſium περιήγησιν, ſeu terrarum orbis deſcriptionem inſtituiſſe, ex qua Plinius profecerit: unde & Periegeticus appellatus eſt a Placido Lactantio, ſive ut alii aiunt, Lutatio, in librum tertium Thebaïdos Statii, v. 478. p. 105. Laudatur idem ἐν πρώτῳ τῶν περὶ Τιγράνην, ab Apollonii Schol. ad l. 4. v. 131.

Metrodorus, qui de Architectonice ſcripſit, ut dicitur in indice libri 35. a Metrodoro Scepſio, ex diverſitate argumenti in quo verſatur, diverſus fuiſſe jure creditur.

Metrodorus Medicus, Chius, Hippocratis magiſter, qui τῶν

ῥιζοτομουμένων

Digitized by Google

ῥιζοτομουμένων epitomen ſcripſiſſe dicitur l. 20. ſect. 81. hoc eſt, de perfecta cognitione, diſſectione, ac præparatione herbarum ad medicamenta conficienda. Plerique veterum, qui de herbis medicis ſcripſerunt, libros ſuos inſcribere ſoliti ſunt, περὶ ῥιζοτομουμένων, vel Ῥιζοτομικοί. Ut Amerias apud Athen. l. 15. p. 681. ἐν ῥιζοτομικῷ, Eumachus Corcyræus ἐν ῥιζοτομικῷ, ibidem. Metrodori Chii librum de Natura Tullius laudat, l. 4. Academ. quæſt. p. 58.

M I C T O N. Libro 20. ſect. 96. in cod. Chiffl. legitur *Myccon*. In Colb. 1. *Mycon*. lib. 29. ſect. 38. *Picton* In indice hactenus edito, & l. 20. ſect. 96. *Miction qui rhizotomumena*. Haud dubie *Micton* reſcribendum: etſi Salmaſius *Miccion* Μικκίων legi velit. Nam ſcholiaſtes Nicandri in Theriac. p. 29. laudat Μίκτωνα ἐν τῷ περὶ Ῥιζοτομικῶν. Quo ex loco rurſum Plinius corrigendus l. 28. ſect. 7. ubi *Marcion Smyrnaus*, pro *Micton Smyrnaus*, perperam ſcribitur: Idem enim eſt qui de ſimplicium ſcripſit effectibus, ut eo loci dicitur, & qui, quod idem eſt, ῥιζοτομούμενα tractavit. In Indice librorum nondum editorum, confecto a Scipione Tettio, edito a P. Labbeo in nova Biblioth. librorum MSS. p. 172. exſtare dicuntur in Florentina Bibl. Myſtionis Smyrnæi Gynæcia, capitibus 1072. comprehenſa. Scribe, *Mictonis*.

M I L E T U S. Forte M E L I T U S ſcribi ſatius foret, Μέλιτος, quem Suidas ait tragicum & oratorem fuiſſe, Socratis ævo: Ariſtoph. Schol. in Ranis, p. 273. & Ælian. l. 10. Var. c. 6.

M E T H R I D A T E S ille Ponti ac Bithyniæ rex, omnium ſermone celebratus. De arcanis morborum remediis commentarios ſcripſit, quos Pompeïus, eo devicto Romam abſtulit, atque a liberto ſuo Lenæo Pompeïo verti Latine juſſit. Scriptis ſuis multa ad hiſtoriam naturæ pertinentia intexuerat.

M N A S E A S. Inter ſcriptores rei ruſticæ a Varrone, & Columella laudatus, l. 1. c. 1. Liber ejus tertius de rebus Europæ, Εὐρωπιακῶν, laudatur ab Athenæo l. 4. p. 158. ex quo Fulgentium emendabis, qui libro de priſco ſermone, Mnaſeam citat *in Cecrope libro*, mendoſe, pro *in Europes libro*, ut Suidas appellat, p. 584. tomo 2. verbo Πεϱξιδίκη. Ipſumque viciſſim Athenæum corriges, qui loco cit. Μνασέαν τὸν Πατρέα vocat, cum Παταρέα ſcribi oporteat. Μνασέας ὁ Παταρεὺς laudatur a Schol. Pindari, p. 99. & 236. Fuit igitur is Patarenſis, e Lyciæ civitate. Scripſit præter iſta Mnaſeas Periplum, teſte eodem Athen. l. 8. p. 331. qui & librum ſecundum de Aſia citat, p. 346. Græcæ gentis non obſcurus ſcriptor, vocatur a Columella, l. 12. c. 4. p. 414.

M N E S I D E S M E D I C U S. Sic eum Priſcianus vocat l. 6. 707. ubi ex Pliniano indice quædam ſcriptorum nomina referens, ſic ait: *In XI. Menecrate. In XII. Mneſide.* Sic etiam ſcribitur apud Plinium ipſum, l. 20. ſect. 76. in MSS. Reg. 1. 2. Colb. &c.

M N E S I G I T O N. Græcis Μνησιγείτων.

M N E S I T H E U S Athenienſis medicus, Μνησίθεος Plutarcho in quæſt. natur. p. 918. Ejus epiſtolam περὶ κωθωνισμοῦ laudat Athenæus l. xi. p. 483. Librum de eduliis, περὶ ἐδεστῶν, l. 3. p. 80. unde Varro quædam excerpſit de variis vini generibus, quæ Gellius refert l. 13. c. 30. p. 730. De coronis egiſſe dicitur in indice Pliniano libri xxi. Hic ſcripſit, inquit Athen. l. i. p. 22. reſponſo Pythiæ Athenienſibus juſſum eſſe, ut Bacchum Medicum venerarentur: hoc eſt, ut vi medica vini uterentur.

M O S C H I O N G R Æ C U S, de raphano condidit volumen, teſte Plinio l. 19. ſect. 26. Exſtat in Gynæciorum libris Μοσχίωνος περὶ γυναικείων παθῶν, de mulierum morbis opus: cum aliis excerptis ex Cleopatra, & Moſchione forte altero, Sed ex iis alterutrum a Plinio laudari exiſtimo. Scripſit & alter fortaſſis Μοσχίων ab his diverſus, libellum de nave Hieronis Syracuſii, apud Athen. l. 5. p. 206. ex quo ætas ſcriptoris diſcitur.

M U C I A N U S. Vide L I C I N I U S M U C I A N U S.

M U N D U S D O S S E N U S. Vide D O S S E N U S M U N D U S.

M U S Æ U S Poëta, Orphei diſcipulus, Eleuſinius. Fuit & alter eo nomine

Thebanus, qui Trojani belli tempore Lyricos verſus ſcripſit. Alteruterne ex iis, num ab iis diverſus quiſpiam aſſignetur a Plinio, difficile eſt ſtatuere. Heſiodo uterque, quem Plinius Muſæo præponit, longe antiquior.

MYRSILUS Leſbius, Μύρσιλος Λέσβιος, inquit Clemens Alex. in Protrept. p. 20. Leſbiaca compoſuit, ut auctor eſt Antigonus Caryſtius, c. 5. 17. & 129. Laudat eum Strabo l. 13. p. 617.

N

NEARCHUS. Is Alexandri navium gubernator, cum eo militavit, ac de rebus ab eo geſtis ſcripſit hiſtoriam, quam Strabo laudat l. 15. p. 686. & alibi paſſim: Curtius item, Arrianus in Indicis, p. 544. & Suidas. In inſula, quam Indus amnis in oſtio facit, Patale dicta, ſepultum tradit Philoſtratus, l. 3. de vita Apol. c. 15. p. 155.

NECEPSOS, Græcis Νεχεψὼς *Ægypti Imperator juſtiſſimus, & Aſtrologus valde bonus*, inquit Julius Firmicus l. 4. c. 16. De illo Auſonius:

Quique Magos docuit myſteria vana Necepſos.

Νεχεψὼς ὁ βασιλεὺς citatur a Galeno l. 9. de facult. ſimp. medic. c. 2. p. 258. ἐν τῷ τεσσαρεσκαιδεκάτῳ βιβλίῳ.

NEOPTOLEMUS. Μελιτουργικά, hoc eſt, de ratione conficiendi ſervandique mellis ſcripſiſſe dicitur in indice libri XI. Laudatur ab Athenæo liber de Epigrammatis Neoptolemi Pariani l. 10. p. 454. Liber tertius Gloſſarum, l. XI. p. 476. Denique ejuſdem Dionyſias, l. 3. p. 82.

NEPOS CORNELIUS. Vide CORNELIUS NEPOS.

NICANDER Colophonius, idem Poëta, idem Medicus, idem inſignis Grammaticus fuit: is eſt cujus Theriaca exſtant, & Alexipharmaca. Vixit temporibus Attali, poſtremi Pergamenorum regis. Scripſit collectionem remediorum: item prognoſtica, quæ ex Hippocrate tranſtulit. Hæc Suidas tomo 2. p. 229. Scripſit & Georgica, quorum præter Suidam meminit Athenæus l. 2. p. 72. Quo de opere ita Tullius l. 1. de Orat. p. 284. *Conſtat inter doctos, hominem ignarum Aſtrologiæ, ornatiſſimis atque optimis verſibus, Aratum de cœlo ſtelliſque dixiſſe: de rebus ruſticis hominem ab agro remotiſſimum Nicandrum Colophonium poetica quadam facultate, non ruſtica, ſcripſiſſe præclare.* Ejuſdem Μελιτουργικά laudantur ab Athenæo lib. 2. p. 68. Liber Gloſſarum tertius, l. 7. p. 288. Ætolicorum l. 6. p. 296. Bœoticorum, l. 7. p. 329. Colophoniorum quartus, l. XI. p. 496. Denique ἑτεροιουμένων, ſive Transformationum, ſeu Metamorphoſeon, l. 3. p. 82. Ejuſdemque operis liber quartus l. 7. p. 305. ut ex iis & Apollonii Scholiaſten, qui ad l. 1. v. 1235. ἑτεροιουμένων, & Suidam emendandum putem, qui fœdum huic operi titulum affingit, ἑταιρειουμένων βιβλία πέντε, *De iis qui meretricis more vivunt.* Meminit & Scholiaſtes Nicandri in Theriac. p. 28. libri quem ille Hyacinthum inſcripſerat, Νίκανδρος ἐν τῷ ἐπιγραφομένῳ Ὑακίνθῳ. Apollonii Schol. ad l. 4. v. 57. libri ſecundi Εὐρώπης.

NICERATUS. Inter recentiores medicos Auguſtæi ævi à Dioſcoride recenſetur, in præf. Librum Nicerati de catalepſi laudat Cælius Aurelian. l. 2. Chron. c. 5. Hujus compoſitiones Medicas refert Galenus l. 3. κατὰ τόπους, c. 1. p. 401. & l. 7. c. 5. p. 553.

NICIAS. Νικίας Μαλλώτης, a Mallo Ciliciæ oppido cognominatus, ἐν τοῖς περὶ λίθων, libro de lapidibus, ſive gemmis, laudatur a Plutarcho l. de flumin. p. 1161. & a Stobæo Serm. de morbis, 242. p. 793. Pyrrhi regis medicus fuit.

NICOBULUS. Videtur is cum Oneſicrito & Nearcho, expeditionum Alexandri comes fuiſſe, vel cum Diogneto & Bætone itinerum dimenſor.

NIGER SEXTIUS homo Latinus, Græce de medicina ſcripſit: Sed in herbis explicandis, Dioſcoridi ſi credimus in præf. multa peccavit. Plinio contra l. 32. ſect. 13. diligentiſſimus auctor medicinæ dicitur. De materia medica, περὶ ὕλης,

Digitized by Google

ſcripſiſſe ſcimus ex Erotiano, in Onomaſtico vocum Hippocratis, tomo 1. operum Galeni, p. 125.

Niger Trebius. Vide Trebius.

Nigidius Figulus, Senator, poſt M. Varronem Romanorum doctiſſimus: quo ſocio atque adjutore in extinguenda Catilinæ conjuratione Cicero uſus eſt. Aſtrologica ſcientia præſtitiſſe auctor eſt Dio lib. 45. pag. 270. imperiumque prædixiſſe Octavio Auguſto, eo ipſo quo natus eſt die. Maximum rerum naturalium indagatorem vocat Q. Serenus Sammonicus apud Macrob. l. 2. Saturn. c. 12. p. 364. ubi librum ejus quartum *De animalibus* laudat, quo loco de acipenſere egit. Librum ſecundum ejuſdem operis, Gellius l. 7. c. 9. p. 420. Secundum item, de vento, l. 2. c. 22. p. 166. De Extis, l. 16. c. 6. p. 875. De Sphæra Barbarica & Græcanica, Servius in l. 1. Georg. Unde ei Figuli nomen adhæſerit, docet Auguſt. l. 5. de Civit. Dei, c. 3. De eo Lucanus l. 1. v. 639.

At Figulus, cui cura Deos, ſecretaque mundi
Noſſe fuit, quem non ſtellarum Ægyptia Memphis
Æquaret viſu numeriſque moventibus aſtra, &c.

Nymphodorus Syracuſius, quem laudat Athenæus l. 7. p. 321. ἐν Ἀσίας περίπλῳ, libro vero 8. p. 331. ἐν περίπλοις, ut non Aſiæ ſolum, ſed totius orbis Periplum deſcripſiſſe videatur. Laudari hunc a Plinio citius exiſtimaverim, quam alterum ejuſdem nominis Amphipoliten, quem citat Clemens Alexandr. in Protrept. p. 43. atque ſcripſiſſe de ritibus legibuſque barbaricis, ἐν Νομίμοις Βαρβαρικοῖς. Syracuſium ab Æliano quoque citari arbitror, l. 11. c. 20. & l. 16. c. 34. de Siciliæ & Sardiniæ rebus admirandis: quæ quia fictitiæ fortaſſis erant & commentitiæ, inde Auctori Nymphodoro θαυματοποιῷ potius, quam θαυματογράφῳ nomen videtur obrigiſſe apud Athen. l. 1. p. 19.

O

Œnopides Chius, Mathematicus, cujus Diodorus meminit lib. 1. p. 38. & Ælian. l. 10. Var. c. 7. Huic Zodiaci inventionem nonnulli tribuunt apud Plutarch. l. 2. de placitis Philoſ. c. 12. p. 888.

Olympias Thebana. Laudatur hæc a Plinio Valeriano, l. 4. rei medicæ, c. 5. Citatur ejus epiſtola, a Julio Polluce, l. 10. c. 1. p. 459.

Olympicus. Scribendum fortaſſis *Olympiacus*, ut ſit Medicus ille Mileſius, cujus Galenus meminit in Introd. tomo 2. cap. 4. pag. 363. Methodicæ ſectæ addictus.

Olympiodorus. Videtur is Alexandri M. res geſtas ſcripſiſſe, & cum Nearcho & Oneſicrito, expeditionum ejus comes fuiſſe.

Oneſicritus Aſtypalæus, Diogenis diſcipulus, Alexandro in expeditionibus comes, ac triremis ipſius gubernator: cujus inſtitutionem, ut Xenophon Cyri παιδείαν, ſcripſit, teſte Laertio in Oneſicrito, l. 6. p. 158. Oneſicratum aliqui perperam appellant. Paſſim laudatur a Strabone.

Ophelion Medicus, Græcis Ὀφελίων: quale poëtæ Comici nomen apud Athen. l. 2. p. 66. & apud Suidam tomo 2. p. 399. In MSS. tamen Reg. Colb. Th. Chiffl. ſæpe *Opinion*, interdum *Ophion* ſcribitur.

Opilius Medicus, cui prænomen *Aurelius*. Ex libris illius de ſilveſtribus arboribus quædam Feſtus recitat, verbo *Fomites*. Oppius perperam ſcribitur apud eundem Feſtum, verbo *Ordinarium hominem*, & *Ratitum quadrantem:* & apud Macrob. l. 2. Saturn. c. 14 p. 373. *Vir doctus Oppius* (*lego* Opilius) *in libro quem fecit de Silveſtribus arboribus.* Alium hunc eſſe arbitror ab eo qui libros ſuos Muſarum inſcripſit, laudatos a Gellio l. 1. c. 25. p. 106. & a Suetonio lib. de illuſtr. Gramm. c. 6. p. 120.

Oppius. Caium illum eſſe Oppium puto, qui auctor exiſtimatus eſt eorum voluminum, quæ Hirtio ab aliis tribuuntur, quemadmodum Suetonius docet, in

Julio, c. 52. Scripſit de vita C. Marii, quam Plinius laudat l. XI. c. 45. De vita Cn. Pompeii, unde quædam Plutarchus adducit, in Pompeio p. 623. De vita Caſſii, ex Chariſio l. 1. pag. 119. Denique de rebus Africani, ex Gellio lib. 7. cap. 1. pag. 595.

ORPHENS. Primus extitit, qui de herbis aliqua curioſius prodiderit, inquit Plinius l. 25. ſect. 5. Ὀρφέως φυσικὸν laudat Suidas verbo Τετραμέρης, tomo 2. p. 947. Τὰ λιθικὰ, ſive de gemmis, Tzetzes Chiliad. 4. hiſt. 140. v. 402. & Stobæus ſerm. 32. p. 96. De Agricultura, ἐν Γεωργίᾳ, idem Chiliad. 4. hiſt. 128. v. 172. De medicamentis compoſitis ſcripſiſſe auctor eſt Galenus l. 2. de antidotis, cap. 7. pag. 908. Fuit ille porro bello Troiano antiquior. Qui falſo ei adſcripti libri fuerint, Suidas docet tomo 2. p. 338. In indice Pliniano libri 28. legitur, *Orpheo qui Diophios*, mendoſe, ut monuimus. Nam cum ſequatur ſtatim, *Archelao qui item*, hoc eſt, qui in eodem argumento tractando verſatus eſt: hunc autem ſuo loco oſtenderimus ἐν τοῖς διφυέσι laudari a Nicandri ſcholiaſte: effici inde neceſſe eſt, Orpheum pariter Διφυεῖς ſcripſiſſe, hoc eſt, de iis animalibus quæ ſunt ancipitis naturæ, ut ſunt murænæ &c. Scio Reineſium l. 2. Variar. lect. c. 1. conatum eſſe reſtituere Ἰσοφυεῖς: ſed conjectura parum felici, cum Archelaum non viderit Διφυεῖς tractaſſe. Denique de medicamentis Orpheum hunc exaraſſe volumen; auctor eſt Galenus, l. 2. de antid. c. 7. p. 908.

OSTHANES. Duo ejus nominis laudantur a Plinio lib. 30. ſect. 2. Prior Xerxem in bello comitatus, poſterior Alexandrum. Uterque magicæ profeſſioni auctoritatem dedit; de ea arte ſcriptis voluminibus. De utroque ibi dicemus. Oſthanem citat Lactantius Placidus in l. 1. Thebaïd. Statii, v. 710.

P

PANÆTIUS Rhodius, Lælii ac junioris Africani familiaris fuit: huic etiam in Ægypriaca legatione comes ſingularis, teſte Tullio l. 4. Academ. quæſt. p. 25. Scripſit in primis libros *De officiis*, de quibus ſæpe Cicero.

PAPIRIUS FABIANUS. Vide FABIANUS.

PARMENISCUS Grammaticus Aratum Commentariis illuſtraſſe dicitur in fine opuſculi Eratoſthenis ad Arati Phænomena, p. 267. Fabuloſam præterea ſcripſit de ſideribus hiſtoriam, cujus Hyginus meminit l. 2. p. 59. & 64. Ex Parmeniſco fragmentum recitat ſcholiaſtes Euripidis in Medeam.

PARRHASIUS Pictor nobilis, de quo multa Plinius l. 35. ſect. 36. n. 5.

PASITELES QUI ADMIRABILIA, hoc eſt, qui quinque volumina ſcripſit nobilium operum in toto orbe, ut ait Plinius l. 36. ſect. 4. n. XI. Statuarius is fuit, in Græcia natus, at civitate Romana donatus, ut idem ſcribit. Quare diverſus ab illo Paſitele eſt, qui Phidiam habuit magiſtrum.

PATROCLES. Seleuci Nicatoris temporibus Indicum mare claſſe luſtravit. Huic præ omnibus fidem habendam ait Strabo l. 1. p. 68.

PAULINUS SUETONIUS, Conſulatum geſſit cum L. Pontio Teleſino, ſed extraordinarium: ſuffectus enim Neroni Principi fuit. Caligulæ autem principatu, Proprætor in Numidia, Mauros perdomuerat, ut præter Plinium Dio docet l. 60. p. 670.

PAULUS SERGIUS.

PEDIANUS ASCONIUS. Vide PEDIANUS.

PELOPS. Fuit is Hippocratis interpres, novus Anatomiæ ſcriptor, quem adoleſcens admodum Galenus audivit, ut eſt auctor ipſe lib. 6. de Hippocr. & Platonis decretis, c. 3. p. 186. tomo 3. Fuit igitur Plinio σύγχρονος, cum Trajani principatu florere Galenus cœperit.

PERIANDER. Nemo Periandrum ignorat illum e ſapientibus ſeptem unum, Corinthi tyrannum, qui duobus verſuum millibus præcepta conſcripſit, teſte Laërtio in ejus vita, pag. 25. An alius a Plinio in indice libri quinti ſignetur, haud ſatis liquido poſſumus affirmare.

Petosiris Ægyptius Mathematicus, de quo Juvenalis Satyra 6. v. 578.

Capiendo nulla videtur

Aptior hora cibo, niſi quam dederit Petoſiris.

Aſtrologica ſcripſiſſe auctor eſt Suidas tomo 2. p. 512. Hujus epiſtolam Aſtrologicam ad Nechepſum Regem in Bibliotheca Cæſarea Viennæ extare MS. auctor eſt P. Lambecius l. 7 p. 118. & in Bibl. MSS. Renati Moræi Med. Pariſ. P. Labbeus, in Nova Bibl. librorum MSS. p. 213. Ejuſdem Petoſiris ad Nechepſum Regem organum Aſtrologicum aſſervari teſtatur idem Lambecius in Bibliotheca jam ante laudata, loc. cit. Petoſirin & Necepſum Julius Firmicus l. 4. Matheſ. in præf. p. 45. divinos viros appellat, atque omni admiratione dignos, quorum prudentia & ipſa ſecreta divinitatis acceſſit, &c.

Patrichus. Sic enim illa vox ſcribi debet, ut in Colb. cod. r. 2. l. 20. ſect. 96. aliiſque quibuſdam in locis. Ophiaca ſcripſiſſe a Plinio dicitur loco citato: & a Nicandri ſcholiaſte, ad Theriaca, p. 27. Πέτεχος, ἐν Ὀφιακοῖς. Et pag. 30. Πέτεχος ἐν τῷ Ὀφιακῷ, hoc eſt, in eo libro, quo de ſerpentium natura diſputat.

Petronius. De eo diximus in Diodoto.

Phanias Physicus, quem laudat Antigonus Caryſtius, hiſtor. mirab. c. 171. patria Leſbius, ut ait Plutarchus in Solone, p. 85. & in Themiſtocle, p. 115. vel ut Athenæus ait l. 2. p. 51. & Laërtius in Ariſtippo, p. 49. Ereſius: eſt enim Ereſos Leſbi inſulæ oppidum: Ariſtotele magiſtro profecit. Hujus librum quintum περὶ φυτῶν, de plantis, laudat Atheneus l. 3. p. 84. De tyrannis Siciliæ, l. 6. p. 232. Contra Sophiſtas, l. 14. p. 638. &c.

Phemonoe. Φημονόην laudat in Thalete Laërtius, p. 10. atque ab ea profectum τὸ Γνῶθι σεαυτὸν, quod vulgo Thaleti adſcribitur, ex Antiſthene refert. Hæc prima vates verſibus heroïcis fudit oracula apud Delphos, inquit Euſeb. in Chron. 104. cui concinit Proclus in Chreſtomathia, referente Photio in Bibl. cod. 239. p. 981. τὸ μέλος πρῶτον μὲν ἔφευρε Φημονόη ἡ Ἀπόλλωνος προφῆτις. Primus illius verſus hexameter hic fuit: Συμφέρετε πτερά τ' οἰωνοί, κηρόν τε μέλισσαι. Delphis vixiſſe Φημονόην auctor eſt præterea Clemens Alex. l. 1. Strom. p. 334. & alii. De ea Lucanus l. 5. v. 186.

Sic plena laborat

Phemonoë Phœbo.

In indice librorum nondum editorum, confecto a Scipione Tettio Neapolitano, quem edidit P. Labbeus in Nova Bibl. librorum MSS. p. 172. recenſetur Phemonoës ὀρνεοσόφιον, quo ex libro decerpta videntur ea quæ libro 10. ſect. 3. ex Phemonoë recitantur a Plinio.

Philemon *mediæ comœdiæ ſcriptor, fabulas cum Menandro in ſcena dictavit, certavitque cum eo, fortaſſe impar, certe æmulus*, inquit Apuleïus l. 3. Florid. p. 19. *namque eum vicit ſæpenumero*, &c. Floruit Alexandri M. temporibus. Hunc Suidas Syracuſium facit, p. 1052. Fortaſſis quod ibi docendi ludum aperuerit: Strabo l. 14. p. 671. Pompeïopoli Ciliciæ opido natum refert. De omnigenis oraculis eum ſcripſiſſe narrat Athenæus l. 4. p. 114. Citatur a Diomede l. 3. p. 486. aliiſque Grammaticis.

Philinus Cous, qui Empiricæ medicorum ſectæ præfuiſſe dicitur, in Medico, c. 4. p. 363. tomo 2. operum Galeni: Φιλῖνος Κῷος. In Plinianis libris *Phyllinus* perperam legebatur. Hunc laudat Athenæus l. 15. p. 681. inter eos qui de plantis floribuſque ſcripſerunt. Philini compoſitionem medicam commendat Galenus l. 7. κατὰ τόπους, c. 5. p. 558. & l. 5. κατὰ γένη, c. 13. p. 796.

Philippus Aſtronomus antiquiſſimus, cujus Geminus c. 6. meminit in Elementis Aſtronomiæ, & Ptolemæus l. de Apparentiis, p. 89. & Hipparchus l. 1. in Phænom. p. 179. *Parapegmata Aſtronomica compoſuit*, inquit Vitruvius l. 9. c. 7. p. 196.

Philistides Mallotes, a Mallo Ciliciæ oppido cognominatus:

ri Ariſtophanes Mallotes, Crates Mallotes, & alii. Hoc verius multo arbitror, Philiſtidis nimirum patriam hac voce, *Mallotes*, quam nomen viri proprium deſignari: quanquam nec ſum neſcius a Suida tomo 2. pag. 87. laudari Μαλλώτην Tragicum poëtam, ex urbe Dionyſiade.

Philistion Siculus, Eudoxi Cnidii in medica diſciplina magiſter: idem Locrenſis appellatus, quod in ea Italiæ parte diu ſit verſatus. Gellius l. 17. c. xi. p. 959. veterem medicum & nobilem vocat. Huic liber de Diæta a quibuſdam adſcribitur, qui inter Hippocratis opera exſtat. Sed & hujus Philiſtionis frater libros ſcripſit *De adjutoriis*, ad medicinam pariter pertinentes, quorum ſecundus ac viceſimus, a Cælio Aureliano laudatur, l. 5. Chron. c. 1.

Philistus. Φίλισκος, ἢ Φίλιστος, inquit Suidas tomo 2. p. 1055. Syracuſanus fuit. Doctum hominem, & diligentem Cicero vocat l. 1. de Divin. p. 173. Dionyſio ſeniori, cujus cognatus fuit, in conſtituendo principatu favit. Scripſit res Siculas libris xi. teſte Diodoro l. 13. p. 222. Ægyptiaca, libris xii. Suida teſte. Ἱστοριογράφος dictus a Tzetze, Chiliad. 10. hiſt. 358. v. 829. In ratione hiſtoriæ conſcribendæ *Thucydidis imitator*, ait Quintilian. l. 10. c. 1. p. 743. *&* *aliquatenus lucidior*. Deſiiſſe tamen placere ſua ætate ſcribit Cicero in Bruto, p. 534. Qui μαλιστυργικὰ ſcripſiſſe dicitur in Indice libri xi. & ſect. 9. ejuſdem libri, Thaſius patria cum fuerit, ab iſto diverſus plane extitit.

Philometor. Vide Attalus.

Philonides. Medicus eo nomine Dyrrachenus fuit, cujus Stephanus meminit, verbo Δυῤῥάχιον, qui libros edidit quinque & xl. Alium præterea Suidas Athenienſem Comicum poëtam narrat, cujus ipſe fabulas quaſdam nominat. Hunc potius laudari a Plinio putem, in Indice libri 4. & 5. quam illum priorem, aliumve Siculum, quem de medica re ſcripſiſſe ait Galenus l. 4. de differ. pulſ. De coronis vero & unguentis, περὶ μύρων καὶ στεφάνων, Athen. l. 15. p. 674.

Philopator. Galenus l. de cognoſc. curandiſque animi morbis, cap. 8. tomo 6. p. 532. Philopatoris Stoïci meminit. Verum in cod. R. 1. 1. & Colb. 2. in Pliniano indice libri 29. non *Philopatore* legitur, ſed *Phalapato*, ut forte *Palæphato* legi ſcribique oporteat. Sunt autem plurimi ea appellatione magni nominis ſcriptores, quos videre eſt apud Suidam tomo 2. p. 408. & 409. Eſt enim Palæphatus Athenienſis, vetuſtiſſimus poſt Phemonoën, poëta, qui κοσμοποιΐαν ſcripſit. Alter Prienæus, qui Artaxerxis ætate vixit: edititque libros quinque Ἀπίστων, hoc eſt, rerum incredibilium. Tertius Abydenus hiſtoricus, qui Cypriaca, Deliaca, Attica, & Arabica ſcripſit, Ariſtoteli valde familiaris. Quartus Ægyptius, qui fabuloſa conſcripſit, &c.

Philostephanus, Callimachi Cyrenæi conterraneus, & σύγχρονος ſive æqualis, & eidem familiaris fuit, ut auctor eſt Athenæus, l. 8. p. 331. De civitatibus Aſiæ ſcripſiſſe idem narrat, l. 7. p. 297. Περὶ εὑρημάτων, de rebus inventis, Clemens Alexandr. l. 1. Strom. p. 308. De inſulis, περὶ νήσων, Harpocration, verbo Στρύμη, pag. 275. De Cyllene, περὶ Κυλλήνης, Scholiaſtes Pindari, p. 55.

Philoxenus Poeta, Cytherius, Dithyrambicus vates Athenæo dictus, l. 8. p. 341. cujus Δεῖπνον, ſive Convivium laudat, l. 4. p. 146. Hunc Dionyſio juniori familiarem fuiſſe auctor eſt Pauſanias in Atticis.

Phylarchus, Ptolemæi Evergetæ temporibus vixit. Ejus hiſtoriarum librum xxxv. laudat Athenæus l. 4. p. 141. Athenienſiſne ſit, an Naucratites dicendus, dubitat idem Athenæus l. 2. p. 58. & Suidas tomo 2. p. 1098. apud quem hæc illius ſcripta recenſentur in primis: Περὶ εὑρημάτων, de rebus inventis: ἐπιτομὴ μυθική, compendium fabuloſum: Res ab Antigono & Eumene geſtæ, &c. Græcis Φύλαρχος ſcribitur, ut apud Ælian. l. 6. hiſt. anim. c. 29. &c.

Piso. L. Calpurnius Piſo Frugi: Scripſit Annales, quos paſſim Gellius laudat, in primis l. 6. c. 9. p. 379. Geſſit Conſulatum anno v. c. dcxxi. Cenſor fuit cum Q. Cæcilio Metello Balearico, an. dcxxxiv. Unde Cenſorius ap-

pellatur l. 13. ſect. 27. ubi C. *Piſo* perperam appellatur, cum *Lucius* dictus ſit: & in indice tum libri ſecundi, tum libri ipſius tertii decimi, & l. 2. ſect. 54. & in MSS. R. 1. Colb. 2. diſerte, ac ſine compendii nota *Lucius Piſo* vocetur. Accedit Dionyſii Halic. auctoritas, qui rem plane conficit, cum l. 2. p. 105. L. Piſonem virum Cenſorium hiſtoricum vocat: *ὡς Πίσων Λεύκιος ὁ τιμητικὸς ἱστορεῖ.* Piſonis Frugi ſecundum Annalium citat Priſcianus l. 10. p. 887.

PLATO, ille Ariſtotele alumno haud minus, quam ſuo ipſius merito inclytus.

PLATUS, M. ACCIUS appellatus, Comœdiæ Latinæ parens: Obiit Urbis anno DLIV.

PLISTONICUS, Praxagoræ diſcipulus, arte Medicus, ut auctor eſt Celſus in præf. l. 1. p. 2. Scripſiſſe de humoribus, teſtatur Galenus l. de atra bile, c. 1. p. 165. tomo 3. Scripſit etiam de commodis ex aquæ potu, teſte Athenæo l. 2. p. 45.

POLLIO ASINIUS. Vide ASINIUS.

POLYBIUS Megalopolitanus ex Arcadia, cujus Hiſtoriarum libri quidam ſuperſunt, & Excerpta ex aliis qui interierunt. Obiit annis XVII. ante Ciceronis natalem. Dicemus de eo plura l. 8. ſect. 18. Hunc quia Romanorum in primis res ſcripſit, Romanis ſcriptoribus Plinius ſemel accenſet, in Indice libri 31.

POLYCRITUS Mendæus, a Mendis Siciliæ oppido, cognominatus. Dionyſii Siculi res geſtas litteris mandavit, teſte Laërtio, l. 2. in Æſchine, p. 48. Apud Plinium l. 31. c. 2. Polyclytus mendoſe ſcribitur, pro Polycrito: uti ex Antigono Caryſtio conſtat, qui eadem cum Plinio narrat, hiſtor. mirab. c. 150.

POLYHISTOR. Vide CORNELIUS ALEXANDER.

POMPEIUS LENÆUS. Vide LENÆUS.

POMPEIUS TROGUS. Vide TROGUS.

POMPONIUS ATTICUS. Vide ATTICUS.

POMPONIUS MELA. Vide MELA.

POSIDONIUS Apamenſis idem & Rhodius appellatus, illud ab natali ſolo, iſtud a Magiſtratu quem Rhodi geſſit, nomen adeptus: Stoïcus idem ab ea doctrina, in qua ſe exercuit. Strabo l. XI. p. 492. Pompeii amicum vocat. Idem illius librum de Oceano & æſtu commendat l. 1. p. 6. Librum XVI. hiſtoriarum, Athenæus l. 10. p. 439.

PRAXAGORAS Medicus laudatur a Celſo, in præf. l. 1. p. 1. Ejus liber ſecundus Curationum, citatur a Cælio Aurel. l. 1. Chron. c. 4. Tertius, ab eodem l. 2. c. 13. Hunc patria Coum, medicum antiquiſſimum vocat Athenæus l. 2. p. 41. De veneno pharico librum edidiſſe, auctor eſt Scholiaſtes Nicandri. De humoribus, Galenus tomo 3. l. de atra bile, c. 1. p. 165.

PROCILIUS. Laudatur a Varrone l. 4. de ling. Lat. p. 36. Doctiſſimum ſui temporis Grammaticum vocat Trebellius Pollio, in Æmiliano, p. 195. ſed mendoſe ibi Proculus vocatur.

PTOLEMÆUS LAGI F. primus ejus nominis Ægypti principatum tenuit. Alexandri M. ſub quo militarat, res geſtas perſcripſit, ut auctor eſt Curtius l. 9. & Plutarchus in Alexandro. Γεωγραφικὰ ſcripſiſſe teſtis eſt Marcianus Heracleotes, p. 31. Πτολεμαῖον τὸν ἐπικαλούμενον Λαγὼν appellat Origenes apud Euſeb. l. 6. Præpar. p. 285. Alii Lagidam, ſeu Lagi F.

PYTHAGORAS Samius, de quo Laërtius multa l. 8. p. 214. De ejus ætate dicemus l. 2. ſect. 6. De braſſica ſcripſiſſe auctor eſt Plinius, l. 20. ſect. 33. De bulbis & ſcilla, lib. 19. ſect. 30. De herbis magicis, l. 24. ſect. 99. Alia Laërtius refert loc. cit. Verum qui περὶ τῆς σκίλλης de Scilla ſcripſit, hunc medicum fuiſſe a Philoſopho Samio longe diverſum, ex nonnullorum ſententia ait idem Laërtius p. 215. Pythagoras librum de mari Rubro ſcripſiſſe dicitur apud Athen. l. 14. p. 634. Quas ille terras peragrando luſtraverit, Plinius enumerat, l. 25. ſect. 5.

PYTHEAS MASSILIENSIS, Ptolemæi Philadelphi ætate vixit. Ci-

tatur a Plutarcho in Demoſth. p. 855. Vix ullam hiſtoriis ejus, in quibus regiones ſituſque terrarum deſcripſit, habendam fidem Strabo ait l. 2. p. 104. & l. 1. p. 63. *Πυθέας ἀνὴρ ψευδίστατος.*

R

Rabirius Medicus, de quo l. 28. ſect. 21.

Rufus. Publius Rutilius Rufus, qui cum C. Manilio Conſulatum geſſit anno V. C. DCXLIX. idem Aſiæ poſtea Proconſul, ut ait Pomponius l. 1. Digeſt. tit. 2. de orig. juris, §. 40. Scripſit Romanam hiſtoriam Græce, quam laudat Athenæus l. 6. p. 274. & l. 12. p. 543. Ejuſdem hiſtoriam Hiſpanicam, Appianus in Iber. p. 303. Virum probum & veracem Plutarchus appellat, in Mario p. 428.

S

Sabinus Masurius. Vide Masurius.

Sabinus Tiro. Librum *κηπουρικῶν*, ſive Rerum hortenſium dicaſſe Mæcenati dicitur, l. 19. ſect. 57.

Sallustius Dionysius. Laudatur a Plinio l. 32. ſect. 26. quo ex loco Medicum fuiſſe eum intelligimus: ipſumque eſſe, quem Dionyſium Medicum aliis locis appellat, de quo nos ſuo loco diximus, merito ſuſpicamur.

Salpe. Obſtetrix Leſbia, quæ *Παίγνια* conſcripſit, teſte Nymphodoro apud Athen. l. 7. p. 321. Scripſit etiam de remediis muliebribus: quod & poſtea aliæ quoque feminæ fecerunt, ut Trotula, cujus hodieque liber exſtat.

Sasernæ, Pater & Filius. Sic horum nomen effingi debet, non uti hactenus in libris editis, *Sarſena*. Nam præter Columellam, qui l. 1. de re ruſt. cap. 1. pag. 13. *poſt Catonem duos Saſernas, patrem & filium* laudat, *qui agricolationem diligentius erudierunt:* & Varronem item, l. 1. rei ruſt. cap. 2. pag. 48. confirmant hanc ſcripturam luculenter nummi veteres gentis Hoſtiliæ, ex qua ii prodierunt: quos nummos Patinus exhibet l. de famil. Rom. p. 123.

Satyrus, quem de gemmis ſcripſiſſe Plinius ſignificat l. 37. ſect. 24. & 25. eundemque inter poëtas recenſet ſect. XI. ejuſdem libri, qui de electro fabulati ſunt: nec Peripateticus ille mihi videtur fuiſſe, qui illuſtrium virorum ſcripſit hiſtorias, quas laudat Athenæus l. 12. p. 541. alibique paſſim: nec ille Quinti diſcipulus, quem ante Pelopem habuiſſe ſe medicinæ magiſtrum auctor eſt Galenus in Comment. ad l. 1. Hippocr. de prædictionibus, text. 5. p. 703. tomo 8. Inclinat magis animus ut credam Satyrum illum eſſe, quem Olynthium hiſtrionem Athenæus vocat l. 13. p. 591. ubi ejus fabulam laudat, quam ille Pamphilam inſcripſerat. Vixit poſt Euripidem. Voſſius libro de poëtis Græcis hunc prætermiſit.

Scævola. Q. Mucius Scævola, qui juris civilis peritia, & eloquentia celeberrimus fuit, ut Cicero teſtatur l. 2. de Orat. Syllanis temporibus a Mario eſt interfectus, cum proſcriptionem fugeret, aramque Veſtæ teneret, ut ait D. Auguſt. l. 3. de Civit. c. 28. & 29. Primus omnium jus civile in artem redegit, libris XVIII.

Scipio Metellus. Vide Metellus.

Scrofa, vel, ut alii ſcribunt, Cn. Scropha Tremellius, *agricolationem eloquentem reddidit*, inquit Columella l. 1. c. 1. p. 13. *Plurima rerum ruſticarum præcepta ſimul eleganter & ſcite memoriæ prodidit*, inquit idem l. 2. c. 1. p. 37. Paria de eo Varro teſtatur l. 1. c. 1. Quæ Scrophæ nominis origo fuerit, diſce ex Macrobio l. 1. Saturn. c. 6. p. 212. Quæſtorem hunc fuiſſe tradit Plutarchus in Craſſo, p. 549.

Sebosus Statius. Vide Statius.

Sempronius. Vide Tuditanus.

Seneca

Seneca Philoſophus, Neronis magiſter. Præter illius opera quæ nunc exſtant, regionum etiam ſitus deſcripſit, ut Servius teſtatur in l. 9. Æneïd. ac Plinius ipſe l. 6. ſect. 21. & l. 9. ſect. 78. De Ægypti vero ſitu, & Ægyptiorum ſacris idem Servius in 6. Æneïd. ad illud poëtæ,

Sic demum lucos Stygios, &c.

Serapion Antiochensis. Γεωγραφικὰ hunc conſcripſiſſe, in quibus Eratoſthenem valde reprehendit, auctor eſt Cicero l. 2. ad Attic. ep. 6. p. 49. Idem epiſt. 4. p. 47. in ejus ſcriptis vix milleſimam partem intelligere ſe confitetur.

Sergius Paulus.

Servilius Democrates, ſic enim illum Plinius appellat l. 25. ſect. 49. Meminit hujus Democratis Medici Galenus l. 7. κατὰ τόπους, c. 2. p. 536. ejuſque ſimul operis, quod inſcripſerat, Φιλίατρος. Librum integrum ſcripſiſſe carmine dicitur, de confectione antidotorum, lib. de theriaca ad Piſon. c. 12. p. 948. & l. 1. de antidotis, c. 15. p. 892. Alterum item, qui Κλινικὸς vocabatur, l. 10. κατὰ τόπους, c. 2. p. 615. M. Servilii Conſularis viri filiam ſanaſſe dicitur à Plinio l. 24. ſect. 28. Geſſiſſe autem Conſulatum hunc invenimus, Auguſti principatu, urbis anno DCCLV. ante Plinii obitum LXXV.

Servius Sulpicius, quem principem in jure civili Tullius vocat: Conſulem fuiſſe cum M. Marcello, anno U. C. DCCIII. Florus in epitome Liviana libri 108. teſtatur, quo tempore bellum ortum eſt Cæſarem inter & Pompeïum. Libros ſcripſit prope centum & LXXX. teſte Pomponio, l. 1. digeſt. tit. 2. de orig. juris, §. 43. Cum in legatione periiſſet, de qua Cicero in Philip. IX. ſtatuam ei populus Rom. pro Roſtris Auguſti poſuit.

Severus Cassius. Vide Cassius.

Sextilius. Romanum in hac voce ſonum agnoſco, non peregrinum: ut quo caſu in numerum ſcriptorum externorum irrepſerit, in Indice l. 31. valde mirer. Toto opere ne ſemel quidem appellatur.

Sextius Niger. Vide Niger Sextius.

Silanus, cui prænomen Decimus Junius fuit, qui paulo poſt Carthaginem captam, Magonis Pœni volumina duodetriginta de agricultura, e Punico ſermone tranſtulit in Latinum, juſſu Senatus. Ita Plinius l. 18. ſect. 5.

Silenus Hiſtoricus, de quo Cicero, l. 1. de Divin. p. 176. *Hoc idem in Sileni, quem Cœlius ſequitur, Græca hiſtoria eſt: is autem diligentiſſime res Hannibalis perſecutus eſt:* &c. Σιληνὸς συγγραφεὺς a Strabone appellatur, l. 3. p. 172.

Simonides Minor. A Simonide Ceo, & a Lyrico plane diverſus, & utroque recentior: quippe qui in inſula Meroë, priorum ætate nondum cognita, de rebus Æthiopicis ſcripſerit, ut auctor eſt Plinius l. 6. ſect. 35.

Simus Medicus, a quo trifolium Simonianum dictum Columellæ l. 6. c. 17. p. 227.

Solon Smyrnæus: hæc enim illius patria indigitatur l. 20. ſect. 83. De re medica, & de herbaria ſcripſit. Σόλων διαιτητὴς, Solon Diætarius a Galeno laudatur, l. 3. κατὰ τόπους, c. 1. p. 400.

Sophocles poëta Athenienſis, cujus exquiſitum elogium & elegantiſſimæ brevitatis, vide apud Plin. l. 37. ſect. XI. Scripſit fabulam, Triptolemum appellatam, anno ætatis viceſimo, ut dicturi ſumus l. 18. ſect. 12.

Sornatius. In Indice Pliniano l. 31. id nomen ſcriptoris legitur quidem: at in Reg. cod. 2. *Surnatino* ſcriptum vidi. An Soranus hoc loco reponendus ſit, Valerius ille nimirum, quem ut familiarem & doctum hominem Græcis Latiniſque litteris, Cicero laudat in Bruto, p. 564. viderint ii quibus plus erit otii. Nam Soranum Epheſium Medicum longe Plinius anteceſſit.

Sosigenes Aſtrologus Ægyptius, cujus opera uſus eſt Cæſar Dictator, in anno ad Solis curſum accommodando. Librum edidit περὶ τῶν ἀνακυκλήσεων, de revolutionibus, ut auctor eſt Proclus, in hypotypoſi, p. 45.

Sosimenes Medicus, ſcripſit de medicina ex re herbaria.

Sotacus. Hunc περὶ λίθων, de lapidibus & gemmis ſcripſiſſe, ex Plinio multis locis l. 36. & 37. atque ex Solino cognoſcimus c. 30. p. 56. Simlerus in Biblioth. Tacum nominat ſcriptorem de lapidibus, quem diverſum facit a Sotaco: inductus in fraudem, corruptis, ut opinor, Apollonii Dyſcoli exemplaribus, apud quem c. 36. p. 32. Τάκος ἐν τῷ περὶ λίθων pro Σώτακος ſcribitur, ut Meurſius adnotavit. Secutus eſt Simleri errorem Phil. Mauſſacus, in Prolegom. ad Plutarchum pag. 39.

Sotades. Plurimi eo nomine ſcriptores occurrunt. Primus eſt Athenienſis, mediæ comœdiæ poëta, quem laudat Athenæus lib. 7. pag. 293. & l. 9. p. 368. Alter Athenienſis Philoſophus, qui librum unum de myſteriis ſcripſit, teſte Suida, verbo Σωτάδης, p. 784. Tertius Byzantinus philoſophus, de quo Ariſt. apud Suid. loc. cit. Quartus Cretenſis Maronita, apud Athen. l. 7. p. 293. & Pauſan. l. 6. Eliac. poſt. p. 377.

Sotira obſtetrix. Scripſit de remediis febrium, ut auctor eſt Plinius l. 28. ſect. 23. Græcis Σωτείρα Sotiræ Gynæcia, τὰ γυναικεῖα exſtare aiunt manu ſcripta in Biblioth. Florentina, ut teſtatur index librorum nondum editorum, confectus a Scipione Tettio Neapolit. editus a P. Labbeo in Nova Bibl. p. 173.

Staphylus Medicus, Naucratites, cujus meminere Athenæus l. 2. p. 45. & Clemens Alex. in Protrept. pag. 24. Στάφυλος ἐν τῷ περὶ Ἀρκαδίας, laudatur a Sexto Empir. advorſ. Mathem. l. 1. c. 12. p. 51. Ἐν τῇ τρίτῃ περὶ Θετταλῶν, ab Harpocratione, verbo Πενέσται, pag. 239. De Pelaſgicis rebus, Schol. Apollonii ad l. 1. v. 580. Laudatur & a Tzetze, Chiliad. 9. hiſt. 290. v. 835.

Statius Sebosus, Catulo familiaris, ut Cicero ſignificat l. 2. ad Attic. ep. 14. p. 58. Scripſiſſe periplum videtur, & de Indiæ mirabilibus. Laudatur a Solino c. 52. p. 51.

Straton, cujus vitam Laërtius deſcribit l. 5. p. 128. quem Peripateticum Lampſacenum fuiſſe ait, & Athenis ſcholam rexiſſe, ibique περὶ εὑρημάτων ἐλέγχους δύο, opus hiſtoricum & confutatorium de rebus inventis ſcripſiſſe. Id quod & hæc verba Clementis Alexand. ſignificant, l. 1. Στρωμ. p. 300. Στράτων ἐν τοῖς περὶ εὑρημάτων. Hunc cum altero Stratone juniore Alexandrino confundit Voſſius l. 1. hiſtor. Græc. c. 20. Hinc vides recte a nobis emendatum eſſe Plinianum indicem, ac pro *Stratone qui contra Ephori theoremata* ſcripſit, belle repoſitum, *qui contra Ephori εὑρήματα*. Nam & Ephorum de rebus inventis ſive εὑρήματα pariter ſcripſiſſe ſuo loco monuimus. Stratonem hunc phyſicum appellat Strabo lib. 1. pag. 49. & Cicero lib. 1. de Natura Deorum. p. 19. Scripſit & de incertis fabuloſiſque animalibus, de Diis, de hominum natura, aliaque plurima quorum indicem Laërtius exhibet loco antea memorato. Ptolemæi Philadelphi magiſter fuit.

Sudines. Scripſit περὶ λίθων, de gemmis.

Sulpicius Gallus, cui prænomen Caïus: de cujus peritia in rebus Aſtrologicis, dicemus l. 2. ſect. 9. Scripſit de Solis ac Lunæ defectione volumen, teſte Plinio. Hunc unum maxime omnium nobilium Græcis litteris ſtuduiſſe auctor eſt Tullius, in Bruto, p. 537. Romanam hiſtoriam condidiſſe, Juba apud Plutarchum in Romulo, p. 28

Sulpicius Servius. Vide Servius.

Sura Mamilius. Vide Mamilius.

T

Tarquitius. Apud Ammianum Marcell. l. 25. p. 289. Tarquitianorum librorum fit mentio: & apud Macrob. l. 3. Saturn. c. 7. p. 399. Tarquitii Oſtentarium Tuſcum laudatur. Unde emendamus alterum Macrobii locum, l. 2. c. 16. p. 378. ubi *Tarquinius Priſcus in oſtentario arborario* legitur, cum ſcribi oporteat, *Tarquitius Etruſcus*, vel *Tuſcus*. Sic vetus inſcriptio apud Gruter. p. 625.

L. TARQUITIO. L. F. POM. ETRUSCO SULPICIANO. SCRIBÆ. QUÆSTORI. Alius eſt Tarquitius Priſcus, Bithyniæ proconſul, Neronis principatu, de quo Tacitus l. 14. Annal. p. 234.

TARUTIUS, Prænomine Lucius, ortu Firmanus, inſignis Mathematicus, Varroni familiaris, & Ciceroni, de quo Plutarchus in Romulo, p. 24. Græcis Ταρούτιος. Solinus c. 1. p. 2. Mathematicorum nobiliſſimum vocat. Plinius in indice l. 18. Græce de aſtris ſcripſiſſe ait. Cicero l. 2. de Divin. p. 251. in primis Chaldaïcis rationibus fuiſſe eruditum.

TAURON. An *Taurion* potius? Nam Græci Ταυρίωνα vocant: quo nomine appellatur Macedoniæ procurator ſub Antigono Rege, apud Polyb. l. 4. p. 383.

TERGILLA. In Indice libri 14. laudatur a Plinio, ut de agricolatione is ſcripſiſſe videatur.

THALES Mileſius, unus e ſapientibus ſeptem, atque adeo primus ſapiens appellatus: cujus vitam deſcribit Laërtius, p. 9. De eo eleganter Apuleïus l. 4. Florid. p. 28. *Fuit Geometria penes Graïos primus repertor, & naturæ rerum certiſſimus explorator, & aſtrorum peritiſſimus contemplator .... temporum ambitus, ventorum flatus, ſtellarum meatus, tonitruum ſonora miracula, ſiderum obliqua curricula, Solis annua reverticula: idem Lunæ vel naſcentis incrementa, vel decreſcentis diſpendia, &c.* De ejus ætate, l. 2. ſect. 7. Scripſit duo volumina περὶ τροπῆς καὶ ἰσημερίας, de ſolſtitio & æquinoctio: etiam & de Aſtronomia carmen verſibus ducentis, teſte Laërtio, p. 6. & 9.

THEMISON Laodicenus Syrus, Pompeii M. ætate vixit. Novam medicinæ condidit ſectam, teſte Seneca, ep. 95. *Alia eſt*, inquit, *Hippocratis ſecta, alia Aſclepiadis, alia Themiſonis.* Hæc Methodica eſt nominata. Θεμίσων laudatur a Democrate apud Galenum l. 7. κατὰ τόπους, c. 2. p. 536. A Celſo in præf. l. 1. Juvenale, Satyra 10. v. 221.

Quot Themiſon ægros autumno occiderit uno.

Summus auctor vocatur a Plinio l. 14. ſect. 21. Themiſonis liber primus Tardarum paſſionum, citatur a Cælio Aurel. 1. Chron. c. 1. Liber quartus Epiſtolarum, ab eodem l. 3. c. 6. Liber ſalutaris, l. 2. c. 7. Solus e Latinis de elephantiaſis curatione ſcripſit, inquit idem lib. 4. c. 1. Singulare volumen de herba plantagine, laudatur a Plinio, l. 25. ſect. 39.

THEOCRESTUS. Rerum Libycarum, quas Theochreſtus deſcripſit, librum primum citat Apollonii ſcholiaſtes, ad lib. 4. v. 1750.

THEODORUS Medicus, quem Plinius laudat l. 20. ſect. 40. Is Athenæi cujuſdam fuiſſe diſcipulus traditur a Laërtio, in Ariſtippo, l. 2. p. 58.

THEOMENES. Quæ de electro ſcripſit, referuntur a Plinio l. 37. ſect. XI.

THEOMNESTUS. Hujus capita quædam extant de Mulomedicina, inter Veterinariæ medicinæ ſcriptores. Item de re ruſtica fragmenta quædam in Geoponicis.

THEOPHRASTUS Ariſtotelis in ſchola Athenienſi alumnus idem, & ſucceſſor, patria Ereſius, Menandri Comici magiſter: cujus operum elenchum Laërtius habet, l. 5. p. 124. Meurſius libro ſingulari collegit. Harpocration, p. 166. verbo Κεγχρεών meminit opuſculi περὶ μετάλλων.

THEOPOMPUS Chius, Iſocratis auditor. Scripſit de rebus Græcis, a fine Thucydidis & Xenophontis, libros XII. inquit Diodorus lib. 14. pag. 303. De terræ motibus, teſte Phlegonte, l. de rebus mirab. c. 19. p. 86. De rebus admirandis, teſte Apollonio, hiſt. comment. c. 10. Philippica libris 58. teſte Diodoro, l. 16. &c.

THRASYLLUS Mendeſius, Auguſti ac Tiberii principatu vixit, teſte Suetonio, p. 37. & 51. Scripſit de lapidibus περὶ λίθων, ut auctor eſt Plutarch. l. de flumin. p. 1157. De rebus Ægyptiacis, idem pag. 1158. Tacitus lib. 6. Annal. pag. 141. Chaldæorum artis, ſive Aſtrologiæ peritiſſimum fuiſſe ſignificat.

THUCYDIDES, Peloponneſiaci belli ſcriptor omnibus notus.

Timæus Siculus. Tauromenitam fuiſſe Athenæus docet l. 2. p. 163. ubi librum nonum laudat ejus hiſtoriarum : Librum vero XXII. citat idem l. 6. pag. 250. Scripſit & alia, de quibus Suidas. Pyrrhi bellum deſcripſiſſe auctor eſt Cicero, in epiſtola ad Luccium, & quidem ſingulari ei bello dicato volumine, ut ait Dionyſ. Halic. l. 1. p. 5. Vixit Agathoclis Siculi Regis temporibus.

Timæus Mathematicus, ab hiſtorico Tauromenita, de quo proxime diximus, diverſus. Locrus hic patria fuit, profeſſione Pythagoreus Philoſophus. Scripſit Mathematica, unde illi cognomen adhæſit Mathematici, in Indice Pliniano l. 5. & l. 16. Vide Suidam tomo 2. p. 910.

Timæus qui de metallica medicina ſcripſit, ut Plinius ait in indice libri 33. a Siculo, & Mathematico, ut quidem videtur, diverſus.

Timagenes Alexandrinus, Romæ docuit, Pompeïo Cæſarique gratiſſimus. Periplum ſcripſit libris quinque. Hæc Suidas tomo 2. p. 907. Scripſit & de antiquitatibus Galliæ, teſte Ammiano Marcell. l. 15. p. 50. quod opus vehementer laudat. De eo Seneca pater, Controv. 34.

Timaristus. De plantis ſcripſiſſe dicitur a Plinio l. 21. ſect. 105. At in Colb. 2. *Timaretus* appellatur.

Timosthenes. Vixiſſe hunc ætate Ptolemæi Philadelphi auctor eſt Strabo, lib. 9. p. 428. ubi dicitur *ναύαρχος τοῦ δευτέρου Πτολεμαίου*. Et Marcianus Heracl. p. 95. *Τιμοσθένης ὁ Ῥόδιος ἐστὶν ἀρχικυβερνήτης τοῦ δευτέρου Πτολεμαίου*. Opus ejus *Περὶ λιμένων*, *De portubus*, libros decem complexum laudabat Eratoſthenes : ſed errata in eo nec pauca, nec exigua, deprehendit Strabo l. 2. p. 92. Inter veteres primæ notæ Geographos ponitur a Scymno Chio, p. 5. Stephanus, verbo Ἀγάθη, ejus *Σταδιασμοῖς* laudat, hoc eſt, dimenſionem terræ per ſtadia. De eo Agathemerus l. 1. Geogr. c. 2. *Τιμοσθένης δὲ ὁ γράψας τοὺς λιμένας*, &c.

Titus Imperator Cæsar. De eo diximus in præfatione ad ipſum inſcripta a Plinio, rurſumque dicemus l. 2. ſect. 22.

Tlepolemus Medicus. Laudatur l. 20. ſect. 73.

Trebius Niger. De eo dicetur l. 9. ſect. 48.

Trogus Pompeïus. Livii ætate, & Auguſti principatu vixit. Gallum ſe ipſe facit lib. 43. Scripſit hiſtoriarum Philippicarum libros XLIV. hoc eſt, de imperio Philippico, ſive Macedonico : quarum nunc epitomen ſolam a Juſtino concinnatam habemus. Libros ejus de animalibus laudat Chariſius l. 1. p. 79. unde hauſiſſe aliqua Plinium conſtat, l. XI. ſect. 114. ubi auctorem ſeveriſſimum Trogum vocat.

Tubero. Cui Quintus prænomen datur in Indice Plinii lib. 2. Tuberonem diſtinguere hoc loco tergeminum, operæ pretium fuerit. Primus eſt Q. Ælius Tubero, Q. F. gener Pauli Æmilii Macedonici, ejuſdem nepos a Cic. in Bruto, p. 549. vocatus. Agit de eodem Valerius Max. l. 7. c. 5. & alii. Alter eſt L. Ælius Tubero hiſtoricus, qui Ciceronis legatus in Aſia fuit, de quo ipſe Tullius, l. 1. ad Q. Fratr. epiſt. 1. p. 576. Tertius eſt, Q. Ælius Tubero, hiſtorici filius, qui multa ſcripſit de jure civili, quem Cicero propinquum ſuum appellat in Ligariana. Ex his apparet in Indice ſignari, non hiſtoricum illum, cui Lucii prænomen fuit, quod Voſſius credidit, de hiſtoricis Latinis, l. 1. c. 12. ſed patrem ipſius, Q. Ælium Tuberonem.

Tuditanus. Is eſt C. Sempronius Tuditanus, qui Conſulatum geſſit cum M' Aquilio, anno U. C. DCXXV. Commentariorum ejus hiſtoricorum meminit præter Plinium, Gellius l. 13. c. 15. p. 685. ubi liber tertius decimus laudatur. Tuditanus idem libro tertio Magiſtratuum laudatur a Macrobio, l. 1. Saturn. c. 13. p. 253.

Tullius Tiro. De vita patroni ſui Ciceronis, cujus libertus fuit, libros ſcripſit, quorum quartum citat Aſconius Pedianus, in orat. pro Milone, p. 24. Gellius l. 13. c. 9. p. 667. *Tullius Tiro*, inquit, *M. Ciceronis alumnus, & libertus, adjutorque in litteris ſtudiorum ejus fuit : Is libros complures de uſu atque ratione linguæ*

Digitized by Google

Latina: item de variis atque promiſcuis quæſtionibus compoſuit. In his eſſe præcipui videntur, quos Græco titulo Πανδέκτας *inſcripſit tanquam omne rerum atque doctrinarum genus continens.* Præclarum hujus elogium apud eundem Gellium l. 7. c. 3. p. 401.

TURRANIUS GRACILIS, ſic enim ſcribi nomen illud mihi magis placet, omnibus codd. MSS. R. 1. 2. Colb. 2. & Chiffl. tum in indice, tum ſect. 1. libri tertii, conſentientibus, quam, uti antea legebatur, *Graccula*. Helii Gracilis Tacitus meminit l. 13. p. 215. Turranii, l. 1. p. 6. Hunc Ovidius in poëtarum albo collocat, l. 4. de Ponto, Eleg. 16. v. 29.

Muſaque Turrani tragicis ſubnixa cothurnis.

Hiſpanus fuit, prope Mellariam Bæticæ natus, auctore Plinio in proœmio libri 3. D. Turranium hominem χρηστομαθῆ appellat Cicero l. 1. ad Attic. ep. 6. p. 8.

TUSCUS FABRICIUS. In indice libri tertii.

V

VALERIUS ANTIAS. Syllæ temporibus vixit. Scripſit annales haud exiguæ molis opus: nam librum eorum LXXIV. citat Priſcianus l. 9. p. 871. Gellius etiam quintum & LXX. l. 7. c. 9. p. 422. Vide & Macrob. l. 1. Saturn. c. 13. p. 253. Plutarchum, in Romulo, p. 25. Dionyſ. Halic l. 1. p. 6.

VALERIUS MAXIMUS. Vide MAXIMUS.

VALGIUS. Citatur a Gellio l. 12. c. 3. p. 622. ſecundus liber eorum, quos C. Valgius Rufus inſcripſit, *De rebus per epiſtolam quæſitis.* Laudatur a Plinio l. 25. ſect. 2. volumen ejus imperfectum, quod ad Auguſtum ſcripſerat, de herbarum uſu. Meminit Valgii Feſtus, verbo *Secus*. Inter ſcriptores haud ignobiles reponitur a Seneca, ep. 51. p. 263.

VARRO. Romanorum omnium doctiſſimus & πολυγραφώτατος M. Varro. Præter libros de re ruſtica, & de lingua Latina, qui ad nos, cujuſque modi ſunt, pervenerunt, ſcripſit in primis Antiquitatum libros XLI. opere in duo volumina bipertito: quorum alterum inſcriptum fuit titulo Rerum humanarum, quod Plinius, & Priſcianus l. 10. p. 894. appellant Humanarum Antiquitatum: alterum C. Cæſari dicatum, Rerum divinarum. Ciceronem decennio fere anteceſſit. Scripſiſſe etiam de rebus admirandis, auctor eſt Nonius, c. 3. n. 177. Libros Diſciplinarum laudat A. Gellius. l. 18. c. 15. p. 1050.

VARRO ATACINUS. De eo Hieronym. in Chron. Euſebii ad Olymp. 174. an. 2. *P. Terentius Varro, vico Atace in provincia Narbonenſi naſcitur.* Non a vico, ut putavit Euſebius, ſed ab Atace fluvio ei nomen, de quo amne Plinius l. 3. ſect. 5. Vibius Sequeſter, & alii. Rectius Porphyrio in l. 1. Horatii, Satyra 10. *Terentius Varro Narbonenſis, Atacinus ab Atace fluvio dictus.* Quin ipſa Narbona olim Colonia Atacinorum eſt appellata, teſte Pomponio Mela l. 2. c. 5. p. 38. *Sed anteſtat omnes Atacinorum Decumanorumque colonia, unde olim his terris auxilium fuit: nunc & nomen & decus eſt Martius Narbo.* Floruit Cæſaris Dictatoris, & Triumvirorum temporibus. Scripſit Argonautica, & Bellum Sequanicum. Quis fuerit ei ſcribendi character, docet Quintil. l. 10. c. 1. p. 746.

VERRIUS FLACCUS. Caïum & Lucium, Auguſti nepotes, Romæ in Palatio docuit, atque exactæ ætatis obiit ſub Tiberio, inquit Suetonius l. de illuſtr. Gramm. c. 17. p. 123. Libros rerum memoria dignarum ab eo conſcriptos Gellius laudat l. 4. c. 5. p. 283. Tabulas Conſulares ac Triumphales, quas Onuphrius edidit, creditur a quibuſdam Verrius ipſe confeciſſe. Ejus libellus, qui Saturnus inſcribebatur, citatur a Macrobio, l. 1. Saturn. c. 4. p. 199. Liber quartus de verborum ſignificatione, a Gellio, l. 5. c. 17. p. 349.

VESTINUS. Fuit C. Julius Atticus Veſtinus Conſul, cum Silio Nerva, anno V. C. DCCCXVIII. extremis Neronis temporibus: a quo juſſus ſibi venas incidere. Tacitus l. 15. p. 264.

VETUS. Lucius Vetus, præfectus exercitus adverſus Germanos, Neronis prin-

cipatu, qui Moſellam & Ararim ducta foſſa connectere parabat, ut navigabilia inter ſe mediterranei, ſeptentrionaliſque oceani litora fierent, ut Tacitus refert l. 13. p. 215.

VIBIUS RUFUS. Hujus mentio apud Senec. l. 1. Controv. 8. p. 94. & Dionem l. 57. p. 612. Sed conturbat me, quod in Indice libri 21. & 22. Vibius Ruſinus legitur, de quo quid ſtatuam, certi nihil dum occurrit.

VIRGILIUS MARO, cujus ex Georgicon libris Plinius multum profecit: in quibus agricolationem, ut ait Columella, l. 1. c. 2. fecit carmine potentem.

VITRUVIUS, Auguſti Cæſaris principatu claruit M. Vitruvius Pollio, cujus opus de Architectura manibus omnium teritur. Pliniano ævo vetuſtiorem qui negant fuiſſe, hoc uno indice coarguuntur.

UMBRICIUS MELIOR, quem aruſpicum ſuo ævo peritiſſimum appellat Plinius l. 10. ſect. 6. is eſt Aruſpex Umbricius, qui ſacrificanti pro æde Apollinis Galbæ, triſtia exta, inſtantes inſidias, & domeſticum hoſtem prædixit, ut refert Tacitus l. 1. hiſtor. p. 13. De Etruſca diſciplina librum ſcripſiſſe dicitur in Indice libri XI.

X

XANTHUS hiſtoriarum auctor vocatus, l. 25. ſect. 5. Sardianus fuit: Olymp. circiter LXX. floruit ſcripſit de rebus Lydiæ, teſte Strabone l. 12. p. 572. Dionyſ. Halic. l. 1. p. 22. & Athenæo libro 12. pag. 515. Item Magica, teſte Clemente Alex. l. 3. Stromat. p. 431. & Laërtio in præf. p. 1.

XENAGORAS. Hujus liber primus Chronicorum laudatur ab Apollonii Schol. ad l. 4. v. 262. Liber *περὶ νήσων*, *De inſulis*, ab Etymologo, verbo Σφήκεια. Exſtare is liber dicitur MS. in Bibl. Vaticana, referente P. Labbeo, in Bibl. Nova librorum MSS. p. 174. Patria Xenagoræ incerta. Qui Syracuſium faciunt, corrupto Plinii loco inducti ſunt in fraudem, cujus loci vitium omne detegemus & ſanabimus, l. 7. ſect. 57.

XENOCRATES Platonis auditor, cujus vitam Laërtius ſcribit l. 4. p. 97. Exſtat Xenocratis de alimento ex aquatilibus libellus, cum Jani Dubravii, de Piſcinis & Piſcium naturis, lucubratione excuſus. Citatur hic Xenocratis liber ab Oribaſio l. 2. c. 58. p. 25. Idem multo locupletior aſſervatur in Bibl. Regia, teſte P. Labbeo in nova Bibl. MSS. libror. p. 127. & in Vaticana, cum libro ejuſdem *περὶ λίθων*, de gemmis, ut ait idem p. 174. Scripſit & alia plurima, quorum indicem Laërtius exhibet, p. 99.

XENOCRATES, qui de toreutice ſcripſit, inſignis fuit pingendi cælandique artifex. Tiſicratis diſcipulus fuiſſe dicitur l. 34. ſect. 19. Tiſicrates Lyſippi. Fuit autem Lyſippus Alexandri M. temporibus. Vixiſſe igitur neceſſe eſt hunc Xenocratem ſtatuarium, ætate Ptolemæi Philadelphi.

XENOCRATES ZENONIS, de quo Plinius in Indice librorum 33. 35. & 37. Epheſium hunc fuiſſe, eundemque Neronis ac Veſpaſiani ævo vixiſſe, Plinius docet l. 37. ſect. XI. De pictura ſcripſiſſe, l. 35 ſect. 35. n. 5.

XENOPHON Athenienſis, cujus vitam Laërtius deſcribit, l. 2. p. 45. Præter *Κύρου παιδείαν*, aliaque quæ exſtant, ſcripſiſſe Periplum certum eſt, tum ex Valerio Max. l. 8. c. 13. tum ex Plinio qui Valerium eſt ſecutus, l. 7. ſect 49. niſi forte is Xenophon, cujus Periplum eo loci appellat, alter ab illo Xenophonte fuerit: Epheſius fortaſſis, cujus Epheſiaca, libris octo comprehenſa, ſervari ait in Bibl. Florentina, Labbeus in nova Bibl. librorum MSS. p. 174. Xenophontis prioris exſtant fragmenta aliquot in *Γεωπονικῶν* libris, excerpta ex opere de re ruſtica.

XENOPHON LAMPSACENUS. Laudatus a Solino c. 19. p. 38.

Digitized by Google

Z

ZACHALIAS BABYLONIUS, qui libros ſcripſiſſe de gemmis dicitur ad Mithridatem Regem, l. 37. ſect. 60. Ille fortaſſis, qui Apuleïo l. 2. Aſin. aur. p. 213. *Zachlas Ægyptius, Propheta primarius*, hoc eſt, Magus appellatur.

ZENO. Non illum Stoïcæ diſciplinæ principem laudari a Plinio arbitror, ſed medicum Herophileum, Laodicea quæ ad Lycum eſt oriundum, quem laudat Laërtius in Zenone l. 7. p. 172. & Galenus l. 6. κτ̀ γένη, c. 10. p. 818. Scripſerat de notis morborum libellum, quem Ariſtoxenus Herophileus refutavit, ut docet idem Galenus l. 4. de differ. pulſ. c. 8. p. 94. tomo. 8.

ZENOTHEMIS, Tzetzæ Ζηνόθεμις, Chiliad. 7. hiſt. 144. v. 163. inter eos ſcriptores laudatur, qui carmine aliqua tradidere de fabuloſis hominum formis. Ejus deinde Periplum laudat idem, v. 684. Meminit illius etiam Ælianus l. 17. animal. c. 30. & Scholiaſtes Apollonii ad l. 2. v. 967.

ZOÏLUS MACEDO; Amphipolites enim fuit, quod Macedoniæ oppidum eſt: Demoſthenis magiſter: Homeromaſtix cognominatus, & Canis Rhetoricus, apud Ælian. l. XI. var. hiſtor. c. 10. De Amphipoli, hoc eſt, de rebus patriis libros tres edidiſſe Suidas ait, p. 1131.

ZOROASTRES. Unus hic fuerit, an multiplex, non ſatis conſtat, inquit Plinius l. 30. ſect. 2. Zoroaſtrem annis ante bellum Trojanum quingentis extitiſſe ait Suidas p. 1133. circumferri libros ejus quatuor περὶ φύσεως: alium περὶ λίθων: Libros demum quinque, Prædictionum ex inſpectione ſtellarum, ἀστεροσκοπικὰ ἀποτελεσματικά, qui libri maxime illi argumento congruunt, quod Plinius libro 18. pertractat, cujus in libri indice Zoroaſtrem advocat, & libro ipſo 18. ſect. 55.

C. PLINII SECUNDI
NATURALIS HISTORIÆ
LIBER II.

CAP. I. I. MUNDUM [1], & hoc quod nomine alio cælum appellare libuit, cujus circumflexu [2] teguntur cuncta, [3] numen eſſe credi par eſt, æternum, immenſum, neque genitum, neque interiturum unquam. [a] Hujus extera indagare, nec intereſt hominum, nec capit humanæ conjectura mentis. Sacer eſt, æternus, immenſus, [b] totus in toto, imo vero [4] ipſe totum: finitus,

INTERPRETATIO.

[a] *Hujus extera.*] Quæ ſunt extra mundum poſita.

b *Totus in toto.*] *Sic totum in ſe toto complexus, nihil ut extra ſit.*

NOTÆ.

1. *Mundum.*] Mundum primum appellat, orbem hunc aſpectabilem, earumque rerum univerſitatem, quæ cæli ambitu continentur: Deinde cælum quandoque ipſum ea mundi appellatione pariter cenſeri nos admonet: id demum quod ex utroque exiſtit, numen eſſe credi vult, &c. De hoc gemino *Mundi* ſignificatu dicemus in Notis & Emendationibus, ad calcem hujus libri rejectis, num. I. A Pomponio Mela Plinius hunc colorem, hoc ſui operis exordium, ut alia multa, mutuatus eſt: ſic enim ille l. 1. Geogr. c. 1. *Omne igitur*, inquit, *hoc quidquid eſt, cui cæli mundique nomen indidimus, unum id eſt, atque uno ambitu ſe cunctaque complectitur*, &c.

2. *Teguntur.*] Vide Notas & Emend. num. II.

3. *Numen eſſe.*] Hoc Pythagorei, hoc Stoïci docuerunt, teſte Epiphanio l. 1. adv. hær. hær. 7. p. 11. & in Anacephal. p. 132. Quæ ſcholæ veteris deliramenta, de divinitate, atque æternitate mundi, refutare verboſius, neque eſt otii, neque inſtituti noſtri.

4. *Ipſe totum.*] *Omnia quæ in notitiam noſtram cadere poſſunt, mundus complectitur*, inquit Seneca, l. 2. Natur. quæſt. c. 3.

Digitized by Google

[1] & infinito ſimilis, [a] omnium rerum [2] certus, & ſimilis incerto, [b] [3] extra, intra, cuncta complexus in ſe: [4] idemque rerum naturæ opus, & rerum ipſa natura. [5] Furor eſt, menſuram ejus animo quoſdam agitaſſe, atque prodere auſos: alios rurſus occaſione hinc ſumpta, [c] [6] aut his data, innumerabiles tradidiſſe mundos, [d] ut totidem rerum naturas credi oporteret: aut, ſi una omnes [7] incubaret, totidem tamen Soles, totidemque Lunas, & cetera, ut jam in uno, &

INTERPRETATIO.

[a] *Omnium rerum.*] Res omnes certis continet legibus: *credas* tamen incerto *motu rapi.*

[b] *Extra, intra.*] Cuncta complexus in ſe, *partim* extra *& ante oculos poſita*, *partim* intra ſe *abdita.*

[c] *Aut his data.*] Aut his *altercationibus ulterius inveſtigandi* occaſione data

[d] *Ut totidem.*] Ut totidem naturas rerum *effectrices* credi oporteret, *quot mundi forent*: aut ſi una *eademque mundos* omnes natura contineret, &c.

NOTÆ.

1. *Et infinito ſimilis.*] Quoniam ſi quis rerum omnium, quas mundus complectitur, contemplationem perſequi velit, quantumcumque ille profecerit, reſtare ſibi ſemper maximam partem intelliget, quæ adjici ad cumulum poſſit.

2. *Certus.*] Habet certos motus, ac ratos, conſtantes ſiderum ortus & occaſus, certas vices occultantium ſe ſe, emergentiumque ſtellarum: ea tamen eſt varietas, diſſimilitudoque motuum, ut homini non attente ſingula contemplanti, rapi omnia incerto motu, rotatuque temerario circumagi videantur.

3. *Extra, intra.*] Cuncta, inquit, in ſe complexus: quorum pars quædam eſt extra poſita, atque oculis noſtris patet: pars altera interior eſt, quæ latet, eſtque abdita, ſive terræ viſceribus, ſive cæli ipſius adytis. Simili uſus forma loquendi l. 6. ſect. 38. abſoluta terrarum, mariumque ac litorum deſcriptione, *Abunde*, inquit, *orbe terrarum extra, intra indicato*, &c.

4. *Idemque rerum.*] Pergit eo acumine id profiteri, quod nunc piorum exhorreſcant aures: mundum eſſe factum a nemine, ſed ſibi eſſe ipſum ſui cauſam æternam: nec opus, ut par erat, a factore diſtinguit, ut ait Auguſt. l. 7. de Civit. Dei, c. 28. ubi hanc impietatem redarguit.

5. *Furor eſt.*] *Mirum eſt*, inquit ipſe, ſect. 21. *quo procedat improbitas cordis humani, parvulo aliquo invitata ſucceſſu ... auſique divinare Solis ad terram ſpatia, eadem ad cælum agunt, quoniam ſit medius Sol: ut protinus mundi quoque ipſius menſura veniat ad digitos*: hoc, eſt cæli ipſius vaſtitas, immenſitaſque deſcribatur.

6. *Aut his data.*] His nimium curioſis indagationibus: altera enim opinio alteri occaſio fuit. Nam qui mundi prodidere menſuram, cum expedire non poſſent, ecquid rerum extra eum undequaque exiſteret, innumerabiles deinde mundos ſomniarunt, ne inibi nihil eſſet: rati cum Metrodoro Epicuri præceptore, Democrito, aliiſque, abſurdum eſſe unicam in ingenti campo ſpicam produci, unum in ſpatio infinito mundum. Vide auctorem libri de hiſtor. Phil. apud Galen. tom. 2. cap. 7. pag. 29.

7. *Incubaret.*] *Incubare* hoc loco *producere* eſt, *fovere*, *continere.* Mundum proxime ante dixit eſſe naturæ opus: nunc preſſius agens, dari ſibi poſtulat ejuſdemne, an alterius naturæ fetus, partus, opus, futura ſit illa mundorum infinitas. Non video cui placere poſſit Turnebiana loci hujus emendatio, interpretatioque: *Quod ſi unam omnes incubarent, hoc eſt, poſſiderent*, inquit ille l. 24. Adverſ. p. 835.

immenſa & innumerabilia ſidera : [1] quaſi non eadem quæſtione ſemper in termino cogitationis occurſura, deſiderio finis alicujus : [2] aut, ſi hæc infinitas naturæ omnium artifici poſſit aſſignari, non illud idem in uno facilius ſit intelligi, tanto præſertim opere. Furor eſt, profecto furor, egredi ex eo, & tanquam interna ejus cuncta plane jam ſint nota, ita ſcrutari extera : QUASI VERO MENSURAM [3] ULLIUS REI POSSIT AGERE, QUI SUI NESCIAT : [4] aut mens hominis videre, quæ mundus ipſe non capiat.

CAP. II. II. Formam ejus in ſpeciem orbis abſoluti globatam eſſe, nomen in primis & conſenſus in eo mortalium, orbem appellantium, ſed & [a] argumenta rerum, docent : non ſolùm quia talis figura omnibus ſui partibus [5] vergit in ſeſe, ac ſibi ipſa toleranda eſt, ſeque includit, & continet, nullarum egens compaginum, nec finem, aut initium ullis ſui partibus ſentiens : nec quia ad motum, quo ſubinde verti debeat, ut mox apparebit, talis aptiſſima eſt : ſed oculorum quoque probatione : quod convexus, med uſque, quacumque cernatur : quum id accidere in alia non poſſit figura.

CAP. III. III. Hanc ergo formam ejus æterno, & irrequieto ambitu, inenarrabili celeritate, viginti quatuor horarum ſpatio circumagi, Solis exortus & occaſus haud dubium reliquere. An ſit immenſus, & ideo ſenſum aurium excedens tantæ molis rotatæ vertigine aſſidua ſonitus,

INTERPRETATIO.

[a] *Argumenta rerum.*] Argumenta ex ipſis rebus petita.

NOTÆ.

1. *Quaſi non.*] Petinde quaſi ea cogitatio & cura noſcendi quid extra mundum ſit, quæ cauſa fuit innumerabiles mundos comminiſcendi, non eadem rurſus occurſura ſit, & ſolicitatura perinde animum, poſteaquam tot mundos finxerit, ut expiſcetur adhuc quid extra illos innumerabiles mundos ſit poſitum : cum mens noſtra ſcire deſideret qua tandem re mundus poſtremus finiatur, ſeu continuetur. Nam, ut acute Tullius vidit, l. 1. de Nat. Deor. p. 25. in immenſam magnitudinem ſe injiciens animus & intendens, ut longe peregrinetur, nullam tamen oram ultimi videt, in qua poſſit inſiſtere : ſed ulterius ſemper inquirit : ita tamen ut magis magiſque inquirendo deſideret ſemper finem aliquem cogitationis ſuæ, in quo acquieſcat, & ultra quem provehi poſſit ac velit : nec offendat tamen.

2. *Aut ſi hæc.*] Quod ſi infinitas illa mundorum eam ob rem excogitatur, quod ea infinitum artificem, naturam nimirum, decet : an non illa ipſa artificis infinitas intelligi ac deprehendi facile poteſt vel ex uno hoc mundo : tanto ac tam admirabili videlicet opere, quod univerſa in ſe rerum genera comprehendit ?

3. *Vllius rei.*] Forte, *illius rei*, hoc eſt ; ſpatii illius immenſi, quod extra mundum late diffunditur, quodque mundus ipſe non capit, cum extra mundum ſit.

4. *Aut mens hominis.*] MSS. Reg. 1. 2. & Colb. *aut miror homines videre.*

5. *Vergit in ſeſe.*] Hoc eſt, ut Tullius ait, l. 2. de Nat. Deor. pag. 97. quia globi ſeu ſphæræ *partes omnes undique medium locum capeſſentes nituntur æqualiter.*

non equidem facile dixerim : non hercle magis , quam circumactorum ſimul tinnitus ſiderum , ſuoſque volventium orbes : [1] an dulcis quidam & incredibili ſuavitate concentus. Nobis qui intus agimus, juxta diebus noctibuſque tacitus labitur mundus. Eſſe innumeras ei effigies animalium, rerumque cunctarum impreſſas, nec, ut in volucrum notamus ovis, lævitate continua lubricum corpus, [2] quod clariſſimi auctores dixere, rerum argumentis indicatur : [3] quoniam inde deciduis rerum omnium ſeminibus innumeræ, in mari præcipue, ac plerumque confuſis, monſtrificæ gignantur effigies. Præterea viſus probatione, alibi plauſtri, alibi urſi, tauri alibi, alibi [4] litteræ figura, candidiore medio [5] per verticem circulo. * Equidem & conſenſu gen- *Cap. IV. tium moveor. Nam quem κόσμον Græci, nomine ornamenti appellavere, eum nos a perfecta abſolutaque elegantia, mundum. [6] Cælum

Notæ.

1. *An dulcis quidam.*] Harmonici cælorum motus auctores fuere Pythagorei, inquit Achilles Tatius in Phænom. c. 6. p. 130. Ridet eorum ſententiam Ariſtoteles l. 1. de cælo, c. 9. p. 462. Explicat Cenſorinus a nobis laudandus in Notis & Emendat. num. III.

2. *Quod clariſſimi.*] Carpere mihi Tullium videtur, qui l. 2. de Natura Deor. p. 70. agens de figura mundi, ſive cæli : *Quid enim*, inquit, *pulcrius ea figura, quæ ſola omnes alias figuras complexa continet, quæque nihil aſperitatis habere, nihil offenſionis poteſt, nihil inciſum angulis, nihil anfractibus, nihil eminens, nihil lacunoſum.* Et Platonem, a quo Tullius hunc colorem eſt mutuatus. Ille enim in Timæo, mundum affirmat eſſe factum λεῖον καὶ ὁμαλὸν πανταχῇ, lævem atque omnino complanatum. Plinius contra negat eſſe læve, lubricum, inoffenſum, ut ſunt ovorum teſtæ : Sed uti vaſa ſunt pleraque, ſignis aſperum, cælatum imaginibus. Vide Notas & Em. num. IV.

3. *Quoniam inde.*] Fuit illa veterum quorundam opinio, aſtrorum efficientiam omnem in res ſubjectas, effluvio quodam contineri corporum minutorum, quæ ex ipſis deciderent, cujuſmodi fere ſunt ea quæ a magnete exiſtere, ac ſe ſe in ferrum inſinuare creduntur : hæc eſſe rerum omnium ſemina credebant. Germina ſtellarum vocat Apuleïus, l. 4. Aſin. aur. p. 369. Varro l. 1. de re ruſt. c. 40. *Primum*, inquit, *ſemen, quod eſt principium genendi, id duplex : unum quod latet noſtrum ſenſum: alterum quod apertum. Latet, ſi ſunt ſemina in aëre, ut ait Phyſicus Anaxagoras, &c.* Eadem habet Theophr. l. 1. de cauſis, c. 5. At illa aſtrorum ἀπόῤῥοια exploſa jamdudum eſt ab eruditis: neque, ſi vera foret, id eo argumento effici neceſſe eſſet, quod tam vehementer Plinius pugnat evincere, tales in cælis eſſe oportere effigies ac figuras, quales in terris gignuntur.

4. *Litteræ figura.*] Deltoton intelligit, notum Aſtronomis ſidus, in ſeptentrionali parte Signiferi, ſub emerſum procedens Arietis. De quo Cicero in Arat.

> *Deltoton dicere Graii*
> *Quod ſoliti, ſimili quia forma littera claret.*

5. *Per verticem.*] Supra verticem noſtrum, ac ſuperne. Quo ſenſu Virgil. l. 2. Georg. v. 310.

> *Præſertim ſi tempeſtas a vertice ſilvis*
> *Incubuit.*

6. *Cælum quidem.*] Varro l. 4. de ling. Lat. p. 9. *Cælum dictum ſcribit Ælius Gallus, quod eſt cælatum*, hoc eſt, ſideribus diſtinctum, ac veluti inſculptum. Et in Satyra Menippea, cui titulum fecit *Dolium*, p. 13. *Mundus domus eſt maxima homulli, & appellatur a cælatura cælum, Græce ab ornatu κόσμος, Latine a puritie Mundus.* Alii tamen παρὰ τοῦ κοῖλον ἢ τῆς κοιλότητος a concavitate, cœlum dici rectius & ſcribi putant.

quidem haud dubie cælati argumento dicimus, ut interpretatur M. Varro. Adjuvat rerum ordo, deſcripto circulo, qui Signifer vocatur, in duodecim animalium effigies : & per illas Solis curſus congruens tot ſeculis ratio.

CAP. V. IV. Nec de elementis video dubitari, quatuor ea eſſe. [1] Ignium ſummum : inde tot ſtellarum collucentium illos oculos. Proximum ſpiritus, [2] quem Græci noſtrique eodem vocabulo aëra appellant. Vitalem hunc, & per cuncta rerum meabilem, [a] totoque conſertum : hujus vi ſuſpenſam, cum quarto aquarum elemento, librari medio ſpatio tellurem. Ita mutuo complexu [3] diverſitatis effici nexum, & levia ponderibus inhiberi, quo minus evolent : contraque gravia, ne ruant, ſuſpendi, levibus in ſublime tendentibus. [4] Sic pari in diverſa niſu, in ſuo quæque conſiſtere, irrequieto [b] [5] mundi ipſius conſtricta circuitu : quo ſemper in ſe currente, imam atque mediam in toto eſſe terram, eandemque [6] univerſi cardine ſtare pendentem, [7] librantem per quæ pendeat : ita ſolam immobilem circa eam volu-

INTERPRETATIO.

a *Totoque.*] Toto inſertum, *intextumque* mundo.

b *Mundi.*] Cæli.

NOTÆ.

1. *Ignium.*] Ætheris ac ſiderum. Vide Notas & Emend. num. V.

2. *Quem Græci.*] Ciceronem imitatur, qui l. 2. de Nat. Deor. p. 87. *Hac animabili*, inquit, *ſpirabilique natura, cui nomen eſt aer : Græcum illud quidem, ſed receptum jam tamen uſu a noſtris : tritum eſt enim pro Latino.*

3. *Diverſitatis.*] Naturæ diſſimilis : terræ, cui gravitas propria : & aëris, cui levitatis plurimum ineſt.

4. *Sic pari.*] Hoc vero ſimilitudine haud penitus aſperanda explicant Archimedis diſcipuli apud Tatium in Phænom. 4. p. 126. *Ideo*, inquiunt, interprete Petavio, *aqua terraque globi conſiſtunt in medio, quod ſi quis omnium graviſſima corpora, puta plumbum, nec non alia leviſſima velut ſuber, ad pondus æquale capiat, & invicem alliget, illud accidet, neutrum ut ab altero trahi poſſit. Ut ſi quis in mare iſta projiciat, neque ſuber in profundum deprimatur a plumbo, neque plumbum ad ſummam aquam a ſubere poſſit attolli : ſed ex æquo utrinque tracta, ſuber & plumbum, ſummam inter aquam fundumque ſuſpenſa teneantur. Quamobrem cum ſint elementa quatuor, accidit ut ignis & aer, quæ ſunt leviſſima, ſurſum ſuapte ſponte, naturaque impetu ferantur, &c.*

5. *Mundi ipſius.*] Cæli. Si ſpargeretur in ſublime aër nullo fine coërcitus, ipſa amplitudine ſpatii redderetur infirmior. Nunc vero conſtrictus includente mundo, hoc eſt, cælo, cogitur in juſtum robur, quod ſufficiat terræ innatanti ferendæ.

6. *Univerſi cardine.*] Cum ſit ipſa terra veluti univerſi cardo, ut dicetur ſect. 64.

7. *Librantem.*] Hoc eſt, continentem circum ſe fuſa corpora, ne ob innatam levitatem ſurſum abeant : dum per eadem interim ſuſtinetur ipſa viciſſim, ne ruat, ob inſitam gravitatem. Ita Lucanus l. 1. v. 88.

Dum terra fretum, terramque levabit Aer.

bili univerſitate, eandem [1] ex omnibus necti, eidemque omnia inniti. * Inter hanc, cælumque [2] eodem ſpiritu pendent, certis diſcreta ſpatiis, ſeptem ſidera, quæ ab inceſſu vocamus errantia, [3] quum errent nulla minus illis. Eorum medius Sol fertur, ampliſſima magnitudine ac poteſtate: nec temporum modo, terrarumque, ſed ſiderum etiam ipſorum, cælique rector. [4] Hunc mundi eſſe totius animum, ac planius mentem: hunc principale naturæ regimen, ac numen credere decet, opera ejus æſtimantes. Hic lucem rebus miniſtrat, aufertque tenebras: hic reliqua ſidera [5] occultat, illuſtrat: hic vices temporum, annumque ſemper renaſcentem ex uſu naturæ temperat: hic cæli triſtitiam diſcutit, atque etiam humani nubila animi ſerenat: [6] hic ſuum lumen ceteris quoque ſideribus fœnerat. Præclarus, eximius, omnia intuens, omnia etiam exaudiens, ut principi litterarum [7] Homero placuiſſe in uno eo video. *Cap. VI.

V. Quapropter effigiem Dei formamque quærere, imbecillitatis humanæ reor. Quiſquis eſt Deus [8] ſi modo eſt alius, & quacumque in Cap. VII.

Notæ.

1. *Ex omnibus necti*] Aëris & aquæ natura terram permeante.

2. *Eodem ſpiritu.*] Hoc eſt, in aëre, ſive, ut Cicero ait, in æthere, quod & conſuetudo loquendi, & olim Pacuvius cælum interpretabatur, apud eundem Tullium l. 2. de Nat. Deor. p. 88.

Hoc quod memoro, noſtri cælum, Graii perhibent æthera.

Ac Tullius ipſe, p. 91. *Reſtat ultimus, & a domiciliis noſtris altiſſimus omnia cingens & coërcens cæli complexus, qui idem æther vocatur, extrema ora & determinatio mundi, in quo cum admirabilitate maxima igneæ formæ curſus ordinatos definiunt: ex quibus Sol &c.* At cælum nunc Plinius peculiarem eſſe appellationem putat domicilii inerrantium ſtellarum. Quam vere de planetarum ſitu ac motu ſenſerit Plinius, dicemus corollarii vice, in Notis & Emend. num. VI.

3. *Quum errent.*] A Tullio id mutuatus, qui l. 2. de Nat. Deor. p. 71. *Maxime vero*, inquit, *admirabiles ſunt motus earum quinque ſtellarum, quæ falſo vocantur errantes. Nihil enim errat quod in omni æternitate conſervat progreſſus, & regreſſus, reliquoſque motus conſtantes, & ratos:*

4. *Hunc mundi ... animum.*] Animum, quod rebus hiſce inferioribus per radios, ceu ſpiritus quoſdam, vitam impertiat: Mentem, quod conſilio, & ſapientia, & rata lege cæleſtia terrenaque regere ac moderari videatur.

5. *Occultat.*] Vide Notas & Emend. num. VII.

6. *Hic ſuum lumen.*] Ceteris nimirum ſtellis errantibus de ſuo lumine quiddam accommodat. Vide Notas & Emendat. num. VIII.

7. *Homero.*] Iliad. 3. v. 277.

Ἠέλιός θ', ὃς πάντ' ἐφορᾷς, ϗ πάντ' ἐπακούεις.

Quod Maro imitatus videtur, lib. 4. Æneïd.

Sol qui terrarum flammis opera omnia luſtras.

8. *Si modo eſt alius.*] Deus ſit, necne: ac ſi dandum eſt eſſe aliquem, num ille in Sole, num in alia quacumque mundi parte ſedem habeat, ambigit. Deum ratus mundi animam eſſe oportere, de eo id putat inquirendum, quod de hominis anima veteres Philoſophi ſciſcitati ſunt, quanam illa in parte, in cerebrone, an in corde potius, ſedem haberet, unde tanquam ex arce reliquum corpus moderaretur ac diſpenſaret.

parte, totus eſt ſenſus, totus viſus, totus auditus, [1] totus animæ, totus animi, totus ſui. Innumeros quidem credere atque etiam ex virtutibus [2] vitiiſque hominum, ut Pudicitiam, [3] Concordiam, Mentem, Spem, Honorem, Clementiam, Fidem, aut (ut Democrito placuit) duos omnino, Pœnam & Beneficium, majorem ad ſocordiam accedit. Fragilis & laborioſa mortalitas in partes iſta digeſſit, infirmitatis ſuæ memor, ut portionibus coleret quiſque, quo maxime indigeret. Itaque nomina alia aliis gentibus, & numina in iiſdem innumerabilia reperimus: [4] inferis quoque in genera deſcriptis, [5] morbiſque, & multis etiam peſtibus, dum eſſe placatas trepido metu cupimus. Ideoque etiam publice [6] Febris fanum in Palatio dicatum eſt, [7] Orbonæ ad ædem Larium, [8] & ara Malæ Fortunæ [9] Exquiliis. Quamobrem major cælitum populus etiam quam hominum intelligi poteſt,

NOTÆ.

1. *Totus animæ.*] Idem vitæ, idem mentis: conſilii, rationiſque pleniſſimus; idem totus juris ſui: ut felicitatis ſuæ a ſe uno ſuſpenſas habeat rationes, neque aliunde pendeat. Anima eſt, qua vivimus: animus, quo ſapimus: hoc brutæ carent: de quibus Juvenalis, Satyra 15. v. 148.

Communis conditor illis
Tantum animas: nobis animum quoque.

2. *Vitiiſque.*] Impudentiæ fanum, & Contumeliæ Athenis factum Cicero ait, l. 2. de Legib. p. 333.

3. *Concordiam.*] Expreſſum hoc ex Tullio, l. 2. de Nat. Deor. p. 75. *Tum autem res ipſa,* inquit, *in qua vis ineſt major aliqua ſic appellatur, ut ea ipſa vis nominetur Deus: ut Fides, ut Mens, quas in Capitolio dedicatas videmus proxime a M. Æmilio Scauro: ante autem ab Atilio Calatino erat Fides conſecrata. Vides Virtutis templum, vides Honoris a M. Marcello renovatum, quod multis ante annis erat bello Liguſtico a Q. Maximo dedicatum, &c.* Plenius autem adhuc in eodem argumento verſatur idem Cicero, l. 3. p. 141. ubi Spem, Victoriam, Concordiamque, hoc loco prætermiſſas enumerat. De Mente, Ovid. l. 6. Faſt. v. 241. *Mens quoque Numen habet, Menti delubra videmus, &c.*

4. *Inferis quoque.*] Huc pertinent inſcriptiones apud Gruterum poſitæ variis locis: DIIS INFERIS. DIIS. STYGIIS. DIIS. MANIBUS. ORCO. PEREGRINO. PLUTONI. SUMMANO, &c. Et apud Ciceronem, l. 3. de Nat. Deor. p. 135. Eumenides, & Furiæ ſpeculatrices, vindiceſque ſcelerum inter Deas recenſitæ.

5. *Morbiſque.*] De Febri quidem mox dicetur: de Scabie teſtatur Prudentius: in Ἁμαρτ.

Par furor illorum, quos tradit fama dicatis
Conſecraſſe Deas Febrem, Scabiemque ſacellis.

6. *Febri.*] Ναὸν καὶ βωμὸν, Febri templum & aram collocatam ait in Palatio Ælianus l. 12. Var. c. XI. Vide & Valer. Max. l. 2. c. 5. n. 6. p. 102.

7. *Orbonæ.*] Orbona eſt orbitatis Dea: Quæ vocis originatio miror quemadmodum Pintiano, Vallæ, Sabellico, Hermolaoque latuerit. Arnobius l. 4. contra gent. *In tutela ſunt Orbonæ orbati liberis parentes.* Tertull. l. 2. ad Nation. c. 14. *Orbona Dea, quæ in orbitatem ſemina extinguat.*

8. *Et ara.*] Hæc ſunt accepta ex Tullii l. 3. de Nat. Deor. p. 142.

9. *Exquiliis.*] Mons eſt & vicus Romæ, ubi olim arx & excubiæ Tulli Regis, unde nomen. Vide Ovid. l. 3. Faſtor.

cum ſinguli quoque ex ſemetipſis totidem Deos faciant, [1] Junones [2] Genioſque adoptando ſibi: Gentes vero quædam animalia, & aliqua etiam [3] obſcena, pro diis habeant, ac multa dictu magis pudenda, [4] per fœtidos cibos, & alia ſimilia jurantes. Matrimonia quidem inter Deos credi, tantoqne ævo ex his neminem naſci, & alios eſſe [5] grandævos ſemperque canos, alios juvenes atque pueros, [6] atri coloris, aligeros, claudos, ovo editos, & alternis diebus viventes morienteſque, puerilium prope deliramentorum eſt. [7] Sed ſuper omnem impudentiam, adulteria inter ipſos fingi: mox jurgia & odia, atque etiam [8] furtorum eſſe, [9] & ſcelerum numina. [10] DEUS EST MORTALI JUVARE MORTALEM, ET HÆC AD ÆTERNAM GLORIAM VIA. Hac proceres iere Romani: hac nunc cæleſti paſſu cum liberis ſuis vadit maximus omnis ævi rector Veſpaſianus Au-

NOTÆ.

1. *Iunones.*] Appoſitos ſibi ſtatim ab ortu cuſtodes eredebant, quos viri Genios: Junones feminæ vocabant. De utriſque Tibullus:

Magne Geni, cape thura libens. Et
Natalis Iuno, ſanctos cape thuris honores.

Et Seneca, ep. 110. *Singulis aut Genium, aut Iunonem dederunt.*

2. *Genioſque.*] Cenſorinus l. de die natali, c. 3. p. 16. *Genius eſt Deus, cujus in tutela, ut quiſque natus eſt, vivit. Hic, ſive quod ut genamur, curat: ſive quod una genitur nobiſcum: ſive etiam quod nos genitos ſuſcipit ac tuetur, certe a genendo Genius appellatur ... Nonnulli binos Genios, in iis duntaxat domibus, quæ eſſent maritæ, colendos putaverunt, &c.*

3. *Obſcena.*] Reſpicit illud Cottæ apud Cicer. l. 3. de Nat. Deor. p. 132. *Omne fere genus beſtiarum Ægyptii conſecraverunt.* Et p. 136. *Cur barbarorum Deos repudiemus? Boves igitur, & equos, ibes, accipitres, aſpidas, crocodilos, piſces, canes, lupos, feles, multas præterea belluas in deorum numero reponemus.* Addit ſcarabæos Arnobius l. 1. adv. Gentes, n. 19

4. *Per fœtidos.*] Idem Plinius, l. 19. ſect. 32. *Allium,* inquit, *capaſque inter Deos in jurejurando habet Ægyptus.* Vide quæ ibi dicturi ſumus.

5. *Grandævos.*] Alludit ad illud Academici dictum apud Cicer. l. 1. de Nat. Deor. p. 36. *Iſto enim modo dicere licebit Iovem ſemper barbatum, Apollinem ſemper imberbem, cæſios oculos Minervæ, cæruleos eſſe Neptuni .... Claudum igitur habebimus Deum, quoniam de Vulcano ſic accepimus, &c.*

6. *Atri coloris.*] Ita omnes MSS. non *atricolores.* Erebum, Noctemque ſignificat. Ut cum aligeros dicit, Mercurium: ovo editos, Caſtorem & Pollucem. Vide Hyginum in Aſtron.

7. *Sed ſuper.*] Rurſum id hauſtum ex Tullio l. 1. de Nat. Deor. p. 21. *Nec enim multo abſurdiora ſunt ea, quæ poëtarum vocibus fuſa, ipſa ſuavitate nocuerunt: qui & ira inflammatos, & libidine furentes induxerunt deos: feceruntque, ut eorum bella, pugnas, prælia, vulnera viderimus: odia præterea, diſſidia, diſcordias, ortus, interitus, querelas, lamentationes, effuſas in omni intemperantia libidines, adulteria, vincula, cum humano genere concubitus, mortaleſque ex immortali procreatos.*

8. *Furtorum.*] Ut Mercurium, quem idcirco κλέπτης Phurnutus, κλῶπα Suidas appellatum dicunt: Alii δόλιον, hoc eſt, d·li ac fraudum artifieem.

9. *Et ſcelerum.*] *Quo ex genere,* inquit Tullius l. 2. de Nat. p. 75. *Cupidinis, & Voluptatis, & Lubentinæ Veneris vocabula conſecrata ſunt, vitioſarum rerum, neque naturalium.*

10. *Deus eſt.*] Hinc nata parœmia, *Homo homini Deus,* Ἄνθρωπος ἀνθρώπου δαιμόνιον.

guſtus feſſis rebus ſubveniens. [1] Hic eſt vetuſtiſſimus referendi benemerentibus gratiam mos, ut tales numinibus adſcribant. Quippe & omnium aliorum nomina Deorum, & quæ ſupra retuli ſiderum, ex hominum nata ſunt meritis. Jovem quidem aut Mercurium, aliterve alios inter ſe vocari, & eſſe cæleſtem nomenclaturam, [a] quis non [2] interpretatione naturæ fateatur? [3] Irridendum vero agere curam rerum humanarum illud quidquid eſt ſummum. Anne tam triſti atque multiplici miniſterio non pollui credamus dubitemuſve? Vix prope eſt judicare, utrum magis conducat generi humano, quando aliis nullus eſt deorum reſpectus, aliis pudendus. [4] Externis famulantur ſacris: [b] ac digitis deos geſtant: & monſtra quoque, quæ colunt, [5] damnant: & excogitant [6] cibos: imperia dira in ipſos, ne ſomno quidem quieto, irrogant. Non matrimonia, non liberos, non denique quidquam aliud niſi juvantibus ſacris, deligunt. Alii in ipſo Capitolio

INTERPRETATIO.

[a] *Quis non.*] Quis non ad ſignificandas res naturales fingi hæc nomina cælitum fateatur?

[b] *Ac digitis.*] Anulis, quibus onuſti ornatique digiti.

NOTÆ.

1. *Hic eſt*] A Tullio non diſcedit, qui l. 2. de Nat. Deor. p. 76. *Suſcepit autem vita hominum*, inquit, *conſuetudoque communis, ut beneficiis excellentes viros in cælum fama ac voluntate tollerent. Hinc Hercules, hinc Caſtor & Pollux, hinc Æſculapius .... Hinc etiam Romulus, quem quidam eundem eſſe Quirinum putant, &c.*

2. *Interpretatione.*] Vel *interpretationem*. Vocabulorum, inquit, quæ Diis ſunt impoſita, ſi quis voluerit, vim ac notionem diligentius perſcrutari, an non ſentiet longe ſecus ſe rem habere, atque hominum opinio eſt? Intelliget eos profecto, qui Dii appellantur, rerum naturas eſſe, hoc eſt; res eſſe mere naturales, non figuras Deorum, ſive Deos: rebuſque inanimatis atque mutis per quandam ſignificationem, ut loquitur Cicero, hæc tributa nomina. Sic aërem appellatum Jovem, aut Junonem: mare, Neptunum: terram, eam quæ Ceres diceretur. Sic Mercurium dici, mercaturæ ac negotiationis Deum, &c. Ita fere Tullius, l. 1. de Nat. p. 21.

3. *Irridendum.*]. Sapiunt iſta Epicuri haram: cujus hæc κυρία δόξα, apud Tullium l. 1. de Nat. Deor. p. 37. *Quod beatum & immortale eſt, id nec habet, nec exhibet cuiquam negotium.*

4. *Externis.*] Qualia ſunt Phrygia ſacra Cybeles, Bacchi orgia, Iſiaca, Eleuſinia, &c.

5. *Damnant.*] Enecant, ut de Api bove dicetur l. 8. ſect. 71.

6. *Cibos.*] Quibus deos ſuos alant: alicam, carnes anſerinas, aliaſque majoris pretii ac ſumptus epulas, de quibus videndus eſt Diodorus l. 1. p. 76. Herod. l. 2. p. 114. & Euſeb. l. 2. de Præpar. p. 51. Hoc vero inter genera pudendi cultus merito reponitur: ut quos deorum loco habeas, hos per te cibis ſuſtentare vitam putes oportere. Gallicus Plinii interpretes, perverſa hujus loci interpunctione deluſus, hæc retulit ad delectum ciborum quem adhiberent in menſis ſuis ſuperſtitioſi cultores deorum.

fallunt

fallunt, ac fulminantem pejerant Jovem: & hos juvant ſcelera, [1] illos ſacra ſua pœnis agunt.

Invenit tamen inter has utraſque ſententias medium ſibi ipſa mortalitas numen, quo minus etiam plana de Deo conjectatio eſſet. Toto quippe mundo, & locis omnibus, omnibuſque horis omnium vocibus Fortuna ſola invocatur: una nominatur, una accuſatur, una agitur rea, una cogitatur, ſola laudatur, ſola arguitur, & cum conviciis colitur: volubilis, a pleriſque vero & cæca etiam exiſtimata, vaga, inconſtans, incerta, varia, indignorumque fautrix. Huic omnia expenſa, huic omnia feruntur accepta: & in tota ratione mortalium, [a] [2] ſola utramque paginam facit. [3] Adeoque obnoxiæ ſumus ſortis, ut Sors ipſa pro Deo ſit, qua Deus probatur incertus.

[4] Pars alia & hanc pellit, aſtroque ſuo eventus aſſignat, & naſcendi legibus: ſemelque in omnes futuros unquam Deo decretum: in reliquum vero otium, datum. [b] Sedere cœpit ſententia hæc, pariterque & eruditum vulgus, & rude in eam curſu vadit. Ecce fulgurum monitus, oraculorum præſcita, aruſpicum prædicta, atque etiam parva dictu, in auguriis ſternumenta, & offenſiones pedum. [5] Divus Auguſtus lævum prodidit ſibi calceum [c] præpoſtere inductum, quo die ſe-

INTERPRETATIO.

a *Sola utramque.*] Utraque *lucri ac damni* pagina Fortunæ tribuitur.

b *Sedere.*] Vigere.

c *Præpoſtere.*] Dexterum pro ſiniſtro indutum.

NOTÆ.

1. *Illos ſacra.*] Perjuris bene eſt: religioſis, male. Illi ſcelere ſuo perfruuntur, rebus ad votum animique ſententiam præclare cadentibus: illi poſt ſacra rite peracta, infortuniis aguntur & ærumnis: etſi nihil niſi juvantibus ſacris delegerint.

2. *Sola utramque.*] Quidquid accipimus, Fortunæ acceptum referri: quidquid amittimus, id ei pariter expenſum ferri ſolet. Cedunt res feliciter? laudatur. Secus? inceſſitur ac vituperatur. Tranſlatio ducta eſt a mercatorum libris, ſeu codicillis rationalibus, quos ita complicabant, ut ad ſingulas apertiones duæ paginæ viderentur: quarum in altera, accepta lucraque: expenſa in altera damnaque paterent.

3. *Adeoque obnoxiæ.*] Eo nati fato infelici ſumus, ut vel Sortem ipſam numinis loco habeamus: quæ ſi in Deorum albo ponitur, jam verus ſit necne Deus aliquis, jure ambigitur. In primo Plætoriæ gentis numino apud Patinum, p. 209. Deæ imago cernitur, cum hac epigraphe, SORS. Sed non aliud hoc loco Plinius ab ipſa Fortuna numen intelligit, quæ Fors & Sors dicebatur: unde inſcriptio apud Gruterum, *Fortunæ Fortis.*

4. *Pars alia.*] Alia ſententia. Providentia e medio ſublata, alterutrum horum ſequebatur: vel fortuna & ſorte res humanas contingere: vel fatali neceſſitati aſſignandos eventus. Quamobrem datum ab aliquibus Deo eſt, ut ſemel in omnes unquam naſcituros homines decerneret: conceſſum in reliquum per totam deinde æternitatem otium.

5. *Divus Auguſtus.*] Suetonius in Auguſto, c. 92. p. 35. *Auſpicia quædam & omina pro certiſſimis obſervabat: ſi mane ſibi calceus perperam, ac ſiniſter pro dextero induceretur, ut dirum: &c.*

ditione militari prope afflictus eſt. Quæ ſingula improvidam mortalitatem involvunt, ſolum ut inter iſta certum ſit, nihil eſſe certi, NEC MISERIUS QUIDQUAM HOMINE, AUT SUPERBIUS. Ceteris quippe animantium ſola victus cura eſt, in quo ſponte naturæ benignitas ſufficit: [a] uno quidem vel præferendo cunctis bonis, quod de gloria, de pecunia, ambitione, ſuperque de morte non cogitant.

Verum in his Deos agere curam rerum humanarum credi, ex uſu vitæ eſt: pœnaſque maleficiis aliquando ſeras occupato Deo in tanta mole, nunquam autem irritas eſſe: NEC IDEO PROXIMUM ILLI GENITUM HOMINEM, UT VILITATE JUXTA BELLUAS ESSET. Imperfectæ vero in homine naturæ præcipua ſolatia, ne Deum quidem poſſe omnia. [1] Namque nec ſibi poteſt mortem conſciſcere, ſi velit, quod homini dedit optimum in tantis vitæ pœnis: [2] nec mortales æternitate donare, aut revocare defunctos: [3] nec facere, ut qui vixit, non vixerit: qui honores geſſit, non geſſerit: nullumque habere in præterita jus, præterquam oblivionis: atque (ut facetis quoque argumentis ſocietas hæc cum Deo copuletur) ut bis dena, viginti non ſint, ac multa ſimiliter efficere non poſſe: per quæ declaratur haud dubie naturæ potentia, idque eſſe [4] quod Deum vocamus.

INTERPRETATIO.

[a] *Uno quidem.*] *Maxime* quidem *cum vel illud* unum dedit, quod cunctis bonis anteponendum eſt, &c.

NOTÆ.

1. *Namque nec.*] Stolidum ac nefarium adſciſcit argumentum. Neque enim id potentia eſt, ſed impotentia, ut probat Anſelmus, in Proſologii cap. 7. *Quia qui hoc poteſt, quanto magis poteſt, quanto magis poteſt, tanto magis adverſitas & perverſitas poſſunt in illum, & ipſe minus contra illas: &c.*

2. *Nec mortales.*] Hoc vero geminum caput de communicanda immortalitate, aut revocandis ad vitam fato functis, Chriſtiana nos fides Scripturis, ac certiſſimis armata teſtimoniis, futile ac falſum eſſe perdocet: nec diſputari de eo patitur.

3. *Nec facere.*] Perinde quaſi id Deum arguat facere non poſſe omnia, quod quæ facta ſunt, infecta reddere nequeat. At certe alterum ex altero non recte colligi vidit Hieronymus in epiſt. ad Euſtoch. de cuſtodia virgin. *Audacter loquar*, inquit: *Cum omnia poſſit Deus, ſuſcitare virginem non poteſt poſt ruinam: Valet quidem liberare de pœna, ſed non valet ſuſcitare corruptam, &c.*

4. *Quod Deum vocamus.*] Omnem igitur vim divinam, ut olim Strato phyſicus, de quo Cic. l. 1. de Nat. Deor. p. 19. in natura ſitam eſſe cenſet, quæ cauſas gignendi, augendi, minuendive habeat: ſed careat omni ſenſu & mente. Verum, ut egregie Lactantius in eam ſententiam, l. de ira Dei, c. 10. *Natura, quam veluti matrem eſſe rerum putant, ſi mentem non habet, nihil efficiet unquam, nihil molietur. Ubi enim non eſt cogitatio, nec motus eſt ullus, nec efficacia. Si autem conſilio ſuo utitur ad incipiendum aliquid, ratione ad diſponendum, arte ad efficiendum, virtute ad conſummandum, poteſtate ad regendum & continendum, cur natura potius quam Deus nominetur?*

In hæc divertiſſe non fuerit alienum, vulgata propter aſſiduam quæſtionem de Deo.

VI. Hinc redeamus ad reliqua naturæ. Sidera, quæ affixa diximus [1] mundo, non illa, ut exiſtimat vulgus, ſingulis attributa nobis, & clara divitibus, minora pauperibus, obſcura [2] defectis, ac pro ſorte cujuſque lucentia, annumerata mortalibus: nec cum ſuo quæque homine orta moriuntur, nec aliquem extingui, decidua ſignificant. Non tanta cælo ſocietas nobiſcum eſt, ut noſtro fato mortalis ſit [3] ibi quoque ſiderum fulgor. [4] Illa nimio alimento tracti humoris ignea vi abundantiam reddunt, cum decidere [5] creduntur: ut apud nos quoque id, luminibus accenſis, liquore olei notamus accidere. [a] Ceterum æterna eſt cæleſtibus natura, intexentibus mundum, intextuque concretis: potentia autem ad terram magnopere eorum pertinens, quæ propter effectus, claritatemque, & magnitudinem, in tanta ſubtilitate noſci potuerunt, [6] ſicut ſuo demonſtrabimus loco. Circulorum quoque cæli ratio [7] in terræ mentione aptius dicetur, quando ad eam CAP. VIII.

INTERPRETATIO.

a *Ceterum.*] Ceterum æterna eſt ſideribus natura, quæ cælum, *ut vena corpus*, intexunt: & quoniam ita intexunt, ideirco concretioris ſunt naturæ.

NOTÆ.

1. *Mundo.*] Cælo.

2. *Defectis.*] Senio confectis. Sic Columella in præf. l. 1. *defectiſſimum quemque annis & viribus* dixit.

3. *Ibi quoque.*] Hoc eſt, in cælo.

4. *Illa nimio.*] Epicuri & Zenonis hæc ſententia fuit, ſidera marinis terreniſque humoribus longo intervallo extenuatis ali: de qua re Cicero l. 2. de Nat. Deor. p. 68. Ex ipſis, cum redundat alimentum, ut in lucernis oleum, ſcintillas quaſdam decidere: haſque ſtellas eſſe quas labi cælo putamus. Ex ea opinione Manilius cecinit l. 1. Aſtron. p. 26.

Præcipites ſtellæ paſſimque volare videntur,
Quum vaga per liquidum ſcintillant lumina mundum,
Et tenues longis jaculantur crinibus ignes.

Ridet hanc opinionem merito Seneca l. 2. Natur. quæſt. c. 14. p. 851. Et vero cauſa eſt alia ſtellarum diſcurrentium, alia natura. Propius terram hæ incenduntur, videnturque diſcurrere, quod aër viſcoſo plenus ſit halitu, qui ubi eſt accenſus, pabuli ſui venam ſequitur: uti apud nos quoque, inquit Seneca, l. 1. Natur. quæſt. c. 1. p. 832. ſtramenta ſulphure aſperſa, ignem ex intervallo trahunt. Interim velut igne continuo totum iter ſignant: quia viſus non ſubſequitur momenta currentis: ſed videt ſimul unde exierit, & quo pervenerit: ut fit in titione circumacto, qui ſpeciem ignei circuli præbet. Adde his ea quæ dicturi ſumus ſect. 36.

5. *Creduntur.*] Caute omnino: neque enim ſtella labitur, ſed ut Naſo canit, l. 2. Metamorph. v. 322. opinione quidem vulgi,

Etſi non cecidit, potuit cecidiſſe videri.

6. *Sicut ſuo.*] In libris de Agricultura, operis hujuſce XVII. & XVIII.

7. *In terræ mentione.*] Hoc eſt, in libris Geographicis, nempe ſub finem libri ſexti. Vide Notas & Emendationes num. IX.

tota pertinet, [a] Signiferi modo inventionibus non dilatis. [1] Obliquitatem ejus intellexiſſe, hoc eſt, [b] [2] rerum fores aperuiſſe, [3] Anaximander Mileſius traditur primus, Olympiade quinquageſima octava. Signa deinde in eo [4] Cleoſtratus, & prima Arietis ac Sagittarii. [5] Sphæram ipſam ante multo Atlas. Nunc relicto [c] mundi ipſius corpore, reliqua inter cælum terraſque tractentur.

Summum eſſe, quod vocant Saturni ſidus, ideoque minimum videri, & maximo ambire circulo, ac trigeſimo anno ad breviſſima [6] ſedis ſuæ principia regredi, certum eſt. Omnium autem errantium

INTERPRETATIO.

a *Signiferi.*] Zodiaci inventoribus nunc ſtatim appellatis.

b *Rerum fores.*] Aſtronomicæ ſcientiæ fores.

c *Mundi ipſius.*] Cæli *ultimi, cui affixa ſunt ſidera.*

NOTÆ.

1. *Obliquitatem.*] Excogitata quidem multo ante Anaximandrum ſphæra eſt ab Atlante, ut mox dicetur: at ſine obliqui deſcriptione circuli, ſive ſigniferi, quem Zodiacum vocant. Informata erat circulis parallelis, quos diebus ſingulis in ſuo curſu Sol efficit, inter Tropicos & Æquatorem. Anaximander deinde his tribus limitibus animadverſis, Æquatore ac duobus Tropicis, per hæc tria puncta circulum duxit, quem non potuit non obliquum facere, & appellare.

2. *Rerum fores.*] Hoc eſt, ad totius Aſtronomiæ perceptionem, aditum feciſſe, viam monſtraſſe. Hac loquendi forma uſus iterum l. 35. ſect. 36. de pictura: *Artis fores*, inquit, *apertas ab Apollodore Zeuxis intravit.* Excogitata ſcilicet obliquitate ſigniferi, Cleoſtrato occaſio ea fuit, ſigna in eum circulum transferendi, quorum emerſu & occultatione prædictiones tempeſtatum, aliaque ejuſmodi multa ducerentur. Vide Notas & Emendationes num. X.

3. *Anaximander.*] Pythagoræ alii, alii Oenopidæ Chio, inventum hoc aſſignant, ut ſcribit auctor libri de hiſt. Philoſ. apud Galen. tom. 2. c. 12. p. 35. De Anaximandro diximus in Auctorum indice. Erat autem is anno ſecundo hujus Olympiadis LVIII. natus annos quatuor & LX. ut refert Apollodorus in Chron. apud Laërt. ſtatim initio libri ſecundi.

4. *Cleoſtratus.*] Tenedius Mathematicus, auctor ὀκταετηρίδος, de qua Petavius l. 2. de Doctr. Temp. c. 3. Refert Hyginus l. 2. Aſtron. poët. c. de Heniocho, fol. 64. hunc Cleoſtratum hœdos primum omnium inter ſidera oſtendiſſe.

5. *Sphæram.*] Ita Diodorus Sic. l. 3. Bibl. p. 192. & l. 4. p. 233. Vide Notas & Emend. num. X.

6. *Sedis ſuæ principia.*] Principium vocat, punctum quodcunque Zodiaci, & quaſi curriculi metam, unde ſtella movetur: quo Saturni ſidus non ante triceſimum fere annum revertitur. Fere, inquam, ut caute locutus eſt Tullius 2. de Nat. Deor. p. 72. ὡς ἔγγιστα Geminus in Elem. Aſtron. p. 4. παχυμερῶς ἢ ἁπλατχῶς, ut minus accurate, & platice dicam, Tatius c. 18. p. 137. Breviſſima porro principia illa ſeu metas vocat, ſiderum errantium in ſignifero limites: quos ubi unumquodque attigit, non amplius ſidus excurrit. Saturno Ricciolus annos adſcribit 29. & dies fere 190. tomo 1. Almag. lib. 7. pag. 500.

ſiderum meatus, interque ea Solis, & Lunæ, [1] contrarium mundo agere curſum, [2] id eſt, lævum, illo ſemper in dexteram præcipiti. Et quamvis aſſidua converſione immenſæ celeritatis attollantur ab eo, rapianturque in occaſum, adverſo tamen ire motu per ſuos quæque paſſus: ita fieri, ne convolutus aër eandem in partem æterna mundi vertigine, ignavo globo torpeat, ſed findatur, [a] adverſo ſiderum verbere diſcretus & digeſtus. Saturni autem ſidus gelidæ ac rigentis eſſe naturæ, multoque ex eo inferiorem Jovis circulum, & ideo motu celeriori duodenis circumagi annis. Tertium Martis, quod quidam [3] Herculis vocant, ignei, ardentis a Solis vicinitate, [4] binis fere annis converti. Ideoque hujus ardore nimio, & rigore Saturni, interjectum ambobus, ex utroque temperari Jovem, ſalutaremque fieri. [5] Deinde Solis meatum eſſe partium quidem trecentarum ſexaginta:

INTERPRETATIO.

[a] *Adverſo.*] Siderum contrario motu verberatur aër, dividitur, ac finditur.

NOTÆ.

1. *Contrarium mundo.*] Hoc eſt, cælo inerrantium ſtellarum. Hoc vero ſimilitudine quadam explanat Tatius in Phænom. c. 20. p. 140. Φέρεσθαι δ' ἥλιόν φασι τὴν ἐναντίαν, &c. *Solem aiunt*, inquit ille Petavio interprete, *contrario ſtellis inerrantibus, ac proprio motu ab occaſu in ortum ferri, interim dum ab inerrantium ſphæra ab ortivis partibus in occiduas rapitur .... Etenim quemadmodum ſi formica in exteriore rotæ ambitu, contraria atque illa progreſſione ab occaſu moveatur in orientem, accidet id quidem, uti rota circuitione ab oriente rapiatur occaſum verſus: ſuopte vero motu ab occaſu in ortum: at nos proprium illius motum, quod leniſſimus ſit, ægre diſcernimus: ob id oculos noſtros effugit formicæ progreſſio, quod ſit converſio illa rotæ citatior. Eodem modo & de Sole cogitandum eſt, ut is formicæ inſtar ſit, cælum rota.* Rem alia ſimilitudine declarat Hyginus, in Aſtron. l. 4. c. de Sole, p. 104.

2. *Id eſt, lævum.*] Plinius Latinorum ſententiam ſecutus, quos laudabimus ſect. 55. ſiniſtram ſtatuit ad ortivas partes, obverſa ſpectantium facie ad Auſtrum: & planetas in lævam ferri ait. Græci contra in dextram ire contendunt, uti ex Pindari Scholiaſte, ceteriſque ſcriptoribus probat Joan. Bapt. Bellus, l. de Templo Augur. c. 3. p. 61.

3. *Herculis.*] Ἡρακλέους ἀστὴρ dicta Ægyptiis ſtella Martis, inquit Tatius, in Phænomen. cap. 17. pag. 136. Ita Hyginus etiam in Aſtronomic. Poët. lib. 2. pag. 76. Apuleïus, lib. de Mundo, pag. 169. Ariſt. de mundo, c. 2. p. 602. & alii.

4. *Binis fere.*] Cicero l. 2. de Nat. Deor. p. 72. *Quatuor & xx. menſibus, ſex, ut opinor, diebus minus.* At recentes Aſtronomi, ſpatio unius anni, decemque menſium, & quindecim fere dierum, ſigniferum luſtrare orbem Martis ſtellam aïunt. Vide Ricciolum, loco ante appellato.

5. *Deinde Solis.*] Solis quidem curſus, ut & aliorum planetarum, ccc. & lx. Zodiaci partibus, ſive gradibus, perficitur: Sed illas partes ocyus alii, alii ſerius excurrunt. Sol quidem certe quinque diebus ad annum conficiendum additis, & quarta parte diei, uti obſervatum eſt ex notis umbrarum in planitiem horologii cadentium, quas umbras ad notas eaſdem anno vertente regredi animadverſum eſt: quarta autem pars illa diei nonniſi poſt plures annos eſt deprehenſa. Quin etiam huic quartæ diei parti, ſive horis ſex, deeſſe ſenſit recentiorum accuratior obſervatio, ſexageſimam horæ partem, minutam vocant, & fere dimidiam alteram minutam, ſeu 23 minutas ſecundas.

ſed ut obſervatio umbrarum ejus redeat [a] ad notas, quinos annis dies adjici, ſuperque quartam partem diei. Quam ob cauſam [1] quinto anno unus intercalaris dies additur, ut temporum ratio Solis itineri congruat.

Infra Solem ambit ingens ſidus, appellatum Veneris, [b] alterno meatu vagum, ipſiſque cognominibus æmulum Solis ac Lunæ. Præveniens quippe & ante matutinum exoriens, Luciferi nomen accipit, ut Sol alter, diem maturans: contra ab occaſu refulgens nuncupatur Veſper, ut prorogans lucem, vicemque Lunæ reddens. [2] Quam naturam ejus Pythagoras Samius primus deprehendit, [3] Olympiade circiter quadrageſima ſecunda, qui fuit urbis Romæ annus centeſimus quadrageſimus ſecundus. Jam magnitudine extra cuncta alia ſidera eſt: claritatis quidem tantæ, [4] ut unius hujus ſtellæ radiis umbræ reddantur. Itaque & in magno nominum ambitu eſt. Alii enim [5] Junonis, alii [6] Iſidis, alii Matris Deum appellavere. Hujus natura cuncta generantur in terris. Namque [7] in alterutro exortu

INTERPRETATIO.

a *Ad notas.*] Ad eaſdem lineas *in ſolari horologio.*

b *Alterno meatu.*] Alterno curſu vagum, *modo Solem antegrediens, modo ſubſequens,*

NOTÆ.

1. *Quinto quoque.*] Computatis ſcilicet duobus extremis, primo, & quinto: utroque enim intercalationem fieri ne agricolæ quidem ignorant.

2. *Quam naturam.*] Stobæus pariter l. 1. Eclog. 53. ex Apollodoro refert a Pythagora primo deprehenſum, eundem eſſe Luciferum, Veſperumque. Ita etiam Laërtius l. 8. in Pythag. Quanquam alii Parmenidi tribuunt, ut ait idem in hujus vitæ l. 9.

3. *Olympiade.*] Anno nempe altero hujus Olympiadis, qui plane incidit in annum Urbis CXLII. Sed vide Notas & Emend. num. XI.

4. *Vt unius hujus.*] Nec tamen toto curſu ſuo, ſed cum minimum diſtat a terra, Venus umbram efficit; quam nos ſæpe Lunari ferme parem mirati ſumus. Keplerus in Opticis, p. 263. diſtincta lumina in pariete a ſe viſa teſtatur, non Veneris modo, ſed Jovis, & Spicæ: quod & nos, inquit Ricciolus in Almag. tom. 1. l. 7. ſect. 1. c. 7. 503. non ſemel in Jove & Mercurio vidimus.

5. *Iunonis.*] Ariſt. l. de mundo, c. 2. p. 602. Hygin. in Aſtron. l. 2. p. 76. & Apuleïus l. de mundo, p. 170. Lepide Aug. l. 7. de Civit. Dei, c. 15. *Luciferum enim quidam Veneris, quidam dicunt eſſe Iunonis: Sed, ut ſolet, Venus vincit. Nam multo plures eam ſtellam Veneri tribuunt, &c.*

6. *Iſidis.*] Forte quia Iſidem nonnulli, eandem eſſe Junonem putarunt, ut ſcribit Diod. Sicul. l. 1. Bibl. p. 22. & Cererem, quæ Mater Deum, & *Maïa* a quibuſdam appellata eſt, ob vim generatricem, quæ derivari a Venere putabatur, effluvio quodam virtutis ſeminalis, de quo diximus ſect. 3. Iſin Ægyptii Lunam vocabant, inquit Euſeb. l. 1. Præpar. Evang. p. 27.

7. *In alterutro.*] Sive exortu matutino, cum Luciferum agit; ſive Veſperum, veſpertino.

[1] genitali rore conſpergens, non terræ modo conceptus implet, verum animantium quoque omnium ſtimulat: Signiferi autem ambitum peragit [2] trecentis & duodequinquagenis diebus, ab Sole nunquam abſiſtens partibus [3] ſex atque quadraginta longius, ut Timæo placet.

Simili ratione, ſed nequaquam magnitudine aut vi, proximum illi Mercurii ſidus, a quibuſdam appellatum [4] Apollinis: inferiore circulo fertur [5] novem diebus ocyore ambitu, modo ante Solis exortum, modo poſt occaſum ſplendens, nunquam ab eo [6] viginti tribus partibus remotior, ut hic idem & Soſigenes docent. Ideo & peculiaris horum ſiderum ratio eſt, neque communis cum ſupra dictis. [7] Namque ea & quarta parte cæli a Sole abeſſe, & tertia: & adverſa Soli ſæpe cernuntur: majoreſque alios habent cuncta plenæ converſionis ambitus, [8] in magni anni ratione dicendos.

Sed omnium admirationem vincit noviſſimum ſidus, terriſque fa- CAP. IX.

NOTÆ.

1. *Genitali rore.*] Quemadmodum a Luna Tullius l. 2. de Nat. Deor. p. 71. aliique aiunt, *multa manare & fluere, quibus & animantes alantur, augeſcantque & pubeſcant, maturitatemque aſſequantur quæ oriuntur a terra.* De vi prolifica Veneris multa poëtæ fabulantur. Vide Lucretium initio libri primi. Porphyrius apud Euſeb. l. 3. de Præpar. p. 114. τ' Ἀφροδίτης ἀςέρα γενεσιουργὸν ϗ γονῆς αἴτιον eodem ſenſu appellat.

2. *Trecentis, &c.*] Aſtronomi omnes veteres in annuum ſpatium fere conſpirant. Recentiores multo accuratius explorata re, Veneris curſum ducentis fere ac viginti quinque diebus, ſeu menſibus ſeptem ac dimidio, confici, omnibus prope ſententiis affirmant.

3. *Sex atque.*] Imo ſi hodiernis Aſtronomis fides, gradibus XLVII. cum ſemiſſe a Sole interdum removetur, quantum fere Luna quattriduana: Id quod ante eos Ptolemæus vidit, in Almag. l. 10. c. 1. p. 234. & l. 12. p. 298.

4. *Apollinis.*] Sic vocatur ab Apuleïo, l. de Mundo, p. 169.

5. *Novem diebus.*] Igitur diebus CCCXXXIX. Anno prope vertente Balbus dixit, apud Tull. l. 2. de Nat. Deor. p. 72. a Mercurio ſigniferum luſtrari orbem. Noſtri in ſcientia ſiderali diligentiores, poſt dies octo & LXXX. fere aiunt, ad unum ex iis punctis reverti, unde digreſſus eſt: ac tardo quidem motu ea puncta verſus ortum deferri, adeo ut annis XL. gradu uno promoveantur.

6. *Viginti tribus.*] Ita rurſum ſect. 14. etſi varient exemplaria in his numeris exprimendis. Aſtronomi hodie ad XXVIII. gradus a Sole aiunt abſcedere longiſſime. Ptolemæus in Almag. l. 9. c. 7. p. 226. ad XXVI. cum ſemiſſe.

7. *Namque ea.*] Tria ſuperiora ſidera, quæ vocantur errantia.

8. *In magni anni.*] Tractari, inquit, hæc debent ab iis, qui de anni magni ratione atque menſura, inſtituunt quæſtionem. Cave enim putes denotari a Plinio partem aliam hiſtoriæ ſuæ, quæ in hoc argumento verſetur: cum in reliquo opere, de magno anno, nec vola, ut aiunt, nec veſtigium appareat. *Magnus annus efficitur*, inquit Cicero, l. 2. de Nat. Deor. p. 72. *cum Solis & Lunæ, & quinque errantium ad eandem inter ſe comparationem, confectis omnium ſpatiis eſt facta converſio. Quæ quam longa ſit, magna quæſtio eſt: eſſe vero certam & definitam, neceſſe eſt.* Magnum annum varie definiere veteres, quorum opiniones recitat Ricciolus, tomo 1. Almag. lib. 3. c. 13. p. 130. & Cenſorinus ante eum, c. 18. p. 131.

miliariſſimum, & in tenebrarum remedium ab natura repertum, Lunæ. Multiformi hæc ambage torſit ingenia contemplantium, & proximum ignorari maxime ſidus indignantium: creſcens ſemper, aut ſeneſcens. Et modo curvata in cornua facies, modo æqua portione diviſa, modo ſinuata in orbem: [1] maculoſa, eademque ſubito prænitens: immenſa orbe pleno, ac repente nulla: alias pernox, alias ſera, & parte diei Solis lucem adjuvans: deficiens, & in defectu tamen conſpicua, quæ menſis exitu latet, [2] cum laborare non creditur. Jam vero humilis, & excelſa, & ne id quidem uno modo, ſed alias admota cælo, alias contigua montibus, nunc in Aquilonem elata, nunc in Auſtros dejecta: quæ ſingula in ea deprehendit hominum primus [3] Endymion: & ob id amore ejus captus fama traditur. [4] Non ſumus profecto grati erga eos, qui labore curaque lucem nobis aperuere in hac luce: miraque humani ingenii peſte, ſanguinem, & cædes condere annalibus juvat, ut ſcelera hominum noſcantur mundi ipſius ignaris.

Proxima ergo [5] cardini, ideoque minimo ambitu, vicenis diebus ſepteniſque, & tertia diei parte, peragit ſpatia eadem, quæ Saturni ſidus altiſſimum triginta ([6] ut dictum eſt) annis. Deinde morata in coitu Solis biduo, cum tardiſſime e triceſima luce rurſus ad eaſdem vices exit: haud ſcio an omnium, quæ in cælo pernoſci potuerunt, magiſtra: In duodecim menſium ſpatia oportere dividi annum, quando

NOTÆ.

1. *Maculoſa.*] Quæ vis huic voci ſubſit, dicemus in fine hujus ſectionis.

2. *Cum laborare.* Si cum deficit, conſpicua eſt, inquit, & tamen laborare exiſtimatur, cur eadem in exitu menſis abdita, haud laborare tum creditur? Laborare Lunam veteres putabant, cum deficeret: qua de re dicemus ſect. 9.

3. *Endymion.*] Ita ex Platone Anonymus l. de Incredib. c. 12. p. 104. *ὅτι πρῶτος Ἐνδυμίων*, &c. Princeps omnium Endymion ſiderum contemplationi operam dedit: quamobrem noctu vigilabat, plurimum dormiebat interdiu: atque idcirco ejus amore Luna capta eſſe dicebatur. Ita etiam Apollod. lib. 1. de Diis, pag. 29. Tzetzes, Chiliad. 2. verſ. 877. Fulgent. lib. 2. Mythol. cap. ult. de Proſerp. & Endym. fol. 141. Heſychius, pag. 325. Carem fuiſſe Endymionem ſcribit, & in Cariæ monte Latmo ſepultum.

4. *Non ſumus.*] Fruſtra hunc locum ſolicitat Pintianus, dum legit, *Ne ſimus profectu ingrati, &c.* Ac paulo infra, *ut ſcelera numinum.* Nihil eſt hac Pliniana oratione planius, nihil apertius. Gravem continet reprehenſionem eorum, qui inutilia ſtudia conſectantur, neglectis præſtantiſſimis diſciplinis, ac cæleſtium præſertim corporum contemplatione: Alius enim ſcribit amatoria, alius tragica, alius hiſtorica: unde noſcantur ſcelera hominum: mundi ipſius eximia pulcritudine neglecta interim, & craſſis inſcientiæ tenebris occultata.

5. *Cardini.*] Hoc eſt, terræ, ut ait ipſe ſect. 64. Certe ex implicatis orbibus ii ſunt breviores, qui centro ſunt axique omni ex parte propiores.

6. *Ut dictum eſt.*] Paulo antea hac ipſa ſect.

ipſa

ipſa toties Solem redeuntem [a] ad principia, conſequitur: Solis fulgore reliqua ſiderum regi, ſiquidem in toto mutuata ab eo luce fulgere, qualem in repercuſſu aquæ volitare conſpicimus: ideo molliore, & imperfecta vi [1] ſolvere tantum [b] humorem, atque etiam augere, quem Solis radii abſumant: Ideo & inæquali lumine aſpici: quia ex adverſo demum plena, reliquis diebus tantum ex ſe terris oſtendat, [2] quantum ex Sole ipſa concipiat: In coitu quidem non cerni: quoniam hauſtum omnem lucis averſa illo regerat, unde acceperit: [3] Sidera vero haud dubie humore terreno paſci, [4] quia orbe dimidio nonnunquam [5] maculoſa cernatur, ſcilicet nondum ſuppetente ad hauriendum ultra juſta vi: [6] maculas enim non aliud eſſe quam terræ raptas cum

INTERPRETATIO.

a *Ad principia.*] Ad ea puncta unde curſum incepit, *qua non attingit niſi anno vertente*, Luna cum jam duodecies conſecuta.

b *Humorem.*] Aquas marinas.

NOTÆ.

1. *Solvere tantum humorem.*] Aquas marinas tantum ſolvere, non etiam attollere & auferre, ut dicetur ſect. 104.

2. *Quantum ex Sole.*] Hoc eſt, pars illa quæ terris obvertitur (faciem antea appellavit) tantum fundit ex ſe ſe lumen, quantum in eam a Sole derivatur: Alioqui dimidio ſemper illuminatur orbe, ut phyſici Aſtrologique norunt.

3. *Sidera vero.*] Stoïciſſat hoc loco Plinius, ut & Seneca ὁ Στωϊκώτατος, l. 2. quæſt. Natur. c. 5. qui de terra agens, hinc proferri ait quo ſuſtineantur tot ſidera, tam exercitata, tam avida, per diem noctemque, ut in opere, ita & in paſtu. Anacreon lepide in eam ſententiam,

Πίνει θάλασσα δ' αὔρας,
Ὁ δ' ἥλιος θάλασσαν, &c.

Scio hac etiamnum ætate Aſtronomos haud obſcuri nominis huic ſententiæ patrocinari: Sed dudum eſt quod ridiculam Ariſtoteles appellavit, l. 2. Meteor. c. 2. p. 551. Διὸ καὶ γελοῖοι πάντες ὅσοι τῶν πρότερον ὑπέλαβον τὸν ἥλιον τρέφεσθαι τῷ ὑγρῷ.

4. *Quia orbe.*] Ex Lunæ nutrimento effici ait ſimilem eſſe aliorum ſiderum paſtum: Lunæ autem cibum ejuſdem maculis declarari putat.

5. *Maculoſa.*] Hoc eſt, æqua portione diviſa: altera parte lucis plena, altera terris obducta tenebris, & fæculenta. Neque enim de iis maculis, quas nos hodie eo nomine appellamus, neque in Luna modo, ſed & in Sole ipſo deprehendimus, accipiendus eſt: uti hactenus ab eruditis exiſtimatum: alioqui non orbe dimidio, ſed orbe ferme toto maculoſam dici oportuit. Sic hujus initio capitis, *Modo*, inquit, *æqua portione diviſa, modo ſinuata in orbem, maculoſa, eademque ſubito prænitens:* Maculoſa illi eſt, cum æqua portione dividitur: eademque prænitens, cum ſinuata eſt in orbem, & immenſa orbe pleno. Aut quærendum ſane videtur, ecquando primum maculoſa ſit, mox nitenti facie: cum eæ maculæ tum maxime conſpicuæ ſint, cum orbe pleno nitet. Verum cum has maculas, de quibus agit, tum putat oriri, cum nondum vires ſuppetunt ad humorem hauriendum, tum certe abituras declarat, cum vires illæ adfuerint, hoc eſt, orbe pleno, & jam prænitente, ac pene terſo: ad oculorum magis judicium, quam ad Aſtronomicam ἀκρίβειαν oratione accommodata. Vide Notas & Emend. num. XII.

6. *Maculas enim.*] Ridet hoc merito recens Aſtronomia: quæ quod maculoſa Luna cernatur, hoc eſt, orbe inchoato tantum, vel dimidio, id ex oppoſitu cum Sole duntaxat oriri recte admonet.

* Cap. X. humore ſordes : * [1] Defectus autem ſuos, & Solis, rem in tota contemplatione naturæ maxime miram, & oſtento ſimilem, eorum magnitudinum, umbræque indices exiſtere.

VII. Quippe manifeſtum eſt, Solem interventu Lunæ occultari, Lunamque terræ objectu : ac vices reddi, eoſdem Solis radios Luna interpoſitu ſuo auferente terræ, terraque Lunæ. Hac ſubeunte repentinas obduci tenebras, rurſumque illius umbra ſidus hebetari. Neque aliud eſſe noctem, quam terræ umbram. Figuram autem umbræ ſimilem metæ, ac turbini inverſo : [2] quando mucrone tantum ingruat, neque Lunæ excedat [3] altitudinem : quoniam nullum aliud ſidus [4] eodem modo obſcuretur, & talis figura ſemper mucrone deficiat. Spatio quidem conſumi umbras, indicio ſunt [5] volucrum præalti volatus. [a] Ergo confinium illis eſt [6] aëris terminus, initiumque ætheris. Supra Lunam pura omnia ac diuturnæ lucis plena. A nobis autem per noctem cernuntur ſidera, ut reliqua lumina e tenebris. [7] Et propter has cauſas nocturno tempore deficit Luna. Stati autem atque menſtrui non

Interpretatio.

[a] *Ergo.*] Ergo ubi umbra terræ deſinit, *Sole ſub terras exiſtente*, ibi aëris terminus eſt, initiumque ætheris.

Notæ.

1. *Defectus autem ſuos.*] Lunæ ſcilicet, ac deinde Solis, ex quibus Luna ipſa docuit utriuſque ſideris & amborum umbræ magnitudinem poſſe intelligi. Hæc enim ad illa ſuperioris capitis referuntur, unde male divulſa ſunt hactenus ab iis qui Plinianum opus in capita digeſſerunt. *Haud ſcio an omnium quæ in cælo pernoſci potuerunt, magiſtra.* Quare perperam Hermolaus, quem Latius in editione ſua eſt ſecutus, *ſuos* inducit, ut *ejus* reponat, repugnantibus MSS. & libris editis.

2. *Quando mucrone.*] Cum mucronem audis, cave aciem extremam intelligas illius umbræ, quæ eſt metæ ſimilis : Sed partem illam totam, quæ in mucronem mox eſt deſitura.

3. *Altitudinem.*] *Latitudinem* magis probat Hermolaus, quod latitudinem diſci Lunaris umbra terræ tegi compertum eſt. Sed *altitudinem* ſcripſiſſe Plinium, & MSS. codicum conſenſus ſuadet, & illud in primis quod proxime ſequitur : *Quoniam nullum aliud* ſupra Lunam *ſidus obſcuretur*.

4. *Eodem modo.*] Hoc eſt, intercedente terra. Soli enim ex adverſo eſſe Mercurius Venuſque non poſſunt, nec ab eo tam longo, ut dictum eſt, diſſident intervallo. Obſcurari tamen alio modo, Lunæ ſcilicet interjectu, qui neget ? Mars ipſe etiam delibari fortaſſis umbra terræ poteſt, ut Keplero viſum.

5. *Volucrum.*] Quarum ante abſumuntur umbræ, quam terram eæ pertingant.

6. *Aëris terminus.*] Igitur in aëre volui Lunam putat, reliqua in æthere. Aëri iſti, ætherique, communem eſſe ſanxit *ſpiritus* appellationem, ſect. 4. cum in eodem ſpiritu pendere ſeptem ſidera dixit, quæ vocantur errantia.

7. *Et propter has.*] Cum Luna, inquit, inferior ſit ea regione, in qua pura omnia ſunt, ac diuturnæ lucis plena, in qua, etiam per noctem, conſpicua ſunt ſidera, quia ad ea nox ipſa, ſive umbra, minime perveniat, idcirco patitur Luna defectum : quia umbra, quæ cauſa defectionis eſt, ad confinium uſque aëris & ætheris, in quo Luna eſt, pertinet.

ſunt utrique defectus, propter obliquitatem Signiferi, Lunæque [1] multivagos, ut dictum eſt, flexus, [a] non ſemper [2] in ſcrupulis partium congruente ſiderum motu.

VIII. Hæc ratio mortales animos ſubducit in cælum : ac velut inde contemplantibus, [3] trium maximarum rerum naturæ partium magnitudinem detegit. Non poſſet quippe totus Sol adimi terris, intercedente Luna, [4] ſi terra major eſſet quam Luna. [5] Tertia ex utroque vaſtitas Solis aperitur, [6] ut non ſit neceſſe amplitudinem ejus oculorum argumentis, atque conjectura animi ſcrutari : [b] immenſum eſſe, quia arborum in limitibus porrectarum in quotlibet paſſuum millia umbras paribus jaciat intervallis, tanquam toto ſpatio medius : Et quia per æquinoctium omnibus in meridiana plaga habitantibus, [c] ſimul fiat a CAP. XI.

INTERPRETATIO.

a *Non ſemper.*] Non ſemper in iiſdem gradibus, partibuſque graduum occurrente utriuſque ſideris motu.

b *Immenſum eſſe.*] *Sic videlicet ratiocinando*, Immenſum eſſe Solem *oportere*, quia umbras arborum quæ ſunt in viarum & agrorum limitibus *longo ordine* porrectæ multis paſſuum millibus, ipſe projicit, pari longitudine, tanquam toti illi ſpatio par unus eſſet.

c *Simul fiat.*] Simul omnium vertici immineat *hora meridiana, nullaſque jaciat umbras.*

NOTÆ.

1. *Multivagos.*] Nunc in Aquilonem elata, nunc in Auſtros dejecta, ut dictum eſt ſuperiore ſect.

2. *In ſcrupulis.*] Non ſemper movente ſe utroque ſidere ſub iiſdem Eclipticæ partibus, ſive punctis, unde Solis defectus oritur : aut in oppoſitis ex diametro, unde Lunæ deliquium. Scrupuli, nodi ſunt, in quibus circuli, quos in ſuo curſu Sol & Luna efficiunt, ſe mutuo ſecant. Hos caput caudamque Draconis Aſtronomi vocant.

3. *Trium maximarum.*] Terræ, Lunæ, Solis. Maximas rerum naturæ partes vocat eas tantum, quæ ſunt oculorum judicio maximæ. Alioqui ſtellæ ſunt plurimæ, quarum magnitudine Luna, terraque multis partibus ſuperantur.

4. *Si terra.*] Si tractus ille terrarum, qui tum obſcuratur, major eſſet quam Luna. Non ſunt hæc ad leges exigenda accuratioris Aſtronomiæ, quæ ſunt omnino ad popularem captum vulgique intelligentiam accommodata. En inquit, quantum illud eſt terrarum ſpatium, cui Sol totus adimitur? Adimi utique vel ſic non poſſet, niſi Luna ſpatio eo toto, quantum quantum illud eſt, major eſſet. Ut vel ex eo argumento, etiam craſſiores intelligant Lunæ vaſtitatem, quæ tanto terrarum tractui par ſit, atque adeo multis partibus eo major. Ad ſtadiorum certe millia quatuor, Solem adimi totum terris poſſe, ſcripſit Cleomedes, l. 2. c. 3. Vide Notas & Emend. num. XIII.

5. *Tertia.*] Tertiæ, inquit, e maximis partibus rerum naturæ, hoc eſt, Solis vaſtitas, ex utraque altera liquido declaratur.

6. *Ut non ſit.*] Ludit operam, inquit, qui Solis amplitudinem iis argumentis ſcrutatur, quæ vulgus jactitat, cujuſmodi iſta ſunt : Immenſum eſſe Solem oportere, quia &c. Præſertim ubi alia certiora magiſque idonea ſuppetunt, qualia ſunt Lunæ Soliſque defectus, de quibus nunc eſt inſtituta oratio.

vertice : [1] item quia circa ſolſtitialem circulum habitantium meridie ad Septentrionem umbræ cadant, ortu vero ad Occaſum : Quæ fieri nullo modo poſſent niſi multo, quam terra, major eſſet : [2] Nec quod [3] montem Idam exoriens latitudine exſuperet, dextra lævaque large amplectens, præſertim tanto diſcretus intervallo. Defectus Lunæ [4] magnitudinem ejus haud dubia ratione declarat, ſicut terræ parvitatem [5] ipſe deficiens. Namque cum ſint tres umbrarum figuræ : conſtetque, ſi par lumini ſit materia, quæ jactat umbram, columnæ effigie jaci, nec habere finem : ſi vero major materia, quam lumen, turbinis recti, ut ſit imum ejus anguſtiſſimum, & ſimili modo infinita longitudo : ſi minor materia, quam lux, metæ exſtere effigiem in cacuminis finem deſinentem : talemque cerni umbram deficiente Luna : palam fit, ut nulla amplius relinquatur dubitatio, [6] ſuperari magnitudine terram : id quidem & tacitis ipſius naturæ indiciis. Cur enim partitis vicibus anni brumalis abſcedit ? ut noctium [7] opacitate terras reficiat, exuſturus haud dubie, & ſic quoque exurens quadam in parte, tanta magnitudo eſt.

CAP. XII. IX. Et rationem quidem defectus utriuſque, primus Romani generis in vulgus extulit [8] Sulpicius Gallus, qui Conſul cum Marcello

NOTÆ.

1. *Item quia circa.*] Eodem ipſo tempore, inquit, quo habitantibus in meridiana plaga, Sol incumbit a vertice, iis qui circa vel citra ſolſtitialem circulum incolunt, meridie umbras ad ſeptentrionem jacit.

2. *Nec quod.*] Nec multo felicius, inquit, vaſtitas Solis eo argumento comprobatur, quod vel ruſticis ipſis familiare eſt, & ex oculorum etiam experimento accerſitur : quo montem Idam, qui mons ſeſe alte e terra in *metæ* propemodum formam attollit, animadvertimus dextra lævaque mane colluſtrari, luce ſua large complexte Sole utrumque montis, quantus quantus eſt, latus.

3. *Montem Idam.*] Sive Cretæ montem intelligat, ſive Troadis, perinde eſt. Narrat quiddam de Ida, Troadis monte, Pomponius Mela l. 1. c. 18. p. 20. quod Cretenſi Idæ Solinus imprudens adſcribit, c. XI. p. 29. Sed aliud longe eſt quam quod hic Plinius refert : quanquam Salmaſius p. 172. in Solin. & Voſſ. in Melam p. 97. hoc ipſum eſſe arbitrari ſunt. Secutus mihi Plinius Diodorum videtur, lib. 17. Bibl. pag. 492.

4. *Magnitudinem ejus.*] Solis.

5. *Ipſe deficiens.*] Terræ parvitatem, inquit, ſi cum Sole conferas, declarat Sol ipſe deficiens : tum enim major lux eſt quam materia quæ jactat umbram, cum ea jacitur metæ effigie in cacuminis finem deſinente. Talis autem cernitur umbra terræ deficiente Luna, Sole ſub terris abdito : Superatur a Sole igitur magnitudine terra. Zieglerus & alii, qui *ipſa deficiens* legunt, ad Lunamque referunt, vetuſtis Plinii codicibus adverſantur, ſententiamque labefactant.

6. *Superari.*] A Sole.

7. *Opacitate.*] Umbra nimirum, ac frigiditate. Vide Notas & Emend. num. XIV.

8. *Sulpicius.*] Rem accurate Livius narrat lib. 44. p. 569. *Caſtris permunitis*, inquit, *C. Sulpicius Gallus Tribunus militum ſecundæ legionis, qui Prætor ſuperiore anno fuerat, Conſulis permiſſu ad concionem militibus vocatis pronunciavit, nocte proxima, ne quis id pro portento acciperet, ab hora ſecunda uſque ad quartam horam noctis lunam defecturam eſſe .... nec trahere in prodigium debere. Nocte*, quam

Digitized by Google

fuit : ſed tum Tribunus militum, ſolicitudine exercitu liberato, pridie quam Perſeus rex ſuperatus à Paulo eſt, in concionem ab imperatore productus ad prædicendam eclipſim, mox & compoſito volumine. Apud Græcos autem inveſtigavit [1] primus omnium Thales Mileſius, Olympiadis XLVIII. anno quarto, prædicto ſolis defectu, qui [2] Alyatte rege factus eſt urbis conditæ [3] anno CLXX. Poſt eos utriuſque ſideris curſum in ſexcentos annos præcinuit Hipparchus, [4] menſes gentium, dieſque & horas, ac ſitus locorum, & viſus populorum complexus, ævo teſte, haud alio modo, quam conſiliorum naturæ particeps. Viri ingentes ſupraque mortalium naturam, tantorum numinum lege deprehenſa, & miſera hominum mente [a] abſoluta, in defectibus [5] ſcelera, [6] aut mortem aliquam ſiderum pavente :

INTERPRETATIO.

[a] *Abſoluta.*] Metu ſoluta.

NOTÆ.

pridie Nonas Septemb. inſecuta eſt dies, edita hora Luna cum defeciſſet, Romanis militibus Galli ſapientia prope divina videri, &c. Valerius quoque Max. l. 8. c. XI. n. 1. p. 398. qui rei geſtæ narrationem hoc eleganti concludit elogio : *Itaque illi*, inquit, *inclyta Pauliana victoria liberales artes Galli aditum dederunt : quia niſi ille metum noſtrorum militum viciſſet, Imperator Romanus vincere hoſtes non potuiſſet.* Meminere etiam Frontinus l. 1. Strategem. c. 2. Quintilian. l. 1. c. 10. p. 92.

1. *Primus omnium.*] Id quoque narrant Herod. l. 1. Clio, n. 74. p. 30. Laërtius in Thalete, p. 6. ex Eudemo hiſtorico, ex quo id pariter hauſiſſe ſe ait Clemens Alex. l. 1. Strom. p. 302. Plutarch. l. 2. de placitis Philoſ. c. 24. p. 890. Tzetzes, Chil. 2. v. 869.

2. *Alyatte.*] Ἀλυάττης Gygis pronepos, Sardium tyrannus Crœſi pater, qui Alyatticus idcirco ab Horatio appellatur. Bellum is tum gerebat cum Cyaxare Medorum rege, Aſtyagis patre, ut refert Herod. loc. cit. p. 44. & Clemens Alex.

3. *Anno CLXX.*] Vide Notas & Emend. num. XV.

4. *Menſes gentium.*] Hoc eſt, ephemerides conſcripſit, effecitque ut gentes interlunia poſſent pleniluniaque prænoſcere. Dies item & horas, hoc eſt, dierum magnitudines adnotavit : Situs locorum, diſtantiam, ab æquatore, & boreali polo : Denique viſus populorum, hoc eſt, quod Aſtronomi diverſitatem aſpectus appellant. Hæc ab Hipparcho fuiſſe digeſta ordinatim, auctor eſt etiam Ptolemæus l. 1. Geogr. c. 4. p. 7.

5. *Scelera.*] Siderum ſcelera appellat, bella, grandines, eluviones aquarum, ceteraſque calamitates & infortunia, quæ immitti innoxiis hominibus ab iratis in defectu ſuo ſideribus putabantur. Hæc enim portendi defectione Solis, cecinit Pindarus a Plinio mox appellandus, in eo hymno, cujus partem recitat Dionyſius Halicarn. in opuſc. de Demoſthenis gravitate in dicendo, p. 167. cujus hymni initium eſt, Ἀκτὶς ἀελίου .... πολέμου δ᾽ ἢ σᾶμα φέρεις τινός, ἢ καρποῦ φθίσιν, ἢ νιφετοῦ σθένος ὑπέρφατον, ἢ στάσιν οὐλομέναν, &c.

6. *Aut mortem.*] Extinctionem luminis. Hinc laborare Luna in defectu putabatur, ut mox dicemus. Hanc ſiderum mortem, hæc ſcelera, complexus eſt Seneca in Thyeſte, actu 4. in fine, ubi Solis defectionem lamentatur.

quo in metu fuiſſe [1] Steſichori & Pindari vatum ſublimia ora palam eſt deliquio Solis: & in Luna veneficia arguente mortalitate, & ob id [2] crepitu diſſono auxiliante. Quo pavore ignarus cauſæ [3] Nicias Athenienſium imperator, veritus claſſem portu educere, opes eorum afflixit. Macti ingenio eſte cæli interpretes, rerumque naturæ capaces, argumenti repertores, quo Deos homineſque [4] viciſtis. Quis enim hæc cernens, & ſtatos ſiderum (quoniam ita placuit appellare) [5] labores, non ſuæ neceſſitati mortalis genitus ignoſcat? Nunc confeſſa de iiſdem breviter atque capitulatim attingam, ratione admodum neceſſa-

N O T Æ.

1. *Steſichori.*] Himeræus fuit e Sicilia vates: cujus ingenii formam Quintilianus deſcribit l. 10. c. 1. p. 740. Horatius l. 4. Carm. ode 9. *Steſichori graves Camenas*, quod maxima bella, & clariſſimos duces cecinerit. Hujus fragmenta collegit Henr. Stephanus, inter Lyricos poëtas. Quod de Steſichoro, Pindaroque Plinius refert, etiam apud Plutarchum legitur, lib. de facie in orbe Lunæ, p. 931. *Στησίχορον καὶ Πίνδαρον ἐν ταῖς ἐκλείψεσιν ὀλοφυρομένους τὸ φανερώτατον κλεπτόμενον*, &c.

2. *Crepitu diſſono.*] Æris ac pelvium. Juvenalis agens de clamoſa muliere, Satyra 6. v. 441.

Verborum tanta cadit vis,
Tot pariter pelves & tintinnabula dicas
Pulſari: jam nemo tubas, atque æra fatiget:
Una laboranti poterit ſuccurrere Lunæ.

Lunam deficientem cum antiqui viderent, maximos ſonitus & fragores edebant, quod laboranti ſe ſuccurrere inani ea ſuperſtitione crederent: Exiſtimabant quippe idcirco deficere, quod magicis ſagarum incantationibus cogeretur in terram deſcendere, ac neſcio quo virulento rore in herbas deſpumare, quo veneficæ uterentur. Lunam vero, ne devocaretur e cælo, tum laborare ac reluctari: ſed vinci tandem carminibus, niſi æris tinnitu & incondito ſtrepitu ad carmina ſagarum obſurdeſceret, & in ea lucta laboranti Lunæ obſtrepera mortalium ſuperſtitio ſuccurreret. Pleni ſunt Poëtarum libri his nugis. Etiam in Chriſtianorum mores mos ille irrepſiſſe aliquando videtur, cum in eos Maximus Taurin. invehatur; homilia de defectu Lunæ, quod magnos clamores deficiente Luna ſumma contentione tollerent: Et S. Audoënus, l. 2. vitæ S. Eligii, c. 15.

3. *Nicias.*] Refert hæc fuſe Plutarchus in Nicia, p. 539. Quintilian. l. 1. c. 10. p. 92. & alii. Profuit autem vice verſa non parum Chriſtophoro Columbo notitia eclipſium, ut id obiter corollarii vice ſubdam. Nam cum anno 1493. ad Jamaïcam inſulam appuliſſet, & ibi Hiſpanus exercitus poſt ſeditionem penuria laboraret, nec a Jamaïcenſibus impetrari alimenta poſſent, peſtem iis Columbus tum minitari, inque hujus ſignum, eclipſim mox apparituram, Octobris 22. Quæ cum dicta die eveniſſet, certatim commeatus afferre illi, & provolvi ad ejus genua, ut veniam impetrarent.

4. *Viciſtis.*] Homines quidem viciſtis, quibus cæleſtium rerum præſcientia tanto antecelliſtis: Deoſque ipſos, earundem deprehenſione rerum, quas latere tandiu hominibus voluerunt. Quis enim deinceps Deorum, hoc eſt ſiderum labores intelligens, non ignoſcat neceſſitati, quæ eum mortalem genuit? Legit Pintianus *vinxiſtis*, hoc ſenſu, paris fere ſortis conditioniſque feciſtis: neceſſitati, perinde ac mortales, obnoxios Deos. Cui emendationi favet ſane orationis textura ipſa, favet & Seneca ante laudatus: at conſenſus omnium exemplarium adverſatur.

5. *Labores.*] Ita poëtæ vocant. Virgil. l. 1. Æneïd. v. 746.

Hic canit errantem Lunam, Soliſque labores.

riis locis ſtrictimque reddita: nam neque inſtituti operis talis argumentatio eſt: neque omnium rerum afferri poſſe cauſas minus mirum eſt, quam conſtare in aliquibus.

CAP. XIII.

X. [1] Defectus ducentis viginti duobus menſibus redire in ſuos orbes certum eſt: Soliſque defectum non niſi noviſſima primave fieri Luna, quod vocant [2] coitum: Lunæ autem non niſi plena, [3] ſemperque citra quam proxime fuerit. [4] Omnibus autem annis fieri utriuſque ſideris defectus ſtatis diebus, horiſque ſub terra. Nec tamen cum ſuperne fiunt, ubique cerni, aliquando propter nubila, [5] ſæpius globo terræ obſtante [a] convexitatibus mundi. [6] Intra ducentos annos Hip-

INTERPRETATIO.

[a] *Convexitatibus mundi.*] Cæli convexitati.

NOTÆ.

1. *Defectus.*] Plane menſibus lunaribus 222. completis, Luna revolvitur ad eandem cæli partem, & in eodem nodo draconis, ut aiunt, conſtituitur, ubi prius defectum eſt paſſa. Sunt autem menſes 222. lunares, anni fere ſolares octodecim, cum ſeptem menſibus & ſemiſſe. Totidemque menſibus ad eandem cæli partem regreditur, unde digreſſa eſt, cum Solem interpoſitu ſuo terris occultavit. Sic ævo noſtro experti ſumus Solis defectum die Octobris tertia, anno 1660. ac 222. fere poſt menſibus, anno 1679. Aprilis decima. Lunæ item 18. Octob. 1660. & 25 Aprilis 1679. Quem in ſenſum Martianus Capella accipiendus ſit, cum in hac parte adverſari Plinio videtur, diſce ex Ricciolo, tomo 1. Almag. l. 5. p. 349.

2. *Coitum.*] Alii interlunium, ſilentium alii Lunæ appellant. *Tacita per amica ſilentia Luna.*

3. *Semperque citra.*] Hoc eſt, non in eadem parte cæli, in qua proxima eclipſis animadverſa fuerit: ſed in parte magis occidentali.

4. *Omnibus autem.*] Hoc eſt intra unius anni ſpatium. Hoc vero demonſtrant Tabulæ Eclipſium Aſtronomicæ, apud Ricciolum, tomo 1. Almag. l. 5. p. 389.

5. *Sæpius globo.*] Impediente globoſitate terræ, cælique convexitate, quominus cerni poſſint *ab orientis deliquia in occidente facta*, inquit Martianus l. 6. p. 193. *& quæ in ortu accidunt, a tota Britannia atque occaſus regionibus ignorantur.* Hoc verſibus eleganter expreſſit Manilius l. 1. Aſtron. p. 8.

Mediique tumores
Eripiunt terræ cælum, viſuſque coërcent:
Te teſtem dat, Luna, ſui glomerabilis orbis:
Quæ cum merſa nigris per noctem deficis umbris,
Non omnes pariter confundis ſidere gentes.
Sed prius Eoæ quærunt tua lumina gentes;
Poſt medio ſubjecta polo quæcumque coluntur,
Ultima ad Heſperios infectis volveris alis.
Quod ſi plana foret tellus, ſimul icta per omnes
Deficeret pariter toti miſerabilis orbi.
Sed quia per teretem deducta eſt terra tumorem,
His modo, poſt illis apparet Delia terris, &c.

6. *Intra ducentos.*] Ducentos, inquit, ante annos vixit Hipparchus, cujus ſagacitate compertum eſt, &c. Tantum enim temporis interceſſit inter Hipparchi, Pliniique ætatem. Neque vero ſenſus eſt, ut exiſtimavit vir alioqui extra ingenii aleam poſitus, expectandos eſſe annos ducentos, ut recurrat lunæ defectus

parchi ſagacitate compertum eſt, & Lunæ defectum aliquando quinto menſe a priore fieri, [1] Solis vero ſeptimo: [2] eundem bis in triginta diebus ſupra terras occultari, [3] ſed ab aliis atque aliis hoc cerni: quæque ſunt in hoc miraculo maxime mira, cum conveniat umbra terræ Lunam hebetari, [4] nunc ab occaſus parte hoc ei accidere, nunc ab exortus: Et quanam ratione, cum Solis exortu umbra illa hebetatrix ſub terra eſſe debeat, [5] ſemel jam acciderit, ut in occaſu Luna deficeret, utroque ſuper terram conſpicuo ſidere. [6] Nam ut quindecim diebus utrumque ſidus quæreretur, & noſtro ævo accidit, [7] Im-

NOTÆ.

quinto menſe: cum vel intra annos decem animadverſum fuerit ætate noſtra geminam ita recurrere: Primo nempe, 14. Junii, & 9. Novemb. anno 1658. ac rurſum 18. Nov. 1668. & 15. April. anni 1669. De hoc porro defectionum Lunæ recurſu, qui fit quinto menſe, ſubſcribit Plinio Ptolemæus l. 6. Almag. c. 6. p. 137.

1. *Solis vero.*] Ita Ptolemæus loc. cit. Tale intervallum fuit ſeptem fere menſium inter ſolarem eclipſim anni 1623. Octob. 23. & anni 1624. Maii 18. Tale & ab eclipſi item ſolari 16. Januar. 1684. ad aliam 12. Julii.

2. *Eundem bis.*] Vide Notas & Emend. num. X V I.

3. *Sed ab aliis.*] Hoc illud eſt quod Ricciolus ait loc. cit. non poſſe Solis eclipſim in uno menſe bis fieri verſus eundem polum, poſſe verſus alterum: hoc eſt, priorem eclipſim viſum iri a Borealibus, ab Auſtralibus alteram, aut vice verſa.

4. *Nunc ab ocaſus.*] Nunc ab occidente, nunc ab oriente Lunam obſcurari. Subtilius arbitror quam quod Plinius intellexit, illud quod Ricciolus excogitat, loc. cit. c. 13. p. 345. ſententiam videlicet hujus loci eſſe, *quanquam ordinario Lunæ eclipſis incipiat ab orientali Lunæ parte, & deſinat in occidentali: evenire tamen aliquando, ut incipiat ab occidentali, deſinatque in orientali:* quod & Keplerus accidere poſſe oſtendit, in Aſtron. Optica, c. XI. probl. 31. p. 411. Id vero ſane infrequens, ac permirum debet videri, ſi vel ſemel accidit.

5. *Semel jam.*] Horizontales eas eclipſes appellant: quas undevigeſimo quoque anno accidere, peritiores hujus ævi Aſtronomi obſervarunt. Ut autem conſpicuum ſit utrumque ſupra terram ſidus, præſertim ex edito loco ſpectantibus, accidere aiunt refractionum opera ac vi: cum vapores Lunam aut Solem, etiam cum ſub terra ſunt, attollunt aliquantulum, ac repræſentant: Sic aliquando viſum Solem ipſum poſt occaſum, oriri rurſum ab ea ipſa occidua parte: Id denique ea plane ratione fieri, qua, ſi nummum argenteum in pelvim injicias, recedaſque deinde intervallo tanto, quanto neceſſe eſt ut nummum oculis non queas attingere: ſi quis deinde in pelvim aquam infundat, credas attolli nummum, quem clare perſpicies ab eo loco in quem ante diſceſſeras.

6. *Nam ut quindecim.*] Vide Notas & Emend. num. X V I. Ut intra dies quindecim ſidus utrumque deficeret, haud ita magnam, inquit, admirabilitatem habet: nam & ævo noſtro id contigit. Quod porro Plinius accidiſſe ſuis temporibus ait, id frequenter noſtra quoque vidit ætas: uti anno 1666. 16. Junii, deliquium patiente Luna, Sole 2. Julii. Anno 1681. Luna quarto Martii, Sole, 19. Anno 1683. Sole deficiente 27. Januar. Luna 9. Febr. &c.

7. *Imperatoribus.*] Fuit nimirum poſt capta Hieroſolyma Imperatoris titulus ipſi Tito datus ab exercitu, ut diximus in Notis & Emend. ad Præf. num. III. Quamobrem in nummis apud Occon. p. 162. ipſo vivo ac ſpectante patre, Titus Conſulatu ſuo I I I. & I V. I M P. T. CAESAR. VESPAS. AUG.

peratoribus

peratoribus [1] Veſpaſianis, patre IV. filio iterum Conſulibus.

XI. Lunam ſemper averſis a Sole cornibus, ſi creſcat, ortus ſpectare: ſi minuatur, occaſus, haud dubium eſt. [a] [2] Lucere dodrantes ſemuncias horarum ab ſecunda adjicientem uſque ad plenum orbem, detrahentemque in diminutionem. [b] Intra quatuordecim autem partes Solis, ſemper occultam eſſe. Quo argumento amplior [3] errantium ſtellarum, [4] quam Lunæ, magnitudo colligitur: quando illæ [5] & a ſeptenis interdum partibus emergant. Sed altitudo cogit minores videri: ſicut affixas cælo Solis fulgor interdiu non cerni, cum æque ac noctu luceant: idque manifeſtum fiat defectu Solis, & prælaltis puteis. CAP. XIV.

INTERPRETATIO.

[a] *Lucere.*] Lucet Luna a ſecunda poſt novilunium die, adjiciens ſingulis diebus dodrantem horæ & ſemunciam, *tanto enim citius quolibet die oritur* uſque ad plenilunium: tantumdemque detrahit, *ac ſerius oritur* eadem, cum minuitur.

[b] *Intra quatuordecim.*] Cum diſtat a Sole gradibus tantum quatuordecim.

NOTÆ.

inſcribitur. At non idcirco idem collega imperii fuit, cum ad id honoris faſtigium non publice fuerit adſcitus a patre: etſi ipſe Titus, publicis ſe ſe ultro immiſcens negotiis, nec admodum refragante patre, non deſtitit participem imperii agere, ut a Tranquillo dictum loco cit. animadvertimus. Primus omnium Marcus L. Verum collegam adſcivit: unde Spartianus: *Tantum*, inquit, *hujus rei & novitas & dignitas valuit, &c.*

1. *Veſpaſianis.*] Annus Chriſti vulgaris fuit LXXII. quo anno die 8. Februarii Sol defecit in Italia ante meridiem, & die 22. ejuſdem menſis Luna defecit ſeſquihora fere poſt occaſum Solis Romæ, uti ex Tabulis Aſtronomicis colligit P. Riccioli in Chronol. Reform. l. 4. p. 161.

2. *Lucere dodrantes.*] Dodrans tres quartas, ut vocant, horæ partes complectitur. Semuncia pars eſt unius horæ quarta & viceſima. ſive minuta duo cum ſemiſſe. Summa igitur eſt minutorum 47. ½ quibus citius in ſingulos dies Luna, quam pridie, oritur. Ita ſecunda poſt Novilunium die, ſive poſt coïtum Solis ac Lunæ, Luna poſt occaſum Solis lucet minutis horæ 47. ½ Die ſequenti, hora una & minutis 35. & ſic deinceps, donec totum orbem compleat. At poſt plenilunium tantumdem detrahet temporis: hoc eſt, prima die poſt plenilunium non oritur Luna poſt Solis occaſum, niſi 47. ½ horariis minutis: ſecunda die, non- niſi poſt horam, & minuta 35. &c. Vide Keplerum in Aſtron. Optica, c. 6. p. 235. & Ricciolum, tomo 1. Almag. l. 4. c. 4. p. 192. Fortaſſis exactius paulo locutus eſt Plinius l. 18. ſect. 75. ubi in eodem argumento habitat: qua de re eo loci dicemus.

3. *Errantium ſtellarum.*] Ita codices MSS. omnes: quamobrem fruſtra Salmaſius p. 722. corrigit, *errantium ceterarum*, quod Luna etiam una ſit errantium At ſtellas errantes Plinius appellat eas duntaxat, quæ minores nobis e ſeptem apparent: Solem ac Lunam ſtellarum nomine nuſquam comprehendit: ſed vel ſiderum, vel rerum naturæ partium maximarum: oculorum nempe judicio.

4. *Quam Lunæ.*] Ab ipſo Mercurio Lunam magnitudine ſuperari, auctor eſt Blancanus apud Ricciolum, tom. 1. Almag. p. 709.

5. *Et a ſeptenis.*] Etiam & Venus, cum quinque partibus ſive gradibus a Sole digreſſa eſt, oculis ipſis detegitur: per teleſcopium vero, etiam in Sole conſpectum ſidus illud ſcimus.

Cap. XV. [1] XII. Errantium autem tres, quas ſupra Solem [2] diximus ſitas, occultantur, [3] meantes cum eo. Exoriuntur vero matutino, diſcedentes partibus nunquam [4] amplius undenis. [5] Poſtea radiorum ejus contactu reguntur, [6] & in triquetro a partibus centum viginti [7] ſtationes matutinas faciunt, quæ & primæ vocantur : [8] mox in adverſo a partibus centum octoginta, exortus veſpertinos. Iterumque in centum viginti [9] ab alio latere appropinquantes, ſtationes veſpertinas,

Notæ.

1. *Errantium.*] Mars, Jupiter, Saturnus.

2. *Diximus ſitas.*] Sectione 6.

3. *Meantes cum eo.*] In conjunctione cum Sole.

4. *Amplius undenis.*] Cum tot gradibus, inquit, diſtant a Sole, tum apparent, & oriuntur ortu matutino heliaco, quæ prima eſt ſtellæ apparitio ſive emerſio e radiis Solis, ſub quibus antea latebat, aſcendente ſtella ſupra horizontem ortivum paulo ante exortum Solis. Vide Notas & Emend. num XVII.

5. *Poſtea radiorum.*] Solis, inquit, radiorum contactu regitur, ac dignoſcitur planetarum motus : diverſe Solis afficiuntur radiis. Vide Notas & Emend. num. XVIII.

6. *Et in triquetro.*] Hoc eſt, in aſpectu trino, ſive trigono. Hæc Plinius ex Vitruvio l. 9. c. 4. Aſpectus planetarum trigonus, ſeu triangularis vocatur, cum diſtant inter ſe duo planetæ tertia cæli parte, hoc eſt, gradibus 120. ſeu quatuor ſignis Zodiaci. Porro Keplerus in Epitome Aſtron. p. 744. aliique recentiores Aſtronomi, loca ſtationum haud paria tribus ſuperioribus planetis aſſignant : ſed Saturno inter quadratum ac trinum Solis aſpectum, propius tamen quadrato : Jovi fere in trino : Marti ultra trinum.

7. *Stationes matutinas.*] Stationarius planeta dicitur, quando ſtare videtur per aliquod tempus in eadem parte Zodiaci, & ſequenti die apparet in eodem loco, quo fuit præcedenti. Matutina ſtatio vocatur & prima, in tribus ſuperioribus planetis, de quibus nunc quæſtio inſtituitur, ea quæ exortum planetæ matutinum ſequitur.

8. *Mox in adverſo.*] In oppoſitione Solis, ut loquuntur Aſtronomi : cum a Sole abſunt longiſſime, hoc eſt, media parte cæli, ſive gradibus 180. Oriri tum dicuntur ortu veſpertino, ſive acronycho, qui fit, cum aſcendit ſtella ſupra horizontem ortivum, Sole occidente. Codices tamen omnes MSS. R. 1. 2. Colb. 2. Chiffl. &c. *Mox in averſo* legunt : ut idem fortaſſis averſum ſit quod lævum, ſeu orientalis pars cæli, in qua tum ſtella oritur, Soli adverſa. At Martianus l. 8. p. 300. *Moxque in contrario in 180. partibus exortus faciunt veſpertinos.*

9. *Ab alio latere.*] Hæc totidem fere verbis Martianus loc. cit. Peracta eſt ſtatio matutina, ſeu prima, orientali mundi plaga, ſtellis ab orientali latere Soli vicinis : Nunc viciſſim in oppoſitis, hoc eſt, in occiduis mundi partibus eædem poſitæ, alio latere a Sole 120. partibus pariter disjunctæ, conſiſtere rurſum videntur, ac ſtationem facere, quam veſpertinam, & ſecundam vocant : quia veſpertinum planetæ occaſum, & conjunctionem cum Sole antecedit : Donec Sol, qui multo eſt in ſuo motu velocior, eas aſſecutus, ita ut duodecim graduum intervallo, non amplius, ab eis diſſideat, occultet illas : atque hæc occultatio, occaſus planetarum veſpertinus heliacus appellatur : Tunc enim ſtella deſcendit ab horizonte poſt Solis occaſum : cumque diebus ſuperioribus poſt Solis occubitum cernerentur in horizonte occidentali, jam deſinunt ibi apparere : occultantur enim radiis Solis, qui eas ut pote tardiores, aſſequitur : latentque ipſius fulgore obſcuratæ, uſque ad emerſionem matutinam, de qua dictum eſt proxime.

quas & ſecundas vocant, donec aſſecutus in partibus duodenis occul-
tet illas, qui veſpertini occaſus appellantur. Martis ſtella ut propior,
etiam [1] ex quadrato ſentit radios, ab nonaginta partibus: unde & no-
men accepit is motus, primus & ſecundus nonagenarius dictus ab
utroque exortu. [2] Eadem ſtationalis ſenis menſibus commoratur in ſi- 5
gnis, alioqui bimeſtris, cum ceteræ utraque ſtatione quaternos men-
ſes non impleant.

[3] Inferiores autem duæ occultantur in coitu veſpertino, ſimili mo-
do: relictoque Sole, totidem in partibus faciunt exortus matutinos:
[4] atque a longiſſimis diſtantiæ ſuæ metis Solem inſequuntur, adeptæ- 19
que occaſu matutino conduntur ac prætereunt. [5] Mox eodem interval-
lo veſpere exoriuntur, uſque ad quos diximus terminos. Ab his retro-
grediuntur ad Solem, & occaſu veſpertino deliteſcunt. Veneris ſtella

NOTÆ.

1. *Ex quadrato.*] Planetæ ceteri tertia cæli parte diſtant a Sole, cum ſtationarii fiunt, & vocantur, hoc eſt 120. partibus. Mars vero, cum quarta tantum cæli parte disjungitur, hoc eſt gradibus XC. tum radiis Solis quaſi retrahitur ac revocatur, & ſtationem facit. Unde hic motus nomen accepit: nam cum ab exortu matutino apparet, nonagenarius primus: cum ab veſpertino, ſecundus nuncupatur: hoc eſt, primus, cum in ſtatione prima, ſeu matutina moratur: cum in ſecunda, ſeu veſpertina, ſecundus. In MSS. R. 1. 2. Chiffl. &c. legitur ab LXXX. partibus, haud ſatis recte, ut opinor. Nam receptam lectionem vidit & ſecutus eſt Martianus l. 8. p. 299.

2. *Eadem ſtationalis.*] Stella Martis, inquit, ſuo proprio curſu bimeſtris eſt, hoc eſt, duobus menſibus ſignum unum pervagatur, binis ferme annis duodena, ut dictum eſt, ſect. 6. Eadem ab una ſtatione ad alteram, menſes ſenos inſumit: ceteræ, Jovis & Saturni, vix quaternos.

3. *Inferiores.*] Venus & Mercurius ſimili modo ac ſuperiores planetæ, radiis Solis teguntur, in coitu ſeu conjunctione cum Sole, latentque ſic uſque ad emerſionem matutinam, ſive ortum matutinum heliacum, qui fit ſimiliter in duodenis partibus a Sole, aſcendente ſtella ſupra horizontem, paulo ante Solis exortum, quem pone ſe reliquere.

4. *Atque a long.*] Inde longiſſime recedunt a Sole, Venus ſcilicet gradibus XLVIII. Mercurius, XXVIII. ut diximus ſect. 6. Ubi ad curſus ſui metas longiſſimas pervenerunt, concitato curſu regrediuntur ad Solem ortivum, & horizontem: quem ubi ſunt aſſecutæ, occidere dicuntur occaſu heliaco matutino: conduntur enim radiis Solis, deſinuntque conſpici, uſque ad emerſionem veſpertinam, ad quam deinde curſum accelerant.

5. *Mox eodem intervallo.*] Partium ſive graduum duodecim intervallo a Sole diſſitæ velocitate ſua emergentes, oriuntur ortu heliaco veſpertino, quia poſt Solis occaſum luminis ſui libertate clareſcunt, inquit Martianus, l. 8. p. 298. hoc eſt, apparere tum primum incipiunt in horizonte occidentali: ibique deinceps videntur in dies ſingulos veſperi altiores, uſque ad quos diximus terminos, hoc eſt, uſque ad maximam digreſſionem a Sole: poſt quam illæ rurſum regrediuntur ad Solem, a quo demum occultantur. Atque hæc occultatio, veſpertinus occaſus heliacus appellatur: deſcendunt enim ab horizonte paulo poſt Solis occaſum, ac deinceps ſub ejus radiis deliteſcunt. At diſcrepat a Plinio Ptolemæus, qui l. 13. Almag. c. 7. p. 321. veſpertinum Veneris exortum ſtatuit fere in gradu ſexto a Sole: Mercurii, in undecimo cum ſemiſſe.

& ſtationes duas, matutinam veſpertinamque, ab utroque exortu facit, [a] a longiſſimis diſtantiæ ſuæ finibus: Mercurii, ſtationes [1] breviore momento, quam ut deprehendi poſſint.

XIII. Hæc eſt luminum occultationumque ratio, [b] perplexior motu, multiſque involuta miraculis. [2] Siquidem magnitudines ſuas & colores mutant, & eadem ad Septentrionem accedunt, abeuntque ad Auſtrum, terriſque propiores aut cælo repente cernuntur: in quibus aliter multa quam priores, tradituri, fatemur ea quoque illorum eſſe muneris, qui primi quærendi vias demonſtraverint: modo ne quis deſperet ſecula proficere ſemper. Pluribus de cauſis hæc omnia accidunt.

Prima circulorum, quos Græci ἀψῖδας in ſtellis vocant: etenim Græcis utendum erit vocabulis. Sunt autem hi ſui cuique earum, aliique [c] quam mundo: quoniam terra a verticibus duobus, quos appellaverunt Polos, centrum cæli eſt, [3] nec non Signiferi, oblique inter eos ſiti. Omnia autem hæc conſtant ratione circini ſemper indubitata. Ergo ab alio cuique centro abſides ſuæ exurgunt, ideoque diverſos habent orbes, motuſque diſſimiles, quoniam [d] interiores abſidas neceſſe eſt breviores eſſe. * [4] Igitur a terræ centro abſides altiſſimæ ſunt, [5] Saturno in Scor-

* CAP. XVI.

INTERPRETATIO.

[a] *A longiſſimis.*] Ubi longiſſime diſceſſit a Sole, poſt utrumque exortum, *matutinum ac veſpertinum*, matutinam veſpertinamque ſtationem facit, *ibi tum facta tardior, & retrograda.*

[b] *Perplexior.*] Difficilioris explicatus quam ratio motuum.

[c] *Quam mundo.*] Quam cælo.

[d] *Interiores.*] Centro propiores.

NOTÆ.

1. *Breviore momento.*] Biduo triduove, vel forte quatriduo, ut dicetur ſect. 14.

2. *Siquidem & colores.*] Apparent enim maxima, & luminoſa magis, cum propius ad terras accedunt, vel ut loquuntur Aſtronomi, quando ſunt in oppoſito augium excentrici.

3. *Nec non ſigniferi.*] Qui legunt, *non ſigniferi*, perperam hunc locum emendatione ſua corrumpunt, contra omnium exemplarium fidem, atque adeo contra Plinii mentem, qui ſolos ſtellarum errantium circulos diverſum a cælo, ſtelliſque quæ cælo ac ſignifero affixæ ſunt, centrum habere docet.

4. *Igitur a terra.*] Ita fere Martianus ex Plinio, l. 8. p. 299. Ἀψὶς altiſſima, eſt ſummus apex circuli excentrici, in quo planeta maxime a centro terræ diſtat: quod punctum Græci ἀπόγειον vocant. Humillima contra, ſive infima, eſt punctum ejuſdem circuli, in quo planeta quam minime diſtat a terra. Περίγειον iidem Græci appellant. Si planeta habeat in Ariete apſidem altiſſimam infimam obtinebit in Libra, & ſic de reliquis.

5. *Saturno in Scorpione.*] Quoniam ſtellæ fixæ a priſco illo veterum Aſtronomorum ævo progreſſæ ſunt verſus ortum gradibus fere 30. Zodiacus verus, ſeu viſibilis, ſignis pæne integris diſſidet a ſignis Zodiaci inviſibilis, quem immobilem, & in duodecim partes æquales ſectum, prima parte ſtatuta in interſectione æquatoris & obliquæ Solis orbitæ, retinent hodieque Aſtronomi: adeo ut Arietis aſtrum viſibile ſub Tauro ſit Zodiaci inviſibilis, Taurus ſub Geminis, hoc eſt, ſub tertia parte dodecatemorii: Nam Arietem ſemper vo-

pione, Jovi in Virgine, Marti in Leone, Soli in Geminis, Veneri in Sagittario, Mercurio in Capricorno, mediis omnium partibus. Et e contrario, ad terræ centrum humillimæ atque proximæ. Sic fit, ut tardius moveri videantur, cum altiſſimo ambitu feruntur: non quia accelerent, tardentve naturales motus, qui certi ac ſinguli ſunt illis, ſed quia deductas ab ſumma abſide lineas coarctari ad centrum neceſſe eſt, ſicut [1] in rotis radios: idemque motus alias major, alias minor, centri propinquitate ſentitur.

[2] Altera ſublimitatum cauſa, quoniam à ſuo centro abſidas altiſſimas habent in aliis ſignis. Saturnus in Libræ parte viceſima, Jupiter Cancri quintadecima, Mars Capricorni viceſima octava, Sol [3] Arietis decima nona, Venus Piſcium viceſima ſeptima, Mercurius Virginis decima quinta, Luna Tauri tertia.

[4] Tertia altitudinum ratio, cæli menſura, [5] non circuli, intelligi-

NOTÆ.

cant primam e Zodiaci dnodenis partibus, etſi nunc illa ſubeſt, nt dixi, Tauri conſtellationi. Inde minime mirandum eſt, abſidas planetarum nunc temporis eſſe mutatas. Sunt enim abſides altiſſimæ planetarum hoc ævo, nt refert Ricciolus tomo 1. Almag. Saturni quidem, in Sagittarii gradn 28. Jovis, in Libræ gradu 9. Martis, in Leonis 30. Solis in Cancri gradu 7. cum ſemiſſe. Veneris in Libra, Mercurii in Capricorno. E contrario minimæ, Saturni in Geminis, Jovis in Ariete, Martis in Aquario, &c. in partibus totidem.

1. *In rotis radios.*] Radii rotæ quo propiores ſunt axi, ſive centro, hoc magis inter ſe coarctantur: quo ab eodem axe longius abſcedunt, hoc inter ſe ſpatii plus relinquunt. Hinc fit ut illud cæli ſpatium quod planeta luſtrat, & ex quo ad oculum noſtrum angulus ducitur, alias decurri tardius videatur, cum planeta abſidem ſummam obtinet, quia id ſpatium longe majus apparet: alias celerius, cum terræ propinquat: quia tunc angulus, qui ab utroque ſpatii limite ducitur, quo magis ad centrum accedit, eo anguſtior breviorque eſt, atque adeo celerius confici ſentitur.

2. *Altera ſublimitatum.*] Cur ſublimes, inquit, ſtellæ ſpectentur, altera ex eo cauſa petitur, quod a ſuo centro, hoc eſt, a circumferentia extima circuli ſui excentrici, alias abſidas, ſive circulos altiſſimos habent, quos epicyclos vocant. Tunc enim non *ἀπόγειον* modo ſidus appellatur, ſed & *ἀπογειότατον*, cum in abſidum, ut aïunt, linea, atque in eo epicyclo circulo, longiſſime diſcedit a centro terræ: quod in aliis ſignis contingit, quam quæ ſuperius appellata ſunt. Vide Notas & Emend. num. XIX.

3. *Arietis decima nona.*] Prius legebatur, *Arietis viceſima nona, Piſcium decima ſexta, Tauri quarta.* Nos indubitatis argumentis emendationes noſtras ſtabiliemus in Notis & Emend. num. XIX.

4. *Tertia altitudinum.*] Hoc eſt, ſtellæ dicuntur altiores, vel depreſſiores, propter mundi convexitatem: Aſcendunt enim ſtellæ ab ortu per profundum aëris, uſque ad cæli medium, ubi conſiſtunt aliquandiu: poſtea vero rurſum deſcendunt: Igitur cum medium cæli ſubeunt, tum dicuntur eſſe altiſſimæ: Sed hoc ex communi hominum judicio & ſenſu, oculis exiſtimantibus. Eodem modo locutus Ovid. l. 2. Metam. v. 63.

Ardua prima via eſt, & qua vix mane recentes
Enituntur equi: media eſt altiſſima cælo:
Ultima prona via eſt.

5. *Non circuli.*] Prima ſtellarum altitudinis cauſa, refundebatur in circulos, ſive abſidas deferentes: Hæc non in iſtos, ſed in ipſum cælum, hoc eſt, in illud omne ſpatium quod emetitur planeta ab horizonte aſcendens in meridiem.

tur : ſubire eas, aut deſcendere per profundum aëris, oculis exiſtimantibus.

[1] Huic connexa latitudinum Signiferi, obliquitatiſque, cauſa eſt. Per hunc ſtellæ, [2] quas diximus, feruntur : [3] nec aliud habitatur in terris, quam quod illi ſubjacet : reliqua a Polis ſqualent. [4] Veneris tantum ſtella excedit cum binis partibus : [5] quæ cauſa intelligitur efficere, ut quædam animalia & in deſertis mundi naſcantur. Luna quoque per totam latitudinem ejus vagatur, [6] ſed omnino non excedens eum. Ab his Mercurii ſtella laxiſſime, ut tamen e duodenis partibus ([a] tot enim ſunt latitudinis) non amplius octonas pererret, neque has æqualiter, [7] ſed duas medio ejus, & ſupra quatuor, infra duas. [8] Sol deinde medio fertur inter duas partes flexuoſo Draconum meatu

INTERPRETATIO.

[a] *Tot enim ſunt.*] In duodecim gradus Zodiaci ſive ſigniferi latitudo dividitur, *quam ſecat mediam Ecliptica.*

NOTÆ.

1. *Huic connexa.*] Latitudinum ratio, inquit, habet aliquam connexionem, & vicinitatem, cum explicatione altitudinum. Eſt porro latitudo, ſtellæ diſtantia ab ecliptica, verſus alterutrum polum.

2. *Quas diximus.*] Errantes videlicet, de quibus hoc retulit ſect. 6.

3. *Nec aliud.*] Ita ſane creditum antiquis, quibus non erant ſeptentrionales plagæ luſtratæ, ut nuper fuere. Deſertos putarunt eos terrarum tractus, unde Zodiacus integer cerni non poſſet : de quibus Maro cecinit, l. 6. Æneïd. v. 795.

Iacet extra ſidera tellus,
Extra anni, Soliſque vias.

4. *Veneris .... binis partibus.*] Binis gradibus verſus ſingulos mundi polos extra ſigniferum Venus evagatur. Igitur ab ecliptica Venerem putat hinc inde diſcedere gradibus octonis. Sunt enim Zodiaco utrinque ab ecliptica, ut mox dicetur, ſeni latitudinum gradus. Keplerus tamen, in Epitome Aſtron. Copern. l. 2. p. 150. maximam Veneris evagationem ait eſſe gradnum decem in Boream. Ex machinarum cæleſtium contemplatione, quas mirabili opere & arte ſumma confici Rex Chriſtianiſſimus nuper juſſit, quas & ſpectare nobis plures menſes licuit, Venerem diſcedere ab ecliptica longiſſime ſenſimus, gradibus novem, minutis duobus ac viginti : quod & Schottus animadvertit, l. 8. Aſtron. p. 275.

5. *Quæ cauſa.*] De hac vi prolifica Veneris, ſed fabuloſa illa quidem, dictum eſt ſect. 6.

6. *Sed omnino.*] Imo etiam, nec pererrans totum, ſi recentioribus credimus : nam ab Ecliptica diſcedere ea non exiſtimatur, niſi gradibus quinque, & minutis octodecim : cum ſex gradus integros latitudinis ſignifer habeat ab utroque eclipticæ latere.

7. *Sed duas medio.*] Duas Zodiaci partes ſeu gradus pererrat, cum ipſe per medium incedit ſigniferum : Supra, cum deflectit ad Aquilonem, per quatuor alias ejuſdem partes vagatur : infra, cum deſcendit ad Auſtrum, diſcedit duabus. Sic latitudo Mercurii maxima, ſeu diſceſſus ab ecliptica fuerit graduum omnino quinque. Nunc amplius ſenos recentiores ſtatuunt : nempe gr. 6. min. 54. Vide Schottum, loc. cit. & Ricciolum, tom. 1. p. 628.

8. *Sol deinde.*] Solem ait per medium moveri Zodiacum, ſub ea linea quæ Zodiacum in partes duas æquales ſecat : Sic autem moveri inæqualiter, mox ſubeundo in Aquilonem, mox in Auſtrum deſcendendo, ut flexuoſos draconum meatus imitari quodammodo videatur.

inæqualis: [1] Martis ſtella quatuor medias, [2] Jovis mediam & ſuper eam duas: [3] Saturni duabus, ut Sol. Hæc erit latitudinum ratio ad Auſtrum deſcendentium, aut ad Aquilonem ſubeuntium. [4] Hac conſtare & tertiam illam a terra ſubeuntium in cælum, & pariter ſcandi eam quoque exiſtimavere plerique falſo: qui ut coarguantur, aperienda eſt ſubtilitas immenſa, & omnes eas complexa cauſas.

[5] Convenit ſtellas in occaſu veſpertino proximas eſſe terræ [6] & latitudine & altitudine: exortuſque matutinos [7] in initio cujuſque fieri: ſtationes [8] in mediis latitudinum articulis, quæ vocant ecliptica. [9] Perinde confeſſum eſt, [a] motum augeri, quamdiu in vicino ſint terræ: cum abſcedant in altitudinem, minui. [10] Quæ ratio Lunæ maxime ſublimitatibus approbatur. [11] Æque non eſt dubium, in exortibus matutinis etiamnum augeri: [12] atque a ſtationibus primis tres ſuperio-

Interpretatio.

[a] *Motum augeri.*] Motum ſtellarum videri concitatiorem, quando ſunt in perigeo: cum altiſſime a terra abſunt, in apogeo, tardiorem.

Notæ.

1. *Martis ſtella.*] Igitur ab ecliptica diſcedit utrinque binis partibus. Ab ea ſententia haud multum abludit recentiorum obſervatio, qui diſceſſionem eam gradu uno, min. 51. 4″. circumſcribunt. Riccioli, loc. cit. cum Bullialdo.

2. *Iovis.*] Jovis ſtella mediam Zodiaci partem pererrat: & ſuper eam partes duas. Sic & nunc quoque Jovis diſceſſum ab ecliptica hoc ævo Aſtronomi, uno tantum gradu utrinque dimidioque finiunt.

3. *Saturni duabus.*] Ita MSS. Reg. 2. & Chiffl. non, ut alii, *duas.* Ut Sol, inquit, medio fertur Zodiaco inæqualis, flexuoſo draconum meatui ſimilis: ſic Saturni ſtella duabus incedit partibus, tum ad Auſtrum, tum ad Aquilonem. Auctores proxime appellati Saturnum aïunt deſciſcere ab Ecliptica gradibus binis cum Semiſſe.

4. *Hac conſtare.*] Tertiam altitudinis ſtellarum cauſam, de qua dictum eſt paulo ſuperius, e cæli menſura petitam, hoc eſt, ex elevatione planetæ ſupra horizontem, quidam putarunt eandem eſſe cum latitudinum ratione, rati quoties ſtella eſt elevata illa tertia altitudine, tunc quoque latitudinem eſſe maximam. Triplici illi coarguuntur ratione.

5. *Convenit.*] Prima ratio.

6. *Et latitudine.*] Latitudine quidem, quia tum deſcendunt in Auſtrum, quæ pars cæli humilior exiſtimata vulgo, ſunt enim tum in latitudine meridionali: altitudine vero, quia ſunt in perigeo: adeoque viciniores terræ ſunt eæ & latitudine ſimul, & altitudine.

7. *In initio cujuſque.*] Latitudinis, altitudiniſque: Latitudinis quidem, quia tunc latitudinem borealem habent: altitudinis, quia tum ſcandunt apogeum.

8. *In mediis.*] In media latitudinum via, quam eclipticam vocant: quoniam contingere ibi eclipſes ſoleant.

9. *Perinde.*] Altera ratio.

10. *Quæ ratio.*] In apogeo enim, cum magis recedit a nobis, & eſt ſublimior, moveri ea tardius videtur: celerius cum depreſſior eſt, & in perigeo.

11. *Æque non eſt.*] Tertia ratio.

12. *Atque a ſtationibus.*] Stationes primæ ſunt, quæ & matutinæ: ſecundæ, quæ & veſpertinæ nuncupantur, ut dictum eſt ſect. 12.

res [1] diminui uſque ad ſtationes ſecundas. Quæ cum ita ſint, manifeſtum erit ab exortu matutino [2] latitudines ſcandi: quoniam in eo primum [3] habitu incipiant parcius adjici motus: in ſtationibus vero primis [4] altitudinem ſubire, quoniam tum primum incipiat detrahi numerus, ſtellæque retroire. Cujus rei ratio privatim reddenda eſt. [5] Percuſſæ [6] in qua diximus parte, & triangulo Solis radio inhibentur rectum agere curſum, & ignea vi levantur in ſublime. Hoc non protinus intelligi poteſt viſu noſtro, ideoque exiſtimantur ſtare, unde & nomen accepit ſtatio. Progreditur deinde ejuſdem radii violentia, & retroire cogit [7] vapor repercuſſus. Multo id magis in veſpertino earum exortu, [8] toto Sole averſo, cum in ſummas abſidas expelluntur, minimeque cernuntur, quoniam altiſſime abſunt, & minimo feruntur motu, tanto minore, [9] cum hoc in altiſſimis abſidum evenit ſignis. [10] Ab exortu veſpertino latitudo deſcenditur, parcius jam ſe minuente motu: non tamen ante ſtationes ſecundas augente, cum & altitudo deſcenditur, ſuperveniente ab alio latere radio, eademque vi rurſus ad terras deprimente, quæ ſuſtulerit in cælum ex priore triquetro. Tantum intereſt, ſubeant radii, an ſuperveniant. Multoque eadem magis in veſpertino occaſu accidunt. Hæc eſt ſuperiorum ſtellarum ratio: difficilior reliquarum, & a nullo ante nos reddita.

CAPUT XVII. XIV. [11] Primum igitur dicatur, [12] cur Veneris ſtella nunquam

NOTÆ.

1. *Diminui.*] Non ita diſtingui oculorum judicio varietatem ſitus in ſingulos dies, quoniam lentius tum moventur.

2. *Latitudines ſcandi.*] Planetam incipere tum temporis ab Ecliptica diſcedere in Aquilonem per latitudinem borealem: quoniam tum primum incipit lentius progredi motus.

3. *Habitu.*] Ita MSS. omnes, Reg. Colb. Chiffl. non, ut editi, *abitu*.

4. *Altitudinem ſubire.*] Apogeum ſcandere, cum minui motus incipit: hoc eſt, cum moveri tardiſſime, imo & retrogredi ſtellæ videntur.

5. *Percuſſæ.*] De hac opinione veterum, dicemus in Notis & Emend. num. XVIII.

6. *In qua diximus parte.*] Cum ſtella diſtat a Sole 120. partibus: Eſt enim id in cælo triquetrum.

7. *Vapor repercuſſus.*] Hoc eſt calor Solis. Rectius forte *repercuſſas*, ut ad ſtellas vox illa pertineat.

8. *Toto Sole averſo.*] Sive adverſo, hoc eſt, in horizonte fere exortivo poſito.

9. *Cum hoc in altiſſimis.*] Altiſſimas a centro ſuo abſidas unicuique planetæ, (epicyclum circulum hodie nuncupant:) ſingulis deinde abſidibus ſua ſigna adſcripſit paulo ſuperius, in explicanda altera ſublimitatum cauſa.

10. *Ab exortu.*] Sicut e contrario paulo ante dixit, *ab exortu matutino latitudines ſcandi, quoniam in eo primum habitu incipiant parcius adjici motus.*

11. *Primum igitur.*] Hujus ſectionis lemma, quod eſt in libris editis hoc loco præpoſtere collocatum, ejuſmodi eſt, *Catholica ſiderum errantium.* Quintilianus l. 2. c. 13. p. 146. καθολικὰ interpretatur *univerſalia, ſeu perpetualia præcepta.* Diomedes lib. 3. pag. 490. pro lemmate, ſeu titulo ſcripſit, *Catholica de extremitate nominum ad metricam compoſitionem neceſſaria.* Vide Notas & Emend. num. XX.

12. *Cur Veneris.*] Vide quæ diximus ſect. 8. Conſentit his Cicero l. 2. de Nat. Deor. p. 72. de Mercurio: *Neque a Sole longius unquam unius ſigni inter-*

longius

longius XLVI. partibus, Mercurius vigintitribus a Sole abſcedant, ſæpe citra eas ad Solem [1] reciprocent. [2] Converſas habent utræque abſidas, ut infra Solem ſitæ: tantumque circulis earum ſub terra eſt, quantum ſuperne prædictarum: & ideo non poſſunt abeſſe amplius, quoniam [3] curvatura abſidum ibi non habet longitudinem majorem. Ergo utrique ſimili ratione [4] modum ſtatuunt abſidum ſuarum margines, ac ſpatia longitudinis [5] latitudinum evagatione penſant. At enim cur non ſemper ad quadraginta ſex, & ad partes viginti tres perveniunt? [6] Imo vero. Sed ratio

NOTÆ.

vallo diſcedit, tum antevertens, tum ſubſequens. Item de Venere, p. 73. *Neque unquam ab Sole duorum ſignorum intervallo longius diſcedit, tum antecedens, tum ſubſequens.*

1. *Reciprocent.*] *Retrogradatione ſui, vicinia Solis admota*, inquit Martianus l. 8. c. de ſtella Merc. p. 297.

2. *Converſas.*] Veneris & Mercurii orbes ambire terras exiſtimat, excentricos tamen toti mundo, atque converſos, hoc eſt poſitione inverſos: ſuperiore horum orbium parte anguſtiore: altera, quæ ſub terra eſſe cogitatur, craſſiore multo & ampliore: contrario plane modo atque accidit in ſuperioribus. Aliter tamen accipienda putat hæc Pliniana verba Ricciolus tomo 1. Almag. l. 7. p. 567. quem tu conſule.

3. *Curvatura abſidum.*] Orbium excentricorum Veneris & Mercurii partem ſuperiorem, quæ & vertici noſtro imminet, curvaturam vocat, quam & ovatam fingit: curvaturæ in orbe Veneris aſſignat gradus 46. longitudinis: Mercurii, 23. Quantum ab hac hypotheſi Aſtronomica diſcrepent obſervationes recentiorum, norunt omnino qui ſideralem ſcientiam vel a limine ſalutarunt: neque ad eas referendas ſatis otii eſt.

4. *Modum ſtatuunt.*] Ne ulterius abſcedant.

5. *Latitudinum evagatione.*] Quoniam laxiſſime Mercurius, ut dictum eſt ſup. ſect. octonas partes ſigniferi in latitudine pererrat: ſedecim Venus, quod nulli alteri planetæ accidit. Sic ſpatia longitudinis, quæ ſunt arctiſſima, cum tam prope abſcedant a Sole, latitudinum evagatione penſant.

6. *Imo vero.*] Perveniunt vero, inquit, ad eos limites: ſed quiddam eſt in canonica ratione hujuſce motus, haud ſane ſatis diligenter animadverſum. Orbes enim earum ſtellarum ſive abſides moveri vel ex eo apparet, quod Solem non tranſeant. Itaque cum in partem Solis modo aſſignatam, hoc eſt, diſtantiam a Sole vel 46. vel 23. grad. margines iſtorum circulorum pervenerint, ſive ab exortiva parte, ſive ab occidua, tum ſtellæ a Sole digreſſæ longiſſime: cum citra ſunt, tum eædem regredi intelliguntur. Intricatius nihil dici poteſt hac methodo, ut agnovit Ricciolus tom. 1. Almag. l. 7. c. 3. p. 648. & ante eum Milichius, Zieglerus, aliique. A Ptolemaïca etiam hypotheſi vehementer diſcrepare poſtea agnovimus: adeo ut quam ante ſe a nullo inventam gloriatur Plinius extrema ſect. ſup. inferiorum planetarum motus explicandi rationem, ab omnibus poſt illum derelictam neglectamque eſſe intelligamus. Hæc interim certa ſunt: A Sole Mercurium non pluſquam 27. aut 28. gradus removeri, quantum fere Luna diſtat, altero a novilunio die: at ſæpe ad Solem reverti, poſtquam 18. tantum gradus ab eo receſſerit: In his regionibus vix Mercurium ſub oculos venire, quod Soli vicinior ex ejus radiis vix emergit. In Sole viſum haud ſemel, ac nuperrime a D. Caſſino, 7. Novemb. an. 1667. Idem de Venere proportione dicendum: ut cum longiſſime a Sole 47. gradibus cum ſemiſſe diſcedere: interdum 45. grad. cum ſemiſſe a Sole digreſſam ad eum reverti.

[1] canonica fallit. Namque apparet , abſidas quoque earum moveri , quod nunquam tranſeant Solem. Itaque cum in partem ipſam ejus incidere margines alterutro latere, tum & ſtellæ ad longiſſima ſua intervalla pervenire intelliguntur : cum citra fuere margines totidem partibus, & ipſæ ocyus [2] redire creduntur , cum ſit illa ſemper utrique [3] extremitas ſumma. Hinc & ratio motuum [a] converſa intelligitur. Superiores enim celerrime feruntur in occaſu veſpertino, hæ tardiſſime : [b] illæ a terra altiſſime abſunt , cum tardiſſime moventur : hæ , cum ocyſſime. Quia ſicut in illis propinquitas centri accelerat, ita in his [4] extremitas circuli. Illæ ab exortu matutino minuere celeritatem incipiunt, hæ vero augere : illæ retro curſum agunt a ſtatione matutina uſque ad veſpertinam : Veneris, a veſpertina uſque ad matutinam. Incipit autem ab exortu matutino [5] latitudinem ſcandere, [6] altitudinem vero ac Solem inſequi a ſtatione matutina, ocyſſima in occaſu matutino, & altiſſima : [7] Digredi autem latitudine , motumque minuere ab exortu veſpertino : retro quidem ire, ſimulque altitudine digredi a ſtatione veſpertina. Mercurii rurſus ſtella [8] utroque modo ſcandere ab exortu matutino , digredi vero latitudine a veſpertino : conſecutoque Sole ad quindecim partium intervallum, conſiſtit [9] quatriduo prope immobilis. Mox ab altitudine deſcendit , retroque graditur ab occaſu veſpertino uſque ad exortum ma-

Interpretatio.

[a] *Converſa.*] Diverſa intelligitur a ſuperiorum planetarum motu.

[b] *Illa . . . altiſſime.*] In apogeo.

Notæ.

1. *Canonica.*] Canonum Aſtronomicorum , ſeu regularum. Achilles Tatius, p. 136. Aratum citat ἐν τῷ κανόνι. In MSS. quibuſdam , *Canonicos*, hoc eſt , canonum peritos. Sic Baſil. ad Amphiloch. can. 1. Magnum Dionyſium vocat τὸν κανονικὸν ὄντα.

2. *Redire creduntur.*] Ut paulo ante , *pervenire intelliguntur.* Quanquam in codd. nonnullis , quos Salmaſius ſecutus eſt , legitur , *redire coguntur.*

3. *Extremitas ſumma.*] Meta digreſſionis ultima.

4. *Extremitas circuli.*] Margo circuli qui receſſit a Sole longiſſime.

5. *Latitudinem ſcandere.*] Ab ecliptica digredi Aquilonem verſus, in latitudinem Zodiaci borealem.

6. *Altitudinem vero.*] Apogeum. Velociſſimos Venerem & Mercurium ad conjunctionem apogeam matutinamque, quam Plinius hoc loco intelligit , agnoſcit pariter Ricciolus, tomo 1. lib. 7. p. 500.

7. *Digredi autem.*] Diſcedere a parte boreali Zodiaci , regredique verſus Auſtrum , in latitudinem Zodiaci auſtralem.

8. *Utroque modo.*] Latitudine & altitudine.

9. *Quatriduo.*] Moræ ſtationum ſunt inæquales , etiam in iiſdem planetis ; ſunt enim alias breviores , alias prolixiores. In Mercurio tamen , medio tempore electo , haud prætergredi bidui fere ſpatium recentiores Aſtronomi aſſeverant.

tutinum. Tantumque hæc, & Luna, [1] totidem diebus, quot ſubiere, deſcendunt. Veneris [2] quindecies pluribus ſubit. Rurſus Saturni & Jovis [3] duplicato digrediuntur: Martis etiam [4] quadruplicato. Tanta eſt naturæ varietas. Sed ratio evidens: [a] nam quæ in vaporem Solis nituntur, etiam deſcendunt ægre.

XV. Multa promi amplius circa hæc poſſunt ſecreta naturæ, legeſque, quibus ipſa ſerviat. Exempli gratia: in Martis ſidere, cujus eſt maxime [5] inobſervabilis curſus, nunquam id ſtationem facere [6] Jovis ſidere triquetro: raro admodum [7] ſexaginta partibus diſcreto, qui numerus ſexangulas mundi efficit formas: [8] nec exortus, niſi in duobus ſignis tantum, Canceri & Leonis, ſimul edere. Mercurii vero ſidus in Piſcibus exortus veſpertinos raros facere, creberrimos in Virgine: in Libra matutinos. Item matutinos in Aquario, rariſſimos in Leone. Retrogradum in Tauro & Geminis non fieri: in Cancro vero non citra viceſimam quintam partem. Lunam bis coitum cum Sole & in nullo alio ſigno facere [9] quam Geminis, non coire aliquando [10] in Sagittario tantum. Noviſſimam vero primamque eadem die

Interpretatio.

a *Nam quæ in vaporem.*] In Solis calorem.

Notæ.

1. *Totidem diebus.*] Septem fere diebus a novilunio Luna ſubit in quadraturam, atque adeo in mediam cæli partem, & in apogeum.

2. *Quindecies pluribus.*] Hoc eſt, diebus fere centum & quinque. Nam ſi ſeptem dies per quindecim multiplicentur, ea ſumma colligitur. Recentiores Aſtronomi centum fere & 30. dies maximæ digreſſioni a Sole aſſignant.

3. *Duplicato.*] Hoc eſt, ducentis fere diebus tendunt ad oppoſitionem cum Sole. Hæc autem accipienda ſunt παχυλῶς & large: Nam ſi rem exactius velis expendere, Saturnus eo digreditur diebus centum octoginta ſex: Jupiter, ducentis. Vide Ricciolum loc. cit.

4. *Quadruplicato.*] Longiſſime a Sole digreditur diebus fere quadringentis Cum enim revolutio planetæ ad Solem, vel potius Solis, qui velocior eſt, ad planetam, fiat in Marte, ut ait Ricciolus loc. cit. diebus 780. inde efficitur progredi Martem ad oppoſitionem cum Sole dimidiato hoc dierum numero, hoc eſt, 390. ſive rotundo, ut aiunt, abſolutoque numero, fere quadringentis.

5. *Inobſervabilis.*] Quod ſpiris inextricabilibus Aſtronomorum hactenus fruſtra torſit ingenia. Vide Ricciolum tom. 1. l. 7. c. 6. p. 497.

6. *Iovis ſidere.*] Cum eſt in trino aſpectu cum Sole Jupiter, ſive cum diſtat ab eo partibus centum & LX.

7. *Sexaginta partibus.*] Aſpectum hexagonum, & ſextilem vocant, cum abeſt a Sole planeta gradibus LX. Quod ſpatium ſexies multiplicatum, in tympano ſeu tabula lignea, ope circini, orbis ſive mundi formam ſexangulam facit.

8. *Nec exortus.*] Simul cum Jove.

9. *Quam Geminis.*] Ob tarditatem nimirum Solis, cujus apogeum ea ætate erat in Geminis: nunc eſt in Cancri gradu fere octavo.

10. *In Sagittario.*] Ob celeritatem Solis, cujus perigeum tunc erat in Sagittario: nunc eſt in Capricorni gradu fere octavo. Idcirco aſſequi Solem Luna non poteſt: ut cum eo ſub hoc ſigno coëat.

vel noćte, nullo alio in ſigno [1] quam Ariete, conſpici: id quoque paucis mortalium cotingit. Et inde fama cernendi [2] Lynceo. [3] Non comparere in cælo Saturni ſidus, & Martis cum plurimum diebus centum ſeptuaginta: Jovis triginta ſex, aut cum minimum, denis detraćtis diebus: Veneris ſexaginta novem, aut cum minimum, quinquaginta duobus: Mercurii tredecim, aut cum plurimum, oćtodecim.

CAP. XVIII. XVI. [a] Colores ratio altitudinum temperat: ſiquidem earum ſimilitudinem trahunt, [4] in quarum aëra venere ſubeundo, tingitque appropinquantes utralibet [b] alieni meatus circulus: [c] Frigidior in pallorem, ardentior in ruborem, ventoſus in horrorem, [5] Sol atque commiſſuræ abſidum, extremæque orbitæ atram in obſcuritatem. [6] Suus quidem cuique color eſt, Saturno candidus, Jovi clarus, Marti igneus, Lucifero candens, Veſperi refulgens, Mercurio radians, Lunæ blan-

INTERPRETATIO.

[a] *Colores.*] Colorum varietatem efficit altitudo diſtantiaque ſtellarum a terra.

[b] *Tingitque.*] Tingit colore ſuo ſtellas appropinquantes ſive ſupra, ſive infra, circulus per quem vicinus planeta meat.

[c] *Frigidior.*] Frigidior planeta vicinum tingit in pallorem, &c.

NOTÆ.

1. *Quam Ariete.*] Viſam eſſe Hiſpali Lunam, anno 1553. Martii 13. Sole in gradu tertio Arietis, Luna in gradu 23. Piſcium, atque adeo in diſtantia a Sole, graduum circiter decem, ſcribit Keplerus in Epitome Aſtronomiæ, lib. 6. p. 839. Americus Veſpuccius apud Ramuſium, tomo 1. Navigat. p. 132. viſam a ſe Lunam teſtatur ipſo cum Sole coïtus die. Sic & a ſuis conſpećtam e montium jugo, ſcribit Joan. de Bartos, ibidem, p. 392.

2. *Lynceo.*] De quo multa fabulati poëtæ. Flaccus l. 1. Argon.

Cumque athera Iupiter umbra
Perdiderit, ſolus tranſibit nubila Lynceus.

De Lynceo Tzetzes Chiliad. 1. hiſt. 48. v. 711. aliique.

3. *Non comparere.*] Hunc Plinii locum refert ac defendit P Ricciolus, ſummus Aſtronomicæ diſciplinæ artifex, tomo 1. Almag. l. 7. p. 503. contra Milichium.

4. *In quarum aëra.*] Proximitate, inquit, aliarum ſtellarum ad quas accedunt, colorem trahunt: tingitque ſidera alieni orbis aërïſque in quo volvitur alius planeta, color: ſive ad eum aſcendendo vicinitas ea fiat, ſive deſcendendo.

5. *Sol atque.* [Sol, inquit, vicinitate ſua ceteras obſcurat ſtellas: Commiſſuræ etiam circulorum, quas Nodos vocant, dum Solis orbitam ſideris alterius meatus interſecat, ut cum Lunæ defećtiones fiunt, atram obſcuritatem ſideribus obducunt: uti & extremæ orbitæ, hoc eſt, abſis ſuprema, ſive apogeum planetarum: quia quo longius ab oculo corpora diſcedunt, hoc illa obſcuriora apparent. Fruſtra hic Longolii conjećtura, emendantis, *ſolaque commiſſura.*

6. *Suus quidem.*] P. Ricciolus tomo 1. Almag. l. 7. p. 496. exiſtimat planetas non eſſe opacos, ſicuti eſt tellus, quod Keplerus cenſuit: ſed eſſe opacitate metallis ſimili, aut potius gemmis colore aliquo imbutis, & valde denſis: Saturnum onychi, Jovem ſapphiro, Martem pyropo aut amethyſto, Venerem chryſopraſo, Mercurium beryllo ſive achatæ, Lunam margaritis & unionibus, mediamque ei naturam eſſe inter ſpecula, & mere opaca: omnes denique indolis ad combibendum lumen aptiſſimæ, & ad illud idem vividius huc vibrandum.

das, Soli, cum oritur, ardens: poſtea radians. [a] [1] His cauſis connexo viſu & earum quæ cælo continentur: Namque modo multitudo conferta ineſt circa dimidios orbes Lunæ placida nocte leniter illuſtrante eas: modo raritas, ut fugiſſe miremur, plenilunio abſcondente: aut cum Solis, ſupravе dictarum radii, viſus perſtrinxere noſtros. Et ipſa autem Luna ingruentium Solis radiorum haud dubie differentias ſentit, [b] hebetante cetero inflexos mundi convexitate eos, [2] præterquam ubi recti angulorum competunt ictus. Itaque in quadrato Solis dividua eſt, in triquetro [3] ſeminani ambitur orbe, impletur autem in adverſo: rurſuſque minuens eaſdem effigies, paribus edit intervallis, [4] ſimili ratione, qua ſupra Solem tria ſidera.

XVII. Sol autem ipſe quatuor differentias habet, bis æquata nocte diei, vere & autumno, & [5] in centrum incidens terræ, [6] octavis in partibus Arietis ac Libræ: bis permutatis ſpatiis, [c] in auctum diei, bruma octava in parte Capricorni: noctis vero, ſolſtitio totidem in partibus Cancri. Inæqualitatis cauſa obliquitas eſt ſigniferi, cum pars æqua mundi ſuper ſubterque terras omnibus fiat momentis. [7] Sed quæ CAP.XIX.

INTERPRETATIO.

[a] *His cauſis.*] Huic tractationi connexa contemplatio eſt etiam earum *ſtellarum* quæ cælo affixæ ſunt.

[b] *Hebetante.*] Infringit alioqui immiſſos in Lunam Solis radios cæli convexitas, præterquam ubi recto illi ingruunt angulo.

[c] *In auctum.*] Ad incrementa lucis, *cum dies creſcere incipiunt.*

NOTÆ.

1. *His cauſis.*] Admonent veſtigia veterum codd. legi poſſe, *His cauſis connexus viſus ceterarum, &c.* Hac forma loquendi uſus ipſe ſect. 13. *Huic connexa*, inquit, *latitudinum ſigniferi, obliquitatiſque cauſa eſt.* Multa hic de connexo diſperſoque viſu Milichius congerit, quem Plinii interpretes alii ſunt ſecuti: ſed prorſus ea ἄτοπα.

2. *Præterquam.*] Solis radii, inquit, qui in Lunam ſuperne incidunt, quod fit in primis novilunii diebus, hebetiores ſunt ac minus acres, neque conſpicuam nobis Lunam reddunt, propter convexitatem cæli: præterquam ubi anguli duci poſſunt a Solis radiis ad Lunam, triquetri, quadrati, aut aſpectus quem vocant oppoſitionis.

3. *Seminani.*] Orbe non perfecto & abſoluto. Græcis ἀμφίκυρτος dicitur, hoc eſt, ut ait Martianus l. 8. p. 292. *Major dimidia, minor plena.*

4. *Simili ratione.*] Id eſt, mox in triquetro, mox in quadrato, mox in adverſis a Sole partibus poſita, uti quæ ſupra Solem ſunt ſidera tria errantia.

5. *In centrum.*] Ad vulgi ſe ſe captum, judiciumque accommodat: dum Solem æquinoctii tempore, orbem luſtrando, in eam terræ partem ait incumbere, unde ad centrum recta proceditur, non ut aliunde, oblique, dum ab æquatore verſus polos deflectit.

6. *Octavis in partibus.*] Vide quæ dicenda ſunt de ſolſtitii, brumæ, æquinoctiorumque momentis, l. 18. ſect. 59.

7. *Sed quæ recta.*] In ſphæra obliqua ſeu inclinata, ſex ſigna recte aſcendunt, totidem oblique. Recte ſeu tarde aſcendunt apud boreales Cancer cum reliquis quinque ſequentibus: Sed eadem oblique deſcendunt. Reliqua vero ſex ſigna illis aſcendunt oblique; recte deſcendunt. Illa longiore mora tenent lucem, hæc breviore.

Digitized by Google

recta in exortu ſuo conſurgunt ſigna, longiore tractu tenent lucem: quæ vero obliqua, ocyore tranſeunt ſpatio.

CAP. XX. XVIII. Latet pleroſque, magna [a] cæli aſſectatione compertum a [1] principibus doctrinæ viris, ſuperiorum trium ſiderum ignes eſſe, qui decidui ad terras fulminum nomen habeant: ſed maxime ex iis [b] medio loco ſiti: Fortaſſis quoniam contagium nimii humoris ex [2] ſuperiori circulo, atque ardoris, ex ſubjecto, per hunc modum egerat. Ideoque dictum Jovem fulmina jaculari. Ergo ut e flagrante ligno carbo cum crepitu, ſic a ſidere cæleſtis ignis expuitur, præſcita ſecum afferens, [c] ne abdicata quidem ſui parte in divinis ceſſante operibus. Idque maxime turbato fit aëre: [d] quia collectus humor abundantiam ſtimulat, [e] aut quia turbatur quodam ceu gravidi ſideris partu.

CAP. XXI. XIX. Intervalla quoque ſiderum a terra multi indagare tentaverunt: & Solem abeſſe a Luna [3] undeviginti partes, quantum Lunam ipſam a terra, prodiderunt, Pythagoras vero vir ſagacis animi, a terra ad Lunam, [4] centum viginti ſex millia ſtadiorum eſſe collegit. Ab ea uſque [5] ad Solem, duplum: Inde ad duodecim ſigna, triplicatum: in qua ſententia & Gallus Sulpicius noſter fuit.

CAP. XXII. XX. [6] Sed Pythagoras interdum [f] ex muſica ratione appellat to-

INTERPRETATIO.

[a] *Cæli aſſectatione.*] Cæli obſervatione.

[b] *Medio loco ſiti.*] Medium obtinentis e tribus locum, *nempe Iovis.*

[c] *Ne abdicata.*] Etiam illa ſui parte, quam cæleſtis hic Jovis ignis veluti a ſe abdicat *& expuit*, in rebus divinis non ceſſante, *ſed occupata*, in præſignificandis *videlicet* futuris eventibus.

[d] *Quia collectus.*] Quia collectæ circum nubes humidæ ignem abundantiorem provocant, ut emicet & exiliat.

[e] *Aut quia.*] Aut quia turbatur aër quaſi ex gravidi Jovis partu.

[f] *Ex Muſica.*] *Quæſitis* ab arte Muſica *nominibus.*

NOTÆ.

1. *Principibus doctrinæ.*] Etruſcæ diſciplinæ, de qua ſect. 53.

2. *Superiore circulo.*] Humorem nimium eſſe in ſuperiore circulo Saturni dicit, ardorem nimium in ſubjecto, hoc eſt, in inferiore Martis: has contrarias qualitates coïre in Jove qui medius eſt: atque ut e flagrante ligno, &c.

3. *Undeviginti partes.*] Decies illi & novies aiebant majus eſſe illud ſpatium, quod eſt a Luna ad Solem, quam illud quod eſt a terra ad Lunam. Veteres Mathematici apud Plut. l. 2. de placitis Philoſ. c. 31. p. 892. Lunæ a Sole diſtantiam eſſe aïunt octodecuplam ejus quæ Lunæ a terra eſt. Unde ſuſpicor legi hic oportere, *duodeviginti.*

4. *Centum viginti ſex.*] Hoc ipſum de Pythagora refert Cenſorinus, cap. 13. pag. 82. Hæc millia paſſuum efficiebant 18000.

5. *Ad Solem, duplum.*] A Luna ſcilicet. Hæc fuit Empedoclis ſententia teſte Plutarcho loc. cit. & Platonicorum, apud Macrob. lib. 2. in Somn. Scip. c. 2. p. 129.

6. *Sed Pythagoras.*] Hæc Cenſorinus totidem fere verbis, c. 13. p. 82.

num, [a] [1] quantum abſit a terra Luna. [2] Ab ea ad Mercurium, ſpatii ejus dimidium: & ab eo ad Venerem fere tantumdem. A qua ad Solem ſeſquiplum: a Sole ad Martem, tonum, id eſt, quantum ad Lunam a terra. Ab eo uſque Jovem, dimidium: & ab eo ad Saturnum dimidium, & inde ſeſquiplum ad Signiferum. [3] Ita ſeptem tonos effici, quam [b] diapasôn harmoniam vocant, hoc eſt, univerſitatem concentus. In ea Saturnum [4] Dorio moveri phthongo, Jovem Phrygio, & in reliquis ſimilia, jucunda magis, quam neceſſaria ſubtilitate.

XXI. [5] Stadium centum viginti quinque noſtros efficit paſſus, C. XXIII. [6] hoc eſt, pedes ſexcentos viginti quinque. Poſidonius non minus [7] quadraginta ſtadiorum a terra altitudinem eſſe, in qua nubila, ac venti, nubeſque proveniant. Inde purum liquidumque, & impertur-

INTERPRETATIO.

a *Quantum abſit.*] Totum illud ſpatium quod Lunam inter & terram interjacet.

b *Diapasôn.*] Διὰ πασῶν, omnibus tonis contextam harmoniam.

NOTÆ.

1. *Quantum abſit.*] Hoc eſt, intervallum, ut diximus 126000. millium ſtad. ſive milliarium 18000. id appellabat Tonum.

2. *Ab ea ad.*] Cenſorinus loc. cit. *A Luna*, inquit, *uſque ad Mercurii ſtellam, dimidium ejus ſpatii, velut ἡμιτόνιον. Hinc ad Φωσφόρον, quæ eſt Veneris ſtella, fere tantumdem, hoc eſt aliud ἡμιτόνιον. Inde porro ad Solem ter tantum, quaſi tonum & dimidium. Itaque Solis aſtrum abeſſe a terra tonos tres, & dimidium, quod vocant.* διὰ πέντε. *A Luna autem duos & dimidium, quod eſt* διὰ τεσσάρων. *A Sole vero ad ſtellam Martis, tantumdem intervalli eſſe, quantum a terra ad Lunam, idque facere τόνον. Hinc ad Iovis ſtellam, dimidium ejus, quod faciat ἡμιτόνιον. Tantumdem a Iove ad Saturni ſtellam, id eſt aliud ἡμιτόνιον. Inde ad ſummum cælum, ubi ſigna ſunt, perinde ἡμιτόνιον. Itaque a cælo ſummo . . . ad terræ ſummitatem tonos eſſe ſex, in quibus ſit* διὰ πασῶν *ſymphonia.*

3. *Ita ſeptem.*] Cenſorinus loco allato, ſex tantum tonos a terra ad ſummum cælum eſſe ait: D. Anſelmus l. 1. de imag. mundi, c. 23. ut Plinius, ſeptem.

4. *Dorio moveri.*] Veteres tria in primis vocum diſcrimina tenuerunt: de quibus rurſum dicemus l. 7. ſect. 57. Gravem vocaverunt Dorium, quia Dorienſes hoc genere ſoni delectabantur. Medium appellavere Lydium: acutum vero Phrygium. Quia vero Saturni motus eſt tardiſſimus, graviſſimo quoque ſono in hoc concentu aſtrorum moveri dixerunt, &c. Vide Notas & Emend. num. XXI. Habet his nugis ſimilia Achilles Tatius, in Phænom. p. 136.

5. *Stadium.*] Ita etiam Martianus Capella l. 6. cap. de circuitu terræ, p. 198. Uberius Cenſorinus, c. 13. p. 82. *Stadium*, inquit, *in hac mundi menſura id potiſſimum intelligendum eſt, quod Italicum, vocant: pedum DCXXV. Nam ſunt præterea & alia longitudine diſcrepantia, ut Olympicum quod eſt pedum DC. item Pythicum, pedum* CIↃ. Tamen inter Italicum, Olympicumque ſtadium nihil intereſſe acute vidit Lucas Pætus l. 1. de menſur. & pond. p. 3.

6. *Hoc eſt, pedes.*] Paſſus igitur quilibet Italicus pedibus quinis æquatur: ſtadiis octo, milliare unum: uti ex Strabone conſtat, l. 7. p. 322.

7. *Quadraginta ſtadiorum.*] Vide Notas & Emend. num. XXII.

batæ lucis aërem. [a] Sed a turbido ad Lunam [1] vicies centum millia ſtadiorum. Inde ad Solem [2] quinquies millies. Eo ſpatio fieri ut tam immenſa ejus magnitudo non exurat terras. Plures autem nubes [3] nongentis ſtadiis in altitudinem ſubire prodiderunt. Incomperta hæc & inextricabilia: ſed tam prodenda, quam ſunt prodita: in queis tamen una ratio Geometricæ collectionis nunquam fallacis poſſit non repudiari, ſi cui libeat altius iſta perſequi. Nec ut menſura, (id enim velle pæne dementis otii eſt,) ſed ut tantum æſtimatio conjectanti conſtet animo. Nam cum trecentis ſexaginta & fere ſex partibus orbis Solis, ex circuitu ejus, patere appareat circulum, per quem meat: [b] ſemperque dimetiens tertiam partem ambitus, & tertiæ paulo minus ſeptimam colligat, apparet, [4] dempta ejus dimidia (quoniam terra centralis interveniat) ſextam fere partem hujus immenſi ſpatii, quod circa terram circuli ſolaris animo comprehenditur, ineſſe altitudinis ſpatio: Lunæ vero duodecimam: quoniam tanto breviore, quam Sol, ambitu currit: [5] ita ferri eam in medio Solis ac terræ. Mirum quo procedat improbitas cordis humani, parvulo aliquo invitata ſucceſſu, ſicut in ſupradictis occaſionem impudentiæ ratio largitur: auſique divinare Solis ad terram ſpatia, [6] eadem ad cælum agunt, quoniam ſit medius Sol: ut protinus mundi quoque ipſius menſura veniat ad digitos. [c] [7] Quantas enim dimetiens habet ſeptimas, tantas habere cir-

INTERPRETATIO.

a *Sed a turbido.*] A turbinum ventorumque regione.

b *Semperque dimetiens.*] Semperque diameter tertiam partem circuli obtinet, & paulo minus quam ſeptimam tertiæ partis portionem.

c *Quotas.*] Quales diameter circuli habet partes ſeptem: tales circulus habet partes duas & viginti.

NOTÆ.

1. *Vicies centum.*] Quæ millia paſſuum efficiunt ducenta & quinquagenta. Itaque a terra ad Lunam colligit Poſidonius intervallum CCLV. mill. paſſ.

2. *Quinquies millies.*] Hoc eſt, quinquies & millies centena millia ſtadiorum: ſive, quod eodem recidit, centies & vicies centena millia paſſuum: præterque, DL. millia paſſ.

3. *Nongentis ſtadiis.*] Centum ac duodecim millibus paſſuum, & quingentis.

4. *Dempta ejus.*] Ejus diametri partem dimidiam demi præcipit, ob terræ interpoſitæ craſſitiem, quæ videtur tantumdem ſpatii obtinere: ſequitur ergo dimidiam diametri parte, ſive quod idem eſt, ſexta totius circuli parte, hoc eſt, 60. gradibus a terra Solem abeſſe: Lunam vero, quæ media interjacet, duodecima utrinque, a Sole videlicet, terraque, parte diſtare, hoc eſt 30. gradibus.

5. *Ita ferri eam.*] MSS. Reg. 1. 2. Chiffl. *ita fieri eam*, multo elegantius.

6. *Eadem ad cælum.*] Si enim Sol fertur in medio mundi, tanto a cælo intervallo, quanto a terra diſtat, hoc eſt, 60. gradibus.

7. *Quantas enim.*] Habet ſe circumferentia, inquit, ad diametrum, ſicut 22. ad 7. Craſſe & παχυλῶς loquitur, fractione omiſſa quæ addenda fuit. Ita Macrob. l. 1. in Somn. Scip. l. 1.

culum

culum duo & viceſimas, tanquam plane a perpendiculo menſura cæli conſtet.

Ægyptia ratio, quam Petoſiris & Necepſos oſtendere, [a] ſingulas partes in lunari circulo ([1] ut dictum eſt) minimo, [2] triginta tribus ſtadiis paulo amplius patere colligit: in Saturni ampliſſimo [3] duplum: in Solis, quem medium eſſe diximus, utriuſque [4] menſuræ dimidium. [b] Quæ computatio plurimum habet pudoris: quoniam ad Saturni circulum addito ſigniferi ipſius intervallo, innumerabilis multiplicatio efficitur.

XXII. Reſtant pauca de mundo: namque & [5] in ipſo cælo ſtellæ repente naſcuntur. Plura earum genera. * [6] Cometas Græci vocant, noſtri crinitas, horrentes crine ſanguineo, & comarum modo in ver- CAP. XXIV. * CAP. XXV.

INTERPRETATIO.

[a] *Singulas.*] Singulos gradus lunaris circuli.

[b] *Quæ.*] Qui computandi modus plurimum habet verecundiæ ac modeſtiæ, *cum ibi ſiſtit, nec ulteriùs progreditur:* quoniam ſi ad diſtantiam circuli quem Saturnus meat, addas intervallum quo diſtat Saturnus a ſignifero, innumerabilis exiſtet ſtadiorum numerus.

NOTÆ.

c. 20. p. 101. Sed multo ſubtilius ac plane veriſſime Griembergerus apud Ricciolum, tom. 1. Almag. l. 1. c. 3. p. 5. diametri circulum invenit ad circum ferentiam ita ſe habere, ut 100000000 00000000000 ad 314159265358 979323846. $\frac{1}{2}$.

1. *Ut dictum eſt, minimo.*] Dictum eſt ſect. 6. Lunam eſſe noviſſimum ſidus, terriſque proximum: ſect. vero 12 extrema, interiores circulos eſſe oportere breviores, ut vel ipſo ſenſu apparet.

2. *Triginta tribus*] Igitur 360. partes colligunt ambitu ſuo ſtadiorum undecim millia, cum octingentis & LXXX.

3. *Duplum.*] Stadiorum videlicet viginti tria millia, cum ſeptingentis & LX.

4. *Menſuræ dimidium.*] Hoc eſt, ſtadia 17820. Sed pueriliter nimis arctant orbium cæleſtium menſuram Petoſiris & Necepſos, ut probe Ricciolus intellexit, tomo 1. Almag. l. 4. p. 226. cum diſtantiam Lunæ a terra revocant ad 1780. circiter ſtadia, hoc eſt, ad ducenta fere XLVIII. millia paſſuum. Quantum revera ad Lunam intervallum eſſe exiſtimandum ſit, difficile eſt admodum in infinita propemodum ſyſtematum opinionumque varietate ſtatuere. Ricciolus loco cit. diſtantiam Lunæ mediam a centro terræ cenſet eſſe ſemidiametrorum terræ novem & quinquaginta. Quantus vero ſit terræ diameter, quantus ejus ambitus, dicturi ſumus, ſect. 112. A Ricciolo haud multum abludit Tycho.

5. *In ipſo cælo.*] En ſitum cometis adjudicat ſedemque communem cum errantibus ſtellis: id quod ultro Aſtronomia recens amplectitur.

6. *Cometas Græci.*] Hæc ſunt ex Ariſtotele ferme ad verbum expreſſa, e l. 1. Meteorol. c. 7. p. 536. Crinitum cometam vocant, qui circumquaque crines emittit, roſæ inſtar, unde illi & Roſæ nomen. Diverſi generis cometarum icones exhibet accurate Corn. Gemma, l. 1. Coſmocrit. c. 8. p. 196.

tice hiſpidas. Iidem [1] Pogonias, quibus, inferiore ex parte, in ſpeciem barbæ longæ, promittitur juba. [2] Acontiæ jaculi modo vibrantur, [3] ocyſſimo ſignificatu. Hæc fuit de qua quinto conſulatu ſuo [4] Titus Imperator Cæſar præclaro carmine perſcripſit, ad hunc diem noviſſime viſa. Eaſdem breviores & in mucronem faſtigatas, [5] Xiphias vocavere, quæ ſunt omnium pallidiſſimæ, & quodam gladii nitore, ac [6] ſine ullis radiis: quos [7] Diſceus, ſuo nomini ſimilis, colore autem electro, raros e margine emittit. [8] Pitheus doliorum cernitur figura, in concavo fumidæ lucis. [9] Ceratias cornus ſpeciem habet, qualis fuit [10] cum Græcia apud Salamina depugnavit. [11] Lampadias ardentes

NOTÆ.

1. *Pogonias.*] Πωγωνίας, barbatus cometes idem, & caudatus appellatus. Diſcrimen enim reſpectus ad Solem facit: propterea quod barba, ſeu cauda, projicitur ſemper in partem contrariam & adverſam Soli: quem ſi mane præveniat, cometa barbatus apparet, villis in anteriora verſus occidentem procurrentibus, cujuſmodi fuit cometa anni 1618. Si veſperi ſuperſtes erit, Sole jam occaſo, caudatus videtur, & prælongo ſyrmate verſus ortum inſignis: qualis cometa is extitit, qui noviſſime omnibus terris viſus anno 1681. Crinitum, & pogoniam gemino verſu Manilius comprehendit l. 1. p. 26.

Nunc prior hac ſpecies diſperſis crinibus exit:
Et globus ardentis ſequitur ſub imagine barbæ.

2. *Acontiæ*] Ἀκοντίας Græca voce jaculum ſignificante, ab appendice radiorum longa in modum jaculi, nomen habet. Hujuſmodi fuit is qui anno 1533. Julio menſe viſus eſt, teſte Milichio, in lib. 2. Plinii, fol. 65. Manilius loc. cit.

Et tenues longis jaculantur crinibus ignes.

3. *Ocyſſimo.*] In cod. R. 2. *Ocyſſime ſignificantes:* hoc eſt, celeritatem futuri eventus monſtrantes.

4. *Titus Imperator.*] Vide Notas & Emend. num. XXIII. Titi Conſulatus quintus cum Veſpaſiani patris ſeptimo Conſulatu jungitur in Faſtis, anno Chriſti ſeu æræ vulgaris, 76.

5. *Xiphias.*] Ξιφίας, Enſis eſt, vel enſiformis: cujuſmodi viſus eſt imminere urbi Hieroſolymitanæ paulo ante ejus excidium, ac toto fere anno fulgere, ut refert Joſephus l. 7. belli Jud. p. 960.

6. *Sine ullis radiis.*] Videlicet diſcriminatis. Fuiſſe ejuſmodi dicitur is, qui viſus eſt anno 1532. menſe Septembri, ut refert Milichius loc. cit.

7. *Diſceus.*] Δισκεύς, a lata diſci rotunditate nomen accepit.

8. *Pitheus.*] Ita Reg. 1. & 2. qua forma Diſceus, & Hippeus efferuntur. Græcis Πιθεύς, Πιθίτης, & Πιθίας, quæ vox dolium ſonat. Deſcribitur a Manilio l. 1. p. 26. inter cometarum genera:

Quin etiam tumidis exæquat dolia flammis
Procero diſtenta utero.

Et Seneca lib. 1. Natur. quæſt. c. 14. p. 838. *Sunt pithiæ*, inquit, *cum magnitudo vaſti rotundique ignis dolio ſimilis, vel fertur, vel in uno loco flagrat.*

9. *Ceratias.*] Κερατίας ſive κερατοειδής, id eſt, Cornutus, cujus flamma in modum cornu, ſive litui; vel acinacis Perſici, curvata torquetur. Forma hæc poſtremi cometæ fuit ex iis, qui fulſere anno 1618.

10. *Cum Græcia.*] Xerxe navali pugna devicto a Græcis, duce Themiſtocle, anno primo Olympiadis LXXV. ante Chriſtum 480.

11. *Lampadias.*] Manilio pariter ſic appellatus, loco cit.

Lampadias fiſſus ramoſos fundit in ignes.

Lampas Senecæ, & Lucano, l. 1. v. 532.

Nunc jaculum longo, nunc ſparſo lumine lampas Emicuit cælo.

imitatur faces: [1] Hippeus equinas jubas, celerrimi motus, atque in orbem circa ſe euntes. Fit & candidus cometes, [2] argenteo crine, ita refulgens, ut vix contueri liceat, [3] ſpecieque humana Dei effigiem in ſe oſtendens. [4] Fiunt & hirti villorum ſpecie, & nube aliqua circumdati. Semel adhuc jubæ effigies [5] mutata in haſtam eſt, Olympiade centeſima octava, Urbis anno [6] quadringenteſimo octavo. Breviſſimum, quo cernerentur, ſpatium [7] ſeptem dierum annotatum eſt: longiſſimum, [8] centum octoginta.

XXIII. Moventur autem alii errantium modo, alii [9] immobiles hærent. [10] Omnes ferme ſub ipſo ſeptentrione, aliqua ejus parte non

NOTÆ.

1. *Hippeus.*] Ἱππεὺς, quaſi ſtella equina, ob celeritatem motus. Hanc quidam volunt a recentioribus Roſam vocari.

2. *Argenteo crine.*] Unde ei nomen, ἀργυροκόμης.

3. *Specieque humana.*] Totam hanc clauſulam ſuppoſititiam eſſe Pintianus exiſtimat. Reclamant omnia exemplaria. Fromondus l. 3. Meteorol. c. 4. p. 129. ſpectare hæc verba putat ad ſtellam Magorum, fortaſſis ob famam quæ ferebatur Auguſti principatu, cometam in oriente & Judæa viſum, in quo pueruli imago expreſſa Deum hominem factum indicaret. Pie magis, quam vere.

4. *Fiunt & hirti.*] E duodecim cometarum generibus, hæc duo ſunt poſtrema. Cave *hirci* legas, cum Milichio, cæteriſque.

5. *Mutata in haſtam.*] Λογχίτην hunc cometam Græci appellarunt ab haſtæ forma. Porro cum haſtæ, jubæ, barbæque, ſive quo alio nomine lubet appellare, radii ſolares ſint per cometæ caput tranſmeantes: fit aliquando ut ii radii pertundere caput non poſſint, ſed circumquaque diſpergantur, & caput coronent: nec raro accidit, ut qui initio denſiorem capitis materiam perrumpere non valerent, eadem ſe poſtea ſponte laxante, viam exitumque reperiant. Inde jubæ in haſtam mutatio. Vide Fromondum loc. cit. p. 130.

6. *Quadringenteſimo.*] Vide Notas & Emend. num. XXIV.

7. *Septem dierum.*] Narrant Conimbricenſes, tract. 3. Meteor. c. 3. viſum a ſe cometam, qui cum ſe ſe paulum ſupra horizontem extuliſſet, ſubito diſſipatus ex oculis evanuerit: alterum item Keckermannus l. 6. ſyſtem. Phyſici, p. 680. qui poſt quinque horæ quadrantes videri deſierit.

8. *Centum octoginta.*] Ita reſtituimus, refragantibus licet MSS. ſed adſtipulante poſt Pintianum Mureto in notis ad Senecam, ubi librariorum vitio excidiſſe in libris centenarii notam admonet: nam LXXX. tantum illi exhibent pro CLXXX. qui dierum numerus ſex menſes efficit: quo temporis intervallo Neronianum cometen, a Plinio ſane viſum & obſervatum, uti mox patebit, duraſſe auctor eſt Seneca l. 7. Natur. quæſt. c. 21. p. 924. Alios præter iſtum ſenis menſibus fulſiſſe referunt hiſtorici: alterum anno Chriſti 603. ſub Mahometis ortum: alterum anno 1240. irrumpente tum fere in Aſiam Tamberlane. Vide Riccciolum tomo 2. Almag. l. 8. p. 24. Qui deinde trimeſtri ſpatio viſi ſint, plures ibidem recenſentur.

9. *Immobiles hærent.*] Narrat Dio l. 54. p. 542. anno qui Agrippæ mortem anteceſſit, viſum cometam qui per dies multos Urbi immineret. Anno ipſo integro uti paulo ante diximus ex Joſepho, Hieroſolymis Xiphias incubuit. Motune omni prorſus illi carerent, haud eſt ſane ſatis exploratum. Accepit hoc porro Plinius ab Epigene, ut ex Seneca diſcimus, l. 7. Natur. quæſt. c. 6.

10. *Omnes ferme.*] Cauſam hujuſce rei affert Seneca l. 7. Natur. quæſt. c. 21. p. 924. Hac cautione adhibita *ferme*, non plane diſcedit Plinius ab Ariſtotele,

certa, ſed maxime [1] in candida, quæ lactei circuli nomen accepit. Ariſtoteles tradit [2] & ſimul plures cerni: nemini compertum alteri, quod equidem ſciam. [3] Ventos autem ab iis graves æſtuſque ſignificari. [4] Fiunt & hibernis menſibus, & [5] in auſtrino polo, ſed ibi citra ullum jubar. Diraque comperta Æthiopum & Ægypti populis, cui nomen ævi ejus rex dedit [6] Typhon, ignea ſpecie, ac ſpiræ modo intorta, viſu quoque torvo, nec ſtella verius, quam quidam igneus nodus. [7] Sparguntur aliquando & errantibus ſtellis, ceteriſque crines. Sed cometes nunquam [8] in occaſura parte cæli eſt: terrificum magna ex parte ſidus, ac non leviter piatum, ut civili motu [9] Octavio Conſule,

Notæ.

qui l. 1. Meteorol. c. 6. p. 535. negat ſub ſeptentrione ſolum gigni cometas, *ἀλλὰ μὴ νοὶ τῦν ἀληθές, ὅτι ἐν τῷ περὶ ἄρκτον τόπῳ γίνεται ὁ κομήτης μόνον.* Septentrionem appellat hoc loco quidquid ſpatii ab æſtivo Tropico ad polum uſque protenditur: opponiturque auſtrino polo, de quo poſtea.

1. *In candida.*] Ariſtotelis iſtud placitum eſt, qui libri ante laudati cap. ſeptimo extremo, p. 537. vix generari cometas pro confeſſo ponit, niſi extra Tropicum circulum: frequenter ſub ea, quam Lacteam viam appellant: ſub qua magnam effevim exhalationum credidit, ex qua cometæ gignerentur.

2. *Et ſimul plures.*] Ariſt. c. 6 p. 535. *καὶ πλείους ἅμα γεγένηνται πολλάκις.* Beda refert in Chronico, an 729. binos cometas per dies quindecim menſe Januario conſpectos eſſe, alterum mane, veſpere alterum. Alios prætermitto, quos refert Ricciolus, tomo 2. Almag. p. 23.

3. *Ventos autem.*] Nempe, ſi plures ſint cometæ. At Seneca l. 7. Natur. quæſt. c. 28. p. 926. *Ariſtoteles ait cometas ſignificare tempeſtatem, & ventorum intemperantiam, atque imbrium .... Non ſtatim cometes ortus ventos & pluvias minatur, ut Ariſtoteles ait: ſed annum totum ſuſpectum facit.* Locus Ariſtotelis hic eſt, l. 1. Meteorol. c. 7. pag. 537. *Σημαίνουσι γινόμενοι οἱ πλείους πνεύματα καὶ αὐχμούς.* Ac paulo poſt: *ὅταν μὲν οὖν πυκνοὶ καὶ πλείους φαίνωνται, καθάπερ λέγομεν, ξηροὶ καὶ πνευματώδεις γίγνονται οἱ ἐνιαυτοὶ ἐπιδήλως.* Concinit Aratus, Latine redditus ab Avieno Feſto, p. 73.

At ſi contingerit plures ardere cometas,
Invalidas ſegetes torrebit ſiccior aër.

4. *Fiunt & hibernis.*] Ex cometarum ſynopſi, quam Ricciolus collegit, apparet æſtate plures, quam hieme, cometas oriri: atque inter æſtivos menſes Auguſtum vincere: Januarium, inter hibernos. Ariſt. loc. cit. *ἐφάνη μὲν χειμῶνος ἐν πάγοις, rigente gelu.*

5. *In auſtrino.*] Ariſt. loc. cit. *Καὶ πρὸς νότον ἤδη πολλοὶ γεγόνασιν.*

6. *Typhon.*] Cometæ genus, ſolis Ægypti atque Æthiopum populis cognitum, & quidem ſemel, Typhone rege, a quo ei nomen. De Typhone Diodorus Siculus l. 1. Bibl. p. 79.

7. *Sparguntur.*] Id Ægyptios ſcriptis prodidiſſe, id ſe vidiſſe oculis teſtatur Ariſt. l. 1. Meteorol. c. 6. p. 535. in femore Canis ſtellam quæ comam haberet, ſed obſcuram.

8. *In occaſura.*] Nunquam cometes, inquit, occaſum habet qualem planetæ, legitimum, ratum, ac diuturnum: nam ſupra horizontem apparere deſinit, & evaneſcit. Hanc eſſe Plinianæ orationis ſententiam declarat Ariſtotelis oratio paulo dilucidior, quam Plinius eſt ſecutus: *Ἅπαντες οἱ καθ' ἡμᾶς*, inquit ille loc. cit. *ὤφθησαν, ἄνευ δύσεως ἠφανίσθησαν ἐν τῷ ὑπὲρ τοῦ ὁρίζοντος τόπῳ.*

9. *Octavio Conſule.*] Anno poſt Julii Cæſaris necem, urbis conditæ DCCXI. quo Hirtio ac Panſæ Conſulibus Octavius adjunctus eſt, cum proconſulari poteſtate. Sequenti anno decertavit acie cum Bruto in Theſſalia prope Philippos.

iterumque [1] Pompeii & Cæſaris bello. In noſtro vero ævo circa veneficium, [2] quo Claudius Cæſar imperium reliquit Domitio Neroni: [3] ac deinde principatu ejus, aſſiduum prope ac ſævum. [4] Referre arbitrantur, in quas partes ſeſe jaculetur, aut cujus [5] ſtellæ vires accipiat, quaſque ſimilitudines reddat, & quibus in locis emicet. [6] Tibiarum ſpecie, muſicæ arti portendere: obſcenis autem moribus, in verendis partibus ſignorum: ingeniis & eruditioni, ſi triquetram figuram quadratamve paribus angulis ad aliquos perennium ſtellarum ſitus edant: venena fundere, in capite ſeptentrionalis, auſtrinæve Serpentis. [7] Cometes in uno totius orbis loco colitur in templo Romæ,

Notæ.

1. *Pompeii.*] De iis cometis qui Cæſare Rubiconem transgreſſo, bello civili præfulſerunt, Lucanus l. 1. v. 526.

Ignota obſcura viderunt ſidera noctes,
Ardentemque polum flammis, cæloque volantes
Obliquas per inane faces, crinemque timendi
Sideris, & terris mutantem regna cometem.

De his pariter, & de eo qui Philippenſe prælium anteceſſit, Virgilius l. 1. Georgic. v. 487.

Non aliàs cælo ceciderunt plura ſereno
Fulgura, nec diri toties arſere cometæ.
Ergo inter ſe ſe paribus concurrere telis
Romanas acies iterum videre Philippi.

Quod plane ad verbum imitatus Manilius videtur, l. 1. p. 28.

2. *Quo Claudius.*] Meminit Suetonius in Claudio, c. 46. p. 77. Seneca vero l. 7. Natur. quæſt. c. 17. p. 923. *Nec eſt quod putemus*, inquit, *eundem cometem viſum eſſe ſub Claudio, quem ſub Auguſto vidimus: nec hunc qui ſub Nerone Cæſare apparuit.... illi ſimilem fuiſſe, qui poſt necem Divi Iulii ludis Veneris Genitricis, circa undecimam horam diei emerſit.* Veneno ſublatum Agrippinæ dolo Claudium, vel pueri ſciunt. Vide Dionem l. 60. p. 688.

3. *Ac deinde.*] Deinde, inquit, alterum ſidus principatu Neronis: aſſiduum illud quidem, quia ſex ipſis menſibus ſpectandum ſe præbuit, uti ex Seneca diximus paulo ante. Contigit id anno Neronis imperii undecimo, Chriſti ex æra vulgari, LXIV. Meminit præterea Tacitus l. 14. Annal. p. 227. *Et ſidus cometes effulſit*, inquit, *de quo vulgi opinio eſt, tanquam mutationem regis portendat. Igitur quaſi jam depulſo Nerone*, &c.

4. *Referre.*] Aſtrologorum placita de cometarum præſagiis hoc loco perſequi, nec decet, nec vacat. Quæ Ptolemæus aliique ſuper ea re prodiderunt, collegit Ricciolus, tom. 2. Almag. p. 31.

5. *Stellæ vires.*] *Virus* mavult Pintianus. Ego nihil moveo, gnarus Epigenem dixiſſe, ut auctor eſt Seneca l. 7. Natur. quæſt. cap. 4. pag. 920. ſtellam Saturni plurimum habere vitium ad omnes ejuſmodi ſublimium motus, &c.

6. *Tibiarum*] Non ſunt hæ cometarum aliæ ſpecies, ut vir doctus exiſtimat Hermolaus, aliique eum ſecuti; ſed diverſæ tantum ſimilitudines, ſeu figuræ, quæ ex plurium ſiderum vicinitate finguntur, diverſique ſitus ac loci, in quibus, ut Plinius ait, cometæ emicant. Si tibiarum ſpeciem ſic poſiti referrent, credebantur muſicis aliquid ſignificare: ſi partes ſignorum imaginumque cæleſtium verendas occuparent, fore ut libidinis exempla ederentur obſcena: ingeniis & eruditioni detrimentum portendi, ſi triquetram, quadratamve formam ad aliquam hærentium cælo ſtellarum redderent, &c.

7. *Cometes.*] Sueton. in Julio, c. 88. *Ludis quos primo conſecratos ei heres Auguſtus edebat, ſtella crinita per ſeptem dies continuos fulſit, exoriens circa undecimam horam: creditumque eſt animam eſſe Cæſaris in cælum recepti: & hac de cauſa ſimulacro ejus in vertice additur ſtella.*

admodum fauſtus Divo Auguſto judicatus ab ipſo: qui incipiente eo, apparuit ludis quos faciebat Veneri Genitrici, non multo poſt obitum patris Cæſaris, in collegio [1] ab eo inſtituto. Namque his verbis id gaudium prodidit: (Iis ipſis ludorum meorum diebus, ſidus crinitum per ſeptem dies in regione cæli, quæ ſub ſeptentrionibus eſt, conſpectum. Id oriebatur circa [2] undecimam horam diei, clarumque & omnibus e terris conſpicuum fuit. Eo ſidere ſignificari vulgus credidit, Cæſaris animam inter Deorum immortalium numina receptam: quo nomine id inſigne ſimulacro capitis ejus, quod mox in foro conſecravimus, adjectum eſt. (Hæc ille in publicum, interiore gaudio ſibi illum natum, ſeque [3] in eo naſci interpretatus eſt: &, ſi verum fatemur, ſalutare id terris fuit. [4] Sunt qui & hæc ſidera perpetua eſſe credant, ſuoque ambitu ire, ſed non niſi relicta ab Sole cerni. [5] Alii vero, qui naſci humore fortuito, & ignea vi, ideoque ſolvi.

CAPUT. XXVI. XXIV. Idem Hipparchus nunquam ſatis laudatus, ut quo nemo magis approbaverit cognationem cum homine ſiderum, animaſque noſtras partem eſſe cæli, [6] novam ſtellam & aliam in ævo ſuo genitam deprehendit: ejuſque motu, qua die fulſit, ad dubitationem eſt adductus, anne hoc ſæpius fieret, moverenturque & eæ, quas putamus affixas: Idemque auſus, rem etiam Deo improbam, annumerare

NOTÆ.

1. *Ab eo inſtituto.*] A Julio Cæſare. Is enim paulo ante obitum collegium his ludis faciendis inſtituerat, confecto Veneris templo. Hos deinde ludos ſuis ſumptibus Auguſtus ipſe edidit, non tam in collegio, ut Plinius ait, quam pro collegio, ut refert Julins Obſequens, c. 128. pag. 70. M. Antonio, P. Dolabella Coſſ. Vide etiam Dionem lib. 45. pag. 272.

2. *Vndecimam.*] Hoc eſt, hora fere integra ante Solis occaſum.

3. *In eo naſci.*] Felicitatem ſuam in eo, imperiumque portendi.

4. *Sunt qui & hæc.*] Pythagoreorum hæc opinio fuit, teſte Galeno, vel quiſquis auctor eſt libri de hiſt. Philoſ. c. 18. p. 40. tom. 2. aliorumque, quorum Seneca meminit l. 7. Natur. quæſt. c. 19. p. 924. Quam in ſententiam plane concedit ipſe c. 22. & 23. p. 925. Fieri ſane poteſt ut idem cometa recurrat identidem, tametſi nemo id animadvertat: vel quia ſub crepuſcula revertitur: vel quia nitente cauda, quæ eum ſæpius prodit, & nebuloſis radiis deſtituitur. Sic cometa a P. Fontaney in Collegio noſtro Pariſienſi deprehenſus eſt in Eridano cauda deſtitutus, qui aliorum diligentiam eluſit. Caudatus etjam viſus a nobis tota fere nocte, quæ 26. Auguſti diem anteceſſit, anno 1682. Et Seneca loc. cit. c 20. multos cometas non videri ait, quod obſcurantur radiis Solis: *quo deficiente*, inquit, *quendam cometem appar uiſſe, quem Sol vicinus obtexerat, Poſidonius tradit.* Anno 1477. viſum cometem Bzovius refert in Annalibus: anno 1577. obſervavere Tycho, & alii: anno 1677. P. Fontaney, aliique.

5. *Alii vero.*] Ut Epigenes, Peripatetici. Vide Senecam, & Galenum locis citatis.

6. *Novam ſtellam & aliam.*] Hoc eſt, non cometici, ſed diverſi generis, cujuſmodi ſunt cælo affixa ſidera, ut Tycho recte vidit, tomo 1. Progymn. pag. 522.

poſteris ſtellas, ac ſidera [a] [1] ad nomen expungere, organis excogitatis, per quæ ſingularum loca, atque magnitudines ſignaret: ut facile diſcerni poſſet ex eo, non modo, an obirent, naſcerenturve, ſed an omnino aliqua tranſirent, moverenturve: item an creſcerent, minuerenturque: cælo in hereditate cunctis relicto, ſi quiſquam, [2] qui cretionem eam caperet, inventus eſſet.

XXV. [3] Emicant & faces, non niſi cum decidunt viſæ: qualis [4] Germanico Cæſare gladiatorum ſpectaculum edente, præter ora populi meridiano tranſcucurrit. Duo genera earum: Lampades vocant plane faces, alterum [5] Bolidas, quale [6] Mutinenſibus malis viſum eſt. Diſtant quod faces veſtigia longa faciunt, priore ardente parte: Bolis vero perpetua ardens, longiorem trahit limitem.

XXVI. [7] Emicant & trabes ſimili modo, quas δόκυς vocant: qualis

INTERPRETATIO.

[a] *Ad nomen.*] Appellato nomine expungere, inſtrumentis excogitatis, &c.

NOTÆ.

1. *Ad nomen expungere.*] Appellare ſuo quæque nomine, deſignare, diſtinguere, ſeparare. Vide Notas & Emend. num. XXV.

2. *Qui cretionem.*] Ita recte Pintianus ex ſuo codice, noſque ex noſtris omnibus, cum libri editi perperam *rationem* præferant. Eſt autem cretio, vox Ciceroni familiaris, l. 13. ep. 45. ad Attic. p. 427. atque alias ſæpe, quæ hereditatis aditionem ſignificat. Tam expeditam certamque rationem tradidit Hipparchus obſervandorum ſiderum, ut cælum veluti hereditatem aliquam reliquiſſe poſteris videatur, ſi quis eam adire ac cernere, hoc eſt illius artis pernoſcere myſteria & ingredi adyta audet.

3. *Emicant & faces.*] Impreſſiones igneas omnes, quas medio in aëre accendi conſtat, & ex habitu ſulphureo nitroſoque oriri, Plinius exiſtimavit in cælo ipſo naſci, aut de cælo decidere: quemadmodum ſect. 6. diximus, cum de ſtellis diſcurrentibus ageremus. Id vero etiam legenti initium ſect. 38. multo conſtabit apertius.

4. *Germanico.*] Is Druſi filius, a Tiberio adoptatus, veneno per Piſonem ſublatus eſt. Seneca l. 1. Natur. quæſt. c. 1. p. 832. *Vidimus*, inquit, *non ſemel flammam ingentis pilæ ſpecie, quæ tamen in ipſo curſu ſuo diſſipata eſt. Vidimus circa divi Auguſti exceſſum ſimile prodigium: nec Germanici mors ſine denunciatione tali fuit.*

5. *Bolidas.*] Βολὶς Græce miſſilem haſtam & jaculum ſonat.

6. *Mutinenſibus malis*] Obſeſſo Mutinæ Bruto a M. Antonio, factoque ibi vehementi & cruento prælio, de quo Appianus l. 3. Civil. Ibi Prætoriani Cæſaris milites ad unum omnes occubuere: Conſules ambo trucidati, &c. *Pharſalia, Philippi, Peruſia, & Mutina, nota publicarum cladium nomina*, inquit Tacitus l. 1. hiſtor. p. 20. Dio l. 45. p. 278. λαμπάδα facem vocat, quæ circa Mutinenſis belli tempus viſa eſt ab occaſu in ortum tranſcurrere.

7. *Emicant & trabes.*] De his Seneca l. 7. Natur. quæſt. c. 4. & 5. p. 920. Lucem in aëre, ſeu quandam albedinem, anguſtam quidem, ſed oblongam, de noctu quandoque viſam, ſereno cælo, ſi parallelo ſitu ſit, Trabem vocant: ſi perpendiculari, columnam: ſi cum cuſpide, bolida, ſive jaculum. Sunt hodie qui velint, ut cometas, ita etiam Trabes, ſupra regionem elementarem attolli ſublimes, atque ex eadem gigni materia;

Digitized by Google

cum [1] Lacedæmonii claſſe victi, imperium Græciæ amiſere. Fit & cæli ipſius hiatus, quod vocant [2] chaſma.

CAPUT XXVII. XXVII. [3] Fit & ſanguinea ſpecie (quo nihil terribilius mortalium timori eſt) incendium, ad terras cadens inde : ſicut Olympiadis centeſimæ ſeptimæ [4] anno quarto, quum rex Philippus Græciam quateret. Atque hæc ego ſtatis temporibus naturæ, ut cetera, arbitror exiſtere : non, ut plerique, variis de cauſis, quas ingeniorum acumen excogitat : quippe ingentium malorum fuere prænuncia : [5] ſed ea accidiſſe, non quia hæc facta ſunt, arbitror : verum hæc ideo facta, quia incaſura erant illa. Raritate autem occultam eorum eſſe rationem, ideoque non, [a] ſicut exortus ſupra dictos, defectuſque, & multa alia, noſci.

CAPUT XXVIII. XXVIII. Cernuntur & ſtellæ cum Sole totis diebus, plerumque & circa Solis orbem, [6] ceu ſpiceæ coronæ, [7] & verſicolores circuli :

INTERPRETATIO.

a *Sicut exortus.*] Sicut exortus ſiderum errantium ſupra dictos.

NOTÆ.

ex eo fuiſſe numero trabem eam, quam volunt ſubſecutam eſſe cometam anni 1618. Negant alii trabem tum ullam viſam, ſed cometæ caudam fuiſſe. Fromondus l. 2. Meteorol. c. 5. p. 79. obſervatam ait anno 1625. ingentem trabis molem, intempeſta nocte ab occaſu exortam, Lunæ fulgorem infuſcaſſe, atque eripuiſſe oculis : non ea igitur ſupra Lunam fuit : neque vero eſſe, ſententia Ariſtotelis eſt, l. 1. Meteorol. c. 4. p. 533. Quomodo trabs fiat, diſce ex Cabeo l. 1. text. 19. p. 120.

1. *Lacedæmonii.*] Claſſe victi ab Athenienſibus Conone duce, imperio maris ſpoliati, Olymp. XCVI. anno ſecundo, ut ſcribit Diodorus l. 14. p. 303. *Et hoc initium*, inquit Juſtinus l. 6. c. 4. p. 69. *Athenienſibus reſumendæ potentiæ, & Lacedæmoniis habendæ finis fuit. Namque velut cum imperio etiam virtutem perdidiſſent, contemni a finitimis cœpere.*

2. *Chaſma.*] Seneca lib. 1. Natur. quæſt. c. 10. p. 838. *Sunt chaſmata*, inquit, *cum aliquando cæli ſpatium diſcedit, & flammam dehiſcens velut in abdito oſtentat.* Ariſt. l. 1. Meteor. c. 5. p. 534. Τὰ δὲ χάσματα, &c. Quem in locum Cabeus l. 1. text. 24. p. 141. hiatum vocari a Philoſopho ait, quoties lumen in aëre accenditur, & obſcuro circum colore obducitur : fit enim tum terræ dehiſcentis ſpecies, unde flamma erumpat. Vel ſi obſcurus vapor circumveſtitur lumine, ea obſcuritas cavitatem repræſentabit : ut ſubnigri in tabula colores receſſum mentiuntur.

3. *Fit & ſanguinea.*] Ariſt. loc. cit. αἱματώδη χρώματα vocat.

4. *Anno quarto.*] Vide Notas & Emend. num. XXVI.

5. *Sed ea accidiſſe.*] Hoc eſt, ea prodigia, fortuitaque phænomena, non fuere ſequentium malorum cauſa, ſed ſignum. Utor Senecæ verbis l. 1. Natur. quæſt. c. 1. p. 832.

6. *Ceu ſpiceæ.*] Vide Notas & Emend. num. XXVII.

7. *Et verſicolores.*] Diverſum hoc a ſuperiore oſtentum. Meminit Dio l. 45. p. 272.

qualiter

Digitized by Google

qualiter [1] Auguſto Cæſare in prima juventa Urbem intrante, poſt obitum patris, ad nomen ingens capeſſendum. * [2] Exiſtunt eædem coronæ circa Lunam, & circa nobilia aſtra, cælo quoque inhærentia. * CAP. XXIX.

XXIX. Circa Solem arcus apparuit, [3] L. Opimio, Q. Fabio Conſulibus: orbis, [4] C. Porcio, M'. Acilio. * Circulus rubri coloris [5] L. Julio, P. Rutilio Coſſ. 5 * CAP. XXX.

XXX. Fiunt prodigioſi, & longiores [6] Solis defectus, qualis occiſo Dictatore Cæſare, & Antoniano bello, totius pæne anni pallore continuo.

XXXI. [7] Et rurſus plures Soles ſimul cernuntur: nec ſupra ip- CAPUT XXXI.

NOTÆ.

1. *Auguſto Cæſare.*] Sueton. in Auguſto, c. 95. Sed multo explicatius Seneca l. 1. Natur. quæſt. c. 2. p. 833. *Memoria proditum eſt, quo die Divus Auguſtus Urbem ex Apollonia reverſus intravit, circa Solem viſum coloris varii circulum, qualis eſſe in arcu ſolet: hunc Græci ἅλω vocant, nos dicere Coronam aptiſſime poſſumus. Quemadmodum fieri dicatur, exponam. Cum in piſcinam lapis miſſus eſt, videmus in multos orbes aquam diſcedere,* &c. Ac paulo poſt, *Tales ſplendores Græci areas vocavere, &c.* Apollonia, unde Romam Octavius eſt reverſus, urbs Epiri eſt ad Jonium mare, ſtudiorum celebritate eo ævo nobilis, ut teſtatur Dio l. 45. p. 271.

2. *Exiſtunt eædem.*] Hæc totidem verbis Ariſt. l. 3. Meteor. c. 2. p. 574. Τῆς μὲν οὖν ἅλω φαίνεται πολλάκις κύκλος ὅλος, καὶ γίνεται περὶ ἥλιον, καὶ σελήνην, καὶ περὶ τὰ λαμπρὰ τῶν ἄστρων, &c. Seneca l. 1. Natur. quæſt. c. 2. p. 833. *Hæ coronæ noctibus fere circa Lunam, & alias ſtellas notantur: interdiu raro: adeo ut quidam ex Græcis negaverint eas omnino fieri, cum illos hiſtoria coarguant.* Et c. 10. p. 838. *Arcus ſolares, lunareſque omnes ſunt: coronæ, omnium ſiderum.*

3. *L. Opimio.*] L. Opimius Nepos, & Q. Fabius Maximus Allobrogicus, geſſere Conſulatum, anno V. C. DCXXXIII. ut dicetur l. 14. ſect. 16.

4. *C. Porcio.*] C. Porcius Cato, Cenſorii Catonis nepos, & M' (hoc eſt, Manius, non Marcus,) Acilius Balbus Conſules fuere anno V. C. DCXL. Porcio prænomen Caii reſtituimus ex Julio Obſequente, & Caſſiodoro. In editis Plinii libris hactenus *L. Portio*, mendoſe.

5. *L. Iulio.*] Anno V. C. DCLXIV. ex Faſtis & ex Iulio Obſequente, fuere Conſules L. Julius Cæſar, P. Rutilius Lupus.

6. *Solis defectus.*] Citra eclipſim hic defectus fuit, ut monet Petavius l. 10. de Doctr. Temp. c. 63. p. 269. nebularum globus toto anno ſub Sole viſus, Solis corpus pallidum ac ſine fulgore propemodum ullo reddebat, inquit Plutarchus in Cæſare, p. 741. Ὅλον γὰρ ἐκεῖνον τὸν ἐνιαυτὸν ὠχρὸς μὲν ὁ κύκλος καὶ μαρμαρυγὰς οὐκ ἔχων ἀνέτελλεν, &c. Vide etiam Dionem l. 25. p. 278. Deſcribitur hic Solis defectus, vel quocumque alio nomine appellari lubet, a Virgilio, l. 1. Georg. v. 466.

Ille etiam extincto miſeratus Cæſare Romam:
Quum caput obſcura nitidum ferrugine texit,
Impiaque æternam timuerunt ſecula noctem.

7. *Et rurſus.*] Quæ de parheliorum ſitu ac tempore placita nunc Plinius refert, ea plane ad verbum ex Ariſtotele tranſtulit, l. 3. Meteorol. c. 2. p. 575. Singulorum hujus doctrinæ capitum cauſas inveſtigat idem Philoſophus, c. 6. p. 582. & 583. De iis Seneca l. 1. Natur. quæſt. c. 11. p. 838. *Quid eas vocem? Imagines Solis? Hiſtorici Soles vocant, & binos terneſque apparuiſſe memoriæ tradunt: Græci παρήλια appellant, quia in propinquo fere a Sole viſuntur, aut quia accedunt ad aliquam ſimilitudinem Solis.* Anno 1671. die 26. Maii, hora 5. matutina, Carnuti in Gallia corona circa Solem viſa eſt, in qua duo parhelia, cælo ſereno, ſine ulla nube.

ſum, nec infra, ſed ex obliquo: nunquam juxta, nec contra terram: nec noctu: ſed aut oriente, aut occidente. Semel & meridie conſpecti in Boſphoro produntur, qui a matutino tempore duraverunt in occaſum. [1] Trinos Soles antiqui ſæpius videre: ſicut [2] Sp. Poſtumio, Q. Mucio, [3] & Q. Marcio, M. Porcio, [4] & M. Antonio, P. Dolabella, [5] & M. Lepido, L. Planco Coſſ. Et noſtra ætas vidit Divo Claudio principe, [6] conſulatu ejus, Cornelio Orfito collega. [7] Plures ſimul, quam tres, viſi, ad hoc ævi nunquam produntur.

CAPUT XXXII. XXXII. [8] Lunæ quoque trinæ, ut Cn. Domitio, C. Fannio Conſulibus, apparuere: quos plerique appellaverunt Soles nocturnos.

CAPUT XXXIII. XXXIII. [9] Lumen de cælo noctu viſum eſt, [10] C. Cæcilio, Cn. Papirio Conſulibus, [11] & ſæpe alias, ut diei ſpecies noctu luceret.

NOTÆ.

1. *Trinos Soles.*] Familiare eſt, ut cum duos vel tres Soles apparuiſſe dicimus, Solem quoque verum, & non παρηλίυς, ſpurioſve duntaxat, eo nnmero comprehendamus. Exempla, præter Pliniana, ſuppeditant Julius Obſequens, c. 92. p. 50. aliique.

2. *Sp. Poſtumio.*] Sp. Poſtumio Albino Paulo, Q. Mucio Scævola Coſſ. anno V. C. DLXXX. quo anno tres ſimul Soles effulſiſſe Livius pariter eſt auctor, l. 41. p. 528.

3. *Et Q. Marcio.*] Q. Marcius Rex, & M. Porcius Cato, Conſules fuere, anno V. C. DCXXXVI.

4. *Et M. Antonio.*] Quo anno interfectus eſt Cæſar. Hoc quoque refert Julius Obſequens, laudandus a nobis in Notis & Emend. num. XXVII. & Hieronym. in Chron.

5. *Et M. Lepido.*] Julius Obſequens, c. 130. p. 72. *M. Lepido, Munatio Planco Coſſ. Soles tres ccirciter hora tertia diei viſi, mox in unum orbem contracti.* Id contigit altero poſt Cæſaris necem anno.

6. *Conſulatu ejus.*] Cum quintum Conſul eſſet, Ser. Corn. Scipione Orfito collega, anno imperii Claudii undecimo, Chriſti ex æra vulgari, quinquageſimo primo.

7. *Plures ſimul.*] Gaſſendus in lib. 10. Laërtii, c. de Parheliis, p. 1131. viſos ſex eſſe in Polonia ſcribit, anno 1625. Scheïnerum vero obſervaſſe Romæ quinque, die 20. Martii 1629. Septem etiam, anno ſequente 1630. die 24. Januarii. Addit autem p. 1134. nihil obeſſe quin apparere ſimul parhelii ſaltem undecim poſſint.

8. *Luna quoque.*] Παρασελήνας ſeu ſpurias Lunas appellant, de quibus eadem quæ de parheliis, ſervata proportione, dicenda videntur. Julius Obſeqnens, c. 92. p. 50. *Cn. Domitio, C. Fannio Coſſ. in Gallia tres Soles, & tres Lunæ viſæ.* Fuit is annus V. C. DCXXXII. Aliud exemplum refert Plutarchus in Marcello, p. 299.

9. *Lumen.*] Milichins hoc nihil aliud eſſe putat quam chaſma ſuperius explicatum, ſect. 26. Rectius Gaſſendus in Epicuri Philoſ. p. 1137. fulgorem eſſe opinatur, qui aliquando nocte intempeſta, & ſilente etiam Luna, totum ſeptentrionalem tractum ita occupat, nr claram auroram mentiatur: unde & *Aurora Borea* ab aliqnibus dicitur. Poſſunt eſſe vivaciores quidam fulgores, qui aliquando ſive in ortum progrediuntur, ſive in occaſum.

10. *C. Cæcilio*] Anno V. C. DCXLI. Conſulatum iniere C. Cæcilius Metellus, & Cn. Papirius Carbo. Refert hoc ipſum Julius Obſeq. c. 98. p. 52.

11. *Et ſæpe alias.*] Vide Jul. Obſeq. c. 73. p. 40. & c. 86. p. 46. & c. 131. p. 73. Livium quoque l. 28. p. 323. & l. 29. p. 343.

XXXIV. [1] Clypeus ardens ab occaſu ad ortum ſcintillans tranſcurrit, Solis occaſu, L. Valerio, C. Mario Conſulibus. CAPUT XXXIV.

XXXV. Scintillam e ſtella cadere, & augeri terræ appropinquantem, ac poſtquam Lunæ magnitudine facta ſit, illuxiſſe, [a] ceu nubilo die: dein cum in cœlum ſe reciperet, [2] lampadem factam, ſemel unquam proditur, [3] Cn. Octavio, C. Scribonio Coſſ. Vidit hoc [4] Silanus Proconſul cum comitatu ſuo. CAPUT XXXV.

XXXVI. Fieri videntur, & [5] diſcurſus ſtellarum, nunquam temere, ut non ex ea parte [6] truces venti cooriantur. CAPUT XXXVI.

XXXVII. Exiſtunt ſtellæ & in mari terriſque. * Vidi nocturnis militum vigiliis, [7] inhærere pilis pro vallo fulgorem [8] effigie ea: Et antennis navigantium, aliiſque navium partibus, ceu vocali quodam ſono inſiſtunt, ut volucres ſedem ex ſede mutantes: graves, cum ſolitariæ venere, mergenteſque navigia: & ſi in carinæ ima deciderint, exurentes: geminæ autem ſalutares, & proſperi curſus prænunciæ: quarum adventu fugari diram illam ac minacem, appellatamque Helenam, ferunt. Et ob id [9] Polluci & Caſtori id numen aſſignant: *CAP. XXXVII.

INTERPRETATIO.

[a] *Ceu nubilo.*] Tantum illuxiſſe noctu, quantum cum nubilus eſt dies, ſolet lucere.

NOTÆ.

1. *Clypeus.*] Julius Obſeq. c. 105. p. 56. *C. Mario, L. Valerio Coſſ. ſub occaſu Solis, orbis clypei ſimilis, ab occidente ad orientem viſus præferri.* Fuit hic ſextus Marii conſulatus, anno V. C. DCLIV. Clypeorum in aëre apparentium meminit Seneca l. 1. Natur. quæſt. c. 1. p. 833. & l. 7. c. 20. p. 924.

2. *Lampadem.*] Hic eſt, ut quidem reor, cometes lampadias, de quo ſect. 22.

3. *Cn. Octavio.*] Anno V. C. DCLXXVIII. Cn. Octavio, C. Scribonio Curione Coſſ.

4. *Silanus Proconſul.*] Fuit hic Decimus Junius Silanus, qui Conſulatum geſſit aliquanto poſt cum Licinio Muræna, anno V. C. DCXCII. Vide Notas & Emend. num. XXVIII.

5. *Diſcurſus.*] Non quaſi ſtellæ diſcurrant ipſæ: ſed cum exhalationes, ſulphureique ſpiritus in aëre poſiti accenduntur, concipiuntque flammam, tum ſenſibus noſtris illuditur, ac ſtellas diſcurrere facile credunt oculi. Sic tormentarium pulverem ſi ſumas, eoque ſolum conſperſeris, longo quidem ſed gracili ductu, admoto ad caput ſeu ductus hujuſce initium igne, ſubſilire quodammodo flammam putes, cum pulvis ſubinde arripit, unaque alteram continentem accendit, & ſuſcitat. Vide quæ diximus in notis ad ſect. 6. & quæ Cabeus habet in l. 1. Meteorol. text. 20. p. 123.

6. *Truces venti.*] Vide quæ dicturi ſumus l. 18. ſect. 80.

7. *Inhærere pilis.*] Seneca l. Natur. quæſt. c. 1. p. 832. *Gylippo*, inquit, *Syracuſas petenti, viſa eſt ſtella ſuper ipſam lanceam conſtitiſſe. In Romanorum caſtris viſa ſunt ardere pila, ignibus ſcilicet in illa delapſis.*

8. *Effigie ea.*] Nempe ſtellarum effigie.

9. *Polluci & Caſtori.*] Hæc Seneca paulo uberius loc. cit. Galli & Hiſpani circa mediterraneum mare, S. Hermi, aut S. Telmi ignes appellant: Itali, SS. Petri & Nicolai. De his ignibus mira Furnerius narrat, in Hydrogr. l. 15. c. 20. p. 539.

Digitized by Google

eoſque in mari deos invocant. Hominum quoque capita veſpertinis horis, magno præſagio circumfulgent. [1] Omnia incerta ratione, & in naturæ majeſtate abdita.

CAPUT XXXVIII.

XXXVIII. Hactenus de mundo ipſo, ſideribuſque. Nunc reliqua cæli memorabilia. Namque [2] & hoc cælum appellavere majores, quod alio nomine aëra: omne quod [3] inani ſimile, vitalem hunc ſpiritum fundit. Infra Lunam hæc ſedes, multoque inferior, (ut animadverto propemodum conſtare) infinitum ex ſuperiore natura aëris, infinitum & terreni halitus miſcens, utraque ſorte confunditur. Hinc nubila, tonitrua, & alia fulmina. Hinc grandines, pruinæ, imbres, procellæ, turbines. Hinc plurima mortalium mala, & rerum naturæ [4] pugna ſecum. Terrena in cælum tendentia deprimit ſiderum vis: eademque quæ ſponte non ſubeunt, ad ſe trahit. Decidunt imbres, nebulæ ſubeunt, ſiccantur amnes, ruunt grandines, torrent radii, & terram in medium undique impellunt. Iidem infracti reſiliunt: &, quæ potuere, auferunt ſecum. [a] Vapor ex alto cadit, rurſumque in altum redit. Venti ingruunt inanes, iidemque cum rapina remeant. Tot animalium hauſtus ſpiritum e ſublimi trahit. At ille contra nititur, telluſque, [5] ut inani cælo ſpiritum infundit. Sic ultro citroque commeante natura, ut tormento aliquo, [b] mundi celeritate diſcordia accenditur. [c] Nec ſtare pugnæ licet, ſed aſſidue rapta convolvitur, & circa terram immenſo [d] [6] rerum cauſas globo oſtendit: ſubinde per nubes [e] cælum aliud obtexens. Ventorum hoc regnum. Itaque præcipua eorum natura ibi, & ferme reliquas complexa cauſas: quoniam

INTERPRETATIO.

a *Vapor.*] Calor.

b *Mundi.*] Cæli aſſidue rotata vertigine.

c *Nec ſtare.*] Nec quies aut mora in ea pugna ulla eſt.

d *Rerum cauſas.*] Rerum omnium effectrices cauſas immenſo globo oſtendit, *nempe ſidera.*

e *Cælum aliud.*] Inſtar alterius cæli nubes habent, quæ noſtris oculis obtenduntur, *eripiuntque ſidereum.*

NOTÆ.

1. *Omnia incerta.*] Liber hic exclamare cum Seneca loc. cit. *Ergo tu in tantis erroribus es, ut exiſtimes Deos mortium hæc ſigna præmittere, &c.*

2. *Et hoc cælum.*] Ita Pacuvius a nobis laudatus in Notis ad ſect. 4.

3. *Inani ſimile.*] Id quidem eſſe hujuſmodi plebi videtur, ob raritatem ac tenuitatem.

4. *Pugna ſecum.*] Ex congreſſu contrariarum qualitatum, frigiditatis & caloris. Hic locus videtur expreſſus ab Ariſt. l. de mundo, cap. 2. p. 602.

5. *Ut inani cælo.*] Quaſi exhauſto cælo, tot animalibus inde ſpiritum trahentibus, rependit tellus ac regerit de ſuo vapores, qui cæli jacturam cum fœnore ſarciant.

6. *Rerum cauſas.*] Sidera tum vaga, tum quæ affixa cælo ſunt, quorum efficientia res inferiores omnes gigni creduntur, & contineri.

& tonitruum, & fulminum jactus, horum violentiæ plerique aſſignant. Quin & ideo lapidibus pluere interim, [1] quod vento ſint rapti, & multa ſimiliter. Quam ob rem plura ſimul dicenda ſunt.

CAPUT XXXIX.

XXXIX. Tempeſtatum, rerumque quaſdam ſtatas eſſe cauſas: quaſdam vero fortuitas, aut adhuc rationis incompertæ, manifeſtum eſt. Quis enim æſtates, & hiemes, quæque in temporibus annua vice intelliguntur, ſiderum motu fieri dubitet? Ut Solis ergo natura temperando intelligitur anno, ſic reliquorum quoque ſiderum propria eſt quibuſque vis, & ad ſuam cuique naturam fertilis. [a] Alia ſunt in liquorem ſoluti humoris fecunda, alia concreti in pruinas, aut coacti in nives, aut glaciati in grandines: alia flatus, alia teporis, [b] alia vaporis, alia roris, alia rigoris. Nec vero hæc tanta debent exiſtimari, quanta cernuntur: cum eſſe eorum nullum minus Luna tam immenſæ altitudinis ratio declaret. Igitur in ſuo quæque motu naturam ſuam exercent: quod manifeſtum, [2] Saturni maxime tranſitus imbribus faciunt. Nec meantium modo ſiderum hæc vis eſt, ſed multorum etiam adhærentium cælo, quoties errantium acceſſu impulſa, aut conjectu

INTERPRETATIO.

a *Alia ſunt.*] Alia ſunt ſidera ad imbres gignendos ſoluto humore fecunda.

b *Alia vaporis.*] Caloris.

NOTÆ.

1. *Quod vento.*] Turbine ſeu typhone arrepta ſaxa grandinante alio. Vide quæ dicturi ſumus ſect. 49. Legimus eſſe vallem in India, qua lapides ſic excitari, deinceps deciderint. Lapidum pluviam ad ſingulos pæne annos, atque ad faſtidium commemorat præ ceteris Livius. Videntur ii porro lapides multo veri ſimilius grandinei fuiſſe, ſed inſignis magnitudinis, & a quibus ſtrages edi poſſet ingens. Facit ad hoc ſacrorum etiam codicum auctoritas: ubi poſtquam Deus dicitur *miſiſſe lapides de cælo magnos*, ſubjicitur: *Et interfecti ſunt multo plures lapidibus grandinis, quam quos filii Iſraël interfecerunt gladio.*

2. *Saturni maxime.*] Si vel cum Saturno jungatur aliud ſidus, vel tranſeat idem ad alterum quod Saturno opponatur: aïunt Aſtrologi fieri quas dicunt Apertiones Portarum, ſeu Valvarum, catarractarumque, hoc eſt, inſignes tempeſtatum mutationes per vehementes ventos, imbres, tonitrua, grandines, &c. non modo cum planetæ, quorum ſunt naturæ oppoſitæ, ſe ſe aſpectu etiam oppoſito quadratove reſpiciunt: ſed maxime etiam, cum Luna relinquens unum planetam, ejuſve aſpectum, fertur ad planetam, adſpectumve ejus qui præcedenti oppoſitus eſt. Sic enim dum Luna fertur ♄ Saturno ad Solem, aut contra, fiunt caligines, nubes denſæ, vis incurſuſque pluviarum, &c. Celebrant vero etiam maxime præ ceteris ipſam conjunctionem. Nam ſi applicetur, inquiunt, v. g. Mercurius ad Saturnum, erit obſcurus, pluvius, ac vehemens ventus, &c. Denique prout Saturnus, aliuſve planeta ſtellam perſtringit unam ex iis, quæ ſunt affixæ cælo, hujus tum vires credunt augeri: ipſumque etiam Martem prope Pleïadas meantem creare imbrium copiam vehementiorem volunt; multoque magis Saturnum.

radiorum exſtimulata ſunt : [1] qualiter in Suculis ſentimus accidere, [2] quas Græci ob id pluvio nomine Hyadas appellant. Quin & [3] ſua ſponte quædam, ſtatiſque temporibus, ut [4] Hœdorum exortus. Arcturi vero ſidus non ferme ſine procelloſa grandine emergit.

CAP. XL. 5 XL. Nam [a] Caniculæ exortu accendi [5] Solis [b] vapores [6] quis ignorat ? cujus ſideris effectus ampliſſimi in terra ſentiuntur. [7] Fervent maria exoriente eo, fluctuant in cellis vina, moventur ſtagna. [8] Orygem appellat Ægyptus feram, quam in exortu ejus [9] contra ſtare, & con-

INTERPRETATIO.

a *Canicula.*] Sirii.

b *Vapores.*] Calores.

NOTÆ.

1. *Qualiter in Suculis.*] Conjnnctione Martis aut Saturni, nt plane modo diximus, aliorumve errantium.

2. *Quas Græci ob id.*] *Ab eo quod eſt ὕειν*, inquir Tullius Tiro, apud Gellium, l. 13. c. 9. p. 668. Vide quæ dicturi ſumus l. 18. ſect. 66.

3. *Sua ſponte.*] Etſi non aliorum ſiderum acceſſu impellantur, exſtimulenturve radiis : hoc eſt, quamvis neque conjuncta ſint, neque oppoſita ulli errantium ſtellarum.

4. *Hœdorum.*] Dicetur de his ſideribus multo opportunius l. 18. ſect. 74. Reſpicere mihi hoc loco Plinius videtur ad illud poëtæ, l. 1. Georg. v. 204.

Præterea tam ſunt Arcturi ſidera nobis,
Hœdorumque dies ſervandi, & lucidus Anguis,
Quam quibus in patriam ventoſa per æquora vectis, &c.

5. *Solis vapores.*] Ita conſtanter libri omnes. Vapor hoc loco, & l. 9. ſect. 12. aliaſque ſæpius, calorem ſignificat. Sic Horatius, Epodon Carm. 3. v. 15.

Nec tantus unquam ſiderum inſedit vapor
Siticuloſæ Apuliæ.

Loquitur pariter de æſtn Caniculæ. Columella, lib. 7. cap. 3. de agnis : *Namque id pecus frigoris impatientiſſimum eſt, nec minus æſtivi vaporis.*

6. *Quis ignorat ?*] Id vero poſſit fortaſſis in dubium revocari, quando certum eſt Caniculam, ceteraqne fixa ſidera, ob motum quem verſus ortum habent, oriri jam & occidere uno circiter menſe tardius, quam illis temporibus : & nihilominus tempeſtates non nno menſe retardari, ſed remanere, ut prius, alligatas Soli. Nam qui magni æſtus olim erant circiter Julii medium, quo tempore tunc exoriebatur canicula, iidem nunc quoque Julio fiunt, neque tranferuntur in medium Auguſtum, quo nunc canicula exoritur : neque verendum eſt tranſlatum iri in Januarium poſt decem annorum millia, quo tempore tunc exorietur canis, ſi etiam tum orietur. Vide plura in eam rem apud Gaſſendum, in lib. 10 Laërtii, pag. 917. Quamobrem ad Gemini, Petaviique ſententiam l. 2. Uranol. c. 10. p. 415. lubens accedo, exiſtimantium hos æſtus, aliaque effecta, a Sole, non a ſtellis oriri.

7. *Fervent.*] Vide l. 18. ſect. 68.

8. *Orygem.*] Damaſcius apud Photium in Bibl. cod. 242. p. 1048. *ὁ ὄρυξ τὸ ζῶον πταρνύμενος ἀνατέλλειν διασημαίνει τὴν Σῶθιν, Oryx fera caniculam oriri ſignificat, cum ſternuit.* Idem habet Ælianus l. 7. hiſt. anim. c. 8. *Αἰγυπτίων ἀκούω λεγόντων τὴν ὄρυγα συνιέναι τῆς τοῦ Σειρίου ἐπιτολῆς πρῶτον, καὶ μαρτυρεῖσθαι τῷ πταρμῷ αὐτόν.*

9. *Contra ſtare.*] Hunc ritum iiſdem verbis deſcribit Horus Apollo p. 47.

Digitized by Google

tueri tradit, [1] ac velut adorare, cum ſternuerit. [2] Canes quidem toto eo ſpatio maxime in rabiem agi, non eſt dubium.

XLI. [3] Quin partibus quoque ſignorum quorumdam ſua vis ineſt, ut autumnali æquinoctio, brumaque, cum tempeſtatibus confici ſidus intelligimus. Nec imbribus tantum tempeſtatibuſque, ſed multis & corporum, & ruris experimentis. [4] Afflantur alii ſidere, alii commoventur, ſtatis temporibus, alvo, nervis, capite, mente. [5] Olea, & populus alba, & ſalices, ſolſtitio folia circumagunt. [6] Floret ipſo brumali die ſuſpenſa in tectis arentis herba pulegii, rumpuntur intentæ [a] ſpiritu membranæ. Miretur hoc, qui non obſervet quotidiano experimento, herbam unam, quæ vocatur heliotropium, abeuntem Solem intueri ſemper, omnibuſque horis cum eo verti, vel nubilo obumbrante. Jam quidem lunari poteſtate oſtrearum, conchyliorumque, & concharum omnium corpora augeri, ac rurſus minui. [7] Quin & ſoricum fibras reſpondere numero Lunæ, exquiſivere diligentiores: CAP. XLI.

INTERPRETATIO.

a *Spiritu.*] Aëre incluſo intenti rumpuntur utres.

NOTÆ.

1. *Ac velut adorare.*] Nempe demiſſo, ut fit, vi ſternumenti capite. Multum ſe movet Salmaſius p. 474. uti hæc verba explicet: ſed nihil ſe boni habere tandem confitetur, quod dicat. Fuit cum ex ſupra laudatis auctoribus emendari poſſe conjicerem, *ac velut adnotare.* Sed nunc retexo me ipſe, nec quidquam muto.

2. *Canes quidem.*] Vide librum 8. ſect. 61.

3. *Quin partibus.*] Nec tota ſolum conſtellatio præcipuas vires habet, ſed & ſingulares quædam ſiderum partes, quibus in partibus tempeſtatum fieri converſio ſolet: quippe eo tempore ex tempeſtatibus, imbribus, ventis, ſidus eſſe peractum, hoc eſt, perveniſſe ad metam, & e quatuor anni tempeſtatibus unam ſignare intelligimus: ſic Fidiculæ ſidus, autumno conficitur: bruma, Vergiliarum, uti dicemus l. 18. ſect. 69. & 74. Hunc locum Milichius, ceterique interpretes, non intellexere. Sidus confectum, pro ſolſtitio peracto dixit pariter Plinius l. 16. ſect. 36. aliaſque ſæpius.

4. *Afflantur.*] Siderantur. Sideratio morbi genus eſt, partem aliquam corporis, ipſumque ſæpe totum corpus percutientis ſubito: quod quam repentino eveniat impetu, e cælo vi quadam ſideris evenire putatur. Plautus:

Sideratus eſt, movere ſe nequit.

5. *Olea, &c.*] Vide lib. 18. ſect. 68.

6. *Floret ipſo.*] Expreſſum hoc ex Tullio l. 2. de Divin. p. 224. *Ut enim,* inquit, *jam ſit aliqua in natura rerum cognatio, quam eſſe concedo: multa enim Stoïci colligunt: nam & muſculorum jecuſcula bruma dicuntur augeri, & pulegium aridum floreſcere ipſo brumali die, & inflatas rumpi veſiculas, & ſemina malorum, quæ in his mediis incluſa ſint, in contrarias partes ſe vertere: jam nervos in fidibus aliis pulſis reſonare alios: oſtreiſque, & conchyliis omnibus contingere, ut cum Luna creſcant pariter, pariterque decreſcant, &c.* Vide præterea Gellium l. 2. c. 8. & Ariſt. ſect. 20. Problem. 21. p. 774.

7. *Quin & ſoricum.*] De his rurſum Plinius l. x 1. ſect. 76. & l. 29. ſect. 15. Plutarchus l. 4. Sympoſ. quæſt. 5. non de quovis mure hoc affirmat, ſed de mygale tantum, hoc eſt, de araneo mure.

minimumque animal [1] formicam, ſentire vires ſideris, interlunio ſemper ceſſantem. Quo turpior homini inſcitia eſt, fatenti præcipue jumentorum quorundam [2] in oculis morbos cum Luna increſcere, ac minui. Patrocinatur vaſtitas cæli immenſa diſcreta [3] altitudine in [4] duo atque ſeptuaginta ſigna. Hæ ſunt rerum, aut animantium effigies, in quas digeſſere cælum periti. In his quidem mille ſexcentas adnotavere ſtellas, [5] inſignes videlicet effectu, viſuve. Exempli gratia, in cauda Tauri [6] ſeptem, quas appellavere Vergilias, in fronte Suculas, [7] Booten, qui ſequitur Septentriones.

CAP. 10 XLII. XLII. Extra has cauſas non negaverim exiſtere imbres ventoſque: quoniam humidam a terra, alias vero [a] propter vapores [8] fumidam exhalari caliginem certum eſt. [9] Nubeſque liquore egreſſo in ſublime, aut ex aëre coacto in liquorem, gigni. Denſitas earum, corpuſque, haud dubio conjectatur argumento, cum Solem obumbrent, perſpi-

INTERPRETATIO.

[a] *Propter vapores.*] Propter Solis ardores fumo ſimilem exhalari a terra vaporem.

NOTÆ.

1. *Formicam.*] Vide lib. x i. ſect. 36.

2. *In oculis morbos.* Vide l. xi. ſect. 55.

3. *Altitudine.*] Rectius fortaſſe *latitudine*: hæc enim eſt quæ in tot ſigna diſcernitur.

4. *Duo atque ſeptuag.*] Conſentiunt in eum numerum omnia exemplaria. Nihilominus qui plurimas numerant conſtellationes, e veteribus quidem Ptolemæus, 48. agnoſcit: Keplerus in tabula Rudolph. ſtellarum, p. 105. additis novis aſtris, quæ naucleri obſervarunt ultra æquatorem tranſgreſſi, omnino habet duo & ſexaginta. Forte Plinius particulas aſtrorum pro integris cenſet, puta Hœdos ab Auriga diſtinctos, Gorgonis caput a Perſeo, a Tauro Pleïadas Hyadaſque, Aſellos a Cancro, Urnam ab Aquario, &c. quo numerus major excreſcat. Si quid invitis MSS. mutari oporteat, legam *duodequinquaginta*: Tot enim ſunt μορφώσεις ab Hipparcho, Eudoxo, & aliis deſignatæ.

5. *Inſignes videlicet.*] Quid ſi igitur addantur ad hunc numerum eæ quæ priſcos illos obſervatores latuerunt, ultra Zonam torridam poſitæ? Quid ſi præacutis oculis illa ipſa, quæ novere, cernantur? In Orionis clypeo amplius quadraginta, quatuordecim in Pleïadibus vident, qui ſunt viſus paulo perſpicacioris: teleſcopii beneficio, quadraginta. Sinenſes longe plures habent in numerato, quam nos.

6. *Septem, quas.*] Septem ſunt apud Aratum, & Hipparchum: apud Geminum, ſex: quia una ex iis nebuloſior eſt: unde illud Ovidii l. 4. Faſtor. v. 169.

Pleiades incipiunt humeros relevare paternos,
Quæ ſeptem dici, ſex tamen eſſe ſolent.

7. *Booten.*] Qui etiam Arctophylax vocatur, id eſt, Urſarum cuſtos, & Bubulcus.

8. *Fumidam.*] *Terrenum vaporem & ſiccum, fumo ſimilem, qui ventos, & tonitrua, & fulmina facit,* inquit Seneca l. 2. Natur. quæſt. c. 12. p. 850.

9. *Nubeſque.*] Nubeſque fiunt, inquit, partim e vapidis exhalationibus, quæ e terra & aqua habeunt in ſublime: partim ex aëre ipſo qui concreſcit frigore, atque craſſeſcit. Hæc Plinius ex Ariſt. l. 1. Meteorol. c. 9. p. 540.

cuum

cuum alias etiam urinantibus [1] in quamlibet profundam aquarum altitudinem.

CAPUT XLIII.

XLIII. Igitur non eam inficias, poſſe in has & ignes ſuperne [2] ſtellarum decidere, quales ſereno ſæpe cernimus, quorum ictu concuti aëra verum eſt, quando & tela vibrata ſtridunt. Cum vero in nubem pervenerint, [a] vaporem diſſonum gigni, [3] ut candente ferro in aquam demerſo, & fumidum vorticem volvi. Hinc naſci procellas. Et ſi in nube luctetur flatus aut vapor, tonitrua edi: ſi erumpat [4] ardens, fulmina: [5] ſi longiore tractu nitatur, fulgetra. His findi nubem, illis perrumpi. Et eſſe tonitrua impactorum [b] [6] ignium plagas: ideoque protinus coruſcare igneas nubium rimas. [7] Poſſe & repulſu ſiderum depreſſum, qui a terra meaverit, ſpiritum nube cohibitum to-

INTERPRETATIO.

[a] *Vaporem.*] Calorem in nube gigni, cum ſono incondito.

[b] *Ignium.*] Duorum ignium ſe ſe invicem collidentium plagas.

NOTÆ.

1. *In quamlibet.*] Nimium iſtud ſane, ac præter verum. Nam piſcatores unionum maris Pacifici juxta Panamam, in Orbe novo, referunt non infra quindecim cubita aſpici a ſe Solem. Idem affirmant urinatores Indiæ Orientalis ad Ormuzium, ut narrat Fromondus didiciſſe ſe a religioſo teſte, l. 1. Meteorol. c. 4. art. 2. p. 31.

2. *Stellarum decidere.*] Hos ignes ex æthere deſtillatos, quos nubes incluſos cuſtodiant, cauſas eſſe tonitruum, putavit quoque Anaxagoras, teſte Seneca l. 2. Natur. quæſt. c. 12. p. 850.

3. *Ut candente ferro.*] Accepta hæc patet ab Anaximene, & Seneca loc. cit. c. 17. p. 851. ubi hanc tonitruum cauſam is affert. *Quidam*, inquit, *exiſtimant ipſum ſpiritum per frigida atque humida euntem, ſonum reddere: nam ne ferrum quidem ardens ſilentio tingitur. Sed quemadmodum, ſi in aquam fervens maſſa deſcendit, cum multo murmure extinguitur: ita, ut Anaximenes ait, ſpiritus incidens nubibus tonitrua edit: & dum luctatur, per obſtantia & interciſa vadens, ipſa ignem fuga accendit.*

4. *Ardens fulmina.*] Iterum Senecam ſequitur loc. cit. c. 19. *Anaximandrus ait omnia tonitrua ſic fieri, ut ex æthere aliqua vis in inferiora deſcendit. Ita ignis impactus nubibus frigidis ſonat. At cum illas interſcindit, fulget: & minor vis ignium fulgurationes facit, major fulmina.* Adde his & quæ dicenda ſunt ex Tullio, ſect. 49.

5. *Si longiore.*] Planius Seneca loc. cit. c. 16. *Quid ergo inter fulgurationem, & fulmen intereſt? dicam. Fulguratio eſt late ignis explicitus: Fulmen eſt coactus ignis & impetu jactus.* Quæ ibi ſequuntur, ſimilitudinem continent lectu digniſſimam.

6. *Ignium plagas.*] Hoc uberius explanat Seneca loc. cit. c. 12. *Siccus ille*, inquit, *terrarum vapor, unde ventis origo eſt, quia coacervatus eſt, cum coitu nubium vehementer impactarum a latere eliditur: deinde ubi latius ferit nubes proximas, plaga & cum ſono incutitur: qualis in noſtris ignibus redditur, cum flamma vitio lignorum virentium crepat... ſpiritus ille, quem paulo ante exprimi colliſis nubibus dixi, impactus aliis, nec rumpi, nec exilire ſilentio poteſt. Diſſimilis autem crepitus fit, ob diſſimilem impactionem nubium.*

7. *Poſſe & repulſu.*] Hæc Diogenis Apolloniatæ ſententia, quam Seneca explanat uberius loc. cit. c. 20. p. 852. & c. 27. ac 28. p. 853.

nare, [a] natura ſtrangulante ſonitum dum rixetur, edito fragore cum erumpat, ut in membrana ſpiritu intenta. [1] Poſſe & attritu, dum in præceps feratur, illum, quiſquis eſt, ſpiritum accendi. Poſſe & conflictu nubium elidi ut duorum lapidum, ſcintillantibus fulgetris. Sed hæc omnia eſſe fortuita. Hinc bruta fulmina & vana, ut quæ nulla veniant ratione naturæ. His percuti montes, his maria, omneſque alios irritos jactus. [2] Illa vero fatidica ex alto, ſtatiſque de cauſis, [3] & ex ſuis venire ſideribus.

XLIV. [4] Simili modo ventos, vel potius flatus, poſſe & ex arido ſiccoque [5] anhelitu terræ gigni non negaverim: poſſe & aquis aëra expirantibus, qui [6] neque in nebulam denſetur, nec craſſeſcat in nubes: poſſe & [7] Solis impulſu agi: quoniam ventus non aliud intelligatur, quam [8] fluxus aëris: pluribuſque etiam modis. Namque & e fluminibus, [9] ac ſinubus, & e mari videmus, [10] & quidem tranquillo, & alios quos vocant [11] Altanos, e terra conſurgere. Qui quidem cum

INTERPRETATIO.

a *Natura.*] Natura cohibente ſonum, quandiu rixatur *aër incluſus in nube:* edente fragorem, cum erumpit, qualem uter edit plenus aëre & intentus, *dum rumpitur.*

NOTÆ.

1. *Poſſe & attritu.*] Hunc modum exprimit Seneca multo elegantius loc. cit. c. 22. p. 852. ut & alterum, de conflictu nubium. Et c. 3. quædam potuiſſe tonitrua confitetur pumicum concurſu, & arenarum attritu fieri, in quas ventus impegerit.

2. *Illa vero.*] De quibus dictum eſt initio hujus ſect.

3. *Et ex ſuis venire.*] Præſertim ex tribus ſuperioribus planetis, uti dictum eſt ſect. 18.

4. *Simili modo.*] Hæc totidem verbis Ariſt. l. 2. Meteorol. c. 4. p. 558.

5. *Anhelitu terræ.*] Ea voce, quam ex MSS. R. 1. 2. Chiffl. aliiſque expreſſimus, expuncta ea quam editi libri habebant, *halitu*, ea inquam, uſus eſt Cicero, cum dixit l. 2. de Divin. p. 228. *placere Stoicis eos anhelitus terræ qui frigidi ſint, cum fluere cœperunt, ventos eſſe.*

6. *Neque in nebulam.*] Nam ut recte Seneca l. 5. Natur. quæſt. c. 3. p. 895. nullum tempus magis quam nebuloſum, caret vento: & minime tum ventus eſt, cum aër nubilo gravis eſt.

7. *Solis impulſu.*] Forſan huc pertineat illud Senecæ loc. cit. c. 6. p. 896. *Aliquando per ſe ipſe Sol cauſa venti eſt, fundens rigentem aëra, & ex denſo coactoque explicans.* Vide Plut. l. 3. de placitis Philoſ. c. 3. p. 895.

8. *Fluxus aëris.*] Vide Notas & Emend. num. XXIX.

9. *Ac ſinubus.*] Vide Notas & Emend. num. XXX. Totum hunc locum expreſſit ex Ariſt. l. de mundo, c. 4. p. 605.

10. *Et quidem tranquillo.*] Cum repente intumeſcit mare, tranquillo aëre, & magno ſtrepitu incluſus ſpiritus erumpit, ingentis procellæ prænuncius. Prodigii ſimile eſt exemplum quod Furnerius refert l. 15. Hydrogr. c. 18. p. 537. Haud procul Baïona ventis minime ſpirantibus, adeo turgeſcit mare, ut terram univerſam obducere velle videatur. Quem tumorem dubio procul efficit ventus in terræ viſceribus conceptus, & per aquas evolans. Andr. Baccius, l. 1. de Thermis, c. 2.

11. *Altanos.*] Servius in illud Æneïd. 7. v. 27. *Quum venti poſuere: Flatus omnis*, inquit, *qui eſt ripa aut pelagi, altanus vocatur.* Iidem Ἀπόγειοι a Græcis appellati, quoniam a terra conſurgunt.

e mari redeunt, [1] Tropæi vocantur: ſi pergunt, Apogei.

Montium vero flexus crebrique vertices, & [a] conflexa cubito, aut confracta in humeros juga, concavi vallium ſinus, ſcindentes inæqualitate ideo reſultantem aëra, (quæ cauſa [2] etiam voces multis in locis reciprocas facit ſine fine,) [3] ventos generant. CAPUT XLIV.

[4] Jam quidam & ſpecus, qualis in Dalmatiæ ora, vaſto in præceps hiatu, in quem dejecto levi pondere, quamvis tranquillo die, turbini ſimilis emicat procella. Nomen loco eſt Senta. Quin & [5] in Cyrenaica provincia rupes quædam Auſtro traditur ſacra, quam profanum ſit attrectari hominis manu, confeſtim Auſtro volvente arenas. In domibus etiam multis, manu facta incluſa opacitate conceptacula auras ſuas habent, adeo cauſa non deeſt. C. XLV.

XLV. Sed plurimum intereſt, flatus ſit, an ventus. Illos ſtatos atque perſpirantes: quos non tractus aliquis, verum terræ ſentiunt: qui non aura, non procella; [6] ſed mares appellatione quoque ipſa venti ſunt: ſive aſſiduo [7] mundi incitatu, & contrario ſiderum occurſu naſcuntur; [8] ſive hic eſt ille [9] generabilis rerum naturæ ſpiritus, huc

INTERPRETATIO.

Conflexa.] Sinuata in cubitum, aut attollentia ſe ſe in plures vertices, ſeu tumulos, quaſi quoſdam humeros juga.

NOTÆ.

1. *Tropæi.*] Venti ſunt qui flatu converſo atque contrario e mari in terram revertuntur. Apogei, qui e terra oriuntur. De utriſque Ariſt. ſect. 26. Problem. quæſt. 5. p. 796. ἐναντίον ἐστὶ τῇ ἀπογείᾳ ἡ τροπαία. De Apogeis ſpeciatim l. de mundo, c. 4. p. 605. οἱ μὲν ἐκ νενοτισμένης γῆς πνέοντες, ἀπόγειοι λέγονται.

2. *Etiam voces.*] Hoc eſt, ut ait ipſe l. 36. ſect. 23. montes, juga, convalles, *acceptas voces numeroſiore repercuſſu multiplicant: nomenque huic miraculo Echo a Græcis datum.*

3. *Ventos generant.*] Vide Notas & Emend. num XXXI.

4. *Iam quidam & ſpecus.*] De eo argumento Seneca l. 5. Natur. quæſt. c. 14. p. 898. Montem eſſe refert Gaſſendus in l. 10. Laërtii, p. 1008. in Provincia, ad Lanſonem, qui & ad Auſtrum & ad Boream perforatus patet, ventoſque ex ſe ſe eodem tempore contrarios emittit, quos intra ſe creat: neque putandum eſt ventum egredientem oſtio boreali, ingreſſum auſtrino, aut verſa vice: cum ab uno ad alterum pervius nullus ſit ingreſſus.

5. *In Cyrenaïca.*] Id ex Mela Pomponio, l. 1. in deſcriptione Africæ, c. 8. p. 9. *Eſt rupes quædam*, inquit, *Auſtro ſacra. Hæc cum hominum manu attingitur, ille immodicus exſurgit, arenaſque quaſi maria agens, ſiccis ſævit fluctibus.*

6. *Sed mares.*] Quaſi fortiores, validiores, conſtantiores. Vide quæ dicturi ſumus, ſect. 48.

7. *Mundi incitatu.*] Cæli rotatu ventos cieri Peripateticorum opinio fuit: ut Copernicanorum hodie, diurna telluris vertigine.

8. *Sive hic eſt ille.*] Id eleganter exprimit Seneca l. 5. Natur. quæſt. c. 5. p. 896. *Ceterum illa eſt*, inquit, *longe verior cauſa, valentiorque, habere aëra naturalem vim movendi ſe, nec aliunde concipere: ſed ineſſe illi, ut aliarum rerum, ita hujus potentiam, &c.* Hunc illi deinde motum eſſe ingenitum, ut aquæ, probat ex eo idem, quod ſine tali motu procreare ex ſe nihil aut aër aut aqua poſſet.

9. *Generabilis.*] Alii *genitabilis* malunt: uti apud Lucretium dicitur l. 3. *genitabilis aura Favoni.* Generabilis hoc loco dicitur, cui vis gignendi eſt: ut apud poëtas *penetrabilis*, cui vis penetrandi.

illuc tanquam in utero aliquo vagus: ſive diſparili errantium ſiderum ictu, radiorumque multiformi jactu flagellatus aër, ſive a ſuis ſideribus exeunt [1] his propioribus, ſive ab illis cælo affixis cadunt, palam eſt [2] illos quoque legem naturæ habere non ignotam, etiamſi nondum percognitam.

*CAP. XLVI. * Viginti amplius auctores Græci veteres prodidere de his obſervationes. Quo magis miror, orbe diſcordi, & in regna, hoc eſt, in membra, diviſo, tot viris curæ fuiſſe, tam ardua inventu: inter bella præſertim & infida hoſpitia, piratis etiam omnium mortalium hoſtibus tranſitus ferme tenentibus: ut hodie quædam in ſuo quiſque tractu ex eorum commentariis, qui nunquam eo acceſſere, verius noſcat, quam indigenarum ſcientia: nunc vero [3] pace tam feſta, tam gaudente proventu rerum artiumque principe, omnino nihil addiſci nova inquiſitione, imo ne veterum quidem inventa perdiſci. [a] Non erant majora præmia, in multos diſperſa fortunæ magnitudine: & iſta plures ſine præmio alio, quam poſteros juvandi, eruerunt. MORES HOMINUM SENUERE, NON FRUCTUS: & immenſa multitudo aperto, quodcumque eſt, mari, hoſpitalique litorum omnium appulſu, navigat: ſed lucri, non ſcientiæ gratia. Nec reputat cæca mens, & tantum avaritiæ intenta, id ipſum ſcientia poſſe tutius fieri. Quapropter ſcrupuloſius, quam inſtituto fortaſſis conveniat operi, tractabo ventos, tot millia navigantium cernens.

CAPUT XLVII. XLVII. Veteres quatuor omnino ſervavere, per totidem mundi partes, (ideo [4] nec Homerus plures nominat) [5] hebeti, ut mox judicatum eſt, ratione. Secuta ætas [6] octo addidit, nimis ſubtili, & conciſa:

INTERPRETATIO.

[a] *Non erant.*] Non erant tum majora præmia, *quam nunc ſunt*: cum multi tunc *exiſterent*, in quos diſtrahi & *communicari* fortunæ magnitudinem *ac beneficentiam* oporteret, *Verum etiam* iſta *arcana* plures eruerunt, nullo alio adducti præmio, quam poſteros juvandi laude & gloria.

NOTÆ.

1. *His propioribus.*] Septem nimirum errantibus.

2. *Illos quoque.*] Ita omnes MSS. Male *illud* editi. Referri enim id oportet ad illud hujuſce ſectionis initium, *Illos ſtatos*, &c.

3. *Pace tam feſta.*] Tam læta. Hac voce rurſum abutitur l. 14. ſect. 1.

4. *Nec Homerus.*] Odyſſ. ε. v. 295.
Σὺν δ' Εὖρός τε, Νότος τ' ἔπεσε, Ζέφυρός τε δυσαὴς,
Καὶ Βορέης αἰθρηγενέτης.

5. *Hebeti.*] Hoc eſt, craſſiore Minervæ, neque valde ingenioſe. Nam ut in quovis horizonte quatuor occurrunt plagæ præcipuæ, ita quatuor ſaltem obſervare ventos, unicuique in promptu eſt.

6. *Octo addidit.*] Ut eſſent omnino duodecim. Ita Varro apud Senecam l. 5. Natur. quæſt. c. 16. p. 898. apud Agathemerum l. 1. Geogr. c. 2.

[1] Proximis inter utramque media placuit, [2] ad brevem ex numeroſa additis quatuor. Sunt ergo bini in quatuor cæli partibus: ab oriente æquinoctiali [3] Subſolanus, ab oriente brumali [4] Vulturnus: illum [5] Apelioten, hunc Eurum Græci appellant. A meridie [6] Auſter, & [7] ab occaſu brumali Africus: [a] Noton, & Liba nominant. [8] Ab occaſu æquinoctiali Favonius, ab occaſu ſolſtitiali Corus: [b] Zephyrum, & Argeſten vocant. [9] A ſeptentrionibus, Septentrio: [10] interque eum & exortum ſolſtitialem, Aquilo: Aparctias, & Boreas, dicti. [11] Numeroſior ratio quatuor his interjecerat, Thraſcian, media regione

INTERPRETATIO.

[a] *Noton.*] Noton Auſtrum, Africum Liba vocant.

[b] *Zephyrum.*] Zephyrum illum, hunc Argeſten Græci appellant.

NOTÆ.

1. *Proximis.*] *Qui diligentius perquiſiverunt*, inquit Vitruvius l. 1. c. 6. p. 13. *tradiderunt ventos eſſe octo: maxime quidem Andronicus Cyrrheſtes, qui etiam exemplum collocavit Athenis, Turrim marmoream octogonon, & in ſingulis lateribus octogoni ſingulorum ventorum imagines exſculptas, contra ſuos cujuſque flatus deſignavit, ſupraque eam turrim metam marmoream perfecit, & inſuper Tritonem æreum collocavit, dextra manu virgam porrigentem, & ita eſt machinatus, uti vento circumageretur, & ſemper contra flatum conſiſteret, ſupraquo imaginem flantis venti indicem virgam teneret.*

2. *Ad brevem.*] Ad Homericam diviſionem quadripertitam additis quatuor ex altera diviſione numeroſiore, quæ ventos duodecim fecit.

3. *Subſolanus.*] Ita Seneca loc. cit. p. 879. Nautis hodie vocatur, *l'Eſt*, & *Vent d'amont.*

4. *Vulturnus.*] Vulturnus Romanis appellatus Eurus, vel a vulture Apuliæ monte, ut quidam volunt: vel quia ex Vulturno oppido veniens eos afflabat: id enim Capuæ nomen alterum fuiſſe, ut Romæ Valentiam, auctor eſt Livius, l. 4. Alteri etiam oppido in ora, Plinius, l. 3. ſect. 9. Utrumque ab hiberno oriente Romæ, unde Eurus ſpirat. *Sed & Eurus jam civitate donatus eſt*, inquit Seneca loc. cit. *& noſtro ſermoni non tanquam alienus intervenit.* Nautis in Gallia *le Sud-eſt*, & *Vent forain.*

5. *Apelioten.* Vide Notas & Emend. num. XXXII.

6. *Auſter.*] *Le Sud*, & *Vent-forain.*

7. *Ab occaſu brumali Africus.*] Nautis *Sud-Oueſt*, & *Vent d'aval.* Vide Notas & Emend. num. XXXIII.

8. *Ab occaſu æquinoctiali.*] Vide Notas & Emend. num. XXXIV. Favonium nautæ vocant *l'Oueſt*, & *le Vent d'aval*: Corum, *le Vent Nord-Oueſt*, & *Vent Maroueſt*, & *le Maeſtral.*

9. *A ſeptentrionibus.*] Agathemerus l. 1. Geogr. c. 2. Ἀπὸ δὲ Ἄρκτου, ἀπαρκτίας. Ita etiam Ariſt. l. 2. Meteor. c. 6. p. 563. Nautis, *le Nord*, & aliquando etiam *le Vent Maroueſt*, & *la Biſe.*

10. *Interque eum.*] Inter Septentrionem ſive Aparctiam, & exortum ſolſtitialem, unde flare Cæcian mox dicemus, Aquilo interjacet, quem Borean nominant. Ita Agathemerus loco cit. μέσου Ἀπαρκτίου καὶ Καικίου Βορέαν. Hunc vulgus nautarum *Nord-Nord-Eſt*, appellitat.

11. *Numeroſior ratio.*] Qui plurimos, hoc eſt, duodecim numeravere ventos, ut Varro & Timoſthenes antea laudati, ſingulos ita ſitu diſcrevere, ut ternos ſingulis mundi quatuor partibus aſſignarent: facto a ſeptentrione initio, curſuque inde per Solis exortum, auſtrumque, in ſeptentrionem iterum flexo:

A ſeptentrione.

Aparctias, ſive Septentrio.

Boreas, ſive Aquilo, qui & a nonnullis Meſes vocatur.

inter ſeptentrionem, [1] & occaſum ſolſtitialem: [2] itemque Cæciam, media inter Aquilonem & exortum æquinoctialem, [3] ab ortu ſolſtitiali: [4] Phœnicem, media regione inter ortum brumalem & meridiem. Item inter Liba & Noton, compoſitum ex utroque medium, inter meridiem & [5] hibernum occidentem, Libonoton. Nec finis. [6] Alii quippe Meſen nomine etiamnum addidere inter Borean & Cæcian: [7] & inter Eurum & Noton, Euronotum. Sunt etiam quidam peculiares quibuſque gentibus venti, non ultra certum procedentes tractum, ut Athenienſibus [8] Sciron, paulum ab Argeſte [a] deflexus, reliquiæ Græciæ ignotus. Aliubi [b] elatior, [9] idem Olympias vocatur. Conſuetudo omnibus his nominibus Argeſten intelligit: & Cæcian aliqui vocant [10] Helleſpontiam, & eoſdem alibi aliter. Item in Nar-

INTERPRETATIO.

[a] *Deflexus.*] Verſus ſeptentrionem. | [b] *Elatior.*] Septentrioni vicinior.

NOTÆ.

Cæcias, *ab ortu ſoſtitiali.*

Ab oriente.

Apeliotes, ſive Subſolanus, *ab ortu æquinoctiali.*

Eurus, ſive Vulturnus, *ab ortu brumali.*

Euronotus, qui & Phœnix.

A meridie.

Notus, ſive Auſter.

Libonotus.

Libs, ſive Africus, *ab occaſu brumali.*

Ab occidente.

Zephyrus, ſive Favonius, *ab occaſu æquinoctiali.*

Argeſtes, ſive Corus, *ab occaſu ſolſtitiali.*

Thraſcias, ſive Meſes.

Hunc ventorum ſitum plane approbat Dionyſius in Geopon. l. 1. c. xi. p. 18.

1. *Et occaſum ſolſtitialem.*] Vide Notas & Emend. num. XXXV. Thraſcian Galli vocamus, *Nord-Nord-Oueſt.*

2. *Itemque Cæciam.*] Gallis *Nordeſt.* In mediterraneo mari, *Vento Greco.*

3. *Ab ortu Solſtitiali.* Vide Notas & Emend. num. XXXVI.

4. *Phœnicem.*] Vide Notas & Emend. num. XXXVII. Gallice, *Sud-Sud-Eſt.*

5. *Hibernum occidentem.*] Vide Notas & Emend. num. XXXVIII. *Libonotus*, inquit Seneca l. 5. Natur. quæſt. c. 16. p. 899. *apud nos ſine nomine eſt.* Gallis, *Sud-Sud-Oueſt.*

6. *Alii quippe.*] Senſus, eſt quoſdam eſſe qui inter Aparctian, (quem illi etiam Boream vocant,) & Cæcian, Meſen addiderunt, quem nos Borean diximus appellari. Ita Galenus iiſdem plane verbis tomo, 8. Comment. in lib. Hippocr. de humoribus, p. 569. Sic proxime Cæcian collocat Meſen Tzetzes Chiliad. 8. hiſt. 224. v. 787. Ariſtoteli certe is quem Plinius Borean vocat, Meſes eſt: ὃν καλοῦσι Μέσην, inquit l. 2. Meteor. c. 6. p. 564. οὗτος γὰρ μέσος Καικίου, καὶ Ἀπαρκτίου. Et Thraſciam ibi a Meſe ſecernit. Hic omnia turbare Plinium immerito Salmaſius queritur, p. 1352.

7. *Et inter Eurum.*] Iidem, inquit, inter Eurum & Notum, Euronotum locant: ſed is a Phœnice nomine tantum & appellatione differt.

8. *Sciron.*] Zephyri quoniam in Attica ſpirare a Scironiis ſaxis videbantur, Σκείρωνες vocabantur: maxime vero ea appellatione Corus ſive Ἀργέστης ſignabatur, inquit Strabo l. 1. p. 28. Scironia ſaxa quæ vocentur, dicemus l. 4. ſect. xi. Seneca l. 5. Natur. quæſt. c. 17 p. 899. *Atabulus Apuliam infeſtat, Calabriam Iapyx, Athenas Sciron, &c.*

9. *Idem Olympias.*] Ariſt. loc. cit. Ὃν καλοῦσιν οἱ μὲν Ἀργέστην, οἱ δὲ Ὀλυμπίαν, οἱ δὲ Σκείρωνα, ἀπὸ δυσμῆς θερινῆς πνεῖ.

10. *Helleſpontiam.*] Non ut prius, *Helleſpontium.* Ariſt. loc. cit. p. 565. Καικίας, ὃν Ἑλλησποντίαν ἔνιοι καλοῦσιν.

bonenſi provincia clariſſimus ventorum eſt [1] Circius: nec ullo violentia inferior, Oſtiam plerumque recta Liguſtico mari perferens: idem non modo in reliquis partibus cæli ignotus eſt, ſed [2] ne Viennam quidem, ejuſdem provinciæ urbem, attingens, [a] paucis ante limitibus, jugi modici occurſu tantus ille ventorum coërcetur. [3] Et Auſtros in Ægyptum penetrare negat Fabianus. Quo fit manifeſta lex naturæ, ventis etiam & tempore, & fine dicto.

XLVII. [4] Ver ergo aperit navigantibus maria: cujus in principio, Favonii hibernum molliunt cælum, Sole Aquarii XXV. obtinente partem. [5] Is dies ſextus eſt ante Februarias Idus. [6] Competit ferme & hoc omnibus, quos deinde ponam, [7] per ſingulas intercalationes uno die anticipantibus: rurſumque luſtro ſequenti ordinem ſervantibus. Favonium quidam [8] a. d. VIII. Calendas Martii, [9] Chelidonian vocant, ab hirundinis viſu: nonnulli vero [10] Ornithian, [11] uno & LX.

Interpretatio.

[a] *Paucis.*] Exiguis ante urbem eam finibus clauditur, & montis modici objectu ille ventorum vehementiſſimus coërcetur.

Notæ.

1. *Circius.*] Gallis dicitur, *Nort Oueſt Nort.* De eo multa Strabo l. 4. p. 182. Phavorinus apud Gellium l. 2. c. 22. p. 163. ſed ante alios Seneca, l. 5. Natur. quæſt. c. 18. p. 899. Plinius rurſum l. 17. ſect. 2.

2. *Ne Viennam.* Hoc ipſum a ſe animadverſum indigenæ retulerunt. Vide Nic. Chorier, l. 1. hiſt. Delphinatus, p. 45. Plinium Salmaſius ridet, in Solin. p. 1257. qui Circium peculiarem Galliæ ventum appellet. Actum agam, ſi in eo refellendo immorer. Id egit abunde Voſſius in Melam, p. 172.

3. *Et Auſtros.*] Habet hoc ipſum Theophr. l. de ventis, p. 57. & ante eum Ariſt. ſect. 26. Problem. 47. p. 803.

4. *Ver ergo aperit.*] Clauſum ſcilicet tempeſtatibus mare. Horat. l. 1. Carm. Ode 4.

Solvitur acris hiems grata vice veris & Favoni,
Trahuntque ſiccas machinæ carinas.

5. *Is dies ſextus.*] Columella l. XI c. 2. p. 371. *Septimo Idus Febr. Favonii ſpirare incipiunt.*

6. *Competit ferme.*] Ut circa ſextum Idus ſui quique menſis venti oriantur.

7. *Per ſingulas interc.*] Quarto quoque anno, quando intercalatur, venti qui ad VI. Idus aliudve tempus ſtati ſunt, die uno anticipant, ut ad VII. Idus flare intelligantur.

8. *A. d. VIII. Calendas.*] Hoc eſt, ante diem octavum calendas. Vide Notas & Emend. num. XXXIX.

9. *Chelidonian.*] Ab hirundine, quæ Græcis χελιδών. Ea enim pulcherrimi temporis oſtendit adventum, inquit Ælian. l. 1. de hiſt. animal. c. 52. τῆς ὥρας τῆς ἀρίστης ὑποσημαίνει τὴν ἐπιδημίαν. Et Zephyri prima nuncia, ſive Favonii, ut canit Oppianus l. 3. Halieut. v. 244.

——— εἴαρι Ζεφύρῳ πρωτάγγελος ὄρνις.

Hinc Horatius l. 1. epiſt. 7. ad Mæcenatem, v. 13.

Cum Zephyris, ſi concedes, & hirundine prima.

10. *Ornithian.*] Quaſi Avicularem dixeris, nam Græcis avis ὄρνις eſt. Alii porro ſunt Columellæ loc. cit. p. 372. Ornithiæ venti. De iis rurſum dicemus ſectione ſequente.

11. *Uno & LX.*] Vide Notas & Emend. num. XL.

die poſt brumam ab adventu avium, flantem per dies novem. Favonio contrarius eſt, quem Subſolanum appellavimus. [1] Datus eſt autem huic exortus Vergiliarum [2] in totidem partibus Tauri, ſex diebus ante Maias Idus, [3] quod tempus auſtrinum eſt, huic vento Septentrione contrario. Ardentiſſimo autem æſtatis tempore exoritur [4] Caniculæ ſidus, Sole primam partem Leonis ingrediente: qui dies xv. ante Auguſtas Calendas eſt. Hujus exortum diebus octo ferme Aquilones antecedunt, [5] quos Prodromos appellant. [6] Poſt biduum autem exortus, iidem Aquilones conſtantius [7] perflant his diebus, quos [8] Eteſias appellant. [9] Mollire eos creditur [10] Solis vapor geminatus ardore ſideris: nec ulli ventorum magis ſtati ſunt. Poſt eos rurſus Auſtri frequentes, uſque ad ſidus Arcturi, quod exoritur [11] undecim diebus [12] ante æquinoctium Autumni. [13] Cum hoc Corus incipit. Corus autumnat: huic eſt contrarius Vulturnus. Poſt id æquinoctium diebus fere quatuor & quadraginta, [14] Vergiliarum occaſus hiemem inchoat: quod tempus [15] in III. Idus Novembris incidere conſuevit: [16] Hic eſt Aquilonis hiberni, multumque [17] æſtivo illi diſſimilis, cujus ex adverſo eſt Africus. Ante brumam autem ſeptem diebus totidemque poſtea, ſternitur mare halcyonum feturæ, unde [18] nomen hi dies traxere: re-

NOTÆ.

1. *Datus eſt autem huic.*] Subſolano num. XLII.

2. *In totidem partibus.*] Tauri parte quinta & viceſima: non, uti vir alias ſane perquam eruditus cenſuit, in ſexta.

3. *Quod tempus.*] Quo tempore Auſter flat, & dies ſunt humidi. Ita Columella libro & cap. cit.

4. *Caniculæ ſidus.*] Hoc nomine Plinius ubique Sirium deſignat, hoc eſt, Canis majoris particulam fulgentiſſimam. Vide lib. 18. ſect. 68.

5. *Quos Prodromos.*] Quaſi Præcurſores, quos cum octo ferme diebus caniculæ ortum antecedere Plinius ait, ſeu diem xv. Calend. Aug. atque adeo circa quintum Idus Julii oriri, haud abludit a Columella, qui l. XI. c. 2. p. 379. *Sexto Idus Iulii*, inquit, *Prodromi flare incipiunt.* De his Prodromis Aquilonibus egit Ariſt. l. 2. Meteor. c. 5. p. 561.

6. *Poſt biduum.*] A. d. XIII. Calend. Auguſti, ut dicetur l. 18. ſect. 68.

7. *Perflant his diebus.*] Canicularibus. Vide Notas & Emend. num. XLI.

8. *Eteſias.*] Hoc eſt anniverſarios. Ἐτησίας, ab ἔτος *annus*.

9. *Mollire eos.*] Vide Notas & Emend. num. XLII.

10. *Solis vapor.*] Calor, ut diximus ſect. 40. Sideris vero nomine Caniculam, ſive Sirium intelligit.

11. *Vndecim diebus.*] Circiter diem qui eſt pridie Idus Septembris, quo die Arcturus medius oritur vehementiſſimo ſignificatu terra, marique, ut ait ipſe l. 18. ſect. 74.

12. *Ante æquinoct.*] Quod incidit in VIII. Calend. Septemb. Vide l. 18. ſect. 74.

13. *Cum hoc Corus.*] Columella haud multum diſcedit a Plinio, l. XI. c. 2.

14. *Vergiliarum occaſus.*] Vide quæ Petavius erudite diſſerit in eum locum, adverſus Salmaſium, l. 6. Variar. Diſſert. in Uranol. c. 8. p. 239.

15. *In III. Idus Nov.*] Vide Notas & Emend. num. XLIII.

16. *Hic eſt Aquilonis.*] Proprius eſt, inquit, hic ventus Aquilonis hiberni.

17. *Æſtivo illi.*] Cæciæ, qui ab exortu ſolſtitiali ſpirat: cujus ex adverſo eſt Africus, ab occaſu brumali.

18. *Nomen hi dies.*] Halcyonides. Hæc multo uberius narrantur l. 10. ſect. 47.

liquum

liquum tempus hiemat. [1] Nec tamen ſævitia tempeſtatum cludit mare. Piratæ primum coëgere mortis periculo in mortem ruere, & hiberna experiri maria: nunc idem hoc avaritia cogit.

XLVIII. [2] Ventorum frigidiſſimi ſunt, quos a Septentrione diximus ſpirare, & vicinus his Corus. Hi & reliquos compeſcunt, & nubes abigunt. Humidi, Africus, & præcipue Auſter Italiæ. Narrant & in Ponto [3] Cæcian in ſe trahere nubes. Sicci Corus, & Vulturnus, [4] præterquam deſinentes. [5] Nivales, Aquilo & Septentrio. [6] Grandines Septentrio importat, & Corus: æſtuoſus Auſter: [7] tepidi Vulturnus, & Favonius. Iidem Subſolano ſicciores: & in totum omnes a ſeptentrione & occidente ſicciores, quam a meridie & oriente. [8] Saluberrimus autem omnium Aquilo: [9] noxius Auſter, [10] & magis ſiccus; fortaſſis quia humidus frigidior eſt. [11] Minus eſurire eo ſpirante creduntur animantes. Eteſiæ noctu [12] deſinunt fere, [13] & a tertia diei ho-

NOTÆ.

1. *Nec tamen.*] Habet in hanc ſententiam plane aurea, Seneca l. 5. Natur. quæſt. toto cap 18. p. 899.

2. *Ventorum frigid.*] Hæc ex Ariſt. l. 2. Metereol. c. 6. p. 565.

3. *Cæcian in ſe.*] Ariſt. ſect. 26. Problem. 32. p. 800. Διὰ τί ὁ Καικίας μόνος τῶν ἀνέμων ἐφ' ἑαυτὸν ἄγει τὰ νέφη; ὥσπερ καὶ ἡ παροιμία λέγει, Ἕλκων ἐφ' αὑτὸν, ὡς ὁ Καικίας, νέφος. Οἱ γὰρ ἄλλοι, ὅθεν ἂν πνέωσιν, ἐντεῦθα ἀναστέλλουσι. *Cur unus ventorum Cæcias nubes ad ſe vocat? quod etiam proverbio declaratur:* Ut Cæcias nubes, opes ad ſe trahit. *Ceteri namque, unde ſpirant, inde expellunt.* Idem repetit l. 2. Meteorol. e. 6. p. 565. & poſt eum Theophr. l. de ventis, p. 65. In cauſa vero eſſe videtur, quod a terra ſpirat, atque adeo nubes non expellit, ſed in cælum elatas circumagit, atque orbiculari linea rurſum ad eum locum unde aſpirat, adducit.

4. *Præterquam deſinentes.*] Vide Notas & Emend. num. XLIV.

5. *Nivales.*] Sic Ariſt. l. 2. Meteorol. c. 6. p. 565. Νιφετώδης δ' Μέσης καὶ Ἀπαρκτίας μάλιστα· ὅτι γὰρ ψυχρότατοι. Meſen appellat, ut ante monuimus, quem Plinius Borean, ſive Aquilonem.

6. *Grandines.*] Ariſt. loc. cit. Χαλαζώδης δ' ὁ Ἀπαρκτίας, καὶ Θρασκίας, καὶ Ἀργέστης.

7. *Tepidi.*] Vulturnum, & Favonium eadem cum Auſtro conditione facit Ariſtoteles loc. cit. hoc eſt, æſtuoſum. Καυματώδης δ' Νότος, Ζέφυρος, καὶ Εὖρος.

8. *Saluberrimus.*] Ita Hippocrates l. de morbo ſacro, c. 7. p. 483. tom. 10. Confer iſta autem cum iis quæ Celſus habet l. 2. c. 1. fol. 5.

9. *Noxius Auſter.*] Hippocr. l. de humoribus, text. 13. p. 567. tom. 8. Νότοι βαρυήκοοι, ἀχλυώδεες, καρηβαρικοί, νωθροί, διαλυτικοί, &c. *Auſtri auditum gravant, oculis caliginem, capiti gravitatem, torporem membris inducunt, diſſolvunt, &c.* Eadem repetit tom. 9. lib. 3. Aphoriſm. 5. pag. 95. Et liber primus Epidem. totus in eo ferme argumento habitat: uti & Galenus in Comm. ad eum librum, & ad l. 2. p. 72.

10. *Et magis ſiccus.*] Magis etiam nocet Auſter, quando eſt ſiccus. Vide Notas & Emend. num. XLV.

11. *Minus eſurire.*] Ariſt. ſect. 26. Problem. 46. p. 803. Διὰ τί ἐν τοῖς βορείοις βρωτικώτεροι ἢ ἐν τοῖς νοτίοις; ἢ διότι ψυχρότερα τὰ βόρεια; *Cur ſpirante Aquilone cibi avidiores ſumus, quam Auſtro? An quod Aquilo frigidior eſt?*

12. *Deſinunt fere.*] Vide Notas & Emend. num. XLVI.

13. *Et a tertia.*] Hoc eſt, medio tempore inter Solis ortum, & medium diem. In eam rem lepide Seneca l. 5. Natur. quæſt. c. XI. p. 897. *Eteſiæ*, inquit, *ob hoc ſomniculoſi a nautis, & delicati vocantur: quod, ut ait Gallio, mane neſciunt ſurgere: eo tempore incipiunt prodire, quo ne pertinax quidem aura eſt*, &c.

ra oriuntur. [1] In Hiſpania & Aſia ab oriente flatus eſt eorum : in Ponto ab Aquilone, reliquis in partibus a meridie. Spirant autem & a bruma, cum vocantur Ornithiæ, ſed leniores [2] & paucis diebus. Permutant & duo naturam cum ſitu. [3] Auſter Africæ ſerenus, Aquilo nubilus. Omnes venti vicibus ſuis ſpirant majore ex parte, [4] aut ut contrarius deſinenti incipiat. Cum proximi cadentibus ſurgunt, [5] a lævo latere in dextrum ut Sol, ambiunt. De ratione eorum menſtrua, [6] quarta maxime Luna decernit. Iiſdem autem ventis in contrarium navigatur [7] prolatis pedibus, ut noctu plerumque adverſa vela concurrant. Auſtro majores fluctus eduntur quam Aquilone : quoniam [8] ille infernus ex imo maris ſpirat, hic ſummo. [9] Ideoque poſt Auſtros noxii præcipue terræ motus. Noctu Auſter, interdiu Aquilo vehemen-

NOTÆ.

1. *In Hiſpania.*] Eteſiæ & prodromi appellantur, ut recte Gellius admonet, l. 2. c. 22. p. 165. qui ſtato tempore anni, cùm Canis oritur, ex alia atque alia cæli parte ſpirant. In Hiſpania ab oriente flare, & eoſdem eſſe cum Euro ſcribit pariter Poſidonius apud Strabon. l. 3. p. 144. In Ponto, ab Aquilone, Polybius l. 4. p. 434. In his regionibus nulli pene ſunt conſtantes, aut anniverſarii venti.

2. *Et paucis diebus.*] Novem, ut dictum eſt ſuperiore ſect. Ita Democritus apud Geminum, in Elem. Aſtron. c. 16. p. 68. Δημοκρίτῳ ἄνεμοι πνέουσι ψυχροὶ, οἱ Ὀρνιθίαι καλούμενοι, ἡμέρας μάλιστα θ'.

3. *Auſter Africæ.*] Ariſt. l. 2. Meteorol. c. 3. p. 556. Ὁ δὲ Βορέας .... τῷ ἀπωθεῖν, αἴθριος ἐνταῦθα ἐν δὲ τοῖς ἐναντίοις, ὑδατώδης ὁμοίως δὲ καὶ ὁ Νότος αἴθριος τοῖς περὶ τὴν Λιβύην, &c. *Aquilo .... quod nubes propellat, ſerenus eſt : in locis oppoſitis pluvius. Pari modo & Auſter Afris ſudus eſt, &c.* Habet aliquid ſimile Macrobius l. 2. in Somn. Scip. c. 5. p. 137.

4. *Aut ut.*] Ita omnes MSS. Explicat quid ſit, vicibus ſuis ſpirare ventos : nempe deſinenti contrarium, ſive qui ex adverſo eſt, incipere.

5. *A lævo latere.*] Ab ortu in occaſum, ac deinde rurſus in ortum.

6. *Quarta maxime.* [Qui quarto novilunii die ſpirant, ii ut plurimum toto menſe dominantur. Virgil. lib. 1. Georg. v. 433.

Sin ortu in quarto, namque is certiſſimus auctor,
Pura, nec obtuſis per cælum cornibus ibit :
Totus & ille dies, & qui naſcentur ab illo,
Exactum ad menſem, pluvia ventiſque carebunt :
Votaque ſervati ſolvent in litore nautæ, &c.

7. *Prolatis pedibus.*] Servius in illum Virgilii verſum 830. lib. 5. Æneïd. *Una omnes fecere pedem :* Pedem vel podiam appellari air funem illum quo pro voluntare velum adducitur ac remittitur. Ex utroque veli angulo pendulus hic funis fuit : uſus, in captando vento: Nam prout alter aut laxabatur, aut ſtringebatur, obliquabatur antenna, & ipſum velum : atque adeo majori vel minori ſinu vela ventos excipiebant. Prolatis igitur pedibus idem eſt ac leniter & quantum opus eſt, remiſſo laxatoque fune, qui ex infimo veli angulo pendet, obliquare velum. *Aller a la bouline.*

8. *Ille infernus.*] Hæc quidem Plinius ex ea opinione, quæ veterum animis plerumque inſedit, borealem plagam excelſiorem eſſe & elatiorem : humiliorem multo, depreſſioremque Auſtralem. Hoc etiamnum vulgus ſequitur in ventorum nomenclatione, quos *Vent d'Aval & vent d'Amont* vocant, quaſi ex humiliore illum, iſtum e ſuperiore mundi plaga exortum.

9. *Ideoque poſt Auſtros.*] Vide Senecam, l. 6. Natur. quæſt. c. 7. p. 906.

tior. Et ab ortu flantes diuturniores ſunt ab occaſu flantibus. Septentriones [1] impari fere deſinunt numero : quæ obſervatio & in aliis multis rerum naturæ partibus valet. Mares itaque exiſtimantur [2] impari numero. [3] Sol & auget, & comprimit flatus. Auget exoriens occidenſque, comprimit meridianus æſtivis temporibus. Itaque medio diei aut noctis plerumque ſopiuntur : qui aut nimio frigore, aut æſtu ſolvuntur: [4] Et imbribus venti ſopiuntur. Exſpectantur autem maxime, unde nubes diſcuſſæ adaperuere cælum. Omnium quidem (ſi libeat obſervare minimos ambitus) redire eaſdem vices quadriennio exacto Eudoxus putat : non ventorum modo, verum & reliquarum tempeſtatum magna ex parte. [5] Et eſt principium luſtri ejus, ſemper intercalari anno, Caniculæ ortu. De generalibus ventis hæc.

XLIX. Nunc de repentinis flatibus, qui exhalante terra ([6] ut Caput XLVIII.
dictum eſt) coorti, rurſuſque dejecti, [a] interim obducta nubium cute, multiformes exiſtunt. [7] Vagi quippe & ruentes torrentium modo (ut aliquibus placere [8] oſtendimus) tonitrua & fulgura edunt. Majore vero illati pondere incurſuque, ſi late ſiccam rupere nubem, procellam gignunt, quæ vocatur a Græcis [9] Ecnephias:

INTERPRETATIO.

[a] *Interim.*] Interim dum nubium *veluti* corio obvolvuntur, *ne exeant.*

NOTÆ.

1. *Impari fere.*] Poſtquam impari dierum numero ſpiravere.

2. *Impari numero.*] Quoniam, ut Macrobius ait l. 1. in Somm. Scip. c. 6. p. 25. *Impar numerus mas, & par femina vocatur: item Arithmetici imparem patris, & parem matris appellatione venerantur.*

3. *Sol & auget.*] Quæ mox ſequuntur uſque ad ea verba, *Et imbribus*, &c. habent totidem verbis Ariſt. l. 2. Meteorol. c. 5. p. 561. & ſect. 25. Problem. 4. p. 793. Theophr. l. de ventis, pag. 59. & 60. & Seneca lib. 5. Natur. quæſt. c. 8. p. 896.

4. *Et imbribus.*] Ariſt. ſect. 26. Problem. 6. p. 797. *Διὰ τί αἱ ἐκνεφίαι ὕδατος γινομένου θᾶττον παύονται; Cur procellæ vehementiores imbre ſuperveniente ocyus ceſſant?*

5. *Et eſt principium.*] Eudoxi quadriennium, vel, ſi lubet ita appellare, luſtrum, in quo annus unus intercalaris eſt, principium ducit ab exortu Caniculæ. Vide Notas & Emend. num. XLVII.

6. *Ut dictum eſt.*] Sect. 42.

7. *Vagi quippe.*] Interpretationem hujus loci dabit ipſe Cicero : *Cum illi anhelitus*, inquit l. 2. de Divinat. p. 228. *ſe in nubem induerint, ejuſque tenuiſſimam quamque partem cœperint dividere, atque diſrumpere, idque crebrius facere, & vehementius, tum fulgura, & tonitrua exiſtere: ſi autem nubium conflictu ardor expreſſus ſe emiſerit, id eſſe fulmen.*

8. *Oſtendimus.*] Sect. 43. iis verbis, *Et ſi in nube luctetur flatus aut vapor, tonitrua edi: ſi erumpat ardens, fulmina:* &c.

9. *Ecnephias.*] Accommodato ſcilicet nomine: *ἐκ νέφους*, ex nube erumpente ſpiritu. Hæc Plinius ex Ariſtot. lib. 3. Meteorol. cap. 1. pag. 573. Frequentes Ecnephiæ dicuntur eſſe prope Æquatorem, iis præſertim menſibus, quibus conſtantes venti ſunt rariores. In quibuſdam certis Africæ locis ſunt anniverſarii. Has procellas nautæ *Tornados*, & *Travados* vocant : intra unius horæ ſpatium in omnes pene plagas diriguntur, tonitruis fere comitantibus, & magna imbrium copia.

[1] Sin vero depreſſo ſinu arctius rotati effregerint, ſine igne, hoc eſt, ſine fulmine, vorticem faciunt, qui Typhon vocatur, id eſt, vibratus Ecnephias. Defert hic ſecum aliquid abruptum e nube gelida, convolvens, verſanſque, & ruinam ſuam illo pondere aggravans, & locum ex loco mutans rapida vertigine : præcipua navigantium peſtis, non antennas modo, verum ipſa navigia contorta frangens ; [2] tenui remedio aceti in advenientem effuſi, cui frigidiſſima eſt natura. [3] Idem illiſu ipſe repercuſſus, correpta ſecum in cælum refert, ſorbetque in excelſum.

L. [a] Quod ſi majore depreſſæ nubis eruperit ſpecu, ſed minus lato quam procella, nec ſine fragore, [4] Turbinem vocant, proxima

INTERPRETATIO.

[a] *Quod ſi.*] Quod ſi majore dejectæ in terram nubis ruina eruperit, &c.

NOTÆ.

1. *Sin vero.*] Res ſic eſt concipienda : ut ſit nubes aliqua vento extrinſecus compreſſa, quæ in ſui medio contineat plurima venti ſemina : qui dum quærit exitum, varie intra nubis ſinum impingitur, deflectitur, contorquetur, circumrotatur, ac impetu ſemper creſcente prorumpit in eam nubis partem quæ infirmior eſt. Quia tamen nubes haud facile excutitur, fit ut quandam ejus portionem ſecum abripiat, & convehat : eaque de cauſa cernatur quædam nubis quaſi columna deorſum vergens ac procidens, quæ in mare impacta, ipſum vi ſumma commoveat, & quaſi fervere compellat : quo nomine fere *Procella* intellitur. Dicitur etiam *Δῖνος Vortex*, cum manifeſtiores creat in aqua vortices : ac ſpeciatim *Typhon*, cum rapidos creat ac vehementes, navigiumque in quod inciderit,

Torquet agens circum, & rapidus vorat æquore vortex.

Ita fere Cabeus in l. 3. Meteorol. p. 8. & Gaſſendus in l. 10. Laërtii, p. 1039. poſt Ariſt. loc. cit. a quo hæc Plinius eſt mutuatus. Typhon is eſt quem vulgo *Ouragam* vocant, Americanas inſulas ſæpe infeſtans : de quo vide Ricciolum, tomo 1. p. 728.

2. *Tenui remedio.*] Et Plutarchus quidem l. 3. Sympoſ. quæſt. 5. p. 652. naturam aceti eſſe ait frigidiſſimam, nihilque eſſe quod ignibus reſtinguendis ſit aptius. *Οὐδὲν δὲ τῆς σβεστικῆς ἔχει, περὶ μαχιμώτερον, ἀλλὰ μάλιστα πάντων ἐπικρατεῖ καὶ συμπιέζει τὴν φλόγα δι᾽ ὑπερβολὴν ψυχρότητος.* Negat autem id fieri ob aceti frigiditatem, ſed ob tenuitatem partium, quibus conſtat, Fr. Reſta in Meteorol. p. 229.

3. *Idem illiſu.*] Dum ventus terræ impingitur, cogitur ſurſum reſultare, ſecumque effert ea in quæ incidit. Quare forma quædam typhonis ea eſt, quæ quandoque lapides ita attollit, ut compluere poſtea iis arbitrere : quæ arbores convellit, & eradicat, &c.

4. *Turbinem.*] Definitur a Seneca l. 5. Natur. quæſt. c. 13. p. 897. *Ventus circumactus*, inquit, *& eundem ambiens locum, & ſe in ipſa vertigine concitans, turbo eſt. Qui ſi pugnacior eſt, ac diutius volutatur, inflammatur, & efficit quem πρηστῆρα Græci vocant. Hic eſt igneus turbo. Hi fere omnia pericula venti erupti de nubibus produnt, quibus armamenta rapiuntur, & tota naves in ſublime tollantur.* Vide Lucretium l. 6. v. 299.

Fit quoque ut interdum venti vis miſſa ſine igni,
Igneſcat tamen in ſpatio, &c. Vide eundem, verſu 445.

Eadem habet Ariſt. loc. cit. p. 574. Preſteres Japonicam plagam infeſtant in primis.

quæque proſternentem. Idem ardentior, accenſuſque dum furit, Preſter vocatur, amburens contacta pariter, & proterens. [1] * Non fit autem aquilonius Typhon, nec nivalis [2] aut nive jacente Ecnephias. *Caput XLIX. Quod ſi ſimul rupit nubem, exarſitque, & ignem habuit, [3] non poſtea concepit, fulmen eſt. Diſtat a Preſtere, quo flamma ab igni. [4] Hic late funditur flatu, illud conglobatur impetu. Vortex autem remeando diſtat a turbine, quomodo ſtridor a fragore. Procella latitudine ab utroque: disjecta nube verius, quam rupta. Fit & caligo belluæ ſimilis, nube dira navigantibus. Vocatur [5] & columna, cum ſpiſſatus humor rigenſque ipſe ſe ſuſtinet. Ex eodem genere, [6] & in longum veluti fiſtula nubes aquam trahit.

LI. Hieme & æſtate rara fulmina, contrariis de cauſis: quoniam hieme denſatus aër nubium craſſiore corio ſpiſſatur: omniſque terrarum exhalatio rigens, ac gelida, quidquid accipit ignei vaporis, extinguit. Quæ ratio immunem Scythiam & circa rigentia a fulminum caſu præſtat: & e diverſo nimius ardor Ægyptum. Siquidem calidi ſiccique halitus terræ, raro admodum, tenueſque denſantur in nubes. [7] Vere autem & autumno crebriora fulmina, corruptis in utroque tempore æſtatis hiemiſque cauſis. Qua ratione crebra in Italia: quia mobilior aër mitiore hieme: & æſtate nimboſa, ſemper quodammodo vernat, vel autumnat. Italiæ quoque partibus iis, quæ a ſeptentrione diſcedunt ad teporem, qualis eſt Urbis & Campaniæ tractus, juxta hieme & æſtate fulgurat, quod non in alio ſitu. Cap. L.

LII. Fulminum ipſorum plura genera traduntur. Quæ ſicca ve- Cap. LI.

Notæ.

1. *Non fit autem.*] Ariſt. l. 3. Meteorol. c. 1. p. 573. *Βορείοις δ' οὐ γίγνεται τυφών, οὐδ' νιφετῶν ὄντων ἐκνεφίας.* Cauſas deinde ſubjicit, quas planius dilatat Cabeus in eum locum l. 3. p. 7.

2. *Aut nive jacente,*] In MSS. R. 1. 2. Colb. 1. 2. *aut nivem jaciens*: quæ verba gloſſema ſapiunt vocis *nivalis*. Eam forte ob cauſam expungenda illa, *aut nive jacente*, cenſuit Pintianus.

3. *Non poſtea concepit.*] Ut Preſter, qui poſtquam erupit e nube, nec prius, extra nubem, dum furit, accenditur, uti dictum eſt paulo ante.

4. *Hic late.*] Preſter nimirum. Hoc illud eſt quod Stoïci probabant apud Plutarchum l. 2. de placitis Philoſ. c. 3. fulmen eſſe fulgorem quendam vehementiorem: Preſterem vero languidiorem.

5. *Et columna.*] Lucretius l. 6. v. 425.

Nam fit ut interdum tanquam demiſſa columna
In mare de cælo deſcendat, quam freta circum
Ferviſcunt, graviter ſpirantibus incita flabris:
Et quæcumque in eo tum ſunt deprenſa tumultu
Navigia, in ſummum veniunt vexata periclum, &c.

6. *Et in longum.*] Σιφῶνα Græci vocant, *διὰ τὸ δίκην σίφωνος ἀνασπᾷν τὸ ὕδωρ θαλάσσης*, inquit Olympiodorus in Meteorologica Ariſtotelis. Venti ſunt nimirum, in nube incluſi, qui aquam fiſtulæ inſtar reſorbentes a mari, eam exonerant in naves, eaſque demergunt. In mediterraneo mari, quam in Oceano, hæ Tubæ ſeu fiſtulæ crebriores.

7. *Vere autem.*] Lucretium ſequitur, l. 6. v. 356. Apud nos autem æſtate frequentius, quam temporibus aliis fulminat.

niunt, non adurunt, ſed diſſipant. [1] Quæ humida, non urunt, ſed infuſcant. Tertium eſt, quod clarum vocant, mirificæ maxime naturæ, [2] quo dolia exhauriuntur intactis operimentis, nulloque alio veſtigio relicto. Aurum, & æs, & argentum liquatur intus, ſacculis ipſis nullo modo ambuſtis, ac ne confuſo quidem ſigno ceræ. Marcia [3] princeps Romanarum icta gravida, partu exanimato, ipſa citra ullum aliud incommodum vixit. [4] In Catilinanis prodigiis Pompeiano ex municipio M. Herennius Decurio [5] ſereno die fulmine ictus eſt.

CAP. LII.

LIII. [6] Tuſcorum literæ novem Deos emittere fulmina exiſtimant, eaque eſſe undecim generum: [7] Jovem enim trina jaculari. Romani duo tantum ex iis ſervavere: [8] diurna attribuentes Jovi, nocturna Summano: rariora ſane eadem de cauſa frigidioris cæli. Etruria erumpere terra quoque arbitratur, quæ infera appellat, brumali tempore facta, ſæva maxime & execrabilia: cum ſint omnia, quæ terrena exiſtimant, non illa generalia, nec a ſideribus venientia, ſed ex proxima atque turbidiore natura. Argumentum evidens, quod omnia a ſuperiore cælo decidentia obliquos habent ictus: hæc autem quæ

NOTÆ.

1. *Quæ humida.*] Vide Notas & Emend. num. XLVIII.

2. *Quo dolia.*] Lucretius l. 6. v. 227.

Tranſit enim valide fulmen per ſepta domorum,
Clamor uti, ac voces: tranſit per ſaxa, per æra,
Et liquidum puncto facit æs in tempore: & aurum:
Curat item, ut vaſis integris vina repente
Diffugiant: quia nimirum facile omnia circum
Conlaxat, rareque facit lateramina vaſi, &c.

Addere lubet & Senecam l. 2. Natur. quæſt. c. 31. p. 854. *Loculis integris ac illæſis conflatur argentum. Manente vagina gladius liqueſcit: & inviolato ligno circa pila ferrum omne diſtillat. Stat fracto dolio vinum, nec ultra triduum rigor ille durat, &c.*

3. *Princeps Romanarum.*] Sic conjugem appellatam credimus Principis Senatus ac civitatis, qualis Scaurus exſtitit.

4. *In Catilinanis.*] Vide Notas & Emend. num. XLIX.

5. *Sereno die.*] Id eatenus ſolum credi vult Gaſſendus in l. 10. Laërtii, p. 1014. ſi reliquo cælo ſereno, credatur ſimul fuiſſe nubes ad quandam finitoris ſeu horizontis partem, e qua fulminaverit, aut tonuerit: vel toto cælo alioqui puro, factam e terra eruptionem eſſe cum igne, nec ſine fragore.

6. *Tuſcorum.*] His ſummam fuiſſe perſequendorum fulminum ſcientiam, ait Seneca l. 2. Natur. quæſt. c. 32. p. 854. Totam eorum doctrinam de fulminum ſcientia, & de divinatione per fulmina, prolixe deſcribit idem, cap. 33. & ſequentibus. Attigit etiam Cicero l. 1. de Divin. p. 194. Etruſcorum libros Rituales, præter Tullium, laudat & Cenſorinus l. de die natali, c. XI. p. 69.

7. *Jovem enim tria.*] Harum nos ineptiarum piget: quas ſi quis fuſius tractatas requirit, is Senecam adeat loc. cit. c. 41. p. 856.

8. *Diurna.*] Hæc totidem verbis de Jove & Summano, Feſtus in fragm. p. 37. & S. Auguſt. l. 4. de Civit. Dei, c. 23. Summanus eſt Deus ſummus Manium, idem Orcus & Pluto dictus.

vocant terrena, rectos. Sed quia ex propiore materia cadunt, ideo creduntur e terra exire, quoniam ex repulſu nulla veſtigia edunt, cum ſit illa ratio [1] non inferi ictus, ſed adverſi. A Saturni ea ſidere proficiſci ſubtilius iſta conſectati putant: ſicut cremantia, a Martis. Qualiter, [2] cum Volſinii oppidum Tuſcorum opulentiſſimum totum concrematum eſt fulmine. [3] Vocant & familiaria in totam vitam fatidica, quæ prima fiunt familiam ſuam cuique indepto. Ceterum exiſtimant [4] non ultra decem annos portendere privata, præterquam aut matrimonio primo facta, aut natali die: publica non ultra triceſimum annum, præterquam [a] [5] in deductione oppidorum.

LIV. Exſtat Annalium memoria, ſacris quibuſdam, & precationibus vel cogi fulmina, vel impetrari. Vetus fama Etruriæ eſt, [6] impetratum, [7] Volſinios urbem agris depopulatis ſubeunte monſtro, quod vocavere Voltam. Evocatum & a Porſenna ſuo rege. Et ante eum [8] a Numa ſæpius hoc factitatum, in primo Annalium ſuorum tradit L. Piſo gravis auctor: quod imitatum parum rite Tullum Hoſtilium [9] ictum fulmine. Lucoſque & aras & ſacra habemus: [10] interque Sta- CAP. LIII.

INTERPRETATIO.

[a] *In deductione.*] Cum in oppida coloniæ deducuntur.

NOTÆ.

1. *Non inferi ictus.* Ita MSS. omnes Alias, *inferni.*

2. *Cum Volſinii.*] Tertull. ad Nation. l. 1. c. 9. p. 46. *Cum Vulſinios de cælo perfudit ignis.*

3. *Vocant & familiaria.*] Perpetua appellantur a Seneca l. 2. Natur. quæſt. c. 47. p. 857. *Hæc ſunt fulmina*, inquit, *quæ prima accepto patrimonio, in novo hominis, aut urbis ſtatu fiunt.*

4. *Non ultra decem.*] Hæc quoque Seneca loc. c. 48.

5. *In deductione.*] Novum urbis ſtatum Seneca appellavit, loc. cit. cap. 47.

6. *Impetratum.*] Sic MSS. omnes: non, *impetritum*: etſi *impetritum* in formulis ſcio Augurum uſurpari, pro *impetratum*. De hac voce dicemus lib. 28. ſect. 3.

7. *Volſinios.*] Hodie *Bolſena*, unde & lacui cognomen, *Lago di Bolſena*, in Ducatu Caſtrenſi, in Etruria.

8. *A Numa.*] Recitat Arnobius ſtatim initio libri 5. p. 154. ex libro ſecundo Valerii Antiatis, quo pacto artem Jovis, hoc eſt, fulminis eliciendi edoctus Numa fuerit. Videndus ea de re Plutarchus in Numa. Jovi Elicio aram in Aventino dicatam narrat Livius l. 1. p. 8. ad elicienda fulmina.

9. *Ictum fulmine*] De hoc rurſum lib. 28. ſect. 4. Vide quæ ibi dicturi ſumus.

10. *Interque Statores.*] Inter Statoris Jovis effigies. Hujus appellationis variæ afferri cauſæ ſolent. Hanc Plinius fuiſſe primam innuit, quod Jupiter Tonans ſtantis effigie repræſentaretur. Et vero ita exhibent nummi antiqui, cujuſmodi is eſt quem Anton. Auguſtinus expreſſit tabula 57. inter Gordiani nummos, cum hac perigraphe, JOVI STATORI. Ibi Jupiter ſtans, dextra haſtam, fulmen ſiniſtra gerit.

Digitized by Google

tores, ac Tonantes, [1] & Feretrios, [2] Elicium quoque accepimus Jovem. Varia in hoc vitæ ſententia, & pro cujuſque animo. [3] Imperari naturæ audacis eſt credere: nec minus hebetis, [a] beneficiis abrogare vires: quando in fulgurum quoque interpretatione eo profecit ſcientia, [b] ut ventura alia finito die præcinat: & an [4] peremptura ſint fatum, [5] aut apertura potius alia fata quæ lateant, innumerabilibus in utroque publicis privatiſque experimentis. Quamobrem ſint iſta, ut rerum naturæ libuit, aliis certa, aliis dubia, aliis probata, aliis damnanda: nos cetera, quæ ſunt in his memorabilia, non omittemus.

CAPUT. LIV.

LV. Fulgetrum prius cerni, quam tonitrum audiri, cum ſimul fiant, certum eſt. Nec mirum: quoniam lux ſonitu velocior. Ictum autem & ſonitum congruere, ita modulante natura: ſed ſonitum profecti eſſe fulminis, [6] non illati. [7] Etiamnum ſpiritum ocyorem fulmine: ideo quati prius omne & afflari, quam percuti: nec quemquam tangi, qui prior viderit fulmen, aut tonitru audierit. [8] Læva proſpera

INTERPRETATIO.

[a] *Beneficiis.*] *Precationum vi* abrogare fulminibus vires, quæ ſummi beneficii loco haberi par eſt.

[b] *Ut ventura.*] Ut alia fulgura certo die ventura præcinat: *ſimulque ſignificet* an mutatura ſint fatum, &c.

NOTÆ.

1. *Et Feretrios.*] Dictum ſignificat a feriendo Feretrium. Et ita ſane Plutarchus in Romulo p. 27. Ἀνάθημα Φερετρίου Διὸς ἐπονομάσας. Τὸ γὰρ πλῆξαι, φερίειν Ῥωμαῖοι καλοῦσι. Alias hujuſce vocis originationes vide apud Lilium Gyrald. hiſtor. Deor. ſyntagm. 2 p. 79.

2. *Elicium quoque.*] Ab eliciendo, ſeu quod precationibus cælo evocaretur, id nomen traxit. Ovid. lib. 3. Faſtor. v. 327.

Eliciunt cælo te, Iupiter: unde minores
Nunc quoque te celebrant, Eliciumque vocant.

3. *Imperari naturæ.*] Sacris & precationibus, quibus cogi creduntur fulmina, vel impetrari.

4. *Peremptura.*] Mutatura. Ita Seneca, c. 35. quem conſule.

5. *Aut apertura.*] Hoc illud eſt quod ait Seneca l. 2. Nat. quæſt. c. 34. p. 854. *Summam*, inquit, *eſſe vim fulminum judicant: quia quidquid alia portendunt, interventus fulminis tollit. Quidquid ab hoc portenditur, fixum eſt:* &c.

6. *Non illati.*] Profecti ſponte fulminis, non ab Diis iratis immiſſi. Totum hoc caput plenum eſt vaniſſimæ ſuperſtitionis, de fulgurum obſervatione, & divinatione per ea.

7. *Etiamnum ſpiritum.*] Aërem, ventum, afflatum. Seneca loc. cit. c. 20. p. 852. *Adjice nunc, quod neceſſe eſt, ut impetus fulminis, & præmittat ſpiritus, & agat ante ſe, & a tergo trahat ventum, cum tam vaſto ictu aëra inciderit. Itaque omnia, antequam feriantur, intremiſcunt vibrata vento, quem ignis ante ſe preſſit.*

8. *Læva proſpera.*] Varronem exſcripſiſſe hoc loco Plinius videtur. Is enim libro 5. Epiſtolicarum quæſt. apud Feſtum: *A Deorum ſede*, inquit, *cum in meridiem ſpectes, ad ſiniſtram ſunt partes mundi exorientes: ad dexteram, occidentes: factum arbitror, ut ſiniſtra meliora auſpicia, quam dextra eſſe exiſtimentur.*

exiſtiman-

exiſtimantur : quoniam læva parte mundi ortus eſt. Nec tam adventus ſpectatur, quam reditus : ſive ab ictu reſilit ignis, ſive opere confecto, aut igne conſumpto ſpiritus remeat. [1] In ſedecim partes cælum in eo aſpectu diviſere Tuſci. Prima eſt a ſeptentrionibus ad æquinoctialem exortum : ſecunda ad meridiem, tertia ad æquinoctialem occaſum : quarta obtinet, quod reliquum eſt ab occaſu ad ſeptentriones. Has iterum in quaternas diviſere partes, ex quibus octo ab exortu ſiniſtras, totidem e contrario appellavere dextras. Ex his maxime dira, quæ ſeptentrionem ab occaſu attingunt. Itaque plurimum refert, unde venerint fulmina, & quo conceſſerint. Optimum eſt, in exortivas redire partes. Ideo cum a prima cæli parte venerint, & in eandem conceſſerint, ſumma felicitas portenditur, quale Syllæ Dictatori oſtentum datum accepimus. [2] Cetera ipſius mundi portione minus proſpera aut dira. Quædam fulgura enunciare non putant fas, nec audire, præterquam ſi hoſpiti indicentur, aut parenti. Magna hujus obſervationis vanitas, tacta Junonis æde, Romæ deprehenſa eſt Scauro Conſule, qui mox [3] Princeps fuit.

Noctu magis, quam interdiu, ſine tonitribus fulgurat. [4] Unum animal hominem non ſemper extinguit, [5] cetera illico : hunc videlicet natura tribuente honorem, cum tot belluæ viribus præſtent. [6] Omnia contrarias incubant in partes : homo, niſi convertatur in percuſſas, non exſpirat. Superne icti conſidunt. Vigilans ictus conniventibus oculis, dormiens patentibus reperitur. Hominem ita exanimatum cremari

NOTÆ.

1. *In ſedecim.*] Cicero l. 2. de Divin. p. 228. *Quid eſt igitur*, inquit, *quod obſervatum ſit in fulgure ? Cælum in ſedecim partes diviſerunt Etruſci. Facile id quidem fuit, quatuor quas nos habemus, duplicare : poſt idem iterum facere, ut ex eo diſcerent, fulmen qua ex parte veniſſet. Primum, id quid intereſt ? deinde quid ſignificat ?* &c.

2. *Cetera.*] Quæ fulmina in reliqua mundi portione cernuntur, ea pro regione unde orta fuerint, aut quo conceſſerint, minus proſpera, vel minus dira cenſentur, ea qua dictum eſt ratione.

3. *Princeps.*] Princeps Senatus, vel ut dicitur l. 36. ſect. 24. Princeps totius civitatis.

4. *Vnum animal.*] Vidimus ictos fulmine ſuperſtites : ſed ita ut nunquam recte ſapere aut loqui poſtea valerent.

5. *Cetera illico.*] Negat hoc Scaliger eſſe verum, Exercit. 13. p. 70. intacto enim equo ac ſuperſtite, equitem inſidentem interfectum narrat. At ſunt hæc diſſimilia : Negat Plinius percuſſum animal, præter hominem, non illico mori : eo illæſo, extingui ictum hominem, non illico mori : eo illæſo, extingui ictum hominem, non negat : qui, quod mirabilius videri poſſit, ſacculis nullo modo ambuſtis, argentum liquari plane proxime ante adnotavit.

6. *Omnia contrarias.*] Cetera, inquit, quæ fulmine iciuntur, concidunt in partem oppoſitam ei quæ vulnus excepit : homo e contrario, niſi circumagatur in vulnus, (ut ipſe loquitur, l. 28. ſect. 12.) non exſpirat. Neque id homini ſolum, ſed & ceteris animalibus evenit, ſi Senecæ credimus. *Illud æque inter adnotanda ponas licet*, inquit l. 2. Natur. quæſt. c. 31. p. 854. *Quod & hominum, & ceterorum animalium, quæ icta ſunt, caput ſpectat ad exitum fulminis.*

fas non eſt: [1] condi terra religio tradidit. Nullum animal, niſi exanimatum, fulmine accenditur. [2] Vulnera fulminatorum frigidiora ſunt reliquo corpore.

Cap. LV. LVI. Ex iis, quæ terra gignuntur, [3] lauri fruticem non icit: nec unquam quinque altius pedibus deſcendit in terram. [4] Ideo pavidi altiores ſpecus tutiſſimos putant: aut tabernacula e pellibus belluarum, [5] quas vitulos appellant: quoniam hoc ſolum animal ex marinis non percutiat: ſicut nec e volucribus aquilam, quæ ob hoc [6] armigera hujus teli fingitur. In Italia inter Terracinam & [7] ædem Feroniæ, turres bellicis temporibus deſiere fieri, nulla non earum fulmine diruta.

Cap. LVI. LVII. Præter hæc inferiore cælo relatum in monumenta eſt, [8] lacte & ſanguine pluiſſe [9] M'. Acilio, C. Porcio Coſſ. & ſæpe alias: [10] ſicut

Notæ.

1. *Condi terra.*] Hinc Tertullianus, in Apolog. c. 48. p. 39. *Qui de cælo tangitur, ſalvus eſt ut nullo igne decinereſcat.*

2. *Vulnera.*] Plura quæ referri huc poſſent, vide apud Senecam loc. cit.

3. *Lauri fruticem.*] Huc refer ea quæ de Tiberio narrantur l. 15. ſect. 40. Columella, gallinæ incubanti, tonante cælo, & in fulminum metu, lauri folia ſubjici imperat. Refellit tamen hoc miraculum experientia ipſa, qua laurum de cælo tactam recentiores plurimi obſervaverunt: Sennertus, Vicomercatus, aliique quos laudat Phil. Jac. Sachs in Gammarologia, p. 22.

4. *Ideo pavidi.*] Suetonius, de Aug. c. 90. *Tonitrua & fulmina paulo infirmius expaveſcebat: ut ſemper & ubique pellem vituli marini circumferret pro remedio: atque ad omnem majoris tempeſtatis ſuſpicionem, in abditum & concameratum locum ſe reciperet*, &c.

5. *Quas vitulos.*] Auguſtum Severus Imperator ſuperſtitione æquavit, aut etiam vicit: lecticam etiam ſuam adverſus fulminis impetus tali corio tegi præcepit.

6. *Armigera.*] Ita libri MSS. tum hoc loco, tum l. 10. ſect. 4. non ut editi hic exhibent, *armiger*.

7. *Ædem Feroniæ.*] Fuit in agro Pometiano, Campaniæ tractu, proxime Terracinam, & Circios, ubi nunc lacus, *Lago di Ferona*, de quo Horat. l. 1. Satyr. 5. Hic Feroniæ lucus plane diverſus ab altero cognomine in Etruria, de quo dicemus l. 3. ſect. 8. Meminit Virgilius l. 7. Æneïd.

Et viridi gaudens Feronia luco.

8. *Lacte & ſanguine.*] Hujuſmodi pluviarum exempla vide plurima apud Livium l. 39. p. 504. l. 40. p. 510. l. 42. p. 536. &c. Julium Obſeq. c. 59. 70. 71. 91. 96. 99. 103. &c. Qui rem ita explicant, ut velint pluviam albeſcere, ob terram cretaceam, e qua vapores prodierint: aut rubeſcere, ob rubram: ii certe non attendunt ſatis ad colorem aquæ ſtillatitiæ ex rubris roſis, nec ſciunt vapores dum excernuntur, rerum colores exuere, & dum in liquorem concreſcunt, aqueum duntaxat exhibere. Gaſſendus in lib. 10. Laërtii, p. 998. & in vita Peireſcii, exiſtimat maculas ſanguineas lapidibus parietibuſque adhæreſcentes, ex erucis oriri, dum in papiliones abeunt, & ſpolia exuunt, neque e cælo decidere.

9. *M'. Acilio.*] De his Conſulibus dixi ſect. 29.

10. *Sicut carne.*] Vide Notas & Emendationum. L. Fungoſum quiddam, & carni ſimile id fuiſſe videtur, quod cecidiſſe tum dicitur. Pluiſſe aliquando vitulo, ut ab Avicenna ſcriptum memorant, nimis quam fabuloſum eſt. Tolerabilius quod vulgo creditur, de ranarum pluvia: cum tamen eas in aëre gigni, ac pluviæ inſtar decidere, neque auctores idonei & oculati tradant, neque ſimile veri ſit.

carne, [1] P. Volumnio, Servio Sulpicio Coſſ. exque ea non putruiſſe, quod non diripuiſſent aves. Item ferro in Lucanis, anno antequam M. Craſſus a Parthis interemptus eſt, omneſque cum eo Lucani milites, quorum magnus numerus in exercitu erat. Effigies, quæ pluit, ſpongiarum fere ſimilis fuit: aruſpices præmonuerunt ſuperna vulnera. L. [2] autem Paulo, C. Marcello Coſſ. [3] lana pluit circa caſtellum Cariſſanum, juxta quod poſt annum [4] T Annius Milo occiſus eſt. Eodem cauſam dicente [5] lateribus coctis pluiſſe, in ejus anni acta relatum eſt.

LVIII. [6] Armorum crepitus, & tubæ ſonitus auditos e cælo Cimbricis bellis accepimus: [7] crebroque [8] & prius, & poſtea. [9] Tertio vero conſulatu Marii [10] ab Amerinis & Tudertibus ſpectata arma cæleſtia, ab ortu occaſuque inter ſe concurrentia, pulſis quæ ab occaſu erant. [11] Ipſum ardere cælum, minime mirum eſt, & ſæpius viſum, majore igne nubibus correptis. C. LVII.

LIX. Celebrant Græci [12] Anaxagoram Clazomenium, Olympiadis ſeptuageſimæ octavæ [13] ſecundo anno, [14] prædixiſſe cæleſtium lit- Caput LVIII.

NOTÆ.

1. *P. Volumnio.*] Anno V. C. CCXCIII.

2. *L. autem Paulo.*] Anno V. C. DCCIV.

3. *Lana pluit.*] Simile eſt quod Hieronymus refert in Chron. an. 368. *Apud Atrebatas lana e cælo pluvia mixta defluxit.* Hanc aïunt Atrebatenſes in ſumma ſterilitate agrorum, inopiaque frugum, e cælo decidiſſe, ac terras fecundaſſe. Mannam huic lanæ nomen dederunt. Durat apud eos hodieque beneficii hujus memoria gratiaque, feſta celebritate annua.

4. *T. Annius Milo.*] Vide Notas & Emend. num. LI.

5. *Lateribus coctis.*] Etiam teſtis integris pluiſſe L. Marcio, Sex. Julio Coſſ. auctor eſt Julius Obſeq. c. 114. p. 61. Forte hæc aliunde arrepta turbine, alio deciderunt. Forte vi ignis e terra erumpente, propelli inde lapides, lateresque eructari, ac projici longiſſime potuerunt. Præterire ſilentio nefas eſt, quod Dio refert, l. 75. p. 860. Severo imperante, argenteam pluviam decidiſſe: eo argento nummos æreos fuiſſe oblitos, quod tamen intra dies tres evanuerit.

6. *Armorum crepitus.*] Julius Obſeq. c. 105. e locis ſubterraneis prodiiſſe hos ſtrepitus narrat, non e cælo. *C. Mario*, inquit, *L. Valerio Coſſ. Crepitus armorum ex inferno auditus.* Sextus hic Marii Conſulatus fuit, annus Urbis DCXLIX.

7. *Crebroque.*] Ita MSS. omnes: non *crebroſque*, ut editi.

8. *Et prius.*] Habet aliquid huic prodigio ſimile Livius l. 24. p. 260.

9. *Tertio vero.*] Vide Notas & Emend. num. LII. Fuit annus V. C. DCL.

10. *Ab Amerinis.*] Vide Notas & Emend. num. LII.

11. *Ipſum ardere.*] Id accidiſſe Livius narrat l. 3. p. 46. P. Volumnio, Ser. Sulpicio Coſſ. anno V. C. CCXCIII. aliaſque ſæpius, ut l. 31. p. 371. l. 32. p. 385. & l. 43. p. 554. Vide Julium Obſeq. c. 79. 98. & 111. Dionem. l. 60. p. 687. & alios.

12. *Anaxagoram.*] Is Euripidis magiſter fuit. De eo vulgatum eſt ac tritum, quod Tullius refert, l. 1. Tuſc. quæſt. p. 331. *Præclare Anaxagoras, qui cum Lampſaci moreretur, quærentibus amicis, velletne Clazomenas in patriam, ſi quid accidiſſet, afferri: Nihil neceſſe eſt*, inquit: *undique enim ad inferos tantumdem via eſt.* De eo multa Laërtius lib. 2. p. 35. ubi hujus Anaxagoreæ prædictionis meminit.

13. *Secundo anno.*] Vide Notas & Emend. num. LIII.

14. *Prædixiſſe.*] Rem vero tam fortuitam, tamque inſperatam, prædici aut prænoſci ulla arte poſſe, vix ullam habet ſimilitudinem veri.

terarum ſcientia, quibus diebus [1] ſaxum caſurum eſſet [2] e Sole. Idque factum interdiu in Thraciæ parte ad [3] Ægos flumen. Qui lapis etiam nunc oſtenditur, magnitudine [4] vehis, colore aduſto, comete quoque illis noctibus flagrante. Quod ſi quis prædictum credat, ſimul fateatur neceſſe eſt, majoris miraculi divinitatem Anaxagoræ fuiſſe: ſolvique rerum naturæ intellectum, & confundi omnia, ſi aut ipſe [5] Sol lapis eſſe, aut unquam lapidem in eo fuiſſe credatur: [6] decidere tamen crebro, non erit dubium. In Abydi gymnaſio ex ea cauſa colitur hodieque, modicus quidem, ſed quem in medio terrarum caſurum idem Anaxagoras prædixiſſe narratur. Colitur & Caſſandriæ, quæ Potidæa vocitata eſt, [7] ob id deducta. Ego ipſe vidi in Vocontiorum agro paulo ante [8] delatum.

CAP. LIX. LX. Arcus vocamus, extra miraculum frequentes, & extra oſtentum. Nam [9] ne pluvios quidem, aut ſerenos dies, cum fide porten-

NOTÆ.

1. *Saxum.*] Plut. l. 2. de placitis Philoſ. c. 13. p. 888. ſtellam ſaxeam & ignitam vocat: πυροειδῆς καταπεχθέντα ἀστέρα πίπτειν. Diogenes item apud Stobæum, l. 1. Eclog. Phyſ. p. 53. Non unicum ſaxum, ſed plures caſuros lapides prædixiſſe ferunt Tzetzes mox laudandus, & Philoſtr. l. 1. de vita Apollonii, c. 2. pag. 4.

2. *E Sole.*] Laërtius pariter e Sole cecidiſſe ait. E cælo ἐξ οὐρανοῦ Tzetzes, & Philoſtratus. Ariſt. l. 1. Meteorol. c. 7. p. 537. ex aëre: ὁ ἐν Αἰγὸς ποταμοῖς ἔπεσε λίθος ἐκ τοῦ ἀέρος.

3. *Ægos flumen.*] Ægoſpotamon, ſive ut Plinius vertit, Ægos flumen, Cherroneſi Thraciæ quondam urbem fuiſſe ſcito, non amnem. Stephanus p. 36. Αἰγὸς ποταμοί, πόλις ἐν Ἑλλησπόντῳ. τὸ ἐθνικὸν, Αἰγοσποταμίτης. Fuit hoc oppidum clade Athenienſium claſſis nobile, inquit Mela, l. 2. c. 1. Et Tzetzes, Chiliad. 2. v. 892. hoc ipſum referens, quod a Plinio in præſenti narratur:

Ὁ δὲ γε Κλαζομένιος πάλιν Ἀναξαγόρας
Ἐξ οὐρανοῦ προεῖπεν λίθους καταπεσεῖσθαι
Ἐν ποταμοῖς τοῖς τῆς Αἰγὸς, (Θρᾳκικὴ δὲ τοῦτο πόλις,) &c.

De eo oppido dicemus l. 4. ſect. 18.

4. *Vehis.*] Eo pondere eaque magnitudine, quæ una vectura ferri poſſit. Vide Notas & Emend. num. LIV.

5. *Sol lapis.*] Hanc fuiſſe Anaxagoræ mentem prodidit Tatianus orat. contra Græcos: aliique. Harpocration p. 23. verbo Ἀναξαγόρας, docuiſſe eum ait, Solem eſſe maſſam candentem, μύδρον διάπυρον. Idem habet & Suidas p. 241. verbo Ἀναξαγόρας.

6. *Decidere tamen.*] Non e cælo, aut Sole: ſed ut Ariſtoteles ait loc. cit. ex montis vertice deciſum procellis ſaxum, ſublatumque in altum, deinde decidere poſſe veriſſimilius eſt. Hac enim hujus miraculi reddita ratione miraculum is eludit: Ἐπεὶ καὶ ὅτε ὁ ἐν Αἰγὸς ποταμοῖς ἔπεσε λίθος ἐκ τοῦ ἀέρος, ὑπὸ πνεύματος ἀρθεὶς ἐξέπεσε μεθ' ἡμέραν. Ex colore vero aduſto, nata fabula eſt cecidiſſe e Sole. Ejuſmodi fortaſſis fuerunt tres ii magni lapides, quos e cælo in Thracia cecidiſſe ſcribit Marcellinus in Chron. p. 29. temporibus Marciani Imp. quo anno Aquileïa civitas ab Attila Hunnorum Rege exciſa eſt.

7. *Ob id deducta.*] Deductis eo ſacri hujus lapidis cauſa colonis, exſtructoque oppido, cui nomen a colore aduſto lapidis eſt inditum, Potidæa. Eſt enim ποτὶ Dorice πρὸς, δαίομαι uror.

8. *Delatum.*] Ex agris. Quid ſi *delapſum* legas?

9. *Ne pluvios.*] Ea de re Seneca l. 1. Natur. quæſt. c. 6. p. 836. *Et bibit ingens Arcus, ut ait Virgilius noſter, cum adventat imber: ſed non eaſdem, undecumque*

dunt. Manifeſtum eſt, radium Solis immiſſum [1] cavæ nubi, repulſa acie in Solem refringi, colorumque varietatem mixtura nubium, aëris, [2] igniúmque fieri. Certe niſi [3] Sole adverſo non fiunt: [4] nec unquam, niſi dimidia circuli forma: [5] nec noctu, quamvis Ariſtoteles prodat aliquando viſum, quod tamen fatetur idem non [6] niſi quartadecima Luna poſſe. [7] Fiunt autem hieme maxime ab æquinoctio autumnali die decreſcente. Quo rurſus creſcente ab equinoctio verno, non exiſtunt: nec circa ſolſtitium longiſſimis diebus: bruma vero, hoc eſt, breviſſimis diebus, frequenter. [8] Iidem ſublimes humili Sole, humileſque ſu-

NOTÆ.

apparuit, minas affert. A meridie ortus magnam vim aquarum vehet.... Si circa occaſum refulſit, rorabit, & leviter impluet. Si ab ortu, circave ſurrexit, ſerena promittit. Verius eſt quod hoc loco Plinius ait, quam quod l. 18. ſect. 80. Arcus cum ſunt duplices, pluviam nunciare, &c.

1. *Cava nubi.*] Ita Seneca loc. cit. c. 3. p. 835. *Illud eſſe dubium nulli poteſt, quin arcus imago Solis ſit, roſcida & cava nube concepta.* Ἐν νέφει κοίλῳ, inquit Ariſt. vel quiſquis eſt auctor libri de Mundo, c. 4. p. 607. Exiſtimabant craſſiuſcule veteres, nubem eſſe veluti ſpeculum concavum, e quo Solis radii reflecterentur: ſic demum iridem fieri: rotunditate ex figura nubis unice petita. Vide Plutarch. l. 3. de placitis Philoſ. c. 5. Qui ſubtilius iſta deinceps conſectati ſunt, dixere nubem roſcidam eſſe texturam corpuſculorum ſeu guttularum, quarum unaquæque radium Solis reflectat quidem: ſed ita tamen ut tum ſolum videatur, atque adeo ſpeciem iridis coloratam exhibeat, cum in eo eſt ſitu, ut angulo certo reflexionem in oculum faciat. Quamobrem, quæcumque nubis figura ſit, iridis ſpeciem aliam eſſe, niſi rotundam, non poſſe: quoniam ſitus corpuſculorum ad parem Solis & oculi angulum non poteſt alius eſſe ſucceſſive, niſi circularis. Hæc pro inſtituti noſtri ratione ac brevitate ſufficiant. Phyſici ea uberius, quibus eſt otium, ſpatiumque.

2. *Igniúmque.*] Ignem vocat, quod igneum Solis lumen Seneca loco citato. Varios iridis colores ex varia luminis reflexione & refractione emergere, nunc recentiores ſcriptores conſentiunt: ſed in explicanda ratione, miræ ambages. Fieri certum eſt, ut in experimento familiari & uſitato evenit: cum Sole averſo aquam ore ſpargimus: fieri enim tum quiddam plane ſimile his, quos videmus in arcu, coloribus ſolet, ut animadvertit Seneca loc. cit. & ante eum Ariſt. l. 3. Meteorol c. 4. p. 578. De iridis coloribus multa egregie Seneca, c. 3. 834.

3. *Sole adverſo.*] Vide Senecam, loc. cit. p. 835.

4. *Nec unquam.*] Hæc ex Ariſt. ad verbum expreſſa, e lib 3. Meteorol. c. 2. p. 574.

5. *Nec noctu.*] Ariſtotelis locus, quem Plinius laudat, is eſt quem modo laudavi. Seneca loco etiam cit. p. 833. *At contra arcus in nocte non fit, niſi admodum raro: quia Luna non habet tantum virium, ut nubes tranſeat: & illis colorem ſuffundat, qualem accipiunt Sole perſtrictæ, &c.*

6. *Viſi quartadecima.*] Vide Notas & Emend. num. LV.

7. *Fiunt autem hieme.*] Seneca loc. cit. c. 8. p. 837. *Ariſtoteles ait poſt autumnale æquinoctium qualibet hora diei arcum fieri, æſtate non fieri, niſi aut incipiente, aut inclinato jam die. Cujus rei cauſa manifeſta eſt: Primum, quia medio die Sol calidiſſimus nubes evincit, &c.* Ariſtotelis locus eſt l. 3. Meteorol. cap. 5. p. 581.

8. *Iidem ſublimes.*] Seneca loc. cit. c. 3 p. 835. *Nunquam non adverſus Soli arcus eſt, ſublimis aut humilis, prout ille ſe ſubmiſit, aut ſuſtulit, contrario motu: illo enim deſcendente altior eſt: alto, depreſſior.*

blimi, [1] & minores oriente, aut occidente, ſed in latitudinem diffuſi: meridie exiles, verum ambitus majoris. Æſtate vero per meridiem non cernuntur: poſt autumni æquinoctium, quacumque hora; nec unquam plures ſimul, quam duo.

LXI. Cetera ejuſdem naturæ non multis dubia eſſe video.
*Cap. LX. * [2] Grandinem conglaciato imbre gigni, & nivem eodem humore mollius coacto: [3] pruinam autem ex rore gelido. Per hiemem nives cadere, non grandines: ipſaſque grandines interdiu ſæpius, quam noctu, & multo celerius reſolvi, quam nives. Nebulas nec æſtate, nec maximo frigore exiſtere. Rores neque gelu, neque ardoribus, neque ventis, nec niſi ſerena nocte. [4] Gelando liquorem minui, ſolutaque
* C. LXI. glacie non eundem inveniri modum. * Varietates colorum figurarumque in nubibus cerni, prout [5] admixtus ignis ſuperet, aut vincatur.

Cap. LXII. LXII. Præterea quaſdam proprietates quibuſdam locis eſſe. Roſcidas æſtate Africæ noctes. In Italia Locris, & in lacu Velino, nullo non die apparere arcus. [6] Rhodi & Syracuſis nunquam tanta nubila obduci, ut non aliqua hora Sol cernatur: qualia aptius ſuis referentur locis. Hæc ſint dicta de aëre.

Cap. LXIII. LXIII. Sequitur terra, cui uni rerum naturæ partium, eximia propter merita, cognomen indidimus [7] maternæ venerationis. Sic hominum illa, ut cælum Dei: quæ nos naſcentes excipit, natos alit, ſemelque editos ſuſtinet ſemper: noviſſime complexa gremio jam a reliqua natura abdicatos, [8] tum maxime ut mater, operiens: nullo ma-

NOTÆ.

1. *Et minores.*] Reliquum deinceps caput expreſſum plane ex Ariſt. l. 3. Meteorol. c. 2. p. 575.

2 *Grandinem.*] Quæ toto hoc capite continentur, hauſta ſunt ex Philoſopho l. 1. Meteorol. c. 10. 11. & 12. p. 540. 541. & 542. ubi ſingularum rerum cauſæ redduntur. Ex iis Plinius conciſam epitomen fecit. Quam vera porro ſint, quæ adducit, ipſa rerum experientia comprobat.

3. *Pruinam.*] Gallis, *la gelée.* Vide l. 17. ſect. 37.

4. *Gelando.*] Ea de re dicemus l. 31. ſect. 21.

5. *Admixtus ignis.*] Igneus halitus, e terra Solis vapore eductus, atque intra nubem commixtus materiæ, quæ ex aqua extrahitur, & in aquam ſolvitur.

6. *Rhodi.*] De Rhodo id quoque Solinus, c. XI. p. 31. De Syracuſis, c. 5. p. 19. Illud ipſum de Alexandria Ammianus, lib. 22. *Nullo pæne die*, inquit, *incolentes hanc civitatem, Solem ſerenum non vident.* In inſula Chio id etiam contingere, multi experimento comprobarunt, inquit Allatius in Philon. Byzant. p. 69.

7. *Materna.*] Quod ea communis mater omnium mortalium ſit, inquit Livius l. 1. p. 20. Plinius ipſe l. 18. ſect. 4. *Non tamen*, ait, *ſurda tellure, quæ parens appellatur*, &c.

8. *Tum maxime.*] Lucanus l. 7. v. 810.
Placido natura receptat Cuncta ſinu.
Et v. 818.
Capit omnia tellus Quæ genuit.
Vide quæ dicturi ſumus l. 7. ſect. 55. ex Tullio.

gis [1] ſacra merito, quam quo nos quoque [2] ſacros facit, etiam monumenta ac titulos gerens, nomenque prorogans noſtrum, & memoriam extendens contra brevitatem ævi. Cujus numen ultimum [3] jam nullis [4] precamur irati grave: tanquam neſciamus hanc eſſe ſolam, quæ nunquam iraſcatur homini. Aquæ ſubeunt in imbres, rigeſcunt in grandines, tumeſcunt in fluctus, præcipitantur in torrentes: aër denſatur nubibus, furit procellis. At hæc benigna, mitis, indulgens, [5] uſuſque mortalium ſemper ancilla, quæ coacta generat! quæ ſponte fundit! quos odores ſaporeſque! quos ſuccos! quos tactus! quos colores! quam bona fide creditum fœnus reddit! quæ noſtri cauſa alit! Peſtifera enim animantia, [6] vitali ſpiritu habente culpam, neceſſe eſt illi ſeminata excipere, & genita ſuſtinere. Sed in malis [a] generantium noxa eſt. [7] Illa ſerpentem homine percuſſo non amplius recipit, pœnaſque etiam inertium nomine exigit: illa medicas fundit herbas, & ſemper homini parturit. Quin & venena noſtri miſertam inſtituiſſe credi poteſt: ne in tædio vitæ [8] fames, [b] mors terræ meritis alieniſſima, lenta nos conſumeret tabe: [9] ne lacerum corpus abrupta diſpergerent: ne laquei torqueret pœna præpoſtera, incluſo ſpiritu, cui quæreretur exitus: ne in profundo quæſita morte, ſepultura

Interpretatio.

a *Generantium.*] Tota generantium culpa eſt, ſi quid mali eſt.

b *Mors.*] Quod mortis genus a terræ meritis & benignitate valde abhorret.

Notæ.

1. *Sacra merito.*] Vide Notas & Emendat. num. L V I.

2. *Sacros facit.*] Hoc Plinius ex Solonis mente ac lege, quam recitat Plutarchus in ejus vita, p. 89. *Ἐπαινεῖται δὲ τοῦ Σόλωνος καὶ ὁ κωλύων νόμος τὸν τεθνηκότα κακῶς ἀγορεύειν, καὶ γὰρ ὅσιον τοὺς μεθεστῶτας ἱεροὺς νομίζειν*, &c. Maledicta jaci vetat in defunctos: ſacros enim conſentaneum eſſe exiſtimare eos qui deceſſerunt, &c. Huc refer Epitaphium in Muſis lapidariis, p. 78.

Hoſpes ad hunc tumulum ne mejas, oſſa precantur
Tecta hominis.

Quia nimirum, ut cecinit Perſius Satyra 1. v. 127.

Sacer eſt, pueri, locus: extra
Mejite.

3. *Iam nullis*] Hoc eſt, mortuis. Cic. l. 1. Tuſc. p. 323. *De mortuis loquor, qui nulli ſunt.*

4. *Precamur irati.*] Solenni hoc hemiſtichio, *Sit tibi terra gravis.* Vide Notas & Emend. num. L V I I.

5. *Vſuſque.*] Forte rectius, *uſuique.*

6. *Vitali ſpiritu.*] Aër in culpa eſt, ex quo cunctorum animantium, ſerpentiumque ſemina decidere creduntur: Terra ipſa non ſponte excipit, ſuſtinetve: ſed quoniam ita neceſſe eſt illi.

7. *Illa ſerpentem.*] Vide l. 29. ſect. 23.

8. *Fames mors.*] Ita Reg. 1. 2. Chiffl. &c. Prius legebatur, *ne in tædio vitæ dira famis mors &c.* interpolato Plinii contextu.

9. *Ne lacerum.*] Ne foret neceſſe ad exitum vitæ inveniendum, ſe ſe ex abruptis locis in præceps dare, quod leti genus lacerum corpus & fracta membra diſpergeret.

pabulo fieret: ne ferri cruciatus ſcinderet corpus. Ita eſt, miſerta genuit id, cujus facillimo hauſtu, illibato corpore, & cum toto ſanguine extingueremur, nullo labore, ſitientibus ſimiles: qualiter defunctos, non volucris, non fera attingeret, terræque ſervaretur, qui ſibi ipſi periſſet. Verum fateamur, terra nobis malorum remedium genuit, nos illud vitæ fecimus venenum. [1] Non enim & ferro, quo carere non poſſumus, [a] ſimili modo utimur? Nec tamen quereremur merito, etiamſi maleficii cauſa tuliſſet: [b] adverſus unam quippe naturæ partem ingrati ſumus. Quas non ad delicias, quaſque non ad contumelias ſervit homini? In maria jacitur, aut, [c] [2] ut freta admittamus, eroditur aquis: ferro, ligno, igne, lapide, fruge, omnibus cruciatur horis, multoque plus, ut deliciis, quam ut alimentis famuletur noſtris. Niſi tamen, quæ ſumma patiatur, atque extrema cute, tolerabilia videantur. Penetramus in viſcera, auri argentique venas, & æris ac plumbi metalla fodientes: gemmas etiam & quoſdam parvulos quærimus lapides, ſcrobibus in profundum actis. Viſcera ejus extrahimus, ut digito geſtetur gemma, [3] quam petimus. QUOT MANUS ATTERUNTUR, UT UNUS NITEAT ARTICULUS! Si ulli eſſent inferi, jam profecto illos avaritiæ atque luxuriæ cuniculi refodiſſent. Et miramur ſi eadem ad noxam genuit aliqua! Feræ enim, credo, cuſtodiunt illam, arcentque ſacrilegas manus. Non inter ſerpentes fodimus, & venas auri tractamus [d] cum veneni radicibus? Placatiore tamen Dea ob hoc, quod omnes hi opulentiæ exitus ad ſcelera, cædeſque, & bella tendunt: quamque ſanguine noſtro irrigamus, inſepultis oſſibus tegimus. Quibus tamen, velut exprobrato furore, tandem ipſa ſe obducit, [4] & ſcelera quoque mortalium occultat. Inter crimina ingrati animi & hoc duxerim, quod naturam ejus ignoramus.

C. LXIV. LXIV. Eſt autem figura prima, de qua conſenſus judicat. Or-

INTERPRETATIO.

a *Simili modo.*] Ad perniciem.

b *Adverſus.*] Quippe adverſus hanc unam *e quatuor naturæ partibus*, nempe terram, ingrati ſumus.

c *Ut freta.*] Ut maria in terras immittantur, litus excavatur & eroditur aquis.

d. *Cum veneni.*] Cum venenatis herbis, ac fruticibus.

NOTÆ.

1. *Non enim & ferro.*] Vide Notas & Emend. num. LVIII.

2. *Ut freta admittamus.*] Jactis ſcilicet, ut ille cecinit, in altum molibus, cæmentiſque demiſſis, mare ipſum in terras immittitur, & colitur a domino terræ faſtidioſo. Vide interpretes Horatii in Oden 1. l. 3. v. 34.

3. *Quam petimus.*] Pintianus legit cum interrogatione, *Ut digito geſtetur gemma, quo petitur?* Reg. 1. 2. *Ut digito geſtetur gemma, petitur*, terra ſcilicet: Eleganter.

4. *Et ſcelera ... occultat.*] Cæſa operiens cadavera, ut mater.

bem

bem certe dicimus terræ, [a] globumque verticibus includi fatemur. Neque enim abſoluti orbis eſt forma, in tanta montium excelſitate, tanta camporum planitie: ſed cujus amplexus, [b] ſi capita linearum comprehendantur ambitu, figuram abſoluti orbis efficiat: id quod ipſa rerum naturæ cogit ratio, non eiſdem cauſis, quas attulimus in cælo. Namque in illo cava in ſe convexitas vergit, & cardini ſuo, hoc eſt, terræ, undique incumbit. Hæc, ut ſolida atque conferta, aſſurgit, intumeſcenti ſimilis, extraque protenditur. [c] Mundus in centrum vergit: at terra exit a centro immenſum ejus globum in formam orbis aſſidua circa eam mundi volubilitate cogente.

LXV. Ingens hic pugna litterarum, contraque vulgi: circumfundi terræ undique homines, converſiſque inter ſe pedibus ſtare, & cunctis ſimilem eſſe cæli verticem, ac ſimili modo ex quacumque parte mediam calcari: [d] illo quærente, cur non decidant contra ſiti: tanquam non ratio præſto ſit, ut nos non decidere mirentur illi. Intervenit ſententia, quamvis indocili probabilis turbæ, inæquali globo, ut ſi ſit figura pineæ nucis, nihilominus terram undique incoli. Sed quid hoc refert alio miraculo exoriente? pendere ipſam, ac non cadere nobiſcum, [e] [1] ceu ſpiritus vis mundo præſertim incluſi, dubia ſit: aut poſſit cadere, natura repugnante, & quo cadat, negante. Nam ſicut ignium ſedes non eſt niſi in ignibus, aquarum niſi in aquis, ſpiritus niſi in ſpiritu: ita terræ, arcentibus cunctis, niſi in ſe, locus non eſt. Globum tamen effici mirum eſt, in tanta planitie maris, camporumque. Cui ſententiæ adeſt [2] Dicæarchus, vir in primis eruditus, regum cura permenſus montes, [3] ex quibus altiſſimum prodidit Pe- C. LXV.

INTERPRETATIO.

[a] *Globumque.*] In globo eo vertices montium includi fatemur.

[b] *Si capita linearum.*] Si per extremitates linearum ductarum a centro terræ ad ſummos quoſque vertices montium circulus exigatur, qui cunctos comprehendat ambitu: ille circumplexus figuram efficiet abſoluti orbis.

[c] *Mundus.*] Cælum.

[d] *Illo quærente.*] Hominum vulgo quærente.

[e] *Ceu ſpiritus.*] Quaſi dubia ſit vis aëris, qui cæli præſertim ambitu includitur.

NOTÆ.

1. *Ceu ſpiritus vis.*] Cujus ſpiritus ſive aëris vi ſuſpenſam, cum aquarum elemento, librari medio ſpatio tellurem dixit, ſect. 4.

2. *Dicæarchus.*] Vide quæ de eo diximus in Auctorum ſyllabo.

3. *Ex quibus altiſſimum.*] Ex illis nimirum quos dimenſus eſt, Theſſaliæ montibus, non ex omnibus quaqua patet orbis univerſe. Pelion Geminus in Elem. Aſtrom. c. 14. p. 55. ex eodem Dicæarcho refert altum eſſe ſtadiis decem, quæ efficiunt, ut Plinius ait, paſſus MCCL. Cyllenen vero Arcadiæ montem, ad XV. propemodum ſtadia arrolli, eodem menſore Dicæarcho, hoc eſt, paſſus fere 1900. Atabyrium denique Rhodi inſulæ, ſtad. XIV. hoc eſt MDCCL. paſſ.

lion, MCCL. paſſuum, ratione perpendicnli, [1] nnllam eſſe eam portionem univerſæ rotunditatis colligens. Mihi incerta hæc videtur conjectatio, haud ignaro quoſdam Alpium vertices, longo tractu, nec breviore [2] quinquaginta millibus paſſuum aſſurgere. Sed vulgo maxima hæc pugna eſt, ſi coactam in verticem aquarum quoque figuram credere cogatur. Atqui non aliud in rerum natura aſpectu manifeſtius. [3] Namque & dependentes ubique guttæ parvis globantur orbibus: & pulveri illatæ, frondiumque lanugini impoſitæ, abſoluta rotunditate cernuntur: & in poculis repletis media maxime tument: quæ propter ſubtilitatem humoris, mollitiamque in ſe reſidentem, ratione facilius, quam viſu, deprehenduntur. Idque etiam magis mirum, in poculis repletis, addito humore minimo circumfluere quod ſuperſit: contra evenire ponderibus additis ad vicenos ſæpe denarios: ſcilicet quia intus recepta liquorem in verticem attollant, at cumulo eminente infuſa dilabantur. Eadem eſt cauſa propter quam e navibus terra non cernatur, e navium malis conſpicua: ac procul recedente navigio, ſi quid, quod fulgeat, religetur in mali cacumine, paulatim deſcendere videatur, & poſtremo occultetur. Denique Oceanus, quem fatemur ultimum, quanam alia figura cohæreret, atque non decideret, [a] nullo

INTERPRETATIO.

a *Nullo ultra.*] Quandoquidem, *ſi terra plana foret*, nullus ultimam maris aquam margo lituſve coërceret.

NOTÆ.

1. *Nullam eſſe eam.*] Ratione Mathematica nos rem ita conficimus cum Ricciolo, tom. 1. Almag. p. 727. Mons altiſſimus, qualis eſſe Caucaſus dicitur, non excedit 50. milliaria Italica, quorum in diametro terræ ſunt 8278. in ſemidiametro, 4139. in quo numero quinquagenarius numerus continetur ter & octogies. Sume igitur ſphæram ligneam, cujus ſemidiameter ſit particularum æqualium trium & octoginta: eique grana aliquot, monticulosve cereos impone, quorum altitudo æqualis ſit unicæ particulæ de tribus illis & LXXX. Vel oculorum judicio conſtabit ſeriem horum monticulorum aliquam nihil fere nocere ſphæræ rotunditati.

2. *Quinquaginta.*] Sunt quibus id fabuloſum videatur. De aſcenſu montium obliquo accipiunt alii. Tenariffum aiunt Hiſpani eſſe altitudinis LX. milliarium: In mari is maxime conſpicuus eſt ex quatuor graduum intervallo: Hinc Snellius colligit, in Eratoſth. Bat. perpendiculum ejus montis eſſe novem milliarium cum ſemiſſe: ex quibus alii ſeſquimilliare, ob reſtactionem, deducunt: ſtatuuntque octo milliarium altitudinem habere ad perpendiculum.

3. *Namque &c.*] Guttulæ, inquit, ubique rotundantur in orbem: igitur & tota aqua ita ſe conglobat. Sequuntur enim partes ſingulæ naturam totius. Verum quod guttulæ diſperſæ globoſitatem tueantur, id non accidere autumo ex affectatione figuræ totius: ſed ex eo quod aquea corpuſcula ſuis ſe ſe mutuo hamulis teneant; & quod veluti medium factum eſt in gutta, concatenatione quadam circumſtantia contineat, donec moles exigua eſt: quæ ſi increſcit, tum a rotunditate deſciſcit, protuberatque in

ultra margine includente? Ipſum id ad miraculum redit, quonam modo, etiamſi globetur, extremum non decidat mare. Contra quod, ut ſint plana maria, & qua videntur figura, non poſſe id accidere, magno ſuo gaudio, magnaque gloria inventores Græci ſubtilitate geometrica docent. Namque cum e ſublimi in inferiora aquæ ferantur, & ſit hæc natura earum confeſſa: nec quiſquam dubitet in litore ullo acceſſiſſe eas, [a] quo longiſſime devexitas paſſa ſit: procul dubio apparere, quo quid humilius ſit, propius centro eſſe terræ: [b] omneſque lineas, quæ emittuntur ex eo ad proximas aquas, breviores fieri, quam quæ ad extremum mare a primis aquis. Ergo totas, omnique ex parte aquas vergere in centrum: ideoque non decidere, quoniam [c] in interiora nitantur.

LXVI. Quod ita formaſſe [1] artifex Natura credi debet, ut cum terra arida & ſicca conſtare per ſe ac ſine humore non poſſet, nec rurſus ſtare aqua, niſi ſuſtinente terra, mutuo implexu jungerentur: hac ſinus pandente: illa vero permeante totam, intra, extra, ſupra, venis, ut vinculis, diſcurrentibus, atque etiam in ſummis jugis erumpente: [2] quo ſpiritu acta & terræ pondere expreſſa, [3] ſiphonum modo emicat: tantumque a periculo decidendi abeſt,

INTERPRETATIO.

[a] *Quo longiſſime.*] Quam longiſſime patiebatur litoris devexitas.

[b] *Omneſque lineas.*] Omneſque lineas, quæ a centro terræ ducuntur ad proximam aquæ ſuperficiem, breviores fieri, quam quæ ad ultimum mare a primo litore.

[c] *In interiora.*] In ea quæ ſunt propiora centro.

NOTÆ.

latera: ac tum demum rumpitur, effluitque: quod etiam fit ex appoſitione alterius humoris, cujus corpuſcula prioribus nexa, illa pertrahunt, continuationemque abrumpunt. Hæc fuſius Gaſſendus lib. de Globo telluris. Ea certe ratio videtur eſſe cur in proculis repletis, uti mox dicetur, addito humore circumfluat quod ſuperſit, non item denariis additis.

1. *Artifex natura.*] Reg. 1. 2. Chiffl. &c. *Artifex natura.*

2. *Quo ſpiritu.*] Sequitur pervulgatam ſententiam, referentium originem fontium ad ipſum mare, ex quo per ductus ſubterraneos in montes uſque, & loca omnia, in quibus ſcaturigines conſpicuæ ſunt, aqua contendat: Habere ſe nempe tellurem, quaſi animal quoddam ingens, cujus non modo ſubterranei meatus forent quaſi venæ aquam ex mari, ut ſanguinem ex hepate quodam ducentes: ſed fervores etiam ſubterranei eſſent veluti ſpiritus vitales, per ductus quoque varios, ceu arterias, diffuſi. Hinc nihilo magis mirum videri ſcaturire aquam ex montis vertice, ſi vena ſubterranea ibi aperta fuerit, quam emicare ſanguinem ex fronte, ſi illic venam ſecueris. Quippe terræ veluti cruſtam non eſſe ubique perforatam, neque ubivis præbere aquæ in eam nitenti exitum: & conſtare experientia, interdum aperiri terram, & aquam ſcatere in locis prius admodum ſiccis: uti cum nobis vena rumpitur. Contra iſta diſputat Gaſſendus in l. 10. Laërtii, p. 1073.

3. *Siphonum.*] Siphon eſt canalis fiſtula, per quam emittitur liquor, ut in ſalientibus aquis cernimus.

Digitized by Google

ut in ſumma quæque & altiſſima exiliat. [1] Qua ratione manifeſtum eſt, quare tot fluminum quotidiano acceſſu maria non creſcant. * Eſt igitur in toto ſuo globo tellus [2] medio ambitu præcincta circumfluo mari. Nec argumentis hoc inveſtigandum, ſed jam experimentis cognitum.

*Caput LXVI.

Caput LXVII.

LXVII. A Gadibus, columniſque Herculis, Hiſpaniæ & Galliarum circuitu, totus hodie navigatur occidens. Septentrionalis vero Oceanus, majore ex parte navigatus eſt, auſpiciis Divi Auguſti, Germaniam claſſe circumvecta [3] ad Cimbrorum promontorium : & inde immenſo mari proſpecto, aut fama cognito, ad Scythicam plagam, & humore nimio rigentia. Propter quod minime veriſimile eſt illic maria deficere, ubi [a] humoris vis ſuperet. Juxta vero ab ortu ex Indico mari, ſub eodem ſidere pars tota vergens in [4] Caſpium mare, pernavigata eſt Macedonum armis, Seleuco atque Antiocho regnantibus, qui & Seleucida atque Antiochida ab ipſis appellari voluere. Circa Caſpium quoque multa Oceani litora explorata, [5] parvoque brevius, quam totus, hinc aut illinc ſeptentrio eremigatus. Ut tamen conjecturæ locum ſic quoque non relinquat, ingens argumentum paludis Mæoticæ, ſive ea illius Oceani ſinus eſt, ut multos adverto crediſſe, ſive [6] anguſto diſcreti ſitu reſtagnatio. Alio latere Gadium, ab eodem occidente, magna pars meridiani ſinus ambitu Mauritaniæ navigatur hodie. [7] Majorem quidem ejus partem, & orientis, victoriæ Magni Alexandri luſtravere, uſque in Arabicum ſinum. In quo res gerente [8] C. Cæſare Auguſti filio, ſigna navium ex Hiſpanienſibus naufragiis feruntur agnita. Et Hanno, Carthaginis potentia flo-

Interpretatio.

a *Humoris vis.*] Ubi aquarum abundat copia.

Notæ.

1. *Qua ratione.*] Et propter hanc rationem, inquit, cum tot nempe fontes ex ipſo mari, totque flumina prodeant, manifeſtum eſt, &c.

2. *Medio ambitu.*] Toto orbis ſui ambitu terra, inquit, mari præcingitur: ceu faſcia quadam : reliqua eminet extra undas.

3. *Ad Cimbrorum.*] De quo promontorio dicetur l. 4 ſect. 27.

4. *Caſpium mare.*] Quem ſinum eſſe ſeptentrionalis Oceani, ſive Scythici, veteres arbitrati ſunt. Vide quæ dicturi ſimus l. 6. ſect. 15.

5. *Parvoque brevius.*] Paulo minus quam totus, ſive fere totus. *Parvo* pro *exiguo ſpatio* familiaris eſt ſcriptori huic locutio : *Tam parvo,* inquit, l. 5. ſect. 12. *diſtat ibi rerum natura diverſitas.*

6. *Anguſto diſcreti ſitu.*] Ita MSS. omnes. Sive, inquit, palus hæc Mæotica ſeptentrionalis Oceani, modico terrarum tractu ſpatioque inde diſcreti, reſtagnatio ac veluti æſtuarium ſit.

7. *Majorem quidem.*] Quæ ſequuntur ad ea verba, *Idem nepos* &c. Martianus exſcripſit e Plinio totidem verbis, l. 6. c. de rotunditate terræ, p. 200. & 201.

8. *C. Cæſare.*] Agrippæ filio, quem Auguſtus adoptavit. Vide l. 6. ſect. 31.

rente, circumvectus a Gadibus ad finem Arabiæ, navigationem eam prodidit ſcripto: ſicut ad extera Europæ noſcenda miſſus eodem tempore Himilco. [1] Præterea Nepos Cornelius auctor eſt, [2] Eudoxum quendam ſua ætate, cum Lathurum regem fugeret, Arabico ſinu egreſſum, Gades uſque pervectum: multoque ante eum Cælius Antipater, vidiſſe ſe, qui navigaſſet ex Hiſpania in Æthiopiam commercii gratia. Idem Nepos de ſeptentrionali circuitu tradit, Quinto Metello Celeri, [3] L. Afranii in Conſulatu collegæ, ſed tum Galliæ Proconſuli, Indos [4] a rege Suevorum dono datos, qui ex India commercii cauſa navigantes, tempeſtatibus eſſent in Germaniam abrepti. Sic maria circumfuſa undique dividuo globo partem orbis auferunt nobis: [5] nec inde huc, nec hinc illo pervio tractu. Quæ contemplatio apta detegendæ mortalium vanitati, poſcere videtur, ut totum hoc, quidquid eſt, in quo ſingulis nihil ſatis eſt, ceu ſubjectum oculis, quantum ſit oſtendam.

CAPUT LXVIII.

LXVIII. [6] Jam primum in dimidio computari videtur, tanquam nulla portio ipſi decidatur Oceano: qui toto circumdatus medio, & omnes ceteras fundens recipienſque aquas, & quicquid exit in nubes, ac ſidera ipſa tot & tantæ magnitudinis paſcens, quo tandem amplitudinis ſpatio credetur habitare? Improba & infinita debet eſſe tam vaſtæ molis poſſeſſio. Adde quod ex relicto plus abſtulit cælum. [7] Nam cum ſint ejus quinque partes, quas vocant Zonas, infeſto rigore & æterno gelu premitur omne, quidquid eſt ſubjectum duabus extremis,

NOTÆ.

1. *Præterea.*] Reliquum fere caput ad verbum Plinius hauſit ex Mela l. 3. c. 5. p. 55. & c. 9. p. 63. Ea vero tametſi ridet Strabo l. 2. p. 98. tanquam a Poſidonio conficta, vel temere credita, calculo tamen ſuo Herodotus comprobat, l. 4. Melpom. p. 237. docetque Phœnices, ab Erythræo mari ſolventes, Bonæ ſpei promontorium eſſe prætervectos, ac demum per columnas Herculis in Ægyptum remeaſſe.

2. *Eudoxum.*] Cyzicenus hic fuit, a Cnidio Mathematico, de quo dictum eſt in Auctorum Indice, plane diverſus. Ptolemæi Evergetæ temporibus vixiſſe auctor eſt Strabo loc. cit. ejus nimirum, cui Lathurus ſucceſſit.

3. *L. Afranii.*] Vide Notas & Emend. num. LIX.

4. *A rege Suevorum.*] Vide Notas & Emend. num. LX.

5. *Nec inde huc.*] Globum terræ veteres in duo latera ſive hemiſphæria diviſerunt, Oceano diſcluſa. Qua ex opinione ſcripſit Plinius medio terræ globo infuſum Oceanum partes terræ dividere: neque vero illinc huc, neque hinc illo tranſmitti poſſe remigio ullo velove exiſtimabant.

6. *Iam primum.*] Ac primo quidem, inquit, totum hoc quidquid eſt, in quo ſeſe ingens aperit mortalium vanitas, pro dimidio totius globi, ex terra & aqua coaleſcentis, computari poſſe vulgo creditur: perinde ac ſi per ſe non ſit multo major Oceanus, aut non magna etiam hujus dividuæ partis portio ipſi decidatur Oceano, & eidem accedat: qui cum toto circumdetur medio, &c.

7. *Nam cum ſint.*] Quæ ſequuntur uſque ad ſectionem ſeq. ea fere totidem verbis Martianus exſcripſit, l. 6. p. 196. Attigerat ea multo ante Virgilius, his vulgatis verſibus:

Quinque tenent cælum Zonæ, &c.

utrinque circa vertices: hunc qui ſeptentrio vocatur, eumque qui adverſus illi, auſtrinus appellatur. Perpetua caligo utrobique, & alieno molliorum ſiderum aſpectu, maligna, ac pruina tantum [1] albicans lux. Media vero terrarum, qua Solis orbita eſt, exuſta flammis & cremata, cominus vapore torretur. Circa duæ tantum, inter exuſtam & rigentes, temperantur: eæque ipſæ inter ſe non perviæ, propter [2] incendium ſiderum. Ita [3] terræ tres partes abſtulit cælum: Oceani rapina in incerto eſt.

Sed & relicta nobis una portio, haud ſcio an etiam inmajore damno ſit. Idem ſiquidem Oceanus infuſus in multos ([4] ut diceemus) ſinus, adeo vicino acceſſu interna maria allatrat, [5] ut centum quindecim millibus paſſuum Arabicus ſinus diſtet ab Ægyptio mari: Caſpius vero [6] CCCLXXV. millibus a Pontico. Idem interfuſus intrat per tot maria, quibus Africam, Europam, Aſiamque diſpeſcit, quantum terrarum occupat? Computetur etiam nunc menſura tot fluminum, tantarum paludum: addantur & lacus, & ſtagna. Jam elata in cælum, & ardua aſpectu quoque juga: jam ſilvæ, valleſque præruptæ, & ſolitudines, & mille cauſis deſerta detrahantur. Hæ tot portiones terræ, imo vero, ut plures tradidere, [7] mundi punctus, (neque enim eſt aliud terra in univerſo: HÆC EST MATERIA GLORIÆ NOSTRÆ, HÆC SEDES: hic honores gerimus, hic exercemus imperia, hic opes cupimus, hic tumultuamur humanum genus, hic inſtauramus bella etiam civilia, mutuiſque cædibus laxiorem facimus terram. Et ut publicos gentium furores tranſeam, hæc in qua contermінos pellimus, furtoque vicini ceſpitem noſtro ſolo [8] adfodimus, ut qui latiſſime rura metatus fuerit, ultraque fines exegerit accolas, quo-

NOTÆ.

1. *Albicans lux.*] Vide Notas & Emendat. num. LXI.

2. *Incendium ſiderum.*] Ita Reg. 1. 2. Chiffl. &c. non *ſideris*. Cenſebant Stoïci, quorum opinioni Plinius ſubſcribere nunc videtur, Oceanum eſſe ſubjectum ſignifero circulo, per quem Sol decurrit, ejuſque litoribus metas ſui curſus Solem definire prædicabant: quod cum Sol igneæ ſit, ferventiſque naturæ humoreque paſcatur, ultra citraque illius litora curriculum ſuum non flectar, cum terra ſequatur, quæ alimentum paſtumque Soli præbere non poſſit. Vide Macrob. in Somn. Scip. l. 2. c. 5. p. 137.

3. *Terræ tres partes.*] Torridam mediam, extremaſque duas gelu & frigore infeſtas.

4. *Ut dicemus.*] In Geographicis libris, qui hunc proxime conſequuntur. Ita MSS. omnes.

5. *Ut centum quindecim.*] Vide Notas & Emend. num. LXII.

6. *CCCLXXV.*] Hunc quoque numerum paſſuum ex quorundam ſententia recitat l. 6. ſect. 12.

7. *Mundi punctus.*] Alludit ad illud Senecæ dictum, l. 1. Natur. quæſt. in procem. p. 831. *Hoc eſt illud punctum, quod inter tot gentes ferro & igni dividitur. O quam ridiculi ſunt mortalium termini*, &c.

8. *Adfodimus.*] Ita Reg. 1. 2. &c. Hoc eſt, addimus, adjungimus, adnectimus, ut una foſſione aretur.

ta terrarum parte gaudeat? vel cum ad menſuram avaritiæ ſuæ propagaverit, QUAM TANDEM PORTIONEM EJUS DEFUNCTUS OBTINEAT!

C. LXIX.

LXIX. Mediam eſſe mundi totius haud dubiis conſtat argumentis: ſed clariſſime æquinoctii paribus horis. Nam niſi in medio eſſet, æquales dies noctesque haberi non poſſe deprehenderunt [1] & dioptræ, quæ vel maxime id confirmant: cum æquinoctiali tempore ex eadem linea ortus occaſuſque cernatur, & ſolſtitialis exortus per ſuam lineam, brumaliſque occaſus. Quæ accidere nullo modo poſſent, niſi in centro ſita eſſet.

CAPUT LXX.

LXX. [2] Tres autem circuli ſupra dictis zonis implexi, inæqualitates temporum diſtinguunt: ſolſtitialis a parte ſigniferi excelſiſſima nobis, ad ſeptentrionalem plagam verſus: contraque ad alium Polum brumalis: item medio ambitu ſigniferi orbis incedens æquinoctialis.

LXXI. Reliquorum, quæ miramur, cauſa in ipſius terræ figura eſt, quam globo ſimilem, & cum ea aquas, iiſdem intelligitur argumentis. Sic enim fit haud dubie, ut nobis ſeptentrionalis plagæ ſidera nunquam occidant: contra meridianæ nunquam oriantur: rurſuſque hæc illis non cernantur, [3] attollente ſe contra medios viſus terrarum globo. [4] Septentriones non cernit Troglodytice, & confinis Ægyptus: [5] nec Canopum Italia, & quem vocant

NOTÆ.

1. *Et dioptra.*] Διόπτρα vulgo inſtrumentum appellatur Geometricum, ab explorando, perſpiciendoque dictum. At hoc loco nihil aliud eſſe quam horologium ſive ſolarium, in quo Solis horæ umbra declarantur, ac perſpiciuntur, tum ipſa loci ſententia palam facit, tum etiam Martianus l. 6. c. de poſitione terræ, p. 195. ubi hoc caput exſcribens: *Medio igitur credenda eſt*, inquit, *quia poſtrema, quod præſertim æquinoctialis temporis interſtitia manifeſtant: nam pares horarum metas, tam antemeridialium, quam etiam poſtremarum, & tam diei quam noctis, horologia manifeſtant. Quo documento clarum eſt, tantumdem undique ſecus ab terris abeſſe cælum: quod idem duobus circulis edocetur, ſolſtitiali, & brumali. Nam utique quantum interſtitii dies habet, cum cæli culmine Sol elatus illuſtrat, tantum ſpatii longior nox, cum Sol in brumam decidens repræſentat: &c.* Hæc paulo explanata uberius a Martiano, lucem miram afferunt Plinianæ brevitati.

2. *Tres autem.*] Tropici duo, cum æquinoctiali circulo.

3. *Attollente ſe.*] Globo terræ obſtante, ut dixit, ſect. 10. Vide quæ dicemus ſect. ſeq.

4. *Septentriones.*] Quæ deinceps tractantur, ad ea verba, *Navigantium hac maxime*, &c. verbum verbo tranſcripſiſſe credas Martianum Capellam lib. 6. p. 193.

5. *Nec Canopum.*] Canopus ſtella eſt in Argo navi, in temone auſtrino, primæ magnitudinis. De hac Manilius Plinio conſentiens, l. 1. p. 7.

Idcirco terris non omnibus omnia ſigna
Conſpicimus: nuſquam invenies fulgere Canopum,
Donec Niliacas per Pontum veneris oras:
Sed quærent Helicen, &c.

Digitized by Google

[1] Berenices crinem : item quem ſub Divo Auguſto cognominavere [2] Cæſaris thronon, inſignes ibi ſtellas. Adeoque manifeſto aſſurgens faſtigium curvatur, [3] ut Canopus quartam fere partem ſigni unius ſupra terram eminere Alexandriæ intuentibus videatur : [4] eadem a Rhodo terram quodammodo ipſam ſtringere : in Ponto omnino non cernatur, ubi maxime ſublimis ſeptentrio. Idem a Rhodo abſconditur, magiſque Alexandriæ. In Arabia Novembri menſe [5] prima vigilia occultus, ſecunda ſe oſtendit : in Meroë ſolſtitio veſperi pauliſper apparet, pauciſque ante [6] exortum Arcturi diebus pariter cum die cernitur. Navigantium hæc maxime curſus deprehendunt, in alia adverſo, in alia prono mari, ſubitoque conſpicuis, atque ut e freto emergentibus, quæ [7] in anfractu pilæ latuere ſideribus. Neque enim ([8] ut dixere aliqui) [a] mundus [9] hoc polo excelſiore ſe attollit :

Interpretatio.

[a] *Mundus.*] Cælum.

Notæ.

1. *Berenices.*] Fuit Berenice Ptolemæi Philadelphi ex Arſinoe filia, cujus capillum inter ſidera retulit Conon Samius, inſignis Mathematicus, gratiam Ptolemæi Evergetæ, cui Berenice nupſerat, aucupatus: quo de crine Callimachus carmen compoſuit, a Catullo deinde Latinitate donatum. Eſt inter ejus carmina, ſextum & l x. p. 149. Sed longe eſt hæc ſtella quam Plinius hoc loco commemorat, quæcumque demum ea ſit, diverſa ab ea quæ vulgo Coma Berenices vocatur, & a Callimacho, Catulloque deſcribitur, & ſitu, & forma, & nomine : nam & auſtralior eſt, & unica, & Crinis nominatur, non Coma.

2. *Cæſaris Θρόνον.*] Non eſt hæc in albo cenſuque ſtellarum, quas Aſtronomi recentiores numerant. Nempe multo plures in cælo ſtellarum *μεγέθους* Plinius agnovit, quam noſtri hodie in numerato habent, ut diximus ſect. 41. p. 192.

3. *Ut Canopus.*] Hæc quoque de Canopi viſu Rhodi & Alexandriæ, Geminus in Elem. Aſtron. c. 2. p. 13. At Petavius in notis ad Geminum, p. 407. non fere quarta parte ſigni unius, ſed quadrante toto, hoc eſt, gradibus ſeptem cum ſemiſſe, elevatum eſſe ſupra horizontem Alexandriæ probat, tum ex Hipparcho, tum ex tabularum epilogiſmo.

4. *Eadem a Rhodo.*] Ita Euſtathius in Dionyſ. v. 13.

5. *Prima vigilia.*] Nox in quatuor partes æquales, ſeu vigilias caſtrorum dividebatur : quarum ſingulis ternæ fere horæ cedebant : & prima vigilia ab occaſu Solis cœpta, deſinebat poſt tres horas : inde ſecunda incipiebat, uſque ad mediam noctem, &c.

6. *Exortum Arcturi.*] I x. Calend. Mart. Vide l. 18. ſect. 65.

7. *In anfractu pilæ.*] Anfractum pilæ vocat tumorem globi terraquei. Sidera, inquit, propter tumorem terræ conſpici non poſſunt : illa ſubito comparent, velut ex freto emergentibus, iſto anfractu pilæ ſeu tumore ſuperato.

8. *Ut dixere aliqui.*] Vide auctorem libri de hiſt. Philoſ. apud Galen. tom. 2. c. XI. p. 35.

9. *Hoc polo.*] Septentrionali. Fuit illa mens ignaræ vetuſtatis, ac poëtarum maxime, quibus aſcendere dicuntur ea ſidera quæ ſupra horizontem ſe ſe oſtendunt. Ad eam ſe mentem Virgilius accommodat, l. I. Georg. v. 240.

Mundus ut ad Scythiam, Riphæaſque arduus arces
Conſurgit, premitur Libyæ devexus in auſtros.
Hic vertex nobis ſemper ſublimis: at illum
Sub pedibus Styx atra videt, maneſque profundi.

Vide etiam Manilium l. I. p. 8.

Pars ejus ad Arctos Eminet, &c.

[1] aut

[1] aut undique cernerentur hæc ſidera : verum hæc eadem quibuſque proximis ſublimiora creduntur, eademque demerſa longinquis : utque nunc ſublimis [a] in dejectu poſitis videtur hic vertex, ſic illam terræ devexitatem tranſgreſſis, illa ſe attollunt, reſidentibus quæ hic excelſa fuerant : quod niſi in figura pilæ, accidere non poſſet.

LXXII. [2] Ideoque defectus Solis ac Lunæ veſpertinos orientis incolæ non ſentiunt : nec matutinos ad occaſum habitantes : meridianos vero ſæpius. [3] Nobili apud Arbela magni Alexandri victoria, Luna defeciſſe noctis ſecunda hora prodita eſt : eademque in Sicilia exoriens. Solis defectum, [4] Vipſtano & Fonteïo Coſſ. qui fuere ante paucos annos, factum [5] pridie Calendas Maïas, Campania hora diei inter ſeptimam & octavam ſenſit : [6] Corbulo dux in Armenia inter horam diei decimam & undecimam prodidit viſum, circuitu globi alia & aliis detegente & occultante. Quod ſi plana eſſet terra : ſimul omnia apparerent cunctis, noctesque non fierent inæquales : [7] nam æque aliis, quam in medio ſitis, paria duodecim horarum intervalla cernerentur, quæ nunc non in omni parte ſimili modo congruunt.

LXXXIII. Ideo nec nox dieſque quævis eadem toto orbe ſimul eſt, oppoſitu globi noctem, aut ambitu diem afferente. Multis hoc cognitum experimentis. In Africa Hiſpaniaque, turrium Hannibalis : in Aſia vero propter piraticos terrores, ſimili ſpecularum præſidio excitato : [b] in queis prænunciativos ignes ſexta hora diei accenſos, ſæpe C. LXXI.

INTERPRETATIO.

[a] *In dejectu.*] In tractu terrarum boreali, qui his ſideribus ſubjacet.

[b] *In queis.*] In quibus ignes, qui piratas adeſſe nunciabant, meridie accenſos, ſæpe compertum eſt, tertia adhuc noctis hora *poſt Solis occaſum*, viſos ab ultimis eorum, *qui verſus ortum fugiebant.*

NOTÆ.

1. *Aut undique.*] *Aut* idem valet quod *alioqui.* Sic lib. 19. ſect. 30. *Effodiuntur bulbi ante ver, aut deteriores illico fiunt.*

2. *Ideoque.*] Martianus, lib. 6. p. 193.

3. *Nobili apud Arbela.*] Hanc Lunæ defectionem retulit Petavius lib. 10. de Doctr. Temp cap. 35. pag. 211. ad annum ſecundum Olymp. cxii. quo Archontem Athenis fuiſſe Ariſtophanem ſcribit Diodorus Siculus : nocte xx. diem Septembris inſequente. Conſentiunt Scaliger, & Ricciolus : iſte tom. 1. Almag. pag. 365. ille lib. 5. Emend. Temp. pag. 420. ubi Ciceronem, Plutarchum, & Arrianum erroris arguit, in aſſignando defectionis hujuſce die. Vide Notas & Emend. num. LXIII.

4. *Vipſtano.*] Vide Notas & Emend. num. LXIV. Tacitus lib. 14. Annalium hanc defectionem Solis annumerat inter prodigia ob necatam a Nerone matrem Agrippinam.

5. *Pridie Calendas.*] Ita Reg. 1. codex, totidem litteris. Reg. alter, 11. Calend. Martianus, qui Plinii epitomen fecit, xi. Calendas. Sed hunc errare admonet Ricciolus tom. 1. Almag. pag. 367.

6. *Corbulo.*] A Nerone in Armeniam ſummo cum imperio miſſus Vide Dionem lib. 62. pag. 710. & Tacitum, lib. 14. Annal. pag. 228.

7. *Nam æque aliis.*] Reg. 2. codex, *nam aliis :* ceteris, *n eque*, per notarum compendia, pro *nam æque*, ita loci poſtulante ſententia. MSS. deinde omnes, editique, *nunc non in omni parte* exhibent, ante Frobenium, qui prior *non* expunxit.

compertum eſt, [1] tertia noctis a tergo ultimis viſos. Ejuſdem Alexandri curſor [2] Philonides, ex Sicyone Elin mille & ducenta ſtadia novem diei confecit horis: indeque, quamvis declivi itinere, [3] tertia noctis hora remenſus eſt ſæpius. Cauſa, quod eunti cum Sole iter erat: eundem remeans obvium contrario [4] prætervertebat occurſu. Qua de cauſa ad occaſum navigantes, quamvis breviſſimo die, vincunt ſpatia nocturnæ navigationis, ut Solem ipſum comitantes.

C.LXXII. LXXIV. [5] Vaſaque horoſcopa non ubique eadem ſunt uſui, in trecentis ſtadiis, aut, ut longiſſime, in quingentis, mutantibus ſemet umbris Solis. Itaque umbilici (quem gnomonem appellant) umbra, in Ægypto meridiano tempore, æquinoctii die, paulo plus quam dimidiam gnomonis menſuram efficit. In urbe Roma [6] nona pars gnomonis deeſt umbræ. In oppido Ancone ſupereſt quinta. [7] Decima in parte Italiæ, quæ Venetia appellatur, eiſdem horis umbra gnomoni par fit.

NOTÆ.

1. *Tertia noctis.*] Nihil hic moror Alciarum, qui lib. 10. Parergon, cap. 5. pag. 175. tom. 6. oper. ut minus incredibile hoc Plinii dictum videatur, ait hoc loco ſextam horam diei non pro meridie, ut fit, accipi oportere: ſed a meridie in meridiem definiri die, ut Umbris in more fuiſſe dicetur ſect. 79. pro ipſo Solis occaſu. Nihil opus iſtis ambagibus, ubi ſunt omnia per ſe perſpicua, luciſque pleniſſima, ut vel ex interpretatione noſtra liquet.

2. *Philonides.*] De quo rurſum dicetur lib. 7. ſect. 20. *Ἡμεροδρόμους vocant Græci*, inquit Livius, lib. 31. pag. 374. *ingens die uno curſu emetientes ſpatium.*

3. *Tertia noctis.*] Etiam cum toto die cucurriſſet, conficere tamen iter non potuit ante tertiam noctis horam, quod antea novem diei horis erat emenſus.

4. *Prætervertebat.*] Offendebat. Contrario nimirum motu, quam quo Sol ferebatur, hoc eſt, averſa ab occiduo Sole fronte, ad ortivum progrediebatur: celerius autem videntur ii progredi, qui ſecundum Solem iter faciunt, quam qui eodem adverſo. Illis enim verſus occaſum procurrentibus, tardius Sol occidit: habentque illi idcirco diem longiorem. Iſti, dum contra ortum feruntur, relinquuntur a Sole: qui citius iiſdem occultatur: ſic diem ii verſa vice habent breviorem.

5. *Vaſaque.*] Hæc Martianus totidem verbis lib. 6. pag. 194. Alia demonſtratio eſt rotunditatis terræ, a diverſitate umbræ gnomonis repetita. Vaſa horoſcopa appellat horologia in plano deſcripta, horizonti ad libellam reſpondentia. Vaſa dicuntur, quod area in qua lineæ ducebantur, labri interdum inſtar & conchæ erat, cujus in margine deſcribebantur horæ. Horoſcopa, ab ὥρα & σκοπεῖν, hoc eſt, ab inſpiciendis horis. Quia in his vaſis, inquit, umbra gnomonis mutatur, uſum illorum quoque mutari neceſſe eſt, ubi ſunt in alium locum tranſlata, ubi non eſt eadem elevatio poli. Hæc autem poli diverſa elevatio oritur ex tumore terræ.

6. *Nona pars.*] Ita Vitruvius lib. 9. cap. 8. pag. 197. *Sol*, inquit, *æquinoctiali tempore, Ariete Libraque verſando, quas ex gnomone partes habet novem, eas umbra facit octo, in declinatione cæli, quæ eſt Romæ.* Hoc eſt, ſi gnomonis longitudo dividatur in novem partes, meridiano tempore, (nam de ſola umbra meridiana agitur, ſive quam rectam vocant,) umbra gnomonis habebit tantum octo partes Romæ: ſive erunt gnomonis partes novenæ: umbræ, octonæ.

7. *Decima in parte.*] Vide Notas & Emend. num. LXV.

LXXV. Simili modo tradunt in Syene oppido, quod eſt ſupra Alexandriam [1] quinque millibus ſtadiorum, [2] ſolſtitii die medio nullam umbram jaci: puteumque ejus experimenti gratia factum, totum illuminari. Ex quo apparere, tum Solem illi loco ſupra verticem eſſe: quod & in India ſupra flumen Hypaſin fieri tempore eodem Oneſicritus ſcripſit. Conſtatque in [3] Berenice urbe Troglodytarum, & inde ſtadiis [4] quatuor millibus DCCCXX. in eadem gente, [5] Ptolemaide oppido, quod in margine Rubri maris [6] ad primos elephantorum venatus conditum eſt, hoc idem ante ſolſtitium quadragenis quinis diebus, totidemque poſtea fieri, [7] & per eos XC. dies in Meridiem umbras jaci. Rurſus in Meroë, ([8] Inſula hæc [9] caputque gentis Æthiopum, [10] quinque millibus ſtadiorum a Syene in amne Nilo habitatur,) bis anno abſumi umbras, Sole duodeviceſimam Tauri partem, & quartamdecimam Leonis obtinente. In Indiæ gente [11] Oretum, mons eſt Maleus nomine, juxta quem umbræ æſtate in auſtrum, hieme in ſeptentrionem jaciuntur. Quindecim tantum noctibus ibi apparet Septentrio. In eadem India Patalis celeberrimo portu, CAPUT LXXIII.

NOTÆ.

1. *Quinque millibus*. Totidem numeret Strabo l. 2. p. 114. Efficiunt ea ſtadia, paſſuum millia DCXXV.

2. *Solſtitii die.*] Hoc etiam Pauſanias refert in Arcad. l. 8. p. 518. Lucan. l. 2. v. 587. *Vmbras nuſquam flectente Syene.* Vide etiam Strab. l. 2. p. 114. Et de puteo Syenes, qui Meridie nullam umbram facit, Arrianus in Ind. p. 559.

3. *Berenice.*] Steph. p. 160. Βερενίκη ἐν τῇ Τρωγλοδυτικῇ. De Berenice narrat hoc ipſum Strabo l. 2. p. 133.

4. *Quatuor mill. DCCCXX.*] Sunt paſſuum millia DCII. ut Plinius ait libro 6. ſect. 34. ubi hæc eadem rurſus tractantur.

5. *Ptolemaïde.*] Hæc Ptolemaïs ἐπὶ θήρας, & Πτολεμαῒς πρὸς τῇ θήρᾳ τῶν ἐλεφάντων eſt cognominata, apud Strab. l. 16. pag. 770. De ejus ſitu dicemus lib. 6. ſect. 34.

6. *Ad primos.*] Ptolemæi duo, Philadelphus & Evergetes, primi fuere Græcorum, qui elephantorum venationem in his oris inſtituerint. Auctor Agatharchides, lib. 1. de Mari rubro, apud Photium, cod. 250. p. 1322. Πτολεμαῖον φασὶ τὸν μετὰ τὸν Λάγον, πρῶτον ἐλεφάντων θήρας συστήσασθαι. Fruſtra Salmaſius p. 424. corrigit, *primum*, *ad eleph.*

7. *Et per eos XC.*] Vide Notas & Emend. num. LXVI.

8. *Inſula hæc.*] Eadem de Meroë habet Strabo l. 2. p. 77.

9. *Caputque gentis.*] Strabo l. 1. p. 32. Μερόη, τὸ βασίλειον, καὶ μητρόπολις τῶν Αἰθιόπων.

10. *Quinque millibus.*] Hoc eſt, ut diximus, DCXXV. mill. paſſ. quo intervallo diſtare Syenen a Meroë ſcribit Strabo l. 2. p. 114. & Eratoſthenes apud Plinium l. 6. ſect. 35.

11. *Oretum.*] De Oritis, l. 6. ſect. 25. At ſect. 22. ejuſdem libri, hoc ipſum retractans de Maleo monte, Suaris illum attribuit, non Oretis. *In interiore ſitu*, inquit, *Monedes & Suari, quorum mons Maleus, in quo umbræ ad Septentrionem cadunt hieme: æſtate, in auſtrum, per ſenos menſes. Septentriones eo tractu ſemel in anno apparere, nec niſi XV. diebus, Baton auctor eſt*, &c. Alii fortaſſe hi Oretæ ab Oritis de quibus l. 6. ſect. 25. etſi a ſuo monte quem incolunt, utrique Ὀρεῖται fortaſſis appellati ſunt. Vide quæ ea de re dicturi ſumus, lib. 6. ſect. 22.

[1] Sol dexter oritur, umbræ in meridiem cadunt. Septentrionem, ibi Alexandro morante, adnotatum [2] prima tantum noctis parte aſpici. Oneſicritus dux ejus ſcripſit, quibus in locis Indiæ [3] umbræ non ſint, ſeptentrionem non conſpici, & ea loca appellari [4] aſcia, nec horas dinumerari ibi.

CAPUT LXXIV. LXXVI. At in tota Troglodytice, [5] umbras bis quadraginta quinque diebus in anno Eratoſthenes in contrarium cadere prodidit.

C. LXXV. LXXVII. [6] Sic fit, ut vario lucis incremento, in Meroë longiſſimus dies [7] XII. horas æquinoctiales, & octo partes unius horæ colligat: [8] Alexandriæ vero XIV. horas: in Italia quindecim: in Britannia XVII. ubi æſtate [9] lucidæ noctes, haud dubie repromittunt id, quod cogit ratio credi [10] ſolſtitii diebus accedente Sole propius verti-

NOTÆ.

1. *Sol dexter.*] Si dextrum Plinius occiduam mundi plagam intellexit, uti ſect. 6. & 55. ſecutus hoc loco videtur ſcriptores ſideralis ſcientiæ parum peritos. Neque enim his Indiæ incolis aliter fere quam nobis æſtate Sol oritur: umbræ licet meridiana hora verſus auſtrum projiciantur: cum inter Tropicum Cancri, & æquinoctialem circulum ii ſedem habeant. Si vero Poëtarum more locutus, ſeptentrionem dextrum vocat, ut ſiniſtram Lucanus l. 3. v. 248. meridianam partem, cum Arabes *ἀμφισκίους* in eodem cæli tractu ſitos, qui cis Tropicum Pompeïo venerant auxilio, mirari ait umbras ſuas nunquam ire ſiniſtras, hoc eſt, nunquam in auſtrum projiei medio die, iis diebus quibus Sol progreditur ad Tropicum Cancri: haud ſatis ſibi conſtans in ejus acceptione vocis videtur.

2. *Prima tantum.*] Prima vigilia, de qua diximus ſect. 71. Habet hæc quoque Martianus l. 6. p. 193.

3. *Umbræ non ſint.*] Medio die, Sole eorum verticem luſtrante.

4. *Aſcia.*] Ἀπὸ τῆς σκιᾶς, quæ vox umbram ſonat, & α quod στερητικὸν ſeu privativum vocant. Aſcia loca ſunt, ubi in meridie nullam umbram rectam gnomones projiciunt, Sole tum eorum verticei imminente.

5. *Umbras bis.*] Ἀμφίσκιοι Græcis dicuntur, quorum umbræ alternatim auſtrales, ac boreales ſunt, prout Sòlem habent modo ad auſtrum, modo ad boream deflectentem a vertice. Iidem aſcii dicti, hoc eſt, carentes umbris, quod bis in anno illis evenit, medio die, ut diximus.

6. *Sic fit.*] Hæc Martianus totidem fere verbis l. 6. p. 194.

7. *XII. horas.*] Strabo lib. 2. pag. 133. ait *tredecim.* Τοῖς δὲ κατὰ Μερόην καὶ Πτολεμαΐδα τὴν ἐν τῇ Τρωγλοδυτικῇ, ἡ μεγίστη ἡμέρα ὡρῶν ἰσημερινῶν ἐστι τρισκαίδεκα. Martianus Plinium ſecutus, *duodecim, & beſſem.*

8. *Alexandriæ.*] Conſentit Strabo loc. cit. De Italia item, p. 134.

9. *Lucidæ noctes.*] Unde poëta, *Minima contentos nocte Britannos* dixit.

10. *Solſtitii diebus.*] Cave putes his verbis dies tantum aliquot deſignari citra ultraque ſolſtitium. Totum illud ſpatium intellige, quod, ut ait ipſe l. 4. ſect. 26. ab æquinoctio verno in autumnum interjacet, cum ſigna borealia Sol perluſtrat, cum ſolſtitium fit, & dies amœniores ſunt. Quemadmodum e contrario Solem ad brumam remotum dicit, cum auſtralia percurrit, quo tempore bruma maxime dominatur, & triſtis hiems. Senſiſſe ita ſane Plinium oportuit: quid ſenſerit tamen, opportunius dicemus, l. 4. ſect. 26. Vide Notas & Emend. num. LXVII.

cem mundi, [1] anguſto lucis ambitu, ſubjecta terræ continuos dies habere ſenis menſibus noctesque e diverſo ad brumam remoto. Quod fieri in inſula Thule, Pytheas Maſſilienſis ſcripſit, ſex dierum navigatione in ſeptentrionem a Britannia diſtante: quidam vero & in [2] Mona, quæ diſtat a [3] Camaloduno Britanniæ oppido circiter ducentis millibus affirmant.

LXXVIII. Umbrarum hanc rationem, & quam vocant [4] gnomonicen, invenit [5] Anaximenes Mileſius, Anaximandri ([6] de quo diximus) diſcipulus: [7] primuſque horologium, quod appellant [8] ſciothericon, Lacedæmone oſtendit. CAPUT LXXVI.

LXXIX. Ipſum diem alii aliter obſervavere. [9] Babylonii inter duos Solis exortus: [10] Athenienſes inter duos occaſus: [11] Umbri a meridie in meridiem: vulgus omne a luce ad tenebras: ſacerdotes Romani, & qui diem diffiniêre [12] civilem: item Ægyptii, & Hipparchus, CAPUT LXXVII.

NOTÆ.

1. *Anguſto lucis.*] Anguſta exiguaque luce manente: etiam Sole, cum occidit, averſo, ultra Septentriones, modicumque infra horizontem abdito, uti dicemus uberius, lib. 4. ſect. 26. *Subjecta terra* Plinius plagam vocat cælo Solique in eo terrarum tractu ſubjectam.

2. *Mona.*] De ea libro 4. ſectione 30.

3. *Camaloduno*] Colonia Camolodunum Tacito lib. 12. Annal. pag 181. Apud Gruter. pag. 439. COLONIÆ VICTRICENSIS. QUÆ. EST. IN BRITANNIA. CAMALODUNI. Hodie deminuta voce, *Maldon* vocant, teſte Cambdeno. Neque eſt Colceſtria, ut alii volunt.

4. *Gnomonicen.*] Rationem deprehendendi horas ex ſtilo, umbra indicante.

5. *Anaximenes.*] Quem Anaximandri diſcipulum fuiſſe confirmat quoque Cicero lib. 4. Acad. quæſt. pag. 79. Mileſium, Laërtius.

6. *De quo diximus.*] Sect. 6.

7. *Primuſque.*] Gnomonis inventum Laërtius lib. 2. Anaximandro ipſi adjudicat: diſcipuli forte laudem in magiſtrum derivant, a quo quæ inchoata acceperat, arte ille induſtriaque perfecit. Cum Laërtio Suidas facit, pag. 241.

8. *Sciothericon.*] Quo deprehenduntur ad umbram horæ. Σκιόθηρον & Σκιαθήρας Græcis, ab indaganda umbra. Vide Notas & Emend. num. LXVIII.

9. *Babylonii.*] Hoc ex Varrone, libro Rerum Humanarum, quem de diebus ſcripſit, apud Gellium lib. 3 cap. 2. pag. 208. & Macrobium lib. 1. Saturn. cap. 3. pag. 195. Cenſorinus cap. 23. pag. 170. Iſidorus lib 5. Orig. cap. 30. Ita hodieque computant Baleares & Norimbergenſes.

10. *Athenienſes.*] Ita Varro, & Cenſorinus, locis citatis. Quibus igitur auctoribus ſcripſerit Iſidorus, loc. cit. diem ſecundum Ægyptios inchoare ab occaſu Solis, & ſecundum Athenienſes a ſexta hora diei, adhuc requiro. Hunc Athenienſium morem ſervant hodieque Auſtriaci, Poloni, Sinenſes: maximeque Itali, unde nomen Horis Italicis.

11. *Umbri.*] De Umbris & Romanis eadem rurſum Varro & Cenſorinus, loc. cit. Hujus moris cauſas inveſtigat Plutarchus in quæſt. Rom. pag. 284. Secuti ſunt Arabes, & plerique Aſtronomi: unde horæ Aſtronomicæ appellatæ.

12. *Civilem.*] Gellius loc. cit. p. 212. *Diem, quem Romani civilem appellaverunt, a ſexta noctis hora oriri* ait, hoc eſt, a media nocte.

CAPUT LXXIX.

LXXXI. Babyloniorum placita motus terræ, hiatuſque, & cetera omnia, vi ſiderum exiſtimant fieri, [1] ſed illorum trium, quibus fulmina aſſignant: fieri autem, [a] meantium cum Sole, aut congruentium, & maxime circa quadrata mundi. Præclara quædam eſſe & immortalis in eo, ſi credimus, divinitas perhibetur Anaximandro Mileſio Phyſico, quem ferunt Lacedæmoniis prædixiſſe, ut urbem ac tecta [b] [2] cuſtodirent: inſtare enim motum terræ, cum & urbs tota eorum corruit, & Taygeti montis magna pars ad formam puppis eminens abrupta, cladem inſuper eam ruina preſſit. Perhibetur & Pherecydi Pythagoræ doctori alia conjectatio, ſed & illa divina: [3] hauſtu aquæ e puteo præſenſiſſe, ac prædixiſſe ibi terræ motum. Quæ ſi vera ſunt, quantum a Deo tandem videri poſſunt tales diſtare, dum vivant? Et hæc quidem arbitrio cujuſque exiſtimanda relinquantur: [4] ventos in cauſa eſſe non dubium reor. [5] Neque enim unquam intremiſcunt terræ, niſi ſopito mari, cæloque adeo tranquillo, ut volatus avium [6] non pendeant, ſubtracto omni ſpiritu qui vehit: nec unquam, niſi poſt ventos, condito ſcilicet in venas [c] & cava ejus oc-

INTERPRETATIO.

a *Meantium.*] Vel quando meant cum Sole, *in conjunctione cum eo*, vel quando cum eo conveniunt in aſpectu, maxime vero in quadrato, *qui fit cum diſtant a Sole* quarta mundi, *ſive cæli* parte.

b *Cuſtodirent.*] Caverent.

c *Et cava.*] Vento in terræ concava abdito.

NOTÆ.

1. *Sed illorum trium.*] Saturni, Jovis, ac Martis, uti dictum eſt ſect. 18.

2. *Cuſtodirent*] Vide Notas & Emend. num. LXX.

3. *Hauſtu aquæ.*] Hoc vaticinium Ammianus Marcell. l. 22. p. 236. adſcribit Anaxagoræ, quem *dum putealem limum contrectaret, tremores futuros* ait *prædixiſſe terræ.* Euſebius l. 10. de præpar. Evang. Pythagoræ ipſi: Pherecydi vero, præter Tullium, l. 2. de Divin. p. 223. a quo Plinius hauſit, Maximus Tyrius ſerm. 3. ubi hoc Sami accidiſſe narrat.

4. *Ventos in cauſa.*] Vide Notas & Emend. num. LXXI.

5. *Neque enim.*] Seneca l. 6. Natur. quæſt. c. 12. p. 907. *Spiritum eſſe qui terram moveat, & plurimis, & maximis auctoribus placet. Archelaus antiquitatis diligens, ait ita: Venti in concava terrarum deferuntur: deinde ubi jam omnia ſpatia plena ſunt, & in quantum aër potuit, denſatus eſt; is qui ſuperveniet ſpiritus, priorem premit & elidit.... Tunc ille quærens locum, omnes anguſtias dimovet, & clauſtra ſua conatur effringere. Sic evenit, ut terra, ſpiritu luctante, & fugam quærente, moveantur. Itaque cum terra motus futurus eſt, præcedit aëris tranquillitas, & quies: videlicet, quia vis ſpiritus, quæ concitare ventos ſolet, in inferna ſede detinetur...... Quid ergo? Nunquam flante vento terra concuſſa eſt? Admodum raro duo ſimul flavere venti. Fieri tamen & poteſt, & ſolet.... In hac ſententia licet ponas Ariſtotelem, & diſcipulum ejus Theophraſtum, &c.* Vide Ariſt. l. 2. Meteorol. c. 8. p. 568.

6. *Non pendeant.*] Non æquabili volatu ſeſe librent, ob ſummam aëris tenuitatem, ſed alas crebro concutiant.

culta flatu. [1] Neque aliud eſt in terra tremor, quam in nube tonitruum: nec hiatus aliud, quam cum fulmen erumpit: incluſo ſpiritu luctante, & ad libertatem exire nitente.

C.LXXX. LXXXII. [2] Varie itaque quatitur, & mira eduntur opera alibi proſtratis mœnibus, alibi hiatu profundo hauſtis, alibi egeſtis molibus, alibi emiſſis amnibus: nonnunquam etiam ignibus, [3] calidiſve fontibus, [4] alibi averſo fluminum curſu. [5] Præcedit vero comitaturque terribilis ſonus, [6] alias murmur ſimilius mugitibus, aut clamori humano, armorumve pulſantium fragori: pro qualitate materiæ excipientis: formaque vel cavernarum, vel cuniculi, per quem meat, [7] exilius graſſante in anguſto, eodem rauco in recurvis, reſultante in duris, fervente in humidis, fluctuante in ſtagnantibus: item fremente contra ſolida. [8] Itaque & ſine motu ſæpe editur ſonus. Nec ſimplici modo quatitur, ſed tremit vibratque. Hiatus vero alias remanet, oſtendens quæ ſorbuit, alias occultat ore compreſſo, rurſuſque ita inducto ſolo, ut nulla veſtigia exſtent, urbibus plerumque devoratis, agrorumque tractu hauſto. [9] Maritima autem maxime quatiuntur. [10] Nec montuoſa tali malo carent. Exploratum eſt mihi, Alpes, Apenninumque ſæpius tremuiſſe. Et autumno ac vere terræ crebrius moventur, ſicut fiunt fulmina. [11] Ideo Galliæ & Ægyptus minime quatiun-

NOTÆ.

1. *Neque aliud eſt.*] Ut in nube, inquit, luctatione flatus aut vaporis, tonitruum editur, ſic in terræ cavis aëris agitatione cietur tremor.

2. *Varie itaque.* Hæc ex Ariſt. l. de mundo, c. 4. p. 608.

3. *Calidiſve.*] Quales circa Ædepſum ſimili ex cauſa prodiere, teſte Ariſt. l. 2. Meteorol. c. 8. p. 566: *Διὸ ϗ τὰ θερμὰ τὰ περὶ Αἴδηψον ἀπὸ τοιαύτης αἰτίας γέγονε.*

4. *Alibi averſo.*] Ita MSS. omnes, non ut editi *adverſo.* Vide l. 31. ſect. 30.

5. *Præcedit vero.*] Ex Ariſt. l. 2. Metereol. c. 8. p. 569.

6. *Alias murmur.*] Seneca l. 6. c. 13. p. 908. *Ideoque*, ait, *antequam terra moveatur, ſolet mugitus audiri, ventis in abdito tumultuantibus: nec enim aliter poſſet, ut ait noſter Virgilius,*

Sub pedibus mugire ſolum, & juga celſa moveri,

niſi hoc eſſet opus ventorum: &c.

7. *Exilius.*] Hoc ad ſonum referri debet, qui tum editur, cum per anguſtum foramen ſpiritus meat. Nam ſi de vi agitur vehementiaque concuſſus, ſecus ſe res habet. *Per aliquam rimam maligne fugit,* inquit Seneca loc. cit. c. 14. *& hoc acrius fertur, quo anguſtius.* Hunc locum ex vett. codd. aliter interpunximus, quam libri hactenus editi: Plinius ex Ariſt. hauſit, loc. cit.

8. *Itaque & ſine.*] Ariſt. loc. cit.

9. *Maritima.*] Reliquum fere caput de verbo tranſlatum ex Ariſt. loc. cit. p. 567. ubi ſingularum rerum cauſas explanat uberrime.

10. *Nec montuoſa.*] Ita MSS. omnes, non *montoſa.* Vide Senecam loc. cit. c. 26. p. 912.

11. *Ideo Galliæ.*] Narrat Monſtreletius, an. 1424. Provinciæ Narbonenſis tractum motu concuſſum. Sed Galliæ nomine apud Plinium Narbonenſis Provincia minime cenſetur, ut dicemus, l. 16. ſect. 13. Agathias l. 2. p. 52. Alexandriam Ægypti, cum ibi juri diſcendo daret operam, tremuiſſe ait: idque prodigii inſtar fuiſſe. De Ægypto, vide Senecam l. 6. Natur. quæſt. c. 26. p. 912. Ejus hoc multo verius pronunciatum eſt: *Erramus, ſi ullam terrarum partem ab*

tur:

tur: quoniam hic æſtatis cauſa obſtat, illic hjemis. Item noctu ſæpius, quam interdiu. Maximi autem motus exiſtunt matutini, veſpertinique: ſed propinqua luce crebri: interdiu autem circa meridiem. [1] Fiunt & Solis Lunæque defectu, quoniam tempeſtates tunc ſopiuntur. Præcipue vero, cum ſequitur imbrem æſtus, imbreſve æſtum.

CAPUT LXXXI.

LXXXIII. Navigantes quoque ſentiunt non dubia conjectura, ſine flatu intumeſcente fluctu ſubito aut quatiente [2] icti. Intremunt vero & in navibus poſita, æque quam in ædificiis, crepituque prænunciant: Quin & volucres non impavidæ ſedentes. [3] Eſt & in cælo ſignum, præceditque motu futuro, aut interdiu, aut paulo poſt occaſum ſereno, ceu tenuis linea nubis in longum porrectæ ſpatium. [4] Eſt & in puteis turbidior aqua, nec ſine odoris tædio.

CAPUT LXXXII.

LXXXIV. [5] Sicut in iiſdem eſt remedium, quale & crebri ſpecus præbent: conceptum enim ſpiritum exhalant: quod in certis notatur oppidis, quæ minus quatiuntur, crebris ad eluviem cuniculis cavata. Multoque ſunt tutiora in iiſdem illis [6] quæ pendent: ſicut Neapoli in Italia intelligitur, parte ejus, quæ ſolida eſt, [7] ad tales caſus obnoxia. Tutiſſimi ſunt ædificiorum fornices, [8] anguli quoque parietum, poſteſque [9] alterno pulſu renitente. Et latere terreno facti parietes minore noxa quatiuntur. Magna differentia eſt & in ipſo genere motus: pluribus ſiquidem modis quatitur. Tutiſſimum eſt, cum vibrat criſpante ædificiorum crepitu: [10] & cum intumeſcit aſſurgens, alternoque motu reſidet: innoxium & cum concurrentia tecta contra-

NOTÆ.

hoc periculo immunem credimus. Omnia ſub eadem jacent lege. Nihil ita, ut immobile eſſet, natura concepit, &c. Et ſane hoc ipſo quo iſta commentamur anno, poſt Chriſtum natum 1682. die Maii duodecima, hora poſt mediam noctem ſecunda, concuti Lutetiam terræ motu ſenſimus: quo deinde motu accepimus vehementius quaſſata eſſe complura Campaniæ oppida, dirutas ædes circa Vogeſum montem, in Lotharingiæ Alſatiæque confinio.

1. *Fiunt & Solis.*] Vide Notas & Emend. num. LXXI.

2. *Icti.*] Reg. 2. & Chiffl. *ictu*.

3. *Eſt & in cælo.*] Ad verbum ex Ariſt. l. 2. Meteorol. c. 8 p. 569. Τὸ δ' αὐτὸ αἴτιον καὶ τοῦ εἰωθότος ἐνίοτε γίγνεσθαι σημείου περὶ τοὺς σεισμούς. ἢ γὰρ μεθ' ἡμέραν, ἢ μικρὸν μετὰ δυσμάς, αἰθρίας οὔσης, νεφέλιον λεπτὸν φαίνεται διατεῖνον, καὶ μακρόν, οἷον γραμμῆς μῆκος εὐθύτητι ἀπηκριβωμένον, &c.

4. *Eſt & in puteis*] Vide quæ de Pherecyde dicta ſunt, ſect. 81.

5. *Sicut in iiſdem*] In puteis perfugium, & cavis ſpecubus.

6. *Quæ pendent.*] Structis fornice cameris impoſita ædificia intelligit: quod genus camerarum ſpiramenta plerumque habet non pauca, quibus exeat ad libertatem aër.

7. *Ad tales caſus.*] Huc refer quod Tacitus ait l. 15. Annal. theatrum Neapoli terræ motu ſine ullius noxa collapſum.

8. *Anguli quoque.*] Seneca l. 6. Naturalium quæſtionum, c. 30. p. 913. *Diductis ædificia angulis vidimus moveri, iterumque componi.*

9. *Alterno pulſu.*] Quando, ut paulo poſt ait ipſe, alter motus alteri renititur.

10. *Et cum intumeſcit.*] Ariſt. l. 2. Meteorol. c. 8. p. 570.

rio ictu arietant: quoniam alter motus alteri renititur. Undantis inclinatio, & fluctus more quædam volutatio infeſta eſt: aut cum in unam partem totus ſe motus impellit. [1] Deſinunt autem tremores, cum ventus emerſit: ſin vero duravere, non ante quadraginta dies ſiſtuntur: plerumque & tardius, utpote cum quidam annuo & biennio ſpatio duraverint.

CAPUT LXXXIII. LXXXV. Factum eſt ſemel, quod equidem in Etruſcæ diſciplinæ voluminibus inveni, [2] ingens terrarum portentum, L. Marcio, [3] Sex. Julio Coſſ. in agro Mutinenſi. Namque montes duo inter ſe concurrerunt, crepitu maximo aſſultantes, recedentesque, inter eos flamma fumoque in cælum exeunte interdiu, ſpectante e via Æmilia magna equitum Romanorum, familiarumque & viatorum multitudine. Eo concurſu villæ omnes eliſæ: animalia permulta, quæ intra fuerant, exanimata ſunt, anno ante [4] ſociale bellum: quod haud ſcio an funeſtius terræ ipſi Italiæ fuerit, quam civilia. Non minus mirum oſtentum & noſtra cognovit ætas, anno Neronis principis ſupremo, ſicut in rebus ejus [5] expoſuimus, pratis oleiſque intercedente via publica, in contrarias ſedes tranſgreſſis, in agro Marrucino, prædiis [6] Vectii Marcelli equitis Romani, res Neronis procurantis.

CAP. 20 LXXXIV. LXXXVI. [7] Fiunt ſimul cum terræ motu & inundationes maris, [8] eodem videlicet ſpiritu infuſi, ac terræ reſidentis ſinu recepti. Maximus terræ memoria mortalium extitit motus, Tiberii Cæſaris principatu, [9] XII. urbibus Aſiæ una nocte proſtratis. Creberrimus

NOTÆ.

1. *Deſinunt autem.*] Reliqua prorſus ad verbum ex Ariſtotelis Græco contextu, loc. cit. p. 569.

2. *Ingens terrarum.*] Ingentius multo quod contigiſſe fertur ſeculo hoc ineunte, non procul Lima in Peruvia: terræ motus ſcilicet, quo non eſt proditus immanior. Furnerius lib. 15. Hydrog. cap. 18. pag. 538. ſic illum deſcribit, ut urbes, montes, flumina omnia, ſuſdeque, horæ octante perverſa eo fuiſſe dicat: & tractu quidem leucarum trecentarum ſecundum litus: ſeptuaginta in continentem: Seneca interim falſo pronunciante, nunquam terræ motum ultra millia paſſuum ducenta extendi.

3. *Sex. Iulio.*] Anno V. C. DCLIII.

4. *Sociale bellum.*] Idem Marſicum bellum appellatum, quod a Marſis primum concitatum fuerit. Adeo formidoloſum & exitiale Italiæ, ut nec Hannibalis, nec Pyrrhi fuerit tanta vaſtatio, inquit Florus, a quo fuſe illud deſcribitur, l. 3. c. 18. p. 137. Vide etiam Appianum l. 1. Civil. p. 371.

5. *Expoſuimus.*] In libris hiſtoriarum, quos a fine Aufidii Baſſi compoſuit, ut in præfatione dictum eſt.

6. *Vectii Marcelli.*] Repetit hoc rurſum l. 17. ſect. 38.

7. *Fiunt ſimul.*] Hæc Plinius ex Ariſt. l. 2. Meteorol. c. 8. p. 570.

8. *Eodem.*] Fluctus in terras impellente & infundente vento: atque alio ſimul terræ ſidentis ſinu recepto, eandem quatiente.

9. *XII. Vrbibus.*] Meminit Strabo l. 12. p. 57. Tacitus l. 2. Annal. p. 55. *Eodem anno duodecim celebres Aſiæ urbes collapſæ, nocturno motu terræ, quo improviſior graviorque peſtis fuit. .. Aſperrima in Sardianos lues, plurimum in eoſdem miſericordiæ traxit: nam centies ſeſtertium pollicitus Cæſar: & quantum ærario aut fiſco*

[1] Punico bello, intra eundem annum ſepties atque quinquagies nunciatus Romam. Quo quidem anno ad [2] Traſymenum lacum dimicantes, [3] maximum motum neque Pœni ſenſere, nec Romani. Nec vero ſimplex malum, aut in ipſo tantum motu periculum eſt: ſed par aut majus [4] oſtento. Nunquam urbs Roma tremuit, ut non futuri eventus alicujus id prænuncium eſſet.

LXXXVII. Eadem naſcentium cauſa terrarum eſt, [5] cum idem ille ſpiritus attollendo potens ſolo, non valuit erumpere. Naſcuntur enim nec fluminum tantum invectu, ſicut Echinades inſulæ [6] ab Acheloo amne congeſtæ, majorque pars Ægypti a Nilo, in quam [7] a Pharo inſula noctis & diei curſum fuiſſe [8] Homero credimus: ſed & CAPUT LXXXV.

NOTÆ.

pendebant, in quinquennium remiſit. Magnentes a Sipylo proximi damno ac remedio habiti. Temnios, Philadelphenos, Ægaatas, Apollonienſes, quique Moſteni, aut Macedones Hyrcani vocantur, & Hierocaſaream, Myrinam, Cymen, Tmolum, levari idem in tempus tributis, &c. Exſtant Tiberii Cæſaris nummi, monimentum liberalitatis in afflictas urbes: quibus nummis inſcriptum, CIVITATIBUS ASIÆ RESTITUTIS. His duodecim urbibus Epheſum addit Euſebius in Chronico. Tacitus ait id contigiſſe C. Cælio L. Pomponio Coſſ. quarto Tiberii principis anno.

1. *Punico bello.*] Secundo, de quo Florum vide l. 2. c. 6. p. 59.

2. *Traſymenum.*] In agro Peruſino, hodie *Lago di Perugia*, Hic nobilis pugna, atque inter paucas memorata populi Rom. clades, inquit Livius l. 22. p. 120. Tertium fulmen Hannibalis, inquit Florus loc. cit.

3. *Maximum motum.*] Hujus meminit Florus loc. cit.

4. *Oſtento.*] Majus in oſtento, quam in motu malum.

5. *Cum idem ille.*] Ita Seneca l. 6. Natur. quæſt. c. 21. p. 910.

6. *Ab Acheloo.*] Strabo l. 1. p. 59. ex Heſiodo, & l. 10. p. 458. affirmat pariter Acheloo limum aggerente, ex Echinadibus alias eſſe jam continenti adjunctas, alias etiam progreſſu temporis adjungendas. Et ante eum Herod. l. 2. p. 93.

7. *A Pharo.*] De Pharo dicemus lib. 5. ſect. 34.

8. *Homero.*] Hæc Plinius ex Ariſt. l. 1. Meteorol. 14. p. 547. & ex Mela l. 2. c. 7. p. 43 Ægypti partem illam, quæ Delta vocatur, aggeſtione lini Niliaci factam eſſe plerique veterum putarunt, Homero duce, Odyſſ. 4. v. 354.

Νῆσος ἔπειτά τις ἐςὶ πολυκλύςῳ ἐνὶ πόντῳ
Αἰγύπτου προπάροιθε (Φάρον δέ ἑ κικλήσκουσι)
Τόσσον ἄνευθ' ὅσσον τε πανημερίη γλαφυρὴ νηῦς
Ἤνυσεν, &c. Quæ ſic Lucanus reddidit l. 10. v. 509.

Tunc clauſtrum pelagi cepit Pharon: inſula quondam
In medio ſtetit illa mari, ſub tempore vatis
Proteos: at nunc eſt Pellæis proxima muris.

Seneca l. 6. Natur. quæſt. c. 6. p. 912. *Tantum enim, ſi Homero fides eſt, aberat a continenti Pharos, quantum navis diurno curſu metiri plenis lata velis, &c.* Et l. 4. c. *Debet Ægyptus Nilo non tantum fecunditatem terrarum, ſed etiam ipſas.* Hoc commentum refellunt eruditi hoc argumento: Nam ſi Pharo ab ea Ægypti & Nili oſtio tanta intercapedine diſtabat, atque hoc, quantum eſt, ſpatium oppletum eſt intra annos mille ab excidio Trojæ ad conditam Alexandriam, quomodo deinceps intra longius ſpatium nihil eſt ei limi aut terrarum additum? Et vero id riſit jamdudum Strabo l. 1. p. 30.

receſſu maris, [1] ſicut eidem de Circeiis. Quod accidiſſe & in Ambraciæ portu decem millium paſſuum intervallo: & Athenienſium quinque millium [2] ad Piræeum memoratur: & Epheſi, ubi quondam ædem Dianæ alluebat. [3] Herodoto quidem ſi credimus, mare fuit ſupra Memphim uſque ad Æthiopum montes: itemque a planis Arabiæ. Mare & circa Ilium, & tota Teuthrania, quaque campos intulerit Mæander.

CAPUT LXXXVI. LXXXVIII. Naſcuntur & alio modo terræ, ac repente in aliquo mari emergunt, [a] [4] velut paria ſecum faciente natura: quæque hauſerit hiatus, [5] alio loco reddente.

CAPUT LXXXVII. LXXXIX. Claræ jam pridem inſulæ, [6] Delos & Rhodos, memoriæ produntur enatæ. Poſtea minores, ultra Melon, [7] Anaphe: inter Lemnum & Helleſpontum, [8] Nea: [9] inter Lebedum & Teon, Halone: inter Cycladas, [10] Olympiadis CXXXV. anno quarto, Thera & Theraſia. Inter eaſdem [11] poſt annos CXXX. Hiera, eademque

INTERPRETATIO.

[a] *Velut paria.*] Velut ſua damna compenſante natura.

NOTÆ.

1. *Sicut eidem.*] Subintellige, Homero credimus. Plinius l. 3. ſect. 9. *Circeii quondam inſula, ut creditur Homero.*

2. *Ad Piræeum.*] Ita Strabo l. 1. p. 58. De Piræeo, l. 4. ſect. XI.

3. *Herodoto quidem.*] Libro 2. Euterpe, p. 93. unde hæc Plinius: ibi enim de Epheſo, Ægypto ac Memphi, Ilio, Teuthrania, Mæandrique campis, eadem referuntur.

4. *Velut paria.*] Columella, l. 1. c. 8. *cum rationibus domini paria facere* famulum dixit, qui accepti & expenſi rationes pares eſſe oſtendit: qui quod aliunde accepit, alibi vel aliunde compenſat. Seneca, ep. 19. *Poteram tecum hac Mæcenatis ſententia parem facere rationem:* hoc eſt, debitum omne exſolvere.

5. *Alio loco.*] Sic proximam Lemno inſulam, quam Chryſen vocant, mari abſorptam eſſe Pauſanias refert l. 8. in Arcad. p. 509. quo tempore enata alia eſt, Hiera nomine: de qua dicetur ſect. ſeq.

6. *Delos.*] Ammianus l. 17. p. 98. *In Aſia Delos emerſit, & Hiera, & Anaphe, & Rhodus.* Vide etiam Pindarum in Olymp. Ode 7.

7. *Anaphe.*] Supra Theram inſulam, non procul Lacedæmone, ſtatuitur a Conone apud Photium in Bibl. cod. 186. p. 456. *ἐν Ἀνάφῃ τῇ νήσῳ. αὕτη δ' ἐστὶν ὑπὲρ νήσου Θήρας, οὐχ ὅλως τῆς Λακεδαιμονίων.*

8. *Nea.*] Numero multitudinis *Νέαι* *Neæ* vocantur ab Antigono, hiſt. mirab. c. 9. inter Lemniorum inſulas. Stephano item, & Suidæ. Dicemus de ea iterum l. 4. ſect. 23.

9. *Inter Lebedum.*] Vide Notas & Emend. num. LXXII.

10. *Olympiadis CXXXV.*] Vide Notas & Emend. num. LXXIII. Annus hic quartus eſt poſt bellum Punicum primum confectum, Urbis DXVII.

11. *Poſt annos CXXX.*] Fuit is igitur annus urbis conditæ DCXLVII. Verum ex Juſtino l. 30. c. 4. 233. conſtat prodiiſſe Hieram, circiter id tempus quo bellum a Romanis ſuſceptum eſt adverſus Philippum Macedonum Regem. Conſentit Juſtino Plutarchus l. de Pythiæ oraculis, p. 399. Id vero bellum centum ferme annis Plinianam epocham antecedit.

Automate. Et ab duobus ſtadiis [1] poſt annos CX. in noſtro ævo, M. Junio Silano, L. Balbo Coſſ. ad VIII. Idus Julias, Thia. * Ante nos & juxta Italiam inter Æolias inſulas, item juxta Cretam emerſit o mari [2] MM D. paſſuum una cum calidis fontibus: altera Olympiadis [3] CLXIII. anno tertio in Tuſco ſinu, flagrans hæc violento cum flatu. [4] Proditurque memoriæ magna circa illam multitudine piſcium fluitante, confeſtim exſpiraſſe, quibus ex his cibus fuiſſet. Sic & [5] Pithecuſas in Campano ſinu ferunt ortas. Mox in his montem [6] Epopon, cum repente flamma ex eo emicuiſſet, campeſtri æquatum planitie. In eadem & oppidum hauſtum profundo: alioque motu terræ [7] ſtagnum emerſiſſe: & alio, provolutis montibus inſulam extitiſſe [8] Prochytam.

*Caput LXXXVIII.

XC. Namque & hoc modo inſulas rerum natura fecit. Avellit [9] Siciliam Italiæ, Cyprum Syriæ, [10] Eubœam Bœotiæ, Eubœæ [11] Atalantem & Macrin, Beſbicum Bithyniæ, [12] Leucoſiam Sirenum promontorio.

XCI. Rurſus abſtulit inſulas mari, junxitque terris: [13] Antiſſam

Caput LXXXIX.

Notæ.

1. *Poſt annos CX.*] Vide Notas & Emend. num. LXXIV. Interim corollarii vice lubet hic addere quod refert Gaſſendus in l. 10. Laërtii, p. 1050. ne noſtrum quidem ſeculum conſimili oſtento carere. Nam anno 1638. a Julii Calendis ad Idus, ita cœpit eructare Vulcanus (verba ſunt ipſa litterarum quas recitat) non admodum procul ab inſula S. Michaëlis, quæ Açorum, ſeu Terceratum una eſt, & qua mare quidem altum eſt ulnis ſeu bracchiis, ut vocant, 160. ut inde efformata fuerit inſula, longitudinis trium leucarum, latitudinis ſeſquileucæ, altitudinis 60. bracchiorum. Cauſas tanti miraculi idem indagat, ea de re uberius diſputando. Tu, ſi otium eſt, conſule.

2. *MM. D.*] Ita codices Reg. 2. Colb. 2. Tolet. &c. Editi, M. D.

3. *CLXIII.*] Ita prælaudati codices. Editi, præpoſtere, CXLIII.

4. *Proditurque.*] Rem plane ſimilem accidiſſe in Caria prope Lorima urbem Seneca refert, l. 3. Nat. quæſt. c. 19. p. 871.

5. *Pithecuſas.*] Conſentit Strabo l. 6. p. 258. In Campano ſinu, *Golfo di Napoli.*

6. *Epopon.*] Idem Strabo l. 5. p. 248. ex Timæo refert τὸν Ἐπωπέα λόφον motu terræ concuſſum, ignes evomuiſſe, & quidquid erat medium inter mare & ipſum, rurſus ad mare perpuliſſe. Campeſtri æquatum planitie non dicit.

7. *Stagnum emerſiſſe.*] Seu lacum, qui hodie *Lago Agnano.* Vide Notas & Emend. num. LXXV.

8. *Prochytam.*] Vide Notas & Emend. num. citato proxime.

9. *Siciliam.*] Hoc & Seneca credidit, l. 6. Natur. quæſt. c. 29. p. 913. Ovidius l. 5. Metam. v. 290.

Zancle quoque juncta fuiſſe
Dicitur Italiæ: donec confinia Pontus
Abſtulit, & media tellurem reppulit unda.

10. *Eubœam.*] *Eubœa & ipſa avulſa Bœotiæ*, inquit Plin. l. 4. ſect. 21.

11. *Atalantem.*] Plinii hoc loco errorem arguimus in Notis & Emend. num. LXXVI.

12. *Leucoſiam.*] Ita Strabo l. 6. p. 258.

13. *Antiſſam.*] Ovidius l. 15. Metam. v. 287.

Fluctibus ambita fuerant Antiſſa, Pharoſque,
Et Phœniſſa Tyros, quarum nunc inſula nulla eſt.

Vide etiam Strabonem l. 1. p. 60. ubi hoc ipſum ex Myrſili relatu probat.

Leſbo, [1] Zephyrium Halicarnaſſo, Æthuſam Myndo, Dromiſcon & [2] Pernen Mileto, Narthecuſam Parthenio promontorio. Hybanda quondam inſula Joniæ, cc. nunc a mari abeſt ſtadiis. [3] Syrien Epheſus in mediterranea habet: Deraſidas & Sophoniam vicina ei Magneſia. Epidaurus & Oricum inſulæ eſſe deſierunt.

Cap. XC. XCII. In totum abſtulit terras, primum omnium ubi Atlanticum mare eſt, [4] ſi Platoni credimus, immenſo ſpatio. Mox interno, quæ videmus hodie, merſam Acarnaniam Ambracio ſinu, Achaiam Corinthio, Europam Aſiamque Propontide & Ponto. Ad hoc perrupit mare [5] Leucada, [6] Antirrhium, [7] Helleſpontum, Boſphoros duos.

Cap. XCI. XCIII. Atque ut ſinus & ſtagna præteream, ipſa ſe comeſt terra: devoravit Cybotum altiſſimum montem, cum [8] oppido Curite: [9] Sipylum in Magneſia: & prius in eodem loco clariſſimam urbem,

Notæ.

1. *Zephyrium.*] Unde juncto terris Zephyrio, id nomen etiam Halicarnaſſo ipſi hæſit, cui annexum fuit: Ζεφύριον, ἡ Ἁλικαρνασσὶς τῆς Καρίας, inquit Steph. p. 288. Straboni l. 14. p. 656. eſt Ζεφύριον.

2. *Pernen.*] Ita codd. MSS. Nec placet nobis *Prienen* hujus vocabuli vice reponi: ſed Barbaro tamen placet.

3. *Syrien.*] De Syrie, & Deraſidis rurſum lib. 5. ſect. 31. De Epidauro & Orico, l. 3. ſect. 26.

4. *Si Platoni*] In Timæo, p. 25. ubi inſulam ait ad columnas Herculis olim exſtitiſſe, Atlanticam cognominatam, opibus, imperioque Europæ & Africæ præpotentem, ipſa Libya Aſiaque majorem, ex qua ad alias inſulas, mox ad continentem ex adverſo hujus orbis noſtri quem colimus, trajectus facilis foret: Eandem porro poſt ingentes terræ motus, & eluviones aquarum, unius diei ſpatio hauſtam fluctibus inſulam videri deſiiſſe: nunc immenſo ibi interfuſo pelago haud facile perviam eſſe ad Antichthonas viam. Eadem Strabo refert de Atlantide ex Platone, l. 2. p. 102. Sed hæc eſſe fabulis propiora, quam ut iis immorandum ſit, Plinius ſagaciter eſt ſubodoratus. Meminit etiam Tertullianus hujus Platonicæ ſententiæ in Apologet. c. 40. p. 32.

5. *Leucada.*] Ovid. l. 15. Metam. v. 289.

Leucada continuam veteres habuere coloni,
Nunc freta circumeunt.

Strabo quoque l. 1. p. 59. Leucadem ait factam inſulam, Corinthiis iſthmum exſcindentibus. Adverſarine igitur ſibi Plinius, & Straboni exiſtimandus eſt, qui l. 4. ſect. 2. fateatur Leucadem, non mari irrumpente, ſed opere accolarum abſciſſam eſſe a continente? Minime ſane. Bis potius continenti redditam fateamur. Nam Livius l. 43. diſerte teſtatur, belli etiam Philippici tempore peninſulam fuiſſe: quæ tamen Strabonis Liviique ipſius ævo inſula fuit.

6. *Antirrhium.*] A Rhio diviſum quinque ſtadiorum freto, ut ait Strabo l. 8. p. 335. Vide quæ dicturi ſumus l. 4. ſect. 3.

7. *Helleſpontum.*] Stratonis phyſici ea ſententia fuit, referente Strabone l. 1. p. 49. Euxinum mare non fuiſſe olim cum Ægæo conjunctum: ſed viam vi aquarum factam.

8. *Oppido Curite.*] Illo fortaſſis, quod Curopolim Cariæ Stephanus appellat, p. 382. Sed R. 1. 2. Colb. 2. habent *Carite*, Chiffl. *Curite.*

9. *Sipylum.*] Sipylum everſam terræ motu, regnante Tantalo, Strabo quoque prodidit, l. 1. p. 58. & ante eum Ariſt. l. 2. Meteorol. c. 8. p. 570.

Google

quæ Tantalis vocabatur. [1] Galanis & Gamales urbium in Phœnice agros cum ipſis: Phegium Æthiopiæ jugum excelſiſſimum: [a] tanquam non infida graſſarentur & litora.

XCIV. [2] Pyrrham & Antiſſam circa Mæotim Pontus abſtulit: C. XCII.
[3] Elicen & Buram in ſinu Corinthio, quarum in alto veſtigia apparent. Ex inſula [4] Cea amplius triginta millia paſſuum abrupta ſubito cum plurimis [5] mortalium rapuit. Et in Sicilia dimidiam [6] Tyndarida urbem, ac quidquid [7] ab Italia deeſt. Similiter in Bœotia [8] Eleuſina.

XCV. Motus enim terræ ſileantur, & quidquid eſt, ubi ſaltem CAP. XCIII.
buſta urbium extant: ſimul ut [9] terræ miracula potius dicamus, quam ſcelera naturæ. Et hercule non cæleſtia enarratu difficiliora fuerint. Metallorum opulentia tam varia, tam dives, tam fecunda, tot ſæculis ſuboriens, cum tantum quotidie orbe toto populentur ignes, ruinæ, naufragia, bella, fraudes: tantum vero luxuria, & tot mortales conterant: gemmarum pictura tam multiplex, lapidum tam diſcolores ma-

INTERPRETATIO.

a *Tanquam.*] Perinde ac ſi *hac damna tantum in medio terrarum ſentirentur,* ac non ipſa etiam infida graſſarentur maris litora, *terraſque ſorberent.*

NOTÆ.

1. *Galanis & Gamales.*] Vide Notas & Emend. num. LXXVII.

2. *Pyrrham.*] Cave de Pyrrha & Antiſſa accipias, Leſbi inſulæ oppidis, de quibus lib. 5. ſect. 39.

3. *Elicen.*] De his urbibus, rurſum dicetur lib. 4. ſect. 6. Ovid. lib. 15. Metam. verſ. 293.

Si quæris Elicen, & Burin, Achaïdos urbes,
Invenies ſub aquis, & adhuc oſtendere nauta
Inclinata ſoleat cum mœnibus oppida merſis.

De harum urbium ſubverſione ſcripſit libros integros Calliſthenes ille, quem Alexander M. occidit, ut refert Seneca lib. 6. Natur. quæſt. cap. 23. pag. 911. Vide etiam Ariſt. lib. de mundo, cap. 4. pag. 608. & Strabon. lib. 1. pag. 59. Contigit hæc clades anno quarto Olymp. CI. biennio ante pugnam Leuctricam.

4. *Cea.*] Hoc Plinius iterum lib. 4. ſect. 10. Vide Notas & Emend. num. LXXVIII.

5. *Mortalibus.*] Ita Reg. 1. 2. Colb. 1. Chiffl. &c. Editores repoſuerant, *mortalium.*

6. *Tyndarida.*] *Nam cum radices urbis*, inquit Fazellus decad. 1. lib. 9. cap. 7. pag. 204. *maris fluctibus impeterentur, ſæviente hieme, undiſque ſupra ſolitum irruentibus, a cetera urbe ea pars divulſa, disjectaque, cum habitatoribus in pelagus repente prolapſa eſt: cujus vorago ingens ac horrenda adhuc cernitur.*

7. *Ab Italia.*] Spatium intelligit, fretumve quo Sicilia nunc ab Italia diſpeſcitur. Hinc Rhegio nomen, ut dicetur lib. 3. ſect. 14. Vide Strabonem lib. 1. pag. 60. Seneca lib. 6. Natur. quæſt. cap. 29. pag. 915. *Hac inundatione, quam poëtarum maximi celebrant, ab Italia Sicilia rejecta eſt.*

8. *Eleuſina.*] Vide Notas & Emend. num. LXXIX.

9. *Terræ miracula.*] Vide Notas & Emend. num. LXXX.

Digitized by Google

culæ, interque eos, [1] candor alicujus, præter lucem omnia excludens; medicatorum fontium vis: [2] ignium tot locis emicantium perpetua tot ſæculis incendia: ſpiritus letales alibi, aut ſcrobibus emiſſi, aut ipſo loci ſitu mortiferi, [3] alibi volucribus tantum, [4] ut Soracte vicino Urbi tractu: alibi [5] præter hominem, ceteris animantibus: nonnunquam & homini, ut in Sinueſſano agro, & [6] Puteolano: ſpiracula vocant, alii [7] Charoneas ſcrobes, mortiferum ſpiritum exhalantes. Item in Hirpinis [8] Amſancti, [9] ad Mephitis ædem, locum, quem qui intravere, moriuntur. [10] Simili modo [11] Hierapoli in Aſia, Matris tantum Magnæ [12] ſacerdoti innoxium. [13] Alibi facitidi ſpecus, quorum

N O T Æ.

1. *Candor alicujus.*] De phengite lapide loquitur, de quo ille uberius, lib. 36. ſect. 46.

2. *Ignium tot.*] Ætnæ, ac Veſuvii. Adde Heelam in Iſlandia, alioſque prope innumeros, quorum Maffeus, & alii rerum Indicarum ſcriptores meminerunt.

3. *Alibri volucribus.*] Seneca lib. 6. Natur. quæſt. cap. 28. pag. 912. *Quid quod pluribus Italiæ locis, per quadam foramina peſtilens exhalatur vapor, quem non homini ducere, non feræ tutum eſt? Aves quoque in illum inciderint, ... in ipſo volatu cadunt; liventque corpora, & non aliter quam per vim eliſæ fauces tument.*

4. *Vt Soracte.*] Hodie, *Monte S. Oreſte*, in provincia Patrimonii S. Petri. Ibi ſpelunca halitum peſtiferum emittens, teſte Servio in eum Virgilii locum, lib. XI.

Summe Deum ſancti cuſtos Soractis Apollo.

5. *Præter hominem.*] Prope Neapolim ſpelunca eſt anguſta, vulgo *Grotta del Cane* appellata, quod in eam conjecti canes omni motu ſenſuque deſtituantur illico, donec vicinæ aquæ immerſi, quaſi ſpiritum vitamque recuperent: nec quidquam homini tamen halitus nocet. De hujuſmodi exſpirationibus noxiis, multa erudite Cæſius lib. 1. de mineral. cap. 7. ſect. 12. num. 30.

6. *Puteolano.*] De ſpecu loquitur, qui hodieque viſitur prope Puteolos, ad lævam lacus Aniani, *Lago Agnano.*

7. *Charoneas.*] Χαρώνεια βάραθρα mortifero ſpiritu quem exhalant, vitam homini eripere ſcribit & Galenus lib. 7. de uſu partium, cap. 8. pag. 458. tomo 4.

8. *Amſancti.*] Virgil. lib. 7. Æneïd. verſ. 563.

Eſt locus Italiæ in medio, ſub montibus altis,
Nobilis & fama multis memoratus in oris,
Amſancti valles: denſis hunc frondibus atrum
Vrget utrinque latus.....
Hic ſpecus horrendum, & ſævi ſpiracula Ditis
Monſtrantur, ruptoque ingens Acheronte vorago, &c.

Meminit hujus peſtiferæ terrarum partis Cicero lib. 1. de Divin. pag. 189

9. *Ad Mephitis.*] Ita codices M S S. omnes: etſi dubitet Hermolaus, num *Ditis* reponi potius oporteat. Mephitis ipſa Juno eſt, aëri corrupto præſidens, cui templum excitatum apud Cremonam auctor eſt Tacitus lib. 3 hiſtor. pag. 71. Hodie locus ipſe Amſancti, Mephitis retinet nomen, *Mufiti.* Ipſa vero Mephitis interdum pro putore ſumitur, ut pro igne Vulcanus, Juppiter pro aëre. Ita Virgilius lib. 7. verſ. 84.

—— *Sævamque exhalat opaca mephitim.*

10. *Simili modo.*] Hoc etiam refert Ariſt. vel quiſquis eſt auctor libri de Mundo, cap. 4. pag. 607.

11. *Hierapoli.*] Refert hoc pluribus Strabo, lib. 12. pag. 579. & l. 13. p. 629.

12. *Sacerdoti.*] Ita Apuleïus lib. de mundo. Innoxium quoque ceteris exſectis ac ſemiviris eſſe, tradunt Dio in vita Trajani, Damaſcius apud Photium in Bibl. cod. 242. p. 1053. & Ammianus lib 23.

13. *Alibi fatidici*] Hæc totidem verbis Ariſt. loc. cit.

exhalatione

exhalatione temulenti futura præcinunt, ut Delphis, nobiliſſimo oraculo. Quibus in rebus quid poſſit aliud cauſæ afferre mortalium quiſpiam, quam diffuſæ per omne naturæ ſubinde aliter atque aliter numen erumpens?

XCVI. [1] Quædam vero terræ ad ingreſſus tremunt, ſicut in Gabienſi agro, non procul urbe Roma, jugera ferme ducenta, equitantium curſu: ſimiliter in Reatino. CAPUT XCIV.

[2] Quædam inſulæ ſemper fluctuant, ſicut in agro Cæcubo, & eodem Reatino, Mutinenſi, [3] Statonienſi. [4] In Vadimonis lacu, & [5] ad Cutilias aquas opaca ſilva, quæ nunquam die ac nocte eodem loco viſitur. [6] In Lydia quæ vocantur Calaminæ, non ventis ſolum, ſed etiam contis quo libeat impulſæ, multorum civium Mithridatico bello ſalus. Sunt & in Nymphæo parvæ, Saltuares dictæ: quoniam in [7] ſymphoniæ cantu ad ictus modulantium pedum moventur. In [8] Tar- CAPUT XCV.

NOTÆ.

1. *Quædam vero.*] Ad ingreſſum ambulantium, & equorum curſus terræ quoque tremere ſentiuntur in Brabantino agro, quæ Belgii pars eſt, & circa S. Audomari Fanum.

2. *Quædam inſulæ*] Hæc Plinius e Seneca l. 3. Natur. quæſt. c. 25. p. 873 *Sunt multi*, inquit, *lapides pumicoſi & leves, ex quibus quæ conſtant inſulæ, in Lydia natant. Theophraſtus eſt auctor. Ipſe ad Cutilias natantem inſulam vidi. Alia in Vadimonis lacu vehitur: alia in lacu Statonenſi. Cutiliarum inſula & arbores habet, & herbas nutrit, tamen aqua ſuſtinetur: & in hanc atque illam partem non tantum vento impellitur, ſed & aura: nec unquam illi per diem & noctem in uno loco ſtatio eſt: adeo movetur levi flatu. Huic duplex cauſa eſt: Aquæ gravitas medicatæ, & ob hoc ponderoſæ: & ipſius inſulæ materia vectabilis, quæ non eſt corporis ſolidi, &c.* Tales inſulas, quæ arbores habeant, quæ contis impellantur quo lubet, & in quibus & pecudes & armenta paſcantur, ad Fanum S. Audomari in Belgio, magna cum voluptate ipſe ſpectavi. Quas vero Seneca ſe vidiſſe teſtatur, & Plinius hoc loco ex eo refert, earum hodie nulla fluctuat. De fluitantibus in Orchomeno, & Ægypto, vide Theophr. l. 4. hiſt. c. 13.

3. *Statonienſi.*] In cod. Reg. 1. 2. & Chiffl. *Stationenſi.* At Varro l. 3. de re ruſt. c. 12. Statonenſem: Plinius l. 3. ſect. 8. Statones accolas vocat.

4. *In Vadimonis.*] De eo lacu Livius l. 9. p. 166. ſed multa eleganter Plinius junior l. 8. epiſt 20. Hodie *lago di Beſſanello*, in Etruriæ parte, quæ Patrimonium D. Petri dicitur, milliaribus a Tiberi vix tribus.

5. *Ad Cutilias.*] De his l. 3. ſect. 17. Vide & Varronem lib. 4. de ling. Lat. p. 20.

6. *In Lydia.*] Martianus l. 9. c. 1. p. 214. *Nonne*, inquit, *ipſius vetuſtatis perſuaſione compertum, in Lydia Nympharum inſulas dici, quas etiam recentior aſſerentium Varro ſe vidiſſe teſtatur: quæ in medium ſtagnum a continenti procedentes cantu tibiarum, primo in circulum motæ, dehinc ad litora revertuntur.* Locus Varronis quem laudat, eſt lib. 3. de re ruſt. c. 17. ubi Fulvius Urſinus in Notis, Sotionis fragmentum affert, hoc ipſum de iis inſulis quæ ſunt in lacu qui Calamina dicebatur, commemorantis. Ut inde liqueat Calaminæ paludis, λίμνης Καλαμίνης partem aliquam ac veluti ſinum fuiſſe Nymphæum, de quo mox Plinius, in quo exiguæ illæ, ceteriſque minores, ad ictum pedum, qui in ſymphoniæ cantu fieri ſolet, moverentur.

7. *Symphoniæ.*] De hac voce dicemus, l. 9. ſect. 8.

8. *Tarquinienſi.*] *Lago di Bracciano*, ab oppido proximo nomen habet, in Etruria.

quinienſi lacu magno Italiæ, duæ nemora circumferunt, nunc triquetram figuram edentes, nunc rotundam complexu, ventis impellentibus: quadratam nunquam.

C. XCVI. XCVII. Celebre fanum habet Veneris Paphos, in cujus quandam [1] aram non impluit. Item [2] in Nea, oppido Troadis, circa ſimulacrum Minervæ. In eodem & relicta ſacrificia non putreſcunt.

XCVIII. Juxta [3] Harpaſa oppidum Aſiæ cautes ſtat horrenda, uno digito mobilis: eadem, ſi toto corpore impellatur, reſiſtens. In Taurorum peninſula in civitate [4] Paraſino terra eſt, qua ſanantur omnia vulnera. At circa [5] Aſſon Troadis lapis naſcitur, quo conſumuntur omnia corpora: [6] Sarcophagus vocatur. [7] Duo ſunt montes juxta flumen Indum: alteri natura eſt ut ferrum omne teneat, alteri ut reſpuat. Itaque ſi ſint clavi in calciamento, veſtigia avelli in altero non poſſe, in altero ſiſti. Locris & [8] Crotone peſtilentiam nunquam fuiſſe, nec ullo terræ motu laboratum, adnotatum eſt. In Lycia vero ſemper a terræ motu XL. dies ſerenos eſſe. In agro Arpano frumentum ſatum non naſcitur. Ad aras [9] Mucias in Veiente, & apud Tuſculanum, & in ſilva [10] Ciminia loca ſunt, in quibus in terram depacta non extrahuntur. In Cruſtumino natum fœnum ibi noxium: extra, ſalubre eſt.

CAPUT XCVII. XCIX. Et de aquarum natura complura dicta ſunt: ſed æſtus maris accedere, & reciprocare, maxime mirum: pluribus quidem mo-

NOTÆ.

1. *Aram.*] Vide Notas & Emend. num. LXXXI.

2. *In Nea.*] Steph. pag. 487. Νέα, χώμη ἐν Φρυγίᾳ Φρυγίας.

3. *Harpaſa.*] De eo oppido, l. 5. ſect. 29.

4. *Paraſino.*] Ita omnes codices MSS. librique editi: quorum ab auctoritate deſciſcere vix auſim, etſi eruditi quidam *in civitate Characena*, ſcribendum putent. Ptolemæo l. 3. c. 6. p. 83. Παράςα urbs eſt Tauricæ Cherſoneſi, eadem forte cum Paraſino.

5. *Aſſon Troadis.*] De qua l. 5. ſect. 32.

6. *Sarcophagus.*] Quoniam corpora comeſt. Σὰρξ enim *corpus* ſeu *carnem*, φαγεῖν *comeſſe* ſonat. Σαρκοφάγος λίθος Stephano, p. 126. verbo Ἄσσος. Vide quæ dicturi ſumus l. 36. ſect. 27. In litore Veraguæ in America ſeptentrionali eandem vim ineſſe arenis obſervarunt Hiſpani, ut teſtatur Herrera l. 8. Decad. 1.

7. *Duo ſunt.*] De hoc miraculo iterum dicetur l. 36. ſect. 25.

8. *Crotone.*] Unde nata parœmia, cujus Strabo meminit l. 6. p. 262. ob ſalubritatem aëris, ὑγιέστερος Κρότωνος. Scribit etiam Scaliger Exerc. 32. in Cardan. p. 140. oram illam occidentalis Æthiopiæ, quæ Nigir fluvium accolit, etſi calidiſſima ſit, peſtilentiæ quoque omnis expertem eſſe.

9. *Mucias.*] Vide Notas & Emend. num. LXXXII.

10. *Ciminia.*] Saltus Ciminius prope Viterbium in Etruria, unde nomen, *Monte Viterbo*: adjacet ei lacus cognominis, *Lago di Ronciglione*. De utroque Virgil. l. 7. Æneïd. v. 697.

Et Cimini cum monte lacus.

De ſilva Ciminia, Livius l. 9. p. 165.

dis, verum cauſa [1] in Sole, Lunaque. Bis inter duos exortus Lunæ affluunt, biſque remeant, vicenis quaterniſque [2] ſemper horis. [a] Et primum attollente ſe cum ea mundo intumeſcentes, mox a meridiano cæli faſtigio vergente in occaſum reſidentes: rurſuſque ab occaſu ſubter cæli ima, & meridiano contraria accedente, inundantes: hinc donec iterum exoriatur, ſe reſorbentes. Nec unquam eodem tempore, quo pridie, reflui, [3] ut ancillante ſidere, trahenteque ſecum avido hauſtu maria, & aſſidue aliunde, quam pridie, exoriente: paribus tamen intervallis reciproci, ſeniſque ſemper horis, [b] non cujuſque diei aut noctis, aut loci, ſed æquinoctialibus: ideoque inæquales vulgarium horarum ſpatio, utcumque [4] plures in eas aut diei aut noctis illarum menſuræ cadunt, & æquinoctio tantum pares ubique. Ingens argumentum, plenumque lucis ac vocis etiam diurnæ, hebetes eſſe, qui negent ſubtermeare ſidera, ac rurſus eadem reſurgere: ſimilemque terris, imo vero univerſæ naturæ exinde faciem, in iiſdem ortus

INTERPRETATIO.

[a] *Et primum.*] Et attollente ſe *ab ortu verſus meridiem* cum Luna cælo, æſtus intumeſcunt: mox a meridiano cæli vertice, cælo vergente in occaſum, reſidunt: rurſuſque ab occaſu ad oppoſitum meridianum, qua ſpectat antipodas, iterum æſtuant: hinc donec ad horizontem noſtrum exortivum perveniat, rurſum ſubſidunt.

[b] *Non cujuſque.*] Non cujuſlibet diei noctiſve horas vulgares, aut cujuſvis loci proprias intelligo, ſed æquinoctiales & pares. Ideoque æſtus ſunt inæquales, ſi vulgarium horarum, *ut ſunt Italica*, ſpatium intelligas, cum plures vulgares horæ, ſive diei *hiberna*, ſive noctis *æſtiva paucioribus* horis æquinoctialibus reſpondeant: æquinoctio tantum ubique ſint pares.

NOTÆ.

1. *In Sole, Lunaque.*] Plures e veteribus cum Plinio ad utrumque: Pytheas Maſſilienſis, ad ſolam Lunam: Heraclitus, ad Solem unum retulit, teſte Plutarcho l. 3. de placitis Philoſ. c. 17. p. 897. Merito tamen Luna videtur in hac ſcena vel omnes una per ſe, vel certe præcipuas partes agere: quando tam admirabilis eſt hujus cum Lunæ motu connexio, ut cæcum eſſe neceſſe ſit qui non animadvertat.

2. *Semper horis.*] Πλατικῶς loquitur, & ad vulgi ſenſum. Alias enim vicenis quaternis horis cum dodrante, ſeu minutis horæ octo & quadraginta, dicere debuiſſet: cum Luna tantumdem inſumat ſpatii, ut ad idem Meridiani punctum remeet, quod ubi eſt aſſecuta, affluxus maris eſt maximus.

3. *Ut ancillante.*] Credas ancillari ſidus, & indulgere mari, ut non ab eadem parte, qua pridie, paſtum ex Oceano hauriat. Hæc vero poëtis venditanda ratio, non phyſicis.

4. *Plures in eas.*] Cum enim horæ illæ vulgares, exempli gratia, Italicæ, ſic numerentur, ut ab exortu Solis ad occaſum duodecim eſſe lubeat, totidemque rurſum ab occaſu, donec Sol iterum exoriatur: noctis æſtivæ, atque hibernæ diei horas duodecim neceſſe eſt eſſe breviſſimas, atque adeo plures illarum uni horæ æquinoctiali reſpondere. Fruſtra eſt Dalecampius, nec Plinii mentem eſt aſſecutus, cum legendum admonuit, *Plures in eos*, ſubintelligen maris æſtus.

Digitized by Google

occaſuſque operibus : non aliter ſub terra manifeſto ſideris curſu , aliove effectu , quam cum præter oculos noſtros feratur.

Multiplex etiamnum lunaris differentia , primumque ſeptenis diebus. Quippe modici a nova ad dividuam æſtus , pleniores ab ea exundant , plenaque maxime fervent. Inde miteſcunt. [a] Pares ad ſeptimam primis : iterumque alio latere dividua augentur. In coitu Solis [1] pares plenæ. [2] Eadem Aquilonia, & a terris longius recedente mitiores, quam cum in auſtros digreſſa , propiore niſu vim ſuam exercet. [3] Per octonos quoque annos ad principia motus & paria incrementa centeſimo Lunæ revocantur ambitu , augente ea cuncta Solis annuis cauſis, duobus æquinoctiis maxime tumentes , & autumnali amplius , quam verno : [b] inanes vero bruma , & magis ſolſtitio. Nec tamen in ipſis, quos dixi , temporum articulis : [4] ſed paucis poſt diebus : ſicuti neque in plena aut noviſſima, ſed poſtea : nec ſtatim [5] ut Lunam mundus oſtendat occultetve , aut media plaga declinet , verum duabus fere horis æquinoctialibus ſerius : tardiore ſemper ad terras omnium , quæ geruntur in cælo , effectu cadente , quam viſu , ſicuti fulguris , & tonitrus , & fulminum.

Omnes autem æſtus in Oceano majora integunt ſpatia inundantque, quam in reliquo mari : ſive quia totum in univerſitate animoſius eſt quam in parte , ſive quia magnitudo aperta ſideris vim laxe graſſantis efficacius ſentit , eandem anguſtiis arcentibus. Qua de cauſa nec lacus , nec amnes ſimiliter moventur. [6] Octogenis cubitis ſupra Bri-

INTERPRETATIO.

a *Pares.*] *A plenilunio* ad diem inde ſeptimum , pares ſunt æſtus prioribus , *a nova Luna ſcilicet ad dividuam :* Rurſum cum alio latere dividua eſt , (*alterum vocant Lunæ quadrantem ,*) augeri æſtus incipiunt : in conjunctione cum Sole , *ſeu novilunio* , æſtus ſunt pares iis qui plena Luna fiunt.

b *Inanes.*] Depreſſiores æſtus , ac minus tumentes.

NOTÆ.

1. *Pares plena.*] Vide Notas & Emend. num. LXXXIII.

2. *Eadem Aquilonia.*] Ex vicinitate Lunæ ad terras æſtum augeri fatetur etiam Franc. Reſta , in Meteorol. tract. 1. de mari , c. 15. p. 668. ex Alberto M.

3. *Per octonos.*] Cur vero non potius annis undeviginti redeunt hæ vices , cum Sol Lunaque tunc ad eoſdem ferme ſitus revertuntur ? aut cur non aliis lunaribus periodis ? Id fieri Plinius exiſtimat, quod octo annorum ſpatio centum Lunæ circuitiones numerentur.

4. *Sed paucis.*] Altero nempe poſt die: non igitur ipſo interlunii , pleniluniive, aut Lunæ διχοτόμου , ſed altero tantum poſt ea temporum momenta die.

5. *Ut Lunam.*] Nec in eo præciſe puncto quo Lunam terris cælum oſtendit , ſubducitve , aut in meridiana cæli plaga ſiſtit : (cælum enim ſecum rapere ac torquere ſidera novimus :) ſed aliquanto poſt.

6. *Octogenis.*] Vix Pytheæ hac in parte habenda fides. Tameſis certe , ubi æſtus eſt maximus , mare vix recipit ad cubitos xiv. Inter Norvegiam & Daniam vix ſentitur æſtus. At in ora Gal-

tanniam intumeſcere æſtus Pytheas Maſſilienſis auctor eſt. [a] Interiora autem maria terris clauduntur, ut portu. Quibuſdam tamen in locis ſpatioſior laxitas [b] ditioni paret, utpote cum plura exempla ſint, in tranquillo mari, nulloque velorum impulſu, [1] tertio die ex Italia provectorum Uticam, æſtu fervente. Circa litora autem magis quam in alto deprehenduntur hi motus: [2] quoniam & in corpore extrema pulſum venarum, id eſt, ſpiritus magis ſentiunt. In pleriſque tamen æſtuariis propter diſpares ſiderum in quoque tractu exortus, diverſi exiſtunt æſtus, tempore, non ratione, diſcordes, ſicut [3] in Syrtibus.

C. Et quorundam tamen privata natura eſt, velut Tauromenitani [4] euripi ſæpius, & in Eubœa [5] ſepties die ac nocte reciprocantis. [6] Æſtus idem triduo in menſe conſiſtit, ſeptima, octava, nonaque

INTERPRETATIO.

[a] *Interiora.*] Mediterranea.

[b] *Ditioni.*] Lunæ Soliſque efficientiæ, *qua ciet æſtum.*

NOTÆ.

liæ San-Macloviana, quæ Anglicæ opponitur, uſque ad L XX. pedes æſtus attolluntur, & quandoque ad X C. ut aiunt Furnerius l. 9. Hydrogr. c. 21. p. 353. Fr. Reſta, tract. 2. de mari, c. 15. &c.

1. *Tertio die.*] Africana litora, ad Uticam, Tunetum, Hipponem, aliaſque quaſdam oras, ſentiunt quidem aliquem æſtum, ſed levem: & Melita certe multo majorem. Quare quod tertio die ex Italia Uticam deſcenſus ſit factus, id non tam æſtui, quam prono aquarum Ponti, Propontidis, & Ægæi maris lapſui in mare internum, atque inde in oras Africanas, adjuvante tamen nonnihil, ſi ita videtur, ipſo æſtu, tribuendum eſt.

2. *Quoniam & in corpore.*] Adjuvat forſan hanc ſimilitudinem Furnerii doctrina, ſtatuentis l. 9. hydrogr. c. 8. p. 340. ut in corporibus noſtris febrium ſtatas reverſiones, ſic in mari æſtus cieri, commotis vaporibus halitibuſque marina aqua incluſis.

3. *In Syrtibus.*] De his Solinus, c. 27. p. 49. *Syrtes inacceſſas undoſum ac reciprocum mare efficit, cujus ſali defectus vel incrementa haud promptum eſt deprehendere: ita incertis motibus nunc in brevia creſcit dorſuoſa, nunc æſtibus inundatur inquietis: & auctor eſt Varro perflabilem ibi terram ventis penetrantibus, ſubitam vim ſpiritus citiſſimi, aut evomere maria, aut reſorbere.*

4. *Euripi.*] *Euripon vocant*, inquit Mela, l. 2. c. 7. p. 43. agens de Chalcidico, *rapidum mare, & alterno curſu ſepties die ac ſepties nocte fluctibus invicem verſis, adeo immodice fluens, ut ventos etiam ac plena ventis navigia fruſtretur.*

5. *Septies die.*] Ita Strabo l. 1. p. 55. Cicero l. 1. de Nat. Deor. aliique. At Gillius, qui ea loca veſtigavit, ut narrat Fr. Reſta in Meteorol. tract. 1. de mari, c. 13. p. 656. didiciſſe ſe ex incolis ait, bis tantum fluere, biſque refluere, non ſepties æſtuare: aliquando tamen has vices minime obſervare. Ita etiam Gaſſendus in l. 10. Laërtii p. 1091.

6. *Æſtus idem.*] Conſiſtentia, ſive mediocritas aquarum non ſolum ſeptima die ſentitur, ſed & octava, ac nona durat. Hoc Veneti proverbio Italo ſignant, *Dalli otto alli nove l'acqua no' ſi muove*, hoc eſt, ab octava die ad nonam, aqua non ſe movet: idemque aïunt accidere ultima quadratura: *Dalli ventuno alli ventidue, la no' va ne in sù ne in zue*; hoc eſt, a 21. ad 22. neque creſcit, neque decreſcit.

Luna. [1] Gadibus, qui eſt delubro Herculis proximus, fons incluſus ad putei modum, alias ſimul cum Oceano augetur minuiturque, alias vero utrumque contrariis temporibus. Eodem in loco alter, Oceani motibus conſentit. In ripa Bætis oppidum eſt, cujus putei creſcente æſtu minuuntur, augeſcunt decedente, mediis temporum immobiles. Eadem natura in Hiſpali oppido uni puteo, ceteris vulgaris. [2] Et Pontus ſemper extra meat in Propontidem, introrſus in Pontum nunquam refluo mari.

CAPUT. XCVIII. CI. [3] Omnia plenilunio maria purgantur: quædam & ſtato tempore. [4] Circa Meſſanam & Mylas fimo ſimilia expuuntur in litus purgamenta: unde fabula, [5] Solis boves ibi ſtabulari. His addit (ut nihil, quod equidem noverim, prætercam) Ariſtoteles, nullum animal [6] niſi æſtu recedente exſpirare. Obſervatum id multum [7] in Gallico Oceano, & duntaxat in homine compertum.

CAPUT XCIX. CII. Quo vera conjectatio exiſtit, haud fruſtra [8] ſpiritus ſidus Lunam exiſtimari. Hoc eſſe quod terras ſaturet, accedenſque corpora impleat, abſcedens inaniat. Ideo cum incremento ejus augeri [9] conchylia, & maxime ſpiritum ſentire, quibus ſanguis non ſit. Sed &

NOTÆ.

1. *Gadibus.*] Ita Polybius apud Strabonem l. 3. p. 172. Et in Petrocoriis Galliæ oppido fons eſt omnino ſimilis, qui ſimul cum Oceano augetur minuiturque, quanquam ipſe a mari diſſitus leucis circiter XL. hoc eſt, paſſuum millibus fere centum.

2. *Et Pontus.*] Ariſt. l. 2. Meteor. c. 1. p. 550. Strabo l. 1. p. 55. Plutarchus, l. de garrul. p. 503. Seneca l. 4. Natur. quæſt. c. 2. p. 887. aliique. Eſt illud ſane admirabilitatis maximæ, Ponti aquas & Ægæi maris in internum ſeu mediterraneum mare labi: nihil viciſſim ex eo in Pontum refluere: adeoque parum in Atlanticum Oceanum, per Gaditanum fretum, ut cum ſex horis in Oceanum illud effluat, Oceanus ipſe, quaſi victor in mediterraneum pelagus ingrediatur per horas duodeviginti, uti obſervatum eſt a Furnerio l. 9. hydrogr. c. 6. p. 338. nec tamen tanta aquarum copia terras inundari.

3. *Omnia plenilunio.*] Hæc Plinius ex Seneca l. 3. Natur. quæſt. c. 26. p. 874. ubi etiam addit quibuſdam hoc fontibus ſimili ratione contingere. Strabo quoque l. 1. p. 53.

4. *Circa Meſſanam.*] Hæc totidem verbis Seneca loc. cit. Id experimento comprobatum a ſe viſumque olim teſtatur Fazellus, decad. 1. l. 9. de rebus Siculis, c. 8.

5. *Solis boves.*] Seneca loc. cit. Apollonii Schol. ad l. 4. v. 965. aliique. Hanc tamen fabulam confictam a veteribus, ob eximiam in locis illis paſcuorum felicitatem, auctor eſt Theophraſtus, l. 8. hiſt. plant. c. 3.

6. *Niſi æſtu.*] Deprehenſum uſu eſt in maritimo Belgii tractu, eos qui obeſiore paulo corpore eſſent, æſtu accedente periclitari: qui graciliore & ſicco, eodem recedente.

7. *In Gallico.*] Et in Atlantico juxta Gades, ut refert Philoſtratus l. 5. de vita Apoll. c. 1. p. 210.

8. *Spiritus ſidus.*] Hoc eſt, vitæ ſidus, quod vitalem humorem ac ſpiritus in corporibus rebuſque omnibus varie temperet. Ita reſcripſimus ex Reg. cod. 1. cum prius legeretur, *ſpiritum ſidus Luna.* In Chiffl. *ſpirituoſum.*

9. *Conchylia.*] Horat. l. 2. Sat. 4. v. 30. *Lubrica naſcentes implent conchylia Lunæ.* Vide quæ diximus ſect. 41.

[1] ſanguinem hominum etiam cum lumine ejus augeri ac minui : frondes quoque ac pabula ([2] ut ſuo loco dicetur) ſentire, in omnia eadem penetrante vi.

CIII. Itaque Solis ardore [3] ſiccatur liquor : & hoc eſſe maſculum ſidus accepimus, torrens cuncta ſorbenſque. CAP. C.

CIV. Sic mari late patenti ſaporem incoqui ſalis, [4] aut quia exhauſto inde dulci tenuique, quod facillime trahat vis ignea, omne aſperius craſſiuſque linquatur : [5] ideo ſumma æquorum aqua dulciorem profundam : hanc eſſe veriorem cauſam aſperi ſaporis, quam quod mare [6] terræ ſudor ſit æternus : [7] aut quia plurimum ex arido miſceatur illi vapore : [8] aut quia terræ natura ſicut medicatas aquas inficiat. Eſt in exemplis, Dionyſio Siciliæ tyranno, [9] cum pulſus eſt ea potentia, accidiſſe prodigium, ut uno die in portu dulceſceret mare.

E contrario ferunt Lunæ femineum ac molle ſidus, atque noctur- C. CI.

NOTÆ.

1. *Sanguinem hominum.*] Ita R. 1. 2. Chiffl. Tolet. &c. non *ſanguine hominem*, ut editi. Egregie in eam ſententiam Julius Firmicus l. 4. Matheſ. in præfat. p. 84. *Nam & creſcentis Lunæ*, inquit, *augmenta in corporibus noſtris, & deficientis luminis damna ſentimus. Medulla enim humani corporis, cum Luna creſcit, creſcunt : cum vero inanis cœperit luminibus deſtitui, tenuati corporis fatigatione langueſcunt : &c.*

2. *Vt ſuo loco.*] Libro præſertim 18. ſect. 75.

3. *Siccatur liquor.*] Hoc eſt, mare, quod magis magiſque exſiccari a Sole in dies, futurumque aliquando ut totum abſumatur, affirmanti Ariſtoteli Plinius credidit, l. 2. Meteorol. c. 1. p. 549.

4. *Aut quia.*] Tergeminam in medio cauſam proponit, cur ſalſum ſit mare. Hanc priorem hauſit ex Hippocrate, l. de aëre, locis, & aquis, c. 4. p. 197. tom. 6. & ex Ariſt. l. 2. p. 552. Eam porro fuiſſe & Anaximandri ſententiam, auctor eſt Plut. l. 3. de placitis Philoſ c. 16. p. 896.

5. *Ideo ſumma.*] Vide Notas & Emend. num. LXXXIV.

6. *Terræ ſudor.*] Id quod exiſtimavit Empedocles, ut refert Plutarch. loc. cit. p. 897. aliique veteres apud Ariſt. l. 2. Meteor. c, 1. p. 550. quorum ipſe opinionem ridet.

7. *Aut quia plurimum.*] Altera ratio, quum pro ſalſugine maris explicanda proponit : Quia aqua maris ab exhalationibus terræ ſicciotibus calorem habet admixtum, ſibique ingenitum. Quod autem calidum eſt, ſalſius eſt quam quod dulce, τὸ γὰρ ἁλμυρὸν, θερμότερον τοῦ ποτίμου, inquit Ariſt. ſect. 23. Probl. 30. p. 788. Vide Notas & Emend. num. LXXXV.

8. *Aut quia terra.*] Tertia ratio. Forte id evenit, inquit, quia terræ, quæ marinis aquis ſubſternitur, natura eſt hujuſcemodi, ut medicata ſua vi ſeu amarore aquas inficiat. Multos eſſe in maris alveo ſalinos montes, & veluti fodinas, quæ ſubinde renaſcantur, haud improbabile recentioribus phyſicis videtur : cum tota pæne inſula, quæ *Ormuz* appellatur, nihil ſit præter durum candidumque ſalem, ex quo ædes ipſæ exſtrui in eo tractu ſolent. Sed hoc urinatorum experientiæ adverſatur, qui dulcem aquam ex imo mari in vitreis vaſculis attulerunt.

9. *Cum pulſus eſt,*] Ac litteras deinde puerulos Corinthi docuit, magiſter ludi factus ex tyranno, ut ait Valerius Max. l. 6. c 9. p. 329. uſque eo imperio carere non poterat, inquit Cic. l. 3. Tuſc. p, 379.

num, ſolvere humorem, & trahere, non auferre. Id manifeſtum eſſe, quod ferarum occiſa corpora in tabem viſu ſuo reſolvat, [1] ſomnoque ſopitis torporem contractum in caput revocet, glaciem [2] refundat, cunctaque humifico ſpiritu laxet. Ita penſari naturæ vices, ſemperque ſufficere, aliis ſiderum elementa cogentibus, aliis vero fundentibus. [3] Sed in dulcibus aquis Lunæ alimentum eſſe, ſicut in marinis Solis.

CAP. CII. CV. Altiſſimum mare [4] xv. ſtadiorum Fabianus tradit. [5] Alii in Ponto ex adverſo Coraxorum gentis (vocant [6] Βαθέα Ponti) trecentis fere a continenti ſtadiis immenſam altitudinem maris tradunt, vadis nunquam repertis.

C. CIII. CVI. Mirabilius id faciunt aquæ dulces, [7] juxta mare ut fiſtulis emicantes. Nam nec aquarum natura a miraculis ceſſat. Dulces mari invehuntur, leviores haud dubie. Ideo & marinæ, quarum natura gravior, magis invecta ſuſtinent. Quædam vero & dulces inter ſe ſu-

NOTÆ.

1. *Somnoque ſopitis.*] Elegans Macrobii in eam rem locus, l. 7. Saturn. c. 16. p. 641. *Non eſt ergo mirum, ſi ratione proprietatis quæ ſingulis ineſt, calor Solis areſacit, lunaris humectat: Hinc & nutrices pueros alentes operimentis obtegunt, cum ſub Luna prætereunt: ne plenos per ætatem naturalis humoris amplius lunare lumen humectet .... Hoc quoque notum eſt, quia ſi quis diu ſub Luna ſomno ſe dederit, ægre excitatur, & proximus fit inſano, pondere preſſus humoris, qui in omne ejus corpus diffuſus atque diſperſus eſt proprietate lunari, quæ ut corpus infundat, omnes ejus aperit & laxat meatus: &c.*

2. *Refundat.*] Solvat. Certum eſt in plenilunio non eſſe nocturna frigora tam efficacia, quam alio tempore: idque a Lunæ lumine, in quo videtur aliquid ineſſe caloris.

3. *Sed in dulcibus.*] Ita Zeno, Chryſippus, Poſidonius, aliique apud Laërt. in Zenone, lib. 7. Τρέφεσθαι δὲ τὰ ἔμπυρα ταῦτα καὶ τὰ ἄλλα ἄστρα, τὸν μὲν ἥλιον, ἐκ τῆς μεγάλης θαλάττης, τὴν δὲ σελήνην, ἐκ ποτίμων ὑδάτων.

4. *XV. Stadiorum.*] Scribit quoque Priſcianus, Julii Cæſaris cura emenſis maribus, miſſis per orbem, qui eorum profunditatem explorarent, eam xv. ſtadiorum altitudinem repertam eſſe. Multo breviore menſura rem Scaliger definit, Exerc. 38. ubi ait, *Aquæ profunditatem raro excedere paſſus LXXX. Pluribus locis non accedere ad vicenos: pauciſſimis ad centenos: paucioribus, hunc numerum ſuperare.* Vide Ricciolum, de varia profunditate marium, tom. 1. p. 728.

5. *Alii in Ponto.*] Hæc Plinius ex Ariſt. tranſtulit, l. 1. Meteorol. c. 13. p. 546. Κατὰ Κοράξους περὶ τὰ καλέμενα Βαθέα τοῦ Πόντου, ταῦτα δ' ἐστὶν ἄπειρόν τι τῆς θαλάττης βάθος, ὐδεὶς γοῦν πώποτε καθιεὶς ἠδυνήθη πέρας εὑρεῖν· ταύτῃ δὲ πότιμον τῆς γῆς χεδὸν περὶ τριακόσια στάδια, &c.

6. Βαθέα.] Hoc eſt, maris immenſa profunditas. Eadem porro altitudo eſſe dicitur in mari Caſpio, in freto Britanniæ & Hiberniæ, & prope Ulmam Sueciæ. Mare juxta Taprobanen, Plinius l. 6. ſect. 24. profunditate tanta eſſe ait, nullæ ut anchoræ ſidant. De ſtagnis etiam Seneca l. 3. Natur. quæſt. c. 19. p. 871. *Jam quis ignorat*, inquit, *eſſe quædam ſtagna ſine fundo?*

7. *Juxta mare.*] Qualis eſt ille qui juxta Aradum, de quo l. 5. ſect. 34. In inſula S. Jacobi, novo orbe, mille paſſibus a litore fons in alto emicat ſuaviſſimi ſaporis, tanta vi emergens, ut ſupra mare exſiliat ad cubiti altitudinem.

permeant

permeant alias. Ut in Fucino lacu [1] invectus amnis, in Lario Addua, in Verbano Ticinus, in Benaco Mincius, in Sevino Ollius, in Lemano Rhodanus, hic trans Alpes, ſuperiores in Italia, multorum millium tranſitu hoſpitales ſuas tantum, [2] nec largiores, quam intulere, aquas evehentes. Proditum hoc & [3] in Oronte amne Syriæ, [4] multiſque aliis.

Quidam vero odio maris ſubeunt vada, ſicut [5] Arethuſa fons Syracuſanus, in quo redduntur jacta in Alpheum, qui per Olympiam fluens, Peloponneſiaco litori infunditur. Subeunt terras, rurſuſque redduntur, [6] Lycus in Aſia, Eraſinus in Argolica, Tigris in Meſopotamia. Et quæ in [7] Æſculapii fonte Athenis immerſa ſunt, in [8] Phalerico redduntur. [9] Et in Atinate campo fluvius merſus

NOTÆ.

1. *Invectus amnis.*] Vide Notas & Emend. num. LXXXVI. Fucinus lacus, hodie *Lago di Celano*. Larius, *lago di Como*. Verbanus, *lago Maggiore*. Benacus, *lago di Guarda*. Sevinus, *lago di Seo*, vel *d'Iſeo*. Lemanus, *le lac de Geneve*. Amnium nomina dicemus l. 3. ſect. 23.

2. *Nec largiores.*] Si flumina lacubus innatare hoc uno Plinius argumento colligit, quod in exitu non majorem evehant aquæ vim, quam quantam intulerunt, ludit operam. Nam etſi aquæ permiſceantur inter ſe vel maxime, imminui lacus non continuo debet, ſi per eum amnis tranſierit. Quid quod enim ex iiſdem amnibus nati lacus? qui amnes ubi depreſſiorem locum, hoc eſt, alveum lacus impleverint, eandem aquæ molem trahentes pergunt porro ulterius, quo patitur declivitas loci, alveique ſinus. Alioqui tamen, cum amnes quidam violentius per lacus feruntur, impermixtas ferme aquas ſervare vulgo exiſtimantur: qua ratione fluvii quidam inſigniores retinent im mari pet milliaria aliquot & curſus ſui tenorem, & ſaporem aquæ.

3. *In Oronte.*] Ita Strabo, libro 6. pag. 275. De Oronte dicemus lib. 5. ſect. 18.

4. *Multiſque aliis.*] Singulare eſt in eo genere, quod de Tigri & Arethuſa narratur l. 6. ſect. 31.

5. *Arethuſa.*] Dicemus de ea re opportunius, l. 31. ſect. 30.

6. *Lycus in Aſia.*] Ovid. l. 15. Metam. v. 273.

Sic ubi terrene Lycus eſt epotus hiatu,
Exſiſtit procul hinc, alioque renaſcitur ore:
Sic modo combibitur, tacito modo gurgite lapſus,
Redditur Argolicis ingens Eraſinus in arvis.

Citat hos verſus etiam Seneca loc. cit. p. 873. ſubjungitque porro, *Idem & in Oriente Tigrin facere: abſorberi: & deſideratum diu, tandem longe remoto loco, non tamen dubium an idem ſit, emergere.* Vide quæ dicenda ſunt l. 6. ſect. 31. & quæ ſcribit de Tigri, Oronte, aliiſque Strabo l. 6. p. 275.

7. *Æſculapii fonte.*] De hoc fonte Pauſanias in Atticis.

8. *Phalerico.*] Fonte, cui nomen a Phalera Athenienſium portu, de quo l. 4. ſect. 11.

9. *Et in Atinate.*] Tanagrum intelligit Principatus Citerioris in Italia amnem, qui in Silarim, *Selo*, defluit. Is infra Atinum, *Ateno*, ad diverſorium publicum, *la Polla*, in ſpecum magno ſe ſe cum murmure montis condens, poſt quatuor circiter paſſuum millia, haud procul oppido *Auletta* iterum emergit, ad diverſorium, cui ex ea re facta appellatio, *L'hoſteria del Pertuſe*, hoc eſt, Diverſorium foraminis.

poſt x x. M. paſſ. exit : & in Aquilcienſi [1] Timavus.

Nihil in Aſphaltite Judææ lacu, qui bitumen gignit, mergi poteſt : nec in Armeniæ majoris Arethuſa : is quidem nitroſus piſces alit. In Salentino juxta oppidum [2] Manduriam lacus ad margines plenus, neque exhauſtis aquis minuitur, neque infuſis augetur. [3] In Ciconum flumine, & [4] in Piceno lacu Velino lignum dejectum, lapideo cortice obducitur : & in Surio Colchidis flumine, adeo ut lapidem plerumque durans adhuc integat cortex. Similiter [5] in Silaro, ultra Surrentum, non virgulta modo immerſa, verum & folia lapideſcunt, alias ſalubri potu ejus aquæ. In exitu [6] paludis Reatinæ ſaxum creſcit. [7] Et in Rubro mari oleæ, virenteſque frutices enaſcuntur.

Sed & fontium plurimorum natura mira eſt fervore. Idque etiam in jugis Alpium, ipſoque in mari inter Italiam & Ænariam, ut in Bajano ſinu, & in Liri fluvio, multiſque aliis. [8] Nam dulcis hauſtus in mari plurimis locis, ut ad Chelidonias inſulas, & Aradum, & in

Notæ.

1. *Timavus.*] Hunc voragine abſorptum per c x x x. ſtadia ſub terras decurrere, ac rurſum emergere, ſcribit Poſidonius apud Straboncm, l. 5. p. 215. His adde Perſidis amnem Elæum, de quo l. 6. ſect. 31.

2. *Manduriam.*] In Chiffl. cod. *Anduriam.* Livius l. 27. p. 304. Mandurium in Salentinis agnoſcit. Stephano, Μανδύειον, πόλις Ἰαπυγίας. Lacus qui hic deſcribitur, *Andoria* hodieque appellatur, v i i. circiter paſſ. mill. ultra Tarentum, ad oppidum *Caſalnuovo*, ut ait Leander.

3. *In Ciconum.*] Seneca l. 3. Natur. quæſt. c. 20. p. 871. *Intereſt utrum per loca ſulphure, an nitro, an bitumine plena aquæ tranſeant. Hac ratione corrupta, cum vitæ periculo bibuntur. Hinc illud de quo Ovidius ait :*

Flumen habent Cicones, quod potum ſaxea reddit
Viſcera, quod tactis inducit marmora rebus.

Lib. 15. Metam. v. 313. Ac paulo poſt : *Inde eſt quod res abjecta in eundem lacum lapidea ſubinde extrahuntur. Quod in Italia quibuſdam locis evenit, ſive virgam, ſive frondem demerſeris, lapidem poſt paucos dies extrahis, &c.* De Ciconum regione dicetur l. 4. ſect. 18..

4. *In Piceno.*] Hoc eſt, ut ego quidem interpretandum benigne cenſeo, in ea Sabinorum regione, ex qua orti ſunt Picentes, ut dicetur l. 3. ſect. 18. nam in mediis Sabinis, quæ quarta Italiæ regio eſt, lacus eſt Velinus, *lago di Pie di Luca*, non in vero Piceno, quo quinta Italiæ regio continetur.

5. *In Silaro.*] De eo l. 3. ſect. 9. Eadem refert Strabo l. 5. p. 251. Silius Italicus l. 8.

Nunc Silarus quos nutrit aquis, quo gurgite tradunt
Duritiem lapidum merſis inoleſcere ramis.

6. *Paludis Reatinæ.*] Reate in Sabinis : de quo l. 3. ſect. 17. De hac palude rurſum l. 31. ſect. 8.

7. *Et in Rubro.*] Vide Notas & Emend. num. L X X X V I I.

8. *Nam dulcis.*] De mari certe quod Aradum alluit, id Strabo diſerte affirmat, l. 16. p. 754. modumque idem aperit, quo ex ipſo maris fundo dulcis aqua peti ibi ſoleat : qui modus hodieque in uſu frequenti eſt ad Ormuziam inſulam, ut Furnerius refert l. 9. hydrogr. c. 26. p. 358. De Gaditano fonte ſeu puteo diximus ſect. 100.

Gaditano Oceano. [1] Patavinorum aquis calidis herbæ virentes innaſcuntur: [2] Piſanorum, ranæ: ad [3] Vetulonios in Etruria non procul a mari piſces. In Caſinate fluvius appellatur [4] Scatebra, frigidus, abundantior æſtate. In eo, ut in Arcadiæ [5] Stymphali, enaſcuntur [6] aquatiles muſculi. [7] In Dodone Jovis fons cum ſit gelidus, & immerſas faces extinguat, ſi extinctæ admoveantur, accendit. Idem meridie ſemper deficit: qua de cauſa [8] Ἀναπαυόμενον vocant. Mox increſcens ad medium noctis exuberat: ab eo rurſus ſenſim deficit. In Illyriis ſupra fontem frigidum expanſæ veſtes accenduntur. Jovis [9] Hammonis ſtagnum interdiu frigidum, noctibus fervet. [10] In Troglodytis [11] fons

Notæ.

1. *Patavinorum.*] Aquas Aponenſes dictas ſignificat, a Patavio quinto lapide diſſitas: quarum e rivulis virides ſe florenteſque plantas excerpſiſſe ſcribit Falloppius, l. de aquis thermal. c. 17. cum aquas illas non calidas modo, ut Plinius ait, ſed & ferventiſſimas eſſe idem Falloppius aſſeveret: Claudianus item, Carmine 49. cujus lemma, *Aponus.*

Fataque vicinis noxia pellis aquis: &c.
Ardentis fecundas aquæ, quacumque cavernas
Perforat, offenſo truditur igne, latex: &c.
Quis ſterilem non credat humum? fumantia vernant
Paſcua: luxuriat gramine cocta ſilex: &c.

Eximia eſt hujus fontis deſcriptio apud Caſſiodorum, l. 2. Variar. ep. 39. quæ eſt Theodorici Regis ad Aloïſium Architectum.

2. *Piſanorum.*] Tertio fere a Piſis lapide, qua Lucam iter eſt.

3. *Vetulonios.*] Vetulonii oppidi rudera, *Vetuglia*, juxta ſilvam *Vetletta*, viſuntur etiamnum, in Etruria.

4. *Scatebra.*] Præterfluit oppidum S. Germani prope Caſſinum, influit in Vinium, cujus Varro meminit: ambo deinde in Lirim, quem vocant *il Gariglione.*

5. *Stymphali.*] Arcadiæ is lacus eſt, Στυμφαλὶς Herod. l. 6. Erato p. 358.

6. *Aquatiles muſculi.*] Mures aquatici: non mituli piſces, ut viſum eſt nonnemini. Vide l. 31. ſect. 10.

7. *In Dodone.*] Meminere hujus fontis, ac miraculi, Lucretius l. 6. Mela l. 2. c. 3. Solinus c. 7. p. 22. Auguſtin. l. 21. de Civit. c. 5. Iſidorus l. 13. c. 13. aliique.

8. *Ἀναπαυόμενον.*] Quaſi alternis requieſcens, ac meridians: diem diffindens, ut Varro loquitur, inſititia quiete. Similem plane fontem in Provincia, quæ Galliæ pars eſt, Collis-Martienſem appellatum, deſcribit eleganti oratione Gaſſendus in l. 10. Laërtii, p. 1060.

9. *Hammonis ſtagnum.*] Vide Notas & Emend. num. LXXXVIII. Hæc πικρὰ καλουμένη λίμνη, amarum ſtagnum, apud Diodorum l. 7. p. 527. centum fere ſtadiis diſſitum ab oppidulis, quæ nomine Jovis Hammonis cenſentur: quod nomen & ſtagno hæſit.

10. *In Troglodytis.*] Æthiopibus ſcilicet, de quibus l. 5. ſect. 5. & 8. Horum in confinio poſitam ædem Jovis Hammonis ad ſeptentrionem, Curtius auctor eſt l. 4. n. 29. p. 138. Harum regionum confuſi ſæpe permixtique fines fecerunt, ut ab aliis ſcriptoribus aliubi collocaretur fons Solis, ipſumque Hammonis nemus ac fanum. In Libya nonnulli, alii in Marmarica, in Cyrenaïca alii, aliubi alii poſuerunt.

11. *Fons Solis.*] De eo Herod. l. 4. Melpom. p. 282. n. 181. Diodorus l. 17. p. 528. Mela, l. 1. c. 8. Curtius loc. cit. num. 30. p. 139. aliique. Neque mirum debet videri, Garamantico fonti alteri, de quo l. 5. ſect. 5. eaſdem prope mutationes adjudicari, viceſque caloris ac frigoris: cum tota hæc regio, etiam mediis in arenis, multis manet fontibus, & dulcibus aquis, ut Curtius monet loc. cit.

Solis appellatur dulcis, circa meridiem maxime frigidus : mox paulatim tepeſcens, ad noctis media fervore & [1] amaritudine infeſtatur.

Padi fons mediis diebus æſtivis velut interquieſcens ſemper aret. In Tenedo inſula fons, ſemper [a] a tertia noctis hora in ſextam ab æſtivo ſolſtitio exundat. Et in Delo inſula [2] Inopus fons eodem, quo Nilus, modo, ac pariter cum eo decreſcit augeturque. Contra Timavum amnem [3] inſula parva in mari eſt cum fontibus calidis, qui pariter cum æſtu maris creſcunt, minuunturque. In agro [4] Pitinate trans Apenninum fluvius [5] Novanus omnibus ſolſtitiis torrens, bruma ſiccatur.

[6] In Faliſco [7] omnis aqua pota candidos boves facit : [8] in Bœotia

Interpretatio.

a *A tertia.*] A tertia noctis hora *poſt Solis occaſum*, ad ſextam, *quæ media nox.*

Notæ.

1. *Amaritudine.*] Hoc in eo fonte ſingulare, nec cum Garamantico, aliiſve, ſed cum ſtagno tamen, de quo proxime dictum eſt, ei commune.

2. *Inopus fons.*] Prodigioſa commenta augent, inquit Strabo l. 6. p. 271. qui Inopum e Nilo in Delum derivant : Ἐπιτείνουσι δὲ τὴν τοιαύτην τερατολογίαν, οἱ τὸν Ἰνωπὸν εἰς Δῆλον ἐκ τοῦ Νείλου περαιοῦντες. Idem habet & Pauſanias. Strabo l. 10. p. 458. fluviolum ait eſſe. Hunc igitur ſubterraneis occultiſque meatibus venire Delum putabant : atque inde pares cum eo amne habere incrementi vices. Hodie nec hujus fontis ullum, nec fluvii ibi veſtigium eſt.

3. *Inſula parva.*] Peninſula eſt, cujus latus meridionale clauditur mari : orientale, Timavo amne : ſeptentrionale, fluviolo in Timavum defluente, cui cognomen a D. Antonii nomine inditum. Fontes calidi, *i bagni di monte Falcone*, ab oppido cognomine proximo appellantur : iidemque *i bagni di S. Antonio*, ab ædicula huic Divo ſacra. Diſtant a mari uno atque altero teli jactu : a Timavi fontibus, paſſibus fere mille. Hinc idem cum maris æſtu incrementum detrimentumque patiuntur. Vide Senecam l. 3. Natur. quæſt. c. 16. *Sed quare quidam fontes ſenis horis pleni, ſeniſque ſicci ſunt?* Cauſam afferre conatur Plinius junior l. 4. epiſt. ult. & Licetus l. 5. de quæſitis per epiſt. p. 277.

4. *Pitinate.*] Pitinum civitas Epiſcopalis fuit, ut appatet ex Concilio Rom. ſub Symmacho. Exſtare ejus veſtigia ait Holſtenius in Geogr. tribus circiter mill. paſſ. ab Aquilana civitate : Loco nomen, *Torre di Pitino.*

5. *Novanus.*] Forte *Vomanus* legiſſatius fuerit. Nam de Vomano flumine trans Apenninum in Piceno mentio l. 3. ſect. 18. Exempla plurima fontium, amniumque, qui areſcant hieme, æſtate redundent, vide apud Fr. Reſtam, in Meteorol. tract. 2. de flumin. & font. p. 735. Et in Vapicenſi agro Galliæ, *Gap en Dauphiné*, referente Nic. Chorier, teſte oculato ac locuplete, lib. 1. hiſt. Delphin. p. 36. fontes viſuntur ſolſtitio exundantes, qui ſenſim poſtea in dies uſque ad brumam decreſcant.

6. *In Faliſco.*] De Faliſca, l. 3. ſect. 8. Ovid. l. 3. Amor. eleg. 12.

Ducuntur niveæ, populo plaudente, juvencæ,
Quas aluit campis herba Faliſca ſuis.

7. *Omnis aqua.*] Vide Notas & Emend. num. LXXXIX.

8. *In Bœotia.*] Hoc de utroque Bœotiæ amne, tacito tamen nomine, refert ex Varrone Solinus, c. 7. p. 23. Sene

amnis Melas oves nigras: Cephiſſus ex eodem lacu profluens, albas: rurſus nigras [1] Penius, [2] rufaſque juxta Ilium Xanthus, unde & nomen amni. In Ponto fluvius [3] Aſtaces rigat campos, in quibus paſtæ nigro lacte equæ gentem alunt. In Reatino fons Neminie appellatus, alio atque alio loco exoritur, annonæ mutationem ſignificans. Brundiſii in portu fons [4] incorruptas præſtat aquas navigantibus. [5] Lynceſtis aqua, quæ vocatur acidula, vini modo temulentos facit. Item [6] in Paphlagonia, & in [7] agro Caleno. [8] In Andro inſula templo Liberi patris fontem Nonis Januariis ſemper vini ſapore fluere Mucianus ter Cos. credit: [9] Διὸς Θεοδοσία vocatur.

NOTÆ.

ca miraculum explicat, vel etiam auget, l. 3. Natur. quæſt. c. 25. p. 872. *Quibuſdam fluminibus vis ineſt mira. Alia enim ſunt, quæ pota inficiunt greges ovium: intraque breve tempus, quæ fuere nigra, albam ferunt lanam: quæ alba venerant, nigra abeunt. Hoc etiam in Bœotia amnes duo efficiunt: quorum alteri ab effectu Melas nomen eſt: uterque ex eodem lacu exeunt, diverſa facturi.*

1. *Penius.*] Vel, ut ſcribitur lib. 4. ſect. 15. *Peneus.* Græcis Πηνειὸς eſt. Seneca eleganter loc. cit. p. 873. *Si lana opus fuerit nigra, paratus gratuitus infector eſt: ad Peneum greges appellunt.* Sic enim prius legebatur, quam Muretus *ad Ceronem* ſcriberet.

2. *Rufaſque.*] Hoc Plinius ex Ariſt. lib. 3. hiſt. animal. c. 10. p. 353. ubi ξανθὰ πρόβατα ex Scamandri potu, qui deinde Xanthus ab ea re dictus eſt, provenire ſcribit. Vitruvius pariter l. 8. c. 3. p. 162. ξανθὰ πρόβατα *armenta rufa* tranſtulit. Alii fulva malunt. Refert hoc ipſum Ælianus lib. 8. hiſtor. animal. cap. 21.

3. *Aſtaces.*] Vel *Aſtacenos*: hoc eſt, Aſtacenæ regionis.

4. *Incorruptas præſtat.*] Ita Reg. 2. At Reg. 1. & Chiffl. *incorruptas in ſpira præſtat*: forte, pro *incorruptas ſemper præſtat.*

5. *Lynceſtis.*] Nomen habet a Lynco oppido, de quo l. 4. ſect. 17. Ἔστι δὲ καὶ περὶ Λύγκον κρήνη τις ὕδατος ὀξέος, inquit, Ariſt. l. 2. Meteorol. c. 3. p. 558. Vitruvius lib. 8. cap. 3. p. 163. *Sunt nonnulla*, inquit, *acidæ venæ fontium, uti Lynceſto*, &c. Seneca lib. 3. cap. 20. pag. 872. *Hoc habet mali & Lynceſtius amnis,*

Quem quicumque parum moderato gutture traxit,
Haud aliter turbat, quam ſi mera vina bibiſſet.

Ovidiani ſunt verſus, ex l. 15. Metam. v. 329. Vide D. de Boiſſieu, lib. de ſeptem miraculis Delphinatus, p. 123. in Oenirhoë, ſeu fonte vinoſo, agri Vapincenſis. Plinius a Theopompo hæc accepiſſe ſe profitetur, l. 31. ſect. 13. De aqua Lynceſtide Theopompum laudat auctorem & Sotion, in Excerptis de fluminibus ac fontibus, p. 140.

6. *In Paphlagonia.*] Vitruvius loc. cit. p. 164. & Athenæus l. 2. p. 42.

7. *Agro Caleno.*] In Campania. Valerius Max. l. 1. c. 8. p. 77. *Vel quare alteram in Macedonia, alteram in Caleno agro aquam, proprietatem vini, qua homines inebrientur, poſſidere natura voluerit.*

8. *In Andro.*] De hoc miraculo, dicetur l. 31. ſect. 13.

9. Διὸς Θεοδοσία.] Ita codices Reg. 1. 2. treſque alii, & Pintiani duo: tanquam ſi dixeris, divinum Jovis munus hunc fontem eſſe. Ea lectio potior videtur, quam quæ hactenus recepta eſt in libris editis, Διὸς τοκεία, perinde ac ſi Jovis partus, (quia Jovis femore Liberum genitum fabulæ ferunt) ad hunc fontem quidquam attineat.

[1] Juxta Nonacrin in Arcadia Styx, nec odore differens, nec colore, epota illico necat. Item [2] in Libroſo Taurorum colle tres fontes, ſine remedio, ſine dolore mortiferi. In [3] Carrinenſi Hiſpaniæ agro duo fontes juxta fluunt, alter omnia reſpuens, alter abſorbens. In eadem gente alius, aurei coloris omnes oſtendit piſces, nihil extra illam aquam ceteris differentes. In Comenſi juxta Larium lacum, [4] fons largus, horis ſingulis ſemper intumeſcit ac reſidet. In [5] Cydonea inſula ante Leſbon fons calidus, vere tantum fluit. [6] Lacus Sinnaus in Aſia circumnaſcente abſinthio [a] inficitur. Colophone in Apollinis Clarii ſpecu lacuna eſt, [7] cujus potu mira redduntur oracula, bibentium breviore vita. Amnes retro fluere & noſtra vidit ætas, Neronis principis annis ſupremis, ſicut in rebus ejus [8] retulimus.

Jam omnes fontes æſtate quam hieme gelidiores eſſe, quem fallit? Sicut illa permira naturæ opera, æs & plumbum in maſſa mergi, dilatata fluitare: ejuſdemque ponderis alia ſidere, alia invehi. Onera in aqua facilius moveri. [9] Scyrium lapidem, quamvis grandem inna-

INTERPRETATIO.

[a] *Inficitur.*] Amareſcit.

NOTÆ.

1. *Iuxta Nonacrin.*] Vitruvius loc. cit. p. 163. Plinius ipſe l. 31. ſect. 19. aliique. Magnifice, ut ſolet, Seneca l. 3. Natur. quæſt. c. 25. p. 872. *Circa Nonacrin in Arcadia Styx appellata ab incolis, advenas fallit, quia non facie, non odore ſuſpecta eſt: qualia ſunt magnorum artificum venena, quæ deprehendi niſi morte non poſſunt.* Vide & Strabon. lib. 8. p. 389. Hoc refert ex Varrone Solinus c. 7. p. 22.

2. *In Libroſo.*] Ita Reg. 1. At Reg. 2. *Liberoſo.* Editi deterius, *Beroſo.* De Tauris Scythiæ populis, l. 4. ſect. 26.

3. *Carrinenſi.*] Pagus eſt tenuis, quatuor fere a Conimbrica leucis, quod etiamnunc incolæ appellant *Carromeu*, ut forte *Carrimenſi* ſcribi in Pliniano contextu oporteat. Ibi tres ii fontes viſuntur, quos Plinius hoc loco commemorat. Alterum ex iis omnia abſorbentem, *Fervenças* vocant, quod perenni aquarum & arenarum ebullitione fervet. Vide Vaſconcellium in deſcriptione regni Luſit. & Andr. Reſendium, lib. 2. Antiq. Luſit.

4. *Fons largus.*] Hunc fontem deſcribit eximie Plinius junior l. 4. epiſt. ult. Eſt ad orientalem Larii lacus plagam, *Lago di Como*, x. mill. paſſ. a Como.

5. *Cydonea.*] Vide l. 5. ſect. 39.

6. *Lacus Sinnaus.*] In Reg. 2. *Sannaus.* R. 1. & Colb. 2. *Annaus.* Chiffl. *Innaus.* Alii, *Amaus.* Σιναὰς urbs eſt magnæ Phrygiæ Ptolemæo lib. 5. c. 2. p. 138.

7. *Cujus potu.*] Tacitus l. 2. Annal. p. 58. de Germanico: *Appellit Colophona, ut Clarii Apollinis oraculo uteretur. Non femina illic, ut apud Delphos: ſed certis e familiis, & ferme Mileto accitus ſacerdos, numerum modo conſultantium, & nomina audit: tum in ſpecum digreſſus, hauſta fontis arcani aqua, ignarus plerumque litterarum & carminum, edit reſponſa, &c.*

8. *Retulimus.*] In libris hiſtoriarum, quos a fine Aufidii Baſſi compoſuit, ut dictum eſt in Præfatione ad Veſpaſ.

6. *Scyrium.*] Vide Notas & Emend. num. XC.

tare, eundemque comminutum mergi. Recentia cadavera ad vadum labi, [1] intumeſcentia attolli. Inania vaſa haud facilius, quam plena, extrahi. [2] Pluvias ſalinis aquas utiliores eſſe, quam reliquas: nec fieri ſalem, niſi admixtis dulcibus. [3] Marinas tardius gelare, [4] celerius accendi. [5] Hieme mare calidius eſſe, [6] autumno ſalſius. [7] Omne oleo tranquillari. [8] Et ob id urinantes ore ſpargere: quoniam mitiget naturam aſperam, lucemque deportet. [9] Nives in alto mari non cadere. Cum omnis aqua deorſum feratur, exilire fontes: atque etiam in Ætnæ radicibus flagrantis in tantum, ut quinquagena & centena millia paſſuum arenas flammarum globo eructet.

CVII. Jamque & ignium, quod eſt naturæ quartum elementum, reddamus aliqua miracula. Sed primum ex aquis.

CVIII. In Comagenes urbe Samoſatis ſtagnum eſt, emittens limum ([10] maltham vocant) flagrantem. Cum quid attigit ſolidi, ad- CAPUT CIV.

NOTÆ.

1. *Intumeſcentia.*] Poſt duos vel tres dies, inquit Cardanus: poſt ſeptem, Levinus Lemn. l. de occultis nat. Cauſam hujus emerſionis cadaverum ex aqua, refundunt Phyſici in ſpiritus, quibus pulmo & meatus omnes implentur, cum putreſcit corpus, & intabeſcit. Vide Fr. Reſtam, tract. 1. de mari, p. 706. Negant Luſitani cadavera in mare projecta cis Æquatorem aquis immergi: ultra, mergi aiunt. Vide Furnerium l. 3. Hydrogr. c. 28. p. 117.

2. *Pluvias ſalinis.*] Hoc illud eſt quod rurſum ait l. 31. ſect. 39. *Sal vulgaris, plurimuſque in ſalinis, mari affuſo, non ſine aqua dulcis riguis, ſed imbre maxime juvante.*

3. *Marinas tardius*] Quia aquæ ſalſæ calidiores ſunt, ut ex Ariſt. diximus ſect. 104.

4. *Celerius accendi.*] Ita Ariſt. ſect. 23. Problem. 15. p. 786. & Plutarch. l. 1. Sympoſ. quæſt. 9. p. 627. Αὐτή τε ἡ θάλαττα ϖροσραινομένη ταῖς φλοξὶ συνεκλάμπει, ϗ χιόνες μάλιστα τῶν ὑδάτων τὸ θαλάττιον· ὡς δ' ἐγὼ φημι, διὰ τοῦτο ϗ θερμότατόν ἐστι. *Injecta*, inquit, *in flammam aqua marina ſimul exardeſcit: neque ulla alia eſt aqua quæ perinde incendatur: utque mea fert ſententia, idcirco etiam eſt caliſſima.* Quia pinguior eſt, ut indicio eſt oleum, quod ex ſale exprimitur, idcirco denri poſſe Philoſophus loc. cit. putat, & Problem. 32. p. 788. Et ſane Dio refert, eum in pugna Actiaca Antonii milites conarentur plenis ſitulis ignem a Cæſarianis immiſſum reſtinguere, majores inde vires cepiſſe.

5. *Hieme mare.*] Ariſt. ſect. 26. Probl. 60. p. 806.

6. *Autumno.*] Forte a pluviis primo autumno decidentibus, quas eſſe tum ſalſiuſculas docet Ariſt. l. 2. Meteorol. c. 3. p. 556. Alioqui æſtate ſalſius eſſe mare, ait Plutarchus in quæſt. natur. p. 914.

7. *Omne oleo.*] Vide Plutarch. loc. cit. Διὰ τί τῆς θαλάττης ἐλαίῳ καταῤῥαινομένης γίνεται καταφάνεια ϗ γαλήνη: *Cur mare oleo conſperſum, perlucidum fit & tranquillum?*

8. *Et ob id.*] Plutarch. loc. cit. p. 915. Gerere tum credas oleum vicem conſpiciliorum, quibus lux major vegetiorque excipitur.

9. *Nives.*] Ob calidos halitus e mari exhalantes, quibus nix ante ſolvitur, quam decidat. Hinc etiam in locis maritimis eſt hiems mitior.

10. *Maltham.*] Vide Notas & Emend. num. XCI. Malthæ igitur nomine duo notantur a Plinio: Primum quidem, mixtura quadam ex calce recenti, adipe ſuillo, & ficu, ut l. 36. ſect. 58. Deinde limus flagrans, hoc capite in quo verſamur. Hæc maltha nativa, illa factitia fuit. De nativa, Agricola l. 1. de nat. foſſil. p. 101. De factitia, lib. 7. p. 321.

hæret: præterea tactu ſequitur fugientes. Sic defendêre muros oppugnante Lucullo: flagrabatque miles armis ſuis. Aquis etiam accenditur. Terra tantum reſtingui docuere experimenta.

CAP. CV. CIX. Similis eſt natura [1] naphthæ: ita appellatur circa [2] Babylonem, & [3] in Aſtacenis Parthiæ, profluens, bituminis liquidi modo. Huic magna cognatio ignium, [4] tranſiliuntque protinus in eam undecumque viſam. Ita ferunt a Medea pellicem crematam, poſtquam ſacrificatura ad aras acceſſerat, [5] corona igne rapta.

CAP. CVI. CX. Verum in montium miraculis, ardet Ætna noctibus ſemper, tantoque ævo ignium materia ſufficit, nivalis hibernis temporibus, egeſtumque cinerem pruinis operiens. Nec in illo tantum natura ſævit, [6] exuſtionem terris denuncians. Flagrat [7] in Phaſelide mons Chimæra, & quidem immortali diebus ac noctibus flamma. Ignem ejus accendi aqua, extingui vero terra, [8] aut feno, Cnidius Cteſias tradit. Eadem in Lycia [9] Hephæſtii montes, teda flammante tacti, flagrant adeo, ut lapides quoque rivorum, & arenæ in ipſis aquis ardeant: aliturque ignis ille pluviis. Baculo ſi quis ex iis accenſo [a] traxerit ſul-

INTERPRETATIO.

[a] *Traxerit.*] Duxerit in terra ſulcos.

NOTÆ.

1. *Naphtha.*] Vide quæ dicemus in Notis & Emend. num. XCI.

2. *Babylonem.*] Juxta Euphratem, ubi fontes bituminis plurimi, πηγαὶ ἀσφαλτίτιδες, inquit Iſidorus Charac. p. 186.

3. *In Aſtacenis.*] Vide Notas & Emend. num. XCII.

4. *Tranſiliuntque.*] Concipiunt ignem illico, & arripiunt. Vide Dioſcorid. l. 1. c. 101. & Strabon. lib. 15. p. 743. Ii naphtham & aphtham vocant.

5. *Corona igne.*] Nota hiſtoria: Medeam iratam, veneno infectam pallam miſiſſe ad pellicem Jaſonis: ex qua palla ignis exiliens, regiam cum Creonte ſocero & nova nupta deuſſit. Horatius in l. Epod. de venenis Medeæ, Carm. 5.

Quibus ſuperba fugit ulta pellicem
Magni Creontis filiam:
Cum palla, tabo munus infectum, novam
Incendio nuptam abſtulit.

Coronam fuiſſe, non pallam, auctor eſt Plinius. Adſtipulatur Apuleïus, l. 1. Aſin. aur. p. 64. *Et ut illa Medea, unius diecula a Creonte impetratis induciis, totam ejus domum, filiamque, cum ipſo ſene, flammis coronalibus deuſſerat, &c.*

6. *Exuſtionem.*] Ignes ſubterraneos magis magiſque creſcere in dies, veteres opinabantur, ex quo rerum omnium conſecuturam aliquando conflagrationem, τὴν ἐκπύρωσιν putabant. Vide quæ dicturi ſumus in eam rem, l. 7. ſect. 16.

7. *In Phaſelide.*] De hac Lyciæ parte, ſive, ut alii volunt, Pamphyliæ, quia in utriuſque confinio ſita, dicetur l. 5. ſect. 26. Cteſiæ Cnidii, quem Plinius nunc in partes vocat, verba ipſa recitat Photius in Bibl. cod. 72. p. 146. Ὅτι πῦρ ἐστιν ἐν τοῖς Φασήλιδος ἐν Λυκίᾳ ἀθάνατον, καὶ ὅτι ἀεὶ καίεται ἐπὶ πέτρας καὶ νύκτα καὶ ἡμέραν, καὶ ὕδατι μὲν οὐ σβέννυται, ἀλλ' ἀναφλέγει· φορυτῷ δὲ σβέννυται. Veteres codices legunt, *in Phaſelitis*, quemadmodum Antigonus in Mirab. hiſtor. c. 181. περὶ τῆς τῶν Φασηλιτῶν χώρας.

8. *Aut feno.*] Cteſias φορυτῷ dixit, quæ vox congeſta ſtramenta ſignificat: cujuſmodi ſunt feni ſtrues ex ſtabulis egeri ſolita. Quæ cauſa fortaſſis fuit, cur *fimo* mallet legi Longolius quam *feno*.

9. *Hephæſtii.*] De iis dicetur l. 5. ſect. 28.

cos,

cos, rivos ignium ſequi narrant. Flagrat in Bactris Cophanti noctibus vertex. Flagrat in Medis, [1] & Sittacene, confinio Perſidis: Suſis quidem ad Turrim albam, e XV. caminis, maximo eorum & interdiu. Campus Babyloniæ flagrat, quadam veluti piſcina jugeri magnitudine. Item Æthiopum juxta [2] Heſperium montem, ſtellarum modo campi noctu nitent. Similiter in Megalopolitanorum agro: tametſi [a] internus ſit ille, jucundus, frondemque denſi ſupra ſe nemoris non adurens. [3] Et juxta gelidum fontem ſemper ardens [4] Nymphæi crater dira Apolloniatis ſuis [5] portendit, ut Theopompus tradidit. [6] Augetur imbribus, egeritque bitumen, [b] temperandum fonte illo inguſtabili: alias omni bitumine dilutius. Sed quis hæc miretur? in medio mari Hiera inſula [7] Æolia juxta Italiam [8] cum ipſo mari arſit per aliquot dies [9] ſociali bello, donec [10] legatio Senatus piavit. Maximo tamen ardet incendio [11] Theon ochema dictum, Æthiopum jugum, torrenteſque [12] Solis ardoribus flammas egerit. Tot locis, tot incendiis rerum natura terras cremat.

CXI. Præterea cum ſit hujus unius elementi ratio fecunda, ſeque ipſa pariat, & minimis creſcat ſcintillis, quid fore putandum eſt in tot rogis terræ? Quæ eſt illa natura, quæ voracitatem in toto mundo CAPUT CVII.

INTERPRETATIO.

a *Internus.*] In interiore nemore abditus.

b *Temperandum.*] Diluendum.

NOTÆ.

1. *Et Sitta cene.*] Vide Notas & Emend. num. XCIII.

2. *Heſperium montem.*] Sive Ἑσπέριον κέρας, de quo l. 6. ſect. 35.

3. *Et juxta gelidum.*] Vide Notas & Emund. num. XCIV.

4. *Nymphæi crater.*] Sic petram vocabant flammas eructantem, cui fontes ſuberant, unde bitumen manaret, in finibus Apolloniatarum poſitam. Strabo, l. 7. p. 310. Ἐν δὲ τῇ χώρᾳ τῶν Ἀπολλωνιατῶν καλεῖταί τι Νυμφαῖον· πέτρα δ' ἐστὶ πῦρ ἀναδιδοῦσα, &c. De hoc Nymphæo rurſum l. 3. ſect. 26.

5. *Portendit.*] Cum dies noctesque ardere perſeveret, intermiſiſſe ſemel fama eſt apud Apolloniatas, inquit Ælianus l. 13. Var. hiſt. c. 16. quo tempore cum Illyriis bellum geſſerunt. Ita deſinendo magis, quam ardendo, Apolloniatis dira portendit.

6. *Augetur.*] Vide Notas & Emend. num. XCV.

7. *Æolia.*] Una ex Æoliis, de quibus l. 3. ſect. 14.

8. *Cum ipſo mari.*] Refert hoc oſtentum Poſidonius apud Strabonem, l. 6. p. 277. multo uberius, accuratiuſque.

9. *Sociali bello.*] De quo diximus ſect. 85.

10. *Legatio Senatus.*] De re tota certior factus Senatus a T. Flaminio Siciliæ Prætore miſſis legatis Hieram Liparamque, rem ſacram fecerunt Diis manibus, mariniſque, inquit Poſidonius loc. cit. τοῖς τε καταχθονίοις θεοῖς, καὶ τοῖς θαλαττίοις.

11. *Θεῶν ὄχημα.*] Currum Deorum Latine licet interpretari. De eo dicemus l. 6. ſect. 35.

12. *Solis ardoribus.*] Vide Notas & Emend. num. XCVI.

avidiſſimam ſine damno ſui paſcit ? Addantur iis ſidera innumera ; ingenſque Sol. Addantur [1] humani ignes, & lapidum quoque inſiti naturæ, [2] attrita inter ſe ligna, jam nubium & origines fulminum. Excedit profecto omnia miracula ullum diem fuiſſe, quo non cuncta conflagrarent : [3] cum ſpecula quoque concava adverſa Solis radiis facilius etiam accendant, quam ullus alius ignis. Quid quod innumerabiles parvi, ſed naturales ſcatent ? In Nymphæo exit e petra flamma, quæ pluviis accenditur. Exit & ad [4] aquas Scantias. [5] Hæc quidem invalida, cum tranſit, nec longe in alia materia durans. Viret æterno hunc fontem igneum contegens fraxinus. Exit in Mutinenſi agro ſtatis [6] Vulcano diebus. Reperitur apud auctores, ſubjectis [7] Ariciæ arvis, ſi carbo deciderit, [8] ardere terram. In agro Sabino [9] & Sidicino unctum flagrare lapidem. In Salentino oppido [10] Egnatia, impoſito ligno in ſaxum quoddam ibi ſacrum, protinus flammam exiſtere. [11] In Laciniæ Junonis ara ſub dio ſita, cinerem immobilem eſſe, perflantibus undique procellis.

Notæ.

1. *Humani ignes.*] Hi noſtri ignes, quos vitæ uſus requirit, ut Tullius ait l. 2. de Nat. Deor. p. 67.

2. *Attrita inter ſe.*] Ea de re diecemus l. 36. ſect. 77.

3. *Cum ſpecula.*] Specula, inquit, concava, Solis oppoſita radiis facilius accendunt, quam quivis alius ignis: Annon igitur excedit omnia miracula, ullum diem eſſe, quo non cuncta conflagrent & ab ipſo Sole, qui ingens eſt, & a ſideribus innumerabilibus, cum tanta vis inſit radiis hujus unius, vel ſpeculo exceptis ?

4. *Aquas Scantias.*] In Campania. Meminit ſilvæ Scantiæ non ſemel Cicero, orat. 1. de lege Agrar.

5. *Hæc quidem.*] Imbecilla, inquit, ea flamma eſt, cum a vena pabuli ſui diſceſſit, hoc eſt, a ſuo fonte. Mirabilius eſt quod de fonte Gratianopolitano ſemper Ardente, (id enim ei nomen eſt) narrat Auguſt. de Civit. Dei, & oculatus teſtis Nic. Chorier, l. 1. de hiſt. Delph. p. 47. Luculentius vero elegantiuſque quam ceteri, Præſes de Boiſſien, l. de ſeptem mirac. Delphin. p. 1. *Fons*, inquit, *ille celebratus in agro Vocontiorum, ad radices Alpium Maritimarum, tertii lapidis a Gratianopoli diverticulo, qui jugi flammarum exhalatione poſt hominum memoriam, noctu quidem violentius, interdiu ſegnius inæſtuat, ea liquoris & ignis ſeu fidelitate, ſeu pervicacia, ut neque liquorem ignis calefaciat, neque ignem liquor extinguat*, &c. Hoc miraculum concinno admodum carmine idem exornavit.

6. *Vulcano.*] Menſe Auguſto celebrata Vulcanalia ſcimus ex Columella l. XI. c. 3.

7. *Aricia.*] In Latio. Vide lib. 3. ſect. 9.

8. *Ardere terram.*] Sulphurei quiddam aut bituminoſi ineſſe huic terræ neceſſe eſt.

9. *Et Sidicino.*] Teani Sidicini agro in Campania, de quo l. 3. ſect. 9.

10. *Egnatia.*] Ridet hoc miraculum Horatius l. 1. Satyr. 5. v. 97.

Dehinc Gnatia lymphis
Iratis exſtructa dedit riſuſque, jocoſque:
Dum flamma ſine, thura liqueſcere limine ſacro
Perſuadere cupit: Credat Iudæus apella,
Non ego.

11. *In Lacinia.*] Valer. Max. lib. 1. c. 8. p. 76. *Quapropter Crotone in templo Iunonis Laciniæ aram ad omnes ventos immobili cinere donaverit potiſſimum natura.* Fuiſſe hanc aram Crotone, ſcribit etiam Dionyſ. Perieg. v. 371.

Quin & repentinos exiſtere ignes, & in aquis, & in corporibus etiam humanis. Traſymenum lacum arſiſſe totum: [1] Servio Tullio dormienti in pueritia, ex capite flammam emicuiſſe: [2] L. Marcio in Hiſpania interemptis Scipionibus concionanti, & milites ad ultionem exhortanti, arſiſſe ſimili modo, [3] Valerius Antias narrat. Plura mox & diſtinctius, nunc enim quadam mixtura rerum omnium exhibentur miracula. Verum egreſſa mens interpretationem naturæ, feſtinat legentium animos per totum orbem velut manu ducere.

CXII. [4] Pars noſtra terrarum, de qua memoro, ambienti ([5] ut C. CVIII.
dictum eſt) Oceano velut innatans, longiſſime ab ortu ad occaſum patet, hoc eſt, ab India ad Herculis columnas Gadibus ſacratas, [6] octuagies quinquies centena, ſexaginta octo mill. paſſ. ut Artemidoro auctori placet. Ut vero Iſidoro, nonagies octies centena, & XVIII. mill. Artemidorus adjicit amplius, a Gadibus circuitu ſacri promontorii ad promontorium Artabrum, quo longiſſime fons procurrit Hiſpaniæ, [7] CCCCXCI. Id menſuræ duplici currit via. A Gange amne oſtioque ejus, quo ſe in Eoum Oceanum effundit, per Indiam Parthyenenque ad Myriandrum urbem Syriæ in Iſſico ſinu poſitam, [8] quinquagies bis centena, XV. mill. paſſ. Inde proxima navigatione Cyprum Inſulam, [9] Pataram Lyciæ, Rhodum, Aſtypalæam in Carpathio mari inſulas, Laconicæ Tænarum, Lilybæum Siciliæ, [10] Calarim Sardiniæ, [11] vicies & ſemel centena, tria mill. paſſ. Deinde [12] Gades duodecies centena, & quinquaginta mill. paſſ. Quæ menſura univerſa ab eo mari efficit octogies quinquies centena, [13] LXVIII. mill. paſſ.

NOTÆ.

1. *Servio Tullio.*] Valer. Max. l. 1. c. 6. n. 1. pag. 37. *Servio Tullio etiam tum puerulo dormienti, circa caput flammam emicuiſſe, domeſtici oculi adnotaverunt. Quod prodigium Priſci Tarquinii regis uxor Tanaquil admirata, Servium ſerva natum in modum filii educavit, & ad regium faſtigium evexit.* Vide pariter Livium l. 1. Dionyſ. Halic. l. 4. ipſumque adeo Plinium l. 36. ſect. ult.

2. *L. Marcio.*] Vide Valer. Max. loc. cit. n. 2. p. 38.

3. *Valerius Antias.*] Ex quo eandem hiſtoriam recitat & Livius l. 25. p. 278.

4. *Pars noſtra.*] Exſcripſit hæc Martianus a Plinio, totidem fere verbis, uſque ad eum locum, *Alia via quæ certior*, &c. lib. 6. c. de longitudine terræ, p. 198 & 199.

5. *Ut dictum eſt.*] Sect. 66.

6. *Octuagies quinquies.*] Hoc eſt, octuagies quinquies centena millia paſſuum, ac præterea octo milliaria, & ſexaginta. Vide Notas & Emendat. num. XCVII.

7. *CCCCXCI.*] Vide Notas & Emend. num. XCVIII.

8. *Quinquagies bis.*] Ita codices ante laudati. Hoc eſt, quinquagies bis centena millia paſſuum, ac præterea XV. milliaria. Vide Notas & Emend. num. XCIX.

9. *Pataram.*] Vide Notas & Emend. num. C.

10. *Calarim.*] Artemidorus apud Agathemerum loc. cit. ἐπὶ δὲ Κάραλιν Σαρδοῦς. Vide quæ dicturi ſumus l. 3. ſect. 13.

11. *Vicies & ſemel.*] Vide Notas & Emend. num. CI.

12. *Gades duodecies.*] Vide Notas & Emend. num. CII.

13. *LXVIII. mill.*] Vide Notas & Emend. num. CIII.

Alia via, quæ certior, itinere terreno maxime patet, a Gange ad Euphratem amnem [1] quinquagies & ſemel centena mill. paſſ. & LXIX. Inde Cappadociæ [2] Mazaca, CCCXIX. mill. Inde per Phrygiam, Cariam, [3] Epheſum, CCCCXV. mill. ab Epheſo per Ægæum pelagus [4] Delum, CC. [5] Iſthmum, CCXII. quingenti. Inde terra, [6] & Lechaïco mari & Corinthiaco ſinu Patras Peloponneſi, [7] XC. mill. [8] Leucadem LXXXVII. millia quingenti: [9] Corcyram totidem: [10] Acroceraunia CXXXII. millia quingenti: [11] Brundiſium LXXXVII. millia quingenti: [12] Romam CCCLX. millia. Alpes uſque ad [13] Scingomagum vicum [14] DXVIIII. Per Galliam ad Pyrenæos montes [15] Illiberim DCCCCXXVII. Ad Oceanum & Hiſpaniæ oram CCCXXXI. Trajectu [17] Gadis VII. millia quingenti. Quæ menſura Artemidori ratione efficit [18] octuagies novies centena, XXXXV.

[19] Latitudo autem terræ a meridiano ſitu ad ſeptentrionem, dimidio fere minor colligitur, [20] quadragies quater centena LXXXX. millia. Quo palam fit, quantum & [21] hinc vapor abſtulerit, & illinc rigor. Neque enim deeſſe arbitror terris, aut non eſſe globi formam: ſed inhabitabilia utrinque incomperta eſſe. Hæc menſura currit a litore Æthiopici Oceani, qua modo habitatur, ad Meroën [22] decies cen-

NOTÆ.

1. *Quinquagies & ſemel.*] Vide Notas & Emend. CIV.

2. *Mazaca, CCCXIX. mill.*] Vide Notas & Emend. num. CV. Mazaca porro, Cæſarea Cappadociæ eſt.

3. *Epheſum, CCCCXV. mill.*] Vide Notas & Emend. num. CVI.

4. *Delum, ducenta.*] Conſentit plane hic numerus, & cum libris omnibus, & quod caput eſt, cum Artemidoro, qui ſtadia numerat 1600. Ἀπὸ δ' Ἐφέσου εἰς Δῆλον διὰ τοῦ Αἰγαίου, στάδια αχ'.

5. *Iſthmum, CCXII. M. quing.*] Vide Notas & Emend. num. CVII.

6. *Et Lechaico.*] Vide Notas & Emend. num. CVIII.

7. *XC. mill.*] Vide Notas & Emend. num. CIX.

8. *Leucadem LXXXVII.*] Vide Notas & Emend. num. CX.

9. *Corcyram totidem.*] Artemidorus: ἐπὶ Κορκύραν, στάδια ψ' ſtadia 700. ſive LXXXVII. mill. D. paſſ.

10. *Acroceraunia.*] Conſentit plane Artemidorus: ἐπ' Ἀκροκεραύνια ἔτι στάδια ͵αξ'. Stadia 1060. ſunt paſſuum CXXXII. mill. cum quingentis.

11. *Brundiſium LXXXVII.*] Vide Notas & Emend. num. CXI.

12. *Romam CCCLX.*] Artemidorus adſtipulatur, qui ſtadia numerat ͵βωπ', 2880.

13. *Scingomagum.*] Hodie *Suze.* Vide Notas & Emend. num. CXII.

14. *DXVIIII.*] Vide Notas & Emend. num. CXIII.

15. *Illiberim DCCCCXXVII.*] Vide Notas & Emend. num. CXIV.

16. *CCCXXXI.*] Vide Notas & Emend. num. CXV.

17. *Gadis.*] Favet Artemidorus, qui trajectum Gadis ait eſſe ſtadiorum LX.

18. *Octuagies novies.*] Vide Notas & Emend. num. CXVI.

19. *Latitudo autem.*] Hæc totidem verbis Martianus l. 6. p. 199. c. de latitudine Terræ.

20. *Quadragies.*] Vide Notas & Emend. num. CXVII.

21. *Hinc vapor.*] Hinc calor, & illinc frigus.

22. *Decies centena.*] Vide Notas & Emend. num. CXVIII.

tena millia. Inde [1] Alexandriam, duodecies centena millia quinquaginta. [2] Rhodum, DLXIII. [3] Gnidum, LXXXVII. millia quingenti. [4] Con, XXV. millia. Samum, C. millia. [5] Chium, LXXXXIV. millia. [6] Mitylenem, LXV. millia. [7] Tenedon, XLIV. milla. [8] Sigeum promontorium, XII. millia quingenti. Os Ponti, CCCXII. millia, quingenti. Carambin promontorium, CCCL. Os Mæotidis, CCCXII. millia quingenti. [9] Oſtium Tanais, CCLXXV. mill. qui curſus compendiis maris brevior fieri poteſt, [10] LXXXIX. mill. Ab oſtio Tanais nihil modicum diligentiſſimi auctores fecere: [11] Artemidorus ulteriora incomperta exiſtimavit, cum circa Tanaim Sarmatarum gentes degere fateretur ad ſeptentriones verſas. [12] Iſidorus adjecit duodecies centena millia quinquaginta, uſque ad Thulen, quæ conjectura divinationis eſt. Ego non minore, quam proxime dicto ſpatio Sarmatarum fines noſci intelligo. Et alioquin quantum eſſe debet, quod innumerabiles gentes ſubinde ſedem mutantes capiat? Unde ulteriorem menſuram inhabitabilis plagæ, multo eſſe majorem arbitror. Nam & a Germania immenſas inſulas non pridem compertas, cognitum habeo.

De longitudine ac latitudine hæc ſunt, quæ digna memoratu putem: [13] Univerſum autem hunc circuitum Eratoſthenes, in omnium quidem litterarum ſubtilitate, & in hac utique præter ceteros ſolers, quem cunctis probari video, ducentorum quinquaginta duorum mil-

NOTÆ.

1. *Alexandriam duodecies.*] Convenit plane hic numerus & cum Artemidoro, qui ſtadia decies mille ſtatuit, & cum ipſo Plinio & Eratoſthene, uti diximus ſect. 75. ubi Syenen a Meroë & Alexandria, medio itinere poſitam, abeſſe aiunt utrinque DCXXV. mille paſſ.

2. *Rhodum, DLXIII.*] Vide Notas & Emend. num. CXIX.

3. *Gnidum, LXXXVII.*] Vide Notas & Emend. num. CXX.

4. *Con, XXV.*] Sic Artemidorus, de intervallo utriuſque inſulæ: ὡς Κῶ, ϛάδια σ'. εἰς Σάμον, ϛάδια ά.

5. *Chium, LXXXXIV.*] Vide Notas & Emend. num. CXXI.

6. *Mitylenen, LXV.*] Eodem recidunt Artemidori ſtadia 520. εἰς Μιτυλήνην, ϛάδια φ'κ'.

7. *Tenedon, XLIV.*] Vide Notas & Emend. num. CXXII.

8. *Sigeum.*] De intervallo locorum conſentit Artemidorus: εἰς Σίγειον, ρ'. Stadiis centum reſpondent ex æquo XII. millia paſſuum, cum quingentis. De Ponti item, Carambis, Mæotidiſque diſtantia: ἐπὶ τὸ ϛόμα Πόντυ, β' φ'. Stadia 2500. Ἐπὶ Κάραμβιν, ϛαδια βώ. Stadia 2800. Εἰς ϛόμα Μαιωτιδος, βφ'. Stadia 2500. Quæ omnia cum Plinianis numeris plane congruunt.

9. *Oſtium Tanais CCLXXV.*] Vide Notas & Emend. num. CXXIII.

10. *LXXXIX. mill.*] Vide Notas & Emend. num. CXXIV.

11. *Artemidorus.*] Apud Agathemerum, loc. cit. Τὰ γὰρ ἄνω τῆς ἐκβολῆς τοῦ Ταναΐδος ἀγνοεῖται εἰς Βοῤῥᾶν.

12. *Iſidorus adjecit.*] Vide Notas & Emend. num. CXXV.

13. *Univerſum autem.*] Hæc Martianus l. 6. p. 194. Strabo l. 2. Vitruvius l. 1. c. 6. p. 14. Macrobius l. 2. in Somm. Scip. c. 20. p. 102. Cenſorinus, c. 13. p. 82. aliique.

lium ſtadiûm prodidit. [1] Quæ menſura Romana computatione efficit trecenties quindecies centena millia paſſ. Improbum auſum: verum ita ſubtili argumentatione comprehenſum, ut pudeat non credere. [2] Hipparchus & in coarguendo eo, & in reliqua omni diligentia mirus, adjicit ſtadiorum paulo minus x x v. millia.

C. CIX. [3] Alia Dionyſodoro fides: neque enim ſubtraham exemplum [4] vanitatis Græcæ maximum. [5] Melius hic fuit, Geometrica ſcientia nobilis. Senecta diem obiit in patria. [6] Funus duxere ei propinquæ, ad quas pertinebat hereditas. Eæ cum ſecutis diebus juſta peragerent, inveniſſe dicuntur in ſepulcro epiſtolam Dionyſodori nomine ad ſuperos ſcriptam: Perveniſſe eum a ſepulcro ad infimam terram, eſſeque eo [7] ſtadiorum quadraginta duo millia. Nec defuere Geometræ, qui interpretarentur ſignificare epiſtolam a medio terrarum orbe miſſam, quo deorſum ab ſummo longiſſimum eſſet ſpatium, & idem [8] pilæ medium. Ex quo conſecuta computatio eſt, ut circuitu eſſe ducenta [9] quinquaginta duo millia ſtadiorum pronunciarent.

N o t æ.

1. *Quæ menſura.*] Ita Martianus l. 6. c. de circuitu terræ, p. 198. Et verum id quidem. Nam ſtadium c x x v. paſſibus conſtat. Proinde ſi 252000. per 125. multiplices, fiant 31500000. paſſ. Sed Eratoſthenis errorem detegit Ricciolus, tomo, 1. Almag. p. 61.

2. *Hipparchus.*] Ejus ſententiam de terræ ambitu multis explicat Strabo l. 2. pene toto.

3. *Dionyſodoro.*] Aliter, inquit, & cautius multo Dionyſodorus eſt audiendus, qui miraculo ſolo nititur, quam Hipparchus & Eratoſthenes, qui Geometricis nituntur principiis. Laudatur *Διονυσόδωρος* ab Heſychio, verbo *Γλαύκου τείχη*, p. 218. Hujus inventum eſſe genus quoddam horologii, quod *Conum* vocabant, auctor eſt Vitruvius l. 9. c. 9. p. 199. Amiſenum Mathematicum hunc fuiſſe auctor eſt Strabo l. 12. p. 548. & alterum ejuſdem nominis Geometram exſtitiſſe.

4. *Vanitatis Græcæ.*] Quod nimirum Geometricam ſuam ratiocinationem experimento poſt mortem teſtari voluerit. At ſi menſuram ſpectes, non vanitatis illud, ſed veritatis eſt: quippe ad eam menſuram accedit, quam viri hodie eruditi probant: nec ab Eratoſthene ea abludit.

5. *Melius.*] Ita Reg. 1. 2. &c. Ex inſula Melo, de qua l. 4. ſect. 23.

6. *Funus duxere.*] Funus ducere, proſequi eſt, non antecedere. Ita l. 8. ſect. 64. *Rex defuncto ei duxit exequias.* Soli tibicines, præficæque, & quicumque pompæ inſerviebant, antecedere ſoliti.

7. *Stadiorum X L I I. M.*] Sive paſſuum quinquagies bis centena quinquaginta millia.

8. *Pilæ medium.*] Atque adeo dimetientis dimidia pars, quam ſemidiametrum vocant. Diametros igitur fuerit 84. millium ſtadiorum, ſeu centies quinquies centenûm mill. paſſ. 10500000. paſſ.

9. *Quinquaginta duo.*] Ita Chiffl. cod. cum alii habeant c c L v. ut editi. Quod ſi a pilæ medio, quæ eſt dimetientis dimidia pars, colliguntur x L I I. millia ſtadiorum, dimetiens erit L x x x I v. mill. Qui numerus ſi triplicetur, (neglecta enim videtur ſeptima dimetientis pars, quam Plinius mox addendam eſſe admonebit:) exſiſtet prædictus numerus c c L I I. mill. ſtad. quam menſuram paulo antea Eratoſthenes quoque aſſignavit. Quod ſi ad triplicatam diametri menſuram, id quod exacta ratio requirit, ſeptimam dimetientis par-

CXIII. [1] Harmonica ratio, quæ cogit rerum naturam ſibi ipſam congruere, addit huic menſuræ ſtadia [2] XII. millia: terramque [3] nonageſimam ſextam totius mundi partem facit.

NOTÆ.

tem adjeceris, nempe ſtadiorum millia duodecim, conficientur 264000. ſive ducenta ſexaginta quatuor millia ſtadiorum, pro circuitu: hoc eſt paſſuum Romanorum 33000000. trecenties trigeſies centena millia. Recentiores hodie terræ ambitum aïunt eſſe 10270. leucarum, cum tribus leucæ quadrantibus, poſita leuca communi duum millium Expedarum, ſeu pedum 12000. quod Romana veteri computatione efficit 24648400. paſſ. hoc eſt, ducenties quadragies ſexies centena quadraginta millia, cum quadringentis paſſ.

1. *Harmonica.*] Ratio naturæ nihil niſi apte, nihil niſi perfectum abſolutumque molientis, cogit addi ad ſuperiorem menſuram ſtadiorum 252. mill. ſeptimam dimetientis partem. Nam triplicata diametros cum ſeptima diametri parte circuli perfectam rationem exhibet, ut dictum eſt ſect. 21. Diametri porro, quem conſtare vidimus ſtadiorum millibus LXXXIV. partem ſeptimam neceſſe eſt eſſe, duodecim millium ſtadiorum.

2. *XII. millia.*] Ita vetus codex Dalec. cum in ceteris perperam legatur, VII. *millia*, ut vidit ante nos Pintianus. Et ratio ipſa Arithmetica cogit credi, tertiam dimetientis partem, ut diximus, quam ſuperaddi Plinius præcipit, eſſe XII. millium ſtadiorum.

3. *Nonageſimam.*] Ergo ambitus terræ, quantus quantus eſt, multiplicetur per 96. quæ inde ſumma colligetur, prodet ambitum cæli. Terræ porro circuitus conſtat, ut diximus 264000. ſtadiis. Igitur cæli circuitus erit ſtadiorum 25344000. quæ Romana computatione paſſuum efficiunt 3168000000. tricies millies ſexcenties octogies centena millia.

NOTÆ ET EMENDATIONES
AD LIBRUM II.
NATURALIS HISTORIÆ
C. PLINII SECUNDI.

Sect. 1. I. MUNDUM, *& hoc quod nomine alio cælum appellare libuit.*] Cælum ipſum Mundi appellatione cenſeri, apud Latinos ſcriptores, tralatitium eſt. Apud ipſum Ciceronem legimus lib. 3. de Univerſ. *Omne igitur cælum, ſive mundus, ſive quo alio vocabulo gaudet, hoc a nobis nuncupatum ſit.* Et Manilius l. 1. Aſtron. dum Auguſtum prædicat cælo digum, quo jam pater Julius receptus poſt mortem putabatur, ita cecinit:

Conceſſumque Patri Mundum Deus ipſe mereris.

Nulla magis Plinio noſtro familiaris locutio eſt, toto præſertim hoc libro. Et pariter *κόσμον* pluribus modis Græci accipiunt: tum ut ſit collectum quiddam e cælo, atque terra, & naturis utroque comprehenſis: tum ut ſit ſola fixarum ſtellarum ſphæra: ut diſerte docet Laërtius in Zenone, l. 7. & Diodorus apud Achill. Tatium in Phænom. c. 5. p. 129. Quod ut veriſſimum ſit, atque exploratum, haud tamen aſſentior viri docti conjecturæ, exiſtimantis ob id hanc Pliniani operis frontem ita reſingendam: *Mundum, hoc eſt, quod alio nomine cælum appellare libuit:* Neque enim de cælo uno duntaxat, ſed de univerſa rerum omnium complexione, toto hoc capite, atque adeo conſequentibus, eſt inſtituta diſputatio: neque reclamantibus libris omnibus quidquam in eo genere temere eſt audendum.

Ibid. II. *Cujus circumflexu teguntur cuncta.*] Placet quibuſdam legi, *cujus circumflexu reguntur cuncta:* quod cælum inferioribus rebus ſic dominari veteres crederent, in primiſque Stoïci, ut quod ratio & mens eſt homini, id cælum toti mundo velut quandam cæleſtem rationem, mentemque divinam, eſſe vellent. Quos Manilius ſecutus l. 1. v. 27. cælum appellat,

Mundum, quo cuncta reguntur:

Sed aliena eſt a Plinii cogitationibus hæc emendatio: Tum enim ille dixiſſet, cujus motu, nutu, ſapientia reguntur cuncta, potius quam circumflexu. Haud ita vehementer abhorret a mente ſcriptoris ea lectio, quam Regius uterque codex præfert, & vetus Dalec. *cujus circumflexu degunt cuncta*, hoc eſt, intra cujus convexitatem degunt cuncta. Omnium ſinceriſſima eſt recepta jam lectio, quam defendit hoc verſiculo Ovidius l. 1. Metam. v. 5.

Et quod tegit omnia cælum.

Sect. 3. III. *An dulcis quidam.*] Sic Reg. 1. 2. Colb. 2. Chiffl. &c. Id vero ipſa ſententia poſtulabat. Non equidem facile dixerim, inquit, an ſit immenſo a nobis diſſitus intervallo rotatæ cæli molis ſonitus ingens, tinnituſque ſiderum: an dulcis quidam ſuaviorque concentus: Nobis certe, &c. Minus commode prius legebatur, *an dulci quidem*, &c. Adjuvat emendationem Cenſorinus, c. 13. p. 81. *Ad hæc accedit*, inquit, *quod Pythagoras prodidit, hunc totum mundum muſica factum ratione: ſeptemque ſtellas, inter cælum & terram vagas, quæ mortalium geneſes moderantur, motum habere ἔνρυθμον, & intervalla muſicæ diaſtematis congruam ſonituſque varios reddere, pro ſua quamque altitudine, ita concordes, ut dulciſſimam quidem concinant melodiam, ſed nobis inaudibilem*, &c.

IV.

IV. *Quod clariſſimi auctores dixero, rerum argumentis indicatur.*] Ita reſtituimus ſecuti Pintianum: adductique familiari huic auctori noſtro loquendi formula, qua etiam capite priore uſus eſt: *Argumenta*, inquit, *rerum docent*: quam & apud Tertullianum memini me legere. In editis vulgo, *quod clariſſimi auctores dixere tenerum, argumentis indicatur.* Quam lectionem uti defendat Dalecampius, gemino utitur teſtimonio: Tullii altero, lib. 2. de Natura Deor. ubi de aëre loquens, *Qui terram tenero*, inquit, *circumjectu amplectitur.* Altero Virgilii, eo verſiculo, *Et ipſe tener mundi concreverit orbis.* Quæ duo nemo non videt aliorſum ſpectare, quam ad propoſitum Plinianum. *Ibid.*

V. *Ignium ſummum.*] Alii *ignem*, *ignitum* alii fruſtra reponunt: alii probabilius, *igneum*. De quatuor elementis, illud quod ſummum eſt, contineri ait ſtellis ac ſideribus, tum iis quæ vaga ſunt, tum quæ fixa dicuntur: hæc eſſe natura flammea, hos æternos ignes, ut vates ait l. 2. Æneïd. Præter hos autem aſtrorum ignes, & ætheris in quo ea volvuntur, elementarem quem vocant, ignem alium nullum agnoſcit. Stoïcorum hæc opinio fuit, & Anaxagoræ: de qua Plutarchus lib. 2. de placitis Philoſ. c. 13. p. 888. Fuit adeo & Ciceronis ipſius l. 2. de Nat. Deor. p. 87. ubi de aëre: *Hunc*, inquit, *ruſus amplectitur immenſus æther, qui conſtat ex altiſſimis ignibus*, &c. *Sect. 4.*

VI. *Eodem ſpiritu.*] Quæcumque demum opinio veterum fuit, de cælorum, in quibus planetæ volvuntur, ſoliditate, ac concretione, ſi tamen ulla fuit ejuſcemodi: id enim excutere diligentius neque eſt otii, neque inſtituti noſtri: ſed ſi fuit illa cujuſquam, ab ea certe abeſt longiſſime Plinius. neque conſiſtentes reipſa ſiderum errantium orbes informavit animo, quibus illa intra ſtatos continerentur curſus, non ſecus atque in ſtadio ſepta, atque in Circenſibus adduntur euripi, ut coërceantur equi & quadrigæ intra finem certum. Nam ſi *ſpiritus* ſpatium totum illud eſt, in quo feruntur, non idem certe concretioris cujuſpiam naturæ eſt. *Si in eo ſpiritu pendent*, propria hæc ſeptem ſidera virtute niti oportet, non aliena fulciri. *Si certis diſcreta ſpatiis*, non ea orbibus tanquam clauſtris ſejuncta ac ſecluſa mutuo, aut intellexit ipſe, aut vero intelligenda ſunt. *Ibid.*

VII. *Occultat, illuſtrat.*] Hanc poſteriorem vocem addidimus ex Reg. 1. 2. Chiffl. &c. ſenſuſque eſt, non reliquis ſideribus a Sole lumen impertiri, hoc enim mox dicendum eſt: ſed quemadmodum vices temporum ex uſu naturæ temperat, ut ſtatim ſubjungit, ſic vices dierum alternat, & noctium: cum ſidera præſens occultat, illuſtrat abſens. *Ibid.*

VIII. *Hic ſuum lumen.*] Hoc loco Plinium Dalecampius arguit: ac cetera ait, præter Lunam, ſidera, de ſuo lucere, ita monente Scaligero adverſus Card. Exerc. 64. At certum eſt omnibus Aſtronomorum ſententiis, ſidera omnia, quæ vaga dicuntur & errantia, mutuato a Sole lumine, & ut aiunt, reflexo ſplendeſcere. Vide lib. 5. Aſtron. P. Claud. Dechales, p. 469. Ea vero ſidera quæ affixa cælo ſunt, negat a ſeipſis habere lumen Metrodorus apud Plut. l. 2. de plac. Philoſ. c. 17. p. 889. cui ſuffragari Plinius videtur. Affirmat contra Macrobius, lib. 1. in Somn. Scip. cap. 19. pag. 94. cui adſtipulantur e recentiore ſchola viri extra omnem aleam ingenii & eruditionis poſiti, Galilæus, Carteſius, Ricciolus. Neque vero id modo tantorum virorum auctoritate, ſed & rerum argumentis evincitur, ex incredibili Solis a ſtellis diſtantia petitis: quæ dilucide explicat laudatus antea P. Dechales, loc. cit. *Ibid.*

IX. *In terra mentione aptius dicetur.*] Quid ſi legas, *in terra menſione*, hoc eſt menſura? ſubjicitur enim ſtatim poſt æquorum ac terrarum menſuram, in calce libri ſexti, hæc quam modo pollicetur, circulorum ſphæralium, ſive parallelorum explicatio. Et eſt latine recepta *menſio* pro dimenſione, ac Tulliano ore conſecrata vox. Tamen *in cæli mentione* dixit idem, l. 3. ſect. 6. Itaque nihil moveo. *Sect. 6.*

X. *Rerum fores aperuiſſe.*] Ita Reg. 1. 2. ac vetuſtæ editiones omnes: Latius in ſua, ſeu Elzeviriana, ex veſtigiis Rigaltiani cod. *Siderum ortus fores* edi curavit: quibus verbis quæ ſatis idonea huic loco ſubeſſe ſententia poſſit, fateor me non ſa- *Ibid.*

ris intelligere. Eadem emendandi cupiditate paulo poſt legi jubet, *ſpharam ipſo pandente mundo Atlas*, ſane frigide, ut verbo leviſſimo utar. Alio nomine Plinium hoc eodem loco Dalecampius in jus vocat, quaſi μνημονικῷ ἁμαρτήματι, quod Atlanti modo adſcribit, illud ipſum Anaximandro adjudicet, l. 7. ſect. 57. dum ait: *Aſtrologiam Atlas ..... ſpharam in ea Mileſius Anaximander.* At hoc poſteriore loco ſphæræ appellatione cenſeri puto, non cæleſtem globum, ut aiunt, ſed terreſtrem, in quo ſitus gentium deſcribuntur. Auctor ita conjiciendi Laërtius in Anaximandro, ipſo libri ſecundi initio: Καὶ γῆς, καὶ θαλάττης, inquit, περίμετρον πρῶτος ἔγραψεν, ἀλλὰ καὶ σφαῖραν κατεσκεύασε. *Terra & maris ambitum primus deſcripſit, & terrenæ molis ſimilitudinem globo facto expreſſit:* deſcriptis ſcilicet, atque additis in eo, uti nunc mos eſt, iiſdem circulis, qui in cæleſti globo pingi peculiariter ſolent. Primus certe omnium orbem terrarum deſcripſit in tabula, teſte Agathemero, lib. 1. Geograph. cap. 1. Ἀναξίμανδρος ὁ Μιλήσιος, ἀκουστὴς Θάλεω, πρῶτος ἐτόλμησε τὴν οἰκουμένην ἐν πίνακι γράψαι.

Ibid. XI. *Olympiade quinquageſima octava.*] Aut numeros neceſſe eſt inſigniter eſſe corruptos, aut Plinium graviter hallucinatum fuiſſe. Laërtius enim Pythagoram refert l. 8. in ejus vita, p. 225. ad LX. Olympiadem, τὴν ἑξηκοστήν. Clemens Alexandr. l. 1. Strom. p. 302. ad LXII. τὴν ἑξηκοστὴν δευτέραν. Tatianus item, orat. contra Gentes, p. 187. Olymp. LXX. deceſſiſſe ſcribit Euſebius. Et craſſius ſane ac πλατυχωτέρως locutus videtur Dionyſ. Halic. qui l. 2. p. 121. poſt quinquageſimam, μετὰ τὴν πεντηκοστὴν floruiſſe ait. Quamobrem proclivi admodum errore, ſcriptum fuiſſe ſuſpicor a librariis, Olymp. XLII. pro LXXII. Atque ad normam Olympiadis a librariis corruptæ, annum quoque Urbis concinnatum ab eruditis, CXLII. pro CCXXII. Nihilominus, etſi hic locus manifeſto errore teneatur, a recepta editione deſciſcere, ubi potiſſimum exemplaria etiam ſcripta parum juvant, religio fuit. In Reg. 2. cod. *Vrbis Romæ annus* CXVI. In eodem & in Colbert. 2. Olympias XXXIII. numeratur: quæ tempora ſane haud ſatis apte inter ſe congruunt.

Ibid. XII. *Nonnunquam maculoſa.*] Hoc eſt, uti diximus, cum eſt διχότομος. Sententiam Plinianam perturbat, & omnium exemplarium auctoritati Pintianus adverſatur, cum legit *Nunquam non maculoſa.*

Sect. 8. XIII. *Non poſſet quippe totus Sol adimi terris, intercedente Luna, ſi terra major eſſet quam Luna.*] Unus eſt hic locus ex iis, in quibus vel ſideralis ſcientiæ imperitus, vel improbe fixiſſe crucem Aſtronomis Plinius hactenus viſus eſt. Corruptos illi codices conqueſti ſunt, atque in diverſas deinde emendando conjiciendoque abiere partes. Zieglerus ſic quidem legit: *Non poſſet quippe totus Sol non adimi terris, ... niſi terra major*, vel *ſi terra non major eſſet quam Luna.* Dalecampius: *ſi Luna major eſſet, quam terra.* Salmaſius: *ſi terra minor eſſet quam Luna.* Milichium is hac parte ſequitur, ita reſcribentem: *Nam poſſet totus Sol adimi terris, ſi terra minor eſſet, quam Luna.* Plerique pugnantia ſecum locutum eſſe Plinium, & a veritate alieniſſima arbitrati ſunt: quorum falſas conjectiones ſimplici admodum illa quidem, at Plinianæ menti, rerumque adeo veritati conſona interpretatione, ut ſane remur, eluſimus. Quid enim? In ea fuiſſe Plinium hæreſi volunt, quæ toti terrarum orbi, quantus quantus eſt, poſſe ſimul Solis lumen eripi ſtatuat. Quo argumento tandem? Totum ille quidem adimi Solem terris audio, quod & auctoritas, & experimenta magnorum artificum probant: totis adimi terris, non audio. At terram univerſam minorem eſſe Luna pronunciat. Falſum. Hoc negat unum, ut diximus, partem terræ eam, cui Sol adimitur, quæ lunaris umbræ mucrone tegitur, Luna ipſa quæ umbram emittit in mucronem, poſſe eſſe majorem. Adeone vero ſtipes ac fungus fuit, ut immemor eorum quæ plane modo ſuperiore ſectione dixerat, quæque iterum hac ipſa mox inculcat, nempe umbra terræ in conum deſinente obſcurari Lunam: id nunc affirmet, cum quo ſtare hoc poſtremum nequit? Nam ſi terra univerſa minor quam Luna fuerit, qui tandem ejus umbræ meta obſcurari Luna poſſit? Sed eam

eſſe Plinii mentem, quam diximus, tranſcriptor Plinii Martianus declarat* qui cum hunc locum haberet ante oculos, ita reddidit libro octavo, cap. *Quod Luna minor ſit quam tellus*, p. 290. *Reperi*, inquit, *duodeviceſimam partem terra, umbram quam Luna fecerat, continere. Sed quoniam majus corpus ejus eſt, quo umbra metaliter jacitur, quam ipſa umbra..... compertum eſt, triplo majorem eſſe ipſam Lunam umbra ſua.* Quo ſenſu *umbra ſua* dixit Martianus, hoc ipſo Plinius *terra* dixit, pro ea terræ portione ſcilicet, cui Sol adimitur, quam Lunæ umbra obſcurat, ad vulgi, ut monuimus, ſenſum accommodate.

XIV. *Vt noctium opacitate terras reficiat.*] Sic codices omnes MSS. & editi ante Dalecampium, qui *capacitate* ſubſtituit, vocem iſto prorſus alienam loco: quanquam Latius in ſuis Notis, capacitatem ait Plinium hic dixiſſe videri, pro longitudine. Nihil occurrit frequentius evolventi veterum ſcripta, quam *noctes opaca, opaca & frigida in ſilvis loca*, &c. Sed, quod familiam ducit, ita Plinium ſcripſiſſe Tullius perſuadet, cujus ſententiam totidem fere verbis reddere Plinius videtur. Sic enim ille l. 2. de Nat. Deor. p. 71. *Primuſque Sol.... ita movetur, ut cum terras larga luce compleverit, eaſdem modo his, modo illis partibus opacet*, &c. Sect. 8.

XV. *Vrbis condita anno CLXX.*] Fruſtra Chiffl. cod. CLXXX. & Latius, CLXVI. Olympiades enim XLVIII. complectuntur annos 192. ex quibus ſi demas 24. qui elapſi ſunt ante Romam conditam, quæ Olympiade tantum ſeptima ineunte eſt condita, teſte Dionyſio Halic. quam Chronologiam Plinius ubique ſequitur, reliqui ſunt anni 168. Hoc igitur anno CLXVIII. Thales defectionem Solis prædixit, quæ poſt biennium eſſet futura, hoc eſt, anno, ut Plinius recte ſcripſit, CLXX. Sed nec Tullium, nec Euſebium audio, qui cum Aſtyage ipſo præliatum eſſe tum volunt: quos tamen ſequitur Hermolaus, ut Plinium emendet, neglecta veterum codicum, & priorum editionum auctoritate ac fide. Euſebii errores in notatione temporis, quo hæc contigerunt, detegit Petavius, l. 10. de Doctr. Temp. c. 1. p. 153. idemque exiſtimat Herodoteam defectionem Solis a Pliniana eſſe diverſam: illam Olympiadis XLV. anno quarto, V. C. anno CLVI. iſtam Olymp. XLVIII. anno quarto, Urbis CLXX. adjudicat. Unam eandemque cenſet eſſe Buntingus, a Keplero laudatus, Aſtron. Opt. c. 8. p. 290. eamque ex calculo Prutenico, ad annum a Plinio aſſignatum refert. Sect. 9.

XVI. *Eundem bis in triginta diebus.*] Ita correximus, cum *eandem* prius legeretur: ſecuti codices MSS. Reg. 1. 2. Colb. 2. Chiffl. & Milichii conjecturam: quodque his omnibus præſtat, Ptolemæum ipſum, qui lib. 6. Almag. c. 6. p. 139. in eodem habitat argumento de Solis defectuum recurſu bis in menſe. Mathematicis rationibus Ricciolus id evincit, tomo 1. Almag, l. 5. p. 347. theoremate 5. De Sole certe Plinium eſſe locutum, vel ipſa Latini ſermonis ratio clamat, quæ Solem in defectu ſupra terras occultari dicit, non Lunam, quam etiam in ipſo defectu eſſe conſpicuam dictum eſt, ſect. 6. Sequitur mox eadem ſect. *Nam ut quindecim diebus utrumque ſidus quæreretur .... Veſpaſiano patre IV. filio iterum Coſſ.* Antea *duodecim* legebatur. Librariorum incuria ſæpe contigit, ut in Pliniano contextu notæ numerorum confunderentur. Facit vero in primis affinitas harum notarum, u. & II. in veteribus libris ac nummis, ut invicem, magno Chronologicæ rei periculo, permutentur. Id vero ſemel atque iterum in hoc uno loco accidit: in quo perperam hactenus lectum eſt XII. *diebus*, pro XV. Quanquam primæ notæ codices, Reg. 1. 2. Colb. 2. Chiffl. Toler. & alii, atque Pariſ. edit. 1543. diſerte *quindecim* exprimunt, ſine ullis notarum compendiis. Sic & paulo poſt haud leviore errato, III. hoc eſt, tertius Veſpaſiani Patris Conſulatus, cum altero filii Conſulatu componitur: cum IV. ſcribi, non III. oportuerit, ita poſtulantibus Faſtis, Inſcriptionibus, ac nummis tribus apud Occonem. Prioris vero numeri emendationi, non ſola codicum fides, ſed & experientia, ratioque ſuffragatur: conſtare enim alioqui neceſſe eſſet circui- Sect. 10. Ibid.

tum aliquem lunarem, diebus tantum quatuor & viginti, quod fieri non poteſt. Porro hunc locum geminus Plinii interpres, Gallicum dico, & Italum, ingenti hallucinatione ita reddiderunt, ut totos dies quindecim nec Solem viſum eſſe, nec Lunam affirment: quod a ſcriptoris mente abhorret longiſſime.

Sect. 12. XVII. *Amplius undenis.*] Sic libri omnes, etiam manu exarati. At Julius Firmicus l. 2. c. 9. p. 21. *Sciendum*, inquit, *quod Saturni ſtella cum a Sole duodecim receſſerit partibus, id eſt, cum præcedens orta fuerit, matutina erit: Simili modo etiam Iupiter undecim partibus recedens, matutinum ſe facit præcedentem: Mars autem octo.* Quin Plinius ipſe paulo poſt diſerte ait Solem iterum, ubi eſt ſtellas aſſecutus in duodenis partibus, illas occultare, cum veſpertini fiunt occaſus. Eodem certe intervallo temporis ante Solem oriuntur, quo poſt illum occidunt. Denique Plinii tranſcriptor Martianus, qui l. 8. p. 299. cap. de ſtella Saturni, *Ortus tam ei*, inquit, *quam duabus inferioribus ſunt ſimiles: cum ultra partes duodecim, eas matutini radius non præceſſerit Solis.*

Ibid. XVIII. *Poſtea radiorum ejus contactu reguntur.*] *Reguntur* ſcripſimus, non ut prius *teguntur*, ex codd. Reg. 1. 2. Colb. 2. Chiffl. &c. ac Turnebi favente conjectura. Tegi ſane hæc ſidera poſt exortum matutinum, qui tandem poſſunt? Admonuit me hujus emendationis Vitruvius l. 9. c. 4. p. 188. *Quemadmodum*, inquit, *omnes res evocat fervor, & ad ſe ducit, ... eadem ratione Solis impetus vehemens radiis trigoni forma porrectis, inſequentes ſtellas ad ſe perducit, & ante currentes veluti refrænando retinendoque non patitur progredi, ſed ad ſe cogit regredi, & in alterius trigoni ſignum eſſe, &c.* Et librum octavum Martianus ita concludit p. 300. *Sed curſus diverſitates, altitudiniſque cauſas conſiſtendi, retrogradiendique, atque incedendi, omnibus ſupradictis importat radius Solis aſſulgens, qui eas percutiens aut in ſublime tollit, aut in profundum deprimit, aut in latitudinem declinare, aut retrogradare facit.* Hæc veterum Mathematicorum opinio fuit, qui cauſam motus planetarum conjecerunt in aſpectus Solis. Hos refellit Ricciolus, tomo 1. Almag. lib. 7. ſect. 5. cap. 3. p. 648. Haud multum abſunt ab eo errore novi Mathematici, quos inter Keplerus, cum ad magneticas Solis tractiones, quibus planetas trahat & circumducat, referunt hos diverſos motus, ſive retardandi, ſive ſiſtendi, ſive incitandi, ſeu denique retrahendi cauſas. Confirmat rurſum emendationem noſtram ipſe Plinius, qui ſect. 13. de iiſdem ſtellis agens, *Percuſſæ*, inquit, *Solis radio inhibentur rectum agere curſum, & ignea vi levantur in ſublime.*

Sect. 13. XIX. *Altera ſublimitatum cauſa, quoniam a ſuo centro abſidas altiſſimas* &c.] Deceptum hoc loco Plinium exclamant interpretes Aſtronomique, affinitate videlicet & cognatione vocabulorum, exaltationis, & elevationis: quæ tamen re & natura in hac arte diverſa ſunt. Elevatio enim planetæ fit, quando loco aut circulo revera attollitur: Exaltatio vero in vi tantum & poteſtate conſiſtit, quando ſcilicet in eo loco eſt, in quo efficaciſſime vires ſuas exerit. Aſtrologi enim ſingulis planetis ſingulas Zodiaci partes aſſignarunt, in quibus vehementiores, quam in ceteris partibus forent. Ea vero loca altitudines appellarunt, ſeu exaltationes: Græci ὑψώματα: oppoſita autem ταπεινώματα, & dejectiones. Itaque Plinium aïunt iſta miſcuiſſe: nec quid ὕψωμα Græce ſonaret, intellexiſſe. Quo vero id argumento probent? Nam & Martianus, lib. 8. pag. 299. de abſide epicycli pariter intellexit: in Marte primum: *Ejus altitudo*, inquit, *id eſt, ubi ſe ejus circulus a terra altius tollit, ſub ſigni Leonis regione conſurgit ...... abſidem etiam habet, receſſumque ſublimem in Capricorni confinio, parte XXVIIII.* Et de Jove: *Altitudo ejus circuli in Virgine reperitur: abſis vero in Cancri decima quinta portione.* Denique de Saturno: *Altitudo quidem ejus circuli in Scorpionis ſigno grandeſcit: verum abſis ipſius in Libra vigeſima portione.* Quamobrem non ante Plinium hallucinatum eſſe evicerint, quam elevationem planetarum demonſtrarint, in iiſdem ſignis cum exaltatione non poſſe congruere. Id vero nunquam ſane ab ejus artis peritis impetrarint. Quin etiam id in cauſa eſſe arbitror, cur

ſummi artifices planetarum altitudinem ſive exaltationem, in quo vires ii ſuas efficacius exercent, ad eadem ſigna tranſtulerint: Ptolemæus lib. 1. de judiciis, cap. de altitudinibus, p. 389. ubi hoc argumentum prolixe tractat: ac paulo etiam explanatius Julius Firmicus lib. 2. c. 3. p. 17. cujus verba operæpretium fuerit hic referre, quandoquidem & quid illa ſit exaltatio dejectioque aperit, & Plinianos numeros inſigniter corruptos ad caſtigatiorem lectionem, quam ſecuti ſumus, aptiſſime revocat. *Scire etiam debemus*, inquit, *quæ ſint ſtellarum altitudines ſingularum, in quibus naturali quadam ſublimitate magnitudinis eriguntur: quæve ſint earum dejectiones: in quibus conſtitutæ, oppreſſa auctoritatis ſuæ poteſtate, minuuntur .... Altitudines autem dictæ ſunt ob hoc, quod cum in ipſa parte fuerint ſtellæ in qua exaltantur, in opportunis ſcilicet genituræ locis, homines faciunt beatos. Dejectiones autem earum faciunt miſeros .... Sol igitur in Arietis parte decima nona exaltatur, in Libra vero decima nona dejicitur. Luna exaltatur in Tauri parte tertia, in Scorpionis tertia parte dejicitur. Saturnus exaltatur in Libra parte viceſima, in Ariete rurſus decima nona parte dejicitur. Jupiter exaltatur in parte Cancri quintadecima, dejicitur vero in Capricorni decima quinta. Mars exaltatur in Capricorni parte viceſima octava, dejicitur vero in Cancri parte XXVIII. Venus exaltatur in Piſcium parte viceſima ſeptima, dejicitur vero in Virginis parte XXVII. Mercurius exaltatur in Virginis parte decima quinta, dejicitur vero in Piſcium parte XV.* Suffragatur aliqua ex parte emendationi noſtræ, præter Firmicum, codex Chiffl. in quo legitur, *Arietis decima nona.* Ex Firmico & Plinio Martianum corriges, apud quem perperam ſcribitur, *Mars Capricorni viceſima nona*, l. 8. p. 299.

XX. *Primum igitur dicatur cur Veneris ſtella.*] In libris hactenus editis, legebatur, *Primum igitur dicatur, cum ſint diverſæ ſtellæ, cur Veneris ſtella*, &c. Sect. 14. Verum hæc clauſula, *cum ſint diverſæ ſtellæ*, in probatiſſimis codd. deeſt, quales ſunt Regius uterque, Chiffl. aliique: nataque videtur ex prava lectione verborum ſequentium, *cum Veneris ſtella*: unde conflatum primo, *cum univerſæ ſtellæ*, ut in vet. cod. Dalec. poſtmodum *cum diverſæ ſtellæ*, ut in editis. Nam quo tandem hæc verba ſpectant?

XXI. *Dorio moveri phthongo.*] In editis hactenus libris legebatur, *Dorio moveri, Mercurium phthongo.* Sect. 20. Sed de Mercurio ſilent omnes ad unum codices manu exarati. Inepti emendatores, qui tria viderent eſſe apud antiquos vocum diſcrimina, quæ nos retulimus, tertium, nempe Lydium, a Plinio prætermiſſum, Mercurio adjudicarunt, quem inter Saturnum & Jovem præpoſtere vel ſic collocari a ſe non animadverterunt.

XXII. *Quadraginta ſtadiorum.*] *Quadring. ſtad.* ſcriptum primo fuiſſe, Sect. 21. idque poſtea in *quadraginta* immutatum, ſuſpicantur Nonnius, Thaddæus Haggæcius, & Tycho, quos citat Ricciolus, tomo 1. Almag. lib. 2. pag. 82. quique ſe *quadringenta* legiſſe in vetuſtis exemplaribus teſtantur. Auget ſuſpicionem eorum, id quod Plinius ſtatim ſubdit, plures exſtitiſſe ſcriptores, qui nongentis ſtadiis ſubire nubes in altitudinem prodiderint: quod intervallum propius abeſt ab eo numero, CCCC. ſtadiorum. Poſidonium nihilominus ſcripſiſſe *quadraginta*, mihi ex eo capite veriſimile fit: quod & id veritati magis conſentaneum ſit, & is ad veritatem proxime omnium ſcripſiſſe videatur, ubi de altero agitur ſpatio a nubibus ad Lunam. Accedit eo quod omnes quos quidem vidi codices ad unum, conſtanter legunt, *quadraginta*. Nubes certe haud ultra quintum milliare Italicum, ſeu ſtadia XL. attolli pæne certum eſt, ex obſervationibus variis quas loco ante laudato colligit Ricciolus. Paucis interjectis eadem ſectione legitur, *ſed tam prodenda, quam ſunt prodita.* In Reg. 2. cod. brevius: *ſed prodenda, quia ſunt prodita.* Sic l. 30. ſect. 47. *Vix eſt ſerio complecti quædam: non omittenda tamen, quia ſunt prodita.*

XXIII. *Titus Imperator.*] Monet Dalecampius *Tiberium* legi oportere, non Sect. 22. *Titum*: quod in auctorum indice Tiberius recenſetur. At ipſum indicem eſſe corruptum, vel ex hoc loco manifeſtum eſt: De Tito enim ſic Plinium loqui

haud ſane dubiis efficitur argumentis : cum de noviſſimo ad eum diem viſo cometa ſcriptum illud carmen eſſe declarat. Namque a Tiberii temporibus multos ſimiles fulſiſſe ignes, notatoſque a Plinio, Claudii ac Neronis principatu, mox Plinius ipſe teſtatur : Non igitur Tiberii fuit illud carmen, quod de noviſſimo ad eum diem quo hæc ſcribebantur, viſo cometa eſt editum, ſed Titi. Adde omnia exemplaria manu exarata, Reg. 1. 2. Colb. 2. Chiffl. &c. cum editione vulgata plane facere, ac Titum exhibere. Adde poſtremo etiam habere ſimilitudinem veri maximam, in eum cometam verſus a Tito compoſitos eſſe, quo viſo Veſpaſianus pater, ut narrat Aurelius Victor, p. 609. facete luſit, aïens illum *pertinere ad Regem Perſarum*, vel ut Dio habet, in Epitome Xiphilini, p. 753. lib. *66. ad Regem Parthorum, cui capillus effuſior.*

Ibid. XXIV. *Vrbis anno quadringenteſimo octavo.*] Ita nos emendamus, damnata vetere lectione, *trecenteſimo nonageſimo octavo.* Nam Olympiades 108. annos efficiunt CCCCXXXII. Detractis vero inde annis quatuor & viginti, qui ante Urbem conditam Olympiadibus jam inſtitutis effluxerant, remanent anni CCCCVIII. non vero CCCXCVIII. Pliniano igitur numero librarii imprudentes inſeruerunt de ſuo decarii notam, X. quam nos expungimus.

Sect. 24. XXV. *Ac ſidera ad nomen expungere.*] Hactenus editum fuit, *ad normam expangere :* Verum emendationem noſtram defendunt codices MSS. omnes, Regius uterque, Colb. 2. Chiffl. vetus Dalec. aliique. Expungere ad nomen ſidera, eſt appellatis ſubinde ſideribus, numeratiſque ſtellis, quibus ea conſtant, ut ad alia fiat deinde progreſſio, priorum expungere nomina, quaſi jam de iis cognitione peracta. Utitur eo verbo Tertullianus l. 1. de orat. c. 9. p. 133. ubi orationem Dominicam laudans, *Compendiis paucorum verborum*, inquit, *quot ſimul expunguntur officia? Dei honor in patre, fidei teſtimonium in nomine, oblatio obſequii in voluntate*, &c. Ubi *expunguntur* id valet perinde ac ſi dicas, deſignantur, declarantur, continentur, implentur. Aliunde etiam ſumpta tranſlatio poteſt videri, nempe a delectu militari, in quo faciendo recenſendoque dare nomen juniores, ad nomenque cum citabantur, reſpondere mos erat. Livius l. 8. p. *Acerbitas in delectu, non damno modo civium, ſed etiam laceratione corporum lata, partim virgis caſis, qui ad nomina non reſpondiſſent, partim in vincula ductis, inviſa erat.* Sidera igitur ad nomen expungere dicitur Hipparchus, qui dum eorum numerum recenſet, quæ adeſſent, & ad nomen quodammodo reſponderent, tranſilit, ac ſi lubet, expungit, ut ad alia ſimiliter appellanda pergat. Vide Rigaltii notam ad Tertull. Apolog. cap. 2. in hæc verba, *Debito pœna nocens expungendus eſt.*

Ibid. XXVI. *Olympiadis centeſima ſeptima anno quarto.*] Libri omnes habent, *anno tertio.* Verum cum eo anno nihil adverſus Græcos moviſſe Philippum certum ſit, anno vero ſequente Olynthum oppugnare cœperit, quam anno poſt Olympiadis CVIII. primo expugnavit, uti ex Diodoro liquet l. 16. p. 450. nos nihil confidentius acturos putavimus, ſi errorem librariorum, quibus eſt proclive, ut ante monuimus, notas numerorum III. & IV. confundere, ita ut fecimus, ſanaremus.

Sect. 28. XXVII. *Ceu ſpicea corona.*] Prius legebatur, *ſeu ſpecie corona.* Verum præter codices omnes MSS. Reg. 1. 2. Colb. Chiffl. &c. confirmat emendationem noſtram Julius Obſequens, c. 128. p. 70. *M. Antonio, P. Dolabella, Coſſ. Soles tres fulſerunt, circaque Solem imum, corona ſpica ſimilis in Vrbem emicuit : & poſtea in unum circulum Sole redacto, multis menſibus languida lux fuit.* Dio rem ſignat expreſſius, l. 45. p. 278. iiſdem Conſulibus, poſt Cæſaris necem : Τί, τὸ φῶς τοῦ ἡλίου ἐλαττοῦσθαί τε καὶ σβέννυσθαι· ποτὲ δ' ἐν τρισὶ κύκλοις φαντάζεσθαι ἐδόκει· καὶ ἕνα γε αὐτῶν στέφανος σταχύων πυρώδης περιεῖχε. *Solis lumen aliquando minui, & extingui : aliquando intra tres circulos effulgere ipſe viſus eſt : quorum unum corona ſpicea, eaque ignita circumdaret.*

Sect. 35. XXVIII. *Silanus Proconſul.*] In libris hactenus editis legebatur, *Vidit hoc Li-*

cinius Syllanus Proconſul, cum M S S. codd. ut Dalecampius de Chiffl. & alio vetere teſtatur, nullam Licinii mentionem faciant. Regius 2. codex totidem plane litteris & apicibus ſcripſit, uti nos edi curavimus. Perilluſtris Romæ Silanorum familia fuit, non in Licinia gente, ſed in Junia.

X X I X. *Fluxus aëris.*] Id maluimus, quam quod libri habent, *fluctus aëris.* Nam Vitruvius lib. 1. c. 6. p. 12. *Ventus*, inquit, *eſt aëris fluens unda.* Seneca lib. 5. Natur. quæſt. c. 1. p. 895. *Ventus*, inquit, *eſt aër fluens in unam partem. Fluctus eſt maris in unam partem agitatio.* Et Ariſt. lib. 1. Meteorol. c. 13. p. 543. Εἰσὶ δέ τινες οἵ φασι τὸν καλούμενον ἀέρα, κινούμενον μὲν καὶ ῥέοντα, ἄνεμον εἶναι. Et Hippocr. lib. de flatibus, ventum definit, ἠέρος ῥεῦμα καὶ χεῦμα, *aëris fluxum*, *& fuſionem.* Et ante eum Anaximander, apud Plutarch. l. 3. de placitis Philoſ. c. 7. p. 895. Sed & alia parte hunc locum ſuſpicor eſſe vitiatum, ac pro *Solis impulſu*, *ſolo impulſu* legi oportere. Videtur enim tres celebriores complecti opiniones voluiſſe, quæ circumferuntur: quippe originem ventorum ſunt qui ad terram, uti Ariſtoteles: ſunt qui ad aquam, ut Metrodorus apud Plutarchum: ſunt denique qui ad aërem agitatum referant, uti Anaximander, aliique auctores proxime appellati. Nam quod ad Solem attinet, is tam comprimit, quam auget flatus, ut dictum eſt ſect. 48. Quamquam agitati aëris cauſam ſcio ab Anaximandro, & Seneca a nobis in notis prioribus laudato, in Solis calorem conjici. Sect. 44.

X X X. *Ac ſinubus.*] Prius legebatur *ac nivibus*, quod ſane inſulſum & experientiæ contrarium. Nobis auctor ſic emendandi fuit Seneca loc. cit. c. 7. p. 896. *Fortaſſe apparebit quemadmodum fiant* venti, *ſi apparuerit quando & unde procedant. Primum ergo antelucanos flatus inſpiciamus, qui aut ex fluminibus, aut ex convallibus, aut ex aliquo ſinu feruntur.* Ἐκ κόλπων prodire, *ex ſinubus*, dixit Ariſt. l. de mundo, c. 4. p. 605. atque inde ἐγκολπίας dicti, quaſi ſinuales. *Ibid.*

X X X I. *Concavi vallium ſinus, ſcindentes inæqualitate ideo reſultantem aëra ..... ventos generant. Iam quidam & ſpecus*, &c.] Hunc locum editores Plinii omnes inſigniter corruperunt, diſtinctis, ubi minime omnium oportebat, capitibus, tota idcirco orationis ſtructura divulſa. Nos ope codicum R. 1. 2. & Colb. ſanavimus ea vulnera. Sic enim editum eſt in hunc diem: *ſcindunt inæqualiter inde:* ubi M S S. habent, *ſcindentes inæqualitate ideo reſultantem aëra*, quæ oratio veluti pendens & imperfecta, deſiderare aliquid ultra videtur, id nempe, *ventos generant*, quam illi clauſulam in caput alterum trajecerunt: quod non exemplaribus ſolum vetuſtis, ſed quod amplius eſt, Plinianæ maxime ſententiæ adverſatur. Is enim in eo totus habitat, ut ventorum originem variam explanet. E fluminibus, mari, ripa, ſuperiore capite: e montibus, convallibuſque, iſto in quo verſamur: e ſpecubus denique, rupibus, domibuſque naſci ventos prodit capite ſequenti, quod ab iis verbis ducere initium debuit, *Iam quidam & ſpecus:* addunt enim hanc voculam *&*, MSS. Hæc a ſe invicem diſtrahere ac divellere, inſignis cujuſdam inconſiderantiæ fuit. *Ibid.*

X X X I I. *Apelioten.*] Sive *Apelioten* ſcripſeris, ut editi libri habent, ſive *Aphelioten*, ut M S S. perinde eſt. Seneca lib. 5. Natur. quæſt. cap. 16. pag. 899. Ἀφηλιώτην vocat: Ariſt. lib. 2. Meteor. cap. 2. pag. 563. & Agathem. lib. 1. Geograph. cap. 2. pag. 4. ἀπ' ἰσημερινῆς ἀνατολῆς Ἀπηλιώτης, καὶ ἀπὸ χειμερινῆς Εὖρος. Sect. 46.

X X X I I I. *Ab occaſu brumali Africus.*] Dalecampius in margine editionis ſuæ, legendum admonet, *ab occaſu ſolſtitiali.* Repugnant vero libri ad unum omnes. Repugnat Ariſt. loc. cit. cujus hæc verba: Λίψ, ἀπὸ δυσμῆς χειμερινῆς πνεῖ. Item Agathemerus loc. cit. totidem verbis. Repugnat & Seneca loc. cit. c. 14. p. 898. *Ab occidente hiberno*, inquit, *Africus furibundus & ruens: apud Græcos Λίψ dicitur.* Africæ denique ipſius, unde is flat, & nomen habet, ſitus repugnat, quæ brumali occaſui, ut vel ipſæ oculos tabulæ monent, non ſolſtitiali obtenditur. *Ibid.*

X X X I V. *Ab occaſu æquinoctiali Favonius.*] Rurſum hic omnia mutant Dale- *Ibid.*

campius, & Longolius, dum ille pro *æquinoctiali*, *brumali* ſubſtituit: iſte ab ortu ſolſtitiali Corum, ſive Argeſten, non ab occaſu ſpirare jubet. Vulgatam lectionem defendit Agathemerus loc. cit. Ἀπὸ δύσεως ἰσημερινῆς Ζέφυρος· ἀπὸ δὲ δύσεως θερινῆς Ἀργέστης, ἤτοι ὀλυμπίας. Defendit & Ariſtoteles loc. cit. totidem verbis. Ac denique Seneca loc. cit. c. 16. p. 899. *A ſolſtitiali occidente*, inquit, *Corus venit, qui apud quoſdam Argeſtes dicitur. Æquinoctialis occidens Favonium mittit, quem Zephyrum eſſe dicent tibi, etiam qui Græce neſciunt.*

Ibid. XXXV. *Thraſcian media regione inter ſeptentrionem, & occaſum ſolſtitialem.*] Iterum hic cælum ventoſque miſcet Dalecampius, & brumalem occaſum pro ſolſtitiali corrigit. Fruſtra: Nam Timoſthenes, quem Plinius ſequitur, ut ante admonui, apud Agathemerum loc. cit. μέσον δὲ Ἀπαρκτίου καὶ Ἀργέστου Θρασκίας, ἤτοι Κίρκιος ὑπὸ τῶν περιοίκων, inter Apartian, hoc eſt, ſeptentrionem, & Argeſten, ſive Corum, qui ab occaſu ſolſtitiali ſpirat, ut diximus, Thraſcias ſedem habet, quem accolæ iſtius oræ Circium quandoque appellant. Et Ariſt. lib. 2. Meteor. c. 6. p. 564. ὃν καλοῦσι Θρασκίαν, μέσος Ἀπαρκτίου καὶ Ἀργέστου. Adde Galenum in Comm. ad lib. Hippocr. de humoribus, p. 569. tom. 8.

Ibid. XXXVI. *Itemque Cacian ..... ab ortu ſolſtitiali.*] Expungenda hæc verba poſtrema cenſuit olim Pintianus, reclamantibus omnibus MSS. Cenſuit & Salmaſius, in Exercit. ad Solin. p. 1251. ubi ſe mire divexat in explicando hoc univerſo ventorum ſitu. Latius in editione ſua reapſe induxit ac prætermiſit. Ego retinenda cenſeo, emendato ſolum præpoſteræ interpunctionis vitio, uti edi curavimus: cum antea ſic perperam legeretur: *inter Aquilonem, & exortum æquinoctialem. Ab ortu ſolſtitiali Phœnicean*, &c. Neque enim Phœnix, ſed Cæcias ab exortu ſolſtitiali eſt. Teſtis Agathemerus jam toties appellatus, qui ex Artemidori γεωγραφουμένοις, quem in Indice auctorum hujus libri Plinius nominat, epitomen fecit. Is enim loc. cit. ἀπὸ δὲ τροπῆς θερινῆς Καικίας, inquit. Et Ariſt. loc. cit. p. 563. Καικίας, [illegible] θερινή.

Ibid. XXXVII. *Phœnicem.*] Prius legebatur *Phœnicean.* At vero Agathemerus loc. cit. μέσος Εὔρου καὶ Νότου Φοίνιξ ὁ καὶ Εὐρόνοτος. μέσον δὲ Νότου καὶ Λιβὸς ὁ Λευκόνοτος, ἤτοι Λιβόνοτος.

Ibid. XXXVIII. *Inter meridiem & hibernum occidentem, Libonoton.*] Adhuc hoc loco Dalecampius æſtivum pro hiberno ponit. Verum ab hiberno occaſu Liba ſpirare, a meridie Notum, quos inter medius eſt Libonotus, jam antea ex Agathemero Plinioque docuimus.

Sect. 47. XXXIX. *A. d. VIII. Calendas Martii.*] Ita Codices omnes MSS. R. 1. 2. Colb. 1. 2. Chiffl. &c. At Columella l. XI. c. 2. p. 372. a. d. VII. Calend. Martii hirundinem conſpici ait, cui favere Plinius mox videtur ipſe, cum a bruma ad Favonium ſeu hirundinis viſum, unum & ſexaginta dies numerat.

Ibid. XL. *Uno & LX. die poſt brumam.*] Ita ſcribimus, reclamantibus licet omnibus libris, in quibus legitur, *uno & LXX.* A bruma enim, quæ auctore Columella lib. 9. c. 14. Plinioque ipſo lib. 18. ſect. 59. octavo Calend. Januar. conficitur, uſque ad VIII. Calend. Martii, ſexaginta & unus, non unus & LXX. computantur dies.

Ibid. XLI. *Perflant his diebus quos Eteſias appellant.*] In libris hactenus editis erat, *perflant diebus XL.* Sed ſine ullo dierum numero ita habent, ut edi juſſimus, Reg. 1. Colb. 1. 2. vet. Dalec. San-Victor. aliique. Quadragenarius certe numerus conſtare hoc loco non poteſt, ſed ut ſummum, tricenarius tantum, ſi Columellam audimus. Ille enim l. x. c. 2. Eteſias ait ſpirare Calendis Auguſti incipere, deſinere vero tertio Calendas Septembris. Biduo ante Aſſyriæ deſinere ſcribit ipſe Plinius l. 18. ſect. 74. Et Ariſt. l. 2. Meteorol. c. 5. p. 561. unde hæc Plinius mutuatus eſt, nulla dierum, quibus ſpirant Eteſiæ, facta mentione, hoc ait unum, συνεχεῖς γίνονται μετὰ τὰς θερινὰς τροπὰς, καὶ κυνὸς ἐπιτολὴν, *conſtanter ſpirant poſt ſolſtitium, & Canis ortum.* Apollonius tamen Rhod. l. 2. ait ſpirare dies XL. & codex Reg. 2. Timoſthenes apud Schol. Apollonii, etiam decem adjicit.

XLIII.

XLII. *Mollire eos.*] Cur a vetere lectione tum codicum MSS. Reg. 1. 2. Chiffl. &c. tum priorum editionum Parm. Venet. 1. 2. Brix. &c. diſceſſum ſit, ut ſcriberetur, *Molliri eis*, neſcio. Abeſt id enim longiſſime a Plinii mente: qui Aquilones Eteſias, e ventorum frigidiſſimis, molliri ait Solis geminato calore ab ardore Caniculæ, ut mitiores ipſi fiant. Ibid.

XLIII. *In III. Idus Novemb.*] Tamen Columella, lib. XI. c. 2. *Sexto Idus Novembris, Vergiliæ mane occidunt: hiemat.* Et ſane ab VIII. Calendas Octob. quo die fit æquinoctium, ad ſextum Idus Novemb. dies intercedunt fere quatuor & quadraginta. Quod ſi tertio Idus Vergiliæ occidunt, ut libri omnes præ ſe ferunt, non dies quatuor, ſed octo & quadraginta ſcribi oportuit. Notum eſt autem ab nota numeri VI, ad III. proclivem eſſe librariis lapſum. Nihilominus receptam ſcripturam eſſe retinendam, Plinius ipſe admonet l. 18. ſect. 60. & 74. Et Columella lib. XI. c. 2. p. 382. æquinoctii ſidus triduo definit, VIII. VII. & VI. Calend. Octob. Ibid.

XLIV. *Sicci Corus & Vulturnus, præterquam deſinentes.*] Etſi exemplaria omnia legant *deſinentes*, fortaſſis tamen rectius ſcripſeris *deſinens*, ut id de Vulturno ſolum intelligas. Nam Ariſtoteles, a quo hæc Plinius, l. 2. Meteorol. c. 6. p. 565 Ξηροὶ δ' Ἀργέστης καὶ Εὖρος· ἀπαρχῶν δ' οὗτος ξηρός· τελευτῶν δ', ὑδατώδης. *Sicci, Corus, & Vulturnus: ſed hic inter initia ſiccus eſt: deſinens vero, humidus.* Niſi forte Plinius legentem audierit anagnoſten, τελευτῶντες ὑδατώδεις. Sect. 48.

XLV. *Noxius Auſter, & magis ſiccus.*] Eſt in editione Dalecampii & Gionovii, conjectura Chiffletii admonentis, num rectius legatur, *Saluberrimus omnium Aquilo, quia ſiccus & frigidior: noxius Auſter fortaſſis, quia magis humidus.* Auſi ſunt & alii ante eum hæc Plinii verba ſic præpoſtere permutare, quod fieri contempta archetyporum fide, jamdudum Gelenius conqueſtus eſt. Nos receptam lectionem egregie tuemur Ariſtotelis auctoritate, ſect. 1. Problem. 23. p. 681. Διὰ τί οἱ Νότοι οἱ ξηροὶ καὶ μὴ ὑδατώδεις, πυρετώδεις εἰσί; *Cur Auſtri ſicci, & nullo modo humidi, febres creare ſolent?* Ac paulo poſt: Ὅταν μὲν οὖν ἄνευ ὕδατος πνέωσι, ξηρό-τητα ἐν ἡμῖν ποιοῦσι τὴν διάθεσιν· ὅταν δ' ἅμα ὕδατι, τὸ ὕδωρ καταψύχει ἡμᾶς. *Cum igitur ſicci ſunt Auſtri, corpora noſtra ſic affici neceſſe eſt: at cum ventus imbre conjungitur, nos aqua refrigerat.* Et ante Philoſophum Medicus Hippocrates, lib. de humoribus, text. 15. p. 570. αὐχμοὶ νότιοι, *& ſiccitates*, inquit, *auſtrinæ ſunt*: in quem locum Galenus, tom. 8. p. 571. hujuſmodi tempeſtates ait multum a naturalibus differre, creare morbos, &c. Ibid.

XLVI. *Eteſiæ noctu deſinunt fere.*] Aliqui codices, *deſinunt flare*, haud improbabiliter. Ariſt. l. 2. Meteorol. c. 5. p. 561. de eteſiis, τὰς μὲν ἡμέρας πνέουσι, τὰς δὲ νύκτας παύονται. Et ſect. 26. Problem. 54. p. 804. ſine dubitandi adverbio, λήγοντος τῆς ἡμέρας λήγουσι, καὶ τῆς νυκτὸς οὐ πνέουσι, *deſinente die deſinunt, noctu quieſcunt:* Itaque *flare* haud ſane diſplicet: ſed magis arridet hanc voculam *fere* ad ſequentia referre: noctu enim ſemper quidem deſinunt: ſed non ſemper iidem hora tertia incipiunt: imo apud nos vix unquam ea hora. Sic igitur libenter legam: *Fere & a tertia diei hora oriuntur.* Ibid.

XLVII. *Intercalari anno Canicula ortu.*] Vel *intercalario anno*, ut in ſcriptis quibuſdam exſtat, atque ex vet. cod. adnotavit V. Cl. Pelicerius Ep. Montiſpeſſul. Salmaſius p. 553. reponere mavult ex conjectura ſua, *in canario anno.* Sed hanc emendationem nemini vel leviter erudito probatum iri arbitror, qui quam erudite ac ſolide confutata ſit a Petavio noſtro, lib. 5. Variar. Diſſert. in Uranol. c 5. p. 202. expendere ſecum voluerit. Interim operæ pretium fuerit admonere, poëtarum more locutum eſſe hoc loco Plinium, qui luſtrum appellare viſus ſit quadriennii ſpatium: cum tamen certum ſit intervallo quinque ſolidorum annorum conſtare luſtrum. Id enim a cenſione populi Romani originem habuit: ea vero poſt quinque vertentes annos ex legis præſcripto apud Cenſores fieri debebat. Qua de re Aſconius Pedianus, in 3. orat. contra Verrem, ad ea verba, *Neque cenſus eſſet.* Atque hujus moris veſtigium in Faſtorum Capitoli- Ibid.

norum reliquiis apparet : in quibus luſtra nonnulla continuis quinquenniis interjectis condita viſuntur : quod & Romanarum antiquitatum periti docent, Sigonius, aliique. Poëtæ nihilominus, ut dixi, aliique interdum, ob duarum periodorum iſtarum affinitatem, luſtri Romani, & Olympicæ πεντετηρίδος, nomina licenter permutarunt, quadriennio luſtri, luſtro Olympiadis appellatione imputata. Poſterioris exemplum habet Ovidius l. 4. de Ponto, Eleg. 6.

In Scythia nobis quinquennis Olympias acta eſt:
Iam tempus luſtri tranſit in alterius.

Prioris, Auſonius, in Epitaphiis Heroum, Carm. 31.

Omnia, quæ longo vitæ cupiuntur in ævo,
Ante quater plenum conſumpſit Anicia luſtrum.

Hoc eſt ante annos ſedecim ſolidos & perfectos. Fidem facit ipſa Epitaphii inſcriptio: ANICIAE. SEDECENNI. MATRONAE.

Sect. 52. XLVIII. *Quæ humida, non urunt, ſed infuſcant.*] Fortaſſis legendum, *quæ fumida.* Nam Ariſt. qui duo tantum poſteriora fulminum genera attingit, quæ Plinius nunc commemorat: ἐπὰ μὲν πάνυ λεπτόν, inquit lib. 3. Meteorol. c. 1. p. 574. ὐκ ἐπικάει διὰ λεπτότητα, ὃν οἱ ποιηταὶ ἀργῆτα κεραυνόν· ἐπὰ δ' ἧττον ἐπικάει, ὃν ψολόεντα κεραυνόν· ὁ μὲν γὰρ διὰ τὴν λεπτότητα φέρεται· διὰ δὲ τὸ τάχος, φθάνει διιὸν, πρὶν ἐκπυρῶσαι, καὶ ἐπιδιατρίψας μελᾶναι· ὁ δὲ βραδύτερος, ἔχρωσε μὲν, ἔκαυσε δ' ὔ. Quod ſi fulmen admodum tenue fuerit, ſed præ tenuitate non adurat, illud eſt quod poëtæ *Clarum* vocant: ſi vero minus adurat, *Fumidum.* Nam illud ob tenuitatem cito agitur: propter celeritatem ante penetrat quam adurat, vel mora facta infuſcet: Illud cum ſit tardioris naturæ, infuſcat quidem, ſed non adurit. Ut ut eſt, multo diſtincte magis Plinius, quam Ariſtoteles, tria fulminum genera conſtituit: ſiccum, humidum vel fumidum, & clarum. Duo priora non adurunt: ſed ſiccum tenuitate ſua dura diſſipat: humidum tantum infuſcat: clarum mira operatur: nam ſe ſe per omnes venas inſinuat, &c.

Ibid. XLIX. *In Catilinanis prodigiis.*] Emendare ex hoc loco Julium Obſeq. juvat, qui eandem hiſtoriam recitat, c. 122. p. 66. *M. Caſone,* (lege *M. Cicerone,*) *C. Antonio Coſſ. Fulmine pleraque decuſſa. Sereno Vargunteius Pompeius* (lege, *Pompeiis*, nam Plinius *ex Pompeiano municipio* fuiſſe ait: eſt autem Pompeii Italiæ oppidum, de quo lib. 3. ſect. 9.) *de cælo exanimatus .... Ab his prodigiis Catilinæ nefaria conſpiratio cœpta.* At ex Obſequente viciſſim puto Plinium corrigendum. Quis enim non ſuſpicetur ex hac voce *Vargunteius*, factum eſſe a librariis primum *Marcuennius*: poſtea *Marcus Herennius* ab emendatore aliquo? Sunt diverſæ apud Romanos familiæ, Varguntеïa, & Herennia. Tacito viri nomine hoc ipſum Cicero refert inter prodigia, quæ tempore ſui Conſulatus, atque adeo inter Catilinana prodigia, acciderunt: l. 1. de Divin. p. 164.

Aut cum terribili perculſus fulmine civis
Luce ſerenanti vitalia lumina liquit.

Et ad id forte reſpexit Seneca l. 1. Natur. quæſt. c. 1. p. 832. dum ait: *Nam ſereno quoque cælo aliquando tonat ex eadem cauſa qua nubilo, aëre inter ſe colliſo.*

Sect. 57. L. *Et ſæpe alias: ſicut carne, P. Volumnio, Ser. Sulpicio Coſſ.*] Præpoſtere permutata hæc verba in libris ad hunc diem editis legebantur, *& ſæpe alias carne, ſicut L. Volumnio, &c.* At ſæpius carnibus pluiſſe falſum eſt, neque id habent codices Reg. 1. 2. Colb. 2. Chiffl. aliique, quos ſecuti ſumus. Reſtituimus quoque Conſuli Volumnio Publii prænomen, a Livio, ceteriſque admoniti, qui id retulerunt. Valerius Max. l. 1. c. 6. n. 5. p. 40. *Præcipuæ admirationis* inquit, *etiam illa prodigia, quæ P. Volumnio, Ser. Sulpicio Coſſ. in urbe noſtra inter initia motuſque bellorum acciderunt .... Carnis quoque in modum imbris diſſipatæ partes ceciderunt: quarum majorem numerum præpetes diripuerunt aves: reliquum humi per aliquot dies, neque odore tetro, neque deformi aſpectu mutatum jacuit.* Vide Liv. l. 3. p. 46. Dionyſ. Halic. lib. 10. ſtatim initio, p. 627. & 628. Πόπλιος Οὐελύμνιος καὶ Σερούιος Συλπίκιος.

L I. *T. Annius Milo occiſus eſt.*] In margine codicis unius e noſtris, ſcriptum eſt Pelicerii manu, T. Manilius, ex vet. cod. M S. ſed vitioſa, ut arbitror, lectione. Silent enim de hoc Manilio ſcriptores ceteri, neque hunc cauſam, ut Milonem, dixiſſe acta ulla referunt. Quod vero Milonem apud Compſam Thurinorum oppidum, in oppugnatione urbis ictu lapidis ex muro periiſſe Cæſar ait l. 3. belli Civilis, & Velleïus lib. 2. Cariſſanum caſtellum citius crediderim juxta Compſam fuiſſe, quam Cariſſanum idcirco in Compſanum caſtellum mutari oportere. *Ibid.*

L I I. *Ab Amerinis.*] In Chiffl. cod. & aliis, *a Mamertinis*, male. Nam Plutarchus in Mario, p. 415. ἐκ δὲ Ἀμερίας καὶ Τυδέρτου πόλεων Ἰταλικῶν ἀπηγγέλθη νυκτὸς ὦφθαι κατὰ τὸν οὐρανὸν αἰχμάς τε φλογοειδεῖς, &c. Hinc emendabis Julium Obſeq. c. 103. p. 54. *C. Mario, C. Flacco Coſſ. Arimini* (lege, *Amerini*) *canis locutus : arma cæleſtia, tempore utroque ab ortu & occaſu viſa pugnare, & ab occaſu vinci.* Sed ex Julio viciſſim Plinius fortaſſis emendandus, apud quem librariorum incuria, hactenus editum eſt, *Tertio vero conſulatu Marii.* Neque enim Conſulatu tertio C. Flaccum Marius collegam habuit, ſed ſecundo : tertio autem, L. Aurelium Oreſtem. Itaque rectius fuerit, *Altero vero conſulatu.* *Sect. 58.*

L I I I. *Olympiadis ſeptuageſima octava ſecundo anno.*] Diſcrepat a Plinio anno uno auctor Chronici marmorei, quod in Marm. Oxon. recitatur, p. 160. Epoch. 58. Rem enim is contigiſſe ait Archonte Athenis Theagenide : Ἀφ' οὗ ἐν Αἰγὸς ποταμοῖς ὁ λίθος ἔπεσε, καὶ Σιμωνίδης ὁ ποιητὴς ἐτελεύτησε .... ἄρχοντος Ἀθήνησι Θεαγενίδου. Fuit autem Theagenides Archon, Olymp. LXXVIII. anno primo, qui annus incidit in annum V. C. CCLXXXV. teſte Dionyſ. Halic. lib. 9. p. 611. & Diodoro Siculo, lib. XI. p. 49. *Sect. 59.*

L I V. *Magnitudine vehis.*] Hac voce rurſum uſus eſt Plinius l. 18. c. 23. *Juſtum eſt vehes octodecim jugero tribui.* Uſus & Columella ſæpius, quem citat Rob. Steph. A vehendo deductum vocabulum, pondusque certum illud ſignificans, quod una vectatione ferri poteſt. Plura de ea voce dicemus l. 18. ſect. 53. Salmaſium nihil moror, qui inuſitato in Latina lingua verbo, *vehibilis* legit, reclamantibus libris omnibus. *Ibid.*

L V. *Niſi quartadecima Luna poſſe.*] In Chiffl. & aliis MSS. *niſi triceſima.* At eſt ea lectio contraria veritati : nam ſi arcus in nocte fit aliquis, Luna ſilente certe nullus. Contraria etiam Ariſtoteli, cujus verba ac ſententiam referre ſe Plinius hoc loco teſtatur. Sic enim ille lib. 3. Meteorol. c. 2. p. 575. Ἐν τῇ πανσελήνῳ γὰρ ἀνάγκη γενέσθαι, εἰ μέλλει ἔσεσθαι καὶ τότε ἀνατέλλούσης, ἢ δυούσης· διόπερ ἐν ἔτεσι πεντήκοντα δὶς ἐνετύχομεν μόνον. *Nam plenilunio fiat, ſi noctu futurus ſit arcus, neceſſe eſt : idque oriente, vel occidente Luna : quamobrem in annis quinquaginta, bis tantum anin advertimus.* Neque eſt quod quiſquam exiſtimet triceſimam lunam, menſem triceſimum hic appellari. Abeſt enim id longiſſime a Philoſophi mente, in qua interpretenda Plinius unice habitat. Sed ipſa quoque Philoſophi ſententia abeſſe creditur a veritate : quoniam Snellius biennio bis lunarem iridem, Albertus Magnus etiam Luna non plena. dicuntur obſervaſſe. Sed illi fortaſſe area ſive ἅλως circa Lunam viſa, pro iride fuit, ut animadvertit Gaſſendus in l. 10. Laërtii, p. 1127. *Sect. 60.*

L V I. *Nullo magis ſacra merito, quam quo nos quoque ſacros facit.*] Ita repoſuimus ex Reg. cod. 1. Prius *ſacramento* legebatur, nullo ſenſu : & oratione mirum in modum claudicante. Libro 33. in procemio, rurſum tellurem *ſacram parentem* vocat. Sacros autem nos terra facit, ſuamque illa nobis divinitatem impertit, ratione buſtorum inviolabilium. *Sect. 63.*

L V I I. *Cujus numen ultimum jam nullis precamur irati grave.*] Hermolaus legit, *imprecamur rati grave :* Rati ſcilicet illud grave fore iis qui nulli ſunt, quibus etiam ſi ſupereſſent, officere tamen ipſa non poſſet, benigna, indulgens, & in humanos tantum uſus intenta. Solebant antiqui, ut ex poëtis præſertim Latinis conſtat, Manibus ejus, *cujus memoriam*, ut ait Tertullianus l. de teſtim. *Ibid.*

Digitized by Google

animæ, c. 4. *cum alicujus offenſa morſu facerent, & cui maledicere vellent, terram gravem imprecari: Ejus vero cui gratiam deberent, oſſibus & cineribus refrigerium comprecari.* Hinc illa:

Molliter oſſa cubent.
Et cinerem tellus non oneroſa premat.

Martialis l. 5. Epigr. 35. p. 275.

Mollia nec rigidus ceſpes tegat oſſa: nec illi
Terra gravis fieris: non fuit ille tibi.

Seneca in Hippol. act. 5. ſcena ult.

Iſtam terra defoſſam premat,
Graviſque tellus impio capiti incubet.

Detorſit ingenioſe votum terræ levis in contrariam plane ſententiam Ammianus in Anthol. lib. 2. c. 43. Epigr. 1.

Εἴη σοι κατὰ γῆς κούφη κόνις, οἰκτρὲ Νέαρχε,
Ὄφρα σε ῥηιδίως ἐξερύσωσι κύνες.
Sit levis, infelix, tandem tibi terra, Nearche:
Promptius effodiant ut tua membra canes.

Ibid. LVIII. *Non enim & ferro, quo carere non poſſumus, ſimili modo utimur?*] Ita cum Pintlano ſcribimus, ex Reg. 1. 2. &c. Prius legebatur, *Nos enim.* At cum interrogationis nota concitatius efficaciuſque dictum videtur. Etiam paulo ante ex iiſdem MSS. reſcripſimus, *Verum fateamur:* non ut in libris editis, *Et ut verum.* Ac poſtea, *Quas non ad delicias*, pro *quaſi*. Et, *niſi tamen qua ſumma patiatur*, &c. pro *Et tamen qua ſumma patiatur:* eorundem codicum auctoritate ac fide.

Sect. 67. LIX. *L. Afranii in Conſulatu collega.*] In libris hactenus editis, *C. Afranii.* Dalecampius in margine editionis ſuæ admonet Sabellicum emendare, *Africani.* Manuſcripti codices prænomen non habent. Nos ex Dione l. 37. p. 51. & ex Faſtis, Lucium appellamus, qui cum Q. Cæcilio Metello Celere Conſul fuit anno V. C. DCXCIV. triennio poſt Ciceronis conſulatum.

Ibid. LX. *A rege Suevorum.*] Ita conſtanter libri omnes MSS. credidit Iſaacus Voſſius, in Melam, pag. 249. neque Suevis, neque Boiis, (quæ poſtrema vox nonnullis placuit) locum hic eſſe poſſe, cum ſint mediterranei populi. At eum ipſe ſubſtituit, *a rege Bætorum*, Bætoſque Batavos interpretatur, valde vereor, ut vades conjecturæ ſuæ codices ullos probatæ fidei poſſit afferre, aut Bætorum nomen pro Batavis familiare Plinio fuerit. Propius a vero abeſt Suevorum regem fuiſſe, ut ſcriptores tot uno conſenſu affirmant, ad quem deducti terreſtri itinere Indi, qui ad oram Germaniæ tempeſtate fuiſſent abrepti, quam contra exemplarium fidem quidquam movere.

Sect. 68. LXI. *Ac pruina tantum albicans lux. Media vero terrarum* &c.] In Chiffl. & aliis codd. præpoſtera interpunctione legitur, *albicans. Lux vero media* &c. Mendum corrigit Martianus hæc exſcribens ac leviter immutans, l. 6. p. 196. e. de Zonis terræ: *Nam duæ*, inquit, *quæ axi utrique confines, algore immenſo & frigoribus occupatæ, deſertionis cauſas pruinis ninguentibus præbuēre: Media vero flammis atque ardoribus torridata*, &c.

Ibid. LXII. *Vt centum quindecim.*] Hoc iterum repetit lib. 5. ſect. 12. cum hac eleganti exclamatione, *Tam parvo diſtat ibi tanta rerum naturæ diverſitas.* Neque exiſtimandum eſt a ſeipſo Plinium diſſentire, cum illic ait a Peluſio ad Arſinoën Rubri maris oppidum, CXXV. paſſuum millia ab Agrippa tradi: nunc vero CXV. Propiorem enim Arabici ſinus oram ſpectare videtur hoc loco, quam ſit illud Arſinoës oppidum.

Sect. 72. LXIII. *Nobili apud Arbela Alexandri M. victoria.*] Juvat hoc loco incredibilem Martiani hallucinationem obſervare, qui cum hunc Plinii locum, *meridianos ſapius: Nobili apud Arbela* &c. curſim raptimque tranſcriberet, legit, *meridianos. Servius Nobilis apud, Arbela* &c. ac deinde quæ de hac defectione narrantur a Plinio, ea Servio Nobili auctore, plane commentitio, venditat. Sed

& operæ pretium fuerit adnotare in codd. MSS. Reg. 1. 2. &c. legi *apud Arabians:* in Martiani libris item *in Arabia.* In Arbelitide tamen Alexandri M. victoriam contigiſſe, præter innumeros alios ſcriptores, ipſe Plinius teſtatur, lib. 6. ſect. 16.

L X I V. *Vipſtano & Fonteïo Coſſ.*] Male *Vipſanio* legebatur in libris hactenus editis. Alia Vipſania gens Romæ fuit, ex qua M. Vipſanius Agrippa: alia Vipſtana, ex qua hic C. Vipſtanus Apronianus Conſul, cum L. Fonteïo Capitone collega, anno V. C. DCCCXII. Neronis anno 6. In codd. M S S. *Viptano.* Apud Martianum, *Alpiano.* Nos Vipſtanum reſtituimus ex veteribus Fratrum Arvalium monumentis, apud Gruterum, p. 118. *Ibid.*

L X V. *In oppido Ancone ſupereſt quinta. Decima in parte Italiæ* &c.] Hactenus editum eſt, *In oppido Ancone ſupereſt quinta trigeſima. In parte Italiæ* &c. M S S. hic variant. Nos ex certiſſima conjectura, edi curavimus: *Ancone ſupereſt quinta. Decima in parte Italiæ* &c. In decima Italiæ regione Venetiam ſtatuit in Geographicis libro ſequente. Neque ſimile veri eſt in tot particulas, hoc eſt, in quintas triceſimas, ab homine πανταχόντιους ubique agente, gnomonem, umbramve dividi. *Sect. 74.*

L X V I. *Per eos XC. dies in meridiem umbras jaci.*] Salmaſius in Exercit. Plin. p. 424. hæc ita interpretatur, ut ridiculam Plinio affingat errorem: Solem nimirum per X C. dies fixum & immobilem ſtare ſupra verticem Ptolemaïtarum. Sed alia longe Plinii mens eſt. Ptolemaïtas ait, Meroëtas, & quotquot ſub illo vivunt cæli tractu, X L V. diebus ante ſolſtitium, totidemque poſtea, Sole X V. gradum in Tauro, ac deinde X V. in Leone obtinente, nullas meridiano tempore habere umbras. Ejuſdem tamen diei ceteris horis, umbras quodammodo in meridiem cadere, propter obliquitatem ſphæræ. Iis enim oritur Sol ad Cæciam, ad Corum occidit. Unde liquet his extremis diebus umbras meridie quidem ibi conſumi, reliquis vero horis, & intermediis X C. diebus, umbras ad Auſtrum cadere, cum reliquo anni tempore in Septentrionem porrigantur. Videre hoc ante nos alii. *Sect. 75.*

L X V I I. *Continuos dies habere ſenis menſibus, noctesque e diverſo Sole ad brumam remoto.*] Quid eſt quod Pintianus, Longoliuſque hanc lectionem ſolicitant? quorum ille *ſenis diebus*, iſte *binis menſibus*, ſcribendum pronunciant. At & ſua vulgatæ ſcripturæ conſtat ſententia, neque ea mutari ſine contemptu veterum exemplarium, atque adeo ſine veritatis diſpendio poteſt. Sic enim ſcribere oportuiſſe Plinium, cogit ipſa ratio eredi, ut ejus verbis utar: ita ſcripſiſſe docet Martianus, lib. 6. pag. 194. dum hunc locum tranſcribens, ita ait: *Hinc eſt, quod in Meroë longiſſimus dies* XII. *æquinoctiales horas, & alterius beſſem ſecat: Alexandriæ* XIV. *in Italia* XV. *in Britannia* XVII. *Solſtitiali vero tempore, cum cæli verticem Sol invectus ſubjectas lævorſum terras perpetui diei continuatione colluſtrat: itemque brumali deſcenſu ſemiannuam facit horrere noctem: quod in inſula Thyle compertum Pytheas Maſſilienſis aſſeruit.* Semiannua nox, ſenorum certe menſium eſt. Vide quæ dicturi ſumus l. 4. ſect. 26. *Sect. 77.*

LXVIII. *Sciothericon.*] Negat Salmaſius, p. 632. ſecutus Snellium in Eratoſthene Batavo, c. p. 4. 21. negat, inquam, Sciothera illa horis ſignandis apta fuiſſe: ſed ſolſtitiis tantum, æquinoctiiſque ſignificandis. Negat horarum notationem aut nomen fuiſſe ante Alexandri M. tempora. Verum Laërtius, lib. 2. p. 33. Anaximandrum ait rerum duarum inventorem fuiſſe: Primum ex Phavorino, gnomonem in ſolariis conſtituiſſe, εὗρε δὲ γνώμονα πρῶτος, utique ad deſignandas diei horas. Alterum, in horoſcopiis ſive ſolariis non quemlibet gnomonem panxiſſe, ſed eum qui ſolſtitia prætereа, æquinoctiaque monſtraret. Herodotus, lib. 2. Gnomonicen & dierum in partes duodecim fractionem a Babyloniis ad Græcos manaſſe ſcribit: Πόλον μὲν γὰρ, καὶ γνώμονα, καὶ τὰ δυώδεκα μέρεα τῆς ἡμέρας παρὰ Βαβυλωνίων ἔμαθον Ἕλληνες. *Nam polum, & gnomonem, & duodecim diei partes a Babyloniis Græci didicerunt.* Eæ vero non ſtatim horarum nomine proceſſerunt; *Sect. 78.*

ſed, aut partium, ut indicat Herodotus, aut *σημείων* ſignorum, ut Julius Pollux lib. 1. c. 8. refert ex Menandro. Hæc & alia multo plura Petavius lib. 7. Var. Diſſert. in Uranol. c. 8. p. 172. Sed rem meo quidem judicio planius conficit eximius Xenophontis locus, in quem incidi, lib. 4. Memorab p. 800. *Οὐκοῦν καὶ ἐπειδὴ ὁ μὲν ἥλιος φωτεινὸς ὢν τάς τε ὥρας τῆς ἡμέρας ἡμῖν καὶ τἆλλα πάντα σαφηνίζει*, &c. Ubi falſum appatet eſſe quod Salmaſius aiebat vocem *ὥραν*, a nemine ſcriptorum qui Alexandri tempora aut Platonis anteiret, pro diei particula uſurpatam. Mathematici porro illi qui horoſcopia publice & in propatulo collocabant, non ſolis eruditis, & Aſtronomiæ peritis, ſed vulgo ea proponebant: Igitur non ad ſola diſcernenda ſolſtitia ex umbratum ratione, ſed ad civiles diei partes, & ad quotidiana gubernanda negotia pertinebant. Quid enim intereſt plebeïorum hominum ac civium, ſcire quo momento exacte ſolſtitia commiſſa ſint? Et vero demum, id quod plurimum cauſæ noſtræ patrocinatur, hoc Anaximenis horologium ſciothericon, deſignandis cujuſque diei horis fuiſſe concinnatum, Plinius ipſe verbis conceptis admonet lib. 7. ſect. 60. non ſolſtitiis, æquinoctiiſve tantum ſignandis.

Sect. 80. L X I X. *Ipſoque crurum argumento.*] Ita Reg. cod. 2. aliique, quos ſecutus eſt primus omnium Gelenius. Priores enim editiones habent, *ipſoque crinium argumento:* inductis in fraudem editoribus, propterea quia de capillo vibrato, promiſſiſque crinibus proxime eſt facta mentio: id tamen Latius in editionem ſuam quoque inſervit. Nos codices defendimus cum experientia, tum Galeni teſtimonio, lib. 3. de temperam. c. 6. p. 72. tom. 3. *εἰ μὲν ὁμαλῶς ἅπαν ἔχοι τὸ σῶμα τῆς κράσεως οἷς μὲν ἰσχνὰ τὰ σκέλη, ξηροὶ πάντως εἰσὶν, ὑγροὶ δ' οἷς παχέα.* Siccos ait eſſe, quibus macra ſunt crura: humidos, quibus craſſa. Quam apte cum Plinianis iſta congruunt, cum ait illis, hoc eſt, Æthiopibus, in ſupera ſuccum revocari, vi caloris deſiccantis: his vero, nempe borealibus, in inferas partes, crura ſcilicet, depelli humore deciduo?

Sect. 81. L X X. *Ut urbem ac tecta cuſtodirent.*] Significatu vocis paulo inſolentiore, *cuſtodirent* dixiſſe pro *caverent*, declarat tum unanimis codicum conſenſus, in quibus diſerte legitur, *ut urbem ac tecta*, &c. tum ipſe Cicero, a quo hæc totidem ferme verbis, ut alia, Plinius mutuatus eſt. *Multa medici*, inquit ille lib. 1. de Divin. p. 201. *multa gubernatores, agricolæ etiam multa præſentiunt: ſed nullam eorum divinationem voco: ne illam quidem, qua ab Anaximandro phyſico moniti Lacedæmonii ſunt, ut urbem & tecta linquerent, armatique in agro excubarent, quod terræ motus inſtaret, tum, cum & urbs tota corruit, & ex monte Taygeto extrema montis quaſi puppis avulſa eſt. Ne Pherecydes quidem, ille Pythagoræ magiſter, potius divinus habebitur, quam Phyſicus: qui cum vidiſſet hauſtam aquam de jugi puteo, terræ motus dixit inſtare.* Quo in loco libentius legerim, *bibiſſet*, quam *vidiſſet*, & ex hoc Plinii contextu, & ex Apollonio, qui in hiſt. Mirab. c. 5. *τὸ δὲ πίνοντα* bibentem id ſenſiſſe ſcribit. Tamen *vidiſſet* rurſum ſcribitur, lib. 2. de Divin. p. 223.

Sect. 82. L X X I. *Fiunt & Solis Lunaque defectu.*] Pintianus emendat, *Fiunt & Lunæ defectu*: quod de ſola Lunæ defectione Ariſtoteles egerit. Sed cum eadem cauſa & in Solis deliquio, quæ in deficiente Luna, terræ motum poſſit efficere, quod demonſtrat egregie Cabeus in lib. 2. Meteorol. text. 49. p. 263. nihil ego, contra omnium librorum fidem, mutare auſim.

Juvat hic porro corollarii vice breviter ſubdere, quid de terræ motus cauſis recentior Phyſica ſtatuat. Ait enim terræ motum perinde contingere ex repentina inflammatione halitus ſulphurei ac bituminoſi, qui ignem facile concipiat in cryptis ſubterraneis: quemadmodum in cuniculis factitiis uſuvenit, quas *Minas* vocant, in quibus concluſus, inflammatuſque pulvis pyrius, ſuperexſtantes concutit, exturbatque moles. Ita fere Gaſſendus in lib. 10. Laërtii, p. 1045.

Sect. 89. L X X I I. *Inter Lebedum & Teon.*] Quanquam Salmaſio magis aridet lectio Chiffletiani codicis, *inter Lesbum*, nihil tamen moveo contra fidem ceterorum,

ut Reg. 2. &c. & vetuſtarum editionum: cum præſertim hæc Halone ruſſum a Plinio memoretur l. 5. ſect. 38. proxime Myonneſum, quam Stephanus p. 477. ſtatuit inter Lebedum & Teon, μεταξὺ Τέω καὶ Λεβέδυ.

LXXIII. *Olympiadu CXXXV.*] Atqui longe Thera ante hanc Olympiada exſtitit, uti ex Herodoto conſtat l. 4. p. 272. ceteriſque. Hanc enim, Calliſten antea nominatam Cadmus incolis frequentavit: Battus deinde Cyrenarum conditor tenuit. Similis eſt Senecæ lapſus, qui Theraſiam Valerio Aſiatico iterum Conſule prodiiſſe ſcribit, l. 2. Natur. quæſt. c. 26. p. 843. & lib. 6. cap. 21. p. 910. hoc eſt, Claudii principatu. Meminit enim ejus inſulæ Strabo, qui dudum ante obierat, l. 10. p. 484. *Ibid.*

LXXIV. *Poſt annos* CX.] Igitur id contigiſſe neceſſe eſt anno Urbis DCCLVII. At non ante annum DCCLXXII. Tiberii Imp. ſextum, Conſules fuere M. Junius Silanus, L. Norbanus Balbus Flaccus. Itaque ſcribendum fuiſſet, *Poſt annos* CXXV. *Ibid.*

LXXV. *Stagnum emerſiſſe.*] Dubitat Ortelius in Theſ. Geogr. num. *Statinas* pro *Stagnum* reſcribi oporteat, ob eum Papinii Statii verſiculum, *Ibid.*

Ænariaque lacus medicos, Statinaſque renatas.

Venere in eandem ſuſpicionem ante eum Scaliger, & Longolius, & *Stativas* ii reponi malunt: ſed nocet conjectoribus nimia quandoque eruditio. Ego ab exemplaribus MSS. Reg. 2. Colb. 2. &c. vetuſtiſque libris, quos vidi, minime diſcedendum aio. Triplicem terræ motum a Plinio numerari in una eademque inſula: oppidum hiatu hauſtum, primo: altero, ſtagnum emerſiſſe: poſtremo, montes provolutos, Prochytamque enatam. Nam a Pithecuſis Prochytam fuiſſe avulſam, auctor eſt Strabo l. 5. p. 247. νῆσος ἡ Προχύτη, Πιθηκουσῶν δ' ἐστὶν ἀπόσπασμα.

LXXVI. *Eubœa Atalantem.*] Quum antea Cherſoneſus eſſet, iſthmo vi maris abrupto, ex peninſula factam eſſe inſulam Atalanten, ſcribit Diodorus l. 12. p. CXI. Perſuaſit & Plinio. Etiam & Straboni l. 1. p. 60. Sed vetuſtiſſimus omnium Diodorus ceteros impulit in errorem, cum Thucydidis verba, a quo id accepit, prave intellexit. Ait enim Thucydides l. 3. p. 233. Atalanten inſulam, inundatione ſubita, quæ Olympiade LXXXVIII. contigit, totam aquis fuiſſe ſuperfuſam. Igitur ante id tempus inſula fuit. Quod etiam ex l. 2. p. 119. exploratiſſimum eſt, ubi in ea inſula τεῖχος, munimentum ait fuiſſe, præſidiumque Athenienſium. Cautius multo Seneca Thucydidem legerat, qui ex eo refert lib. 6. quæſt. Natur. cap. 24. pag. 911. *circa belli Peloponneſiaci tempus Atalantam inſulam aut totam, aut certe maxima ex parte ſuperfuſam.* *Sect. 90.*

LXXVII. *Galanis & Gamales urbium in Phœnice agros.*] In Reg. 1. 2. Colbert. 2. Chiffl. &c. *Galenes & Galames:* quæ lectio fortaſſis eſt potior, quam edita. Aut certe de alia Gamale accipiendum illud eſt, quam qua de agitur lib. 5. ſect. 14. Geminam Joſephus agnoſcit: prope Jordanem alteram: alteram haud procul Carmelo. *Sect. 93.*

LXXVIII. *Ex inſula Cea.*] Hinc fortaſſe Tertullianus fuerit emendandus, in Apologet. c. 4. cum ait, *Legimus ..... & Delon, & Rhodon, & Co inſulas multis cum millibus hominum peſſum abiiſſe.* Nam de Ceo inſula, non de Co, quæ patria Hippocratis eſt, relatum id ab hiſtoricis memini. *Sect. 94.*

LXXIX. *In Bœotia Eleuſina.*] Hallucinatur Ammianus lib. 17. pag. 98. cum Eleuſin Bœotiæ civitatem inter eas urbes enumerat, quæ terræ motu emerſerunt: cum inter eas locum habeat, quæ diluvio peſſum abierunt, ut præter Plinium auctor eſt Pauſanias in Bœot. l. 9. & Strabo l. 9. p. 407. *Ibid.*

LXXX. *Simul ut terræ miracula potius dicamus, quam ſcelera naturæ.*] Ex his verbis Plinii editores lemma huic capiti ſeu titulum confinxerunt, *De miraculis terrarum:* perinde quaſi id foret huic capiti argumentum proprium ac peculiare, non toto illud opere ſparſum. Sed *De ſpiraculis terrarum* ſcribi oportere admonet Plinianus index, & ipſa capitis hujuſce materies: nam ut Virgilius cecinit, l. 7. Æneïd. pro argumento ſunt, *Sect. 95.*

Specus horrendum, & diri ſpiracula Ditis.

Sect. 97. L X X X I. *In cujus quandam aram non impluit.*] In libris editis *aream* legitur, & in utroque Reg. cod. At in Chiffl. *aram*, quod arridet magis, vel ob hoc quod Tacitus l. 2. hiſtor. p. 34. templum Veneris Paphiæ deſcribens, *ſanguinem aræ*, inquit, *offundere vetitum: precibus & igne puro altaria adolentur, nec ullis imbribus, quanquam in aperto, madeſcunt.*

Sect. 98. L X X X I I. *Ad aras Mucias.*] Ita Reg. 1. 2. & Colb. 2. atque editiones veteres: quod & Rhodiginus probat l. 18. c. 12. p. 841. In honorem forte Q. Mucii Scævolæ, vel ab eo erectæ aræ illæ fuerunt, ut Seſtianæ a Seſtio, l. 4. ſect. 34. Prius *Murtias* legebatur.

Sect. 99. L X X X I I I. *In coitu Solis pares plenæ. Eadem Aquilonia ..... mitiores.*] Secuti ſumus codices Reg. 1. 2. Chiffl. &c. id ipſa loci exigente ſententia. Prius legebatur, *in coitu Solis pares. Plane eadem*, &c. Salmaſius conjiciebat, p. 1007. *In coitu Solis pares & plenæ:* ſatis infeliciter.

Sect. 10. L X X X I V. *Ideo ſumma aquorum aqua dulciorem profundam.* Sunt critici, qui ſincerum vas amant incruſtare, quique corrigere malunt, quam intelligere, dum hunc locum ita perturbata ſententia mutant, *Ideo ſummam æquorum aquam dulciorem eſſe profunda:* vel, *ſummum æquorum aquam dulciorem profundit.* Sed & a Plinii mente diſcedere, & a codicum prorſus omnium auctoritate deficere emendationem hujuſcemodi certiſſimum eſt. Ait enim ille ſummam aquam ideo eſſe ſalſam, quia Solis attractu exhauſto tenui dulcique, linquitur id quod aſperius, idque eſſe quod guſtu tractatur. Scio recentiores plurimos in ea eſſe hæreſi, quæ marinas aquas in imo ſalſiores eſſe pertendit, quam in ſuperficie: quoniam aqua ſalſa, quam dulcis, ut Ariſt. ait, multo eſt gravior. Sed quid Plinius ſenſerit ſcripſeritve, id vero prius inveſtigandum nobis incumbit, quam quid ſcribere eum ac ſentire oportuerit. Ariſtotelis certe, quem Plinius ferme auctorem unum ſequitur, ſect. 23. problem. 30. p. 788. Διὰ τί τῆς θαλάσσης τὰ ἄνω τῶν ἐν τῷ βάθει ἁλμυρώτερα: ὁμοίως δὲ καὶ ἐν τοῖς φρέασι τοῖς ποτίμοις τὸ ἐπιπολῆς ἁλμυρώτερον τοῦ εἰς βάθος· καίτοι ἔδει τὸ κατωτέρω· βαθύτερον γὰρ τὸ ἁλμυρόν· Ἢ διότι ὁ ἥλιος καὶ ὁ ἀὴρ ἀνάγει ἀεὶ τὸ ἐλαφρότατον ἀπὸ τῶν ὑγρῶν; Gaza interprete: *Cur ſuperius mare ſalſius & calidius eſt, quam inferius? & in puteis quoque potu idoneis pars ſuperna ſalſior eſt quam ima? quanquam eſſe e contrario debuit: gravius enim quod ſalſum eſt. An quia Sol & aer partem humoris leviſſimam aſſidue detrahunt?* Et vero ſcimus urinatores in vitreis vaſculis e maris profundo aquam dulcem extuliſſe.

Ibid. L X X X V. *Aut quia plurimum ex arido miſceatur illi vapore.*] Gronoviana editio, *Aut quia plurimum ex arido miſceatur illi ſine vapore:* quæ dictio *ſine* præpoſtere addita, contra fidem omnium librorum, palam facit neſciſſe, qui ſic edi curavit, quæ vis ſubeſſet apud Plinium, optimoſque Latinitatis auctores, huic voci *vapor.* Calorem enim ſignificat: uti monuimus ſect. 40. & alias ſæpe: non halitum illum frigidum humidumque, quem vulgo vaporem dicimus, ex aquis exhalantem. Sed vel ipſum calorem ſiderum, vel terrenum halitum, (exhalationem vocant) eorundem vi in ſublime tractum. Haud porro multum abludit, quod Plinius hoc loco affert, a Platonicorum ſententia, exiſtimantium genus aquæ elementaris eſſe omnino geminum: alterum ex aëre coactum vi frigoris, dulce: aliud, quod e terra ardoris & incendii vehementia exhalaſſet, ſalſum. Ita enim Plutarch. lib. 4. de placitis Philoſ. c. 16. p. 897. Οἱ ἀπὸ Πλάτωνος τοῦ στοιχειώδους ὕδατος, τὸ μὲν ἐξ ἀέρος κατὰ περίψυξιν συνιστάμενον, γλυκὺ γίνεσθαι· τὸ δ' ἀπὸ γῆς κατὰ περίκαυσιν καὶ ἐκπύρωσιν ἀναθυμιώμενον, ἁλμυρόν.

Sect. 106. L X X X V I. *Ut in Fucino lacu invectus amnis.*] Sic R. 2. ceterique codices MSS. Mirari porro hoc loco ſubit cur hujus amnis nomen prætereat ſilentio, qui ceteros ſuo quemque proprio nomine indigitat: ſed quod modo nomen diſſimulat, id alibi ipſe aperit, nempe lib. 31. ſect. 24. ubi Piconum vel Pitonium vocat. Vibius Sequeſter, p. 335. *Pitonium* appellat, *qui per medium lacum Fucinum Marſorum ita decurrit, ut aqua ejus non miſceatur ſtagno.*

LXXXVII.

Digitized by Google

LXXXVII. *Et in Rubro mari olea, virenteſque frutices enaſcuntur.*] Tota hæc clauſula, de oleis fruticibuſque Rubri maris, expungenda eſt, ceu ſpuria: cum nulli eam libri manu ſcripti habeant: atque huc tranſlata temere ex l. 13. ſect. 48. videatur. *Ibid.*

LXXXVIII. *Iovis Hammonis ſtagnum.*] Ingentes tenebras offudere rei Chorographicæ, qui neglecta omnium codicum, Reg. 1. 2. Chifflet. &c. vetere ac ſincera ſcriptura, edi curaverunt, *Hammonis fons*, pro voce *Stagnum*. Inde nata eruditorum conqueſtio, abire a ceteris ſcriptoribus Plinium, qui geminum fontem inducat, ubi ceteri unum agnoſcant. *Ibid.*

LXXXIX. *In Faliſco omnis aqua pota candidos boves facit.*] Ita Reg. 1. 2. &c. Labem intulere huic loco eruditi, qui cum apud Virgilium legiſſent, *Hinc albi, Clitumne, greges*, &c. vocem hanc *omnis aqua* in *Clitumni aquam*, neglecta librorum MSS. auctoritate, mutare auſi ſunt: ſic enim in editione Parmenſi, aliiſque vetuſtioribus legitur. Quis tam ignarum locorum, Latio confinium, Plinium putaverit, ut neſciret Clitumnum amnem eſſe in Umbria, Faliſcum vero agrum in Etruria, ut notat ipſe lib. 3. ſect. 8. Etiamnum hodie totus hic Faliſcorum tractus, inter Ciminium montem, *Montagna di Viterbo*, & Tiberim amnem, circa Soractem montem boves albas habet. Hunc ab aquæ potu circum ea loca fluentis trahi colorem Plinius arbitratur: haud temere. *Ibid.*

XC. *Scyrium lapidem, quamvis grandem innatare, eundemque comminutum mergi.*] Cum in libris editis omnibus legatur *Thyrreum*, in Reg. 1. 2. Colb. 2. &c. *Tyreum*: nos ex certiſſima conjectura *Scyrium* reſcripſimus. Illud enim naturæ miraculum a Plinio nunc refertur, cujus eſt iterum mentio lib. 36. ſect. 26. ſtatim initio, his verbis: *Lapidem e Scyro inſula integrum fluctuari tradunt, eundem comminutum mergi.* *Ibid.*

XCI. *Maltham vocant.*] Naphtham vocat Xiphilinus ex Dione in geſtis Pompeii, p. 1. edit. Henr. Steph. ubi Luculli milites ait, dum Tigranocerta is obſideret, eo limo flagrante peſſime fuiſſe vexatos: eſſe illud genus bituminis, quod rebus omnibus adhæreſcat, nec humidis extingui poſſit: Τὰ Τιγρανόκερτα ἐπολιόρκει· καὶ αὐτὸν οἱ βάρβαροι τῇ τε τοξείᾳ, καὶ τῇ νάφθᾳ κατὰ τῶν μηχανῶν χεόμενοι δεινῶς ἐκάκωσαν· ἀσφαλτῶδες δὲ τὸ φάρμακον τοῦτο, καὶ διάπυρον οὕτως, ὥσθ' ὅσοις ἂν προσμίξῃ, πάντως αὐτὰ κατακαίειν· οὐδ' ἀποσβέννυται ὑπ' οὐδενὸς ὑγροῦ ῥᾳδίως. Simile quiddam accidiſſe Severi Imp. principatu, idem Dio refert lib. 75. p. 855. ex Xiphilino. *Sect.* 108.

XCII. *Aſtacenis Parthia.*] Quoniam Aſtacenos Ponti cap. 103. nominarat, hos alterius juris, Parthici nimirum imperii eſſe ſignificat. Ἀσταυηνὴ regio nominatur ab Iſidoro Characeno, ἐν σταθμοῖς Παρθικοῖς. *Sect.* 109.

XCIII. *Et Sittacene*] In libris editis hactenus, *& Ceſtia gente.* In cod. Reg. 1. *& in cutigente.* R. 2. *in contigente.* Dum nobis felicior aliquis conjector ſuggerat quid reponi oporteat, edi curavimus, *Sittacene*: adducti auctoritate ſcriptoris De mirabil. Auſcult. p. 1153. cujus verba reddidiſſe fere Plinius videtur: Ἔστι δὲ καὶ ἐν Μηδίᾳ, καὶ ἐν Ψιττακηνῇ τῆς Περσίδος πυρὰ καιόμενα, τὸ μὲν ἐν Μηδίᾳ, ὀλίγον. τὸ δὲ ἐν Ψιττακηνῇ, πολύ. Ex Pſittacene, ſive Sittacene, de qua lib. 6. ſect. 31. *Pſitiagene* primum: mox *Ceſtia gente* potuit a librariis confingi. *Sect.* 110.

XCIV. *Et juxta gelidum fontem ſemper ardens.*] Laborabat hic locus interpunctione vitioſa, quæ hanc clauſulam totam ad ſuperiora referebat, cum ad Nymphæi cratera pertinere ipſa orationis textura declaret: Quis enim ille fons inguſtabilis, de quo paulo poſtea agitur, præter hunc gelidum fontem eſſe alius queat? *Ibid.*

XCV. *Augetur imbribus.*] Ita Dio lib. 41. p. 174. Sed Dionis locum interpres ejus haud ſane ſatis fideliter reddidit: qui imbribus ſuperfuſis adoleſcere herbas ſcripſit, perinde quaſi id ſingulare quiddam ac prodigii ſimile ſit: cum imbribus augeri ignem Græcus auctor dixerit. *Ibid.*

XCVI. *Torrenteſque ſolis ardoribus.*] Venit in mentem alicui aliquando ſatius fore ſi ſcriberetur, *ſolis ardoribus*, quaſi tantum illis hæ flammæ nocerent, *Ibid.*

Sed viſum eſt nobis potius in lectione jam recepta acquieſcere : ut ſit hæc loci ſententia, Solis ardoribus qui in eo tractu ſunt vehementiſſimi, regeri ab eo monte flammas, tanquam acceptas a Sole reddat, vel cum Sole ipſo de flammarum ardore contendat.

Sect. 112. XCVII. *Octuagies quinquies centena ſexaginta octo mill. paſſ.*] Ita Martianus lib. 6. p. 198. hunc locum ad verbum tranſcribens : cujus auctoritas, Sabellici & aliorum conjecturas explodit, qui legi volunt, *octoginta quinque millia ſtadiorum*, &c. Sed Martianum ipſum jam tum in depravatos Plinii codices incidiſſe deprehendimus, cum ſcripſit, *Octuagies quinquies centena, ſeptuaginta octo mill.* quemadmodum in Plinii libris ad hunc diem eſt editum. Nos *octuagies quinquies centena ſexaginta octo* repoſuimus, ſive LXXXV. LXVIII. (ſic enim ſcribebant veteres) pro LXXVIII. detracta unica, quæ redundabat, denarii nota. Emendationis auctor is ipſe fuit, quem Plinius hic appellat, Artemidorus, cujus epitomen Agathemerus fecit, caputque integrum quod in ſuum opus Plinius tranſtulit, ipſe pariter exſcripſit, capite quarto libri primi operis Geographici : cui titulus, ut Pliniano, *Περὶ μήκους καὶ πλάτους τῆς οἰκουμένης*. Sic igitur ille : *Μῆκος δὲ τῆς οἰκουμένης ἀπὸ Γάγγου εἰς τὰ Γάδειρα, σταδίων μυριάδων ϛʹ καὶ ηφμθʹ.* Hoc eſt, ſtadiorum 68549. quæ omnino efficiunt millia paſſuum quot diximus, LXXXV. LXVIII. præter fere quingentos. Et vero huic emendationi favent etiam codices Reg. 1. 2. Colb. 2. Chiffl. & alii, cum paulo infra ubi totius ſpatii rurſum menſura ſummaque colligitur, ea eſſe ſtatuitur, quam diximus. Favet & Parmenſis editio, aliæque veteres, in quibus LXVIII. legitur.

Ibid. XCVIII. *CCCCXCI.*] Hactenus editum eſt DCCCXCI. Martianus etiam deterius, DCCCCXCI. Nos ex Artemidoro, quem Plinius laudat, reponimus CCCCXCI. reſtituta priore nota centenarii, quam in quingenarium librarii transformarunt. Artemidori verba ſunt loc. cit. p. 9. *Ἀπὸ Γαδείρων δὲ διὰ ἱεροῦ ἀκρωτηρίου, καὶ Ἀρτάβρων λιμένος, στάδιοι γϡλβʹ.* A Gadibus præter Sacrum promontorium, & Artabrorum portum, ſtadia ſunt 3932. Efficiunt ea porro CCCCXCI. hoc eſt quadraginta & unum ſupra nonaginta millia paſſ. cum quingentis paſſibus, qui pro nihilo haberi ſolent in rotundis numeris.

Ibid. XCIX. *Quinquagies bis centena, XV. mill. paſſ.*] Iterum hoc loco Sabellicus movet, legitque *Quinquaginta quinque millia ſtadiorum.* Satis audacter id quidem. At Plinium Martianus eſt ſecutus : Plinius Artemidorum, cujus verba refert Agathemerus, loc. cit. *Ἀπὸ μὲν Γάγγου ποταμοῦ ἕως Μυριάνδρου τοῦ ἐν Ἰσσικῷ κόλπῳ, στάδιοι μυριάδων δʹ καὶ αψκεʹ.* Stadia ſunt 41725. ſive millia paſſuum 5215000. quinquagies & bis centena, quindecim millia paſſ.

Ibid. C. *Pataram Lyciæ.*] Dalecampius in margine editionis ſuæ, reponit *Patras*, quæ urbs non Lyciæ, ſed Achaïæ fuit. Artemidorus loc. cit. *εἰς Πάτρας*.

Ibid. CI. *Vicies & ſemel centena, tria mill. paſſ.*] Nihil eſſe uſpiam arbitror, toto Pliniano opere, fœdius depravatum, quam hi numeri ſunt. In editis legebatur, *tricies quater centena quinquaginta mill. Deinde Gades quatuordecies centena quinquaginta mill.* In R. 1. 2. Colb. 3. Chiffl. XXXII. L hoc eſt, *trigeſies bis centena, quinquaginta mill. paſſ.* Sed duas videlicet ſummas in unam conflarunt eorum codicum exaratores : Omiſere enim hæc verba, *Deinde Gades &c.* ac ſubſequentem numerum cum priore, qui *vicies* erat, junxerunt. Nos Artemidorum ſecuti ſumus, apud quem particulares ſummæ conſentiunt mirifice cum totali, quam idem Artemidorus ſæpe propoſuit, & Plinius ipſe paulo ante protulit, moxque iterum colliget. Artemidorus igitur loc. cit. a Myriandro intervallum ad Gades ait eſſe *σταδίων δισμυρίων ϛʹ, ωκʹ*, ſtadiorum 26820. A Calari vero ad Gades, *σταδίους μυρίους*, ſtadiorum 10000. Igitur a Myriandro Calarim, ſtadia ſunt 16820. quæ efficiunt XXI. MMM. paſſ. hoc eſt, vicies ſemel centena, & tria paſſuum millia, præter quingentos.

Ibid. CII. *Gades duodecies centena & quinquaginta mill. paſſ.*] In libris editis perperam legitur *quatuordecies*. Artemidorus, ut diximus, habet decem millia ſtadio-

rum : quæ efficiunt duodecies centena, & quinquaginta millia paſſ. Adde Parmenſem editionem, & Venetam 1479. in quibus legitur *duodecim*, haud dubie pro duodecies. Martianum nihil moror, apud quem corrupte admodum, *quadragies*, pro *quatuordecies*, ſi corrupto uſus ille eſt codice, ut videtur.

C I I I. *L X V I I I. mill.*] In editis poſt Hermolaum, *ſeptuaginta octo* : At Parmenſis editio, Veneta 1479. aliæque, L X V I I I I. Regius uterque codex, Colb. t. 2. & Chiffl. L X V I I I. idque cum ſuperiore Artemidori numero congruit, ut diximus. Iterum hic Sabellicus omnia ſuſdeque vertit. *Ibid.*

C I V. *Quinquagies & ſemel.*] In editis, & apud Martianum ipſum, deſunt amplius centena millia : ſic enim habent, *quinquagies centena M. paſſ. & XXI.* In Regio cod. t. 2. & Colb. 2. L̅I̅. X I X. Corrigo, L̅I̅. L X I X. hoc eſt, quinquagies & ſemel centena, & L X I X. mill. paſſ. Totidem enim paſſus efficiunt ſtadia quæ a Gange ad Euphratem Artemidorus ſtatuit, loc. cit. Καὶ ἄλλως, inquit, ἀπὸ Γάγγου ἕως Εὐφράτου ποταμοῦ, μυριάδων δ' καὶ α' τ' ν'. Alia via, a Gange ad Euphratem amnem, ſtadia 41350. Miror Sabellicum, qui ſtadiorum millia quinquaginta hoc loco reponit. *Ibid.*

C V. *Inde Cappadociæ Mazaca, C C C X I X. mill.*] Libri omnes ſcribunt C C X L I V. quos ex Artemidoro fidenter emendamus. Ἀπ' Εὐφράτου, inquit, εἰς Μάζακα Καππαδόκων, στάδια β' φ' ν'. Stadia 2550. efficiunt paſſus 318750. perfecto autem abſolutoque numero, C C C X I X. millia. *Ibid.*

C V I. *Epheſum, C C C C X V. mill.*] Prius legebatur, C C C C X C V I I I. pro C C C C X V. M. Verum Artemidorus loc. cit. quem Plinius ad verbum tranſtulit, Ἀπὸ δὲ Μαζάκων διὰ Φρυγίας τῆς παρωρείας, καὶ μεγάλης Καρίας ἕως Ἐφέσου στάδια γ' ρ' κ'. *A Mazacis vero per Phrygiam montanam, & magnam Cariam, uſque Epheſum, ſtadia* 3120. quæ totidem, quot dixi, paſſus omnino efficiunt. *Ibid.*

C V I I. *Iſthmum C C X I I. M. quingenti.*] Editores Pliniani, cum in MSS. codicibus legerent, *Iſthmum C C X I I. M. D. Inde terra &c.* (ſic enim habent Reg. 1. & 2. aliique :) edi curaverunt, *C C X I I. M. Deinde terra* : cum eo loci litera D. quingenarii nota foret : quam nos reſtituimus, tum ex MSS. tum vero in primis ex Artemidoro, qui ſpatium illud definiit ſtadiis 1700. ἐπ' Ἰσθμόν, στάδια α' ψ'. quæ efficiunt C C X I I. mill. cum quingentis paſſ. *Ibid.*

C V I I I. *Et Lechaïco mari & Corinthiaco ſinu*] Ita correximus hunc locum, Pintianum ſecuti, ubi prius *Laconico* legebatur. Abeſt ſane ab hoc itinere longiſſime Laconicum mare : ſed vicinum eſt Iſthmo Lechaïcum, a Lechæo Corinthiaci ſinus oppido cognominatum : de quo Plinius lib. 4. ſect. 5. Emendationi noſtræ plane ſuffragatur Chiffletianus codex. *Ibid.*

C I X. *X C. Mill.*] Prodigioſum hoc loco intervallum poſuere Plinii editores ab Iſthmi orientali parte uſque Patras, *ducenta duo millia quingenti* : ipſo Plinio repugnante, qui lib. 4. ſect. 5. Iſthmi longitudinem ait eſſe paſſuum quinque millium : ſinus deinde Corinthiaci uſque Patras, L X X X V. quæ ſumma efficit millia paſſuum X C. Atque hic numerus eſt, quem nos reſtituimus, quod cum non ſolum ſitus locorum, & Plinius ipſe, ſed & Artemidorus ſtatuit loco toties appellato, cum ait, Ἀπ' Ἰσθμοῦ διὰ Κορινθίου κόλπου εἰς Πάτρας, στάδια ψ' κ', ſtadia 720. ſive, quod idem eſt, paſſus 90000. *Ibid.*

C X. *Leucadem L X X V I I.*] Ita Chiffl. cod. Ita Plinius ipſe lib. 4. ſect. 5. Ita demum, quod multo eſt certius, Artemidorus toties appellatus : Λευκάδα, στάδια ψ'. Stadia 700. ſunt paſſus omnino L X X X V I I. M. D. Male igitur in editis, L X X X V I. *Ibid.*

C X I. *Brundiſium L X X V I I.*] Deeſt in libris milliare unum. Artemidorus enim ἐπὶ Βρεντέσιον, στάδια ψ'. Stadia 700. ut diximus, paſſus efficiunt L X X X V I I. M. D. *Ibid.*

C X I I. *Scingomagum.*] Male hactenus *Cincomagum.* Strabo lib. 4. pag. 179. Ἐπ' Ἐβρόδουνον κώμην. εἶτ' ἄλλοι τοσοῦτοι διὰ Βριγαντίου κώμης, εἰς Σκιγγόμαγον, καὶ τῆς τῶν Ἄλπεων ὑπερθέσεως. ἐπὶ Ὤκελον τὸ πέρας τῆς Κοττίου γῆς· καὶ ἡ ἀπὸ Σκιγγομάγου ἤδη Ἰταλία λέγεται. *Ad Ebrodunum vicum : inde totidem per Brigantium vicum, a Scingo-* *Ibid.*

Digitized by Google

mago, & Alpium altos tranſitus, uſque ad Ocelum, qui eſt terra Cottia finis: nam a Scingomago jam Italia dicitur. Quibus ex verbis, aliiſque idoneis argumentis, egregie probat Honor. Bouche, l. 3. hiſt. Provinc. c. 5. p. 145. Scingomagum illud oppidum eſſe, quod poſtea Latinis Seguſium dictum eſt, vulgo *Suze*, Marchionatus titulo nobile, in Diœceſi Taurinenſi: neque audiendum eſſe vulgus Geographorum, qui *Sezanne* interpretantur. Straboni, de Italiæ capite, quod a Scingomago petit, adſtipulatur Itinerarium Hieroſolymit. *Seguſione*, inquit, *inde incipit Italia.*

Ibid. CXIII. *DXVIII.*] In libris omnibus, DXVIII. hoc eſt, uno milliari minus. Verum Artemidorus loc. cit. verum definit ſpatium, ἀπὸ Ῥώμης ἐπὶ τὰς Ἄλπεις ἕως Σκιγγομάγου κώμης, ὑπὸ ταῖς Ἄλπεσιν οὔσης, στάδια δ' ρ' ν' β'. Stadia 4152. quibus æquivalent paſſuum millia DXIX.

Ibid. CXIV. *Illiberim DCCCCCXXVII.*] Hic rurſum aberrant a vero longiſſime codices Pliniani, quos vidi, omnes: iidemque nec ſatis ſibi ipſi conſtant. Editi quidem exhibent, CCCCCLVI. mill. Reg. 1. 2. CCCCLVI. Colb. 2. CCCCCLXVI. cum ſcribi oporteat, DCCCCXXVII. Apud Agathemerum quidem in lacuna eſt hoc loco numerus ſtadiorum, quæ integra eſſe valde e re noſtra foret. Verum cum ex ſingularibus ſummis omnibus totalem colligat ſtadiorum 71560. & ad eas quæ diſerte expreſſæ ſunt, ſi addantur 7417. ſtadia, illa ipſa extitura ſit, jam nullus dubio locus relinquitur, quin eam ipſam hoc loco reponi oporteat. Sunt autem ea ſtadia, DCCCCXXVII. millia paſſuum, cum ſtadio uno, quod eſt in rotundo numero prætermiſſum.

Ibid. CXV. *CCCXXXI.*] Pliniani libri unum milliare addunt, CCCXXXII. Artemidorus, ἕως Γαδείρων, στάδια β' χ' ν' α, ſtadia 2651. quæ paſſus efficiunt CCCXXXI. mill. cum paſſibus fere CCCC. quæ minor ſumma negligi plerumque ſolet.

Ibid. CXVI. *Octuagies novies centena XXXXV.*] Mire hoc loco diſcrepant inter ſe codices. Editi quidem, *octuagies ſexies centena, LXXXV.* Parmenſis editio, *nonaginta* (pro *nonagies*) LXIX. Martianus, l. 6. p. 199. *octuagies* quinquies LXXVIII. At Reg. codex 1. 2. & Colb. 2. aliique, LXXXX. X. LXXXX. hoc eſt, octuagies novies centena, nonaginta millia. Ad hæc ſinceræ ſcripturæ veſtigia accedit proxime noſtra emendatio, LXXXIX. XXXXV. Stabilitur autem in primis Artemidori ipſius, quem Plinius laudat & ſequitur, auctoritate ac ratione. Is enim ſummam omnium ſtadiorum colligens, ὁμοῦ ἀπὸ Τανάϊδος εἰς Γάδειρα, σταδίων μυριάδες ζ' καὶ α φ' ξ'. ſtadia numerat 71560. quibus reſpondent omnino 8945000. paſſus, ac præterea CLXXV. quorum in tanta menſura ratio vix haberi ſolet.

Ibid. CXVII. *Quadragies.*] Pliniani codices multi, LIIII. LXII. perperam haud dubie, pro XLIIII. XC. M. hoc eſt, quadragies quater centena, & nonaginta millia: ut Guill. Pelicerii manu in ora librorum ejus ſcriptum animadverti, ex probatis codicibus: quæ ſumma reſpondet ſtadiis 35920. quo intervallo litus Æthiopici Oceani diſtare ab oſtio Tanaïs ſcripſit Artemidorus. Id vero planius multo fiet, collatis in unam ſingularibus quæ mox ponentur, menſuris. Martiani cum Plinii libris conſenſus, jam tum ætate ejus depravatos fuiſſe codices probat, quod alias ſæpe animadvertenius.

Ibid. CXVIII. *Decies centena.*] Hic mirum in modum variant codices omnes. Libri editi, *quingenta quinquaginta millia.* Reg. 1. 2. Colb. & Chiffl. DCCV. Nos *decies centena*, ex Artemidoro. Πλάτος δὲ τῆς οἰκουμένης, inquit, ἀπὸ τῆς Αἰθιοπικῆς θαλάσσης ἐπὶ τὴν Μερόην, σταδίων η'. Stadia 8000. efficiunt paſſus 1000000. Qui CCCCL. M. in Plinii textum induxerunt, ii ex Eratoſthenis computo Artemidori rationem metiri voluerunt, de qua videndus Strabo l. 1. p. 63.

Ibid. CXIX. *Rhodum DLXIII.*] Artemidorus habet tantum ſtadia δ' φ', 4500. ſeu paſſus DLXII. cum quingentis. Pliniani libri, DLXXXIII.

Ibid. CXX. *Gnidum LXXXVII.*] In libris editis, LXXXIIII. In Chiffl.

LXXXXV. In Colb. 2. LXXXXVI. M. D. paſſ.

CXXI. *Chium XCIV.*], Ita plane Reg. 1. 2. Colb. 2. aliique : quibus ſuffragatur Artemidorus : *εἰς Χίον*, *στάδια χ′ ν′*, Stadia 750. ſunt paſſuum millia LXXXXIII. cum DCCL. Rotundo expletoque numero, LXXXXIV. In libris editis, & MSS. quibuſdam, excidit denarii nota, dum legunt tantum LXXXIV. pro LXXXXIV. *Ibid.*

CXXII. *Tenedon, XLIV.*] Perturbatas hoc loco numerorum notas agnoſcere promptum eſt, cum in Chiffl. cod. hoc intervallum a Samo ad Chium attribuitur, quod ſane huc revocari oportet, expuncto numero XXVIII. quem editi omnes retinent, vel CXIX. quem manu ſcripti. Artemidorus enim, *εἰς Τένεδον*, inquit, *στάδια τ′ ν′*, ſtadia 350. quæ efficiunt paſſuum XLIII. millia, cum DCCL. numero abſoluto, XLIV. mill. *Ibid.*

CXXIII. *Oſtium Tanais, CCLXXV.*] Sic Artemidorus, quem ſecuti ſumus, ut par fuit. Ἐπὶ Τάναϊν ποταμὸν, β′ σ′. Stadia 2200. efficiunt paſſus CCLXXV. mill. In libris omnibus excidit librariorum culpa denarii nota : nam CCLXV. tantum exhibent. *Ibid.*

CXXIV. *LXXXIX. mill.*] Ita libri omnes. Ex Artemidoro tamen colligi duntaxat poſſunt ſtadia 564. hoc eſt, paſſuum millia LXX. Martianus aberrat ab eo numero quam longiſſime, cum ait l. 6. p. 200. *Qui quidem curſus, ſi per maria tranſeatur, in compendium ducit millia DCLXXVIII.* *Ibid.*

CXXV. *Iſidorus adjecit duodecies centena millia quinquaginta.*] Ita codices omnes MSS. & Martianus loc. cit. *Sed Iſidorus adjecit duodecies centena quinquaginta millia, uſque ad T[illegible]en : qua quidem opinatio mihi videtur incerta.* Fruſtra igitur Sabellicus emendabat, *duodecim millia ſtadiorum, & quinquaginta.* *Ibid.*

Digitized by Google

C. PLINII SECUNDI NATURALIS HISTORIÆ

LIBER III.

I. HACTENUS de ſitu, & miraculis terræ, aquarumque & ſiderum, ac ratione univerſitatis, atque menſura. Nunc de partibus: quanquam infinitum id quoque exiſtimatur, nec temere ſine aliqua reprehenſione tractatum. Haud ullo in genere venia juſtiore, ſi modo minime mirum eſt, hominem genitum non omnia humana noviſſe. Quapropter auctorem neminem unum ſequar: ſed ut quemque veriſſimum in quaque parte arbitrabor. Quoniam commune ferme omnibus fuit, ut eos quiſque diligentiſſime ſitus diceret, in quibus ipſe prodebat: ideo nec culpabo, aut coarguam quemquam. Locorum nuda nomina, & quanta dabitur brevitate ponentur, claritate cauſiſque dilatis in ſuas partes: nunc enim ſermo de toto eſt. Quare ſic accipi velim, [1] ut ſi vidua famâ ſuâ nomina, qualia fuere primordio ante res ullas geſtas, nuncupentur: & ſit quædam in his nomenclatura quidem, ſed mundi rerumque naturæ.

Terrarum orbis univerſus in tres dividitur partes, Europam, Aſiam, Africam. [2] Origo ab occaſu Solis & Gaditano freto, qua irrumpens Oceanus Atlanticus in maria interiora diffunditur. Hinc intranti dextra Africa eſt, læva Europa: [3] inter has Aſia. Termini amnes, Tanais, & Nilus. [4] Quindecim M. paſſ. in longitudinem, [5] quas diximus,

NOTÆ.

1. *Vt ſi vidua.*] Oppidorum, inquit, ita nunc audienda ſunt nomina, tanquam cum primum fuere condita, ut obſcura ſcilicet ingloriaque, citentur.

2. *Origo.*] Melam ſequitur, ita ſcribentem lib. 1. c. 4. operis de ſitu Orbis: *Nunc exactius*, inquit, *oras ſituſque dicturo, inde eſt commodiſſimum incipere, unde terras noſtrum pelagus ingreditur*, &c.

3. *Inter has.*] Nam Europæ Aſia Africæque obtenditur.

4. *Quindecim.*] Sic Martianus, lib. 6. c. de rotunditate terræ, p. 201.

5. *Quas diximus.*] Plane modo, his verbis, *Gaditano freto*, &c.

fauces Oceani patent, quinque M. in latitudinem, a vico Mellaria Hiſpaniæ ad promontorium Africæ [1] Album, auctore Turranio Gracili juxta genito. T. Livius, ac Nepos Cornelius latitudinis tradiderunt, [2] ubi minus, VII. M. paſſ. ubi vero plurimum, X. M. Tam modico ore tam immenſa æquorum vaſtitas panditur. Nec profunda altitudo miraculum minuit. [3] Frequentes quippe tæniæ candicantis vadi carinas territant. Qua de cauſa Limen interni maris multi eum locum appellavere. [4] Proximis autem faucibus utrinque impoſiti montes coërcent clauſtra. Abyla Africæ, Europæ Calpe, laborum Herculis metæ. Quam ob cauſam indigenæ columnas ejus Dei vocant, creduntque [5] perfoſſas excluſa antea admiſiſſe maria, & rerum naturæ mutaſſe faciem.

CAPUT I.

Primum ergo de Europa altrice victoris omnium gentium populi, longeque terrarum pulcherrima, quam plerique merito non tertiam portionem fecere, verum æquam, in duas partes, ab amne Tanai ad Gaditanum fretum, univerſo orbe diviſo. Oceanus [6] hoc quod dictum eſt ſpatio Atlanticum mare infundens, & avido meatu terras, quæcumque venientem expavere, demergens: reſiſtentes quoque flexuoſo litorum anfractu lambit: Europam vel maxime receſſibus crebris excavans: ſed in quatuor præcipuos ſinus. [7] Quorum primus a Calpe Hiſpaniæ extimo (ut dictum eſt) monte, [8] Locros & Brutium uſque promontorium immenſo ambitu flectitur.

II. In eo prima Hiſpania terrarum eſt, ulterior appellata, eadem

NOTÆ.

1. *Album.*] Nunc *Capo Spartel:* idem Ampeluſia vocitatum, l. 5. ſect. 1.

2. *Ubi minus.*] Ubi plurimum, decem: ubi minus, ſeptem: ubi minimum, quinque mill. paſſ. ut dictum eſt proxime antea. Vide Notas & Emend. num. I

3. *Frequentes.*] Adeo parum depreſſi fundi mare ibi eſſe ſignificat, ut vadum ipſum ſaxoſum appareat, ac per latitudinem freti, ab Europa in Africam inſtar tæniæ faſciæve candicantis porrigatur: ταινίαν ὕφαλον appellat Strabo, l. 1. p. 49.

4. *Proximis autem*] Montes, inquit, utrinque impoſiti faucibus quæ fretum urgent, ſibique propinquant, clauſtra hujuſcemodi continent. Id acceptum â Mela, lib. 2. c. 6. *Deinde anguſtiſſimum pelagus, & proxima inter ſe Europæ atque Africæ litora, montes efficiunt, ut initio diximus, columnæ Herculis, Abyla, & Calpe.*

5. *Perfoſſas.*] Vide Notas & Emendat. num. II. De re ipſa Pomponius, ut ſolet, pereleganti brevitate, lib. 1. c. 5. *Hunc Abylam*, inquit, *illum Calpen vocant: columnas Herculis utrumque. Addit fama nominis fabulam: Herculem ipſum junctos olim perpetuo jugo diremiſſe colles, atque ita excluſum antea mole montium Oceanum, ad quæ nunc inundat, admiſſum.* Seneca lib. 6. Natur. quæſt. c. 29. *Sic & Hiſpanias a contextu Africæ mare eripuit.*

6. *Hoc quod dictum eſt.*] Gaditano freto.

7. *Quorum primus.*] Is Ibericum mare, Sardoum, Tyrrhenumque complectitur.

8. *Locros, &c.*] Pomponius quoque prope Brutium promontorium Locros ſtatuit: *Tertius ſinus*, inquit, *inter promontoria Zephyrium, & Brutium, Conſilinum, Cauloniam, Locroſque circumdat.* Brutium vero promontorium illud eſt quod ſect. 10. Leucopetra appellatur.

Bætica. Mox [1] a fine Urgitano citerior, eademque Tarraconenſis ad Pyrenæa juga. Ulterior in duas, per longitudinem, provincias dividitur. [2] Siquidem Bæticæ latere ſeptentrionali prætenditur Luſitania, amne [3] Ana diſcreta. Ortus hic [4] Laminitano agro citerioris Hiſpaniæ, & modo ſe in ſtagna fundens, modo in anguſtias reſorbens, aut in totum cuniculis condens, & ſæpius naſci gaudens, in Atlanticum Oceanum effunditur. Tarraconenſis autem affixa Pyrenæo, totoque ejus latere decurrens, & [5] ſimul ad Gallicum Oceanum Iberico a mari tranſverſa ſe pandens, [6] Solorio monte, & [7] Oretanis jugis, Carpetaniſque, & Aſturum, a Bætica atque Luſitania diſtinguitur.

III. [8] Bætica, a flumine eam mediam ſecante cognominata, cunctas provinciarum divite cultu, & quodam fertili ac peculiari nitore præcedit. [9] Juridici conventus ei quatuor, Gaditanus, Cordubenſis, Aſtigitanus, Hiſpalenſis. Oppida omnia [10] numero C L X X V. [11] In iis coloniæ V I I I I. municipia V I I I. Latio antiquitus donata X X I X. liber-

Notæ.

1. *A fine Vrgitano.*] Ab oppido Urci, qui Bæticæ finis, idemque Tarraconenſis initium, ut dicetur ſect. 3. & 4. Urci, Urgi, Virgi, omnia ejuſdem oppidi ſunt nomina. Hodie *Almacaren.* Martianus a Plinio mutuatus, lib. 6. pag. 202. c. de Hiſpania: *Ab Vrcitano fine*, inquit, *qua citerior meat, Tarraconenſis dicitur, &c.* Mela, l. 2. c. 6. *Virgi in ſinu quem Vrgitanum vocant.*

2. *Siquidem.*] Martianus, loc. cit.

3. *Ana.*] Nunc Maurorum lingua *Guadiana*, hoc eſt, *flumen Anas.* Ἄνας Straboni, lib. 3. p. 139.

4. *Laminitano.*] Ab oppido quod Λαμίνιον vocat Ptolemæus in Carpetanis, lib. 2. c. 6. Laminium Antoninus in Tarraconenſi, quod a capite fluminis Anæ diſtare ait idem V I I. paſſ. mill. Hodie oppido nomen eſt *Montiel*, & idem circumjacenti agro, *Campo de Montiel*: nec procul a fontibus ſe in diverſa ſtagna fundit, ac ſe ipſe premit ſubinde anguſtioribus alveis, mox in totum cuniculo ſe abſcondit, ſæpius ita naſci gaudens: quod circa Metellinum oppidum, multis ab ipſius exortu millibus contingere falſo veteres credidere.

5. *Ad Gallicum.*] Qui & Aquitanicus appellatur.

6. *Solorio.*] Solutium vocat Iſidorus, lib. 14. Orig. c. 8. qui montium Hiſpaniæ altiſſimum prodit. Nunc vocant *Sierra de los Vertientes.*

7. *Oretanis.*] Oretana juga, hodie *Sierra di Alcaraz*: Carpetana, *Sierra di Guadalupe*, *Sierra di Pico*: Aſturum denique, *Sierra de las Aſturias.* Pro *Aſturum* fruſtra *Vettonum* reponit Joan. Geneſ. Sepulveda, lib. 3. ep. 45. ad Pintianum, p. 181.

8. *Bætica.*] Andaluſia nunc eſt, cum parte Granatenſis regni.

9. *Iuridici.*] Quo tempore Romani Hiſpanias tenuere, ſuos in illis Senatus Judiciarios habebant, quos *Conventus Iuridicos* ſuo nomine appellabant. Huc finitimi, tanquam ad Coloniæ metropolim, jus petituri, & de controverſiis quæ orirentur, diſceptaturi conveniebant: quemadmodum hodieque in Gallia forum juris publici (Parlamenti Curiam vocant) Lutetiæ Pariſiorum, & Toloſæ, & alibi conſtitutum perdurat: & in Caſtellæ regno, Prætorium Valliſoletanum, & Granatenſe.

10. *Numero C L X X V.*] Sic Martianus, lib. 6. c. de Hiſpania, p. 203. librique omnes.

11. *In his coloniæ V I I I I.*] Vide Notas & Emend. num. III. ubi eadem opera, quid coloniæ ſint, quid municipia, quid donata Latio oppida, quid denique fœderata, ac ſtipendiaria, dicturi ſumus.

tate

tate VI. fœdere III. ſtipendiaria CXX. Ex his digna memoratu, aut Latiali ſermone dictu facilia, a flumine Ana, litore Oceani, oppidum [1] Onoba, Æſtuaria cognominatum: Interfluentes, [2] Luxia, & Urium. [3] Ariani montes: [4] Bætis fluvius: [5] Litus Corenſe inflexo ſinu; cujus ex adverſo Gades, [6] inter inſulas dicendæ. Promontorium [7] Junonis, portus [8] Bæſippo. Oppida: [9] Belon, [10] Mellaria: fretum ex Atlantico mari. [11] Carteia, Tarteſſos a Græcis dicta. [12] Mons Calpe. Dein [13] litore interno oppidum Barbeſula cum fluvio. [14] Item Saldu-

NOTÆ.

1. *Onoba Æſtuaria.*] Ab æſtuariis eo loci frequentibus. Sunt autem æſtuaria, (ἀναχύσεις Straboni, lib. 3. p. 140.) loca quæ marinis aquis referta ſunt ex inundationibus pelagi, per quas ſæpe in mediterranea fluviorum inſtar navigantes accedunt. Oppidum id porro Anæ fluvii oſtiis, ubi æſtuaria fiunt accedente mari, proximum, nunc eſſe *Gibraleon* Rodericus Carus recte cenſet, l. 3. Antiq. Hiſpal. cap. 75. Vide Notas & Emend. num. IV.

2. *Luxia, & Vrium.*] Nunc amnes eos *Odier*, & *Tinto* vocant, inter Anam & Bætim fluentes.

3. *Ariani.*] Ab Urio amne ad Bætim perpetua ſunt montium juga. Vide Notas & Emend. num. V.

4. *Batis.*] Nunc *Guadalquivir* vocant: quæ vox Arabibus Fluvium magnum ſonat.

5. *Litus Corenſe.*] MSS. Reg. 1. 2. &c. *Curenſe.* Litus id a Bæti amne ad *Rio Guadalete* porrigitur, ubi oppidum *S. Lucar di Barameda.*

6. *Inter inſulas.*] Libro 4. ſect. 36.

7. *Iunonis.*] Nunc *Capo de Trafalgar.* Ptolemæo, lib. 2. c. 4. ἀκρωτήριον, ἐν ᾧ ναὸς ἥρας.

8. *Baſippo.*] Hodie *Puerto Beges*, vel *Bezer.* Vide Notas & Emend. num. VI.

9. *Belon.*] Ptolemæo, loc. cit. Βαίλων πόλις καὶ ποταμός. Marciano quoque Heracl. p. 70. Stephano Βελών, πόλις καὶ ποταμὸς τῆς Βαιτικῆς, &c. poſt Strabonem, l. 3. p. 140. Hodie *Tariffa*, ad fretum.

10. *Mellaria.*] Μελλαρία Marciano Heracl. p. 70. Nunc diruta: loco nomen *Milareſe.*

11. *Carteïa.*] Καρτηΐα Ptolemæo, lib. 2. c. 4. Rudera vix ſuperſunt. Portus ſupereſt admodum capax, cum caſtello, *Torre di Cartagena*, corrupto a vetere Carteïa nomine. Roder. Carus, lib. 3. Antiq. Hiſpal. c. 24. Mela, l. 2. c. 6. *Carteia (ut quidam putant) aliquando Tarteſſus.* Pauſan. lib. 6. Eliac. poſter. p. 378. & Strabo, lib. 3. p. 151. ἔνιοι δὲ Ταρτησσὸν τὴν νῦν Καρτηΐαν προσαγορεύουσι. Gadium inſulam Tarteſſum quoque vocitatam dicemus lib. 4. ſect. 36. Et in inſula ad Bætis oſtia tertiam eo nomine urbem veteres agnovere. Strabo, p. 148.

12. *Mons Calpe.*] Cum oppido cognomine, cujus meminere Strabo l. 3. p. 140. Antoninus, & nummus antiquus, C. I. CALPE, hoc eſt, *Colonia Iulia Calpe*, apud Spanhem. p. 766. Sed eadem plane ea eſt cum Carteïa ſuperius dicta.

13. *Litore interno.*] Litore interni maris, hoc eſt, mediterranei: ibi enim oppidum Barbeſula, nunc *Guadajara*, ad amnem hodieque cognominem: Marcianus Heracl. ἀπὸ Καρτηΐας εἰς Βαρβήσολα.... ἀπὸ δὲ Βαρβησόλων &c. Fluvii Βαρβησόλα meminere Ptolem. lib. 2. c. 4. & Tzetzes, Chiliad. 8. v. 712.

14. *Item Salduba.*] Hoc eſt, ut Barbeſula, ſic etiam Salduba olim oppidum cum fluvio fuit cognomine: Suel non item. Salduba hodie *Marbella* eſt: ad amnem olim cognominem, qui nunc *Rio Verde* dicitur. Σύελ inter Marbellam & Malacam, in regno Granatenſi caſtellum eſt, hodie *Molina.* Refert hæc oppida Mela, l. 2. c. 6. *Manoba, Malaca, Suel, Salduba, Lacippo, Barbeſul.*

ba : oppidum Suel : [1] Malaca cum fluvio, fœderatorum. Dein [2] Mænoba cum fluvio. [3] Sexti Firmum cognomine Julium, [4] Selambina, Abdera. [5] Murgis Bæticæ finis. Oram eam univerſam originis Pœnorum exiſtimavit M. Agrippa. [6] Ab Ana autem Atlantico Oceano [7] obverſa Baſtulorum Turdulorumque eſt. In univerſam Hiſpaniam M. Varro perveniſſe [8] Iberos, & Perſas, & Phœnicas, Celtaſque, & Pœnos tradit. [9] Luſum enim Liberi patris, aut Lyſſam cum eo bacchantium nomen dediſſe Luſitaniæ, & Pana præfectum ejus [10] univer-

Notæ.

1. *Malaca.*] Malaca, inquit, fœderatorum oppidum eſt, cum fluvio. Ptolemæo lib. 2. c. 4. Μάλακα, qui vicinum amnem Σάδουκα vocat. Oppido incolæ nomen fecere *Malaga*: Galli, *Malgues*: amni, *Guadalquivireïo*: ſive *Fiu Grande*. Regio vino nobilis, in Granatenſi regno.

2. *Manoba.*] Μαίνοβα Straboni, lib. 3. p. 143. Ptolemæo Μάνοβα, mendoſe. Fluvio nomen eſt hodie *Fiu Frio*, ſeu Frigidus amnis: oppido, *Torres*, in littore regni Granatenſis.

3. *Sexti.*] M S S. *Sexifirmum.* Mela, loc. cit. Ex vocat: *Sexitanum*, Antoninus: Σὲξ Ptolemæus, lib. 2. c. 4. hodie *Almunecar.* Vide Notas & Emend. num. V I I. Hinc ſalſamentis Exitanis, ſive Sexitanis nomen, de quibus Strabo lib. 3. p. 156. aliique.

4. *Selambina.*] Σηλάμβινα Ptolemæo, loc. cit. & mox Ἄβδαρα, Straboni, loc. cit. Ἄβδηρα, Stephano Ἄβδηρα. Illam hodie *Salobrena* incolæ: iſtam *Almeria* vocat Mariana, lib. 10. hiſt. Hiſp. c. 18. p. 503. utramque regni Granatenſis. Aliis Abdera *Adra*, eſſe videtur, haud adeo abludente ab Abdera vocabulo, medio fere inter Selambinam & Almeriam intervallo.

5. *Murgis.*] Antonino Murgi, a Sexitano, M. P. XXXVIII. Hodie Almeria eſt, ſi Mendozam audimus in Conc. Illib. *Muxacra*, in ora ulteriore verſus ſeptentrionem, ſi Marianam, lib. 1. hiſt. Hiſp. c. 3. cui ſubſcribimus. Alia porro ab iſta Μοῦργις Ptolemæi eſt, lib. 2. c. 4. in mediterraneis Turdulorum Bæticorum oppidis. Alia item quam hodie Murciam vocant, regni caput, oppidum & a mari, & ab ora hac quam luſtramus longe diſſitum.

6. *Ab Ana.*] Ad fretum uſque. Mela, lib. 3. c. 1. A freto *ad flumen Anam Turduli & Baſtuli habitant.*

7. *Obverſa.*] Subintellige, ora. A Turdulis ſive Turdetanis, Bætica tota olim Turdetania appellata, Vide Strab. lib. 3. p. 139.

8. *Iberos, &c.*] De his omnibus vide Diodor. Sicul. lib. 5. Bibl. pag. 312. Appianus in Ibericis, p. 256. Melam, l. 2. c. 6. alioſque. Phœnicum in primis expeditionem in Hiſpaniam eo tempore ſuſceptam, quo Romanæ urbis fundamenta ponerentur, Mariana cenſet l. 1. hiſt. Hiſp. c. 15.

9. *Luſum enim.*] Varro nugatur, ſi a ludo ſeu luſione, quæ vox Latina eſt, jam tum Bacchi ævo Luſitaniam cognominatam velit: aut a λύσσα, quæ vox rabiem ſonat. Sic tamen Martianus accepit. lib. 6. c. de Hiſpania, p. 203. *Luſitania, cui nomen fabula a luſu Liberi patris, vel tum eo bacchantium, ſociavit.* In M S S. *Lyſum.* An *Lyſum Liberi Patris, aut Lyſam cum eo bacchantem* legi ſatius: ut *Lyſus* & *Lyſa* unius hominis, qui Bacchi filius comeſve fuerit, nomen geminum eſſe videatur? Bacchum ipſum Lyſium apud Pauſaniam dictum accepimus, a λύω, quod curas ſolvit.

10. *Univerſa.*] Subintellige, Hiſpaniæ. Verba Soſthenis de Baccho, l. 13. Ibericorum: Νικήσας δὲ καὶ Ἰβηρίαν, Πᾶνα κατέλιπεν ἐπιμελητὴν τῶν τόπων, ὃς τὴν χώραν ἀπ' αὐτοῦ Πανίαν μετωνόμασεν, ἣν οἱ μεταγενέστεροι Σπανίαν παραγραμματίζουσιν. Apud Plutarch. lib. de flumin. p. 1159.

ſæ. At quæ [1] de Hercule ac Pyrene, vel Saturno traduntur, fabuloſa in primis arbitror.

Bætis in Tarraconenſis provinciæ, non ut aliqui dixere, [2] Menteſa oppido, ſed [3] Tugienſi exoriens ſaltu, [4] juxta quem Tader fluvius, qui Carthaginienſem agrum rigat, [5] Ilorci refugit Scipionis rogum: verſuſque in occaſum, Oceanum Atlanticum [6] provinciam adoptans petit, modicus primo, ſed multorum fluminum capax, quibus ipſe famam aquaſque aufert. Bæticæ primum ab [7] Oſſigitania infuſus, amœno blandus alveo crebris dextra lævaque accolitur oppidis.

Celeberrima [8] inter hunc & Oceani oram in mediterraneo Segeda, quæ Augurina cognominatur: [9] Julia, quæ Fidentia: [10] Urgao, quæ Alba: [11] Ebura, quæ Cerealis: [12] Iliberi, quod Liberini:

Notæ.

1. *De Hercule, &c.*] De Herculis expeditione in Hiſpaniam, Diodor. Sic. lib. 4. Bibl. p. 226. A Pyrene Bebrycis filia, quam Hercules adamarat, in Pyrenæo monte ſepulta, montis ejus appellationem fabuloſe Silius deducit, l. 3.

2. *Menteſa.*] Hæc Menteſa Baſtulorum, de qua ſect. 4. dicetur. Nunc vicus *S. Thomé*: olim Epiſcopalis ſedes, Gienam deinde tranſducta, *Iaën*.

3. *Tugienſi.*] Ab oppido Tugia, cujus Antoninus meminit, & a Caſtulone, Malacam verſus, diſtare ait, XXXV. M. P. Nunc jacet. Saltui Tugienſi nomen, *Sierra de Alcaraz*.

4. *Iuxta quem Tader.*] Ita MSS. omnes. Ex iiſdem montibus, quibus Bætis, Tader oritur: hodie *Segura* vocant: Sed is in ortum tendit, Murciam rigat, & in Illicitanum agrum devolvitur, ut dicetur ſect. ſeq.

5. *Ilorci.*] Curvo, inquit, amnis deflectit anfractu, quaſi refugiat Cn. Scipionis rogum aſpicere: quem in turrim quandam Aſdrubalis copiæ fugientem compulerant: qua incenſa cum omni comitatu miſere concrematus eſt: ut auctor eſt Appianus in Iberic. p. 263. Oppido nomen hodie *Lorquinum eſt*, ad amnem Taderum, in regno Murciæ.

6. *Provinciam.*] Bæticæ provinciæ, quam mediam ſecat, ſuum nomen impertiens.

7. *Oſſigitania.*] Ab Oſſigi oppido, de quo mox: ab ea provincia Bæticæ initium duci haud obſcure innuit: citra verſus ſeptentrionem & ortum, Tarraconenſem eſſe: quare ad Caſtulonem oppidum, qui Bæticæ finis paulo poſt dicetur, Oſſigitania pertinuit.

8. *Inter hunc.*] Inter Bætim, ab Oſſigitania, ad fretum Gaditanum, & Atlantici oram Oceani, Cordubenſis conventus mediterranea oppida iſta ſunt: Segeda, &c.

9. *Iulia, quæ.*] Liberii nummus, in Theſauro Goltzii, COL. IVL. FIDENTIA. Straboni, lib. 3. p. 141. Ἰυλία. Eſt Οὐλία vel potius Ἰυλία Ptolemæi prope Cordubam, l. 2. c. 4.

10. *Vrgao.*] Inſcriptio inventa Arjonæ in agro Giennenſi, leucis duabus ab *Andujar*, MVNIC. ALBENSE. VRGAVON. apud Gruter. p. 233.

11. *Ebura.*] In MSS. quibuſdam, *Ebora*. Non eſt hæc *Ebora* Pomponii Melæ, de qua ille in Bæticæ litore, l. 3. c. 1. nec Strabonis Ἐβόρα, quæ eadem cum Ebora Pomponii eſt, l. 3. p. 140. Nunc, ut ego reor, eſt *Alcala Real*, inter Granatam & Cordubam.

12. *Iliberi.*] Loayſas in Conc. Illib. legit, *Eliberi, quod Eliberini*. Fuit in colle, cui nomen hodie eſt *Sierra de Elvira*. Ptolemæo, loc. cit. Ἰλλίβερις.

[1] Ilipula, quæ Laus: [2] Artigi, quod Julienſes: [3] Veſci, quod Faventia: [4] Singili, [5] Attegua, [6] Arialdunum, Aglaminor, Bæbro, [7] Caſtra vinaria, [8] Epiſibrium, [9] Hippo nova, [10] Illurco, [11] Oſca, Eſcua, Succubo, [12] Nuditanum, [13] Tuati vetus, [14] omnia Baſtitaniæ vergentis ad mare, conventus vero Cordubenſis. [15] Circa flumen ipſum, [16] Oſſigi, quod cognominatur Laconi-

Notæ.

1. *Ilipula.*] Ptolemæo, loc. cit. Ἰλίπυλα μεγάλη. Nunc eſt Granata, regni cognominis caput. Vide. Roder. Carum, l. 3. Antiq. Hiſpal. c. XI. p. 100.

2. *Artigi.*] Nunc *Alhama*, inter Granatam & internum mare, verſus Malacam. Martin de Roa, in hiſt. Aſtigit. fol. 13. aliique: Ptolemæo, loc. cit. Ἀρτιγίς.

3. *Veſci.*] Οὔεσκος Ptolemæo, loc. cit. Forte *Archidona*, inter *Antequera*, & *Alcala Real.*

4. *Singili.*] Eadem Antiquaria Antonio dicta, nunc *Antequera*, ſupra Malacam. Ibi reperta inſcriptio apud Gruter. exſtat, p. 437. MVNICIP. SINGILIENSIVM.

5. *Attegua.*] Ἀττεγύα πόλις, Dioni l. 43. p. 230. haud procul Corduba. Mariana, l. 3. hiſt. Hiſp. c. 21. *Attegua*, inquit, *decimo ſexto ab urbe Corduba lapide ſita erat, quo nunc loco ruina tantum exſtant Teba veteris nomine: Teva veja*, ſexto fere milliari ab Antiquaria Hiſpalim euntibus. Vide Notas & Emend. num. VIII.

6. *Arialdunum.*] MSS. Reg. & Colb. *Arialdunum, Aglamin, Vrbedo.* Hic aliqui comminiſcuntur, *Avia, Eldanum:* & a priore oppido dictum eſſe Feſtum Avienum volunt.

7. *Caſtra Vinaria.*] Forte quæ Hirtio Caſtra Poſtumiana dicuntur, millibus fere quatuor ab Attegua & Succubi, l. de bello Hiſp. p. 255. quæ Mariana, l. 3. hiſt. c. 21. p. 123. nunc *Caſtro del Rume* ait appellari.

8. *Epiſibrium.*] MSS. R. 2. *Epiſimbrium.* Reg. 1. & Colb. 2. *Ciſimbrium.*

9. *Hippo.*] MSS. *Iphonoba.* Hipponem Livius agnoſcit, ſed in Carpetanis, haud procul Toleto, l. 39. p. 496.

10. *Illurco.*] Vetus inſcriptio apud Gruter. pag. 406. ORDINIS. ILLVRCONSNSIS, ex Ant. Auguſtini ſchedis, reperta in pago *Pinos*, Granatenſis agri.

11. *Oſca, &c.*] Oſcam nunc aïunt eſſe *Hueſcar*, in confinio regni Granatenſis, & Caſtellæ Novæ. Ita Jo. Franc. Andrez, lib. de patria S. Laurent. p. 6. aliique. *Eſcuam* Ptolemæus Ἔσκουα vocat, lib. 2. cap. 4. *Succubo* Hirtio, lib. de bello Hiſp. pag. 254. Ucubis vocatur, prope Atteguam. Succubitani municipii meminit Capitolinus, in M. Antonino, p. 22.

12. *Nuditanum.*] MSS. *Vnditanum.*

13. *Tuati.*] Vide Notas & Emend. num. IX.

14. *Omnia Baſtitania.*] Recenſita inquit, hactenus oppida, in Baſtitaniæ parte illa ſunt, quæ non ad Oceanum, ſed internum vergat ad mare: ad conventum vero quod ſpectat, Cordubam jura petunt. Baſtetani Plinio iidem qui Baſtuli. A Bæti amne ad Carthaginem novam, Oceani internique maris oram tenuere. Auctor Strabo, lib. 3. pag. 156. Nomen a Baſta urbe, quæ hodie *Baza* eſt, inquit Mariana, lib. 1. hiſt. Hiſp. cap. 3. Apud Gruter. p. 349. BASTETANVS. At pag. 225. permutatis literis, BATESTANI. POPVLI.

15. *Circa flumen.*] Circa Bætim.

16. *Oſſigi.*] In ſubſcript. Conc. Illib. *Clementianus ab Oſſigi.* Nunc aïunt eſſe *Megibar*, inter *Andujar*, & *Linarez*, in regno Giennenſi. In Hiſpania Laconicos mores & inſtituta floruiſſe auctor eſt Strabo, lib. 3. pag. 154. inde illa fortaſſe cognomina, Laconicum, & Laconimurgi, quæ nunc occurrunt. Tamen in MSS. hoc loco *Latonium* ſcribitur.

cum: [1] Illiturgi, quod Forum Julium: Ipaſturgi, quod Triumphale: [2] Sitia: & XIV. M. paſſuum remotum in mediterraneo [3] Obulco, quod Pontificenſe appellatur. [4] Mox Ripepora fœderatorum, [5] Sacili, Martialium [6] Onoba. [7] Et dextra [8] Corduba, colonia Patriciæ cognomine: inde primum navigabili Bæti. Oppida: [9] Carbula, [10] Decuma: fluvius Singulis, [11] eodem Bætis latere incidens.

Oppida Hiſpalenſis conventus: [12] Celti, Arua, Canama, Evia, [13] Ilipa

NOTÆ.

1. *Illiturgi.*] A Scipione æquatum ſolo id oppidum auctor eſt Livius, l. 28. pag. 326. & Appian. in Iber.. p. 272. cui Ἰλυεργία πόλις dicitur, ſicuti Ptolemæo, lib. 2. cap. 4. Ἰλυεργίς. Nunc eſt *Andujar el vejo*, tribus millibus ab *Andujar* oppido ad Bætim ſito, ſupra Cordubam: ubi reperta inſcriptio, quam refert Morales, l. 2. fol. 57. ORDO ILITVRGITANOR.

2. *Sitia.*] Σίτια Ptolemæo, loco cit.

3. *Obulco.*] Ὀβόλκων Stephano: Ὀβούλκον Ptolemæo, lib. 2. cap. 4. Hodie *Porcuña*, oppidum haud ignobile Cordubam inter, & Giennam. Ita Mariana, l. 3. hiſt. Hiſp. cap. 21. p. 123. Reperta ibi vetus inſcriptio, apud Gruterum, p. 105. MVNICIP. PONTIFICIS. Et pag. 458. ORDO. PONTIFICIENSIS. OBULCONENSIS. Id pluribus firmat argumentis, Mart. de Roa, in hiſt. Aſtig. pag. 18.

4. *Mox Ripepora.*] Poſt Obulconem, inquit, ſequitur in mediterraneo Ripepora, quod oppidum fœderatorum fuit. In oppido *Montejo* repertum lapidem vetuſtum Hieron. Surita ait in Anton. Itiner. p. 553. cum inſcript. RESPVB EPORENSIS. Eporani a Corduba diſtare Antoninus prodidit M. P. XXVIII. a Caſtulone, ... Gruteri inſcript. p. 105. ORDO. MVN. EPOR. Hanc Eporam eſſe *Montoro*, in Cordubenſi Diœceſi, cenſet pariter Roder. Carus, l. 3. c 22. p. 120. Hæc Ἔβορα Ptolemæi videtur, l. 2. c. 4. in oppidis Turdulorum mediterraneis, proxime Onobam.

5. *Sacili.*] Σακιλὶς Ptolemæo, l. 2. c. 4. in oppidis Turdulorum mediterraneis. Nunc *Alcorrucen* vocant. In theſauro Goltzii, pag. 244. MVN. SACILIS.

6. *Onoba.*] Ὄνοβα Ptolemæo, loc. cit. Ut Narbo Martius, a Martia, ut videtur, legione, quæ eo deducta colonia eſt, ſic Onoba eandem ob cauſam Martialium cognominata creditur.

7. *Et dextra.*] In ripa fluvii, quæ meridiem ſpectat.

8. *Corduba.*] Hodie *Corduba la veja*, leuca fere una a Corduba nova, quam nos *Cordouë* dicimus in ſeptentrionali amnis latere poſita. Gruteri inſcript. p. 323. COLONIAE. PATRICIAE. CORDVBENSIS.

9. *Carbula.*] Ita MSS. Reg. 1. 2. &c. non *Carbulo*. Carulam in Bætica habet Antoninus, ſed Ilipam inter & Hiſpalim: quare non eſt hujus loci, quanquam aliter Suritæ viſum, in Anton. Itiner. p. 562. & Roder. Caro, lib. 3. Antiq. Hiſpal. c. 49.

10. *Decuma.*] In MSS. R. 1. 2. &c. *Detuma*. Forte *Detunda*, vel *Detunna*. Nam, ut Barbarus adnotavit, in hoc ipſo Bæticæ tractu, inter mediterranea Turdulorum oppida Δετοῦνδα a Ptolemæo nominatur, haud procul Sacili. Situm ejus oppidi fuiſſe neceſſe eſt ante confluentes Bætis & Singulis.

11. *Eodem.*] Dextro ſcilicet, & meridionali. Amnem hodie *Xenil*, & *Guadaxenil*, accolæ nuncupant.

12. *Celti, &c.*] *Celti* Antonino, vel Æthico potius, ut viris eruditis placet, in itinere ab Hiſpali Emeritam. Ceterorum oppidorum mentio in vetuſtis Inſcriptionibus. Vide Notas & Emend. num. X.

13. *Ilipa.*] Nunc *Penaflor*, ad Bætim, inter Cordubam, Hiſpalimque. Vide Notas & Emend. num. XI.

cognomine Ilia : [1] Italica. Et a læva, Hiſpalis colonia, cognomine [2] Romulenſis. [3] Ex adverſo oppidum Oſſet, quod cognominatur Julia Conſtantia : Vergentum, quod [4] Julii Genius : [5] Orippo, Caura, Siarum. Fluvius Menoba, Bæti [6] & ipſe a dextro latere infuſus. At inter æſtuaria Bætis, oppidum [7] Nebriſſa, cognomine Veneria, [8] & Colobona. Coloniæ : [9] Aſta quæ regia dicitur : & in mediterraneo [10] Aſido, quæ Cæſariana.

Singulis fluvius in Bætin, quo dictum eſt ordine, irrumpens, [11] Aſtigitanam coloniam alluit, cognomine Auguſtam Firmam, ab ea navigabilis. Hujus conventus ſunt [12] reliquæ coloniæ immunes :

N o t æ.

1. *Italica.*] Omnium ſcriptorum conſenſu hodie eſt *Sevilla la veja*, Hiſpali proxima : Silii vatis, Trajani Imp. & Theodoſii M. natalibus clara. Gruteri inſcriptio, p. 385. COLONIA. ITALICENSIS. IN. PROV. BAET.

2. *Romulenſis.*] Huc pertinet vetus inſcriptio, apud Gruter. p. 257. QVI IVLIAE. ROMVLEAE. NEGOTIANTES. Hodie *Seville*. Juliam Romulam a Julio Cæſare nuncupatam ait Iſidorus, l. 15. Orig. c. 1.

3. *Ex adverſo.*] Dextro igitur Bætis latere, ſeu meridiano : nam lævo ſita olim Hiſpalis fuit. Igitur *Alcala de Guadaira* fuerit ſane potius Oſſet, quam *Alcala del Rio*, quantumcunique Pſeudo-Maximus refragari nobis in Chronico videatur : cum Oſſet oppidum Aquas Duras jubet intelligi, ubi S. Gregorii ſacræ reliquiæ aſſervantur.

4. *Julii Genius.*] Ut Athenienſes ædem Auguſti Genio, Suetonio teſte, dedicarunt ; ſic urbem ſuam Vergentenſes ſub Genii Cæſaris tutela ac præſidio collocarunt. Nune *Gelves*, ut quidem videtur, inter amnes Bætim & *Guadiamar*. Vide Notas & Emendat. num. XII.

5. *Orippo, &c.*] Orippo, nunc *Villa de dos Hermanas*, IX. M. P. ab Hiſpali, eruditis creditur. Siarum *Sarracatin*, in agro Utrerenſi, Mart. de Roa, in hiſt. Aſtig.

6. *Et ipſe a dextro.*] Hoc eſt, meridiano. Nunc *Rio Guadalete* dicitur, in oſtium Bætis orientale, αἰαταλιχγόπεχο, ut appellat Marcianus, pag. 71. olim influens : nunc eo oblimato, proprio in Oceanum ore ſe devolvit, flexumque, ut Plinius paulo poſt ait, torſit, correxitve.

7. *Nebriſſa.*] Diſtare nunc a Bæti VIII. P. M. ſcribit Mariana l. 1. hiſt. Hiſp. cap. 3. & Anton. Nebriſſenſis : altero Bætis oſtio nunc oblimato. Incolis *Lebrixa*. In nummo Claudii Imp. teſte Ligorio, apud Holſten. pag. 128. COLONIA. VENEREA. NABRISSA. AVGVSTA.

8. *Et Colobona.*] MSS. *Colobana*. Hodie *Tribuxena*, inter *Lebrixa*, & *S. Lucar di Barrameda*. Sic Roder. Carus, lib. 3. Antiq. Luſit. c. 22. Qui *Col. Onoba*, legi hic jubent, & a librorum omnium fide deſciſcunt, & plures colonias invehunt, quam quot Plinius promiſerat.

9. *Aſta.*] Meminit Mela, lib. 3. cap. 1. Ptolemæus, lib. 2. c. 4. aliique. Nunc *Xerez della Frontera*, ad amnem *Guadalete*, teſte Mart. de Roa, in hiſt. Aſtig. Rudera urbis inter *Xerez* & *Tribuxena* monſtrari ait Rod. Carus.

10. *Aſido.*] Poſtea Aſidonia, demum *Medina Sidonia* appellata. Non eſt Ptolemæi Ἄσινδον, lib. 2. c. 4. quæ inter Bætim Anamque ſita, juxta Nertobrigam.

11. *Aſtigitanam.*] Hodie *Ecija*, inter Hiſpalim, & Cordubam. Apud Gruter. p. 101. COL. AVG. FIR. Aſtigi reperta inſcriptio. Et apud Mart. de Roa, in hiſt. Aſtig. COL. IVL. AVG. FIR.

12. *Reliqua.*] E coloniis novem, quas promiſerat, jam quinque apellavit : Gades, de quibus inter inſulas uberius, l. 4. ſect. 36. Cordubam, Hiſpalim, Aſtam, Aſindonem.

[1] Tucci, quæ cognominatur Auguſta Gemella: [2] Itucci, quæ Virtus Julia: [3] Attubi, quæ Claritas Julia: [4] Urſo, quæ Genua Urbanorum: inter quæ [5] fuit Munda cum Pompeii filio capta. Oppida libera: [6] Aſtigi vetus, [7] Oſtippo. Stipendiaria: [8] Callet, Calucula, Caſtra gemina, Ilipula minor, Merucra, Sacrana, Obulcula, Oningis. Ab ora venienti [9] prope Menobam amnem & ipſum navigabilem, haud procul accolunt [10] Alontigiceli, Aloſtigi.

Quæ autem regio a Bæti ad fluvium Anam tendit extra prædicta, [11] Bæturia appellatur, in duas diviſa partes, totidemque gentes: [12] Celticos qui Luſitaniam attingunt, Hiſpalenſis conventus: [13] Turdulos, qui Luſitaniam & Tarraconenſem accolunt, [14] jura Cordubam petunt. Celticos [15] a Celtiberis ex Luſitania adveniſſe manife-

Notæ.

1. *Tucci.*] Hodie *Martos*, inter Cordubam, & Giennum. Τȣ̃κι Ptolemæus l. 2. c. 4. Γεμέλλαι vocat Appianus, in Iber. p. 293. Gruteri inſcriptio, p. 323. COLONIAE. AVG. GEMELLAE. TVCCITANAE. Unde Gemellæ nomen, dicemus in Notis & Emend. num. XIII.

2. *Itucci.*] 'Ιτύκη Appiano in Iber. p. 292.

3. *Attubi.*] Nunc eſſe *Eſpejo*, Marianæ videtur, lib. 3. hiſt. c. 21. Nobis *Olivera*, prope Oſtipponem. In Theſauro Goltzii, p. 238. Neronis nummus, COL. CLARITAS. IVLIA.

4. *Urſo.*] Hodie *Oſſuna*. Ducatus titulo inſignis: Mariana, l. 3. hiſt. c. 22. 'Ορσῶνα vocat Appianus, in Iber. p. 291. Urſaonem Hirtius in bello Hiſp. p. 264. Vide Notas & Emend. num. XIII.

5. *Fuit Munda.*] Hac familiari forma loquendi *fuit*, exciſum deletumque ævo ſuo oppidum, cui hanc præfigit voculam, innuit. De Cn. Pompeio Magni F. ad Mundam interfecto, vide Livii Epitomen, l. 115. Hirtium, de bello Civ. p. 264. Velleïum, l. 2. n. 56. Florum, l. 4. c. 2. Dionem, l. 43. p. 233.

6. *Aſtigi vetus.*] Nunc eſt *Albameda*, inter coloniam Aſtigitanam, & Oſtipponem, Martino de Roa, in hiſt. Aſtig.

7. *Oſtippo.*] Meminit Anton. XIV. M. P. ab Ilipa, in itinere a Gadibus Cordubam. Aſtapa Livio eſt, l. 28. p. 327. 'Αςαπὰ, Appiano, in Iber. p. 273. nunc *Eſtepa*: tribus fere leucis ab Aſtigitana colonia, in agro Oſſunenſi.

8. *Callet, &c.*] In nummo Hiſpanico, apud Roder. Carum, l. 3. c. 70. p. 197. CALLET. *Calucula*. Ptolemæo l. 2. c. 4. Καλίκȣλα. *Obulcula*, 'Οβόλκολα Appiano in Iber. p. 293. 'Οβȣ́κολα Ptolemæo. Nunc eſt *Mancloua*, inter Aſtigitanam coloniam, & Carmonem, Rod. Caro, l. 3. c. 41. *Oningis* Livio eſt Oringis. Vide Notas & Emend. num. XIV.

9. *Prope Menobam.*] *Rio Guadalete*, ut diximus, non *Guadiamar*, ut Rod. Caro viſum, l. 3. c. 84. qui deinde accolarum ejus amnis, quos Plinius mox appellat, perturbat ſitum.

10. *Alontigiceli.*] MSS. Reg. & Colb. *Alontigi*, *Caliloſtigi*.

11. *Bæturia.*] Βαιτȣρία Straboni, l. 3. p. 142. Nunc magna ex parte *Petrocha* dicitur, ob petrarum frequentiam, teſte Jo. Sepulveda Cordubenſe, de patria ſua ſic ſcribente ad Pintianum, l. 3. Epiſt. 45.

12. *Celticos.*] Nunc Andaluſiæ pars ea eſt, quæ ſupra Bætim, ad ripam uſque Anæ & *Badajox* civitatem.

13. *Turdulos.*] Ubi hodie *Eſtremadura*, quæ inter Anam & Bætim.

14. *Iura Cordubam.*] Sunt fori conventuſque Cordubenſis.

15. *A Celtiberis.*] A Celtiberis quidem, quoniam oppidorum vocabula in Celtiberia quoque ſunt paria, in Bætica

ſtum eſt, ſacris, lingua, oppidorum vocabulis, quæ cognominibus in Bætica diſtinguuntur: [1] Seriæ adjicitur Fama Julia: [2] Nertobrigæ, Concordia Julia: [3] Segidæ, Reſtituta Julia: [4] Contributæ Julia: [5] Ucultuniacum, quæ & Curiga nunc eſt: [6] Laconimurgi, Conſtantia Julia: Tereſibus Fortunales, & [7] Callenſibus Emanici. [8] Præter hæc in Celtica Acinippo, Arunda, [9] Aruci, Turobrica, [10] Laſtigi,

Notæ.

cognominibus diſtinguuntur: In Luſitania vero Celtiberos conſediſſe prius, quam in Bæturiam commigrarent, ſuadet linguæ, ſacrorumque ſimilitudo: & nomina etiam nonnulla oppidorum gemina. Hunc locum fruſtra ſolicitant Pintianus, & Salmaſ. in Solin. p. 279. contra librorum omnium conſenſum.

1. *Seria adjicitur.*] Subintellige, cognomen. Σεϱία eſt Ptolemæo, lib. 2. cap. 4. quanquam in Turdetanis ſeu Turdulis locat, juxta Luſitaniam. Vide Notas & Emend. num. XV.

2. *Nertobriga.*] Νεϱτόβϱιγα Ptolemæo, loc. cit. prope Contributam Κονταϐϱῶται. Eſt & alia Nertobriga Celtiberorum, apud Florum, lib. 2. cap. 17. pag. 91. Nertobriga hæc Bæticæ, nunc *Valera la veja*, prope *Frexenal.* Rod. Carus, l. 3. c. 66.

3. *Segida.*] Huic cognominis alia in Celtiberis agnoſcitur a Stephano, Σεγίδη, πόλις Κελτιϐήϱων. Appiano in Iber. pag. 279. Σεγήδη, πόλις Κελτιϐήϱων τῶν Βελλῶν λεγομένων, hoc eſt Bellitanorum, de quibus ſect. ſeq.

4. *Contributa.*] Hanc ab Emerita diſtare M. P. XLIV. auctor eſt Antoninus. In Celtiberis quoque Contrebia ſeu Contributa fuit, de qua Florus, & Livius. Tamagus in Martyrol. Hiſpan. die 10. Decemb. erutas ait ad oppidum *Medina de las Torres*, inſcriptiones multas, IVLIAE CONTRIB.

5. *Ucultuniacum.*] In MSS. *Mucultunmacum.* Libentius agnoverim, *Mucultuni, item*: ut ſit ſententia, adjici ei oppido cognomen idem, nempe *Iulia*. Curicam a Contributa diſſitam ait Antoninus, M. P. XXIV. Non eſt *Carruca* Hirtii, l. de bello Hiſp. p. 260. quippe quæ juxta Mundam poſita, ultra Bætim. Sed videtur eſſe Κύϱγια Ptolemæi, l. 2. c. 4. in Celticis Bæticis, haud dubie pro Κύϱιγα.

6. *Laconimurgi.*] In MSS. Reg. & Colb. *Lacimurga.* Et in Vettonibus Luſitaniæ populis, unde Celtici profecti ſunt, Λακκονιμουϱγον habet Ptolemæus, l. 2. c. 5. Nunc eſſe *Conſtantina* videtur, in Andaluſia ſupra *Peñaſlor*: nec procul inde Tereſes tenuere oppidum, ubi *S. Nicolo del Puerto.* Tereſes a Fortunalibus perperam ſecernit Pſeudo-Maximus in Chronico. Coloniæ Juliæ Conſtantiæ mentio apud Hygen. l. de limitib. conſtit. p. 195. ſed ab iſta, ut puto, diverſæ.

7. *Callenſibus.*] Quorum oppidum *Caſalla*, juxta *Alaniz*, & *S. Nicolo del Puerto.* Rod. Carus, l. 3. c. 70. Olim Calentum dictum, ex Plinio ipſo, l. 35. ſect. 49.

8. *Præter hæc.*] Ἀκινιππῶ Ptolemæo, l. 2. c. 4. in Bæticis Celticis, & Ἀϱοῦνδα, & Ἀϱοῦκι. In nummo vetere, apud Rod. Carum l. 3. c. 57. ACINIPO. Sed idem Carus & Acinipponem, & Arundam, & Arucci, & cetera quæ ſequuntur oppida, magno errore extra Bæturiæ Celticam, quæ tota Ana & Bæti amnibus clauditur, fere ad Gaditanum fretum ablegat, prope Mundam, vocum affinitate inductus in fraudem.

9. *Aruci.*] Vel *Arucci*, nunc *Arroche*, Andaluſiæ pagus, in confinio Luſitaniæ. Inſcriptio Gruteri, p. 238. CIVITAS ARVCCITANA.

10. *Laſtigi.*] In nummo vetere, quem exhibet Roder. Carus, l. 3. c. 61. p. 186. LASTIGI. Et c. 62. ORDO MVNICIPI. FLAVI. SALPENSANI, in inſcriptione quam Utrere ultra Hiſpalim, verſus fretum, repertam ait: Sed non continuo ejus loci nomen Salpeſam fuiſſe recte colligit: quam in Celtica Bæturia fuiſſe, hoc eſt, inter Bætim & Anam Plinius aſſeverat.

Alpeſa,

Digitized by Google

Alpeſa, Sæpona, Scrippo. Altera Bæturia, quam diximus Turdulorum, & conventus Cordubenſis, habet oppida non ignobilia, [1] Arſam, [2] Mellariam, Mirobricam: regionis Oſintiadis, [3] Siſaponem.

Gaditani conventus: civium Romanorum [4] Regina: Latinorum, Regia [5] Cariſſa, cognomine Aurelia, Urgia cognominata caſtrum Julium: [6] item Cæſaris Salutarienſis. Stipendiaria: [7] Beſaro, Belippo, Barbeſula, Lacippo, Bæſippo, Callet, Cappagum, Oleaſtro, Itucci, [8] Brana, Lacibi, Saguntia, Andoriſæ.

Porro longitudinem univerſam ejus prodidit M. Agrippa CCCCLXXV. M. paſſuum: latitudinem CCLVII. M. [9] ſed cum termini Carthaginem uſque procederent: quæ cauſa magnos errores computatione menſuræ ſæpius parit, alibi mutato provinciarum modo, alibi itinerum auctis aut diminutis paſſibus. Incubuere maria tam longo ævo alibi, proceſſere litora, torſere ſe fluminum aut correxere flexus. [10] Præterea aliunde aliis exordium menſuræ eſt, & alia meatus: ita fit, ut nulli duo concinant. * Bæticæ longitudo nunc [11] a Caſtulonis * Cap. II.

Notæ.

1. *Arſam.*] Ἄρσα Stephano, & Ptolemæo l. 2. c. 4. & Appiano in Iber. p. 294. Tamayus in Martyr. Hiſp. 8. Julii, in Eſtremadura fuiſſe ait, nunc *Argallen*, dici: leucis duabus a *Zalamea della Serena*.

2. *Mellariam.*] Hodie *Fuente de la Ovejuna*, a Corduba leucis XIV. verſus Emeritam. Repertæ ibi inſcriptiones, apud Gruter. p. 321. ORDO. MELLARIENSIS. Nec procul inde pagus eſt *Villa de Capilla*, veteribus Mirobrica, ut docet eruta ibi inſcriptio vetus, apud eundem Gruter. p. 257. ex Ant. Auguſtini ſchedis, MIROBRICENSIVM. MVNIC.

3. *Siſaponem.*] Ubi nunc *Almaden*, in Andaluſia ſupra Hiſpalim. Σισάπων Straboni dicitur, l. 3. p. 142.. Vide Notas & Emend. num. XVI.

4. *Regina.*] Ῥῆγινα Ptolemæo, lib. 2. c. 4. Apud. Ambr. Moral. l. 7. fol. 101. RESP. REGINENSIVM.

5. *Cariſſa.*] Κάρισσα Ptolemæo, l. 2. c. 4. eidemque Οὐργία eſt, quæ Plinio Urgia. Hodie *las Cabeças*, prope Nebriſſam: Cariſſa vero vetus nomen, retinere dicitur, prope *Bornos*, ad ripam amnis Guadalete. Rod. Carus, l. 3. c. 29. Vide Notas & Emend. num. XVII.

6. *Item Cæſaris.*] Hoc ipſum oppidum Urgia, inquit, quod Latii quoque jure gaudet, altero etiam cognomine dignoſcitur, Cæſaris nimirum Salutarienſis.

7. *Beſaro, &c.*] *Beſaro*, & *Belippo*, ignota ceteris oppida. De Barbeſula, & Bæſippone, initio ſectionis hujus diximus. Λακίππωνος, meminit Ptolemæus, l. 2. c. 4. & Mela, l. 2. c. 6. Eſt & Ὀλέαστρον, & Λακιβὶς, apud Ptolem. & Σαγυντία, cujus rudera monſtrari aïunt *inter Arcos*, & *Xerez della Frontera*, ad amnem *Guadalete*, cum vetuſto nomine *Cigonza*. Oleaſtrum Mela l. 3. c. 1. lucum ait fuiſſe prope Gaditanum ſinum.

8. *Brana.*] Forte Urbona Οὔρβων, de qua Ptolem. lib. 2. c. 4. inter Oleaſtrum & Bæſipponem.

9. *Sed cum termini.*] Sed eam longitudinem Agrippa tum prodidit, cum Bætica Carthaginem uſque pertineret.

10. *Præterea.*] Non ab eodem termino, inquit, initium menſuræ eſt omnibus, neque eadem via iter, ad eoſdem etiam fines illam menſuram ducentibus.

11. *A Caſtulonis.*] A Caſtulone oppido, inquit, qui Bæticæ finis ac limes nunc ſtatuitur, uſque Gades, CCL. M. Caſtulonem Bæticæ finem ſtatutum fuiſſe,

Digitized by Google

oppidi ſine Gades, CCL. M. & a Murgi maritima ora XXV. M. paſſ. amplior. Latitudo a Carteiana ora [1] CCXXIV. M. paſſ. Agrippam quidem in tanta viri diligentia, præterque in hoc opere cura, orbem cum terrarum [2] orbi ſpectandum propoſiturus eſſet, erraſſe quis credat, & cum eo Divum Auguſtum? Is namque complexam eam porticum ex deſtinatione & commentariis M. Agrippæ a ſorore ejus inchoatam peregit.

CAP. III. IV. Citerioris Hiſpaniæ, ſicut complurium provinciarum, aliquantum vetus forma mutata eſt: utpote cum Pompeius Magnus trophæis ſuis, quæ ſtatuebat in Pyrenæo, [3] DCCCLXXVI. oppida ab Alpibus ad fines Hiſpaniæ ulterioris in ditionem a ſe redacta teſtatus ſit. [4] Nunc univerſa provincia dividitur in conventus ſeptem: Carthaginienſem, Tarraconenſem, Cæſarauguſtanum, Clunienſem, Aſturum, Lucenſem, Bracarum. Accedunt inſulæ, quarum mentione ſepoſita, præter civitates contributas aliis CCXCIV. provincia ipſa continet [5] oppida CLXXIX. In iis colonias XII. oppida civium Romanorum XIII. Latinorum veterum XVIII. fœderatorum unum, ſtipendiaria CXXXV.

Primi in ora [6] Baſtuli: poſt eos, quo dicetur ordine, intus recedentes Menteſani, Oretani, & ad Tagum Carpetani: juxta eos Vaccæi, Vectones, & Celtiberi Arevaci. Oppida oræ proxima: [7] Urci, adſcriptumque Bæticæ [8] Barea: regio [9] Mavitania, mox Deitania, dein

NOTÆ.

auctor eſt etiam Strabo, lib. 3. p. 166. Nunc *Cazlona*, & *Cazorla*, in confinio Caſtellæ Novæ, & regni Granatenſis. Vide Notas & Emendat. num. XVIII.

1. *CCXXIV. M. Paſſ.*] Martianus, l. 6. c. de Hiſp. pag. 203.

2. *Orbi ſpectandum.*] Vide Notas & Emend. num. XIX.

3. *DCCCLXXVI.*] Sic MSS. omnes, Reg. Colb. Pariſ. Chiffl. De Pompeii trophæis in Pyrenæo poſitis, Strabo l. 3 p. 156.

4. *Nunc univerſa.*] Hæc Martianus iiſdem verbis, lib. 6. cap. de Hiſpania, pag. 203. Horum conventuum mentio fere omnium in Inſcript. Gruteri. Lucenſis, apud Ambr. Morales, lib. 6. fol. 69.

5. *Oppida CLXXIX.*] Ita Reg. 2. Tolet. Chiffl. &c. Exactiſſime certe huic ſummæ reſpondet, qui ſubjicitur numerus oppidorum citerioris Hiſpaniæ, ſeu Tarraconenſis. Contributæ civitates eæ ſunt, quæ majorum juriſdictioni ac foro parent.

6. *Baſtuli.*] Qui & Baſtetani Plinio, ut diximus ſup. ſect.

7. *Urci.*] Οὖρκα Ptolemæo, l. 2. c 6. in Baſtitanorum ora. De ea jam diximus ſup. ſect. ad ea verba, *Mox a fine Urgitano.*

8. *Barea.*] Barea etiam oppidum, inquit, Tarraconenſis provinciæ, adſcribitur a nonnullis Bæticæ. Nunc *Vera*, prope *Muxacra*, quæ veterum Murgis, ut diximus. Βάρεια in Baſtulis ad Ibericum pelagus, Ptolemæo l. 2. c. 6.

9. *Mavitania.*] Ita libri omnes: non *Mauritania*, ut editi: aut *Bateſtania*, ut nonnulli volunt. Minor ea regio, ut & Deïtania, quæ ſequitur, Bateſtaniæ finibus, quæ major fuit multis partibus, continebatur.

Conteſtania: [1] Carthago nova, colonia: cujus a promontorio quod [2] Saturni vocatur, Cæſaream Mauritaniæ urbem CLXXXVII. M. paſſ. trajectus. Reliqua in ora: flumen [3] Tader: colonia immunis [4] Illici, unde Illicitanus ſinus. In eam contribuuntur [5] Icoſitani. Mox [6] Latinorum Lucentum, Dianium ſtipendiarium: [8] Sucro fluvius, & quondam oppidum, Conteſtaniæ finis. Regio [9] Edetania amœno prætendente ſe ſtagno, ad Celtiberos recedens. [10] Valentia Colonia III. M. paſſ. a mari remota: flumen Turium, & tantumdem a mari Saguntum, civium Romanorum oppidum, [11] fide nobile: [12] flumen Uduba: regio [13] Ilergaonum. [14] Iberus amnis navigabili commercio

NOTÆ.

1. *Carthago.*] *Cartagena* incolis: quam dux Pœnorum Aſdrubal condidit, inquit Mela, l. 2. c. 6.

2. *Saturni.*] Ptolemæo, Σκομβραρία ἄκρα. Nunc *Capo di Palos.*

3. *Tader.*] *Segura*, ut ſup. ſect. diximus. Τερεβ Ptolemæo dici videtur, lib. 2. c. 6.

4. *Illici.*] Mela loc. cit. *Illicitanus ſinus*, inquit, *habet Alonem, & Lucentiam: & unde ei nomen eſt, Illicen.* Nunc ut recte Eſcolanus l. 4. hiſt. Valent. c.19. aliiſque *Elche*: aut id certe oppidum ex Illicis ruinis, quod propius a mari fuiſſe videtur, eſt excitatum. Sinui Illicitano tamen hodie nomen eſt *Golfo di Alicante*, a vicino, de quo mox dicemus oppido.

5. *Icoſitani.*] Ita libri omnes. Hi, inquit, Illicitanæ coloniæ foro ac juriſdictioni ſubduntur.

6. *Latinorum.*] Hoc eſt, Latii jure donatum. Lucentum Arabes præfixo articulo *Alicante* dixere, celeberrimum hodie Valentini regni emporium.

7. *Dianium.*] Straboni, lib. 3. pag. 159. Διάνιον. Nunc *Denia.* Iſidoro, Zanium, ut pro Diæta, Zæta dixere antiquitus.

8. *Sucro.*] Sucronis fluvii, Σούκρωνος, hodie *Xucar*, meminit Strabo loc. cit. Oppidi, Antoninus. Hic Sucronenſis pugna, inter Pompeïum & Sertorium: de qua Plutarch. in Sertorio, p. 578. Amnem hunc Conteſtaniæ finem facit etiam Ptolemæus lib. 2. c. 6. cujus a Carthagine nova, quod & Plinius fecit, ducit initium. Oppidum hodie *Alzira.*

9. *Edetania.*] Ἠδητανία regio Ptolemæo, loc. cit. Ad Iberum uſque & Cæſarauguſtum ea pertinuit. Apud Gruterum, p. 481. EDITANI.

10. *Valentia.*] Valentini regni caput. *Valence.* Hanc Turium flumen præterfluit. Nunc *Guadalayar* vocant: Mela, Turium: Tutiam Salluſtius appellat.

11. *Fide nobile.*] Florus, l. 2. c. 6. *In cauſam belli Saguntus delecta eſt* ab Hannibale, *vetus Hiſpaniæ civitas, & opulenta: fideique erga Romanos magnum quidem, ſed triſte monumentum .... Iam novem menſibus feſſi fame, machinis, ferro, verſa denique in rabiem fide, immanem in foro excitant rogum: tum deſuper ſe ſuoſque, cum omnibus opibus ſuis, ferro & igni corrumpunt.* Vide Livium, lib. 21. p. 194. Auguſt. l. 3. de Civit. Dei, c. 20 & Appiano in Iber. p. 261.

12. *Flumen Uduba.*] Sic Reg. & Colb. non *Idubeda*, quod montis eſt nomen Ptolemæo, ac Straboni. Nunc *Morvedro*, quo Segobriga alluitur, *Segorbe*, in Valentino regno.

13. *Ilergaonum.*] Ab Uduba ad Iberum. Ἰλεργαόνων Ptolemæus, l. 2. c. 6. & Livius, l. 22. p. 215. *Illurgavonenſes, qui flumen Iberum attingunt*, Cæſar appellat, l. 1. de bell. Civ. p. 143. Tamen ultra Iberum Ilergaonas promovet Ptolemæus: & in nummis Dertoſa Ilergaonum genti adſcribitur.

14. *Iberus.*] Accolis *Ebro*: nobis *l'Ebre.*

dives, ortus in Cantabris, haud procul oppido [1] Juliobrica, per CCCCL. M. paſſ. fluens : navium per CCLX. M. [2] a Varia oppido capax, quem propter univerſam Hiſpaniam Græci appellavere Iberiam. Regio [3] Coſſetania, flumen [4] Subi, [5] colonia Tarraco Scipionum opus, ſicut Carthago [6] Pœnorum. Regio [7] Ilergetum, oppidum [8] Subur flumen, [9] Rubricatum, a quo [10] Laletani & [11] Indigetes. [12] Poſt eos, quo dicetur ordine, intus recedentes radice Pyrenæi, [13] Auſetani, [14] Lacetani : perque Pyrenæum [15] Cerretani, dein Vaſco-

Notæ.

1. *Juliobrica.*] 'Ιυλιόβριγα Ptolemæo, loc. cit. quam ſub eadem cæli parte locat, ac Iberi fontes. Nunc ipſi oppido nomen, *Fuente d'Ivero* : aliter aliis perperam ſtatuentibus. Inſcriptio apud Ambr. Morales, fol. 67. IVLIOBRIGENSI. EX. GENTE. CANTABRORVM.

2. *A Varia.*] Ex ejus oppidi ruinis juxta crevit ad Iberum amnem, quod *Logrono* nunc dicimus. Οὐαρεία Ptolemæo in Beronibus, l. 2. c. 6. & Straboni l. 3. p. 162.

3. *Coſſetania.*] Sic libri omnes. Ptolemæo, l. 2. c. 6. Κοσσητανοί, in quibus Tarraconem locat. Apud Gruter. p. 499. TARRAC. VRBS. COSITANOR. Ab Ibero ea regio incipit : Tarracone clauditur.

4. *Subi.*] Quod Tarraconem alluit. Mela l. 2. c. 6. *Inter Subin & Telobin amnes Tarraco urbs eſt.*

5. *Colonia, &c.*] Hæc Solinus, c. 23. p. 44. & Martianus, l. 6. p. 202. Hodie *Tarragona* dicitur, in ora Catalauniæ. Inſcriptio Gruteri, p. 382. COL. TARRAC. Tiberii nummus, in Muſæo noſtro Pariſienſi, C. V. T. hoc eſt, *Colonia Victrix Tarraco.*

6. *Pœnorum.*] Duce Hamilcare. Nunc eſt *Villa franca de Panades*, in Catalaunia: etſi in Ilergaonibus a Ptolemæo collocetur : Cis Iberum fuiſſe veterem hanc Carthaginem, ut & Tarraconem, Plinius haud obſcure innuit. Errant qui Cantavexa eſſe exiſtimant in Aragonia.

7. *Ilergetum.*] A Subi amne ad Rubricatum. Noti Livio Ilergetes, l. 21. p. 196. ubi de Hannibale : *Ilergetes inde, Bargusioſque, & Auſetanos, & Aquitaniam quæ ſubjecta Pyrenæis montibus eſt, ſubegit.* Gruteri Inſcript. p. 519. CONRTA. ILERGETAS.

8. *Subur.*] Σύβουρ Ptolemæo, lib. 2. c. 6 Nunc *Villa nova*. Gruteri Inſcriptio, juxta Tarraconem eruta, p. 414. SVBVRITANI.

9. *Rubricatum.*] 'Ρουβρικάτος Ptolemæo, loc. cit. hodie *Lobregat*. Ab hoc amne ait jam Laletanos appellari incolas : & proximos iis deinde, ubi nunc Emporiæ ſunt, Indigetes, quorum regio Pyrenææ Veneris promontorio clauderetur. Sic etiam Ptolemæus loc. cit.

10. *Laletani.*] Sic libri omnes. Hinc Laletana vina Plinio, l. 14. ſect. 8. Laletana ſapa, Martiali, l. 7. Epigr. 52. Gruteri Inſcript. p. 490. PRAEFECTO. ORAE. MARITIMAE. LALETANAE. Ptolemæo, lib. 2. c. 6. Λαιητανοί, Straboni l. 3. p. 159. Λεητανοί.

11. *Indigetes.*] 'Ενδιγέται Ptolemæo, loc. cit. 'Ινδικῆται Straboni l. 3. p. 160.

12. *Poſt eos.*] Retro verſus occaſum Solis æſtivum, in mediterraneo.

13. *Auſetani.*] Horum Livius meminit loc. cit. Αὐσητανοί Ptolemæo, lib. 2. c. 6. Oppidum Auſa, & Vicus Auſæ, *Vic d'Oſona*, & frequentius *Vich*, inter Gerundam & Manreſam.

14. *Lacetani.*] Supra Gerundam, in Pyrenæi radicibus. Vide Notas & Emend. num. XX.

15. *Cerretani.*] Κερρητανοί Ptolemæo, l. 2. c. 6. Straboni l. 3. p. 162 Κερρητανοί. Κερρητανοὶ ἐν Ἰβηρίᾳ Dioni, l. 48. p. 382. Vaſcones, non in Aquitania, ſed in Hiſpania collocat etiam Ptolemæus loc. cit. Vaſcones ea ætate erant, qui hodie Navarri : ut egregie probat Oihenartus, l. 2. c. 1. p. 73.

nes. In ora autem colonia [1] Barcino, cognomine Faventia. Oppida civium Romanorum: [2] Bætulo, Iluro: flumen [3] Larnum: Blandæ: flumen [4] Alba: [5] Emporiæ: geminum hoc, veterum incolarum, & Græcorum, qui Phocæenſium fuere ſoboles. Flumen [6] Tichis. Ab eo [7] Pyrenæa Venus in latere promontorii altero, XL. M.

1. Nunc per ſingulos conventus reddentur inſignia præter ſupradicta. [8] Tarracone diſceptant populi XLIII. quorum celeberrimi, civium Romanorum [9] Dertuſani, [10] Biſgargitani: Latinorum, [11] Auſetani, [12] Cerretani, qui Juliani cognominantur, & qui Auguſtani: [13] Edetani, [14] Gerundenſes, Geſſorienſes: [15] Teari, qui Julienſes. Stipen-

Notæ.

1. *Barcino.*] In Lætanis, ſeu Laletanis, teſte Ptolem. loc. cit. Nunc *Barcelone*. Gruteri Inſcriptio, pag. 419. COL. F. I. A. P BARCIN. hoc eſt, *Colonia Flavia Julia Auguſta Pia* (non *Paterna*) *Barcino*. Ibi enim F. Flavia eſt. Nam eadem pag. legitur, COL FLAV. B. BARC At in Theſ. Goltzii, Galbæ nummus: COL. BARCINO. FAVENTIA

2. *Batulo, Iluro.*] Mela, lib 2. cap. 6. *Eluro, Betullo.* Bætulam habet Livius, lib. 27. pag. 307. Bætulo, hodie *Badalena*, in ora Catalauniæ, leucis a Barcinone quatuor. Iluro, Διλυρὼν Ptolemæo (pro Αἰλυρὼν) in Laletanis, nunc *Pineda*, inter Βαιτυλῶνα, & Βλάνδας. Eſt & alia Iluro in Novempopulania, *Oleron*, Hiſpanorum commercio dives.

3. *Larnum.*] *Tornera* hodie, quo Blanda alluitur, *Blanes*.

4. *Alba.*] Qui Melæ Clodianus dicitur, lib. 2. cap. 6. *Dein Ticer flumen ad Rhodam, Clodianum ad Emporias.*

5. *Emporiæ.*] Strabo lib. 3. pag. 159. Ἐμπόριον vocat, & Δίπολιν, hoc eſt, geminam urbem, Græcos advenas a veteribus incolis medio dirimente muro, dividi teſtatus cum Plinio. Idem a Maſſilienſibus conditam, cum Stephano docet, & Scylace in Periplo, pag. 2. Fuere autem Maſſilienſes orti a Phocæenſibus, ut dicetur ſect. ſeq Nunc *Ampurias* vocant. Ptolemæo Ἐμπορεῖαι in Indigetibus, lib. 2. cap. 6.

6. *Tichis.*] Qui Ticer ad Rhodam mox dictus eſt Melæ Pomponio, loc. cit. Nunc *Ter* accolis.

7. *Pyrenæa Venus.*] Mela lib. 2. cap. 5. *Tum inter Pyrenæi promontoria, portus Veneris inſignis fano*, &c. Huic promontorio, inquit Mariana, lib. 1. hiſt. Hiſpan. cap. 2 olim a Veneris templo, nunc religione mutata a Cruce facta eſt appellatio. *Capo di Cruz*.

8. *Tarracone.*] Hoc eſt, fuere hi Tarraconenſis fori: hinc jura petere coacti.

9. *Dertuſani.*] Qui civium Romanorum jure potiebantur, ut & Biſgargitani Oppidum Ptolemæo, lib. 2. cap. 6. Δέρτωσα in Ilercaonum gente. Tiberii nummus apud Suritam, in Anton. Itin. pag. 548. DERT. ILERGAONIA. Apud Reineſium, pag 316. vetus inſcriptio Dertoſæ reperta, ORDO D. C. D. *Ordo Derionum Colonia Dertoſa*. Nunc eſt *Tortoſe* ad Iberum.

10. *Biſgargitani.*] Et hi ab oppido rurſum Ilergaonum mediterraneo, quod Βισάργις Ptolemæo loc. cit. Germanici nummus, in Theſauro Goltzii, pag. 242. MUN. BISCARGIS.

11. *Auſetani.*] Ab Auſa oppido, de quo ſupra.

12. *Cerretani.*] Gentis hujus ait oppida duo fuiſſe, unde cognomen incolæ tulerunt: Cerretani, ab oppido Julia Libyca, Ἰουλία Λίβυκα, cujus Ptolemæus meminit, lib. 2. cap. 6. Auguſtani ab Auguſta.

13. *Edetani.*] Vide Notas & Emend. num XXI.

14. *Gerundenſes.*] Ab oppido Gerunda in Auſetanis, Ptolem. loc. cit. Nunc *Girona* incolis: nobis *Gironde*.

15. *Teari.*] Quorum oppidum Tiara Julia, Τιαριουλία in Ilergaonum mediterraneis civitatibus apud Ptolem. loc. cit. qui Ilergaonas, ut monuimus, ultra Iberum, in Catalauniamque promovet.

Digitized by Google

diariorum: [1] Aquicaldenſes, [2] Onenſes, [3] Bæculonenſes.

2. [4] Cæſarauguſta colonia immunis, amne Ibero affuſa, ubi oppidum antea vocabatur [5] Salduba, regionis [6] Edetaniæ, recipit populos CLII. Ex his civium Romanorum [7] Belitanos, [8] Celſenſes, [9] ex colonia: [10] Calaguritanos, qui Naſſici cognominantur: [11] Ilerdenſes, Surdaonum gentis, juxta quos Sicoris fluvius: [12] Oſcenſes, regionis Veſcitaniæ: [13] Turiaſonenſes. Latinorum veterum: [14] Caſcantenſes, [15] Ergavicen-

NOTÆ.

1. *Aquicaldenſes.*] Ab Aquis calidis, quæ Ὕδατα θερμὰ Ptolemæo, lib. 2. cap. 6. in Auſetanis: nunc *Caldes*, leucis quatuor a Barcinone.

2. *Onenſes.*] Ita libri omnes: etſi ab litera A auſpicandum id nomen ex literarum ſerie videatur.

3. *Bæculonenſes.*] Ita MSS. Reg. &c. non Bætulonenſes, a Bætulone oppido ſuperius memorato: Sed a Β[illegible]ύλα Ptolemæi, in Auſetanis, inter Auſam, & Gerundam.

4. *Cæſarauguſta.*] Nummos hujus coloniæ indices multos refert Patinus, pag. 33. & ſeq. Nunc *Sarragoſſe.*

5. *Salduba.*] MSS. Reg. & Colb. 1. 2. *Salduvia.* At vetus inſcriptio, apud Goltzium, pag. 238. COL. CAESAREA. AVG. SALDVBA

6. *Edetaniæ.*] Ptolemæus quoque, lib. 2. cap. 6. Edetanis, ſive Hedetanis, ſeu denique, aſpiratione, ut fit, in ſibilum verſa, Sedetanis Cæſarauguſtam aſſignat. Σηδητανία Appiano, in Iber. pag. 298.

7. *Belitanos.*] Ab oppido Βίλεια, in Edetanis, haud procul Cæſarauguſta, apud Ptolem. lib. 1. cap. 6. Hodie *Belchite.* Indulget conjecturæ Reineſius, lib. 1. Var. lect. cap. 25. contra omnium librorum fidem, cum Bilbilitanos, a Bilbili, quæ Martialis patria, ſcribi jubet.

8. *Celſenſes.*] Oppidum Κέλσα in Ilergetibus, Ptolem. lib. 2. cap. 6. Nunc *Xelſa*, ad Iberum. Nummis Tiberii, in Theſauro Goltzii, pag. 242. COL. VIC. IVL. CELSA. Anton. Auguſt. ait eſſe *Vililla*, quæ ad Iberum pariter leucæ unius intervallo a Celſa diſtat. Vide librum ſingularem, quem de Nummis antiquis Populorum & Urbium nuper in lucem edidimus.

10. *Calaguritanos.*] Ambr. Morales, ex vetere inſcript. MVN. CALAGVRIS. IVLIA. NASSICA. Nunc *Loharre*, ab Hueſca leucis IV. diſſita, Sic Andrez, pag. 33.

11. *Ilerdenſes.*] Ἰλέρδα in Ilergetibus a Ptolemæo collocatur, lib. 2. cap. 6. Nunc *Lerida*, juxta *Rio Segre*, qui Sicoris, etiam Lucano, lib. 4. verſ. 14. ubi Ilerdæ ſitum deſcribit:

Placidis prælabitur undis
Heſperios inter Sicoris non ultimus amnes, &c.

12. *Oſcenſes.*] Oſca eorum oppidum, Floro lib 3 cap. 22. in Ilergetibus quoque ſtatuitur, (quorum pars Veſcitani, & Surdaones fuere,) apud Ptolemæum, lib. 2. cap. 6. nunc *Hueſca* in Aragonia. Nummus Germanici, in Theſ. Goltzii, pag. 242. COL. V. T. T. OSCA. Vide librum nuper a nobis de Nummis antiquis Populorum Urbiumque editum.

13. *Turiaſonenſes.*] Τυριασὼ in Celtiberis, Ptolem. lib. 2. cap. 6. In Theſ. Goltzii, pag. 244. MVN. TVRIASO. Nunc *Tarraſona*, trans Iberum.

14. *Caſcantenſes.*] Nummus Tiberii apud Patin. pag. 616. MVNICIP. CASCANTVM. Κάσκαντον Ptolemæo, lib. 2. cap. 6. in Vaſconibus, hoc eſt, Navarris. Nunc oppidum Navarræ, *Caſcante*, trans Iberum, prope Turiaſonem.

15. *Ergavicenſes.*] Ἐργάουικα in Celtiberis, Ptolemæo loc. cit. In Theſ. Goltzii, pag. 243. MVN. ERCAVICA. Apud Gruter. pag. 381. EX. CONVEN. CÆSAR. ERCAVIC. Hoc eſt, Ex Conventu Cæſarauguſtano Ercavicenſes.

Digitized by Google

ſes : [1] Graccuritanos , [2] Leonicenſes , [3] Oſſigerdenſes. Fœderatos, [4] Tarragenſes. Stipendiarios : [5] Arcobricenſes, [6] Andologenſes, [7] Arocelitanos , [8] Burſaonenſes, [9] Calaguritanos qui Fibularenſes cognominantur , [10] Complutenſes, [11] Carenſes, [12] Cincenſes, [13] Cortonenſes, [14] Damanitanos, [15] Larnenſes, [16] Lurſenſes , [17] Lumberitanos, [18] Lacetanos, Lubienſes, [19] Pompelonenſes, [20] Segienſes.

2. [21] Carthaginem conveniunt populi LXV. exceptis inſularum in-

NOTÆ.

1. *Graccuritanos.*] A Ti. Graeco nomen Graccuris accepit. Vide Livii Epit. lib. 41. Nunc *Agreda* in Aragoniæ confinio, prope Turiaſonem. Hinc Martyres Graecuritani in Martyrol. *Martyres de Agreda.* Γραχχυρὶς Ptolemæo, in Vaſconibus.

2. *Leonicenſes.*] Oppidum Λεωνίκα in Edetanis, Ptolemæo lib. 2. cap. 6. in quibus eſt ipſa Cæſarauguſta, cujus foro Leonicenſes diſceptabant. Nunc eſt *Alcaniz*, in Aragonia, ad amnem *Guadalope*, qui in Iberum influit. Edetanos a Valentia uſque Cæſarauguſtam pertinuiſſe jam monuimus. Nummus C. Cæſaris, in Theſ. Goltzii, pag. 244. MVN. LEONICA.

3. *Oſſigerdenſes.*] Ὀσικέρδα juxta Leonicam ſtatuitur a Ptolemæo.

4. *Tarragenſes.*] Municipium Τάῤῥαγα Ptolemæo in Vaſconibus. Hodieque *Tarrega*, leucis quinque ab Ilerda, in Catalaunia, verſus Barcinonem.

5. *Arcobrigenſes.*] Ἀρκόβριγα Ptolemæo, loc. cit. in gente Celtiberorum. Nunc in Caſtellæ veteris, Aragoniæque confinio, ad *Rio Xalon*, qui in Iberum influit : *Arcos*, haud procul *Siguença*.

6. *Andologenſes.*] Ab *Andoſilla* Navarræ oppidulo, Prud. Sandoval, apud Oihenartum, pag. 90. hos ſuſpicatur nomen habuiſſe.

7. *Arocelitanos.*] Ita MSS. omnes. Antoninus in itinere ab Aſturica Burdigalam, habet Aracelim, vel Arocelim, a Pompelone XXIV. M. P. Nunc *Huarte Araquil*, leucis quinque a Pompelone, verſus Solis occaſum, ut recte Oihenartus vidit, in Notit. Vaſcon. pag. 90.

8. *Burſaonenſes.*] Vel *Burſavolenſes*, de quibus Hirtius in bello Hiſp. pag. 158. vel *Burſadenſes* ab oppido Βούρσαδα de quo Ptolem. lib. 2. cap. 6. in Celtiberis.

9. *Calaguritanos.*] Nunc eſt *Calahorra* in Caſtella vetere.

10. *Complutenſes.*] *Alcala de Henarez.*

11. *Carenſes.*] Vetus oppidum nomen retinet *Cares* : novum *Puente la Reyna*, leucis IV. a Pompelone. Inſcriptio apud Ambr. Morales, fol. 68. EX CAESARAVG. KARENSI. hoc eſt, ex conventu Cæſarauguſtano, oppido ſeu municipio Carenſi : non, ut Scaliger interpretatur, in Gruteri indice, *Carenſes Cæſarauguſtani*.

12. *Cincenſes.*] Ita libri omnes. Forte *Cinnenſes* ab oppido Κίννα in Jaccetania Ptolemæi, lib. 2. cap. 6.

13. *Cortonenſes.*] MSS. omnes, *Cotonenſes*.

14. *Damanitanos.*] In Edetanorum gente, in quibus ipſa Cæſarauguſta fuit, Δαμανία, Ptolemæo, loc. cit.

15. *Larnenſes.*] Ab oppido, Larno amni, de quo ſupra, cognomine.

16. *Lurſenſes.*] Vide Notas & Emend. num. XXII.

17. *Lumberitanos.*] Ab oppido quod Galli *Lombier*, in Navarra : incolæ Vaſconice, *Irumberri* vocant, teſte Oihenarto, pag. 90. leucis VII. a Pompelone.

18. *Lacetanos.*] De his agemus in Notis & Emend. num. XX.

19. *Pompelonenſes.*] Ita Gruteri quoque inſcriptio, pag. 325. & 455. Nobis *Pampelune*.

20. *Segienſes.*] Segienſes, vel Segiſenſes, (ut recte Parm. edit.) a Σέγισα in Baſtinis oppido apud Ptolem lib. 2. c. 6.

21. *Carthaginem.*] Carthaginem novam, quæ hodie in Murciæ regno, *Carthagena*. *Carthagine nova conventum agebat Galba*, inquit Sueton. in ejus vita, cap. 9.

coliæ. Ex colonia Accitana [1] Gemellenſes, & [2] Libiſoſona cognomine Foroauguſtana, quibus duabus jus Italiæ datum : ex colonia [3] Salarienſe oppidani Latii veteris Caſtulonenſes, qui Cæſari Venales appellantur : [4] Setabitani, qui Auguſtani : [5] Valerienſes. Stipendiario-
5 rum autem celeberrimi : [6] Alabanenſes, [7] Baſtitani, [8] Conſaburenſes, [9] Dianenſes, [10] Egeleſtani, Ilorcitani, Laminitani, [11] Menteſani qui & Oritani, Menteſani qui & Baſtuli, [12] Oretani qui & Germani co-

Notæ.

1. *Gemellenſes.*] Sic Accitanæ coloniæ cives vocabantur : ipſa, *Colonia Julia Gemella Accitana*, COL. IVL. GEM. ACCITANA, apud Gruter. pag. 271. Accis hodie *Guadix*, in Granatenſi regno. De Gemellæ cognomine dicemus in Notis & Emend. num. XIII.

2. *Libiſoſona.*] Et hæc colonia fuit, apud Gruter. pag. 260. ex Ant. Auguſtino, COLONIA LIBISOSANORVM. Eſtque Plinii calculo, qui XII. colonias in citeriore Hiſpania recenſet. Vide librum de Nummis antiquis, verbo CALSA. Antonino, Libiſoſa eſt : Λιβίσωσα Ptolemæo in Oretanis, lib. 2. cap. 6. Aiunt exſtare hujus oppidi ruinas ad Lebazuza ſive Lezuza, Caſtellæ pagum, haud procul Concha, *Cuença*.

3. *Salarienſe.*] Nunc *Cazorla* dicitur in regno Granatenſi : ævo ſequiore *Saliotis*, ut auctor eſt Julian. Archipreſb. Adverſ. num. 356. Salariam & Caſtulonem diverſa duo Oretanorum oppida, perperam, ut ſæpe ſolet, Ptolemæus facit. Vetus inſcriptio in Theſ. Goltzii, pag. 40. COL. IVL. AVG. SALARIENSIS. *Cæſaris Venales* dicuntur, quod agros eorum Cæſar emit. Sic Triumpilini inferius, ſect. 24. *venalis cum agris ſuis populus* appellatur.

4. *Setabitani.*] Σαιταβὶς Ptolemæo, in Conteſtania, de qua ſupra. Straboni Σαιταβὶς, lib. 3. pag. 160. Nunc *Xativa*, in regno Valentiæ, ad amnem ejus nominis, qui in Sucronem influit. Hinc ſudaria Setaba de quibus diximus in Præfat. ad Titum, pag. 2.

5. *Valerienſes.*] Vaſæus ipſam Concham *Cuença*, circa fontes Sucronis amnis poſitam, Coloniam olim Juliam Valeriam appellatam eſſe : Ambr. Morales, non Concham ipſam, ſed pagum leucis ſeptem a Concha diſſitum, ad eundem amnem putat, cui nomen hodie *Valera la veja.*

6. *Alabanenſes.*] Sic MSS. omnes : non, ut editi hactenus, *Babanenſes.* Ab Ἄλαβα, ut Valerienſes ab Οὐαλερία, Celtiberorum oppidis, apud Ptolem. lib. 2. cap. 6. haud procul Ercavica.

7. *Baſtitani.*] A Baſti oppido, hodie *Baza*, in regno Granatæ, ad *Rio Guadalentin.* Dedit id Baſtetaniæ regioni nomen.

8. *Conſaburenſes.*] Apud Gruter. pag. 402. MVNIC. CONSABVRON. Apud Ambr. Morales, fol. 19. CONSABVRENSIS. Nunc ut videtur, *Conſuegra*, Caſtellæ novæ oppidulum, ultra Toletum, inter Tagum & Anam.

9. *Dianenſes.*] A Dianio, de quo ſupra. Sic Ilorcitani, & Laminitani, ab Ilorci, & Laminio, de quibus hac ſect. diximus.

10. *Egeleſtani.*] Ἐγελάστη Straboni, lib. 3. pag. 160. Nunc *Vnieſta*, prope Concham in Caſtella nova. Egelaſtæ Plinius rurſum meminit lib. 31. ſect. 39. Apud Ptolem. lib. 2. cap. 6. Ἐπίλεστα in Carpetanis, pro Ἐγέλεστα. Non poteſt eſſe *Medina Celi*, ut quibuſdam viſum : nam Medina ea in Celtiberis fuit.

11. *Menteſani.*] Gemina fuit olim Menteſa : altera in Oretanis, Ptolemæo teſte lib. 2. cap. 6. unde cives Oretani cognominati : in Baſtetanis, Baſtuliſve, altera, de qua jam diximus ſect. 3. Menteſam Baſtiam vocat Antoninus : Baſtuli incolæ eam ob rem cognominati.

12. *Oretani.*] In Oretanis oppidum fuit Ὠρητὸν Γερμανῶν, apud Ptolemæum lib. 2. cap. 6. Lud. Nonius in ſua Hiſp. cap. 62. putat eſſe *Calatrava*, non obſcuri nominis oppidum, ad fl. Anam, ſacræ Militiæ nomine inſigne.

gnominantur :

gnominantur : caputque Celtiberiæ [1] Segobrigenſes : [2] Carpetaniæ, Toletani Tago flumini impoſiti : Dein [3] Viatienſes, & Virgilienſes.

4. [4] In conventum Clunienſem Varduli ducunt populos XIV. ex quibus [5] Albanenſes tantum nominare libeat : [6] Turmodigi quatuor, in quibus [7] Segiſamonenſes, & [8] Segiſamejulienſes. In eundem conventum [9] Carietes & Vennenſes quinque civitatibus vadunt, [10] quarum ſunt Velienſes. [11] Eodem Pelendones Celtiberorum, quatuor populis : quorum [12] Numantini fuere clari : ſicut in [13] Vaccæorum XVIII.

NOTÆ.

1. *Segobrigenſes.*] Procul hi a Segobriga Valentini regni. Numantiæ proximos in Celtiberia facit Ptolemæus, lib. 2. cap. 6: Bilbili, quæ ibi fuit, ubi fere nunc *Calatajud*, Strabo lib. 3. pag. 162. in Celtiberis pariter cum Numantinis.

2. *Carpetania.*] Subintellige, caput Toletum, ut Segobriga Celtiberiæ. Καρπητανοὶ Appiano in Iber. pag. 283. Καρχητανοὺς ὑπὸ τῷ Τάγῳ, apud Plutarch. in Sertorio, p. 576. male, pro Καρπητανούς.

3. *Viatienſes.*] oppidum Βιατία in Oretanis, apud Ptolem. lib. 2. cap. 6. Et Virgilienſes ab Οὐεργιλία in Baſtitanis juxta Oretanos. Apud Gruter. p. 324. VERGILIENSIS. Hæc hodie Murcia, regni cognominis caput exiſtimatur.

4. *In conventum.*] Ambr. Morales, fol. 70. EX CLVNIENSI. Subintellige, conventu. De Clunia mox dicemus.

5. *Albanenſes.*] Albam urbem etiam in Vardulis habet Ptolemæus, lib. 2. cap. 6. Alava regio hodieque appellatur, ad Iberum, infra Guipuſcoa: ejus regionis primaria civitas Vittoria appellatur. Ibi oppidulum hodie *Alvan*.

6. *Turmodigi.*] Nuſquam vox ea audita nobis. Quid ſi Murbogi potius, ex Ptolemæo, loc. cit. Μυρβόγοι, Pelendonibus, Vaccæiſque finitimi ? Valdulorum pars ii Turmodigi fuere.

7. *Segiſamonenſes.*] A Segiſama, de qua Florus lib. 4. cap. 12. pag. 198. Nunc eſt *Veyzama*, in ea Cantabriæ parte, quæ Guipuſcoa dicitur, ut recte Mariana lib. 3. hiſt. Hiſp. cap. 25. pag. 130.

8. *Segiſamejul.*] Σεγίσαμα Ἰουλία in Vaccæis, Ptolemæo, lib. 2. cap. 6. A Plinio, in Vardulis. Ex Ptolemæi numeris, ibi fere fuiſſe conjicio, ubi nunc *Sierra d'Occa*, haud procul Ibero amne, in confinio Caſtellæ veteris.

9. *Carietes.*] Hos Ptolemæus Καριστοὺς vocat, quorum oppidum Οὐελία Velia fuit : cives Plinio Velienſes.

10. *Quarum ſunt.*] Quarum e numero præcipue inſignis Velia, de qua plane modo diximus.

11. *Eodem.*] Hoc eſt, in eundem conventum diſceptaturi vadunt Pelendones, quorum populi quatuor, e Celtiberorum gente univerſi. Nam Celtiberia Pelendones, Arevacoſque complectitur. Gruteri Inſcrip. pag. 111. PELLENDONES. AREVACON. In Pelendonibus oriri Durium amnem auctor eſt Plinius, lib. 4. ſect. 34.

12. *Numantini.*] Fuit urbs Numantia haud procul a fontibus Durii amnis, ut teſtantur Florus lib. 2. c. 18. p. 92. & Plinius lib. 4. ſect. 34. Rudera etiamnum viſuntur, quibus nomen eſt *Puente Garay*, prope urbem *Soria*.

13. *Vaccæorum.*] Οὐακκαῖοι Polybio, in fragm. lib. 3. pag. 1503. qui eorum urbem Ἰντερκατίαν laudat. Et apud Gruter. pag. 324. MODESTVS. INTERCATIENSIS. EX. GENTE. VACCAEORUM.

civitatibus, Intercatienſes, [1] Pallantini, [2] Lacobricenſes, [3] Caucenſes. Nam in Cantabricis VII. populis, [4] Juliobrica ſola memoratur. In [5] Autrigonum decem civitatibus, Tritium, & Viroveſca. [6] Arevacis nomen dedit fluvius Areva. Horum ſex oppida : [7] Saguntia, & [8] Uxama, quæ nomina crebro [9] aliis in locis uſurpantur : præterea [10] Segovia, & [11] nova Auguſta, [12] Termes, ipſaque [13] Clunia Celti-

Notæ.

1. *Pallantini.*] Pallantiam in Vaccæis quoque locat Ptolemæus, lib. 2. cap. 6. & Appianus in Iber pag. 300. Nunc *Palencia*, in Legionenſi regno.

2. *Lacobricenſes.*] Lacobrigæ in hoc tractu meminit Antoninus, XLVI. M. P. a Pallantia, in itinere ab Aſturica Tarraconem, & Burdigalam. Λαγκοβρίτας vocat Plutarchus in Sertorio, pag. 574. *Lacobriga nomen*, inquit Feſtus, *a lacu & briga, Hiſpaniæ oppido.* Vox *briga* oppidum ſonat.

3. *Caucenſes.*] Καῦκα in Vaccæis quoque Ptolemæo, loc. cit. & Appiano in Iber. pag. 283. Ubi nunc *Coca* oppidum, ut recte Mariana, lib. 3 hiſtor. Hiſp. cap. 2. pag. 93. inter Segoviam & Valliſoletum in Caſtella vetere.

4. *Iuliobrica.*] Diximus de ea ſuperius, hac ſect.

5. *Autrigonum.*] Αὐτρίγονες ſunt Ptolemæo, loc. cit. Oppida, Τρίτιον & Οὐιρουέσκα. Vetus inſcr. apud Ambr. Morales, fol. 65. TRITIENSI. Antoninus in itinere ab Aſturica Tarraconem, Tritium a Viroveſca diſtare ait M. P. XI. Quod ſi itaque Viroveſca *Birbuſca* eſt, inter *Burgos*, & Iberum : Tritium ubi nunc *Najara* eſt, prope *Logroño* & Iberum amnem, eſſe certe non potuit : quam tamen ſententiam placuiſſe video Suritæ in Anton. pag. 541. aliiſque.

6. *Arevacis.*] Ptolemæo lib. 2. cap. 6. Ἀρουακοὶ Straboni, lib. 3. pag. 162. Ἀρουάκοι. Arevam nunc *Arlanzo* vocant, Caſtellæ veteris amnem, qui in Durium influit, ſupra Valliſoletum.

7. *Saguntia.*] Vel Seguntia. Seguntiæ Celtiberûm Livius meminit, lib. 34. p. 409. Antoninus item Segontiam vocat, quæ nunc *Siguença* dicitur, ad fontes amnis *Henaris*, in Caſtellæ veteris Aragoniæque confinio.

8. *Uxama.* Uxama quoque Antonino, in itinere ab Aſturica Cæſaraugustam : a Numantia L. M. P. Nunc *el Borgo d'Oſma* ad Durium amnem, in Caſtella vetere.

9. *Aliis in locis.*] Nam & Segontiam alteram a Cæſarauguſta XVI. M. P. habet Antoninus, nunc *Epila* dicitur, ut recte vidit Jo. Franc. Andrez, c. 2. p. 39. Et alteram Uxamam prope Corunnam in Gallæciæ litore agnoſcit Mariana, l. 3. hiſt. c. 18. p. 118. Sunt & aliæ, quas referre non eſt otii noſtri.

10. *Segovia.*] Σεγουβία in Arevacis quoque Ptolemæo, lib. 2. cap. 6. Non ea eſt quæ inter Valliſoletum, & Madritum, nobis *Segovie* dicitur : ſed altera ejuſdem nominis urbecula, quæ ſub eadem fere cæli parte, atque ipſa Numantia, eodemque ſitu a Ptolemæo collocatur.

11. *Novi Auguſta.*] Et in Arevacis Ptolemæo Νουαυγοῦστα, prope Segobiam.

12. *Termes.*] Τέρμες in Arevacis Ptolemæo. Τερμησὸν πόλιν vocat Appianus in Iber. p. 311. Hinc Termeſtini populi, apud Livium in Epitome, l. 54. & natio Termeſtina apud Tacit. l. 4 Annal. p. 155. Nunc *Lerma*, ad Arevam amnem, de quo ſupra.

13. *Clunia.*] Et hæc in Arevacis Ptolemæo. Dioni quoque Κλουνία lib. 39. p. 115. Inter Raudam ad Durium, *Aranda de Duero*, & Uxamum *Oſma*, medio fere intervallo ab Antonino collocatur. Nunc pagus *Cruna*, vel *Coruña del Conde*. Ibi conventus Clunienſis repertum eſſe ſigilium aïunt, & a loci domino aſſervari. Celtiberiæ finis is dicitur, quo nam ad occaſum æquinoctialem ſunt Vettones, ad æſtivum Aſtures, quos a Vettonibus Durius amnis diſterminat : Arevacæ denique ad Boream.

beriæ finis. Ad Oceanum [1] reliqua vergunt, Vardulique ex prædictis, & Cantabri.

5. [2] Junguntur his Aſturum XXII. populi, diviſi in [3] Auguſtanos, & Tranſmontanos, Aſturica urbe magnifica. In his ſunt [4] Cigurri, Pæſici, [5] Lancienſes, [6] Zoelæ. Numerus omnis multitudinis ad CCXL. M. liberorum capitum.

6. [7] Lucenſis conventus populorum eſt XVI. præter [8] Celticos, & Lebunos, ignobilium, ac barbaræ appellationis: ſed liberorum capitum ferme CLXVI. M.

7. Simili modo [9] Bracarum XXIV. civitates CLXXV. M. capitum, ex quibus præter ipſos Bracaros, [10] Bibali, Cœlerini, Gallæci, Hequæſi, Limici, Querquerni citra faſtidium nominentur.

[11] Longitudo citerioris Hiſpaniæ eſt, ad finem Caſtulonis a Pyrenæo, ſexcenta ſeptem M. paſſ. & ora paulo amplius. Latitudo a Tar-

NOTÆ.

1. *Reliqua vergunt.*] Reliqua, inquit, quæ pertinent ad conventum Clunienſem: ut Vardulorum regio jam ſuperius dicta: & mox Cantabrorum, dicenda l. 4. ſect. 34.

2. *Iunguntur his.*] Cantabris. Inſcriptio Gruteri, p. 110. CONVENTVS ASTVRICENSIS.

3. *Auguſtanos.*] Ab urbe metropoli, quæ in Auguſti nummo apud Goltzium, p. 237. COL. ASTVRICA. AVGVSTA ſcribitur, *Aſtorga* in regno Legionenſi: Ἀστουρικὰ Αὐγοῦστα Ptolemæo, l. 2. c. 6.

4. *Cigurri.*] Ita MSS. omnes. Egurri forte ſcribendum ex Ptolemæo, non longe ab Aſturica Auguſta Forum Egurrorum locante. De Pæſicis dicemus lib. 4. ſect. 34.

5. *Lancienſes.*] Λαγκία maximum Aſturum oppidum a Dione dicitur, lib. 53. p. 514. A Mariana, l. 3. hiſt. Hiſp. c. 25. p. 132. iis locis ſitum, ubi nunc Ovetum cernitur, *Oviedo*. Plumbum Ovetanum laudatur a Plinio, l. 34. ſect. 49.

6. *Zoela.*] A quibus Zoëlicum linum nomen traxit. Plinius lib. 19. ſect. 2. *Non dudum ex Hiſpania Zoëlicum venit in Italiam, plagis utiliſſimum. Civitas ea Gallaciæ, & Oceano propinqua.*

7. *Lucenſis.*] Lucenſis conventus mentio apud Ambr. Morales, fol 69. Urbs primaria Lucus Aſturum, Λοῦκος Ἀστούρων, Ptolemæo, Dioni Ἀστύρων: hodie *Lugo* in Gallæcia.

8. *Celticos.*] Cognominibus Nerias & Præſamarcos, de quibus l. 4. ſect. 34. Lebuni ſimili modo ii eſſe videntur Hermolao, qui Leuni rurſum eodem libro appellantur: at ii Bracarenſis conventus eſſe ibi dicuntur, hi nunc Lucenſis. In MSS. legitur, *Levanios*.

9. *Bracarum.*] Subintellige, conventus, ut prius Aſturum. Gruter. p. 411. CONVENTVS. BRACARI. Horum caput Bracara Auguſta, *Bragne*.

10. *Bibali, &c.*] Βιβαλοὶ, quorum oppidum Φόρος Βιβαλῶν Ptolemæo, lib. 2. c. 6. Καλλαικοὶ, eidem. Gallæci omnibus noti. Hequæſi, in Inſcript. mox citanda. Λιμικοὶ Ptolemæo rurſum appellati, cum oppido quod Φόρος Λιμικῶν vocat. Inſcriptio vetus apud Gruter. p. 245. BIBALI. COELERNI. EQVAESI. INTERAMICI. LIMICI. AEBISOC. QVARQVERNI. Prius legebatur in Plinio, *Vibali*, & voce unica e duabus conflata, *Æqueſilici*. Nos litterarum ordine admoniti, & vetuſtorum monumentorum fide, locum correximus. Aquas Querquennas a Bracara diſtare ait Antoninus, LIII. M. P. Κουακερνοὶ ſunt Ptolemæo, & Ὕδατα Κουακερνῶν.

11. *Longitudo.*] Martianus, l. 6. c. de Hiſp. p. 203.

racone ad litus [1] Olarſonis, CCCVII. E radicibus Pyrenæi, ubi cuneatur anguſtiis inter duo maria, paulatim deinde ſe pandens, qua contingit ulteriorem Hiſpaniam, tantumdem & amplius latitudini adjicit. Metallis plumbi, ferri, æris, argenti, auri tota ferme Hiſpania ſcatet: Citerior & [2] ſpecularibus lapidibus: Bætica & minio. Sunt & marmorum lapicidinæ. Univerſæ Hiſpaniæ Veſpaſianus Imperator Auguſtus [3] jactatus procellis Reipublicæ Latii jus tribuit. Pyrenæi montes Hiſpanias Galliaſque diſterminant, promontoriis in duo diverſa maria projectis.

CAP. IV.

V. Narbonenſis provincia appellatur pars Galliarum, [4] quæ interno mari alluitur, [5] Braccata ante dicta, amne Varo ab Italia diſcreta, Alpiumque vel ſaluberrimis Romano imperio jugis. A reliqua vero Gallia latere ſeptentrionali, montibus [6] Gebenna [7] & Jura: [8] agrorum cultu, virorum, morumque dignatione, amplitudine opum, nulli provinciarum poſtferenda, breviterque Italia verius quam provincia. [9] In ora regio Sardonum, [10] intuſque Conſuaranorum. Flumina:

NOTÆ.

1. *Olarſonis.*] De eo l. 4. ſect. 34.

2. *Specularibus.*] Dicemus de his opportunius, l. 35. ſect. 45.

3. *Jactatus.*] Vi ac neceſſitate quadam expreſſam eſſe eam liberalitatem innuit, ut Hiſpanos ſibi devinciret: aut legendum fortaſſis, *jactata*, ſcilicet Hiſpaniæ, Reip. Romanorum procellis, hoc eſt civilibus bellis Galbæ, Othonis, Vitellii: ut levamen id quoddam eorum damnorum fuerit, quæ ob civilia Imperatorum bella perpeſſa eſſet Hiſpania. Immunitatem a tributis, ſive Claudius Imp. ſive anteriorum aliquis iiſdem conceſſerat, uti ex Seneca colligimus, l. 6. de Benef. c. 19. p. 111.

4. *Quæ interno.*] Mediterraneo. Hæc Martianus a Plinio, lib. 6. c. de monte Pyrenæo, p. 203.

5. *Braccata.*] A braccis, ſive femoralibus lineis, *des brayes, ou hauts de chauſſes:* quod veſtimenti genus Romanis veteribus inuſitatum, ab iis in Gallia Narbonenſi primo deprehenſum eſt: quæ inde ab iis Braccata eſt cognominata, inquit Alcuinus, l. de divinis offic.

6. *Gebenna.*] A Mela hæc Plinius, l. 2. c. 5. Gebennam quoque Cæſar, lib. 7. bell. Gall. p. 81. Gebennas vocat Lucanus, l. 1. v. 435. Et *Gebennicos montes*, Mela. Galli, *les Monts des Cevennes.* Langue docium, ut vocant, a reliqua Gallia latere ſeptentrionali diſterminant.

7. *Et Jura*] MSS. omnes, *& Juribus.* Mela l. 2. c. 5. non Juram montem, ſed Lemannum lacum, finem ſtatuit Narbonenſis Provinciæ. Jura pro locorum diverſitate varia ſortitur nomina, *le Joux, le Mont S. Claude, le Credo, &c.*

8. *Agrorum cultu.*] Non minus eleganter Salvianus patriam ſuam, hoc eſt, Provinciam deſcribens, lib. 7. *Illic omnis admodum regio*, inquit, *aut intertexta vineis, aut florulenta pratis, aut diſtincta culturis, aut conſita pomis, aut amœnata lucis, aut irrigata fontibus, aut interfuſa fluminibus, aut crinita meſſibus, &c.*

9. *In ora.*] Poſt Pyrenææ Veneris promontorium, in quo hæſimus ſect. ſup. incipit Sardonum regio, quam nunc dicimus *le Comté de Rouſſillon.* Sic Mela, l. 2. c. 5. *Inde eſt ora Sardonum, & parva flumina, Telis & Tichis: ubi accrevere, perſæva. Colonia Ruſcino, &c.* Ipſam Leridam Hiſpaniæ civitatem, ſup. ſect. Surdaonum gentis eſſe dixit. In MSS. *Sordonum.* Avienus, *Sordos* appellat.

10. *Intuſque.*] Interior, inquit, ſeu mediterranea regio Conſuaranorum, ſive Conſoranorum fuit, de quibus lib. 4. ſect. 33. *Les pais de Foix & de Conſerans.*

[1] Tecum, Vernodubrum. Oppida: Illiberis, magnæ quondam urbis tenue veſtigium: [3] Ruſcino, Latinorum. Flumen [4] Atax e Pyrenæo [5] Rubrenſem permeans lacum: [6] Narbo Martius, Decumanorum Colonia, XII. M. paſſ. a mari diſtans, Flumina: [7] Arauris, [8] Liria. Oppida de cetero rara, præjacentibus [9] ſtagnis: [10] Agatha quondam Maſſilienſium, & regio [11] Volcarum Tectoſagum: atque [12] ubi Rhoda Rhodiorum fuit, unde dictus multo Galliarum fertiliſſimus Rho-

NOTÆ.

1. *Tecum.* [Melæ, loc. cit. *Tichis:* accolis hodieque *Tec.* Urbem Helenam præfluit, *Elne.* Vernodubrum, *Latet,* Perpinianum rigat.

2. *Illiberis.*] Vel Eliberris, quam Caucoliberim poſterior ætas appellavit: Hiſpani, *Colibre:* noſtri, *Colioure.* Ita De Catel, lib. 1. cap. 7. ſecutus Loayſam, & alios Melam expreſſit Plinius: Sic enim ille, lib. 2. cap 5. *Vicus Eliberri, magnæ quondam urbis, & magnarum opum tenue veſtigium.*

3. *Ruſcino.*] Non modo jure Latii donatam, ſed & coloniam vocat Mela, loc. cit. Nunc caſtellum eſt, a Perpiniano oppido, quod Ruſcinonem vicinate ſua exhauſit, leuca diſſitum, *la Tour de Rouſſillon.* Eodem amne, quo Perpinianum, alluitur. Catel, lib. 1. cap. 7.

4. *Atax.*] *L'Aude*, Narbonem ſecat. Vide Notas & Emend. num. XXIII. Ab eo amne Narbonenſes olim Atacini dicti, ut de Varrone Atacino pluribus diſputavimus, in Auctorum indice.

5. *Rubrenſem.*] Rubreſum Mela vocat, lib. 3. cap. 5. qua Atacem accipit, ore ſpatioſo admodum: qua mare admittit, aditu tenuem. *L'Eſtang de la Rubine.* Nunc Atax minime lacum permeat: ſed foſſæ per Narbonem ductæ immiſſus, in mare effunditur ad VII. ab urbe milliare. Catel, lib. 1. pag. 58.

6. *Narbo.*] Atacinorum, Decumanorumque colonia, Melæ, loc. cit Martius, a Marte, ut Sirmondus noſter putat in Notis ad Sidon. vel a Martia Legione: Decumanorum a militibus decimæ Inſcriptio Gruteri, p. 229. COL. IVL. PATERN. NARB. MART. Et pag. 266. IVLIAE. DOMNAE. AVGVSTAE... ANTONINI. CAES. MATRI. ITEMQ. CASTRORVM. DECVMAN. NARB.

7. *Arauris.*] Ita recte, non *Araris.* Mela, lib. 2. cap. 5. pag. 39. *Tum ex Gebennis demiſſus Arauris juxta Agatham fluit.* Ptolemæo, lib. 2. cap. 10. 'Αραύρις. Gallis, *Airau*, vel *Erhau.*

8. *Liria.*] MSS. omnes, *Libria.* Nunc *Lez* accolæ vocant, & quos medios ſecat, Monſpelienſes.

9. *Stagnis.*] *Les Eſtangs de Thau, de Maguelone, & de Perault.* Maximæ parti ejus oræ, marique mediterraneo ea prætenduntur.

10. *Agatha.*] Juxta quam Arauris fluit, ut Mela admonet loco cit. nunc *Agde:* non, ut ſubtilioribus quibuſdam viſum eſt, *Maguelone*, quæ procul eſt ab Arauri diſſita. A Maſſilienſibus conditum eſſe oppidum Strabo auctor eſt, lib. 4. p. 182.

11. *Volcarum.*] Late hæc regio patuit, agros complexa limitaneos, ut ex Plinio patet, Toloſanum, & Agathenſem, atque adeo quidquid terrarum interjacet

12. *Ubi Rhoda ... fuit.*] Familiari ea loquendi formula, *fuit*, excidiſſe id oppidum, cui vox ea adnectitur, jam ævo ſuo innuit. Hæc Rhodanuſia a Scymno Chio, ſive, ut alii vocant, a Marciano Heracleota, pag 6. dicitur: alteramque Rhodem, quæ in Hiſpania eſt, (nunc *Roſes* incolæ Catalani vocant) a Rhodiis quoque conditam ſcribit. Hieronymus, in prolog. epiſt ad Galat. *Oppidum Rhoda*, inquit, *coloni Rhodiorum locaverunt, unde amnis Rhodanus nomen accepit.*

Digitized by Google

danus amnis, ex Alpibus ſe rapiens per Lemannum lacum, [1] ſegnemque deferens Ararim, nec minus ſeipſo [2] torrentes Iſaram, & Druentiam. [3] Libyca appellantur duo ejus ora modica: [4] ex his alterum Hiſpanienſe, alterum Metapinum: tertium, idemque ampliſſimum, Maſſalioticum. Sunt auctores, [5] & Heracleam oppidum in oſtio Rhodani fuiſſe.

[6] Ultra, foſſæ ex Rhodano C. Marii opere, & nomine inſignes: Stagnum, [7] Maſtramela: oppidum, Maritima [8] Avaticorum: ſuperque [9] campi lapidei, Herculis prœliorum memoria: Regio [10] Anatiliorum: & intus Deſuviatium, Cavarumque. [11] Rurſus a mari Trico-

Notæ.

1. *Segnemque.*] Unde Claudiano dicitur, *Lentus Arar.* Sauconam poſterior ætas appellavit, teſte Ammiano, l. 15. p. 55. hodieque, *la Saone.*

2. *Torrentes.*] Gallis, *l'Iſere, & la Durance*, in latus uterque Rhodani orientale influit. Vide Notas & Emend. num. XXIV.

3. *Libyca.*] Ita libri omnes. Sic vulgus ea oſtia, corrupto, ut fit, ſermone appellavit: cum Ligyca potius, ut quidem reor, eſſent nominanda. Ora enim univerſa a Rhodano Emporium uſque Hiſpaniæ oppidum, Λιγυστικὴ veteres appellarunt, quod eam Ligures tenuere: Scylax, pag. 2. Παράπλους Λιγύων ἀπὸ Ἐμπορίου μέχρι Ῥοδανοῦ, &c.

4. *Ex his.*] Ex duobus Libycis. Exſcripſit hæc Martianus, lib. 6. p. 204. cap. de Pyrenæo, & Prov. Narb. Hiſpanienſe oſtium, quod in occidentem vergit, accolæ vocant, *la Robine*: Maſſalioticum, quod in ortum, *Gras de Paſſon.* Metapinum inter hæc medium eſt.

5. *Et Heracleam.*] Hæc Ἡράκλεια Κελτικῆς Stephano. In agro ſan-Remigiano, prope oppidum *S. Remy*, oſtiumque Rhodani Hiſpanienſe, reperta inſcriptio, principatu Caroli V. Francorum regis, electam docet ab Ataulpho Principe *Heracleam in Regia majeſtatis ſedem.* Ibi igitur fuiſſe olim Heraclea videtur. Recitat inſcriptionem eam totam Honor. Bouche, l. 3. hiſt. Prov. c. 5. p. 158.

6. *Ultra.*] Ultra Rhodani oſtia. Vide Notas & Emend. num. XXV. Ptolemæo, l. 2. c. 10. Φώσσαι Μαρειάναι.

7. *Maſtramela.*] *L'Eſtang de Berre, ou de Martiguez.* Oppido, quod Maritimam Plinius vocat, nomen hodie *Marignane.* Vide Not. & Emend num. XXVI.

8. *Avaticorum.*] Sic Mela lib. 2. cap. 5. & MSS. Id nomen agro ei fuit, qui Maritimæ circumjectus erat, & contributus, in Anatiliorum regione, quæ latius multo patuit: quare eadem Maritima in Anatiliorum agro poſita dicitur a Ptolemæo, lib. 2. cap. 10.

9. *Campi.*] Vulgo, *la Crau.* Mela, lib. 2. cap. 5. *Lapideus*, inquit, *ut vocant, campus, in quo Herculem contra Albionem & Geryona Neptuni liberos, dimicantem, cum tela defeciſſent: ab invocato Iove adjutum imbre lapidum ferunt. Credas pluiſſe: adeo multi paſſim & late jacent.* Vide Hygin. in Poët. Aſtronom. lib. 2. cap. Engonaſin. fol. 61.

10. *Anatiliorum.*] Recte. In Inſcriptione San-Remigiana proxime laudata, ANATILII. Hi Arelatenſem agrum tenuere: Deſuviates, quorum interior regio fuit, Taraſconenſem: Cavares denique, a confluente Iſaræ in Rhodanum, ubi fere Avenio eſt, ad Druentiam uſque, quam late patet, oram omnem, quæ Rhodano alluitur.

11. *Rurſus a mari.*] Rurſus, inquit, in ora eſt Tricoriorum regio: Τρικορίους appellat Strabo, l. 4. p. 185. ubi nunc Maſſilienſis ager, Aquiſextienſis, & ſupra Druentiam Aptenſis. In Aptenſi fuere ſaltus Tricorii, quos Hannibal, dum peteret Italiam, ſuperavit. Vide Ammian. l. 15. p. 53. & Livium, lib. 21. pag. 198.

riûm : [1] & intus Tricollorum, [2] Vocontiorum, & [3] Segovellaunorum : mox [4] Allobrogum. At in ora Maſſilia Græcorum [5] Phocæenſium, [6] fœderata. Promontorium [7] Zao : Citharista portus. Regio [8] Camatullicorum. Dein [9] Suelteri, ſupraque [10] Verrucini. In ora autem [11] Athenopolis Maſſilienſium, [12] Forum Julii Octavanorum

NOTÆ.

1. *Et intus.*] Intus recedunt a mari longius Tricolli, qui nunc Sisteronenſes : quorum caput fuiſſe olim creditur *Alarante*, de quo Tabula Peuringeri. Hodie *Talard* in Delphinatu, via quæ Siſtetone Vapincum ducit. Ita Nic. Bouche, lib. 3. hiſt. Prov. cap. 7. pag. 178.

2. *Vocontiorum*] Hi Delphinatus partem orientalem tenuere, ut Cavares occiduam : Oppida iis fuēte, Dea *Die*, & Vaſio *Vaiſon*.

3. *Segovellaunorum.*] Pars Cavarum hi fuere : quamobrem Valentia, quæ Plinio Cavarum urbs dicitur, Segovellaunis, ſive Segalaunis a Ptolemæ adjudicatur, lib. 2. cap. 10. Hodie *le Valentinois.*

4. *Allobrogum.*] Inter Iſaram, Rhodanumque, ut recte Polybius, l. 3. p. 282. & qui Polybium ſequitur Livius, l. 21. p. 198. apud quem pro *Arar* qui *Iſara* reponunt, ſincerum vas incruſtant, nec ſcriptoris mentem aſſequuntur.

5. *Phocæenſium.*] Strabo, l. 4. p. 179. κτίσμα δ' ἐστι Φωκαιέων ἡ Μασσαλία, a Phocæa, urbe Aſiæ, de qua dicemus in Jonia, lib. 5. A Phocide Græciæ regione profectos Maſſiliæ conditores non ſemel affirmat Lucanus, l. 3. magno, ut puto, errore.

6. *Fœderata.*] Fœderis cauſam docet Juſtinus, l. 43. ſub finem : *Maſſilienſium legati*, inquit, *a Delphis revertentes, audierunt urbem Romanam a Gallis captam, incenſamque. Quam rem domi nunciatam publico funere Maſſilienſes proſecuti ſunt : aurumque, & argentum publicum, privatumque contulerunt, ad explendum pondus Gallis, a quibus redemptam pacem cognoverant. Ob quod meritum, & immunitas illis decreta, & locus ſpectaculorum in Senatu datus, & fœdus æquo jure percuſſum.*

7. *Zao.*] Ita MSS. omnes. Promontorio tamen idem præterea quod portui nomen Citharistam eſſe, docet Ptolem. l. 2. c. 6. ὁ Κιθαριστὴς τὸ ἄκρον, hodie *Cap Siſiat, ou de Cerchiech*, prope Telonem : Citharistæ portui, nomen hodie eſt *le port S. Georges, ou le port de Toulon.* Portum Citharistam a Maſſilia diſtare Antoninus ait XXX M. P.

8. *Camatullicorum.*] Ubi nunc Telonenſis ager, *l'Eveſché de Toulon*, uſque ad Samblaciranum ſinum, *le Golfe de Grimaut* : a quo ſinu haud procul abeſt vicus *Ramatuelle*, quod veruſti nominis veſtigium ſervat haud obſcurum.

9. *Suelteri.*] Nunc eſt Forojulienſis ager, citra amnem Argenteum : *Brignole*, & *Draguignan*. Sic Honor. Bouche, l. 7. c. 7. p. 182. Favet ſitus quem in Tab. Peuting. *Selteri* obtinent.

10. *Verrucini.*] Suelteris ad Boream adſiti : ubi nunc *Vergnon*, & *Baryol.*

11. *Athenopolis.*] Cum in ora poſitum id oppidum dicatur, inter portum Citharistam, & Forum Julii : ipſum eſſe Telonem Martium non temere ſuſpicamur.

12. *Forum Iulii.*] *Frejus.* Octavanorum colonia dicitur, quoniam octavæ legionis militibus ea conſtaret. In Theſauro Goltzii, p. 240. nummus Auguſti, COL. IVLIA. OCTAVIANORVM. Et alter Neronis, p. 241. COL. PACENS. CLASS. Pacenſis a Pace dicta eſt : Claſſenſis, ab Auguſti claſſe fortaſſis, cujus ea navale fuit. Unde Strabo, l. 4. p. 184. Τὸ ναύσταθμον τὸ Καίσαρος τοῦ Σεβαστοῦ, ὃ καλοῦσι Φόρον Ἰούλιον. Vide Tacitum, lib. 3. Sueſſam tamen, quæ mediterranea civitas eſt, coloniam pariter Claſſicam dicemus appellatam, ſect. 9. a militibus forte Claſſiariis eo deductis. Inſcriptio apud Jo. Poldo, l. de antiq. Nemauſ. p. 165. MILITVM. LEG. VIII. AVG. CIVITAS. FOROIVLIENSIVM.

Digitized by Google

colonia, quæ Pacenſis appellatur, & Claſſica: amnis in ea [1] Argenteus. Regio, [2] Oxubiorum [3] Ligaunorumque, ſuper quos [4] Suetri, [5] Quariates, Adunicates. At in ora oppidum [6] Latinum Antipolis. Regio Deciatium: amnis Varus, ex Alpium monte Cema profuſus.

In mediterraneo coloniæ: [7] Arelate Sextanorum, [8] Beterræ Septimanorum, [9] Arauſio Secundanorum.* [10] In agro Cavarum Valentia, Vienna Allobrogum. [11] Oppida Latina: [12] Aquæ Sextiæ Salluviorum,

Notæ.

1. *Argenteus.*] Accolis dictus hodieque *Argens*, a colore aquæ argenteo. Arenam devehit, qua portum jam illum opplevit, Auguſti navium receptorem, de quo modo diximus.

2. *Oxubiorum.*] Quorum caput ipſum Forum Julii fuit: ut Deciatium Antipolis. Hic λιμὴν Ὀξυβίος apud Strab. l. 4. p. 185.

3. *Ligaunorumque.*] Sic libri omnes. Ingaunos, qui ultra Varum ſedes habent, fruſtra Dalecampius inculcare hic nititur pro Ligaunis, qui ante Varum Antipolimque ipſam a Plinio appellantur, & junguntur Oxubiis. Graſſenſem, ut aiunt, tenuiſſe agrum videntur.

4. *Suetri.*] Ptolemæus, l. 3. c. 1. meminit Σουητρίων in maritimis Alpibus, quorum oppidum Σαλίνας vocat. Id eſſe *Seillans* Holſtenius putat, in Diœceſi Sanitienſi, *Senez*. At rectius Honor. Bouche, lib. 3. hiſt. Prov. c. 2. p. 119. urbem Caſtellanam interpretatur, Verdoni amni impoſitam, qui in Druentiam labitur, eodem Sanitienſi agro: eamque ſententiam idoneis firmat argumentis. Errant plerique Geographorum, qui Salutias in Sabaudia eſſe putant, *le Marquiſat de Saluces*.

5. *Quariates, &c.*] Quantum ex ſitu conjicimus, ibi fuere, ubi nunc Senetium eſt, & Dinia.

6. *Latinum.*] Hoc eſt, Latii jure donatum, ut dicemus in Notis & Emendatum. III, Nunc *Antibe*. Ptolemæo l. 2. c. 10. Ἀντίπολις in agro Δεκιατίων, quem Varus amnis claudit, *le Var*. Melæ l. 2. c. 5. *Oppidum Deciatium Antipolis*: ſic enim legendum.

7. *Arelate.*] *Arles*. Sextanorum dicta, quod eſſet colonia militum ſextæ legionis. Sic Primanos primæ, Unaetviceſimanos vigeſimæ primæ, Tacitus vocat, l. 2. hiſt. p. 44. Tertianos tertiæ, l. 3. hiſt. p. 68. Quintanos, l. 4. hiſt. p. 96. &c. Nummus Caii Cæſaris in Theſ. Goltzii, COL. ARELAT. SEXTAN, Et apud Gruter. p. 257. SEXTANI. ARELATENSES.

8. *Beterra.*] Sic MSS. omnes, Reg. Colb. & Thuan. l. 14. non *Blitera*: etſi ita id Melæ ac Straboni nomen ſcribitur. Septimanorum nomen habet a ſeptima legione. Hinc circumjecta regio Septimania appellata, a Sidonio, qui aliis Beterrenſis ager. Mox Septimaniæ nomen a Gothis ad univerſum Languedocium tranſlatum. Nunc eſt oppidum *Beziers*. Inſcriptio apud Gruter. p. 270. SEP. BAETER. hoc eſt, *Septimani Baterrenſes*. Stephano Βαιταῤῥῖς dicitur.

9. *Arauſio.*] *Orange*. Nummus Neronis, in Theſ. Goltzii, p. 237. COL. ARAVSIO. SECVNDANOR. COH. XXXIII. VOLVNT. Deducti nempe eo milites ex cohorte XXXIII. ſecundæ legionis.

10. *In agro, &c.*] Et hæc quoque in Coloniarum numerum reponendæ. Οὐαλεντία κολωνία Ptolemæo, l. 2. c. 10. Et in Theſ. Goltzii, p. 242. nummus Neronis, COL. VIENNA. LEG. VII. CLAVDIANA. PIA. Cavarum, Allobrogumque ſitus ante deſcripſimus.

11. *Oppida Latina.*] Latii jure donata a Senatu, vel a Principe.

12. *Aquæ Sextiæ.*] *Aix*. Coloniam Ptolemæus vocat, & inſcriptio apud Gruter. p. 413. Vide Notas & Emendatum. XXVII. Unde Aquis Sextiis nomen, vide in Epit. Livii, l. 61.

[1] Avenio

Digitized by Google

[1] Avenio Cavarum, Apta Julia Vulgientium, [2] Alebece Reïorum Apollinarium, [3] Alba Helvorum, Auguſta [4] Tricaſtinorum: [5] Anatilia, Aëria, [6] Bormanni, Comacina, [7] Cabellio, [8] Carcaſum Volcarum Tectoſagum: [9] Ceſſero, [10] Carpentoracte, Meminorum: [11] Cenicenſes, Cambolectri, [12] qui Atlantici cognominantur: [13] Forum Voconii, [14] Glanum Livii, [15] Lutevani, qui & Foroneronienſes: ſ.

Notæ.

1. *Avenio.*] In Cavaris quoque Ptolemæo, l. 2. c. 10. ſed colonia eſt. Sic Apta Julia, in Inſcript. P. Sirmondi, in Notis ad ep. 9. l. 9. Sidonii, COL. APT. IVL. Nunc *Apt.* Vulgienſes Tricoriorum pars fuere, ut ſuperius monuimus. Gruteri Inſcriptio, p. 296. VVLCIENTES, ſed hos Italiæ populos habet.

2. *Alebece Reïorum.*] Hodie *Riez en Provence.* Vide Notas & Emend. num. XXVIII.

3. *Alba.*] Non *Albi*, ut quidam putant: hæc enim Albiga, non Alba appellata eſt. Sed vicus hodie ignobilis, *Aps* ad Rhodanum, unde ſedes Epiſcopalis Vivarium tranſlata eſt, *Viviers.* Ager Helviorum *le Vivarais.* Hinc Albenſes promiſcue & Vivarienſes Epiſcopi cognominati. Ptolemæo, Ἀλβαυγύςα. Plinio, l. 14. ſect. 4. Alba Helvia. Cæſar l. 7. de bell. Gall. p. 81. *Mons Gebenna, qui Arvernos ab Helviis diſcludit.*

4. *Tricaſtinorum.*] *S. Paul Tricaſtin.* Alia eſt Noviomagus Tricaſtinorum, apud Ptolem. l. 2. c 10. quæ hodie *Nions.*

5. *Anatilia, &c.*] Forte ab Anatiliis, de quibus ſupra. Aëriam Ἀερίαν Strabo, l. 4. p. 185. in Cavarum agro cum Avenione & Arauſione locat: aitque a loco edito, in quo poſita erat, nomen ſortitam. Quibuſdam eſſe caſtellum *Mornas* ad Rhodanum creditur. In MSS. *Avatilia.*

6. *Bormanni, Comacina.*] Ita legendum eſſe, non *Bormannico, Marcina*, tum MSS. tum ſeries ipſa elementorum admonet, quam in Latinis hiſce urbibus recenſendis Plinius ſequitur. Nunc incertus harum ſitus. Fictitia ſunt, nec uſquam terrarum audita nomina, quæ Dalecampius hoc loco affert.

7. *Cabellio.*] Inter oppida Cavarum a Ptolemæo l. 2. c. 10. Καβελλιὼν Κολωνία. Nunc *Cavaillon*, ad Druentiam.

8. *Carcaſum.*] Καρκασὼ in Volcis quoque Tectoſagibus, Ptolemæo loc. cit. Nunc eſt *Carcaſſonne*, ad fluvium Atacem.

9. *Ceſſero.*] Nunc S. Tiberii pagus, in Agathenſi agro. Vide Notas & Emend. num. XXIX.

10. *Carpentoracte.*] *Carpentras*, cujus incolæ, ceterique ex agro circumjecto contributi, Memini appellati ſunt: Cavarum regionis. Μεμινοὶ Ptolemæo, l. 2. c. 10. ſub Tricaſtinis.

11. *Cenienſes.*] Forte *Canienſes*, amnis Cæni accolæ, cujus inter Maritimam, Maſſiliamque meminit Ptolemæus, loc. cit.

12. *Qui Atlantici.*] Eo cognomine a Cambolectris Ageſinatibus diſcriminantur, quos junctos eſſe Pictonibus dicemus l. 4. ſect. 33.

13. *Forum.*] Forum, inquit Feſtus, negotiationis locus eſt, ut Forum Flaminium, Forum Julium, ab eorum nominibus, qui ea Fora conſtituenda curarunt. Quod Voconii modo dicitur, vicus nunc eſt, *le Canet*, ad amnem Argenteum, Diœceſi Forojulienſi, ut recte probat Honor. Bouche, l. 3. hiſt. Prov. c. 4. p. 150. Antoninus in Itiner. diſtare a Foro Julii dicit, XII. M. P. pro XXII. Plancus ad Ciceronem, l. 10. Epiſt. Fam. XXIV. M P.

14. *Glanum.*] A Cabellione, XVI. M. P. in Itiner. Anton. Γλάνον in Salyibus, apud Ptolem. lib. 2. c. 10. Nunc S. Remigii oppidum, *S. Remy*, inter Arelate & Caballionem: ut egregie probat idem auctor hiſt. Prov. lib. 3. c. 3. p. 136.

15. *Lutevani.*] Oppidum Luteva, *Lodeve:* quibus & Foroneronienſium cognomen additum, quod alterius oppidi ſub Tricaſtinis peculiare eſt apud Ptolem. loc. cit.

[1] Nemauſum Arecomicorum, [2] Piſcenæ, [3] Ruteni, [4] Sanagenſes, Toloſani Tectoſagum, Aquitaniæ contermini: [5] Taſconi, Taruſconienſes, [6] Umbranici: Vocontiorum [7] civitatis fœderatæ duo capita, [8] Vaſio, & [9] Lucus Auguſti Oppida vero ignobilia XIX. ſicut XXIV. Nemauſienſibus attributa. Adjecit [10] formulæ Galba Imperator ex Inalpinis Avanticos, atque Bodionticos: quorum oppidum Dinia. Longitudinem provinciæ Narbonenſis [11] CCLXX. M. paſſ. Agrippa tradit, latitudinem CCXLVIII.

VI. [12] Italia dehinc, primique ejus Ligures: mox Etruria, Umbria, Latium, ubi [13] Tiberina oſtia, & Roma terrarum caput, XVI. M. paſſ. intervallo a mari. Volſcorum poſtea litus, & Campaniæ: Picentinum inde, ac Lucanum, Brutiumque, quo longiſſime in meridiem, [14] ab Alpium fine, lunatis jugis in maria excurrit Italia. Ab eo Græciæ ora, mox Salentini, Pediculi, Apuli, Peligni, Frentani, Marrucini, Veſtini, Sabini, Picentes, Galli, Umbri, Etruſci, Veneti, Carni, Japides, Iſtri, Liburni. Nec ignoro, ingrati ac ſegnis

NOTÆ.

1. *Nemauſum.*] Colonia dicitur Volcarum Arecomicorum Ptolemæo, loc. cit. & nummi frequentes occurrunt, COL. NEM. *Niſmes.*

2. *Piſcenæ.*] Nunc *Pezenas* in Agathenſi agro, prope Araurim amnem.

3. *Ruteni.*] Non tam hi Narbonenſis, quam ut Plinius ipſe ait lib. 4. ſect. 33. Narbonenſi provinciæ contermini. *P'vτηνοὶ* Ptolemæo, lib. 2. c. 7. Oppidum Segodunum, *Rhodez.*

4. *Sanagenſes.*] Qui Sanicienſes ævo poſteriore appellati, a Sanicio Alpinæ oræ oppido, cujus meminit Ptolemæus, l. 3. c. 1. Nunc *Senez.*

5. *Taſconi, Taruſconienſes.*] Priores incogniti: poſteriores a Taruſcone Salyum oppido nomen habuere, *Ταρουσχὼν* Ptolemæo, lib. 2. c. 10. Nunc *Taraſcon*, ad Rhodanum. Vide Notas & Emend. num. XXX.

6. *Vmbranici.*] In Tab. Peuting. ſegm. 1. Umbranicia legitur, prope Volcas Tectoſagas, & Nemauſum. Situs incertus.

7. *Civitatis.*] Hoc eſt, regionis, ſive gentis, non oppidi. Galli Communitatem, & Status vocant.

8. *Vaſio.*] *Vaiſon*, in Comitatu Venaſcino, Pontificiæ ditionis. Gruterus, p. 1090. VASIENS. VOC. ex Sirmondo.

9. *Lucus.*] *Luc en Dauphiné*, altero a Dia ſive Dea Vocontiorum lapide. Luci Vocontiorum municipii Tacitus meminit, lib. 1. hiſt. p. 24.

10. *Formulæ.*] Hoc eſt, Tabulæ & indici, ſive ſyllabo provinciarum Galliæ, adjecit Galba ex gentibus Inalpinis, Avanticos atque Bodionticos. Avanticorum pagus hodie *Avançon*, inter Vapincum, & Ebrodunum. Bodionticorum Dinia oppidum haud ignobile, *Digne.* Vide Notas & Emend. num. XXXI.

11. *CCLXX.*] Martianus, lib. 6. p. 203. CCCLXX. De latitudine ambo concinunt.

12. *Italia dehinc.*] Tranſcripſit hunc locum Martianus, l. 6. de Italia, p. 204. iiſdem plane verbis.

13. *Tiberina oſtia.*] Hoc eſt, litus illud maris in quod Tiberis effunditur: non urbs ipſa Oſtia, quanquam & ipſa Tiberina Oſtia appellata ſit.

14. *Ab Alpium fine.*] A primis Alpibus, inquit Martianus, loc. cit. Plinius ipſe paulo inferius hac ſect. *Patet longitudine Italia ab Alpino fine.* Lunata autem juga Apennini montis intellige, cujus dextrum cornu, ut ait Mela, lib. 2. c. 4. Siculum pelagus: alterum, Jonium reſpicit.

animi exiſtimari poſſe merito, ſi breviter atque in tranſcurſu, ad hunc modum dicatur terra, omnium terrarum alumna, eadem & parens, numine Deûm electa, quæ cælum ipſum clarius faceret, ſparſa congregaret imperia, ritusque molliret, & tot populorum diſcordes feraſque linguas, ſermonis commercio contraheret: colloquia, & humanitatem homini daret: breviterque, una cunctarum gentium in toto orbe patria fieret. Sed quid agam? Tanta nobilitas omnium locorum, ([1] quos quis attigerit?) tanta rerum ſingularum populorumque claritas tenet. Urbs Roma, vel ſola in ea, & digna [2] tam feſta cervice facies, quo tandem narrari debet opere? Qualiter Campaniæ ora [3] per ſe, felixque illa ac beata amœnitas? ut palam ſit, uno in loco gaudentis opus eſſe naturæ. Jam vero tanta ea vitalis ac perennis ſalubritatis cæli temperies, tam fertiles campi, tam aprici colles, tam innoxii ſaltus, tam opaca nemora, tam munifica ſilvarum genera, tot [4] montium aflatus, tanta frugum & vitium, olearumque fertilitas, tam nobilia pecori vellera, tot opima tauris colla, tot lacus, tot amnium fontiumque ubertas, totam eam perfundens, tot maria, portus, gremiumque terrarum commercio [5] patens undique: & tanquam ad juvandos mortales, ipſa avide in maria procurrens. Neque ingenia, rituſque, [6] ac viros, & lingua manuque ſuperatas commemoro gentes. Ipſi de ea judicavere Græci, genus in gloriam ſuam effuſiſſimum: quotam partem ex eo appellando Græciam magnam? Nimirum id, quod in mentione cæli fecimus, hac quoque in parte faciendum eſt, ut quaſdam notas ac pauca ſidera attingamus. Legentes tantum quæſo meminerint, ad ſingula toto orbe ediſſerenda feſtinari.

[7] Eſt ergo folio maxime querno aſſimilata, multo proceritate am-

Notæ.

1. *Quos quis attigerit?* Quod non copioſe, inquit, pro meritis nunc de Italia agam, retineor impediorque multiplici nobilitate locorum, (quos quidem nemo attingere, nedum ſatis proſequi valeat,) ingentique ſingularum rerum ejus, ac gentium claritate.

2. *Tam feſta cervice.*] Hoc eſt, læta, eximia, ut dictum eſt lib. 2. ſect. 46. diceturque iterum lib. 14. ſect. 1. Roma, inquit, quæ veluti pro facie eſt Italiæ, quæ ipſa totius imperii cervix, ſeu caput eſt, eam habet dignitatem, vix ut poſſit diffuſo opere explicari.

3. *Per ſe.*] Vel ſi ſola ea ſpectetur.

4. *Montium afflatus.*] Venti, ſpirationeſque emiſſæ montibus, aura illa odorata, quæ per montium latera, ex omni frugum florumque genere deſcendens, totum inficit ac perfundit aërem. Sic Plinius noſter de polypo, lib. 9. *Afflatu terribili canes agebat.* Et Junior, lib. 5. ep. 6. *Triclinium ſaluberrimum afflatum eſt Apenninis vallibus.* Salmaſius tamen, *marium afflatus* emendat: perinde ac ſi maris afflatus aut ſalubris ſemper, aut jucundus ſit.

5. *Patens undique.*] Solini paraphraſis, c. 2. p. 12. *Latera portuoſa, oraſque habet patentibus gremiis, commercio orbis accommodatas.*

6. *Ac viros.*] Rectius forſan *vires* agnoſcas, ex ſequentibus illis, *& lingua manuque ſuperatas gentes.*

7. *Eſt ergo.*] Solinus hæc a Plinio mutuatus, c. 2. p. 14.

plior, quam latitudine: [1] in læva ſe flectens cacumine, & [2] Amazonicæ figura deſinens parmæ, ubi a medio excurſu [3] Cocinthos vocatur, per ſinus lunatos duo cornua emittens, Leucopetram dextera, Lacinium ſiniſtra. [4] Patet longitudine ab Alpino fine Prætoriæ Auguſtæ, per Urbem Capuamque curſu meante, Rhegium oppidum in humero ejus ſitum, a quo veluti cervicis incipit flexus, decies centena & viginti millia paſſuum: multoque amplior menſura fieret [5] Lacinium uſque, ni talis obliquitas in latus digredi videretur. Latitudo ejus varia eſt: [6] CCCCX. millium inter duo maria, [7] inferum & ſuperum, amneſque [8] Varum atque Arſiam: [9] mediæ, atque ferme circa urbem Romam, ab oſtio Aterni amnis in Adriaticum mare influentis, ad Tiberina oſtia CXXXVI. & paulo minus a Caſtro novo Adriatici maris Alſium ad Tuſcum æquor: [10] haud ullo inde loco CCC. in latitudinem excedens. Univerſæ autem ambitus a Varo ad Arſiam [11] $\overline{XXX}$. paſſ. LVIIII. efficit.

[12] Abeſt a circumdatis terris, Iſtria ac Liburnia quibuſdam locis centena M. paſſ. Ab Epiro & Illyrico quinquaginta. Ab Africa minus CC. ut auctor eſt M. Varro. Ab Sardinia CXX. M. Ab Sicilia M. CCCCC. [13] A Corſica minus LXXX. Ab Iſſa quinquaginta.

NOTÆ.

1. *In leva.*] Qua tendit ad promontorium Japygium, & Hydruntinum agrum, nunc *Terra d'Otranto*, Italiæ verſus Jonium mare, & Epirum, ulrimum cacumen. Capella quoque, lib. 6. p. 205. hæc ipſa Plinii repetens, *Levorſum ſe flectit*, inquit.

2. *Amazonica.*] Martianus loc. cit. *Duobus promontoriis pelta Amazonica formam reddit: dextro cornu Leucopetram tendens, levo Lacinium* Pelta, anctore Servio in 1. Æneïd. v. 494. ſcurum eſt breviſſimum in modum Lnnæ jam mediæ.

3. *Co:inthos.*] Tria, inquit, promontoria, duos ſinus lunatos efficiunt: ex iis duo exrrema, ceu cornua quædam porrectiora emittuntur in mare: Leucopetra dextrum, ad fretum Siculum, *Capo dell'Armi*: ſiniſtrum Lacinium appellatur in Crotonienſi agro, *Capo delle Colonne.* Medium inrer hæc Cocinthos, *Capo di Stilo.*

4. *Patet.*] Hæc iiſdem fere verbis Solinus & Capella, locis cir. De Auguſta Prætoria, dicemus ſect. 21.

5. *Lacinium uſque.*] Ducta rurſum eo uſque a Regio oppido menſura.

6. CCCCX. *mill.*] Ita Solinus, cap. 2. pag. 14.

7. *Inferum, & Superum.*] Tuſcum illud, iſtud Adriaticum vulgo nuncupatur.

8. *Varum, &c.*] Varus Narbonenſis Galliæ, ut dictum eſt ſect. ſup. finis. Arſia finis Italiæ, ut dicetur ſect. 23. in Iſtria.

9. *Media.*] Dicta proxime eſt Italiæ ſummæ, qua cingitur Alpibns, latirudo: nunc ejuſdem mediæ, ubi fere Roma eſt, latitudo ſignatur: poſtremo, reliquæ.

10. *Hand ullo inde loco* CCC.] Reliqua, inquit, Italia ab Alſio Tiberiniſque oſtiis ad Rhegium uſque Italia, nuſquam excedir CCC. millia paſſ. Vide Notas & Emend. num. XXXII.

11. $\overline{XXX}$ *paſſ. LVIIII.*] Hoc eſt, rricies eenrena, & quinquaginta novem millia paſſuum. Vide Notas & Emend. num. XXXIII. Superpoſita numeralibus notis lineola, cenrena toties ſignari admonet.

12. *Abeſt.*] Hæc Martianus iiſdem verbis, l. 6. p. 205.

13. *A Corſica.*] Vide Notas & Emend. num. XXXIV.

[1] Incedit per maria cæli regione ad meridiem quidem : ſed ſi quis id diligenti ſubtilitate exigat, [2] inter ſextam horam primamque brumalem. Nunc ambitum ejus, urbeſque enumerabimus. Qua in re præfari neceſſarium eſt, auctorem nos Divum Auguſtum ſecuturos, deſcriptionemque ab eo factam Italiæ totius in regiones XI. ſed ordine eo, qui litorum tractu fiet, urbium quidem vicinitates oratione utique præpropera ſervari non poſſe : itaque interiori in parte digeſtionem in literas ejuſdem nos ſecuturos, coloniarum mentione ſignata, quas ille in eo prodidit numero. Nec ſitus origineſque perſequi facile eſt, [3] Ingaunis Liguribus (ut ceteri omittantur) agro tricies dato.

VII. Igitur [4] ab amne Varo Nicæa oppidum a Maſſilienſibus conditum : fluvius [5] Pado : Alpes, populique Inalpini [6] multis nominibus, ſed maxime [7] Capillati : oppidum [8] Vediantiorum civitatis Cemelion : portus [9] Herculis Monœci, Liguſtica ora. Ligurum celeberrimi [10] ultra Alpes Salluvii, Deciates, Oxybii : [11] citra, Veneni,

NOTÆ.

1. *Inter maria.*] Inter Adriaticum & Tyrrhenum, quibus latera Italiæ gemina alluuntur.

2. *Inter ſextam.*] Hoc eſt, inter meridiem, quæ hora ſexta veteribus dicta eſt, & exortum Solis brumalem, quæ prima. Vide quæ dicturi ſumus in Notis & Emend. ad librum 6. num. CXIX.

3. *Ingaunis.*] Quorum oppidum Albium Ingaunum, de quo mox.

4. *Ab amne Varo.*] Hic nona incipit Italiæ regio, a Narbonenſi, Varo amne diſcreta : quamobrem a Lucano dicitur, l. 1. v. 404.

Finis & Heſperiæ promoto limite Varus.

Sic Nicæa Italiæ adſcribitur, a noſtris tamen Galliæ, qui vulgo dicunt, *Nice en Provence*, etſi Ducibus paret. Stephano, Νίκαια Κελτικῆς, Μασσαλιωτῶν ἄποικος, Maſſilienſium colonia.

5. *Pado.*] Ita MSS. quos vidi. Voſſius in ſuis, *Palo*, ut quidem ait in Melam, p. 170. Melæ ipſi, l. 2 c. 4 p. 37. *Paulon.* Accolis *Paillon.* In ejus oſtio Nicæa eſt poſita.

6. *Multis nominibus.*] A Livio hæc Ligurum nomina produntur : Celelates, & Cerdiciates, l. 32. p. 392. Apuani, & Friſinates, l. 39. p. 488. &c.

7. *Capillati.*] Qui Liguriam tenuere. Λιγύων τῶν Κομητῶν καλουμένων meminit Dio, l. 54. p. 538. De his Lucanus, l. 1. v. 442.

Et nunc, tonſe Ligur, quondam per colla decora
Crinibus effuſis toti prælate Comatæ.

8. *Vediantiorum civitatis.*] Hoc eſt, gentis, & ut barbari loquuntur, Communitatis. Vediantii Capillatorum Ligurum pars fuere. Oppidum ipſum Κεμενέλεον Οὐεδιαντίων a Ptolemæo dicitur l. 3. c. 1. in Maritimis Alpibus. Nunc *Cimiez* prope Nicæam. De eo oppido vide Sirmondum in Præfat. Homiliarum Valeriani Ep. Cemelienſis. Ex Nicæenſi & Cemelienſi Epiſcopatu unicus conflatus. Inſcript. vet. apud Honor. Bouche, l. 3. c. 2. ORDO CEMENEL.

9. *Herculis.*] Hodieque, *Monaco.* Fallitur Ptolemæus, qui Herculis & Monœci portus diverſos putat. Ammianus, l. 15. p. 53. de Hercule Thebæo, qui Geryonem exſtinxit : *Monœci ſimiliter*, inquit, *arcem & portum ad perennem ſui memoriam conſecravit.* Tacito quoque, l. 3. hiſt. p. 72. *Portus Herculis Monœci.*

10. *Ultra Alpes.*] In Narbonenſi provincia. Salluviorum ibi oppidum, ut diximus, ſup. ſect. Aquæ Sextiæ : Deciatum, Antipolis : Oxubiorum denique, Forum Julii.

11. *Citra.*] Qui Ciſalpini Ligures Romanis appellati ſunt, nobis iidem ſunt Tranſalpini. Horum fere omnium obſcura nomina, ſitus omnino inexploratus.

[1] & Caturigibus orti [2] Vagienni, Statyelli, Vibelli, Magelli, [3] Euburiates, Caſmonates, Veliates, & quorum oppida in ora proxima [4] dicemus. Flumen [5] Rutuba, oppidum [6] Albium Intemelium : flumen Merula, oppidum Albium Ingaunum : portus [7] Vadûm Sabatiûm : flumen [8] Porcifera, oppidum Genua : fluvius Feritor, portus Delphini : [9] Tigulia intus : Segeſta Tiguliorum : flumen [10] Macra, Liguriæ finis. A tergo autem ſupradictorum omnium Apenninus mons Italiæ ampliſſimus, perpetuis jugis ab Alpibus tendens ad Siculum fretum. [11] Ab altero ejus latere ad Padum amnem Italiæ ditiſſimum, omnia nobilibus oppidis nitent : [12] Libarna, [13] Dertona colonia, [14] Iria, Barderate, [15] Induſtria, [16] Pollentia Carrea, quod Potentia

Notæ.

1. *Et Caturigibus.*] Ita quidem repoſuit Hermolaus : at MSS. omnes, *Et Turris*, Forte pro *&* *Thuriis* : vel *ex Tungris*,

2. *Vagienni.*] Bagienni ſunt Varroni, l. 1. de re ruſt. c. 51. In Tab. Peuting. *Bagitenni* ſupra Cemenellum, & Albintemelium, ſegm. 2. De Statyellarum oppido, in fine hujus ſect. Vagiennorum in finibus, ſunt Padi fontes, in Pedemontio, ut dicetur ſect. 20.

3. *Euburiates.*] Horum meminit Florus, l. 2. c. 3. p. 56. *Salyi*, inquit, *Deciates, Oxybii, Euburiates, Ingauni.*

4. *Dicemus.*] Igitur ii de quibus dictum eſt hactenus, intus in montibus, non in ora, ſedes habuere.

5. *Rutuba.*] *Rutubamque cavum* appellat Lucanus, l. 2. v. 422. Nunc *la Rotta*. Vibius Seq. p. 336. *Rutuba ex Apennino fluit.*

6. *Albium Intem.*] *Albentemelio*, in Tab. Peuting. Straboni, l. 4. p. 202. Ἄλβιον Ἰντεμέλιον. Ligurum enim alii, inquit, Intemelii, Ingauni alii appellati. Inde gemino oppido nomen. Intemelion hodie *Vintimiglia*. Ingaunum, *Albenga* : Merula flumen, quo Ingaunum alluitur, *Arocia*. Albingaunos appellat Livius, l. 29. p. 340.

7. *Vadum.*] Hoc eſt, portus Vadorum Sabbatiorum, nunc *Vai*, & *Vé*. Ipſa Vada Sabbatia *Savonam* nunc appellant.

8. *Porcifera.*] Genuam latere orientali alluit : *Biſagna*. Feritor *Lavagna* in partem pariter exortivam influit ejus ſinus, qui portum Delphini efficit, *Porto Fino* : etſi aliter alii ſtatuunt.

9. *Tigulia intus.*] Longius, inquit, a mari Tigulia. In Itiner. Anton. via Aurelia, Tegulata. Rudera ſunt quæ *Tregeſa* appellant ad tria fere millia paſſ. a Segeſta Tiguliorum, litorali oppido, nunc *Seſtri de Levante*. Tiguliæ Mela meminit, l. 2. c. 4. & Ptolem. l. 3. c. 1.

10. *Macra.*] Vibius Sequeſt. p. 354. *Macra Liguriæ fluvius ſecundum Lunam urbem.* Straboni, l. 5. p. 222. ὁ Μάκρας.

11. *Ab altero.*] Orientali Apennini latere, qua Padum proſpectat.

12. *Libarna.*] Λιβάρνα Ptolem. l. 3. c. 1. In Itiner. Anton. *Libanum* mendoſe, a Dertona, M. P. XXXV. In Tab Peuting. *Libarnum*, a Genua XXXVI.

13. *Dertona.*] In Theſ. Goltzii, vetus inſcript. COL. IVLIA. DERTONA. Nunc *Tortona*.

14. *Iria*] In Itiner. Anton. via Clodia, a Dertona, X. M. P. Hodie dicitur *Voghiera*. Ptolemæo, lib. 3. c. 1. Εἰρία.

15. *Induſtria.*] Ita Romanis cognominatum oppidum, qui Liguribus incolis Bodincomagus fuit, ut dicetur ſect. 20. ad Padum : Hodie *Caſal*, oppidum permunitum, hoc quo iſta commentamur anno, Francici juris factum.

16. *Pollentia.*] *Polenza*, ad confluentes Tanari & Sturæ. Hinc vellera Pollentina, de quibus l. 8. ſect. 73 Eadem Carrea, & Potentia cognominata.

cognominatur : Forofulvi , quod [1] Valentinum : [2] Auguſta Vagiennorum , [3] Alba Pompeia , [4] Aſta , Aquis Statyellorum. Hæc regio ex deſcriptione Auguſti nona eſt. Patet ora Liguriæ inter amnes Varum & Macram , CCXI. M. paſſuum.

VIII. Adnectitur [5] ſeptimæ , in qua Etruria eſt, ab amne Macra , ipſa mutatis ſæpe nominibus. [6] Umbros inde exegere antiquitus Pelaſgi : hos Lydi , [7] a quorum rege Tyrrheni , mox a ſacrifico ritu , lingua [8] Græcorum Thuſci ſunt cognominati. Primum Etruriæ oppidum [9] Luna portu nobile. Colonia [10] Luca a mari recedens, [11] propiorque Piſæ inter amnes Auſerem & [12] Arnum , ortæ a Pelope [13] Piſiſque , ſive [14] a Teutanis , Græca gente.

NOTÆ.

1. *Valentinum.*] Et nunc *Valenza*, haud procul Tanari Padique confluentibus. Ab Aſta Forum Fulvii diſtat M. P. XXII. in Tab. Peuting.

2. *Auguſta.*] Cluverio , l. 1. Antiq. Ital. c. 10. Carmeniola eſt. Alii Salinas putant , *Saluces*. Videtur eſſe Αὐγούστα Βαγιεννῶν , de qua Ptolem. l. 3. c. 1. cum Iria & Dertona.

3. *Alba.*] Meminere Ptolemæus l. 3. c. 1. Tabula Peuting. aliique. Nomen etiamnum retinet , ad Tanarum , infra Pollentiam. Apud Gruter. p. 484. R. P. ALB. POMPEIANORVM. Albenſes Pompeïani dicti. l. 17. ſect. 3.

4. *Aſta , &c.*] Illam *Aſti* Itali : iſtam *Acqui* vocant, quæ Straboni l. 5. p. 217. Ἀκουαιστατιέλλαι. Hos Ligures Statellates appellat Livius, l. 42. p. 556.

5. *Septimæ.*] MSS. plerique , *ſeptima*.

6. *Vmbros inde.*] Hæc omnia Græco carmine Scymnus Chius expreſſit, p. 9. Prolixa oratione Dionyſ. Halic. lib. 1. Antiq. Rom. p. 21. & 22.

7. *A quorum rege.*] Rex Lydorum in Aſia Atys colonos ablegavit in Italiam duce Tyrrheno filio. Herod. l. 1. Clio, n. 94. p. 41. Tertull. l. de ſpectac. c. 5. ex Timæo. Tacitus, l. 4. Annal. p. 118. Velleïus, l. 1. p. 3.

8. *Græcorum.*] Ἀπὸ τοῦ θύειν , hoc eſt , a frequenti ſacrificio , inquit Servius , in l. 10. Æneïd. Quare & olim exactiore vocabulo Θυόσκοοι appellati, inquit Dionyſ. Halic. l. 1. Antiq. Rom. p. 24.

9. *Luna.*] Ingentes viſuntur ruinæ hujus civitatis a Normannis deletæ ad ripam Macræ fluvii : & circumjacenti agro nomen eſt , *il Lunegiano* : Portui , ſeu verius ſinui , *Golfo della Spezzia* , ab oppido quod intimo ejus receſſui appoſitum eſt.

10. *Luca.*] *Luques en Toſcane* : quam Auſer alluit, Straboni lib. 5. p. 222. Αὔσαρ , accolis *Serchio* appellatus.

11. *Propiorque.*] Subintellige, colonia. Anno Urbis DLXXIV. poſtulantibus Piſanis , agroſque pollicentibus , quo Latina colonia deduceretur , ad eam rem Triumviros creatos Livius prodidit , l. 40. In Cenotaphio Lucii Cæſaris Auguſti F. *Coloni Iulienſes* appellantur, *Colonia Obſequentis Iulia Piſana*.

12. *Arnum.*] Ἄρνος Strabo, Itali *L'Arno* vocant. Piſam Florentiamque præfluit.

13. *Piſiſque.*] Elidis oppido, in Peloponneſo , de quo l. 4. ſect. 6. Rutilius in Itiner. l. 1. p. 317.

Elide deductas ſuſcepit Etruria Piſas ,
Nominis indicio teſtificata genus.

Conſentit & Strabo, loc. cit. & Solinus , c. 2. p. 12. Ante hos ipſe Maro, lib. 10. Æneïd. v. 179.

Hos parere jubent Alphea ab origine Piſa ,
Vrbs Etruſca ſolo.

14. *A Teutanis.*] Ita libri probatiores , non *Atintanis*. Sicyoniæ regionis in Peloponneſo Teutanion ager fuit : Stephanus : Τευτάνα χωρίον τῆς Σικυωνίας · τὸν δὲ Τευτάνιον καλοῦσι. Sive igitur Teutani, ſive Piſatæ, Piſas condiderunt , a Pelope ortæ recte dicuntur. Ἀτιντανίας

[1] Vada Volaterrana : fluvius Cecinna, [2] Populonium Etruſcorum quondam [3] hoc tantum in littore. Hinc amnes [4] Prille, mox [5] Umbro navigiorum capax, & ab eo tractus Umbriæ, portuſque [6] Telamon : [7] Coſſa Volcientium a populo Romano deducta : [8] Graviſcæ, Caſtrum novum, Pyrgi. [9] Cæretanus amnis, & ipſum Cære intus M. paſſ. quatuor, Agylla a Pelaſgis conditoribus dictum : [10] Alſium, Fregenæ. Tiberis amnis a Macra CCLXXXIV. M. paſſ. Intus coloniæ : [11] Faliſca Argis orta, (ut auctor eſt [12] Cato,) quæ [13] cogno-

NOTÆ.

juxta Apolloniam Epiri, Moloſſoſque eſt, Thucyd. l. 2. p. 153. & auctori libri de Mirab. Auſcult. p. 1153. Macedoniæ adſcripta a Stephano. Sed ſi hos Plinius ſpectaſſet, Atintanibus dicere debuiſſet, vel Atintaniis.

1. *Vada.*] Nunc *Vadi*, vicus cum portu, in agro Piſano, a Volaterris XX. M. P. Hic amnis Cecinna decurrit in mare ; & nomen antiquum retinet.

2. *Populonium.*] Ex ejus ruinis juxta crevit Plumbinum, *Piombino*.

3. *Hoc tantum.*] Id Strabo explicat, l. 5. p. 223. ſolum hoc ex priſcis Etruſcorum oppidis ſitum fuiſſe in litore aſſeverans : quoniam ora importuoſa eſſet.

4. *Prille.*] Lacum Aprilem vocat Anton. in Itiner. Marit. Qui nunc ab oppido, *Lago di Caſtiglione*. Delabitur in eum lacum amnis, quem lacui cognominem Plinius facit : incolæ *Bruno* vocitant.

5. *Umbro.*] Et nunc *Ombrone* : mediam fere, Arnum inter Tiberimque, ſecat Etruriam. Inde ad Tiberim Umbria proprie appellata, quæ patuit quondam latius.

6. *Telamon.*] Oppidulum cum portu, *Talamone*. Meminit ejus Mela, lib. 2. c. 4.

7. *Coſſa.*] Ex ejus ruinis crevit Anſedonia : ipſa poſtmodum in vicum redacta. *Et deſolata mœnia fœda Coſa*, cecinit Rutil. in Itiner. p. 307. Deducta hæc colonia eſt in agrum Volcientium, anno V. C. CCCCLXXXI. ut ex Velleïo liquet, l. 1. Poſtea rurſum colonorum numerus auctus, ut videre eſt apud Livium, l. 33. p. 398. Erat urbs Etruriæ Volci, cujus incolæ Volcientes. Hinc Bulcentina Eccleſia, apud Gregor. M. l. 3. Dialog. c. 17.

8. *Graviſca, &c.*] Mela, l. 2. c. 4. *Caſtrum novum, Graviſca, Coſſa*. Ptolem. l. 3. c. 1. Κόσσαι, Γραουίσκοι, Κάστρον νέον. Fuere igitur oppida tria. Graviſcis exciſis ſucceſſit Cornetum : Caſtro novo, *S. Marinella* : Pyrgis, *S. Severa*.

9. *Cæretanus.*] Nunc *Eri*, ut recte Leander, & Holſten. contra Cluverium. Cære, nunc *Cervetere*, oppidulum Patrimonii S. Petri. Agyllam primum a Pelaſgis dictum prodidere etiam Dionyſ. Halic. l. 1. p. 16. & l. 3. p. 193. Stephanus: Cato in Excerptis Orig. pag. 139. &c. Καίρητα Dionyſio dicitur. Καῖρε Straboni, l. 5. p. 220.

10. *Alſium.*] Ἄλσιον, καὶ Φρεγήνια Straboni, lib. 5. pag. 225. Illud nunc *Palo* eſt, caſtrum gentis Urſinæ, in Ducatu Braciani, ab urbe Roma XVIII. M. P. Iſtud *La Macareſe*, villa Ducis Matheii, haud procul oſtiis Tiberinis. Fregenas ab Alſio IX. M. P. diſtare ait Antoninus.

11. *Faliſca.*] Colonia Junonia, quæ appellatur Faliſcos, inquit Frontinus, l. de Coloniis, p. 95. Ab Haleſo Argivo condita, ut ait Solinus c. 2. p. 13. Nunc eſt civitas Caſtellana ad Tiberim, Hortam inter & Romam : aut hæc certe ex illius ruinis crevit, quæ prope viſuntur, nomenque retinent *Falari*.

12. *Cato.*] In libris Originum, qui interierunt.

13. *Cognominatur, &c.*] Ut ab altera Faliſca, quæ Æquorum dicitur, eo cognomine dirimatur. *Æquoſque Faliſcos* Virgilius appellat, l. 7. Æneïd.

minatur

minatur Etruſcorum, Lucus [1] Feroniæ, [2] Ruſellana, [3] Senenſis, [4] Sutrina. [5] De cetero [6] Arretini veteres, Arretini Fidentes, Arretini Julienſes, [7] Amitinenſes, [8] Aquenſes cognomine Taurini, [9] Blerani, [10] Cortonenſes, [11] Capenates, [12] Cluſini novi, Cluſini veteres, [13] Florentini præfluenti Arno appoſiti, [14] Feſulæ, Ferentinum, Feſcennia, Hortanum, [15] Herbanum, [16] Nepet, [17] Novem pagi,

Notæ.

1. *Feronia.*] Cui Deæ a ferendis fructibus nomen fuit, lucum hunc & locum ſacravere in Capenate agro, juxta Viterbium. Unde *Lucoſque Capenos*, Maro cecinit. Sub oppido *S. Oreſte* etiam num viſuntur Feroniarum veſtigia. Silius:

Dives ubi ante omnes colitur Feronia luco,
Et ſacer humectat fluvialia rura Capenas.

2. *Ruſellana.*] Nomen hodieque ſervat. Apud Gregor. VII. lib. 3. epiſt. *Eccleſia Roſellana.* Livio lib. 28. p. 337. incolæ Ruſellani, Inſcriptio vet. apud Holſten. in Ital. antiq. pag. 39. COL. RVS.

3. *Senenſis.*] In MSS. *Senienſes*: atque ita vetus inſcript. apud Grut. pag. 372. Nunc *Sena* vel *Sena* numero multitudinis dicimus: *Sienne en Toſcane.*

4. *Sutrina.*] Colonia Sutrium, Frontino, lib. de Colon. pag. 95. Vetus Inſcript. in Theſ. Goltzii, COL. IVLIA. SVTRINA. Nunc *Sutri*, ad amnem *Pozzolo.* Deductam coloniam poſt annos ſeptem, quam Galli Urbem ceperunt, auctor eſt Vell. libro 1. pag. 5.

5. *De cetero.*] Hoc eſt, reliqui generis oppida, nec jam coloniæ, ſed municipia, oppidave Latina.

6. *Arretini veteres.*] Inſcriptio ab Hermolao jam citata, DECVRIONES. ARRETINORUM. VETERVM. Oppidum Arretium, (ſic enim in vetuſtis omnibus monumentis ſcribitur,) *Arezzo*, Florentiam inter Peruſiamque. Fidentium, Julienſiumque, ne rudera quidem exſtant. Non hi ſolo nomine, ut Holſtenius putat, in Ital. Antiq. p. 72. ſed re & loco diverſi: ut de Cluſinis dicturi ſumus inferius.

7. *Amitinenſes.*] Forte *Anitienſes*: unde lapicidinæ Anitianæ, de quibus Plinius lib. 36. ſect. 49.

8. *Aquenſes.*] Ab Aquis, Thermiſve Taurinis, prope *Civita Vecchia.* Vide Notas & Emend. num. XXXV.

9. *Blerani.*] Oppidum Βλέρα Ptolemæo, lib. 3. cap. 1. Nunc *Bieda*, in Patrimonio S. Petri.

10. *Cortonenſes.*] Oppidum Cortona Livio, l. 9. p. 165. nunc retinet nomen in Etruria.

11. *Capenates.*] Ibi fuere, ubi nunc eſt *Morluppo*: ubi quondam Feroniæ lucus, ut diximus. Sic Holſtenius, in Ital. Antiq. p. 62. poſt Ligorium.

12. *Cluſini.*] Novorum oppidum *Chiuſi*, prope Tiberis fontes. Veterum, nunc fere deſertum, ob inſalubritatem aëris, in regione cui nomen eſt *Val de Chiana*, a Clani palude proxima. Vide Notas & Emend. num. XXXVI.

13. *Florentini.*] *Florence.* Etruriæ caput. Vide Notas & Emend. num. XXXVII.

14. *Feſulæ*, &c.] *Fieſoli.* Ferentini oppidi ruinæ jacent inter Viterbium & *Monte Fiaſcone*: nomen ſupereſt, *Ferenti.* Feſcennia nunc *Galeſe*, ad Tiberim, in Patrimonio S. Petri: nec procul inde Hortanum *Orta.*

15. *Herbanum.*] Idem Urbis veteris nomine inſignitum, *Orvieto.*

16. *Nepet.*] *Nepi*, juxta amnem *Pozzolo*, inter Romam & Viterbium. Νέπιτα Ptolemæo, lib. 3. cap. 1.

17. *Novem pagi.*] ſupra Centumcellas, hoc eſt, *Civita Vecchia*, ad fontes Minionis amnis, *il Mignone*, poſiti: præfecturæ Claudiæ attributi.

[1] Præfectura Claudia Foroclodii, [2] Piſtorium, Peruſia, Suanenſes, Saturnini qui antea Aurinini vocabantur, [3] Subertani, [4] Statones, [5] Tarquinienſes, [6] Tuſcanienſes, [7] Vetulonienſes, [8] Veientani, Veſentini, [9] Volaterrani, Volcentini cognomine Etruſci, Volſinienſes. In eadem parte oppidorum veterum nomina [10] retinent agri Cruſtuminus, Caletranus.

IX. Tiberis antea Tybris appellatus, & prius [11] Albula, e media fere longitudine Apennini, finibus Arretinorum profluit, tenuis primo, nec niſi piſcinis corrivatus emiſſuſque, navigabilis, ſicuti [12] Tinia & Glanis influentes in eum, [13] novenorum ita conceptu dierum, ſi non adjuvent imbres. Sed Tiberis propter aſpera & confragoſa, [14] ne ſic quidem, præterquam trabibus verius quam ratibus, longe

Notæ.

1. *Præfectura.*] Nunc eſt *Oriolo*, in Ducatu Bracciani. Apud Optatum, *Domitianus a Foro Claudii*, inter Epiſcopos qui ſedere judices in cauſa Donati. Ceterum præfecturæ a coloniis municipiiſque omnino diverſæ. Ex pluribus conſtare videntur vicis oppidiſque minoribus eodem ad petenda jura convenientibus. Sic novem pagi Claudiæ adſcribuntur. In Ægypto Præfecturas oppidorum Nomos vocabant, ut dicemus lib. 5. *Præfectura*, inquit Feſtus, *hæ appellantur in Italia, in quibus & jus dicebatur, & nundinæ agebantur*, &c.

2. *Piſtorium, &c.*] Nunc *Piſtoia, Perugia, Soana, & Saturnia* vel *Sitorgna*. Ptolemæo, l. 3. c. 1. Πιςωρία, Περουσία, Σουάνα, Σατουρνία κολωνία.

3. *Subertani.*] Oppidum Suberetum *Sovretto*, prope Soanam, haud procul amne *Flore*. Vide Notas & Emendat. num. XXXVIII.

4. *Statones.*] Oppidum Στατωνία, Statonienſis lacus accolæ, de quo Plinius lib. 2. ſect. 96. In Ducatu Caſtrenſi, *le Duché de Caſtro*. Ex eo lacu Olpita fluvius manat.

5. *Tarquinienſes.*] *La Tarquinia*, & corrupte *la Turquina*. Ptolemæo, l. 3. c. 3. Ταρκυνία. In Patrimonio S. Petri, infra Viterbium.

6. *Tuſcanienſes.*] Hodie *Toſcanella*, in Ducatu Caſtrenſi. In Conc. Pontigonenſi, in Gallia, *Ioannes Tuſcanenſis*, tom. 9. Conc. anno 876. p. 281.

7. *Vetulonienſes.*] Horum oppidi rudera nomen priſcum retinent, *Vetulia*: ſupra Plumbinum. Οὐετυλωνιᾶται Dionyſio Halic. l. 3. Antiq Rom. p. 189.

8. *Verentani.*] A Verento oppido, nunc *Varentano* & *Valentano*, in Ducatu Caſtrenſi. Nec procul inde Viſentini, quorum oppidum hodieque *Biſontia*, ad ripam Volſinienſis lacus, *Lago di Bolſena*. Frobenius, aliique poſt eum *Veientani* pro Verentanis ſcripſere.

9. *Volaterrani.*] Oppido nomen *Volterra*: olim Volaterræ, in Etruria. Vide Notas & Emend. num. XXXIX.

10. *Retinent agri.*] Ambo nunc incerti ſitus.

11. *Albula.*] Varro, l. 4. de Ling. Lat. p. 13. *Sunt qui Tiberis priſcum nomen Latinum Albulam vocitatum litteris tradunt: poſterius propter Tiberinum regem Latinorum mutatum, quod ibi interierit: nam hoc ejus, ut aiunt, ſepulcrum.* Idem prodidit & Livius, lib: 1. p. 3. Ovid. l. 3. Faſtor. &c.

12. *Tinia & Glanis.*] Tinia Τινίας Straboni, lib. 5. p. 227. nunc *Topino*, Fulginium alluit, in Ducatu Spoletano. Glanis, vulgo *La Chiana*, Etruriam a Pontificia ditione dirimit.

13. *Novenorum.*] Poſtquam diebus novem cohibitæ fuerint eorum amnium aquæ in piſcinis, in quas deducti & corrivati fuerunt, ut inde emiſſi largius fluant.

14. *Ne ſic quidem.*] Subintellige, navigabilis.

meatibus fertur, per centum quinquaginta millia paſſuum non procul Tiferno, Peruſiaque, & Ocriculo, Etruriam ab Umbris ac Sabinis: [1] mox citra tredecim millia paſſuum Urbis [2] Veientem agrum [3] a Cruſtumino, dein Fidenatem Latinumque [4] a Vaticano dirimens: [a] ſed infra Arretinum Glanim duobus & quadraginta fluviis auctus, præcipuis autem Nare & Aniene, qui & ipſe navigabilis Latium includit a tergo: nec minus tamen aquis ac tot fontibus in Urbem perductis: & ideo quamlibet magnarum navium ex Italo mari capax, rerum in toto orbe naſcentium mercator placidiſſimus, pluribus prope ſolus, quam ceteri in omnibus terris amnes, accolitur, aſpiciturque villis. Nullique fluviorum minus licet, incluſis utrinque lateribus: nec tamen ipſe pugnat, quanquam creber [5] ac ſubitis incrementis, & nuſquam magis aquis quam [6] in ipſa Urbe ſtagnantibus. Quin imo vates intelligitur potius ac monitor, auctu ſemper [7] religioſus verius, quam ſævus.

[8] Latium antiquum a Tiberi Circeios ſervatum eſt, mille paſſuum quinquaginta longitudine. Tam tenues primordio imperii fuere radices. Colonis ſæpe mutatis, tenuere alii aliis temporibus, [9] Aborigi-

INTERPRETATIO.

a *Sed infra Arretinum.*] Sed a confluente Glanis, qui in finibus Arretinorum oritur, ad mare uſque, Tiberis duo & XL. excipit flumina: quorum præcipui ſint Nar, ipſeque Anio, qui item navigabilis includit a tergo Latium. Quin nec minora incrementa Tiberis adeptus ex tot aquis ac fontibus Romam deductis: ideoque mercator rerum toto orbe naſcentium placidiſſimus, ut qui quamlibet magnarum navium ſit capax, pluribus prope ſolus accolitur aſpiciturque villis.

NOTÆ.

1. *Mox citra.*] Antequam Tiberis ad ſextum decimum lapidem ab Urbe perveniat.

2. *Veïentem agrum.*] Is in Etruria fuit, cis Tiberim, in ea regione in qua nunc Inſula *Iſola* eſt Farneſiorum pagus: ut recte vidit Holſtenius, in Ital. antiq. p. 53. & 55. A Veiis nomen Veïens ager accepit.

3. *A Cruſtumino.* [Fuit hic ager ultra Tiberim a Cruſtumino Etruriæ agro, qui cis Tiberim fuit, de quo in fine ſup. ſect. diverſus. Nomen habet a Cruſtumerio, de quo mox.

4. *A Vaticano.*] Qui cis Tiberim fuit, ab Roma verſus ſeptentrionem, & in vetere Etruria Liv. l. 10. p. 179.

5. *Ac ſubitis.*] Forte rectius, *ac ſubitus*, hoc eſt, crebro ac repente excreſcens.

6. *In ipſa Vrbe.*] Anno V. C. DLXV. duodecies Campum Martium, & plana Urbis inundavit. Liv. l. 38. p. 477.

7. *Religioſus.*] Quoniam non tam mala infert per ſe, quam ea præſagit, quæ factis averti, ac religionibus expiari oporteat.

8. *Latium antiquum.*] Nunc primam Italiæ regionem deſcribere inſtituit. Latium fuit & antiquum, & novum. Antiquum, ad Circeïos: ad Sinveſſam uſque, pertinuit novum. Ita cum Plinio Strabo, l. 5. p. 231.

9. *Aborigines, &c.*] Et hæc Solinus, cap. 2. p. 12. De ea porro voce, Sex. Aurel. Victor, in Orig. Gentis Rom. p. 26. *Aborigines appellati*, inquit, *Græca ſcilicet appellatione, a cacuminibus montium, quæ illi ὄρη vocant: Alii volunt eos, quod errantes illo venerint, primo Aberrigines: poſt mutata una littera, altera adempta, Aborigines cognominatos.* Hauſit hoc a Dionyſ. Halic. l. 1. Antiq. Rom. p. 9.

nes, Pelaſgi, Arcades, Siculi, Aurunci, Rutuli. Et ultra Circeios Volſci, Oſci, Auſones, unde nomen Latii proceſſit ad Lirim amnem. In principio eſt Oſtia, colonia [1] a Romano rege deducta. Oppidum [2] Laurentum, [3] lucus Jovis Indigetis, amnis Numicius, Ardea a Danaë Perſei matre condita. Dein quondam [4] Aphrodiſium, [5] Antium colonia, [6] Aſtura flumen & inſula. Fluvius [7] Nymphæus, [8] Cloſtra Romana. [9] Circeii quondam inſula immenſo quidem mari circumdata, (ut creditur [10] Homero) at nunc planitie. Mirum eſt, quod hac de re tradere hominum notitiæ poſſumus. [11] Theophraſtus, qui primus externorum aliqua de Romanis diligentius ſcripſit: (nam Theopompus, ante quem nemo mentionem habuit, Urbem duntaxat a Gallis captam dixit: Clitarchus ab eo proximus, legationem tantum ad Alexandrum miſſam:) [12] hic jam pluſquam & fama, Circeiorum inſulæ menſuram poſuit [13] ſtadia octoginta, in eo volumine, quod ſcripſit Nicodoro Athenienſium [14] magiſtratu, qui fuit Urbis noſtræ CCCCXL. anno. Quidquid eſt ergo terrarum, præter decem

NOTÆ.

1. *A Romano rege.*] Anco Marcio, ut Livius docet, l. 1. p. 13. Feſtus item, verbo *Oſtia*. Hujus colonia ab Anco deductæ monumentum exſtat in nummis familiæ Marciæ, & in Muſæo noſtro, & apud Patin. p. 168.

2. *Laurentum.*] Λαυρεντὸν Dionyſ. Halic. l. 1. p. 51. *S. Lorenzo*, medio inter Oſtiam, Antiumque intervallo. Holſten. Hæc *Laurentia* Maronis *arva*.

3. *Lucus Iovis.*] Ubi ſacellum fuit, cujus Inſcriptio, *Patri Deo Indigeti, qui Numicii amnis undas temperat:* Πατρὸς Θεῦ χθονίυ ὃς ποταμῦ Νομικίυ ῥεῦμα διέπει. Auctor Dionyſ. Halic. l. 1. p. 52. Ardeam is amnis alluit, quod nunc Caſtrum Cæſatinæ gentis, cum vetere appellatione *Ardea*. Virgilius, l. 7. Æneïd. v. 410. Plinio prævivit, & Solino, c. 2. p. 12.

4. *Aphrodiſium.*] Hoc eſt, Veneris templum olim, nunc veſtigia tantum.

5. *Antium.*] Nunc quoniam ſola ſuperſunt rudera, *Antio rovinato* Itali accolæ vocant. Neronis hæc patria: Et in nummo ejuſdem Neronis, in Theſ. Goltzii, COL. ANTIAT. LEG. IIII. ITALICA.

6. *Aſtura.*] Et inſulæ nomen hodie, & amni manet. Feſtus: *Stura flumen in agro Laurenti eſt, quod quidam Aſturam vocant.*

7. *Nymphæus.*] Nunc *La Nimpa* dicitur: cujus verum oſtium inter Circeïos & Tetracinam: altero quod Plinii ætate fuit, ad fauces lacus Fogliani, arena oppleto. Holſten.

8. *Cloſtra.*] Latii veteris limes, & clauſtra antiqui Imperii, ad coërcendos Volſcos. Vel clauſtra forſan oſtio Nymphæi amnis oppoſita, ut Holſtenius conjicit, contra vim Oceani, ne oppleretur arena: quod poſtea nihilominus effectum eſt.

9. *Circeii.*] Oppidum Volſcorum fuit, Κιρκαία πόλις Dionyſio Halic. l. 8. p 490. cujus in ruderibus nunc pagus eſt *S. Felicita*, in radicibus Circeii montis, *Monte Circello*. Hic Circe Solis filia creditur habitaſſe. Dionyſ. lib. 4. pag. 260.

10. *Homero.*] Odyſſ. κ'. v. 194.

11. *Theophraſtus.*] Libro 5. hiſt. plant. c. 9.

12. *Hic jam pluſquam.*] Theophraſtus, inquit, Circeïorum inſulæ menſuram tradendo, certius quam e fama incertoque rumore, prodidit de ea.

13. *Stadia octog.*] Hoc eſt, X. M. P.

14. *Magiſtratu.*] Magiſtratum gerente. Vide Notas & Emend. num. XL.

Digitized by Google

millia paſſuum prope ambitus, adnexum inſulæ, poſt eum annum acceſſit Italiæ.

[1] Aliud miraculum: A Circeiis palus [2] Pomptina eſt, quem locum XXXIII. urbium fuiſſe Mucianus ter Conſul prodidit. Dein flumen [3] Ufens, ſupra quod Terracina oppidum, lingua Volſcorum Anxur dictum: & ubi fuere [4] Amyclæ a ſerpentibus deletæ. Dein locus [5] ſpeluncæ, lacus [6] Fundanus, Cajeta portus. Oppidum [7] Formiæ, Hormiæ prius olim dictum: [8] ut exiſtimavere, antiqua Læſtrygonum ſedes. [9] Ultra fuit oppidum Pyræ: colonia [10] Minturnæ, Liri amne diviſa, Glani appellato. Oppidum [11] Sinueſſa extremum [12] in adjecto Latio, quam quidam Sinopen dixere vocitatam.

Hinc felix illa Campania eſt. [13] Ab hoc ſinu incipiunt vitiferi colles, & temulentia nobilis ſucco per omnes terras inclyto, atque (ut

NOTÆ.

1. *Aliud miraculum.*] Gloſſema hæ voces ſapiunt: videnturque ex ora libri in textum irrepſiſſe.

2. *Pomptina.*] Vel, ut alibi, ipſique Feſto, *Pontina.* In agro Pometino, *ἐν τῷ Πωμεντίνῳ πεδίῳ* fuit, inquit Dionyſ. loc. cit. cui nomen a Sueſſa Pometia, Volſcorum urbe mediterranea. De hac palude dicemus iterum l. 26. ſect. 9.

3. *Vfens.*] Vibius Seq. p. 338. *Vfens Terracinæ proximus.* In MSS. *Flumen Vfentum.* Amni nomen *Il Portatore:* Terracina ſuum retinet. De vetuſta Anxuris appellatione Feſtus, Liviuſque. Hinc Jupiter Anxurus, apud Maronem.

4. *Amyclæ.*] Hæc rurſum Plinius l. 8. ſect. 43. Vide Servium in illud Maronis, *Tacitis regnavit Amyclis:* lib. 10. Æneïd. v. 564.

5. *Speluncæ.*] Amyclææ, in litore poſitæ, hodie *Sperlonga:* unde ſinui Amyclano nomen, *Mare di Sperlonga.*

6. *Fundanus,*] *Il Lago di Fondi*, ab oppido cognomine, quod V. M. P. a mari diſtat.

7. *Formiæ.*] Ubi nunc oppidum *Mola*, in intimo Caïetani, ſeu Formiani ſinus receſſu.

8. *Vt exiſtimavere.*] Homerus Odyſſ. κ'. Ovid. l. 14. Metam. Solinus, c. 2. p. 14. Plinium ſecutus.

9. *Vltra fuit.*] Dirutum jam tum ævo innuit: & de eo ſane ceteri ſcriptores ſilent.

10. *Minturnæ.*] Ubi nunc Liris ſcapha trajicitur, fere in ejus oſtiis: unde loco nomen, *La barca del Garigliano.* Idem Glanis ſive Clanis olim appellatus. Strabo, l. 5. p. 233. *Λεῖρις ποταμός, Κλάνις δ' ἐκαλεῖτο πρότερον.* Alius ab amne Glani, quem propterea Arretinum Plinius cognominavit paulo ſuperius hac ſect. ut ea nota ab iſto Clani, qui Liris eſt, ſejungeret. Minturnas deductam coloniam auctor eſt etiam Livius, l. 10. p. 177. & Ptolem. l. 3. c. 1.

11. *Sinueſſa.*] Superſunt ingentis oppidi rudera, prope caſtellum *Rocca di Mondragone:* medio ferme intervallo inter oſtia Liris, & Savonis. Livius loc. cit. *Placuit, ut duæ coloniæ deducerentur: una ad oſtium Liris fluvii, quæ Minturnæ appellata: altera in ſaltu Veſtino Falernum contingente agrum, ubi Sinope dicitur Græca urbs fuiſſe, Sinueſſa deinde ab colonis Romanis appellata.*

12. *In adjecto.*] In novo Latio, quod veteri adjunctum eſt. Sinueſſa alioqui in confinio Latii Campaniæque poſita, alterutri, ut fit, adjudicatur: nunc quidem Latio: Campaniæ, l. 31. ſect. 4.

13. *Ab hoc ſinu.*] Ab hoc terrarum tractu, quo Latium novum diximus contineri. Hunc locum non intellexit Camillus Peregr. qui mox legendum cenſuit, *Hinc Veſcini, & Caditi*, pro *Setini, & Cæcubi* p. 127. & 143.

veteres dixere) ſummum Liberi patris cum Cerere certamen. Hinc [1] Setini & Cæcubi protenduntur agri. His junguntur [2] Falerni, Caleni. Dein conſurgunt [3] Maſſici, [4] Gaurani, [5] Surrentinique montes. Ibi [6] Laborini campi ſternuntur, & in delicias [7] alicæ populatur meſſis. Hæc litora [8] fontibus calidis rigantur: præterque cetera in toto mari conchylio & [9] piſce nobili [10] adnotantur. Nuſquam generoſior oleæ liquor: [11] Et hoc quoque certamen humanæ voluptatis tenuere Oſci, Græci, Umbri, Thuſci, Campani.

In ora [12] Savo fluvius: [13] Vulturnum oppidum cum amne, [14] Liternum, Cumæ [15] Chalcidenſium, [16] Miſenum, portus Bajarum,

NOTÆ.

1. *Setini, & Cæcubi.*] Ab oppido Latii novi, quod Σητία Ptolemæo l. 3. c. 1. dicitur, nunc *Sezza*, Setinus ager: Cæcubus, a Cæcubo oppido, quod τὸ Καικοῦβον Straboni, l. 5. p. 233. inter Caïetanum ſinum, oppidumque Fundanum. Hinc vina Setina & Cæcuba, de quibus l. 14. ſect. 8. Setiæ ſitum Martialis edocet, l. 13. Epigr. 109.

Pendula Pomptinos quæ ſpectat Setia campos.

2. *Falerni, Caleni.*] ,Falernus ager a Maſſici montis radicibus, de quo mox, in latam planitiem: Calenus a Caleno oppido, nunc *Calui*, citra Capuam, verſus ſeptentrionem protendebatur.

3. *Maſſici.*] Nunc *Monte Marſico*, vino ſuo nobilis, quod *Muſcatellam* incolæ vocant. Pars illius montis extrema, *Rocca di Mondragone*, de qua paulo antea.

4. *Gaurani.*] Vibius Seq. p. 343. *Gaurus mons Campaniæ.* Sic etiam Liv. l. 7. p. 131. Nunc *Monte Barbaro*, inter Puteolos, & Lucrinum lacum. Camill. Peregr. p. 231.

5. *Surrentini.*] Qui Surrento oppido imminent, de quo mox. Hinc vina Surrentina, de quibus Plin. lib. 14. ſect. 8. ubi & de Gauranis.

6. *Laborini.*] M S S. *Leburini.* De his dicemus uberius l. 18. ſect. 29.

7. *Alicæ populatur.*] Ad alicam faciendam meſſis populatur, hoc eſt, avide rapitur ob ejus exiſtimationem, a Laborinorum camporum incolis. Sic M S. Chiffl. In Reg. *populetur.* Quid alica ſit dicemus l. 18 ſect. 29.

8. *Fontibus.*] Baïanas aquas intelligit, & Puteolanas, & Stabianas.

9. *Piſce nobili.*] Scaro. Vide quæ dicturi ſumus l. 9. ſect. 29. Oſtrea quoque, credo, Baïana & Lucrina intelligit, de quibus l. 9. ſect. 79.

10. *Adnotantur.* Celebrantur, nobilitantur. Vide Notas & Emend. num. XLI.

11. *Et hoc quoque.*] Felicem hunc ſoli tractum, in quo humanæ voluptati explendæ Liber pater, cum Cerere certat & Pallade, tenuere varii ſubinde populi e primum Opici, Auſoneſque, inquit Strabo ex Polybio, lib. 5. p. 242. Deinde Oſci, &c.

12. *Savo.*] Latium hic a Campania diſterminat. Hodie *Saone.* Camill. Peregr. p. 151.

13. *Vulturnum.*] Amnis Campaniæ maximus, *Volturno*, dedit oppido nomen, quod nunc caſtellum tenue eſt in ora, *Caſtel del Volturno.*

14. *Liternum.*] Nunc vicus, *Torre di Patria*, ab amne cognomine, quem Virg. l. 2. Georg. Clanium vocat, ut recte Camill. Peregr. p. 189. In Synodo Palmari, ſub Symmacho, Aprilis Liternenſis.

15. *Chalcidenſium.*] Hoc eſt, a Chalcidenſibus conditæ, ſive ut Solinus ait, c. 2. ab Eubœenſibus. Eſt enim oppidum Eubœæ Chalcis. Livius lib. 8. p. 144. *Cumani ab Chalcide Euboïca originem trahunt.* Sic & Euſtath in Iliad. β. p. 279. Nunc ſolum ſupereſt nomen, *Cuma.*

16. *Miſenum.*] *Capo di Miſeno:* ubi oppidi rudera. Sic Baiis ſolum reſtat caſtellum, *Caſtel di Baïa.* Bauli retinent nomen: *Bauli & Bagola.* Hortenſii villa quæ eſt ad Baulos, inquit Cicero lib. 4. Acad. p. 28.

Bauli, lacus [1] Lucrinus, & [2] Avernus, juxta quem Cimmerium oppidum quondam. Dein [3] Puteoli, colonia Dicæarchia dicti: poſtque [4] Phlegræi campi, [5] Acheruſia palus Cumis vicina. Litore autem Neapolis [6] Chalcidenſium & ipſa, Parthenope [7] a tumulo Sirenis appellata: [8] Herculanium: [9] Pompeii, [10] haud procul aſpectante monte Veſuvio, alluente vero Sarno amne: ager Nucerinus: & novem millia paſſuum a mari ipſa [11] Nuceria. [12] Surrentum cum promontorio Minervæ, Sirenum quondam ſede. Navigatio a Circeiis duodeoctoginta millia paſſuum patet. Regio ea a Tiberi prima Italiæ ſervatur, ex deſcriptione Auguſti. ¶ Intus coloniæ: [13] Capua ab campo

NOTÆ.

1. *Lucrinus.*] Fuit prope receſſum intimum ſinus Puteolani. Nunc eſt palus lutoſa, cum arundineto. Olim Averno conjunctus.

2. *Avernus.*] Antro Sibyllæ celebratiſſimus: hodie *Lago d'Averno*, & *Lago di Tripergola*. Quæ de Cimmeriis hoc terrarum tractu ſunt olim prodita, fabulis accenſet Strabo, lib. 5. p. 245.

3. *Puteoli.*] Italis *Pozzuolo:* noſtris, *Pouzol*. Prius Δικαιάρχεια, Straboni, loc. cit. ubi de Puteolorum nominis origine diſputat. Tacitus, lib. 14. Annal. *Vetus oppidum Puteoli jus coloniæ, & cognomentum a Nerone adipiſcuntur.* Frontinus tamen, lib. de Colon. pag. 87. *Puteolis colonia Auguſta. Auguſtus deduxit.* Vide quæ dicturi ſumus, l. 31. ſect. 2.

4. *Phlegræi.*] Iidem & Leborini ſeu Laborini dicti: nunc *Campo Quarto*, ut egregie adverſus Cluverium diſputat Camill. Peregr. pag. 261.

5. *Acheruſia.*] Ἀχερουσία λίμνη, Straboni, loc. cit. *Lago della Colluccia.*

6. *Chalcidenſium & ipſa.*] Perinde atque Cumæ. Sic Livius, lib. 8. p. 144. & Velleïus lib. 1. pag. 3.

7. *A tumulo Sirenis.*] Cui Parthenope nomen fuit. Strabo, lib. 5. pag. 246. Stephanus: Martianus, lib. 6. cap. de conditoribus Urb. pag. 206. Solinus, cap. 2. pag. 13. Sirenum trium hæc nomina apud Tzetz. Chiliad. 6. verſ. 719. Λευκωσία, Λίγεια, Παρθενόπη.

8. *Herculanium.*] Ἡράκλειον Straboni, loc. cit. Nunc *Torre di Ripalta*, ut recte Holſten. adverſus Cluverium.

9. *Pompeii.*] Oppidum fuit, nunc rudera: & *Cività* nomen. Sarno amne alluebatur, ut auctor eſt præter Plinium Strabo, pag. 247. & Statius, lib. 2. Carm. 2. Silv.

Nec Pompeiani placeant magis otia Sarni.

Nomen hodie amni *Sarno, & Scafati.*

10. *Haud procul.*] Hoc a Mela Pomponio, l. 2. c. 4. *Herculaneum, Veſuvii montis aſpectus, Pompeii.*

11. *Nuceria.*] *Nocera.* Cognomen huic Alfaterna fuit, ad diſcrimen Nuceriæ Umbricæ, quæ Camellaria dicebatur. Auctor Diodorus Sic. lib. 19. pag. 707.

12. *Surrentum.*] *Sorrento.* Ibi ἀκρωτήριον Ἀθήναιον Straboni, lib. 5. p. 247. nunc quoque *Capo della Minerva:* Sirenianos montes Frontinus vocat, lib. de Colon. p. 125.

13. *Capua ab campo.*] Livius, l. 4. pag. 78. *Capua ab duce eorum Capye, vel (quod propius vero eſt) a campeſtri agro appellata.* Livium Feſtus exſcripſit. Sic Diodorus a circumjacentium camporum planitie dictam eſſe vult: Strabo a capite, quod caput eſſet duodecim urbium, inditum nomen putavit, p. 248. Nunc vicus eſt, *S. Maria di Capua:* a nova Capua millia paſſuum diſſitus, Camillo Peregr. pag. 381. idemque recte admonet, pag. 647. in MSS. legi, *Capua ab* x i. *campo*, hoc eſt *ab undecimo campo*, ſic enim & noſtri habent, & favere Strabo proxime laudatus videtur, perinde ac ſi e duodecim urbibus, ipſa reliquis undecim præſtaret. Plinius l. 18. ſect. 29. *Capua colonia ab Auguſto deducta.*

dicta, [1] Aquinum, [2] Sueſſa, [3] Venafrum, [4] Sora, [5] Teanum Sidicinum cognomine, [6] Nola. Oppida: [7] Abellinum, [8] Aricia, [9] Alba longa, [10] Acerrani, [11] Alliſani, [12] Atinates, [13] Aletrinates, [14] Anagnini, [15] Atellani, [16] Aſſilani, [17] Arpinates, [18] Auximates, [19] Avellani, [20] Alfaterni: [21] & qui ex agro Latino, item Hernico, item Labicano cognominati;

NOTÆ

1. *Aquinum.*] *Aquino*, hac procul amne Liri, in Prov. Terræ Laboris.

2. *Sueſſa.*] Apud Gruter. p. 1093. COLONIA. IVLIA. FELIX. CLASSICA. SVESSA. Hæc Aurunca olim cognomiuata, ad diſcrimen Sueſſæ Pometiæ, quæ in Volſcis fuir. Sæpe etiam ſine cognomine, quod Sueſſa Pometia everſa jam inde a Tarquini i temporibus foret. Hæc nunc *Seſſa* dicitur, inter Lirim & Teanum, de quo mox.

3. *Venafrum.*] Hodie *Venafri*, in Vulturni fluminis ripa.

4. *Sora.*] Gruter. p. 409. COLONIA. SORANA. Ad Lirim amnem, Arpino proxima, *Sora.* Ptolemæo, Σῶρα, lib. 3. c. 1.

5. *Teanum.*] Τέανον Σιδικῖνον Straboni, l. 5. p. 249. ad diſcrimen Teani Apuli, de quo ſect. 16. *Tiano*, ad fontes fluvii Savonis.

6. *Nola.*] Gruterus ex Sirmondo, p. 1085. COL. FEL. AVG. NOL. Frontinus, l. de Coloniis, p. 87. *Nola Colonia Auguſta.*.

7. *Abellinum.*] Ab hoc Campaniæ Abellino, diverſum illud quod in Hirpinis fuiſſe videbimus ſect. 16. Hujus meminir Frontinus, p. 82.

8. *Aricia.*] Nunc *l'Ariccia*, ubi lucus Aricinus Dianæ ſacer, prope Velitras. Ἀρικία, Ptolemæo, l. 3. c. 1. Frontino, l. de Colon. p. 82. *Arina*, pro *Aricia*.

9. *Alba longa.*] Solo æquata a Romanis, Tulli Hoſtilii principatu. Dionyſ. l. 1. p. 53. Ex ejus ruderibus oppidum excitatum, cui nomen vetus *Albano* eſt, XIII. fere mill. paſſ. ab urbe Roma.

10. *Acerrani.*] Ab Acerris, oppido ad Liternum amnem, ſeu Clanium. De his Virgilius, l. 2. Georg. v. 225.

Talem dives arat Capua, & vicina Veſuvo
Ora jugo, & vacuus Clanius non æquus Acerris.

Vide Servium in eum locum. Sunt & Acerræ aliæ, de quibus dicemus, ſect. 19.

11. *Alliſani.*] Oppidum Straboni, l. 5. p. 238. Ἀλλιφαί. Livio, lib. 9. p. 168. *Alliſæ:* Incolæ, p. 167. *Alliſates.* Frontino, l. de Colon. p. 83. *Alliſe.* Nunc ruderibus nomen eſt *Aliſi*, prope Vulturni ripam.

12. *Atinates.*] Ἄτινα Ptolemæo, l. 3. c. 1. prope Fidenas, in oppidis Latinorum mediterraneis: nunc vicus, a Caſſino IV. M paſſ. in radicibus Apennini montis.

13. *Aletrinates.*] Alatrinates Hernici nominis populos vocat Livius, l. 9. p. 83. Nunc *Alatri*, inter Anagniam, & Soram. Frontino, l. de Colon. p. 82. *Alatrum.*

14. *Anagnini.*] *Dives Anagnia* Maroni dicitur, nunc *Anagni*, in Campania, ut vocant, Romana.

15. *Atellani.*] Ἀτέλλα Straboni, l. 5. p. 249. In ejus ruinis nunc eſt *S. Arpino*, ſive *S. Elpidio*, duobus mill. paſſ. ab Averſa. Averſanus Epiſcopus, etiam & Atellanus olim, & Cumanus dicebatur. Holſten.

16. *Aſſilani.*] Ab oppido *Aſſilæ.* Vide Notas & Emend. num. XLII.

17. *Arpinates.*] Arpinum, natale Ciceronis ſolum. *Arpino*, mill. paſſ. IX. a monte Caſſino.

18. *Auximates.*] Horum ſitus adhuc obſcurus. Cave enim cum Auximatibus aliis conſundas, de quibus in quinta Italiæ regione dicemus inferius, ſect. 18.

19. *Avellani.*] Ἀβέλλα Straboni, l. 5. p. 249. & nunc *Avella*, ad fontes amnis Literni.

20. *Alfaterni.*] A Nuceria Alfaterna, de qua ſuperius, hi nomen habent. Νουκερίαν τὴν Ἀλφατέρνην vocat Diodorus, l. 19. Bibl. p. 707.

21. *Et qui ex agro.*] Alfaterni, ut ſervetur locorum per literarum ſeriem digeſtio, in Latinis, Hernicis, Labicaniſque ſunt repetendi. Λαβικανοὶ Dio-

&

[1] Bovillæ, [2] Calatiæ, [3] Caſinum, [4] Calenum, [5] Capitulum Hernicum, Cereatini [6] qui Mariani cognominantur: [7] Corani a Dardano Trojano ortis Cubulterini, [8] Caſtrimonienſes, Cingulani: [9] Fabienſes, in monte Albano: [10] Foropopulienſes, ex Falerno: [11] Fruſinates, Ferentinates, [12] Freginates, Frabaterni veteres, Frabaterni novi, [13] Ficolenſes, [14] Foroappii, 5

Notæ.

nyſ. Halic. l. 5. p. 326. quorum oppidum Labicos vocat Livius, l. 2. p. 34. Nunc eſſe oppidum *Columna*, Holſtenio credit Fabrettus, diſſert. 1. de Aquæd. p. 13.

1. *Bovillæ.*] Bovilla oppidum Frontino, lib. de Colon. p. 83.

2. *Calatiæ.*] Livio, Calatia l. 9. p. 162. Nunc vicus ignobilis, in Appia via, *S. Gaïazza*, inter Capuam & Beneventum. Holſten.

3. *Caſinum.*] Nunc *Monte Caſſino.*

4. *Calenum.*] Non eſt *Carinola*, prope Maſſicum montem, ut viſum eſt eruditis: ſed *Calvi*, citra Capuam fere IV. mill. paſſ. Cales & Calenum idem oppidum eſt. Calenum municipium Cicero vocat, orat. 2. in Rull. Horat. l. 1. Ode 20.

Cæcubum, & prælo domitam Caleno
Tu bibes uvam.

Et l. 4. Ode 12.

Sed preſſum Calibus ducere Liberum
Si geſtis.

Plura de eo argumento Camill. Peregr. p. 436.

5. *Capitulum.*] Frontino, l. de Colon. p. 121. *Capitolum oppidum lege Syllana eſt deductum.* Vide Notas & Emend. num. XLIII. ubi & de Cereatinis dicemus.

6. *Qui Mariani.*] Ob familiam C. Marii.

7. *Corani.*] *Coram Dardanus condidit*, inquit Martianus, l. 6. p. 206. & Solin. c. 2. p. 13. Lucan. l. 7. v. 393. vere admodum,

Gabios, Veïoſque, Coramque
Pulvere vix tectæ poterunt monſtrare ruinæ.

8. *Caſtrimonienſes.*] Frontino, l. de Colon. p. 85. *Caſtrimonium oppidum lege Syllana eſt municipium.*

9. *Fabienſes.*] Fabiæ gentis oppidulum in Albano monte, prope Albam longam, de qua antea dictum eſt.

10. *Foropopul.*] Inſcript. apud Camill. Peregr. p. 460. FOROPOPILIENSIUM. Forum Populi, vel Popilii, Φόρος Ποπίλιυ apud Ptolemæum, l. 3. c. 1. juxta Capuam, cui finitimus ager Falernus fuit. Ex male diſtincto hoc Plinii loco, Foropopulienſes Cluverius e Falerno agro tranſtulit in Albanum montem. Ibi Forum Populi fuit, ubi nunc *Rocca di Papa*. Et Frontino, p. 85. *Forum Populi* dicitur: at rectius p. 119. *Popilii.* Ἀγορὰ Ποπλία, Dionyſ. Halic. l. 1. p. 17.

11. *Fruſinates.*] A Fruſinone oppido, cujus Frontinus meminit, l. de Colon. p. 85. cum Ferentino, a quo Ferentinates, & Frabateria, unde Frabraterni. Frabateria hodie *Falvatera*, prope Lirim amnem. Ferentinates Hernici nominis populos appellat Livius, l. 9. p. 168. Fruſinatum idem meminit, l 10. p. 170. Φρουσίνωνος oppidi, Diod. Sic. l. 20. Bibl. p. 809. quod hodieque nomen durat, haud procul a fontibus Liris amnis. Juvenalis quoque, Satyr. 3. v. 224.

Aut Frabateriæ domus, aut Fruſinone
paratur.

Gruter. p. 1095. FRABATERNI. NOVANI. & alibi, FRABATERNI. NOVI.

12. *Freginates.*] Ab alio, quam Fregenis, ſeptimæ regionis, & Etruriæ oppido, de quo diximus ſect. ſup.

13. *Ficolenſes.*] Ficulnea vetus oppidum, apud Liv. l. 1. p. 14. prope Corniculum. Incolæ Φικολήνσιοι Dionyſ. l. 1. p. 13. Nunc fanum *S. Vaſile*, tribus paſſ. mill. a Fidenis.

14. *Foroappii.*] Mira nominis conformatio a Foro Appii: ſaltem *Foroappienſes* diceret, ut Foropopulienſes. Nunc eſt *Caſarilio di S. Maria*, infra Setiam, ad Pontinam paludem, ut ait Vibius Seq. p. 341. a Terracina, M. P. XVIII. ut Antoninus, ſive, ut volunt, Æthicus.

Forentani, [1] Gabini, [2] Interamnates Succaſini, qui & Lirinates vocantur: [3] Ilionenſes, Lavinii, [4] Norbani, [5] Nomentani, [6] Præneſtini, urbe quondam Stephane dicta, [7] Privernates, [8] Setini, Segnini, Sueſſulani, [9] Telini, Trebulani [10] cognomine Balinienſes, [11] Trebani, [12] Tuſculani, [13] Verulani, [14] Veliterni, [15] Ulubrenſes, [16] Ulvernates: ſuperque Roma ipſa: [17] cujus nomen alterum dicere, arcanis cærimoniarum nefas habetur: optimaque & ſalutari fide abolitum enun-

Notæ.

1. *Gabini.*] Γάβιοι oppidum in Præneſtina via, inquit Strabo, l. 5. p. 238. a Præneſte Romam euntibus.

2. *Interamnates Succaſini.*] Succaſini, & Lirinates, non nomina ſunt, ſed horum Interamnatium cognomina. Sunt enim alii rurſus Interamnates in quarta ſextaque regione nominandi. Hanc Interamnam, quæ ab amne Liri in Latio nomen habet, Holſtenius ibi ſitam eſſe putat, ubi nunc eſt *Torre di Termine*: alii ubi Caſtrum *l'Iſoletta*. Vide Notas & Emend. num. XLIV.

3. *Ilionenſes, Lavinii.*] Forte hæc conjunctim legenda, ut Ilionenſes dicti ſint, quod ab Ilio primi ejus oppidi incolæ cum Ænea venerunt, cui oppido nomen Lavinio fuerit. In eo colle ſitum fuiſſe videtur, qui nunc vulgo *Monte di Levano*, M. D. paſſ. ſupra Patricam. Holſten. Vide Notas & Emend. num. XLV.

4. *Norbani.*] Norba olim Volſcorum oppidum, hodie *Norma rouinata*, Signiam inter, paludeſque Pomptinas. Liv. lib 32. pag. 383.

5. *Nomentani.*] Nomentum oppidum Livio, l. 1. p. 14. Hodie *Lamentana*. Baccius, lib. 5. p. 271. in Terra Sabina.

6 *Præneſtini.*] Urbs Præneſte, Πραίνεστος Straboni, lib. 5. pag. 238. ubi & Πολυστέφανον quondam appellatam ſcribit, quo nomine coronarum multitudo exprimitur. Hodie *Pilaſtrina*, & *Paleſtrina* dicta. Olim ſummo montis attollebatur jugo. A Bonifacio VIII. diruta, in vallem deinde dejecta eſt.

7. *Privernates.*] Πριούερνον Ptolemæo in Latio, lib. 3. cap. 1. Privernum oppidum Frontino, p. 125. Nunc *Piperno*, ad Ufentem fl. & Pomptinas paludes.

8. *Setini, &c.*] Setini a Setia, de qua ſupra. *Signini* a Signia colonia, Livio, lib. 2. pag. 28. *Segni*, in Campania, ut vocant, Romana. *Sueſſulani* ab oppido Σουέσσουλα, cujus meminit Strabo, l. 5 p. 249. nunc *Caſtel di Seſſola*, prope dirutum: olim colonia Sueſſula Frontino, pag. 88.

9. *Telini.*] Forte *Teleſini*, a Teleſia colonia, apud Frontin. pag. 89. Τελεσία Ptolemæo, lib. 3. cap. 1. prope Beneventum.

10. *Cognomine.*] Ad diſcrimen Trebulanorum in Samnio, de quibus ſect. 17. Horum oppidum ἡ Τρεβίλα, Dionyſ. Halic. lib. 1. pag. XI.

11. *Trebani.*] Τρέβα Ptolemæo, l. 3. cap. 1. Latii oppidum, nunc *Tervi*, in Campania Romana.

12. *Tuſculani.*] Tuſculum ibi fuit, ubi nunc *Freſcati*.

13. *Verulani.*] Oppidum *Verula* Frontino, lib. de Colon. pag. 90. & 127. Nunc *Veroli*, infra Alatrium, in Hernicis, auctore Livio, lib. 9. p. 168.

14. *Veliterni.*] Sub monte Algido Velitræ oppidum Livio, lib. 2. pag. 31. hodieque *Velitri*.

15. *Vlubrenſes.*] Ab Ulubris, oppido deſerto, de quo Juvenal. Satyr. 10. v. 102.

Pannoſus vacuis ædilis Vlubris.

16. *Vlvernates.*] MSS. Reg. &c. *Vrnanates*, ab urbe fortaſſis extorta appellatione. Urbinates habere hic locum nequeunt, qui in regione ſexta appellandi ſunt.

17. *Cujus nomen.*] Hæc deinceps totidem verbis Solinus, c. 1. p. 1. Nomen id alterum fuiſſe Valentiam tradunt. Vide quæ in eam rem dicturi ſumus, l. 28. ſect. 4.

Digitized by Google

ciavit Valerius Soranus,[1] luitque mox pœnas. Non alienum videtur inſerere hoc loco exemplum religionis antiquæ, ob hoc maxime ſilentium inſtitutæ. Namque Diva Angerona, cui ſacrificatur[2] a. d. XII. Calend. Januarii, ore obligato obſignatoque[3] ſimulacrum habet.

Urbem[4] tres portas habentem Romulus reliquit, aut (ut plurimas tradentibus credamus) quatuor. Mœnia ejus collegere ambitu Imperatoribus Cenſoribuſque Veſpaſianis anno conditæ[5] DCCCXXVI. paſſ.[6] XIII. M. CC. Complexa[7] montes ſeptem, ipſa dividitur in regiones quatuordecim,[8] compita Larium CCLXV. Ejuſdem ſpatium, menſura currente[9] a milliario, in capite Romani fori ſtatuto, ad ſingulas portas, quæ ſunt hodie numero[10] triginta ſeptem,[11] ita ut duo-

NOTÆ.

1. *Luitque mox.*] Necem ei allatam ait Solinus. Vide etiam Plutarch. in quæſt. Rom. p. 278.

2. *A. d. XII.*] Hoc eſt, ante diem duodecimum Calendas, ſeu ipſo die duodecimo ante Calendas. Solinus, loc. cit. Vide quæ de hac forma loquendi dicturi ſumus, l. 8. ſect. 70.

3. *Simulacrum habet.*] In ara Volupiæ collocatum, ut docet Macrobius, lib. 1. Saturn. c. 10. p. 229. qui quamvis eo loco diſſidere a Plinio videatur, affert tamen auctores alios, qui eidem ſuffragentur, l. 3. Saturn. c. 9. p. 405.

4. *Tres portas.*] Carmentalem, Romanam, & Pandanam, quæ dicta olim Saturnia eſt, teſte Varrone: mox Pandana, auctore Feſto, quod pateret omnibus.

5. *DCCCXXVI.*] De anno hujus Cenſuræ dicemus l. 7. ſect. 50. Porro Imperatores Veſpaſianos, patrem & filium ex æquo vocat, quod ſane eſt animadverſione dignum. Vide l. 2. ſect. 10.

6. *XIII. M. CC.*] Minore tum aliquanto, quam nunc eſt paſſuum menſura: emenſiſque extrinſecus mœnibus, & caſtris Prætoriis, turribuſque circuitis. Hodiernam murorum amplitudinem vetere illa decem tantum ſtadiis, hoc eſt MCCL. paſſ. contractiorem eſſe, auctor eſt Marlianus, lib 1. cap. 5. Topogr. Urbis.

7. *Montes ſeptem.*] Palatinum: Capitolinum: Cælium, ſeu Querquetulanum, ubi nunc ædes Lateranenſis: Exquilinum, cum Viminali, nunc S. Mariæ ad Nives: Quirinalem, nunc *Monte Cavallo*, ab equis duobus marmoreis, quos gigantes tenent, Phidiæ opere, & Praxitelis: Aventinum, nunc S. Sabinæ: & trans Tiberim, Janiculum, quem Urbi Ancus addidit, & fuit, ut mox dicetur a Plinio, in parte Romæ: nunc eſt *Montorio*, ubi regio quarta decima fuit.

8. *Compita Larium*] *Larium* addidit, ut non quævis compita Urbis, ſed eorum præcipua, quibus colerentur Lares, eo numero colligi intelligeremus. Nam in compitis Lares olim coli ſolitos Feſtus teſtatur. Vide Notas & Emend. num. XLVI.

9. *A Milliario.*] Columna fuit aurea, χρυσοῦν μίλιον, inquit Dio, l. 54. p. 526. ab Auguſto in fori capite conſtituta, octava regione Urbis, in quam omnes Italiæ viæ deſinebant. Id ei nomen inditum, quod ab ea milliariorum numerus, quibus itinera metiebantur, duci primum ſolebat. Conſtituta ea ab Auguſto eſt, an. V. C. DCCXXXIV. M. Apuleïo, P. Silio Nerua Coſſ.

10. *Triginta ſeptem.*] Totidem pariter numerat Urbis portas Auctor Deſcriptionis Urbis Romæ, ſub finem, pag. 147.

11. *Ita ut duodecim*] Duodecim illæ quas ſemel numerandas ait, intelligo ex illis triginta ſeptem, duodecim fuiſſe, quæ revera geminæ eſſent. Quod illis

Digitized by Google

decim ſemel numerentur, prætereanturque ex veteribus ſeptem, quæ eſſe deſierunt, efficit paſſuum per directum [1] XXX. M. DCCLXV. [2] Ad extrema vero tectorum cum [3] caſtris Prætoriis ab eodem milliario [4] per vicos omnium viarum menſura colligit paulo amplius [5] ſeptuaginta millia paſſuum. Quo ſi quis altitudinem tectorum addat, [6] dignam profecto æſtimationem concipiat, fateaturque nullius urbis magnitudinem in toto orbe potuiſſe ei comparari. Clauditur ab oriente aggere [7] Tarquinii Superbi, inter prima opere mirabili. Namque eum muris æquavit, qua maxime [8] patebat aditu plano. Cetero munita erat præcelſis muris, aut abruptis [9] montibus, niſi quod exſpatiantia tecta multas [10] addidere urbes.

In prima regione præterea [11] fuere: in Latio clara oppida, [12] Satri-

NOTÆ.

aliæ duodecim ita finitimæ erant, ut diverſæ ab his cenſeri minime deberent, etſi reipſa eſſent. Quare hæc demum Plinii ratiocinatio eſt, XXXVII Romæ tunc legitimas fuiſſe portas: egreſſus vero, perviosque aditus XLIX.

1. *XXX. M. DCCLXV.*] Igitur a milliario ad portas ſingulas, ſi omnes adæquentur menſuræ, paſſus fuere omnino DCCCXXXI. cum ſemiſſe. Sic enim ab eodem milliario ad univerſas triginta ſeptem, menſura colliget XXX M. DCCLXV. paſſ.

2. *Ad extrema vero tectorum.*] Eorum ſcilicet quæ mœnium ipſorum ambitu continentur, non quæ extra mœnia poſita in ſuburbio forent: nam de his poſtea. Miror ſenſiſſe aliter eruditos viros, ac plane nuper Raph. Fabretum, l. de Aquis & Aquæduct. Diſſert. 3. p. 158.

3. *Caſtris Prætoriis.*] Caſtra Urbi Tiberius Cæſar adjecit, Sejani monitu, Prætoriis cohortibus Præfecti. Nam de eo Tacitus, l. 4. Annal. *Vim Præfecturæ modicam intendit: diſperſas per Vrbem cohortes una in Caſtra conducendo .... Prætendebat laſcivire militem diductum: ſi quid ſubitum ingruat, majore auxilio pariter ſubveniri*, &c. Quadrata fuere ea, muris, propugnaculis, turribuſque munita: inſtructa templo, armamentario, balneis, fontibuſque: ad portam Viminalem: ut fuſe demonſtrat Alexand. Donatus l. 1. de Urbe Roma, c. 15. p. 42.

4. *Per vicos.*] Non jam per directum, inquit, currente menſura, ut prius, per vias quaſque majores, a milliario ad ſingulas portas: ſed ab eodem milliario per omnes omnium viarum majorum vicos & angiportus, caſtris etiam Prætoriis, & vicis qui inibi erant, emenſis. Viæ omnino in urbe fuerunt novem & triginta, quot fere portæ: vici quadringenti & viginti quatuor, ut quidem proditum eſt in Deſcriptione Urbis Romæ.

5. *Septuaginta.*] In Deſcriptione Urbis modo laudata, regiones Urbis XIV. pedes dicuntur continere CCCCXIX. M. DCCCCXXIV. Paſſus ea menſura efficit, ſi pedem unum adjeceris, LXXXIII. M. DCCCCLXXV.

6. *Dignam.*] Debitam, convenientem.

7. *Tarquinii.*]; Vide quæ dicturi ſumus lib. 36. ſect. 24. n. 2.

8. *Patebat.*] Urbs nimirum.

9. *Montibus.*] Aventino, Cælio, Quirinali.

10. *Addidere urbes.*] Suburbia ſcilicet, quæ producta longius, ad vicinas fere urbes pertinebant, Ocriculum, Tibur, Ariciam, &c.

11. *Fuere in Latio.*] Defecerunt, inquit, in prima regione præterea, primumque in Latio oppida, &c. Infra enim, *In Campano autem agro*, &c. Ex his nec ſitus plerorumque, nec nomina ipſa conſtant.

12. *Satricum*, &c.] De Satrico, Livius, l. 1. p. 34. incolæ Σατρικανοί Dionyſio Halic. l. 5. p. 326. Pometia Sueſſa, de qua nos ſuperius egimus. A Scaptia Σκαπτηνοί apud Dionyſ. loc. cit.

cum, Pometia, Scaptia, Pitulum, [1] Politorium, Tellene, [2] Tifata, Cænina, Ficana, Cruſtumerium, Ameriola, Medullia, Corniculum, [3] Saturnia, ubi nunc Roma eſt: [4] Antipolis, quod nunc Janiculum in parte Romæ: [5] Antemnæ, Camerium, Collatia, Amitinum, Norbe, Sulmo: & cum his [6] carnem in monte Albano ſoliti ſ
accipere populi [7] Albenſes, Albani, [8] Æſolani, Acienſes, Abolani, [9] Bubetani, Bolani, Cuſvetani, Coriolani, [10] Fidenates, [11] Foretii, Hortenſes, Latinienſes, [12] Longulani, Manates, Macrales, Mutucumenſes, Munienſes, Numinienſes, Olliculani, Octulani, [13] Pedani,

Notæ.

1. *Politorium, &c.*] Πολιτώριον Dionyſio Halic. l. 3. p. 179. & Livio, l. 1. p. 13. Τελλήνη Dionyſio, Livio Tellenæ, loc. cit.

2. *Tifata.*] *Tifata* imminentes Capuæ colles vocat Livius, l. 7. p. 130. ſed hi extra fines antiqui Latii. Καινίνη & Κρουστομέριον Dionyſio, l. 2. p. 101. & 104. Livio l. 1. p. 5. Cæninenſes: & Cruſtumini. Eidem Livio, l. 1. p. 14. *Corniculum, Cameria, Cruſtumerium, Ameriola, Medullia, Nomentum*, in Latio. Medulliam ab Albanis conditam ait Dionyſ. l. 3. p. 136. Ficanæ denique Livius meminit, l. 1. p. 13.

3. *Saturnia.*] Ovidius, l. 6. Faſtor.

A patre dicta meo quondam Saturnia
Roma eſt.

Virgilius, l. 8. Æneïd.

Hanc Ianus pater, hanc Saturnus condidit urbem:
Ianiculum huic, illi fuerat Saturnia nomen.

Vide & Aug. l. 7. de Civit. c. 4. Dionyſ. Halic. l. 1. Antiq. Rom. p. 56. & Varron. l. 4. de Lat. ling. p. 13.

4. *Antipolis.*] Quod ex adverſo Saturniæ urbis, quæ ultra Tiberim erat, ubi nunc Roma eſt, condita eſſet in Janiculo, a Jano, ut diximus: ab Ænea, ut Hermolaus credidit.

5. *Antemnæ.*] Unde Antemnates, Livio, l. 1. p. 14. & Dionyſ. l. 1. p. 13. Καμερία, Dionyſ. l. 5. p. 307. *Collatia* Livio, loc. cit. Κολλατία Dionyſ. lib. 3. p. 187. Feſto, Conlatia, a conlatis eo opibus, & porta Urbis indedicta Conlatina. A Norbe Norbani ſunt ſupradicti. *Sulmo* nunc *Sermonetta*, inter Velitras & Privernum.

6. *Carnem... accipere.*] Meminit moris hujuſce Livius, l. 32. p. 383. *Legati ab Ardea*, inquit, *queſti in Senatu, ſibi in monte Albano Latinis carnem, ut aſſolet, datam non eſſe.*

7. *Albenſes.*] *Albani dicuntur ab Albano*, inquit Chariſius l. 1. p. 81. *Albenſes autem ab Alba Fucente.*

8. *Æſolani.*] Ab Æſola ſive Æſula, de qua Horat. l. 3. Ode 29.

Ne ſemper udum Tibur, & Æſulæ
Declive contempleris arvum.

9. *Bubetani.*] Dionyſio Halic. lib. 5. p. 326. Βυβεντανοί. Qui Plinio Bolani, hos Livius Volanos, l. 4. p. 82. oppidum *Bolas* vocat, l. 6. p. 106. Κοριολανῶν πόλιν habet Dionyſ. l. 8. p. 495. Coriolos Livius, l. 2. p. 32. Hinc Marcio Coriolano nomen.

10. *Fidenates.*] Fidenæ oppidum, Livio lib. 1. p. 13. XVIII. milliario ab urbe Roma, inquit Eutropius, lib. 1. p. 728. Fidenas, a Mamerco Dictatore direptas narrat Livius, l. 4. p. 77. Nunc *Caſtello Giubileo*, ſex ab urbe mill. paſſ. ut ait Holſten. in Ital. p. 127.

11. *Foretii.*] Forte *Forienſes*, de quibus Feſtus, verbo *Nova Curia*.

12. *Longulani*, &c.] Horum oppidum Longulam Livius, l. 2. p. 34. appellat: Λογγόλαν πόλιν Dionyſ. lib 8. p. 551. Ceteri deinceps fere incogniti.

13. *Pedani.*] Pedanos quoque vocat Livius, lib. 8. pag. 142. oppidumque Pedum, lib 2. p. 34. Πέδον, πόλις Λατινική, Stephano. De regione Pedana, Horat. l. 1. Epiſt. 4.

[1] Polluſtini, Querquetulani, Sicani, Siſolenſes, Tolerienſes, Tutienſes, Vimitellarii, Velienſes, Venetulani, Vitellenſes. Ita ex antiquo Latio LIII. populi interiere ſine veſtigiis. In Campano autem agro [2] Stabiæ oppidum fuere uſque ad Cn. Pompeium [3] & L. Catonem Conſules, pridie Calend. Maii, quo die L. Sylla legatus bello ſociali id delevit, quod nunc in villam abiit. Intercidit ibi & [4] Taurania. Sunt & morientis [5] Caſilini reliquiæ. Præterea [6] auctor eſt Antias, oppidum Latinorum Apiolas captum a L. Tarquinio rege, ex cujus præda Capitolium is [7] inchoaverit: A Surrento [8] ad Silarum amnem triginta millia paſſuum ager Picentinus fuit [9] Tuſcorum: templo Junonis Argivæ ab Jaſone condito inſignis. [10] Intus oppidum Salerni, Picentia.

X. A Silaro regio tertia, & ager [11] Lucanus Brutiuſque incipit: nec ibi rara incolarum mutatione. Tenuerunt eam [12] Pelaſgi, Oeno-

N o t æ.

1. *Polluſtini.*] Oppidum Polluſtiam Livius appellat, lib. 2. pag. 34. Κερκετυλανοὺς, Dionyſ. lib. 5. pag. 326. Τολερίνους, Plutarchus, in Coriolano, pag. 227. Velienſes a Velia, Livius, lib. 2. p. 24. Vitellenſes, (ſic enim repoſui, pro *Vicellenſes*,) a Vitelia, de qua idem Livius, lib. 2. pag. 34. quam Stephanus Βιτέλλιαν vocat.

2. *Stabiæ.*] Etiamnum inter oſtia Sarni amnis, & Surrentum, loco nomen eſt *Caſtel a mar di Stabia*. De Stabiano lacte, Galenus lib. 5. Meth. med. Symmachus, lib. 6. ep. 17. *Stabias ire deſiderant, ut reliquias longæ ægritudinis armentali lacte depellant.*

3. *Et L. Catonem.*] Vide Notas & Emend. num. XLVII.

4 *Taurania.*] Forte quæ Stephano Ταυρανία. Vide Notas & Emend. num. XLVIII.

5 *Caſilinum.*] Fuit illud oppidum, ubi nunc eſt Capua nova, & quidem ad utramque ripam Vulturni amnis, qui & Caſilinus inde dictus. De Caſilino multa Livius, lib. 23. pag. 234.

6. *Auctor eſt Antias.*] Etiam & Dionyſ. Halic. l. 3 Rom. Antiq. pag. 186. Ἀπιολανῶν πόλιν a Tarquinio Priſco captam prodit.

7. *Inchoaverit.*] Livius, lib. 1. pag. 35.

8. *Ad Silarum.*] Σίλαρις Straboni, lib. 5. in fine: nunc *Selo*, in ſinum Salernitanum influit.

9. *Tuſcorum.*] Tuſcos hanc oram olim tenuiſſe auctor eſt etiam Strabo loc. cit. Idem l. 6. p. 252. templum ibi conditum ab Jaſone tradit: Diodorus Sic. l. 4. Bibl. p. 259. portum de navis ſuæ nomine Ἀργῷον appellatum: unde *Argoæ* forte potius quam *Argivæ*, legendum hic fuerit. Habet hæc quoque Solinus, c. 2. p. 12. Nunc *Giſoni* vocant, quaſi Junonis fanum: Templum hodieque durat, Aſſumptæ Virgini ſacrum. Holſten.

10. *Intus oppidum Salerni, Picentia.*] Ita Colb. 3. librique omnes editi. In mediterraneo procul a mari fuiſſe tum Picentiam innuit, Picentini agri metropolim. Salernum autem, quod in ora fuit, uti nunc eſt, non oppidi tum nomen obtinuiſſe, ſed præſidii tantum a Romanis ibi conſtituti: quod & Strabo diſerte docet, lib. 5. p. 251.

11. *Lucanus.*] Nunc Principatum citeriorem vocant: Brutium agrum, Calabriam.

12. *Pelaſgi, &c.*] Hæc totidem verbis Antiochus Syracuſanus, apud Dionyſ. Halic. l. 1. Antiq. Rom. p. 10. A Pelaſgo primum, mox ab Oenotro Pelaſgi F. tum ab Italo: mox a Morgete, deinde a Siculo Morgetis hoſpite populis nomina ſubinde commutata. Strabo pariter, l. 6. p. 257. Idem p. 254. ortos a Samnitibus Lucanos docet.

trii, Itali, Morgetes, Siculi, Græciæ maxime populi: noviſſime Lucani a Samnitibus orti duce Lucio. Oppidum [1] Pæſtum, Græcis Poſidonia appellatum, ſinus Pæſtanus: oppidum Helia, quæ nunc [2] Velia. Promontorium [3] Palinurum: a quo [4] ſinu recedente trajectus [5] ad columnam Rhegiam centum M. paſſ. [6] Proximum autem huic flumen Melpes: oppidum Buxentum, Græce [7] Pyxus: [8] Laüs amnis: fuit & oppidum eodem nomine. Ab eo Brutium litus: oppidum [9] Blanda, flumen [10] Batum: portus Parthenius [11] Phocenſium: ſinus [12] Vibonenſis, locus [13] Clampetiæ: oppidum [14] Temſa, a Græcis Temeſe dictum: & [15] Crotonienſium Terina, ſinuſque ingens Terinæus. Oppidum [16] Conſentia, intus. [17] In peninſula fluvius Acheron, a quo oppidani [18] Acherontini. [19] Hippo, quod nunc Vibonem Valentiam

Notæ.

1. *Paſtum.*] Παῖςον Ptolemæo, l. 3. c. 1. in Lucanis. Eadem Ποσειδωνία Straboni, l. 5. p. 251. a Ποσειδῶν, hoc eſt, a Neptuno, unde, Neptunia Velleïo dicitur. Nunc vicus in ora, *Peſti.* Sinui Pæſtano nunc a Salerno, vicino oppido, nomen eſt.

2. *Velia.*] Ἐλέα, ἡ νῦν Βελέα Stephano, & Straboni l. 6. p. 252. ad amnem cognominem, quem accolæ vocant *Halente:* vicum *Caſtel a mare della Brucca.* Ptolem. lib. 3. c. 1. Οὐέλια. Et Τέλην dictam eſſe aliquando Strabo loc. citat. admonet, & nummus Cimelii noſtri Pariſienſis, ΥΕΛΗΤΩΝ, ex argento, & alter ex ære.

3. *Palinurum.*] Nomen ſervat, *Capo di Palenuro.* Mela, l. 2. c. 4. *Palinurus olim Phrygii gubernatoris, nunc loci nomen.* Vide Virgil. lib. 6. v. 381.

4. *Sinu recedente.*] Quem nunc ſinum vocant *Golfo di Policaſtro*, ab oppido Buxento.

5. *Ad columnam.*] Quæ in ipſo freto Rhegio conſtituta erat, unde τὴν Ῥηγίνων ςηλίδα τοῦ πορθμοῦ appellat Strabo, l. 6. p. 256. & 268. Ad Columnam Rhegiam, Antoninus, Mela, lib. 2. c. 4. aliique.

6. *Proximum autem huic.*] Palinuro. Nomen amni ab incolis, *Molpa.*

7. *Pyxus.*] Πυξοῦς Straboni, l. 6. p. 253. nunc *Policaſtro.*

8. *Laüs.*] Ποταμὸς Λᾶος, καὶ πόλις Straboni loc. & Stephano pariter, in Lucanis. Amnis meminit etiam Ptolem. l. 3. c. 1. in eodem tractu. Nunc *Laïno*, Lucaniæ finis: Brutii inde agri initium.

9. *Blanda.* Blandæ in Lucanis, Livio, l. 24. p. 252.

10. *Batum.*] In MSS. *Baletum.*

11. *Phocenſium.*] A Phocenſibus conditus, inquit Solin. c. 2. p. 12.

12. *Vibonenſis.*] Straboni, l. 6. p. 253. a vicino fluvio oppidoque, κόλπος Λᾶος.

13. *Clampetia.*] Livio lib 30. p. 359. Dampetia. Dum Plinius locum appellat, excíſum ævo ſuo innuit. Rurſum deinde excitatum eſt: hodie *l'Amantea*, in ora Calabriæ citerioris.

14. *Temſa.*] Τεμέση & Τέμψα in Brutiis, Straboni, l. 6. p. 255. Rudera viſuntur, ubi *Tori e Loppa* in Calabriæ citerioris, ulterioris que confinio.

15. *Crotonienſium.*] Hoc eſt, a Crotonienſibus condita, ut ait Solinus, c. 2. p. 13. Hodie *Nocera.* Terinæo ſinui nomen, *Golfo di S. Eufemia.*

16. *Conſentia.*] Hodieque *Conſenza*, in citeriore Calabria.

17. *In peninſula.*] Peninſulam vocat Brutiorum partem eam, quæ maxime tendit in Siculum fretum, inſtar longæ cervicis: nunc Calabriam ulteriorem vocant Dicemus de ea ſect. 15.

18. *Acherontini.*] Exſtat hujus oppidi memoria in nummis, ΑΧΕΡΩΝΤΑΝ. Non eſt *Cirenza*, in Baſilicata: etſi hanc quoque Acherontiam vocant.

19. *Hippo.*] Iiſdem verbis Stephanus: Ἱππώνιον, πόλις Βρεττίων, ἡ μετονομασθεῖσα ὑπὸ Ῥωμαίων Οὐίβων καὶ Οὐαλεντία. Hauſit

appellamus, Portus [1] Herculis, [2] Metaurus amnis, [3] Tauroëntum oppidum, Portus Oreſtis, & [4] Medma. Oppidum [5] Scyllæum, [6] Crataïs fluvius, [7] mater (ut dixere) Scyllæ. Dein [8] columna Rhegia: Siculum fretum, ac duo adverſa promontoria: ex Italia [9] Cænys, ex Sicilia Pelorum duodecim ſtadiorum intervallo. [10] Unde Rhegium duodecim M. D. paſſ. Inde Apennini ſilva [11] Sila, promontorium [12] Leucopetra XII. M. paſſ. Ab ea [13] Locri cognominati a promontorio Zephyrio, abſunt a Silaro CCCIII. M. paſſ.

[14] Et includitur Europæ ſinus primus, in eoque maria nuncupantur: unde irrumpit, Atlanticum, ab aliis magnum: qua intrat, [15] Porthmos a Græcis, a nobis Gaditanum fretum: cum intravit, [16] Hiſpanum, quatenus Hiſpanias illuit: ab aliis Ibericum, aut Balearicum: mox Gallicum ante Narbonenſem provinciam: hinc Liguſticum. Ab eo ad Siciliam inſulam Tuſcum: quod ex Græcis alii [17] Notium, alii Tyrrhenum, e noſtris plurimi Inferum vocant. Ultra Siciliam ad Salentinos, Auſonium Polybius appellat. Eratoſthenes autem inter oſtium Oceani & Sardiniam quidquid eſt, Sardoum. Inde ad Siciliam Tyrrhenum. Ab hac Cretam uſque Siculum. Ab ea Creticum.

NOTÆ.

a Strabone, lib. 6. pag. 256. Nunc *Bruona*, quod oppidi navale eſt, cui nomen *Monte Leone*.

1. *Herculis.*] Ἡρακλέους λιμὴν Straboni, loc. cit. Nunc *Tropea*.

2. *Metaurus.*] Μέταυρος Straboni loc. cit. Nunc *Marro*.

3. *Tauroëntum.*] Melæ lib. 2. cap. 4. Tauriaoum: cujus exſtant rudera, prope vicum *Palma*: ubi & Oreſtis portus, *Porto Ravaglioſo*.

4. *Medma.*] Nunc *Roſſarno*. Μέδμα & Μέσμα Stephano: Melæ l. 2. c. 4. *Medama*, & Straboni Μέδαμα, lib. 5. pag. 256.

5. *Scyllæum.*] Τὸ Σκύλλαιον Straboni, loc. cit. Nunc *Sciglio* in ipſo Siculo freto.

6. *Crataïs.*] Ita libri omnes. Nunc *Fiumara di Muro*, ad ipſam columnam Rhegiam.

7. *Mater.*] Sic libri omnes. Alii, *Pater*. Sit penes fabulas fides.

8. *Columna.*] Nunc vicus, *la Catona*: alii *Calanna* vocant.

9. *Cænys.*] *Capo di Cavallo*, duobus paſſ. mill. a Scyllæo. Καῖνυς Straboni, p. 257. Proxime abeſt a Peloro: utriuſque promontorii ſpeculæ campana invicem ſibi dant ſignum.

10. *Unde.*] A columna: unde Rhegium abeſſe centum ſtadia, Strabo auctor eſt, l. 5. p. 257. quæ menſura cum Pliniana congruit. Oppido nomen *Reggio*.

11. *Sila.*] Inde pix Brutia. Vibius Seq. p. 341. *Sila Brutiorum nemus.* Σίλαν Strabo vocat, l. 6. p. 261.

12. *Leucopetra.*] *Capo dell'Armi*, in quo deſinit alterum montis Apennini cornu. Sunt tamen qui arbitrentur eſſe *Punta della Saetta*, promontorium inde millibus paſſ. octo diſſitum, verſus ortum.

13. *Locri cogn.*] Epizephyrii, a Zephyrio promontorio, quod obſidebant, nunc *Capo Burſano*.

14. *Et includitur.*] Hoc eſt, finitur. Sic l. 4. ſect. 18. *Tertius Europæ ſinus ad hunc modum clauditur.*

15. *Porthmos.*] Πορθμὸς fretum ſonat.

16. *Hiſpanum, &c.*] Hæc deinceps Solinus iiſdem verbis, c. 23 p. 44

17. *Notium.*] Solinus c. 23. p. 44 *Ionium*, male. Νότιον hoc mare dixere, quod Romanis ſpectare ad auſtrum videretur, ut Adriaticum e contrario, ad ſeptentrionem.

XI. [1] Inſulæ per hæc maria primæ omnium Pityuſæ a Græcis dictæ, a frutice pineo, nunc [2] Ebuſus vocatur utraque, civitate fœderata, anguſto freto interfluente, [3] patent XLVI. M. paſſ. Abſunt a [4] Dianio ſeptingentis ſtadiis: totidem Dianium per continentem a Carthagine nova. [5] Tantumdem a Pityuſis in altum, [6] Baleares duæ, & Sucronem verſus Colubraria. Baleares funda bellicoſas, Græci Gymnaſias dixere. [7] Major centum millia paſſuum longitudine, circuitu vero CCCLXXV. M. Oppida habet civium Romanorum [8] Palmam & Pollentiam: [9] Latina, Cinium, & Cunici: & fœderatum, [10] Bocchorum fuit. [11] Ab ea XXX. M. paſſ. diſtat minor: longitudine, [12] XL. M. circuitu CL. M. paſſ. Civitates habet, [13] Jamnonem,

NOTÆ.

1. *Inſula.*] Martianus hic Plinium de more tranſcribit, l. 6. c. de inſulis &c. p. 206.

2. *Ebuſus .... utraque.*] Hodie *Ibiſſa*, vel *Yuiça*. Quoniam fretum anguſtum interfluens mediam Ebuſum olim interſecuit, gemina Ebuſus a Plinio dicitur, que ipſi ſunt Pityuſæ duæ, Πιτυῦσαι: Ceteris fere ſcriptoribus Colubrariam quoque, de qua mox, in Pityuſarum numero reponentibus: cum Ἔβυσον interim unam agnoſcant.

3. *Patent XLVI.*] Ebuſo uni, quæ gemina, ut diximus, a Plinio proditur, tantam amplitudinem, atque adeo majorem, Strabo ad judicat, l. 3 p. 167. nempe ſtadiorum CCCC hoc eſt, L M paſſ. Agathemerus l. 1. Geogr. c. 5. geminam, ut Plinius, Ebuſum novit: majorem trecentis, minorem ſtadiis centum porrectam: id quod eodem recidit.

4. *Dianio.*] Hiſpaniæ oppido, de quo ſect. 4.

5. *Tantumdem.*] Stadiis DCC. hoc eſt, LXXXVII. M. D. paſſ. a Pityuſis in altum, Italiam verſus recedunt Baleares duæ: verſus Sucronem, quæ urbs Hiſpaniæ fuit, Colubraria, hodie *Moncolibre*, ſeu Mons Colubrarius. Græcis eandem vim nominis rationemque ſecutis Ὀφιοῦσα: Nam etiamnum ſerpentibus impeditur atque vaſtatur. Mariana, l. 1. hiſt. c. 16.

6 *Baleares.*] Eam vocem Carthaginienſium lingua, funda bellicoſas ſignificare, auctor eſt Agathemerus loc. cit. Diodorus Sic. l. 5. Bibl. p. 297 Baleares dictas putat ἀπὸ τοῦ βάλλειν, a jaculando: Γυμνησίας, quod nudo corpore incolæ incederent per æſtatem. Livius, in Epit. libri 60. vel a teli miſſu, vel a Baleo Herculis comite ibi relicto, cum Hercules ad Geryonem navigaret. Vide etiam Tzetz. in Lycopht. p. 94.

7. *Major centum.*] Artemidorus apud Agathem. loc. cit. ſtadia mille & ducenta longitudine ait continere, quæ ſunt paſſuum CL. millia Huic nomen eſt *Majorca.*

8. *Palmam.*] Πάλμαι, καὶ Πολλεντία Straboni, l. 3. p. 167. utramque civitatis Romanæ jure donatam. Colonias appellat Mela, l. 2. c. 7. Palmam hodie Mallorcam vocant

9 *Latina.*] Quæ Latii jus haberent. In MSS. Reg. &c. *Latina, civium, & Tucim.*

10. *Bocchorum.*] Bocchori nomen ei oppido erat, quod jam tum intercidiſſe innuit, olim fœdere junctum Romanis. Cave enim exiſtimes Bocchos Mauritaniæ Reges hic imperitaſſe, quod fere ſenſit Solinus, c. 23. p. 44.

11. *Ab ea XXX. M.*] Strabo loc. cit. LXX. tantum ſtad hoc eſt, VIII. M. DCCL. paſſ. Minori nomen eſt *Minorca.*

12 *XL. M.*] Sic MSS. omnes. Agathemerus hanc patere ait ſtadiis trecentis, hoc eſt, III. M DCCL paſſ.

13. *Iamnonem.*] Mela, l. 2. c. 7. *Caſtella ſunt in minore, Iamno & Mago.*

Saniſeram, Magonem. A majore XII. M. paſſ. in altum abeſt [1] Capraria: inſidioſa naufragiis, & e regione Palmæ urbis [2] Mænariæ, ac Tiquadra, & parva Hannibalis. [3] Ebuſi terra ſerpentes fugat, Colubrariæ parit. Ideo infeſta omnibus, niſi Ebuſitanam terram inferentibus. Græci Ophiuſam dixere. Cuniculos Ebuſus gignit, [4] populantes Balearium meſſes. Sunt aliæ XX. ferme parvæ mari vadoſo.

[5] Galliæ autem ora, in Rhodani oſtio, [6] Metina: mox quæ [7] Blaſcon vocatur: tres [8] Stœchades a vicinis Maſſilienſibus dictæ [9] propter ordinem, quas item nominant ſingulis vocabulis, [10] Proten, & Meſen, quæ & Pomponiana vocatur: tertia Hypæa. [11] Ab his Sturium, Phœnice, Phila: [12] Lero, & [13] Lerina adverſum Antipolim, in qua Vergoani oppidi memoria.

CAP. VI XII. In Liguſtico mari eſt Corſica, quam Græci [14] Cyrnon appellavere, ſed Thuſco propior: a ſeptentrione in meridiem projecta, longa paſſuum [15] CL. millia: lata majore ex parte quinquaginta: cir-

NOTÆ.

1. *Capraria, &c.*] Martian. lib 6. p. 206. Nunc *Caprara*, vel *Cabrera*. Majori Balearium ſubeſt, ad auſtrum.

2. *Manaria, &c.*] Sic plane MSS. omnes. Et Mænarias, & Tiquadram, & parvam Hannibalis inſulam, nunc mari demerſas putamus.

3. *Ebuſi terra.*] Solinus, c. 23. p. 44.

4. *Populantes.*] Vide quæ dicturi ſumus, l. 8. ſect. 81.

5. *Gallia.*] Martianus loc. cit. *In Gallia quoque ora, in Rhodani oſtio*, &c.

6. *Metina.*] In MSS. *Metania.* Forte ab oſtio Rhodani, in quo olim fuit, *Metapina.*

7. *Blaſcon.*] Feſto Avieno, in deſcript. Oræ marit v. 600. *Blaſco.* Incerti ſitus.

8. *Stœchades.*] *Les Iſles d'Hieres*, a vicino in continente oppido appellatæ, quod Maſſilienſium olim ditionis fuit: quare Maſſilienſibus hæ vicinæ dicuntur.

9. *Propter ordinem.*] Vide Notas & Emend: num. XLIX.

10. *Proten.*] Πρώτην, hoc eſt, Primam: hodie *Porqueyroles.* Μέσην Mediam, nunc *Porteroz*, quæ anno 1200 Mediana vocabatur, ut docet Honor. Bonche, l. 1. hiſt. Prov. c. 7. p. 43. Ὑπαίαν denique, hoc eſt, Poſtremam, nunc *l'Iſle du Levant, ou du Titan*, quæ maxime omnium in ortum vergit.

11. *Ab his Sturium, &c.*] Nunc ſunt *Ribaudas*, *Langouſtier*, *Baqueou*, ut recte vidit idem auctor hiſtoriæ Provinciæ, loc cit Sunt eæ inter Stœchadas minimæ, in quibus exſtructæ arces Ludovici XIII. principatu.

12. *Lero.*] Hæc Antipoli propior, quam Lerina, eſt. Nunc a ſacello ei Divæ ſacro, *l'Iſle de S. Marguerite.*

13. *Lerina.*] A Lerone freto paſſuum DC. diſpeſcitur. Strabo lib. 4. p 185. Πλανασίαν vocat, a planitie Unde Sidonius in Euchar. ad Fauſtum. *Quantos illa inſula plana, Miſerit in cælum montes:* viros ſanctos intelligit, ſeu Monachos Lerinenſes Nunc *S. Honoré de Lerin.* Antoninus in Itiner. Marit. *Ab Antipoli Lero & Lerina inſula, M. P. XI.*

14. *Cyrnon*] A Græcis Κύρνος, a Pœnis Κορσικὴ, inquit Pauſanias in Phoc. lib. 10. p 639.

15 *CL. millia.*] Strabo l. 5. p 224. ex Chorographo neſcio quo, CLX. mill. longitudine, latitudine LXX. porrigi ait. Plinium, ut ſolet, ſequitur Martianus, l. 6. p. 207.

Digitized by Google

cuitu [1] CCCXXV. M. Abeſt a vadis Volaterranis [2] LXII. M. paſſ.
Civitates [3] habet XXXIII. & colonias [4] Marianam, a C. Mario de-
ductam : Aleriam, a Dictatore Sylla. Citra eſt [5] Oglaſa : [6] intra verò
ſexaginta millia paſſuum a Corſica, [7] Planaria a ſpecie dicta, æqua-
lis freto, ideoque navigiis fallax. Amplior [8] Urgo, & [9] Capraria, 5
quam Græci Ægilon dixere : [10] Item Ægilium : & Dianium, quam
[11] Artemiſiam : ambæ contra [12] Coſanum litus : & [13] Barpana, [14] Mæ-
naria, Columbaria, Venaria. [15] Ilva cum ferri metallis, circuitu cen-
tum millia, a Populonio decem, a Græcis Æthalia dicta. Ab ea [16] Plana-

Notæ.

1. *CCCXXV.*] Sic libri omnes MSS. cum Martiano.

2. *LXII. M. Paſſ.*] Vide Notas & Emend. num. L.

3. *Habet XXXIII.*] Sic Martianus, loc. cit.

4. *Marianam, &c.*] Utrinſque coloniæ, & a Mario, & a Sylla deductæ Seneca meminit, l. de Conſol. ad Helu. c. 8. p. 808. Aleriæ Mela, l. 2. c. 7. Florus, l. 2. c. 2. & Antoninus. Utriuſque rudera hodieque viſuntur, latere inſulæ eo, quod Italiam ſpectat. In Conc. Lateranenſi ſub Martino, *Donatus Marianenſis Epiſc.*

5. *Oglaſa.*] Apparet ex ſitu eſſe *Monte Chriſto* : ubi Monachi olim degebant, ad quos litteras ſcribit S. Gregor. l. 1. ep. 9.

6. *Intra vero.*] Priſcæ fere convenit recentium nautarum menſura, hoc idem maris ſpatium L. millibus paſſ. metientium.

7. *Planaria.*] Nunc *Pianoſa*, prope Ilvam, cui ad occaſum obtenditur

8. *Urgo.*] Sic MSS. omnes, ſic etiam Mela, l. 2. c. 7. & Martianus loc. cit. Rutilio in Itiner. p. 315. *Gorgon.*

> *Aſſurgit ponti medio circumflua Gorgon,*
> *Inter Piſanum, Cyrnaïcumque latus.*

S. Greg. lib. 1. ep. 50. *Gorgonis inſulæ monaſteria* laudat. Stephano, Ὀργών, νῆσος Τυῤῥηνίας. Hodie *la Gorgona*.

9. *Capraria.*] *Caprara* vel *Capraja.* Αἴγιλον Græci dixere, ἀπὸ τῶν αἰγῶν, hoc eſt, a capris ſilveſtribus, ut ait Varro l. 2. de re ruſt. c. 3. qui Capraſiam vocat. Sic Planariam, Planaſiamque ex æquo dicimus.

10. *Item Ægilium.*] Diverſa hæc inſula a ſuperiore : Antoninus in Itiner. Marit. *Inſula Ægilium a Coſa ſtadia XC.* Melæ l. 2. c. 7. & Martiano, l. 6. p. 207. *Igilium.* Laudat hanc Rutilius eximie in Itiner. l. 1. p. 308.

> *Eminus Igilii ſilvoſa cacumina miror, &c.*

Nunc *Giglio.*

11. *Artemiſiam.*] Subintellige, dixere Græci : eſt enim Ἄρτεμις Græce Diana. Ἀρτεμίσιον hanc inſulam Stephanus vocat. Nunc *Gianuti*, contra *Monte Argentaro*, quod promontorium, in continente Italiæ eſt.

12. *Coſanum.*] Citra Tiberis oſtia. De Coſa diximus ſect. 8.

13. *Barpana.*] Ita MSS. omnes. Ea haud dubie eſt, quæ Pomponio Melæ, lib. 2. cap. 7. Carbania dicitur : nunc *Corboli*, juxta Ilvæ promontorium illud, quod Plumbinum Italiæ reſpicit.

14. *Manaria.*] Nunc *Meloria*, quæ portui Liburno objacet. Columbariam ab avium genere dictam Solinus autumat. Veneriam, non Venariam habet Martianus, loc. cit. Ambæ inter Ilvam, & Plumbinum ſitæ.

15. *Ilva.*] Rutilius in Itiner. lib. 1. pag. 309.

> *Occurrit Chalybum memorabilis Ilva metallis.*

Nunc *Elva* dicitur, contra Plumbinum. Eadem Αἰθαλία cur nuncupata ſit, diſce ex Stephano. Ilvam ab Æthalia perperam ſejungit Ptolemæus, & mox Ænariam rurſum a Pithecuſa.

16. *Planaſia.*] Quam paulo ante Planariam diximus. Sic Capraria eadem quæ Capraſia eſt. Inſula M. Piſonis Planaſia a Varrone dicitur, lib. 3. de re ruſt. cap. 6.

ſia, XXXVIII. M. Ab his ultra Tiberina oſtia [1] in Antiano Aſtura, mox [2] Palmaria, Sinonia, & adverſum Formias Pontiæ. In Puteolano autem ſinu [3] Pandataria, [4] Prochyta, [5] non ab Æneæ nutrice, ſed [6] quia profuſa ab Ænaria erat. Ænaria ipſa [7] a ſtatione navium Æneæ, [8] Homero Inarime dicta, Græcis Pithecuſa, [9] non a ſimiarum multitudine, (ut aliqui exiſtimavere) ſed [10] a figlinis doliorum. Inter [11] Pauſilypum & Neapolim [12] Megaris: mox a Surrento octo millibus paſſuum diſtantes, Tiberii principis arce nobiles [13] Capreæ, circuitu quadraginta millia paſſuum.

XIII. Mox [14] Leucothea: [15] extraque conſpectum, pelagus Africum attingens, Sardinia, [16] minus octo millibus paſſuum a Corſicæ extremis, etiamnum anguſtias eas arctantibus inſulis parvis, quæ

NOTÆ.

1. *In Antiano.*] Ubi colonia Antium, Aſtura flumen & inſula, ut diximus ſect. 9.

2. *Palmaria* &c.] Palmaria hodie *Palmarnola*. Sinonia, *Sanone*, Caïetam verſus. Ceteris major Pontia, *Iſola di Ponza*: univerſæ fere communi vocabulo Pontiæ appellatæ. Unica Straboni Ποντία, l. 2. p. 113. Pontiæ multitudinis numero, Livio lib. 9. pag. 162.

3. *Pandataria.*] Straboni, lib. 5. pag. 233. Πανδατερία. Nunc S. Mariæ. Pandateria Tacito, l. 1. Annal. p. 26.

4. *Prochyta.*] Προχύτη Stephano: etiamnumque *Procita*, contra promontorium Miſenum.

5. *Non ab Ænea.*] Ut exiſtimavit Dionyſ. Halic. l. 1. Antiq. Rom. p. 43.

6. *Quia profuſa.*] Quia motu terræ avulſa, ac veluti in altum projecta ab Ænaria, ſeu Pithecuſa, foret. Strabo lib. 5. p. 247. Ex his Plinii verbis Martianus ridicule Abænariam inſulam finxit.

7. *A ſtatione.*] Feſtus quoque: *Ænaria appellavere locum, ubi Æneas claſſem a Trojanis veniens appulit.* Hodie *Iſchia*. Vide Notas & Emend. num. LI.

8. *Homero.*] In Catalogo Navium, v. 290. ἐν Ἀρίμοις: unde Virg. 9. Æneïd. Ovidius lib. 14. Metam. v. 89. aliique *Inarimen* finxere.

9. *Non a ſimiarum.*] Quas Græci πιθήκους vocant. Ita nihilominus viſum Ovidio, l. 4. Metam. v. 90. Xenagoræ & Æſchini apud Harpocrat. p. 168. atque e recentioribus, Salmaſio, & Bocharto l. 3. de animal. c. 31. p. 994. Sane ἄριμος Heſychio πίθηκος eſt, hoc eſt, ſimia.

10. *A figlinis.*] Officinis, in quibus dolia fiunt figlina: ἀπὸ τῶν πιθήκων, hoc eſt κεραμέων πιθῶν. A πίθος fit πίθακοι, πιθηκοι, πιθηκόεις, πιθηκόεσσαι, & πιθηκοῦσαι, id eſt figlinæ.

11. *Pauſilypum.*] Hodieque *Poſilypo*; in Campania, priſca incolarum Græcorum appellatione, ab abigendis curis, triſtitiæve ceſſatione, Παυσίλυπον. Mons enim mare proſpectans, conſitus arboribus, villiſque refertus, omnium ejus oræ amœniſſimus eſt: Virgilii quoque cineribus inclytus.

12. *Megaris.*] Μεγαρὶς, nunc *Caſtel del Ovo*.

13. *Capreæ.*] Deſcribuntur eleganter a Tacito, l. 4. Annal. p. 122. Vide etiam Sueton. in Tiberio, c. 40. & Dionem l. 52. p. 495. Nunc *Capri*.

14. *Leucothea.*] Meminit hujus Mela, l. 2. c. 7.

15. *Extraque conſpectum.*] Sic in altum recedens, ut a continente proſpici non poſſit, niſi ægre admodum. Strabo l. 5. p. 223. Καθορᾶται δ' ἀπὸ τῆς πόλεως πόῤῥωθεν μὲν καὶ μόλις ἡ Σαρδὼ, ἐγγυτέρω δὲ ἡ Κύρνος, &c.

16. *Minus octo.*] *In octavo milliario a Corſica Sardinia eſt*, inquit Martianus, l. 6. p. 207. Stadiorum fere LX intervallum eſſe ait Strabo, l. 5. p. 223. hoc, eſt VII. M. D. Paſſ.

[1] Cuniculariæ appellantur: [2] itemque Phintonis, & Foſſæ: a quibus fretum ipſum Taphros nominatur. * Sardinia [3] ab oriente patens, CLXXXVIII. millia paſſuum: ab occidente, CLXXV. millia: a meridie, LXXVII. millia: a ſeptentrione, CXXV. circuitu DLXV. millia: abeſt ab Africa [4] Caralitano promontorio ducenta millia, a Gadibus quatuordecies centena. Habet [5] & a Gorditano promontorio duas inſulas, quæ vocantur [6] Herculis: [7] a Sulcenſi, [8] Enoſin: a Caralitano, [9] Ficariam. Quidam haud procul ab ea etiam [10] Berelidas ponunt, & Collodem, & quam vocant Heras lutra. Celeberrimi in ea populorum, [11] Ilienſes, Balari, Corſi. [12] Oppidorum XVIII. [13] Sulcitani, [14] Valentini, [15] Neapolitani, [16] Boſenſes, [17] Caralitani * C. VIII.

NOTÆ.

1. *Cuniculariæ.*] Hodie ſine nomine, ſcopulis, quam inſulis, propiores.

2. *Itemque.*] Id eſt: Anguſtiæ illæ arctantur, non modo Cuniculariis inſulis, ſed illa etiam inſula, quæ Phintonis, (Ptolemæo, l. 3. c. 3. Φίντωνος νῆσος,) & his quæ Τάφρους, ſeu Foſſæ vocantur. Illa nunc *Iſola di Figo*: altera *Iſola Roſſa*, Cluverio, l. de Corſica antiq. p. 502.

3. *Ab oriente.*] Latere orientali: Hæc Martianus iiſdem verbis, l. 6. c. de Sardin. p. 207.

4. *Caralitano.*] *Capo Ferrato*, & *Capo di Carbonara.*

5. *Et a Gorditano.*] Γορδίτανον ἄκρον Ptolemæo, l. 3. c. 3. ab occidentali inſulæ latere: nunc *Capo di Monte Falcone*, & *Capo di Argentera.* Habet hæc quoque Martianus iiſdem verbis, loc. cit.

6. *Herculis.*] Ἡρακλέους νῆσον unicam Ptolemæus agnoſcit, l. 3. c. 3. Sunt tamen geminæ: major *Aſinara*, ſive *Zavara*: minor, *Iſola piana* dicitur.

7. *A Sulcenſi.*] Quod meridionali inſulæ latere, vulgo *la Punta dell'Vlea*, nomen olim habuit a Sulcenſi oppido, de quo mox.

8. *Enoſin.*] Ἔνωσιν. Hodie a S. Antiocho nomen habet.

9. *Ficariam.*] Φικαρία νῆσος Ptolemæo, loc. cit. Cluverio, *Coltelazo.*

10. *Berelidas*] Vide Notas & Emend. num. LII. Et Beleridas, & Κολλώδη, & Ἥρας λοῦτρα, ſeu Junonis thermas, inter inſulas quæ Sardiniæ adjaceant, ab auctoribus haud ſatis probatæ fidei afferri, haud obſcure prodit ea loquendi formula, *Quidam ponunt*, &c.

11. *Ilienſes.*] Ἰλιεῖς, qui Ilio everſo huc confugere, Jolao duce, ut Pauſanias refert, l 10. Phocic. p. 639. unde & Ἰολάειοι a Diodoro appellati, lib 5. Bibl. pag. 296. Ilienſes quoque & Mela lib. 2. cap. 7. & Livius vocat, lib. 41. pag. 523. quibus iſte adjuncta Balarorum auxilia ſcribit. Quare Plinium haud merito Salmaſius arguit, in Solin. pag. 29. & 99. quaſi *Ilienſes* pro *Iolenſes* dixerit. Βαλαρῶν & Κορσῶν appellatio unde ſit deducta, Pauſanias aperit, loc cit.

12. *Oppidorum XVIII.*] Ita MSS. omnes. Subintellige, celeberrima.

13. *Sulcitani.*] Stephanus: Σόλκοι, πόλις ἐν Σαρδοῖ. Addit a Carthaginienſibus conditam. Antonino, *Sulci.* Aliis *Sulchi* Σουλχεί. Ubi nunc portus eſt, cui nomen *Palma di Solo.*

14. *Valentini.*] Οὐαλεντῖνοι Ptolemæo lib 3. cap. 3. ab oppido cognomine, quod perperam in libris editis Οὐαλεντία pro Οὐαλεντῖνα ſcribitur.

15. *Neapolitani.*] Ptolemæo, loc. cit. Νεαπολῖται: oppidum Aquæ Neapolitanæ, quarum etiam meminit Antoninus ſive Æthicus: hodieque *Napoli*

16. *Boſenſes.*] Βῶσα inter oppida Sardiniæ mediterranea, apud Ptolem. loc. cit. nomen retinet.

17. *Caralitani.*] Quibus jus civium Roman. conceſſum. Sive Caralim, ſeu Calarim legas, perinde eſt. Mela l. 2. c. 7,

civium Romanorum, & [1] Norenſes. Colonia autem una, quæ vocatur [2] ad turrim Libyſonis. [3] Sardiniam ipſam Timæus [4] Sandaliotin appellavit ab effigie ſoleæ, Myrſilus Ichnuſam a ſimilitudine veſtigii. Contra Pæſtanum ſinum [5] Leucaſia eſt, a Sirene ibi ſepulta appellata. Contra Veliam, Pontia, & Iſcia, utræque uno nomine [6] Oenotrides, argumentum poſſeſſæ [7] ab Oenotriis Italiæ. Contra Vibonem parvæ, quæ vocantur [8] Ithaceſiæ, ab Ulyſſis ſpecula.

C. VIII. XIV. Verum ante omnes claritate Sicilia, Sicania [9] Thucydidi dicta, [10] Trinacria pluribus, aut [11] Triquetra, a triangula ſpecie: circuitu patens, ut auctor eſt [12] Agrippa, DCXVIII. M. paſſ. [13] quondam Brutio agro cohærens, mox interfuſo mari avulſa XV. M. in longitudinem freto, in latitudinem autem [14] M. D. paſſ. juxta columnam Rhegiam. [15] Ab hoc dehiſcendi argumento, Rhegium Græci

NOTÆ.

Sardinia urbium antiquiſſima, Caralis & Sulchi Livius *urbem Carales* vocat, l. 23. p. 242. Florus, l. 2. c. 6. urbem urbium Caralin, quia jam tum, ut hodieque, metropolis inſulæ fuit: incolis *Cagliari*.

1. *Norenſes.*] Antonino, Nora. Νῶρα Ptolemæo, meridionali inſulæ latere. Hodie *Nori*.

2. *Ad Turrim.*] Nunc *Porto di Torre*. In Notitia Epiſcop. apud Victorem Vitenſ. inter Epiſcopos Sardiniæ, *Felix de Turribus*. Antonino, *Ad Turrem*, oppidum Sardiniæ eſt. Ptolemæo l. 3 c 3. Πύργος Βιστωνος πόλις, pro Λιβύσωνος. Nunc ibi creditur eſſe *Saſſari*.

3. *Sardiniam.*] Hæc totidem verbis Solinus, c. 4. p 18. & Martianus, l. 6. c. de Sardinia, p. 207. Prævivit auctor libri mirab. Auſcult. p. 1159.

4. *Sandaliotin.*] Σανδαλιῶτιν, & Ἰχνοῦσαν. Claudianus, de bello Gildon.

Humana ſpeciem planta ſinuoſa figurat
Inſula: Sardiniam veteres dixere coloni.

Vide etiam Pauſan. lib. 10. Phocic. p. 638.

5. *Leucaſia*] Apud Strabonem lib 2. p. 123. Λευκωσια: at ſæpius Λευκωσία, ut Stephanus habet: & auctor libri mirab. Auſcult. p. 1190. quo nomine Sirenen etiam eſſe vocitatam diximus, ſect. 9. Hodie *la Licoſa*, petra verius quam inſula. Ab Æneæ conſobrina ibi defuncta, Λευκασίαν nominatam ſcribit Dionyſ. Halic. l. 1. p. 43.

6. *Oenotrides.*] Οἰνωτρίδες νῆσοι Straboni, lib 6. pag. 252. De Velia diximus ſect. 10. & de Pæſtano ſinu, & de Vibone.

7. *Ab Oenotriis.*] Quos in Italia rerum potitos olim Strabo etiam prodidit, pag. 253.

8. *Ithaceſiæ.*] Ἰθακησίας. Meminere Solinus, & Martianus. Nunc *Torricella*, *Praca*, *Brace*: ſcopulique alii ſine nomine.

9. *Thucydidi.*] Libro 6. p. 411.

10. *Trinacria.*] Thucyd. loc cit. Diodoro, l. 5. Bibl. p. 286. & aliis.

11. *Triquetra.*] Prædia Triquetra, hoc eſt, Sicula, dixit Horatius, lib. 2. Satyr. 6.

12. *Agrippa.*] At Poſidonius apud Strabonem, lib. 6. pag. 266. habet tantum ſtadia quater mille & CCCC. hoc eſt, DL. mill. paſſ. Timoſthenes vero apud Agathemerum, lib. 1. cap 5. ſtadiis 4746. ambitum Siciliæ definit, hoc eſt, DXCIII. mill. CCL paſſ.

13. *Quondam.*] Vide quæ diximus lib. 2. ſect. 90

14. *M D. paſſ. juxta.*] Ita Timoſthenes apud Agathem duodecim ſtadia patere hoc fretum latitudine prodidit, l. 1. cap. 5.

15 *Ab hoc dehiſcendi.*] Ita Solinus, cap. 5. pag. 19. Ἀπὸ τοῦ ῥαγῆναι Rhegium dictum volunt, quod ibi terra dehiſcat interfuſo tenui maris euripo Alii Regium ſine aſpiratione ſcripſere, quaſi Regiam, hoc eſt, Βασίλειον. Strabo, l. 6. p. 258.

nomen dedere oppido, in margine Italiæ ſito. In eo freto eſt ſcopulus Scylla : item Charybdis mare vorticoſum : [1] ambo clara ſævitia. Ipſius Triquetræ, [2] ut diximus, promontorium Pelorus vocatur, adverſus Scyllam vergens in Italiam : [3] Pachynum in Græciam, [4] CCCCXL. M. ab eo diſtante Peloponneſo : [5] Lilybæum in Africam CLXXX. M. intervallo [6] a Mercurii promontorio : & a Caralitano Sardiniæ CXC. M. Inter ſe autem hæc promontoria ac latera diſtant his ſpatiis. Terreno itinere a Peloro [7] Pachynum CLXXXVI. M. paſſ. Inde Lilybæum, CC. M. inde Pelorum, CLXX. M. [8] Coloniæ ibi quinque : urbes ac civitates LXIII. A Peloro mare Jonium ora ſpectante, oppidum Meſſana [9] civium Romanorum, qui Mamertini vocantur. Promontorium [10] Drepanum, colonia Tauromenium, quæ antea [11] Naxos, flumen [12] Aſines : mons [13] Ætna nocturnis mirus incendiis. [14] Crater ejus patet ambitu ſtad. XX. [15] Favilla Tauromenium & Catinam uſque pervenit fervens, fragor vero [16] ad Maronem & Ge-

NOTÆ.

1. [1] *Ambo clara.*] De his ſatis appoſite Ovidius, lib. 7. Metam. v. 62.

Quid quod neſcio qui mediis concurrere in undis
Dicuntur montes ? ratibuſque inimica Charybdis
Nunc ſorbere fretum, nunc reddere : cinctaque ſævis
Scylla rapax canibus Siculo latrare profundo ?

2. *Ut diximus.*] Sect 10. Πέλωρος ἄκρα Ptolemæo, lib. 3. cap. 4. Nunc *Capo di Faro.*

3. *Pachynum.*] Παχύνος ἄκρα Ptolemæo, nunc *Capo di Paſſaro*, ſive *Paſſalo.*

4. *CCCCXL. mill. ab eo.*] Vide Notas & Emend. num. LIII.

5. *Lilybæum.*] Λιλύβαιον ἄκρα Ptolem. *Capo di Marſalla.*

6. *A Mercurii.*] In Africa. De eo, l. 5. ſect. 3. Hoc intervallum Timoſthenes loc. cit. ait eſſe fere CC. mill. paſſ.

7. *Pachynum CLXXXVI.*] Ita MSS. omnes, Capella, p. 208 CLXXVI. Terreno itinere hæc menſura inſtituitur, atque adeo brevior inſulæ circuitus ex triplici hoc intervallo colligetur, quam quem Agrippa efficit, ora ſinubuſque luſtratis.

8. *Coloniæ ibi quinque.*] Vide Notas & Emend. num. LIV.

9. *Civium Rom.*] Jure civitatis a Senatu donatum. *Meſſine.* Incolis, *Meſſina Citta nobile.*

10. *Drepanum.*] Idem quod Ptolem: Ἄργεννον : nunc *Capo di S. Aleſſio*, a proximo S. Alexii caſtello.

11. *Antea Naxos.*] Solin. c. 5. p. 19. Etiam Antoninus in Itiner. Tauromenium Naxon vocat. Nempe Naxo exciſa, Tauromenium ſucceſſit, quo deducti ſunt Naxii, ut auctor eſt Diod. Sic. l. 14. Bibl. p. 282. & lib. 16. p. 411. Græcis Ταυρομένιον. Nunc *Taormina.* Tiberii nummus in Theſ. Goltzii, COL. AVG. TAVROMEN. p. 238. Græcus e Muſæo noſtro Pariſienſi, TATPOMENITAN.

12. *Aſines.*] Ἀσίναρον ποταμὸν vocant Thucyd. l. 7. p. 554. & Plut. in Nicia, p. 541. Accolæ, *Cantora.* Hunc cum Aci Dalecampius male confundit.

13. *Ætna.*] *Mont-Gibel.*

14. *Crater.*] Qui in ſummo vertice aperit ſe hiatus.

15. *Favilla.*] Ita etiam Strabo, *l. 6.* p. 269. Auguſt. l. 3. de Civit. c. 31. aliique.

16. *Ad Maronem, &c.*] In Martyrologio Maurolyci, Maronis pariter montis fit mentio, Gemellorumque collium. Maro nunc *Madonia* dicitur : Gemelli, *Monte di Mele* : utrique uno nomine *Mons Nebrodes* Solino, c. 5. p. 19. & aliis.

Digitized by Google

mellos colles. [1] Scopuli tres Cyclopum, portus [2] Ulyſſis, colonia [3] Catina. Flumina: [4] Symæthum, Terias. Intus [5] Læſtrygonii campi. Oppida: [6] Leontini, [7] Megaris: amnis [8] Pantagies. Colonia [9] Syracuſæ, cum fonte [10] Arethuſa. Quanquam & [11] Temenitis, & Archidemia, & Magæa, & Cyane, & Milichie fontes in Syracuſano potantur agro. Portus [12] Nauſtathmus, flumen Elorum, promontorium Pachynum: [13] a qua fronte Siciliæ flumen [14] Hirminium, oppidum [15] Camari-

NOTÆ.

1. *Scopuli tres.*] In ora, citra Catinam. *Li Fariglioni.*

2. *Vlyſſis.*] Nunc *Lognina ſtatione*, prope Catinam.

3. *Catina.*] Sic omnes MSS. Quam Græci Κάτανα, Catinam Latini dixere: ut illi Μασσαλίαν, Maſſiliam iſti. Nummus in Muſæo noſtro, ΚΑΤΑΝΑΙΩΝ. Nobis *Catane*: incolis *Catania*. In vetere inſtrumento apud Parutam, p. 14. *Catana Citta Clariſſima*. Colonos eo miſſos a Romanis auctor eſt Strabo, lib. 6. p. 268.

4. *Symæthum.*] Σύμαιθος Straboni, l. 6. p. 272. Hodie *la Iaretta*, ultra Catinam. Τηρίας Diodoro in Eclog. p. 868. & Heſychio, nunc a S. Leonardo nomen ſortitur, *Fiume di S. Leonardo*.

5. *Læſtrygonii.*] Λαιστρυγόνες appellati, qui Leontinos campos incoluere, οἱ τὸ Λεοντίνων πεδίον οἰκήσαντες, inquit Polybius, in Excerptis, p. 22. Silius l. 14.

Prima Leontinos vaſtarunt prælia campos,
Regnatam duro quondam Læſtrygone terram.

6. *Leontini*] In Nummis Muſæi noſtri, ΛΕΟΝΤΙΝΩΝ. Melæ quoque, l. 2. c. 7. *Leontini.* Λεόντιοι Ptolemæo, l. 3. c. 4. Nunc *Lentini*. In vetere inſtrumento, apud Parutam, p. 14. *Lentini Citta Fecondiſſima.*

7. *Megaris.*] In nummis apud Parutam, ΜΕΓΑΡΑ. Et apud Ptolem. Μέγαρα. Stephano Μεγαρὶς ἐν Σικελίᾳ, ἡ πρότερον Ὕβλα.

8. *Pantagies.*] Vibio Seq. *Pantagias*: Silio quoque, l. 14. Παντακύας Thucydidi, l. 6. p. 413. Ptolemæo, Παντάχας. Nunc *Porcaro*.

9. *Syracuſæ.*] Incolis *Siracoſa citta Fedeliſſima*: nobis *Syracuſes*. Coloniam eo deductam ab Auguſto, anno V.C. 733. M. Lollio, Q. Lepido Coſſ. auctor eſt Dio, l. 54. p. 527. & Strabo, l. 6. p. 270.

10. *Arethuſa.*] Cic. in Verrem, orat. 6. num. 18. *In hac inſula extrema eſt fons aquæ dulcis, cui nomen Arethuſa eſt, incredibili magnitudine, pleniſſimus piſcium: qui fluctu totus operiretur, niſi munimine ac mole lapidum a mari disjunctus eſſet.* Nunc fons eſt ſine nomine. Faleandus, in hiſt. Sic. motu terræ lutulentum hunc fontem air effectum, multa maris admixtione ſaporem ſalſum contraxiſſe. Vide quæ de eo fonte & Alpheo amne dicturi ſumus, l. 31. ſect. 30.

11. *Temenitis, &c.*] Vinc. Mirabella, Syracuſanus, in erudito opere de patria ſua, ait hos hodieque fontes extare. Temenitin nunc dici, *Fonte di Canali*. Archidemiam, *Ceſalino*. Magæam, *Fontana della Madalena*. Cyanen, *Fonte Ciane*. Milichien Μειλιχίην, cujus aqua ſuaviſſima, & nomini ſuo maxime conveniens, *Lampiſmotta*. De Cyane in primis Ovidius, lib. 4. Faſtor. v. 469. & l. 5. Metam. v. 412. Vibius Seq. p. 340, lacum vocat.

12. *Nauſtathmus.*] Ναύσταθμος, quæ vox navium ſtationem ſonat. Ptolemæo l. 3. c. 4. Φοινικοῦς λιμήν. Nunc *Fontane bianche*, inter Syracuſas, & Elorum amnem, cui nomen hodie *Acellaro*: quondam Ἔλωρος, apud Steph. & Vibium Seq.

13. *A qua fronte.*] Meridionali.

14. *Hirminium.*] Nunc *Maulo*, & *Mauli*, & *Fiume di Raguſa*.

15. *Camarina.*] Καμάρινα Stephano, Virgil. lib. 3. Æneïd.

Et fatis nunquam conceſſa moveri
Apparet Camarina procul.

Hodie *Camarana* dicitur, latere Siciliæ meridionali: In nummis apud Parutam, ΚΑΜΑΡΙΝΑΙΩΝ.

na,

Digitized by Google

na, fluvius [1] Gelas, oppidum [2] Acragas, quod Agrigentum noſtri dixere. [3] Thermæ colonia: amnes, [4] Achates, Mazara, Hypſa. [5] Selinus oppidum. Lilybæum ab eo promontorium, [6] Drepana, mons [7] Eryx. Oppida: [8] Panhormum, [9] Solûs, [10] Himera cum fluvio, [11] Cephalœdis, [12] Aluntium, [13] Agathyrnum, [14] Tyndaris colonia, oppidum [15] Mylæ, & unde cœpimus, Pelorus.

Notæ.

1. *Gelas.*] *Gela* Vibio: accolis *Fiume Salſo*: In nummis apud eundem Parutam, ΓΕΛΑΣ.

2. *Acragas.*] In nummis Muſæi noſtri, & apud Parutam, ΑΚΡΑΓΑΝΤΙΝΩΝ. Hodie *Gergenti.* Incolis, *Agrigento Citta Magnifica.*

3. *Thermæ.*] Antonino Aquæ Larodæ, ab Agrigento, XL. M. P. Nunc ſunt eæ prope urbem *Sciacca*, vel *Xaccca*, ut recte Fazellus.

4. *Achates, Mazara, Hypſa.*] Ἀχάτης, nunc *Belice*: qui primus poſt Thermas occurrit: Μαζάρας, *Mazara*, ad oppidum ejuſdem nominis: latere uterque meridionali. Ὕψας, *Marſala*, prope Lilybæum. Vide Notas & Emend. num. LV.

5. *Selinus.*] Σελινοῦς Græcis, ab apii, quod σέλινον vocant, ubertate dictum: Magnæ urbis tenue veſtigium exſtat hodieque in latere inſulæ meridionali, vulgo *Terra de li Pulci*, teſte Fazello: haud procul Achate fluvio, ſeu *Belice.*

6. *Drepana.*] Incolis, *Trapano Citta Invitta.* Stephano Δρέπανα, Δρέπανον Ptolemæo.

7. *Eryx.*] Vibius Seq. pag. 343. *Eryx mons Siciliæ.* Solinus, c. 5. p. 19. *Eminet Sicilia montibus Ætna & Eryce: Vulcano Ætna ſacer eſt: Eryx Veneri.* Mela quoque, lib. 2. cap. 7. *Montium Eryx maxime memoratus, ob delubrum Veneris ab Ænea conditum.* Nunc *Monte S. Iuliano*:

8. *Panhormum.*] Incolis *Palermo Citta Felice.*

9. *Solus.*] Antonino Soluntum dicitur: ut quod Romanis Hydruntum, Græcis Hydrus fuit. In nummis apud Parutam ΣΟΛΟΝΤΙΝΩΝ. Nunc *Solunto.*

10. *Himera.*] Schol. Pind p. 110. Θερμαὶ λουτρὰ τῆς Ἱμέρας πόλεως. Ptolemæo, l. 3. c. 4. Sunt Thermæ Himerenſes, Θέρμαι Ἱμέραι πόλις. Coloniam deinde factam, teſtatur vetus inſcriptio apud Gruter. p. 433. COL. AVG. HIMERAEORVM. THERMIT. Quamobrem, an vocis ſimilitudine deceptus auctor Thermas, de quibus dictum eſt paulo ſuperius, coloniam falſo appellaverit, cum id eſſet Thermis Himerenſibus adſcribendum, peritioribus æſtimandum relinquo. Nunc oppido nomen *Termine Citta ſplendidiſſima*: amni, *Fiume di Termini.*

11. *Cephalœdis.*] Κεφαλοιδὶς Ptolemæo, loc. cit. Incolis *Cefalù Citta Placentiſſima.*

12. *Aluntium.*] Ἀλόντιον Ptolem. loc. cit. Dionyſ. Halic. l. 1. p. 41. Ἀλύντιον. In nummis ΑΛΟΝΤΙΝΩΝ. Fazellus, decad. 1. lib. 9. cap. 4. *In colle edito & mari prominenti, infra S. Philadelphi oppidum, Aluntium vetuſta urbs jacet. Alontio.*

13. *Agathyrnum.*] Polybio apud Steph. Ἀγάθυρνα. Diodoro, lib 5. p. 991. Ἀγάθυρνον ab Agathyrno rege. Livio, l. 27. p. 303. *Agathyrna.* Ubi nunc S. Marci oppidum, ad amnem cognominem: medio ferme intervallo Panormum inter & Meſſanam.

14. *Tyndaris.*] In nummis ΤΥΝΔΑΡΙΤΑΝ. Ruderibus nomen reſtat, *Tendaro.* Polybio, lib. 1. pag. 35, Τυνδαρίς.

15. *Mylæ.*] *Milazzo.*

Intus, [1] Latinæ conditionis, [2] Centuripini, [3] Netini, [4] Segeſtani, Stipendiarii, [5] Aſſorini, [6] Ætnenſes, [7] Agyrini, [8] Aceſtæi, [9] Acrenſes, [10] Bidini, [11] Cetarini, Cacyrini, [12] Drepanitani, [13] Ergetini, [14] Echetlienſes, [15] Erycini, [16] Entellini, [17] Etini, [18] Enguini, [19] Gelani,

Notæ.

1. *Latina.*] Jure veteris Latii donata, de quo dicemus in Notis & Emendat. num. III.

2. *Centuripini.*] Oppidum τὰ Κεντόριπα Straboni, l. 6. p. 272. ſupra Latinam, juxta Ætnæos montes: in nummis Parutæ, ΚΕΝΤΟΡΙΠΙΝΩΝ. *Centorbe.*

3. *Netini.*] Netinos quoque Tullius vocat, 7. in Verr. 55. Oppidum Ptolemæus Νέητον. Incolis *Noto Citta Ingenioſa*, prope Pachynum.

4. *Segeſtani*] A Segeſta dicti, vel Egeſta, præpoſita ei littera *S* a Romanis ſcriptoribus, inquit Feſtus, ne obſceno nomine appellaretur. In Nummis Parutæ ΣΕΓΕΣΤΑΙΩΝ & ΕΓΕΣΤΑΙΩΝ.

5. *Aſſorini.*] Ἄσωρος urbi nomen apud Stephan. nunc *Aſaro.* Chryſâ amne alluitur, nunc *Battaino.* In nummo apud Parutam, ΑΣΟΡΥ. ΧΡΥΣΑΣ.

6. *Ætnenſes.*] Αἴτνη Strabonis, lib. 6. pag. 273. Ptolemæi, Αἴτνα: in montis Ætnæ radicibus olim fuit, ſtadiis a Catina LXXX. Nummi, ΑΙΤΝΑΙΩΝ.

7. *Agyrini.*] Agyrium & Agyrinenſes apud Cicer. 5. Verr. 62. In nummis ΑΓΥΡΙΝΑΙΩΝ. Nunc *Argyro*, & *San Filippo d'Argyrone.*

8. *Aceſtæi.*] Ab Aceſta, de qua Virgil. l. 5. Æneïd.

Vrbem appellabant permixto nomine Aceſtam.

9. *Acrenſes.*] Ἀκραῖοι Stephano. Oppidum *Acras* Antoninus: & Thucyd. l. 6. p. 414 Ptolemæus Ἀκραίας vocat. Hujus exſtare veſtigia, XXIV. mill. paſſ. a Syracuſis, ubi nunc Cœnobium eſt S. Mariæ de Jeſu, auctor eſt Fazellus, decad. 1. l. 10.

10. *Bidini.*] Cic. 4. Verr. 54. *Bidis oppidum eſt tenue ſane non longe a Syracuſis.* Incolæ Βιδῖνοι Stephano. Supereſt modo templum, *S. Giovanni di Bidini*, teſte Cluverio, lib. 2. Sicil. antiquit. cap. 10.

11. *Cetarini, Cacyrini.*] Κηταρία & Κάκυρον, duo Siciliæ oppida, apud Ptolem. lib. 3. cap. 4. Illud in mediterraneis, nunc vulgo *Caſſaro*, inter Herbeſſum & Syracuſas: illud in ora occidentali.

12. *Drepanitani.*] A Drepano proxime antea memorato.

13. *Ergetini.*] Ἐργέτιον Philiſto apud Stephan. Ptolemæo, addito, ut ſæpe alias, ſibilo, Σεργέντιον. Nomen ruderibus *Citadella*, ad Chryſam amnem.

14. *Echetlienſes.*] Ab Ἐχέτλα oppido, nunc *Ochula*, Leontinos inter, & Camarinam. Vide Notas & Emend. num. LVI.

15. *Erycini.*] In Eryce monte viſuntur ingentes oppidi ruinæ, teſte Fazello, l. 10. decad. 1. Ei nomen fuit ab ipſo colle cui inſidebat. In Nummis apud Parutam, ΕΡΥΚΕΙΝΩΝ. Steph. Ἐρυκῖνοι.

16. *Entellini.*] Entellæ rudera ad Crimiſum amnem, qui Panormitanum agrum rigat. Stephano, Ἐντελλῖνοι. Oppidum Ἔντελλα Diodoro lib. 16. pag. 461.

17. *Etini.*] MSS. *Edini.*

18. *Enguini.*] De his ſæpius Cicero in Verr. Ἐγγύιον, oppidum: incolæ Ἐγγυῖνοι, Stephano. Diodorus Sic. lib. 5. abfuiſſe ab Agyro patria ſua, ſtadiis centum ait.

19. *Gelani.*] Iidem Gelenſes Ciceroni, 6. in Verr. 73. Γελῷοι Pauſaniæ, lib. 6. pag. 380. aliiſque dicti. In nummis ΓΕΛΑ, quod oppidi nomen eſt Scylaci in Periplo, pag. 4. nunc *Alicata.*

1 Galatani, 2 Haleſini, 3 Hennenſes, 4 Hyblenſes, 5 Herbitenſes, 6 Herbeſſenſes, 7 Herbulenſes, 8 Halicyenſes, 9 Hadranitani, 10 Imacarenſes, 11 Ichanenſes, 12 Ietenſes, 13 Mutuſtratini, 14 Magellini, 15 Murgentini, 16 Mutycenſes, 17 Menanini, 18 Naxii,

NOTÆ.

1. *Galatani.*] Qui Ciceroni paſſim *Calatini*, 5. Verr. 101. &c. Diodoro Sic. lib. 12. Bibl. pag. 89. Καλαϛῖνοι. Oppidum Antonino, *Galeate.* Nunc *Galats.*

2. *Haleſini.*] Antonino, *Aleſa*: in Tab. Peuting. *Haleſ.i.* Ἀλέσα πόλις, Diodoro, lib. 14. Bibl. p. 246.

3. *Hennenſes.*] Ab Enna urbe, quæ Proſerpinæ & Cereri ſacra Vocem hanc Latini ſæpius aſpirarunt: non item Græci, quibus Ἔννα ſcribitur: Sic nos Hannonem dicimus: Græci Ἄννωνα. In nummis apud Spanhem. pag. 906. MUN. HENNAE. Et apud Jul. Firmic. lib. de errore prof. relig. pag. 24. *Ceres Hennenſis mulier.* Hodie *Caſtro Giovanni, Citta Ineſpugnabile.*

4. *Hyblenſes.*] Præter ceteras urbes ejus nominis, fuit in Sicilia Hybla major, in Catinenſium agro, cujus incolæ Ὑβλαῖοι apud Stephan. nunc *Paderno*, ut quidem Cluverio videtur, lib. 2. Sicil. cap. 8. In nummis apud Parutam, ΥΒΛΑΣ ΜΕΓΑΛΑΣ.

5. *Herbitenſes.*] Ἑρβιταῖοι Stephano, & Diodoro Sic. lib. 14. pag. 296. Gens Ciceroni in Verr. 4 & 5. ſæpius memorata. Oppidum id eſſe hodie creditur, quod *Nicoſia Citta Coſtantiſſima* Siculi vocant.

6. *Herbeſſenſes.*] Herbeſſum Livius inter Syracuſas & Leontinum agrum collocat, l 24 p. 251. ubi nunc Cryptæ, *Le Grotte*, ut quidem Fazellus exiſtimat, decad. 1. l. 10.

7. *Herbulenſes.*]Forte *Harbelenſes.* Nam Stephano urbs Siciliæ Ἀρβέλη, ex Philiſto, l 8. rerum Sicular.

8. *Halicyenſes.*] Sic appellantur a Cicer. 4. Verr. 68. Ἁλικυαῖοι, a Thucyd. l. 7. p. 511. Inter Entellam & Lilybæum Ἁλικύαι a Stephano collocantur Nunc *Saleme* oppidum haud ignobile, antiquum illud nomen refert vulgari ſermone: Sal quippe Græcis ἅλς dicitur: unde ἁλικὸς *ſalſus.*

9. *Hadranitani.*] Diodor. l. 14. p. 265. Ἀδρανόν. Silio, *Hadranum.* In Nummis ΑΔΡΑΝΙΤΑΝ, apud Parutam. Nunc *Aderno.*

10. *Imacarenſes*] Ager Imacarenſis, Cicer. 5. Verr. 47. ab Ἰμαχάρα Ptolemæi, in oppidis Siciliæ mediterraneis. Vide Notas & Emend. num. LVII.

11. *Ichanenſes.*] Ἴχανα urbs eſt Siciliæ, apud Steph.

12. *Ietenſes.*] Ex Philiſto Stephanus Siciliæ urbem Ἰεταὶς vocat, incolas Ἰεταῖοι. Nunc *Iato* dici, ſupra Entellam, auctor eſt Fazellus. In Nummis, apud Parutam, ΙΑΕΤΙΝΩΝ. Diodoro, in Eclog. p. 876. Ἰετῖνοι.

13. *Mutuſtratini.*] Μυτιστρατον oppido ei nomen eſt apud Polyb. lib. 1. p. 34. Ἀμήστρατος apud Steph. Μύστρατον apud Diod. Sic. in Eclog. p 876. Nunc *Miſtretta.*

14. *Magellini.*] Magellæ oppidi Siculi mentio apud Livium, lib. 26. p 287. Μάκελλαν χώραν vocat Diodorus, in Eclog. p. 875. πόλιν Polyb. l 1. 23.

15. *Murgentini.*] Ager Murgentinus, Cic. 5. Verr. 47. Hos cum Magellinis defeciſſe ad Pœnos auctor eſt Livius, loc cit Stephano, Μοργεντῖνοι Urbs Thucyd. l. 4. p. 295. Μοργαντίνη. Et in nummis ΜΟΡΓΑΝ.

16. *Mutycenſes.*] Ita MSS. omnes, & Parm. edit. Cicero quoque, 5. Verr. 101 ab urbe mediterranea Siciliæ, Μότυκα Ptolemæo, l. 3. c 4 nunc *Modica*, inter Pachynum & Syracuſas. Diverſa videtur ab ea Μοτύη fuiſſe, de qua Thucyd. l. 6 p. 412. & Diod l. 11. p. 69.

17. *Menanini.*] In nummis apud Parutam, ΜΕΝΑΝΙΝΩΝ & ΜΗΝΑΝΙΝΩΝ. Ciceroni 5. Verr. 102. *Meneni.* Hodie *Meneo.*

18 *Naxii.*]Quorum oppidum Pauſaniæ ævo plane exciſum ac deletum, ut ipſe teſtatur, l 6. Eliac. poſter. p. 367. & 368.

[1] Noæni, [2] Petrini, [3] Paropini, [4] Phtinthienſes, [5] Semellitani, [6] Scherini, [7] Selinuntii, Symæthii, [8] Talarenſes, [9] Tiſſinenſes, [10] Triocalini, [11] Tiracienſes, [12] Zanclæi Meſſeniorum in Siculo freto.

Inſulæ ſunt in Africam verſæ: [13] Gaulos, [14] Melita a Camerina LXXXIV. M. paſſ. a Lilybæo CXIII. [15] Coſyra, [16] Hieroneſos, Cæne, [17] Galata, Lopaduſa, Æthuſa, quam alii Æguſam ſcripſerunt: [18] Bucinna: & a Solunte LXXV. M. [19] Oſteodes: contraque

Notæ.

1. *Noæni.*] Stephano, Suidæ, Phavorino, Νόαι urbs Siciliæ eſt: incolæ Νοαῖοι. Hodie *Noara*.

2. *Petrini.*] Urbs Πέτρα Ptolemæo, in mediterraneis Siciliæ oppidis. Pettinas habet Antoninus in itinere ab Agrigento Lilybæum: Aquas fortaſſe, juxta id oppidum. Πετρῖνοι quoque Diodoro memorati in Eclog. p. 876.

3. *Paropini*] Πάρωπος juxta Thermas Himerenſes a Polybio ſtatuitur, lib. 1. Nunc *Coliſano*, ut quidem Fazellus exiſtimat.

4. *Phtinthienſes.*] Ptolemæo, in mediterraneis Siciliæ oppidis, Φθινθία. Etiam in Sicilia Φιντιάδα Diodorus agnoſcit, Eclog. p. 880. ſed in litore poſitam. In Nummis ΦΙΝΤΙΑ.

5. *Semellitani.*] An *Sementiani*? nam Σμέντειον Siciliæ oppidum, καὶ Μεσσηνῖνοι, legere me memini apud Diod. Sic. l. 14. Bibl. p. 297.

6. *Scherini.*] Σχέρα oppido nomen fuit, apud Ptolem. Apud Cic. 5. Verr. 103. *Acherini*, pro *Scherini*.

7. *Selinuntii, &c.*] Hi ab oppido Selinunte, de quo ſupra, nomen habuere. Symæthii, qui *Symæthia circum flumina*, ut Maro canit, l. 9. Æneïd. quo de amne jam diximus.

8. *Talarenſes.*] Vel Talarienſes, ab oppido Ταλαρία, de quo Steph. in Syracuſanorum agro. Apud Diodor. in Eclog. p. 875. Ἰλαρῖνοι credo mendoſe, pro Ταλαρῖνοι.

9. *Tiſſinenſes.*] Τίσσα Ptolemæo, l. 3. Τίσσαι Stephano, nunc *Randazzo* in Ætnæ radicibus. Cluver. l. 2. Sicil. antiq. c. 6.

10. *Triocalini.*] Oppidum Τριόκαλα, ex Diod. in Eclog. p. 913. Τρίοκλα Ptolemæo, l. 3. c. 4. Cicer. 7. Verr. 10. Tricalinum. In nummis apud Parutam, ΤΡΙΑΚΑΛΑ. Nunc *Troccoli*.

11. *Tiracienſes.*] Vide Notas & Emend. num. LVIII.

12. *Zanclæi.*] Urbs olim Ζάγκλη fuit, inquit Herod. l. 7. Polymn. p. 438. quæ deinde nomen in Meſſanam mutavit: a Meſſeniis Peloponneſiis condita.

13. *Gaulos.*] Scylaci p. 48. ceteriſque, Γαῦλος. Nunc *Gozo*. PLEBS GAVLITANA, apud Gruter. p. 415.

14. *Melita.*] *Malte.* De ejus intervallo a Camerina Siciliæ oppido ſubſcribit Martianus, l. 6. p. 208.

15. *Coſyra, &c.*] Κόσυρα Stephano: de ea dicemus, l. 5. ſect. 7. medio intervallo ponitur Lilybæum inter & Africæ Clupeam, a Strabone, l. 6. p. 277. Nunc *Pantalarea*.

16. *Hieroneſos, Cæne.*] Ἱερόνησος, Καινή. Vide Notas & Emend. num. LIX.

17. *Galata, &c.*] Hæc priſcum nomen retinet. Ptolemæo, l. 4. c. 3. Καλάθη: altera Λοπάδουσα, Λαμπάς Scylaci, p. 48. nunc *Lampedoſa*. Αἴθουσα eidem Ptolemæo, nunc *Limoſa*: idem Æguſam ab Æthuſa diverſam inſulam facit, quæ ei hallucinatio frequens admodum eſt.

18. *Bucinna.*] Hæc Ptolemæi l. 3. c. 4. Φορβαντία creditur. Italis *Levezo*, & *Levenzo*. Stephano: Βύκιννα, πόλις Σικελίας: aut falſo, aut Siculæ ditionis urbem & inſulam dicere voluit.

19. *Oſteodes, &c.*] Ὀστώδης pariter, & Οὔστικα a Ptolemæo memorantur, inter inſulas eas, quæ Siciliæ adjacent. De hac Horatius quoque, l. 1 Ode 17. locutus a Bocharto creditur: ſed perperam: cum de parte aliqua agri Sabini ibi ſermo ſit.

Digitized by Google

Paropinos Uſtica. [1] Citra vero Siciliam ex adverſo Metauri amnis, xxv. millibus ferme paſſ. ab Italia, vii. Æoliæ appellatæ. Eædem Liparæorum, & Hephæſtiades a Græcis, a noſtris Vulcaniæ: Æoliæ, quod Æolus Iliacis temporibus ibi regnavit. * [2] Lipara cum civium Rom. oppido, dicta a Liparo rege, [3] qui ſucceſſit Æolo: antea Melogonis, vel [4] Meligunis, vocitata: [5] abeſt xxv. M. paſſ. ab Italia, ipſa circuitu paulo minori. Inter hanc & Siciliam altera, antea Theraſia appellata, nunc Hiera: [6] quia ſacra Vulcano eſt, colle in ea nocturnas evomente flammas. Tertia [7] Strongyle, [8] a Lipara M. paſſ. ad exortum Solis vergens, in qua regnavit Æolus, quæ a Lipara liquidiore flamma tantum differt: e cujus fumo, quinam flaturi ſint venti, [9] in triduum prædicere incolæ traduntur: unde ventos Æolo paruiſſe exiſtimatum. Quarta [10] Didyme, minor quam Lipara. Quinta Ericuſa. Sexta Phœnicuſa, pabulo proximarum relicta: Noviſſima eademque minima, [11] Evonymos. Hactenus de primo Europæ ſinu.

*Cap. IX.

XV. [12] A Locris Italiæ frons incipit, Magna Græcia appellata, [13] in tres ſinus recedens [14] Auſonii maris: quoniam Auſones tenuere primi: [15] patet octoginta ſex M. paſſ. ut auctor eſt Varro. Plerique lxxv. M. fecere. In ea ora flumina innumera, ſed memoratu digna

Cap. X.

Notæ.

1. *Citra vero.*] Hæc iiſdem verbis Martianus, l. 6. p. 208.

2. *Lipara.*] Nomen ſervat, *Lipari.*

3. *Qui ſucceſſit Æolo.*] Ita libri omnes: at rectius, credo, cum Solino, c. 6. p. 21. *cui ſucceſſit Æolus*, ex Diodoro, Sic. l. 5. Bibl. p. 291.

4. *Meligunis.*] Μελιγουνὶς, a mellis, ut apparet, felice proventu. Vide Notas & Emend. num. LX.

5. *Abeſt XXV.*] Ita Solinus, & Martianus, loc. cit.

6 *Quia ſacra.*] Ἱερὰν Ἡφαίστου vocat Strabo, lib. 6. p. 275. Ptolemæus pro more in duas diſtrahit inſulas, Ἱερὰν & Ἡφαίστου νῆσον. Hodie *Volcano* nuncupant. Vide Notas & Emend. num. LXI.

7. *Strongyle.*] Στρογγύλη, quod ei nomen a rotunditate factum, ut Strabo admonet, p. 276. Nunc *Strongoli*, & *Stromboli.*

8. *A Lipara.*] Hæc iiſdem verbis Strabo, loc. cit.

9. *In triduum.*] Quis tertio poſt die ventus ſpiraturus ſit. Strabo, loc. cit.

10. *Didyme.*] Διδύμη, quaſi gemella. Hodie *le Saline.* Ἐρικοῦσσα, inquit Strabo, loc. cit. & Φοινικοῦσσα, ab erice & palma nomen habent, pabulis pecoris proximarum inſularum addictæ: nunc *Alicur* & *Felicur* appellatæ.

11. *Evonymos.*] Εὐώνυμος, hoc eſt, ſiniſtra, quod a Lipara in Siciliam navigantibus maxime eſt ad lævam. Auctor Strabo, loc. cit. Hodie *Liſca Bianca.*

12. *A Locris.*] Unde ſect. 10. ad deſcribendas inſulas deflexit oratio, Italia pauliſper relicta. Nunc eo redit. Pertinent vero hæc ad tertiam Italiæ regionem.

13. *In tres ſinus.*] Primus Locros circumdat: alter eſt Scyllaeius: tertius Tarentinus. Ita Mela, l. 2. c. 4. p. 37.

14. *Auſonii.*] Sic mare id vocatur quod a Sicilia ad Salentinos pertinet, ut dictum eſt ſect. 10.

15. *Patet LXXXVI.*] Ita MSS. & Martianus, l. 6. p. 208.

[1] a Locris Sagra, & veſtigia oppidi [2] Caulonis, [3] Myſtia, [4] Conſilinum caſtrum, Cociuthum, quod eſſe longiſſimum Italiæ promontorium aliqui exiſtimant. Dein ſinus Scyllaceus: & [5] Scylacium, Scylletium Athenienſibus, cum conderent, dictum: quem locum [6] occurrens Terinæus ſinus peninſulam efficit: [7] & in ea portus, qui vocatur Caſtra Hannibalis, nuſquam anguſtiore Italia: [8] xx. M. paſſuum latitudo eſt. Itaque Dionyſius major [9] interciſam eo loco adjicere Siciliæ voluit. Amnes ibi navigabiles: [10] Carcines, Crotalus, Semirus, Arocha, Targines. Oppidum intus [11] Petilia: mons Clibanus, pro-

Notæ.

1. *A Locris Sagra.*] Digna memoratu Sagra, genere feminco, etſi id nomen amnis eſt. Strabo ita recte dici monet, l. 6. p. 261. Μετὰ δὲ Λοκρὺς, Σάγρας, ὃν θηλυκῶς ὀνομάζουσι, &c. At Cic. l. 2. de Nat. Deor. *Cum ad fluvium Sagram Crotonitas Locri maximo prælio devicissent.* Et l. 3. *De Sagra Græcorum etiam vulgare proverbium, quum quæ affirmant, certiora eſſe dicunt, quam illa quæ apud Sagram.* Nunc *Sagriano.*

2. *Caulonis.*] Καυλωνίαν vocat Diod. Sic. l. 14. Bibl. p. 315. Idem p. 316. a Dionyſio Syracuſano deletam prodit. Virgil. l. 3. Æneïd. v. 553.

Caulonisque arces, & naviſragum Scylaceum.

Nunc eſt *Caſtel Vetere*, in ulterioris Calabriæ peninſula.

3. *Myſtia.*] *Myſtia* Melæ Pomponio, l. 2. c. 4. Nunc *Monaſteraci*, vel ut alii efferunt, *Monte Araci.*

4. *Conſilinum.*] De eo multa Caſſiod. lib. 8. Variat. c. 33. Nunc *Stylo*, unde Cocintho promontorio nomen, *Capo di Stylo.*

5. *Scylacium.*] Subintellige, oppidum. Iiſdem verbis Strabo, lib. 6. pag. 261. Σκυλλήτιον ἄποικος Ἀθηναίων, νῦν δὲ Σκυλάκιον καλεῖται. Nunc *Squillace*, in medio fere ſinu, cui ſuum nomen impertit, *Golfo di Squillace.* Cave porro Scyllæum cum Scyllaceo confundas: Fuit Scyllæum in Vibonenſi ſinu, ut diximus ſect. 10. in Calabriæ ulterioris occidentali: in orientali Scyllaceum in ſinu cognomine, qui Tarentino eſt proximus: ut recte Maro cecinit, loc. cit.

Hinc ſinus Herculei, ſi vera eſt fama, Tarenti
Cernitur: attollit ſe Diva Lacinia contra,
Caulonisque arces, & naviſragum Scylaceum.

6. *Occurrens.*] Ex adverſo mari Tyrrheno Terinæus ſinus terras cum Scyllaceo coarctans in breves anguſtias, peninſulam efficiunt, Brutiorum olim appellatam, ut diximus ſect. 10.

7. *Et in ea portus.*] Martianus, l. 6. p. 208.

8. *XX. M. Paſſ.*] Sic Martianus: Sic Strabo, l. 6. p. 255. cum ſtadia habere ait CLX. At non ſic Solinus, qui XL. M. paſſ. cum Chiffl. cod. In Reg. & Colb. 1. 2. 3. XL. M. *Paſſ.*

9. *Interciſam.*] Non foſſa peracta, ſi Straboni fides, lib. 6. p. 261. ſed muro ducto, qui peninſulam a reliqua Italia dirimeret, defenderetque.

10. *Carcines, &c.*] Carcines Scyllacium alluit: Crotalus, nunc *Corace*: Semirus, *Simari*: Arocha, *Crocha*: Targines, *Tacina*: eo plane ordine a Scyllacio verſus Lacinium promontorium, in eum ſinum influunt. Vide Notas & Emend. num. LXII.

11. *Petilia.*] In Brutiis a Livio collocatur, l. 29. in fine, p. 352. In Magna Græcia Πετηλία Ptolemæo, l. 3. c. 1. Eadem Straboni lib. 6. p. 254. Lucanorum urbs primaria. In nummo Muſæi noſtri Pariſienſis, ΠΕΤΗΛΙΝΩΝ. Eſt oppidum *Belcaſtro*, ut Cluverius cenſuit l. 1. Sicil. antiq. c. 6. Non *Strongili*, ut ex monumentis ibi repertis colligit Gualterus, p. 145. Hæc enim citra Crotonem eſt, & Neæthum amnem, de quibus mox dicetur: Petilia longe ultra in Calabria ulteriore. A Philoctete conditam ait Strabo, & Virgil. l. 3. Æneïd. v. 402.

Parva Philoctetæ ſubnixa Petilia muro.

Digitized by Google

montorium [1] Lacinium : cujus ante oram inſula x. M. paſſ. a terra [2] Dioſcoron : altera Calypſus, quam Ogygiam appellaſſe [3] Homerus exiſtimatur : præterea [4] Tiris, Eranuſa, Meloëſſa. [5] Ipſum a Caulone abeſſe LXX. M. paſſ. prodidit Agrippa. * A Lacinio promonto- *Cap. XI.
rio [6] ſecundus Europæ ſinus incipit, magno ambitu flexus, & Acrocerannio Epiri finitus promontorio, a quo [7] abeſt LXXV. M. paſſ. Oppidum [8] Croto, amnis [9] Neæthus: Oppidum [10] Thurii, inter duos amnes Crathin & Sybarin, ubi fuit urbs eodem nomine. Similiter eſt inter Sirin & Acirin [11] Heraclia, aliquando Siris vocitata. Flumina: [12] Acalandrum, Caſventum : oppidum [13] Metapontum, quo tertia Italiæ regio finitur. Mediterranei Brutiorum, [14] Apruſtani tantum : [15] Lucanorum autem, [16] Atenates, [17] Bantini,

Notæ.

1. *Lacinium.*] *Capo delle Colonne*, ut diximus : Clibani montis pars ea quæ maxime prorumpit in mare. Scylaci, p. 5. *Λακίνιον.*

2. *Dioſcoron.*] Διοσκύρων, hoc eſt, Caſtoris & Pollucis. Altera Καλυψοῦς, ἐν ᾗ Ὀδυσσεὺς ᾤκει παρὰ Καλυψοῖ, inquit Scylax, loc. cit. Neutra hodie apparet.

3. *Homerus.*] Odyſſ. 7. v. 244. quem in locum Euſtath. Ὠγυγίη, ὄνομα τῆς νήσου Καλυψοῦς.

4. *Tiris, Eranuſa, &c.*] Jacent nunc aquis obrutæ. Vide Notas & Emend. num. LXIII.

5. *Ipſum.*] Lacinium promontorium.

6. *Secundus Europæ.*] Tarentinum ſinum, & Adriaticum mare complexus.

7. *Abeſt LXX.*] Lacinium ſcilicet, non oppidum Croto, quod ſequitur : ſiquidem CL. ſtadiis, hoc eſt, paulo minus XIX. M. paſſ. diſtat a Lacinio Croto, Straboni, l. 6. p. 262. Ex qua noſtra animadverſione Martianum ipſum emend. bis, l. 6. p. 209. Pro LXXV. idem Martianus, LXXXV.

8. *Croto.*] Κρότων Straboni, loc. cit. Nunc *Crotone*, in oſtio amnis, quem *Eſaro* accolæ vocant.

9. *Neæthos.*] Νέαιθος Straboni, loc. cit. *Neeto.*

10. *Thurii.*] Θούριοι, & Σύβαρις Stephano cognita : Scylaci, p. 5. etiam Κρᾶθις. Nunc amni Sybari nomen *Cochile*, Crathi, *Crate* : Oppida Thurium & Sybaris ex æquo jacent : in Tabulis, *Sibari roiinata.*

11. *Heraclia.*] Ἡράκλεια, cujus navale Σίρις : amnes alluentes, Ἄκιρις καὶ Σίρις, Straboni lib. 6. p. 264. nunc *Sino & Agri* : ubi oppidum fuit, in Baſilicatæ ora, ſinuque Tarentino, *Torre di S. Baſilio.*

12. *Acalandrum.*] Ἀκάλανδρος, Straboni, l. 6. p. 280. Nunc *Salandrella* : Caſventum, *Baſiente* : ambo e Baſilicata regione, in ſinum Tarentinum influunt.

13. *Metapontum.*] Μεταπόντιον Straboni, lib. 6. p. 264. a Samnitibus deletum : Ibi fuit, ubi nunc *Torre di Mare*, juxta Caſventum amnem.

14. *Apruſtani.*] Quorum oppidum forte Ἄβυστρον fuit, quod cum Petilia Magnæ Græciæ Ptolemæus adjudicat, lib. 3. c. 1. niſi id Lucanorum potius fuiſſe videatur.

15. *Lucanorum.*] Qui horum fines olim fuerint, diximus ſect. 10.

16. *Atenates.*] Ab Atena, Principatus, ut vocant, Citerioris oppido : *Atene* : ad ripam Tanagrii amnis, *Negro.* Frontinus, l. de Colon. p. 90. in Prov. Lucania : *Præfectura, Vlciana, Peſtana, Potentina, Atenas, & Grumentina.*

17. *Bantini.*] Bantia Livio, l. 27. p. 309. ubi ſitum oppidi edocet : *Itaque in Apuliam*, inquit, *ex Brutiis reditum, & inter Venuſiam, Brantiamque, minus trium millium paſſuum intervallo Conſules binis caſtris conſederant.* Veſtigia oppidi manent ad locum, *S. Maria de Vanze*, in Baſilicata circa Venuſiam. Holſten. p. 282.

Digitized by Google

[1] Eburini, [2] Grumentini, [3] Potentini, Sontini, [4] Sirini, Tergilani, Urſentini, [5] Volcentani, quibus [6] Numeſtrani junguntur. Præterea interiiſſe [7] Thebas Lucanas [8] Cato auctor eſt. Et [9] Pandoſiam Lucanorum urbem fuiſſe Theopompus, in qua [10] Alexander Epirotes occubuerit.

XVI. Connectitur ſecunda regio, amplexa Hirpinos, Calabriam, Apuliam, Salentinos, [11] CCL. M. ſinu, qui Tarentinus appellatur, ab oppido [12] Laconum, in receſſu hoc intimo ſito, contributa eo maritima colonia quæ ibi fuerat. [13] Abeſt CXXXVI. M. paſſ. a Lacinio promontorio, adverſam ei [14] Calabriam in peninſulam emittens, [15] Græci Meſſapiam a duce appellavere: & ante [16] Peucetia, a Peucetio Oenotri fratre, in Salentino agro. [17] Inter promontoria c. M. paſſ. interſunt: Latitudo peninſulæ a Tarento Brundiſium terreno itinere [18] XXXV. M. paſſ. patet, multoque brevius a portu Saſina. Op-

NOTÆ.

1. *Eburini.*] Quibuſdam *Evoli* creditur, quod IV. millibus paſſ. citra Silarum amnem eſt. Perperam: cum a Silaro verſus Siciliam Lucanus ager incipiat, ut dictum eſt ſect. 10.

2. *Grumentini.*] Γρύμεντον Ptolemæo, in mediterraneis Lucanorum oppidis, l. 3. c. 1. & Straboni, l. 6. p. 254. Nunc *Agromento* ad dextram Aciris fluvii, de quo ſupra, ut recte Holſten. in Ortel. p. 89.

3. *Potentini.*] Potentia *Potenza*, in Baſilicata, prope fontes amnis Caſventi.

4. *Sirini.*] Ab oppido Siri, cujus navale Heracliа Siris ſupra dicta fuerit. *Sontini* forte a Sontia, vulgo *Sanza*, inter *Policaſtro* & Tanagrum fl. Denique Tergillani videntur ii eſſe, quorum præfectura Tegenenſis, (forte pro *Tergillenſis*) dicitur a Frontino, in Lucania, l. de Colon. p. 90.

5. *Volcentani.*] Inter mediterranea Lucaniæ oppida fuere Vulci, Οὔλκοι, Ptolemæo lib. 3. c. 1. ad Silarum amnem: nunc *Bulcino*, & *Bucino*. Hinc Volcentani, qui apud Gruter. p. 209. *Volceiani*, & p. 393. *Vulceiani* dicuntur. Livius lib. 27. p. 304. Volcentes vocat Frontino, p. 90. Ulciana præfectura.

6. *Numeſtrani.*] Oppidum his Numiſtro. Frontinus, l. 2. Stratag. c. 2. *Hannibal apud Numiſtronem contra Marcellum pugnaturus, &c.* Livius quoque l. 27. p. 299.

7. *Thebas.*] Quæ Θῆβαι Ἰταλίας Stephano.

8. *Cato.*] In libris Originum deperditis.

9. *Pandoſiam.*] Subintellige, interiiſſe: id enim *fuiſſe* iſtud ſonat. Vide Notas & Emend. num. LXIV.

10. *Alexander.*] Epiri rex. Obiit anno V. C. CCCCXXVIII.

11. *CCL. M. ſinu.*] Tot millia paſſuum, inquit, hic ſinus ambitu colligit.

12. *Laconum.*] Florus l. 1. c, 18. p. 36. *Tarentum* vocat *Semi-Græcam ex Lacedæmoniis conditoribus civitatem.* Dionyſ. quoque Perieg. v. 377. Scymnus, p. 14. Heſychius, verbo Τάρας, a Lacedæmoniis conditum Tarentum produnt.

13. *Abeſt.*] Subintellige, Tarentinus ſinus.

14. *Calabriam.*] Quæ nunc *Terra d'Otranto*, ab Hydrunte oppido appellatur.

15. *Græci.*] Strabo, l. 6 p. 277.

16. *Peucetia, &c.*] Sic etiam Dionyſ. Halic. 1. Antiq. Rom. p. 9.

17. *Inter promontoria.*] Inter ea duo promontoria, quibus ſinus Tarentinus clauditur, Lacinium ſcilicet: & Acran Japygian, de qua mox.

18. *XXXV. M. paſſ.*] Strabo itinere unius diei hoc intervallum emenſus eſt, l. 6. p. 282.

pida

pida per continentem a Tarento, [1] Varia, cui cognomen Apulæ, [2] Meſſapia, [3] Aletium. [4] In ora vero, Senum, Gallipolis, quæ nunc eſt Anxa, LXXV. M. paſſ. a Tarento. Inde XXXII. M. promontorium, quod [5] Acran Japygian vocant, quo longiſſime in maria excurrit Italia. [6] Ab eo Baſta oppidum, & [7] Hydruntum [8] decem ac novem M. paſſuum, [9] ad diſcrimen Jonii & Adriatici maris, qua in Græciam breviſſimus tranſitus, ex adverſo [10] Apolloniatûm oppidum: latitudine intercurrentis freti, [11] quinquaginta M. non amplius. Hoc intervallum pedeſtri continuare tranſitu pontibus jactis primum Pyrrhus Epiri rex [12] cogitavit: poſt eum M. Varro, cum claſſibus Pompeii piratico bello præeſſet. Utrumque aliæ impedivere curæ. Ab Hydrunte, [13] Soletum deſertum, dein Fratuertium: portus Tarentinus, [14] ſtatio Miltopæ: [15] Lupia, [16] Baleſium,

NOTÆ.

1. *Varia, cui cognomen Apula.*] Ita libri omnes. Apud Anton. Vania (lego *Varia*) a Tarento, M. P. LX. Nunc eſt *Vria*. Varnum, ut quidem reor, Frontinus agrum hunc vocat, quem cum Tarentino jungit, l. de Colon. p. CXI. pro *Varinum*: aut potius *Varium*, ut p. 92.

2. *Meſſapia.*] *Meſagna*, inter Uriam & Brundiſium. In Martyrologio, *Meſſana Apuliæ* nuncupatur, 18. April.

3. *Aletium.*] Aletium hoc loco nulli MSS. codd. exhibent: omnes pro ea voce, *Sarmadium*. Atque huc forte ſpectat Armadillus, ſive Sarmadillus ager, de quo Frontinus, l. de Colon p. 115.

4. *In ora vero, Senum.*] Sic MSS. omnes, non ut hactenus editum, *Senonum*, perinde ac ſi a Gallis Senonibus, qui nulli unquam in hoc terrarum tractu fuerunt, condita Callipolis foret: quæ Græcos habuit auctores. Mela l 2. c. 4. *Salentina litora*, inquit, *& urbs Graïa Callipolis*, quæ nunc *Gallipoli*. dicitur. At *Senum* quoque oppidi nomen fuit.

5. *Acran Iapygian*] Ἄκραν Ἰαπυγίαν, ἣ καὶ Σαλεντίνη, inquit Ptolemæus, l 3. c. 1. promontorium Japygium, ſive Salentinum: nunc a vicino oppido, *Capo di S. Maria di Leuca*.

6. *Ab eo Baſta.*] *Vaſte* oppidulum, inter Caſtrum & Hydruntum.

7. *Hydruntum, &c.*] Ptolemæo, loc cit. Ὑδροῦς. Nunc *Otranto*.

8. *Decem ac novem.*] Ait Baſtam oppidum, Hydruntumque ei proximum, diſtare ab Acra Japygia, XIX. M. P. Vide Notas & Emend. num. LXV.

9 *Ad diſcrimen.*] Ubi diſcriminatur Ionium ab Adriatico mari.

10. *Apolloniatûm*] Ita MSS. Reg. Colb. 1. 2. 3. &c. Hoc eſt, breviſſimus tranſitus ab Hydrunte in Apolloniatarum oppidum, quod ex adverſo eſt.

11. *Quinquaginta.*] Vide Notas & Emend. num. LXVI.

12. *Cogitavit.*] Futili plane conſilio: quod effectum dare nulla ars potuiſſet, ut recte demonſtrat Furnerius noſter, in Hydrogr. lib. 2. cap. 18. p. 59.

13. *Soletum.*] Quæ & Salentia: unde Salentini populi, & Salentinus ager, & promontorium Salentinum. Nummi in Theſauro Goltzii, ΣΑΛΑΝΤΙΝΩΝ. Nunc quoque *Solito*, ſupra Hydruntum.

14. *Statio Miltopæ.*] Navium nempe ſtatio. Vide Notas & Emend. num. LXVII.

15. *Lupia.*] Λουπίαι Ptolemæo, inter Hydruntem & Brundiſium. Nunc *Torre di S. Cataldo*. Gruter. p. 374. COLÆ LUPIENSIUM. Apud Frontin. l. de colon. p. 111. Lyppienſis ager.

16. *Baleſium.*] Oppidum in ora poſitum, uti & reliqua quæ modo recenſentur. Mela l. 2. c. 4. *In Calabria, Brundiſium, Valetium, Lupia, Hydrus.*

Digitized by Google

[1] Cælium, [2] Brundiſium L. M. paſſuum ab Hydrunte, in primis Italiæ portu nobile, ac velut certiore tranſitu, ſic utique longiore, excipiente Illyrica urbe Dyrrhachio [3] CCXXV. M. trajectu. Brundiſio conterminus [4] Pediculorum ager. I[X]. adoleſcentes totidemque virgines ab Illyriis tredecim populos genuere. Pediculorum oppida, [5] Rudiæ, [6] Egnatia, [7] Barium. [8] Amnes: Japyx a Dædali filio rege, a quo & Japygia: Pactius, [9] Aufidus [10] ex Hirpiniis montibus Canuſium præfluens.

[11] Hinc Apulia Dauniorum cognomine, [12] a duce Diomedis ſocero. In qua oppidum [13] Salapia, Hannibalis meretricio amore inclytum: [14] Sipontum, [15] Uria: amnis [16] Cerbalus, Dauniorum finis:

NOTÆ.

1. *Cælium.*] Frontino, lib. de Colon. pag. 115. Cælinus ager in Calabria. Hinc Cælii appellari, qui a Gargano monte ad Brundiſinm coluere, inquit Cato, in Excerptis Orig. pag. 136.

2. *Brundiſium.*] Ita MSS. Alii Brundusium dicunt. Nobis *Brindes*. De ejus portu Strabo, l. 6. p. 282.

3. *CCXXV. M. trajectu.*] Vide Notas & Emend. num. LXVIII.

4 *Pediculorum.*] Ποίδικλοι a Strabone appellantur, lib. 6. p. 277. Partem ii maximam tenuêre Barienſis agri, *Terre de Bari.* Horum oppida non in ora modo, ſed & in mediterraneo poſita carptim perſtringuntur.

5. *Rudia.*] Accepta hæc a Mela, lib. 2. cap. 4. Poſt *Barium*, *Egnatia*, & *Ennio cive nobiles Rudia.* Strabo, lib. 6. pag. 282. ἐν δὲ τῇ μεσογείᾳ Ῥωδαῖαι. Ptolem. lib. 3. cap. 1. in Salentinorum mediterraneis, Ῥυδία. Citra Brundiſium, auctore Plinio, collocandæ: Nunc, ut quidem reor, *Caroüigna.*

6. *Egnatia.*] Sic Anton. in Itiner. Straboni quoque loc. cit. Ἐγνατία πόλις. Horat. l. 1. Satyr. 5. Gnatia. Ignatium agrum Frontinus vocat, loc. cit. & cum Rodino jungit. Nunc *Torre di Anazzo*, inter Brundiſium, Bariumque.

7. *Barium.*] *Bari*, unde regioni nomen.

8. *Amnes: Iapyx*,] Vide Notas & Emend. num. LXIX.

9. *Aufidus.*] Unde Horatius,
Longe ſonantem natus ad Aufidum,
de ſe ipſe prædicat, lib. 4. ode 9. Nunc *Oſanto:* Capitanatam, ut vocant, a Barienſi agro diſterminat.

10. *Ex Hirpinis.*] A gente indigena nomen accepit hæc Apennini portio, prope Compſam.

11. *Hinc Apulia.*] Quæ nunc *Capitanata* nuncupatur.

12. *A Duce.*] Dauno. Feſtus: *Daunia Apulia appellatur a Dauno Illyricæ gentis claro viro, qui propter domeſticam ſeditionem excedens patria occupavit.* Tzetzes in Lycophr. pag. 60. ait eum imperitaſſe Dauniis, cum Diomedes in Italiam appulit: hunc Dauno adverſus hoſtes tuliſſe ſuppetias: filiam Dauno fuiſſe Euhippam nomine, &c.

13. *Salapia.*] Rudera nomen ſervant, *Salpe.* Ptolem lib. 3. cap. 1. in Apulia Dauniæ ora litorali, Σαλαπίαι. De Hannibale, quod modo narratur, Vide Appian. in Hannibal. p. 338.

14. *Sipontum.*] Σιποῦς Ptolem. loc. cit. & Strab. l. 6. p. 284. *Siponto.* At ex ejus ruinis crevit *Manfredonia*, quod Sipontum novum merito dixeris, haud procul Gargano monte.

15. *Vria.*] Huc pertinet, opinor, Uritanus ager, quem cum Rubuſtino, & Genuſino, de quibus mox, Frontinus copulat, l. de colon p CXI. Ptolem. lib. 3. cap. 1. Ὕριον in ora ſinus Adriatici, Apuliæ Dauniæ pariter adjudicat.

16. *Cerbalus.*] Nunc *Candelaro:* non alter, qui in iſtum ſubterraneo meatu influit, & *Cervaro* appellatur.

portus [1] Agaſus, [2] promontorium montis Gargani, a Salentino ſive Japygio CCXXXIV. M. paſſ. [3] ambitu Gargani: portus [4] Garnæ, [5] lacus Pantanus. Flumen portuoſum [6] Frento, [7] Teanum Apulorum: Itemque [8] Larinatum Cliternia: [9] Tifernus amnis. [10] Inde regio Frentana. Ita Apulorum [11] genera tria: [12] Teani, duce e Graiis: Lucani, ſubacti a Calchante, quæ loca nunc tenent Atinates. Dauniorum præter ſupra dicta coloniæ, [13] Luceria, [14] Venuſia. Oppida: [15] Canuſium, [16] Arpi, [17] aliquando Argos Hippium Diomede condente, mox Argyrippa dictum. Diomedes ibi delevit gentes Monadorum, Dardorumque, & urbes duas, quæ [18] in proverbii ludicrum [19] vertêre, Apinam & Tricam.

Cetero intus in ſecunda regione, Hirpinorum colonia una Beneventum, auſpicatius mutato nomine, quæ quondam appellata [20] Maleven-

N O T Æ.

1. *Agaſus.*] Nunc *Porto Greco.*

2. *Promontorium.*] *Capo Vieſtice*, ubi longiſſime mons Garganus excurrit in mare, verſus ortum Solis.

3. *Ambitu Gargani.*] Gargano monte circuito, qui oram hanc univerſam ambit.

4. *Garnæ.*] Ex περίπλουν ſeu circumnavigationis ordine, apparet eſſe oppidum *Rodia*, ut recte Holſtenius conjecit, pag. 269.

5. *Lacus Pantanus.*] Nunc *Lago di Leſina*, a vicino oppido.

6. *Frento.* Nunc *Fortore.*

7. *Teanum.*] Ad diſcrimen Teanorum Sidicinorum, de quibus ſect. 9. Apuli iſti cognominati ſunt. Locus nunc *Civitate* dicitur, ad ripam Frentonis amnis, in Capitanata: Frequens mentio Civitatenſis Epiſcopi in actis Beneventanæ Eccleſiæ, cui ille ſuberat. Sic Holſten. p. 279.

8. *Laurinatum Cliternia.*] Ut Apulorum, inquit, oppidum in ora fuit: ſic Larinatum in mediterraneo quidem Larinum, ut dicetur inferius: in ora Cliternia: nunc *Campo Marino.*

9. *Tifernus.*] Permutatis literis apud Ptolem. l. 3. c. Φίτερνος, pro Τίφερνος.

10. *Inde.*] A Tiferno amne, ut dicetur ſect. ſeq.

11. *Genera tria.*] Daunii, Teani, Lucani.

12. *Teani, duce.*] Teanum hunc eſſe appellatum innuit. Teates Apuli & ex Apulia Teanenſes, apud Liv. l. 9. p. 259. Calchantem in his oris aliquando conſediſſe, etiam ex Strabone colligimus, l. 6. p. 284.

13. *Luceria.*] Hanc quoque Luceriam appellat Livius, l. 9. p. 256. Λουκερία Strabo, l. 6. p. 284. Νουκερία Ἀπουλῶν Ptolem. l. 3. c. 1. Nunc *Lucero delli Pagani*, in Capitanata.

14. *Venuſia.*] Horatii vatis natalibus clara. Nunc *Venoſa*, in Baſilicata: aliquot ultra Aufidum amnem millibus.

15. *Canuſium.*] Κανύσιον Ptolem. l. 3. c. 1. in Apulia Dauniorum, nunc *Canoſa*, ad amnem Aufidum.

16. *Arpi.*] Jacet in ruinis, retento tamen nomine *l'Arpi*, in Capitanata, juxta amnem *Candelaro.*

17. *Aliquando, &c.*] Hæc totidem verbis Strabo, l. 6. p. 283.

18. *In proverbii.*] Eraſmus, Chiliad. 1. Cent. 2. adag. 43. *Tricæ, Apinæ. Tricas & Apinas, vulgo res futiles & nugatorias dicebant, &c.*

19. *Vertêre.*] Alii, *Venêre.*

20. *Maleventum.*] Ita Livius, lib. 9. p. 262. & Stephan. p. 158. In Hirpinis, quorum hodie regio Principatus Ulterior appellatur, *Benevento.* Coloniæ Beneventanæ mentio apud Frontin. l. de Colon. p. 84. & 122.

tum : [1] Auſculani , [2] Aquiloni , [3] Abellinates cognomine Protropi , [4] Compſani , [5] Caudini : [6] Ligures , qui cognominantur Corneliani , & qui Bebiani : Veſcellani. [7] Æculani , Aletrini , Abellinates cognominati [8] Marſi , Atrani , [9] Æcani , [10] Alfellani , Attinates , [11] Arpani , Borcani , Collatini , Corinenſes , & nobiles clade Romana [12] Cannenſes , Dirini , [13] Forentani , [14] Genuſini , [15] Herdonienſes , [16] Hyrini ,

Notæ.

1. *Auſculani.*] Hinc Ager Auſculinus, Frontino , p. 110. Qui deinceps populi ex elementorum ſerie appellantur , uſque ad Veſcellanos , Hirpinorum erant : ſequuntur deinde qui in Apulis : mox qui Calabrorum : denique , qui Salentinorum fuere. Hos enim omnes regio ſecunda complexa eſt , ut dictum eſt initio ſect. hujus.

2. *Aquiloni.*] Ab Aquilonia , de qua Livius , l. 10. p. 184. Ptolemæo , l. 3. c. 1. in mediterraneis Hirpinorum , 'Ακυιλωνία , cum Abellino. Nunc eſt *la Cedogna* , in Principatu ulteriore , ut ex Itinerariis liquido conficitur.

3. *Abellinates.*] 'Αϐέλλινον in Hirpinis, prope Aquiloniam , apud Ptolem. loc. citat.

4. *Compſani.*] Nunc *Conza*, in eodem Principatu , Ptolemæo , loc. cit. in Lucanis , quibus Hirpini confines fuere.

5. *Caudini.*] Caudium oppidum , & Furcæ Caudinæ , ubi interceptus Rom. exercitus , Conſules a Samnitibus ſub jugum miſſi. Vide Liv. lib. 9. p. 152. & Florum. l. 1. c. 16. Caudinum oppidum Beneventanæ coloniæ cum ſuo territorio adjudicatum ſcribit Frontinus , l de Colon. p. 84.

6. *Ligures.*] Hinc apud Frontinum , l. de Colon. p. 125. *Ager Ligurus Vevianus, & Cornelianus, muro ductus Triumvirali lege.*

7. *Æculani.*] Hi deinceps qui nova elementorum ſerie inſtituta recenſentur, Apuliæ ſunt contributi : non Hirpinis. Inſcript. Gruter. p. 446. R. P. AECLANENSIUM. Frontino in Apulia, p. 110. Eclanenſis ager , eadem lege qua Canuſinus. Et p. 91. in Prov. Apulia , *Ager Æclanenſis*. Quare non videtur eſſe Æculanum Ptolemæi , aut Æclanum Antonini : nec proinde aut *Fricento* Cluverii, aut Holſtenii p. 74. *Mirabella* : cum hæc oppida non in Apulis , ſed in ipſo Hirpinorum umbilico poſita ſint.

8. *Marſi.*] Oppido nomen Abellinum , Marſicum cognomine , ut ab altero , quod in Hirpinis fuit , diſtingueretur : oppidum nunc Epiſcopale, in confinio Baſilicatæ & Principatus Citerioris : *Marſico vetere*. Frontino, l. de Colon. p. 106. *Marſus municipium* : Balbo item, p. 318.

9. *Æcani.*] Gruter. p. 444. REIP. AECANORUM. Oppidum, Æcæ, Æthico, p. 16. nunc *Troja*, in Capitanata. De hoc oppido vide Holſten. p. 19.

10. *Alfellani.*] Forte *Affilani*, ab Affile oppido, de quo Frontinus, l. de Colon. p. 83.

11. *Arpani.*] Apud Frontinum , Arpanus ager , & Collatinus , in Prov. Apulia , p. 91. Ab Arpis oppido , de quo ſupra. Vetus Pignorii nummus apud Holſten. p. 280. ΑΡΠΑΝΩΝ.

12. *Cannenſes.*] Cannæ æternum imperii vulnus: rudera modo, *Canna*, ad ripam Aufidi amnis , quem Romanorum cæde aiunt ibi decolorem factum. Livius, l. 22. p. 223.

13. *Forentani.*] Ubi nunc *Forenza* in Baſilicata , ſupra Acherontiam , quæ *Cirenza* dicitur.

14. *Genuſini.*] In Provincia Calabriæ Genuſinus ager , apud Frontin. lib. de Colon. p. CXI

15. *Herdonienſes.*] 'Ερδωνία Ptolemæo , lib. 3. c. 1. in Apulis Dauniis. Erdonias habet Antoninus prope Canuſium, M. P. XXVI. Ardonam Frontinus , in Apulia, p. 110. Et nunc *Ardona* dicitur , inter *Cervaro* & *Caropelle* fluvios.

16. *Hyrini.* Ab Uria, ut videtur , oppido ſuperius memorato : nam id Ὕριον Ptolemæus , loc. cit. & Dionyſ. v. 380. nuncupant.

Digitized by Google

Larinates, cognomine [1] Frentani, [2] Merinates, ex Gargano: Mateolani, [3] Netini, [4] Rubuſtini, [5] Silvini: Scrabellini, Turmentini, [6] Vibinates, [7] Venuſini, Ulurtini. Calabrorum mediterranei: Ægetini, [8] Apameſtini, Argentini, [9] Butuntinenſes, Deciani, [10] Grumbeſtini, Norbanenſes, Paltonenſes, [11] Sturnini, Tutini. [12] Salentinorum: Aletini, [13] Baſterbini, [14] Neretini, Valentini, [15] Veretini.

X V I I. Sequitur regio quarta gentium vel [16] fortiſſimarum Italiæ. CAP. XII.

N o t æ.

1. *Frentani.*] A Frentone amne, de quo proxime ante, quem illi accoluere: unde & urbs primaria Frentanorum Larinum dicitur apud Caton. in Excerpt. Orig. p. 136. Nunc *Larina*, in Comitatu Moliſii, confinioque Capitanatæ.

2. *Merinates.*] Ad extremum Gargani montis promontorium civitas Epiſcopalis ſita eſt, vulgo *Vieſte* dicta. Crevit ea ex ruinis oppidi Merini, ſive Mirini, Epiſcopali dignitate olim quoque clari. Ita fere Holſten. p. 278. Præpoſtera interpunctio, non Merinates, ſed Mateolanos Gargano in libris ante nos editis affigebat.

3. *Netini.*] A Netio oppido prope Canuſium, Herdoniamque. Νήτιον Straboni, lib. 6. p. 282. Netentinos, quos hic libri quidam addunt, expunximus: cum inferius Salentinis, ut ſane oportuit, reddantur.

4. *Rubuſtini.*] Ita M S S. non *Robuſtini.* Et certe Rubuſtinus ager, Frontino, l. de Colon. p. cxi. A Rubis prope Canuſium Antonino, Horatioque, l. 1. Satyr. 5.

Inde Rubros feſſi pervenimus.

Nunc *Ruvo*, in agro Barienſi.

5. *Silvini.*] Ab oppido Apulorum Peucetiorum, quod Strabo lib. 6. p. 283. Σιλούιον vocat: nunc dicitur *il Gorgolione*, teſte Holſten. in Ortel. p. 178.

6. *Vibinates.*] Sic veteres Inſcript. Holſtenio teſte. Nunc oppidum *Bovino* dicitur, in Capitanata, inter Trojam & Herdonam, in Samnii Apuliæque confinio. Polybius Ἰβώνιον vocat.

7. *Venuſini.*] A Venuſia ſuperius laudata.

8. *Apameſtini.*] Vide Notas & Emend. num. L X X.

9. *Butuntinenſes.*] In Tab. Peuting. *Butunti.* Frontino, l. de Colon. p. cxi. Botontinus ager, in Calabria.

10. *Grumbeſtini.*] Ita plane ordo litteratum exigit: non *Brumbeſtini.*

11. *Sturnini.*] Vel potius detrito ſibilo, quod adhæſiſſe huic voci ex anteriore vocabulo videtur, *Turnini*: nam in Calabriæ mediterraneis oppidis Τῦρσι a Ptolemæo nominantur, lib. 3. c. 1. Vide Notas & Emend. num. L X X I.

12. *Salentinorum.*] Subintellige, mediterranei. Quorum primi Aletini, ab Aletio, quod Ἀλήτιον Salentinorum mediterraneum oppidum Ptolemæus appellat, l. 3. c. 1. Incolis vulgo *Lectie*, vel *Lezze*, medio ferme itinere Hydruntum inter & Brundiſium.

13. *Barſterbini.*] Non a Baſta ſuperius memorato oppido: id enim litorale fuit: ſed ab obſcuriore aliquo: a Βαῦστα fortaſſis, quod in Salentinorum oppidis mediterraneis Ptolemæus recenſet loc. cit.

14. *Neretini.*] Νήρητον Ptolem. in mediterraneis Salentinorum oppidis: hodie *Nardo.*

15. *Vxentini.*] Nunc *Vgento.* Sic Veretini, nunc *S. Maria de Vereto.* Ab oppidis Οὔξεντον & Οὐέρητον, quæ Ptolemæus locat in Salentinorum mediterraneo, haud procul Acra Japygia, ſeu Leucarum, ut appellant, Capite. Vide Notas & Emend num. L X X I I.

16. *Fortiſſimarum.*] Multis adverſus Romanos fortitudo eſt explorata bellis, quæ Florus recitat libro 1. & Strabo l. 5. p. 241.

In ora, [1] Frentanorum, a Tiferno: flumen [2] Trinium portuoſum. Oppida: [3] Hiſtonium, [4] Buca, Ortona: [5] Aternus amnis. Intus Anxani [6] cognomine Frentani. [7] Carentini ſupernates, & infernates, Lanuenſes: Marrucinorum [8] Teatini: Pelignorum [9] Corfinienſes, [10] Superequani, [11] Sulmonenſes: [12] Marſorum [13] Anxantini, [14] Atinates, [15] Fucentes, [16] Lucenſes, [17] Maruvii: [18] Albenſium Alba ad Fucinum lacum: [19] Æquiculanorum, Cliternini, Carſeolani:

NOTÆ

1. *Frentanorum.*] Subintellige, regio, quæ a Tiferno amne ad Aternum porrigitur. Nunc *Abruzzo citeriore* vocant.

2. *Trinium.*] Nunc *Trigno.*

3. *Hiſtonium.*] In Theſ. Goltzii, MVNICIPES.HISTONIENSES. Ἱςόνιον Ptolem. in Frentanis, l. 3. c. 1. Et apud Frontin. p. 109. *Iſtoniis colonia*, in Samnio. At apud Gruter. pag. 532. HISCONIENSES, bis. Nunc *Guaſto di Amone.*

4. *Buca, Ortona.*] Ὄρτων, καὶ Βοῦκα Straboni, lib. 5. p. 242. Frentanorum quoque oppida: & Ὄρτων quidem ἐπίνειον navale: nunc *Ortona a mare*, inter amnes Sagrum & Aternum. Buca, cujus & Mela meminit, l. 2. c. 4. nunc jacet.

5. *Aternus.*] Ἄτερνος Straboni loc. cit. Nunc *Peſcara.*

6. *Cognomine.*] Ut ab Anxa, quæ Callipolis in Salentinis, eo cognomine diſcriminentur. Oppidum Anxanum, Ἄγξανον Ptolem. l. 3. c. 1. in Frentanis: nunc *Lanciano*, haud procul oſtiis amnis Sagri, quem *Sangro* vocant.

7. *Carentini.*] In MSS. *Caretini.* Ptolemæus l. 3. c. 1. Καρακηνοὺς Caracenos locat inter Frentanos, & Samnitas.

8. *Teatini.*] Τεατέα Μαῤῥουκινῶν μητρόπολις, Ptolemæo, loc. cit. Frontino, p. 108. *Teate, qui Aternus*, quoniam eo amne alluitur: nunc *Civita di Chieti.*

9. *Corfinienſes.*] Κορφίνιον, πόλις Πελιγνῶν μεσόγειος, Ptolemæo, loc. cit. nunc *Pentima* vicus in Abrutio citeriore. Ager Corfinius Frontino, l. de Colon. p. 104. Vulgo *Campi de S. Pelino*: Pelignus, nunc *Valua* dicetur.

10. *Superæquani.*] Frontino, p. 170 Superequum: Et Balbo, p. 318. Colonia Superæquana. Nunc *Caſtel Vecchio Subequo*, haud procul Aterno amne, ut recte Hoſten. in Ital. p 144.

11. *Sulmonenſes.*] Oppidum Pelignorum Σουλμῶν Sulmo, Ptolem. loc. cit. Frontino, p. 109. Solmona: hodie *Sulmona.* Tertium in Pelignis locum obtinuit: quare haud temere tertio loco a Plinio nominatur Ovid. l. 2. Amor. eleg. 16. de ſua patria:

Pars me Sulmo tenet Peligni tertia ruris,
Parva, ſed irriguis ora ſalubris aquis.

12. *Marſorum.*] Juxta lacum Fucinum nomen ſervat adhuc regiuncula, *Ducato di Marſi*, gentis Columnæ.

13. *Anaxantini.*] In MSS. *Anxatini.* Nunc *Civita d'Antia*, inter Fucinum lacum, & Lirim amnem.

14. *Atinates.*] Atinatem agrum locat in Samnio Livius, lib. 10. pag 184. cum Samnites ſcilicet rerum potirentur.

15. *Fucentes.*] A Fucino Marſorum lacu hi nomen habent.

16. *Lucenſes.*] A *Luco* oppido, quod Fucino lacui objacet ad occaſum. De hoc luco ſeu nemore Virgil. lib. 7. verſ. 759.

Te nemus Angitia, vitrea te Fucinus unda, &c.

17. *Maruvii.*] Μάρουιον Straboni, l. 5. pag. 241. ad orientalem Fucini lacus ripam, ubi nunc S. Benedicti pagus. Hinc *Marrubia de gente ſacerdos*, apud Virgil. lib. 7. v. 750.

18. *Albenſium.* Oppidum Alba Fucentis dicta. Apud Gruter. pag. 404. ALBENSIS. Albenſis ager, Frontino, lib. de Colon. p. 302. Nunc *Albi*, Columnæ gentis Fucino lacui nomen hodie *Lago de Celano*, in Abrutio ulteriore.

19. *Æquiculanorum.*] Αἰκουικολοι Ptolemæo, lib. 3. cap. 1. quorum oppida,

Digitized by Google

[1] Veſtinorum, Angulani, Pinnenſes, [2] Peltuinates, quibus junguntur [3] Aufinates ciſmontani: Samnitium, quos Sabellos, & Græci [4] Saunitas dixere, colonia [5] Bovianum vetus, & alterum cognomine [6] Undecumanorum. [7] Aufidenates, [8] Eſernini, [9] Fagifulani, [10] Ficolenſes, [11] Sæpinates, [12] Treventinates: Sabinorum [13] Amiternini, [14] Curenſes, [15] Forum Decii, Forum novum,

NOTÆ.

ut Plinio, Κλιτέρνιοι, & Καρσιόλοι. Hic *duris Æquicola glebis*, ut cecinit Maro, lib. 7. v. 747. Cliterninæ, ſic enim vocat Mela, lib. 2. cap. 4. quis fuerit ſitus, incompertum. Carſeolorum veſtigia in valle Torana, ſeu Carſeolana planitie, *Piano di Carſoli*, ubi oppidum Cellæ, vulgo *le Celle Carſoli*, monſtrari ait Fabrettus, diſſert. 2. de Aquæd. pag. 89. Holſtenium ſecutus.

1. *Veſtinorum.*] Utramque Aterni amnis ripam hi tenuere, haud procul fontibus, in Abrutii ulterioris umbilico. Horum oppida duo, ex Plinianis quatuor, Ἄγγουλος & Πίννα apud Ptolem. lib. 3 cap. 1. Et Frontino, pag 106. *Pinnes ager.* Incolæ Πινναῖοι Diodoro in Excerpt. pag. 398. Nunc *Civita di Penna*, in Abrutio Ulteriore. Pinnam Veſtinam vocat Vitruv. lib. 8. cap. 3.

2. *Peltuinates*] Apud Gruter. p. 443 PELTVINI. Balbo, pag. 318. *Colonia Peltuinorum.*

3. *Aufinates.*] Vulgo *Ofena* oppidi nomen eſt, in Abrutio ulteriore, haud procul Aterno amne. Gaudentium Aufinienſis Eccleſiæ Epiſcopum laudat Simplicius Pāpa, epiſt. 2. Apennino monte horum ager utrinque clauditur: ideo Romanis Ciſmontani dicti: quoniam ultra eos editiſſima Veſtinorum juga attollerentur.

4. *Saunitas.*] Σαυνῖται Dionyſio Perieg. v. 375. & Scylaci, p. 3. Sabellos vero vocitatos, quod proles Sabinorum eſſent, Cato eſt auctor in Excerpt. Orig. p. 137

5. *Bovianum.*] Bobianus Samnii oppidum, apud Frontin. p. 109. Βοΐανον Ptolemæo, l. 3. c. 1. in Samnitibus. Nunc *Boiano*, in Comitatu Moliſii. De Boviano vetere Livius, 9. p. 169.

6. *Undecumanorum.*] Ab undecima legione, ex qua eo milites coloni deducti.

7. *Aufidenates.*] Oppidum Aufidena, Livio lib. 10 p. 174. Nunc *Alfidena*, ad Sagrum amnem, in Abrutio citeriore.

8. *Eſernini.*] Straboni l. 5. p. 250. Αἰσερνία. Frontino, in Samnio, p. 109. Eſernia oppidum. Nummus gentis Claudiæ, apud Patin. p. 311. AESERNINO. Et Ptolemæo Αἰσερνία. Nunc *Iſernia*, in Comitatu Moliſii.

9. *Fagifulani.*] MSS. omnes, *Fagifugali.*

10. *Ficolenſes.*] Unde Ficilienſis ager, Frontino, l. de Colon. p. 105. etſi is in Piceno locet.

11. *Sæpinates.*] Σαίπινον in Samnitibus, Ptolem. l. 3. c. 1. Frontino, l. de Colon. p. 88. *Sæpinum oppidum Colonia ab Impp. Nerone & Claudio eſt deducta.* Gruter. p. 441. MVNICIPES. SAEPINATES. Livio, l. 10. p. 186. eſt Sepinum. Nunc *Supino*, in Comitatu Moliſii.

12. *Treventinates.*] Frontino, p. 89. Tereventum oppidum. Nunc *Trivento*, ad flumen Trinium, in Comitatu Moliſii.

13. *Amiternini.*] Ἀμίτερνον Ptolemæus, l. 3. c. 1. Veſtinis attribuit. Hodie *S. Vittorio*, haud procul fontibus Aterni amnis.

14. *Curenſes.*] Aliis dicti Cures: ex Græco ſermone, Curites: mox ore Latino Quirites. Nunc eſt oppidum *Coreſe*, & Curenſis fluvius in Tiberim defluens, in Terra Sabina: etſi aliter viſum Cluverio. Vide Holſten. p. 107.

15. *Forum.*] Fori Decii veſtigium nullum: Fori novi ſupereſt, exciſo oppido, Epiſcopium Sabinenſe, *Veſcovio*, in terra Sabina. Ibi repertam inſcriptionem teſtatur Holſten. in Ital. p. 107. FORONOVARII. Gruter. p. 492. FORONOVANOR. & Frontino, p. 104. Foronovanus ager.

[1] Fidenates, [2] Interamnates, [3] Nurſini, [4] Nomentani, [5] Reatini, Trebulani, qui cognominantur [6] Mutuſcæi, & qui [7] Suffenates, [8] Tiburtes, Tarinates. In hoc ſitu ex [9] Æquiculis interiere [10] Comini, Tadiates, Acædici, Alfaterni. Gellianus auctor eſt, lacu Fucino hauſtum Marſorum oppidum [11] Archippe, conditum a Marſya duce Lydorum: item Viticinorum in Piceno deletum a Romanis, Valerianus. Sabini ([12] ut quidam exiſtimavere, a religione & deorum cultu Sevini appellati:) [13] Velinos accolunt lacus, [14] roſcidis collibus. Nar amnis [15] exhaurit illos [16] ſulphureis aquis. Tiberim ex his petens replet, e monte [17] Fiſcello labens, juxta [18] Vacunæ nemora &

Notæ.

1. *Fidenates.*] Fidenæ Balbo, p. 105. in Prov. Piceni. Diverſi forte, a Fidenatibus primæ regionis, de quibus ſect. 9. Et ſunt illæ Fidenæ tamen in terra Sabina, v. mill. paſſ. ab urbe Roma, ut diximus: nunc *Caſtel Giubileo.*

2. *Interamnates.*] Interamne oppidum Frontino, p. 86.

3. *Nurſini.*] Νυρσία Ptolemæo, in Sabinis, l. 3. c. 1. Et nunc *Norſia*, in Ducatu Spoletino.

4. *Nomentani.*] A Nomentanis primæ regionis diverſi.

5. *Reatini.*] A Reate, nunc *Rieti*, infra Nurſiam.

6. *Mutuſcai.*] Gruter. p. 19. IVVENT. TREBVL. MVTVSC. Item p. 487. Trebulæ Mutuſcæ frequens mentio apud Jul. Obſeq. c. 102. 103. &c. Hæ Virgilii lib. 7. Æneïd. *olivifera Mutuſca.* Nunc eſt *Monte-Lione della Sabina*, infra Reate, in Sabinis.

7. *Suffenates.*] Quorum oppidum Trebula Suffena, nunc *Montorio di Romagna*, in Sabinis, ſupra Nerulam, ad Curenſem fluvium.

8. *Tiburtes.*] A Tibure, *Tivoli*. Tarinates, quorum oppidum hodie *Tarano*, ſupra Manlianum, quod *Magliano* vocant.

9. *Æquiculis.*] Quos Æquiculanos ſuperius appellavit.

10. *Comini.*] A Cominio oppido, de quo Liv. l. 10. p. 184. rectius *Cominis.*

11. *Archippe.*] Solinus, cap. 2. p. 12. *Archippen a Marſya rege Lydorum, quod hiatu terra hauſtum, diſſolutum eſt in lacum Fucinum.* Hinc regem Archippum in hoc tractu imperitaſſe finxit Maro, l. 7. Æneïd. Exſtare hujus oppidi veſtigia ad ripam lacus, prope *Tranſaco*, quæ obtegantur, excreſcente eo, affirmant Marſi.

12. *Vt quidam.*] Varronem notat, de quo Feſtus: *Sabini dicti, ut ait Varro, quod ea gens præcipue colat Deos:* ἀπὸ τοῦ σέβεσθαι. A Sabino Sangi filio, Sabinos appellatos affirmat Cato, apud Dionyſ. Halic. l. 2. p. 113.

13. *Velinos.*] Alter Velinus, nunc *Lago de Pié de Luco*, ab oppido finitimo dicitur, in Ducatu Spoletino: Reatinus alter, *lago di S. Suſanna.*

14. *Roſcidis collibus.*] Qui Roſeæ campos in coronam cingunt: Roſeæ vocantur, ut Feſtus ait, quod in eis arva rore humida ſemper ferantur. Ex his collibus, uno interciſo emiſſus in Narem fluvium Velinus lacus. Cic. l. 4. ad Attic. ep. 14. *Reatini me ad ſua* τέμπη *duxerunt, ut agerem contra Interamnates* (cognomine Nartes) *quod lacus Velinus a M. Curio emiſſus, interciſo monte in Nar defluit: ex quo eſt illa ſiccata, & modice tamen humida Roſea.*

15. *Exhaurit illos.*] Lacus corrumpit, in quos conditur.

16. *Sulphureis.*] Alludit ad Virgilianum illud, l. 7. Æneïd.

Sulphurea Nar albus aqua: fonteſque Velini.

17. *Fiſcello.*] Nunc quoque *Monte Fiſcello*, in confinio Abrutii ulterioris, ad oppidum *Civita Reale*: Nari amni nomen eſt *Velino*, donec Reate alluat, & Velinos lacus ſit præterlapſus: poſt *Nera* dicitur.

18. *Vacunæ.*] In monte Fiſcello Deæ Vacunæ nemus, quam vacantibus & otioſis præeſſe dicebant. De ea Ovid. l. 6. Faſtor. v. 307.

Reate

Reate in eoſdem conditus. At ex alia parte [1] Anio, in monte Trebanorum ortus, lacus tres amœnitate nobiles, qui nomen dedere [2] Sublaqueo, defert in Tiberim. In agro Reatino [3] Cutiliæ lacum, in quo fluctuet inſula, Italiæ umbilicum eſſe [4] M. Varro tradit. Infra Sabinos Latium eſt, a latere Picenum, a tergo Umbria, Apennini jugis Sabinos utrinque vallantibus.

XVIII. Quinta regio [5] Piceni eſt, quondam uberrimæ multitudinis. Trecenta LX. millia Picentium in fidem populo Romano venere. [6] Orti ſunt a Sabinis [7] voto vere ſacro. Tenuere ab Aterno amne, ubi nunc ager Adrianus, & [8] Adria colonia a mari VII. M. paſſ. Flumen [9] Vomanum: ager [10] Prætutianus, Palmenſiſque. Item [11] Caſtrum novum, flumen [12] Batinum, [13] Truentum cum amne: quod ſolum [14] Liburnorum in Italia reliquum eſt. Flumen [15] Albula: Tervium, quo finitur Prætutiana regio, & Picentium incipit. CAP. XIII.

NOTÆ.

1. *Anio.*] Nunc *Teuerone*. Oritur juxta oppidum, quod Τρίβα dicitur Ptolemæo, in Latio, l. 3. c. 1. nunc in Campania Romana, ut vocant, *Tervi* vel *Trevi*, ut diximus in prima regione.

2. *Sublaqueo.*] Villa Neronis, cui Sublaqueum nomen eſt, inquit Tacit. l. 14. Annal. p. 227. Oppidum fuit etiam ante Neronis tempora, cujus villa Sublacenſis dicta eſt ab oppido: oppidum enim juxta lacus poſitum, unde nomen: villa in editiore loco: Nunc *Subiaquo*, ad Anienem.

3. *Cutiliæ.*] Nunc *Lago di Contigliano*, ab oppido vicino. De inſulis Cutilienſium lacus multa Macrobius, l. 1. Saturn. c. 7. Fluitantes Seneca vidiſſe ſe teſtatur, ut diximus l. 2. ſect. 96. Meminit & Dionyſ. Halic. l. 1. p. 15.

4. *M. Varro.*] Et Martianus, l. 6. c. de Ital. p. 205.

5. *Piceni.*] Nunc Abrutium ulterius dicitur, cum parte aliqua Marchiæ, ut vocant, Anconitanæ: Sed qua mari fere utrumque alluitur.

6. *Orti ſunt.*] Strabo, l. 5. p. 228.

7. *Voto vere ſacro.*] Emiſſa a parentibus juventute e finibus patriis, ut abirent in coloniam, voto Diis ante concepto, pro felici rei eventu. Vide Notas & Emend. num. LXXIII.

8. *Adria colonia.*] *Atri*, in Abrutio ulteriore.

9. *Vomanum.*] *Vomano*. Meminit ejus Silius, l. 8.

10. *Prætutianus.*] De eo Liv. lib. 22. p. 211. Nos de utroque dicemus, l. 14. ſect. 8.

11. *Caſtrum novum.*] Ager Caſtranus in Piceno, Balbo, p. 129. Nunc rudera, in ora ſinus Adriatici, in ulteriore Abrutio. *Calveno*.

12. *Batinum.*] *Tordino*, quod Interamnam alluit, *Teramo*. Idem qui Ματρῖνος Straboni dicitur l. 5. p. 241. In MSS. Reg. 1. 2. *Vibatinum*.

13. *Truentum.*] Mela, l. 2. c. 4. *Piceni litora excipiunt: in quibus Numana, Potentia, Cluana, Cupra, urbes: caſtra autem, Firmum, Adria, Truentinum: id & fluvio qui præterit, nomen eſt.* Nunc amnem, *Tronto*: *Torre di Seguro* locum vocant, ubi oppidum fuit. Caſtrum Truentinum & Cicero vocat, l. 8. ad Attic ep. 18.

14. *Liburnorum.*] Qui ex adverſa continente, hoc eſt, Illyrico, huc tranſgreſſi, oram hanc tenuere, ut iterum dicetur ſect. ſeq.

15. *Albula.*] Nunc *Ragnola* accolæ vocant, in Marchia Anconitana. In ejus oſtio Tervium oppidum fuit, Prætutianæ oræ noviſſimum. Ultra, Picentium regio eſt, ad Anconam uſque. Vide Notas & Emend. num. LXXIV.

[1] Cupra oppidum , caſtellum [2] Firmanorum : & ſuper id colonia [3] Aſculum , Piceni nobiliſſima , intus. [4] Novana in ora : [5] Cluana , [6] Potentia , [7] Numana , a Siculis condita. [8] Ab iiſdem colonia Ancona , appoſita promontorio Cumero in ipſo flectentis ſe [9] oræ cubito : a Gargano CLXXXIII. M. paſſ. Intus [10] Auximates , [11] Beregrani , [12] Cingulani , [13] Cuprenſes cognomine Montani , [14] Falarienſes , Pauſulani , Pleninenſes , [15] Ricinenſes ,

NOTÆ.

1. *Cupra.*] Gruter. p. 108. CVPRA MAR. hoc eſt, maritima, ad diſcrimen alterius quæ montana dicitur. *Κυπρα μαριτιμα* Ptolem. l. 3. c. 1. Fuit in oſtio ejus fluvii, quem *Toſino* vocant, in Marchia Anconitana.

2. *Firmanorum.*] Nunc paulum a mari ſemotum oppidum Firmanorum , *Fermo.* Gruter. pag. 533. FIR. PICENO.

3. *Aſculum.*] *Aſcoli.* Gruter. pag. 465. COLONIAE. ASCVLANORVM.

4. *Novana in ora.*] Nunc *Città Nuova* , in ora maris Adriatici. Hic ager Foronovanus Piceni , de quo Balbus , apud Frontin de colon. pag. 104. Cluver. lib. 2. Ital. antiq. pag. 741. præpoſtera hujus loci interpunctione deceptus , longius a mari ſummovet. Senſus hujus loci eſt duas eſſe in Piceno proprie appellato colonias : alteram intus , Aſculum : in ora alteram , Novanam.

5. *Cluana.*] Fuit in ipſo oſtio fluvii quem *Chiento* vocant , quique Maceratam præterit : ubi nunc *Piano di S. Giacomo.* Meminit Mela loc. cit.

6 *Potentia.*] Ποτεντία in Piceno , Ptolem. lib 3 cap. 1. & Melæ loc. cit. Superſunt veſtigia haud procul a portu Ricanatico , ubi Abbatia retinet nomen S. Mariæ ad pedem Potentiæ , ad amnem *Potenza.*

7. *Numana.*] Gruter. pag. 446. MVNICIP. NVMANAT. Νύμανα Ptol. & Melæ. Nunc *Humana.*

8. *Ab iiſdem.*] Hoc eſt , a Siculis , ut ait Solinus , cap. 12. pag. 23. ſive ut ait Strabo , lib. 5. p. 241. a Syracuſanis , qui Dionyſii tyrannidem fugerant , condita Ancona eſt. Apud Gruter. pag. 465. COLON. ANCONITANOR. Promontorium cui adſidet , Cumerum , *il Monte Guaſco.*

9. *Oræ cubito.*] Id eleganter Mela , lib. 2. cap. 4. *Exin illa in anguſto duorum promontoriorum ex diverſo coeuntium inflexu , cubiti imagine ſedens , ac ideo a Græcis dicta Ἀγκὼν , inter Gallicas Italicaſque gentes quaſi terminus intereſt.*

10. *Auximates.*] Auximatis ager , in Piceno , Frontin. de colon. pag 102. Auximum oppidum , nunc *Oſimo.* Ab Ancona XII. M. P. recedit in Auſtrum.

11. *Beregrani.*] In Præturiis apud Ptolemæum , Βερέτρα , pro Βερέγρα. In Piceno apud Frontin. pag. 108. Vetagranus ager.

12. *Cingulani.*] A Cingulanis primæ regionis diverſi. Horum Cingulanus ager in Piceno , apud Balbum , pag. 104. qui eadem lege teneri dicitur , qua Perentinus. Cingulum id oppidum appellatum , Ciceroni , lib. 7. ad Attic. ep. 13. p. 212. Nunc quoque *Cingoli* , in Marchia Anconitana.

13 *Cuprenſes.*] Oppidum Κύπρα μοντάνα Ptolem. in Piceni mediterraneis urbibus , prope *Ripam Tranſonam* , ut teſtatur hujus loci Epiſcopus D. Azolinus , apud Holſten. in Ital. p. 137.

14. *Falarienſes.*] Falerionenſis & Pauſulenſis ager in Piceno apud Balbum , pag. 105. & 106. Prioris oppidi rudera nomen ſervant , *Faleroni* , haud procul Tennæ fluvii fontibus. Alterius , quod Pauſulæ in Itiner. Anton. dicitur , in *Monte dell'Olmo* , ex adverſo Maceratæ , exſtant ruinæ : In Marchia Ancon. utrumque.

15. *Ricinenſes.*] Ager Recinenſis & Ricinenſis apud Front. p. 107. Oppidi veſtigia ad ripam Potentiæ fluvii , millibus paſſuum duobus a Macerata. In vet. lapide apud Holſten. pag. 137. RICINIENSES.

[1] Septempedani, [2] Tollentinates, [3] Treïenſes, [4] Urbeſalvia Pollentini.

XIX. [5] Jungitur his ſexta regio, Umbriam complexa, agrumque Gallicum circa Ariminum. Ab Ancona Gallica ora incipit, [6] Togatæ Galliæ cognomine. Siculi & Liburni plurima ejus tractus tenuere, in primis Palmenſem, Prætutianum, Adrianumque agrum. Umbri eos expulere, hos Etruria, [7] hanc Galli. Umbrorum gens antiquiſſima Italiæ exiſtimatur, ut [8] quos Ombrios a Græcis putent dictos, quod inundatione terrarum imbribus ſuperfuiſſent. [9] Trecenta eorum oppida Thuſci debellaſſe reperiuntur. Nunc in ora flumen, [10] Æſis: [11] Senogallia. [12] Metaurus fluvius: [13] coloniæ, [14] Fanum Fortunæ, CAPUT XIV.

NOTÆ.

1. *Septempedani.*] Oppidum Σεπτέμπεδα Ptolem. & Frontino, p. 107. Septempeda, in Piceno. Id nunc *San-Severino*, ad amnem Potentiam, Cluverio, l. 2. Ital. p. 738. probante Holſtenio, in Ital. p. 136.

2. *Tollentinates.*] Tolentinus ager, in Piceno, apud Front. p. 108. In vetere inſcript. apud Cluver. p. 739. MVNICIP. TOLLENTIN. Et nunc *Tollentino*.

3. *Treïenſes.*] Treenſis ager, Frontino, in Piceno, p. 108. Apud Gruter. p. 446. COL. AVXIM. ET. MVNICIP. NVMANAT. ORDO. ET. PLEBS. TREIENSSS. Oppidi veſtigia exſtare manifeſta ad ripam Potentiæ amnis, infra *S. Severino*, ſub *Montecchio*, auctor eſt Holſten. pag. 739.

4. *Vrbeſalvia Pollentini.*] Jungenda hæc ſimul: aut alphabeti ordo perturbabitur: intelligendumque Urbeſalviæ, ſive Urbis Salviæ oppidanos cognominari Pollentinos: ſicuti ipſam Urbem Salviam, Pollentiam quoque dictam. Citatur enim a Livio l. 39. p. 501. colonia Pollentia in Picenum deducta. Ptolem. l. 3. c. 1. Οὔρβα Σαλουΐα. Balbo, in Piceno, pag. 347. Ager Urbis Salvienſis. Nunc eſt *Vrbiſaglia*, ad ripam amnis *Chiento*, ſeu Cluenti.

5. *Iungitur his.*] Picentibus. Vel forte rectius *huic*, ſextæ videlicet regioni.

6. *Togatæ.*] Et Ciſalpinæ.

7. *Hanc Galli.*] Boii Lingoneſque, Etruſcos atque Umbros agro pepulere, Liv. l. 5. p. 98. Vide & Strabon. l. 5. p. 216.

8. *Quos Ombrios.*] Ita Solinus, c. 2. p. 13. ex M. Antonio, quem laudat. Stephano Ὄμβρικοι & Ὄμβροι.

9. *CCC. eorum oppida.*] Cato in Excerptis Orig. p. 136. (ſi tamen verus is fetus eſt Catonis, & non ſubdititius:) habet hæc totidem verbis.

10. *Æſis.*] Αἶσις ποταμός, μεταξὺ Ἀγκῶνος, καὶ Σηνογαλλίας, inquit Strabo, l. 5. p. 227. inter oppida duo, Anconam, & Senogalliam: nunc *Fiumeſino*, quaſi *Eſino Fiume*.

11. *Senogallia.*] Σήνα Γάλλικα Ptolem. l. 3. c. 1. in Semnonibus. Silius l. 8.

Et Senonum de nomine Sena,
Gallorum a populis traxit per ſecula nomen.

Senones Gallos Alpes tranſgreſſos habuit conditores: Nunc *Singaglia*, in Ducatu Urbini.

12. *Metaurus.*] Melæ, lib. 2. cap 4. flumen Metaurus. Nunc *Métaro*, vel *Mitro*: Urbini Ducatum præterluit, in Adriamque devolvitur.

13. *Coloniæ.* Ita ſcripſi, ex MSS. pro *Colonia*: ut ſequentibus tribus oppidis vox eadem præterea communicetur.

14. *Fanum.*] Melæ, loc. cit. Colonia Faneſtris. Gruter. p. 475. ORIVNDVS. COLONIA. IVLIA. FANO. FORTVNAE. Nunc *Fano*, in Ducatu Urbinate.

[1] Piſaurum cum amne. [2] Et intus Hiſpellum, Tuder. [3] De cetero [4] Amerini, [5] Attidiates, [6] Aſirinates, [7] Arnates, [8] Æſinates, [9] Camertes, [10] Caſuentillani, [11] Carſulani, Dolates cognomine Salentini, [12] Fulginates, [13] Foroflaminienſes, Forojulienſes, cognomine Concubienſes: Forobrentani, [14] Foroſempronienſes, [15] Iguvini, Interamnates, cognomine [16] Nartes: [17] Mevanates, [18] Mevaniolenſes,

N O T Æ.

1. *Piſaurum.*] Gruter. pag. 433. COLONIARVM. PISAVR. ET. FANEST. Deducta colonia eſt ab Antonio, ut Plutarchus docet in ejus vita, pag. 943. Nunc oppido *Péſaro*: amni *Foglia* nomen eſt, in Ducatu Urbinate.

2. *Et intus.*] Subintellige, coloniæ intus: ut ſuperiores duæ in ora. Gruter. pag. 351. COL. IVL. HISPELLI. Et pag. 19. COLONIAE TVDERTIS, reperta inſcriptio Tuderti, quod vulgus nunc *Todi* vocat, ad Tiberim. Apud Frontin. p. 93. Colonia Fida Tuder. Hiſpellum nunc caſtrum eſt prope Fulginium, *Iſpello* & *Spello*.

3. *De cetero.*] Alterius generis, inquit, oppida: nec jam coloniæ, ſed municipia, vel libera, vel ſtipendiaria.

4. *Amerini, &c.*] Ab Ameria, quæ nunc *Amelia*, in Ducatu Spoletino.

5. *Attidiates.*] In Marchia Anconitana, ad fontes amnis Æſis, oppidum eſt *Fabriano*: cujus in agro Attidiatium pagus eſt, *Attigio*. Vetus Inſcr. apud Holſten. p. 83. R. P. ATTIDIAT.

6. *Aſirinates.*] Ita MSS. omnes, pro *Aſiſinates*, ab Aſiſio, hujus nunc etiam nominis oppido, D. Franciſci cultu ac religione ſatis claro, de quo etiam Ptolemæus in Umbria. Gruter. p. 21. MVNICIP. ASISINATIVM.

7. *Arnates.*] Ab A"ęra oppido Vilumbrorum, apud Ptolem. l. 3. c. 1. Nunc *Civitella d'Arno*, trans Tiberim, ex adverſo Perusiæ.

8. *Æſinates.*] Oppidum Ptolemæo, Aĩms. Apud Gruter. p 446. COL. AESIS, ad amnem cognominem de quo ſupra, in Marchia Anconitana: nunc *Ieſi*.

9. *Camertes.*] Oppidum Camerinum: nunc quoque *Camerino*, in Marchia Anconitana.

10. *Caſuentillani.*] Caſentinum oppidum, apud Frontin. p. 83 pro *Caſuentinum*. Gruter. p. 411. MVNICIPII CASVENTINORVM.

11. *Carſulani.*] Oppidum Carſulæ: Tacito, l. 3. hiſt. p. 77. aget Carſulanus. Apud Plin. Jun. lib. 1. ep. 4. *Quantum copiarum in Ocriculano, in Narnienſi, in Carſulano, in Peruſino tuo!* Nunc jacet: rudera in Ducatu Spoletino, in itinere a Narnia Peruſium, ad diverſorium Carſulam.

12. *Fulginates.*] Fulginium, *Foligno*, in Ducatu Spoletino. Gruter. p. 347. FVLGINIA.

13. *Foroflam.*] Φόρος Φλαμινίου, Ptolem. l 3. c. 1 Gruter. p. 347. CIVITAT. FORO. FLA. Nunc eſt caſtellum *Forfiamma*, millibus paſſuum duobus a Fulginio.

14. *Foroſempron.*] Φόρος Σεμπρωνίου Ptolem. loc cit. nunc *Foſſombrone*, in Ducatu Urbinate.

15. *Iguvini.*] Inſcriptio apud Gruter. p. 347. CIVITAT. IGVVINORVM. Nunc *Eugubio*, in Urbini Ducatu. Iguvium Ciceroni, lib 7 ad Attic. ep. 13. p. 212. & Nonio, verbo *Apiſci*: Et in *Projicere*, Iguvini. Vide tractatum ſingularem Auguſtini Steuchi Eugubini, de nomine Urbis ſuæ.

16. *Nartes*] Gruter p. 422. CIVITAS. INTERAMNATIVM. NARTIVM. Ab amne Nare, cui appoſitum oppidum, quod nunc *Terni* vocant.

17. *Mevanates*] A Mevania oppido, *Bevagna*, in Ducatu Spoletino, ad amnem Clitumnum. *Μηουανία* Ptolem l. 3. c. 1. Mevania Lucano, l. 1. v. 473.

18. *Mevaniolenſes.*] A Mevaniola, ſeu minore Menavia. Vide Notas & Emendnum. LXXV.

Digitized by Google

[1] Matilicates : Narnienſes , quod oppidum [2] Nequinum antea vocatum eſt : [3] Nucerini cognomine Favonienſes , & [4] Camelani : [5] Ocriculani , [6] Oſtrani , [7] Pitulani , cognomine Piſuertes , & alii Mergentini : Peleſtini , [8] Sentinates , [9] Sarſinates , [10] Spoletini , [11] Suaſani , [12] Seſtinates , [13] Suillates , [14] Tadinates , [15] Trebiates , [16] Tuſicani , Tifernates cognomine [17] Tiberini , & alii Metaurenſes : Veſionicates , Urbanates cognomine [18] Metaurenſes & alii [19] Hortenſes :

NOTÆ.

1. *Matilicates.*] Matilica oppidum, Frontino , pag 106. hodieque hujus nominis, *Matelica* , in Marchia Anconitana. In decretis Felicis Papæ , pag. 255. *Equitio Matellicati.*

2. *Nequinum.*] Apud Gruter. pag. 196. DE SAMNITIBVS NEQVINATIBVSQVE. A Nare fluvio , quo alluitur, alterum nomen habet: *Narni*: teſte Livio l. 10. p. 173.

3. *Nucerini.*] Νουκερία colonia Ptolemæo , lib. 3. cap. 1 in Olumbris : hodie *Nocera* , inter Aſiſium , & Camerinum.

4. *Camelani.*] Id cognomen Nuceriæ alterius fuit , quæ Favoniæ vicina fuit. Camiliani prope Nuceriam fieri mentionem , in vetere quodam inſtrumento, ſcribit Holſten in Ital. pag. 91.

5. *Ocriculani.*] Sic MSS. & Gruter. pag 422. Straboni , lib. 5. pag. 227. Ὀκρίκλοι. Nunc *Otritoli* , in limite Ducatus Spoletini, infra Narniam, ab Otriculo vetere , ubi Eccleſia S. Victoris, aliquantum diſſitum.

6. *Oſtrani.*] Oppidum Ὄστρα Ptolemæo , in Semnonibus mediterraneum. Nunc exſtant veſtigia ſub *Monte Nuovo,* ad ripam Miſæ fl qui juxta Senogalliam in mare influit. Vinc. Mar. Cimarelli , lib. 2. hiſt. Gall. Senon. cap. 4.

7. *Pitulani.*] Et Pitulum ab his diverſum , jam in prima regione vidimus.

8. *Sentinates.*] Frontino , l de colon p. 107. *Sentis oppidum.* Apud Gruter. pag. 467. ORDO. ET. PLEBS. SENTINATI. Σεντινάτοι meminit Dio , lib. 48. p. 364.

9. *Sarſinates*] Apud Gruter. pag. 1095 SARSINATIVM. Iidem Saſſinates dicti , apud Martial. lib. 3. Epigr. 58. & apud ipſum Gruterum , pag. 322. 474. 923. aliaſque. Nunc etiam *Saſſina* , in limite Romaniolæ, ad Sapim flumen , *Savio.*

10. *Spoletini.*] Spoletum *Spolete.*

11. *Suaſani.*] Ut prius Aſirinates, pro *Aſiſinates* dicti : ſic modo Suarani in MSS. pro *Suaſani.* Fuit in Senogallienſi agro Ducatus Urbini. Situm oppidi , ac veſtigia , deſcribit accurate Cimarellus , lib. 2. cap. 5.

12. *Seſtinates.*] Prope fontes Peſauri fluminis , Monaſterium eſſe ait Cluverius , lib. 2. Ital. pag. 622. cui *Seſtino* nomen. Apud Gruter. pag. 108. SESTINO.

13. *Suillates.*] Nunc *Sigello* , in limite Marchiæ Anconitanæ , haud procul Iguvio. Cluver. lib. 2. Ital. pag. 617.

14 *Tadinates.*] Tadinarum mentio apud D. Gregor. referente Holſten. in Ital. pag 85. Veſtigia inter Noceram & Gualdum , in confinio Ducatus Spoletini , & Marchiæ Ancon. conſpici etiamnum aït.

15. *Trebiates.*] Ab oppido Trebia , nunc *Trevi* , inter Fulginium & Spoletum. Itiner. Hieroſol. *Spoleto Trevis* , XII. *Fulginis* , V.

16 *Tuſicani.*] Ptolemæo , lib. 3. cap. 1. Γυφικοὶ in Olumbris , pro Τυφικοί. Frontino , pag. 108. Tuſicum oppidum. Fuit, auctore Holſten. in Ital. p. 91. inter Maticam & Fabrianum, prope Attidium.

17. *Tiberini.*] Hi ab amne Tiberi, iſti a Metauro fluvio , quem accoluere , nomen ſortiti ſunt. Tifernum Tiberinum , *Città di Caſtello:* Metaurenſe , *S. Angelo in Vado* , in Ducatu Urbinate In decretis Hilari Papæ , pag. 150. ſubſcribit *Lucifer Tifernis Metauris.* Et in decretis Symmachi , pag. 265. *Innocentius Direntium Tiberinorum* : credo , pro *Tifernatium Tiberinorum.* Plinius Junior , lib. 4. epiſt. 1. *Oppidum eſt prædiis noſtris vicinum. Nomen eſt Tiferni Tiberini.*

18. *Metaurenſes.*] A Metauro rurſum Urbinatibus his cognomen : nunc *Caſtel Durante.* Cimarell. libro 2. cap. 2.

19. *Hortenſes.*] Horum oppidum Urbinum , nobis *Urbin* : Ducatus titulo nobile.

[1] Vettonenſes, [2] Vindinates, Viventani. In hoc ſitu interiere Feliginates, & qui Cluſiolum tenuere ſupra Interamnam: & Sarranates, cum oppidis, [3] Acerris, quæ Vatriæ cognominabantur, Turocelo, quod Netriolum. Item Solinates, Curiates, Fallienates, Apiennates. Interiere & Arienates cum Crinovolo, & Uſidicani, & Plangenſes, Piſinates, Cæleſtini. Ameriam ſupraſcriptam [4] Cato ante Perſei bellum conditam annis DCCCCLXIV. prodidit.

CAP. XV. XX. Octava regio determinatur Arimino, Pado, Appenino. In ora fluvius [5] Cruſtumium, [6] Ariminum colonia cum amnibus Arimino & Apruſa. Fluvius hinc [7] Rubico, [8] quondam finis Italiæ. [9] Ab eo Sapis, & Vitis, & Anemo: Ravenna [10] Sabinorum oppidum, cum amne [11] Bedeſe, ab Ancona CV. M. paſſ. Nec procul a mari [12] Umbrorum Butrium. Intus coloniæ: [13] Bononia, Felſina vocitata, cum

NOTÆ.

1. *Vettonenſes.*] Antonino, Verona, XIV. M. P. a Peruſio. Nunc *Bettona*, infra Aſſiſium. Apud Gruter. pag. 487. R. P. VETTONENSIVM.

2. *Vindinates.*] Apud Gruter. p. 411. MVNICIP. CASVENTINORVM VINDENATIVM. V. B. ET. QVIDQVID, &c. Scriptum haud dubie fuit, VIB hoc eſt, Vibentanorum, quos cum Vindenatibus conjungit auctor. Vibentani enim, pro Viventanis, ut in Saloninæ nummo e Gaza regia, BENERI. GENETRICI. pro VENERI Et in Trajani nummo, DANVVIVS, viciſſim, pro DANVBIVS.

3. *Acerris.*] Aliæ ſunt Acerræ in prima regione, de quibus Livius, lib. 23. pag 233. Stephani forte Ἀχέῤῥαι, μεταξὺ τοῦ Παδου καὶ τῶν Ἄλπεων. De his multa Cluver. lib. 1. Ital pag. 244.

4. *Cato.*] Sic Annius quidem Viterbienſis in falſis Excerptis Originum, quæ Catoni adſcripſit, pag. 141.

5 *Cruſtumium.*] Rapax Cruſtumium Lucano, lib. 2 verſ. 406. eum oppido cognomine, non procul Arimino, inquit Schol. Lucani Sulpicius N :ne *Conca* dicitur, inter Piſaurum, (ubi orær Inſtrandæ ſect. ſup Plinius finem fecit,) & Ariminum, in Adriam labens.

6. *Ariminum*] Nunc *Rimini* Gruter. pag 481. COLON. ARIM. Hanc amnes duo alluunt: latere meridiano, *Auſa*: ſeptentrionali, *Marecchia*, Hic Plinio, Ariminum: ille Apruſa, dicti. Vide Raph. Adimati, lib. de ſitu Arimin. p. 49.

7. *Rubico.*] Nunc *Luſo*, ut egregie demonſtrant, tum ſcriptor citatus, de ſitu Arimin. pag. 15. tum Jacob Villanius, libro cui titulum fecit, *Ariminenſis Rubicon.*

8. *Quondam finis.*] Ante diviſionem Italiæ ab Auguſto factam. Vide Lucan. lib. 1. verſ. 215.

9. *Ab eo Sapis.*] Hæc fluviorum nomina: Sapis Cæſenam alluit, unde & *Savio*, & *Rio di Ceſena* dicitur, a Baccio, lib. 5. de vinis Ital pag 263. Vitis eſt *Bevano*. Anemo deinde ſequitur, quem *Montone* vocant: qui Ravennam a ſeptentrione alluit. Ex his prioris tantum fluvii mentio in vetuſto lapide apud Reineſium, pag. 479. INTER. PONTEM SAPIS. &c.

10 *Sabinorum.*] A Sabinis conditum. Sed prius a Theſſalis, ut auctor eſt Strabo, lib 5. pag. 214

11. *Bedeſe.*] Nunc *Ronco* & *Bedeſe* vocant: Ravennam fere cingit a meridie.

12 *Umbrorum.*] Subintellige oppidum, ab Umbris conditum. Βούτριος τῶν Ῥαουέννης πόλισμα, Straboni, lib. 5. pag. 214 & Stephano Ptolemæo, lib. 3. cap. 1. in Cenomanis, male.

13. *Bononia.*] Mela, lib. 2 cap. 4. *Mutina & Bononia coloniæ Romanorum.* A quibus deducta colonia fuerit diverſis temporibus, colligit Cluverius, lib. 1. Ital. pag. 283. Adde Dionem, lib. 50. pag. 412. De Felſinæ cognomine Pſeudo-Cato, in Excerptis, pag. 135.

princeps [1] Etruriæ eſſet : [2] Brixillum, [3] Mutina, Parma, Placentia. Oppida : [4] Cæſena, Claterna, [5] Forum Clodii, [6] Livii, Popilii, Truentinorum, Cornelii : [7] Faventini, Fidentini, [8] Oteſini, Padinates, [9] Regienſes a Lepido, [10] Solonates, [11] Salteſque Galliani qui cognominantur Aquinates : [12] Tanetani, [13] Veliates cognomine Vecteri, Regiates : Urbanates. In hoc tractu interierunt Boii, quorum tribus CXII. fuiſſe auctor eſt Cato : Item Senones, qui [14] ceperant Romam.

NOTÆ.

1. *Etruriæ.*] Rebus Tuſcorum florentibus, cum univerſa quoque Italia Tyrrhenia nuncupatetur.

2. *Brixillum.*] Vel Βρίξελλον, ut Ptolem. l. 3 c. 1. in Gallia Togata. Nunc *Breſſello*, ad Padum, in limite Ducatus Mantuani.

3. *Mutina.*] *Modene.* Colonia Livio, lib 39. pag. 504. & Parma quoque : de qua ſpeciatim apud Gruter. inſeriptio, pag. 492. COL. IVL. AVG. PARM. Placentiam coloniam eſſe factam belli ſecundi Punici anno primo, ſcribit Aſcon. Pedian. ad orat. Cic. in Piſon pag. 2.

4. *Cæſena.*] Nunc quoque *Ceſena*, ad amnem *Savio.* Claternam prope Bononiam, jam tum D. Ambroſii ævo in ruinis jacuiſſe, vidit Holſten. in Ital. pag. 14.

5. *Forum.*] Quid Fora eſſent, diximus ſect. 5. Forum porro, ne turbetur ſeries elementorum, ſingillatim in his omnibus repetendum : ut ſit Foro-Claudii, Foro-Livii, Foro-Popilii, vel Populi : Foro-Truentinorum, Foro-Cornelii.

6. *Livii, &c.*] Livii, apud Anton. male *Iulii* : nunc *Forli*, in Romaniola Popilii, quatuor a Foro Julio, mill. paſſ. *Forlimpopolo* : Sæpius *Forli piccolo*, ſeu Forum Livii minus vocitatum Truentinorum, in vet. inſcr. apud Gruter. p. 492 FORODRVENT. Hodie *Bertinoro*, haud procul Arimino. Cornelii, nunc *Imola* eſt, in Romaniola, ut recte Cluverius probat, l 1. Ital. p. 290. Hoc loco libri vulgati *Cornelii, Lacemi*, fere exhibent : ſed poſteriorem vocem, cum nec ulli eam MSS. codices agnoſcant, nec oppido ulli eo nomine Geographorum quiſquam adjudicet, intrepide induximus.

7. *Faventini.*] *Faënza*, in Romaniola. Fidentini, a Fidentia, qua de Ptolem. l. 3. c. 1. in Togata Gallia : ubi nunc *Borgo di S. Domnino*, ultra Cremonam, Padumque, in limite ditionis Mediolanenſis : ut recte Cluver. l. 1. pag. 268.

8. *Oteſini.*] Vetus inſcript. apud Cluver. l. 1. p. 282. REIP. OTESINORVM. Padinates, ubi nunc caſtellum *Bondeno*, ad Panari, Padique confluentes, ut Cluverius conjicit, loc cit.

9. *Regienſes.*] Regium Lepidum colonia dicitur a Ptolem. loc. cit. Nomen ab Æmilio Lepido habet : nunc *Reggio*, in Ducatu Mutinenſe.

10. *Solonates.*] Gruter. pag. 1095. SOLONATIVM. ARIMINENSIVM. Nunc *Citta del Sole*, IV. mill. paſſ. ſupra Forum Livii.

11. *Salteſque.*] Non *Saltuſque* : ut prius : neque enim nemorum, ſed populorum nomina nunc quæruntur.

12. *Tanetani.*] Antonino, Tannetum, octavo a Parma lapide. Τάνητον Ptolem. lib. 3. cap. 1. in Togata Gallia. Nunc *Tanedo.*

13. *Veliates.*] Rectius forte legeretur, *Veliates, cognomine veteri Regiates* : id enim ordo litterarum exigit, ne interturbetur.

14. *Ceperant Romam.*] Brenno duce. Vide Liv. lib 5. p 98. & 99. Polyb. lib. 2. p 150. Paul Diac. l. XI. rerum Longob cap 24. Id vero contigit anno Urbis CCCLXIV. XIV. Cal. Sextiles, ut ait Tacitus, lib. 15. Annal. p. 254. De Boïorum excidio, vide Polyb. l. 2. De Senonum clade, Florum l. 1. cap. 13.

C. XVI. Padus [1] e gremio Veſuli montis, celſiſſimum in [2] cacumen Alpium elati, finibus Ligurum [3] Vagiennorum, [4] viſendo fonte profluens, condenſque ſeſe cuniculo, & in [5] Forovibienſium agro iterum exoriens, nulli amnium claritate inferior: Græcis dictus Eridanus, ac pœna Phaëthontis illuſtratus: augetur ad Canis ortus liquatis nivibus: [6] agris quamvis torrentior, nil tamen ex rapto ſibi vindicans, atque ubi liquit agros, ubertate largior: trecentis M. paſſ. a fonte addens meatu duodenonaginta, nec amnes tantum Apenninos Alpinoſque navigabiles capiens, ſed lacus quoque immenſos in eum ſeſe exonerantes, omni numero [7] XXX. flumina in mare Adriaticum defert. Celeberrima ex iis, Apennini latere jactum [8] Tanarum: [9] Trebiam Placentinum: [10] Tarum, Niciam, Gabellum, Scultennam, [11] Rhenum: Alpium vero [12] Sturam, Orgum, [13] Durias duas, [14] Seſſiten, [15] Ticinum, Lambrum, Adduam, Olium, Mincium. Nec alius

NOTÆ.

1. *E gremio Veſuli.*] *Le Mont Viſoul*, in Sabaudia. Hæc verbis totidem Martianus, l. 6, c. de Italia, p 205. & Mela, l. 2. c. 4.

2. *Cacumen Alpium.*] Ita MSS. & Martianus: Hoc eſt, qui plurimum inter Alpinos montes aſſurgat.

3. *Vagiennorum.*] De his egimus, ſect. 7.

4. *Viſendo fonte.*] Singulari, mirabili, conſpicuo: quoniam videlicet mediis diebus æſtivis velut interquieſcens ſemper aret, ut dictum eſt l. 2. ſect. 106.

5. *Forovibienſium.*] In parte Vibieni agri, inquit Martianus, quod idem eſt. De Foro Vibii, ſect. ſeq.

6. *Agris quamvis torrentior.*] Quamvis auctus, inquit, in adjacentes agros Padus irruat, fecundiores illos reddit humectando, & ubertatem eis largiendo: non exhauriendo vaſtat, aut depopulatur. Vide Notas & Emend. num. LXXVI.

7. *XXX. flumina.*] Martianus, loc cit. & Solinus, c. 2. p. 14. Ad XL. hodie Geographi numerant, quorum XV. læva recipit ripa, reliqua dextera.

8. *Tanarum.*] *Tanaro*, nobis *le Taner*, In Padum influit juxta oppidum *Baſſignano*, in Liguria.

9. *Trebiam Placent.*] Trebia, clade Romanorum inſignis, Placentinos irrigat campos, unde ei legitimum Placentini cognomen. Vulgo *Trebbia*.

10. *Tarum, &c.*] *Taro*, per agrum Parmenſem decurrit. Niciam *Lenza* vocant accolæ Brixellenſes. Gabellum, *la Secchia*, Mantuani, quorum in agro ex adverſo Mincii confluentis in Padum delabitur. Scultennam *Panaro* Ferrarienſes, quorum in extrema ditione is Padum ſubit.

11. *Rhenum.*] Hunc Silius lib. 8. non Rhenum abſolute, ſed parvum Rhenum appellavit, ut a Germanico eum Rheno diſtingueret: *Parvique Bononia Rheni*, inquit: nam Bononiam Rhenus præfluit, quem accolæ *Reno* vocitant.

12. *Sturam &c.*] Stura nomen hodieque retinet, haud procul Auguſta Taurinorum. Orgum *Orco* vocant accolæ. Vide Notas & Emendationes num. LXXVII.

13. *Durias duas.*] Ita libri omnes: etſi ex Grammaticorum legibus *duos* rectius videatur. Duria minor *la Petite Doire* Taurinenſem agrum: Major, *La Doire*, Montisferrati partem alluit, quæ Boream ſpectat.

14. *Seſſiten.*] Qui Seſſis Ennodio dicitur: Vercellenſibus accolis *la Seſſia*.

15. *Ticinum.*] *Teſino*. Papiam alluit, *Pavie*, cui & ſuum nomen impertit. Lambrum *il Lambro* vocant, & *fiume di Marignano*: inter Ticinum & Pla-

amnium

Digitized by Google

amnium tam brevi ſpatio majoris incrementi eſt. Urgetur quippe aquarum mole, & in profundum agitur, gravis terræ, [1] quanquam deductus in flumina & foſſas inter Ravennam Altinumque per cxx. M. paſſ. tamen qua largius vomit, ſeptem maria dictus facere.

Anguſtâ foſsâ Ravennam trahitur, [2] ubi Paduſa vocatur, quondam Meſſanicus appellatus. [3] Proximum inde oſtium magnitudinem portus habet, [4] qui Vatreni dicitur, quo [5] Claudius Cæſar e Britannia triumphans, prægrandi illa domo verius quam nave intravit [6] Adriam. Hoc ante Eridanum oſtium dictum eſt, aliis Spineticum, ab urbe Spina, [7] quæ fuit juxta prævalens, [8] ut Delphicis creditum eſt theſauris, condita a Diomede. Auget ibi Padum [9] Vatrenus amnis, ex Forocornelienſi agro.

Proximum inde oſtium [10] Capraſiæ, dein Sagis: dein [11] Volane, quod ante Olane vocabatur. Omnia ea flumina, foſſaſque, primi [12] a Sa-

Notæ.

centiam: mox Addua, ſupra Cremonam, Pado excipitur: Ollius *Oglio*, inter Cremonam, & Mantuam. Hanc denique Mincius alluit, *Menzo*. Ulvoſum Lambrum, cæruleum Adduam, pigrum Mincium appellat Sidonius lib. 1. ep. 5.

1. *Quanquam deductus.*] Diviſus, diſtractuſque plurimis, inquit, manu factis foſſis, fluminibuſque, inter Altinum & Ravennam, cxx. M. paſſuum ſpatio Padus attenuatur, exhauriturque: nihilominus qua parte majorem evomit vim aquarum, non ſtagna ſive paludes, ſed maria ſeptem facere dicitur.

2. *Vbi Paduſa.*] Virgil. lib. xi. Æneïd. v. 457.

Piſcoſove amne Paduſa.

Quem in locum Servius: *Paduſa*, inquit, *pars eſt Padi, quæ quibuſdam locis facit paludem, quæ plena eſt cygnorum.* Loci hujus intellectus eſt Padum ea parte, qua Ravennam foſſa trahitur, Paduſam vocari, quondam etiam ibi Meſſanicum appellatum.

3. *Proximum inde.*] Paduſa, ſeu Padi oſtium, nunc *Porto di Primaro*.

4. *Qui Vatreni.*] Ab amne Vatreno, de quo mox, in Padum influente.

5. *Claudius*] Anno V. C. DCCXCVII. C. Criſpo II. T. Statilio, Coſſ. Dio, l. 60. p. 680.

6. *Adriam.*] Mare Adriaticum. Sic Horat. l. 1. Ode 33.

Fretis acrior Adriæ.

7. *Quæ fuit.*] Interiiſſe jam ævo ſuo ſignificat. Ab ea oſtium Σπινῆτα vocat Dionyſ. l. 1. p. 15.

8. *Vt Delphicis.*] Spinetarum theſaurum Delphis oſtendi ſolitum auctor eſt Strabo, l. 5. p. 214. Oppidum a Diomede conditum, Pſeudo-Cato in Exc. Orig. p. 135.

9. *Vatrenus.*] Idem Saternus vocitatus, modo *Santerno*, qui Forum Cornelii alluit, hodie, ut diximus, *Imola*.

10. *Capraſiæ.*] Capraſiæ, & Sagis, quæ Padi oſtia fuerunt, nunc obſcurior inveſtigatio eſt, locorum facie immutata ſtagnis Comaclenſibus, *Stagni di Comacchio*. Supereſt majus ibi oſtium unum, quod hodie *Porto di Magnavacca* nominent: quod ſive Capraſias, ſive Sagin, poſſis interpretari.

11. *Volane.*] Ab oppido, quod huic Eridani alveo impoſitum eſt, hodieque ei oſtio nomen, *Porto di Volana*: amni ipſi, a Ferraria uſque ad oſtium, *Il Po di Volana*.

12. *A Sagi.*] Ita libri omnes. Oppidi id nomen videtur fuiſſe de quo Pſeudo-Cato in Excerpt. Orig. p. 136. *Poſt Padi oſtia Ravenna, ... Interiit Saga, oppidum Etruſcorum: ubi & Atria, a quo mare Atriaticum, quod nunc Adriaticum.*

gi fecere Thuſci : egeſto amnis impetu per tranſverſum in Atrianorum paludes, quæ ſeptem maria appellantur, nobili portu oppidi Thuſcorum [1] Atriæ, a quo Atriaticum mare ante appellabatur, quod nunc Adriaticum.

[2] Inde oſtia plena : Carbonaria, ac foſſiones Philiſtinæ, quod alii [3] Tartarum vocant : omnia ex Philiſtinæ foſſæ abundatione naſcentia : accedentibus [4] Atheſi ex [5] Tridentinis Alpibus, & [6] Togiſono ex Patavinorum agris. Pars eorum & proximum portum fecit [7] Brundulum, ſicut [8] Edronem [9] Medoaci duo, ac foſſa Clodia. His ſe Padus miſcet, ac per hæc effunditur: pleriſque, ut in Ægypto Nilus, quod vocant Delta, triquetram figuram inter Alpes atque oram maris facere proditus, ſtad. duûm M. circuitu. Pudet a Græcis Italiæ rationem mutuari. [10] Metrodorus tamen Scepſius dicit, quoniam circa fontem arbor multa ſit picea, quales Gallice vocentur Padi, hoc nomen accepiſſe. Ligurum quidem lingua amnem ipſum [11] Bodincum vocari, quod ſignificet fundo carentem. Cui argumento adeſt oppidum juxta [12] Induſtria, vetuſto nomine Bodincomagum, ubi præcipua [13] altitudo incipit.

C. XVII. XXI. Tranſpadana appellatur ab eo regio undecima, tota in mediterraneo, cui maria cuncta [14] fructuoſo alveo important. Oppi-

Notæ.

1. *Atriæ.*] Longe hæc diverſa ab Adria colonia quintæ regionis, ſive Piceni, de qua ſect. 18. Retinet nomen *Adria* tenue magnæ urbis veſtigium : epiſcopali tamen titulo nobile, inter Padi, & Atheſis oſtia.

2. *Inde oſtia.*] Quæ magis in Boream vergunt.

3. *Tartarum.*] Hodieque *Tartaro.* Meminit hujus Tacitus, l. 3. hiſt. p. 63.

4. *Atheſi.*] *L'Adige.* Veronenſium amnis eſt.

5. *Tridentinis.*] Eædem Rhæticæ appellantur, a capite Rhætiæ Tridento. Comitatum Tirolenſem a Venetis, ab Inſubribus Rhætos diſterminant.

6. *Togiſono.*] Hodie *Bachiglione.*

7. *Brundulum.*] Nunc quoque *Brondolo.*

8. *Edronem.*] Nunc *Chioza.*

9. *Medoaci duo.*] *Brenta*, & *Brentella*, accolæ vocant. Foſſa Clodia ea mihi eſſe videtur, quam nunc Foſſam Paltanam apellant.

10. *Metrodorus.*] Et Pſeudo-Cato in Excerpt. Orig. p. 135. & 136. Scaliger, Exercit. 37. p. 154. ab Syrorum voce *Pad*, quæ campum ſignificet, Padum appellatum eſſe ait. Menagius in Origin. Ital. p. 702. a Græca voce Βάϑος, quæ profundum ſonat, Padi nuncupationem derivat.

11. *Bodincum.*] Polybius l. 2. ab accolis ait Βόδιγκος vocari. Nic. Chorier, l. 2. hiſt. Delphin. p. 94. ait voculam *Ina*, ſine: Bod (unde Gallis etiamnum *le Bout*) finem, fundum, ſive extremum ſignificare : Bodincum proinde, voce ex utraque conflata, fundo carentem ſonare.

12. *Induſtria*] *Caſal*, de quo ſect. 7. in regione Italiæ nona.

13. *Altitudo.*] Padi fluminis.

14. *Fructuoſo alveo.*] Padi alveo, ob importationem variarum mercium, rerum omnium copiam afferente : & regioni huic fertili alveo ſuo copioſiſſime ſuggerente omnium rerum uſus, cunctaque commoda, quæ in ora poſitis præſtare maria ipſa conſueverint.

Digitized by Google

da: [1] Vibi forum, [2] Seguſio. Coloniæ ab Alpium radicibus, [3] Auguſta Taurinorum, antiqua Ligurum ſtirpe, inde navigabili Pado. Dein [4] Salaſſorum Auguſta Prætoria, juxta geminas Alpium fores, [5] Graias atque Pœninas. [6] His Pœnos, Graiis Herculem tranſiſſe memorant. Oppidum [7] Eporedia, Sibyllinis a Populo Romano conditum juſſis. Eporedias Galli bonos equorum domitores vocant. Vercellæ [8] Libicorum ex Sallyis ortæ, [9] Novaria ex Vertacomacoris, [10] Vocontiorum hodieque pago, [11] non (ut Cato exiſtimat) Ligurum: [12] ex quibus Levi & Marici condidere [13] Ticinum, non procul a Pado: ſicut Boii trans Alpes provecti [14] Laudem Pompeiam, Inſubres

NOTÆ.

1. *Vibi forum.*] Sive Forum Vibii, cujus oppidani ſup. ſect. Forovibienſes dicti. Nunc *Caſtel Fiori*, in Taurinorum finibus.

2. *Seguſio.*] Nunc *Suſe*, in Galliæ Italiæque confinio.

3. *Auguſta Taurin.*] *Turin.* Nummus Neronis in Theſ. Goltzii, p 240. COL. IVL. AVG. TAVRINOR.

4. *Salaſſorum.*] Σαλασσίων Αὐγοῦστα Πραιτωρία κολωνία, apud Ptolem. lib. 3. c. 1. & in nummo Tiberii apud Goltz. p. 237. Auguſta, quod juſſu & auſpiciis Auguſti condita. Prætoria, quod Prætorianorum colonia eo deducta, anno V. C. DCCXXIX. Vide Dionem, l. 53. p. 514. Nomen antiquum retinet, *Aoſta* & *Augoſta* Italis: nobis *Aouſte*.

5. *Graias, &c.*] Graïarum Alpium tractus a monte Ceniſo, hoc eſt, ab Alpibus Cottiis, uſque ad Pœninas pertinet, quas vulgo vocant, *Monte di S. Bernardo maggiore.*

6. *His Pœnos.*] Unde fortean Alpibus nomen. Nam Ptolemæus lib. 2. c. 12. τὰς Ποινὰς vocat. Et apud Gruter. p. 376. VALLIS. POENIN. Negat tamen Livius l. 21. p. 200. a tranſitu Hannibalis Pœni Alpes dictas eſſe Pœninas: ſed Penninas potius ab eo quem in ſummo ſacrato vertice Penninum montani appellabant. Inſcriptionem refert Sponius, l. de ignotis Diis, p. 22. DEO. PENINO. Penninus itaque verticem montis ſonat, ut hodieque apud Aremoricos Galliæ populos, *Pen* caput & vertex eſt. Quid quod nihil de Pœnorum tranſitu Plinius aſſeverat, ſed vulgarem ſolum famam refert: nec obſcure innuit, ſibi eſſe incompertum, quos fama illa Pœnos intelligat: num Hannibalem cum ſuo exercitu, num vero Haſdrubalem, qui duodecim poſt annis ex Hiſpania in Italiam venit. Illac tranſiſſe Hannibalem, ubi nunc eſt Pignerolium oppidum, putat Nic. Chorier, l. 3. p 145. Eruditam de eo argumento concertationem habet Honor. Bouche, l. 1. c. 4. p. 396. &c.

7. *Eporedia.*] Ἐπορεδία Ptolemæo, in Salaſſis, l. 3. c. 1. Nunc *Lamporeggio*, & *Ivrea*, & *Invrea*, ad Duriam majorem.

8. *Libicorum.*] Libicorum gentis, inquit, quæ ex Salluviis ortum traxit, caput Vercellæ fuit. Nunc quoque *Vercell*, ad Seſſim, vel Seſſiten amnem. Λιϐικοὶ apud Ptolem. l. 3. c. 1. genti nomen. De Salluviis diximus ſect. 5.

9. *Novaria.*] Ptolemæo Νωαρία, in Inſubribus. Hodie *Novare*, in Ducatu Mediolan.

10. *Vocontiorum.*] De his egimus ſect. 5. Horum pars quædam Vertacomacori fuere: cujus nominis veſtigium in eo agro ſervari, qui hodie *Vercors* appellatur in Delphinatu, auctor eſt Nic. Chorier l. 1. p. XI.

11. *Non ut Cato.*] Vide Pſeudo-Catonem, in Excerpt. Orig. p. 135.

12. *Ex quibus.*] Ex Liguribus. Livius, l. 5. p. 98. & l. 33. p. 401. antiquam gentem Lævos Ligures vocat, incolentes circa Ticinum amnem.

13. *Ticinum.*] *Pavie.*

14. *Laudem.*] Ad ripam Adduæ fluminis, *Lodi*.

[1] Mediolanum. Orobiorum ſtirpis eſſe, [2] Comum, atque Bergomum, & Licini forum, & aliquot circa populos auctor eſt Cato: ſed originem gentis ignorare ſe fatetur, quam docet Cornelius Alexander ortam a Græcia, interpretatione etiam nominis, [3] vitam in montibus degentibus. In hoc ſitu interiit oppidum Orobiorum Barra, unde Bergomates Cato dixit ortos, etiamnum prodente ſe [4] altius quam fortunatius ſitum. Interiere & Caturiges Inſubrum exſules, & Spina [5] ſupra dicta. Item Melpum opulentia præcipuum, quod ab Inſubribus, & Boiis, & Senonibus deletum eſſe eo die, quo [6] Camillus Veios ceperit, Nepos Cornelius tradidit.

C.XVIII. XXII. Sequitur decima regio Italiæ, Adriatico mari appoſita: [7] cujus Venetia: fluvius [8] Silis ex montibus Taruiſanis. Oppidum [9] Altinum, flumen [10] Liquentia ex montibus [11] Opiterginis, & portus eodem nomine: colonia [12] Concordia: flumina & portus, [13] Romatinum: [14] Tilaventum majus, minuſque, [15] Anaſſum, in quod Varramus defluit: [16] Alſa, [17] Natiſo cum Turro, præfluentes

Notæ.

1. *Mediolanum.*] *Milan.* Mediolanium habent inſcriptiones veteres apud Martium, l. 3. Opinion. p. 162.

2. *Comum, &c.*] Illud *Come en Lombardie*: iſtud *Bergamo*: tertium ignoti ſitus, ſoli Plinio memoratur.

3. *Vitam in mont.*] A vocibus Græcis ὄρος & βίος· παρὰ τὸ τὸν βίον ἄγειν ἐν ὄρεσι.

4. *Altius quam.*] Quoniam id oppidum Barra appellatum, in editi montis vertice olim conditum, Catonis autem ætate jam deficiens atque caducum, & paulo poſt funditus interiturum fuit: vere is in hiſtoriis ſuis, altius quam fortunatius ſitum prodidit.

5. *Supra dicta.*] Sup. ſect.

6. *Camillus.*] De Veiis a Camillo Dictatore expugnatis, vide Liv. l. 5. p. 94.

7. *Cujus Venetia.*] *Veniſe.* Vide Notas & Emend. num. LXXVIII

8. *Silis.*] *Sile*, Tarviſium alluit, *Trevigio.*

9. *Altinum.*] Oppidi ruinæ exſtant in ipſo Silis oſtio. Hunc ejus ſitum docent Tacitus lib. 3. & Martialis, l. 4. Epigr 25. cujus titulus, *De litoribus Altini.*

10. *Liquentia.*] Nunc *Livenza*: cum portu cognomine.

11. *Opiterginis.*] Juxta oppidum Opitergium, nunc *Oderzo*, & *Vderzo*, ad amnem *Livenza*. Incolæ Opitergini Floro, l. 4. c. 2.

12. *Concordia.*] Nomen hodieque retinet, inter amnes *Liquentiam*, & Tilaventum. Ptolemæo, l. 3. c. 1. in Carnis, Κονκορδία κολωνία.

13. *Romatinum.*] Nunc *Lemene*: Concordiam præfluit: portum denique efficit, *Porto Lematino.*

14. *Tilaventum.*] Τιλαουέμπτος Ptolemæo: accolis *Tagliamento*, & *Taiamento.* In oſtio portum efficit ſibi cognominem. Inter Romatinum, & hoc Tilaventum majus, fluviolus labitur, cujus in ore portus eſt *de Langugnama.* Id Tilaventum minus dici a Plinio ſuſpicamur.

15. *Anaſſum.*] Nunc *Stella*, quicum in paludibus miſcetur Varramus, accolis *Muzonela* vocitatus, prope Maranum oppidum. In MSS. Reg. Colb. &c. Varianus amni nomen eſt.

16. *Alſa.*] Nunc *Auſa*: haud procul Aquileïa labitur.

17. *Natiſo.*] Νατίσων Ptolemæo, l. 3. c. 1. De hoc Jornandes, l. de rebus Getic. *Aquileia muros*, inquit, *ab Oriente Natiſo amnis elambit.* Pro *Turro*, MSS. Reg. Colb. &c. habent *Tarro.*

Digitized by Google

[1] Aquileiam coloniam, XV. M. paſſ. a mari ſitam. [2] Carnorum hæc regio, [3] junctaque Japydum: amnis Timavus, caſtellum nobile vino [4] Pucinum: [5] Tergeſtinus ſinus, colonia Tergeſte, [6] XXIII. M. paſſ. ab Aquileia. Ultra quam, VI. M. paſſ. [7] Formio amnis, ab Ravenna CLXXXIX. M. paſſ. [8] antiquus auctæ Italiæ terminus, nunc vero Iſtriæ: quam cognominatam a flumine Iſtro, in Adriam effluente e Danubio amne, eodemque Iſtro, adverſum Padi fauces, contrario eorum percuſſu mari interjecto dulceſcente, [9] plerique dixere falſo, & Nepos etiam Padi accola. Nullus enim ex Danubio amnis in mare Adriaticum effunditur. Deceptos credo, quoniam Argo navis flumine in mare Adriaticum deſcendit, non procul Tergeſte, nec jam conſtat quo flumine. Humeris travectam Alpes, [10] diligentiores tradunt. Subiiſſe autem [11] Iſtro, dein Savo, dein Nauporto, cui nomen [12] ex ea cauſa eſt, inter Æmonam Alpeſque exorienti.

XXIII. [13] Iſtria, ut peninſula, excurrit. Latitudinem ejus XL. M. paſſ. circuitum vero CXXV. M. prodidere quidam. Item adhærentis Liburniæ & [14] Flanatici ſinus. Alii Liburniæ CLXXX. M. CAP. XIX.

NOTÆ.

1. *Aquileïa.*] Veſpaſiani nummus apud Goltz. p. 237. COL. AQVILEIA.

2. *Carnorum hæc regio.*] In qua Concordia, Aquileïaque, coloniæ continentur, teſte Ptolemæo, l. 3. c. 1.

3. *Junctaque.*] Quæ Carnis, inquit, conjungitur regio, Japydum eſt: a Timavo incipit. A Strabone, l. 7. p. 314. Ἰάποδες nominantur: Ἰάποδες Ptolemæo, l. 2. c. 17.

4. *Pucinum.*] Πύκινον Ptolemæo: incolis *Caſtel Duino*, prope Timavum. De Pcino inde cognominato, dicetur l. 14. ſect. 7.

5. *Tergeſtinus.*] *Golfe de Trieſte*, id enim ei nunc quoque oppido nomen. Τέργεστον κολωνία, Ptolemæo loc. cit.

6. *XXIII. M.*] Antoninus XXIV. M. P. Strabo, l. 5. p. 215. ſtadiis 180. hoc eſt, XXII M. D. paſſ.

7. *Formio.*] Nunc *Riſano*. Ptolemæo, Φορμίων.

8. *Antiquus.*] Ante diviſionem Italiæ ab Auguſto inſtitutam.

9. *Plerique dixere.*] Auctor libri mirab. Auſcult. pag. 1190. Auctor Peripli Ponti Euxini, pag. 10. Timagetes ἐν τῷ πρώτῳ περὶ λιμένων, apud Schol. Apollon. ad l. 4. v. 250. Theopompus apud Strabon. l. 7. p. 317. aliique.

10. *Diligentiores.*] Propius tamen a vero Scymnus abeſſe videtur, qui quemadmodum refert Apollonii Schol. ad l. 4. Argon. v. 284. ait a Tanai amne in mediterraneum mare, atque inde in Adriaticum deſcendiſſe.

11. *Iſtro.*] A Tanai primum, Pontoque Euxino in Danubium, ſive Iſtrum, ii tradidere Argon navim primum deſcendiſſe: mox amnem Savum ſubjiſſe, qui in Danubium influit: denique ex Savo in Nauportum fluvium eſſe tranſvectam: mox humeris per Alpes ſublatam in Tergeſtinum uſque ſinum. Savus Carniolam Croatiamque perlabitur: *la Save.* Nauportus, quem *Laubach* vocant, in ipſo Carniolæ agro in Savum influit. Æmona ipſa *Laubach* eſt, Carniolæ metropolis, aut hæc certe ex illius ruderibus excitata, ut recte Holſten. pag. 28.

12. *Ex ea cauſa.*] Quod navem tulerit.

13. *Iſtria.*] Et ipſa quoque decimæ Italiæ regioni contributa.

14. *Flanatici ſinus.*] De quo ſinu dicetur ſect. 25.

[1] Nonnulli in Flanaticum ſinum Japydiam promovere, a tergo Iſtriæ, CXXX. M. paſſ. Dein Liburniam CL. M. fecere. Tuditanus, qui domuit Iſtros, in ſtatua ſua [2] ibi inſcripſit, ab Aquileia ad Titium flumen ſtad. M. Oppida Iſtriæ civium Rom. [3] Ægida, [4] Parentium: colonia, [5] Pola, quæ nunc Pietas Julia, quondam a Colchis condita. Abeſt a Tergeſte C. M. paſſ. Mox oppidum [6] Neſactium: & nunc [7] finis Italiæ fluvius Arſia. Polam ab Ancona trajectus CXXX. M. paſſ. eſt.

In mediterraneo regionis decimæ, coloniæ: [8] Cremona, [9] Brixia, Cenomanorum agro: Venetorum autem, [10] Ateſte: & oppida [11] Acelum, [12] Patavium, Opitergium, Belunum, Vicetia: Mantua Thuſcorum trans Padum [13] ſola reliqua. Venetos [14] Trojana ſtirpe ortos,

NOTÆ.

1. *Nonnulli.*] Cenſeri in horum numero Strabo poteſt, oram Japydum inter Iſtros ac Liburnos ſtadiis mille conſtare teſtatus, lib. 7. p. 314. hoc eſt, CXXV. M. paſſ.

2. *Ibi inſcripſit.*] Subintellige, regionis quam domuit, latitudinem inſcripſiſſe, ſtadiorum mille, ab Aquileïa, ad Titium amnem, qui Liburniæ finis, ut dicetur ſect. 25. Rem geſtam narrant Florus in Epit. Livii, l. 59. & Appianus in ſexto bello Illyrico. Fragmentum quoque Faſtorum Triumphalium:

C. SEMPRONIVS. C. F. C. N. TVDITANVS.
COS. DE. IAPVDIBVS. KAL. OCT. A. DCXXVI.

3. *Ægida.*] Mox Juſtinopolis appellata, nunc *Cabo d'Iſtria.* Vide Inſcriptionem vet. apud Cluver. lib. 1. Ital. p. 210.

4. *Parentium.*] Nunc *Parenzo*, cum portu celebri. Παρέντιον, πόλις ϗ λιμὴν Ἰςρίας, Stephano.

5. *Pola.*] Hæc Plinius a Mela, l. 2. c. 3. *Sinus Polaticus*, inquit, *& Pola quondam a Colchis, ut ferunt, habitata, in quantum res tranſeunt: nunc Romana colonia.* Hodie *Pola*.

6. *Neſactium*] Ptolemæo, l. 3. c. 1. Νέσακτον πόλις Ἰταλίας. Hujus oppidi mœnia amne præterflui Livius prodidit, l. 41. p. 525. haud dubie Arſia fluvio, qui finis Italiæ mox dicitur. Quamobrem non aliud id fuit, quam quod hodie *Caſtel nuovo* dicitur, in ipſo Arſiæ oſtio poſitum, *Arſa*.

7. *Finis Italiæ.*] Et decimæ regionis.

8. *Cremona, &c.*] Ptolemæo, l. 5. c. 1. Κρέμωνα κολωνία, in Cenomanis. Deductam eo coloniam, anno V. C. DXXXVI. P. Corn. Scipione, T. Sempron. Longo Coſſ. auctor eſt Livius, l. 21. p. 191. & epitomator ejus in fine libri 20. *Cremone.*

9. *Brixia.*] *Breſſe*, Cenomanorum gentis caput Brixia appellatur a Livio, l. 32. p. 392. Et apud Ptolem. loc. cit. Κενομανῶν Βρεξία. Coloniam vocat inſcriptio vetus apud Cluver. lib. 1. Ital. antiq. p. 252.

10. *Ateſte.*] Nunc voce deminuta, *Eſte.*

11. *Acelum.*] Ptolemæo, Ἄκελον, non Ἄκεδον. Hodie *Azolo*, ſupra Tarviſium.

12. *Patavium.*] *Padouë.* Ὀπιτέργιον deinde Ptolemæo, l. 3. c. 1. in mediterraneis Venetorum oppidis, nunc *Oderzo*, in Marchia Tarviſana. Βελοῦνον quoque ibidem, *Beluna*. Vicetia, *Vicenza*, inter Veronam, & Patavium.

13. *Sola reliqua.*] Ex iis urbibus quas Tuſci trans Padum condiderunt, cum rerum tota fere Italia potirentur. Idcirco apud Virgil. l. 10. Æneïd. Mantua dives avis dicitur, & Tuſco ei de ſanguine vires.

14. *Trojana ſtirpe.*] Antenore duce. Vide Livium initio libri 1.

auctor eſt Cato : Cenomanos juxta Maſſiliam habitaſſe [1] in Volcis. [2] Fertini, & [3] Tridentini, & [4] Berunenſes, Rhætica oppida : Rhætorum & Euganeorum [5] Verona, [6] Julienſes Carnorum. Dein quos ſcrupuloſe dicere non attineat, [7] Alutrenſes, Aſſeriates, [8] Flamonienſes Vannienſes, & alii cognomine Culici : [9] Forojulienſes cognomine Tranſpadani, Foretani, [10] Nedinates, Quarqueni, [11] Tauriſani, Togienſes, Varbari. In hoc ſitu interiere per oram Iramine, Pellaon, Palſatium : ex Venetis Atina, & Cælina : Carnis, Segeſte, & Ocra : Tauriſcis Noreia. Et ab Aquileia ad duodecimum lapidem, deletum oppidum etiam invito Senatu, a Claudio Marcello, L. Piſo auctor eſt. In hac regione [12] & XI. lacus inclyti ſunt, amneſque eorum partus aut alumni : ſi modo acceptos reddunt, [13] ut Adduam Larius, Ticinum Verbanus, Mincium Benacus, Ollium Sebinus, Lambrum Eupilis, omnes [14] incolas Padi.

NOTÆ.

1. *In Volcis.*] Utramque Rhodani ripam Volcæ quondam tennere. Auctor Livius, l. 21. p. 197. Finibus ſuis egreſſos e Gallia Cenomanos, cum Belloveſo, Ambigati Biturigum & totius Celticæ regis nepote, docet Livius l. 5. p. 98. ubi Cenomanos Aulercos vocat. Conſedere ii porro apud Volcas primum : mox per Taurinos ſaltus in Italiam prorupere, Brixiamque, Veronam, Cremonam, & Mantuam conſtruxere. Vide P. Ægid. Laccary, l. 2. de colon. Gallor. c. 6. p. 94.

2. *Fertini.*] Ita libri omnes. Haud dubie pro *Feltrini*, ut habet Caſſiodorus. Antonino quoque *Feltria*, in Rhætia oppidi nomen eſt, a Tridento, M. P. LIV. nunc *Feltre*, ſupra Tarviſium.

3. *Tridentini.*] Tridentum *Trente*, ad amnem Atheſim.

4. *Berunenſes.*] In MSS. ubique *Beruenſes*. Hodie *Belluno* ſupra Feltriam, ut quidem videtur.

5. *Verona.*] *Verone*, quam Atheſis hodie mediam ſecat. Cenomanis a Ptolemæo adſcribitur.

6. *Iulienſes.*] Quorum Ἰούλιον Κάρνικον Ptolemæo, lib. 2. c 14. Exſtare hujus veſtigia aïunt circa Tilavempti amnis initia.

7. *Alutrenſes.*] Deinceps alphabeti ordine populi recenſentur : in mediterraneo regionis decimæ omnes poſiti. Ita MSS. omnes. Cave porro hos putes ab Alvona, de qua ſect. 25. cognominatos, aut ab Aloo oppido, de quo Stephanus verbo Φλάνων, cum id in ora ſit poſitum : in mediterraneo, Alutrenſes.

8. *Flamonienſes.*] Non a Flanona, de qua ſect. 25. quæ urbs litoralis eſt, ſed a Flamonia, quæ nunc *Flagogna*, haud procul ripa Tilavempti amnis.

9. *Forojulienſes.*] *Frioul.* Tranſpadani cognomen his fuit, quod & alii Forojulienſes Ciſpadani erant in Umbria, de quibus ſectione 19.

10. *Nedinates.*] Ita MSS. non *Venidates* : atque ita ſane ſeries ipſa elementorum exigit.

11. *Tauriſani.*] Vel Tarviſani : oppidum Tarviſium, *Trevise*.

12. *Et XI.*] Ita MSS. Hoc eſt, & in undecima regione : nam Ticinum, non decimæ, ſed præcedentis undecimæ regionis amnis eſt.

13. *Ut Adduam, &c.*] Larius lacus, *Lago di Como*. Verbanus, *Lago Maggiore*. Benacus, *Lago di Guarda*. Sebinus, ab oppido Sevo, ſive Sebo, *Lago di Seo*, mox *d'Iſeo* appellatus. Eupilis denique, *Lago di Puſiano*.

14. *Incolas Padi.*] In Padum denique confluere ait eos amnes.

Alpes in longitudinem [1] X̄. paſſ. patere a ſupero mari ad inferum, Cælius tradit: Timagenes XXII. M. paſſ. deductis: in latitudinem autem Cornelius Nepos centum M. T. Livius[2] tria M. ſtadiorum: uterque diverſis in locis. Nam & centum millia excedunt aliquando, ubi Germaniam ab Italia ſubmovent: nec LXX. M. explent reliqua ſui parte graciles, veluti naturæ providentia. Latitudo Italiæ, ſubter radices earum a Varo, per vada Sabatia, Taurinos, Comum, Brixiam, Veronam, Vicetiam, Opitergium, Arſiam, [3] DCCXLV. millia paſſuum colligit.

Caput 10 XX. XXIV. Incolæ Alpium multi populi, ſed illuſtres a Pola ad Tergeſtis regionem [4] Secuſſes, Subocrini, Catali, Monocaleni: juxtaque Carnos quondam Tauruſci appellati, nunc [5] Norici. His contermini [6] Rhæti & Vindelici, omnes in multas civitates diviſi. [7] Rhætos Thuſcorum prolem arbitrantur, a Gallis pulſos duce Rhæto. [8] Verſo deinde Italiam pectore Alpium, Latini juris Euganeæ gentes, quarum oppida XXXIV. enumerat Cato. Ex iis [9] Triumpilini venalis cum agris ſuis populus: Dein [10] Camuni, compluresque ſimiles finitimis attributi municipiis. [11] Lepontios & [12] Salaſſos, Tauriſcæ gentis

NOTÆ.

1. *X̄. Paſſ.*] Hoc eſt, decies centena millia paſſuum. Siquidem denarii notam, ſuperducta linea, ſignare decies: atque in hujuſcemodi, centena millia ſemper intelligi, ſæpius ante admonuimus.

2. *Tria millia ſtad.*] Hoc eſt, CCCLXXV. M. P.

3. *DCCXLV. millia.*] Ducto itinere paulo longiore per diverticula oppidorum.

4. *Secuſſes.*] In MSS. *Fecues.* Subocrini, ab Ocra fortaſſis oppido vetere cognominati, de quo ſect. ſup. Catali, (ſic enim MSS. habent Reg Colb. &c. non *Catili:*) in vetere inſcriptione laudantur, Tergeſtæ reperta, quam Gruterus recitat, pag. 408.

5. *Norici.*] De his dicetur ſect. 27.

6. *Rhæti.*] Rhæti hodie, *les Griſons, & le Comté de Tirol.* Vindelici, a Brigantino lacu ad Ænum amnem, qua in Danubium influit, tenuere, ubi nunc Ducatus Bavariæ, circumjectique agri.

7. *Rhætos Tuſcorum.*] Id quoque Juſtinus prodit, l. 20. c. 5. p 181. *Tuſci quoque duce Rhæto, avitis ſedibus amiſſis, Alpes occupavere: & ex ducis nomine gentes Rhætorum condiderunt.*

8. *Verſo deinde.*] Qua deinde verſus Italiam ſpectant Alpium juga: ibi Latii jure donatæ Euganeæ gentes. In Euganeis Veronam eſſe poſitam, ſup. ſect. vidimus.

9. *Triumpilini.*] Quorum ager nunc *Troppia* dicitur. Cluver. l. 3. Ital. c. 24. Vallis eſt, quam Mela amnis per XXV. M. paſſ. ſecat, cujus fauces ab urbe Brixia, V. M. P. diſtant. De his in Tropæo inferius.

10. *Camuni.*] Καμοῦνοι Straboni, l. 4. p. 206. quos cum Lepontiis copulat. Vallis eſt, Rhætici juris, quæ a priſcis cultoribus retinuit nomen, *Val Camonica*, ſupra Sevinum lacum. Ita Honor. Bouche, l. 3. c. 1. p. 100. De his rurſum inferius. Καμοῦνιοι Dioni, l. 54. p. 534.

11. *Lepontios.*] Hi valles eas tenuere, quæ ſunt circa Verbanum lacum *Lago Maggiore:* inter quas *Val d'Oſula*, & ea quam Ticinus ſecat amnis, incolis *Val Leventina*, quaſi Lepontina dicta. Ita Honór. Bouche, p. 102.

12. *Salaſſos.*] Quorum regio nunc *Valle d'Oſta:* oppidum Auguſta Prætoria, ut diximus ſect. 21.

idem

idem Cato arbitratur. Ceteri fere Lepontios relictos ex comitatu Herculis, [1] interpretatione Græci nominis credunt, præuſtis [2] in tranſitu Alpium nive membris : ejuſdem exercitus & Graios fuiſſe, Graiarum Alpium incolas, præſtanteſque genere Euganeos, [3] inde tracto nomine. Caput eorum [4] Stonos : Rhætorum Vennonetes, [5] Saruneteſque ortus Rheni amnis accolunt : Lepontiorum, qui Viberi vocantur, fontem Rhodani, eodem Alpium tractu. Sunt præterea Latio donati incolæ, ut [6] Octodurenſes, & finitimi [7] Centrones, [8] Cottianæ civitates: [9] Caturiges, [10] & ex Caturigibus orti Vagienni Ligures, & qui Montani vocantur : Capillatorumque plura genera ad confinium Liguſtici maris.

Non alienum videtur hoc loco ſubjicere inſcriptionem [11] e tropæo Alpium, quæ talis eſt : IMPERATORI CÆSARI DIVI F. AVG. PONTIFICI MAXIMO, IMP. XIIII. TRIBVNITIÆ POTESTATIS XVII. S. P. Q. R. QVOD EIVS DUCTV AVSPICIISQVE GENTES ALPINÆ OMNES, QUÆ A MARI SVPERO AD INFERVM PERTINEBANT, SVB IMPERIVM POP. ROM. SVNT REDACTÆ. GENTES AL-

NOTÆ.

1. *Interpretatione*] A Græca voce λείπω, *linquo* : quod ii relicti ibi ex comitatu ſeu exercitu Herculis forent, Lepontii appellati.

2. *In tranſitu Alpium.*] Locum hunc ad exemplarium MSS. Reg. Colb Chiffl. & Pariſ. fidem, accurate refinximus.

3. *Inde tracto.*] Quaſi εὐγενεῖς, vel εὐγενέτις ob generis præſtantiam dicerentur.

4. *Stonos.*] Livius in Epitome l. 62. *Q. Marcius Conſul Stonos gentem Alpinam expugnavit.* Apud Gruter. pag. 298. ex Faſtis DE. LIGVRIBVS. STOENEIS. Fuiſſe ii videntur in agro Tridentino prope fontes Cluſii amnis. Stephanus : Στῦνος πόλις Λιγύων.

5. *Saruneteſque.*] Ita libri omnes. At rectius forte Suanetes, de quibus mox iterum in Trophæo : nam & Ptolemæus, l. 2. c. 12. in Rhætia Suanitas agnoſcit : & Οὐέννωνες, qui Vennonetes a Plinio appellantur.

6. *Octodurenſes.*] In Notit. Prov. Civitas Valenſium Octodurus : nunc *Martignac en Valais.* Agri circumjacentis incolæ, *les Vaudois.*

7. *Centrones.*] Κέντρωνες Ptolemæo, in Graiis Alpibus, l. 3. c. 1. In Notitiis Galliarum, Civitas Centronum Tarantaſia, *Tarantaiſe.*

8. *Cottianæ.*] Cottii Regis imperio ſubjectæ: a quo & Alpes Cottiæ nomen ſortitæ, hodie *le Mont Cenis.*

9. *Caturiges.*] Caturigum in Graiis Alpibus caput eſt Ebrodunum *Embrun*, Ptolemæo, lib. 3. cap. 1. aliiſque. Haud procul Ebroduno vicus eſt *Chorges*, qui haud obſcura quidem priſci nominis veſtigia retinet. Vide Nic. Chorier, lib. 1. p. 12. & Honor. Bouche, lib. 3. cap. 2. pag. 117.

10. *Et ex Caturigibus.*] In MSS. *Et Turi Liguribus orti* &c. De Vagiennis, & Capillatis Liguribus, diximus ſect. 7.

11. *E Trophæo.*] Exſtare hoc ipſum Trophæum, apud Seguſionem ſive Suzam, cum hac ipſa inſcriptione, juxta Urbis mœnia, in Alpium faucibus, teſtis oculatus affirmat Præſes de Boïſſieu, l. mirac. Delphin. cujus epiſtolam ea de re recitat Honor. Bouche, l. 3. c. 1. p. 99. Auguſt. de la Chieza, Ep. Salutienſis, lib. de Corona Sabaud. parte 2. p. 368. aliique.

PINÆ DEVICTÆ : [1] TRIUMPILINI, CAMUNI, VENOSTES, VENNONETES, [2] ISARCI, [3] BREUNI, [4] GENAUNES, [5] FOCUNATES : [6] VINDELICORUM GENTES QUATUOR, CONSUANETES, RUCINATES, LICATES, CATENATES : [7] AMBISONTES, RUGUSCI, [8] SUANETES, [9] CALUCONES, BRIXENTES, LEPONTII, VIBERI, NANTUATES, [10] SEDUNI, VERAGRI, SALASSI, ACITAVONES, [11] MEDULLI, [12] UCENI, [13] CATURIGES, [14] BRI-

NOTÆ.

1. *Triumpilini.*] De Triumpilinorum, Camunorum, Vennonetumque ſitu paulo ante diximus. Venoſtes vallem tenuere, quæ nunc *Val Venoſca*, in qua Atheſis amnis oritur.

2. *Iſarci.*] Hodie *Val de Sarra*, vel *de Sarcha*, prope *Val Camonica* ſeu Camunos, & Ollium amnem : Rhæticæ ditionis. Vide Honor. Bouche, l. 3. c. 1. p. 100.

3. *Breuni.*] Horum meminit Tranquillus in Tiberio, c. 9. Βρεῦνοι Ptolemæo, l. 2. c. 13. in Vindelicis. Hodie *Val Breunia*, vel *Bregna*, ad fontes Ticini amnis, prope vallem Lepontinam. Ita Honor Bouche, loc. cit. ſecutus Joan. Georg. Septaplam, in Tab. Duc. Mediol.

4. *Genaunes.*] Ita MSS. omnes : in editis diminuta perperam voce, *Naunes*. De his & de Breunis pariter Horatius, l. 4. Ode 14.

Druſus Genaunos, implacidum genus,
Breunoſque veloces, & arces
Alpibus impoſitas tremendis
Dejecit acer, &c.

Forte *Val Anagnia*, inter lacum Comenſem, Atheſimque flumen, prope Tridentum. Ita ex Lazio Honor. Bouche, p. 101.

5. *Focunates.*] Sunt qui putent eſſe *Foſſigni*, prope Lemannum lacum, in Pœninis Alpibus : quibus vix aſſentior : mirum enim videtur, a Rhæticis Alpibus ad Pœninas temere Plinium ac ſubito ſubſilire.

6. *Vindelicorum*, &c.] Et in Vindelicia Κωνσουάνται, & Ῥουκάνται, pro Ῥουκινάται, & Λικάτιοι Ptolemæus agnoſcit, l. 2. c. 13. Κλαυτηνάτιοι, (qui Plinio Catenates, forte pro *Clatenates*) Strabo l. 4. p. 206. Licates Licum amnem accoluere, primario oppido Δαμασία, teſte Strab. loc. cit. quod poſtea Auguſta Vindelicorum, *Ausbourg*. Honor. Bouche, loc. cit. Ceterorum ſitus incompertus.

7. *Ambiſontes.*] Ita MSS. Ἀμβισόντιοι Ptolemæo, l. 2. c. 14. in Norico. Rugusci, eidem Ptolemæo, l. 2. c. 12. Ῥουγοῦσκοι in Rhætia : ubi libri vulgati, perperam Ῥιγοῦσκοι exhibent.

8. *Suanetes.*] Forte qui Sarunetes proxime ante dicti, Rheni fontium accolæ.

9. *Calucones.*] Ptolemæo, l. 2. c. 12. Καλούκωνες inter Brixantas & Suanetas. Brixentum oppidum ſupra Tridentum eſt, in Comitatu Tiroli, hodieque *Brixen*. De Lepontiorum, Viberorumque ſitu paulo ante hac ſect. diximus. Quibus Cæſarem addimus, ſcribentem l. 3. bell. Gall. Rhenum oriri ex Lepontiis, & longo ſpatio per fines Nantuantium & Helvetiorum, citatum ferri. Et hi quoque Ναντουᾶται Straboni, l. 4. p. 191. qui eos Rheni fontium accolas facit.

10. *Seduni.*] Oppidum hodie *Sion*, regionis totius caput, quam vocant *le Vallais*. Veragri, ubi nunc *le Chablais*, pars Delphinatus. De Salaſſis diximus ſuperius.

11. *Medulli.*] *La Maurienne*, ut egregie probat Honor. Bouche, p. 103. Pais Sabaudiæ eſt.

12. *Uceni.*] *Le Bourg d'Oyſans*, in parte Gratianopolitani agri, quam vocant *le Graiſivaudan*.

13. *Caturiges.*] *Embrun*, ut diximus.

14. *Brigiani.*] Vel Brigantii, ut quidem reor, a Brigantio Delphinatus oppido, *Briançon* : in Alpibus maritimis, ut & Caturiges poſiti.

Digitized by Google

GIANI, SOGIONTII, [1] BRODIONTII, [2] NEMALONI, [3] EDENATES, ESVBIANI, VEAMINI, GALLITÆ, TRIVLATTI, ECTINI, VERGUNNI, EGVITVRI, NEMENTVRI, ORATELLI, [4] NERVSI, VELAVNI, SVETRI. Non ſunt adjectæ Cottianæ [5] civitates XII. quæ [6] non fuerunt hoſtiles: [7] item attributæ municipiis lege Pompeia. Hæc eſt Italia diis ſacra, hæ gentes ejus, hæc oppida populorum. Super hæc Italia, quæ L. [8] Æmilio Papo, C. Atilio Regulo Conſulibus, nunciato [9] Gallico tumultu, ſola ſine externis ullis auxiliis, atque etiam tunc ſine tranſpadanis, equitum LXXX. M. peditum DCC. M. armavit. Metallorum omnium fertilitate nullis cedit terris. Sed interdictum id vetere conſulto patrum, Italiæ parci jubentium.

XXV. [10] Arſiæ gens Liburnorum jungitur, uſque ad flumen Ti- CAPUT XXI.

NOTÆ.

1. *Brodiontii.*] Sic MSS. habent, non Ebroduntii, qui iidem ſunt atque Caturiges, ut diximus ſect. 5. ubi Bodionticorum caput Diniam eſſe vidimus.

2. *Nemaloni.*] Forte *Miolans*, pagus haud procul Ebroduno poſitus, in ditione Sabaudiæ. Honor. Bouche, pag. 104.

3. *Edenates.*] In diœceſi Ebrodunenſi urbem Sedenam, *la ville de Seyne*, hos olim tenuiſſe, idem auctor probat loc. cit. Eſubianos vero, p. 105. prope amnem *d'Hubaye*, in confinio Sabaudiæ, Provinciæque, in valle cui nomen, *Vallée de Barcelone*. Veaminos in diœceſi Sanitienſi, *Senez*: item Triulattos, ad pagum *Alloz*: Ectinos in Glandevenſi: in Sanitienſi rurſum, Vergunnos, in pago *Vergons*. In Glandevenſi iterum, oppido *Guillaumes*, Eguitutos: item Oratellos, ubi nunc *le Puget de Theniers*: denique Velaunos, ubi nunc pagus *Bueil*, cui Bellio vetus nomen fuit.

4. *Neruſi.*] Ptolemæo, l. 3. c. 13. Ναρουσίων πόλις Οὐίντιον, hodie *Vence*: cui proximum eſt oppidum alterum, S. Pauli cognomine, *S. Paul de Vence*. De Suetris egimus ſect. 5.

5. *Civitates XII.*] Civitatum nomine cave oppida intelligas, quæ hodierno uſu civitatis appellatione cenſentur: ſed communitates quaſdam, quæ pagos multos continerent. Ita Cæſar l. 1. *Omnis Civitas Helvetia in quatuor pagos diviſa eſt.* Has civitates recte conjicit Honor. Bouche, l. 3. p. 110 eſſe populos, qui valles has Alpium tenuerunt, quibus hæc hodie nomina: *Val de Grana, Val de Vraite, Val de Gilde, Val d'Iſaſe, Val de Pau, Val d'Angrogne, Val de Pragelar & de Luſerne, Val de Perouſe, Val de Suze, Val de Lans, Val de Melon, & Val de Pont.*

6. *Non fuerunt hoſtiles.*] Quoniam qui has Alpes tenebat Rex Cottius, in amicitiam Octaviani receptus eſt Principis, inquit Ammianus, l. 15. p. 52.

7. *Item attributa.*] Nec ſunt etiam adjectæ, inquit, eæ quæ ſunt municipiis attributæ, ut eo jus peterent, ſive ut eorum foro ac juriſdictioni parerent.

8. *Æmilio Papo.*] Ita Faſti omnes, non *Paulo*, ut perperam libri plerique omnes habent. Conſulatum geſſere ii anno V. C. DXXIX.

9. *Gallico tumultu.*] Bello Gallico Ciſalpino, de quo vide Florum, lib. 2. c. 4.

10. *Arſia.*] Amni, de quo ſect. 23. De Liburniæ initio ac fine ſubſcribit Florus, l. 2. c. 5. *Illyrii*, inquit, *ſeu Liburni ſub extremis Alpium radicibus agunt, inter Arſiam Titiumque flumen longiſſime per totum Adriani maris litus effuſi.* Hunc tractum hodie vocant *la Morlaque*.

tium. Pars ejus fuere [1] Mentores, [2] Hymani, [3] Encheleæ, [4] Buni, & quos Callimachus Peucetias appellat: nunc totum uno nomine Illyricum vocatur generatim, populorum pauca effatu digna, [5] aut facilia nomina. Conventum [6] Scardonitanum petunt Japydes, & Liburnorum civitates XIV. e quibus Lacinienſes, [7] Stlupinos, Burniſtas, [8] Olbonenſes nominare non pigeat. [9] Jus Italicum habent eo conventu [10] Alutæ, [11] Flanates, a quibus ſinus nominatur: Lopſi, [12] Varvarini, immuneſque Aſſeſiates, & ex inſulis [13] Fertinates, Curictæ. Ceterum per oram oppida [14] a Neſactio, Alvona, Flanona, Tarſatica, Senia, Lopſica, Ortopula, Vegium, Argyruntum, Corinium, Ænona [15] civitas Paſini: Flumen [16] Tedanium, quo finitur Japydia. Inſulæ [17] ejus ſinus cum oppidis, præter ſupra [18] ſignificatas, Abſyrtium, [19] Arba, Crexa, Giſſa, Portunata. Rurſus in continente colo-

NOTÆ.

1. *Mentores.*] Μέντορες Stephano.

2. *Hymani.*] Vide Notas & Emend. num. LXXIX.

3. *Encheleæ.*] Ἐγχελέαι Stephano: Scylaci, p. 9. Ἐγχελεῖς, inter Naronem & Drilonem amnes, qui diei unius navigatione invicem diſtant.

4. *Buni.*] Ita MSS. omnes, Reg. Colb. &c. non *Dudini.*

5. *Aut facilia.*] Effatu ſcilicet.

6. *Scardonitanum.*] Ab oppido Scardona, de quo ſect. ſeq.

7. *Stlupinos.*] Non *Stulpinos.* Ptolemæo, l. 2. c. 17. Στλῦπι in oppidis Liburnorum mediterraneis: item Βοῦρνον, a quo Burniſtæ apud Plinium.

8. *Olbonenſes.*] Vel Olbianenſes, ab Ὀλβία Illyridis urbe, apud Stephanum. Vide Notas & Emend. num. LXXX.

9. *Ius Italicum.*] De quo dicemus in Notis & Emend. num. III.

10. *Alutæ*] Ab Aluo ſive Aloo, quo de oppido Artemidorus apud Steph. verbo Φλάνων. Μετὰ δὲ τὸν Ἄλωον λιμήν ἐστι Φλάνων καὶ πόλις· καὶ τῆς ὁ κόλπος οὗτος, Φλανωνικὸς καλεῖται. Plinio mox Alvona.

11. *Flanates.*] A quibus ſinus Flanaticus, nunc *Golfo Canario, & Carnero.* Nomen habent a Flanona: ut Lopſi, a Lopſica, de quibus oppidis mox dicetur.

12. *Varvarini.*] Non *Varubarini*: ab oppido Liburnorum mediterraneo Οὐαρουαρία, Ptolemæo, lib. 2. c. 17. uti & Ἀσσησία, unde Plinio Aſſeſiates mox appellati.

13. *Fertinates, Curictæ.*] Κυρικτικὴ inſula Ptolemæo, l. 2. c. 17. Straboni, l. 7. p. 315. Κυρακτική, nunc *Vegia.* Vide Notas & Emend. num. LXXXI.

14. *A Neſactio.*] De quo ſect. 23. in oſtio fluminis Arſiæ, unde Liburnia incipit. Ἀλουῶνα & Φλανῶνα, apud Ptolem. l. 2. c. 17. hodie retinent nomen, *Albona*, & *Flanona.* Apud Gruter. p. 108. FLANONA. Sequuntur apud Ptolem. Ταρσατική, Σένια, Λοψίκα, Ὀρτόπλα, Οὐεγία, Ἀργυροῦντον, Κορίνιον, Αἰνῶνα. Terſatica nunc *Fiume*: Senia *Segna*: *Lopſico*, *Ortopola*, *Veza*, &c.

15. *Civitas Paſini.*] Sic MSS. omnes. Cur porro ita cognominetur Ænona, incompertum. Hodie *Nona* vocatur.

16. *Tedanium.*] Τεδάνιος Ptolem. loc. cit. Hodie *Zermagna.*

17. *Ejus ſinus.*] Flanatici.

18. *Significatas.*] Fertinam, & Curictam.

19. *Arba.*] Ἄρβα oppidi nomen eſt in inſula Scardona apud Ptolem. contra Liburnos. Crexa Κρέψα eidem, hodie *Cherſo.* Portunata non alterius inſulæ nomen eſſe videtur, ſed Giſſæ epitheton, tuti opportunique portus ratione, magis quam re alia inſignis, ac cognitæ: Giſſa vero ipſa nunc *Pago* vocatur.

nia [1] Jadera, quæ a Pola CLX. M. paſſ. abeſt: inde triginta M. [2] Colentum inſula: XVIII. oſtium [3] Titii fluminis.

XXVI. Liburniæ finis, & initium Dalmatiæ [4] Scardona, in amne C. XXII.
eo, XII. M. paſſ. a mari. Dein [5] Tariotarum antiqua regio, & caſtellum Tariona: [6] promontorium Diomedis, vel ut alii peninſula [7] Hyllis, circuitu C. M. paſſ. [8] Tragurium civium Romanorum, marmore notum: Sicum, in quem locum Divus Claudius veteranos miſit. [9] Salona colonia, ab Jadera CXII. M. paſſ. Petunt in eam jura deſcripti [10] in decurias [11] CCCLXXXII. Dalmatæ XXII. [12] Decuni CCXXXIX. Ditiones LXIX. Mazæi LII. Sardiates. In hoc tractu ſunt, [13] Burnum, [14] Andetrium, [15] Tribulium, [16] nobilitata populi Romani præliis caſtella: Petunt & ex Inſulis, [17] Iſſæi, Colentini, Separi,

NOTÆ.

1. *Iadera.*] Nunc *Zara vecchia.* Nummus Domitiani apud Goltzium, COL. AVGVSTA. IADERA. Et apud Ptol. *Ἰάδερα κολωνία.*

2. *Colentum.*] Κόλεντον inſulæ Scardonæ oppidum Ptolemæo dicitur, lib. 2. c. 17.

3. *Titii fluminis.*] Τίτιος ποταμὸς Ptolem. loc. cit. Nunc *Kerka*, Scardonam præterluit.

4. *Scardona in amne eo.*] In Titii fluminis ripa: nunc rudera, teſte Jo. Lucio, l. 1. c. 4. *Scardona.* Σκαρδῶνα Ptolem. l. 2. c. 17.

5. *Tariotarum.*] Quos Αὐταριάτας Strabo l. 7. p. 316. aliique appellant, ut quidem videtur.

6. *Promontorium.*] Nunc *Cabo di S. Nicolo.*

7. *Hyllis.*] Ab Hyllo Herculis F. a quo Hylles gens hæc Illyrica Stephano. Χερσόνησος Ὑλλική, Scymno Chio, pag. 17.

8. *Tragurium.*] *Trawv.* Sicum *Sebenigo*, ut quidem ab omnibus creditur. At *Sebenigo* citra Tragurium ad Iſtriam, non ut Sicum a Plinio ſtatuitur, ultra id ſitum eſt: quapropter diligentius de eo videndum: num tranſpoſitus Sici ſitus, auctoris an librarii hallucinatione.

9. *Salona.*] Diocletiani patria: nunc exciſa: ex ejus ruinis excitatum Spalatum. Vetus inſcriptio apud Gruter. pag. 23. COL. MARTIA. IVLIA. SALONA. Et Ptolemæo, *Σαλῶναι κολωνία.*

10. *In decurias.*] Salonitano, inquit, diſceptant foro populi mox appellandi: ibique habent judicum decurias omnino CCCLXXXII. In MSS. *Petunt in eam jura, juribus deſcriptis in decurias.* De judicum decuriis perſæpe Cicero aliique: ac Plinius ipſe inprimis, lib. 33. ſect. 7.

11. *CCCLXXXII.*] Ita MSS. Tol. & Salmant. At Reg. & Colb. CCCXLII.

12. *Decuni.*] MSS. Reg. & Colb. *Decuri.* Forte Derrii, de quibus in hoc tractu Ptolemæus, l. 2. c. 17. Δέρριοι, & mox Διτίωνες: item Μάζαιοι, gens Dalmatica etiam Dioni cognita, l. 55. p. 570. Tum Σαρδιῶται, apud eundem Ptolem.

13. *Burnum.*] Caſtellum Dalmatiæ, a Liburniæ oppido cognomine, de quo ſup. ſectione, ut apparet, diverſum.

14. *Andetrium.*] Ἀνδήτριον. Vide Notas & Emend. num. LXXXII.

15. *Tribulium*] MSS. *Triburium.*

16. *Nobilitata P.R. præliis.*] Tiberio, & Germanico, illuc ab Auguſto miſſis. Vide Dionem, l. 56. p. 579.

17. *Iſſæi.*] Iſſæi, ab Iſſa, de qua ſect. 30. Colentini, a Colento, de qua ſup. ſect. Ἐπέτιον urbs eſt litoralis Dalmatiæ, prope Salonas, apud Ptolem. lib. 2. cap. 17. quam forte interdum circumfluus maris æſtus ambiret, inſulamque faceret.

Epetini. Ab his caſtella, [1] Piguntiæ, [2] Rataneum: [3] Narona colonia [4] tertii conventus, a Salona LXXXII. M. paſſ. apposita [5] cognominis ſui fluvio, a mari XX. M. paſſ. M. Varro LXXXIX. civitates eo ventitaſſe auctor eſt. Nunc ſoli prope noſcuntur [6] Cerauni decuriis XXIV. Daorizi XVII. Daſitiates CIII. Docleatæ XXXIII. Deretini XIV. Deremiſtæ XXX. [7] Dindari XXXIII. Glinditiones XLIV. [8] Melcomani XXIV. Nareſii CII. [9] Scirtari LXXII. [10] Siculotæ XXIV. populatoreſque quondam Italiæ Vardæi, non amplius quam XX. decuriis. Præter hos tenuere tractum eum [11] Ozuæi, Partheni, Hemaſini, Arthitæ, Armiſtæ. A Narone amne c. M. paſſ. abeſt [12] Epidaurum colonia. Ab Epidauro ſunt oppida civium Rom. [13] Rhizinium, [14] Aſcrivium, [15] Butua, [16] Olchinium, quod antea Colchinium dictum eſt, a Colchis conditum: amnis [17] Drilo, ſuperque eum oppi-

NOTÆ.

1. *Piguntia.*] Πιγύντιοι inter oppida Dalmatiæ juxta litus poſita, apud Ptolem. loc. cit. Nunc *Almiza.*

2. *Rataneum.*] Ῥαίτιον τῆς Δαλματίας πόλιν appellat Dio l. 56. p. 578. Hodie *Mucariſca.*

3. *Narona.*] Ptolemæo lib. 2. c. 17. Νάρωνα pro Νάρωνα κολωνία. Nummus Titi, apud Goltzium, COL. NARONA. Hodie *Narenta.*

4. *Tertii conventus.*] Tergeminus in Dalmatia Liburniaque conventus fuit, ſeu Judiciarium forum: Scardonitanus, Salonitanus, & is in quo nunc verſamur, Naronitanus.

5. *Cognominis ſui.*] Ita libri omnes. Rectius, *cognomini ſibi* vel *nominis ſui.* Naronem amnem intelligit, Νάρωνα Ptolemæus vocat, hodie *Narenſa.*

6. *Cerauni, &c.*] Κεραύνιοι Ptolem. l. 2. c. 17. Δαόρσιοι deinde Straboni, l. 7. p. 315. Δαισιτιᾶται apud eandem, p. 314. qui Δυσιδιᾶται ut arbitror, Dioni, l. 55. p. 568. Docleatæ, ab urbe Δοκλέα, in mediterraneo Dalmatiæ, apud Ptolem. quæ adhuc in ruinis nomen ſervat teſte Holſten. p. 32. Incolæ Ptolemæo, Δοκλεᾶται.

7. *Dindari.*] Δινδάριοι Ptolemæo, loc. cit.

8 *Melcomani.*] Μελκομάνιοι, Ptolem. Vide Notas & Emend. num. LXXXIII. Mox Nareſii, qui Ptolemæo loc. cit Ναρήσιοι.

9. *Scirtari.*] Forte *Seretii:* nam Σερέτιον in hoc tractu agnoſcit Dio, lib 56. p. 579. Vel ſunt ii potius quos Σκιρτάριους appellat Ptolem. loc. cit.

10. *Siculota.*] Σικυλιῶται Ptolem. loc. cit. & Οὐάρδαιοι, quos Ἀρδιαίους appellat Strabo, lib. 7. p. 315. contra inſulam Pharon. Vardeos, Epitome Livii, l. 56.

11. *Ozuai.*] Gentes eas jam tum ævo ſuo defeciſſe innuit. Vide Notas & Em. num. LXXXIV.

12. *Epidaurum.*] Nunc *Raguſi vecchio;* cui Raguſa nova ſucceſſit. Ἐπίδαυρος Ptolemæo, l. 2. c. 17. Vetus inſcr. apud Goltzium, COL. EPIDAVRVM. LEG. IX.

13. *Rhizinium.*] Straboni l 7. p. 314. & Stephano, Ῥίζων. Ptolemæo, Ῥίζινον. Hodie *Riſine*, in intimo receſſu Rhizonici ſinus, *Golfo di Cataro.* Oppidani Rhizonitæ, Livio, l. 45. p. 580.

14. *Aſcrivium.*] Ἀσκρίβιον Ptolemæo, loc. cit. Hodie *Cataro.*

15. *Butua.*] Stephano, Βουθόη, Scylaci quoque p. 9. Ptolemæo, Βουλυα pro Βουτυα. Nunc *Budoa:*

16. *Olchinium.*] Οὐλκίνιον Ptolemæo, loc. cit. Nunc *Dulcigno*, in confinio Dalmatiæ, Albaniæque. Incolæ Livio Olciniatæ, l. 45. p. 580.

17. *Drilo.*] Δρίλων Ptolem. l. 2. c. 17. nunc *Drino*, & *Lo Drin.*

dum civium Romanorum [1] Scodra, a mari XVIII. M. paſſ. Præterea multorum Græciæ oppidorum deficiens memoria, nec non & civitatum validarum. Eo namque tractu fuere [2] Labeatæ, [3] Enderoduni, Saſſæi, [4] Grabæi, proprieque dicti [5] Illyrii, & [6] Taulantii, & [7] Pyræi. Retinet nomen in ora [8] Nymphæum promontorium: [9] Liſſum oppidum civium Romanorum ab Epidauro c. M. paſſuum. * A Liſſo [10] Macedoniæ provincia: gentes [11] Partheni, & a tergo eorum [12] Daſſaretæ. Montes [13] Candaviæ a Dyrrachio LXXVIII. M. paſſ. In ora vero [14] Denda civium Romanorum, [15] Epidamnum colonia, propter inauſpicatum nomen a Romanis Dyrrachium appellata: flumen [16] Aous, a [17] quibuſdam Æas nominatum: Apollonia, quondam [18] Corinthiorum colonia, IV. M. paſſuum a mari recedens: cujus

* CAPUT XXIII.

NOTÆ.

1. *Scodra.*] Ptolemæo loc. cit. Σκόδρα. Nunc *Scutari*, in Albania, qua contingit Dalmatiam: non Driloni, ſed ſuper Drilonem, alteri amni appoſitum. De Scodra Livius, l. 43. p. 556.

2. *Labeatæ.*] Labeatum genti Gentium Regem imperitaſſe auctor eſt Livius, l. 43. p. 555. & idem Labeatidem terram vocat, l. 44. p. 564. Idem Gentius Liſſi regnabat, ut ex Polybio, in excerptis liquet, c. 76. quo de oppido mox dicemus.

3. *Enderoduni.*] Ἔνδηροι Ptolemæo l. 2. c. 17. inter mediterranea Dalmatiæ oppida: nunc *Endero*, in Albania, qua Serviam ſpectat.

4. *Grabæi.*] Forte Γαλάβριοι, de quibus Strabo, l. 7. p. 316.

5. *Illyrii.*] Inter Naronem, & Drimum.

6. *Taulantii.*] De Taulantiis Illyrica gente Stephanus: Macedoniæ a Ptolemæo adſcribitur, l. 3. c. 13. atque eorum oppida fuiſſe Dyrrachium, Apolloniamque ſcribit. Sic etiam Thucyd. l. 1. p. 17.

7. *Pyræi.*] De Pyræis Pomponius, l. 2. c. 3. *Tum Pyræi, & Liburni, & Iſtria.*

8. *Nymphæum.*] Nunc *Cabo di Redeni.*

9. *Liſſum.*] Λισσὸς Ptolemæo, l. 2. c. 17. Ab Anna Comnena, l. 12. Alexiad. oppidulum dicitur in edito colle ſitum, unde proſpectus uſque Dyrrachium pateat.

10. *Macedoniæ.*] Nunc Albania dicitur hæc regio, Macedoniæ provinciæ a Ptolemæo quoque attributa, l. 3. c. 13.

11. *Partheni.*] Παρθηνοὺς vocat Dio, l. 41. p. 176. Parthenos Livius, l. 33. p. 400. Dyrrachio vicini hi fuere.

12. *Daſſaretæ.*] Δασσαρῆται Ptolemæo, lib. 3. c. 13. & Livio, lib. 27. p. 312. Regio ipſa Δασσαρῆτις, Polybio, lib. 5. p. 621. Horum oppidum Lychnidus, Ptolem. Unde apud Marcellin. Com. Lychnidenſis Epiſcopus Illyrici laudatur: hodie *Locrida*, in Albania.

13. *Candaviæ.*] De his Strabo, l. 7. p. 323. Apud Ptolem. loc. cit. ΚΑΝΑΛΟΥΙΩΝ [illegible] mentio, pro ΚΑΝΔΑΟΥΙΩΝ. Hi Albaniam a Macedonia proprie dicta diſterminant. Deſerta Candaviæ Senecæ, ep. 31. p. 230. *Qua vaſtos aperit Candavia ſaltus*, inquit Lucan. l. 6. v. 331.

14. *Denda.*] Vide Notas & Emend. num. LXXXV.

15. *Epidamnum.*] Mela, lib. 2. c. 3. *Romani nomen Epidamnum mutavere, quia velut in damnum ituris omen id viſum eſt.* Vide & Dionem, lib. 41. p. 176. Nunc *Durazzo.*

16. *Aous.*] Sic appellatur a Livio, l. 32. p. 385. Ab Apolloniæ vicinio, hodie *la Pollona* vocatur: cum oppidi ipſius rudera tantum exſtent. Mela, l. 2. c. 3. *Æas ſecundum Apolloniam.*

17. *Quibuſdam Æas.*] Αἴας. Vide Notas & Emend. num. LXXXVI.

18. *Corinthiorum.*] Ita Thucyd. l. 1. p. 19. & Dio, l. 41. p. 174. A Corcyræis & Corinthiis conditam aïunt Strabo, l. 7. p. 316. Scymnus, p. 18 aliique.

Digitized by Google

in finibus celebre [1] Nymphæum accolunt barbari, [2] Amantes & [3] Buliones. At in ora oppidum [4] Oricum a Colchis conditum. Inde initium Epiri, montes [5] Acroceraunia, quibus hunc Europæ [6] determinavimus ſinum. Oricum, a Salentino Italiæ promontorio diſtat [7] LXXXV. M. paſſuum.

CAPUT XXIV. XXVII. A Tergo Carnorum & Japydum, qua ſe fert magnus Iſter, Rhætis junguntur [8] Norici. Oppida eorum: [9] Virunum, [10] Celeia, [11] Teurnia, [12] Aguntum, [13] Vianiomina, [14] Claudia, [15] Flavium Solvenſe. Noricis junguntur lacus [16] Peiſo, deſerta Boiorum: jam tamen colonia Divi Claudii [17] Sabaria, & oppido [18] Scarabantia Julia habitantur.

CAPUT XXV. XXVIII. [19] Inde glandifera Pannoniæ, qua miteſcentia Alpium

NOTÆ.

1. *Nymphæum.*] Livius, l. 42. p. 540. *Nymphæum in Apolloniati agro.* Egimus de eo, l. 2. ſect. 110.

2. *Amantes.*] Oricum Scylax, p. 19 in Amanricorum agro locat, & Stephan.

3. *Buliones.*] Straboni lib. 7. p. 326. Βουλλίονες. In nummis apud Goltzium, ΒΥΛΛΙΟΝΩΝ. Oppidum Βουλλὶς, Prolem. l. 2. c. 13. unde Bullidenſis colonia Plinio, l. 4. ſect. 17.

4. *Oricum.*] Ὠρικὸς Stephano, & Appiano, l. 2. bell. civ. p. 462. Nunc *Orſo*, in confinio Albaniæ & Epiri.

5. *Acroceraunia.*] Virgilio *Ceraunia*: nunc *Monte di Chimera*, Epirum ab Albania dirimunt.

6. *Determinavimus.*] Sect. 15.

7. *LXXXV. M.*] Straboni, lib. 6. p. 281. abeſt a Ceranniis Salentinum, ſtadiis DCC. hoc eſt, millibus paſſuum LXXXVII. & quingentis paſſ.

8. *Norici.*] Bavariæ partem ab Æno amne, Auſtriamque univerſam Norici olim tenuere, & Carinthiam, Stiriamque.

9. *Virunum.*] Apud Gruter. p. 569. NORICVS. COL. C. VIRVNO. Apud Ptolem. lib. 2. c. 14. in Norico Ὀυίρουνον. Nunc *Volkmark* ad amnem Dravum.

10. *Celeia.*] Κέλεια Ptolem. loc. cit. Gruter. p. 130. CELEIAE, reperta inſcriptio in Carniolæ oppido, quod vetuſtum nomen retinet, *Cilley*.

11. *Teurnia.*] Ptolem. loc. cit. Τευρνία. Apud Gruter. p. 473. IIVIRO. TEVRN. Nunc *Villach*, in Carinthia ſuperiore, ad Dravum amnem.

12. *Aguntum.*] Ἄγουντον Ptolem. loc. cit.

13. *Vianiomina.*] Nunc Vienna Auſtriæ. Vide Notas & Emendat. num. LXXXVII.

14. *Claudia.*] Κλαυδιούιον Ptolem. in Norico, loc. cit. Nunc *Clagenfurt*, Carinthiæ oppidum.

15. *Flavium Solvenſe.*] Apud Gruter. inſcriptio reperta Cibini in Hungaria, FL. SOLVA. Aïunt eſſe *Solfeldt*, in Carinthia, prope Clagenfurtum.

16. *Peïſo.*] In Auſtriæ Hungariæque confinio, *Neuſydlerzée*. Vide Notas & Emend. num. LXXXVIII.

17. *Sabaria.*] Etiamnum retinet nomen in Hungariæ Auſtriæque confinio. Ibi reperta inſcriptio, quam referr Gruterus, p. 389. C. C. S. hoc eſt, Colonia Claudia Sabaria. Σαβαρία Ptolem. l. 2. c. 15. in Pannonia ſuperiore. Et apud Goltz. Claudii nummus, COL. SABAR. CLAVDIANA. AVGVSTA.

18. *Scarabantia.*] A Sabaria, M. P. XXXIV. apud Antonin. Hodie *Scapring*, ſupra Sabariam: aliis *Sopron*, ſive *Oedenburg*, in eodem tractu.

19. *Inde glandifera.*] Ita MSS. omnes, non *In glandifera.* Hoc eſt, poſt eas gentes, ac urbes, quas antea commemoravit, glandifera ſunt Pannoniæ. Apud Hygenum, lib. de limitibus conſtit. p. 206. legimus in Pannonia ſylvis glandiferis vectigal conſtitutum.

juga,

Juga, per medium Illyricum a ſeptentrione ad meridiem verſa, molli in dextra ac læva devexitate conſidunt. Quæ pars ad mare Adriaticum ſpectat, appellatur Dalmatia, & Illyricum ſupra dictum. Ad ſeptentriones [1] Pannonia vergit: finitur inde Danubio. In ea coloniæ, [2] Æmona, [3] Siſcia. Amnes clari & navigabiles in Danubium defluunt, [4] Draus e Noricis violentior, Saus ex Alpibus Carnicis placidior: CXX. M. paſſ. intervallo. Draus per [5] Serretes, Serrapillos, [6] Jaſos, [7] Andizetes: Saus per [8] Colapianos, [9] Breucoſque. Populorum hæc capita. Præterea Arivates, [10] Azali, Amantes, Belgites, Catari, Cornacates, [11] Eraviſci, Hercuniates, Latovici, Oſeriates, Varciani, Mons [12] Claudius, cujus in fronte Scordiſci, in tergo Tauriſci. Inſula in Savo [13] Metubarris, amnicarum maxima. Præterea amnes memorandi, [14] Colapis in Saum influens juxta Siſciam, gemino alveo inſulam ibi efficit, quæ Segeſtica appellatur. [15] Alter amnis Bacuntius in Saum [16] Sirmio oppido influit;

NOTÆ.

1. *Pannonia vergit.*] Carniolæ partem, deinde Croatiam, Sclavoniam, Hungariamque complexa, Danubium uſque.

2. *Æmona.*] *Laubach*, ut diximus ſect. 22. Carniolæ primarium oppidum. Ἤμωνα Ptolemæo, l. 2. c. 15. ſub Norico Pannoniæ.

3. *Siſcia.*] Σίσκια Ptolem. loc. cit. Vulgo *Siſſech*, ad Savum amnem.

4. *Draus.*] Δράβος & Σάος Straboni, l. 7. p. 314. Nomen retinent, *Dravv*, & *Savv*. Vide Notas & Emend. num. LXXXIX.

5. *Serretes.*] Hi & Serrapilli, Carinthiam tenuere, ripamque geminam Dravi amnis.

6. *Iaſos.*] Ἰάσιοι appellat Ptolem. l. 2. c. 15.

7. *Andizetes.*] Ἀνδιζῆται. Vide Notas & Emend. num. XC

8. *Colapianos.*] A fluvio Colapi, cujus mox Plinius, aliique meminere.

9. *Breucoſque*] Βρεῦκοι Ptolem. l. 2. c 16 & Straboni, lib 7. p. 314. Βρεῦκοι Dioni, l. 55. p. 568. Idem poſtea Franci appellati Gallias occupavere, quas nunc obtinent: qui prius e Galliis in Pannoniam, unde rediere, commigrarant. Vide P. Ægid. Lacary, l. 5. de Colon. Gallor. c. 1. p 242

10. *Azali, &c.*] Ἄζαλοι Ptolem. in Pannonia ſuperiore, l. 2. c 15. Ἀμαντινοί, in inferiore, c. 16. Catari, forte pro *Curtari*: nam in inferiore Pannonia Κύρτα oppidum apud Ptolem. Sic Cornacates, (ita enim habent MSS. non *Corneates*,) a Κόρνακον ejuſdem Pannoniæ oppido apud Ptolem.

11. *Eraviſci.*] Sic enim alphabeti ſeries exigit: ii ſunt qui Ptolemæo in inferiore Pannonia, l. 2. c. 16. Ἀραβίσκοι. Idem ibi Ἑρκουνιᾶτες Amantenis ſubjicit. In ſuperiore Λατόβικοι, Ὀσεριᾶτες, & Οὐαρκιανοὺς locat, c. 15.

12. *Claudius.*] Tauriſcos a Scordiſcis, hoc eſt, Hungaros Sclavoſque, a Croatis diſterminans

13. *Metubarris.*] Hodie *Zagrabia.*

14. *Colapis.*] Κόλαψ Dioni, lib. 49. p. 414. qui cum amnem ait Siſciæ urbis mœnia primum alluiſſe, poſt vero a Tiberio Cæſare ducta foſſa, totam urbem circumambiiſſe, inſulamque facere, mox redite in priſtinum alveum. Σεγεστικὴν vocat idem, l. 51. p 461. quæ Plinio Segeſtica dicitur. Strabo, lib. 7. p. 314. Σεγεστικήν.

15. *Alter amnis.*] Vide Notas & Em. num. XCI.

16. *Sirmio.*] Hodie *Sirmich*, in Sclavoniæ parte quæ Turcis paret, inter Savum & Dravum.

[1] ubi civitas Sirmienſium, & Amantinorum. Inde XLV. M. paſſuum [2] Taurunum, ubi Danubio miſcetur Saus. [3] Supra influunt Valdaſus, Urpanus & ipſi non ignobiles.

CAPUT XXVI.

XXIX. Pannoniæ jungitur provincia, [4] quæ Mœſia appellatur, ad Pontum uſque cum Danubio decurrens. [5] Incipit a confluente ſupra dicto. [6] In ea Dardani, Celegeri, Triballi, Timachi, Mœſi, Thraces, Pontoque contermini Scythæ. Flumina clara, e Dardanis [7] Margis, Pingus, Timachus: ex Rhodope [8] Oeſcus: ex Hæmo, [9] Utus, Eſcamus, Jeterus.

Illyrici latitudo, qua maxima eſt, CCCXXV. M. paſſuum colligit. [10] Longitudo a flumine Arſia ad flumen Drinium DCCC. M. [11] A Drinio ad promontorium Acroceraunium, CLXXII. M. Agrippa prodidit univerſum hunc ſinum Italiæ & Illyrici ambitu [12] XIIII. In eo duo maria, ([13] quo diſtinximus fine:) [14] Jonium, in prima parte, interius Adriaticum, quod Superum vocant.

XXX. Inſulæ in Auſonio mari præter jam dictas, memoratu dignæ, nullæ: in Jonio paucæ: Calabro litore ante Brundiſium, quarum objectu portus efficitur: contra Apulum litus [15] Diomedea, con-

NOTÆ.

1. *Vbi civitas.*] Non oppidum, ſed ditio, ager, communitas.

2. *Taurunum.*] Ταυρῖνος, ubi ſe Saus Iſtro immiſcet, inquit etiam Arrianus in Indicis, p. 517 Hodie *Belgrade.*

3. *Supra.*] Supra Saum Draumque. Valdaſus, nunc *Valpo*, inter Saum Draumque Danubio ſe immiſcens: Supra Draum Urpanus, nunc *Sarroiez.*

4. *Quæ Mœſia.*] A Belgrada ad Pontum, ubi nunc Servia, & Bulgaria eſt. Τὴν Μυσίαν vocat Dio, l. 51. p. 461.

5. *Incipit a confluente.*] Ubi Danubio Savus miſcetur, ut dictum eſt.

6. *In ea Dardani, &c.*] Hæc pariter Tzetzes, Chiliad. XI. hiſt. 396. Δαρδάνιοι Ptolemæo, in Myſia ſuperiore, l. 3. c. 9 Ubi nunc Servia eſt. Τριβαλλοὶ in inferiore, cap. 10. Timachi ab oppido Τίμαχοι Myſiæ ſuperioris, apud eundem Ptolem.

7 *Margis.*] Hodie *Moravva*, per Serviam in Danubium labens. Is Pingum & Timachum in Iſtrum defert. Oppidum ei olim appoſitum fuit ejuſdem nominis, Margum, cujus mentio in Notitia Imp. Rom. ſect 52. ſub diſpoſ. Ducis Mœſiæ primæ.

8. *Oeſcus.*] Nunc *Iſcha* in Bulgaria. Et Oeſcum oppidum ab amne cognomine, in Notitia Imp. ſect. 31. p. 54. Triballis adſcribitur a Ptolem. l. 3. c. 10.

9. *Utus &c.*] Et hi Bulgariam alluunt. Utum oppidum in Notitia Imp. ſect. 31. pag. 53. Sub diſpoſ. Ducis Daciæ Ripenſis.

10. *Longitudo.*] Hæc Martianus totidem fere verbis, lib. 6. cap. de ſecundo Europæ ſinu, p. 209. Tamen M S S. Reg. & Colb. DXXX.

11. *A Drinio.*] Amne, quem Drilonem ſuperius dixit, ſect. 26.

12. *XIII.*] Hoc eſt, ambitu patere hunc ſinum maris Agrippa prodidit quatuordecies centena millia paſſuum.

13. *Quo diſtinximus.*] Sect. 16.

14. *Ionium.*] Qua parte in Adriaticum ſinum irrumpit. Vide Notas & Emend. num. XCII.

15. *Diomedea.*] Nunc a tergeminô monte *Trémiti* appellata. Diomedis tumulo ac delubro nobilis, ut dicetur lib. 10. ſect. 61. Διομήδεια Stephano, & Scymno, p. 18.

ſpicua monumento Diomedis:[1] & altera eodem nomine, a quibuſdam Teutria appellata.

Illyrici ora mille amplius inſulis frequentatur, natura vadoſo mari, æſtuariiſque tenui alveo intercurſantibus. Claræ: ante oſtia Timavi,[2] calidorum fontium cum æſtu maris creſcentium: juxta Iſtrorum agrum, Ciſſa, Pullaria, &[3] Abſyrtides Graiis dictæ, a fratre Medeæ ibi interfecto Abſyrto. Juxta eas Electridas vocavere, in quibus proveniret ſuccinum, quod illi electrum appellant,[4] vanitatis Græcæ certiſſimum documentum: adeo ut quas earum deſignent, haud unquam conſtiterit.[5] Contra Jader eſt Liſſa:[6] & quæ appellatæ. Contra Liburnos[7] Grateæ aliquot:[8] nec pauciores Liburnicæ,[9] Celaduſſæ.[10] Contra Tragurium[11] Bavo: & capris laudata[12] Brattia:[13] Iſſa civium Romanorum, & cum oppido[14] Pharia. Ab his[15] Corcyra, Melæna cognominata, cum Gnidiorum oppido, diſtat xxv. M. paſſuum, inter quam & Illyricum[16] Melita, unde catulos Melitæos appellari[17] Callimachus auctor eſt: xv. millia paſſuum ab

Notæ.

1. *Et altera.*] Sic Strabo, lib. 6. pag. 284. Nunc *Caprara*, vel *S. Domnino*.

2. *Calidorum.*] Meminit jam hujus inſulæ, lib. 2. ſect. 106.

3. *Abſyrtides.*] Iiſdem verbis Stephanus: Ἀψυρτίδες, νῆσοι πρὸς τῷ Ἀδρίᾳ, ἀπὸ Ἀψύρτου παιδὸς Αἰήτου ἐν μιᾷ δολοφονηθέντος ὑπὸ τῆς ἀδελφῆς Μηδείας. Vide etiam Hygin. Fab. 23. & Apollod. lib. 1. de Diis, pag. 63. & 65.

4. *Vanitatis Græcæ.*] Cum ea appellatione nec ullæ unquam ibi inſulæ fuerint, & eadem alibi ſtatuantur a Græcis, ut Plinius recte admonet, lib. 37. ſect. xi. Apſyrtidibus ſic junxit Electridas Scymnus Chius, pag. 16.

5. *Contra Iader.*] Sic MSS. omnes, librique editi. Liſſæ meminit Antoninus in Itiner. Marit. enumerans inſulas quæ ſunt inter Dalmatiam & Iſtriam: *Apſoros*, inquit, *Iſſa*, *Liſſa*, *&c.*

6. *Et quæ appellatæ.*] Hoc eſt, & aliæ quæ ſunt a nobis ſupra dictæ, ſect. 25. Crexa, Giſſa, Colentum.

7. *Grateæ.*] Ita MSS. Reg. & Colb. non *Creteæ*. Scylaci Caryand. in Periplo, pag. 9. prope Pharum & Iſſam Crateæ inſulæ nominantur: Κρατειαὶ νῆσοι, κατὰ Φάρον καὶ Ἴσσαν.

8. *Nec pauciores.*] Forte, *nec pauciores* xl. Totidem enim Liburnicas inſulas agnoſcit Strabo, libro 7. pag. 315.

9. *Celaduſſæ.*] Ita etiam MSS. Et Mela, lib. 2. cap. 7. *Celaduſſæ*, *Apſyrtus*, *Iſſa*.

10. *Contra Tragurium.*] Vide Notas & Emend. num. XCIII.

11. *Bavo.*] Boas inſulam Dalmatiæ vocat Ammianus, lib. 22. pag. 206. oppido Traguriensi ponte jungitur, & *Bove* nuncupatur. Vide Notas & Emend. num. XCIV.

12. *Brattia.*] Meminit Anton. in Itin. Marit. Nunc *Bracchia*.

13. *Iſſa.*] Ἴσσα Scymno, pag. 17. Stephano, aliiſque.

14. *Pharia.*] Straboni, lib. 7. p. 315. Φάρος, olim Πάρος, Pariorum colonia. Nunc *Lieſina*.

15. *Corcyra.*] Nunc *Curzola*, teſte Jo. Lucio. Oppidum a Cnidiis conditum teſtatur quoque Scymnus, pag. 18. Μέλαινα ſeu nigra cognominata eſt.

16. *Melita.*] Alia hæc eſt ab Africana Melita, quæ Rhodiorum Equitum ſedes. *Melada*.

17. *Callimachus.*] Et Stephanus, & Auctor Etymol. Hanc laudem alteri

ea IV. [1] Elaphites. In Jonio autem mari ab Orico M. millia paſſuum, [2] Saſonis piratica ſtatione nota.

Notæ.

Melitæ alii adjudicant. Litem decidere haud proclive: cum in neutra hodie catelli ſimiles reperiantur.

1. *Elaphites.*] Nomen a cervorum copia factum.

2. *Saſonis.*] Scylaci, pag 10. Σασών. Hodie *Saſena.* Lucan. lib. 5. verſ. 650. *Non humilem Saſona vadis.*

Digitized by Google

NOTÆ ET EMENDATIONES
AD LIBRUM III.
NATURALIS HISTORIÆ
C. PLINII SECUNDI.

I. UBI *minus*, VII. *M. paſſ.*] Ita reſtituimus admonitu codicum R. 1. 2. Colb. 1. 2. Pariſ. & Chiffl. vetuſtarumque editionum ante Frobenium, qui *ubi minimum* obtruſit imprudenter: Triplex enim modo quaſi latitudinis ordo proponitur, ut interpretatio noſtra planum fecit: cujuſmodi ab exſcriptore Plinii Martiano Capella diſtinguitur, lib. 6. cap. de diviſione terræ, pag. 201. *Latitudo vero*, inquit, *ubi anguſtior, quinque: ubi diffuſa, ſeptem: ubi prolixior, decem millibus explicatur.* *Sect.* 1.

II. *Creduntque perfoſſas.*] Sic MSS. proxime laudati: rectius tamen fortaſſis cum Pintiano *perfoſſos* agnoveris, montes ſcilicet, non columnas. Capella hoc ipſum agens, loc. cit. *Montium prædictorum*, inquit, *effoſſis radicibus, evulſoque confinio.* *Ibid.*

III. *In his coloniæ VIIII. municipia octo: Latio antiquitus donata XXIX. libertate, VI. fœdere, III. ſtipendiaria, CXX.*] Numeros ex fide eorundem codicum reſtituimus: *coloniæ* VIIII. & *fœdere* III. cum prius octo tantum coloniæ, fœdere donata tantum oppida duo cenſerentur: id quod cum ſuperiore ſumma oppidorum omnino CLXXV. ſtare nequit. Porro de coloniarum ceterorumque jure, hæc accipe. Poſt diuturnum bellum Romani Latinos pro ſociis & amicis ſibi adſciverunt, dato jure, ut in bello Romanis legionibus permixti militarent, & ibi magiſtratus officiaque gerere, & honores accipere communi jure poſſent: ſed non Romæ tamen petere magiſtratus aut gerere iiſdem licuit, ut apertiſſime Plinius docet, lib. 7. ſect. 43. nec repugnat Aſconius, de quo Sigonium vide, lib. 1. de antiq. jure Italiæ, cap. 4. pag. 133. Atque id jus quidem, quia Latinis primum conceſſum, *Ius Latii* appellatum. Poſt tamen & ſuffragii in Urbe ferendi, creandique Magiſtratus dari ſibi jus poſtularunt, utque pro civibus Romanis pari cum ceteris jure haberentur. Impertitum & illud deinde prærogativa quadam populis aliquot exteris, ægre tamen: vocatumque *Ius Civium Romanorum.* Vetus vero jus ad diſcrimen hujuſce novi, *Ius antiquum Latii*, & *Latium antiquitus* dictum eſt: datumque idem jus longo poſt tempore univerſæ Italiæ: unde Italicum jus dici cœptum. Cum cives, militeſve alio deducerent, ut ea incolerent loca, *Coloniam* vocabant: *Municipium* vero, cum loci alicujus indigenis, jus illud Italicum, vel civium Romanorum, quo de egimus, communicarent. Ampliabant autem Romani, adſtringebantque arbitratu ſuo jus & immunitates eas, ut auctor eſt Tacitus, lib. XI. Annal. Quin ipſe Plinius coloniis quibuſdam jus Italiæ tantum conceſſum, aliis ſolam immunitatem a tributis innuit, ſect. hujus libri tertia. Municipia ſuis vivebant legibus & inſtitutis: Coloniæ Romanis. Suis quoque oppida libertate donata: ſed neque Italico, neque civium Romanorum jure gaudebant, quorum alterutro municipia fruebantur: Ea vero *libera oppida*, & *liberæ conditionis* vocabantur. Fœderata erant, quibuſcum populus Rom. fœdus inierat, quorum cives ſe fœderatos, ſocios, fratres, populi Romani cognominabant, ut de Arvernis Galliæ populis, Heduiſque dicemus, *Sect.* 3.

lib. 4. ſect. 32. & 33. Denique ſtipendiaria erant, quæ vectigal penderent, ſeu tributo ſolvendo obnoxia forent.

Ibid. IV. *Onoba Æſtuaria.*] MSS. Reg. & Colb. ac Pariſ. *Oſſonoba Æſtuaria.* Parm. edit. *Oſſonoba Aſturia.* Hermolaus, *Oſſonoba Luſturia*, quoniam inter amnes Luxiam & Urium, ſita eſt. Nos Ὄνοβαν Αἰστουαρίαν, hoc eſt, Æſtuariam, ab æſtuariis, quæ illic frequentia ſunt appellatione deducta, maluimus appellari, veſtigia codicum antiquorum ſumma fide ac religione ſecuti. Oſſonoba certe non hujus loci eſt, ſed Luſitaniæ, ut dicemus lib. 4. ſect. 35. & ab Oſſonoba diverſam Onobam & nomine & ſitu Marcianus Heracleotes agnoſcit, pag. 71. & 75. Hanc in qua nunc ſumus, Ὄνοβαν Ἀστουαρίαν vocans prope Anæ oſtia: unde Ptolemæus emendandus, apud quem lib. 2. cap. 4. ʼΟΝΟΒΑΑΙΣΤΟΥΡΙΑ pro ΟΝΟΒΑ ΑΙΣΤΟΥΡΙΑ legitur. Hanc porro Onobam eſſe *Ayamonte*, oppidum ipſis Anæ oſtiis impoſitum perperam Bivarius exiſtimavit, ut ſuppoſititium Maximo ferum vindicaret.

Ibid. V. *Ariani montes.*] MSS. R. 1. 2. &c. *Harení montes.* Ipſi ſunt Mariani montes, quos in hoc Bæticæ tractu Ptolemæus agnoſcit, lib. 2. cap. 4. quem tractum haud multum a MSS. codicum lectione abludente vocabulo, *las Arenas Gordas* vulgus appellitat.

Ibid. VI. *Portus Baſippo.*] Melæ quoque lib. 2. cap. 6. *Beſippo ad Junonis promontorium:* ex quo intelligitur hallucinatos eſſe viros alioqui eruditos, Rodericum Carum, qui lib. 3. Antiq. Hiſpal cap. 48. portum Bæſipponem eſſe exiſtimat, *Puerto de S. Maria*, ad oſtium amnis *Guadalete*: & Hieron. Suritam, qui Baſilipponem, hodie *Cantillana*, ſupra Hiſpalim ad Boream poſitum, cum hoc Bæſippone maritimo oppido confundit: cum diſertis verbis Mela Pomponius, Pliniuſque, viri in Geographicis rebus ſupra famam accurati ac diligentes, inter Gades & Calpen, promontorio Junonis Bæſipponem affigant. Ptolemæo lib. 2. cap. 4. Μενεσθέως λιμὴν dicitur: oppidum Βαισιππώ.

Ibid. VII. *Sexti Firmum.*] Admonet ipſa ſeries oppidorum, quæ plane eadem eſt apud Melam, Plinium, Ptolemæumque, Sexi Firmum prius Hiſpaniæ oram legentibus a Calpe verſus ſeptentrionem occurrere, quam Selambinam: quare Suritam, Rod. Carum, aliosque falli neceſſe eſt, qui id oppidum nunc *Motril* eſſe exiſtimant, quod citra Selambinam eſt.

Ibid. VIII. *Singili, Attegua.*] Prius legebatur, *Singilia, Hegua.* Scio in hoc Bæticæ tractu Αἴγουα a Strabone citari, lib. 3. pag. 141. Sed cum *Singiliattegua* in MSS. ſcribatur, Reg. 1. 2. &c. *Singili; Attegua*, haud cunctanter agnoſco. Nam de Attegua, præter Dionem, quem laudavi, meminit non ſemel Hirtius, l. de bello Hiſp p. 259. & Atteguenſes Pompeïanarum partium fuiſſe, ſcribit Valer. Max. l. 9. c. 2. p. 425.

Ibid. IX *Tuati vetus.* Ita MSS omnes, librique editi ante Frobenium, qui *Tucci vetus* repoſuit.

Ibid. X. *Celti, Arva, Canama, Evia.*] Vix ullus eſt in hoc opere Geographico locus, in quo atrocius graſſata ſit interpolatorum libido, & emendandi prurigo quædam, quæ eruditos etiam viros interdum tenet. In MSS. Reg. 1. 2. Colb, & Pariſ. *Celtiarava Camana ana.* In edit. Parm. Froben. Gelen. aliiſque ante Dalecampium, *Celtiaca, Vacamana, Aeria.* Numerum oppidorum auxit, immutavitque deinde Dalecampius: *Celtiaca, Axatiara, Arruci, Manoba.* Ecquod in his verbis, quæſo, veteris ſcripturæ veſtigium? Roder. Carus, l. 3. Antiq. Hiſpal. c. 5. 8. & 9. legit, *Celſita, Axati, Arva, Arucci, Menoba, Canama, Aria.* Noſtram emendationem potiorem his omnibus eſſe non modo priſcorum codicum veſtigia ipſa confirmant, vix ullo fere apice immutato, ſed & Inſcriptiones veteres, quas modo allaturi ſumus. *Axati* certe & *Arucci* expunximus, quod de iis libri omnes conditivi ſilent: etſi non me præterit Municipii Flavii Axatitani, & Civitatis Arucceitanæ, apud Gruterum in Inſcript. fieri mentionem, p. 432. & p. 138. Quin & ipſam Celtim ex hoc albo ſuſtuliſſem: niſi meminiſſet, ut

dixi, Antoninus: ratus Plinium in his oppidis appellandis, non tam ſitus cujuſque loci, quam ſeriei elementorum habuiſſe rationem: quamobrem *Alica* priore loco ſtatuiſſem, cum Aliceenſis oppidi in Provincia Bætica memoria exſtet apud Gruterum, p. 542. Quod vero ad Arvam attinet, apud eundem p. 476. inſcriptio legitur, ORDO. MVNICIPII. FLAVII. ARVENSIS, reperta Alcoleæ, medio itinere inter Hiſpalim, & Cordubam. De Canama, p. 345. CANAMENSES. LINTRARII. Oppidum Bæti impoſitum, nunc *Villanova del Rio*. Denique EVIA apud eundem legitur, p. 550. in inſcriptione, procul ab hoc ſitu, ſed in Bætica tamen reperta.

XI. *Ilipa, cognomine Ilia: Italica.*] In MSS. Reg. 1. 2. Colb. 1. 2. & Pariſ. *Ilipa cognomine Illa Italica.* Parm. edit. *Ilipa cognomine Ila Italica.* Voculam *Ila*, veluti nihili ea foret, Frobenius prior expunxit, legitque, *Ilipa cognomine Italica*, atque ita ſcribendi ceteris deinde auctor fuit. Atqui Straboni l. 3. p. 141. Ἰλίπα ἢ Ἴλιπα, & quod idem eſt, Ptolemæo Λαῖπα μεγάλη & Ἰλίπα, civitates ſunt duæ diſpares. Et fuit *Ila* ſive *Ilia* Ilipæ cognomen genuinum. Apud Gruterum, p. 351. IMMVNES. ILIENSES. ILIPONENSES, unde noſſe Reineſius potuit qui Ilienſes Iliponenſes forent, quod ſcire ſe negat, epiſt. 23. Alias ſine cognomine, apud eundem Gruter. p. 246. legitur MVNICIPIVM. ILIPENSE. Ibid.

XII. *Vergentum, quod Iulii Genius: Orippo, Caura, Siarum*] Inſigniter depravatus hactenus hic locus in libris omnibus ſic legebatur: *Vergentum, quod Iulii genitor, Hippo Caurasiarum*: quæ non oppidorum nomina, ſed vocum portenta erant. At Orippo, etiam ab Antonino memoratur, in itinere a Gadibus Cordubam, ab Hiſpali IX. M. P. Et apud Gruterum, p. 803. inſcriptiones erutæ in pago quem *Sarracatin* vocant, in agro Utrerenſi, ORDO. SIARENSIVM. Apud Roder. Carum, l. 3. Antiq. Hiſpal. c. 20. SIARENSIVM. MVNICIPIVM. legitur. De Caura & Orippone mentio apud Poëtam antiquum, A. Halum nomine, ortu Burdegalenſem, quem Tamayus edidit in Martyrol. Hiſpan. Ibid.

Hic Caura, Sauros ſuſtentat Orippo colonos.

XIII. *Vrſo, qua Genua Vrbanorum.*] Ita libri omnes. Tamen erudite ſuſpicatur Anton. Auguſtinus, legi oportere *Gemina Vrbanorum*: deductis eo colonis militibus ex aliqua earum legionum quibus Geminæ, aut Gemellæ, cognomen fuit, quales erant VII. X. XIII. & XIV quod ex duabus factæ ſingulæ erant, quæ juſtum legionum numerum non explerent. Auctor ipſe Cæſar, lib. 3. bell. Civ. pag. 166. & Dio, l. 55. Urbanorum autem cognominatur, quod militum forte ex ſola Urbe Roma conſcriptorum eſſet. Ibid.

XIV. *Callet, ... Ilipula minor, Merucra, Sacrana .... Oningis.*] Cum ſint hæc oppida & extra Bæturiam poſita, & conventus Aſtigitani, in eorundem aſſignando ſitu aſſentiri viris eruditis non poſſum. Nam quod *Callet* nunc Cala eſſe cenſet Jo. Fr. Andrez, l. de patria S. Laur. p. 212. & Rod. Carus, l. 3. c. 70. & poſt illum Holſtenius, oppidum ſcilicet in media Bæturia poſitum, ſupra Hiſpalim, inter Bætim & Anam, quam oram Plinius nunc deſcribat, quemve conventum, æſtimaſſe ſatis non videntur. Ilipula vero minor, ſi *Niebla* eſt, ad amnem *Tinto*, fere inter oſtia Bætis & Anæ, ut viſum eſt Roder Caro, lib. 3. c. 81. ſane non Aſtigitani conventus ea eſſe potuit, ſed Hiſpalenſis: Celticis Bæturiæ populis, in quibus eſt *Niebla*, ei conventui, ut Plinius mox ſubjungit, attributis. Denique, ſi Oningis ibi fuit, ubi nunc Giennium eſt, ut cenſuit Mariana, l. 2. hiſt. Hiſpan. c. 21. p. 78. ad Cordubenſem conventum pertinuit, non ad Aſtigitanum. Et Livius ſane, lib. 28. p. 319. haud procul Gadibus & Oceano ſtatuere Oringin videtur, quam ſolo æquatam a Scipione prodit. Pro *Merucra, Sacrana*, MSS. *Marca, Sacruna*. Ibid.

XV. *Seria adjicitur, &c.*] Prius legebatur, *Seria qua dicitur Fama Iulia: Vertobrige, Concordia .... Callenſibus Emanici.* Quam lectionem vitioſam oſtendit diſſona a priore parte poſterioris ſtructura ſermonis. Nos codicum R. 1. 2. Colb. 1. 2. & Pariſ. fidem ſecuti ſumus, ut fere ſolemus. Ibid.

Ibid. XVI. *Regionis Oſintiadis Siſaponem.*] Hactenus in libris editis poſt Frobenium, *Regiones Oſintigi*, *Siſaponem*. In MSS. Reg. & Colb. ac Parm. edit. *Regiones Oſintiadis Siſaponem.* Quam lectionem ceteris anteponimus, ut Siſaponi oppido circumjectus ager ſuo nomine cenſeatur: ſiquidem Oſintiadem contineri Bæturia, ſicut minores regiones majoribus ſolent, ſimile veri eſt.

Ibid. XVII. *Latinorum*, *Regia Cariſſa.*] Sic MSS. Reg. & Colb. vetuſtæque editiones omnes ante Dalecampium. Nec Læpiam habent, nec Uliam, quas ille hoc loco nobis obtruſit. Scio apud Gruterum, p. 271. legi, ORDO. REIP. VLIENSIVM. Sed reperta ea inſcriptio eſt apud *Monte-Mayor*, prope Cordubam, longe a Gaditano conventu, in quo nunc ſumus. Hodie Montis-Majoris nomen habere putatur Ulia, inquit Mariana lib. 3. hiſt. Hiſp. c. 20. p. 122. xx. ab urbe Corduba lapide. Haud procul Corduba fuiſſe etiam Dio ſignificat, l. 43. p. 229.

Ibid. XVIII. *A Caſtulonis oppidi fine Gades*, *CCL. M.*] Ita MSS. omnes, R. 1. 2. Colb. 1. 2. Chiffl. Pariſ. Parm. quoque editio, & Martianus ipſe l. 6. c. de Hiſpania, p. 203. a quo Hermolaus incaute citerioris Hiſpaniæ menſuram mutuatus, tranſtulit in ulteriorem, atque hoc loco Plinii textum inde corrupit, ſcribens CCCCLXX. M.

Ibid. XIX. *Orbi ſpectandum.*] *Orbi* repoſuimus, admonitu codicum Reg. 1. 2. Colb. 1. 2. & Pariſ. cum prius *urbi* legeretur in libris impreſſis: Orbi, inquam, hoc eſt, univerſis terrarum gentibus Romam confluentibus. Periret enim alioqui, cum inſigni illo Romanæ urbis præconio, loci ipſius etiam ex ejuſdem verbi repetitione venuſtas.

Sect. 4. XX. *Auſetani*, *Laſetani.*] Hactenus, *Auſetani*, *Itani*, *Laſetani.* Fulvius Urſinus, *Iaccetani* legit, ex Strabone, & Ptolemæo. Nos *Itani* expunximus, de quibus in hoc tractu nihil uſquam compertum: ex quo mutila quædam præcedentis vocis repetitio poſſit haberi. Nam cum hos, quos recenſet Plinius, redditurum ſe promittat, inferius, Auſetani quidem, aliique, ſuis locis apparent: Itani nuſquam. At ne Lacetanos cum Urſino, Pelicerioque in Notis MSS. mutem, vetat Livius, qui Lacetanos ſæpe laudat, l. 28. p. 329. l. 34. p. 410. multoque expreſſius ſitum eorum indicat, lib. 21 p. 206. *Cn. Scipio*, inquit, *in Hiſpaniam cum claſſe & exercitu miſſus, cum ab oſtio Rhodani profectus, Pyrenæoſque montes circumvectus, Emporiis appuliſſet claſſem, expoſito ibi exercitu, orſus a Lacetanis omnem oram uſque ad Iberum &c.* Λακκητανίας Dio, lib. 45. p. 274 Et Λακκητανῶν ἔθνος Plutarchus agnoſcit, tum alibi, tum in Catone majore, p. 342. Lacetanos denique Cæſar l. 1. Bell. Civ. p. 143. cum Auſetanis & Tarraconenſibus jungit. Adeo placuere Jaccetani Cujacio, ut non modo hoc loco, ſed ubi minime omnium oportuit, obtruſerit. Nam Dig. l. 50. tit. 15. de Cenſibus, ubi Ulpianus, *Ius Italicum Valentini & Licitani habent:* ipſe *Iaccetani* legi cenſet oportere, l. 10. Obſerv. c. 35. Alii *Lacetani:* neutri recte. Nos *Illicitani* ab Illici, de quo paulo ante Valentiam egimus, quod oppidum Latinorum ſeu juris Latini eſſe Plinius monet, reſtituimus.

Ibid. XXI. *Edetani.*] Prius *Sedetani* legebatur. Atqui Sedetanos hic locum habere, litterarum ſeries non patitur, quam in populis nunc recenſendis Plinius ſequitur: *Auſetani*, *Cerretani*, *Edetani*, *Gerundenſes*, &c. Ab Ἤδητα oppido nomen hi ſortiti videntur, quod ubi ubi demum id fuerit, eis Iberum fuit: inter amnem eum & Pyrenæa juga. Cave enim credas ab Edeta oppido Edetaniæ ſive Sedetaniæ regionis, ubi Saguntum, Valentia, & Cæſarauguſta fuere, hos Sedetanos fuiſſe appellatos: cum ii Cæſarauguſtani fuerint, ut ſtatim Plinius admonet, non Tarraconenſis fori. Quid ſi *Deciani* ſcribas, a Δεκίανα Indigetum mediterraneo oppido apud Ptolem. lib. 2. cap. 6.

Ibid. XXII. *Larnenſes*, *Lurſenſes*, *Lumberitanos.*] Cum hoc loco populorum nomina diſponi per elementa debeant, mire omnia perturbata, permixtaque ſunt in libris ad hunc diem vulgatis; ſic enim habent: *Larnenſes*, *Iturſenſes*, *Ibalenſes*,

lenſes,

lenſes, *Lumberitanos*. In MSS. Reg. &c. *Larnenſes*, *Lurſenſes*, *Lumberitanos*. De Iſpalenſibus nihil : unde huc irrepſerint, incompertum adhuc. Hermolaus *Ilurſenſes* ab Ilurone jam antea memorato oppido, neque revocando amplius : Iturifenſes Dalecampius ab Ἰτύεσσα Vaſconum civitate, repoſuit.

XXIII. *Atax e Pyrenæo.*] E Cemeno ſeu Gebenna monte dum fluere Atacem, non e Pyrenæo, Strabo docet, lib. 4. pag. 182. haud ſatis peritum ſe locorum eorum fuiſſe prodit. Rectius Mela, a quo non ineleganter deſcribitur, lib. 2. cap. 5. *Atax ex Pyrenæo monte digreſſus, qua ſui fontis aquis venit exiguus, vaduſque eſt, & ingentis alioquin alvei tenens, niſi ubi Narbonem attingit, nuſquam navigabilis : ſed cum hibernis intumuit imbribus, uſque eo ſolitus aſſurgere, ut ſe ipſo non capiat.* Sect. 5.

XXIV. *Nec minus ſeipſo torrentes, Iſaram, & Druentiam.*] Non *torrentem*, ut prius, ſed *torrentes* multitudinis numero repoſuimus, tum codicum omnium MSS. fide, Reg. 1. 2. Colb. 1. 2. Chiffl. Pariſ. &c. tum ex re ipſa : namque ea vis torrenti ſimilis etiam Druentiæ propria eſt, communiſque cum Iſara & Rhodano. Unde Silius Ital. lib. 3. Ibid.

Turbidus hic truncis, ſaxiſque, Druentia lætum
Ductoris vaſtavit iter : namque Alpibus ortus
Avulſas ornos, & adeſi fragmina montis
Cum ſonitu volvens fertur latrantibus undis :
Ac vada tranſlato mutat fallacia curſu.

Vide & Livium, lib. 21. pag. 198.

XXV. *Vltra, foſſa ex Rhodano C. Marii.*] Nemo omnium Geographorum apertius, quam Plinius, ſitum Marianæ foſſæ ſignavit, nempe ultra Rhodani oſtia, prope ſtagnum inſigne Maſtramela. Cujus ex verbis varias de ejus ſitu ſcriptorum ſententias convellere proclive admodum foret, ſi eſſet id otii noſtri, aut inſtituti. Occupavit hanc ſpartam jamdudum, abſolvitque egregie Honor. Bouche, lib. 3. hiſt. Provinc. cap. 5. pag. 161. Itaque foſſa Mariana ducta eſt a Rhodano per Campos Lapideos, ad vicum *Foz* : cujus foſſæ ſuperſunt ibi hodieque veſtigia. Idcirco autem perducta, quo in Rhodanum naves e mari facilius ſubirent, quibus ægre aditus eſſet in amnem per orientale oſtium, quod id erat navigiorum vix patiens. Solinus, cap. 2. pag. 17. *C. Marius bello Cimbrico factis manu foſſis invitavit mare : perniciosamque ferventis Rhodani navigationem temperavit.* Ibid.

XXVI. *Stagnum Maſtramela : oppidum, Maritima Avaticorum.*] Prius *Aſtromela* legebatur. At Stephanus, pag. 448. Μαστραμέλη, inquit, πόλις ϰ̀ λίμνη τῆς Κελτικῆς. Unde & illud effici videtur geminum oppido adjacenti fuiſſe nomen : alterum cum ſtagno commune : proprium alterum. At dum Geographorum vulgus id oppidum putat eſſe *Martignez*, merito reprehenditur ab Honor. Bouche, lib. 3. hiſt. Provinc. cap. 6. p. 172. quod recentiſſime conditum id eſſe conſtat, hoc eſt, non ante annos quingentos, loco antea inculto ac deſerto. Veri multo ſimilius ſtatuit eſſe *Marignane*, ad ſtagni latus orientale. *Maritima Avaticorum*, inquit Mela, lib. 2. cap. 5. *ſtagnum obſidet.* Ibid.

XXVII. *Aquæ Sextiæ Salluviorum.*] Ita MSS. omnes, Reg. 1. 2. Colb. 1. 2. Pariſ. Chiffl. non *Salyorum*. Inſcriptio Gruteri, pag. 298. DE. LIGVRIB. VOCONTIEIS. SALLVVIEISQ. Σάλυας vocat Ptolemæus, pro Σάλυες, lib. 2. cap. 10. Hi ſunt Falanii Galli (lege, *Salluvii Galli*) de quibus Fulvius triumphaſſe dicitur in Epitome Liviana, lib. 60. ut docet inſcriptio vetus in Faſtis Triumphorum, M FVLVIVS. M. F. Q. N. FLACCVS. PROCOS. DE. LIGVRIBVS. VOCONTIEIS. ET. SALLVVIEIS. Ibid.

XXVIII. *Alebece Reiorum Apollinarium.*] Hactenus legebatur *Alebeceriorum Apollinarium*. At MSS. Reg. Colb. & Pariſ. totidem apicibus id nomen exhibent, quot repræſentamus. Accedit & vetus inſcriptio apud Gruter. pag. 448. COL. REIOR. APOLLINAR. Et Tabula Peuting. REIS APOLLI- Ibid.

NARIS, hoc eſt, Reiis Apollinaribus, a cultu, ut videtur, Apollinis. Quid quod nec Alebece ſatisfacit ipſa, libentiuſque *Albiœce*, agnoverim, ſi MS. ullus codex ſuffragetur. Nam Albiœcos Ἀλϐίοικοι Salyibus, ſive Salluviis, Vocontiiſque confines Strabo facit, lib. 4. pag. 203. plane ut ipſius oppidi Ἀλϐίοικα nomen eſſe potuerit, qua forma & Σόλοι Solœ Cilicii appellantur.

Ibid. XXIX. *Ceſſero.*] Non *Ciſteron*, aut *Caſtres*, ut quibuſdam eruditis viſum, ſed S. Tiberii pagus, *S. Tubery*, ad Araurim qui Agatham præfluit, leucis fere quatuor a Bæterris. Κεσσερὼ eſt Ptolemæo, lib. 2. cap 10. in Volcis Tectoſagibus. Antonio in Itiner. Ceſero, a Bæterris M. P. XII. Ado in Martyrol. 10. Novemb. *In territorio Agathenſi in Ceſſarione, SS. Martyrum Tiberii, Modeſti, & Florentia, qui tempore Diocletiani martyrium compleverunt.* Et in vita S. Tiberii: *Et ſubito apparuerunt juxta fluvium qui dicitur Araur, in vico qui vocatur Ceſeri, &c.*

Ibid. XXX. *Taſconi, Taruſconienſes.*] In MSS. Reg. 1. 2. Colb. 1. 2. & Pariſ. *Taſconi, Tarucunonienſes.* Libri vulgati, *Taſcodunitari, Cononienſes*, omnino mendoſe, ut vel ex ipſa ſerie elementorum liquet. Adeo non placet conjectura eruditi viri, ſcribi ita jubentis, *Taraſcoduni, Tarni, Tononienſes*: ut ſi Taſconos ipſos expungere cuipiam libuerit, ceu ineptam vocis ſubſequentis repetitionem, ac ſolos retinere Taruſconienſes, haud gravate ſim ei aſſenſurus. Nam Tarnos ab amne Tarne comminiſci, otioſorum hominum videtur eſſe: Tononienſes a Sabaudia in provinciam Narbonenſem, accerſere, quam ſolam Plinius modo perluſtrat, ἀχειραγώγητον.

Ibid. XXXI. *Adjecit formulæ... Avanticos, atque Bodionticos.*] Sic libri omnes tum editi, tum manu exarati ante Hermolaum, qui pro Bodionticis Ebroduntios fidenter inculcavit: perinde quaſi aut gens eadem ſub diverſis nominibus bis ſignetur a Plinio: Ebroduntiorum quidem appellatione hoc loco, & Caturigum rurſus ſect. 24. eſt enim Caturigum oppidum Ebrodunum: aut Ebroduntiorum, ſi locum hic eos habere oportuit, Dinia potius oppidum, quam Ebrodunum ipſum dici debuerit. At non levior ejuſdem Hermolai lapſus, & Guillimanni, qui Hermolaum ſecutus eſt, cum Avanticos Helvetiæ populos, *ceux d'Avanches*, ſignari hic arbitrati ſunt: quandoquidem hos Alpium incolas fuiſſe Plinius ipſe admonet, & Ammianus quidem, ut mox dicturi ſumus, Graïarum: a quibus longa intercapedine Aventicum Helvetiorum disjunctum eſt: longe nempe poſitum ſupra Lemannum lacum, quo tamen lacu claudi provinciam Narbonenſem ſuperius monuimus. Deſcribit Avanticorum oppidum, cujuſmodi fere nunc eſt Ammianus, lib. 15. pag. 54. *Alpes Graia & Pœnina, ... habent Aventicum, deſertam quidem civitatem, ſed non ignobilem quondam, ut ædificia ſemiruta nunc quoque demonſtrant.* Sententiæ noſtræ de Aventicorum germano ſitu ſuffragatorem habemus virum eruditum Nic. Chorier, lib. 1. hiſt. Delphin. pag. 12. & lib. 4. pag. 197.

Sect. 6. XXXII. *Haud ullo inde loco CCC. in latitudinem.*] In MSS. Reg. Colb. Pariſ. &c. *Haud ullo in loco.* Parm. edit. *Haud ullo in loco CC.* Nos ex conjectura, *Haud ullo inde loco*: ex Martiano, lib. 6. cap. de Italia pag. 205. CCC. reſcripſimus: *Nuſquam*, inquit, *trecenta latitudo ejus excedit.* Sed Plinii mentem idem Martianus haud aſſecutus ſane videtur, quæ noſtra interpretatione, ſe iciter, ut quidem opinamur, illuſtrata eſt.

Ibid. XXXIII. *Univerſa autem ambitus ... $\overline{XXX}$. paſſ. LVIIII.*] Sic MSS. omnes. In Solino, cap. 2. pag. 14. & Capella, lib. 6 cap. de Italia, pag. 205. male nunc hic idem univerſæ Italiæ ambitus colligit vicies centena & XLIX. millia paſſ. hoc eſt, $\overline{XX}$. XLVIIII. cum utrobique, ut in Plinio, ſcribendum ſit, $\overline{XXX}$. LVIIII. nullis additis detractiſve: ſed tertia tantum denarii nota, quam prava librarii diſtinctio ſequenti ſummæ tribuit, reddita, reſtitutaque priori. Quamobrem immerito Salmaſius in Solin. pag. 83. ex eodem Solino Martianoque Plinium emendandum pronunciat, cum e contrario ii ſint ex auctore ſuo

Plinio reſingendi. Nam ſi decies centena & XX. millia paſſuum apud eoſdem colligit longitudo Italiæ, haud ſane pauciora tricies centenis paſſuum millibus patere ejus ambitum res ipſa pervincit.

XXXIV. *A Corſica minus LXX.*] Reg. 2. *A Corcyra minus* LXX. Parm. edit. *A Corſica.* Martianus, lib. 6. cap. de Italia, pag. 205. ex optimis exemplaribus, *A Corſica, minus* LXX. id quod libentius amplexi ſumus. Omitti ſane non debuit major inſula, aut longe minor anteponi. Deinde longiuſculum eſt Italiæ a Corcyra intervallum, ut minimum, C. M. P. At Corſicam a Vadis Volaterranis LXII. M. P. abeſſe Plinius ipſe diſerte teſtatus, ut quidem præ ſe ferunt exemplaria omnia, lectionem quam defendimus, egregie tuetur. Ibid.

XXXV. *Aquenſes cognomine Taurini.*] Ariolantur, qui *Aquapendente* in Etruria oppidum ſignari hoc loco putant. A Centumcellis, hoc eſt, *Civita Vecchia*, ut diximus, prope hæ Aquenſium Thermæ abfuerunt. Teſtis Rutilius in Itiner. p. 305. Sect. 8.

Ad Centumcellas forti defleximus Auſtro:
Tranquilla puppes in ſtatione ſedent. Et mox:
Noſſe juvat Tauri dictas de nomine Thermas,
Nec mora difficilis millibus ire tribus, &c.

XXXVI. *Cluſini novi, Cluſini veteres.*] Hos non re ac loco, ſed nomine ſolum invicem diſcrepare cenſet Holſtenius in Notis ad Ital. Antiq. p. 75. At non ita ſane veteres cenſuerunt: Nam in fragmento Itinerarii Antonini, itinere Tiberino ſive Ciminio, legitur, *Cluſio vetere, olim Comerſole: Cluſio novo, a quo dictus Cluſentinus tranſitus Hannibalis.* De vetere Livius, l. 10. p. 179. *Cluſium, quod Camars olim appellabant*: lege, *quod Camarſolum appellabant.* Ibid.

XXXVII. *Florentini.*] In MSS. pleriſque, libriſque editis, *Fluentini.* At Chiffl. & Pariſ. rectius, *Florentini.* Nam & Frontinus l. de colon. p. 93. Coloniam Florentinam deductam a Triumviris prodidit: & Tacitus, l. 1. Annal. p. 36. oraſſe ait Florentinos, ne Clanis ſolito alveo demotus, in amnem Arnum transferretur, idque ipſis perniciem afferret. Ipſe Plinius lib 4. ſect. 4. Florentiam nominat. Tamen in decreto Deſiderii Regis Italiæ, apud Gruter. p. 220. *Palantes Fluentinos collegimus*: quod de Florentinis accipiendum eſt. Ibid.

XXXVIII. *Subertani.*] Sic MSS. omnes, impreſſique libri ante Hermolaum, qui a Suderno Ptolemæi l. 3. c. 1. *Sudertani* ſcripſit. Nos *Subertani* anteponimus, quoniam id ei oppido, quod *Sovretto* diximus appellari, peraccommodatum nomen eſt a ſubere, quo circumjectus ager abundat. Ibid.

XXXIX. *Velaterrani, Volcentini cognomine Etruſci.*] In libris editis, *Volaterrani cognomine Etruſci*, Volcentinis prætermiſſis: At eoſdem ex Chiffl. codicis fide reſtituimus, probe gnari, præter Etruſcos Volaterranos eſſe nullos uſpiam: neque eo proinde cognomine diſcerni ab aliis neceſſe fuiſſe. Volcentinos autem, ſeu Volcentanos, & in Lucanis Plinius commemorat, ſect. 15. Ibid.

XL. *Nicodoro Athenienſium magiſtratu, qui fuit Vrbis noſtra* CCCCXL.] Ita MSS. omnes, Reg. Colb. Pariſ. & Chiffl. Quin ipſe Plinius l. 13. ſect. 30. & lib. 15. ſect. 1. hunc ipſum annum ſignat. Hoc uno in loco permutatis numeris libri impreſſi habent CCCCLX. Geſſit magiſtratum Athenis Nicodorus, Olympiadis CXVI. anno tertio, uti ex Diodoro Siculo aperte perſpicuum eſt. Incidit plane hic annus in annum V. C. CCCCXL. Quin & paulo ante, *quod ſcripſit Nicodoro Magiſtratu*, repoſuimus, non *Magiſtratus*: nam neque inſcripſiſſe cuiquam librum ſuum de plantarum hiſtoria Theophraſtus videtur: & Græca ea locutio eſt Νικοδώρου ἄρχοντος. Ita enim ſignificabant annum Athenienſes, ut Romani ex nomine Conſulum ordinariorum. Ita Seneca ep. 18. p. 199. de Epicuro: *Hoc certe,* inquit, *in his epiſtolis ait, quas ſcripſit Charino magiſtratu, ad Polyanum.* Et Plinius ipſe paſſim: *Tiberio principe, Claudio principe*, &c. Sect. 9.

XLI. *Conchylio, & piſce nobili adnotantur.*] Sic libri omnes: nec conjectura placet eruditi viri, legentis *adnatantur*: qua forma dictum ab Ovidio eſt, Ibid.

Novit qua multo piſce natantur aqua.
Adnatari enim conchylio litora dure admodum dici nobis videtur.

Ibid. XLII. *Aſſilan.*] In MSS. *Aſulani.* In edit. Parm. *Veſulani*, perperam & exigente elementorum ſerie, ut ab A gentis ejus nomen incipiat. Frobenius, & alii poſt eum, *Aſulani* Nos *Aſſilani*: quod apud Frontinum legitur, l. de Coloniis, p. 83. *Aſſile oppidum lege Sempronia.*

Ibid. XLIII. *Capitulum Hernicum, Cereatini qui Mariani.*] In edit. Parm. *Capitulum Hernetum, Cernetani.* Frobenius, aliique deinceps, *Capitulum, Cernetum: Cernetani.* Emendationis noſtræ auctor fuit partim Strabo, lib. 5. p. 238. partim Frontinus: Sic enim ille: Ἐν δὲ τοῖς ὄρεσι τοῖς ὑπὲρ Πραινέστου, ἥ τε τῶν Ἑρνίκων πολίχνη Καπίτουλον, καὶ Ἀναγνία πόλις ἀξιόλογος, καὶ Κερεᾶται, &c. *In montibus ſupra Preneſte urbs Hernicorum ſita eſt Capitulum, & Anagnia urbs inſignis, & Cereata.* Itaque erit *Hernicum* pro *Hernicorum*, & a Cereate Cereatini. Frontinus vero, lib. de Colon. p. 85. *Cereate Mariana* (non *Marina*) *municipium familia C. Marii obſidebat.* Et p. 118. *Ceretium* (lege *Cereatium*) *municipium familia Marii obſidebant.*

Ibid. XLIV. *Interamnates Succaſini, qui & Lirinates.*] Hæc conjunctim ut legerentur, effecimus: non uti prius, *Interamnates, Succaſani, qui & Lirinates.* Nam præter elementorum ſeriem, quæ nunc alioqui abrumperetur, docet id vetus inſcriptio apud Gruterum, p. 431. quæ Caſino in monte reperta eſt: in qua REIP. INTERAMNAT. LIRIN. mentio habetur. Sic porro appellati ſunt, quod ad Lirim amnem ſedes haberent: Succaſini autem, (ſic enim emendo, pro *Succaſani*,) quod ſub Caſino monte. Auctor emendandi Livius, l. 26. p. 282. *Sub Caſinum biduo ſtativa habita: Inde præter Interamnam, Aquinumque, in Fregellanum agrum ad Lirim fluvium ventum.*

Ibid. XLV. *Ilionenſes Lavinii.*] Lanuvii repoſuit Hermolaus ex Ptolemæo, ob vetus municipium Lanuvium, qui pagus eſt hodie *Indovina*, haud procul Velitris. At major longe dignitas Lavinii fuit, ut vetuſtas major: nam ut Varro ait l. 4. de Ling. Lat. p. 35. *Oppidum quod primum conditum in Latio ſtirpis Romanæ Lavinium* fuit: *Hoc a Latini filia, quæ conjuncta Æneæ, Lavinia appellata*: &c. Frontino, p. 86. & 124. *Lauro-Lavinium* dicitur. Dionyſio Halic. l. 5. Antiq. p. 287. Λαουίνιον μητρόπολις τοῦ Λατίνων γένους. Incolæ Λαβινιᾶται, p. 326.

Ibid. XLVI. *Compita Larium.*] Lares in compitis coli ſolitos præter Feſtum, teſtatur Ovidius, l. 2. Faſtor. v. 615.

Qui compita ſervant,
Et vigilant noſtra ſemper in urbe, Lares.

Et Tranquillus de Auguſto, c. 31. *Compitales Lares*, inquit, *ornare bis in anno inſtituit, vernis floribus, & æſtivis.* Hinc Tertulliani locum obiter emendamus, l. de ſpectaculis, c. 5. ubi vetus hæc aræ inſcriptio legitur: CONSVS. CONSILIO. MARS. DVELLO. LARES. COMITIO. POTENTES. Rigaltius edidit, *Coillo potentes.* Grammaticus neſcio quis COLIO, idque pro æde jubet accipi: domicoliumque quondam dictum eſſe pro domicilio, hoc uno ductus argumento, ſuſpicatur. Ego libentius, LARES. COMPITO. POTENTES. agnoverim. Laribus dicata Compita, & ſub Larium tutela præſidioque ea eſſe: ludos idcirco Compitalitios appellatos, ex compitis in quibus agitabantur, docet Macrobius, l. 1. Saturn. c. 7. p. 221. *Compitalia*, inquit Varro, l. 5. de ling. Lat. p. 49. *dies attributus Laribus: .... ideo ubi viæ competunt, tum in competis ſacrificatur. Quotannis is dies concipitur.* Apud Servium non ſemel, *Lares Viales.*

Ibid. XLVII. *Ad Cn. Pompeium, & L. Catonem.*] Ita libri omnes tum impreſſi, tum manu exarati, ante Hermolaum, qui *L. Carbonem* importune obtruſit, quem bello Marſico, ſive Sociali nullum fuiſſe Conſulem ſcimus. Fuit vero L. Porcius Cato anno ſecundo ejus belli, V. C. DCLXV. cum Cn. Pompeïo Strabone, Cn. Pompeii Magni patre.

Ibid. XLVIII. *Taurania.*] Stephanus: Ταυρανία, πόλις Ἰταλίας, forte huc refe-

Digitized by Google

ſenda. Apud Melam l. 2. c. 4. Taurianum eſt : apud Strabonem , l. 6. p. 254. regio Tauriana : ſed ad Plinii Tauraniam nihil iſta pertinent , etſi pertinere Caſaubonus exiſtimavit, in notis ad Strabonem : cum iſta ſint in Brutio : Plinii Taurania in Campano agro.

XLIX. *Dicta propter ordinem , quas item nominant ſingulis vocabulis.*] In MSS. Sect. 11.
quas iterum. Forte ita rectius, cum Toletano Pintiani codice : *Propter ordinem quo ſita : a quo iterum nomina ſingulis , Prote , & Meſe.* Ab ordine , inquit, quem certis intervallis diſpoſitæ hæ ſervant inſulæ , in univerſum Stœchades dictæ ſunt : rurſuſque ab eodem ordine ſingulatim ſibi quæque nomen adſcivit : priore earum Prima : altera mox , Media : demumque tertia , Ultima appellata. Porro vernacula Stœchadum nomina Pinetus & Dalecampius ea comminiſcuntur , quæ nec exteris nec indigenis nota ſint. Honor. Bouche , l. 1. hiſt. Prov. c. 7. a Pomponiana Meſen perperam diſtinguit : alii aliter peccant.

L. *Abeſt a vadis Volaterranis , LXII. M.*] Corruptus haud dubie numerus , Sect. 12.
cum XC. circiter M. paſſ. inter utraque loca nunc ſupputentur. Nota fortaſſis centenarii in quingenarium deflexa ab amanuenſibus eſt , ſcriptumque LXII. pro CXII. Quin ſi Artemidoro credimus , apud Agathem. l. 1. Geogr. c. 5. gemina centenarii nota librariis excidit , ſcribique neceſſe eſt CCLXXV. Trajectum enim ait eſſe ſtadiorum bis mille ducentorum. Sed coarguit Artemidorum Strabo , l. 5.

LI. *Ænaria ipſa.*] Sive ab Æneæ ſtatione, ſive ab aheno æriſque metallis , Ibid.
Ænaria dicta ſit , quaſi Ahenaria , *Αἰναρίαν* ſcripſere cum diphthongo antiqui omnes: unus inſtar ſit omnium Appianus, lib. 5. bell. Civil. p. 711. qui νῆσον τὰς Πιθηκούσας vocat, ἣ νῦν ἐςὶν Αἰναρία. Nam quod ſuadere Salmaſius nititur, in Solin. p. 97. & 321. & Bochartus l. 3. de animal. c. 31. p. 994. Scribi *Enaria* oportere , ut ab enaribus , hoc eſt , ſine naribus , ſimiis videlicet , nomen inſulæ deflexum videatur , valde vereor ut quiſquam vir naris emunctæ probet.

LII. *Berelidas.*] An *Balaridas* ex Martiano rectius ? ſcilicet a Balaris Sardiniæ Sect. 13.
gente , de qua mox Plinius. An potius *Boaridas* , ex Tab. Peuting. ut ſcopuli intelligantur duo , qui S. Antiochi inſulam obſident , *il Toro* , & *la Vacca*. An denique *Banauridas* ex Stephano , Tyrrhenicas inſulas ſic nominante ?

LIII. *CCGCXL. M. ab eo diſtante Peloponneſo.*] Ita reſcripſimus, admoniti Sect. 14.
codicum R. 1. 2. Colb 1. 2. Pariſ. &c. cum in editis perperam legatur , CXLIV. hoc eſt , centena quadraginta quatuor , pro *quater centena & quadraginta*. Suffragatur præter Capellam , qui hunc plane numerum habet, lib. 6. cap. de Sicilia , pag. 208. etiam Strabo , dum Alphei fluminis oſtium quatuor millia ſtadium hoc eſt , D. millia paſſuum a Pachyno abeſſe teſtatur , l 6. p. 266.

LIV. *Coloniæ ibi quinque : ubes ac civitates LXIII.*] Locum hunc reſtituimus, Ibid.
tum ex Martiano Capella , l. 6. c. de Sicilia , p. 208. tum ex eorundem codicum fide , in quibus *civitates LXIII.* nullis adjectis aut detractis leguntur. Coloniarum numerum , quem nos etiam repoſuimus , ex Martiano , ſubſequentis voculæ, *urbes*, littera prior abſorpſerat. Porro totidem infra coloniæ redduntur: Tauromenium , Catina , Syracuſæ, Thermæ , Tyndaris. In Excerptis Legationum e Diodori libro XXIII. urbes in Sicilia LXVIII. omnino numerantur : qui numerus e quinque coloniis, urbibuſque tribus & ſexaginta rite conflatur.

LV. *Amnes : Achates , Mazara , Hypſa.*] In edit Parm. *Amnes Agathe Matherypſa.* In Reg. & Colb. *Agathe mater hypſa.* Pro qua lectione , Barbarus *Acis & Hypſa* repoſuit : pluribus ſane quam par fuerat , extritis literis. Sed Acin quoque , de quo Schol. Theocriti , ad v. 69. Idyll. 1. & Vibius Seq. p. 329 ab Ætna , Solino quoque auctore , fluentem , e cujus ripis ſaxa in Ulyſſem Polyphemum jeciſſe quidam dixere , ad oram quam nunc percurrit Plinius , non pertinere , docebit ſubjecta oculis deſcriptio inſulæ. Quapropter priſcis litterarum veſtigiis inſiſtendo , locum nos ita legimus : *Amnes : Achates , Mazara , Hypſa.* De Achate Siciliæ fluvio , Vibius Seq p. 328. *Achates Siciliæ , ubi paſſi nomine lapillos generat, unde gemmæ fiunt.* Plinius ipſe , l. 37. ſect 54. Ejuſdem meminit

etiam Ptolemæus, l. 3. c. 4. ubi corrupta voce 'Ακίθιον vocat : ac Selinuntis ab eo, & Mazaræ fluminum oſtia refert. De Mazara Antoninus quoque, XII. M. P. a Lilybæo. Stephano item caſtellum eſt & propugnaculum Selinuntiorum Mazara, a præfluente, ut credimus, amne dictum. Servat adhuc in hoc ipſo tractu oppidum Mazaræ nomen : a quo tertia Siciliæ pars *Val di Mazara* nuncupatur.

Ibid. LVI. *Echetlienſes.*] Prius *Eceſtienſes* legebatur, quos perſpicuum eſt vel ab Aceſtæis, vel a Segeſtanis minime diverſos eſſe. In MSS. *Echeſtienſes:* Nos ex certiſſima conjectura, Echetlienſes, ab Ἔχετλα oppido, cujus meminere Polybius l. 1. p. 20. & Diodorus Sic. l. 19. at Stephanus. Illud ipſum forte quod Ptolemæo, l. 3. c. 4. 'Ελκέθιον pro 'Εχέθλιον dicitur.

Ibid. LVII. *Imacarenſes.*] Ita libri omnes. At elementorum ſeries nobilius paulo oppidum appellandum hoc loco fuiſſe forte admonet, nempe Hyccarenſium, quod Stephano Ὕκκαρον, Hiccara Antonino, a Panhormo XVI. M. P. In nummis apud Parutam, IKAP. Nunc quoque *Carini*, & *Muro d'Iccarini*, teſte Fazello, decad. 1. l. 7. c. 6.

Ibid. LVIII. *Tiracienſes.*] An *Tyracinenſes*, ab oppido quod Τυρακῖνοι Stephano dicitur? At in MSS. & edit. Parm. *Triracienſes.* Forte pro *Trinacienſes :* nam Τριακίνην πόλιν & Τριακινίους oppidanos in Sicilia laudat Diodorus, lib. 12. Bibl. pag. 89. & 90. An denique *Tyrittenſes?* nam Τυριττὴν in Sicilia idem Diodorus agnoſcit, in Eclogis, p. 875.

Ibid. LIX. *Hieroneſos, Cane.*] Ita libri omnes, ipſeque Martianus, l. 6. p. 208. Cave tamen credas *Ceny* Stephani inſulam nunc ſignari a Plinio: Locorum enim is vicinitate deceptus, promontorium Italiæ Cæny Peloro adverſum, perperam haud dubie, inſulam putavit : cum non modo præter eum nemo ejus inſulæ meminerit : ſed nec ulla uſquam circa Pelorum ſit, unquamve, cujus quidem mentio exſtet, fuerit inſula.

Ibid. LX. *Meligunis.*] Ab ovium proventu, ἀπὸ τῶν μήλων, id inſulæ Liparæ nomen olim inditum cenſuit Dalecampius. Reclamant vetuſti ſcriptores omnes, a quibus non Μηλιγουνὶς, ſed Μελιγουνὶς vocatur. Strabo, lib. 6. pag. 275. Stephanus, Heſychius, ceteriſque antiquior Callimachus, hym. in Dianam, pag. 14. verſ. 47.

Νῆσον ἐπὶ Λιπάρην· Λιπάρη νέον, ἀλλὰ τότ' ἔσκεν
Οὔνομά οἱ Μελιγουνίς.

Ibid. LXI. *Antea Theraſia . . . quia ſacra.*] Theraſiam quidem in inſulis Ægæi maris agnovimus: hanc vero Hieram qui Theraſiam quoque appellarit, adhuc auctorem quærimus. *Thermiſſa* haud dubie ſcribi ſatius fuerit, ſi exemplaria ulla faverint: cum id ei nomen fuiſſe, Θέρμισσαν, Strabo fateatur, lib. 6. p. 275. & 276.

Sect. 15. LXII. *Carcines.*] Verum hujus amnis nomen, ex fide codicum Reg. 1. 2. Colb. 1. 2. 3. Pariſ. & Chiffl. reſtituimus : ſubditiriumque *Cacinos* expunximus, quod Hermolaus inculcarat, neglecta vetere lectione Parmenſis etiam editionis : quoniam Cæcina amne apud Ælianum, & Pauſaniam, lib. 6. Eliac. poſt. pag. 354. dirimi Locros a Rhegino legerat : At procul ab hoc ſinu, quem Plinius modo percurrit, Locri, Rheginique, in ipſo ferme Siculo freto collocati.

Ibid. LXIII. *Tiris, Eranuſa, Meloïſſa.*] Sic totidem plane apicibus MSS. omnes. Et Meloëſſa quidem a proventu pecoris haud dubie nomen accepit, ἀπὸ τῶν μήλων. Verum loco priorum duarum, infeliciter admodum Hermolaus, *Tres Sirenuſas* reſcripſit, quos ab ora Pæſtana, adverſoque plane maris tractu, in Lacinium uſque promontorium tranſtulit. Ibi enim Sirenuſas inſulas, hoc eſt, ut Virgilius ait, Sirenum ſcopulos, Strabo lib. 1. pag. 22. aliique collocant.

Ibid. LXIV. *Et Pandoſiam . . . in qua Alexander.*] MSS. omnes, librique vulgati ante Hermolaum, *Mardoniam* conſtantiſſime retinent; *Pandoſiam* Barbarus reſcri-

pſit : quod in Pandoſia obiiſſe Alexandrum ſcriptores omnes conſentiant. Et Livius quidem, qui unus eſſe poteſt inſtar omnium, *Alexandrum Epiri Regem* ait *ab exule Lucano interfectum, ſortes Dodonai Iovis eventu affirmaſſe. Accito ab Tarentinis in Italiam data dectio erat, caveret Acheruſiam aquam, Pandoſiamque urbem : ibi fatis ejus terminum dari : eoque ocyus tranſmiſit in Italiam, ut quam maxime procul abeſſet urbe Pandoſia in Epiro, & Acheronte amni.... Ceterum (ut ferme fugiendo in media fata ruitur,).... haud procul Pandoſia urbe imminentes Lucanis ac Brutiis finibus tres tumulos inſedit... pervenit ad amnem... quem cum incerto vado tranſiret agmen, feſſus metu ac labore miles, increpans nomen abominandum fluminis, Iure Acheron vocaris, inquit, &c.* Sic Acherontem fluvium, & Pandoſiam in Lucanis diſerte appellat : Strabo quoque, lib. 6. pag. 256. Suidas, verbo *Τόπι*, aliique. Verum cum circa Pandoſiam. περὶ Πανδοσίαν interiiſſe Alexandrum Strabo affirmet, non in ipſa : circa Pandoſiam letali vulnere affectus, concedere Mardoniam potuit, ubi ex vulnere obierit : & hanc urbem interiiſſe deinde Theopompus eſt auctor, cum ſtaret interim Pandoſia, quam hodie *Caſtre Franco* vocant.

L X V. *Ab eo Baſta oppidum, & Hydruntum, decem ac novem mill. paſſ.*] Ita libri omnes. At locum hunc Martianus perperam interpretatus, lib. 6. pag 209. quod eſſet anguſtiatum ejuſce freti, qua Jonium mare in Adriaticum irrumpit, intervallum, ſignari a Plinio credidit : *Hydruntum urbem*, inquit, *ubi ſuperum inferumque mare decem & novem millibus diſparatur.* *Sect. 16.*

L X V I. *Quinquaginta mill. non amplius.*] Centum repoſuit Barbarus : oblitus eundem Plinium, in deſcribendo Italiæ ſitu, ſupra dixiſſe, ſect. 6. *Abeſt a circumdatis terris, Iſtria ac Liburnia, quibuſdam locis centena millia paſſ. Ab Epiro & Illyrico, quinquaginta.* Satis enim ſuperque conſtat, *centum* ibi etiam agnoſci non poſſe, cum *totidem*, *tantumdemve* ſcripturus fuiſſet. Nec dubitare licet quin ad frontem hanc Salentinorum Hydruntinam idipſum pertineat : cum non alia Italiæ ora magis Epiro vicina ſit : atque hoc tempore etiam ab Hydrunte, vel ab ipſo potius prope ſito Leucarum (ut appellant) capite, ad oppoſitum Epiri litus tot fere millia paſſuum computentur : in quibus anguſtiis pontes ipſos jacere Pyrrhum, Varronemque, cogitaſſe, credere par eſt. Ad hæc, Epiri Oricum ab Italiæ Salentino, L X X X. tantum, aut etiam L X X. paſſ. millibus diſcrevit idem Plinius, ſect. 26. libri hujus, qui breviſſimum in Græciam tranſitum ab Hydrunte, non a Salentino, nunc eſſe teſtatur. Ex quo exploratum eſt ac certum, lectionem vulgatam, non modo vetuſtiorum codicum fide, verum etiam indubitato Plinii teſtimonio confirmatam, quibuſvis aliis reclamantibus, eſſe cuſtodiendam. Quam ſint enim erratis obnoxiæ Ptolemæi menſuræ, quam vitioſa Antonini, & Strabonis editio, norunt eruditi. *Ibid.*

L X V I I. *Statio Miltopa : Lupia, &c.*] Scio in libris vulgatis legi, *Statio militum Lupia.* At MSS. omnes, Reg. 1. 2. Colbert. 1. 2. 3. Pariſ. *Statio Miltopa, Lupia :* ut proprium ſit ſtationis navium nomen *Miltopa* : ſequaturque deinde ſeorſim Lupia: utrumque in ora poſitum, quæ nunc luſtratur a Plinio. Sic Virgilius de Tenedo, *Statio maleſida carinis.* Sic Plinius ipſe in fine libri hujus, *Salonis piratica ſtatione nota.* *Ibid.*

L X V I I I. *CCXXV. M. trajecta.*] Ita MSS. omnes, R. 1. 2. Colb. 1. 2. 3. Pariſ. Chiffl. non, ut in editis, C C X X. Subſcribit Strabo, l. 6. p. 283. ſtadia M D C C C. Brundiſium a Dyrrachio abeſſe teſtatus. *Ibid.*

L X I X. *Amnes : Iapyx, a Dædali filio rege.*] Hæc ſincera codicum proxime laudatorum ſcriptura eſt : quam ſic vitioſe interpolarant : *Barion, ante Iapyx* : ut Barii oppidi cognomen Japyx eſſe putaretur. *Ibid.*

L X X. *Apameſtini*] Ex Ἀπανεστου Ptolemæi, l. 3. c. 1. Hermolaus, & Pelicerius in notis MSS. *Apeneſtini* reponunt. At eſt illud oppidum & in Apulia Daunia prope Garganum montem, & in ora poſitum : hic Plinius Calabrorum oppida perſequitur, & ea quidem quæ ſint a mari longiuſcule ſemota. *Ibid.*

Ibid. L X X I. *Sturnini, Tutini.*] Aberrant a vero qui Sturninos ibi fuiſſe olim arbitrantur, ubi nunc *Sternaccio* oppidulum Hydruntini agri, haud procul Hydrunte: in eam ſcilicet adducti hæreſim, affinitate quadam ac ſimilitudine nominis. Verum id oppidum, ut planiſſime vel ex ipſis Tabulis conſtat, cum Salentinorum ditionis fuerit, quorum oppida populique ſuo mox ordine digeruntur, in Calabrorum oppidis, quæ nunc Plinius percurrit, locum habere non poteſt. Nec felicior in conjiciendo Pelicerius in notis MSS. qui pro Tutinis, Tuticanos reponi putat oportere, ab Equo Tutico, quod non procul Benevento fuit: haud exigua terrarum intercapedine, populorumque interjacentium frequentia, diviſa a Benevento Calabria.

Ibid. L X X I I. *Vxentini.*] In libris vulgatis *Valentini.* At MSS. & R. 1. 2. Colb. 1. 2. 3. &c. *Vlentini:* nos ex indubitata conjectura, & Ptolemæi, ut diximus, fide, *Vxentini.*

Sect. 18. L X X I I I. *Voto vere ſacro.*] Prius *vero ſacro* legebatur. At MSS. omnes, *vere.* Veris ſacri gemina apud antiquos acceptio fuit. Primum enim, ut Feſtus ait, *Ver ſacrum vovendi mos fuit Italis: magnis enim periculis adducti vovebant, quæcumque proximo vere nata eſſent apud ſe animalia, immolaturos.* Nempe ex caprino, ſuillo, ovillo, bovilloque grege, ut docet Plutarch. in Fabio, p. 176. Quod natum eſſet inter Kalendas Martias, & pridie Kalendas Maïas, auctore Livio, l. 34. p. 456. De Sabinis ipſis Nonius, c. 12 n. 18. *Ver ſacrum, religioſum, Siſenna hiſtoriarum libro quarto: Quondam Sabini feruntur voviſſe, ſi res communis melioribus locis conſtitiſſet, ſe ver ſacrum facturos.* At ver ſacrum vovere, non ſolum erat proventum unius anni conſecrare, ut pecudes quidem immolarentur Diis: quorſum enim hoc loco hujuſce moris rituſque ſacri mentio, ſi re nulla alia contineturi? ſed juventutem etiam Diis conſecratam in colonias mittere. Hunc morem edocet egregie Plinius, cum ait Picentes ortos a Sabinis, voto vere ſacro: ſed multo expreſſius Dionyſ. Halic. l. 1. p. 13. & l. 3. p. 77. ſtatim initio. Juſtinus quoque, lib. 24. cap 4. *Namque Galli abundanti multitudine, quum eos non caperent terræ quæ genuerant, trecenta millia hominum ad ſedes novas quærendas velut ver ſacrum miſerunt.* Hieronym. denique in Chron. ad Olymp. p. 89. an. 4. *Lacedæmonii ver ſacrum Heracliam deſtinantes urbem condunt.* Ver ſacrum illi ſacram juventutem vocant, e finibus ſuis pulſam a parentibus, ubi alimenta domi non ſuppeterent, creſcente in dies multitudine: voto diis ante concepto, pro felici rei eventu: Inde illi in coloniam abeuntes, quidquid terrarum armis pararent, habebant pro patria.

Ibid. L X X I V. *Flumen Albula: Tervium quo finitur Prætutiana regio.*] Ita plane totidem apicibus ſervatis, nec detracto uno, nec adjecto, MSS. R. 1. 2. Colb. 1. 2. Pariſ. Chiffl. & Tolet At Colb. 3. & Salmant. pro *Tervium* habent *Teſſuinum.* Ut ut eſt, oppidi id nomen fuit, ut ex ipſa Plinii oratione exploratum eſt. Unde Plinii editores hæc nomina hauſerint, quæ hoc loco obtruſerunt. *Flumina, Albulates, Suinum Helvinum, quo finitur* &c. non vacat inquirere.

Sect. 19. L X X V. *Mevaniolenſes.*] In libris vulgatis poſt Frobenium, *Mevanienſes.* At iidem ſunt ii qui Mevanates proxime antea memorati, ut recte animadverſum eſt ab Holſtenio, in Ital. p. 92. In MSS. Reg. Colb. Pariſ. Chiffl. & in edit. Parm. aliiſque vetuſtis, *Mevanionenſes.* Nos vetuſtam inſcriptionem ſecuti ſumus, quæ exſtat apud Gruter. p. 483. DECVRIONI. MEVANIOLAE. Cluverius in Ital. antiq. l. 2. p. 630. Mevaniolam putat eſſe *Galeata*, qui vicus Romaniæ eſt, in valle Bedeſis amnis.

Sect. 20. L X X V I. *Agris quamvis torrentior, nil tamen ex rapto ſibi vindicans.*] Ita reſtituimus ex MSS. codd. R. 1. 2 Colb. 1. 2. 3. Chiffl. Pariſ. In libris editis perperam, *agris quam navigiis torrentior.* Salmaſ. in Solin. p. 84. *nil tamen ex rapto abjudicans.* Fruſtra. Mox vero ubi legitur, *atque ubi liquit agros*, ex eorundem MSS. fide delenda vox ea *agros* videtur, ceu ſpuria, a ſuperioribus *agris* mutuanda.

LXXVII.

LXXVII. *Sturam, Orgum, &c.*] Sic MSS. proxime laudati. Libri vulgati *Ibid.* mendoſe *Morgum.* Ennodius in Carmine quo iter per Cottias Alpes deſcribit :

Duria nam, Seſſis; torrens vel Stura, vel Orgus.

LXXVIII. *Adriatico mari appoſita : cujus Venetia, fluvius Silis, &c.*] Sic *Sect. 22.* libri omnes MSS. editique ante Hermolaum, qui omnium codicum fide ſpreta legit, *mari appoſita, Venetia, cujus fluvius* &c. præpoſtere ſcilicet tranſlata Venetia. Secus enim Venetia tantum hac decima regione continebitur : id quod falſum eſſe conſtat, ex Carnorum & Japydum regionibus, extra Venetiam quidem ſitis, verumtamen huic decimæ regioni Italiæ mox attributis.

LXXIX. *Hymani.*] Ita libri omnes. An potius tamen *Iſmeni* legendum ? *Sect. 25.* Nam ſupra Venetos & Iſtros, Scymnus Chius, p. 16. Mentores locat & Iſmenos :

Ἐν τοῖς ἔχονται Θρᾶκες Ἴστροι λεγόμενοι,
Ὑπὲρ δὲ τούτους Ἴσμενοι καὶ Μέντορες.

LXXX. *Olbonenſes.*] Ita MSS. omnes, Reg. 1. 2. Colb. 1. 2. 3. & Parm. *Ibid.* edit. Barbarus *Albonenſes* repoſuit, ab Aluona Ptolemæi, l. 2. c. 17. de qua cum mox locuturus ſit Plinius, qui eam Alvonam vocat, & litoralem recte cum Ptolemæo facit : ſint autem hi Olbonenſes in mediterraneo poſiti : aut a vetere lectione minime recedendum arbitrati ſumus : aut Olbianenſes ab Olbia Stephani reponi poſſe : aut denique, quod cuipiam forte probabitur, *Arbonenſes :* nam eidem Stephano Ἀρβὼ πόλις Ἰλλυρίας dicitur.

LXXXI. *Ex inſulis, Fertinates, Curicta.*] Conſtans hæc librorum om- *Ibid.* nium lectio eſt, tum MSS. tum vero etiam Parm. edit. aliarumque ante Hermolaum, qui *Fulfinates* repoſuit, quoniam unius inſulæ Curictæ oppida duo appellat Ptolemæus, l. 2. c. 17. Φουλφίνιον & Κούρικον. At non unam modo ſignari a Plinio inſulam, ſed plures, tum ipſe hoc loco prodit, cum ait *ex inſulis*, tum paulo poſt, iterum repetens, *Inſulæ ejus ſinus, præter ſupra ſignificatas.*

LXXXII. *Burnum, Andetrium.*] Hactenus in libris vulgatis, *Burnum, Man-* *Sect. 26.* *detrium.* At Ptolemæo l. 2. c. 17. eſt Ἀνδίκετιον, pro Ἀνδήτριον, inter mediterraneas Dalmatiæ civitates. Dioni l. 56. p. 579. Ἀνδήτειον, pro Ἀνδήτριον, φρούριον ἐπ' αὐτῇ τῇ Σαλώνῃ, caſtellum Salonis adjacens. Straboni l. 7. p. 315. Ἀνδήτριον ἐρυμνὸν χωρίον, caſtellum probe munitum : uti nunc quoque eſt, & Venetæ ditionis : vulgo *Cliſſa.* Vetus inſcriptio allata a Sponio, p. 79. ITEM. VIAM. GABINIANAM. AB. SALONIS. ANDETRIVM. APERVIT. ET. MVNIT.

LXXXIII. *Melcomani.*] Ex hoc Plinii loco Ptolemæum emendamus, apud *Ibid.* quem Dalmatiæ populi ſic recenſentur, l. 2. c. 17. Ἐντὸς δὲ τῆς Δαλματίας Δαόρσιοι. ὑπὲρ οὓς μὲν Κομηνοί. *Interiora Dalmatiæ tenent Daörſii* (quos Daorizos Plinius & Strabo vocant :) *Supra quos Comenii :* Legimus enim ὑπὲρ οὓς Μελκομηνοί, *Melcomeni.*

LXXXIV. *Ozuai.*] Ita libri omnes tum MSS. tum editi ante Hermolaum, *Ibid.* qui *Oenei* ſive *Onei* ex Ptolemæo repoſuit, ab Oneo urbe inter Pignentium & Naronem amnem. Verum *Ozuai* retinemus : ſiquidem non tunc exſtantia oppida, quale fuiſſe Oneum ſatis conſtare poteſt, cum mentionem ejus fecerit Ptolemæus, qui Plinio eſt aliquanto recentior : ſed gentes quæ jam defeciſſent, procul dubio nunc recenſentur.

LXXXV. *Denda civium Rom. Epidamnum colonia.*] Sic libri omnes, MSS. *Ibid.* atque vulgati : quam lectionem probo, etſi ejus nominis oppidum prope Dyrrachium nondum invenerim : cum civium Romanorum oppida differre a coloniis non uno in loco auctor indicaverit. Quod non animadvertens Pintianus, vocem *Denda*, ne ſibi moleſtiam faceret, confidenter expunxit.

LXXXVI. *A quibuſdam Æas.*] A Pomponio Mela, ut diximus. A Scy- *Ibid.* lace quoque : Αἴας ποταμὸς ἀπὸ τοῦ Πίνδου ὄρους περὶ τὴν Ἀπολλωνίαν παραρρεῖ. Lycophron, v. 1015. & 1019. Αἴας Αἴαντος inflexit, qua forma Græci ipſius Ajacis, ducis inter Græcos notiſſimi, nomen inflectunt. Unde Valerii Maximi locus illuſtra-

tur, ita ſcribentis l. 1. c. 5. p. 36. *Atque illi flumen vicinum mœnibus nominè Æantem in adjutorium ſeſe mittere dixiſſent.* Apolloniatæ ſcilicet ab Epidamniis ſuppetias poſtulabant: Reſponderunt illi: Habetis Αἴαντα: ab eo ſubſidium petite. Ludebant homines Græci in fluminis & Ajacis affini, atque adeo ſimili prorſus nomine.

Sect. 27. LXXXVII. *Vianiomina.*] Sic MSS. omnes, Reg. Colb. &c. Parm. edit. *Vruana nomnia*, Hermolaus ex Rhætia Ptolemæi, *Viana* primum, mox ex conjectura *Æmonia* adjecit, quam in hoc tractu agnovit nemo. Vianiomina Plinii eſt, quæ Antonino Vindobona, a Scarabantia, M. P. LIV. & alibi Vindomona dicitur, in itinere de Pannoniis in Gallias: apud Gruter. p. 540. VIANNA.

Ibid. LXXXVIII. *Noricis junguntur lacus Peiſo, deſerta Boiorum.*] Rectius forte *Lacu Speiſo*: ut ſit, lacu illo conjungi Noricis deſerta Boïorum.

Sect. 28. LXXXIX. *Draus, &c.*] Savus & Dravus ſuo quiſque alveo, ut Plinius tradit, Danubium intrat: contra quam perperam a Strabone proditum eſt, Savum in Dravum, Dravum juxta Segeſticam in Noarum, Noarum accepto ex Japydibus Colapi, in Danubium influere, l. 7. p. 314.

Ibid. XC. *Iaſos, Andizetes.*] Prius legebatur *Sandrizetes.* At ex Strabone locum emendavimus, l. 7. p. 314. Pannonicas inter gentes, cum Breucis, de quibus ſtatim Plinius, Andizetios enumerante, Βρεῦκοι, Ἀνδιζῆται. Unde etiam in Ptolemæi Pannonia ſuperiore, l. 2. c. 16. ſequentibus Breucis, videntur Andizetes agnoſcendi, non Andiantes.

Ibid. XCI. *Alter amnis Bacuntius.*] Ita MSS. Reg. & Colb. Quid ſi legas, *Alteram Biſacuntius in Savum Sirmio oppido influens.* Ut ſit intellectus Biſacuntium amnem alteram efficere inſulam, qua Sirmienſes & Amantini continerentur?

Sect. 29. XCII. *Ionium.*] In libris vulgatis hactenus, *inferum ſive Ionium.* At has voces *Inferum ſive* expungendas admonent MSS. R. 1. 2. Colb. 1. 2. 3. Pariſ. &c. a quibus abſunt. Diverſum enim Jonium mare ab Infero eſt: nihilque magis alienum a vero, quam ſinu hoc Europæ ſecundo mare inferum contineri.

Sect. 30. XCIII. *Contra Tragurium.*] Prius *contra Surium* legebatur. Nos cum Pintiano, *contra Tragurium* confidenter ſcripſimus: ultima præcedentis vocis ſyllaba, in hac caſtigatione fere tantummodo repetita. Huic enim prope Salonam Spalatumve oppido, nunc etiam *Travu* dicto, oppoſita cernitur priſcum retinens nomen Brattia inſula.

Ibid. XCIV. *Bravo, & capris laudata Brattia.*] Prius legebatur, *bubus & capris.* At bubus carere Brattiam conſtat: & in MSS. Reg. 1. 2. Colb. 1. 2. 3. *Bavo* legitur, non *bubus.*

Digitized by Google

C. PLINII SECUNDI

NATURALIS HISTORIÆ

LIBER IV.

I. [1] TERTIUS Europæ ſinus [2] Acroceraunìis incipit montibus, finitur Helleſponto : amplectitur præter [3] minores ſinus XIX. XXV. centena millia paſſuum. In eo Epirus, Acarnania, Ætolia, Phocis, Locris, Achaia, Meſſenia, [4] Laconia, [5] Argolis, Megaris, Attica, Bœotia : iterumque alio mari eadem Phocis & Locris, Doris, Phthiotis, Theſſalia, Magneſia, Macedonia, Thracia. Omnis Græciæ fabuloſitas, ſicut & literarum claritas, ex hoc primum ſinu effulſit. Quapropter in eo paululum commorabimur.

[6] Epiros in univerſum appellata, Acroceraunìis incipit montibus. In ea primi [7] Chaones, a quibus Chaonia : dein [8] Theſproti, [9] Anti-

NOTÆ.

1. *Tertius Europæ ſinus.*] Ionium mare, Ægæumque complectitur.

2. *Acroceraunìis.*] De quibus dictum eſt, lib. ſup. ſect. 26. *Monti della Chimera*, prope Aulonem *la Valonne.*

3. *Minores ſinus XIX.*] Tertii ſinus, inquit, univerſa adnavigatio colligit vicies quinquies centena millia paſſuum, minoribus ſinubus, qui ſunt numero undeviginti, non enumeratis. Vide Notas & Emend. num. I.

4. *Laconia.*] Rectius puto, cum Mela, lib. 2. cap. 3. pag. 32. *Laconice.*

5. *Argolis.*] Argolis quoque Melæ, a quo hæc Plinius : & Martiano, qui a Plinio, lib. 6. cap. de tertio Europæ ſinu, pag. 209. Græcis Ἀργεία.

6. *Epiros.*] Hæc Martianus iiſdem verbis loc. cit. Hodie *Chimera*, & *Larta.*

7. *Chaones.*] Χάονες Straboni, lib. 7. pag. 323. Hos ait Epiro toti primum imperitaſſe, deinde Moloſſos. Chaonum fuit caſtellum Chimera, in Acroceraunìis, de quo mox dicetur.

8. *Theſproti.*] Θεσπρωτοὶ Straboni, pag. 324. Horum oppidum Buthrotum, de quo ſtatim.

9. *Antigonenſes.*] Ab oppido, cujus meminit Ptolemæus, lib. 3. cap. 14. in Chaoniæ mediterraneo, Ἀντιγόνεια. Stephanus quoque : Ἀντιγόνεια, πόλις Χαονίας ἐν Ἠπείρῳ, & Polyb. lib. 2. pag. 130.

gonenſes : [1] locus Aornos, & peſtifera avibus exhalatio : [2] Ceſtrini, [3] Perrhæbi, quorum mons Pindus, [4] Caſſiopæi, [5] Dryopes, [6] Selli, [7] Hellopes, [8] Moloſſi, [9] apud quos Dodonæi Jovis templum, oraculo illuſtre : [10] Tomarus mons, centum fontibus circa radices, Theopompo celebratus.

CAP. I. Epirus ipſa ad Magneſiam Macedoniamque tendens a tergo ſuo Daſſaretas [11] ſupra dictos, liberam gentem : mox feram Dardanos habet : Dardanis [12] lævo Triballi prætenduntur latere, & Mœſicæ gen-

NOTÆ.

1. *Locus Aornos.*] Familiaris Plinio locutio eſt, ut *locum* vocet, ubi oppidi veteris ruinæ, ac veſtigia ſuperſint. Stephanus oppidi meminit, pag. 90. Ἄορνος, πόλις. Id porro loci nomen, quoniam tetrum ob halitum careret avibus, ex re factum. Sic Virgilius de Cumarum ſpelunca, lib. 6. Æneïd. verſ. 239.

Quam ſuper haud ulla poterant impune volantes
Tendere iter pennis : talis ſe ſe halitus atris
Faucibus effundens ſupera ad convexa ferebat :
Unde locum Graii dixerunt nomen Aornon.

2. *Ceſtrini.*] Ab oppido Ceſtria, de quo mox dicetur, regio Ceſtrine nomen habuit, Chaoniæ portio : unde Ceſtrinici boves, apud Heſychium, pag. 522. Κεστρινικοὶ βόες, οἱ ἐν Χαονίᾳ, ἣ πρότερον Κεστρίνη προσηγορεύετο· ἔστι δὲ μοῖρα τῆς Ἠπείρου διαφέροντας ἔχουσα βοῦς. A Ceſtrino Heleni F. nomen accepiſſe Κεστρίνην, auctor eſt Pauſan. in Corinth. ſive l. 2. pag. 127.

3. *Perrhæbi.*] Περραιβοὶ, Macedoniæ confines, Pindi montis incolæ, apud Strabon. lib. 9. pag. 440.

4. *Caſſiopæi.*] Κασσιωπαῖοι, quorum oppidum Κασσιόπη, apud Ptolem. lib. 3. cap. 4. & Pandoſia, teſte Strabone, lib. 7. pag. 324. qui Κασσωπαίους vocat : Stephanus, verbo Χαονία, Κασσωπούς. Scylax, pag. 11. Μετὰ δὲ Θεσπρωτίαν Κασσωπία. Et pag. 12. Κασσωπῶν χώρα.

5. *Dryopes.*] Δρύοπες. His alias alii ſedes attribuunt. In Peloponneſo Strabo, lib. 9. pag. 434. alibique paſſim. Varias horum migrationes refert Pauſan. lib. 4. in Meſſen. pag. 281.

6. *Selli.*] Ἑλλοὶ Pindaro, Homero Σελλοὶ, teſte Strabone, lib. 7. pag. 328. qui Dodonæi Jovis fanum apud eam gentem fuiſſe perhibet : a Pindaro tamen Dodonam Theſprotis adjudicari : poſt Moloſſorum dirionis cœptam haberi. Heſychius, Ἑλλοὶ, Ἕλληνες οἱ ἐν Δωδώνῃ.

7. *Hellopes.*] Hos vero Stephanus eoſdem cum Hellis, ſive Sellis facit. Ἐλέγετο καὶ ἡ περὶ Δωδώνην χώρα Ἑλλοπία, ἧς οἱ οἰκήτορες Ἑλλοὶ καὶ Σελλοί. Heſiodum ſequitur, quem Strabo laudat, loc. cit.

8. *Moloſſi.*] Μολοττοὶ Straboni, lib. 7. pag. 326. Horum oppidum, præter Dodonen, Ambracia fuit, de qua mox dicemus.

9. *Apud quos.*] Stephanus : Δωδώνη, πόλις τῆς Μολοσσίδος ἐν Ἠπείρῳ, μεθ᾽ ἧς Δωδωναῖος Ζεὺς ἐν Ἠπείρῳ. De quercu loquaci, quam Dodonæ fabulæ reponunt, & de ære Dodonæo, Mythologos conſule.

10. *Tomarus &c.*] Hæc Solinus iiſdem verbis, cap. 7. pag. 22. In MSS. *Talarus.* Parm. edit. *Tomarus.* Stephano, Τόμαρος, ὄρος Δωδώνης, ὃ τινες Τομοῦρον, οἱ δὲ Τμάρος. Straboni, lib. 7. pag. 328. Τόμαρος.

11. *Supra dictos.*] Libro ſup. ſect. 26. De Dardanis, Triballis, Mœſis, eodem libro, ſect. 29.

12. *Lævo.*] Ab ortu ſolſtitiali.

Digitized by Google

tes : [1] a fronte junguntur [2] Medi ac [3] Denſelatæ , quibus Thraces, ad Pontum uſque pertinentes. [4] Ita ſuccincta Rhodopes, mox & Hæmi vallatur excelſitas.

In Epiri ora caſtellum in Acroceraunniis [5] Chimera, ſub eo [6] aquæ regiæ fons. Oppida : [7] Mæandria , Ceſtria : flumen Theſprotiæ [8] Thyamis : colonia [9] Buthrotum : maximeque nobilitatus [10] Ambracius ſinus, [11] D. paſſ. faucibus ſpatioſum æquor accipiens , longitudinis XXXIX. M. paſſ. [12] latitudinis XV. M. [13] In eum defertur amnis

Notæ.

1. *A fronte.*] Ab auſtrali parte.

2. *Medi , ac Denſelata.*] Μαιδῶν τινες, καὶ Δανθηλητῶν, Straboni lib. 7. pag. 318. Rectius fortaſſis Μαιδῶν , cum diphthongo ſcripſeris , ut differant a Medis Aſiæ. Sic enim Stephanus : *Μαιδοὶ ἔθνος Θρᾴκης , πλησίον Μακεδονίας.* Sic Ariſt. lib. 9. hiſt. anim. cap. 45. Ptolemæo denique , lib. 3. cap. XI. regio ipſa Μαιδικὴ appellatur.

3. *Denſelata.*] Ita Solinus, c.10.p.17. *Strymonem accolunt dextro latere Denſelata.* Idem Denſeletæ Tullio , in Piſon. n. 84. quorum opera C. Sentius Prætor reliquorum Thracum vires & arma eluſit. Partem enim illi tenuere Thraciæ : quam τῆς Θρᾴκης τῆς Δανθηλητῶν appellat Dio, l. 51. p. 461. Ptolemæus l.3. c. XI. Δανθηλητικὴ στρατηγία, Dantheleticam præfecturam. Stephano , pag. 228. Δανθαλῆται , ἔθνος Θρακικόν.

4. *Ita ſuccincta.*] Tot gentes , inquit primum Rhodopes, deinde Hæmi montis juga excelſa tenent , & a tergo , latere, fronte claudunt. Hoc Martianus, l. 6. p. 209. non intellexit.

5. *Chimera.*] Χειμέριον eſt Pauſaniæ, in Theſprotide , l. 8. ſive Arcad. p. 465. & Thucydidi , l. 1. p. 22. & 32. Straboni quoque ejus nominis promontorium eſt lib. 7. p. 324. In Novella Leonis , apud Leuncl. p. 99 inter Ætoliæ Epiſcopos , ὁ Χιμαίρας legitur.

6. *Aqua regia.*] Ut Romani aquas Sextias , Statiliaſque , a Sextio Statilioque appellabant , qui balnea ſtruxerant : Sic Aquam Regem βασιλικὰ ὕδατα dictum hunc fontem puto, quo rex Epiri aliquis uſus feliciter, Thermas ibi ad publicos uſus exſtruxerit.

7. *Mæandria , Ceſtria.*] De his duobus oppidis , ceteri ſcriptores, Græci pariter ac Latini ſilent. Ceſtrinen tamen Theſprotidi vicinam Thucydides facit , l. 1. p. 32.

8. *Thyamis.*] Pauſaniæ quoque in Attic. lib. 1. pag. 19. Thucydidi loc. cit. Athenæo , l. 3. p. 71. & Straboni, l. 7. p. 324. Θύαμις. Hodie *Calama.*

9. *Buthrotum.*] Βουθρωτὸν Straboni, loc. cit. qui & colonos habuiſſe Romanos docet, *ἐποίκους ἔχει Ῥωμαίους.* Hodie *Butrinto.* Stephanus inſulam vocat : ſed familiare Græcis nimirum eſt peninſulas ipſas appellare *νήσους* inſulas. Sic Pelopis inſulam dixere Peloponneſum, quam eſſe peninſulam conſtat, & per Iſthmum continenti copulari.

10. *Ambracius.*] Hodie, *Golfo de Larta* , Actiaca Auguſti victoria maxime nobilitatus.

11. *D. paſſuum faucibus.*] Vide Notas & Emend. num. II.

12. *Latitudinis XV.*] In MSS. XII. Hæc porro latitudo, non faucium ipſarum eſt , ſed admiſſi ſpatioſi æquoris, hoc eſt, interioris ſinus.

13. *In eum defertur.*] In Ambracium ſinum. Ita Ptolemæus , l. 3. c. 14. Martianus lib. 6. c. de tertio ſinu Europæ , pag. 209. *Ambracius ſinus faucibus anguſtis æquor accipiens , in quo defertur amnis Acheron , inferna fabula errore famoſus.* Strabo nihilominus non hunc Acherontem vocat , ſed eum qui in Theſprotium ſinum , Portumque cognomento dulcem , γλυκὺν λιμένα, longe ab Ambracio ſinu verſus ſeptentrionem , ex ca-

Acheron, e lacu Theſprotiæ [1] Acheruſia profluens [2] XXXVI. M. paſſ. inde, & mille pedum ponte mirabilis omnia ſua mirantibus. In ſinu oppidum [3] Ambracia. Moloſſorum flumina, [4] Aphas & [5] Arachthus. Civitas [6] Anactoria: [7] locus Pandoſia.

5 II. Acarnaniæ, [8] quæ antea Curetis vocabatur, oppida: [9] Heraclia, Echinus, & in ore ipſo [10] colonia Auguſti Actium, cum templo Apollinis nobili, ac civitate libera [11] Nicopolitana. Egreſſos ſinu Ambracio in Ionium excipit Leucadium litus: promontorium [12] Leu-

Notæ.

dem Acheruſia palude, delabitur, l. 7. p. 324. Uterque forte ex eodem lacu manat, & qui in Dulcem, & qui in Ambracium ſinum devolvitur. Pauſaniæ, l. 1. p. 30. ceteriſque, Ἀχέρων.

1. *Acheruſia.*] Ἀχερουσία λίμνη Straboni, loc. cit. & Thucyd. l. 1. p. 32.

2. *XXXVI....inde.*] Hoc eſt, a ſinu Ambracio, in quem defertur, ad Acheruſium lacum, unde effluit. In MSS. XXII.

3. *Ambracia.*] Pagus eſt milliari uno a mari ſemotus, hodieque *Ambrakia* incolis nuncupatus: non *Larta*, ut Geographi pleríque cenſent: cum a ſinu mill. paſſ. XV. *Larta* diſtet, in Acherontis ripa. Dicæarcho, p. 164 & Scymno, p. 19. Ἀμβρακία. Cives, Ἀμβρακιῶται Æliano, l. 12. hiſt. anim. c. 40.

4. *Aphas.*] Is eſt quem Stephanus Æantem vocat, & ex eodem monte, quo Arachthum, ſive Inachum, fluere ait: quam ob cauſam ambo a Plinio copulantur. Λάκμων, inquit Stephanus, ἄκρα τῦ Πίνδυ ὄρυς, ἐξ ἧς ὁ Ἴναχος ϗ Αἴας ῥεῖ ποταμός. Cave tamen Palmerio credas, qui in Græcia antiqua, hunc Æantem cum Aoo eundem credidit, de quo libro ſup. dictum eſt, ſect. 26.

5. *Arachthus.*] Ἄραχθος, Ambraciam urbem præterlabitur, teſte Strabone, l. 7. p. 325. & Dicæarcho Meſſenio, p. 164. qui Ἄρατθον nominat. Meminit Arachthi Livius, lib. 43. p. 556. & Ptolem. l. 3. c. 14.

6. *Anactoria.*] MSS. Colb. 1. 2. Chiffl. *Anactorica.* Straboni, l. 10. p. 450. & Thucyd. lib. 1. p. 37. Ἀνακτόριον, quam urbem prope Actium in Arcanania ſtatuit. Stephano, Ἀνακτόριον & Ἀνακτορία.

7. *Locus Pandoſia.*] Locum appellat, quoniam exciſo oppido, ſolum tum nomen exſtabat. Heſychius: Πανδοσία, πόλις τῆς Ἠπείρυ, ϗ Ἰταλίας. Caſſopæorum oppidum fuiſſe ait Strabo l. 7. p. 324. Vide quæ de Pandoſia diximus, lib. 3. ſect. 15.

8. *Quæ antea Curetis.*] Scholiaſtes Pindari, p. 31. Αἰτωλὸς ἔφυγεν εἰς τὴν πρότερον Κυρῆτιν, Αἰτωλίαν δὲ ὕστερον ἀπ' αὐτοῦ κληθεῖσαν. Cur vero Curetis appellata ſit, ex Strabone diſces, l. 10. p. 465. Demetrius apud Steph. pag. 29. Τὴν γὰρ νῦν Ἀκαρνανίαν, Κυρῆτιν ὠνόμαζεν. Ipſeque Stephanus, pag. 381. Κυρῆς, ὁ Ἀκαρνανίας. Quam in rem adducit Homeri verſum ex Iliad. l. 9. v. 425. Subſcribit & Pauſan. l. 8. ſive Arcad. p. 492.

9. *Heraclia.*] Ἡράκλεια, quæ ex urbibus ejus nominis apud Stephanum, vigeſima prima eſt, κα. Ἀκαρνανίας πόλις. Et apud eundem, Ἐχῖνος, πόλις Ἀκαρνανίας.

10. *Colonia Aug.*] Ἄκτιον, cujus oppidi ne veſtigia quidem ſuperſunt. De templo Apollonis Actii, Strabo, l. 7. p. 325. Sueton. in Aug. c. 18. &c.

11. *Nicopolitana.*] Νικόπολις, Straboni loc. cit. Hodie *Prevenza*: unde Ambracio ſinui nomen alterum, *Golfo di Prevenza*. Ibi exſtructa, ubi caſtra ad Actium Auguſtus habuerat. Dio lib. 51. p. 443. In Muſæo noſtro Pariſienſi, Auguſti nummus inſignis, ΝΙΚΟΠΟΛΙC. Ex parte averſa, CΕΒΑCΤ. ΚΤΙCΤ. Σεβαστὸς κτιστὴς, *Auguſtus urbis conditor.*

12. *Leucates.*] Λευκάτας Straboni, l. 10. p. 452. Λευκὰς ἄκρα Ptolemæo, lib. 3. cap. 14. Hodie *Cabo Ducato*.

cates. [1] Dein ſinus, ac Leucadia ipſa [2] peninſula, quondam [3] Neritis appellata, opere accolarum abſciſſa a continenti, [4] ac reddita ventorum flatu congeriem arenæ accumulantium, [5] qui locus vocatur Dioryctos, [6] ſtadiorum longitudine trium. Oppidum in ea [7] Leucas, quondam [8] Neritum dictum. Deinde Acarnanum urbes, [9] Alyzea, [10] Stratos, [11] Argos Amphilochicum cognominatum. Amnis [12] Achelous e Pindo fluens, atque Acarnaniam ab Ætolia dirimens, & [13] Artemitam inſulam aſſiduo terræ invectu continenti annectens.

III. Ætolorum populi [14] Athamanes, Tymphæi, Ephyri, Ænienſes, Perrhæbi, Dolopes, Maraces, [15] Atraces, a quibus Atrax am- CAP. II.

NOTÆ.

1. *Dein ſinus.*] Ionius, qui & Leucadius.

2. *Peninſula.*] Vide quæ diximus l. 2. ſect. 92.

3. *Neritis.*] Νηρῖτις.

4. *Ac reddita.*] Continenti rurſum adnexa.

5. *Qui locus .... Dioryctos.*] Appellationis cauſam prodidit Strabo, lib. 10. p. 452. cum ait Corinthios διορύξαντας τὸν ἰσθμὸν, perfodientes Iſthmum, inſulam feciſſe Leucadem. Διορυκτὸς itaque foſſam, fretumve hic ſonat. Vide Dionyſ Halic. l. 1. Antiq. p. 40.

6. *Stadiorum .... trium.*] Hoc eſt, paſſuum CCCLXXV.

7. *Leucas.*] Λευκὰς Græcis, hodieque vocant *Leucada*: arci vero nomen fecere incolæ, *Santa Maura*.

8. *Neritum.*] Straboni l. 10. p. 454. Νήρικος. Euſtathio in Iliad. β. p. 306. Τὴν δ' ῥηθεῖσαν Λευκάδα, Νήρικον ἐν Ὀδυσσείᾳ κεκλῆσθαί φασι. Stephano, p. 493. Νήρικος & Νηρικός.

9. *Alyzea.*] Ἀλυζία Thucyd. lib. 7. p. 511. & Straboni, l. 10. p. 450. quindecim a mari ſtadiorum intervallo, hoc eſt, paſſ. MDCCCLXXV Ptolemæo, lib 3. c. 14. ſyllabis permutatis Ἀζύλεια, pro Ἀλύζεια.

10. *Stratos.*] Στρατὸς, πόλις Ἀκαρνανίας, Stephano: Polybio quoque agnita, l. 5. hiſt p 496. Στράτος πόλις μεγίστη τῆς Ἀκαρνανίας, Thucyd. lib. 2. p. 153. Meminit & Livius, l. 38. p. 469.

11. *Argos.*] Ἄργος Ἀμφιλοχικὸν Ptolemæo, loc. cit. in oppidis Amphilochorum mediterraneis. Hinc regioni nomen inventum, Ἀμφιλοχία apud Thucyd. lib. 3. p. 241. *Argos Amphilochum XXII. mill. ab Ambracia abeſt*, inquit Livius, l. 37. p. 471.

12. *Achelous.*] Ἀχελῶος, ὁ ὁρίζων Ἀκαρνᾶνας καὶ Αἰτωλοὺς, inquit Strabo, l. 8. p. 335. Nunc *Aſpropotami*. Vide Notas & Emend. num. III

13. *Artemitam.*] Stephanus, ex Artemidoro, Cherſoneſum ait eſſe quandam circa amnis Acheloi oſtia, Ἀρτέμιτον λεγομένην Ἀρτεμίαν Strabo vocat, l. 1. p. 59. unamque eſſe prodidit Echinadum inſularum, aggeſtis arenarum cumulis, continenti adnexam.

14. *Athamanes.*] Ἀθάμαντες Diodoro, lib. 19. Bibl. p. 595. Ἀθάμανες Ptolemæo, lib. 3. c 14. Amphilochiis magis orientales. Τυμφαῖοι Stephano, p. 671. & 715. a Τύμφη monte, quem ille Theſprotis adjudicat. Ephyri item Ἔφυροι Homero dicti, apud Pauſan. lib. 9. in Bœot. p. 597. ab urbe cognomine, quæ olim Theſprotorum fuit. Strabo, l. 7. p. 324. Κίχυρος, ἡ πρότερον Ἔφυρα, πόλις Θεσπρωτῶν. Ænienſes, ab Ænia oppido Perrhæborum. Stephanus : Αἰνία, πόλις Περραιβῶν .... καὶ Αἰνιᾶνες οἱ οἰκοῦντες. Apud Herod. l. 7. Polymn p. 445. n. 185. Περραιβοὶ, καὶ Αἰνιᾶνες, καὶ Δόλοπες. Περραιβία regio apud Diod. Sicul. lib 19 Bibl. p. 681. Menelaïdem Dolopiæ civitatem ad Pindum montem Livius collocat, l. 39. p. 495. Μαρακοὶ καὶ Δόλοπες in Epiro ſimul copulantur a Xenophonte, lib. 6. hiſt. Græc. p. 580.

15. *Atraces.*] Ab oppido cognomine nomen traxerunt, quo de oppido dicturi ſumus, ſect. 15. in Theſſalia, cui id contributum fuit.

nis Ionio mari infunditur. Ætoliæ oppidum [1] Calydon eſt ſeptem millibus quingentis paſſ. a mari, juxta [2] Evenum amnem. Dein [3] Macynia, Molycria: [4] cujus [5] a tergo Chalcis mons, & [6] Taphiaſſus. At in ora promontorium [7] Antirrhium, ubi oſtium Corinthiaci ſinus, [8] minus mille paſſuum latitudine influentis, Ætoloſque dirimentis a Peloponneſo. Promontorium, quod contra procedit, appellatur [9] Rhion. Sed in Corinthiaco ſinu oppida Ætoliæ, [10] Naupactum, [11] Pylene: & in mediterraneo Pleuron, [12] Halicyrna. Montes clari: in Dodone, [13] Tomarus: in Ambracia, [14] Crania: in Acarnania, [15] Aracynthus;

NOTÆ.

1. *Calydon.*] Καλυδὼν Dicæarcho, in Ætolia. p. 165. & Thucyd. l. 3. p. 241. Hic ſilva, aperque Caledonius appellatus, vatum carminibus decantatus. Nunc oppidulum eſt *Galata*, ſive *Calata*, in provincia, cui *Livadia* nomen eſt: a Naupacto Boream verſus diſſitum, v. fere mill. paſſ.

2. *Evenum.*] Εὔηνος, qui prius Lycormas dicebatur. Strabo, l. 7. p. 327. De Calydone & Eveno, Lucanus l. 6. p. 365.

Et Meleagream maculatus ſanguine Neſſi
Euenos Calydona ſecat.

E Pindo fluere admonet Dicæarchus, p. 165.

Ποταμὸς τ' Εὔηνος ἐκ Πίνδου ῥέων.

3. *Macynia.*] Stephanus: Μακρύνεια, πόλις Αἰτωλίας: ſed ipſa ſeries litterarum ſuadet Μακύνεια legi oportere. Apud eundem, & apud Diod. l. 12. Bibl. p. 112. eſt Μολυκρεία πόλις Αἰτωλίας. Apud Scylacem, p. 14. Μολύκρεια. Alcæus in Anthol. l. 1. c. 5. Epigr. 15. dixit Μακύνου τεῖχος.

4. *Cujus a tergo Chalcis mons.*] Χαλκίς. Vide Notas & Emend. num. IV.

5. *A tergo.*] Verſus ſeptentrionem

6. *Taphiaſſus.*] Ταφιασσὸς λόφος Straboni, lib. 9. pag. 427. Ταφίασος l. 10. pag. 460.

7. *Antirrhium.*] Ἀντίῤῥιον ἄκρον Ptolemæo, lib. 3. cap. 15.

8 *Minus mille.*] Strabo, l. 8 p. 335. Rhium & Antirrhium, quinque duntaxat ſtadiorum freto diſjeci ait; hoc eſt paſſ. DCXXV. Septem ſtadia Thucydides habet, quæ menſura ad Plinianam accedit.

9. *Rhion.*] Ῥίον ἄκρον τὸ καὶ Δρέπανον, Ptolemæo, lib. 3. cap. 16. Rhion & Antirrhion arces ſunt hac ætate duæ, faucibus Corinthiaci ſinus utrinque appoſitæ, quæ *Dardanelli* Italis appellantur, quo nomine notæ ſunt & eæ quæ in Helleſponti anguſtiis excitatæ ſunt.

10. *Naupactum.*] Ναύπακτος Ptolemæo, lib. 3. cap 15. Hodie *Lepante*, unde & ſinui Corinthiaco nomen, *le Golfe de Lepante.*

11. *Pylene.*] Stephano, Πυλήνη πόλις Αἰτωλίας. Πλευρὼν πόλις Αἰτωλίας. De utraque, Papinius:

Senſit ſcopuloſa Pylene,
Fletaque cognatis avibus Meleagrica Pleuron.

Meminit & Πυλήνης Strabo, lib. 10. pag. 451. Πλευρῶνος Pauſanias in Achaïc. lib. 7. pag. 417. Thucyd. lib. 3. p. 241. Strabo, lib. 10. pag. 450. Pleuronem monti Aracyntho applicat.

12. *Halicyrna.*] Ἁλίκυρνα. Vide Notas & Emend. num. V.

13. *Tomarus.*] De quo ſect. 1. In MSS. hoc loco, *Tmarus.*

14. *Crania.*] Κρανία. Atque ab eo monte regioni quoque inditum nomen videtur: qua de Theopompus apud Stephanum: Κρανεία, χωρίον Ἀμβρακιωτῶν.

15. *Aracynthus.*] Solinus, cap. 7. pag. 221 *Acarnania Aracyntho eminet.* Martianus quoque, lib. 6. pag. 210. Ἀράκυνθος Dionyſio, verſ. 431. & Straboni, lib. 10. pag. 450. Bœotiæ Stephanus hunc montem adjudicat.

in

Digitized by Google

in Ætolia, [1] Acanthon, [2] Panætolium, [3] Macynium.

IV. [4] Proximi Ætolis Locri, qui cognominantur [5] Ozolæ, immunes. Oppidum [6] Oeanthe. [7] Portus Apollinis Phæſtii, ſinus [8] Criſſæus. Intus oppida: [9] Argyna, [10] Eupalia, Phæſtum, Calamiſſus. Ultra Cirrhæi [11] Phocidis campi, oppidum Cirrha, portus [12] Chalæon, [13] a quo VII. M. paſſ. introrſus liberum oppidum [14] Delphi, ſub monte Parnaſſo, clariſſimum in terris oraculo Apollinis. Fons [15] Caſtalius, amnis [16] Cephiſſus præfluens Delphos, ortus in Lilæa CAP. III.

NOTÆ.

1. *Acanthon.*] Ἀκάνθων. Athamaniæ urbem ſic vocatam eſſe auctor eſt Stephanus: a monte fortaſſe cognomine.

2. *Panætolium.*] Crebra ſane apud Livium, lib. 31. pag. 376. totoque paſſim opere, de bello Macedonico, Panætolii mentio eſt: ſed pro concilio, conventuque Ætoliæ populorum: non pro oppidi, montiſve, aut loci nomine.

3. *Macynium.*] A quo nomen duxit ſita in eo monte Macynia urbs Ætolorum, ſicut a Chalcide monte oppidum Chalcis, ut diximus.

4. *Proximi Ætolis.*] Hæc totidem verbis Scylax, pag. 14.

5. *Ozolæ.*] Ὀζόλαι Straboni, lib. 9. pag. 416: qui & Occidui ſive Heſperii cognominabantur: hos ab Opuntiis, & Epicnemidiis, Epizephyriiſque Locris Parnaſſo monte diſpeſcente: cujus occiduum latus Ozolæ obtinebant.

6. *Oeanthe.*] Οἰάνθη, πόλις Λοκρῶν, Stephano. Capella Plinium de more tranſcribit. Vide Notas & Emend. num. VI. Nomen oppido hodie *Pentagii*, in ipſo ſinus Criſſæi aditu.

7. *Portus Apollinis.*] Et hujus mentio apud Martianum, lib. 6. cap de tertio ſinu Europæ, pag 210. Φαιςὸν alioqui in Achaïa & Peloponneſo Stephanus agnoſcit.

8. *Criſſæus.*] Κρισσαῖος κόλπος, Thucyd. lib. 2. p. 157. & Straboni, l. 6. pag. 259. Hodie *Golfo di Salona*. E Corinthiaco ſinu effluit, verſus ſeptentrionem.

9. *Argyna.*] Ἄργυνα, cujus incolæ Ἀργύνιοι, uti ex Stephano colligimus, verbo Ἄργυνος, eam regionem Bœotiæ adſcribente.

10. *Eupalia.*] Εὐπαλία, πόλις Λοκρίδος, Stephano, qui ab Artemidoro Εὐπάλιον ait appellari. Eupalium quoque Livio, lib. 28. pag. 322. De Phæſto in Locris, & Calamiſſo, ceteri ſcriptores ſilent.

11. *Phocidis campi*, &c.] Hic Martianus Plinium de more tranſcribit, loc. cit. Sic Pauſan. in Phoc. lib. 10. pag. 684. Τὸ δὲ πεδίον τὸ ἀπὸ τῆς Κίῤῥας. Fuit autem Cirrha Delphorum navale, inquit Pauſanias, lib. 10. pag. 609. & Strabo, lib. 9. pag. 418. Hodie *Aſpropiti* vocant.

12. *Chalæon.*] Χάλαιον, πόλις Λοκρῶν, apud Steph.

13. *A quo VII. M.*] Sic quoque Martianus.

14. *Delphi.*] Nunc *Caſtri*, ut ex inſcriptionibus ibi repertis liquet Martianus quoque ex hoc Plinii loco, *Oppidum Delphi*, inquit, *ſub monte Parnaſſo, clarum oraculis Apollinis.*

15. *Caſtalius.*] Fatidicis aquis celebratus. Unde nomen acceperit, diſce ex Pauſania, lib. 10. ſive Phocic. pag. 623.

16. *Cephiſſus.*] Hauſit hoc Plinius ab Homero, Iliad. 2. verſ. 523 ſive in Catal. verſ. 30.

Οἵ τε Λίλαιαν ἔχον πηγῆς ἔπι Κηφισοῖο.
Cephiſſi ad fontes & qui Lilæan habebant.

Laudat hunc Homeri verſiculum Strabo in Bœoticis, lib. 9. pag. 407.

[1] quondam urbe. Præterea oppidum [2] Criſſa, & cum [3] Bulenſibus [4] Anticyra, [5] Naulochum, Pyrrha, [6] Amphiſſa immunis, [7] Tithrone, Tritea, [8] Ambryſus, [9] Drymæa regio, Daulis appellata. Dein in intimo ſinu angulus Bœotiæ alluitur cum oppidis, [10] Siphis, Thebis, [11] quæ Corſicæ cognominatæ ſunt, juxta Heliconem. Tertium ab hoc mari Bœotiæ oppidum [12] Pagæ, unde Peloponneſi proſilit cervix.

V. Peloponneſus, [13] Apia ante appellata, & Pelaſgia, [14] peninſula

Notæ.

1. *Quondam urbe.*] Pauſan. loc. cit. a Philippo deletam ſcribit. Scholiaſtes Lycophr. pag. 145. *Λίλαια, πόλις Φωκίδος.*

2. *Criſſa.*] Κεῖσα, unde Criſſæo ſinui nomen. Strab. lib. 9. pag. 418. Hodie, *Salona.* Nonnus, lib. 13. Dionyſ. pag. 358. Κεῖσαν ἀεσδομένην.

3. *Bulenſibus.*] Ab oppido Phocidis mediterraneo Βύλεια, cujus meminit Ptolemæus, lib. 3. c. 15. hi nomen habent. Pauſaniæ, l. 10. Phoc. p. 68; Βῦλις, & Stephano. Vide Notas & Emend. num. VII.

4. *Anticyra.*] Quoniam Cirthæ oppoſita fuit, Ἀντίκιῤῥα, apud Strab. l. 9. p. 418. dicebatur: Ptolemæo, l. 3. c. 15. Ἀντικύῤῥα. Mox neglecta etymologiæ ratione, Ἀντίκυρα. Elleboro ibi nato percelebris: ut & altera Anticyra ad Maliacum ſinum poſita.

5. *Naulochum, Pyrrha.*] Ναύλοχος, Πύῤῥα. Ναύλοχος navium ſtationem ſonat.

6. *Amphiſſa.*] Ἄμφισσα Ptolemæo, l. 3. c. 15. Locrorum Ozolarum mediterraneum oppidum. Harpocrationi quoque, p. 21. & Stephano.

7. *Tithrone, Tritea.*] Τιθρώνη, Τριτέα, vel cum Stephano, Τρίτεια, μεταξὺ Φωκίδος, ἢ Λοκρῶν τῶν Ὀζολῶν. Vide Notas & Emend. num. VIII.

8. *Ambryſus.*] Ita Livius, lib. 32. p. 388. Apud Pauſan, l. 10. Phocic. p. 681. Ἄμβρυσος & Ἄμφρυσος. Stephano quoque, Ἄμφρυσος πόλις Φωκίδος· τινὲς διὰ τοῦ β' φασί. Straboni denique lib. 9. p. 423. Ἄμβρυσος. Permutant Græci ſæpe has litteras, φ & β. Unde Bryges iidem qui poſtmodum Phryges appellati. Nunc pagus eſt, cui nomen *Arachona.* Vide Notas & Emend. num. IX.

9. *Drymæa.*] Oppidi nomen eſt Δρυμαία, Pauſaniæ, l. 10. Phocic. p. 677. Herodoto quoque, l. 8. Uran. p. 473. n. 33. Daulis pariter Thucyd. l. 2. p. 118 circumjacentis regionis nomen fuiſſe videtur: ἐν Δαυλίᾳ, inquit, τῆς Φωκίδος. Oppidum tamen ceteris appellatur, Homerum ſecutis, Iliad. β.

Κρῖσάν τε ζαθέην, καὶ Δαυλίδα, καὶ Πανοπῆα.

10. *Siphis.*] Stephano, Σίφαι, ἐπίνειον τῆς Θεσπικῆς, Theſpiarum navale. De Theſpiis Bœotiæ, ſect. 12. Et Σίφαι in Bœotia, apud Ptolem. l. 3. c. 15. Apud Pauſan., l. 9. Bœot. p. 590 Τίφαι.

11. *Quæ Corſicæ.*] Quoniam oppido ei nomen alterum Κόρσεια fuit, teſte Pauſania, loc. cit. p. 577. unde cives deinde Thebas tranſducti, primarium Bœotiæ oppidum, de quo ſect. 12. Stephanus: Κορσιαί, πόλις Βοιωτίας. Scylax, p. 14. Μετὰ δὲ Φωκεῖς Βοιωτοί, εἰσὶν ἔθνος· καὶ πόλεις αὐτῶν. Κορσιαί, &c.

12. *Pagæ.*] Πηγαί, Thucyd. l. 1. p. 67. & Ptolemæo, l. 3. c. 15.

13. *Apia ante.*] Scilicet ante Pelopis adventum, inquit Pauſan. in Corinth. l. 2. p. 94 ab Api Telchinis F. tota regio Ἀπία cognominata eſt. Vide etiam Stephanum, verbo Ἀπία. Nicolaus Damaſc. in Excerptis, p. 492. trifariam pariter appellatam ſcribit: Api regnante, quem Photonei filium facit, Apiam: Pelaſgo indigena res tenente, Pelaſgiam: ſub Pelope, Peloponneſum, quo demum in nomine acquievit. Sic Euſtathius quoque in Dionyſ. v. 415. Didymus Schol. in Homeri Iliad. 1. v. 30.

14. *Peninſula haud ulli.*] Tranſcribit hæc Capella a Plinio, l. 6. c. de tertio ſinu Europæ, p. 210.

Digitized by Google

haud ulli terræ nobilitate poſt ferenda, inter duo maria, Ægæum & Jonium, [1] platani folio ſimilis, propter anguloſos [2] receſſus, circuitu [3] DLXIII. M. paſſ. colligit, auctore Iſidoro. Eadem [4] per ſinus pæne tantumdem adjicit. Anguſtiæ, unde procedit, Iſthmos appellantur. In eo loco erumpentia e diverſo, quæ dicta ſunt, maria, [5] a ſeptentrione & exortu, ejus omnem ibi latitudinem vorant, donec contrario incurſu æquorum tantorum, [6] in quinque M. paſſ. intervallo exeſis utrinque lateribus, anguſta cervice Peloponneſum contineat [7] Hellas. Corinthiacus hinc, illinc [8] Saronicus appellatur ſinus: [9] Lecheæ hinc, [10] Cenchreæ illinc, anguſtiarum termini, longo & ancipiti navium ambitu, quas magnitudo plauſtris tranſvehi prohibet: quam ob cauſam perfodere navigabili alveo anguſtias eas tentavere, [11] Demetrius rex, [12] Dictator Cæſar, [13] Caïus princeps, Domitius [14] Nero, infauſto

NOTÆ.

1. *Platani folio.*] Ita Strabo, l. 8. p. 335. & Mela, l. 2. c. 3. p. 32.

2. *Receſſus.*] Sinuum anfractus.

3. *DLXIII. M. paſſ.*] Paululum ab Iſidoro diverſus abire Strabo videtur, loc. cit. & Agathemerus lib. 1. Geogr. cap. 5.

4. *Per ſinus.*] Si omnium ſinuum, anguloſorumque receſſuum oram interiorem adnavigando legas.

5. *A ſeptentrione & exortu.*] Ionium a ſeptentrione: ab oriente, Myrtoum, ſive Ægæum, Peloponneſi totam, quanta eſt, latitudinem vorant, lancinantque. Rurſum de Peloponneſo Plinius infra, ſect. 9. *Tot ſinus Peloponneſi oram lancinant, tot maria allatrant. Siquidem a ſeptentrione Ionium irrumpit: ab occidente, Siculo pulſatur: a meridie, Cretico urgetur: ab oriente brumali, Ægæo: ab oriente ſolſtitiali, Myrtoo.*

6. *In quinque M. paſſ.*] Ita plane MSS. omnes. Solinus tamen c. 7. p. 23. *quatuor non amplius mill. paſſ.* Totidem habet & Mela, l. 2. c. 3. p. 34. Agathemerus tamen l. 1. Geogr. c. 5. XL. ſtadiorum id eſſe intervallum ait, quæ omnino ſunt quinque mill. paſſ. Nempe ea parte, ubi ſunt anguſtiæ maximæ: nam ad Corinthum, ſex millia obtinet: unde ei ſpatio nomen hodieque eſt *Examiglia.*

7. *Hellas.*] Græcia proprie dicta, in qua Attica, ceteræque regiones, deſcribendæ ſect. XI. & ſubſequentibus. Vide Notas & Emend. num. X.

8. *Saronicus.*] De quo ſect. 9.

9. *Lecheæ.*] Pauſaniæ, l. 2. Corinth. p. 86. Λέχαιον. Item Straboni, l. 8. p. 380. & Ptolemæo, l. 3. c. 16. Eidem Pauſaniæ, p. 88. Λέχαι. Portus fuit, ſeu navale, ἐπίνειον Κορινθίων, nunc arenis obductus. Vide Heſychium, verbo Δίολκος.

10. *Cenchreæ.*] Κεγχρεαὶ Diodoro Sic. lib. 19. Bibl. p. 705. & Straboni, loc. cit. Κεγχρειὰς Thucydides vocat, l. 8. p. 569. Corinthiorum emporium Livio, l. 32. p. 388. Etiam hodie *Kenchreas* vocant.

11. *Demetrius rex.*] Is, cui cognomen ab exitio urbium Poliorcetes fuit, ut ait Seneca, epiſt. 9. p. 175. Aſiæ rex, Antigoni F. qui Græciam fere totam ſuæ ditionis fecit. Vide etiam Strabonem, l. 1. p. 54.

12. *Dictator Cæſar.*] Ita Dio, l. 44. p. 241. Plutarchus in Cæſare, p. 135. Suetonius in Julio, c. 44.

13. *Caius Princeps*] Caïus nempe Caligula. Vide Sueton. in ejus vita, c. 21.

14. *Nero.*] Sueton. in Nerone, c. 19. Dio l. 63. p. 722. Quouſque perducta ſit Iſthmi perfoſſio a Nerone cœpta, docet Philoſtr. l. 4. de vita Apoll. c. 8. p. 181. Tentaſſe id etiam Alexandrum Macedonem, auctor eſt Pauſanias, l. 2. Corinth. p. 86.

([1] ut omnium patuit exitu) incepto. [2] Medio hoc intervallo, quod Iſthmon appellavimus, applicata colli habitatur [3] colonia Corinthus, antea [4] Ephyra dicta, ſexagenis ab utroque litore ſtadiis, e ſumma ſua arce, quæ vocatur [5] Acrocorinthus, in qua fons Pirene, diverſa [6] duo maria proſpectans. [7] LXXXVII. mill. paſſ. ad Corinthiacum ſinum trajectus eſt Patras a Leucade. [8] Patræ colonia, in longiſſimo promontorio Peloponneſi condita, ex adverſo Ætoliæ & fluminis Eveni, minus mill. paſſ. (ut dictum eſt) intervallo ipſis faucibus, ſinum Corinthiacum [9] LXXXV. millia paſſ. in longitudinem uſque ad Iſthmon tranſmittunt.

CAP. V. VI. [10] Achaiæ nomen provinciæ ab Iſthmo incipit: antea Ægialos vocabatur, [11] propter urbes in litore per ordinem diſpoſitas. Primæ ibi, quas diximus, Lecheæ Corinthiorum portus. Mox [12] Oluros

NOTÆ.

1. *Vt omnium patuit exitu.*] Nam Demetrius quidem, a Seleuco genero victus, in cuſtodia periit, ut refert Plutarchus, in Antonio, p. 957. Dictator Cæſar, Caligula, Nero, illata per vim nece obiere.

2. *Medio hoc intervallo.*] Martianus, qui hæc tranſcripſit, loc. cit. *In medio.*

3. *Colonia Corinthus.*] *Olim*, inquit Mela, l. 2. c. 3. p. 34. *clara opibus, poſt clade notior, nunc Romana colonia, ex ſumma arce, quam Acrocorinthon appellant, maria utraque contuens.* Miſſos eo a Cæſare Dictatore colonos libertini generis, ipſo quintum, M. Antonio collega Coſſ. auctor eſt Dio, l. 43. p. 239. Plutarch. in Cæſare, p. 734. Hinc nummi Cæſaris, apud Patin. p. 18. COL IVLI. CORIN. & LAVS IVLI. CORINT.

4. *Ephyra.*] Ἐφύρα, uſque ad Corinthum regem, a quo nomen accepit. Heraclid. de Polit. Corinth. Ἔφυρα Stephano, verbo Κόρινθος.

5. *Acrocorinthus.*] Montem editum fuiſſe auctor eſt Strabo, lib. 8. p. 379. cujus aſcenſus ſtadiorum eſſet omnino XXX. Sub ipſo vertice fons Pirene, Πειρήνη.

6. *Duo maria.*] Ionium, & Ægæum. Quare *bimaris Corinthus*, ab Horatio appellatur, l. 1. Ode 7.

7. *LXXXVII. Mill. paſſ.*] Plinius l. 2. ſect. 112. addit paſſus quingentos.

8. *Patræ colonia.*] Hodie *Patras*. Andreæ Apoſtoli martyrio nobilis. Primum Aroën vocatam, appellatione a terræ cultu petita, mox a Patreo Agenoris nepote Patras, auctor eſt Pauſanias in Achaïc. Coloniam eo deductam ab Auguſto, Strabo l. 8. p 387. Atque *id* nummi teſtantur Claudio principe cuſi, cujuſmodi in Muſæo noſtro Pariſienſi aſſervantur, COL. PATR. & apud Erizzo, p. 88. COL. A. A. PATR. *Colonia Auguſta Aroë Patrenſis.*

9. *LXXV. millia paſſ.*] Vide quæ diximus de hac Corinthiaci ſinus longitudine, l. 2. ſect. 112.

10. *Achaia nomen.*] Tranſcribit hæc Martianus, l. 6. c de tertio ſinu Europæ, p. 210. Achaïa hæc porro proprie appellata, longe ab ea diverſa eſt, quæ Hellas Ptolemæo cognominatur, hodie *Livadia*: qua Locrorum regio, Bœotia, Attica, continentur. *Αἰγιαλὸν* quondam appellatam eſſe & Pauſanias tradit, l. 5. Eliac prior p. 287. & l. 7. p. 396.

11. *Propter urbes in litore.*] Eſt enim Græcis αἰγιαλὸς litus.

12. *Oluros.*] Stephano, Ὄλουρος, πολίχνιον τῆς Ἀχαΐας, ὑπὲρ Πελλήνης. Fuit nimirum Oluros caſtellum, propugnaculumque quoddam in ora conditum, ab incolis Pellenes oppidi, LX. ſtadiis intus recedentis a mari: quo ipſo in tractu Strabo, l. 8. p. 386. Pellenen locavit. Vox Ὄλουρος Græcis idem quod Φρούριος ſonat, de quo mox.

Digitized by Google

Pellenæorum caſtellum. Oppida : [1] Helice, Bura : [2] in quæ refugere hauſtis prioribus, Sicyon, Ægira, Ægion, Erineos. [3] Intus Cleonæ, [4] Hyſiæ. [5] Panhormus portus, demonſtratumque jam Rhium : a quo promontorio [6] quinque M. paſſ. abſunt Patræ, quas ſupra memoravimus : [7] locus Pheræ. [8] In Achaia, IX. montium Scioëſſa notiſſimus, fons Cymothoë. Ultra Patras oppidum [9] Olenum, colonia [10] Dyme : [11] loca, Bupraſium, Hyrmine : promontorium [12] Araxum, ſ

NOTÆ.

1. *Helice, Bura.*] Ἑλίκη, Βοῦρα, Ptolemæo, l. 3. c. 16. De his egimus, l. 2. ſect. 94. Biennio ante Leuctricum prælium abſumptam mari Helicen, auctor eſt Strabo, lib. 8. p. 384. Contigit autem id prælium, anno 2. Olymp. 102. Diodoro teſte.

2. *In qua refugere.*] Oppida deinde, inquit, in quæ incolæ priorum, quæ hauſit mare, tranſmigrarunt, qui tantæ cladi ſuperſtites eſſe potuerunt, fuere iſta : Sicyon, Ægira, &c Σικυὼν, Αἰγεῖρα, Αἴγιον, Ἐρινεὸς λιμὴν, Herod. l. 1. Clio, n. 145. p. 62. & Ptolem. lib 3. c. 16. Scylaci quoque, p. 15. Ægii meminit Homerus in Catalogo, v. 81.

Πελλήνην τ' εἶχον, ἠδ' Αἴγιον ἀμφενέμοντο.

Ἐρινεοῦ λιμένος Pauſanias, l. 7. Achaïc. p. 442. & Thucyd. lib. 7. pag. 513. Αἰγεῖρα etiam apud Pauſan. pag. 440. Sicyon hodie *Vaſilica* : ceterarum ſitus incertus.

3. *Intus Cleonæ.*] Κλεωναὶ Homero in Catal. verſ. 77. a Corintho ſtadiis LXXX. ut ſcribit Euſtathius, pag. 291. Notæ etiam Ptolemæo Κλεωναὶ lib. 3. cap 16. & Straboni, lib. 8. pag. 377. ubi ſitum ejus deſcribit.

4. *Hyſiæ.*] Ὑσιαὶ Argolicæ, quarum meminere Strabo, lib. 9. pag. 404. & Pauſan. in Arcad. lib. 8. pag. 464. & 542. Incolæ Hyſiatæ.

5. *Panhormus*] Hodieque *Porto Panormo.* Græcis Πάνορμος portum ſignificat omnibus navibus excipiendis aptum. Meminit illius Pauſanias, l. 7. Achaïc. pag. 442.

6. *Quinque mill. paſſ.*] Strabo, lib. 8. pag. 387. ſtadiis XL. eadem prorſus menſura. At Pauſanias loc. cit. ſtad. L.

7. *Locus Pheræ.*] Modus hic loquendi Plinio familiaris, oppidum plane deletum innuit : rudera modo ac veſtigia ſupereſſe. Hæ ſunt quæ Stephano Φαραὶ & Φηραὶ Ἀχαΐας. At Straboni, lib. 8. pag. 388. & Pauſaniæ, lib. 7. Achaïc. pag. 440. Φαραὶ, Dymæ coloniæ contermina, de qua ſtatim dicturi ſumus.

8. *In Achaïa IX. montium.*] In Achaïa, inquit, quæ regio montibus novem attollitur, Scioëſſa mons notiſſimus eſt. Vide Notas & Emend. num. XI. Σκιόεσσα (ſubintellige ὑπώρεια, vel ἀκρώρεια) umbroſum ſilvarum opacitate montem ſignificat : Κυμοθόη, fontem aquarum incitato curſu rapidum.

9. *Olenum.*] Ὤλενος, πόλις Ἀχαΐας Stephano. Straboni quoque lib. 8. pag. 386. Dymen inter & Patras.

10. *Dyme.*] Δύμη Straboni, lib. 8. pag. 341. & Ptolemæo, lib. 3. cap. 16. Cives Δυμαῖοι. Regio ipſa Καυκωνὶς, incolæ Καύκωνες appellati. Miſſos eo colonos a Pompeïo Magno, idem Strabo admonet, pag. 387. & 388.

11. *Loca.*] Deletis oppidis manent veſtigia, inquit, Buprasii & Hyrmines. Meminit utriuſque Homerus in Catalogo, Iliad. β. verſ. 122. & ex eo Strabo, lib. 8. pag. 340. Stephanus quoque, & Heſychius :

Οἳ δ' ἄρα Βουπράσιόν τε, καὶ Ἤλιδα δῖαν ἔναιον,
Ὅσσον ἐφ' Ὑρμίνη, καὶ Μύρσινος ἐσχατόωσα.

12. *Araxum.*] Ἄραξος Straboni, l. 8. pag. 337. ceteriſque Geographis : a Dyme, ſtadiis LX. Ex adverſo Acarnaniæ reſpondere ait Agathemerus, lib. 1. Geogr. cap. 5. ἄκρον Ἄραξος, ἀντιπρόσωπον Ἀκαρνανίᾳ.

Cyllenes ſinus, promontorium [1] Chelonates: unde [2] Cyllenen quinque M. paſſ. Caſtellum [3] Phliûs: [4] Quæ regio ab Homero Aræthyrea dicta, poſtea [5] Aſopis.

Inde [6] Eliorum ager, qui antea Epei vocabantur: Ipſa Elis in mediterraneo, & [7] a Pylo XII. M. paſſuum intus delubrum [8] Olympii Jovis, ludorum claritate [9] faſtos Græciæ complexum. [10] Piſæorum quondam oppidum, præfluente Alpheo amne. At in ora promontorium [11] Ichthys. Amnis [12] Alpheus navigatur VI. paſſ. mill. prope oppida, Aulona, & Leprion. Promontorium [13] Platanodes: omnia hæc ad occaſum verſa.

Ad Meridiem autem Cypariſſius ſinus cum urbe [14] Cypariſſa LXXII.

NOTÆ.

1. *Chelonates.*] Ὀ' Χελωνάτας Agathemero, loc. cit. & Straboni, lib. 8. pag. 337. Dorica dialecto: communi, Χελωνίτης ἄκρα Ptolemæo lib. 3. c. 16. Hodie *Capo di Chiarenza.*

2. *Cyllenen.*] Κυλλήνη Eleorum navale, apud Thucyd. lib. 1. pag. 22. *Mercurium ibi natum arbitrantur*, inquit Mela, lib. 2. cap. 3. Hodie *Chiarenza:* agrumque finitimum Galli vocant, *le Duché de Clarence.*

3. *Phliûs.*] Φλιοῦς Ptolemæo, in mediterraneis Sicyoniæ oppidis, lib. 3. cap. 16. & Straboni, mox laudando.

4. *Quæ regio.*] Phliaſia dicta, Φλιασία Straboni, lib. 8. pag. 382. quam & Aræthyream prius appellatam ſcribit. Homeri locus eſt Iliad. β. in Catalogo, v. 77. quem & Pauſanias refert, l. 2. Corinth. p. 107.

Ὀρνειάς τ' ἐνέμοντο, Ἀραιθυρέην τ' ἐρατεινήν.

5. *Aſopis*] Ἀσωπία, Pauſaniæ, l. 2. Corinth. pag. 85. & Straboni loc. cit. *Aſophis* prius perperam legebatur.

6. *Eliorum ager.*] Strabo, l. 8. p. 340. ὕστερον δ' ἀντ' Ἐπειῶν Ἠλεῖοι ἐκλήθησαν. Heſychius, p. 349. Ἐπειοί, οἱ Ἠλεῖοι, καὶ οἱ πλησιόχωροι. Ipſa urbs Ἦλις Ptolemæo, l. 3. c. 16. ceteriſque.

7. *A Pylo.*] Hæc Pylos Eliaca, ſeu Triphyliaca appellata Straboni, lib. 8. p. 351. ὁ Πύλος Ἠλειακός, ἢ Τριφυλιακός, Neſtoris patria.

8. *Olympii Iovis.*] Stadiis ab Elide trecentis, Strabo, l. 8. p. 353. hoc eſt, paſſ. mill. XXXVII. & quingentis paſſ.

9. *Faſtos Græciæ.*] Olympicorum enim ludorum beneficio, exacta poſtmodum notitia temporum obſervata: per Olympiadas deinceps, quod ſpatium annorum quatuor fuit, compoſiti ordinatique faſti, in quibus res geſtæ & inſignia quæque notari conſueverunt. Ludorum Hercules auctor: inſtaurator Iphitus exiſtimatus. Olympias prima cœpit annis quatuor & viginti, ante Romam conditam.

10. *Piſæorum.*] Πίσα πόλις τῆς Ὀλυμπίας, Stephano. Ptolemæo, Ὀλυμπία Πίσα, lib. 3. c. 16. Deletæ urbis, ſitum cauſamque excidii, deſcribit Pauſan. in Eliac. poſt l. 6. p. 386. Regio Πισᾶτις Straboni, l. 8. p. 356. qui urbis rudera inter duos montes, Oſſam & Olympum exſtare quibuſdam creditum: Piſam ullam unquam exſtitiſſe negatum ab aliis tradit.

11. *Ichthys.*] Ἰχθὺς ἄκρα in Elide, juxta Alphei oſtia, Ptolem. l. 3. c. 16.

12. *Alpheus.*] Ἀλφειός Ptolemæo, loc. cit. ceteriſque. Vide Notas & Emend. num. XII. Navigatur Alpheus, inquit, procul a mari, juxta ipſa Arcadiæ, quæ pars mediterranea Achaïæ eſt, oppida duo, Aulona, & Leprion, ad ſex uſque millia paſſuum ab iis oppidis. Αὐλών, πόλις Ἀρκαδίας, Stephano. De Leprio diximus ſect. 10.

13. *Platanodes.*] Πλατανώδης Straboni, lib. 8. p. 348. Vide Notas & Emend. num. XIII.

14. *Cypariſſa.*] Κυπαρισσία Stephano: Ptolemæo, l. 3. c. 16. Κυπαρισσίαι, in Meſſenia. Euſtathio, in Iliad. β. p. 297.

millium paſſuum circuitu. Oppida: [1] Pylos, [2] Methone: [3] locus Helos, promontorium [4] Acritas: ſinus [5] Aſinæus, ab oppido Aſine, [6] Coronæus a Corone. Finiuntur [7] Tænaro promontorio. [8] Ibi regio Meſſenia duodeviginti montium. Amnis [9] Pamiſus. Intus autem ipſa [10] Meſſene, Ithome, Oechalia, Arene, [11] Pteleon, Thryon, Dorion, Zancle, variis clara temporibus. [12] Hujus ſinus circuitus LXXX. M. paſſ. trajectus vero XXX. M.

VIII. Dehinc a Tænaro ager Laconicus, [13] liberæ gentis:

NOTÆ.

πόλις Μεσσηνίας. Hodie *Arcadia*. Incolæ, Straboni l. 8. p. 345. Κυπαρισσία. Hic porro ager Meſſeniacus incipit, Ptolemæo l. 3. c. 16. oppida quæ ſequuntur, Meſſeniæ accenſente. Cypariſſio ſinui ab oppido nomen, *Golfo del Arcadia*.

1. *Pylos.*] Πύλος in Meſſenià, prope Μεθώνη. Hæc Meſſeniaca Pylos, ab aliis diverſa: fuit enim tergemina civitas ejus nominis, ut Strabo admonet, l. 8. p. 351. Fruſtra Meurſio Tylos hoc loco, vel Oetylos ſcribente, in Miſcell. Lacon. l. 4. p. 274.

2. *Methone.*] Μεθώνη Meſſeniæ Ptolemæus, loc. cit. & Strabo, lib. 8. p. 359. Laconicæ Stephanus adjudicat, Thucydiden ſecutus, l. 2. p. 116. Hodie *Modon*.

3. *Locus Helos.*] Seu loci id nomen fuerit circa Alpheum, ſeu urbis jam dirutæ. Strabo, lib. 8. p. 350. Ἕλος δ' οἱ μὲν περὶ τὸν Ἀλφειὸν χώραν τινά φασιν· οἱ δὲ καὶ πόλιν. At dirutam urbem a Spartanis, Pauſanias prodidit in Lacon. l. 3. p. 162. atque ipſe etiam Strabo ex Homero, p. 363.

4. *Acritas.*] Ἀκρίτας ἄκρα Ptolem. l. 3. c. 16. & Pauſan. in Meſſen. l. 4. pag. 282. juxta Methonem, Straboni, l. 8. p. 359. Hodie *Capo Venetico*.

5. *Aſinæus.*] Ἀσιναῖος ἀπὸ τῆς Μεσσηνιακῆς Ἀσίνης, Straboni loc. cit. Exciderat id oppidum ætate Pauſaniæ, ipſo teſte l. 2. Corinth. p. 154. Sinui nomen alterum Meſſeniaco, a Meſſene fuit. Strabo, loc. cit.

6. *Coronæus.*] Ab oppido Κορώνη, quod oppidum Meſſenæ proximum eſt, apud Ptolem. l. 3. c. 16. Sinus ipſe Meſſeniaci pars quædam eſt, & receſſus interior.

7. *Tænaro.*] Ταίναρον Pauſaniæ, in Lacon. l. 3. p. 212. Ταιναρία ἄκρα Ptolemæo, loc. cit. Aſinæum ſinum a Coronæo diſterminat: Hodie *Cap de Matapan*, & *Cap des Cailles*, a coturnicum quæ illic eſt copia.

8. *Ibi regio.*] Hæc quæ diximus oppida, inquit, regio Meſſeniaca complectitur, & ſimul montes XVIII.

9. *Pamiſus.*] Πάμισος, Pauſaniæ in Meſſen. l. 4. p. 280. Eidem Πάμεισος, p. 221. Mela l. 2. c. 3. *In Aſinæo flumen Pamiſſum.*

10. *Meſſene.*] Μεσσήνη. Homero in Catalogo Iliad. β. v. 89. Μέσση. Hodie *Moſſenigo*. Sequuntur deinde Ἰθώμη Μεσσήνης Stephano, & Pauſaniæ, in Meſſen. l. 4. p. 233. Arx ea Meſſenes fuit, ut Corinthi Acrocorinthus: auctor Strabo, l. 8. p. 361. Οἰχαλία Straboni, l. 8. p. 350. prope Meſſenen, unde Μεσσηνίς Οἰχαλία. Stephano. Ἀρήνη eidem Stephano, de qua vide Notas & Emend. num. XIV.

11. *Pteleon, &c.*] Πτελεόν, Θρύον Homero in Catalogo Iliad. β. v. 99. Δώριον. Sola Zancle in hoc tractu ceteris ſcriptoribus neglecta: etſi variis ſingula temporibus, deinceps alia ex aliis, claruiſſe Plinius aſſeveret. Vide Notas & Emend. num. XV.

12. *Hujus ſinus.*] Meſſeniaci: hodie *Golfe de Coron*.

13. *Liberæ gentis.*] Strabo, de Spartanis ſeu Lacedæmoniis, l. 8. p. 365. eos in eximio honore habitos a Romanis ait, libertatemque retinuiſſe: præter ſocias operas nihil quidquam Romanis pependiſſe: καὶ ἔμειναν ἐλεύθεροι, πλὴν τῶν φιλικῶν λειτουργιῶν ἄλλο συντελοῦντες οὐδέν. Hodie huius tractus incolæ, *les Mainotes* vulgo appellantur: a Turcarum quoque etiamnum tyrannide liberi.

[1] & ſinus circuitu [2] C V I. mill. trajectu XXXIX. mill. Oppida : [3] Tænarum , [4] Amyclæ , [5] Pheræ , [6] Leuctra : & intus [7] Sparta , [8] Theramne : atque ubi fuere [9] Cardamyle , Pitane , Anthane : [10] Locus Thyrea , [11] Gerania. Mons [12] Taygetus : amnis [13] Eurotas , ſinus [14] Ægilodes , oppidum [15] Pſammathus. Sinus [16] Gytheates ab oppido : ex quo Cretam inſulam certiſſimus curſus. [17] Omnes autem Maleæ promontorio includuntur.

N O T Æ.

1. *Et ſinus.*] Laconicus : hodie *Golfo de Colochina.*

2. *C V I. mill.*] Ita R. 1. 2. Colb. 1. 2. Pariſ. Tolet. &c. non *C C V I.*

3. *Tænarum.*] Solin. c. 7. p. 22. *Eſt & oppidum Tænaron , nobili vetuſtate.* Ταίναρον , a promontorio ejuſdem nominis , ſtadiis XL. diſſitum , teſte Pauſan. in Lacon. l. 3. p. 212.

4. *Amyclæ.*] Ἀμύκλαι Straboni , l. 8. p. 363. *Silentio quondam ſuo peſſumdata ,* inquit Solinus , loc. cit.

5. *Pheræ.*] Φηραὶ Ptolemæo , in Meſſenia , l. 3. c. 16. Φηραὶ Straboni , l. 8. p. 367. & Homero Iliad. β. Φαραὶ Meſſeniacæ Stephano , cujus oppidi civis Φαραίτης : apud Pauſan. in Lacon. lib. 3. p. 161. Φαρεῖτης.

6. *Leuctra.*] Λεῦκτρον τὸ Λακωνικὸν , Straboni , l. 8. p. 361. longe diverſum oppidum a Leuctris Bœotiæ , Lacedæmoniorum clade nobilitatis.

7. *Sparta.*] Quæ & Λακεδαίμων. Quatuor circiter mill. paſſ. a ruderibus antiquæ Lacedæmonis excitatum eſt oppidum *Miſithra* , facto ei nomen a minuto caſeo , quem ſic indigenæ vocant. Ruderibus nomen hodie eſt *Paleochori* , quaſi παλαιὰ χώρα , *vetus ager.*

8. *Theramne.*] Θεράμναι Stephano , pag. 303. Θεράπνη Pauſaniæ, juxta Spartam , in Lacon. l. 3. p. 187. Harpocrat. *Θεράπνη , τόπος ἐστὶν ἐν Λακεδαίμονι.*

9. *Cardamyle.*] Καρδαμύλη Homero, Iliad. ί. v. 150. Πιτάνη , Pauſaniæ in Lacon. l. 3. p. 192. Pindaro quoque , Olymp. Ode 6. juxta Eurotam amnem Ἀνθάνα , vel Ἄνθεια , de qua vide Notas & Emendationes num. X V I.

10. *Locus Thyrea.*] Θυρέα Straboni , l. 8 p. 360. Meminit Herodotus, l. 1. Clio , n. 82. p. 34. loci , ſive agri , qui Thyrea vocatur , *χῶρον καλεόμενον Θυρέας* , in confinio Laconicæ , Argolicæque , Diodoro teſte in Bibl. lib. 12. pag. 116. Vaſtatam incenſamque urbem , docet Thucyd. l. 4. p. 289. Solinus c. 7. p. 22. *Ubi quondam fuere Thyrea , nunc locus dicitur : in quo anno X V I I. regni Romuli , inter Laconas & Argivos memorabile bellum fuit.* Statius , l. 4. Thebaïd. v. 47.

Et Lacedæmonium Thyre lectura cruorem.

11. *Gerania.*] Γερηνία Pauſaniæ , l. 3. in Lacon. pag. 104. Hanc ab Homero dictam eſſe Ἐνόπην , Iliad. ί. v. 150. tum ipſe prodidit , p. 214. tum etiam Strabo , l. 8. p. 360. Meſſeniæ a Stephano accenſetur.

12. *Taygetus.*] Ταΰγετον ὄρος Straboni, l. 8. p. 362. *Les Montagnes des Mainotes.*

13. *Eurotas.*] Εὐρώτας , hodie *Baſilipotamo.* Multa de eo Strabo , l. 8. p 343.

14. *Ægilodes.*] Αἰγιλώδης. Vide Notas & Emend. num. X V I I.

15. *Pſammathus.*] Ψαμμαθοῦς , *πόλις Λακωνική* , Stephano : Portus eſt Scylaci Ψαμαθοῦς , p. 16.

16. *Gytheates.*] Ab oppido, quod Strabo Γύθιον , loc. cit. Plinius ipſe , l. 4. ſect. 39. Gythium vocat. Pauſanias in Lacon. l. 3. p. 203. Γύθειον. Stephanus quoque : cui gentile nomen eſt Γυθεάτης. Livius *Gytheum* , lib. 34. p. 412.

17. *Omnes autem.*] Sinus videlicet, Laconicus, Ægilodes, Gytheateſque. *Μαλέα ἄκρα* ei promontorio nomen eſt apud Scylacem , p. 16. & Ptolem. lib. 3. c. 16. *Μαλέαι* apud Strabon. l. 8. p. 363. *ἄκρα τῶν Μαλεῶν*, apud Pauſan. loc. cit. p. 207. Hactenus perperam editum , *omnia* & mox *Maleo* , pro *Malea.* Hodie eſt *Capo di S. Angelo.*

Qui

Digitized by Google

IX. Qui ſequitur ſinus ad [1] Scyllæum , [2] Argolicus appellatur, trajectu quinquaginta M. paſſ. idem ambitu [3] CLXII. millium. Oppida : [4] Boëa , Epidaurus Limera cognomine , Zarax , [5] Cyphanta portus. [6] Amnes : Inachus, Eraſinus, inter quos [7] Argos Hippium cognominatum , ſupra [8] locum Lernen , a mari duobus M. paſſ. novemque additis millibus, [9] Mycenæ : & [10] ubi fuiſſe Tiryntha tradunt : & locus [11] Mantinea. [12] Montes : Artemius , Apeſantus , Aſterion , Parparus , [13] aliique undecim numero. Fontes:

NOTÆ.

1. *Scyllæum.*] Σκύλλαιον, Straboni, l. 8. p.368. & Scylaci, p.19. Σκύλλαιον ἄκρον Ptolemæo, l. 3. c. 16. Nunc *Cap de Schilli.*

2. *Argolicus.*] *Golfo di Napoli.*

3. *CLXII.*] Ita MSS. R. 1. 2. Colb. &c. non, ut editi, CLXXII.

4. *Boëa*] Βοιὰ πόλις Scylaci, p. 16. Apud Pauſan. l 3. Lacon. p. 204 inter oppida Eleutherolaconum, iſta numerantur : Βοιαί, Ζάραξ, Ἐπίδαυρος ἡ Λιμηρά, &c. Illius incolæ Βοιᾶται appellati. Ζάρηξ Stephano, πόλις Λακωνική. Pauſaniæ quoque, l. 1. Attic. p. 71. a Zarece Muſico. Epidauro id cognomen inditum, a commoditate portuum, ait Schol. Thucyd. διὰ τὸ πολλοὺς ἔχειν λιμένας· ἀντὶ τοῦ Λιμενηρά. Nunc quoque *Epedaura* vocant : non, ut quidam volunt, Malvaſia, Monembaſiave.

5. *Cyphanta.*] Κυφάντα λιμὴν in Argolico ſinu, apud Ptolem. l. 3. c. 16. Et Κυφάντων inde oppidum ſtadiis decem a mari, teſte Pauſan. l. 3. in Lacon. p. 209

6. *Amnes.*] Ἴναχος Argos Hippium alluit, apud Strabon. l. 8. p. 370. quamobrem & Inachium mox appellatur. Eodem Argiæ agro labi dicitur Ἐρασῖνος, p. 371. ubi de ejus ortu, curſuque, multa.

7. *Argos Hippium.*] Sive quod idem eſt, Ἱππόβοτον, ut Homerus cecinit, Iliad. 3. verſ. 75. quod paſcendis equis campos haberet optimos. Vide Varron. l. 2. de re ruſt. cap. 1. pag. 75. Hujus navale ac portus Nauplia fuit, ut ex iis Scylacis verbis confici poteſt, p. 19. Μετὰ δὲ Λακεδαιμόνια πόλις ἐστὶν Ἄργος, καὶ ἐν αὐτῇ Ναυπλία πόλις καὶ λιμήν. Et Strabo, lib. 8. p. 368. ἡ Ναυπλία τὸ τῶν Ἀργείων ναύσταθμον. Hodie *Napli de Romanie*, vel *Napoli*: unde ſinui nomen.

8. *Locum Lernen.*] Ita libri MSS. omnes : ut non de palude illa hæc accipienda ſint, quam hydra, Herculiſque labor nobilitavit, ſed de loco, qui multo propior mari, amni paludique Lernæ, cognominis fuerit Λέρνη oppidum in Laconica Ptolemæus locat, l. 3. c 16. ſitu præpoſtero. Rectius Mela, l. 2. c. 3. p. 34. *In Argolico* ſinu *ſunt noti amnes, Eraſinus atque Inachus : & notum oppidum Lerne.*

9. *Mycenæ.*] Μυκῆναι. Negat has jam tum ævo ſuo ſuperfuiſſe Strabo, lib. 8. p. 377.

10. *Ubi fuiſſe.*] Intercidiſſe innuit. Τίρυνθα Strabo quoque nominat, p 372. Exciſam ab Argiuis docet Pauſanias, l. 2. Corinth. p. 115. & 131.

11. *Mantinea.*] Diverſa hæc eſt ab Arcadica, de qua ſect. 10. Illam enim ſuperſtitem, hanc deletam, familiari illo ſuo Atticiſmo, *locus*, admonet.

12. *Montes :*] Artemius eſt, qui Pauſaniæ l. 2. Corinth. p. 130. & l 8. Arcad. p. 464. Ἀρτεμίσιος dicitur, ab Ἀρτέμιδος, hoc eſt, Dianæ templo, iſtic dedicato. Apeſantus, Ἀπέσας Pauſaniæ eidem, l 2. Corinth. p. 111. Sic *elephas* & *elephantus* dicimus. Mons Nemeæ dicitur ex Pindaro, & Callimacho, apud Stephan. Ἀστερίων amni cognominis videtur, qui ex eo monte manat, quem in Argivo agro labi Pauſanias prodidit, l. 2 Corinth. De Parparo ceteri ſcriptores ſilent.

13. *Aliique.*] Ut Αυχγόν, ex quo Eraſinum erumpere Pauſanias ait, loc. cit. p. 129. Et *Neris* apud Statium, lib 4. Theb v. 46. quod montis Argivi nomen eſſe Placidus Lactantius ex Callimacho refert : &c.

[5] Niobe, [2] Amymone, [3] Pſamathe. A Scyllæo ad Iſthmum CLXXVII. M. paſſ. Oppida: [4] Hermione, [5] Trœzen, [6] Coryphaſium: appellatumque [7] alias Inachium, alias Dipſium Argos. [8] Portus Schœnitas, ſinus [9] Saronicus olim, querno nemore redimitus, unde nomen,
5 [10] ita Græcia antiqua appellante quercum. [11] In eo Epidaurum oppidum, Æſculapii delubro celebre: [12] Spiræum promontorium, portus [13] Anthedon, & Bucephalus: & [14] quas ſupra diximus, Cenchreæ, [15] Iſthmi pars altera cum delubro Neptuni [16] quinquennalibus inclyto

Notæ.

1. *Niobe.*] A Niobe Pelopis ſorore, Amphionis conjuge, nomen habet. Vide Strabon. l. 8. p 360

2. *Amymone.*] Ἀμυμώνη prope Lernen paludem, teſte Strabone, p. 371. Ovid. l. 2 Metam. v. 239.

Quærit Bœotia Dircen,
Argos Amymonen.

Idem Amymonius, idem poſtea Lernæus fons appellatus, inquit Hygin. fab. 169. fol 17. A Danai filia nomen accepiſſe, auctor eſt Pauſanias, l. 2. Corinth p. 156

3. *Pſamathe.*] Ψαμάθη. Meminit fontis hujus Valerius, lib. 1. Argon. *Qui tenet undiſonam Pſamathen.*

4. *Hermione.*] Ἑρμιόνη Pauſaniæ, lib 2. Corinth. p. 149 & Straboni, l. 8. pag. 373. Ptolemæo quoque lib. 3. c. 16. prope Scyllæum.

5. *Trœzen.*] Τροιζήν. Mela, lib. 2. cap. 3. *Trœzenii fide ſocietatis Atticæ illuſtres.*

6. *Coryphaſium.*] Id promontorio nomen eſt in hoc ipſo tractu, apud Pauſan. lib. 4. in Meſſen. pag. 284. Κορυφάσιον.

7. *Alias Inachium.*] Et præter memorata proxime oppida, inquit, Argos etiam eſt Hippium cognominatum, appellatumque idem alias Inachium, ab Inacho amne quo alluitur, alias Dipſium, ab amœnitate. Vide Notas & Emend num. XVIII.

8. *Portus Schœnites.*] Σχοινοῦς λιμήν. Vide Notas & Emend. num. XIX.

9. *Saronicus*] Σαρωνικὸς κόλπος, Ptolem. lib. 3. cap. 16. Hodie, *Golfo di Egina*, ab inſula Ægina in eo ſinu poſita.

10. *Ita Græcia.*] Id confirmat Callimachi ſcholiaſtes, ad illum poëtæ verſum 22. hymni in Jovem: Ἠδὲ πολλὰς ἐφύπερθε σαρωνίδας. Σαρωνίδας, inquit, δρῦς. διὰ τὸ σεσηρέναι, ἢ συνεστραμμένον τὸν φλοιὸν ἔχειν. Heſychius: Σαρωνίδες, αἱ διὰ παλαιότητα κεχηνυῖαι δρύες. Aliter tamen Pauſanias, & Euſtath. in Dionyſ.

11. *In eo.*] Meridionali ſinus Saronici litore. Ἐπίδαυρος Straboni, lib. 8. pag. 374. in medio ſinu, contra Æginam inſulam. De Æſculapii illic delubro fuſe Pauſanias diſſerit, lib. 2. Corinth. Strabo, lib. 8. pag. 374. aliique.

12. *Spiræum.*] Hanc oram ſimiliter Saronici ſinus Ptolemæus deſcribit: Ἐπίδαυρος, Σπίραιον ἄκρον, Ἀθηναίων λιμήν, (pro Ἀνθηδὼν λιμὴν,) Βουκέφαλον λιμήν.

13. *Anthedon.*] Diverſa hæc plane ab Anthedone Bœotiæ, ut ſitus ipſe admonet, cum ſit in oppoſito Saronici ſinus litore, meridionali ſcilicet: illa, Boreali, extra Peloponneſum & Achaïam. In MSS. Reg. 1. 2. Colb, 1. 2. Pariſ. & Chiffl. *Anthedus.*

14. *Quas ſupra.*] Sect. 5.

15. *Iſthmi pars altera.*] Hæc Solinus totidem plane verbis exſcripſit, cap. 7. pag. 21.

16. *Quinquennalibus.*] Auſonius ſic etiam locutus, Idyll. 25.

Hæc quoque temporibus quinquennia ſacra notandis
Iſthmia Neptuno data ſunt.

At Iſthmia tamen, non pentaëterica, ſed trieterica fuerunt, ut ex Pindaro liquet, Nemeor. Ode 6. v. 69. & ejus Scholiaſte: hoc eſt, poſt tres annos completos ea edebantur: ita ut penta-

ludis. [1] Tot ſinus [2] Peloponneſi oram lancinant, tot maria allatrant. Siquidem a ſeptentrione Ionium irrumpit: ab occidente, Siculo pulſatur: a meridie, Cretico urgetur: [3] ab oriente brumali, Ægæo: ab oriente ſolſtitiali, [4] Myrtoo, quod a Megarico incipiens ſinu, totam Atticam alluit. ſ

X. [5] Mediterranea ejus Arcadia maxime tenet, undique a mari remota: initio [6] Drymodes, mox [7] Pelaſgis appellata. [8] Oppida ejus: Pſophis, [9] Mantinea, [10] Stymphalum, [11] Tegea, [12] Antigonea, [13] Orchomenum, Pheneum, [14] Palantium, unde Palatium CAPUT VI.

NOTÆ.

ætcrica, ſeu quinquennalia dici quoque potuerint: quod quinto poſt anno quo primum erant edita, repeti conſueverant: tribus tantum interjectis annis integris intermitti

1 *Tot ſinus.*] Omnino decem, tam exiguam Peloponneſi oram undequaque lancinant, vel ut Pomponius loquitur, lib. 2. cap. 3. pag. 34. lacerant. Vide Notas & Emend. num. X X.

2. *Peloponneſi.*] Ita M S S. omnes: editi perperam *Peloponnenſem*, id quod neque Grammaticæ leges ipſæ ferre poſſunt.

3. *Ab oriente brumali, Ægæo.*] Inſiticia hæc verba videntur: carent enim iis MSS. plerique: habet ea tamen Solinus, lib. 7. cap. 22. qui hæc tranſcripſit a Plinio.

4. *Myrtoo.*] Τὸ Μυρτῷον Straboni, lib. 7. pag. 323. pars eſt Ægæi maris.

5. *Mediterranea ejus.*] Peloponneſi ſcilicet Arcadia umbilicum tenet.

6. *Drymodes.*] Ita M S S. omnes, Δρυμώδης, ſilvoſa, nemoroſa, ſtirpibus arboribuſque conferta. Prius *Drymodus* perperam legebatur.

7. *Pelaſgis.*] Nicolao Damaſc. in Excerptis, pag. 494. Pauſaniæ lib. 8. in Arcad. pag. 459. & Stephano, Πελασγία.

8. *Oppida ejus.*] Ψωφὶς, πόλις Ἀρκαδίας Stephano, & Pauſaniæ loc. cit. pag. 491. Ptolemæo quoque, lib. 3. cap. 16.

9. *Mantinea.*] Μαντίνεια Straboni, lib. 8. pag. 388. Pauſaniæ, pag. 467. Plutarcho in Agide, pag. 808. & Xenoph. lib. 5. hiſt. Græc. pag. 551. Poëtica licentia, Nonno lib. 13. Dionyſ. pag 368. Μαντινὴ Hic pugna ad Mantineam dicta, ubi Epaminondas cum Lacedæmoniis & Arcadibus poſtremo prælio conflixit, in quo victor ex vulnere paulo poſt occubuit, anno 2. Olymp. 105.

10. *Stymphalum.*] Στύμφαλον eſt etiam Stephano: Pauſaniæ, pag. 460. a fonte cognomine, Στύμφηλος: a monte, Heſychio: Στύμφηλος, πόλις ἢ ὄρος Ἀρκαδίας, mallem, καὶ ὄρος.

11. *Tegea.*] Τεγέαν vocat Plutarchus in Agide, pag. 811. Incolæ, Τεγεᾶται, Thucyd. lib. 5. pag. 388. Vide Notas & Emend. num. X X I.

12. *Antigonea.*] In locum veteris Mantineæ excitata urbs, atque in ejus vicinio: unde pro eadem a pleriſque habita. Ptolemæus, lib. 3. cap. 16. Ἀντιγόνεια, ἡ καὶ Μαντίνεια. In gratiam Antigoni Regis id nomen Mantineæ factum, auctor eſt Pauſan. lib. 8. Arcad. pag. 468.

13. *Orchomenum, Pheneum.*] Utrinſque meminit Homerus, Iliad. β. in Catalogo, v. 112.

Οἳ Φενεόν ἐνέμοντο, καὶ Ὀρχομενὸν πολύμηλον.

Herodoto, lib. 7. Polym. pag. 451. n. 202. Ὀρχομένιος τῆς Ἀρκαδίης, ut a Theſſalico Orchomeno diſtinguatur, de quo ſect. 15.

14. *Palantium.*] Παλάντιον πόλις Ἀρκαδίας, Stephano. Romæ Palatium, de Arcadici oppidi Παλλάντιον nomine, ab Evandro Rege appellatum eſſe, quod nomen conſecuta ætas, duabus ſubmotis lit-

Romæ: [1] Megalopolis, [2] Gortyna, Bucolium, [3] Carnion, [4] Parrhaſie, [5] Thelpuſa, [6] Melænæ, [7] Heræa, [8] Pyle, [9] Pallene, [10] Agræ, Epium, Cynætha, Lepreon Arcadiæ, Parthenium, [11] Alea, [12] Methydrium, Eniſpe, Maciſtum, Lampe, Clitorium, Cleonæ, inter quæ duo oppida, regio [13] Nemea, Bembinadia vocitata. [14] Montes in Arcadia, [15] Pholoë cum oppido: Item [16] Cyllene, [17] Lycæus, in quo

NOTÆ.

teris *l* & *n*, extulerit, auctor eſt etiam Pauſanias, lib. 8. Arcad pag. 525. & Dionyſ. Halic. lib. 1 Antiq Rom. pag. 25. Virgilius *Pallanteum* oppido nomen fecit: Solinus quoque, cap. 1. pag. 2. & cap. 7. pag. 22.

1. *Megalopolis.*] Polybii hiſtorici Megalopolitani patria: de qua Comicus, apud Strabon. lib. 8 pag 388.

Ἐρημία μεγάλη ἐστὶν ἡ Μεγαλόπολις.

Eſt ſolitudo magna nunc Megalopolis.

2. *Gortyna, Bucolium.*] Γορτύνα, Βουκόλιον. Vide Notas & Emendationes num. XXII.

3. *Carnion.*] Ab amne, ut videtur, cognomine, qui Καρνίων a Pauſania appellatur, lib 8. in Arcad. p. 510. In libris hactenus editis, *Carmon.* Forte etiam Κρώμνον eſſe poſſit, cujus idem Pauſanias meminit loc. cit.

4 *Parrhaſie.*] Παῤῥάσιοι incolæ appellati a Pauſan. p. 498. & Strabone, l. 8. p. 336. Oppidum ipſum Παῤῥασίη Homero, in Catalogo, v 115. Stephano quoque: Scholiaſtæ Apollonii, ad l. 2 v. 523. Παῤῥασία.

5. *Thelpuſa.*] Θέλπουσα. Vide Notas & Emend. num. XXIII.

6. *Melana.*] Stephanus: Μέλαιναι, πόλις Ἀρκαδίας, ἀπὸ Μελαινέως &c. Ovidio, Papinioque, *virides Melana.* Pauſaniæ, p. 497. Μελαιναί, ἀπὸ τοῦ Μελαινέως.

7. *Heraa.*] Ἡραία, Pauſaniæ, loc. cit. & Stephano.

8. *Pyle.*] Forte rectius *Pyla*, ex Stephano: Πύλαι, τόπος Ἀρκαδίας, ἢ Πυλαία.

9. *Pallene.*] Παλλήνη. Vide Notas & Emend. num. XXVI.

10. *Agra, &c.*] De Agris Arcadiæ, præter Plinium, nemo Ἔπιον Herodoto memoratur, l. 4. Melpom. n. 148. p. 271. Κύναιθα Straboni, lib. 8. p. 388. & Pauſaniæ, l. 8. p. 485. Λέπρεον Arcadiæ, Ciceroni l. 6. ad Attic. ep. 2. & Herod. loc. cit. Parthenium videtur a monte cognomine appellatum, de quo mox.

11. *Alea, &c.*] Ἀλέα, Pauſaniæ, p. 489. Ab Arcadiæ rege dicta, cui nomen Ἄλεος apud Diodor. Sic. lib. 4. Bibl. p. 239.

12. *Methydrium.*] Μεθύδριον, Pauſaniæ, p. 512. Ἐνίσπη Homero in Catal. verſ. 113. Μάκιστος, Stephano. Λάμπη a monte ejuſdem nominis, de quo poſtea. Κλείτωρ, Ptolemæo l. 3. c. 16. & Pauſaniæ p. 487. Κλεωναί Straboni, l. 8. p. 377.

13. *Nemea.*] Νέμεα eo ipſo ſitu ſtatuitur a Pauſan. lib. 8. Arcad. p. 477. & a Strabone, loc. cit. Ibi & vicus Bembina, apud eundem Strab. ἡ Βέμβινα κώμη, unde regioni, ut arbitror, Bembinadiæ cognomen. Βελβίναν χώραν haud procul Megalopoli agnoſcit Plutarchus in Agide, p. 806. Hic ſacræ Græciæ certamina fieri conſueverunt, Nemeæa appellata.

14. *Montes.*] Accepta hæc a Mela, l. 2. c. 3. p. 33.

15. *Pholoë cum.*] Stephano, Φολόη, πόλις Ἀρκαδίας. Pauſan. in Eliac. poſter. l. 6. p. 385. Φολόη ὄρος.

16. *Cyllene.*] Κυλλήνη ὄρος Pauſaniæ in Arcad. lib. 8. p. 482. cujus in ſummo vertice ædes eſt Mercurii Cyllenii. Κυλλήνη ὄρος pariter Straboni, lib. 8. p 388. & Scholiaſtæ Pindari, p. 55. Melæ, *Cyllenius.*

17. *Lycaus.*] Ubi Λυκαίου Διὸς ἱερόν, & Λυκαιᾶτις χώρα, circumjacens ager a Pauſania appellatur, p. 504. & 541. Item Straboni, loc. cit.

Lycæi Jovis delubrum: [1] Mænalus, [2] Artemiſius, [3] Parthenius, [4] Lampeus, [5] Nonacris: præterque, ignobiles [6] octo. Amnes: [7] Ladon, e paludibus [8] Phenei: [9] Erymanthus e monte ejuſdem nominis, in Alpheum [10] defluentes.

Reliquæ civitates [11] in Achaia dicendæ, [12] Aliphiræi, [13] Abeatæ, [14] Pyrgenſes, [15] Paroreatæ, Paragenitæ, Tortuni, [16] Typanei: [17] Thriaſii, [18] Trittenſes. Univerſæ Achaiæ libertatem Domitius

Notæ.

1. *Mænalus.*] Schol. Pindari, p. 89. *Μαίναλον ὄρος Ἀρκαδίας, καὶ πόλις.* Cives *Μαινάλιοι*, apud Thucyd. l. 5. p. 391

2. *Artemiſius.*] De quo ſect 9. *Ἀρτεμίσιος* Apollodoro, l. 2. de Diis, p. 111.

3. *Parthenius.*] *Παρθένιον ὄρος* Diodoro Sic. lib. 4. Bibl. p. 239. Scholiaſtæ Pindari, p. 56. aliiſque. Livius l. 34. p. 411. *Parthenio monte ſuperato, præter Tegeam, &c.*

4. *Lampeus.*] Scholiaſtes Apollonii, ad l. 1. Argon. v. 127. *Λάμπεια, ὄρος Ἀρκαδίας, ἀφ' οὗ καὶ ποταμὸς ῥεῖ Ἐρύμανθος.* Partem eſſe Erymanthi montis auctor eſt Pauſan. l. 8. Arcad. p. 491.

5. *Nonacris.*] Nonacrin Arcadiæ urbem, haud procul Pheneo, ad Stygis aquam, *Νώνακριν* appellat Herodotus, l. 6. Erato, n. 74. p. 358. a monte, ut apparet, cognomine. Stephanus quoque, & Heſych. *Πεντάλεια*, eidem Heſychio: unde Ladon amnis fluit.

6. *Octo.*] E quibus *Στύμφηλος* Heſychio: *Καύκων*, Scholiaſtæ Callimachi, p. 3. *Ἀκακήσιον* eidem, p. 19. *Κρήσιος* vel *Κερήσιος λόφος*, eidem, p. 17. aliique.

7. *Ladon.*] *Λάδων* Pauſaniæ, lib. 8. Arcad. pag. 494. & Dionyſio, v. 417. Huic amni celeritatem poëtæ, tarditatemque promiſcue, ut metri ratio, non ut res ipſa poſtulat, attribuunt. Ovidius, l. 5. Faſt. v 89.

Arcades huc, Ladonque rapax.

Idem, l. 1. Metam. v. 702.

Donec arenoſi placidum Ladonis ad amnem
Venerit.

8. *Phenei.*] Oppidi ſuperius memorati. Vide Notas & Emend. num. X X V.

9. *Erymanthus.*] Ita Pauſan. in Eliac. prior. ſive l. 5. p. 298. *ἐκ δὲ Ἐρυμάνθου τοῦ ὄρους ὁμώνυμος τῷ ὄρει ποταμός.* Stephanus quoque, pag. 273. Quin & Heſychius urbem ait fuiſſe amni montique cognominem.

10. *Defluentes.*] Vide Notas & Emend. num. X X V I.

11. *In Achaïa.*] Non in Arcadia ſolum, de qua dictum eſt proxime: ſed in Achaïa, ſeu Peloponneſo tota.

12. *Aliphiræi.*] Stephano, *Ἀλίφειρα, πόλις Ἀρκαδίας.* Pauſaniæ, l. 8. Arcad. p. 497. *Ἀλιφέρα.* Livius l. 28. p. 322. & Cicero, lib. 6. ad Attic. ep. 2. Alipheram vocant.

13. *Abeatæ.*] Ab oppido *Ἀβία*, in Meſſenia apud Ptolem. l. 3. c. 16.

14. *Pyrgenſes.*] Quorum oppidum *Πύργος*, in Arcadia, apud Herod. lib. 4. Melpom. n. 148.

15. *Paroreatæ.*] *Παρωρεᾶται.* Vide Notas & Emend. num. X X V I I. De Paragenitis, & Tortunis, nihil compertum adhuc.

16. *Typanei.*] Ab oppido Elidis, de quo Stephanus: *Τυπανέαι, πόλις Τριφυλίας.* Ptolemæus l. 3. c 16. in mediterraneis Elidis urbibus habet *Τυπανέαι* & *Τυμπάνειαι*, unam, ut ſæpe ſolet, in duas civitates diſtrahens.

17. *Thriaſii.*] Libentius *Thriuſii* ſane agnoverim: eoſque, niſi me conjectura fallit, Plinius intelligit, quos Stephanus *Θελινοῦς* vocat, ab oppido Elidis & Achaïæ, juxta Patras: *Θελιδς, πόλις πάλαι τῆς Ἀχαΐας, νῦν δὲ τῆς Ἠλείας ... τὸ ἐθνικὸν, Θελίνιος.*

18. *Trittenſes.*] Vel *Tritienſes*, ab oppido Arcadiæ Tritia, cujus Cicero cum Aliphera meminit, l. 6. ad Attic. ep. 2. quæ & *Τρίταια*, Achaïæ civitas, Arcadiæ contributa, ut Pauſanias ait, l. 6. Eliac. poſter. p. 366. unde & *Τριταιεῖς* iidem, ſeu Tritæenſes appellati.

Digitized by Google

[1] Nero dedit. Peloponneſus [2] in latitudine a promontorio Maleæ, [3] ad oppidum Ægium Corinthiaci ſinus CXC. M. paſſ. patet. At in tranſverſum ab Elide [4] Epidaurum, CXXV. M. [5] ab Olympia Argos per Arcadiam [6] LXVIII. mill. Ab eodem loco ad Phliunta [7] dicta menſura eſt. Univerſa autem, [8] velut penſante æquorum incurſus natura, in montes VI. atque LXX. attollitur.

CAPUT VII.

XI. [9] Ab Iſthmi anguſtiis [10] Hellas incipit, noſtris Græcia appellata. In ea prima Attica, antiquitus [11] Acte vocata. Attingit Iſthmum parte ſui, quæ appellatur [12] Megaris, a [13] colonia Megara: e regione [14] Pagarum. Duo hæc oppida excurrente Peloponneſo ſita ſunt, utraque ex parte velut in humeris Helladis. Pagæi, & amplius [15] Ægoſthenienſes contributi Megarenſibus. [16] In ora autem, portus Schœnûs. Oppida: [17] Sidûs, [18] Cremmyon, [19] Scironia ſaxa VI. mill. lon-

NOTÆ.

1. *Nero dedit.*] Ita Plutarchus, in T. Flaminio, p. 376. Philoſtr. l. 5. ſub finem. Dio, lib. 63. p. 720. Suetonius, in Nerone, c. 24.

2. *In latitudine.*] Sive latitudinem, ſive longitudinem dixeris, perinde eſt: eſt enim utraque propemodum æqualis, ut ait Strabo, l. 8. p. 335.

3. *Ad oppidum Ægium.*] Αἴγιον Homero, in Catalogo, v. 81. Vide Notas & Emend. num. XXVIII.

4. *Epidaurum.*] Illud Æſculapii delubro celebre oppidum, de quo ſect. 9.

5. *Ab Olympia.*] Piſa Olympia, de qua nos egimus ad ſect. 6.

6. *LXVIII. mill.*] Ita R. 1. 2. Colb. 1. 2. Pariſ. Chiffl. non, ut editi, LXIII.

7. *Dicta menſura.*] Sect. 6.

8. *Velut penſante.*] Terrarum quam fecit jacturam, lacerata ora tot ſinubus, ingreſſuque æquorum, multitudine montium compenſante natura.

9. *Ab Iſthmi.*] Hæc totidem verbis Solinus, c. 7. p. 23. & Martianus, l. 6. c. de tertio Europæ ſinu, p. 210.

10. *Hellas.*] Igitur Peloponneſus extra Helladis fines: alii etiam eo nomine Peloponneſum complexi. Helladis nomen vagum, certas ſedes & fixas nullas habuit: modo anguſtis limitibus coarctatum, modo dilatatum longius.

11. *Acte vocata.*] Ἀκτὴ & Ἀκτικὴ, teſte Euſtathio in Dionyſ. v. 413. p. 60. Id ei nomen hæſit, inquit Harpocration, quod maxima pars Atticæ litoralis ſit: eſt enim ἀκτὴ litus, & maritima regio. Harpocr. verbo, Ἀκτή. Vide & Gellium, l. 14. c. 6. p. 777. Stephanus ab Ἀκταίῳ quodam eam appellationem derivatam nugatur. Hodie *le Duché de Setines.*

12. *Megaris.*] Μεγαρὶς τῆς Ἀττικῆς μέρος, Strab. l. 9. p. 392.

13. *Colonia Megara.*] Nunc etiam retinet nomen, *Megara.*

14. *Pagarum.*] Quas in intimo receſſu ſinus Corinthiaci, prope Iſthmum poſitas vidimus, ſect. 4. Πηγαὶ Μεγαρικαὶ Straboni in Epitome l. 7.

15. *Ægoſthenienſes.*] Stephanus: Αἰγόσθενα, πόλις Μεγαρίδος. τὸ ἐθνικὸν, Αἰγοσθενεύς, &c. Pagæi, inquit Plinius, & præterea Ægoſthenienſes additi Megarenſibus, Megaridem regionem conſtituunt. Ita Pauſan. l. 1. Attic. p. 82.

16. *In ora autem.*] Saronici ſinus litore, prope Iſthmum, Corinthum, & Cenchreas. Σχοινοῦς λιμὴν Straboni, l. 8. p. 369.

17. *Sidus.*] Σιδοῦς, Megarenſium navale. Vide Notas & Emendat. num. XXIX.

18. *Cremmyon.*] Τεῖχος Κρεμμυῶν, oppidulum, Scylaci p. 20.

19. *Scironia ſaxa.*] Mela, l. 2. c. 3. *Scironia ſaxa, ſævo quondam Scironis hoſpitio etiamnunc infamia.* Quod hanc regionem montanam latrociniis infeſtam

gitudine, [1] Geranea, [2] Megara, [3] Eleuſin. Fuere, & [4] Oenoa, Probalinthos : nunc ſunt [5] ab Iſthmo L V. millia paſſ. [6] Piræeus, & [7] Phalera portus, [8] quinque millia paſſ. muro recedentibus Athenis juncti. [9] Libera hæc civitas, nec indiga ullius præconii amplius : tanta claritas ſuperfluit. In Attica fontes, [10] Cephiſſia, Larine, [11] Callirhoë Enneacrunos. Montes : [12] Brileſſus, Ægialeus, Icarius, Hymettus, Lycabettus : [13] locus Iliſſos. A Pyræeo X L V. mill. paſſ.

NOTÆ.

prædo habuerit, cui Σκείρων nomen fuit, teſte Strabone, l. 9. p. 391. & Ovidio, lib. 7. Metam. v. 445. aliiſque : inde Σκειρωνίδες πέτραι, Zephyrique inde ſpirantes, Σκείρωνες appellati ſunt. Hodie *Caki ſcala*, locus adhuc infeſtus prædonibus. Vide Notas & Emendat. num. X X X.

1. *Geranea.*] Γεράνεια Thucydidi, l. 1. p. 70. Inter Corinthum, & Megara, *μεταξὺ Μεγάρων καὶ Κορίνθου*, inquit Stephanus.

2. *Megara.*] Paulo ante obiter memorata : nunc ſuo loco iterum reddita.

3. *Eleuſin.*] Ἐλευσὶν πόλις, Straboni l. 9. p. 395. ubi Cereris Eleuſiniæ fanum. Rudera oppidi ſuperſunt, quibus hodieque nomen eſt *Eleſſin*.

4. *Oenoa, &c.*] Fuit Atticæ pars Tetrapolis appellata, a quatuor urbibus, quarum hæc nomina : Οἰνόη, Προβάλινθος, Τρικόρυθος, *Μαραθών*. Auctor Strabo, l. 8. p. 383. Fuit Oenoe præſertim bello Peloponneſiaco clara. Vide Thucyd. l. 8. p. 624. & l. 2. p. 112.

5. *Ab Iſthmo L V.*] Ita MSS. A Schœnunte tamen, unde Iſthmus incohoat, diſtat Piræeus Straboni, ſtadiis circiter c c c L. l. 9. p. 391. hoc eſt, paſſ. fere X L I V. mill.

6. *Piræus.*] Πειραιεὺς Straboni, loc. cit. Statius :

Munychia, & trepidis ſtabilem Piræea nautis.

Hodie *Porto Draco* incolis : Nautis *Porto Leone* : appellatione ſumpta ab eximia leonis effigie, quæ in ipſo portus aditu ſpectatur.

7. *Phalera.*] Stephano, & Harpocr. Φαληρόν. Herod. Φαληρὸς, l. 5. Terpſich. p. 315. Hinc Demetrio Phalereo cognomen. Hodie *Tripirghi*, quaſi a turri tergemina.

8. *Quinque millia.*] Hic iis hodie muris eſt nomen, *Macra tichi*, *μακρὰ τείχη*. Vide Notas & Emendationes num. X X X I.

9. *Libera hæc civitas.*] Conceſſum a Romanis ut ſuis legibus uterentur, ac libertatis jus datum, etiam Strabo prodidit, l. 9. p. 398. *ἐφύλαξαν τὴν αὐτονομίαν αὐτῆς, καὶ τὴν ἐλευθερίαν*. Hodie *Atina*, ſive Ἄθηνα incolis : Nautis *Satines*, ex geminis vocibus εἰς Ἀθήνας, una conflata.

10. *Cephiſſia.*] Κηφισία Laërtio, in Platone : ſubintellige, *χώρα*. Gellius, l. 18. c. 10. *In Herodis C. V. villam, quæ eſt in agro Attico, loco qui appellatur Cephiſſia, aquis, & lucis, & nemoribus frequentem, æſtu anni medio conceſſeram.* De Larine nihil compertum.

11. *Callirhoe Enneacrunos*] Καλλιῤῥόη *ἐννεάκρουνος*, ab amœnitate aquæ nomine altero ei fonti indito, altero a fiſtulis ſive ſiphonibus novem aquam fundentibus. Vide Notas & Emendationes num. X X X I I.

12. *Brileſſus, &c.*] Ex his ii Straboni memorantur, l. 9. p. 399. *Βριλησσὸς*, Ὑμηττὸς, unde mel Hymettium, & *Λυκαβηττὸς*. Hymetto nomen hodie *Lamprobouni*, qua *Λαμπρὸς Βουνός*. Sunt & qui corrupte vocent, *Monte-Matto*, pro *Monte Hymetto*. Lycabettum a luporum multitudine appellatum putat Heſych. De Ægialeo & Icario, vide Notas & Emend. num. X X X I I I.

13. *Locus Iliſſos.*] Ἰλισσὸν oppidum dirutum ait, rudera tantum & veſtigia supereſſe. Vide Notas & Emend. num. X X X I V.

[1] Sunium promontorium, [2] Thoricos promontorium. [3] Potamos, Steria, [4] Brauron, quondam oppida. [5] Rhamnûs pagus, locus [6] Marathon, campus [7] Thriaſius, oppidum [8] Melita, & [9] Oropus, in confinio Bœotiæ.

XII. Cujus [10] Anthedon, [11] Oncheſtos, [12] Theſpiæ liberum oppidum, [13] Lebadea: nec cedentes Athenis claritate, quæ cognominantur Bœotiæ [14] Thebæ, duorum numinum Liberi atque Herculis (ut volunt) patria. Et Muſis natale in nemore Heliconis aſſignant. Datur & his Thebis ſaltus [15] Cithæron, amnis [16] Iſmenus.

N o t æ.

1. *Sunium.*] Σούνιον ἄκρον Ptolemæo, l. 3. c. 15. Scymno, p. 23. aliiſque. Nunc *le Cap des Colonnes*: Græcis, *Cavo Colonnais*.

2. *Thoricos.*] Θόρικος. Vide Notas & Emend. num. XXXV.

3. *Potamos.*] Ποταμὸς δῆμος, Strab. l. 9. p. 399. Diogenis Laërtii patria. Hodie *Porto de Rafty*: inter Sunium, & Euripum. Sequitur apud Strabonem, Στειρία, cujus & Stephanus meminit: eam hoc loco reſtituimus, cum in MSS. legatur, *Sterebrauron*. In libris hactenus vulgatis deſideratur.

4. *Brauron.*] Βραυρών, ubi Dianæ Brauroniæ ſacellum. Strabo, lib 9. p. 399. Mela, l. 2. c. 33. *Thoricos, & Brauronia, olim urbes, nunc tantum nomina.* Hodie *Vrana*. Ibi ſepulcrum Iphigeniæ, inquit Nonnus, l. 13. Dionyſ. p. 362.

5. *Rhamnûs.*] Ῥαμνοῦς Straboni, loc. cit. ad Euripi oram. De eo rurſum, l. 36. ſect. 4. Hodie *Tauro-caſtro*, vel *Ebreo-caſtro*.

6. *Marathon.*] Μαραθὼν Perſica maxime clade pernotus, inquit Mela, l. 2. c. 3. p. 33. Contigit ea, duce Miltiade, anno tertio Olymp. 72.

7. *Thriaſius.*] Θριάσιον πεδίον, Stephano, & Straboni l. 9. p. 395.

8. *Melita.*] Sic MSS. omnes, editioneſque caſtigatiſſimæ. Μελίτη Ἀττικῆς, unde Gelades oriundus, Phidiæ Magiſter, apud Jo. Tzetzen, Chiliad. 8. hiſt. 192. v. 326. Fruſtra Miletum hoc loco Sponius obtrudit, hoc eſt, Athenarum urbis regionem, pro Atticæ oppido. Signat hunc Atticæ locum & vetus inſcriptio ab eodem Sponio relata, p. 107. ΛΕΩΝΙΔΗΣ ΛΕΩΝΙΔΟΥ ΜΕΛΙΤΕΥΣ.

9. *Oropus.*] Ὠρωπὸς Bœotiæ a Stephano adjudicatur. Hodie *Ropo*. Diſtat a mari, duobus paſſ. mill. De eo Livius, l. 45. p. 580.

10. *Anthedon.*] Ἀνθηδὼν πόλις Βοιωτίας, Stephano: in Bœotico litore, contra Eubœam, Straboni, l. 9. p. 404.

11. *Oncheſtos,*] Ὀγχηστὸς Homero in Catal. v. 13. Ὀγχηστὸς Straboni, l. 9 p. 410. Nunc *Diminia*, Διμηνία, quod ibi ſementes bimeſtri ſpatio vix tellus ferat: nam ob exundantes aquas vicini lacus, ante Aprilis exitum fieri ſatio non poteſt.

12. *Theſpiæ.*] Θεσπιαὶ Straboni, l. 9. p. 409. ſub Helicone monte: ubi rudera oppidi ſupereſſe modo jam tum ævo ſuo ipſe prodidit: teſtantur etiam inſcriptiones ibi repertæ nuper, a vico *Neochori* paſſ. mille. Homero, in Catal. v. 5. Θέσπεια.

13. *Lebadea.*] Λεβαδία Straboni, pag. 414. Λεβάδεια Pauſaniæ, l. 9. Bœot. p. 601. Λεμβάδεια Harpocrationi, p. 185. In inſcriptione nuper reperta, ΛΕΒΑΔΕΙΕΩΝ. Hodie *Livadia*. Hic Jovis Trophonii fanum, de quo Livius, l. 45. p. 580.

14. *Thebæ, duorum.*] Exſcripſit hæc Solinus, c. 7. p. 23. Θῆβαι Βοιώτιαι. Incolis *Tiva*, non ut vulgo efferunt, *Stiva*, vel *Stives*: dictione ab his vocibus conflata εἰς Θήβας.

15. *Cithæron.*] Κιθαιρὼν Straboni, pag. 409. juxta Thebas.

16. *Iſmenus.*] Ἰσμηνὸς, ποταμὸς Βοιωτίας, Stephano. Ἰσμηνὸς Dicæarcho, p. 167. Ἰσμήνιος Pauſan. l. 9. p. 556.

[3] Præterea

[1] Præterea fontes in Bœotia, Oedipodia, Pſamathe, Dirce, Epicrane, Arethuſa, Hippocrene, Aganippe, Gargaphie. Montes [2] extra prædictos, [3] Mycaleſſus, [4] Hadylius, [5] Acontius. Reliqua oppida, inter Megaram & Thebas: [6] Eleutheræ, Haliartus, Platææ, Pheræ, Aſpledon, Hyle, Thiſbe, Erythræ, Gliſſas, Copæ: juxta Cephiſſum amnem [7] Larymna, & Anchoa: [8] Medeon, Phlygone, [9] Acræphia, [10] Coronea, Chæronea. In ora autem [11] infra Thebas, [12] Ocalee, Heleon, Scolos, Schœnos, Petoon, Hyrie,

NOTÆ.

1. *Præterea fontes.*] Oedipodiam, Pſamathen, Arethuſam, Direen, Hippocrenen, & Aganippen, Solinus appellat, cap. 7. p. 23. Scholiaſtes Nicandri in Theriac. p. 40. Ψαμάθη, κρήνη ἐν Βοιωτίᾳ. Pauſaniæ, hi memorantur, lib. 9. Bœot. Οἰδιπόδια κρήνη, p. 569. ſic nuncupato fonte, quod in eo paternæ cædis cruorem Oedipus abluerit. Δίρκη, p. 758. a Lyci uxore. Schol. Pindari, p. 104. Δίρκη, πηγὴ ἐν Θήβαις. Ἀγανίππη, in Helicone monte, p. 584. Γαργαφία κρήνη, p. 548. De Gargaphie, Herod. l. 9. Calliope, n. 19. & Ovidius l. 3. Metam. v. 155. Ἐπικρήνη, Dorice Ἐπικράνα, a Capella memoratur, lib. 6. c. de tertio ſinu Europæ, p. 210. In Plinianis libris hactenus editis, perperam *Epigranea*.

2. *Extra prædictos.*] Præter Heliconem, & Cithæronem.

3. *Mycaleſſus.*] Μυκαλησσὸς, ab urbe cognomine, de qua mox.

4. *Hadylius.*] Ἀδύλιος Dorica lingua, pro Ἡδύλιος. Vide Notas & Emend. num. XXXVI.

5. *Acontius.*] Ἀκόντιον ὄρος, Straboni lib. 9. p. 416. & Plutarcho in Sylla, p. 464.

6. *Eleutheræ, &c.*] Ἐλευθεραὶ Stephano. Ἁλίαρτος Pauſaniæ, lib. 9. Bœot. p. 590. Πλάταια Homero, Iliad. β. in Catal. v. 11. ubi Didymus Schol. τὰς Πλαταιὰς vocat: incolas Πλαταιεῖς Pauſanias, initio libri 9. Φαραὶ Straboni, in Tanagrica Bœotiæ regione, prope Mycaleſſum, l. 9. p. 405. Ἀσπληδὼν Stephano, & Straboni, p. 414. Ὕλη Homero, in Catal. v. 7. & Straboni, p. 407. Θίσβη, Stephano, & Homero, v. 9. Ἐρυθραὶ Homero, v. 6. & Strab. p. 409. Γλίσσας Homero, v. 11. ubi Euſtathius, p. 269. Γλίσσας, Γλίσσαντος. Κῶπαι Stephano, & Dicæarcho, p. 166. Hodie *Topoglia*, juxta Copaïdem lacum, quem alii Cephiſſidem vocant, cum Strabone, pag. 406. quod Cephiſſus amnis hunc impleat: cui lacui nomen hodie eſt, non *Lago Stivo*, ut quibuſdam creditum, ſed *Limni tis Livadias*, Λίμνη τῆς Λεβαδίας, & *Lago di Topoglia*.

7. *Larymna, & Anchoa.*] Λάρυμνα & Ἀγχόη, juxta Cephiſſum amnem, Straboni, l. 9. p. 406. Vide Notas & Emend. num. XXXVII.

8. *Medeon, &c.*] Μεδεὼν Stephano, & Homero Iliad. β. v. 7. Φλυγόνιον in Phocide, Stephano, & Pauſaniæ, l. 10. Phoc. p. 613.

9. *Acræphia.*] Ἀκραιφία. Vide Notas & Emend. num. XXXVIII.

10. *Coronea.*] Κορώνεια, & Χαιρώνεια, in oppidis Bœotiæ mediterraneis, apud Ptolem. l. 3. c. 15. Hæc Plutarchi natalibus clara.

11. *Infra Thebas.*] An infra Bœotias Thebas? an vero etiam illud *infra Thebas*, nomen oppidi eſt in ora poſiti, quod Ὑποθήβας Homerus vocat, Iliad. β. in Catal. v. 12.

Οἵ τε Πλάταιαν ἔχον, ἠδ' οἳ Γλίσσαντ' ἐνέμοντο,
Οἵ θ' Ὑποθήβας εἶχον ἐϋκτίμενον πτολίεθρον.

12. *Ocalee, &c.*] Ὠκαλέη Homero, Iliad. β. in Catal. v. 8. ubi Didymus poſtea vocatam ait Ὠκάλειαν. Ἑλεὼν pagus Tanagricus, Straboni l. 9. p. 404. cui a paludibus nomen eſt. Homerus, v. 4. Σχοῖνόν τε, Σκῶλόν τε laudat. Σχοῖνος Thebis diſtat, ſtadiis L. ut auctor Strabo, l. 9. p. 408. Σκῶλος ſub Cithærone eſt. Πετεὼν agri Thebani pagus, prope viam quæ ducit Anthedona, εἰς τὴν Ἀνθηδόνα. Strab. p. 410. Ὑρίη, Home-

Mycaleſſus, [1] Hileſion, [2] Pteleon, Olyros, [3] Tanagra liber populus: & in ipſis faucibus Euripi, quem facit objectu inſulæ Eubœæ, [4] Aulis capaci nobilis portu. Bœotos [5] Hyantas antiquitus dixere.

Locri deinde Epicnemidii cognominantur, [6] olim Leleges appellati, per quos amnis [7] Cephiſſus defertur in mare. Oppida: [8] Opûs, unde & ſinus Opuntius, Cynos. Phocidis in litore unum [9] Daphnûs. Introrſus in Locris, [10] Elatea, & in ripa Cephiſſi ([11] ut diximus) Lilæa, Delphoſque verſus: [12] Cnemis, & Hyampolis. Rurſus Locrorum ora, in qua [13] Larymna, [14] Thronium, juxta quod Boagrius amnis defertur in mare. Oppida: [15] Narycion, Alope, Scarphia. Poſtea Maliacus ſinus [16] ab incolis

NOTÆ.

ro, v. 3 & Suidæ: Stephano, Ὑρία, ἀπὸ τῆς Εὐβοίας: Eædem Hyſiæ Ὑσιαὶ appellatæ a Pauſania, l. 9. Bœot. p. 545. & Strabone, p. 404. ubi & Μυκαλησσὸς pagus Tanagricus dicitur, in via qua Thebis Chalcidem Eubœæ itur.

1. *Hileſion.*] Εἰλέσιον. Vide Notas & Emend. num. XXXIX.

2. *Pteleon, Olyros.*] In MSS. *Ptelcon, ollarum.*

3. *Tanagra.*] Ab Aulide ſtadiis xxx. diſſitum Ταναγραίων πολίχνιον, Straboni, l. 9. p. 403.

4. *Aulis.*] Αὐλὶς, portus inclytus ſtatione quondam mille navium Agamemnoniæ claſſis, inquit Livius, l. 45. p. 580. & Mela, l. 2. c. 3. Ne rudera quidem hodie Aulidis ſuperſunt. Solinus, c. 7. p. 23. *Eubœa inſula laterum objectu efficit Aulidis portum.*

5. *Hyantas,*] Ὕαντας, Strabo l. 9. p. 401. iidem & Leleges olim appellati, ex eodem Strabone, Scymno, p. 24. & Solino, c. 7. p. 23. De Hyantibus multa Pindari Schol. p. 56. & 155.

6. *Olim Leleges.*] Teſtis Heſiodi verſus, quem Strabo recitat, l. 7. p. 322.

Ἤτοι γὰρ Λοκρὸς Λελέγων ἡγήσατο λαῶν.

Pars hi fuere Bœotiæ: Solinus, loc cit. *Bœoti iidem ſunt qui Leleges fuerunt, per quos defluens Cephiſſos amnis in maria conditur.* Ἐπικνημίδιοι porro a Cnemide monte oppidoque ejus oræ cognominantur: Strabo, l. 9. p. 425.

7. *Cephiſſus.*] De quo dictum eſt, ſect. 4.

8. *Opûs.*] Ὀποῦς, Ὀπούντιος, Straboni, p. 425. ubi & Ὀπουντίος κόλπος, & Κῦνος Opuntiorum navale. Κῦνος Homero in Catal. v. 38. Cynum Locridis, emporium Opuntiorum, vocat Livius, l. 28. p. 321.

9. *Daphnûs.*] Δαφνοῦς Straboni, p. 416. & 424.

10. *Elatea.*] Ἐλάτεια Stephano, & Appiano in Syriac. p. 98. Straboni, p. 407. & Ptolem. l. 3. c. 15.

11. *Ut diximus.*] Sect. 4.

12. *Cnemis.*] Κνημῖδες χωρίον ἐρυμνὸν, munitum oppidum, apud Strabon. p. 416. Ὑάμπολις, Homero in Catal. v. 28. & Pauſan. l. 10. Phocic. p. 609. Straboni, p. 416. Livio quoque, l. 32. p. 358. Utraque verſus Opuntem, & Eubœam poſita, procul a Delphis. Quamobrem hæc verba, *verſuſque Delphos*, ad Lilæam, mutata interpunctione, retulimus.

13. *Larymna*] Hæc Locridis Larymna, inferior appellata, ad oſtia Cephiſſi amnis. Strabo, p. 405. Λάρυμνα.

14. *Thronium.*] Id acceptum ex Homero, Iliad. β in Catalogo, v. 40.

Θρόνιον τε Βοαγρίου ἀμφὶ ῥέεθρα.

15. *Narycion, &c.*] Νάρυξ & Ναρύκιον Stephano. Ἀλόπη deinde Straboni, p. 426. & Diodoro Sic. l. 12. Bibl. p. 101. Ἀλόπη Thucyd. l. 2. p. 117. Denique Σκάρφεια Λοκρίδος, prope Thermopylas, Stephano, & Appiano in Syriac. p. 98.

16. *Ab incolis.*] Ab incolis, inquit, ſinus hic nomen traxit. Ii Straboni Μαλιεῖς appellantur, l. 9. p. 416.

Digitized by Google

dictus: in quo oppida, [1] Halcyone, Econia, [2] Phalara.

XIII. Doris deinde, in qua [3] Sperchios, [4] Erineon, Boïon, Pindus, Cytinum. Doridis a tergo mons eſt [5] Oeta.

XIV. [6] Sequitur mutatis ſæpe nominibus Æmonia: Eadem Pelaſgicum Argos, Hellas, eadem Theſſalia, & Dryopis, ſemper a regibus cognominata. Ibi genitus Rex nomine Græcus, [7] a quo Græcia: ibi [8] Hellen, a quo Hellenes. Hos eoſdem [9] Homerus tribus nominibus appellavit, Myrmidonas, & Hellenas, & Achæos.

Ex his [10] Phthiotæ nominantur Dorida accolentes. Eorum oppida, [11] Echinus in faucibus [12] Sperchii fluminis, [13] Thermopylarum angu-

NOTÆ.

1. *Halcyone. Econia.*] Halcyonenſium unicum, quod quidem ſciam, monumentum exſtat in nummo Severi Imp. ex ære minore, qui in Pariſienſi noſtro Cimelio aſſervatur, cujus epigraphe ΑΛΚΥΟΝΙΩΝ. De Econia nihil compertum At qui pro utraque voce *Alalcomenen*, *Itonamque* ſubſtituunt, confidenter nimium libris derogant fidem, ut indulgeant conjecturæ.

2 *Phalara.*] Φάλαρα a Stephano, πόλις Θετταλίας dicitur, cujus in confinio poſita. In ſinu Maliaco a Livio collocatur, l. 36. prope Lamiam, Phthioticæ Theſſaliæ oppidum, de quo mox. Φαλαρεὺς Lycophr. v. 1147.

3. *Sperchios.*] Ab amne cognomine, de quo ſtatim dicemus. Σπερχεία Ptolemæo, l. 3. c. 13. inter Echinum, & Sperchii amnis oſtia, in Phthiotide.

4 *Erineon, &c.*] Dorientes, inquit Strabo, l. 9. p. 427. regionem incoluere, a quatuor urbibus Tetrapolim appellatam. Urbium hæc nomina, Ἐρινεὸν, Βοῖον, Πίνδος, Κυτίνιον.

5. *Oeta.*] Mela, l. 2. c. 3. *Noviſſime calcatum Graio Herculi ſolum, Oetæus ſaltus.* A Thermopylis & ortu Solis, ad occaſum Ambraciumque ſinum porrigitur.

6. *Sequitur.*] Tranſcripſit hæc Solinus, c. 8. p. 24. & Martianus, lib. 6. cap. de Theſſalia, p. 210. Αἱμονία ab Æmone rege Theſſaliam appellatam eſſe, Strabo docet, l. 9. p. 443. & Dionyſ. Halic. lib. 1. p. 49. & Heſych. & Stephanus: Πελασγία idem Stephanus, & Euſtath. in Dionyſ. v. 427. p. 61. Hellas, teſte Pauſania, l. 3. Lacon. p. 201. ab Hellene rege dicta eſt: a Theſſalo, Theſſalia, ex eodem Strabone, & ex Velleïo, lib. 1. p. 3. Δρυοπὶς Herodoto, l. 1. Clio, n. 56. p. 21. De Dryope, vide Strabonem, l. 8. p. 373.

7. *A quo Græcia.*] Stephanus: Γραικός, ὁ Ἕλλην, ὁ Θεσσαλοῦ υἱός, ἀφ' οὗ Γραικοὶ οἱ Ἕλληνες. Vide Notas & Emendat. num. XL.

8. *Hellen.*] De Hellene, Theſſaliæ rege Pauſanias, in Achaïc. l. 7. p. 396. Deucalionis filium facit Thucyd. l. 1. p. 3. & Strabo, l. 9. p. 432. Euſeb. quoque in Chron. p. 96. Ἕλλην υἱὸς Δευκαλίωνος, ἀφ' οὗ Ἕλληνες οἱ Γραικοὶ μετεκλήθησαν.

9. *Homerus.*] Iliad. β. in Catalogo, v. 191. ubi de Phthiæ & Helladis incolis:

Μυρμιδόνες δ' ἐκαλεῦντο, καὶ Ἕλληνες, καὶ
Ἀχαιοί.

Vide etiam Strabonem p. 433.

10. *Phthiotæ.*] Φθιῶται, regioque ipſa Φθιῶτις Straboni, p. 433. Hos Theſſaliæ contributos eſſe juſſit Auguſtus, ut refert Pauſan. in Phoc. l. 10. p. 622.

11. *Echinus*] Ἐχῖνος Phthioticæ ditionis, apud Strab. loc. cit. in intimo Maliaci ſinus receſſu, apud Scymnum, p. 25. Κόλπος δ' ἐστι Μαλιακός, ἐν τῷ μυχῷ Ἐχῖνος. In Conc. Calched. *Petrus Echinienſis.*

12. *Sperchii.*] Σπερχειός Straboni, loc. cit. & Ptolem. l. 3. c. 13.

13. *Thermopylarum*] Livius, lib. 36. p. 441. *Extremos ad orientem montes Oetam vocant: quorum quod altiſſimum eſt, Calli-*

ſtiæ: [1] quo argumento IV. millia paſſuum inde Heraclea, Trachin dicta eſt. Mons ibi Callidromus: [2] oppida celebria, Hellas, Halos, Lamia, Phthia, Arne.

C. VIII. XV. In Theſſalia autem Orchomenus, [3] Minyeus antea dictus: & oppidum [4] Almon, ab aliis Salmon, [5] Atrax [6] Pelinna: fons [7] Hyperia. Oppida, [8] Pheræ, quarum a tergo [9] Pieris ad Macedoniam protenditur, [10] Lariſſa, [11] Gomphi, [12] Thebæ Theſſaliæ, [13] nemus Pteleon: ſinus Pagaſicus. Oppidum [14] Pagaſæ, idem poſtea

Notæ.

dromon appellatur: in cujus valle ad Maliacum ſinum vergente iter eſt non latius quam ſexaginta paſſus: hæc una militaris via, qua traduci exercitus, ſi non prohibeantur, poſſint. Ideo Pylæ, & ab aliis, quia calidæ aquæ in ipſis faucibus ſunt, Thermopylæ locus appellatur: nobiles Lacedæmoniorum adverſus Perſas morte magis memorabili, quam pugna. Vide etiam Strabonem p. 428.

1. *Quo argumento*] Ob viarum aſperitatem: eſt enim τραχὺς *aſper*. Hinc Ἡράκλεια Τραχὶν dixerunt. Strabo, p. 429. Ab Hercule conditam Stephanus ait, & Euſtathius, in Iliad. β. p. 320.

2. *Oppida celebria.*] Fuere, inquit, oppida hæc quondam celebria, Ἑλλὰς, Ἅλος, Λαμία, Φθία, Ἄρνη. Vide Notas & Emend. num. XLI. Φθία porro non regionis modo Phthiotidis nomen eſt, ſed & oppidi: Euſtath. in Iliad. β. p. 320. Φθία πόλις ἢ μοῖρα Θετταλίας. Ita etiam Stephanus. Λαμία Straboni, lib. 9. p. 433. unde Lamiaco bello nomen impoſitum eſt, quod anno proximo ab Alexandri obitu cœptum. In Notitia Eccleſ. Prov. Theſſalonicæ, p. 23. Λαμία. Lamiam Livius vocat, lib. 27. p. 310. Ἄρνη denique Stephano Theſſaliæ urbs dicitur, Bœotorum colonia, Ἄρνη πόλις Θεσσαλίας, ἄποικος τῶν Βοιωτίας.

3. *Minyeus.*] Ὀρχομενὸς Μινυεὺς, oppidum, de quo Pauſan. in Bœot. l. 9. p. 597. ab Orchomeno Minyæ F. unde Minyæ Orchomenii appellati cives, ut ab Orchomeniis Arcadicis diſtinguerentur. Thucyd. l. 4. p. 303. Ὀρχομενὸν τὸν Μινύειον πρότερον καλούμενον, νῦν δὲ Βοιώτιον. De oppido loquitur. Vide Notas & Emend. num. XLII.

4. *Almon.*] Eadem Μινύα, dicta quondam, ſi Stephano fides. Μινύα, inquit, πόλις Θετταλίας, ἡ πρότερον Ἀλμωνία. Vide Notas & Emend. num. XLIII.

5. *Atrax.*] Ἄτραξ, & Ἀτρακία, πόλις Θεσσαλίας, Stephano. Vicina Peneo amni, apud Strab. l. 9. p. 440.

6. *Pelinna.*] Πελινναῖον Straboni, l. 9. p. 438. Pelinnæum Livio, l. 36. p. 439. Vide Notas & Emend. num. XLIV.

7. *Hyperia.*] Ὑπέρεια Straboni, l. 9. p. 432. in media Pheræorum civitate, ex eodem, p. 439. atque ex Euſtath. in Iliad. β. p. 332.

8 *Pheræ.*] Φεραὶ, in mediterraneo Theſſaliæ, ἐν μεσογείᾳ Θετταλίας, p. 24. Harum meminit etiam Pauſan. lib. 2. Corinth. p. 127. Φερῶν τῶν ἐν Θετταλίᾳ.

9. *Pieris.*] Vel Pieria regio, de qua ſect. 17. Male in libris editis: *Pierus*, quod montis nomen, de quo mox Plinius.

10. *Lariſſa, &c.*] Λάρισσα, Theſſaliæ oppidum, juxta Peneum, Stephano. *Lariſſa Theſſala*, Solino, c. 8. p. 24.

11. *Gomphi.*] Γόμφοι, in Eſtiotis Theſſaliæ gente, apud Ptolem. l. 3. c. 13. & in Notitia Eccleſ. p. 23 Apud Scylacem, p. 24. Ἀμφίκαιον, pro Γόμφοι νέον.

12. *Thebæ.*] Θῆβαι Θεσσαλίας τῆς Φθιώτιδος, Stephano, & Scylaci, p. 24. In Conc. Sardic. *Modeſtus a Theſſalia de Thebis.* Maritimum emporium Theſſalorum Livius vocat, l. 39. p. 495.

13. *Nemus Pteleon.*] Juxta urbem cognominem, quæ Straboni l. 9. p 433. & 435. Πτελεὸν dicitur.

14. *Pagaſæ.*] Παγασαὶ Straboni Pheræorum navale, l. 9. p. 436. a Pheris diſſitæ ſtadiis XC ſeu paſſ. XI M. CCL. Sinui nomen hodie eſt *Golphe d'Armiro.*

Digitized by Google

[1] Demetrias dictum, [2] Tricca, Pharſalici campi [3] cum civitate libera, [4] Cranon, [5] Iletia. Montes Phthiotidis, [6] Nymphæus, quodam topiario naturæ opere ſpectabilis: Buzygæus, Donaceſa, Bermius, Daphiſſa, Chimerion, Athamas, Stephane. In Theſſalia ſunt quatuor atque triginta, quorum nobiliſſimi, [7] Cerceti, [8] Olympus, [9] Pierus, Oſſæ: [10] cujus ex adverſo Pindus & Othrys, Lapitharum ſedes: hi ad occaſum vergentes: ad ortus, Pelios: omnes theatrali modo inflexi, [11] caveatis ante eos ſeptuaginta quinque urbibus. Flumina Theſſaliæ: [12] Apidanus, Phœnix, Enipeus, Onochonus, Pamiſus. Fons [13] Meſſeïs. Lacus [14] Bœbeïs. Et ante cunctos claritate [15] Peneus, ortus juxta

NOTÆ.

1. *Demetrias dictum.*] Exhauſta civibus urbe Pagaſica, & Demetriadem tranſductis, a novi oppidi conditore Demetrio Poliorceta: Pagaſarum nomen antiquatum, Demetriadis appellatio invaluit. Strabo loc. cit.

2. *Tricca.*] Τρίκκα Ptolemæo, l. 3. c. 13. in Eſtiotis, Theſſaliæ gente. Τρίκκη Homero in Catalogo, v. 236. & Heſych.

3. *Cum civitate.*] Φάρσαλος Scylaci, p. 24. inter urbes Theſſaliæ mediterraneas. Hanc Enipeus amnis præterlabitur, ut auctor eſt Strabo, l. 9. p. 432.

4. *Cranon.*] Κράνων Straboni, p. 441. & Stephano, in iis campis, quæ Tempe nominantur.

5. *Iletia.*] Ptolemæo, lib. 3. c. 13. in Pelaſgiotide Theſſaliæ regione, Ἰλέτιον, pro Ἰλέτιον.

6. *Nymphæus.*] An Τυμφρηστὸς Theſſaliæ mons, cujus Strabo meminit, l. 9. p. 433. Βέρμιον ὄρος meminere Ptol. l. 3. c. 13. & Strabo, l. 7. p. 338. Pro *Daphiſſa*, forte *Delphuſa* legendum. De ceteris adhuc nihil compertum

7. *Cerceti.*] Qui Ptolemæo, l. 3. c. 13. Κερκέτινος dicitur: Livio Cercetius in Theſſalia, l. 32. p. 387. Hinc corrigendus liber miſſorum Theodoſii, qui Cercerium vocant: *Epirus, Achaia, Attica, Theſſalia: Hæ finiuntur, ab oriente, mari Ægæo. ab occidente, mari Adriatico: a ſeptentrione, montibus Cercerio, Olympo, Pelio: &c.*

8. *Olympus, &c.*] Mela, l. 2. c. 3. *Olympus, Pelion, Oſſa, montes gigantum fama, belloque memorati. Hic Muſarum parens domuſque Pieria, &c.*

9. *Pierus.*] Πίερος & Πιέριον ὄρος Scholiaſtæ Thucydidis, ad l. 5. p. 352.

10. *Cujus ex adverſo.*] Hic Plinium pro ſuo more tranſcribunt, Solinus c. 8. p. 24. & Capella, l. 6. c. de Theſſalia, p. 211. Πίνδος & Ὄθρυς ſimul ab Herodoto quoque copulantur, l. 7. Polym. n. 129. De Lapithis, vide Diod. Sic. l. 4. Bibl p. 271.

11. *Caveatis ante eos*] Hoc eſt, in interjacente campo clauſis. A theatri cavea, metaphora ſumpta Vide Notas & & Emend. num. XLV.

12. *Apidanus, &c.*] Ἀπιδανὸς, Φοῖνιξ, Stephano: Ἐνιπεὺς Straboni, p. 432. Pharſalum præterlabitur: in Apidanum influit, Apidanus in Peneum. Ὀνόχωνος, Tzetzæ Chiliad. 9. v. 706. Herodoto, l. 7. Polymn. p. 423. n. 129. Ἀπιδανὸς, Ὀνόχωνος, Ἐνιπεὺς, καὶ Πάμισος. Phœnicem in Apidanum fluere, ait Vibius Sequeſter, p 336. Ex Olympo labi Enipeum, Livius, l. 44. p. 559. Horum pleroſque carmine complexus Ovidius, l. 1. Metam. v. 579.

Populifer Sperchios, & irrequietus Enipeus,
Apidanuſque ſenex, &c.

13. *Meſſeïs.*] Μεσσηῒς Straboni, l. 9. p. 432.

14. *Bœbeïs.*] Βοιβηῒς palus Straboni, p. 436. Pheris vicina, & oppidulo, cui Βοίβη nomen fuit. Meminit oppidi, laenſque, Stephanus. Ovid. l. 7. Metam. *Juncoſaque litora Bœbes.*

15. *Peneus.*] Πηνειὸς Græcis: Hodie *Salampria.*

Gomphos: [1] interque Oſſam & Olympum nemoroſa convalle defluens quingentis ſtadiis, dimidio ejus ſpatii navigabilis. In eo curſu [2] Tempe vocantur quinque mill. paſſuum longitudine, & ferme ſeſquijugeri latitudine, ultra viſum hominis attollentibus ſe dextera lævaque leniter convexis jugis. Intus [3] ſua luce viridante allabitur Peneus, viridis calculo, amœnus circa ripas gramine, canorus avium concentu. [4] Accipit amnem Orcon, nec recipit, ſed olei modo ſupernatantem (ut dictum eſt [5] Homero) brevi ſpatio portatum abdicat: pœnales aquas diriſque genitas, argenteis ſuis miſceri recuſans.

CAP. IX.

XVI. Theſſaliæ annexa Magneſia eſt, cujus fons [6] Libethra. Oppida: [7] Iolcus, Hormenium, Pyrrha, Methone, Olizon. Promontorium [8] Sepias. Oppida: [9] Caſthanæa, [10] Spalathra. Promontorium [11] Æantium. Oppida: [12] Melibœa, Rhizûs, Erymnæ: [13] Oſtium Pe-

NOTÆ.

1. *Interque Oſſam.*] Ita Strabo, pag. 430.

2. *Tempe.*] A religione loci nomen hoc primum inditum eſt. Τέμπος Æolibus idem eſt quod *τέμενος*, & lucum fanumque ſignificat. Unde Mela. lib. 2. cap. 3. *Hic ſacro nemore nobilia Tempe.* Sequior deinde ætas amœna quælibet loca Tempe appellavit.

3. *Sua luce viridante.*] Ita MSS. Alii *renidente* malunt. Pintianus, *Peneus vero luco viridante.* Salmaſius, p. 353. *Sub luco viridante.*

4. *Accipit amnem Orcon.*] Quem alii Titareſium, alii Eurotam vocant. Vide Notas & Emend. num. XLVI.

5. *Homero.*] Iliad. β. in Catalogo, v. 262.

6. *Libethra.*] Fons Libethrius, Magneſiæ eſt, inquit Solinus, c. 8. p. 24 Τὰ Λίβηθρα Cononi, apud Phot. in Bibl. cod. 186. p. 452. Martiano, l. 6. p. 211. *Libetris*, Melæ, l. 2. c. 3. p. 32. *Hic Libethra, carminum fontes.* Λειβηθρίδες Νύμφαι hinc dictæ Straboni, lib. 9. p. 410.

7. *Iolcus, &c.*] Ἰωλκὸς Straboni, p. 436. Ὀρμένιον eidem, & Ὀρμίνιον, p. 438. Heſychio, Ὄρμενος. Πύῤῥα Phthiotidis promontorium eſt, p. 435 An pro Pyrrha, Πειρεσιαὶ locum hic habere poſſit, quam πόλιν Μαγνησίας vocat Scholiaſtes Apoll. ad l. 2. Argon. v. 584. amplius conſiderandum. Μεθώνη, Homero Iliad. β. in Catal. v. 223. Ὀλιζὼν Straboni, p. 436. unus e pagis Demetriadi contributis.

8. *Sepias.*] Σηπιὰς ἄκρα, Ptolem. lib. 3. cap. 13. Euſtathio, in Iliad. β. p. 327. Σηπιὰς, ἀκρωτήριον ἐν τῷ Ἰωλκῷ.

9. *Caſthanæa.*] Ita ſcripſi, pro *Caſtanea.* Κασθαναία Herodoto, l. 7. Polymn. p. 444. n. 183, Κασθαναία, Straboni, l. 9. p. 443. Lycophroni tamen Καστάναια, & Stephano, & Melæ, l. 2, c. 3. *Caſtanæa.* Sub Pelio monte.

10. *Spalathra.*] Urbs maritima Magneſiæ Σπάλαθρα, Scylaci, p. 24. Stephanus: Σπάλεθρα, πόλις Θετταλίας. Ἑλλάνικος δὲ Σπαλαθρὰ αὐτήν φησιν.

11. *Æantium.*] Αἰάντειον, Ptolemæo, l. 3. c. 13.

12. *Melibœa, &c.*] Μελίβοια, πόλις Θετταλίας, Stephano: Ῥιζοῦς πόλις Θετταλίας, eidem: Ερυμναί, Straboni, l. 9. pag. 443. quæ Scylaci. p. 24. & Stephano, Εὐρυμεναί. In radicibus Oſſæ montis ſitam, ac ſuper Demetriadem imminere Melibœam auctor eſt Livius l. 44. p. 561. Idem l. 395. Eurymenen alteram vocat.

13. *Oſtium Penei.*] In Thermaïcum ſinum excurrentis. Mela, lib. 2. cap. 3.

nei. Oppida: [1] Homolium, [2] Orthe, [3] Theſpiæ, [4] Phalanna, [5] Thaumacie, [6] Gyrton, Cranon, [7] Acharne, Dotion, Melitæa, Phylace. [8] Porro Epiri, Achaiæ, Atticæ, Theſſaliæ in porrectum longitudo quadringentorum octoginta mill. paſſ. traditur, latitudo ducentorum octoginta ſeptem millium.

XVII. [9] Macedonia poſtea centum quinquaginta populorum, [10] duobus inclyta regibus, quondamque terrarum imperio, [11] Emathia antea dicta. Hæc ad Epiroticas gentes in Solis occaſum recedens poſt terga Magneſiæ atque Theſſaliæ, infeſtatur a Dardanis. Partem ejus ſeptentrionalem Pæonia ac Pelagonia protegunt a [12] Triballis. Oppida: [13] Æge, in quo mos ſepeliri reges: [14] Berœa: & in regione CAP. X.

NOTÆ.

1. *Homolium.*] Ὁμόλιον Straboni loc. cit. ad Oſſam, ſive ad Oſſæ montis partem quam Ὅμολον vocat: Scholiaſtes Theocriti, Idyll. 6. v. 103. Dicæarchus, p. 164 Ὁμόλιον. Ultra Peneum a Scylace quoque locatur: Ὁμόλιον Μαγνητικὴ πόλις, ἡ ἐςὶ παρὰ ποταμόν.

2. *Orthe.*] Ὄρθην Homerus vocat Iliad. β. in Catal. v. 246. & Strabo, p. 440

3. *Theſpia*] Theſpiarum Theſſaliæ, (nam & Bœotiæ fuerunt) meminit Stephanus. At MSS. non *Theſpia*, ſed *Ireſia* habent.

4. *Phalanna.*] Orthen ipſam, inquit Strabo loc. cit. quidam pro Phalannæorum arce accipiunt. Eſt autem Φάλαννα urbs ad Peneum prope Tempe, Perrhæbicæ quondam ditionis: ſed inde ad Dolopas Athamanaſque, Perrhæbi a Lapithis relegati. Hæc Phalanna eſt, quam prope Gyrtonem Livius collocat, lib. 42. p. 546.

5. *Thaumacie.*] Θαυμακοὶ, Straboni, p. 434. Θαυμακία Stephano. Homero, in Catalogo, v. 123 Θαυμακίη. Situm urbis, cauſamque nominis Livius eleganter deſcribit, l. 32. p 384.

6 *Gyrton, Cranon.*] De Cranoniis Gyrtoniiſque Thucydides, l. 2 p 115. Γυρτώνιοι, Κρανώνιοι. Oppida, Γυρτών, Κρανών, Straboni, p. 442.

7. *Acharne, &c.*] Ita MSS. Ἀχάρνη Græcis. Δώτιον Stephano, Theſſaliæ urbs dicitur: Μελίταια quoque, quam & Μελίτειαν a Theopompo appellari ait. Denique & Φυλάκη, πόλις Θετταλίας, quam Thebis Phthioticis proximam Strabo, p. 435. in ipſo Othrye monte poſitam, auctor eſt Theocriti Scholiaſtes, Idyll. 5. ad v. 45.

8. *Porro Epiri, Achaïæ, &c.*] Vide Notas & Emend. num. XLVII.

9. *Macedonia.*] Hic pro ſuo more Plinium Solinus, & Capella, tranſcribunt: ille c. 9. p. 25. iſte l. 6. c. de Macedonia, p. 211 ſic Plinius ipſe Melam. l. 2. c. 3. p. 31.

10. *Duobus.*] Philippo Græciæ domitore, & Alexandro etiam Aſiæ, Mela, loc. cit.

11. *Emathia.*] Stephanus: Ἠμαθία.... ἡ νῦν Μακεδονία.

12. *Triballis.*] Mœſiæ populis, de quibus libro ſup ſect. 29.

13. *Æge.*] Solinus quoque, c. 9. p. 26. *Urbem quoque condidit, quam dixit Ægan, in qua ſepeliri reges mos erat.* De hoc more Athenæus, l. 4. p. 155. Diodorus in Excerptis, p 267. Juſtinus, l. 7. c. 1. & 2. aliique Oppidum Αἰγαὶ, Athenæo, & Stephano appellatur. In MSS. *Ægia.* Αἰγία quoque Theophraſto, l. de ventis. Αἰγαία Ptolemæo, l. 3. c. 13.

14. *Berœa.*] Βέῤῥοια Ptolemæo, in Emathia, l. 3. c. 13. Stephano, Βέροια. In Notitia Eccleſ. p. 21. Βεῤῥοὰ, pro Βέῤῥοια, vel Βέῤῥοια potius. In radicibus Bermii montis a Strabone collocatur, l. 7. p. 330.

quæ Pieria appellatur [1] a nemore, [2] Æginium. In ora [3] Heraclea, flumen Apilas. Oppida: [4] Pydna, Aloros. Amnis [5] Aliacmon. [6] Intus Aloritæ, [7] Vallæi, Phylacæi, [8] Cyrrheſtæ, Tyriſſei. [9] Pella colonia. Oppidum [10] Stobi civium Rom. Mox [11] Antigonea, [12] Europus ad Axium amnem, [13] eodemque nomine, per quod [14] Rhœdias fluit. [15] Eordeæ, [16] Scydra, [17] Mieza, [18] Gordyniæ. Mox in ora

N o t æ.

1. *A nemore.*] De Pieria ſilva, in quam Perſeus a Paulo victus aufugit, Livius l. 44. p. 571.

2. *Æginium.*] Meminere hujus oppidi Livius, l. 32. p. 387. & Strabo, l. 7. p. 327. *Αἰγίνιον.*

3. *Heraclea.*] Ἡράκλεια Μακεδονίας, Stephano: Scylaci, p. 25. Ἡράκλεια. Fuit hæc olim juris Ætolici. Deſcribitur a Livio, l. 36. p. 443. *Sita eſt Heraclea*, inquit, *in radicibus Oetæ montis: ipſa in campo*, &c. Flumine Aſopo allui deinde ſubjungit, quem Plinii eſſe Apilam credimus.

4. *Pydna.*] Πύδνα. Vide Notas & Emend. num. X L V I I I. Ἄλωρος deinde Stephano, πόλις Μακεδονίας.

5. *Aliacmon.*] Ἀλιάκμων Herod. l. 7. Polym. n. 127. & Ptolemæo, l. 3. c. 13. in Pieria.

6. *Intus Aloritæ, &c.*] Ab oppido, ut quidem videtur, Aloro, de quo modo dictum eſt: horum regione, a mari introrſus recedente, atque in pagos aliquot diſtributa.

7. *Vallæi, & Phylacæi.*] A gemino Pieriæ regionis oppido, hi nomen habent: alterum Φυλακαί, Ptolemæo, l. 3. c. 13. Οὐάλλαι alterum appellatur

8. *Cyrrheſtæ, Tyriſſei.*] Et his nomen dedere oppida duo Emathiæ regionis apud Ptolem. loc. cit. Κύρρος, (pro Κύῤῥος,) & Τύρισσα. Κύῤῥος, eſt Thucyd. lib. 2. p. 169. A Cyrrho Syriæ oppido, ejuſdem nominis cum hoc Macedonico, Cyrrheſtæ quoque derivantur.

9. *Pella colonia.*] In nummo Hadriani, apud Patin. pag. 195. C o l. I v l. A v g. P e l l. *Colonia Iulia Auguſta Pella.* Vetus fuit Macedonum regia, ubi Philippus & Alexander, nati & educati. Hujus ſitum deſcribit accurate Livius, l. 44. p. 571. Hodie τὰ Παλάτια, hoc eſt, *parva palatia*, Berœenſium ditionis.

10. *Stobi.*] Στόβοι Ptolemæo, lib. 3. c. 13. in Pelagonia. Stobos Pelagoniæ Livius quoque nuncupat, l. 33. p. 396. In Veſpaſiani nummo, apud Patin. p. 142. M v n i c i p i. S t o b e n s i v m. Ulpianus, l. 50. Dig. tit. 15. de Cenſibus, *Stobenſes juris Italici ſunt.*

11. *Antigonea.*] Stephanus quoque Ἀντιγόνεια Macedoniæ adjudicat, aitque ab Antigono Gonatæ F. conditam. In Mygdonia a Ptolemæo collocatur, l. 3. c. 13.

12. *Europus.*] Εὔρωπος Ptolemæo, loc. cit. in Matia, ſive Macetia: & Stephano.

13. *Eodemque nomine.*] Hoc eſt, eodem aliud nomine, ſcilicet *Europus*, in Almopiorum regione, apud Ptolem. l. 3. c. 13.

14. *Rhœdias.*] M S S. *Rhodias* An *Audias Ludias*, quem Strabo, l. 7. p. 330. ex palude fluere ait, quam Axius amnis implet, juxta Pellam? Et Αὐδίαν prope Axium Ptolemæus agnoſcit.

15. *Eordeæ.*] Ἐορδαῖαι geminæ ſunt Stephano, ambæ Mygdoniæ regionis, quæ Macedoniæ pars fuit. Eordeam urbem appellat Livius, l. 42. p. 545. In Notitia Eccleſ. p. 21. Ἐορδαία.

16. *Scydra.*] Σκύδρα, Μακεδονικὴ πόλις, Stephano, & Ptolem. lib. 3. c. 13. in Emathia.

17. *Mieza.*] Μίεζα Stephano, ubi Ariſtotelis ludus Philoſophicus, teſte Plutarcho, in Alex. p. 668. Apud Ptolem. in Emathia, Μυέζα, pro Μίεζα.

18. *Gordyniæ.*] Γορδυνία, Stephano urbs Macedoniæ. Ptolemæo, Γορδυνία. Thucyd. l. 2. p. 169. Γορτυνία. Utrique corrupte.

[1] Ichnæ,

[1] Ichnæ : fluvius [2] Axius. Ad hunc finem [3] Dardani , [4] Treres , Pieres , Macedoniam accolunt. Ab hoc amne [5] Pæoniæ gentes : [6] Pároræi , [7] Eordenſes , [8] Almopii , [9] Pelagones , Mygdones. [10] Montes , Rhodope , [11] Scopius , [12] Orbelus. [13] Dein præjacente gremio terrarum , [14] Arethuſii , [15] Antiochienſes , [16] Idomenenſes , [17] Doberi , Æſtræenſes , [18] Allantenſes , [19] Audariſtenſes , [20] Morylli , [21] Garesci,

NOTÆ.

1. *Ichnæ.*] Ἴχναι, πόλις Μακεδονίας , Stephano . Ἰχναὶ , Herodoto , l. 7. Polymn. p. 421. n. 123.

2. *Axius.*] Ἀξιὸς ποταμὸς , Straboni , l. 7 p. 330. In Thermaïcum ſinum exit.

3. *Dardani.*] Etiam Dardanorum urbis in Macedonia poſitæ meminit Livius, l. 26. p. 288.

4. *Treres.*] Τρῆρες Thucydidi , lib. 2. pag. 166. & Πίερες , p. 168. Herodoto quoque Πίερες memorantur , lib. 7. Polym. n. 112. Scomium Treres incolunt, quo de monte dicemus inferius.

5. *Pæoniæ gentes.*] Quarum nomina mox recenſentur. Regio hæc latiſſime patuit , contigitque Mœſiam & Triballos , ubi nunc Bulgaria eſt : quamobrem & pro Bulgaris nonnunquam accepti : Παίονες δὲ οἱ Βούλγαροι , inquit Tzetzes , Chiliad. 10. v. 186.

6. *Parorai.*] Παρωραῖοι Straboni , l. 7. p. 326. Παρώρεια & Παρωραία Stephano , Macedoniæ urbs.

7. *Eordenſes.*] Ἐορδοὶ Herodoto , l. 7. Polym. n. 185. p. 445. Ἔορδοι ἐκ τῆς Ἐορδίας , καὶ ἐξ Ἀλμωπίας Ἀλμῶπες , Thucydidi appellantur , l. 2. p. 168.

8. *Almopii.*] Ita M S S. omnes , non *Armopii.* Stephanus quoque , Ἀλμωπία , χώρα τῆς Μακεδονίας , &c. cujus incolæ Ἄλμωπες & Ἀλμώπιοι. Et in Notitia Eccleſ. Prov. Macedoniæ primæ , Ἀλμωπιά , pro Ἀλμωπία , p. 21.

9. *Pelagones , &c.*] Πελαγόνες , quorum regio Πελαγονία , & Mygdonum Μυγδονία. De priore Livius , l. 45. p. 582. *Quartam Macedoniæ regionem , Eordei , & Lynceſtæ , & Pelagones incolunt : juncta his Atintania , & Stymphalis , &c.* Eadem Tripolis eſt appellata , a tribus oppidis , Azoro, Pythoo, Doliche. Idem Liv. l. 42. p. 545. De poſteriore , Stephanus : Μυγδονία , μοῖρα Μακεδονίας. Mygdonum ditionis fuit Antigonea , de qua ſupra.

10. *Montes.*] Ῥοδόπη τὸ ὄρος, Ptolem. l. 3. c. 11.

11. *Scopius.*] Scomium Thucydides vocat , l. 2. p. 166. & eſt monti Rhodopæ adnexus : Σκόμιον ὄρος, ἔρημον καὶ μέγα , ἐχόμενον τῆς Ῥοδόπης. Hic Treres habitant, de quibus ſupra.

12. *Orbelus.*] Ὄρβηλος Macedoniæ mons, Tzetzæ, Chil. 11. v. 905. & Straboni in Epitome l. 7. p. 329.

13. *Dein præjacente.*] In meditullio Macedoniæ , ab ortu verſus occaſum fuſi.

14. *Arethuſii.*] Ab Arethuſa dicti, de qua inferius hac ſect.

15. *Antiochienſes.*] Ab urbe Mygdoniæ Antiochia , ad cujus ſimilitudinem in Adiabene Niſibin Macedones , Mygdoniæ quoque Antiochiam cognominarunt , ut dicetur l. 6. ſect. 16.

16. *Idomenenſes.*] Stephanus : Εἰδομένη , πόλις Μακεδονίας. In Notitia Eccleſ. Prov. Macedon. p. 21. Ἰδομένη.

17. *Doberi , Æſtræenſes.*] Ab oppidis , quæ Δόβηρος , & Αἴστραιον Græcis. Vide Notas & Emend. num. XLIX.

18. *Allantenſes.*] Ἀλλάντη Stephano urbs Macedoniæ eſt , cujus cives Ἀλλάντιοι.

19. *Audariſtenſes.*] M S S. R. 1. 2. Colb. 1. 2. &c. *Adariſtenſes.* Ptolemæus, l. 3. c. 13. in Pelagonia , prope Stobos, Ἀνδάριστον oppidum collocat.

20. *Morylli.*] Ab oppido Paraxiæ regionis in Macedonia , apud Ptolemæum, l. 3. c. 13. quod Μόρυλλος dicitur.

21. *Gareſci.*] Quorum oppidum in Orbelia Macedoniæ regione, apud Ptolem. loc. cit. Γαρησκός.

[1] Lynceſtæ, [2] Othryonei, & liberi [3] Amantini atque [4] Oreſtæ: coloniæ, [5] Bullidenſis, & [6] Dienſis: [7] Xylopolitæ, [8] Scotuſſæi liberi, Heraclea Sintica, [9] Tymphæi, [10] Toronæi.

In ora [11] ſinus Macedonici oppida [12] Chalaſtra, [13] & intus Phileros, [14] Lete: medioque flexu litoris [15] Theſſalonica, liberæ conditionis. Ad hanc a Dyrrachio [16] CXIV. millia paſſuum. [17] Therme.

Notæ.

1. *Lynceſtæ.*] Quorum regio Λυγκηστὶς Ptolemæo, loc. cit. ipſi Λυγκησταὶ Straboni, l. 7. p. 323. & Stephano appellati: Pelagonibus proximi. Λυγκησταὶ Diodoro Sic. l. 17. Bibl p. 533. Λυγκησταὶ Thucyd. l. 2. p. 168. & eorum oppidum Λύγκος, l. 4. p. 307.

2. *Othryonei.*] Forte ii qui montis Ὄθρυος, de quo ſect. 15. averſa, ſeu partem borealem incolerent, ita nuncupati.

3. *Amantini.*] Sive Amantes, ſive Amantiani, ut Cæſar appellat l. 3. bell. Civil. De his egimus l. 3. ſect. 26. Amantiam urbem Oreſtiadi regioni Ptolemæus attribuit.

4. *Oreſtæ.*] Proxime hi Epirum contingunt, Moloſſis etiam genti Epiroticæ a Stephano contributi: Ὀρέσται, Μολοσσικὸν ἔθνος. Macedoniæ, a Livio l. 33. p. 400. ubi de libertate iis a T. Quinctio Flaminio conceſſa, *Oreſtis*, inquit, *Macedonum ea gens eſt, quod primi ab rege* Philippo *defeciſſent, ſua leges reddita* Ab Oreſte matricida nomen Oreſtiadi regioni factum ait Strabo, l. 7. p. 326. Horum præcipuum oppidum Λαοδίκειαν vocat Thucyd. l. 4. p. 342.

5. *Bullidenſis.*] Βυλλὶς Ptolemæo, in Elimiotarum regione, prope Dyrrachium: maritimum oppidum eſt in Macedoniæ finibus, quamobrem Illyrico plerumque accenſetur: Stephanus: Βύλλις, πόλις Ἰλλυρίδος παραθαλασσία. Vide quæ diximus l. 3. ſect. 26.

6. *Dienſis.*] Δῖον κολωνία, Ptolemæo l. 3. c. 13. in Pieria Macedoniæ regione Item Stephano. Ulpianus, l. 50. Digeſt. tit. 15. de cenſibus: *Dienſes juris Italici ſunt.*

7. *Xylopolitæ.*] Ξυλόπολις in Mygdonia, Ptolem. loc. cit

8. *Scotuſſæi.*] Σκότουσα Ptolemæo, l. 3. c. 13. prope Ἡράκλειαν Σιντικὴν, a regione in qua poſita eſt, ſic cognominatam. Haud procul amne Strymone collocatur Heraclea Sintice a Livio, l. 45 p. 581. Quamobrem in Notitia Eccleſ. p. 21. Ἡράκλεια Στρυμόνος vocatur. Incolæ Σίντιες ἄνδρες Homero, ut refert Strabo in Epit. l. 7. p. 331.

9. *Tymphæi.*] Diverſi hi plane a Tymphæis Ætolorum populis, de quibus dictum eſt ſect. 3. In Biſaltarum regione, aut certe inter Strymonem & Axium ſedes hi habuerunt.

10. *Toronæi.*] A Torone oppido, de quo inferius hac ſect. Sic populos genteſque uno veluti orationis ductu perſtringit, quorum deinde oppida ſingulatim, ſuo quæque ſitu, appellat. Vide Notas & Emend. num. L.

11. *Sinus Macedonici.*] Antonomaſticōs hic ſinus Macedonicus appellatur, quoniam e Macedonico mari effluit, ut ait Strabo, lib. 7. p. 323. Eum alii & ipſe Plinius alias, ac plane modo, Thermaïcum nominat, a Therme oppido: nunc vocant, *le Golfe de Salonichi.*

12. *Chalaſtra.*] Stephanus, Χάλαστρα πόλις Θρᾴκης, περὶ τὸν Θερμαῖον κόλπον, in Thermaïco ſinu.

13. *Et intus Philoros.*] Hoc eſt, longius a mari. MSS. R. 1, 2. &c. *Pyloros*, quod multo ſincerius videtur, Πυλωρός.

14. *Lete.*] Stephano, Λήτη, πόλις Μακεδονίας, Harpocrationi, Λητή. Plinio, l. 31. ſect. 46. *Lita.*

15. *Theſſalonica.*] Hodie *Saloniki.*

16. *CXIV.*] Polybius apud Strabon. lib. 7. pag. 323. CCLXVII. per diverticula, ut opinor, & anfractus viarum.

17. *Therme.*] Θέρμη Stephano, unde Thermaïco ſinui nomen. Ab hac tranſducti cives fuere Theſſalonicam, unde a quibuſdam ipſa Therme Theſſaloni-

Digitized by Google

In Thermaïco ſinu oppida, [1] Dicæa, Pydna, [2] Derrha, Scione. Promontorium [3] Canaſtræum. Oppida: [4] Pallene, Phlegra. [5] Qua in regione montes, Hypſizorus, Epitus, Halcyone, Leoomne. Oppida: [6] Nyſſos, Phinelon, [7] Mendæ: & in Pallenenſi Iſthmo quondam [8] Potidæa, nunc Caſſandria colonia: [9] Anthemus, [10] Olophyxos: [11] Sinus Mecybernæus. Oppida: [12] Phyſcella, [13] Ampelos, Torone, Singos: fretum, quo montem Athon [14] Xerxes rex Perſarum conti-

NOTÆ.

ca credita, ut a Strabone l. 7. in Excerptis, pag. 330. Tzetzes Chiliad. 10. v. 175. vicum fuiſſe Thermen putat, ex quo deinde Theſſalonica creverit.

1. *Dicæa, Pydna.*] Vide Notas & Emend. num. LI

2. *Derrha, Scione.*] Ita libri omnes In Notitia Eccleſ. Prov. primæ Macedoniæ, pag. 21. Σέῤῥαι, pro Δέῤῥαι. Incolæ apud Thucyd. lib. 2. pag. 169. Δερσαῖοι. Forte huc pertinet & promontorium ejuſdem nominis, quod prope Toronem, & Canaſtræum a Ptolemæo collocatur, lib. 3. cap. 13. Δέῤῥις ἄκρα. De Scione in hoc tractu Mela, l. 2. cap. 2. Σκιώνη a Stephano Thraciæ adſignatur, quemadmodum & ipſa Therme, & Pallene, de qua mox: quod ea loca diu Thraces tenuerint. In Pallenenſi Iſthmo, cum Potidæa Scione locatur a Thucyd. lib. 4. pag. 334.

3. *Canaſtræum.*] Καναςραῖον ἄκρον Ptolemæo, loc. cit. & Herod. lib. 7. n. 123.

4. *Pallene, Phlegra.*] In Phlegræ locum Pallene ſucceſſit: quare a multis pro eadem habita. Herod. lib. 7. Polym. n. 123. τῆς νῦν Παλλήνης, πρότερον δὲ Φλέγρης καλεομένης. Eadem habet & Stephanus.

5. *Qua in regione.*] In ora ſinus Macedonici.

6. *Nyſſos, Phinelon.*] Vide Notas & Emend. num. LII.

7. *Mendæ.* Μένδη, πόλις Θρᾴκης, Stephano. Thucyd. quoque, lib. 4. pag. 334. Incolæ Μενδαῖοι apud Athen. lib. 1. pag. 29. & vinum Mendæum. Melæ, lib. 2. cap. 2. *Mende.* At Pauſaniæ lib. 5. Eliac. prior. pag. 343. Μένδαι, in Thracia.

8. *Potidæa.*] Strabo in Excerptis, lib. 7. pag. 330. ἡ πρὶν μὲν Ποτίδαια, νῦν δὲ Κασσάνδρεια. A Caſſandro Antipatri F. Nummus Neronis, apud Patin. p. 115. COL. IVL. AVG. CASSANDRENS. Ulpianus, lib. 50. Digeſt. tit. 15. de Cenſibus. *Caſſandrenſes juris Italici ſunt.* De Pallenenſi Iſthmo, Mela eleganter admodum, lib. 2. cap. 2. *Pallene,* inquit, *ſoli tam patentis, ut quinque urbium ſedes ſit atque ager. Tota in altum abit: anguſta ſatis unde incipit. Ibi eſt Potidæa. At ubi laxius patet, Mende, Scioneque referenda.*

9. *Anthemus.*] Harpocration, pag. 28. Ἀνθεμοῦς, πόλις Μακεδονική, καὶ οἱ ἀπ' αὐτῆς, Ἀνθεμούσιοι. Item Stephano, & prius Herodoto, lib. 5. Terpſich. n. 94. pag. 325.

10. *Olophyxos.*] Ὀλόφυξος πόλις ἐν Θρᾴκῃ, circa montem Athon, Stephano, & Thucyd. lib. 4. pag 325.

11. *Sinus Mecybernæus.*] Idem poſtea Toronicus, a Torone oppido, appellatus: hodie *le Golfe d'Aiomana.* Vide Notas & Emend num. LIII. Μηκύβερνα oppidum fuit, Scymno, p. 25. & Herod. l. 7. p. 421.

12. *Phyſcella.*] Hæc Melæ pariter memorata, l. 2. c. 3. p. 31.

13. *Ampelos.*] Eodem prorſus ordine Herodotus, l. 7. Polymn. n. 122. p. 421. Ἄμπελος, Τορώνη, Σίγγος, in Singitico ſinu, qui hodie *le Golfe de Conteſſa.* Sic etiam Ptolemæus, l. 3. c. 13 Hujus Singi incolæ Σιγγαῖοι apud Thucyd. l. 5. p. 356.

14. *Xerxes.*] Hæc Solinus a Plinio, c. 9. p. 25. Plinius ab Herodoto lib. 7. Polym. n. 24. p. 394. a quo & Mela, l. 2. c. 2. *Qua continenti Athos adhæret,*

nenti abſcidit, in longitudine paſſuum M. D. Mons ipſe a planitie excurrit in mare LXXV. mill. paſſ. Ambitus radicis centum quinquaginta mill. colligit. [1] Oppidum in cacumine fuit Acrothon, nunc ſunt [2] Uranopolis, [3] Palæotrium, [4] Thyſſus, Cleonæ, [5] Apollonia, cujus incolæ Macrobii cognominantur. Oppidum Caſſera, fauceſque alteræ [6] Iſthmi, [7] Acanthus, Stagira, [8] Sithone, [9] Heraclea, & regio Mygdoniæ ſubjacens, in qua recedentes a mari [10] Apollonia, Arethuſa. In ora rurſus [11] Poſidium, [12] & ſinus cum oppido [13] Cermoro, [14] Amphipolis liberum, gens Biſaltæ. Dein [15] Macedoniæ ter-

NOTÆ.

Xerxe in Graïos tendente, perfoſſus tranſjugatuſque eſt, factus freto navigabili pervius. Foſſam qua montem a continenti ſejunxit, fretum vocant, quoniam ibi mare immiſſum ferveat. Athon hodie *Monte Santo* nominant.

1. *Oppidum fuit.*] Interiiſſe ſignificat, atque in ejus locum Apolloniam eſſe ſuffectam, cujus incolæ, ut prius Acrothoi, Macrobii cognominarentur. Mela loc. cit. *In ſummo fuit oppidum Acroathon: in quo, ut ferunt, dimidio longior, quam in aliis terris ætas habitantium erat.* Acrothon contracte pro *Acroathon* dicitur: cives Ἀκρόθωοι, aut ipſum etiam oppidum a Thucydide appellatur; l. 4. p. 325. Acrothon Solino, cap. XI. p. 31. Herodoto, l. 7. Polym. n. 22. p. 394. Ἀκρόθωον, Θύσσος, Κλεωναί.

2. *Uranopolis.*] Ab Alexarcho condita, Caſſandri Macedoniæ regis fratre, ut refert Heraclides Lembus, apud Athen. l. 3. p. 98.

3. *Palaotrium.*] In MSS. *Palaorium*, Παλαιώριον, rectius.

4. *Thyſſus.*, *Cleona.*] Habet hæc oppida, præter Herod. loc. cit. Thucyd. l. 4. p. 325. Θύσσον, καὶ Κλεωνὰς, καὶ Ἀκροθώους, &c. Cleonas in Atho monte conditas a Chalcidenſibus refert Heraclides in Polit. Chalcid.

5. *Apollonia.*] Quæ, ut diximus, e ruinis Acrothoi crevit.

6. *Iſthmi.*] Quem duo ſinus efficiunt, Singiticus, & Strymonicus, in radicibus montis Atho.

7. *Acanthus*, *Stagira.*] Ἄκανθος καὶ Στάγειρος, Herod. l. 7. Polym. n. 115 p. 419. & Thucyd. l. 5. p. 356. Ἄκανθος καὶ Στάγειρα, Stephano, & Euſebio in Chron. ad Olymp. 31. Acanthos a foſſa montis Atho ſtadiis ſeptem diſſita, teſte Scymno, pag. 27. Στάγειρα Philoſophi patria.

8. *Sithone.*] Circumjecta regio Σιθωνία appellata, Mecybernam quoque, Olynthum, Toronenque complexa, ut auctor eſt Herod. l. 7. Polym. n. 123.

9. *Heraclea.*] Superius Sintica appellata.

10. *Apollonia.*] Recedens a mari, ſinuque Thermaïco, verſus occaſum Ἀπολλωνία, & Ἀρέθουσα, πόλεις Ἑλληνίδες, apud Scylac. p. 25. Stephano, Ἀπολλωνία Μακεδονίας, & Ἀρέθουσα Θρᾴκης. Hinc Arethuſii ſuperius memorati. In Amphaxitide, hoc eſt, in regione circa Axium amnem Ἀρέθουσα collocatur.

11. *Poſidium.*] Ποσειδώνιον; Neptuni fanum.

12. *Et ſinus.*] Qui ab influente amne olim Strymonicus apud Strabonem l. 7. p. 331. a vicino monte Atho, nunc *Golfo di monte Santo* dicitur: aliis tamen Saronicus *Golfo di Conteſſa* dicitur: Singiticus ei proximus, *Golfo di Monte Santo.*

13. *Cermoro*] Ita libri omnes.

14. *Amphipolis liberum.*] Subintellige, oppidum. Circumjacentis agri incolæ Biſaltæ appellati. Hinc apud Athen. l. 3. p. 77. in codicibus emendatis legitur, περὶ τὴν Βισαλτίαν Ἀμφίπολιν. Diodoro l. 12. Bibl. p. 118 Βισαλτικοί. In Muſæo noſtro Pariſienſi nummus ex ære: ΘΕΟϹ ΚΑΙϹΑΡ ϹΕΒΑϹΤΟϹ. In averſa parte Europa tauro inſidet: cum epigraphe, ΑΜΦΙΠΟΛΙΤ.

15. *Macedonia terminus.*] Ita Scylax, p. 26. & Martianus, l. 6. c. de Macedonia, p. 211. Στρυμών, Στρυμόνος Græco.

minus amnis Strymon, ortus in Hæmo. Memorandum, in ſeptem lacus eum fundi, priuſquam dirigat curſum.

Hæc eſt Macedonia, terrarum imperio potita quondam: hæc Aſiam, Armeniam, Iberiam, Albaniam, Cappadociam, Syriam, Ægyptum, Taurum, Caucaſum tranſgreſſa: hæc in Bactris, Medis, Perſis dominata, toto Oriente poſſeſſo: hæc etiam Indiæ victrix, per veſtigia Liberi patris atque Herculis vagata: hæc eadem eſt Macedonia, cujus uno die [1] Paulus Æmilius Imperator noſter ſeptuaginta duas urbes direptas vendidit. Tantam differentiam ſortis præſtitere [2] duo homines.

XVIII. Thracia ſequitur, inter validiſſimas Europæ gentes, [3] in ſtrategias quinquaginta diviſa. Populorum ejus, quos nominare non pigeat, amnem Strymonem accolunt [4] dextro latere [5] Denſeletæ & Medi, ad Biſaltas uſque ſupra dictos: lævo, [6] Digeri, [7] Beſſorumque multa nomina [8] ad Neſtum amnem Pangæi montis ima ambientem, inter [9] Elethos, Diobeſſos, Carbileſos: [10] inde Bryſas, [11] Sapæos, [12] Odomantes. Odryſarum gens fundit [13] Hebrum, accolentibus [14] Cabyle- CAP. XI.

NOTÆ.

1. *Paulus.*] Devicto Perſeo Macedoniæ rege. Vide Livium l. 44. ſub fiuem, & initio libri 45. A Paulo Æmilio has urbes una hora direptas ait Plutarchus in ejus vita, p. 271. ἐν ὥρᾳ μιᾷ . . . ἑβδομήκοντα πόλεις πορθηθῆναι.

2. *Duo homines.*] Alexander M. & Paulus Æmilius.

3. *In ſtrategias.*] Στρατηγίας, Præfecturas.

4. *Dextro latere.*] Meridionali.

5. *Denſeletæ, & Medi.*] De his egimus ſect. 1. Plinium hic de more tranſcribunt Solinus, c. 10. p. 27. & Martianus, l. 6. c. de Thracia, p. 211.

6. *Digeri.*] Stephano, Δίγηροι, ἔθνος Θρᾴκιον, ex Polybii libro XIII.

7. *Beſſorumque.*] Βεσσικὴ στρατηγία Beſſica Thraciæ præfectura, ſupra Mædicam, apud Ptolem. l. 3. c. XI. Horum urbs primaria Philippopolis: alias Cœletis, quæ gens Beſſorum fuit, attributa.

8. *Ad Neſtum.*] Νεστὸς, Νεσσὸς, Μέστος. Vide Notas & Emend. num. LIV. Græcis hodie *Meſtro* appellatur.

9. *Elethos, &c.*] Λααίους videtur hos appellaſſe Thucydides, lib. 1. p. 166. Diobeſſos vero Δίους, pag. 165. qui Diobeſſi nunc coguominantur, quoniam Beſſornm, ut dictum eſt, plura ſunt nomina. Carbileſi qui fuerint, non liquet. Niſi Κάβησος, quam Thraciæ urbem fuiſſe Heſychius prodidit locum hic habere poſſit.

10. *Inde Bryſas.*] Qui Stephano Βρύσαι, ἔθνος Θρᾳκικόν. Vide Notas & Emend. num. LV.

11. *Sapæos.*] Qui Σάπαι & Σάπαιοι Stephano. Horum urbes, Ænos, Cypſela, Biſanthe, &c. Σαπαῖοι Appiano, l. 4. Civ. p. 650.

12. *Odomantes*] Ὀδομάντοι, ἔθνος Θρᾳκικόν, Stephano. Ὀδρυσαι quoque, quorum & Dio meminit, l. 51. p. 462. Martianus, pag. 212. *Hebrum Odryſia nives complent.* Odomanticæ regioni Amphipolim Ptolemæus aſſignat, lib. 3. c. 13. quam Biſalticæ ditionis eſſe diximus: Biſaltiæ eidem Odryſas Tzetzes adſcribit, Chiliad. 1. v. 303. ἐξ Ὀδρυσῶν πατρίδος Βισαλτίας.

13. *Hebrum.*] Ἕβρος amnis, Ptolem. l. 3. c. XI. Nunc *Mariza.*

14. *Cabyletæ, Pyrogeris.*] Vide Notas & Emend. num. LVI.

Digitized by Google

tis, Pyrogeris, Drugeris, [1] Cænicis, [2] Hypſaltis, [3] Benis, [4] Corpillis, [5] Bottiæis, [6] Edonis. [7] Eodem ſunt in tractu [8] Selletæ, [9] Priantæ, [10] Doloncæ, [11] Thyni, [12] Cœletæ majores Hæmo, minores Rhodopæ ſubditi. Inter quos Hebrus amnis: [13] Oppidum ſub Rhodope [14] Poneropolis antea, mox a conditore Philippopolis, nunc a ſitu Trimontium dicta. [15] Hæmi excelſitas ſex mill. paſſuum ſubitur. [16] Averſa ejus & in Iſtrum devexa Mœſi, Getæ, Aorſi, [17] Gaudæ,

Notæ.

1. *Cænicis.*] Quorum Καινικὴ στρατηγία, Cænica Thraciæ præfectura. apud Ptolem. l. 3. c. xi. Oppidum Bizya, de quo inferius. Stephanus ex Apollodoro, Καινοὶ, ἔθνος Θρᾳκικόν. *Cæni* Livio, l. 38. p. 481.

2. *Hypſaltis.*] Qui Stephano, Ὑψαλῖται, στρατηγία Θρᾴκης, Thraciæ præfectura, verbo Ὕψηλις.

3. *Benis.*] Horum Βεννικὴ στρατηγία, Bennica Thraciæ præfectura, Ptolem. loc. cit. Oppidum *Βέννα* ſive *Βένα* Stephano.

4. *Corpillis.*] Κορπιλλικὴ præfectura Thraciæ, apud Ptolem loc. cit. Vide Notas & Emend. num. LVII. Horum urbs Perinthus fuit, & Ganos, & Apros.

5. *Bottiæis.*] Βοττιαῖοι dicuntur Herodoto, l. 7. Polym. n. 185. p. 445. & Thucyd. l. 1. p. 38. Laudatur Ariſtotelis opus de Politia Βοττιαίων, a Plutarcho in Theſeo, p. 6.

6. *Edonis.*] Ἠδωνοὶ Stephano, ἔθνος Θρᾴκης. Regio Ἠδωνική, oppidum Δραβησκὸς Thucyd. l. 1. p. 66. Horum urbes apud Ptolemæum, lib. 3. cap. 13. Oeſyma, & Neapolis, de quibus inferius.

7. *Eodem ſunt in tractu.*] Hoc eſt, Hebrum perinde accolunt.

8. *Selletæ.*] Præfectura Σελλητικὴ Ptolem. l. 3. c. xi. Horum oppidum fuit colonia Deultum, de qua inferius. Neque Dionis Σιαλῖται, l. 54. p. 545. neque Stephani Συαλῖται, huc pertinent, ſed ſupra Byzantium rejiciendi.

9. *Priantæ.*] Solino quoque Priantæ dicti. Hæc Βριαντικὴ regio appellata ab Herod. l. 7. Polym. p. 418. ubi Xerxis iter a campo Doriſco, de quo mox, deſcribitur.

10. *Doloncæ.*] Δόλογκοι Stephano, Solino *Dolonci*, c. 10. p. 27. A Dolonco rege nomen factum ait Euſtathius, in Dionyſ. v. 323. p. 46.

11. *Thyni.*] De his dicemus, lib. 6. ſect. 41.

12. *Cœletæ.*] Cœletæ quoque Livio appellati, l. 38. p. 481. Iidem *Cœlaletæ* Tacito, lib. 3. Annal. pag. 82 ſed corrupte Κοιλητικὴ στρατηγία, ſeu præfectura, Ptolemæo, lib. 3. cap. xi.

13. *Opidum.*] Cœletarum ſcilicet.

14. *Poneropolis, &c.*] Sic ante Plinium Theopompus, lib. 11. Philippic. teſte Suida, verbo Δούλων πόλις. Sic appellata, quod peſſimi quique (πονηροὺς Græci dicunt) in eam tranſducti. A Philippo Macedone nomen habet, ut auctor eſt Stephanus: non a Philippo Cæſare, ut quibuſdam viſum. Commodi nummus in Muſæo Pariſienſi, ΦΙΛΙΠΠΟΠΟΛΕΙΤΩΝ. Nunc *Philippopoli*. A triplici monte cui inſidet, etiam Ptolemæo, lib. 3. cap. xi. Τριμόντιον.

15 *Hæmi.*] Αἶμος Ptolemæo, lib. 5. cap. xi. aliis Αἷμος. Paremei monti excelſitatem tribuit Solinus, cap. 10. p. 27. & Martianus, lib. 6. cap de Thracia, pag 212. Vide quæ diximus lib. 2. ſect. 65. Pleriſque nunc *Cadena del mondo* nuncupatur.

16 *Averſa ejus.*] Terga dixit Martianus, hoc eſt, partem montis borealem, & quæ in Iſtrum vergit. De Mœſis diximus lib. 3. ſect. 29. De Getis & Aorſis dicemus libri hujus ſect. 25.

17. *Gaudæ, Clariaque.*] MSS. omnes, *Dariaque.*

Clariæque, & ſub iis [1] Arræi Sarmatæ, quos [2] Areatas vocant, Scythæque: & circa Ponti litora Moriſeni, [3] Sithoniique [4] Orphei vatis genitores obtinent.

[5] Ita finit Iſter a ſeptentrione. Ab ortu Pontus ac Propontis. A meridie Ægæum mare, cujus in ora a Strymone, [6] Apollonia, [7] Oeſyma, Neapolis, [8] Datos. Intus [9] Philippi colonia: abſunt a Dyrrachio CCCXXV. mill. paſſ. [10] Scotuſa, [11] Topiris, Neſti amnis oſtium. Mons [12] Pangæus. [13] Heraclea, [14] Olynthos. [15] Abdera libera civitas, ſtagnum [16] Biſtonum & gens. Oppidum [17] fuit Tirida, Diomedis

NOTÆ.

1. *Arræi Sarmatæ.*] Ubi nunc Bulgaria eſt.

2. *Areatas.*] Forte pro *Areotas*, Ἀρειώτας, Martios, bellicoſos: Vel potius Aroteres, ut ſit illud Scytharum genus, quod Tomos olim Calatinque tenuiſſe paulo poſt dicetur.

3. *Sithoniique.*] Regio Σιθωνία Stephano. Sed longe hæc disjuncta a Sithonia Herodoti, de qua ſuperius diximus. Hæc in qua verſamur, montuoſa, & Ponto proxima, oſtiiſque Danubii, in Bulgariæ finibus. De hac cecinit Maro, Eclog. 10. v 66.

Nec ſi frigoribus mediis Hebrumque bibamus,
Sithoniaſque nives hiemis ſubeamus aquoſæ.

4. *Orphei vatis.*] Quem Ciconum regem, Rhodopeſque montis incolam fuiſſe ferunt, circa Hebrum amnem. Plinium Solinus hoc etiam loco, & Capella, deſcribunt.

5. *Ita finit.*] Hi Thraciæ limites, inquit. Nunc enim, perſtrictis antea curſim raptimque populis ac gentibus, ſingula deinceps oppida deſignare aggreditur.

6. *Apollonia.*] Inter amnes Neſton & Strymona poſitam fuiſſe in ora, Mela prodit l. 2 c. 2.

7. *Oeſyma.*] Οἰσύμη ἐν Θρᾴκῃ πόλις, Scylaci, p. 26. & Harpocrationi, ex Antiphonte Νέαν πόλιν haud procul Philippis ſitam agnoſcit Dio lib. 47. pag. 348. Utramque locat in Edonide, quam Macedoniæ adſcribit, Ptolemæus, l. 3. c. 13.

8. *Datos.*] Δατός. Vide Notas & Emend. num. LVIII.

9. *Philippi colonia.*] Hic Campi Philippici, ubi Caſſius & Brutus devicti. Dio, l. 47. Celſus, l. 50. Dig. tit. 15. de cenſibus: *Colonia Philippenſis juris Italici eſt.* Nummus Claudii apud Parin. p. 99. COL. AVG. IVL. PHILIP. DIVVS. AVG.

10. *Scotuſa.*] Ab ea diverſam eſſe neceſſe eſt, de qua egimus ſup. ſect.

11. *Topiris.*] Τόπειρος Ptolemæo l. 3. c. XI. Aliis Τόπειρος: in nummis quos citat Holſtenius, p. 114. ΤΟΠΙΡΟΥ, & ΤΟΠΕΙΡΟΥ. In Notitia Eccleſ. Prov. Rhodopes. p. 21. Τὸ πειρός, (divulſa perperam voce, pro Τόπειρος,) ἤτοι Ῥύσιον.

12. *Pangæus.*] Παγγαῖον ὄρος.

13. *Heraclea.*] Sintica appellata ſup. ſect. ſub monte Pangæo.

14. *Olynthos.*] Ὄλυνθος Græcis ad Sithoniam regionem pertinens, de qua egimus ſup. ſect. Herod. lib. 7. Polym. n. 123.

15. *Abdera.*] Τὰ Ἄβδηρα, Ad Neſtum amnem, Herod. lib. 7. Polym. p. 422. Democriti patria. Incolæ ſtupori mentis obnoxii, locum dedere parœmiæ, *Abderitica mens.* Unde Martialis:

Abderitanæ pectora plebis habes.

Libertatem Abderitis reſtitutam narrat Livius, l 43. p. 551.

16. *Biſtonum.*] Βιστονὶς λίμνη Ptolemæo l. 3. c. XI. Accolæ Βίστονες Stephano, & Herod. l. 7. Polym. p. 418. n. 110.

17. *Fuit Tirida.*] Interiiſſe id oppidum hac loquendi forma innuit. Vide Notas & Emend. num. LIX.

Digitized by Google

equorum ſtabulis dirum. Nunc ſunt [1] Dicææ, [2] Iſmaron : locus [3] Parthenion, Phaleſina, [4] Maronea prius [5] Ortagurea dicta. Mons, [6] Serrium : & [7] Zone : tum locus [8] Doriſcus decem mill. hominum capax. Ita Xerxes ibi dinumeravit exercitum. [9] Os Hebri. Portus [10] Stentoris. Oppidum [11] Ænos liberum cum Polydori tumulo, [12] Ciconum quondam regio. A Doriſco incurvatur ora ad Macron Tichos centum viginti duorum mill. paſſ. Circa quem locum [13] fluvius Melas, a quo ſinus appellatur. Oppida : [14] Cypſella, [15] Biſanthe, Macron Tichos dictum, qua a Propontide ad Melanem ſinum inter duo ma-

Notæ.

1. *Dicæa.*] Δίκαια, πόλις Θρᾴκης, Stephano. Δικαιόπολις dicitur ab Harpocratione prope Abdera

2. *Iſmaron.*] Ἴσμαρος Thraciæ oppidum in Ciconum regione, Scymno teſte, & Stephano. Ibi & mons oppido cognominis, de quo Maro, l. 2. Georg.

Iuvat Iſmara Baccho
Conſerere.

3. *Parthenion.*] Stephanus : Παρθένιον, πόλις Θρᾴκης.

4. *Maronea.*] Μαρώνεια, Thraciæ oppidum Harpocrationi. Mela, l. 2. c. 2. p. 30. *Tum Neſtos fluvius, & ripis ejus adjacens Maronea.* Hinc vinum Maroneum, de quo l. 14. ſect. 6.

5. *Ortagurea.*] Forte *Orthagorea*, ab Ὀρθαγόρας Bacchi comite, quem Ariſtophanes appellat in Ἐκκλησ. pag. 751.

6. *Serrium.*] Σέῤῥειον ὄρος Appiano, lib. 4. bell. Civ pag. 648. Σέῤῥειον ἄκρη Herod. lib. 7. Polym. pag. 406. & Stephano. Hic Ciconas idem Herodotus, Serrheum caſtellum Livius ſtatuit, lib. 31. pag. 372.

7. *Zone.*] Ζώνη, Ciconum oppidum, Stephano. Mela, lib. 2. cap. 2. *Serrium, & quo canentem Orphea ſecuta narrantur nemora, Zone.*

8. *Doriſcus.*] Δορίσκος, Herodoto, loc. cit. & Harpocr. Mela, loc. citat. *Trans Hebrum Doriſcos, ubi Xerxes copias ſuas, quia numero non poterat, ſpatio menſum ferunt.* Vide Notas & Emend. n. LX.

9. *Os Hebri.*] Juxta Ænum urbem, de qua mox. Sic Herod. l. 4. Melpom. pag. 254. n. 90. Ἕβρος ἐς θάλασσαν τὴν παρ' Αἶνον πόλι.

10. *Stentoris.*] Στέντορος. Quare apud Ovid l. 1. Triſt. Eleg. 9. perperam reponunt :

Saltus ab hac terra brevis eſt Stentora petenti : Pro *Tempyra.*

Et Στεντορίδα λίμνην prope Ænum habet Herod l. 7. Polym. n. 58.

11. *Ænos.*] Αἶνος Straboni, l. 7 p. 319. & Scylaci, pag. 26. Mela l. 2. c. 2. *Eximia eſt Ænos, ab Ænea profugo condita. Circa Hebrum Cicones,* &c. Prius idcirco Αἴνειαν dictam Conon ait apud Phot. in Bibl. cod 186. p. 453 Negant alii ab Ænea id oppidum potuiſſe condi Ænum & Maroneam liberas civitates appellat Livius, l. 39. p. 495. De Polydori tumulo, Solinus, c. 10. p. 28.

12. *Ciconum.*] Κίκονας Græci vocant, Herod. l. 7. aliique.

13. *Fluvius Melas, &c.*] Hæc totidem verbis Pomponius, l. 2. c. 2. Μέλας κόλπος, ſic appellatus, teſte Oppiano l. 4. Halieut. v. 517. quia profundiſſimus. Μέλας nigrum ſonat. Eam ob cauſam Pontum Euxinum a noſtris vocari crediderim, *la Mer Noire.* Huic ſinui nomen eſt hodie ab Æno oppido, *Golfe d'Eno.* Μέλανος ποταμοῦ καὶ κόλπου meminit Herod. l. 7. Polymn. p. 405.

14. *Cypſella.*] Κύψελλα, Ptolem. l. 3. c. x 1. Τὰ Κύψελα, Thucyd. lib. 5. p. 367. Stephano, & Appiano in Mithrid. p. 207 Cypſela Livio, lib. 31. p. 372. Mela, lib. 2. c. 2 p. 29. *Tum Biſanthe Samiorum, & ingens aliquando Cypſela. Poſt locus quem Graii Μακρὸν τεῖχος appellant, & in radice magna peninſula ſedens Lyſimachia.*

15. *Biſanthe.*] Βισάνθη Ptolemæo, l. 3. c. x 1. & Plutarcho in Alcibiade, p. 211.

ria

ria [1] porrectus murus procurrentem excludit Cherroneſum.

[2] Jamque Thracia altero latere a Pontico litore incipiens, ubi Iſter amnis immergitur, [3] vel pulcherrimas in ea parte urbes habet, [4] Iſtropolin Mileſiorum, [5] Tomos, [6] Calatinque, quæ antea [7] Acervetis vocabatur. Heracleam habuit, & [8] Bizonem terræ hiatu raptam: nunc habet Dionyſopolin, [9] Crunos antea dictam. Alluit Ziras amnis. Totum eum tractum Scythæ [10] Aroteres cognominati tenuere. Eorum oppida: [11] Aphrodiſias, Libiſtos, Zigere, Borcobe, Eumenia, [12] Parthenopolis, [13] Gerania, ubi Pygmæorum gens fuiſſe proditur, [14] Cattuzos

NOTÆ.

1. *Porrectus murus.*] Porrectus per totam Iſthmi longitudinem murus a reliqua Thracia ſeparat ingentem peninſulam, quam Thraciæ Cherroneſum appellant, longiſſime procurrentem in mare.

2. *Iamque Thracia.*] Vide Notas & Emend num. LXI.

3 *Vel pucherrimas in ea parte.*]In Thracia univerſa. Voſſius in Melam, p. 125. *tres pulcherrimas* invitis MSS. reponit.

4. *Iſtropolin Mileſiorum.*] A Mileſiis conditam. Ἴστρον πόλιν Μιλήσιοι κτίζουσι. Auctor Peripli Ponti Euxini, p. xi

5. *Tomos.*] Tomi, Ovidii exilio celebrati. Unde l. 3. Triſt eleg. 9.

Inde Tomos dictus locus hic, quia fertur in illo
Membra ſoror fratris conſecuiſſe ſui.

Et l. 4. Triſt. eleg. 10. v. 97.

Cum maris Euxini poſitos ad læva Tomitas
Quærere me læſi Principis ira jubet.

In Notitia Eccleſ. Provinciæ Scythiæ adſcribitur. Nummus Caracallæ in Muſæo noſtro Pariſienſi, ΜΗΤΡΟΠ. ΠΟΝΤΟΥ. ΤΟΜΕΩC.

6. *Calatinque.*] Κάλατις in ipſo Ponti litore, ἐν τῇ παραλίᾳ τοῦ Πόντου, Stephanus. Scylaci, p. 26. & aliis, Κάλλατις. geminato λ. Et in nummo Gordiani Pii, apud Parin. pag. 371. ΚΑΛΛΑΤΙΑΝΩΝ. Heracleotarum colonia dicitur Memnoni, in Bibl. Photii, cod. 224. p. 721.

7. *Acervetis.*] MSS *qua antea Cerbatis.* Voſſius in Melam, pag. 125. Ceraſtis, a loco ſacro qui Mileti fuit, Κεραστὶς appellatus, ut auctor Etymologici prodidit, quod ibi fixa arietum cornua ab Apolline fuiſſent.

8. *Bizonem.*] Βιζώνη, cujus pars maximo terræ motu hauſta, teſte Strabone, l. 7. p. 319. Pagus ſuperfuit, Βιζώνη πολίχνιον apud auctorem Peripli Ponti Euxini, p. 12. Mela, a quo Plinius, l. 2. c. 2. p. 9. *Fuit hic Bizone: motu terra intercidit: eſt portus Crunos: urbes, Dionyſopolis, &c.*

9. *Crunos antea.*] Ob fontes in agro circumjacente ſcaturientes. Auctor Peripli, loc cit Διονυσόπολις πρότερον ὀνομάζετο Κρουνοὶ, διὰ τὰς τῶν ἐγγὺς ὑδάτων ἐκρύσεις. Eadem & Stephanus habet. In Notitia Eccleſ. Provinciæ Scythiæ tribuitur.

10. *Aroteres.*] Ἀροτῆρες, hoc eſt, aratores.

11. *Aphrodiſias.*] Scythiæ quoque accenſetur a Stephano in Ponti litore: Ἀφροδισιὰς Σκυθίας, παραλία, &c. Cetera oppida, vel nomina potius Scythica ceteris neglecta ſcriptoribus, ipſaque etiam Εὐμένεια, quanquam Græca appellatione gaudet.

12. *Parthenopolis.*] Inter devicta a Lucullo oppida in hac parte terrarum ab Eutropio memoratur, l. 6. p. 788. *Inde multas*, inquit, *ſuper Pontum poſitas civitates aggreſſus eſt, Illic Apolloniam evertit, Calatim, Parthenopolim, Tomos, Iſtrum, Bizyam omnem cepit.*

13. *Gerania.*] Γεράνεια. Solinus, c. 10. p. 28. *Quondam urbem Geraniam, Cattuzam barbari vocant, unde a gruibus Pygmæos ferunt pulſos. Manifeſtum ſane in ſeptentrionalem plagam hieme grues frequentiſſime convolare.* Factum nomen inde oppido: Sunt enim αἱ γέρανοι grues.

14. *Cattuzos.*] Vide Notas & Emend. num. LXII.

Barbari vocant, creduntque a gruibus fugatos. In ora a Dionyſopoli eſt [1] Odeſſus Mileſiorum. Flumen [2] Panyſus. Oppidum [3] Tetranaulochus. Mons Hæmus vaſto jugo procumbens in Pontum, oppidum habuit in vertice [4] Ariſtæum. Nunc in ora [5] Meſembria, Anchialum, ubi Meſſa fuerat. [6] Aſtice regio habuit oppidum Anthium: nunc eſt Apollonia. Flumina: [7] Paniſſa, Rira, [8] Tearus, Oroſines. Oppida: [9] Thynias, [10] Halmydeſſos, Develton cum ſtagno, quod nunc Deultum vocatur, [11] veteranorum: [12] Phinopolis, juxta quam Boſphorus. Ab Iſtri oſtio ad os Ponti paſſ. DLV. mill. alii fecere. Agrippa [13] adjecit LX. Inde [14] ad murum ſupra dictum centum quinquaginta: ab eo Cherroneſus [15] CXXVI. mill.

NOTÆ.

1. *Odeſſus Mileſiorum.*] A Mileſiis conditum, Ὀδησσὸν κτίζουσι Μιλήσιοι, inquit Auctor Peripli Ponti Euxini, p. 12. Strabo quoque l 7 p. 319. Inter Calatim & Apolloniam. Caracallæ nummus, apud Patin. pag. 304. ΟΔΗC-CEITΩN.

2. *Panyſus.*] Πάνυσος. Vide Notas & Emend. num. LXIII.

3. *Tetranaulochus.*] Ναύλοχος idem a Strabone appellatur, loc. cit. Meſembrianorum oppidum, juxta montem Hæmum, ibi incumbentem mari. Τετραναύλοχος ei a quatergemina ſtatione navium nomen eſt. Locum hic *Terra* non habet, etſi habere oportere cenſuit Hermolaus: cum ſit id oppidum Thraciæ mediterraneum Ptolemæo, l. 3. c. XI.

4. *Ariſtæum.*] Ab Ariſtæo Apollinis F. conditum, cum in montem Hæmum ad Bacchum ibi degentem ſe contulit. Diodor. Sic. l. 4. Bibl. p. 282.

5. *Meſembria.*] Μεσημβρία Scylaci, p. 27. ceteriſque Geographis. Ἀγχίαλος deinde Ptolemæo, l. 3. c. XI. & Melæ, l. 2. c. 2. Olim Menembria, quaſi Menæ oppidum, ut ait Strabo, l. 7. p. 319.

6. *Aſtice regio.*] Quæ Ptolemæo loc. cit. Ἀστικὴ στρατηγία, Aſtica ſeu Urbana Præfectura, quæ ab Apollonia ad Perinthum uſque pertinuit. Ἀπολλωνία quoque poſt Meſembriam a Scylace nominatur, p. 27. Mela, loc. cit. *Meſembria, Anchialos, & intimo in ſinu* (Ponti Euxini,) *atque ubi Pontus alterum ſui flexum angulo finit magno, Apollonia.* Anthium vero Ἄνθεια Stephano dicitur: Apollonia Mileſiorum, Rhodiorumque colonia.

7. *Paniſſa, Rira.*] MSS. R. 1. 2. Colb. 1. 2. &c. *Panyſſus, Ryſus.* Panyſum, credo, adhuc intelligit, de quo proxime antea dictum eſt.

8. *Tearus.*] Τέαρος Herodoto, l. 4. Melpom. n. 90. ubi de eo amne multa.

9. *Thynias.*] Θυνιὰς Græcis, in Aſtice præfectura, prope Apolloniam & Halmydeſſon Scymnus Chius, p. 30. Θυνιὰς
Τῆς Ἀστικῆς Θρᾴκης ὑπάρχουσ' ἐσχάτη,
Μεθ' ἣν πόλις ἐστὶ σύνορος ἡ Ἀπολλωνία.
Et auctor Peripli Ponti Euxini, p. 14. Θυνιὰς αἰγιαλὸς ἄχρι τῆς Ἀστικῆς Θρᾴκης ὑπάρχουσα· ἀπὸ δὲ Θυνιάδος εἰς Ἀλμυδησσὸν, &c. Deſcribit hujus oræ oppida Ovid. l. 1. Triſt. Eleg. 9. v. 35.

10. *Halmydeſſos.*] Ἀλμυδησσὸς pleriſque Græcorum: Herodoto l. 4. Melpom. n. 90. & Stephano, Σαλμυδησσός.

11. *Veteranorum.*] Subintellige, colonia. Ptolemæo l. 3. c. 13. in mediterraneis Thraciæ civitatibus, Δεβελτὸς κολωνία. Caracallæ nummus, apud Patin. p. 301. & Mamææ, p. 343. COL. FL. PAC. DEVLT. *Colonia Flavia Pacenſis Deulton*, non *Pacifera*, ut Patinus interpretatur. Ad Panyſum amnem. In Novella Leonis, Δέβελτος.

12. *Phinopolis.*] Φινόπολις, πόλις πρὸς τῷ Πόντῳ. Stephano, & Ptolemæo l. 3. c. XI. in ipſo ore Ponti.

13. *Adjecit LX.*] Ita MSS. at editi, XL.

14. *Ad murum.*] Μακρὸν τεῖχος.

15. *CXXVI.*] Hoc eſt, a muro longo procurrit in mare Cherroneſus, per CXXVI millia paſſuum, quæ Cherroneſi longitudo eſt. In MSS. R. 1. 2. Colb. 1. 2. Pariſ. CXXV.

Sed a Boſphoro, ſinus [1] Caſthenes. Portus Senum: & alter, qui Mulierum cognominatur. Promontorium [2] Chryſoceras, in quo oppidum Byzantium liberæ conditionis, [3] antea Lygos dictum. [4] Abeſt a Dyrrachio ſeptingentis undecim millibus paſſuum. Tantum patet longitudo terrarum inter Adriaticum mare & Propontidem. Amnes: [5] Bathynias, Pydaras, ſive Atyras. Oppida: [6] Selymbria, [7] Perinthus latitudine c c. [8] paſſuum continenti annexa. [9] Intus Bizya, arx regum Thraciæ, [10] a Terei nefaſto crimine inviſa hirundinibus. Regio [11] Cænica, colonia [12] Flaviopolis, ubi antea Zela oppidum vocabatur. Et a Byzia quinquaginta millia paſſuum [13] Apros colonia, quæ a Philippis abeſt centum octoginta octo mill. paſſ. At in ora amnis [14] Erginus: oppidum [15] fuit Ganos: deſeritur & Lyſimachia jam in Cherroneſo.

Notæ.

1. *Caſthenes.*] Rectius *Laſthenes*: ut ſit pro Λεωσθένης, vel Λεωσθένης.

2. *Chryſoceras.*] Χρυσοῦ κέρατος promontorium, hoc eſt *aurei cornus*, de quo l. 9. ſect. 20. Plinium Solinus c. 10. p. 28. & Capella, l. 6. c. de Thracia p 211. de more tranſcribunt: & Miſſi Theodoſii, quorum verba recitabimus in Notis & Emend. num. L X I V.

3. *Antea Lygos.*] Vide Notas & Emend num. L X I V.

4. *Abeſt, &c.*] Ita Solinus, & Martianus, locis cit.

5. *Bathynias.*] Βαθυνίας pariter & Ἀθύρας, inter Byzantium & Selymbriam, apud Ptolem. l. 3. c. x 1. Ἀθύρας quoque Stephano memoratur.

6. *Selymbria.*] Σηλυμβρία Stephano: a Selye ſic appellata: Βρία enim, inquit, Thracibus oppidum ſonar: ut Selymbria, vel Σηλυβρία, (ſic enim Ptolemæus ſcribir, loc. cit.) ſit quaſi Selyos oppidum De vi vocis Βρία, eadem tradidere Strabo, l. 7. p. 319. & Nicol. Damaſc. in Excerpt. p. 494.

7. *Perinthus.*] Eadem Heraclea Thraciæ Perinthus cognominata. Sozomenus, l. 4. c. 7. Hypatianum Heracleæ Perinthi Epiſcopum vocat. Procop. l. 4. de ædif. Juſtin. vicinam Byzantio Heracleam Perinthum, Ἡράκλειαν Πέρινθον, olim Provinciæ Europæ metropolin ait fuiſſe: tunc vero locum poſt Conſtantinopolim proximum obtinere. Hodie *Pantiro*.

8. *CC. paſſuum.*] M S S. omnes, *CC. pedum.*

9. *Intus Bizya.*] In Aſtice regione ſive præfectura, arx regum Aſtarum. Stephanus: Βιζύη, πόλις Θρᾴκης, τὸ τῶν Ἀστῶν βασίλειον. Hæc a Plinio Solinus exſcripſit, c. 10. p. 28.

10. *A Terei.*] Nota fabula, de qua conſulendus Ovidius, l. 6. Metam. v. 647. maxime vero Hyginus, fab. 45. *Philomela*. Vide Notas & Emend. num. L X V. Neque nullo habenda in pretio, quæ de hac re tota habet Aldrouandus, lib. 17. Ornithol. c. 6. p. 684. ubi hunc locum averſari hirundines putat, ob eam potius cauſam, quod Boreæ magis violentiæ pateat: cujus venti flatum perhorreſcere id avium genus conſtat.

11. *Cænica.*] Ubi Cæni incolæ appellati, vel Cænici, de quibus dictum eſt initio hujus ſectionis.

12. *Flaviopolis.*] Colonia quoque dicitur, loc. cit. Et in Theſ. Goltzii, pag. 239. Nummus Titi Imp. COL. FLAVIOPOLIS.

13. *Apros colonia.*] Ptolemæo, inter urbes Thraciæ mediterraneas, Ἄπρος κολωνία. Et Stephano, Ἄπρος, & in Notitia Eccleſ. p. 21.

14. *Erginus.*] Meminit hujus amnis Mela, l. 2. c. 2.

15 *Fuit Ganos, &c.*] Hoc eſt, defecit jam Ganos: deficit vero & Lyſimachia, quæ in Cherroneſo eſt: hujus enim, ut non-

cum & Abydon. Dein promontorium Cherroneſi [1] Maſtuſia adverſum Sigeo: cujus in fronte obliqua [2] Cynoſſema, ita appellatur Hecubæ tumulus, ſtatio Achæorum. Turris & delubrum [3] Proteſilai. Et in extrema Cherroneſi fronte, quæ vocatur [4] Æolium, oppidum [5] Elæûs. Dein petenti Melanem ſinum, portus [6] Cœlos, & [7] Panhormus, & ſupra dicta Cardia. Tertius Europæ ſinus ad hunc modum clauditur. Montes [8] extra prædictos Thraciæ [9] Edonus, Gigemoros, Meritus, Melamphyllos. Flumina in Hebrum cadentia, Bargus, [10] Suemus. Macedoniæ, Thraciæ, Helleſponti longitudo eſt [11] ſupra dicta. Quidam ſeptingentorum viginti millium faciunt. Latitudo [12] CCLXXXIV. millium eſt.

Ægæo mari nomen dedit ſcopulus [13] inter Tenum & Chium verius, quam inſula, [14] Æx nomine a ſpecie capræ, quæ ita Græcis

N O T Æ.

1. *Maſtuſia.*] Μαστουσία ἄκρα. Ptolem. lib. 3. cap. 12. Hic rurſum Solinus cap. 10. pag. 28. & Capella, l. 6. cap. de Thracia, p. 212. Plinium de more tranſcribunt.

2. *Cynoſſema.*] Κυνὸς σῆμα. Mela, lib. 2. cap. 2. *Eſt Cynoſſema, tumulus Hecubæ, ſive ex figura canis, in quam converſa traditur, ſive ex fortuna in quam deciderat, humili nomine accepto.* Pollux lib. 5. cap. 5. non Hecubæ, ſed inſignis cujuſpiam canis ſepulcrum eo nomine indigitari ait. Vide Ovid. lib. 13. Metam. v. 569.

3. *Proteſilai.*] Mela, loc. cit. *Sunt Proteſilai oſſa conſecrata delubro.*

4. *Æolium.*] Stephanus, ex Theopompo: Αἰόλιον, τῆς Θρᾴκης Χερρονήσου πόλις, *Thracicæ Cherroneſi oppidum.*

5. *Elaûs.*] Ἐλαιοῦς apud Ptolem. l. 3. cap. 12. & Harpocr. pag. 98. Straboni, lib. 7. pag. 331. Ἐλεοῦς, & Scylaci, pag. 27. Elæunta in Cherroneſo agnoſcit etiam Livius lib. 31. pag. 372.

6. *Cœlos.*] Κοῖλος λιμήν. Mela, lib. 2. cap. 2. *Eſt & portus Cœlos, Athenienſibus & Lacedæmoniis navali acie decernentibus, Laconicæ claſſis ſignatus excidio.*

7. *Panhormus.*] Portum hæc vox ſonat omnibus navibus excipiendis aptum: πάνορμος.

8. *Extra prædictos.*] Hoc eſt, præter Hæmum, Rhodopen, Pangæum.

9. *Edonus*] Pars Hæmi, Edonis Thraciæ populis vicina.

10. *Suemus.*] Colb. 1. *Syrmus.* Colb. 2. *Sermus.*

11. *Supra dicta.*] Hac ipſa ſectione, ubi Byzantium dixit abeſſe a Dyrrachio, ſeptingentis undecim millibus paſſuum. Miſſi Theodoſii: *Macedonia, Thracia, Helleſpontus, & pars ſiniſtrior Ponti. Hæc finiuntur ab oriente, mari Pontico: ab occidente, deſertis Dardaniæ:* (*Candavia*, credo, voluere dicere, de quibus actum eſt l. 3. ſect. 26.) *a ſeptentrione, flumine Iſtro. Patent in longitudinem, M. paſſuum* DCCXX. *in latitudinem* CCCLXXXI *juxta Plinium Secundum in eodem.*

12. *CCLXXXIV.*] Ita MSS. omnes: editi, CCCLXXXIII. Miſſi Theod. CCCLXXXI.

13. *Inter Tenum & Chium.*] Vide Notas & Emend. num. LXVI.

14. *Ex nomine.*] Αἴξ, quæ vox capram ſonat. Plinio adſtipulatur Apollonii Scholiaſtes, ad l. 1. Argon. v. 831. Τὸ Αἰγαῖον πέλαγος, ἐκλήθη ἀπὸ τῶν Αἰγῶν καλουμένων. Aliter Feſtus: *Ægæum mare appellatur, quod crebræ in eo ſint inſulæ, ut procul aſpicientibus ſpecies Caprarum videantur: ſive, quod in eo Ægæa Amazonum regina perierit: ſive quod in eo Ægeus pater Theſei ſe præcipitaverit.* Suidas ab Ægeo Theſei patre appellationis cauſam petit. Vide Euſtath. in Iliad β. v. 42.

appellatur, repente e medio mari exiliens. Cernunt eum a dextra parte Andrum navigantes ab Achaïa, dirum ac peſtiferum. Ægæi pars [1] Myrtoo datur: appellatur ab inſula parva, quæ cernitur Macedoniam a [2] Geræſto petentibus, haud procul Eubœæ Caryſto. Romani omnia hæc maria duobus nominibus appellant: Macedonicum, quæcumque Macedoniam aut Thraciam attingit: Græcienſe, qua Græciam alluit. Nam Græci & Ionium dividunt in Siculum, ac Creticum, ab inſulis. Item Icarium, quod eſt inter Samum, & Myconum. Cetera nomina ſinus dedere, [3] quos diximus. Et maria quidem genteſque in tertio Europæ ſinu ad hunc modum ſe habent.

CAPUT XII.

XIX. Inſulæ autem ex adverſo Theſprotiæ, a Buthroto duodecim millia paſſuum eadem ab Acrocerauniis quinquaginta mill. cum urbe ejuſdem nominis [4] Corcyra, [5] liberæ civitatis, & oppido [6] Caſſiope, temploque Caſſii Jovis, paſſuum nonaginta ſeptem millia in longitudinem patens: [7] Homero dicta Scheria & Phæacia, Callimacho etiam Drepane. Circa eam aliquot, ſed ad Italiam vergens [8] Thoronos: ad Leucadiam [9] Paxœ duæ, quinque M. diſcretæ a Corcyra. Nec procul ab iis ante Corcyram [10] Ericuſa, Marathe, Elaphuſa, Malthace, Trachie, Pythionia, Ptychia, Tarachie. Et a

NOTÆ.

1. *Myrtoo datur.*] Hoc eſt, Ægæi pars quædam eſt Myrtoum mare.

2. *Geræſto.*] Eubœæ ſunt hæc oppida, de quibus ſect. 21.

3. *Quos diximus.*] Ut Corinthiacus, Saronicus, Laconicus, ceterique.

4. *Corcyra.*] *Corfou*, ab arce quæ Κορυφαὶ apud Nicetam, l. 5. ἀπὸ τῆς κορυφῆς, eſt enim in loco perquam edito.

5. *Liberæ civitatis.*] Ita libri omnes: hoc eſt, cujus cives liberæ conditionis ſunt. Refert Strabo l. 7. p. 329 veniſſe in parœmiam ſane perridiculam Corcyræorum libertatem: ὑπὸ Ῥωμαίων ἐλευθερωθῆναι, inquit, καὶ ἐπιπεῖν· ἀλλ᾽ ἐπὶ λοιδορίᾳ, παροιμίαν ἔλαβεν·

Ἐλευθέρα Κέρκυρα, χέζ᾽ ὅπου θέλεις.

6 *Caſſiope.*] Gellio, l. 19. c. 1. p. 1051. *Caſſopeïa.* Hodie *S. Maria di Caſſope.* A Jove Caſſio nomen ille portus accepit, Κασσίου ὀπὴ, ceu Caſſii Jovis foramen. Meminit ejus fani Sueton. in Nerone, cap. 22. In Nummis quos refert Andreas Marmora, lib. 1. hiſt. Corcyr. ex una parte ΚΟΡΚΥΡΑΙΩΝ, ex averſa, ΖΕΥC ΚΑCΙΟC.

7. *Homero.*] Odyſſ. έ. v. 34.

Σχερίην ἐρίβωλον ἵκοιτο
Φαιήκων ἐς γαῖαν.

Ubi Didymus Scholiaſtes: Σχερία ἐκαλεῖτο ἡ νῆσος τῶν Φαιάκων, τὸ δὲ μετὰ ταῦτα ἐκλήθη Κέρκυρα. τὸ δὲ ἀρχαιότατον ἐκαλεῖτο Δρεπάνη. Schetiam, & Drepanen, Stephanus quoque appellat. Cur Drepane ſit vocata, varias cauſas affert Scholiaſtes Apollon. ad lib. 4. Argon. v. 983. ex Ariſtotele & Timæo petitas.

8. *Thoronos.*] Hodie, *Iſola Melere.* Vide Notas & Emend. num. LXVII.

9. *Paxœ duæ.*] Παξοὶ Dioni, lib. 50. p. 546. Παξοὶ Polybio l. 2. p. 156. Hodie *Paxo*, & *Antipaxo.* Leucadia eſt *Leucada*, ut diximus ſect. 2.

10. *Ericuſa, &c.*] Nomine proprio nunc ex carent. Ἐρίκουσα νῆσος nota etiam Ptolemæo, l. 3. c. 14. Μαράθη, Ἐλαφοῦσα, Μάλθακη, Τραχῖα Πυθωνία, vel Πυθιωνία, Ταραχία, ceteris ſcriptoribus incognitæ. Πτυχία Stephano memoratur, prope Corcyram, περὶ τῇ Κερκύρᾳ. Pro Μαράθη rectius forte Μαραθοῦσα a feniculis, ut ab erice *Ericuſa.* Et pro *Tarachie* forſan Ταριχίαι vel Ταρίχειαι, a cetariis, & ab iis qui illic conditentur, piſcibus.

[1] Phalacro Corcyræ promontorio ſcopulus, in quem mutatam Ulyſſis navem a ſimili ſpecie fabula eſt. [2] Ante Leucimnam, Sybota. Inter Leucadiam autem & Achaïam permultæ, quarum [3] Teleboides eædemque Taphiæ, ab incolis ante Leucadiam appellantur, [4] Taphias, Oxiæ, Prinoëſſa: & ante Ætoliam [5] Echinades, [6] Ægialia, Cotonis, Thyatira, Geoaris, Dionyſia, Cyrnus, Chalcis, Pinara, Myſtus.

Ante eas in alto [7] Cephalenia, Zacynthus, utraque libera: [8] Ithaca, [9] Dulichium, Same, [10] Crocylea. A Paxo Cephalenia quondam

NOTÆ.

1. *Phalacro.*] Ptolemæus, l. 3. c. 14. & ex Artemidoro Stephanus, Φάλακρον, ἀκρωτήριον Κερκύρας.

2. *Ante Leucimnam*] Λεύκιμνα ἄκρα Corcyræ promontorium orientale eſt, Ptolemæo loc. cit Hodie *Cabo Bianco*. Contra id promontorium Σύβοτα νῆσος Straboni, lib. 7. p. 324 & Stephano. Vide Notas & Emend. num. LXVIII.

3 *Teleboides, eædemque.*] Quare totus ille numerus inſularum, qui ſequitur, Echinadibus etiam comprehenſis, Teleboum ditio appellata, contributaque Acarnaniæ eſt, quæ in continente ex adverſo objacet. Stephanus: Τηλεβοεῖς, μοῖρα τῆς Ἀκαρνανίας, οἱ πρότερον Τάφιοι ἐκαλοῦντο. Scholiaſt. Apoll ad l. 1. Argon. v. 750. Τηλεβόαι, οἱ Τάφιοι. Tzetzes in Lycophr. v. 134. Τηλεβόαι ἢ Τάφιοι, οἱ ἐν ταῖς Ἐχινάσι νήσοις. Teleboæ appellati, inquit Euſtath. in l. 1. Odyſſ quod boves furto ſublatos procul abigerent: διότι ληιζόμενοι τῆλε τὰς βόας ἀπῆγον.

4. *Taphias, &c.*] E Teleboïdibus, Taphiiſve inſulis, hæ tres ante Leucadiam jacent: ceteræ ante Ætoliam, etſi Teleboïdibus pariter accenſendæ, communiore vocabulo Echinades appellantur. Ταφιὰς a Cephalenia diſtat omnino ſtadiis xxx. auctore Stephano. Τάφος eſt Scholiaſtæ Apoll. loc. cit. aliiſque Ταφιοῦς Straboni, lib. 10. p. 456. Sequuntur Ὀξεῖαι, & Πρινόεσσα. Ὀξειῶν hoc eſt, acutarum, meminit Stephanus, verbo Ἀρτέμιτα. Eædem Θοαὶ appellatæ ab Homero Strabone teſte, l. 10 p. 458.

5. *Echinades.*] Deſertæ inſulæ, quarum pleræque annexæ jam continenti, aggerente limum Acheloo amne, ut ait Strabo, l. 10. p. 458. & Thucyd. l 2 p. 170. Ceteræ fere ſine nomine, præter quinque, quibus eſt commune vocabulum, *Curzolari.* Ἐχινάδες ἔρημαι νῆσοι, Scylaci, p. 13. Nobis, *les Curzolaires.*

6. *Ægialia, &c.*] Vide Notas & Emend. num. LXIX.

7. *Cephalenia.*] *Cefalogna*: Zacynthus, *Zante.*

8. *Ithaca.*] Ulyſſe alumno inclyta. Nunc *Thiachi*: Nautis, *Cefalogna piccola.*

9 *Dulichium, Same.*] Virgilium ſequitur ſcribentem,

Dulichium, Sameque, & Neritos ardua
Saxis.

Et Pomponium Melam, lib. 2. c. 7. p. 44. cui Dulichium, Cephalenia, Neritos, Same, diverſæ ſunt inſulæ. Præivit illis Homerus, qui Σάμον inſulam vocat, Iliad. β. v. 141. quam ipſam eſſe Cephaleniam a quibuſdam exiſtimatum Euſtathius ibidem refert, p. 407. Errare Heſychius videtur, qui Δουλίχιον, πόλιν Κεφαλληνίας vocet.

10. *Crocylea.*] Τὰ Κροκύλεια plurium numero, apud Homerum, Iliad β. v. 139.

Οἳ ῥ' Ἰθάκην εἶχον, καὶ Νήριτον εἰνοσίφυλλον,
Καὶ Κροκύλει' ἐνέμοντο, καὶ Αἰγίλιπα τρηχεῖαν.

Ut Ithacam, ſic etiam Crocylea apud Homerum inſulæ nomen eſſe viſum eſt Plinio: Stephano quoque, ex Thucydide, quem intellexiſſe non videtur: Eſt enim Crocylion Thucydidi Ætoliæ oppidum, non inſula Contra vero Straboni l. 8 p. 376. Crocylia Homeri oppidum eſſe Acarnaniæ continentis exiſtimatum eſt. Heracleon vero apud Stephan. verbo Κροκύλειον, quadrifariam diviſa Ithaca, tertiam ejus partem *Crocylion* appellavit. Vide Notas & Emend. num. LXX.

Digitized by Google

Melæna dicta, undecim millibus paſſ. abeſt, circuitu [1] patet XLIV. Same diruta a Romanis, adhuc tamen [2] oppida tria habet. Inter hanc & Achaiam, [3] cum oppido magnifica & fertilitate præcipua, Zacynthus, aliquando [4] appellata Hyrie, Cephaleniæ a meridiana parte [5] XXV. millia abeſt. [6] Mons Elatus ibi nobilis. Ipſa circuitu colligit XXXVI. millia. Ab ea Ithaca XV. millia diſtat, in qua [7] mons Neritus. Tota vero circuitu [8] patet XXV. mill. paſſ. Ab ea [9] Araxum Peloponneſi promontorium XII. millia paſſ. [10] Ante hanc in alto Aſteris, Prote: ante Zacynthum XXXV. mill. paſſ. in Eurum ventum [11] Strophades duæ, ab aliis Plotæ dictæ. Ante Cephaleniam [12] Letoïa. Ante Pylum tres [13] Sphagiæ: & totidem ante Meſſenen [14] Oenuſſæ.

In Aſinæo ſinu tres [15] Thyrides: in Laconico [16] Teganuſa, Co-

NOTÆ.

1. *Patet XLIV.*] R. 1. XLIII. Straboni l. 10. p 456. Cephaleniæ ambitus eſt ſtadiorum prope CCC. hoc eſt, XXXVII. M. D paſſ.

2. *Oppida tria.*] Cum olim haberet quaterna: unde Τετράπολις Euſtathio, p. 307. & Straboni, p. 455. appellata eſt. Horum quatuor oppidorum cives a Livio nominantur, Neſiotæ, Cranonii, Pallenſes, Samæi: l. 38. p 477. atque ita fere a Thucyd. l. 2. p. 119. Direpta Same a Romanis, M. Fulvio Coſ. Imperatore, Samæos omnes ſub corona veniſſe, idem eſt auctor, p. 478. Contigit hæc clades anno V. C. DLXV.

3. *Cum oppido magnifica.*] Libentius agnoverim, *cum oppido magnifico*, vel *oppido magnifica*.

4. *Appellata Hyrie.*] Vide Notas & Emend. num. LXXI.

5. *XXII. milia.*] Strabo lib. 10 p 458. ſtadiis LX. tantum inſulæ ambitum circumſcribit, quæ ſunt VII. M. D. paſſ. Sed manifeſto errore.

6. *Mons Elatus.*] Ab abietibus inditum monti nomen: cui monti nunc arx præcipua cum oppido inſidet.

7. *Mons Neritus.*] Homerus, Iliad. β. v 139. proxime a nobis citato: quem ad locum Euſtathius, p. 307. Νήριτον, inquit, ὄρος ἐςὶν ἐπιφανὲς ἐν Ἰθάκῃ

8. *Patet XXV. mill.*] Diſſidet rurſum a Strabone, qui Ithacæ ambitum ſtadia colligere LXXX. ait, hoc eſt, X. mill. paſſ.

9. *Araxum.*] De quo ſect. 6.

10. *Ante hanc.*] Ante Ithacam. Ἀςερὶς Homero nota, Odyſſ. δ. verſ 484. Stephano, Πρώτη, inſula prope Sphagiam, & Pylum. Prote nunc *Prodeno*, dicitur.

11. *Strophades.*] Hodie *Strofadi*, & *Strivali*: Olim Στροφάδες, quaſi ex circumagi aliquando, ac circumverti viſæ fuerint: & Πλωταὶ, ut Mela ait, l. 2. c. 7. ſive fluctuantes. Στροφάδες νῆσοι πρὸς τῇ Ζακύνθῳ, Steph. Antoninus in Itiner. Marit. & Strophadas eas, & Plotas vocat.

12. *Letoia.*] Ptolemæo l. 3. c. 14. Λητῶα νῆσος.

13. *Sphagia.*] Quarum maxima Σφαγία, & Σφακτηρία dicta, Pauſaniæ l. 3. Lacon. p. 167 & Straboni l. 8. p. 359. προκειμένη πλησίον τῆ Πύλῳ. Hodie *Sapienza*: reliquæ ſcopulis, quam inſulis propiores.

14. *Oenuſſa.*] Οἰνοῦσαι Pauſaniæ, l. 4. Meſſen. p. 282. Harum maximæ *Caprera* nomen eſt: ceteræ, ſcopuli. A vini fertilitate vetus petita appellatio eſt.

15. *Thyrides.*] Θυρίδες, Strab. lib. 8. p 360. in Aſinæo pariter ſinu. Nunc *Venetico* communi nomenclatione ex appellantur, a promontorio Acrita, quod in continenti objacet, *Capo Venetico*. De Aſinæo ſinu diximus ſect. 7.

16. *Teganuſa.*] Θηγανοῦσα Pauſaniæ, loc. cit. Nunc *Iſola di Cervi*. Κώθων haud

thon,

thon, Cythera cum oppido, antea Porphyris appellata. [1] Hæc ſita eſt a Maleæ promontorio v. millia paſſ. ancipiti propter anguſtias ibi navium ambitu. In Argolico, [2] Pityuſa, Irine, Ephyre : contra Hermionium agrum [3] Tiparenus, Aperopia, Colonis, Ariſtera : contra Trœzenium [4] Calauria, [5] quingentos paſſus diſtans : [6] Plateis, Belbina, Laſia, Baucidias. Contra Epidaurum [7] Cecryphalos, [8] Pityoneſos vi. millibus paſſuum a continente. Ab hac [9] Ægina liberæ conditionis xvii. millia paſſ. cujus xx. mill. paſſ. præternavigatio eſt. Eadem autem a Piræeo Athenienſium portu xx mill. paſſ. abeſt, ante [10] Oenone vocitata. [11] Spiræo promontorio objacent Eleuſa, Dendros, Craugiæ duæ, Cæciæ duæ, Selachuſa, Cenchreïs, Aſpis. Sunt

NOTÆ.

procul Cytheris, Stephano : nunc ſine nomine. Κύθηρα denique omnium maxima, ante Tenarum promontorium, Straboni, l. 8. p. 363 nunc *Cérigo*. Olim etiam Πορφυρίς Solino, c. 11. p. 29. & Πορφύρουσα dicta, Euſtathio in Dionyſ. v. 500. p. 71. a copia quæ ibi eſt, præſtantiaque purpurarum.

1. *Hæc ſita eſt, &c.*] Solinus, c. 11. p 29.

2. *Pityuſa.*] Hoc eſt, pinaria, πιτυοῦσα, a pinuum copia. Ἰρίνη deinde ſit, an Εἰρήνη, quo nomine & ipſam Calauriam, quæ haud procul hinc abeſt, invenio nominatam apud Plutarch. in quæſt. Græc p. 295. obſcurum eſt. Ἐφύρη Stephano inter inſulas haud procul Melo memoratur. Tres illæ mihi eſſe videntur, quas hodie nautæ appellant, *Falionera*, *Caravi*, *Bella pola*.

3. *Tiparenus, &c.*] De Tipareno, & Colonide, ceteri ſilent. Ἀπεροπία, & Ἀριστερὰ Pauſaniæ memorantur, lib. 2. Corinth. p. 150. Hæc etiamnum *Ariſteri* nomen habet.

4. *Calauria.*] Καλαύρεια Stephano, nunc *Sidra*. Alii tamen *Poros* vocant. Mela, l 2. c. 7. *Calauria inter ignobiles, alias leto Demoſthenis nobilis.*

5. *Quingentos paſſus diſtans.*] Ab agro Trœzenio. Vide Notas & Emend. num. LXXII.

6. *Plateïs, &c.*] Ex his ſola Belbina Scylaei nota, pag. 19. Κατὰ δὲ τὸ Σκυλλαῖον ἀκρωτήριον τῆς Τροιζηνίας ἐστὶ νῆσος Βέλβινα, καὶ πόλις, contra Scyllæum Trœzenii agri promontorium. Straboni quoque lib. 8. pag. 375. & Stephano.

7. *Cecryphalos.*] Κεκρυφαλία Ariſtidi, apud Photium in Bibl. cod. 246. p. 1221. prope Æginam : hodie *Schilla*. Diodoro quoque l. xi. Bibl. p. 59. & Thucyd. l 1. p. 70.

8. *Pityoneſos.*] Πιτυόνησος, inſula pinaria. In MSS. R. 1. 2. Colb. 1. 2. *Scinthioneſos*. Hodie, ut ex ſitu liquet, *Damala*.

9. *Ægina.*] Αἴγινα, hodieque *Egina*, non *Engia*, ut vulgus Geographorum exiſtimat Ab ea ſinui Saronico nomen. Pauli Medici Æginetæ patria. Hanc Agathemerus l. 1. Geogr. c. 5. porrectam ait eſſe ſtadiis clx. hoc eſt xx. mill. paſſ. ut recte Plinius.

10. *Oenone.*] Οἰνώνη Stephano, Scymno Chio, p. 13. Euſtathio in Dionyſ. v. 512. p. 73. Tzetzæ in Lycophr. v. 175. p. 36. Apollodoro, l. 3. de Diis, p. 229. & ante eos Herodoto, lib. 8. Uran. pag. 477. n. 46.

11. *Spiræo.*] De quo ſect. 9. Ex his inſulis Ἐλεοῦσα Straboni memoratur, l. 9. p. 398. Ἀσπὶς Stephano. De ceteris auctores deſidero. Scopulos modo ignobiles in hoc tractu maris, Tabulæ Nauticæ, & qui ea maria nuper luſtrarunt, nobis repræſentant. Vide Notas & Emend. num. LXXIII.

& in Megarico ſinu [1] Methurides quatuor. [2] Ægila autem xv. mill. paſſ. a Cythera, eademque a Cretæ Phalaſarna oppido xxv. mill. paſſuum.

XX. Ipſa Creta altero latere ad auſtrum, altero ad ſeptentrionem verſa, inter ortum occaſumque porrigitur, [3] centum urbium clara fama. [4] Doſiades eam a Crete nympha: Heſperidis filia, Anaximander: a rege Curetum, Philiſtides Mallotes: Crates primum [5] Aëriam dictam: deinde poſtea Curetin, & [6] Macaron nonnulli temperie cæli appellatam exiſtimavere. Latitudine nuſquam quinquaginta millia paſſuum excedens, & circa mediam ſui partem maxime patens, longitudinem implet CCLXX. millium paſſuum, circuitum DLXXXIX. flectenſque ſe in Creticum pelagus ab ea dictum, qua longiſſima eſt ad orientem [7] Sammonium promontorium adverſum Rhodo: ad occidentem [8] Criumetopon Cyrenas verſus expellit. Oppida ejus inſignia, [9] Phalaſarne, [10] Etea, [11] Cyſamum, [12] Pergamum, [13] Cydon, [14] Minoum,

NOTÆ.

1. *Methurides.*] Quarum, ut quidem videtur, maxima Μήτυϱα Stephano appellata eſt, inter Æginam & Atticam, juxta Trœzenem: νῆσος μεταξὺ Αἰγίνης καὶ Ἀττικῆς, πλησίον Τϱοιζῆνος.

2. *Ægila.*] Quæ Herodoto, l. 6. Erato, p. 366. n. 97. Αἰγιλίν, vel Αἰγίλεια, variant enim ibi codices. Hodie *Cerigotto.* Vide Notas & Emend. num. LXXIV.

3. *Centum urbium.*] Virgil. lib. 3. Æneïd. v. 106.

Centum urbes habitant magnas.

Et Horat. l. 3. Ode 27.

Centum tetigit potentem
Oppidis Creten.

Nunc vero quæ ſint alicujus nominis, vix quatuor omnino exſtant: *Caſtro* metropolis, quæ Italis *Candia* dicitur: *Canéa*, *Rétimo*, *Sitia*.

4. *Doſiadis eam, &c.*] Hæc Solinus c. 11. p. 29. & Martianus, l. 6. p. 212. iiſdem fere verbis a Plinio. Vide Notas & Emendat. num. LXXV. Hodie *l'Iſle de Candie.*

5. *Aëriam.*] Ἀεϱία Stephano: Gellio quoque, l. 14. c. 6. p. 777.

6. *Macaron.*] Hoc eſt, τῶν Μακάϱων, ſubintellige inſulam. Solinus, & Martianus, *Μακάϱων νῆσον*, *inſulam beatorum.*

7. *Sammonium.*] In Tabulis Nauticis *Capo Salamon.* In Act. Apoſt. c. 27. *Salmone.* Ptolemæo, l. 3. c. 17. Σαμμώνιον ἄκϱον.

8. *Criumetopon*] Κϱιοῦ μέτωπον ἄκϱον, Ptolem. loc. cit. ceu *Fons Arietis.* Nunc *Capo Crio*: juxta pagus eſt, *S. Zuan di Capo Crio.*

9. *Phalaſarne.*] Φαλάσαϱνα, Scylaci, p. 17. Ptolemæo, & Stephano.

10. *Etea.*] Ἠτεία. Vide Notas & Emendationes num. LXXVI.

11. *Ciſamum.*] Κίσαμος Ptolemæo, loc. cit. Apteri oppidi navale, Ἀπτέϱας ἐπίνειόν ἐστι Κίσαμος, inquit Strabo, l. 10. p. 479. In Notitia Eccleſ. Hieroclis, pag. 25. ſedes Epiſcopalis. Hodie *Chiſamo.*

12. *Pergamum.*] Pergameam Maro appellavit, l. 3 Æneïd. v. 133.

Et tandem antiquis Curetum allabimur oris.

Ergo avidus muros optatæ molior urbis,
Pergameamque voco.

Scylaci quoque, Πεϱγαμίας, in Κϱήτῃ.

13. *Cydon*] Straboni loc. cit. Κυδωνία. Italis *Canea*: Nobis, *la Canée.*

14. *Minoum.*] Μινώα, Ptolem. loc. cit. Nunc *Minolo.*

[1] Apteron [2] Pantomatrium, Amphimalla, Rhithymna, Panhormum, Cytæum, [3] Apollonia, [4] Matium, [5] Heraclea, [6] Miletos, [7] Ampelos, [8] Hierapytna, [9] Lebena, [10] Hierapolis: & in mediterraneo, Gortyna, Phæſtum, Gnoſſus, Polyrrhenium, Myrina, [11] Lycaſtus, Rhamnûs, [12] Lyctus, Dium, [13] Aſum, [14] Pyloros, Rhytion, Elatos, ſ

Notæ.

1. *Apteron.*] Ἄπτερα Stephano, πλησίον τῆς θαλάττης. Nomen, ſi fabulis fides, ex eo datum oppido, quod Sirenes ibi a Muſis victæ, τὰ πτερὰ, hoc eſt alas abjecerint. Stephanus, Suidas, & Etymologici auctor.

2. *Pantomatrium, &c.*] Παντομάτριον Ptolemæo, & Stephano. Ἀμφίμαλλα & Ἀμφιμάλλιον Stephano: nunc *la Suda*: hinc Ἀμφιμαλῆς κόλπος, apud Ptolem. l. 3 c. 17. *Golfo de la Suda.* Ῥίθυμνα Stephano, Ptolemæo Ῥίθυμνα, hodie *Rétimo.* Πάνορμος Ptolemæo, nunc etiam *Panormo*, in territorio, ut loquuntur, Sitiæ. Nam Κύταιον, ut Stephanus habet, vel Κυταῖον, ut Ptolemæus, *Sitia* nunc dicitur: circumjectus ager, *il territorio di Sitia.* In Leonis Novella, ſedes Epiſcopalis, Σιτία, apud Leunclavium, p. 96.

3. *Apollonia.*] Stephanus juxta Gnoſſum locat: Ἀπολλωνία ἐν Κρήτῃ πρὸς τῇ Κνωσσῷ.

4. *Matium.*] Matium paulo poſt a Plinio contra Diam inſulam ſtatuitur, quæ *Standia* hodie appellatur, ſeptentrionali Cretæ lateri oppoſita: quamobrem ex eo ſitu intelligimus Matium eſſe hodierno die totius inſulæ primarium oppidum *Candie.*

5. *Heraclea.*] Ἡράκλεια Κρήτης, Stephano: Gnoſſiorum navale Straboni, l. 10. p. 476 ἔχει δ' ἐπίνειον τὸ Ἡράκλειον ἡ Γνωσσός.

6. *Miletos.*] Μίλητος, quæ Joniæ Mileto ortum dedit. Strabo, l. 14. p. 634. & lib 10. p. 479. Μίλυτος pro Μίλητος. Homerus in Catalogo, Iliad. β. v. 154.

Λύκτον, Μίλητόν τε, καὶ ἀργινόεντα Λύκαστον,
Φαιστόν τε, Ῥύτιόν τε.

Nonnus, l. 13. Dionyſ. p. 364.

Μιλήτου στεροπῇσι συνήλυδες.

7. *Ampelos.*] Ἄμπελος ἄκρα Ptolemæo promontorium eſt, unde jam ad oppida auſtrali latere poſita, curſum Plinius orationemque flectit

8. *Hierapytna.*] Ἱερὰ Πύτνα, πόλις Κρήτης Stephano. Τὰ Ἱεράπυδνα Dioni, lib. 36. p. 8. Apud Gruter. p 595 Ἱερὰ Πύτνα. Hodie *Giera petra.* In Notit. Eccleſ. Hieroclis, ſedes Epiſcopalis.

9. *Lebena.*] Λεβὴν Straboni, lib. 10. p. 478. Gortynæ navale, a qua diſſidet ſtadiis x c. Nunc *Lionda.*

10. *Hierapolis, &c.*] Ἱερὰ πόλις Κρήτης, Stephano. In Novella Leonis, ſedes Epiſcopalis. Gortyna quoque, Γορτύνα μητρόπολις, hodie *Chetina.* Φαιστὸς πόλις Κρήτης Stephano agnita: Γνωσσὸς fere omnibus. Πολυῤῥήνιοι Cydoniatarum vicini dicuntur, apud Strabonem, p. 479. ab ovium, quas alunt numero appellati, ut auctor eſt Stephanus. In nummo vetere apud Spanhem. p. 902. ΠΟΛΥΡΗΝΙΩΝ. De Myrina vide Notas & Emend. num. LXXVII.

11. *Lycaſtus.*] Homero ſuperius laudato, & Stephano, aliiſque, Λύκαστος. De Rhamnunte quid ſentiamus, in Notis & Emend. dicemus num. cit.

12. *Lyctus &c.*] Λύκτος Stephano: Scylaci, ἐν μεσογείᾳ Λύκτος, p. 18 Dium in mediterraneis inſulæ urbibus qui ſtatuerit, auctorem adhuc requiro.

13. *Aſum.*] Ἄσος Stephano, unde Jupiter Aſius appellatus.

14. *Pyloros, &c.*] Forte *Elyros.* Vide Notas & Emend. num. LXXVIII. Ῥύτιον Homero, loc. cit. Stephanoque: Ῥύτιον Suidæ eſt. Rhytion cum Rhitymna confundit Ferrarius in Lexico. De Elato dicemus in Notis & Emendationibus num. cit.

[1] Pharæ, Holopyxos, Laſos, [2] Eleuthernæ, Therapne, Marathuſa, Cyliſſos: [3] & aliorum circiter LX. oppidorum memoria exſtat. [4] Montes: Cadiſtus, Idæus, [5] Dictynnæus, Corycus. Ipſa abeſt promontorio ſuo, quod vocatur Criumetopon, ut prodit Agrippa, a Cyrenarum promontorio Phycunte, [6] CXXV. millia paſſuum. Item Cadiſto a Malea Peloponneſi LXXV. A Carpatho inſula, promontorio Sammonio LX. mill. [7] in Favonium ventum. Hæc inter eam & Rhodum interjacet.

Reliquæ circa eam ante Peloponneſum duæ [8] Coricæ, totidem Mylæ: & latere ſeptentrionali, dextra Cretam habenti [9] contra Cydoniam Leuce, & duæ Budroæ. Contra Matium, [10] Dia. [11] Contra Itanum promontorium [12] Oniſia, Leuce: contra Hierapytnam, [13] Chryſa,

NOTÆ.

1. *Phara, &c.*] Φαραὶ colonia Meſſeniorum eſt, Stephano teſte. Holopyxos etiam Melæ cognita, lib. 2. c. 7. Laſos ignota omnibus.

2. *Eleutherna, &c.*] Ἐλευθέρνα Stephano: Scylaci Ἐλεύθερναι, in Κρήτῃ. Therapnes etiam meminit Solinus Marathuſæ, Mela l. 2. c. 7. p. 44. Cyliſſi, Solinus. Vide Notas & Emendationes num. LXXIX.

3. *Et aliorum.*] Quorum nomina Meurſius recitat, in libro de Creta inſula.

4. *Montes:*] Solinus, c. XI. p. 29. *Albet Creta jugis montium Dictynnæi, & Cadiſti: qui ita excandeſcunt, ut eminus navigantes magis putent nubila.* Albos montes Plinius vocat, l. 16. ſect. 60. & l. 31. ſect. 26. Item Ptolem. l. 3. c. 17. quod eorum juga nivibus ſemper albent.

5. *Dictynnæus.*] Idem qui Dictæus Callimacho, quanquam id Strabo negat, l. 18 p. 479. Sed Dictynnæum hoc loco habent MSS. Pliniani omnes: Solinus quoque, & Martianus: nomen ex ea re habet, quod Dictynna inde ſe præcipitem egit. Ptolemæo, loc. cit. ἡ Δίκτυννα ὄρος, & Κόρυκος ἄκρα, quæ nautis hodie *Punta di Coraca*.

6. *CXXV. millia.*] Vide Notas & Emend. num. LXXX.

7. *In Favonium.*] Occaſum verſus, inquit, a Carpatho Creta recedit, LX. millibus paſſuum.

8. *Coricæ .... Mylæ.*] De his ceteri ſcriptores ſilent. Scopuli verius, quam inſulæ.

9. *Contra Cydoniam.*] Sive Cydonem, de qua paulo ante. Nam & Cydonia Latinis interdum, ut Solino: Græcis ſemper eſt appellata. Ipſa vero Leuce hodie eſt *Scoglio di S. Theodoro*, cum arce munitiſſima. Budroæ, (ſic enim MSS. habent, non Budoræ,) nunc *Turluru*.

10. *Dia.*] Ita R. 1. &c. non *Cia*. Et Ptolemæo, l. 3. c. 17. ac Straboni, l. 10. p. 484. Δία νῆσος, nunc *Standia*, conflata appellatione pravo harum vocum ſono, εἰς τὴν Δίαν.

11. *Contra Itanum.*] Orientale Cretæ promontorium illud eſt, ubi ſe inſula in auſtrum flectere incipit: Hodie *Capo Xacro* nautis. Ibi & oppidum Ἴτανος fuit, cujus Ptolemæus meminit, l. 3. c. 17. & Notitia Eccleſ. Hieroclis: at non eſt *Paleocaſtro*, prope Candiam poſitum, ut viſum eſt erudito viro: cum hæ civitates in media fere oræ illius parte ſint, quæ ortui obvertitur.

12. *Oniſia, Leuce.*] Prior *Coſoniſi*: altera ſine nomine eſt: ejus tamen meminit Antoninus in Itiner. Marit.

13. *Chryſa, Gaudos.*] Utriuſque Mela meminit, lib. 2. c. 7. p. 44. Poſterior Ptolemæo dicta, ut arbitror, Κλαῦδος νῆσος, l. 3. c. 17. adjacens Cretæ παράκειται τῇ Κρήτῃ: & in Notitia Eccl. Hieroclis, p. 25. Harum major hodie *Gaidurogniſſa*.

Gaudos. Eodem tractu Ophiuſſa, Butoa, [1] Aradus: circumvectiſque Criumetopon, tres [2] Muſagores appellatæ. Ante Sammonium promontorium, [3] Phoce, Platiæ, Sirnides, Naulochos, Armendon, Zephyre.

At in Hellade, etiamnum in Ægæo, [4] Lichades, Scarphia, Careſa, Phocaria, compluresque aliæ ex adverſo Atticæ ſine oppidis, & ideo ignobiles. Sed [5] contra Eleuſina, clara Salamis: ante eam Pſytalia: [6] a Sunio vero Helene quinque mill. paſſ. diſtans. Dein [7] Ceos ab ea totidem, quam noſtri quidam dixere Ceam, Græci & Hydruſſam. Avulſa Eubœæ, [8] quingentis longa ſtadiis fuit quondam: mox quatuor fere partibus, quæ ad Bœotiam vergebant, eodem mari devoratis, oppida habet reliqua, [9] Julida, Carthæam: intercidere Coreſſus, Pœëeſſa. [10] Ex hac profectam delicatiorem feminis veſtem, auctor eſt Varro.

NOTÆ.

1. *Aradus.*] Ἄραδος circa Cretam inſula Stephano. In MSS. & edit Parm. *Aranus.* Libri vulgati perperam, auctore Frobenio, *Rhamnus.*

2. *Muſagores.*] Mela, l. 2. c. 7. p. 44. *Et quas Muſagoras numero tres, uno tamen vocabulo appellant.*

3. *Phoce, &c.*] De Phoce Antoninus in Itiner. Marit. Πλατεῖα inſula Libyæ a Stephano adſcribitur. Sirnides, vel ut M S S. *Syrnides* nuſquam compertæ nobis: at Σύρνιδες Stephano urbs Cretæ dicitur, forte pro inſula Creticæ ditionis. Naulochos, ea eſt quæ Naumachos a Mela, una cum Zephyre, appellatur, loc. cit. Armedon (ſic enim M S S.) vel Armedon, quæ ſit, penitus obſcurum. Et ſcopulis omnes, quam inſulis, propiores.

4. *Lichades.*] De his Strabo, lib. 9. p. 426. *Ἐνταῦθα δὲ αἱ Λιχάδες καλούμεναι τρεῖς νῆσοι*, &c. Harum complures idem Strabo refert l. 1. p. 60. terræ motu eſſe demerſas. Σκάρφεια ex adverſo in continenre urbem habet cognominem, in Locrorum ora, de qua ſect. 12. diximus. Careſa, in M S S. *Coreſa.* *Phocaria* a phocis ſeu vitulis marinis accepiſſe nomen videtur. In M S S. *Phocaſia.*

5. *Contra Eleuſina.*] De qua egimus, ſect. XI. Ipſam vero Σαλαμῖνα hodie *Coluri*, in Saronico ſinu: Pſytaliam, *Lypſocoutalia* incolæ vocant. De hac Pauſanias, lib. 1. Attic. pag. 67. Νῆσος δὲ πρὸ Σαλαμῖνός ἐστι καλουμένη Ψυττάλεια, &c.

6. *A Sunio.*] De Sunio, ſect. XI. De Helene, Mela, l. 2. c. 4. p. 43. *In Atthide Helene eſt, nota ſtupro Helenæ: & Salamis excidio claſſis Perſicæ notior.* Helene, ut olim *Μακρίς*, Stephano teſte dicebatur, quod eſt in longum porrecta, ſic hodie *Macroniſi*, hoc eſt, *μακρὰ νῆσος*, vocatur.

7. *Ceos ab ea.*] Ab Helene totidem, hoc eſt, quinque paſſ mill. diſtans Κέως Straboni, lib. 10. p. 486. aliiſque. Κία νῆσος Ptolemæo, lib. 3. c. 15. Hydruſſæ cognomen a copia aquarum petitum, Heraclides c. de politia Coorum, inſulæ Coo attribuit Ceæ: ſed Ceon & Coon ab ipſo confundi, ſequentia ejus verba declarant. Nunc *Cia*, vel *Zea*.

8. *Quingentis.*] LXII. M. D paſſ.

9. *Iulida, &c.*] Ἰουλίς, Καρθαία, Ποιήεσσα, Κορησσία, Straboni l. 10. p. 486. Κορησσὶς Ptolemæo, l. 3. c. 15. De Carthæa Ovidius, l. 7. Metam. v. 369.

Tranſit & antiqua Carthæa mœnia Ceæ.

10. *Ex hac profectam.*] Hæc iiſdem verbis Solinus, c. 7. p. 23. Vide quæ dicturi ſumus in Notis & Emend. ad librum undecimum, num. XLII.

Digitized by Google

XXI. [1] Eubœa & ipſa avulſa Bœotiæ, tam modico interfluente Euripo, [2] ut ponte jungatur: a meridie promontoriis duobus, [3] Geræſto ad Atticam vergente, ad Helleſpontum Caphareo inſignis: a ſeptentrione, Cenæo: nuſquam latitudinem ultra XL. millia paſſuum extendit, nuſquam [4] intra duo millia contrahit: ſed in longitudinem univerſæ Bœotiæ, ab Attica Theſſaliam uſque, [5] prætenta in CL. mill. paſſ. circuitu vero trecenta ſexaginta quinque. Abeſt ab Helleſponto parte Capharei, CCXXV. mill. paſſuum, urbibus clara quondam, [6] Pyrrha, Porthmo, Neſo, Cerintho, Oreo, Dio, Ædepſo, Ocha, Oechalia: [7] nunc Chalcide, cujus ex adverſo in continenti Aulis eſt: [8] Geræſto, Eretria, Caryſto, Oritano, Artemiſio, [9] fonte Arethuſa, flumine [10] Lelanto, aquiſque calidis, [11] quæ Ellopiæ vocantur, nobilis: notior tamen marmore Caryſtio. Antea vocitata eſt [12] Chalcodotis, aut Macris, ut Dionyſius & Ephorus tradunt: ut Ariſtides,

NOTÆ.

1. *Eubœa.*] Noſtris *Negrepont*: *Egrippos* olim, voce ab *Euripos*, ut arbitror, deflexa. Hunc porro Plinii locum de more tranſcribunt Solinus, cap. 11. p 30. & Martianus, lib. 6. cap. de Thracia, pag. 213. Accepit a Pomponio Plinius ex lib. 2. cap. 7. pag. 43.

2. *Ut ponte.*] Qui pons hodieque exſtat, longitudine CCL. paſſ.

3. *Geræſto, &c.*] Γεραιςὸς, Καφαρεὺς, Κήναιον, promontoria Eubœæ terna, Straboni, lib. 10 pag. 444. & Ptolemæo, lib. 3. cap. 15.

4. *Intra duo millia.*] Vide Notas & Emend. num. LXXXI.

5. *Prætenta in CL.*] In longitudinem CL. mill. paſſ. toti Bœotiæ appoſita.

6. *Pyrrha, &c*] Pyrrhæ meminit Mela, loc. cit. Πυῤῥαῖ Suidas. De Neſo, (ſic enim ex MSS. Reg. 1 2. Colb. 1. 2. Pariſ. pro *Meſo* reſcripſimus,) idem Mela: hodieque *Neſo* vocatur, in parte inſulæ boreali. Κήρινθος, Homero cognita Iliad β. in Catal. verſ. 45. & Ptolemæo, lib. 3 cap. 15. Ὠρεὸς, πόλις Εὐβοίας, Stephano. Hinc Oritæ populi, quos Dalecamp. in Athen. lib. 1. p. 14. ad Indos Oritas perperam refert Δῖον Homero rurſum loc. cit. & Straboni, lib. 10. p. 446. Αἴδηψος eidem Straboni, pag. 445. cum thermis Herculeis, aquiſve calidis. Ὄχη Euſtathio in Iliad. p. 279. & montis nomen, & vetuſta Eubœæ totius appellatio fuit, ab oppido, ut apparet cognomine. Οἰχαλία denique & apud Stephanum Eubœæ oppidum eſt.

7. *Nunc Chalcide.*] Χαλκὶς Euſtathio loc. cit. aliiſque Hodie ab Euripo affluente *Negrepont*, quaſi ἐν Εὐρίπῳ, quam vocem ſequior uſus in *Negripo* primum tranſformavit. De Aulide diximus, ſect. 12.

8. *Geræſto, &c.*] Γεραιςὸς χώμη, contra Sunium, Atticæ promontorium, ut auctor eſt Strabo, l. 10. p. 446. Hodie *Iaſtura*. Ἐρέτρια Straboni quoque loc. cit. nunc *Trocco*. Κάρυςος Stephano, de quo oppido ille multa: nunc *Caſtel Roſſo*. *Opulentiſſima Caryſtos, & Chalcis*, inquit Mela, l. 2. c. 7. p. 41. De Oritano nihil compertum. De Artemiſio Ptolemæus, lib. 3. c. 15. Ἀρτεμίδος ἱερόν. Stephano, Ἀρτεμίσιον.

9. *Fonte Arethuſa.*] De quo Strabo conſulendus, l. 1 p. 58.

10. *Lelanto.*] Fluvium igniti luti terræ hiatu erupiſſe in Lelanto campo idem Strabo narrat loc. cit. Et prope Oreum Καλλὰντα ποταμὸν idem collocat, lib. 10. p. 445. quem pro Plinii Lelanto accipi ſi quis velit, non admodum reluctabor.

11. *Quæ Ellopiæ.*] Ab Ellopia Eubœæ regione, de qua Strabo, p. 446.

12. *Chalcodotis.*] Quod æs prima dederit, ære ibi, ut mox ſubjicitur, primum reperto. Ita ſcribi porro id voca-

Digitized by Google

Macra: ut Callidemus, Chalcis, ære ibi primum reperto: ut Menæchmus, Abantias: ut Poëtæ vulgo, Aſopis.

Extra eam [1] in Myrtoo multæ, ſed maxime illuſtres [2] Glauconneſos, & Ægilia. Et a promontorio Geræſto, circa Delum in orbem ſitæ ([3] unde & nomen traxere) Cyclades. Prima earum [4] Andrus cum oppido, abeſt a Geræſto, x. mill. paſſ. a Ceo xxxix. mill. Ipſam Myrſilus Cauron, deinde Antandron cognominatam tradit: Callimachus Laſiam, alii Nonagriam, Hydruſſam, Epagrin. Patet circuitu xcvi. mill. paſſ. Ab eadem Andro paſſus mille, & a Delo quindecim mill. [5] Tenos, cum oppido in xv. mill. paſſ. porrecta, quam, propter aquarum abundantiam, [6] Ariſtoteles Hydruſſam appellatam ait, aliqui Ophiuſſam. Ceteræ: [7] Myconos cum monte Dimaſto: a Delo quindecim mill. paſſuum. [8] Siphnus, ante Meropia, & Acis ap-

NOTÆ.

bulum, tum MSS. moneant, R. 1. 2. Colb. 1. 2. &c. tum Græci ſermonis proprietas exigit: non ut hactenus editum, *Chalcodontis*. Sic *Macris* a longitudine, Stephano dicta eſt, vel Μακρά. Ab Abantibus qui eam diu tenuere, Ἀβαντίς. Ἀβαντὶς Pauſaniæ, l. 5. Eliac. prior. p. 332. Unde ἱερὸν ἔδος Ἀβάντων a Nonno appellatur, l. 13. Dionyſ. p. 361 Nomen utrumque hymno in Delum, Callimachus verſu 20. complexus. Μακρὶς Ἀβαντιὰς Ἐλλοπιήων. & Dionyſ. Perieg. v. 520. Ab Aſopide deinde, hoc eſt, a Danaë, vel Ægina Aſopi filia poſtremum ei nomen eſt inditum: Scymnus Chius, p. 23. de variis Eubœæ appellationibus:

Διὰ τὸ φύσιν, τὸ πρότερον, ὥς φασι, Μακρὶς,
Ἔπειτα ἀπὸ τῆς λεγομένης Ἀσωπίδος,
Χερρονησίζουσα τύπῳ, Εὔβοια πάλιν.

1. *In Myrtoo.*] Deceptus eſt Pintianus ancipiti ac gemina Myrtoi maris appellatione. Aliud enim eſt Myrtoum pelagus Plinio, Straboni, Pauſaniæ, Melæ: aliud Ptolemæo. Huic circa Cariam eſt: illis a Creta ad Atticam. Vide Strabon. l. 2. p. 124.

2. *Glauconneſos.*] Γλαύκων νῆσος Pauſaniæ, l. 6. Eliac. poſter Ægiliam Plinii cum Begiali Ptolemæi, eodem errore Pintianus, aliique, eandem eſſe exiſtimarunt: quo is putavit idem eſſe Ptolemæo, Plinioque, Myrtoum mare. Illa *Pondico* hodie: iſta *Spitilus*: reliquæ *Micronifia*, hoc eſt, parvæ inſulæ, communi vocabulo nuncupantur.

3. *Unde & nomen.*] *Orbem enim* κύκλον, inquit Solinus c. xi. p. 30. *Græci loquuntur.* Expreſſit id Græco carmine Dionyſius Perieg.

Δῆλον ἐγκυκλώσαντο, καὶ οὔνομα Κυκλάδες εἰσί.

4. *Andrus*] *Andro.*

5. *Tenos.*] Τῆνος. Nunc *Teno.*

6. *Ariſtoteles.*] Et ex Ariſtotele, vel quiſquis is eſt Auctor libri de Mirab. Auſcult. Stephanus, verbo Τῆνος· ἐκλήθη δὲ Ὑδροῦσσα, quod nempe irrigetur aquis, καὶ Ὀφιοῦσσα, quod anguibus ſcateat. Ariſtoph. Schol. in Plut. ἔχιδνα ἐν τῇ Τήνῳ μιᾷ τῶν Κυκλάδων νήσων ὄφεις καὶ σκορπίοι δεινοὶ γίνονται. Ac forte etiam inde Hydruſſa ab hydris; non ab aquis, eſt vocitata. Quin & vox ipſa Τῆνα Heſychio ἔχιδνα eſt, hoc eſt, vipera: ut eodem ſpectare nomina hæc omnia videantur.

7. *Myconos.*] Μύκονος μία τῶν Κυκλάδων Stephano. Mons ibi Δίμαστος appellatus, quod duarum inſtar mammarum gemino vertice eminet.

8. *Siphnus &c.*] Σίφνος Stephano, & eadem Μερόπη prius, ut auctor eſt etiam Nicol. Damaſc. in Excerptis, pag. 494. appellata. Vide Notas & Emend. num. LXXXII. Hodie *Sifano.*

Digitized by Google

pellata, circuitu viginti octo mill. paſſuum. [1] Seriphus duodecim, [2] Prepeſinthus, Cythnos. Ipſaque longe clariſſima, & Cycladum media, ac templo Apollinis & mercatu celebrata, [3] Delos: quæ diu fluctuata, ut proditur, [4] ſola motum terræ non ſenſit. Ad M. Varronis ætatem, Mucianus prodidit bis concuſſam. Hanc Ariſtoteles ita appellatam prodidit: quoniam repente [5] apparuerit enata. Æglosthenes [6] Cynthiam, alii [7] Ortygiam, [8] Aſteriam, Lagiam, Chlamydiam, Cynæthum, Pyrpilem igne ibi primum reperto. Cingitur quinque mill. paſſuum: aſſurgit [9] Cyntho monte. Proxima ei [10] Rhene; quam

NOTÆ.

1. *Seriphus.*] Σέριφος Straboni, lib. 10. pag. 487. Nunc *Serſino.* Deſerta inſula, quo ſontes Romani relegabant. Tacitus, lib. 4. Annal. de Caſſio Severo: *In Seriphio ſaxo conſenuit.* Juvenal. Satyra 6. verſ. 562.

Et parva tandem caruiſſe Seripho.

2. *Prepeſinthus, &c.*] Πρεπέσινθος, & Κύθνος, Straboni, lib. 10. p. 485. Hæc hodie *Fermina* dici exiſtimatur.

3. *Delos.*] Δῆλος. Nobis, *les Sdilles*, a corrupta voce Græca, εἰς Δῆλον. Incolæ *Megadili* vocant. Adjacet ei Rhene, de qua mox Plinius, & minor Delos a civibus appellatur, non *Fermina*, ut quibuſdam viſum eſt, quæ longe hinc abeſt.

4. *Sola motum.*] Seneca lib. 6. Natur. quæſt. cap. 26. pag. 912. *Sed movetur & Ægyptus, & Delos, quam Virgilius ſtare juſſit,*

Immotamque coli dedit, & contemnere ventos.

Hanc Philoſophi quoque, credula natio, dixerunt non moveri, auctore Pindaro. Thucydides ait antea quidem immotam fuiſſe: ſed circa Peloponneſiacum bellum tremuiſſe. Calliſthenes & a o tempore ait hoc accidiſſe, &c. En quod Mucianus prodidit, his ante Varronis ætatem terræ motu Delon concuſſam. Vide Callimachum hym. in Delum. Thucyd. lib. 2. pag. 104. belli Peloponneſiaci anno primo tremuiſſe ait, Olympiad. LXXXVIII. Ante Marathoniam pugnam, Herodotus, lib. 6. Erato, n. 98. pag. 366.

5. *Apparuerit.*] Παρὰ τὸ δῆλον. Servius ad lib. 3. Æneïd. verſ. 76. *Delos dicitur, quia diu latuit, & poſtea apparuit. Nam δῆλον Græci manifeſtum dicunt. Vel quod verius eſt, quia cum ubique Apollinis reſponſa obſcura ſint, manifeſta illic dabantur oracula.*

6. *Cynthiam.*] A Cyntho monte, de quo mox Stephanus: verbo, Δῆλος. ἐκαλεῖτο δὲ Κυνθος,.. καὶ Ἀστερία, καὶ Πελασγία, καὶ Χλαμυδία.

7. *Ortygiam.*] A copia coturnicum, τῶν ὀρτύγων, quæ illic ſunt, ut auctor eſt Phanodemus, lib. 2. rerum Atticar. apud Athen. lib. 9. pag. 392. Aliam cauſam affert Schol. Apollonii, ad lib. 1. Argon. v. 308.

8. *Aſteriam, &c.*] Solinus, cap. 11. pag. 30. de Delo: *Eadem eſt Ortygia*, inquit, ... *nunc Aſteria, a cultura Apollinis: nunc a venatibus Lagia, vel Cynæthus: Pyrpile etiam, quoniam & ignitabula ibi, & ignis inventa ſunt. In hac primum viſæ coturnices aves, quas ὄρτυγας Græci vocant.* Lagia, ſeu leporaria, a leporum frequentia, λαγὼς Græci nuncupant: Cynæthus ab ardore canum venaticorum dicta eſt, ἀπὸ τῶ κυνὸς & αἴθω.

9. *Cyntho monte.*] Κύνθος ὄρος τῆς Δήλου, Schol. Callim. pag. 9. Nunc *monte Cintio.*

10. *Rhene.*] Ῥήνη, νῆσος μικρὰ, πλησίον Δήλου, exiguo a majore Delo freto diſpeſcitur. Plutarch. in Nicia, p. 525. Ῥηναίη νῆσος Herod. lib. 6. Erato. p. 366. n. 97.

Anticlides

Anticlides [1] Celaduſſam vocat : item Artemin Hellanicus. [2] Syros quam circuitu patere viginti millia paſſ. prodidere veteres, Mucianus centum ſexaginta. [3] Oliaros, [4] Paros cum oppido, ab Delo XXXVIII. mill. marmore nobilis, [5] quam primo Platean, poſtea Minoida vocarunt. Ab ea ſeptem mill. quingentis [6] Naxus, a Delo XVIII. cum oppido, quam [7] Strongylen, dein Dian, mox Dionyſiada [8] a vinearum fertilitate, alii [9] Siciliam minorem, aut Callipolin appellarunt. Patet circuitu ſeptuaginta quinque mill. paſſ. dimidioque major eſt quam Paros.

XXIII. Et hactenus quidem Cycladas ſervant : ceteras, quæ ſequuntur, [10] Sporadas. Sunt autem [11] Helene, Phacuſſa, Nicaſia, [12] Schinuſſa, [13] Pholegandros : & a Naxo decem & ſeptem mill. paſſuum, [14] Icaros, quæ nomen mari dedit, [15] tantumdem ipſa in longi-

NOTÆ.

1. *Celaduſſam.*] A ſtrepitu undarum, id enim eſt proprie κελαδεῖν. A Dianæ nomine Ἄρτεμιν

2. *Syros.*] Σύρος Straboni, lib 10. p. 486. aliiſque. Juxta Delum : ἡ Σύρα νῆσος μία τῶν Κυκλάδων πλησίον Δήλου. Suidas, verbo Φερεκύδης. Fuit enim Pherecydes Syrius. Nunc *Sira*.

3. *Oliaros.*] Et hæc inter Cycladas Stephano, Ὠλίαρος νῆσος τῶν Κυκλάδων μία, quam & a Paro diſtare ait ex Heraclide, ſtadiis LVIII. ſeu VII. M. CCL. P. Nunc *Rocchi*. Straboni, l. 10. p. 485. Ὠλίαρος.

4 *Paros.*] Πάρος, quæ & Μινώα Stephano : Solino, c. XI. p. 31 & Iſidoro, l. 14. Orig c. 6. *Minoia* : quod a Minoë ſubacta. Hodie *Paris*.

5. *Quam primo Platean.*] Hoc eſt, Πλατεῖαν, a planitie. Vide Notas & Emeud. num. LXXXIII.

6. *Naxus, a Delo, &c.*] Ita Solinus c. XI. p. 31. Sed corruptus tamen numerus, ut omnia rite perſpicienti conſtabit. Νάξος olim, hodie *Naxi*.

7. *Strongylen.*] A rotunditate : nec tamen eſt abſolute rotunda, ſed vitis folio ſimilis, ut ait Euſtath. Δίαν quoque appellatam eſſe tradunt Diodorus Sic. l. 4. Bibl. p. 264. & ex Callimacho Schol. Apollonii, ad lib. 4. Argon. v. 426. Hæc Dia eſt, de qua Ovidius, l. 8. Metam. v. 174. Strongylen oppidum in Naxo falſo credit Solinus, loc. cit. nam ipſa Naxos Strongyle eſt.

8. *A vinearum.*] Vel quod hoſpita fuerit Libero Patri, ut ait Solinus.

9 *Siciliam.*] Quod pari eum majore Sicilia fertilitate ſit : vel, ut Agathemerus ait l. 1 Geogr. c. 5 quod inter Cycladas magnitudine præcipua.

10. *Sporadas.*] Σποράδες Dicæarcho p. 181. aliiſque : ita dictæ quod ſparſim jaceant, ac veluti temere diſſipatæ.

11 *Helene, Phacuſa, Nicaſia, &c.*] Ἑλένη, Φακοῦσα, Νικασία, Σχινοῦσα. Vide Notas & Emend. num. LXXXIV. Helene nunc *Pira* Nicaſia *Rachia* : Phacuſa *Fecuſſa* eſt, Marco Boſchini.

12. *Schinuſſa.*] Cui eſt a lentiſco nomen. Σχινοῦσα Heſychio. νῆσός ἐστι Φωκίδος. Hodieque *Schinuſa* dicitur, & Naxo ad Boream adjacet.

13. *Pholegandros.*] Stephanus : Φολέγανδρος, νῆσος τῶν Σποράδων, ἀπὸ Φολεγάνδρου τοῦ Μίνωος, &c. Hæc Stephanus ex Strabone l 10. p. 484. Ptolemæo, l. 3. c. 15. eſt Φιλόγανδρος. Heſychio, Φλέγανδρος. Hodie *Policandro*, ad ortum Melo Sicinoque oppoſita.

14. *Icaros.*] Straboni, & Ptolemæo Ἰκαρία : unde nunc *Nicaria* dicitur, facticia voce ex duabus εἰς Ἰκαρία. Eidem Μακρίς, & Δολίχη a longitudine : eadem a piſcium copia Ἰχθυόεσσα Stephano, Heraclidi, l. de politiis Ἰχθυοῦσσα appellatur. Μακρίς rurſum Schol. Ariſtoph in Nub. pag. 135. Ἰχθυόεσσα & Euſtathio, p. 306. Utroque nomine ab Agathemero, l. 1. Geogr. c. 5. agnominatur.

15. *Tantumdem.*] Hoc eſt, XVII. M. P. Circuitus vero, Strabone teſte, lib. 14.

tudinem patens, [1] cum oppidis duobus, tertio amiſſo: ante vocata Doliche, & Macris, & Ichthyoëſſa. Sita eſt ab exortu [2] ſolſtitiali Deli, quinquaginta mill. paſſ. Eadem a Samo triginta quinque mill. Inter Eubœam & Andrum decem mill. paſſ. freto, ab ea Geræſtum centum duodecim mill. quingenti paſſ. Nec deinde ſervari poteſt ordo.

Acervatim ergo ponentur reliquæ. [4] Scyros: [5] Ios a Naxo viginti quatuor mill. paſſ. Homeri ſepulcro veneranda, longitudinis viginti quinque mill. [6] ante Phœnice appellata. [7] Odia, Letandros, [8] Gyaros cum oppido, circuitu duodecim mill. paſſuum. Abeſt ab Andro ſexaginta duobus mill. paſſ. [9] Ab ea Syrnos octoginta mill. paſſuum. [10] Cynæthus: [11] Telos unguento nobilis, a Callimacho [12] Agathuſſa appellata. [13] Donuſa, [14] Pathmos circuitu triginta mill. paſſ.

Notæ.

p. 639. ſtadia trecenta complectitur, hoc eſt, XXXVII. M D. P.

1. *Cum oppidis.*] Unde Scylaci vocatur Ἴκαρος δίπολις, p. 22. Horum alterum Οἰνὴ Athenæo, l. 1. p. 30.

2. *Solſtitiali Deli.*] Abeſt Icarus ab ea Deli parte, quæ ad exortum ſolſtitialem vergit. Vide Notas & Emend. num. LXXXV.

3. *Ab ea Geræſtum.*] Ab Icaro ſcilicet, Geræſtum Eubœæ promontorium inſulam Andrum reſpiciens, CXII. M. D. paſſ. medio inter Andrum & Geneſtum freto, quod non ultra decem millia paſſ. ſe porrigit, comprehenſo.

4. *Scyros.*] Hodie *S. Georgio di Scyro.* Σκῦρος olim, Neoptolemi Achillis F. natalibus clara. Vide Notas & Emend. num. LXXXVI.

5. *Ios.*] Hanc Cycladibus Stephanus adjudicat: hodie Nio, ex gemina voce ἐν Ἴῳ. Homeri manibus illuſtrata. Scylax, p. 21 Ἴος ἐν ᾗ ὁ Ὅμηρος τέθαπται. Strabo ſimiliter, l. 10. p 484. & oraculum vetus apud Stephan.

6. *Ante Phœnice.*] Quod ea palmifera ſit, Φοίνικη Stephano.

7. *Odia, Letrandos.*] MSS. *Odia, Olcatrandos*: quæ mihi nomina alibi nuſquam audita.

8. *Gyaros.*] Γύαρος Straboni, l. 10. p. 485. Huc Romani noxios ablegabant. Juvenal. Satyra 1. v. 73.

Aude aliquid brevibus Gyaris, & carcere dignum.

Et Satyra 10. v. 170.

Ut Gyari clauſus ſcopulis, parvaque Seripho.

Holſtenius nunc putat eſſe *Caloïro* vel *Caloiera*: Verius alii *Ioura*, inter Andrum & Ceam inſulam. Apud Philoſtr. l. 7. de vita Apoll. c. 8. p. 341. Τύαρα, pro Γύαρα.

9. *Ab ea Syrnos.*] Vide Notas & Emend. num. cit.

10. *Cynæthus.*] Quo nomine Delon ipſam olim nuncupatam diximus, ſect. 22.

11. *Telos.*] Τῆλος, Stephano, ἀπὸ τοῦ τήλεως, a feni Græci copia, quod in τηλίνε μύρε compoſitione partes præcipuas obtinet, ut dicemus l. 13. ſect. 2. Hodie *Piſcopia.*

12. *Agathuſſa.*] Stephano quoque, Τῆλος, quam inter Cycladas reponit, ἐκαλεῖτο δὲ καὶ Ἀγαθοῦσα. Et Heſychio, apud quem Δῆλος pro Τῆλος legitur.

13. *Donuſa.*] Ita libri omnes. Melæ, l. 2. c. 7. *Donyſſa.* Stephano, Δονυσα, & a Dionyſo Διονυσία. Viridi marmore nobilis: unde *viridem Donuſam* appellat Maro. Ut Gyaros, reorum olim exilio infamis. Vide Tacitum l. 4. Annal. p. 108.

14. *Pathmos.*] Solo D. Joannis Apoſtoli receſſu clara. Straboni, l. 10. p. 488. Πάτμος. At in nummo Severi, apud Patin. p. 285. ΕΝ ΠΑΘΜΩ. Hodie *Palmoſa.*

[1] Coraſiæ, [2] Lebinthus, Leros, Cinara: [3] Sicinus, quæ antea [4] Oenoë: Hieracia quæ Onus: [5] Caſus, quæ Aſtrabe: [6] Cimolus quæ Echinuſſa: [7] Melos cum oppido, quam Ariſtides Byblida appellat, Ariſtoteles Zephyriam, Callimachus Mimallida, [8] Heraclides Siphnum, & Acyton. [9] Hæc inſularum rotundiſſima eſt. [10] Poſt Machia: [11] Hypere, quondam Patage, ut alii Platage, nunc Amorgos: [12] Polyægos, [13] Phyle, [14] Thera, cum primum emerſit, Calliſte dicta. Ex ea avulſa poſtea [15] Theraſia: atque inter duas enata mox Automate, eadem Hiera: & in noſtro ævo Thia juxta eandem Hieram nata. Diſtat Ios a Thera viginti quinque mill. paſſ.

NOTÆ.

1. *Coraſiæ.*] Straboni, loc. cit. Κορασίαι, ab Icaria verſus occaſum paulum disjunctæ. Scopuli ſunt, quos hodie *Dragoniſi* vocant, teſte Marco Boſchini.

2. *Lebinthos, &c.*] Λέβινθος, Straboni, l. 10. p. 487. Ovid. l. 8. Metam. v. 222.

Dextra Lebinthos erat, fecundaque melle Calymne.

Hodie *Levita*. Mox Leros eidem Straboni, pag. 488. Λέρος. Κίναρα Athenæo memoratur, l. 2. p. 71.

3. *Sicinus, &c.*] Juxta Pholegandrum, auctore Strabone, l. 10. p. 484. apud quem Σίκηνος, pro Σίκινος, perperam appellatur. Nunc *Sicino*. De ea Solon apud Laërt.

Εἴην δὴ τότ' ἐγὼ Φολεγάνδριος, ἢ Σικινίτης, &c.

4. *Oenoë.*] Οἰνόη Stephano, & Etymologici auctori, quia conſita vitibus eſt, διὰ τὸ εἶναι ἀμπελόφυτον. Item Scholiaſtæ Apollonii, ad l. 1. Argon. v. 623.

5. *Caſus.*] Stephanus, inter Cycladas: Κάσος, μία τῶν Κυκλάδων· ἐκαλεῖτο δ' Ἄμφη, καὶ Ἀστράβη. Nunc *Caſſo*, auctore M. Boſchini. Diverſa ab altera, quæ Achne cognominatur, l. 5. ſect. 36.

6. *Cimolus.*] Κίμωλος Straboni, l. 10. p. 484. Incolis hodieque *Kimolo*: Venetis *Argentiera*: non *Sicandro*, ut vulgo Geographi putant.

7. *Melos.*] Μῆλος Straboni, loc. cit. A Melo duce Phœnicum nomen accepiſſe Feſtus exiſtimat: alii a rotunditate mali. A Bybliis Phœnicibus Βίβλον appellatam eſſe auctor eſt etiam Stephanus: & Ζεφυρίαν. Eadem Μίμαλλις & Μίμβλις Heſychio nominatur, p. 630. & 641. Pro *Byblida*, MSS. *Memblida*.

8. *Heraclides Siphnum.*] MSS. *Siphin*: quos libenter ſequimur: ne Siphnum inter Cycladas ſupra citatam, cum Melo confundat eadem nomenclatura.

9. *Hæc inſularum.*] Solinus, cap. XI. p. 31.

10. *Poſt Machia.*] In MSS. *Buporthmachia*, R. 1. 2. Colb. 1. 2. & Pariſ.

11. *Hypere, &c.*] Hæc varia videntur eſſe inſulæ Amorgi nomina Ἄμοργος Straboni, lib. 10. p. 487 inter Sporadas. Nunc *Morgo*. Quondam & Παγκάλη vocitata, Stephano teſte.

12. *Polyægos.*] A Mela quoque agnoſcitur, l. 2. c. 7. In Theſauro Goltzii, nummus exſtat, cum epigraphe ΠΟΛΥΑΙΓΙΩΝ. Nunc eſt *Polegaſa*, juxta Diam, quam *Standiam* eſſe diximus.

13 *Phyle.*] In MSS. *Saphyle*, vel *Aphile*.

14. *Thera.*] Heſych. p. 486. Καλλίστη, ἡ Θήρα τὸ πρότερον. Contra Scholiaſtes Apollonii, ad lib. 4. Argon. v. 1763. vetuſtius Calliſtæ nomen eſſe exiſtimat: ἤλλαξε τὸ ὄνομα ἡ Καλλίστη νῆσος, καὶ ὠνομάσθη Θήρα. Cui & Herodotus concinit, l. 4. Melpom. p. 271. & Pauſan. l. 3. Lacon. p. 159. Forte quæ aliis ſcriptoribus Θήρα, eadem Plinio *Philethera* dicitur. Hodie *Santerini*.

15. *Theraſia*] Θηρασία Ptolemæo, l. 3. c. 15. Nunc quoque *Tireſia*. De Hiera, l. 2. ſect. 89. Hodie *Cammeni*, ut ab iis accepimus, qui ea loca nuper contemplati ſunt. Thia vero ignobilis eſt ſine nomine ſcopulus.

Digitized by Google

[1] Sequuntur Lea, Aſcania, Anaphe, [2] Hippuris. [3] Aſtypalæa liberæ civitatis, circuitu LXXXVIII. mill. paſſuum: abeſt a Cadiſto Cretæ CXXV. mill. [4] Ab ea Platea ſexaginta mill. Unde Camina triginta octo mill. Azibintha, Laniſe, Tragia, Pharmacuſa, Techedia, Chalcia: [5] Calydna, in qua oppidum Coos: [6] Calymna, a qua Carpathum, quæ nomen Carpathio mari dedit, XXV. mill. paſſuum. Inde Rhodum Africo vento quinquaginta M. paſſ. A Carpatho Caſon VII. M. A. Caſo Samonium Cretæ promontorium XXX. mill. In Euripo autem Euboico, primo fere introitu, [7] Petaliæ quatuor inſulæ, & in exitu [8] Atalante. Cyclades, & Sporades, ab oriente litoribus Icariis Aſiæ, ab occidente Myrtois Atticæ, a ſeptentrione Ægæo mari, a meridie Cretico & Carpathio incluſæ, [9] per DCC. M. in longitudinem, & per CC. in latitudinem jacent.

[10] Pagaſicus ſinus ante ſe habet Eutychiam, Cicynethum, & [11] Scyrum ſupradictam, ſed Cycladum & Sporadum extimam: Ge-

NOTÆ.

1. *Sequuntur Lea, &c.*] Λεία, nunc *Piana*, & *Pianoſa*. Ἀνάφη, πλησίον Θήρας, inquit Steph. (de qua jam diximus, lib 2. ſect. 89.) hodie *Namfio*, ad exortum ſolſtitialem Theræ, ſive *Santerini*. Aſcania, quantum conjicere licet, Anaphæ ad ortum objecta, *Giera*.

2. *Hippuris.*] Γεπαυξὶς νῆσος πλησίον Θήρας, inquit Scholiaſtes Apoll. ad l. 4. Argon. v. 1712. Vide Notas & Emend. num. LXXXVII.

3. *Aſtypalæa liberæ civitatis.*] Sic idem ſect. 19. Corcyram eſſe liberæ civitatis dixit, hoc eſt, civibus conſtare qui ſuis libere, non alienis legibus vivant. Ἀστυπάλαια Straboni, l. 10. p. 488. Hodie *Stampalia*.

4. *Ab ea Platea, &c.*] Hæ feræ deinceps ab aliis ſcriptoribus prætermiſſæ. Χαλκίας tamen meminit Strabo, loc. cit. Τραγαίας inter Cycladas, quo nomine etiam Sporadas comprehendit, Stephanus: apud quem & Φαρμακοῦσα ſupra Miletum inſula legitur. ubi a prædonibus captum Cæſarem Dictatorem narrat Suetonius, in Julio, c. 4. Illam vero priorem, Τραγίαν vocat Plutarchus in Pericle, p. 166.

5. *Calydna, &c.*] Κάλυδνα. Vide Notas & Emend. num. LXXXVIII.

6. *Calymna, &c.*] E Calydnis ſeu Calymnis inſulis una, commune ceteris nomen ſpeculiari ſibi jure vendicans. Hæc fecunda eſt melle Calymne, ut Ovidius cecinit, lib. 8. Metam. verſ. 222.

7. *Petalia.*] Traxere nomen ii ſcopuli, inſulæve, ex oppido in continenti Eubœæ oppoſito, contra Sunium promontorium: Πεταλία Straboni dicitur, l. 10. p. 444.

8. *Atalante.*] Hodie *Talanta*. De ea egimus l. 2. ſect. 90.

9. *Per DCC. M.*] Vide Notas & Emend num. LXXXIX.

10. *Pagaſicus ſinus.*] De quo ſect. 15. Præivit Plinio Mela, l. 2. c. 7. p. 43. *Pagaſæus ſinus Scyron proſpicit: Cicynethum amplectitur.* Et Scylax, pag. 24. ἐν δὲ τῷ Παγασητικῷ κόλπῳ ἐστὶ νῆσος Κικύνηθος, καὶ πόλις. De Eutychia, nihil dum comperi. MSS. *Euthiam* habent, Εὐθεῖαν.

11. *Scyrum ſupradictam.*] Hac ipſa ſect. his verbis, *Scyros*, *Ios*, &c eademque Cycladum ac Sporadum poſtrema verſus ſeptentrionem, noviſſimaque eſt: ceteræ deinceps extra eum ordinem ac nomen illud cenſentur. De Gerontia ceteri ſcriptores ſilent.

rontiam, [1] Scandilam: [2] Thermæus, Irrheſiam, [3] Solimniam, Eudemiam, [4] Neam, quæ Minervæ ſacra eſt. Athos ante ſe quatuor: Peparethum cum oppido, quondam [5] Evœnum dictam, novem mill. paſſuum. [6] Sciathum, XV. mill. [7] Imbrum cum oppido LXXXVIII. millia paſſuum. Eadem abeſt a Maſtuſia Cherroneſi, XXV. mill. paſſ. Ipſa circuitu LXXII. mill. paſſ. perfunditur amne Iliſſo. Ab ea [8] Lemnos viginti duo mill. quæ ab Atho [9] LXXXVII. mill. paſſuum. Circuitu patet [10] CXII. M. D. paſſ. [11] Oppida habet, Hephæſtiam, & Myrinam, [12] in cujus forum ſolſtitio Athos ejaculatur umbram. Ab ea Thaſſos libera quinque mill. paſſuum, [13] olim Aëria, vel Æthria dicta. [14] Inde Abdera continentis, XXII. mill. paſſuum. Athos ſexaginta duo mill. [15] Tantumdem inſula Samothrace, quæ libera, [16] ante Hebrum, ab Imbro triginta duo mill. a Lemno viginti duo M. D. a Thraciæ ora triginta octo mill. circuitu triginta duo

NOTÆ.

1. *Scandilam.*] Ita Mela, l. 2. c. 7. p. 43. Hodie *Scandole*

2. *Thermæus.*] Sinus ſcilicet, ut ſupra Pagaſicus Θερμαῖος κόλπος Stephano. De Thermæo egimus ſect. 17. Vide Notas & Emend. num. XC.

3. *Solimniam, Eudemiam.*] Mallet Hermolaus Ἐλύμνιον, & Εὐδείπνην, quæ inſularum nomina apud Stephanum exſtant: ſed ſunt illæ alterius longe ſitus ac loci, non hujus in quo verſamur.

4. *Neam*] Νέαι numero multitudinis, inſula Stephano dicitur haud procul Lemno, νῆσος πλησίον Λήμνου. Meminit & Antonin. Liberalis inſularum Lemnicæ ditionis, quæ Neæ vocantur.

5. *Evœnum*] Εὔοινον, vino fertilem. Heraclides, de Polit. Πεπάρηθος ... Αὕτη ἡ νῆσος εὔοινός ἐστι, καὶ εὔδενδρος, &c. Ovidius & ab olivæ fertilitate commendat: l. 7. Metam

Nitidaque ferax Peparethos oliva

Hodie *Piperi.*

6 *Sciathum.*] Scymnus Chius, eodem ordine, p. 24 Κεῖνται δὲ καὶ νῆσοι, Σκίαθος, Πεπάρηθος, Σκιαθος, ſcribe Σκιάθος, cum Strabone, l 9. p. 436. Schol. Apoll. ad lib. 1. Argon. v. 583. Σκίαθος νῆσος τῆς Θετταλίας, ἐγγὺς Εὐβοίας.

7. *Imbrum.*] Ἴμβρος Straboni, l. 10 p. 457. Hodie *Lembro.*

8. *Lemnos.*] Λῆμνος, hodie *Stalimene*, voce conflata ex iis tribus, εἰς τὴν Λῆμνον.

9. *LXXXVII.*] Solinus, c. XI. p. 31. *Athos a Lemno ſex & LXXX. millibus paſſuum ſeparatur.*

10. *CXII. M. paſſ.*] Ita reſcripſimus ex MSS. omnium fide, pro XXII. Eſt enim ampla & populoſa.

11. *Oppida habet, &c.*] Ἡφαιστία, ac Μύρινα Stephano, & Ptolemæo, lib. 3. c. 13.

12. *In cujus forum.*] Solinus, loc. cit. Quo pertinet & illud Sophoclis, quod refert Scholiaſtes Theocriti, Idyll. 6. v. 76.

Ἄθως σκιάζει νῶτα Λημνίας βοός.

13 *Olim Aëria.*] Stephanus: ἐκαλεῖτο δὲ καὶ Ἀερία ἡ Θάσος δῆλον, idque ex vetere oraculo confirmat:

Νῆσον ἐν Ἠερίῃ κτίζειν εὐδείελον ἄστυ.

Heſychius quoque: Ἀερία ... Θάσος τε ἡ νῆσος οὕτως ἐκαλεῖτο. Hodie *Thaſo.*

14. *Inde Abdera.*] Abeſt, inquit, Thaſſos ab Abderis, quod eſt in continente ſeu litore oppoſito oppidum, XXII. M. P. Ab Atho monte, LXII. De Abderis diximus ſect. 18.

15 *Tantumdem.*] A Thaſſo abeſt LXII. M. P. Σαμοθρᾴκη, nunc *Samandrachi.* Σαμοθρᾴκην porro inſulam ſacram Græce ſonare ſcribit Diodor. Sic. lib. 3. Bibl. p. 189. & l. 5. p. 322.

16. *Ante Hebrum.*] Thraciæ amnem, de quo ſect. 18.

mill. attollitur monte [1] Saoce decem mill. paſſuum altitudinis, vel importuoſiſſima omnium. Callimachus eam antiquo nomine [2] Dardaniam vocat. Inter Cherroneſum & Samothracen, utrinque fere quindecim mill. [3] Haloneſos: ultra Gethone, [4] Lamponia, [5] Alopeconneſus, haud procul a Cœlo, Cherroneſi portu, & quædam ignobiles. Deſertis quoque reddantur [6] in hoc ſinu, quarum modo inveniri potuere nomina: [7] Deſticos, Larnos, Cyſſiros, Carbruſa, Calathuſa, Scylla, Draconon, Arconeſus, Diethuſa, Scapos, Capheris, Meſate, Æantion, Pateronneſos, Pateria, Calathe, Neriphus, Polendos.

XXIV. [8] Quartus e magnis Europæ ſinus ab Helleſponto incipiens, Mæotidis oſtio finitur. Sed totius Ponti forma breviter amplectenda eſt, ut facilius partes noſcantur. Vaſtum mare præjacens Aſiæ, & ab Europa porrecto Cherroneſi litore expulſum, anguſto meatu irrumpit in terras, ſeptem ſtadiorum, [9] ut dictum eſt, intervallo Europam auferens Aſiæ. Primas anguſtias [10] Helleſpontum vocant. [11] Hac Xerxes Perſarum rex [12] conſtrato in navibus ponte, duxit exercitum. [13] Porrigitur inde tenuis Euripus LXXXVI. mill. paſſ. ſpatio ad Priapum urbem Aſiæ, [14] qua magnus Alexander tranſcendit. Inde

Notæ.

1. *Saoce.*] Σαώκη. Vide Notas & Emend. num. XC. Hodie *Monte Nettuno.*

2. *Dardaniam.*] Δαρδανία quoque Stephano dicitur, & Straboni, in Epit. l. 7. p. 331. a Dardano Jaſionis fratre: Pauſaniæ denique, l. 7. Achaïc. p. 403.

3. *Haloneſos.*] Ἁλόνησος Harpocrationi exigua dicitur Ægæi maris inſula. Alia eſt Strabonis Ἀλόνησος, l. 9. p. 436.

4. *Lamponia.*] Λαμπώνεια, quo nomine urbem in Troade Stephanus agnoſcit.

5. *Alopeconneſus.*] Ἀλωπεκόννησος Stephano. Meminit & Livius, l. 31. p. 372. In Melane ſinu, hoc eſt, eodem quo a Plinio ſtatuitur ſitu, a Pomponio quoque collocatur, lib. 2. c. 2. De portu Cœlo diximus ſect. 18.

6. *In hoc ſinu.*] Hoc eſt, in tertio Europæ ſinu, qui Jonium mare, Ægæumque, complectitur.

7. *Deſticos, &c.*] Forte, *Diſtichos. Larnos*, in MSS. *Sarnos*: forte Κάρνος, quæ Stephano eſt Acarnaniæ inſula. Pro *Ciſſiros*, an *Ciſſeros*? ut ea vox inſulam pumicoſam ſignificet. Καλάθουσα cognominem habet urbem in Ponto, cujus eſt apud Stephanum mentio: Δράκανον, oppidum in inſula Icaria, apud Strabonem, l. 14. p. 639. Arconeſus, ſive Arctoneſus, quæ vox urſorum inſulam ſonat, cognominem alteram in Aſia contra Halicarnaſſum, de qua l. 5. ſect. 36. Æantion, Αἰάντειον ab Ajace nomen habet. Μεσάτη, a ſitu, quoniam inter alias media: &c.

8. *Quartus.*] Solinus, c. 12. p. 31. & Martianus, l. 6. c. de quarto ſinu Europæ, p. 213. iiſdem uterque verbis.

9. *Ut dictum eſt.*] Sect. 18.

10. *Helleſpontum.*] *Le deſtroit de Gallipoli.*

11. *Hac Xerxes.*] Herod. l. 7. Polym. p. 397. n. 36. & ſeq. Solinus & Capella, locis cit.

12. *Conſtrato in navibus ponte.*] Sic etiam MSS. non ut Pintianus excogitavit, *conſtrato navibus Ponto.*

13. *Porrigitur.*] Solinus, loc. cit. & Martianus.

14. *Qua Magnus.*] Arrianus, l. 1. de Exped. Alex. p. 32.

Digitized by Google

exſpatiatur æquor, rurſuſque in arctum coit : laxitas [1] Propontis appellatur: anguſtiæ, Thracius [2] Boſphorus, latitudine [3] D. paſſuum, qua Darius pater Xerxis copias ponte tranſvexit.. Tota ab Helleſponto longitudo [4] CCXXXIX. M. paſſ. [5] Dein vaſtum mare, Pontus Euxinus, qui quondam Axenus, longe refugientes occupat terras, magnoque litorum flexu, retro curvatus in cornua, ab his utrinque porrigitur, ut ſit plane [6] arcus Scythici forma. Medio flexu jungitur oſtio Mæotii lacus. [7] Cimmerius Boſphorus id os vocatur, MM. D. paſſ. latitudine.

[8] At inter duos Boſphoros Thracium & Cimmerium directo curſu, ut auctor eſt Polybius D. M. paſſ. intersſunt. Circuitu vero totius Ponti [9] vicies ſemel centena quinquaginta M. ut auctor eſt Varro, & fere veteres. Nepos Cornelius trecenta millia quinquaginta adjicit. Artemidorus vicies novies centena XIX. M. facit: [10] Agrippa XXIV. ſexaginta mill. [11] Mucianus, XXIV. XXV. mill. Simili modo de Europæ latere, [12] menſuram alii quatuordecies centena LXXVIII. M.

NOTÆ.

1. *Propontis.*] *Mer de Marmora.*

2. *Boſphorus.*] *Le détroit de Conſtantinople, ou le Canal de la Mer Noire.*

3. *D. paſſuum.*] Agathemerus, l. 1. Geogr. c. 3. Boſphori Thracii fretum, qua Darius ſubitario ponte confecto, tranſmiſit exercitum, DCCL. paſſ. ſeu ſtadiorum ſex eſſe ait : ὁ δὲ Θράκιος Βόσπορος, καὶ οὗτος, ὅπου Δαρεῖος ἔζευξεν ἐπὶ Σκύθας τὴν σχεδίαν, σταδίων ς΄. De hac Darii expeditione adverſus Scythas, Herodotum vide, lib. 4. Melpom. pag. 253. n. 88. Polyb. l. 4. p. 432.

4. *CCXXXIX. M. paſſ.*] Ita libri omnes, R 1. 2. Colb. 1. 2. Pariſ. Chiffl. atque ipſe etiam Martianus, loc. cit.

5. *Dein vaſtum.*] Hæc Plinius a Mela, l. 1. c. 19. p. 22. *Hic jam ſe ſe ingens Pontus aperit . . . olim ex colentium ſævo admodum ingenio Axenus*, (hoc eſt inhoſpitalis) *poſt commercio aliarum gentium mollitus aliquantum moribus dictus Euxinus.*

6. *Arcus Scythici.*] Sic Strabo, l. 2. p. 125. Agathemerus, lib. 2. Geogr. c. 14. aliique. Sic arcus Scythici effigiem Pontus exhibet, ut latus Auſtrale, a Calchedone ad Phaſin uſque, nervum repræſentet : boreale, geminum cornu, geminumque flexum, quem duo illius maris ſinus efficiunt : protſus ut Scythici arcus forma fuerit, cujuſmodi litteræ majuſculæ Græcorum Σίγμα eſſe notiſſimum eſt. Nam etſi vetuſtam ejus litteræ formam olim fuiſſe conſtat, qualis eſt C Latinorum : vetuſtiorem tamen alteram eſſe, tum ex Athenæo liquet, Sigma veterum affirmante ſimile eſſe arcui Scythico : tum ex antiquo Schin Chananæorum, VV. unde Græcorum *Sigma* prodiit. Hanc noſtram interpretationem, ſi tibi, lector, ſatis eſt otii, hauſtam intelliges, tum ex Agathemero, loc. cit. tum ex Mela, l. 1. cap. 19 tum vero maxime ex Dionyſio Perieg. v. 158. & ſeq.

7. *Cimmerius.*] *Le Détroit de Caffa.* Hæc quoque Martianus, lib. 6. p. 213. Strabo pariter, lib. 7. p. 310. vicenûm circiter ſtadiorum fieri hujus anguſtias eſſe ait, quæ ſunt MM. D. paſſ. Polybius tamen, circiter tricenûm, l. 4. p. 427. hoc eſt, III. M. DCCL. paſſ.

8. *At inter duos.*] Martianus, loc. cit.

9. *Vicies ſemel, &c.*] Martianus, loc. cit.

10. *Agrippa XXIV.*] Hoc eſt, vicies & quater centena, & ſexaginta mill. paſſ.

11. *Mucianus XXIV XXV.*] Ita MSS. non XXVIII. LXV. ut libri vulgati mendoſe habent.

12. *Menſuram*] Ponti Euxini, eo latere quo Europam alluit.

D. determinavere: alii undecies centena ſeptuaginta duo millia M. Varro ad hunc modum metitur. Ab oſtio Ponti Apolloniam [1] CLXXXVII. M. D. paſſ. Calatin tantumdem. Ad oſtium Iſtri CXXV. Ad Boryſthenem CCL. [2] Cherroneſum Heracleotarum oppidum CCCLXXV. M. paſſ. Ad Panticapæum, quod aliqui Boſphorum [3] vocant, extremum in Europæ ora, CCXII. M. D. quæ ſumma efficit XIII. XXXVII. M. D. Agrippa a Byzantio ad flumen Iſtrum, DLX. Inde Panticapæum DCXXXV. Lacus ipſe Mæotis, Tanain amnem [4] ex Riphæis montibus defluentem accipiens, noviſſimum inter Europam Aſiamque finem, [5] XIV. VI. M. circuitu patere traditur. [6] Ab aliis XI. XXV. M. [7] Ab oſtio ejus, ad Tanais oſtium directo curſu CCCLXXXV. M. paſſ. eſſe conſtat. Accolæ ſinus, in mentione Thraciæ [8] dicti ſunt Iſtropolim uſque. Inde oſtia Iſtri.

Ortus hic in Germaniæ jugis montis [9] Abnobæ, ex adverſo [10] Raurici Galliæ oppidi, multis ultra Alpes millibus, ac per innumeras lapſus gentes Danubii nomine, immenſo aquarum auctu, & unde primum Illyricum alluit, [11] Iſter appellatus, ſexaginta amnibus receptis, medio ferme numero eorum navigabili, in Pontum vaſtis [12] ſex fluminibus evolvitur. Primum oſtium Peuces: mox [13] ipſa Peuce

Notæ.

1. *CLXXVII. M. D. paſſ.*] Vide Notas & Emend. num. XCII.

2. *Cherroneſum.*] De eo oppido dicemus, ſect 26.

3. *Boſphorum.*] Principem Boſporianorum civitatem, μητρόπολιν τῶν Βοσπορανῶν appellat Strabo l. 7. p. 309.

4. *Ex Riphæis.*] Mela, l. 1. c 19. p. 24.

5. *XIV. VI. M. circuitu.*] Hoc eſt, quater & decies centena, ac ſex paſſuum millia curſu, quem in circuitum fere agit, complectitur.

6. *Ab aliis XI. XXV.*] Hoc eſt, undecies centena, XXV. millia. Strabo l. 7. p. 310 Mæotidis ambitum ait complecti millia ſtadiorum octo: hoc eſt, decies centena millia paſſ.

7. *Ab oſtio ejus.*] Mæotidis paludis.

8. *Dicti ſunt.*] Sect. 18.

9. *Abnobæ.*] Tacit. l de morib. Germ. p. 123. *Danubius molli & clementer edito montis Abnobæ jugo effuſus*, &c Vide Notas & Emend. num. XCIII.

10. *Raurici*] Vel Rauraci: quo etiam modo Maſſiliam, & Maſſaliam dicimus. Agemus de eo oppido, ſect 31. Inde Rauraci montes, apud Ammian. l. 22. p. 217. *Amnis vero Danubius*, inquit, *oriens prope Rauracos montes, confines limitibus Rhæticis per latiorem orbem protentus, ac ſexaginta navigabiles pæne recipiens fluvios, ſeptem oſtiis per Scythicum Ponti latus erumpit in mare.* Solinus, c. 13. p. 33. *Iſter Germanicis jugis oritur, effuſus monte qui Rauracos Galliæ adſpectat.*.

11. *Iſter appellatus.*] Agathemerus l. 2. Geogr. c. 4. Vindobonam uſque, hoc eſt, Auſtriæ Viennam, Danubium appellari ait: μέχρις Οὐινδοβόνης πόλεως Δανούβιον καλεῖσθαι, &c.

12. *Sex fluminibus.*] Quinque, ſi Dionyſio Periegetæ credimus, v. 301. & Feſto Avieno. v. 441. Mela, l. 2. c. 7. pag. 42. *Sex ſunt inſulæ inter Iſtri oſtia.* Septem igitur oſtia neceſſe eſt eſſe, quot nimirum Ammianus agnovit. Et idem Mela l. 2. c. 1. totidem Iſtro, quot Nilo, aſſignat ota.

13. *Ipſa Peuce.*] Omnium notiſſima & maxima, inquit Mela, loc. cit. Inde nomen ei, quod multas πεύκας arbores ferat. Magnitudo par Rhodo. Ita auctor Peripli Ponti Euxini, p. XI. Stephano quoque nota, Πεύκη, νῆσος ἐν τῷ Ἴστρῳ.

insula,

inſula, a qua proximus alveus appellatus, XIX. millia paſſ. magna palude ſorbetur. Ex eodem alveo & ſuper Iſtropolim lacus gignitur LXIII. M. paſſ. ambitu: [1] Halmyrin vocant. Secundum oſtium [2] Naracuſtoma appellatur. Tertium [3] Calonſtoma, juxta inſulam Sarmaticam. Quartum Pſeudoſtomon, [4] & in inſula [5] Conopon diabaſis: poſtea [6] Boreoſtoma & Spireoſtoma. [7] Singula autem ora tanta ſunt, ut prodatur in quadraginta millia paſſuum longitudinis vinci mare, [8] dulcemque intelligi hauſtum.

[9] Ab eo in plenum quidem omnes Scytharum ſunt gentes: variæ tamen litori appoſita tenuere: alias Getæ, [10] Daci Romanis dicti: alias Sarmatæ, Græcis Sauromatæ, eorumque [11] Hamaxobii, aut

NOTÆ.

1. *Halmyrin.*] Ἅλμυρον Græci ſalſuginem vocant. Auctor eſt Philoſtorgius, l. 10. c. 6. Eunomium Arianæ factionis anteſignanum, Halmyrida in exilium pulſum eſſe, eumque Myſiæ locum ad Iſtrum fuiſſe, quod ait etiam Nicephorus, lib. 12. Ecclеſ. hiſt. c. 29. Aut ab oppido lacum, aut a lacu potius oppidum id nomen eſſe ſortitum apparet. In Notitia Hieroclis, Prov. Scythiæ, Ἅλμυρις, p. 21.

2. *Naracuſtoma.*] Sic Ammianus, l. 22. pag. 218. Apollonius Rhod. lib. 4. Argon. v. 312. duo Iſtri oſtia referens, alterum Καλὸν στόμα, alterum, inquit, καλέουσι Νάρηκος· ubi Scholiaſtes legiſſe videtur, καλέουσι Ἄρηκος. At Ναρακὸν στόμα dicitur, ab auctore Peripli Ponti Euxini. Forte rectius *Narcuſtoma*, hoc eſt, os pigrum ac ſtupidum, ob quandam paludis immobilitatem.

3. *Calonſtoma.*] Καλὸν στόμα Ptolemæo, l. 3. c. 10. & Ammiano, loc. cit. qui Pſeudoſtoma ambo agnoſcunt cum Solino, cap. 13. p. 33. Nos ex MSS. *Pſeudoſtomon* ſcripſimus.

4. *Et in inſula.*] Ita MSS. omnes, R. 1. 2. Colb 1. 2. &c. Vulgati perperam, *Et inſula.*

5. *Conopon diabaſis.*] Κωνώπων διάβασις, hoc eſt, culicum tranſitus ab ea inſula certo anni tempore fieri conſuetus, ad paludis Mæoticæ locum, ut quidem auguror, Κωνώπιον inde appellatum, cujus Stephanus meminit, ubi lupi a piſcatoribus alimenta ſumentes, captos cuſtodire piſces traduntur. Hujus vero inſulæ, in qua verſamur, mutilum nomen poëtica licentia Lucanus expreſſit, l. 3. v. 200.

Et barbara Cone,
Sarmaticas ubi perdit aquas, ſparſamque profundo
Multifidi Peucen unum caput alluit Iſtri.

6. *Boreoſtoma.*] Boreonſtoma, & Stenoſtoma habet Ammianus loc. cit. Βόρειον στόμα, hoc eſt, boreale, & Ψιλὸν στόμα, hoc eſt, tenue, Ptolemæus, l. 3. c. 10. & auctor Peripli Ponti Euxini. MSS. tamen *Spireonſtoma*, forte pro *Spiræonſtoma*, cujuſmodi & Σπείραιον ἄκρον in Saronico ſinu a Plinio ſuperius vidimus ſect. 9. Ptolemæoque appellari.

7. *Singula autem.*] Solinus iiſdem verbis, c. 13. p. 33.

8. *Dulcemque.*] Idque ex dulci hauſtu aquæ intelligi.

9. *Ab eo in plenum.*] Ab oſtiis Danubii planitiem omnem verſus occaſum late diffuſam, utroque amnis latere Scythæ tenuerunt. Loca tamen ripæ proxima variæ ſubinde Scytharum gentes, primum Getæ, quos Romani Dacos appellant: hos pepulere deinde Sarmatæ, &c. Expreſſiſſe hunc locum Plinius videtur ex Dionyſio Perieg. v. 302.

10. *Daci.*] Vide Notas & Emendat. num. XCIV.

11. *Hamaxobii.*] Δακοί, Ἁμαξόβιοι, Ἄορσοι, Ἀλαυνοὶ Σκύθαι, Ῥωξολανοί, ſupra Danubium a Ptolemæo recte collocantur, l. 3. c. 5. ubi nunc Beſſarabia eſt,

Aorſi : alias Scythæ degeneres & a ſervis orti, aut Troglodytæ : mox Alani, & Rhoxalani. [1] Superiora autem inter Danubium & [2] Hercynium ſaltum, uſque ad Pannonica Hiberna [3] Carnunti, Germanorumque ibi confinium, campos, & plana [4] Jazyges Sarmatæ : [5] montes vero & ſaltus pulſi ab his Daci [6] ad Pathyſſum amnem. A [7] Maro, ſive Duria eſt, [8] a Suevis [9] regnoque Vanniano dirimens eos, [10] adverſa Baſternæ tenent, [11] aliique inde Germani. Agrippa totum eum tractum ab Iſtro ad Oceanum [12] bis ad decies centena mill. paſſ. in longitudinem, [13] quatuor millibus & quadringentis in latitudinem, ad flumen Viſtulam a deſertis Sarmatiæ, prodidit. Scytharum nomen

NOTÆ.

Moldavia, Valachia, & pars regionis ejus, quam Tranſylvaniam vocant. Τρωγλοδύται vero c. 10. ſub oſtio Peuce, ubi Iſtropolis civitas eſt, latere amnis auſtrali, quæ nunc Bulgariæ pars eſt maxime orientalis. Κρόβυζοι Τρωγλοδύται appellat Strabo, l. 7. p. 318.

1. *Superiora autem.*] Ubi nunc Tranſylvania eſt, & Hungariæ pars, ſupra latus Danubii boreale.

2. *Hercynium.*] *Hercynia ſilva*, inquit Mela, l. 3. c. 3. *dierum ſexaginta iter occupans.* Nunc multis locis exciſa, ubi Germaniæ urbes multæ & pagi ſunt.

3. *Carnunti.*] Subintellige hiberna ibi conſtituta de more a Romanis, munimento adverſus Quados oppoſita. Oppidum hodie Carnuntum eſt, contra Danubii & Mari confluentem, vulgo *Haimbourg*, paucis ultra Viennam, quæ in Auſtria eſt, millibus paſſuum. De Carnunto Pannoniæ, Livius l. 43. p. & vetus inſeriptio apud Gruter. pag. 1032. Ortelius cum Carnuto Galliarum oppido confundit.

4. *Iazyges Sarmatæ.*] Sunt ea ſic conjunctim legenda : Ἰάζυγες Σαρμάται Straboni, l. 7. p. 306. & Tacito, l. 12. Annal. p. 180. a quo & Jazyges, *Vagi per campos* appellantur Hos ad Tibiſcum amnem pertinere ſimiliter Ptolemæus docet, l. 3. c. 7. ubi Ἰάζυγας Μετανάστας vocat, & Agathemerus l. 2. Geogr. c. 4. qui Dacis confines ait fuiſſe.

5. *Montes vero.*] Ea montium juga intelligit, quæ Hungari *Crapak* vocant : quo Daci e campis pulſi ab Jazygibus profugere. Καρπάτης ὄρος dicitur Ptolemæo, l. 3. c. 7 & 8.

6. *Ad Pathyſſum.*] Parthiſcum vocat Ammianus, l. 17. p. 108. Τίβισκος Ptolemæus, l. 3. c. 7. nunc *Teiſſa*, & *le Tibiſc*.

7. *A Maro.*] Marum quoque Tacitus vocat, l. 2. Annal. p. 62. Μάρισον Strabo, l. 7. p 404. quem per Getas ait in Danubium labi. Hodie *Mark*, *Maros*, & *Moravva*, unde Moraviæ nomen.

8. *A Suevis.*] Non a gente tota Suevorum, ſed ab iis qui Druſi juſſu atque imperio, *Danubium ultra, inter flumina Marum, & Cuſum, locati ſunt, dato rege Vannio, gentis Quadorum*, inquit Tacitus loco cit. Vide Notas & Emend. num. X C V.

9. *Regnoque Vanniano.*] Ubi nunc Moravia eſt.

10. *Adverſa.*] Partem montium ſupradictorum Auſtro obverſam, regionemque inde ad Danubium auſtrumque recedentem, a Maro amne ad Tibiſcum : nunc Hungaria ſuperior appellatur : *la haute Hongrie* : incolæ quondam Baſternæ, ſive Baſtarnæ, Βαστάρναι, Ptolemæo l. 3. c. 5. & Stephano : Livio quoque, l. 40. p. 541.

11. *Aliique inde.*] Citra Moraviam, verſus occaſum.

12. *Bis ad decies.*] Ita libri omnes. Martianus, lib 6. pag. 214. *Bis decies :* quod pro duodecies potius quam pro vicies acceperim.

13. *Quatuor millibus.*] Vide Notas & Emend. num. X C V I.

Digitized by Google

uſquequaque tranſit in Sarmatas atque Germanos. Nec aliis priſca illa duravit appellatio, quam qui extremi gentium harum ignoti prope ceteris mortalibus degunt.

XXVI. Verum [1] ab Iſtro oppida, Cremniſcos, Æpolium: montes Macrocremnii, clarus [2] amnis Tyra, oppido nomen imponens, ubi antea Ophiuſa dicebatur. In eodem inſulam ſpatioſam incolunt [3] Tyragetæ. Abeſt a Pſeudoſtomo Iſtri oſtio [4] centum triginta millibus paſſuum. Mox [5] Axiacæ cognomines flumini, ultra quos [6] Crobyzi: flumen Rhode, ſinus [7] Sagaricus, portus [8] Ordeſus. Et a Tyra centum viginti millibus paſſuum flumen [9] Boryſthenes, lacuſque & gens eodem nomine, [10] & oppidum a mari recedens [11] xv. millibus paſſuum: [12] Olbiopolis & Miletopolis, antiquis nominibus. Rurſus in litore portus Achæorum. [13] Inſula Achillis, tumulo ejus viri

NOTÆ.

1. *Ab Iſtro.*] Verſus Mæotium lacum litus Euxini Ponti legentibus. De Æpolio, nihil compertum. Κρημνίσκων meminit Auctor Peripli Ponti Euxini, p. 9. Κρήμνων πόλις eſt Ptolemæo, lib. 3. cap. 5. Ab eo oppido montibus Macrocremniis nomen inditum.

2. *Amnis Tyra.*] Hoc Plinius accepit a Mela, lib. 2. c. 1. *Axiacas*, inquit, *ab Iſtricis Tyras ſeparat: ſurgit in Neuris: qua exit, ſui nominis oppidum attingit.* Stephanus: Τύρας, πόλις καὶ ποταμὸς ἐν τῷ Εὐξείνῳ Πόντῳ ... ἐκαλεῖτο δ' Ὀφιοῦσσα. Scylaci quoque, p. 28. in Scythia, Ὀφιοῦσσα πόλις. Ovid. lib. 4. de Ponto, Eleg. 10. v. 50.

Et nullo tardior amne Tyras.

Hodie *Nieſter*.

3. *Tyragetæ.*] Ex Tyra fluvio & Getis inſulæ hujus incolis efficto nomine. Τυραγέται Straboni, lib. 7. p. 306. Inſulæ hodie nomen eſt *Tandra*.

4. *Centum triginta.*] Strabo, lib. 7. p. 305. octingentorum tantum ſtadiorum intervallum id eſſe ait, hoc eſt, CXII. M. D. paſſ.

5. *Axiacæ.*] Mela, loc. cit. *Axiaces amnis proximus inter Callipidas Axiacaſque deſcendit.* Ἀξιάκης ποταμὸς Ptolem. l. 3. c. 10. Hodie *Bog*.

6. *Crobyzi.*] Κρόβυζοι Stephano, ſupra Iſtrum, ad boream.

7. *Sagaricus.*] A Sagari fluvio influente, cujus cum Hypani infra citato Ovidius meminit, l. 4. de Ponto. Ἄγαρος ποταμὸς Ptolemæo, l. 3. c. 5. idem, opinor, qui Plinio fluvius Rhode nuncupatur.

8. *Ordeſus.*] Ὀρδησσὸς Ptolemæo, l. 3. c. 5. ſupra Axiacen fluvium.

9. *Boryſthenes.*] Martianus, l. 6. c. de quarto ſinu Europæ, pag. 214. Hodie *Nieper*.

10. *Et oppidum.*] Olim Ὀλβία appellatum, a Mileſiis conditum, unde & Miletopolis nomen, mox & Boryſthenis ab amne præterfluente. Ita Strabo. l. 7. p. 306. Ptolemæo, loc. cit. Μητρόπολις eadem mendoſe, pro Μιλητόπολις.

11. *XV. millibus paſſ.*] Ita libri omnes. At Strabo, loc. cit. ſtadiis ducentis, hoc eſt, xxv. mill. paſſ.

12. *Olbiopolis, &c.*] Hæc priſca Boryſthenis oppidi nomina. Ὀλβία, ut diximus, Straboni, & auctori Peripli Ponti Euxini, p. 8.

13. *Inſula Achillis, &c.*] Martianus, loc. cit. Eadem Leuce appellata, ut dicetur ſect. ſeq. Scylax, p. 28. Νῆσος ἐρήμη, ᾗ ὄνομα Λευκή, ἱερὰ τοῦ Ἀχιλλέως. Et Ptolemæus meminit l. 3. c. 10. Mela, l. 2. c. 7. *Leuce Boryſthenis oſtio objecta, parva admodum, & quia Achilles ibi ſitus eſt, Achillea cognomine.* Hodie *Ficoniſi*, ut plerique aïunt.

clara. Et [1] ab ea cxxv. millibus paſſuum peninſula, [2] ad formam gladii in tranſverſum porrecta, exercitatione ejuſdem cognominata Dromos Achilleos, cujus longitudinem [3] octoginta millium paſſuum tradit Agrippa. Totum eum tractum [4] Tauri Scythæ, & Siraci tenent. [5] Inde ſilveſtris regio Hylæum mare, quo alluitur, cognominavit: [6] Enæcadloæ vocantur incolæ. Ultra [7] Panticapes amnis, qui Nomadas & Georgos diſterminat: Mox [8] Aceſinus. Quidam Panticapen confluere [9] infra Olbiam cum Boryſthene tradunt: diligentiores Hypanin: tanto errore eorum, qui illum in Aſiæ parte prodidere.

Mare ſubit vaſto receſſu, donec quinque millium paſſuum intervallo abſit a Mæotide, vaſta ambiens ſpatia, multaſque gentes. Sinus Carcinites appellatur, flumen [11] Pacyris. Oppida: [12] Naubarum, Car-

NOTÆ.

1. *Et ab ea CXXV.*] Ita libri omnes, ante Dalec. qui cxxxv. edidit

2. *Ad formam gladii.*] Eleganter, ut ſolet, Mela, l. 2. c. 1. *Terra tunc longe diſtenta excedens, tenui radice litori adnectitur. Poſt ſpatioſa modice, paulatim ſe ipſa faſtigat, & quaſi in mucronem longa colligens latera, facie poſiti enſis allecta eſt. Achilles infeſta claſſe mare Ponticum ingreſſus, ibi ludicro certamine celebraſſe victoriam, & cum ab armis quies erat, ſe ac ſuos curſu exercitaviſſe memoratur. Ideo dicta eſt* δρόμος Ἀχιλλέως.

3. *Octoginta mill.*] Tzetzes in Lycophr p. 41. & Strabo, l. 7. p. 307. ſtadiorum mille, hoc eſt, cxxv. M. P. Auctor Peripli Ponti Euxini, p. 7. ſtadiorum mille ac ducentorum, hoc eſt, cl. M. P.

4 *Tauri Scythæ, & Siraci tenent.*] Hoc eſt, Scytharum populi, qui Tauri vocantur, & Siraci. Ταῦροι, & Σιρακοί. Vide Notas & Emend. num. XCVII. Nunc Beſſarabi, & Tartari minores vocantur, Podoliæ & Ukraniæ confines, quarum partem aliquam Siraci quondam tenuere.

5. *Inde ſilveſtris.*] Et hæc a Mela decerpta, loc. cit. *Silvæ deinde ſunt, quas maximas hæ terræ ferunt: & Panticapes Nomadas Georgoſque diſterminans.* Hylææ regionis meminit Herod. l. 4. Melpom. pag. 231. n. 18. & auctor Peripli Ponti Euxini, p. 2. ultra Boryſthenem, verſus orientem:

Πρὸς ἀνατολὰς ἐκβάντι τοῦ Βορυσθένους,
Τοὺς λεγομένους Ὑλαίους οἰκοῦντας Σκύθας.

6. *Enæcadloæ.*] Hæc vero gens eſt alibi nuſquam reperta. Quid ſi legas *Inde Hylæi?* nam de Hylæis mox iterum.

7. *Panticapes.*] Παντικάπης Herodoto, loc. cit. a quo hæc Mela, & Plinius. Scythæ Nomades ſeu vagi, a Georgis, hoc eſt, aratoribus eo amne diſterminantur. Utrique communi minorum Tartarorum appellatione cenſentur.

8. *Aceſinus.*] Valerius Flaccus, Aceſinum quoque: lib. 6. Argon. verſ. 69. Priſcianus in Periegeſi, p. 372. Aldeſcum vocat.

9. *Infra Olbiam.*] Sive Olbiopolim, hoc eſt, Boryſthenitarum oppidum, de quo paulo ante diximus. Herodotum ſugillat, qui l. 4 Melpom. n. 53. & 54. Panticapen & Hypanin influere in Boryſthenem prodidit.

10. *Mare ſubit.*] Euxini Ponti ſinus, qui Carcinites mox appellatur. Καρκινίτης κόλπος, Straboni, l. 7. p. 308. ad mille porrectus ſtadia, hoc eſt, ad cxxv. M. P. Hodie *Golfe de Negropoli.*

11. *Pacyris.*] Herod. loc. cit. p. 240. n. 47. Ὑπάκυρις. Ptolemæo, l. 3. c. 5. ab oppido quod præterlabitur, Καρκινίτης.

12. *Naubarum, &c.*] MSS. *Navarum*, Ptolemæo, loc. cit. Ναύβαρον, & Κάρκινα, πόλεις. Carcina hodie nomen retinet, ſitum mutavit.

cine: A tergo [1] lacus Buges foſſa emiſſus in mare. Ipſe Buges a Coreto, Mæotis lacus ſinu, petroſo diſcluditur dorſo. [2] Recipit amnes Bugem, Gerrhum, Hypanin, ex diverſo venientes tractu. Nam Gerrhus [3] Baſilidas, & Nomadas ſeparat. Hypanis per Nomadas & Hylæos fluit manu facto alveo in Bugen, naturali in Coretum. Regio, [4] Scythia Sendica nominatur.

Sed a Carcinite [5] Taurica incipit, quondam mari circumfuſa & ipſa, quaqua nunc jacent campi. Deinde vaſtis attollitur jugis. Triginta ſunt eorum populi. Ex iis mediterranei [6] XXIV. [7] Sex oppida: Orgocyni, Characeni, Lagyrani, Tractari, Archilachitæ, Caliordi. [8] Jugum ipſum Scythotauri tenent. Clauduntur ab occidente [9] Cherroneſo, ab ortu Scythis [10] Satarchis. In ora a Carcinite oppida: [11] Taphræ, in ipſis anguſtiis peninſulæ: mox [12] Heraclea Cherroneſos, libertate [13] a Romanis donatum. Megarice vocabatur antea, præ-

NOTÆ.

1. *Lacus Buges.*] Βύκη λίμνη Ptolemæo, lib. 3. c. 5. nec ſemel Pomponio Melæ, *Buces*. Flacco, l. 6. Argon. *Byce.*

2. *Recipit.*] Nempe Buges lacus. Mela, l. 2. c. 1. *Duo flumina, Gerrhos & Hypacaris, uno oſtio effluentia: verum diverſis fontibus, & aliunde delapſi. Nam Gerrhos inter Baſilidas & Nomadas: Hypacaris per Nomadas evolvitur.* Unde liquet amnem eum qui Plinio nunc Hypanis dicitur, & a ſuperiore Hypani diverſum eſſe, qui non alio, quam quo Boryſthenes oſtio in Pontum influit, & Hypacarim Melæ eſſe. Alter Γέῤῥος Stephano.

3. *Baſilidas.*] Qui Βασίλειοι Σαυρομάται, Appiano in Mithrid. pag. 217. & Straboni, lib. 7. p. 106. Hæc Plinius tum a Mela, tum ab Herod locis cit.

4. *Scythia Sendica.*] Quod Sindi, Sindoneſve, gens Scythica, illam tenuere Nam Pomponio, lib. 1. c. ult. *Sindones*, iidem Σινδοὶ, regio Σινδικὴ Straboni, l. XI. p. 492.

5. *Taurica.*] Aliis Taurica, Pontica aliis, aliis Scythica Cherſoneſus dicta, Incolæ Ταῦροι Straboni, l. 7. p. 308. & mox ipſi Plinio. Et ipſa hodie Tartariæ minoris pars eſt, *l'Iſle de Caffa*, a primario oppido, quod Theodoſiam veteres dixere.

6. *XXIV.*] MSS. R. 1. 2. Colb. 1. 2. XXVII.

7. *Sex oppida.* [Vide Notas & Emend. num. XCVIII.

8. *Iugum ipſum.*] Montes, qui in Taurica Cherſoneſo eminent.

9. *Cherroneſo.*] Oppido Heracleotarum, de quo mox.

10. *Satarchis.*] Quorum oppidum in Taurica Cherſoneſo mediterraneum Σατάρχη, apud Ptolem. lib. 3. c. 6. incolæ Pomponio Satarchæ dicti. De his Solinus, c. 15. p. 45. *Satarchæ uſu auri argentique damnato, in æternum ſe a publica avaritia vindicarunt.* Hi ſunt quos Plinius, l. 6. ſect. 7. Satarcheos vocat.

11. *Taphia.*] Mela, l. 3. c. 1. *Quod inter paludem* Mæotin, *& ſinum* Carciniten *eſt, Taphræ nominatur.* Ptolemæo, loc. cit. Τάφροι. Hodie *Precops*, ſeu *Przecop.*

12. *Heraclea Cherroneſos.*] Sunt enim iſta conjunctim legenda: unde ſuperius ſect. 24. dicitur Cherroneſus Heracleotarum oppidum. Strabo, l. 7. p. 308. πόλις Ἡρακλεωτῶν, καλουμένη Χεῤῥόνησος. Mela, loc. cit. *Oppidum adjacet Cherſoneſus, a Diana, ſi creditur, conditum, & Nymphæo ſpecu, quod in arce ei ſacratum eſt, maxime illuſtre.*

13. *A Romanis.*] Cum debellato Mithridate tota regio in Romanorum poteſtatem venit.

cipui nitoris in toto eo tractu, cuſtoditis Græciæ moribus, quinque millia paſſ. ambiente muro. Inde [1] Parthenium promontorium, Taurorum civitas, [2] Placia. [3] Symbolon portus. Promontorium [4] Criumetopon, adverſum Carambi Aſiæ promontorio, per medium Euxinum procurrens CLXX. M. paſſ. intervallo, quæ maxime ratio [5] Scythici arcus formam efficit. Ab eo [6] Taurorum portus multi, & lacus. Oppidum [7] Theodoſia a Criumetopo CXXV. M. P. [8] A Cherroneſo CXLV. M. paſſ. Ultra fuere oppida: [9] Cytæ, Zephyrium, [10] Acræ, [11] Nymphæum, [12] Dia. Reſtat longe validiſſimum in ipſo Boſphori introitu, Panticapæum [13] Mileſiorum, a Theodoſia [14] LXXXVII. M. paſſ. a Cimmerio vero oppido trans fretum ſito [15] MM. D. (ut diximus) paſſ. Hæc ibi latitudo Aſiam ab Europa ſeparat, eaque ipſa pedibus plerumque pervia glaciato freto. [16] Boſphori Cimmerii lati-

NOTÆ.

1. *Parthenium.*] In Taurica Cherſoneſo, *ſinus portuoſus*, inquit Mela, l. 2, c. 1. *& ideo* Καλὸς λιμὴν *appellatus, promontoriis duobus includitur: Alterum* Κριοῦ μέτωπον *vocant, Carambico quod in Aſia diximus, par & adverſum: Parthenion vocant.* Unde manifeſtum eſt καλὸν λιμένα eundem eſſe, cum eo qui mox Symbolon portus appellatur. Et Παρθένιον ἄκρον meminit Ptolemæus, l. 3. c. 6. Hodie *Roſaphar.*

2. *Placia*] Ita libri omnes. Sed ipſum eſt Strabonis Παλάκιον in Cherroneſo, l. 7. p. 312.

3. *Symbolon.*] Συμβόλων λιμὴν, Ptolemæo, loc. cit. Συμβόλου λιμὴν, auctori Peripli Ponti Euxini, p. 6. Nunc *Sibula.*

4. *Criumetopon.*] Κριοῦ μέτωπον, hoc eſt, Frons arietis: hodie *Famar.* De Carambi dicemus, l. 6. ſect. 2.

5. *Scythici arcus.*] De eo egimus, ſect. 24.

6. *Taurorum portus.*] Tauricæ ora maritima a Symbolorum portu, mille fere ſtadiis, hoc eſt, CXXV. M. P. ad Theodoſiam uſque porrecta, ut auctor eſt Strabo, l. 7. p. 309

7 *Theodoſia.*] Θευδοσία, Ταυρικὴ πόλις, Stephano, & Scylaci, pag. 28. Hodie *Caffa.* MSS. quoque *Theudoſia.*

8. *A Cherroneſo.*] Oppido Heracleotarum, de quo ſupra.

9. *Cytæ, &c.*] Κύταιον. Ptolemæo l. 3 c 6. in oppidis Cherſoneſi Tauricæ mediterraneis: Κύδαια Scylaci, p. 28. pro Κυταία. Κύτας πόλιν vocat auctor Peripli Ponti Euxini, p. 4.

10. *Acræ.*] Ἄκρα κώμιον, exiguus Panticapæorum vicus, apud Strabon. l. XI. p. 494. In Notitia Eccleſ. Hieroclis, p. 21. Prov. Scythiæ, Ἄκραι. Stephano, Ἄκρα Σκυθίας.

11. *Nymphæum.*] Νυμφαῖον, πόλις Ταυρική, inter Panticapæum, & Theodoſiam, Stephano ex Strabone. Meminit & Scylax pag. 28. & Harpocr. & ipſe Ptolem. loc. cit.

12. *Dia.*] Longius Δίαν Stephanus ablegat, cum urbem Scythiæ ait eſſe circa Phaſin: Σκυθίας, περὶ τὸν Φᾶσιν.

13. *Mileſiorum.*] Hoc eſt, a Mileſiis Joniæ conditum, Παντικάπαιον ... κτίσμα δ' ἐστὶ Μιλησίων, inquit Strabo, lib. 7. p. 310.

14. *LXXXVII. M. paſſ.*] Vide Notas & Emend. num. XCIX.

15. *MM. D. ut diximus.*] Sect. nimirum 24. ubi Cimmerium Boſphorum MM. D. paſſ. latitudine eſſe dixit.

16. *Boſphori Cimmerii.*] Non id modo freti nomen eſt, ut viſum eſt Pintiano, ſed Cherroneſi minoris, in ipſa Taurica Cherroneſo poſitæ, ad ripam Cimmerii freti, Europæ latere, quo in tractu Panticapæum & Myrmecium oppida collocantur a Ptolemæo, lib. 3. c. 6. quamobrem, non hunc modo tractum univerſum, ſed & Panticapæum ipſum ab aliquibus Boſphorum vocari ſuperius animadverſum a Plinio eſt.

Digitized by Google

tudo XII. M. D. paſſ. Oppida habet, [1] Hermiſium, Myrmecium: intus inſulam Alopecen. Per Mæotin autem ab extremo Iſthmo, qui locus Taphræ vocatur, ad os Boſphori CCLX. M. paſſuum longitudo colligitur.

A Taphris [2] per continentem introrſus tenent Auchetæ, apud quos Hypanis oritur, Neuri apud quos Boryſthenes, [3] Geloni, Thuſſagetæ, Budini, Baſilidæ, & cæruleo capillo Agathyrſi. [4] Super eos Nomades: dein Anthropophagi. A Buge ſuper Mæotin Sauromatæ, [5] & Eſſedones. At per oram Tanaim uſque Mæotæ, a quibus lacus nomen accepit: ultimique a tergo eorum Arimaſpi. Mox [6] Riphæi montes, & aſſiduo nivis caſu pinnarum ſimilitudine, [7] Pterophoros appellata regio: pars mundi damnata a rerum natura, & denſa merſa caligine: neque in alio quam rigoris opere, gelidiſque Aquilonis conceptaculis.

[8] Pone eos montes, ultraque Aquilonem, gens felix (ſi credimus)

NOTÆ.

1. *Hermiſium, &c.*] Mela, l. 2. c. 1. *In Boſphorum vergentia Cimmerica oppida, Myrmecion, Panticapæum, Theodoſia, Hermiſium.* Stephano, Μυρμήκιον πολίχνιον τῆς Ταυρικῆς. Denique Ἀλωπεκίαν inſulam contra Tanaïs oſtia collocat Ptolemæus, l. 3. c. 5.

2. *Per continentem.*] Ubi nunc Ukrania eſt, Polonici regni pars ea quæ maxime vergit in exortum Solis: ibi olim Auchetæ Αὐχάται Herodoto, l. 4 Melpom. p. 226. n. 6. citra Boryſthenem: Νευροὶ quoque, quorum regio Νευρὶς appellata, latere amnis ejus occidentali, p. 241. n. 51. quæ nunc pars maxime orientalis Lithuaniæ eſt.

3. *Geloni.*] Γελωνοὶ, quos pictos Maro appellavit, nunc Lithuani ſunt. Θυσσαγέται, Βουδῖνοι, Βασιλεῖς, eam quæ nunc Moſcovia dicitur, tenuerunt, qua Boryſthenis orientale latus contingit: Ἀγάθυρσοι Mæotidis paludis flexum ambiunt, inquit Mela, l. 2. c 1. Hos tamen longius ſubmovere Plinius videtur. Unde nomen Baſilidæ traxerint: diſces ab Herod. l. 4. Melpom. n. 20.

4. *Super eos.*] Ubi nunc Lithuaniæ pars borealis: ibi Νομάδες & Ἀνθρωποφάγοι, quos Ἀνδροφάγους vocat auctor periplι Ponti Euxini, p. 3. & Herod. l. 4. Melpom. n. 18. p. 231.

5. *Et Eſſedones.*] Moſcovitici meridionales. Ἰσσηδόνες Stephano dicti. Ἀριμασποὶ, ἔθνος Ὑπερβορέων, Hyperboreorum gens, tota in Moſcoviam borealem ableganda.

6. *Riphæi.*] *Ultra quos jacet ora, quæ ſpectat Oceanum* ſeptentrionalem, inquit Mela in fine libri 1. & initio libri 2. unde Plinius hæc mutuatus. Totidem verbis a Plinio ea tranſcripſere Solinus, c. 15. p. 35. & Capella, l. 6. c. de quarto Europæ ſinu, p. 214.

7. *Pterophoros.*] Πτεροφόρος, quaſi pennarum ferax, ſeu nivis pennarum inſtar decidentis. Hinc fabulæ data occaſio, quam refert Ovidius lib. 15. Metam. v. 356.

Eſſe viros fama eſt in Hyperborea Pallene,
Qui ſoleant levibus velari corpora plumis,
Cum Tritoniacam novies ſubiere paludem.

8. *Pone eos montes.*] Hæc a Plinio Solinus exſcripſit, c 16. p. 36. Plinius ex Hecatæo, ut ipſe innuit, l 6. ſect. 20. Hecatæus ex Ariſtea Proconneſio, ut Herodotus docet, l. 4. Melpom. p. 229. n. 13. qui ab iſto conficta omnia arbitratur, licentia poëtica.

quos Hyperboreos appellavere, annoſo degit ævo, fabuloſis celebrata miraculis. Ibi creduntur eſſe cardines mundi, extremique ſiderum ambitus, ſemeſtri luce, & una die [1] Solis averſi: [2] non, ut imperiti dixere, ab æquinoctio verno in autumnum. Semel in anno Solſtitio oriuntur iis Soles, brumaque ſemel occidunt. Regio aprica, felici temperie, omni afflatu noxio carens. [3] Domus iis nemora, lucique, & deorum cultus viritim gregatimque, diſcordia ignota & ægritudo omnis. Mors non niſi ſatietate vitæ, epulatis [4] delibutoque ſenio luxu, ex quadam rupe in mare ſalientibus. Hoc genus ſepulturæ beatiſſimum. [5] Quidam eos in prima parte Aſiæ litorum poſuere, non in Europa, [6] quia ſunt ibi ſimili conſuetudine, & ſitu, Attacorûm nomine. [7] Alii medios fecere eos inter utrumque Solem, [8] Antipodum

N o t æ.

1. *Solis averſi.*] Semeſtri illa luce, inquit, una tantummodo continua conſtituitur, efficiturque dies: Sole, dum occidit, per exiguum temporis ſpatium averſo, ſive abdito: nihil ut tenebrarum inter occaſum exortumque Solis ſenis illis menſibus intercedat. Auctor libri de menſura orbis terræ: *Trigeſimus nunc annus eſt, a quo nunciaverunt mihi Clerici, qui a Kal. Februarii uſque Kal. Auguſti, in illa inſula* (Thule) *manſerunt: quod non ſolum in æſtivo ſolſtitio, ſed in diebus circa illud in veſpertina hora occidens ſol abſcondit ſe quaſi trans parvulum tumulum: ita ut nihil tenebrarum in minimo ſpatio ipſo fiat: ſed quidquid homo operari voluerit, vel pediculos de camiſia abſtrahere, tanquam in præſentia Solis poteſt: Et ſi in altitudine montium ejus fuiſſent, forſitan nunquam Sol abſconderetur ab illis. In medio illius minimi temporis medium noctis fit in medio orbis terræ. Et idcirco mentientes falluntur, qui circum eam concretum fore mare ſcripſerunt: & qui a vernali æquinoctio uſque ad autumnale continuum diem ſine nocte, atque ab autumnali verſa vice uſque ad vernale æquinoctium, aſſiduam quidem noctem,* &c. Averſum pariter una luce Solem Solinus dixit, loc. citat. nec viſus tamen quid diceret intellexiſſe.

2. *Non ut imperiti.*] Carpere Pomponium Melam videtur, ſed immerito. Nam certiſſima ſphæræ probatione conſtat, non ſolſtitio illic Soles oriri, brumaque ſemel occidere: ſed ab æquinoctio verno ad autumnale, ſemeſtrem illam lucem, utique ſi ſemeſtris eſt, adeſſe Peritiſſime certe de iis gentibus Mela, lib. 3. c. 5. p. 53. *In Aſiatico litore,* inquit, *Hyperborei ſuper Aquilonem Riphæoſque montes, ſub ipſo ſiderum cardine jacent, ubi Sol non quotidie ut nobis, ſed primum verno æquinoctio exortus, autumnali demum occidit: & ideo ſex menſibus dies, & totidem aliis nox uſque continua eſt. Terra anguſta, aprica, per ſe fertilis, &c.* Vide Notas & Emend. num. C.

3. *Domus iis, &c.*] Plinius a Mela lib. 3. cap. 5. A Plinio Solinus, cap. 16. p. 36. & 37.

4. *Delibutoque ſenio.*] Ita MSS. omnes: editi, *delibutiſque ſenibus.* Mela id tantum, loc. cit. *hilares, redimiti ſertis.* Solinus, *epulati delibutique.*

5. *Quidam.*] Melam Pomponium ſignat, loc. cit.

6. *Quia ſunt ibi.*] Ita recte vet. Dalec cod. & Pariſ. cum Pintiano. Ratio, inquit Plinius, cur quidam Hyperboreos in prima parte Aſiæ litorum poſuerint, ea eſt, quoniam Attacori ibi degentes, ſimilem vivendi moriendique conſuetudinem, cum haud abſimili quoque ſitu, teneant. De Attacoris dicemus, l. 6. ſect 20.

7. *Alii medios.*] Solinus, cap. 16. p. 36.

8. *Antipodum.*] Unde a nobis Sol occidens pergit ad Antipodas.

occaſum

occaſum exorientemque noſtrum : quod fieri nullo modo poteſt, tam vaſto mari interveniente. [1] Qui non alibi quam in ſemeſtri luce conſtituêre eos, ſerere matutinis, meridie metere, occidente Sole fetus arborum decerpere, noctibus in ſpecus condi tradiderunt. [2] Nec libet dubitare de gente ea, cum tot auctores prodant frugum primitias ſolitos Delon mittere Apollini, quem præcipue colunt. Virgines ferebant eas, hoſpitiis gentium per annos aliquot venerabiles : donec [3] violata fide, in proximis accolarum finibus deponere ſacra ea inſtituêre, hique ad conterminos deferre, atque ita Delon uſque. Mox & hoc ipſum exolevit. [4] Sarmatiæ, Scythiæ, Tauricæ, omniſque a Boryſthene amne tractus longitudo DCCCCLXXX. M. latitudo [5] DCCXVII. M. a M. Agrippa tradita eſt. Ego incertam in hac terrarum parte menſuram arbitror.

XXVII. Verum inſtituto ordine, reliqua hujus ſinus dicantur, & maria quidem ejus [6] nuncupavimus. * Helleſpontus inſulas non habet in Europa dicendas. In Ponto duæ, M. D. paſſ. ab Europa, XIV. M. ab oſtio, [7] Cyaneæ, ab aliis Symplegades appellatæ, traditæque fabulis inter ſe concurriſſe : quoniam parvo diſcretæ intervallo, ex adverſo intrantibus geminæ cernebantur, paulumque deflexa acie, coëuntium ſpeciem præbebant. Citra Iſtrum, [8] Apolloniatarum una, LXXX. M. a Boſphoro Thracio, [9] ex qua M. Lucullus Ca- *Cap. XIII.

Notæ.

1. *Qui non alibi.*] Jocus eſt : ſerunt matutinis, cum primo menſe unicæ diei illius ſemeſtris id agunt : metunt meridie, cum exacto jam tertio : occidente Sole, decerpunt fetus, cum ſexto.

2. *Nec libet.*] Ex Mela hæc quoque, lib. 3. c. 5. Ex Plinio Solinus accepit, c. 16. p. 37. De cultu Apollonis apud Hyperboreos, Diod. l. 2. Bibl. p. 130.

3. *Violata fide*] Solini paraphraſis : *Quoniam hæ virgines perfidia hoſpitum non illibatæ reveniſſent.*

4. *Sarmatia, &c.*] Martianus iiſdem fere verbis, lib. 6. c. de quarto Europæ ſinu, p. 214.

5. *DCCXVII.*] Martianus, *ſeptingenta decem* : lege ex Plinio, *ſeptingenta & ſeptemdecim.*

6. *Nuncupavimus.*] Maria ante, inquit, ea indicavimus, quæ hoc ſinu comprehenduntur : nunc inſulas per ſingula ſparſas perſequemur.

7. *Cyaneæ.*] Κυανέαι, Diodoro, lib. 5. Bibl. pag. 322. & Straboni, lib. 7. pag. 319. A colore ſic appellatas auctor eſt Schol. Apoll. ad lib. 2. Argon. Eædem συμπληγάδες & συνδρομάδες πέτραι, a concurſu appellatæ : unde a Juvenali *Concurrentia Saxa.* De ea fabula, vide Apollodorum, lib. 1. de Diis, pag. 61. & auctorem Peripli Ponti Euxini, pag. 15. Plinius hoc a Mela tranſcripſit, lib. 2. cap. 7.

8. *Apolloniatarum una.*] In Ponto, inquit, infra Danubii oſtia, inſula eſt Apolloniatarum dicta, quoniam in ea urbs ipſa Apollonia eſt, ut docet Strabo loc. cit. Hæc illa eſt Apollonia, qua de egimus, ſect. 18.

9. *Ex qua M. Lucullus*] Solinus, c. 19. pag. 38. ac Plinius ipſe, lib. 34. ſect. 18. Apollo Capitolinus dictus eſt, quoniam in Capitolio dedicatus a Lucullo P. Victor, in deſcript. Romæ, regione octava : *Apollo tranſlatus ex Apollonia a Lucullo, triginta cubitûm.*

pitolinum Apollinem advexit. Inter oſtia Iſtri quæ eſſent, [1] diximus. Ante Boryſthenem Achillea eſt [2] ſupra dicta, eadem Leuce, [3] & Macaron appellata. Hanc temporum horum demonſtratio a Boryſthene CXL. M. ponit, a Tyra CXX. M. a Peuce inſula quinquagintā M. [4] Cingitur circiter decem M. paſſuum. Reliquæ in Carcinite ſinu, Cephalonneſos, [5] Rhoſphoduſa, Macra. [6] Non eſt omittenda multorum opinio, priuſquam digrediamur a Ponto, qui [7] maria omnia interiora illo capite naſci, non Gaditano freto, exiſtimavere, haud improbabili argumento: quoniam æſtus ſemper e Ponto profluens, [8] nunquam reciprocetur.

[9] Exeundum deinde eſt, ut extera Europæ dicantur, tranſgreſſiſque Riphæos montes, litus oceani ſeptentrionalis in læva, donec perveniatur Gades, legendum. Inſulæ complures ſine nominibus eo ſitu traduntur. Ex quibus ante Scythiam, [10] quæ appellatur Raunonia, unam abeſſe diei curſu, in quam veris tempore fluctibus electrum ejiciatur, Timæus prodidit. Reliqua litora incerta ſignata fama. [11] Septentrionalis Oceanus: [12] Amalchium eum Hecatæus appellat, a [13] Paropamiſo amne, qua Scythiam alluit, quod nomen ejus gentis lingua ſignificat congelatum. Philemon Morimaruſam [14] a Cimbris vocari, hoc eſt, mortuum mare, uſque ad promontorium

NOTÆ.

1. *Diximus.*] Sect. 24.

2. *Supra dicta.*] Sect. 26.

3. *Et Macaron.*] Μακάρων, hoc eſt, Beatorum: quod fama eſſet Achillis ibi heroumque animas vagari per montium cava: quamobrem & Ἡρώων quoque νῆσος appellata. Ita Euſtathius ad Dionyſii Perieg. v. 545.

4. *Cingitur.*] Ambitus ejus inſulæ complectitur x. M. P.

5. *Rhoſphoduſa.*] Ita libri omnes, etiam MSS. Libentius tamen *Rhoduſſa* agnoverim, cum Pintiano. Macræ autem haud dubie nomen ipſa longitudo fecit.

6. *Non eſt omittenda.*] Tranſcribit hæc de more Solinus, cap. 18. p. 38.

7. *Maria omnia interiora.*] Mediterranea, inquit Solinus. Vide Notas & Emend. num. CI.

8. *Nunquam reciprocetur.*] Ita Solinus: hoc eſt, nunquam ex interno mari viciſſim aqua in Pontum refluat. Vide quæ diximus lib. 2. ſect 100.

9. *Exeundum.*] Exire interiore hoc e mari oportet, inquit, ut quæ ambitur oceano Europæ ora luſtretur, & inſulæ.

10. *Quæ appellatur Raunonia.*] Id Scythicæ illius plagæ nomen, cui objacet inſula, non inſulæ ipſius, quam ex eodem Timæo Baltiam appellari Plinius prodit, lib. 37. ſect. XI. ubi de ejus ſitu dicemus. Vide Notas & Emend. num. CII.

11. *Septentrionalis Oceanus.*] Fruſtra has voces ſuis ſedibus movent Pintianus, & Pelicerius in notis MSS.

12. *Amalchium.*] Hæc deinceps Solinus iiſdem verbis, cap. 19. pag. 38. & auctor libri de menſura orbis terræ.

13. *Paropamiſo.*] Obium, credo, amnem Hecatæus intellexit, *Oby*, in Tartariæ Moſcoviticæ finibus.

14. *A Cimbris.*] Hoc eſt, a Cimbrorum peninſula, & a faucibus Codani ſinus, uſque ad promontorium Rubeas, quod nunc vulgo dicitur, *Noort Kyn*, vel *Nort Cap*, in extrema Norvegia verſus ſeptentrionem poſitum, Morimaruſam Philemon ait id mare vocari: quod ultra Rubeas eſt, Cronium nomi-

Rubeas: ultra deinde [1] Cronium. [2] Xenophon Lampſacenus, a litore Scytharum [3] tridui navigatione, inſulam eſſe immenſæ magnitudinis, Baltiam tradit. Eandem Pytheas Baſiliam nominat. [4] Feruntur & Oonæ in quibus ovis avium & avenis incolæ vivant. [5] Aliæ, in quibus equinis pedibus homines naſcantur, Hippopodes appellati: [6] Faneſiorum aliæ, in quibus nuda alioquin corpora prægrandes ipſorum aures tota contegant.

[7] Incipit deinde clarior aperiri fama ab gente Ingævonum, quæ eſt prima inde Germaniæ. [8] Sevo mons ibi immenſus, nec Riphæis jugis minor, immanem ad Cimbrorum uſque promontorium efficit ſinum,

NOTÆ.

nari. Ita fere Solinus, loc. citat. Promontorio huic ab amne Rhubone forte nomen eſt, in Oceanum influenre, cujus meminit Ptolemæus in Sarmatia, l. 3. c. 5.

1. *Cronium.*] Quid ſi Gronium, ab ea orbis parte, quæ ſeptentrioni proxima eſt, quam *Groenland* vocant? Certe non ἀπὸ τȣ̃ Κρόνȣ, ut nugantur veteres, hoc eſt, a Saturni frigido ſidere: ſed potius ἀπὸ τȣ̃ Κρόνȣ ποταμȣ̃, cujus in Sarmatia meminit Ptolemæus, l. 3. c. 5. deducta hæc appellatio eſt: nam is in eum Oceanum irrumpit.

2. *Xenophon, &c.*] Solinus, c. 19. pag. 39. Auctor libri de menſura orbis terræ, totidem verbis ac ſyllabis: *Xenophon Lampſacenus a litore Scytharum tridui navigatione inſulam eſſe immenſa màgnitudinis Baltiam tradit: eandem Pytheas Baſiliam nominat, Non longe feruntur & Oaocena* (lege *Oaonaa*) *inſula, quarum ovis avium marinarum & avenis vulgo naſcentibus incola vivunt. Plinius Secundus in libro de ſeptentrionali Oceano Scythia inſuliſque illius.*

3. *Tridui.*] Quam diei tantum unius curſu diſtare a continenti Timæus ſuperius paulo prodidit.

4. *Feruntur.*] Incerta hæc fama ſignari innuit: incerta hæc inſularum nomina, incertumque ſitum. Oonæ, ſive mavis *Oonaa*, vel *Oaonaa*, Plinio inſulæ ſunt, Solinoque Plinium ſecuto. At Pomponio Melæ, lib. 3. c. 6. unde hæc tranſcripſit Plinius, *ob alternos acceſſus, recurſuſque pelagi & quod ſpatia queis diſtant, modo operiuntur undis, modo nuda ſunt, alias inſula videntur, Sarmatis adverſa, alias una & continens terra.*

5. *Alia in quibus.*] Mela, & Solinus, loc. citaro De Hippopodibus vide Auguſt. l. 16. de Civit. c. 8.

6. *Faneſiorum.*] Vide Noras & Emend. num. CIII. Faneſios ejuſcemodi viſos eſſe verſus Californiam Americæ, regionem, monet Euſeb. Nieremb. l. 8. hiſt. nat. c. 1. Iconem exhibet Aldrov. l. de monſtris, p. 10.

7. *Incipit deinde.*] Jam certiore, inquit, fama produntur gentes deinceps appellandæ. Solinus, c. 20. p. 40. *Sevonem montem*, inquit, *Ingavones tenent, a quibus primis poſt Scythas nomen Germanicum conſurgit.* Auctor libri de menſura orbis terræ hunc locum paulo aliter ex ſuis codicibus lègit: *Plinius Secundus de inſulis Germania: Incipit deinde clariore aperiri fama ab gento Ingavonum, qua eſt prima in Germania, mons Sevo ibi immenſus: nec Riphais jugis minòr, immanem ad Cimbrorum uſque promontorium efficit ſinum, qui Codanus vocatur, refertus inſulis, &c.*

8. *Sevo mons.*] Is a mari Albo & extremis Lappiæ finibus, lunato curſu ad fauces uſque ſinus Codani, verſus Cimbrorum promontorium, CCC. circiter paſſuum mill. procurrit, variis nominibus.

[1] qui Codanus vocatur, refertus inſulis: quarum clariſſima [2] Scandinavia eſt, incompertæ magnitudinis, portionem tantum ejus, quod ſit notum, [3] Hillevionum gente quingentis incolente pagis, quæ alterum orbem terrarum eam appellat. Nec eſt minor opinione [4] Eningia. Quidam hæc habitari ad Viſtulam uſque fluvium, [5] a Sarmatis, Venedis, Sciris, Hirris tradunt. Sinum [6] Cylipenum vocari: & in oſtio ejus inſulam Latrin. Mox alterum ſinum [7] Lagnum, conterminum Cimbris. [8] Promontorium Cimbrorum excurrens in maria longe peninſulam efficit, quæ [9] Cartris appellatur. Tres & viginti inde inſulæ [10] Romanorum armis cognitæ. Earum nobiliſſimæ, [11] Burcha-

NOTÆ.

1. *Qui Codanus.*] Ac deinde Balticus, ab inſula Baltia, eſt cognominatus.

2. *Scandinavia.*] Quæ hodie Suecia, Norvegiaque dicitur. Inſulam veteres credidere: ſinum Codanum rari eum Oceano ſeptentrionali, ſive Hyperboreo connecti, ad finem Suevonis montis, qua Ruſſis nunc accolis Album mare, & alio nomine Granvvicus ſinus appellatur: qua r t one inſulæ duæ efficiebantur, præcipua magnitudine, Scandinavia, atque Finningia.

3. *Hillevionum.*] Proximam hanc fuiſſe Scandinaviæ partem vel ex eo liquet, quod primam eam Romani noſſe potuerunt. Ii *Λευωνοὶ*, voce, ut apparet, capite diminuta, pro *Ἰλλευωνοὶ* a Ptolemæo nominantur, in Scandiæ media regione, l. 2. c. x I.

4. *Eningia.*] In MSS. *Epigia:* atque ita ſimiliter auctor libri de Menſura orbis terræ *Nec minor eſt opinione Epigia.* Sed ut ut eſt, Finningiam intelligit, inter Scandinaviam & Venedos ſitam: ingens hodie peninſula, *la Finlande:* unde ſinui proximo nomen, qui Sueciam a Livonia diſterminat, *le Golfe de Finnes, ou de Finlande.*

5. *A Sarmatis.*] A Sarmatarum gentibus, quarum hæc ſunt nomina: Venedæ, Sciri, Hirri. *Οὐενέδαι* Ptolemæo, l. 3. c. 5. a quibus Venedicus ſinus, *le Golfe de Dantzic*, nomen olim habuit, Livoniam tenuere: ac Lithuaniæ partem occidentalem: Sciri, quos Sidonius Apollin. Carm. 7. *Seros* vel *Sceros* appellat, Hirrique, Curiam *le Duché de Curland*, Samogitiamque. *Venedorum nationes*, inquit Tacitus l. de morib. German p. 139. *Germanis an Sarmatis adſcribam, dubito*, &c. Anctor libri de menſura orbis terræ hunc Plinii locum exſcribens, Hirros non agnoſcit: *Quidam*, inquit, *hæc habitari ad inſula uſque ad fluvium* (lege, *ad Viſtulam uſque fluvium*, ſive *Viſulam*) *a Sarmatis, Venedis, Scirisque tradunt.* Ac valde metuo ne Hirri a repetitis temere Sciris accreverint.

6. *Cylipenum.*] Ita MSS. ait editi, *Clylipenum.* Nunc ſinus Livonicus dicitur, a celebri ejus regionis emporio, *le Golfe de Riga:* quo in ſinu antiquo vocabulo Latris inſula, nunc *Oeſel* vocatur.

7. *Lagnum.*] Is eſt qui Jutlandiam, Holſatiam, Ducatumque Mecheloburgenſem alluit.

8. *Promontorium.*] Hodie *Scagen Cap*, in Jutia ſeptentrionali, Danici regni provincia, ad fauces eas unde ſinus Codanus erumpit ex Oceano.

9. *Cartris.*] Aliis Cimbrica Cherſoneſus: in tres præcipue nunc regiones diviſa: Holſatiam, Dithmarſiam, Jutiamque, ſive Jutlandiam. Daniæ Regi paret.

10. *Romanorum.*] Druſo Germanico in Germania bellum adminiſtrante. Strabo, l. 7. p. 291.

11. *Burchana.*] *Βουρχανὶς* Straboni, loc. cit. Stephano *Βούρχανις* in Celtica. Exiſtimant eruditi eſſe inſulam *Borcum*, in oſtiis Amaſii *Ems* amnis poſitam: aïuntque turrim etiamnum ibi exſtare, quam *Het boon huys* incolæ vocent: quæ vox Germanica lingua *Fabarum domum* ſonet. Vide quæ dicenda ſunt l. 18. ſect. 30.

na, Fabaria a noſtris dicta, a frugis ſimilitudine ſponte provenientis. Item Gleſſaria, a ſuccino [1] militiæ appellata, a barbaris Auſtrania, prætcrque Actania.

XXVIII [2] Toto autem hoc mari ad Scaldim uſque fluvium, Germanicæ accolunt gentes haud explicabili menſura, tam immodica prodentium diſcordia eſt, Græci & quidam noſtri [3] $\overline{\text{XXV}}$. M. paſſuum oram Germaniæ tradiderunt. Agrippa cum Rhætia & Norico longitudinem DCLXXXXVI. millia paſſuum, latitudinem [4] CXLVIII. millium : * [5] Rhætiæ prope unius majore latitudine, ſane [6] circa exceſſum * C. XIV. ejus ſubactæ. Nam Germania multis poſtea annis, nec tota, percognita eſt. [7] Si conjectare permittitur, haud multum oræ deerit Græcorum opinione, & longitudini ab Agrippa proditæ. Germanorum genera quinque : [8] Vindili : quorum pars. [9] Burgundiones,

NOTÆ.

1. *Militia.*] Non Romæ, domique, ſed foris ab exercitu, militibuſque Romanis. Nam a domeſticis vernaculiſque, caſtrenſia diſtingui vocabula, in præfatione Plinii jam dictum eſt. In M S S. *Auſteravia.* De Gleſſariis dicemus ſect. 30.

2. *Toto autem hoc mari*] Septentrionali, quod Europam alluit.

3. *XXV. M. paſſ.*] Lineola ſuperpoſita vicies quinquies centena millia paſſuum ſignificari admonet.

4. *CXLVIII.*] Ita M S S. omnes, R. 1. 2. Colb. 1. 2. &c.

5. *Rhætia prope.*] Agrippam reprehendit, qui Germaniæ Rhætiæque, & Norici latitudinem tam anguſtis definierit ſpatiis : cum Rhætiæ unius prope major ſit, quam quantam tergeminæ illi regioni aſſignaverit : ſaltem qualis quantaque Rhætia cognita eſt, cum citra Agrippæ obitum Romanorum armis eſt domita. Nam Germania, ne multis quidem poſt annis, nec tota etiam, luſtrari noſcique potuit. Vide Notas & Emend. num. CIV.

6. *Circa exceſſum ejus.*] Exceſſit e vivis Agrippa, Valerio Meſſala Barbato, P. Sulpicio Quirinio Coſſ. anno V. C. DCCXLII. ut auctor eſt Dio, l. 54. p. 541. Subacta per Druſum Tiberiumque, quos exercitui Auguſtus præfecerat ; Rhætia, M. Druſo Libone, L. Calpurnio Piſone Coſſ. anno DCCXXXIX. ut idem refert, p. 535.

7. *Si conjectare.*] Si conjecturæ locus datur, inquit, minor paulo erit, quam opinati ſunt Græci, Germaniæ ora, vicies quinquies centena M. paſſ. ut paulo ante diximus, colligere ab his credita : nec multo etiam brevior quam Agrippa prodidit, qui DCLXXXXVI. millibus paſſuum omnino definiit, Germaniæ cum Rhætia & Norico longitudo. Inſignis autem ideo eſt utriuſque menſuræ diſcrimen, quoniam per anfractus ſinuſque Germanici Oceani prior illa Græcorum excurrit : ſequens vero Agrippæ, cuncta Germania nondum explorata, mediterraneam tantum ejus cognitæ partem, tractu diverſo metitur.

8. *Vindili.*] Ita R. 1. At R. 2. Colb. 1. 2. Chiffl. & Pariſ. *Vandili.* Tacitus Vandalios vocat, l. de morib. German. p. 123. In Notitia Dignit, Imp. Rom. ſect. 18. Ala *Vandilorum.* Ex Vandalicis montibus Albion amnem effluere, & in Oceanum effundi, auctor eſt Dio, l. 55. p. 548. Vandali, inquit Mariana, l. 5. hiſt. Hiſp. c. 1. p. 185. quibus ferme locis nunc Mexelburgenſes ſunt & Pomerani.

9. *Burgundiones.*] Burgundiones pars Vandalorum, a burgis, hoc eſt, pagis in quos diſſipati erant, appellationem ſortiti ſunt : & cum in Heduis conſediſſent, ei Galliæ provinciæ, Burgundiæ nomen fecerunt. Partem Poloniæ tenuere, ubi nunc *Gneſna.*

Digitized by Google

[1] Varini, [2] Carini, [3] Guttones. Alterum genus, [4] Ingævones: quorum pars [5] Cimbri, Teutoni, ac Chaucorum gentes. Proximi autem Rheno, [6] Iſtævones : quorum pars [7] Sicambri, Mediterranei, [8] Hermiones : [9] quorum Suevi, Hermunduri,

Notæ.

1. *Varini.*] Varini Tacito, lib. de morib. Germ. pag. 136. Ptolemæo ſunt Avarini, l. 3. c. 5. in Sarmatia Europæa, ad Viſtulæ fontes, ubi nunc Cracovia Poloniæ caput. Φρυγυνδίωνες, inquit, (pro Φυργυνδίωνες,) ἔπειτα Ἀυαρινοὶ, forte pro Οὐαρινοὶ, παρὰ τὴν κεφαλὴν τοῦ Οὐϊςτύλα ποταμοῦ. Non hoc videre Cluverius, aliique, qui aliter ſtatuunt : a quibus diſſidere me ſæpiſſime, ſed certis adductum argumentis, profiteor.

2. *Carini.*] Καριτνοὶ hi Ptolemæi eſſe viſi ſunt Hermolao : fruſtra, cum ii Helvetiorum genti confines eſſe a Ptolemæo dicantur, l. 3. c. xi. in Germania. Niſi ex incauta ſuperioris vocis *Varini* repetitione nata conflataque iſta ſit, Viſtulæ accolas neceſſe eſt fuiſſe Carinos, perinde ac ceteras Vandalorum gentes, Burgundiones, Varinos, Guttones.

3. *Guttones.*] Gotones vocat Tacitus, l. 2. Annal. p. 61. *Gothones*, l. de moribus Germ. p. 13. Ptolemæo l. 3. c 5. *Γύθωνες*, ad Viſtulam poſiti ſub Venedis: quo ex ſitu colligimus ibi fuiſſe, ubi Mazoviæ Palatinatus, ut appellant, Polonici regni, Varſoviaque eſt, & utraque Pruſſia, quam Regalem, & quam Ducalem vocant. Fuit horum oppidum primarium Gytonium primo, mox a Geris Daniſque Gedanum, a ſinu Codanium, *Dantzic.* Inde Gothones ſive Gothi profecti qui totam Europam exagitarunt armis, ac ditione diu tenuerunt. Vide Ægid. Lacary, e Societate noſtra, l. 1. de coloniis Gallor. c. 9. p 69.

4. *Ingævones.*] Ab extremo ſeptentrionalis Oceani litore, ad amnis Amiſii oſtia, quidquid terrarum interjacet, Ingævones dicti tenuere Norvegiam, Sueciam, Daniam, Finlandiam, Saxoniam, Friſiamque orientalem.

5. *Cimbri.*] Holſatiam ii, ut diximus, Juttiamque tenuere. Mox Teutoni inferiorem Saxoniam: Brema civitate primaria : Denique gentes Chaucorum duæ; majores, atque minores, Καῦχοι οἱ μείζους, καὶ οἱ μικροὶ, Oſnabrugenſem ditionem iſti ad Viſurgim fluvium: illi Luneburgenſem Ducatum, ad Albim: ex Ptolemæo, l. 2. c. xi. Tacitus, lib de moribus Germ. p 135. de Chaucorum ſitu : *Ac primo*, inquit, *ſtatim Chaucorum gens, quanquam incipiat a Friſiis, ac partem litoris occupet, omnium quas expoſui gentium lateribus obtenditur, donec in Cattos uſque ſinuetur*, &c.

6. *Iſtævones.*] A Rheni oſtiis ad Coloniam Ubiorum amnis ejus accolæ, cum Friſiis occidentalibus, Iſtævones appellari.

7. *Sicambri.*] Σίγαμβροι Dioni, l. 39. p. 113. adverſus quos expeditionem ſuſceptam a Julio Cæſare idem eſt auctor, & Plutarchus in Cæſare, p. 718. ubi Συγάμβρους vocat. Ultra Rhenum primum poſiti, Ubiis vicini, teſte eodem Dione, loc. cit. ipſoque Cæſare, l. 4. Bell. Gall. p. 44. Chattis quoque & Cheruſcis, ex Dione, lib. 54. p. 544. Vide Notas & Emendat. num. CV. Horum regio ibi fuit, ubi nunc Comitatus Marchiæ, Bergenſis Ducatus, & Clivienſis pars tranſrhenana.

8. *Hermiones.*] In media Germania poſiti, ultra Rheni Oceanique ripas. In Germaniæ populis medii a Tacito appellati, l. de morib. Germ. p. 123.

9. *Quorum Suevi.*] Hermionum gentes ex ordine perquam accurate deſcribit, ab iis exorſus, qui ſunt ortui Solis propiores, mox curſu inde verſus occaſum inſtituto. Horum igitur Suevi ii ſunt, quos hodie Moravos appellamus, *la Moravie*, ut jam ſuperius monuimus ſect. 25. neque enim Suevos ab iſtis alios Plinius agnovit, aut Ptolemæus, qui l. 2. c. xi. ultra Albim Suevos ſummovet, verſus ortum. Poſtea ad Danubii caput commigrarunt. Hermunduri fuere, qui

[1] Chatti, Cheruſci. Quinta pars [2] Peucini, Baſternæ, ſupra dictis contermini Dacis. Amnes clari in Oceanum defluunt, [3] Guttalus, Viſtillus ſive [4] Viſtula, Albis, Viſurgis, Amiſius, Rhenus, Moſa. Introrſus vero, nullo inferius nobilitate, [5] Hercynium jugum prætenditur.

XXIX. In Rheno ipſo, prope centum M. paſſuum in longitudinem, nobiliſſima Batavorum inſula [6] & Cannenufatum: [7] & aliæ Friſiorum, Chaucorum, [8] Friſiabonum, [9] Sturiorum, Marſaciorum, CAP. XV.

NOTÆ.

nunc Bohemi, populique ab his fuſi uſque ad Danubii ripam. *In Hermunduris*, inquit Tacitus, loc. citato, p. 137. *Albis oritur flumen inclytum: Iuxta Hermunduros Marcomanni & Quadi agunt .... Eaque Germaniæ veluti frons eſt, quatenus Danubio prætexitur.* Sentio convelli a me Geographorum recentiorum placita: ſed hos nihil in præſenti moror.

1. *Chatti, &c.*] Chattis Franconiam, Brunſvvicenſem Ducatum, circumjacentemque late regionem a Franconia ad Chaucorum fines Cheruſcis adſcribimus: hi enim inter Chattos, Chaucoſque medii, Tacito teſte, lib. de moribus Germ. p. 135.

2. *Peucini, Baſternæ.*] Peucini, quos quidam Baſtarnas vocant, inquit Tacitus, loc. cit. p. 138. Strabo tamen Baſtarnarum partem eſſe Peucinos putat, lib. 7. pag. 306. De horum ſitu diximus ſect. 25. Gallos Livius ſemper appellat, lib. 44 Gruteri Inſcript. pag 453. BASTARNAE.

3. *Guttalus.*] Hunc eundem eſſe, qui Ptolemæo lib. 2. cap. XI. Οὐϊάδος, aliis *Odera*, *l'Oder*, erudite probat Cluverius, adverſus Junium, lib. 3. Germ. antiq. cap. 49. Solino, cap. 20. pag. 40. *Gothalus* eſt.

4. *Viſtula, &c.*] Οὐϊστούλα, Ἄλβις, Οὐΐσουργις, Ἀμάσιος, Ptolemæo, loc cit. Noſtris, *le Veiſſel ou la Viſtule, l'Elbe, le Veſer, l'Ems.*

5. *Hercynium jugum.*] Quem Hercynium ſaltum appellavit ſect. 25. Ὀρκύνιον δρυμὸν Ptolem. lib. 2. cap. XI. Livius lib. 9. pag. 165. Germanicos ſaltus. Dionyſ. Perieg. verſ. 286. Ἑρκύνιον δρυμόν.

6. *Et Cannenufatum.*] Ea inſula a Batavis & Cannenufatibus colebatur: illi quoniam majorem inſulæ partem tenuere: nomen ei ſuum dederunt, dictaque inſula Batavorum, ſive Batavia eſt. In Tab. Peuting. *Patavia.* Iſti apud Gruterum, pag. 385. CANNANEFATES, apud Tacitum, lib 4. hiſt. pag. 103. & apud Velleïum, l. 2. n. 105. *Caninefates*, appellati. Hodie *le Betuve.* Vide Notas & Emend num. CVI.

7. *Et aliæ.*] Quas cum ſterni Plinius aſſeverat inter Helium ac Flevum, mari quod *Zuyderzee* nuncupant ab ortu, ab occaſu Zelandia claudi omnes neceſſe eſt. Eo ordine a Plinio eæ recenſentur, ut ab ortu & ſeptentrione auſpicatus, progrediatur in occaſum. A populis in eas a continente progreſſis, nomen habent ex iis aliquæ: a Friſiis certe, Chauciſque duæ priores, quos ultra Rhenum ſedes habuiſſe conſtat. Friſios in hoc tractu Tacitus quoque agnoſcit, quos cum Caninefatibus copulat, lib. 4. hiſt. pag. 103. Chaucos e patriis ſedibus commigrantes, ac ducem natione Caninefatem ſecutos, inferiorem Germaniam incurſaviſſe Claudii Imp. temporibus, idem auctor eſt, lib. XI. Annal. pag. 160. De Friſiorum & Chaucorum inſulis, quæ recedente maris æſtu, continenti necterentur, Dio l. 54. pag. 544. Nunc eſſe videtur Nort-hollandia. Atque hunc quidem ſitum Chaucis præſertim adjudicant ea quæ Plinius de iiſdem affert lib. 16. ſect. 1.

8. *Friſiabonum.*] In MSS. *Friſiavonum.* Hos illic conſediſſe arbitror, ubi nunc *le Veluve*, pars Geldrenſis Ducatus, e Belgica Gallia huc trangreſſos.

9. *Sturiorum, &c.*] His vero meridionalem Hollandiam, *la Sud-Hollan-*

quæ ſternuntur [1], inter Helium ac Flevum. Ita appellantur [2] oſtia, [3] in quæ effuſus Rhenus, ab ſeptentrione [4] in lacus, ab occidente in amnem Moſam ſe ſpargit: [5] medio inter hæc ore, modicum nomini ſuo cuſtodiens alveum.

CAPUT XVI.

XXX. Ex adverſo hujus ſitus Britannia inſula, [6] clara Græcis noſtriſque monumentis, inter ſeptentrionem & occidentem jacet: [7] Germaniæ, Galliæ, Hiſpaniæ, multo maximis Europæ partibus [8] magno intervallo adverſa. [9] Albion ipſi nomen fuit, cum Britanniæ vocarentur omnes: de quibus mox paulo dicemus. Hæc abeſt a [10] Geſſoriaco Morinorum gentis litore, proximo trajectu quinquaginta M. [11] circuitu vero patere tricies octies centena viginti quinque M. Pytheas & Iſidorus tradunt, triginta prope jam annis notitiam ejus

NOTÆ.

de: Marſacis inſulam aſſignamus, quam Moſa cum Rheno efficit, ubi Dordracum eſt in Zelandiæ confinio: unde Marſacios pro Moſatils credas appellatos. Marſacos Tacitus vocat, jungitque Caninefatibus, lib. 4. hiſt. pag. 103. Μαρσακοὺς, ut puto, Dio lib. 60. p. 670. pro Μαρουακοὺς. In MSS. Reg. 1. 2. Colb. 1. 2. &c. *Tuſiorum*, *Marſaciorumque*.

1. *Inter Helium &c.*] Helium Zelandiæ vicinum, ubi nunc caſtellum *Briel*. Flevum vero Friſiæ, ubi nunc inſula eſt, quæ priſcum nomen retinet, *het Vlie*, ſive *Flie*.

2. *Oſtia.*] Et caſtella quoque oſtiis impoſita. Tacitus, lib. 4. Annal. pag. 125.

3. *In qua effuſus.*] Per foſſam a Druſo in Salam *l'Iſſel*: alteramque ex parte læva a Civili, in Leccam *le Leck*, Moſamque, deductum olim eſſe Rhenum ſciunt eruditi. Vahalem hunc Rheni alveum accolæ nominant, qui mox id quoque vocabulum mutat Moſa flumine, cujus immenſo ore in oceanum effunditur.

4. *In lacus.*] Hi frequenti eluvione aquarum, in unum maris ſinum abierunt, ea magnitudine, quæ Maris Auſtralis, *Zuyderzee*, nomen hodie ſuſtineat. Lacui nomen olim Flevo fuit, ut auctor eſt Mela, lib. 3. cap. 2.

5. *Medio.*] Quod a Schenckii, ut vocant, munimento, Arenacum delapſus, Ultrajectum, ac Lugdunum alluit.

6. *Clara Græcis.*] Hanc ceteris orbis totius inſulis Græci prætulêre: Dionyſius Perieg. verſ. 568. de Britannicis inſulis:

Τάων τοι μέγεθος ἀεξιόωσι· οὐδέ τις ἄλλη
Νήσοις ἐν πάσῃσι Βρεττανίσιν ἰσοφαρίζει.

7. *Germaniæ &c.*] Verius Strabo, lib. 4. pag. 199. ſoli Galliæ prætendi dixit. Plinio tamen Tacitus ſubſcribit, in vita Agricolæ, pag. 142.

8. *Magno intervallo.*] Spatium intelligit, quo ab oriente in occaſum porrigitur: Maximam ſpatio ac cælo Tacitus dixit, loc. cit.

9. *Albion.*] Ἀλβίων Ptolemæo, lib. 2. cap. 3. Angliam, Scotiamque complectitur. Britanniæ dicuntur, Hibernia adjuncta, cum ceteris adjacentibus inſulis.

10. *Geſſoriaco.*] Ptolem. lib. 2. c. 9. Γησοριακὸν ἐπίνειον Μορινῶν, Morinorum navale. Plinio ipſi, ſect. 37. hujus libri, *Portus Morinorum* Britannicus, quod ex eo Gallis Romaniſque uſitatus erat in Britannos trajectus. Tab. Peuting. *Geſoriaco, quod nunc Bononia.* Noſtris *Boulogne ſur mer.* Ager circumjectus, *le Boulenois*, vel ut alii, *le Boulonois.* Vide Notas & Emend. num. C V I I.

11 *Circuitu vero.*] Sic Martianus, a Plinio mutuatus, lib. 6. cap. *Alia dimenſio Europæ*, pag. 215.

Rom.

Digitized by Google

Romanis armis non ultra vicinitatem ſilvæ [1] Caledoniæ propagantibus. [2] Agrippa longitudinem DCCC. M. paſſ. eſſe : latitudinem CCC. M. credit. Eandem Hiberniæ latitudinem, ſed longitudinem CC. mill. paſſuum minorem. Super eam hæc ſita abeſt breviſſimo tranſitu [3] a Silurum gente XXX. M. paſſ. Reliquarum nulla CXXV. mill. circuitu amplior proditur. [4] Sunt autem XL. Orcades, modicis inter ſe diſcretæ ſpatiis. Septem [5] Acmodæ, & XXX. [6] Hæbudes: & inter Hiberniam ac Britanniam, [7] Mona, Monapia, Ricina, Vectis, Limnus, Andros. Infra vero [8] Siambis, & Axantos. [9] Et ab adverſo in Germanicum mare ſparſæ Gleſſariæ, quas Electridas Græci recentiores appellavere, quod ibi electrum naſceretur. [10] Ultima omnium,

NOTÆ.

1. *Caledonia.*] Floro Saltus Caledonius appellatus : Grampio monte, *Grantzbaine*, dividitur : in Scotia, ubi & Caledonia regio, quam Julius Agricola Domitiani temporibus primum ſubegit. Καληδόνιος δρυμὸς eſt Ptolemæo l. 2. c. 3.

2. *Agrippa, &c.*] Sic quoque Martianus loc. cit. & Solinus, c. 22. p. 41. & 42.

3. *A Silurum gente.*] Σίλυρες a Ptolemæo appellantur, l. 2. c. 3 Silurum Tacitus meminit, l. 12. Annal. p. 181. & 183. Vide Notas & Emendat num. CVIII. Oram hi occiduam tenuere Valliæ principatus, cum Demetis, qui Silurum pars fuere.

4. *Sunt autem XL.*] Totidem Martiano, loc. cit. Pomponio, lib. 3. c. 6. triginta. Jornandi XXXV. Ptolemæo, lib. 2. c. 3. περὶ τριάκοντα. Sunt eæ ſupra Scotiam poſitæ, modico ab ea freto disjunctæ. Earum maxima Pomona, *Mainland.*

5. *Acmodæ.*] MSS. *Haemodæ.* Vulgo *Hetland* & *Schetland*, in commune appellantur : Orcadibus proximæ, ſed in boream longius ſubmotæ.

6. *Hæbudes.*] Solino, c. 22. p. 42. & Ptolemæo l. 2. c. 2. quinque tantum Ἔβουδαι numerantur : Marciano quoque in Periplo, apud Steph. Αἰβοῦδαι νῆσοι πέντε τῆς Βρεττανικῆς. Omnium veriſſime Plinius: ſunt enim eæ pæne innumeræ haud procul Orcadibus ſupra Hiberniam, Scotiamque, ut docet Cluver. l. 3. Germ. antiq. c. 40.

7. *Mona, &c.*] Mona Valliæ litori adjacet. Μόνα νῆσος Ptolemæo, loc. cit. nunc *Angleſey*. Monapia, Ptolemæo Μοναοίδα, loc. citat. Bedæ *Menavia*, nunc *Man* & *Moneitha*, contra Cumberlandiam. Ricina, Ptolemæo Ῥικίνα, loc. cit. Vectim hanc, quæ in freto eſt quod inter Hiberniam Britanniamque interfluit, cave cum altera confundas quæ contra id Angliæ latus eſt, quod Galliæ obvertitur. Limnus, Ptolemæo Λίμνος, Andros Ἔδρος dicitur.

8. *Siambis.*] MSS. R. 1. 2. Colb. 1. 2. & Pariſ. *Amnis*, non *Siambis.*

9. *Et ab adverſo.*] Superius memoratæ inſulæ contra occidentale Britanniæ latus ſunt poſitæ : hæ ex adverſo, nempe verſus ortum, nec jam in eo mari, in quo Britannia eſt, ſed in Germanico, ſeu parte illa ſinus Baltici, quæ Germaniam alluit, ſupra Dantiſcum, ubi inſulæ ſunt *Oëland*, & *Gotland*, Gleſſariæ dictæ a ſuccino, quod Germanis *Gleß* diceretur : id enim tum in iis inſulis, tum in oppoſito Gutonum litore, ubi Dantiſcum eſt, legebatur, ut Plinius docet lib. 37. ſect. XI. Hæ duæ Gleſſariæ ſuperius ſect. 27. Auſtrania, Actaniaque appellatæ.

10. *Ultima.*] Hæc iiſdem verbis Martianus, loc. cit. & Solinus, c. 22. p. 42. Thule Iſlandia nunc appellatur, ut recte Cluverius animadvertit, l. 3. Germ. antiq. c. 39. Schetlandiam vult eſſe Cambdenus, p. 850. at hæc non quinque dierum navigatione a Britannia, ut vult

quæ memorantur, Thule: in qua ſolſtitio nullas eſſe noctes [1] indicavimus, Cancri ſignum Sole tranſeunte, nulloſque contra per brumam dies. [2] Hoc quidam ſenis menſibus continuis fieri arbitrantur. [3] Timæus hiſtoricus a Britannia introrſus ſex dierum navigatione abeſſe dicit inſulam [4] Mictim, in qua candidum plumbum proveniat. Ad eam Britannos [5] vitilibus navigiis corio circumſutis navigare. [6] Sunt qui & alias prodant, Scandiam, Dumnam, Bergos: maximamque omnium Nerigon, ex qua in Thulen navigetur. [7] A Thule unius diei navigatione mare concretum, a nonnullis Cronium appellatur.

C. XVII. XXXI. [8] Gallia omnis Comata uno nomine appellata, in tria populorum genera dividitur, amnibus maxime diſtincta. A Scalde ad Sequanam Belgica. Ab eo ad Garumnam Celtica, eademque Lugdunenſis. Inde ad Pyrenæi montis excurſum [9] Aquitanica, [10] Aremorica antea dicta. [11] Univerſam oram $\overline{XVIII}$. M. paſſ. Agrippa: Galliarum inter Rhenum & Pyrenæum, atque oceanum, ac montes Gebennam & Juram, quibus Narbonenſem Galliam excludit, longitudinem [12] CCCCXX. M. paſſuum, latitudinem CCCVIII. computa-

Notæ.

Solinus, imo vix unius, abeſt: nec ſenis menſibus dies ibi, ut in Iſlandia, & nox vices habent. Neque eos audio qui ante annum Chriſti 874. ulli cognitam Iſlandiam aiunt: Fuerit ſane hactenus inculta: incognitam fuiſſe, pernego Partibus 63. ſeu gradibus ab Æquatore diſtare Thulen ait Agathemerus, l. 1. Geogr. c. 5.

1. *Indicavimus.*] Libro 2. ſect. 77.

2. *Hoc quidam.*] Quos inter Pomponius Mela, ut diximus ſect. 26.

3. *Timæus hiſtoricus.*] Hoc loco non *Timæus*, ſed *Pytheas*, legit auctor libri de Menſura orbis terræ: *Plinius Secundus*, inquit, *in quarto libro edocet, quod Pytheas Maſſilienſis ſex dierum navigatione in ſeptentrionem a Britannia Thulen diſtantem narrat.* Sic Plinius ipſe, l. 2. ſect. 77. p. 229.

4. *Mictim.*] Quæ ſit hæc Timæi Mictis in Germanico mari ſex dierum navigatione a Britannia diſſita, ſtatui certo non poteſt.

5. *Vitilibus.*] Vide quæ de iis dicturi ſumus, lib. 7. ſect. 57.

6. *Sunt qui.*] Aliorum ſententiam prodit, non ſuam. Scandia certe a Scandinavia, de qua ſupra, nihil differt. *Δοῦμνα* inſulam juxta Orcadas habet Ptolemæus, l. 2. c. 3. Si Nerigon, & Bergos, inſulas eſſe, aut a Norvegiæ, celebrique ejus oræ emporio quod *Berghen* vocamus, differre arbitrati ſunt, quid ii voluerint, adhuc obſcurum eſt.

7. *A Thule.*] Solinus, c. 22. p. 43. & Martianus loc. cit.

8. *Gallia omnis.*] Extra Provinciam Narbonenſem. Galbæ nummus, apud Patinum, in Suetonio, p. 345. TRES GALLIAE.

9. *Aquitanica.*] Ita MSS. omnes: ut Belgica, Celtica. Sic paulo ante, *A Scalde*, non *a Scaldi*: mox tamen etiam *a Scaldi*.

10. *Aremorica.*] Vox ea veterum Celtarum idiomate maritimam plagam ſonat. Eſt enim hodieque Britonibus Galliæ populis *ar mor*, mare. Vide Cambdenum, p. 14.

11. *Univerſam oram $\overline{XVIII}$.*] Hoc eſt, decies octies centena millia paſſuum patere. Vide Notas & Emendationes, num. CIX.

12. *CCCCXX.*] MSS omnes, CCCXX. Miſſi Theodoſii: *Gallia Co-*

vit. A Scaldi [1] incolunt extera Toxandri [2] pluribus nominibus. [3] Deinde Menapii, [4] Morini, [5] Oromanſaci juncti pago, qui Geſſoriacus vocatur: [6] Britanni, [7] Ambiani, [8] Bellovaci. [9] Introrſus [10] Caſtologi, [11] Atrebates, [12] Nervii liberi, [13] Veromandui,

NOTÆ.

mata...juxta Plinium Secundum in quarto libro, in longitudinem DCCCCXX. *in latitudine*, CCCVIII.

1. *Incolunt extera.*] Hoc eſt, regionem ultra Scaldim, extraque Gallias poſitam, ad Moſam uſque, ubi Antuerpia, Brabantiaque univerſa: ubi oppida Breda, & S. Gertrudis, ut recte vidit P. Ægid. Laccary, Soc. Jeſu, l. 5. de Coloniis Gallor. c. 5. p. 259.

2. *Pluribus nom.*] Hoc eſt, gens una illa Toxandrica plures populos complexa eſt.

3. *Deinde Menapii.*] Jam hi deinceps citra Scaldim. Et Menapii quidem Morinis confines, juxta mare, non Plinio modo, ſed etiam Straboni, l. 4. p. 194. τοῖς Μεναπίοις δ' εἰσὶ συνεχεῖς ἐπὶ τῇ θαλάττῃ Μορῖνοι. Tacitus quoque, lib. 4. hiſt. p 94. *a Rheno venientes tranſire Moſam jubet, ut Menapios & Morinos, & extrema Galliarum quaterent.* Menapii igitur ibi fuere (etſi aliter alios ſentire ſcio) ubi nunc Flandria eſt, oppida Brugæ, Gandavum, Ipræ.

4 *Morini*] *Extremique hominum Morini* Virgilio appellati. Ut Armorici, ita & Morini a voce Celtica *Mor*, quæ mare ſignificat, quaſi Maritimi, nomen habuere. Menapiis, ut vidimus, ab ortu confines: Ambianis, ab occaſu, apud Ptolem. lib. 2. cap. 9. qui Morinorum civitatem mediterraneam ait fuiſſe Ταρούαννα, olim *Teroüanne*: navale, Geſoriacum, ut vidimus ſup. ſect. *Bologne.*

5. *Oromanſaci.* Et oratione ejuſmodi colligi poteſt aut Oromanſacos clientes, partemque Morinorum, proximos fuiſſe pago Geſoriaco: aut certe potius eos ac Geſoriacenſes unum eundemque pagum, nimirum Geſoriacenſem, conſtituiſſe: *le Boulenois.* In MSS. *Oromarſaci.* Audax conjectura illius qui legendum ſuſpicabatur, *Prom. Icci*, *junctum pago*, &c.

6. *Britanni.*] Ita libri omnes. Hi inter Geſſoriacenſes Ambianoſque medii, in ora ſimiliter poſiti, ea loca tenuere certe, ubi nunc oppida Stapulæ, Monſtrolium, Heſdinium, & adjacentem agrum Ponticum, *le Ponthieu*, ad Somonam amnem. Quamobrem & hi pars Morinorum fuerint ſane, ſi fides habenda auctori Libelli Provinciarum Romanarum, apud quem legitur, *Civitas Morinûm, id eſt, Ponticum.* Sed recentem fetum eſſe nugatoris alicujus, qui vetuſtum ſcriptorem inepte ſimulet, egregie docuit P. Philib. Monetus, in Geogr. Galliæ, pag. 421. Cluverius lib. 2. Germ. antiq. cap. 27. hic *Briannos* legi mavult.

7. *Ambiani.*] Aquis Somonæ clari amnis abluuntur: habent oppida, Ambianum, & Abbatis-villam

8. *Bellovaci.*] Horum late quondam regio patuit, ab oppido uſque mediterraneo Beluaco, *Beauvais*, ad oceani litus, ubi Aucum, *Eu*, & Deppæ, *Dieppe.* Vide Notas & Emend. num. CX.

9. *Introrſus.*] Hactenus igitur recenſiti populi oram tenuêre: mediterranei, qui deinceps appellandi ſunt.

10. *Caſtologi.*] MSS. omnes, *Catuſlugi.* Libentius *Catalauni* agnoverim, *Chaalons ſur Marne*: quos in Belgica merito collocat Antoninus, & Durocatelaunos vocat.

11. *Atrebates.*] *L'Artois.*

12. *Nervii.*] Cæſari lib. 2. bell. Gall. pag. 25. Nervii dicuntur Atrebatibus Veromanduiſque finitimi. Unde colligas pagi Nerviorum locum præcipuum fuiſſe, non Tornacum, ut vulgus putat, ſed Cameracum, quod ab Atrebatum Nemetaco, XIV. M. P. ab Auguſta Veromanduorum abeſt XVIII. M. Liberi porro dicuntur, hoc eſt, non, ut ceteri, vectigales: & ſuis, non Romanis, utentes legibus.

13. *Veromandui.*] Quorum ſedes Auguſta Veromanduorum, apud Ptolem.

[1] Succoni, [2] Sueſſiones liberi, [3] Ulmanetes liberi, [4] Tungri, [5] Sunuci, Friſiabones, Betaſi, [6] Leuci liberi, [7] Treveri liberi antea, & [8] Lingones fœderati, [9] Remi fœderati, [10] Mediomatrici, [11] Sequani, [12] Raurici, [13] Helvetii. Coloniæ:

Notæ.

lib. 2. cap. 9. nunc Fanum S. Quintini, uti ex Sigeberti, aliorumque indubitatis teſtimoniis colligit Claud. Hemeræus in libro, cui titulus, Auguſta Veromanduorum, lib. 1. cap. 12. etſi aliter Cluvetio viſum eſt. Nomen tamen retinet circumjectus ager, *le Vermandois*.

1. *Succoni.*] Ita libri quidem omnes: at ſequentis vocis corrupta quædam repetitio ea eſſe videtur, cum de Succonis ceteri ſileant.

2. *Sueſſiones.*] *Le Soiſſonnois.*

3. *Ulmanetes.*] Eorum urbs præcipua Sylvanectum *Senlis*. Vide Notas & Emend. num. CXI.

4. *Tungri.*] Ubi nunc Leodium, Namurcum, Limburgum, & ipſa quæ nomen hodieque retinet, Tungrorum civitas.

5. *Sunuci, &c.*] Ita MSS. omnes, non *Runici*. Qui porro Sunucorum, Friſiabonum, Betaſorumque ſedes ultra Rhenum quærunt, qui Belgicæ Galliæ fines fuerint, quibus hi omnes continebantur, ignorant. Nervios Betaſioſque Tacitus ſimul jungit, l. 4. hiſt. p 103. & 108. *Occupatis*, inquit, *Sunicis, Claudius Labeo Betaſiorum, Tungrorumque, & Nerviorum tumultuaria manu reſtitit, fretus loco, quia pontem Moſæ fluminis anteceperat.* Quo ex loco Sunucis, Luciliburgenſem, ſeu Lucemburgenſem: Betaſis, Juliacenſem: Friſiabonibus, qui medii interjacent, Limburgenſem Ducatum fidenter adſcribimus. Apud Gruter. pag. 520. reperta Moguntiæ inſcriptio, BETASII. CIVES.

6. *Leuci*] Oppidum habuêre Tullum, Τοῦλλον Ptolemæo lib. 2. cap. 9. hodie *Toul*.

7. *Treveri liberi antea.*] Ademptum iis jus libertatis ævo ſuo innuit: reſtitutum poſtmodum, Flavius Vopiſcus in Floriano. Veſpaſ. nummus in Theſ. Goltzii, COL. AVG. PAT. TREVIROR. & Inſcript. apud Gruter. p. CXI. & 225.

8. *Lingones.*] Tacit. lib. 1. hiſt pag. 27. *Otho Cæſar Lingonibus univerſis civitatem Romanam dedit.* *Les Langrois.* Oppidum, *Langres*.

9. *Remi.*] *Les Remois.* Oppidum, *Reims*. Fœderatorum porro populorum potior, quam liberorum conditio fuit: neque enim qui liberi erant, iidem continuo fœderati.

10 *Mediomatrici.*] Ptolemæo, l. 2. c. 9. *Μεδιομάτρικες*. Tacito, l. 1. hiſt. p. 23. & lib. 4. p. 108. *Mediomatrici.* *Le pais Meſſin*. Oppidum, *Metz*.

11. *Sequani.*] Quorum oppidum apud Ptolem. c. 9. l. 2. Οὐισόντιον, *Beſançon*: ditio ad Baſileam uſque appoſitam Rheno pertinuit.

12. *Raurici.*] Quorum mox dicenda Colonia Rauriaca: iidem Rauraci alias appellati. Inſcriptio Gruteri, pag. 339. L. MVNATIVS. L. F. PLANCVS. COS.... IN. GALLIA. COLONIAS. DEDVXIT. LVGDVNVM. ET. RAVRICAM. Tiberii nummus, apud Goltz. p. 237. COL. AVGVSTA. RAVRACOR. Nunc vicus ignobilis, *Augſt*, a Baſilea VI. M. P. non ipſa Baſilea, ut quibuſdam viſum. Civitatem Baſileenſium a Caſtro Rauracenſi diſtinguit Libellus Provinciarum Gall.

13. *Helvetii.*] Qui Cæſari, Plinio, ceteriſque vetuſtioris ævi ſcriptoribus Helvetii vocitantur, hos poſterior ætas Sequanos appellavit. Tenuere ii quidquid fere a Dola Lugdunum uſque, inter Ararim Rhodanumque terrarum interjacet. Quos Galli *Suiſſes* appellitant, ultra Juram montem, Belgicæque Galliæ limites poſitos, ii ſibi quidem Helvetiorum nomen adſciſcunt: veterum ſedes non habent. Eutropius, lib. 6. pag. 392. de Cæſare: *Is primo vicit Hel-*

Digitized by Google

[1] Equeſtris, & Rauriaca. Rhenum autem accolentes, Germaniæ gentium [2] in eadem provincia, [3] Nemetes, [4] Tribochi, [5] Vangiones: [6] hinc Ubii, Colonia Agrippinenſis, [7] Guberni, Batavi, [8] & quos in inſulis diximus Rheni.

XXXII. Lugdunenſis [9] Gallia habet [10] Lexovios, [11] Vellocaſſes, [12] Galletos, [13] Venetos, [14] Abrincatuos, [15] Oſiſmios: flumen clarum CAP. XVIII.

NOTÆ.

vetios, qui nunc Sequani appellantur. Vide Nic. Chorier, lib. 1. hiſt. Delphin. pag. 10.

1. *Equeſtris.*] Ptolemæo quoque Ἐκυεςρὶς in Sequanis collocatur, l. 2. c. 9. Id nomen habet fortaſſis ab Equitibus Limitaneis eo deductis. Apud Gruter. p. 468. reperta inſcriptio in pago *Verſoye* agri Genevatis, COL. EQ. In libello Prov. Galliarum, *Civitas Equeſtrium, id eſt, Neviduno.* Unde *Nion* eſſe colligunt, Guillimannus, Cluverius, Monetus, ad Lemannum lacum.

2. *In eadem.*] Galliæ Belgicæ contributi.

3. *Nemetes.*] Νέμητες Ptolemæo, l. 2. c. 9. In Libello Prov. Civitas Nemetum Spira, *Spire.*

4. *Tribochi.*] Τρίβοκχοι Straboni, l. 4. pag 194. Ptolemæo loc. cit. Τρίβοκκοι. Tacito, l. 4. hiſt. p. 108. *Triboci.* Inter Vangiones, & Rauracos a Ptolemæo poſiti, atque adeo in ſuperiore Alſatia, ubi nunc Colmaria eſt: non ad Moguntiam, ut aliis viſum, quod oppidum longe ab hoc tractu ſummovet Ptolemæus.

5. *Vangiones.*] Quorum urbs præcipua apud Ptolem. loc. cit Argentoratum. De his Lucanus, l. 1. v. 430.

Et qui te laxis imitantur, Sarmata, braccis
Vangiones.

6. *Hinc Ubii.*] Rheni fontibus, inquit, ſuperius memorati: hi deinceps oſtiis propiores, quorum primi Ubii, & in iis Colonia Agrippinenſis: de qua Tacitus, l. 12. Annal. p. 179. *Agrippina* conjux Claudii, Neronis mater, *quo vim ſuam ſociis quoque nationibus oſtentaret in oppidum Ubiorum, in quo genita erat, Veteranos, coloniamque deduci imperat, cui nomen inditum ex vocabulo ipſius.* Vetus inſcriptio in Orthogr. Aldi: COL. CLAVD. AVG. AGRIPPINENSIVM.

7. *Guberni.*] Inter Ubios, Batavoſque: igitur ii ſunt, qui Clivienſes hodie appellantur. Tacitus hos Cugernos vocat, lib. 5. hiſt. p. 119. & 120. quos pariter cum Batavis jungit.

8. *Et quos .... diximus.*] Sect. 29.

9. *Gallia habet.*] In ora primum poſitas gentes enumerat: mox mediterraneas.

10. *Lexovios.*] Λεξόβιοι Ptolemæo, l. 2. c. 8. *Liſieux*, in Neuſtria.

11. *Vellocaſſes.*] Ptolemæo, loc. cit. Οὐενελιοκάσιοι μέχρι τοῦ Σηκοάνα, uſque ad Sequanam, quorum oppidum Ῥατόμαγος, vel ut in MS. noſtri Pariſienſis Collegii, Ῥατόμαγος, *Rouen*, Neuſtriæ nunc caput. Fruſtra ſunt Pithœus, Scaliger, aliique, qui Baïocaſſes hic ſignari putant. Caletos jungit cum Velocaſſibus Cæſar, l. 2. bell. Gall. p. 21.

12. *Galletos.*] Ita libri omnes. Καλετοὶ a Ptolemæo appellantur, loc. cit. cum oppido Ἰουλιόβονα, citra Sequanam, ad oram oceani poſiti. Oppidum tamen ipſum in ulteriore Sequanæ ripa ſitum eſt, unde & Caletenſium nomen ultra eum amnem poſterior ætas tranſtulit. Nam Sigebertus ad annum 1163. *Iuliabona*, inquit, *in Caletenſi pago, juxta Sequanam eſt. L'Iſlebonne.*

13. *Venetos.*] *Les Vannois.* Oppidum, *Vannes*, in minore Britannia. Ab his profectos qui Venetias in Italia condiderunt, Strabo exiſtimat, lib. 4. pag. 195.

14. *Abrincatuos.*] Hos a Britonum finibus amnis Coëtnus, *Coëſnon*, diſterminat. Oppidum Abrincæ, *Avranches.*

15. *Oſiſmios.*] MSS. *Oſſiſmos.* At Ptolemæo, loc. cit. Ὀσισμιοι. Oram omnem Armoricæ ſeptentrionalem ii tenuere. Poſt arctioribus clauſi limitibus: ubi S.

Ligerim. Sed peninſulam ſpectatiorem excurrentem in Oceanum [1] a fine Oſiſmiorum circuitu DCXXV. M. paſſ. [2] cervice in latitudinem CXXV. M. Ultra eam [3] Nannetes. [4] Intus autem [5] Hedui fœderati, [6] Carnuti fœderati, [7] Boii, [8] Senones, Aulerci, qui cognominantur Eburovices, & qui Cenomani, Meldi liberi, Pariſii, Trecaſſes, Andegavi, Viducaſſes, [9] Bodiocaſſes, [10] Unelli, [11] Carioſvelites, [12] Diablindi, Rhedones, Turones, [13] Ateſui,

NOTÆ.

Pauli Leonenſis oppidum. In Parlamento Alani Ducis, an. 1088. *Oſiſmii, ſive Leonia.*

1. *A fine.*] Ubi nunc S. Maclovii oppidum : inde enim circuitus initium ducitur : hic finis Oſiſmiorum fuit.

2. *Cervice.*] Sic iſthmum vocat, quæ capitis inſtar reliquæ continenti Galliæ, ceu corpori, adhæret, atque annectitur. Ita ſect. 5. *Anguſta cervice Peloponneſum continet Hellas.*

3 *Nannetes*] *Les Nantois.* Oppidum, *Nantes.*

4. *Intus autem.*] Jam hi Galliæ Lugdunenſis mediterranea obtinent, quorum alii aliis longius a mari ſecedunt.

5. *Hedui fœderat.*] Ptolemæo, l. 2. c. 8. Αἰδοῦοι. Et inſcriptio vetus apud Gruter. p. 371. ÆDVI. Straboni tamen, l. 4. p. 191. Ἐδοῦοι. Hedui Cæſari, l. 7. p. 103. Tacitus, l. XI. Annal p. 164. *Primi Edui Senatorum in Urbe jus adepti ſunt. Datum id fœdere antiquo : & quia ſoli Gallorum fraternitatis nomen cum populo Rom. uſurpant.* Horum oppidum Bibracte fuit, idemque Auguſtodunum dictum, *Autun.*

6. *Carnuti.*] *Carnuteni*, in MSS. R. 1. 2. Colb. 1. 2. &c. *Le pais Chartrain.*

7. *Boii.*] Boïi hodie Borbonienſes, a Porbonio Archembaldi caſtello. Sunt & Molinæ Borbonenſium, *Moulins.*

8. *Senones, &c.*] Nota horum deinceps oppida: Senonum, *Sens:* Eburovicum *Evreux:* Cenomanorum, Κενομανῶν Αὐλιρκίων, Ptolemæo, l. 2. c. 8. *le Mans.* Aulerci Eburovices apud Cæſarem, l. 3. bell. Gall. p. 36. & in nummo Gallorum vetere, tum in Muſæo noſtro, tum apud D. de Bouterouë, l. de Monet. Gall p. 41. AVLERCO EBVROVICES. Deinde Meldorum civitas, *Meaux.* Pariſiorum ea ætate *oppidum Lutetia*, ut Cæſar loquitur, l. 7. bell. Gall. p. 96. *poſitum in inſula fluminis Sequanæ:* nunc Gallici Imperii caput. Trecaſſium, ſeu Tricaſſinorum, Trecæ, *Troyes en Champagne.* Andegavorum, *Angers.* Viducaſſium, Βιδυκεσίων, quos inter Unellos & Oſiſmios Ptolemæus collocat, (ſi tamen iidem ſunt,) Dinantum in minore Britannia.

9. *Bodiocaſſes.*] Ptolemæo, l. 2. c. 8. Οὐαδικάσιοι, poſt Meldas, verſus Belgicam, πρὸς τῇ Βελγικῇ, ubi nunc Theodorici caſtrum, *Chaſteau-Thierry.* Vide Notas & Emend. num. CXII

10. *Unelli.*] Ptolemæo, loc. cit. Οὐένελοι, haud procul Oſiſmiis collocantur. Cæſar, l. 2. bell. Gall. p. 30. *Craſſum*, inquit, *miſerat ad Venetos, Unellos, Oſiſmios, Curioſolitas.* Quibus ex verbis minori Britanniæ Unellos eſſe accenſendos liquet.

11. *Carioſvelites.*] Cæſari loc. cit. *Curioſolites:* quorum oppidum, unde nos ſumus, Coriſopitum *Quimper*, quæ vox Britannica lingua oppidum muris cinctum ſignificat.

12. *Diablindi.*] Libellus Provinc. *Civitas Oſſiſmiorum. Civitas Diablintum*, in Prov. Lugd. tertia. Διαυλῖται Ptolemæo dicuntur, l. 2. c 8. in mediterraneo Galliæ Lugd. multo Venetis orientaliores, ut habet codex Palat. at vetuſtiſſ codex Collegii noſtri Pariſ. δυσμικώτεροι *occidentaliores*, habet, ut & vulgati libri. Quare de eorum ſede ampliandum cenſeo. Rhedones, Turoneſque ſat cogniti.

13. *Ateſui*] Sic MSS. habent omnes, non *Iteſui.* Sed neutram vocem, nuſquam reperiens, probo. Quid ſi ſcribatur, *Item Secuſiani liberi*, quaſi revo-

Secuſiani liberi, in quorum agro colonia [1] Lugdunum.

XXXIII. Aquitanicæ ſunt [2] Ambilatri, Anagnutes, [3] Pictones, Santones liberi : [4] Bituriges liberi cognomine Ubiſci : [5] Aquitani, unde nomen provinciæ, Sediboniates. Mox in oppidum contributi [6] Convenæ, [7] Begerri, [8] Tarbelli Quatuorſignani, Cocoſſates Sexſignani, Venami, Onobriſates, [9] Belendi, ſaltus Pyrenæus. Infraque [10] Moneſi, [11] Oſquidates montani, [12] Sibyllates, [13] Camponi, CAP. XIX.

NOTÆ.

cans orationem ad Secuſianos nunc commemorandos, quos ſuo loco & ordine prætermiſerat? Seguſianos hodie *Foreſiens* vulgo appellitant : oppidum, Forum Seguſianorum, *Feurs :* agrum circumjectum, *le pais de Foreſts, le Lyonnois.*

1. *Lugdunum.*] *Lion.* Nic. Choriet, l. 2. hiſt. Delphin. p. 96. a *Lus* quod populum Celtarum lingua ſonat, & *Dun* montem, vocis Lugduni originem reperit : quaſi montis incolas ea vox ſignificet. Aliam ejus nominis originationem vide, quam apud Plutarchum Clitophon affert. De Colonia Lugdunenſi ſuperius inſcriptionem ex Grutero retulimus.

2. *Ambilatri.*] Ambiliates jungit cum Nanneribus Cæſar l. 3. bell. Gall. p. 34. Anagnutes ii eſſe videntur, qui Artemidoro apud Stephanum dicuntur Ἀγνῶτες ἔθνος Κελτικὸν πρὸς Ὠκεανῷ. Ambo inter Nannetes, & Pictones, ſedes habuere.

3. *Pictones, &c.*] *Les Poictevins*, oppidum, *Poitiers.* Santonum, *Saintes :* incolæ, *les Saintongeois.* Priores pariter liberos fuiſſe Lucanus innuit, l. 4. v. 436.

Pictones immunes ſubigunt ſua rura.

4. *Bituriges, &c.*] *Les Bourdelois :* oppidum, *Bourdeaux.* Ptolemæo l. 2. c. 7. Βιτούριγες οἱ Οὐίβισκοι. Gruteri Inſcriptio, p. 227. AVGVSTO. SACRVM. ET. GENIO. CIVITATIS. BIT. VIV.

5. *Aquitani.*] Ab aquis ſalubribus, quibus ea regio ſcatet, ubi ubi eæ fuerint, unde hæc primum appellatio cœpit, & Aquitanorum iſtorum cognomen, Sediboniæ nuncupatæ.

6. *Convenæ.*] Ex eorum oppidi ruinis excitatum S. Bertrandi fanum, *S. Bertrand de Cominges.*

7. *Begerri.*] Bigerriones Cæſari l. 3. bell. Gall. p. 38. *Les Bigarrats.* Oppidum *Tarbe :* quod Tarbellorum eſſe, de quibus mox dicemus, cave exiſtimes.

8. *Tarbelli.*] Videntur hi a Romanis Quatuorſignani cognominati, ut & Cocoſſates Sexſignani, quod hi ſex ſigna militum apud ſe haberent in præſidio, illi quatuor. Horum oppidum Aquæ Tarbellicæ, *Acqs*, ſive *Dax.* Vide inferius, l. 31. ſect. 2. Cocoſarum apud Cæſarem mentio, loc. cit. Venamorum, Onobriſatumque, nuſquam : omnium perinde ſitus incertus.

9. *Belendi.*] Supereſt ejus nominis veſtigium in pago *Belin*, ad amnem Leriam in agro Boïorum, cui agro nomen eſt hodie *le Buch.* Ita Valeſ. in Notit. Gall. p. 524.

10. *Moneſi.*] *Moneins*, inquit idem Valeſ. locus eſt hodieque haud ignobilis in Benearnenſi agro : cujus forte incolæ Moneſi dicti.

11. *Oſquidates.*] Hi montani, mox etiam alii dicti campeſtres, a ſitu diſpari. Forte ſunt Δάτιοι Ptolemæi, l. 2. c. 7. inter Gabalos, & Auſcitanos. In MSS. Reg. & Colb. *Oſcidates.*

12. *Sibyllates.*] Ita libri omnes, Cæſar l. 3. bell. Gall. p. 38. inter Garumnos, & Cocoſates, Sibutzates locat : quos Valeſius in Notit. Gall. p. 514. inter Aquas Tarbellicas, & Baïonam, ait ſedes olim habuiſſe, ubi nunc locus retinet nomen *Saubuſe*, ad Aturum amnem.

13. *Camponi.*] Locus *Campan* in Bigerrionibus quod a Papirio Maſſono deſcribitur, in Geogr. Franc. p. 513. ut ſimilitudinem vocis, ſic veterum incolarum ſedem forte refert.

[1] Bercorcates, Bipedimui, Saſſumini, [2] Vellates, Tornates, Conſoranni, Auſci, Eluſates, [3] Sottiates, Oſquidates campeſtres, [4] Succaſſes, [5] Taruſates, [6] Baſabocates, [7] Vaſſei, Sennates, [8] Cambolectri Ageſinates Pictonibus juncti. [9] Hinc Bituriges liberi, qui Cubi appellantur. [10] Dein Lemovices, [11] Arverni liberi, [12] Gabales. Rurſus Narbonenſi provinciæ contermini [13] Ruteni, [14] Cadurci, [15] Antobroges, [16] Tarneque amni diſcreti a Toloſanis Petrocori.

Notæ.

1. *Bercorcates, &c.*] Prorſus ignotæ gentes. In MSS. Reg. Colb. & Chiffl. *Pimpedumni, Laſſunni.*

2. *Vellates.*] Ptolemæo, lib. 2. c. 7. Οὐελλαυνοι, inter Auſcios & Ruthenos. Tornates ejus loci incolas ait fuiſſe Valeſius, cui loco nomen hodieque *Tournay*, in Bigerrionibus. Conſoranoorum oppidum, *Couſerans*. Auſcorum, ut Cæſar, ſive Auſciorum, ut Ptolemæus maluit, Auguſta, *Auſch*. Eluſatium, Eluſa, *Euſe*, vel *Eauſe*, in Comitatu Armaniacenſi: hæc Rufini patria, quem Claudianus acri carmine inſectatur. Inſcriptio apud Gruter. pag. 708. CIVI. ELVSSNSI. Apud Cæſarem, l. 3. bell. Gall. p. 38. *Fluſtates*, pro *Eluſates*, ut alii ante nos viderunt.

3. *Sottiates.*] Ita libri omnes. Cæſari, l. 3. p. 37. *Sontiates*. Nunc eſt *Sox* in Novempopulania, & Auſcorum Diœceſi. Oihenart. in Notit. Vaſcon. p. 446.

4. *Succaſſes, &c.*] Succaſſium appellationem ſervat pagus *Secas*, inter Garumnam, Leriamque amnes, leucis ab urbe Burdigalenſi tribus. Auctor Valeſius, p. 524.

5. *Taruſates*] *Le Dioceſe d'Aire.* Vide Notas & Emend. num. CXIII.

6. *Baſabocates.*] Ita libri omnes. Hi Cæſari *Vocates* dicti, l. 3. p. 38. *Vocates*, inquit, *Taruſates*, *Eluſates*. Mox Vaſatæ, Baſatæque, iidem appellati. *Bazas.* Vide Notas & Emendationes num. cit.

7. *Vaſſei, Sennates.*] Forte Vaſarii, Οὐασάριοι Ptolemæi, l. 3. c. 7. Gabalis proximi.

8. *Cambolectri.*] Hi cognomine Ageſinatum, ab aliis Cambolectris diſtinguuntur, qui Atlantici cognominantur, in Narbonenſi, ut diximus, l. 3. ſect. 5. Hos eſſe Incoliſmenſes credimus, *les Angoumoiſins.*

9. *Hinc Bituriges.*] Nam & gentes eæ quæ Ligeri amne & Garumna, oceanoque clauduntur, debent Aquitanicæ accenſeri. Horum nobiliſſimi Bituriges, *les Berruyers*: Βιτούριγες οἱ Κοῦβοι Ptolemæo, l. 3. c. 7. Ager *le Berri*: oppidum Avaricum, *Bourges*. Ibi reperta inſcriptio, quam Reineſius affert, p. 121.

FLAVIA. CVBA. FIRMANI. FILIA. COSOSO. DEO. MARTI. SVO...

10. *Dein Lemovices.*] *Les Limoſins*: oppidum, *Limoges*.

11. *Arverni liberi.*] Lucanus, l. 1. v. 427.

Arvernique auſi Latio ſe dicere fratres.

Hodie, *les Auvergnats*. Oppidum, *Clermont en Auvergne*, Clarus Mons, qui prius Nemoſſus appellabatur. Vide Sirmond. in notis ad Goffrid. p. 92.

12. *Gabales.*] Sic libri omnes. *Le Givaudan.* Civitas Gabalorum in eo ſtetit loco, ubi nunc oppidulum *Iavoux*, a Mimate, *Mande*, leucis quatuor diſſitum. Ita G. de Catel, l. 2. hiſt. p. 306.

13. *Ruteni.*] De his egimus, lib. 3. ſect. 5.

14. *Cadurci.*] *Les Quercinois.* Ager, *le Quercy*. Oppidum, *Cahors*.

15. *Antobroges.*] Sic libri omnes, a quibus diſcedere mihi religio eſt. Nitiobriges ſignari puto, quorum oppidum apud Ptolemæum, lib. 3. c. 7. Aginnum eſt, *Agen*: regio circumjacens, *l'Agennois*.

16. *Tarneque.*] Toloſanos certe a Petrocoris, Tarnis amnis diſterminat, ſed interjacentibus Tarnem inter & Petrocoros, Cadurcis. Nomen amni, *le Tarn*. Petrocoriis, *Perigourdins*. Agro, *Perigort*. Oppido, *Perigueux*.

[1] Maria

[1] Maria circa oram : ad Rhenum ſeptentrionalis oceanus , inter Rhenum & Sequanam Britannicus, inter eum & Pyrenæum Gallicus. [2] Inſulæ complures Venetorum, quæ & Veneticæ appellantur, & in Aquitanico ſinu [3] Uliarus.

XXXIV. A Pyrenæi promontorio Hiſpania incipit , anguſtior non Gallia modo , verum etiam [4] ſemetipſa, ut diximus , immenſum quantum hinc oceano , illinc Iberico mari comprimentibus. Ipſa Pyrenæi juga [5] ab exortu æquinoctiali fuſa in occaſum brumalem , breviores [6] latere ſeptentrionali quam meridiano Hiſpanias faciunt. Proxima ora [7] citerioris eſt, ejuſdemque Tarraconenſis ſitus : a Pyrenæo [8] per oceanum, Vaſconum ſaltus: [9] Olarſo : [10] Vardulorum oppida: Moroſgi , Menoſca , Veſperies , Amanum portus , ubi nunc [11] Flaviobriga colonia. [12] Civitatum IX. regio Cantabrorum, flumen C. XX.

Notæ.

1. *Maria circa.*] Maria quibus ora Galliarum alluitur.

2. *Inſulæ complures.*] Sunt ferme ducentæ, deſertæ & incultæ. Præſtantiſſima in alto Caloneſus, Καλόνησος, *Belle-Iſle.* Deſcribitur a Papirio Maſſono , p. 139.

3. *Uliarus.*] A Sidonio , l. 8. ep. 6. ad Nammac. *Olarionenſis inſula. Oleron.*

4. *Semetipſa.*] Nempe ubi cuneatur anguſtiis inter duo maria, unde deinde paulatim ſe pandit verſus ulteriorem Hiſpaniam , ut dictum eſt l. 3. ſect. 3. Adeo ut dimidio minor ſit , qua Galliam tangit , quam ubi ad occidentem litus exporrigit , ut recte Mela, l. 3. c. 1. p. 49.

5. *Ab exortu.*] A Ruſcinone , uſque Gades. Vide Notas & Emendat. num. CXIV.

6. *Latere ſeptentr.*] Perpetuo montium tractu a Ruſcinone ducto uſque Gades bifariam diviſa Hiſpania , latere ſeptentrionali , quod oceano alluitur, anguſtior ea eſt , quam meridiano , quæ Iberico mari. Vide Notas & Emendat. num. CXV.

7. *Citerioris.*] Nunc incipit Hiſpania citerior, eademque Tarraconenſis , ubi Aquitanica Gallia deſinit , ad proximam Aquitaniæ oram oceani.

8. *Per oceanum*] Per oceani oram ducto itinere , occurrunt Vaſconum ſaltus, quæ hodie regio *Guipuſcoa* nominatur.

9. *Olarſo.*] Οἰασσὼ πόλις eſt Ptolemæo, l. 2. c. 6. in Vaſconum oppidis maritimis: nunc pagus *Oiarço* , leucis a Fontarabia duabus. Martiano *Iarſo* dicitur. Et promontorii nomen eſt Olarſo in oceanum projecti , quo , finitur Hiſpania , inquit Mariana , l. 1. hiſt. c. 2. p. 3

10. *Vardulorum.*] Οὐάρδουλοι Ptolemæo, loc. cit. His hodie *Ipuſcoanos* dicti reſpondent. Moroſgi , quantum ex ſitu conjicimus , fanum S. Sebaſtiani eſt. *Μενόσκα* , (ſic enim ſcribit Ptolemæus in Vardulis,) *Orio:* utrumque in Guipuſcoa. Veſperies , *Deva* , ad oſtium amnis cognominis , Δηούα ποταμοῦ, apud Ptolem. in Cariſtis , qui Alavenſes hodie nuncupantur.

11. *Flaviobriga.*] A Flavio Veſpaſiano Imp. cognominatam putant. Vide Garibay , l. 7. c. 10. Φλαουιόβριγα Ptolemæo , l. 2. c. 6. in confinio Autrigonum , Cariſtorumque. Nunc *Vermeo* eſt, non *Bilbao:* ad oceani oram , leucis quatuor a *Leyquetio.* Sic Mariana , l. 4. hiſt. Hiſp. c. 4. p. 143. & Oihenart. in Notit. Vaſcon. p. 153.

12. *Civitatum IX.*] Ait eſſe in Cantabris civitates novem. Vide Notas & Emend num. CXVI. Regioni hodie nomen , *Aſturias de Santillana.*

[1] Sanda, [2] portus Victoriæ Juliobrigenſium. Ab eo loco fontes Iberi quadraginta millia paſſuum. Portus [3] Blendium. [4] Orgenomeſci e Cantabris. Portus eorum [5] Vereaſueca. [6] Regio Aſturum, [7] Noëga oppidum : [8] In peninſula, Pæſici. [9] Et deinde conventus Lucenſis, a flumine Navilubione, Cibarci, Egovarri cognomine Namarini, Iadoni, [10] Arrotrebæ, promontorium [11] Celticum. Amnes : [12] Florius, Nelo. Celtici cognomine [13] Neriæ, [14] ſuperque Tamarici, quorum in peninſula tres [15] aræ Seſtianæ Auguſto dicatæ:

NOTÆ.

1. *Sanda.*] In MSS. Reg. *Sauga.* Colb. 1. 2. & Parm. edit. *Sanga.* Nunc eſt *Nervio:* Ptolemæo, l. 3. c. 6. Νερυα in finibus Cantabrorum. Bilbaum alluit. Eum eſſe, qui Melæ Salia, nunc *Rio de Sella* dicitur, male Pintianus exiſtimavit.

2. *Portus Victoriæ.*] Recte Oihenartus in Notitia utriuſque Vaſconiæ, p. x1. ait eſſe *Santandero* : quem S. Emederii portum appellat Mariana.

3. *Blendium.*] Sic MSS. non *Biendium.* Navale fuit ejus urbis, quam nunc Santillanam vocant.

4. *Orgenomeſci e Cantabris.* E Cantabrorum populis. Oram ii tenuere a Santillana ad amnem Aſtario, qui Ovetum alluit. Vide Notas & Emendationes num. CXVII.

5. *Vereaſueca.*] Ita MSS. non *Veſci*, *Veca.* Hodie *Villa vicioſa*, ad confluentes amnis *Aſtario*, alteriuſque ignobilis, in ora Aſturum.

6. *Regio Aſturum.*] *Aſturias de Oviedo.*

7. *Noëga.*] Νοιγα in Cantabris, apud Ptolem. l. 2. c. 6. Noëga Melæ, l. 3. c. 1. in Aſturum litore. Hodie *Navia.*

8. *In peninſula.*] Cui nomen eſt *Coruna*, in ora ſeptentrionali Gallæciæ. Παισικοὶ incolæ Ptolemæo appellati, loc. cit.

9. *Et deinde.*] Deinde, inquit, ad conventum Lucenſem, cujus oppidum præcipuum *Lugo*, paulum a mari recedit, pertinent populi in ea ora fuſi, uſque ad promontorium Celticum, a flumine Navilubione : Ptolemæo Ναβιλλίωνος eſt, l. 2. c. 6. in Callaïcis, ſive Gallæcis Lucenſibus, hodie *Rio de Miranda* : ad oppidum *Ribadeo* in mare devolvitur. Vide Notas & Emend. num. CXVIII.

10. *Arrotrebæ.*] Quos & Ἀρτάβρους & Ἀροτρέβας appellatos ætate ſua Strabo prodidit, l. 3. p. 154. Habet juxta Nerium promontorium Ἀρταβρῶν λιμένα Ptolemæus, l. 2. c. 6.

11. *Celticum.*] *Cap de Fineterre*, ſive S. Mariæ in finibus terræ. Νέριον ἄκρον Ptolemæo, l. 2. c. 6. a quo Neriæ mox appellandi.

12. *Florius.*] Hic modo *Rio Lezaro* : Nelo, *Vlla* dicitur.

13. *Neriæ.*] Ii apud Melam, in eo tractu pariter ultimi : accolæ nempe promontorii, quod diximus. *Cabo de Finis terra.*

14. *Superque.*] Et ſupra Nerias in mediterraneo poſiti Tamarici, per quos Tamaris fluvius labitur, qui inter *Lezaro* & *Vlla* in mare ſe demittit. Ταμάρικες Ptolemæo : unde hodieque regioni nomen eſt, *Traſtamara* : amni, *Tambre.* De Tamaricis Mela, l. 3. c. 1.

15. *Aræ Seſtianæ.*] Mariana, lib. 3. hiſt. Hiſp. c. 25. p. 133. ubi de Auguſti Cæſaris in Hiſpaniam adverſus Cantabros expeditione verba facit : Aræ Sextianæ, inquit, Melæ, Plinii, ac Ptolemæi litteris celebratæ, atque in honorem Auguſti conſtitutæ in peninſula, pyramidum forma, cochlea ab imo ad ſummum pertinente, creditæ ſunt a nonnullis, hujus belli monumenta fuiſſe, (veſtigia earum ad oppidum Gegionem, ab Oveto xx. mill. paſſ. exſtare affirmant :) conjectura neque contemnenda prorſus, neque prorſus conſtanti : cum alii Aras Sextianas a Sexto Apuleïo excitatas malint, eo quem per hoſce annos, de Hiſ-

Digitized by Google

[1] Capori, oppidum [2] Noëla. Celtici cognomine Præſamarci, [3] Cileni. Ex inſulis nominandæ, [4] Corticata, & Aunios. [5] A Cilenis, conventus Bracarum, Heleni, [6] Gravii, caſtellum Tyde, Græcorum ſobolis omnia. [7] Inſulæ Cicæ. Inſigne oppidum [8] Abobrica. [9] Minius amnis, I v. M. paſſ. ore ſpatioſus. [10] Leuni, Seurbi. [11] Bracarum oppidum Auguſta, quos ſupra Gallæcia. Flumen, [12] Limia: [13] Durius

NOTÆ.

pania triumphaſſe Tabulæ Capitolinæ docent. Ita vir ille ſane pereruditus: cui quidem de Aratum cauſa aſſentior, de ſitu non item: cum ex Pliniana ſerie haud procul Celtico Netiove promontorio ſtatutæ videantur.

1. *Capori.*] Ptolemæo, l. 2. c. 6. Κάπωροι, quorum oppidum mediterraneum *Iria Flavia*, hodie ut a nonnullis creditur, *Compoſtella*: quæ vox conflata e duabus, *Iacomo Apoſtolo*, S. Jacobi Apoſtoli fanum ſonat.

2. *Noela*] In MSS. Reg. & Colb. *Noëta*. *Noya*, ad amnem Tamarim *Tambre*, cujus utramque ripam tenuere Celtici Præſammarci: ſic enim habet Mela, l. 3. c. 1. librique Pliniani vulgo editi: at MSS. & Parm. edit. *Praſtamartii*.

3. *Cileni.*] Ptolemæo, l. 2. c. 6. Κιλινοὶ, quorum oppidum Ὕδατα θερμὰ, *Aquæ calidæ*, quæ Antonino *Aqua Celina* appellantur. In Conc. Tolet. I. apud Loayſam, p. 38. *Exuperantius Ep. de Gallæcia, Lucenſis conventus, municipii Celenis*. Tenuiſſe Cileni videntur ab amne Tamari, ad amnem ſeu *Rio Loriz*, qui urbem *Pontevedra* alluit, inter Compoſtellam & Tyden.

4. *Corticata, &c.*] Quantum ex ſitu conjectamus, ambarum hæc hodie nomina: *Salicora*, & *Blydones*: illa ad amnis Ullæ, hæc ad *Rio Loriz* oſtia poſita.

5. *A Cilenis.*] Poſt Cilenos, inquit, pertinent jam ad conventum Bracarenſem, de quo diximus lib. 3. ſect. 4. Helleni: quorum oppidum in Gallæcia apud Strabonem, lib. 3. pag. 157. Ἕλληνες appellatum eſſe, quoniam a Græcis conditum erat, auctor eſt Aſclepiades Myrleanus. Hodie *Pontevedra*, teſte Mariana, in hiſt. Hiſpan. hoc eſt, Pons vetus.

6. *Gravii.*] Quaſi Graii dicti. Silius Ital. lib. 3.

Et quos nunc Gravios violato numine Graiûm
Oenea miſere domus, Ætolaque Tyde.

Ptolemæo ſunt Γρούιοι, lib. 3. cap. 6. quorum oppidum Τοῦδαι. Melæ, ceteriſque Tyde, hodie *Tuy*. In MSS. Reg. & Colb. *Grovii*.

7. *Inſula Cica.*] Abeſt id nomen *Cica* a codd. Reg. In quibuſdam *Sicca* legas. Deorum inſulæ alias a nonnullis appellatæ: hodie *les Iſles de Baionne*. In Antonini nummo, CICA. GENIO. D. D.

8. *Abobrica.*] Nunc *Baïona*, ſupra oſtia Minii, oppidum munitiſſimum.

9. *Minius.*] Accolis *Minho*: nomen, ſi Juſtino credimus, a minio, quod in ripa profert. At minium amnis Sil, qui in Minium labitur, aquarum copia eo major, ſolus edit.

10. *Leuni, Seurbi.*] Ita libri omnes. Tractum eum tenuere ii cum Bracaribus, qui inter Durium, Miniumque, patet: quem ab utroque amne quo ea regio clauditur, *Antredoraminho* appellant.

11. *Bracarum.*] Et Bracares, inquit, ad oram uſque pertinent: oppidum a mari ſemotum Auguſtam habent: hodie *Brague*, ad *Cavado* fl. Apud Gruter. Inſcript. pag. 324. BRACARAVGVSTANI.

12. *Limia.*] Λιμίας Ptolemæo, lib. 2. cap. 6. juxta Minii amnis oſtia. Mela, lib. 3. cap. 1. *Et cui oblivionis cognomen eſt Limia*. Sed falli Melam, quod ad oblivionis cognomen attinet, infra Plinius monet. Hodie *Lima*.

13. *Durius.*] Accolis *Douro*. De his, qui mox appellantur, populis, quos Du-

Digitized by Google

amnis ex maximis Hiſpaniæ, ortus in Pelendonibus, & juxta Numantiam lapſus, dein per Arevacos Vaccæoſque, diſterminatis ab Aſturia Vettonibus, a Luſitania Gallæcis, ibi quoque Turdulos a Bracaris arcens. Omniſque dicta regio a Pyrenæo metallis referta, auri, argenti, ferri, plumbi nigri albique.

C. XXI. XXXV. A Durio Luſitania incipit, [1] Turduli veteres, [2] Pæſuri: flumen [3] Vacca. Oppidum Talabrica. Oppidum, & flumen [4] Æminium. Oppida: [5] Conimbrica, [6] Collippo, [7] Eburobritium. Excurrit deinde in altum vaſto cornu [8] promontorium, quod alii Artabrum appellavere, alii magnum, multi Oliſiponenſe, ab oppido, [9] terras, maria, cælum diſterminans. Illo finitur [10] Hiſpaniæ latus, & a circuitu ejus [11] incipit frons: * Septentrio hinc, [12] oceanuſque Gallicus, occaſus illinc, & oceanus Atlanticus. Promontorii excurſum LX. M. prodidere, alii XC. M. paſſ. Ad Pyrenæum inde non pauci [13] $\overline{\text{XII}}$. quinquaginta millia, & ibi gentem Artabrum, quæ nunquam fuit,

*CAPUT XXII.

NOTÆ.

rius alluit, ac diſterminat, egimus ſuperiore libro. Præter Numantiam labi auctor eſt etiam Strabo, lib. 3. pag. 153.

1. *Turduli veteres.*] Ab his prodiiſſe ſignificat eos qui eodem nomine in ulteriore Hiſpania ſuperius ſunt appellati, lib. 3. ſect. 3.

2. *Pæſuri.*] Gruteri inſcriptio, pag. 162. PAESVRES. Hi cum Turdulis a Durio ad Vaccam tenuêre, ubi nunc oppida *Lamego*, & *Arouca*.

3. *Vacca.*] MSS. Reg. & Colb. *Vagia.* Marcianus Heracl. pag. 74. Οὐάκουα ποταμός. Nunc Luſitanis, *Vouga*, & *Couga*. Ad Alveïrum oppidum, *Aveiro*, e Talabricæ ruderibus excitatum, in mare devolvitur. Τὰ Ταλάβριγα Appiano, in Iber p. 295. & Ptolemæo, l. 2. cap. 5.

4. *Æminium.*] Hodie *Agueda* nomen eſt oppido, amnique commune. Vide Notas & Emendat. num. CXIX.

5. *Conimbrica.*] MSS. Reg. & Colb. *Cinumbriga*. Oppidum fuit, nunc dirutum: *Condeja la veja*, Condexa vetus. Tribus ab ea leucis, ex illius ruderibus excitata nova Conimbrica, *Coimbra*: nobis *Conimbre*.

6. *Collippo.*] Ex ejus ruinis crevit civitas Leirinenſis *Leiria*, quæ Collippo nova dici poteſt, inter Oliſiponem & Conimbricam, in ea Luſitaniæ parte, quam Eſtremaduram vocant. Inſcriptio Gruteri, pag. 325. COLLIPPONENSIUM. Et pag. 1155. EX. LVSITANIA. MVNICIPI. COLLIPPONENSI.

7. *Eburobritium.* Hodie *Ebora de Alcobaça*, haud procul Leiria, ſupra Oliſiponem.

8. *Promontorium.*] Hodie *Capo di Rocca Sintra*. Vide Notas & Emend. num. CXX.

9. *Terras, &c.*] Ad terras certe quod pertinet, citra id promontorium eſt pars Luſitaniæ hactenus deſcripta, quod eſt Hiſpaniæ latus, & Luſitaniæ, ſeptentrionale: ultra, occidentalis ora. Ad cælum, hinc ipſe ſeptentrio, inde occaſus. Ad maria, Gallicus, vel ſi mavis, Callaïcus, ab eo latere oceanus: ab illo Atlanticus.

10. *Hiſpaniæ latus.*] A promontorio Celtico, ad Artabrum ſive Oliſiponenſe.

11. *Incipit frons.*] Ab Oliſiponenſi promontorio, ad Gaditanum fretum.

12. *Oceanuſque Gallicus.*] Vide Notas & Emend. num. CXXI.

13. *$\overline{\text{XII}}$. quinquag.*] Hoc eſt, duodecies centena & quinquaginta millia paſ-

Digitized by Google

[1] manifeſto errore. Arrotrebas enim, quos ante Celticum diximus promontorium, hoc in loco poſuere litteris permutatis.

Erratum & in amnibus inclytis. Ab Minio, [2] quem ſupra diximus, CC. M. paſſ. (ut auctor eſt Varro) abeſt [3] Æminius, [4] quem alibi quidam intelligunt, & [5] Limæam vocant, Oblivionis antiquis dictus, multumque [6] fabuloſus. Ab Durio Tagus CC. M. paſſuum, interveniente [7] Munda. [8] Tagus auriferis arenis celebratur. Ab eo CLX. M. paſſuum promontorium. [9] Sacrum e media prope Hiſpaniæ fronte proſilit: [10] $\overline{\text{XIV}}$. M. paſſ. Inde ad Pyrenæum, medium colligi Varro tradit. [11] Ad Anam vero, quo Luſitaniam a Bætica [12] diſcrevimus, CXXVI. M. paſſuum a Gadibus [13] CII. M. paſſ. additis. [14] Gentes: Celtici, Turduli, &

NOTÆ.

ſuum. Menſura enim hæc eſt adnavigationis per ſinus, receſſuſque ſinuum, a promontorio iſto ad Pyrenæum

1. *Manifeſto errore.*] Qui tamen ævo Strabonis invaluerat, ut diximus ſup. ſect

2. *Quem ſupra.*] Sect. ſup.

3. *Æminius.*] De quo hic ſect. diximus: ad ea verba, *Oppidum, & flumen Æminium.*

4. *Quem alibi quidam.*] Melam ſugillat, ut indicavimus ſup. ſect. ad ea verba, *Flumen, Limia.* Is enim Limiam cum Æminio, qui Oblivionis amnis eſt appellatus, confundit: recte diſtinguit Appianus in Iber. pag. 295.

5. *Limæam.*] Limia Melæ loc. cit. Straboni, lib. 3. pag. 153. ὁ τῆς Λήθης, *ὅντινες Λιμαίαν καλοῦσι. Oblivionis fluvius, quem quidam Limæam vocant.*

6. *Fabuloſus.*] Origo ea fabulæ fuit. Luſitani Celtici, qui Anam ſeu Guadianam fluvium accolebant, inita cum antiquis Turdulis amicitia, copias junxere paribus in eandem expeditionem armis. Tranſvecti amnem, ſive Limiam, ſive Æminium, orta ibi ſeditione, communem amiſere ducem. Tum vero & ſimultatum obliti, & ſoli amœnitate illecti, ſuas ibidem ſedes poſuere. Imperitum vulgus deinde credidit, inſita aquis illis ea virtute, & expeditionis ſuſceptæ, & patriæ oblivionem potaſſe. Ea vero fama in poſteros ſic invaluit, ut annis poſtea volventibus, cum Decimus Junius Brutus, Romani exercitus Imperator, ad eum amnem veniſſet, nullo poſſet imperio milites Romanos adigere, ut fluvium tranſmitterent: cum id eſſet animis omnium perſuaſum, ſe patriæ ſuæ æterna ſtatim oblivia ſubituros. Vide Florum, lib. 2. c. 17. p. 91. Strabon. lib. 3. pag 153. Plutarch. in quæſt. Rom p. 272. Appian. in Iber. p. 294 Anno V. C. DCXVIII. Brutus ibi Proconſul fuit.

7. *Munda.*] Inter Durium & Tagum fluens amnis, *Mondego*, Conimbricam alluit: aurifer ipſe perinde ac Tagus. Ptolem. l. 2. c. 5. *Μώνδα.*

8. *Tagus auriferis.*] Vide quæ dicemus, lib. 33. ſect. 21.

9. *Sacrum.*] Nunc S. Vincentii, *Cabo de S. Vincente.* De fronte Hiſpaniæ ſuperius egimus, hac ſect.

10. *$\overline{\text{XIV}}$. M. P.*] Hoc eſt, quatuordecies centena millia paſſ. per mediam Hiſpaniam facto itinere, a promontorio ſacro ad medium Pyrenæum.

11. *Ad Anam.*] Ab Ana fluvio, inquit, diſtat Sacrum Promontorium CXXVI. M. paſſ. Sic MSS. Reg. & Colb. &c. non, CCXXVI.

12. *Diſcrevimus.*] Libro 3. ſect. 2.

13. *CII. M. paſſ.*] Sic erunt omnino a promontorio Sacro ad Gades, CCXXVIII. M. P.

14. *Gentes.*] Ultra Tagum poſitæ, verſus auſtrum, ſupra Algarbiæ, ut vocant, regnum: Celtici, Turdulique:

[1] circa Tagum Vettones. Ab Ana ad Sacrum, [2] Luſitani. Oppida memorabilia a Tago in ora, [3] Oliſipo [4] equarum e Favonio vento conceptu nobile: [5] Salacia cognominata urbs Imperatoria: [6] Merobrica: Promontorium Sacrum: & alterum [7] Cuneus. [8] Oppida: Oſſonoba, Balſa, Myrtilis.

Univerſa provincia dividitur in conventus tres, Emeritenſem, Pacenſem, Scalabitanum. Tota populorum XLVI. in quibus coloniæ ſunt quinque, municipium civium Rom. unum: Latii antiqui tria:

NOTÆ.

de quibus egimus l. 3. ſect. 3. cognomines, finitimi, affines. Turdulorum civitas Emerita fuit, de qua inferius, teſte Strabone, l. 3. p. 151. Unde colligas Vettonum Turdulos clientes fuiſſe. Celticorum, Pax Julia fuit, aliæque, ut mox dicemus.

1. *Circa Tagum.*] Nam utramque Tagi ripam, omnemque circum regionem late Vettones, ſive Vectones tenuere: oppida habuere inſignia, citra Tagum Salmanticam, apud Ptolem. l. 2. c. 5. ultra, Auguſtam Emeritam, quam *claram Vettoniæ coloniam* Prudentius vocat, hymno 9. in Eulaliam: v. 186.

Nunc locus Emerita eſt tumulo
Clara Colonia Vettoniæ,
Quam memorabilis amnis Ana
Præterit, &c.

Supra Anam Vettones habitaſſe etiam auctor eſt Strabo, l. 3. p. 139. Inſcriptio Gruteri, pag. 591. PROVINC. VETTONIAE.

2. *Luſitani.*] Ubi fere Algarbia eſt, *les Algarbes.*

3. *Oliſipo.*] Ulyſſem veniſſe in Hiſpaniam, atque in Luſitaniæ litore urbem Ulyſſiponem condidiſſe, Strabo, Solinus, Martianuſque cenſent, ipſoque ex nomine conjectura ducta confirmant. Refellunt quidam tum nominis argumento: nam Oliſipo ex antiquis monumentis, & lapidum inſcriptionibus nominari, ſcribique debet: & quoniam Ulyſſis aræ ſupra mare Armoricum in Belgis non uno loco exſtabant. Nempe ex Græca vanitate, quem in Deorum numero habebant, ei templa atque oppida conſecrabant: quod Hiſpanis contigiſſe etiam non inepte prorſus arbitrantur. Ita fere Mariana lib. 1. c. 12. ſub finem, p. 22. Apud Gruter. inſcriptio, p. 252. 261. & 273. FELICITAS. JULIA. OLISIPO. Ptolemæo, l. 2. c. 5. Ὀλιοσίπων. Nunc *Lisbonne.*

4. *Equarum.*] Dicemus ea de re, l. 8. ſect. 67.

5. *Salacia.*] Hodie *Alcacer do Sal,* inter Eboram & oceanum, medio ferme intervallo. Inſcriptio Gruteri, pag. 13. MUNICIPI. SALACIEN.

6. *Merobrica.*] Gruteri inſcriptio, p. 442. ORDO. MEROBRIG. ſed ſuſpecta mihi. Oppidum interiit: e ruderibus proxime excitatum alterum, cui nomen eſt *Santiago de Caçem:* medio ferme intinere inter Oliſiponem, & Prom. Sacrum, *Cabo S. Vincente.*

7. *Cuneus.*] Hodie *Cabo di S. Maria.* Ager inter Anam & Sacrum promontorium, Cuneus a Mela vocatur, l. 3. c. 1. interjacente eo promontorio, quod a Plinio, de agri nomine, Cuneus ſimiliter appellatur.

8. *Oppida:*] Hoc ex Pomponio Plinius, loc. cit. *In Cuneo agro,* inquit, *ſunt Myrtilis, Balſa, Oſſonoba.* Eodem ordine Marcianus Heracl. p. 73. ἀπὸ τῆς ἐκβολῶν τοῦ Ἄνα ἐπὶ Βάλσα.... ἀπὸ δὲ Βάλσας εἰς Ὀσσόνοβα.... ἀπὸ δὲ Ὀσσόνοβα ἐπὶ τὸ ἱερὸν ἀκρωτήριον. Sic enim hic locus legendus. Oſſonoba *Eſtombar,* Roderico Caro, l. 3. Antiq. Luſit. c. 75. Balſa, Reſendio auctore, lib. 4. Antiq. Luſit. *Tavira* eſt: utraque Algarbiexæ ditionis: iſta metropolis. Myrtilis, Ptolemæo, lib. 2. cap 5. ex MS. noſtro, Ἰυλία Μυρτιλὶς, hodie *Mertola,* ad Anam, in confinio Algarbiæ, Luſitaniæque.

ſtipendiaria, XXXVI. Coloniæ: [1] Auguſta Emerita, Anæ fluvio appoſita: [2] Metallinenſis, [3] Pacenſis, [4] Norbenſis, Cæſariana cognomine. [5] Contributa ſunt in eam Caſtra Julia, Caſtra Cæcilia. Quinta eſt [6] Scalabis, quæ Præſidium Julium vocatur. Municipium civium Rom. Oliſipo, [7] Felicitas Julia cognominatum. Oppida veteris Latii: [8] Ebora, quod item Liberalitas Julia: & Myrtilis, ac Salacia, [9] quæ diximus. Stipendiariorum, quos nominare non pigeat, [10] præter jam dictos in Bæticæ cognominibus, [11] Auguſtobrigenſes,

NOTÆ.

1. *Auguſta Emerita.*] Veſtigia tantum ſuperſunt: loco nomen eſt *Merida*, ad Anam. Veteranos milites eo deductos Auguſti juſſu, auctor eſt Dio, lib. 53. p. 514. Nummos duos profert Patinus in familia Cariſia, p. 65. hujus deductæ coloniæ indices ac teſtes. Gruterus, inſcriptionem, pag. 13. COLONIAE. EMERITENSIS.

2. *Metallinenſis.*] Metallinum, hodie *Medelin*, in Eſtremadura, ad Anam fluvium, ubi falſo creditus, poſt leucarum aliquot occultationem, amnis emergere. Antonino in itinere a Corduba Emeritam, Metellinum ab Emerita, M. P. XXIV. diſtare prodidit.

3. *Pacenſis.*] Civitas olim Pax Julia, Παξιουλία Ptolemæo, lib. 2. c. 5. in Turdulis, ſive Turdetanis: eadem Auguſta cognominata: Παξαυγοῦστα Straboni, lib. 3. pag. 151. in Celticis Luſitanis. Nunc *Beja*: in cujus oppidi foro cippum eſſe Gruterus ait, pag. 261. cum inſcript. COL. PAX. IVLIA. Pacis Auguſtæ deinde nomen ad Badioceoſes tranſiit, quorum oppidum in Turdulis fuit. Vide Reſendium, in epiſt. de Colonia Pacenſi. Ulpianus, lib. 50. Dig. tit. 15. de cenſibus: *In Luſitania Pacenſes, ſed & Emeritenſes juris Italici ſunt.*

4. *Norbenſis.*] Νῶρβα Καισάρεια Ptolem. lib. 2. cap. 5. Hodie *Alcantara*, Luſitaniæ quondam, nunc Caſtellæ veteris oppidum, ad Tagum, ponte ibi Trajani nobile: aut certe ex Norbenſis ruderibus haud procul id conditum.

5. *Contributa.*] Norbenſi juriſdictioni obnoxia, ſeu jura Norbam petere coacta. Caſtra Julia, nunc *Truxillo*, quaſi *Turris Iulia*, in Diœceſi Placentina, Caſtellæ novæ, inter Emeritam, Placentiamque, medio fere intervallo: haud procul a Caſtris Cæciliis, quibus nomen eſt *Caceres*: non, ut quibuſdam viſum eſt, *S. Maria de Guadalupe.* Pro *Caſtra Iulia*, MSS. Reg. & Colb. *Caſtra Servilia.* Cæcilia Ptolemæo memorantur, l. 2. c. 5. Antonino Cæciliana dicta, in Luſitania, itinere ab Oliſippone Emeritam, quod per viarum anfractus plurimos agebatur.

6. *Scalabis.*] A Diva Irene virgine, nomen habet hodie *Santarena.* Apud Ptolem. lib 2. c 5 Σκαλαβισκὸς, Ταχυβὶς, &c. forte pro, Σκαλαβὶς κολ. hoc eſt, κολωνία.

7. *Felicitas.*] De eo cognomine paulo ante egimus.

8. *Ebora.*] *Evora*, inter Anam & Tagum. Apud Reſend. de Antiq. Eboræ, inſcriptio quam Gruterus refert. p. 489. LIB. IVL. EBORA. Hoc eſt, *Liberalitas Iulia Ebora*: non *Libertas*, ut Scaligero viſum in Indice Gruteri.

9. *Quæ diximus.*] Plane modo, hac ſect.

10. *Præter jam dictos.*] Præter eorum oppidorum cives, quos in Bætica Luſitanis eſſe cognomines diximus, lib. 3. ſect. 3. iis verbis: *Celticos a Celtiberis ex Luſitania advenisse manifeſtum eſt: ſacris, lingua, oppidorum vocabulis, quæ cognominibus in Bætica diſtinguuntur.*

11. *Auguſtobrigenſes.*] Auguſtobriga Antonini, ab aliis hodie *Villar del Pedroſo*, ad Tagum: ab aliis *Ponte del Arçobiſpo* eſſe exiſtimatur.

Digitized by Google

[1] Ammienſes, [2] Aranditani, [3] Arabricenſes, [4] Balſenſes, Cæſarobricenſes, Caperenſes, [5] Caurenſes, Colarni, [6] Cibilitani, [7] Concordienſes, [8] Elbocorii, [9] Interannienſes, [10] Lancienſes, Mirobrigenſes, [11] qui Celtici cognominantur: [12] Medubricenſes, qui Plumbarii: [13] Ocelenſes, qui & Lancienſes: Turduli [14] qui Barduli, & [15] Tapori. Luſitaniam cum Aſturia & Gallæcia patere longitudine DXL. M. paſſuum: [16] latitudine DXXXVI. M. Agrippa prodidit.

NOTÆ.

1. *Ammienſes.*] Ptolem. l. 2. c. 5. in Luſitania, Ἀμαία. MSS. Ἀμμαία. Nunc *Portalegre*, in Luſitaniæ finibus inter Heluas & Tagum amnem: quo in oppido reperta inſcriptio, MVNICIP. AMMAI. hoc eſt, *Ammaiiensium*, quod refert Gruterus, pag. 257. ex Schotti ſchedis.

2. *Aranditani.*] Ἀρανδὶς Ptolemæo, l. 2. c. 5. in Celticis Luſitanis, Arannin Antoninus, in itinere de Eſuri Pacem Juliam, pro Arandi habet. Situs horum incertus, ut & proxime ſequentium.

3. *Arabricenſes.*] Ab Arabriga Ptolemæi, lib. 2. c. 5. juxta Scalabim ſita Apud Gruter. inſcriptio, pag. 162. ARABRIGENSES.

4. *Balſenſes, &c.*] Hi ab oppido Balſa ſupra dicto: *Cæſarobricenſes* ab oppido, ut patet cognomine, ſed incerti admodum ſitus: *Caperenſes*, a Cappara, cujus meminit in Luſitania Antoninus, itinere ab Emerita Cæſarauguſtam. Ptolemæo lib. 2. c. 5. Κάππαρα: nunc *Las ventas de Capara*, inter Alcantara & Coriam.

5. *Caurenſes, &c.*] Horum oppidum Καύριον Ptolemæo, lib 2. c. 5. in mediterraneis Luſitaniæ civitatibus: nunc *Coria*, in Caſtella nova: Colarnorum, Κόλαρνον. Apud Gruter. pag. 162. COLARNI.

6. *Cibilitani.*] Apud Gruter. pag. 362. MVNICIPI. CIVILITAN.

7. *Concordienſes.*] Horum oppidum Κονκορδία, apud Ptolem. loc. cit. Nunc *Tomar*, aïunt appellari.

8. *Elbocorii.*] Ab oppido Elbocori. Vide Notas & Emend. num. CXXII.

9. *Interannienſes.*] Oppidum Ἰντεραμνία Vide Notas & Emendationes num. CXXIII.

10. *Lancienſes.*] LANCIENSES, apud Gruter. pag. 160. & 199. Apud Ptolem. l. 2. c. 5. Λαγκία ὀππιδάνα.

11. *Qui Celtici.*] Ut eo cognomine a Mirobricenſibus Turdulis, de quibus dictum eſt l. 3. ſect. 3. Celtici ſecernantur. Alii *Ciudad Rodrigo* eſſe volunt, urbem Caſtellæ veteris, in Portugalliæ confinio: Ambr. Morales locum eſſe ait, cui hodieque nomen eſt *Malabriga*, prope eam Rodericopolim.

12. *Medubrigenſes.*] Medobregam in Luſitania oppidum, prope montem Herminium, quo Medobregenſes confugerant, habet Hirtius in Comment. de bello Alex. p. 217 Olim oppido nomen *Aramenha*: nunc jacet: rudera, teſte Reſendio, l. Antiq. apud Maruanum caſtrum viſuntur, prope Amaiam, quæ Portus alacer, ut diximus, appellatur. Plumbarii, a plumbo quod ibi effoditur, cognominati.

13. *Ocelenſes.*] Ὄκελον Ptolemæo, l. 2. c. 3. juxta Capara.

14. *Qui Barduli.*] Turduli Tarraconenſem attingunt, ut dictum eſt lib 3. ſect 3. qua in provincia & Vardulos ſive Bardulos Ptolemæus agnoſcit, l. 2. c. 6.

15. *Tapori.*] Gens eſt a Turdulis diverſa. In libris omnibus, *Tapori*. At in inſcriptione Gruteri, p. 161. niſi vitium marmorarii ſit, cum Medubricenſibus TALORI junguntur.

16. *Latitudine DXXXVI.*] Latitudinis hæc menſura juſto ſane amplior videtur, ac longitudini ipſi fere par.

Omnes

Omnes autem Hiſpaniæ, a duobus Pyrenæi promontoriis per maria, totius oræ circuitu paſſuum [1] XXIX. XXII. M. colligere exiſtimantur, [2] ab aliis XXVI. mill.

XXXVI. Ex adverſo Celtiberiæ complures ſunt inſulæ, [3] Caſſiterides dictæ Græcis, a fertilitate plumbi: & e regione [4] Arrotrebarum promontorii, [5] Deorum ſex, quas aliqui fortunatas appellavere. In ipſo vero capite Bæticæ, [6] ab oſtio freti paſſuum XXV. mill. Gadis, longa (ut Polybius ſcribit) XII. mill. lata III. mill. paſſuum. [7] Abeſt a continente proxima parte minus pedes DCC. [8] reliqua plus ſeptem M. [9] paſſuum. Ipſius ſpatium XV. M. paſſuum eſt. Habet oppidum [10] civium Romanorum, [11] quod appellatur Auguſta urbs Julia Gaditana. Ab eo latere, quo Hiſpaniam ſpectat, paſſibus fere centum, [12] altera inſula eſt [13] longa III. M. paſſ. lata, in qua prius oppidum Gadium fuit. Vocatur ab Ephoro & Philiſtide, Erythia: a Timæo & Sileno, [14] Aphrodiſias: ab indigenis, Junonis.

NOTÆ.

1. *XXIX. XXII. M.*] Ita MSS. Reg. Colb. Chiffl. &c. Hoc eſt, vigeſies novies centena, & viginti duo millia paſſuum.

2. *Ab aliis XXVI.*] Vigeſies ſexies centena millia.

3. *Caſſiterides.*] E regione Celtiberorum, ſive Celticorum Luſitaniæ, poſitas eſſe Caſſiteridas inſulas decem, unde ſtannum, quod κασσίτερον Græci vocant, ad nos advehetetur, communis veterum error fuit: quem & Ptolemæus ſequitur, lib. 2. cap. 6. Strabo, lib. 2. & 3. aliique. Caute admodum Herodotus, cujus verba recitat Euſtathius in Dionyſ. verſ. 563. pag. 81. negat ſibi Caſſiteridas eſſe notas: & merito ſane: quod eæ nuſquam fuere. Fabulis Plinius ipſe accenſet, lib. 34. ſect. 47.

4. *Arrotrebarum prom.*] Quod Celticum promontorium appellavit, ſect. 34.

5. *Deorum ſex.*] Duæ Ptolemæo, lib. 2. cap. 6. ſi tamen eædem.

6. *Ab oſtio freti.*] Gaditani.

7. *Abeſt a continente.*] Vide Notas & Emend. num. CXXV.

8. *Reliqua plus ſeptem.*] Nempe ſeptem millibus, & D. paſſ. ut dictum eſt lib. 2. ſect. 112.

9. *Ipſius ſpatium XV.*] Vide Notas & Emend. num. CXXIV.

10. *Civium Rom.*] Gaditanum oppidum civitatis. jure donatum a Julio Cæſare, cum Hiſpaniam ſubegit, auctor eſt Dio, lib. 41. pag. 164. Inſcriptio Gruteri, pag. 258. Gadibus repetta, MVN. AVG. GAD.

11 *Quod appellatur.*] MSS. Reg. & Colb. ſincerius, *qui appellantur Auguſtani urbe Iulia Gaditana.*

12. *Altera inſula.*] Ἐρύθεια Straboni, lib. 3. pag. 167. a Gadium inſula unius ſtadii, ſeu paſſuum CXXV. freto divulſa: nunc hauſta mari, ut ne veſtigium exſtet, ut Mariana prodit, lib. 1. hiſt. Hiſp. cap. 21. pag. 39. Salazar tamen, lib. 1. de Antiq. Gadit cap. 4. vocari etiamnum *Iſla de Leon* aſſeverat, ipſe patria Gaditanus.

13. *Longa III. M.*] Sincerius codd. Reg. *in longum mille paſſibus lata*: ut latitudo pene par longitudini intelligatur: aut latitudinis certe menſura deeſt.

14. *Aphrodiſias.*] Ceu Veneri ſacra. Stephanus: Ἀφροδισιὰς, νῆσος ἡ πρότερον Ἐρύθεια, μεταξὺ Ἰβηρίας καὶ Γαδείρων, *inter Hiſpaniam & Gades.*

Digitized by Google

[1] Majorem Timæus [2] Cotinuſſam apud eos vocatam ait: noſtri [3] Tarteſſon appellant, [4] Pœni Gadir, ita Punica lingua ſepem ſignificante. [5] Erythia dicta eſt, quoniam Tyrii [6] Aborigines eorum orti ab Erythræo mari ferebantur. [7] In hac Geryones habitaſſe a quibuſdam exiſtimantur, quorum armenta Hercules abduxerit. [8] Sunt qui aliam eſſe eam, & contra Luſitaniam arbitrentur, eodemque nomine quondam ibi appellatam.

CAPUT XXIII. XXXVII. Peracto ambitu Europæ, reddenda conſummatio eſt, ne quid non in expedito ſit, noſcere volentibus. Longitudinem ejus Artemidorus atque Iſidorus a Tanai uſque Gades [9] $\overline{LXXXII}$. XIV. M. prodiderunt. Polybius latitudinem Europæ ab Italia ad Oceanum [10] ſcripſit $\overline{XI}$. L. mill. eſſe, [11] etiam tum incomperta magnitudine ejus. Eſt autem ipſius Italiæ ([12] ut diximus) $\overline{XI}$. XX. M. ad Alpes. Unde per Lugdunum ad portum Morinorum Britannicum,

NOTÆ.

1. *Majorem.*] Hoc eſt, Gadium inſulam, cui Erythia proxima fuit.

2. *Cotinuſſam.*] Ab oleaſtris, quos Græci κοτίνους vocant. Vide Notas & Emend. num. CXXVI.

3. *Tarteſſon.*] Sic Arrianus, lib. 2. de Exped. Alex. pag. 126.

4. *Pœni Gadir.*] Quod ut Hiſpaniæ ſepes, ſeptumve, (id enim Hebræis etiam גדר Gheder eſt:) objecta marinis fluctibus eſſet. Hæc Solinus iiſdem verbis, cap. 23. pag. 44. Heſychius, pag. 207. Γάδειρα, τὰ περιφράγματα. Φοίνικες.

5. *Erythia.*] De majore hactenus: nunc de altera inſula, quæ minor eſt.

6. *Aborigines eorum.*] Hoc eſt, Pœnorum conditores, ac velut parentes: Sic enim Dionyſ. Halic. Aborigines interpretatur γενάρχας ἢ πρωτογόνους. Aborigines, ut Feſtus indicat, ſunt proprie qui ab origine, ſeu patriis ſedibus profecti, exteras regiones occupaverunt. Origines eos appellare Salluſtius videtur in bello Jugurth. pag. 67. ubi de Phœnicibus: *Urbes*, inquit, *in ora maritima condidere: hæque brevi multum auctæ, pars originibus ſuis præſidio, aliæ decori fuere.* Aborigines hoc Plinii loco, pro *ab origine*, primus reſtituit Pintianus. A Tyria claſſe Gadium oppidum conditum fuiſſe auctor eſt Velleïus, l. 1. p. 3.

7. *In hac Geryones.*] Multitudinis numero protulit Geryones, ob tres fratres: unde tricorporis Geryonis fabula apud poëtas. Vide Notas & Emendat. num. CXXVII. De ipſa re Pauſanias conſulendus, l. 1. Attic p. 67. & Mythologi omnes.

8. *Sunt qui aliam.*] Solinus hæc iiſdem verbis, loc. cit. Pomponium Plinius modo ſignat, qui inſulam in qua Geryones habitarint, contra Luſitaniam poſuit, Erythiamque item vocavit, l. 3. c. 6.

9. *$\overline{LXXXII}$. XIV.*] Hoc eſt, bis & octuagies centena, & quatuordecim millia paſſ. Vide Notas & Emend. num. CXXVIII.

10. *Scripſit $\overline{XI}$. L. mill.*] Ita libri omnes: hoc eſt, undecies centena & quinquaginta millia.

11. *Etiam tum incomperta.*] Nunc autem cum eſt comperta diligentius, inquit, magnitudo terrarum, eſt ipſius Italiæ longitudo, $\overline{XI}$. XX. mox Galliæ, $\overline{XI}$. L.

12. *Ut diximus*, $\overline{XI}$. XX.] Hoc eſt, undecies centena & viginti millia paſſ. Vide Notas & Emendationes num. CXXIX.

Digitized by Google

qua videtur menſuram agere Polybius, [1] $\overline{\text{XIII}}$. M. XVIII. Sed certior menſura ac longior ad occaſum Solis æſtivi oſtiumque Rheni per caſtra legionum Germaniæ ab iiſdem dirigitur Alpibus, [2] $\overline{\text{XV}}$. XLIII. M. paſſuum. Hinc deinde Africa atque Aſia dicentur.

NOTÆ.

1. *$\overline{\text{XIII}}$. M. XVIII.*] Ita libri omnes MSS. editique ante Frobenium, qui $\overline{\text{XI}}$. M. LXVIII. nullo auctore ſuffragante, repoſuit.

2. *$\overline{\text{XV}}$. XLIII.*] Quindecies centena: Prius $\overline{\text{XII}}$. hoc eſt, *duodecies* legebatur.

Digitized by Google

NOTÆ ET EMENDATIONES
AD LIBRUM IV.
NATURALIS HISTORIÆ
C. PLINII SECUNDI.

Sect. 1. I. PRÆTER *minores ſinus* XIX. XXV. *M. paſſuum.*] Prior numerus ſinuum eſt minorum, quos auctor hic negat a ſe numerari: ſequens vero, millium paſſuum, quæ univerſa ipſius tertii ſinus adnavigatio colligat. Martianus enim, lib. 6. cap. de tertio ſinu Europæ, pag. 209. ex hoc Plinii loco: *Tertius hic*, inquit, *ſinus Europæ ſinus habet decem & novem, provinciaſque complures.* Cui quidem ſententiæ, præter conditivos codices, Reg. 1. 2. Colb. 1. 2. Pariſ. res ipſa per ſe ſuffragatur: totidem enim tertius hic major Europæ ſinus complectitur, uti ex Plinio ipſo intelligimus: quorum hæc nomina: Ambracius, Jonius, ſive Leucadius, Corinthiacus, Criſſæus, Cyllenius, Cypariſſius, Aſinæus, Coronæus, Laconicus, Ægilodes, Gytheates, Saronicus, Opuntinus, Pagaſicus, Macedonicus, Mecybernæus, Melas, Gaſthenes, Thermæus. Quibus addere & Strymonicum poſſis, de quo ſect. 17. ut ſint omnino xx. qui numerus in Chiffl. cod. legitur.

Ibid. II. *D. paſſuum faucibus.*] Martianus, qui hæc tranſcripſit, *anguſtis faucibus* indefinite ſcripſit. Anguſtiarum ſpatium, quo libri hactenus editi caruerunt, reſtituimus ex R. 2. aliiſque codicibus M S S. quibus ſubſcribit Strabo, lib. 7. p. 324 oſtium Ambracii ſinus affirmans haud multo amplius patere ſtadiis quaternis, quæ paſſus omnino quingentos efficiunt.

Sect. 2. III. *Achelous e Pindo fluens, atque Acarnaniam ab Ætolia dirimens.*] Solinus Plinii alioqui exſcriptor perpetuus, ab auctore ſuo imprudenter deſcivit, dum hæc prodidit, c. 7. p. 22. *Acarnania Aracyntho eminet: hanc ab Ætolia Pindus dividit, qui Acheloum parit.* Scribendum enim fuit, ſi ſtuduit veritati, *Hanc ab Ætolia Achelous dividit, quem Pindus parit.* Locum hunc Solini Salmaſius intactum prætermiſit.

Sect. 3. IV. *Cujus a tergo Chalcis mons, & Taphiaſus.*] Sic emendamus, ſecuti veſtigia codicum R. 1. 2. Colb. 1. 2. & Pariſ. quibus ſuffragatur Euſtathius in Dionyſ. v. 496. p. 70. ubi *Chalcis* nomen eſſe montis apparet. Καλχὶς, inquit, (lege Χαλκὶς, ex eodem Euſtathio, in Iliad. β. p. 279.) ὄρος ἐστὶν Αἰτωλίας, ἀφ᾽ ἧς ὁ Ἀχελῶος ἔρρει. Vide etiam Strabonem l. 10. p. 451. & 460. Fuit & montis radicibus appoſita cognominis civitas, cujus Stephanus meminit: Ptolemæus item, l. 3. c. 15. in oppidis Ætoliæ mediterraneis: & Strabo, l. 9. 427. ubi de Ætolia: Αὐτῇ δ᾽ ἐστὶ καὶ ἡ Χαλκὶς, ἧς μέμνηται καὶ ὁ ποιητὴς, ἐν τῷ Αἰτωλικῷ καταλόγῳ, ... αὐτῇ δ᾽ ἐστὶ καὶ ὁ Ταφιασσὸς λόφος, &c Eadem ex re ipſa Ὑποχαλκὶς appellata ab Heſychio, διὰ τὸ κεῖσθαι ὑπὸ τὸ ὄρος. Libri prius editi, *cujus a tergo Chalcis, & mons eſt Taphiaſſus.*

Ibid. V. *Halicyrna.*] In libris hactenus editis *Halyſarna*, quam in hoc tractu veterum nemo agnovit. Nos ex Stephano, qui Strabonem ſequi ſe profitetur, *Halicyrna* reſcripſimus. Ἁλίκυρνα, inquit, κώμη Ἀκαρνανίας· Στράβων· ὁ οἰκήτωρ Ἁλικυρναῖος. Acarnaniæ autem, non Ætoliæ, dici oppidum ne quis miretur: nulla enim alia Græciæ provincia eſt tam incertis notata limitibus: modo preſſa an-

Digitized by Google

guſtius, modo laxius diffuſa, ut ſunt fere regnorum fata.

VI. *Ocanthe.*] Scylax, p. 14 Μετὰ δὲ Αἰτωλοὺς Λοκροὶ εἰσιν ἔθνος, ἐν οἷς εἰσιν Ὀζόλαι καλούμενοι. Καὶ πόλεις αἵδε. Εὐάνθις, Ἄμφισσα. Oeanthem Οἰάνθην voluit dicere. Sic Ptolemæum emendabis, apud quem lib. 3. cap. 15. Εὐανδία pro Οἰάνθη legitur. *Sect.* 4.

VII. *Bulenſibus*] Bullienſes, & Bulenſes, eoſdem eſſe falſo credidit Hermolaus Barbarus: cum Bulenſes ſignati nunc a Plinio, a Bulide ſive Bulia fiant, Phocidis oppido, ut diximus: Bullienſes, quorum Cicero meminit in Piſon. gens ſit circa Dyrrachium, Apolloniamque, quos libro ſuperiore Plinius, ſect. 26. Straboque, Bulliones nominarunt: Bullidenſes, ſive Bullienſes Cæſar. *Ibid.*

VIII. *Tithrone, Tritea.*] *Tithrone* maluimus, quam *Trichone* ſcribere. Eſt enim Τιθρώνιον, non Locridis, ſed Ætoliæ oppidum, Stephano, & Pauſaniæ, in Corinth. l. 2. p. 155. Locrorum contra Τιθρώνιον, apud eundem, l. 10. in Phocic p. 677. a Drymæa ſtadiis omnino viginti diſitum. Τιθρώνιον Herodoto dicitur, l. 8. Uran. p. 473. n. 33. & cum Tritenſibus copulat, quos Τριτέας vocat: Τριταιέας Thucydides, cum Oeanthenſibus, l. 3. p. 240 In Notitia Eccleſ. p. 23. Provinciæ Helladis Achaïæ, hæ ſedes aſſignantur: Ἄμφισσα, Τιθώρα, Ἀμβρυσος, Ἀντίκυρα. Hæc ſane Τιθώρα, Tithrone Pliniana eſt. In MSS. & in edit. Parm. locus hic inſigniter vitiatus legitur: *Ibid.*

IX. *Ambryſus.*] Huic oppido & Cypariſſi prius nomen fuiſſe, auctores ſunt Pauſanias, & Stephanus, a nobis laudati: quibus & Dicæarchum adjungimus eo carmine, cujus mendum obiter ſanare operæ pretium fuerit. Sic enim ille in deſcript. Græciæ, p. 166. *Tricone, Tricorymbus, myranaque regio.* *Ibid.*

Ἐν τῇ μεσογείᾳ δ᾽ ἐςὶ Κυπάρισσος πόλις.

Λάρισσά τε· μετ᾽ αὐτὴν δ᾽ Αὖλις· ἡ Βοιωτία &c.

Sic lego,

Κεισσά τε· μετ᾽ αὐτὴν Δαυλίς· &c.

X. *Anguſta cervice Peloponneſum contineat Hellas.*] Barbarus imprudenter, ut Pelicerius admonet in Notis MSS *contingat* hoc loco repoſuit, cum antea in impreſſis libris, & nunc ubique in MSS. R. 1. 2. Colb 1. 2. & Pariſ. *contineat* legeretur. Quominus, inquit Plinius, totus abruptus a Græcia Peloponneſi tractus recedat, ac dividatur, anguſta illa cervice terrarum, quaſi tenui vinculo tenetur, ac retinetur. Sic *anguſto tramite Helladi Peloponneſon adnecti* Mela dixit, l. 2. c. 3. p. 34. *Sect.* 5.

XI. *In Achaia IX. montium Scioëſſa notiſſimus.*] Solinus, c. 7. p. 22. *Propter oppidum Patras*, inquit, *Scioeſſa locus novem collium opacitate umbroſus.* Male Plinium Solinus intellexit. Neque enim Scioëſſam locum eſſe voluit, qui montes haberet novem: ſed e novem Achaïæ montibus Scioëſſam eſſe notiſſimum. Sic ipſe Plinius paulo poſt ſect ſeq. Meſſeniam regionem ait eſſe duodeviginti montium. *Sect.* 6.

XII. *Alpheus navigatur ſex paſſuum millibus, prope oppida Aulona, & Leprion.*] Parm. edit. *Alpheus navigatur prope ſex oppida.* At oppida duo tantum enumerantur. Dalecampius, *navigatur in oppida:* At MSS. reclamant, 1. 2. Colb 1 2. Pariſ. Chiffl. & vet. Dalec. in quibus legitur, *navigatur VI. prope oppida* Non videre priores ſcilicet, numero ſolo adnotato millia paſſuum ſignificari in exemplaribus manu exaratis: in quibus hæ voculæ, *mill. paſſ.* nuſquam fere occurrunt, ſed ſubintelliguntur. *Ibid.*

XIII. *Platanodes.*] Ita MSS. omnes, & Parm edit. *Plataniſtûs.* nobis obtruſit Hermolaus, pro voce legitima Πλατανιώδης, quæ & apud Strabonem exſtat, l. 8. p. 348. etſi mendoſe ibi Πλαταμώδης nunc legitur. Plataniſtûs autem, Πλατανιςοῦς, ſive Μάκιςος, (habet enim geminam hanc appellationem apud eundem Strabonem, p. 345.) regio intus eſt: oppidumque deſertum, non in ora, ſicuti præſens locus ſibi exigit, promontorium. *Ibid.*

XIV. *Arene.*] Stephanus Plinio ſuffragatur: geminam enim Arenen diſtinguit: *Sect.* 7.

Meſſeniacam alteram, alteram Triphyliacæ regionis. Ἀρῆναι δύο πόλεις, Μεσσηνίας καὶ Τριφυλίας. Meſſeniacam Plinius modo appellat : Homerus Triphyliacam, Iliad. β. in Catalogo, v. 98.

Οἳ δὲ Πύλον τ᾽ ἐνέμοντο, καὶ Ἀρήνην ἐρατεινήν.

Strabo nihilominus, Ἐρανά hanc Meſſeniacam mavult appellari : Arenenque, quod nomen ſit Pyliorum oppidi ab Homero proxime citati, male putaſſe quoſdam hanc prius vocatam, non uno in loco teſtatur, l. 8. p. 348. & 361.

Ibid. X V. *Pteleon, Thryon, Dorion, Zancle, variis quæque clara temporibus.*] Conſtans hæc eſt conſentienſque librorum omnium manu exaratorum, impreſſorumque lectio, quam vel leviter movere nullo ſuffragante codice religio eſt. Arridebat alioqui mihi meum commentum, quod deinde placuiſſe Hermolao animadverti : exiſtimabam ſcilicet legi commode ita poſſe, quoniam de Zancle Meſſeniæ oppido, ceteri ſcriptores ſilent, *Pteleon, Thryon, Dorion, Thamyræ vatis clara temporibus* : Homerus enim favere conjecturæ admodum videtur, Iliad. β. in Catalogo : v. 101.

Καὶ Πτελεὸν, καὶ Ἕλος, καὶ Δώριον, ἔνθα τε Μοῦσαι
Ἀντόμεναι Θάμυριν τὸν Θρήϊκα παῦσαν ἀοιδῆς.

Hunc Thamyram Plutarchus vocat, l. adverſ. Epicur. p. 1093. Θάμυρις Apollodorus, lib. 1. de Diis, p. x 1. Hunc Muſæ cantu ſuperatum & oculis & arte privarunt. Rem totam, & ſimul Homeri locum Statius expreſſit, l. 9. Thebaïd. v. 181.

Quos Helos, & Pteleon, Getico quos flebile vati
Dorion : hic fretus doctas anteire canendo
Aonidas, multos Thamyris damnatus in annos
Ore ſimul, citharaque, &c.

Lucanus ſimiliter, lib 6. verſ. 352. *Pteleoſque & Dorion ira Flebile Pieridum.* Pelicerius in notis M S S. pro *Zancle*, *quondam* ſupponit. Nos exemplarium veſtigia religioſe ſecuti Zanclen retinemus : atque ut Meſſenios Siciliæ a Meſſeniis Græciæ ortos eſſe omnes confitentur, ſic eorumdem Siculorum oppidum Zanclen ab oppido Meſſeniæ Græcæ cognomine traxiſſe appellationem credimus : quæ quidem Græca Zancle, ceteraque quæ hic recenſentur, deſerta tunc loca, ac fere tantummodo nomina, floruiſſe olim omnia dicuntur, claraque fuiſſe, non eodem tamen ſimul tempore, ut fit, ſed deinceps, atque alia ex aliis.

Sect. 8. X V I. *Anthane.*] In MSS. & edit. Parm. *Antiane. Anthia* ego antepoſuerim, ex Homero, Iliad. ι. v. 150. quem ſequi in primis Plinius videtur :

Καρδαμύλην, Ἐνόπην τε, καὶ Ἱρὴν ποιήεσσαν,
Φηράς τε ζαθέας, ἠδ᾽ Ἄνθειαν βαθύλειμον, &c.

Quanquam Stephano Ἀνθάνα quoque, ſive Ἀνθήνη, πόλις Λακωνικὴ dicitur, & Harpocrationi, pag. 28. Ἀνθήνη, πόλις τῆς Λακωνικῆς. Thucyd. quoque, prope Thyream Ἀνθήνη eſt, lib. 5. pag. 373. Sed Anthiam habet Solinus Plinii ſimia, cap. 7. pag. 22.

Ibid. X V I I. *Sinus Ægilodes.*] Ita totidem plane apicibus MSS. Reg. 1. 2. Colb. 1. 2. Pariſ. aliique. Ab Ægila Laconicæ pago, videtur id nomen factum ei ſinus Laconici intimo receſſui. Meminit ejus loci Pauſanias, in Meſſen. lib. 4. pag. 247. Ἔστι δὲ Αἴγιλα τῆς Λακωνικῆς, ἔνθα ἱερὸν ἵδρυται ἱερὸν Δήμητρος. Non placet Pelicerii conjectura in notis MSS. *Helodes* legentis, ex Strabone, lib. 8. pag. 343. a vicina Spartæ ora paluſtri.

Sect. 9. X V I I I. *Alias Inachium.*] Argos Inachium, ſive Dipſium, diverſum ab Argo Hippio paulo antea citato, perperam crediddiſſe Plinium, Pintianus exiſtimavit, & eum ſecutus Pelicerius in notis MSS. Cum Straboni, lib. 8. pag. 369. & 370. tria hæc ejuſdem Argi nomina fuerint : Inachium ſane ab amne Inacho non longe fluente, ut Plinius antea admonuit, eſt appellatum. A ſiti, δίψα, hoc eſt, deſiderio, tranſlatione poëtica, ob agri amœnitatem, ut auctor eſt ibidem Strabo nomen alterum invenit : vel ab aquarum penuria, ut quoſdam exiſti-

maſſe videbimus lib. 7. ſect. ſect. 57. cum ſit irrigua maxime regio, & πολυ-δίψιος. Quod vero illud proxime antea Plinius jam obiter appellarit, in cauſa fuere amnes ii duo, Inachus & Eraſinus, qui Argivum agrum perlabuntur, de quibus cum ageret, circumiri ambobus Argos ſignificavit: nunc vero oppidorum ſingulorum ſeriem, ordinemque contexens, iterum illud ipſum Argos appellat, variaque ejus nomina repræſentat. Quanquam ſi diverſum iſtud a priore Argos ſtatuere quis velit, Stephanum ſententiæ ſuæ ſuffragatorem is & auctorem forte non pœnitendum habuerit: Nam præter Hippium Argos, quod & Dipſion vocat, aliud prope Trœzenem agnoſcit, ſextum ejus nominis, ἕκτον, κατὰ Τροιζῆνα.

XIX. *Portus Schœnitas.*] Secuti ſumus veſtigia veterum codicum, Reg. 1. 2. Colb. 1. 2. Pariſ. & Tolet. in quibus *Portus Chanitas* legitur, Melamque ipſum, lib. 2. cap. 3. pag. 34. cujus hæc verba: *Portus Saronicus, & Schœnitas, & Pogonus.* Πώγων Græcis Latiniſque omnibus portus Trœzeniorum eſt. Quod vero in libris nunc editis, *Portus Canites* legitur, factum id Hermolai emendatione, a Cænis oppido, quod prope Tænarum Ptolemæo, Pauſaniæque memoratum procul ab hoc tractu abeſt, & Laconici ſinus eſt, non Argolici, in quo deſcribendo verſamur. Neque tamen portus hic Schœoitas, in ipſo aditu Saronici ſinus poſitus, cum altero fere cognomine, Schœnunte ſcilicet, confundi debet, quod a Pintiano factitatum eſt: cum is in intimo ejuſdem ſinus receſſu prope iſthmum jaceat, ut dicturi ſumus ſect. XI. Ibid.

XX. *Tot ſinus Peloponneſi oram lancinant.*] Mela lib. 2. cap. 3. pag. 34. *Peloponneſi oram ſinus & promontoria lacerant,* &c. Hæc Plinii verba ita Solinus accepit cap. 7. pag. 22. perinde ac ſi totidem ſinus exiſtimaſſet Peloponneſum alluere, quot annorum proxime ante dixit eſſe Iſthmiacos ludos, nempe quinque: & ab eo numero ſinuum quinquennales ludos inſtitutos. Ridicule. Recenſiti enim hactenus ſunt ſinus omnino decem, qui oram Peloponneſi ſubeant: Corinthiacus, Cyllenius, Cypariſſius, Aſinæus, Coronæus, Laconicus, Ægilodes, Gytheates, Argolicus, Saronicus. Ibid.

XXI. *Tegea.*] Quæ Plutarcho, ut vidimus, Τεγέα dicitur, & Pauſaniæ quoque, lib. 8. Arcad. pag. 458. & Ptolemæo, lib. 3. cap. 16. ut eadem ſit plane cum Tene Arcadica, nulla ſatis idonea argumenta ſuadent: etſi Voſſius in Melam, pag. 148. ſæpe Teneatas dici aſſeveret, qui Tegeatæ dici deberent. Tene ſive Tenea Arcadiæ a Cicerone memoratur, lib. 6. epiſt. ad Attic. 2. pag. 171. *Lepreon Arcadiæ, Tene, Aliphera, Tritia.* Sect. 10.

XXII. *Gortyna, Bucolium.*] In libris hactenus editis, *Catina, Bocalium.* In MSS. Reg. 1. 2. Pariſ. & vet. Dalec. *Cartina.* In Reg. 2. & Chiffl. *Bucolium.* Pro *Cartina*, *Gortyn* repoſuit ex Pauſania Hermolaus. Is enim auctor eſt a Gortyne Stymphali F. ad amnem Gortynium in Arcadia Γόρτυνα πόλιν conditam fuiſſe, lib. 8. Arcad. pag. 460. Nos *Gortyna* malumus, tum ex veteris ſcripturæ veſtigiis, tum ex illo Rhiani poëtæ, apud Stephanum, verbo Μελαιναί.

Γόρτυναι, Ἡραίας τε, πολυῤῥήνες τε Μελαιναί.

Bucolium ſimiliter amplexi ſumus, admoniti a Thucydide, qui ſub finem lib. 4. pag. 342. Βουκολίωνα juxta Mantineam locat. Ibid.

XXIII. *Thelpuſa.*] Sive *Thalpuſa* legatur, perinde eſt. Nam Stephanus, Θάλπουσα, inquit, πόλις τῆς Ἀρκαδίας Ὀρχομενῶν. Et in Notitia Eccleſ. Provinciæ Achaïæ, pag. 23. Τέγεα, Θέρπουσα, Μαντία, pro Θάλπουσα, Μαντίνεια. Hanc ipſam eſſe arbitror, quam Androtion apud Stephan. pag. 229. Δελφουσίαν πόλιν Ἀρκαδίας vocat. Pauſaniæ lib. 8. Arcad. pag. 464. Θέλπουσα. In nummis, ΘΕΛΠΟΥCIΩN. Ibid.

XXIV. *Pallene.*] Ita reſcripſimus, tum ope codicum Reg. 1. 2. Colb. 1. 2. Pariſ. & Chiffl. tum admonitu Scholiaſtæ Apollonii, ad lib. 1 Argon. verſ. 177. qui Pellenen quidem Achaïæ, de qua ſect. 6. Arcadiæ vero Pallenen dici, recte animadvertit: ἡ Ἀχαϊκὴ Πελλήνη, διὰ τοῦ ε· ἡ δὲ ἑτέρα ἡ τῆς Ἀρκαδίας διὰ τοῦ α γράφεται, Παλλήνη. Ibid.

Ibid. XXV. *Ladon, e paludibus Phenei.*] Ab Hermolao Barbaro Pheneus hic pro Arcadico amne agnoſcitur: nobis cum Pelicerio in notis MSS. atque adeo cum Plinio ipſo, qui paulo ante Pheneum vocavit, oppidum eſt: Fluit, inquit Plinius, ex paludibus quæ ſunt circa Pheneum Ladon: Erimanthus vero, ex monte Erymantho. Eſt, inquam, oppidum Pheneum, ſive lacus, ex Ovidio, apud quem legimus, lib. 15. Metam. verſ 332.

Eſt lacus Arcadiæ, Pheneum dixere priores,
Ambiguis ſuſpectus aquis, quas nocte timeto:
Nocte nocent potæ: ſine noxa luce bibuntur.

De paludibus circa Pheneum, Strabo lib. 8. pag. 389. E palude Pheneatici agri fluere Ladonem ſcribit Pauſanias, lib. 8. pag. 486.

Ibid. XXVI. *Ladon... Erymanthus ... in Alpheum defluentes.*] Ita Frobenius ſcripſit, cum ante eum *defluens* legeretur, tum in MSS. codd. R. 1. 2. Colb. 1. 2. Pariſ. Chiffl. vet. Dalec. &c. tum in editionibus Parm. Venet. aliiſque: ut de ſolo Erymantho affirmari videatur, in Alpheum delabi. Frobenio tamen Pauſaniam adſtipulari non ſemel intellexi, & lib. 8. Arcad. pag. 496. & lib. 5. Eliac. prior. pag. 298. ubi Ladonem ſimul & Erymanthum defluere diſertis verbis aſſeverat.

Ibid. XXVII. *Paroreata.*] Antea *Pareata* mendoſe legebatur. Παρώρεια ſive Παρωραία, urbs eſt Arcadiæ, apud Stephanum, & Pauſan. lib. 8. Arcad. pag 512. cujus incolæ Nicolao Damaſceno, apud eundem Stephan. & Herodoto, lib. 4. Melpom. n. 148. Παρωρεᾶται appellantur: rurſumque Herodoto, lib. 8. Vran. pag. 486. n. 73. Παρωρεῖται. *Pareata* in Theſauro Ortelii deinceps expungendi.

Ibid. XXVIII. *Ad oppidum Ægium Corinthiaci ſinus.*] Ita reſcribi a nobis oportere, non ut prius legebatur, *ad oppidum Lechæum*, tum MSS. ſuaſere, Reg. 1. 2. Colb. 1. 2. Pariſ. Chiffl. & quos Pintianus vidit: tum etiam Strabo, qui hæc totidem verbis Græce, lib. 8. pag. 335. Τὸ δ' ἀπὸ τοῦ Νότου πρὸς τὴν Ἄρκτον, ὅ ἐστι τὸ ἀπὸ Μαλεῶν δι' Ἀρκαδίας εἰς Αἴγιον. *A meridie verſus ſeptentriones, a Malea promontorio per Arcadiam, uſque ad Ægium:* Tum vero denique, id quod longe validiſſimum eſt, res ipſa clamat ita legendum eſſe: cum a Maleæ promontorio ad Lechæum oppidum in Iſthmo fere poſitum vix Peloponneſi dimidia latitudo colligi poſſit: eadem ab eo promontorio ad Ægium, in faucibus fere Corinthiaci ſinus, ſit maxima. Quod vero ad hanc latitudinis menſuram attinet, admonitu codicum proxime laudatorum, CLXXXX. reſcripſimus, ſive CXC. cum prius perperam legeretur, CLX. Quanquam & in numero noſtro denarii fortaſſis nota redundat: cum id intervallum Strabo loc. cit. eſſe aſſeveret ſtadiorum mille & CCCC. quæ paſſuum millia efficiunt omnino CLXXV.

Sect. XI. XXIX. *Oppida: Sidus, Cremmyon.*] Salmaſius in Solin. pag. 142. Siduntem expungit: *Sidus enim*, inquit, *ibi non eſt.* At eſt profecto tum in vetuſtis exemplaribus, Reg. 1. 2. Colb. 1. 2. Pariſ. in quibus legitur, corrupte quidem, ſed ita nihilominus, ut veſtigia appareant non obſcura ſinceræ lectionis: *Oppida duoſcremmyon.* Eſt etiam apud Scylacem, pag. 20. Ἔστι δὲ καὶ ἔξω τοῦ ἰσθμοῦ χώρα Κορινθίοις, καὶ τεῖχος Σιδοῦς, καὶ ἕτερον τεῖχος Κρομμυών. Quid potuit excogitari quod deſcriptioni Plinianæ appoſite magis congrueret? Stephano quoque, Σιδοῦς Μεγαρίδος ἐπίνειον dicitur.

Ibid. XXX. *Scironia ſaxa, VI. mill. longitudine.*] Ita cum Solino cap. 7. pag. 23. reponimus, ex fide codicum Reg. 1. 2. Colbert. 1. 2. Pariſ. & Chiffl. Martianus, lib. 6. pag. 210. corrupte pro VI. habet XXVI. In libris hactenus editis, III *mill.* prioris videlicet numeri nota u, in II. ſeu binarium divulſa

Ibid. XXXI. *Quinque millia paſſuum muro.*] Adſtipulatur Strabo, lib 9. pag. 395. qui de his muris agens Piræeo Athenas jungentibus, XL. ſtadium, inquit, eſt eorum longitudo: ταῦτα δ' ἦν μακρὰ τείχη, τετταράκοντα σταδίων τὸ μῆκος. Martianus quoque, lib. 6. pag. 210. agnovit quinque millia: etſi menſuram hanc intervalli

tervalli a Piræeo Athenas, perperam ille tribuerit ſaxorum Scironiorum latitudini.

XXXII. *Callirhoë Enneacrunos.*] Hæc divulſa perperam a ſe invicem vocabula in libris ad hunc diem editis leguntur, *Callirhoe, Enneacrunos:* cum ſit tamen geminum illud fontis unius nomen, a ſcaturiginibus novem *Enneacrunos* appellati. Neque enim Solinum moror, plenum nugarum ſcriptorem, nec ſatis ſolertem Plinii ſimiam, qui cum hæc tranſcriberet, duos putavit, cap. 7. pag. 23. *Callirhoën*, inquit, *fontem ſtupent: nec ideo Crunеſon fontem alterum nulla res memorant.* Magis Suidam audio, pag. 907. Ἐννεάκρουνος, κρήνη τις Ἀθήνησι, Καλλιῤῥόη καλουμένη πρότερον. Placidumque Lactantium, in Statii lib. 12. verſ. 629. p. 422. *Callirhoë, fons novem capitibus means.* Imo & duodenis: unde & *δωδεκάκρουνος* ab aliis eſt appellatus. Suidas ipſe teſtis, verbo Δωδεκάκρουνος, κρήνη, inquit, Ἀθήνησιν, ἣν Θουκυδίδης ἐννεάκρουνον. Quod iterum repetit, in Ἐννεάκρουνος. Heſychius quoque: & Tzetzes Chiliad. 8. hiſt. 154. verſ. 259. longe diſertius:

Ἡ Καλλιῤῥόη τις κρηνὶς τυγχάνει ταῖς Ἀθήναις,
Ἥπερ καὶ ἐννεάκρουνος τῷ σοφῷ ἐκαλεῖτο·
Ἐγὼ δὲ Δωδεκάκρουνον οὕτως εἴρηκα στόμα,
Καθὼς τοῖς πάλαι.

XXXIII. *Brileſſus, Ægialeus, Icarius.*] Solinus quoque, c. 7. p. 23. Ægialeum, & Icarium, nominat. Sunt qui Ægileum malint. Sunt ſane apud Steph. Αἰγιλία, & Ἰκαρία, inter Atticæ pagos: a quibus vicinorum montium derivari appellatio potuit. Si quid conjecturæ indulgendum eſt, legi etiam forſan poſſit, pro *Ægialeus, Encaleus.* Nam Tzetzes Chiliad. 1. v. 978. Ἐγκάλεων ὄρος Atticæ montem laudat, e regione Salaminis inſulæ poſitum. Sed indico tantum, non judico.

XXXIV. *Locus Iliſſos.*] Sic MSS. omnes, R. 1. 2. Colb. 1. 2. Pariſ. Chiffl. & quos Pintianus vidit, Tolet. & Salmant. Parmenſis editio corrupte, *lacus Selinos:* Nec minus vitioſe Barbarus, *amnis Iliſſos* repoſuit. Iliſſos Atticæ oppidi nomen fuit, teſte Stephano, unde Muſæ Iliſſides cognominatæ: Ἰλισσός, πόλις τῆς Ἀττικῆς, ἐν ᾧ τιμῶνται αἱ Μοῦσαι Ἰλισσίδες. Eſt tamen in eadem Attica, & Eiλισσὸς amnis, cujus in ripa ara fuit Muſarum Iliſſiadum, teſte Pauſania, l. 1. in Attic. p. 33. Dionyſio item, v. 424. Strabone, l. 9. p. 400. aliiſque: unde & amni & finitimo oppido communis eſſe ea appellatio potuit. Sic enim Suidas admonet: Ἰλισσός, ὄνομα τόπου, καὶ ποταμοῦ.

XXXV. *Thoricos promontorium.*] In libris hactenus impreſſis, *Doriſcum promontorium.* In MSS. R. 1. 2. Colb. 1. 2. Pariſ. & Chiffl. *Doriſcos.* Nos intrepide *Thoricos* reſcribimus: tum quia Doriſci Atticæ promontorii, locive, nulla uſquam ſe mentio adhuc obtulit: Thorici vero oppidi, populive poſt Sunium promontorium meminere complures: Strabo, l. 9. p. 398. Σούνιον· εἶτα Θορικός· εἶτα Ποταμὸς δῆμος, &c. quem Græci ſcriptoris locum Plinium modo credas exſcripſiſſe. Stephanus quoque, Θορικὸς δῆμος τῆς Ἀκαμαντίδος φυλῆς. Mela denique, l. 2. c. 3. p. 33. *Thoricos & Brauronia, olim urbes, jam tantum nomina.* De Doriſco Thraciæ Plinius libri hujus ſect. 18. de Thorico vero in gemmis, lib. 37. ſect. 18. *in loco qui Thoricos vocatur.*

XXXVI. *Hadylius.*] Ἀδύλιος, ut diximus, Dorica dialecto pro Ἡδύλιος. Sic enim reponendum cenſuimus, cum prius corrupte legeretur, *Adyliſus.* Hadylii certe montis, ſive Hedylii, meminere complures: Harpocration, p. 137. ex Demoſthene, & Theopompo: Ἡδύλειον ὄρος ἐν Βοιωτίᾳ, ὡς καὶ Θεόπομπος, &c. Suidas, p. 1169. Ἡδύλειον ὄρος, ὅπερ ἐστὶν ἐν Βοιωτίᾳ.

XXXVII. *Larymna & Anchoa.*] Ita repoſuimus, tum ex veſtigiis codicum R. 1. & Pariſ. tum ex re ipſa ſituque oppidorum, juxta Cephiſſum amnem, quorum nomina Λάρυμναν & Ἀγχόην Strabo refert, l. 9. p. 406. ubi Cephiſſus exit in mare. Larymnam enim ibi geminam diſtinguit: Locridis alteram, de qua poſtea Plinius, alteram Bœotiæ. *Lamia* autem & *Anchua*, (ſic enim libri hacte-

nus editi præ ſe ferunt) nec Græcorum ulli, nec Latinis ſcriptoribus memorantur : etſi iis nominibus Theſaurum ſuum Ortelius locupletavit. Paulo ſuperius *Hyle* pro *Hila* etiam reſcripſimus, cum Homero, & Strabone.

Ibid. XXXVIII. *Acraphia.*] In libris impreſſis *Graphis.* In MSS. R. 1. 2. &c. *Graphis.* Sylburgius in Pauſan. & eum ſecutus Ortelius *Cirphis*, quæ Straboni Κίρφις, l. 9. p. 416. Phocidis urbs mediterranea, juxta Delphos : Perperam ut apparet. Nos indubitata conjectura *Acraphia*, cum Stephano repoſuimus : Ἀκραιφία, inquit, πόλις Βοιωτίας· οἱ δὲ Ἀκραίφιοι, &c. Pauſaniæ, l. 9. Bœot. Ἀκραίφνιον dicitur : Ptolemæo, l. 3. c. 15. in oppidis Bœotiæ mediterraneis, Ἀκρεφία, pro Ἀκραιφία. Straboni, Ἀκραιφίαι, l. 9. p. 410. quas cum Coronea, Oncheſto, Haliartoque copulat. Denique Ἀκραιφίη πόλις Herodoto, l. 8. Uran. p. 507. n. 135. haud procul palude Copaïde.

Ibid. XXXIX. *Hileſion.*] Εἰλέσιον, cui ab ἕλος, hoc eſt, a palude circumjacente factum nomen eſſe Strabo teſtatur, l. 9. p. 406. Meminit ejus oppidi Homerus, Iliad. β. in Catal. v. 6. Nonnus quoque, lib. 13. Dionyſ. pag. 354. cum Scolo, Thiſbe, cæteriſque, quæ hic appellantur :

Εἰλέσιον, καὶ Σχῶλον, ἁλικρηπῖδά τε Θίσβην, &c.

Quibus adducti teſtimoniis *Hileſion* hoc loco ſcripſimus, cum prius *Hyreſeon* legeretur, quæ vox nihili eſt.

Sect. 14. XL. *Græcus, a quo Græcia : ibi Hellen, a quo Hellenes*] Haud obſcure innuit Græcorum nomen, quam Hellenum, eſſe aliquanto antiquius. Conſentientem habet Apollodorum, l. 1. de Diis, p. 27. Ἕλλην μὲν, inquit, ἀφ' αὑτοῦ, τοὺς καλουμένους Γραικοὺς, προσηγόρευσεν Ἕλληνας. Ubi interpres Latinus : *Hellen de ſe Hellenas, qui poſtea Græci vocati ſunt, nominavit.* Debuit ſic potius reddere, *qui prius Græci vocabantur.* Hoc Tanaq. Faber, qui verſionem recenſuit, prætermiſit. Quod porro ad vocem Γραικός attinet, Heſychius Ῥαικοὺς prius dictum opinatur, mox a Romanis addita litera Græcos nuncupatos : Ῥαικοὶ, inquit, Ἕλλην. Ῥωμαῖοι δὲ τὸ γ προσθέντες, Γραικοὺς φασι.

Ibid. XLI. *Oppida celebria, Hellas, Halos, Lamia, Phthia, Arne.*] Ita libri omnes, tum impreſſi, tum manu exarati. Palmerius tamen in Exercitationibus, pag. 321. *Hallos, Halos*, legi oportere omni ope contendit, non *Hellas, Halos.* At præter conſenſum exemplarium, perſpicua res eſt ea nunc oppida commemorari a Plinio, quæ Homerus ipſe belli Trojani tempore claruiſſe ſcribit : e quibus Hellas, Halos, Phthia, locum præcipuum obtinent : Nam Iliad. β. in Catal. v. 189.

Οἵ θ' Ἄλον, οἵ τ' Ἀλόπην, οἵ τε Τρηχῖν' ἐνέμοντο,
Οἵ τ' εἶχον Φθίην, ἠδ' Ἑλλάδα καλλιγύναικα.

Ubi Euſtathius, p. 320. Helladem ait ab Hellene conditam : Ἄλον. a quibuſdam tenui ſpiritu ſignari, ab aliis denſo : Ἑλλὰς δὲ ὑπὸ Ἕλληνος ἐκτίσθη .... τινὲς δὲ εἴωνται δασύνεσθαι τὴν Ἄλον. Ac rurſum p. 332. Strabonem ait duos in Theſſalia fontes agnoſcere, Meſſeïda & Hyperiam, prope Hellada & Pharſala, πλησίον τῆς πόλεως Ἑλλάδος, καὶ Φαρσάλου.

Sect. 15. XLII. *In Theſſalia autem Orchomenus, Minyeus antea dictus. & oppidum Almon.* Ita MSS. At Parmenſis editio : *In Theſſalia autem amnis Orchomenus*, &c. Ut & amni & oppido commune id nomen eſſe exiſtimetur, legique deinde oporteat, *& oppidum : Almon*, &c. Cui lectioni adſtipulari videtur Homerus,

Ἔστι δέ τις ποταμὸς Μινυήϊος εἰς ἅλα βάλλων.

Ibid. XLIII. *Almon, ab aliis Salmon.*] Ita MSS. omnes, R. 1. 2. Colb. 1. 2. Pariſ. non, ut editi, *ab aliis Elmon.* Confirmat veterem ſcripturam Stephanus : Ἄλμων, inquit, πόλις Βοιωτίας, ὡς Ἑλλάνικος, καὶ Σάλμων αὐτήν φησι. Etſi reprehenditur a Stephano Hellanicus.

Ibid. XLIV. *Pelinna*] Cum *Pelinna* repoſuit Hermolaus, ait Pelicerius in Notis MSS. eum feciſſe, contra librorum omnium fidem, vetuſtarumque editionum, Parm. Venet. &c. in quibus *Palamna*, pro *Phalanna* legitur : atque adeo contra ipſum Strabonem, qui lib. 9. pag. 440. juxta Peneum flumen citata Atrace, *Pha-*

lanna, inquit, *Perrhæborum oppidum, haud procul Tempe, Peneo & ipſa aſſidet:* ἡ δὲ Φάλαννα Περραιβικὴ πόλις πρὸς τῷ Πηνειῷ πλησίον τῶν Τεμπῶν. Ac certe ea quæ a Strabone Phalanna deſcribitur, ipſa eſt, quæ a Plinio ſect. 16. Magneſiæ adjudicatur, ut ſuo loco oſtendimus. Quamobrem locum hic habere Phalanna non poteſt, ſed Livii, Straboniſque Pelinnæum, ut diximus: quod illi quidem circa Attacem, Lariſſam, Triccamque, conſtituunt. Stephanus vero aliquanto diſertius quam ceteri, in Phthiotide: Πέλιννα, πόλις Θετταλίας, ἐν τῇ Φθιώτιδι.

X L V. *Caveatis ante eos . . . . urbibus.* Hæc ſincera lectio eſt tum codicum MSS. R. 1. 2. Colb. t. 2. Pariſ. Chiffl. &c. tum vetuſtarum editionum, quas Frobenius prior interpolavit, ut *cuneatis* reſcriberet. *Ibid.*

X L V I. *Accipit amnem Orcon.*] Barbarus *Euroton* repoſuit, cum ubique prius conſtanter legeretur, *Orcon*: tum in MSS. R. 1. 2. Colb. t. 2. Pariſ. Chiffl. tum in edit. Parm. aliiſque: quo nomine Plutonium inferumque amnem, quia hunc Dii jurare conſueverint (ὅρκος enim jusjurandum Græci appellant) indicari modo nullus dubito: alioqui, undenam pœnales ejus aquæ ſint, quod mox ſubjicitur, ditiſque genitæ, non apparebit. De hoc ipſo fluvio Homerus, Iliad. β. in Catalogo, v. 262. ubi proprio eum nomine Τιταρήσιον vocat: *Ibid.*

Ὅς ῥ' ἐς Πηνειὸν προΐει καλλίρροον ὕδωρ,
Οὐ δ' ὅγε Πηνειῷ συμμίσγεται ἀργυροδίνῃ.
Ἀλλά τέ μιν καθύπερθεν ἐπιρρέει, ἠΰτ' ἔλαιον.
Ὅρκου γὰρ δεινοῦ, Στυγὸς ὕδατός, ἐστιν ἀπορρώξ.

Nam aquæ Stygis, inquit, horrendique Orci, cujus eſt grave juramentum, rivus eſt. Lucanus ex eodem Homeri loco, l. 6. v. 375.

Solus in alterius nomen, cum venerit unda,
Defendit Titareſus aquas, lapſuſque ſuperne
Gurgite Penei pro ſiccis utitur arvis.
Hunc fama eſt Stygiis manare paludibus amnem,
Et capitis memorem, fluvii contagia vilis
Nolle pati, ſuperúmque ſibi ſervare timorem.

Εὐρώπου alioqui hunc amnem, & Τιταρήσιον appellavit Strabo, lib. 9. p. 440. & poſt illum Euſtathius, in Iliad β. p. 336. *Euroton* nemo.

X L V I I. *Porro Epiri, Achaïa, Attica, Theſſalia in porrectum longitudo, &c.*] In editione Parmenſi, *Ponio Epiri, &c. Potnia* repoſuit Barbarus, etſi in Bœotia a Stephano collocentur. Nos *porro* legimus, ut ſit illud periodi ſequentis initium. *Porro Epiri*, &c. Quod vero ad latitudinem ſpectat, quæ C C L X X X V I I. mill. paſſuum obtinere dicitur, Martianus lib. 9. c. de Theſſalia, p. 211. habet CCLXXXVII. ac ſoli Theſſaliæ hanc menſuram adjudicat: ſed Plinium non intellexit: neque nunc aut primum, aut ſemel. *Longitudo*, inquit, *Theſſalia habet millia* C C C C L X X X. *latitudo* C C L X X X X V I I. In depravatos Plinii codices incidere Miſſi Theodoſii, ut præfixa ei libro præfatio ante 800. annos teſtatur, cum aliam longitudinis latitudiniſque menſuram ex eo referunt: *Epirus*, inquiunt, *Achaia, Attica, Theſſalia . . . patent in longitudinem* M. P. C C C C X. *in latitudinem*, C C C L X X V. *juxta Plinium Secundum in quinto.* (Quartum dici certe oportuit:) *in longitudinem* C C C C X X. (pro C C C C L X X X.) *in latitudinem*, C C C L X X X V I I I. (pro C C L X X X V I I.) *Sect. 16.*

X L V I I I. *Oppida: Pydna, Aloros.* In MSS. Reg. t. 2. &c. *Pygna, Dcros.* In editis, *Phina, Oloros.* Sed de Oloro, poſtea. Interim *Pydna* priore loco legi oportere perſpicuum ex eo eſt, quod ipſa a Ptolemæo prope Ἀλιάκμονος amnis oſtia, perinde atque a Plinio collocatur, lib. 3. cap. 13. In Pieriæ quoque regionis ora maritima, etiam & a Strabone, in Excerptis libri 7. pag. 330. ἡ μὲν οὖν Πύδνα Πιερική ἐστι πόλις. Eadem quoque Κύδνα appellatur a Theagene in Macedonicis, ut Stephanus auctor eſt: unde & Mela lib 2. cap. 3. hunc tractum deſcribens, *Inter Peneum*, inquit, *& Axium, Cydne, Aloros.* De Aloro quoque, quam pro Oloro reſtituimus, adſtipulatur emendationi noſtræ Scylax, *Sect. 17.*

Digitized by Google

pag. 25. 'Αλιάκμων ποταμὸς, inquit, 'Αλωρὶς πόλις, &c.

Ibid. XLIX. *Doberi*, *Æſtraenſes.*] In libris editis, *Doberienſes*, *Trienſes.* In MSS. Reg. 1. 2. Colb. 1. 2. & Pariſ. *Doberes*, *Trienſes.* Nos fere cum Hermolao, *Doberi*, *Æſtraenſes.* Δόβηρες Herodoto non ſemel appellantur, lib. 5. Terpſich. pag. 294. n. 16. & lib. 7. Polymn. pag. 418. n. 113. Horum oppidum in Pæonia Thucydides collocat, lib. 2. pag. 167. Δόβηρον τὴν Παιονικήν. Stephanus quoque, pag. 241 Apud Ptolem. lib. 3. cap. 13. in Pæonia pariter Δέβωρος: In Notitia Eccleſ. Prov. Macedoniæ primæ, pag 21. Διόβωρος. Utrobique nomen in mendo jacet, pro Δόβηρος. Æſtrienſium vero, quos Ptolemæus loc. cit Αἰστραίους vocat, oppidum ipſe Αἴστραιον ait nuncupari, de gentis nomine. Hadrianus apud Stephanum, verbo Ἄστραια:

Οἵτ' ἔχει 'Αστραίαν τε, Δόβηρόν τε.

In Notitia Eccleſ. Prov. Maced. 2. pag. 23. Εὔστραιον, pro Αἴστραιον.

Ibid. L. *Toronai.*] Ita reſcripſimus admonitu codicum Reg. 1. 2. Colb. 1. 2. Pariſ. in quibus *Toronai* ſcribitur, non ut in editis perperam *Coronai*, quos in hoc terrarum tractu nemo vetuſtiorum ſcriptorum agnoſcit.

Ibid. LI. *Dicaa*, *Pydna*, *Derrha.*] In MSS. proxime appellatis, *Diceapadina:* quæ Hermolaus in *Dicaa*, *Pydna* convertit. Verum ut ut eſt de Dicæa, locum hic habere certe Pydna non poteſt, quam procul a Thermaïco ſinu in Pieria Macedoniæ regione ſitam eſſe ſuperius vidimus, ex Ptolemæo ceteriſque.

Ibid. LII. *Nyſſos*, *Phryelon*, *Mende.*] Sinceram codicum MSS. R. 1. 2. Colb. 1. 2. & Pariſ. ſcripturam exhibemus, quanquam nihilo ſaniorem, quam quæ ab Hermolao excogitata eſt, nec ullo ſat idoneo argumento conſtabilita, *Niſſo*, *Brygion*, *Eleon.* Quanquam ſcio Βρύγιον a Stephano Μακεδονίας πόλιν appellari: ſed neque ſitum commonſtrat ejus oppidi, nec quæ ſunt hoc tractu poſita, ut Mende, Therme, Pallene, ceteraque ejuſmodi, Macedoniæ ſolet aſſignare, ſed Thraciæ. Quam ob cauſam *Nyſſos* pro *Niſſos* edi curavimus: quod Heſychius, p. 672. Νύσσαν & Νύσσον, ſive Νύσσιον montem Thraciæ vocat, cui cognominis eſſe civitas ea potuerit. Æſtimandum porro aliis relinquimus, num locum hic habere poſſit Εἰὼν, Thraciæ civitas, colonia Mendæorum, cujus meminit Harpocration, p. 141. Ἠϊὼν, πόλις Θρᾴκης, Μενδαίων ἀποικία, ex Thucydide.

Ibid. LIII. *Olophyxos. Sinus Mecybernaus. Oppida: &c.*] Ita ſane legendum: non ut vulgo in libris ad hunc diem editis. *Olophyxos ſinus, Mecyberna:* cum neque Olophyxos cujuſpiam ſinus appellatio ſit: & ſequens vox, *oppida*, id quod proxime antecedit non eſſe oppidum, abunde declaret. Eſt autem Mecybernæus ſinus, qui poſtea Mecyberna exciſa Toronicus a Torone eſt cognominatus. Teſtis Mela, l. 2. c. 3, p. 31. *In litore* inquit, *flexus Mecybernaus inter promontoria Derrim, & portum qui* Κωφὸς *dicitur: urbes, Toronen, & Phyſcellam, atque unde ipſi nomen eſt Mecybernam incingit.* Et paulo expreſſius Scymnus Chius, p. 26.

Εἶτ' ἐστὶ κόλπος λεγόμενος Τορωνικὸς,
Οὗ πρότερον ἦν τις Μηκύβερνα κειμένη.
Ἑξῆς Τορώνη τῆς τόπος ὁμώνυμος.

Quæ ſic Latinus interpres reddidit:

Deinde ſinus eſt, Toronicum quem nominant,
Ubi antea qua Mecyberna conſtitit,
Ex quo Torona qua loci eſt cognominis.

Hæc cum ſint adeo luce clariora, miror a recentioribus Geographis confidenter eſſe pronunciatum, diverſum plane a Toronico eſſe Mecybernæum ſinum.

Sect. 18. LIV. *Ad Neſtum amnem*] In magno nominum ambitu amnem hunc eſſe oportet, quem Νέσσον a Scymno Chio, p. 28. Pauſan.* in Eliac. poſt. l. 6. p. 352. & Scylace, p. 26. Neſtum a Martiano: Ab Ariſtotele, l. 6. hiſt. anim. c. 31. p. 776. & l. 8. c. 33. p. 985. Νέσσον: Neſſum quoque a Livio, l. 45. p. 581. In MSS. omnibus Plinianis, R. 1. 2. Colb. & Pariſ. *Meſtum* appellari video. In nummo Caracallæ,* ΟΥΛΠ. ΝΙΚΟΠΟΛΕΟΣ ΠΡΟΣ ΜΕΣΤΩ.

L V. *Inde Bryſas.*] Ita M S S. etiam ipſi. Sed Brygas forte rectius tum ex Strabone lib. 7. pag. 295. tum ex ipſo Plinio lib. 6. ſect. 41. qui Phrygas Thracium genus eſſe prodiderunt, Brygas appellatos. Bryſas tamen etiam Heraclides laudat, in Polit. Coorum: & ab iis mellificii rationem inventam tradidit. Ibid.

L V I. *Pyrogeris.*] Etſi vulgatam ſcripturam intactam exhibemus, quam MSS. codices tueri videntur, haud levis tamen ſuſpicio eſt *Pyrgoceru* legi oportere. ſeu permutatis ſyllabis, quod eodem recidit, *Cereopyrgis*. Eſt enim inter Epiſcopatus Provinciæ Rhodopes in Notitia Eccleſ. pag. 21. Κερεόπυργος. Sed adhuc certior forte conjectura videtur de Cabyletis, (hactenus *Carbiletis* legebatur) nam Cabylen oppidum inter Beſſos Danubiumque, cepiſſe Lucullus dicitur ab Eutropio, l. 6. p. 788. Κάβυλα eſt Phavorino. Ibid.

L V I I. *Corpillos.*] Apud Appianum l. 4. de bellis Civil. p. 650. Τύπαλοι pro Κόρπιλλοι corrupte legitur. Apud Stephanum quoque mendoſe ΚΟΛΠΗΛΟΙ. Ibid.

L V I I I. *Oeſyma, Neapolis, Datos.*] In MSS. omnibus & edit. Parm. *Batos*. Nos *Datos* cum Hermolao: ſed certioribus, quam ille habuerit, argumentis ducti. Nam præter Herodotum, qui l. 9. Δάτον ait eſſe oppidum Edonidis regionis, præter Suidam & Harpocrationem, qui Δάτον Thraciæ adjudicant: Scylax in Periplo, p. 26. hunc ipſum terrarum tractum, atque hæc ipſa oppida perſecutus, eodem habet ordine: Νεάπολις, Δάτον πόλις ἑλληνὶς, καὶ ποταμὸς Νεστός, Ἄβδηρα πόλις, &c. Placuerat nihilominus quibuſdam *Paſtos* hoc loco ſubſtituere: & quoniam apud Ptolemæum lib. 3. cap. x 1. inter Thraciæ præfecturas, Ἀστικὴ hoc eſt, *Vrbana* numeratur, ut conjecturæ ſuæ ſuffragatorem haberent, addita litterula corruperunt, & Παστικὴ commenti ſunt, otioſe an malitioſe? De Aſtice regione, hac ipſa ſectione Plinius. Ibid.

L I X. *Fuit Tirida.*] Ita reſcripſimus admonitu codicum Reg. 1. 2. Colb 1. 2. Pariſ. & Chiffl. vetuſtiorumque editionum ante Hermolaum, qui *Tinda* reſcripſit ex Stephano: Is enim, Τίνδα, inquit, Θρᾴκης Χαλκιδικὴ πόλις, Verum eſt hæc Chalcidice Macedoniæ regio, quæ quidquid eſt terrarum, circa montem Athon, Singon, Acanthonque complectitur, teſte Ptolemæo, lib. 3. cap. 13. quo in tractu Tinda a Stephano collocatur, hoc eſt, a Diomede & equorum ſtabulis longiſſime, ut nihil cum iis potuerit habere commune. Et Hermolaum tamen Salmaſius ſequitur: nec veretur Solinum, Capellamque erroris arguere, qui & ipſi a Plinio *Tirida* accepêre. Mela, a quo Plinius hauſit, lib. 2. cap. 2. turrim ibi ſolum ſupereſſe prodidit. *Regio ulterior*, inquit, *Diomedem tulit, immanibus equis mandendos ſolitum objectare advenas, & iiſdem ab Hercule objectum. Turris quam Diomedis vocant, ſignum fabulæ remanet, & urbs quam ſoror ejus ſuo nomine nominavit, Abdera.* Ibid.

L X. *Doriſcus decem millium hominum capax.*] Animadvertit Pelicerius in Notis M S S codices manu exaratos, ita præ ſe ferre: *Doriſcus* x. *hominum*, quod ipſe ſuppoſita denarii notæ lineola, decies centena millia ſignificare ait; quot Xerxes in ſuo exercitu habuiſſe traditur. At neque hanc lineolam ſuperpoſitam M S S. exhiberet: & ſi exhiberent, temere ab amanuenſibus adjectam putarem. Nam decem millia tantummodo hominum ea campi planitie continebantur: ſed ſingulas eo cogens advocanſque myriadas, hoc eſt, hominum decem millia, totum ita recenſuit exercitum. Ita Herod. lib. 7. Polymn. pag. 406. n 59. Ibid.

L X I. *Iamque Thracia.*] Rectius id, quam quod antea legebatur, *Namque*. Nam quæ reddatur illo *namque* ratio, nulla prorſus apparet. Nunc vero declarat ſe perluſtrato latere Thraciæ meridionali, uſque ad Cherroneſum, ea prætermiſſa, ad alterum latus tranſilire, quod Solis exortum ſpectat, & a litore Ponti Euxini, Danubiique oſtiis incipit. Ibid.

L X I I. *Cattuzos.*] Ita M S S. omnes, & quod eſt haud paulo certius, Stephanus ipſe: Κάττυζα, inquit, πόλις Θρᾴκης, ἐν ᾗ κατῴκουν οἱ Πυγμαῖοι. οἱ ἐπιχώ- Ibid.

ges Καττύζοι. ὅθεν δὲ τοὺς μεγάλους ὁρμᾶν &c. Sic enim M S S. Græci legunt. Prius in libris Plinii editis *Catizos*. legebatur.

Ibid. L X I I I. *Panyſus.*] Antea *Pamiſus* perperam. Nos *Panyſus* cum Ptolemæo, lib. 3. cap. 10. prope Odeſſum etiam hunc ipſum locante. MSS. *Panniſis*.

Ibid. L X I V. *Antea Lygos.*] Sunt qui *Longos* hic legant, ex M S S. quibuſdam. Perperam. Vulgatam ſcripturam defendit Auſonius, Epigram. 1. de claris urbibus, pag. 69. ubi de Conſtantinopoli, & Carthagine:

Ite pares tandem memores, quod numine Divum
Auguſtas mutaſtis opes, & nomina: tu quum
Byzantina Lygos, tu Punica Byrſa fuiſti.

Hinc codicem Miſſorum Theodoſii emendabis: *Promontorium Chryſone aras* (lege *Chryſoceras*) *in quo oppidum Byzantium, liberæ conditionis, antea Logos dictum:* (ſcribe *Lygos.*) *Abeſt a Dyrrachio* D C C X I. *mill. paſſuum. Tantum patet longitudo terrarum inter Adriaticum mare & Propontidem.* Quæ verbis totidem Plinius.

Ibid. L X V. *A Terei nefaſto crimine*] A M S S. Reg. 1. 2. Colb. 1. 2. vox *crimine* abeſt: unde ſcribendum fortaſſis, *a Terei inceſto*.

Ibid. L X V I. *Inter Tenum & Chium.*] Ita reſtituimus admonitu codicum, quos proxime laudavimus, atque etiam ex re ipſa: Eſt enim Tenos inſula Delo & Andro proxima: atque idcirco, ut ſtatim ſubjungit Plinius, cernunt eum ſcopulum Æga, a dextra parte Andrum navigantes ab Achaïa: unde longiſſime Tenedos abeſt, quam nobis libri vulgati hoc loco pro Teno obtrudunt. Nec Solinum, Martianumque moror, qui cum hunc locum exſcriberent, ille cap. x 1. pag. 29. iſte lib. 6. pag. 212. Tenedum legiſſe videntur: nam in vitioſos codices utrumque incidiſſe, vel eorum certe alterum, qui alteri prævivit, res ipſa clamat, conſenſuſque M S S. exemplarium, in quibus & *Tenum*, & *Andrum* legitur: non ut iſti exhibent, *Tenedum*, & *Antandrum*: a quibus errorem in Plinii contextum transfundere Salmaſius conatur, in Solin. pag. 168.

Sect. 19. L X V I I. *Thoronos.*] In MSS. R 1. 2. &c. *Athoronos.* Alibi, *Cthoronos.* Ὄθρωνος Stephano inſula eſt, Siciliæ Melitæve ad Auſtrum objacens. An fuerit hæc illi cognominis, conſiderandum.

Ibid. L X V I I I. *Ante Leucimnam Sybota.*] Abeſt id membrum a codicibus M S S. In libris vulgatis, *ante Leucadiam* legitur, inſigni errore. Nam ex Strabone, lib. 7. pag. 317. juxta Buthrotum ſunt Sybota, inſulæ perexiguæ, paululum ab Epiro diſtantes, pone orientale Corcyræ promontorium, quod Leucimna vocatur: εἰσὶ δὲ νησῖδες τὰ Σύβοτα, τῆς μὲν Ἠπείρου μικρὸν ἀπέχουσαι· κατὰ δὲ τὸ ἑῷον ἄκρον τῆς Κερκύρας τὴν Λευκίμμην κείμεναι. Meminit hujus promontorii Ptolemæus, ut diximus: prætereaque Thucydides, l. 3. p. 225.

Ibid. L X I X. *Ægialia, Cotonis, Thyatira, Geoaris, Dionyſia, Cyrnus, Chalcis, Pinara, Myſtus.*] In R. 1. 2. Colb 1. 2. &c. *Myſtrus*: in aliis *Nyſtrus*. Videntur mihi ſane Echinades eæ ab aliis Ægæi maris inſulis nomina eſſe mutuatæ, ſed ea a librariis deformata ſic reſtitui oportere: *Ægialia, Cothon, Ios, Thia, Thera, Gyaros, Dionyſia, Cythnos, Chalcis, Pinaria, Niſyrus*: quæ a Pomponio Mela recenſentur, lib. 2. cap. 7. p. 44. & nos de iis ſuo loco dicturi ſumus. Pinaria eadem quæ Πιτυῶσα.

Ibid. L X X. *Crocylea. A Paxo Cephalenia, quondam Melana dicta, undecim M. paſſ. abeſt*] In R. 1. 2. Colb. 1. 2. Pariſ. &c. *Crocylea Paxo Cephalenia &c.* Libri vulgati, *Crocylea, Paxos, Cephalenia* &c. At ſi ea lectio ſteterit, & Paxos alia a duabus ſuperius jam appellatis diverſa, ceteris ignota Geographis, importune nobis obtruditur: & quod gravius eſt, deſideratur haud dubie locus, a quo illa undecim millia Cephalenia abſit. Proinde ſcripſi confidenter, *Crocylea*, vel *Crocyle*. Deinde novam periodum auſpicatus, *A Paxo Cephalenia*, &c. Paxi enim ſatis ſuperque meminit in Paxorum duarum mentione Plinius.

Ibid. L X X I. *Zacynthus, aliquando Hyrie appellata.*] Ex hoc Plinii loco, Pomponium Melam emendabis, (id quod Voſſius prætermiſit:) qui Hytiam, Cephaleniam,

Digitized by Google

Neriton, Samen, Zacynthum, ſeorſim in Jonio mari nominavit, ceu forent Hyria Zacynthuſque diverſæ inter ſe inſulæ.

LXXII. *Quingentos paſſus diſtans: Plateis Belbina. &c.*] Prius legebatur, *quingentos paſſus diſtans Platais*. At Platææ urbs Bœotiæ eſt, longe ab hoc tractu ſemota, non D. modo paſſ. ſed multis millibus: & in regionis meditullio poſita, non in litore, unde inſularum intervalla petuntur. A continente diſpeſci Calauriam exiguo freto IV. ſtad. hoc eſt, D paſſ. auctor eſt quoque Strabo, l. 8. p. 369. *Ibid.*

LXXIII. *Spirao .... Eleüſa, Dendros .... Aſpis.*] Rectius fortaſſis *Adendros*, litterula ex ſuperiore vocabulo repetita: quoniam quemadmodum mox citata Aſpis, teſte Stephano, careret arboribus: Ἀσπὶς, νῆσος ἄδενδρος οὖσα. In R. 1. *Adendros* legitur. *Ibid.*

LXXIV. *Ægila.*] Ita MSS. omnes, R. 1. 2. Colb. 1. 2. Pariſ. &c. ubi perperam libri vulgati *Æglia*. Neque ipſe Stephanus forte mendo caret, qui hanc inſulam Αἰγιάλειαν, pro Αἰγίλειαν vocet: nam de hac noſtra agere, vel ipſo ſitu, quod ſuſpicatus eſt etiam Barbarus, ſatis admonemur: cum inter Cretam & Peloponneſum jacere dicat, quo ſitu eſt Ægila hæc a Phalaſarna Cretæ diſtans XXV. M. P. Αἰγιάλεια, inquit, νῆσος μεταξὺ Κρήτης καὶ Πελοποννήσου· ὁ οἰκήτωρ Αἰγιλιεύς. Quæ vox poſtrema ſuadet Αἴγιλα prius vel Αἰγίλια ſcribi oportuiſſe. *Ibid.*

LXXV. *Doſiades eam a Creta nympha: Heſperidis filia, Anaximander: a rege Curetum, Philiſtides Mallotes: Crates primum Aëriam dictam: deinde poſtea Curetin, &c.*] Perturbata hæc interpunctione præpoſtera ita ſanavimus. Nihil juvat Solinus, c. 11. p. 29. qui miſcere omnia videtur: nihil Martianus, l. 6. c. de Thracia, p. 212. qui auctorum nomina prætermiſit: *Creta*, inquit, *cui nomen ſuum Heſperidis Nympharum pulchra conceſſit, aut Curetum rex Cretes, a quo Creta primo, mox Curetis appellata: deinde propter cæli temperiem Macaronneſos eſt appellata.* Cretam Heſperidos filiam pariter vocat Solinus: Apollodorus, l. 3. de Diis, p. 163. Ἀστερίαν, niſi mendum ſit pro Ἑσπερίαν. Creten Curetum regem, Jovis & Idææ Nymphæ filium Stephanus auctor eſt fuiſſe: Meminit ejus & Scymnus Chius, p. 23. Unde in ſuſpicionem venio nec poſteriorem hujus ſententiæ partem a vitio penitus immunem eſſe: nam ea vox *dictam* plane ſupervacanea eſt: nec illud *deinde poſtea* Plinianam elegantiam ſapit. Quid ſi legas igitur: *Crates primum Aëriam, Idæam deinde*, nempe ab Idæa Nympha, *poſtea Curetin*, &c. Adeo non hæc noſtra nobis conjectura diſplicet, ut ſi librorum ullus faveret, in textum inſerere nulla religio foret. *Sect. 20.*

LXXVI. *Etea.*] Hactenus *Elea* vel *Elæa* legebatur, quam in Creta nemo unus ſcriptorum agnoſcit. At Eteam plures: Stephanus: Ἤτεα .... τῆς Κρήτης πόλις, ὅθεν ἦν Μύσων, εἷς τῶν ἑπτὰ σοφῶν. Diog. Laërt. in Myſone, lib. 1. Ἠτεῖον γὰρ πόλιν εἶναι Κρήτης. *Ibid.*

LXXVII. *Myrina .... Rhamnûs.*] Ita libri omnes. At de Cretenſi Myrina, altum tamen ubique ſilentium. Velleïus, l. 1. *Rex Regum Agamemnon tempeſtate in Cretam inſulam rejectus, tres ibi urbes ſtatuit: duas a patria nomine, unam a victoria memoria: Mycenas, Tegeam, Pergamum.* Quo Velleii teſtimonio adductus, nullus fere dubito, quin *Mycena* hoc loco pro *Myrina* legi multo ſatius ſit. Rhamnûs quoque ne temere huc nobis a conjectore aliquo obtruſa objectaque ſit, valde vereor: eſt enim Ῥαμνοῦς λιμὴν inter urbes litori adjacentes apud Ptolemæum l. 3. c. 17. cum portu haud ignobili: hæc modo a Plinio mediterraneis oppidis accenſetur. Quamobrem ſuſpicor haud immerito *Rhaucus*, pro *Rhamnus*, ſcribi oportere: eſt enim Stephano Ῥαῦκος, πόλις ἐν μεσογείῳ τῆς Κρήτης. *Ibid.*

LXXVIII. *Pyloros, Rhytium, Elatos.*] *Pyloros* quidem libri omnes, etiam MSS. exhibent: ſed vitiato, ut apparet, vocabulo: cum de Pyloro Cretæ ceteris ſcriptoribus ſilentium ſit. *Elyros* potius agnoverim: Nam Stephano Ἔλυρος, πόλις Κρήτης, quæ mendoſe, ut arbitror, Scylaci Σάλυρος vocatur. Aut certe Ὤλερος, quæ Κρητικὴ πόλις Stephano pariter appellatur. Aut denique *Alleros*, quod apud *Ibid.*

Digitized by Google

Gruterum p. 505. fœdus recitatur inter 'Αλλαξιώτας & Παξίτς, Cretenſes. Elatos vero (ſic enim admonitu codicum R. 1. 2. Pariſ. & Chiffl. reſcripſimus, pro *Clatos*, quam vocem nihili prorſus vulgati libri exhibent :) Elatos, inquam, haud dubie ea eſt, quæ Stephano 'Ιλατία πόλις Κρήτης dicitur: Exſtat apud Reineſ. p. 501. marmorea inſcriptio complexa fœdus inter Olontios, Latioſque, Cretenſes populos, quos eodem eſſe cum Elatiis arbitramur.

Ibid. L X X I X. *Cyliſſos.*] Editio Dalecampii : *Mytinos* : Parmenſis *Gytiſos*. Hermolaus, & eum conſecuti Frobenius, Gelenius, aliique, *Cytinos* : ſed Dorienſis urbs ea eſt, apud Strabon. l. 10. p. 476. non Cretica. MSS. R. 1. 2 & Chiffl. *Gylyſos*. Colb. 1. 2. *Gytyſos*. At Solinus ex Plinio Cyliſſon habet, cap. xi. pag. 29. quem ſecuti ſumus.

Ibid. L X X X. *C X X V. millia.*] Ita MSS. omnes, R. 1. 2. Colb. 1. 2. Pariſ. Chiffl. tum hoc loco, tum l. 5. ſect. 5. ubi eadem repetuntur : ſic etiam vetuſtæ editiones ante Frobenium, qui prior centum millia paſſuum addidit. Atque ei ſane adſtipulari Strabonem intelleximus, qui l. 10. p. 475. a Cyrenaïca regione, ubi Phycûs promontorium eſt, ad Criumetopon, ἀπὸ τῆς Κυρηναίας, ἐπὶ τὸ Κριοῦ μέτωπον, intervallum ait eſſe ex Eratoſthenis ſententia, ſtadiorum bis mille, quæ paſſuum efficiunt c c l. millia. Sed quamnam Plinius Agrippæ ſententiam eſſe dixerit, non qualem eſſe oportuerit, inquirimus.

Sect. 21. L X X X I. *Intra duo millia.*] Sic Martianus, l. 6. p. 213. Sic MSS. R. 1. 2. Colb. 1. 2. & Pariſ. ſic denique Mela ipſe, qui Plinio, ut diximus, & Martiano præïvit. Vulgati libri perperam hactenus, *intra X X. millia*.

Sect. 22. L X X X I I. *Siphnus, &c.*] Hic libri vulgati Scyron Siphno præfigunt, & alieno prorſus obtrudunt loco : Nam & abeſt ea vox *Scyros* a M S S. omnibus R. 1. 2. Colb. 1. 2. Pariſ. &c. nec vero in Cycladum albo cenſeri ea poteſt, tam prope a Delo : cum ne inter Sporadas quidem, nedum inter Cycladas, reponi poſſe, quidam merito cenſuerint : Contra Eubœam enim jacet, κατ' Εὔβοιαν, ut ait Dicæarchus, p. 181. in deſcript. Græciæ. Nam quod Scylax, p. 21. inter Cycladas Σκῦρον recenſet, error librariorum eſt, pro Σύρον : cum idem rurſum cap. ſeq. Σκῦρον appellet, in Ægæo mari. Et Euſtathius certe Cycladas recenſens, in Dionyſ. v. 526. p. 76. Σύρον nominat : Σκῦρον non habet. Strabo quoque, l. 10. p. 485. ceterique Geographi.

Ibid. L X X X I I I. *Quam primo Platean.*] Ita reſtituimus admonitu codicum R. 1. 2. Colb. 1. 2. Pariſ. & vet. Dalec. Parmenſis quoque, vetuſtiorumque editionum : quarum neglecta fide Frobenius *Pactiam*, auctore neſcio quo, inculcavit.

Sect. 23. L X X X I V. *Phacuſſa, Nicaſia.*] Prius, legebatur *Phocuſſa, Phacaſia* In MSS. *Hecaſia*. Nos ex Stephano, & Suida utramque vocem ſanavimus. Stephanus : Φακοῦσσαι νῆσοι, a lente nomen traxerunt. Et alibi : Νικασία, νησίον μικρὸν πλησίον Νάξου, quæ Suidas quoque habet, verbo Νικασία.

Ibid. L X X X V. *Ab exortu ſolſtitiali Deli.*] Sic multo ſincerius codices manu exarati, quam libri editi *à Delo*. Cujuſmodi ſuperius illud eſt, ſect. 19. *Zacynthus Cephalenia a meridiana parte X X V. millia abeſt.*

Ibid. L X X X V I. *Scyros : Ios.*] Scyron hinc ſuſtulit Hermolaus, haud ſane ſatis conſiderate : cum eam vocem hoc loco M S S. omnes exhibeant, R. 1. 2. Colb. 1. 2. Pariſ. Chiffl. & Tolet. & vetuſtiores editiones, ac Plinius ipſe paulo poſt factam jam a ſe hujus mentionem haud obſcure ſignificet, ſcribens, *Et Scyrum ſupra dictam*. Quod quidem ab ipſo præſtitum hoc loco exemplaria nunc laudata admonent : quibus niſi mos gerendus eſſet, poſt aliquot verſus dilatum putarem, ubi Plinius a Gyaro Syrnon diſtare ait octoginta paſſuum millibus : *Ab ea Syrnos*, inquit, *L X X X. mill. paſſ.* Syrnum enim cum veterum ſcriptorum nemo unus agnoverit, Scyrum ibi percommode locari poſſe arbitrarer.

Ibid. L X X X V I I. *Hippuris.*] Addunt libri vulgati, *Hippuriſſuſa* : ſed geminato perperam, ut per ſe liquet, unius ejuſdemque inſulæ nomine : quamobrem poſterius expunximus.

Ibid. L X X X V I I I. *Calydna, in qua oppidum Coos, Calymna, a qua Carpathum, &c.*]

MSS.

MSS. R. 1. 2. Colb. 1. 2. Pariſ. &c. totidem ferme litteris ac ſyllabis. Libri vulgati a Frobenio, *Calydna in qua oppida tria: Calymna dua: Olymnos, a qua &c.* Satis confidenter id ſane. Nam quis Olymnum inſulam novit? cur voecula *Coos* expuncta? cur terna pro unico inculcata oppida? Nos vetuſtæ ſcripturæ veſtigia ſumma fide ſecuti, integram eam lectionem defendimus. Agnoſcimus enim cum Euſtathio in Dionyſ. v. 530. p. 77. ex Lycophrone, Calydnas plures fuiſſe: quarum una peculiari nomine Calydna ſit appellata: univerſæ ſimul Calymnæ, vel Calydnæ. Ex harum illæ numero ſunt, quas Plinius in Aſiæ inſulis commemorat, lib. 5. ſect. 36. a quibus hæ differunt, in quibus deſcribendis nunc ſumus: Illarum ſingulis ſua ſunt peculiaria oppida: huic Calydnæ primarium Coos, ab inſula cognomine, quæ Hippocratem tulit, diverſum: ſic enim illud Heſychii accipiendum puto, Κῶς, μία τῶν Καλυδνῶν, p. 578.

LXXXIX. *Per DCC. mill. in longitudinem, & per CC. in latitudinem jacent.*] Mutila hæc ſententia eſt, omiſſa latitudinis mentione, in libris pleriſque vulgatis: Integram repræſentamus, tum ope codicum R. 1. 2. Colb. 1. 2. Pariſ. Chiffl. Tolet. tum Parmenſis editionis, tum denique Martiani ſcribentis, lib. 6. c. de Thracia, p. 213. *Per ſeptuaginta*, (lege *ſeptingenta*, ex fide codicum MSS. omnium, atque ex re ipſa:) *longitudinem: & per ducenta latitudinem ducunt.* Ibid.

XC. *Thermaus, Irrheſiam, &c.*] Prius legebatur, *Thermenſim*, ceu nomen id inſulæ foret, quod Ortelius quidem arbitratus eſt, qui eo vocabulo Theſaurum ſuum locupletavit. At præter codicum MSS. fidem, in quibus *Thermaus* legitur, ipſa res ita ſcribi plane poſtulat. Ibid.

XCI. *Attollitur monte Saoce.*] Ita libri omnes. Hermolaus tamen libentius *San* agnoſcit, ex Nicandro, qui p. 35. in Theriac. Σάν meminit, quem Samothraces inſulæ montem eſſe Scholiaſtes Græcus in eum locum prodidit, p. 24. At receptam lectionem defendit Heſychius, qui & ipſam inſulam eo nomine quondam appellatam tradit, ex monte haud dubie cognomine: Σαωκὶς, inquit, ἡ Σαμοθρᾴκη ὕπως ἐκαλεῖτο πρότερον. Didymus vero & montem ipſum nominat, in Iliad. ν'. v. 12. p. 387. Τῆς Σαμοθρᾴκης· Τὸ ὄρος ἐν αὐτῇ ὄρος, Σαώκη καλεῖται. Item Geopon. auctor, l. 2. c. 5. p. 38. Cum porro in MSS. omnibus, R. 1. 2. Colb. 1. 2. Pariſ. Chiffl. Tolet. diſerte legatur, *Attollitur monte Saoce, decem mill. paſſ. altitudinis, vel importuoſiſſima omnium*, quo fato, quove conſilio factum ſit, ut in libris vulgatis *decem mill. paſſ. portuoſiſſima omnium*, ceteris vocibus expunctis, legatur, non ſatis intelligo. Ibid.

XCII. *Ab oſtio Ponti Apolloniam CLXXXVII. M.*] Libri vulgati, CLXXXVIII. Et mox *Ad Panticapæum*, CCXXII. ubi nos, cum Pintiano, CCXII. ex MSS. Reg. 1. 2. Pariſ. & Tolet. ſumma fide reſtituimus, ita exigente in primis ſumma univerſa, quæ ex ſigularibus intervallorum menſuris colligitur: nempe XIII. XXXVII. D. paſſ. hoc eſt, ter & decies centena, & triginta ſeptem millia paſſ. cum quingentis: cui ſummæ aut Martianus ipſe, l. 6. cap. de quarto ſinu Europæ, pag. 214. aut amanuenſes, quinquagenarii notam incaute præfixere, & Europæ totius menſuram hanc eſſe ipſe exiſtimavit: non Ponti tantum, ab eo latere quo Europam alluit: *Varro dicit*, inquit, *Europa totius longitudinem habere LXIII. XXXVII. M. D. paſſ.* Sect. 24.

XCIII. *Abnoba.*] Veram hujuſce montis, unde Danubius oritur, appellationem, non Tacitus modo, quem laudavimus, ſed & Feſtus Rufus Avienus confirmat, in deſcript. orbis, verſ. 437. Ibid.

Abnoba mons Iſtro pater eſt: cadit Abnoba hiatu,
Flumen: in Eoos autem convertitur axes,
Euxinoque ſalo provolvitur: ora per æquor
Quinque vomunt amnem.

Ptolemæo, lib. 2. cap. XI. τὰ Ἀβνόβα ὄρη. Marciano Heracleotæ, pag. 82. corrupte admodum Ἄλβιλας nominatur.

XCIV. *Getæ, Daci Romanis dicti.*] Sunt qui Plinium hoc loco erroris inſi- Sect. 25.

mulent, perinde ac ſi temere Getas cum Dacis confuderit. At eandem Scytharum gentem utraque appellatione promiſcue Romanis appellatam, auctor eſt luculentus Dio, lib. 51. pag. 460. Οἱ δὲ ἐπέκεινα Δακοὶ κεκλῆνται, εἴτε δὴ Γέται τινὲς, εἴτε καὶ Θρᾷκες, τοῦ Δακικοῦ γένους τοῦ τὴν Ῥοδόπην ποτὲ ἐνοικήσαντος, ὄντες. *Qui Daci poſtea vocati ſunt, ſive Getæ ii fuerint, ſive Thraces, orti ab iis Dacis, qui Rhodopen quondam incoluerunt*, &c. Nec vero cum Dacos Plinius nunc appellat, & Sarmatas, & Aorſos, id agit, ut certas ſingulorum ſedes aſſignet, quas, cum ille hæc ſcriberet, nondum ii forte habebant: ſed quam fuerint earum gentium migrationes variæ, quæ diverſis temporibus, pulſis prioribus incolis, eandem Danubii ripam tenuerint, id curſim raptimque perſtringit.

Ibid. XCV. *A Suevis, regnoque Vanniano.*] Convellit egregie interpretatio noſtra, Taciti auctoritate conſtabilita, eruditi Cluverii conjecturam, in libro de antiq. Germ. *a Quadis*, non *a Suevis* legendum eſſe pronunciantis. Nec minor ejuſdem hallucinatio eſt, dum ultra Crapathios montes Baſtarnas ablegat, quos inter Tiſcum & Marum Plinius diſerte locat: nec dignus venia contemptus codicum omnium, quorum eſt in hoc loco mira conſenſio, cum *a Quadis*, non *a Suevis*, *averſa*, non *adverſa* legit.

Ibid. XCVI. *Quatuor millibus, & quadringentis.*] Ita reſtituimus ex fide codicum Reg. 1. 2. Colb. 1. 2. Pariſ. &c. editionumque vetuſtiorum, Parmenſis, &c. quas Frobenius corrupit, ut *quantum minus quadringentis* ſcriberet. Martianus lib. 6. pag. 214. millia quadringenta agnoſcit.

Ibid. XCVII. *Tauri Scythæ, & Siraci tenent.*] Pro *Siraci* Barbarus *Sarmatæ* repoſuit. Sinceram lectionem tum ex codd. MSS. Reg. 1. 2. Colb. 1. 2. Pariſ. Tolet. &c. tum ex Strabone reſtituimus, qui lib. 10. pag. 492 & 506. Σιρακῶν meminit, prope Mæotin, in Aſia quidem, ſed una tamen cum Aorſis ſupra quoque citatis a Plinio. Ad Tauros Scythas autem quod attinet, ſeu Tauroſcythas unico vocabulo malis appellare, Achillei dromi incolas Dionyſius Periegetes ait fuiſſe, & Tauros vocat, verſ. 301. Alanis Daciſque conterminos: Euſtathius, ad eum locum, Scythas:

Ταῦροι δ' οἳ ναίουσιν Ἀχιλλῆος δρόμον αὐτόν, &c.

Tauriſci litoris incolas Scythas, Feſtus Avienus, verſ. 444. Tamen MSS. quidam ſatis probatæ fidei, pro *Tauri*, *Sardi* hic exhibent, qui alibi nuſquam reperti.

Ibid. XCVIII. *Sex oppida: Orgocyni, Characeni, Lagyrani, Tractari, Archilachitæ*, &c.] In edit. Parm. & MSS. *Caraceni*, *Aſſyrani*. Nos ex Ptolemæo, lib. 3 cap. 6. *Characeni* & *Lagyrani* reſcripſimus: quoniam in Taurica oppida ſunt apud eum iſta, Χάραξ & Λαγύρα. Pro *Orgocyni*, forte *Argodeni* rectius, ab Ἀργόδα ejuſdem Tauricæ mediterraneo oppido. Pro *Tractari*, MSS. *Stactari* habent. In libris hactenus vulgatis, *Caraſeni*, *Aſſyrani*.

Ibid. XCIX. *A Theodoſia LXXXVII. M.*] Ita Reg. 1. 2. Colb. 1. 2. Pariſ. Chiffl. & Tolet. ubi fœda depravatione vulgati libri habent tantummodo XXXV. M. At Strabo, lib. 7. pag. 309. ſtadia numerat circiter DXXX. hoc eſt, fere LXVII. M. P.

C. *Non, ut imperiti dixere.*] Ut ea eſſe vera exiſtimem, quæ in hunc locum ſunt a me prolata, in prioribus Notis, alienum tamen a Plinii ingenio ac modeſtia videtur, ut imperitum appellet Pomponium Melam, virum omnis elegan-
Ibid. tiæ atque eruditionis, vel hac maxume in parte, pleniſſimum: per quem ipſe ſe profeciſſe in Indice ſæpius confitetur: a quo vix toto de Geographicis rebus opere latum unguem diſcedit: quem denique hoc ipſo in loco ad verbum pæne tranſcribit. Venit igitur aliquando in mentem, levi trajectione voculæ molliri, ſeu refingi eam commode ſententiam poſſe: *Ut non imperiti dixére.* Moxque verborum ſequentium, *ſemel in anno ſolſtitio oriuntur iis Soles, brumaque ſemel occidunt*, hic erit intellectus: ſemel in anno oriri iis Soles, atque id illis eſſe ſolſtitium, Sole ab eorum oculis nunquam abſcedente: ſemel occidere, eamque bru-

nam eſſe iis, Sole abdito. Nec conjecturæ tamen ipſe meæ plus quam par eſt, faveo: niſi viri eruditi faveant.

CI. *Maria omnia interiora.*] Solinus recte interpretatur mediterranea maria: Sect. 27.
nam Internum mare Latini, Pliniuſque ipſe lib. 3. ſect. 1. ἢ ἐντὸς θάλασσαν Græci, mediterraneum vocavere: ut fruſtra ſint, qui *inferiora* hic nobis inculcant, reclamantibus omnibus libris. Macrobius in hoc ipſo argumento accurate verſatus, quanquam a Plinio diverſus abit quadam ex parte, *noſtra maria* rediddit, lib. 7. Saturn. cap. 12. pag. 622. *Quod ſi in Pontum*, inquit, *vel paleas, vel ligna, ſeu quæcumque alia natantia projeceris, foras extra Pontum feruntur in Propontidem, atque ita in mare quod alluit Aſiæ oram: cum conſtet in Pontum effluere maris aquam, non effluere de Ponto. Meatus enim qui ſolus de oceano receptas aquas in maria noſtra tranſmittit, in freto eſt Gaditano, quod Hiſpaniam Africamque interjacet: Et ſine dubio inundatio ipſa per Hiſpanienſe & Gallicanum litora in Tyrrhenum prodit: inde Adriaticum mare facit, ex quo in Ægæum pergit, atque ita ingreditur in Pontum.*

CII. *Ante Scythiam, quæ appellatur Raunonia, unam abeſſe diei curſu.*] Ita Ibid.
M S S. omnes, Reg. 1. 2, Colb. 1. 2. Pariſ. & fere Parm. edit. In libris ceteris hactenus editis, *quæ appellatur Bannomanna abeſſe a Scythia, diei curſu.* Miror viris doctis, Pelicerioque in primis, in Notis M S S. facile perſuaſum ibi inſulæ nomen latere, non continentis Scythiæ, quæ ex adverſo eſt: neque animadverſum illud *a Scythia*, gloſſema eſſe, quo carent M S S.

CIII. *Faneſiorum.*] Ita M S S. quoque ipſi, & ſic in Solino etiam legitur: Ibid.
ſed rectius utrobique, cum Pintiano, *Panotiorum* legas. Sicuti enim ſuperiores Oonæ, ab ovis quibus aluntur, ſunt appellati: Hippopodes mox, ab equinis pedibus: ita hos, quoniam auribus toti fere conſtare viderentur, Græca voce Πανωτίους dictos, a πᾶν & ὦτα credere libet. Iſidoro præſertim adſtipulante, qui non aliunde hauſiſſe quam ex Plinio videtur, lib. XI. Etymol. cap. 3. *Panotii*, inquit, *apud Scythiam eſſe feruntur, tam diffuſa aurium magnitudine, ut eis omne corpus contegant. Πᾶν enim Græco ſermone* omne: *ὦτα* aures *dicuntur.* Ἐνωτοκοίτας appellavit Strabo lib. 15. pag 711. Ὠτολίκνους non ſemel appellat Tzetzes, Chiliade 7. verſ. 633. & ſeqq.

Μεγάλα δ' οἱ ὠτολίκνοι τὰ ὦτα κεκτημένοι,
Ὁμοίως σκέπουσι αὐτοὺς τρόπῳ τῷ σκιαδείων.

In priore verſu ὠτολίκνοι legimus. Quominus tamen in Pliniano contextu quidquam immutem, facit Ptolemæus lib. 2. cap. XI. qui Scandiæ in Germanico oceano gentem quandam Φιραίους appellat, forte pro Φαινούς.

CIV. *Rhætiæ prope.*] Avulſa male hæc fuiſſe hactenus a præcedentibus, ante Sect. 28.
nos intellexit Rhenanus: evidens inſcitiæ eorum argumentum, qui Plinii libros in capita diſtinxere: cum ſine illis conſtare antecedentia minime poſſint. Ridenda quoque hic, ut multis aliis in locis, Gallici interpretis hallucinatio, qui verba hæc paulo poſt ſequentia, *circa exceſſum ejus*, non ad Agrippæ obitum, ſed ad exitum Germaniæ neſcio quem retulit.

CV. *Iſtævones, quorum pars Sicambri. Mediterranei, Hermiones: quorum Suevi, &c.*] In libris hactenus editis, *Iſtævones, quorum pars Cimbri mediterranei. Hermiones, quorum &c.* Erunt igitur etiam Herminnes Rheno proximi? Erunt mediterranei Cimbri, quorum nullum uſquam veſtigium eſt? nec de Sicambris, gente tum notiſſima, ut ait Strabo lib. 7. pag. 294. mentio erit ulla? Quanto commodius cadunt omnia emendatione noſtra, cum appoſite Hermiones mediterranei, hoc eſt, in media Germania poſiti, & Ingævonibus, qui oceano, & Iſtævonibus qui Rheno ſunt proximi, opponentur? Sic enim Tacitus, lib. de moribus German. pag. 123. *Proximi oceano Ingævones: medii Hermiones: ceteri Iſtævones vocantur.* Sicambrorum porro non ſemper ſedes ultra Rhenum poſitæ: in Gallias a Tiberio pars trajecta, ut ait Tacitus, lib. 12. Annal. pag. 183. in Menapiis ſedes habuerunt, ubi Geldria nunc eſt, & Nimega, Venloaque pagi.

Alii tamen ex iis in Germania trans Rhenum permanſere, ut erudite P. Brovverus S. J. oſtendit in Annal. Trevir.

Sect. 29. C V I. *Batavorum inſula, & Cannenufatum.*] Voculam &, quam Dalecampius expunxerat, tum ex MSS. librorum, tum ex priorum editionum fide reſtituimus: ne Batavorum inſulam, & Cannenufatum, geminam eſſe ac diverſam, quiſquam exiſtimaret. Vide Cluver. l. 2. German. antiq. cap. 33.

Sect. 30. C V I I. *Geſſoriaco ... trajectu quinquaginta millium.*] In Parm. edit. *quinquaginta millia milium.* Hermolaus *millia minimum* reſcripſit. Nos hanc poſtremam vocem, ceu ſpuriam, expungimus: abeſt enim a M S S. omnibus, Reg 1. 2. Colb. 1. 2. Pariſ. Chiffl. &c. atque ex præcedenti vocula *millium* ea prodiit. Straboni porro lib. 4. pag. 199. ab Icio Morinorum, unde ſoluit in Britanniam Cæſar, trajectus eſt c c c x x. ſtad. hoc eſt x l. M. paſſ. non l.

Ibid. C V I I I. *A Silurum gente, X X X. M. paſſ.*] Solinus, cap. 22. pag. 42. Silurum gentem ſitam in Britanniæ ora contra Hiberniam, dum hunc Plinii locum tranſcripſit, inſulam male credidit. Nec freti, quod interjacet, ſpatium ſumma fide retulit, cum latitudinem ejus ſcripſit in c x x. M. paſſuum diffundi, pro x x x. ſic enim MSS. omnes habent R. 1. 2. Colb. 1. 2. Pariſ. Chiffl. Libri editi, perperam x x.

Sect. 31. C I X. *Vniverſam oram X V I I I. M. P. Agrippa, Galliarum inter Rhenum, &c.*] Libri hactenus editi hoc tantum, *Agrippa univerſarum Galliarum inter &c.* Verum ex M S S. R. 1. 2. Colb. 1. 2. Pariſ. & Tolet. lectione, quam ſecuti ſumus, tres omnino appoſite reddi menſuræ videntur, ex commentariis Agrippæ decerptæ: adnavigationis primum Gallicæ oræ totius, per Oceanum a Scalde fluvio uſque ad Pyrenæum, quæ colligat X V I I I. hoc eſt, decies octies centena M. paſſ. Mediterraneæ deinde longitudinis: & latitudinis denique earumdem Galliarum. Sic paulo poſt, ubi Gebennam & Juram libri impreſſi habent, *Iuras* multitudinis numero MSS. iidem repræſentant: quemadmodum lib. 3. ſect. 5. *montibus Gebenna & Iuribus* dixit.

Ibid. C X. *Bellovaci.*] In Edit. Parm. *Bellovaci, Baſſi.* Frobenius, *Bellovaci, Haſſi.* M S S. Reg. 1. *Bollovaſi* tantum. Reg. 2. Colb 1. 2. Pariſ. Chiffl. *Bellobaſi.* Ex quibus *Bellovaci* ſolum ſcripſimus, expuncta voce *Baſſi*, vel *Haſſi*, quos in hoc terrarum tractu nullus agnoſcit.

Ibid. C X I. *Vlmanetes.*] Ita M S S. omnes, & libri editi ante Hermolaum, qui *Vlbanectes* ex Antonino reſcripſit. Συμμένεκτοι Ptolemæo dicuntur, in codice MS. Collegii noſtri Pariſienſis, atque eorum oppidum Ratomagus, in Belgica, ultra Sequanam, ad ortum. Eoſdem eſſe ſane arbitror, qui Antonino Ulbanectes, Sylvanecteſque poſtea ſunt appellati: quo plane modo qui Sueſſiones dicuntur, iidem ſibilo dempto Οὐέσσονες, & Senones Ἔνονες in cod. M S. Collegii Pariſ. a Ptolemæo vocantur: In libris quibuſdam editis, ante Ulmanetes adduntur *Veruni liberi*, quos nec M S S. codicum, nec ſcriptorum veterum ullus agnoſcit. Virodunos novi, quorum ager *le Verdunois*, oppidum *Verdun*. Verunos, non novi.

Sect. 32. C X I I. *Viducaſſes, Bodiocaſſes.*] Ita quidem M S S. omnes: ſed vox ea prior inepta quædam poſterioris repetitio nobis videtur: quam qui confidenter expunxerit, etſi de Viducaſſibus ante ſtatuerim, quod timide feci, non ei dicam impingam. In libris poſt Hermolaum editis, pro *Bodiocaſſes*, *Vadicaſſes* legitur, Ptolemæi Βιδουκέσιοι, qui cum Viducaſſibus Plinii habere nominis affinitatem videantur, in inferiorem Britanniam prope Oſiſmios, fanumque S. Brioci ablegandi ſunt.

Sect. 33. C X I I I. *Taruſates, Baſabocates.*] Prius *Latuſates* corrupte legebatur. Taruſatium meminit Cæſar, lib. 3. bell. Gall. pag. 38. *Vocates*, inquit, *Taruſates*, *Eluſates.* Pagum hi tenuere, cui nomen hodieque priſcum, *le Turſan*, ut recte vidit Mariana, l. 3. hiſt. Hiſp. c. 18. p. 118. Ejus pagi caput Aturenſium civitas, *Aire en Gaſcogne.* Qui mox pro *Baſabocates*: *Baſata, Boates*, legi putant opor-

tere, Boatiumque civitatem olim Boïum fuiſſe ex libello Provinciarum Rom. afferunt, teſte utuntur dubiæ admodum fidei, ſua ſomnia ſæpe pro vero obtrudente, cujus mendacium hac in parte deregit Valeſius, in Notit. Gall. p. 329.

CXIV. *Ipſa Pyrenæi juga ab exortu æquinoctiali fuſa in occaſum brumalem.*] Ipſa, inquit, Pyrenæi juga Hiſpaniam ſic irrumpunt, ut ab exortu æquinoctiali quaſi cœpto curſu, per totam provinciam longa ſerie immiſſa, perveniant demum in occaſum brumalem, & ad ea Bæticæ provinciæ litora, quæ occidenti ſunt adverſa: atque ita Hiſpaniæ partem quæ a Ruſcinone Gades euntibus dextera eſt ac ſeptentrionalis, faciunt breviorem, & anguſtiorem, quam meridiana eſt. Hanc eſſe ſcriptoris ſententiam prodit apertiſſime tum ipſa oratio, tum vero maxime Mela Pomponius, quem hoc loco, ut ſolet, exſcribit. Sic enim ille lib. 2. c. 6. p. 40. *Pyrenæus primo hinc*, (ab Eliberi & Ruſcinone) *in Britannicum procurrit oceanum: tum in terras fronte converſus, Hiſpaniam irrumpit, & minore ejus parte*, (nempe quæ ſeptentrionem reſpicit] *ad dexteram excluſa, trahit perpetua latera continuus, donec per omnem provinciam longo limite immiſſus, in ea litora quæ occidenti ſunt adverſa, perveniat.* Hactenus Mela: cujus ex oratione intelligitur, non de tota illa montis Pyrenæi latitudine ac ſerie nunc agi, quæ ab oceano Cantabriſque, ad Ibericum mare pertinet, qua in Gallias ab Hiſpania iter eſt: ſed de eorundem montium per mediam Hiſpaniam ductu ac veluti curſu in oceanum uſque Gaditanum. Hoc vero cum minime perviderint viri alias eruditi, Pintianus, & Sepulveda, mirum quantas inter ſe lites de vero hujus loci intellectu moverint: quem aliter aſſequi ſe non poſſe ambo conſeſſi ſunt, quam Plinii verbis immutatis, atque in contrariam plane ſententiam detortis: dum ille in Plinianis Obſervationibus, *ab exortu brumali in occaſum æquinoctialem*: iſte lib. 3. Epiſt. 46. p. 184. *ab exortu æquinoctiali in occaſum æſtivum*, cenſet legi oportere: reclamantibus libris omnibus, tum editis, tum manu exaratis: atque adeo ipſo reclamante Plinio, cujus mentem Mela, quem tranſcribit, planam facit. Sect. 34.

CXV. *Breviores latere ſeptentrionali, quam meridiano.*] Abeſt ea vox *ſeptentrionali* a Reg. codd. Sed incuria amanuenſium, ut arbitror, prætermiſſa: nam & orationis ſeries id poſtulat ſignari, quod meridiano adverſum ſit: & ipſe Mela, a quo rurſum hæc Plinius mutuatur, loco proxime citato, geminum illud latus agnoſcit: *Tarraconenſis*, inquit, *altero capite Gallias, altero Bæticam, Luſitaniamque contingens, mari latera objicit noſtro, qua meridiem: qua ſeptentrionem, oceano.* Ibid.

CXVI. *Flaviobriga colonia. Civitatum IX. regio Cantabrorum*] Præpoſtera interpunctio prius omnia miſcebat. *Flaviobriga, colonia IX. civitatum, Regio Cantabrorum.* Quis coloniam novem civitatum unquam inaudivit? Ipſam regionem Cantabrorum civitatibus novem conſtare ait: Sic l. 3. ſect. 3. *In Autrigonum decem civitatibus: Carietes & Vennenſes quinque civitatibus: &c. In Vaccæorum XVIII. civitatibus*: &c. Et libri hujus ſect. 7. ſimiliter, *Regio Meſſenia duodeviginti montium.* Ibid.

CXVII. *Orgenomeſci e Cantabris.*] In MSS. Reg. 1. *Orgenoneſci e Cantabris.* Colb. 1. *Orgenomeſci.* Colb. 2. *Origenomiſci.* Plinii editores inde nobis Origenos commenti ſunt, *Origeni miſtis Cantabris*, quos nec libri, nec auctores ulli agnoſcunt. Fuit aliquando cum ſcribendum putarem, *Curgonii miſtis Cantabris*: quoniam Curgonios a Cantabris fatigatos crebris incurſionibus ſcribit Florus, l. 4. c. 12. p. 198. Sed indubitata deinde viſa emendatio eſt, *Orgenomeſci e Cantabris*, quam totidem pene apicibus libri omnes conditivi exhibent, firmatque egregie Ptolemæus, l. 2. c. 6. ubi in oppidis Cantabrorum mediterraneis prope Aſtures, Ἀργενόμεσκοι appellat, haud dubie pro Ὀργενόμεσκοι. Ibid.

CXVIII. *Et deinde .... a flumine Navilubione.*] Ita quidem Barbarus repoſuit, ex Ptolemæo, lib. 2. cap. 6. apud quem Ναυϊλουϊωνος amnis mentio. At idem & Νάβις quoque ποταμοῦ meminit juxta Navilubionem: unde forte defendenda vetus lectio codicum R. 1. 2. Colb. 1. 2. & Parm. edit. *A flumine Navia, Albiones*: unde unde eandem Albiones ii appellationem ſortiantur. Ceterorum quo- Ibid.

que populorum obſcura nomina, ſitus incertus. Id unum liquet, a flumine mox appellato, ad promontorium Celticum, *Cap de Finisterre*, otam omnem tenuiſſe. In MSS. mox appellatis, legi *Æguarri cognomine Narini, Iadoni, Arroni, Arrotrebæ*.

Sect. 35. CXIX. *Oppidum & flumen Æminium.*] Prius *Minium* legebatur. At eſt Αἰ-μίνιον oppidum Luſitaniæ Ptolemæo, l. 2. c. 5. item Antonino. Et in Conc. Tolet. III. apud Loayſam, p. 228. Poſſidonius Eminienſis Eccleſiæ Epiſcopus ſubſcribit. In MSS. Reg. & Colb. & in edit. Parm. *Emminium*.

Ibid. CXX. *Promontorium, quod alii Artabrum.*] Pelicerius in notis MSS. cum Pintiano, Caſaubono, Reſendio, Salmaſioque in Solin p. 276. inſigni nunc errore Plinium, & illum ſecutos Solinum Martianumque, Magnum promontorium, ſive Oliſiponenſe, idem cum Artabro exiſtimaſſe aïunt: quanquam ſi error eſt, non in Plinium ipſum, ſed in eos conjici potius oportuit, quos ejus ſententiæ appellat auctores. Eſt tamen ſimile veri, etſi id nullus veterum prodat, eſſe Artabrum promontorium, ſumpto ab incolis Artabris, aut dato bis nomine, illud quod Celticum ſect. ſup. Plinius, Pomponiuſque: Nerium Strabo, ac Ptolemæus vocarunt. Verum iſto diſterminari cælum, terras, maria, non Oliſipponenſi, atque adeo defendi a culpa Plinium minime poſſe, ut Pelicerius aliique contendunt, tam falſum eſt quam quod falſiſſimum. Quid Hiſpaniæ latus eſſet, quid frons, neſciiſſe ii videntur: Nos ſuo loco aperuimus, interpretationemque noſtram hæc Plinii Pomponiique loca egregie conſtabiliunt. Ille enim de hoc ipſo promontorio Oliſiponenſi, l. 2. ſect. 112. *Promontorium Artabrum*, inquit, *quo longiſſime frons procurrit Hiſpaniæ.* Et hæc ipſa libri hujus ſect. *Promontorium Sacrum e media prope Hiſpaniæ fronte proſilit.* Quibus verbis prodit apertiſſime tribus omnino frontem eam effici promontoriis: A Junonio, quod eſt circa Gaditanum fretum, incipere: in Sacro, quod S. Vincentii vocant, eſſe mediam, ubi caput Europæ ſtatuitur a Dionyſ. Perieg. v. 562. ad Artabrum denique longiſſime procurrere, in quo deſinat. Inde verſus Gallæciam facto circuitu, latus incipere ſeptentrionale Hiſpaniæ, Luſitaniæque. Namque ut Pomponius tradit, l. 2. c. 6. *Luſitania oceano tantummodo objecta eſt: ſed latere ad ſeptentrionem, fronte ad occaſum.*

Ibid. CXXI. *Oceanuſque Gallicus.*] In Chiffl. cod. *Calaicus*, ſeu potius *Callaïcus*, a gente Callaïca, hoc eſt, Gallæcis. At vulgatam ſcripturam defendunt codices Reg. & Colb. Martianus quoque, l. 6. c. de Hiſpania, p. 202. Quin ipſe Plinius l. 9. ſect. 3. oceanum hunc Gallicum vocat, ut ſuo loco monebimus.

Ibid. CXXII, *Concordienſes, Elbocori, Interannienſes.*] In MSS. Reg. Colb. &c. & in edit. Parm. *Concordienſes, & Boccori.* Ipſo elementorum ordine admonitus Hermolaus repoſuit, *Concordienſes qui & Boccori* : ratus hoc loco Boccoros per ſe non poſſe nominari. Ego vero ſinceram loci hujus arbitror lectionem, quam attuli. Nam apud Ptolemæum in oppidis Luſitaniæ mediterraneis, lib. 2, cap. 5. 'Ελανβοεῖς recenſetur, litteris permutatis haud dubie, pro 'Ελβοκεῖς.

Ibid. CXXIII. *Interannienſes.*] In MSS. Reg. Colb. Chiffl. Pariſ. &c. *Interanſenſes.* Editi libri, *Interanſenſes.* Noſtram emendationem defendit Gruteri vetus inſcriptio, p. 162. INTERANNIENSES. Et multo etiam magis Phlegon Trallianus, l. de Longævis, c. 1. p. 113. ſcribens, 'Ιντεραννοία πόλις Λυσιτανίας.

Sect. 36. CXXIV. *Ipſius ſpatium XV. M. paſſ.*] Ita quidem libri omnes: at longitudine inſulæ Gadium, & latitudine jam ſignata, reliquus tantum videtur eſſe ambitus: qui, ſi longitudo eſt XII. M. paſſ. fieri non poteſt, quin fere XXX. paſſuum millia colligat.

Ibid. CXXV. *Abeſt a continente .... minus pedes DCC.*] Sincera hæc omnium codicum lectio eſt, R. 1. 2. Colb. 1. 2. Pariſ. Chiffl. & Parm. edit. Frobenius prior, quem ſecuti deinde ſunt ceteri, *paſſus DCC.* repoſuit. Verum a continente anguſto ſpatio, & veluti flumine abſciſſam Gadium inſulam auctor eſt Mela: Polybius, & Solinus c. 23. p. 44. cum Plinio, pedibus ſeptingentis: Strabo, lib. 3. p. 167. ſtadio definit, hoc eſt, CXXV. paſſibus, pedibus vero DCCXX.

Digitized by Google

CXXVI. *Cotinuſſam apud eos vocatam.*] Vereor ut illud *apud eos* Plinianum *Ibid.*
ſit. Certe in libris manu exaratis, R. 1. 2 Colb. 1 2. Pariſ. Chiffl. & Parm. edit. legitur *Petinuſſam a puteis*. Et de puteis quidem in Gadium inſula frequentibus, prolixam concertationem Strabo inſtituit, ex Polybio, l. 3. p. 173. Quamobrem a vetere ſcriptura diſcedere Hermolaum fortaſſe non oportuit: quanquam ei ſcriptores nec pauci favent, nec ignobiles: Nam Feſtus Avienus, in deſcript. orbis, v. 611.

Gadir prima fretum ſolida ſupereminet arce,
Hac Cotinuſſa prius fuerat ſub nomine priſco,
Tarteſſumque dehinc Tyrii dixere coloni:
Barbara quin etiam Gades hanc lingua frequentat:
Pœnus quippe locum Gadir vocat undique ſeptum
Aggere praducto.

Dionyſium Feſtus expreſſit, qui v. 456.

Κληζομένην Κοτινοῦσαν, ἐφημίζουσι Γάδειρα.

Adde Tzetzen, Chiliad. 8. hiſt. 216. v. 687.

Ἡ νῦν νῆσος ἡ Γάδειρα τῇ κλήσει κεκλημένη,
Τὸ πρὶν ὠνομάζετο τῇ κλήσει Κοτινοῦσα.

CXXVII. *In hac Geryones habitaſſe a quibuſdam exiſtimantur, quorum armenta* *Ibid.*
Hercules abduxerit.] Sic libri omnes incredibili conſenſu, tum manu exarati, tum editi etiam ante Frobenium, qui numero ſingulari legit, *exiſtimatur*, *cujus armenta* &c. Satis audacter id quidem, libris refragantibus. Nec tamen ſum neſcius a Græcis dici promiſcue Γηρυὼν Γηρυόνος, & Γηρυόνης Γηρυόνου. Unde Stephanus de hac inſula: Ἐρύθεια νῆσος Γηρυόνου. Et Tzetzes, Chiliad. 4 v. 351.

Ὁ Γηρυόνης βασιλεὺς ὑπῆρχεν Ἐρυθείας, &c.

CXXVIII. *A Tanai uſque Gades* $\overline{LXXXII}$*. XIV. M.*] Ita libri omnes. *Sect.* 37.
At ſi octuagies quinquies centena & ſexaginta octo millia paſſ. auctore Artemidoro patet longitudo ipſa totius terræ, ab ortu ad occaſum, hoc eſt, ab India ad Herculis columnas Gadibus ſacratas, ut l. 2. ſect. 112. Plinius prodidit: quo pacto Europæ unius longitudini octuagies & bis centena & quatuordecim millia idem aſſignare potuerit Artemidorus, non ſane video: niſi ſi hæc adnavigationis per ſinus omnes, intimoſque ſinuum receſſus a Tanai Gades uſque inſtitutæ menſura eſt.

CXXIX. *Eſt autem ipſius Italia, ut diximus,* $\dot{X}$*I. XX.*] Ita libri omnes *Ibid.*
manu exarati, R. 1. 2 Colb. 1. 2. Pariſ. &c. Vulgati, $\dot{X}$II. XX. Pelicerius in Notis MSS. & Pintianus, $\dot{X}$ XX. quoniam Plinius ipſe eo loco quem nunc ſpectat, l. 3. ſect. 6. *Patet* Italia, inquit, *longitudine ab Alpino fine Prætoria Auguſtæ per Vrbem, Capuamque, curſu meante Rhegium oppidum, in humero ejus ſitum, a quo veluti cervicis incipit flexus, decies centena & viginti millia paſſuum.* Verum cum idem his verbis ſtatim iſta ſubjungat: *multoque amplior menſura fieret, Lacinium uſque, ni talis obliquitas in latus digredi videretur:* hanc ipſam menſuram ampliorem ſuperiori adjici modo perſpicuum eſt, quam centum millium paſſuum eſſe, tum ex ſect. 10. tum ex 15. ejuſdem libri colligimus.

Digitized by Google

C. PLINII SECUNDI

NATURALIS HISTORIÆ

LIBER V.

I. AFRICAM [1] Græci Libyam appellavere, qua mare ante eam Libycum incipiens Ægyptio finitur. Nec alia pars terrarum pauciores recipit ſinus, [2] longe ab occidente litorum obliquo ſpatio. Populorum ejus, oppidorum nomina, vel maxime ſunt ineffabilia præterquam ipſorum linguis, & alias [3] caſtella ferme inhabitant.

CAPUT I. [4] Principio terrarum Mauritaniæ appellantur, uſque [5] ad C. Cæſarem Germanici filium regna, ſævitia ejus [6] in duas diviſæ provin-

NOTÆ.

1. *Græci Libyam.*] Ab Afro Libye Herculis filio, inquit Marianus, lib. 6. cap. de Africa, pag. 215. vel a Libya femina Epaphi filia, ut ait Dionyſius in Euſtath.

2. *Longe ab occidente.*] Longo admodum ſpatio ab occaſu fretoque Gaditano Ægyptum uſque incurvantibus ſe ſe molliter litoribus.

3. *Caſtella ferme.*] Non cincta mœnibus oppida.

4. *Principio.*] Vel *Principia terrarum* Nam Pomponium ſequitur, cujus hæc verba, lib. 1. cap. 4. *Nunc exactius oras ſitusque dicturo, unde eſt commodiſſimum incipere, unde terras oceanus ingreditur: & ab iis potiſſimum quæ influenti dextra ſunt.* Et cap. 5. *Hinc in noſtrum mare pergentibus læva Hiſpania, Mauritania dextra eſt:* Ideirco Melæ Plinioque principia terrarum Hiſpaniæ Mauritaniæque appellantur.

5. *Ad C. Cæſarem.*] Caligulam. At Dio lib. 60. pag. 671. Claudium Cæſarem hujus diviſionis auctorem facit: *ὁ Κλαύδιος διχῆ τοὺς Μαύρους τοὺς ὑπηκόους ἔνειμε, ἔς τε τὰ περὶ Τίγγιν, καὶ ἐς τὰ περὶ Καισάρειαν· ἀφ' ὧνπερ καὶ ὀνομάζονται. Claudius Mauros dupliciter diviſit: in eos qui ad Tingin, & qui ad Cæſaream: unde & nomen habent.* A Caïo forte conſtituta, ac deliberata: perfecta poſtmodum a Claudio eſt. Ptolemæum enim Jubæ filium Mauritaniæ Regem conſobrinum ſuum Caïus interemit, quare ſævitiam ejus Plinius nunc incuſat. Vide Dionem lib. 59. pag. 659.

6. *In duas.*] Tingitanam, & Cæſarienſem. Tingitana pertinet a freto Gaditano, ad fines uſque Marocani regni. De Cæſarienſi inferius.

cias.

ctias. Promontorium [1] oceani extimum Ampeluſia nominatur a Græcis: Oppida fuere, [2] Liſſa, & Cotta ultra columnas Herculis: [3] nunc eſt Tingi, quondam [4] ab Antæo conditum: poſtea a Claudio Cæſare, [5] cum coloniam faceret, appellatum [6] Traducta Julia. Abeſt a Belone oppido Bæticæ, proximo trajectu [7] XXX. M. paſſ. Ab eo XXV. M. paſſ. [8] in ora oceani, colonia Auguſti [9] Julia Conſtantia Zilis, regum ditioni exempta, [10] & jura Bæticam petere juſſa: & ab ea XXXII. M. paſſuum colonia a Claudio Cæſare facta [11] Lixos, vel fabuloſiſſime antiquis narrata. [12] Ibi regia Antæi,

Notæ.

1. *Oceani extimum.*] Ultimum, in ipſo freti aditu poſitum, qua in mediterraneum ſinum oceanus influit. *Cabo Deſpartel* vulgo dicimus, inquit Mariana l. 1. hiſt. Hiſp. cap. 22. pag. 41. Ptolemæo l. 4. c. 1. eſt Κώτης ἄκρον. Mela l. 1. c. 5. a quo hæc Plinius mutuatus eſt: *Africa*, inquit, *caput atque exordium eſt promontorium, quod Græci Ampeluſiam, Afri aliter, ſed idem ſignificante vocabulo appellant:* nempe Κώτην. Bochartus parte 2. Geogr. l. 1. c. 37. p. 715. Pœnos ſcripſiſſe exiſtimat קוֹטֶף *Coteph*, id eſt, τῦ τρυ-[illegible]ς *vindemiantis.* Ἄμπελος Græcis vitem ſonat: Vitium feracem hanc oram utroque litore fuiſſe ſignificat nummus Coloniæ Juliæ Traductæ, de quo dicetur in Notis & Emend. num. I.

2. *Liſſa & Cotta.*] Fuere, inquit, olim hæc oppida: nunc bellis attrita, nomen tantum & locum ſervant. Idem Plinius, l. 32. ſect. 6. *In oceano*, inquit, *ad locum Mauritaniæ, qui Cotta vocatur, non procul Lixo flumine.*

3. *Nunc eſt Tingi.*] Ptolemæo l. 4. c. 1. Τίγγις ἡ καὶ Καισάρεια. Hodie *Tanger:* Paret Anglorum Regi.

4. *Ab Antæo.*] Ita Solinus, c. 24. p. 45. Non ab Antæo modo id conditum, ſed & conditum ibi Antæum auctor eſt Plutarchus in vita Sertorii, pag. 572. a quo refoſſum tumulum ſcribit, corpus repertum LX. cubitorum: quam fabulam a Gabinio primum diſſeminatam in vulgus, Romanarum rerum ſcriptore, admonet Strabo, l. 17. p. 829.

5. *Cum coloniam faceret.*] Tingitanis olim ab Auguſto civitatis tantum jure donatis, ut auctor eſt Dio, l. 48 p. 384.

6. *Traducta Julia.*] Vide Notas & Emend. num. I.

7. *XXX. M. paſſ.*] Solinus, c. 24. p. 45. & Martianus l. 6. c. *Alia diviſio Europæ*, p. 215. XXXIII. M. paſſ. Spatium Strabo non definit, l. 3 p. 140. ſed a Belone Tingin proximum eſſe trajectum ait.

8. *In ora oceani.*] Qua ſe a freti anguſtiis flectit in occaſum oceanus, & vergit in meridiem.

9. *Iulia Conſtantia Zilis.*] Sunt enim hæc conjunctim legenda, non diviſim, ut prius, *Iulia Conſtantia, Zilis:* ne duo diverſa exiſtimentur oppida. Ut Tingis Traducta Julia, ita Julia Conſtantia Zilis eſt cognominata. Ζῆλις eſt Straboni, lib. 17. p. 827. Antonino, *Zilis.* Vetus inſcriptio in Theſauro Goltzii, COL. CONSTANTIA ZILI AVGVSTA. Vetuſtum retinet nomen, præfixo Arabum Articulo, *Arzilla*, in regno *Fez.*

10. *Et jura.*] Bæticæ juriſdictioni adſcripta & contributa Zilis eſt, ditioni Mauritaniæ regum exempta.

11. *Lixos.*] Hodie *Larache*, teſte J. B. Gramaye, lib. 4. Africæ illuſtr. c. 1. p. 96. Λίξα Ptolemæo, l. 4. c. 1. Λύγξ Straboni, loc. cit.

12. *Ibi regia Antæi.*] Hæc Martianus iiſdem fere verbis, lib. 6. c. de Africa, p. 215. & Solinus, c. 24. p. 45. Lixon Coloniam appellat etiam Antonini Itinerarium. Deſcribitur ea regia a Lucano, l. 4. v. 590.

Inde petit tumulos, exeſaſque undique rupes,

[1] certamenque cum Hercule : & [2] Heſperidum horti. [3] Affunditur æſtuarium e mari flexuoſo meatu, [4] in quo draconis cuſtodiæ inſtar fuiſſe nunc interpretantur. Amplectitur intra ſe inſulam, quam ſolam e vicino tractu aliquanto excelſiore, [5] non tamen æſtus maris inundat. [6] Exſtat in ea & ara Herculis, nec præter oleaſtros aliud, ex narrato illo aurifero nemore. Minus profecto mirentur portentoſa Græciæ mendacia, de iis & [7] amne Lixo prodita, qui cogitent [8] noſtros nuper paulo minus monſtrifica quædam de iiſdem tradidiſſe. Prævalidam hanc urbem majoremque Carthagine magna : præterea ex adverſo ejus ſitam, & prope immenſo tractu ab Tingi : quæque alia Cornelius Nepos avidiſſime credidit. Ab Lixo XL. M. in mediterraneo altera Auguſti colonia eſt [9] Babba, Julia Campeſtris appellata : & tertia [10] Banaſa, LXXV. M. Valentia cognominata. Ab ea XXXV. M. paſſ. [11] Volubile oppidum, tantumdem a mari utroque diſtans.

NOTÆ.

Antæi quæ regna vocat non vana vetuſtas.
Hac illi ſpelunca domus : latuiſſe ſub alta
Rupe ferunt, epulas raptos habuiſſe leones, &c.

1. *Certamenque.*] De quo poëtice multa Lucanus, loc. citat. & fabuloſiſſime Apollodorus, lib. 2. de Diis, pag. 129. ſeu quiſquis alius ejus libri auctor exiſtit.

2. *Heſperidum horti.*] De his dicemus ſect. 5. Horum ſitum indicat expreſſius ipſe l. 19. ſect. 21.

3. *Affunditur.*] Martianus loc. cit.

4. *In quo draconis.*] In flexuoſo æſtuarii hujus meatu, inquit, ſpecies quædam cernitur, & ſimilitudo draconis : hinc locus fabulæ datus, auriferi Heſperidum nemoris aurea mala a dracone pervigili cuſtodiri. Solini paraphraſis, loc cit. *Flexuoſo meatu æſtuarium e mari fertur, adeo ſinuoſis lateribus tortuoſum, ut viſentibus procul lapſus angueos fracta vertigine mentiatur : idque quod hortos appellavere, circumdat : unde pomorum cuſtodem interpretantes, ſtruxerunt iter ad mendacium fabulandi.*

5. *Non tamen æſtus.*] Solinus loc. cit. *Planities manet ſicca, quamvis prona ſuperveniant æquora*, &c. Fabulis id Strabo accenſet, l. 17. p. 826.

6. *Exſtat in ea.*] Solinus : *Sed hæc inſula ſinubus alvei recurrentis, & in quibuſdam æquoris ſpiris ſita, præter arbores oleaſtri ſimiles, & aram ſacram Herculi, aliud nihil præfert, quo propaget vetuſtatis memoriam.* De ara Herculis, Strabo loc. cit.

7. *Amne Lixo.*] Hodie *Luccus*, cujus in oſtio ſitum Lixos oppidum. Ποταμὸς μέγα Λίξος, ϗ πόλις Φοινίκων Λίξος, Scylaci, p. 50.

8. *Noſtros nuper.*] Gabinium, cre[illegible] ſugillat, Romanarum rerum ſcrip[illegible]rem, quem annalibus ſuis, quos de Mauritania condidit, fabuloſa intexuiſſe auctor eſt Strabo, l. 17. p. 829.

9. *Babba.*] Βάβα Ptolemæo, l. 4. c. 1. Stephano, Βαβαὶ, πόλις Λιβύης, ex Marciano in Periplo : cives Βαβαῖοι. In nummo Veſpaſiani, quem vidi, C. I. C. B. hoc eſt, *Colonia Iulia Campeſtris Babba.*

10. *Banaſa.*] Tertia Auguſti colonia, ab Lixo LXXV. mill. paſſ. diſtans, ad amnem Subur. Βάνασα Ptolemæo, loc. cit. Panaſam corrupte vocat Antoninus, ſive, ut volunt, Æthicus in Itiner.

11. *Volubile.*] Volubilim Coloniam appellat Anton. in Itiner. Οὐολούβιλις eſt Ptolemæo, l. 4. c. 1. Nunc regni cognominis caput *Fez* eſſe Geographorum vulgus exiſtimat : cum tamen diſertis verbis Plinius aſſeveret ab utroque mari, Atlantico & Interno, non amplius XXXV. paſſuum millibus diſtare Volubilim : Feſſam amplius centum XX. diſſitam omnes eſſe conſentiant.

At in ora a Lixo quinquaginta M. [1] amnis Subur, præter Banaſam coloniam defluens, magnificus & navigabilis. Ab eo totidem M. paſſ. [2] oppidum Sala, ejuſdem nominis fluvio impoſitum, jam ſolitudinibus vicinum, elephantorumque gregibus infeſtum, multo tamen magis [3] Autololum gente, per quam iter eſt ad montem Africæ vel fabuloſiſſimum Atlantem.

[4] E mediis hunc arenis in cœlum attolli prodiderunt, aſperum, ſqualentem, qua vergat ad litora oceani, cui cognomen impoſuit: eundem opacum, nemoroſumque, & ſcatebris fontium riguum, [5] qua ſpectat Africam, fructibus omnium generum ſponte ita ſubnaſcentibus, ut nunquam ſatietas voluptatibus deſit. Incolarum neminem interdiu cerni: ſilere omnia, haud alio, quam ſolitudinum horrore: ſubire tacitam religionem animos propius accedentium, [6] præterque horrorem [7] elati ſuper nubila, atque in viciniam lunaris circuli. [8] Eundem noctibus micare crebris ignibus, Ægipanum Satyrorumque laſcivia impleri, tibiarum ac fiſtulæ cantu, tympanorumque & cymbalorum ſonitu ſtrepere. Hæc celebrati auctores prodidere, præter [9] Herculi & Perſeo laborata ibi. Spatium ad eum immenſum incertumque.

Fuere & [10] Hannonis Carthaginienſium ducis commentarii, Punicis rebus florentiſſimis explorare ambitum Africæ juſſi: quem ſecuti pleriq; e Græcis noſtriſque, & alia quidem fabuloſa, & urbes multas [11] ab eo

NOTÆ.

1. *Amnis Subur.*] Σύβυρ ποταμὸς Ptolemæo, l. 4. c. 1. proxime poſt Lixum amnis occurrens, Mauritaniæ oram legentibus: Hodie *Subu*, teſte J. B. Gramaye, l. 4. Africæ illuſtr. c. 1. p. 96.

2. *Oppidum Sala.*] Quod nunc *Salé* eſſe credimus, inquit Mariana, lib. 1. hiſt. Hiſp. cap. 20. pag. 41. Σάλα πόλις Ptolemæo loc. cit. & Σάλα ποταμός. Σάληξ Philoſtrato, lib. 5. de vita Apoll. c. 1. p. 209. At amni nunc nomen eſt *Bu agrag*, teſte Marmolio, & Gramaye, loc. cit.

3. *Autololum.*] De his inferius. Habet hæc quoque Solinus, c. 24. p. 45.

4. E *mediis.*] Hæc pariter Martianus, lib 6. c. de Africa, p. 215. & Solinus loc. cit. p. 46.

5. *Qua ſpectat Africam.*] Quæ proprie nimirum Africa vocatur, de qua ſect. 3.

6. *Præterque.*] Prætereaque. Vox Plinio perquam familiaris.

7. *Elati.*] Subintellige, montis, qui caput ultra nubila condat, atque ad ipſum Lunæ circulum accedere videatur. *Quod altius quam conſpici poteſt, uſque in nubila erigitur, cælum & ſidera non modo tangere vertice, ſed ſuſtinere quoque dictus eſt*, inquit Mela, l. 3. c. 10.

8. *Eundem noctibus.*] Solinus, & Martianus, loc. cit. De Ægipanibus Satyriſque dicemus, ſect. 8.

9. *Herculi & Perſeo.*] Solinus, c. 24. p. 46. ubi de Atlante monte: *Apex*, inquit, *Perſeo & Herculi pervius, ceteris inacceſſus: ita fidem ararum inſcriptio palam facit.*

10. *Hannonis.*] Diximus de eo in Auctorum Indice.

11. *Ab eo conditus.*] Quarum Hanno ipſe meminit, ſtatim Peripli initio, cujus fragmentum hodieque exſtat.

conditas ibi prodidere, quarum nec memoria ulla, nec veſtigium exſtat.

Scipione Æmiliano res in Africa gerente, Polybius Annalium conditor, ab eo accepta claſſe, ſcrutandi illius orbis gratia circumvectus, prodidit a monte eo ad occaſum verſus, ſaltus plenos feris, quas generat Africa, ad flumen Anatin [1] CCCCLXXXV. M. paſſ. Ab eo Lixum [2] CCV. M. paſſuum: a Gaditano freto CXII. M. paſſuum abeſſe. Inde ſinum [3] qui vocetur Saguti. Oppidum in promontorio Mulelacha. Flumina, Subur, & Salam. [4] Portum Rutubis a Lixo [5] CCXIII. M. paſſuum. Inde promontorium [6] Solis: portum [7] Riſardir: [8] Gætulos Autololes: flumen [9] Coſenum: gentes, Scelatitos, & Maſatos. [10] Flumen Maſatat: [11] flumen Darat, in quo crocodilos gigni. Deinde ſinum DCXVI. M. paſſuum includi montis Barce promontorio excurrente in occaſum, [12] quod appellat Surrentium. Poſtea flumen [13] Palſum, ultra quod Æthiopas [14] Perorſos, quorum a tergo [15] Pharuſios. Iis jungi mediterraneos Gætulos Daras. At in ora Æthio-

Notæ.

1. *CCCCLXXXV.*] Solinus, loc. cit. CCCCLXXXVI. *Qua ſpectat* mons Atlas *occaſum*, inquit, *inter ipſum & flumen Anatim, per quadringenta nonaginta ſex millia paſſuum infames beſtiis ſilva obſident.* Ita etiam Martianus, l. 6. c. de Africa 216. Tamen cum editis manuſcripti codices concinunt.

2. *CCV. mill. paſſ.*] Ita Solinus, loc. cit. Vide Notas & Emend. num. II.

3. *Qui vocetur Saguti.*] In R. 1. *Saguti*. Videtur eſſe Ptolemæi l. 4 c. 1. & Strabonis lib. 17. p. 825. Ἐμποϱικὸς καλούμενος κόλπος, qui navigantibus a Lixo in auſtrum occurrit.

4. *Portus Rutubis.*] Ῥύσϐις λιμὴν Ptolemæo, l. 4. c. 1. poſt Salam oppidum, amnemque.

5. *CCXIII.*] Ita R. 1. 2. Colb. 1. 2. & Pariſ. Centenarii notam adjiciunt præterea libri typis excuſi.

6. *Solis.*] Ἡλίου ὄϱος, Solis mons, Ptolemæo, l. 4. c. 1.

7. *Riſardir.*] Nomen id in hac terrarum plaga ſoli Polybio cognitum. Exiſtimo eſſe Γανναϱίαν ἄκϱαν Ptolemæi, l. 4. c. 6. nunc *Azaamurum*, in regno Marocchano.

8. *Gætulos.*] Gætulicarum gentium populi numeroſiſſimi: Autololes, Daræ; &c.

9. *Coſenum.*] M S S. omnes, *Voſenum.* Eſt Ptolemæo Χυσσίϐας ποταμὸς juxta Γανναϱίαν promontorium.

10. *Flumen Maſatat.*] Μάσσα ποταμὸς Ptolemæo, loc. cit.

11. *Flumen Darat.*] Δάϱαδος ποταμοῦ Ptolemæus quoque meminit, loc. cit. cui mox ſubjungit μέγαν λιμένα. *Portum magnum*, quem ſinus is videtur efficere, de quo ſtatim Plinius.

12. *Quod appellat.*] Subintellige, Polybius, ex ſuperioribus. Hanc oræ Libyeæ, qua ſpectat oceanum, Polybianam deſcriptionem haud ſe præſtare velle, ſatis aperte ſignificat.

13. *Palſum.*] M S S. omnes, R. 1. 2. Colb. 1. 2. Pariſ. &c. *Salſum.*

14. *Perorſos.*] Stephanus, Πέϱοϱσοι, inquit, Λίϐυες ἔθνος μέγα καὶ πολυάνθϱωπον. Agathemerus, l. 2. Geogr. c. 5. Πεϱόϱγυς vocat. Uterque mendoſe. Πεϱόϱσους recte Ptolemæus, l. 4. c. 6.

15. *Pharuſios.*] Φαϱούσιοι, ἔθνος Λιϐυκόν, Stephanus, p. 691. De Perorſorum & Pharuſiorum ſitu dicemus inferius, ſectione octava.

Digitized by Google

pas [1] Daratitas, flumen [2] Bambotum, crocodilis & hippopotamis refertum. Ab eo [3] montes perpetuos uſque ad eum, quem Theôn ochema [4] dicemus. Inde ad promontorium Heſperium navigatione dierum ac noctium decem, in medio eo ſpatio Atlantem locavit, a ceteris omnibus in extremis Mauritaniæ proditum.

Romana arma primum, Claudio principe in Mauritania bellavere, Ptolemæum regem [5] a C. Cæſare interemptum ulciſcente [6] liberto Ædemone, refugientibuſque barbaris, ventum conſtat ad montem Atlantem. Nec ſolum conſulatu perfunctis, atque e Senatu ducibus, qui tum res geſſere, ſed equitibus quoque Rom. qui ex eo præfuere ibi, Atlantem penetraſſe in gloria fuit. [7] Quinque ſunt (ut diximus) Rom. coloniæ in ea provincia, [8] perviumque fama videri poteſt. Sed id plerumque fallaciſſimum experimento deprehenditur, quia [9] dignitates, cum indagare vera pigeat, ignorantiæ pudore mentiri non piget: haud alio fidei proniore lapſu, quam ubi falſæ rei gravis auctor exiſtit. Et quidem minus miror incomperta quædam eſſe equeſtris ordinis viris, jam vero [10] & Senatum inde intrantibus, quam luxuriæ, cujus efficaciſſima vis ſentitur atque maxima, cum ebori citroque ſilvæ exquirantur, omnes ſcopuli Gætuli muricibus ac purpuris.

Indigenæ tamen tradunt in ora ab Sala centum quinquaginta mill. paſſuum: flumen [11] Aſanam marino hauſtu, ſed portu ſpectabile: mox

Notæ.

1. *Daratitas.*] A flumine Darat, de quo ſuperius dictum eſt, ſic cognominatos. Δαράδας appellat Agathemerus, loc. cit. & Ptolemæus l. 4. c. 6.

2. *Bambotum*] Meminit hujus amnis, tacito tamen nomine, Hanno in Periplo, p. 39.

3. *Montes perpetuos.*] Quos Hiſpani *Sierra Liona* vocant.

4. *Dicemus.*] Libro 6. ſect. 35. ubi & de Heſperio dicturi ſumus.

5. *A C. Cæſare.*] Caligula, ut dictum eſt paulo ante.

6. *Liberto*] Ptolemæi Regis Mauritaniarum.

7. *Quinque ſunt.*] En quid Romana arma ibi profecerint: deductæ ſcilicet coloniæ quinque: Auguſti tres: Julia Conſtantia Zilis: Julia Campeſtris Babba: Julia Valentia Banaſa. Claudii duæ: Traducta Julia Tingis: & Lixos.

8 *Perviumque.*] Subintellige, Atlantem. Ultra montem, inquit, progredi fas eſſe in interiora Libyæ, videri jam poteſt fama ipſa & auctorum fide certum.

9. *Dignitates.*] Magiſtratus, Conſules, Prætores, quibus eſt adminiſtrandi belli, provinciæque ſimul luſtrandæ cura demandata.

10. *Et Senatum inde intrantibus.*] Minus equidem miror, inquit, incomperta quædam eſſe equeſtris ordinis viris, aut etiam iis qui ex equeſtri in ſenatorium ordinem cooptantur, quam luxuriæ aliquid eſſe adhuc impervium: cujus ſagacitas eſt eximia, tum in exquirendis ſilvis, unde & arbores citri & elephantorum ebur advehitur: tum in litoribus obeundis, ſcopulique maris Gætuli, unde purpuræ & murices aſportantur. Vide Notas & Emend. num. III.

11. *Aſanam.*] Ita libri omnes Ἀσάνα ποταμὸς Ptolemæo, lib 4 c. 1. Quantum licet ex ſitu & intervallo facere conjecturam, is eſt, quem Tabulæ *Ommira-*

Digitized by Google

amnem quem vocant [1] Fut : ab eo ad Dyrin ([2] hoc enim Atlanti nomen eſſe eorum lingua convenit) ducenta mill. paſſuum interveniente flumine, cui nomen eſt [3] Vior. [4] Ibi fama, exſtare circa veſtigia habitati quondam ſoli, vinearum palmetorumque reliquias. [5] Suetonius Paulinus (quem Conſulem vidimus) primus Romanorum ducum tranſgreſſus quoque Atlantem aliquot millium ſpatio, prodidit de excelſitate quidem ejus, quæ ceteri : [6] imas radices denſis altiſque repletas ſilvis [7] incognito genere arborum, proceritatem ſpectabilem eſſe enodi nitore, frondes cupreſſis ſimiles, præterque gravitatem odoris, tenui eas obduci lanugine : [8] quibus addita arte, poſſe, quales e bombyce, veſtes confici. [9] Verticem altis etiam æſtate operiri nivibus. [10] Decumis ſe eo perveniſſe caſtris, & ultra ad fluvium, [11] qui Ger vocaretur, per ſolitudines nigri pulveris eminentibus interdum velut exuſtis cautibus, loca inhabitabilia fervore;

N O T Æ.

bibus vocant, cujus in oſtio Riſardit eſt, ſive *Azaamurum*, ſic enim Mauri dicunt, alludente etiamnum oppidi nomine ad vetuſtam amnis 'Ασάμα appellationem. Marocchanum is amnis a Feſſano regno diſterminat.

1. *Fut.*] Sive Phuth. Ptolemæo loc. cit. Δὺτ, mendoſe, ut arbitror, pro Φὺτ, vel potius Φοὺτ. In oſtio hujus fluminis nunc Azafia oppidum. Marocchanum regnum fere medium permeat.

2. *Hoc enim Atlanti.*] Martianus, l. 6. c. de Africa, p. 215. *Adirim*, male curſimque lecto Plinii codice, ſcripſit. Strabo, l. 17. p. 825. Ἔλληνες Ἄτλαντα καλοῦσι· οἱ βάρβαροι δὲ Δύριν.

3. *Vior.*] Δὶνρ Ptolemæo, loc. citat forte pro Βὶνρ. Nunc *Sus*, in finibus regni Marocchani.

4. *Ibi fama.*] In Atlante monte. Solinus, c. 24. p. 46. *Habitatus ante* mons Atlas, *ut indicat loci facies, quondam cultu exercita, in qua uſque adhuc vitis & palmæ exſtat veſtigium.*

5. *Suetonius.*] De eo egimus in Auctorum ſyllabo. Habet hæc Solinus iiſdem fere verbis, cap. 24. p. 46. & Dio Caſſ. l. 60. p. 670. qui hæc ad primum Claudii Imp. annum refert, urbis conditæ D C C X C V. Geſſit conſulatum poſtremo Neronis anno, L. Pontio Teleſiſino collega : ut eſt auctor Tacitus, l. 6. Annal. p. 270.

6. *Imas radices &c.*] Hæc Martianus quoque l. 6. c. de Africa, p. 215.

7. *Incognito.*] Incognitum ſibi genus illud arborum Paulinus Suetonius memorabat, qui citrum arborem nunquam viderat, quam Mauræ ſilvæ filiam vocat Martialis, ex qua Atlantica munera, hoc eſt, menſas citreas fieri idem docet, ut ſuo loco dicturi ſumus, l. 13 ſect. 29.

8. *Quibus addita arte.*] Frondibus ſcilicet obductis lanugine, vel ipſi potius per ſe lanugini arte addita : qua de arte rurſum lib. 6. ſect. 20. & lib. 12. ſect. 23.

9. *Verticem.*] At ſi altior eſt ejus vertex, quam unde nives & imbres cadunt, quomodo idem nivibus obſitus dici poteſt ? Virgilius humeros ideirco, non verticem, nivibus operiri cecinit : *Nix humeros infuſa tegit.* Sed piniferum quoque caput ventis & imbribus pulſari canit, poëtica nimirum licentia. Non omnium altiſſimum verticem attigiſſe Suetonius videtur.

10. *Decumis ſe eo.*] Decima locatione, ſeu metatione caſtrorum. Hinc ſubducto calculo, montis altitudo colligitur eſſe amplius quindecim milliarium, etiam computatis anfractibus.

11. *Qui Ger.*] Γεὶρ Ptolemæo maximus Libyæ interioris fluvius, qui Garamantas alluit. Vide Notas & Emendationes num. I V.

quanquam hiberno tempore, expertum. Qui proximos inhabitent ſaltus, refertos elephantorum, ferarumque, & ſerpentium omni genere, Canarios appellari. Quippe victum [1] ejus animalis promiſcuum his eſſe, & dividua ferarum viſcera. Junctam Æthiopum gentem, quos Peroſos vocant, ſatis conſtat. Juba Ptolemæi pater qui prius [2] utrique Mauritaniæ imperavit, ſtudiorum claritate memorabilior etiam, quam regno, ſimilia prodidit de Atlante: [3] præterque gigni ibi herbam euphorbiam nomine ab inventore medico ſuo appellatam. Cujus lacteum ſuccum miris laudibus celebrat in claritate viſus, contraque ſerpentes, & venena omnia, privatim dicato volumine. Et ſatis ſuperque de Atlante.

CAP. II.

[4] Tingitaniæ provinciæ longitudo CLXX. mill. paſſuum eſt. Gentes in ea, quondam præcipua Maurorum, [5] unde nomen, quos plerique [6] Mauruſios dixerunt. Attenuata bellis ad paucas recidit familias. Proxima illi [7] Maſſæſylorum fuerat, ſed ſimili modo exſtincta eſt. Gætulæ [8] nunc tenent gentes, [9] Baniuræ, multoque validiſſimi [10] Autololes: & horum pars quondam [11] Veſuni, qui avulſi his pro-

NOTÆ.

1. *Ejus animalis.*] Nempe caninæ carnis, unde Canarii, ſive Κυνοφάγοι appellati ſunt.

2. *Utrique Mauritaniæ.*] Auguſti beneficio Mauritanias omnes obtinuit Juba Ptolemæi pater, alterius Jubæ F. qui contra Cæſarem Dictatorem cum Scipione bellum geſſit: Cæſarienſem, quæ Bocchi, & Tingitanam, quæ Bogudis fuerat: præter Numidicam, quam hereditario a patre jure obtinebat. Ita Strabo, lib. 17 pag. 828. De Juba diximus in Auctorum ſyllabo.

3. *Præterque.*] Prætereaque. Refert hæc & Solinus, cap. 24. pag. 46. De euphorbia dicetur opportunius, lib. 25. ſect. 38.

4. *Tingitaniæ.*] Sic vetus inſcriptio, apud Goltzium in Theſauro. MSS. tamen R 1. &c. *Tingitana.* Ptolemæus quoque, lib. 4. cap. 1. Τιγιτανὴ vocat. Eadem porro & inferior & citerior Mauritania appellata: non item Sitifenſis, ut quidam volunt. De Tingitanæ longitudine concinit Plinio Martianus, lib. 6 cap. de Africa, pag. 216.

5. *Unde nomen.*] Utrique provinciæ, Tingitanæ ac Cæſarienſi. Libri hactenus editi, *unde nomen provinciæ*, manifeſto gloſſemate.

6. *Mauruſios.*] Μαυρούσιοι μὲν ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων λεγόμενοι, Μαῦροι δ' ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων. *A Græcis Mauruſii, Mauri a Romanis vocati*, inquit Strabo, lib. 17. pag. 825.

7. *Maſſæſylorum.*] Μασαισυλίων Straboni, pag. 827. In ora interni ſeu mediterranei maris, uſque ad Mulucham amnem. Diverſi a Maſſæſylis Maſſyli, de quibus dicetur ſect. 4. Priſcianus in Periegeſi, pag. 368.

Poſt hos immenſæ Nomadum de ſemine gentes,
Atque Maſæſylii, necnon Maſſylia proles.

8. *Nunc tenent.*] Provinciam obtinent, habitantque, Tingitanam: e Cæſarienſi Mauritania huc profectæ. Vide lib. 21. ſect. 45.

9. *Baniuræ.*] Βανιοῦραι. Vide Notas & Emendat. num. V.

10. *Autololes.*] Αὐτόλαται Ptolemæo, lib. 4 cap. 6. *Autololes* Lucano, lib. 4. verſ. 677.

11. *Veſuni.*] *Neſuni.* Reg. 1. 2. Colb. 1. 2. & Pariſ.

Digitized by Google

priam fecere gentem, [1] verſi ad Æthiopas. [2] Ipſa provincia ab oriente montuoſa, fert elephantos. [3] In Abyla quoque monte, [4] & quos Septem fratres a ſimili altitudine appellant : ii freto imminent juncti Abylæ. [5] Ab his ora interni maris. Flumen [6] Tamuda navigabile, quondam & oppidum. Flumen [7] Laud, & ipſum navigiorum capax. [8] Ruſadir oppidum & portus, [9] Malvana fluvius navigabilis.

[10] Siga oppidum [11] ex adverſo Malachæ in Hiſpania ſitæ, [12] Syphacis regia, [13] alterius jam Mauritaniæ. [14] Namque diu regum nomina

NOTÆ.

1. *Verſi ad.*] Poſt Tingitanam poſiti, vergenteſque ad Æthiopas.

2. *Ipſa provincia.*] Tingitana.

3. *In Abyla.*] Sunt in Abyla quoque, inquit, Tingitanæ monte ſeptentrionali, & in iis montibus quos ſeptem fratres vocant, frequentes elephanti : ut in parte provinciæ quæ ab oriente montuoſa eſt. Solini paraphraſis c. 25. p. 46. de Tingitana : *Exſurgit montibus ſeptem, qui a ſimilitudine fratres appellati, freto imminent: hi montes elephantis frequentiſſimi*, &c. Habet eadem Martiauns, l. 6. c. de Africa, 216.. Quare hanc lectionem, quam codices omnes conſtabiliunt, fruſtra impugnat Salmaſius in Solin p. 305. Abyla altera Herculis laborum in Africa. meta, Calpæ in Europa poſitæ reſpondet : in extremis eſt freti anguſtiis, verſus ortum, unde aperiri ſe mare internum, ſeu mediterraneum incipit. Ἀϐύλυκα Strabo vocat, l. 3. p. 170.

4. *Et quos ſeptem.*] Ἑπτάδελφοι Ptolemæus pariter vocat, lib. 4. c. 1. Mela, l. 1. c. 5. *Montes ſunt alti, qui continenter, & quaſi de induſtria in ordinem expoſiti, ob numerum, ſeptem : ob ſimilitudinem, fratres vocantur.*

5. *Ab his.*] Poſt Septem Fratres Abylamque montem, jam internum ſeu mediterraneum, freti anguſtiis pone relictis, liberius exſpatiatur æquor. Deinde occurrit in ipſa ora flumen Tamuda, &c.

6. *Tamuda.*] Sic Mela, loc. cit a Voſſio emendatus. Sic Pliniani codices. Collatio Carthag. Donatum Epiſcopum Tanudaïenſem habet. Ptolemæus Ταλύδα corrupte, pro Ταμύδα.

7. *Laud.*] Ex ſitu conjicimus eſſe amnem eum quem *Nocor* tabulæ vocant.

8. *Ruſadir.*] Ptolemæo, lib. 4. c. 1. Ῥυσσάδειρον, in Tingitana. Antonino in Itiner. *Ruſadder colonia.* In Notitia Africæ, inter Epiſcopos Mauritaniæ Cæſarienſis, cujus in vicinio Ruſadir fuit, *Idonius Ruſaditanus* legitur.

9. *Malvana.*] Ita libri omnes. Antoniuo tamen *Flumen Malva.* Ptolemæo, l. 4. c. 1. Μαλούα. Hodie *Mulvya*, inquit Gramaye, lib. 4. Africæ illuſtr. c. 1. p. 97. Regnum Algeriannm a Feſſano, hoc eſt, Cæſarienſem a Tingitana dirimit.

10. *Siga.*] Hodie *Areſgol* eſſe putatur, inquit Mariana, l. 2. hiſt. Hiſp. c. 23. p. 80. Coloniam vocat Ptolemæus, l. 4. c. 2. Manritaniæ Cæſarienſis capnt.

11. *Ex adverſo Malacha.*] Ita Solinus, c. 25. p. 48. & Martianns, l. 6 p. 216. Μάλακα Straboni, l. 3. p. 156. Hiſpanis hodie *Malaga* : noſtris *Malgues*, commercio celebris : cujus vina generoſitate ſuperant reliqua omnium ferme regionum. In Chiffl. cod. *Malea*, inepte.

12. *Syphacis regia.*] Σίγα βασίλειον Σύφακος, inquit Strabo, lib. 17. p. 829. in Mauritania ſcilicet, quæ Syphaci paruit. In ea vero Numidiæ parte, quam occupavit, Cirta ejuſdem βασίλειον fuit. Livius, l. 30. *Cirta caput regni Syphacis erat.* Sic Jubæ Regia triplex fuit, Cirta, Siga, Cæſarea.

13. *Alterius jam.*] Cæſarienſis Mauritaniæ, quæ nunc Regnum Algerianum dicitur, *le royaume d'Alger.*

14. *Namque diu.*] Non alio, inquit, Mauritania utraque nomine dudum eſt agnita, quam regum quibus paruit : Extima quidem, ſeu propior oceano, hoc

obtinuere,

obtinuere, ut Bogudiana appellaretur extima : itemque Bocchi, quæ nunc Cæſarienſis. Ab ea [1] portus Magnus a ſpatio appellatus, civium Romanorum oppidum. [2] Amnis Mulucha, [3] Bocchi Maſſæſylorumque finis. [4] Quiza Xenitana peregrinorum oppidum, [5] Arſennaria Latinorum, tribus millibus paſſuum a mari. [6] Cartenna colonia Auguſti, [7] legio ſecunda. Item colonia ejuſdem deducta, [8] cohorte prætoria, [9] Gunugi. Promontorium [10] Apollinis : oppidumque ibi celeberrimum [11] Cæſarea, antea vocitatum Iol, Jubæ regia, a Divo Clau-

Notæ.

eſt, Tingitana, Bogudis : Cæſarienſis, Bocchi. Tingitanæ, Cæſarienſiſque appellationes, Caïo vel Claudio principe primum auditæ.

1. *Portus Magnus.*] Mela, lib. 1. c. 5. *Portus cui Magno eſt cognomen ob ſpatium.* Πόρτος Μάγνος Ptolemæo, lib. 4. cap. 2. Nunc *Marſalquibir.*

2. *Amnis Mulucha.*] Quem Ptolemæus Χυλημαθ ποταμοῦ vocat, l. 4. c. 2. forte pro Μηλυχαθ, inter Portum Magnum, Quizamque coloniam, quo pariter ordine a Plinio iſta collocantur. Hodie *Selefus.*

3. *Bocchi &c.*] Mela, l. 1. c. 5. *Mulucha ille quem diximus amnis eſt, nunc gentium, olim regnorum quoque terminus, Bocchi, Iugurthæque.* A Malva amne ſuperius memorato, uſque ad Mulucham, Maſſæſyli Maurique incolebant, Boccho rege, Jugurthæ genero. Hic igitur fluvius Maſſæſylorum finis : ſed & idem initium regni Jubæ, ad Ampſagam amnem verſus ortum.

4. *Quiza Xenitana.*] Nomen alterum habet a Mauris : a Peregrinis, qui oppidum condiderunt, Græcum alterum. Ξένος enim hoſpitem & peregrinum ſonat. Quiza caſtellum Melæ, l. 1. c. 6. Municipium Antonino, in Itiner. Colonia Ptolemæo, lib. 4. c. 2. In Notitia Africæ, inter Epiſcopos Mauritaniæ Cæſarienſis, *Tibertanus Quidienſis.* Eadem nimirum Quida & Quiza : ut idem *Diarrhytus*, quod *Zarytus.* Hodie *Muſtuganis*, in ulteriore ripa, ſive orientali Muluchæ fluvii : non *Oran*, ut vulgus Geographorum putat, quod oppidum longe citra eum amnem eſt.

5. *Arſennaria.*] Arſinna Melæ, loc. cit. Ptolemæo, lib. 4. c. 2. Ἀρσιναρία κολωνία. In Notitia Africæ, inter Epiſcopos Mauritaniæ Cæſarienſis, *Philo Arſinuaritanus*, pro *Arſinnaritanus.* Nunc *Tenez.*

6. *Cartenna.*] Καρτένναι Ptolemæo, loc. cit. Cartennas Coloniam vocat Antoninus in Itiner. In Notitia Africæ inter Epiſcopos Mauritaniæ Cæſar. *Lucidus Cartennitanus.* Hodie *Aochora.*

7. *Legio ſecunda.*] Hoc eſt, legionis ſecundæ colonia, vel Colonia Secundanorum. Vide quæ diximus l. 3. ſect. 5.

8. *Cohorte Prætoria.*] Feſtus : *Prætoria cohors eſt dicta, quæ a Prætore non diſcedebat. Scipio enim Africanus primus fortiſſimum quemque delegit, qui ab eo in bello non diſcederent, & cetero munere militia vacarent, & ſeſquiplex ſtipendium acciperent.* Ex ea igitur cohorte deducti Gunugin coloni. Cohors Prætoria Gallis vocatur, *le Regiment des Gardes.*

9. *Gunugi.*] Gunugus Antonino in Itiner. a Cæſarea, de qua mox, XII. mill. paſſ. Hinc Epiſcopus *Auxilius Gunagiranus*, pro *Gunugitanus*, in Notitia Africæ. Nunc *Cavino.*

10. *Apollinis.*] Ἀπόλλωνος ἄκρον Ptolemæo, l. 4. c. 2.

11. *Cæſarea.*] Ἰὼλ Καισάρεια, Ptolemæo loc. cit. *Cæſarea colonia* Antonino in Itiner. Mela, l. 1. c. 6. *Iol ad mare aliquando ignobilis, nunc quia Iubæ regia fuit, & quod Cæſarea vocitatur, illuſtris.* In nummo Claudii, teſte Goltzio in Theſauro, COL. IOL. CAESAREA. IVBAE. REG. ſed ſuſpecta mihi viri eſt pariter ac nummi fides. Hodie oppido nomen eſt, & fama commercio viribuſque ingens, *Alger.*

dio coloniæ jure donata : [1] ejuſdem juſſu deductis veteranis, Oppidum novum : [2] & Latio dato, [3] Tipaſa. Itemque a Veſpaſiano Imperatore eodem munere donatum [4] Icoſion. [5] Colonia Auguſti Ruſconiæ. [6] Ruſucurium civitate honoratum a Claudio. [7] Ruſazus colonia Auguſti. [8] Salde colonia ejuſdem. Item [9] Igilgili. Oppidum [10] Tucca impoſitum mari, & flumini Ampſagæ. Intus colonia Auguſta, quæ

Notæ.

1. *Ejuſdem juſſu.*] Auguſti pariter juſſu, inquit, deductis veteranis militibus inſtituta Colonia Oppidum Novum fuit. 'Οππιδόνεον κολωνία Ptolemæo, l. 4. c. 2. *Oppidum novum Coloniam*, Antoninus, a Tigavis, de quibus inferius, XXXII. M. paſſ. Vide Notas & Emendationes num. VI.

2. *Et Latio dato.*] De jure Latii diximus l. 3. ſect. 4.

3. *Tipaſa.*] Inter Epiſcopos Mauritaniæ Cæſar. in Notitia Africæ, *Reparatus Tipaſitanus.* Τίπασα quoque Ptolemæo, loc. cit. *Tipaſam coloniam* vocat Antoninus. Nunc *Merolla*.

4. *Icoſion.*] 'Ικόσιον Ptolemæo, lib. 4. cap. 2. *Icoſium colonia*, Antonino, & Martiano, lib. 6. c. de Africa, p. 216. In Codice Can. Eccl. Afric. ſubſcripſit *Laurentius Icoſitanus, legatus provinciæ Cæſarienſis.* In Notitia Africæ, inter Epiſcopos Maurit. Cæſar. *Victor Leoſitanus:* ſcribe, *Icoſitanus.* De vocis originatione Solinus, cap. 25. p. 48. *Nec ab Icoſio*, inquit, *taciti recedamus. Hercule enim illac tranſeunte, viginti qui a comitatu ejus deſciverant, locum deligunt, jaciunt mœnia: ac ne quis impoſito a ſe nomine privatim gloriaretur, condentium numero urbi nomen datum.* Εἴκοσι Græce viginti ſignificat. Solinianum tamen id figmentum puto. Nunc *Teddeles* eſt, XLVII. M. paſſ. a Cæſarea, ſeu Algerio, ut monet Antoninus.

5. *Colonia Auguſti Ruſconiæ.*] Ita Martianus, loc cit. & MSS omnes. Antoninus in Itiner. *Ruſgunias coloniam.* Parm. editio, *Ruſgunia.* In Notitia Africæ, inter Epiſcopos Maurit. Cæſar. *Bonifacius Ruſgunienſis.* Ptolemæus lib. 4. cap. 2. mendoſe Ῥουσγόνιον pro Ῥουσγούνιον. Et in Conc. Carthag. *Numerianus Ruugonienſis*, pro *Ruſgunienſis.* Hodie *Zaſſona.*

6. *Ruſucurium.*] Sic recte Parmenſis editio. Ptolemæus l. 4. c. 2. Ῥουσουκκόρου. Antoninus, *Ruſuccurum Coloniam.* Inter Epiſcopos Maurit. Cæſarienſis, in Notitia Africæ, *Metcur Ruſuccuritanus.* Nunc eſt *Carbona*, haud procul Bugienſi ſinu & oppido.

7. *Ruſazus.*] *Ruſazis municipium*, Antonino. Ῥουσαζοῦς Ptolemæo, loc cit.

8. *Salde.*] Vel forte potius *Saldæ*, cum Martiano, l. 6. p. 216. Ptolemæo item Σάλδαι, κολωνία. Antoninus, *Saldas coloniam* vocat. Inter Epiſcopos Mauritaniæ Sitifenſis, in Notitia Africæ, *Paſchaſius Salditanus.* Hodie *Bugie*, in regno Algeriano, provinciæ cognominis caput : quæ ab hoc oppido ad Ampſagam amnem pertinet, dicta olim Mauritania Sitifenſis.

9. *Igilgili.*] *Gigeri*, nupera Francorum expeditione nobile. 'Ιγιλγίλει Ptolemæo. *Igilgili coloniam* vocat Antoninus. Inter Epiſcopos Mauritaniæ Sitifenſis, in Notitia Africæ, *Domitianus Igilgitanus.* Huc etiam pertinet *Urbicoſus Eguilguilitenſis*; in Collat. Carthag. p. 101. Vide Notas & Emend. num. VI.

10. *Tucca.*] Nunc intercidit. In Notitia Africæ, inter Epiſcopos Mauritaniæ Sitifenſis, *Uzulus Thuccenſis.* Diverſa eſt Ptolemæi Τύκκα, l. 4. c. 2. Nam in mediterraneis Mauritaniæ Cæſarienſis urbibus cenſetur : Pliniana hæc maritima eſt, in ipſo Ampſagæ fluminis oſtio : Mauritaniæ Sitifenſis noviſſima : quam proxime Numidia ſequitur.

Digitized by Google

item [1] Succabar: item [2] Tubuſuptus. Civitates: [3] Timici, [4] Tigavæ. Flumina: [5] Sardabal, Aves, Nabar: gens [6] Macurebi: flumen [7] Uſar: gens [8] Nabades. Flumen [9] Ampſaga, [10] abeſt a Cæſarea [11] CCCXXII. millibus paſſuum. Utriuſque Mauritaniæ longitudo [12] decies triginta novem mill. Latitudo quadringentorum ſexaginta ſeptem mill. paſſ.

II. Ab Ampſaga [13] Numidia eſt, [14] Maſſiniſſæ clara nomine, Cap. III.

Notæ.

1. *Succabar.*] Ita MSS. omnes: non, ut editi, *Succubar.* Vetus inſcriptio, in Theſauro Goltzii, p. 138. COL. AVG. SVCCABAR. Ammianus, l. 29. p. 402. *Municipium Sugabarritanum, Tranſcellenſi monti adcline.* Mediterraneum oppidum fuit, quod ea vox Pliniana declarat, *Intus*: quæ & ſequentibus oppidis accommodanda eſt. Ptolemæo, l. 4. c. 2. Ζυχάββαρι, inter mediterranea Maurit. Cæſarienſis oppida.

2. *Tubuſuptus.*] Τυβουσουπτος Ptolemæo, l. 4. c. 2. in mediterraneis Cæſarienſis Mauritaniæ oppidis. *Tubuſuptum* Antonino, a Saldis XVIII. M. paſſ. Ammiano, l. 29 p. 400. *Tubuſuptum, oppidum Ferrato contiguum monti.* In Notitia Provinc. inter limitaneos, recenſetur Præpoſitus limitis Tubuſubditani, ſect. 20. p. 96. In Notitia Africæ, inter Epiſcopos Mauritaniæ Sitifenſis, *Maximus Thuguſubditanus*, pro *Tubuſubditanus.*

3. *Timici.*] Τιμίκη Ptolemæo, lib. 4. c. 2. inter mediterranea Maurit. Cæſar. oppida. In Collat. Carthag. pag. 138. *Victor Epiſcopus plebis Timicitenſis.* Et in Notitia Africæ, inter Epiſcopos Maurit. Cæſar. *Honoratus Timicitanus.*

4. *Tigava.*] *Tigavas Municipium*, vocat Anton. in Itiner. Τίγαυα Ptolemæo, in mediterraneis civitatibus Maurit Cæſar. Inter Epiſcopos Maurit. Cæſar. in Notitia Africæ, *Creſcens Tigabitanus.*

5. *Sardabal.*] Legitima ſerie hæc flumina recenſentur a Plinio: diverſis paulo nominibus a Ptolemæo, lib. 4. c. 2. Sardabal enim ei Χιναλάφ eſt, cujus oſtia juxta Cæſaream ſunt, ſive Algerium: amni hodie nomen *Sefaia.* Aves, quo nomine a Mela agnoſcitur, lib. 1. c. 6. a nobis hoc loco reſtitutus admonitu codicum Colb. 1. 2. & c Σάυος Ptolemæo eſt, juxta Icoſium. Nabar denique Νασαύα, cujus in oſtio Saldæ colonia condita, hoc eſt *Bugia*: ei amni nunc nomen eſt, *Rio Major.*

6. *Macurebi.*] Μαχουρήβοι Ptolemæo, loc. cit.

7. *Vſar.*] Σίσαρ eſt Ptolemæo, loc. cit. inter Saldas ſive Bugiam, & Igilgilin.

8. *Nabades.*] Ναβάσαι, Ptolem. loc. cit.

9. *Ampſaga.*] Ptolemæo Ἀμψάγας. *Amſagam fluvium Cirtenſem ſaxoſum* vocat Victor Vitenſis, lib. 2. de perſec. Afric. pag. 21. Cirtenſem quidem, a Cirta Julia, Numidiæ metropoli, de qua mox dicetur, prope ripas Ampſagæ poſita. Hodie *Suffegmar*, aliquot millibus paſſ. a Gigeriano oppido verſus ortum.

10. *Abeſt a Cæſarea.*] Algerio.

11. *CCCXXII.*] Ita Reg. Colb. 1. 2. Chiffl. & Martianus ipſe. In libris editis male, CCXXXIII.

12. *Decies.*] Hoc eſt, decies centenûm, & triginta novem millium paſſ. Vide Notas & Emend. num. VII.

13. *Numidia. eſt.*] Ita Solinus, cap. 26. pag. 48. Numidia ſcilicet nova, quam ſub Africæ proprie dictæ nomine Mela deſcribit, lib. 1. cap. 7. cum Numidia, cujus Mela meminit, a Mulucha amne ad Ampſagam uſque pertineat: quam ſub Mauritaniæ Cæſarienſis nomine Plinius complexus eſt. Verba hæc Pomponii ſunt: *Regio quæ ſequitur a promontorio Metagonio ad aras Philænorum, proprie nomen Africæ uſurpat. In ea ſunt oppida, Hippo Regius, & Ruſicade, & Tabraca.*

14. *Maſiniſſa.*] Odio primum, mox amicitia populi Rom. & fide clarus fuit. Numidiam, ante ſua tempora plane ſterilem, omni frugum fructuumque ge-

[1] Metagonitis terra a Græcis appellata : [2] Numidæ vero [3] Nomades a permutandis pabulis, mapalia ſua, [4] hoc eſt, domus, plauſtris circumferentes. Oppida : [5] Cullu, [6] Ruſicade, & ab ea quadraginta octo M. paſſuum in mediterraneo colonia [7] Cirta, [8] Sittianorum cognomine : [9] & alia intus Sicca : liberumque oppidum

N o t æ.

nere fertilem cultu reddidit. Vide de eo plura apud Polyb. in Excerptis, p. 174. & Appian in Punic. p. 63. Græcis Μασσανάσσης dicitur.

1. *Metagonitis.*] Μεταγωνῖτις a Metagonio promontorio, de quo Mela proxime laudatus, quantumlibet Voſſius refragetur, Obſerv. in Melam, p. 27. Hipponi Regio finitimum illud eſt : geminumque illi nomen : nam Τρητὸν vocatur a Strabone, & Maſſiliæ oppoſitum dicitur : hodie *Capo di Ferro.* Ptolemæo lib. 4. cap. 3. Τρητὸν ἄκρον. Diverſum plane a Metagonio Ptolemæi & Strabonis, quod eſt in regno Fez, juxta montem Abylam, eique nomen, *Cabo de tres Forcas.*

2. *Numidæ.*] Solinus, & Martianus, loc. cit Salluſtius, in bello Jugurth. pag. 66. de Africæ incolis : *Hi quia ſæpe tentantes agros, alia deinde atque alia loca petiverant, ſemetipſi Numidas appellavere. Ceterum adhuc ædificia Numidarum agreſtium, quæ mapalia illi vocant, oblonga, incurvis lateribus tecta, quaſi navium carinæ ſunt.*

3. *Nomades.*] Νομάδες. Sic dictos Feſtus exiſtimat, quod id genus hominum pecoribus negotiatur : ſive quod herbis, ut pecora, aluntur. Dicti potius, quod permutant pabulum, Græce νομή. Vide Notas & Emend. num. VIII.

4. *Hoc eſt, domus.*] Horatius, lib. 3. Carm. ode 24. de Nomadibus Scythis :

Quorum plauſtra vagas rite trahunt domos.

De Afris Lucanus, lib. 4. verſ. 684.

Et ſolitus vacuis errare mapalibus Afer
Venator.

Idque etiamnum in uſu eſt, apud interiores Mauros, qui in Atlante vivunt. Ubi pabulum gregibus deficit, mapalia plauſtris impoſita alio transferunt, ac ſtatuminant, ſuffulciuntque palis.

5. *Cullu.*] Chulli Municipium, Antonino in Itiner. ab Igilgili XLIX M. paſſ. Κούλλου Ptolem. lib. 4. cap 3. Hodieque vetuſto nomine *Chollum* vocatur. In Collat. Carthag. pag. 107. *Victor Cullitenſis.*

6. *Ruſicade.*] Ruſiccade Antonino, a Chulli LX. paſſ. mill. Ῥουσικάδα Ptolemæo, loc. cit In Collat. Carthag. *Junior Ruſiccadienſis.*

7. *Cirta.*] Κίρτα Ἰουλία Ptolemæo, lib. 4. cap. 3. in mediterraneis oppidis, inter Ampſagam fl. & oppidum Tabracam. *Cirtam coloniam* pariter vocat Antoninus in Itiner. Ab ea Cirtenſem Ampſagam dictum eſſe ſuperius vidimus. Conſtantinam deinde appellatam, auctor eſt Aurelius Victor, hodieque id nomen obtinet, *Caſuntina.* Hujus ſedis Epiſcopus Petilianus Donatiſta, adverſus quem Auguſtinus librum inſcripſit.

8. *Sittianorum.*] Deductis eo militibus, qui cum P. Sittio in bello contra Jubam Cæſari adfuerant. Potiorem enim regni Maſſiniſſæ partem a Cæſare Sittius beneficii & gratiæ loco accepit. Is eam inter milites partitus eſt. Appianus, lib. 4. bell. Civil. pag. 621. Dio, lib. 43. pag. 214. Mela, lib. 1. cap. 6. *Cirta procul a mari, nunc Sittianorum colonia : quondam regum domus : ſed cum Syphacis foret, opulentiſſima.*

9 *Et alia intus Sicca.*] Alia colonia in mediterraneo. Siccam Veneriam Antoninus appellat, & Ptolem. lib. 4. cap. 3. inter mediterraneas Numidiæ novæ civitates. *Paulus Siccenſis*, in Coll. Carthag. pag. 181.

Digitized by Google

[1] Bulla regia. At in ora [2] Tacatua, [3] Hippo regius, flumen [4] Armua. Oppidum [5] Tabraca civium Romanorum. [6] Tuſca fluvius, Numidiæ finis: [7] nec præter marmoris Numidici, ferarumque proventum aliud inſigne.

III. A Tuſca, [8] Zeugitana regio, [9] & quæ proprie vocetur Africa, eſt. [10] Tria promontoria: [11] Candidum: mox Apollinis, adverſum Sardiniæ: [12] Mercurii, adverſum Siciliæ, in altum procurrentia, duos efficiunt ſinus: Hipponenſem, proximum ab oppido, quod [13] Hipponem dirutum vocant, [14] Diarrhytum a Græcis dictum, pro- 5 Cap. IV.

Notæ.

1. *Bulla regia.*] Βυλλαρεία Ptolemæo, lib. 4. cap. 3. inter oppida Numidiæ mediterranea. Bullam Regiam pariter in Numidia collocat Antoninus. In Collat. Carthag. *Epiſcopus plebis Bullenſis, Regiorum.* num. 135. pag. 135.

2. *Tacatua.*] Τακατύη Ptolemæo, l. 4. c. 3. in ora, inter Ruſicaden, & Hipponem regium. Hinc dictus, ut arbitror, inter Epiſcopos Numidiæ in Notitia Africæ, *Creſcentius Tacaratenſis.* Hodie *Mabra.*

3. *Hippo regius.*] Sic appellatus, quia ſub Numidiæ regum ditione, quorum hæc etiam regia fuit. Silius Ital. lib 3.

Tum Vaga, & antiquis dilectus regibus Hippo.

Sedes hæc D. Auguſtini fuit. In Collat. Carthag. n. 138. pag. 141. *Auguſtinus Epiſcopus Eccleſiæ Hipponienſis Regiorum.* Hodie, *Bonne en Afrique*, ad diſcrimen Colonienſis Bonnæ in Ubiis.

4. *Armua.*] Ρουβρίκατος ποταμός, Ptolemæo, l. 4. c. 3. cujus oſtia inter Hipponem regium, & Tabracam locat. *Ledeg* hodie aïunt vocari.

5. *Tabraca.*] Θάβρακα κολωνία Ptolemæo, loc. cit. Nunc quoque *Tabarca.* In Collat. Carthag. pag. 171. *Clarentius Tabracenſis.*

6. *Tuſca.*] Hodie *Guadilbarbarus*, amnis Numidiam ab Africa proprie dicta diſterminans: unde nunc Tunetenſe regnum incipit, *le Royaume de Tunis.*

7. *Nec præter.*] Solinus hæc quoque, c. 26. p. 48.

8. *Zeugitana.*] *Zeugis non unius loci cognomentum*, inquit Æthicus in Coſmogr. *ſed potius provincia fuit, velut in hodiernum diem ita a prudentibus accipitur.* Ac paulo poſt: *Zeugis eſt, ubi Carthago civitas conſtituta eſt.* Iſidorus, lib. 14. Orig. cap. 5. *Zeugis, ubi Carthago magna eſt: ipſa eſt & vera Africa, inter Byzacium, & Numidiam ſita.*

9. *Et quæ proprie.*] Hoc eſt, eademque proprie Africa vocitata: quanquam & eo nomine ipſa quoque Numidia comprehenditur, ut dicemus ſect. ſeq.

10. *Tria promontoria &c.*] Hæc quoque Solinus, cap. 27. pag. 49. & Marcianus, lib. 6. cap. de duabus Mauritan. pag. 216. Illi ex Plinio: Plinius ex Mela hauſit, lib. 1. cap. 7. totidem fere verbis.

11. *Candidum.*] In Tabulis Nauticis, *Capo Mabra*, quod cum altero Apollinis promontorio, quod *Capo Negro* nominant, efficit Hipponenſem ſinum, *Baia di Bona.*

12. *Mercurii.*] Ἑρμαία ἄκρα, ἡ προτείνει ὡς πρὸς τὴν Σικελίαν, inquit Polyb. lib. 1. pag. 42. Nunc *Capo Bona*, quod cum promontorio Apollinis ſinum efficit, *le Golfe de Tunis.*

13. *Hipponem dirutum*] Vel potius *Zarytum.* Vide Notas & Emend. num. IX. Plane id oppidum intercidit. Ruderum locus nunc *Tamaclati*, vel, ut alii efferunt, *Tamacrata* appellatur.

14. *Diarrhytum.*] Διάῤῥυτον, hoc eſt, irriguum, propter aquarum irrigua. Paludem Hipponenſem deſcribit Plinius junior, lib. 9. epiſt. ad Caninium: ubi inſignis hiſtoria, de Delphino incolas loci dorſo geſtare ſolito.

Digitized by Google

pter aquarum irrigua. Cui finitimum [1] Theudalis immune oppidum, longius a litore. Dein promontorium Apollinis, & [2] in altero ſinu [3] Utica civium Romanorum, [4] Catonis morte nobilis: flumen [5] Bagrada. [6] Locus, Caſtra Cornelia: [7] colonia Carthago magnæ in veſtigiis Carthaginis: colonia [8] Maxulla. Oppida: [9] Carpi, [10] Miſua, & liberum [11] Clupea in promontorio [12] Mercurii. Item libera [13] Curubis,

NOTÆ.

1. *Theudalis.*] Θευδάλη Ptolemæo, lib. 4. cap. 3. in mediterraneis Africæ oppidis, inter Tabracam civitatem, & Bagradam fluvium. Vide Notas & Emend. num. X.

2. *In altero ſinu.*] Cui nomen, ut diximus, a Tuneto oppido, *le Golfe de Tunis.*

3. *Utica.*] Nunc *Biſerte* dicitur. De ea eleganter Mela, lib. 1. cap. 7. *Urbes, Utica & Carthago: ambæ inclytæ: ambæ a Phœnicibus conditæ: illa fato Catonis inſignis: hæc ſuo:* &c. Datum porro Uticenſibus jus civitatis ab Octavio Cæſare, anno V. C. DCCXVIII. L. Gellio, Cocceïo Nerva Coſſ. auctor eſt Dio, lib. 49. pag. 401

4. *Catonis.*] Uticenſis ea re dicti. Vide Florum, lib. 4. cap. 2. pag 166. & Plutarch. in Catone minore, pag. 792.

5. *Bagrada.*] Βαγράδας Ptolemæo, reliquiſque ferme ſcriptoribus: Hodie *Megarada*: vel, ut alii ſcribunt, *Magerada.*

6. *Locus, Caſtra Cornelia.*] Locus, inquit, ubi caſtra Scipio major Africanus, cui nomen Cornelio fuit, cum Africam petiit, primum metatus eſt. Κορνηλίου παρεμβολή *Cornelii caſtrametatio*, Ptolemæo, lib. 4. cap. 3. Melæ, lib. 1. cap. 7. *Caſtra Cornelia: Corneliana*, Cæſari, lib. 2. de bello Civ. Vide Notas & Emendat. num. XI.

7. *Colonia Carthago.*] *Nunc populi Romani colonia*, inquit Mela, lib. 1. cap. 7. *olim imperii ejus pertinax æmula: jam quidem iterum opulenta: etiamnunc tamen priorum excidio rerum, quam ope præſentium clarior.* Deductam a Cæſare Dictatore, altero ſuo Conſulatu, auctor eſt Dio lib. 43. pag. 239. Vide & Plutarch. in Cæſare, pag. 734. Appian. in Libyc. pag. 85. & Strab. lib. 17. pag. 833. Etiam prius a C. Graccho deductos colonos, ſed mox majore fama a Cæſare, ſcribit Solinus, cap. 27. pag. 49. Sumpſit a Livio, lib. 60. Carthaginis portum etiamnunc *Marſa* vocant: ex urbis ruderibus Tunetum juxta conditum, *Tunis.*

8. *Maxulla.*] Etiam Antonino Colonia Maxulla, in Zeugitana. Ptolemæus, l. 4. c. 3 Μαζοῦλα, pro Μαξοῦλα. In Notitia Africæ inter Epiſcopos Provinciæ Proconſularis, *Carcadius Maxulitanus.* Tuneto proxima fuit.

9. *Carpi.*] Poſt Maxulam Κάρπις ſequitur apud Ptolemæum. Hinc *Felix Carpitanus*, inter Epiſcopos Provinciæ Proconſularis, in Notitia Africæ. *Secundinus a Carpis*, in Conc. S. Cypriani.

10. *Miſua.*] In Græco Ptolemæi codice, Κάρπις, Νίσυα; ſcribe, Μίσυα. Apud Victorem Vitenſem, inter Epiſcopos Prov. Proconſularis, *Hirundinus Miſſuenſis.* Et in Conc. Carthag. Bonifacii, *Servus-Dei Miſſuenſis.*

11. *Clupea.*] Civitas Clypea, Floro, lib. 2. c. 2. Clupea Livio, l. 27. p 110. Inter Epiſcopos Provinciæ mox laudatæ, *Aurelius Clypienſis.* Nunc *Zafaran*, ut recte Marmolius. Vide Notas & Emend. num. XII.

12. *Mercurii.*] *Capo Bona*, ut ſupra monuimus.

13. *Curubis.*] Ptolemæo, lib. 4. c. 3. Κούρουβις, inter Clypeam & Neapolim. Exilio S. Cypriani clara: cujus in Actis, *Civitas Curubitana* dicitur. Curubim Antoninus pariter in Zeugitana locat, a Clypea, XXX. M. paſſuum: a Neapoli XII.

[1] Neapolis. Mox Africæ ipſius alia diſtinctio. [2] Libyphœnices vocantur, qui [3] Byzacium incolunt. Ita appellatur regio [4] CCL. M. paſſ. per circuitum, fertilitatis eximiæ, [5] cum centeſima fruge agricolis fœnus reddente terra. Hic oppida libera, [6] Leptis, [7] Adrumetum, [8] Ruſpina, [9] Thapſus. [10] Inde Thenæ, [11] Macomades, [12] Tacape. [13] Sabrata con-

NOTÆ.

1. *Neapolis*] Νεάπολις κολωνία Ptolemæo, loc. cit. juxta Curubim. Inter Curubim & Clypeam, Antonino Inter Epiſcopos Provinciæ Proconſularis, apud Victorem Vitenſem, *Clementinus Neapolitanus*.

2. *Libyphœnices.*] Λιβυφοίνικες, quaſi ex Phœnicibus advenis, indigeniſque Afris mixti. Tranſcripſere hæc totidem fere verbis, Solinus, c. 27. p. 49. & Martianus, l. 6. c. de ſecundo ſinu Africæ, p. 216.

3. *Byzacium.*] Unde Byzacena provincia, Eccleſiaſticis ſcriptoribus nota. Græcis Βυζάκιον, & Βυζάκιτες populi.

4. *CCL. M. paſſ.*] Ita Martianus. Solinus, *CC. amplius mill. paſſ.*

5. *Cum centeſima*] Plinius ipſe l. 17. ſect. 3. *In Byzacio Africæ, illum centena quinquagena fruge fertilem campum &c.*

6. *Leptis.*] Λέπτις μικρὰ, juxta Adrumetum, Ptolem. l. 4 c. 3. *Leptim minorem civitatem* in Byzacena locat Antoninus, ab Adrumeto, M. P. XVIII. Apud Victorem Vitenſem, inter Epiſcopos Provinciæ Byzacenæ, *Fortunatianus Leptiminenſis.*

7. *Adrumetum.*] Byzacenæ metropolis, mox colonia. In Inſcriptionibus Gruteri, p. 362. COL. CONCORDIA. VLPIA. TRAIANA. AVG. FRVGIFERA. HADRVMETINA. Stephano, Ἀδρύμη. Martiano, *Adrumetus.* Nunc *Mahometa.*

8. *Ruſpina.*] Ῥούσπινα Dioni prope Adrumetum, l. 42. p. 211. & Ptolemæo, l. 4. c. 3. De ea Silius Italicus, l. 3.

Quæque procul cernit non æquos Ruſpina fluctus.

De Ruſpinenſis agri fertilitate Plinius, lib. 15. ſect. 21. Nunc eſt *Suſa.* Vide Notas & Emendat. num. XIII.

9. *Thapſus.*] Θάψος Ptolemæo, loc. cit. Hinc inter Epiſcopos Byzacenæ, *Vigilius Tapſitanus*, qui & *Tapſenſis.* Peninſulæ ſimilem ait fuiſſe Dio, l. 43. Incolis nunc, *Comingeras*, in peninſula, ut olim, ſita.

10. *Inde Thenæ.*] Nunc alterius juris, inquit, ſequuntur oppida: Thenæ, &c. *Thenas Coloniam* in Byzacena vocat Antoninus. Apud Gruter, pag. 363. COL. AEL. AVG. MERCVRIALIS. THAENIT. Inter Epiſcopos Prov. Byzacenæ, apud Victorem Vitenſem, *Paſchaſius Tenitanus.* Nunc, ut videtur, *Caſar.*

11. *Macomades.*] Macomades Municipium Antonino, in Byzacena. Ptolemæo, l. 4. c 3. ad Syrtim minorem, juxta Thenas, Μαχόμαχα, pro Μακόμαδα. Fuit & altera Macomada in Numidia: unde in Notitia Africæ, inter ejus provinciæ Epiſcopos, *Pardalius Macomadienſis.* Fuiſſe vero eo nomine & alteram in Byzacena, præter Antoninum, Ptolemæum, Plinium, docet Collat. Carthag. n. 197. p. 177. ubi *Profiecentius Macomazenſis* legitur: & mox rogatus idem, *De qua Macomadia? Ruſticiana*, inquit. Nunc eſt oppidum in peninſula munitum, *Africa.*

12. *Tacape.*] Τακάπη Ptolemæo, loc. cit. prope Tritonis oſtia. Tacapas Coloniam in Tripolitana locat Antoninus. Et inter Epiſcopos Prov. Tripolitanæ, in Notitia, *Servilius Tacapitanus.* Nunc eſt *Capulsa*, in oſtiis fluvii cognominis, juxta Syrtim minorem.

13. *Sabrata.*] Ptolemæo, lib. 4. c 3. ad Syrtim minorem, Σαβάθρα. *Sabratam Coloniam* Antoninus in Tripolitana, Et inter Epiſcopos Prov. Tripolitanæ. *Leo Sabratenſis.* Incolis nunc *Aſacus* vocatur.

Digitized by Google

cingens Syrtim minorem, [1] ad quam Numidiæ & Africæ ab Ampſaga longitudo DLXXX. mill. paſſuum: latitudo, qua cognitum eſt, CC. mill. Ea pars, [2] quam Africam appellavimus, dividitur in duas provincias, veterem & novam, diſcretas foſſa, inter [3] Africanum ſequentem [4] & reges, Thenas uſque perducta, quod oppidum a Carthagine abeſt [5] CCXVI. mill. paſſuum.

IV. [6] Tertius ſinus dividitur in geminos, duarum Syrtium vadoſo ac reciproco mari diros. Ad proximam, [7] quæ minor eſt, a Carthagine CCC. M. paſſ. Polybius tradit: ipſam centum mill. paſſuum [8] aditu, CCC. mill. ambitu. [9] Et terra autem, ſiderum obſervatione, ad eam per deſerta arenis, perque ſerpentes iter eſt. [10] Excipiunt ſaltus repleti ferarum multitudine: & introrſus elephantorum ſolitudines, mox deſerta vaſta, ultraque [11] Garamantes, ab Augylis dierum XII. itinere diſtantes. [12] Super illos fuere gens Pſylli, ſuper

NOTÆ.

1. *Ad quam Numidiæ &c.*] Hæc totidem verbis Martianus, lib. 6. c. de ſecundo Africæ ſinu, pag. 216. & Miſſi Theodoſii: *Numidia & Africa Carthagnienſis finiuntur ab oriente, Syrti minore: ab occidente, flumine Ampſaga: a ſeptentrione, mari Africo: a meridie, oceano: Longitudo, DLXXX. latitudo, CC. juxta Plinium Secundum eadem menſura eſt.*

2. *Quam Africam.*] Proprie dictam, ſeu Zeugitanam.

3. *Africanum ſequentem.*] Hoc eſt, poſteriorem, ſive minorem Africanum, qui Paulo Æmilio genitus, a Scipionis majoris Africani filio adoptatus erat.

4. *Et reges.*] Maſſaniſſæ filios, ut opinor, intelligit; in quos patris regnum Scipio Africanus diviſit, ut ſcribit Eutropius, l. 4. Obiit enim Maſſaniſſa, XLIV. filiis relictis: Micipſæ natu maximo Scipio Cirtam Numidiamque aſſignavit. Ab amne Tuſca, qui Numidiæ finis, ad Thenas uſque, veterem Africam, populi Rom. geminam Provinciam, Carthagine exciſa, fecit: Proconſularem ſcilicet, & Byzacenam. Reges aut ceteros omnes, aut certe pleroſque, Maſſaniſſæ filios, ultra Thenas, foſſa diſcretos a Byzacena dimovit. Nunc omnia hæc obtinet a Tuſca flumine ad Syrtim minorem, Tunetenſe regnum.

5. *CCXVI.*] Ita MSS. R. 1. 2. Colb. 1. 2. At Anton. in Itin. *A Carthagine Thenas, M. P. CCXVII.*

6. *Tertius ſinus.*] Iiſdem verbis hæc Martianus, l. 6. c. de tertio ſinu Africæ, p. 217.

7. *Quæ minor eſt.*] Nunc vulgo, *le Golfes de Capes*: aliis *le petit Banc.*

8. *Aditu.*] Faucibus, qua mare in ſinum influit. De ejus aditu, ambituque, vide Strabonem, l. 17. p. 834. Melam ſecutus eſt Plinius, l. 1. c. 7.

9. *Et terra autem.*] Ab interiore Africa, inquit, ad Syrtim terreſtre iter eſt per deſerta & arenarum cumulos, nullis viarum aut callium indiciis, turbante flatu veſtigia: ſed ſola ſiderum, ut in mari, obſervatione. Hæc Martianus loc. citat. & Solinus, cap. 27. pag. 52.

10. *Excipiunt ſaltus.*] Ubi nunc regio *Biledulgerid*, Tunetenſi regno ad auſtrum ſubjecta.

11. *Garamantes.*] Ad Bagradæ, & Cyniphis fontes, Ptolemæo, l. 4. c. 6. ubi nunc regiones *Guargala*, *Gademes*, & *Feſſen.*

12. *Super illos.*] Solinus, c. 27. p. 52. *Supra Garamantas Pſylli fuerunt*, &c. De Pſyllis dicemus l. 7. ſect. 2.

quos lacus [1] Lycomedis, deſertis circumdatus. [2] Augylæ ipſi medio fere ſpatio locantur ab Æthiopia, quæ ad occidentem vergit, & [3] a regione quæ duas Syrtes interjacet, pari utrinque intervallo. [4] Sed litore inter duas Syrtes, CCL. M. paſſuum. Ibi civitas [5] Oeenſis, [6] Cinyps fluvius ac regio. Oppida: [7] Neapolis, [8] Gaphara, [9] Abrotonum, [10] Leptis altera, quæ cognominatur magna. Inde [11] Syrtis major, circuitu [12] DCXXV. aditu autem [13] CCCXII. mill. paſſ. Inde accolit gens [14] Ciſipadum. In intimo ſinu fuit ora [15] Lotophagôn, quos quidam [16] Alachroas dixere, [17] ad Philænorum aras: ex arena ſunt eæ.

NOTÆ.

1. *Lycomedis.*] Λυκομήδους λίμνη, Ptolemæo, l. 4. c. 5. ſed alieno, ut videtur, ſitu.

2. *Augylæ.*] Αὐγίλαι Ptolemæo, l. 4. c. 5. Ibi nunc *Biledulgerid* deſertum, qua regioni ſubjacet, quæ eſt inter utramque Syrtim.

3. *A regione quæ duas Syrtes.*] Nunc eſt Regnum Tripolitanum, *le Royaume de Tripoli.*

4. *Sed litore.*] Solini paraphraſis, c. 27. p. 52. *Utraque Syrtes ducentis quinquaginta millibus paſſuum ſeparantur.* Litori nomen, *la coſte de Tripoli.*

5. *Oeenſis.*] Ita R. 1. 2. Colb. 1. 2. &c. Oeam Coloniam in Tripolitana Provincia, pro *Oeëam*, vocat Antoninus. Ptolemæo, l. 4. c. 3. eſt Ἐῶα. In nummo Antonini Pii, e Cimelio noſtro Pariſ. minoris formæ ex ære, C. A. O. A. F. hoc, *Colonia Ælia Oea Auguſta Felix.* Una e tribus oppidis eſt, ex quibus omnibus conflata vetus Tripolis: quæ hodie, *Tripoli vecchio.* Solinus, cap. 27. p. 49. *Athas Tripolin lingua ſua ſignant, de trium urbium numero, Oee, Sabrata, Leptis magna.*

6. *Cinyps.*] Κίνυψ & amnis, & circumjacentis regionis nomen eſt Herodoto, l. Melpom. p. 280. & 287. Κίνυφος ποταμός Ptolemæo, loc. cit. nunc Tripolitanus amnis, Mela, lib. 1. c. 7. *Ultra eſt Oea oppidum, & Cinyps fluvius per uberrima arva decidens.*

7. *Neapolis.*] Quæ nunc Tripolis dicitur, *Tripoli de Barbarie*, regni cognominis caput. Cave hanc Neapolim cum altera confundas, de qua ſup ſect. diximus in Prov. Proconſulari, ſeu Zeugitana.

8. *Gaphara.*] Permutatis ſyllabis, Γαράφα λιμὴν dicitur Ptolemæo, inter Neapolim & Oeam, l. 4. c. 3. Vide Notas & Emend. num. XIV. Nunc eſt *Texura.*

9. *Abrotonum.*] Scylaci & Stephano, Ἀβρότονον. Sed iſte cum Neapoli eandem facit: diverſam ille, cum Plinio, Pomponioque. Nunc *Teſuta.*

10. *Leptis altera.*] Hodie *Lebida.* Hanc Strabo lib. 17. pag. 835. & Ptolemæus, l. 4. c. 3. eandem eſſe cum Neapoli arbitrantur. Rectius cum Pomponio Plinius diverſam: quod & ipſe ſitus comprobat. Inter Epiſcopos Prov. Tripolitanæ, apud Victorem, *Callipides Leptimagnenſis.*

11. *Syrtis major.*] Gallis, *les Seches de Barbarie*, Italis, *Golfo de Sidra.* Nautis, *il Golfo di Zalocho.*

12. *DCXXV.*] Ita Martianus, l. 6. cap. de tertio Africæ ſinu, pag. 217.

13. *CCCXII. mill.*] Vide Notas & Emend. num. XV.

14. *Ciſipadum.*] Hi Syrtium oram occidentalem accoluêre olim: quæ orienti obvertitur, Lotophagi, a promontorio Borio, uſque ad Phycunta, de quo ſect. ſeq. Mela, lib. 1. cap. 7.

15. *Lotophagôn.*] Λωτοφάγοι Λίβυες Scylaci, pag. 45. qui loto veſcebantur: quo de cibo dicemus, lib. 13. ſect. 32.

16. *Alachroas dixere.*] Quaſi marini coloris viros. Vide Notas & Emend. num. XVI.

17. *Ad Philænorum.*] Ubi Philæni fratres vivi ſponte obrui ſe paſſi ſunt. Rem narrant eleganter Mela, lib. 1. cap. 7. Valerius Max. l. 5. c. 6. p. 278. Salluſtius, bello Jugurth. pag. 116.

Ab his non procul a continente palus vaſta [1] amnem Tritonem nomenque ab eo accipit, [2] Pallantias appellata Callimacho, & citra minorem Syrtim eſſe dicta: a multis vero inter duas Syrtes. Promontorium, quod majorem includit, [3] Borion appellatur. Ultra Cyrenaica provincia.

Ad hunc finem [4] Africa a fluvio Ampſaga [5] populos XXVI. habet, qui Romano parent imperio. In his [6] colonias VI. præter jam ſupradictas, [7] Uthinam, [8] Tuburbin. Oppida civium Romanorum XV. ex quibus in mediterraneo dicenda [9] Azuritanum, [10] Abutucenſe, [11] Aborienſe,

N o t æ.

1. *Amnem Tritonem.*] *Λίμνη* Τριτωνίδα, & *ποταμὸν μέγαν* Τρίτωνα hoc tractu agnoſcunt Herodotus, lib 4. Melpom. n. 179. pag 281. & Ptolem. lib. 4. cap. 3. Hodie nomen amni, *Melelus*, ultra regni Tripolitani fines, unde regnum Barcæ incipit.

2. *Pallantias.*] *Παλλαντιὰς* Minervæ epitheton eſt in Epigram. Id paludi inditum nomen, quod in amne cognomine, inquit Solinus cap. 27. pag. 52. *ſpeculatam ſe artium Deam crediderunt.* Ab eo viciſſim ipſa Tritoniæ nomen recepit: Feſtus: *Tritonia Minerva, a ripa Tritonis fluminis dicta, quod ibi primitus ſit viſa.* Alia eſt Minervæ appellatio, qua Τριτογένεια, aliaque vocis originatio: qua de Euſebium conſule, lib. 3. Præpar. pag. 89. Hic tamen genitam Minervam Mela ait, lib. 1. cap. 7.

3. *Borion.*] Borion quoque Melæ, lib. 1. cap. 7. Straboni lib. 17. pag. 836. *μικρὸν ἀκρωτήριον Βόρειον*, citra Berenicem Nunc eſt *Capo di Tiñmes.*

4. *Africa.*] Non ea jam quæ proprie dicta, ſed quæ latius ſumpta, Numidiam quoque complectitur: quo plane modo Africæ proprie appellatæ nomen a Mela accipitur, lib. 1. cap. 7. a promontorio Metagonio ad Philænorum aras.

5 *Populos XXVI.*] At codices omnes MSS. Reg. 1. 2. Colb. 1. 2. Pariſ. Chiffl. &c. habent *populos DXVI.* qui numerus fidem omnem ſuperat.

6. *Colonias VI.*] In quibus ſunt Uthina, & Tuburbis, inquit, præter jam ſupra dictas quatuor, Cirtam, Siccam, Carthaginem, & Maxullam.

7. *Uthinam.*] Οὔθινα Ptolemæo, lib. 4. cap. 3. inter mediterraneas Africæ civitates, inter Tabracam oppidum, & Bagradam amnem, Proconſularis Provinciæ. In Collat. Carthag. pag. 119. *Iſaac Epiſcopus plebis Utinenſis.* Et in Conc. S. Cypriani, de hæret. baptiz. *Felix ab Uthina.*

8. *Tuburbin.*] In eadem Zeugitana ſeu Proconſulari, *Tuburbo minus*, a Carthagine M. P. XLVI. Θουβουρβώ, Ptolemæo. loc. cit. Inter Epiſcopos Prov. Proconſularis, apud Victorem Vitenſ. *Benenatus Tuburbitenſis.*

9. *Azuritanum.*] In Reg. 1. 2. Colb. 1. 2 & Pariſ. *Abſuritanum.* Eſt hæc Ἀσσούρος Ptolemæi, lib. 4. cap. 2. inter mediterraneas civitates Numidiæ novæ, prope Siccam Veneriam. In Collat. Carthag. num. 120. pag. 98. *Evangelus Epiſcopus Eccleſiæ Aſſuritanæ.*

10. *Abutucenſe.*] In Collat. Carthag. pag. 112. *Ianuarius Epiſcopus plebis Aptucenſis.* Diverſa ab Aptuca, Aptunga ſive Abtugna eſt: in eadem Collat. pag. CXI. *Felix Epiſcopus plebis Aptugnitenſis.* etſi utrumque oppidum quidam temere confuderunt.

11. *Aborienſe.*] In Collat. Carthag. pag. 121. *Trifolius Epiſcopus plebis Aborienſis.* Huc forte Suidæ illud pertinet, *Ἀβόρα ὄνομα τόπου.*

[1] Canopicum, [2] Chilmanenſe, [3] Simittuenſe, [4] Thunuſidenſe, [5] Tuburnicenſe, [6] Tynidrumenſe, [7] Tibigenſe, [8] Ucitana duo, majus, & minus: [9] Vagenſe. Oppidum Latinum unum [10] Uſalitanum. Oppidum ſtipendiarium unum, [11] Caſtris Corneliis. Oppida libera triginta, ex quibus dicenda intus [12] Acolitanum, [13] Acharitanum, [14] Avinenſe, [15] Abziritanum, [16] Canopitanum, [17] Melzitanum,

NOTÆ.

1. *Canopicum.*] Κανόπισσα Ptolemæo, lib. 4. cap. 3. oppidum eſt mediterraneum Africæ proprie dictæ, inter Tabraeam eivitatem, & Bagradam fluvium. Stephanus: ἔστι καὶ Λιβύης πόλις Κάνωβος.

2. *Chilmanenſe.*] Κίλμα mediterraneum Africæ propriæ oppidum, poſt Bagradam amnem, ſub Carthagine, auctore Ptolemæo, lib. 4. cap. 3.

3. *Simittuenſe.*] Σιμίσθυ oppidum mediterraneum Numidiæ novæ, inter Ampſagam fl. & Tabracam oppidum, Ptolemæo, loc. cit. *Simittu Colonia* eſt in Numidia Antonino, a Bulla Regia, de qua ſupra, VII. mill. paſſ.

4. *Thunuſidenſe.*] Θουνουδα Ptolemæo loc. cit. prope Madauram.

5. *Tuburnicenſe.*] Θουβούρνικα κολωνία Ptolemæo, loc. cit. Sed idem Tuburſicam ab ea diverſam facit, quod vereor ut jure faciat. In Notitia Africæ inter Epiſcopos Numidiæ, *Frumentius Tuburſicenſis.*

6. *Tynidrumenſe.*] Ptolemæo rurſum inter oppida Numidiæ novæ mediterranea, Θουνοδρόμου κολωνία, l. 4. c. 3.

7. *Tibigenſe.*] Ita libri omnes, etiam MSS. ex quibus Ptolemæus eſt emendandus, qui loc. cit. permutatis ſyllabis, pro Τιβίγα, ſcribit Θιγίβα κολωνία.

8. *Ucitana duo.*] Horum alterum Οὔκιβι Ptolemæo, loc. cit. In Collat. Carthag. p. 131. *Octavianus Epiſcopus plebis Vcimains.* Et ad Uci minus referendus videtur, qui in Africæ Notitia, inter Epiſcopos Provinciæ Proconſularis, *Quintianus Vreitanus* dicitur, pro *Vcitanus.*

9. *Vagenſe.*] In Collat. Carthag. p. 161. *Privatus Vagenſis.* Οὐάγα Ptolemæo, l. 4. c. 3. prope Cirtam.

10. *Vſalitanum.*] Vetus Inſcriptio, apud Gruter. p. 512. USALLITANI. Hinc Evodius Uzalenſis Epiſcopus, Auguſtino perfamiliaris, epiſt. 147. & Serm. 33. de diverſis. Et inter Epiſcopos Provinciæ Proconſularis in Notitia Africæ *Saccenius Vzalenſis.* Coloniam Uticæ vicinam vocat Auguſtinus, l. 22. de Civit. c. 8.

11. *Caſtris Corneliis.*] Hoc eſt, juxta caſtra Cornelia, vel appoſitum oppidum caſtris Corneliis, de quibus ſect. 3. Adverſatur MSS. codicibus Pintianus, orationemque Pliniam labefactat, cum *A caſtris Corneliis*, legi putat oportere.

12. *Acolitanum.*] In Notitia Africæ, inter Epiſcopos Prov. Byzacenæ, *Reſtitutus Acolitanus.* Straboni, l. 17. p. 831. Ἀχόλλα, ἐλευθέρα πόλις. In vet. inſcript. apud Gruter. p. 512. AQVILLITANI, cum Leptitanis, Uſallitaniſque junguntur. Hirtio, lib. de Bello Afric. paſſim Acilla vocatur libera civitas.

13. *Acharitanum.*] In R. 1. *Accharitanum.* R. 2. *Accaritanum.* Huc referri debet, qui inter Epiſcopos Prov. Byzacenæ, legitur apud Victorem Vitenſ. *Donatus Aggaritanus.* Et is etiam fortaſſis, qui in Collat. Carthag p. 151. *Candorius Aggeritenſis* dicitur.

14. *Avinenſe.*] Ita libri omnes. Id oppidum eſſe arbitror, quod alii Vinenſe vocant. Nam *Vina Civitatem* in Zeugitana Antoninus agnoſcit. Hermolaus mavult *Avittenſe* ab Αὔιττα mediterraneo oppido, inter Tabracam oppidum, & Bagradam amnem, apud Ptolem. l. 4. c. 3.

15. *Abziritanum.*] In Coll. Carth. p. 112. *Fructuoſus Abziritenſis.* In Notitia Victoris Vitenſis, *Servus Arſuritanus*: ſcribo, *Apſiritanus.*

16. *Canopitanum.*] In Collat. Carthag. p. 127. *Felix Epiſcopus Caniopitanorum.*

17. *Melzitanum.*] In R. 1. 2. & Chiffl. *Melizitanum.* In Collat. Carthag. p. 99. *Tutus Epiſcopus plebis Melzitenſis.*

[1] Materenſe, [2] Salaphitanum, [3] Tuſdritanum, [4] Tiphicenſe, [5] Tunicenſe, [6] Theudenſe, [7] Tageſtenſe, [8] Tigenſe, [9] Uluſubritanum, [10] Vagenſe aliud, [11] Viſenſe, [12] Zamenſe. Ex reliquo numero non civitates tantum, ſed pleræque etiam nationes jure dici poſſunt, ut [13] Natabudes, [14] Capſitani, [15] Miſulani, [16] Sabarbares,

N o t æ.

1. *Materenſe.*] Iuter Epiſcopos Prov. Byzacenæ, in Notitia Victoris, *Adelfius Mattaritanus.* In Collat. Carthag. p. 99. *Honoratus Epiſcopus Matharenſis Eccleſiæ.* Vide Notas & Emend. num. X V I I.

2. *Salaphitanum.*] Vide Notas & Emeud. num. X V I I I.

3. *Tuſdritanum.*] Nomen oppido Θύσδρος apud Ptolem. l. 4. e. 3. ſub Adrumetto Tuſdrum Antonino, in Byzacena, inter Epiſcopos Prov. Byzacenæ apud Victorem Viteni. *Florentius Tuziritanus*, pro *Tuſdritanus.* Et in Collat. Carthag. p. 171. *Aptus Tuzuriteaſis*, pro *Tuſdritenſis.*

4. *Tiphicenſe.*] Vide Notas & Emend. num. X I X.

5. *Tunicenſe.*] In MSS. R. 1. &c. *Thunicenſe.* Referendus huc videtur *Lucianus Epiſcopus plebis Tuneyenſis*, e Collat. Carthag. p. 110. Oppida modo mediterranea cenſentur: quamobrem Tunetum, litoralem civitatem, quam *Tunis* vocamus, cave hic appellari a Plinio putes.

6. *Theudenſe.*] Inter Epiſcopos Prov. Byzacenæ, in Notitia Victoris, *Decimus Theuzitanus*, ſive *Theuditanus:* nam Theuza & Theuda promiſcue ſcribitur, ut Quiza & Quida, quod ante monuimus, literis D & Z in hiſce nominibus permutari invicem ſolitis.

7. *Tageſtenſe.*] In MSS. omnibus R. 1. 2. &c. *Tageſenſe.* Nec Tagaſta porro, Auguſti natalibus, & Alypii ſede clara, nec Teveſte, locum habere hic poteſt: eſt enim utraque Numidiæ Provinciæ: neutra Byzacenæ, cujus nunc luſtrantur oppida.

8. *Tigenſe.*] In Collat. Carthag. p. 98. *Aptus Epiſcopus plebis Tigienſis*, Vetus inſcriptio apud Reineſ. p. 458. Ivlio. Procvlo. V. C. Praef. Vrb. Patrono. Col. Byzacenae. et. patrono. Colon. AEliae. Zamae. Regiae. et. patrono. Tioisens.

9. *Vluſubritanum.*] Οὐλιζίῤῥα Ptolemæo, l. 4. c. 3. inter oppida Africæ mediterranea, in Byzacena, ſub Adrumeto.

10. *Vagenſe aliud.*] Aliud nimirum a ſuperiore Vagenſi, quod in Numidia poſitum prope Cirtam diximus: iſtud, in Byzacena. Utrumque Collatio Carthaginienſis agnoſcit, pag. 211. *Accedente Ampelio Vagenſi*, inquit. Et mox, *accedente Primulso Epiſcopo Vagenſe.*

11. *Viſenſe.*] In Collat. Carthag. p. 178. *Dativus Epiſcopus Viſenſis.* Vide Notas & Emend. num. X X.

12. *Zamenſe.*] In Collat. Carthag. pag. 101. *Dialogus Zamenſis.* Inſcriptio vetus apud Gruter. p. 364. Col. AEl. Hadr. Avg. Zamae. Regiae. Hæc Jubæ regia fuit, Hirtio teſte, Vitruvioque. Arcem regni Salluſtius vocat, in bello Jugurth. p. 99. Livius, l. 30. p. 362. *Zama quinque dierum iter a Carthagine abeſt.*

13. *Natabudes.*] Ita libri omnes, etiam M S S. Ptolemæo, lib. 4. cap. 3. Νασαύβωτες vocantur.

14. *Capſitani.*] Salluſtius, in bello Jugurth. p. 127. *Erat inter ingentes ſolitudines, oppidum magnum atque valens, nomine Capſa, cujus conditor Hercules Libys memorabatur, &c.* Ibi de hujus urbis obſidione prolixe & eleganter. Κάψα Ptolemæo, l. 4. c. 3. inter Bagradam & Tritonem amnes. Cives Salluſtio *Capſenſes.*

15. *Miſulani.*] In R. 1. 2. Colb 1. 2. & Chiffl. *Muſulani.* Ptolemæo, lib. 4. c. 3. Μισούλαμοι, Cirthæ ad auſtrum ſubjecti: quibus vicini Naſabutes proxime appellati, Tacitus, l. 2. Annal. p. 57. *Muſulanorum valida gens, & ſolitudinibus Africa propinqua.*

16. *Sabarbares.*] Ita R. 1. & 2. Chiffl. *Sababares.* Ptolemæo lib. 4. cap. 3. Σαβούβουρες.

[1] Maſſyli, [2] Niſives, [3] Vamacures, [4] Ethini, [5] Muſſini, [6] Marchubii, & tota Gætulia ad flumen Nigrin, qui Africam ab Æthiopia dirimit.

V. [7] Cyrenaica, eadem Pentapolitana regio illuſtratur [8] Hammonis oraculo, quod a Cyrenis abeſt cccc. M. paſſuum: [9] fonte Solis: urbibus maxime quinque, Berenice, Arſinoë, Ptolemaide, Apollonia, ipſa Cyrene. Berenice [10] in Syrtis extimo cornu eſt, quondam vocata [11] Heſperidum ſupradictarum, vagantibus Græciæ fabulis. Nec procul ante oppidum fluvius [12] Lethon, lucus ſacer, ubi Heſperidum

Caput V.

5

Notæ.

1. *Maſſyli.*] Cave hos cum Maſſæſylis confundas, de quibus actum eſt ſuperius, ſect. 1. Maſſyla Numidiæ gens altera a Livio appellatur, l. 24. p. 26.

2. *Niſives.*] Νισῦες Ptolemæo, loc. cit. Iidem forte qui *Niſuetæ* Livio, l. 33. p. 396.

3. *Vamacures.*] Ita libri omnes. Forte ii ſunt, qui Ptolemæo loc. cit. Ἀστακῦρες appellantur: Vel ii potius, qui in orientali parte Mauritaniæ Cæſarienſis poſiti, Μακκοῦραι, vel ii qui in eodem fere tractu Μάχυρες vocantur, apud eundem Ptolem. l. 4. c. 3.

4. *Ethini.*] Eos eſſe ſuſpicor, qui Ptolemæo l. 4. c. 3. Κινίθιοι, *Cinithiorum haud ſpernenda natio*, Tacito dicitur, juxta Muſulanos, l. 2. Annal. p. 57.

5. *Muſſini.*] Qui Ptolemæo Μυσοῦνοι, loc. cit.

6. *Marchubii.*] Qui in orientali Mauritaniæ Cæſarienſis parte poſiti, juxta Numidiam, Μαλχούβιοι a Ptolemæo appellantur, l. 4. c. 2.

7. *Cyrenaïca.*] Hæc deinceps iiſdem verbis Martianus, l. 6. c. de tertio ſinu Africæ, p. 217. & Solinus, c. 27. p. 52. A Cyrene urbe provinciæ nomen: urbi a Cyre fonte, ἀπὸ Κυρῆς πηγῆς, ut Callimachus ait, in Hymno Apollinis: vel a Cyra monte, unde fons oritur, ut Juſtino viſum, l. 13. c. 7. p. 136. Hodie, *le Royaume de Barca.*

8. *Hammonis oraculo.*] Deſcribitur a Curtio, l. 4. c. 28. & ſeq. Jovis Hammonis porro ſimulacrum arietino vultu fuiſſe omnes ſciunt: confirmat Athanaſius: Λίβυες σέβονται ὃ καλοῦσιν Ἄμμωνα Θεὸν ἔχουσι, καὶ τοῦτο πολλοῖς παρ' ἑτέροις εἰς θυσίαν σφάζεται. Vide Plinium lib. 37. ſect. 60. n. 7. Ceterum Hammonem Ægyptii Jovem appellant, teſte Herod. l. 2. n. 42. p. 106. Ἀμμοῦν γὰρ Αἰγύπτιοι καλέουσι τὸν Δία.

9. *Fonte Solis.*] De eo diximus, l. 2. ſect. 6. Mela quoque de ſitu Plinio ſuffragatur: *Sunt*, inquit l. 1. c. 8. *in Cyrenaica Hammonis oraculum, fidei inclytæ: & fons, quem Solis appellant*, &c.

10. *In Syrtis extimo cornu.*] *Circa extimum Syrtis cornum*, inquit Solinus, cap. 27. p. 53. nempe Syrtis majoris. Borion, credo, promontorium intelligit, de quo ſect. ſup. quo Syrtium major includitur, ſeu terminatur ab orientali parte. Oppido nunc vetuſti nominis veſtigia non obſcura, *Bernichio.*

11. *Heſperidum.*] Ut vagantur fabulæ, inquit, alibi aliis Heſperidum hortos ſtatuentibus, aliis quidem in Magneſia, aliis ad fretum Herculis: in oceano aliis: hic quoque nonnulli collocarunt Heſperidas, quas ſect. 1. ad Atlantem montem poſuimus. Ptolemæus l. 4. c. 4. Βερενίκη, ἡ καὶ Ἑσπερίδες. Ammianus, l. 22. p. 233. *Berenice, quas Heſperidas appellant.* Heſperis prius dicta eſt, quæ mox Berenice ab uxore Ptolemæi Evergetæ. Stephanus: Ἑσπερὶς, πόλις Λιβύης, ἡ νῦν Βερενίκη. Mela, lib. 1. c. 8. p. 110. non alio nomine, quam Heſperidem vocat.

12. *Lethon.*] Ita Solinus & Martianus, locis cit. Λάθων eſt Ptolemæo loc. cit. juxta Berenicen. Ληθαῖος Straboni, l. 14. p. 647. ἐν Ἑσπερίταις Λίβυσι, ubi Caſaubonus, qui ſint Heſperitæ Libyes, Berenices nimirum incolæ, quæ Heſperidum dicta eſt regio, videtur neſciiſſe. Ptolemæus alter Ægypti rex, lib. 2.

horti memorantur. Abeſt a Lepti [1] CCCLXXXV. M. paſſuum. Ab ea [2] Arſinoë, Teuchira vocitata, XLIII. M. paſſuum. Et deinde [3] Ptolemaïs, antiquo nomine Barce, [4] XXII. M. paſſuum. [5] Mox XL. M. paſſ. promontorium [6] Phycûs per Creticum mare excurrit, diſtans [7] CCCL. M. paſſuum a Tænaro Laconicæ promontorio. A Creta vero ipſa [8] CXXV. M. Poſt id [9] Cyrene, a mari undecim M. paſſuum. A Phycunte [10] Apolloniam XXIV. mill. paſſuum. [11] Ad Cherroneſum LXXXVIII. mill. paſſuum. Unde [12] Catabathmum CCXVI. mill. paſſuum. [13] Accolunt Marmaridæ, a Parætonii ferme regione ad Syrtin uſque majorem porrecti. Poſt eos [14] Ararauceles,

NOTÆ.

Comment. apud Athen. lib. 2. p. 71. Ληθῶνα cum Plinio vocat. Et hic quoque, ob ſimilitudinem cum infernali Lethe, creditus oblivionem parere, teſte Lucano, l. 9. v. 355.

1. *CCCLXXXV.*] Sic reſcripſimus ex MSS. Reg. 1. 2. Colb. 1. 2. Chiffl. Pariſ. atque ex Martiano, lib. 6. p. 217. Prius legebatur, CCCLXXXV.

2. *Arſinoë.*] Ἀρσινόη, ἡ καὶ Τεύχειρα, Ptolemæo, lib. 4. cap. 4. & Straboni, lib. 17. pag. 837. Ταύχειρα, Stephano pag. 115. & Scylaci, pag. 44. Nunc *Trochara.*

3. *Ptolemaïs.*] Strabo, loc. cit. ἡ Βάρκη πρότερον, νῦν δὲ Πτολεμαΐς. Ita & Stephanus, verbo Βάρκη. Ptolemæo tamen lib. 4. cap. 4. Πτολεμαῒς & Βάρκη duæ ſunt civitates: hæc mediterranea, illa litoralis. Scylaci quoque, loc. cit. Ptolemaïs igitur condita, non eo loco quo Barce fuit, ſed quo Barcæorum portus. Inter Pœnorum hoſtes, a Marone lib. 4. Æneïd. cenſentur *lateque furentes Barcæi.* Nunc quoque interius oppidum retinet nomen & mœnia, *Barca*: unde regni appellatio: litorale, *Tolemeta* nuncupatur.

4. *XII. M. paſſ.*] A Teuchira Ptolemaïdem, Antoninus in Itiner. XXVI. M. paſſ. intervallum facit.

5. *Mox XL. M. paſſ.*] Vide Notas & Emend. num. XXI.

6 *Phycus.*] Φυκοῦς ἄκρον Ptolemæo, lib. 4. cap. 4. Ibi regio Cyrenaïca ab occaſu incipit flectere ſe in exortum Solis. Nautis dicitur, *Capo Rufato.*

7. *CCCL. M. paſſuum.*] Sive bis mille & octingentis ſtadiis, ut ait Strabo, lib. 17. pag. 837. quæ menſura cum Pliniana congruit.

8. *CXXV.*] Ita libri omnes, etiam MSS. Reg. 1. 2. Colb. 1. 2. &c. tum hoc loco, tum lib. 4. ſectione 20.

9. *Cyrene.*] Κυρήνη, de qua multa vide apud Strab. loc. cit. Nunc eſſe *Cairoan* a quibuſdam falſo creditur: cum ſit ab Arabibus conditum recens oppidum Sed eſt *Ceyret*, nunc pagus.

10. *Apolloniam.*] Ἀπολλωνία, Ptolemæo, lib. 4. cap. 4. At Straboni, loc. cit. Ἀπολλωνιὰς Κυρηναίων ἐπίνειον, Cyrenenſium navale. Hodie. *Bonandré*: Geographo Nubienſi, *Bondarea.*

11. *Ad Cherſoneſum.*] Χερρόνησος μεγάλη Ptolemæo, lib. 4. cap. 5. inter Marmaricæ nomos, ſive Præfecturas. Ubi nunc *Capo di Roxatim*, ſinuſque cognominis, *Golfo di Roxatim*: alii *Raxiltim* ſcribunt. Straboni, lib. 17. pag. 838. Ἄκρα Χεῤῥόνησος λιμένα ἔχουσα. Promontorium cum portu. Stephano, urbs eſt, cui nomen & Κέῤῥυγα fuit: gentile, Κεῤῥύνεως, ut a Ταύχειρα, de qua paulo ante, Ταυχείριος.

12. *Catabathmum.*] De Catabathmo & Parætonio, ſect. ſeq.

13. *Accolunt Marmaridæ.*] Μαρμαρίδαι Straboni, loc. cit.

14 *Ararauceles.*] Poſt Marmaridas, verſus occaſum Solis, Syrtimque majorem. Ἀραυρακίδες Ptolemæo, lib 4. cap. 4. quorum magis ad ortum Solis regio vergit, quam Barcitarum.

& jam in ora Syrtis [1] Naſamones, quos antea [2] Meſammones Græci appellavere, ab argumento loci, medios [3] inter arenas ſitos. [4] Cyrenaicus ager xv. M. paſſuum latitudine a litore, arboribus fertilis habetur. Intus eodem ſpatio frugibus tantum : mox triginta mill. paſſuum latitudine, & CCL. mill. paſſuum longitudine, [5] laſere modo.

Poſt Naſamones, [6] Aſbyſtæ, [7] & Macæ vivunt. Ultra eos [8] Hammanientes duodecim dierum itinere a Syrtibus majoribus ad occidentem, & ipſi quaqua verſus arenis circumdati : puteos tamen haud difficiles binûm ferme cubitorum inveniunt altitudine, ibi reſtagnantibus Mauritaniæ aquis. [9] Domos ſale montibus ſuis exciſo, ceu lapide, conſtruunt. Ab his [10] ad Troglodytas hiberni occaſus plaga

NOTÆ.

1. *Naſamones.*] Νασαμῶνες, Syrti majori confines, apud Strabonem, lib. 17. pag. 838. Gentis mores ac ſitum Lucanus pereleganter deſcribit lib. 9. verſ. 439.

Quas Naſamon gens dura legit, qui proxima ponto
Nudus rura tenet : quem mundi barbara damnis
Syrtis alit : nam litoreis populator arenis
Imminet, & nulla portus tangente carina
Novit opes. Sic cum toto commercia mundo
Naufragiis Naſamones habent.

2. *Meſammones.*] Voce conflata ex μέσος quod *medium*, & ἄμμος, quod *arenam* ſonat. Ex Hebraïca originatione vocem derivat Bochartus, parte 1. Geogr. lib. 4 cap. 30. pag. 322. quaſi Viros Hammonis vox ea ſignificet.

3. *Inter arenas.*] Lucanus hanc oram deſcribens, libro cit. verſ. 454.

Patet omne ſolum, liberque meatu
Æoliam rabiem totis exercet arenis.

Et mox,

Regna videt pauper Naſamon errantia vento.

4. *Cyrenaïcus ager.*] Accepta hæc ſunt ab Herodoto, lib. 4. Melpom. n. 199. pag. 287.

5. *Laſere modo.*] De laſere, lib. 19. ſectione 15.

6. *Aſbyſtæ.*] Ἀσβύσται. Vide Notas & Emend. num. XXII.

7. *Et Macæ vivunt.*] Hoc eſt, degunt, ſive habitant. Μάκαι Συρτῖται Ptolemæo, lib. 4. cap. 3. Μάκαι Herodoto, lib. 4. Melpom. n. 175. pag. 280. & Scylaci, pag. 45. & Diodoro, lib. 3. Bibl. pag. 178. Solinus hæc tranſcribens Aſbyſtas laſere pariter vivere inepte pronunciat.

8. *Hammanientes.*] Vel Ammanientes, ut ab ἄμμος *arena*, traxiſſe & illi nomen videri poſſint. Ii plane ſunt, quos Solinus cap. 28. pag. 54. Amantes vocat : quos cum Hammonis Jovis accolis Ortelius male confundit : & Bochartus eum ſecutus, loco mox cit. Nam quod de domibus ſale ceu lapide ſtructis mox narratur a Plinio, id Amantibus a Solino arrogatur : ſituſque idem inter Naſamonas & Troglodytas. Pars eſt deſerti, quod nunc *Biledulgerid* vocant.

9. *Domos ſale.*] Accepta hæc ab Herod. lib. 4. Melpom. n. 185. pag. 284.

10. *Ad Troglodytas.*] Non una modo in parte terrarum Troglodytæ ſunt : nam præter eos qui ſinum Arabicum accolunt, ſunt & in Africæ pene umbilico, a Syrtibus majoribus ſedecim dierum itinere diſſiti, verſus occaſum : ubi nunc *Techortina regio.* Τρωγλοδύται Αἰθίοπες hi vocantur ab Herodoto, lib. 4. Melpom. n. 185. pag. 283.

[1] dierum IV. iter, cum quibus commercium gemmæ tantum, quam carbunculum vocamus, ex Æthiopia invectæ. [2] Intervenit ad ſolitudines Africæ, ſupra minorem Syrtin dictas, verſa [3] Phazania, ubi gentem Phazaniorum, urbeſque Alelen & Cillabam ſubegimus. Item Cydamum [4] e regione Sabratæ. Ab his mons longo ſpatio in occaſum ab ortu tendit, Ater noſtris dictus a natura aduſto ſimilis, aut Solis repercuſſu accenſo. [5] Ultra eum deſerta: [6] Matelgæ oppidum Garamantum: itemque [7] Debris, [8] affuſo fonte, a medio die ad mediam noctem aquis ferventibus totidemque horis ad medium diem rigentibus: clariſſimumque oppidum [9] Garama caput Garamantum: omnia armis Rom. ſuperata, & a [10] Cornelio Balbo triumphata: [11] uni huic omnium externo curru & Quiritium jure donato: quippe

NOTÆ.

1. *Dierum IV. iter.*] MSS. Reg. 1. 2. Colb. 1. 2. Chiffl. *dierum VII. itinere.* De carbunculorum commercio eadem habet Solinus: de his dicemus, lib. 37. ſectione 25.

2. *Intervenit.*] In ea via, inquit, quæ eſt ab Hammanientibus ad Troglodytas occurrit Phazania regio, vergens ad eas ſolitudines quas paulo ante diximus ſupra minorem Syrtin eſſe poſitas: initio nimirum ſuperioris ſect.

3. *Phazania.*] Φαζανία regionis nomen, apud Agathemerum, lib. 2. Geograph. cap. 5. Pars eſt deſerti *Biledulgerid*, cum parte Tunetenſis regni, quæ maxime in auſtrum vergit.

4. *E regione Sabratæ.*] Quam ſect. 3. ſitam eſſe diximus, in ipſo Syrtis minoris cornu, qua ſpectat Africam proprie dictam.

5. *Ultra eum.*] Verſus auſtrum, ubi deſertum vaſtiſſimum eſt, *Biledulgerid*.

6. *Matelgæ.*] Forte rectius, *Mox Talgæ*, ut in Chiffl. cod. Reg. 1. Colb. 1. 2. &c.

7. *Debris.*] Meminit hujus oppidi Priſcianus in Perihegeſi, pag. 369.

Continuo poſt hos ſequitur Phaurusia tellus:
Hanc habitant juxta Garamantes Debride clari.

Βέδειρα eſt Ptolemæi, lib. 4. cap. 6. circa fontes Cinyphis amnis, nec procul a Garame Metropoli.

8. *Affuſo fonte.*] De hoc fonte eadem narrant Auguſtinus, lib. 21. de Civit. cap. 5. Solinus, cap. 29. pag. 54. Breviter Iſidorus, lib. 13. cap. 13. ex Auguſt. *Apud Garamantes fontem eſſe aiunt ita algentem diu, ut non bibatur: ita ardentem nocte, ut non tangatur.* Cauſam hujus miraculi Lucretius inveſtigat, lib. 6. Ad ignes ſubterraneos nocturnumque frigus cauſam refert Licetus, lib. 5. de quæſitis per epiſt. pag. 256. quem vide, ſi tanti eſſe id putas.

9. *Garama.*] Γαράμα μητρόπολις Ptolemæo, lib. 4. cap. 6. Videtur eſſe *Gademes* regionis hodieque cognominis caput. Ipſa Garamantum tellus regiones tres, ut diximus, complectitur: *Feſſen*, quæ nempe ortui propior: *Guargala*, quæ occidenti Soli: *Gademes*, quæ inter utramque media. Hos Strabo, lib. 17. pag. 835. ait eſſe confines iis gentibus, unde Carchedonii lapilli afferuntur: Troglodytis ſcilicet, (quæ Techortina nunc regio eſt,) cum quibus commercium ejus gemmæ eſſe paulo ante diximus, quam carbunculum vocamus.

10. *Cornelio Balbo.*] De hoc Balbo minore, ſive juniore, Cicero lib. x. ad Attic. ep. 12. pag. 341. De majore, qui alterius patruus fuit, idem lib. 8. ad Attic. ep. 9. pag. 236.

11. *Uni huic omnium.*] Uni illi omnium externorum & triumphi honos, & civitas eſt donata. Triumphavit & P. Ventidius: at non externus ille, ſed Italus. Solinus c. 29. p. 54. de Balbo:

Gadibus

Gadibus genito civitas Romana cum Balbo majore patruo data eſt. Et hoc mirum, ſupradicta oppida ab eo capta, auctores noſtros prodidiſſe : Ipſum in triumpho, præter Cydamum & Garamam, omnium aliarum gentium urbiumque nomina ac ſimulacra duxiſſe, quæ iere hoc ordine. [1] Tabidium oppidum, [2] Niteris natio, Negligemela oppidum, Bubeïum natio, vel oppidum, Enipi natio, [3] Thuben oppidum : mons nomine Niger : Nitibrum, Rapſa, oppida : Diſcera natio, Debris oppidum, flumen Nathabur, Thapſagum oppidum, [4] Nannagi natio, Boïn oppidum, Pege oppidum, flumen Daſibari. [5] Mox oppida continua, Baracum, Buluba, Alaſi, Balſa, Galla, Maxala, Zizama. Mons Gyri, in quo gemmas naſci [6] titulus præceſſit. Ad Garamantas iter inexplicabile adhuc fuit, latronibus gentis ejus puteos (qui ſunt non alte fodiendi, ſi locorum notitia adſit) arenis operientibus. Proximo bello, quod [7] cum Oeenſibus geſſere initiis Veſpaſiani Imperatoris, compendium viæ quatridui deprehenſum eſt. Hoc iter vocatur Præter caput ſaxi. Finis Cyrenaicus [8] Catabathmos appellatur, oppidum & vallis repente convexa. Ad eum terminum Cyrenaïca Africa [9] a Syrti minore decies centena LX. M. paſſuum in longitudine patet : in latitudine, qua cognitum eſt, DCCC.

NOTÆ.

Primus ſane de externis, ut pote Gadibus genitus, acceſſit ad gloriam non nis triumphalis. Verum non modo primus is externi ſanguinis eum honorem eſt adeptus, ſed & privatorum poſtremus : nam Republica ad unius poteſtatem revocata, Imperatores tantum, aut Imperatorum propinqui, Romæ conſequenti tempore de victis gentibus triumpharunt. In libris hactenus editis perperam, *unius omnium*, legebatur. Salmaſ. p 383. in Solin. ſpreta omnium librorum fide locum pro arbitrio mutat.

1. *Tabidium.*] Θαβέυδὶς Ptolemæo, l. 4. c. 6. circa Bagradæ fontes

2. *Niteris.*] Colb. 1. 2. *Nitibres.* Et mox *Viſcera* pro *Diſcera.* Quibus & R. 1. & Chiffl. ſuffragatur.

3. *Thuben.*] Huc, credo ſpectat Præpoſitus limitis Tubunienſis, inter Limitaneos, ſub diſpoſitione Comitis Africæ, in Notitia Imperii Rom ſect. 50.

4. *Nannagi.*] Chiffl. *Dannagi.* R. 1. Colb. 1. 2. *Tamiagi.*

5. *Mox oppida.*] Horum deinde oppidorum, inquit, in triumpho imagines ſecutæ ſunt. MSS. paulo aliter hæc nomina repræſentant : *Baracum, Halaſigalſa, Balla, Mazalla, Cizama.*

6. *Titulus præceſſit.*] Singulis triumphi ſimulacris titulus affigebatur, cui inſcripta gentium oppidorumque devictorum nomina. In MSS. R 1 & Colb. 2. *titulus præceſſit.* In Colb. 2. *titulus prodidit.*

7. *Cum Oeenſibus.*] Ab Oea oppido, de quo dictum eſt ſect. 4. Solini paraphraſis, cap. 29. p. 54. *Sub Veſpaſiana principe, bello quod cum Oeenſibus geſtum eſt, difficultas hæc diſſaluta eſt compendio ſpatii brevioris invento.* Plinius *proximum bellum* dixit, quia proxime geſtum, cum hæc ſcriberet. Proximum Solinus nec dixit, nec vero integra fide potuit dicere, tanto nimirum Plinio recentior, quantum vel unus hic locus abunde declarat.

8. *Catabathmos.*] Mela, lib. 1. c. 8. *Catabathmos vallis devexa in Ægyptum, finit Africam.* Ita & Salluſt. bello Jugurth. p. 65. Καταϐαθμὸς Græcis, deſcenſum, devexitatem, acclivitatemque loci ſignificat.

9. *A Syrti minore.*] Ita libri omnes. Cyrenaïca provincia a majore quidem

CAP. VI. VI. Quæ ſequitur regio [1] Mareotis Libya appellatur, Ægypto contermina. Tenent Marmaridæ, [2] Adyrmachidæ: dein [3] Mareotæ. Menſura a Catabathmo ad Parætonium LXXXVI. M. paſſuum. [4] In eo tractu vicus Apis intereſt, [5] nobilis religione Ægypti locus. [6] Ab eo Parætonium [7] LXII. M. paſſuum. Inde Alexandriam CC. millia paſſuum: latitudo CLXIX. eſt. Eratoſthenes a Cyrenis Alexandriam terreſtri itinere DXXV. M. prodidit. Agrippa totius Africæ a mari Atlantico cum inferiore Ægypto [8] $\overline{\text{XXX}}$. XL. mill. paſſuum longitudinem. Polybius & Eratoſthenes diligentiſſimi exiſtimati, ab oceano ad Carthaginem magnam, [9] $\overline{\text{XI}}$. mill. paſſuum: ab ea Canopicum Nili proximum oſtium [10] $\overline{\text{XV}}$. XXVIII. fecerunt. Iſidorus a Tingi Canopum [11] $\overline{\text{XXXV}}$. XCIX. mill. paſſuum. Artemidorus [12] XL. minus quam Iſidorus.

CAP. VII. VII. [13] Inſulas non ita multas complectuntur hæc maria. Clariſſima eſt [14] Meninx, [15] longitudine XXV. mill. paſſ. latitudine XXII. ab Eratoſthe-

NOTÆ.

Syrti incipit. At Cyrenaïca Africa latius patet: a minore enim Syrti, ubi Africa proprie dicta deſinit, ipſa initium ducit.

1. *Mareotis Libya.*] Μαρεώτης, quæ Ptolemæo l. 4. c. 5. Marmarica dicitur, inter Pentapolim, ſive Cyrenaïcam, & Alexandriam Ægypti. Pars maxime orientalis regni Barca.

2. *Adyrmachidæ.*] Ἀδυρμαχίδαι, ἔθνος Λιβύων, Scylaci, p. 42. Πρῶτοι Λίβυες, Herod. l. 4. Melpom. n. 167. p. 279. Ἀδυρμαχῖται Ptolemæo, loc. cit. Apud Stephanum Ἀδαρχίδαι, mendoſe.

3. *Mareotæ.*] A quibus regioni nomen. Μαρεώτης νομὸς, Mareotis præfectura, apud Ptolem. loc. cit.

4. *In eo tractu.*] Libyæ Mareotidis. Scylaci, p. 42. Ἄπις πόλις, & Ptolemæo quoque, loc. cit.

5. *Nobilis religione.*] De cultu bovis Apis dicemus, l. 8. ſect. 71.

6. *Ab eo Parætonium.*] Παραιτόνιον inter oppida hujus Libyæ, apud Ptolem. l. 4. c. 5. In Conc. Nic. I. *Titus Parætonii*, in Provincia Libyæ inferioris. Nunc *Raxa*.

7. *LXII. M. paſſ.*] Vide Notas & Emendat. num. XXIII.

8. *$\overline{\text{XXX}}$. XL.*] Hoc eſt, tricies centena, & quadraginta millia paſſuum, ut recte Martianus interpretatur. lib. 6. cap. de Africæ tertio ſinu, pag. 217. apud quem tamen *quadringenta* perperam, pro *quadraginta* ſcribitur. Neque enim latine dicimus tricies quadringenta: ſed ſi is numerus exprimi debet, *tricies quater*, ſubintelligendo centena.

9. *$\overline{\text{XI}}$ mill.*] Hoc eſt, ut Martianus ait, undecies centena millia. Ita libri MSS. omnes. Editi vitioſe, *XVI*.

10. *$\overline{\text{XV}}$. XXVIII.*] Quindecies centena, & viginti octo mill. paſſ. Ita Reg. 1. 2. Colb. 1. 2. Pariſ. &c.

11. *$\overline{\text{XXXV}}$. XCIX.*] Tricies & quinquies centena, & nonaginta novem millia paſſuum.

12. *XL. minus.*] Detrahit Artemidorus de Iſidori ſumma, XL. millia.

13. *Inſulas.*] Vide Notas & Emend. num. XXIV.

14. *Meninx.*] Μῆνιγξ Græcis. Nunc *Gerbi*, & *Zarbi*. Quæ appellatio haud recens eſt: Nam Antonino *Girba* vocatur. Et Sex. Aurel. Victor in vita Vibii Galli Imperat. *Creatus*, inquit, *in inſula Meninge, quæ nunc Girba dicitur.* Hinc in Africæ Notitia, inter Epiſcopos Prov. Tripolitanæ, cui ex adverſo inſula hæc objacet, *Fauſtinus Girbitanus*. In ea urbe C. Mario latebra fuit, inquit Solinus, cap. 27. pag. 52.

15. *Longitudine XXV.*] Ita MSS. omnes: non, ut editi, XXXV. Et mox, XXII. non XXV.

ne [1] Lotophagitis appellata. Oppida habet duo, Meningem ab Africæ latere: [2] & altero, Thoar: [3] ipſa a dextro Syrtis minoris promontorio paſſibus cc. ſita. Ab ea centum mill. paſſuum [4] contra lævum, Cercina, cum urbe ejuſdem nominis libera, longa xxv. mill. paſſ. lata dimidium ejus, ubi plurimum: at in extremo [5] non plus quinque mill. paſſuum. Huic perparva, Carthaginem verſus, [6] Cercinitis ponte jungitur. Ab his quinquaginta mill. fere paſſuum [7] Lopaduſa, longa vi. mill. paſſuum. Mox Gaulos & Galata, cujus terra ſcorpionem, dirum animal Africæ, necat. Dicuntur & in Clupea emori, cujus ex adverſo [8] Coſyra cum oppido. At contra Carthaginis ſinum duæ [9] Ægimori aræ, ſcopuli verius, quam inſulæ, inter Siciliam maxime & Sardiniam. Auctores ſunt, & has quondam habitatas ſubſediſſe.

VIII. [10] Interiori autem ambitu Africæ ad meridiem verſus, CAP. VIII.

NOTÆ.

1. *Lotophagitis.*] Et Ptolemæo quoque Λωτοφαγῖτις, lib. 4. cap. 3. & Polybio, lib. 1. pag. 55. Λωτοφάγων νῆσος, ἣ καλεῖται Μῆνιγξ. Quoniam in adverſa continentis ripa Lotophagi fuerunt. Vide Strabon. lib. 17. pag. 834.

2. *Et altero.*] Altero latere, quod ſeptentrioni obvertitur. Sed oppido nomen apud Ptolemæum lib. 4. cap. 3. Γέῤῥα.

3. *Ipſa a dextro.*] Quod eſt auſtro propius, & Tripolitano regno: cui promontorio nomen eſt ab ipſa inſula, *Capo di Zerbi.*

4. *Contra lævum.*] Subintellige promontorium, ubi Africa proprie dicta deficit, ubi Sabrata oppidum Syrtim contingit: contra id litus Cercina eſt, Κέρκινα νῆσος καὶ πόλις, Ptolemæo loc cit. aliiſque. Nunc *Gamelera.* Inſcriptio vet. apud Gruter. pag. 365. CIRCINA.

5. *Non plus quinque.*] Sic Agathemerus, lib. 1. Geogr. cap. 5.

6. *Cercinitis.*] Κερκιννῖτις Straboni, lib. 17. pag. 834 Nunc *Chercana.*

7. *Lopaduſa.*] Λοπαδοῦσα Ptolemæo, loc. cit. Nunc *Lampedoſa.* De Lopaduſa, Gaulo, & Galata, lib. 3. ſect. 14.

8. *Coſyra.*] De ea Ovid. l. 3. Faſt. verſ. 167.

Fertilis eſt Melita ſterili vicina Coſyra
Inſula, quam Libyci verberat unda freti.

Apud Gruter pag. 297. DE COSSVREN. Vide quæ de eadem diximus, lib. 3. ſect. 14.

9. *Ægimori aræ.*] Scopuli ſunt, de quibus Virgilius lib. 1. Æneïd.

Saxa vocant Itali, mediis quæ in fluctibus Aras.

Ubi Servius: *In ſaxa latentia propter tempeſtatem: Hæc autem ſaxa inter Africam & Sardiniam ſunt: quæ ſaxa ob hoc Itali Aras vocant, quod ibi Afri & Romani fœdus inierunt.* Αἰγίμουροι νῆσοι dicitur Straboni, lib. 17. pag. 834. Αἰγίμουροι, νῆσοι Λιβύης, Stephano: cujus ſaxi geminus vertex, intercurrente forte freto disjunctus, duarum ararum, ob cauſam a Servio allatam, nomen invenit. Sinum ab alto claudere, in quo ſita Carthago eſt, a Livio dicitur, lib. 30. pag. 360. Prius in libris editis legebatur, *duo Ægimori à re:* quod plane abſurdum.

10. *Interiori.*] Qui intus, & in mediterraneo, Africæ partem deſcriptam hactenus ambiunt, includuntque, poſt deſerta, quæ interveniunt, ſunt Libyægyptii, &c. Ex Mela, lib. 1. cap. 4. *Super ea quæ Libyco mari alluuntur, Li-*

Digitized by Google

ſuperque Gætulos, intervenientibus deſertis, primi omnium [1] Libyægyptii, deinde [2] Leucæthiopes habitant. Super eos Æthiopum gentes [3] Nigritæ, [4] a quo dictum eſt flumine: [5] Gymnetes, [6] Pharuſii jam oceanum attingentes, & quos in Mauritaniæ fine diximus, [7] Perorſi. Ab his omnibus vaſtæ ſolitudines orientem verſus, uſque Garamantes, Augylaſque & Troglodytas: veriſſima opinione eorum, qui [8] deſertis Africæ duas Æthiopias ſuperponunt, & ante omnes [9] Homeri, qui bipertitos tradit Æthiopas, ad orientem occaſumque verſos. [10] Nigri fluvio eadem natura, quæ Nilo: calamum, & papyrum, & eaſdem gignit animantes, iiſdemque temporibus augeſcit. Oritur inter Tarelcos Æthiopas, & [11] Oecalicas. [12] Horum oppidum [13] Mavin quidam ſolitudinibus impoſuerunt, [14] Atlantas juxta eos, Ægipanas ſemiferos, & Blemmyas, & Gamphaſantas, & Satyros, &

NOTÆ.

byægyptii ſunt, & Libyæthiopes, & natio frequens, multiplexque Gætuli. Deinde late vacat regio, perpetuo tractu inhabitabilis. Tum primos ab oriente Garamantas, &c. Deſcripſit hæc a Plinio Martianus, lib. 6. pag. 217.

1. *Libyægyptii.*] Quaſi mixti Ægyptiis Libyes: ad occaſum Thebaïdis poſiti, ubi nunc deſerta Barcæ & Libyæ.

2. *Leucæthiopes.*] Λευκαιθίοπες, *albi Æthiopes*, Ptolem. l. 4 c. 6. & Agathemero, l. 1. Geogr. c. 5. nempe quia ceteris candidiores ſunt. Nunc eſt deſertum *Saarra*.

3. *Nigritæ.*] Qui utramque Nigris amnis ripam nunc accolunt. *Le païs des Negres.*

4. *A quo dictum.*] Ita MSS. omnes. Nomen, inquit, Nigritæ habent, ab eo amne, de quo jam diximus, in fine ſcilicet ſectionis 4. & ab eo uſque amne, ad Leucæthiopas tractum ingentem terrarum occupant.

5. *Gymnetes, &c.*] Γυμνῆτες, a nuditate corporis nomen ſortiti. Ubi nunc regna *Agades, & Tombut*, cis Nigrim amnem.

6. *Pharuſii.*] Φαρούσιοι Ptolemæo, l. 4. c. 6. Nunc regna *Zenebora* & *Gualata*, in ora oceani Atlantici, a Nigris oſtio ſeptentrionali. De his rurſum in fine hujus ſect.

7. *Perorſi.*] De quibus diximus, ſect. 1. Nunc ſunt regna *Zanhaga* & *Teſſet*, inter Marochi regnum a ſeptentrione, *Gualata* ab auſtro, oceanum Atlanticum ab occaſu.

8. *Deſertis Africæ.*] Ultra deſerta Africæ, verſus Auſtrum.

9. *Homeri.*] Odyſſ. l. 1. v. 23.

Αἰθίοπας τοὶ διχθὰ δεδαίαται, ἔσχατοι ἀνδρῶν,
Οἱ μὲν δυσομένου Ὑπερίονος, οἱ δ' ἀνιόντος.
Extremos hominum Æthiopas, quorum altera Solem
Naſcentem hinc regio videt, altera & inde cadentem.

10. *Nigri fluvio.*] Hæc totidem verbis Solinus, c. 30. p. 55. & Martianus, l. 6. c. *de interiori Africa*, p. 217.

11. *Oecalicas.*] Ἀκαλικκαί vocat Ptolemæus, l. 4. c. 6. inter Æthiopas orientales: ubi nunc regna *Zanfara* & *Gangara*, Nigritarum regione, ibi Tarelci olim & Oecalicæ fuerunt: illi in ulteriore Nigris ripa poſiti: iſti in citeriore.

12. *Horum oppidum.*] Oecalicarum, inquit, oppidum nonnulli ſtatim poſt Africæ ſolitudines, de quibus proxime dictum eſt, collocant.

13. *Mavin.*] R. 1. 2. Colb. 1. 2. Pariſ. Chiffl. *Magium*.

14. *Atlantas juxta eos.*] Subintellige, quidam poſuerunt. Neque enim fidem hic ipſe ſuam obligat, ſed ad eos rejicit auctores qui prodiderunt: Pomponium Melam in primis, a quo hæc ad verbum accepta, l. 1. c. 8. p. 10. & 11. Tranſcripſerunt eadem a Plinio, Solinus c. 31. p. 38. & Martianus, loc. cit.

Digitized by Google

Himantopodas. [1] Atlantes degeneres ſunt humani ritus, ſi credimus. Nam neque [2] nominum ullorum inter eos appellatio eſt, & [3] Solem orientem occidentemque dira imprecatione [4] contuentur, ut exitialem ipſis agriſque: [5] neque inſomnia viſunt, qualia reliqui mortales. Troglodytæ [6] ſpecus excavant. Hæ illis domus, victus ſerpentium carnes, [7] ſtridorque, non vox: adeo ſermonis commercio carent: [8] Garamantes matrimoniorum exſortes, paſſim cum feminis degunt. [9] Augylæ inferos tantum colunt. Gamphaſantes nudi, præliorumque expertes, nulli externo congregantur. [10] Blemmyis traduntur capita abeſſe, ore & oculis pectori affixis. [11] Satyris, præter figuram, nihil moris humani. Ægipanum, [12] qualis vulgo pingitur,

NOTÆ.

1. *Atlantes.*] Ultimos ad occaſum Atlantas vocat Mela, loco cit.

2. *Nominum ullorum.*] Solini paraphraſis: *Nulli proprium vocabulum, nulli ſpeciale nomen.*

3. *Solem.*] Solinus: *Diris Solis ortus excipiunt, diris occaſus proſequuntur: uſtique undique torrentis plaga ſidere, oderunt Deum lucis.*

4. *Contuentur.*] Ita libri omnes, etiam M S S. quibus invitis Salmaſius p. 411. in Solin. legit, *comitantur.*

5. *Neque inſomnia.*] Refert id quoque de Atlantibus Rhianus apud Stephan. verbo, Ἄτλαντες, præter auctores proxime laudatos. Martianus, loc. cit. *Hi nunquam ſomniare videntur.* Hoc eſt, nulla ſigna edunt, riſus, pavoris, ceterorumque affectuum, qualia reliqui mortales, quos ſignis ejuſmodi ſomniare intelligimus. Vide quæ de Cleone refert Plut. l. de defect. orac.

6. *Specus excavant.*] Et inde nomen, a ſubeundis cavernis. Eſt enim τρώγλη caverna, ſpecus: δύω ſubeo.

7. *Stridorque.*] Solini paraphraſis: *Ignarique ſermonis, ſtrident potius, quam loquuntur.*

8. *Garamantes.*] Mela, Solinus, Martianus, locis cit. eadem plane de Garamantibus, Augylis, Gamphaſantibuſque commemorant.

9. *Augylæ inferos.*] Hoc eſt, Deos inferos. Mela: *Augylæ manes tantum Deos putant.*

10. *Blemmyis traduntur.*] *Traduntur*, inquit: neque enim fidem obſtringit ſuam. Auguſt. lib. 16. de Civit. Dei, c. 8. id eſſe verum putat poſſe: neque mirum videri oportere, ſi quemadmodum in ſingulis quibuſque hominum gentibus quædam monſtra ſunt hominum, ita in univerſo genere humano quædam monſtra ſint gentium. Aiunt hodieque genus id hominum conſpici in occidentali India, rerum Indicarum ſcriptores. Breviſſimo ii collo fortaſſis, unde thoraci caput jungi creditum. Singulare quiddam ſane in eorum hominum ſpecie fuiſſe certum eſt ex Vopiſco, in Probo, pag. 239. *Blemmyas*, inquit, *etiam ſubegit: quorum captivos Romam tranſmiſit: qui mirabilem ſui viſum ſtupente populo Romano præbuerunt.* Fabulam alii volunt eſſe: dictoſque ſine capite, qui ſine cerebro ac ſenſu forent.

11. *Satyris.*] Mela, loc. cit. *Intra, ſi credere libet, vix jam homines, magiſque ſemiferi: Ægipanes, & Blemmyes, & Satyri, &c.*

12. *Qualis vulgo pingitur.*] Vultu caprino, hircinis cruribus. Herod. Γράφουσι καὶ γλύφουσι οἱ ζωγράφοι καὶ οἱ ἀγαλματοποιοὶ τοῦ Πανὸς τὤγαλμα αἰγοπρόσωπον καὶ τραγοσκελέα. Lib. 2. Euterpe, n. 46. p. 108. Unde Ovidio, l. 14. Metam. v. 515. *Semicaper Pan.*

forma. [1] Himantopodes loripedes quidam, quibus ſerpendo ingredi natura eſt. [2] Pharuſii quondam Perſæ, comites fuiſſe dicuntur Herculis ad Heſperidas tendentis. Nec de Africa plura quæ memorentur, occurrunt.

CAPUT IX.

IX. [3] Adhæret Aſia, quam patere a Canopico oſtio ad Ponti oſtium Timoſthenes [4] XXVI. XXXIX. M. paſſuum tradidit. Ab ore autem Ponti ad os Mæotis Eratoſthenes [5] XVI. XLV. M. paſſuum. Univerſam vero cum Ægypto ad Tauain, Artemidorus & Iſidorus [6] LXIII. LXXV. M. paſſuum. Maria ejus complura ab accolis traxere nomina: quare ſimul indicabuntur. [7] Proxima Africæ incolitur Ægyptus, introrſus ad meridiem recedens, donec a tergo prætendantur Æthiopes. Inferiorem ejus partem Nilus, dextra lævaque diviſus, amplexu ſuo determinat, Canopico oſtio ab Africa, ab Aſia Peluſiaco, [8] CLXX. M. paſſuum intervallo. [9] Quamob cauſam inter inſulas quidam Ægyptum retulere, ita ſe findente Nilo, ut triquetram terræ figuram efficiat. Ideo multi Græcæ litteræ vocabulo, [10] Delta appellavere Ægyptum. [11] Menſura ab unitate alvei, unde ſe primum findit in latera, [12] ad Canopicum oſtium, CXLVI. M. ad Peluſiacum CCLVI. M. eſt. [13] Summa pars contermina Æthiopiæ, Thebaïs

NOTÆ.

1. *Himantopodes.*] De his auctores jam laudati. Ἱμαντόπους Græcis loripes dicitur, qui pedem in modum lori tortum habet. *Ἱμὰς lorum eſt.*

2. *Pharuſii.*] Solinus & Martianus, locis cit. Vide Notas & Emend. num. XXV.

3. *Adhæret Aſia.*] Aſiæque prima pars Ægyptus, ut ait Mela l. 1. c. 9.

4. *XXVI. XXXIX.*] Vicies ſexies centena, & triginta novem millia paſſuum. Ita MSS. omnes. Numerus poſterior apud Martianum corruptus, l. 6. cap. *de Ægypto, quæ eſt Aſiæ caput*, p. 218.

5. *XVI. XLV.*] Martianus: *Ab ore autem Ponti ad os Mæotis ſedecies centena ſeptuaginta quinque millia paſſuum.* Legit igitur, LXXV non XXXXV. Sed inſigni, ut videtur, errore, numerum intervalli ſequentis huc tranſtulit.

6. *LXIII. LXXV.*] Ter & ſexagies centena, ſeptuaginta quinque millia. Vide Notas & Emend. num. XXVI.

7. *Proxima Africæ.*] Hæc Pomponii Melæ verba ſunt, quæ Plinius ob oculos habuit, ex l. 1. c. 9. *Aſia prima pars Ægyptus, ab hoc litore penitus immiſſa, donec Æthiopiam dorſo contingat, ad meridiem refugit.* Martianus loc. cit. eadem hauſit a Plinio: & Miſſi Theodoſii, totidem verbis.

8. *CLXX.*] Diodorus l. 1. Bibl. p. 30. ſtadia aſſignat mille ac trecenta: quæ ſunt paſſuum millia fere CLXIII. Miſſi Theodoſii, male CCLXX.

9. *Quam ob cauſam.*] Hæc totidem verbis Miſſi Theodoſii.

10. *Delta appellavere.*] Ægypti nomine Thebaïdem, quæ Nili ripam utramque accolit, veterum nemo comprehendit: ſed ſolum Delta. Herod. l. 2. Euterpe, n. 15. p. 95.

11. *Menſura.*] Martianus, loc. citat. Menſura *a principio fiſſuræ ipſius fluvialis*, &c.

12. *Ad Canopicum oſtium* CXLXI.] Similem & ad Canopicum & ad Peluſiacum oſtium menſuram ſtatuunt Miſſi Theodoſii, nempe CLXVI. ſed mendoſe.

13. *Summa pars.*] Martianus loc. cit. Summam porro Ægypti partem vocat, ab Æthiopiæ finibus, ad Libyæ montes, qui Thebaïdem finiunt, ut dicetur ſect. XI. longe ſupra Deltam Ægyptium.

vocatur. Dividitur in præfecturas oppidorum, quas [1] Nomos vocant, [2] Ombiten, Apollopoliten, Hermonthiten, Thiniten, [3] Phaturiten, [4] Coptiten, [5] Tentyriten, Dioſpoliten, [6] Antæopoliten, Aphroditopoliten, Lycopoliten. [7] Quæ juxta Peluſium eſt regio, nomos habet, Pharbætiten, Bubaſtiten, Sethroïten, Taniten. [8] Reliqua autem [9] Arabicum, Hammoniacum tendentem ad Hammonis Jovis oraculum, [10] Oxyrynchiten, Leontopoliten, [11] Atharrhabiten,

NOTÆ.

1. *Nomos*] Νομὸς. Id oppidis præcipuis nomen fuit, cum circumjacente & contributo agro. Cyrill. Alex in Comm. ad Eſaï. cap. 19. Νομὸς δὲ λέγεται παρὰ τοῖς τῆς Αἰγυπτίων οἰκοῦσι χώραν, ἑκάστη πόλις, καὶ αἱ περιοικίδες αὐτῆς, καὶ αἱ ὑπ' αὐτῇ κῶμαι. Herod. in Thalia νομὸς quoque ſatrapias Perſarum appellat Has præfecturas Ægyptii nunc *Caſſifs* vocant.

2. *Ombiten.*] In Itiner. Anton. *Contra Ombos*, quod oppidum ibi Arabiæ latere a Syene M. P. XXIII. ſtatuitur, ubi & a Ptolemæo, lib 4 cap. 5. Ὄμβροι corrupte pro Ὄμβοι, ſcribitur. In Notitia Imp. Rom ſect. 20. ſub diſpoſitione Ducis Thebaïdos, *Ambo* pro *Ombo* legitur, ut ante nos alii adnotarunt. Reliquarum Thebaïdis præfecturarum in primis hæ cognitæ Ἀπολλωνοπολίτης νομὸς, ab Apolinis civitate magna in latere Africæ, quam Ptolemæus in nomo Hermonthite collocat. Ἑρμωνθίτης, cujus Ἕρμωνθις πόλις Αἰγύπτου Stephano: Ptolemæo, Ἕρμωνθις Africæ latere. Θινίτης, cujus metropolis Πτολεμαῒς Ἑρμίου, Ptolemæo: Stephano, Θὶς, πόλις Αἰγυπτία, πλησίον Ἀβύδου ὁ πολίτης Θινίτης.

3. *Phaturiten.*] Terra Phathures vel Phatures dicta, in ſacris paginis, Jerem 44. v. 1. & 15 Ezech. 29. &c Euſeb de locis Hebraïc. Φαθωρὴς χώρα Αἰγύπτου, &c Vide Notas & Emend num. XXVII.

4. *Coptiten.*] Κοπτίτης, cujus metropolis Coptos, de qua ſect. XI. Ægyptus ipſa indigenis KVPTI vocatur, detrita, ut apparet, ex vetere appellatione, *Ægyptus*, priore ſyllaba. Hinc linguæ Copticæ nomen.

5. *Tentyriten.*] De Tentyra, & Dioſpoli, non illa centum portarum urbe, ſed altera, quæ Jovis dicta eſt, ſect. XI.

6. *Anteopoliten, &c.*] In Conc. Epheſ. I. act. 1. pag. 500. *Macarius Antei Epiſcopus.* His præfecturis ſua quæque civitates nomina dedere: Ἀνταίου, Antæi, Ἀφροδίτης, *Veneris*, Λύκων, *Luporum.* In Thebaïde Agatharchides apud Photium, cod. 250. pag. 1340. collocat primo Λύκων πόλιν. Dein Ἀφροδίτης ἄλλην, Πανῶν, Διὸς πόλιν, ἣν καὶ καλοῦσι μικράν, Τεντυρίτην νομὸν, Ἀπόλλωνος πόλιν, ἧς ἐπάνω μὲν Κόπτος, ἔπειτα Ἐλεφαντίνη, εἶτα Αἰθιόπων χώρα. Plinius contrario ordine ab Æthiopum finibus exorſus, Nomos Thebaïdis eſt proſecutus.

7. *Quæ juxta Peluſium.*] Tum inter Nili oſtia duo, quæ magis verſus orientem vergunt: tum extra ea, Arabiæ latere. Φαρβαιτίτης a Φάρβαιθος metropoli: Βουβαστίτης a Βούβαστος: Ταινίτης a Τάνις, nomen habent apud Ptolem. lib 4. cap. Σεθροΐτου νομοῦ metropolis eſt Heraclea minor, Ἡρακλέους μικρὰ πόλις.

8 *Reliqua.*] Subintellige, reliqua pars Ægypti, tam quæ Delta continetur, quam quæ extra Thebaïdem eſt.

9. *Arabicum.*] Qui maxime tendit in Arabiam: ut Ἀμμωνιακὸς ad Hammonem. Ptolem. lib. 4 cap. 5. Ibi Arabes Autei, ut dicetur, libro ſeq. ſect 33.

10. *Oxyrynchiten.*] Ὀξύρυγχος oppidum, latere Nili occidentali. Leontopolites, cujus metropolis Λεόντων πόλις, inter Nili oſtia, & jam in ipſo Delta. Leones ibi ſtudioſe ali, auctor eſt Ælianus, lib. 12. hiſt. anim. cap. 7. In Nummo Juliæ Domnæ, ΛΕΟΝΤΟΠΟΛΕΙΤΩΝ. Priſci nominis veſtigia retinet hodieque oppidulum, *Leonton.* In Conc. Epheſ. I. act. 1. pag. 485. *Metrodorus Leontorum.*

11. *Atharrhabitem.*] Vel *Athribiten*, inter Nili oſtia. Vide Notas & Emend. num. XXVIII.

[1] Cynopoliten, [2] Hermopoliten, [3] Xoïten, [4] Mendeſium, Sebennyten, [5] Cabaſiten, [6] Latopoliten, [7] Heliopoliten, [8] Proſopiten, [9] Panopoliten, [10] Buſiriten, [11] Onuphiten, [12] Saïten, [13] Ptenethu, [14] Phthemphu,

NOTÆ.

1. *Cynopoliten.*] Ab urbe quæ in ipſo Delta eſt, cui Κυνῶν, ſeu *canum* nomen: quod ibi Anubis colebatur, cui caninum caput: unde a Marone appellatur, *Latrator Anubis*, lib. 8. Æneïd. In Notitia Hieroclis, pag. 55. Provinciæ Ægypti ſecundæ urbs eſt & Κύνω. cujus provinciæ eſt & Σεβέννυτος, & Ξόϊς, & Βούσιρις.

2. *Hermopoliten.*] Νομὸς Ἑρμοπολίτης, ab Ἑρμούπολις μεγάλη, eſt enim & altera ejuſdem nominis, ſed parva, in Alexandrinorum nomo. Hæc ab latere eſt occidentali Nili. Hodie *Beniſuaïf* vocari aïunt. Nummus anno Hadriani undecimo cuſus, ΕΡΜΟ. L. ΙΑ. hoc eſt, Ἑρμοπολιτῶν. Λυκάβαντος ιά.

3. *Xoiten.*] In ipſo quoque Delta Ξόϊς μητρόπολις, Ptolemæo, loc. cit. Stephano, & Straboni.

4. *Mendeſium.*] Dedit ei præfecturæ nomen Μένδης πόλις Αἰγύπτου, περὶ τὴν Λύκων πόλιν, Straboni lib. 17. pag. 802. & Stephano, pag. 457 De Sebennyto oppido, unde nomo appellatio obtigit, dicemus ſect. XI.

5. *Cabaſiten.*] Καβασίτης Ptolemæo, lib. 4. cap. 5. in ipſo Delta καὶ μητρόπολις Κάβασα. Vide Notas & Emendationes num. XXIX. Nummus Hadriano Principe cuſus, ΚΑΒΑC. L. ΙΑ.

6. *Latopoliten.*] Aut, ſi mavis, Letopoliten. Eſt enim Λατοπολίτης νομὸς Ptolemæo, loc. cit. & Λατοῦς πόλις, hoc eſt, Latonæ civitas, latere Nili occidentali, Ptolemæo, & Stephano. Alii ſunt Latopolitæ dicti ab urbe Latorum, πόλις Λάτων, quam Ptolemæus in Hermonthite nomo collocat: quod ibi Λάτον Nili piſcem colerent, ſic appellatam, ut docet Strabo lib. 17. pag. 812.

7. *Heliopoliten.*] Ἡλιοπολίτης νομὸς, ipſaque adeo Heliopolis, quo Phœnix nidum ſuum deferre credebatur, a quibuſdam Ægypto, Arabiæ a nonnullis attributa eſt. Hinc Stephani error, duas eſſe Heliopoles exiſtimantis: quoniam in Arabiæ Ægyptique confinio fuit, ut docet Plinius ſect. XI. Hodie *Belbeſa*, in Caſſifatu ſeu Præfectura *de Manſoura*.

8. *Proſopiten.*] Orientali Nili latere, juxta ipſum Delta, Προσωπίτης νομὸς Ptolemæo, lib. 4. cap. 5. Stephano Προσωπὶς, πόλις Αἰγύπτου· τὸ ἐθνικὸν Προσωπίτης. In inſula cognomine ponitur ab Herod. lib. 2. Euterpe, num. 165. pag. 154.

9. *Panopoliten.*] Hinc Nonnus vates oriundus, paraphraſi in Joannem, & Dionyſiacis notus. Urbs ipſa Ptolemæo, loc. cit. Πανόπολις. Antonino, *Panu*, a Thebis CXXXVIII. a Copto CXIV. in Thebaïde, latere Nili orientali.

10. *Buſiriten.*] In medio Ægyptii Delta poſita civitas, teſte Herod. loc. cit. num. 29. pag. 100. Βούσιρις πόλις ἐν τῷ Βουσιρίτῃ νομῷ, Straboni, lib. 17. pag. 802. Hic ara Buſiridis poëtarum fabulis decantatæ. In nummo vetere apud Golizium, ΒΟΥΣΙΡΙΤΩΝ. In altero Hadriani, ΒΟΥCΙ. L. ΙΑ.

11. *Onuphiten.*] Ὄνουφις πόλις & Ὀνουφίτης νομὸς Ptolemæo, lib 4. cap. 5. inter Phthemphuti, & Athribiten: Herodoto quoque, lib 2. Euterpe, num. 166 pag. 154.

12. *Saiten.*] Prope Sebennyticam præfecturam Σάϊς a Strabone, lib. 17. pag. 802. inter Cabaſiticam & Proſopiticam a Ptolemæo, loc. cit. collocatur in ipſo Delta. Ibi Pſammitichi regis tumulus fuit: Amaſis cunæ. In vet. nummo, CΑΙΤΩΝ.

13. *Ptenethu.*] In Conc. Calched. *Heraclius Ptenethenſis.* Is ipſe nomus eſt, quem Ptolemæus Φθενότης vocat, cujus metropolis Βοῦτος, de qua ſect. XI. dicetur: quanquam diverſos Ortelius facit.

14. *Phthemphu.*] Φθεμβουθὶ, ſive Φθεμφουθὶ νομὸς Ptolemæo loc. cit. intra ipſum Delta Metropolis Ταυά. Stephano, Ταύα. Antonino *Taſa*.

15 Naucra-

[1] Naucratiten, [2] Meteliten, [3] Gynæcopoliten, [4] Menelaïten, Alexandriæ regione. [5] Item Libyæ Mareotis: [6] Heracleopolites eſt in inſula Nili, longa paſſuum quinquaginta M. in qua & oppidum Herculis appellatum. [7] Arſinoïtæ duo ſunt: hi & Memphites, uſque ad ſummum Delta perveniunt. Cui ſunt contermini ex Africa [8] duo Oaſitæ. Quidam ex his aliqua nomina permutant, & ſubſtituunt [9] alios nomos, ut [10] Heroopoliten, Crocodilopoliten. Inter Arſinoiten autem ac Memphiten lacus fuit, circuitu CCL. M. paſſuum: aut, ut Mucianus tradit, [11] CCCCL. M. & altitudinis [12] quinquaginta paſſuum, manu factus: a rege, qui fecerat, [13] Mœridis appellatus. Inde

NOTÆ.

1. *Naucratiten.*] Naucratis, Athenæi Dipnoſophiſtæ patria intra Delta fuit. Naucratico Nili oſtio inde nomen, uti dicemus ſect. XI. Saïticæ præfecturæ quidam adſcribunt.

2. *Meteliten.*] Μετηλίτης νομὸς, & Μέτηλις μητρόπολις Ptolemæo, loc. cit. in ipſo Delta. Vide Notas & Emendat. num. XXX.

3. *Gynæcopoliten.*] Γυναικόπολις, urbs mulierum, & Γυναικοπολίτης νομὸς, Straboni l. 17. p. 803. & Stephano. Latere Africæ extra Delta præfectura hæc fuit.

4. *Menelaïten.*] Eodem Africæ latere, in regione Alexandrinorum, prope Nitriam urbs eſt Μενέλαος, inquit Strabo, loc. cit. & poſt eum Stephanus. In nummo vet. ΜΕΝΕΛΑΩΝ.

5. *Item Libyæ.*] Libyæ, inquit, regioni præfectura adjacet Mareotis dicta. Μαρεώτης νομὸς Ptolemæo, lib. 4. cap. 5.

6. *Heracleopolites.*] Oppidi ac præfecturæ Strabo meminit, lib. 17. p. 809. Hanc ille ceteris omnibus nomis anteponit. In inſula eſt, quam Nilus ante efficit, quam ad Memphim & Delta perveniat. Oppidum Ptolemæo dicitur, Ἡρακλέους πόλις μεγάλη.

7. *Arſinoitæ duo.*] Major & minor, ut Oaſitæ, de quibus mox dicetur. Arſinoën ab occaſu inſulæ Nili, de qua proxime dictum eſt, collocat Ptolemæus. Arſinoën hoc loco cave credas eſſe eam quæ Arabico ſinu adjacet, de qua dicturi ſumus, lib. 6. ſect. 37. Hæc qua de nunc agitur, Memphi multo propior fuit, & Africæ latere.

8. *Duo Oaſitæ.*] Οἱ δύο Ὀασῖται, Ptolemæo, loco citat. Ὄασις μικρὰ, & Ὄασις μεγάλη. In Notitia Imperii, ſect. 20. Oaſis major & minor. Tres Oaſes diſtinguit Olympiodorus apud Phot. in Bibl. cod. 8. p. 192. Straboni, lib. 2. p. 130. Αὐάσεις nominantur, quæ vox, inquit, Ægyptiis incultam, ſiticuloſam, deſertamque regionem ſonat. Oaſis major haud multum ab Alexandria diſſita, Neſtorii exilio nobilis. Minor, juxta Mœridis lacum. Utrique nunc nomen eſt *Agazar.*

9. *Alios nomos.*] In R. 1. 2. Colb. 1. 2. Pariſ. Chiffl. *alias nomos.* Sic muliebri genere Νιτριώτην νομὸν Strabo extulit, l. 17. p. 807.

10. *Heroopoliten, &c.*] Heroopoliten quidem Arabiæ latere, ab Heroum urbe Ἡρώων πόλει, quæ nunc *Suez*, vel *Herous* potius eſſe exiſtimatur: Crocodilopoliten, Africæ latere, in ipſa Mœride palude; Κροκοδείλων πόλις, inquit Stephanus, ἐν τῇ Μοίριδι τῇ λίμνῃ ἐν Αἰγύπτῳ.

11. *CCCCL.*] Mela, l. 1. c. 9. *quingenta ipſa millia.* Muciano tamen ſubſcribit planiſſime Herodotus, l. 2. Euterpe, n. 149. p. 148. cum lacus ambitum ait eſſe ſtadiorum ter mille, & LX.

12. *Quinquaginta paſſuum.*] Sic Herodotus loc. cit. πεντηκοντόργυιον vocat. Orgyam pro paſſu accipi oportere, ex ſequentibus Herodoti verbis liquet. Vide quæ dicturi ſumus in Notis & Emend. ad librum 8. num. XXXVII. Diodorus item, l. 1. Bibl. p. 48. τὸ δὲ βάθος .... ὀργυιῶν πεντήκοντα.

13. *Mœridis.*] Μοίριδος, ſive Μύριδος: utroque enim modo id nomen apud He-

LXXII. M. paſſuum, abeſt [1] Memphis, [2] quondam arx Ægypti regum: unde ad Hammonis oraculum XII. dierum iter eſt. Ad ſciſſuram autem Nili, quod appellavimus Delta, [3] XV. M. paſſuum.

X. [4] Nilus incertis ortus fontibus, it per deſerta & ardentia: & immenſo longitudinis ſpatio ambulans, famaque tantum inermi quæſitu cognitus, ſine bellis, quæ ceteras omnes terras invenere. Originem (ut Juba rex potuit exquirere) [5] in monte inferioris Mauritaniæ, non procul oceano habet, lacu protinus ſtagnante, quem vocant Nilidem. [6] Ibi piſces reperiuntur alabetæ, coracini, ſiluri. [7] Crocodilus quoque inde ob argumentum hoc [8] Cæſareæ [9] in Iſeo dicatus ab eo ſpectatur hodie. Præterea obſervatum eſt, prout in Mauritania nives imbreſve [10] ſatiaverint, ita Nilum increſcere. Ex hoc lacu profuſus indignatur fluere per arenoſa & ſqualentia, conditque ſe aliquot dierum itinere. Mox alio lacu majore, in Cæſarienſis Mauritaniæ gente Maſſæſylûm erumpit, & hominum cœtus veluti circumſpicit, [11] iiſdem animalium argumentis: iterum arenis receptus con-

NOTÆ.

rod. ſcribitur, l. 2. Euterpe n. 13 & 68. Sic Myſiam & Mœſiam dicimus. Vide quæ dicturi ſumus, l. 36. ſect. 16.

1. *Memphis.*] Cujus nunc ipſæ periere ruinæ: loco tamen ſupereſſe nomen *Menchis* Poſtellus ait. Nunc ex adverſo, in altera Nili ripa, hoc eſt, orientali, excitata Caïrus eſt, vulgo *Alcairo, le Caire*, ex Mempheos, ſeu Babylonis Ægyptiacæ ruinis.

2. *Quondam arx.*] Uſque ad conditam Alexandriam. Diodorus, l. 1. Bibl. p. 47.

3. *XV. M. paſſ.*] Strabo, l. 17. p. 807. diſtare Memphim a Delta ſcribit, tribus ſchœnis. Schœnus porro Eratoſthenis ratione, ut Plinius ait lib. 12. ſect. 31. patet ſtadia XL. hoc eſt, paſſuum quinque millia. Strabonis igitur menſura omnino cum Pliniana congruit.

4. *Nilus incertus.*] At ii fontes noſtra demum ætate feliciter deprehenſi ſunt. Nam teſtis αὐτόπτης P. Hieronym. Lobo, e Societ. noſtra, referente P. Balthaſ. Tellez, in hiſt. Æthiop. ait oriri in regno Goyam, Æthiopicæ ſive Abyſſinorum ditionis, mundi parte, ſeu latitudinis, ut vocant, gradu duodecimo cis Æquatorem: quod Geographicarum Tabularum concinnatores hactenus latuit, qui Nili fontes, tantum ultra Æquatorem promovent, quantum hi citra revocant.

5. *In monte.*] Vide Notas & Emend. num. XXXI.

6. *Ibi piſces.*] De quibus ſuis locis dicturi ſumus, libro 9. & 32. De alabete privatim, & coracino, Nili piſcibus, Strabo, l. 17. p. 823.

7. *Crocodilus quoque inde.*] Crocodilus quoque idcirco, inquit, ad indicium hujus rei præbendum, repertus in eo lacu, a Juba rege dicatus eſt in Iſidis templo, & conſecratus, Cæſareæ. Vide Notas & Emend. num. XXXII.

8. *Cæſareæ.*] Quæ nunc *Alger*, ut diximus.

9. *In Iſeo.*] Ἰσεῖον Iſidis fanum vocari ait Plutarchus, l. de Iſide, p. 352. Fuit & Iſeum Romæ, & Serapeum, Urbis regione nona, apud P. Victorem, in deſcriptione Romæ.

10. *Satiaverint.*] Hoc eſt, abundaverint. Ita libri omnes. Refert hæc quoque Solinus, c. 32. p. 59.

11. *Iiſdem animalium.*] Eodem, inquit, argumento indicioque intelligimus, ipſum eſſe Nilum, qui has terras alluat, qui ſubinde ſe condat, emergatque, quod eadem animalia, quæ ſuperius cenſuimus, hic quoque reperiantur. Solinus, loc cit.

Digitized by Google

ditur rurſus xx. dierum deſertis ad proximos Æthiopas : atque ubi iterum ſenſerit hominem , proſilit , fonte (ut veriſimile eſt) illo, quem Nigrin vocavere. Inde Africam ab Æthiopia diſpeſcens, etiamſi non protinus populis, feris tamen & belluis frequens , ſilvarumque opifex , medios Æthiopas ſecat , cognominatus [1] Aſtapus, quod illarum gentium lingua ſignificat aquam e tenebris profluentem. Inſulas ita innumeras ſpargit, quaſdamque tam vaſtæ magnitudinis, ut quanquam rapida celeritate , tamen dierum quinque curſu non breviore tranſvolet : circa clariſſimam earum [2] Meroën , [3] Aſtabores lævo alveo dictus , hoc eſt, ramus aquæ venientis e tenebris : dextro vero Aſtuſapes , [4] quod latentis ſignificationem adjicit : nec ante Nilus , quam ſe totum aquis concordibus rurſus junxit : Sic quoque etiamnum [5] Siris , ut ante, nominatus per aliquot millia , & in totum [6] Homero

NOTÆ.

1. *Aſtapus, &c.*] Tranſcribit hæc quoque Solinus , loc. cit. Eandem ob cauſam huic amni , ex Atlante monte prorumpenti , nomen primum fuiſſe Dyrin , mox Melan , hoc eſt, Nigrum, Vitruvius ſcripſit : ratus nimirum Nigrin amnem, a quo Nigritæ, Nilum ipſum eſſe.

2. *Meroën.*] Quam inſulam eſſe veteres credidere , peninſulam eſſe evincunt accuratiſſimæ recentiorum Tabulæ Geographicæ , quarum exemplar excudi diligenter in Itinerario ſuo , V. Cl. Thevenotus curavit. Hujus peninſulæ latus orientale alluit Nilus amnis ipſe, quem Aſtuſapem , ſeu Nili ramum dexterum veteres appellarunt : occidentale alter amnis, *Rio Maleg* , qui circa mundi partem , ſeu latitudinis gradum xv. cis Æquatorem , Nilo committitur , & cum eo peninſulam facit longiſſimam a gradu fere decimo. Hunc Aſtaboren eſſe , ſeu lævum Nili alveum , Plinius credidit , Melam ſecutus , lib. 1. cap. 9.

3. *Aſtabores.*] Permutat hæc Nili ramorum nomina Eratoſthenes apud Euſtath. in Dionyſ. pag. 43. Ptolemæo vero , lib. 4. cap. 8. Aſtabores eſt, quem Nilum eſſe diximus , Plinii Aſtuſapes : Aſtapus a Nilo & Aſtabore diverſus , & ipſe in Nilum influens , circa orbis ſeu latitudinis gradum 20. quem *Rio Tacaze* , appellant recentiores Tabulæ. Ceterum pro *Aſtuſapes*, libentius *Aſtaſupes*, litteris permutatis agnoverim: quoniam in ſimilibus vocibus , *Aſtabores* , & *Aſtapus* , vox *Aſta* iis gentibus aquam ſonare videatur.

4. *Quod latentis.*] In Reg. 1. 2. &c. *lateris* : quaſi vox ea ſignificet latus aquæ venientis e tenebris. Id vero vix placet.

5. *Siris.*] Feſtus Avienus , in Deſcript. orbis , verſ. 336.

Hic qua ſecretis incidit flexibus agros
Æthiopum in lingua Siris ruit ; utque Syene
Cærulus accedens diti loca flumine adulat,
Nomine ſe claro Nilum trahit , &c.

Dionyſii Periegetæ carmen illud expreſſit , v. 223.

Σιέεις ὑπ' Αἰθιόπων κικλήσκεται · οἱ δὲ Συήνης
Ἐνναέται στρεφθέντι μετ' οὔνομα Νεῖλον ἔθεντο.

Ubi Euſtathius ait eſſe barbaram vocem Sirin, cujus proinde οὐ χρὴ ζητεῖν ἑλληνικὴν ἐτυμολογίαν. Vide etiam Stephanum , verbo Συήνη.

6. *Homero Ægyptus.*] Odyſſeæ lib. 4. verſ. 477. Heſychio pariter : Αἴγυπτος , ὁ Νεῖλος ὁ ποταμός , ἀφ' οὗ καὶ ἡ χώρα ὑπὸ τῶν νεωτέρων Αἴγυπτος ἐκλήθη. *Ægyptus , Nilus fluvius , a quo regio a recentioribus Ægyptus eſt appellata.*

Ægyptus, [1] aliiſque Triton: ſubinde inſulis impactus, totidem incitatus irritamentis: poſtremo incluſus montibus, nec aliunde torrentior, vectus aquis properantibus ad locum Æthiopum, [2] qui Catadupi vocantur, noviſſimo catarracte inter occurſantes ſcopulos non fluere immenſo fragore creditur, ſed ruere. Poſtea lenis & confractis aquis, domitaque violentia, aliquid & ſpatio feſſus, [3] multis quamvis faucibus in Ægyptium mare ſe evomit. Certis tamen diebus auctu magno per totam ſpatiatus Ægyptum, [4] fecundus innatat terræ.

[5] Cauſas hujus incrementi varias prodidere: ſed maxime probabiles, [6] Eteſiarum eo tempore ex adverſo flantium repercuſſum, [7] ultra in ora acto mari: [8] aut imbres Æthiopiæ æſtivos, iiſdem Eteſiis nubila illo ferentibus e reliquo orbe. Timæus Mathematicus occultam protulit rationem: [9] Phialam appellari fontem ejus, mergique in cuniculos ipſum amnem, [10] vapore anhelantem fumidis cautibus ubi

Notæ.

1. *Aliiſque Triton.*] Lycophroni in Caſſandra, pag. 25. Τρίτωνος ἐκβολαίων. Ubi Tzetzes: Τρίτων ὁ Νεῖλος, ὅτι τρὶς μετωνομάσθη, &c. propterea quia ter nomen mutaverit: primum enim Oceanus: deinde Aëtus, ſive Aquila, mox Ægyptus appellatus eſt. Nili nomenclationem recentiſſimam putat.

2. *Qui Catadupi.*] Sic populi catarractarum accolæ vocitantur. Ammianus, lib. 22. pag. 228. *Ægyptia gens*, inquit, *qua orientem proſpicit, Elephantinen, & Meroën urbes Æthiopum, & Catadupos, rubrumque pelagus, &c.* Ipſi etiam Nili catarractæ, Κατάδουπα vocantur, quod ibi aqua cum ſonitu cadat: a δουπῶ *cado.*

3. *Multis quamvis.*] Ita libri omnes. Senſus eſt: Quamvis, ut ait Mela, lib. 1. cap. 9. *ſeptem in ora ſe ſcindat, ſingulis tamen grandis evolvitur.* Et, ut Seneca, lib. 4. Natur. quæſt. cap. 2. *quodcumque elegeris ex his, mare eſt.*

4. *Fecundus.*] Atque idcirco Χρυσορρόας ab Epiphanio, Cedrenoque vocatur, ob divitias quas importat agris.

5. *Cauſas.*] Quas Plinius nunc cauſas affert, has a Mela hauſit, qui eleganter admodum breviterque complexus, lib. 1. cap. 9. *Sive quod per ea tempora*, inquit, *flantes Eteſiæ, aut actas a ſeptentrione in meridiem nubes ſuper principia ejus imbre præcipitant: aut venienti obvii adverſo ſpiritu curſum deſcendentis impediunt: aut arenis, quas cum fluctibus litori applicant, oſtia obducunt: fitque major, vel quod nihil ex ſemet amittit, vel quod plus quam ſolet accipit, vel quod minus quam debet emittit.*

6. *Eteſiarum.*] Thaletis hæc ſententia fuit, Laërtio teſte in ejus vita, pag. 9. quam refellit Seneca, lib. 4. Quæſt. Natur. cap. 2. pag. 886. & Herod. lib. 2. Euterpe, n. 19. pag. 97.

7. *Ultra in ora.*] Ita libri omnes MSS. Hoc eſt, ulterius in ipſa Nili oſtia rejecto mari, Eteſiarum ventorum impellentium vi. Seneca, loc. cit. *acto contra oſtia mari.*

8. *Aut imbres Æthiopiæ.*] Hæc Democriti Abderitæ opinio, & Agatharchidæ Cnidii, quam pluribus coarguit Diodorus Sic. lib. 1. Bibl. pag. 36.

9. *Phialam.*] Sic & fontem Jordanis Φιάλην appellari Joſephus eſt auctor, lib. 3. bell. Jud. cap. 18. pag. 860. idque ei nomen eſſe ex rotunditate, quod ſinuatus in orbem ambitus ejus viſatur.

10. *Vapore.*] Calore Solis, ut monuimus lib. 2. ſect. 40. Refert hæc quoque Solinus, cap. 32. pag. 59.

conditur. Verum Sole per eos dies cominus facto, extrahi ardoris vi, [1] & ſuſpenſum abundare, [2] ac ne devoretur, abſcondi. Id evenire a Canis ortu, per introitum Solis in Leonem, contra perpendiculum fontis ſidere ſtante, [3] cum in eo tractu abſumantur umbræ. [4] Pleriſque e diverſo opinatis largiorem fluere, ad ſeptentrionem Sole diſcedente, quod in Cancro & Leone evenit, ideoque tunc minus ſiccari. Rurſus in Capricornum & auſtrinum polum reverſo ſorberi: & ob id parcius fluere. [5] Sed Timæo ſi quis extrahi poſſe credat, umbrarum defectus iis diebus & locis ſine fine adeſt.

[6] Incipit creſcere Luna nova, quæcumque poſt ſolſtitium eſt, ſenſim modiceque Cancrum Sole tranſeunte, abundantiſſime autem Leonem. [7] Et reſidit in Virgine, iiſdem, quibus accrevit, modis. In totum autem revocatur intra ripas in Libra, ut tradit [8] Herodotus, centeſimo die. Cum creſcit, reges aut præfectos navigare eo, nefas ja-

NOTÆ.

1. *Et ſuſpenſum abundare.*] Exundare. Hanc eandem ob cauſam oceanum intumeſcere veterum nonnulli credidere: extractum nempe ſolaribus radiis, & erectum ſuſpenſumque vi cæleſtis ardoris terras inundare. Sic Lucanus cecinit, cauſas veſtigans marini æſtus, l. 1. v. 415.

Flammiger an Titan, ut alentes hauriat undas,
Erigat oceanum, fluctuſque ad ſidera tollat.

2. *Ac ne devoretur.*] Ne Solis ardore abſumatur, iterum terris ſe condere.

3. *Cum in eo tractu.*] Cum in eo tractu terrarum, Sole fonti ad perpendiculum, *εἰς κάθετον*, imminente, hora diei ſexta, ſive meridiana, umbræ ibi nullæ ſint. Nili fontem igitur Timæus citra Æquatorem quintadecima fere mundi parte, ſive gradu latitudinis collocavit.

4. *Pleriſque e diverſo.*] Quibus adſtipulatur Herodotus, l. 2. Euterpe, n. 24. p. 98. Id vero quomodo accipiendum ſit, planiſſime Pomponius aperit, l. 1. c. 9. collatamque ſimul a Salmaſio in Solin. Exercit. pag. 426. criminationem omnem in Plinium eluit: *Sive quod Sol hieme*, inquit, in Capricornum ſcilicet auſtrinumque polum regreſſus, *terris propior, & ob id fontem ejus* (Nili) *minuens, in æſtate tunc altius abit*, diſcedens a fonte longiſſime, quod fit in Cancro & Leone, *ſinitque integrum* fontem, *& ut pleniſſimus eſt, ſurgere*, quem illi fontem Capricorni Tropico ſubjectum eſſe ſuſpicabantur.

5. *Sed Timæo.*] Si quis Timæo credat aïenti extrahi ſublimem ſuſpenſumque amnem ardoris vi, adverſatur ei defectus umbrarum aſſiduus in eo tractu terrarum, iis diebus, quibus auſtrinum etiam polum luſtrat: intumeſcere enim anno toto Nilum oporteret.

6. *Incipit creſcere.*] Ab incrementi cauſa, quam aſſequi poſſe deſperat, ad tempus modumque transfert orationem. Hanc Solinus quoque exſcripſit, c. 32. p. 59. & Miſſi Theodoſii totidem verbis. Excogitavit V. Cl. De la Chambre, Med. Gallus, novam Niliaci incrementi cauſam, quam in lutum ejus amnis nitroſum conjicit, opere ſingulari & erudito.

7. *Et reſidit in Virgine.*] Non hoc ex Herodoto Plinius refert, ut putat Salmaſius in Solin. p. 436. Nam is etiam cum eſt in Virgine Sol, creſcere Nilum ad æquinoctium uſque autumni cenſet.

8. *Herodotus.*] Libro 2. Euterpe, n. 19. p. 97. & n. 27. p. 99. Plinio, de incrementi initio: de fine, Herodoto Lucanus ſubſcribit, l. 10. v. 225.

Nilus neque ſuſcitat undas
Ante Canis radios, nec ripis alligat amnem,
Ante parem nocti Libra ſub judice Phœbum.

dicatum eſt. [1] Auctûs per puteos menſuræ notis deprehenduntur. Juſtum incrementum eſt [2] cubitorum XVI. Minores aquæ non omnia rigant: ampliores detinent, tardius recedendo. Hæ ſerendi tempora abſumunt ſolo madente: illæ non dant ſitiente. Utrumque reputat provincia. [3] In duodecim cubitis famem ſentit, in tredecim etiamnum eſurit: quatuordecim cubita hilaritatem afferunt: quindecim ſecuritatem: ſedecim delicias. Maximum incrementum ad hoc ævi fuit cubitorum decem & octo [4] Claudio principe: [5] minimum quinque, Pharſalico bello, veluti necem Magni prodigio quodam flumine averſante. Cum ſtetere aquæ, apertis [6] molibus admittuntur. Ut quæque liberata eſt terra, ſeritur. Idem amnis unus omnium [7] nullas exſpirat auras.

[8] Ditionis Ægypti eſſe incipit a fine Æthiopiæ [9] Syene: ita vocatur peninſula mille paſſuum ambitu, [10] in qua Caſtra ſunt, latere Ara-

NOTÆ.

1. *Auctûs.*] Incrementi. Puteus eſt, inquit Strabo, l. 17. p. 817. in ripa Nili ex integro lapide ſtructus: in quo & maxima, & minima, & mediocria Nili incrementa notantur: Nam putei aqua cum Nilo pariter creſcit ac decreſcit. Suntque in putei pariete notæ quædam inſculptæ incrementorum, &c. *Νειλομέτριον* e re ipſa hujuſmodi puteis factum nomen eſt.

2. *Cubitorum X V I.*] Id quoque Solinus, loc. cit. Idcirco nimirum a Veſpaſiano Auguſto in Templo Pacis dicata Nili imago eſt, cum ſedecim liberis, quibus incrementi Niliaci cubita ſedecim ſignificarentur, ut auctor eſt Plinius l. 36. ſect. 11. His adde ea quæ dicenda ſunt l. 18. ſect. 47.

3. *In duodecim.*] Solinus, loc. citat. Diſſentit Strabo, l. 17. p. 788.

4. *Claudio.*] Solinus, loc. cit.

5. *Minimum quinque.*] Ita Solinus, & MSS. omnes, non Plinii modo, ſed & Miſſorum Theodoſii: *In duodecim cubitis famem ſentit: in* XIII. *eſurit:* XIV. *cubiti hilaritatem afferunt:* XV. *ſecuritatem:* XVI. *delicias. Maximum incrementum ab hoc ævo fuit cubitorum* XVII. *Claudio principe: minimum,* V. *Pharſalico bello,* &c. Perperam in editis hactenus, *minimumque.* His adde & quæ Seneca refert, l. 4. Natur. quæſt. c. 2. p. 886. *Biennio continuo, regnante Cleopatra, non aſcendiſſe* Nilum, *decimo regni anno & undecimo conſtat. Significatum aïunt duobus rerum potientibus defectionem. Antonii enim Cleopatræque defecit imperium.*

6. *Molibus.*] Perfoſſis aggeribus, quibus inhibentur aquæ, admittuntur ex in agros arte & induſtria, cum ultro ac ſponte non increſcit Nilus.

7. *Nullas exſpirat.*] Id quoque Solinus a Plinio, loc. cit. Plinius ab Herodoto, l. 2. Euterpe, n. 19. p. 97. Ab utroque Ammianus, l. 22. p. 228. & alii. Auras autem craſſiores intellige nebulas, nec tenues exclude halitus: qua laude Boryſthenes Nilo antecellit, ut dicemus l. 31. ſect 30.

8. *Ditionis.*] Solinus, c. 32. p. 60.

9. *Syene.*] Hodie *Aſna*, ad Nilum, ſub Cancri Tropico, ſub mundi parte, ſeu latitudinis gradu 23. 50. min. ut Ptolemæus habet, l. 4. c. 5. Huc Juvenalis ablegatus ſpecie honorificæ militiæ: Nam tres cohortes Romanæ ibi præſidii cauſa excubabant, teſte Strabone l. 17. p. 797. quæ mox Caſtra Plinius appellat. Ibi & obiit: hoc ei Satyræ profuerunt. De Syene diximus jam l. 2. ſect. 75.

10. *In qua Caſtra.*] Vide Notas & Emend. num. XXXIII.

biæ: [1] & ex adverſo [2] inſula IV. [3] Philæ, DC. M. paſſuum a Nili fiſſura, unde appellari diximus Delta. Hoc ſpatium edidit Artemidorus, & in eo CCL. oppida fuiſſe. Juba CCCC. M. paſſuum. Ariſtocreon ab Elephantide [4] ad mare DCCL. M. paſſuum. [5] Elephantis inſula [6] intra noviſſimum catarracten IV. M. paſſuum, [7] & ſupra Syenen XVI. M. habitatur, [8] navigationis Ægyptiæ finis, ab Alexandria [9] DLXXX. M. paſſ. In tantum erravere [10] ſuprafcripti. Ibi Æthiopicæ conveniunt naves. Namque eas [11] plicatiles humeris transferunt, quoties ad catarractas ventum eſt.

XI. [12] Ægyptus ſuper ceteram antiquitatis gloriam [13] XX. M. ur-

NOTÆ.

1. *Et ex adverſo.*] Hoc eſt, ex adverſo Africæ latere. Sententia enim hujus loci eſt, Nilum ditionis Ægyptiæ cenſeri, latere quidem Arabiæ, a Syene: adverſo Africæ latere, a Philis inſula, Africæ contributa: Nili alveo qui Philas circumit, eas ex adverſo continentis, in qua Syene eſt, collocante. Quamobrem eo latere *Regni clauſtra Philas* Lucanus appellat, lib. 10. v. 313.

Quæ dirimunt Arabum populis Ægyptia rura.

2. *Inſula IV.*] Hoc eſt, inſula quatuor millium paſſuum ambitu, uti Syene peninſula mille tantum.

3. *Philæ.*] In Notitia Imperii, ſect. 20. *Fila.* Τὰς Φιλὰς appellat Strabo, l. 17. p. 818. Parvam eam inſulam fuiſſe teſtis eſt αὐτόπτης Ariſtides, qui fere totam urbe ipſa ait occupari: quod & Seneca aſſeverat, lib. 4. Natur. quæſt. cap. 2. pag. 885.

4. *Ad mare.*] Mediterraneum.

5. *Elephantis.*] Quæ ceteris Ἐλεφαντίνη, ea Melæ l. 1. c. 9. & Parthenio apud Stephanum, pag. 258 Ἐλεφαντίς: Poſterioribus temporibus Tabenna vocitata, unde Tabenneſiotæ Monachi, celebratæ ſanctitatis.

6. *Intra noviſſimum.*] Hoc eſt, infra, citra. Nam ſupra Elephantinam inſulam, ſive ulterius verſus auſtrum, eſt catarractes. Strabo, l. 17. p. 817. *Μικρὸν δ' ὑπὲρ τῆς Ἐλεφαντίνης ἐστὶν ὁ μικρὸς καταῤῥάκτης*, &c.

7. *Et ſupra Syenen.*] Hoc eſt, etiam ſupra Syenen habitatur. Nam cum Syene ſit ſub parte mundi, ſeu gradu 23. 50. min. Elephantines autem inſulæ oppidum, ſub 23. 56. min. teſte Ptolemæo, l. 4. c. 5. reliqua inſulæ pars ultra Syenen verſus auſtrum protenditur, ad 23. 30. min. Inde iter eſt per catarracten ad inſulam Philas, quæ eſt ſub gradu 23. 6. eodem Ptolemæo adnotante. Strabonis locum, l. 17. p. 817. de Elephantines ſitu, conſtat eſſe vitiatum. Cave autem Salmaſio credas aïenti, p. 437. in Solin. Elephantinen pro Philis a Plinio acceptam eſſe, topographiamque ab eo inverſam.

8. *Navigationis Ægyptiæ finis.*] Philas enim, quæ a Syene centum ſtadiorum itinere disjunctæ, ſupra catarracten ſitæ ſunt, plauſtro iter eſt, non amne, ut docet Strabo, l. 17. p. 818.

9. *DLXXX.*] Ita R. 1. 2. Colb. 1. 2. At Chiffl. DLXXXV.

10. *Supraſcripti.*] Artemidorus, Juba, & Ariſtocreon.

11. *Plicatiles.*] Quoniam fiebant fortaſſis ex pellibus. Ejuſmodi erant navigia Babyloniorum coriacea πλοῖα πάντα σκύτινα, quæ Herodotus deſcribit, l. 1. Clio, n. 194. pag. 81. neque enim ex lignis fiebant, ſed ex pellibus: οὐκ ἐκ ξύλων ποιεῦνται τὰ πλοῖα, ἀλλ' ἐκ διφθερέων. Forte etiam & ex papyro plicabilia fieri potuerunt.

12. *Ægyptus.*] Accepta hæc a Mela, l. 1. c. 9. p. 13.

13. *XX. M. urbium.*] Amplius XXXIII. urbium millibus habitatam fuiſſe Ptolemæo Lagida regnante, ſcribit Tzetzes, Chiliad. 3. hiſt. 67. v. 71. Amplius XVIII. millibus, Diodorus l. 1. Bibl. p. 27.

bium ſibi [1] Amaſe regnante habitata præfert : nunc quoque multis, etiamſi ignobilibus, frequens. Celebratur tamen [2] Apollinis : mox [3] Leucotheæ : [4] Dioſpolis magna, eadem Thebe [5] portarum centum nobilis fama : [6] Coptos Indicarum Arabicarumque mercium Nilo proximum emporium. [7] Mox Veneris oppidum, [8] & iterum Jovis, ac Tentyris : [9] infra quod Abydus, Memnonis regia, [10] & Oſiris templo inclytum, VII. M. CCCCC. paſſuum [11] in Libyam remotum a flumine. [12] Dein Ptolemais, [13] & Panopolis, ac Veneris

NOTÆ.

1. *Amaſe regnante.*] Olympiade circiter XLV. paulo ante Cambyſæ Perſarum regis tempora.

2. *Apollinis.*] Ἀπόλλωνος πόλις μεγάλη, quam Antoninus in Itiner. Thebaïdis, *Apollonos ſuperioris* vocat, citra Syenen paſſuum millibus LXXII. Africæ latere. Ab ea nomon Apollopoliten nomen eſſe ſortitum diximus ſect. 9.

3. *Leucotheæ.*] Hoc credo Lucinæ fuiſſe nomen inditum a candore, qualis in luce cernitur. Sane Ovidius l. 2. Faſtor. a luce nomen Lucinæ derivat :

Gratia Lucinæ : dedit hæc tibi nomina lucus :
Aut quia principium tu Dea lucis habes.

Lucinæ porro oppidum, Εἰλειθυίας πόλιν inter Thebas & Syenen Ptolemæus agnoſcit, l. 4. c. 5.

4. *Dioſpolis.*] Διὸς πόλις μεγάλη, αἱ Θῆβαι, Ptolemæo loc. cit. unde regioni Thebaïdis nomen. Arabiæ latere poſita civitas fuit, a Copto M. P. XLIV. apud Antonin. Nunc *Minio* vocari aïunt.

5. *Portarum centum.*] Unde Ἑκατόμπυλος ab Homero primum, Iliad. l. 1. & a Stephano cognominata, verbo Διὸς πόλις. Mela, l. 1. c. 9. p. 13. *Thebæ, quæ ut Homero dictum eſt, centum portas, ſive ut alii aïunt, centum aulas habent, totidem olim principum domos, ſolitaſque ſingulas, ubi negotium exigeret, dena armatorum millia effundere.* Sic ex una civitate exibant armatorum militum centum myriades : Galli dicunt, *un million.*

6. *Coptos.*] A quo Coptiticæ præfecturæ nomen, de qua ſect. 9. Hodie *Cana*, teſte Rhamnuſio.

7. *Mox Veneris.*] Illud ipſum, a quo Aphroditopolites nomos nomen habet, de quo ſect 9.

8. *Et iterum Jovis.*] Hoc eſt, alia Dioſpolis : Διὸς πόλις μικρά, Ptolem. lib. 4. cap. 5. Dioſpolis parva, a qua Dioſpoliticæ præfecturæ nomen, de qua ſect. 9. Proxima ei eſt Τέντυρα, unde Tentyrites nomos dictus : utraque Africæ latere, ſive ad Nili ripam occidentalem poſita, in Thebaïde. Tentyra verſus auſtrum recedit a Dioſpoli, M. P. XXVII. ex Antonino. Dioſpolis rurſum ab Abydo, de qua mox, M. P. XXVIII.

9. *Infra quod.*] Infra Dioſpolim & Tentyram, ſecundo Nili flumine, Ægypto, quod Delta vocant, propius. Abydon porro Ἄβυδον, Memnonis regia & Oſiridis fano inclytum fuiſſe, tradit quoque Strabo, lib. 17. pag 813. & Solinus, cap. 32. pag. 61. Hodie *Abutich.*

10. *Et Oſiris.*] Oſiris quem Ægyptii colunt, Bacchum eſſe aïunt, inquit Herod. l. 2. Euterpe, n. 42. pag. 106.

11. *In Libyam.*] In eam Africæ partem, quam Libyes Ægyptii obtinent.

12. *Dein Ptolemais.*] Ab Abydo verſus ſeptentrionem, & Delta Ægyptiacum refugiens, M. P. XXII. eodem Africæ latere, in Thebaïde, apud Anton. Urbs haud Memphi minor, teſte Strabone, loc. cit.

13. *Et Panopolis.*] Hæc eodem ordine Strabo, loc. cit. Πανῶν πόλις, ἢ Ἀφροδίτης, ἢ Λύκων πόλις. Hoc Veneris oppidum, multo magis ad Boream & Delta Ægyptiacum accedit, quam ſupradictum. De Panopoli diximus ſect. 9. Luporum urbem in Thebaïde Africæ late-

iterum,

iterum. Et [1] in Libyco Lycon, ubi montes finiunt Thebaïdem. [2] Ab iis oppida [3] Mercurii, [4] Alabaſtrôn, Canum, [5] & ſupra dictum Herculis. Deinde [6] Arſinoë, & jam dicta Memphis: inter quam & Arſinoiten nomon, [7] in Libyco, turres, quæ [8] pyramides vocantur: Labyrinthus [9] in Mœridis lacu nullo addito ligno exædificatus: & oppidum [10] Crialon. Unum præterea intus & Arabiæ conterminum claritatis magnæ, [11] Solis oppidum.

CAP. X. [12] Sed jure laudetur in litore Ægyptii maris Alexandria, a Magno Alexandro condita, in Africæ parte, ab oſtio Canopico XII. mill. paſſuum juxta Mareotim lacum, [13] qui locus antea Rhacotes nominabatur. Metatus eſt eam [14] Dinochares architectus pluribus modis

NOTÆ.

ræ collocat Antoninus, a Ptolemaïde LXIII. M. P. Ab his oppidis nomi Lycopolites, Panopolites, & Aphroditopolites, nomen accepere.

1. *In Libyco.*] A Nili fiſſura, quæ Delta efficit, uſque ad fines Thebaïdis, quidquid terrarum interjacet, comprehenſa etiam regione Alexandriæ & Mareotidi proxima, Libyam appellabant: quod adverſo Nili latere, Arabiam. Strabo, lib. 17. pag. 806.

2. *Ab iis.*] Ab iis montibus.

3. *Mercurii.*] Hermupolim intelligit, Ἑρμοῦ πόλιν, jam extra Thebaïdem in Ægypto poſitam, a Lycôn oppido Thebaïdis, M. P. LIX. diſſitam, verſus ſeptentrionem, Africæ latere, teſte Anton. in Itiner. Ab hac Hermopolitæ nomo facta appellatio eſt, quo de nomo, ſect. 9.

4. *Alabaſtrôn &c.*] Græce dixeris, Ἀλαβάστρων, Κυνῶν, Ἡρακλέους. In his enim vox *oppida* ſubintelligi debet. Ptolemæo, lib. 4. cap. 5. Ἀλαβαστρῶν πόλις, in Cynopolite nomo: cui ad ſeptentrionem Κυνῶν πόλις imponitur, quo ſitu & a Plinio collocatur, Africæ latere.

5. *Et ſupra dictum.*] Sect. 9. in Heracleopolite nomo.

6. *Arſinoë.*] Eodem Africæ latere, haud procul Memphi. Ab ea nomus Arſinoïtes, de quo ſect. 9.

7. *In Libyco.*] Africæ latere.

8. *Pyramides.*] De his dicemus, lib 36. ſect. 16. De Labyrintho, eodem libro, ſect. 19.

9. *In Mœridis lacu.*] In Reg. 1. & 2. *&* *Mœridis lacu.* Forte pro *ad Mœridis lacum.* Nam Herod. lib. 2. Euterpe, n. 149. pag. 147. παρὰ Μοίριος λίμνην, & n. 148. ὀλίγον ὑπὲρ τῆς λίμνης τῆς Μοίριος.

10. *Crialon.*] Ita libri omnes, R. 1. 2. Colb. 1. 2. Pariſ. Chiffl. An pro *Crocodilôn*, Κροκοδείλων πόλις, quam in Mœride palude ſitam eſſe ex Stephano ſuperius diximus, ſect. 9. confirmatque Herodotus, l. 2. Euterpe n. 147. ubi Labyrinthum ait exſtructum eſſe ſupra ſtagnum Mœrios, verſus urbem Crocodilôn.

11. *Solis oppidum.*] Heliopolis, de qua diximus ſect. 9. in Heliopolite nomo, Arabiæ confini.

12. *Sed jure.*] Tranſcribit hæc Martianus, lib. 6. cap. de Ægypto, pag. 219.

13. *Qui locus.*] Vide Notas & Emend. num. XXXVI.

14. *Dinochares.*] Ita libri omnes, tum hoc loco, tum l. 34. ſect. 42. Etſi Solinus, c. 32. p. 62. *Dinocrates* legiſſe videatur. Valerius item Max. l. 1. c. 4. *Cum Rex Alexander urbem in Ægypto conſtituere vellet, architectus Dinocrates, cum cretam non haberet, polentaque futuræ urbis lineamenta duxiſſet, &c.* Vide etiam Ammianum, l. 22. p. 233. Δεινοκράτης eſt Straboni, l. 14. p. 641.

memorabili ingenio, [1] XV. M. paſſuum [2] laxitate inſeſſa, ad effigiem [3] Macedonicæ chlamydis orbe gyrato laciniosam, dextra lævaque anguloſo procurſu: [4] jam tum tamen quinta ſitus parte regiæ dicata.

[5] Mareotis lacus a meridiana urbis parte, euripo e Canopico oſtio mittitur mediterraneo commercio, [6] inſulas quoque plures amplexus, [7] triginta mill. paſſuum trajectu, [8] CL. ambitu, ut tradit Claudius Cæſar. [9] Alii ſchœnos in longitudinem patere XL. faciunt, ſchœnumque ſtadia triginta: [10] ita fieri longitudinis CL. mill. paſſ. tantumdem & latitudinis.

Sunt in honore & intra decurſus Nili multa oppida, præcipue qui nomina dedere oſtiis, non omnibus, (XII. enim reperiuntur, ſuperque quatuor, quæ ipſi [11] falſa ora appellant) ſed celeberrimis ſeptem, proximo Alexandriæ [12] Canopico, deinde [13] Bolbitino,

NOTÆ.

1. *XV. mill. paſſ.*] Strabo longitudinem ait fuiſſe ſtadiorum XXXIV. latitudinem, octo: circuitum, centum & decem ſtad, hoc eſt, XIII. M. DCCL. paſſ. quæ menſura Plinianæ affinis eſt.

2. *Laxitate inſeſſa.*] Occupato telluris laxiſſimo ſpatio. Sic Statius lib. 1. Sylvar. 1. v. 56. inſeſſam pondere humum dixit, hoc eſt, occupatam, preſſam.

3. *Macedonicæ chlamydis.*] Ea forma Chlamys Macedonica fuit, ut non totum ambiret corpus, ſed poſteriora fere tantum, præterquam ad pectus & humeros, ad quos nodo colligabatur: anteriore parte ejus aperta. Non Alexandriæ modo Strabo lib. 17. pag. 793. ſed & habitabili terræ, Macedonicæ chlamydis ſpeciem veteres tribuerunt, χλαμυδοειδὲς σχῆμα, cujuſmodi forma orbis Tabula exhibetur a Brietio noſtro, 1. part. Parall. Geogr. lib. 5. cap. 5. Paludamentum Imperatorum idem fuit, cum chlamyde. Chlamys igitur humi extenta, ac tota quanta quanta eſt porrecta, ſpeciem exhibuit & Alexandriæ, & τὸ σχῆμα, qualem veteres agnoverunt. Similes fere ſunt, quæ in ſacris ritibus Trabeæ induuntur, *les Chapes.* Sed in chlamyde humi extenta, dextra lævaque ſunt anguloſæ inciſuræ duæ, quibus illæ carent.

4. *Iam tum quinta.*] Quarta etiam, tertiave, inquit Strabo, lib. 17. p. 793.

5. *Mareotis.*] Græcis Μαρεία, Μαρεία, & Μαρεώτις. A circumjacente agro vinum Mareoticum appellatum, lib. 14. ſect. 4.

6. *Inſulas quoque.*] Octo omnino, ex Strabone, lib. 17. pag. 799.

7. *Triginta mill.*] Strabo loc. cit. lacus longitudinem intra ſtadia trecenta definit, quæ ſunt paſſuum millia XXXVII.

8. *CL. ambitu.*] Vide Notas & Emend. num. XXXV.

9. *Alii Schœnos.*] De ſchœnis agemus libro ſeq. ſect. 30.

10. *Ita fieri.*] Martianus, lib. 6. cap. de Ægypto, pag. 219.

11. *Falſa ora.*] Ψευδοστόματα, pervia tantum ſcaphis, non vero majoribus navigiis, propter brevia & paludes. Strabo, lib. 17. pag. 801. Seneca, lib. 4. Natur. quæſt. cap. 2. ignobiles ramos appellat.

12. *Canopico.*] Sive Canobico, a Canobo, ſive Canopo, Menelai navis rectore, a quo & Canopum oppidum, ubi ſepultus.

13. *Bolbitino.*] Βολβιτινὸν στόμα Ptolemæo, lib. 4. cap. 5. Aliis Βολβιτικὸν, a Bolbitine oppido, de quo Stephanus. Nunc vocant, *Bras de Raſchit, ou de Roſſette*, ab oppido cognomine.

[1] Sebennytico, [2] Phatnitico, [3] Mendeſico, [4] Tanitico, [5] ultimoque Peluſiaco. Præterea [6] Butos, [7] Pharbæthos, Leontopolis, Athribis, [8] Iſidis oppidum, Buſiris, Cynopolis, Aphrodites, Saïs, Naucratis: unde oſtium quidam Naucratiticum nominant, quod alii Heracleoticum, Canopico, cui proximum eſt, [9] præferentes.

XII. Ultra Peluſiacum Arabia eſt, [10] ad Rubrum mare pertinens, & odoriferam illam, ac divitem & beatæ cognomine inclytam.[11] Hæc [12] Ca-

NOTÆ.

1. *Sebennytico.*] Per medium Delta decurrit in mare, teſte Herodoto, lib. 2. Euterpe, n. 17. pag. 96. Nomen ei a Sebennytico oppido, nomoque. Oppidi rudera vetus nomen ſervant, *Sebenit.*

2. *Phatnitico.*] Φατνικὸν στόμα Straboni, lib. 17. pag. 802. Παθμητικόν, Ptolemæo, loc. cit. Hodie, *Bras de Migny.*

3. *Mendeſico.*] Vel, ut alii, Mendeſio, ab oppido, nomoque cognomine. Hodie *Bras de Baraugner.*

4. *Tanitico.*] Tanicum Mela vocat, lib. 1. cap. 9. Nonnulli & Saïticum, apud Strab. lib. 17. pag. 802. Proximum eſt Peluſiaco, juxta urbem quam Stephanus Ταμιάθιν vocat, Notitia Eccleſ. pag. 55. Ταμιάθη, recentiores *Damiettæ.* Falluntur enim ii qui Damiatam Peluſium interpretantur, cum ultimo Nili oſtio Peluſium olim inſederit, Arabiæ Syriæque latere, extra Delta: Damiata intus, non noviſſimo, ſed anteriori oſtio impoſita ſit, hoc eſt, Tanitico: cui a Tanite nomo, de quo egimus ſect. 9. nomen fuit. Hodie *Bras de Tacari.*

5. *Ultimoque.*] Quod maxime vergit in orientem. *Le bras de Peluſe.*

6. *Butos.*] Βοῦτος Ptolemæo, lib. 4. cap. 5. metropolis νομῦ Φθενότου. Prope Sebennyticum oſtium Straboni, lib. 17. pag. 802.

7. *Pharbathos.*] Φάρβαιθος Ptolemæo, loc. cit. Φαρβαιθίτης νομὸς Straboni, inter Mendeſium Taniticumque oſtium, loc. cit. Cui nomo & Leontopolin quoque vicinam facit, ceteraſque præfecturas quæ nunc recenſentur, Athribiten, ſive, ut diximus ſect. 9. Atharrabiten, Buſiriten, Cynopoliten, Froſopiten, in quo Ἀφροδίτης, hoc eſt, Veneris oppidum fuit, teſte eodem Strabone, lib. 17. pag. 802. Saïten, & Naucratiten.

8. *Iſidis oppidum.*] Stephano, Ἰσεῖον, πόλις Αἰγύπτου. Hoc vero cum intra Nili decurſus, hoc eſt, in ipſo Delta contineatur, Plinio teſte, diverſum eſſe neceſſe eſt ab *Iſiu* Antonini, quæ mediterranea civitas eſt, longe ſupra Memphin. Iſis porro Ceres eſt, ut omnibus notum.

9. *Præferentes.*] Sic Ptolemæus, Canopico prætermiſſo, Heracleoticum nominat, quod Canopico proximum fuit, ut Dionyſius Periegetes cenſuit, teſte Euſtathio ad illius verſum 13. & Tacitus lib. 2. Annal. pag. 61. Quare nihil hic mutandum, quantumlibet Pintianus inclamet, in tanto præſertim tamque conſpirante codicum ſcriptorumque conſenſu.

10. *Ad Rubrum mare.*] Ad Arabicum ſinum, unde fere odorifera illa, & Felix appellata Arabia incipit.

11. *Hæc Catabanum.*] Non illa odorifera & Felix dicta, ut hallucinatus credidit Solinus, cap. 33. pag. 62. ſed illa Arabia, quæ a Peluſiaco incipit oſtio, deſerta & ſterilis.

12. *Catabanum, &c.*] Hi Catabanes Arabiæ ſterilis & Petrææ incolæ, a Catabanis illis diverſiſſimi ſunt, quos ad Rubrum ſeu meridianum mare, in Arabia felice ac penitiore, poſitos dicemus l. 6. ſect 32.

tabanum & [1] Eſbonitarum, & [2] Scenitarum Arabum vocatur, ſterilis, præterquam ubi Syriæ confinia attingit, nec niſi [3] Caſio monte nobilis. His Arabes junguntur, ab oriente [4] Canchlei, a meridie [5] Cedrei, qui deinde ambo [6] Nabatæis. [7] Heroopoliticus vocatur, alterque Ælaniticus ſinus Rubri maris in Ægyptum vergentis, [8] CL. mill. paſſ. intervallo inter duo oppida, Ælana, & in noſtro mari Gazam. Agrippa a Peluſio [9] Arſinoën Rubri maris oppidum, per deſerta CXXV. M. paſſuum tradit: tam parvo diſtat ibi tanta rerum naturæ diverſitas.

CAP. XII. XIII. [10] Juxta Syria litus occupat, quondam terrarum maxima, & pluribus diſtincta nominibus. Namque Palæſtina vocabatur, qua contingit [11] Arabas, & Judæa, & Cœle, dein Phœnice: & qua recedit intus, Damaſcena: ac magis etiamnum meridiana, Babylonia. Et eadem Meſopotamia inter Euphratem & Tigrin: quaque tranſit Taurum, Sophene: citra vero etiam Comagene. Et ultra Armeniam, Adiabene, [12] Aſſyria ante dicta: & ubi Ciliciam attingit,

NOTÆ.

1. *Eſbonitarum.*] Quorum regia Eſſebon, de qua Hieronymus, in locis Hebr. poſt Euſebium: *Eſebon*, inquit, *civitas Sehon regis Amorrhaorum .... nunc vocatur Eſbus* (Ἐσβοὺς Euſebio) *urbs inſignis Arabiæ in montibus qui ſunt contra Iericho, &c.*

2. *Scenitarum.*] Commune id multis Arabum populis nomen fuit, ut dicemus l. 6. ſect. 30. & 32. Hi Ægypto confines, alias Saraceni appellati, ut Ptolemæus admonet, l. 5. c. 17. in Arabia Petræa. De his Ammianus, l. 22. p. 228. Ægyptus, inquit, uſque *ad Scenitas prætenditur Arabas, quos Saracenos appellamus.* Iidem in ſacris paginis Iſmaëlitæ dicti.

3. *Caſio monte.*] De quo ſect. 14.

4. *Canchlei.*] Qui in ſacris litteris Amalecitæ dicti videntur. Nec Bocharto aſſentior, Chavilæos nunc ſignificari, qui erant Babyloniæ proximi.

5. *Cedrei.*] *Habitantes Cedar*, Pſal. 119. Hieronymus in locis Hebr. *Cedar .... eſt regio in eremo Saracenorum, a filio Iſmaelis Cedar ita cognominata.*

6. *Nabatæis.*] Quorum oppidum Petra. De his dicemus, l. 6. ſect. 32.

7. *Heroopoliticus.*] Ab Heroum oppido, ut dicemus l. 6. ſect. 33. De Ælanitico, ejuſdem libri ſect. 32.

8. *CL. mill.*] Strabo, l. 16. p. 759. ſtadia numerat mille ducenta & ſexaginta, quæ paſſuum efficiunt, CLVII. mill.

9. *Arſinoën.*] De ea l. 6. ſect. 33.

10. *Iuxta Syria.*] Hæc totidem verbis ac pæne ſyllabis Martianus, lib. 6. c. de Arabia & Syria, p. 219. a Plinio expreſſit: Plinius a Mela, lib. 1. cap. XI. p. 14.

11. *Arabas.*] Non eos qui Arabiam peninſulam incolunt, ſed qui ab Arabia Petræa poſt Jordanem amnem ad Libanum uſque montem penetrant, ut Plinius ipſe ait l. 6. ſect. 32.

12. *Aſſyria ante.*] Ammianus, l. 23. p. 251. *Iuxta hunc circuitum Adiabena eſt, Aſſyria priſcis temporibus vocitata, longaque aſſuetudine ad hoc tranſlata vocabulum, ea re quod inter Oenam & Tigridem ſita, navigeros fluvios, adiri vado nunquam potuit. Tranſire enim* διαβαίνειν *dicimus Græci. Et veteres quidem hoc arbitrantur. Nos autem dicimus, quod in his terris amnes ſunt duo perpetui, quos & tranſivimus, Diavas & Adjavas, juncti navalibus pontibus, ideoque intelligi Adjavenam cognominatam.* Aſſyriæ videlicet pars nobiliſſima Adiabene fuit, in qua Ninus, Arbela, & Gaugamela: de quibus l. 6. ſect. 16.

[1] Antiochia. Longitudo ejus inter Ciliciam [2] & Arabiam, CCCCLXX. M. paſſuum eſt. Latitudo a Seleucia Pieria, ad oppidum in Euphrate Zeugma, [3] CLXXV. M. paſſuum. Qui ſubtilius dividunt, [4] circumfundi Syria Phœnicen volunt : & eſſe oram maritimam Syriæ, cujus pars ſit Idumæa & Judæa, deinde Phœnice, deinde Syria. Id quod præjacet mare totum, Phœnicium appellatur. Ipſa gens Phœnicum in magna [5] gloria litterarum inventionis, [6] & ſiderum, [7] navaliumque ac bellicarum artium.

XIV. A Peluſio [8] Chabriæ caſtra, [9] Caſius mons, [10] delubrum Jovis Caſii, tumulus Magni [11] Pompeii. [12] Oſtracine Arabia finitur,

NOTÆ.

1. *Antiochia.*] Non id oppidi modo nomen, ſed regionis eſt, quæ Syria Antiochia dicebatur, non ut nunc vulgus Geographorum loquitur, Syria Antiochena. Ita ſect. 18. *Promontorium Syriæ Antiochiæ:* ſic enim libri veteres habent. Mela, l. 1. c. 12. *Reliqua pars Syriæ, cui Antiochiæ cognomen additur.*

2. *Et Arabiam.*] Sive Oſtracinen, ubi finitur Arabia, ut mox dicetur.

3. *CLXXV. M.*] Vide Notas & Emend. num. XXXVI.

4. *Circumfundi.*] Qui ſubtilius dividunt, inquit, Phœnicen undequaque Syria includi aïunt : primumque ab Oſtracine, ubi Arabia deſinit, occurrere Syriæ oram maritimam, cujus pars Idumæa ſit, & Judæa : deinde ſequi Phœnicen : mox Syriam rurſus proprie appellatam, & quæ Cœle, & quæ Antiochia dicebatur. Locum hunc fruſtra ſolicitant Schefferus, l. 1. de milit. navali, c. 2. p. 16. aliique.

5. *Litterarum.*] Vide quæ dicturi ſumus, l. 7. ſect. 57. Hauſit hæc Plinius, a Mela Pomponio, l. 1. c. 12.

6. *Et ſiderum.*] Tum ad viam mari regendam contemplatione ſiderum, tum ad præſignificandum ex iiſdem quæ ſint futura hominibus. Propertius, l. 2. v. 989.

Quæritis & cælo Phœnicum inventa ſereno,
Quæ ſit ſtella homini commoda, quæque mala.

7. *Navaliumque.*] *Maria navibus adire,* inquit Mela, *claſſe confligere, imperitare gentibus, regnum præliumque commenti.*

8. *Chabriæ caſtra.*] In via quæ a Syria & Caſio monte Peluſium ducit Chabriæ caſtra locat & Strabo, lib. 16. p. 760. ὁ Χαβρίου λεγόμενος χάραξ. Videntur a Chabria Athenienſi dicta, de cujus expeditione in Ægyptum, multa Diodorus Sic. lib. 15. Bibl. p. 400.

9. *Caſius.*] Montem hunc Κάσιον πρὸς Αἰγύπτῳ, & Κάσιον πρὸς τῷ Πηλουσίῳ a locorum vicinio appellat Strabo : ut ab altero ejuſdem nominis ſecernatur, de quo ſect. 18. Errant qui montem hunc Sinaï eſſe arbitrantur.

10. *Delubrum.*] Cum oppido, quod Antoninus & Ammianus Caſſium vocant. Διὸς ἱερὸν Κασίου, Straboni, loc. cit.

11. *Pompeii.*] Dio l. 42. p. 188. ad Caſium montem interfectum ait ea ipſa die, qua quondam de Mithridate & piratis triumphum egerat. Quin & ipſo ſuo die natali, inquit Plutarchus, in Camillo, pag. 138. qui & idem dies triumphi fuit. Eum alii pridie, alii ipſo die natalis ſui aïunt obiiſſe, ut idem monet, lib. 8. Sympoſ. c. 1. p. 717. Sed nodum ſolvunt Faſti Capitolini, ex Verrii fragmentis, in quibus legitur *per biduum* triumphi pompam eſſe protractam. Dicta hæc ſunto in anteceſſum, ad l. 37. ſect. 6.

12. *Oſtracine.*] Ὀστρακίνη Ptolemæo, lib. 4. cap. 5. oppidum eſt, unde *Abraamius Oſtracinenſis* Epiſcopus, in Conc. Calched. Oſtracena dicitur Antonino, inter Caſium montem, & Rhinocorura, medio intervallo poſita, utrinque M. P. XXVI. Regionem Oſtracinen Solinus nugando comminiſcitur.

a Peluſio [1] LXV. mill. paſſuum. * Mox Idumæa incipit, & Palæſtina, ab emerſu [2] Sirbonis lacus, quem quidam CL. M. paſſuum circuitu tradidere: [3] Herodotus Caſio monti applicuit: nunc eſt palus modica. Oppida: [4] Rhinocolura, & intus [5] Raphea: [6] Gaza, & intus [7] Anthedon: mons [8] Angaris. Regio per oram Samaria. Oppidum [9] Aſcalo liberum, [10] Azotus: [11] Jamneæ duæ, altera intus. [12] Joppe Phœnicum, antiquior terrarum inundatione, ut ferunt.

*CAPUT XIII.

NOTÆ.

1. *LXV. mill.*] Martianus, loc. cit. XXVI. Antoninus item in Itiner. *Oſtracina Caſſium*, XXVI. *Pentaſchænon*, XX. *Peluſium*, XX.

2. *Sirbonis lacus.*] Ptolemæo, l. 4. cap. 5. in Caſiotide, ἔκρηγμα Σιρβωνίδος λίμνης, *eruptio paludis Sirbonidis.* Siccatam hanc hodie paludem aïunt. Sirbonidem lacum cum Aſphaltite magno errore confundit Strabo, lib. 16. pag. 763.

3. *Herodotus.*] Libro 3. Thalia, n. 5. pag. 163. Σιρβωνὶς λίμνη, παρ' ἣν δὴ τὸ Κάσιον ὄρος.

4. *Rhinocolura.*] Rhinocolura quoque Livio, lib. 45. pag. 575. & Straboni, lib. 16. pag. 759. Ῥινοκόλουρα. Seneca, lib. 3. de Ira, cap. 20. pag. 594. *Rex Perſarum totius populi nares recidit in Syria: Inde Rhinocolura loci nomen eſt.* At ſæpiuſcule Seneca in hiſtoria nominibuſque ſublabitur. Verius Diodorus Sic. lib. 1. Bibl. pag. 55. hoc Æthiopiæ Regi adſcribit, idque a diverſa valde cauſa: benignitas enim & miſeratio fuit. Is Ægypto ſubacta, latrones quos ceperat, acerbius ratus omnes neci dare, quod magno numero erant: iniquius, impune dimittere: ita mediam viam legit, ut reſectis naribus, quo dignoſcerentur, in deſertis Ægypti finibus colere juſſerit, urbe ibi ſtructa, cui a re & facie nomen eſſet. Græci enim ῥῖνα naſum, κόλουρα curtarum dicunt. Ptolemæus tamen & Stephanus ſcribunt Ῥινοκόρουρα.

5. *Raphea.*] Stephanus, Ῥάφεια, πόλις Συρίας. Strabo, lib. 16. pag. 759. Ῥαφία, μετὰ Γάζαν, poſt Gazam ſequitur Raphia. In nummo Commodi, ΡΑΦΙΑC, AC. hoc eſt, *Rhaphia aſylum.* Diſtat a Gaza, & a Rhinocorura, pari intervallo, XXII. M. P. apud Anton.

6. *Gaza.*] *Sic Perſæ ærarium vocant*, inquit Mela, *& inde nomen eſt, quod cum Cambyſes armis Ægyptum peteret, huc belli & opes & pecuniam intulerat. Hic Iovis Cretæi templum*, inquit Stephanus, *quem Marnan noſtra ætate vocant, hoc eſt*, Κρηταγενῆ, *Cretæ natum.* Huc ſpectat igitur rariſſimus Muſæi noſtri Pariſienſis nummus æreus formæ mediocris, Tito principe cuſus, cum hac epigraphe, ZETC. ΚΡΗΤΑΓΕΝΗC. Diſtat ab Aſcalone Gaza, litore maris mediterranei, XVI. M. P. Hodie *Gazzara.*

7. *Anthedon.*] Ἀνθηδὼν Ptolemæo lib. 4. cap. 5. in Caſſiotide. Palæſtinæ ab Heſychio accenſetur, pag. 103.

8. *Angaru.*] Vide Notas & Emend. num. XXXVII.

9. *Aſcalo.*] Græcis Ἀσκάλων, atque ita Nummi Auguſti, Titi, & Antonini. Hodie *Scalona.*

10. *Azotus.*] Ἄζωτος, πόλις Παλαιστίνης, Stephano, & Ptolem. lib. 5. c. 16. Diſtat a Jamnia litorali, XX. M. P. ſi Antonino credimus: ſi Straboni, lib. 6. p. 759. XXV. hoc eſt, CC. ſtadiis. Hodie *Alcette.*

11. *Iamniæ duæ.*] Quarum altera Jamnitarum portus ad mare, Ἰαμνιτῶν λιμὴν Ptolemæo, l. 5. c. 16. altera urbs ipſa paululum a mari ſemota, Ἰάμνεια Straboni, l. 16. p. 759 Stephano Ἰάμνια. Ipſi Ptolemæo in urbibus mediterraneis, Ἰάμνεια, cui hodieque vetuſtum nomen manet, *Zenia.*

12. *Ioppe.*] Ἰόππη, nunc *Iaffa.* Ex Mela hæc Plinius: is enim, lib. 1. c. XI. *Eſt Ioppe*, inquit, *ante diluvium, ut ferunt, condita.*

[1] Inſidet collem præjacente ſaxo, in quo vinculorum [2] Andromedæ veſtigia oſtendunt. Colitur illic fabuloſa [3] Ceto. Inde [4] Apollonia: [5] Stratonis turris, eadem Cæſarea, ab Herode rege condita: [6] nunc colonia prima Flavia, a Veſpaſiano Imperatore deducta: [7] Finis Palæſtines centum octoginta novem millibus paſſuum, a confinio Arabiæ: deinde Phœnice. Intus autem Samariæ oppida: [8] Neapolis, quod antea Mamortha dicebatur: [9] Sebaſte in monte, & altiore [10] Gamala. 5

NOTÆ.

1. *Inſidet collem.*] Colli imponitur adeo edito, ut inde conſpici Hieroſolyma, Judæorum metropolis poſſit. Strabo, l. 16. p. 759.

2. *Andromeda.*] Quam ibi ceto a matre expoſitam, mox a Perſeo ereptam fabulantur. Viſa ibi hæc vincula teſtis eſt quoque Joſephus l. 3. belli Jud. *c.* 15. Vide Apollodorum, l. 2. de Diis, p. 95.

3. *Ceto.*] Quæ Nereïdos fere forma pingebatur, figura ex piſce feminaque compoſita: cujuſmodi in vetuſtis Syriæ ac Meſopotamiæ nummis conſpicitur. Idcirco fabuloſam vocat. Ciceronis illud eo forte pertinet, *Piſcem Syri venerantur*, lib. 3. de Nat. Deor. Vide Notas & Emend. num. XXXVIII.

4. *Apollonia.*] Stephano, Ἀπολλωνία κτ̀ Ἰόππην. Nunc *Alzuſo*.

5. *Stratonis.*] Στράτωνος πύργος Straboni, lib. 16. pag. 758. Eadem Καισάρεια Στράτωνος Ptolemæo, lib. 5. c. 16. & Cæſarea Palæſtinæ vulgo appellata, quam cum Cæſarea Philippi, ſive Paneade dicta, perperam Surita confundit in Itiner. Anton. Hieronym. in Chron. p. 155, an. 4. Olymp. 191. *Herodes Caſaream in nomine Caſaris condidit, quæ prius Turris Stratonis vocabatur.* Nunc eſt *Caſair*, provinciæ caput, *la Principauté de l'Hemir de Caſair.*

6. *Nunc colonia.*] Muſæi noſtri Pariſienſis nummus æreus formæ mediocris, M. Aurelio principe cuſus, cum Serapidis effigie, & epigraphe ejuſcemodi, COL. PRIMA. FL. AVG. CAESAREA. Prima vocatur, quod primæ legionis milites colonos haberet. Flavia a Veſpaſiani nomine. Ulpian. lib. 50. *Digeſt. tit. 15. de Cenſibus. Divus Veſpaſianus Caſarienſes colonos fecit, non adjecto ut & juris Italici eſſent, ſed tributum his remiſit capitis, &c.*

7. *Finis Palaſtines.*] Id quoque Martianus habet, l. 6. c. de Arabia & Syria, p. 219.

8. *Neapolis.*] Νεάπολις in Samaria, Ptolem. l. 5. c. 16. Sichem Chriſti Domini temporibus dicta, teſte Benjamino in Itiner. p. 38. Indigenis *Mabortha*, auctore Joſepho, lib. 5. bell. Jud. c 4. quanquam Plinio *Mamortha* dicitur. Hodie *Naploſa*. Nummus Fauſtinæ junioris, ex ære, forma mediocri, in Muſæo noſtro Pariſienſi: ΦΛ. ΝΕΑС. ΠΟΛ. СΥΡ. ΠΑΛΕСΤΙ. Φλαβίας Νέας πόλεως Συρίας Παλαιστίνης.

9. *Sebaſte.*] Ab Herode Aſcalonita in gratiam Auguſti, ſic appellata ipſa urbs Samaria eſt. Vide Benjam. loc. cit. Σεβαστὴ, ἐν τῇ Σαμαρείτιδι πολίχνιον, Stephano. In Conc. Nic. I. & CP. I. ſubſcribunt Epiſcopi Sebaſtenſes, vel Sebaſteni, ex Prov. Palæſtinæ. Hodie *Sebaſtia*. Vide Notas & Emendationes num. XXXIX.

10. *Gamala.*] Diverſum hoc Samariæ oppidum, ab altero ejuſdem nominis ultra Jordanem poſito, quam Judææ urbem validiſſimam Suetonius appellat in Tito. Quanquam eadem utriuſque vocis originatio eſt: Sic enim dicta videtur, ab Hebræo גָּמָל, quaſi Camela, quod dorſo montis inſidens, cameli dorſum referre credatur. Illam certe quæ Judææ eſt, jugo montis aſpero editoque impoſitam docet Joſephus, l. 4. bell. Jud. c. 1. Hanc idem l. 3. c. 2. p. 832. ait Γάμαλα πόλιν Ἱππέων, civitatem Equitum, quos eo colonos duxit Herodes, appellatam ait: Carmelo monti inſidentem.

CAP. XIV. XV. Supra Idumæam & Samariam Judæa longe lateque funditur. Pars ejus [1] Syriæ juncta, Galilæa vocatur: Arabiæ vero & Ægypto proxima [2] Peræa, aſperis diſperſa montibus, & a ceteris Judæis Jordane amne diſcreta. Reliqua Judæa dividitur in toparchias decem, quo dicemus ordine: [3] Hiericuntem palmetis conſitam, fontibus irriguam: [4] Emmaum, [5] Lyddam, [6] Joppicam, [7] Acrabatenam, Gophniticam, [8] Thamniticam, [9] Bethleptephenen, [10] Orinen, in qua fuere [11] Hieroſolyma, longe clariſſima urbium orientis, [12] non Judææ modo: [13] Herodium cum oppido illuſtri ejuſdem nominis.

CAP. XV. [14] Jordanis amnis oritur e fonte Paneade, qui cognomen dedit Cæſareæ, [15] de qua dicemus: amnis amœnus, & quatenus locorum ſitus patitur, ambitioſus, accoliſque [16] ſe præbens, velut invitus Aſphaltiten lacum dirum natura petit, a quo poſtremo ebibitur, aquaſque laudatas perdit peſtilentibus mixtas. Ergo ubi prima conval-

NOTÆ.

1. *Syriæ.*] Hoc eſt S, yriæ Antiochiæ, ut diximus ſect. 13.

2. *Peræa.*] Περαία, hoc eſt, ulterior, ſive trans Jordanem poſita. Vide Notas & Emend. num. X L.

3. *Hiericuntem.*] Ἱεριχοῦς Straboni, l. 17. p. 763. De hujus agri palmetis dicemus l. 13. ſect. 9. Vide Notas & Emend. num. X L I.

4. *Emmaum.*] Ἐμμαοῦς ſive Ἀμμαοῦς, a Tito captis Hieroſolymis Nicopolis appellata, una e Judææ toparchiis Joſepho, l. 3. bell. Jud. c. 2. p. 833. *Emaüs.*

5. *Lyddam.*] Λύδδα, una ex toparchiis Judææ, apud Joſeph. loc. cit. Dioſpolis poſtmodum appellata. Unde in Conc. C P. I. Dionyſius Dioſpolitanus, Prov. Palaſtinæ.

6. *Ioppicam.*] A Joppe, de qua ſect. ſup.

7. *Acrabatenam.*] Ἀκραβαττηνὴ, & Ἀκραβατηνῶν τοπαρχία, apud Joſeph. loc. cit. In ſacris paginis, 1. Machab. 5. *Acrabathane.*

8. *Thamniticam.*] Ἡ Θαμνὰ τοπαρχία Judææ, apud Joſeph. lib. 5. bell. Jud. c. 4. p. 890.

9. *Bethleptephenen.*] Τὴν Βεθλεπτηφῶν τοπαρχίαν Joſephus vocat, loco proxime citato. Vide Notas & Emendationes num. X L I I.

10. *Orinen.*] Græci Ὀρεινὴν vocant. De Virgine Deïpara ſacer codex, Luc. 1. ἐπορεύθη εἰς τὴν ὀρεινὴν μετὰ σπουδῆς, *abiit in montana Iudææ cum feſtinatione.* Pars Judææ plurimum montuoſa, in qua fuere Hieroſolyma, Rama, Bethlehem. Lapidoſum hunc tractum ad LX. ſtadia eſſe Strabo eſt auctor, l. 16. p. 761.

11. *Hieroſolyma.*] De urbe ſatis multa alii. De urbis nomine recte admonet Hieronymus, ep. 126. ad Evagr. *Non ut Ioſephus, & noſtri omnes arbitrantur, Hieruſalem nomen eſt ex Græco Hebraicoque compoſitum: id enim abſurdum eſſe peregrinæ linguæ mixtura demonſtrat.* Ex Hebræo tota conflata vox eſt יְרוּשָׁלַםִ, *viſio pacis*: eademque originatio vocis *Hieroſolyma* eſt.

12. *Non Iudææ modo.*] Hanc vocem *non modo* adverſativæ orationis parti poſtponere, familiare ac ſolenne Plinio eſt. Sic l. 6. ſect. 22. *Omnium in India prope, non modo in hoc tractu, claritatem antecedunt Praſii, &c.*

13. *Herodium.*] Nomen unius eſt e Judææ toparchiis apud Joſephum, lib. 3. bell. Jud. cap. 2. pag. 833. Ἡρώδειον.

14. *Iordanis amnis &c.*] Deſcribit hæc Martianus, l. 6. c de Syria, p. 219.

15. *De qua dicemus.*] Sect. 16.

16. *Se præbens.*] Veluti moras nectat, invituſque lacum petat.

lium

lium fuit occaſio, in lacum ſe fundit, quem plures [1] Geneſaram vocant, [2] XVI. mill. paſſuum longitudinis, VI. mill. latitudinis, amœnis circumſeptum oppidis: ab oriente, [3] Juliade, & [4] Hippo: a meridie, [5] Tarichea, quo nomine aliqui [6] & lacum appellant: ab occidente [7] Tiberiade, [8] aquis calidis ſalubri.

Aſphaltites nihil præter bitumen gignit: [9] unde & nomen. [10] Nullum corpus animalium recipit: [11] tauri cameliquе fluitant. Inde fama, nihil in eo mergi. Longitudine excedit centum M. paſſuum, latitudine maxima [12] XXV. implet, minima ſex. Proſpicit cum ab oriente [13] Arabia Nomadum, a meridie [14] Machærûs, ſecunda quondam arx Judææ, ab Hieroſolymis. [15] Eodem latere eſt calidus fons CAP. XVI.

NOTÆ.

1. *Geneſaram.*] Γεννησαρῖτις λίμνη Straboni, lib. 16. pag. 755 In ſacris paginis, *Lacus Geneſareth*, & mare Tiberiadis, & mare Galilææ. Hodie *Mer de Tabarie.*

2. *XVI. mill. paſſ.*] Ita Solinus, cap. 35. pag. 64.

3. *Iuliade.*] Ἰουλιὰς Ptolemæo, lib. 5. cap. 16. in Galilæa. Hanc Philippus Tetrarcha in Gaulanitide condidit: & Juliadem, in gratiam Juliæ, quæ Tiberii mater, voluit appellari. Auctor Joſephus, lib. 2. bell. Jud. cap. 8. p. 789. qui in Peræa, hoc eſt, ultra Jordanem ſitam dicit: hoc eſt, ut Plinius ait, ab oriente Geneſaræ lacus.

4. *Hippo.*] A quo Ἱππηνὴ regio cognominata, apud Joſeph. lib. 3. bell. Jud. cap. 2. pag. 832.

5. *Tarichea.*] Ταριχέα Stephano. Joſepho, lib. 3. bell. Jud. cap. 16. pag. 857. Ταριχεῖαι. Urbem Judææ validiſſimam Tarichæam vocat Suetonius in Tito.

6. *Et lacum.*] Geneſaram ſcilicet, quem Tarichæum aliqui vocabant, & Tiberiadis, a vicinis urbibus: ut Genevæ dicimus, & Lauſannæ, & Lemannum lacum. A Tarichæa nomen quoque inveniſſe lacum eum innuit Strabo, lib. 16. pag. 764. ut inanis jam ſit Druſii conjectura, locum hunc pro arbitrio immutantis, in Comm. ad voces Hebr. novi Teſtam. cap. 24. pag. 41.

7. *Tiberiade.*] Τιβεριὰς, πόλις τῆς Ἰουδαίας, πρὸς τῇ Γεννησαρίτιδι λίμνῃ, Steph. In gratiam Tiberii ab Herode tetrarcha ſic appellata, quæ prius *Cenereth* dicebatur.

8. *Aquis calidis.*] Joſephus, lib. 18. Antiq. Jud. cap. 3. pag. 619.

9. *Unde & nomen.*] Ἄσφαλτος enim Græcis bitumen eſt.

10. *Nullum corpus.*] Vivum ſcilicet: qua de re vide Philoſophum, lib. 2. Meteorol. cap. 3. pag. 557. & Strabon. lib. 16. pag. 763. Id vero expertum eſſe Veſpaſianum Aug. projectis in lacum hominibus nandi imperitis, vinctiſque poſt terga manibus, auctor eſt Joſephus, lib. 5. bell. Jud. cap. 5. pag. 892.

11. *Tauri &c.*] Solinus, cap. 35. pag. 64. Aliud eſt quod Joſephus ait, loc. cit. lacum eum plurimis locis vomere bituminis glebas, quæ ſuper undam & facie & mole tauris aſſimiles natent.

12. *XXV.*] Vide Notas & Emend. num. XLIII.

13. *Arabia Nomadum.*] Quæ a Palmyrenis ſolitudinibus, unde initium ducit, ad meridiem deſcendit ultra Aſphaltiten lacum.

14. *Macharûs.*] Μαχαιροῦς Stephano, & Joſepho, qui lib. 18. Antiq. cap. 7. pag. 626. ibi necatum ab Herode Chriſti Domini Præcurſorem refert. In Peræ regionis Judææ parte meridionali a Joſepho locatur, lib. 3. cap. 2. pag. 833.

15. *Eodem latere.*] Latere Aſphaltitæ lacus meridionali.

medicæ ſalubritatis [1] Callirrhoë, aquarum gloriam ipſo nomine præferens.

*CAPUT XVII.

* [2] Ab occidente litora Eſſeni fugiunt, uſque qua nocent: [3] gens ſola, & in toto orbe præter ceteras mira, ſine ulla femina, omni Venere abdicata, ſine pecunia, [4] ſocia palmarum. In diem ex æquo convenarum turba renaſcitur, large frequentantibus, quos vita feſſos ad mores eorum fortunæ fluctus agitat. Ita per ſeculorum millia (incredibile dictu) gens æterna eſt, in qua nemo naſcitur. Tam fecunda illis aliorum vitæ pœnitentia eſt. [5] Infra hos Engadda oppidum fuit, ſecundum ab Hieroſolymis fertilitate, palmetorumque nemoribus: nunc alterum buſtum. Inde [6] Maſada caſtellum in rupe, & ipſum haud procul Aſphaltite. Et hactenus Judæa eſt.

CAPUT XVIII.

XVI. Jungitur ei [7] latere Syriæ Decapolitana regio, a numero oppidorum, in quo non omnes eadem obſervant. Plurimi tamen [8] Damaſ-

NOTÆ.

1. *Callirrhoë.*] Καλλιῤῥόη Ptolemæo, lib. 5. cap. 16. Καλλιῤῥόη Joſepho, lib. 17. Antiq. Jud. cap. 8. pag. 598. cujus fontes calidos, præter vim medicam, potui quoque jucundos eſſe aſſeverat. Solini hallucinationem, cap. 35. pag 65. hunc fontem Hieroſolymis proximum ſtatuentis, Plinii loco perperam intellecto, jam pridem Salmaſius inſectatus eſt, pag. 579.

2. *Ab occidente.*] Ab occidente, inquit, litora Aſphaltitæ lacus Eſſeni refugiunt, ſive tantum ab eo lacu recedunt, quoad vis illius malefica pertingit. Nam letales exſpirat auras, vicinumque aërem inficit Vide Notas & Emend. num. XLIV.

3. *Gens ſola.*] Hoc eſt, ſolitaria, & a populorum frequentia ſejuncta. De Theoreticis Eſſenis accipi hæc debere, qui in ſola ſacrorum codicum meditatione diem totum tranſigebant, neque artem exercebant ullam, tum verba hæc ſuadent, tum quod mox addit, gentem eam ſociam eſſe palmarum, hoc eſt, in palmetis, adeoque deſertis locis ætatem degere. De Practicis, quod alterum genus eſt Eſſenorum, (quanquam & ii diviſi bifariam, nam alii ἄγαμοι & cœlibes fuerunt, alii nuptiis implicati:) refert Joſephus eos in urbibus degere, lib. 2. bell. Jud. cap. 7. pag. 785. ubi ceteros Eſſenorum mores accurate deſcribit.

4. *Socia palmarum.*] Vide Notas & Emendationes num. XLV.

5. *Infra hos.*] Solinus, cap. 35. p. 65. *Infra Eſſenos Engadda oppidum fuit ſed exciſum eſt.* Πολίχνη Ἐγγαδδὶ Joſepho; lib. 5. bell. Jud. cap. 3. *Inde opobalſamum venit*, inquit Hieron. lib. de loc. Hebr. *quas vineas Engaddi Salomon nuncupat: Vicus eſt prægrandis Iudæorum juxta mare mortuum.*

6. *Maſada.*] Solinus, loc. cit. *Iudææ terminus Maſſada caſtellum.* Ita & Martianus, lib. 6. pag. 219. Μασάδα Joſepho, lib. 5. bell. Jud. cap. 3. p 887. caſtellum validiſſimum haud procul Hieroſolymis, ὑπὸ Ἱεροσολύμων. Straboni, lib. 16. pag. 764. Μοασάδα.

7. *Latere Syriæ.*] Qua vergit in Syriam Cœlen, & Libanum montem. Oppida habuit Decapolitana regio celebriora ultra Jordanem, atque ut Plinius ait, in Arabiam recedentia. Arabiæ enim Nomadum appellatione fere cenſetur, quidquid ultra Jordanem eſt. Tamen etiam cis Jordanem habuit nonnulla. Nam & Chriſtus a finibus Tyriorum ad mare Galilææ perrexiſſe dicitur per fines Decapoleos.

8. *Damaſcum ex epoto riguis.*] Fertilem ait eſſe Damaſcenum agrum, quia totum epotat Chryſorrhoam amnem, dum ad rigua diſtrahitur. Teſtatur id etiam Strabo, lib. 16. pag. 755. Ὁ μὲν Χρυσοῤῥόας ἀρξάμενος ἀπὸ τῆς Δαμασκηνῶν,

Digitized by Google

cum ex epoto riguis amne Chryſorrhoa fertilem : [1] Philadelphiam, [2] Rhaphanam, omnia in Arabiam recedentia. [3] Scythopolin, ([4] antea Nyſam, a Libero patre, ſepulta nutrice ibi,) Scythis deductis. [5] Gadara, [6] Hieromiace præfluente, [7] & jam dictum Hippon : [8] Dion, [9] Pellam aquis divitem, [10] Galaſam : [11] Canatham. Intercurſant cin- 5
guntque has urbes [12] tetrarchiæ, regionum inſtar ſingulæ, [13] & in regna contribuuntur, [14] Trachonitis, [15] Paneas, in qua Cæſarea cum

NOTÆ.

πόλεως καὶ χώρας, εἰς τὰς ὀχετείας αἰχαλίσκεται, &c Hodie *Damas*. Chryſorrhoam ſic diſtrahi, ut ſingulæ ædes & horti fontem ex eo derivatum habeant in urbe cives, auctor eſt Bellonius, l. 2. Obſerv. cap. 91. Voluſiani nummus æreus minoris formæ in Cimelio noſtro Pariſienſi : COL. DAMAS. METR.

1 *Philadelpham.*] Φιλαδέλφεια Ptolemæo, l. 5. c. 15. in Decapolitana regione. Stephanus, a Ptolemæo Philadelpho nomen inveniſſe ait. A Joſepho, lib. 3. bell. Jud. c. 2. p. 833. in Peræa collocatur. In Arabiæ confinio, a Plinio. Unde circumjectus ager, Ἀραβία τῆς Φιλαδελφίας dicitur Epiphanio in Ἀνακεφαλ. p. 145. In nummis, ΦΙΛΑΔΕΛΦΕΩΝ. ΚΟΙΛ. ΣΥΡ.

2. *Rhaphanam.*] Ῥαφανέαι Stephano : Joſepho, l. 7. bell. Jud. 19. Ῥαφαναίαι. In Conc. Nic. I. Baſſianus Rhaphaneenſis, ex Provinc. Syriæ Cœles.

3. *Scythopolin.*] Cis Jordanem hæc ſita, nec jam in Arabiam recedens, ut ſuperius memoratæ urbes. Civitatem Decapoleos maximam, & Tiberiadi vicinam facit Joſephus, lib. 3. bell. Jud. c. 16. p. 856. Galilææ Strabo, l. 16. p. 763. Meminere Ptolemæus, Stephanus, & alii. Antoninus a Gadara, de qua ſtatim dicemus, diſtare ait M. P. XVI.

4 *Antea Nyſam, &c.*] Ita Stephanus : Νύσα κοίλης Συρίας, Σκυθῶν πόλις. Hæc porro parentheſi incluſimus, ne forte cum Solino exiſtimares Scythas a Libero patre deductos. Scytharum excurſionis meminit Euſebius in Chron. qui eoſdem ait ſuum huic urbi nomen indidiſſe, quæ prius Βαιθσάν, καλουμένη παρ᾽ Ἕλλησιν Σκυθόπολις, inquit Joſephus, l. 12. Antiq. Jud. c. 12. p. 418.

5. *Gadara.*] Γάδαρα Stephano, qui Cœles Syriæ urbem eſſe ait. Ptolemæus, l. 5. c. 15. Decapolitanæ, (Sic enim habet Pariſ. cod.) adjudicat. Τὰ Γάδαρα, & Ἵππον, & Γαυλανῖτιν regionem, ceu loca inter ſe vicina admodum conjungit Joſephus, l. 2. bell. Jud. c. 19. p. 813.

6. *Hieromiace.*] Amne. MSS. *Hieromice. Iarmoch*, e montibus Galaad fluens, in regione Gergeſſæorum, quorum fuit regio Gadarena.

7. *Et jam dictum.*] Sup. ſect. Palæſtinæ urbs a Stephano appellatur.

8. *Dion.*] Δῖον Ptolemæo, l. 5. c. 15. in Decapolitana, Pellam inter & Gadara.

9. *Pellam.*] Πέλλα Ptolemæo, loc. cit. Steph. Πέλλα, πόλις Συρίας ἡ Βοῦτις λεγομένη. A Joſepho lib. 3 bell. Jud. c. 2. p. 833. in Peræa collocatur.

10. *Galaſam.*] Vide Notas & Emend. num. XLVI.

11. *Canatham.*] Τὰ Κάναθα τῆς κοίλης Συρίας. Joſepho, l. 1. bell. Jud. c. 14. p. 742. Ptolemæo item & Stephano.

12. *Tetrarchia.*] Tetrarchia non modo pars regni quarta appellatur, ſed & mediocris quælibet ditio : ita ut ſingulæ fere urbes tetrarchiæ fuerint, cum circumjacente agro : Plures etiam quandoque tetrarchiæ in unum tetrarcham Imperatorum beneficio ac juſſu collatæ.

13. *Et in regna.*] Totidemque regna cenſentur. Sic Abilenen Lyſaniæ regnum, Λυσανίου βασιλείαν Joſephus appellat, l. 2. bell. Jud. c. XI. p. 796.

14. *Trachonitis.*] Trachonitidis regionis tetrarcha Philippus, apud Lucam, c. 3.

15. *Paneas.*] Πανεάς regionis nomen, in qua condita Cæſarea Philippi dicta, tetrarchæ nomine, Herodis Magni filii. Eadem quoque a vicino fonte, Cæſarea

ſupradicto fonte: [1] Abila, [2] Arca, [3] Ampeloëſſa, [4] Gabe.

CAP. XIX. XVII. [5] Hinc redeundum eſt ad oram, atque Phœnicen. [6] Fuit oppidum Crocodilôn, [7] eſt flumen: memoria urbium, [8] Dorôn, [9] Sycaminôn. Promontorium [10] Carmelum, & in monte oppidum, eodem nomine, quondam [11] Ecbatana dictum. Juxta [12] Getta, Jeb-

NOTÆ.

Paneas appellata. In nummo M. Aurelii, quem vidiſſe ſe Spanhemius ait, p. 985. l. de Nummor. præſt. ΚΑΙC. CΕΒ. ΙΕΡ. ΚΑΙ. ΑCΥ. ΥΠ. ΠΑΝΕΙΩ. hoc eſt, Καισάρεια σεβαςὴ ἱερὰ ϰ ἄσυλος ὑπὸ Πανείῳ. Sic & a fonte nomen accepiſſe videtur, ut Plinio & Stephano creditum: & a monte unde fons manat, quod Πάνειον ὄρος Euſebio dicitur, l. 7. hiſt. Eccl. c. 17. Ipſa urbs in nummo Diadumeniani, quem Patinus exhibet, p. 527. per Φ non per Π ſcribitur. ΦΑΝΕΑC. ΠΟΛΕΩC. CΥΡ. ΠΑΛ. Hoc eſt, Συρίας Παλαιςίνης.

1. *Abila.*] Hinc Lyſanias Ἀβιληνῆς tetrarcha, Luc 3. oppidum Ἀβίλη Joſeph, l. 4. Antiq. c. 7. p. 118. in loco palmetis conſito ad Jordanem. In Cœleſyria collocatur ab Antonioo in Itiner. a Damaſco, M. P. XVIII. Hodie *Bellinas*.

2. *Arca.*] Ἀρκαίας & Ῥαφαναίας regni Agrippæ civitates duas appellat Joſephus, lib. 7. bell. Jud. cap. 24. p. 976. Phœniciæ a Ptolemæo adſcribitur Ἄρκα, lib. 5. c. 15. inter oppida mediterranea. A Stephano quoque, Ἄρκη πόλις Φοινίκης, &c. etſi Stephani interpres cum Ace, hoc eſt, cum Ptolemaïde confundit. Fuit Arca ſcilicet in confinio Phœnices, & Decapoleos.

3. *Ampeloëſſa.*] Ἀμπελόεσσα. Vitibus conſitam regionem vox ea ſonat: ut vel Arcæ potius, vel Gabes cognomen, quam oppidi alterius nomen id eſſe videatur.

4. *Gabe.*] Ita libri omoes. Γάβαν appellat Joſephus, lib. 2. belli Jud. c. 19. p. 814. Gabbam Plinius l. 12. ſect. 41. & Stephanus· Γάββα, πόλις Συρίας· τὸ ἐθνικὸν Γαβηνός. Petri Ep. Gabbi mentio in Epiſt. ſynodali primæ Syriæ ad Leonem Imp. in Conc. Calched. tom. 4. Concil. pag. 915. In vetere nummo Muſæi noſtri Pariſienſis, ΓΑΒΗΝΩΝ.

5. *Hinc redeundum.*] Unde oratio deflexerat, ſect. 14. ab his verbis: *Finis Palaſtinæ . . . Deinde Phœnice.*

6. *Fuit oppidum.*] Nihil ejus ſupereſſe innuit præter nomen: quod & Strabo ſignificat his verbis, lib. 16. pag. 758. Καὶ πολίχνιον ὀνόματα, πλέον δ' οὐδέν. Συκαμίνων πόλις, Βουκόλων, ϰ Κροκοδείλων πόλις, ϰ ἄλλα τοιαῦτα.

7. *Eſt flumen.*] Quo vero id nomine? An eodem quo oppidum? ποταμὸς κροκοδείλων. An potius eum cujus oſtia Ptolemæus lib. 5. cap. 15. prope Dora collocat, Χερσοῦ ποταμοῦ ἐκβολαί.

8. *Dorôn.*] Ita ſcripſi, pro *Dorum.* Sic Crocodilôn, & Sycaminôn dixit, patrio caſu. Nam Græce Δῶρα Ptolemæo loc. cit. in ora Phœnicia. Scylaci, pag. 40. Δῶρος, πόλις Σιδωνίων. Meminere Euſebius & Hieron. de locis Hebr.

9. *Sycaminôn.*] Συκαμίνων Straboni, loc. cit. a recto Συκάμινα, ut docet Stephanus.

10. *Carmelum.*] Κάρμηλος τὸ ὄρος Straboni, loc. cit. Vide Notas & Emend. num. XLVII.

11. *Ecbatana.*] In MSS. *Acbetana.* Stephanus, pag. 12. Ἀγβάτανα, πολίχνιον Συρίας. Per α & ε ſcribi a priſcis auctoribus promiſcue monet. Et pag. 255. Ἐκβάτανα, Συρίας πόλις. In hac urbe Cyri F. Cambyſes obiit, oraculo deluſus, cum in Ecbatanis Mediæ deceſſurum ſe ſperaret. Herod. lib. 3. Thalia, p. 186. & 187.

12. *Getta.*] Forte Γίττα, quam πόλιν Παλαιςίνης Polybius vocat in Excerptis, e libro XVI. Non eſt Gith vel Geth, de quo Euſebius & Hieronymus in loc. Hebr. De Jebba ceteri ſcriptores ſilent.

ba: rivus [1] Pagida, ſive [2] Belus, vitri fertiles arenas parvo litori miſcens. Ipſe e palude [3] Cendevia a radicibus Carmeli profluit. Juxta colonia Claudii Cæſaris [4] Ptolemaïs, quæ quondam [5] Ace. Oppidum [6] Ecdippa. Promontorium [7] Album. [8] Tyrus quondam inſula, præalto mari ſeptingentis paſſibus diviſa, nunc vero Alexandri oppugnantis operibus [9] continens, olim partu clara, urbibus genitis, [10] Lepti, Utica, & illa Romani imperii æmula, terrarum orbis avida, Carthagine: etiam Gadibus extra orbem conditis. Nunc omnis ejus nobilitas conchylio atque purpura conſtat. Circuitus XIX. mill. paſſuum eſt, intra [11] Palætyro incluſa. Oppidum ipſum XXII. ſtadia

NOTÆ.

1. *Pagida.*] MSS. *Pacida.* Reg. 1. 2. Colb. 1. 2. Pariſ. Chiffl. Qui *Pagida*, ſcripſerunt, ἀπὸ τῶν πηγῶν deduci nomen Syrum voluerunt.

2. *Belus.*] Stephano, Βῆλος, verbo Ἄκη. Joſepho, lib. 2. bell. Jud cap. 9. pag. 790. Βήλεος ποταμὸς παντάπασιν ὀλίγος, ſtadiis a Ptolemaïde duobus, hoc eſt, paſſ. CCL. vallem præterfluens, atque arenam volvens ſecum perpetuo, vitreis operibus conficiendis aptam. De eo amne rurſum lib. 36. ſect. 65. De arenis litoris hujuſce vitrariis vide etiam Strabonem, lib. 16. pag. 758.

3. *Cendevia.*] MSS. omnes, *Cendebria.* An a Κενδεβαίῳ duce nomen, quem ab Antiocho miſſum ad vaſtandam Judæam refert Joſephus, lib. 13. Antiq. cap. 13. pag. 447. Libro 36. ſect. 65. MSS. *Candebea.*

4. *Ptolemaïs.*] Huc pertinent nummi Caracallæ & Getæ, apud Patinum, pag. 299. & 317. COL. PTOL. ille præſertim Caracallæ, qui Serapidis effigiem habet: cujus cultum in Syria familiarem fuiſſe, ex Cæſareæ nummo a nobis antea laudato, perſpicuum eſt. Fruſtra igitur hæret Patinus, quo ſui illi nummi ſpectent.

5. *Ace.*] Strabo, lib. 16. pag. 758. ἡ Ἄκη ἀνίμαζεν ὁρμητήριον. Ex Strabone Stephanus: Ἄκη, πόλις Φοινίκης... αὕτη Πτολεμαῒς ἐκαλεῖτο. Demetrius apud Harpocrat. verbo Ἄκη, id nominis arcei Ptolemaïdis fuiſſe ait. Cauſam appellationis hujus vide apud Stephan. verbo Πτολεμαῒς. Hodie *S. Iean d'Acre.*

6. *Ecdippa.*] Ἐκδίππα Ptolemæo, lib. 5. cap. 15. inter Ptolemaïda & Tyrum. Joſepho, lib. 1. belli Jud. cap. XI. Ἔκδιππος.

7. *Album.*] Hi Tyrii montes, Chriſtiano in his oris bello notiſſimi: quorum promontorium hodie *le Cap Blanc.*

8. *Tyrus.*] Hodie *Sour*: ut apud Hebræos olim צור *Tſor*, quæ vox munitum oppidum ſonat.

9. *Continens.*] Hoc eſt, continenti adhærens, illo ipſo, quem Alexander ſtruxerat, aggere Strabo, l. 16. p. 757.

10. *Lepti, &c.*] Iſidorus, lib. 15. Orig. cap. 1. *Phœnices a Rubro mari profecti, Sidonem urbem opulentiſſimam condiderunt... Ipſi etiam Tyrum in Syria: ipſi Vticam in Africa, Hipponem, Leptim, aliaſque urbes in ora maritima condiderunt: ipſi Thebas in Bœotia duce Cadmo, &c.* Curtius, lib. 4. cap. 19. de Tyro: *Coloniæ certe ejus pene orbe toto diffuſa ſunt: Carthago in Africa, in Bœotia Thebæ, Gades in oceano.* A Tyriis Thebas eſſe conditas aſſeverat, quas Plinius Sidoniis adſcribit: ut viciſſim Tyriorum partum Leptim Plinius eſſe ſtatuit, quam a Sidoniis conditam Salluſtius pronunciavit, lib. de bello Jugurth. pag. 115. Sed ab iiſdem nimirum orti parentibus, Phœnicibus ſcilicet, Tyrii Sidoniique. Uticam a Tyriis conditam Velleïus quoque affirmat, lib. 1. pag. 3.

11. *Palætyro.*] Παλαίτυρος, (ea vox antiquam Tyrum ſonat) quam a Tyro nova diſtare ſtadiis XXX. hoc eſt, paſſiter mille, DCCL. auctor eſt Strabo, lib. 16. pag. 758.

obtinet. [1] Inde Sarepta, & [2] Ornithôn oppida: [3] & Sidon artifex vitri, Thebarumque Bœotiarum parens. *CAPUT XX. * [4] A tergo ejus mons Libanus orſus, mille quingentis ſtadiis Simyram uſque [5] porrigitur, qua Cœle Syria cognominatur. Huic par, [6] interjacente valle, mons adverſus Antilibanus obtenditur quondam muro conjunctus. [7] Poſt eum introrſus, Decapolitana regio eſt, prædictæque cum ea tetrarchiæ, & Palæſtinæ tota laxitas. At in ora etiamnum ſubjecta Libano, fluvius [8] Magoras: Berytus colonia, quæ [9] Felix Julia appellatur. [10] Leontos oppidum: flumen [11] Lycos: Palæbyblos: flumen Adonis. Oppida: [12] Byblos, [13] Botrys, [14] Gigarta,

NOTÆ.

1. *Inde Sarepta.*] Σάρεφθα Joſepho, lib. 8. Aotiq. cap. 7. pag. 285. medio Tyrum inter, & Sidooem, iotervallo. Hinc Sareptana vidua, 3. Reg 17. Hactenus editum ſic eſt: *Inde Evhydra, Sarepta.* Sed *Evhydra* nulli MSS. agnoſcunt. Ἔνυδρα Strabonis, lib 16. pag. 753. ultra Aradum ſita, non eſt hujus loci.

2. *Ornithôn.*] Medio quoque intervallo Tyrum inter & Sidooem, hoc eſt, centum utrinque ſtadiis, ſive paſſ. XII. M. D. Ὀρνίθων πόλις λεγομένη, Avium, ſeu mavis Gallinarum oppidum, a Strabnne collocatur, l. 16. p. 758.

3. *Et Sidon artifex.*] Quoniam arenæ vittariæ, de quibus ſuperius dictum, Sidooem deferuntur, ubi fornaces officinæque vitrariæ, arenarum fuſioni aptæ. Strabo, loc. cit. Hodie *Sayd.*

4. *A tergo ejus.*] Sidonis.

5. *Porrigitur.*] A Sidone Simyram uſque, verſus ſeptentrionem: quæ pars Syriæ, Cœle dicitur, hoc eſt, Cava.

6. *Interveniente valle.*] In amphitheatri formam: claudente vallem a ſeptentrione, & ab occaſu, Libano monte, quem nuoc populi incolunt, nova appellatione dicti, *les Druſes.* Ab meridie, & oriente, Antilibano, *l'Antiliban.*

7. *Poſt eum.*] Poſt Antilibanum, verſus ortum Solis, Damaſcus occurrit, & Decapolitaoa: verſus meridiem, laxiſſimus, hoc eſt, vaſtiſſimus Palæſtinæ tractus.

8. *Magoras.*] Qui Straboni l. 16. p. 756. medio ſpatio inter Sidonem, & Berytum. Nunc vocant incolæ, patria lingua, *la Riviere d'Amour.*

9. *Felix Iulia.*] Nummus æreus formæ mediocris Trajano Imp. cuſos, in Cimelio noſtro Pariſienſi aſſervatur, cujus epigraphe, COL. IVL. AVG. FEL. BER. *Colonia Iulia Auguſta Felix Berytus.* Ab Agrippa Auguſti genero deductam coloniam auctor eſt Strabo, loc. cit. *Berytenſis colonia Auguſti beneficiis gratioſa*, inqnit Ulpianus, lib. 50. Dig. tit. 15. de cenſibus. Βηρυτὸς Græcis dicitur, producta penultima ſyllaba: nobis *Barut*, iodigenis *Birout.* Olim binominis fuit: nam & Berœam appellatam eſſe auctor eſt Euſebius in Chron.

10. *Leontos.*] Λέοντος, vel ut Scylax, pag. 40. & Strabo vocat, lib. 16. p. 756. Λεόντων, hoc eſt, Leonum oppidum.

11. *Lycos.*] Straboni, p. 755. Λύκος ποταμὸς inter Byblum & Berytum: Mox Byblum ſequi deinde dicit Ἄδωνις ποταμὸν, ac poſtea Παλαίβυβλον, quo ordine a Plinio nunc commemorantur. Canis nomen ei amni fecere nuoc indigenæ, *la riviere du Chien.* Adonidi vero Abrahæ, *la riviere d'Abraham.*

12. *Byblos.*] Βύβλος Stephano, cujus vocis originationem pluribus idem inveſtigat. Hodie *Gebail.*

13. *Botrys*] Βότρυς πόλις Φοινίκης, Stephano. Indigenis *El Batron.* Hinc Diagoras Botryenſis, de quo diximus in Auctorum ſyllabo.

14. *Gigarta.*] Strabo, l. 16. p. 755. Βόστρα (lego Βότρυν,) καὶ Γίγαρτον, inter op-

[1] Trieris, [2] Calamos: [3] Tripolis, quam Tyrii & Sidonii & Aradii obtinent. [4] Orthoſia, Eleutheros flumen. Oppida: [5] Simyra, [6] Marathos, [7] contraque Arados [8] ſeptem ſtadiorum oppidum & inſula, [9] ducentos paſſus a continente diſtans. [10] Regio in qua ſupradicti deſinunt montes, & interjacentibus campis, Bargylus mons incipit. 5

XVIII. [11] Hinc rurſus Syria, deſinente Phœnice. Oppida: Carne, Balanea, Paltos, [12] Gabale: promontorium, in quo [13] Laodicea

NOTÆ.

pida numerat, quæ ſunt ſubjecta Libano. In Notiria Eccleſ. Prov. Phœniciæ, Γίγαρτα χώμη.

1. *Trieris.*] Τριήρης χωρίον τι Straboni, pag. 754. πόλις eſt Stephano, pag. 664.

2. *Calamos.*] Has eodem ordine appellat Polybius, lib. 5. p 574. Βηρυτὸν, Βότρυν, Τριήρη, καὶ Κάλαμον.

3. *Tripolis.*] Mela conciſe l. 1. c. 12. *Tria oppida fuerunt, ſingulis inter ſe ſtadiis diſtantia: locus ex numero Tripolis dicitur.* Plinio Strabo ſuffragatur, loc. cit. Nunc *Tripoli de Sourie.*

4. *Orthoſia.*] Ὀρθωσίας Straboni, p. 751. juxta Ἐλεύθερον amnem, quem hodie aïunt Sanctum vocari, *le Fleuve Saint.* Urbem *Orthoſida ſacram* appellat Priſcianus in Periegeſi, pag. 389. In nummis, ΟΡΘΩCΙΕΩΝ.

5. *Simyra.*] Σίμυρος, τὰ Σίμυρα, Stephano, & Straboni, libro 16. p. 753. Simyra caſtellum, Melæ loc. cit.

6. *Marathos.*] Μάραθος πόλις ἀρχαία Φοινίκων κατεσπασμένη, *vetus Phœnicum civitas, nunc diruta:* inquit Strabo, loc. cit. Reſtituta poſterius, hodie *Tortoſa* dicitur.

7. *Contraque Arados.*] Hoc eſt, ex adverſo Marathi oppidi Arados inſula in alto objacet, cum oppido. Vide Notas & Emend. num. XLVIII.

8 *Septem ſtadiorum.*] Hoc ipſum de Arado inſula oppidoque, Strabo lib. 16. pag. 753.

7. *Ducentos paſſus.*] Strabo, ſtadia xx. quæ efficiunt paſſus bis mille & ducentos.

10. *Regio in qua.*] Tranſcribit hæc Martianus, lib. 6. cap. de Arabia & Syria, pag. 220.

11. *Hinc rurſus.*] Hinc appellari rurſus Syria incipit, etiam in ora, ubi Phœnice deſinit. Phœniciæ tamen, Carne, Balaneaque a Stephano adſcribuntur. Κάρνη, πόλις Φοινίκης. Et, Βαλανέαι, πόλις Φοινίκης, ἡ νῦν Λευκάς. Utraque Aradiorum ditionis eſt, cum Palto, teſte Strabone, l. 16. p. 753. ἡ τῶν Ἀραδίων παλαιὰ Πάλτος, καὶ Βαλαναία, καὶ Κάρανος τὸ ἐπίνειον τῆς Ἀράδου, Aradiorum navale.

12. *Gabale.*] Oppidula Laodiceæ proxima a Strabone hæc numerantur, lib. 16. pag. 753. Τῇ γὰρ Λαοδικείᾳ πλησιάζει πολίχνια, τό, τε Ποσείδιον, καὶ τὸ Ἡράκλειον, καὶ τὰ Γάβαλα. Hinc Imperatori Elagabalo factum nomen, quæ vox Gabalitarum Deum ſonat: quod eſſet Solis ſacerdote genitus. Hodie *Jably.*

13. *Laodicea libera.*] Hi ſunt Λαοδικεῖς οἱ πάραλιοι Laodicenſes maritimi, apud Joſeph. lib. 1. bell. Jud. cap. 16. pag. 748. Horum eſt nummus ille, apud D. Vaillant, in hiſtor. Regum Syriæ, pag. 262. ΛΑΟΔΙΚΕΩΝ ΤΩΝ ΠΡΟC ΘΑΛΑCCΑΝ, *Laodicenſium qui ſunt ad mare.* A Seleuco Nicatore condita, ac de matris nomine appellata: Sic Antiochiam ἐπὶ Δάφνῃ, patris Antiochi: Seleuciam, ſuo: Apameam, matris nomine inſignivit. Strabo lib. 16. pag. 749. Ulpianus, lib. 50. Digeſt. tit. 15. de Cenſibus: *Laodicea in Syria juris Italici eſt, & ſolutiorum.* Hodie *Latakié.*

CAPUT XXI. libera, [1] Dioſpolis, Heraclea, [2] Charadrus, Poſidium. * Deinde promontorium Syriæ [3] Antiochiæ. Intus ipſa Antiochia libera, [4] Epidaphnes cognominata, [5] Oronte amne dividitur: In promontorio autem [6] Seleucia libera, Pieria appellata.

CAPUT XXII. 5 Super eam mons eodem, [7] quo alius, nomine, Caſius. [8] Cujus excelſa altitudo [9] quarta vigilia orientem per tenebras Solem aſpicit: brevi [10] circumactu corporis, diem noctemque pariter oſtendens. Ambitus ad cacumen XIX. M. paſſ. eſt: altitudo per directum, IV.

NOTÆ.

1. *Dioſpolis.*] MSS. omnes, Reg. 1. 2. Colb. 1. 2. Pariſ. Chiffl. *Dipolis.* Cave enim exiſtimes hanc eſſe Dioſpolin Palæſtinæ, cujus ſedis Epiſcopi in Conciliis ſæpe ſubſcribunt, cujus apud Antoninum mentio, ceteroſque: hæc enim haud procul Aſcalone & Cæſarea Palæſtinæ fuit, Lydda prius, ut ſect. 15. monuimus, appellata.

2. *Charadrus.*] Quoniam id oppidum in confinio Ciliciæ Syriæque eſt, Ciliciæ a Scylace, pag. 38. Stephanoque adſcribitur. *Χάραδρος λιμὴν ϗ ἐπίνειον Κιλικ*[illegible]

3. [illegible]*tiochia.*] Cognomento etiam alio *ἐπὶ τῷ Ὀρόντῃ ad Orontem* dicta, Ptolemæo, lib. 5. cap. 15. ab eo amne, qui eam urbem præterfluit. Incolis nunc *Antekié.* A mari unius diei navigatione adverſo flumine diſtare auctor eſt Strabo, lib. 16. pag. 751. Liberam fuiſſe, id eſt, ſuis, non Romanis, vixiſſe legibus, docet nummus antiquus apud Spanhem. p. 789. ΑΝΤΙΟΧΕΩΝ ΜΗΤΡΟΠΟΛ. ΑΥΤΟΝΟΜΟΥ.

4. *Epidaphnes.*] Ἐπὶ Δάφνης. Straboni, lib. 16. pag. 749. *Ἀντιόχεια ἡ ἐπὶ Δάφνῃ.* In nummo æreo minoris formæ, Muſæi noſtri Pariſienſis, ΑΝΤΙΟΧΕΩΝ ΤΩΝ ΠΡΟC ΔΑΦΝΗΝ. Eſt autem Daphne, inquit Strabo, vicus modicus ab Antiochia ſtadiis XL. diſſitus: ubi fana Apollinis, & Dianæ, cum aſylo. Stephano ſuburbium eſt, ad orientem Antiochiæ.

5. *Oronte.*] Ὀρόντης Straboni, lib. 16. pag. 751.

6. *Seleucia.*] Nummus Severi, apud Patinum, pag. 282. CΕΛΕΥΚΕΩΝ ΠΙΕΡΙΑC. Alter Caracallæ, p. 304. CΕΛΕΥΚΙΑC ΠΙΕΡΙΑC. Alii item Trajani, pag. 180. & Antonini, pag. 228. in quibus inſculptus cernitur mons ipſe Caſius, urbi proximus, quem Jovem Caſium appellabant: CΕΛΕΥΚΕΩΝ. Π. CΥΡΙΑC. ΖΕΥC. ΚΑCΙΟC. Hoc eſt, *Σελευκέων Πιερίας Συρίας. Ζεὺς Κάσιος.* Porro *Πιερία ὄρος* mons eſt prope Caſium, a quo Seleuciæ oppido ac regioni nomen. Ptolem. lib. 5. cap. 15. Straboni, mons Anticaſius appellatur. Ejecto e Syria Tigrane, Seleuciam libertate Pompeïus donavit, teſte Strabone, lib. 16. p. 751. Teſtis & nummus apud Spanhem. pag. 789. CΕΛΕΥΚΕΩΝ ΤΗC ΙΕΡΑC ΚΑΙ ΑΥΤΟΝΟΜΩΝ.

7. *Quo alius.*] In confinio Ægypti & Syriæ poſitus, de quo ſect. 14.

8. *Cujus excelſa.*] Narrant id quoque Solinus iiſdem verbis, cap. 36. pag. 65. & Martianus, lib. 6. pag. 220.

9. *Quarta vigilia.*] Ternis horis ante Solis exortum. Eadem ferme, non de Caſio, ſed de Caucaſo monte refert Ariſt. l. 1. Meteorol. c. 13. p. 545. Ac de Caucaſo quidem id vere a Philoſopho dictum eſſe, probat egregie Cabeus, in l. 1. Meteorol. text. 63. p. 388. At Pomponius Mela, l. 1. c. 10. p. 14. Caſio id quidem tribuit, non tamen Antiocheno, ſed Ægyptio. Item Lucanus, l. 10. v. 434.

Lucifer a Caſia proſpexit rupe, diemque
Miſit in Ægyptum primo quoque Sole calentem.

10. *Circumactu.*] Globoſi verticis parte altera lucem, altera tenebras oſtendente.

At

At in ora amnis Orontes, natus inter Libanum & Antilibanum juxta [1] Heliopolin. Oppidum [2] Rhoſos: & a tergo [3] Portæ, quæ Syriæ appellantur, intervallo Rhoſiorum montium & Tauri. In ora oppidum [4] Myriandros: mons [5] Amanus, in quo oppidum Bomitæ. Ipſe ab Syris Ciliciam ſeparat.

XIX. Nunc interiora dicantur. [6] Cœle habet [7] Apamiam, [8] Marſya amne diviſam a [9] Nazerinorum tetrarchia: [10] Bambycen, quæ alio nomine Hierapolis vocatur, Syris vero [11] Magog. Ibi prodigioſa [12] Atargatis, CAP. XXIII.

NOTÆ.

1. *Heliopolim.*] Ἡλιούπολις Ptolemæo, lib. 5. c. 15. in Syria Cœle, vel ut alii codices habent, in Decapolitana. Ab Antonino, medio ferme itinere ponitur, inter Laodiceam, & Damaſcum: utrinque circiter mill. paſſ. LX. Haud procul Apamea, a Strabone, l. 16. p. 752.

2. *Rhoſos.*] Ῥῶσος Stephano: Straboni, l. 16. p. 751. Ῥωσὸς inter Iſſum Ciliciæ oppidum, & Seleuciam.

3. *Portæ, quæ Syriæ.*] Sic anguſtias vocat, inter Tauri montis partem, Rhoſſicumque ſcopulum, de quo Ptolem. l. 5. c. 15. qua tranſitus aditusque eſt in Syriam a Cilicia, & Myriandro. Συρίαι πύλαι, Ptolemæo, loc. cit. & Straboni, l. 14. p. 676.

4. *Myriandros.*] Μυρίανδρος Scylaci, p. 38. in Syriæ Ciliciæque confinio Hodie *Candelona.*

5. *Amanus.*] Quo de monte Cicero multa lib. 5. ad Attic. ep. 20. p. 150. Hic enim caſtra poſuit: hinc nomen Imperatoris obtinuit. *Amanus*, inquit, *Ciliciam a Syria aquarum divortio dividit.*

6. *Cœle.*] Syria Cœle, Κοίλη Συρία: Syria Cava, quoniam inter editiſſimos montes, Libanum, Antilibanumque, depreſſa & humilis.

7. *Apamiam.*] Ἀπάμεια Græcis, indigenis, *Haman*, ad Orontem ſita, Strabone teſte, lib. 16. pag. 752.

8. *Marſya amne.*] Apameam ab oriente circumit, ac demum in Orontem labitur. Hunc eſſe arbitror quem Græci ob ſimilitudinem aliquam cum amne Macedonico Axium appellarunt: unde nummus exſtat apud D. Vaillant, lib. de hiſt. Regum Syriæ, pag. 261. cum epigraphe, ΑΠΑΜΕΩΝ. ΤΩΝ. ΠΡΟΣ. ΤΩ. ΑΞΙΩ.

9. *Nazerinorum.*] Quos, ut arbitror, Apamienſium ab ortu vicinos, juxta Marſyam, Strabo facit, pag. 753. & Φυλάρχυς Ἄραβας vocat. Ab his profecti qui verſus occaſum refugientes, Marſyam Orontemque tranſgreſſi, inter Orontem amnem ab ortu, mare mediterraneum ab occaſu, Marathum *Tortoſe* a meridie, a ſeptentrione Laodiceam, montes incolunt, priſcumque retinent nomen, *les Naſſaries.*

10. *Bambycen.*] Βαμβύκη, Straboni, lib. 16. pag. 751. Plutarch. in Anton. Ἱερὰν πόλιν, ἣν Βορβύκην (lege Βαμβύκην) [illegible] ἐκάλουν. A Seleuco Hierapolim eſſe appellatam, auctor eſt Ælianus, lib. 12. hiſt. anim. cap. 2.

11. *Magog.*] A filio Japheth. Nomen id hodieque ſervare dicitur.

12. *Atargatis.*] Strabo, lib. 16. pag. 748. de Hierapoli, ἐν ᾗ τιμῶσι, inquit, τὴν Συρίαν θεὸν τὴν Ἀταργάτιν. Et pag. 785. eandem appellatam eſſe a Cteſia Δερκετώ docet: ab aliis Ἀθάραν. Forte pro Ἀστάραν. Eſt enim id numen quod ſacræ paginæ Aſtaroth vocant. Prodigioſam appellat, quod facie hominis eſſet, reliquo corpore in piſcem deſinente. Ovid. lib. 4. Metam. verſ. 44.

De te, Babylonia, narret,
Derceti, quam verſa ſquamis velantibus artus
Stagna Palæſtini credunt celebraſſe figura.

Alii Atargatim, ſive Atergatin, muliebri plane forma fuiſſe aïunt, & Matrem eſſe Deûm. Quo ſpectare videtur nummus æreus, mediæ formæ, Muſæi noſtri Pariſienſis, Antonino Pio Prin-

Græcis autem Derceto dicta, colitur: [1] Chalcidem cognominatam [2] ad Belum, unde regio Chalcidene fertiliſſima Syriæ. [3] Et inde [4] Cyrrheſtice Cyrrhum, Gazatas, [5] Gindarenos, [6] Gabenos: tetrarchias duas, quæ [7] Granucomatæ vocatur, [8] Emeſenos, Hylatas, [9] Ituræorum gentem, & qui ex iis [10] Bætarreni vocantur: [11] Mariammitanos: tetrarchiam, quæ [12] Mammiſea appellatur: [13] Paradiſum, [14] Pagras, [15] Pinaritas, Seleucias præter [16] jam dictam duas,

NOTÆ.

cipe cuſus, cum hac epigraphe, ΘΕΑC. CΥΡΙΑC. ΙΕΡΟΠ. hoc eſt, Θεᾶς Συρίας Ἱεροπολιτῶν, quam Rheam eſſe Phurnurus interpretatur, lib. de Nat. Deor. pag. 9.

1. *Chalcidem.*] Χαλκὶς Συρίας Stephano, & Ptolemæo, lib. 5. cap. 15. A Berœa M. P. XVIII. apud Anton. Regio ipſa ἡ Χαλκιδικὴ dicta Straboni, lib. 16. pag. 753. & Ptolem. In Conc. CP. I. *Euſebius Chalcidenſis, ex Prov. Cœles Syriæ.*

2. *Ad Belum.*] Πρὸς Βήλῳ Montis id nomen eſſe videtur.

3. *Et inde.*] Verſus ſeptentrionem, Amano monti & Commagenæ contigua, Strabo, lib. 16. pag. 751. Cicero, lib. 5. ad Attic. ep. 18. pag. 147. *Cyrrheſtica Syriæ pars proxima eſt provinciæ meæ,* nempe Ciliciæ.

4. *Cyrrheſtice.*] Κυῤῥιςικὴ Ptolemæo, lib. 5. cap. 15. Κυῤῥηςικὴ, Straboni, lib. 16. pag. 751 Nummus æreus mediocris formæ, ſub Antonino Pio cuſus, in Muſæo noſtro Pariſienſi exſtat, cum epigraphe, ΚΥΡΡΗCΤΩΝ. Regioni nomen ab oppido, quod Κύῤῥος Ptolemæo: Tacito item, lib. 2. Annal. pag. 60. In Conc. Calched. Κύρος. Theodoreti hæc ſedes fuit: qui bidui itinere diſtare illam ait ab Antiochia, in hiſt. Eccleſ. A Berœa Antoninus, XLII. M. P. Hodie *Kelles.* Vide Notas & Emend. num. XLIX.

5. *Gindarenos.*] Γίνδαρος ἀκρόπολις τῆς Κυρρηςικῆς, arx Cyreſticæ regionis, Straboni, lib. 16. pag. 751. *Petrus Gindarenſis*, ex Prov. Syriæ Cœles, in Conc. Nic. I. pag. 51.

6. *Gabenos.*] *Baſſonus Gabenus*, ex Prov. Syriæ Cœles, in Conc. Nic. I. pag 52.

7. *Granucomatæ.*] Γρανὸν κωμῆται quaſi Grani pagani, ſive e Grani pagis.

8. *Emeſenos.*] Ἐμισηνοὺς appellat Strabo, pag. 753. ab Emeſa oppido, de quo ſect. 21. De Hylatis, ceteri ſilent. Forte *Heliatas* ab Heliopoli legendum Barbarus ſuſpicatur, cui vix aſſentior.

9. *Ituræorum.*] Ἰτουραίων ὀρεινὴ montana Ituræorum haud procul Chalcidene ſtatuere Strabo videtur, pag. 753. & 755. Tetrarchia Iturææ, Luc. 3. juxta Trachonitas, ex eodem Strab. pag. 753. & 756.

10. *Bætarreni.*] Vide Notas & Emend. num. L

11. *Mariammitanos.*] In Notitia antiqua Eccleſ. Provinciæ Syriæ ſecundæ, pag. 58. Ἐπιφάνεια, Μαριάμμη, Σελευκόβηλος. In Conc. Calched. pag. 483. *Paulus Epiſcopus Mariamnæ Syriæ ſecundæ.*

12. *Mammiſea.*] Vide Notas & Emend. num. LI.

13. *Paradiſum.*] Παράδεισος πόλις Συρίας Stephano. Laodicenæ regioni a Ptolemæo adſcribitur, lib. 5. cap 15.

14. *Pagras.*] Juxta Gindarum, de qua proxime dictum eſt. Strabo, lib. 16. pag. 751. Τῇ δὲ Γινδάρῳ συνάπτουσιν αἱ Πάγραι, prope Amani tranſitum, qua ex portis Amanidibus appellatis in Syriam itur.

15. *Pinaritas.*] Πίναρα, juxta Pagras, in Pieria, apud Ptolem. lib. 5. cap. 15. unde Πιναρῖται.

16. *Iam dictam.*] Sect. ſup.

quæ [1] ad Euphraten, & quæ [2] ad Belum vocantur, [3] Cardytenſes. Reliqua autem Syria habet, (exceptis quæ cum Euphrate [4] dicentur,) [5] Arethuſios, [6] Berœenſes, [7] Epiphaneenſes. Ad Orientem Laodicenes, [8] qui ad Libanum cognominantur, [9] Leucadios, [10] Lariſſæos, præter tetrarchias in regno deſcriptas barbaris nominibus XVII.

XX. Et de Euphrate hoc in loco dixiſſe aptiſſimum fuerit. [11] Oritur in præfectura Armeniæ majoris [12] Caranitide, ut prodidere ex iis, qui proxime viderant, Domitius Corbulo, [13] in monte Aba: CAPUT XXIV.

NOTÆ.

1. *Ad Euphratem.*] Cujus ſedis Epiſcopus fuiſſe videtur Byzus Seleucienſis, cujus ſubſcriptio legitur in Conc. CP. I. pag. 955. inter Epiſcopos Provinciæ Syriæ Cœles, cum Apameenſe, Epiphanienſe, & Seleucobelitano.

2. *Ad Belum.*] Montis id nomen, ut videtur. Σελευκείας πρὸς Βήλῳ meminit Ptolemæus, in Caſſiotide, lib. 5. c. 15. inter Antiochiam & Lariſſam. In Conc. CP. I. pag. 955. *Marcianus Seleucobelitanus.* In Conc. Calched. Act. 4 pag. 487. *Euſebius Epiſcopus Seleucobeli, Syriæ ſecunda.* Σελευκόβηλος Stephano, pag. 592.

3. *Cardytenſes.*] Ab oppido, de quo Stephanus, p. 356. Κάρδυτος, πόλις Συρίας μεγάλη, ex Hecatæi periegeſi Aſiæ: τὸ ἐθνικὸν Καρδύτιος.

4. *Dicentur.*] Sect. ſeq.

5. *Arethuſios.*] In Notitia antiqua Eccleſiaſtica, Provinciæ Syriæ ſecundæ, oppida hæc recenſentur: Ἀπάμεια, Λάρισσα, Ἐπιφάνεια, Ἀρέθουσα, &c. Antoninus, in itinere ab Antiochia Emeſam, ab Epiphania Arethuſam collocat, XVI. M. P. pari ab Emeſa intervallo.

6. *Berœenſes.*] Ab urbe, quæ Beroa Antonino, in Cyrrheſtice. Græcis Βέῤῥοια, Βέῤῥα, & Βεῤῥόη, teſte Stephano. In Conc. CP. I. p. 955. *Acacius Berœenſis*, ex Provinc. Syriæ Cœles. Hodie *Alep*, emporium Orientis celeberrimum. Qui hodie Græci Epiſcopi Aleppi ſedem habent, *Epiſcopi Berœenſes* ſubſcribunt Nicetas Chron. in Joan. Comn. p. 19. Ἐπὶ τὰς ἐπὶ τῷ Χάλεπ, τὸ δ' ἐστὶν ἡ πάλαι λεγομένη Βέῤῥοια. Nicephorus Calliſt. lib. 14. c. 39. pag. 526. ἀπὸ Βεῤῥοίας, ἣν δ' ἂν αὕτη τὸ Χάλεπ. Sic etiam Zonaras & Cedrenus.

7. *Epiphaneenſes.*] Lariſſam inter & Arethuſam, pari utrinque XVI. M. P. intervallo disjuncta Epiphania collocatur, ab Antonino in Itiner. In Conc. Nic. I. p. 51. *Mauricius Epiphaneenſis*, inter Epiſcopos Provinciæ Syriæ Cœles. In Conc. CP. I. p. 955. *Euſebius Epiphanienſis.*

8. *Qui ad Libanum.*] In nummis Caracallæ, ΛΑΟΔΙΚ. ΠΡΟC. ΛΙΒΑΝ. A Laodicea libera, ſive maritima, de qua diximus ſect. ſup. ut cognomine, ita & ſitu, Laodicea hæc diverſa.

9. *Leucadios.*] De hac Leucade Aſiatica ceteri ſcriptores ſilent. Sunt hæc a Macedonibus, dum rerum in Aſia potirentur, Græca urbibus impoſita nomina, quibus ſua jam eſſent alia Syra & vernacula. Nam id de Lariſſa Stephanus docet, p. 410. Λάρισσα Συρίας, ἣν Σύροι Σίζαρα καλοῦσι.

10. *Lariſſæos.*] Vicinam Apameæ Lariſſam facit Strabo, li. 16. p. 752. Mediam inter Apameam & Epiphaniam, Antoninus. In Conc. Nic. I. p. 51. *Leontius Lariſſæus*, inter Epiſcopos Provinciæ Syriæ Cœles.

11. *Oritur.*] Habet hæc Solinus, c. 37. p. 66.

12. *Caranitide.*] Ipſa eſt quam Καρηνῖτιν Strabo vocat, lib. XI. p. 528. minori Armeniæ a quibuſdam attributa: adjuncta deinde majori eſt.

13. *In monte Aba.*] Strabone, lib XI. p. 527. ac Ptolemæo, l. 5. c. 13. Ἄβος appellatur, unde Euphrates prolabitur, Araxeſque. MSS. tamen, R. 1. 2. Colb. 1. 2. Chiffl. habent, *In monte Aga*: Et Euſtathio quidem in Dionyſ. pag. 125. dicitur Ἄβος ὄρος.

Licinius Mucianus ſub radicibus montis, quem [1] Capoten appellant, [2] ſupra Zimaram, XII. M. paſſ. initio Pyxurates nominatus. Fluit [3] Derxenem primum, mox [4] Anaïticam, [5] Armeniæ regiones a Cappadocia excludens. Daſcuſa abeſt a Zimara, LXXV. M. paſſuum. Inde navigatur [6] Paſtonam, quinquaginta M. paſſuum. [7] Melitenen Cappadociæ, XXIV. mill. paſſuum. [8] Elegiam Armeniæ [9] decem mill. paſſuum, acceptis fluminibus [10] Lyco, [11] Arſania, Arſano. Apud Elegiam occurrit ei Taurus mons: [12] nec reſiſtit, quanquam XII. mill. paſſ. latitudine prævalens. [13] Omiram vocant irrumpentem: mox ubi perfregit, Euphraten: tum quoque ſaxoſum ac violentum. [14] Arabiam

NOTÆ.

1. *Capoten.*] Ita etiam Solinus, loc. cit. *Capodem* Martianus legit, l. 6. c. de Euphrate, p. 220. *Catoten* in libro de Menſura orbis terræ MS legimus.

2. *Supra Zimaram.*] Quæ Ptolemæo Armeniæ minoris civitas dicitur. Vide Notas & Emend num. LII.

3. *Derxenem.*] Ita etiam MSS. Sed multo rectius arbitror Xerxenen Ξερξηνὴν, ut Straboni, lib. XI. p. 528. Stephano, Ξερξήνη a Xerxe dicta regio, ut a Cambyſe Cambyſene: Armeniæ minori contermina: Ξερξήνη .... τῇ μικρᾷ Ἀρμενίᾳ ὅμορος.

4. *Anaïticam.*] A cultu Deæ Ἀναΐτιδος, cui præcipue addictos fuiſſe Armenios docet Strabo, l. XI. p. 532. nomen regioni factum videtur, vel loco potius in quo ejus Deæ fanum fuit: de quo rurſum Plinius, l. 33. ſect. 24. *Templum Anaitidis*, inquit, (*quo ſit ſitu terrarum nomen hoc ſignificavimus,*) *numine gentibus illis ſacratiſſimo.*

5. *Armenia.*] Majoris ſcilicet Armeniæ, a Cappadociæ parte, quæ minori Armeniæ adſcripta aliquando eſt, majori prætenta, ut dicetur, l. 6. ſect. 3.

6. *Paſtonam.*] R. 1. 2. Colb. 1. 2. Pariſ. Chiffl. *Sartonam.*

7. *Melitenen.*] Quæ minoris Armeniæ metropolis dicitur Procopio, lib. 1. bell. Perſ. Ammianus, lib. 19. p. 144. *Exindeque Melitinam minoris Armeniæ oppidum venimus:* quod iterum repetit, lib. 20. pag. 172. Apud ſcriptores belli ſacri, *Malotina* ſcribitur. De ea rurſum lib 6. ſect. 3. Vide Notas & Emend. num. LIII.

8. *Elegiam Armeniæ*] Et idcirco trans Euphratem poſita intelligitur, ut Melitene e contrario cis amnem eum, quia Cappadociæ ditionis. Stephanus, p. 257. Ἐλέγεια, χωρίον πέραν Εὐφράτου.

9. *Decem mill.*] Infra Melitenen, ad amnis ripam.

10. *Lyco.*] De Lyco qui in Euphratem influat, nemo alius. Neque enim aut Ptolemæi Λύκος, aut Curtii Lycus huc pertinet, ut falſo exiſtimavit Ortelius: nam is Aſſyriæ amnis eſt, in Tigrinque delabitur.

11. *Arſania.*] Ἀρσανίας ποταμὸς Dioni, l. 62. p. 710. & Plutarch. in Lucullo, p. 515. De Arſano, ceteri ſcriptores ſilent.

12. *Nec reſiſtit.*] Nec mons, inquit, amni reſiſtit, namque eum perfringit Euphrates, etſi latum ea parte XII. millibus paſſ. Sive, Taurum intrat Euphrates, penetratque, per latitudinem XII. millium. Solinus hæc quoque iiſdem verbis, c. 37. p. 66.

13. *Omiram.*] R. 1. aliique MSS. *Ommam.* Et mox, *ſaxuoſum*, pro *ſaxoſum.*

14. *Arabiam inde læva.*] Nempe ab ortu. Arabiam veteres ad loca Armeniæ finitima extendebant. Hinc Meſopotamiam accenſet Arabiæ Xenophon, l. 1. ἀναβάσ. Atque ita hoc loco Plinius Arabiam vocat, eam Meſopotamiæ partem, quæ proxima Armeniæ eſt.

inde læva, [1] Oreôn dictam regionem, [2] triſchœna menſura, [3] dextraque Commagenem diſterminat, pontis tamen, etiam ubi Taurum expugnat, patiens. Apud [4] Claudiopolim Cappadociæ, curſum ad occaſum Solis agit. [5] Primum hunc illi in pugna Taurus aufert: victuſque & abſciſſus ſibimet, alio modo vincit, ac fractum expellit in meridiem. Ita naturæ dimicatio illa æquatur, [6] hoc eunte quo vult, illo prohibente ire qua velit. [7] A catarractis iterum navigatur, [8] XL. M. paſſuum inde Commagenes caput [9] Samoſata.

XXI. Arabia ſupra dicta, habet oppida: [10] Edeſſam, quæ quondam Antiochia dicebatur, [11] Callirhoën a fonte nominatam: [12] Carras clade Craſſi nobiles. Jungitur præfectura Meſopotamiæ, origi-

NOTÆ.

1. *Oreôn.*] 'Ορέων, Oreorum, hoc eſt, montanorum. De his iterum Plinius, lib. 6. ſect. 9. Vide Notas & Emend. num. LIV.

2. *Triſchœna.*] Amnem ibi latum eſſe ait ſchœnis tribus: qua de menſura dictum eſt ſuperius, ſect. XI.

3. *Dextraque.*] Occidentali latere fluvii.

4. *Claudiopolim Cappadociæ*] Quam rurſum minori Armeniæ Ptolemæus adjudicat, l. 5. c. 7. in Cataonia præfectura, quæ Commagenæ prætenditur, ut ait Plinius, l. 6. ſect. 3.

5. *Primum hunc.*] Hunc, inquit, amnis curſum, quem verſus occaſum Solis ibi flectere incipit, Taurus abrumpit, atque hæc prima veluti Tauri victoria, in ea pugna quam invicem habent: victuſque & abſciſſus ſibimet, atque perfractus, alio modo vincit: curſu enim verſus occaſum Solis inhibito, fractum amnem expellit in meridiem, *ni Taurus obſtet, in noſtra maria*, hoc eſt, mediterranea *venturum*, inquit Mela, l. 3. cap 8. p. 61. Vide Notas & Emendat. num. LV.

6. *Hoc eunte.*] Euphrate quidem in mare pergente, quo vult ire: ſed non qua vult: avertente Tauro monte curſum, quem in occaſum deſtinabat.

7. *A catarractis.*] Ab eo loco ubi fractus a Tauro monte Euphrates expellitur in meridiem: non ab Elegia, ut Salmaſius credidit in Solinum, p. 628.

8. *XL. M. paſſ. inde.*] A catarractis, & Claudiopoli. A Melitene vero uſque Samoſata, per Euphratis ripam numerat Antoninus in Itiner. LXXXIV. M. P.

9. *Samoſata.*] Hodie *Scempſat*, ad Euphratem. Nummus Hadriani, apud Patin. p. 201. ΦΛΑ. CΑΜΟ ΜΗΤΡΟ. ΚΟΜ. Hoc eſt, Φλαυΐας Σαμοσατέων Μητροπόλεως Κομμαγηνῆς. Hæc Luciani patria, & Pauli Samoſateni dicti. Commagenem poſterior ætas Euphrateſiam appellavit. Procop. l. 1. bell. Perſ. p. 49.

10. *Edeſſam.*] Meſopotamiæ ceteri vulgo adſcribunt: Notitia antiqua Eccleſ. Edeſſam & Carrhas, Oſroënæ. Nunc eſt *Orpha*, & alio rurſum nomine *Roha*.

11. *Callirhoën*] Edeſſæ hoc cognomen alterum, ut Stephanus indicat, verbo 'Αντιόχεια: eum octavam eo nomine urbem ait eſſe, ἐπὶ τῆς Καλλιῤῥόης λίμνης. Multo vero apertius nummus Antiochi IV. cujus ectypum exhibet D. Vaillant, lib. de hiſtor. Regum Syriæ, pag. 199. cum hac epigraphe, ΑΝΤΙΟΧΕΩΝ. ΤΩΝ. ΠΡΟC. ΚΑΛΛΙΡΟΗΝ. Neque enim hic nummus ad Callirhoën illam pertinet, ſitam in Palæſtina ad Jordanem, de qua diximus ſect. 15. quanquam vir eruditus ita exiſtimavit: Nam quis veterum Antiochiæ nomen ei oppidulo dedit, quod Edeſſæ tot monumenta adſerunt?

12. *Carras.*] De utriuſque Craſſi clade, M. patris, & P. filii, conſulendi Romanarum rerum ſcriptores: Dio, l. 40. p. 132. Valer. Maxim. lib. 1. c 6. Florus, l. 3. c. XI. p. 127. Ammianus,

nem ab Aſſyriis trahens, in qua [1] Anthemuſia & [2] Nicephorium oppida. Mox Arabes, qui [3] Retavi vocantur: horum caput [4] Singara. A Samoſatis autem, latere Syriæ, [5] Marſyas amnis influit. [6] Cingilla Commagenen finit, Imme civitas incipit. [7] Oppida alluuntur [8] Epiphania & [9] Antiochia, quæ ad Euphraten vocantur. [10] Item Zeugma, LXXII. millibus paſſuum a Samoſatis, tranſitu Euphratis nobile. [11] Ex adverſo Apamiam Seleucus, idem [12] utriuſque conditor, ponte junxerat. Qui cohærent Meſopotamiæ, Rhoali vocantur. At in Syria oppida, [13] Europum, [14] Thapſacum quondam,

Notæ.

l. 24. &c. Stephano, Κάῤῥαι, πόλις Μεσοποταμίας. Nunc *Heren*. Nummus Alexandri Severi ex ære, mediæ formæ, in Muſæo noſtro Pariſ. MHT. KOΛ. KAPPHNΩN. hoc eſt, Metropolis Colonia Carthenorum.

1. *Anthemuſia.*] Ἀνθεμουσία Straboni, l. 16. p. 747. in Meſopotamia. Tacitus, l. 6. Annal. p. 148. *Nicephorium, & Anthemuſiada, ceteraſque urbes, quæ a Macedonibus ſitæ, Græca vocabula uſurpant.* Indigenis Χάῤῥα Σιλὺ Anthemuſiam appellatam eſſe, auctor eſt Iſidorus Charac. ἐν Σταθμοῖς. p. 185.

2. *Nicephorium.*] Νικηφόριον, ἡ πρὸς Ἐδέσσῃ πόλις, Stephano.

3. *Retavi.*] R. 1. 2. Colb. 1. 2. *Pratavi.*

4. *Singara.*] Stephanus: Σίγγαρα, πόλις Ἀραβίας πρὸς τῇ Ἐδέσσῃ. Ibi Singarenſis pugna Conſtantii Imp. adverſus Choſroën Perſarum Regem, de qua nos egimus in Notis ad Themiſtium, orat. 1.

5. *Marſyas amnis.*] Alter ab eo, de quo dictum eſt ſect. 19. is enim in Orontem labitur: hic in Euphratem. Nunc *Cingas* vocant, Syrorum voce antiqua: nam & Σίγγας Ptolemæo dicitur lib. 5. cap. 15.

6. *Cingilla.*] Κιγγιλία Ptolemæo, l. 5. c. 15. Commagenes oppidum: Ἴμμα Seleucidis. Vide Notas & Emend. num. LVI.

7. *Oppida.*] In Commagene.

8. *Epiphania.*] Ἐπιφάνεια altera ab ea, cujus cives Epiphanæenſes vocari, ſect. 19. Iſti enim ab Euphrate ſejuncti procul: hæc eo amne alluitur, & ab eo cognominatur, Ἐπιφάνεια παρ' Εὐφράτην: nec de ea dicturum ſe Plinius pollicitus eſt ante, quam de Euphrate diceret.

9. *Antiochia.*] Ipſa eſſe videtur Ἀντιόχεια πρὸς Ταύρῳ ὄρει, Antiochia ad montem Taurum, cujus urbis ima alluerer Euphrates. Hanc in Commagene quoque ſtatuit Ptolemæus, lib. 5. c. 15. & Stephanus: ſed ab Euphrate ille, ut opinor, longiuſcule ſummovet.

10. *Item Zeugma.*] Hac Parthi ſolent Euphratem tranſire. Dio, lib. 49. pag. 403. Huic riparum junctioni nomen ſuum Ζεῦγμα debet. Hac Bacchus Indiam petiturus, hac Alexander Macedo tranſmiſit Euphratem, ut ait Plinius lib. 34. ſect. 43. & Strabo, l. 16. pag. 746. ponte videlicet ferreis catenis juncto. Quare Zeugma Pellæum dicitur Lucano, lib. 8. verſ. 237. a Pellæo juvene, hoc eſt, Alexandro.

11. *Ex adverſo.*] Zeugmatis. Hæc porro Apamia trans Euphratem ſita ea eſt, de qua Stephanus, verbo Ἀπάμεια. Ἔστι καὶ τῆς Περσικῆς, Ἐδέσσης πρὸς ἄρκτους. *Eſt & alia*, inquit, *Perſici juris, quæ Edeſſæ ad ſeptentrionem objacet.* Latuit hoc Stephani interpretem. Perſis diu Meſopotamiam paruiſſe, exploratum eſt.

12. *Vtriuſque.*] Zeugmatis, & Apameæ.

13. *Europum.*] Εὐρωπὸς Συρίας, Stephano, pag. 280. Cyrrheſticæ a Ptolemæo adjudicatur, uti & Zeugma ipſum, inter oppida quæ Euphrati adjacent, παρὰ τὸν Εὐφράτην πόλεις.

14. *Thapſacum.*] Θάψακος, πόλις Συρίας πρὸς Εὐφράτῃ, Stephano. A Zeugmate Thapſacum duobus ſtadiorum millibus, hoc eſt, M. P. CCL. diſtare auctor eſt Strabo, l. 16. p. 747.

nunc [1] Amphipolis. [2] Arabes Scenitæ. Ita fertur uſque [3] Uram locum, in quo converſus ad Orientem relinquit Syriæ Palmyrenas ſolitudines, quæ uſque ad Petram urbem, & regionem Arabiæ felicis appellatæ, pertinent.

CAPUT XXV.

[4] Palmyra urbs nobilis ſitu, divitiis ſoli, & aquis amœnis, vaſto undique ambitu arenis includit agros: ac velut terris exempta a rerum natura, [5] privata ſorte inter duo imperia ſumma, Romanorum Parthorumque, & prima in diſcordia ſemper utrinque cura. Abeſt a [6] Seleucia Parthorum, quæ vocatur ad Tigrin, [7] CCCXXXVII. mill. paſſuum: a proximo vero Syriæ litore, CCIII. millibus: & a Damaſco [8] viginti ſeptem propius.

CAPUT XXVI.

Infra Palmyræ ſolitudines, [9] Stelendena regio eſt, [10] dictæque jam Hierapolis, ac Berœa, & Chalcis. Ultra Palmyram quoque ex ſolitudinibus iis aliquid obtinet [11] Emeſa: item Elatium, dimidio propior Petræ, quam Damaſcus. [12] A Sura autem proxime eſt Philiſcum, oppidum Parthorum ad Euphratem. [13] Ab eo Seleuciam dierum decem navigatio, totidemque fere Babylonem. Scinditur Euphrates a Zeugmate octoginta tribus millibus paſſuum circa vicum Maſſicen: Et parte læva in Meſopotamiam vadit per ipſam Seleuciam, [14] circa

NOTÆ.

1. *Amphipolis.*] E Thapſaci ruinis excitata, ad Euphratem, a Seleuco. Indigenæ *Turmeda* appellabant. Stephanus verbo, Ἀμφίπολις. Ἔστι ϗ πόλις Συρίας, πρὸς τῷ Εὐφράτῃ, κτίσμα Σελεύκου. Καλεῖται ϗ ὑπὸ τῶν Σύρων Τύρμεδα.

2. *Arabes Scenitæ.*] Palmyrenarum ſolitudinum vicini. De his dicemus uberius, libro ſequente, ſect. 32.

3. *Uram.*] Σοῦρα latere Syriæ ad Euphratem poſitum Palmyrenes oppidum, teſte Ptolemæo, l. 5. c. 15. Vide Notas & Emend. num. LVII. quibus adde ea quæ mox addituri ſumus, cum Suram iterum Plinius appellabit.

4. *Palmyra.*] Nomen a palmis habet quibus omnis ager eſt conſitus. Hodie *Theudemor.*

5. *Privata ſorte.*] Sui juris, nec Romanis ſubjecta, nec Perſis.

6. *Seleucia.*] Σελεύκεια ἐπὶ τῷ Τίγρητος, Appiano in Syriacis, pag. 125. De ea multa dicenda, l. 6. ſect. 30.

7. *CCCXXXVII.*] Ita R. 1. 2. Colb. 1. 2. Pariſ. Chiffl non DXXXVII. ut editi. Et mox, CCIII. non CCLII.

8. *Viginti ſeptem propius.*] Igitur abeſt a Damaſco, CLXXVI. quod intervallum & nos eſſe accepimus ab iis qui viderunt.

9. *Stelendena.*] Ceteris ſcriptoribus de ea regione ſilentium.

10. *Dictaque jam.*] Sect. 19.

11. *Emeſa.*] Ἔμισα Ptolemæo, l. 5. c. 15. in Apamene. Hinc Euſebius Emiſſenus Epiſcopus. Nummus Antonini apud Patinum, pag. 228. ΕΜΙϹΗΝΩΝ. Trebellius Pollio in Aureliano Emeſſam vocat. In nummo Juliæ Domnæ, p. 290. ΕΜΙϹΩΝ. ΚΟΛΩΝΙΑϹ. Hodie *Hemz.*

12 *A Sura.*] Sive Ura, de qua dictum eſt paulo ante. Eſt hæc Flavia Firma Sura, de qua in Notitia Imp. Rom. ſect. 24. p. 41. ſub diſpoſitione Ducis Syriæ & Euphratenſis. Vide Notas & Emend. num. LVIII.

13. *Ab eo Seleuciam.*] Martianus, l. 6. c. de Euphrate, p. 226.

14. *Circa eam.*] Eſt enim Seleucia in confluente Euphratis foſſa perducti, atque Tigris, ut dicetur, l. 6. ſect. 30.

Digitized by Google

eam præfluenti infuſus Tigri. [1] Dexteriore autem alveo Babylonem, quondam Chaldææ caput petit, mediamque permeans, item quam [2] Otrin vocant, [3] diſtrahitur in paludes. [4] Increſcit autem & ipſe Nili modo ſtatis diebus, paullùm differens, ac Meſopotamiam inundat, Sole obtinente viceſimam partem Cancri: minui incipit [5] in Virgine, Leone tranſgreſſo. In totum vero remeat in viceſima nona parte Virginis.

CAPUT XXVII. XXII. Sed redeamus ad oram Syriæ, cui proxima eſt Cilicia. Flumen Diaphanes, mons Crocodilus, [6] portæ Amani montis. Flumina: Andricus, [7] Pinarus, Lycus: [8] ſinus Iſſicus. Oppidum Iſſos, inde [9] Alexandria: flumen Chlorus, oppidum [10] Ægæ liberum, amnis [11] Pyramus, [12] portæ Ciliciæ: oppida, [13] Mallos, [14] Magarſos, & intus [15] Tarſos. Campi [16] Aleïi: oppida

NOTÆ.

1. *Dexteriore.*] Occidentali.

2. *Otrin.*] M S S. omnes, *Mothi.*

3. *Diſtrahitur.*] Vide Philoſtr. lib. 1. de vita Apoll. c. 14. p. 29.

4. *Increſcit autem.*] Solinus, cap. 37. pag. 66. Auctor libri de menſura orbis terræ, M S. Strabo, l. 16. p. 740.

5. *In Virgine.*] Forte, *in Virginem e Leone.* M S S. *In Virgine, & Leone tranſgreſſo.*

6. *Portæ Amani.*] Anguſtiæ ſunt, qua ex Amano monte atque interiore Cilicia in Syriam eſt aditus. Ἀμανικαὶ πύλαι Ptolemæo, l. 5. c. 8. Ἀμανίδες πύλαι Straboni, lib. 14. p. 676. prope Ægæas.

7 *Pinarus.*] Stephanus: verbo Ἰσσός: ἐκεῖ δὲ καὶ ποταμὸς Πίναρος ὀνομαζόμενος. Straboni, loc. cit. Ἰσσὸς πολίχνιον, καὶ ποταμὸς Πίνδος, ſcribo Πίναρος.

8. *Sinus Iſſicus.*] Hodie *Golfe de Laiazzo*, id enim Iſſo hodie nomen eſt. Græcis Ἰσσός. Mela de eo oppido, & ſinu lib. 1. cap. 13. *At in receſſu intimo locus eſt magni aliquando diſcriminis, fuſorum ab Alexandro Perſarum, fugientiſque Darii ſpectator, ac teſtis. Nunc ne minimè quidem, tunc ingenti urbe celebris Iſſo fuit, & hac re ſinus Iſſicus dicitur.*

9. *Alexandria.*] Stephano, Ἀλεξάνδρεια Κιλικίας. In Conc. Nic. I. *Heſychius Alexandriæ minoris*, ex Provincia Ciliciæ. Nunc eſt *Aleſſandrona.*

10. *Ægæ.*] Αἰγαὶ Stephano, & Ptolemæo, lib. 5. cap. 8. Philoſtrato quoque, lib. 1. cap. 5. Straboni, lib. 14. pag. 676. Αἰγαῖαι. In Conc. Nic. I. *Tarcondimantus Ægetanus*, ex Prov. Ciliciæ. In Conc. Antioch. I. idem *Ægeates* appellatur.

11. *Pyramus.*] Πύραμος, ποταμὸς ἐν Μαλλῷ τῆς Κιλικίας, Stephanus. Mela quoque, lib. 1. cap. 13 *Pyramus Iſſo prior Mallon præterfluit.* Et Scylax, p. 38.

12. *Portæ Ciliciæ.*] Per Tauri montis anguſtias in Ciliciam tranſitus

13. *Mallos.*] Μαλλὸς Ptolemæo, aliiſque. Incolæ Μαλλῶται dicuntur. Hodie *Malo.*

14. *Magarſos.*] Stephano Μάγαρσος collis eſt juxta Mallum, μάγαρσος ἔχθος ἐν Κιλικίᾳ, πρὸς τῇ Μαλλῷ. Oppido a monte nomen inditum. Lycophroni, verſ. 444. Μέγαρσος. Iſ. Tzetzæ in Lycophr. pag. 71. Μέγαρσος πόλις κεῖται πρὸς ταῖς ἐκχύσεσι τοῦ Πυράμου ποταμοῦ, in æſtuariis Pyrami amnis.

15. *Tarſos.*] Nulla re clarior, quam quod Doctorem Gentium orbi Paulum dedit. Deſcribitur a Strabone, lib. 14. pag. 673. Nunc quoque *Tarſo.*

16. *Aleïi.*] Feſtus Avienus, in deſcript. Orbis, verſ. 1045.

Clari poſt ultima Bellerophontis
Hic caſpes late producit Aleïus arva.

Dionyſio Periegetæ, quem carmine Latino Feſtus expreſſit, verſ. 872. πεδίον τὸ Ἀλήϊον. Stephano item, pag. 58. & Straboni, pag. 676.

[1] Caſſipolis, [2] Mopſos liberum, Pyramo impoſitum: [3] Thynos, [4] Zephyrium, Anchiale. Amnes: [5] Saros, [6] Cydnus Tarſum [7] liberam urbem procul a mari ſecans: Regio [8] Celenderitis cum oppido. Locus [9] Nymphæum, [10] Solœ Cilicii, nunc Pompeïopolis: [11] Adana, [12] Cibyra, [13] Pinara, [14] Pedalie, Ale, [15] Selinûs, [16] Arſinoë,

Notæ.

1. *Caſſipolis.*] Eadem plane quæ Ptolemæo, lib. 5. cap. 8. Σεβέπολις κώμη appellatur, prope Mallum & Pyramum.

2. *Mopſos.*] Ptolemæus, aliique Μόψυ ἑστίαν, quaſi Mopſi lares appellant, quæ appellatio altera frequentior, notiorque eſt. Stephanus: Μόψυ ἑστία Κιλικίας, ἐπὶ τῷ Πυράμῳ ποταμῷ. Hinc Theodorus Mopſueſtenus. Longe hæc diverſa a Mopſucrene, ſeu Mopſi fonte, cujus mentio apud Sex. Aurelium Victorem, in Juliano. De Mopſo Apollinis filio, unde huic loco nomen, Strabo multa diſſerit, lib. 14. pag. 675.

3. *Thynos.*] Ita libri quidem editi: at M S S. omnes, Reg. 1. 2. &c. *Tyros.*

4. *Zephyrium.*] Ζεφύριον & Ἀγχιάλη finitima oppida Strabo quoque facit, lib 14. pag. 671. & Stephanus, pag. 19. In Conc. CP. I. *Aerius Zephyrienſis.* Prov. Ciliciæ.

5. *Saros.*] Σάρος Ptolemæo, lib. 5. cap. 8. inter Pyramum & Cydnum. A Saro duce nomen accepiſſe, cum prius Κοίρανος diceretur, auctor eſt Stephanus, verbo Ἄδανα.

6. *Cydnus.*] Κύδνος Straboni, l. 14. pag. 672. Mela, lib. 1. cap. 13. *Cydnus per Tarſum exit.* Feſtus Avienus, verſ. 1041.

Pyramus hic undas, hic volvit Pinarus æquor,
Cydnus item media diſcernit mœnia Tarſi.

7. *Liberam urbem.*] Nummus Catacallæ, apud Patin. pag. 310. ΚΟΛ... ΙΟΝ. ΕΛΕΥΘ. ΤΑΡC. cum ſigno Libertatis.

8. *Celenderitis.*] Κελένδερις πόλις, Scylaci, pag. 38. in Cilicia. Item Ptolemæo, lib. 5. cap. 8. Straboni, pag. 670. Κελένδερις πόλις λιμένα ἔχουσα, oppidum cum portu. Et Mela hujus meminit, lib. 1. cap. 13. & Tacit. l. 2. Annal. pag. 65.

9. *Nymphæum.*] Νυμφαῖον Suidæ, fanum eſt delubrumve Nympharum. Alias Nymphæum. locus eſt bituminis ferax, qualis in Apollonitatum agro.

10. *Solæ Cilicii.*] Σόλοι Κιλίκιοι, ut diſcernantur a Solis Cypriis. Solœciſmo nomen ea urbs dedit. Hujus incolæ Σολεῖς: Cypriæ, Σόλιοι, teſte Laërtio, in Solone, pag. 13. A Pompeïo decus & nomen traxit, Πομπηϊούπολις, inquit Stephanus, pag. 613. Nummus Muſæi noſtri Pariſienſis, in quo Arati & Chryſippi Solenſium icones, cum epigraphe, ΠΟΜΠΗΙΟΠΟΛΕΙΤΩΝ.

11. *Adana.*] Τὰ Ἄδανα Appiano in Mithrid. pag. 237. Stephano, Ἄδανα, Κιλικίας πόλις. In Conc. Nic. I. *Paulinus Adanorum*, inter Epiſcopos Ciliciæ. In nummis, ΑΔΑΝΕΩΝ.

12. *Cibyra.*] Κίβυρα Ptolemæo, lib. 5. cap. 8. & Stephano, verbo Τάβαι.

13. *Pinara.*] Crago Ciliciæ monti impoſita. Stephanus: Πίναρα, πόλις μεγίστη, ὑποκειμένη τῷ Κράγῳ τῆς Κιλικίας. De hoc Ciliciæ promontorio Crago, Strabonem conſule, libro 14. pag. 669.

14. *Pedalie.*] Forte *Podalie* Ποδάλεια rectius: Nam in Conc. CP. I. *Callinicus Podalienſis* legitur, ex Prov. Piſidiæ, cui provinciæ attributa hæc ora aliquando eſt.

15. *Selinus.*] Σελινοῦς, Ἀρσινόη, Ἰοτάπη, Ptolemæo, lib. 5. cap. 8. Vide Notas & Emend. num. L I X.

16. *Arſinoë.*] Ἀρσινόη Ptolemæo, loc. cit. & Stephano, Ἀρσινόη Κιλικίας, poſt Strabonem, lib. 14. pag. 670.

Iotape, [1] Doron. Juxtaque mare [2] Corycos, eodem nomine oppidum, & portus, [3] & ſpecus. Mox flumen [4] Calycadnus. Promontorium [5] Sarpedon. Oppida: [6] Holmœ, [7] Myle. Promontorium & [8] oppidum Veneris, a quo proxime Cyprus inſula. Sed in continenti oppida, [9] Myanda, [10] Anemurium, [11] Coraceſium, finiſque antiquus Ciliciæ [12] Melas amnis. Intus autem dicendi [13] Anazarbeni, [14] qui nunc Cæſarea: [15] Auguſta, [16] Caſtabala, [17] Epiphania, quæ antea

Notæ.

1. *Doron.*] In MSS. *Dorio.*

2. *Corycos.*] Κώρυκος ἄκρα, & Κωρύκιον ἄντρον Straboni, l. 14. p. 670. In Conc. Conſtant. I. *Germanus Corycenſis*, ex Prov. Ciliciæ. In nummis ΚΩΡΥΚΙΩΤΩΝ.

3. *Et ſpecus.*] Mela, l. 1. c. 13. *Non longe hinc Corycos oppidum, portu ſaloque incingitur, anguſto tergore continenti annexum. Supra ſpecus eſt, nomine Corycius, ſingulari ingenio, ac ſupra quam deſcribi facile ſit, eximius.* Quæ ſequuntur, ita ſunt eleganter ſcripta, ut nihil concinnius, nihil ornatius uſpiam legi poſſe videatur. Hic Corycium nemus, ubi crocus optimus gignitur.

4. *Calycadnos.*] Ptolemæo, Καλύκαδνος, & Straboni, loc. cit. *Mediam Iſauriam*, inquit Ammianus, lib. 14. pag. 19. *navigabile flumen Calycadnus interſcindit.*

5. *Sarpedon.*] Σαρπηδὼν ἄκρα, iiſdem auctoribus. Mela loc. cit. *Promontorium Sarpedon, finis aliquando regni Sarpedonis.* Et Σαρπηδὼν πόλις, Scylaci, pag. 38.

6. *Holmœ.*] Ὄλμοι, ut Solœ Σόλοι. Stephanus: Ὄλμοι, πόλις Τραχείας Κιλικίας, &c. Eadem Holmia, vetuſque Seleucia, quæ a mari deinde, ut mox dicetur, in mediterraneum ſitum retracta adductaque eſt.

7. *Myle.*] Μύλη, vel Μύλαι. Forte *Molè*, Μωλαί, quæ in Notitia Eccleſ. Iſauriæ adſcribitur.

8. *Oppidum Veneris.*] Ἀφροδισιὰς Ptolemæo, loc. citat. Meminit & Solinus, c 38 p. 68.

9. *Myanda.*] In MSS. R. 1. 2. &c. *Myſanda.*

10. *Anemurium.*] Ἀνεμούριον Straboni & Ptolemæo, oppidi ac promontorii nomen. Mela, l. 1. c 13. *Quod Ciliciam a Pamphylia diſtinguit, Anemurium.* Nummi, ΑΝΕΜΟΥΡΙΕΩΝ, in Muſæo noſtro Pariſienſi.

11. *Coraceſium.*] Κορακήσιον, primum Ciliciæ caſtellum, teſte Strabone, l. 14. p. 668. In Notitia Eccleſ. antiqua, Coraceſium Pamphyliæ accenſetur. Et in Conc. CP. I. *Theodulus Coraceſienſis*, e Prov. Pamphiliæ.

12. *Melas.*] Caute finem antiquum Ciliciæ dixit hunc amnem eſſe: recentiores enim Pamphyliæ adſcripſere. Mela, lib. 1. cap. 14. *In Pamphylia, eſt Melas, navigabilis fluvius.* Item Strabo, pag. 667.

13. *Anazarbeni.*] Ἀνάζαρβος μητρόπολις, in Notitia antiqua Eccleſ. Ciliciæ ſecundæ. Nummus eſt Alexandri Severi, in Muſæo noſtro Pariſienſi, ex ære, majori forma, cum epigraphe ΑΝΑΖΑΡΒΟ. ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΙΤΩΝ. Hæc Dioſcoridis patria.

14. *Qui nunc Cæſarea.*] Ptolemæo, l. 5. c. 8. Καισάρεια πρὸς Ἀναζάρβῳ. Vide Notas & Emendationes num. LX.

15. *Auguſta.*] Αὔγουστα Ptolemæo, in Bryelice Ciliciæ regione.

16. *Caſtabala.*] Καστάβαλα. Vide Notas & Emend. num. LXI.

17. *Epiphania.*] Ἐπιφάνεια Κιλικίας, Stephano, & Ptolem. l. 5 c. 8. & Appiano, in Mithrid. p 237. Ammiano item, l. 22. p. 223. Ciliciæ ſecundæ accenſetur in Notitia Eccleſ.

Oeniandos, [1] Eleüſa, [2] Iconium: [3] Seleucia ſupra amnem Calycadnum, [4] Tracheotis cognomine, a mari relata, ubi vocabatur [5] Holmia. Præterea intus flumina, [6] Liparis, Bombos, [7] Paradiſus. Mons Imbarus.

XXIII. Ciliciæ Pamphyliam omnes junxere, neglecta gente Iſaurica. [8] Oppida ejus intus, [9] Iſaura, Clibanus, [10] Lalaſis: [11] decurrit autem ad mare [12] Anemurii regione ſupra dicti. Simili modo omnibus, qui eadem compoſuere, ignorata eſt contermina illi gens Homonadum, quorum intus oppidum [13] Homona. Cetera [14] caſtella XLIV. inter aſperas convalles latent.

XXIV. [15] Inſident verticem Piſidæ, quondam [16] Solymi appellati, quorum [17] colonia Cæſarea, eadem Antiochia. Oppi-

NOTÆ.

1. *Eleüſa.*] Ἐλεοῦσα Oppiano, patriam ſuam deſcribenti, l. 3. Halieut. v. 209. Σεβάστη Ptolemæo eſt, l. 5. c. 8. Et in Notitia Eccleſ. Ciliciæ primæ. Joſephus l. 16 Antiq. c. 8. p. 558. Κατὰ Κιλικίαν ἐν Ἐλεούσῃ, τῇ μετονομασμένῃ νῦν Σεβαστῇ.

2. *Iconium.*] MSS. R. 1. 2. *Riconium.*

3. *Seleucia.*] Σελεύκεια ἐπὶ τῷ Καλυκάδνῳ, Straboni, l. 14. p. 670. Nummus Gordiani, apud Erizzo, pag. 516. CΕΛΕΥΚΕΩΝ. ΤΩΝ. ΠΡΟC. ΚΑΛΥΚΑΔ ΕΛΕΥΘΕΡΑC.

4. *Tracheotis.*] Τραχειῶτις Straboni, l. 14. p. 668. hoc eſt, aſpera. Τραχεῖαν ceteri ſcriptores appellant eodem vocis ſignificatu. Vide Notas & Emend. num. LXII.

5. *Holmia.*] Ita reſcripſimus, pro *Hormia.* Vide Notas & Emend. num. cit. In MSS. tamen R. 1. 2. Colb. 1. 2. *Hermia* legitur.

6. *Liparis.*] Amnis hic Ciliciæ Solos alluit. Vitruvius, l. 8. c. 3. p. 159. *Solis, quod oppidum eſt Ciliciæ, flumen nomine Liparis, in quo natantes, aut lavantes, ob ipſa aqua unguntur.* Idem narrat Antigonus, hiſt. Mirab. c. 150. Λίπαρις, quæ vox pinguedinem ſonat.

7. *Paradiſus.*] Meminit hujus etiam Martianus, lib. 6. cap. de Euphrate, p. 220.

8. *Oppida ejus.*] Iſauriæ.

9. *Iſaura.*] Τὰ Ἴσαυρα Stephano & Straboni, l. 14. p. 665. quibus expugnatis Servilius Iſauricus eſt appellatus.

10. *Lalaſis.*] Ea eſt, quæ Stephano dicitur Λαλίσανδα πόλις Ἰσαυρική, quæ deinde poſteriore ævo, ut idem monet, Δαλίσανδα eſt appellata. Sane in Notitia Eccleſ. antiq. Δαλίσανδος Provinciæ Iſauriæ ſedes Epiſcopalis eſt. Et in Conc. CP. I. pag. 956. inter Epiſcopos Prov. Iſauriæ, *Marinus Daliſandenſis* ſubſcripſit.

11. *Decurrit autem.*] Iſaurica ſcilicet, quæ declivis eſt, qua verſus mare protenditur, editiore ſitu mediterraneo, ut Gelenius animadvertit.

12. *Anemurii regione.*] Circa Anemurium, de quo ſect. ſup.

13. *Homona.*] Homonadenſes inde dicti Piſidis confines, Ὁμοναδεῖς συνάπτοντες τοῖς Πισίδαις, apud Strabon. lib. 14. pag. 679. De caſtellis Homonadenſium in Cilicia, Tacitus, lib. 3. Annal. pag. 85. Lycaoniæ accenſetur in Conc. CP. I. *Cyrillus Homonadenſis.*

14. *Caſtella.*] Homonadenſium. Tacit. loc. cit.

15. *Inſident verticem.*] Montium obtinent juga. Πισίδαι ὀρεινοὶ Straboni, lib. 12. pag. 570.

16. *Solymi.*] Οἱ Πισίδαι πρότερον Σόλυμοι, Steph. pag. 551.

17. *Colonia Cæſarea.*] Ulpianus, lib. 50. Dig. tit 15. de Cenſibus: *In Piſidia juris Italici eſt colonia Antiochenſium.* Nummus Severi, in Theſauro Goltzii, p. 238. COL. CAES. ANTIOCHIA. Stephano, pag. 87. Ἀντιόχεια Πισιδίας. Item Ptolemæo, in Conc. CP. I. p. 917. *Optimus Antiochenus*, Prov. Piſidiæ.

da : [1] Oroanda , [2] Sagaleſſos.

XXV. Hos includit Lycaonia [3] in Aſiaticam juriſdictionem verſa, cum qua conveniunt [4] Philomelienſes, [5] Tymbriani, [6] Leucolithi, [7] Pelteni, [8] Tyrienſes. [9] Datur & tetrarchia ex Lycaonia, qua parte Galatiæ contermina eſt, civitatum XIV. urbe celeberrima [10] Iconio. Ipſius Lycaoniæ celebrantur [11] Thebaſa in Tauro : [12] Hyde in confinio Galatiæ atque Cappadociæ. [13] A latere autem ejus ſuper Pamphyliam veniunt Thracum ſoboles, [14] Milyæ, quorum Arycanda oppidum.

XXVI. [15] Pamphylia, ante Mopſopia appellata. Mare Pamphy-

NOTÆ.

1. *Oroanda.*] Oroanda quoque Livio, l. 38. p. 480. & Oroandenſes, p. 474. qui Ptolemæo, lib. 5. c. 4. Ὀρωανδικοὶ, inter Piſidiam & Iſauriam poſiti.

2. *Sagaleſſos.*] Livius, l. 38. p. 473. *Agrum Sagalaſſenum, uberem fertilemque .... colunt Piſidæ.* Σαγαλασσὸς Straboni, l. 12. p. 570. & Ptolemæo, l. 5. c. 3. In Conc. CP. I. p. 957. *Ionius Sagaleſſenſis*, Prov. Piſidiæ. Nummus Veſpaſiani, in Theſ. Goltzii, pag. 230. CAΓΑΛΑCCΗΝΩΝ. In Notitia Eccleſ. Ἀγαλασσὸς, & ita MSS. Pliniani quidam.

3. *In Aſiaticam.*] Jus coacta petere in Aſiam proprie dictam de qua ſect. 28. in conventum nempe Synnadicum, in majorem Phrygiam, ut dicemus ſect. 29. cum recenſitæ hactenus gentes non ſic e longinquo peterent, ſed domeſticos apud ſe judices & Prætores haberent.

4. *Philomelienſes.*] In Conc. CP. I. p. 957. *Theoſebius Philomelienſis*, e Prov. Piſidiæ. Phrygiæ magnæ Φιλομήλιον adjudicant Ptolemæus, l. 5. c. 2. & Stephanus.

5. *Tymbriani.*] In MSS. *Timbriani.* Ab oppido, ut arbitror, Τιβεριὰς Tibriani appellandi. In Conc. CP. Gener. III. ſive VI. Synodo, act. 18. p. 1068. ſubſcribit Conſtantinus τῆς Τιβεριαδέων πόλεως Epiſcopus : Τιβεριάδων ſcribitur, p. 1017. Addit Latina verſio antiqua, Piſidiæ provinciæ hanc ſedem fuiſſe. In Notitia Eccleſ. antiq. inter ſedes Epiſcopales Prov. Piſidiæ cenſetur Τυμβριάδων.

6. *Leucolithi.*] Ab albo ſaxo, quod incolerent, traxiſſe nomen videntur.

7. *Pelteni.*] Qui Πελτηνοὶ Ptolemæo, l. 5. c. 2.

8. *Tyrienſes.*] Τύριον Piſidiæ populi. Vide Notas & Emend. num. LXIII.

9. *Datur.*] Adjicitur, inquit, ei conventui ſeu juriſdictioni Aſiaticæ, etiam tetrarchia ex Lycaonia.

10. *Iconio*] Lycaoniæ quondam metropolis Ἰκόνιον in Notitia vet Eccleſ. unde Amphilochius Iconienſis. Nunc ingentis Aſiæ tractus caput, cui Caramaniæ Turcæ nomen fecere : oppido, *Cogni.*

11. *Thebaſa.*] Thebaſan in minore Aſia non ſemel appellat Paulus Diac. hiſtor. lib. 24. p. 770. & 771. Vide Notas & Emend. num. LXIV.

12. *Hyde.*] Ὕδη, in Lycaonia. Vide Notas & Emend. num. LXV.

13. *A latere autem ejus.*] Lycaoniæ latere occidentali.

14. *Milyæ.*] Quorum regio Μιλυὰς appellata Herodoto, lib. 1. Clio, n. 173. p. 72. Straboni, l. 12. p. 570. & Arriano, l. 1. de exped. Alex. p. 69. Phrygiæ quondam majoris pars, eadem ab Alexandro Lyciæ contributa, inquit Arrianus. Quamobrem & eorum oppidum Ἀρύκανδα Lyciæ accenſetur a Stephano, p. 119. & ab Athenæo.

15. *Pamphylia.*] Nunc cum Cilicia, uno Caramaniæ nomine cenſetur. Qua tamen ad mare vergit *Scandalor* appellatur Mopſopiam veteres appellarunt, a Mopſo, qui poſt bellum Trojanum eam oram obtinuit, ut Strabo refert, l. 14. p. 668.

lium Cilicio jungitur. Oppida ejus: [1] Side, & in monte [2] Aſpendum, [3] Pleteniſſum, [4] Perga. Promontorium [5] Leucolla. Mons [6] Sardemiſus: Amnes: [7] Eurymedon juxta Aſpendum fluens: [8] Catarractes, juxta quem [9] Lyrneſſus & Olbia, ultimaque ejus oræ [10] Phaſelis.

XXVII. Junctum ei mare Lycium eſt, genſque Lycia, [11] unde vaſtum ſinum [12] Taurus mons, ab Eois veniens litoribus, [13] Chelidonio promontorio diſterminat. Immenſus ipſe, & innumerarum gen-

NOTÆ.

1. *Side.*] Σίδη Straboni, l. 14. p. 667. Nunc *Scandalor* vocant. Incolæ Σιδῆται, Arriano, l. 1. Exped. Alex p. 73. Prope Eurymedontis oſtia Σίδη locatur a Ptolemæo, l. 5. c. 5. Avieno, *Priſca Side.* In Conc. CP. VI. Gener. p. 1030. Σιδητῶν μητρόπολις Παμφυλίων.

2. *Aſpendum.*] Ἄσπενδος, quam in civitatem adverſo amne Eurymedonte a mari navigatur, per ſtadia LX. ſeu paſſus VII. M. D. teſte Strabone, loc. cit. Hinc *Domnus Aſpendius* e Prov. Pamphyliæ, in Conc. Nic. I. In edito colle poſita civitas a Mela dicitur, lib. 1. cap. 14.

3. *Pleteniſſum.*] Πλετενισσὸς Ptolemæo, lib. 5. cap. 5. Vide Notas & Emend. num. LXVI.

4. *Perga.*] Πέργη Straboni, pag. 667. Hinc Apollonius Pergæus, Conicorum auctor. Mela, lib. 1. cap. 14. *Inter eos amnes* (Ceſtron, & Catarracten) *Perga eſt oppidum, & Dianæ, quam ab oppido Pergæam vocant, templum. Trans eoſdem mons Sardemiſos, &c.*

5. *Leucolla.*] Græcis Λευκόλλα. Salmaſius in Solin. pag. 252. Λευκόλλαν in Cypro portum, cujus Strabo meminit lib. 14. pag. 682. cum promontorio iſto Pamphyliæ confundit.

6. *Sardemiſus.*] Sic Mela, loc. cit. Σαρδησσὸς in hoc ipſo tractu juxta Lyrneſſum, urbs Lyciæ Stephano appellatur, in qua Jupiter Σαρδήσσιος colitur. Idem fortaſſis monti nomen, vel geminum fuit. Veſpaſiani nummus, in Theſauro Goltzii pag. 230. CAPΔHCCIΩN.

7. *Eurymedon.*] Dionyſius Perieg. verſ. 853.

Ἄσπενδον, ποταμοῖο παρὰ ῥόον Εὐρυμέδοντος.

Meminere Strabo, Ptolemæus, Mela, loc. cit. & Philoſtr. lib. 1. de vita Apoll. cap. XI. Ἄσπενδος, ἡ Παμφύλων, πρὸς Εὐρυμέδοντι &c.

8. *Catarractes.*] *Quia ſe præcipitat, ita dictus*, inquit Mela, lib. 1. cap. 14. Strabo, lib. 14. pag. 667. Καταῤῥάκτης λεγόμενος, ἀφ' ὑψηλῆς πέτρας καταῤῥάττων ποταμὸς πολύς, &c.

9. *Lyrneſſus & Olbia.*] Λυρνησσὸς καὶ Ὀλβία Straboni, loc. cit. inter Pamphyliæ oppida.

10. *Phaſelis.*] Mela, lib. 1. cap. 14. *Phaſelis a Mopſo condita, finis Pamphyliæ.* Stephanus quoque, Φασηλίς, πόλις Παμφυλίας. A Strabone, lib. 14. pag. 666. & Scylace, pag. 37. Lyciæ adſcribitur, cujus in confinio eſt. Livius, lib. 37. pag. 456. *In confinio Lyciæ & Pamphyliæ Phaſelis eſt: prominet penitus in altum, &c.*

11. *Vnde vaſtum ſinum.*] Inde, inquit, mare Lycium incipit, genſque Lycia, ubi vaſtum ſinum Taurus mons ſuo promontorio, quod Chelidoniis inſulis opponitur, claudit & terminat. *Lycia*, inquit Mela, lib. 1. cap. 15. *Sidæ portus* (primum illud eſt Pamphyliæ oppidum, verſus ortum) *& Tauri promontorio grandem ſinum claudit.* Sinui nomen eſt hodie Attalico, *le Golfe de Satalia:* Lyciæ provinciæ, *Menteſia.*

12. *Taurus mons.*] Accepta hæc ſunt, delibataque totidem ferme verbis ex Mela Pomponio, lib. 1. cap. 15. Ex Plinio quoque Solinus hauſit, cap. 38. pag. 68. & Martianus, lib. 6. cap. de Euphrate, pag. 220.

13. *Chelidonio.*] Sacrum appellat Strabo, lib. 14. pag. 666. quod Chelidoniis inſulis opponitur, de quibus ſect. 35. Nunc *Capo Cameroſo.*

tium arbiter, dextro latere ſeptentrionalis, ubi primum ab Indico mari exſurgit, lævo meridianus, & ad occaſum tendens: mediamque diſtrahens Aſiam, niſi opprimenti terras occurrerent maria. Reſilit ergo a ſeptentrione: flexuſque immenſum iter quærit, velut de induſtria rerum natura ſubinde æquora opponente, hinc Phœnicium, hinc Ponticum, illinc Caſpium & Hyrcanium, [1] contraque Mæoticum lacum. Torquetur itaque colliſus inter hæc clauſtra, & tamen victor, flexuoſus evadit uſque ad cognata Riphæorum montium juga, numeroſis nominibus & novis, quacumque incedit, inſignis: [2] Imaus prima parte dictus, mox [3] Emodus, [4] Paropamiſus, [5] Circius, Chambades, [6] Paryadres, [7] Choatras, [8] Oreges, [9] Oroandes, [10] Niphates, [11] Taurus: atque [12] ubi ſe quoque exſuperat, Caucaſus: ubi brachia emittit, ſubinde tentanti maria ſimilis, [13] Sarpedon, [14] Coraceſius, [15] Cragus, [16] iterumque Taurus: etiam ubi dehiſcit, ſeque populis aperit, portarum tamen nomine unitatem ſibi vindicans, [17] quæ alibi Armeniæ, alibi Caſpiæ, alibi Ciliciæ vocantur. Quin etiam confractus, effugiens quoque maria, plurimis ſe gentium nominibus hinc & illinc implet: a dextra Hyrcanius, Caſpius: a

NOTÆ.

1. *Contraque.*] Ex adverſo Hyrcanii, ſeu Caſpii maris. Solini paraphraſis: *Interdum Caſpio vel Hyrcano* mari intercluditur: *quibus renitentibus ſubinde fractus, contra Mæoticum lacum flectitur, multiſque difficultatibus fatigatus, Riphæis ſe jugis annectit.* Male Plinii verba diſtinxit.

2. *Imaus.*] Qua primum parte attollitur, ab Eoo mari.

3. *Emodus.*] Melæ, *Emodes.* In India. Straboni, lib. 15. pag. 689. Ἐμωδός.

4. *Paropamiſus.*] In Bactriana. MSS. Reg. 1. 2. &c. *Paropaniſus.* Ptolemæo quoque, lib, 6. cap. XI. Παρoπάνισος. At Straboni, loc. cit. Παροπάμισος.

5. *Circius, &c.*] MSS. *Cirtius, Campages.*

6. *Paryadres.*] Παρυάδρης Straboni, in Armenia. Vide Notas & Emendationes num. LXVII.

7. *Choatras.*] Choatras apud Parthos, inquit Solinus, cap. 38. pag. 88.

8. *Oreges.*] MSS. *Orages.*

9. *Oroandes.*] Ptolemæo, lib. 6. cap. 2. Ὀρόντης Mediæ mons: prope Ecbatana, Diodoro, lib. 2. Bibl. pag. 101.

10. *Niphates.*] In majore Armenia, unde Tigris oritur, Straboni lib. XI. pag. 529.

11. *Taurus.*] Apud Elegiam Armeniæ, ut dictum eſt ſect. 20. Ibi enim peculiari appellatione Taurus nuncupatur.

12. *Vbi ſe quoque.*] Ubicumque ſurgit in altiſſimum verticem.

13. *Sarpedon.*] In promontorio, Sarpedone dicto, de quo ſect. 22.

14. *Coraceſius.*] Ad urbem cognominem, de qua ſect. 22.

15. *Cragus*] In Lycia, ut dicetur ſect. ſeq.

16. *Iterumque Taurus.*] Mela, lib. 1. cap. 15. *Et ubi jam noſtra maria contigit*, hoc eſt, mediterranea, *Taurus iterum.*

17. *Quæ alibi.*] Armeniæ portæ eædem Caucaſiæ appellatæ, lib. 6. ſect. 12. De Caſpiis eodem libro ſect. 16. De Ciliciis, hoc libro quinto, ſect. 22.

læva [1] Paryadres, Moſchicus, Amazonicus, Coraxicus, Scythicus appellatus. In univerſum vero Græce [2] Ceraunius.

XXVIII. In Lycia igitur, [3] a promontorio ejus oppidum [4] Simena, mons [5] Chimæra noctibus flagrans, [6] Hephæſtium civitas, & ipſa ſæpe flagrantibus jugis: Oppidum [7] Olympus ibi fuit: nunc ſunt montana, [8] Gagæ, [9] Corydalla, Rhodiopolis. Juxta mare, [10] Limyra cum amne, in quem [11] Arycandus influit: & mons [12] Maſſycites: Andriaca civitas, [13] Myra. Oppida: [14] Apyre, & Antiphel-

NOTÆ.

1. *Paryadres.*] Unde fundi Abſarum amnem dicemus, lib. ſeq. ſect. 9. Moſchicus a Moſchorum gente, de qua eodem lib. ſect. 4. ubi & de Amazonico dicturi ſumus. Coraxicus idem qui Heniochius, lib. 6. ſect. 10. Scythicus a Scythis incolis nomen habet.

2. *Ceraunius.*] Sic etiam Mela, lib. 1. cap. 15. Strabo tamen peculiarem hanc appellationem eſſe exiſtimat eorum montium, qui Caſpio mari incumbunt, ὄρη Κεραύνια, in Albania, & Amazonum regione, lib. XI. pag. 504. Hunc Plinii locum Solinus præpoſtere admodum accepit, ut Salmaſius adnotavit in Solin. pag. 800.

3. *A promontorio ejus.*] Nempe Tauri montis, quod promontorium Chelidonium appellari paulo ante dixit.

4. *Simena.*] Σίμηνα, πόλις Λυκίας, Stephano.

5. *Chimæra.*] Χίμαιρα, unus eſt ex octo Cragi montis verticibus, cum valle cognomine. Vide Strabon. lib. 14. pag. 665. Melam, lib. 1. cap. 15. Hic Chimæræ fabula ortum habet. Ovid lib. 9. Metam. v. 647.

Jam Cragon, & Limyren, Xanthique reliquerat undas,
Quoque Chimæra jugum, mediis in partibus ignem
Pectus & ora leæ, caudam ſerpentis habebat.

6. *Hephæſtium.*] Seneca, epiſt. 79. pag. 346. *In Lycia regio notiſſima eſt, Hephæſtion incolæ vocant, perforatum pluribus locis ſolum, quod ſine ullo naſcentium damno ignis innoxius circuit. Læta itaque regio eſt, & herbida, nil flammis adurentibus:* &c. Hephæſtion Ἡφαίστιον, quaſi Vulcanium, a re ipſa dictum.

7. *Olympus.*] Solinus, cap. 39. p. 69. *Olympus quoque inter alia ibi oppidum nobile fuit: ſed intercidit: nunc caſtellum eſt.* Ὄλυμπος πόλις Ptolemæo, in Lycia, l. 5. c. 3. & Straboni, l. 14. p. 665. In Conc. Calched. *Ariſtocritus Olympuenſis*, Prov. Pamphyliæ.

8. *Gagæ.*] Stephano: Γάγαι πόλις Λυκίας. Plinius, l. 36. ſect. 34. *Gagates lapis nomen habet loci & amnis Gagis Lyciæ.* In Notitia Eccleſ. Prov. Lyciæ, Γάγαι.

9. *Corydalla &c.*] Κορύδαλλος & Ῥοδία, Ptolemæo, lib 5. cap. 3. inter oppida Lyciæ mediterranea cenſentur, ad Maſſyciten montem. Ῥοδίας & Stephanus meminit.

10. *Limyra.*] Λίμυρα πολίχνη, & Λιμύρος ποταμός juxta Myram, apud Strabon. l. 14. p. 666. Apud Melam, & oppido, & amni nomen eſt Limyra.

11. *Arycandus.*] A quo forte Arycanda oppidum appellatum, ſect 25. In Notitia Eccleſ. Prov. Lyciæ, Ἀρύκαδα, pro Ἀρύκανδα.

12. *Maſſicytes.*] Μασσικύτης ὄρος, Ptolemæo loc. cit. apud quem & Ἀνδριάκη πόλις. Myrenſium navale Ἀνδριάκη dicitur Appiano, l. 4. bell. Civ. p. 636.

13. *Myra.*] D. Nicolai Epiſcopali ſede clara: ut Patara, natalibus. Μύρα. Nunc *Strumita.*

14. *Apyre.*] Ptolemæo Ἀπῖραι dicuntur, in Lycia, lib. 5. cap. 3. In Notit. Eccleſ. Prov. Lyciæ hæ ſedes eo ordine numerantur, Ἀπλαὶ, Φελλὸς, Ἀντίφελλος: haud dubie Ἀπλαὶ, pro Ἀπῖραι. Phelli & Antiphelli meminere Strabo, p. 666. Stephanus, aliique.

lôs, quæ quondam Habeſſus: atque in receſſu Phellus. Deinde Pyrrha, itemque [1] Xanthus a mari XV. M. paſſuum, flumenque eodem nomine. Deinde [2] Patara, quæ prius Sataros: & in monte, [3] Sidyma. Promontorium [4] Cragus. [5] Ultra, par ſinus priori: [6] Ibi Pinara, & quæ Lyciam finit [7] Telmeſſus. [8] Lycia quondam LXX. oppida habuit, nunc XXXVI. habet. Ex his celeberrima, præter ſupra dicta, [9] Canas, [10] Candyba, ubi laudatur [11] Oenium nemus, [12] Podalia, [13] Choma præfluente [14] Adeſa: [15] Cyaneæ, [16] Aſcandalis, Amelas, Noſcopium, [17] Tlos, [18] Telandrus. Comprehendit in mediterraneis [19] Cabaliam, cujus tres urbes, Oenoanda, Balbura, Bubon. A Telmeſſo

NOTÆ.

1. *Xanthus.*] Lyciæ urbium maxima Ξάνθος dicitur a Strabone, loc cit. Meminit oppidi cum amne cognomine Ptolemæus, l. 5. c. 3. Stephauus, p. 502. Appianus, l. 4. bell. Civ. p. 635. Videtur a mari Strabo removere ſtadiis tantum LXX. quæ paſſuum vix efficiant millia novem.

2. *Patara.*] Mela, lib. 1. c. 15. oram hanc Lyciæ deſcribens: *Atque ut multa oppida*, inquit, *ſic*, *præter Patara*, *non illuſtria. Illam nobilem facit delubrum Apollinis*, *quondam opibus & oraculi fide*, *Delphico ſimile.* Hinc Apollo Patareus nomen accepit. Nunc *Patera.*

3. *Sidyma.*] Σίδυμα, πόλις Λυκίας, Stephano: & Ptolemæo, ad Cragum montem, lib. 5. cap. 3. Vide Notas & Emend. num. LXVIII.

4. *Cragus.*] Κράγος ὄρος Λυκίας, Stephano: Scylaci, p. 37. ἀκρωτήριον. Nunc *Capo Serdeni*, *ò Sette Capi.*

5. *Vltra par ſinus.*] Ultra promontorium ſinus eſt, nunc *Golfo di Macari*, par ingenti illi ſiuui, de quo dictum eſt prius, ſect. 28. quem Taurus mons diſterminat Chelidonio promontorio, *Golfo di Sattalia.*

6. *Ibi Pinara.*] Πίναρα Straboni, lib. 14. p. 665. & Ptolemæo, lib. 5. c. 3.

7. *Telmeſſus.*] Iiſdem verbis Mela, lib. 1. c. 15. Τελμησσὸς eſt Ptolemæo, Τελμισσὸς. Straboni, locis cit.

8. *Lycia quondam LXX.*] Ita MSS. omnes, (non LX.) & Martianus, lib. 6. c. de Euphrate, p. 220.

9. *Canas.*] Κανάς in recto Græcis.

10. *Candyba.*] In Notitia Eccleſ. antiq. Prov. Lyciæ, Κάνδυβα. Item Stephano. Ptolemæo, l. 5. c. 3. forte mendoſe, Κόνδυβα.

11. *Oenium nemus.*] MSS. omnes *Eunias nemus.*

12. *Podalia.*] Ποδάλια in Notitia Eccleſ. Prov. Lyciæ. Ptolemæo, l. 5. c. 3. Ποδαλλία. Stephano, Ποδάλεια, πόλις Λυδίας, lego Λυκίας.

13. *Choma.*] Χῶμα inter Lyciæ oppida mediterranea Ptolemæo, loc. cit. & in Notitia Eccleſ. antiq. In Conc. Epheſ. *Eudoxius Chomatenus.*

14. *Adeſa.*] In MSS. *Ædeſa* ei amni nomen.

15. *Cyaneæ.*] Κυάνεαι, in Notitia Eccleſ. antiq. Prov. Lyciæ. Apud Ptolemæum, l. 5. c. 3. Κύδια, pro Κύανα.

16. *Aſcandalis &c.*] In MSS. R. 1. 2. &c. *Aſcandiandalis*, *Amelas*, *Noſcopium.* Forte hic locum habere debet Ἀκαλισσὸς Lyciæ Prov. ſedes Epiſc. in Notit. Eccleſ. antiqua Hieroclis.

17. *Tlos.*] Τλῶς πόλις Λυκίας, Stephano, p. 659. & Ptolemæo, lib. 5. c. 3. Et in Notitia Eccleſ. antiq. Τλῶ.

18. *Telandrus.*] Τήλανδρος, quam Stephanus Cariæ adjudicat: quoniam eſt in confinio utriuſque provinciæ poſita.

19. *Cabaliam.*] Καβαλίαν. Strabo, l. 14. p. 631. Καβαλίδα vocat. Id regiunculæ in Lycia nomen, etiam Ptolemæo, l. 5. c. 3. cujus urbes ex tres, Οἰνόανδα, Βούβων, Βάλβουρα. De his vide Strab. l. 13. p. 631. In Notitia Eccleſ. Βούβων, Ἠνόανδα, Βάλβυρα, pro Βάλβουρα. Stephano,

Aſiaticum

Digitized by Google

Aſiaticum mare, ſive Carpathium, & quæ proprie [1] vocatur Aſia. In duas eam partes Agrippa diviſit. [2] Unam incluſit ab oriente Phrygia & Lycaonia, ab occidente Ægæo mari, a meridie Ægyptio, a ſeptentrione Paphlagonia. Hujus longitudinem CCCCLXX. mill. paſſuum, latitudinem CCCXX. mill. fecit. Alteram determinavit ab oriente, Armenia minore: ab occidente, Phrygia, Lycaonia, Pamphylia: a ſeptentrione, provincia Pontica: a meridie, mari Pamphylio: longam DLXXV. mill. paſſuum, latam CCCXXV. mill.

XXIX. In proxima ora [3] Caria eſt, mox Ionia: ultra eam Æolis. Caria mediæ Doridi circumfunditur, ad mare utroque latere ambiens. [4] In ea promontorium Pedalium. Amnis [5] Glaucus deferens Telmeſſum. Oppida: [6] Dædala, [7] Crya fugitivorum. Flumen Axon, oppidum [8] Calynda. * [9] Amnis Indus in [10] Cybiratarum jugis or- *Caput XXVIII.

Notæ.

Βυβῶν, & τὰ Βάλβυρα, & Οἰνόαν, πόλεις Λυκίας. In Conc. CP. I. p. 957. *Patritius Oenandenſis*, & *Romanus Bibonenſis*, pro *Bubonenſis*.

1. *Vocatur Aſia.*] Hodie Natoliam vocant. Ciliciam tamen Bithyniamque, & Lyciam, Plinius Agrippam ſecutus eo Aſiæ proprie dictæ nomine negat contineri.

2. *Vnam incluſit.*] Exſcribit hæc a Plinio Martianus, l. 6. c. de Euphrate, pag. 220. Et Miſſi Theodoſii: *Et quæ proprie vocatur Aſia, in duas eam partes Agrippa diviſit: unam incluſit ab oriente, Phrygia, Lycaonia: ab occidente, mari Ægæo: Hujus longitudinem* CCCCLXX. *latitudinem*, CCCXX. *fecit:* (Sic etiam Pliniani codices MSS. quos inſpeximus, & vetus Dalec. ac Chiffl. etſi Martianus, cum Plinii typis tantum CCC. præferat:) *Alteram determinavit ab oriente, Armenia minore: ab occidente, Phrygia, Lycaonia, Pamphylia: a ſeptentrione, provincia Pontica: a meridie, mari Pamphylio: longitudinem*, DLXXV. *latitudinem*, CCCXXV.

3. *Caria.*] Nunc *Aidinelli, & Germian.* Doridem Caria includit a continente: reliqua ſui parte mari Doris alluitur.

4. *In ea.*] In Caria, unde ipſa poſt Lyciam incipit. Mela, l. 1. c. 15. *Quæ Lyciam finit, urbs Telmeſſos.* Mox c. 16. *Caria ſequitur .... Promontoria duo: Pedalion, & Crya.*

5. *Glaucus.*] Γλαῦκος, quem Q. Calaber, l. 4. v. 6. & XI. in confinio Lyciæ recte collocat, Λυκίης χεδὸν αἴης. In hunc exonerare ſe amnem alterum Plinius ait, quem *Telmedium* MSS. omnes, Telmeſſum maluit Barbarus appellare.

6. *Dædala.*] Δαίδαλα Stephano, πόλις Λυκίας, & Straboni, l. 14. p. 651. Ptolemæo item, lib. 5. c. 3. Δάδαλα pro Δαίδαλα, in Lycia, citra Telmeſſum oppidum, quod finem eſſe Lyciæ proxime antea diximus. Cariæ nimirum, Lyciæque confinia ſæpe permixta.

7. *Crya.*] Promontorii nomen eſt Melæ, loc. cit. Stephano, Κρύα πόλις Λυκίας, in Lyciæ nempe vicinio. Ptolemæo, lib. 5. cap. 3. Καρύα, mendoſe. Κρυάσσαν in Caria Plutarchus agnoſcit, l. de virtut. mulier. p. 246.

8. *Calynda.*] Κάλυνδα. Vide Notas & Emend. num. LXIX.

9. *Amnis Indus.*] Κάλβιν hunc vocat Strabo, lib 14. p. 651. & Ptolemæus l. 5. c. 2. Mela quoque, l. 1. c. 16. *Secundum Callin amnem*, inquit, *Caunus oppidum valetudine habitantium infame.* Fecit hoc alterum amni nomen Indus quidam in eum ab elephanto dejectus, ita prodente Livio, l. 38 p. 472.

10. *Cybiratarum.*] Κιβυρᾶται, quorum oppidum Κιβύρα μεγάλη Straboni, l 13. p. 630. quam in magnæ Phrygiæ civitatibus mediterraneis collocat Ptolemæus, l. 5. c. 2. quod & mox Plinius facit, his verbis: *Ipſum oppidum Phrygiæ eſt.*

tus, recipit L X. perennes fluvios, torrentes vero amplius centum. Oppidum Caunos liberum, deinde [1] Pyrnos. Portus [2] Creſſa, a quo Rhodus inſula XX. M. Locus [3] Loryma. Oppida: [4] Tiſanuſa, Paridion, Larymna. Sinus [5] Thymnias. Promontorium Aphrodiſias. Oppidum [6] Hyda. Sinus Schœnûs. [7] Regio Bubaſſus. Oppidum fuit [8] Acanthus, alio nomine Dulopolis. Eſt [9] in promontorio [10] Gnidos libera, [11] Triopia, dein Peguſa & Stadia appellata. [12] Ab ea Doris incipit.

* CAPUT XXIX.

Sed prius terga, & mediterraneas juriſdictiones indicaſſe conveniat. Una appellatur Cibyratica. [13] Ipſum oppidum Phrygiæ eſt. Conveniunt eo XXV. civitates, [14] * celeberrima urbe [15] Laodicea. Impoſita

NOTÆ.

1. *Pyrnos.*] Πύρνος, πόλις Καρίας, Steph.

2. *Creſſa.*] Κρῆσσα λιμὴν Ptol. l 5. c 2

3. *Loryma.*] Λώρυμα Ptolemæo, loc cit. Litus eſſe aſperum ait Strabo, l. 14 p. 652. Stephano oppidum eſt, Λώρυμα, πόλις Καρίας.

4. *Tiſanuſa.*] Mela, l. 1. c. 16. ubi de Caria: *Portus duo: Gelos, & cui ex urbe quam amplectitur, Tiſanuſa cognomen eſt. Inter eos oppidum Larymna, & Pandion collis in mare emiſſus.* An Mela ex Plinio emendandus? an ex Mela Plinius? MSS. Pliniani omnes, *Parydon*: Pomponiani, *Pandion*.

5. *Thymnias.*] Hæc ſunt ex Pomponio Mela, l. 1. c. 16. *Tum tres*, inquit, *ex ordine ſinus: Thymnias, Schœnus, Bubeſſius. Thymnia promontorium Aphrodiſium eſt. Schœnus ambit Hydam: Bubeſſius Acanthum: Gnidus in cornu peninſulæ.*

6. *Hyda.*] MSS. omnes, R. 1. 2. Colb. 1. 2. *Hydas.*

7. *Regio Bubaſſus.*] Cui & urbs cognominis, Βύβασσος, πόλις Καρίας apud Steph.

8. *Acanthus.*] Ἄκανθον quoque in peninſula juxta Cnidum Stephanus collocat, p. 49.

9. *In promontorio.*] Quod nunc *Capo Crio* nautæ vocitant.

10. *Gnidos.*] Κνίδος Straboni, l. 14. pag. 656. & aliis Hodie *Gnido*. Hinc Cteſias, Eudoxius, aliique, de quibus in Auctorum Indice.

11. *Triopia.*] Varia hæc ſunt Gnidi, obſoletaque nomina. Triopiam a Triopa Rege dictam ſignificat Diodorus Sic. l. 5. Bibl. p. 331. Hinc Apollo Triopius, templumque Triopium, mare denique Triopium pariter, quo Gnidiorum ager pertingit, apud Herod. l 1. Clio, n. 144. & n. 174 p. 72. Stephano, aliiſque, Τριόπιον πόλις Καρίας, quod Gnidum deinde tranſlatum eſt. Scylaci, p. 36. ἀκρωτήριον, promontorium eſt juxta Cnidum.

12. *Ab ea.*] A Cnido.

13. *Ipſum oppidum Phrygiæ.*] Cibyra nimirum, de quo nos paulo ante egimus. Cariæ tamen adſcribitur in Notitia Eccleſ. Epiſcop. Et in Conc CP. I. Leontius Cibyrenſis ſubſcribit, e Prov. Cariæ. Strabo, l. 13. p. 631. inter ea oppida numerat, quæ ſunt juris veluti dubii, quod incerti fines eſſent, Lyciæ, Phrygiæ, Cariæque. Unam e maximis Aſiæ præfecturis, διοίκησιν, Cibyraticam fuiſſe, idem prodit.

14. *Celeberrima urbe.*] Ab his verbis novi capitis factum hactenus initium eſt: quam inepte, ſat liquet.

15. *Laodicea.*] Mediterranea civitas ea fuit, Λαοδίκεια πρὸς τῷ Λύκῳ, Straboni, lib. 12. p. 578. & Philoſtr. l. 1. de vitis Sophiſt. p. 530. Nunc exciſa penitus, vix e ruderibus moletrina una velari ſuperſtite. Loco tamen Turcæ fecere nomen *Eſkihiſſar*, hoc eſt, vetus caſtellum. Errant qui *Laudichia* dici adhuc putant. Phrygiæ a Strabone adſcribitur, loc. cit. ubi Capro & Lyco allui urbem ait. Lycum porro Curtius temere confundit cum Marſya, de quo mox, ut Salmaſius monuit, p. 828. in Solin. aliique.

eſt Lyco flumini, latera alluentibus Aſopo & Capro, appellata primo [1] Dioſpolis, dein Rhoas. Reliqui in eo conventu, quos nominare non pigeat, [2] Hydrelitæ, [3] Themiſones, [4] Hierapolitæ. Alter conventus [5] a Synnada accipit nomen. Conveniunt [6] Lycaones, [7] Appiani, [8] Eucarpeni, [9] Dorylæi, Midæi, [10] Julienſes, & reliqui ignobiles populi XV. [11] Tertius Apamiam vadit, ante appellatam Celænas, dein Ciboton. Sita eſt in radice montis Signiæ, circumfuſa [12] Marſya, Obrima, Orgą, fluminibus in Mæandrum cadentibus.

NOTÆ.

1. *Dioſpolis.*] Ceu civitas Jovis. *Rhoas*, a ῥέω, *fluo*, hoc eſt, ab amnium fluxu urbem circumambientium.

2. *Hydrelitæ.*] Ὕδρηλα τῆς Καρίας, Stephano, pag. 676. Ὑδρηλεῖς Straboni, lib. 14. pag. 650. Livius, lib. 37. pag. 466. *Cariam*, inquit, *qua Hydrela appellatur, agrumque Hydrelitanum, ad Phrygiam vergentem.*

3. *Themiſones.*] Et hi Phrygiæ contributi Θεμισώνιοι χωρίου Φρυγίας, Stephano. Circa Laodiceam poſitum dicitur Θεμισώνιον oppidum, Straboni, lib 12. pag. 576.

4. *Hierapolitæ.*] Ab Hierapoli, Phrygiæ magnæ oppido, inter Cibyra & Apameam, apud Ptolem. lib. 5. cap 2. Cariæ a Stephano attribuitur, Ἱερὰ πόλις Καρίας. In Notitia Epiſcopatuum, Prov. Phrygiæ Capatianæ, Λαοδίκεια, Ἱεράπολις, Θεμισώνιος, pro Θεμισώνιος In Conc. Gener. VI. pag. 1031, Siſinnius Epiſc. τῆς Ἱεραπολιτῶν μητροπόλεως τῆς Φρυγῶν ἐπαρχίας.

5. *A Synnada.*] Synnadica Juriſdictio, ſeu conventus Synnadicus inde dictus Majoris Phrygiæ mediterraneum oppidum Ptolemæo, lib. 5 cap. 2. Σύνναδα. Phrygiæ Salutaris, in Notitia Epiſcopatuum, & in Concil. Gener. VI. pag. 1031. Martiali, lib. 9. Epigr. 76 *Synnas Phrygia.*

6. *Lycaones.*] Ut dictum eſt ſectione 25.

7. *Appiani.*] In Conc. VI. Gener. pag. 1039. Petrus Epiſcopus πόλεως Ἀππίας, cum Ancyrano Phrygiæ Epiſcopo ſubſcribit. In Notitia Eccleſ. antiq. inter Epiſcopales ſedes Phrygiæ Capatianæ, Ἀππία.

8. *Eucarpeni.*] Ab oppido Phrygiæ, Εὐκαρπία Straboni, lib. 12. pag. 576. Majoris Phrygiæ, ut ipſa Synnada, Ptolemæo loc cit. Phrygiæ Salutaris, in Notit. Epiſcop.

9. *Dorylæi.*] Δορυλάιον, ejuſdem Phrygiæ majoris, & Salutaris, iiſdem auctoribus. Μιδάιον quoque: Ptolemæo, Δορύλαιον, Μιδάειον. Caracallæ nummus apud Spanhem. pag. 905. ΜΙΔΑΕΩΝ. De Dorylao rurſum, ſect. 31. De Midaïo, a quo Midæi, ſect. 41.

10. *Julienſes.*] Quorum oppido nomen Ἰουλιόπολις apud Ptolem. lib. 5. cap. 2. Vide librum quem edidimus, de Nummis antiquis Populorum & Urbium, verbo ΙΟΥΛΙΕΩΝ, & ΛΑΟΔΙΚΕΩΝ.

11. *Tertius.*] Apamenus conventus ab Ἀπάμεια, quæ prius Κελαιναί, ut refert Strabo, lib 12. pag. 577. & Stephanus, pag. 91. deinde Κιβωτός, ut idem Strabo ait, pag. 576. hoc eſt, Arca dicta eſt, quod in arcæ modum a tergemino amne illam ambiente clauderetur. Κελαιναί, quod ab eo oppido Apameam cives tranſducti. Magnæ Phrygiæ tum a Strabone accenſetur, loc. cit. tum a Ptolem. lib. 5. cap. 2. Nummus antiquus apud Spanhemium, pag. 890. ΚΙΒΩΤΟϹ. ΑΠΑΜΕΩΝ. ΜΑΡϹΥΑϹ.

12. *Marſya.*] Μαρσύαν & Ὀργᾶν Strabo quoque nominat, lib. 12. pag. 577. quos in Mæandrum labi ait Obrimæ fontium Livius meminit, lib. 38. pag. 473.

[1] Marſyas ibi redditur, ortus, ac paulo mox conditus, [2] ubi certavit tibiarum cantu cum Apolline, [3] Aulocrenis: ita vocatur convallis decem mill. paſſuum ab Apamia, Phrygiam petentibus. [4] Ex hoc conventu deceat nominare [5] Metropolitas, [6] Dionyſopolitas, Euphorbenos, [7] Acmonenſes, [8] Peltenos, Silbianos. Reliqui ignobiles IX.

Doridis in ſinu, [9] Leucopolis, [10] Hamaxitos, [11] Elæûs, Euthene. Dein Cariæ oppida, [12] Pitaïnm, [13] Eutane, [14] Halicarnaſſus. Sex

Notæ.

1. *Marſyas ibi.*] Marſyas, inquit, ibi emergit amnis, qui poſt paulo quam ortus erat, ſe ſe in terram abdiderat, in eo loco qui Auloerene dictus eſt, *αὐλῶ κρήνη*, quaſi fontem tibiarum, vel tibiæ dixeris: a quo fonte, & monti deinde, & convalli, & regioni nomen idem eſt inditum. Ita Maximus Tyrius, diſſert. 38. pag. 385. Vide Notas & Emendationes num. LXX.

2. *Vbi certavit.*] Marſyas nimirum, cujus e ſanguine amnem exortum fabulæ narrant. Vide Apollod. lib. 1. de Diis, pag. 13. Diodor. Sic. lib. 3. Bibl. pag. 192. Photium in Bibl. cod. 190. pag. 477. Hygin. fab. 165. Livium, lib. 38. p. 472. Ovid. lib. 6. Metam. v. 390.

3. *Aulocrenis.*] Αὐλῶν κρήνας. Solinus & Martianus, *Aulocrene*. Salmaſius fruſtra, contra tot teſtes unus, *αὐλοθρηνὴς*, in Solin. pag. 834. Plinius ipſe lib. 16. ſect. 89. regionem Aulocrenen vocat.

4. *Ex hoc conventu.*] Apameno.

5. *Metropolitas.*] *Μητρόπολις Φρυγίας, ἀπὸ τῆς μητρὸς τῶν Θεῶν ἱδρυθεῖσα*, inquit Stephanus, a Deûm Matre nomen accepit, quæ ſedem ibi babuit. Urbs eſt Magnæ Phrygiæ, Ptolemæo, lib. 5. cap. 2. Phrygiæ Salutaris, in Notitia Epiſcop. In nummis, ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΙΤΩΝ.

6. *Dionyſopolitas.*] Ab urbe Dionyſopoli Phrygiæ, quam Eumenes & Attalus condidere. Auctor Stephanus, pag. 239. Vide librum, quem nuper edidimus, de Nummis antiquis Populorum & Urbium, verbo ΔΙΟΝΥΣΟΠΟΛΕΙΤΩΝ Phrygiæ.

7. *Acmonenſes.*] Oppidum magnæ Phrygiæ Ἀκμωνία, Ptolem. lib. 5. cap. 2. & Stephano. Ἀκμονία Phrygiæ Capatianæ, in Notitia Epiſcop Nummus Agrippinæ Claudii, apud Patin. pag. 109. ΑΚΜΩΝΕΩΝ.

8. *Peltenos.*] Quorum oppidum Phrygiæ magnæ Πέλται, apud Strabon. lib. 12. pag. 576. & Ptolem. loc. cit. ut Silbianorum Σίλβιοι. In Notitia Epiſcoparuum Phrygiæ Capatianæ, Σιβλία, permutatis litteris, pro Σιλβία.

9. *Leucopolis.*] Oppidum videtur in litore fuiſſe cognomine: Mela enim, lib. 1. cap. 16. unde bæc Plinius: *Trans Halicarnaſſum illa ſunt*, inquit: *Litus Leuca. Vrbes, Myndus* &c.

10. *Hamaxitos.*] Et alia eſt ejuſdem nominis in Troade. *Ἁμαξιτὸς Hamaxitos* orbitam Græce ſonat, ſeu viam quæ ad agendum curriculum patet.

11. *Elaûs, Ethene.*] Illa Græcis Ἐλαιοῦς, vel potius Ἐλεοῦς haud procul Lorymis, apud Strabonem, lib. 14. pag. 655. Hæc vero Εὔθηναι. Stephanus: Εὔθηναι πόλις Καρίας. In Theſauro Goltzii, pag. 215. ex nummo vetere, ΕΥΘΗΝΙΤΩΝ.

12. *Pitaïum.*] Stephano, pag. 552. Πιταῖον, πόλις Καρίας.

13. *Eutane.*] Hæc Pomponii Melæ Euthane eſt, lib. 1. cap 16. inter Cnidum & Ceramicum ſinum, in receſſu poſita.

14. *Halicarnaſſus.*] Mela, lib. 1. cap. 16. *Halicarnaſſos, Argivorum colonia, & cur memoranda ſit, præter conditores, Mauſoleum efficit, regis Mauſoli monumentum, unum de miraculis ſeptem, Artemiſiæ opus.* Nunc rudera vix ſuperſunt hujus civitatis in deſerto loco, cui nomen *Boudron*, contra inſulam Coam. Hinc Dionyſius Halicarnaſſeus rerum Romanarum ſcriptor, cui Ælius prænomen fuit, teſte Euſtathio in Iliad. B. pag. 368. Hæc pariter Herodoti patria.

oppida [1] contributa ei ſunt a Magno Alexandro, [2] Theangela, [3] Sibde, Medmaſſa, Euranium, [4] Pedaſum, [5] Telmeſſum. [6] Habitatur inter duos ſinus, [7] Ceramicum & Iaſium. Inde [8] Myndos, & ubi fuit Palæmyndus, Nariandus, [9] Neapolis, [10] Caryanda, [11] Termera libera, [12] Bargyla, & a quo ſinus Iaſius, oppidum [13] Iaſus.

[14] Caria interiorum nominum fama prænitet: quippe ibi ſunt oppida, [15] Mylaſa libera, [16] Antiochia, ubi fuere [17] Seminethos & Cra-

NOTÆ.

1. *Contributa.*] Jura petere Halicarnaſſum coacta: ſive Halicarnaſſenſi juriſdictioni ſubjecta. Aliud eſt quod Strabo refert, l. 13. p. 611. a Mauſolo Cariæ rege ſex oppidorum cives Halicarnaſſum eſſe tranſductos.

2. *Theangela.*] Θεάγγελα, πόλις Καρίας, Stephano. Apud Athen. l. 6. p. 271. Philippus Θεαγγελεὺς hiſtoricus. Apud Plutarchum in Alexandro, p. 691. Χάρης Εἰσαγγελεὺς, pro Θεαγγελεύς. Et apud Strab. l. 13. p. 611. Συνάγελα, pro Θεάγγελα.

3. *Sibde.*] Σίβδα, πόλις Καρίας. Et Μέδμασος, πόλις Καρίας. Stephano.

4. *Pedaſum.*] Τὰ Πήδασα Straboni, l. 13. p. 611. unde regioni nomen Πηδασίς. Apud Auctorem libri de mirab. auſcult. Πηδασία τῆς Καρίας. Apud Herod. lib. 6. Erato, p. 340. n. 20. Κᾶρες Πηδασέες.

5. *Telmiſſum.*] Forte rectius *Telmiſum*, per unicum σ. ut a Telmeſſo Lyciæ hac nota dirimatur. Incolæ Τελμισεῖς a Polemone vocitantur, apud Suidam: ab Halicarnaſſo ſtadiis LX. disjuncti, hoc eſt VII. M. D. paſſ.

6. *Habitatur.*] Halicarnaſſus nimirum.

7. *Ceramicum.*] Ab oppido Ceramo: Κέραμος in Doride, Ptolemæo, l. 5. c. 2. Nunc *Golfo di Caſtel Marmora.* De Iaſio mox

8. *Myndos.*] Stephanus: Μύνδος, πόλις Καρίας· ἔστι καὶ πόλις ἄλλη Καρίας, Παλαιὰ Μύνδος, hoc eſt, antiqua Myndos. In Notitia Eccleſ. Ἀμυνδός.

9. *Neapolis.*] Pomponio quoque, l. 1. c. 16 & Ptolemæo, lib. 5. c. 2. nota Cariæ civitas: & in Notitia Epiſcop. Prov. Cariæ.

10. *Caryanda.*] Καρύανδα Straboni l. 14 p. 658. & Harpocrat. p. 192. Hinc ortus Scylax Caryandenſis, ſcriptor rerum Geographicarum.

11. *Termera.*] Τέρμερον Strabo vocat, p. 657. juxta promontorium Myndiorum, cui nomen pariter Τερμέριον fuit. Stephano, Τέρμερα, πόλις Καρίας.

12. *Bargyla.*] Stephano, τὰ Βάργυλα, πόλις Καρίας, prope Iaſum & Myndum. MSS. Pliniani, *Bargilia.* Straboni, l. 14. p. 654. τὰ Βαργύλια.

13. *Iaſus.*] Ἰασὸς Straboni, lib. 14. p. 658. Ptolemæo, lib. 5. c. 2. & Stephano. Melæ, *Iaſos.* In Notit. Epiſcop. Prov. Cariæ, Ἰασός. Nunc *Aſkem*, ſive *Aſkem Kaleſi*: ut aïunt ii, qui hæc loca proxime viderunt.

14. *Caria.*] Quæ deinceps recenſentur, ſunt Alabandici conventûs.

15. *Mylaſa.*] Straboni l. 14. p. 658. Ptolemæo, lib. 5. c. 2. Dioni, lib. 48. pag. 373. Μύλασα. Stephano, Μύλασσα. Auguſti nummus apud Spanhem p. 905. CEBACTΩ. MΥΛΑCEΩN. Hodie *Melazzo*, ut recentiores volunt, qui nuper hanc oram luſtrarunt: etſi id nomen Mileto Joniæ oppido Geographorum vulgus adjudicat.

16. *Antiochia.*] Stephano, pag. 87. Ἀντιόχεια τῆς Καρίας, quam & ab Antiocho Seleuci F. conditam, & Pythopolin prius appellatam tradit. Straboni, l. 12. p. 630. & Ptolemæo, l. 5. c. 2. Ἀντιόχεια πρὸς Μαιάνδρῳ, ab amne quo alluitur. Nummus Trajani Decii, apud Spanhem, pag. 888. ANTIOXEΩN MEANΔPOC.

17. *Seminethos.*] MSS. R. 1. 2. Colb. 1. 2. Pariſ. Chiffl. *Simmethos.*

naos oppida: nunc eam circumfluunt Mæander, & [1] Orſinus. Fuit in eo tractu & [2] Mæandropolis. Eſt [3] Eumenia Cludro flumini appoſita, Glaucus amnis, [4] Lyſias oppidum, & [5] Orthoſia: [6] Berecyntius tractus, [7] Nyſa: Trallis, eadem [8] Euanthia, & [9] Seleucia, & Antiochia dicta. Alluitur Eudone amne, perfunditur [10] Thebaïde. Quidam ibi Pygmæos habitaſſe tradunt. Præterea ſunt [11] Thydonos, Pyrrha, Eurome, Heraclea, Amyzon, [12] Alabanda libera, quæ conventum cum cognominavit: [13] Stratonicea libera, [14] Hynidos, [15] Ceramus,

Notæ.

1. *Orſinus.*] Ita M S S. proxime laudati. Editi, *Moſſinus.*

2. *Mæandropolis.*] Stephano, Μαιανδρούπολις, Μαγνητῶν πόλις, hoc eſt, Magnetum ditionis

3. *Eumenia.*] Εὐμένεια, Stephanus: Ptolemæus, lib. 5. c. 2. Strabo lib. 12. p. 576. aliique Phrygiæ magnæ Εὐμένειαν adjudicant: Phrygiæ Capatianæ, Notitia Epiſcop.

4. *Lyſias.*] Λυσιὰς Straboni, lib. 12. p. 576. & Ptolemæo, l. 5. c. 2. in Phrygia magna. Phrygiæ Salutaris, in Notitia Epiſcop.

5. *Orthoſia.* Ptolemæo, l. 5. c. 2. in Caria, Ὀρθωσίας. In Notit. Epiſcop Prov. Cariæ, Ὀρθωσίας. Straboni, l. 14. p. 650. trans Mæandrum, circa Nyſam poſita Ὀρθωσία.

6. *Berecyntius.*] Nyſæ urbi, Marſyæque amni proximus, in Phrygia. Heſychius: Βερεκύνται, Φρυγῶν τι γένος, Strabo, l. 10. p 469. Βερέκυντες, Φρυγῶν τι φῦλον. Hinc Cybele Berecynthia mater appellata.

7. *Nyſa.*] Νῦσα Straboni, lib 14. p. 649. proxime Tralles. Ab Antiocho Seleuci F. de matris nomine Νῦσαν appellatam eſſe, auctor eſt Stephanus, verbo Ἀντιόχεια. Nummus Elagabali Imp. mediæ formæ, ex ære, in Cimelio noſtro Pariſ. ΝΥCΑΕΩΝ.

8. *Evanthia.*] A copia ſcilicet florum, qui in agro Tralliano naſcuntur. Stephanus: Τράλλις, πόλις Λυδίας, πρὸς τῷ Μαιάνδρῳ ποταμῷ· ἡ πρότερον λεγομένη Ἄνθεια, διὰ τὸ πολλὰ ἄνθη ἐκεῖ πεφυκέναι. Cariæ Ptolemæus adſcribit, lib. 5. cap. 2. Lydiæ Stephanus, & Notitia Epiſcop. Nempe in eo tractu poſita fuit, quem Lydi, Cares, & Jones incolerent, ut Strabo monet, l. 14. p. 648. Nummus L. Veri in Theſ. Goltzii, ΤΡΑΛΛΙΑΝΩΝ.

9. *Seleucia.*] Antiochus Seleuci F. & ſuum urbi, & patris nomen impoſuit.

10. *Thebaide.*] Amne oppidum interſecante. Rectius, ut in MSS. quibuſdam, *Thebaite.*

11. *Thydonos.*] De hac ceteri ſilent. Πύρραν in Caria Ptolemæus agnoſcit, l. 5. cap. 2. Εὔρωμον, Ἡράκλειαν, Ἀμυζῶνα, Strabo, lib. 14. pag. 658. Stephanus, aliique. Ptolemæo hæc Ἡράκλεια πρὸς Ἀλβάκῳ dicitur, a monte, ut arbitror, proximo.

12. *Alabanda.*] Unde conventus Alabandicus. Ἀλάβανδα Ptolemæo, loc. cit. in Caria, In Notitia Epiſc. Ἀλάπανδα, mendoſe. In mediterraneis civitatibus, cum Stratonicea, apud Strab. loc. cit. Nummus Auguſti, apud Spanhem. pag. 644. ΑΛΑΒΑΝΔΕΩΝ. De Alabandis, Livius lib. 38. pag. 472.

13. *Stratonicea.*] Στρατονίκεια Straboni, loc cit. Ptolemæo, lib. 5. cap. 2. in Cariæ mediterraneis urbibus, Στρατονίκη.

14. *Hynidos.*] Forte litteris permutatis Ἴδυμος, quæ urbs Ptolemæo loc. cit. in Cariæ mediterraneis appellatur, cum Stratonicea, aliiſque.

15. *Ceramus.*] Hæc vero cum mediterranea ſit, ab ea ſitu diſpar videtur, a qua Ceramicum ſinum paulo ante diximus appellari, inter Cnidum & Halicarnaſſum.

[1] Trœzene, Phorontis. Longinquiores [2] eodem diſceptant foro, [3] Orthronienſes, [4] Halydienſes, ſeu [5] Hippini, [6] Xyſtiani, Hydiſſenſes, [7] Apolloniatæ, Trapezopolitæ, Aphrodiſienſes liberi. Præter hæc ſunt [8] Coſcinus, [9] Harpaſa appoſita fluvio Harpaſo, quo & Tralicon cum fuit, alluebatur.

XXX. Lydia autem perfuſa flexuoſi amnis Mæandri recurſibus, ſuper Ioniam procedit, Phrygiæ ab exortu Solis vicina, ad ſeptentrionem Myſiæ, meridiana parte Cariam amplectens, [10] Mæonia ante appellata. Celebratur maxime [11] Sardibus in latere Tmoli montis, qui [12] antea Timolus appellabatur, [13] vitibus conſitus, &

NOTÆ.

1. *Trœzene.*] In Caria Trœzenios olim habitaſſe, auctor eſt Strabo, l. 14 pag. 656. Cum autem Stephano teſte, Trœzenis in Græcia Phorbantium mons fuerit, ab eo Φορβάντιον urbem hic quoque in Caria cognominaſſe Trœzenios putarim, non *Phorontin.*

2. *Eodem ... foro.*] Nempe Alabandico.

3. *Orthronienſes.*] Ita M S S. omnes: non *Othronienſes.*

4. *Halydienſes.*] In M S S. R. 1. 2. Colb. 1. 2. &c. *Aldienſes.* Haud dubie *Almdienſes*, ab oppido Cariæ mediterraneo, Ἄλινδα Ptolemæo, lib. 5. cap. 2. τὰ Ἄλινδα Straboni, lib. 14. pag. 657. &, qui Strabonem tranſcripſit, Arriano, lib. 1. de Exped. Alex. pag. 67.

5. *Hippini.*] Forte *Hipſini*: eſt enim Ἴψος, inter Epiſcopales ſedes Phrygiæ Salutaris, in Notitia Eccleſ. antiq.

6. *Xyſtiani.*] Ξύστις & Υδισσὸς Cariæ civitates, apud Stephanum. Υδισσα hoc dicitur Ptolemæo, inter mediterranea oppida.

7. *Apolloniatæ.*] Et hæ inter Cariæ mediterraneas civitates a Ptolemæo recenſentur, lib. 5. cap. 2. Ἀπολλωνία πρὸς Αλμεάνῳ, Τραπεζόπολις, Ἀφροδισιάς. In Notitia Epiſcop. Ἀπολλωνίας, & Ἀφροδισιάς, Provinciæ Cariæ: Τραπεζόπολις, Phrygiæ Capatianæ adſcribitur. Et in Conc. Quiniſexto, pag. 1100. Eugenius Epiſcopus πόλεως Τραπεζῶν Πακατιανῆς. Lydiam inter & Cariam, ſitam hanc Aphrodiſiadem ait Stephanus, pag. 144.

8. *Coſcinus.*] Pagus eſt trans Mæandrum poſitus, Κοσκινία Straboni, lib. 14. pag. 650.

9. *Harpaſa.*] Stephanus: Ἄρπασα, πόλις Καρίας, ἀπὸ Ἀρπάσου ποταμοῦ. In Cariæ mediterraneis oppidis, Ptolemæo, lib. 5. cap. 2. & in Notitia Epiſcop. Ἄρπασα. De fluvio Harpaſo, Livius lib. 38. pag. 472.

10. *Mæonia ante.*] Heſychius: Μαιονία, ἡ Λυδία. Ab amne Mæone ſic appellatam Stephanus prodidit, ἀπὸ Μαίονος ποταμοῦ. A Mæone Rege, Diodorus, lib. 3. Bibl. pag. 191. A Lydo Atyïs filio, qui Meon prius vocabatur, Herod. lib. 1. Clio, n. 7. pag. 4. Λυδὸς ὁ Ἄτυος, ἀπὸ τοῦ ὁ δῆμος Λύδιος ἐκλήθη ὁ πᾶς οὗτος, πρότερον Μηΐων καλεόμενος. Homero in Catal. verſ. 373. Μῄονες Dionyſio Halic. lib. 1. Antiquit. pag. 21. Μηονία dicitur: nempe Ionico idiomate: nam communis lingua Μαίονας & Μαιονίαν effert. Vide Strabonem, lib. 13. pag. 625.

11. *Sardibus.*] Σάρδεις Ptolemæo in Lydia, lib. 5. cap. 2. Αἱ Σάρδεις Straboni, lib. 13. pag. 625. & in Notitia Epiſc. Prov. Lydiæ. Nummus Muſæi Pariſienſis, ex ære, mediocris formæ, Hadriano Principe cuſus, ΠΑΦΙΗ CAPΔΙΑΝΩΝ. Sardibus Tmolus imminet, inquit Strabo, loc. cit.

12. *Antea Timolus.*] Ovid. lib. 6. Metam. verſ. 15.

Deſeruère ſui Nymphæ vineta Timoli.

Et lib. XI. verſ. 86.

Sui vineta Timoli,
Pactolumque petit.

13. *Vitibus.*] Ovidius, de Ponto.

Africa quot ſegetes, quot Tmolia terra racemos.

De Tmolite vino dicemus l. 14. ſect. 9.

[1] ex eo profluente Pactolo, eodemque Chryſorrhoa, ac fonte Tarne: a Mæoniis civitas ipſa [2] Hyde vocitata eſt, clara ſtagno [3] Gygæo, Sardiana nunc appellatur ea juriſdictio. Conveniuntque in eam [4] extra prædictos, Macedones [5] Cadueni, [6] Philadelpheni, & ipſi in radice Tmoli Cogamo flumini appoſiti [7] Mæonii, Tripolitani: iidem & Antoniopolitæ Mæandro alluuntur: [8] Apollonoshieritæ, [9] Meſotimolitæ, & alii ignobiles.

Ionia ab Iaſio ſinu incipiens, [10] numeroſiore ambitu litorum flectitur. In ea primus ſinus Baſilicus, Poſideum promontorium & oppidum, oraculum [11] Branchidarum appellatum, nunc [12] Didymæi Apollinis, a litore ſtadiis viginti. Et inde centum octoginta, [13] Miletus

NOTÆ.

1. *Ex eo profluente.*] Strabo, loc. cit. Chryſorrhoam, ab auri ramentis, quæ devehebat olim, appellatum ſcribit: at ævo ſuo ea defeciſſe. Vide & Plutarch. lib. de fluviis, pag. 1153.

2. *Hyde vocitata.*] Oppido ipſi alii, alii arci tantum id nomen inditum eſſe voluerunt, inquit Strabo, loc. cit. Heſych. Ὕδη, πόλις Λυδίας.

3. *Gygæo.*] Γυγαία λίμνη, a Sardibus ſtadiis XL. ſeu V mill. paſſ. teſte Strab. loc. cit. Γυγαία λίμνη, Euſtathio in Iliad. β. pag. 365. & Scholiaſtæ Nicand. in Theriac. pag. 30. Circa hunc locum monumenta regum Lydiæ fuiſſe poſita, auctor eſt Strabo.

4. *Extra prædictos.*] Orthtonienſes, Alindienſes, &c. quos Alabandici conventus eſſe monuimus.

5. *Cadueni.*] Vel *Cadieni*. Oppidum Κάδοι. Vide Not. & Emend. num. LXXI.

6. *Philadelpheni.*] Stephano, Φιλαδέλφεια, πόλις Λυδίας, Straboni quoque, l. 13. p. 628. Ptolemæo, l. 5. c. 2. & in Notitia Epiſc. Prov. Lydiæ. Græci incolæ nomen antiquum retinent: Turcæ *Allahſcheyr*, hoc eſt, Dei civitatem vocant: ab Hebræo, ut quidem videtur, אל שער.

7. *Mæonii.*] In Notitia Epiſc. Provinciæ Lydiæ, tertio loco Τρίπολις, ſexto Μαιονία, pro Μαιονία, vel Μαιονία nominatur. Tripolin Cariæ Ptolemæus, & Stephanus accenſent. Eam Mæandro allui, præter Plinium, nummus teſtatur, apud Spanhemium, pag. 888. ΤΡΙΠΟΛΕΙΤΩΝ ΜΑΙΑΝΔΡ.

8. *Apollonoshieritæ.*] Oppido nomen Ἀπόλλωνος ἱερόν, Apollinis fanum: in Notitia Epiſcopatuum, Provinciæ Lydiæ. Vide Notas & Emend. num. LXXII.

9. *Meſotimolitæ.*] Qui medium Timolum, ſeu Tmolum montem incolerent, ſic appellati. Vide Notas & Emend num. LXXIII.

10. *Numeroſiore ambitu.*] Ex Pomponio id expreſſum, ita ſcribente, l. 1. c. 16. *Poſt Baſilicum ſinum Ionia aliquot ſe ambagibus ſinuat, & primum a Poſideo promontorio flexum inchoans, &c.* Sinui ac promontorio nomen eſt hodie a Mylaſſis, *Golfo di Melaſſo*, *Capo di Melaſſo*. Ποσείδιον τῶν Μιλησίων a Strabone oppidum vocatur, l. 14. p. 632.

11. *Branchidarum.*] Hæc ſunt e Mela tranſcripta, lib. 1. cap. 17. A Brancho Apollinis ſacerdote, poſteri Branchidæ Βραγχίδαι ſunt appellati, quos penes ejus templi, quod Διδυμαῖος vel Διδυμαῖον Ἀπόλλωνος ἐν Βραγχίδαις dictum eſt, cura ſacerdotiumque manſit. Strabo, lib. 9. p. 421. & alibi paſſim.

12. *Didymæi.*] A loco in quo oraculum fuit, nomen id traxit. Stephanus: Δίδυμα, οὐδετέρως, τόπος καὶ μαντεῖον Μιλήτου, ἀφιερωμένον Διὶ καὶ Ἀπόλλωνι. *Didyma, neutro genere, locus & oraculum Mileti, Iovi ſacrum, & Apollini.*

13. *Miletus.*] Μίλητος Græcis. Hodie *Palatſcha*, quod ex ingenti civitate, vix palatiorum, ſuperbarumque ædium rudera nunc ſuperſint. Ibi repertam nuper aïunt veterem Inſcriptionem, in qua legeretur ΠΟΛΙΣ ΜΙΛΗΣΙΩΝ.

Ioniæ

Ioniæ caput, [1] Lelegeïs ante, & Pityuſa, & Anactoria nominata, [2] ſuper octoginta urbium per cuncta maria genetrix: nec fraudanda cive Cadmo, [3] qui primus proſam orationem condere inſtituit. Amnis [4] Mæander ortus e lacu in monte [5] Aulocrene, plurimiſque affuſus oppidis, & repletus fluminibus crebris, ita ſinuoſus flexibus, ut ſæpe credatur reverti: Apamenam primum pervagatur regionem, mox Eumeneticam, ac dein Bargyleticos campos: poſtremo Cariam placidus, [6] omneſque eos agros fertiliſſimo rigans limo, ad decimum a Mileto ſtadium lenis illabitur mari. Inde mons Latmus. Oppida, Heraclea [7] montis ejus cognominis: Carica, [8] Myûs, quod primo condidiſſe Iones narrantur, [9] Athenis profecti: [10] Naulochum, Priene. In ora quæ [11] Trogilia appellatur, [12] Geſſus amnis. [13] Regio omnibus Ionibus ſacra, & ideo Panionia appellata. Juxta [14] a fugitivis

Notæ.

1. *Lelegeïs.*] Stephanus, de Mileto: Πρῶτον Λελεγηΐς ἐκαλεῖτο, ἀπὸ τῶν ἐνοικησάντων. A Lelegibus incolis id nomen traxit. A copia pinuum, Πιτυοῦσα. Ab Anactore rege, Ἀνακτορία. Ita cum Stephano, Euſtathius in Dionyſ. v. 825. p. 109. & verſ. 456. pag. 65. Item Scholiaſtes Apollon. ad lib. 1. Argon. v. 186. Pauſan. in Achaïc. l. 7. p. 398. & Schol. Ariſtoph. in Pluto, p 62.

2. *Super octoginta.*] Vide Notas & Emend num. LXXIV.

3. *Qui primus proſam.*] Id quoque Solinus habet, c. 40. pag. 70. Vide quæ dicturi ſumus, l. 7. ſect. 57.

4. *Mæander.*] Incolis *Mindre*: Turcis, *Boïouc-Mindre*, hoc eſt *major Mæander*: Cayſtrum enim minorem Mæandrum vocant.

5. *Aulocrene.*] De eo diximus ſect. 29. ubi & de Apamena regione, & de Eumenia, ac de Bargylis.

6. *Omneſque eos.*] Ita libri omnes: neque neceſſe eſt *Iones* vel *Ionum agros*, invitis iis ſupponere, quod Salmaſius facit, p. 856. in Solin.

7. *Montis ejus cognominis.*] Hoc eſt, ejuſdem cum eo monte nominis, Latmos quoque & ipſa vocitata. Vide Notas & Emend. num. LXXV. Eſt autem mons Latmus, ut ait Mela, l. 1. c 17. Endymionis a Luna, ut ferunt, adamati fabula nobilis.

8. *Myûs.*] Μυοῦς, πόλις Ἰωνίας, Stephano: una de duodecim Ioniæ urbibus, Straboni, l. 14. p. 636. Nec Myuntis, nec Prienes ulla hodie exſtant veſtigia. Myuntem Iones deduxiſſe colonos, teſtis Pauſanias in Achaïc. l. 7. p. 400.

9. *Athenis &c.*] Id quoque Vitruvius affirmat, l. 4. c. 1. p. 60.

10. *Naulochum, Priene.*] Ναύλοχος, Πριήνη. Hæc Biantis patria: quam & Cadmen Strabo vocitatam ait, lib. 14. p. 636.

11. *Trogilia.*] Τρωγίλιον, Straboni, loc. cit.

12. *Geſſus*] Gæſus amnis Melæ, l. 1. c. 17. Γαίσων Ephoro, lib. 5. apud Athenæum, l. 7. p. 311.

13. *Regio.*] Juxta Prienen *eſt Panionium*, inquit Mela, loc. cit. *ſacra regio, & ob id eo nomine appellata, quod eam communiter Iones colunt.* Straboni, lib. 14. p. 639. Πανιώνιον. Ibi Iones ſolennem conventum agere ſoliti, Neptunoque ſacra facere Panionia dicta. Urbibus duodecim Panionion conſtabat, teſte Herod. l. 1. Clio, n. 143. p. 61.

14. *A fugitivis.*] Mela perelegantet: *Ibi a fugitivis, ut aïunt, condita, (nomen fama annuit) Phygela.* Strabo, loc. cit Stephanuſque eum ſecutus, & Suidas tomo 2. p. 653. non a φυγάς quæ vox fugitivum ſonat, Φύγελα, ſed Πύγελα ſcribunt. Suidas appellationis origi-

conditum (uti nomen indicio eſt) Phygela fuit , & [1] Marathesium oppidum. Supra hæc [2] Magneſia Mæandri cognomine inſignis , a Theſſalica Magneſia orta. Abeſt ab Epheſo xv. mill. paſſuum : Trallibus eo amplius MMM. Antea Theſſaloce & Androlitia nominata : & [3] litori appoſita Deraſidas inſulas ſecum abſtulit mari. Intus & [4] Thyatira alluitur Lyco, Pelopia aliquando, & [5] Euhippa cognominata.

In ora autem [6] Manteium , [7] Epheſus [8] Amazonum opus , [9] multis antea expetita nominibus : Alopes, cum pugnatum apud Trojam eſt , mox Ortygia*, & Morges vocata eſt , & Smyrna cognomine Trachea , & Samornion, & Ptelea. Attollitur [10] monte Pione, alluitur [11] Cayſtro in [12] Cilbianis jugis orto , multoſque amnes deferente , & ſta-

NOTÆ.

nem trahit a morbo τῶν πυγῶν, quo ſocii Agamemnonis laborantes, ibi manſerunt. Vinum Phygelites οἶνον Φυγελίτην, ab hoc loco commendat Dioſcorides, l. 5. c. 12. Hodie *Figela*.

1. *Marathesium.*] Scylaci, p. 35. Μαραθήσιον inter Epheſum & Magneſiam. Epheſiorum urbs a Stephano appellatur, quod his parebat.

2. *Magneſia.*] Magneſia quæ ſuper Mæandrum , Livio , lib. 37. pag. 462. Straboni, l. 14. p. 636. Μαγνησία ἡ πρὸς Μαιάνδρῳ, Μαγνήτων ἀποικία τῶν ἐν Θετταλίᾳ , καὶ Κρητῶν , Magnetum Theſſaliæ, Cretenſiumque colonia. Idcirco πόλις ἑλληνὶς , urbs Græcanica a Scylace vocatur , p. 35. A Lacedæmoniis colonos eo miſſos ſcribit Velleïus , l. 1. p. 3.

3. *Litori appoſita.*] Cum in litore eſſet, plurimum limi deferente amne, junctæ ſunt continenti , oppidoque ipſi Deraſidæ inſulæ. Hoc antea Plinio jam memoratum , l. 2. ſect. 91.

4. *Thyatira.*] Lydiæ a Stephano accenſetur : Θυάτειρα , πόλις Λυδίας , ἡ πρότερον Πελόπεια. A Ptolemæo item , l. 5. cap. 2. & in Notitia Epiſcopatuum. In nummo Juliæ Titi , apud Patin. p. 155. ΘΥΑΤΕΙΡΗΝΩΝ. Turcis hodie *Akhiſſar* , hoc eſt, Caſtellum novum. Quidam affinitate nominis decepti , *Tiria* eſſe putaverunt , quæ urbs Epheſo diſtat XXV. mill. paſſ. Sed hanc recenter eſſe conditam conſtat.

5. *Euhippa.*] Εὔιππος , equitatu præſtans : quod equos generoſos aleret. MSS. *Euhippia.* Stephanus : Εὔιππη , δῆμος Καρίας.

6. *Manteium.* [Μαντεῖον , hoc eſt , oraculum.

7. *Epheſus.*] Nunc pagus eſt, Turcis *Aiaſalouc* : Italis , *Efeſo*. In nummis ΕΦΕCΙΩΝ.

8. *Amazonum*] Unius Amazonum nomine Ἔφεσον appellatam ſcribit Heraclides, l. de Politiis, tit. Ἔφεσος. Mela, lib. 1. cap. 17. non ipſam Epheſum , ſed Templum eas ſtruxiſſe ſcribit Dionyſium Perieg. & alios ſecutus.

9. *Multis antea.*] Ex iis hæc Stephanus habet Ἐκαλεῖτο δὲ Σμύρνα a Smyrne Amazone : Ἐκαλεῖτο δὲ καὶ Σαμόρνα , καὶ Τειχία (lege Τραχεῖα , ex Euſtathio eadem referente ad Dionyſii v. 827. p. 109.] καὶ Ὀρτυγία , καὶ Πτελέα. Heſychius : Σαμόρνια , οἱ δὲ Σαμορνία , ἡ Ἔφεσος. Smyrnæ quoque nomen inditum Epheſo auctor eſt Strabo , l. 14. p. 633. Ab ulmorum frequentia , Ptelex nomen traxit.

10. *Monte Pione.*] Τοῦ Πίωνος τοῦ ὄρους in Epheſio agro fertilitatem commendat Pauſanias , in Achaïc. l. 7. p. 406.

11. *Cayſtro.*] Amne, qui Κάϋστρος Græcis , accolis hodie *Caraſou* : Turcæ , ut diximus , Mæandrum minorem , ſeu nigrum , vocant.

12. *Cilbianis jugis.*] Sic juga montium appellantur quæ Cayſtro ſunt proxima , & circumjecto pariter agro id nomen fuit. Euſtathius in Dionyſ. v. 837. p. CXI. ἀπὸ δὲ τοῦ Καΰστρου καλεῖται καὶ πεδίον Καΰστριον, ᾧ συνεχὲς τὸ Κιλβιανόν.

gnum [1] Pegaſeum, [2] quod Phyrites amnis expellit. Ab his multitudo limi eſt, qua terras propagat, mediiſque jam campis [3] Syrien inſulam adjecit. Fons in urbe [4] Callipia, & templum Dianæ complexi e diverſis regionibus [5] duo Selenuntes. Ab Epheſo Manteium aliud Colophoniorum, & intus ipſa [6] Colophon, [7] Haleſo affluente. Inde [8] Apollinis Clarii fanum, [9] Lebedos: fuit & [10] Notium oppidum. Promontorium [11] Coryceon, mons [12] Mimas CCL. mill. paſſuum excurrens, atque in continentibus campis reſidens. Quo in loco Magnus Alexander intercidi planitiem eam juſſerat VII. mill. D. paſſ. longitudine, ut duos ſinus jungeret, [13] Erythraſque cum Mimante circumfunderet. [14] Juxta eas fuere oppida [15] Pteleon, Helos, Dorion: [16] nunc eſt Aleon fluvius, [17] Corynæum Mimantis promontorium,

NOTÆ.

1. *Pegaſeum.*] Πηγάσειον, cujus appellationis ratio eadem, quæ fontis illius, quem ungulæ ictu Pegaſus aperuiſſe dicitur, ut ait Feſtus, verbo *Pegaſides Muſæ.*

2. *Quod Phyrites*] M S S. R. 1. 2. &c. *Pyrrhites*, quod ſincerius videtur.

3. *Syrien inſulam.*] Et hoc jam dicere antevertit, l. 2. ſect. 91.

4. *Callipia.*] Ita M S S. omnes. Rectius *Calippia.* Sed *Alitaam* non auſim reponere cum Pintiano, etſi id fonti nomen eſt apud Pauſaniam, loc. cit.

5. *Duo Selenuntes.*] Σελινοῦντες Xenophonti, lib. 5. de Exped. Cyri, p. 350. Σιληνοῦντες Laërtio, in Xenophontis vita, p. 46.

6. *Colophon.*] Κολοφὼν Græcis. Nunc diruta.

7. *Haleſo.*] Ἄλης Pauſaniæ dicitur, totius Ioniæ amnis frigidiſſimus, lib. 7. in Achaïc. p. 406. Et Schol. Lycophr. p. 125. Ἄλεντος ποταμοῦ Κολοφῶνος.

8. *Apollinis Clarii.*] Tacitus, lib. 2. Annal. de Germanico: *Appellit Colophona, ut Clarii Apollinis oraculo uteretur. Non femina illic, ut apud Delphos, ſed certis e familiis, & ferme Mileto accitus ſacerdos, &c.* Pauſaniæ eſt Ἀπόλλωνος ἱερὸν ἐν Κλάρῳ, loc. cit.

9. *Lebedos.*] Λέβεδος, a Colophone diſtans ſtad. 120. hoc eſt, XV. M. P. Nummus Caracallæ in Muſæo Pariſienſi, ΛΕΒΕΔΙΩΝ.

10. *Notium.*] Νότιον, juxta Colophonem Stephano, Suidæ, Harpocrationi, & Livio, l. 37. p. 457.

11. *Coryceon.*] Κωρύκειον, aliud a Mimantis montis promontorio, quod Corinæum deinde vocatur. Stephanus: Κώρυκος ὄρος πλησίον Τέω τῆς Ἰωνίας. Juxta Erythras, Straboni l. 14. p. 645.

12. *Mimas.*] Μίμας pariter Straboni, lib. 14. p. 645. Ptolemæo, l. 5. c. 2. & Solino, c. 40 p. 70.

13. *Erythraſque.*] Ut Erythras oppidum, Mimantemque montem circumfuſo mari inſulam faceret. De Erythris, Pauſanias, lib. 7. pag. 401. Incolæ Ἐρυθραῖοι Herodoto, lib. 1. Clio, n. 18. Hinc Sibylla creditur Erythræa dicta, teſte Strab. lib. 14. pag. 645. Hodie pagus *Geſmé*, ut produnt ii qui nuper has oras ſituſque urbium contemplati ſunt.

14. *Juxta eas.*] Vide Notas & Emend. num. LXXVI.

15. *Pteleon.*] Græcanicis urbibus hæ cognomines fuerunt, de quibus egimus libro ſuperiore, ſect. 7. Πτελεόν, Ἕλος, Δώριον. Stephanus: Πτέλεον, πόλις Ἰωνίας. Item Thucydidi, lib. 8. pag. 571.

16. *Nunc eſt Aleon fluvius.*] Libro 31. ſect. 10. *Erythris Aleos amnis*, &c.

17. *Corynæum.*] Κορυναῖον. Coryna oppidum in peninſula, prope Clazomenas, apud Melam, lib. 1. cap. 17.

[1] Clazomenæ, [2] Parthenie, & [3] Hippi, [4] Chytrophoria appellatæ cum inſulæ eſſent: Alexander idem per duo ſtadia continenti annexuit. Interiere intus Daphnûs & Hermeſia, [5] & Sipylum, quod ante Tantalis vocabatur, caput Mæoniæ, ubi nunc eſt ſtagnum Sale: [6] obiit & Archæopolis ſubſtituta Sipylo, & inde illi Colpe, & huic Lebade.

[7] Regredientibus inde abeſt XII. mill. paſſuum [8] ab Amazone condita, reſtituta ab Alexandro, in ora Smyrne, amne [9] Melete gaudens, non procul orto. Montes Aſiæ nobiliſſimi in hoc tractu fere explicant ſe, Maſtuſia a tergo Smyrnæ, [10] & Termetis, Olympi radicibus junctus. Is in Dracone deſinit, Draco in Tmolo, Tmolus in [11] Cadmo, ille in Tauro. [12] A Smyrna Hermus campos facit, &

NOTÆ.

1. *Clazomenæ.*] Κλαζομεναὶ Græcis ſcriptoribus. Incolis hodie, *Keliſman*, quæ vox appellationis antiquæ aliquod veſtigium retinet. In Notitia Epiſcop. Κλαζομενή.

2. *Parthenie.*] Mons fuit, ſaxumve mari circumdatum. Vide Notas & Emend. num. LXXVII.

3. *Hippi.*] Ἵπποι. Sic veteres appellarunt inſulas quatuor, contra portum Erythrarum poſitas, antequam continenti necterentur, ducto ad eas inſulas aggere a Clazomenis. Pauſanias, lib. 7. Achaïc. pag. 402.

4. *Chytrophoria.*] Locum ipſum, ubi poſitæ olim Clazomenæ fuerunt, Χύτριον appellabant, teſte Strabone, lib. 14. pag. 645. cujus vocis ad inſulas, quæ erant his adverſæ, ſimilitudo quædam tranſlata eſt.

5. *Et Sipylum.*] Σίπυλον. Hæc quoque Solinus, cap. 40. pag. 70. Plinius ipſe lib. 2. ſect. 91. *Devoravit terra Sipylum in Magneſia: & prius in eodem loco clariſſimam urbem, quæ Tantalis vocabatur.* Everſam terræ motu Sipylum & Strabo prodidit, lib. 12. pag. 579. Tantalis a Tantalo Niobæ F. nomen traxit.

6. *Obiit.*] Interiit & Archæopolis, quæ ſubſtituta Sipylo fuerat: Obiit & Colpe, quæ in locum ſucceſſerat Archæopoleos: ſed & Colpæ ſubſtituta Lebade, ſimiliter periit. Sic loquitur iterum ſect. 39. *Et Agamede obiit*, &c. Prius legebatur, *ob id.*

7. *Regredientibus inde.*] A Clazomenis.

8. *Ab Amazone.*] Ἀπὸ Σμύρνης Ἀμαζόνος, inquit Stephanus, verbo Σμύρνα. Hodie nautis, Galliſque, *les Smyrnes.*

9. *Melete.*] Μέλης Straboni dicitur, l. 14. p. 646. & Pauſaniæ, l. 7. Achaïc. p. 407. cujus ad fontes antrum ait eſſe, in quo fama ſit carmina ſua Homerum ſcripſiſſe. Statius, l. 3. Sylvar. de Homero:

Smyrna tibi gentile ſolum, potuſque verendo
Fonte Meles.

Herod. l. de vita Homeri, p. 559. Meleſigenem inde Homerum appellatum tradit. In nummo Sabinæ, apud Spanhem. p. 891. ΜΕΛΗC. CΜΥΡ. In Smyrnæis ſuburbiis oriri Himerius ſcribit apud Photium, cod. 243.

10. *Et Termetis.*] Id oppidi nomen interpretor: montis, Ortelius, & Pinetus..

11. *Cadmo.*] Κάδμος ὄρος, quem montem urbi Laodicenæ imminere auctor eſt Strabo, l. 12. p. 578.

12. *A Smyrna*] Ἕρμος Smyrnenſium paſſim amnis vocatur, quoniam, Smyrnæorum ditionem alluit, rigatque Cumanos, Phocaïcos, & Smyrnenſium agros, qui Hermi inde appellabantur, τὸ τοῦ Ἕρμου πεδίον, Straboni l. 13. p. 626.

nomini ſuo adoptat. Oritur juxta [1] Doryleum Phrygiæ civitatem, multoſque colligit fluvios, inter quos Phrygem, qui nomine genti dato, a Caria eam diſterminat: [2] Hyllum, & [3] Cryon, & ipſos Phrygiæ, Myſiæ, Lydiæ amnibus repletos. [4] Fuit in ore ejus oppidum Temnos: nunc [5] in extremo ſinu Myrmeces ſcopuli, oppidum [6] Leuce in promontorio, quod inſula fuit, finiſque Ioniæ Phocæa.

Smyrnæum conventum magna pars Æoliæ, quæ mox dicetur, frequentat: præterque, Macedones [7] Hyrcani cognominati, & [8] Magnetes a Sipylo. Epheſum vero alterum lumen Aſiæ, remotiores conveniunt [9] Cæſarienſes, [10] Metropolitæ, [11] Cilbiani inferiores & ſuperiores, [12] Myſomacedones, [13] Maſtaurenſes, Briul-

NOTÆ.

1. *Doryleum.*] Δορύλειον in Phrygia, Ptolemæo, lib. 5. c. 2. Δορυλάειον, Stephano. In nummis, ΔΟΡΥΛΑΕΩΝ. MSS. *Dorylaum.* De eo egimus iam ante ſect. 29.

2. *Hyllum.*] Quem in Hermum delabi teſtatur quoque Herod. l. 1. Clio, n. 80. p. 33. Strabo, l. 13. p. 626. Et hunc Phrygium quoque Strabo, & Livius vocant.

3. *Cryon.*] Κρυὸς, a frigiditate ſumma nomen habet.

4. *Fuit in ore ejus .... Temnos.*] In ore ſeu oſtiis Hermi amnis poſita Temnos fuit, ſed jam Plinii ævo intercierat.

5. *In extremo ſinu.*] Smyrnæo, *le Golfe des Smyrnes.*

6. *Leuce.*] Mela, l. 1. c. 17. *In ſinu Smyrnæo eſt Hermus amnis, & urbs Leuca. Extra, Phocæa Ioniæ ultima.* Φωκαία καὶ λιμὴν, urbs cum portu, Scylaei p. 35. Φωκαία πόλις Ἰωνίας, Stephano. Nunc *Fogia vecchia.*

7. *Hyrcani.*] Meminit horum Tacitus, l. 2. Annal. p. 56. *quique Moſteni, aut Macedones Hyrcani vocantur*: nempe ab urbibus Moſtene & Hyrcania, quas ætate Tiberii nocturno terræ motu collapſas eſſe diximus, l. 2. ſect. 86. Vide Notas & Emend. num. LXXVIII.

8. *Magnetes a Sipylo.*] A Sipylo monte cognomen ei Magneſiæ fuit, Μαγνησία πρὸς Σιπύλῳ, Ptolemæo, lib. 5. c. 2. inter Lydiæ civitates. Straboni, l. 13. p. 621. ὑπὸ Σιπύλῳ. Et in nummis apud Spanhem. p. 894. ΜΑΓΝΗΤΩΝ ΑΠΟ ΣΙΠΥΛΟΥ. Magneſia quæ ad Sipylum eſt, Livio l. 36. p. 448.

9. *Cæſarienſes.*] Ptolemæo, l. 5. c. 2. Ἱεροκαισάρεια dicitur in Lydia oppidum, prope Thyatiram. Pauſanias item Hierocæſaream conjungit Hypæpis, quæ pariter ad hunc conventum ſpectant: in Eliac. prior. ſive l. 5. Ἱεροκαισάρεια καλουμένη πόλις, καὶ Ὕπαιπα.

10. *Metropolitæ*] In Ionia poſiti, quorum urbs Μητρόπολις a Ptolemæo, l. 5. c. 2. Lydiæ adſcribitur: in Notitia Epiſcopatuum, Aſiæ Provinciæ. Nummus Gordiani III. apud Erizzo, p. 507. & alter Caracallæ, apud Patin. pag. 304. ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΙΤΩΝ ΤΩΝ ΕΝ ΙΩΝΙΑ. Vide Notas & Emend. num. LXXIX.

11. *Cilbiani inferiores.*] Qui Cilbianum agrum incolebant, de quo paulo ſuperius dictum eſt. Vide Notas & Emend. num. LXXX.

12. *Myſomacedones.*] Hoc eſt, Myſis permixti Macedones. Hos majori Phrygiæ Ptolemæus accenſet, lib. 5. cap. 2. Tzetzæ, Chiliad. XI. hiſt. 396. v. 978. Μυσομακεδόνες.

13. *Maſtaurenſes.*] Μάσταυρα & Βώλα Straboni l. 14. pag. 650. ultra Mæandrum oppida: ſed mendoſe, pro Βρίουλα. Vide Notas & Emend. num. LXXXI.

litæ, [1] Hypæpeni, [2] Dioshieritæ.

C. XXX. XXXII. [3] Æolis proxima eſt, quondam Myſia appellata, & quæ Helleſponto adjacet Troas. Ibi [4] a Phocæa, Aſcanius portus. Dein fuerat [5] Lariſſa: ſunt [6] Cyme, Myrina, quæ Sebaſtopolim ſe vocat: intus [7] Ægæ, [8] Attalia, Poſidea, [9] Neontichos, [10] Temnos. In ora autem Titanus amnis, & civitas ab eo cognominata. Fuit & [11] Grynia, nunc tantum [12] portus ſoli, inſula apprehenſa. Oppidum [13] Elæa,

Notæ.

1. *Hypæpeni.*] Ὕπαιπα Lydiæ a Stephano tribuuntur, & a Ptolemæo, l. 5. c. 2. Ovidius, de Arachne, l. 6. Metam. v. 13.

Orta domo parva, parvis habitabat Hypæpis.

De his Tacitus, lib. 4. Annal. p. 118. In Notitia Epiſcop. Ὕπιπα, pro Ὕπαιπα. In Conc. CP. Gener. III. pag. 1035. Ἀντώνιος ἐπίσκοπος τῆς Υπαιπηνῶν πόλεως, τῆς Ἀσιανῶν ἐπαρχίας. Nummus Juliæ Domnæ in Pariſienſi noſtro Muſæo, ΥΠΑΙΠΗΝΩΝ.

2. *Dioſhieritæ.*] Διὸς ἱερὸν Jovis fanum in Lydia, Ptolemæo l. 5. c. 2. in Ionia, Stephano: Provinciæ Aſiæ, in Notitia Epiſcop. In Conc. CP. pag. cit. Ζώτικος ἐπίσκοπος Χελιτοπόλεως, ἤτοι Διὸς ἱεροῦ τῆς Ἀσιανῶν ἐπαρχίας. Incolæ, Διοσιερῖται, ex Phlegonte apud Steph. In nummo vetere Pariſienſis noſtri Muſei, ΔΙΟCΙΕΡΕΙΤΩΝ.

3. *Æolis.*] Hæc iiſdem verbis Mela, l. 1. c. 18 *Proxima regio, ex quo ab Æolis incoli cœpit, Æolis facta: ante Myſia: & qua Helleſpontum attingit, Trojanis poſſidentibus, Troas fuit.*

4. *A Phocæa.*] Quæ poſtrema Ionicarum urbium, ut dictum eſt ſup. ſect. unde Æolis incipit.

5. *Lariſſa.*] Stephanus: Λάρισσα Αἰολίδος περὶ Κύμην. Ab Ilio diſtabat mille ſtadiorum intervallo, hoc eſt, CXXV. M. paſſ. Auctor Strabo, l. 13. p. 620.

6. *Cyme, Myrina.*] Mela, loc. cit. *Primam urbium Æolidis a Myrino conditore Myrinam vocant: ſequentem Pelops ſtatuit victo Oenomao reverſus ex Græcia: Cymen nominavit, pulſis, qui habitabant, Dux Amazonum Cyme.* Κύμη & Μύρινα, Ptolem. lib. 5. cap. 2. Scylaci, p. 35. & Stephano. Cyme Ephorum tulit, de quo in Auctorum Indice.

7. *Ægæ.*] Αἰγαὶ in Æolide, Straboni, l. 13. p. 621. ἐν μεσογείᾳ, hoc eſt, in mediterraneo, Scylaci, p. 35. Αἶγαι. In Nummo vet. apud Patin. p. 5. ΑΙΓΑΕΩΝ. Apud Herod. l. 1. Clio, n. 149. Αἰγαῖαι.

8. *Attalia*] Ἀττάλεια Stephano, qui Lydiæ accenſet. Ab aliis ejuſdem nominis diligenter ſecernenda. In Notitia Eccleſ. Epiſcopatuum Prov. Lydiæ, p. 29. Ἀττάλεια.

9. *Neontichos.*] Νέον τεῖχος τῆς Αἰολίδος Stephano: hæc vox oppidum novum ſonat. Diſtare ait a Lariſſa Strabo, l. 13. p. 621. ſtadiis XXX.

10. *Temnos.*] Τῆμνος πόλις Αἰολίδος, Stephano: & Straboni, loc. cit. Prov. Aſiæ in Notitia Epiſc. In nummis Philippi Patris, apud Patin. p. 386. ΤΗΜΝΕΙΤΩΝ. Apud Herod. loc. cit. Τῆνος, pro Τῆμνος.

11. *Grynia.*] Stephano, Γρύνοι, & Γρύνεια, πολίχνιον Μυριναίων, Myrinæorum oppidulum. Hinc Apollo Grynius, & Gryneus dictus, Γρύνειος, & Γρυνεύς. Herodoto, l. 1. Clio, n. 149. eſt Γρύνεια.

12. *Portus ſoli.*] Hoc eſt, deſerti ex utroque latere portus, annexa continenti inſula, vel maris receſſu, vel aggeſto limo. Scylaci, 35. Γρύνειον Ἀχαιῶν λιμήν.

13. *Elæa.*] Hanc oram ſimiliter deſcribit Scylax, loc. cit. ἐπὶ θάλατταν λιμὴν Πιτάνη, καὶ ποταμὸς Κάϊκος. μετὰ Πιτάνην Ἐλαία, Γρύνειον, &c. Ptolemæus quoque, lib. 5. cap. 2. & Strabo, lib. 13. pag. 622. Elæa Pergamenorum navale fuiſſe Stephano dicitur.

& [1] ex Myſia veniens Caïcus amnis. Oppidum Pitane, Canaïus amnis. [2] Intercidere Canæ, [3] Lyſimachia, [4] Atarnea, [5] Carene, [6] Ciſthene, [7] Cylla, [8] Cocylium, [9] Thebe, [10] Aſtyre, Chryſa, [11] Palæſcepſis, [12] Gergithos, [13] Neandros: nunc eſt [14] Perperene civitas, [15] Heracleotes tractus, [16] Coryphas oppidum: amnes, [17] Grylios, Ollius. Regio [18] Aphrodiſias, [19] quæ antea Politice Orgas. Regio

NOTÆ.

1. *Ex Myſia.*] Hoc eſt, ex Myſia proprie dicta, ſive Teuthrania, quæ pars Æolidis eſt, & Myſiæ laxius acceptæ, ut dicetur ſect. ſeq.

2. *Intercidere Canæ, &c.*] Κάναι, πόλις Τρωάδος Stephano: unde, ut videtur, amni Canaïo nomen. *In promontorio eſt Cana oppidum*, inquit Mela, lib. 1. cap. 18. Sed Canen a Canis diverſam facit Strabo, lib. 13. pag. 615.

3. *Lyſimachia.*] Λυσιμαχία, & Λυσιμαχεία, a Lyſimacho Agathoclis F.

4. *Atarnea.*] Ἀταρνεύς, oppidum contra Leſbon inſulam poſitum dicitur Harpocrationi, pag. 53. Straboni, lib. 13. pag. 614. prope Pitanen. In Notitia Eccleſ. antiq. Prov. Helleſponti, Ἀρτέμεα, pro Ἀτάρνεα. Stephano, Ἀτάρνα, πόλις μεταξὺ Μυσίας καὶ Λυδίας. Plinio ipſi Atarne lib. 37. ſect. 56. Incolæ, Ἀταρνεῖται, Pauſaniæ, lib. 7. Achaïc. pag. 400.

5. *Carene.*] Καρήνη, πόλις Μυσίας, Stephano ex Herod. apud quem lib. 7. Polym. pag. 400. num. 42. Καρίνη perperam pro Καρήνη ſcribitur.

6. *Ciſthene.*] Κισθήνη πόλις ἔρημος Straboni, lib. 13. pag. 604.

7. *Cella.*] Κίλλα, unde Κιλλεύς & Κιλλαῖος Apollo. Strabo, pag. 612.

8. *Cocylium.*] Κοκύλιον. Vide Notas & Emend. num. LXXXII.

9. *Thebe.*] Θήβη ἔρημος, & παλαιὰ Χρύση apud Strabonem, pag. 613. Θήβη, πλησίον τῆς Τροίας, juxta Trojam, Stephano. Ab Euſtathio ad Homeri verſ. 366. Iliad. α. Θήβη Ὑποπλάκιος: qua de appellatione vide Strab. lib. 13 pag. 614. Θήβης πεδίον Thebani campi in hoc tractu apud Herodotum, lib. 1. Clio, num. 42.

10. *Aſtyre.*] Aſtyram & Chryſam vocat Mela. lib. 1. cap. 18. Græci, τὰ Ἄστυρα, ut Strabo, lib. 13. pag. 591. Stephanus, Scylax, pag. 35. &c. In nummis ΑϹΤΥΡΗΝΕΙΩΝ.

11. *Palaſcepſis.*] Παλαίσκηψις, hoc eſt, Vetus Scepſis. Ptolemæo, lib. 5. cap. 2. prope Adramyttion. Inde tranſducti cives ad novam Σκῆψιν, quæ in Notitia Epiſc. Prov. Helleſponti Σκέψις dicitur.

12. *Gergithos.*] Xenophonti lib. 3. hiſt. Græc. pag. 482. τὰ Γέργιθα. Herodotus, lib. 5. Terpſich pag. 334. num. 122. τοὺς Γέργιθας vocat. Γέργιθος eſt Plutarcho, in Phocione, pag. 750. Stephano, Γέργις πόλις Τροίας, & ὁ Γέργιθος. Prope fontes Caïci ſtatuitur a Strabone, lib 13. pag. 616. Gergithum Livius vocat, lib. 38. pag. 480.

13. *Neandres.*] Νεάνδρεια Straboni, pag. 604. cujus cives Alexandriam tranſlati. Νεάνδρεια & Νεάνδρειον Stephano.

14. *Perperene.*] Περπερήνα, Straboni, pag. 607. In Notitia Eccleſ. pag. 43. Θεοδοσιούπολις ἤτοι Περπερήνη, Prov. Aſiæ. In Nummo Cimelii Pariſienſis, ΗΓΕΜΟΝΙΑ ΠΕΡΠΕΡΗΝΩΝ. Apud Ptolem. in Lydia, lib. 5. cap. 2. Τερμέρη, pro Περπέρη, ut recte monuit Sirmondus noſter in eo libello, qui *Antitriſtanus II.* inſcribitur, pag. 27.

15. *Heracleotes.*] Ab Heraclea pago, quem Mitylenæi condiderunt, inquit Strabo, lib. 13. pag 607.

16. *Coryphas.*] Κορυφαντὶς Straboni, loc. cit.

17. *Grylios, Ollius.*] Sic MSS. Reg. 1. 2. Colb. 1. 2. Chiffl. Editi, *Chryſorhoas.*

18. *Aphrodiſias.*] Ἀφροδισιὰς, ſeu Veneri ſacra.

19. *Quæ antea Politice Orgas. Regio Scepſis.*] Priori utique regioni cognomen Politices adjectum remur, ut ab altera

Scepſis. Flumen [1] Evenum, cujus in ripis intercidere [2] Lyrneſſos, & Miletos. In hoc tractu Ida mons. Et in ora [3] quæ ſinum cognominavit & conventum, [4] Adramytteos olim Pedaſus dicta. Flumina: Aſtron, Cormalos, Eryannos, Alabaſtros, [6] Hieros ex Ida. Intus mons [7] Gargara, eodemque nomine oppidum. Rurſus in litore [8] Antandros, Edonis prius vocata, deinde Cimmeris: & [9] Aſſos, eadem Apollonia. Fuit & Palamedium oppidum. Promontorium [10] Lecton diſterminans Æolida & Troada. Fuit & [11] Polymedia civitas, & Chryſa, & [12] Lariſſa alia. [13] Smintheum templum durat. Intus

NOTÆ.

cognomine ſecernatur, quæ in Attica eſt, pariterque Ὀσχὰς a Pauſania appellatur. Altera voce indicari agrum, in quo Palæſcepſis fuit., novaque deinde Scepſis urbs, ex qua Demetrius Scepſius cognomen tulit. Plinius lib. x i. ſect 80. *Aſia regio Scepſis appellatur*, &c.

1. *Evenum.*] Εὔηνος ποταμὸς, ex quo ductam canalibus aquam ſibi Adramytteni comparant. Strabo, lib. 13 pag. 614.

2. *Lyrneſſos.*] Λυρνησὸς πόλις Τρωϊκὴ, Stephano. Ex ejus ruinis crevit Adramyttium. Notitia Eccleſ. pag. 17. Ἀδραμύττιον, ἤτοι Λυρνησός.

3. *Quæ ſinum.*] Adramyttenum, *le Golfe de Landimetri*, vel ut alii loquuntur, *del Andramitti*.

4. *Adramytteos.*] Stephano Ἀδραμύττειον & Ἀδραμύττιον πόλις τῆς κατὰ Καΐκον Μυσίας, urbs Myſiæ quæ juxta Caïcum amnem. In Nummo Caracallæ, apud Spanhem.. pag. 908. ΑΔΡΑΜΥΤΤΗΝΩΝ. Vide Notas & Emendationes num. LXXXIII.

5. *Eryannos.*] Alii codd. *Cryanos*, atque ita Reg. 1. 2. Colb. 1. 2. Chiffl. Pariſ.

6. *Hieros.*] Ex Ida is profluit: ſuperiores non item.

7. *Gargara.*] Multorum teſtimonio comprobat Macrobius, lib. 5. Saturn. cap. 20. pag. 56. Gargara appellati, montis Idæ verticem unum, & oppidum ſub eodem monte poſitum. Heſychius, pag. 210. Γάργαρον, ἀκρωτήριον ὄρους Ἴδης, καὶ πόλις Τρωϊκὴ πλησίον Ἀντάνδρου. Adi & Strabon. lib. 13. pag. 583. qui Γάργαρα id oppidum vocat: & Stephanum: Γάργαρα πόλις, καὶ Γάργαρον ἄκρα.

8. *Antandros.*] Stephanus: Ἄντανδρος πόλις ὑπὸ τὴν Ἴδην, πρὸς τῇ Μυσίᾳ τῆς Αἰολίδος ..... Ἀριστοτέλης φησὶ ταύτην ὀνομάζεσθαι Ἠδωνίδα, Κιμμερίων ἐνοικούντων ἑκατὸν ἔτη. *Antandros urbs ſub Ida, prope Myſiam Æolidis ..... Ariſtoteles ait hanc vocari* Edonidem, *Cimmeriis eam per annos centum incolentibus.*

9. *Aſſos*] Nunc quoque *Aſſum*. Ἄσσος Ptolem. lib. 5. cap. 2. In Notitia Epiſc. Prov. Aſiæ, Ἄσσος.

10. *Lecton.*] Λεκτὸν τῆς Τρωάδος, Plutarcho in Lucullo, pag. 493. Λεκτὸν ἄκρον Ptolemæo, juxta Aſſum. Nunc *Cabo Bababora*, & *S. Maria*.

11. *Polymedia.*] Πολυμήδιον pagus, Straboni, lib. 13. pag. 606.

12. *Lariſſa alia.*] Alia Chryſa, inquit, alia & Lariſſa, ab iis de quibus initio hujus ſect. diximus. Hanc Lariſſam Strabo, lib. 13. pag. 604. prope Χρύσαν novam, & Κολωνὰς locat. Eadem Λάρισσα ἡ καθ' Ἀμαξιτόν: illa prior Λάρισσα ἡ περὶ Κύμην, a vicinis oppidis appellantur, teſte eodem Strabone, pag. 620. Λάρισσα Τρωάδος Stephano dicitur hæc quam modo tractamus Τρωικὴ Λάρισσα, Athenæo, lib. 2. pag. 47.

13. *Smintheum.*] Apollini Smintheo ſacrum, cui nomen factum aïunt a fugatis ejus loci muribus: ſunt enim σμίνθοι mures Cretenſium lingua. Vide Euſtath. in Homer. Iliad. α. Scylaci, pag. 34. Ἱερὸν Ἀπόλλωνος, ἵνα Χρύσης ἱερεύς.

[1] Colone

Intus [1] Colone intercidit. [2] Deportant Adramytteum negotia, Apolloniatæ a Rhyndaco amne, [3] Erezii, [4] Miletopolitæ, [5] Pœmaneni, [6] Macedones Aſchilacæ, [7] Polichnæi, [8] Pionitæ, Cilices [9] Mandacadeni: in Myſia [10] Abrettini, & [11] Helleſpontii appellati, & alii ignobiles.

XXXIII. Troadis primus locus [12] Hamaxitus: dein [13] Cebrenia: ipſaque [14] Troas, Antigonia dicta, nunc Alexandria, colonia

Notæ.

1. *Colone.*] Κολωναὶ Straboni, loc. cit. & Xenophonti, lib. 3. rerum Græc. pag. 482. ubi Λαρίσσαν, Ἀμαξιτὸν, & Κολωνὰς jungit, quod & Scylax facit, pag. 34.

2. *Deportant.*] Adramyttenæ, inqnit, juriſdictioni ſubjiciuntur Apolloniatæ, &c. Ἀπολλωνία πρὸς Ῥυνδάκῳ ποταμῷ, in Phrygiæ majoris mediterraneis civitatibus, Ptolem. l. 5. c. 2. In nummo L. Veri apud Spanhem. p. 889. ΑΠΟΛΛΩΝΙΑΤΑΝ ΠΡΟϹ ΡΥΝΔΑΚΩ. Ἀπολλωνία ἐπὶ Ῥυνδάκῳ, Stephano.

3. *Erezii.*] Ἐρέζιοι. Vide Notas & Emend. num. LXXXIV.

4. *Miletopolitæ.*] Μιλητούπολιν Strabo l. 14. p. 681. circa Cyzicum locat, & Stephanus eum ſecutus. In Notitia Eccleſ. p. 45. Provinciæ Helleſponti adſcribitur. Ad hos ſpectat Commodi nummus apud Erizzo, p. 270. & alter Gordiani Pii, apud Patin. p. 373. ΜΕΙΛΗΤΟΠΟΛΕΙΤΩΝ. De Miletopoli rurſum ſect. 40.

5. *Pœmaneni.*] Ποιμάνηνοι oppidi nomen & loci prope Cyzicum, Stephano teſte. In Notitia Epiſcop. Prov. Helleſponti, p. 27. Ποιμάνεντος. In altera, p. 45. ὁ Ποιμανηνῶν.

6. *Macedones Aſchilacæ.*] In MSS. R. 1. 2. Colb. 1. 2. Pariſ. &c. *Auſculacæ.* Ut ſuperius ſect. 30. Macedones Cadueni, ita & hi Aſculacæ cognominantur. An a Σκέλεντα oppido, cujus mentio eſt in Notitia Epiſcopatuum Provinciæ Helleſponti?

7. *Polichnæi.*] Stephanus: Πολίχνα, πόλις τῆς Τρωάδος. οἱ πολῖται, Πολιχναῖοι. In Notitia Epiſcop. Helleſponti, Πολίχνα. Straboni quoque, l. 13. p. 603. & Thucyd. l. 8. p. 571.

8. *Pionitæ.*] Πιονία Straboni, Sceplin & Gargara. Item in Notitia Epiſcop. Prov. Helleſponti, Πιονία.

9. *Mandacadeni.*] Μανδακαδηνοί. Vide Notas & Emend. num. LXXXV. Hi porro Cilicum, ut Macedonum Aſculacæ, coloni fuere.

10. *Abrettini.*] Stephanus: Ἀβρεττηνή, χώρα Μυσίας, &c. Straboni, l. 12. p. 576. dicitur Ἀβρεττηνή. Et MSS. R. 1. 2. Colb. 1. 2. *Abretteni*, recte.

11. *Helleſpontii.*] Iidem Olympii quoque appellati, teſte Strabone, lib. 12. p. 566. qui circa Olympum degebant Myſi, Bithynis ad auſtrum adjacentes.

12. *Hamaxitos.*] Stephanus: Ἀμαξιτὸς, πολίχνιον τῆς Τρωάδος, ex Strabone, l. 13. p. 604. ſtatim occurrit poſt Lecton promontorium, quo ab Æolide diſterminatur.

13. *Cebrenia.*] Κεβρηνία χώρα τῆς Τρωάδος, Stephano Oppido nomen Κέβρην, apud Suidam, pag. 1427. & Harpocr. pag. 166. Inter Scepſios, ac Cebrenios, Scamander medius labitur. Strabo, l. 13. p. 596.

14. *Troas.*] Ἀλεξάνδρεια Τρωὰς Ptolemæo, l. 5. c. 2. & Livio, l. 35. p. 433. & l. 37. p. 460. Ab Antigono Ἀντιγόνεια, Ἀλεξάνδρεια appellata eſt ab Alexandro M. Deinde & Romanos eo colonos deductos eſſe jam ævo ſuo Strabo teſtatur, l. 13. p. 593. Auguſto nimirum Principe, ut Nummus declarat Caracallæ ex ære, in Pariſienſi noſtro Cimelio aſſervatus, COL. AVG. TROAS.

Digitized by Google

colonia Romana. Oppidum [1] Nee. [2] Scamander amnis navigabilis, & in promontorio quondam [3] Sigeum oppidum. Dein portus Achæorum, in quem influit Xanthus Simoënti junctus: ſtagnumque prius faciens Palæſcamander. Ceteri [4] Homero celebrati, Rheſus, Heptaporus, Careſus, Rhodius veſtigia non habent. Granicus diverſo tractu in Propontida fluit. Eſt tamen & nunc Scamandria civitas parva, ac M. D. paſſus remotum a portu [5] Ilium immune, unde omnis rerum claritas. [6] Extra ſinum ſunt Rhœtea litora, Rhœteo, & Dardanio, & Ariſbe, oppidis habitata. [7] Fuit & Achilleon, oppidum juxta tumulum Achillis conditum a Mitylenæis, & mox Athenienſibus, ubi claſſis ejus ſteterat [8] in Sigeo. [9] Fuit & Æantium, a Rhodiis conditum [10] in altero cornu, Ajace ibi ſepulto, [11] XXX. ſtad. intervallo a Sigeo, [12] & ipſo ſtatione claſſis ſuæ. [13] Supra Æolida, & partem Troadis, in mediterraneo eſt, quæ vocatur [14] Teuthrania, quam Myſi antiquitus tenuere. Ibi Caïcus amnis [15] jam dictus oritur.

NOTÆ.

1. *Nee.*] Νεὰ vel Νέα, de qua jam l. 2. ſect. 97. Straboni, l. 13. p. 603. Νέα κώμη, inter Polichnam, & Palæſcepſin.

2. *Scamander.*] Mela eleganter, l. 1. c. 18. *Huc ab Idæo monte demiſſus Scamander exit, & Simoïs: fama, quam natura, majora flumina.*

3. *Sigeum.*] Σίγειον Straboni, lib. 13. pag. 595. Et mox eidem λιμὴν Ἀχαιῶν, ita dictus, quod eo appulerint Græci Trojam obſeſſuri, ad oſtia Simoëntis.

4. *Homero.*] Iliad. μ. v. 20.

Ῥῆσός θ', Ἑπτάπορός τε, Κάρησός τε,
Ῥόδιός τε.

De Granico, ſect. 40.

5. *Ilium immune.*] A vetere Ilio Ilienſium pagum ævo ſuo ſtadiis omnino XXX. hoc eſt, III M. DCCL. paſſ. diſſitum fuiſſe auctor eſt Strabo, l. 13. p. 597. De Ilienſium immunitate, Livius, l. 38. p. 480.

6. *Extra ſinum.*] Hæc Mela totidem verbis, l. 1. c. 18. Ῥοίτειον & Δάρδανον vocat Herod. l. 7, Polym. p. 400. n. 43. Δαρδάνιον Strabo, lib. 13. pag. 595. 43. Ἀρίσβη πόλις Τρῳάδος, Stephanus, a Mitylenæis conditam.

7. *Fuit & Achilleon.*] Hæc Solinus iiſdem verbis, c. 40. p. 70. Stephanus: ἔστι καὶ πόλις ἐν τῷ Σιγείῳ Ἀχίλλειον.

8. *In Sigeo.*] Ita Stephanus mox citatus. Solinus haud levi errore, in Rhœteo cornu.

9. *Fuit & Æantium.*] Tranſcripſit hæc quoque Solinus, loc. cit.

10. *In altero cornu.*] Nempe in Rhæteo. Αἰάντειον ibi locante Mela, lib. 1. cap. 18. & Strabone, lib. 13. pag. 595.

11. XXX. *ſtad.*] Ita MSS. Solinus, XL.

12. *Et ipſo ſtatione.*] Et in eo ipſo cornu claſſis Ajacis ſtetit. Ita MSS. omnes. Editi tenebras huic loco offuderunt, vocula ſuperaddita, *Et ipſo in ſtatione.*

13. *Supra Æolida.*] Habet hæc quoque Solinus, c. 40. p. 71.

14. *Teuthrania.*] Τευθρανία a Theutrante dicta, Pandionis filio, Myſiæ rege, regio eſt inter Pergamum & Elæam ſita. Strabo, l. 12. p. 571. Martianus, l. 6. c. de Phrygia, p. 221. *Supra Troadem in mediterraneo Teuthrania eſt, qua regio Myſorum fuit.* Ita etiam Scylax, p. 35. & Schol. Pind. p. 168. εἰς τὴν γῆν τοῦ Τεύθραντος, ἥτις εἰς τὴν Μυσίαν. Hæc igitur proprie dicta Myſia eſt Plinio.

15. *Iam dictus.*] Sect. 32. *Ex Myſia veniens Caïcus amnis.*

Gens ampla per ſe, etiam [1] cum totum Myſia appellaretur. [2] In ea Pioniæ, Andera, [3] Cale, Stabulum, [4] Coniſium, [5] Tegium, [6] Balcea, [7] Tiare, [8] Teuthranie, Sarnaca, [9] Haliſerne, Lycide, Parthenium, [10] Thymbre, [11] Oxyopum, Lygdamum, [12] Apollonia, longeque clariſſimum Aſiæ [13] Pergamum, quod intermeat [14] Selinus, præfluit Cetius profuſus Pindaſo monte. Abeſt haud procul Elæa, quam [15] in litore diximus. Pergamena vocatur ejus tractus juriſdictio. Ad eam conveniunt, [16] Thyatireni, [17] Mygdones, [18] Moſſyni, [19] Bregmenteni, [20] Hieracometæ, [21] Perpereni, Tyareni,

Notæ.

1. *Cum totum.*] Tota Æolis, cujus pars Tenthrania eſt. Plinius ſect. 45. *Æolis .... quondam Myſia appellata.*

2. *In ea Pioniæ, &c.*] Πιονίαι, vel Πιονία, unde Pionitæ appellati, ſup. ſectione. Ἄνδειρα Straboni, l. 13 p. 610. juxta Scepſin, Pioniam, & Gargara: Stephano quoque, p. 82.

3. *Cale, Stabulum.*] In MSS. *Tales, Tabulum.* Forte hic locum habet Κάλον, cujus mentio in Notitia Epiſc. Prov. Aſiæ, p. 43. cum Gargaris, & Pergamo. Eadem videtur eſſe, quæ p. 27. Κολοηνή.

4. *Coniſium.*] In Notitia Eccleſ. Provinciæ Helleſponti, p. 27. Κονισσόν.

5. *Tegium.*] MSS. Teïum, Τήϊον.

6. *Balcea.*] Βάλκεια, urbs circa Propontidem, Stephano.

7. *Tiare.*] Ita MSS. Hinc Tiareni, vel Tyareni incolæ, paulo poſt appellandi.

8. *Teuthranie.*] Τευθρανία Μυσίας πόλις, Stephano: ab ea datum regioni nomen. Martianus, loc. cit. *Civitas vero Teuthrania Caico flumine alluitur.*

9. *Haliſerne*] Stephanus: Ἁλισάρνα, πόλις Τρωάδος χώρας, ex Theopompo. Xenophon, l. 7. de Exped. Cyri, p. 426. meminit Ἑλισάρνης, (lege Ἁλισάρνης) ἐν Τευθρανίᾳ.

10. *Thymbre.*] Θύμβρα, πόλις Τρωάδος, Stephano: ubi Apollinis Thymbræi fanum. Strabo, l. 13. p. 598.

11. *Oxyopum.*] Ὀξυωπόν. In Notitia Epiſcop. Prov. Helleſponti, p. 45 nominatur Ὤκα, cui forte locus hic debetur. Lygdamum vero (ſic enim MSS. legunt, non *Lygdanum*) a Lygdami Sardium expugnatore nomen traxiſſe videtur: de quo Strabo, l. 1. p. 61.

12. *Apollonia.*] Ex urbibus ejus nominis, quas Stephanus recenſet, hæc octava eſt, Ἀπολλωνία Μυσίας, ab Apollonia quæ propter Rhyndacum amnem eſt, diverſa. Pergamo hæc ad ortum objacet, teſte Strabone, l. 13. p. 625.

13. *Pergamum.*] Galeni patria: Attalicorum regum ſedes: τὸ Πέργαμον, Straboni, l. 13. p. 623.

14. *Selinus ... Cetius.*] Σελινοῦς, Κήτειος. Potuit & Caïcum addere, quem non procul inde fluere, auctor eſt Strabo, l. 13. p. 624. campumque rigare, qui Καΐκος vocetur. Vide Notas & Emend. num. LXXXVI.

15. *In litore diximus.*] Initio ſect. ſup.

16. *Thyatireni.*] A Thyatira, quæ alluitur Lyco, ut dictum eſt ſect. 31.

17. *Mygdones*] Mygdonum, Phrygum, Trouumque fines, inter ſe dirimere haud proclive eſſe Strabo fatetur, l. 12. p. 564. Idem Olympi Myſiæ montis incolas Mygdones facit, p. 575. Phrygiæ majori Stephanus Μυγδονίαν adjudicat.

18. *Moſſyni.*] Ab oppido, cujus mentio in Notitia Epiſcopatuum Prov. Phrygiæ Capatianæ, p. 27. Μόσυνα.

19. *Bregmenteni.*] MSS. omnes, *Bregmeni.*

20. *Hieracometa.*] Ἱερακωμῆται, Polybio in Excerptis, pag. 69. ab Ἱερὰ κώμη, quæ vox ſacrum pagum ſonat: ſed Cariæ ab eodem adſcribitur. Ultra Mæandrum ſita, apud Liv. lib. 38. pag. 472.

21. *Perpereni.*] Perpereni, a Perperene, de qua ſect. ſup. Tiareni, a Tiare, de qua proxime dictum eſt.

Digitized by Google

[1] Hierolophienſes, [2] Hermocapelitæ, [3] Attalenſes, Pantaënſes, [4] Apollonidienſes, aliæque inhonoræ civitates. A Rhœteo [5] Dardanium oppidum parvum abeſt ſtadia LXX. Inde XVIII. M. promontorium [6] Trapeza, unde primum concitat ſe Helleſpontus. Ex Aſia interiiſſe gentes tradit Eratoſthenes, [7] Solymorum, Lelegum, Bebrycum, Colycantiorum, Trepſedorum. Iſidorus [8] Arimos: & Capretas, ubi ſit [9] Apamia condita a Seleuco rege, inter Ciliciam, Cappadociam, Cataoniam, Armeniam. Et quoniam ferociſſimas gentes domuiſſet, initio [10] Dameam vocatam.

XXXIV. Inſularum ante Aſiam prima eſt in Canopico oſtio Nili, [11] a Canopo Menelai gubernatore (ut ferunt) dicta. Altera juncta ponte Alexandriæ, colonia Cæſaris Dictatoris, [12] Pharus: quondam diei navigatione diſtans ab Ægypto: nunc e turri nocturnis ignibus curſum navium regens. Namque fallacibus vadis Alexandria, tribus omnino aditur alveis mari, [13] Stegano, Poſideo, Tauro.

In Phœnicio deinde mari eſt [14] ante Ioppen Paria, tota oppidum,

NOTÆ.

1. *Hierolophienſes.*] Ἱερολοφιεῖς, ab ἱερὸς λόφος, quæ vox ſacrum collem ſignificat. Vide Notas & Emend. num. LXXXVII.

2. *Hermocapelitæ.*] Ἑρμοκαπηλῖται, quaſi Mercurii caupones. Vide Notas & Emendat. num. LXXXVIII.

3. *Attalenſes.*] Ab Attalia, de qua ſect. 32. Pantaënſes, in MSS. *Pataënſes.*

4. *Apollonidienſes.*] Ἀπολλωνὶς urbs eſt Straboni, lib. 13. pag. 625. a Pergamo ſtadiis XXX. totidemque a Sardibus.

5. *Dardanium.*] De quo proxime hac ſect.

6. *Trapeza.*] Hodie, *Capo de Ianiſſeri*, unde fit arctius mare, nec jam alluit terras, ut ait Mela lib. 1. cap. 18. ſed rurſus dividens, anguſto Helleſponti freto litus obvium findit.

7. *Solymorum.*] Solymi olim Piſidæ appellati, ut diximus ſect 24. Leleges Λέλεγες Cariam tenuere, Strabo, l. 13. pag. 611. A Bebrycibus Bithynia olim Bebryceia appellata: Idem, lib. 12. pag. 541. & Euſebius in Chron. p. 104. De Colycantiis, Trepſediſque, vel ut codd. MSS. Trypſedis, nihil compertum.

8. *Arimos.*] Sedes horum incertas fuiſſe Strabo fatetur, l. 13. p. 627. a quibuſdam in Phrygia collocatos, l. 12. p. 579.

9. *Apamia.*] De qua ſect. 29. A Seleuco Nicatore condita, & uxoris nomine appellata.

10. *Dameam.*] A δαμάω *ſubigo, perdomo.* Id vero nomen Aſiæ potius hæſiſſe arbitror, quæ ferociſſimarum gentium victrix fuit, quam Apameæ, etſi aliter Ortelio viſum, & auctoribus Indicis Pliniani, ante hunc diem.

11. *A Canopo.*] Tacitus, l. 2. Annal. p. 61. *Condidere Canopum oppidum Spartani, ob ſepultum illic rectorem navis Canopum, qua tempeſtate Menelaus Graciam repetens, diverſum ad mare, terramque Libyam eſt delatus.*

12. *Pharus quondam diei &c.*] Vide quæ diximus, l. 2. ſect. 87. Nunc annexa continenti eſt: ejus portus gemina arce clauditur, vulgo *les Farillons.*

13. *Stegano &c.*] Στεγανῷ, clauſo, ſive munito: Ποσειδείῳ, ſive Neptunio: & Ταύρῳ. De Poſideo, cui a Neptuni templo nomen eſt inditum, Strabo l. 17. pag. 794.

14. *Ante Ioppen Paria.*] Unde Παράλιοι dicti apud Joſeph. l. 14. Antiq Jud. c. 17. p. 487. Paria porro id ſaxum eſt, quod Ioppæ civitati projacere ante dixit, ſect. 14. in quo vinculorum Andromedæ veſtigia ſervari aïebant. Vide Notas & Emend. num. LXXXIX.

in, qua objectam belluæ Andromedam ferunt : [1] & jam dicta Arados, inter quam & continentem, quinquagiuta cubita alto mari, (ut auctor eſt [2] Mucianus) e fonte dulcis aqua tubo coriis facto, uſque a vado trahitur.

XXXV. Pamphylium mare, ignobiles inſulas habet. Cilicium [3] ex quinque maximis Cyprum, ad ortum occaſumque Ciliciæ, ac Syriæ objectam, quondam [4] IX. regnorum ſedem. Hujus circuitum Timoſthenes [5] CCCCXXVIII. M. D. prodidit. Iſidorus CCCLXXV. M. Longitudinem inter duo promontoria, [6] Dinaretum & Acamanta, quod eſt ad occaſum, [7] Artemidorus CLXII. D. Timoſthenes CC. Vocatam ante [8] Acamantida, Philonides : [9] Ceraſtin Xenagoras, [10] & Aſpeliam, & Amathuſiam, & [11] Macariam : Aſtynomus [12] Crypton, & [13] Coliniam. Oppida in ea XV.

NOTÆ.

1. *Et jam dicta.*] Sect. 17.

2. *Mucianus.*] Adde & Ariſt lib. 8. hiſt. anim. c. 3. p. 865. Strabonem, l 16. p. 753. & 754. & Ælianum, lib. 9. hiſt. anim c. 64. De ratione ea eliciendæ aquæ dulcis ex ipſo mari Plinius iterum infra, l. 31. ſect. 37.

3. *Ex quinque maximis.*] Interni maris ſeptem inſulas maximas Strabo numerat, l. 14. p. 654. Sardiniam, Siciliam, Cyprum, Cretam, Eubœam, Corſicam, Leſbum. Plinius Eubœam & Leſbum accenſet minoribus, quæ Ptolemæi quoque ſententia eſt.

4. *IX. regnorum.*] Melam ſequitur, l. 2. c. 7. Id quomodo accipiendum ſit, ex Strabone liquet, aïente l. 14. p. 684. ſingulas urbes ſingulis olim tyrannis paruiſſe : præcipuas nimirum.

5. *CCCCXXVIII.*] Strabo, l. 14. p. 682. ſtadiis definit ambitum inſulæ ter mille & quadringentis, quæ ſunt omnino paſſuum millia CCCCXXV. Diſſentit ab aliis Iſidorus, quod is ſinuum lacinias omnes non ingreditur.

6. *Dinaretum.*] Hodie *Capo S. Andrea*. Acamanti, cui ab Acamante Theſei F. Heſychio teſte, nomen eſt inditum, nunc nomen eſt, *Capo S. Piſano*, hoc eſt, S. Epiphanii. Ἀκάμας ἄκρα Ptolemæo, l. 5. c. 14. & Straboni, loc. cit. Heſychio, p. 47. Ἀκάμαντος ὄρος ἐν Κύπρῳ.

7. *Artemidorus. CLXII.*] Vide Notas & Emend. num. C.

8. *Acamantida.*] Vel ab Acamante promontorio, vel ab Acamante Theſei F.

9. *Ceraſtin.*] Κεραστὶς eſt Stephano, aliiſque : Κεραστία Lycophroni, p. 72. Quem in locum Tzetzes animadvertit duplicem eſſe hujus nominis rationem : alteram ab Androcle excogitatam, quod eſſent cornuti incolæ : quod ſecutus videtur Ovidius, l. 10. Metam. v. 223.

Atque illos, gemino quondam quibus aſpera cornu
Frons erat, unde etiam nomen traxere Ceraſtæ.

Alteram a Xenagora, quem Plinius laudat ob crebra promontoria, quæ Græci κέρατα appellant : ὡς δὲ Ξεναγόρας ἐν τῷ Περὶ νήσων, διὰ τὸ ἔχειν πολλὰς ἐξοχὰς ἃς κέρατα καλοῦσι, Κεραστὶς ὠνομάσθη.

10. *Et Aſpeliam.*] Forte, & *Spheciam*, σφηκείαν, ſic enim a Lycophrone vocitatur, loc. cit. & a Stephano.

11. *Macariam.*] A felicitate, ſeu ubertate ſoli, cælique temperie.

12. *Crypton*] Stephanus : Ἀστύνομος δέ φησι Κρυπτὸν κεκλῆσθαι, διὰ τὸ κρύπτεσθαι πολλάκις, ὑπὸ τῆς θαλάσσης, quod ſæpe a mari abſconditur. Sic Euſtath. in Dionyſ.

13. *Coliniam*] MSS. *Coloniam.* An Corineam, Coroneamve, a Corineo oppido, vel Corone, de quo mox, ut ab Amathunte Amathuſiam ? An Κολωνία potius a crebris collibus & promontoriis ?

Digitized by Google

[1] Nea Paphos , Palæpaphos , [2] Curias , [3] Citium , [4] Corineum , Salamis , [5] Amathûs , [6] Lapethos , [7] Solœ : [8] Tamaſeus , [9] Epidarum , [10] Chytri , [11] Arſinoë , [12] Carpaſium , [13] Golgi. Fuere & ibi [14] Cinyria , [15] Marium , [16] Idalium. Abeſt ab [17] Anemurio Ciliciæ quinqua-

Notæ.

1. *Nea Paphos.*] Νέα Πάφος , καὶ ἡ πάλαι Πάφος , nova & antiqua Paphos. Utriuſque meminit Strabo, lib. 14. pag 681. Voculam *Nea* , ex M S S. R. 1. 2. Colb. 1. 2. Pariſ. addidimus. A vetere nova diſtabat, ſtadiis L x. teſte Strabone. Nunc jacet utraque. Olim in occidentali latere inſulæ.

2. *Curias.*] Stephano , Κούριον , πόλις Κύπρου · ἡ χώρα Κουριάς Ptolemæo , lib. 5. cap. 14. in latere eſt meridionali inſulæ. Nunc *Audimo* , juxta promontorium , quod Ptolemæo Κουριὰς ἄκρα dicitur , nunc eſt *Capo delle Gatte.*

3. *Citium.*] Κίτιον πόλις , Ptolemæo , loc. cit. in auſtrali litore. Nunc *Chiti* : & vicino promontorio nomen inde , *Capo de Chiti.* Hinc Zeno Κιτιεὺς , perperam aliter ſtatuente Cujacio , lib. 3. Obſerv. cap. 38.

4. *Corineum , Salamis.*] In Notitia Eccleſ. Provinciæ Cypri inſulæ , quinto loco Κέρων nominatur , pag. 35. quod Plinii Corineum eſt. Decimo tertio , Κυρηνία quæ Scylacis , pag. 39. Κερύνεια eſt , Ptolemæi Κερωνία , boreæ obverſa , quæ nunc *Cérines.* Plinii Corineum , auſtro : litus enim auſtrale in præſenti legit : mox flectit curſum ad Solis exortum , ubi Salamis a Ptolemæo collocatur , loc. cit. Hæc poſtea Conſtantia Κωνςάντεια dicta , S. Epiphanii ſede clara. Ex ejus deinde ruinis haud procul a vetere oppido , excitata *Famagouſta* eſt. Non eſt autem Plinii Corineum , Stephani & Porphyrii Κορώνη , ut Meurſio viſum , in Cypro : cum Κορώνη , vetus ipſa Salamis ſit.

5. *Amathus.*] Ἀμαθοῦς , Ptolem. in meridionali ora. Nunc *Limiſſo.*

6. *Lapethus.*] Λάπηθος , πόλις Κύπρου , Stephano : in boreali inſulæ latere a Ptolemæo collocatur , hodieque *Lapitho* dicitur.

7. *Solæ.*] Σόλοι , Ptolemæo, loc. cit. contra boream jacet.

8. *Tamaſeus.*] In mediterraneis Cypri oppidis , Ταμασσὸς Ptolemæo , lib. 5. cap. 14. & in Notitia Eccleſ. Ovid. lib. 10 Metam. v. 644.

Eſt ager, indigenæ Tamaſenum nomine dicunt,
Telluris Cypriæ pars optima.

9. *Epidarum*] Luſignano , *Pitareüil.*

10. *Chytri.*] Χύτροι Stephano, & Harpocr. In Notitia Eccleſ. pag. 35. Κύθροι. Ptolemæo , Χύτρος , in civitatibus mediterraneis.

11. *Arſinoë.*] Gemina eo nomine fuiſſe videtur in Cypro civitas : altera in boreali ora , quæ nunc *Aleſſandretta* , Ptolemæo memorata , lib. 5. cap. 14. mediterranea altera, de qua nunc Plinius : incolis *Arzes.* Stephano , Μάριον , ut mox dicemus.

12. *Carpaſium.*] Καρπασία Stephano: Scylaci , pag. 39. Καρπάσεια. In Notitia Eccleſ. Καρπασίον. Latere inſulæ orientali collocatur a Ptolemæo , lib. 5. cap. 14.

13. *Golgi.*] Nomen habet a duce Golgo , inquit Stephanus. Veneri ſacrum oppidum. Catullus , in Epithal.

Quæque regis Golgos, quæque Idalium frondoſum.

Incerti plane ſitus.

14. *Cinyria*] Cui nomen a Cinyra rege datum , teſte Nonno , lib. 13. Dionyſ. pag. 378. Non eſt Scylacis Κερύνεια , aut Κερωνία Ptolemæi , ut viſum Spanhemio.

15. *Marium.*] Scylaci pag 39. Μάριον πόλις ἑλληνίς. Ex ipſius ruinis creviſſe mediterraneam Arſinoën , ex Stephano colligimus : Μάριον , inquit , πόλις Κύπρου , ἡ μετονομασθεῖσα Ἀρσινόη. Et verbo Ἀρσινόη. Ἀρσινόη Κύπρου , ἡ πρότερον Μάριον λεγομένη.

16. *Idalium.*] Ἰδάλιον , πόλις Κύπρου, Stephano. Veneri , ut diximus , ſacrum.

17. *Anemurio.*] De quo ſect. 22.

ginta M. paſſuum Mare, quod prætenditur, vocant [1] Aulona Cilicium. [2] In eodem ſitu Eleüſa inſula eſt: & quatuor, [3] ante promontorium ex adverſo Syriæ, [4] Clides: rurſuſque [5] ab altero capite Stiria. Contra Neampaphum [6] Hierocepia. Contra Salamina, [7] Salaminiæ.

[8] In Lycio autem mari Illyris, Telendos, Attelebuſſa, Cypriæ tres ſteriles, & Dionyſia, prius Caretha dicta. Deinde contra Tauri promontorium peſtiferæ navigantibus [9] Chelidoniæ totidem. Ab iis [10] cum oppido Leucolla, Pactyæ: [11] Laſia, Nymphaïs, Macris, [12] Megiſta, cujus civitas interiit. Multæ deinde ignobiles. Sed contra Chimæram [13] Dolichiſte, [14] Chirogylium,

NOTÆ.

1. *Aulona.*] Αὐλῶνα Κιλίκιον pariter id fretum Ptolemæus vocat, lib. 5. cap. 14. hoc eſt, *canalem Cilicium*: hodie, *mer de Caramanie.*

2. *In eodem ſitu.*] In Cilicio mari. Inſulæ nomen Ἐλαιοῦσσα apud Strabonem, lib. 14. pag. 651. & alibi paſſim: a Rhodo diſſidet ſtadiis c x x. hoc eſt, paſſuum mill. x v. Stephano eadem, ut videtur, Ἐλαιοῦσσα, νῆσος Κιλικίας, niſi menda ſit librariorum.

3. *Ante promontorium.*] Dinaretum ſcilicet, quod Syriæ obvertitur.

4. *Clides.*] Κλεῖδες Ptolemæo, lib. 5. cap. 14. quaſi claves. Straboni duæ tantum exiguæ inſulæ, lib. 14. pag. 682. ſed ſaxa verius appellaveris. Herodoto, lib. 5. Terpſich. pag. 330. num. 108. Κλεῖδες τῆς Κύπρου.

5. *Ab altero capite.*] Altero videlicet promontorio, Acamante, quod occaſum ſpectat. Adverſam huic interpretationem ab aliis allatam nil moror. Styriam porro intelligi arbitror, cujus incolæ ab Herod. lib. 8. Vran. n. 1. pag. 464. & n. 46. pag. 477. Στυρέες appellantur.

6. *Hierocepia.*] Ἱεροκηπία ſeu ſacer hortus Straboni, juxta Neam Paphum, lib. 14. pag. 684. ſed num inſula ea ſit, non ſatis plane dicit.

7. *Salaminiæ.*] Contra Salamin, ſive Famaguſtam, & Carpaſium ſitæ: unde & Καρπασίαι νῆσοι appellatæ a Strabone, lib. 14. pag. 682. & a Ptolemæo, l. 5. cap. 14.

8. *In Lycio.*] Ex iis hæ ceteris ſcriptoribus memoratæ. Ἀττελεβοῦσσα, ſic appellata, a copia bruchorum: eſt enim Græcis ἀττέλεβος *bruchus*. A Ptolemæo, l. 5. c. 5. inter Pamphyliæ inſulas collocatur. Διονυσία vero νῆσος a Scylace, p. 37. prope Chelidonias. Vide etiam Stephanum, verbo Διονυσία.

9. *Chelidoniæ totidem.* [Quot Cypriæ, nempe tres. Χελιδονίαι, Straboni, l. 14. p. 666. Mela, lib. 2. c. 7. *Quæ contra Tauri promontorium importune navigantibus objacent, Chelidoniæ nominantur.* Feſtus Avienus, v. 694.

Inde Chelidoniæ tres ſe ſe gurgite tollunt.

10. *Cum oppido Leucolla.*] Pactyas inſulas pagis viciſque ſolum conſtare, non oppidis ſignificat: oppidum aliud ibi nullum eſſe, quam quod in promontorio vicino Pamphyliæ ſitum, cui Leucolla pariter nomen eſſe diximus, ſect. 26.

11. *Laſia &c.*] Λασία, quod ſilvis agreſtibus horrens & hirſuta: Νυμφαΐς, quod Nymphis ſacra: Μακρὶς, quod in longum porrecta: Hæc quatuor inſularum nomina, quæ Pactyæ appellantur Quarta enim Megiſte eſt.

12. *Megiſta.*] Ptolemæus, l. 5. c. 3. & Stephanus: Μεγίστη, πόλις καὶ νῆσος τῆς Λυκίας. Scylaci, p. 37. νῆσος Ῥοδίων, Rhodiorum juris. Μεγίστη maximam ſonat.

13. *Dolichiſte.*] Inter Lycii maris inſulas Δολιχίστη Ptolemæo loc. cit. hoc eſt, *in longum porrecta.*

14. *Chirogylium.*] Forte *Chirodilion*: Vide Notas & Emend. num. X C I.

[1] Crambuſſa, [2] Rhoge, Enagora VIII. mill. paſſuum, [3] Dædaleôn duæ, Cryeôn tres, Strongyle, & contra Sidyma Antiochi, Glaucumque verſus amnem [4] Laguſa, [5] Macris, Didymæ, Helbo, Scope, [6] Aſpis: & in qua oppidum interiit, [7] Telandria: proximaque Cauno [8] Rhoduſſa.

XXXVI. Sed pulcherrima & [9] libera Rhodos, [10] circuitu CXXV. mill. paſſuum: aut ſi potius Iſidoro credimus, CIII. Habitata urbibus, [11] Lindo, Camiro, Ialyſo, nunc Rhodo. Diſtat ab Alexandria Ægypti DLXXVIII. mill. ut Iſidorus tradit: ut Eratoſthenes, CCCCLXIX. mill. [12] ut Mucianus, D. a Cypro CLXVI. Vocitata eſt antea [13] Ophiuſa, Aſteria, Æthræa, Trinacria, Corymbia, Pœeſ-

NOTÆ.

1. *Crambuſa.*] Stephano, Κραμβοῦσα, νῆσος περὶ Σελεύκειαν τὴν Ἰσαυρίας Straboni, l. 14. p. 680. juxta Corycum promontorium, Κρομβοῦσα ...

2. *Rhoge.*] Ῥώγη, νῆσος ἐπὶ τῇ Λυκίᾳ, Stephano.

3. *Dædaleon.*] Δαιδαλέων, hoc eſt, contra illud Cariæ oppidum, quod Dædala diximus, ſect. 29. inſulæ duæ Dædalenſium appellatæ in alto objacent: contra Crya, Cryenſium tres: contra Σίδυμα Lyciæ, Antiochi nomine una. Sic inferius, ſect. 38. *Inſulæ quæ Piſiſtrati vocantur.* Tamen MSS. R. 1. 2. Colb 1. 2. & Pariſ. pro *Cryeon tres*, habent *Cypron tres.*

4. *Laguſa.*] Stephanus: Λάγουσα, νῆσος περὶ Κρήτην, poſt Strab. lib. 10. p. 484. A copia leporum nomen invenit. De Glauco amne diximus in Caria, ſect. 29.

5. *Macris.*] Μακρὶς, a longitudine: a numero, & paritate, Δίδυμαι. In MSS. deinde R. 1. 2. Colb. 1. 2. & Pariſ. unica voce, *Helboſcope*, forte pro *Helioſcope*, Ἡλιοσκόπη. Sic enim Ἡλιοτρόπιον Theſſaliæ urbem novimus.

6. *Aſpis.*] Stephanus, verbo Ἀσπίς. Ἔστι καὶ νῆσος πρὸς τῇ Λυκίᾳ.

7. *Telandria.*] Contra Telandrum Lyciæ, Cariæve oppidum, de quo ſect. 28. unde & inſulæ nomen impertitum.

8. *Rhoduſſa.*] Ῥόδουσσα.

9. *Libera Rhodos*] Rhodiis conceſſum ut libertatem ac ſuas leges haberent, auctor eſt Strabo, lib. 14. p. 652. ὑπὸ Ῥωμαίων αὐτόνομος διετέλεσε. Sueton. in Claudio, c. 25. *Libertatem Rhodiis ob pœnitentiam veterum delictorum reddidit.* Quo αὐτονομίας beneficio ut fruerentur, pependiſſe didrachmon videntur, quod Judæos quidem feciſſe ut eodem jure gauderent, ſcimus ex Dione, l. 60. Nummus extat Nervæ inſignis, apud Spanhem. p. 790. cujus epigraphe, ΡΟΔΙΩΝ ΔΙΔΡΑΧΜΟΝ.

10. *Circuitu XXV.*] Strabo, l. 14. p. 655. ſtadia habet DCCCCXX. hoc eſt, CXV. mill. paſſ.

11. *Lindo &c.*] Complexus eſt verſiculo eas Homerus, in Catal. v. 163.

Λίνδον, Ἰηλυσόν τε, καὶ ἀργινόεντα Κάμειρον.

In unam deinde coaluiſſe urbem, Rhodum nomine, auctor eſt Conon apud Phot. in Bibl. cod. 186. p. 456. Diodorus l. 13. Bibl. p. 196. Strabo, loc. cit.

12. *Vt Mucianus, D.*] Muciano Strabo ſuffragatur, l. 2. p. 125. eum a Rhodo Alexandriam trajectum ait eſſe ſtadiorum quater mille.

13. *Ophiuſa.*] Ὀφιοῦσα Straboni, p. 653. Ὀφιοῦσσα Stephano, a copia ſerpentium, ut ait Heraclides, cap. de politia Rhodiorum. Ἀστερία, vel ab Aſterio rege: vel quod a longe aſpicientibus cerneretur, inſtar ſideris, ὡς ἀστήρ, quod in ſimili alterius oppidi nomine Stephanus conjectat. Αἰθραία Stephano quoque Rhodus appellata, ob aëris ſerenitatem: Rhodi enim nunquam tanta nubila obduci, ut non aliqua hora Sol cernatur, diximus l. 2. ſect. 62. Τρινακρία, a forma, quæ illi triquetra, teſte Conſtant.

ſa,

ſa, Atabyria ab rege: deinde Macaria, & Oloëſſa. [1] Rhodiorum inſulæ, Carpathus, [2] quæ mari nomen dedit: Caſos, [3] Achne olim: Niſyros diſtans ab Gnido XII. mill. D. [4] Porphyris antea dicta. Et eodem tractu media inter Rhodum Gnidumque [5] Syme. Cingitur XXXVII. mill. D. Portus benigne præbet octo. Præter has circa Rhodum, [6] Cyclopis, Steganos, Cordyluſa, [7] Diabetæ IV. [8] Hymos, ſ
[9] Chalce cum oppido, [10] Seutluſa, [11] Narthecuſa, Dimaſtos, Progne: & a Gnido, Ciſſeruſſa, Therionarce: [12] Calydne cum tribus oppidis, Notio, Niſyro, Mendetero: & [13] in Arconneſo oppidum Ce-

NOTÆ.

Porphyrog. lib. 1. them. 14. Κορυμβία, quod emineat: vel quod ederæ corymbos referat. Ποιήεσσα, quod herboſa ſit & frugifera. Ἀταβυρία, vel a rege, vel a monte qui Rhodi celeberrimus. Ἀταβύριον ὄρος Ῥόδιον, apud Tzetz. Chiliad. 4 hiſt. 138. verſ. 390. ubi Jovis templum, qui Ἀταβύριος inde & ipſe dictus eſt. Ταβυρίου Διὸς ἱερὸν in inſula Rhodo, apud Appian. in Mithrid. p. 187. pro Ἀταβυρίου. Μακαρία, ob cæli ſolique temperiem, teſte Mela, l. 2. c. 7. & Diod. Sic. l. 5. Ὀλόεσσα denique, hoc eſt, malefica, exitioſa, ob ſerpentium, quibus ſcatebat olim, venenum.

1. *Rhodiorum inſulæ.*] Has quoque complexus Homerus, Iliad. β. in Catalogo, v. 183.

> Οἳ δ' ἄρα Νίσυρόν τ' εἶχον, Κράπαθόν τε, Κάσον τε.

2. *Quæ mari.*] Carpathio. Ipſa nunc *Scarpanto* dicitur: & ab ea mari nomen.

3. *Achne olim.*] Ἄχνη Græcis maris aſpergiuem, ſpumamque ſignificat: atque id inſulæ nomen fortaſſis inditum, quod marinis fluctibus crebro illidatur.

4. *Porphyris.*] A purpurarum multitudine. Stephanus: Νίσυρος, μία τῶν Κυκλάδων .... ἐκαλεῖτο καὶ Πορφυρὶς, ἀπὸ τῶν ἐν αὐτῇ πορφυρῶν. Sic etiam Euſtath. in Iliad. β p. 318.

5. *Syme.*] Straboni, lib. 14. p. 656. Σύμη, plane eodem ſitu. Stephano quoque, & Scylaci, p. 36. & ante omnes Herodoto, l. 1. Clio. p. 72. n. 174.

6. *Cyclopis &c.*] Κυκλωπὶς, Στεγανὶς, Κορδύλουσα. Pamphyliæ urbs eſt Κόρδυλος apud Stephanum, ſed longe ea hinc diſſita.

7. *Diabetæ.*] Circa Symen poſitæ. Stephanus: Διαβῆται, νῆσοι περὶ Σύμην. τὸ ἐθνικὸν, Διαβηταῖος.

8. *Hymos.*] Ita R. 1. 2. Colb. 1. 2. &c. Chiffl. *Hyrmos.* Forte *Irmos*, Εἱρμός.

9. *Chalce.*] Inter inſulas circa Rhodum habitatas a Scylace hæc numeratur: p. 37. Κατὰ δὲ τὴν Ῥόδον αἵδε νῆσοί εἰσιν οἰκούμεναι, Χάλκεια, Τῆλος, Κάσος. Thucydidi, lib. 8. p 582. Χάλκη. Eadem Chalcia Plinio, lib. 17. ſect 3.

10. *Seutluſa.*] Attice Τευτλοῦσσα Stephano: Thucydidi, loc. cit. Τεύγλουσσα mendoſe. Inſula Ioniæ eſt, haud procul Halicarnaſſo.

11. *Narthecuſa &c.*] Ναρθηκοῦσσα, a ferularum læto proventu: Δίμαστος, a duplici montis jugo. Πρόγνη, ab hirundinum copia. Κισσηροῦσσα, a pumicum multitudine. Θηριονάρκη, ab inſita ſerpentibus vi, hominibus qui litus attigerint, torporem inferendi.

12. *Calydne.*] Libentius *Calydnæ* agnoverim, numero multitudinis: ut tres omnino fuiſſe videantur, & ſuum cuique oppidum aſſignetur. Et certe ſunt, quas Homerus deſcribit loco proxime citato:

> Οἳ δ' ἄρα Νίσυρόν τ' εἶχον, Κράπαθόν τε, Κάσον τε,
> Καὶ Κῶν Εὐρυπύλοιο πόλιν, νήσους τε Καλύδνας.

Vide quæ de Calydnis diximus libro ſup. in Notis & Emendationes num. LXXXVIII.

13. *In Arconneſo.*] Ἀρκόννησος, contra Halicarnaſſum poſita, Straboni, l. 14. p. 656.

ramus. In Cariæ ora, quæ vocantur Argiæ, numero viginti, & [1] Hyetuſſa, Lepſia, Leros.

Nobiliſſima autem in eo ſinu [2] Cos, ab Halicarnaſſo quindecim mill. paſſuum diſtans, circuitu centum: ut plures exiſtimant, [3] Merope vocata: [4] Cea, ut Staphylus: [5] Meropis, ut Dionyſius: dein [6] Nymphæa. Mons ibi [7] Prion: [8] & Niſyron abruptam illi putant, quæ Porphyris antea dicta eſt. Hinc [9] Caryanda cum oppido. Nec procul ab Halicarnaſſo Pidoſus. In Ceramico autem ſinu [10] Priaponeſos, Hipponneſos, Pſyra, Mya, [11] Lampſemandus [12] Paſſala, [13] Cruſa, [14] Pyrrhe, Sepiuſſa, Melano: paulumque a continente diſtans, quæ vocata eſt Cinædopolis, probroſis ibi relictis a rege Alexandro.

XXXVII. Ioniæ ora [15] Tragias, & [16] Corſeas habet, & [17] Icaron, de qua dictum eſt: [18] Laden, quæ prius Late vocabatur: atque in-

Notæ.

1. *Hyetuſſa.*] Ὑέτουσα, obnoxia imbribus. Λεψία. Λέρος Straboni, lib. 14. p. 635.

2. *Cos.*] Κῶς, Hippocratis patria. Nautis *Lango* dicitur. Græcis *Stingo*, derivata voce ab εἰς τὴν Κῶ.

3. *Merope.*] A Merope quodam, qui eam inſulam tenuerit: ab ejus deinde filia, Coon appellatam, auctor eſt Hygin. l. 2. Aſtron. Poët. e. de Aquila, pag. 67. Coënſes Homerus in hymno Apollinis, Μέροπας vocat.

4. *Cea, ut Staphylus*] Ita MSS. omnes: non *Cos.*

5. *Meropis.*] Stephano quoque, & Straboni, l. 15. p. 686. Μεροπίς. Vide & Euſtath in Iliad. β. p. 318.

6. *Nymphæa.*] Ab uxore Meropis, cui nomen Ethemea: ortus a Nympharum genere, Hygin. loc. cit.

7. *Prion.*] Πρίων Græcis dicitur.

8. *Et Niſyron*] De qua dictum eſt proxime ante, hac ſect. Hanc inſulæ Coo abruptam putavere, Apollodorus, l. 1. de Diis, p. 21. & Euſtathius ad Dionyſ. v. 526. p. 76. ἡ Νίσυρος . . . ὑπὸ κεκλυμένη ἀπὸ τοῦ νήσου καὶ τοῦ ὄρους, διότι ἀποκοπεῖσα τοῦ νήσου τῆς Κῶ . . . ἐπετέθη τῷ Γίγαντι &c.

9. *Caryanda.*] M S S. *Cartanda.*

10. *Priaponeſos.*] Πριάπου νῆσος. Γαπάννεσος, πόλις Καρίας Stephano, qui πόλιν pro νῆσον ſæpe uſurpat. Ψύρα, νῆσος μικρά, πλησίον Χίου, Stephano: Heſychio, Ψυρά. Homero Ψυρίη, l. 3 Odyſſ.

11. *Lampſemandus.*] In M S S. R. 1. 2. Colb. 1. 2. &c. *Lampſemyndus.* Forte, *Lampſis, Myndus*: Λάμψις, Μύνδος.

12. *Paſſala.*] Πάσσαλα, Μυλασσέων ἐπίνειον, Mylaſſenſium navale, Stephano.

13. *Cruſa.*] In M S S. *Cryſa.* Forte, pro *Chryſa*, Χρύση.

14. *Pyrrhe.*] In M S S. *Pyrrhauſa*, Πυῤῥαίουσα. Mox Σηπιοῦσα, a frequentibus in eo mari ſepiis. Melano, vel Μέλαινα a nigredine, videtur.

15. *Tragias.*] Τραγίας. Vide Notas & Emend. num. XCII.

16. *Corſeas.*] Κόρσεαι, νῆσοι τῆς Ἰωνίας, ἀντικρὺ Σάμου, ex adverſo inſulæ Sami poſita, Stephano. Κορσίας appellat Strabo, l. 14. p. 636.

17. *Icaron, de qua.*] Libro 4. ſect. 23.

18. *Laden.*] Λάδη, νῆσος Αἰολίδος, Stephano. Herod. l. 6. Erato, p. 336. n. 7. τῇ Λάδῃ, ἐστὶ νῆσος μικρὴ ἐπὶ τῇ πόλι τῇ Μιλησίων κειμένη, contra Miletum objacens. Herodotum ſequitur Strabo, lib. 14. p. 635. & Pauſan. l. 1. Attic. p. 66.

ter ignobiles aliquot, duas [1] Camelidas Mileto vicinas: [2] Mycalæ, Trogilias tres: Pſilon, Argennon, Sandalion: [3] Samon liberam, circuitu octoginta ſeptem mill. paſſuum: aut, ut Iſidorus, centum: [4] Partheniam primum appellatam Ariſtoteles tradit: poſtea [5] Dryuſam, deinde Anthemuſam. Ariſtocritus adjicit Melamphyllum, dein Cypariſſiam: alii [6] Parthenoaruſam, Stephanen. Amnes in ea, [7] Imbraſus, Cheſius; [8] Ibettes. [9] Fontes: Gigartho, Leucothea. Mons [10] Cercetius. [11] Adjacent inſulæ Ripara, Nymphæa, Achillea.

XXXVIII. Par claritate ab ea diſtat XCIII. M. paſſuum, cum oppido [12] Chios libera, quam [13] Æthaliam Ephorus priſco nomine appellat: Metrodorus & Cleobulus Chiam, [14] a Chione nympha:

NOTÆ.

1. *Camelidas.*] A protuberante, camelorum inſtar, dorſo traxiſſe nomen videntur, καμηλίδες.

2. *Mycale.*] Haber, inquit, Ioniæ ora Mycalæ vicinas inſulas tres, Trogilias appellatas: quarum hæc nomina: Ψιλὸς, id eſt, glabra, ſeu arboribus & fruticibus vacua. Ἀργεννὸς, id eſt, candida. Σανδάλιος, vel Σανδαλιῶτις, a forma, qualem eſſe Sardiniæ diximus libro ſuperiore. Ante Τρωγίλιον promontorium, de quo ſect. 31. Τρωγιλίων νῆσοι agnoſcit Strabo, lib. 14. pag. 836 Eſt autem Μυκάλη locus in continente Ioniæ contra Samum, teſte Herodoto, l. 1. num. 148. & Strabone, lib 14. pag. 637.

3. *Samon liberam.*] Hieronym. in Chron ad Olymp. 190. an 3. *Auguſtus Samiis libertatem dedit.* Vide Notas & Emendationes num. XCIII.

4. *Partheniam.*] Παρθενία Straboni, lib. 10. pag. 457. a Parthenio amne: ſic enim Imbraſum Cares, cum ibi rerum potirentur, appellaverunt. Lactantius, lib. 1. Inſtit. c. 17. *Samum*, inquit, *inſulam ſcribit Varro prius Partheniam nominatam, quod ibi Iuno adoleverit, ibique etiam Iovi nupſerit.*

5. *Dryuſam.*] A quercuum copia, Δρυόεσσα, & contracte Δρυοῦσα. Stephanus, verbo Σάμος. Ἐκλήθη δὲ πρότερον Παρθενία, καὶ Ἀνθέμουσα, καὶ Μελάμφυλλος. Sic Euſtathius quoque, ad Dionyſ. verſ 534. pag. 77. Apollonii vero Schol. ad lib. 1. verſ. 874. Μελάμφυλλος, Παρθενία, καὶ Ἀνθεμοῦσα. Heſychius, pag. 627. Μελάμφυλλος, ἡ Σάμος. Straboni, lib. 10. pag. 457. Ἀνθεμὶς & Μελάμφυλλος. Cypariſſiam a frequentibus cupreſſis dictam facile credimus.

6. *Parthenoaruſam.*] Vide Notas & Emend. num. XCIV.

7. *Imbraſus.*] Ἴμβρασος, Χήσιος. Inde Χησιάδες Νύμφαι apud Nicandr. in Alexiph. pag. 139 Inde Dianæ cognomina, apud Callimach. hym. in Dian. verſ. 228. pag. 22. Χησιάς, Ἰμβρασίη &c. ab utroque nimirum amne. Nam Scholiaſten hallucinari arbitror, qui Χήσιον τῆς Σάμου ἀκρωτήριον interpretatur, cum ποταμὸν dicere ſatius fuiſſet. Eidem Scholiaſtæ, Ἴμβρασος, ποταμὸς τῆς Σάμου. Athenæo quoque, lib. 7. pag. 283.

8 *Ibettes.*] In MSS. quibuſdam, *Hybettes.*

9. *Fontes, &c.*] Γιγαρθώ, Λευκοθέα.

10. *Cercetius.*] Cercetius Nicandro, loc. cit. amnis eſſe, & montis nomen videtur:

Κερκετέου νιφόεντος ὑπὸ σχοινώδεσιν ὄχθαις.
Iuxta Cercetii juncoſa fluenta nivoſi.

11. *Adjacent.*] Ῥυπαρὰ, ſordida, lutulenta: Νυμφαία, Ἀχίλλεια.

12. *Chios libera*] Nunc *Scio.*

13. *Æthaliam Ephorus.*] Stephanus quoque, pag. 40. Δύναται τὸ Αἰθαλίτης, ἀντὶ τοῦ Χῖος· οὕτω γὰρ ἡ Χίος ἐλέγετο. *Poteſt accipi Æthalites, pro* Chius: *ſic enim Chios inſula dicebatur.*

14. *A Chione.*] Stephanus, pag. 720. Χίος, … ἢ ἀπὸ τῆς χιόνος τῆς ἐκεῖ γενομένης πολλῆς· ἢ ἀπὸ Νύμφης τῆς Χίονος.

aliqui a nive : [1] & Macrin, & Pityuſam. Montem habet [2] Pellenæum, marmor Chium. Circuitu [3] CXXV. mill. paſſuum colligit, ut veteres tradidere, Iſidorus IX. millia adjicit. Poſita eſt inter Samum, & Leſbum, ex adverſo maxime [4] Erythrarum.

Finitimæ ſunt, [5] Thalluſa, quam alii Daphnuſam ſcribunt : [6] Oenuſſa, Elaphitis, Eurynaſſa, Arginuſa cum oppido : [7] Jam hæ circa Epheſum, & quæ Piſiſtrati vocantur : Anthinæ, Myonneſos, Diarrheüſa. In utraque oppida intercidêre. [8] Poroſelene cum oppido : [9] Cerciæ, Halone, Commone, Illetia, Lepria, & Rheſperia, Procuſæ, Bolbulæ, Phanæ, Priapos, Syce, Melane, Ænare, Siduſa, Pela, Drymuſa, Anhydros, Scopelos, Sycuſſa, Marathuſſa, Pſile, Perirrheüſa, multæque ignobiles. Clara vero in alto [10] Teos cum oppido, a Chio LXXI. mill. D. paſſuum, tantumdem ab Erythris.

NOTÆ.

1. *Et Macrin, &c.*] Μακρὶς, quod longa foret : Πιτυῶσα, quod pinuum ferax. Minum eſt exiſtimaſſe Livium, lib. 37. pag. 453. & 458. Æthaliam, Chion, & Macrin, tres inſulas, ut nomine, ita re ipſa diſpares fuiſſe.

2. *Pellenæum.*] Πελλιναῖον ὄρος Χίου Stephano, verbo Πέλινα, & Dionyſio, verſ. 535. Straboni, lib 14 pag. 645. Πελιναῖον ὄρος. Heſychio, Πελιναῖος ὁ Ζεὺς ἐν Χίῳ.

3. *CXXV. mill.*] Strabo, lib. 14. pag. 645. ſtadia DCCCC. hoc eſt, CXII. M. D. paſſ.

4. *Erythrarum.*] De quibus ſect. 31.

5. *Thalluſa.*] Θάλλουσα, hoc eſt, florens ac vireſcens. Ea forte eſt quæ Pelûs a Stephano dicitur : Πελοῦς, νῆσος περὶ Χίον. Nam in MSS. Reg. 1. 2. Colb. 1. 2. *Telluſa* ſcribitur. Δάφνουσα ſive Δαφνοῦσσα, laurifera.

6. *Oenuſſa.*] Vini proventu læta Οἰνοῦσσαι, νῆσος τῇ Χίῳ προσεχής, inquit Stephanus. Herod. quoque, lib. 1. Clio, n. 165. pag. 68. Ἐλαφῖτις, a ceruorum multitudine. Εὐρυάνασσα, hoc eſt, late imperitans. Ἀργινοῦσα, hoc eſt, alba.

7. *Iam hæ*] Proxime memoratæ, Oenuſſa, & reliquæ. Ἄνθιναι, floridæ : Μυόννησος, inquit Stephanus, poſt Strabonem, pag. 643. μεταξὺ Τέω καὶ Λεβέδου. Διαῤῥέουσα, dilabens ; ſive, irrigua. Hæc facie duarum Anthinarum nomina. Teïorum ditionis Myonneſos fuit, teſte Thucyd. lib. 3. pag. 190.

8. *Poroſelene.*] Πορδοσελήνη, Straboni, lib. 13. pag. 619. quæ prius, inquit, obſceno nomine Πορδοσελήνη. Ita poſt Strabonem, Stephanus. Heſychius : Πορδοσελήνη, μεταξὺ Μυσίας, καὶ Λέσβου, νῆσος. Scylaci, pag. 34. νῆσος, καὶ πόλις Πορδοσελήνη.

9. *Cerciæ &c.*] Strabo, pag. 618. ait Poroſelenen inſulis viginti, aut etiam XL. ut Timoſtheni placet, eſſe finitimam : quæ Leſbum inter Aſiamque interjacent. Ex his duarum & XX. nomina Plinius recitat. Κέρκιαι. Ἀλώνη, de qua lib. 2. ſect. 89. Λεπρεία, aſpera. Προκοῦσαι, hinnulis aut damis referta. Σίδουσα, πόλις Ἰωνίας, Stephano : νῆσον voluit dicere. Πήλην, καὶ Μαραθοῦσσαν, καὶ Δρυμοῦσσαν ἐπικειμένας ταῖς Κλαζομεναῖς νήσους, memorat Thucyd. lib. 8. p. 569. Rectius Stephanus Δρυμοῦσαν vocat, ἀπὸ τῶν δρυμῶν, a vepretis. De Drymuſa Livius, lib. 38. pag. 480. Σύκη & Συκοῦσσα, a ficubus nomen habent. Melane, a colore. Ἄνυδρος, ab aquarum penuria. Ψιλή, a nuditate, ſeu ſterilitate. Περιῤῥέουσα, ab aquis circumfluentibus. Pro *&* *Reſperia*, placet conjectura Pintiani legentis, *Æthrea*, *Heſperia*.

10. *Teos.*] Τέως, quam in peninſula poſitam Strabo, lib. 13. pag. 644. ceterique ſcriptores docent : atque adeo

Juxta Smyrnam ſunt [1] Periſterides, Carteria, Alopece, Elæuſſa, Bachina, Pyſtira, Crommyoneſos, Megale. Ante Troada, [2] Aſcaniæ, Plateæ III. Dein Lamiæ, [3] Plitaniæ duæ, Plate, Scopelos, Getone, Arthedon, Cœlæ, Laguſſæ, Didymæ.

XXXIX. Clariſſima autem [4] Leſbos, [5] a Chio LXV. mill. paſſuum. [6] Himerte [7] & Laſia, Pelaſgia, [8] Ægira, [9] Æthiope, [10] Macaria appellata fuit, [11] novem oppidis inclyta. [12] Ex iis Pyrrha hauſta eſt mari, [13] Ariſbe terrarum motu ſubverſa. [14] Antiſſam Methymna traxit in ſeipſam: novem urbibus Aſiæ in XXXVII. mill. paſſuum vicina. Et [15] Agamede obiit, & Hiera. Reſtant [16] Ereſos,

Notæ.

continenti annexam: ſed ita ut æſtuante mari inſulæ in morem tota circum allueretur aquis. Hæc Anacreontis patria. Incolæ Teïi appellati.

1. *Periſterides.*] Περιστερίδες, ob multitudinem columbarum ibi degentium: ut mox Λαγοῦσσαι, ob leporum copiam, ſic appellatæ: Ἀλωπεκή, vulpium: Κρομμυόνησος, cæparum. Καρτερία, arduam inſulam, & munitam ſonat: Μεγάλη magnam: Ἐλαιοῦσσα oleæ feracem. Elæam, & Bachium appellat iſtas Livius, l. 37. pag. 456. Pyſtira, obſcuræ originis. In MSS. *Piſcyra.*

2. *Aſcania &c.*] Ἀσκανίαι, Πλατεῖαι, Λαμίαι.

3. *Plitaniæ.*] Forte Πλινθανίαι, quod lateres ibi οἱ πλίνθοι coquerentur. Mox Πλάτη, Σκόπελος, Γετώνη, Ἀρθηδὼν, Κοῖλαι, Λαγοῦσσαι, Δίδυμαι, ſeu gemellæ. De Laguſſis, Euſtathius in Iliad β. p. 306. Νῆσοι Λαγοῦσσαι, ἀπὸ τῶν ἐν τοῖς ἐκεῖ λαγωῶν, &c.

4. *Leſbos.*] Hodie *Metelin*, ab oppido, quod ibi maxime inſigne eſt, Mitylene.

5. *A Chio LXV.*] A Chio, Lemno, Tenedo, æquali fere intervallo Leſbon diſtare Strabo prodidit, lib 13. p. 619. ſtadiis nempe quingentis, hoc eſt, LXII. M. D. paſſ.

6. *Himerte.*] Ἱμερτὴ deſiderabilis. Hactenus male, *Hemerte.* Fuit & Ἴμερα nomen urbis in Leſbo, teſte Stephano, verbo Ἴσσα: quæ & Πελασγία deinde, ut ipſa Leſbos, cognominata fuit.

7. *Et Laſia.*] Λασία, horrida ſilvis agreſtibus. Forte rectius, *Et Iſſa.* Id enim Leſbo nomen fuit.

8. *Ægira.*] Αἴγειρα. An idcirco id ei nomen inditum, quod arboris populeæ ferax ſit? αἴγειρος enim nigra populus eſt. Methymnæi agri pagus fuit Αἴγειρος, teſte Strab. l. 13. p. 617.

9. *Æthiope.*] Heſychius, p. 39. Αἰθίοψ, ἡ Λέσβος.

10. *Macaria*] A Pyrrha, quæ & Μακαρία nuncupata eſt, nomen id traxit. Hujus filia Agamede, oppido dedit. Stephanus, verbo Ἀγαμήδη. A Macare Criaſii F. Macariam appellatam putat Dionyſ. Halic. l. 1. Antiq. Rom p. 15.

11. *Novem.*] Ita MSS. omnes: editi, *octo* tantum. At ſtatim appellantur novem.

12. *Ex iis Pyrrha.*] Strabo, l. 13. p. 618. ἡ δὲ Πύῤῥα κατέσκαπται.

13. *Ariſbe.*] Ἀρίσβα Straboni, πόλις ἐν Λέσβῳ, l. 13. p. 590.

14. *Antiſſam.*] Ἄντισσαν Thucydides vocat, l. 3 p. 183. Plinius, l. 2. ſect 91. *Rurſus abſtulit inſulas mari, junxitque terris: Antiſſam Leſbo*, &c. Hodie *Caſtel Petra.* Antiſſa diruta tranſductos Methymnam Antiſſæos, auctor eſt Livius, lib. 45. p. 582. L. Æmilio Paulo II. C. Licinio Craſſo Coſſ. anno V. C. DLXXXVI.

15. *Agamede.*] Ἀγαμήδη, τόπος περὶ Πύῤῥαν τῆς Λέσβου, inquit Nicol. Damaſc. in Excerptis, p. 494. & Stephanus.

16. *Ereſos.*] Ἔρεσος, πόλις ἐν Λέσβῳ, Stephano: Straboni, lib. 14 pag 618. Ἐρεσσός. Theophraſti patria. Hodie *Geremia.*

[1] Pyrrha, & [2] libera Mitylene, [3] annis M. D. potens. Tota inſula circuitur, ut Iſidorus, [4] CLXVIII. mill. paſſuum: ut veteres, CXCV. mill. Montes habet [5] Lepethymum, [6] Ordymnum, [7] Maciſtum, Creonem, Olympum. A proxima continente abeſt [8] VII. M. D. paſſuum. Inſulæ appoſitæ, [9] Sandaleôn: [10] Leucæ quinque. Ex iis Cydonea, cum fonte calido. [11] Argenuſſæ [12] ab Æge IV. mill. paſſuum diſtant. Dein [13] Phelluſa, Pedna. Extra Helleſpontum adverſa Sigeo litori adjacet [14] Tenedus, Leucophrys dicta, & Phœnice, & Lyrneſſos. Abeſt a Leſbo LVI. mill. paſſuum, a Sigeo XII. M. D.

Cap. 10 XXXII. XL. Impetum deinde ſumit Helleſpontus, & mare incumbit, vorticibus limitem fodiens, donec Aſiam abrumpat Europæ. Promontorium id [15] appellavimus Trapezam: ab eo decem mill. paſſuum, [16] Abydum oppidum, ubi anguſtiæ [17] ſeptem ſtadiorum. Deinde

Notæ.

1. *Pyrrha.*] Pyrrhæ, quæ hauſta mari fuerat, ſuburbium. Strabo loc. cit. ἡ δὲ Πύῤῥα κατέστραπται· τὸ δὲ προάστειον οἰκεῖται, καὶ ἔχει λιμένα, &c.

2. *Libera Mitylene.*] *Mitylenæis libertas, in unius Theophanis gratiam, a Pompeio reſtituta eſt*, inquit Velleïus, lib. 2. n. 18. p. 10. & Plutarchus in Pompeïo, p. 641. Græcis olim Μιτυλήνη, nunc *Metelino.* In nummis Muſæi noſtri Pariſienſis, & apud Spanhem. p. 310, & 901. ΜΥΤΙΛΗΝΑΙΩΝ.

3. *Annis M. D.*] Sic MSS omnes, R. 1. 2. Colb. 1 2. Pariſ. &c. Editi ſolum *D.*

4. *CLXVIII. mill.*] Artemidorus apud Agathemerum, lib. 1. Geogr. c. 5. & Strabo, l. 13. p. 616. ſtadiis centum ſupra mille ambitum inſulæ circumſcribunt, quæ ſunt paſſuum millia CXXXVII. & D. paſſ.

5. *Lepethymum.*] Antigonus, in hiſt. Mirab. Λεπέτυμνος. Hodie *Leptimo*, & *le Mont S. Theodore.*

6. *Ordymnum.*] Ὄρδυμνον vocat Theophr. l. 3. hiſt. c. 18

7. *Maciſtus &c*] Μάκιστος. Mox Κρέων, Ariſtoph. in Ranis, ἀπὸ τοῦ Κρέων.

8. *VII. M. D.*] Omnino hæc menſura cum Strabone congruit, qui lib. 13. p. 616. LX. ſtadiis intervallum id definit.

9. *Sandaleon.*] In nummo Claudii Imp. epigraphe CANΔΑΛΙΕΩΝ, num huc pertineat, æſtimandum aliis relinquimus. Exſtat in Theſauro Goltzii, p. 230.

10. *Leucæ.*] Λευκαί, albæ. Κυδώνεια, cotoneis malis abundans.

11. *Argenuſſæ.*] Ἀργινοῦσαι Straboni, l. 12. pag. 617, tres exiguæ inſulæ, litori proximæ, juxta Canas, de quibus ſect. 32. Nunc ſunt duæ tantum, nec ullius nominis. Harpocration, p. 45. Ἀργινοῦσαι, νῆσοι κείμεναι ἔναντι τῆς Λέσβου, ἀπὸ Ἀργίνου τινός. Arginuſas pariter vocat Valer. Max. l. 3. cap. ult. p. 189. & Diod. l. 13. Bibl. p. 217.

12. *Ab Æge.*] Quæ una eſt e quinque iis, quas Leucas antea nominavit.

13. *Phelluſa.*] A ſubere quod gignit, nomen invenit. Φελλὸς ſuber eſt Græcis. Πέδνα deinde, obſcuræ originis.

14. *Tenedus.*] Forte a Tene, qui apud Tenedios ſanctiſſimus Deus habebatur, ut ait Cicero in Verrem Hodie *Tenedo*, notiſſima fama inſula, ut cecinit Maro, lib. 2. Æneïd. Λευκόφρυς prius appellata, teſte Stephano, Suida, & Heſychio, verbo Λευκόφρυς Deinde Φοινίκη, & Λυρνησσὸς, eadem nuncupata.

15. *Appellavimus.*] Sect. 33.

16. *Abydum.*] Ἄβυδος contra Seſton Thraciæ poſita Utrique communis appellatio, *les Dardanelles.*

17. *Septem ſtad.*] Sive, quod idem eſt, paſſuum DCCCLXXV.

Digitized by Google

[1] Percote oppidum : & [2] Lampſacum, antea Pityuſa dictum. [3] Parium colonia, quam [4] Homerus Adraſtiam appellavit. Oppidum [5] Priapos, amnis [6] Æſepus : [7] Zelia. [8] Propontis : ita appellatur, ubi ſe dilatat mare. Flumen [9] Granicum, [10] Artace portus, ubi oppidum fuit. [11] Ultra inſula, quam continenti junxit Alexander, in qua oppidum Mileſiorum Cyzicum, antea vocitatum [12] Arctonneſos, & [13] Dolionis,

NOTÆ.

1. *Percote.*] Περκώτη Homero, Iliad. β. verſ. 835. Straboni, lib. 13. pag. 590. Arriano, lib. 1. de Exped. Alex. p. 34. Incolæ Περκώσιοι.

2. *Lampſacum.*] Hodie *Lampſico.* Græcis Λάμψακος, πάλαι Πιτύεσσα λεγομένη, inquit Stephanus, vel ob pinuum, πιτύων, multitudinem, ut ait Schol. Ariſtoph. in Pluto, p. 62. vel ob theſaurum ibi a Phryxo defoſſum, ut Schol. Apollonii, ad l. 1. Argon. v. 933. Θησαυρὸν γὰρ τὸν θησαυρὸν πιτύην λέγουσι. Πιτυόεσσαν vocat Plutarchus, l. de virt. mul. p. 255. Vide & Euſtath. in Iliad. β. p. 355. Diſtat ab Abydo ſtadiis CLXX. inquit Strabo, l. 13. p. 589. hoc eſt, XXI. M. CCL. paſſ. Cur Lampſacum vocitatum ſit, diſces a Mela, l. 1. c. 19. & a Plutarch. l. de virt. mul.

3. *Parium colonia.*] Πάριον Straboni, l. 13. p. 588. & Ptolem. l. 5 c. 2. Hujus coloniæ meminit etiam Ulpianus, lib. 50. Digeſt. tit 5. De cenſibus : *In Provincia Aſia*, inquit, *duæ ſunt juris Italici : Troas, & Parium.*

4. *Homerus.*] In Catalogo, Iliad. β. verſ. 335. Οἳ δ᾽ Ἀδρήστειάν τ᾽ εἶχον. Ubi Euſtathius, pag. 355. adnotat Ἀδράστειαν inter Parion, & Priapon ſitam fuiſſe : μεταξὺ Πριάπου καὶ Παρίου τοῦ κατὰ Προποντίδα. Ab Adraſto rege id factum nomen colligimus ex Harpocr. pag. 8. verbo, Ἀδραστ.

5. *Priapos.*] Habet a numine, quod ibi colitur, nomen : Πρίαπος. Thucyd. lib. 8. pag. 629. & Strabo, lib. 13. pag. 587. Ab ipſo Priapo conditum ait Schol. Theocriti, ad verſ. 21. Idyll. α.

6. *Æſepus.*] Αἴσηπος, Straboni, loc. cit. Appiano, in Mithrid. pag. 222. & ante eos Homero, in Catal. verſ. 331. Nunc *Spiga.* Lampſacum alluit.

7. *Zelia.*] Oppidi nomen. Homero, loc. cit. & Stephano, Ζέλεια, πόλις Τρωάδος. Cyzicenorum ditionis, ex Strabone, pag. 583.

8. *Propontis.*] Hodie *Mer de Marmora.*

9. *Granicum.*] Γρανικὸς in Ida monte profluens. Strabo, lib. 13. pag. 602. Hodie *Lazzara. Hic primum*, ut ait Mela lib. 1. cap. 19. *inter Perſas & Alexandrum pugna fuit nobilis.*

10. *Artace.*] Ἀρτάκη, Straboni, lib. 14. pag. 635. poſt. Herod. lib. 5. Terpſich. pag. 344. n. 33. Artacii fontis prope Cyzicum, meminit Schol. Apoll. ad l. 1. Argon. verſ. 957.

11. *Ultra inſula.*] Cyzicenorum inſula dicitur Straboni, loc. cit. ipſaque Κύζικος Mileſiorum colonia appellatur. Quare Miletum Cyzici ſolum genitale vocat Velleïus, lib. 2. Continenti annexam gemine ponte Strabo prodidit, lib. 12. pag. 575.

12. *Arctonneſos.*] Hoc eſt, urſorum inſula. Stephanus, verbo Κύζικος. Ἐκαλεῖτο δὲ καὶ Ἄρκτων νῆσος. Et pag. CXI. Ἄρκτων νῆσος· οὕτως ἡ Κύζικος ἐκαλεῖτο. Mons imminebat oppido, in quo urſi frequentes : unde ipſi monti nomen : τὸ Ἄρκτων ὄρος. Auctor Strabo, lib. 12. pag. 475.

13. *Dolionis.*] Hinc Δολίονες apud Strabonem vocati, qui circa Cyzicum degebant ab Æſepo amne uſque ad Rhyndacum, & Daſcylitidem regionem : atque hæc veluti præfectura Δολιονὶς vocabatur. Δολιονία Callimacho, apud Schol. Apollonii, ad lib. 1. Argon. verſ. 957. Stephanus quoque : Δολίονες, οἱ τὴν Κύζικον οἰκοῦντες, &c.

Digitized by Google

& [1] Dindymis, cujus a vertice mons Dindymus. Mox oppida: [2] Placia, [3] Ariacos, Scylace, quorum a tergo mons Olympus, [4] Myſius dictus: civitas Olympena. Amnes: [5] Horiſius, & Rhyndacus, ante Lycus vocatus. Oritur in ſtagno Artynia juxta [6] Miletopolim: recipit [7] Maceſton, & pleroſque alios, Aſiam Bithyniamque diſterminans. [8] Ea appellata eſt Cronia, dein Theſſalis, dein Maliande, & Strymonis. Hos [9] Homerus Halizonas dixit, quando præcingitur gens mari. Urbs fuit immenſa Attuſa nomine: nunc ſunt XII. civitates, inter quas [10] Gordiu-come, quæ Juliopolis vocatur, & in ora [11] Daſcylos.

NOTÆ.

1. *Dindymis.*] Ab altero monte qui urbi proximus Δίνδυμος vocatur etiam a Strabone, pag. 575. quo in monte fanum Dindymenes fuit Deorum Matris, ab Argonautis dicatum Scholiaſt. Apollon. ad lib. 1. Argon. verſ. 985. Δίνδυμον, ὄρος Κυζίκου, ἱερὸν τῆς Ῥέας. Scholiaſtes Nicandri in Alexiph. pag. 51. Δίνδυμον ὄρος ἐν Κυζίκῳ vocat: ſed negat ita recte vocari Strabo, loc. cit.

2. *Placia.*] Melam tranſcribit, cujus hæc verba, lib. 1. cap. 19. *Poſt Cyzicum Placia, & Scylace, parvæ Pelaſgorum coloniæ: quibus a tergo imminet mons Olympius, ut incolæ vocant, Myſius. Is flumen Rhyndacum in ea quæ ſequuntur, emittit:* &c. Πλακίη Ionica dialecto, Herodoto, lib 1. Clio. Stephano, Πλάκη, πόλις Ἑλλησποντία. Incolæ Πλακιανοὶ apud Dionyſ. Halic. lib. Antiq. Rom. pag. 23.

3. *Ariacos, &c.*] M S S. omnes, R. 1. 2. Colb. 1. 2. &c. *Ariace, Scylace.* Hæc Melæ memorata, loc cit. Herod. quoque Σκυλάκη, lib. 1. Clio, n. 57. pag. 21.

4. *Myſius.*] Ὄλυμπος Μύσιος, Herod. lib. 1. Clio, num. 36. pag. 15. & Ptolem. lib. 5. cap 1. Poteſt & *Mæſius* ſcribi.

5. *Horiſius &c.*] Ὀρίζιος, Ῥύνδακος. Hujus meminere Mela loc. cit. Scylax, pag. 33. aliique.

6 *Miletopolim.*] Unde Miletopolitæ dicti, de quibus ſect. 32. Stephanus: Μιλητόπολις, πόλις μεταξὺ Κυζίκου καὶ Βιθυνίας, περὶ τὸν Ῥύνδακον.

7. *Maceſton.*] Amnem Μάκεστον, Strabo vocat, lib. 12. pag. 576. aitque per Abretenam Myſiam fluere, de qua egimus ſect. 32.

8. *Ea.*] Bithynia ſcilicet. Κρονία, quod ſe priſcos jactarent, & quemadmodum Arcades, προσελήνους. Θεσσαλὶς, vel a Theſſalo rege, vel quod ibi rerum potiti ſint aliquando Theſſali. Pro *Maliande*, forte *Mariandyne* reſcribendum, quæ pars Bithyniæ fuit, de qua dicemus lib. 6. ſect. 1. Euſebius enim in Chron. ad n. 594. Βιθυνία ἐκτίσθη ὑπὸ Φοίνικος. ἡ πρὶν Μαριανδυνὴ καλουμένη. Στρυμονὶς denique ab aliquo inſigniore amne, cui Theſſali, dum ibi imperitarent, Strymonis Theſſaliæ amnis nomen dederint. Heſychius; Στρυμόνιοι, οἱ Βιθυνοὶ τὸ πρότερον.

9. *Homerus.*] Iliad. β v. 856. Αὐτὰρ Ἁλιζώνων. Ephorus apud Stephan. p. 65. auctor eſt Halizones eam regionem obtinuiſſe, quæ inter Myſiam, Cariam, & Lydiam jacet Paphlagoniæ Heſychius adjudicat: minus recte.

10. *Gordiu-come*] Γορδίου κώμη. Ptolemæo, lib. 5. c 1. Ἰουλιόπολις. Ex Gordo pago Cleo prædonum dux urbem condidit, & Juliopolim nominavit. Auctor Strabo, lib. 12 p. 574. Livio, l. 38. pag. 472. eſt Gordiu-tichos, Γορδίου τεῖχος.

11. *Daſcylos.*] Mela, l. 1. c. 19. *Trans Rhyndacum eſt Daſcylos, & quam Colophonii collocavere, Myrlea.* Δασκύλειον Straboni, p. 575. Stephano: Δασκύλειον, περὶ Βιθυνίαν. Dionyſio Halic. l. 1. Antiq. p. 38. Γῆ Δασκυλῖτις.

Deinde

Deinde flumen [1] Gebes: & intus Helgas oppidum, quæ [2] Germanicopolis, alio nomine Booſcœte: ſicut [3] Apamea, quæ nunc Myrlea Colophoniorum: flumen Etheleum, antiquus Troadis finis, & Myſiæ initium. [4] Poſtea ſinus, in quo flumen [5] Aſcanium: oppidum [6] Bryllion: amnes, Hylas, & Cios, [7] cum oppido ejuſdem nominis, quod fuit emporium non procul accolentis Phrygiæ, a Mileſiis quidem conditum, in loco tamen qui Aſcania Phrygiæ vocabatur. Quapropter non alibi aptius de ea dicatur.

XLI. [8] Phrygia Troadi ſuperjecta, populiſque a promontorio Lecto ad flumen Etheleum prædictis, ſeptentrionali ſui parte Galatiæ contermina: meridiana Lycaoniæ, Piſidiæ, Mygdoniæque: ab oriente Cappadociam attingit. Oppida ibi celeberrima [9] præter jam dicta, [10] Ancyra, [11] Andria, [12] Celænæ, [13] Coloſſæ, [14] Carina, [15] Cotyaïon,

NOTÆ.

1. *Gebes.*] MSS. omnes, R. 1. 2. Colb. 1. 2. *Gelbes.*

2. *Germanicopolis.*] Nummum vidi cum epigraphe, ΓΕΡΜΑΝΙΚΟΠΟΛΕΩC. Nomen alterum *Helgas* ſermonis barbariei eſt; tertium Booſcœte, Græcanici: Βοὸς κοίτη, *Bovis cubile.* In Notitia Eccleſ. p. 37. Provinciæ Iſauriæ attribuitur.

3. *Apamea.*] Nomen hæc habet ab uxore Pruſiæ regis, qui Hannibalem recepit. Auctor Strabo, lib. 12. p. 563. Stephanus: Μύρλεια, πόλις Βιθυνίας, ἡ νῦν καλουμένη Ἀπάμεια. Colophoniorum coloniam Mela quoque appellat, loc. cit. Cum Plinius *ſicut Apamea* dicit, intus quoque poſitam innuit, ut Germanicopolim, hoc eſt, a mari ſejunctam.

4. *Poſtea ſinus.*] Sine nomine. Mela, l. 1. c. 19 *Myrlea: Duo ſunt inde modici ſinus: Alter ſine nomine Cion amplectitur, Phrygiæ haud longe jacentis opportuniſſimum emporium: alter, Olbianus.*

5. *Aſcanium.*] Ἀσκάνιος ποταμός, & ab eo dicta Ἀσκανία Φρυγίας, Stephano, p. 122.

6. *Bryllion.*] Βρύλλιον Stephano.

7. *Cum oppido.*] Mela, loc. cit. Κίος, hodie incolis *Chorasfa.* Turcis, *Cheris*, a ceraſorum copia. Κίου ποταμοῦ ὁμωνύμου meminit Schol. Apollonii, ad lib. 1. v. 1321.

8. *Phrygia Troadi.*] Tranſcribunt hæc Solinus, cap. 40. pag. 70. & Capella, l. 6. c. de Phrygia, p. 221.

9. *Præter jam dicta.*] Sect. 29. & 30.

10. *Ancyra.*] Hæc Ancyra Phrygiæ, a Galatica longe diverſa, ut animadverrit Strabo, l. 12. p. 567. etſi e duabus unam Stephanus conflare temere videatur. In Notitia Epiſc. Phrygiæ Capatianæ, pag. 2. Ἄγκυρα, XXIV. locum obtinet. In Prov. Galatiæ, pag. 33. Ἄγκυρα μητρόπολις, primum. Hæc Ptolemæo, lib. 5. cap. 2. Ἄγκυρα Φρυγίας.

11. *Andria.*] Ita libri omnes. Cave credas eſſe τὰ Ἄνδειρα Strabonis, & Stephani. Hæc enim Æolidis civitas, juxta Aſtyren, & Pitanen.

12. *Celænæ.*] Κελαιναί, unde tranſducti Apameam cives, ut dictum eſt ſect. 29. De his Arrianus, lib. 1. de Exped. Alex. pag. 79.

13. *Coloſſæ.*] Κολοσσαί Straboni, lib. 12. p. 576. Coloſſenſes D. Pauli epiſtola nobilitavit.

14. *Carina.*] In Notitia Eccleſ. pag. 49. inter Epiſcopos Prov. Phrygiæ Capatianæ, cenſetur ὁ Καρίας: unde *Caria* forte legi apud Plinium, præſtabilius fuerit.

15. *Cotyaïon.*] Κοτυάειον πόλις Φρυγίας, Straboni, loc. cit. & Stephano, & Ptolemæo, lib. 5. cap. 2.

[1] Ceranæ, [2] Conium, [3] Midaïon [4] Sunt auctores, tranſiſſe ex Europa Myſos, & Brygas, & Thynos, a quibus appellantur Myſi, Phryges, Bithyni.

XLII. Simul dicendum videtur & de Galatia, quæ ſuperpoſita, agros majori ex parte Phrygiæ tenet, caputque quondam ejus [5] Gordium. Qui partem eam inſedere Gallorum, [6] Toliſtobogi, & Voturi, & [7] Ambitui vocantur: qui Mæoniæ & Paphlagoniæ regionem, [8] Trocmi. Prætenditur Cappadocia, a ſeptentrione & Solis ortu, cujus uberrimam partem occupavere Tectoſages, ac Teutobodiaci. Et gentes quidem hæ. Populi vero ac tetrarchiæ omnes, numero cxcv. Oppida: Tectoſagum, [9] Ancyra: Trocmorum, [10] Tavium: Toliſtobogorum, [11] Peſinûs. Præter hos celebres, [12] Attalenſes,

Notæ.

1. *Ceranæ.*] An Κεραναί. At in MSS. R. 1. 2. &c. *Cera* tantum legitur. Arbitror eſſe Κερεταπα, cujus mentio in Notitia Epiſcopatuum Prov. Phrygiæ Capatianæ.

2. *Conium.*] Κόνιον. Vide Notas & Emend. num. XCV.

3. *Midaïon.*] Μιδάειον, πόλις Φρυγίας, Dioni lib. 49. pag 403 & Stephano, & Ptolem. lib. 5. cap. 2, Straboni, pag 576. Μιδάιον.

4. *Sunt auctores.*]. Quorum princeps Herod. lib. 7. Polym pag. 409. n. 73. Bryges olim Macedonibus finitimi: Thyni, Strymonis accolæ fuere, & inde Strymonii appellari, teſte eodem Herod. Scholiaſtes Apollonii, ad lib. 2. Argon. v. 462. ait eſſe Thraciæ partem, quæ Θυνὶς vocetur.

5. *Gordium.*] Hæc Midæ regia. Stephanus: Γορδιεῖον, ἀπὸ Γορδίου τοῦ πατρὸς Μίδου, a Gordio Midæ patre. Hic Alexander Gordium nodum ſoluit. Urbem Sangarius amnis alluebat, teſte Arriano, lib. 1. Exped. Alex. pag. 80. ubi Γόρδιον oppidum vocat. In nummis, apud Spanhem. pag. 907. ΓΟΡΔΗΝΩΝ. Livius, lib. 38. pag. 474. *Gordium haud magnum quidem oppidum eſt, ſed pluſquam mediterraneum, celebre, & frequens emporium: tria maria pari ferme diſtantia intervallo habet, &c.*

6. *Toliſtobogi.*] Solino, cap. 41. p. 71. *Toliſtobogi.* Floro, lib. 2. cap. XI. *Toliſtobogi.* Ptolemæo quoque lib. 5. cap. 4. Τολιστόβογοι. Livio, lib. 38. pag. 475. Toliſtobogi, cum Trocmis & Tectoſagis appellantur, ubi de Gallorum expeditione in Aſiam prolixe diſſerit. Strabo quoque, l. 12. p. 566.

7. *Ambitui.*] Vide Notas & Emendationes num. XCVI.

8. *Trocmi.*] Stephanus: Τρόκμοι, ἔθνος Γαλατικόν, ἐκαλοῦντο δὲ καὶ Τροκμηνοί. Appianus in Syriac. pag. 107. Τεκτοσάγαι, Τρόκμοι, Τολιστόβιοι.

9. *Ancyra.*] Ἄγκυρα μητρόπολις, Ptolemæo, lib. 5. cap. 4. Tectoſagum oppidum Straboni, lib. 12. pag. 567. Galatiæ Metropolis, in Notitia Eccleſ. A Phrygiaca, de qua ſuperius, diverſa. Ab Auguſto Cæſare conditam, Dejotaro rege devicto, prodidit Tzetzes, Chiliad. 1. v. 132. Nunc *Angouri.* Vide Notas & Emend. num. XCVI. Hinc Marcellus Ancyranus ille ambiguæ fidei pleriſque ſuſpectus.

10. *Tavium.*] Ταούιον in Trocmis, Ptolem. lib. 5. c. 4. & Straboni, lib. 12. pag. 567. In Notitia Eccleſ. pag. 33. Ταβία. Stephano, Ταυία.

11. *Peſinus.*] Πεσσινοῦς in Toliſtobogis, Ptolemæo loc. cit. In Notitia Eccleſ. Prov. Galatiæ Salutaris, pag. 33. Πεσινοῦς. De vocis originatione, vide Ammianum lib. 22. pag. 219.

12. *Attalenſes.*] Forte *Adadenſes*: ab Ἄδαδα Piſidiæ mediterraneo oppido, apud Ptolem. lib. 5. cap. 5. & in Notitia Eccleſ. pag. 29.

[1] Araſenſes, [2] Comenſes, [3] Dioshieronitæ, [4] Lyſtreni, [5] Neapolitani, Ocandenſes, [6] Seleucenſes, [7] Sebaſteni, [8] Timoniacenſes, [9] Tebaſeni. Attingit Galatia & Pamphyliæ [10] Cabaliam: [11] & Milyas, qui circa Barin ſunt, & [12] Cyllanticum, & Oroandicum Piſidiæ tractum. Item Lycaoniæ partem Obigenen. Flumina ſunt in ea, [13] præter jam dicta, Sangarium [14] & Gallus, a quo nomen traxere Matris Deûm ſacerdotes.

XLIII. Nunc reliqua in ora, a Cio intus in Bithynia [1] Pruſa, [16] ab Hannibale ſub Olympo condita: [17] inde Nicæam xxv. millia

NOTÆ.

1. *Araſenſes.*] Vel ab Ἄραζος, quæ Stephano urbs in Ponto dicitur: vel ab oppido, quod in Notitia Eccleſ. Provinciæ Iſauriæ, p. 37. Δαραρός perperam ſcribitur, pro Ἀραρός. Piſidiæ tribui videtur ab Artemidoro, apud Strab. lib. 12. pag. 570.

2. *Comenſes.*] Rectius *Chomenſes*, A Choma mediterraneo Lyciæ oppido, de quo egimus, ſect. 28.

3. *Dioshieronitæ.*] Vide Notas & Emend. num. XCVII.

4. *Lyſtreni.*] Ab oppido Lycaoniæ contributo, in Notitia Eccleſ. p. 29. Λύστρα.

5. *Neapolitani*] Quorum oppidum Νεάπολις in Notitia Eccleſ. Prov. Iſauriæ, pag. 37. Oeandenſes pro Oenoandenſes perperam ſcriptum exiſtimo: eſt enim Oenoanda, ut diximus ſect. 28. Cabaliæ oppidum, quæ Galatiæ, ut mox dicetur, contributa fuit.

6. *Seleucenſes.*] A Seleucia Piſidiæ, Phrygiæ alias contributa, ut ait Ptolemæus, lib. 5. cap 5.

7. *Sebaſteni.*] De quibus Gruteri Inſcriptio, pag. 427. Η ΒΟΥΛΗ ΚΑΙ Ο ΔΗΜΟϹ ϹΕΒΑϹΤΗΝΩΝ ΤΕΚΤΟϹΑΓΩΝ.

8. *Timoniacenſes.*] Τιμωνιον, φρούριον Παφλαγονίας, inquit Stephanus: nempe in ea Paphlagoniæ parte, quam Bithyniæ confinem ait eſſe Strabo, lib. 12. pag. 562. & Τιμωνῖτιν vocat.

9. *Thebaſeni.*] Ab oppido Lycaoniæ Θήβασα, de quo diximus ſect. 25.

10. *Cabaliam.*] Quæ Καβαλία Pamphyliæ pars apellatur a Ptolemæo, lib. 5. cap. 5.

11. *Et Milyas.*] De his egimus, ſect. 25. Βάρις eſt Piſidiæ oppidum mediterraneum, Galatiæ vicinum, apud Ptolemæum, loc. cit. & in Notitia Eccleſ. Prov. Piſidiæ, pag. 29.

12. *Cyllanticum*] MSS. *Cyllanicum.* Orondicum vero tractum Iſauriæ Ptolemæus adjudicat, lib 5. cap 4.

13. *Præter jam dicta.*] Cayſtrum, Rhyndacum, Cion, &c. De Sangario dicemus, lib. 6. ſect. 1.

14. *Et Gallus &c.*] Ita Martianus, lib. 6. cap. de Phrygia, p. 221. Feſtus: *Galli qui vocantur Matris Magnæ Comites, dicti ſunt a flumine, cui nomen eſt Gallo: quia qui ex eo biberint, in hoc furere incipiant, ut ſe priuent virilitatis parte, &c.* Vide etiam Stephan. verbo Γάλλος.

1. *Pruſa.*] Πρῦσα ἡ πρὸς τῷ Ὀλύμπῳ, Ptolemæo, lib 5. cap. 1. Nunc *Burſia.*

15. *Ab Hannibale*] Operi fortaſſe is præfuit, dum apud Pruſiam regem verſaretur, qui eum patria profugum excepit hoſpitio. A Pruſia ipſo Nicomedis F. conditam ſcribit Tzetzes, Chiliad. 3. hiſt. 1.3. v. 963.

Οὗτος ὁ τοῦ μονοδόντος τούτου πατὴρ Προυσίου
Τοῦ κτίστορος τῆς πόλεως Προύσης τῆς παρ' Ὀλύμπῳ
Ὁ Νικομήδης, &c.

17. *Inde Nicæam.*] Hodie *Iſnich.* Νίκαια Ptolemæo, lib. 5. cap. 1. & Straboni, lib. 12. pag 565. ad Aſcaniam paludem, ἐπὶ τῇ Ἀσκανίᾳ λίμνῃ. Recte hic geminam a Plinio Nicæam deſignari Surita vidit, in Notis ad Anton. Altera ſemota a mari eſt, ad quam a Pruſa xxv. paſſ. millia numerantur, Aſcanio interveniente lacu, quem ab oculatis teſtibus accepimus, toto unius diei itine-

Digitized by Google

paſſuum interveniente Aſcanio lacu. Deinde Nicæa in ultimo Aſcanio ſinu, quæ prius Olbia: [1] & Pruſa item altera ſub Hypio monte. Fuere [2] Pythopolis, Parthenopolis, Coryphanta. Sunt in ora amnes, [3] Æſius, Bryazon, Plataneus, Areus, Æſyros, Gendos, qui & Chryſorrhoas. Promontorium, in quo [4] Megarice oppidum fuit. Unde [5] Craſpedites ſinus vocabatur, quoniam id oppidum velut in lacinia erat. Fuit & [6] Aſtacum, unde & ex eo [7] Aſtacenus idem ſinus. Fuit & [8] Libyſſa oppidum, [9] ubi nunc Hannibalis tantum tumulus. Eſt in intimo ſinu [10] Nicomedia Bithyniæ præclara. [11] Leucatas promontorium, quo includitur Aſtacenus ſinus, a Nicomedia XXXVII. M. D. Rurſuſque coëuntibus terris [12] anguſtiæ pertinentes uſque ad Boſphorum Thracium. In iis [13] Calchedon libera, a Nicomedia LXII.

NOTÆ.

re a mari abeſſe: hodie *Lago di Nicea*. Hæc Concilio I. Gener. notiſſima. Altera in ora, de qua deinde Plinius: Ptolemæo lib. 5. cap. 1. Ὀλβία appellata.

1. *Et Pruſa item altera.*] In Nummo Diadumeni Imp. e Cimelio noſtro Pariſienſi, ΠΡΟΥΣΙΕΩΝ ΠΡΟΣ ΥΠΙΩ. Montem Plinius vocat: amnem Ptolemæus, lib. 5. cap 1. Πρῦσα πρὸς τῷ Ὑπίῳ ποτ. niſi forte ex eo monte amnis cognominis fluat. Et ſane in Actis Latinis Conc. Niceni, p. 54. ſubſcribit *Heſychius Pruſenſis, juxta Hypium fluvium*.. Hæc Straboni lib. 12. pag. 563. Πρυσιὰς dicitur.

2. *Pythopolis.*] Πυθόπολις, Menecrati, qui hiſtoriam Nicææ Bithyniæ ſcripſit, ut auctor eſt Plutarchus in Theſeo, pag. 12.

3 *Æſius &c.*] Αἴσιος, Βρυάζων, Πλατανεύς, Ἄρειος, Αἴσυρος, &c. Bryazonti alterum nomen Olachas videtur fuiſſe, uti dicemus lib. 31. ſect. 18.

4. *Megarice.*] Stephanus: Μεγαρικὸν πολίχνιον, ὃ συγκαταλέγεται ταῖς Βιθυνῶν πόλεσιν, Oppidulum, quod inter Bithynorum urbes numeratur. Megarenſes certe hanc oram tenuiſſe, teſtis eſt Mela, lib. 1. cap. 19. & Strabo, lib. 12. pag. 563. Uterque enim Aſtacon ipſam a Megarenſibus conditam ſcribit. Promontorio nomen eſt hodie, *Capo Fagona*, ut aïunt.

5. *Craſpedites.*] Idem Olbianus Melæ dicitur, lib. 1. cap. 19. ab Olbia oppido, de quo ſupra. Eſt autem Græcis κράσπεδον, quod Latinis fimbria, ſive lacinia. Tranſlate vero tum litoris margo, tum veluti limbi & extremæ montium oræ ac radices κράσπεδα appellantur: quod laciniarum receſſibus ac prominentiis ſimilitudinem referunt.

6. *Aſtacum.*] Ἀστακὸς Straboni, lib. 12. pag. 563. a Lyſimacho deleta. Vide & Pauſan. in Eliac. prior. ſive lib. 5. pag. 310.

7. *Aſtacenus.*] *Le Golfe de Comidia*, ab urbe Nicomedienſi.

8. *Libyſſa.*] Stephanus: Λίβυσσα, φρούριον Βιθυνίας ἐπιθαλάσσιον, caſtellum maritimum.

9. *Ubi nunc Hannibalis.*] Referunt id quoque Plutarchus in Flaminio, pag. 380. Appianus, in Syriac. pag. 92. Ammianus, lib. 22. pag. 219. Eutropius, lib. 2. pag. 766. Martianus, lib. 6. cap. de Phrygia, pag. 221. & Solinus, cap. 42. pag. 72. Etiamnum ſupereſſe hunc Hannibalis tumulum, teſtis eſt oculatus Petr. Bellonius, lib. 1. de admir. oper. antiq. cap. 33.

10. *Nicomedia.*] Νικομήδεια, hodieque *Comidia*.

11. *Leucatas.*] Idem Ptolemæo, l. 5. cap. 1. Ἀκρίτας.

12. *Anguſtiæ.*] *Le Canal de la Mer Noire.*

13. *Calchedon.*] Stephanus, verbo Καρχηδών. Χαλκηδὼν τῆς Βιθυνίας, διὰ τῦ

D. [1] Proceraſtis antea dicti, dein [2] Colpuſa: poſtea [3] Cæcorum oppidum, quod locum eligere neſciſſent, ſeptem ſtadiis diſtante Byzantio, tanto feliciore omnibus modis ſede. Ceterum intus in Bithynia colonia [4] Apamena, Agrippenſes, Juliopolitæ, [5] Bithynion. [6] Flumina: Syrium, Lapſias, Pharmacias, Alces, Crynis, Lilæus, Scopius, Hieras, qui Bithyniam & Galatiam diſterminat. Ultra Calchedona [7] Chryſopolis fuit. Deinde Nicopolis, a qua nomen etiamnum ſinus retinet: in quo [8] portus Amyci: deinde [9] Naulochum promontorium: [10] Eſtiæ templum Neptuni. Boſphorus D. paſſuum intervallo Aſiam Europæ iterum auferens, abeſt a Calchedone XII. mill. D. paſſuum. Inde fauces primæ VIII. mill. DCCL. paſſuum, ubi [11] Phinopolis oppidum fuit. [12] Tenent oram omnem Thyni, interiora Bi-

NOTÆ.

λ, κ. Tamen nummi veteres, cujuſmodi eſt eximius Caracallæ, in Pariſienſi noſtro Muſæo, ΚΑΛΧΑΔΟΝΙΩΝ. Alter item Trajani, apud Patinum, pag. 186. atque ita conſtanter omnia vetuſtiora paulo monumenta. Hodie Græcis *Chalcedona*: Turcis, *Kadikioi* A pago *Scutari*, tribus paſſuum millibus diſtat.

1. *Proceraſtis.*] Προκεραςὶς, idcirco, opinor, quod ex adverſo ſit poſita illius promontorii, in quo Byzantium eſt conditum: cui promontorio Chryſoceras nomen fuit, ut dictum eſt lib. 4. ſect. 18.

2. *Colpuſa.*] Ita MSS. omnes: non *Compuſa*. Κολπόεσσα, contracte Κολποῦσα, ſinuoſam ſignificat.

3. *Cæcorum.*] Vide quæ dicturi ſumus, lib. 9. ſect. 20. De egregio Byzantii ſitu, multa Polybius, lib. 4. pag. 425. & 433. Tacitus quoque l. 12. Annal. pag 191.

4. *Apamena.*] Sive Myrlea, de qua ſuperius, ſect. 40. ubi & de Juliopoli egimus, unde Juliopolitæ dicti: quorum nummus eſt in Theſauro Goltzii, ΙΟΥΛΙΟΠΟΛΕΙΤΩΝ. De Apamea, Ulpianus, Digeſt. lib. 50. tit. 5. de Cenſibus: *Eſt & in Bithynia colonia Apamena.*

5. *Bithynion*] Βιθύνιον Straboni, lib. 12. pag. 505. in mediterraneis Bithyniæ urbibus. Ptolemæo, lib. 5. cap. 1. Κλαυδιόπολις, ἡ καὶ Βιθύνιον.

6. *Flumina.*] Omnia ea ceteris ſcriptoribus incognita.

7. *Chryſopolis.*] Χρυσόπολις, πλησίον Χαλκηδόνος, Stephano: apud quem & Νικόπολις Βιθυνίας legitur, hodie *Scutari.*

8. *Portus Amyci.*] Bebrycum Regis. Plinius, lib. 16 ſect. 89. In Ponto *portus eſt Amyci, Bebrycum rege interfecto clarus*: &c. Vide Servium in illud Æneïd. lib. 5. verſ. 225.

Qui ſe
Bebrycia veniens Amyci de gente ferebat.

9. *Naulochum*] Ναύλοχος, ſtatio navium eſt.

10. *Eſtia.*] Ἑστία promontorii nomen eſſe videtur, quod ſimile ei ſit, cui ſedem in oppoſita Boſphori Thracii ripa ſtatuit Polybius, lib. 4. pag. 433. τὸ περὶ τὰς Ἑστίας ἄκρα καλούμενα τῆς Εὐρώπης. Ei loco nomen eſt hodie *Algiro.* Ibi Templum Neptuno Timoſthenes: ceteri ſcriptores, Diis duodecim dicatum aïunt: Mela, lib. 1. cap. 9. Jovi.

11. *Phinopolis.*] A Phineo fabulis notiſſimo. At codd. MSS. Reg. 1. 2. Colb 1. 2. *Spiropolis*, multo ſincerius: nam Phinopolin in Europa diximus, lib. 4 ſect. 18.

12. *Tenent oram &c.*] Conſentit Euſtathius fere, in Dionyſ. verſ. 795. pag. 105.

thyni. Is finis Aſiæ eſt, populorumque CCLXXXII. qui ad eum locum [1] a ſinu Lyciæ numerantur. Spatium Helleſponti & Propontidis ad Boſphorum Thracium eſſe CCXXXVIIII. mill. paſſuum [2] diximus. A Calchedone Sigeum Iſidorus CCCXXII. M. D. paſſuum tradit.

XLIII. Inſulæ in Propontide ante Cyzicum [3] Elaphonneſus, unde Cyzicenum marmor: eadem [4] Neuris & Proconneſus dicta. Sequuntur [5] Ophiuſa, Acanthus, Phœbe, Scopelos, Porphyrione, Halone cum oppido, Delphacia, Polydora. Artacæon cum oppido. Eſt & contra Nicomediam [6] Demonneſos. Item [7] ultra Heracleam adverſa Bithyniæ [8] Thynias, quam barbari Bithyniam vocant. Eſt & Antiochia: & contra fauces Rhyndaci [9] Beſbicos decem & octo mill. circuitu. Eſt & [10] Elæa, & duæ Rhoduſſæ, Erebinthodes, Megale, Chalcitis, Pityodes.

NOTÆ.

1. *A ſinu Lyciæ.*] De quo ſect. 28. *Vltra, par ſinus priori. Ibi Pinara, & quæ Lyciam finit, Telmeſſus ... A Telmeſſo Aſiaticum mare, & quæ proprie vocatur Aſia.* Neque enim Lycia, ut diximus, Ciliciave, aut Cappadocia, Aſiæ propriæ nomine cenſebatur.

2. *Diximus.*] Libro 4. ſect. 24. Vide Notas & Emend. num. XCVIII.

3. *Elaphonneſus.*] Ἐλαφόννησος, Scylaci, p. 33. Vide Notas & Emend. num. XCIX.

4. *Neuris.*] Νευρὶς, & Προκόννησος. Νευρὶς & Προχώνη apud Stephanum, cognomina ſunt Ἀλώνης inſulæ: ſed hallucinari probe hominem puto.

5. *Ophiuſa &c.*] Ὀφιοῦσσα, Ἄκανθος, Φοίβη, Σκόπελος, Πορφυρεώνη, Ἀλώνη, Δελφακία, Πολυδόρα. De hac poſtrema Stephanus: Πολυδόρα, νῆσος πρὸς τῇ Κυζίκῳ.

6. *Demonneſos.*] Stephanus: Δημόννησος, περὶ Χαλκηδόνα νῆσος, ἀπὸ Δημονήσου τινός.

7. *Vltra Heracleam.*] De qua libro ſeq. ſect. 1.

8. *Thynias.*] Stephanus: Θυνιὰς, νῆσος, πρὸς τῷ στόματι τοῦ Πόντου. De ea Schol. Apollonii, ad lib. 2. Argon. v. 178. Ἔστι δὲ καὶ ἑτέρα Βιθυνία, νῆσος μετὰ τὸ Ποντικὸν, ἐν ᾗ ἐστιν Ἀπόλλωνος ἱερόν. Et idcirco Apollonia Thynias vocabatur, ut dicemus lib. 6. ſect. 13. Mela, lib. 2. cap. 7. *Thynias ....quam quia Bithyni incolunt, Bithynida appellant.*

9. *Beſbicos.*] Straboni, lib. 12. pag. 577. & Stephano: Βέσβικος, νησίον περὶ Κύζικον.

10. *Elæa.*] Ἐλαία, ab olea: Ῥοδοῦσσαι, a roſarum copia: Ἐρεβινθώδης, a ciccrum ubere proventu: Μεγάλη, magna: Χαλκῖτις, cujus Stephanus meminit, æraria: Πιτυώδης, pinaria. Heſychio, pag. 244. Χαλκῖτις & Πιτυοῦσσα, communi vocabulo Δημόννησοι appellantur. Num vero pro *Erebinthus*, vel *Erebinthodes*, legi oporreat *Terebinthos*, quo nomine inſulam circa Byzantium agnoſcunt Nicetas, Zonaras, aliique, amplius conſiderandum.

NOTÆ ET EMENDATIONES
AD LIBRUM V.
NATURALIS HISTORIÆ
C. PLINII SECUNDI.

I. POSTEA *a Claudio Cæſare, cum coloniam faceret, appellatum Tra-* Sect. 1.
ducta Julia.] Quot in hac una ſententia voces occurrunt, tot pe-
ne ſcopuli ſunt, ad quos ſumma ingenia offenderunt. *A C. J. Cæ-
ſare*, non *à Claudio*, coloniam eſſe deductam invitis libris omni-
bus legi, credique Voſſius præcipit, lib. 1. Obſervat. in Melam,
pag. 168. quoniam Juliæ Jozæ Strabo meminerit, qui Tiberio imperante, mul-
to ante Claudii principatum, obiit. Obſcure Plinium, ac forteſſean falſe locu-
tum eſſe Salmaſius aſſeverat, in Solin. pag. 288. quum Traductam in Bætica,
non in Mauritania fuiſſe conſtet. Patinus in Sueton. pag. 115. ipſis Auguſti tem-
poribus Juliæ Traductæ nomen Tingitanæ civitati hæſiſſe ex numinis probat:
Pliniumque erroris inſimulat. Ego vero ſic cenſeo, hujus mentem totum nemi-
nem eſſe aſſecutum: neminem non ei culpæ affinem, quam confert in Plinium.
Fuit enimvero id primum quidem alteri conceſſum oppido nomen, in oppoſito
Hiſpaniæ Bæticæ ripa poſito, cui, ut Strabo narrat, Tingitanis eo Zelitaniſque
tranſductis ex Africa, Auguſti temporibus, Juliæ quoque Tranſductæ facta ex re
appellatio eſt. Ea poſtmodum Claudio Cæſare principe tranſductis iterum, ſeu
revocatis (incertum qua cauſa) ex eo oppido Tingitanis in avitas ſedes, unde
commigrarant, additiſque novis colonis, Traducta Julia Tingis eſt nuncupata,
prioris oppidi nomenclatione in Africam tranſvecta cum civibus. Argumento eſt,
quod Juliam Jozam, quam in Bætica Strabo agnoſcit, lib 3. pag. 140. Ptole-
mæus ſimiliter, in deſcriptione ejus oræ, & Marcianus Heracl. pag 70. vetu-
ſtos ſcilicet ſecuti auctores, Τραδοῦκτα appellant, Plinius in recenſendis alioqui
Bæticæ, cui ipſe præfuit, oppidis ad faſtidium prope diligens, prætermiſit: quod
nulla tum iſtic, præter tenue forte veſtigium, omnis in Africam Tranſducta
Julia commeaſſet. De Bæticæ Hiſpaniæ Traducta Julia accipiendi nummi illi,
quos Patinus exhibet, loco mox cit. tum Auguſti, tum Caii Cæſaris Auguſti
F. nomine ac vultu inſigniti: quibus inſculpta ex adverſa parte racemi uva eſt,
cum epigraphe IVL. TRA. neque ad Tingin hi pertinent, ut Patinus putat.
Oram vini feracem hæc nota declarat: unde & in oppoſito litore ea re factum
promontorio nomen a Græcis 'Αμπελουσία.

II. *CCV. mill. paſſ. a Gaditano freto &c.*] Libri editi voces hoc loco duas Ibid.
inſerunt. quas nulli MSS. agnoſcunt: *CCV. mill. paſſ. Agrippa Lixum a Gadi-
tano freto*, &c.

III. *Et ſenatum inde intrantibus.*] Locum hunc Plinii editores, contra MSS. Ibid.
omnium fidem, Reg. 1. 2. Colb. 1. 2. Pariſ. & Chiffl. ſic interpolarant: *Et ſe-
natoris, nil demirantibus quam luxuriam* &c. quibus verbis nec ſalis, nec rationis,
probabiliſve ſententiæ, mica ulla ſubeſt.

IV. *Qui Ger vocatur.*] Iſtud amnis nomen tum ex codicibus MSS. Reg. Ibid.
1. 2. & Pariſ. tum ex Ptolemæo reſtituimus, cum prius perperam *qui Niger* le-
geretur. *Niger* tamen legiſſe in Plinianis libris Solinus videtur, qui fluvium ea

appellatione donatum putavit, quod atri coloris aquas volveret, quo nihil eſſe aut dici abſurdius poteſt.

Ibid. V. *Baniura.*] Ita emendavimus ex Reg. 1. 2. Colb. 1. 2. Pariſ. Prius *Banurri* legebatur. Apud Ptolemæum lib. 4. cap. 1. ΒΑΝΙΟΥΒΑΙ, pro ΒΑΝΙΟΥΡΑΙ, ut quidem merito ſuſpicamur.

Ibid. VI *Item Igilgili. Oppidum Tucca, &c.*] Prius legebatur, *Igilgili oppidum. Tucca* &c. Nos addita voccula *item*, ex MSS. Reg. 1. 2. & ceterorum admonitu, ac mutata interpunctione, Igilgili coloniam fuiſſe indicamus, quod & Antoninus in Itinerario admonet. Sic paulo ante, ubi præpoſtera loci diſtinctio, e duobus oppidis unum conflarat, in hunc modum. *Cæſarea .... a Divo Claudio colonia jure donata, ejuſdem juſſu deductis veteranis. Oppidum novum, & Latio dato Tipaſa:* nos geminum latere agnovimus, locumque ita diſtinximus: *A Divo Claudio colonia jure donata: Ejuſdem juſſu deductis veteranis, Oppidum Novum: & Latio dato Tipaſa.* Nam *Oppidum Novum*, proprium loci, coloniæque nomen eſſe, abunde ex Ptolemæo, & Antonino docuimus. Pertinet huc *Venantius Oppidonebenſis*, in Notitia Africæ, inter Epiſcopos Mauritaniæ Cæſarienſis, pro *Oppidonobenſis*, ſive *Oppidonovenſis.*

Ibid. VII. *Vtriuſque Mauritaniæ longitudo decies triginta novem mill.*] Ita R. 1. 2. Colb. 1. 2. Pariſ. Chiffl. Denique ipſe Martianus, lib. 6. cap. de duabus Mauritaniis, pag. 216. ut mirari ſubeat, cur Plinii editores, *octingentorum triginta novem mill.* tantum ſcripſerint: cum vel ab Ampeluſia promontorio, ad amnem Mulucham, quem Maſſæſylorum finem eſſe ſuperius diximus, ſtadiorum quinque millia intereſſe Strabo ſit auctor, lib. 17. pag. 827. cum tamen nec Tingitanæ fere partem ullam, nec Cæſarienſem totam eo ſpatio complectatur. Miſſi Theodoſii: *Gaulia (lege Gætulia) & Mauritania finiuntur ab oriente flumine Ampſaga: ab occidente, oceano Atlantico: a ſeptentrione, mari Africo: a meridie, mari oceano Æthiopico: in longitudinem* M. *paſſuum* CCCCLXII. *in latitudinem duodecies* XXX. *juxta Plinium Secundum.* Ubi menſuræ longitudinis latitudiniſque, exſcriptorum vitio, haud dubie ſunt permutatæ. Quod vero ſtatim in eodem exemplari ſubditur: *Vtriuſque Mauritaniæ longitudo* CCCCLXXX. *latitudo*, CCCLXVIII. aut vitioſum eſſe, aut adjectum ac ſpurium arbitror, certe falſum.

Sect. 2. VIII *Nomades, a permutandis pabulis.*] Ita R. 1. 2. Colb. 1. 2. Pariſ. librique recentius editi. At Parmenſis editio, *a permutandis papilionibus*, legit: quæ lectio etiam tolerabilis eſt. Sunt enim papiliones τὰ σκηνώματα caſtrenſia tabernacula, ſive tentoria, ut docet vetus Gloſſar. unde vox Gallica *Pavillon.* Hac uſus Ælius Spartianus, in Peſcennio, pag. 78. *In omni expeditione ante omnes militarem cibum ſumpſit ante papilionem: nec ſibi unquam vel contra Solem, vel contra imbres quæſivit tecti ſuffragium.* Sic Nomadum tabernacula papiliones rite vocaveris.

Sect. 3. IX. *Hipponem dirutum.*] Dirutum quidem hac noſtra ætate oppidum, at non Plinii ævo, ne junioris quidem, qui id eleganter deſcribit, epiſt. 33. l. 9. ad Caninium. Ac niſi hanc vocem *dirutum* libri omnes miro conſenſu exhiberent, *Zarytum* potius ſcriberem, cum Antonino in Itiner. Voluiſſe enim vir eruditus videtur eam appellationem indicare, quæ apud Afros eſſet in uſu vulgi, & in communi ſermone. Sic Zætam pro diæta, pro diabolo Zabulum, zaconum pro diacono, media ætas dixit. Vide Roſvveyd. Notis in Paulin. p. 770. & 771. Sic in Conc. Nicæno I. Heliodorus Diabulonites, & idem Zabulonites legitur. Hinc unica voce legas in Notitia Africæ apud Victorem Vitenſem, *Marianus Hipzaritenſis*, inter Epiſcopos Provinciæ Proconſularis. In Collat. Carthag. n. 139. pag. 143. *Florentinus Epiſcopus Hippenſis Zaritorienſis.* Salmaſius in Solin. pag. 321. ineptam tautologiam affingit erudito ſcriptori, cum ſcripſiſſe autumat, *Quod Hipponem Diarrutum vocant, Diarrhytum a Græcis dictum.* Nec Surita felicior in conjiciendo, cum *dilutum* reponit.

Ibid. X. *Theudalis.*] In Notitia Africæ proxime laudata, inter Epiſcopos Provinciæ

ciæ Proconſularis, *Victor Eudalenſis:* lego *Theudalenſis.* Inſcriptio vetus apud Gruter. pag. 512. *Teudalenſes.* In Collat. Carthag. pag. 109. *Vrbanus Epiſcopus plebis Theodalenſis.*

XI. *Locus, Caſtra Cornelia.*] Præmiſſa hac voce, *locus*, oppidum, pagumve, *Ibid.* aut caſtra, quibus de agitur, interiiſſe, vix ſupereſſe rudera, ac locum duntaxat notari, tralatitium loquendi genus eſt, & familiare Plinio. Quamobrem in eam mentem venio haud ægre, ut ſuſpicer, abſorpta hæc aliquando Caſtra Cornelia fuiſſe, ſubito terrarum hiatu: atque adeo hanc Tertulliani mentem eſſe, lib. de Pallio, cap. 3. pag. 113. cum ait: *Hactenus Sodoma, & nulla Gomorrha, & cinis omnia.... Vtinam & Aſia ſecura jam ſit de ſoli ingluvie: Vtinam & Africa ſemel voraginem paverit, unicis CASTRIS fraudatis expiata. Multa & alia hujuſmodi detrimenta habitum orbis mutavere, ſituſque movere.* Ita ille: quibus ſane verbis CASTRA in Africa hiatu terræ abſorpta haud obſcure ſignificat, clademque ſimilem illius, qua duodecim in Aſia civitates ſubverſas eſſe diximus, lib. 2. ſect. 86. Plane ut Salmaſii conjectura in eum Tertulliani locum nulla videatur eſſe: dum confidenter pronunciat, non poſſe ambigi, quin iſta ſint accipienda de Cambyſæ exercitu in Libycis Syrtibus, immenſis arenarum cumulis cooperto atque obruto. Perinde quaſi exempla Tertullianus hoc loco aliunde repetat, quam ex Romanis annalibus: aut de hominum clade, non de terrarum jactura agat, & mutato ſitu: aut tam vetuſtam hiſtoriam, tamque a propoſito ſuo alienam, cum tam recente componat: aut denique non lucrum feciſſe Africam putet, ſed diſpendium eſſe paſſam, hoſtili Cambyſæ exercitu arenarum vi obruto. Porro Caſtra Cornelia, quod mihi pæne exciderat, deſcribit eleganter Lucanus, lib. 4. v. 585. ubi de Curione agens, in eum Africæ locum appellente, ſic canit:

Inter ſemirutas magna Carthaginis arces,
Et Clupeam, tenuit ſtationis litora nota:
Primaque caſtra locat cano procul æquore, qua ſe
Bagrada lentus agit ſicca ſulcator arena.

Et mox, v. 655. de Scipione.

Sed majora dedit cognomina collibus iſtis,
Pœnum qui Latiis revocavit ab arcibus hoſtem
Scipio: nam ſedes Libyca tellure potito
Hæc fuit: En veteris cernis veſtigia VALLI?
Romana hos primum tenuit victoria campos.

Appianus, lib. 2. bell. Civil. pag. 455. Χάρακα Σκιπίωνος vocat, *Caſtra Scipionis.*

XII. *Clypeam.*] Κλυπέαν Ptolemæus lib. 4. cap. 3. & Ἀσπίδα, ceu duo oppida *Ibid.* ſeparatim deſcribit, inſigni errore: nam quæ Græcis Ἀσπὶς dicta eſt, ut Polybio, lib. 1. p. 42. & Appiano in Punic. pag. 3. Agathemero lib. 1. Geogr. cap. 5. aliiſque, eadem Latinis Clypea fuit. Solinus: cap. 27. pag. 49. *Clypeam civitatem Siculi adſtruunt, & Aſpida primum nominant.* A forma ſcilicet nomen accepit: Silius Ital. lib. 1.

Tum quæ Sicanio præcinxit litora muro,
In clypei ſpeciem curvatis turribus Aſpis.

XIII. *Ruſpina.*] Martianus, lib. 6. cap. de ſecundo ſinu Africæ, pag. 216. *Ibid.* *Ruſpæ*, inquit, *Thapſus*, &c. Ruſpas a Ruſpina haud diverſas eſſe non obſcure ſignificans. Fulgentium ſane Ruſpenſem Epiſcopum novimus. In Notitia Africæ, inter Epiſcopos Provinciæ Byzacenæ, *Stephanus Ruſpenſis.* Ruſpinenſis ibi Eccleſiæ nulla mentio. Nec vero magni eſt apud me auctoritas Ptolemæi unius, qui lib. 4. c. 3. Ruſpinam a Ruſpis in eadem provincia, & nomine & ſitu disjungit: qui Ἀσπίδα & Κλυπέαν, ut proxime diximus, diverſas eſſe exiſtimavit. Nam ceterorum ſcriptorum, qui Ruſpas laudant, ii Ruſpinam ſilent: qui hanc appellant, illam omittunt.

XIV. *Gaphara.*] In libris omnibus *Taphra* legitur: at nullum eſt in tota *Sect. 4.*

Digitized by Google

Africa oppidum, quod Taphta vocetur. Omnino *Gaphara* ſcribendum, uti ex Ptolemæo indicavimus: nec vero obſcurius Scylax declarat, pag. 46. ſitum hujus oræ deſcribens: Ἀπὸ δὲ Νεαπόλεως τῆς Καρχηδονίων χώρας Γεράφαρα πόλις. Ταύτῃ παράπλους ἡμέρας μιᾶς ἀπὸ Νέας πόλεως. Ἀπὸ δὲ Γεραφάρων Ἀφροδίσιον πόλις καὶ λιμήν. Sed Γεράφαρα Scylax pro Γάφαρα videtur ſcripſiſſe.

XV. CCCXII. *mill.*] Ita ſane libri omnes. Verum cum Mela lib. 6. cap. 7. de Syrti majore agens, & qua dehiſcit, & qua flexum agit, altero tanto ſpatio doceat eſſe ampliorem, quam ſit Syrtis minor: hæc autem qua mare accipit, centum fere millia paſſuum, auctore Plinio Pomponioque pateat: ſuperfluere hoc loco centenarii notam, perſpicuum eſt, ſcribique oportere CCXII.

Ibid. XVI. *Alachroas dixere.*] Machryas forte rectius agnoveris: Sunt enim Μάχρυες Ptolemæo, lib. 4. cap. 3. & Stephano, quos Herodotus, lib. 4 Melpom. pag. 231. n. 178. Μάχλυας appellat, ipſeque Plinius, lib. 7. ſect. 2. ſupra Naſamonas locat. Hos ad mare uſque pertinere Herodotus aſſeverat, Lotophagis eſſe confines, & loto pariter veſci, ac Tritonis amnis ripam accolere: Λωτοφάγων δὲ τὸ παρὰ θάλασσαν ἔχονται Μάχλυες, λωτῷ μὲν καὶ οὗτοι χρεώμενοι .... κατήκουσι δὲ ἐπὶ ποταμὸν μέγαν, τῷ οὔνομα Τρίτων ἐστί. Sed libri omnes *Alachroas* exhibent, R. 1. 2. Colb. 1. 2. Pariſ. &c.

Ibid. XVII. *Materenſe.*] Hanc lectionem, quam ſumma fide, ac miro conſenſu codices omnes MSS. exhibent, R. 1. 2. Colb. 1. 2. Pariſ. ipſaque Parmenſis editio, primus induxit Hermolaus, ut *Madaurenſe* nobis oppidum obtruderet. Inſigne illud quidem, Apuleii Philoſophi natalibus, & D. Auguſtini palæſtra: ſed non hujus loci: quo Byzacenæ fere mediterranea cenſentur oppida: cum Madaurenſe Numidiæ fuerit, ut ipſe teſtatur Apuleïus, Victorque Vitenſis, cujus in Notitia, inter Epiſcopos Numidiæ *Prudentius Madaurenſis* laudatur.

Ibid. VIII *Salaphitanum.*] Ita libri omnes. Hujus tamen oppidi veſtigium ullum uſpiam deprehendere nondum licuit. Forte *Sataphitanum* ſcripſit: nam in Collat. Carthag. pag. 167. *Vrbanus Satafenſis* legitur. Forte *Salaritanum*: quod in eadem Collat. pag. 139. *Proculus Epiſcopus plebis Gmeſitenſis Salaria.* Vel denique, permutatis tantum ſyllabis, *Sufetulanum*: eſt enim inter Epiſcopos Prov. Byzacenæ, in Notitia Victoris, *Præſidius Sufetulenſis.* Sed in tam multiplicibus conjecturis ne mihi quidem ipſe ſatis facio.

Ibid. XIX. *Tiphicenſe.*] Libri editi ad hunc diem exhibent, *Tiricenſe, Tiphicenſe*: ſed prioris nomenclaturæ oppidum, nulli MSS. codices Pliniani, nulla Notitia Africæ agnoſcit. Neque vero exploratæ ſatis fidei alterum quoque nomen *Tiphicenſe* eſt: ut venire in dubium jure videatur, an huc referri poſſit, *Paſcaſius Tijucenſis*, ex Collat Carthag. pag. 109. an *Solemmius Tigiſitenſis*, e pag. 140. an denique *Tigiſenſe* ſcribi oporteat, a Tigiſi oppido, quod a Procopio deſcribitur, lib. 2. Vandal. MSS. certe, R. 2. & Chiffl. legunt *Thiſicenſe.*

Ibid. XX. *Viſenſe.*] Libri MSS. omnes, R. 1. 2. Colb. 1. 2. Pariſ. &c. *Sienſe.* Ab V. litera duci vocis hujus initium vidit Hermolaus. Frobenius *Vigenſe* commentus eſt, Nos *Viſenſe* reponimus, ex Collat. Carthag.

Sect. 5. XXI. *Mox XL. M.*] Sic reſtituimus ex MSS. R. 1. 2. &c. cum prius perperam legeretur in editis, CCL. Sententia loci eſt, a Ptolemaïde diſtare XL. millibus paſſuum promontorium, Phycuntem appellatum: quod intervallum tabulæ omnes Geographicæ approbant: alterum non ferunt.

Ibid. XXII. *Asbyſtæ.*] In libris hactenus editis *Hasbyta* legitur, ſed mendoſe. Ἀσβύσται enim vocantur primum ab Herodoto, lib 4. Melpom. n. 170. pag. 279. Ἀσβύσται, οὗτοι τὸ ὑπὲρ Κυρήνης οἰκέουσι· ἐπὶ θάλασσαν δ᾽ οὐ κατήκουσι Ἀσβύσται. *Hi ſupra Cyrenem habitant: ad mare autem non pertingunt Asbyſtæ.* Ἀσβύσται pariter Stephano, & Dionyſio, v. 211. quem laudat Tzetzes in Lycophr. pag. 122. Ptolemæo, lib. 4. cap. 4. perperam Ἀσβύται, pro Ἀσβύσται. Hinc Jovi ipſi nomen, apud Nonnum, lib. 13. pag. 372. Καὶ Διὸς Ἀσβύσταο μεσημβρίζοντος ἐναύλους·

Sect. 6. XXIII. *LXII. M. paſſ. Inde Alexandriam CC. mill.*] Uterque numerus,

in libris impreſſis corruptus, a nobis reſtitutus eſt, tum ope codicum Reg. 1. 2. Colb. 1. 2 Pariſ. Chiſſl. tum ipſius Martiani admonitu, quem ſecuti, pro XII. M. reſcripſimus LXII. ac pro C. *mill.* reſtituta centenarii nota, quæ facili lapſu amanuenſibus excidit, *CC. mill.*

XXIV. *Inſulas.*] Huic capiti lemma iſtud Plinii editores ex Indice hujus libri petitum præfixère : *Inſula circa Africam, & ex adverſo Africa :* cum tamen nullæ hoc loco memorentur inſulæ, quam quæ contra Africam in mediterraneo mari ſunt poſitæ. Verum, ut in indice monuimus, non *ex adverſo Africa* Plinius, ſed *averſa* ſcripſit, Æthiopiam intelligens, quæ adverſa, hoc eſt, poſt Africam retro poſita eſt : de ea enim peracta inſularum mentione ſtatim ſeq. ſectione agitur. Sect. 7.

XXV. *Pharuſii quondam Perſa.*] Salmaſius in Solin. pag. 415. legit, *quondam per ſe comites*, hoc eſt, ſponte ſua, refragantibus MSS. omnibus, Reg. 1. 2. Colb. 2. &c. in quibus *Perſa* diſerte ſcribitur : refragante, quod majus eſt, veritate ipſa : nam Pharuſios a Perſis oriundos, & Salluſtius quoque prodidit, lib de bello Jugurth. pag. 66. *Sed poſtquam in Hiſpania*, inquit, *Hercules (ſicuti Afri putant) interiit, exercitus ejus compoſitus ex variis gentibus, amiſſo duce, ac paſſim multis ſibi imperium petentibus, brevi dilabitur. Ex eo numero Medi, Perſa, & Armenii, navibus in Africam tranſvecti, proximos noſtro mari* (mediterraneo ſcilicet) *locos occupavere : ſed Perſa intra oceanum magis*, ubi Plinius nimirum Pharuſios locat, quos hac ipſa ſectione oceanum dixit attingere. Refert eadem ex Salluſtio Iſidorus, lib. 9. Orig. cap. 2. Sect. 8.

XXVI. *LXIII. LXXV. M. paſſ.*] In MSS. omnibus, R. 1. 2. Colb. 1. 2. Pariſ. Chiſſl. tum hoc loco, tum lib. 6. ſect. 38. ubi hæc rurſum Aſiæ longitudo repetitur, miro conſenſu ſcriptum vidimus, LXIII. DCCL. Et Parmenſis editio ita fere utrobique exhibet. Cum vero hunc numerum explicare & concoquere Frobenius non poſſet, expuncto poſteriore, nempe DCC. minuit : nodumque, cum ſolvendo non eſſet par, abſcidit. Sane ſexagies ter centena & ſeptingenta millia nemo Latine dixerit : cum enim ter centena & ſeptingenta ſint decies, brevius atque apertius ſeptuagies dixeris. Sed hæc nimirum erroris occaſio, hæc hallucinationis anſa oblata amanuenſibus eſt. Cum ſcriptum viderent in Plinianis codicibus, *LXIII. ſept. quinq.* Martianum ſecuti, *ſeptingenta quinquaginta*, pro *ſeptuaginta quinque* poſuere. Quid quod Agathemerus, qui Artemidori epitomen fecit, ejus nimirum quem hoc loco Plinius laudat auctorem, lib. 1. Geogr. cap. 3. multo breviorem menſuram facit hujus longitudinis, cum Aſiam a Canopico Nili oſtio ad Tanais oſtia patere ſcribit ſtadiis XL. M. CXI. nec recta via, ſed litoribus omnibus etiam, ſinuumque anfractibus comprehenſis : τὸ γὰρ Ἀσίας ἀπὸ Κανώβου ἕως Τανάϊδος στομάτων μετὰ τῶν κόλπων, ὁ περίπλους σταδίων μυριάδων δ΄ καὶ ρια. Efficit hæc ſumma quinquagies centena, & quatuordecim millia paſſuum. Cui ſpatio ut Ægypti etiam menſuram addas, tamen Pliniana ſumma LXIII. LXXV. millibus amplius ſeptingentis hanc ſuperabit. Similem iſti amanuenſium errorem detegemus inferius, num. XXXV. & alibi paſſim. Sect. 9.

XXVII. *Phaturiten.*] Ita reſtituimus, tum ope codicum R. 1. 2. Colb. 1. 2. Pariſ. & Chiſſl. tum ſacrarum litterarum admonitu, in quibus terra Phatures, ſive Phathures, portio Ægypti nominatur : etiam & Ægypti metropolis, ab Hieronymo, in Ezech. 29. Euſebius, de locis Hebr. Φαθουρῆ, χώρα Αἰγύπτου, ὡς ἐν Ἰεζεκιὴλ, καὶ ἐν Ἱερεμίᾳ, ἔνθα κατῴκησαν οἱ Ἰουδαῖοι. *Phatori regio Ægypti, ut eſt in Ezechiele & Ieremia, ubi habitarunt Iudai.* In libris hactenus editis, quos Ortelius ſecutus eſt, *Phanturiten.* Eademque vox ab editoribus Pliniani operis rurſum temere poſt Ombiten nomon in Parmenſi editione repetita, negotium eruditis faceſſivit, ut ex ea voce Phatniten, ſeu novam aliam præfecturam excuderent, numerumque augerent. At poſt Ombiten in MSS. Reg. 1. 2. aliiſque, Apollopolites ſequitur : nec de Phatnite nomo in Thebaïde juxta Æthiopiam vel levis apud ceteros ſcriptores ſuſpicio eſt. Sic paulo inferius ex Hermopolite poſt Ibid.

Panopoliten repetito, Thermopoliten confinxerunt, cujus nullum veſtigium aut in M S S. exſtat, aut in aliis auctoribus.

Ibid. XXVIII. *Atharrabiten.*] Codices Reg. 1. 2. Colb. 1. 2. & Pariſ. habent *Athrib t n*, quemadmodum & Ptolemæus, lib. 4. cap. 5. Ἀθρειβίτης νομὸς, καὶ μητρόπολις Ἄθρειβις. Nihil tamen neceſſe eſt immutari: Nam Stephanus, Ἀθάρραβις, inquir, πόλις Αἰγύπτου, ὡς καὶ Ἡρωδιανὸς ἐν τρίτῳ Ἀθαρραβίτης νομὸς ἐν Αἰγύπτῳ, &c. Addit ex Hecatæo ſcribi etiam Ἀθαραμβίτης νομός.

Ibid. XXIX. *Cabaſiten.*] Hactenus in editis legebatur, *Capaſtiten.* In M S S. Reg. 1. 2. Colb. 1. 2. & Pariſ. *Cabaſtiten.* Mendam admonitu Ptolemæi ſuſtulimus, & Actorum Concilii Epheſ. I. in quibus act. 1. pag. 485. Theopemptus Cabaſorum Epiſcopus interloquitur.

Ibid. XXX. *Meteliten.*] In Reg. 1. Colb. 1. 2. & Parm. edit. *Melentiten.* Reg. 2. & Pariſ. *Metelliten.* Nos ex Ptolemæo, lib. 4. cap. 5. *Meteliten.* Et in Concil. Epheſ. I. act. 1 pag. 488. *Macarius Metelitarum Ægypti* Epiſcopus. Sed ingenti ſane fiducia Frobenius *Nitriten* ſubſtituit, cujus fidem deinde ceteri editores ſecuti, neglecta vetuſtorum exemplarium auctoritate, in eundem errorem impegerunt: cum Νιτριώτης νομὸς, non Nitritis, auctore Strabone, lib 17. pag. 807. aliiſque, ſcribi oportuiſſet. Nitria urbs & mons fuit juxta Alexandriam, ex Palladio in Lauſiae. ſacris Monachorum agminibus celebratiſſimus. A Nitri copia ei nomen, ut refert Sozomenus, lib. 6. cap. 30.

Sect. 10. XXXI. *In monte inferioris Mauritaniæ.*] Ita Solinus, cap. 32. pag. 59. & Martianus, lib. 6. cap. *de Ægypto*, pag. 218. Ita etiam Reg. 1. cod. At Reg. 2. & Chiffl. *in fonte*, minus recte. Ammianus enim, lib. 22. pag. 229. *Rex autem Iuba*, inquit, *Punicorum confiſus textu librorum, a monte quodam oriri eum exponit, qui ſitus in Mauritania deſpectat oceanum: hiſque indiciis hoc proditum ait, quod piſces & herbæ, & belluæ ſimiles, per eas paludes gignuntur.* Ita etiam Xiphilinus in Severo, aliique, Nilum eliciunt ex Atlante monte.

Ibid. XXXII. *Crocodilus quoque inde ob argumentum hoc Caſareæ in Iſeo dicatus ab eo ſpectatur hodie.*] Miras huic loco tenebras offudit, tum interpolatorum audacia, tum etiam interpretum nimia ſubtilitas. Sic enim in editis libris legitur, interpunctione etiam præpoſtere collocata: *Ibi piſces reperiuntur alabetæ, coracini, ſiluri, crocodilus quoque. Inde ob argumentum hoc Nili ortus creditus, Caſareæ in Iſeo dicatus ab eo ſpectatur hodie.* Addidere interpolatores hæc verba *Nili ortus creditus*, atque e margine gloſſema importunum in perſpicuam per ſe planiſſimamque orationis ſeriem tranſvexerunt: quod nuſquam in M S S. comparet, nec Reg. 1. 2. Colb, 1. 2. Pariſ. quos vidi, neque in Tolet. & Salmanr. quos Pintianus, neque in aliis quos Salmaſius laudat in Solin. pag. 415. Sed & interpretes haud ſane feliciter in hoc loco verſatos eſſe intelligo, cum ipſius lacus picturam Salmaſius in eo templo dedicatam eſſe, Hermolaum ſecutus affirmat: quod de vero crocodilo ibidem reperto, ac poſtmodum in Iſidis æde appenſo, ad memoriam rei ſempiternam, accipi dicique oportuit.

Ibid. XXXIII. *In qua Caſtra.*] *Ceraſtæ*, non *Caſtra*, exhibent libri omnes impreſſi, contra fidem omnium plane codicum M S S. Reg. 1. 2. Colb. 1. 2. Pariſ. Tolet. & Salmanr. ut Pintianus ipſe teſtatur. Sic paulo poſt eorundem exemplarium admonitu, *peninſula mille paſſuum ambitu* ſcripſimus, non *centum mill. paſſ.* ut hactenus legebatur.

Sect. XI. XXXIV. *Qui locus antea Rhacotes.*] Hanc lectionem egregie conſtabiliunt Stephanus, & Strabo, lib. 17. pag. 792. Ille enim tum pag. 572. Ῥακώτης, οὕτω ἡ Ἀλεξάνδρεια πρότερον ἐκαλεῖτο: *Rhacotes, ſic Alexandria prius vocabatur.* Tum verbo Ἀλεξάνδρεια: ἐκλήθη δὲ Ῥακώτης, καὶ Φάρος, &c. Iſte partem Alexandriæ ait fuiſſe ita vocatam, quæ navalibus immineret. Vitium receptæ lectionis in Plinianis libris odoratus eſt ante nos Pintianus, cum ſic legi videret, *Qui lacus antea Arapotes nominabatur.* Meminit hujus vocis ac loci, *Rhacotes*, præterea Pauſanias in Eliacis: Tacitus item lib. 4 hiſtor.

XXXV. *CL. ambitu.*] Amannenſes in primitivis Plinii exemplaribus ſeri- *Ibid.*
ptum repererunt, *centum quin.* Ii *quingenta* rati hoc loco ſignifi a i, c ñ, pri-
mum, (ſic enim exhibent M S S. quos terimus, omnes, Reg 1. 2 Colb. 1 2.
Pariſ. &c.) mox permutatis numeris, n c. ſcripſerunt. At Strabo lib. 17. pag.
799. cum lacus hujuſce latitudinem circumſcribat ſtadiis centum, & quinqua-
ginta, longitudinem trecentis, ambitus ex eo univerſus exiſtere non poteſt, niſi
mille circiter ſtadiorum, quæ efficiunt c x x v. mill. paſſ. quibus Claudius Cæ-
ſar millia quinque & x x. adjecit.

XXXVI. *CLXXV. M.*] Hanc Syriæ latitudinem arrogant libri omnes *Sect.* 13.
editi, manuque exarati. Et Miſſi Theodoſii: *Syria finitur ab oriente, flumine Eu-
phrate: ab occidente, mari Ægyptio: a ſeptentrione, mari quod inter Cyprum & Sy-
riam eſt: a meridie, Arabia qua eſt inter mare Rubrum & ſinum Arabicum: Hu-
jus ſpatium patet in longitudine* c c c c L x x. *in latitudine* c L x x v. Martianus
vero, lib. 6. cap. de Arabia & Syria, pag. 219 hunc Plinii locum tranſcri-
bens, D x x v. pro c L x x v. manifeſto errore expreſſit: alioqui latior multo,
quam longior, Syria foret: cum ea parte anguſtiſſimam eſſe ſitus ipſe regionum
Tabulæque ſignificent.

XXXVII. *Angaris.*] Ita libri omnes. Ariolantur, qui permutatis ſyllabis *Ibid.*
legi putant oportere *Garizam:* vel *Garizim*, qui mons Samariæ celeberrimus,
prope Neapolim, quæ prius Sichima dicebatur: ut ſcimus ex lib. 4. Judic.
cap. 9. Is enim ab Anthedone, & Aſcalone, quo in tractu deſcribendo Plinius
nunc habitat, multis paſſuum millibus disjungitur.

XXXVIII. *Ceto.*] Pro *Ceto* Frobenius *Derceto*, ex ſect. 19. huc tranſtu- *Sect.* 14.
lit. Certe *Ceto* hoc loco Pliniana omnia exemplaria repræſentant, Reg. 1. 2.
Colb. 1. 2. Pariſ. Chiffl. Libri quoque editi, Parm. Ven. Brix. ceterique ante
Frobenium.

XXXIX. *Sebaſte in monte, & altiore Gamala.*] Prius legebatur, *Sebaſte*, *Ibid.*
in monte altiore Gamala, Plinii ſententia & oratione deminuta, qui Sebaſten
quoque ipſam in monte ſitum ſignificare voluit, ut ſinceri codices admonent R.
1. 2. Colb 1. 2. Pariſ. Chiffl. Hujuſmodi ſane fuiſſe Samariæ ſitum haud ob-
ſcure ſignificant ſacræ paginæ, Michææ 1. verſ. 6. & ad eum locum Hierony-
mus. De Gamala diximus ſuo loco. Quod porro Samariam Stephanus, cum
Neapoli, quæ Sichem dicta eſt, temere miſceat, alii ante nos adnotarunt.

XL. *Peræa.*] Nugas agere Salmaſius ait, in Solin. pag. 470. eos qui *Pe-* *Sect.* 15.
ræa hoc loco defendunt. Ipſe *Petræa* legi contendit oportere, ab aſperis ſaxis qui-
bus montuoſa eſt. Ego vero qui Judææ partem aliquam Petræam appellaverint,
adhuc auctores deſidero: qui Peræam, occurrunt plurimi, & fidei quidem ex-
ploratæ. Nam præter conſenſum codicum omnium M S S. Reg. 1. 2. Colb. 1. 2.
Pariſ. &c. partem Judææ tranſamnanam, hoc eſt, ut ſacræ paginæ loquuntur,
quæ eſt trans Jordanem: ut Plinius, quæ a ceteris Judæis Jordane amne diſcre-
ta eſt. Περαίαν Joſephus vocat, lib. 2. bell. Jud. cap. 2. pag. 778. ϗ τὸ ὑπὲρ
Ἰορδάνην Περαίας. Et lib. 3. cap. 1. pag. 831. Nigrum quendam Περαΐτην appellat,
quod ex regione trans Jordanem poſita ortum duceret. Ipſe & regionis hujus fi-
nes deſcribit, lib 3. cap. 2. pag. 833. Et ex eodem Joſepho apud Photium, cod.
238. pag. 973. Ἡρώδης ὁ τετράρχης Γαλιλαίας ϗ Περαίας vocatur. Et Peræ, quod
Conſtantinopoleos ſuburbium, ſeu altera civitas eſt, factum inde nomen credi-
derim. Ἐν τῇ Περαίᾳ conditum oppidum Juliadis nomine Joſephus ait, lib. 3.
bell. Jud. cap. 8. pag. 789. hoc eſt, ultra Jordanem, ſive, ut Plinius mox ait,
ab oriente lacus Geneſareth.

XLI. *Hiericuntem palmetis conſitam, fontibus irriguam: Emmaum.*] Præ- *Ibid.*
poſtera interpunctione, non Hiericuntis, ut decuit, ſed Emmauntis agrum aquis
riguum Plinianæ hactenus editiones repræſentarunt: *Fontibus irriguam Em-
maum.* Cum ea dos propria ſit Hiericuntini agri, teſte Strabone, lib. 17. pag.
763. ubi de Hiericunte agens, ἐνταῦθα δ᾽ ἐστὶν ὁ Φοινικών, . . . διάῤῥυτος ἅπας &c.

Ibi palmetum eſt, ... locuſque totus irriguus, &c.

XLII. *Bethleptephenen.*] Cum decem modo Judææ toparchias Plinius pollicitus ſit, ex iis unam in duas diſſecuere Plinii interpolatores: cumque in MSS. legerent, *Betoleththepenen*, (Sic enim R. 1. 2. Colb 1. 2. & Pariſ. exhibent.) ipſi *Betholenen*, *Thephenen*, commenti ſunt: quos ſecutus Ortelius rogat, an a Bethlehemo Betholemen legi oporteat. Sed nec Betholenen, nec Tephenen ceterorum ſcriptorum quiſquam agnoverit: Bethleptephenam vero Toparchiam Joſephus appellat, ut diximus, lib. 5. belli Jud. cap. 4. pag. 890. quæ hæc ipſa eſt, quam Plinius modo commemorat.

Ibid. XLIII. *XXV. implet.*] Reg. 1. 2. Colb. 1. 2. Pariſ. Chiffl. LXXV. quod fidem ſuperat, & a ceterorum ſcriptorum conſenſu abhorret. Iſidorus lib. 13. Orig. cap 19. latitudinem ſtadiis centum & quinquagenis circumſcribit, quæ ſunt millia paſſuum fere XIX. Hauſit Iſidorus a Joſepho, ut quidem videtur, lib. 5. bell. Jud. cap. 5. pag. 892.

Ibid. XLIV. *Ab occidente litora.*] Aſphaltitæ videlicet lacus, ut diximus, non ipſius mediterranei maris, ut Salmaſius intellexit, pag. 612. & 613. in Solin. ubi & illa Plinii verba ſubſequentia, *uſque qua nocent*, ſic explicat: Quatenus ea litora, maritimaque commercia nocent agri colendi ſtudio tantum addictis. Atqui neque eo mari, quod Mortuum appellabant, ulla commercia: neque agriculturam, artemve ullam exercebant Eſſeni Theoretici, de quibus hic Plinius: ſed diem totum in ſacrorum librorum meditatione tranſigebant, neque limen egrediebantur. Non igitur commerciorum frequentia nocere poterant Eſſenis hæc litora, ſed vi malefica, & letali aura. Gravitate enim odoris, ut ait Tacitus, lib. 5. hiſt. accolis peſtifer hic lacus fuit. *Natura dirum* idcirco Plinius proxime antea appellavit.

Ibid. XLV. *Socia palmarum.*] Diſplicet Salmaſio, in Solin. pag. 616. ea locutio: ſcribi jubet, *Eſu palmarum*, quoniam Solinus, cap. 35. pag. 65. *palmis victitare* dixit. Samuel Petitus lib. 2. Var. lect. cap. 7. pag. 134. legendum conjicit, *Satias palmarum*: hoc eſt, palmis victitabant, eoque ſe cibo expiebant. Utraque correctio abruptam & inconditam lectionem facit: cum vulgata ſcriptura, & a ſcriptis codicibus Reg. 1. 2. Cob. 1. 2. Pariſ. Chiffl. ceteriſque, & ab ipſa ſententia auctoritatem habeat. *Socia palmarum* gens dicitur, quæ in palmetis procul ab hominum ſtrepitu & frequentia degit: & quidem perbene Latine.

Sect. 16. XLVI. *Galaſam.*] Ita libri quos vidi manu exaratos, typiſve editos. Tamen Geraſam ſcribi oportere pæne perſuadet hic Joſephi locus, hæc quæ modo a Plinio commemorantur oppida, eodem ferme ordine recenſentis, lib. 2. bell. Jud. c. 19. pag 813. Φιλαδέλφειάν τε, καὶ Γέρασαν, καὶ Πέλλαν, καὶ Σκυθόπολιν· ἔπειτα Γαδάροις καὶ Ἵππῳ, καὶ τῇ Γαυλανίτιδι &c.

Sect. 17. XLVII. *Carmelum, & in monte oppidum eodem nomine.*] Dum hæc ſcriberem, venit in mentem illius loci apud Joſephum, lib. 3. bell. Jud. cap. 2. pag. 832. Κάρμηλος τὸ πάλαι μὲν Γαλιλαίων, νῦν δὲ Τυρίων ὄρος· ᾧ προσεχὴς Γάμαλα πόλις Ἱππέων &c. *Carmelus mons, quodam Galilæorum, nunc autem Tyriorum: cui conjuncta eſt Gamala civitas Equitum* &c. Subortaque ſuſpicio eſt, ſignificari hoc loco illud ipſum oppidum, quod ejuſdem nominis fuiſſe cum monte Plinius aſſeverat: legique oportere, ᾧ προσεχὴ Κάρμηλα &c. Moneo tamen modo, non definio.

Ibid. XLVIII. *Marathos, contraque Arados ſeptem ſtadiorum oppidum & inſula.*] Sic R. 1. 2. Colb. 1. 2. Pariſ. Chiffl. vet. Dalec. &c. Sic editio Parm. aliæque vetuſtiores ante Hermolaum Barbarum, cui viſum eſt ſic emendare, *Contraque Aradum Antarados.* Atqui & vulgatæ ſcripturæ conciliat auctoritatem, tum conſenſus codicum, tum ſitus ipſe locorum, tum Arriani teſtimonium, lib. 2. de Exped. Alex. pag. 119. ſtatuentis ex adverſo Marathi, non alterius cujuſpiam oppidi, Aradum eſſe: τήν τε Ἄραδον τὴν νῆσον, καὶ τὴν Μάραθον τὴν καταντικρὺ τῆς Ἀράδου ἐν τῇ ἠπείρῳ ᾠκισμένην, πόλιν μεγάλην καὶ εὐδαίμονα &c. Inde factum Maratho

alterum cognomen Antaradi. Et Melæ quidem, lib. 2. cap. 7. & Straboni, ut diximus in prioribus Noris, Arados inſula eſt, oppidumque, ejus amplitudinis, quanta nûnc a Plinio aſſignatur: neutri laudata Antarados. Antaradi qui meminit Antoninus, nec Aradi is mentionem fecit, quod tereſtri via iter commonſtraret: nec Marathi, quod ejus oppidi cognomen alterum eſſe Antaradum intelligeret. Unus omnium Ptolemæus utrumque ſane commemorat, Antaradum, Marathumque: ſed is eſt, ut erudiri norunt, cujus fides in Geographicis rebus eſt admodum ſubleſta: tum certe maxime cum nullius ei ſcriptoris alterius patrocinatur auctoritas. Nam quis porro miretur in Aſia Antaradum Marathumque in duo eum oppida diſtraxiſſe, qui Clupeam Aſpidemque in Africæ litore, ceu geminas civitates, qui ſexcenta errata ſimilia, paſſim a nobis in hoc opere animadverſa, obrruſerit? Eſto igitur antiqua Marathos, eademque, quod contra Aradum in continente foret, Antarados olim cognominata, quæ hodie, uti a viris accepimus, qui loca ea diligentiſſime perluſtrarunt, *Tortoſa* dicitur: deductis in eam videlicet, ut quidem remur, Orthoſiæ veteris, quæ haud procul ſitir, civibus incoliſque, eum ipſa Orthoſiæ appellatione.

X L I X. *Cyrrhum, Cazatas.*] Pro his vocibus, M S S. Reg 1. 2. Colb. 1. *Sect. 19.*
2. Pariſ. & vet. Dalec. habent tantum, *Yrtieazetas*. Parm. editio, *Irneazetes*. Gazatas porro in hoc tractu terrarum, ceterorum Geographorum nemo unus agnoſcit.

L. *Batarreni.*] Frobenius Barbari conjecturam amplexus, Bætarrenos huc *Ibid.*
tranſtulit, quam tertiæ Palæſtinæ, hoc eſt, Arabiæ Petrææ gentem fuiſſe ex Stephano conſtat: *Βαιταῤῥοῦς κώμη μεγάλη τρίτης Παλαιστίνης· οἱ κατοικοῦντες, Βαιταῤῥηνοί.* At vetuſti codices longe aliter: nam Reg. 1. & Colb. 1. 2. Pariſ. *Batocemi.* Reg. 2. Chiffl. vet. Dalec. & Parm. edit. *Bethemi.*

L I. *Mammiſea.*] In M S S. *Mamiſea.* Haud dubie *Minnizea* ſcriptum opor- *Ibid.*
tuit: nam in Cyrrheſtice Antoninus non ſemel Minnizam commemorat, a Cyrrho diſſitam M. P. X X. totidemque a Beroa, quæ & ipſa Cyrrbeſticæ ab eodem adjudicatur, ut diximus. Namque in recenſendis Cyrrheſtices oppidis gentibuſque, Plinius modo totus habitat.

L I I. *Supra Zimaram.*] Libri editi hactenus, *Supra Simyram*, inſigni menda: *Sect. 20.*
nam Simyra urbs eſt Syriæ, de qua diximus ſect. 17. in ora mediterranei maris. At M S S. R. 1. 2. Colb. 1. 2. & Pariſ. *Supra Zimaram*: itemque inferius, *Daſcuſa abeſt a Zimara*, quemadmodum & in Parmenſi editione legitur. Ptolemæo, lib. 5. cap. 7. inter urbes minoris Armeniæ recenſetur, παρὰ τὸν Εὐφράτην, Ζιμάρα, Δάσκουσα. Antonino pariter in Itiner. Zimara, dicitur, in minore Armenia, itinere per Euphratis ripam, a Sarala Melitenen:

Analiba Zimaram . . . . M. P. X V I.
Teucilam . . . . M. P. X V I.
Sabus . . . . M. P. X X V I I I.
Daſcuſam . . . . M. P. X V I.

Et Tab. Peuringeriana, ſegmento ſeptimo:

Zimara . . . . X V I I I.
Zenocopi . . . . X V I I I.
Vereuſo . . . . X I I I.
Saba . . . . X V I I I.
Daſcuſa . . . . X V I I I.

Sic ille Zimara Daſcuſam uſque, L X. millia paſſuum: iſta, L X V I I. colligit: Plinius, L X X V.

L I I I. *Melitenen Cappadociæ, X X I V.*] Ita reſtituimus librorum admonitu, *Ibid.*
Reg. 1. 2. Colb. 1. 2. Pariſ. & Chiffl. cum prius perperam ſcriberetur L X X I V. At ne tantumdem intervalli a Daſcuſa quidem Melitenen uſque ſtatuit Antoninus, aut Tabula Peuting. Nam ille L. M. P. iſta L X I I I. omnino computat.

L I V. *Oreôn dictam regionem.*] Hoc eſt, *Oreorum* Ὀρέων, ſive montanorum, *Ibid.*

ut diximus. Hactenus editum fuerat, *Merorum*. At MSS. Reg. 1. 2. Colbertini 1. 2. Pariſ. Chiffl. & Rigalti teſte Salmaſio, pag 625. in Solin. *Moræon*. Nos *Oreôn*, ſcribimus, altero Plinii teſtimonio adducti, ſcribentis lib. 6. ſect. 9. *Quod intereſt ibi, tenent Arabes Orei. Sic finem uſque in Adiabenen perfert.*

Ibid. L V. *Primum hunc ills in pugna Taurus aufert.*] Hanc omoium codicum conditivorum lectinoem Pliniani editores ſic interpolarant: *Primo hunc ills impugnatus curſum Taurus aufert.*

Sect. 21. L VI. *Cingilla Commagenen finit. Imme civitas incipit.*] Hoc maxime omnium loco graſſata ioterpolatorum audacia eſt, qui ſic ediderunt: *Gingla Comagenen finit, Merorum civitas incipit.* En iterum Merorum Arabum per ſummam vim obtruſa mentio. At MSS. Reg. 1. 2. Colbertioi 1. 2 & Pariſ. quin & Rigalt. codex, ita referente Salmaſio, pag. 630. in Solinum ſic exhibent: *Cingilla Commagenen finit, Imen civitas incipit.* Certe quæ Ciogilla Plinio, ea eſt quæ Ptolemæo, lib. 5. cap. 15. ut diximus, Κιγγιλία Cyrrheſtices poſt Europum ad Euphratem civitas appellatur: ſed verius a Plinio Commagenæ adſcribitur: Imma vero, ſeu Imme, Ptolemæo eidem Seleucidis eſt, quæ Commagenæ proxima cum ſit, ab noviſſimo ejus oppido Commageoeo incipere, indubitata profecto conjectura eſt. Quod autem Salmaſius loc. cit. *Gindarum* pro *Cingilla* reponit, & vim codicibus antiquis facit, & Plinii ipſius auctoritati, ac diligeotiæ detrahit plurimum: ſi Gindaienos, quos proxime antea ſect 19. Cyrrheſticæ regioni attribuit, ounc ſui immemor Commageoæ adjudicet.

Ibid. L VII. *Vram.*] Quæ nunc Ura dicitur, eadem mox addito ſibilo Sura vocatur: a Ptolemæo quidem, ut monuimus, Σοῦρα. Verum cum latere Syriæ & Palmyrenes ea ſit poſita, Plioio teſte, & Ptolemæo, ſive Uram, ſive Suram appellaveris, inanis eſt Bocharti conjectura, part. 1. Geogr. lib. 2. cap. 6. pag. 87. exiſtimaotis hanc eſſe Ur Chaldæorum, ſeu Babyloniæ, quæ longo hinc terrarum eſt intervallo disjuncta, trans ulteriorem Euphratis ripam.

Ibid. L VIII. *A Sura.*] Hic Pliniaoi editores *Aſura*, *Arura* alii, Dalecampius *Aſſur* reponit: eum perſpicua admodum planaque ſcriptoris ſententia ſit, ab Ura, ſive Sura, quod noviſſime appellavit, ex iis oppidis, quæ Euphrati confinia ſunt, ſeqoi proxime Philiſcum, &c. Et Ortelius tamen Theſaurum ſuum locupletavit hac voce *Aſura*, corrupti hujus loci fide, ut numerus creſceret oppidorum.

Sect. 22. L IX. *Selinûs, Arſinoë, Jotape.*] Parm. edit. *Pedalie, Hales, Arſinoë, Tabe*, Vet. cod. Dalec. *Pedalie, Halis, Clinus, Arſinoë.* Chiffl. *Halis, Elini, Arſinoë.* R. 1. 2. *Hales, Clinus, Arſinoë.* Nos priorem voculam *Hale*, ſeo Ale potius, oppidi nomen eſſe ſtatuimus, a quo Aleïi campi, de quibus ſuo loco diximus, cognominati ſunt: cetera deinde refingimus in hunc modum: *Selinûs, Arſinoë, Iotape*: nam *Taba* non ſunt hujus loci, ſed Lydiæ, teſte Stephano: oec Thebe Strabnnis, lib. 14. p. 667. quæ Pamphyliæ ditionis fuit. At Selinûs Ciliciæ oppidum eſt non ignobile, Σελινοῦς Ptolemæo, lib. 5. cap. 8. unde Selenitidi regiooi nomen, ſic enim legeudum puto apud Ptnlemæum, non ut in vulgatis editiooibus, Σελινίτιδος. Ad Selinuntem fluvium urbi cognominem ſita videtur, cujus amnis in hoc ipſo tractu prope Cragum & Pioara, meminit Strabo, lib. 14. pag. 669. In eadem Seleoitide Ἰωτάπη collocatur a Ptnlemæo, loc. cit. In Notitia antiqua Eccleſiaſt. Ἰωτάπη perperam appellata, atque Iſauriæ, periode atque ipſa Selinûs, attributa. In Conc. CP. I. pag. 956. *Neon Selenuntenſis* ſubſcribit ioter Epiſcopos Provinciæ Iſauriæ.

Ibid. L X. *Anazarbeni, qui nunc Cæſarea: Auguſta, Caſtabla, &c.*] Ex duobus oppidis unicum hoc loco conflarunt Plinii editores, dum ſcribi juſſere, *qui nunc Cæſarauguſtani.* At oeque id nomen Anazarbenis datum quiſquam veterum vel leviter indicavit, nec ipſi codices MSS. ei ſcripturæ favent. Nam in R. 1. 2. Colb. 1. 2. Pariſ. & Chiffl. legitur, *qui nunc Cæſarea Auguſta.* Sed multo apertius

tius

ius Ptolemæus diverſa duo eſſe oppida monet, qui in propria Cilicia, lib 5. cap. 8. Καισαρεῖαν πρὸς Ἀναζάρβῳ memorat : & proxime ante in Bryelice ejuſdem Ciliciæ regione, Αἰγαίας. Sed errat inſigniter Suidas, qui vetuſtum urbis nomen Diocæſaream ait fuiſſe : recentius deinde Nervæ temporibus, Anazarbum : cum Plinius multo ante Nervæ principatum obierit, qui Anazarbenos olim vocitatos teſtatur. Sed neque uno errore contentus, geminos uno partu edit, qui ab Anazarba Senatore nomen oppido factum putat, quod ab vicino potius monte, vel colle, vel amne, tractum, Ptolemæi oratio indicat, πρὸς Ἀναζάρβῳ. Sic enim Σελεύκειαν πρὸς Βήλῳ appellat, lib. 5. cap. 15. ceteraque ejuſmodi oppida ad montis radices ſita. Tamen Suidæ adſtipulatur Ammianus, lib. 14. pag. 19.

L X I. *Caſtabala.*] Prius *Caſtabla* legebatur. Nos *Caſtabala* Καστάβαλα reſcri- *Ibid.*
pſimus cum Stephano, & Ptolemæo, lib. 5. cap. 8. qui Ciliciæ proprie dictæ adjudicat. Notitia Eccleſ. antiq. Ciliciæ ſecundæ, Καστάβαλα. In Conc. Nic. I. ex Prov. Ciliciæ, *Moyſes Caſtabalenſis.*

L X I I. *Tracheotis.*] M S S. habent, *Traçheodis.* Ceteri, cum Ptolemæo, lib. *Ibid.*
5. cap. 8. Τραχεῖαν vocant. Stephanus : Σελεύκεια, πόλις ἐπὶ Κιλικίᾳ τραχείᾳ .... Ὠνόμασεν δὲ Σελεύκειαν αὐτὴν Σέλευκος ὁ Νικάτωρ .... Πρότερον δὲ Ὀλβία ἐκαλεῖτο. Scribo, Ὄλμιοι. Strabo enim, cujus e fontibus areolas ſuas Stephanus rigat, lib. 14. pag. 670. Ὄλμιον ait vocatum oppidum, ad Calycadnum, quod ii incolerent, qui poſtea Seleuciam tranſlati, Seleucenſes dicti ſunt. Quod & ipſe Stephanns agnoſcit, pag. 513. Ὄλμοι, πόλις τραχείας Κιλικίας, ἔπειτα οἱ πρότερον ᾤκουν οἱ νῦν Σελευκεῖς.

L X I I I. *Tyrienſes.*] Prius *Hyrienſes* legebatur, quos in hoc tractu terrarum *Sect. 25.*
nemo veterum agnovit. MSS. certe R. 1. 2. Colb. 1. 2. Pariſ. & Chiffl. *Tyrienſes* exhibent. Et olim, Stephano teſte, pag. 673. Τύριον Πισιδίας πόλις. Quare Hermolaum miror, a vetuſtorum exemplarium, & Parmenſis, aliarumque editionum fide diſceſſiſſe, ut pro *Tyrienſes*, *Hyrienſes* reſcriberet, cum Hyria Seleuciæ ad Calycadnum nomen priſcum fuerit, quæ longo hinc ſpatio diſſidet.

L X I V. *Thebaſa in Tauro.*] Ita ſcripſimus, ſecuti R. 1. 2. Colb. 1. 2. Pariſ. *Ibid.*
vetuſtaſque editiones ante Frobenium, qui *Tembaſa* unde libuit, obtruſit. Forſan rectius *Tarbaſa*, ex Strabone nobis objeciſſet : nam is Ταρβασσὸν inter Piſidiæ civitates annumerat, ex Artemidoro, lib. 12. pag. 570. ſed *Thebaſa* ſincerior eſt, conſentienſque omnium codicum ſcriptura : & Lycaoniæ, non Piſidiæ, oppidum quærimus.

L X V. *Hyde in confinio Galatiæ &c.*] Libri omnes tum manu exarati, R. 1. *Ibid.*
2. Colb. 1. 2. Pariſ. Chiffl. tum etiam typis excuſi, ante Hermolaum, *Ide* vel *Idea* legunt. *Sinda* ille ex Strabone ſcripſit, qui Piſidarum oppidum, non Lycaonum, in quibus deſcribendis Plinius nunc totus eſt, Sindam eſſe ait, lib. 12. pag. 570. Nos a codicum auctoritate atque conſentiente ſcriptura quam minime aberrantes, *Hyde* reſtituimus, quæ inter ſedes Lycaoniæ Epiſcopales undecima numeratur in Notitia Eccleſiaſtica antiqua. Unde in Conc. CP. I. pag. 956. *Thodoſius Hydenſis* e Prov. Lycaoniæ.

L X V I. *Pletcniſſum.*] In libris hactenus editis, *Plataniſtus.* In R. 1. 2. & *Sect. 26.*
edit. Parm. *Plantanſtum.* In Chiffl. *Plataniſtum.* Haud dubie Petnelessum Plinius intellexit, quam urbem in editiſſima Pamphyliæ parte ſupra Aſpendum ſitam fuiſſe, auctor eſt Strabo, lib. 14. p. 667. ὑπέρκειται δὲ ταύτης (Ἀσπένδου) Πετνηλισσός. Hæc Ptolemæo lib. 5. cap. 5. Πεδνηλισσὸς dicitur. At in codice Palatino, noſtroque Pariſienſi, Πλετενισσὸς ſcribitur, quam veram eſſe ac genuinam Plinii ſcripturam, conſenſio exemplarium ſuadet : prorſus ut binominis ea civitas fuiſſe videatur. Plataniſtum certe in hoc tractu nemo, præter Ortelium, agnoſcit : quem vitioſi Plinii codices ſæpe in fraudem impulerunt.

L X V I I. *Paryadres.*] In MSS. R. 1. 2. &c. *Paryadis.* In editis *Pharphariades,* *Sect. 27.*
mendoſe. Nos, quod proximum ſcripturæ antiquæ fuit, *Paryadres.* Eſt enim Παρυάδρης Straboni ac Plinio, mons Armeniæ nobiliſſimus. Nec mihi tamen conje-

ctura plane ſatisfacit : Cum enim ex ordine juga Tauri montis Plinius enumeret, pro regionum ipſarum ſitu, in quibus ea attolluntur, ab India primum exorſus, mox progreſſus ad Bactros, ceteraſque gentes deinceps, quæ ſunt occaſui propiores, Armeniæ juga appellare antea haud temere exiſtimandus eſt, quam Parthicos, Medicoſque montes nominaverit, qui mox ſequuntur, Choatram ſcilicet, & Oroandem. Quamobrem ſcripſiſſe potius Plinium putaverim, *Parachoatram*, *Choatram*, quorum montium ille in Parthis a Solino, cap. 38. pag. 68. iſte in Medis a Ptolemæo collocatur, lib. 6. cap. 1.

Sect. 28. L X V I I I. *Et in monte, Sidyma.*] Dalecampius, qui verba hæc legenda conjunctim putavit, ac montis modo nomen indicari, Solyma Piſidiæ montem ex Strabone, lib. 14. pag. 666. huc transferendum monet in margine editionis ſuæ. At urbem in edito colle poſitam hac oratione ſignificari, tum per ſe, tum Stephani auctoritate plane conſtat, Ptolemæique in primis ad Cragum montem Σίδυμα collocantis. In Conc. Quiniſexto, pag. 1197. *Ζήμαρχος ἐπίσκοπος πόλεως Σιδύμων ἐπαρχίας Λυκίας.*

Sect. 29. L X I X. *Calynda.*] Hermolaus *Calydna* reſcripſit, invitis exemplaribus MSS. & vetuſtis editionibus, Parm. ceteriſque : invito quoque Ptolemæo, lib. 5. cap. 3. Κάλυνδα ſcribente, pro Καλύνδα. Stephano item, cui Κάλυνδα, πόλις Καρίας. Denique Herodoto, lib. 8. ubi de Artemiſia, Mauſoli Cariæ regis uxore agens, Καλυνδίους eam imperitaſſe prodidit. Κάλυμνα tamen Straboni dicitur, lib. 14. pag. 561. ſed magno, ut puto, errore.

Ibid. L X X. *Marſyas . . . . ac paulo mox conditus.*] Hæc Plinii verba, de Marſya hominis natali ac ſepulcro ridicule interpretatus eſt Martianus, lib. 6. cap. de Euphrate, pag. 221. & eum, ut ſolet, ſecutus Solinus, cap. 40. pag. 70. cum de amne ea accipi oportere, res ſit plane perſpicua.

Sect. 30. L X X I. *Cadueni.*] M S S. R. 1. 2. Colb. 1. 2. Pariſ. &c. *Cadieni.* Nummus antiquus Longinæ Domitiæ, quæ Domitiani Imp. conjux fuit, apud Patin. pag. 169. ΚΑΔΟΗΝΩΝ. Quanquam ipſe perperam ΚΑΛΟΗΝΩΝ legit, refertque ex conjectura ad Coloën, quam novo ille errore urbem eſſe arbitratur Sardibus proximam : cum ipſa Gygæa palus ſit Coloë a recentioribus appellata, teſte Strabone, lib. 13. pag. 626. Ab oppido Cadueni nomen traxere, quod in Notitia Epiſcop. Κάδοι dicitur, & Phrygiæ Capatianæ accenſetur : Mæoniæ ſive Lydiæ, in ipſis Phrygiæ finibus, a Ptolemæo, lib. 5. cap. 2. Incolæ Καδηνοὶ Stephano nuncupantur. In Conc. Quiniſexto, pag. 1199. Philippus Epiſcopus *πόλεως Κάδων Παχατιανῆς.* Porro poſt *Cadueni*, addunt libri editi *Loreni*, quos cum nec M S S. ulli, nec auctorum veterum quiſquam agnoſcat, idcirco expunximus.

Ibid. L X X I I. *Apollonoshierita.*] Ἀπόλλωνος ἱερὸν, ut diximus, Apollinis fanum ſonat : quam vocem in Tullio contra Verrem, non pro oppidi nomine, uti oportuit, ſed pro templo Apollinis, ſeu delubro, Eminentiſſ. Annalium ſcriptor perperam interpretatus eſt, ad annum Chriſti 57. num. 176. Atqui nos Audomari fanum uſitato more, & S. Quintini, & alia ejuſcemodi dicimus : cum oppida Divorum cuipiam peculiari mancipata cultu, nomen ab iis ſortiuntur. In M S S. Reg. 1. 2 *Apollinihierita.* In Chiffl. *Apollonihierita.* In nummis, ΑΠΟΛΛΩΝΙΕΡΕΙΤΩΝ. In Concil. Calchedon. act. 3. pag. 456. *Λούκιος Ἀπόλλωνος ἱεροῦ.*

Ibid. L X X I I I. *Meſotimolita.*] Qui μέσον Τιμώλου ſive Τμώλου incolerent : utraque enim vox ſcriptoribus antiquis promiſcue familiaris fuit, ut ſuo loco monuimus. In M S S. Reg. 2. &c. *Myſotimolita.* In editis, *Myſotmolita.* Nos Meſotmolitas reſtituimus, tum ex animi conjectura, tum ope Notitiæ Epiſcopatuum Prov. Lydiæ, in qua ſeptimum decimum locum obtinet Μεσοτύμωλις, pro Μεσοτιμώλος. Altera Notitia Eccleſ. pag. 45. habet Μεσοτύμωλον, pro Μεσοτιμώλου. Et in Novella Leonis, apud Leunclav. inter Epiſc. Lydiæ, pag. 91. ὁ Μεσοτμώλου. Myſotmolitas nihilominus defendere quis poſſit, ut ea vox e Myſis Tmolitiſque mixtos ſonet, ἐκ τῶν Μυσῶν καὶ Τμωλιτῶν.

Digitized by Google

LXXIV. *Super octoginta.*] MSS. omnes, Reg. 1. 2. Colb. 1. 2. Pariſ. vet. Dalec. &c. *ſuper XC.* Seneca tamen, lib. de Conſol ad Helviam, cap. 6. pag. 807. *Athenienſis in Aſia urbs eſt Miletus, LXXV. urbium populum in diverſa effudit.* *Sect. 31.*

LXXV. *Heraclea montis ejus cognominis: Carica: Myûs... Priene.*] Hic locus præpoſtera interpunctione vitiatus ſic ante nos edebatur: *Heraclea montis ejus, cognominis Carica: Myûs* &c. Quibus verbis hæc ſuberat ſententia, Heracleam hanc Ionicam, eodem cum Carica Heracleæ nomine frui: quod & per ſe frigidum eſt, perinde ac ſi non aliis plurimis multo inſignioribus ea appellatio communis foret: & eſt præterea a Plinii mente vehementer abhorrens Ait enim hoc loco duo, quæ ſunt maxime obſervatu digna. Primum eſt, Heracleam eſſe monti Latmo cognominem: Docet id Strabo verbis diſertis, lib. 14. pag. 635. *Ἡράκλεια ἡ ὑπὸ Λάτμῳ λεγομένη πολίχνιον· ἐκαλεῖτο δὲ πρότερον Λάτμος ὁμωνύμως τῷ ὑπερκειμένῳ ὄρει.* Hinc Heſychius, pag. 588. *Λάτμος, πόλις καὶ ἥρως*, ubi legendum eſt *πόλις, καὶ ὄρος.* Alterum eſt, Carica deinde, ſeu Cariæ quondam attributa oppida proxime ſequi, Myuntem, Prienen, &c. Atque id ſane de his aſſeverat Herodotus, lib. 1. Clio, n. 142. pag. 60. *Μυοῦς τε καὶ Πριήνη· αὗται μὲν ἐν τῇ Καρίῃ κατοίκηνται*, &c. Hæc vero duo, quæ ſunt ſane animadverſione digna, profligat atque pervertit interpunctio libris hactenus impreſſis recepta. Quod ſi vocem *Carica*, ad Heracleam nihilominus pertinere quis contendat, eamque originis Caricæ eſſe velit, haud vehementer ſane reluctabor: cum probe intelligam, Latmum ipſum montem a nonnullis, atque adeo ab ipſo Plinio, lib. 8. ſect. 84. Cariæ adjudicari: quod eo magis verum eſſe neceſſe eſt, quo Myûs & Priene, quæ ulteriora ſunt, Caricæ ditionis oppida cenſentur ab Herodoto. In Conc. Quini-ſexto, pag. 1199. *Θεόδωρος ἐπίσκοπος πόλεως Ἡρακλείας Λάτμου, ἐπαρχίας Καρίας.* *Ibid.*

LXXVI. *Iuxta eas.*] Ita MSS. omnes: nec Pintiani conjectura placet, ſic legentis: *Iuxta Teos: Fuere oppida*, &c. Teos enim, *Τέως*, Anacreontis patria, multis nominibus adeo celebrata veteribus fuit, ut a Plinio quidem prætermittenda omnino fuiſſe non videatur: ſed neque prætermiſſa fuit, cum perhonorificam illius mentionem faciat ſect. 38. ut ſuo loco vidimus. *Ibid.*

LXXVII. *Parthenie.*] Mons, ut dixi, mari circumdatus. Hoc montis jugum deſcribit paulo obſcurius Nicander in Theriac. pag. 44. *Ibid.*

Παρθένιον ναίουσι λέπας, τόθι Κλάζος ἀεργεῖ
Ἵπποι χηλεύουσι, καὶ ἀνατολαί εἰσι Καΰστρου.

Quem locum Scholiaſtes non intellexit: ſed refellere, nec otii noſtri eſt, nec hujus loci: errorem digito commonſtraſſe nunc abunde eſt.

LXXVIII. *Hyrcani.*] Ad hos nummi pertinent Philipporum Impp. Patris, ac Filii, quorum ectypa Patinus exhibet, pag. 383. & 388. cum epigraphe ΥΡΚΑΝΩΝ. Hos ille nummos ad Hyrcanos Caſpii maris accolas parum ſane caute arbitratus eſt referri oportere. *Ibid.*

LXXIX. *Cæſarienſes, Metropolitæ.*] Hæc disjunctim legenda cenſuimus: quod in eadem regione Lydia, Hierocæſarea apud Ptolemæum, & Metropolis, ceu oppida duo diverſa legantur, cum Hypæpis, Magneſia, aliiſque. Quod ſi quis ea conjunctim legi contendat oportere, eandemque gemino nomine civitatem ſignari, Metropolim ſcilicet, quam in Lydia alii, alii in Ionia collocarint, haud ſane gravate aſſentiar: nummis præſertim quibuſdam conjecturæ faventibus: qualis eſt ille Gallieno Imp. cuſus, apud Patin. pag. 413. cum epigraphe, CEBACTA ΚΑΙCΑΡΕΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΙΤΩΝ. Alter Auguſti apud Occonem, pag. 81. ΚΑΙCΑΡΕΩΝ ΜΗΤΡΟΠΟΛ. Tertius Alexandri Severi, apud Patin. pag. 351. ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩC ΚΑΙCΑΡΕΙΑC, quanquam ille, ut ſolet, alio transfert, nulla ſatis probabili ratione. *Ibid.*

LXXX. *Cilbiani inferiores & ſuperiores, Myſomacedones.*] In libris hactenus editis locum hunc ſic interpunctum vidimus: *Cilbiani, ſuperiores & inferiores My-* *Ibid.*

ſomacedones, ut hæ voces *ſuperiores & inferiores*, non jam ad Cilbianos pertinerent, ſed ad Myſomacedonas. Errorem detegit nummus Juliæ Domnæ, quem vidimus, in Cimelio Bibl. Regiæ, cum epigraphe, ΚΙΛΒΙΑΝΩΝ ΤΩΝ ΑΝΩ, hoc eſt, Cilbianorum ſuperiorum. Ad inferiores ſpectat alter, qui in Cimelio Pariſienſi noſtro aſſervatur, Caracalla principe percuſſus, forma mediocri, cum hac epigraphe, ΚΙΛΒΙΑΝΩΝ ΝΙΚΑΕΩΝ. ut horum oppidum Nicopolis fuiſſe videatur, quam Provinciæ Aſiæ adſcribit Notitia Epiſcopatuum antiqua.

Ibid. LXXXI. *Maſtaurenſes, Briulitæ.*] Vulgati libri habent *Brullitæ*. MSS. R. 1. 2. Colb. 1. 2. & Pariſ. *Briulitæ*: recte. Nam in Conc. Calched. act. 3. pag. 456. alibique paſſim, Ῥοῦφινος Βριούλων ſubſcribit, ex Provinc. Aſiæ. Et in Notitia Epiſcopatuum ejuſdem Provinciæ, pag. 27. Πρίουλα, Μάσταυρα, legitur, pro Βριούλα. Nam pag. 43. legitur, ὁ Βριούλων. Fruſtra Ortelius, *Biulum*, *Briullum*, & *Brulitas*, ceu tria diverſa oppida diverſis locis repræſentat, quo Theſaurum ſuum copia nominum locupletet.

Sect. 32. LXXXII. *Cocylium... Neandros, &c.*] Hactenus *Cocillum* mendoſe legebatur. Nos *Cocylium* ex Xenophonte, lib. 3. hiſt. Græc. pag. 483. hujus oræ populos recenſente: Οἱ μὲν ἐν Νεανδρεῖς, καὶ Ἰλιεῖς, καὶ Κοκυλῖται ἐπείθοντο ... οἱ δ' ἐν Κέϐρῃ &c.

Ibid. LXXXIII. *Adramytteos, quæ olim Pedaſus.*] Refert hoc loco Dalecampius ex Herodoto, aliiſque, vel ex Rhodigino potius, Pedaſenſium barbam creſcere tum prolixe ſolitam, cum adverſi quidpiam civibus immineret. Verum, præterquam onerare his nugis Plinianos Commentarios haud operæ pretium erat, non de Adramyttenis Pedaſiis hæc Herodotus refert, ſed de Pedaſenſibus qui ſupra Halicarnaſſum incolunt, οἱ δὲ Πηδασέες οἰκέοντες ὑπὲρ Ἁλικαρνασσοῦ, quorum oppidum Pedaſium, de quo dictum eſt ſect. 29. Vide Herod. lib. 8. Vran.

Ibid. LXXXIV. *Erezii.*] In libris omnibus MSS. impreſſiſque, *Ereſii*. At Ereſios Leſbi inſulæ incolas locum hic habere non poſſe, res eſt plane perſpicua. Erezios potius Plinium ſcripſiſſe remur, ab ipſo oppido, vel ei cognomine, quod in Notitia Epiſcopatuum Prov. Cariæ, pag. 33. Ἔρεζος ſcribitur: alibi Ἔριζος. Indiſcretos enim Cariæ, Myſiæ, Lydiæque fines fuiſſe, ſæpe eſt a nobis animadverſum in hoc Aſiæ deſcribendo tractu. In Synodo Quiniſexta, pag. 1199. Μάρκος ἐπίσκοπος πόλεως τῆς Ἐρίζων, τῆς Καρίας ἐπαρχίας. Et in Conc. Gener. CP. III. pag. 1040. Ἰωάννης ἐπίσκοπος πόλεως Ἐρίζων. Apud Ptolem. lib. 5. cap. 2. gens eſſe dicitur juxta Phrygiam ΕΡΙΖΗΛΟΙ, haud dubie pro ΕΡΙΖΗΝΟΙ, unde Erizena Aſiæ regio Plinio dicitur, lib. 10. ſect. 60. Circa Rhyndacum Myſiæ amnem poſiti hi videntur, perinde atque Apolloniatæ, & Miletopolitæ.

Ibid. LXXXV. *Mandacadeni.*] In libris hactenus editis, *Mandagandeni*. In MSS. R. 1. 2. Colb. 1. 2. *Mandacandeni*. At in Notitia Epiſcopatuum Prov. Helleſponti, pag. 27. Μανδαχάδα vigeſimo octavo loco nominatur.

Sect. 33. LXXXVI. *Selinus .... Cetius.*] Ille Σελινοῦς, non Σελινοῦς, ut Ortelius exiſtimavit: iſte Κήτειος, cujus accolæ Κήτειοι appellati ab Homero, Odyſſ. λ'. v. 520. ubi Euſtathius monet Cetios a nonnullis dici Pergamenos, quod juxta Pergamum amnis ille laberetur. Heſychius Myſos, in quibus Pergamum fuit, ſic appellat: Κήτειοι, γένος Μυσῶν, ἀπὸ τοῦ παραῤῥέοντος ποταμοῦ Κητείου. Nummus M. Aurelii, apud Spanhem. pag. 485. fluvii nomen exhibet: cujus epigraphe hujuſmodi eſt: ΕΠΙ ΣΤΡΑ. ΚΑΛΛΙΣΤΕΟ. ΣΕΛΕΙΝΟ. ΚΗΤΕΙΟΣ ΠΕΡΓΑΜΗΝΩΝ. Β. ΝΕΩΚΟΡΩΝ. Hoc eſt, ἐπὶ στρατηγοῦ Καλλιστέου. Σελεινο-Κήτειος Περγαμηνῶν δὶς Νεωκόρων. *Sub Prætore Calliſteo, Selino-Cetius Pergamenorum bis Neocorûm.*

Ibid. LXXXVII. *Hierolophienſes.*] Sic reſtituimus admoniti codicum R. 1. 2. Pariſ. &c. In Parm. edit. *Hierapolitenſes*. In reliquis, *Hierapolenſes*: quæ vox nec Græcum idioma refert, nec Latinum. Barbarus *Hydropolienſes* confinxit, quos hoc

Digitized by Google

loco nobis objiceret. Accedit eo quod Hierapolis non hujus Pergameni conventus ſit, ſed Cibyratici, ut dictum eſt ſect. 29. Id nomen ab oppido factum videtur, cujus mentio in Notitia Epiſcop. Prov. Bithyniæ, pag. 45. ὁ Γαμυ, ἤτοι Λόφων. Vox ea ἱερὸς λόφος *ſacrum collem* ſonat.

LXXXVIII. *Hermocapelita.*] Eorundem codicum ope, & quod tutius eſt, Ibid.
adſtipulante Notitia vetere Epiſcopatuum Provinciæ Lydiæ, in qua ὁ Ἑρμοκαπηλίας
legitur, pag. 45. & pag. 13. Ἑρμοκαπηλείας, hanc vocem ſanavimus, quæ in
edit. Parm. in *Hermacopolita* : auctore deinde Hermolao Barbaro, in *Harmatopolita* commutata erat. Quanquam Lydiæ ea Notitia Hermocapelitas accenſet, Pergamenæ tamen illi, ut & Thyatireni, juriſdictioni paruerunt. Neque huc pertinet Ἁρματοῦς oppidum, cujus Thucydides meminit, lib. 8. pag. 626. ut Ortelio viſum eſt: nam ex eo Hermatuntopolitas dici oportuiſſet.

LXXXIX. *Ante Ioppen Paria.*] Ita libri omnes, ex quibus emendandus Sect. 34.
Mela, a quo hæc hauſta videntur, lib. 2. cap. 7. *Arados etiam in Phœnice eſt parva, quantum patet, tota oppidum.* Lege, *Arados etiam in Phœnice eſt, & Paria, quantum patet, tota oppidum.* Nec Voſſio aſſentimur, aïenti, Annotat. in Melam, pag. 202. ex eo Pomponii textu Plinium potius, quam ex Plinio Melam emendandum eſſe. Nam præterquam quod Joſephus, ut dixi, lib. 14. Antiq. Jud. cap. 17. pag. 487. Παρισαίων prope Joppen meminit, Notitia antiqua Eccleſ. pag. 85. inter ſuffraganeos Archiepiſcopi Tyrenſis, Accanenſem habet, Sidonienſem, Berytenſem, & quarto loco* *Pariſ.* qua voce mutila, ut apparet, num Parienſis pro Joppenſi ſedes intelligatur, æſtimandum aliis relinquimus.

XC. *Artemidorus CLXII. D.*] Sic libri MSS. Reg. 1. 2. Colb. 1. 2. Pariſ. Sect. 35.
& vet. Dalec. Adſtipulatur Artemidorus ipſe, qui in Epitome quam Agathemerus fecit, lib. 1. Geogr. cap. 5. longitudinem Cypri ait eſſe ſtadiorum, ά τ', MCCC. quæ paſſuum omnino efficiunt, CLXII. M. D. In editis hactenus, CLX. M. D.

XCI. *Chirogylium.*] MSS. proxime laudati, cum Chiffl. *Chirodilion,* quod ſin- Ibid.
cerius arbitror: ut ſit Χειρογδείλιον nomen inſulæ factum, ab incolarum timiditate & ignavia.

XCII. *Tragias.*] Ita reſcripſimus, pro *Ægeas*, quæ in hoc tractu nullæ Sect. 37.
fuerunt. At ibi Τραγίας agnoſcit Thucydides, lib. 1. pag. 75.

XCIII. *Samon liberam, circuitu LXXXVII. M.*] Strabo, lib. 14. p. 637. Ibid.
ait eſſe ambitum ſtadiorum ἑξακοσίων, DC. quæ paſſuum efficiunt LXXV. M. Addit Agathemerus, lib. 1. cap. 5 ſtadia XXX. quæ efficiunt fere M. P. LXXVIIII. Quamobrem aut denarii notam in Pliniano numero abundare, aut quod verius puto, apud Strabonem ἑπτακοσίων legi oportere, cenſendum eſt. Proxime antea admonitu codicum R. 1. 2. Colb. 1. 2. & Pariſ. ſcripſimus: *Duas Camelidas Mileto vicinas: Mycala, Trogilias tres: Pſilon, Argennon, Sandalion.* Cum prius legeretur, *Mycalen, Trogilias, Trepſilion,* &c.

XCIV. *Parthenoaruſam.*] Heraclides, lib. de Politiis, cap. de Samiis: Παρ- Ibid.
θενία, inquit, ὕστερον δὲ Ἀρυοῦσα. Quo ex loco conflata e duabus vox iſta Pliniana videri forſan poſſit, pro *Parthenon, Aryuſam.* Sed in Heraclidis textu mendam latere ſuſpicor: nec Ἀρυοῦσαν, ſed Δρυοῦσαν legi oportere.

XCV. *Conium.*] Prius *Iconium* legebatur, quo nomine nullum in Phrygia Sect. 41.
oppidum apud ceteros ſcriptores occurrit. At Conii mentio eſt in Notitia Epiſcop. Provinciæ Phrygiæ Capatianæ, pag. 27. Κονίου πόλις.

XCVI. *Tectoſagum Ancyra, Trocmorum Tavium, Toliſtobogorum Peſinûs.*] Sect. 42.
Deſtituit memoria Photium, ut arbitror, dum Memnonis ſcripta redigens in epitomen, cod. 224. Bibl. pag. 721. permutat horum oppidorum ſedes: ἐβδόμαι δὲ πόλεις, Τρωγμοὶ μὲν Ἄγκυραν, Τολιστοβόγιοι δὲ Ταβίαν, Τεκτόσαγες δὲ Πεσινοῦντα. Nam Plinium ut omittam, ex Strabone & Ptolemæo conſtat, ut vidimus, Ancyram eſſe Tectoſagum: Tavium Trocmorum, Toliſtobogorum Peſinuntem. Quod porro ad hæc Galaticarum gentium nomina attinet, ſola Tectoſagum appella-

tio a Celtica gente derivatam eſſe, qua de egimus lib. 5. ſect. 3 Strabo admonet; lib. 12. pag. 566. ceteras a ducibus ſuis nomen habuiſſe, eujuſmodi ſunt Trocmorum gentes, & Toliſtobogorum. Horum ego numero cenſendos puto, & Voturos, ſive Veturos, & Ambituos, quos MSS. omnes, R. 1. 2. Colb. 1. 2. Pariſ. *Ambituutos* appellant: ut a ducibus ad gentes eas tranſlata ſint ea nomina, nec Celticorum unquam populorum propria fuerint: Incidimus tamen in MSS. aliquos, in quibus ea vox *Ambituuti* ferme in litura eſſet, ſic tamen ut fraus pateret: ſuperinjectumque ei voci gloſſema, *Ambiani*. Sed id ab interpolatore aliquo, amore fortaſſis patriæ, factum merito ſuſpicamur: quanquam & in Gelenii, editionem vox ea irrepſit.

Ibid. XCVII. *Dioshieronita.*] Sic Frobenius veterem lectionem peſſumdedit, tum MSS. codicum, tum edit. Parmenſis, & ceterarum, in quibus legitur *Didyenſes, Hieronenſes*. In R. 1. *Hierorenſes*. De Didyenſibus nihil habemus ſane comperti. Niſi forte Dictienſes legi placet, quoniam Galatarum Tectoſagum Δικτὶς oppidum fuiſſe dicitur apud Ptolem. lib. 5. cap. 4. At pro *Hierorenſes*, ſcribi oportere *Æorienſes*, nihil propemodum dubitamus: quod in Notitia Eccleſ. Provinciæ Galatiæ Salutaris, pag. 33. *Αἰόρων* legitur. Sane ἀναλογίας ratio Dioshieronitas dici non patitur, ſed a Διὸς ἱερὸν, Dioshieritas, ut alibi vidimus.

Sect. 43. XCVIII. *CCXXXVIIII. mill. paſſ. diximus.*] Libro nimirum quarto, ut monuimus, ſect. 24. his verbis: *Tota ab Helleſponto longitudo CCXXXVIIII. mill. paſſ.* Sic enim eo loci animadvertimus maximo conſenſu codices omnes MSS. impreſſoſque, Martianumque ipſum, Plinii tranſcriptorem, ſcribere. Quamobrem præpoſtera hujus numeri lectio hoc loco, CLXXXVIIII. quæ hactenus in libris impreſſis obtinuit, centenarii nota perperam in quinquagenarium detorta, a nobis merito animadverſa, emendataque eſt.

Sect. 44. XCIX. *Elaphonneſus.*] Scylax, pag. 35. a Plinio diſſidere prima facie videtur: nam Proconneſum ab Elaphonneſo diverſam facit. Circa Cyzicum, inquit, νῆσός ἐστι καὶ πόλις Προκόννησος, καὶ ἑτέρα νῆσος Ἐλαφόννησος .... γεωργοῦσι δ' αὐτὴν Προκοννήσιοι. *Proconneſus inſula cum oppido, aliaque præterea inſula Elaphonneſus, commodo inſtructa portu: hujus agrum colunt Proconneſii.* Sed nodum ſolvit Strabo, geminam Proconneſum agnoſcens, lib. 13. pag. 588. novam ac veterem, modico forte euripo ambas inter ſe diſcretas: nomine alioqui ſimiles: nam appellationis ratio par: πρὸξ enim & ἔλαφος, cervini generis animalia ſignificat, quibus ea inſula videtur fuiſſe referta. Docet id pluribus Apollonii ſcholiaſtes, ad lib. 2. Argon. v. 279. cujus verbis huic libro coronidem imponere, operæ ſane pretium fuerit. Διονύσιος δέ φησιν ὁ Ἀθηναῖος, inquit, ἐν ταῖς κτίσεσι τὰς ἐλάφους λέγεσθαι πρόκας, ἔνθεν καὶ Προκόννησος· ἐπεὶ καὶ ἐν ταύτῃ πληθύνουσιν ἔλαφοι .... ἡ δὲ Προκόννησος ἐπικαλεῖται, καθὸ πρότερον νῆσος οὖσα προσεχώσθη. Cum prius eſſet inſula, aggeſto ſolo alteri inſulæ nempe Elaphonneſo annexa eſt: unde eadem Proconneſus quibuſdam eſt, quæ Elaphonneſus: ὅπου ποτὲ ἡ Προκόννησος καὶ Ἐλαφόννησος ἐκλήθη. Φιλήτας δέ φησι, πρόκας λέγεσθαι τὰς ἐλάφους τὰς πρώτως τεκούσας, οἷον πρωτοτόκους. Sunt igitur πρόκες, cervæ primiparæ.

C. PLINII SECUNDI
NATURALIS HISTORIÆ
LIBER VI.

I. PONTUS Euxinus, antea ab inhoſpitali feritate [1] Axenos appellatus, peculiari invidia naturæ ſine ullo fine [2] indulgentis aviditati maris, & ipſe inter Europam Aſiamque funditur. Non fuerat ſatis oceano ambiſſe terras, & partem earum [3] aucta inanitate abſtuliſſe: non irrupiſſe fractis montibus, Calpeque Africæ avulſa tanto majora abſorbuiſſe, quam reliquerit, ſpatia: non per Helleſpontum Propontida infudiſſe, iterum terris devoratis: a Boſphoro quoque [4] in aliam vaſtitatem panditur nulla ſatietate, donec exſpatianti lacus Mæotii rapinam ſuam [5] jungant. Invitis hoc accidiſſe terris, indicio ſunt tot anguſtiæ, atque tam parva naturæ repugnantis intervalla, ad Helleſpontum [6] octingentorum ſeptuaginta quinque paſſuum: ad [7] Boſphoros duos, vel bubus meabili tranſitu: unde nomen ambobus, & jam quædam in diſſociatione germanitas concors. Alitum quippe cantus, canumque latratus [8] invicem audiuntur: vocis etiam humanæ commercia, inter duos CAPUT I.

NOTÆ.

1. *Axenos.*] Auctor Peripli Ponti Euxini, pag. 13. τὸν Πόντον τὸν πρὶν Ἄξενον λεγόμενον διὰ τὰς ἐπιθέσεις τῶν βαρβάρων, &c. Vide quæ diximus lib. 4. ſect. 24.

2. *Indulgentis.*] Rapacitati maris tanta ſubinde terrarum ſpatia abſorbenda & obtegenda permittentis.

3. *Aucta inanitate.*] Aucto vehementer eo ſpatio, quod incoli jam propter aquarum illuvionem non poteſt. Vide Notas & Emendationes num. I.

4. *In aliam vaſtitatem.*] In vaſtiſſimum mare, quem Pontum Euxinum vocant.

5. *Iungant.*] Per fretum Cimmerium ſuas aquas miſceant, quæ terras ſorbent.

6. *Octingentorum &c.*] Sive, quod idem eſt, ſeptem ſtadiorum intervallo, ut dictum eſt lib. 4. ſect 18. aliaſque ſæpius.

7. *Boſphoros*] Thracium, Cimmeriumque. Græcis Βόσπορους, a bovis tranſitu, propter freti anguſtias.

8. *Invicem audiuntur.*] Ab utroque litore.

orbes manente colloquio, niſi cum idipſum auferunt venti. Menſuram Ponti a Boſphoro ad Mæotium lacum quidam fecere [1] $\overline{\text{XIV}}$. triginta octo mill. paſſuum. Eratoſthenes [2] centum minorem. Agrippa a Calchedone ad Phaſin [3] $\overline{\text{X}}$. mill. Inde Boſphorum Cimmerium trecenta ſexaginta mill. Nos intervalla generatim ponemus comperta in noſtro ævo, quando etiam [4] in ipſo ore Cimmerio pugnatum eſt. [5] Ergo a faucibus Boſphori eſt amnis [6] Rhebas, quem [7] aliqui Rheſum dixerunt. Deinde [8] Pſillis, [9] portus Calpas. [10] Sagaris fluvius ex inclytis: Oritur [11] in Phrygia, accipit vaſtos amnes, inter quos [12] Tembrogium [13] & Gallum: Idem Sangarius a pleriſque dictus: [14] a quo incipiunt [15] Mariandyni ſinus, oppidumque

Notæ.

1. *$\overline{XIV}$. triginta.*] Hoc eſt, quatuordecies centenûm, ac triginta & octo mill. paſſ.

2. *Centum minorem.*] Hoc eſt, centum millibus paſſuum minorem facit menſuram; ut ſint tantum millia paſſ. omnino tredecies centena ac triginta octo.

3. *$\overline{X}$. mill.*] Hoc eſt, decies centena paſſuum millia. Strabo enim lib. 12. pag. 548. a fano Calchedonio, uſque ad Phaſin navigationem ait obtinere ſtadiorum millia octo, ἀπὸ τῦ ἱερῦ μέχει Φάσιδος περὶ ὀκτακισχιλίυς ςαδίυς εἶν. Quamobrem Agrippæ & Strabonis menſura fere cum Eratoſthenica congruit.

4. *In ipſo ore.*] In menſura definienda anguſtiarum Cimmerii freti.

5. *Ergo a faucibus.*] Hæc Solinus, cap. 43. pag. 72. & Martianus lib. 6. cap. de Phrygia, pag. 221.

6. *Rhebas.*] Ῥῆβας, Arriano in Periplo: Stephano: Scylaci, pag. 32. Feſtus Avienus, in deſcript. orbis, v. 974.

Rhebas, argento ſimilem qui porrigit undam,
Rhebas, cyanei qui disjicit æquora Ponti

7. *Aliqui Rheſum.*] Ita Solinus, & Martian. Sed vereor magnopere, ne ii qui Rheſum hunc vocarunt, Ῥῆσον Homericum, de quo Strabo lib. p. 13. 602. quem Ida mons effundit, affinitate vocis, cum Rheba confuderint.

8. *Pſillis.*] Ψίλλις Ptolem. lib 5. cap. 1. Ψίλλιος Straboni, lib. 12. pag. 543. ceteris Ψίλις.

9. *Portus Calpas.*] Stephano, p. 347. Κάλπη λιμήν. Et Arriano item in Periplo, ex Xenoph. A cognomine, ut apparet, amne influente, portui nomen inditum. Meminit amnis illius Strabo, cum Pſillide & Sangario, loc. cit. Item Ptolem.

10. *Sangarius.*] Solinus, loc. cit. *Sagaris fluvius, dictuſque a pleriſque Sangarius.* Straboni loc cit. Σαγγάριος. Sagaris hodieque appellatio eſſe in uſu dicitur apud indigenas.

11. *In Phrygia.*] Stadiis circiter CL. a Peſinunte.

12. *Tembrogium.*] Qui Livio Thymbres, lib. 38. pag. 474. *Sangarius*, inquit, *ex Adoreo monte per Phrygiam fluens, miſcetur ad Bithyniam Thymbreti fluvio. Inde major jam geminatis aquis per Bithyniam fertur*, &c. Vide Notas & Emend. num. II.

13. *Et Gallum.*] Γάλλος Straboni loc. cit. Claudian. lib. 2. in Eutrop. verſ. 263.

Dindyma fundunt
Sangarium, vitrei qui puro gurgite Galli
Auctus Amazonii defertur ad æquora Ponti.

14. *A quo incipiunt.*] A Sangario nimirum. Vide Notas & Emend. num. III.

15. *Mariandyni ſinus.*] Nomen ei ſinui dedere finitimi Μαριανδυνοί, de quibus Pauſanias lib. 1. Eliac. prior. pag. 340. Μαριανδυνία χώρα, Stephano pag. 444. Hodie *le Golfe de Sangari*, cui nomen oppidum fecit in ipſo oſtio cognominis fluvii poſitum.

[1] Heraclea

[1] Heraclea [2] Lyco flumini appoſitum. [3] Abeſt a Ponti ore millibus ducentis : portus [4] Acone, veneno aconito dirus, ſpecus [5] Acheruſia. Flumina : [6] Pædopides, [7] Callichorum, [8] Sonautes. Oppidum [9] Tium, [10] ab Heraclea triginta octo millibus paſſuum. Fluvius [11] Billis. ſ

II. [12] Ultra quem gens Paphlagonia, quam [13] Pylæmeniam aliqui Cap. II.

Notæ.

1. *Heraclea.*] Ponti cognominata, a vicino mari, Ponticaque provincia. Mariandynorum urbs a Mela vocatur, lib. 1. cap. 19. *ab Argivo*, inquit, *Hercule condita, cui fama fidem adjecit, qua juxta eſt Acheruſia palus*, de qua mox. Vetus Gordiani tertii nummus, quem Occo perperam legit, ΗΡΑΚΛΕΩΤΩΝ ΠΟΝΤΩ, pro ΗΡΑΚΛΕΙΑΣ ΕΝ ΠΟΝΤ. Hercules ibi effingitur canem ex antro extractum mactans. Hodie *Penderachi*.

2. *Lyco flumini.*] Solinus. loc. cit. Ovidius, lib. 4. de Ponto, eleg. 10. verſ. 47.

Huc Lycus, huc Sagaris, &c.

Vide Notas & Emend. num. IV.

3. *Abeſt.*] Abeſt Heraclea millibus paſſ. ducentis, ab ipſis Ponti anguſtiis. A fano Calchedonio, in ipſis Boſphori faucibus poſito, Strabo diſtare ait ſtadiis circiter mille & quingentis, hoc eſt, paſſuum millibus centum octoginta octo.

4. *Acone*] Acone Solino, & Martiano. Stephano, Ἀκόναι, πολίχνιον πλησίον Ἡρακλείας, ubi multa ille & de cotibus quas ἀκόνας vocant, & de aconito.

5. *Acheruſia.*] Mela lib. 1. cap. 19. *Iuxta Heracleam ſpecus eſt Acheruſia, ad Manes (ut aiunt) pervius : atque inde extractum Cerberum exiſtimant.* Ita & Solin. loc. cit.

6. *Pædopides*] Ita Reg. 1. 2. Colb. 1. 2. Chiffletius & Pariſ. Editi, *Pedopyles*.

7. *Callichorum.*] Ποταμὸς Καλλίχορος Paphlagoniæ attributus a Scylace, pag. 32. Marciano Heracl. pag. 103. & Arriano in Periplo, Ὀξεῖνος. De eo Ammianus, lib 22. pag. 214. *Flumina Callichori, ex facto cognominati : quod ſuperatis poſt triennium Indicis nationibus, ad eos tractus Liber reverſus, circa hujus ripas virides & opacas, orgia priſtina revocavit, & choros*, &c.

8. *Sonautes.*] Contracte dictum pro *Soonautes*. Acheronti flumini in Mariandynis id nomen dediſſe, Σοωναύτης, Niſæos Megarenſes, qui Heracleam condiderunt, auctor eſt Apollonius Rhod. lib. 2. Argonaut. verſ. 748. Vocis etymon Scholiaſtes explicat, ἐπειδὴ πάντας τοὺς ναυτιλλομένους διασώζει, ἀπαθεῖς ἔχον καὶ ἠρεμαίους λιμένας, quod nautis ſalutem portus ſui opportunitate afferat.

9. *Tium.*] Ptolemæo lib. 5. cap. 1. Τίον. Hodie intercidit. *Tios oppidum*, inquit Mela, loc. cit. *Mileſiorum quidem colonia, ſed jam ſoli gentiſque Paphlagonum.* Steph. pag. 657. Τῖος, πόλις Παφλαγονίας. At Straboni Τίειον, lib. 12. pag. 543. Philetæri patria, a quo Attalici reges. In veteri nummo, ΤΗΙΩΝ.

10. *Ab Heraclea.*] Scribit Menippus in Paphlagoniæ periplo, apud Steph. loc. cit. diſtare Tium ab Heraclea ſtadiis CCCLXX. ἀπὸ Ἡρακλείας εἰς Τίον πόλιν, καὶ ποταμὸς Βίλλαιος, ϛάδιοι τριακόσιοι ἑβδομήκοντα. Hæc milliaria efficiunt XLVI. & ducentos paſſus.

11. *Billis.*] Ita libri MSS. omnes. Steph. Βίλλαιος. Scholiaſtes Apollonii, ad lib. 2. Argon. verſ. 791. Βιλλαῖος ποταμὸς Παφλαγονίας. Marcianus Heracl. pag. 102. Βίλλαιος· οὗτος ποταμὸς ὁρίζει Βιθυνίαν.

12. *Vltra quem.*] Martianus, loc. cit.

13. *Pylæmeniam.*] Ut Ægypti Ptolemæi, Bithyniæ Nicomedes, ſic Paphlagoniæ reges Pylæmenes vocabantur, ab antiquo illo Pylæmene, cujus Homerus meminit in Bœotia, Iliad. 2. Hinc regio ipſa Pylæmenia dicta. Strabo, pag. 543. Vide & Livium, lib. 1. p. 2.

Digitized by Google

dixerunt, [1] incluſam a tergo Galatia. Oppidum [2] Maſtya Mileſiorum, deinde [3] Cromna. Quo loco [4] Henetos adjicit Nepos Cornelius, a quibus in Italia ortos cognomines eorum Venetos [5] credi poſtulat. Seſamum oppidum, quod nunc [6] Amaſtris. Mons [7] Cytorus a Tio [8] LXIII. mill. paſſuum. Oppida: [9] Cimolis, [10] Stéphane: amnis [11] Parthenius. Promontorium [12] Carambis vaſto excurſu, abeſt a Ponti oſtio [13] CCCXXV. mill. paſſuum: vel, ut aliis placuit, CCCL. mill. [14] Tantumdem a Cimmerio, aut ut aliqui maluere, CCCXII. M. D. Fuit & oppidum [15] eodem nomine, & aliud inde [16] Armene: nunc eſt colonia [17] Sinope, a Cytoro CLXIV. millibus. Flumen

NOTÆ.

1. *Incluſam.*] Martian. loc. cit. iiſdem verbis. Senſus eſt, Paphlagoniam ab ortu Galatia, quam attingit, claudi.

2. *Maſtya.*] Μαστύα a Mileſiis condita, ut Tium. Forte Μέστυ vel Μόστυ Ptolemæi, in Galatia, lib. 5. cap 6.

3. *Cromna.*] Κρῶμνα πόλις Παφλαγονίας, Steph. pag. 390. Κρῶμνα χωρίον, Marciano Heracl. pag. 104.

4. *Henetos adjicit.*] Ἐνετοὶ.... ἔθνος περὶ Παφλαγονίαν, Steph. Primariam Paphlagonum gentem Strabo appellat, loc. cit. Vide Notas & Emendationes num. V.

5. *Credi poſtulat.*] Nepoti Strabo ſubſcribit lib. 12. pag. 544. qui lib. 4. abire in alias partes videbatur. Subſcribit & Scymnus pag. 16. Curtius item, lib. 3. n. 3. Liviuſque: & Solinus cap. 44. pag. 72. Alii a Venetis Galliæ populis, quorum Cæſar meminit, duci originem Venetorum Italiæ malunt.

6. *Amaſtris.*] Dionyſii Heracleæ tyranni uxor Amaſtris ſuo nomine urbem inſignivit, e quatuor pagis conflatam, Seſamo, Cytoro, Cromna, Tio. Strabo lib. 12. pag. 544. Ipſa arx Seſamus Melæ, lib. 1. cap. 19. Σήσαμος ἀκρόπολις Straboni. Nummi vet. ΑΜΑϹΤΡΙΑΝΩΝ. Hodie *Semaſtro.*

7. *Cytorus*] Cujus Maro meminit, lib. 2. Georg. verſ. 437.

Et juvat undantem buxo ſpectare Cytorum.

8 *LXIII. mill. paſſ*] Ita R. 1. 2. &c. ac Solinus, cap. 44. pag. 72.

9. *Cimolis.*] Κίμωλις Straboni, lib. 12. pag. 545. Κιμωλὶς Marciano Heracl. pag. 105.

10. *Stephane.*] Στεφάνη κώμη Marciano Heracl. loc. cit. Στεφανίς, πόλις Μαριανδυνῶν Stephano, pag. 617

11. *Parthenius.*] Παρθένιος ποταμὸς ἐν μέσῳ τῆς Ἀμαστριανῶν πόλεως ῥέων, Steph. pag. 528. Strabo, pag. 543. Mela, lib. 1. cap. 19. Vide Notas & Emendationes. num. VI.

12. *Carambis.*] Κάραμβις Straboni, pag. 545. Huic promontorio alterum opponitur, verſus boream, quod Κριοῦ μέτωπον ceu frontem Arietis vocant. His duobus Euxinum mare in duo veluti maria diſpeſcitur. Carambis hodie, *Capo Piſello.*

13. *CCCXXV. mill.*] Ita Reg. 1. 2. Colb. 1. 2. &c. Martianus, lib. 6. cap. de Phrygia, pag. 221. legit, CCXX. tantum, ſed vitioſe, ut conſtat, deficiente, ut minimum, centenarii nota.

14. *Tantumdem.*] Martianus loc. cit.

15. *Eodem nomine.*] Κάραμβις πόλις ἑλληνίς, Scylaci pag. 32.

16. *Armene.*] Ἀρμένη κώμη Marciano Heracl. pag. 105. Ἀρμένη πόλις ἑλληνὶς καὶ λιμὴν, Scylaci, pag. 32. Sinopenſium pagus Straboni, pag. 545. Et Armenen & Carambin intercidiſſe jam inde ab ævo ſuo Plinius conteſtatur familiari illo ſuo, *Fuit.* Mela, lib. 1. cap. 19. *Quæ Paphlagoniam finit, Armene.*

17. *Sinope.*] Σινώπη Diogenis Cynici patria: Mithridatis quoque Eupatoris appellati, ortu, regno, ſepulcroque nobilis. Coloniæ eo deductæ teſtes

[1] Evarchum : Gens Cappadocum , oppidum [2] Gaziura, & [3] Gazelum : amnis [4] Halys, a radicibus Tauri per Cataoniam Cappadociamque decurrens. Oppida : [5] Gangre, [6] Caruſa, [7] Amiſum liberum, a Sinope [8] CXXX. mill. paſſuum. [9] Ejuſdemque nominis ſinus tanti receſſus, ut Aſiam pæne inſulam faciat, CC. mill. paſſuum haud amplius per continentem ad Iſſicum Ciliciæ ſinum. Quo in omni tractu proditur, tres tantum gentes Græcas jure dici, Doricam, Ionicam, Æolicam, ceteras [10] Barbarorum eſſe. Amiſo junctum fuit oppidum [11] Eupatoria, a Mithridate conditum. [12] Victo eo, Pompeiopolis utrumque appellatum eſt.

III. [13] Cappadocia intus habet coloniam Claudii Cæſaris Archelaïdem, quam præfluit Halys. Oppida : [14] Comana, quod Sarus: CAP. III.

NOTÆ.

ſunt nummi veteres, Caracallæ C. I. AV. SINOP. *Colonia Julia Auguſta Sinopenſis*, apud Patinum, pag. 299. & Getæ, pag. 317. C. I. F. SINOPES. *Colonia Julia Felix Sinope*, vel *Sinopenſis*. Ulpianus item, lib. 50. Orig. tit. 15. de Cenſibus.

1\. *Evarchum.*] Εὔαρχος. Vide Notas & Emend. num. VII.

2\. *Gaziura.*] Τὰ Γαζίουρα παλαιὸν βασίλειον, antiqua regia, Straboni, lib. 12. pag. 547. Vide Notas & Emend. num. VIII.

3\. *Gazelum.*] Γάλωζον, ut arbitror, Ptolemæi lib. 5. cap. 6. inter Sinopen, & Halys fluminis oſtia.

4\. *Halys.*] Gillio nunc, *Caſilirmar*. Scholiaſt. Apollon. ad lib. 2. Argon. v. 366. Ἅλυς ποταμὸς Παφλαγονίας.

5\. *Gangre.*] Γάγγρα Stephano pag 191. Hic Synodus Gangrenſis habita. Poſtea Theodoſiam Gangrorum aïunt appellatam, unde detorta hodie nomenclatura *Toria* vocetur.

6\. *Caruſa.*] Κάρουσα πόλις ἑλληνίς, Scylacei pag. 32. Κάρουσα Marciano Heracl. pag. 106. Vide Notas & Emend. num. IX.

7\. *Amiſum liberum.*] Ab Auguſto Cæſare poſt Actiacam victoriam libertate donatum, ut auctor Strabo, lib. 12. p. 547. Ἀμισὸς Ptolemæo, lib. 5 c. 6. & Straboni, aliiſque. Amiſum Plinius de more dixit, quoniam *oppidum* ſubintellexit. Nummus Hadriani, in Theſ. Goltzii AMICOY ΕΛΕΥΘΕΡΑC.

8\. *CXXX. mill.*] Vide Notas & Emend. num. X.

9\. *Ejuſdemque nominis.*] Sinus Amiſenus, tam vaſto receſſu in ortum ſecedens, & in meridiem reflexus, ut Aſiam quam minorem vocamus, (veteres Aſiam intra Taurum & intra Halym dixere,) pæne inſulam faciat.

10\. *Barbarorum.*] Vernaculo ac proprio, non Græco fere ſermone utentium.

11\. *Eupatoria.*] A Mithridate, cui Eupatoris nomen fuit. Solin. cap. 44. pag. 72. Martianus, lib. 6. pag. 222.

12\. *Victo eo.*] A Pompeïo. Vide lib. 7. ſect. 27. Igitur urbes duæ junctæ, Eupatoria & Amiſos, in Pompeïi nomen tranſiere. Eupatoria nova urbs adtexta veteri fuit a Mithridate. Sic Appian. in Mithrid. Utrumque Pompeïopoleos nomine appellatum. Πομπηϊούπολις, πόλις Παφλαγονίας, ἢ Πομπηιόπολις. Steph. pag. 558. Hodie *Amid*.

13\. *Cappadocia.*] Hæc totidem verbis Solinus, cap. 45. pag. 73. Martianus, lib. 6. cap. de Cappad. pag. 222. nomen habet. Ἀρχελαΐς ab Archelao Cappadociæ rege, cujus regnum Tiberius in provinciæ formam redegit, teſte Suetonio in ejus vita, cap. 37.

14\. *Comana, quod Sarus.*] Hoc eſt, quod oppidum Sarus amnis præfluit. Τὰ Κόμανα, Straboni, lib. 12. pag. 535. & Appiano in Mithrid. pag. 214. Διὰ μὲν γὰρ τῆς πόλεως ταύτης ὁ Σάρος ῥεῖ ποταμὸς,

Digitized by Google

[1] Neocæſaream, quod [2] Lycus: [3] Amaſiam, quod Iris in regione [4] Gazacena. [5] In Colopena vero Sebaſtiam & Sebaſtopolin. Hæc parva, ſed paria ſupra dictis. Reliqua ſui parte [6] Melitam, a Semiramide conditam, haud procul Euphrate: [7] Diocæſaream, [8] Tyana, [9] Caſtabala, [10] Magnopolim, [11] Zelam: [12] & ſub monte Argæo [13] Mazacam, quæ nunc Cæſarea nominatur. Cappadociæ pars præ-

Notæ.

inquit Strabo, qui hanc Cataoniæ urbem adjudicat: alteram deinde ejuſdem nominis ab ea diſcriminat, quæ Iri amni erat impoſita. De vocis etymo multa ibi digna ſcitu: & de Iphigeniæ gladio, quem penes ſe eſſe utraque urbs gloriatur. Nummi veteres, ΚΟΜΑΝΕΩΝ, & COMANORVM COL.

1. *Neocæſaream.*] Gregorii Thaumaturgi Epiſcopali ſede nobilem. Nunc eſſe *Tocat* videtur, magnificum oppidum, emporiumque eo tractu celebre: quod Lycus amnis præfluit, a mœnibus vix paſſus quingentos diſſitus: aut e ruinis certe Neocæſareæ crevit.

2. *Lycus.*] Fluviolus, qui in Irim amnem labitur, ut dicetur initio ſect. ſeq.

3. *Amaſiam.*] Strabonis hæc patria, quam ille pereleganter deſcribit, lib. 12. pag. 561. *Ἀμάσεια . . . δι᾽ ἧς ὁ Ἶρις φέρεται ποταμός.* Priſcum retinet nomen, oppidum hodieque inſigne. Deſcribitur a Tavernerio, in Itiner. tom. 1. p. 9.

4. *Gazacena.*] Γαζακηνὴ regio Straboni lib. 12. pag. 553. qui hanc vocem Paphlagonicam eſſe, & barbaram ait.

5. *In Colopena.*] Ab urbe Χελὼν regio nomen traxiſſe videtur: quæ inter mediterranea oppida Ponti Galatici, ut & Sebaſtopolis, a Ptolemæo adſcribitur, lib. 5. cap 6. Sebaſtia vero, Σεβάστεια, inter ea quæ Polemoniaci Ponti dicebantur. Hæc hodie *Sivas* appellatur. Vide Tavernerium, tom. 1. Itiner. pag. x 1.

6. *Melitam.*] A qua Melitene, de qua mox. Ptolemæo lib. 5. cap. 7. Μελιτηνήν. A Semiramide conditam auctor eſt quoque Martianus, lib. 6. pag. 222. Solinus, cap. 45. pag. 73. & Strabo, lib. 12. pag. 537. Juxta Euphratem poſitam, ἐπὶ τῷ Εὐφράτῃ ποταμῷ, Ptolem. loc. cit. De ea diximus libro ſuperiore, ſect. 20.

7. *Diocæſaream.*] Διοκαισάρεια in Garſauritide Cappadociæ præfectura, de qua mox dicetur, Ptolemæo loc. cit.

8. *Tyana.*] Τὰ Τύανα, Philoſtrato lib. 1. cap. 4. de vita Apollonii, cui patria Tyanei nomen fecit

9. *Caſtabala.*] Τὰ Καστάβαλα Straboni, lib. 12. pag. 537 prope Tyana.

10. *Magnopolim*] Hæc Eupatoria primum eſt appellata, ab alia ejuſdem nominis, de qua ſup. ſect. dictum eſt, diverſa: ad confluentes Lyci & Iris poſita: quam imperfectam a Mithridate relictam Pompeïus agro & civibus additis, Magnopolim de ſuo nomine appellavit. Strabo lib. 12. p. 556. & Appian. in Mithrid. p. 252.

11. *Zelam.*] Armeniæ locum hunc adjudicant Stephanus, & Strabo. Ille, p. 289. *Ζῆλα πόλις Ἀρμενίας.* Iſte lib. 12. pag 559. in Armenia, *Ζηλῖτις ἔχει πόλιν Ζῆλα, ἐπὶ χώματι Σεμιράμιδος τετειχισμένην,* &c.

12. *Et ſub monte Argæo.*] Martian. lib. 6. pag. 222. & Solin. cap. 45. pag. 73. *Ἀργαῖον ὄρος* Straboni, pag. 538. unde in utrumque mare proſpectum eſſe aïunt, in Euxinum & Iſſicum.

13. *Mazacam.*] Τὰ Μάζακα *ἡ μητρόπολις, καλεῖται δ᾽ Εὐσέβεια ἡ αὐτὴ,* &c. Strabo, loc. cit. & Stephanus. Ptolem. lib. 5. cap. 6. Μάζακα ἡ καὶ Καισάρεια. Baſilii M. ſedes Epiſcopalis. Non a Claudio Cæſare Cæſarea dicta, ut ait Niceph. Calliſt. lib. 10. Eccleſ. hiſt. p. 15. Sed a Tiberio potius, ut ait Suidas tom. 2. pag. 903. Hieronymus quoque in Chron. pag. 157. *Tiberius multos Reges ad ſe per blanditias evocatos nunquam remiſit: in quibus & Archelaum Cappadocem, cujus regno in provinciam verſo, Mazacam nobiliſſimam civitatem Cæſaream appellari juſſit.*

tenta Armeniæ majori, [1] Melitene vocatur: Commagenæ, [2] Cataonia: Phrygiæ, Garſauritis, [3] Sargarauſene, Cammanene: Galatiæ, Morimene: ubi diſterminat eos [4] Cappadox amnis, a quo nomen traxere, antea [5] Leucoſyri dicti. A Neocæſarea ſupradicta minorem Armeniam Lycus amnis diſterminat. [6] Eſt & Ceraunus intus clarus. In ora autem ab Amiſo oppidum & flumen [7] Chadiſia, [8] Lycaſtum, a quo Themiſcyrena regio.

IV. [9] Iris flumen deferens Lycum. Civitas [10] Ziela intus, nobilis clade Triarii, & victoria [11] C. Cæſaris: in ora amnis [12] Thermodon, ortus ad caſtellum, quod vocant [13] Phanarœam, præterque radices Amazonii montis lapſus. Fuit oppidum [14] eodem nomine, & alia quinque, [15] Amazonium, [16] Themiſcyra, Sotira, Amaſia, Co-

NOTÆ.

1. *Melitene.*] Hæ quoque Cappadociæ præfecturæ Straboni memorantur, lib. 12. pag. 534. Μελιτηνὴ, καὶ Καταονία. Ἰσαυρεῖτις, (lego Γαρσαυρεῖτις) Καμμανηνὴ, vel ut pag. 540. Κωμμαγηνὴ, Μοριμηνὴ, pro Μορειμηνή.

2. *Cataoniæ.*] Cujus oppidum Claudiopolim eſſe diximus, lib. 5. ſect. 20.

3. *Sargarauſene.*] Σαργαραυσηνὴ Straboni, pag. 537. & Ptolemæo, lib. 5. cap. 6. Vide Notas & Emend. num. XI.

4. *Cappadox.*] Fluviolum eſſe ſatis indicat, qui in interiore Cappadocia fluat, atque in Halyn denique labatur.

5. *Leucoſyri.*] Λευκόσυροι Straboni, pag. 544. hoc eſt, Syri albi.

6. *Eſt & Ceraunus.*] Amnis id, non oppidi nomen, Κεραυνός. Id enim orationis textura poſtulat. Vide Notas & Emend. num. XII.

7. *Chadiſia.*] Χαδισία, *πόλις Λευκοσύρων*, hoc eſt Cappadocum, Steph. pag. 708. ex Hecatæo, qui Themiſcyræ inde regionis initium ducit. Marcianus Heracl. pag. 106. *εἰς χώραν καὶ ποταμὸν* Χαδίσιον.

8. *Lycaſtum.*] Oppidum. Mela, lib. 1. cap. 19. pag. 22. *Secundum Halyn urbs eſt Lycaſto. Ad Thermodonta, campus: in eo fuit Themiſcyrium oppidum*, &c.

9. *Iris flumen.*] Strabo, lib. 12. pag. 556.

10. *Ziela.*] Ζῆλα, quæ a conditore Ziela Nicomedis F. nomen tulit. Steph. pag. 289. Ζῆλαν Plutarchus in Cæſare, pag. 731. Ζῆλαν Dio vocat, lib. 42. pag. 207.

11. *Triarii.*] Romani ducis, qui cum Lucullo in Aſia Mithridatico bello interfuit. Ingenti prælio a Mithridate victum referunt Dio, lib. 35. pag. 5. Plutarchus in Lucullo, pag. 515. Appian. in Mithrid pag. 249. Vide Notas & Emend. num. XIII.

12. *C. Cæſaris.* Dictatoris, qui Pharnacem Mithridatis F. ſuperavit, trophæumque ſtatuit ei adverſum, quod eo ipſo in loco de Triario devicto Mithridates fixerat: quoniam iſtud evertere, quod erat belli Diis dedicatum, neſas putabatur. Dio, lib. 42. pag. 207.

13. *Thermodon.*] Θερμώδων, Straboni, lib. 12. pag. 547. *ῥέων ἐκ τῆς καλουμένης* Φαναροίας.

14. *Eodem nomine*] Thermodontis nomine: ſed fuit, hoc eſt, intercidit. Quare apud ceteros ſcriptores nulla hujus mentio.

15. *Amazonium.*] Vide Notas & Emend. num. XIV.

16. *Themiſcyra.*] Straboni, pag. 547. ἡ Θεμίσκυρα. Reliquæ, Σώτειρα, Ἀμάσεια, Κόμανα, quæ cum jam tum interierint, ab aliis ſcriptoribus prætermiſſæ ſunt, præter τὰ Κόμανα τὰ ἐν τῷ Πόντῳ a Comanis Cappadocicis, de quibus ſupra, diverſa: De his Strabo multa, pag. 557.

*CAPUT IV.

mana : [1] nunc Manteium. * Gentes [2] Genetarum , [3] Chalybum. Oppidum [4] Cotyorum. Gentes : Tibareni , [5] Moſſyni notis ſignantes corpora. Gens , [6] Macrocephali : oppidum [6] Ceraſûs , portus [7] Chordule. Gentes : [8] Bechires , Buzeri. Flumen Melas. Gens , [9] Macrones : [10] Sidene , flumenque Sidenum , quo alluitur oppidum [11] Polemonium ab Amiſo CXX. mill. paſſuum. Inde flumina [12] Iaſonium , [13] Melanthium : & ab Amiſo LXXX. mill. paſſuum , [14] Pharnacea oppidum , [15] Tripolis caſtellum & fluvius. Item [16] Philocalea , & ſine

NOTÆ.

1. *Nunc Manteium.*] Nunc , inquit , ſolum ſupereſt μαντεῖον , id eſt , Oraculum.

2. *Genetarum.*].Id eis a cognomine promontorio nomen , ὁ Γενήτης Straboni , lib. 12. pag. 548. ubi & portus fluminiſque cognominis , teſte Steph. pag. 204. Juxta Tibarenorum gentes Γενηταίου Διὸς ἄκρην locat Apollonius lib. 2. Argon. v. 1011.

3. *Chalybum.*] Χάλυβες περὶ τὸ Πόντου ἔθνος ἐπὶ τῷ ποταμῷ Θερμώδοντι. Chaldæos Χαλδαίους vocat Plutarch. in Lucullo, p. 500. Luſtrat hanc oram Feſtus Avienus in deſcript. orbis , v. 958.

Inde Tibareni , Chalybes ſuper , arma ubi ferri
Ditia vulnifici crepitant incudibus altis.

4. *Cotyorum.*] Κοτύωρος Straboni, lib. 12. pag. 548. Κοτύωρα πόλις τοῦ Πόντου , Stephano , pag. 381. & Arriano in periplo Ponti.

5. *Moſſyni.*] Μόσυνοι Nicolao Damaſc. in Excerptis , pag. 517. Iidem Μοσύνοικοι appellati a Strabone , lib. 12. pag. 549. & Diodoro , lib. 14. pag. 260. hoc eſt , turricolæ. Mela , lib. 1. cap. 19. pag. 22. *Tibareni Chalybas attingunt , quibus in riſu luſuque ſummum bonum eſt. Ultra Moſſyni turres ligneas ſubeunt , notis corpus omne perſignant , propatulo veſcuntur* , &c.

6. *Macrocephali.*] Mela , loc. cit. *Minus feri , verum & hi inconditis moribus , Macrocephali , Bechiri , Buzeri.*

7. *Ceraſûs.*] Κερασοῦς Straboni , lib. 12. pag. 548. unde cognominata ceraſa , ut ait Ammianus , lib. 22. pag. 213. Ego vero de arbore magis patriam , quam de patria arborem nomen traxiſſe crediderim. Dicemus ea de re , l. 15. ſect. 30.

8. *Chordule.*] Prius *Cordule* ſcribebatur. At Χορδύλη eſt Ptolemæo , lib. 5. cap. 6. Arriano , in Periplo , Κορδύλη.

9. *Bechires , Buzeri.*] Illi Scylaci pag. 31. Βέχειροι dicuntur : & Apollonio , lib. 2. verſ. 395. Stephano , Βέχειρες. Iſti Straboni , lib. 11. pag. 549. Βύζηρες : *Buzeres* Priſciano in Periegeſi. pag. 386.

10. *Macrones.*] Μάκρωνες ſive Σάννοι , de quibus Strabo , pag. 548. De his iterum ſect. XI.

11. *Sidene.*] Σιδηνὴ regio , quæ Themiſcyrenæ jungitur , auctore Strabone , loc. cit. Vide Notas & Emendationes num. XV.

12. *Polemonium.*] Quod a Polemone rege nomen habet , ac Ponti certæ parti dedit , Ponti Polemoniaci. Ejus regis ditio Neronis tantum principatu in Romanorum ditionem venit. Πολεμώνιον , Steph. pag. 517.

13. *Iaſonium.*] Straboni , pag. 548. & Arriano in Periplo , Ἰασόνιον promontorium eſt : cujus nominis & flumen fuiſſe conjicitur : ut Heracleum in ea ora , & promontorii idem & amnis nomen fuit , ut mox dicetur.

14. *Melanthium.*] Μελάνθιος ποταμὸς Arriano in Periplo , a Cotyoris , de quibus ſuperius , ſtadiis diſſitus LX.

15. *Pharnacea.*] Φαρνακία Ptolemæo lib. 5. cap. 6. & Straboni , pag. 555. Φαρνάκεια Arriano.

16. *Tripolis.*] Meminit hujus loci Arrianus, quem a Philocalea diſtare centum ac decem ſtadiis ait.

17. *Philocalea.*] Caſtellum, & fluvius. Φιλοκάλεια Arriano , in Periplo Ponti, Ptolemæo lib. 5. c. 6. perperam Κοχάλια.

fluvio Liviopolis: & a Pharnacea [1] centum mill. paſſuum, [2] Trapezûs liberum, vaſto monte clauſum. [3] Ultra quod gens Armenochalybes, a majore Armenia XXX. mill. paſſuum diſtans. In ora ante Trapezunta flumen [4] Pyxites: ultra vero gens [5] Sannorum Heniochorum. Flumen [6] Abſarum, cum caſtello cognomine in faucibus, a Trapezunte CXL. mill. paſſuum. Ejus loci [7] a tergo montium Iberia eſt: in ora vero Heniochi, [8] Ampreutæ, Lazi. Flumina: [9] Acampſis, Iſis, Mogrus, Bathys. Gentes Colchorum. Oppidum [10] Matium, flumen [11] Heracleum, & promontorium eodem nomine, clariſſimuſque Ponti [12] Phaſis. [13] Oritur in Moſchis: navigatur quamlibet ma-

NOTÆ.

1. *Centum mill. paſſ.*] Ab Amiſo autem Pharnacea diſtat LXXX. mill. Sunt omnino igitur CLXXX. mill. paſſ. terreſtri ſcilicet ac recto itinere: nam mari navigatio, per ſinuum anfractus, duûm millium eſt ſtadiorum cum ducentis, ab Amiſo Trapezuntem uſque, ut Strabo monet, lib. 12. pag. 548. hoc eſt, milliarium ducentorum, & XXV.

2. *Trapezûs.*] Τραπεζοῦς Græcis. Nobis, *Trebizonde*. Græcorum imperii quondam ſedes. Trapezunta inſulam Ammianus vocat, lib. 22. pag. 213. quoniam peninſulæ cum inſulis ſæpe confundi ſolitæ.

3. *Vltra quod.*] Verſus orientem, a mari longius.

4. *Pyxites.*] Πυξίτης Arriano in Periplo.

5. *Sannorum Heniochorum.*] Ex Heniochis, Sanniſque, qui & Macrones, mixti, ut Armenocalybes ex Armenis & Chalybibus. Σάννοι, & Λαζοὶ, de quibus mox dicetur, etſi Romanis ſubactos armis, Romanis tamen unquam legibus ſerviiſſe negat Theodoretus, ſerm. 9. de legibus.

6. *Abſarum.*] Ἄψαρος ποταμὸς Scylaci, pag. 31. Ptolemæo, lib. 5. cap. 6. Ἄψαῤῥος. Caſtellum vero Ἄψαρον vocat Arrianus in Periplo Ponti, poſitum in ipſis fluvii faucibus.

7. *A tergo.*] In mediterraneo, verſus ortum a mari recedendo.

8. *Ampreutæ.*] Ampreutarum loco Zydretas habet Arrianus in Periplo, quos Heniochos inter & Lazos, collocat Ἡνιόχοι ἐχόμενοι Ζυδρεῖται. Ζυδρειτῶν δὲ Λαζοί. Hi Λαζαὶ Ptolemæo dicti, lib. 5. cap. 10. maritima Colchidis obtinent, ad utramque Phaſidis ripam appoſiti, teſte Procopio, lib. 2. belli Perſ. cap. 29. pag. 164. Hodie, *la Mingrelie*.

9. *Acampſis, &c.*] Vide Notas & Emend. num. XVI.

10. *Matium.*] Forte Μαδία Ptolemæi, l. 5. c. 30. in mediterraneis Colchidis civitatibus.

11. *Heracleum.*] Aliud hoc promontorium eſt ab Heracleo, cujus Strabo meminit, lib. 12. pag. 548. quod oram maritimam ab Amiſo legentibus, etiam ante Iaſonium, de quo ſupra, primum occurrit: cum hoc Plinianum ab Amiſo millibus paſſ. diſtet amplius trecentis & ſexagenis.

12. *Phaſis.*] Argonautarum navigatione celebratus Noſtris, *le Phaſe*.

13. *Oritur in Moſchis*] Ita Solinus, cap. 15. pag. 35. Strabo, lib. XI. pag. 498. ἐξ Ἀρμενίας τὰς ἀρχὰς ἔχων, hoc eſt, ortum habet ex ea Moſchicæ regionis parte, quam Armeni obtinent. Eſt enim Moſchica tripartita: pars Colchis, pars Iberis, pars Armenis cedit: ἡ δ' ἐν Μοσχική, inquit idem Strabo, pag. 499. τριμερής ἐστι· τὸ μὲν γὰρ ἔχουσιν αὐτῆς Κόλχοι, τὸ δὲ Ἴβηρες, τὸ δὲ Ἀρμένιοι. Sunt igitur hi Moſchi, quos Georgos, *les Georgiens*, poſterior ætas appellavit, unde unde tandem petita hæc recens appellatio eſt. Horum enim in agro, qua vergit in occaſum, a montibus quos Ptolemæus Caucaſios vocat, haud procul ab ipſis Euphratis fontibus, oritur Phaſis. Ab iis quos Moſcovitas nos appellamus longa terrarum, ut apparet, intercapedine disjuncti.

gnis navigiis XXXVIII. mill. D. paſſuum. Inde minoribus longo ſpatio, pontibus CXX. pervius. Oppida in ripis [1] habuit complura: celeberrima, [2] Tyndarida, Circæum, [3] Cygnum, & in faucibus Phaſin. Maxime autem inclaruit [4] Æa, XV. mill. paſſuum a mari, ubi [5] Hippos & Cyaneos vaſti amnes e diverſo in eum confluunt. Nunc habet [6] Surium tantum, & ipſum ab amne influente ibi cognominatum, [7] uſquequo magnarum navium capacem eſſe diximus. Et alios accipit fluvios, magnitudine numeroque mirabiles, inter quos [8] Glaucum. [9] In ore ejus, inſulæ ſine nomine, [10] ab Abſaro LXX. M. Inde aliud flumen [11] Charien. Gens Salæ, antiquis [12] Phthirophagi dicti, [13] & Suani. Flumen [14] Cobum e Caucaſo per Suanos fluens. Dein Rhoas. Regio [15] Ecrectice. Amnes: [16] Singames, Tarſuras, Aſtele-

NOTÆ.

1. *Habuit complura.*] Familiaris hæc Plinio formula præteriti temporis, *habuit, inclaruit*, deſiiſſe jam tum oppida illa ſignificat

2. *Tyndarida, Circæum.*]Vide Notas & Emend. num. XVII.

3. *Cygnum, & in faucibus Phaſin.*] De Cygno inferius. De Phaſi Mela, lib. 1. cap. 19. pag. 23. *Hic Phaſis erumpit: hic eodem nomine, quo amnis eſt, a Themiſtagora Mileſio deductum oppidum.* Stephanus: Φᾶσις, πόλις πρὸς τῷ Φάσιδι ποταμῷ ἐν Κόλχοις. Inſtaurata denuo, hodieque præampla civitas eſt, *le Phaſe.*

4. *Æa.*] Αἶα Stephano, pag. 30. ſed paulo a mari remotius, quam Plinius ſtatuit: nempe CCC. ipſis ſtadiis, *ςάδια τριακόσια*, quæ millia paſſuum efficiunt XXXVII cum paſſ. quingentis.

5. *Hippos & Cyaneos.*] Stephano, & Ptolemæo lib. 5. cap. 10. Ἵππος καὶ Κυάνεος, ille a celeritate, quod incitatiſſimi equi more fertur: a colore iſte cæruleo, nomen invenit. Uterque in Phaſin influit.

6. *Surium.*] Σούριον in mediterraneis Colchorum oppidis Ptolemæo, loc. cit.

7. *Uſquequo.*] Hoc eſt, influente ibi Surio amne in Phaſin, ubi, vel quo uſque magnis navigiis Phaſin diximus navigari, hoc eſt, a mari XXXVIII. mill. D. paſſ.

8. *Glaucum.*] Γλαῦκος Straboni, lib. XI. pag. 498.

9. *In ore ejus.*] Ubi ſe Phaſis in mare devolvit.

10. *Ab Abſaro LXX. M.*] Ita Reg. 1. 2. Colb. 1. 2. Chiffl. Pariſ. Nonnulli alii, LXXV.

11. *Charien.*] Neutro id genere expreſſit, quia flumen præfatus. Arriano in Periplo, Χαρίης ποταμός. Ptolemæo loc. cit. Χάριστος. Straboni, pag. 499. ὁ Χάρις.

12. *Phthirophagi.*] Φθειροφάγοι Straboni loc. cit. quos ait a ſordibus & ſqualore nomen habere. Horum & Mela meminit, lib. 1. cap. 19.

13. *Et Suani.*] Σύανοι Ptolemæo, lib. 5. cap. 9. Σόανες iidem Straboni, loc. cit. & Stephano.

14. *Cobum.*] Arriano in Periplo, Κῶβος ποταμός.

15. *Ecrectice.*] Ptolemæo lib. 5. cap. 10. ex Palatino cod. Ἐκρηκτικὴ χώρα appellat: quæ germana vocis hujuſce ſcriptura eſt. Inveniſſe nomen ea regio videtur, vel quod abrupto ſalebroſoque ſolo eſt, vel quod frequentibus fluviorum ac torrentium alveis excavato, vel denique crebris imbrium eruptionibus obnoxio, ταῖς συῤῥοίαις τῶν ποταμῶν, καὶ ἐκρήγμασι τῶν ὑδάτων, καὶ χαράδραις. Unde & ejus oræ fluvio Ῥόας inditum nomen. Ecrectices & Mela meminit lib. 1. cap. 19. Pars eſt Mingreliæ borealis.

16. *Singames, &c.*] Vide Notas & Emendationes num. XVIII.

phas,

phas, Chryſorrhoas. Gens [1] Abſilæ, caſtellum Sebaſtopolis, [2] a Phaſide centum mill. paſſuum. Gens [3] Sannigarum, oppidum [4] Cygnus, flumen & oppidum [5] Penius. Deinde [6] multis nominibus Heniochorum gentes.

V. Subjicitur Ponti [7] Regio Colica, in qua juga Caucaſi ad Riphæos montes torquentur, [8] ut dictum eſt, altero latere in Euxinum Mæotin devexa, altero in Caſpium & Hyrcanium mare. [9] Reliqua litora feræ nationes tenent, [10] Melanchlæni, [11] Coraxi urbe Colchorum [12] Dioſcuriade, juxta fluvium [13] Anthemunta, nunc deſerta: quondam adeo clara, [14] ut Timoſthenes in eam c c c. nationes, diſſimilibus linguis, deſcendere prodiderit. Et poſtea a noſtris c x x x. interpretibus negotia ibi geſta. [15] Sunt qui conditam eam ab Amphito & Telchio, Caſtoris ac Pollucis aurigis putent, a quibus ortam Heniochorum gentem feram conſtat. A Dioſcuriade oppidum Hera- 5 CAP. V.

NOTÆ.

1. *Abſila.*] Ἀψίλαι Arriano in Periplo. Horum caſtellum Sebaſtopolis, in urbis deinde amplitudinem crevit, hodieque *Savatopoli* retento utcumque vetuſto nomine appellatur.

2. *A Phaſide.*] Ab oppido ſcilicet, in ore amnis cognominis poſito, diſtat id caſtellum, cui Sebaſtopoleos nomen fuit.

3. *Sanigarum.*] Arriano Σανίγαι, in Periplo Ponti. Stephano, Σαννίγαι, ἔθνος Σκυθίας.

4. *Cygnus.*] Ab altero ejuſdem nominis oppido, de quo ſuperius, longe diverſum: etſi nomenclaturæ par forte ratio. Illud enim in Phaſidis ripa, iſtud a Phaſide centum amplius paſſuum millibus disjunctum: illud ſua ætate interiiſſe, iſtud integrum ſupereſſe ſignificat. De appellationis occaſione Mela, lib. 1. cap. 19. *Oppidum eſt*, inquit, *quod Græci mercatores conſtituiſſe, & quia cum cæca tempeſtate agerentur, ignaris qua terra eſſet, cygni vox notam dederat, Cygnum appellaſſe dicuntur.*

5. *Penius.*] Vide Notas & Emend. num. XIX.

6. *Multis nominibus.*] Ex his Sanni Heniochi ſuperius memorati.

7. *Regio Colica.*] Κωλική Stephano, & Scylaci. Vide Notas & Emend. num. XX. Subjicitur hæc regio ſupradictæ Ecrecticæ, verſus meridiem, ubi Caucaſii montes ad boream flectuntur ac veluti reſiliunt, uſque ad Riphæos. Hic igitur ſe ſe juga findunt, ſerie eorum altera verſus Euxinum, Mæotinque deflexa, altera verſus Hyrcanum mare abſcedente, ut duo maria geminis veluti brachiis attingere videantur.

8. *Vt dictum eſt.*] Libro ſup. ſect. 27.

9. *Reliqua.*] Hæc ex Pomponio Mela, lib. 1. cap. 19.

10. *Melanchlæni.*] Μελάγχλαινοι. Scylax, pag. 30. Μετὰ δὲ Κοραξοὺς Μελάγχλαινοι· μετὰ δὲ τούτους Κόλχοι ἔθνος, καὶ Διοσκουριὰς πόλις, &c. His atra veſtis, & ex ea nomen. Auctor Mela, lib. 1. cap. 19.

11. *Coraxi.*] In Colchis, inquit, Coraxi ſunt, quorum oppidum Dioſcurias. Stephanus: Κόραξοι, ἔθνος Κόλχων.

12. *Dioſcuriade.*] Hodie *Prezonde*, ut Niger recte cenſuit: non *Sevaſtopoli*, ut aliis viſum.

13. *Anthemunta.*] Ab Ἀνθεμοῦς, Ἀνθεμοῦντα.

14. *Vt Timoſthenes.*] Et Strabo quoque, lib. XI. pag. 498.

15. *Sunt qui conditam*] Solinus, cap. 15. pag. 35. aliique. Vide Notas & Emend num. XXI. Ab ipſis Caſtore & Polluce, cum Iaſone Pontum ingreſſis conditam eſſe Dioſcuriadem, Mela eſt auctor, lib. 1. cap. 19. pag. 23.

cleum : diſtat [1] a Sebaſtopoli [2] LXX. mill. paſſuum. [3] Achæi, [4] Mardi, Cercetæ : [5] poſt eos Serri, Cephalotomi. [6] In intimo eo tractu Pityûs oppidum opulentiſſimum, ab Heniochis direptum eſt. [7] A tergo ejus [8] Epageritæ, Sarmatarum populus in Caucaſi jugis : poſt quem Sauromatæ. [9] Ad hos profugerat [10] Mithridates Claudio principe, narravitque [11] Thalos iis eſſe confines, qui ab oriente Caſpii maris fauces attingerent : ſiccari eas æſtu recedente. [12] In ora autem juxta

NOTÆ.

1. *A Sebaſtopoli.*] Caſtello, de quo ſup. ſect. mox urbe, *Savatopoli.* Nunc aquis obruta interiit. Heraclei promontorii, a quo & oppido nomen, meminit Arrianus in Periplo.

2. *LXX. mill. paſſ.*] Ita Reg. 1. 2. Colb. 1. 2. Pariſ. Chiffl. Alii quidam, LXXX.

3. *Achæi, &c.*] Hos quoque Scylax enumerat, pag. 30. Κερκέται, ἔθνος... μετὰ δὲ Κερκέτας, Ἀχαιοὶ ἔθνος· μετὰ δὲ Ἀχαιοὺς Ἡνίοχοι ἔθνος, &c. Tenuere hi olim intimum Ponti Euxini receſſum, angulumque eum, qui maxime ſpectat ortum, & in boream flectitur : Hodie, *l'Avogaſie.*

4. *Mardi.*] Non unius gentis hæc propria appellatio eſt, ſed communicatur cum pluribus, quibus eadem feritas morum par nomen aſſeruit : a radice, ut videtur Hebraïca, מרד, quæ vox rebellem eſſe & contumacem ſonat. Alios in hoc ipſo libro Mardos offendemus.

5. *Poſt eos.*] Hoc eſt, a tergo, verſus ortum. Legendum porro ſorte conjunctim, *Serri Cephalotomi*, ut eo cognomine diſcriminentur hi Serri ab alia gente cognomine, cujus montes arduos & inacceſſos in Dacia memorat Ammianus lib. 27. pag. 341. Hi vero ab ingenii feritate, quod capros hoſtes capire ſtatim minuerent, Κεφαλοτόμοι dicti videntur.

6. *In intimo.*] In receſſu Ponti, ſinuque maris ejus ultimo, in Colchidis ora, ἐν τῇ Κολχίδος παραλίᾳ, Pityus eſt : Πιτυοῦντα τὴν μεγάλην Strabo vocat, lib. XI. pag. 496. a Dioſcuriade ſtadiis CCCLX. hoc eſt, mill. paſſ. XLV. Id oppidum eſt, quod in boreali ora Ponti Euxini a S. Sophia nomen habet.

7. *A tergo ejus.*] Verſus ortum, & Caſpium mare.

8. *Epageritæ.*] Ἐπαγερῖται, ſic appellati, quod vel ad arma, vel ad concionem vocati ſtatim convolarent, & congregarentur : ἐπαγείρω *congrego*, vel quod hæc Sarmatarum portio in certos collecta pagas, non ſparſa, ut ceteri, & vaga foret.

9. *Ad hos.*] Ad Sauromatas Hi Sarmatis ſupradictis ad orientem adjacent, verſus Hyrcanium mare. De his, & de Thallis Solinus, cap. 15. pag. 35. *Vltra Sauromatas, qua Mithridati latebram, & quibus originem Medi dederunt, confines ſunt Thalli his nationibus quæ ab oriente contingunt.* Obtinuere ii Sauromatæ partem Georgiæ borealem, qua in ortum inclinat. Ab aliis Sauromatis, qui ultra Tanaïm panduntur in latitudinem, hos recte diſcriminat Ammianus, lib. 22. pag. 215.

10. *Mithridates.*] Non ille Ponti, quem Pompeïus devicit, ut ſatis ipſa temporum diverſitas admonet, ſed Iberiæ Rex, de quo Tacitus, lib. 6. Annal. pag. 144. & alibi paſſim.

11. *Thallos iis.*] Erant, inquit, Sauromatis Thalli confines, ultimique tractus illius populi, qui Caſpii maris fauces attingerent, unde a Scythico, (ut credebatur olim,) irrumpit oceano. Hunc Plinii locum, ut alia multa, perperam Solinus accepit. Thallos nunc dici arbitror, qui regnum Aſtracani, ut appellant, obtinent.

12. *In ora autem.*] In ora boreali Ponti, qua verſus Boſphorum Cimmerium reflectitur : nam, ut Ammianus monet loc. cit. *Poſt terga Cercetarum Cimmerici agitant incolæ Boſphori, ubi Mile-*

Digitized by Google

Cercetas, flumen Icaruſa, cum [1] oppido Hiero & flumine, [2] ab Heracleo CXXXVI. mill. Inde promontorium [3] Crunœ, a quo ſupercilium arduum tenent [4] Toretæ. Civitas [5] Sindica, [6] ab Hiero LXVII. M. D. paſſuum Flumen [7] Setheries. * Inde ad Boſphori Cimmerii *Cap. VI. [8] introitum LXXXVIII. mill. D. paſſuum. 5

VI. Sed ipſius peninſulæ inter Pontum & Mæotim lacum excurrentis, non amplior [9] LXVII. mill. D. paſſuum longitudo eſt: latitudo nuſquam infra duo jugera. [10] Eïonem vocant. Ora ipſa Boſphori, utrinque ex Aſia atque Europa, curvatur in Mæotin. Oppida, [11] in aditu Boſphori primo [12] Hermonaſſa, dein [13] Cepi Mileſiorum. Mox [14] Stratoclia, & [15] Phanagoria, & pæne deſertum [16] Apaturos,

Notæ.

ſia ſunt civitates, Panticapæum, &c. Pars hæc eſt Avogaſiæ, ut vocant, occidentalior.

1. *Oppido Hiero.*] Λιμὴν ἱερός Arriano in Periplo Ponti.

2. *Ab Heracleo CXXXVI. mill.*] Arrianus ibid. ab Heracleo ad Hierum ſtadia numerat omnino MDCCLXXX. quæ menſura efficit millia paſſ. CXLVII. cum quingentis paſſ. ſed forte longiora quærit navigando ſinuum diverticula & anfractus.

3. *Crunæ.*] Ita Reg. 1. 2. Colb. 1. 2. Pariſ. Chiffl. Græcis Κροῦνοι.

4. *Toretæ.*] Τορέκται, ἔθνος Ποντικόν, Stephano. Iidem Τορεῖται Straboni, inter Mæoticos populos, lib. XI. pag. 495. & Melæ lib. 1. cap. 19. Vide Notas & Emend. num. XXII.

5. *Sindica.*] Civitas Sindos Melæ, lib. 1. cap. 19. a quo & Sindones populi in confinio Mæotidis collocantur. Σινδοὺς hos Strabo vocat, lib. XI. pag. 495. A meridie paludi ſubjici eos ſcribit Stephanus, verbo Σινδοί. Ptolemæo, lib. 5. cap. 9. Σινδικὴ χώρα. Arriano Σινδικὴ, ut & Straboni.

6. *Ab Hiero LXVII. &c.*] Ita Reg. 1. 2. Colb. 1. 2. Chiffl. Pariſ. At Arrianus in Periplo, Sindicæ ab Hiero intervallum ſtatuit dimidio fere minus, ſtadiorum ſcilicet trecentorum, hoc eſt, milliarium XXXVII. D. paſſ.

7. *Setheries.*] Unde *Steaceriges* Plinii editores hauſerint, aut qua vi ingenii excuderint, non video. MSS. certe proxime appellati, *Setheries* legunt.

8. *Introitum.*] Boſphori anguſtias, ſeu fauces.

9. *LXVII. mill. D. paſſ.*] Vide Notas & Emend. num. XXIII.

10. *Eionem.*] Ἠϊόνα, quæ vox oram & litus ſonat.

11. *In aditu.*] In ipſa peninſula, qua iter eſt ad Boſphorum. Mela, lib. 1. cap. 19. *obliqua tunc regio, & in latum modice patens, inter Pontum paludemque* Mæotin, *ad Boſphorum excurrit: quæ duobus alveis in lacum & in mare profluens, Cerocondamam peninſulam reddit. Quatuor urbes ibi ſunt, Hermonaſſa, Cepæ, Phanagoria, & in ipſo ore Cimmerion.*

12. *Hermonaſſa.*] Ἑρμώνασσα Straboni, loc. cit.

13. *Cepi Mileſiorum.*] Κῆποι, hoc eſt, Horti: ab amœnitate loci nomen effictum Phanagoriam & Hermonaſſam, colonias eſſe Ionum, ſeu Mileſiorum, auctor eſt Dionyſius Periegetes, v. 553. atque id de vicinis Cepis affirmat auctor Peripli Ponti Euxini, pag. 2. Κῆποι ἀποικισθέντες ὑπὸ Μιλησίων.

14. *Stratoclia.*] Στρατοκλεία.

15. *Phanagoria.*] Φαναγόρεια Straboni: & Stephano: Φαναγορία auctori Peripli Ponti Euxini, pag. 1.

16. *Apaturos.*] Ἀπάτουρον fanum fuit, ubi Venus Ἀπάτουρος, hoc eſt, *Doloſa*, colebatur, ob interfectos dolo gigantes. Strabo, lib. XI. pag. 495. & ex Strabone Stephanus.

ultimoque in oſtio [1] Cimmerium, quod antea [2] Cerberion vocabatur. * Inde Mæotis lacus, [3] in Europa dictus.

* CAPUT VII.

VII. A Cimmerio accolunt [4] Mæotici, Vali, Serbi, Arrechi, Zingi, Pſeſii. Dein Tanaïm amnem, [5] gemino ore influentem, colunt [6] Sarmatæ, Medorum (ut ferunt) ſoboles, [7] & ipſi in multa genera diviſi. Primo Sauromatæ Gynæcocratumeni [8] Amazonum connubia. Dein [9] Evazæ, [10] Cottæ, [11] Cicimeni, Meſſeniani, Coſtobocci,

NOTÆ.

1. *Cimmerium.*] Κιμμερὶς πόλις, auctori Peripli pag. 2. Ad hos Cimmerios denſiſſimarum tenebrarum fama pertinere credita, quæ venit in adagium. Ea de re vide Bochartum in Geogr. parte 2. lib. 1. pag. 653. & Euſtathium in Odyſſ. λ. v. 14. pag. 1670.

2. *Cerberion.*] Cimmerios quidem Cerberios Crates appellabat, ut docet Euſtathius. loc. cit. pag. 1671. & Heſychius, Κερβέριοι . . . . φασὶ δὲ καὶ τοὺς Κιμμερίους Κερβερίους, καὶ τὴν πόλιν οἱ μὲν Κερβερίαν καλοῦσιν, οἱ δὲ Κιμμερίαν.

3. *In Europa dictus.*] Libro 4. ſect. 24.

4. *Mæotici.*] Vel Mæotæ, Μαιῶται, quorum plura genera: Vali, Serbi Σέρβοι Ptolemæo lib. 5. cap. 9. Arrechi Ἀρρηχοὶ ἔθνος Μαιωτῶν Stephano, pag. 124. ex Strabone lib. XI. pag. 495. Zingi, Pſeſii Ψησσοὶ Stephano, pag. 726. Vide Notas & Emend. num. XXIV. Quam hi regionem obtinuere olim, nunc *la Commanie.*

5. *Gemino ore.*] Strabo lib. XI. pag. 493. gemina Tanais oſtia ſtadiis ait ſexagenis inter ſe diſtare.

6. *Sarmatæ, Medorum.*] Sauromatas, quæ Sarmatarum natio eſt, a Medis trahere originem auctor eſt Solinus, cap. 15. pag. 35.

7. *Et ipſi.*] Ut Mæotæ in plura genera nominaque gentium diviſi, ſic & Sarmatæ, in Sauromatas, alioſque: Sauromatæ rurſus in Gynæcocratumenos, &c. Traxit hunc colorem Plinius a Pomponio lib. 1. cap. 19. *Tanais ripas*, inquit, *Sauromatæ, & ripis hærentia poſſident. Una gens, aliquot populi, & aliquot nomina. Primi Mæotici γυναικοκρατούμενοι, Amazonum regna.* Scylax quoque, pag. 29. Σαυρομάται δέ ἐστιν ἔθνος, Γυναικοκρατούμενοι. Τῶν Γυναικοκρατουμένων ἔχονται Μαιῶται, &c.

8. *Amazonum connubia.*] Quibuſcum coïere Amazones e prælio reduces ad Thermodontem amnem commiſſo: unde Γυναικοκρατούμενοι appellati, quod victricibus obſequantur ad procreandam eis ſobolem. Sic auctor Peripli Ponti Euxini, pag. 1. Τούτοις δὲ ἐπιμεμίχθαι τὰς Ἀμαζόνας τοῖς Σαυρομάταις λέγουσιν, ἐλθούσας ποτὲ ἀπὸ τῆς περὶ τὸν Θερμώδοντα ποταμὸν γενομένης μάχης· ἀφ' ἧς ἐπεκλήθησαν οἱ Σαυρομάται Γυναικοκρατούμενοι. Hæc quoque Dionyſius in Periegeſi, v. 656. cujus mentem carmine Avienus expreſſit, v. 865. Sunt hi porro Sauromatæ, qui nunc Tartari Pettigori vocantur in Tanaïs ripis, qua ſpectat Aſiam, quaque proxime in Mæotin effunditur. Vide Notas & Emend. num. XXV.

9. *Evazæ.*] Forte ab εὐάζω dicti, quaſi Bacchi orgia celebrantes, vel ut Maro canit, *Evantes orgia.* In R. tamen 1. 2. Colb. 1. 2. Pariſ. &c. legitur, *Dein Navazæ*, forte pro *Eunazæ* ab εὐνή.

10. *Cottæ.*] In MSS. *Coitæ.* An a κοίτη, quæ vox, ut εὐνή cubile & coïtum ſonat?

11. *Cicimeni.*] Forte Ciccimeni, a κίκυς, quæ συνουσία. Ut ut eſt de voce, quotquot hic Tanaïs accolæ nominantur, nunc una fere cenſentur appellatione Moſcovitarum, quorum in ditionem ac poteſtatem venerunt.

Choatræ, [1] Zigæ, [2] Dandari, [3] Tuſſagetæ, Turcæ, uſque ad ſolitudines ſaltuoſis convallibus aſperas: [4] ultra quas Arimphæi, qui ad Riphæos pertinent montes. Tanaïn ipſum Scythæ [5] Silin vocant, Mæotin Temerinda, quod ſignificat [6] matrem maris. Oppidum [7] in Tanaïs quoque oſtio fuit. [8] Tenuere finitima primi Cares, dein Clazomenii & Mæones, poſtea Panticapenſes.

[9] Sunt qui circa Mæotin ad Ceraunios montes has tradant gentes: A litore Napitas: ſupraque Eſſedones Colchis junctos, montium cacuminibus. [10] Dein Carmacas, Oranos, Autacas, Mazacas, Cantocaptas, Agamathas, Picos, Rhymozolos, Aſcomarcos: & ad juga Caucaſi Icatalas, Imaduchos, Ramos, Anclacas, Tydios, Cara-

NOTÆ.

1. *Zigæ.*] Vide Notas & Emend. num. XXVI.

2. *Dandari.*] Δανδάριοι Straboni, lib. XI. pag. 495. inter Mæoticas gentes: Stephano item, pag. 221. Vide Notas & Emend. num. XXVII.

3. *Tuſſagetæ, Turcæ.*] Thyſſagetæ Pomponio, & Turcæ, prope Amazonum regna & Gelonos, vaſtas ſilvas occupare dicuntur, aliique venatu. Tanaïs oram coluiſſe mihi videntur ii, in eo amnis flexu, qua maxime ad Volgam fluvium, & Caſpium mare curvatur: ubi Aſtracani regnum. Hinc profecti qui nunc imperium Orientis tenent.

4. *Vltra quas Arimphæi.*] Et hi quoque nunc Moſcovitici juris, Tanaïs olim riparum incolæ, juxta illius fontes: nam is ex Riphæo monte dejicitur, ut Mela teſtatur, lib. 1. cap. 19. pag. 24. quem ad montem uſque pertinent Arimphæi.

5. *Silin vocant.*] Atque ad hujus ſimilitudinem id quoque nomen ad alios majores amnes tranſtulerunt. Nam & Jaxartem iidem Selin vocavere, uti diximus ſect. 18. De Tanaï Euſtathius in Dionyſ. v. 17. Ἰσέον δὲ ὅτι ὁ ποταμὸς οὗτος, δι᾽ ὃ τετμημένως ῥέει Τάναϊς ἑλληνιστὶ καλούμενος, Σίλις, ὥς φασί τινες παρὰ τοῖς περιχώροις βαρβάροις ὀνομάζεται.

6. *Matrem maris.*] Quoniam aquas in Euxinum effundit, & perennes eidem ſufficit, ipſo pæne mari haud minor lacus: idcirco ἡ Μαιῶτις ἡ πολὺ ἐλάττων τοῦ Πόντου ἐστί, λεγομένη καὶ Μήτηρ τοῦ Πόντου, inquit Euſtathius in Dionyſ. Perieg. verſ. 17. ex Herodoto. Temerinda Maris finem potius ſignificare auctor eſt Delrio, in Comment. ad Hercul. Furent. Καρπαλὺκ a Scythis vocari, eaque voce Matrem intelligi ac veluti piſcium obſtetricem, quorum palus tota feraciſſima eſt, ſcribit Jo. Tzetzes, Chiliad. 8. hiſt. 224. v. 772. patet proinde vim eſſe Scythicæ vocis Καρπαλυκ, & Græcæ Μαιῶτις, a *μαιόομαι*, quod eſt *obſtetricor*, & *μαιώτρια*, *obſtetrix*.

Μαιῶτις δὲ παρ᾽ Ἕλλησιν αὕτη πλυτεῖ τὸ κλῆ-
σιν,
Ὡς μήτηρ καὶ μαιώτρια γένους παντὸς ἰχ-
θύων.

7. *In Tanaïs quoque oſtio fuit.*] Et eſt hodieque ex integro inſtauratum: *Aſof* Tabulæ vocant. Τάναϊς πόλις Ptolemæo, lib. 3. cap. 5. μεταξὺ τῶν ςομάτων.

8. *Tenuere finitima.*] Paruere, inquit, diverſis ſubinde populis tractus hi terrarum, qui Tanais oſtiis ripiſque adjacent. De Carum migrationibus, Strabo lib. 1. pag. 61.

9. *Sunt qui.*] Quæ circa Mæotin habitant gentes, inquit, ad Ceraunios uſque montes, ſupra Caſpium mare, aliis alii diſtinguunt nominibus: ac primum quidem ſtatim in ipſo Mæotidis litore Napitas, &c. Vide Notas & Emend. num XXVIII.

10. *Dein Carmacas.*] Vide Notas & Emend. num. XXIX.

ſtaſeos, Authiandas. Lagoum amnem ex montibus Catheis, in quem defluit Opharus: ibi gentes Caucadas, Opharitas: [1] Amnes, Menotharum, Imityem ex montibus Ciſſiis, inter Acdeos, Carnas, Uſcardeos, Acciſos, Gabros, Gogaros. Circaque fontem Imityis, Imityos, & Aparthenos. Alii influxiſſe eo Scythas Auchetas, Atarneos, Aſampatas. Ab his Tanaïtas & Inapæos viritim deletos. Aliqui flumen Opharium labi per Canteeos & Sapeos: Tanain vero tranſiſſe Phatareos, Herticeos, Spondolicos, Synhietas, Amaſſos, Iſſos, Catazetos, Tagoros, Catonos, Neripos, Agandeos, Mandareos, Satarcheos, Spaleos.

CAPUT VIII. VIII. Peracta eſt interior ora, omneſque accolæ: nunc reddatur ingens in mediterraneo ſinus: in quo multa aliter, ac veteres, proditurum me non eo inficias, anxia perquiſita cura, rebus nuper in eo ſitu geſtis [2] a Domitio Corbulone, regibuſque inde miſſis ſupplicibus, aut regum liberis obſidibus. [3] Ordiemur autem a Cappadocum gente. Longiſſime hæc Ponticarum omnium [4] introrſus recedens, minorem Armeniam, majoremque, & Commagenen [5] lævo ſuo latere tranſit: dextra vero omnes [6] in Aſia dictas gentes, plurimis ſuperfuſa populis: magnoque impetu ſcandens ad ortum Solis & Tauri juga, tranſit Lycaoniam, Piſidiam, Ciliciam: vadit ſuper Antiochiæ tractum, & uſque ad Cyrrheſticam ejus regionem, parte ſua, quæ vocatur Cataonia, contendit. Itaque ibi longitudo Aſiæ [7] XII. quinquaginta mill. paſſuum efficit: latitudo, DCXL. mill.

CAP. IX. IX. [8] Armenia autem major incipiens [9] a Paryadris montibus, Euphrate amne ([10] ut dictum eſt) aufertur Cappadociæ: [11] & qua diſ-

NOTÆ.

1. *Amnes, Menotharum &c.*] Vide Notas & Emend. num. XXX.

2. *A Domitio.*] Quem retinendæ Armeniæ Nero præfecerat. Vide Tacit. lib. 13. Annal. pag. 199. & toto fere lib 14.

3. *Ordiemur autem.*] Hæc totidem ferme verbis Martianus exſcripſit, l. 6. cap. de Cappadocia, pag. 222.

4. *Introrſus.*] In medias terras irrumpens, a Coro verſus Eurum, hoc eſt, ab Euxino Ponto ad Syriæ limites.

5. *Lævo ſuo latere.*] Qua ſpectat orientem.

6. *In Aſia dictas.*] Phrygiam, Piſidiam, Pamphyliam, Ciliciam, &c.

7. *XII. quinquaginta.*] Hoc eſt, duodecies centena quinquaginta mill. paſſuum. Vide Notas & Emend. num. XXXI.

8. *Armenia autem.*] Martianus, loc. cit. Nunc *Armenie*, *Turcomanie*.

9. *A Paryadris.*] Horum montium juga eminent paulo ſupra Claudiopolim Cappadociæ, ubi Euphrates ſe ſe flectens curſum ad occaſum & meridiem agit.

10. *Ut dictum eſt.*] Libro 5. ſect. 20, *Fluit* Euphrates, inquit, *Armenia regiones a Cappadocia excludens*, ab occaſu nimirum.

11. *Et qua diſcedit.*] Qua parte maxime a Tigri occaſum verſus abſcedit Euphrates, ibi latius ſe extendens Armenia, atque ultra Tigrim in ortum provecta, a Meſopotamia ipſo amne Tigri diſpeſcitur. Nam utrumque amnem fundit ipſa, ac ſimul Meſopotamiæ ini-

cedit Euphrates, Meſopotamiæ, haud minus claro amne Tigri. Utrumque fundit ipſa, & initium Meſopotamiæ facit, inter duos amnes ituræ. Quod iter eſt ibi, tenent Arabes Orei. Sic finem uſque [1] in Adiabenen perfert. Ab ea tranſverſis jugis incluſa, latitudinem in læva pandit ad Cyrum amnem [2] tranſverſa Araxem: longitudinem vero ad minorem uſque Armeniam, Abſaro amne in Pontum defluente, & Paryadris montibus, qui fundunt Abſarum, diſcreta ab illa.

X. Cyrus oritur [3] in Heniochiis montibus, quos alii Coraxicos vocavere: [4] Araxes eodem monte, quo Euphrates VI. mill. paſſuum intervallo: auctuſque [5] amne Muſi, & ipſe ([6] ut plures exiſtimavere) a Cyro defertur in Caſpium mare.

Oppida celebrantur [7] in minore [8] Cæſarea, [9] Aza, [10] Nicopolis:

NOTÆ.

tium facit, jam tum a Tigris amnis fontibus: eſt enim μεσοποταμία ſpatium inter duo flumina. Quantum autem terratum ibi primum interjacet, inter utrumque amnem, Arabes Orei tenent, quorum urbes Edeſſa, & Carræ, ut diximus libro ſup. ſect. 20.

1. *In Adiabenen.*] Aſſyriam attingunt Armeniæ fines. Ab ea Niphatis montis jugis diſcluſa, latitudinem a meridie ad boream pandit uſque ad Cyrum amnem, qui in Caſpium mare volvitur, trans ipſum Araxem fluvium provecta.

2. *Tranſverſa Araxem.*] Ita MSS. omnes. Forte rectius, *Tranſvecta*.

3. *In Heniochiis.*] Moſchici iidem appellati, ea ex parte, unde Phaſis oritur, in Georgia, *le Gurgiſtan*. Amni vetuſtum hodieque nomen in Tabulis, *Kori*. A Cyro Rege nomen habere, auctor eſt Ammianus, lib. 23. pag. 254. abolito vetere, cum ereptum ire regna Scythica deſtinaret. Fruſtra ſunt igitur, qui Κύῤῥον vel Κύρον ſcribunt, ut Ptolemæus, & Dio.

4. *Araxes.*] Ἀράξης, ex eodem monte, quo Euphrates, profluens: Capoten, ſive Abum diximus vocari, libro ſup. ſect. 20. Vide Notas & Emendationes num. XXXII. Hujus amnis curſus, mox placidus & ſilens, mox citus, eleganter a Mela deſcribitur lib. 3. cap. 5. pag. 54. Hodie *Araſſovv*, Vinc. le Blanc, in Itiner. Virgilio, *Pontem indignatus Araxes*.

5. *Amne Muſi.*] MSS. omnes, *Amne Vſi*.

6. *Vt plures exiſtimavere.*] Strabo, lib. XI. pag. 529 & Plutarchus in Pompeïo, pag. 637. receptum a Cyro Araxem in Caſpium mare devolvi aïunt. Proprio ſe ore effundere Mela eſt auctor, loc. cit. ſcilicet proprio alveo fertur in mare, ſed altero veluti brachio Cyrum petit, cum quo rurſum conjunctis aquis idem mare petit. Ita Ptolemæus, lib. 5. cap. 13.

7. *In minore*] Armenia ſcilicet minore, quæ ab ortu Euphrate clauditur, Cappadocia ab occaſu: a ſeptentrione, Paryadra monte: Amano, a meridie.

8. *Cæſarea*] Hanc eſſe Neocæſaream exiſtimo, quam in Euphratis ripa conditam ait Niceph. Calliſtus, l. 8. Eccl. hiſt. pag. 560.

9. *Aza.*] Hanc habet Antoninus in Itiner. a Sarala Armeniæ civitate, cujus alii meminerunt, M. P. XXVI.

10. *Nicopolis.*] In minore Armenia a Pompeïo Magno poſita, eo ipſo loco quo de Mithridate victoriam retulit, ex qua factum oppido nomen, ut referunt Strabo lib. 12. pag. 555. & Dio, lib. 36. pag. 25. Steph. pag. 496. Νικόπολις τῆς μικρᾶς Ἀρμενίας.

in majore, [1] Armoſata Euphrati proximum, Tigri [2] Carcathiocerta: [3] in excelſo autem Tigranocerta: at in campis juxta Araxem [4] Artaxata. [5] Univerſæ magnitudinem Aufidius quinquagies centena mill. prodidit. Claudius Cæſar longitudinem [6] a Daſcuſa ad confinium Caſpii maris, [7] XIII. mill. paſſuum: latitudinem dimidium ejus, a Tigranocerta ad Iberiam. Dividitur (quod certum eſt) in præfecturas, quas Στρατηγίας vocant, quaſdam ex iis vel ſingula regna quondam, [8] barbaris nominibus CXX. [9] Claudunt eam ab oriente montes, ſed non ſtatim, Ceraunii, nec Adiabene regio. Quod intereſt ſpatii, Sopheni tenent: ab his juga: ultra Adiabeni tenent. Per convalles autem proximi Armeniæ ſunt Menobardi, & Moſcheni. Adiabenen Tigris, [10] & montes invii cingunt. [11] Ab læva ejus regio Medorum eſt, & proſpectus Caſpii maris. Ex oceano hoc ([12] ut ſuo

NOTÆ.

1. *Armoſata.*] Ἀρμόσατα. Vide Notas & Emend. num. XXXIII.

2. *Carcathiocerta.*] Strabo lib. XI. pag. 527. Βασίλειον δὲ τῆς Σωφηνῆς Καρκαθιόκερτα, Sophenes regia hæc fuit.

3. *In excelſo.*] In ipſo fere Armeniæ Aſſyriæque confinio, loco montano & prærupto, a Tigrane conditore Τιγρανόκερτα, nomen invenit. Nam Parthorum lingua ea vox Tigranopolim ſonat, inquit Steph. pag. 655. Et Heſych. pag. 521. Κέρτα, πόλις ὑπὸ Ἀρμενίων. Nempe ab Hebræo קֶרֶת a quo & Chaldaïcum קַרְתָּא civitas. Aliam ejuſdem nominis verius Iberiam & ſeptentrionem agnoſcit Strabo, lib. XII pag. 532. Hæc ad auſtrum ſita, unde mox ad Iberiam uſque latitudo petatur totius Armeniæ: quo in ſitu & ab ipſo Ptolemæo locatur, lib. 5. cap. 13.

4. *Artaxata.*] Ἀρτάξατα Dioni, lib. 36. pag. 25. Straboni, lib. XI. pag. 528. Ἀρτάξατα, eadem Ἀρταξιάσατα appellata, Armeniæ regia, ab Hannibale condita regis gratia cui Artaxias nomen fuit, in campo cognomine, ὁμώνυμος τῷ Ἀρταξηνῷ πεδίῳ. Steph. pag. 117. Ingentis olim oppidi tenue modo ſupereſſe veſtigium, ſcribit Tavernerius tom. 1. Itiner. pag. 33. teſtis αὐτόπτης.

5. *Univerſæ.*] Majoris ac minoris Armeniæ ambitum. De Aufidio, in Præf. ad Titum diximus.

6. *A Daſcuſa.*] Cum ſit hæc urbs poſita ad Euphratis ripam, ut ſup. libro vidimus, ſect. 20. Armeniæ majoris duntaxat inde ad Caſpium mare longitudinem peti perſpicua res eſt.

7. *XIII. mill.*] Hoc eſt, ter & decies centena mill. paſſ. Juſtinus lib. 42. cap. 2. pag. 306. anguſtiore definit ſpatio: *Armenia*, inquit, *a Cappadocia uſque mare Caſpium undecies centum millia patet: ſed in latitudinem millia paſſuum ſeptingenta porrigitur.*

8. *Barbaris nominibus.*] Hujuſmodi hæc ſunt Armeniæ provinciarum nomina apud Strabonem, lib. XI. pag. 527. Σωφηνή, Ἀκιλισηνή, Γοργοδυληνή, Σακασηνή, Γωγαρηνή, Φαυηνή, Κωμισηνή, Ὀρχιστηνή, Χορζηνή, Καμβυσηνή, Ὀδομαντίς, &c.

9. *Claudunt eam.*] Claudunt, inquit, Armeniam ab ortu æquinoctiali montes Ceraunii, (quæ Caucaſii pars eſt) & Adiabene a brumali ortu: non tamen Adiabenem Armenia ſtatim attingit: ſed ſpatium intereſt aliquod, ubi Sophene regio: deinde Ceraunia juga ſequuntur, ultra quæ Adiabene, quæ pars Aſſyriæ, poſita. In horum montium convallibus, ab Armeniæ latere, Menobardi incolunt, & Moſcheni. Aſſyriam hodie *Arzerum* vocant: qua parte in boream vergit, *le pais des Curdes.*

10. *Et montes invii.*] Ita R. 1. 2. Pariſ. &c.

11. *Ab læva ejus.*] Armeniæ ſcilicet, cui ab ortu Media annectitur.

12. *Ut ſuo loco.*] Sect. 15.

loco

loco dicemus) infunditur, totumque Caucaſiis montibus cingitur. [1] Incolæ per confinium Armeniæ nunc dicentur.

XI. Planitiem omnem a Cyro uſque, [2] Albanorum gens tenet: [3] mox Iberum, diſcreta ab iis amne [4] Alazone, in Cyrum e Caucaſiis montibus defluente. Prævalent oppida, Albaniæ, [5] Cabalaca: Iberiæ, [6] Harmaſtis juxta flumen, [7] Neoris: regio Thaſie, & Triare uſque [8] ad Paryadras montes. [9] Ultra ſunt Colchicæ ſolitudines, quarum a latere [10] ad Ceraunios verſo, Armenochalybes habitant & Moſchorum tractus ad Iberum amnem in Cyrum defluentem: [11] & infra eos Sacaſſani, & deinde [12] Macrones ad flumen Abſarum. [13] Sic plana ac devexa obtinentur. [14] Rurſus ab Albaniæ confinio, tota montium fronte gentes Sylvorum feræ, & infra Lubienorum: mox Diduri & Sodii. CAPUT X.

NOTÆ.

1. *Incolæ.*] Regionum earum, inquit, quæ Caſpium inter mare & Caucaſios montes interjacent, quibus illud cingitur, incolæ nunc dicentur, ducto ab Armeniæ limitibus initio.

2. *Albanorum gens.*] Quos hodie Georgianos appellamus, & Zuirianos, qui Caſpii maris litus accolunt. & præterea Georgiæ partem illam obtinent, quæ magis in Auſtrum vergit, Armeniamque contingit. Planities ea porro a Strabone deſcribitur lib. XI. pag. 500.

3. *Mox Iberum.*] Ἴβηρες, ad Albaniæ occaſum: communi fere cum Albanis Georgianorum appellatione continentur. Vide quæ de Moſchis diximus ſect. 4. Unde hæc ei genti recens nomenclatio Georgianorum obtigerit, incompertum: a Georgis Plinii Melæque deducere imperitorum eſt: a S. Georgio Martyre, mendacium ac fabulatorum.

4. *Alazone.*] Ἀλαζώνιος Straboni, lib. XI. pag. 500.

5. *Cabalaca.*] Χαβάλα Ptolemæo, lib. 5. cap. 12. Albaniæ oppidum.

6. *Harmaſtis.*] Inter Iberiæ oppida Ἀρμακτικὰ Ptolemæo, lib. 5. cap. XI. forte pro Ἀρμαστικὰ.

7. *Neoris.*] Forte Οὐάδεια Ptolemæi, inter Iberiæ oppida, loc. cit.

8. *Ad Paryadras.*] Unde Abſarum flumen prodit, ut diximus, quod in Pontum per Colchos labitur. MSS. tamen, R. 1. 2. Colb. 1. 2. Chiffl. *Parteodoros* hoc loco legunt.

9. *Ultra.*] Verſus occaſum, & Pontum ubi Colchidis ora eſt.

10. *Ad Ceraunios.*] Ad Ceauniorum montium, hoc eſt, Caucaſi partem illam quæ boream defendit ab Iberia.

11. *Et infra eos.*] Meridiem verſus. Σακασηνὴ regio dicta Straboni, lib. XI. pag. 528. Albaniam attingit, & Cyrum amnem.

12. *Macrones.*] Qui & Μάκρωνες & Σάννοι dicti a Strabone, l. 12. pag. 548. De flumine Abſaro, cujus ad ripam regio Mactonum illa pertinuit, dictum eſt ſuperius.

13. *Sic plana.*] Hæ, quas modo appellavimus, gentes, planitiem totam eam obtinent, quæ Ceraunios ſive Caucaſios inter montes, & Caſpium mare includitur.

14 *Rurſus ab Albania.*] Qua vero Iberiam contingit Albania, ibi ſeries montium ab occaſu in ortum obtenditur, quam veluti frontem obtinent primo Sylvi, infra quos Lubieni: Sylvos deinde ſequuntur ad ortum Diduri, & Sodii. Δίδυροι Ptolemæo cogniti, lib. 5. cap. 9.

CAP. XI. XII. [1] Ab iis ſunt portæ Caucaſiæ, [2] magno errore multis Caſpiæ dictæ, ingens naturæ opus montibus interruptis repente, [3] ubi fores obditæ ferratis trabibus, ſubter medias amne diri odoris fluente, citraque in rupe caſtello (quod vocatur Cumania) communito ad arcendas tranſitu gentes innumeras: ibi loci, terrarum orbe portis diſcluſo, ex adverſo maxime Harmaſtis oppidi Iberum. A portis Caucaſiis per montes [4] Gordyæos, Valli, [5] Suarni indomitæ gentes, auri tamen metalla fodiunt. Ab iis ad Pontum uſque Heniochorum plura genera, mox Achæorum. Ita ſe habet [6] terrarum ſinus e clariſſimis.

Aliqui inter Pontum & Caſpium mare [7] ccclxxv. mill. paſſuum, non amplius intereſſe tradiderunt: Cornelius Nepos [8] ccl. mill. [9] Tantis iterum anguſtiis infeſtatur Aſia. Claudius Cæſar a Cimmerio Boſphoro ad Caſpium mare [10] cl. mill. prodidit: eaque perfodere cogitaſſe [11] Nicatorem Seleucum, quo tempore a Ptolemæo Cerauno ſit interfectus. [12] A portis Caucaſiis ad Pontum cc. mill. paſſuum eſſe conſtat fere.

CAPUT XII. XIII. Inſulæ in Ponto [13] Planctæ, ſive Cyaneæ, ſive Symplega-

NOTÆ.

1. *Ab iis.*] Poſt Diduros & Sodios. Hæc iiſdem ferme verbis Martianus, lib. 6. cap. de Aſſyria, p. 222.

2. *Magno errore.*] De quo dicetur uberius ſect. 15. Albaniæ portæ, Ptolemæo dictæ, lib. 5. cap. 12.

3. *Vbi fores.*] Hodieque exſtare fores eas, recentiores hiſtorici aïunt.

4. *Gordyæos.*] Γορδυαῖα ὄρη Ptolemæo, lib. 5. cap. 13. Sic juga ea montium appellantur, in quibus ſunt portæ Caucaſiæ.

5. *Suarni.*] Haud dubie hi ſunt Ptolemæi, lib. 5. cap. 9. Συανόχαλκοι, Suanorum gens ea videlicet, quibus a metallis fodiendis cognomen fuit: Habent enim ii, ut Plinius animadvertit, a latere Pontum verſus, Heniochos, & Achæos, de quibus actum ſuperius, ſect. 5. Hodie, *les Circaſſes.*

6. *Terrarum ſinus.*] Longus ille terrarum in mediterraneo tractus, cujus deſcriptionem exorſus eſt ab iis verbis ſect. 8. *Nunc reddatur ingens in mediterraneo ſinus, &c.*

7. *CCCLXXV. mill.*] Sive, ter mille ſtadia, ut Strabo ait, lib. XI. pag. 491. quæ menſura plane cum Pliniana congruit.

8. *CCL. mill.*] Vide Notas & Emend. num. XXXIV.

9. *Tantis iterum.*] Arctatis jam ſemel pari modo terris, Aſia pæne inſula facta, vix cc. millibus paſſuum a Ponto Euxino per continentem ad Iſſicum Ciliciæ ſinum relictis, ut dictum eſt ſect. 2.

10. *CL. mill. prodidit.*] Centena modo quinquaginta millia paſſuum.

11. *Nicatorem.*] A quo Seleucidæ appellati Syriæ reges. Hunc Ptolemæus Ceraunus, Ptolemæi Lagidæ Ægypti Regis F. Philadelphi frater, occidit per inſidias. Qua de re videndus Memnon apud Photium in Bibl. cod. 224. cap. 13. pag. 715.

12. *A portis.*] Hæc Martianus ad verbum, lib. 6. cap. de Aſſyria, pag. 222.

13. *Planctæ.*] Πλαγκταὶ Homero dictæ, quæ aliis Κυάνεαι & Συμπληγάδες, inquit Strabo, lib. 1. pag. 21. De his egimus, lib. 4. ſect. 27.

des. Deinde [1] Apollonia, Thynias dicta, ut diſtingueretur [2] ab ea quæ eſt in Europa. Diſtat a continente paſſibus mille: [3] cingitur tribus mill. [4] Et contra Pharnaceam Chalceritis, quam Græci [5] Ariam dixerunt, ſacramque Marti, & in ea volucres cum advenis pugnaſſe, [6] pennarum ictu.

XIV. Nunc omnibus, quæ ſunt interiora Aſiæ, dictis, [7] Riphæos montes tranſcendat animus, dextraque [8] litori oceani incedat. Tribus hic e partibus cæli alluens Aſiam: Scythicus a ſeptentrione, ab oriente Eous, a meridie Indicus vocatur, varieque per ſinus & accolas in complura nomina dividitur. Verum Aſiæ quoque magna portio appoſita ſeptentrioni, injuria ſideris rigentis, vaſtas ſolitudines habet. [9] Ab extremo Aquilone ad initium orientis æſtivi, Scythæ ſunt. Extra eos [10] ultraque Aquilonis initia Hyperboreos aliqui poſuere, pluribus [11] in Europa dictos. [12] Primum inde noſcitur promontorium [13] Celticæ [14] Lytarmis, fluvius [15] Carambucis,

CAPUT XIII.

NOTÆ.

1. *Apollonia Thynias.*] De qua dictum eſt lib. ſup. ſect. 44.

2. *Ab ea quæ eſt in Europa.*] Ab ea ſcilicet Apolloniatarum inſula, quam in Ponto pariter eſſe, ſed circa Iſtrum, atque adeo in Europa, diximus lib. 4. ſect. 27.

3. *Cingitur.*] Circuitu colligit milliaria tria.

4 *Et contra Pharnaceam.*] De qua dictum ſect. 4.

5. *Ariam dixerunt.*] Hæc Ἄρειος νῆσος Stephani, pag. 106. πρὸς τῆς Κόλχοις ἐν τῷ Πόντῳ, ex Scymno in Aſia. Mela, lib. 2. cap. 7. pag. 42. *Non longe a Colis Aria, quæ Marti ſacrata, ut fabulis traditur, tulit aves cum ſumma clade advenientium, pennas quaſi tela jaculantes.* Ea νῆσος ἀρητιὰς Apollonio dicitur, lib. 2. Argon. verſ. 1033. ubi hanc de avibus fabulam, pennas ſeu jacula mittentibus, fuſe tractat. Ab avibus, quas χαλκήρεις & σιδηροπτέρυγας fabulati ſunt, χαλκερῖτιν inſulam fuiſſe cognominatam, ſimile veri eſt.

6. *Pennarum ictu.*] Ita Reg. 1. 2. Colbert. 1. 2. Pariſ. &c. At Chifflet. *jactu.*

7. *Riphæos montes.*] In Moſcoviæ fere umbilico, ut nunc res ſunt, aſſurgunt ii, ſupra Tanaïs fontes: inter ipſum, & Rham ſive Volgam amnem. Erumpit enim ex Riphæo monte Tanaïs teſte Mela, lib. 1. cap. 19.

8. *Litori Oceani.*] Ita Reg. 1. 2. Colb. 1. 2. Pariſ. &c. non *litore*, vel *litora.*

9. *Ab extremo Aquilone.*] Quem ſpirare diximus, lib. 2. ſect. 46. inter ſeptentrionem, & exortum Solis æſtivum. Hic Scytharum regio eſt: ubi nunc Moſcoviæ pars ſeptentrionalis.

10. *Ultraque Aquilonis.*] Ad ſeptentrionem propius, inter Volgam, & Mare quod nunc Album vocant: intra Moſcovitici fines imperii. Hæc Solinus iiſdem cum Plinio verbis, cap. 16. pag. 36.

11. *In Europa dictos.*] Libro 4. ſect. 26.

12. *Primum inde.*] Ab Hyperboreorum litore.

13. *Celticæ.*] Celticam τὴν Κελτικὴν veteres appellabant, totum illud terrarum ſpatium, quod ab Herculis freto ad Scythicum uſque oceanum continetur, adeoque Europam univerſam. Ita Plutarchus in Mario, pag. 411. & Strabo lib. XI. pag. 507.

14. *Lytarmis.*] Ad mare quod Album vocant, *la mer Blanche.*

15. *Carambucis.*] Qui nunc *Dwina* in Moſcovia: is in Album mare, ad S. Michaëlis oppidum portumque devolvitur.

[1] ubi laſſata cum ſiderum vi Riphæorum montium deficiunt juga. [2] Ibique Arimphæos quoſdam accepimus, haud diſſimilem Hyperboreis gentem. Sedes illis nemora, alimenta baccæ, capillus juxta feminis viriſque in probro exiſtimatur: ritus clementes. Itaque ſacros haberi narrant, inviolatoſque eſſe etiam feris accolarum populis: nec ipſos modo, ſed illos quoque, qui ad eos profugerint. [3] Ultra eos plane jam Scythæ, [4] Cimmerii, [5] Ciſſianthi, Georgi, & Amazonum gens. Hæc uſque ad Caſpium & Hyrcanium mare.

XV. [6] Nam & irrumpit e Scythico oceano [7] in averſa Aſiæ, pluribus nominibus accolarum appellatum, celeberrimis duobus, Caſpio & Hyrcanio. Non minus hoc eſſe quam Pontum Euxinum, [8] Clitarchus putat. [9] Eratoſthenes ponit & menſuram: [10] ab exortu & meridie, per Caduſiæ & Albaniæ oram quinquies mille cccc. ſtad. [11] Inde

N O T Æ.

1. *Vbi laſſata.*] Ibi Riphæorum montium, inquit, juga deficiunt: ibi vis quoque laſſatur ac deficit rigentium ſiderum: molliore jam & clementiore cæli temperie.

2. *Ibique Arimphaos.*] Hæc quæ deinceps de Arimphæis dicuntur, & Hyperboreis, Solinus totidem uerbis habet, cap. 17. pag. 37. & Martianus, lib. 6. pag. 214.

3. *Vltra eos.*] Adjacent Arimphæis, inquit, ad ortum Scythæ jam ſupra memorati: deinde Cimmerii, &c. Sic Martianus, loc. cit. pag. 215.

4. *Cimmerii.*] Oceani Aſiæque oram ultimam occupabant, teſte Plutarcho in Mario, pag. 411. quo a Scythis pulſi ex Mæotidis paludis litore migravere. Ab his orti Cimbri, quos Marius profligavit.

5. *Ciſſianthi.*] Mela, lib. 1. cap. 2: *Super Amazonas*, inquit, *& Hyperboreos, Cimmerii, Ciſſianthi, Achei, Georgi.* Ciſſianthos, Georgoſque & Amazonas, arbitror tenuiſſe eas regiones, quibus nunc *Bulgar* regnum circumſcribitur, in Moſcoviæ Tartariæque confinio. In M S S. omnibus, *Gerorgi* legitur.

6. *Nam & irrumpit.*] Fuit ea veterum ſententia, uſque ad Ptolemæum, ſi Herodotum, Ariſtotelem, & Diodorum excipias, Caſpium mare anguſto fluento connecti cum Scythico, ſeu ſeptentrionali: quem fere ad modum ex meridiano oceano Perſicus effluit. Dedit huic errori anſam Patrocles, Macedoniæ claſſis præfectus, qui ſe in Caſpium mare ex oceano Scythico navigaſſe mentitus eſt.

7. *In averſa Aſia.*] A tergo Aſiæ illius, quæ hactenus deſcripta eſt: quam priorem Aſiæ partem appellat Strabo, lib. xi. pag. 506.

8. *Clitarchus putat.*] Et Patrocles apud Strab. lib. xi. pag. 508.

9. *Eratoſthenes.*] Hunc ipſum Eratoſthenis locum recitat Strabo, lib. xi. pag. 507.

10. *Ab exortu & meridie per Caduſia.*] Ita R. 1. 2. Colb. 1. 2. Pariſ. Tolet. &c. A latere, inquit, meridionali Caſpii maris, qua ſpectat Solis exortum, ducta menſura per Caduſios Albanoſque, ſpatium eſt quinque millium & cccc. ſtad. Καδούσιοι oram Mediæ montuoſam tenent, fere per quinque ſtadiorum millia, inquit Patrocles apud Strabonem, loc. cit. pag. 508. quem locum Stephanus non intellexit, qui Caduſios inter Pontum & Caſpium mare a Strabone locari exiſtimavit. Mediæ quoque a Ptolemæo adjudicantur, lib. 6. cap. 2.

11. *Inde.*] A Caduſiorum finibus: inde enim Anariacæ incipiunt, mox Amardi, deinde Hyrcani, per meridionale Caſpii maris latus, qua in ortum boreamque reflectitur. Vide Notas & Emendationes num. XXXV.

per Anariacas, Amardos, Hyrcanos, [1] ad oſtium Oxi fluminis, quater mille DCCC. ſtad. Ab eo ad oſtium Jaxartis, MM. CCCC. Quæ ſumma efficit [2] quindecies centena ſeptuaginta quinque mill. paſſuum. Artemidorus hinc detrahit viginti quinque mill. paſſuum. Agrippa Caſpium mare, gentesque quæ circa ſunt, & cum his Armeniam determinans, ab oriente oceano Serico, ab occidente Caucaſi jugis, a meridie Tauri, a ſeptentrione oceano Scythico, patere qua cognitum eſt, [3] CCCCLXXXX. M. paſſuum, in longitudinem: CCLXXXX. M. in latitudinem prodidit. Non deſunt vero qui ejus maris univerſum circuitum a freto [4] $\overline{\text{XXV}}$. mill. paſſuum tradunt.

[5] Irrumpit autem arctis faucibus, & in longitudinem ſpatioſis. At ubi cœpit in latitudinem pandi, lunatis obliquatur cornibus: velut ad Mæotium lacum [6] ab ore deſcendens, [7] ſicilis (ut auctor eſt M. Varro) ſimilitudine. [8] Primus ſinus appellatur Scythicus: [9] utrinque enim accolunt Scythæ, & per anguſtias inter ſe commeant: [10] hinc Nomades, & Sauromatæ multis nominibus, [11] illinc Abzoæ non paucioribus. [12] Ab introitu dextra, mucronem ipſum faucium tenent Udini Scytharum populus. [13] Dein per oram Albani (ut

NOTÆ.

1. *Ad oſtium Oxi.*] Vide Notas & Emend. num. XXXVI.

2. *Quindecies centena ſeptuag.*] Plane calculi ratio conſtat.

3. CCCCLXXXX. *M. P. in longitudinem :* CCLXXXX. *in latitudinem.*] Cum hunc locum exſcriberent Miſſi Theodoſii, excidit iis ab utroque hoc numero denarii nota: Sic enim illi: *Armenia major, & mare Caſpium, & qua circa gentes ſunt ad oceanum, finiuntur ab oriente, oceano Serico: ab occidente jugis montis Caucaſi, & mari Caſpio: a ſeptentrione, oceano: a meridie, monte Tauro: in longitudinem,* M. *paſſuum* CCCCLXXX. *in latitudinem,* CCLXXX.

4. $\overline{\textit{XXV}}$. *M. paſſ.*] Hoc eſt, vicies & quinquies centenis millibus paſſ.

5. *Irrumpit autem.*] Hæc Plinius accepit a Mela, lib. 3. cap. 53. *Mare,* inquit, *Caſpium, ut anguſto, ita longo etiam freto primum terras, quaſi fluvius, irrumpit: atque ubi recto alveo influxit, in tres ſinus diffunditur: contra os ipſum, in Hyrcanium: ad ſiniſtram, in Scythicum: ad dextram, in eum quem proprie & totius nomine Caſpium appellant.*

6. *Ab ore.*] Veluti ab eo freto, (qua irrumpere a Scythico mari in terras credebatur,) Mæotium lacum petat mucrone.

7. *Sicilis.*] In mucronis, ſeu ſpiculi ſimilitudinem. Vide Notas & Emend. num. XXXVII.

8. *Primus ſinus.*] Qui ad ſiniſtram, ſive ad ortum curvatur.

9. *Vtrinque enim.*] Ab utroque freti illius, ſinuſque, & anguſtiarum latere.

10. *Hinc Nomades.*] Ab occaſu, & juxta Rham ſive Volgam amnem. Strabo, pag. 507. Mela, lib. 3. cap. 5. p. 53. *Ad introëuntium dextram Scythæ Nomades freti litoribus inſident.* Videntur ii eſſe, aut ex iis certe, qui Thalli ſuperius dicti ſunt, ſect. 5.

11. *Illinc.*] Ab ortu, trans fretum.

12. *Ab introitu.*] Qua ſe incipit mare in latitudinem pandere, in ipſo freti mucrone, ac promontorio. Non ſunt hi *Vdini,* qui *Vidini* Ammiano, l. 31. p. 418.

13. *Dein per oram.*] Occiduam ſcilicet, ubi Albania eſt. Solinus, cap. 15. pag. 34. *Albani in ora agentes, qui poſteros ſe Iaſonis credi volunt, albo crine naſcuntur &c.*

ferunt) ab Iaſone orti : ante quos mare quod eſt, Albanum nominatur. Hæc gens ſuperfuſa montibus Caucaſiis, ad Cyrum amnem, Armeniæ confinium atque Iberiæ deſcendit, [1] ut dictum eſt. [2] Supra maritima ejus Udinorumque gentem, Sarmatæ, Utidorſi, [3] Aroteres prætenduntur : quorum a tergo [4] indicatæ jam Amazones Sauromatides. Flumina per Albaniam decurrunt in mare, [5] Caſius & Albanus : deinde [6] Cambyſes in Caucaſiis ortus montibus : mox Cyrus in Coraxicis, [7] ut diximus. [8] Oram omnem a Caſio prææltis rupibus inacceſſam, patere CCCCXXV. mill. paſſuum auctor eſt Agrippa. [9] A Cyro Caſpium mare vocari incipit : accolunt Caſpii.

[10] Corrigendus eſt error in hoc loco multorum, eorum etiam, qui in Armenia res proxime cum Corbulone geſſere. Namque hi Caſpias appellavere [11] portas Iberiæ, quas Caucaſias diximus vocari : ſituſque depicti & inde miſſi, hoc nomen inſcriptum habent. [12] Et Neronis principis comminatio, ad Caſpias portas tendere dicebatur : cum peteret illas, quæ per Iberiam in Sarmatas tendunt, vix ullo propter appoſitos montes aditu ad Caſpium mare. [13] Sunt autem aliæ, Caſpiis gentibus junctæ : quod dignoſci non poteſt, [14] niſi comitatu rerum Alexandri Magni.

XVI. Namque Perſarum regna, quæ nunc Parthorum intelligimus, inter duo maria, Perſicum & Hyrcanium Caucaſiis [15] jugis attolluntur. [16] Utrinque per devexa laterum Armeniæ majori, a frontis

NOTÆ.

1. *Vt dictum eſt.*] Sect. XI.

2. *Supra maritima ejus.*] Supra maritimam Albaniæ oram.

3. *Aroteres.*] Ἀροτῆρες Herodoto, lib. 4. Melpom. pag. 231. n. 17. hoc eſt, aratores.

4. *Indicata jam.*] Sub finem ſectionis ſuperioris. Aliæ ſunt Amazones Sauromatides pariter nuncupatæ ab Ephoro apud Steph. prope Thermodonta fluvium, de quibus alias egimus, ſect. 4.

5. *Caſius & Albanus.* Κάσιος & Ἄλβανος Ptolemæo, lib. 5. cap. 12.

6. *Et Cambyſes.*] Forte qui Σόανας alio nomine in Albania locatur a Ptolemæo, loc. cit.

7. *Vt diximus.*] Sect. 10.

8. *Oram omnem.*] Albaniæ. Vide Notas & Emend. num. XXXVIII.

9. *A Cyro.*] Ante Cyri oſtia, Albanum vocabatur, ut dictum eſt ſuperius.

10. *Corrigendus eſt error.*] Quo in errore & Strabo fuit, lib. XI. pag. 523.

11. *Portas Iberiæ.*] Quæ & Albanæ portæ : de his egimus ſect. 12.

12. *Et Neronis.*] Vide Sueton. in Nerone, cap. 19.

13. *Sunt autem aliæ.*] Sunt aliæ portæ, Caſpiæ verius appellandæ.

14. *Niſi comitatu.*] Niſi relatu eorum qui comites fuerunt expeditionum Alexandri.

15. *Jugis attolluntur.*] In Perſarum regnis crebra occurrunt montium Caucaſiorum juga, quibus tota regio veluti ſublimis attollitur. Strabo, de Media, lib. XI. pag. 525. ἡ πολλὴ μὲν ἐν ὑψηλή ἐστι, καὶ ψυχρά. Plinius l. 5. ſect. 31. de Epheſo : *Attollitur monte Pione.*

16. *Vtrinque per devexa.*] Eadem juga, inquit, Caucaſia pariter a quibuſdam appellata, quæ Tauri ſive Antitauri pars quædam eſt, longa ſerie latus obvertunt Armeniæ majori, qua fronte, ſive qua parte vergit illa in Commagenem Syriæ. Devexa ſive convalles horum montium

parte, quæ vergit in Commagenen, Sophene (ut diximus) copulatur, eique Adiabene Aſſyriorum initium: [1] cujus pars eſt Arbelitis, ubi Darium Alexander debellavit, [2] proxima Syriæ. [3] Totam eam Macedones Mygdoniam cognominaverunt, [4] a ſimilitudine. Oppida: [5] Alexan-
dria, item [6] Antiochia, quam Niſibin vocant. Abeſt ab Artaxatis DCCL. 5
M. paſſuum [7] Fuit & Ninus [8] impoſita Tigri, ad Solis occaſum ſpectans, quondam clariſſima. Reliqua vero fronte, qua tendit ad Caſpium mare, [9] Atropatene, ab Armeniæ Otene regione [10] diſcreta

NOTÆ.

ex utraque parte Sopheni tenent, ut dictum eſt ſect. 10. Sophenen attingit Adiabene, quæ Aſſyriorum regio ibi primum ſe ſe offert, &c. Sophene Dioni lib. 36. pag. 26. Σωφανὴν χώραν τῆς Ἀρμενίας προσόρους. De ejus ſitu Strabo, lib. XI. pag. 527.

1. *Cujus pars eſt.*] Hæc iiſdem verbis Solinus, cap. 46. pag. 74. Vide quæ dicturi ſumus, ſect. 30. Arbelitidis caput Ἄλβηλα, vicus, quem Perſidi Srephanus attribuit.

2. *Proxima Syriæ.*] Oſroënæ nimirum, & Meſopotamiæ, quæ Syriæ quondam attributa, ut dictum eſt l. 5. ſect. 15.

3. *Totam eam.*] Adiabenen videlicet.

4. *A ſimilitudine.*] Ad ſimilitudinem Macedonici in Europa imperii, iiſdem nominibus provincias orientis ſignabant, quæ nota in Europa erant. De Mygdonibus Macedoniæ dictum eſt, lib. 4. ſect. 17. De Aſſyriis, Strabo, lib. 16. pag. 747.

5. *Alexandria.*] De hac ceteri ſcriptores ſilent. Ibi condita, ubi Darium Alexander vicit, ſane videtur.

6. *Antiochia.*] Plutarch. in Lucullo, pag. 514. Νίσιβιν, οἱ δ' Ἕλληνες Ἀντιόχειαν Μυγδονικὴν προσηγόρευον. Meſopotamiæ Srephanus adſcribit: Ἀντιόχεια.... τείτη, Μεσοποταμίας, Μυγδονία καλουμένη.... ἥτις Νίσιβις λέγεται, καὶ Νισιβίς. Strabonem videlicet ſecutus, lib. XI. pag. 527. & lib. 16. pag. 747. Hodie vetuſto nomine ſervato, *Niſibin* vocant, & *Nesbin*, inſignis olim oppidi tenue nunc veſtigium. Vide Taverner. lib. 2. Itiner. pag. 172.

7. *Fuit & Ninus.*] Quæ & Ninive. Excidium urbis ſignat obiter Plinius ſuo illo familiari vocabulo, *Fuit.* Inſtaurata denuo tamen, quanquam non eodem fortaſſis loco, quo ſteterat primum, floruit Ammiani ævo. *In Adiabena*, inquit, lib. 23. pag. 251. *Ninus eſt civitas, quæ olim Perſidis regna poſſederat, nomen Nini potentiſſimi regis quondam Semiramidis mariti, declarans, & Arbela, & Gaugamela, &c.* Stephanus: Νῖνος, πόλις Ἀσσυρίων.

8. *Impoſita Tigri.*] Herodot. lib. 1. Clio, n. 102. & l. 2. Euterpe n. 150. p. 148. Fallitur Diodorus, qui lib. 2. Bibl. pag. 92. ad Euphratem locat, ἐπὶ τοῦ Εὐφράτου ποταμοῦ. Diruta nunc & exhauſta, vicinitate *Moſal* oppidi in parte fluminis oppoſita ad Solis exortum conditi, ſolo ponte intermedio. Benjamin Jud. *Inter Almoſal & Niniven pons tantum intercedit: hæc devaſtata eſt: attamen multos pagos & vicos habet.*

9. *Atropatene.*] Subintellige ex ſuperioribus, Armeniæ majori copulatur, a cujus parte orientali, quæ Otene vocatur, ſolo amne Araxe diſpeſcitur. Ὠτηνὴ Euſebio, lib. 6. Præpar. pag. 277. Quadrato item, lib. 2. & 3. Parthic. apud Steph. verbo Ὠτηνή. Apud Ptolemæum perperam ſcriptum Μωτηνὴ, & *Totene.* Atropatene vero Ἀτροπατηνὴ Mediæ regio eſt, ab Atropato duce cognominata, qui ne pars ea in Macedonum poteſtatem veniret, Alexandro mortuo, arte effecit. Vide Strabon. lib. XI. pag. 522. & Steph. pag. 136.

10. *Diſcreta Araxe.*] Strabo, p. 523. τοῦ Ἀράξου ποταμοῦ τοῦ ὁρίζοντος τήν τε Ἀρμενίαν καὶ τὴν Ἀτροπατηνήν. Ptolemæo mendoſe, Τροπατηνὴ, lib. 6. cap. 2. Huic regioni nunc nomen eſt *Servan.* Turcis paret.

Araxe. [1] Oppidum ejus Gazæ, [2] ab Artaxatis CCCCL. M. paſſuum; totidem ab Ecbatanis Medorum, quorum pars ſunt Atropateni.

CAPUT. XIV. XVII. [3] Ecbatana caput Mediæ [4] Seleucus rex [5] condidit: a Seleucia magna DCCL. M. paſſuum: [6] a portis vero Caſpiis XX. M. Reliqua Medorum oppida, [7] Phazaca, Aganzaga, [8] Apamia Rhaphane cognominata. [9] Cauſa portarum nominis eadem, quæ ſupra, interruptis anguſto tranſitu jugis, ita ut vix ſingula meent plauſtra, longitudine VIII. mill. paſſuum, toto opere manu facto. Dextera lævaque ambuſtis ſimiles impendent ſcopuli, ſitiente tractu [10] per XXVIII. mill. paſſuum. Anguſtias impedit corrivatus ſalis e cautibus liquor, atque eadem emiſſus. Præterea ſerpentium multitudo, niſi hieme, tranſitum non ſinit.

CAP. XV. Adiabenis connectuntur [11] Carduchi quondam dicti, nunc Cor-

NOTÆ.

1. *Oppidum ejus.*] Non Otenes regionis Armeniæ, ut viſum Ortelio, ſed Atropatenes Mediæ: ut ipſa orationis ſtructura admonet, atque ipſe etiam Strabo, lib. XI. pag. 523. cui hæc Γάζα Atropatenes βασίλειον, ſeu Regia dicitur. Porro Gazæ nomen ei oppido Parthi imponebant, in quo belli opes & pecuniam vellent aſſervari. Nam Gaza pecunia regia eſt lingua Perſarum, teſte Curtio, lib. 3. Hodie Tauriſium vocatur, *Tauris*.

2. *Ab Artaxatis CCCCL.*] Ab Araxe, cui Artaxata impoſita ſunt, ſtadiis bis mille & CCCC. diſtare Strabo affirmat, loc. cit. hoc eſt, paſſuum duntaxat trecentis millibus.

3. *Ecbatana.*] Nunc *Caſbin*, in ipſo fere Mediæ veteris meditullio poſita. Græcis, τὰ Ἐκβάτανα.

4. *Seleucus.*] Is, opinor, qui Σέλευκος Ἐπιφανὴς Νικάτωρ eſt cognominatus, Regum Syriæ ejus nominis ſextus ac poſtremus, Antiochi Epiphanis F. Nam auctor eſt Charax, apud Steph. verbo Ἀγβάτανα, Epiphaneam vocatam Ecbatanam fuiſſe, a conditore videlicet, ſeu inſtauratore, ut noſtra fert conjectura.

5. *Condidit.*] Inſtauravit potius: condidit enim Deïoces primus rex Medorum, Aſtyagis proavus, teſte Herod. lib. I. Clio, n. 98. pag. 43. & Euſeb. in Chron. pag. 119. ad Olymp. XVIII. Quin ſi Diodoro fides, qui Cteſiam ſe qui ſe profitetur, jam inde ab ævo Semiramidis exſtabant Ecbatana.

6. *A portis vero Caſpiis.*] Sic vocantur interrupta anguſto tranſitu juga Caſpii montis in confinio Armeniæ Mediæque.

7. *Phazaca, Aganzaga.*] Vide Notas & Emend. num. XXXVIII.

8. *Apamia.*] Ἀπάμεια Straboni, lib. XI. pag. 524. una e Græcanicis urbibus, quas in Media Macedones condiderunt.

9. *Cauſa portarum.*] Deſcripſit hæc Solinus, cap. 47. pag. 75.

10. *Per XXVIII.*] Solini paraphraſis: *In his anguſtiis etiam illud aſperum, quod præciſorum laterum ſaxa, liquentibus inter ſe ſalis venis, exundant humorem affluentiſſimum, qui conſtrictus vi caloris, velut in æſtivam glaciem corporatur: ita labes invia acceſſum negat. Præterea octo & XX. mill. paſſuum tractus omnis, quoquo inde pergitur, nullis puteis vel fontibus ſine præſidio ſitit: tum ſerpentes undique gentium convenæ, verno ſtatim die illuc confluunt. Ita periculi ac difficultatis concordia, ad Caſpios, niſi hieme, acceſſus negatur.* In Plinianis libris perperam editum, XXXVIII. MSS. invitis, & Solino.

11. *Carduchi.*] Καρδοῦχοι, quos Mediæ Stephanus adjudicat, pag. 356. Parthiæ, Strabo, lib. 16. pag. 747. iidem appellatione in mollius deflexa a Macedonibus Γορδυαῖοι a Gordye, ut volunt, Triptolemi F. appellati. Regionem ip-

duceni,

dueni, [1] præfluente Tigri: [2] his Pratitæ, [3] παρ' ὁδὸν appellati, qui tenent Caſpias portas. [4] Iis a latere altero occurrunt deſerta Parthiæ, & Citheni juga. Mox ejuſdem Parthiæ [5] amœniſſimus ſinus, qui vocatur [6] Choara. Duæ urbes ibi Parthorum, oppoſitæ quondam Medis, [7] Calliope, & alia in rupe Iſſatis quondam. Ipſius vero Parthiæ caput [8] Hecatompylos [9] abeſt a portis CXXXIII. mill. paſſuum. Ita Parthorum quoque regna foribus diſcluduntur. Egreſſos portis excipit protinus [10] gens Caſpia, ad litora uſque, quæ nomen portis & mari dedit. Læva, montuoſa. Ab ea gente [11] retrorſus ad Cyrum amnem produntur CXXV. mill. paſſuum. Ab eodem amne ſi ſubeatur ad portas, [12] DCC. millia paſſuum. [13] Hunc enim cardinem Alexandri

NOTÆ.

ſam Gorduenen vocat Ammianus, lib. 18. pag. 125. Κορδυηνὴν Dio, lib. 37. p. 31. de qua Tigrani cum Phraate, ſub judice Pompeïo lis fuit. Igitur hi Adiabenis ſive Aſſyriis ab occaſu æſtivo junguntur.

1. *Præfluente Tigri.*] Gordyenen Tigris præterlabitur. Strabo, loc cit. Haud ſane procul a fontibus ipſius amnis, ut monet Ptolem. lib. 5. cap. 13.

2. *His Pratitæ.*] Corduenis Pratitæ connectuntur. Πρατίαι & Πραῖται, *mercatores*. Sunt ii e Medorum populis.

3. Παρ' ὁδὸν.] Ita recte Pintianus emendat ex MSS. ſuis, quibus & noſtri adſtipulantur: pro *Paredoni*, quæ nihili vox eſt. Παρ' ὁδὸν idem eſt atque *ad tranſitum*, quoniam, ut ſtatim ſubditur, tenent portas Caſpias, a Mediæ latere.

4. *Iis a latere altero.*] Pratitis Medis, inquit, a latere altero, hoc eſt, ab exortu brumali connectuntur deſerta Parthorum, & longa Citheni juga. Huc enim uſque Parthia pertinet, quæ ab occaſu, ut dicetur ſect. 39. habet Pratitas Medos, ubi Parthia citerior, deſerta & occidentalis vocatur.

5. *Amœniſſimus ſinus.*] Sic longum terrarum in mediterraneo tractum paſſim appellat, ut diximus ſect. 12.

6. *Choara.*] Hæc Χωρομιθρηνὴ Ptolemæi eſt, lib. 6. cap. 2. quam ille Mediæ adjudicat. Vide Notas & Emend. num. XXXIX.

7. *Calliope.*] Καλλιόπη, πόλις Παρθυαίων, Stephano pag 347. & Appiano in Syriac. pag. 125.

8. *Hecatompylos.*] Græca appellatione, ob centum portas, ἑκατὸν πύλας. Parthorum hæc Arſacidarum regia, Straboni lib. XI. pag. 514. De ea rurſum, ſect. 29. Aïunt nunc eſſe *Iſpaham*: eſt enim in Parthia vetere, quæ nunc *Erack*.

9. *Abeſt a portis.*] Caſpiis videlicet, quo eorum olim ditio pertinuit, inquit Strabo, loc. cit. De intervallo leviter a Plinio diſſidet Apollodorus apud eundem Strabonem, pag. 514. qui ſpatium illud eſſe cenſeat ſtadiorum MDCCLX. quæ millia paſſuum efficiunt CCXX. Brevius aliquanto facit Ammianus, lib. 23. pag. 254. mille duntaxat, & XL. ſtadiorum, hoc eſt, millium paſſ. CXXX. quod propius ad Plinianam menſuram accedit. Eratoſthenis menſura apud Strab. in mendo cubat, ὀκτακοσίους pro ἑπτακοσίους, manifeſto errore ſcribens, quem prodit ſumma quæ ex ſingulis intervallis colligitur.

10. *Gens Caſpia.*] Ad Caſpium litus, in Armeniæ confinio, Ptolem. l. 6. c. 2.

11. *Retrorſus.*] Verſus ſeptentrionem.

12. *DCC. mill.*] Eratoſthenes apud Strabon. loc. cit. ſtadia numerat quinquies millia, & LX. ἀπὸ τοῦ Κύρου ἐπὶ Κασπίας πύλας, πεντακισχιλίους ἑξακοσίους. Colligit hæc menſura millia paſſuum fere DCXXXIII.

13. *Hunc enim cardinem.*] Hinc duci omnis menſuræ initium, hinc intervalla dignoſci voluerunt ulteriorum regionum.

Magni itinera fecere, ab iis portis ad Indiæ principium, [1] ſtadia XV. M. ſexcenta octoginta prodendo: ad Bactra oppidum, quod appellant [2] Zariaſpa, MMM. ſeptingenta. [3] Inde ad Jaxartem amnem, V.

CAPUT XVI.

XVIII. [4] A Caſpiis ad orientem verſus regio eſt, [5] Apavortene dicta, & in ea fertilitatis inclytæ locus [6] Dareïum. Mox gentes [7] Tapyri, Anariacæ, Stauri, Hyrcani, a quorum litoribus idem mare Hyrcanium vocari incipit, [8] a flumine Syderi. [9] Citra id amnes Maxeras, Stratos, omnia [10] ex Caucaſo. [11] Sequitur regio Margiane, apricitatis inclytæ, ſola in eo tractu vitifera, undique incluſa montibus amœnis, [12] ambitu ſtadiorum mille quingentorum, difficilis aditu propter arenoſas ſolitudines per CXX. mill. paſſuum, & ipſa contra Parthiæ tractum ſita: [13] in qua Alexander Alexandriam condiderat. Qua diruta a barbaris, [14] Antiochus Seleuci filius, co-

NOTÆ.

1. *Stadia quindecim &c.*] Eratoſtheni loc. cit ſunt tantum ſtadia quindecim millia cum quingentis, ἐμῦ, μύρια πεντακισχίλια φ'. Sunt paſſuum millia amplius decies novies centena.

2. *Zariaſpa.*] Strabo loc. cit. ἔστ' εἰς Βάκτρα τὴν πόλιν, ἣ καὶ Ζαριάσπα καλεῖται, τετρακισχίλιοι ἑπτακόσιοι, ſic enim legendum ex Plinio. Efficit hæc ſumma fere CCCCLXIII. mill. paſſ. De Zariaſpis etiam Stephan.

3. *Inde ad Jaxartem.*] Strabo, ex MSS. loc. cit. ἔστ' ἐπὶ τὸν Ἰαξάρτην ποταμὸν ἐφ' ὃν Ἀλέξανδρος ἧκεν εἰς πεντακισχιλίους. Stadiorum quinque millia, efficiunt DCXXV. mill. paſſ.

4. *A Caſpiis.*] A Caſpiorum gente, & litore Caſpio. Solinus hæc deſcripſit a Plinio, cap. 48. pag. 75.

5. *Apavortene.*] Ita MSS. omnes. Iſidorus Characenus in Σταθμοῖς, p. 188. Ἀπαυαρκτικὴν, & Ἀπαυαρκτικηνὴν appellat ab urbe cognomine. Juſtinus mox laudandus, *Zapavortene.*

6. *Dareium.*] Δαρεῖον. Vide Notas & Emend. num. XL.

7. *Tapyri*] Ταπύρους & Ἀναριάκας Strabo quoque cum Hyrcanis copulat, lib. XI. pag. 514. De Stauris apud ceteros ſilentium. De Anariacis ſuperius, ſect. 55. De Tapyris, Dionyſ. in Perieg v. 733. Hyrcaniæ vicinos facit Polybius, lib. 5. pag. 542. Alii ſunt Ptolemæi in Margiana Τάπουροι, lib. 6. cap. 10. Hyrcaniæ regioni nomen hodie *Tabareſtan:* Tapyrorum, & Anariacarum, *Gilan.*

8. *A flumine Syderi.*] In extrema Hyrcania verſus ortum, citra Oxum amnem.

9. *Citra id.*] Citra id flumen, retrorſus verſus occaſum in eadem Hyrcania amnes ſunt, Maxeras Μάξηρας Ptolemæo, lib. 6. cap. 9. unde & accolis nomen Μάξηραι. Et Stratos, eidem Ptolemæo Στράτως e Media per Anariacas in Caſpium fluens. Vide Notas & Emend. num. XLI.

10. *Ex Caucaſo.*] Id nomen commune montibus iis quibus Perſarum regna omnia veluti prætexuntur

11. *Sequitur regio.*] Hæc iiſdem verbis Solinus, cap. 48. pag. 75. & Martianus, lib 6. cap. de Aſſyria, pag. 222. Sequitur porro Margiana Hyrcaniam ab oriente.

12. *Ambitu ſtadiorum.*] Conſentit & Strabo, lib. XI. pag. 516.

13. *In qua Alexander.*] In Margiana videlicet, ut recte Solinus intellexit, loc. cit.

14. *Antiochus.*] Ejus nominis primus, Seleuci Nicatoris F. Soter cognominatus. Strabo loc. cit.

dem loco [1] reſtituit Syriam. Nam interfluente Margo, qui corrivatur [2] in Zotale, is maluerat illam [3] Antiochiam appellari. Urbis amplitudo circuitu [4] LXX. ſtad. [5] In hanc Orodes Romanos, Craſſiana clade captos deduxit. Ab hujus excelſis per juga Caucaſi protenditur ad Bactros uſque [6] gens Mardorum, fera, ſui juris. [7] Ab eo tractu gentes Ochani, [8] Chomari, Berdrigei, [9] Harmatotrophi, Bomarei, [10] Comani, Marucæi, [11] Mandrueni, [12] Iatii. Flumina: Mandrum, Gridinum: ultraque [13] Choraſmii, [14] Candari, [15] Attaſini, [16] Paricani,

NOTÆ.

1. *Reſtituit Syriam.*] Loci ſententia hæc eſt: Alexandria diruta a barbaris, eodem loco urbem Antiochus inſtauravit, ac Syriam repræſentare voluit, hoc eſt, Syrio nomine inſignire. Antiochiam igitur potius quam Alexandriam, juſſit appellari, quod eam Margus amnis interflueret, ad ſimilitudinem Antiochiæ Syriæ, quæ Oronte amne dividitur, ut dictum eſt, lib. 5. ſect. 18. Vide Notas & Emendationes, num. XLII.

2. *In Zotale.*] Agri nomen id eſt, ubi Margus in rivos deducitur, ad irrigandam regionem. Atque hinc eſt quod Iſidorus Characenus, in Σταθμοῖς, pag. 188. irriguam hanc Antiochiam vocat, ἐν Μαργιανῇ Ἀντιόχεια ἡ καλουμένη ἔνυδρος. A Margo amne Margianæ nomen.

3. *Antiochiam.*] Ἀντιόχεια Μαργιανή Ptolemæo, lib. 6. cap. 10. & Stephano, pag. 88. Martianus loc. cit. ut furtum diſſimularet, & eum ſecutus Solinus, Seleuciam aïunt fuiſſe appellatam de familiæ nomine.

4. *LXX. ſtad.*] Ita libri omnes, etiam MSS. Martianus tamen, & Solinus, quinque addunt ſtadia. Porro LXX. ſtadiis fere millia paſſuum novem continentur.

5. *In hanc.*] Solinus, cap. 48. pag. 75. De Orode Parthorum rege, & Craſſi clade, Plutarchus in Craſſo.

6. *Gens Mardorum.*] In parte Margianæ orientali, qua Bactros contingit. Ab Amardis, de quibus ſuperius ſect. 25. & appellatione & ſitu diverſi.

7. *Ab eo tractu.*] Verſus boream, & exortum Solis æſtivum. Ex his Mela hos nominat, lib. 1. cap. 2. Candaros, Parianos, Harmatotrophos, Comaros, Choamanos.

8. *Chomari.*] Χώμαροι Ptolemæo, in Bactriana, lib. 6. cap. XI.

9. *Harmatotrophi.*] Qui curules equos alunt, unde ἁρματοτροφεῖν, & ἁρματοτροφία.

10. *Comani.*] Idem atque Κῶμοι Ptolemæi, loc. cit. & Melæ *Comari.* Niſi forte *Thomanii* ſatius legi fuerit, Θαμαναῖοι, quos Herod. l. 3. Thalia, n. 117. cum Choraſmiis, Hyrcaniſque, jungit.

11. *Mandrueni.*] Ab amne Mandro. Μανδρυανοί, credo, Ptolemæi, lib. 6. cap. 12. in Sogdiana.

12. *Iatii.*] Ἰάτιοι Ptolemæo, loc. cit.

13. *Choraſmii.*] Χοράσμιοι Dionyſio Perieg. v. 746. Athenæo, lib. 2. pag. 70. aliiſque. Ptolemæo, loc. cit. in Sogdiana. Hi patria pulſi in Syriam penetravere olim, unde Francos fugarunt, anno 1244. Vincent Bellov. lib. 29. & 31. Straboni, lib. XI. pag. 513. Χωρασμιωται.

14. *Candari.*] Et hi quoque in Sogdiana Polemæo, Κάνδαροι. Alii ſunt ab iſtis Gandari Indiæ populi: de quibus Heſychius: Γάνδαροι οἱ ταυροκεράτες παρ' Ἰνδοῖς, a fortitudine ſic appellati. Salmaſius, ut hos cornutos faceret, legit ταυροκέρατες.

15. *Attaſini.*] Ἀττάσιοι Straboni, lib. XI. pag. 513.

16. *Paricani.*] Stephanus: Παρικάνη, πόλις Περσική .... τὸ ἐθνικὸν, Παρικάνιοι, καὶ Παρίκανοι. Forte ii ſunt quos Βαρκάνιοι vocat Cteſias apud Photium in Bibl. cod. 72. pag. 109. Παρικάνιοι Herodoto, lib. 3 Thalia, pag. 200. n. 93. & lib. 7. Polymn. pag. 408.

[1] Sarangæ, [2] Parrhaſini, [3] Maratiani, Naſotiani, [4] Aorſi, Gelæ; quos Græci [5] Caduſios appellavere, [6] Matiani. [7] Oppidum Heraclea, ab Alexandro conditum: quod deinde ſubverſum ac reſtitutum, [8] Antiochus [9] Achaïda appellavit: [10] Derbices, quorum medios fines ſecat [11] Oxus amnis, ortus [12] in lacu Oxo: [13] Syrmatæ, [14] Oxydracæ, Heniochi, [15] Bateni, [16] Saraparæ, Bactri, quorum oppidum [17] Zariaſpe (quod poſtea Bactrum) [18] a flumine appellatum eſt. [19] Gens hæc

NOTÆ.

1. *Sarangæ.*] Σαράγγαι Herod. loco poſterius appellata.

2. *Parrhaſini.*] Solinus & Strabo *Parrhaſios* vocant.

3. *Maratiani.*] Vide Notas & Emend. num. XLIII.

4. *Aorſi, Gelæ.*] Gentes illis fortaſſe cognomines, quæ alio in tractu terrarum nominantur. Namque ſunt & Aorſi ad Tanaïm, & Gelæ ac Legæ prope Albaniam & Amazones. Sunt & prope Jaxartem fluvium Ἄορσοι apud Ptolem. lib. 6. cap. 14. de quibus modo Plinius.

5. *Caduſios.*] Non illos quidem, quos Albanis eſſe confines diximus, ſect. 15. ſed in Sogdiana ſitos, ultra Caſpium mare, Gelas cognominatos.

6. *Matiani.*] Ματιανοὶ quos cum Καδουσίοις conjungit Polybius lib. 5. pag. 542.

7. *Oppidum Heraclea.*] Solinus, cap. 48. pag. 75. Hæc Stephani Ἡράκλεια, μεταξὺ Σκυθίας, καὶ Ἰνδικῆς.

8. *Antiochus.*] Seleuci F. de quo ſupra.

9. *Achaïda.*] De Achæi nomine, qui Laodices, Antiochi matris, nepos ex fratre fuit. Diverſa porro hæc Achaïs eſt ab Achaïa Strabonis, lib. XI. pag. 516. quæ urbs Ariæ, ad Margianæ meridiem ſitæ: hæc eidem Margianæ provinciæ ad ſeptentrionem ſuperjacet, prope Oxum amnem. Tota adeo provinciæ unius, aut alterius etiam, latitudine ambæ inter ſe diſſident: nequicquam eas confundente Salmaſio, in Solin. pag. 984.

10. *Derbices.*] Δέρβικες Straboni, lib. XI. pag. 514. in Hyrcania: in Margiana circa Oxum iidem Δερβίκκαι appellati a Ptolemæo, lib. 6. cap. 10.

11. *Oxus amnis.*] Ὦξος Græcis: quem Araxim alii appellarunt, & cum vero Araxe Armeniæ ſæpe confuderunt: quod animadverſum deinde a Viro Cl. Du-Cangio vidimus, in Notis ad Niceph. Bryen. pag. 301. *Gihon* & *Gichon* amnem eum Arabes vocant, ut recte monet Paulus Rhamnuſius in Geogr. In latus orientale Caſpii maris delabitur. In oſtio urbs eſt hodieque inſignis *Zahaſpa*, Avicennæ Philoſophi, ut creditur, patria.

12. *In lacu Oxo.*] Solin. cap. 49. pag. 76. Ὠξιανὴ λίμνη Ptolemæo, lib. 6. cap. 12.

13. *Syrmatæ.*] Iidem Συρμάται Stephano, qui Σαυρομάται.

14. *Oxydracæ.*] Vide Notas & Emend. num. XLIV.

15. *Bateni.*] Solinus, loc. cit.

16. *Saraparæ.*] Ita MSS. omnes. Forte Σαλατάραι Ptolemæi, lib. 6. cap. XI. qui Bactrianæ ſeptentrionalia, juxta Oxum fluvium tenere dicuntur.

17. *Zariaſpe.*] De quo ſup. ſectione diximus.

18. *A flumine.*] Non Bactri a flumine, ſed Zariaſpis nomen ſcito traxiſſe. Idcirco hæc verba, *quod poſtea Bactrum*, parentheſi incluſimus: ne te, ut Solinum, in fraudem impellerent. Ζαριάσπης, ſive Ζαριασπις amnis a Ptolemæo memoratur, lib. 6. cap. XI.

19. *Gens hæc.*] Bactriana regio, inquit, a tergo eſt Paropamiſi montis, quo monte ea a meridie clauditur: nec toto tamen: ſed ea jugorum parte duntaxat, quæ ex adverſo mittit Indum amnem. Hæc omnia mire perturbat Solinus, dum illuſtrare nititur. Averſa ſunt latera montis, quæ boream: adverſa, quæ meridiem ſpectant.

Digitized by Google

obtinet averſa montis Paropamiſi, [1] ex adverſus fontes Indi: includitur flumine [2] Ocho. [3] Ultra Sogdiani, oppidum [4] Panda, & in ultimis eorum finibus [5] Alexandria ab Alexandro Magno conditum. Aræ ibi ſunt [6] ab Hercule [7] ac Libero patre conſtitutæ, [8] item Cyro, [9] & Semiramide, atque [10] Alexandro: finis omnium eorum ductus ab illa parte terrarum, includente flumine [11] Jaxarte, quod 5
[12] Scythæ Silin vocant: Alexander militeſque ejus, [13] Tanaïn puta-

NOTÆ.

1. *Ex adverſus fontes.*] Ita MSS. omnes, pro *ex adverſo fontis.*

2. *Ocho.*] Ὦχος eſt, qui in Oxum influit, Bactrianamque claudit ab occaſu. Ptolem. lib. 6. cap. XI.

3. *Vltra Sogdiani.*] *Vltra hos*, inquit Solinus, Bactros ſcilicet, *Panda oppidum Sogdianorum* &c. Hodie *Zagatay* in Tartaria, ultra Oxum amnem, qui Bactrios a Sogdiis dividit, inquit Strabo, lib. XI. pag. 517.

4. *Panda.*] Ita MSS. cum Solino, loc. cit. & Martiano, lib. 6. pag. 223. Meminit Paracandæ in Sogdiana Strabo loc. cit. & Arriano, lib. 3. Exped. Alex. Sed ab Alexandro ea everſa dicitur: Panda ſtetiſſe etiam tum videtur.

5. *Alexandria.*] Ἀλεξάνδρεια ἐσχάτη appellat Ptolemæus, lib. 6. cap. 12. quoniam in finibus Sogdianorum ultima. Appiano in Syriacis, pag. 125. ἐν Σκύθαις Ἀλεξανδρέσχατα. Stephano, ἐν τῇ Σογδιανῇ, παρὰ Παραπαμισάδαις.

6. *Ab Hercule.*] Solinus, loc. cit. Has aras Herculei itineris fines eſſe ea terrarum parte exiſtimant, ut cum columnis quæ ſunt ad Gades, ſimile quiddam habere videantur.

7. *Ac Libero Patre.*] Bacchi expeditiones in Indiam deſcribit Lucianus in Baccho. Columnas ibi araſve ſtatuiſſe, auctor eſt præter ceteros Feſtus Avienus, in deſcript. Orbis, *pag. 835. quibus pares & in Sogdiana poſitæ nunc dicuntur.

Hic adſtare procul Bacchi fert fama columnas,
Vltimus oceani qua terras alluit æſtus,
Indica qua rupes tumet extima.

Et verſu 1390.

Oceani Eoi prætento denique Bacchus
Litore, & extrema terrarum victor in ora
Ducit laurigeros poſt Indica bella triumphos:
Erigit & geminas telluris fine columnas,
Inviſitque dehinc Iſmeni fluminis undam.

Accepit hoc a Dionyſio Perieg. verſ. 624. & Apollod. lib. 3. de Diis, pag. 175.

8. *Item Cyro. &c.*] Solinus, loc. cit. Ubi certe metam expeditionum ſuarum Cyrus poſuit, ibi urbem ſuo nomine Κυρέσχατα condidit, ut dicemus in Notis & Emend. num. XCVII.

9. *Et Semiramidis.*] Semiramidis columnæ appoſitam inſcriptionem recitat Polyænus, lib. 8. Strateg. pag. 598.

10. *Alexandro.*] Curtius. lib. 9. Alexandri aræ cujuſmodi fuerint, prolixe deſcribit, cap. 9. pag. 361. Sed eæ in India: in Sogdiana Plinianæ.

11. *Jaxarte.*] Ἰαξάρτης. In mare Caſpium ab oriente æſtivo devolvitur.

12. *Scythæ Silin.*] Quo nomine appellant & Tanaïn, ut dictum eſt ſect. 7.

13. *Tanaïn putavere.*] Unde Alexandriam, de qua proxime dictum eſt, ad Tanaïm conditam Arrianus ait, hoc eſt, ad Jaxartem, lib. 4. Exped. Alex. Et Stephanus inter urbes, quibus Alexandria nomen eſt, hanc decimam octavam appellat, ἐπὶ τοῦ Τανάιδος. Deceptus hac nominum ſimilitudine Ptolemæus, Alexandri aras ad Tanaïm Ponticum ſtatuit, lib. 3. cap. 5. Cautius Euſtathius in Dionyſ. pg. 10. ad Tanaïn Scythicum, hoc eſt, ad Jaxartem. Suidas, pag. 1212. Ἰαξάρτης, ὁ Τάναις ποταμός. Aceſinen quoque Tanaïs nomine ſignatum in India, Stephanus prodidit, pag. 633.

vere eſſe. Tranſcendit eum amnem [1] Demodamas, Seleuci & Antiochi regum dux, quem maxime ſequimur in iis: araſque Apollini Didymæo ſtatuit.

C. XVII. XIX. [2] Ultra ſunt Scytharum populi. [3] Perſæ illos Sacas in univerſum appellavere a proxima gente, antiqui [4] Aramæos. Scythæ ipſi Perſas, [5] Chorſaros: & Caucaſum montem, [6] Groucaſum, hoc eſt, nive candidum. Multitudo populorum innumera: & quæ cum Parthis [7] ex æquo degat. Celeberrimi eorum [8] Sacæ, [9] Maſſagetæ, [10] Dahæ, [11] Eſſedones, [12] Ariacæ, [13] Rhymmici, [14] Pæſicæ, Amardi, [15] Hiſti, Edones, Camæ, Camacæ, Euchatæ, Cotieri, Antariani, Pialæ, Arimaſpi, antea Cacidari, Aſæi, Oetei. Ibi Napæi interiiſſe dicuntur, & Apellæi. Nobilia apud eos flumina, Mandra-

NOTÆ.

1. *Demodamas.*] Vide Notas & Emendationes num. X L V.

2. *Ultra ſunt.*] Hæc quoque Solinus, cap. 49. pag. 76.

3. *Perſæ illos Sacas.*] Solinus, loc. cit. Herod. l. 7. Polymn. n 64. pag. 407. quem & Euſtathius laudat in Dionyſ. v. 750. pag. 99.

4. *Aramæos.*] Ceterorum ſcriptorum nemo, qui quidem occurrat, Scythas Aramæos ait fuiſſe appellatos: id vero Syris nomen fuiſſe omnes confitentur. Strabo, lib. 16. pag. 785. ſub libri finem: Σύρυς οἱ ἕλληνες Ἀραμαίυς ἐκάλυν. M S S. omnes, *Aramos.*

5. *Chorſaros.*] Vide Notas & Emend. num. X L V I.

6. *Groucaſum.*] Ita R. 1. & c. Solinus, *Croucaſſim.*

7. *Ex æquo.*] Paribus inſtitutis ac legibus. Solinus loc. cit.

8. *Sacæ.*] Strabo, lib. XI. pag. 511. Plerique Scytharum, inquit, qui a Caſpio mari incipiunt, Dahæ Δάαι appellantur: orienti viciniores Maſſagetæ, & Sacæ, Μασσαγέται καὶ Σάκαι. Reliquos communi nomine Scythas dicunt: quanquam ſinguli populi ſua nomina habent. Sacæ Ptolemæo ſupra Jaxartis fontes, atque adeo in orientali parte regionis illius ſedes habuere, quam nunc *Zagatay*, & regnum *Samarcand*, appellamus. Ceteri ad boream vergebant, ubi nunc deſerta Tartaria eſt.

9. *Maſſagetæ.*] Quorum regina Tomyris Cyrum devicit. Herod. l. 1. ſub finem.

10. *Dahæ.*] Δάαι, Σκυθικὸν ἔθνος, Stephano. Virgil. lib. 8. Æneïd. v. 728.

Indomitique Dahæ.

11. *Eſſedones.*] Ἰσσηδόνες Herodoto, lib. Clio, n. 201. pag. 84 Solino, *Eſſedones.*

12. *Ariacæ*] Ptolemæo, lib. 6. cap. 14. Ἀριάκαι, παρὰ τὸν Ἰαξάρτην.

13. *Rhymmici.*] Ῥύμμικοι, ἀ Ῥύμμῳ amne cognominati, in Scythia quæ eſt intra Imaum montem, Ptolemæo, lib. 6. cap. 14.

14. *Pæſicæ, Amardi.*] Et hos pariter Mela conjungit, lib. 3. cap. 5. pag. 54. Ptolemæo, lib. 6. cap. 12. haud procul amne Jaxarte, & Oxo, Πάσκας locat, pro Πασίκας, ut arbitror. Iidem Apaſiacæ nominati, ut Mardi Amardi quoque dicti ſunt. Stephanus: Ἀπασιακαὶ Μασσαγετῶν ἔθνος, ex Strabone, lib. XI. Et Polyb. lib. 10. οἱ δ' Ἀπασιακαὶ Νομάδες κατῳκῦσι μὲν ἀνὰ μέσον Ὤξυ, *habitabant inter Oxum amnem.* Mardorum autem appellationem latronibus omnibus, fugitiviſque montium incolis inditam a Perſis fuiſſe jam antea monuimus, ſect. 5.

15. *Hiſti.*] Forte Ἰασταὶ Ptolemæi, lib. 6. cap. 14. in Scythia quæ eſt intra Imaum montem, haud procul a Rhymmicis montibus, παρὰ τῦ Ἰάστυ ποταμῦ, a fluvio cognomine appellati, qui Jaxarti eſt proximus. De Arimaſpis nos alibi. Πιάλαι Ptolemæi in Serica ſunt, lib. 6. cap. 16. a Plinianis remotiſſimi,

Digitized by Google

gæum & Caſpaſium. Nec in alia parte major auctorum inconſtantia: credo propter innumeras vagaſque gentes. [1] Hauſtum ipſius maris dulcem eſſe & Alexander Magnus prodidit: & M. Varro, talem perlatum Pompeio, juxta res gerenti Mithridatico bello, magnitudine haud dubie influentium amnium victo ſale. Adjicit idem, Pompeii ductu exploratum, [2] in Bactros ſeptem diebus ex India perveniri [3] ad Icarum flumen, quod in Oxum influat: [4] & ex eo per Caſpium in Cyrum ſubvectas, quinque non amplius dierum terreno itinere, ad Phaſin in Pontum Indicas poſſe devehi merces. Inſulæ toto eo mari multæ, vulgata una maxime [5] Tazata.

XX. [6] A Caſpio mari Scythicoque oceano, [7] in Eoum curſus inflectitur, ad orientem converſa litorum fronte. Inhabitabilis [8] ejus prima pars, a Scythico promontorio, ob nives: proxima inculta, ſævitia gentium. [9] Anthropophagi Scythæ inſident, humanis corporibus veſcentes. Ideo juxta vaſtæ ſolitudines, ferarumque multitudo, haud diſſimilem hominum immanitatem obſidens. Iterum deinde Scythæ. Iterumque deſerta cum belluis, uſque ad jugum incubans mari, [10] quod vocant Tabin. Nec ante dimidiam ferme longitudinem

NOTÆ.

1. *Hauſtum ipſum.*] Hæc deinceps Solinus iiſdem verbis, cap. 19. pag. 38. De hauſtu maris ejus dulci, eadem Polycletus apud Strab. lib. XI. pag. 509.

2. *In Bactros.*] Ex India Bactros uſque, ubi flumen Icarum in Oxum influit, ſeptem diebus pervenire poſſe. Plinium Solinus non intellexit, qui Pompeïum ipſum exiſtimet in Bactros uſque penetraſſe.

3. *Ad Icarum.*] Septem amnium nomina, qui in Oxum delabuntur, recitat Ptolemæus, lib. 6. cap XI. hunc prætermiſit: niſi eorum aliquis gemina donatus appellatione ſit.

4. *Et ex eo.*] Ex Icaro ait in Oxum, ex eo in Caſpium mare: inde in Cyrum amnem, qui Armeniæ Albaniæque fines interluit: ex Cyro deinde quinque dierum tantum iter eſſe terrenum ad Phaſin, qui in Pontum decurrit. Strabo, lib. XI. pag. 509.

5. *Tazata.*] In R. 1. 2. Colb. 1. 2. Pariſ. &c. *Zazata*. Sed ut ut eſt de nomine, eam eſſe inſulam, quæ Ptolemæo, lib. 6. cap. 9. contra litus Hyrcaniæ Τάλκα appellatur, ſitus ipſe declarat.

6. *A Caſpio mari.*] A Caſpio mari, inquit, in Scythicum oceanum, per anguſtum illud fluentum, de quo ſuperius diximus: inde in Eoum mare curſus inflectitur, ubi litora orientem frontem obvertunt.

7. *In Eoum.*] Ita M S S. omnes. Ipſa quoque oratio poſtulat hinc novæ ſectionis initium duci. Libri hactenus editi, *in eam.*

8. *Ejus prima pars.*] Sunt hæc accepta a Pomponio Mela, lib 3. cap. 7. Ejus maris ora extrema, ubi Scythicum promontorium, ad illas freti anguſtias, unde in Caſpium erumpere Scythicus oceanus credebatur, verſus ſeptentrionem. Ibi nunc ſunt deſerta Tartariæ, ultra amnem Obium.

9. *Anthropophagi &c.*] Hæc Solinus a Plinio mutuatur, cap. 15. pag. 54. & Martianus, lib. 6. cap. de Perſide, pag. 223.

10. *Quod vocant Tabin.*] Hæc Plinius a Pomponio, lib. 3. cap. 7. pag. 58. Ipſius id oceani nomen eſſe Solinus putavit, cum ſit ea jugi, ſeu montis appellatio, in ultimo mucrone Tartariæ, quæ ſpectat orientem æſtivum: *la vieille Tartarie.*

ejus oræ quæ ſpectat æſtivum orientem, inhabitatur illa regio.

[1] Primi ſunt hominum, qui noſcantur, [2] Seres, [3] lanicio ſilvarum nobiles, perfuſam aqua depectentes frondium canitiem : unde geminus feminis noſtris labor redordiendi fila, rurſumque texendi. Tam multiplici opere, tam longinquo orbe petitur, [4] ut in publico matrona tranſluceat. Seres mites quidem, [5] ſed & ipſis feris perſimiles cœtum reliquorum mortalium fugiunt, [6] commercia exſpectant. Primum eorum noſcitur flumen [7] Pſitaras, proximum [8] Cambari: tertium Lanos, a quo [9] promontorium Chryſe : ſinus Cyrnaba : flumen Atianos: ſinus, & gens [10] hominum Attacorum, apricis ab omni noxio afflatu ſecluſa collibus, eadem, qua Hyperborei degunt,

Notæ.

1. *Primi ſunt hominum.*] Tranſcribit hæc Solinus, cap. 50. pag. 77.

2. *Seres.*] Quorum regio Serica Σηρικὴ Ptolemæo, lib. 6. cap. 16. Hodie *le Cathay, & la partie ſeptentrionale de la Chine.*

3. *Lanicio ſilvarum.*] Nobiles, inquit, ſunt Serum ſilvæ, quæ lanicium præbent : ſunt enim cuidam arborum generi lanata folia, eaque candida, quæ primum perfunduntur aqua, mox depectuntur : tum ducuntur in fila, ac denique nentur in ſubtegmina. Hæc Serum texta, quod eſſent denſara preſſius, mulieres Europææ ſolvebant, texebantque rurſum : hic illis geminus labor. Horum meminit Maro, lib. 2. Geog.

Velleraque ut foliis depectant tenuia Seres.

Ammianus item, lib. 23. pag. 258. ubi ſilvas ſublucidas vocat. Vide quæ dicturi ſumus, lib. xi. ſect. 26 & l. 12 ſect. 23

4. *Ut in publico.*] Solinus, cap. 50. pag. 77. Seneca egregie, lib. 7. de Benef. *Video ſericas veſtes, ſi veſtes vocandæ ſunt, in quibus nihil eſt, quo defendi corpus, aut denique pudor poſſit : quibus ſumptis, mulier parum liquido nudam ſe non eſſe jurabit : Hæc ingenti ſumma ab ignotis etiam ad commercium gentibus accerſuntur, ut matronæ noſtræ ne adulteris quidem plus ſui in cubiculo, quam in publico oſtendant.* Vide quæ dicemus lib. xi. ſect. 26.

5. *Sed & ipſis feris.*] Si gentis animum, ſi mores contemplere, nihil neque mitius, neque cultius eſſe poteſt. Si legem ſancitam, de non admittendis hoſpitibus, quorum commercia expetant, feri videri merito, ac dici poſſint. Martianus, lib. 6. cap. de Perſide, pag. 223. *Seres aliarum gentium homines aſpernantur, & appoſitione mercium ſine colloquio gaudent implere contractum.* Vide & Ammianum, loc. cit.

6. *Commercia exſpectant.*] Ita Reg. 1. Colb. 2. *Expetunt*, Colb. 1. Contra fidem codicum, ac ſcriptorum veterum mentem Salmaſius legit, *deſpectant* : ſecutus, credo, Solinum, qui Plinii verba perperam intellecta, in alienam, ut ſolet, torquet ſententiam.

7. *Pſitaras.*] Is eſſe videtur, qui in regno *Cathay*, Tenduc urbem præterfluit, & in Eoum mare devolvitur. Ptolemæo, lib. 6. cap. 16. Οἰχάρδης.

8. *Cambari.*] Ita R. 1. 2. Colb. 1. 2. Pariſ. Chiffl. Si quid affinitas nominis favere nunc conjecturæ poteſt, id amni nomen eſſe videbitur, qui urbem Cathaii ampliſſimam *Cambalu* dividit.

9. *Promontorium Chryſe, &c.*] Vide Notas & Emend. num. XLVII.

10. *Hominum Attacorum.*] Hoc eſt, Attacoratum. Neque enim deſcendit hoc nomen a recto Attaci, ſed ab Ἀτταχόρων, qui Ptolemæo, lib. 6. cap. 16. in Serica, Ἡπυγνεῶ. Unde ſubjungit ſtatim Plinius, *Ab Attacoris*, non *ab Attacis.* Hæc porro de iis totidem verbis narrant Solinus, cap. 51. pag. 77. & Martianus, lib. 6. cap. de Perſide, pag. 225.

temperie,

temperie. De iis privatim condidit volumen Amometus, ſicut Hecatæus de Hyperboreis. Ab Attacoris gentes [1] Phruri, & Tochari: [2] & jam Indorum Caſiri, introrſus ad Scythas verſi, humanis corporibus veſcuntur. [3] Nomades quoque Indiæ vagantur. Sunt qui [4] ab Aquilone contingi ab ipſis & [5] Ciconas dixere, & Bryſanos.

XXI. [6] Sed unde plane conſtent gentes, Emodi montes aſſurgunt, Indorumque gens incipit, non Eoo tantum mari adjacens, verum & meridiano, quod [7] Indicum appellavimus: [8] quæque pars orienti adverſa recto prætenditur ſpatio, ad flexum & initium Indici maris $\overline{XVIII}$. LXXV. mill. paſſuum colligit. Deinde [9] qua flectitur in meridiem $\overline{XXVI}$. LXXV. mill. paſſ. ut Eratoſthenes tradit, uſque ad Indum amnem, qui eſt ab occidente finis Indiæ. Complures autem totam ipſius longitudinem XL. dierum noctiumque veſifico navium curſu determinavere: & a ſeptentrione ad meridiem [10] $\overline{XXVIII}$. quinquaginta mill. paſſuum. Agrippa longitudinis $\overline{XXXIII}$. latitudinis $\overline{XXIII}$. prodidit. [11] Poſidonius ab æſtivo Solis ortu ad hibernum exortum metatus eſt eam, adverſam Galliæ ſtatuens, quam ab occi-

Notæ.

1. *Phruri, & Tochari.*] Φροῦροι, & Τόχαροι. Vide Notas & Emend. num. XLVIII.

2. *Et jam Indorum Caſiri.*] Et Caſiri, inquit, qui potius Indicæ videntur ditionis eſſe, quam Serici juris. Hi ſunt quos Κασίους Ptolemæus vocat, lib. 6. cap. 15. & 16. & Κασίων χώρα. Hi a mari ſemoti introrſus verſus Scythias & occaſum recedunt.

3. *Nomades*] Νομάδες vocantur pecuariæ rei dediti, ubicumque demum ii ſint, gens vaga, & a pabulis mutandis nomen ſortita.

4. *Ab Aquilone.*] Inter exortum Solis æſtivum, & ſeptentrionem.

5. *Ciconas dixêre, & Bryſanos.*] Quaſi Ciconum, Bryſarumque Europæorum colonos, de quibus egimus, lib. 4. ſect. 18.

6. *Sed unde plane.*] Sed in ea parte terrarum, unde gentes, quæ citimæ ſunt, plane ſunt & liquido exploratæ, Emodi Ἠμωδοὶ montes aſſurgunt, & gens ibi Indorum incipit. Vide Notas & Emend num. XLIX.

7. *Indicum appellavimus.*] Sect. 14.

8. *Quæque pars.*] Et quæ pars Indicæ regionis orienti obvertitur, rectoque ac longo prætenditur ſpatio, uſque ad eum locum, ubi ſe mare flectit, curvatque ad meridiem, & incipit Indicum appellari: id inquam, ejus oræ ſpatium colligit $\overline{XVIII}$. hoc eſt, decies & octies centena ſeptuaginta quinque millia paſſuum. Strabo lib. 15. pag. 689. ait eſſe μυρίων καὶ ἑξακισχιλίων σταδίων, ſedecim millium ſtadiorum, quæ millia paſſuum efficiunt omnino vicies centena millia.

9. *Qua flectitur.*] Latere meridiano obtinet vicies & quater centena LXXV. millia paſſuum. Strabo loc. cit. ex Eratoſthene, novem & decem millia ſtadiorum, quæ efficiunt vicies & ter centena LXXV. millia paſſ. ut in Pliniano contextu pro $\overline{XXIIII}$. ſcribendum ſit fortaſſe, $\overline{XXIII}$.

10. *$\overline{XXVIII}$. quinquaginta.*] Hoc eſt, vicies & octies centena quinquaginta millia paſſ. Vide Strab. lib. 15. pag. 690. Sic Agrippæ menſura accipienda eſt: longitudinis quidem, tricies & ter centenûm millium paſſ. latitudinis, ter & vicies.

11. *Poſidonius.*] Hæc ſimiliter Solinus ex Poſidonio, cap. 52. pag. 78.

dente æſtivo ad occidentem hibernum metabatur totam [1] a Favonio. [2] Itaque adverſam ejus venti afflatu juvari Indiam, ſalubremque fieri, haud dubia ratione docuit. Alia illius cæli facies, alii ſiderum ortus: binæ æſtates in anno, [3] binæ meſſes, media inter illas hieme Eteſiarum flatu: [4] noſtra vero bruma lenes ibi auræ, mare navigabile. [5] Gentes ibi & urbes innumerabiles, ſi quis omnes perſequi velit. [6] Etenim patefacta eſt non modo Alexandri Magni armis, regumque, qui ei ſucceſſere, circumvectis etiam in Hyrcanium mare, & Caſpium, Seleuco & Antiocho, præfectoque claſſis eorum [7] Patrocle: verum & aliis auctoribus Græcis, qui cum regibus Indicis morati (ſicut Megaſthenes, & Dionyſius a Philadelpho miſſus ex ea cauſa) vires quoque gentium prodidere. [8] Non tamen eſt diligentiæ locus, adeo diverſa & incredibilia traduntur. Alexandri Magni comites in eo tractu Indiæ, quem armis ſubegerant, ſcripſerunt [9] quinque millia oppidorum fuiſſe, [10] nullum Co minus, [11] gentes IX. [12] Indiamque tertiam partem eſſe terrarum omnium, multitudinem populorum innumeram, probabili ſane ratione. Indi enim prope gentium ſoli [13] nunquam migravere finibus ſuis. Colliguntur a Libero patre ad

NOTÆ.

1. *A Favonio.*] Qui medius eſt inter utrumque occaſum, hibernum, & æſtivum: nam ab occidente æquinoctiali ſpirat, ut dictum eſt, lib. 2. ſect. 46. Inde igitur ad utrumque occaſum ducta menſura Poſidonius Galliam metabatur. Vide Notas & Emend. num. L.

2. *Itaque adverſam.*] Ita M S S. omnes, R. 1. 2. Colb. 1. 2. Pariſ. &c. Forte, *averſam.* Spirat enim a tergo Indiæ Favonius, nempe ab occaſu æquinoctiali.

3. *Bina meſſes.*] Martiani paraphraſis, lib. 6. de India, pag. 223. *Secunda æſtate annis ſingulis vegetatur, biſque frugem mittit: pro hieme Eteſias perfert.* Diximus de Eteſiis, lib. 2. ſect. 48.

4. *Noſtra vero.*] Cum nobis bruma eſt.

5. *Gentes ibi.*] Sic paulo poſt, *Par labor montes enumerare.* Vide Notas & Emendationes num. LIII.

6. *Etenim patefacta.*] Exſcripſit hæc Solinus, cap. 52. pag. 78.

7. *Patrocle.*] Quem Ptolemæi Lagi triremium quoque præfectum appellat Pauſanias, lib 1 in Attic pag. 1. De Megaſthene & Dionyſio diximus in Auctorum Indice.

8. *Non tamen eſt.*] Ita M S S. omnes, Reg. 1. 2. Colb. 1. 2. Pariſ. Chiffl. Tolet. Quamvis, inquit, Alexandri, & aliorum poſtmodum regum diligentia peragrata India, penitus cognitioni noſtræ addita videatur, (verbis Solini utor:) nihilominus adeo ſunt diverſa & incredibilia, quæ inde ad nos perferuntur, ut nulla extricari, illuſtrari, probarive diligentia noſtra poſſint.

9. *Quinque millia.*] Solinus, cap. 52. pag. 78.

10. *Nullum Co minus.*] Nullum ex iis oppidis circuitu minore fuit, quam ejus inſulæ oppidum, quæ Cos vocatur, Hippocrate alumno nobilis: cujus inſulæ ambitum diximus eſſe, ut plures quidem exiſtimant, centum millium paſſ. lib. 5. ſect. 36.

11. *Gentes novem.*] Vide Notas & Emend. num. LI.

12. *Indiamque.*] Solinus ex Plinio, loc. cit. Plinius ex Oneſicrito, apud Strab. lib. 15. pag. 689.

13. *Nunquam migravere.*] Solinus loc. cit.

Alexandrum Magnum [1] reges eorum CLIV. annis VI. M. CCCCLI. adjiciunt & menſes tres. Amnium mira vaſtitas. Proditur Alexandrum nullo die minus [2] ſtadia ſexcenta navigaſſe in Indo, nec potuiſſe ante menſes quinque enavigare, adjectis paucis diebus: & tamen [3] minorem Gange eſſe conſtat. [4] Seneca etiam apud nos tentata Indiæ commentatione ſexaginta amnes ejus prodidit, gentes duodeviginti centumque. [5] Par labor ſit montes enumerare. Junguntur inter ſe [6] Imaus, Emodus, Paropamiſus, Caucaſus, [7] a quibus tota decurrit in planitiem immenſam, & Ægypto ſimilem.

Verum ut [8] terrena demonſtratio intelligatur, Alexandri Magni veſtigiis inſiſtamus. Diognetus & Bæton itinerum ejus menſores, ſcripſere, a portis Caſpiis Hecatompylon Parthorum, [9] quot diximus millia eſſe: inde [10] Alexandriam Arion, quam urbem is rex condidit, [11] DLXVI. mill. [12] Inde ad Prophthaſiam Drangarum CXCIX. mill. Inde [13] ad Arachoſiorum oppidum DXV. mill. [14] Inde Ortoſpanum CCL. mill. [15] Inde Alexandri oppidum quinquaginta mill. In quibuſdam exemplaribus diverſi numeri reperiuntur: hanc urbem ſub ipſo Caucaſo eſſe poſitam. Ab ea [16] ad flumen Copheta, & oppidum

NOTÆ.

1. *Reges eorum CLIV. &c.*] Vide Notas & Emend. num. LII.

2. *Stadia ſexcenta.*] CLXXV. mill. paſſ.

3. *Minorem Gange.*] Arrianus in Indicis, pag. 514.

4. *Seneca etiam.*] In iis libris, qui temporum injuria interciderunt. Hauſerat id a Megaſthene, ut intelligimus, ex Arriano in Indicis, pag. 521. ita ſcribente: *ἔνεα ξ' Ἰνδικὰ εἶναι καὶ ἑξήκοντα τὰ ἅπαντα λέγει Μεγασθένης, δυοῖν δέοντα.*

5. *Par labor ſit.*] Vide Notas & Emend. num. LIII.

6. *Imaus.*] Cingitur fere montibus India: claudit Imaus ab Aquilone: Emodus, a ſeptentrione: Paropamiſus, a Coro: a Favonio, Caucaſus.

7. *A quibus tota.*] India.

8. *Terrena.*] Itineris terreſtris.

9. *Quot diximus.*] Sect. 17.

10. *Alexandriam Ariōn.*] Hoc eſt, in Aria conditam, τὴν ἐν Ἀρίοις. Dicemus de ea, ſect. 25. ad ea verba, *Arius amnis, qui præfluit Alexandriam*, &c.

11. *DLXII. mill.*] Vide Notas & Emendationes num. LIV.

12. *Inde ad Prophthaſiam.*] De quo oppido, ſect. 25. Menſura Eratoſthenis ſtadiorum eſt mille & DC. εἶτ' εἰς Προφθασίαν τὴν ἐν Δραγγῇ, χιλίους χ'. hoc eſt, mill. paſſ. CC. Uno milliari minor eſt Pliniana.

13. *Ad Arachoſiorum.*] De hoc oppido ſect. 25. ad ea verba, *Arachoſia cum oppido & flumine.* Intervallum porro idem apud Strabonem, εἰς Ἀραχωτοὺς τὴν πόλιν τετρακισχιλίους ἑκατὸν εἴκοσι. Quater millia ſtad. efficiunt plane millia paſſ. DXV.

14. *Inde Ortoſpanum.*] Oppidum Paropaniſadarum Ptolemæo, lib. 6. cap. 18. in confinio Bactrianorum Strabo lib. XI. pag. 514. εἶτ' εἰς Ὀρτόσπανα, ἐπὶ τὴν ἐκ Βάκτρων τρίοδον, διχιλίους. Inde ad Ortoſpana ad trivium e Bactricis. Stadia bis mille omnino ſunt millia paſſuum. CCL.

15. *Inde Alexandri.*] Oppidum illud intelligit, de quo ſect. 25. *Ad Caucaſum, ... oppidum ab Alexandro conditum.*

16. *Ad flumen Copheta.*] Vide Notas & Emend. num. LV. De eo amne dicemus ſect. 23.

Indorum [1] Peucolaïtin, CCXXVII. mill. Inde ad flumen Indum & oppidum [2] Taxila, ſexaginta mill. [3] Ad Hydaſpen fluvium clarum, CXX. mill. [4] Ad Hypaſin non ignobiliorem, [5] XXIX. CCCXC. [6] qui fuit Alexandri itinerum terminus, exſuperato tamen amne, [7] ariſque in adverſa ripa dicatis. Epiſtolæ quoque regis ipſius conſentiunt his. [8] Reliqua inde Seleuco Nicatori peragrata ſunt : ad Heſidrum, CLXVIII. mill. Iomanem amnem tantumdem. Exemplaria aliqua adjiciunt quinque millia paſſuum. Inde ad Gangen CXII. mill. Ad Rhodapham CXIX. mill. Alii CCCXXV. mill. in hoc ſpatio produnt. Ad Calinipaxa oppidum, CLXVII. D. alii CCLXV. mill. Inde ad confluentem Iomanis amnis, & Gangis, DCXXV. mill. plerique adjiciunt XIII. mill. ad oppidumque Palibothra CCCCXXV. [9] Ad oſtium Gangis DCXXXVIII. mill. paſſuum.

Gentes, quas memorare non pigeat, a montibus Emodis, [10] quorum promontorium Imaus vocatur, incolarum lingua nivoſum ſignificante, Iſari, Coſyri, Izgi, & per juga Chiſiotoſagi, multarumque gentium cognomen [11] Brachmanæ, quorum Maccocalingæ. Flumina : [12] Prinas, & Caïnas (quod in Gangem influit) ambo navigabilia. Gentes : Calingæ proximi mari, & ſupra Mandei, [13] Malli, quorum mons Mallus, finiſque ejus tractus eſt Ganges.

NOTÆ.

1. *Peucolaïtin.*] Πευκελαῶτις Arriano in Indicis, pag. 516. qua in regione oriri Cophenem ſcribit.

2. *Taxila.*] Πόλιν Τάξιλα εὐμεγέθη appellat Strabo, lib. 15. pag. 691. Τὰ Τάξιλα Philoſtrato, lib. 2. de vita Apoll. cap. 9. pag. 79. ubi eam prolixe deſcribit : Τάξιλλας idem vocat, cap. 6 pag. 69. Inter Indum pariter & Hydaſpen, ab Arriano ponitur, lib. 5. de Exped. Alex. pag. 328.

3. *Ad Hydaſpen.*] Ὑδάσπην, ubi Pori regio, ἡ Πώρου χώρα. Strabo, loc. cit. In Indum amnem decurrit.

4. *Ad Hypaſin.*] Ita R. 1. 2. *Hypanim* Colb. 1. 2. cum Strabone, loc. cit. & Diod. lib. 2. Bibl. pag. 122. Ὕφασιν vocat Arrianus in Indicis, pag. 515. & Philoſtr. qui Danubio parem eum facit, lib. 3. de vita Apoll. cap. 1. pag 108. De eo rurſum ſect. ſeq.

5. *XXIX. CCCXC.*] Ita R. 1. 2. Colb. 1. 2. Pariſ. Chiffl. Hoc eſt, novem & viginti milliaria, cum trecentis & XC. paſſ.

6. *Qui fuit Alexandri &c.*] Hæc quoque Solinus, cap. 52. pag. 78.

7. *Ariſque.*] De quibus & nos ex Curtio diximus, ſect. 18. & Philoſtratus agit pluribus, lib. 2. de vita Apoll. cap. 14. pag. 96.

8. *Reliqua inde.*] Quæ neque ab Alexandro Magno peragrata, nec ab ullo alio ſcriptore prodita.

9. *Ad oſtium Gangis DCXXXVIII. mill.*] Strabo, lib. 15. pag. 689. ſtadiorum ſex millia numerat : paſſuum hæc efficiunt DCCL. millia.

10. *Quorum promontorium.*] Pars in Aquilonem, & Eoum mare proſiliens.

11. *Brachmanæ.*] Non Philoſophorum modo generis & ſectæ nomen id fuit, ſed & gentis diffuſiſſimæ, cujus & Ptolemæus meminit, lib. 7. cap. 1. & Porphyrius, lib. 4. περὶ ἀποχῆς, ubi Brachmanum maximam partem degere in montibus ait, reliquos circa Gangem.

12. *Prinas & Cainas.*] Ita R. 1. 2. Colb. 1. 2. Chiffl. Pariſ. Arriano in Indicis, p. 514. Καῖνας, in Gangem influit.

13. *Malli.*] Μαλλοὶ Arriano, lib. 6. de Exped. Alex. pag. 387.

XXII. [1] Hunc alii incertis fontibus, ut Nilum, rigantemque vi- CAPUT
cina eodem modo, alii in Scythicis montibus naſci dixerunt. Influe- XVIII.
re in eum XIX. amnes. Ex iis navigabiles, [2] præter jam dictos, [3] Condochatem, Erannoboam, Coſoagum, Sonum. Alii cum magno fragore ipſius ſtatim fontis erumpere, dejectumque per ſcopuloſa & abrupta, ubi primum molles planities contingat, in quodam lacu hoſpitari: inde lenem fluere, [4] ubi minimum, VIII. millia paſſuum latitudine: ubi modicum, ſtadiorum centum: altitudine nuſquam minore paſſuum XX. * [5] noviſſima gente Gangaridum Calin- *CAPUT
garum: [6] regia Parthalis vocatur. [7] Regi LX. mill. peditum, equi- XIX.
tes mille, elephanti DCC. in procinctu bellorum excubant.

[8] Namque vita mitioribus populis Indorum multipartita degitur. Alii tellurem exercent, militiam alii capeſſunt, merces alii ſuas evehunt: res publicas optimi ditiſſimique temperant, judicia reddunt, regibus aſſident. Quintum genus celebratæ illic, & prope in religionem verſæ ſapientiæ deditum, voluntaria ſemper morte vitam [9] accenſo prius rogo finit. Unum ſuper hæc eſt ſemiferum ac plenum la-

NOTÆ.

1. *Hunc alii.*] Hæc Solinus iiſdem verbis c. 52. pag. 78.

2. *Præter jam dictos.*] Sect. præced. Caïnan, & Jomanem.

3. *Condochatem &c.*] Κονδοχάτην, Ἐραννοβόαν, Κοσσόανον, Σῶνον. Arrianus in Indicis, pag. 514. Vide Notas & Emendationes num. LVI.

4. *Vbi minimum.*] Conferri hæc poſſunt cum iis quæ ex Megaſthene eodem de argumento Strabo refert, lib. 15. pag. 702. Martianus, lib. 6. cap. de India pag. 223. & Solinus, cap. 52 pag. 78.

5. *Noviſſima gente.*] Quæ gens poſtrema omnium occidentali latere Gangis ripas inſidet, in ipſis amnis faucibus, Gangaridum Calingarum vocatur. In ulteriore ripa etiam Gangaridæ ſedes habuerunt, ſed non iidem Calangæ cognominati. De Gangaridum ſitu, cave Curtio credas, homini in Geographicis rebus haud ſatis perito De nomine, conſentiunt Virgilius, lib. 3 Georg. v. 37. Ptolemæus, lib. 7. cap. 1 Γαγγαρίδαι. Vibius Sequeſter. pag. 346. aliique. Solus, opinor, Dionyſius Perieg v. 1144. Γαργαρίδας vocat. Diodorus Γανδαρίδας, lib. 2. Bibl. pag. 122.

6. *Regia Parthalis.*] Vide Notas & Emend. num. LVII. Non eſt *Bengala*; hæc enim ultra Gangem poſita: Parthalis eis amnem fuit: etſi nunc quoque Bengalicæ ditionis.

7. *Regi LX mill.*] Ita MSS. omnes, & Solinus, qui hæc totidem deinceps verbis refert, cap. 52. pag. 78. Editi, LXX. mill.

8. *Namque vita.*] Solinus, loc. cit. Apuleïus, lib. 1. Florid. pag. 7. Diodorus, l. 2. Bibl. In ſeptem omnino genera hominum deſcribit ac digerit Arrianus in Indicis, pag. 530. 1. Sophiſtarum ac ſapientum. 2. Agricolarum. 3. Armentariorum. 4. Opificum & negotiatorum. 5. Militantium. 6. Inſpectorum. 7. Senatorum. Eadem habet Strabo, lib. 15. pag. 703. Hæc porro de mitioribus populis accipienda, qui vitam bonis artibus excultam degunt. De ſemifero genere deinde ſeorſim.

9. *Accenſo prius rogo.*] Chegam Indum id feciſſe Strabo refert, lib. 15. pag. 720. Calanum Gymnoſophiſtam, Cicero, lib. 1 de Divin. n. 47. & Arrianus lib. 7. de Exped. Alex. pag. 444.

boris immenſi, [1] & quo ſupra dicta continentur, venandi elephantes domandique. Iis arant, iis vehuntur, hæc maxime novere pecuaria: iis militant, dimicantque pro finibus. [2] Delectum in bella, vires, & ætas, atque magnitudo faciunt.

[3] Inſula in Gange eſt magnæ amplitudinis gentem continens unam, [4] Modogalingam nomine. [5] Ultra ſiti ſunt Modubæ, [6] Molindæ, [7] Uberæ cum oppido ejuſdem nominis magnifico, Galmodroëſi, Preti, Caliſſæ, Saſuri, [8] Paſſalæ, Colubæ, Orxulæ, Abali, Taluctæ. [9] Rex horum peditum L. M. equitum I V. mill. elephantorum CCCC. in armis habet. Validior deinde [10] gens Andaræ, plurimis vicis, XXX. oppidis, quæ muris turribuſque muniuntur, regi præbet peditum C. M. equitum MM. elephantos M. Fertiliſſimi ſunt auri [11] Dardæ, Setæ vero argenti.

[12] Sed omnium in India prope, [13] non modo in hoc tractu, potentiam claritatemque antecedunt [14] Praſiis, ampliſſima urbe ditiſſi-

NOTÆ.

1. *Et quo ſupra dicta.*] Sine quo ſtare ceteræ Reip. partes nequeunt: nam & ad militiam, & ad vecturam, & ad arationem, elephantorum opera non modo perutilis, ſed neceſſaria eſt.

2. *Delectum in bella.*] Rectius quam *in bellua.*

3. *Inſula in Gange.*] Solinus, loc. cit.

4. *Modogalingam.*] Quaſi Galingis proximam, vel Galingarum ditionis. Sunt enim, ut diximus, in citeriore Gangis ripa Galingæ. Vide Notas & Emend. num. L V I I I.

5. *Vltra.*] Ulteriorem jam Gangis ripam ſtrictim curſimque luſtrat: ubi regnum, quod hodie *Bengala* vocant.

6. *Molinda.*] Forte Μερύνδαι Ptolemæi, lib. 7. cap 2. quos in India extra Gangem locat, & ad Gangaridas uſque pertinere ait.

7. *Vbera.*] Vide Notas & Emend. num. L V I I I.

8. *Paſſala.*] Πασσάλαι Ptolemæo loc. cit. extra Gangem, parte Indiæ boreali Παζάλαι Arriano, in Indicis pag. 515. ad confluentem Oxymagis & Gangis. Cetera gentium portenta verius quam nomina, nuſquam alibi adhuc a me comperta.

9. *Rex horum.*] Ad inſulæ Gangeticæ incolas perperam hæc transfert Solinus, cap. 52. pag. 79. quæ ad *Taluctas* pertinent. Hodie, quantum ex ſitu licet conjectari, *le Royaume d'Arracan.*

10. *Gens Andara.*] *Le Royaume de Pegu*, cui ad Solis exortum Tunkinum objacet.

11. *Darda.*] Stephano, pag. Δαρδαι, Ἰνδικὸν ἔθνος. Straboni, lib. 15. pag. 706. Δέρδαι, quorum in agro formicæ aurum egerunt e cavernis, teſte, præter Strabonem, Plinio, lib. XI. ſect. 36. qui ſeptentrionales Indos hos appellat: Montanes, & ad ortum poſitos, ὀρεινοὺς καὶ ἑῴους, Strabo.

12. *Sed omnium.*] Hæc Solinus totidem ferme verbis, cap. 52. pag. 79 & Strabo, pag. 702.

13. *Non modo in hoc tractu.*] Indiæ quæ ad Gangem. De hac voce *non modo*, vide quæ diximus lib. 5. ſect. 15.

14. *Praſii.*] Πράσιοι, Stephano, p. 562. Horum regio Gange claudebatur, & ad Indum uſque pertinebat. Eorum in finibus, hoc eſt, ad Gangis ripam in confluente Erannoboæ amnis, ſita Παλίμβοθρα, ut ſcribit Arrianus in Indicis, pag. 529. & Stephanus: ſive Παλίβοθρα, ut Strabo, lib. 15. pag. 689. a Gangis oſtiis, fere DCC. mill. paſſ. Urbis amplitudinem & Arrianus, & Strabo, deſcribunt. Vide Notas & Emend. num. LIX.

maque Palibothra : unde quidam ipſam gentem [1] Palibothros vocant, imo vero tractum univerſum [2] a Gange. [3] Regi eorum peditum ſexcenta M. equitum XXX. M. elephantorum IX. M. per omnes dies ſtipendiantur : unde conjectatio ingens opum eſt. Ab iis in interiore ſitu [4] Monedes & Suari, quorum [5] mons Maleus, in quo umbræ ad ſeptentrionem cadunt hieme, æſtate in auſtrum, per ſenos menſes. Septentriones eo tractu ſemel in anno apparere, nec niſi XV. diebus, [6] Bæton auctor eſt : hoc idem pluribus locis Indiæ fieri, Megaſthenes. Auſtrinum polum Indi Dramaſa vocant. Amnis [7] Iomanes in Gangem per Palibothros decurrit inter oppida Methora & [8] Cliſobora. A Gange [9] verſa ad meridiem plaga, tinguntur Sole populi, jam quidem infecti, nondum tamen Æthiopum modo exuſti : [10] quantum ad Indum accedunt, tantum colore præferunt ſidus. Indus ſtatim

Notæ.

1. *Palibothros.*] Quin & reges Palibothros communi appellatione, ut Ægypti Ptolemæos, appellatos eſſe auctor eſt Strabo, lib 15. pag. 702.

2. *A Gange.*] Retrorſus nimirum a Gange ad Indum. Mela Pomponius, lib. 3. cap. 7. pag. 59. *Oras tenent ab Indo ad Gangem Palibothri.* Et Plinius ipſe mox : *Indus ſtatim a Praſiorum gente.*

3. *Regi eorum peditum ſexcenta mill.*] Solinus loc. cit *ſexaginta millia.* Tamen MSS. *DC. mill.*

4. *Monedes & Suari.*] Ubi hodie regna *Narvar*, & *Gualeor*, & *Agra*, in umbilico fere Mogolici imperii, inter Indum & Gangem. Suari Ptolemæo, lib. 7. cap. 1. Σαβάραι appellantur : Συρασηνοὶ Arriano, in Indicis, pag. 523.

5. *Mons Maleus.*] Hæc verbis iiſdem Martianus, lib. 6. cap. de India, pag. 214. & Solinus, cap. 52 pag 79. Eſſe id tamen a veritate alienum ſciunt ii qui vel a limine ſideralem ſcientiam ſalutarunt, terrarumque ſitus callent. Cum enim ipſa Gangis oſtia Tropico Caneri ſubjaceant, hoc eſt, ab Æquinoctiali linea partibus ſive gradibus amplius tribus & viccnis : qui fieri demum poteſt, ut mons ille ab ipſis fluvii oſtiis verſus ſeptentrionem diſſitiſſimus, mittat umbras æſtate per ſenos menſes verſus auſtrum, cum id ſolis contingat terris, quæ Solem habent a vertice, *diei noctiſque pares cum dividit umbras?*

6. *Bæton auctor eſt.*] Sed fefellit Bætonem Aſtronomica ratio : India enim fere tota citra Cancri Tropicum ſita cum ſit, totus ei circulus Arcticus perinde ac nobis apparet anno toto, & qui eo circulo continentur, ſeptentriones : Vulgus Plauſtrum vocat, *le Chariot.*

7. *Iomanes.*] Forte is eſt, qui Arriano, in Indicis pag. 515. καὶ Ὤμαλις corrupte vocatur, pro καὶ Ἰώμανης : nam & is in Gangem decurrit.

8. *Cliſobora.*] Sic emendavimus ex Arriano in Indicis, pag. 523. ubi duas magnas Suraſenorum urbes prædicat, δύο πόλιας μεγάλας, Μέθορά τε καὶ Κλεισόβορα. In editis hactenus, *Cyriſoborca.* In MSS. *Cariſobora* Ex Ortelii Theſauro dele nunc *Cyriſoborca.*

9. *Verſa ad meridiem.*] In peninſula Indiæ, quæ regna *Golconde*, *Biſnagar*, *Narſinga*, *Decan*, aliaque complectitur : ubi *Goa* & *Coromandel*, & ora Malabarica.

10. *Quantum ad Indum.*] Solini paraphraſis, loc. cit. *Indo flumini proximantes, verſa ad meridiem plaga, ultra alios torrentur calore : denique vim ſideris prodit hominum color.* Quo igitur auſtrum verſus a Gange remotiores ſunt, eo ſunt nigriores colore.

Digitized by Google

[1] a Praſiorum gente, quorum in montanis [2] Pygmæi traduntur. Artemidorus inter duos amnes [3] XXI. intereſſe tradit.

CAPUT XX. XXIII. Indus [4] incolis Sindus appellatus, in jugo Caucaſi montis, quod vocatur Paropamiſus, adverſus Solis ortum effuſus, [5] & ipſe undeviginti recipit amnes. Sed clariſſimos, Hydaſpem, quatuor alios afferentem: Cantabram, tres. Per ſe vero navigabiles [6] Aceſinem, & Hypaſin: quadam tamen aquarum modeſtia [7] nuſquam latior quinquaginta ſtadiis, aut altior XV. paſſus ampliſſimam inſulam efficiens, quæ [8] Praſiane nominatur: & aliam minorem, quæ [9] Patale. [10] Ipſe per XII. XL. M. paſſuum (parciſſimis auctoribus) navigatus, & quodam Solis comitatu in occaſum verſus, oceano infunditur. Menſuram in ora ad eum ponam, ut invenio, generatim, quanquam inter ſe nullæ congruunt. Ab oſtio Gangis ad promontorium [11] Calingõn, & oppidum Dandagula [12] DCXXV. M. paſſuum. Ad

NOTÆ.

1. *A Praſiorum gente.*] Quæ a Gange, ut diximus, ad Indum pertinet.

2. *Pygmæi.*] Solinus, & Martianus loc. cit. In multas orbis regiones, ut ſolent vagari fabulæ, minutum hoc genus hominum diſſeminatum eſt. Dari tamen integras pumilionum gentes tam falſum eſt, quam quod falſiſſimum. Brevis ſtaturæ cauſa æſtus eſt, & frigus intenſum: quamvis diverſa ratione. Nec tamen hoc in omni fetu evenit. Plurimi Æthiopes proceri ſunt. Qui puſilli ex iis, non Pygmæi tamen, ſive cubitales ſunt: ad ternos, ut minimum cubitos excreſcunt.

3. *XXI.*] Hoc eſt, ſemel & vicies centena millia paſſ. Etiam ultra tricies centena millia hoc intervallum Theodoſii Miſſi producunt, aliique de quibus ſect. ſeq.

4. *Incolis Sindus.*] Ita Reg. 1. 2. Colb. 1. 2. Pariſ. Chiffl. At editi, *Sandus.* Forte, *Sinthus.* Nam Auctor Peripli maris Erythræi: Σίνθος, inquit, μέγιστος τῶν κατὰ τὴν ἐρυθρὰν θάλασσαν ποταμῶν.

5. *Et ipſe.*] Uti de Gange dictum eſt, ſect. ſup.

6. *Aceſinen & Hypaſin.*] Ἀκεσίνης Arriano, lib. 6. Exped. Alex. pag. 386. in Hydaſpen influit: in Indum Hydaſpes. De Hypaſi dictum eſt, ſup. ſect. Vide Notas & Emend. num. LX.

7. *Nuſquam latior.*] Contra Cteſias in Indicis, apud Photium in Bibl. cod. 73. pag. 144. amnem ait, qua parte anguſtiſſimus eſt, patere ſtadia XL. qua ſe latiſſime diffundit, ducenta: τὸ δὲ πλατύτερον, καὶ διακοσίων. Stadia porro ducenta, ſunt millia paſſ. XII. cum quingentis paſſ.

8. *Praſiane.*] A Praſiis Indi amnis accolis, quorum ditionis fuit, nomen invenit.

9. *Patale.*] Ipſa inſula Παταληνή, oppidum Πάταλα Straboni, lib. 15. pag. 701. Πάταλα Ptolemæo, lib. 7. cap. 1. Πατάλη Stephano. Ægyptio Delta magnitudine par, unde & id inſulæ ei quoque nomen, Patala Indorum lingua Delta ſignificante. Arrian. lib. 5. Exped. Alex. pag. 319.

10. *Ipſe per XII. XL.*] Navigatur, inquit, Indus, per duodecies centena quadraginta millia paſſuum: atque hæc quidem breviſſima eſt omnium menſura, quæ apud auctores exſtet.

11. *Calingõn.*] Hoc eſt, Calingarum, quos ad oſtium occidentale Gangis poſitos eſſe diximus ſuperiore ſect.

12. *DCXXV. mill. paſſ.*] Vide Notas & Emend. num. LXI.

Tropina

Tropina [1] $\overline{\text{XII.}}$ XXV. mill. paſſuum. [2] Ad Perimulæ promontorium, ubi eſt celeberrimum Indiæ emporium, [3] DCCL. [4] Ad oppidum in inſula, quam ſupra diximus, Patalam, DCXX.

Gentes montanæ [5] inter eum & Iomanem, Ceſi, Cetriboni ſilveſtres: deinde Megallæ, quorum regi quingenti elephanti, peditum equitumque numerus incertus: Chryſei, Paraſangæ, [6] Aſangæ, tigri fera ſcatentes. Armant peditum XXX. mill. elephantos CCC. equites DCCC. Hos includit Indus, montium corona circundatos & ſolitudinibus per DCXXV. M. Infra ſolitudines, Dari, Suræ, iterumque ſolitudines per CLXXXVII. mill. paſſ. plerumque arenis ambientibus haud alio modo, quam inſulas mari. Infra deſerta hæc Maltecoræ, Singæ, Marohæ, Rarungæ, Moruni. [7] Hi montium qui perpetuo tractu oceani oræ prætenti, incolæ, liberi & regum expertes, multis urbibus montanos obtinent colles. [8] Nareæ deinde, quos claudit mons altiſſimus Indicorum Capitalia. Hujus incolæ, alio latere late auri & argenti metalla fodiunt. Ab iis [9] Oraturæ, quorum regi elephanti quidem decem, ſed amplæ vires peditum: [10] Varetatæ, qui ſub rege elephantos non alunt, fiducia equitum peditumque. Odomboeræ, Salabaſtræ. Horatæ urbe pulchra, foſſis paluſtribus munita: per quas crocodili, humani corporis avidiſſimi, aditum niſi ponte non dant. Et aliud apud illos laudatur oppidum [11] Automela, impoſitum litori quinque amnium in unum confluente concurſu, emporio nobili. Regi eorum elephanti M. DC. peditum CL. M.

NOTÆ.

1. *$\overline{XII}$. XXV. mill.*] Hoc eſt, duodecies centena XXV. millia paſſ.

2. *Ad Perimulæ promontorium.*] Quod cum interdum ambitur mari, inſula fit. Tzetzes, Chil. XI. hiſt. 375. v. 459.

Ἐν τῇ θαλάσσῃ τῇ Ἰνδῶν, ἐν νήσῳ Περιμύδῃ.

Περιμούδαν quoque vocat Ælianus, lib. 15. hiſt. anim. cap. 8.

3. *DCCL.*] Subintellige, millia paſſ.

4. *Ad oppidum in inſula.*] Quam Indus facit, ut proxime ante diximus.

5. *Inter eum & Iomanem.*] Inter Indum & Iomanem, verſus ſeptentrionem, amplius duodecies centenis millibus paſſuum a mari, uti ex ſect. ſuperiore colligitur.

6. *Aſangæ.*] R. 1. 2. Colb. 1. 2. Pariſ. *Aſmagi.* Gentium deinceps & nominum quæ occurrent plurima, nec certa ſtatui ſcriptura poteſt, aliorumve ſcriptorum ſuffragio comprobari: nec proprius ſingulorum deſignari ſitus: cum nulla ſatis clara ejus rei exſtent veſtigia uſpiam.

7. *Hi montium.*] Enumerati proxime populi, montium incolæ ſunt, qui perpetuo tractu oræ oceani meridionalis Indiæ prætenti ſunt. Solinus: *Hi quibus eſt vicinus oceanus, ſine regibus degunt.*

8. *Nareæ deinde.*] Qui mox enumerantur populi ad Indum uſque, obtinuiſſe arbitror peninſulam eam meridionalis Indiæ, quæ regna *Biſnagar*, *Decan*, *Calecut*, oramque Coromandel, Malabaricamque complectitur.

9. *Oraturæ.*] R. 1. 2. *Oratæ.*

10. *Varetatæ.*] Colb. 1. 2. *Suaratataratæ.* Et qui Salabaſtræ mox vocantur, ii ſunt, opinor, quos Diodorus Sic. lib. 17. Bibl. pag. 568. Σαμβάστας vocat.

11. *Automela.*] R. 1. 2. Colb. 1. 2. Pariſ. *Automula.* Hodie Cambaya, regni cognominis caput.

equitum quinque M. Pauperior Charmarum rex elephantos LX. parvaſque reliquas vires habet. [1] Ab iis gens Pandæ, ſola Indorum regnata feminis. Unam Herculi ſexus ejus genitam ferunt, ob idque gratiorem præcipuo regno donatam. Ab ea deducentes originem imperitant CCC. oppidis, peditum CL. mill. elephantis quingentis. Poſt hanc trecentarum urbium Syrieni, Derangæ, Poſingæ, Buzæ, Gogiarei, Umbræ, Nereæ, Brancoſi, Nobundæ, Cocondæ, Neſei, [2] Pedatriræ, Solobriaſæ, Oloſtræ [3] Patalen inſulam attingentes: a cujus extremo litore ad Caſpias portas [4] $\overline{\text{XIX}}$. XXV. mill. produntur.

Hic deinde accolunt [5] Indum adverſum evidenti demonſtratione Amatæ, [6] Bolingæ, [7] Gallitalutæ, Dimuri, Megari, Ordabæ, Meſæ. [8] Ab his Uri, Sileni: mox deſerta in CCL. mill. paſſuum. Quibus exſuperatis Organagæ, Abaortæ, [9] Sibaræ, Suertæ: & ab iis ſolitudines prioribus pares. Dein Sarophages, Sorgæ, Baraomatæ, Gumbritæque, quorum XII. nationes, ſingulisque binæ urbes. [10] Aſeni trium urbium incolæ. Caput eorum [11] Bucephala, Alexandri regis equo (cui fuerat hoc nomen) ibi ſepulto conditum. Montani ſuper hos Caucaſo ſubjecti, Soleadæ, Sondræ: [12] tranſgreſſiſque Indum, & cum eo decurrentibus Samarabriæ, Sambruceni, Biſambri-

NOTÆ.

1. *Ab iis gens Pandæ.*] Hæc Solinus iiſdem verbis, cap. 52. pag. 79. & Marrianus, lib 6, cap. de India, pag. 224. Arrianus item, in Indicis, pag. 524. Πανδαίη χώρα. Stephanus: Πάνδαι, ἔθνος Ἰνδικόν. Sedes his olim, ubi nunc peninſula *Guzarate*, Cambayam inter & Indum amnem.

2. *Pedatritæ.*] Reg. 1. 2. Colb. 1. 2. *Palatitæ*, *Salobriaſæ*, *Oroſtræ*. Inter Indum, & peninſulam proxime appellatam, hi ſedes habuere.

3. *Patalen inſulam.*] In Indi oſtiis, ut dictum eſt ſupra.

4. $\overline{XIX}$. *XXV.*] Hoc eſt, decies ac novies centena, & XXV. millia paſſ.

5. *Indum adverſum.*] Adverſi fluminis ripas inſident, orientali latere, verſus Aquilonem & Eurum: populi inquit, quorum jam proclivius multo eſt nomina ſituſque demonſtrare. Hæc Indoſcythia Ptolemæi eſt, lib. 7. cap. 1.

6. *Bolingæ.*] Stephanus, pag. 189. Βώλιγγαι. ἔθνος Ἰνδικόν, ex Dionyſio, lib. 10. Baſſaricorum.

7. *Gallitalutæ.*] Talnctæ ſuperiore ſect. laudati.

8. *Ab his Uri.*] Ad eaſdem Indi ripas, adverſo flumine, verſus amnis ortus, latere orientali.

9. *Sibaræ.*] Forte Σίβαι ἔθνος Ἰνδικὸν Stephani.

10. *Aſeni.*] Non ſunt Arriani lib. 4. de Exped. Alex. pag. 311. Ἀσσακηνοί. Hi enim cis Indum amnem, juxta Bactrianos: Aſeni trans amnem ſiti.

11. *Bucephala.*] Τὴν Βουκεφάλαν vocat Arrianus, lib. 5. de Exped. Alex. pag. 351. trans Indum amnem, ad Hydaſpis ripam, quam ſitum ei & Ptolemæus aſſignat, lib. 7. cap. 1. Hæc referunt quoque Solinus, cap. 45. pag. 73. & Gellius, lib. 5. cap. 2. Eadem Alexandria quoque appellata eſt, ut refert Auctor Peripli maris Erythræi.

12. *Tranſgreſſiſque Indum.*] Ad citeriorem ripam, quæ ſpectat Solis occaſum: verſus mare ſecundo flumine occurrunt deinceps qui ripæ inſident, hoc ordine populi, Sambruceni, &c.

Digitized by Google

tæ, Oſii, Antixeni, [1] Taxillæ, cum urbe celebri, jam in plana demiſſo tractu, cui univerſo nomen Amandæ. Populi quatuor, [2] Peucolaitæ, Arſagalitæ, [3] Geretæ, Aſoi.

Etenim plerique ab occidente [4] non Indo amne determinant, ſed adjiciunt quatuor ſatrapias, Gedroſos, Arachotas, Arios, Paropamiſadas, * ultimo fine [5] Cophete fluvio: quæ omnia [6] Ariorum eſſe, *Caput XXI. aliis placet. [7] Nec non & Nyſam urbem plerique Indiæ adſcribunt, montemque Merum, Libero patri ſacrum: unde origo fabulæ, Jovis femine editum. [8] Item Aſtacanos gentem, vitis, & lauri, & buxi, pomorumque omnium in Græcia naſcentium fertilem. Quæ memoranda, & prope fabuloſa, de fertilitate terræ, ac genere frugum arborumque, aut ferarum, aut volucrum, & aliorum animalium traduntur, ſuis quæque locis in reliqua parte operis commemorabuntur. Quatuor vero ſatrapiæ mox paulo, ad Taprobanen inſulam feſtinante animo.

[9] Sed ante ſunt aliæ, Patale, quam ſignificavimus in ipſis fauci-

Notæ.

1. *Taxillæ.*] Taxilæ regis ditionem inter Cophenem & Indum pariter ſtatuit Arrianus, lib. 4. Exped. Alex. pag 291. quanquam primaria regni ſedes fuerit ultra Indum, ut diximus ſect. 21. cipæ, ut credo, orientali impoſita.

2. *Peucolaitæ.*] In R. 1. 2. Colb. 1. 2. Pariſ. *Peucolitæ.* Arriano, loc. cit. Πευκελαῶτις χώρα, inter Indum pariter & Cophetem: quam iis ſedem Plinius quoque aſſignat.

3. *Geretæ.*] Forte rectius *Geretatæ*, de quibus Stephanus, pag. 208. Γέρετα, πόλις Ἰνδικὴ ... τὸ ἐθνικὸν, Γερετάτης.

4. *Non Indo amne.*] Non Indiam plerique, inquit, Indo amne claudunt, ſed Cophete, qui ab Indo diſſitus paſſuum millibus ſexaginta, ut dictum eſt ſect. 21. adſcribuntque præterea Indiæ ſatrapias quatuor, Gedroſos, Arachotas, Arios, & Paropamiſadas. De his ſatrapiis inferius ſect. 25.

5. *Cophete.*] Κώφης eſt Straboni, lib. 15. pag. 697. ubi τὸν Κώφην vocat. Feſto Avieno, v. 1354. *Cophes.*

6. *Ariorum eſſe.*] Laxiore nunc vocabulo utitur, pro *Arianorum*. Eſt enim Ariam inter & Arianam, Arioſque & Arianos diſcrimen. Aria ſtrictius accepta habet ab ortu Paropamiſadas, & & Arachotas; a meridie Drangas & Gedroſos. Hi poſtquam ab Ariis ſubacti ſunt, in communem omnes appellationem venere: & Ariorum ſatrapiæ ſive ditionis, Arianique dici cœperunt Gedroſi, Arachotæ, & Paropamiſadæ. Ut vero ab Ariis Ariani, ſic etiam a Sogdiis Sogdiani, a Bactriis Bactriani, aliique cognominari ſunt.

7. *Nec non & Nyſam.*] Hæc Plinius a Pomponio, lib. 3. cap. 7. pag. 59. a Plinio Solinus, cap. 52. pag. 74. & Martianus lib. 6. pag. 224. Pomponius eleganter: *Urbium*, inquit, *quas incolunt, Nyſa eſt clariſſima, & maxima: Montium, Meros, Jovi Sacer. Famam hinc præcipuam habent, quod in illa genitum, in hujus ſpecu Liberum Patrem arbitrantur eſſe nutritum: unde Græcis auctoribus, ut femori Jovis inſutum dicerent, aut materia ingeſſit, aut error.* Μηρὸς Græcis femur eſt. Arriano lib. 5. de Exped. Alex. pag. 313. Νύσσα πόλις, inter Cophenem & Indum, μεταξὺ τοῦ τε Κωφῆνος καὶ Ἰνδοῦ. De ea fabula multi multa dixere, in primiſque Philoſtratus, l. 2. de vita Apoll. c. 4. p. 65. Diodorus, l. 2. Bibl. p 123. Theophr. lib. 4. hiſt. cap. 4. aliique.

8. *Item Aſtacanos.*] Vide Notas & Emend. num. LXII.

9. *Sed ante ſunt aliæ.*] Aliæ inſulæ prius memorandæ.

bus Indi, [1] triquetra figura, [2] CCXX. M. paſſuum latitudine. Extra oſtium Indi, [3] Chryſe, & Argyre, fertiles metallis, ut credo. Nam [4] quod aliqui tradidere, aureum argenteumque iis ſolum eſſe, haud facile crediderim. [5] Ab iis XX. M. paſſ. Crocala. Ab ea XII. M. paſſ. [6] Bibaga, oſtreis & conchyliis referta. Deinde [7] Toralliba IX. M. paſſ. a ſupra dicta, multæque ignobiles.

CAPUT. XXII. XXIV. [8] Taprobanen alterum orbem terrarum eſſe, diu exiſtimatum eſt, [9] Antichthonum appellatione. Ut liqueret inſulam eſſe, Alexandri Magni ætas reſque præſtitere. [10] Oneſicritus claſſis ejus præfectus, elephantos ibi majores bellicoſioreſque, quam in India, gigni ſcripſit: Megaſthenes flumine dividi, incolaſque [11] Palæogonos

NOTÆ.

1. *Triquetra.*] Unde & Delta ei nomen, ut diximus.

2. *CXX. mill. paſſ. latitudine.*] Inſulam facit amnis in ipſo oſtio in duos alveos diviſus: quos in ipſa baſi figuræ triquetræ quam exhibent, diſtare a ſe invicem mille ſtadiis & octingentis Nearchus aïebat apud Strabonem, lib. 15. p. 701. hoc eſt paſſuum millibus CCXXV.

3. *Chryſe & Argyre.*] De utriuſque inſulæ, & Chryſes præſertim, ſitu, diſcrepantes auctorum ſententiæ faciunt, ut vatum potius ſomnia mihi quædam eſſe, quam vera orbis loca videantur. Quin ipſe Plinius aliorum relatu, ac fama vulgi, cujus nec haberi ſe ſponſorem cupit, non certis auctoribus ea nomina a ſe commemorari aperte ſatis ſignificat. Plinium ad verbum hic tranſcribit auctor libri de Menſura orbis terræ.

4. *Quod aliqui tradidere.*] Pomponium Melam, credo, ſugillat, cujus hæc verba, lib. 3. cap. 7. pag. 59. *Ad Tamum*, inquit, (*promontorium eſt quod Taurus attollit,*) *inſula eſt Chryſe: ad Gangem, Argyre. Altera aurei ſoli,* (*ita veteres tradidere:*) *altera argentei: atque ita, ut maxime videtur, aut ex re nomen, aut ex vocabulo ficta fabula eſt.*

5. *Ab iis XX. M. paſſ. Crocala.*] In MSS. *Ab iis XX. M. paſſ. latitudinem Crocala:* Et auctor libri de Menſura orbis terræ: *Plinius Secundus in libro ſexto in oceano Indico inſulas fieri ita monet: . . . Ab his XX. M. paſſuum latitudine Crocale, ab eaque XII. Bibaga, oſtreis ac conchulis referta: deinde Oralliba, VIII. a ſupra dicta, multæque ignobiles.* Inſulæ nomen Arriano, τὰ Κρώκαλα, νῆσος ἀμμώδης, inſula arenoſa. Situs, contra Arabii fluminis oſtia, ipſamque Carmaniam, atque adeo citra Indum amnem. Sic ille in Indicis, pag. 551.

6. *Bibaga.*] Βίβακτα νῆσος Arriano, loc. cit. oſtreis præcipuæ magnitudinis referta inſula.

7. *Toralliba.*] Reg. 1. 2, Colb. 1. 2. Pariſ. Chiffl. *Coralliba.*

8. *Taprobanen.*] Ταπροβάνη Straboni, lib. 15. pag. 690. Expreſſus hic locus eſt ex Mela Pomponio, lib. 3. cap. 7. pag. 59. *Taprobane*, inquit, *aut grandis admodum inſula, aut prima pars orbis alterius Hipparcho dicitur.* &c. Cum orbem alterum audis, continentem terram intellige, non inſulam. Ut a Mela Plinius, ſic a Plinio Solinus hæc deſcripſit, cap. 53. pag. 83. Ipſa porro Taprobane hodie *Ceilan*, in ſinu Gangetico, *le Golfe de Bengala*, contra *Narſinga* regnum: non ut quidam arbitrati ſunt, *Sumatra*.

9. *Antichthonum.*] Hoc eſt, Antipodum.

10. *Oneſicritus.*] Solinus loc. cit. & Martianus, lib. 6. cap. de India, pag. 224. Ælianus item, lib. 16. hiſt. anim. cap. 18.

11. *Palaogonos.*] Hoc eſt, priſcos: quo modo Arcades appellati ſe προσελήνους volebant.

appellari, auri margaritarumque grandium fertiliores, quam Indos. Eratoſthenes & menſuram prodidit, [1] longitudinis VII. M. ſtad. latitudinis quinque M. nec urbes eſſe, ſed [2] vicos ſeptingentos. [3] Incipit ab Eoo mari, inter ortum occaſumque Solis Indiæ prætenta, [4] & quondam credita XX. dierum navigatione [5] a Praſiana gente diſtare: mox, [6] quia papyraceis navibus, armamentiſque Nili peteretur, ad noſtrarum navium curſus, VII. dierum intervallo taxato. [7] Mare intereſt vadoſum, ſenis non amplius altitudinis paſſibus, ſed certis canalibus ita profundum, ut nullæ [8] ancoræ ſidant: ob id navibus utrinque proræ, [9] ne per anguſtias alvei circumagi ſit neceſſe: [10] Magnitudo ad terna millia amphorûm. [11] Siderum in navigando nulla obſervatio. [12] Septentrio non cernitur: ſed volucres ſecum vehunt, emittentes ſæpius, [13] meatumque earum terram petentium comitantur. [14] Nec plus quaternis menſibus anno navigant. Cavent a ſolſtitio maxime centum dies, tum illo mari [15] hiberno.

[16] Hactenus a priſcis memorata: nobis diligentior notitia Claudii principatu contigit, legatis etiam ex inſula advectis. Id accidit hoc

NOTÆ.

1. *Longitudinis VII. M. ſtad.*] Hoc eſt, milliarium DCCCLXXV. Vide Notas & Emend. nnm. LXIII.

2. *Vicos ſeptingentos.*] Ælianus loc. cit. DCCL. χώμας πεντήκοντα καὶ ἑπτακοσίας.

3. *Incipit.*] Hæc iiſdem verbis Solinus, loc. cit.

4. *Et quondam credita.*] Referenti Oneſicrito id creditum teſtatur Strabo, lib. 15. pag. 691.

5. *A Praſiana gente.*] Quæ a Gange ad Indum uſque recto curſu protenditur.

6. *Quia papyraceis.*] Qnia navibus tantum ex papyro textis, armamentiſque, ſive funibus, ex libro papyri, quam Nilus ſuppeditat, tunc ea inſula petebatur, earum tarditas adeo noſtratum, inquit, navium, hoc eſt majorum, quales ſunt Romanæ, celeritate vincitur, ut jam non XX. ſed VII. dierum intervallo iter illud taxetur a Praſiana gente ad Taprobanen: quod Eratoſthenes quidem, qui Ptolemæi tertii temporibus vixit, exploratum habuit, ut Strabo refert, pag. 690.

7. *Mare intereſt.*] Solinus, & Martian. loc. cit.

8. *Ancoræ ſidant.*] Ad profundi illius ima nequeunt pervenire, inquit Solinns, loc. cit.

9. *Ne per anguſtias.*] Propter canalium anguſtias certis in locis circumagi navigia non poterant: ideirco ita ædificabantnr, ut proras utrinque haberent, quo poſſent utraque fronte appellere.

10. *Magnitudo*] Vide Notas & Emend. num. LXVI. Amphorûm pro *Amphorarum*, & Livius dixit, teſte Soſipatro, lib. 1. pag. 41. & Cicero, lib. 3. Epiſt.

11. *Siderum.*] Solinus & Martianus, loc. cit.

12. *Septentrio.*] Polus ſeptentrionalis. Diodorus Sic. lib. 2. Bibl. pag. 141. præter jam laudatos.

13. *Meatumque earum.*] Sciunt nautæ aves volatu petere terram ſolere: quamobrem quo illæ abeunt, in eam partem ipſi quoque curſum dirigunt, flectuntque navigia. Martianus, loc. cit. *Avium quas vehunt, volatus ſequuntur.*

14. *Nec plus quaternis.*] Vide Notas & Emend. num. LXV.

15. *Hiberno*] Concitato tum maxime tempeſtatibus mari, ut fit in noſtro orbe plerumque per brumam.

16. *Hactenus &c.*] Solinus hæc totidem verbis, loc. cit.

modo: Annii Plocami, qui maris rubri vectigal [1] a fiſco redemerat, libertus circa Arabiam navigans, [2] Aquilonibus raptus præter Carmaniam, XV. die [3] Hippuros portum ejus invectus, hoſpitali regis clementia ſex menſium tempore [4] imbutus alloquio, percontanti poſtea narravit Romanos & Cæſarem. Mirum in modum [5] in auditis juſtitiam ille ſuſpexit, quod pares pondere denarii eſſent in captiva pecunia, cum diverſæ imagines indicarent a pluribus factos. Et hoc maxime ſolicitatus ad amicitiam, legatos quatuor miſit, principe eorum Rachia. Ex iis cognitum D. eſſe oppida, portum contra meridiem, appoſitum oppido [6] Palæſimundo, omnium ibi clariſſimo, [7] ac regia CC. mill. plebis. Stagnum intus Megiſba, CCCLXXV. mill. paſſuum ambitu, inſulas pabuli tantum fertiles complexum. Ex eo duos amnes erumpere: Palæſimundum, juxta oppidum ejuſdem nominis, influentem in portum tribus alveis, quinque ſtadiorum arctiſſimo, XV. ampliſſimo: alterum ad ſeptentriones Indiamque verſum, Cydara nomine. Proximum eſſe Indiæ promontorium, quod vocetur [8] Coliacum, quatridui navigatione, medio in curſu

NOTÆ.

1. *A fiſco redemerat.*] Ab Imperatore, cujus pecunia Fiſcus vocabatur: ut populi, ærarium. Fuit Arabia, inter eas provicias, quæ Auguſto ſortito obtigerant, ut fere ceteræ in limitibus imperii conſtitutæ: permiſſæ populo reliquæ. Vide Sueton. in Aug. cap. 47

2. *Aquilonibus.*] Non *Aquilone* dixit, ne forte Aquilonem proprie dictum intelligeres, qui inter ſeptentrionem ſpirat & exortum Solis æſtivum: ſed Aquilonibus, hoc eſt, tempeſtatibus, quocumque illæ vento concitentur: quo ſenſu Maro cecinit, lib. 4. Æneïd.

Et mediis properas Aquilonibus ire per altum.

Non Aquilone ſane ex Africa in Italiam, ſed ex Italia potius in Africam opportuna navigatio eſt: ex Arabia Taprobanen Coro potius, ſive Argeſte, quam Aquilone, itur. Sed & hibernus Aquilo Corus dictus eſt lib. ſect. 47.

3. *Hippuros portum ejus.*] Taprobanes nimirum, Γ'ιππύρος portum vocat: qua in voce ſupereſſe veſtigia nominis Ophir, in Græcam ſpeciem ſic transformati, credit Bochartus, Geogr. ſacr. l. 1. c. 46.

4. *Imbutus alloquio.*] Sermonem edoctus, inquit Solinus loc cit.

5. *In auditis.*] Ex iis quæ audierat, id unum maxime ſuſpexit: quod nimirum pecunia, quæ capta cum ipſo erat, ut ait paraphraſtes Solinus, tametſi ſignata diſparibus foret vultibus, parem tamen haberet modum ponderis. Quam hæc præpoſtere Salmaſius interpretetur, in Solin. pag. 1117. ſi ſatis eſt otii, vide. Legis latæ de probando denariorum pondere, Plinius meminit ſect. 46. Nos quoque Romanos denarios plures appendimus, & plane pares pondere, ne levi quidem vel unius grani, ut vocant, diſcrimine, mirati ſumus.

6. *Palæſimundo.*] Id antiquum inſulæ univerſæ nomen fuiſſe auctor eſt Marcianus Heracl. in Periplo, pag. 39. Πρώτη μὲν ἡ Ταπροβάνη νῆσος ἡ Πάλαι Σιμούνδου καλουμένη, νῦν δὲ Σαλική. Et pag. 32. Τῆς τε Ταπροβάνης καλουμένης, τὸ Παλαισιμούνδου (forte Παλαισιμούνδου ut prius,) καλουμένης πρότερον. Sic enim habet & auctor Peripli maris Erythræi.

7. *Ac regia CC.*] In regia, τῷ βασιλείῳ fuiſſe ait ducenta millia plebis: in toto igitur oppido, quanto plura?

8. *Coliacum.*] Κωλὶς ἄκρα, *le Cap de Comorin*, ad fretum Taprobanenſe, *le deſtroit de Manar, entre la coſte de la Peſcherie & l'Iſle de Ceïlan.* Vide Notas & Emend. num. LXVI.

[1] Solis inſula occurrente. [2] Mare id colore perviridi, præterea fruticoſum arboribus, [3] jubas earum gubernaculis deterentibus. [4] Septentriones Vergiliaſque apud nos, veluti novo cælo, mirabantur. [5] Ne Lunam quidem apud ipſos, niſi ab octava ad XVI. ſupra terram aſpici fatentes. Canopum lucere noctibus, ſidus ingens & clarum. Sed maxime mirum iis erat, umbras ſuas in noſtrum cælum cadere, non in ſuum: [6] Solemque a læva oriri, & in dexteram occidere potius, quam e diverſo. Iidem narravere, latus inſulæ, quod prætenderetur Indiæ, [7] X. mill. ſtad. eſſe [8] ab oriente hiberno. [9] Ultra montes Emodos, Seras quoque ab ipſis aſpici, notos etiam commercio: patrem Rachiæ commeaſſe eo: Advenis [10] ſibi Seras occurſare. [11] Ipſos vero excedere hominum magnitudinem, rutilis comis, cæruleis oculis, oris ſono truci, nullo commercio linguæ. [12] Cetera eadem, quæ noſtri negotiatores. [13] Fluminis ulteriore ripa merces poſitas juxta

NOTÆ.

1. *Solis inſula.*] Diverſa hæc eſt ab altera ejuſdem nominis, de qua dicetur ſect. 26. ante Carmaniam, ut recte animadvertit Voſſius in Melam, pag. 281. Inter Indiam Taprobanamque, inſulas alias agnoſcit Strabo, lib. 15. pag. 690.

2. *Mare id colore.*] Solinus, cap. 53. pag. 84.

3. *Iubas earum.*] Ramos ac frondes.

4. *Septentriones.*] Solinus, pag. 83.

5. *Ne Lunam quidem.*] Ita MSS omnes. Solinus, loc, cit. Sed purum id putumque commentum eſt, hominum de ſe ſuiſque incredibilia venditantium: ut plane mirum videri debeat, ſi id vetuſtis Aſtrologis Taprobanitæ legari perſuaſerint: iis enim perinde ac nobis, tertio poſt novilunium die, ac ceteris deinceps Luna apparet.

6. *Solemque a læva.*] Taprobanenſium ſcilicet vertici Sol æquinoctii tempore incumbit: inde flectit ſe idem ad ſeptentriones, Tropicumque Cancri: mox rurſum ad Æquatorem, unde deflexerat, regreditur: atque hæc omnia ſenis menſibus peraguntur. Itaque per eos menſes ad Solem meridianum obverſo vultu, oriri a dextra uident, a læva occidere: contrariaſque ob cauſas ſenis iridem menſibus, obverſa in auſtrum facie, e diverſo, uti nobis contingit, ceteriſque citra lineam, ut aïunt, æquinoctialem poſitis.

7. *X. mill. ſtad.*] Quæ paſſuum efficiunt duodecies centena quinquaginta millia.

8. *Ab oriente hiberno.*] Indiæ Taprobane prætenditur, qua parte Sol Indis oriri hieme cernitur: hæc Indiæ latus obvertit inſula, decem mille ſtadiorum longitudine porrectum.

9. *Vltra montes Emodos.*] Commeantibus ultra montes Emodos Taprobaniris, ab iis aſpici Seras quoque, qui ceterorum hominum colloquia conſpectumque fugerent, ut dictum eſt ſect. 20. quin etiam inter eos eſſe commercia. Vide Notas & Emend. num. LXVII.

10. *Sibi Seras occurſare.*] Qui reliquos advenas averſarentur, ac refugerent. Prius legebatur, *Ibi feras occurſare.*

11. *Ipſos vero.*] Seras nimirum: etſi Martianus, lib. 6. cap. de India, pag. 224. & Solinus, cap. 53. pag. 84. de Taprobanenſibus hæc inconſulte acceperunt.

12. *Cetera eadem.*] Cetera eadem de Seribus legati Taprobanenſes retulere, quæ Romani negotiatores.

13. *Fluminis ulteriore.*] Ad Seras hæc quoque pertinent, quæ Mela breviter, lib. 3. cap. 7. pag. 58. *Seres interſunt, genus plenum juſtitiæ, ex commercio. quod rebus in ſolitudine relictis abſens peragit, notiſſimum.*

venalia tolli ab his, ſi placeat permutatio: [1] non aliter odio juſtiore luxuriæ, quam ſi perducta mens illuc uſque cogitet, quid, & quo petatur, & quare.

[2] Sed ne Taprobane quidem, quamvis extra orbem a natura relegata, noſtris vitiis caret. [3] Aurum argentumque & ibi in pretio. [4] Marmor teſtudinis ſimile, gemmæ margaritæque in honore multo præſtantiores: & totius luxuriæ noſtræ cumulus. Ipſorum opes majores eſſe dicebant, ſed apud nos opulentiæ majorem uſum. Servum nemini: [5] non in diem aut interdiu ſomnum: ædificia modice ab humo exſtantia, annonam nunquam augeri, non fora liteſve eſſe: coli Herculem: eligi regem a populo ſenecta clementiaque, liberos non habentem: & ſi poſtea gignat, abdicari, ne fiat hereditarium regnum. Rectores ei a populo [6] XXX. dari: nec niſi plurium ſententia quemquam capitis damnari: ſic quoque appellationem eſſe ad populum: LXX. judices dari: ſi liberent ii reum, amplius triginta, [7] iis nullam eſſe dignationem, graviſſimo probro. [8] Regi cultum Liberi patris, ceteris Arabum. Regem, ſi quid delinquat, morte multari, nullo interimente, averſantibus cunctis, & commercia etiam ſermonis negantibus. Feſta venatione abſumi, gratiſſimam eam [9] tigribus elephantiſque conſtare. Agros diligenter coli: vitis uſum non eſſe, pomis abundare. Eſſe & in piſcatu voluptatem, teſtudinum maxime, quarum ſuperficie familias habitantium contegi: tanta reperiri magnitudine. [10] Vitam hominum centum annis modicam. Hæc comperta de Taprobane.

XXV. Quatuor ſatrapiæ, quas in hunc locum diſtulimus, ita ſe

NOTÆ.

1. *Non aliter odio.*] Nemo luxuriam juſtius averſetur, &c. Huc pertinent ea quæ Plinius de margaritarum luxuria ſcribit lib. 9. ſect. 54.

2. *Sed ne Taprobane.*] Jam redit ad Taprobanem, a qua diſceſſerat, ut de Serum moribus ac ritu ageret.

3. *Aurum &c.*] Hæc deinceps Solinus iiſdem verbis, cap. 53. pag. 84.

4. *Marmor teſtudinis.*] Solini paraphraſis: *Secant marmora teſtitudinea varietate*, hoc eſt, inſtar teſtudinis varia. Vide Notas & Emendationes num. LXVIII.

5. *Non in diem.*] Reliqua deinceps de Taprobanenſium moribus exſcripſere a Plinio Martianus & Solinus, loc. cit.

6. *XXX. dari.*] Ita Capella loc. cit, pag. 225. At Solinus, XXXX.

7. *Iis nullam eſſe.*] Prioribus nempe rectoribus, qui damnarant, nullum deinceps honorem haberi, ſed graviſſimum probrum inferri, exauctoratis nimirum, & de rectorum gradu dejectis.

8. *Regi cultum.*] Solini paraphraſis: *Cultu rex diſſimilis a ceteris: veſtitur ſyrmate, ut eſt habitus quo Liberum Patrem amiciri videmus.*

9. *Tigribus &c.*] Idem paraphraſtes: *Interdum venatibus indulgent: nec plebeïas agunt prædas: quippe cum tigres aut elephanti tantum requirantur.*

10. *Vitam hominum.*] Diodorus Sic. lib. 2. Bibl. pag. 139. præter Solinum, & Martianum.

habent.

habent. *[1] A proximis Indo gentibus, montana. [2] Capiſſene habuit Capiſſam urbem, quam diruit Cyrus. [3] Arachoſia [4] cum oppido & flumine ejuſdem nominis, [5] quod quidam Cophen dixere, a Semiramide conditum. [6] Amnis Erymanthus præfluens Parabeſten Arachoſiorum. Proximos iis a meridie [7] ad partem Arachotarum faciunt [8] Gedroſos, & a ſeptentrione [9] Paropamiſadas: Cartana oppidum ſub Caucaſo, quod poſtea Tetragonis dictum. [10] Hæc regio eſt ex adverſo. Bactrianorum deinde, cujus oppidum [11] Alexandria, a conditore dictum. [12] Syndraci, [13] Dangalæ, Parapiani, Cantaces, *CAPUT XXIII.

NOTÆ.

1. *A proximis Indo.*] Non qua ſe parte effundit in mare, ſed ubi fere exoritur, prius quam ullum amnem excipiat paulo nobiliorem. Accolunt ibi Taxilæ, ut dictum eſt ſect. 23. aliæque gentes, quæ montibus ab occaſu clauduntur, & a Paropaniſadis Arachoſiiſque diſterminantur.

2. *Capiſſene habuit Capiſſam.*] Quæ Ptolemæo Καπίσα in Paropaniſadarum confinio, lib. 6. cap. 18. Vide Notas & Emend. num. L X I X.

3. *Arachoſia.*] Ultima olim Perſici imperii verſus orientem ſatrapia, nunc Mogolici juris, in duas diviſa partes: prior *Candahar*, poſterior *Haiacan* appellatur, quæ orienti propior.

4. *Cum oppido.*] Ἀράχωτος oppido & amni nomen eſt apud Ptolemæum, lib. 6. cap 20. oppido, Ἀραχωσία, apud Stephanum. Amnis in Indum fluit, uti ex Ptolemæo colligitur. Unde perſpicuum eſt id oppidum eſſe quod nunc *Chatzan* vocant, in regione *Haiacan*: non *Candahar*, ut quibuſdam viſum. Iſidoro Characeno, in Σταθμοῖς, pag 189. Ἀλεξανδρόπολις, μητρόπολις Ἀραχωσίας· ἔστι δὲ Ἑλληνίς, καὶ παραῤῥεῖ αὐτὴν ποταμὸς Ἀράχωτος. Stephano eſt Ἀλεξάνδρεια ἐν Ἀραχώτοις.

5. *Quod quidam Cophen.*] Vide Notas & Emend num L X X.

6. *Amnis Erymanthus.*] Vide Notas & Emend num. L X X I.

7. *Ad partem Arachotarum.*] Ex parte tantum Arachotarum ſatrapiam contingunt Gedroſi a meridie. Ita Ptolem. lib. 6. cap. 20. Arachoſii dicti urbis incolæ, circumjacenteſque populi: Arachotæ, totius ſatrapiæ indigenæ.

8. *Gedroſos.*] Γεδρωσία regioni nomen fuit: nunc *Circan*, & *Macheran*.

9. *Paropamiſadas.*] Παροπαμισάδαι Straboni lib. 15. pag 724. a Paropamiſo monte, qui iiſdem imminet, nomen habuere. Oppidum habent hodieque inſigne, *Chabul*, Mogolicæ ditionis: quod a Plinio Cattana nunc appellari, & Tetragonida, Τετραγωνίδα, a forma quadrata, haud levis ſuſpicio eſt. Nam quod Ortelius Arachoſiæ attribuit Tetragonida, nihil motor: Habet vir alioqui eruditus ſimilia non pauca παροράματα.

10. *Hæc regio.*] Nihil eſt hac ſententia planius. Hæc, inquit, Paropamiſadarum regio, quæ ſub Caucaſo, quæ una ex quatuor ſatrapiis, quas in hunc locum diſtulit, ubi Cartana oppidum, ex adverſo eſt Arachoſiæ. Bactrianorum deinde regio ſequitur, cujus oppidum Alexandria. Vide Notas & Emend. num. L X X I I

11. *Alexandria.*] Hæc apud Stephanum undecima eſt urbium ejus nominis, juxta Bactra, quæ Bactrianorum metropolis, de qua dictum eſt ſect. 18. Stephanus: Ἀλεξάνδρεια ... ἑνδεκάτη, κατὰ Βάκτρα. Vide Notas & Emend. num. L X X I I I.

12. *Syndraci.*] Horum regionem ultimum fuiſſe ea parte expeditionum Alexandri terminum, Plinius auctor eſt, lib. 12. ſect. 12.

13. *Dangalæ.*] Hi Paropamiſadarum populi, Caucaſi montis accolæ fuere. Vide Notas & Emend. num. LXXIV.

Maci. Ad Caucaſum, Cadruſi: [1] oppidum ab Alexandro conditum.

[2] Infra hæc omnia, ora ab Indo: Ariana regio ambuſta fervoribus, deſertiſque circumdata, multa tamen interfuſa opacitate: cultores congregat circa duos maxime fluvios, [3] Tonderon & Aroſapen. Oppidum [4] Artacoana. [5] Arius amnis, qui [6] præfluit Alexandriam ab Alexandro conditam. Patet oppidum [7] ſtadia xxx. multoque pulchrius, ſicut antiquius, [8] Artacabane, iterum ab Antiocho munitum, ſtadia L. [9] Doriſci gens. Amnes: Pharnacotis, Ophradus. [10] Prophthaſia

Notæ.

1. *Oppidum ab Alexandro.*] Hæc Alexandria Paropamiſadarum eſt, de qua dicemus in Notis & Emendationibus num. LXXIII. Cadruſi gentis nomen eſt: Alexandria, oppidi. Diſtinctio male poſita fefellit Solinum, qui cap. 54. pag. 85. Cadruſiam oppidi nomen commentus eſt.

2. *Infra hæc omnia.*] Infra Capiſſenen, Arachoſiam, Paropamiſadas, & Gedroſos, ab Indo amne ora auſtrali mari prætenta ſubjacet: atque inde incipit Ariana regio. Sic Eratoſthenes apud Strabonem, lib. 15. pag. 723. Arianam ab oriente, Indo: ab auſtro, mari claudi ac terminari ait. Sequitur nunc maxime Pomponium Plinius, ita ſcribentem lib. 3. cap. 7. ubi de Indi oſtiis egit: *Regio ob æſtus intolerabilis, alicubi cultoribus egens, inde ad principia Rubri maris pertinet. Ipſa invia atque deſerta, humus cineri magis ſit quam pulveri ſimilis. Ideoque per eam rara & non grandia flumina emanant, quorum Tuberonem, & Aruſacem notiſſima accepimus.*

3. *Tonderon & Aroſapen.*] In meridianum mare hi devolvuntur, Indicum appellatum. Tuberonem & Aruſacem Mela vocat, ut diximus. Qui Oroatim pro *Aruſacem* ſubſtituere Salmaſius tentavit, merito vapulavit a Voſſio in Melam, pag. 282.

4. *Artacoana.*] Ita MSS. omnes. Arianæ oppida recenſendi capit initium ab iis, quæ ſeptentrioni Parthiæque propiora ſunt. In his Artacoana familiam ducit, quæ Ἀρτακάκνα Straboni dicitur, lib. XI. pag. 516. Ἀρτακόανα Arriano, lib. 3. de Exped. Alex. pag. 222. qui regiam hanc Ariorum fuiſſe prodit.

5. *Arius amnis.*] Ἄρειος, ὅτῳ ἐπώνυμος ἡ τῶν Ἀρείων γῆ ἐστι, a quo Ariorum regio appellationem accepit, inquit Arrianus, lib. 4. de Exped. Alex. pag. 253. Ἀρείας ποταμὸς Ptolemæo, lib. 6. cap. 17. Amnis Ἄρειος Straboni, lib. XI. pag. 518. regio ipſa Ἀρία, lib. 15. pag. 724. & Ptolemæo. Hodie *Choraſan.*

6. *Præfluit Alexandriam.*] Hæc Ἀλεξάνδρεια ἡ ἐν Ἀρείοις cognominata a ſolo in quo condita, Iſidoro Charac. p. 188. Ptolemæo loc. cit. aliiſque.

7. *Stad.* XXX.] Sive millia paſſuum fere quaterna. Hanc oppidi hujus amplitudinem ad Alexandriam, quæ ſub Caucaſo fuit, perperam tranſtulit Solinus, cap. 54. pag. 85.

8. *Artacabane.*] Iſidorus Characenus in Σταθμοῖς, pag. 188. Ariæ oppida enumerans: ἐντεῦθεν, inquit, Ἀρεία .. ἔνθα Κανδάκη πόλις, καὶ Ἀρτακαύαν πόλις, καὶ Ἀλεξάνδρεια ἡ ἐν Ἀρείοις. Hæc Ptolemæi lib. 6. cap. 17. Ἀρτικαύδνα in Aria eſt.

9. *Doriſci gens.*] In MSS Reg. 1. 2. Colb. 1. 2. & Pariſ. *Dori gens.* Hujus gentis ſitum, amniumque qui mox appellantur, ex ipſa orationis ſerie colligere in prompto eſt, in Ariæ, Carmaniæ, Drangianæque confinio, verſus occaſum, Parthiamque. Hæc omnia Ortelius perperam ad Indum transfert.

10. *Prophthaſia.*] Superius ſect. 21. Prophthaſia Drangarum appellata: & ab

Digitized by Google

oppidum Zariaſparum : [1] Drangæ , [2] Evergetæ , [3] Zarangæ , [4] Gedruſi. Oppida : [5] Peucolaïs , Lymphorta : [6] Methoricorum deſertum. Amnis Manais : [7] Augutturi gens. [8] Flumen Borru : gens Urbi. Flumen navigabile Pomanus [9] Pandarum finibus. Item [10] Cabirus Suarorum , oſtio portuoſus. Oppidum Condigramma. [11] Flumen Cophes. Influunt 5
in eum navigabilia Sadarus, Paroſpus , Sodinus.

Arianæ partem eſſe [12] Daritin aliqui volunt , menſuramque produnt utriuſque longitudine [13] $\overline{\text{XIX}}$. L. latitudine dimidio minore,

Notæ.

Eratoſthene , ut diximus, Προφθασία ἡ ἐν Δραγγῇ. Fuit igitur id oppidum in Drangis de quibus ſtatim agitur : ſed idem a Zariaſpis colonis eo deductis conditum. Sic ſect. 12. oppidum Maſtya Mileſiorum dicitur , hoc eſt , a Mileſiis conditum. Sunt autem Zariaſpæ iidem qui Bactrorum primarii oppidi cives, ut diximus , ſect. 17. & 18.

1. *Dranga.*] Stephanus : Δράγγαι ἔθνος Περσικόν. Meminit & Strabo , lib XI. pag. 516. ubi Drangianam , qua parte contingit Carmaniam , Ariæ partem facit.

2. *Evergetæ.*] Εὐεργέται. Vide Notas & Emend. num. L X X V.

3. *Zarangæ.*] Ζαραγγαῖοι Arriano , lib. 3. de Exped. Alex. pag. 123. Pars Drangarum aliqua fuit : quamobrem quæ de Zarangæis Arrianus prodidit , hæc de Drangis Strabo , Curtius, aliique. Reſpondere horum regio videtur ei tractui Perſicæ ditionis , quem nunc *Sigiſtan* vocant.

4. *Gedruſi.*] Qui & Gedroſi, Γεδρωσοὶ , de quibus paulo ſuperius actum eſt. Inter Carmaniam , ab occaſu : & Indi fauces , ab ortu : a meridie , mari ipſo Indico clauduntur.

5. *Peucolaïs , Lymphorta.*] Reg. 1. 2. Colb. 1. 2. Pariſ. Chiffl. *Peucolis, Lphorta* Fuere hæc Gedruſorum oppida Longo hinc intervallo disjuncti Peucolaïtæ , de quibus egimus ſect. 23.

6. *Methoricorum deſertum.*] In codicibus modo laudatis, *Methoreum deſerta* , legitur. *Le deſert de Lut* , in Gedroſia.

7. *Augutturi gens.*] Reg. 1. 2. Colb. 1. 2. *Aguthri.* Chiffl. *Accutri.*

8. *Flumen Borru.*] Reg. 1. 2. *Flumen Horum.* Chiffl. *Eorum.*

9. *Pandarum finibus.*] Igitur gens Pandæ, de qua dictum eſt ſect. 23 etiam citra Indi oſtia aliquanto terrarum tractu protulit imperii fines.

10. *Cabirus Suarorum.*] Rectius ita codices modo appellati , quam libri impreſſi , *Caberon Sorarum* : ſequitur enim, *oſtio portuoſus* , non portuoſum.

11. *Flumen Cophes.*] Longe hic amnis diverſus a Cophene ſive Cophete , de quo ſect. 23. qui Ptolemæo Suaſtus nominatur , in Indumque influit. Hic per ſe im mare devolvitur , tres alios navigabiles ſecum afferens , Seddarum , Paroſpum , Sodinum : ſic enim ea nomina in codd. citatis proxime leguntur. Atque ex ipſo ſitu terrarum , quæ deſcribuntur a Plinio , (nam in Gedroſiæ ora maritima explananda habitat :) perſpicua res eſt , amnem eum eſſe qui Ptolemæo, lib. 6. cap. 21. Ἄρβιος ποταμὸς dicitur. Plinio ipſi lib. 9. ſect. 2. Arbis eſt : *Gedroſos* , inquit , *qui Arbin amnem accolunt.* Et lib. 7 ſect. 2. *Oritas ab Indis Arbis fluvius disterminat.* Tabulæ Geographicæ recens delineatæ *Ilment* appellari hodie hunc amnem indicant , in Indicum mare ſecum tres alios navigabiles devehentem , *Sal* , *Ghir* , *Ilmentel.*

12. *Daritin.*] Quæ Ptolemæo Δαρῖτις χώρα, lib 6. cap. 2 in Mediæ parte orientali , quæ Carmaniæ confinis eſt.

13. *$\overline{\text{XIX}}$. L.*] Hoc eſt , decies & novies centena , & quinquagena millia paſſuum. Stadia numerat fere bis mille Strabo , lib. XI. pag. 516. hoc eſt , vi-

[1] quam Indiæ. Alii Gedruſos, [2] & Paſires poſuere per CLXXXIII. mill. paſſuum. Mox [3] Ichthyophagos Oritas, propria non Indorum lingua loquentes, per CC. mill. paſſuum. Inde poſuere [4] Arbiorum gentem [5] per CC. mill. [6] Ichthyophagos omnes Alexander vetuit piſcibus vivere. [7] Ultra deſerta deinde Carmania, ac Perſis, atque Arabia.

XXVI. Sed priuſquam hæc generatim perſequamur, indicare convenit, quæ prodit Oneſicritus, claſſe Alexandri circumvectus in mediterranea Perſidis ex India, narrata proxime a Juba: dein eam navigationem, quæ his annis comperta ſervatur hodie. Oneſicriti & Nearchi navigatio nec nomina habet manſionum, nec ſpatia: primumque Xylenepolis ab Alexandro condita, unde ceperunt exordium, juxta quod flumen, aut ubi fuerit, non ſatis explanatur. Hæc tamen digna memoratu produntur. [8] Arbis oppidum a Nearcho conditum in navigatione ea. [9] Flumen Nabrum navium capax: contra inſula diſtans LXX. ſtad. Alexandria condita [10] a Leonnato juſſu Ale-

NOTÆ.

cies & quinquies centena millia paſſ. Libri editi hactenus *XIX. L. mill. paſſ.* Sed has voces, *mill. paſſ.* nulli fere uſquam MSS. habent.

1. *Quam Indiæ.*] Cujus de latitudine diximus ſect. 21.

2. *Et Paſires.*] Πασιρέες Vide Notas & Emend. num. LXXVI.

3. *Ichthyophagos Oritas.*] Infra Gedroſos maritima hi loca obtinebant, teſte Arriano in Indicis, pag. 559. Ὠρεῖται ἔθνος Ἰνδικὸν αὐτόνομον, liberæ conditionis gens Indica, Stephano. Ab Oreo Eubææ oppido Ὠρεῖται. Hi Ὠρεῖται ab Ὦρεις oppido, de quo Arrianus, lib. 4. de Exped. Alex. pag. 304. Hos ab Indis differre lingua & inſtitutis ſcribit etiam Arrianus, pag. 558.

4. *Arbiorum gentem.*] Ἄρβιας vocat Strabo, lib. 15. pag. 720. Ἀρβῖται Stephanus. Ab Arabi ſive Arbi amne, terras illas præfluente, nomen invenerunt. De eo dicemus ſect. 28.

5. *Per CC. mill. paſſ.*] Brevius iis ſpatium Strabo aſſignat, nempe ſtadiorum mille duntaxat: quæ paſſuum efficiunt millia CXXV.

6. *Ichthyophagos omnes.*] Non Oritas modo, ſed qui totam oram occupabant, tam longo tractu, quemadmodum dicetur ſect. ſeq. ut XXX. dierum ſpatio præternavigarentur. Habet hæc quoque Solinus, cap. 54. pag. 85. & Capella, lib. 6. de India, pag. 225. De piſcium eſu apud Ichthyophagos dicemus libro ſequente, ſect. 2. Plura videre eſt apud Arrianum in Indicis, pag. 565. & 566.

7. *Ultra deſerta.*] Solinus, loc. cit.

8. *Arbis oppidum.*] Vide Notas & Emend. num. LXXVII

9. *Flumen Nabrum.*] Ultra Gedroſiæ fines, prope Indi oſtia.

10. *A Leonnato.*] Græcis Λεοννάτος dicitur. De eo rurſum, lib. 35. ſect. 47. Curtius, lib. 9. cap. 32. pag. 373. *Indos maritimos Ptolemæus*, inquit, *ceteros ipſe Rex* (Alexander) *& alia parte Leonnatus urebant. In hac quoque regione urbem condidit, deductique ſunt in eam Arachoſii.* Cave tamen credas hanc eſſe, quæ Stephano, Ἀλεξάνδρεια πρὸς τοῖς Ἀραχώτοις dicitur: quænam ea ſit, docuimus ſuperiore ſectione: docet & Ammianus lib. 23 pag. 259.

xandri in finibus gentis, [1] Argenûs portu ſalubri. [2] Flumen Tuberum navigabile, [3] circa quod Paſiræ. [4] Deinde Ichthyophagi tam longo tractu, ut XX. dierum ſpatio prænavigaverint. [5] Inſula, quæ Solis appellatur, & eadem [6] cubile Nympharum, rubens, in qua nullum non animal abſumitur, [7] incertis cauſis. [8] Ori gens: flumen Carmaniæ [9] Hytanis portuoſum, & auro fertile. [10] Ab eo primum Septentriones apparuiſſe adnotavere. [11] Arcturum nec omnibus cerni

NOTÆ.

1. *Argenûs portu ſalubri.*] Voce hac *Argenûs*, non gentis, ſed portus nomen continetur, ubi condita Alexandria, quod tutus ibi foret navium receptus. Gentis, cujus in finibus is fuit, Indorum maritimorum nomen, ut ex Curtio diximus. Portus ipſius, aut certe loci maxime finitimi, Βαγίσαρα, teſte Arriano in Indicis, pag. 559. a pago Paſiris appellato, de quo mox, ſtadiis LX. Καταίρουσιν ἐς Βαγίσαρα. λιμὴν τε ἐστιν αὐτόθι εὔορμος, καὶ κώμη Πασιρά, ἀπέχουσα ἀπὸ θαλάσσης ἑξήκοντα σταδίους. Ariolantur, qui *in finibus gentis Arianæ* legunt, invitis codd.

2. *Flumen Tuberum.*] In Reg. 1. Colb. 1. & 2. *Tormenum.* In Reg. 2. & Chiffl. *Tomberon.* Illud ipſum flumen eſt, quod ſect. ſup. Tonderon Plinius, Mela Tuberonem vocavit. Τόμηρος Arriano dicitur in Indicis, pag. 556. inter Indum, & Arabim, ſeu Arbim amnem.

3. *Circa quod Paſiræ.*] Πασιρεῖς, de quibus in fine ſuperioris ſect. Pliniani libri hactenus *Pariræ* prætulerunt, mendoſe.

4. *Deinde Ichthyophagi.*] A Tuberone amne, ad fauces uſque fere Perſici ſinus, tota Carmaniæ & Oritarum ora comprehenſa.

5. *Inſula, quæ Solis.*] Hæc Soli ſacra inſula, proprio nomine Νόσαλα appellatam eſſe auctor eſt Arrianus in Indicis, pag. 569 contra Ichthyophagorum litus, ſtadiis centum a continente.

6. *Cubile Nympharum.*] Occultiorum Nereïdum unam hic habitaſſe ſcribit Arrianus in Indicis, p. 570. quicumque eo appuliſſent ſolitam in mare projicere.

7. *Incertis cauſis.*] Cauſam Mela ſuggerit, lib. 3. cap. 7. pag. 59. *Contra Indi oſtia*, inquit, *illa ſunt quæ vocant Solis*, (alii, *inſula quæ vocatur Solis*,) *adeo inhabitabilia, ut ingreſſos vis circumfuſi aëris exanimet confeſtim.*

8. *Ori gens.*] Invenere hi nomen ab Ὄρα Carmaniæ oppido, cujus Ptolemæus meminit, lib 6. cap. 8. non ab Ὦρα cujus mentio apud Arrianum, lib. 4. Exped. pag. 305. ut putat Salmaſius in Solin pag. 1176. hi enim circa fontes Indi poſiti, ingenti plane a Carmania terrarum intercapedine disjuncti Ὠρεῖ fuerunt: quos Plinius hoc loco commemorat, ipſius Carmaniæ pars haud aſpernanda: Ab Oritis, quorum ſuperius mentio, & nomine & ſitu diverſa, ut ex Arriano colligitur, lib. 7. Exped. Alex. pag. 450. ubi Ὀρεῖς pro Ὠρεῖς ſcribendum.

9. *Hytanis.*] Martiano, lib. 6. cap. de India, pag. 225. *Hypanis.* Solino, cap. 54. p. 85. (unde id acceperit, neſcio,) *Azarium* vocatur. Forte eſt Ἀχιδάνας Ptolemæi in Carmania, lib. 6. cap. 16. vel Ἄνδανις. Meminit hujus amnis Strabo, lib. 15. pag. 726. in Carmania, traditque ex Oneſicrito, auri eum ramenta ferre.

10. *Ab eo primum.*] Solinus, & Capella, locis cit. Nebuloſi forte vapores ſeptentrionalis poli aſpectum ulterius præripiunt.

11. *Arcturum.*] Stella eſt primæ magnitudinis inter Bootæ genua, prope circulum Cancri.

noctibus, nec totis unquam. [1] Achæmenidas uſque illo tenuiſſe. [2] Æris & ferri metalla, & arſenici, & minii exerceri. [3] Inde promontorium Carmaniæ eſt, ex quo in adverſa ora ad gentem Arabiæ Macas trajectus diſtat L. mill. paſſuum. Inſulæ tres, [4] quarum Oracla tantum habitatur aquoſa, a continenti XXV. mill. paſſuum. Inſulæ IV. [5] jam in ſinu ante Perſida. [6] Circa has hydri marini vicenûm cubitorum adnatantes terruere claſſem. [7] Inſula, Acrotadus: item Gauratæ, in quibus Chiani gens. [8] Flumen Hyperis in medio ſinu Perſico, onerariarum navium capax. [9] Flumen Sitiogagus, quo [10] Paſargadas ſeptimo die navigatur. Flumen navigabile [11] Heratemis: inſula ſine nomine. [12] Flumen Granis modicarum navium capax, per Suſianem fluit: [13] dextra ejus accolunt [14] Deximontani, qui bitumen perficiunt. [15] Flumen Zarotis oſtio difficili, niſi peritis: inſulæ duæ parvæ: [16] inde vadoſa navigatio paluſtri ſimilis, per euripos tamen quoſdam peragitur. Oſtium Euphratis. Lacus, quem faciunt [17] Eulæus

NOTÆ.

1. *Achæmenidas.*] Solinus, loc. cit. Ab Achæmene primo Perſarum rege, ceteri ad Darium uſque Achæmenidæ ſunt appellati. Herod. lib. 4.

2. *Æris & ferri, &c.*] Strabo, lib. 15. pag. 726.

3. *Inde promontorium.*] Hæc iiſdem verbis Solinus, loc. cit. Ἁρμοζον Harmozon ei promontorio nomen fuiſſe Strabo ait ex Eratoſthene, lib. 16 pag. 765. Ἁρμοζοντος τῆς Καρμανίας ἀκρωτηρίου, τῆς Ἀραβίας ἀφορᾶται τὸ ἐν Μάκαις. Ammianus, lib. 23. pag. 249. *Perſici maris oſtia adeo eſſe perhibentur anguſta, ut ex Harmozonte Carmaniæ promontorio contra oppoſitum aliud promontorium, quod appellant incolæ ἐν Μάκαις, ſine impedimento cernatur.* Hodie, *le Cap de Jaſques.*

4. *Quarum Oaracta.*] Hodie *Ormuz.* Vide Notas & Emendationes num. LXXVIII.

5. *Jam in ſinu.*] In ipſo ſinu Perſico, ultra freti anguſtias.

6. *Circa has.*] Vide Notas & Emend. num. LXXIX.

7. *Inſula Acrotadus.*] Vide Notas & Emend. num. LXXX.

8. *Flumen Hyperis.*] Cum ſit amnis ille onerariarum navium capax, non poteſt is eſſe qui Ἀρείων ab Arriano vocatur in Indicis, pag. 583. ut Salmaſius exiſtimat, pag. 1181. in Solin. cum is dicatur minime portuoſus, aditu faucium anguſto maxime, & vadoſo.

9. *Flumen Sitiogagus*] In MSS. *Sitiogadus*, R. 1. 2. Colb. 1. 2. Pariſ. Σιτακὸς eſt Arriano in Indicis, pag. 583.

10. *Paſargadas.*] Stephanus, Πασαργάδαι πόλις. Eam vocem ipſe interpretatur. Περσῶν στρατόπεδον, *Perſarum caſtra:* ab Hebræa forte voce פרס גד *Paras gad, turma Perſica:* unde Perſagadum Curtius vocat lib. 5. De ea rurſum inferius ſect. 29. Hodie, ut creditur, *Schiras.*

11. *Heratemis.*] Vide Notas & Emend. num. LXXXI.

12. *Flumen Granis.*] Γράνιδα quoque appellat Arrianus in Indicis, pag. 584.

13. *Dextra ejus.*] Quæ ortui & auſtro propiora.

14. *Deximontani.*] Vide Notas & Emend. num. LXXXII.

15. *Flumen Zarotis.*] Vide Notas & Emend. num. cit.

16. *Inde vadoſa.*] Arrianus in Indicis, pag. 585.

17. *Eulæus.*] De Eulæo amne, & Charace oppido dicetur opportunius ſect. 31. De lacu quem Tigris & Eulæus & Choaſpes efficiunt, vide Strabonem, lib. 15. pag. 728.

& Tigris juxta Characem. [1] Inde Tigri Suſa. [2] Feſtos dies ibi agentem Alexandrum invenerunt ſeptimo menſe, poſtquam digreſſus ab iis fuerat [3] Patalis, tertio navigationis. Sic Alexandri claſſis navigavit. Poſtea [4] a Syagro Arabiæ promontorio Patalen Favonio, quem [5] Hippalum ibi vocant, peti certiſſimum videbatur [6] XIII. XXXII. mill. paſſuum æſtimatione.

Secuta ætas propiorem curſum tutioremque judicavit, ſi ab eodem promontorio [7] Zigerum portum Indiæ peteret. Diuque ita navigatum eſt, donec compendia invenit mercator, lucroque India admota eſt. Quippe omnibus annis navigatur, ſagittariorum cohortibus impoſitis: etenim piratæ maxime infeſtant. Nec pigebit totum curſum ab Ægypto exponere, nunc primum certa notitia pateſcente. [8] Digna res, nullo anno imperii noſtri minus [9] H-S. quingenties exhauriente India, & merces remittente, quæ apud nos centuplicato veneant. [10] Duo millia paſſuum ab Alexandria abeſt oppidum [11] Juliopolis. Inde navigant Nilo Coptum CCCIII. mill. paſſuum, qui curſus Eteſiis flantibus peragitur XII. diebus. A Copto camelis itur, aquationum ratione manſionibus diſpoſitis. Prima appellatur [12] Hydreum, XXXII. mill. Secunda in monte, diei itinere. Tertia in altero Hydreumate, a Copto XCV. mill. Deinde in monte. Mox ad Hydreum Apollinis, a Copto CLXXXIV. mill. paſſuum. Rurſus in monte. Mox [13] ad novum Hydreum a Copto CCXXXIII. mill. paſſuum. Eſt

NOTÆ.

1. *Inde Tigri Suſa.*] Τὰ Σοῦσα, Perſarum regia. Ab oſtio Tigris ad oppidum Suſa navigatio fuit, adverſo amne ſtadiis centum & quinquaginta: deinde rate, per foſſam e Tigri in Eulæum amnem ducta, ut docet Arrianus lib 7. Exped. Alex. pag. 453. Strabo, loc. cit. pag. 729.

2. *Feſtos dies.*] Et ſuas, & amicorum nuptias. Arrianus, loc. cit. pag. 447.

3. *Patalis.*] Ab inſula Patale, de qua diximus ſect. 23.

4. *A Syagro.*] De quo diximus, ſect. 32.

5. *Hippalum.*] Ab Hippalo quodam claſſis gubernatore, qui primus ex Arabia in Indiam plenis velis ingreſſus. Tamen auctor Peripli maris Erythræi, non Favonium, ſed Libonotum, ſic appellatum ſcribit.

6. *XIII. XXXII.*] Hoc eſt, decies & ter centenûm, ac tricenûm trium milliarium.

7. *Zigerum portum.*] Ita MSS. omnes. Editi abſurde, *Zikerum amnem portum.*

8. *Digna res.*] Digna res, quæ uberius explanetur, quandoquidem tantum in eo curſu impenſæ, tantum lucri fiat. Lipſius legit, *indigna.* Non probo, reclamantibus libris.

9. *H S. quingenties.*] Hoc eſt, ſeſtertiûm quingenties centena millia. Gallicæ monetæ, libræ ſunt 5000000.

10. *Duo millia &c*] Deſcribit hoc iter & Solinus, cap. 54. pag. 85. non adnotatis tamen locorum intervallis.

11. *Juliopolis.*] Vide Notas & Emend. num. LXXXIII.

12. *Hydreum.*] Ita libri omnes MSS. Editi, *Hydreuma*, minus recte. Eſt enim ὑδρεῖον locus aquationis: ὕδρευμα ipſa aquatio. Vide Strabonem lib. 15. pag. 722. πόῤῥω γὰρ τῆς ὑδρείας ἐστρατοπέδευσε, &c.

13. *Ad novum Hydreum.*] Ita libri omnes, ut ante monuimus. Tamen Antonini Itinerarium, *Canon Hydreuma*, hoc eſt καινὸν ὕδρευμα. Tabula Peuting. *Ceonnidroma*, pro *Canon Hydreuma.*

& aliud Hydreum vetus, Troglodyticum nominatur, ubi præſidium excubat diverticulo duûm millium. Diſtat a novo Hydreumate IV. mill. paſſuum. Inde Berenice oppidum, ubi portus rubri maris, a Copto [1] CCLVIII. mill. paſſuum. Sed quia major pars itineris conficitur noctibus propter æſtus, & ſtativis dies abſumuntur, totum a Copto Berenicen iter duodecimo conficitur die.

[2] Navigare incipiunt æſtate media ante Canis ortum, aut ab exortu protinus: veniuntque circiter XXX. die [3] Ocelim Arabiæ, [4] aut Canen thuriferæ regionis. Eſt & tertius portus, qui vocatur [5] Muza, quem Indica navigatio non petit, nec niſi thuris odorumque Arabicorum mercatores. [6] Intus oppidum, regia ejus appellatur Saphar, aliudque Save. Indos autem petentibus utiliſſimum eſt ab Oceli egredi. Inde vento Hippalo navigant diebus quadraginta ad primum emporium Indiæ [7] Muzirim, non expetendum propter vicinos [8] Piratas,

NOTÆ.

1. *CCLVIII. mill.*] Antoninus in Itiner. *Item a Copto Berenicen*, M. P. CCLVIII.

2. *Navigare incipiunt.*] Solinus, cap. 54. pag 86. Auctor Peripli maris Erythræi: Ἀνάγονται δὲ καὶ αὐτοὶ πλέοντες μετὰ τῶν Ἰνδικῶν περὶ τὸν Ἰουλιον μῆνα, ὅς ἐστιν Ἐπιφί. Julio circiter menſe navigatio inchoatur.

3. *Ocelim Arabiæ.*] Ὄκηλις ἐμπόριον Arabiæ Felicis, Ptolemæo, lib. 6. cap. 7. in ipſo ſinu Arabico, paulo ſupra freti anguſtias; ut auctor eſt præterea Strabo, lib. 16. pag. 769. Gebanitarum portus appellatur ab ipſo Plinio, lib. 12. ſect. 43. Gebanitas porro juxta fauces Arabici ſinus olim ſediſſe dicemus inferius ſect. 32. Caſtellum eſt hodie *Alberda*: uti ex ſitu perſpicuum eſt, quem Oceli tribuit auctor Peripli maris Erythræi, & Ptolemæus loc. cit. Acilæ Strabo, loc. cit.

4. *Aut Canen*] Κάνη eidem Ptolemæo, ἐμπόριον καὶ ἀκρωτήριον in Adramitis. In thurifera regione ab Auctore Peripli maris Erythræi, pariter collocatur: ἐμπόριόν ἐστι παραθαλάσσιον Κανὴ .... χώρας λιβανωτοφόρου. Eſt autem Sabæorum, quorum pars Atramitæ, regio thurifera, ut dicetur ſect. 32. Arabico ſinui prætenta.

5. *Muza.*] In extremo ſinu Arabico, a Berenice verſus auſtrum ſtadiis XII. millibus, ἐν κόλπῳ τῷ τελευταιοτάτῳ .... ἐμπόριόν ἐστι νόμιμον παραθαλάσσιον Μοῦζα, inquit auctor Peripli maris Erythræi, σταδίους ἀπέχει τῆς πάσης ἀπὸ Βερενίκης, παρ' αὐτὴν τὴν Νότον πλεόντων, ὡς εἰς μυρίους διχιλίους. Sunt ea paſſuum millia quindecies centena. Amplum eſt hodieque oppidum, *Zibit*: ut ex ſitu colligimus, quem ei Ptolemæus aſſignat lib. 6. cap. 7. & Peripli auctor.

6. *Intus oppidum.*] Supra Muzam in mediterraneo, duodecim fere dierum intervallo, oppidum eſt, ejus terræ regia, *Saphar*: aliudque trium dierum duntaxat ſpatio a Muza disjunctum, *Save.* Auctor Peripli mox laudatus: Ὑπέρκειται δὲ αὐτῆς (Μοῦζα) ἀπὸ τριῶν ἡμερῶν πόλις Σαυὴ, τῆς περὶ αὐτὴν Μαφαρίτιδος λεγομένης χώρας ... καὶ μετ' ἄλλας ἐννέα ἡμέρας, Ἀφὰρ (lego Σαφὰρ, repetito σ ex vocula præcedente) μητρόπολις. Ptolemæo, lib. 6. cap. 7. Σαπφάρ. Hodie in Tabulis, *Saada*.

7. *Muzirim.*] Μούζιρις auctori Peripli maris Erythræi. Ptolemæo, lib. 7. cap. 1. Μούξιρις, pro Μούζιρις. Creditur eſſe *Calecut*, in ora Malabarica.

8. *Piratas.*] Proprium id gentis nomen eſt proxime laudatis auctoribus. Πειραταὶ, quorum videtur haud procul Goana Indiæ meridionalis ora ſedes fuiſſe.

qui

qui obtinent locum [1] nomine Nitrias: neque eſt abundans mercibus. Præterea longe a terra abeſt navium ſtatio, lintribuſque afferuntur onera, & regeruntur. Regnabat ibi, cum proderem hæc, [2] Celebothras. Alius utilior portus gentis [3] Necanidon, qui vocatur Barace. Ibi regnat Pandion, longe ab emporio mediterraneo diſtante oppido, quod vocatur [4] Moduſa. Regio autem ex qua piper [5] monoxylis lintribus Baracen convehunt, vocatur [6] Cottonara: quæ omnia gentium, portuumve, aut oppidorum nomina apud neminem priorum reperiuntur. Quo apparet mutari locorum ſtatus. [7] Ex India renavigant menſe Ægyptio Tybi incipiente, noſtro Decembri: aut utique Mechiris Ægyptii intra diem ſextum, quod fit [8] intra Idus Januarias noſtras: ita evenit, ut eodem anno remeent. [9] Navigant autem ex India vento Vulturno: & cum intravere rubrum mare, Africo vel Auſtro. Nunc revertemur ad propoſitum.

XXVII. Carmaniæ oram patere [10] duodecies centena L. mill. paſſuum Nearchus ſcripſit. [11] Ab initio ejus ad [12] flumen Sabin centum mill. paſſuum. Inde vineas coli & arva ad flumen [13] Andanin, XXV.

NOTÆ.

1. *Nomine Nitrias.*] Νιτρίαι Ἐμπόριον, Ptolemæo loc. cit. Vide Notas & Emend. num. LXXXXIV.

2. *Celebothras.*] Κηροβόθρας eſt auctori Peripli maris Erythræi: quem ex his regum nominibus, quæ apud utrumque ſunt paria, Plinio ſupparem fuiſſe colligunt eruditi: nec Arrianum eum eſſe, ut vulgo creditur, qui temporibus Antonini vixit, Suida teſte.

3. *Necanidon.*] Forte *Nelcyndon.* Vide Notas & Emend. num. LXXXXV. ubi & de Barace portu dicemus.

4. *Moduſa.*] Μόδουρα βασίλειον Πανδίονος, in oppidis τῶν Πανδιόνων mediterraneis, apud Ptolem. lib. 7. cap. 1.

5. *Monoxylis.*] Μονόξυλα πλοῖα μέγιστα auctori Peripli maris Erythræi, alvei nimirum, ſeu navigia unico e ligno integro fabricata. Addit idem navigia ejuſdemod Σάγγαρα indigenis appellata eſſe.

6. *Cottonara.*] Hodie *Cochin*, in ora Malabarica. Vide Notas & Emend. num. LXXXXVI.

7. *Ex India.*] Solinus, cap. 54. pag. 86.

8. *Intra Idus Januarias.*] Nempe quarto Idus Januarias, Romana computatione. Vide Notas & Emend. num. LXXXXVII.

9. *Navigant autem.*] Solinus, cap. 54. pag. 86. Vulturnus porro ab oriente brumali ſpirat: a meridie auſter: Africus ab occaſu brumali, ut dictum eſt lib. 2. ſect. 46.

10. *Duodecies centena &c.*] Longe brevior navigatio præter oram Carmaniæ, Arriano in Indicis, pag. 580. nempe ſtadiorum quater mille & ſeptingentorum, Μῆκος τοῦ πλόου παρὰ τὴν Καρμανίην χώρην, στάδιοι τετρακισχίλιοι καὶ ἑπτακόσιοι: quæ paſſuum efficiunt CCCCLXIII. millia. Et certe tantæ longitudinis, quanta eſt duodecies centenûm mill. ſponſorem ſe fieri Plinius negat velle, cum eam auctori ſuo reddat Nearcho. Carmania hodieque vetuſtum nomen retinet *Kerman.*

11. *Ab initio ejus.*] A faucibus Perſici ſinus.

12. *Flumen Sabin.*] Mela, lib. 3. cap. 8. pag. 60. *Sabis per Carmanos fluit*, Σάβις Ptolemæo oppidum Carmaniæ eſt mediterraneum, lib. 6. cap. 8. ab amne fortaſſis cognomine.

13. *Andanin.*] Ἄνδανις Ptolemæo, loc. cit. Arriano in Indicis, pag. 573. Ἀνάμις, a promontorio Carmaniæ verſus ſe-

mill. ſpatio. Regio vocatur Armuzia. Oppida Carmaniæ, [1] Zethis, & Alexandria.

XXVIII. Irrumpit deinde & [2] in hac parte geminum mare terras, [3] quod Rubrum dixere noſtri, Græci Erythræum [4] a rege Erythra, [5] aut (ut alii) Solis repercuſſu talem reddi colorem exiſtimantes: [6] alii ab arena terraque, [7] alii tali aquæ ipſius natura. *[8] Sed in duos dividitur ſinus. Is qui ab oriente eſt, Perſicus appellatur, [9] XXV. M. paſſuum circuitu, ut Eratoſthenes tradit. Ex adverſo eſt Arabia, cujus [10] XII. mill. paſſuum eſt longitudo. Rurſus altero am-

*CAPUT XXIV.

NOTÆ.

ptentrionem, ſtadiis DCCC. quæ paſſuum millia centum efficiunt: regione toto eo ſpatio rerum omnium ferace, cui nomen Harmozia: ἡ δὲ χώρα Ἁρμόζεια ἐκαλεῖτο. Hæſit id nomen ad noſtrum ævum inſulæ *Ormus*. Influit amnis in Perſicum ſinum.

1. *Zethis & Alexandria.*] Zethis alibi nulla mentio: Alexandriæ, apud Ptolemæum loc. cit. & Ammianum, lib. 23. pag. 255.

2. *In hac parte geminum.*] Geminum dicit, quoniam bis irrumpit, ut ait Mela, hoc eſt, in duos dividitur ſinus, quorum ſua quiſque propria appellatione diſtinguitur.

3. *Quod Rubrum.*] Hæc ex Mela lib. 3. cap. 8. & ex Herodoto, lib. 2. Euterpe, n. XI. pag. 93. Voſſii conjecturæ ſubſcriberem de appellatione maris Rubri, ab Edom ſive Idumæo eſſe derivatam, quoniam Hebræis אדם *rubuit* ſonat: ſi Arabico ſinui primum, a quo Idumæa haud procul abeſt, non ipſi oceano meridiano id nomen eſſe inditum, ſcriptores vetuſtos evolventi conſtaret. Arabicum tamen ſinum Rubri maris nomine appellatione donant interdum, ut Plinius lib. 5. ſect. 12. Perſicum Arrianus in Indicis, pag. 548. & Seneca in Troade, act. 1.

4. *A Rege Erythra.*] Curtius lib. 8. aliique poſt Agatharchidem, in libro ſingulari quem de Rubro mari edidit, cujus fragmentum Photius refert in Bibl. cod. 250. pag. 1321.

5. *Aut, ut alii.*] Refert Agatharchides loc. cit. cenſuiſſe quoſdam, Solem exorientem in eo tractu, non lucidos in mare radios, uti apud nos fit, demittere: ſed cruori aſſimiles: quod cruentam maris ſpeciem intuentibus exhiberet: ἀκτῖνα παραπλησίως αἵματι· ὅθεν ἄν τις ἰδὼν ὕφαιμον, &c Hanc illorum ſententiam reſpicit Plinius, Agatharchides improbat.

6. *Alii ab arena.*] Ab ingentibus arenæ & glebæ tumulis, longo per otam ſpatio ortum verſus diffuſis, inſigniter ruſis: Θῖνες ἄμμων χωσθεῖς ὑπέρυθροι &c. Agatharchides loc. cit. cui neque hæc Rubri maris nomenclaturæ ratio haud ſatis eſſe idonea videtur.

7. *Alii tali aqua.*] A colore aquæ falſo repeti hanc appellationem jamdudum Agatharchides docuit, loc. cit. experientia ipſa confirmavit. Vide quæ dicturi ſumus iterum in eam rem, ſect. 35.

8. *Sed in duos.*] Plinius a Mela hæc mutuatus, lib. 3. cap. 8. pag. 60. A Plinio Solinus, cap. 54. pag 86. & Martianus, lib. 6. cap. de India, pag. 225. Perſico nomen hodie, *le Golfe de Perſe:* Arabico, *la Mer rouge, ou la mer de la Mecque.*

9. *XXV. mill. paſſ.*] Hoc eſt, vicies & quinquies centena millia. Corrupti apud Solinum Martianumque numeri. Strabo lib. 16. pag. 765. ex ipſo Eratoſthene, quem ſequi ſe Plinius præ ſe fert, & Agathemerus, lib. 1. Geogr. cap. 3. viginti millibus ſtadiorum Perſici ſinus ambitum circumſcribunt, quæ ſumma exacte cum Pliniana congruit.

10. *XII. mill.*] Hoc eſt, duodecies centena millia paſſ. Addit Strabo, l. 2. pag. 100. quinquaginta paſſuum millia.

bitur ſinu Arabico nominato. [1] Oceanum qui influit, Azanium appellant. Perſicum introitum v. mill. paſſuum latitudinis, [2] alii quatuor fecerunt. Ab eo ad intimum ſinum recto curſu [3] XI. XXV. mill. propemodum conſtat eſſe, [4] & ſitum ejus humani capitis effigie. Oneſicritus & Nearchus ab Indo amne in ſinum Perſicum, atque illinc Babylonem Euphratis paludibus, ſcripſerunt [5] XXV. mill. paſſuum eſſe.

[6] In Carmaniæ angulo ſunt [7] Chelonophagi, teſtudinum ſuperficie caſas tegentes, carne veſcentes. [8] A flumine Arbi [9] promontorium ipſum inhabitant, præter capita toto corpore hirti, coriiſque piſcium veſtiti. * Ab horum tractu Indiam verſus [10] Caïcandrus deſerta inſula in oceano, L. mill. paſſuum traditur.: juxtaque eam freto interfluente [11] Stoidis, quæſtuoſa margaritis. [12] A promontorio Carmanis *Caput XXV.

Notæ.

1. *Oceanum qui influit.*] Etiam citra ipſius ſinus anguſtias, in ipſo ſinu. Ab Azania, quæ vicina eſt Æthiopiæ regio Prolemæo lib. 4. cap. 8. nomen habet. De eo rurſum ſect. 34.

2. *Alii quatuor.*] Ab uno litore ad alterum litus facilem eſſe proſpectum Srrabo ait, lib. 16. pag. 765.

3. XI. XXV.] Undecies centena, & xxv. millia paſſuum.

4. *Et ſitum ejus.*] Mela, lib. 3. c. 8. pag. 60. *Perſicus* ſinus, *qua mare accipit, utrinque rectis lateribus grande oſtium quaſi cervice complectitur: deinde terris in omnem partem vaſte & aqua portione cedentibus, magno litorum orbe pelagus incingens, reddit formam capitis humani.*

5. *XXV. mill. paſſ.*] Vicies & quinquies centena millia paſſuum. Sane facile eſt rationes ducere: Nam Carmaniæ ora, Nearcho ipſo auctore, patet XII. L. Perſicus ſinus recto curſu, XI. xx. Efficiunt hæ ſummæ millia jam ter & vicies centena LXXV. Reliqua centum & xv. millia, tum ab ultima Carmaniæ ora ad Indum amnem, tum ab Euphratis oſtio uſque Babylonem recte inſumentur. Fruſtra igitur Chiffl. cod. legit XV. pro XXV.

6. *In Carmaniæ angulo.*] Juxta ſinum Perſicum. Mela, loc. cit. & Prolemæus lib. 6. cap. 8. Refert hæc quoque Solinus, cap 54. pag. 86.

7. *Chelonophagi.*] Χελωνοφάγοι, teſtudinum carne veſcentes. *Χελώνη teſtudo.* Alii præter iſtos Chelonophagi ſunt in Arabia, de quibus Srrabo, lib 16. pag. 773. & Agatharchides apud Phot. cod. 250. pag. 1349.

8. *A flumine Arbi.*] Diverſus hic Arbis fluvius eſt ab Arabio Ptolemæi, quem & Cophetem & Arbim quoque appellari ſuperius diximus, ſect. 25. Is enim Gedroſos alluit & in oceanum Indicum ibi delabitur: hic juxta ipſum Carmaniæ promontorium effluit.

9. *Promontorium ipſum.*] Carmaniæ illud promontorium, de quo ſect. 26. In ipſo ſinu Perſico habitare iſtos, auctor eſt Mela, loc. cit. Salmaſius in Solin. pag. 1189. & 1190. ut Plinio varios affingat errores, totum hunc locum, invitis MSS. omnibus, pro arbitrio immutat.

10. *Caïcandrus.*] Hactenus perperam *Caſcandrus.* Arrianus in Indicis, pag. 581. *πρὸς νῆσον σμικρὴν ϗ ἐρήμην. ὄνομα τῇ νήσῳ Καΐκανδρος.*

11. *Stoidis.*] Meminit hujus inſulæ Arrianus loc cit. ſed nomen reticet. Vide Notas & Emendationes num. LXXXVIII.

12. *A promontorio.*] Poſt promontorium, inquit, Armuzia regio eſt, quæ Carmaniæ a tergo connectitur. Quidam tamen Arbios, ab Arbi flumine, de quo nunc egimus, interſerunt, toto litore.

junguntur Armozei. Quidam interponunt Arbios, CCCCII. millia paſſuum toto litore. Ibi portus Macedonum, & aræ Alexandri in promontorio. Amnes : [1] Saganos : dein Daras, & Salſos. [2] Ab eo promontorio [3] Themiſteas, inſula [4] Aphrodiſias habitatur. [5] Inde Perſidis initium ad flumen Oroatin, quo dividitur ab Elymaïde. [6] Contra Perſidem inſulæ, Philos, Caſandra, Aracia cum monte prælto Neptuno ſacra. [7] Ipſa Perſis adverſus occaſum ſita obtinet litora DL. mill. paſſuum : etiam in luxum dives, in Parthorum jam pridem tranſlata nomen. Horum de imperio nunc paucis.

XXIX. [8] Regna Parthorum duodeviginti ſunt omnia : ita enim dividunt provincias, circa duo ([9] ut diximus) maria, Rubrum a meridie, Hyrcanum a ſeptentrione. Ex iis undecim, quæ ſuperiora dicuntur, incipiunt a confinio Armeniæ, Caſpiiſque litoribus : pertinent ad Scythas, cum quibus [10] ex æquo degunt. Reliqua ſeptem regna inferiora appellantur. Quod ad Parthos attinet, ſemper fuit [11] Parthia in radicibus montium [12] ſæpius dictorum, qui omnes eas

Notæ.

1. *Saganes.*] Σαγανὸς Ptolemæo lib. 6. cap. 8. Saganis Ammiano, lib. 23. pag. 255. in Carmania Δάρας item Ptolemæo : de quo amne dubitandi tamen locus eſt aliquis, num ab interpolatoribus Plinianis temere nobis obtruſus ſit pro *Cathrapis*, aliove ſimili : Habent enim MSS. codd. Reg. 1. 2. Colb. 1. 2. Pariſ. Chiffl. &c. *Deinde Ratinus, & Salſum.*

2. *Ab eo.*] Verſus ſeptentrionem, in ipſa Perſici ſinus ora fere media.

3. *Themiſteas.*] Hæc, ut arbitror, Τ[illegible] ἄκρη apud Arrianum in Indicis, p. 580.

4. *Aphrodiſias.*] Quia Ἀφροδίτη hoc eſt, Veneri ſacra. Indigenis Κατα[illegible] vocabatur, Arriano teſte, loc. cit.

5. *Inde Perſidis.*] Arrianus, ibid. Amnis hic Ammiano Oroates, lib. 23. pag. 252. Arriano pag. 585. Ἄρωσις dicitur, quem ad amnem uſque Perſæ habitant : μέχει τῶδε Πέρσαι οἰκέουσι, maximus eorum amnium qui in hunc ſinum influunt. Ultra enim oſtia, Suſiana eſt, & quæ modo Perſidi, modo Suſianæ adjudicatur, Elymaïs.

6. *Contra Perſidem.*] In ipſo ſinu. Alii *Pſilos* pro *Philos* legunt, quaſi glabram incultamque dixeris inſulam. In MSS. item *Aracha* pro *Aracia* ſcribitur : ſed perperam, auctore Ptolemæo lib. 6. cap. 4. apud quem inter inſulas Perſidi adjacentes, cenſetur Ἀλεξάνδρου νῆσος, ἡ καὶ Ἀραχία.

7. *Ipſa Perſis.*] Hæc Solinus, cap. 54. pag. 86. & Martianus, lib. 6. cap. de India, cap. 225.

8. *Regna Parthorum.*] Solinus iiſdem verbis, cap. 55. pag. 86 Hæc porro ſunt earum provinciarum nomina, a Plinio recenſita, *ſect.* 16. Atropatene. *Sect.* 17. Media, Parthia. *Sect.* 18. Apavortene, Hyrcania, Margiane, Bactriana, Sogdiana. *Sect.* 25. Capiſſene, Arachoſia, Gedroſia, Paropamiſadæ, Ariana, Drangiana. *Sect.* 27. Carmania. *Sect.* 28. Perſis, cum Parætacenis. *Sect.* 31. Suſiane, Elymaïs, cujus pars Characene. Diſſidere nonnihil a Plinio in his enumerandis videtur Iſidorus in Σταθμοῖς, p. 184.

9. *Ut diximus.*] Sect. 16.

10. *Ex æquo degunt.*] Solinus, cap. 55. pag. 86. *Quibuſcum concorditer degunt.*

11. *Parthia.*] Vel ut quidam codices habent, *Parthyæa.* Græcis enim Παρθία & Παρθυαία dicitur, una ex duodeviginti provinciis ſuperius memoratis, quibus Parthorum conſtitit imperium. Parthiæ nunc nomen eſt *Erack.*

12. *Sæpius dictorum.*] Caucaſiorum. Supra ſect. 16. *Perſarum regna, quæ nunc Parthorum intelligimus, Caucaſii jugo attolluntur.*

Digitized by Google

gentes prætexunt. Habet ab ortu Arios, a meridie Carmaniam [1] & Arianos, ab occaſu [2] Pratitas Medos, a ſeptentrione Hyrcanos, undique deſertis cincta. [3] Ulteriores Parthi Nomades appellantur: [4] citra, deſerta: ab occaſu urbes eorum, [5] quas diximus, Iſſatis & Calliope: ab oriente æſtivo, [6] Europum: ab hiberno, [7] Mania: in medio Hecatompylos, [8] Arſacæ regia: [9] Niſæa Parthyenes nobilis, ubi Alexandropolis a conditore.

CAPUT XXVI.

Neceſſarium eſt in hoc loco ſignare & Medorum ſitum, terrarumque faciem circumagere ad Perſicum mare, quo facilius deinde reliqua noſcantur. Namque Media ab occaſu tranſverſa [10] oblique Parthiæ occurrens, [11] utraque regna [12] includit. Habet ergo ipſa ab ortu Caſpios, & Parthos: a meridie [13] Sittacenen, & Suſianen, & Perſida: ab occaſu Adiabenen: a ſeptentrione Armeniam. [14] Perſæ Rubrum mare ſemper accoluere, propter quod is ſinus Perſicus vocatur: Regio ibi maritima, [15] Syrtibolos. Qua vero ipſa ſubit ad Medos,

NOTÆ.

1. *Et Arianos.*] Ariani præter Arios complectebantur Drangas, Evergetas, Zarangas, Gedruſos, ut dictum eſt ſect. 26. Quid inter Arios intereſſet, & Arianos, diximus, ſect. 23.

2. *Pratitas Medos.*] De his ſect. 17.

3. *Vlteriores.*] Verſus Solis exortum. Nomades, a permutandis pabulis appellati, ut dictum eſt, lib. 5. ſect. 2.

4. *Citra deſerta.*] Ab occaſu, qua parte contingunt Pratitas Medos, qui tenent Caſpias portas. Vide libri hujus ſectionem 17.

5. *Quas diximus.*] Sect. 17.

6. *Europum.*] Strabo lib. XI. pag. 524. in Media Ῥάγειαν locat, a Nicatore conditore Εὐρωπὸν, a Parthis Ἀρσακίαν vocitatam.

7. *Mania.*] Ita MSS. omnes. Forte *Zaria*, quam Mediæ oppidis mediterraneis Ptolemæus accenſet, lib. 6. cap. 2. vel Genonia Ammiani lib. 23. pag. 254. *Hæc*, inquit, *potiora ſunt* Parthorum *oppida: Genonia, Mœſia, Charax, Apamia, Artacana, & Hecatompylos.*

8. *Arſacæ regia.*] Arſaces Scytha, Parthiam invaſit, a quo deinde Parthi ipſi Arſacidæ appellati. Strabo, lib. XI. pag. 515. Parthorum regia Hecatompylos, eidem Straboni, pag. 514. Vide Notas & Emend. num. LXXXIX.

9. *Niſæa.*] Meminit hujus oppidi Iſidorus Characenus, in Σταθμοῖς Παρθικοῖς, pag. 188. Αὐλὼν Παρθαύνισα ἡ πόλις· ἔνθα βασιλικαὶ ταφαί· Ἕλληνες δὲ Νισαίαν λέγουσι. Fuit Παρθυηνὴ teſte Ptolemæo, lib. 6. cap. 5. Parthiæ portio. In hac Niſæa exſtitit regum ſepulcro nobilis.

10. *Oblique.*] Parthiæ fines toto latere tranſverſo tegens ab occaſu æſtivo ad exortum Solis brumalem.

11. *Vtraque regna.*] Et undecim quæ ſuperiora dicuntur, quæque incipiunt a confinio Armeniæ Caſpiiſque litoribus, pertinentque ad Scythas: & reliqua ſeptem, quæ inferiora appellantur.

12. *Includit.*] Superiora quidem a meridie Media includuntur: mari, a ſeptentrione. Inferiora, nempe Perſis, Suſiane, Carmania, & reliquæ, Mediam habent pro limite a ſeptentrione: a meridie, rubrum mare.

13. *Sittacenen.*] De qua dicitur ſect. 31.

14. *Perſæ Rubrum.*] Solinus, cap. 54. pag. 86.

15. *Syrtibolos.*] Συρτίβωλος Perſidis, inquit, regio maritima Syrtium inſtar paluſtris, inde nomen habet: in eadem ipſa qua ſubit pertinetque ad Medos, Κλίμαξ μεγάλη ab aſcenſu arduo locus quidam appellatur. Eſt enim Græcis Κλίμαξ *ſcala*. Vide Notas & Emendationes num. XCVII.

Digitized by Google

Climax Megale appellatur locus, arduo montis aſcenſu per gradus, introitu anguſto, ad [1] Perſæpolin caput regni, dirutum ab Alexandro. Præterea habet [2] in extremis finibus Laodiceam, [3] ab Antiocho conditam. Inde ad orientem [4] Magi obtinent [5] Paſſagardas caſtellum, in quo Cyri ſepulcrum eſt: [6] & horum Ecbatana oppidum tranſlatum ab Dario rege ad montes. Inter Parthos & Arianos excurrunt [7] Parætaceni. [8] His gentibus & Euphrate, inferiora regna includuntur. [9] Reliqua dicemus a Meſopotamia, excepto mucrone ejus, Arabumque populis, [10] in priore dictis volumine.

XXX. Meſopotamia tota Aſſyriorum fuit, [11] vicatim diſperſa, præter Babylona, & Ninum. Macedones eam in urbes congregavere, propter ubertatem ſoli. Oppida, [12] præter jam dicta, habet [13] Seleuciam, [14] Laodiceam, [15] Artemitam: Item in Arabum gente, [16] qui Orei vocantur, & Mardani, Antiochiam, quæ a præfecto Meſopotamiæ [17] Nicanore condita Arabis vocatur. [18] Junguntur his Ara-

NOTÆ.

1. *Perſæpolin.*] Περσέπολις. Ab Alexandro dirutam referunt quoque Strabo lib. 15. pag. 730. Curtius, lib. 5 cap 20. pag. 201. Nunc *Schiras*, ut quibuſdam placet: aliis eſt *Tzilminar.*

2. *In extremis finibus.*] Qua Mediam Perſis contingit: unde & adſcripta Mediæ a quibuſdam Laodicea, confuſis, ut fit, regionum limitibus. Stephano, Λαοδίκεια Μηδίας.

3. *Ab Antiocho.*] Ejus nominis primo, Seleuci Nicatoris F.

4. *Magi.*] Stephanus; Μάγοι ἔθνος ἐν Μηδίᾳ.

5. *Paſſagardas.*] De hac voce egimus ſect. 26. De Paſargadis & Cyri ſepulcro, cujus demandata Magis cuſtodia fuit, multa prolixe Arrianus, lib. 6. Exped. Alex. pag. 435. Πασαργάδαι Dionyſio, v. 1069. Πασαργάρδαι Anaximeni, apud Stephanum.

6. *Et horum.*] Magorum, inquit, vetuſtum olim oppidum fuit Ecbatana: unde incolæ poſtmodum a Dario tranſlati in montes. Alia vero ſunt Ecbatana Medorum a regione cognominata.

7. *Parataceni.*] Παραιτακηνοὶ quorum urbs Παραίτακα, quam Mediæ Stephanus adſcribit, quod in ejus confinio ſit poſita.

8. *His gentibus.*] Parthis, Arianis, Medis, & Paratacenis. Hi Mediam ab ortu brumali claudunt.

9. *Reliqua dicemus.*] Sect. 31. ubi de Suſiane, Elymaïde, Characene.

10. *In priore.*] In ſuperiore libro, quinto nimirum hujus operis, ſect. 21.

11. *Vicatim.*] Vicis populoſa magis, quam oppidis.

12. *Præter jam dicta.*] Babylona, & Ninum.

13. *Seleuciam.*] A Nicatore conditam, de qua mox plura.

14. *Laodiceam.*] Unam e ſex urbibus, quas de matris nomine condidiſſe Seleucus dicitur. Laodiceam tamen hoc loco Chiffletianus codex non habet: habent autem reliqui, Reg. 1. 2. Colb. 1. 2. Pariſ. &c.

15. *Artemitam.*] Ἀρτεμίτα πόλις Straboni lib. 16. pag. 744. quingentis a Seleucia ſtadiis, verſus orientem, & Sittacenen.

16. *Qui Orei, &c.*] De his dictum eſt ſect. 9.

17. *Nicanore.*] Hujus Nicanoris meminit Iſidorus Characenus in Σταθμοῖς, pag. 186.

18. *Junguntur his Arabes.*] Quos ab Oreis Arabibus & cognomen ſecernit & ſitus: Nam hi Eldamarii cognominantur, & in interiore Meſopotamia ſedes habent.

bes introrſus Eldamarii. Supra quos ad [1] Pellacontam flumen [2] Bura oppidum, [3] Salmani, [4] & Maſei Arabes. [5] Gordyæis vero juncti [6] Aloni, [7] per quos Zerbis fluvius in Tigrin cadit, Azones, Silici montani, & Orontes, quorum ad occidentem oppidum [8] Gaugamela: [9] Item Sue, in rupibus: Supra [10] Silici Claſſitæ, [11] per quos Lycus ex Armenia fertur: [12] Abſidris ad hibernum exortum, Azochis oppidum. Mox [13] in campeſtribus oppida: Dioſpage, Polytelia, Stratonice, Anthemûs. In vicinia Euphratis Nicephorion, quod, [14] ut diximus, Alexander juſſit condi propter loci opportunitatem. [15] Dicta eſt

NOTÆ.

1. *Pellacontam.*] Qui in Euphratem delabitur, quingentis fere ſtadiis ante quam Seleuciam Euphrates alluat. Tantum a Babylone diſtat verſus ſeptentrionem, quantum a Babylone verſus meridiem diſſidet Pallacopas amnis, ſeu verius Euphratis alveus ſic appellatus apud Arrianum, lib. 7. Exped. Alex. pag. 489. quem cum Pellaconte amne perperam confundit Ortelius.

2. *Bura oppidum.*] Vide Notas & Emend. num. X C.

3. *Salmani.*] Arabum generis. Horum videtur Stephanus meminiſſe, pag. 582. Σαλμανοὶ, inquit, ἔθνος μοναδικὸν, ὡς φησι Γλαῦκος ἐν Ἀραβικῶν ἀρχαιολογίᾳ. *Gens ſolitaria, ut ait Glaucus in Arabicorum antiquitatibus.*

4. *Et Maſei Arabes.*] In Chiffl. & quibuſdam aliis exemplaribus, *Marei.*

5. *Gordyæis.*] Qui Aſſyriam ab occaſu æſtivo claudunt, ut diximus ſect. 17.

6. *Aloni.*] Ultra Tigrin poſiti, in confinio Aſſyriæ, ſive Gordyenes, ubi & Azones, & Silici, & Orontes.

7. *Per quos Zerbis.*] Is eſt, quantum ex ſitu conjicimus, qui Γόργος ποταμὸς Græca nomenclatura ob celeritatem curſus, a Ptolemæo vocatur, lib. 6. cap. 1. in Tigrimque delabitur.

8. *Gaugamela.*] Γαυγάμηλα Ptolemæo, loc. cit. & Straboni lib. 16. pag. 737. De hujus originatione vocis, vide Plutarchum in Alexandro, pag. 683. & Strabonem loc. cit. Ibi verus prælii locus fuit, quo Darium vicit Alexander, non ad Arbela, ut multi volunt. Sed quoniam Arbela Gangamelis notiora, iis hæc fama hæſit. Ita Plut. loc. cit. Strabo, lib. 16. pag. 737. aliique.

9. *Item Sue.*] שוע *Sue* Chaldæis rupem ſonat.

10. *Silici claſſitæ.*] Eo cognomine a Silicis montanis ſecernuntur, de quibus dictum eſt proxime. Vide Notas & Emend. num. X C I.

11. *Per quos Lycus.*] Λύκος ποταμὸς Straboni, lib. 16. pag. 737. per Aturiæ campos fluens, in quibus Ninus oppidum fuit, & pagus Γαυγάμηλα, de quo ſupra. Apud Ptolemæum, lib. 6. cap. 1. perperam Λευκὸς pro Λύκος. In Tigrin delabitur.

12. *Abſidris.*] In MSS. *Abſitris.* Forte *Abſyrtus*, Ἄψυρτος, quod celeri feratur impetu, quaſi ἄψορρος, ab ἄψα ῥέειν. Is eſt qui Κάπρος a Strabone vocatur, loc. cit tanto ab Arbelis, quanto Lycus, intervallo diſſitus: Polybio item lib. 5. pag. 551.

13. *In campeſtribus.*] In ea planitie, quæ Tigrim inter & Euphraten jacet. Porro Dioſpage, Διοσπάγη, Jovis locum altum ſonat: Heſychio enim πάγη ὑψηλὸς τόπος dicitur. Vel forte Διοσπαγή, pro Διοσπηγή, *Jovis fons* Dorice. Πολυτέλεια, ab opportunitate ſitus mercium cauſa: Στρατονίκη a victoria exercitus, inveniſſe nomen videntur. De Anthemunte (Ἀνθεμοῦς enim Græcis dicitur) egimus lib. 5. ſect. 21.

14. *Ut diximus.*] Libro 5. ſect. 21. Iſidorus Charac. ἐν Σταθμοῖς, pag. 185. Νικηφόριον παρ' Εὐφράτῃ πόλις ἑλληνὶς, κτίσμα Ἀλεξάνδρου βασιλέως. Forte hinc legendum, *Nicephorion, ut diximus, quod Alexander &c.*

15. *Dicta eſt.*] Libro 5. ſect. 21.

in Zeugmate Apamia, ex qua orientem petentes excipit oppidum apprime munitum, quondam [1] ſtadiorum LXX. amplitudine, & ſatraparum regia appellatum, quo tributa conferebantur, nunc in arcem redactum. Durant, ut fuerant, Hebata, & ductu Pompeii Magni terminus Romani Imperii Oruros, a Zeugmate ducentis quinquaginta millibus paſſuum. Sunt qui tradunt Euphratem [2] Gobaris præfecti opere diductum, [3] ubi eum diximus findi, ne præcipiti curſu Babyloniam infeſtaret: ab Aſſyriis vero univerſis appellatum [4] Naarmalcha, quod ſignificat regium flumen. Qua derivatur, oppidum fuit Agrani e maximis, quod diruere Perſæ.

[5] Babylon Chaldaïcarum gentium caput diu ſummam claritatem obtinuit in toto orbe, propter quam reliqua pars Meſopotamiæ Aſſyriæque Babylonia appellata eſt, ſexaginta millia paſſuum amplexa, muris ducenos pedes altis, quinquagenos latis, in ſingulos pedes ternis digitis menſura ampliore, [6] quam noſtra, interfluo Euphrate, mirabili [7] opere utroque. [8] Durat adhuc ibi [9] Jovis Beli templum. [10] Inventor hic fuit ſideralis ſcientiæ. Cetero ad ſolitudinem rediit,

NOTÆ.

1. *Stadiorum LXX.*] Octo millium, DCCL. paſſ.

2. *Gobaris.*] Chiffl. *Cobaris:* a quo foſſam Euphratis ad Tigrin perducti fluvium Chobar כבר, apud Ezech. cap. 1. dici nonnulli putant.

3. *Ubi eum diximus.*] Libro 5. ſect. 21. iis verbis, *Scinditur Euphrates, &c.*

4. *Naarmalcha.*] Vide Notas & Emend. num. XCII.

5. *Babylon.*] Hæc Solinus iiſdem verbis, cap. 56. pag. 87. & Martianus, lib. 6. cap. de Babylonia, pag. 225. De hujus urbis amplitudine, ſitu, opibus, multa accurate Salianus noſter in Annal. ad annum Mundi 3516. n. 3. & ſeq. Falluntur porro qui Babylonem *Bagdad* eſſe exiſtimant, cum Babylon ad Euphraten, ad Tigrim Bagdad ſit poſita, ut refert Texeïra teſtis oculatus. Plinii, Pauſaniæ, & Ammiani temporibus ſtabant mœnia quidem integra, ſed ea civibus vacua. Vide Pauſan. in Arcad. lib. 8. pag. 509. Poſt a Judæis frequentata. Demum anno Chriſtianæ æræ 1037. ſolo penitus æquata.

6. *Quam noſtra.*] Digitis ſedecim pes Romanus conſtabat: Babylonius, undeviginti.

7. *Opere utroque.*] Et mœnibus ſcilicet, & ipſa interflui Euphratis crepidine, quæ mœnibus ipſis latitudine par, ex utroque fluminis latere, ad ſtadia centum magnis ſumptibus eſt educta: cuniculo denique ipſo, ſupra quem Euphratis in urbem influentis unda labente, ex una regiæ parte in alteram, flumine non tranſito, commeari ſubterraneo itinere tuto poſſet. Ita Diodorus Sicul. lib. 2 Bibl. pag. 97. & 98 ac Philoſtr. lib. 1. de vita Apollonii, cap 18. p. 36.

8. *Durat adhuc.*] Tamen Plinio antiquior Diodorus, loc. cit. vetuſtate jam tum ævo ſuo collapſum teſtatur: a Semiramide conditum ſcribit: a Nabuchodonoſore, alii: inſtauratum ab Alexandro M. dum Babylone ageret, ex Hecatæo Joſephus adverſus Apionem.

9. *Jovis Beli.*] *Διὸς Βήλου ἱρὸν*, Herodoto, lib. 1. Clio, n. 178. pag. 74. Belus hic Nemrod fuit, cujus filius Ninus Semiramidem duxit uxorem. *Arcem Babylonis antiquiſſimus rex condidit Belus*, inquit Ammianus lib. 23. pag. 251. Jovem ipſum Babylonii Belum appellant, ut dicemus lib 37. ſect. 55.

10. *Inventor.*] Solinus, & Martianus, locis cit.

exhauſta

exhauſta vicinitate [1] Seleuciæ, ob id conditæ [2] a Nicatore intra nonageſimum lapidem, in confluente Euphratis foſſa perducti, atque Tigris: quæ tamen [3] Babylonia cognominatur, libera hodie ac ſui juris, Macedonumque moris. Ferunt ei plebis urbanæ DC. M. eſſe: ſitum vero mœnium, aquilæ pandentis alas: agrum totius Orientis fertiliſſimum. Invicem ad hanc exhauriendam, [4] Cteſiphontem juxta tertium ab ea lapidem [5] in Chalonitide [6] condidere Parthi, quod nunc [7] caput eſt regnorum. Et poſtquam nihil proficiebatur, nuper Vologeſus rex aliud oppidum [8] Vologeſocertam in vicinio condidit. Sunt etiamnum in Meſopotamia oppida: [9] Hipparenum, Chaldæorum doctrina & hoc, [10] ſicut Babylonii, juxta fluvium [11] Narragam, [12] qui dedit civitati nomen. Muros Hipparenorum Perſæ diruere. [13] Orcheni quoque tertia Chaldæorum doctrina, in eodem ſitu locan-

NOTÆ.

1. *Seleucia.*] Nunc *Bagdad*: oppidum eſt hodieque ampliſſimum.

2. *A Nicatore &c.*] Strabo, lib. 16. pag. 738. Ambitioſum opus Seleuci Nicatoris, inquit Ammianus, lib. 23. pag. 251. Primus hic Syriæ poſt Alexandrum M. tyrannus. Vide Notas & Emendationes, num. XCIII.

3. *Babylonia cognom.*] A regione circumjacente quæ hodie *Terach* appellatur. Quin & ipſi illi, qui Seleucia oriundi erant, Babylonii potius quam Seleucienſes dicebantur, ut in Diogene Stoïco animadvertit Strabo, lib. 16. pag. 744. Et ipſa Seleucia Babylon a Stephano vocatur.

4. *Cteſiphontem.*] Κτησιφῶν in orientali Tigridis ripa.

5. *In Chalonitide.*] Καλωνῖτις Polybio ſcribitur per κ, lib. 5. pag. 555. At Straboni, lib. XI. pag. 519. per χ, Χαλωνῖτις.

6. *Condidere Parthi.*] Condidiſſe priſcis temporibus Vardanem ait Ammianus, lib. 23. pag. 251. amplificaſſe poſtea incolarum viribus, mœnibuſque, Græco etiam Cteſiphontis indito nomine, Pacorum regem.

7. *Caput eſt regnorum.*] Tacitus, lib. 6. Annal. pag. 148. *Cteſiphon ſedes imperii.* Herodianus: ἔνθα ἦν τὰ βασίλεια τῶν Παρθυαίων.

8. *Vologeſocertam.*] Hoc eſt, Vologeſi urbs: Certa enim Armeniis urbem ſonat, ut diximus ſect. 9. Vologeſſiam Ammianus loc. cit. Stephanus Βολογεσιάδα: Οὐολγεσίαν Ptolemæus appellat, lib. 6. cap. 20. Babyloni ſubjecta verſus meridiem.

9. *Hipparenum.*] In magno eſſe nominum ambitu id nomen videtur. Cum enim ad fluvium Narragam poſitum id oppidum ſignificetur, qui Maarſares Ptolemæi eſt, ut mox dicemus: idem illud eſſe oppidum ſuſpicor, quod Ptolemæo Βάρσιππα ejus amnis ripæ impoſitum appellatur. Rectius a Strabone, lib. 16. pag. 739. Βόρσιππα, unde Borſippenorum dicta altera Chaldæorum Aſtronomorum doctrina, ſive ſecta.

10. *Sicut Babylonii.*] Quæ prima Chaldæorum ſecta. In editis perperam hactenus, *ſicut Babylon.*

11. *Narragam.*] A recto caſu Narraga: Chaldaïco נהר רגע *Naar-raga*, quod *flumen ſciſſum* ſignificat: non vero a נהר רגם *Naar-agam*, ut Bochartus exiſtimat, lib. 1. Geogr. cap. 8. pag. 40. Alveus eſt & corrivatio Euphratis, foſſa ducta, maxime occidentalis: *Maarſares* Ptolemæo lib. 5. cap. 20. Ammiano, lib. 23. pag. 252. *Marſias* appellatus.

12. *Qui dedit civitati.*] Subintellige, alteri, nempe Narragæ.

13. *Orcheni quoque.*] Ὀρχηνοὶ a Strabone lib. 16. pag. 739. inter genera Chaldæorum Aſtronomorum recenſentur.

tur, ad meridiem verſi. Ab his Notitæ & [1] Orthophantæ, & Græciochantæ.

Euphrate navigari Babylonem e Perſico mari [2] CCCCXII. mill. paſſuum tradunt Nearchus & Oneſicritus. Qui vero poſtea ſcripſere, a Seleucia CCCCXL. mill. Juba a Babylone Characem CLXXV. mill. paſſuum. Fluere aliqui [3] ultra Babylonem continuo alveo, priuſquam diſtrahitur ad rigua, LXXXVII. mill. Univerſo autem curſu [4] XI. paſſuum. Inconſtantiam menſuræ diverſitas auctorum facit, cum Perſæ quoque [5] ſchœnos & paraſangas alii alia menſura determinent. Ubi deſinit [6] alveo munire, ad confinium Characis accedente tractu, ſtatim infeſtant Attali latrones, Arabum gens. Ultra quos [7] Scenitæ. [8] Ambitu vero Euphratis Nomades Arabiæ, uſque ad deſerta Syriæ, unde in meridiem [9] flecti eum diximus, ſolitudines Palmyrenas relinquentem. Seleucia abeſt a capite Meſopotamiæ Euphratem navigantibus undecies centena XXV. mill. paſſuum. [10] A mari Rubro, ſi Tigri navigetur, CCCXX. mill. a Zeugmate DXXVII. mill. Zeugma a Seleucia Syriæ [11] ad noſtrum litus CLXXV. mill. paſſuum. Hæc eſt ibi latitudo terrarum [12] inter duo maria. [13] Parthici vero regni DCCCC. XLIV. mill. paſſuum.

NOTÆ.

1. *Orthophantæ.*] In MSS. *Orothophanitæ*, & *Gneſiocharta.*

2. *CCCCXII. mill.*] Strabo, loc. cit. ſupra tria millia ſtad. hoc eſt, ſupra CCCLXXV. mill. paſſ.

3. *Ultra Babylonem.*] Verſus meridiem, & Perſicum mare.

4. *XI. paſſ.*] Hoc eſt, undecies centenis paſſuum millibus.

5. *Schœnos & paraſangas.*] *Paraſanga*, inquit Feſtus, *apud Perſas viarum menſura ſunt.* Paraſangam Perſicum alii ſexaginta ſtadiorum eſſe aiunt, alii tricenûm, alii quadragenûm. In ſchœnis, σχοίνος, quæ menſura viarum apud Ægyptios in uſu eſt, par inconſtantia notatur a Strabone, lib. XI. pag. 518. De ſchœnorum menſura multiplici dicemus lib. 12. ſect. 31.

6. *Alveo munire.*] Ubi deſinit alveo vaſto munire accolas adverſus prædonum vim, ibi infeſtant Attali latrones. Cum unico alveo Tigris hic feratur, uti dicemus ſect. ſeq. non placet eorum conjectura, qui contra codicum fidem, ſcriptoriſque adeo mentem, *alveo uno ire*, hoc loco reponere ſatagunt.

7. *Scenitæ.*] De quibus in Arabia dicetur, ſect. 32. ubi & de Nomadum Arabum gente ac ſitu.

8. *Ambitu vero.*] Tota occidentali ripa Euphratis. Deſerta Syriæ ſolitudines ſunt Palmyrenæ.

9. *Flecti eum diximus.*] Hoc eſt, uſque eum locum, ubi in meridiem decurrere Euphratem diximus, atque inde in orientem flecti. Confer cum his ea quæ ſuperius dicta ſunt, lib. 5. ſect. 20. & 21.

10. *A mari Rubro, ſi Tigri.*] Perſico ſinui Rubri maris nomen accommodat. Ita etiam Seneca, Troadis act. 1.

Et qui renatum prorſus excipiens diem
Tepidum rubenti Tigrin immiſcet freto.

11. *Ad noſtrum litus.*] Ad noſtri maris, hoc eſt, mediterranei litus, qua Syriam alluit. Intervallum autem adſcripſimus, non quale hactenus editum hoc loco eſt, CXXXII. mill. ſed quale expreſſum ſuperius lib. 5. ſect. 13.

12. *Inter duo maria.*] Mediterraneum, & Rubrum.

13. *Parthici vero.*] Subintellige, latitudo inter duo pariter maria, Caſpium & Rubrum: quod Martianus hæc tranſcribens haud ſatis perſpexit, lib. 6. pag. 225.

Digitized by Google

XXXI. Eſt etiamnum oppidum Meſopotamiæ in ripa Tigris circa confluentes, quod vocant [1] Digbam. * Sed & de Tigri ipſo dixiſſe conveniat. [2] Oritur in regione Armeniæ majoris, fonte conſpicuo in planitie. Loco nomen [3] Elegoſine eſt. Ipſius qua tardior fluit, [4] Diglito: unde concitatur, a celeritate Tigris incipit vocari. Ita appellant [5] Medi ſagittam. Influit in lacum [6] Arethuſam omnia illata pondera ſuſtinentem, & nitrum nebulis exhalantem. Unum genus ei piſcium eſt, [7] idque tranſcurrentis non miſcetur alveo', ſicut nec e Tigri piſces in lacum tranſnatant. [8] Fertur autem & curſu & colore diſſimilis: [9] tranvectuſque occurrente Tauro monte [10] in ſpecu mergitur: ſubterque lapſus a latere altero ejus erumpit. Locus vocatur [11] Zoroanda. Eundem eſſe manifeſtum eſt, quod demerſa perfert. Alterum deinde tranſit lacum, [12] qui Thoſpites appellatur, [13] rurſuſque in cuniculos mergitur, & poſt XXV. mill. paſſuum [14] circa Nymphæum redditur. Tam vicinum [15] Arſaniæ fluere eum in [16] regione

*CAPUT XXVII.

NOTÆ.

1. *Digbam.*] Varie id nomen apud Ptolemæum ſcribitur, lib. 5. cap. 20. in Babylonia, Διγβα & Διδιγγία.

2. *Oritur in.*] Solinus hæc totidem verbis, cap. 37. pag. 66.

3. *Elegoſine eſt.*] Ita R. 1. 2. Colb. 1. 2. Pariſ. & vet. Dalec. In editis, *Elongoſine.* Solinus: *In loco edito, qui Elegos nominatur.*

4. *Diglito.*] Tranſiit deinde in totum amnem hæc appellatio, Διγλαὰθ, ut Joſephus eſt auctor, lib. 1. Antiq. Jud. cap. 2. pag. 5. hodieque accolis eſt *Daghelé*, ut ab iis didicimus qui amnem eum navigarunt.

5. *Medi ſagittam.*] Solinus, loc. cit. Curtius, lib. 4. cap. 36. pag. 149. Strabo, lib. XI. pag. 527. Μῆδοι τίγριν καλοῦσι τὸ τόξευμα. Adde Euſtathium, in Dionyſ. pag. 124.

6. *Arethuſam.*] Ita libri omnes, & Solinus loc. cit. Ἀρσηνὴ Straboni loc. cit. Ἀρίσσα Ptolemæo, lib. 5. cap. 13. Eadem Θωπῖτις Straboni, & Dionyſio, v. 988.

7. *Idque tranſcurrentis.*] Solini paraphraſis: *Arethuſæ piſces nunquam ſe alveo Tigridis miſcent: ſicut nec amnici piſces in ſtagnum tranſeunt Arethuſæ.*

8. *Fertur autem.*] Et curſus, inquit, celeritate, & diſſimilitudine coloris aquæ fluviales a lacuſtribus diſcernuntur.

9. *Tranſvectuſque.*] Ultra lacum aliquanto intervallo prætterlapſus. Strabo, loc. cit.

10. *In ſpecu mergitur.*] Seneca lib. 6. Natur. quæſt. cap. 8. *Age, cum vides interruptum Tigrim in medio itineris ſiccari, & non univerſum averti, ſed paulatim, non apparentibus damnis, minui primum, deinde conſumi: quo illum putas abire niſi in obſcura terrarum: utique cum videas emergere iterum, non minorem eo qui prior fluxerat?*

11. *Zoroanda.*] MSS. *Zoaranda.* Solinus, *Zomada.* In Chalonitide emergere Strabo eſt auctor loc. cit.

12. *Qui Thoſpites.*] Λίμνη Θωσπῖτις vocat Ptolemæus, lib. 5. cap. 13.

13. *Rurſuſque.*] Solinus loc. cit.

14. *Circa Nymphæum.*] Sic locum appellat, unde bitumen egeritur, ad ſimilitudinem forte Nymphæi Illyrici, de quo dictum eſt lib. 2. ſect. 110. ſub quo liquidi bituminis fontes oriuntur. Ibi Tigrin emergere, ubi naphtha gignitur, (genus id bituminis eſt,) prodit etiam Ammianus lib. 23. pag. 250.

15. *Arſania.*] De amne Arſania, lib. 5. ſect. 20.

16. *Regione Arrhene.*] Majoris Armeniæ. Incolæ Arrhei ab Epiphanio in Ancoratu appellantur, n. 115. pag. 117. Ἀρμένιοι, Ἄῤῥεοι.

Arrhene Claudius Cæſar auctor eſt, ut cum intumuere, confluant, nec tamen miſceantur: leviorque Arſanias innatat IV. mill. ferme ſpatio: mox diviſus in Euphratem mergitur. Tigris autem ex Armenia, acceptis fluminibus claris [1] Parthenia, ac Nicephorione, [2] Arabas Oreos, Adiabenoſque diſterminans, & quam diximus Meſopotamiam faciens, luſtratis montibus [3] Gordyæorum circa [4] Apamiam Meſenes oppidum, citra Seleuciam Babyloniam CXXV. mill. paſſuum diviſus [5] in alveos duos, altero meridiem ac Seleuciam petit, [6] Meſenen perfundens: altero ad ſeptentrionem flexus, [7] ejuſdem gentis tergo [8] campos Cauchas ſecat. Ubi remeavere aquæ, [9] Paſitigris appellatur. Poſtea recipit ex Media [10] Choaſpem: atque ([11] ut diximus) inter Seleuciam & Cteſiphontem vectus, in lacus Chaldaïcos ſe fundit, eoſque LXX. mill. paſſ. amplitudine implet: mox vaſto alveo profuſus, dextra Characis oppidi infertur mari Perſico [12] X. mill. paſſuum ore. Inter duorum amnium oſtia XXV. mill. paſſuum fuere, aut (ut alii tradunt) VII. mill. utroque navigabili. Sed longo tempore Euphratem præcluſere Orcheni, & accolæ agros rigantes: [13] nec niſi Paſitigri defertur in mare.

Notæ.

1. *Parthenia, ac Nicephorione.*] Ita R. 1. 2. Colb. 1. 2. Pariſ. Chiffl. Tolet. Perperam libri omnes editi hactenus, *Partheni, Agnice, Pharione.*

2. *Arabas Oreos.*] Ita laudari proxime codices. De his egimus libro ſuperiore.

3. *Gordyæorum.*] Sive Corduenorum, ut dictum eſt ſect. 17.

4. *Apamiam.*] Eſt hac Apamia a reliquis ejus nominis civitatibus diverſa, quæ hoc paſſim opere occurrunt. Meminit Stephanus, pag 91. Ἔστι καὶ ἄλλη Ἀπάμεια, ἐν τῇ Μεσηνῶν γῇ, τῷ Τίγρητι περιεχομένη, ἐν ᾗ σχίζεται ὁ Τίγρης ποταμός, &c. *Eſt etiam alia in Meſene, fluvio Tigri circumdata, in qua dividitur Tigris, &c.*

5. *In alveos duos.*] Dextro quo meridiem petit, Delas: lævo, quo verſus ſeptentrionem flectitur, nomen Tigris fuit: καὶ ἐν μὲν τῇ δεξιᾷ μοίρᾳ περιέχεται ποταμὸς Δέλας, ἐν δὲ τῇ ἀριστερᾷ Τίγρις, ὁμώνυμος τῷ μεγάλῳ, inquit Stephanus. Pro Δέλας libentius agnoverim Σύλαξ cum Euſtathio in Dionyſ. pag. 124.

6. *Meſſenen.*] Latini Interamnem appellant, quam Græci Μέσην, ſive Μεσήνην, regionem inter duo flumina mediam. Philoſtorgius lib. 3. cap: 7. fluviatilem ſimul & maritimam inſulam vocat, ποταμίαν τε ἅμα καὶ θαλαττίαν, quoniam ſcilicet duobus Tigridis alveis ad latera, a fronte vero Perſico mari ea efficitur, atque includitur.

7. *Ejuſdem gentis.*] Meſenes.

8. *Campos Cauchas.*] A Coche, ſive Seleucia, quæ ad Tigrim condita eſt, campi adjacentes, maxime verſus orientem fuſi, nomen id acceperunt. Vide Ammianum, lib. 24. pag. 276. & 278.

9. *Paſitigris.*] Πασίτιγρις, quaſi ex omnibus Tigris alveis jam coëuntibus, conflatus amnis. Aliam appellationis cauſam affert Strabo, lib. 15. pag. 729.

10. *Choaſpem.*] Χοάσπης dicitur Straboni, lib. 15. pag. 697.

11. *Vt diximus.*] Sect. 26. his verbis: *Lacus quem faciunt Eulæus & Tigris juxta Characem.*

12. *X. mill. paſſ. ore.*] Vide Notas & Emend. num. XCV.

13. *Nec niſi Paſitigri.*] Nec aliæ, inquit, Euphratis aquæ in mare perferuntur, quam quæ ex eo foſſa perducto in Tigrim effluunt ad Seleuciam: has enim Tigris, cui paulo poſt Paſitigris appel-

[1] Proxima Tigri regio Parapotamia appellatur. In ea dictum eſt de Meſene. [2] Oppidum ejus Dibitach. Jungitur [3] Chalonitis cum Cteſiphonte, non palmetis modo, verum & olea, pomiſque, aliiſque arbuſtis nobilis. Ad eam pervenit [4] Zagrus mons, ex Armenia inter Medos, Adiabenoſque veniens, ſupra Paraetacenen & Perſidem. Chalonitis abeſt a Perſide CCCLXXX. mill. paſſuum. Tantum a Caſpio mari & Aſſyriam abeſſe compendio itinerum aliqui tradunt.

[5] Inter has gentes atque Meſenen Sittacene eſt, [6] eadem Arbelitis, & [7] Palæſtine dicta. Oppidum ejus [8] Sittace Græcorum ab ortu eſt, [9] & Sabata: ab occaſu autem [10] Antiochia, inter duo flumina Tigrin & Tornadotum. Item Apamia, cui nomen [11] Antiochus matris ſuæ impoſuit, Tigris circumfunditur. Hæc dividitur [12] Archoo.

Infra eſt [13] Suſiane, in qua vetus regia Perſarum [14] Suſa,

NOTÆ.

latio tribuitur, ob eam cauſam quam diximus, ſecum vehit in mare: ceteræ Euphratis aquæ innumeris alveis ad agros rigandos ita diſtrahuntur, ut nullo ſe oſtio in mare flumen exoneret.

1. *Proxima Tigri.*] Vel Paſitigri. Παραποταμία fluminea ripa, vel regio quæ ſecus amnem. Hujus pars Meſene eſt, de qua ſuperius quiddam obiter perſtrinximus.

2. *Oppidum ejus.*] Parapotamiæ.

3. *Chalonitis.*] Regio in qua Cteſiphon a Parthis condita, ut diximus ſect. ſuperiore.

4. *Zagrus mons.*] Iſidorus Charac. pag. 187. Ἡ Χαλωνῖτις .... πόλις δ' ἐν αὐτῇ Χάλα .... ὄρος ὃ καλεῖται Ζάγρος, ὅπερ ὁρίζει τὴν Χαλωνῖτιν χώραν, καὶ τὴν τῶν Μήδων. Sic igitur Tauri montis partem appellant, quæ Mediam ſejungit a Babylonia & Chalonitide. Medos diſcludit ab ortu, ab occaſu Adiabenos ſive Aſſyrios: mox ſupra Perſiden & Paraetacenen excurrit ab occaſu fere brumali in exortum æſtivum.

5. *Inter has gentes.*] Inter Medos, Adiabenos, Perſas, Chalonitidem, atque Meſenen Σιττακηνὴ Straboni dicitur, lib. 15. pag. 732. eademque pars Suſianæ, & Ἀπολλωνιᾶτις cognominata.

6. *Eadem Arbelitis.*] A confinio fortaſſe Arbelitidis, quæ pars Aſſyriæ eſt, ut diximus ſect. 16. idem quoque cognomen traxit. In R. 1. & Colb. 1. 2. verba hæc deſunt, *eadem Arbelitis.* At in R. 2. exſtant.

7. *Palæſtine.*] Ita R. 2. At R. 1. & Colb. 1. 2. *Caleſtine.*

8. *Sittace*] Σιττάκη Ptolemæo, in Aſſyria, lib. 6. cap. 1.

9. *Et Sabata.*] Sabatices Σαβατικῆς regionis caput, quæ ſic ab ortu Sittacenes eſt poſita, ut alii Mediæ, Elymaïdi alii adjudicandam cenſuerint, teſte Strabone lib. XI. pag. 524. Σάμβανα Diodoro, lib. 17. Bibl. pag. 576.

10. *Antiochia.*] Eadem Apollonia Ptolemæi, loc. cit. ut quibuſdam videtur: unde regioni quoque Apolloniatidis nomen eſt inditum,

11. *Antiochus.*] Ejus nominis primus, Seleuci Nicatoris primi Syriorum Regis, & Apames F.

12. *Archoo.*] Amne.

13. *Suſiane.*] Eadem Σουσὶς Suſis dicta Straboni, lib. 15. pag. 727. Hodie *Chuſiſtan.*

14. *Suſa.*] Σοῦσα, quam urbem ab amœnitate ſoli ſic appellatam ait Athenæus lib. 12. pag. 513. quoniam σοῦσον Græcis lilium appellatur. Alii, quod in campeſtri planitie & equitabili, vel in regione equis ferace ſit poſita, quoniam Syri equum σουσὶν vocant. Sic Etymologus. Nunc *Souſter.*

[1] a Dario Hyſtaſpis filio cŏndita : abeſt a Seleucia Babylonia CCCCL. mill. paſſuum. Tantumdem ab Ecbatanis Medorum per montem [2] Charbanum. In ſeptentrionali Tigris alveo oppidum eſt [3] Babytace. [4] Abeſt a Suſis CXXXV. mill. paſſuum. Ibi mortalium ſoli aurum [5] in odio contrahunt, id defodiunt, ne quo cui ſit in uſu. [6] Suſianis ad orientem verſus junguntur Oxii latrones, & Mizæorum XL. populi liberæ feritatis. Supra eos patent Parthuſi, Mardi, & Saïtæ, Hyi, qui prætenduntur ſupra Elymaïda, quam Perſidi in ora junximus. Suſa a Perſico mari abſunt CCL. mill. paſſuum. [7] Qua ſubiit ad eam claſſis Alexandri Paſitigri, vicus ad lacum Chaldaicum vocatur Aphle: unde Suſa navigatione LXV. M. D. paſſuum abſunt. [8] Suſianis ab oriente proximi ſunt Coſſæi : ſupra Coſſæos ad ſeptentrionem [9] Meſabatene ſub monte Cambalido, qui eſt Caucaſi ramus : inde molliſſimo tranſitu in Bactros.

Suſianen ab Elymaïde diſterminat [10] amnis Eulæus, ortus in Medis, modicoque ſpatio cuniculo conditus, [11] hac rurſus exortus, & per Meſabatenen lapſus, circuit arcem Suſorum, [12] ac Dianæ templum auguſtiſſimum illis gentibus, & ipſe in magna cærimonia. [13] Siquidem reges non ex alio bibunt, & ob id in longinqua portant,

Notæ.

1. *A Dario.*] Poſt Cambyſen Perſarum Rege, Xerxis patre. Ab eo tamen aucta potius quam condita Suſa videntur : nam a Tithono Memnonis patre multo ante ædificata auctor eſt Strabo, lib. 15. pag. 728.

2. *Charbanum.*] Reg. 1. 2. Colb. 1. 2. Pariſ. Chifflet. *Carbantum.* Zagri montis ſuperius memorati pars quædam eſt.

3. *Babytace.*] Ita Solinus, cap. 54. pag. 85. & Stephanus, Βαβυτάκη, πόλις Περσική· ὁ πολίτης, Βαβυτακηνός.

4. *Abeſt a Suſis.*] Solinus iiſdem verbis, loc. cit. Apud Martianum lib. 6. pag. 225. numeri ſunt corrupti.

5. *In odio.*] Ita libri omnes. Hoc eſt, ex odio. Solini paraphraſis : *A Suſis Babytace oppidum :. . in quo mortales univerſi odio auri coëmunt hoc genus metallum, & abjiciunt in terrarum profunda, ne polluti uſu ejus avaritia corrumpant æquitatem.*

6. *Suſianis ad orientem.*] Oram Perſici maris legentibus, inquit, orientem verſus poſt Suſianos occurrunt Oxii, ſive Uxii. Vide Notas & Emend. num. XCVI.

7. *Qua ſubiit ad eam.*] Ad Suſa regiam Perſarum, ut dictum eſt ſect. 26.

8. *Suſianis ab oriente.*] Suſianorum fines, a mari maxime remotos, attingunt ab oriente Coſſæi latrones. Stephanus : Κοσσαία, μέρος Περσίδος· οἱ οἰκοῦντες Κοσσαῖοι. Plutarcho in vita Alex. p. 704. Κοσσαῖοι.

9. *Meſabatene.*] Ita Reg. 1. 2. &c. Ptolemæo in Perſide, lib. 6. cap. 4. Μεσαβάται.

10. *Amnis.*] Εὔλαιος Straboni, lib. 15. pag. 728.

11. *Hac rurſus.*] Hac ipſa regione, unde ortus primum : nempe Media.

12. *Ac Dianæ.*] Martianus lib. 6. cap. de India, pag. 225. *Oppidum ibi nobile Suſa, in quo templum Dianæ.*

13. *Siquidem reges.*] Solinus, cap. 33. pag. 62. Pliniuſque ipſe, lib. 31. ſectione 21.

Recipit amnem [1] Hedypnum, præter Aſylum Perſarum venientem, [2] Adunam ex Suſianis. Oppidum juxta eum Magoa, a Charace xv. mill. paſſuum. Quidam hoc in extrema Suſiana ponunt ſolitudinibus proximum.

Infra Eulæum [3] Elymaïs eſt, in ora juncta Perſidi, a flumine Oroati ad Characem, ccxi. mill. paſſuum. Oppida ejus, [4] Seleucia, & Soſirate, appoſita monti [5] Caſyro. Oram, quæ præjacet, minorum [6] Syrtium vice diximus inacceſſam cœno, plurimum limi deferentibus Brixia & Ortacea amnibus: madente & ipſa Elymaïde in tantum, ut nullus ſit niſi circuitu ejus, ad Perſidem aditus. Infeſtatur & ſerpentibus, quos flumina deportant. Pars ejus maxime invia. Characene vocatur ab oppido, Arabiæ claudente regna, de quo dicemus, expoſita prius M. Agrippæ ſententia. [7] Namque is Mediam & Parthiam, & Perſidem ab oriente Indo, ab occidente Tigri, a ſeptentrione Tauro, Caucaſo, a meridie Rubro mari terminatas patere in longitudinem [8] $\overline{\text{XIII}}$. xx. mill. paſſ. in latitudinem [9] DCCCXL. prodidit. Præterea per ſe Meſopotamiam ab oriente Tigri, ab occaſu Euphrate, a ſeptentrione Tauro, a meridie mari Perſico incluſam, longitudine [10] octingentorum mill. paſſ. latitudine CCCLX.

Notæ.

1. *Hedypnum.*] Ἡδύπνουν, quaſi ſuave ſpirantem. Is ipſe eſt quem Hedyphonta Ἡδυφῶντα appellat Strabo, lib. 16. pag. 744. qui Seleuciam Elymæorum urbem (de qua mox) præterfluit, juxta Suſianos: non in Babylonia, ut exiſtimavit Ortelius, quem Seleuciæ nomen in fraudem induxit.

2. *Adunam.*] Ita MSS. omnes. Editi perperam, *& unum.*

3. *Elymaïs.*] Ἐλυμαΐς, incolæ Ἐλυμαῖοι Straboni, lib. XI. pag. 524. Pars eſt auſtralior ejus regionis, quæ nunc *Chuſiſtan* dicitur. Hinc *Elamitæ*, cum Parthis & Medis a Luca copulati, Act. 2. etſi D. Hieronymo, libro de loc. Hebr. aliter viſum.

4. *Seleucia.*] Ampla civitas, quæ prius Soloce vocabatur, Σελεύκεια μεγάλη πόλις. Σολόκη δ' ἐκαλεῖτο πρότερον, inquit Strabo, lib. 16. pag. 744. in Elymaïde.

5. *Caſyro.*] MSS. *Chaſiro.*

6. *Syrtium vice diximus.*] Sectione nempe 29. his verbis: *Perſæ Rubrum mare ſemper accoluere: propter quod is ſinus Perſicus vocatur: Regio ibi maritima*, Συρτίβωλος. Vide Notas & Emend. num. XCVII.

7. *Namque is Mediam.*] Hæc iiſdem verbis Martianus, l. 6. c. de India, p. 225.

8. *$\overline{\text{XIII}}$. XX.*] Hoc eſt, ut Martianus ait, ter & decies viginti millia paſſuum. Sic porro libri omnes editi, & manu exarati: tum ii quos ipſi inſpeximus, tum ii e quibus Martianus exſcripſit. At longe diſcrepant ab iis quos ſecuti ſunt Miſſi Theodoſii, qui Principis ejus juſſu terrarum orbem, quaqua patet, dimenſi ſunt: Eorum hæc oratio eſt: *Media, Parthia, Perſis, finiuntur ab oriente flumine Indo: ab occidente, flumine Tigri: a ſeptentrione, monte Tauro: a meridie, mari Rubro. Longitudo M. paſſuum* DCCCCCXX. *latitudo*, CCCCXXI. *Juxta Plinium Secundum eadem menſura eſt.*

9. *DCCCXL.*] Martianus legit tantummodo, DCCCXXX.

10. *Octingentorum.*] Adjiciunt ad eam menſuram centena paſſuum millia Miſſi Theodoſii: *Meſopotamia, Babylonia, Chal-*

[1] Charax oppidum Perſici ſinus intimum, a quo Arabia Eudæmon cognominata excurrit, [2] habitatur in colle manu facto inter confluentes, [3] dextra Tigrin, læva Eulæum, III. mill. paſſ. laxitate. Conditum eſt primum ab Alexandro Magno: qui colonis ex urbe regia Durine (quæ tum interiit) deductis, militumque inutilibus ibi relictis, Alexandriam appellari juſſerat: pagumque Pellæum, a patria ſua, quem proprie Macedonum fecerat. [4] Flumina id oppidum expugnavere. Poſtea Antiochus reſtituit [5] quintus regum, & ſuo nomine appellavit. Iterumque infeſtatum Paſines Sogdonaci filius, rex finitimorum Arabum, quem Juba Satrapen Antiochi fuiſſe falſo tradit, oppoſitis molibus reſtituit: [6] nomenque ſuum dedit, emunito ſitu juxta, in longitudinem III. mill. paſſ. in latitudinem paulo minus. Prius fuit a litore ſtadiis X. & maritimum etiam ipſa inde portum habuit: Juba vero prodente, L. mill. paſſ. Nunc abeſſe a litore CXX. mill. legati Arabum noſtrique negotiatores, qui inde venere, affirmant. Nec ulla in parte plus aut celerius profecere terræ fluminibus invectæ. Magis id mirum eſt, æſtu longe ultra id accedente [7] non repercuſſas. Hoc in loco genitum eſſe [8] Dionyſium, terrarum orbis ſitus recentiſſimum auctorem conſtat, quem ad commentanda omnia in Orientem præmiſit Divus Auguſtus, ituro Armeniam ad Parthicas Arabicaſque res [9] majore filio. Non me præterit, nec ſum oblitus, [10] ſui quemque ſitus diligentiſſimum auctorem viſum nobis

NOTÆ.

bia: finiuntur ab oriente, flumine Tigri: ab occidente flumine Euphrate: a ſeptentrione, monte Tauro: a meridie, mari Perſico. Longitudo M. *paſſ.* DCCCC. *latitudo* CCCLX. *Juxta Plinium Secundum eadem menſura eſt.*

1. *Charax.*] Χάραξ ad oram intimam ſinus Perſici conditum oppidum, latere Tigris fluvii orientali. Hinc Geographo Iſidoro Characeni cognomen.

2. *Habitatur.*] Charax nimirum oppidum, non Eudæmon Arabia manu facto colle habitatur, ut abſurde Solinus accepit, cap. 33. pag. 62.

3. *Dextra Tigrin.*] Nempe ſi faciem cives obvertant ad auſtrum, dextra Tigris, læva Eulæus fluere intelligetur.

4. *Flumina.*] Tigris & Eulæus, aquarum eluvionibus, ſeu exundationibus id oppidum expugnavere.

5. *Quintus Regum.*] Ejus nominis quintus, Eupator cognominatus, Antiochi Θεοῦ Ἐπιφανοῦς, *Dei Præſentis* F.

6. *Nomenque ſuum.*] Χάραξ Πασινοῦ appellatur, tum a Ptolemæo, lib. 6. cap. 3. tum a Marciano Heracl. pag. 48.

7. *Non repercuſſas.*] Non retractas in mare, vi recedentis æſtus.

8. *Dionyſium.*] Periegetem ab opere cognominatum: a natali ſolo Alexandrinum: non illa quidem Ægypti civitate notiſſima, ſed iſta obſcurioris famæ, quæ Suſianæ fuit, & alio nomine Charax eſt appellata, ut diximus in Auctorum ſyllabo.

9. *Majore filio.*] Caïo Agrippæ natura, Auguſti adoptione filio: cui minor natu frater, Agrippæ pariter & Auguſti filius Lucius fuit.

10. *Sui quemque ſitus.*] Ait ſe in introitu hujus operis Geographici, hoc eſt, lib. 3. ſect. 1. promiſiſſe ſe ſecuturum auctores, ut quiſque diligentiſſime ſitus diceret, in quibus ipſe prodebat: nunc eos ſequi potius ſe profitetur, qui bella in iis terris geſta enarraverint.

in introitu

in introitu hujus operis. In hac tamen parte arma Romana ſequi placet nobis, Jubamque regem, ad eundem Caïum Cæſarem ſcriptis voluminibus de eadem expeditione Arabica.

XXXII. * Arabia gentium nulli poſtferenda, amplitudine longiſſima, a monte Amano, a regione Ciliciæ Comageneſque deſcendit, [1] ut diximus, multis gentibus eorum deductis illo a [2] Tigrane magno, ſponte vero [3] ad mare noſtrum lituſque Ægyptiacum, [4] ut docuimus: nec non in media Syriæ ad Libanum montem penetrantibus [5] Nubeis, quibus junguntur Ramiſi. [6] Deinde Taranei, [7] deinde Patami. Ipſa vero peninſula Arabia inter duo maria, Rubrum Perſicumque procurrens, quodam naturæ artificio ad ſimilitudinem atque magnitudinem Italiæ mari circumfuſa, [8] in eandem etiam cæli partem nulla differentia ſpectat. Hæc quoque in illo ſitu felix. Populos ejus a noſtro mari uſque ad Palmyrenas [9] ſolitudines diximus: reliqua nunc peragemus. [10] Nomadas inde infeſtatoreſque Chaldæorum, [11] Scenitæ (ut diximus) claudunt [12] & ipſi vagi, ſed [13] a tabernaculis

* Caput. XXVIII.

Notæ.

1. *Vt diximus.*] Libro 5. ſect. 20. 20. & 21.

2. *Tigrane magno.*] Illo Armeniæ ac Syriæ Rege, qui ſe Regem Regum, ut Nummi docent, & Plutarchus in Lucullo, voluit appellari. Hunc Pompeïus devicit, ut dicemus libro 7.

3. *Ad mare noſtrum.*] Mediterraneum.

4. *Vt docuimus.*] Libro ſuperiore, ſect. 11.

5. *Nubeis.*] Quatuor hæc Arabum genera, eam partem obtinuere olim quæ Deſerta vocabatur, nunc *l'Arabie deſerte*, ultra Palæſtinæ fines. Vide Notas & Emend. num. XCVIII.

6. *Deinde Taranei.*] Has voces non habent Reg. 1. Colb. 1. & 2. At Reg. 2. & Chiffl. *Dein Teranei, dein Patami.*

7. *Deinde Patami.*] Forte Κατάνοι Arabiæ deſertæ juxta Syriam populi, apud Ptolem. lib. 5. cap. 19.

8. *In eandem etiam cæli partem.*] Arabia, inquit, peninſula, ſicut Italia, inter maria duo procurrit, verſus exortum Solis brumalem.

9. *Solitudines diximus.*] Libro ſuperiore, ſect. 12. & 21.

10. *Nomades inde.*] Poſt Palmyrenas ſolitudines, inquit, ſequuntur verſus orientem ſtatim Nomades Arabes: atque inde ad meridiem refugiunt, ultra Aſphaltiten lacum: deinde Attali, infeſtatores Chaldæorum, qui ad Euphratem pertinent? Utroſque, Nomadas nimirum & Attalos, claudunt a meridie Scenitæ, quos a Cœle Syria uſque ad Euphratem ſedes habuiſſe olim auctor eſt Euſtathius in Dionyſ. pag. 121. Εἰσὶ Σκηνῖται Ἄραβες περὶ τὰ πέραν Εὐφράτου ἕως Κοίλης Συρίας. Expedire hos populorum ſitus nititur Salmaſius, in Solin. pag. 484. ſed conatu irrito. Nobis, Plinioque ipſi Strabo adſtipulatur, lib. 16. pag. 767.

11. *Scenitæ, ut diximus.*] Sectione 30.

12. *Et ipſi vagi.*] Hoc eſt, & ipſi Nomades quoque. Non omnes Σκηνῖται ſunt Nomades: nam Sabæi Scenitæ ſunt, aliique plurimi, ſub tentoriis degunt, ſed non vagantur. Hi ſedes mutant, ubi libuit, permutantque pabula: inde nomen ipſis. Strabo, lib. 16. pag. 767. Γεωργοὺς agricolas vocat.

13. *A tabernaculis*] Quæ Græcis σκηναί. Habet hæc quoque Solinus, cap. 33. pag. 62.

cognominati, quæ [1] ciliciis metantur, ubi libuit. Deinde Nabatæi [2] oppidum includunt [3] Petram nomine in convalle, paulo minus duûm mill. paſſuum amplitudinis, [4] circumdatum montibus inacceſſis amne interfluente. Abeſt a Gaza opppido litoris noſtri DC. M. [5] a ſinu Perſico CXXXV. M. Huc convenit [6] utrumque bivium, eorum qui & Syriæ Palmyram petiere, & eorum qui ab Gaza venerunt. A Petra incoluere [7] Omani ad Characem uſque, oppidis quondam claris a Semiramide conditis, Abeſamide & Soractia. Nunc ſunt ſolitudines. Deinde eſt oppidum, quod Characenorum regi paret, [8] in Paſitigris ripa, Forath nomine, in quod a Petra conveniunt. Characemque inde XII. M. paſſuum ſecundo æſtu navigant. E Parthico autem regno navigantibus vicus [9] Teredon, [10] infra confluentem Euphratis & Tigris: [11] læva fluminis Chaldæi obtinent, dextra [12] Nomades Scenitæ. Quidam & alia duo oppida longis intervallis Tigri prænavigari tradunt, Barbatiam, [13] mox Thumatam: quod abeſſe a Petra decem dierum navigatione, noſtri negotiatores dicunt, Characenorumque regi parere: [14] & Apamiam ſitam, ubi reſtagnatio Euphratis cum Tigri

NOTÆ.

1. *Ciliciis metantur.*] Ut pelles alii, ſic iſti cilicia tendunt, ad tabernacula facienda. Cilicia ſunt, quæ ex pilis caprarum contexta ſunt.

2. *Oppidum includunt.*] Ita Reg. 2. Colb. 1. 2. & Chiffl. Editi, *incolunt*. At includendi verbo montes, quibus oppidum circumdatur, coli a Nabatæis eleganti brevitate ſignificat.

3. *Petram.*] Μητρόπολις τῶν Ναβαταίων ἐστὶν ἡ Πέτρα καλουμένη, inquit Strabo, lib. 16. pag. 779. Inde Arabiæ Petrææ nomen.

4. *Circumdatum &c.*] Strabo totidem verbis loc. cit.

5. *A ſinu Perſico CXXXV.*] Ita libri omnes. Multis igitur partibus breviore ſpatio diſſidet a ſinu Perſico Petra, quam a litore mediterranei maris. Et ſane hæc ipſa Nabatæa Petra verſus Babylonem a Strabone ſtatuitur, lib. 16. pag. 767. ita tamen ut a Hiericunte, quatuor dierum tantummodo intervallo diſtaret. Quare in germano illius deſignando ſitu Geographorum vulgus errat, Tabulæque omnes, quæ litori noſtro propius admovent, a Perſico longiſſime revocant.

6. *Utrumque bivium.*] Eorum ſcilicet qui Forath, & Characem, lituſque Perſici maris petentes, & Syria Palmyram prætergreſſi, & ab Gaza illuc venere.

7. *Omani.*] Ab Omanitis Ptolemæi, de quibus inferius, longe hi ſitu disjunctiſſimi, utroſque nequicquam confundente Ortelio.

8. *In Paſitigris ripa.*] Occidentali latere fluminis, in ipſo fere Tigris oſtio, ubi Paſitigrin nomen habet. Nunc *Abadan*.

9. *Teredon*] Τερηδὼν Straboni, lib. 16. pag. 765. Peramplum hodie oppidum *Balſera*, contra Suſianam, Parthici regni provinciam.

10. *Infra confluentem.*] Infra eum locum, ubi reſtagnatio Euphratis cum Tigri confluit.

11. *Læva fluminis.*] Latere fluminis ſiniſtro, facie ad auſtrum obverſa.

12. *Nomades Scenitæ.*] De quibus dictum eſt proxime.

13. *Mox Thumatam.*] In Notitia Imperii Rom. ſect. 22. pag. 37. *Sub Diſpoſitione Ducis Arabiæ, Ala prima Valentiniana Thamatha* metari dicitur. Ptolemæo lib. 6. cap. 7. in Arabia felice Θυμαῖτα.

14. *Et Apamiam.*] Non Meſenes oppidum, ſed Sittacenes: de quo ſup. ſect.

confluat. Itaque molientes incurſionem Parthos [1] operibus objectis inundatione arceri.

[2] Nunc a Charace dicemus oram [3] Epiphani primum exquiſitam. [4] Locus ubi Euphratis oſtium fuit : flumen Salſum : [5] promontorium Chaldone : [6] voragini ſimilius, quam mari, per L. M. oræ : [7] flumen Acha : deſerta C. M. paſſ. uſque ad [8] inſulam Icharam. Sinus Capeus, quem accolunt Gaulopes & Chateni. [9] Sinus Gerraïcus. Oppidum Gerra quinque mill. paſſ. amplitudine, [10] turres habet ex ſalis quadratis molibus. A litore L. M. paſſuum, [11] regio Attene. Ex adverſo [12] Tylos inſula, totidem millibus a litore, plurimis margaritis celeberrima, cum oppido ejuſdem nominis : juxtaque [13] altera minor,

NOTÆ.

1. *Operibus objectis.*] Aggeribus, quibus aquæ arceantur a Chaldæorum ripa, in Parthorum agros eædem effundantur.

2. *Nunc a Charace.*] Vel ab oppoſito potius Characi litore, & occidentali Tigris Euphratiſve ripa.

3. *Epiphani.*] Ptolemæo Ægypti Regi, ejus nominis quinto, Ptolemæi Philopatoris filio.

4. *Locus ubi Euphratis.*] Namque, ut dictum eſt ſuperiore ſect. Euphratem præcluſere Orcheni, & accolæ agros rigantes : nec niſi Tigri defertur in mare. Oram deinceps Plinius perſequitur Felicis Arabiæ quæ orienti Soli obvertitur, ducto itineris initio ab Euphratis ore ad mare Rubrum.

5. *Promontorium.*] Nomen ei eſſe *Maſcat-Saif*, auctor eſt Geographus Nubienſis, parte ſexta ſecundi Climatis, pag. 56.

6. *Voragini ſimilius.*] Subintellige, mare. Tres in hoc mari voragines deſcribit Geographus Nubienſis, loc. cit.

7. *Flumen Achana.*] In Tabulis, *Coſan.*

8. *Inſulam Icharam.*] Ἴχάρα & Ἴκαρος Ptolemæo, lib. 6. cap. 7. Arriano, lib. 7. de Exped. Alex. pag. 487. Ἴκαρος. Geographo Nubienſi, loc. cit. *Comar.* De ea Priſcianus in Periegeſi, pag. 382.

Perſicus inde ſinus penetratur, & Icaron offert,
Inſula quæ fertur nimium placere Dianæ.

Ibi Dianæ fanum & Apollinis exſtitiſſe auctor eſt Strabo, lib. 16. pag. 766. & Arrianus loc. cit.

9. *Sinus Gerraicus.*] Ab oppido Arabiæ Gerra cognominatus. Thus Gerræum a Nicandro laudatur, Γερραίης λιβάνοιο χύσιν &c. Ubi ſcholiaſtes, Γερραίης. Ἀραβικῆς. Γέῤῥα γὰρ πόλις τῆς Ἀραβίας. Chaldæorum juris fuiſſe auctor eſt Strabo, loc. cit.

10. *Turres habet.*] Et domos, ἁλίνας τὰς οἰκίας, inquit Strabo, lib. 16. pag. 766. Vide quæ dicturi ſumus lib. 31. ſect. 39.

11. *Regio Attene.*] Nomen habet ab Ἄττα χώμη, cujus meminit Ptolemæus, lib. 6. cap. 7. ultra Gerræos, verſus Rubrum mare. Incolas Αἰταῖοι vocat, mendoſe, pro Ἀτταῖοι.

12. *Tylos inſula.*] Τύλος Ptolemæo loc. cit. Hanc ab Euphratis oſtio noctis & diei unius curſu diſtare ſcribit Arrianus, lib. 7. de Exped. Alex. pag. 488. Contra Eratoſthenes, qui Τύρον vocat, apud Strabon. loc. cit. ut & Artemidorus apud Steph. diſſitam a Teredone ſcribit, cem dierum navigatione : unius, a promontorio quod eſt apud Macas, hoc eſt, a faucibus Perſici ſinus. Hodie *Queximi.*

13. *Altera minor.*] Non altera Tylos, ut Bochartus exiſtimavit, Geogr. parte 2. lib. 1. cap. 45. pag. 766. ſed altera inſula : cujus nomen Ἄραδος a Strabone, & Ptolemæo locis cit. fuiſſe perhibetur. Nempe ut in Phœnice, ſic in mari Perſico, unde Phœnices profecti, duas ma-

[1] a promontorio ejus XII. mill. D. paſſ. Ultra magnas aſpici inſulas tradunt, ad quas non ſit perventum. [2] Hujus ambitum CXII. M. D. paſſuum, a Perſide longius abeſſe, adiri uno alveo anguſto. Inſula Aſgilia: Gentes: Nocheti, Zurachi, Borgodi, Cataræi, Nomades. [3] Flumen Cynos. Ultra navigationem incompertam [4] ab eo latere propter ſcopulos tradit Juba, prætermiſſa mentione oppidi [5] Omanorum [6] Batraſabbes, [7] & Omanæ, [8] quod priores celebrem portum Carmaniæ fecere. Item Omnæ & Athanæ, quæ nunc oppida maxime celebrari a Perſico mari noſtri negotiatores dicunt. A flumine Canis, ut Juba tradit, mons aduſto ſimilis. Gentes [9] Epimaranitæ. Mox [10] Ichthyophagi: inſula deſerta: gens, Bathymi. Eblitæi montes, inſula Omœnus. Portus Machorbæ, inſulæ Etaxalos, Onchobrice: gens, Chadæi. Inſulæ ſine nominibus multæ: celebres vero, Iſura, Rhinnea, & proxima in qua ſcriptæ ſunt [11] ſtelæ lapideæ litteris incognitis. Goboëa portus, Bragæ inſulæ deſertæ. Gens Thaludæi. Dabanegoris regio. Mons Orſa cum portu. Sinus Duatus, inſulæ multæ. Mons [12] Tricoryphos. Regio Cardalena, inſulæ Solanidæ; Capina. Item Ichthyophagorum. Deinde Glari. Litus Hammæum, ubi auri metalla. Regio Canauna, gentes Apitami, Gaſani. Inſula Devadæ: Fons Goralus. [13] Inſulæ Calæu & Amnamethu. [14] Gens Darræ.

NOTÆ.

gni nominis inſulas, Tyrum & Aradum, exſtitiſſe volunt: unde coloniæ in Phœnicen deductæ. Strabo, lib. 16. pag. 766. Tylos minor a majore X. tantum M. P. diſtabat, teſte Plinio, lib. 12. ſect. 22.

1. *A promontorio ejus.*] Hoc eſt, a Tyli majoris promontorio.

2. *Hujus ambitum.*] Nempe minoris illius inſulæ, hoc eſt, Aradi.

3. *Flumen Cynos.*] Κυνὸς ποταμὸς, hoc eſt, Canis flumen. Exiſtimo eſſe *Larem* Ptolemæi lib. 6. cap. 7. **Arabum** *Falg*, apud Geogr. Nub. pag. 54.

4. *Ab eo latere.*] Latere Arabiæ orientali, extra ſinum Perſicum.

5. *Omanorum.*] Qui Ptolemæo, lib. 6. cap. 7. Ὀμανῖται.

6. *Batraſabbes.*] Forte rectius, *Petra Sabes.* Nam Omanorum regiam, *Hagiar* vocitatam eſſe, hoc eſt, Petram, auctor eſt Geographus Nubienſis, parte 6. ſecundi Climatis, pag. 54.

7. *Et Omana.*] Stephanus: Ὄμανα πόλις τῆς εὐδαίμονος Ἀραβίας. Perſidi adſcribit auctor Peripli maris Erythræi: ἐμπόριον τῆς Περσίδος ἡ λεγομένη Ὄμμανα.

8. *Quod priores.*] Vetuſtiores Geographi.

9. *Epimaranitæ.*] Maranitas Strabo cum Gerræis, de quibus ſupra, copulat, lib. 16. pag. 776. quorum hi coloni videntur, Epimaranitæ idcirco dicti.

10. *Ichthyophagi.*] Horum in hoc ipſo tractu apud Ptolemæum quoque mentio, lib. 6. cap. 7. Ad Macas uſque pertinere ait, de quibus mox dicetur.

11. *Stelæ lapideæ.*] Στῆλαι pilæ ſunt, ſeu columnæ.

12. *Tricoryphos.*] A triplici vertice nomen effictum: Ibi tria fuiſſe miræ celſitatis Deorum fana refert Diod. Sic. lib. 3. Bibl. pag. 178. Litoris Hammæi, & Γαπανδῶν idem meminit, pag. 179. Inſula *Deceada.* Philoſtorgio cognita, cui Διβοῦ dicitur.

13. *Inſulæ Calæu.*] Καλαίου νῆσοι. Vide Notas & Emend. num. XCIX.

14. *Gens Darræ.*] Stephanus: Δάῤῥαι, ἔθνος πρὸς τῇ ἐρυθρᾷ θαλάσσῃ. *Darrhæ, populi juxta mare Rubrum.* A Ptolemæo præpoſtere locantur in Arabico ſinu.

Inſulæ : [1] Chelonitis, Ichthyophagôn multæ, Eodanda deſerta, Baſag, multæ Sabæorum. Flumina : Thamar, Amnon : Inſulæ Dolicæ. Fontes:Daulotes, [2] Dora. Inſulæ : Pteros, Labatanis, Coboris, Sambracate, [3] & oppidum eodem nomine in continenti. [4] A meridie inſulæ multæ, maxima [5] Camari. Flumen, Myſecros. Portus, Leupas. Scenitæ Sabæi. Inſulæ multæ. Emporium eorum [6] Acila, ex quo in Indiam navigatur. Regio, Amithoſcuta : Damnia. Mizi majores & minores, Drimati. [7] Naumachæorum promontorium contra Carmaniam eſt. Diſtat quinquaginta mill. paſſuum. Mira res ibi traditur : Numenium ab Antiocho rege Meſenæ præpoſitum, ibi viciſſe eodem die claſſe, æſtuque reverſo iterum equitatu contra Perſas dimicantem, & gemina trophæa eodem in loco Jovi ac Neptuno ſtatuiſſe.

[8] Inſula in alto objacet Ogyris, clara Erythra rege ibi ſepulto. Diſtat a continente CXXV. mill. paſſuum, circuitu CXII. M. paſſuum. Nec minus altera clara in [9] Azanio mari [10] Dioſcoridu, diſtans [11] a Syagro extimo promontorio CCLXXX. mill. paſſ.

Reliqui in continente [12] a Noto etiamnum [13] Auſaritæ : inde in-

NOTÆ.

1. *Chelonitis.*] Χελωνῖται, νῆσος ἐν τῇ ἐρυθρᾷ θαλάσσῃ, Stephanus pag. 718.

2. *Dora.*] Huic fonti cognominem inſulam in Perſico ſinu Stephanus locat : Δώρα, νῆσος ἐν τῷ Περσικῷ κόλπῳ.

3. *Et oppidum eodem.*] A quo myrrha Sembracena cognominatur, lib. 12. ſect. 36. Sabæorum oppidum fuiſſe dicitur ibidem, mari proximum. Scenitarum ſcilicet Sabæorum, de quibus ſtatim dicetur.

4. *A meridie inſulæ multæ.*] Ultra ſinus Perſici anguſtias.

5. *Camari.*] Καμαρηνὴ νῆσος Ἀράβων, Stephano.

6. *Acila.*] Non eſt Ocelis vel Ocila, de quo ſect. 26. Illud enim Arabici ſinus, & Gebanitarum juris emporium fuit : iſtud Scenitarum Sabæorum, Perſico mari, quam Arabico propius.

7. *Naumachæorum.*] Mela, lib. 3. cap. 8. Arabiæ felicis *majorem*, inquit, *Sabei tenent partem : oſtio proximam, & Carmanis contrariam Macæ.* Vide quæ de Carmaniæ promontorio diximus ſect. 26.

8. *Inſula in alto.*] Hodie *l'Iſle Mazira.* Vide Notas & Emend. num. C.

9. *Azanio mari.*] De quo ſect. 28. & 34.

10. *Dioſcoridu.*] Auctori Peripli maris Erythræi, ἡ Διοσκορίδου καλουμένη νῆσος. Hanc ille pluribus deſcribit. In Rubro mari a Ptolemæo locatur lib. 6. cap. 7. ἡ Διοσκορίδου νῆσος. Stephanus : ἔστι καὶ ἐν τῇ ἐρυθρᾷ θαλάσσῃ νῆσος Διοσκορίδου. Hodie *Zocotora.*

11. *A Syagro.*] Σύαγρος ἄκρα Ptolemæo, loc. cit. & Auctori Peripli, promontorium illud eſt quod in auſtralis Arabiæ latere medio longiſſime procurrit verſus exortum Solis hibernum. Hodie *Cap de Fartach.*

12. *A Noto.*] A meridie : ut ſupra, *a meridie inſulæ multæ.*

13. *Auſaritæ.* In hac ipſa meridionali Arabiæ ora, inter Syagrum promontorium, ſinumque Perſicum, Αὐσάρα πόλις Ptolemæo, lib. 6. cap. 7. unde myrrha Auſaritis dicta apud ipſum Plinium lib. 12. ſect. 36. Vide Notas & Emendationes num. C I.

montes VIII. dierum tranſitus. [1] Gentes: Larendani, [2] Catabani, Gebanitæ pluribus oppidis, ſed maximis, Nagia, [3] & Tamna templorum LXV. Hæc eſt amplitudinis ſignificatio. [4] Promontorium, a quo ad continentem [5] Troglodytarum L. mill. paſſ. Toani, [6] Aſcitæ, [7] Chatramotitæ, Tomabei, Antidalei, Lexianæ, [8] Agræi, [9] Cerbani. [10] Sabæi Arabum propter thura clariſſimi, [11] ad utraque maria porrectis gentibus. Oppida eorum in rubro litore: [12] Marane, Marma, Corolia, [13] Sabatha: intus oppida, [14] Naſcus, Cardava, Carnus, & quo merces odorum deferunt, Tomala. [15] Pars eorum [16] Atramitæ,

NOTÆ.

1. *Gentes: &c.*] Sedes his gentibus olim fuere a media ferme ora lateris Arabiæ meridionalis, ad fretum uſque Arabicum, cui nomen eſt hodie, *le Détroit de la Mecque, ou de Bebelmandel*. Vide Notas & Emend. num. C I I.

2. *Catabani, Gebanitæ.*] Catabanis Gebanitæ, aut Gebanitis vice verſa contributi Catabani videntur: cum idem oppidum Tamna, quod Gebanitis Plinius arrogat, tum hoc loco, tum lib. 12. ſect. 33. Catabanenſium regiam fuiſſe doceat Eratoſthenes apud Strabonem, lib. 16. pag. 768. Καταβανεῖς porro ad anguſtias fretumque Arabici ſinus pertinuiſſe idem eſt auctor: Καταβανεῖς καθήκοντες πρὸς τὰ στενὰ καὶ τὴν διάβασιν τοῦ Ἀραβίου κόλπου, ingenti errore ad fauces Perſici ſinus eos locante Ptolemæo, lib. 6. cap. 7.

3. *Et Tamna.*] Τάμνα Eratoſtheni, loc. cit. Plinio lib. 12. ſect. 33. *Thomna.* Stephanus ex Alexandro Polyhiſtore: Ταμνα, πόλις Ἀραβική. Ptolemæo, loc. cit. Θοῦμνα.

4. *Promontorium.*] Syagrum nempe, de quo dictum eſt proxime.

5. *Troglodytarum.*] In Africæ litore, quod contra Arabiam eſt.

6. *Aſcitæ.*] Ἀσκῖται Ptolemæo, lib. 6. cap. 7. juxta Syagrum promontorium: ὑπὸ δὲ τὸ Σύαγρον τὸ ὄρος μέχρι θαλάσσης, Ἀσκῖται. Prius *Acchitæ* perperam legebatur: quod tamen ſecutus eſt Ortelius: qui Plinii Aſcitas cum Ἀγχίταις Ptolemæi & nomine perperam & ſitu confundit.

7. *Chatramotitæ.*] Χατραμωτῖται χώρα πλησίον τῆς ἐρυθρᾶς θαλάσσης, inquit Stephanus. Catabanenſibus ad orientem objacere auctor eſt Strabo, lib. 16. pag. 768. oppidumque eorum Καβάτανον.

8. *Agræi.*] Ἀγραίους ἔθνος Ἀράβιον ex Strabone lib. 16. pag. 767. appellat Stephanus.

9. *Cerbani.*] Stephano Κερδανῖται, ἔθνος τῆς εὐδαίμονος Ἀραβίας. An ex Stephano Plinius, aut verſa vice Stephanus ex Plinio corrigendus? Plinius, hac ipſa ſect. iterum Cerbanos appellat.

10. *Sabæi.*] Hinc ad Salomonem acceſſiſſe Reginam, Philoſtorgius lib. 3. cap. 4. aliique viri docti ſcribunt. Favet horum opinioni, quod Sabæis feminæ ſemper imperitaverint. Claudianus lib. 1. in Eutrop. *Medis, levibuſque Sabæis Imperat hic ſexus.* Iidem propter thura clari: Nam ut Maro cecinit: *Solis eſt thurea virga Sabæis.*

11. *Ad utraque maria.*] Arabicum, & Rubrum.

12. *Marane.*] Cujus incolæ Μαρανεῖς Diodoro Siculo, lib. 3. Bibl. pag. 176. Μαρανῖται Straboni, lib. 16. pag. 776.

13. *Sabatha.*] Sive *Sabota*, ut mox dicetur: idem enim oppidum eſt, Atramitarum in Sabæis caput. Σάββαθα μητρόπολις, auctori Peripli maris Erythræi. Feſtus Avienus, in deſcript. orbis, pag. 1145. *Minæi, Sabataque tenent.*

14. *Naſcus.*] Νάσκος μητρόπολις, Ptolemæo lib. 6. cap. 7.

15. *Pars eorum.*] Sive, pagus eorum, ut dicemus lib. 12. ſect. 31.

16. *Atramitæ.*] Ἀδραμῖται Ptolemæo, lib. 6. cap. 7. Hinc myrrha Atramitica, lib. 12. ſect. 36.

quorum caput [1] Sabota, LX. templa muris includens. [2] Regia tamen omnium eſt Mariaba. [3] Sinum obtinet XCIV. millibus paſſ. refertum inſulis odoriferis. Atramitis in mediterraneo junguntur [4] Minæi: mare accolunt & [5] Elamitæ, oppido ejuſdem nominis. Iis juncti Cagulatæ. Oppidum Siby, quod [6] Græci Apaten vocant. [7] Arſi, Codani, [8] Vadei, oppido magno: Banaſaſæi, [9] Lechieni: [10] Sygaros inſula, quam canes non intrant, expoſitique circa litora errando moriuntur. [11] Sinus intimus, in quo Leanitæ, qui nomen ei dedere. [12] Regia eorum Agra, [13] & in ſinu Læana, vel, [14] ut alii, Ælana. Nam & ipſum ſinum noſtri Ælaniticum ſcripſere, alii Ælenaticum, [15] Artemidorus Aleniticum, Juba Læaniticum. [16] Circuitus Arabiæ a Charace Læana colligere proditur quadragies ſepties centena LXX. M.

NOTÆ.

1. *Sabota.*] Plinius ipſe, lib. 12. ſect. 31.

2. *Regia tamen omnium.*] Sabæorum ſcilicet, & Atramitarum. Strabo, lib. 16. pag. 768. Σαβαίων μητρόπολις Μαριάβα. Et ex Strabone Stephanus, pag. 443. Quæ vis huic voci ſubſit, mox Plinius ipſe aperiet. Porro quæ Mariaba Plinio, hæc Ptolemæo Σάβη.

3. *Sinum obtinet.*] Atramitis regio, inquit, Arabico ſinui ab ejuſdem faucibus, per XCIV. paſſ. millia prætenditur.

4. *Minæi.*] De quibus rurſum inferius.

5. *Elamitæ.*] Forte Elaïtæ, ab Ἄιλου κώμη, quam in hoc ipſo tractu Ptolemæus agnoſcit lib. 6. cap. 7. Vel ipſi potius Leanitæ, de quibus mox.

6. *Græci Apaten.*] Ἀπάτην, quæ vox fraudem ſonat. Incolæ Apatæi, quos Ναπαταῖοι mendoſe, ut arbitror, vocat Ptolemæus lib. 6. cap. 7. juxta Vadenos, de quibus mox dicemus.

7. *Arſi.*] Ptolemæo, lib. 6. cap. 7. Ἄρσοι.

8. *Vadei oppido magno.*] Quod Ptolemæus loc. cit. Βαδεὶν βασίλειον Vadei regiam nuncupat. Regionis incolæ, in mediterraneo, Οὐαδηνοί.

9. *Lechieni.*] Ita libri omnes. Λαιηνοὺς Ptolemæus Vadenis jungit, de quibus dictum eſt proxime.

10. *Sygaros.*] Ita R. 2. At R. 1. *Stagnos.* Delicias facit Frobenius, qui *Syagros* ſcribit: promontorii nomine, quod in Arabiæ latere auſtrali in mare procurrit, cum inſula intimi fere ſinus Arabici communicato.

11. *Sinus intimus.*] Ultimus eſt ſinus Arabici mucro, qua vergit in exortum Solis, & Arabiam Petræam.

12. *Regia eorum.*] In ora ſinus Arabici, ſeu Ælanitæ poſita. Stephanus: Ἔγρα, πόλις Ἀραβίας, πρὸς τῷ Αἰλανίτῃ κόλπῳ. Alia hæc ab Egra Ptolemaïca, Pliniaque, de qua inferius inter oppida mediterranea dicemus.

13. *Et in ſinu.*] Inſulæ inſtar, aut peninſulæ, mari circumdata.

14. *Ut alii, Ælana.*] Philoſtorgio Ἀειλά, lib. 3. cap. 6. Stephano, aliiſque, Αἴλανον. Notitia Imperii ſub Duce Palæſtinæ, *Aila.* Unde & Petrus Aïlenſis, in Conc. Nic. I. inter Epiſcopos Palæſtinæ. Straboni, lib. 16. pag. 768. Ἔλανα.

15. *Artemidorus Aleniticum.*] Elaniticum potius, ex Agathemero, qui Artemidori epitomen fecit, lib. 1. Geogr. cap. 3. Ἐλανιτικός. Tantam attulit in ea voce ſcripturæ inconſtantiam, Arabum, Syrorum, Hebræorumque varius efferendi modus, quem affert Bochartus, parte 2. Geogr. lib. 1. cap. 44. pag. 761. Strab. loc. cit. Ἐλανίτης μυχός.

16. *Circuitus Arabiæ.*] Facta navigatione a Charace, quod oppidum Tigris oſtio adjacet, per maria tria, Perſicum, Rubrum, Arabicumque, ad intimum uſque hujus ſinum, oppidumque Læana.

Juba [1] paulo minus $\overline{\text{XL.}}$ putat. Latiſſima eſt a ſeptentrione inter oppida Heroum & Characem.

Nunc & reliqua mediterranea ejus dicantur. [2] Nabatæis [3] Thimaneos junxerunt veteres : nunc ſunt [4] Taveni, Suelleni, [5] Sarraceni, [6] Arra oppidum, in quo omnis negotiatio convenit. Hemuatæ, [7] Analitæ : oppida, [8] Domatha, [9] Egra : [10] Thamudeni, oppidum Badanatha. Carrei, [11] oppidum Carriata : Achoali, oppidum Phoda : [12] ac Minæi, a rege Cretæ Minoë ([13] ut exiſtimant) originem trahentes :

N o t æ.

1. *Paulo minus* $\overline{\text{XL.}}$] Hoc eſt, paulo minus quadragies centenis, ſcilicet per viarum navigationumque compendia.

2. *Nabatæis.*] Quorum oppidum Petra, ut dictum eſt ſuperius hac ipſa ſect.

3. *Thimaneos.*] Βυθημανεῖς vocat Agatharchides, lib. de rubro mari, cap. 45. pag. 1368. apud Photium in Bibl. cod. 250.

4. *Taveni.*] Hi ſunt de qubus Bardeſanes apud Euſeb. lib. 6. Præpar. pag. 277. Ταηνοὶ, (forte pro Ταϊηνοὶ,) Σαρακηνοί.

5. *Sarraceni.*] En quorum nomen ante Marci Imp. tempora innotuiſſe negat Jac. Gothofredus, pag. 9. in Notis ad ἐξήγησιν Anonymi, quem in lucem edidit. En quorum mentionem a Ptolemæo primum factam affirmat, quem juniorem idcirco facit, quam vulgo creditur. Cum tamen Plinius & Imperatore Marco, & Ptolemæo longe vetuſtior, Sarracenorum diſerte meminerit. Gothofredus Scaligerum in Notis ad Euſebii Chron. ſecutus eſt, qui erranti præïvit. Porro iidem Sarraceni, ſibilo dempto, qui ei voci præfigitur, Arraceni prioribus dicebantur : unde & Arra oppidum eorum, de quo ſtatim dicemus. Pertinere hos ad Arabiam felicem Dioſcorides ſignificat, dum myrrham commendat Saracenicam.

6. *Arra oppidum.*] Ἄῤῥα κώμη in mediterraneis Arabiæ oppidis a Ptolemæo quoque cenſetur, lib. 6. cap. 7. Sarracenorum, ut apparet, caput : Cave porro confundas Arram cum Areopoli, de qua in Notitia Romani Imp. Hæc enim Arabiæ Petrææ : Arra, Felicis.

7 *Analitæ.*] An Acalitæ, ab Ἀκαλη mediterraneo oppido apud Ptolemæum, loc. cit.

8. *Domatha.*] Ita M S S. omnes, Colb. 1. 2. &c. non *Domada*, ut editi. Familiaris ille verborum caſus in Arabicis nominibus : Sabotha, Badanatha, &c. Δυμαῖται τῆς Ἀραβίας incolæ appellantur a Porphyrio, apud Euſeb. lib. 4. Præpar. pag. 156.

9. *Egra.*] Ἔγρα mediterraneum Arabiæ oppidum Ptolemæo, lib. 6. cap. 7.

10. *Thamudeni.*] Θαμυδηνοὶ, Ptolemæo loc. cit. Θαμουδηνοὶ Agatharchidi, loc. cit. cap. 47. pag. 1369. & Diodoro Sic. lib. 3. Bibl. pag. 177. In Notitia Dignitatum Imp. Rom. ſect. 18. ſub Diſpoſitione Comitis rei militaris per Ægyptum, *Equites Sarraceni Thamudeni.* Stephano Θαμυδᾶ lacus Nabathæis Arabicus vicinus.

11. *Oppidum Carriata.*] Χαῤῥάθα Ptolemæo, lib. 6. cap. inter mediterraneas felicis Arabiæ civitates.

12. *Ac Minæi.*] Μιναῖοι μέγα ἔθνος, gens magna, inquit Ptolemæus loc. cit. Hinc myrrha Minæa Plinio, lib. 12. ſect. 36. & thus Minæum, ſect. 31.

13. *Vt exiſtimant.*] Tam vere ſcilicet a Minoë Cretenſi, Minæi nomen ſortiti ſunt, quam vicini Minæis Rhadamæi a Rhadamantho. Eo Mythologos adduxit ſimilitudo nominum, ut Minoem in Arabiam uſque deveherent. Id tamen Stephanus exiſtimavit, verbo Μινώα.

quorum

[1] quorum Charmæi : oppidum XIV. mill. paſſ. Mariaba [2] Baramalacum, & ipſum non ſpernendum : [3] item Carnon. Rhadamæi, & horum origo Rhadamanthus putatur frater Minoïs. [4] Homeritæ, [5] Maſſala oppido. Hamirei, Gedranitæ, Ampræ, Iliſanitæ, Bachilitæ, [6] Sammei, Amathei [7] cum oppidis Neſſa & Cenneſſeri. Zamareni cum oppidis [8] Saiace, Scantate, Bacaſcami. Riphearmia oppidum, quo vocabulo [9] hordeum appellant. Autei & Ravi, Gyrei & Mathatæi. Helmodenes cum oppido Ebode. Agacturi in montibus, oppido XX. mill. paſſuum, in quo fons Emiſchabales, quod ſignificat camelorum oppidum. [10] Ampelone colonia Mileſiorum. Actrida oppidum : Calingii, quorum Mariaba oppidum [11] ſignificat dominos omnium. Oppida : Pallon, Vrannimal juxta flumen, per quod Euphratem emergere putant. Gentes : Agrei, Ammonii. Oppidum Athenæ, Caurarani, quod ſignificat ditiſſimos armento : Coranitæ, Cæſani, [12] Choani. Fuerunt & Græca oppida, Arethuſa, Lariſſa, Chalcis : deleta variis bellis.

NOTÆ.

1. *Quorum Charmæi.*] Subintellige, pars, vel pagus : ut Atramitæ ſuperius pars Sabæorum dicti.

2. *Baramalacum.*] Mariaba communis eſt, ut mox dicemus, plurium civitatum in hac regione appellatio : hujus peculiaris Baramalacum, quæ vox ab Hebræo deducta, *Regum palatium*, ſignificat, a בירה & מלכ.

3. *Item Carnon.*] Κάρνα Ptolemæo, lib. 6. cap. 7. inter oppida Arabiæ mediterranea. Stephano, Κάμινα, πόλις Μιναίων, ἔθνος πλησίον ἐρυθρᾶς θαλάσσης. Κάρνα quoque Straboni, lib. 16. pag. 768.

4. *Homeritæ.*] Pars item Sabæorum, unde & a quibuſdam ſcriptoribus cum Sabæis confuſi. Ὁμηρῖται ad Rubrum uſque mare, uti & Sabæos, pertinere ait Ptolemæus loc. cit.

5. *Maſſala.*] Quod apud Ptolemæum inter oppida mediterranea Felicis Arabiæ, Μαϑάλα ſcribitur.

6. *Sammei.*] Forte Sameni, de quibus Stephanus, pag. 584. Σαμηνοί, Νομάδων Ἀραβίων ἔθνος.

7. *Cum oppidis Neſſa.*] Agatharchides lib. de rubro mari, cap. 45. apud Phot. cod. 250. pag. 1368. Νῆτται ait nomen habuiſſe, ἀπὸ τῆς τῶν ζώων πολυπληθίας, ab anatum multitudine. Sed diverſa hæc fortaſſis a Pliniana Neſſa : Illi enim locus ita appellatur longiſſime mari prætentus : Oppidum Plinio mediterraneum : a quo ipſa forte ora nomen acceperit.

8. *Saiace.*] Forte Σαιάκα Ptolemæi, in mediterraneis Felicis Arabiæ oppidis.

9. *Hordeum appellant.*] Vocabulo prorſus barbaro, quod nec Hebræos fontes, nec Arabicos ſapit : uti & ea, quæ proxime ſequitur, *Emiſchabales*.

10. *Ampelone colonia.*] Quoniam Mileſios eo colonos deduxêre Perſæ. Eadem Ampe dicta Tzetzæ & Stephano. Vide Notas & Emendationes num. CIII.

11. *Significat dominos.*] Ab verbo רבא, quod dominari ſignificat, fit מרב *Marab*, quod locum vel tempus dominationis ſonat. Itaque מרב Arabice ſedes dominantium erit, ſive quod idem eſt, metropolis civitas. Quare primariis urbibus communis, ut diximus, hæc appellatio fuit.

12. *Choani.*] Ovid. lib. 5. Metam. verſ. 165.

Choanius Molpeus, dextra Nabatæus Ethemon.

Sic enim legendum, non *Chaonius*.

Romana arma ſolus in eam terram adhuc intulit [1] Ælius Gallus ex equeſtri ordine. Nam C. Cæſar [2] Auguſti filius proſpexit tantum Arabiam. Gallus oppida diruit non nominata ab auctoribus, qui ante ſcripſerunt, [3] Legram, Amneſtum, Neſcam, [4] Maguſam, Tammacum, Labeciam, & ſupra dictam [5] Mariabam, circuitu VI. mill. paſſuum. [6] Item Caripeta, quo longiſſime proceſſit. Cetera explorata retulit: [7] Nomades lacte & ferina carne veſci: reliquos vinum, [8] ut Indos, palmis exprimere, oleum ſeſamæ. Numeroſiſſimos eſſe Homeritas: Minæis fertiles agros palmetis arbuſtiſque, in pecore divitias. [9] Cerbanos & Agræos armis præſtare, maxime Chatramotitas. [10] Carreis latiſſimos & fertiliſſimos agros. [11] Sabæos ditiſſimos ſilvarum fertilitate odorifera, auri metallis, agrorum riguis: mellis ceræque proventu. De odoribus [12] ſuo dicemus volumine. [13] Arabes mitrati degunt, aut intonſo crine: barba abraditur, præterquam in ſuperiore labro. Aliis & hæc intonſa: mirumque dictu ex innumeris populis [14] pars æqua in commerciis, aut latrociniis degit: in univerſum gentes ditiſſimæ, ut apud quas maximæ opes Romanorum Parthorumque ſubſiſtant, vendentibus quæ e mari aut ſilvis capiunt, nihil invicem redimentibus.

XXXIII. Nunc reliquam oram Arabiæ contrariam perſequemur.

NOTÆ.

1. *Ælius Gallus.*] Αἴλιος Γάλλος, Ægypti Præfectus, Straboni familiaris, qui de ejus expeditione Arabica multa ſcriptis conſignavit, lib. 2. pag. 118. lib. 16. pag. 780. & lib. 17. pag. 619. Ælium Largum Dio appellat, lib. 53. pag. 516. inſigni hallucinatione.

2. *Auguſti filius.*] Agrippæ, ut diximus ſup. ſect. natura: adoptione Auguſti filius.

3. *Negram &c.*] Ita M S S. omnes. Prius, *Egram*, *Anneſtum*, *Eſcam.* At Egræ ſuperius habita mentio eſt.

4. *Maguſam.*] Μαγγυσανῖται cives a Bardeſane appellantur, apud Euſeb. lib. 6. Præpar. pag. 275.

5. *Mariabam.*] Calingiorum oppidum.

6. *Item Caripeta.*] M S S. omnes, *Carnpetam.* Auctor eſt Dio loc. cit. pag. 517. Ælium Largum (Gallum voluit dicere) uſque Athlula, inſigne oppidum, bellum protuliſſe, μέχρι Ἀθλύλων.

7. *Nomades lacte.*] Camelorum lacte & carnibus, teſte Artemidoro apud Strabonem, lib. 16. pag. 777. Γαλακτοπόται idcirco dicti, apud Columell. lib. 7. cap. 2. pag. 249.

8. *Ut Indos.*] Plinius lib. 14. ſect. 19. ubi de vinis factitiis: *Primum*, inquit, *e palmis, quo Parthi, & Indi utuntur, & Oriens totus.* Et lib. 15 ſect. 7. de oleo factitio: *Indi ex caſtaneis, & ſeſama, atque oryza facere dicuntur.* Adi & Strabonem, lib. 16. pag. 783.

9. *Cerbanos & Agraos.*] Vide Notas & Emend. num. C I V.

10. *Carreis.*] De his ſuperius, hac ipſa ſect.

11. *Sabaos.*] Strabo, lib 16. p. 778.

12. *Suo dicemus.*] Libro duodecimo.

13. *Arabes.*] Solini paraphraſis, cap. 33. pag. 63. *Arabes longe lateque diffuſi, diverſis moribus vivunt, & cultibus. Plurimis crinis intonſus, capita mitra redimita: pars raſa in cutem barba: commerciis ſtudent: aliena non emunt, vendunt ſua.* Mitræ porro faſciæ ſunt, quibus caput religatur.

14. *Pars æqua.*] Pars altera.

Timoſthenes totum ſinum quatridui navigatione in longitudinem taxavit, bidui in latitudinem, anguſtias [1] VII. mill. D. paſſuum. Eratoſthenes ab oſtio [2] XIII. mill. in quamque partem. Artemidorus Arabiæ latere [3] XVII. quinquaginta mill. * Troglodytico vero, XI. XXXVII. D. paſſ. Ptolemaïda uſque. Agrippa XVII. XXII. mill. paſſuum, ſine differentia laterum. Plerique latitudinem CCCCLXXV. prodiderunt, fauceſque hiberno orienti obverſas, alii VII. mill. alii XII. mill. paſſuum patere. *CAPUT XXXIX.

Situs autem ita ſe habet. A ſinu Ælanitico [4] alter ſinus, quem Arabes Æant vocant, in quo Heroum oppidum eſt. [5] Fuit & Cambiſu inter Nelos & Marchadas, deductis eo ægris exercitus. Gens Tyra: [6] Daneon portus, ex quo navigabilem alveum [7] perducere in Nilum, qua parte [8] ad Delta dictum decurrit LXII. mill. paſſuum intervallo (quod inter flumen & Rubrum mare intereſt) [9] primus omnium Seſoſtris Ægypti rex cogitavit: mox Darius Perſarum: deinde [10] Ptolemæus ſequens: qui & duxit foſſam latitudine pedum centum, altitudine XL. in longitudinem XXXVII. mill. D. paſſuum [11] uſque ad fontes amaros. [12] Ultra deterruit inundationis metus, ex-

NOTÆ.

1. *VII. mill. D. paſſ.*] Æqua & plane par iſti menſura Strabonis, lib. 16. pag. 769. anguſtias illas ſtadiis ſexaginta definientis.

2. *XIII. mill. in quamque.*] Hoc eſt, decies & ter centena millia paſſuum ab unoquoque ſinus latere, tum eo quod Arabiam ſpectat, tum eo etiam quod Troglodyticen alluit.

3. *XVII. quinquaginta.*] Decies ſepties centena quinquaginta millia. Vide Notas & Emend. num. CV.

4. *Alter ſinus.*] Heroopoliticus dictus, lib. 5. ſect. 12. ab oppido quod Heroum vocabant Ἡρώων πόλις Straboni, lib. 16. pag. 768. Hodieque vetuſtum ſervare nomen creditur, *Herou.* Alii *Sues* eſſe arbitrantur. De eo egimus libro ſuperiore, ſect. 9.

5. *Fuit & Cambiſu.*] Excidiſſe jam ſuo ævo innuit hanc Καμβύσου πόλιν. De Cambyſæ expeditione Ægyptiaca multa Herodotus, lib. 3.

6. *Daneon portus.*] Hodie *Grondol.*

7. *Perducere in Nilum.*] Auctor libri de Menſura orbis terræ: *Hodie in Coſmographia, qua ſub Julio Caſare & Marco Antonio Conſulibus facta eſt, ſcriptum inveni partem Nili fluminis exeuntem in Rubrum mare juxta civitatem Ovilam* (alias *Olivam.*) *& Caſtra Monſei.*

8. *Ad Delta dictum.*] Libro ſuperiore, ſect. 9.

9. *Primus omnium Seſoſtris.*] Hæc de Seſoſtri & Dario Plinius ex Ariſt. mutuatus eſt, lib. 1. Meteorol. cap. 14. pag. 548. Eadem refert & Strabo, lib. 17. pag. 804. Id vero non ad Seſoſtrim, ſed ad Necum Νεκῶν Pſammetichi F. Seſoſtridis N. referunt Herodotus, lib. 2. Euterpe, n. 158. pag. 151. Diodorus Sic. lib. 1. Bibl. pag. 29. Tzetzes Chiliad. 7. v. 1477.

10. *Ptolemæus ſequens.*] Hoc eſt, Ptolemæus ſecundus, ὁ δεύτερος Πτολεμαῖος, inquit Diodorus loc. cit. Philadelphus is fuit Ptolemæi Lagidæ F. Sic Africanus ſequens, pro juniore ſeu poſteriore, a Plinio ſæpe appellatus.

11. *Uſque ad fontes amaros.*] Horum meminit Diodorus Siculus, lib. 3. Bibl. prope Arſinoën, ὕδατα πολλὰ πηγῶν ἁλμυρώδη ἔχοντα γεῦσιν. Lacum efficiunt, cui nomen a vicino oppido, *le lac de Calzem.* Hodie Moſis fontes vocantur, numero duodecim, teſte Bellonio, qui vidit, lib. 2. Obſerv. cap. 57.

12. *Ultra deterruit.*] Sic Ariſt. loc. cit. Ἀλλ' εὗρεν ὑψηλοτέραν οὖσαν τὴν θάλατταν τῆς γῆς, &c. Diodorus item, loc. cit. Sed

celſiore tribus cubitis Rubro mari comperto, quam terra Ægypti. Aliqui non eam afferunt cauſam, ſed ne immiſſo mari corrumperetur aqua Nili, quæ ſola potus præbet. Nihilominus iter totum terendo frequentatur a mari Ægyptio, quod eſt triplex: unum a Peluſio per arenas, in quo niſi calami defixi regant, via non reperitur, [1] ſubinde aura veſtigia operiente. Alterum vero duo mill. paſſuum ultra Caſium montem, quod a ſexaginta mill. paſſuum redit in Peluſiacam viam. [2] Accolunt Arabes Autei. Tertium [3] a Gerro (quod [4] Adipſon vocant) per eoſdem Arabes ſexaginta mill. paſſuum propius, ſed aſperum montibus, & inops aquarum. Eæ viæ omnes [5] Arſinoën ducunt, conditam [6] ſororis nomine in ſinu Charandra, a Ptolemæo Philadelpho, qui primus [7] Troglodyticen excuſſit, & amnem qui Arſinoën præfluit, [8] Ptolemæum appellavit. Mox oppidum parvum eſt Ænnum, pro quo alii [9] Philoteram ſcribunt. Deinde ſunt Azarei, ex Troglodytarum connubiis, Arabes feri. Inſulæ: [10] Sapirene, Scytala: mox deſerta [11] ad Myoshormon, ubi [12] fons Tadnos. [13] Mons Æas.

NOTÆ.

inanem hunc metum fuiſſe recte Strabo admonet loc. cit. & e recentioribus Furnerius in Hydrogr. ac Ricciolus, tom. 1. Almag. pag. 728. qui mare alterum hac parte negant altius eſſe altero: nec, ſi foret tribus, ut volunt, cubitis, idcirco ullum fuiſſe exundationis periculum.

1. *Subinde aura.*] Vehementiore venti flatu arenas volvente, ac turbante veſtigia.

2. *Accolunt Arabes Autei.*] Viam, inquit, quæ a Caſio monte Arabiæ haud procul Peluſio, (de quo lib. 6. ſect. 12.) ad oram proximam ducit Arabici ſinus, obſident ab utroque latere Arabes Autei.

3. *A Gerro.*] Oppidum id eſt inter Peluſium, Caſiumque montem. Γέῤῥα Ptolemæo, lib. 4. cap. 5.

4. *Adipſon vocant.*] Ἄδιψον dicitur, quod ſitim exſtinguit. Itaque per contrariæ locutionis figuram (ἀντίφρασιν Græci vocant) hæſit id huic loco nomen, qui plane eſt, ut ſtatim ſubjungitur, aquarum inops. In M S S. *agipſon*: ſed vitioſe.

5. *Arſinoën.*] Ἀρσινόη Ptolemæo, loc. cit. ad ſinum Heroopoliticum: leucis fere XII. ab intimo receſſu ſinus Arabici, verſus auſtrum, Africæ latere. Hodie *Azirut.*

6. *Sororis nomine.*] Quam etiam duxit uxorem.

7. *Troglodyticen excuſſit.*] Hoc eſt, perluſtravit majore diligentia, quam priores.

8. *Ptolemæum appellavit.*] Diodorus, lib. 1. Bibl. pag. 30.

9. *Philoteram ſcribunt.*] Φιλωτέρα, πόλις περὶ τὴν Τρωγλοδυτικὴν, Stephano. Ptolemæo vero lib. 4. cap. 5. inter Arſinoën & Myoshormon, Φιλωτέρας λιμὴν, *Philoteras portus.* Id ei nomen inditum ab altera Ptolemæi Philadelphi ſorore Strabo eſt auctor lib. 16. pag. 768. Cave igitur credas Ortelio, qui Philoteram ad Caucaſum relegat. Philotera, hodie *Suſquam.*

10. *Sapirene.*] Ptolemæo lib. 4. cap. 5. Σαπειρήνη νῆσος. Σαπφειρήνη Stephano, qui ſapphirum ibi ait reperiri.

11. *Ad Myoshormon.*] Agatharchides, lib. de rubro mari, cap. 42. apud Photium in Bibl. pag. 1365. Λιμὴν μέγας, ὃς πρότερον μὲν Μυὸς ἐκαλεῖτο ὅρμος· ἔπειτα δὲ Ἀφροδίτης. *Portus magnus, qui primo quidem Muris, mox Veneris ſtatio eſt cognominatus.* Vide Notas & Emend. num. C V I. Nunc *Menſuria* dicitur.

12. *Fons Tadnos.*] M S S. R. 1. 2. Colb. 1. 2. Pariſ. & vet. Dalec. *Tamos.* Chiffl. *Statnos.*

13. *Mons Æas.*] Αἴας ὄρος Ptolemæo. Vide Notas & Emend. num. C V I I.

Inſula Iambe, portus multi. [1] Berenice, oppidum matris Philadelphi nomine, ad quod iter [2] a Copto diximus. [3] Arabes Autei, & Gebadei.

XXXIV. [4] Troglodytice, quam priſci Michoën, alii Midoën dixere. Mons [5] Pentedactylos: inſulæ [6] Stenæ deiræ aliquot, [7] Halonneſi non pauciores: [8] Cardamine, Topazos, quæ gemmæ nomen dedit. Sinus inſulis refertus: ex iis [9] quæ Mareu vocantur, aquoſæ: quæ Eratonos, ſitientes. Regum ii præfecti fuere. [10] Introrſus Candei, quos Ophiophagos vocant, ſerpentibus veſci aſſueti, neque alia regio fertilior earum.

Juba, qui videtur diligentiſſime proſecutus hæc, omiſit in hoc tractu (niſi ſi exemplarium vitium eſt) Berenicen alteram, [11] quæ Pan-

NOTÆ.

1. *Berenice.*] Βερενίκη πόλις Straboni, lib. 16. pag. 770. Hodie *Coſſir*, quo ab oppido & ſinui nomen eſt, quem juxta Berenice eſt condita, *le golfe de Coſſir*: Sinum immundum Strabo vocat, propter cautes & ſaxa, quibus exaſperatur.

2. *A Copto diximus.*] Sect. 26. libri hujus.

3. *Arabes Autei.*] Jam tertium id Arabum cognomen occurrit. Nam & his cognomines vidimus primum ſect. ſup. in mediterraneis Felicis Arabiæ populis. Deinde hac ipſa ſectione, in eo itinere quod eſt a Caſio monte ad oppidum Arſinoën. Ii ſunt qui Arabicum Ægypti nomon obtinebant, de quo lib. 5. ſect. 9. Nunc vero denique circa mediam ſinus Arabici oram occidentali latere ſedes hi noviſſimi habuere.

4. *Troglodytice.*] Troglodyticen alii aliis finibus circumſcribunt. Strabo lib. 16. pag. 768. ab Heroum urbe, ſive intimo ſinus Arabici receſſu, ad ipſas fere fauces ſive anguſtias, toto propemodum litore occidentali produci ait. Subſcribit & Ptolemæus lib. 4. cap. 8. Brevioribus ſpatiis Plinius veram Troglodyticen, quam Michoën priſci dixêre, concludit: dum mediam duntaxat illius oræ partem, auſtralem ſcilicet, Troglodytices appellatione denotat. A cavernis ſubeundis, nimii æſtus vitandi cauſa, nomen ſortiri ſunt: Cavernas enim τρώγλας Græci vocant. *La Coſte d'Abex.*

5. *Pentedactylos.*] Ὄρος Πενταδάκτυλος, Ptolemæo lib. 4. cap. 5. juxta Berenicen: quaſi in quinque vertices, ceu totidem digitos, mons attolli videatur.

6. *Stenæ deiræ.*] Στεναὶ δειραί, ſic appellatæ, quod alveis admodum anguſtis, & exiguo intercurrente freto, eæ inſulæ, ſeu ſaxa verius, diſpeſcantur. Tres inſulas in hoc tractu agnoſcit Agatharchides, lib. de rubro mari, cap. 42. apud Phot. in Bibl. cod. 250. pag. 1365.

7. *Halonneſi.*] Ἁλόννησοι, quo nomine & alias inſulas ſuperioribus libris appellatas vidimus.

8. *Cardamine, Topazos.*] Et ſunt hæc pariter inſularum nomina. De poſteriore rurſum lib. 37. ſect. 32. ubi & de gemma cognomine. Stephano Τοπάζιος νῆσος Ἰνδική dicitur, pro Ἀραβική. Poſt Berenicen locatur a Strabone, lib. 16. pag. 770. a quo & Ὀφιώδης νῆσος vocatur, quod referta olim ſerpentibus foret. A Ptolemæo quoque lib. 4. cap. 5. Poſterior eidem Ptolemæo lib. 6. cap. 7. Καρδαμίνη.

9. *Quæ Mareu.*] Μαρέου νῆσοι. Ptolemæo lib. 4. cap. 8. Μύρωνος νῆσος.

10. *Introrſus Candei.*] Vide Notas & Emendationes num. CVIII.

11. *Quæ Panchryſos.*] Πάγχρυσον Latini totam ex auro dicunt: quod inde auri plurimum eruebatur. Hæc Straboni dicitur Βερενίκη κατὰ Σάβας, lib. 16. p. 771. Hodie *Zibit.*

chryſos cognominata eſt: & tertiam, [1] quæ Epidires, inſignem loco. Eſt enim ſita in cervice longe procurrente, [2] ubi fauces Rubri maris [3] VII. mill. D. paſſuum ab Arabia diſtant. [4] Inſula ibi Cytis topazium ferens & ipſa.

[5] Ultra ſilvæ, ubi Ptolemaïs a Philadelpho condita ad venatus elephantorum, ob id [6] Epitheras cognominata, juxta lacum Monoleum. Hæc eſt regio [7] ſecundo volumine a nobis ſignificata: in qua quadraginta quinque diebus ante ſolſtitium, totidemque poſtea, hora ſexta conſumuntur umbræ, & in meridiem reliquis horis cadunt, ceteris diebus in ſeptentrionem: cum in Berenice, [8] quam primam poſuimus, ipſo die ſolſtitii [9] ſexta hora umbræ in totum abſumantur, nihilque adnotetur aliud novi. DCII. mill. paſſuum intervallo a Ptolemaïde, res ingentis exempli, locuſque ſubtilitatis immenſæ, [10] mundo ibi deprehenſo, cum indubitata ratione umbrarum Eratoſthenes menſuram terræ prodere inde cœperit. Hinc [11] Azanium mare, promontorium, quod aliqui Hiſpalum ſcripſere: lacus, Mandalum: inſula Colocaſitis, & in alto multæ, in quibus teſtudo plurima. Oppidum [12] Suche, inſula [13] Daphnidis, oppidum [14] Aduliton. Ægyptiorum hoc

NOTÆ.

1. *Quæ Epidires.*] Ἐπὶ Δειρῆς, hoc eſt, Diræ vico adjacens. Quo plane modo Antiochiam ἐπὶ Δάφνης cognominari vidimus libro ſuperiore, ſect. 18. Meminit Δειρῆς promontorii, oppidique cognominis Strabo, lib. 16. pag. 769. ipſam vero Bereniceen, quæ prope Diram fuit, & ipſe, & Ptolemæus, lib. 4. cap. 7. Arſinoën appellant. Fruſtra ſunt qui *Epitheras* legunt, invitis libris omnibus, quod Ptolemaïdis, non Berenices, cognomen fuit.

2. *Ubi fauces.*] Hodie *le Détroit de Bebelmandel.*

3. *VII. mill. D.*] Vide Notas & Emend. num. CIX.

4. *Inſula ibi Cytis.*] In ipſo faucium aditu. Æque ac Topazos ſupra dicta, quæ plurimum abeſt ab hiſce anguſtiis, fert & ipſa topazium. Γυθῖνις Ptolemæo, lib. 4. cap. 8. Hodie, *l'Iſle de Bebelmandel*, unde & freto nomen.

5. *Ultra.*] Hoc eſt, ultra ſinum, inſulis referrum, cujus facta proxime antea mentio eſt, citra fauces ſinus Arabici. Exſtant eæ hodieque ſilvæ, quibus nomen eſt in Tabulis Geographicis *Xumeta ſilva.*

6. *Epitheras.*] Ptolemaïs ἐπὶ θήρας τῶν ἐλεφάντων, ad venatus elephantorum: & πρὸς τῇ θήρᾳ quoque ob id cognominata a Strabone, lib. 16. pag. 770. Nunc *Buge.*

7. *Secundo volumine.*] Libro 2. ſect. 75.

8. *Quam primam poſuimus.*] In calce ſuperioris ſectionis.

9. *Sexta hora.*] Hoc eſt, ipſo medio die, cum Sol ei oppido ſupra verticem imminet.

10. *Mundo ibi.*] Mundi dimetiendi umbrarum beneficio ratione excogitata.

11. *Azanium mare.*] Hinc, inquit, appellari Azanium mare incipit, a Ptolemaïde ſcilicet, cui adjacet Azania, Æthiopiæ regio, a qua mari nomen.

12. *Suche.*] A Sucho Σύχυ conditore nomen habet, uti ex Strabone liquet, lib. 16. pag. 770. Cum hodierna *Suaquem*, probe nomen ſituſque conveniunt.

13. *Daphnidis.*] Δαφνῖτις νῆσος Ptolemæo lib. 4. cap. 8. quam in Arabico ſinu collocat, quo nomine & Azanium quoque mare complectitur.

14. *Aduliton.*] Ἀδυλιτῶν, hoc eſt, Adulitarum. Oppido nomen Ἄδυλι, apud Ptolem. lib. 4. cap. 7. Stephano, Ἄδυλις, πόλις Αἰθιόπων. Nunc *Ercocca* in Troglodytis, *la coſte d'Abex.*

ſervi a dominis profugi condidere. Maximum hic emporium Troglodytarum, etiam Æthiopum. Abeſt a Ptolemaïde quinque dierum navigatione. Deferunt plurimum ebur, rhinocerotum cornua, hippopotamorum coria, [1] chelyon teſtudinum, [2] ſphingia, mancipia. [3] Supra Æthiopes Aroteres: inſulæ, [4] quæ Aliæn vocantur: [5] item Bacchias & Antibacchias, & [6] Stratonis. Hinc in ora Æthiopiæ ſinus incognitus, quod admiremur, cum ulteriora mercatores ſcrutentur. Promontorium, in quo [7] fons Cucios, expetitus navigantibus. Ultra [8] Iſidis portus decem dierum remigio ab oppido Adulitarum diſtans. In eum Troglodytis myrrha confertur. Inſulæ ante portum duæ, Pſeudopylæ vocantur: interiores totidem, Pylæ: in altera [9] ſtelæ lapideæ litteris ignotis. Ultra [10] ſinus Abalites. [11] Inſula Diodori, & aliæ deſertæ: per continentem quoque deſerta: [12] oppidum Gaza, promontorium & [13] portus Moſſylicus, quo cinnamomum

NOTÆ.

1. *Chelyon teſtudinum.*] Teſtudinum integumenta, ſeu cortices. *Troglodytæ,* inquit idem Plinius lib. 9. ſect. 12. *cornigeras teſtudines habent, ut in lyra, annexis cornibus, ſed mobilibus, quorum in natando remigio ſe adjuvant. Chelyon genus id vocatur teſtudinis eximiæ, ſed raræ.* Hinc teſtæ illi cornigerarum teſtudinum Chelyon nomen eſt datum, quod ei Chelyos, hoc eſt, lyræ inſtar, teſtudinis lata cornua annectuntur. Vide Notas & Emend. num. CX.

2. *Sphingia.*] Simiarum id genus Æthiopicarum eſt, de quo dicemus lib. 8. ſect. 30. quo libro & de hippopotamis & de rhinocerote agemus.

3. *Supra.*] Supra oppidum Adulitarum, ſunt Æthiopes ἀροτῆρες, hoc eſt, aratores dicti.

4. *Quæ Aliæn.*] Ἀλαιῶν, ut ſuperius Μαρέω. Fuerint enim fortaſſis hæ pariter ejus nomine appellatæ inſulæ, qui præfectus Regum fuerat, quemadmodum quæ Μαρέω & Ἐρμώνος, dicebantur. Forte eæ ſunt quæ Auctori Peripli Maris Erythræi, νῆσοι μικραὶ πλείους Ἀλαλαίου λεγόμεναι. Aut denique a portu Ἐλαία, quem inter oppidum Suche, de quo proxime dictum eſt, & Stratonis inſulam, de qua mox, Strabo collocat, lib. 16. pag. 770. accepiſſe nomen eæ potuerunt.

5. *Item Bacchias.*] Βάκχου καὶ Ἀντιβάκχου in Arabico pariter ſinu inſulæ a Ptolemæo collocantur, lib. 4. cap. 8. & a Stephano.

6. *Stratonis.*] Στρατίωνος Straboni loc. cit. citra fauces Arabici ſinus, atque in ſinu ipſo. Liber de Menſura orbis terræ: *Idem Plinius Secundus in ſexto libro juxta Æthiopas Aroteras, inſulas eſſe docet: Item Bacchias, & Antibacchias, & Stratioton:* quaſi στρατιωτῶν, hoc eſt, militum.

7. *Fons Cucios*] An *Coracios* ? Nam Κοράκιον χῶρον hoc ipſo in tractu Strabo agnoſcit, lib. 16. pag. 771.

8. *Iſidis portus.*] Aliud eſt Iſidis fanum, cujus Strabo meminit, pag. 770. juxta Ptolemaïdem Epitheras cognominatam.

9. *Stelæ lapideæ.*] Quales jam diximus ſect. 32.

10. *Sinus Abalites.*] Ultra fauces ſinus Arabici: idem Ἀβαλίτης κόλπος Stephano, & Ptolemæo, lib. 4. cap. 7.

11. *Inſula Diodori.*] In Arabico ſinu perperam a Ptolemæo ſtatuitur, lib. 4. cap. 8. Διοδώρου νῆσος, quæ in alto ultra fauces objacet ei oræ quæ nunc *Adel* regnum vocatur. Hodie *Barbora.*

12. *Oppidum Gaza.*] Hodie *Barbora*, oppoſitæ in alto inſulæ cognominis.

13. *Portus Moſſylicus.*] Μόσυλον promontorium Ptolemæo lib. 4. cap. 7. *Le Cap de Gardafu.* Cinnamomi Moſſylici meminit Theophr. lib. 9. hiſt. c. 5.

devehitur. [1] Huc uſque Seſoſtris exercitum duxit.

Aliqui unum Æthiopiæ oppidum ultra ponunt in litore Baragaza. [2] A Moſſylico promontorio [3] Atlanticum mare incipere vult Juba, præter Mauritanias ſuas Gadeis uſque navigandum Coro. [4] Cujus tota ſententia hoc in loco ſubtrahenda non eſt. [5] A promontorio Indorum, quod vocatur [6] Lepteacra, ab aliis Drepanum, proponit recto curſu [7] præter Exuſtam, ad Malchu inſulam [8] XV. paſſuum eſſe. Inde ad locum quem vocant Sceneos, CCXXV. M. Inde ad inſulam Adanu, centum quinquaginta mill. paſſuum. Sic fieri [9] ad apertum mare [10] XVIII. LXXV. mill. paſſuum. [11] Reliqui omnes propter Solis ardorem navigari poſſe non putaverunt. [12] Quin & commercia ipſa infeſtant ex inſulis [13] Arabes Aſcitæ appellati, quoniam bubulos

NOTÆ.

1. *Huc uſque Seſoſtris.*] Et aras ibi, columnaſve ſtruxit, ceu monumenta quædam expeditionum ſuarum. Strabo lib. 17. pag. 790.

2. *A Moſſylico.*] Refert hæc quoque Solinus, cap. 56. pag. 87. ex Juba.

3. *Atlanticum mare.*] Hoc eſt, ingens illud mare, quod cum occidentali Oceano, ſive Heſperio, cui peculiare & proprium Atlantici nomen eſt, conjungitur & copulatur. Quamobrem, inquit, Juba cenſuit a Moſſylico promontorio navigari id mare Coro primum percommode: atque eodem mari, ora Africæ circumluſtrata, prætetlegendo demum Mauritanias Gades uſque perveniri tuto poſſe. Corus ſive Caurus ab Solis occaſu ſolſtitiali ſpirat, ut diximus lib. 2. ſect. 46. Vide Notas & Emend. num. CXI.

4. *Cujus tota ſententia.*] De navigatione ſinus Arabici.

5. *A promontorio Indorum.*] Indos Juba vocat Æthiopas Troglodytas: quo ſenſu Virgilius lib. 4. Georg. v. 193. de Nilo cecinit,

Vſque coloratis amnis devectus ab Indis,

hoc eſt, ab Æthiopibus.

6. *Lepteacra.*] Id, inquit, Æthiopum ſive Troglodytarum promontorium alii Lepten acram vocant, alii alterum huic proximum eſſe aïunt, Drepanum appellatum. Λεπτὴ ἄκρα Ptolemæo, lib. 4. cap. 5. juxta Berenicen & Pentadactylum. Δρέπανον juxta Myoshormon.

7. *Præter Exuſtam.*] Prætermavigantibus Inſulam, quæ Exuſta dicebatur. Eodem ordine tres eæ inſulæ recenſentur ab anctore Peripli Maris Erythræi: Κατακεκαυμένη, quæ Exuſta Latine dicitur: Μαλιχυ, Αδάν. Vide Notas & Emendationes num. CXII.

8. *XV. paſſuum.*] Hoc eſt, quindecies centena millia paſſuum. Hic enim numerus ad eam ſummam, quæ mox colligitur, neceſſarius eſt: atque ita quidem Solinus habet, cap. 56. pag. 87.

9. *Ad apertum mare.*] Ab Adanu inſula ad Moſſylicum promontorium, unde mare ingens illud & apertum incipere diximus, quod Atlantico committitur.

10. *XVIII. LXXV.*] Hoc eſt, Solino ipſo interprete, loc. cit. decies octies centena, & ſeptuaginta quinque paſſuum millia: quæ ſumma ex ſuperioribus numeris recte conficitur. In libris editis perperam ſcribitur, LXXXV.

11. *Reliqui omnes.*] Ceteri, præter Jubam, Arabicarum rerum ſcriptores. Solinus, loc. cit.

12. *Quin & commercia.*] Quæ navigantes exercent in Arabico ſinu, & ad Moſſylicum uſque promontorium.

13. *Arabes Aſcitæ.*] A Græca voce ἀσκὸς, quæ utrem ſignificat. Stephanus: Ἀσκῖται, ἔθνος πέραν τοῦ Ἰνδικοῦ κόλπου, ἢ ἐπὶ ἀσκῷ πλέον, ὡς Μαρκιανὸς ἐν τῷ περίπλῳ αὐτοῦ. Solinus in hujus loci paraphraſi: *Mercantium ibi tranſitus infeſtari* utres

utres binos [1] ſternentes ponte piraticam exercent ſagittis venenatis. Gentes Troglodytarum idem Juba tradit [2] Therothoas a venatu dictos, miræ velocitatis: ſicut Ichthyophagos, [3] natantes, ceu maris animalia: [4] Bargenos, Zageras, Chalybas, Saxinas, Syrecas, Daremas, Domazanes. Quin & accolas Nili a Syene non Æthiopum populos, ſed Arabum eſſe dicit uſque Meroën. Solis quoque oppidum, quod non procul Memphi [5] in Ægypti ſitu diximus, Arabas conditores habere. Sunt & qui [6] ulteriorem ripam Æthiopiæ auferant, anněctantque Africæ, ripas autem incolere propter aquam. Nos relicto cuique intelligendi arbitrio, oppida quo traduntur ordine utrinque ponemus.

XXXV. [7] A Syene, & prius Arabiæ latere, gens Catadupi. Deinde Syenitæ. Oppida: [8] Tacompſon, quam quidam appellaverunt Thathicen, Aranium, Seſanium, Sandura, Naſaudum, Anadoma, Cumara, Peta & Bochiana, Leuphithorga, Tantarene, Mœchindira, Noa, Gophoa, Gyſtatæ, Megeda, Lea, Rhemnia, Nupſia, Direa, Pataga, Bagada, Dumana, Rhadata, [9] in quo felis aurea pro Deo colebatur. Boron in mediterraneo, Mallos, proximum Meroæ: ſic prodidit Bion.

Juba aliter: Oppidum in monte [10] Megatichos, inter Ægyptum

Notæ.

ex Arabicis inſulis dicit Juba: *quas Aſcita habent Arabes, quibus e re nata datum nomen: nam bubulis utribus contabulatas crates ſuperponunt, vectatique hoc ratis genere prætereuntes infeſtant ſagittis venenatis.* De his Aſcitis ſuperius dictum eſt ſect. 32.

1. *Sternentes ponte.*] Hoc eſt, aſſeribus, ſeu crate ſuperpoſita, quo veluti ponte maria ſecuri, navium vice, percurrant.

2. *Therothoas a venatu.*] A venatu thoum, de quibus libro 8. Θηροθόαι ſunt appellati: iidem aliis Θωοθῆραι, nam & Θῶες & Θόες Græci ſcribunt: & Θηροθόαι perinde ac Θωοθῆραι, quemadmodum apud Suidam Θηραλέξης & λεξιθήρης. De his iterum libro ſubſequente, ſect. 2. Martianus, lib. 6. cap. de Babylonia, pag. 226. *Feras*, inquit, *curſu prætereunt.*

3. *Natantes, ceu maris.*] Vide Notas & Emend. num. CXIII.

4. *Bargenos, Zageras.*] *Bangenos, Zangenas*, in MSS. Colb. 1. 2. &c.

5. *In Ægypti ſitu diximus.*] Heliopolim intelligit, de qua dictum eſt lib. 5. ſect. 9. Arabibus hodieque Bethſemes appellatur, hoc eſt, *Domus Solis.* Ab Iſraëlitis dum in Ægypto eſſent conditam aſſeverat Iſidorus lib. 5. Etymol.

6. *Ulteriorem ripam.*] Gentes quæ ripam Nili orientalem accolunt.

7. *A Syene.*] De Syene & Catadupis, lib. 5. ſect. 10.

8. *Tacompſon.*] Ταχόμψος, χώρα ἐν τοῖς ὁρίοις Αἰγυπτίων καὶ Αἰθιόπων, inquit Stephanus: vicus eſt in confinio Ægypti & Æthiopiæ. Ταχομψῷ Herodoto, lib. 2. Euterpe, n. 29. pag. 100. Cetera ſunt vetuſtis ſcriptoribus ignota prorſus oppidorum nomina: quæ nec noſſe operæ pretium, nec plane neſciiſſe ullum rerum diſpendium fuerit: cum vel ante Auguſti tempora nullum ex iis oppidis prorſus exſtaret.

9. *In quo felis.*] De cultu felis apud Ægyptios, Euſebius ex Bardeſane, lib. 6. Præpar. pag. 280.

10. *Megatichos.*] Μέγα τεῖχος, voce Græca magnum oppidum, caſtellumve ſignificante.

& Æthiopiam, quod Arabes Myrſon vocavere. [1] Deinde Tacompſon, Aranium, Seſanium, Piden, Mamuda, Corambin, juxta eam bituminis fontem: Hammodara, Proſda, Parenta, Mama, Teſſara, Gallas, Zoton, [2] Graucomen, Emeum, Pidibotas, [3] Hebdomecontacometas, Nomadas in tabernaculis viventes: Cyſten, Pemmam, Gadagalen, Paloin, Primin, Nupſin, Daſelin, Patin, Gambreves, [4] Magaſen, Segaſmala, Cranda, Denna, Cadeuma, Thena, Batha, Alana, Macum, Scammos, Goram in inſula: ab iis Abala, Androcalim, Seren, Mallos, Agoccen.

[5] Ex Africæ latere tradita ſunt eodem nomine Tacompſos altera, ſive pars prioris: Magora, Sea, Edoſa, Pelenaria, Pyndis, Maguſa, Bauma, Linitima, Spintum, Sydopta, Genſoa, Pindicitora, Agugo, Orſima, Suaſa, [6] Maumarum, Urbim, Mulon, quod oppidum Græci [7] Hypaton vocarunt: Pagoargas, Zamnes, unde elephanti incipiant: Mamblia, [8] Berreſa, Cetuma. Fuit quondam & Epis oppidum contra Meroën, antequam Bion ſcriberet, deletum.

Hæc ſunt prodita uſque Meroën: ex quibus hoc tempore nullum prope utroque latere exſtat. Certe ſolitudines nuper renunciavere principi Neroni, [9] miſſi ab eo milites prætoriani cum tribuno ad explorandum, inter reliqua bella & Æthiopicum cogitanti. Intravere autem & eo arma Romana Divi Auguſti temporibus, duce [10] P. Petronio, & ipſo equeſtris ordinis præfecto Ægypti. Is oppida eorum expugnavit, quæ ſola invenerat, quo dicemus ordine: [11] Pſelcin,

NOTÆ.

1. *Deinde Tacompſon.*] Eam ipſam nimirum, cujus facta ſuperius mentio: ſed alio a Juba, quam a Bione, ordine recenſita.

2. *Graucomen.*] Γραῦν κώμην, Grai vicum.*

3. *Hebdomecontacometas.*] Ἑβδομηκοντακωμήτας, Latine ſeptuaginta-vicanos, ſatis apte dixeris.

4. *Magaſen.*] Vide Notas & Emendationes num. CXIV.

5. *Ex Africa latere.*] A Syene, inquit, Meroën verſus & auſtrum, lateri Nili amnis occidentali, qua ſpectat Africam, adſident oppida quæ ſequuntur.

6. *Maumarum, &c.*] Vide Notas & Emend. num. CXV.

7. *Hypaton.*] Ὕπατον, quaſi ſupremum ac primarium.

8. *Berreſa.*] Locum hic habere fortaſſis poſſit Βέρεξ, quod oppidum Timocrates apud Stephanum, Æthiopiam inter Indiamque, laxiore certe nec ſatis diſtincto intervallo, collocat.

9. *Miſſi ab eo milites.*] Refert hæc pariter Dio, lib. 63. pag. 719. Alias quoque ad Nili fontes explorandos, miſſos eſſe a Nerone centuriones duos, qui a Rege Æthiopiæ inſtructi auxilio fuerunt, auctor eſt Seneca lib. 6. Natur. quæſt. cap. 8. pag. 907.

10. *P. Petronio.*] Caïum, non Publium, appellat Dio, lib. 54. pag. 526. ubi hanc expeditionem ſuſceptam refert anno V. C. DCCXXXII. M. Claudio Marcello Æſernino, L. Aruntio Coſſ. Γαΐῳ Πετρωνίῳ τῷ τῆς Αἰγύπτου ἄρχοντι, &c.

11. *Pſelcin.*] Ψελχὶς Ptolemæo lib. 4. c. 5. e regione Tacompſi oppidi Straboni, l. 17. p. 820. Ψέλχη, ubi de facta ejus oppidi a Petronio expugnatione prolixior oratio inſtituitur. In Conc. Calched. *Joannes Epiſc. Pſelcis* ſubſcripſit.

[1] Primin, [2] Aboccin, [3] Phthurin, [4] Cambuſin, [5] Attevan, [6] Stadiſin, ubi Nilus præcipitans ſe, fragore auditum accolis aufert. Diripuit [7] & Napata. Longiſſime autem a Syene progreſſus eſt DCCCCLXX. mill. paſſuum. Nec tamen arma Romana ibi ſolitudinem fecerunt. [8] Ægyptiorum bellis attrita eſt Æthiopia, viciſſim imperitando ſerviendoque, clara & potens etiam [9] uſque ad Trojana bella Memnone regnante: & Syriæ imperitaſſe eam, [10] noſtroque litori, ætate [11] regis Cephei patet [12] Andromedæ fabulis.

Simili modo & de menſura ejus varia prodidere: primus Dalion ultra Meroën longe ſubvectus: Mox Ariſtocreon, & Bion, & Baſilis: Simonides minor etiam, quinquennio in Meroë moratus, cum de Æthiopia ſcriberet. Nam Timoſthenes claſſium Philadelphi præfectus, [13] ſine menſura, dierum LX. a Syene Meroën iter prodidit: [14] Eratoſthenes DCXXV. mill. Artemidorus DC. mill. Seboſus ab Ægypti extremis ſedecies centena LXXV. mill. paſſuum: [15] unde proxime dicti $\overline{XII}$. L. Verum omnis hæc finita nuper diſputatio eſt:

NOTÆ.

1. *Primin.*] Πρῖμις μεγάλη Ptolemæo lib. 4. cap. 7. in ripa Nili orientali, poſt Pſelcin. Πρῆμνις eſt Straboni, lib. 17. pag. 820.

2. *Aboccin.*] Ἀβουκὶς Ptolemæo, loc. cit. ab occidentali fluvii parte.

3. *Phthurin.*] Φθοῦρι Ptolemæo, loc. cit. atque eodem ſitu.

4. *Cambuſin.*] Καμβύσου ταμιεῖα, Cambyſæ ærarium Ptolemæo, loc. cit. De Cambyſæ expeditionibus Meroën uſque ſuſceptis, multa Strabo, lib. 17. pag. 790.

5. *Attevan.*] Sic enim ſcribo, pro *Attenan.* Eſt enim hæc Ptolemæi Αὐτέβα loc. cit.

6. *Stadiſin.*] Τάστια Ptolemæo loc. cit. juxta magnum catarractem, ubi Nilus præcipitans ſe, fragore auditum accolis aufert.

7. *Et Napata.*] Νάπατα Ptolemæo, loc. cit. latere Nili orientali. Hodie *Chaxumum.*

8. *Ægyptiorum bellis.*] Seſoſtri Ægypti rege totam Æthiopiam bello vaſtante, ut auctor eſt Strabo, lib. 17. pag. 790. Diodorus Siculus, lib. 1. Bibl. pag. 50. 55. & 59. & prior ceteris Herodotus, lib. 2. Euterpe, num. 110. pag. 129.

9. *Vſque ad Trojana.*] Forte rectius, *uſque a Trojano bello.* De Memnone Æthiopiæ rege, multa Philoſtratus, lib. 6 de vita Apoll. cap. 9. Aurora & Tithono genitum ait fuiſſe Apollodorus lib. 3. de Diis, ante Trojana tempora.

10. *Noſtroque litori.*] Mediterranei maris litori, qua Syriam alluit.

11. *Regis Cephei.*] A quo Æthiopia cognomen accepit. Ovid. lib. 4. Metam. verſ. 669.

Æthiopum populos, Cepheïa deſpicit arva.

12. *Andromedæ.*] Quam belluæ objectam ante Joppen ferunt, Syriæ litore, ut dictum eſt libro ſuperiore, ſectione 34.

13. *Sine menſura.*] Locorum intervallo minime notato.

14. *Eratoſthenes DCXXV.*] Seu Græca menſura, qua uſus videtur Eratoſthenes, ſtadiis quinquies mille, ut dictum eſt lib. 2. ſect. 75.

15. *Unde proxime dicti.*] Proxime, inquit, appellati ſcriptores, Timoſthenes nimirum, Eratoſthenes, & Artemidorus inde, hoc eſt, ab Ægypti extremis, ſive ab Alexandria, ad Meroën inſulam, duodecies centena tantum numerant, & quinquaginta millia paſſuum. Vide Notas & Emend. num. CXVI.

quoniam a [1] Syene DCCCLXXIII. mill. Neronis exploratores renunciavere his modis: A Syene [2] Hieran ſycaminon LIV. mill. paſſuum. Inde Tama LXXII. millia paſſ. Regionem [3] Evonymiton Æthiopum primam, CXX. Acinam LIV. mill. Pitaran XXV. Tergedum CVI. mill. [4] Inſulam Gagauden eſſe in medio eo tractu. Inde primum viſas aves pſittacos, & ab altera (quæ vocatur Artigula) animal [5] ſphingion, a Tergedo cynocephalos. Inde Napata LXXX. mill. Oppidum id parvum [6] inter prædicta ſolum. Ab eo ad inſulam Meroën CCCLX. mill. Herbas circa Meroën demum viridiores, ſilvarumque aliquid apparuiſſe, & rhinocerotum elephantorumque veſtigia. Ipſum oppidum Meroën [7] ab introitu inſulæ abeſſe LXX. mill. paſſuum: juxtaque aliam [8] inſulam Tadu [9] dextro ſubeuntibus alveo, quæ portum faceret. Ædificia oppidi pauca. Regnare feminam [10] Candacem, quod nomen multis jam annis ad reginas tranſiit. Delubrum Hammonis [11] & ibi religioſum, & toto tractu ſacella. Ceterum cum potirentur rerum Æthiopes, inſula ea [12] magnæ claritatis fuit. Tradunt armatorum CCL. mill. dare ſolitam, artificum CCCC. mill. alere. Reges Æthiopum XLV. & hodie traduntur.

*CAPUT XXX. * Univerſa vero gens [13] Ætheria appellata eſt, deinde

NOTÆ.

1. *A Syene DCCCLXXIV.*] Vide Notas & Emend. num. CXVII.

2. *Hieran ſycaminon.*] Quaſi Sacram morum, ſive ſacram ſycomorum Latine dixeris. Antoninus a Syene ad Hieran ſycaminon paſſuum millia numerat octoginta: ſed longiore, ut apparet, itinere, propter diverticula, flexuſque manſionum.

3. *Evonymiton.*] Εὐωνυμῖται, ἔθνος Αἰγύπτιον πρὸς τῇ Αἰθιοπίᾳ, Stephanus, pag. 281. Agathemerus, lib. 2. Geogr. cap. 5. Καὶ μετὰ τὸν μέγαν καταῤῥάκτην ἀπὸ μὲν δυσμῶν τοῦ Νείλου Εὐωνυμῖται. *Poſt magnum Nili catarracten, ad occidentale fluvii latus, Evonymitæ.*

4. *Inſulam Gagauden.*] Quam Nilus efficit, medio in tractu Syenen inter Meroënque.

5. *Sphingion.*] Simiarum genus, de quo lib. 8. ubi & de cynocephalis dicetur.

6. *Inter prædicta ſolum.*] Ceteris bello deletis, ſolum id reſtat.

7. *Ab introitu inſulæ.*] Eſt enim ejus inſulæ ingens amplitudo: longitudinis ſcilicet, trium millium ſtad. hoc eſt, CCCLXXV. mill. paſſ. latitudinis ſtadiorum mille, hoc eſt, eſt, CXXV. mill. paſſ. auctore Strabone, lib. 17. pag. 821. Ab introitu vero inſulæ abeſſe oppidum Meroën ſtadiis ſeptingentis idem prodidit, p. 786. quæ efficiunt LXXXVII. M. D. paſſ.

8. *Inſulam Tadu.*] Ita MSS. omnes. Editi, *Tatu.* Hodie *ſalac.*

9. *Dextro.*] Qui vergit in Africam.

10. *Candacem*] Ita Colb. 1. 2. & Pariſ. non, ut editi libri, *Candaocen.* Κανδάκη vocatur a Strabone, lib. 17. pag. 820. quæ Petronio Ægypti provinciam, bellumque Æthiopicum adminiſtrante, legatos ad Auguſtum Cæſarem miſit.

11. *Et ibi.*] Ut in Libya.

12. *Magnæ claritatis.*] Æthiopum regia, Straboni lib. 17. pag. 821. & alibi. De ea diximus lib. 5. ſect. 30.

13. *Ætheria.*] Ἀερίαν dictam eſſe olim Æthiopiam auctor eſt Heſychius, verbo Ἀερία: ab eo fortaſſis tempore, quo Ægyptus imperitavit Æthiopiæ, ut ſuperius dictum eſt: nam & Ægypto ipſi inditum id nomen fuiſſe, auctor eſt, præter alios, Gellius lib. 14. cap. 6 pag. 777.

Atlantia, mox [1] a Vulcani filio Æthiope Æthiopia.

Animalium hominumque effigies monſtriferas circa extremitates ejus gigni minime mirum, artifici ad formanda corpora effigieſque cælandas [2] mobilitate ignea. Ferunt certe ab orientis parte intima gentes eſſe ſine naribus, æquali totius oris planitie. Alias ſuperiore labro orbas, alias ſine linguis. [3] Pars etiam ore concreto & naribus carens, uno tantum foramine ſpirat, potumque calamis avenæ trahit, & grana ejuſdem avenæ ſponte provenientis ad veſcendum. [4] Quibuſdam pro ſermone nutus motuſque membrorum eſt. Quibuſdam ante [5] Ptolemæum Lathurum regem Ægypti ignotus fuit uſus ignium. [6] Quidam & Pygmæorum gentem prodiderunt inter paludes, ex quibus Nilus oriretur.

[7] In ora autem, ubi deſiimus, [8] continui montes, ardentibus ſimiles rubent. [9] Troglodytis & rubro mari a Meroë tractus omnis ſuperponitur: a Napata tridui itinere ad Rubrum litus, aqua pluvia ad uſum compluribus locis ſervatur, fertiliſſima regione, quæ intereſt, auri. [10] Ulteriora Atabuli, Æthiopum gens tenet. Deinde [11] contra Me-

NOTÆ.

1. *A Vulcani filio Æthiope.*] A vultus nigredine potius: Græcis ita appellantibus, ab αἴθω *uro*, & ὤψ *vultus*: quaſi vultu Solis calore peruſto.

2. *Mobilitate ignea.*] Cæli Æthiopici calore, vicinioque Solis varie agitatas atomos, ad efficiendas multiplices corporum figuras conferre plurimum putat. Nec ſane diffiteor, ut alibi vi frigoris nimia, ſic in iis terris ignium intemperie multa poſſe peccare naturam, imo & ſolere.

3. *Pars etiam.*] Solinus, cap. 30. pag. 56.

4. *Quibuſdam pro.*] Solinus loc. cit. Vide Notas Lud. Vives, in lib. 16. S. Auguſt. de Civit. Dei, cap. 8. Hujuſcemodi ſilveſtres homines, qui nutibus pro ſermone utantur, ait eſſe in Hiſpaniola Occidentalis Indiæ inſula, Petrus Martyr.

5. *Ptolemæum Lathurum.*] Regum Ægypti ejus nominis octavus is fuit. Refert hoc Solinus pariter loc. cit.

6. *Quidam.*] Ariſtotelem ſignat, lib. 8. hiſt. anim. & Melam, l. 3. c. 8. *Fuêre*, inquit iſte, *interius Pygmæi, minutum genus, & quod pro ſatu frugibus contra grues dimicando defecit.* Ad Nili fontes ab Ariſtotele pariter collocantur. De Pygmæis diximus, ſect. 22.

7. *In ora autem.*] In ora ſcilicet Æthiopiæ, cujus ſectione ſuperiore facta mentio eſt, his verbis: *Hinc in ora Æthiopia &c.* litore nimirum ſinus Arabici, paulo citra anguſtias & Diren.

8. *Continui montes.*] Ab his cognomen Rubri maris ortum quidam arbitrati ſunt, teſte Agatharchide, lib. de rubro mari, cap. 2. apud Phot. in Bibl. cod. 250. pag. 1321. ἐπὶ τῷ Ἀραβίῳ καλουμένῳ κόλπῳ &c. *quod ſinus Arabici montes verſus occaſum ſiti, dum acres & ignei Solis radii eos feriunt, carbonis ſpeciem ac ſimilitudinem referunt: ad ortum vero arena & gleba rubentes tumuli, &c.* Habet idipſum Strabo, lib. 16. pag. 779.

9. *Troglodytis.*] Troglodytarum, inquit, agro, & Rubro mari ab ortu, Æthiopiæ tractus ille clauditur: Meroë inſula, ab occaſu.

10. *Ulteriora.*] Remotiora a mari, inter Napata & Meroën, ubi nunc *Sabaï* regnum, cum oppido ejuſdem nominis.

11. *Contra Meroën.*] Ultra Nili ripam, qua Meroën inſulam circumambit, orientali latere.

roën [1] Megabari, quos aliqui Adiabaras nominavere, oppidum habent Apollinis. [2] Pars eorum Nomades, [3] quæ elephantis veſcitur. [4] Ex adverſo in Africæ parte Macrobii. Rurſus [5] a Magabaris Memnones & Davelli, dierumque viginti intervallo Critenſi. Ultra eos Dochi, deinde [6] Gymnetes ſemper nudi. Mox Anderæ, [7] Mathitæ, Meſagebes, Hipporeæ, atri coloris tota corpora rubrica illinunt. At ex Africæ parte Medimni. [8] Deinde Nomades cynocephalorum lacte viventes, [9] Olabi, [10] Syrbotæ, qui octonûm cubitorum eſſe dicuntur.

Ariſtocreon Lybiæ latere a Meroë oppidum Tolen dierum quinque itinere tradit. Inde dierum duodecim [11] Eſar Ægyptiorum oppidum, qui [12] Pſammeticum fugerint: In eo produntur annis trecentis habitaſſe. Contra in Arabico latere Daron oppidum eſſe eorum. Bion autem Sapen vocat, quod ille Eſar, & ipſo nomine advenas ait ſignificari: Caput eorum in inſula, Sembobitin: [13] & tertium in Arabia, Sai. [14] Inter montes autem & Nilum Symbari ſunt, Phalanges: in

Notæ.

1. *Megabari.*] Μεγάβαροι Αἰθίοπες Straboni, lib. 17. pag. 776. Ptolemæo lib. 4. cap. 8. mendoſe Μεγάβαρδοι. Rectius Diodoro Siculo, Μεγαβαρεῖς, quos ille Troglodytis accenſet.

2. *Pars eorum Nomades.*] Quos ab ἐλεφαντοφάγοις ſecernere Philoſtratus videtur, lib. 6. de vita Apoll. cap. 12. pag. 300.

3. *Quæ elephantis.*] Unde Ἐλεφαντοφάγοι Αἰθίοπες cognominati ſunt, teſte Agatharchide, cap. 25. de Rubro mari, apud Phot. cod. 250. pag. 1353. & Agathemero, lib. 2 Geogr. cap. 5.

4. *Ex adverſo.*] Ex adverſo Megabarorum, altero Nili & Meroës latere, verſus Africam. De Macrobiis iſtis, Herod. lib. 3. Thalia, pag. 168. n. 17. Mela, lib. 3. cap. 9. *Æthiopum pars, quia vitæ ſpatium dimidio fere quam nos longius agunt, Macrobii* &c. Pars eſt regni, quod Nubiam hodie appellant: non *Bagamedri*, ut Sanutus exiſtimat.

5. *A Megabaris.*] Ultra Megabaros, verſus auſtrum, Μέμνονες πρὸς τῇ Μερόῃ νήσῳ, juxta Meroën, inquit Agathemerus, lib. 2. Geogr. cap. 5. & Ptolem. lib. 4. cap. 8.

6. *Gymnetes ſemper nudi. Mox Anderæ.*] Straboni lib. 16. pag. 771. Endera locus eſt, ubi Gymnetes incolunt, viri a nuditate corporum & exercitatione ſic appellati: ἐν δέ τις ἐν Σάβει Ἔνδερα Γυμνητῶν ἀνθρώπων κατοικία.

7. *Mathitæ.*] Hi ſunt haud dubie Μαστῖται Ptolemæi lib. 4. cap. 8 quos ad Nili paludes uſque pertinere ait.

8. *Deinde Nomades &c.*] Hæc quoque Solinus, cap. 30. pag. 55.

9. *Olabi.*] In MSS. Reg. 1. 2. Colb. 1. 2. Pariſ. Chiffl. *Aladi.*

10. *Syrbotæ.*] Hæc rurſum Plinius libro ſequente ſect. 2. Solinus loc. cit. pedes duodecim excedere longitudine ſcribit, id quod eodem recidit: nam cubitus habet ſeſquipedem.

11. *Eſar.*] Ἐσὰρ & Δαρὸν oppidorum eſſe nomina in inſula Meroë, auctor eſt Ptolemæus lib. 4. cap. 9. cui num potior habenda fides quam Ariſtocreonti, alii viderint.

12. *Pſammeticum.*] De quo dicemus, lib. 36. ſect. 19.

13. *Et tertium.*] Primum enim Eſar eſt, ſive Sape: alterum, Sembobitis, quod in inſula fuit: in latere Arabiæ tertium, Sai.

14. *Inter montes.*] Quos paulo ante dixit ardentibus ſimiles rubere.

ipſis vero montibus [1] Aſachæ multis nationibus. Abeſſe a mari dicuntur dierum quinque itinere. [2] Vivunt elephantorum venatu. [3] Inſula in Nilo Semberritarum, reginæ paret. [4] Ab ea Nubei Æthiopes dierum octo itinere. Oppidum eorum Nilo impoſitum, Tenupſis. [5] Sambri, apud quos quadrupedes omnes ſine auribus, etiam elephanti. [6] At ex Africæ parte Ptoembari, Ptoemphanæ, qui canem pro rege habent, motu ejus imperia augurantes: Auruſpi oppido longe a Nilo ſito. Poſtea Achiſarmi, Phaliges, Marigeri, Caſamarri.

[7] Bion alia oppida in inſulis tradit, a Sembobiti Meroën verſus dierum toto itinere viginti. [8] Proximæ inſulæ oppidum Semberritarum ſub regina: & aliud Aſar: alterius oppidum Daron. Tertiam Medoën vocant, in qua oppidum Aſel. Quartam eodem, quo oppidum, nomine Garoden. Inde per ripas oppida. [9] Navos, Modundam, Andatim, Secundum, Colligat, Secande, Navectabe, Cumi, Agroſpi, Ægipam, Candrogari, Arabam, Summaram.

[10] Regio ſupra Sirbitum, ubi deſinunt montes, traditur a quibuſdam habere maritimos Æthiopas, Niſicaſtes, Niſitas, quod ſignificat ternûm & quaternûm oculorum viros: non quia ſic ſint, [11] ſed quia ſagittis præcipua contemplatione utantur. Ab ea vero parte

NOTÆ.

1. *Aſacha.*] Iidem Aſachæi Plinio ipſi, lib. 8. ſect. 13. & Solino, cap. 30. pag. 55.

2. *Vivunt &c.*] Solinus, loc. cit. Idcirco ἐλεφαντομάχους Diodorus Siculus, Strabo ἐλεφαντοφάγους appellat.

3. *Inſula in Nilo.*] Ultra Meroën, Strabo, lib. 17. pag. 786. Ἄλλην δ' εἶναι νῆσον ὑπὲρ τῆς Μερόης, ἣν ἔχουσιν οἱ Αἰγυπτίων φυγάδες οἱ ἀποστάντες ἐπὶ Ψαμμιτίχου· καλοῦνται δὲ Σεμβρῖται, ὡς ἂν ἐπήλυδες· βασιλεύονται δ' ὑπὸ γυναικός. *Supra Meroën alia inſula, quam Ægyptiorum exſules incolant, qui a Pſammeticho deſciverunt, & Sembritæ, id eſt, advenæ nominantur, & reginam habent, &c.*

4. *Ab ea.*] Ultra Meroën, Arabiæ latere, Nilique ripa orientali. Hi Νῦβαι Ptolemæo dicuntur, lib. 4. cap. 8 quos cum Avalitis conjungat ad mare Rubrum, atque adeo Arabiæ latere cum Plinio collocet, perſpicuum eſt falli eos, qui hoſce Nubas exiſtimant eos eſſe quos hodie Nubeos appellamus, *le Royaume de Nubie*; cum tota horum regio in oppoſita Nili ripa ſit, nec exiguam Africæ partem obtineat. Sunt hi Nubæ Plinii, & Ptolemæi in Troglodytatum confinio & ad Nili uſque latus orientale pertinent.

5. *Sambri, apud quos.*] Id quoque Solinus, cap. 30. pag. 55. ſed *Pſambares* vocat.

6. *At ex Africa.*] Et iſta, tacito tamen populorum nomine, Solinus refert, loc. cit.

7. *Bion alia.*] Ejuſdem tractus terrarum, qui proxime eſt deſcriptus, alia jam facies ex Bione proponitur: diſcrepantibus enim inter ſe de tam ſemotis regionibus Geographorum ſententiis, ullam prætermittere, quæ alicujus momenti ſit, religioni Plinius habet.

8. *Proximæ inſulæ.*] Ejus quam diximus eſſe Meroæ proximam.

9. *Navos.*] Vide Notas & Emend. num. CXVIII.

10. *Regio ſupra Sirbitum*] Quod oppidum Nilo impoſitum, XII. dierum navigatione diſtare a Meroë, dicetur inferius.

11. *Sed quia ſagittis.*] Solini paraphraſis, loc. cit. *Quod & vident plurimum, & manifeſtiſſime deſtinant jactus ſa-*

Nili, [1] quæ ſupra Syrtes majores, oceanumque meridianum protenditur, Dalion vocatos eſſe dicit, pluvia tantum aqua utentes Ciſoros, Longoporos. [2] Ab OEcalicibus dierum quinque itinere Uſibalcos, Iſuelos, Pharuſos, Valios, Ciſpios. Reliqua deſerta. [3] Deinde fabuloſa. Ad occidentem verſus [4] Nigræ, quorum rex unum oculum habeat in fronte. [5] Agriophagi, pantherarum & leonum carnibus maxime viventes. Pamphagi, omnia mandentes. Anthropophagi, humana carne veſcentes. [6] Cynamolgi, caninis capitibus. Artabatitæ quadrupedum ferarum modo vagi. Deinde Heſperii, Peroſi, quos in Mauritaniæ confinio [7] diximus. Pars quædam Æthiopum [8] locuſtis tantum vivit, fumo & ſale duratis in annua alimenta: ii quadrageſimum annum vitæ non excedunt.

Æthiopum terram univerſam cum mari rubro patere in longitudinem ſemel & vicies centena LXX. mill. paſſuum: in latitudinem [9] cum ſuperiore Ægypto duodecies centena XCVIII. mill. Agrippa exiſtimavit. [10] Quidam longitudinem ita diviſerunt: a Meroë Sirbi-

NOTÆ.

gittarum. Meſiecaſtas legere Plinium oportuiſſe, atque in ejus interpretatione vocis hallucinatum putat Bochartus parte 1. Geogr. lib. 4. cap. 26. pag. 303. Sed non ego credulus illi.

1. *Quæ ſupra Syrtes.*] In ea ſcilicet hæreſi Dalion fuit, quæ exiſtimaret, poſt aliquot dierum navigationem Nilo amne peractam, perveniri denique ad Oceanum Æthiopicum, ſive meridianum, qui inter nos Auſtraleſque populos ibi per Zonam, ut vocant, torridam permearet: in eo oceano Syrtes eſſe iis quæ in mediterraneo, majores, vel certe pares.

2. *Ab Oecalicibus.*] De his diximus, lib. 5. ſect. 8.

3. *Deinde ſabuloſa.*] In confinio maris Æthiopici. *Fabuloſa* hoc loco legi quibuſdam placet: quoniam fabulis videntur affinia, quæ mox ſequuntur.

4. *Nigræ.*] Græco more Νίχει, ut *Solæ* pro Σόλαι. Iidem Nigritæ appellati, libro ſuperiore ſect. 8.

5. *Agriophagi &c.*] Tranſcripſit hæc Solinus iiſdem ferme verbis, c. 30. p. 55.

6. *Cynamolgi.*] Ita nominati, quod canum femellas mulgent, & eo lacte nutriuntur, inquit Agatharchides, lib. de Rubro Mari, cap. 29. apud Photium in Bibl. cod. 250. pag. 1357. τὰς τῶν κυνῶν θηλείας ἀμέλγοντες, τῷ γάλακτι τρέφονται. Nihil Agatharchides de caninis capitibus.

7. *Diximus.*] Libro ſuperiore, ſect. 8.

8. *Locuſtis tantum.*] Idcirco Ἀκριδοφάγοι Græca voce nominantur a Strabone, Solino, & aliis. Accepiſſe hæc Plinius videtur ab Agatharchide, lib. de rubro mari, cap. 27. apud Phot. in Bibl. cod. 250. pag. 1356. ubi ea totidem verbis exſtant: vel a Diodoro, lib. 3. Bibl. pag. 162.

9. *Cum ſuperiore Ægypto.*] Quam Thebaïdem appellavit, lib. 5 ſect. 9. Porro longitudinem Æthiopiæ reperit ab ortu hiberno ad occaſum hibernum: latitudinem, ab auſtro ad ſeptentrionem. Miſſi Theodoſii locum hunc vitioſe exſcripſerunt: *Juxta Plinium Secundum ... longitudinem Ægypti ſuperioris cum ſua Æthiopia, centena decies & quater, & ſemel* LXX. *paſſuum: latitudinem Æthiopiæ & Ægypti ſuperioris,* DCCCCLVII. M. *paſſuum, Agrippa exiſtimavit.*

10. *Quidam longitudinem.*] Longitudinem, inquit, alii repetunt ab ea parte, unde nos latitudinem ducimus: a Meroë ſcilicet, & ſeptentrionali parte, ad auſtrum.

tum

tum, XII. dierum navigationem. Ab ea XII. ad Davellos. Ab his ad oceanum Æthiopicum ſex dierum iter. In totum autem ab oceano ad Meroën DCXXV. mill. paſſuum eſſe inter auctores fere convenit: inde Syenen, [1] quantum diximus. [2] Sita eſt Æthiopia ab oriente hiberno ad occidentem hibernum. [3] Meridiano cardine ſilvæ ebeno maxime virent: a media ejus parte imminens mari mons excelſus, æternis ardet ignibus, [4] Theôn ochema dictus Græcis: [5] a quo navigatio quatridui ad promontorium, quod [6] Heſperion ceras vocatur, confine Africæ juxta Æthiopas Heſperios. Quidam & in eo tractu modicos colles [7] amœna opacitate veſtitos [8] Ægipanum Satyrorumque produnt.

XXXVI. [9] Inſulas toto eo mari & Ephorus complures eſſe tradidit, & Eudoxus, & Timoſthenes: Clitarchus vero Alexandro regi renunciatam adeo divitem, ut equos incolæ talentis auri permutarent. Alteram, ubi ſacer mons opacus ſilva repertus eſſet, diſtillantibus arboribus odore miræ ſuavitatis. Contra ſinum Perſicum [10] Cerne nominatur inſula [11] adverſa Æthiopiæ, cujus neque magnitudo, neque intervallum a continente conſtat; Æthiopas tantum populos habere proditur. Ephorus auctor eſt, a Rubro mari navigantes in eam CAPUT XXXI.

NOTÆ.

1. *Quantum diximus.*] Hac ipſa ſectione, ex Neronis exploratorum relatu, DCCCLXXIII. mill. paſſ.

2. *Sita eſt Æthiopia.*] Hæc Solinus totidem verbis, cap. 30. pag. 56. & Miſſi Theodoſii.

3. *Meridiano cardine.*] Medio fere tractu Æthiopiæ, inter ortum Solis & occaſum, Meroën uſque a Syene, inquit ipſe lib. 12. ſect. 8.

4. *Theôn ochema.*] Θεῶν ὄχημα, *Deorum currus.* Cum a media Æthiopiæ parte imminere mari mons iſte dicatur, non a Plinio modo, ſed & a Ptolemæo, lib. 4. cap. 5. vix alium eſſe crediderim, quam qui promontorium efficit Palmarum dictum, *Capo das Palmas*, in ora Guineæ occidentali.

5. *A quo.*] Miſſi Theodoſii: *a quo navigatione quatridui, promontorium*, & cetera iiſdem plane ſyllabis.

6. *Heſperion ceras.*] Ἑσπέριον κέρας, Heſperium cornu, hodie, *le Cap de Sierra Liona*: facto a Luſitanis nomine, quod maris ibi fremitus leænæ rugitum referre quodammodo videatur.

7. *Amœna opacitate.*] Miſſi Theodoſii, *capacitate*, male. Plinius ſect. ſeq. *Mons opacus ſilva.*

8. *Ægipanum &c.*] De his l. 5. ſect. 8.

9. *Inſulas.*] Hæc totidem ſyllabis apicibuſque Miſſi Theodoſii.

10. *Cerne nominatur.*] Jactatur, inquit, necdum tamen fidem obtinuit. Satis obſcuri nominis, & incerti ſitus hanc fuiſſe tum inſulam innuit: nec velle ſe famæ, quæ de ea forte percrebruit, ſponſorem fieri. Sic Euſtathius ad Dionyſii verſum 219. pag. 32. diſcrepantes refert auctorum de ejus ſitu ſententias: Lycophrone, ad ortum Solis: Polybio, ad occaſum: ad meridiem Dionyſio ſtatuente. Nullus dubito quin hæc Pliniana, ſive Lycophroniana, ſive Dionyſiana Cerne ſit ea quam S. Laurentii vocitamus, ſive *Madagaſcar*. Μενουθιὰς eadem Ptolemæi, lib. 4. cap. 9.

11. *Adverſa Æthiopiæ.*] Plane hic ſitus congruit cum hodierna *Madagaſcar*: nam extimo promontorio exortum Solis æſtivum reſpicit, ſinumque Perſicum: occidentali latere, Æthiopiæ inferiori ab exortu Solis æſtivo ad hibernum occaſum prætenditur.

Digitized by Google

non poſſe propter ardores ultra quaſdam columnas (ita appellantur [1] parvæ inſulæ) provehi. [2] Polybius in extrema Mauritania contra montem Atlantem a terra ſtadia octo abeſſe prodidit Cernen. Nepos Cornelius [3] ex adverſo maxime Carthaginis a continente paſſus mille: non ampliorem circuitu [4] duobus millibus. Traditur & alia inſula contra montem Atlantem, [5] & ipſa Atlantis appellata. Ab ea quinque dierum navigatione ſolitudines ad Æthiopas Heſperios, & promontorium, [6] quod vocavimus Heſperion ceras, inde primum circumagente ſe terrarum fronte in [7] occaſum, ac mare Atlanticum. [8] Contra hoc quoque promontorium [9] Gorgades inſulæ narrantur, Gorgonum quondam domus bidui navigatione diſtantes a continente, ut tradit Xenophon Lampſacenus. Penetravit in eas Hanno Pœnorum Imperator, prodiditque hirta feminarum corpora, [10] viros pernicitate evaſiſſe: [11] duarumque Gorgonum cutes argumenti & miraculi gratia in Junonis templo poſuit, ſpectatas uſque ad Carthaginem captam. Ultra has etiamnum duæ [12] Heſperidum inſulæ narrantur.

N O T Æ.

1. *Parvæ inſulæ.*] *Les Iſles de Maſcarenhas*, ſic enim Luſitani vocant, ſex ſeptemve inſulas exiguas, quæ Madagaſcari ad ſeptentrionem objacent, ſub linea fere Æquinoctiali.

2. *Polybius.*] De Polybii Nepotiſque Cerne dicemus inferius, cum de Gorgonum inſula ſermo erit.

3. *Ex adverſo maxime Carthaginis.*] Id quomodo accipiendum ſit, Hanno ipſe aperit, a quo Nepos hauſit: Reſpondere nimirum Carthagini ex adverſo Cernen: quoniam ſimilis eſt navigatio a Carthagine ad columnas, atque a columnis ad Cernen: ἐῴκει γὰρ, inquit pag. 39. ὁ πλοῦς ἔκ τε Καρχηδόνος ἐπὶ στήλας, κἀκεῖθεν ἐπὶ Κέρνην.

4. *Duobus millibus.*] Etiam minorem facit Hanno, quinque duntaxat ſtadiorum: κύκλον ἔχουσα, σταδίων πέντε.

5. *Et ipſa Atlantis.*] Eodem, quo Platonica Atlantis nomine, de qua dictum eſt, lib. 2. ſect. 92. ſed ab ea tamen diverſa. Quamquam & nomen hujus & ſitus, incerta tantum fama traditur.

6. *Quod vocavimus.*] Superiore ſect.

7. *In occaſum.*] Ab oceano meridiano tum primum ſe circumagente litore verſus eam partem quæ Soli occidenti obvertitur: unde Atlanticum incipit mare cognominari.

8. *Contra hoc quoque.*] Heſperion ſcilicet. Hæc iiſdem verbis Solinus, cap. 56. pag. 87.

9. *Gorgades inſulæ.*] Quæ Gorgonum inſula Melæ nominatur, ea Cerne ipſa eſt Polybii, Nepotiſque: quam Arguinam, *Arguin*, vocari puto, inquit Mariana, l. 1. hiſt. Hiſpan. c. 22. p. 41. ultra promontorium Album, circa Æquatorem, viceſima prima orbis cælique parte. Quare veriſimile eſt de numero ac ſitu inſularum, quibus id nomen eſſet, hallucinatum Xenophontem, quem Plinius laudat, in rebus etiamtum obſcuris fidem ſuam præſtare non auſus.

10. *Viros pernicitate.*] Viros non in conſpectum colloquiumque veniſſe, quoniam pernicitate ſumma avolarint. Alii ſic interpretantur, quaſi feminæ viros pernicitate evaſerint.

11. *Duarumque Gorgonum.*] Nota de Gorgonibus Phorci filiis fabula; quam prolixe recitat Naſo, lib. 4. Metamorph. ſub finem. Refert hæc pariter Solinus, cap. 56. pag. 88.

12. *Heſperidum inſulæ.*] Quas Heſperides tenuiſſe perhibentur, inquit Mela, lib. 3. cap. 10. Sed incerti, ut Plinius confitetur, ſitus.

Adeoque omnia circa hæc incerta ſunt, ut Statius Seboſus a Gorgonum inſulis prænavigatione Atlantis dierum XL. ad Heſperidum inſulas curſum prodiderit, ab iis ad [1] Heſperu ceras unius. Nec Mauritaniæ inſularum certior fama eſt. Paucas modo conſtat eſſe ex adverſo [2] Autololum, a Juba repertas, in quibus [3] Gætulicam purpuram tingere inſtituerat.

CAPUT XXXII.

XXXVII. [4] Sunt qui ultra eas [5] Fortunatas putant eſſe, quaſdamque alias: quorum numero idem Seboſus etiam ſpatia complexus, [6] Junoniam abeſſe a Gadibus DCCL. mill. paſſuum tradit. Ab ea tantumdem ad occaſum verſus [7] Pluvialiam, Caprariamque: in Pluvialia non eſſe aquam, niſi ex imbribus. Ab iis CCL. mill. paſſuum Fortunatas [8] contra læva Mauritaniæ [9] in VIIII. horam Solis: [10] vocari Convallem a convexitate, & Planariam a ſpecie: Convallis circuitum, CCC. mill. paſſuum. Arborum ibi proceritatem ad centum XIV. pedes adoleſcere.

[11] Juba de Fortunatis ita inquiſivit: [12] ſub meridie quoque poſitas eſſe prope occaſum, [13] a Purpurariis DCXXV. mill. paſſuum, ſic ut CCL. ſupra occaſum navigetur: deinde per LXXV. mill. paſſuum ortus petatur. [14] Primam vocari Ombrion nullis ædificiorum veſtigiis: habere in montibus ſtagnum, [15] arbores ſimiles ferulæ: ex qui-

NOTÆ.

1. *Heſperu ceras.*] Sic libri omnes MSS. ſcribunt: ἑσπέρου κέρας.

2. *Autololum.*] De his diximus lib. 5. ſect. 1. Purpurariæ eæ ſunt inſulæ, de quibus agemus ſect. 37.

3. *Gætulicam.*] E conchis ſeu purpuris, quæ Gætulico oceani litore legerentur, ut dicemus lib. 9. ſect. 60.

4. *Sunt qui ultra eas.*] Ultra Purpurarias proxime appellatas.

5. *Fortunatas.*] Quæ nunc Canariæ dicuntur, *les Canaries*.

6. *Junoniam.*] Hæc Seboſi Junonia ea eſt quam nos hodie vocitamus, *l'Iſle Fortaventure*, e Fortunatis ſive Canariis ea quæ fere propior eſt Solis exortui.

7. *Pluvialiam, &c.*] Pluvialia, nunc *l'Iſle de Fer*, Canariarum maxime occidentalis, unde primum meridianum Galli auſpicantur. Capraria, Pluvialiæ a ſeptentrione objacet, *l'Iſle de Palme*.

8. *Contra læva Mauritaniæ.*] Ab oceano meridiano, inquit, navigantibus, verſus Mauritanias, ad lævam objacent Fortunatæ.

9. *In nonam horam ſolis.*] Sitæ ſunt, inquit, Fortunatæ inter meridiem, quæ hora diei ſexta eſt Romanis, & Solis occaſum, quæ duodecima. Vide Notas & Emend. num. CXIX.

10. *Vocari Convallem.*] *L'Iſle d'Enfer, ou l'Iſle Teneriffe.* Argumento eſt, ejus amplitudo, quæ mox circuitu complecti dicitur millia paſſuum trecenta. Vide Notas & Emend. num. CXX.

11. *Juba.*] Solinus iiſdem verbis, cap. 56. pag. 88.

12. *Sub meridie.*] Inter meridiem, ut diximus, & Solis occaſum.

13. *A Purpurariis.*] Purpurarias appellavit Juba, in quibus purpuram Gætulicam tingere inſtituerat: Sunt eæ Mauritaniæ litori proximæ, Madera, *l'Iſle Madere*, & *Porto Sancto*.

14. *Primam vocari Ombrion.*] Tranſcripſere hæc Martianus, lib. 6. cap. de Babylonia. pag. 226. & Solinus, cap. 56. pag. 88. Quæ Pluvialia Seboſo, hæc Ὄμβριος Jubæ, Græco vocabulo idem ſignificante, appellatur *l'Iſle de Fer*.

15. *Arbores ſimiles ferulæ.*] De cannis ſaccharinis hæc verba Salmaſius accipit.

bus [1] aqua exprimatur, ex nigris amara, ex candidioribus potui jucunda. Alteram inſulam [2] Junoniam appellari, in ea ædiculam eſſe tantum lapide exſtructam. Ab ea in vicino [3] eodem nomine minorem. Deinde [4] Caprariam lacertis grandibus refertam. [5] In conſpectu earum eſſe [6] Nivariam, quæ hoc nomen accepit a perpetua nive, nebuloſam. Proximam ei [7] Canariam vocari a multitudine canum ingentis magnitudinis : ex quibus perducti ſunt Jubæ duo : apparentque ibi veſtigia ædificiorum. [8] Cum autem omnes copia pomorum & avium omnis generis abundent, hanc & palmetis [9] caryotas ferentibus, ac nuce pinea abundare. Eſſe copiam & mellis. Papyrum quoque [10] & ſiluros in amnibus gigni : Infeſtari eas belluis, [11] quæ expellantur aſſidue, putreſcentibus.

*CAPUT XXXIII. XXXVIII. At abunde orbe terrarum [12] extra intra indicato, colligenda in arctum menſura æquorum videtur. * Polybius a Gaditano freto longitudinem directo curſu ad os Mæotis [13] $\overline{XXXIV}$.

NOTÆ.

in Solio. pag. 1018. quoniam ſaccharum in Madera inſula provenit. Sed neque Madera Pluvialia eſt, neque harum arborum per ſe ferax. Perpetua enim quondam ſilva fuit, quam incendio poſt abſumptam patefecere Luſitani, & cannas ſacchariſeias intulere. Celebris porro eſt in Fero inſula arbot ea, quam Sacram vocant, *l'Arbre Saint:* cujus ſtillatitia aqua univerſis ſufficit inſulanis, quamvis unica ſit. Sed neque eſt arbos ea naturæ ferulaceæ : nec vi aqua ex ea exprimitus, ſed ſponte ſtillat.

1. *Aqua exprimantur.*] Ut cannæ ex ſaccharifera fueriot, (quod nonnullis placere intelligo) non tamen cogendi coquendique ſaechari cognita veteribus ratio fuit : ſed hae duntaxat tenus in uſum adhibitæ, ut aquam ſuccumve ex iis ad potum exprimerent.

2. *Junoniam.*] A Seboſi Junooia hæc diverſa : *l'Iſle Gomer.*

3. *Eodem nomine.*] Junoniam minorem : Forte jam aquis obrutam : aut ea ſane fuerit, quam Ptolemæus lib. 4. cap. 6. Ἀπρόσιτος vocat, ſive Inacceſſam, Hiſpani *La non trovada*, & *la Incantata* vocant. Vide Notas & Emend. num. CXXI.

4. *Caprariam.*] *L'Iſle de Palme.* Vide Notas & Emend num. CXXII.

5. *In conſpectu earum.*] Et ſane reliquis ante memoratis, hæc fere ob amplitudinem ab oriente tota prætenditur.

6. *Nivariam.*] MSS. omnes, *Ninguariam.* Ptolemæo lib. 4. cap. 6. Κεντουρία, pro Νιουερία, vel Νιουαρία. *L'Iſle Teneriffe, ou l'Iſle d'Enfer.* Cum in ceteris Canariis nullæ unquam viſæ ſint nives, hæc ſola iis abundat.

7. *Canariam.*] Tenariffæ proximam, ſed orbi noſtro propiorem : *la grande Iſle Canarie.*

8. *Cum autem omnes.*] Solinus hæc iiſdem verbis, cap. 56. pag. 88.

9. *Caryotas.*] De his, libro 13. ſect. 9.

10. *Et ſiluros.*] Piſcium genus eſt, de qno lib. 9.

11. *Quæ expellantur.*] Jactatione maris ac tempeſtatibus. Solini paraphraſis, loc. cit. ubi de Canaria : *Perhibent etiam exſpui in eam undoſo mari belluas : deinde cum monſtra illa putredine tabefacta ſunt, omnia illic infici tetro odore.*

12. *Extra intra.*] Luſtrata orbis interiore veluti parte, quæ oppida continentis hujus provinciaſque complectitur: extima etiam enarrata, quæ inſulas diſſitiſſimas quaſque continet.

13. $\overline{XXXIV}$. *XXXVII.*] Hoc eſt, tricies & quater centena, ac triginta ſeptem mill. paſſ. Martianus, lib 6. pag. 226. legit duntaxat, XXX$\overline{IV}$. XXVII. D. *paſſ.* Æquorum hæc menſura, non terrarum, vel Europæ, ut Pintianus exiſtimavit.

xxxvii. mill. d. paſſuum prodidit. [1] Ab eodem initio ad orientem recto curſu Siciliam [2] xii. lx. mill. d. paſſuum, Cretam ccc lxxxv. mill. paſſuum, Rhodum clxxxiii. mill. d. paſſuum: Chelidonias tantumdem: Cyprum cccxxii. mill. paſſuum. Inde Syriæ Seleuciam Pieriam cxv. mill. paſſuum. Quæ computatio efficit [3] vicies quater centena xl. mill. paſſuum. Agrippa hoc idem intervallum a freto Gaditano ad ſinum Iſſicum per longitudinem directam [4] xxxiv. xl. paſſuum mill. taxat, in quo haud ſcio an ſit error numeri, quoniam idem a Siculo freto Alexandriam curſus [5] xii. l. mill. paſſuum tradidit. Univerſus autem circuitus per ſinus dictos [6] ab eodem exordio colligit ad Mæotin lacum, [7] c. lvi. mill. paſſuum. Artemidorus adjicit [8] dccliii. mill. Idem cum Mæotide [9] clxxiii. xc. mill. paſſuum eſſe tradit. Hæc eſt menſura [10] inermium, & pacata audacia fortunam provocantium hominum. Nunc ipſarum partium magnitudo comparabitur, utcumque difficultatem afferet auctorum diverſitas. Aptiſſime tamen ſpectabitur ad longitudinem latitudine addita. Eſt ergo ad hoc præſcriptum [11] Europæ magnitudo [12] lxxxii. xciv. mill. paſſuum. Africæ (ut media ex omni varietate prodentium ſumatur computatio) efficit longitudo [13] xxxvii. xciv. mill. Latitudo, qua colitur, nuſquam ducenta

NOTÆ.

1. *Ab eodem initio.*] Gaditano freto.

2. XII. LX.] Duodecies centena ſexaginta millia paſſ.

3. *Vicies quater.*] Ita emendavimus, tum MSS. Chiffl. aliorumque admonitu, tum ex ratione poſtremæ ſummæ, quæ cum ſingularibus quæ antecedunt, haud alias ſatis apte congrueret.

4. *XXXIV. XL.*] Tricies & quater centena, xl. millia: 3440000. *mill. paſſ.*

5. *XII. L.*] Duodecies centena, quinquaginta millia: 1250000. *millia paſſ.*

6. *Ab eodem exordio.*] A Gaditano freto.

7. *C. LVI. mill. paſſuum.*] Martianus, loc. cit. *centum quinquaginta ſeptem millia.* Mendoſe: ſcribi enim oportuit, c. lvii. hoc eſt, centies centena, & quinquaginta ſeptem millia paſſuum: 10057000. *mill. paſſ.* quæ univerſus litorum ſinuumque mediterranei maris ambitus complectitur.

8. *DCCLIII.*] Sic erunt omnino centies centena, & octingenta millia paſſuum, Artemidori menſura, a Gaditano freto uſque ad Mæotin lacum.

9. *CLXXIII. XC.*] Centies ſeptuagies & ter centena, ac nonaginta millia paſſ. 17390000. *mill. paſſ.* Martianus legit, clxxxii.. quem numerum librarii ſic reddidere, *centies octies bu*, pro *octogies bis*.

10. *Inermium.*] Nautarum, qui, ut Juvenalis ait, Satyra 12. v. 58.

Dolato
Confiſi ligno, digitis a morte remoti
Quatuor, ac ſeptem, ſi ſit latiſſima teda.

11. *Europæ magnitudo.*] Longitudine ſimul cum latitudine computata.

12. *LXXXII XCIV.*] Ita MSS. omnes, & Martianus loc. cit. Hoc eſt, octogies bis centena, nonaginta quatuor millia: 8294000. *mill. paſſ.* Alia tamen videtur eſſe Artemidori ſententia, lib. 4. ſect. 37. hujus operis Pliniani.

13. *XXXVII. XCIV.*] Ita R. 1. 2. Chiffl. &c. Martianuſque ipſe. Hoc eſt, tricies ac ſepties centena, nonaginta quatuor millia.

Digitized by Google

quinquaginta millia paſſuum excedit. Sed quoniam a Cyrenaïca ejus parte [1] nongentorum decem millium paſſuum, eam fecit Agrippa, deſerta ejus ad Garamantas uſque, qua noſcebantur, complectens, univerſam menſuram, quæ venit in computationem, [2] $\overline{\text{XLVI}}$. VIII. mill. paſſuum efficit. Aſiæ longitudo in confeſſo eſt [3] $\overline{\text{LXIII}}$. LXXV. mill. paſſuum. Latitudo ſane computetur ab Æthiopico mari Alexandriam juxta Nilum ſitam, ut per Meroën & Syenen menſura currat, [4] XVIII. LXXV. mill. paſſuum. Apparet ergo Europam paulo minus dimidia Aſiæ parte [5] majorem eſſe, quam Aſiam. Eandem altero tanto & ſexta parte Africæ, ampliorem quam Africam. Quod ſi miſceantur omnes ſummæ, liquido patebit Europam totius terræ tertiam eſſe partem & octavam paulo amplius: Aſiam vero quartam & quartamdecimam: Africam autem quintam & inſuper ſexageſimam.

XXXIX. His addemus etiamnum unam Græcæ inventionis ſententiam vel exquiſitiſſimæ ſubtilitatis, ut nihil deſit in ſpectando terrarum ſitu: indicatiſque regionibus noſcatur, & cum qua cuique earum ſocietas ſit, ſive cognatio dierum ac noctium, quibuſque inter ſe pares umbræ & æqua mundi convexitas. Ergo reddetur hoc etiam, terræque univerſæ in membra cæli digerentur. Plura ſunt autem hæc ſegmenta mundi, quæ noſtri circulos appellavere, [6] Græci parallelos.

CAPUT XXXIV. [7] Principium habet Indiæ pars verſa ad auſtrum. Patet uſque Arabiam & Rubri maris accolas. Continentur Gedroſi, Perſæ, Carmani, Elymæi, Parthyene, Aria, Suſiane, Meſopotamia, Seleucia cognominata Babylonia, Arabia ad Petras uſque, Syria Cœle, Pelu-

NOTÆ.

1. *Nongentorum decem.*] Martianus loc. cit.

2. $\overline{\text{XLVI}}$. *XIII.*] Quadragies ſexies centena, & octo millia. Colb. 1. 2. *XLIII.*

3. $\overline{\text{LXIII}}$. *LXXV.*] Vide quæ diximus libro ſuperiore ſect. 9.

4. $\overline{\text{XVIII}}$. *LXXV.*] Decies octies centena, & LXXV. millia paſſ. Martianus legit $\overline{\text{XVIII}}$. XXV. ſed manifeſto errore. Nam ab Æthiopico mari ad Meroën DCXXV. mill. paſſuum eſſe, inter auctores fere convenire dixit, ſect. 35. a Meroë Syenen eſſe tantumdem ſpatii ex Eratoſthene jamdudum monuit, lib. 2. ſect. 75. atque hoc ipſo libro ſect. 35. A Syene denique Alexandriam ex eodem Eratoſthene par eſſe intervallum, atque a Syene ad Meroën, Strabo eſt auctor, lib. 2. pag. 114. Quæ triplex ſumma menſuram Plinianam omnino adæquat. Latitudinem porro hanc Aſiæ adjudicat, quoniam ab Aſia Africam Nilo amne diſterminari cenſet.

5. *Majorem eſſe.*] Accuratius paulo de partium orbis magnitudine locuti recentiores Geographi: quos tu conſule.

6. *Græci parallelos.*] Parallelus ſpatium terræ eſt, cujus finis diem maximum habet, quadrante uno longiorem, quam initium. De his parallelis Strabo, lib. 2. pag. 115. & ſeq. Ptolemæus lib. 2. Almag. cap. 6.

7. *Principium.*] Hic parallelus per Alexandriam, παράλληλος διὰ Ἀλεξανδρείας ab antiquis vocabatur: vel διὰ χώρας Ἀλεξανδρείας.

ſium, Ægypti inferiora, [1] quæ Χώρα vocatur Alexandriæ, Africæ maritima, Cyrenaica oppida omnia, Thapſus, Adrumetum, Clupea, Carthago, Utica, uterque Hippo, Numidia, Mauritania utraque, Atlanticum mare, columnæ Herculis. In hoc cæli circumflexu æquinoctii die media, umbilicus, quem Gnomonem vocant, VII. pedes longus, umbram non amplius [2] IV. pedes longam reddit. Noctis vero dieique longiſſima ſpatia horas XIV. æquinoctiales habent, breviſſima e contrario X.

Sequens circulus incipit ab India vergente ad occaſum, vadit per [3] medios Parthos, Perſæpolin, citima Perſidis, [4] Arabiam citeriorem, Judæam, Libani montis accolas. Amplectitur Babylonem, Idumæam, Samariam, Hieroſolymam, Aſcalonem, Ioppen, Cæſaream, [5] Phœnicen, Ptolemaïdem, Sidonem, Tyrum, Berytum, Botryn, Tripolin, Byblum, Antiochiam, Laodiceam, Seleuciam, Ciliciæ maritima, [6] Cypri auſtrina, Cretam, Lilybæum in Sicilia, ſeptentrionalia Africæ & Numidiæ. Umbilicus æquinoctio XXXV. pedum, umbram vigintiquatuor pedes longam facit. Dies autem noxque maxima quatuordecim horarum æquinoctialium eſt, accedente iis [7] quinta parte unius horæ.

[8] Tertius circulus ab Indis Imao proximis oritur. Tendit per Caſpias portas Mediæ proximas, Cataoniam, Cappadociam, Taurum, Amanum, Iſſum, Cilicias portas, Solos, Tarſum, Cyprum, Piſidiam, Pamphyliæ Siden, Lycaoniam, Lyciæ Patara, Xanthum, Caunum, Rhodum, Coum, Halicarnaſſum, Gnidum, Dorida, Chium, Delum, Cycladas medias, [9] Gythium, Maleam, Argos, Laconiam, Elin, Olympiam, Meſſeniam Peloponneſi, Syracuſas, Catinam, Siciliam mediam, Sardiniæ auſtrina, Carteiam, Gades.

NOTÆ.

1. *Quæ Χώρα.*] Regio. Ita libri MSS. omnes. Editi male, *inferiorque ora.*

2. *IV. pedes.*] Si Straboni fides, lib. 2. pag. 133. gnomon ſolarii Alexandriæ rationem habet ad umbram quam efficit, qualis eſt quinarii ad ſeptenarium: quare umbra erit quinque pedum: ſubintellige, hora ſexta, ſeu meridiana.

3. *Medios Parthos*] Cave *Medos*, legas, quibus ſi locum hic eſſe oporteret, appellari poſt Parthos ii deberent, cum ab India in occaſum progredientibus Parthi prius, quam Medi occurrant.

4. *Arabiam citeriorem.*] Quæ Syriæ ad ortum prætenditur, uſque ad Euphraten.

5. *Phœnicen.*] Unde hic circulus ſive parallelus nomen accepit, *διὰ μέσης Φοινίκης*, per mediam Phœnicen.

6. *Cypri auſtrina.*] Sic paulo poſt, *Sardiniæ auſtrina*, *Cappadociæ auſtrina*, &c.

7. *Quinta parte.*] Quartâ, ſi Strabonem audimus, lib. 2. pag. 134. & Ptolemæum, lib. 2. Almag. cap. 6.

8. *Tertius circulus.*] Διὰ Ῥόδου, per Rhodum cognominatus. Hæc ab Eratoſthene videtur Plinius accepiſſe, ut Strabo innuit, loc. cit.

9. *Gythium.*] De quo lib. 4. ſect. 8.

Gnomonis [1] centum unciæ, umbram ſeptuagintaſeptem unciarum faciunt. Longiſſimus dies eſt æquinoctialium horarum quatuordecim atque dimidiæ, cum trigeſima parte unius horæ.

[2] Quarto ſubjacent circulo, quæ ſunt ab altero latere Imai, Cappadociæ auſtrina, Galatia, Myſia, Sardis, Smyrna, Sipylus, Tmolus mons Lydiæ, Caria, Ionia, Trallis, Colophon, Epheſus, Miletos, Samos, Chios, Icarium mare, Cycladum ſeptentrionales, Athenæ, Megara, Corinthus, Sicyon, Achaïa, Patræ, Iſthmos, Epirus, ſeptentrionalia Siciliæ, Narbonenſis Galliæ exortiva, Hiſpaniæ maritima a Carthagine nova, & inde ad occaſum. Gnomoni XXI. pedum reſpondent umbræ XVII. pedum: longiſſimus dies habet æquinoctiales horas quatuordecim, & duas tertias unius horæ.

[3] Quinto continentur ſegmento ab introitu Caſpii maris, Bactra, Iberia, Armenia, Myſia, Phrygia, Helleſpontus, Troas, Tenedus, Abydos, Scepſis, Ilium, Ida mons, Cyzicum, Lampſacum, Sinope, Amiſum, Heraclea in Ponto, Paphlagonia, Lemnus, Imbrus, Thaſus, Caſſandria, Theſſalia, Macedonia, Lariſſa, Amphipolis, Theſſalonice, Pella, [4] Ædeſſa, Berœa, Pharſalia, Caryſtum, [5] Eubœa Bœotûm, Chalcis, Delphi, Acarnania, Ætolia, Apollonia, Brundiſium, Tarentum, Thurii, Locri, Rhegium, Lucani, Neapolis, Puteoli, Tuſcum mare, Corſica, Baleares, Hiſpania media. Gnomoni ſeptem pedes, umbræ ſex. Magnitudo diei ſumma horarum æquinoctialium quindecim.

[6] Sexta comprehenſio, qua continetur urbs Roma, amplectitur Caſpias gentes, Caucaſum, ſeptentrionalia Armeniæ, Apolloniam ſupra Rhyndacum, Nicomediam, Nicæam, Chalcedonem, Byzantium, Lyſimachiam, Cherroneſum, Melanem ſinum, Abderam, Samothraciam, Maroneam, Ænum, Beſſicam, Thraciam, Mædicam, Pæoniam, Illyrios, Dyrrachium, Canuſium, [7] Apuliæ extima,

NOTÆ.

1. *Centum unciæ.*] Centum partes. Hoc eſt, eandem habet rationem ad umbram umbilicus horologii, ſive gnomon, quam habet centenarius numerus ad LXXV.

2. *Quarto.*] Διὰ Σμύρνης, Ptolemæo, loc. cit.

3. *Quinto.*] Διὰ Ἑλλησπόντου.

4. *Ædeſſa.*] Ptolemæo lib. 3. cap. 13. Αἴδεσσα urbs Emathiæ in Macedonia juxta Berrhœam. *Edeſſam Macedoniæ civitatem* vocat Victor Vitenſis, lib. 1. de perſec. Afric. pag. 10. In Notitia Eccleſ. pag. 21. Ἔδεσσα.

5. *Eubœa Bœotûm*] Sive Bœotorum. Avulſa enim Eubœa Bœotiæ ut dictum eſt, lib. 4.

6. *Sexta comprehenſio*] Διὰ Μασσαλίας, per Maſſiliam.

7. *Apuliæ extima.*] Priſcianus Grammat. lib. 2. pag. 608. hunc Plinii locum affert in medium, ut *extimum* pro *extremo* dictum a veteribus probet: *Plinius*, inquit, *in ſexto Naturalis hiſtoriæ: Dyrrachium, Canuſium, Apuliæ extima,*

Campaniam,

Campaniam, Etruriam, Piſas, Lunam, Lucam, Genuam, Liguriam, Antipolin, Maſſiliam, Narbonem, Tarraconem, Hiſpaniam Tarraconenſem mediam, & inde per Luſitaniam. Gnomoni pedes novem, umbræ octo. Longiſſima diei ſpatia, horarum æquinoctialium quindecim, addita nona parte unius horæ: aut, ut Nigidio placuit, quinta.

[1] Septima diviſio ab altera Caſpii maris ora incipit: vaditque ſupra Calatim, Boſphorum, Boryſthenem, Tomos, [2] Thraciæ averſa, Triballos, Illyrici reliqua, Adriaticum mare, Aquileïam, Altinum, Venetiam, Vicetiam, Patavium, Veronam, Cremonam, Ravennam, Anconam, Picenum, Marſos, Pelignos, Sabinos, Umbriam, Ariminum, Bononiam, Placentiam, Mediolanum, omniaque ab Apennino: tranſque Alpes Galliam Aquitanicam, Viennam, Pyrenæum, Celtiberiam. Umbilico triginta quinque pedum, umbræ triginta ſex, ut tamen in parte Venetiæ exæquetur umbra gnomoni: ampliſſima dies horarum æquinoctialium quindecim, & quintarum partium horæ trium.

Hactenus antiquorum exacta celebravimus. Sequentium diligentiſſimi, quod ſupereſt terrarum tribus aſſignavere ſegmentis. A Tanaï per Mæotin lacum & Sarmatas uſque Boryſthenem, atque ita per Dacos partemque Germaniæ, Gallias, Oceani litora amplexi, quod eſſet horarum ſedecim. Alterum per Hyperboreos & Britanniam, horarum decem & ſeptem. Poſtremum Scythicum a Riphæis jugis in Thulen, in quo dies continuarentur ([3] ut diximus) noctesque per vices. Iidem & ante principia, quæ fecimus, poſuere circulos duos. [4] Primum per inſulam Meroën, & Ptolemaïdem, in Rubro mari ad elephantorum venatus conditam: ubi longiſſimus dies [5] duodecim horarum eſſet, dimidia hora amplior. Secundum [6] per Syenen Ægypti euntem, qui eſſet horarum [7] tredecim. Iidemque ſingulis dimidia horarum ſpatia uſque ad ultimum adjecere circulis. Et hactenus de terris.

NOTÆ.

1. *Septima diviſio*] Parallelus διὰ μέσου Πόντου Ptolemæo, loc. cit.

2. *Thraciæ averſa.*] Septentrioni partem obverſam.

3. *Ut diximus.*] Libro 4. ſect. 26.

4. *Primum per.*] Διὰ Μερόης καὶ Πτολεμαΐδος τῆς ἐν τῇ Τρωγλοδυτικῇ, Straboni, lib. 2. pag. 133.

5. *Duodecim.*] Imo tredecim, ὡρῶν ἰσημερινῶν τρισκαίδεκα Straboni & Ptolemæo, locis cit.

6. *Per Syenen.*] Διὰ Συήνης: horarum tredecim cum ſemiſſe, iiſdem auctoribus proxime appellatis.

7. *Tredecim.*] MSS. R. 1. 2. & Chiffl. XIIII.

NOTÆ ET EMENDATIONES
AD LIBRUM VI.
NATURALIS HISTORIÆ
C. PLINII SECUNDI.

Sect. 1. I. AUCTA *inanitate.*] Sic MSS. omnes : editi perperam , *aucta immanitate:* eſt enim familiare Plinio, ut obſervavit ante nos Pintianus, quæ non habitentur, ea inania appellare.

Ibid. II. *Tembrogium.*] Non is eſt Θύμβριος de quo Strabo lib. 13. pag. 598 uti perperam Ortelius cenſuit. Is enim Trojanus amnis eſt, in Scamandrum influens per campum ſibi cognominem, a quo & Thymbræus Apollo cognominatus eſt. Sed neque Coralius, de quo mox, cum amne Sangario commiſcendus: ut idem Ortelius fecit.

Ibid. III. *A quo incipiunt Mariandyni ſinus, oppidumque Heraclea.*] His verbis voculam *Coralius* præfigunt libri plerique : ab iis haud dubie confictam, qui Sangarii nomen alterum quærebant, cum illud alterum non eſſe quam Sagarim, perſpicua res ſit : Hanc certe vocem in ſua paraphraſi non agnoſcit Solinus, cap. 43. pag. 72. *Sagaris fluvius*, inquit, *ortus in Phrygia, dictuſque a pleriſque Sangarius, exordium facit Mariandyni ſinus, in quo oppidum Heraclea*, &c. Neque Martianus, lib. 6. cap. de Phrygia, pag. 221. *Amnem Rheſum, Sagarimque ſinus Mariandyni* &c. Horum auctoritati niſi concedendum aliquid putarem, locum hunc Plinianum interpungendum pronunciarem in hunc modum, *a quo incipiunt Mariandyni. Sinus, oppidumque Heraclea* &c.

Ibid. IV. *Lyco flumini appoſitum.*] Ita MSS. omnes, & excuſi libri ante Dalecampium, qui *oppoſitum* maluit. Quid vero ſit *oppoſitum fluminis oppidum*, fateor me non ſatis percipere. Appoſitum autem ſeu juxta poſitum intelligo, quod modico a ripa fluminis diſtat intervallo : quemadmodum ipſis vicenis ſtadiis Heracleam a Lyco diſſitam eſſe ſcribit Arrianus in Periplo Ponti Euxini : ἀπὸ δὲ Λύκου εἰς Ἡράκλειαν πόλιν … στάδιοι εἴκοσι. Impoſitum vero amni oppidum dicimus, quod eſt in ipſa ripa poſitum.

Sect. 2. * V. *Henetos adjicit.*] Hunc locum dum raptim legit Martianus, neque intellexit, & fœdum commentus eſt ſimul errorem : *Henetoſa civitas*, inquit, *a cujus civibus in Italia ortos Venetos aſſerunt.* Hauſit hoc a Solino, qui lib. 44. pag. 72. Paphlagoniam ait inſignem eſſe loco Heneto, a quo Paphlagones in Italiam tranſvecti, mox Veneti ſunt nominati.

Ibid. VI. *Parthenius.*] Scylacem hinc emendabis, qui Παρθίνιον hunc amnem vocat, pro Παρθένιον, pag. 32. ubi hanc oram deſcribit. Μετὰ δὲ Ἀσσυρίαν Παφλαγονία ἔθνος· ἔστι δὲ ἐν αὐτῇ Στεφάνη λιμήν· Κέλυσσα πόλις ἑλληνίς· Κάραμβις πόλις ἑλληνίς· Κύτωρος πόλις ἑλληνίς. Σήσαμος πόλις ἑλληνίς, καὶ Παρθίνιος (lege Παρθένιος) ποταμός.

Ibid. VII. *Evarchum.*] Corruptum hujus amnis nomen, quod editi hactenus libri ſic repræſentant, *Flumen Varetum*, reſtituimus admonitu Marciani Heracleotæ, in Periplo pag. 106. cum ipſum hoc terrarum tractu collocantis. Ἀπὸ Σινώπης, inquit, εἰς Εὔαρχον ποταμὸν στάδια π΄. Οὗτος ὁ ποταμὸς ὁρίζει Παφλαγονίαν &c. Diſterminat hic amnis Paphlagones a Cappadocibus. Plinius ſane ſimiliter

Digitized by Google

poſt Sinopen Evarchum, poſt hunc Cappadocum gentem, ceu amni proximam, appellat. Subſcribit & Menippus apud Stephanum, verbo Καππαδοκία· Εὔαρχος ποταμὸς, inquit, ὃς ὁρίζει Παφλαγονίαν καὶ Καππαδοκίαν. Quamobrem Varetum a ſuo Indice expungat Ortelius.

VIII. *Gazura.*] Dio, lib. 35. pag. 5. ὁ μὲν Μιθριδάτης τῷ Τριαρίῳ πρὸς Γαζιούροις ἀντεκάθητο. *Mithridates ad Gaziurſa Triario caſtra oppoſuit.* Scribe, Γαζίουρα & *Gaziura.* Ibid.

IX. *Caruſa.*] Ita R. 1. 2. Colb. 1. 2. Pariſ. In editis perperam, *Cariſſa:* quanquam ita Ptolemæus lib. 5. cap. 6. Sed is ex Scylace, Marciano, Arriano, aliiſque emendandus. Ibid.

X. CXXX *mill. paſſ.*] Incuria librariorum irrepſiſſe hoc loco mendum ſuſpicamur: qui cum in primitivis codicibus ſcriptum offendiſſent, *centum tr. mill.* triginta pro *tredecim* poſuerint. Strabo enim lib. 12. pag. 547. diſſitam eſſe Sinopen ait ab Amiſo ſtadiis omnino nongentis, περὶ ἐννακοσίους σταδίους. Strabonem ſequitur Stephanus, pag. 74. Efficit hæc menſura paſſuum millia CXII. cum quingentis paſſ. Ibid.

XI. *Sargarauſene.*] In unica voce bis peccarunt Plinii editores, qui ſic curarunt ſcribi: (*Phrygia, Garſauritis:* Subintellige, *prætenditur*, ex ſuperioribus:) *Sargaurasana, Cammanene.* Nam & præfecturæ nomen vitiatum eſt, pro Sargarauſene, uti ex Strabone diximus: & corrupta interpunctione perturbatus ſitus: eſt enim ipſa Sargarauſene e Cappadociæ quoque præfecturis una, cum Garſauritide, & Cammanene: ut loci hujus plane ſententia ſit, Phrygiæ prætendi ex æquo tres illas, Garſauritidem, Sargarauſenen, Cammanenen. Sect. 3.

XII. *Eſt & Ceraunus.*] In R. 1. *Cœranus, ποιητής.* Suſpecta mihi vero perinde vox utraque: cum haud alibi, quod ſciam, exſtet. *Carnanis* forte legi ſatius fuerit, quo nomine oppidum appellatur in hoc ipſo terrarum tractu, Ponti nempe Polemoniaci præfectura, Καρνανὶς a Ptolemæo, lib. 5. cap. 6. Ibid.

XIII. *Triarii.*] Inſigni hallucinatione Gallicus interpres Pinetus, editoreſque Pliniani, qui Indicem totius operis confecerunt, Triarium a Cæſare ſuperatum opinati ſunt, hoc ſcripto lemmate, *Vbi Cæſar Triarium ſuperavit*, remiſſo ad hunc locum lectore. Hunc nos errorem in obſervationibus noſtris abunde confutavimus. Sect. 4.

XIV. *Amazonium.*] Phamizonium libri editi exhibent: at R. 1. & alii, *Amazonium:* atque hanc lectionem, quod multo eſt certius, Mela ipſe conſtabilit, lib. 1. cap. 19. *Ad Thermodonta*, inquit, *Themiſcyrium oppidum: Fuere & Amazonum caſtra, & ideo Amazonium vocant.* Et vero Phamizonium, ut Stephanus quidem ſcribit, vel potius Phazemonium, ut Strabo lib. 12. pag. 560. Phazemonitiſque regio longo hinc fuit intervallo diſſita, trans Thermodontem & Irin. Ibid.

XV. *Sidene.*] Ita reſcripſi ex Strabone, atque ab ipſo orationis contextu admonitus. Nam ſi *Sideni*, uti ante nos editum fuit, potius foret, *Gentes: Macrones, Sideni*, Plinius dixiſſet haud dubie, ut proxime antea, *Gentes: Bechires, Buzeri:* non *gens.* Ibid.

XVI. *Acampſis, Iſis, Mogrus.*] Libri hactenus editi, *Flumina: Campſeonyſis, Nogrus.* Errorem detexit, & emendationem nobis ſuggeſſit Arrianus in Periplo, horum fluminum nomina ita ſcribens, Ἄκαμψις, Ἶσις, Βαθὺς, Μῶγρος. Scylax hinc emendandus pariter, pag. 31. apud quem Ἴσις amnis in Colchis pro Ἶσις legitur. Ibid.

XVII. *Tyndarida, Circæum.*] Prius *Tyritacen* legebatur, cujus urbis in hoc tractu nullum apud ceteros ſcriptores veſtigium: niſi cui Stephani Τυριτάκη pertinere huc videatur. At MSS. R. 1. 2. Colb. 1. 2. Pariſ. Chiffl. vet. Dalec. &c. habent, *Tyndaridaceum:* unde nos *Tyndarida, Circæum*, effingi curavimus, Dionyſii Periegetæ admonitu perſuaſi, qui Tyndaridarum regionem, Circæumque campum, ad Phaſis ripas in intimo Ponti receſſu, juxta Colchos collocat, verſ. 688. Ibid.

XVIII. *Singames, Tarſuras, Aſtelephos.*] Nomina hæc amnium refinximus Ibid.

Digitized by Google

ex Artiano, ita ea repræſentante in Periplo Ponti : Συγάμης, Ταρσούρας, Ἀστέλεφος. In Plinianis libris ita hactenus editum, *Sigania*, *Terſos*, *Atelpos*. In MSS. R. 1. &c. *Sigania*, *Therſos*, *Aſthelpue*.

Ibid. XIX. *Penius.*] Sic antiqua omnis, recentiorque lectio ante Hermolaum qui *Pityus* reſcripſit : quanquam veterum codicum, quos ſecuti ſumus, R. 1. 2. Colb. 1. 2. Pariſ. &c. auctoritatem conſtabilit ipſe Naſo, lib. 4. de Ponto, eleg. 10. v. 47.

Huc Lycus, huc Sagaris, Peniuſque, Hypaniſque, Crateſque
Influit, & crebro vertice tortus Halys.

Et vero ſane de Pityunte dicetur ſuo loco inferius.

Sect. 5. XX. *Regio Colica.*] Ita diſerte ſcriptum vidimus in R. 1. 2. Colb. 1. 2. & Pariſ. tum hoc loco, tum in Indice hujus libri. Vidit & Pintianus in ſuis codd. quos ab eo neglectos miror, ut *obliqua* mallet reſcribere. Editores Pliniani, quibus eſſet ignota regio Colica, *Colchica* poſuerunt : cum de Colchis a Plinio nondum oratio inſtituatur. Sane Colices in hoc tractu meminere Mela, lib. 1. cap. 19. *Reliqua*, inquit, *feræ incultæque gentes, vaſto mari adſidentes tenent, Melanchlani, Ecrectice, Colice, Coraxi, &c.* Stephanus, ex Hecatæo in Aſiæ deſcriptione : Κῶλοι, ἔθνος πρὸς τῷ Καυκάσῳ· αἱ δὲ ὑπώρειαι τοῦ Καυκάσου καλοῦνται Κωλικὰ ὄρη· ἡ χώρα Κωλική &c. Certe non alia Colice, præter iſtam, nota Hecatæo fuit : nam is Alexandri tempora anteceſſit, cujus expeditione detecta primum ora Indiæ eſt, quæ Colias ſimiliter eſt appellata. Hinc Scylacem emendabis, pag. 30 Μετὰ δὲ Ἡνιόχους Κοραξοὶ ἔθνος. Μετὰ δὲ Κοραξοὺς Κοραϊκή, (lego Κωλική) ἔθνος. Μετὰ δὲ Κοραξὶν (ſimiliter Κωλικὴν) Μελάγχλαινοι. Id enim ipſe ſitus locorum poſtulat.

Ibid. XXI. *Sunt qui conditam eam ab Amphito & Telchio*] Pro Amphito & Telchio, Amphiſtratum & Rhecam, ſcribi putat oportere Pintianus, ex Strabone, lib. XI. pag. 496. cui addere etiam Euſtathium potuit, qui Strabonem ſecutus eſt in Dionyſ. v. 685. pag. 92. Verum Ammianus, lib. 22 pag. 215. Solinus, cap. 15. pag. 35. & Iſidorus ex Solino, lib. 15. Orig. Amphitum & Cercium vocant : quamquam Ammianus, ex P. Caſtelli recenſione, Telchium præ Cercio mavult.

Ibid. XXII. *Toreta.*] Priſciano in Periegeſi, pag. 383. *Oreta* mendoſe hi appellantur, pro *Toreta*, vel *Toreata*. Feſtus item Avienus ſimiliter emendandus, in deſcript. orbis, verſ. 897.

Cercitia gens eſt
Atque Oretarum propter genus : indeque Achæi
Ab Xanthi ripis, atque Idæo Simoënte
Tranſvexêre larem, &c.

Scribe, *Cercetia*, & *Toretarum*.

Sect. 6. XXIII. *LXVII. mill. D. paſſuum.*] In libris hactenus editis, repetito perperam ſuperiore numero, hic rurſum legebatur, *LXXXVII. mill. D. paſſuum.* Verum Reg. 1. 2. Colb. 1. 2. Chiffl. Pariſ. aliorumque codicum admonitu, LXVII. quæ vera menſura eſt, reſtituimus : Congruit enim ea mirum in modum, cum Artiani menſura, qui ſtadiis omnino quingentis & XL. ſpatium illud definit, quod per totam peninſulam a Sindica ad Boſphorum excurrit : hoc eſt, LXVII. mill. D. paſſuum.

Sect. 7. XXIV. *Mæotici, Vali, Serbi, Arrechi, Zingi, Pſeſii.*] Ex his Mæotarum gentibus Arrechis ſuum nomen reſtituimus, quod in *Archi* fœde hactenus contractum fuerat. Zingos retinuimus, quos cum Sindis, de quibus ſect. 5. dictum eſt, Ortelius perperam confundit : Sindi enim Ponti, Zingi latus Mæotidis oram accolebant, verſus boream, Tanaiſque oſtia.

Ibid. XXV. *Amazonum connubia.*] Addidere voculam, qui locum hunc non intellexerunt : *unde Amazonum connubia* : quam voculam *unde*, nec Reg. 1. 2. Colb. 1. 2. Pariſ. aliive MSS. ulli agnoſcunt, nec res ipſa patitur, ut vidimus.

Digitized by Google

X X V I. *Zigæ.*] Neque ſunt hi Strabonis Ζύγοι, lib. X I. pag. 495. nec Plinii Ptolemæique Sindi, ut Nicoloſio viſum, Herculis part. 3. pag. 280. aliiſque. Nam Zigæ Tanaïs, Sindi Zygique Ponti oram accolunt : & a Zygis Ζυγόπολις appellata, a Stephano ex ipſo Strabone, prope Trapezuntem eſſe dicitur, περὶ Τραπεζοῦντα. *Ibid.*

X X V I I. *Dandari.*] Ex Plinio, Strabone, ac Stephano, Plutarchi librariorum mendam agnoſcimus, in Lucullo pag. 501. Γένος δ' εἰσὶν οἱ Δαρδανεῖς βαρβάρων τῶν περὶ τὴν Μαιῶτιν οἰκούντων. Legendum, Δανδαρεῖς. *Ibid.*

X X V I I I. *Sunt qui . . . ad Ceraunios montes has tradant gentes : A litore Napitas* &c.] Geminum hoc loco mendum curavimus : Altera vocula *altiores*, quam his vocibus *ad Ceraunios montes* ſubtexuerant, invitis codd. omnibus M S S. interpolatores Pliniani, eraſa : altera leviter immutata, *Napitas*, pro *Napaas*. Quoniam Stephano Νάπις χώρα Σκυθίας est : ὁ οἰκήτωρ Ναπαίτης ἢ Ναπίτης, καὶ Ναπιταὶ ἐθνικόν. *Ibid.*

X X I X. *Dein Carmacas, Oranos, Autacas, Mazacas, Cantocaptas, Agamathas, Picos, Rhymozolos, Aſcomarcos : . . . Ramos . . . . Authiandas.*] Aliter paulo libri hactenus editi : *Dein Carmacas, Oranos, Antacas, Mazacas, Aſcanticos, Acspeatas, Agagammatas, Phycaros, Rhimoſolos . . . . Ranos . . . . Aſuciandas.* Ignota perinde fere & barbara, fateor, utrinque nomina : ſed quæ nos exhibemus, ea plane ex fide codicum Reg. 1. 2. Colb. 1. 2. Pariſ. Chiffl. repræſentamus. Inconſulti ſane Plinii editores, Phycaros Indiæ populos, de quibus lib. 37. ſect. 33. huc tranſvexerunt. Pro *Agamathas* rectius forſan *Agametos* ſcripſeris, quaſi connubia hæ gentes neſciverint, ἀγαμέτους. Rhymozoli, quod ſordes olerent, ῥυμοζόλαι vel ῥυμμοζόλαι dici potuerunt. Cetera, atque hæc forte ipſa, Scythicæ potius videntur eſſe nomina, quam Græcanicæ originationis. *Ibid.*

X X X. *Amnes, Menotharum.*] Certiora multo ſinceræ lectionis veſtigia ſecuti ſumus, quæ in laudatis proxime exemplaribus deprehendimus, quam quæ libri hactenus editi repræſentarunt, nempe hujuſmodi : *Amnem Menotharum, Imituenis ex montibus ſciſſum, inter Agedos, Carnapas, Gardeos, Acciſos, Gabros, Gregaros. Circaque fontem Imityis Imityos, & Aparthenos. Alii influxiſſe eo Suitas, Auchetas, Satarneos, Aſampatas. Ab his Tanaitas & Nepheonitas viritim deletos.* Nihilominus, etſi *Gegaros* laudati mox codices exhibent, præter Chiffletianum, qui *Gogaros* habet : huic uni magis tribuendum duximus, quoniam inter Colchos & Iberos orientales Γωγαρηνὴ regio a Stephano collocatur, pag. 217. De Scythis vero Auchetis cognominatis dictum jam ſuperius eſt, lib. 4. ſect. 26. Cetero nihilo meliora ſunt quæ recenta librorum publicorum ſcriptura edi mox ſivimus, quam quæ conditivi habent, in hunc fere modum : *Tanaïn vero tranſiſſe Satarcheos, Herticleos, Spondolicos, Synhietas, Anaſos, Iſſos, Catetiſtagoras, Caronos, Neripos, Agandeos, Meanduraos, Satarcheos, Spalaos.* Digna Cimmeriis tenebris, quas prope adſident, ea nomina.

X X X I. *XII. quinquaginta.*] Martianus, lib 6. cap. de Cappadocia, pag. 222. utrumque numerum minuit, ſcribens duntaxat, *undecies centena quadraginta.* Sed noſtri nobis pluris ſunt codices Reg. 1. 2. Colb. 1. 2. Pariſ. Chiffl. &c. quam unus Martianus. *Sect. 8.*

X X X I I. *Araxes eodem monte.*] Solinus hæc raptim legens, de eo monte, de quo proxime ſermo erat, accipienda hæc verba ratus, *Heniochorum montes*, inquit, *Araxem fundunt* &c. At fallitur : eodem tamen quo Cyrus : ſed Capote, ut dictum eſt, ſive Abo, lib. 5. ſect. 20. quod & ipſe Solinus agnoſcit, cap. 37. pag. 66. Strabo lib. XI. pag. 527. ὁ Ἄβος, ἀφ' οὗ καὶ ὁ Εὐφράτης ῥεῖ καὶ ὁ Ἀράξης. *Sect. 10.*

X X X I I I. *Armoſata.*] In Plinianis libris *Arſamote.* Apud Tacitum, lib. 15. Annal. & Ptolem. lib. 5. cap. 13. *Arſamoſata* vocatur id oppidum. Verum & in illis tranſpoſitas, & apud iſtos ſupervacuas ac redundantes hac in voce litteras agnoſcimus primum ex Polybii excerptis, pag. 26. Ὅτι Ξέρξου βασιλεύοντος πο- *Ibid.*

λιος Ἀρμόσατα, ἡ κεῖται πρὸς τῷ καλῷ πεδίῳ καλουμένῳ μέσον Εὐφράτου καὶ Τίγριδος &c. Deinde ex M. Aurelii nummo, quem Spanhemius vidit, laudatque in opere *De uſu Numiſm.* pag. 903. cujus epigraphe ΑΡΜΟCΑΙΤΤΗΝΩΝ. Simili trajectione litterarum Ἀνίζαρβα legas apud Zonaram, pro Ἀνάζαρβα.

Sect. 12. XXXIV. *CCL. mill.*] Sic ſcripſimus, pro *CL. mill.* admonitu codicum R. 1. 2. Colb. 1. 2. & eorum quos Pintianus vidit, ne foret inter Corn. Nepotem, ceteroſque ſcriptores, ſententiarum tanta diſſenſio. Nam & Poſidonium Strabo ait, hujus iſthmi intervallum definiiſſe mille & quingentis ſtadiis, l. XI. p. 491. quæ menſura efficit CLXXXVII. mill. D. paſſ. quanquam id brevius ſpatium Straboni & anguſtius videtur.

Sect. 15. XXXV. *Inde per Anariacas, Amardos, &c.*] Depravata hæc gentium nomina reſtituimus, ex Strabone, lib. XI. pag. 508. ubi Ἀμάρδους & Ἀναριάκας Caſpii maris accolas facit. Ptolemæus, lib. 6. c. 2. pro Ἀμάρδους, Μάρδους corrupte, & Ἀμαριάκας pro Ἀναριάκας habet. A cognomine fluvio, cujus meminit Ptolemæus, nomen Amardi ſortiri videntur. Mardi hinc longo terrarum ſpatio disjuncti. Librorum hactenus editorum vitioſa hæc ſcriptura fuit, *Inde per Aratiaticos, Amarbos*, &c.

Ibid. XXXVI. *Ad oſtium Oxi.*] *Ad oſtium Zoni* perperam libri MSS. impreſſique exhibent: ac paulo poſt, ad oſtium Jaxartis, *mille CCCC.* pro *bis mille.* Quem errorem non modo calculi ratio detegit, defuturis alioqui mille ſtadiis ſummæ ſequenti: ſed & Strabo ipſe, lib. XI. pag. 507. ubi hæc plane Eratoſthenica verba, quæ afferuntur a Plinio, idem recitat. Φησὶ δ' Ἐρατοσθένης τὸν ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων γνώριμον περίπλουν τῆς θαλάττης ταύτης, τὸν μὲν παρὰ τοὺς Ἀλβανοὺς καὶ τοὺς Καδουσίους, εἶναι πεντακισχιλίων καὶ τετρακοσίων· τὸν δὲ παρὰ τῶν Ἀναριάκων καὶ Ἀμάρδων καὶ Ὑρκανῶν, μέχρι τοῦ στόματος τοῦ Ὤξου ποταμοῦ, τετρακισχιλίων καὶ ὀκτακοσίων· ἔνθεν δ' ἐπὶ τοῦ Ἰαξάρτου δισχιλίων τετρακοσίων.

Ibid. XXXVII. *Sicilus.*] Hic interpolatores Plinii, quibus hæc vox haud familiaris fuit, pro *ſicilis*, felici, ut quidem rebantur, conjectatione, *Scythici arcus* ſimilitudinem, ex Ponto Euxino ad Hyrcanium mare tranſtulerunt. Nos eam vocem admonitu codicum R. 1. 2. Colb. 1. 2. Pariſ. & Salmant. reſtituimus. Quæ vis ſit illius, Feſtus explicat: *Sicilices*, inquit, (malim ego, *Siciles*,) *haſtarum ſpicula lata. Ennius: Incedit veles volgo ſicilibu' latis.* Sic enim MSS. habent, Voſſio teſte in Etymol. Et noſtrorum nos fidem ſecuti ſumus, cum extrema fere hac ſect. ſcripſimus: *Oram omnem a Caſio prealtis rupibus inacceſſam.* Sic enim Reg. 1. 2. Colb. 1. 2. Pariſ. &c. ſituſque hujus oræ poſtulat: Editores Plinii, *Oram omnem a Caucaſo prealtis rupibus inacceſſo.*

Sect. 17. XXXVIII. *Phazaca, Aganzaga.*] Libri hactenus editi habent, *Phauſia, Agamzua.* Tolerabilius vero fuiſſet, ſi *Phaunia* edidiſſent: quod oppidi eſſe potuit illius nomen, unde Φαυνῖτις regio ſuum traxerit, quam Medis ereptam, & adjunctam Armeniæ ab Artaxia rege, auctor eſt Strabo, lib. XI. pag. 528. Sed conjecturæ locus eſſe non debet, ubi ſe veritas ipſa patefacit. In R. 1. 2. Colb. 1. 2. Pariſ. &c. legitur *Phiſcanzaga*, unico, ut perſpicua res eſt, ex duobus conflato vocabulo. Laudantur a Ptolemæo, lib. 6. cap. 2. hæ Mediæ civitates, Φαζάκα & Ἀγαιζάνα, vel Ἀγαιζαγάνα.

Ibid. XXXIX. *Choara.*] Non eſt hæc regio vel Strabonis Χοαρηνὴ, lib. 15. pag. 725. vel Χοροανὴ Ptolemæi, lib. 6. cap. 5. ut Ortelio viſum eſt: Hæc enim ex omnibus provinciis, quæ ſunt Parthicæ ditionis, Indiæ maxime finitima dicitur, ad Solis proinde exortum: *Choara* ab occaſu Parthiæ eſſe tum hoc loco dicitur, tum ſect. 29. ubi ejus regionis oppida, Iſſatis & Calliope, ab occaſu Parthiæ collocantur.

Sect. 18. XL. *Dareïum.*] Verſatus eſt in hujus loci illuſtrando ſitu Salmaſius ſatis infeliciter. Dareïum, ut ex Plinii verbis apparet, ultra Caſpiam gentem ad Solis exortum ſitum eſt, atque adeo ſupra Mediam, ad litus Hyrcanii maris, verſus ipſam Hyrcaniam. At Salmaſius in Solin. pag. 982. Meſopotamiam eo trans-

fert, cum Procopii Daras eundem exiſtimat locum eſſe cum Plinii Dareïo. Procopius enim, lib. 1. Perſic. Daras ait diſtare Niſibi ſtadiis XCVII. a Perſarum vero finibus, octo & XX. Evagrius lib. 3. cap. 37. diſertis verbis affirmat, Daras locum eſſe Meſopotamiæ, in finibus Romani imperii ſitum, & utriuſque ditionis velut limitem, quem ex agro oppidum fecerit Anaſtaſius, & ſuo nomine Anaſtaſiopolim appellarit. Dareïum vero Plinii Juſtinus deſcribit, lib. 41. cap. 5. pag. 303. ubi de Arſace Parthorum rege: *Vrbem*, inquit, *nomine Daram: in monte Zapaortenūn condit: cujus loci ea conditio eſt, ut neque munitius quidquam eſſe, neque amœnius poſſit. Ita enim & præruptis rupibus undique cingitur, ut tutela loci nullis defenſoribus egeat: & ſoli circumjacentis tanta ubertas eſt, ut propriis opibus expleatur.* Ab hac urbe Dareïum potius, quam Datieum, ut libri editi habent, circumjacenti agro nomen fuit. Et ſane Dareïum exhibent MSS. R. 1. 2. Colb. 1. 2. Pariſ. Chiffl. &c.

XLI. *Citra id amnes Maxeras.*] *Citra* reſcripſimus, tum ex locorum ſitu ad Tabulatum omnium fidem exacto, tum ex admonitu codicum proxime laudatorum: ubi editi mendoſe *circa* exhibebant. Mazeras item, non Mazeras ſcribi oportuit, ut præter Ptolemæum laudatum a nobis, teſtatur Ammianus, lib. 23. pag. 256. *Ibid.*

XLII. *Reſtituit Syriam. Nam interfluente Margo.*] Hæc ſinceriſſima lectio eſt codicum omnium, R. 1. 2. Colb. 1. 2. Pariſ. &c. quam interpolatores ita corruperant, *reſtituit Syrianam interfluente Margo*, qua lectione ſtante tota loci ſententia peſſumdatur. Sed fœdius a Salmaſio deformatur, ita legente, in Exercit. ad Solin. pag. 983. *Quam dirutam a barbaris Antiochus Seleuci filius eodem loco reſtituit, Syri amne eam interfluente Margo .... maluerunt illam Antiochiam appellari.* Vel ſic potius: *Eodem loco reſtituit. Seleuciam, interfluente Margo, qui corrivatur ab incolis: maluere & illam Antiochiam appellari.* At tantam in permutandis verbis, evertendiſque ſcriptorum ſententiis licentiam quis porro ferat, aut patiatur? *Ibid.*

XLIII. *Maratiani.*] In R. 2. *Marotiani.* Verum haud dubie *Maruciani* ſcribi oportuit, ab oppido Μαρύκα quod juxta Oxum amnem in Sogdiana a Ptolemæo collocatur, lib. 6. cap. 12. *Ibid.*

XLIV. *Oxydracæ.*] In libris editis, *Oxii, Taga.* Solinus, cap. 49. pag. 76. *Oxiſtacæ.* Nos ex Ptolemæo, lib. 6. cap. 12. Oxydracæ, 'Οξυδράγκαι. Plutarcho, lib. 2. de fort. Alex. pag. 343. 'Οξυδράκαι. *Ibid.*

XLV. *Demodamas.*] Ita Martianus, lib. 6. cap. de Aſſyria, pag. 223. Solinus, cap. 49. pag. 76. & quod his certius eſt, Index hujus libri Demodamantem vocat. Perperam *Demonax* hactenus ſcribebatur. *Ibid.*

XLVI. *Chorſares.*] Ita libri omnes, & Solinus, loc. cit. At Salmaſius, *Chorſacas* mavult: in cujus vocis originatione demonſtranda operam male ponit Bochartus, in Geogr. Sacra, lib. 4. cap. 10. pag. 254. cum Perſas a Scythis ſic appellatos per retaliationem, ſic enim ait, hoc eſt, convitii regerendi cauſa, conjicit: ut Chorſaci vel Chorſacæ dicti videantur, quaſi φυγοσκύθαι, vel Σακόφοβοι, ex quo Cyri contigit in Scythia clades. Id vero ariolari eſſe, neque aut ex Plinii, aut Solini verbis confici certo poſſe, haud leve argumentum eſt, quod ſequitur, de Caucaſo, quem Groucaſum Scythæ dixerunt: an cujuſquam, amabo, contumeliæ, irriſioniſve cauſa? Cur probri notam in priore voce latere, quam in poſteriore verius ſuſpicere, aut ex ſcriptorum verbis efficias? *Sect.* 19.

XLVII. *Promontorium Chryſe: ſinus Cyrnaba: flumen. Atianos: ſinus, & gens hominum Attacorum.*] Hoc loco omnia ſuſdeque vertit præpoſtera, quæ recepta eſt hactenus, interpunctio, in hunc modum: *Promontorium: Chryſe ſinus: Cyrnaba flumen, Attanos ſinus. Et gens hominum Attacorum.* Quam lectionem ſecutus Ortelius, in Theſauro Geographico, multa peccavit. *Chryſe* ſane ſoli potius metallo fertilis nomen videtur eſſe, quam ſali. Sinui vero poſteriori, ita ut genri, Attacori nomen fuiſſe Martianus eſt auctor, lib. 6. cap. de Perſide cap. 223. *Hinc*, inquit, *Attacorus ſinus, Hyperboreis bonitate conſimilis*, &c. quanquam So- *Sect.* 20.

Digitized by Google

linus, cap. 51. pag. 77. Plinium, Martianumque depravans, ſinum Attacenum vocat.

Ibid. XLVIII. *Phruri & Tochari.*] Libri hactenus editi, *Thyri & Tochari.* Reg. 1. & Colb. 1. *Thuni & Tochari.* Colb. 2. *Thimi.* Rigaltianus, teſte Salmaſio, in Solin. pag. 989. *Thyni & Phocari.* Nos permutatis litteris ſcribimus, *Phruri*, vel *Phryni* : *& Tochari*: Dionyſii Periegetæ auctoritate adducti, v. 752.

Καὶ Τόχαροι, Φροῦροί τε, καὶ ἔθνεα βάρβαρα Σηρῶν.

Et Tochari, Phrurique, & barbara natio Serum.

Ubi Euſtathius animadvertit Phruros a nonnullis Phrynos appellari. Priſcianus in Periegeſi, pag. 385.

Et Tochari, Phrurique, & plurima millia Serum.

Adde & Jo. Tzetz. Chiliad. XI. hiſt. 388. verſ. 841.

Sect. 21. XLIX. *Sed unde plane conſtent gentes.*] Terruit hujuſmodi forma loquendi contracta & conciſa Plinii editores, qui cum haud ſatis perciperent, quæ vis ſubeſſet his vocibus ſic interpolarunt, *Sed inde (ut plane conſentiunt omnes)* &c. Salmaſius, in Solin. pag. 991. *Sed inde, ut plane conſtat inter omnes.* Nos fidem ſecuti, ut ſolemus, codicum primitivorum, Reg. 1. 2. Colb. 1. 2. Pariſ. Tolet. & Salmant. Nec multo poſt, *non Eoo tantum mari* reſcripſimus, pro *non eo.*

Ibid. L. *A Favonio.*] Ita MSS. omnes. Non placet tamen Salmaſio hæc ſcriptura: ſed expuncta litterula, interpunctionem, ſententiamque pervertit. Sic enim legendum monet. *Quam ab occidente æſtivo, ad occidentem hibernum metabatur totam. Favonio itaque obverſam, ejus venti afflatu juvari Indiam*, &c. Fecunda errorum emendatio: uno partu geminos edit: Et litterulam enim expungit, quam & MSS. & ſtructura orationis exigit: Et Favonio deinde Indiam facit eſſe obverſam, quod nec MSS. aïunt, nec veritas patitur, aut locorum ſitus. Spirat enim ab occidente æquinoctiali Favonius: India ad ortum patet.

Ibid. LI. *Gentes novem.*] Habent libri omnes, *gentium novem*: perinde ac ſi ſubintelligi *millia* oporteat, ex ſuperioribus repetenda. Quod quidem Solinus exiſtimavit, locum hunc tranſcribens, cap. 52. pag. 78. *Tradunt ergo in India*, inquit, *fuiſſe quinque millia oppidorum præcipua capacitate, populorum novem millia.* Quis credat plures in eo tractu non gentes modo, ſed & populos fuiſſe, quam oppida? Non habuit univerſa India gentes omnino plures, quam centum & octodecim, auctore Seneca, quem Plinius ipſe in præſenti laudat: & quiſquam putet in eo tractu, quem Alexander peragravit, millia gentium novem fuiſſe? Detegit errorem Strabo, ſub ipſum initium libri 15. *Apollodorus*, inquit, *qui Parthica ſcripſit, affirmat Macedones ſub ſe habuiſſe gentes, quæ ſunt numero novem inter Hydaſpem & Hypanin, atque urbium quinque millia, quarum nulla* Κῶ τῆς Μεροπίδος *Co Meropide minor eſſet*: αὐτὰ τὰ μεταξὺ ἔθνη τοῦ τε Ὑδάσπου καὶ τοῦ Ὑπάνιος τὸν ἀριθμὸν ἐννέα, &c.

Ibid. LII. *Reges eorum CLIV. annis VI. M. CCCCLI.*] Reg. 1. 2. Colb. 1. 2. & Pariſ. *Reges eorum CLIII.* Totidem numerat Arrianus in Indicis, p. 528. a Libero patre ad Androcottum, quem Alexander vicit. Annorum numerum ex iiſdem codicibus, atque ex Solino refinximus, ita ſcribente, cap. 52. pag. 78. *A Libero Patre ad Alexandrum Magnum numerantur annorum ſex millia, quadringenti quinquaginta & unus, additis & amplius tribus menſibus.* Annos numerat Arrianus tantum VI. M. XLII. δύο καὶ τεσσαράκοντα, καὶ ἑξακισχίλια.

Ibid. LIII. *Par labor ſit.*] Ut gentes ac urbes, ſic montes etiam enumerare par labor fuerit. Reſpondent hæc ſuperioribus illis ſectionis hujuſce verbis: *Gentes & urbes innumerabiles, ſi quis omnes perſequi velit.* Quæ dum Salmaſius in Solin. pag. 991. ſic immutat, *Gentes eſt urbeſque numerare, ſi quis omnes perſequi velit*, nec Plinii ſtilum ſapit, nec mentem capit.

Ibid. LIV. *DLXVI. mill.*] MSS. Reg. 1. 2. Colb. 1. 2. DLXXV. Libri editi, DLXV. Eratoſthenis menſura, quam Plinius ſequitur, apud Strabonem extat,

ſtat, lib. XI. pag. 514. εἰς δ' Ἀλεξάνδρειαν τὴν ἐν Ἀρίοις, τετρακισχιλίους πεντακοσίους τριάκοντα. Stadiorum quatuor millia, cum quingentis & triginta, efficiunt millia paſſuum, DLXVI. cum CCL. paſſ. non vero, ut Salmaſius ait, in Solin. pag. 792. DLXI. mill.

LV. *Ad flumen Copheta.*] Ita reſtituimus, pro *Flumen Chopta*, admonitu Reg. *Ibid.*
r. 2. Colb. 1. 2. Pariſ. atque adeo Tolet. & Salmant. quos Pintianus vidit.

LVI. *Condochatem.*] Libri hactenus editi, *Cannucam*, *Vamam*. Sed poſterio- *Sect. 22.*
rem voculam manuſcriptorum nullus agnoſcit: ex utraque conflari oportere arbitratus ſum Condochatem Κονδοχάτην, quem cum ceteris hoc loco commemoratis amnibus influere in Gangem auctor eſt quoque Arrianus, in Indicis, pag. 514.

LVII. *Regia Parthalis.*] Sic MSS. fere omnes. Editi perperam, *regio*. *Ibid.*
Colb. 1. *Protalis.* At cave Salmaſium audias, qui in Solin. pag. 992. & 993. contra omnium librorum fidem emendat, *Regia Proclaïs*, hoc Ptolemæi nixus teſtimonio, e lib. 7. cap. 1. Μεταξὺ δὲ Συάστου καὶ τοῦ Ἰνδοῦ Γανδάραι· καὶ πόλεις αἱ δὲ Προκλαῒς, Ναυλίβη. Nam Suaſtus Ptolemæi is eſt, quem ceteri Cophetem vocant, qui in Indiam progredientibus ante Indum ipſum occurrit: eo enim ordine a Ptolemæo recenſentur amnes, Συάστος, Ἰνδὸς, Βιδάσπης. A Strabone, μετὰ τὸν Κώφην ὁ Ἰνδὸς, εἶθ' ὁ Ὑδάσπης. A Gangaridis igitur longa terrarum intercapedine Gandaræ diſtant, nec magis nomine quam ſitu diſſident. Et ſane Ptolemæus ipſe, qui Gandaras inter Suaſtum & Indum locat, idem mox eo ipſo capite, Gangaridas ad Gangis oſtia ſtatuit, quorum regia Gange vocetur. Quamobrem neque huc referenda fuerunt priora illa Ptolemæi verba, quæ pro ſe Salmaſius attulit: neque prætermittendus error, qui in iiſdem hærere mihi videtur. Cum enim Proclaïs inter Suaſtum & Indum, a quo deinde iter ſit ad Hydaſpem, a Ptolemæo ſtatuitur, quis non intelligit, Πευκελαῒς non Προκλαῒς legi oportere, ipſamque eſſe civitatem eam, quam Plinius ſect. ſup. inter Cophetem & Indum locat, unde ad Hydaſpem deinde progreditur.

LVIII. *Modogalingam.*] Ita Reg. 1. 2. Colb. 1. 2. Pariſ. Chiffl. ipſaque *Ibid.*
Galingarum vicinitas, ut diximus, ita ſcribi id nomen poſtulat: non, ut libri editi, *Modogalicam*. Mox vero, ubi iidem libri impreſſi *ubere cum oppido ejuſdem nominis magnifico*, exhibuere hactenus, quod Latinæ aures vix ferant, nos ſecuti codicum omnium fidem, in *Vbera* commutavimus, latere ſub ea voce rati gentis nomen, cui oppidum ejuſdem nominis magnificum fuiſſe diceretur. Sed Reineſio cave aſſentiare, qui lib. 2. Var. lect. cap. 7. pag. 169. Umbras populos in hunc locum e ſectione ſeq. hoc eſt, ab Indo ad Gangem transfert.

LIX. *Praſii.*] Curtius lib. 9. cap. 5. pag. 356. manifeſto errore ulteriorem *Ibid.*
Gangis ripam colere dixit Parrhaſios. Et *Praſios* dicere oportuit, & in citeriore collocare, inter Indum & Gangem, ut ex Mela ceteriſque docuimus. Salmaſius, in Solin. pag. 994. qui Praſios cum Curtio ultra Gangem relegat, expedire ſe a Plinianis verbis nequit, quæ ſub finem ſectionis hujus leguntur: *Indus ſtatim a Praſiorum gente*: nec Pomponiana, quem in ſenſum accipienda ſint, vidit.

LX. *Aceſinem.*] Et hic alter Curtii error, qui lib. 8. cap. 28. pag. 329. in *Sect. 23.*
Gangem labi Aceſinen tradit, ceteris plane omnibus ſcriptoribus vetuſtis diſſentientibus. Nam præter Arrianum a nobis jam laudatum, Feſtus Avienus in deſcriptione orbis, verſ. 1352.

Vbi magnus ſorbet Hydaſpes
Delapſum ſummo ſaxorum mole Aceſinem.

Delabi vero in Indum Hydaſpem Curtius ipſe prodidit.

LXI. *DCXXV. M. paſſ. Ad Tropina XII. XXV. mill. paſſ.*] Priorem *Ibid.*
numerum DCXXV. M. paſſ. reſtituimus ex fide Reg. 1. 2. Colb. 1. 2. Pariſ. Poſteriorem intactum reliquimus, etſi duodecies illa centena millia redundare fortaſſis cuipiam merito videantur: quandoquidem, ut illa penitus detrahantur,

ex ſingularibus tamen ſummis quæ reliquæ erunt, plane ſumma illa univerſa colligitur, ſemel & vicies centenûm millium, quod ſpatium intereſſe Gangem inter & Indum, Artemidorus ſcripſit, ut dictum eſt in calce ſectionis ſuperioris. Laboramus tamen ut inducamus ei numero ſpongiam, tum quod exemplaria omnia uno illum conſenſu exhibent, tum quod ipſe Plinius admonet, nullas inter ſe duorum ſcriptorum in his terris menſuras congruere. Et ſane Miſſi Theodoſii id intervallum tricies centenis ac xxx. millibus metiuntur. Summa vero Pliniana erit, ſi valet is numerus, ter & tricies centenûm, xxv. millium.

Ibid. LXII. *Item Aſtacanos.*] Reg. 1. 2. Col. 1. 2. Pariſ. Chiffl. *Aſpaganos.* Editi, *Aſpagonas.* Ex Strabone & Arriano Aſtacanos reſtituimus, quos illi inter Indum & Cophetem ſtatuunt: quibus omnibus comprehenſæ regiones Indiæ, ut Plinius præmonet, adſcribebantur a pleriſque.

Sect. 24. LXIII. *Longitudinis VII. M. ſtad. latitudinis quinque*] Sic libri omnes editi, & manu exarati. Sic ipſe Solinus, cap. 53. pag. 83. & Martianus, lib. 6. cap. de India, pag. 224. Sic etiam Ælianus, lib. 16. hiſt. anim. cap. 18. Καὶ μῆκος μὲν ἔχει σταδίων ζ. πλάτος δὲ ε. Quamobrem qua fide Strabo lib. 15. p. 609. ex Eratoſthene longitudinem ejus octo millibus ſtadiorum circumſcribat conſiderandum, μῆκος μὲν, ὡς ὀκτακισχιλίων σταδίων.

Ibid. LXIV. *Magnitudo ad terna millia amphorûm.*] Hæc verba ſic exhibent MSS. codices, Reg. 1. 2. Colb. 1. 2. Pariſ. *Magnitudo alterna milia ad forum:* Eadem, quod nihil ſanationis accipere poſſe viderentur, in omnibus editis libris prætermiſſa. Plana eſt & explicatu facilis noſtra emendatio: navigia ejuſmodi non majoris ponderis capacia fuiſſe, quam trium millium pondo amphorarum. Soſipater Chariſius, lib. 1. Inſtit. Gram. auctor eſt Plinium libro ſexto Dubii ſermonis, *amphorûm* dixiſſe, pro *amphorarum.* Capacitatem navium per modios & amphoras explorare, moris fuit olim, hodieque perſeverat.

Ibid. LXV. *Nec plus quaternis.*] Ita Solinus, cap. 53. pag. 83. & Capella, lib. 6. cap. de India, pag. 224. Codices quoque vetuſti R. 1. 2. Colb. 1. 2. Pariſ. &c. In libris editis hactenus perperam *quam ternis.*

Ibid. LXVI. *Coliacum.*] Non recte hactenus impreſſi libri *Colaïcum* ediderunt. Dionyſio Periegetæ, v. 593. eſt Κωλὶς ἄκρα, & Κωλὶς κολώνη. Dionyſium Feſtus expreſſit, in deſcript. orbis, v. 783.

Contemplator item qua ſe mare tendit in auſtrum,
Inque Notum Oceanus freta ponti cærula curvat,
Altaque Coliadis mox hic tibi dorſa pateſcent
Rupis, & intenti ſpectabis ceſpitis arces:
Pro quibus ingenti conſiſtens mole per undas
Inſula Taprobane gignit tetros elephantes.

Incolæ inde Coliaci appellati, apud Strabonem lib. 15. pag. 690. Κωνιακοὶ perperam, pro Κωλιακοί.

Ibid. LXVII. *Vltra montes Emodos, Seras quoque ab ipſis aſpici.*] Hoc ita Solinus accepit, cap. 53. pag. 84. ut exiſtimarit Sericum latus e Taprobanitarum collibus proſpici. *Cernunt*, inquit, *latus Sericum de montium ſuorum jugis.* Inſigni oculorum acie fuiſſe neceſſe eſt, qui non Indiæ latus, a quo ſeptem dierum navigatione diſtarent, ſed & ultra Gangis ortus, monteſque Emodos, Seras proſpicerent.

Ibid. LXVIII. *Marmor teſtudinis ſimile.*] Salmaſius in Solin. pag. 1122. jam tum Solini ævo irrepſiſſe in Plinii verba mendam ſuſpicatur, legique oportere, *Aurum argentumque & ibi in pretio, marmor, teſtudines. Simili gemmæ margaritæque in pretio*, &c. Sed rem cuivis paulo attentius contemplanti, videbitur is omnino orationi Plinianæ ſententiæque vim afferre, & auctoritatem omnium plane codicum, quos ſumma fide ſecuti ſumus, aſpernari.

Ibid. LXIX. *Capiſſene habuit.*] Ita R. 1. 2. Colb. 1. 2. Pariſ. Chiffl. & vet

Dalec. Perperam editi, *Capiſſena habent.* Deterius Solinus, cap. 54. pag. 85.
Caphuſam urbem appellat, & proximam Indo facit.

L X X. *Quod quidam Cophen.*] Id certe oppido nomen fuiſſe Stephanus auctor Sect. 25.
eſt, pag. 98. Ἀραχωσία, πόλις οὐκ ἄπωθεν Μασσαγετῶν· Στράβων ἑνδεκάτῃ· ἀπὸ Σεμιρά-
μιδος κτισθεῖσα, ἥτις καὶ Κωφὴν ἐκαλεῖτο· οἱ πολῖται Ἀραχῶται· τῆς δὲ Κωφῆνος Κωφῆνοι.
M S S. tamen omnes, R. 1. 2. Colb. 1. 2. Pariſ. Chiffl. *Cutin*, non *Cophen*,
legunt: Fortaſſe pro *Cuſin*, & id pro *Coſen* vel *Cophen*. Solinus hunc locum ſtri-
ctim prateriens, præpoſtera codicum ſuorum interpunctione deluſus, Erumando
amnis impoſitam Arachoſiam ſcribit.

L X X I. *Amnis Erymanthus præfluens Parabeſten.*] Sic poſtremas voces exhi- Ibid.
bent plane totidem litteris & apicibus R. 1. 2. Colb. 1. 2. Pariſ. &c. ut Para-
beſte nomen ſit oppidi Arachoſiorum. Male editi, *per Abeſten.* Simili forma lo-
quendi uſus mox paulo, *Arius amnis, qui præfluit Alexandriam.* Porro non is
eſt Ἐτύμανδρος Arriani, lib. 4. de Exped. Alex. pag. 253. qui per Evergetas in
Ariæ campis decurrit, ac demum ſe condit in arenas, quanquam eundem eſſe
Ortelius exiſtimat, Salmaſiuſque in Solinum, pag. 1175. cum inter utrumque
amnem, & multa paſſuum millia, & Paropamiſi juga interſint. Sed quem Po-
lybius, L X I. pag. 908. Ἐρύμανθον vocat, quo tranſmiſſo ex Arachoſia in Dran-
gianam iter eſt, inde in Carmaniam: Διελθὼν τὴν Ἀραχωσίαν, καὶ περαιωθεὶς τὸν Ἐρύ-
μανθον ποταμὸν ἧκε διὰ τῆς Δραγγιανῆς εἰς τὴν Καρμανίαν. Magno igitur errore Herman-
dus hactenus appellatus eſt in libris editis: a Solino, Erumandus. Propius a
vero abfuit Chiffl. cod. qui *Erymadus* ſcripſit.

L X X I I. *Hac regio eſt ex adverſo. Bactrianorum deinde, cujus oppidum Ale-* Ibid.
xandria.] Præpoſtera hujus loci interpunctio Salmaſium alioſque in ſummas ad-
duxit anguſtias: ut quo verterent ſe, neſcirent. Sic enim hactenus eſt editum,
Hac regio eſt ex adverſo Bactrianorum: deinde, cujus oppidum &c. M S S. omnes
R. 1. 2. Colb. 1. 2. Pariſ. Chiffl. &c. ita plane, ut nos edidimus, hunc locum
exhibent, ſi interpunctionem exceperis, quam ii nullam præ ſe ferunt. At Sal-
maſius pag. 1175. in Solin. ita demum ſe pulcre conjeciſſe putat, ſi legat, *Hac
regio eſt ex adverſum Bactrianos. Aria deinde, cujus oppidum Alexandria.* Ac ſi-
mul admonet Alexandriam hanc a regione ἐν Ἀρίοις cognominatam eſſe. Perin-
de quaſi nunc de Aria poſſit eſſe ſermo, qua de regione, atque adeo de ipſa
Alexandria ἐν Ἀρίοις, prolixior paulo mox inſtituitur, hac ipſa ſectione, his
verbis, *Ariana regio ambuſta fervoribus ..... Arius amnis qui præfluit Alexan-
driam:* ac non de Alexandria potius Bactriana, ut diximus, perſpicue agatur.

L X X I I I. *Alexandria.*] Negat Salmaſius, pag. 1175. in Solinum, perti- Ibid.
nere id oppidum ad Paropamiſadas. Recte id quidem: ſed neque ad Alexan-
driam in Ἀρίοις pertinet, etſi id ille omni ope contendit. Cur vero ad Paropa-
miſadas referri non oporteat, ſubjungit rationem, quod in Paropamiſadis Ale-
xandria nulla ſit. Itane vero? Quid igitur iſta volunt quæ Arrianus refert de
Alexandro, l. 4. pag. 290. tranſmiſſo Caucaſo, perveniſſe Alexandriam, quæ
apud Paropamiſadas condita fuerat: ὑπερβαλὼν δὲ τὸν Καύκασον ἐν δέκα ἡμέραις, ἀφί-
κετο ἐς Ἀλεξάνδρειαν πόλιν, τὴν κτισθεῖσαν ἐν Παραπαμισάδαις.

L X X I V. *Dangala, Parapiani, Cantaces, Maci.*] In M S S. *Maxi.* Quid ſi Ibid.
legendum, *Sangala, Parapiani, Cathai, Acinaca?* Nam Sangala oppidum, &
Cathæos, circa Aceſinæ fluvii fontes, montemque Caucaſum, Arrianus agnoſ-
cit, lib. 5. de Exped. Alex. pag. 357. Acinacas, in Bactris ad meridiem, jux-
ta Paropamiſum, Ptolemæus, lib. 6. cap. x1.

L X X V. *Evergeta.*] Hactenus *Argeta* libri omnes editi prætulerunt. Nos ex Ibid.
Strabone *Evergeta* maluimus. Is enim lib. 15. pag. 724. e Drangis, inquit, Ale-
xander Magnus venit in Evergetas, quibus id nomen Cyrus indidit: εἶτ' ἐκ
Δράγγων ἐπί τε τοὺς Εὐεργέτας ἦκεν, οὓς ὁ Κῦρος οὕτως ὠνόμασεν, quod ab iis beneficio
eſſet affectus, ut Arrianus refert, lib. 3. de Exped. Alex. pag. 228. ubi &
Agriaſpas prius vocatos tradit. Vide & Juſtinum, lib. 12. cap. 5.

Ibid. L X X V I. *Et Paſires poſuere.*] Libri hactenus editi, *Alii Gedruſos & Seyræ poſuère.* Reg. 1. Colb. 1. 2. *Et Syros poſuere.* Salmaſius in Solin. pag. 1176. *Oros* reponit, plane contra ſcriptoris mentem. Nam cum iidem Ori & Oritæ ſint, ultro id ipſo fatente Salmaſio: Oritæ autem hos ſequantur, quorum nunc nomen quæritur, Oros eos eſſe, probari nulla ratione poteſt. *Paſires* vero pro *Syros* reſcribi potius oportere cenſuimus, ſecuti Arrianum, qui in Indicis pag. 558. & 559. hanc ipſam oram deſcribens, atque ab occaſu Solis exorſus, contrario quam Plinius ordine, primum Arabiorum gentem, mox Oritas, tum Gedroſos, in mediterraneo locat: infra hos deinde in ora Ichthyophagos, hiſque vicinos Πασιρέας. Quin Plinius ipſe ſect. ſeq. Paſiras Ichthyophagis finitimos facit.

Sect. 26. L X X V I I. *Arbis oppidum.*] Hoc loco neque M S S. cod. neque impreſſi, integri omnino illibatique ſunt. Impreſſi quidem ſic habent: *Hac tamen digna memoratu produntur ab eis: oppidum a Nearcho conditum in navigatione ea.* M S. Chiffl. *Abies oppidum.* Reg. 1. *Abbis oppidum.* Nos verum oppidi nomen ex his veteris ſcripturæ veſtigiis expreſſimus, *Arbis oppidum.* Ἄρβις πόλις eſt Ptolemæo lib. 6. cap. 21. in Gedroſia maritima.

Ibid. L X X V I I I. *Quarum Oracla.*] *Organa* in libris omnibus impreſſis legitur. In M S S. Reg. 1. 2. Colb. 1. 2. Pariſ. Chiffl. *Oracla.* Salmaſius, pag. 1182. *Oaracta* reſcribit ex Arriano in Indicis, pag. 579. Verum Græci ſcriptoris Ὀάρακτα ab hac quæ modo deſcribitur, non voce magis, quam ſitu differre: eſſeque Ogytin, de qua ſect. 32. ex iis quæ eo loci diximus, perſpicuum eſt. Ὀργάνα ibidem inſula Arriano memoratur quidem, ſed inculta illa atque deſerta, neque in hoc, quem Plinius deſcribit, maris Rubri ſinu poſita.

Ibid. L X X I X. *Circa has hydri.*] Martianus Capella, lib. 6. cap. de India, pag. 225. quatuor has inſulas prætermiſit, ac circa tres priores marinos reperiri hydros prodidit: quod falſum eſt. Capellæ tamen errorem toto ore bibit Solinus, cap. 54. pag. 85.

Ibid. L X X X. *Inſula Acrotadus.*] Ita libri editi. At M S S. Reg. 1. 2. &c. *Athothadrus.* Chiffl. *Athitadrus.* Forte *Caïcandrus* Καΐκανδρος.

Ibid. L X X X I. *Heratemis.*] Sic emendavimus, cum libri omnes editi exhiberent *Phirſtimus.* M S S. *Phryſtimus.* At certior auctor Arrianus, in Indicis, pag. 583. ſtadiis D C C L. a Sitaci oſtiis amnem memorat, cui nomen Ἡράτεμις. Phirſtimum igitur ex amnium numero expungat Ortelius.

Ibid. L X X X I I. *Deximontani.*] Ita libri omnes. Salmaſius tamen infectam mendа hanc vocem putat, pag. 1181. in Solin. legitque, *Vxii montani.* Placet conjecturæ ejus momentum addere ex Arriano, in Indicis, Uxios Οὔξιοι gentem liberam in Suſiis agnoſcente ad Ἄρωσιν amnem, quem Oroatim eſſe diximus. Strabonem quoque juvat adjungere, lib 15. pag. 729. qui Uxios Oroatidi confines eſſe prodidit, qui amnis Suſianam a Perſide diſterminat. At non idem me ſibi ſuffragatorem habebit, cum Flumen Zarotin, de quo mox Plinius, (ſic enim legendum ex M S S. codd. Salmaſius ipſe agnovit, non *Oroatis*) eundem eſſe exiſtimavit cum Aroſi Arriani, & Oroati, de quo Plinius ſect. 28. Zarotis enim noviſſimus eſt amnium eorum qui in Perſicum ſinum delabuntur, in finibus Suſianæ, Euphratis oſtio proximus: Oroatis ibi in eundem ſinum influit, unde Suſiana incipit, a Perſide eo amne diſcreta.

Ibid. L X X X I I I. *Juliopolis.*] Ita R. 1. 2. Colb. 1. 2. ceterique M S S. omnes, libtique impreſſi ante Hermolaum, qui Heliopolim libentius ſe agniturum prædicat. At diſtat Heliopolis Alexandria ſexcentis amplius paſſuum millibus: Juliopolis duobus. Nam quod in M S S. omnibus legitur *M.M. paſſ.* non mille millia, ut Barbarus putat, ſed duo millia his numerorum compendiis exprimuntur.

Ibid. L X X X I V. *Nomine Nitrias.*] Libri hactenus editi, *nomine Hydras.* R. 1. 2. Colb. 1. 2. Pariſ. Chiffl. *Mydrias* vel *Mitrias.* Nos *Nitrias*, ex Ptolemæo lib. 7. cap. 1. Νιτρίας ἐμπόριον in Piratarum regione collocante, quorum urbes alias, oppidaque commemorat.

LXXXV. *Necanidon.*] MSS. omnes, R. 1. 2. Colb. 1. 2. Pariſ. &c. *Nea-* *Ibid.*
cridon. Sed libentius legerem *Nelcyndon.* A Nelcyndis enim, quod oppidi nomen eſt quingentis a Muziri ſtadiis, in gentem quoque indigenam, quæ Pandioni parebat, derivari appellatio potuit. Ab eo autem oppido, quod a mari diſtat ſtadiis centum & XX. naves in portum *Bacare*, vel *Barace* potius, deferri ſolebant, ut ibi onera acciperent. Hæc ex auctore Peripli maris Erythræi, Ἡ δὲ Νέλκυνδα .... βασιλείας ἐστὶν ἑτέρας, τῆς Πανδίονος· κεῖται δὲ καὶ αὐτὴ παρὰ ποταμὸν, ὡσεὶ ἀπὸ σταδίων ἑκατὸν εἴκοσι τῆς θαλάσσης· ἑτέρα δὲ κατ' αὐτὸ τὸ στόμα τοῦ ποταμοῦ, πρόκειται κώμη Βαράκη, εἰς ἣν ἀπὸ Νελκύνδων ἐπὶ τῆς ἀναγωγῆς προκαταβαίνουσι τὰ πλοῖα &c. Ex quo Ptolemæus emendandus, lib. 7. cap. 1. apud quem Μελκύνδα pro Νελκύνδα legitur. Sed idem portus nomen corruptum effert, Βαχάρη. Cum enim & ſyllabis permutatis Peripli Auctor Βαράκη diſerte ſcribat, & ipſe Ptolemæus ad Baris Βάρεως amnis oſtia ſitum eſſe affirmat, ab amne vico nomen inditum videtur, Βαράκη.

LXXXVI. *Cottenara.*] Ita MSS. omnes. Prius *Cottona* legebatur. Auctor *Ibid.*
Peripli jam toties laudatus: Φέρεται δὲ πέπερι, μονογενῶς ἐν ἑνὶ τόπῳ, τούτῳ τῶν ἐμπορίων γεννώμενον πολὺ, λεγομένῃ Κοττοναρικῇ. Solinus cap. 54. pag. 86. Non ex Cottonaris Baracen, ſed Barace Cottonara convehi, contra Plinii Græcique ſcriptoris mentem, prodidit.

LXXXVII. *Intra Idus Januarias noſtras.*] Rei Chronologicæ minus peri- *Ibid.*
tus fortaſſis cuipiam Plinius videatur, qui reſpondere Januario menſi Romano Mechirem Ægyptium ſcribat, quem ceteri ſcriptores omnes Februario arrogant. Nam ut auctorem Peripli maris Erythræi omittam, qui dum menſem Epiphi Julio menſi adjudicat, Mechirem referri ad Februarium oportere, ad Januarium vero Tybi aperte declarat: multo diſertius vetuſtus auctor in Anthologia Græca, lib. 1. cap. 91. Epigr. 2. menſium ordinem ſeriemque ſic digerit, ut Plinianæ ſententiæ pugnare omnino videatur. Hujus Græca carmina Latine Grotius ſic expreſſit:

MENSES ÆGYPTII, *quorum primus Septembri reſpondet;*

Ordine Thoth primus traxit vineta putando.
Squamigeri generis præda eſt bona menſe Paophi.
Monſtrat Athyr Maiam terris, Maiaque ſorores.
Choeac ſpicigere conſpergit ſemine ſulcos.
Tybi Magiſtratus Tyrio producit in oſtro.
Pandere vela Melchir jubet, & decurrere ponto.
Armigeras Phamenoth vocat ad fera bella cohortes.
Prata roſis index veris Pharmuthi colorat.
Jam matura Pachon aſſignat falcibus arva.
Pomifer autumnum dicit veniſſe Payni.
Implet Epephi ſinum vino turgentibus uvis.
Attollit Meſori fecunde flumine Nilum.

Græca, quæ ad Tybi Mechiremque pertinent, ſunt hujuſcemodi:

Τῦβι δὲ πορφύρεον βουληφόρον εἷμα πιφαύσκει.
Σημαίνει πλωτῆρσι Μεχὶρ πλόον ἀμφιπολεύειν.

Ut tamen iſta ſic ſe habeant, non modo liberationem culpæ, ſed eruditionis laudem, ut in ceteris diſciplinis, ſic in rebus iſtis Chronologicis, Plinius ſingularem meretur. Etenim ſic ſe res habet. Annorum Ægyptiacorum ea conditio eſt, ut quarto quoque vertente, caput anni retro abeat, & unum anticipet diem: ac demum poſt 1460. Julianos annos, vel 1461. Ægyptiacos, ad eundem, unde erat profecta, diem Juliani menſis neomenia redeat. Exempli gratia: primus dies Thoth (is primus eſt Ægyptiorum menſis) incipiat hoc anno Calendis Septembris, poſt annos quatuor incipiet 31. Auguſti: poſt octo, Auguſti 30. donec anno 1457. perveniat ad 2. Septembris, anno vero 1461. in Calendas Septembres rurſus incurrat, expletis annis Julianis 1460. qui ſunt Ægyptiaci

2461. completi : quæ Periodus Sothiaca dicitur. Hinc annus ille vagus appellari conſuevit. Quemadmodum vero Julianus annus diverſis ab exordiis ſumitur, velut a mundi conditu, aut a Chriſti natali : Sic Ægyptiacus & vagus iſte varias habere poteſt epochas. Quarum celeberrima eſt, & ab Aſtronomis uſurpata veteribus æra Nabonaſſari, quam Ægyptii a Babyloniis acceperunt. Fuit enim Nabonaſſarus Chaldæorum rex : ab cujus primordio Babylonii novam æram inſtituerunt, cujus exordium cadit in annum Periodi Julianæ 3967. Februarii 26. ante Chriſtum 747. Ita fere Petavius, parte 2. Ration. Temp. lib. 1. cap. 12. qui eum Canone 1. colligat neomeniam Thoth anno Periodi Julianæ 4712. cadere in diem 24. Auguſti : ex eo perinde nos efficimus anno ejuſdem Periodi Julianæ 4790. qui annus eſt Urbis conditæ DCCCXXX. quo Plinius hæc ſcribebat, menſis Thoth neomeniam incidiſſe in diem 7. Auguſti. Deinde ex ejuſdem Petavii Canone 4. efficimus ejus anni Neomeniam Tybi fuiſſe die 5. Decembris : Mechiris, 4. Januarii. Quamobrem recte ac ſubtiliter ex lege popularis illius & vagi Ægyptiorum anni Plinius ſcripſit, *menſe Ægyptio Tybi incipiente, noſtro Decembri : aut utique Mechiris Ægyptii intra diem ſextum, quod fit intra Idus Januarias noſtras.* Neque me fugit Ægyptios, Antonio & Cleopatra ſublatis, una cum jugo Romanorum, etiam eorum annum accepiſſe : hunc tamen quinquennio, quam illud, poſterius : ab illo tempore deinceps vagari popularem illorum annum deſiiſſe : & intercalationis freno revocatum eſſe quarto quoque anno priſtinam in ſedem. Verum aut iſtum morem nondum ævo ſuo lege lata univerſe receptum Plinius intellexit, aut veteri inſtituto ſtandum nihilominus arbitratus eſt, a quo peritiores Mathematici nunquam diſcedendum putaverunt : quod & ſubtiliorem quandam Aſtronomicæ diſciplinæ ſcientiam argueret.

Ibid. LXXXVIII. *Stoïdis.*] Conſentiunt libri editi cum M S S. R. 1. 2. Colb. 1. 2. Pariſ. &c. Plinium ſcripſiſſe Tyndin, nec proinde Græcum ſcriptorem intellexiſſe, unde hæc hauſerit, ex auctore Peripli maris Erythræi, contendit Salmaſius in Solin. pag. 1191. cum Tyndis Indicum emporium ſit, inſulam Plinius appellarit. At ego de Tyndi vel ſomniaſſe Plinium pernego : quod nomen inſulæ, ceteris ſcriptoribus incompertum, prodiderit, laudo. Salmaſii, qui ut calumniam texat, verba ſententiaſque corrumpit, fidem requiro.

Sect. 29. LXXXIX. *Arſaca regia.*] Libri omnes, tum editi, tum manu exarati, *Arſace, regio Niſaa*, exhibent. *Arſacia, regio Niſaa*, ſcripſit Hermolaus perperam : Cum enim Arſacia ab Europo, ut diximus ex Strabone, diverſa non ſit : nequicquam ea diſtinguente Ptolemæo, lib. 6. cap. 2. & qui Ptolemæum ſemper ſequitur, Ammiano : Arſacæ autem, primi Parthorum tyranni, regia fuerit Hecatompylos, Ἑκατόμπυλος τὸ τῶν Παρθυαίων βασίλειον, ut idem eſt auctor lib. XI. pag. 514. perſpicuum eſt *Arſaca regia* legi hic oportere. Niſæam deinde non regionis, ſed oppidi nomen eſſe in regione Parthyene dicta, abunde ſuo loco docuimus.

Sect. 30. XC. *Bura oppidum.*] Etſi in hujus oppidi nomine libri plerique omnes conſentiunt, tenet me tamen ſuſpicio, & quidem, ut arbitror, ſatis firma, Dura potius quam *Bura* ſcribi oportere. Nam Polybius lib. 5. pag. 548. τῶν Δούρων in Meſopotamia meminit, ubi de Molone agens, τῆς μὲν Παραποταμίας, inquit, μέχρι πόλεως Εὐρώπου κατεῖχε· τῆς δὲ Μεσοποταμίας ἕως Δούρων. Meminit & Stephanus in Δοῦρα.

Ibid. XCI. *Silici Claſſita.*] Quid ſi *Calachita* legas ? Eſt enim in eodem ſitu Straboni lib. 16. pag. 736. Καλαχηνὴ regio, Ptolemæo lib. 6. cap. 1. Καλακινὴ dicta. Sed habent codices M S S. *Claſſit III.*

Ibid. XCII. *Naarmalcha.*] In Plinianis libris corrupta, hæc vox hactenus fuit. *Armalchar*, cum Naarmalcha ſcribi ex Chaldaïco נהרמלכא tum ipſa vocis originatio doceat, tum ceteri quoque ſcriptores. Nam Iſidorus Characenus in Σταθμοῖς pag. 186. Ναρμάλχαν vocat. Ammianus lib. 24. pag. 266. de Euphrate :

Pars fluminis ſcinditur largis aquarum agminibus, ducens ad tractus Babylonios interiores.... alia Naarmalcha nomine, quod fluvius regum interpretatur, Cteſiphontem prætermeat. Et pag. 278. *Ventum eſt hinc ad foſſile flumen, Naarmalcha nomine, quod amnis regum interpretatur, tunc aridum.* Ptolemæus lib. 5. cap. 18. Βασίλειον ποταμόν: Polybius lib. 5. pag. 551. βασιλικὴν διώρυχα vocat.

XCIII. *A Nicatore intra nonageſimum lapidem.*] *Intra* XL. potius, quam *intra* XC. ſcripſiſſe Plinius videri poſſit. Strabo enim, lib. 16. pag. 738. trecentis ſtadiis diſtare a Seleucia Babylonem ſcripſit, quæ ſunt XXXVII. M. D. paſſuum. MSS. tamen omnes *intra* LXXXX. mira conſenſione exhibent. *Ibid.*

XCIV. *Choaſpem.*] Qui Choaſpem & Eulæum, geminum putant unius amnis nomen eſſe, cum Salmaſio in Solin. pag. 700. haud ſatis diligenter exploraſſe ea videntur, quæ de utroque amne veteres prodiderunt. Nam ut ab ortu incipiam, diverſos utriuſque fontes Ptolemæus agnoſcit, lib. 6. cap. 3. Alveos diſpares ipſe Plinius, lib. 31. ſect. 21. *Parthorum reges*, inquit, *ex Choaſpe & Eulæo tantum bibunt... Et horum placere potum, non quia ſunt amnes, apparet: quoniam nec e Tigri, nec Euphrate, nec e multis aliis bibunt.* Denique, id quod caput eſt, diverſo uterque ore, atque inter ſe diſſitiſſimo, in Tigrim effluit: Choaſpes quidem, ut ex hoc ipſo Plinii loco perſpicua res eſt, antequam in lacus Chaldaïcos ſe Tigris fundat, hoc eſt ſupra Characem oppidum, centum fere paſſuum millibus: Eulæus, ad ipſum Characem in Tigrim delabitur: in ipſo utriuſque amnis confluente oppido condito, ut hac ipſa ſectione Plinius aſſeverat. Nec refert, quod ad utrumque amnem impoſita Suſa apud ſcriptores quoſdam dici videantur: Altero enim, nempe Eulæo, arcem circumiri, cum Plinius ſcribit: alterum intervallo aliquo ab urbe diſtare, Strabo lib. 15. pag. 728. an neceſſe continuo eſt juncto vel eo loci vel deinceps alveo utrumque fluere? Sect. 31.

XCV. *X. mill. paſſ. ore.*] Ita reſtituimus admonitu codicum Reg. 1. 2. Colb. 1. 2. Pariſ. Chiffl. &c. cum prius ſcriberetur *decumo ore*: quod contra Plinii mentem ab interpolatoribus eſſe vitiatum, liquet omnino ex iis quæ ſtatim ſubduntur, de ſimplici utriuſque amnis oſtio, utroque navigabili. *Ibid.*

XCVI. *Suſianis ad orientem verſus junguntur Oxii.*] Hoc loco *Oxii* libri omnes agnoſcunt, tum manu ſcripti, tum impreſſi etiam ante Hermolaum, qui pro *Oxii*, *Coſſæi* ſubſtituit. Verum ex Strabone ipſo, quem pro ſe affert, inanis ejus conjectura agnoſcitur: is enim, ut diximus ſuperius paulo, num. LXXXII. Uxios Suſianis ac Perſis in ora Perſici maris confines facit. Adde Arrianum, a nobis etiam eo loci laudatum. Adde & Plinium ipſum, dicturum mox de Coſſæis, qui Suſianis quidem proximi ſunt & ipſi ad orientem verſus, verum non in litore Perſici ſinus, ut Oxii, & Elymæi: ſed in mediterraneo, & in montanis, verſus Mediam: Οὔξιοι ϗ Ἐλυμαῖοι Πέρσαις τε ϗ Σουσίοις· Κοσσαῖοι ἢ Μήδοις προσεχεῖς εἰσι. Strabo lib. XI. pag. 524. & lib. 16. pag. 744. *Ibid.*

XCVII. *Syrtium vice diximus.*] Non alibi ſane aliud hujuſce rei veſtigium apparet ullum, præterquam ſectione libri hujus 29. ubi ita noſter: *Perſæ Rubrum mare ſemper accoluere, propter quod is ſinus Perſicus vocatur: Regio ibi maritima*, Συρτίβολα. Ubi MSS. R. 1. 2. Colb. 1. 2. & Pariſ. habent *Ceribob*[illegible]. Parmenſis editio, aliæque vetuſtiores, *Cyribolus*, ante Hermolaum, qui *Cyropolis* ſubſtituit, ratus hic locum habere oportere Κυρέσχατα ſive Κύρου πόλιν, quam Stephanus in ultimis Perſidis finibus a Cyro conditam ſcribit. At neque hic oppidi nomen quæritur, ſed regionis, oræque maritimæ: neque, ſi quæreretur, e Sogdianorum finibus, & Jaxarte amne, ubi Cyreſchata a Cyro ſunt condita, dictaque Cyri ultima, quod ibi ſuarum expeditionum metam poſuit, uti & Alexander, qui Ἀλεξάνδρειαν ἐσχάτην eodem fere in loco condidit, & Κυρέσχατα deſtruxit: non inquam, ab longinquis adeo terris & Caſpio mari in ſinum Perſicum Cyropolis apte advehitur. Hermolai tamen ſcripturam Salmaſius approbat, in Solin. pag. 1193. ut Plinium deinde incuſet, quod ex male intellectis antiquiorum *Ibid.*

Græcorum verbis, qui ἐν ταῖς ἐσχάτοις τῆς Περσίδος ſitam eſſe Cyropolim dixerunt, nempe in finibus Perſici imperii, ipſe in ora Perſidis, Rubri maris litore, oppidum id collocarit. At neque de oppido ſermo: & Συρτίβωλος ſcripſiſſe Plinium, non Cyropolis, tum veteris ſcripturæ veſtigia clamant, tum hic locus ipſe quem habemus præ manibus: in quo ſe jam alias perſtrinxiſſe obiter admonet, oram Perſidis maritimam Syrtium Libycarum inſtar, cœno limoque inacceſſam reddi in dies: quod quidem haud ſcio an breviore ac ſignificantiore vocabulo exprimi potuerit, quam iſto, Συρτίβωλος. Eſt enim βῶλος γῆ, terra ſeu gleba: Σύρτις arenoſus locus in mari: ut utriuſque vocis nexu intelligatur ora cœno, limo, gleba, arenaque, inacceſſa, quæ fluviorum vortices quotidie advehant. Hinc πηλώδης κόλπος ſinus cœnoſus in Suſianæ ora a Ptolemæo locatur, lib. 6. cap 3. & τέναγος ἀμμῶδες, locus limo obductus & arena, quod vadi tenax cœnum appellat Claudianus. Utrumque pariter in Periplo Suſianes Marcianus Heracleotes agnoſcit, pag. 49.

Sect. 32. XCVIII. *Nubeis.*] Ita MSS. impreſſique omnes, ipſo confitente Salmaſio, in Solin. pag. 492. cui tamen hæc vox mendoſa videtur. Itaque *Nombæis* reponit, haud ſane felici conjectura. Sunt enim Nombæi, non Arabum, ſed Judæorum generis, a Libano monte ita ſemoti, ut nihil fere disjunctius eſſe poſſit: Jeroſolymis adeo vicini, ut ex eorum oppidulo Noba, ſive Nomba, proſpici ea poſſent percommode, ut ſcribit Hieronymus, in Eſaïam, c. 10. Stephanus: Νόμβα, πόλις Ἰουδαίας, Ἰώσηπος ἕκτῳ τῆς Ἰουδαϊκῆς ἀρχαιολογίας· τὸ ἐθνικὸν, Νομβαῖοι.

Ibid. XCIX. *Inſula Calæu.*] Prius legebatur, *Inſula Aleu.* Nos Calæu emendavimus, ſecuti auctorem Peripli maris Erythræi: qui τὰς Καλαίου λεγομένας νήσους hoc tractu maris agnoſcit.

Ibid. C. *Inſula in alto objacet Ogyris.*] De inſulæ hujus ſitu ac nomine, quæſtio gemina eſt. Deſciſcere vero a Geographorum communi placito nihil verebor, atque inficias ire fuiſſe hanc eo ſitu, quo nunc *Ormuz* eſt. Cum enim in alto, extra promontorium, fretumque, in mari Rubro jacere Ogyris dicatur: non a Plinio modo, ſed & a ceteris ſcriptoribus mox laudandis: compertiſſimumque ſit Ormuziam intra ipſas ſinus anguſtias poſitam eſſe teſtium αὐτοπτῶν relatu, & nomine & ſitu diſpares eſſe eas perſpicua res eſt. Jam Ogyris a continente cxxv. mill. paſſ. Vix quaternis millibus diſtat Ormuzia. Illa circuitu cxii. mill. paſſ. hæc vix duodenis. Nec vero, quod aliis viſum, *Socotora* Ogyris eſſe poteſt, quæ in Azanio mari poſita, procul ab eo ſitu diſſidet, in quo deſcribendo Plinius habitat. Quod porro ad vetuſtum Ogyris nomen attinet, Ogyrin quidem aperte nuncupant, non modo R. 2. codex, ſed & vetuſti ſcriptores: Mela, lib. 3. cap. 8. pag. 61. Stephanus: Ὤγυρις, νῆσος ἐν τῇ ἐρυθρᾷ θαλάσσῃ. Dionyſius item, v. 606. cujus carmen ſic Feſtus Avienus expreſſit, in deſcript. orbis, v. 805.

Ogyris inde ſalo promit caput, aſpera rupes
Carmanidis qua ſe pelagi procul invehit undas,
Regis Erythrai tellus hac nota ſepulcro.
Perſicus hinc æſtus fauces hiat.

Et Priſcianus in Periegeſi, pag. 381.

Ulterius pergas ſi poſt Carmanida ſummam,
Ogyris occurret: qua dicitur eſſe ſepulcrum
Regis Erythrai, dederat qui nomina ponto.

Nihilominus in R. 1. Colb. 1. 2. & Pariſ. *Ogenis* legitur, Ὠγηνίς, quod quidem tolerabile eſt, ſi quaſi Ὠκεανῖτις dicatur. Ὀάρακτα dicitur Arriano in Indicis, pag. 579. Forte Δωράκτα Strabonis, lib. 16. pag. 767. Maximam eam eſſe inſulam arbitror, quæ lateri Arabiæ auſtrali objacet, hodie *l'Iſle Mazira.*

Ibid. CI. *Auſarita. Inde in montes VIII. dierum tranſitus.*] Libri ante nos editi, *Autarida in montes VII. &c.* Auſaritas ex Ptolemæo, Plinioque: Voculam *inde*, quam ſuperius vocabulum poſteriore ſui parte ob affinitatem abſorpſerat, ex conjectura reſtituimus.

CII.

CII. *Gentes: Larendani.*] Forte ſcribendum, *Garyndani*, Γαρυνδανεῖς enim cum Gerræis, Minæis, aliiſque Arabiæ populis conjungit Diodorus Siculus, lib. 3. Bibl. pag. 176. Γαρινδαῖοι Straboni, lib. 16. pag. 758. *Ibid.*

CIII. *Ampelone colonia Mileſiorum.*] Ampelonen ab Ampe diverſam immerito ſtatuit Ortelius: cum Tzetzes apertiſſime de Ampe referat, quæ Plinius de Ampelone: depopulatos ſcilicet Perſas regionem Mileſiorum, captivos inde cives Ampen deduxiſſe, qui colonorum ritu eo loci degerent. Sic enim ille Chiliad. 7. hiſt. 156. v. 993. *Ibid.*

Χρόνοις Δαρείου τοῦ πατρὸς τοῦ Ξέρξου τοῦ μεγάλου
Δι' Ἱστιαῖον, Μίλητον ἐπιστάντος οἱ Πέρσαι.
Εἰς Ἄμπην ᾗ κατῴκισαν πόλει τῇ Ἐρυθραίᾳ.

CIV. *Cerbanos, Agraos.*] Eodem fere illi ordine ſuperius paulo appellati, hac ipſa ſectione: *Agrai, Cerbani, Sabai Arabum propter thura clariſſimi.* Unde liquido affirmare jam licet vitioſam eſſe librorum hactenus editorum ſcripturam, *Cembanos & Artos.* In MSS. *Cenbanos.* Sic paulo poſt pro *Carais, Carreis* reſtituimus, tum MSS. codicum admonitu, tum Plinii ipſius Carreorum oppidum ſuperius commemorantis, *Carriata.* *Ibid.*

CV. *XVII quinquaginta.*] In editis exemplaribus, XIV. *quinquaginta.* In MSS. R. 2. & Chiffl. XVI. *quinquaginta.* Nos excidiſſe librariorum incuria unius numeri notam arbitrati, XVII. reſcripſimus, ipſius Artemidori admonitu, quem Plinius nunc teſtem advocat. Is enim, referente Agathemero, qui Artemidori epitomen fecit, lib. 1. Geogr. cap. 3. ſinus ejuſce latus quod Arabiæ prætenditur, a receſſu Ælanitico ad ipſas fauces, ait eſſe ſtadiorum 14000. τὴν ἐπὶ τὴν Ἀραβίαν πλευρὰν ἀπ' Ἐλανίτου μυχοῦ, σταδίους μυριάδων δ'· quæ plane efficiunt XVII. L. mill. paſſ. Artemidoro ſubſcribunt Alexander & Anaxicrates apud Strabonem, lib. 6. pag. 768. Troglodytico vero latere iidem ab Heroum oppido uſque Ptolemaïdem, aiunt intervallum eſſe ſtadiorum paulo amplius novem millium: quæ paſſuum millia efficiunt XI. XXV. undecies centena & XXV. Quæ ſumma accedit ad Plinianam menſuram, XI. XXXVII. D. paſſ. ſic enim reſcripſimus ex R. 2. & Chiffl. cum libri editi perperam exhiberent, XII. LXXXII. *Sect. 33.*

CVI. *Ad Myoshormon.*] Latini, Muris ſtationem dicunt. Meminit hujus ſtationis Strabo, lib. 16. pag. 769. εἶτα Μυὸς ὅρμος ἢ Ἀφροδίτης ὅρμος καλεῖσθαι λιμένα μέγαν &c. Quæ dum interpres Caſaubonus ita reddidit, *Deinde Muris ſtatio, aliaque Veneris: hac vocatur portus magnus* &c. geminos ex uno portus conflat, contra Strabonis, Agatharchidiſque mentem, cujus verba haud paulo planiora retulimus in Notis ad hunc locum. *Ibid.*

CVII. *Mons Æas.*] In libris hactenus editis, *Mons Eos*, quos ſecutus Ortelius, hunc montem in Theſaurum quoque ſuum congeſſit. Verum admonitu MSS. codicum, Reg. 2. Chiffl. & Pariſ. in quibus *Eas* ſcribitur, non alium hunc eſſe intelleximus, quam qui Αἴας ὄρος a Ptolemæo vocatur, ſtatuiturque inter Φιλωτέραν λιμένα, & Μυὸς ὅρμον. Mox item *Inſula Iambe* edi maluimus, ex eorundem codicum fide, quam ex impreſſis *Lambe*: cum præſertim ad hujuſce ipſius ſinus oram, altero latere, quo Arabiam alluit, in ea quæ Felix cognominatur, Ἰαμβίαν κώμην Ptolemæus agnoſcat, lib. 6. cap. 7. quo ex vico nomen hærere & inſulæ exadverſus poſitæ proclive fuit. *Ibid.*

CVIII. *Introrſus Candei.*] Ita libri omnes tum impreſſi, tum manu exarati. Ita etiam Mela, lib. 3. cap. 8. pag. 61. Ultra Beronicen, *Candei habitant*, inquit, *quos ex facto, quia ſerpentibus veſcuntur, Ophiophagos vocant.* Pro *Candei* legiſſe ſe in Pomponii Melæ MSS. codicibus *Panchai*, teſtis eſt Iſaac. Voſſius in Notis ad Melam, pag. 293. cujus quidem viri fidem non auſim hac vice præſtare. Panchaïam enim in Troglodytice ultima verſus Auſtrum, ac fere ad ſinus Arabici fauces, veterum nemo unus agnovit: Ab ea certe longiſſime diſertis verbis Plinius lib. 10. ſect. 2. diſſitam aſſeverat, nempe ad Solis urbem, quæ in inferiore Ægypto juxta Delta fuit; Quam enim Solis urbem, hoc eſt, *Sect. 34.*

Heliopolim Plinius loco cit. Panchaïæ arrogat, hanc idem lib. 5. ſect. 9. & iſto quem nunc tractamus, ſect. 34. non procul Memphi ſtatuit: hanc ipſe Mela, a quo hauſit ea Plinius quæ libro decimo refert, Ægypto inferiori adjudicat, lib. 3. cap. 8. pag. 62. *Cum Phœnix adoleverit*, inquit, *oſſa priſtini corporis incluſa myrrha Ægyptum exportat, atque in urbem quam Solis appellant, &c.* Quin ipſe Græcus auctor, quem Voſſius laudat loc. cit Παγχαίτας τὸ μέχει τῶν ὑ Αἰγυπτίων ἱερῶν εἰκότως, Ægypti finibus confines facit: Ægypti porro nomine ſolam inferiorem Ægyptum, non etiam Thebaïdem a veteribus comprehendi, notius eſt quam ut explicatu egeat, aut argumentis ullis, & ex iis quæ diximus l. 5. ſect. 9. perſpicuum abunde eſt. Qui vero populi hoc loco appellantur a Plinio, ii non modo non in Ægypti vicinio ſedes habent, ſed ultra ipſam quoque Thebaïdem rejecti, longa terrarum intercapedine ab ea Solis Urbe disjuncti, verſus Auſtrum, & Arabici ſinus anguſtias ſecedunt.

Ibid. CIX. *VII. mill. paſſuum ab Arabia diſtant.*] Ita Reg. 1. 2. Colb 1. 2. Pariſ. Chiffl Perperam editi *IIII. mill. D. paſſ.* priore binarii nota in quinarium præpoſtere a librariis permutata Sic Strabo lib. 16. pag. 769. & Agathemerus lib. 1. Geogr. cap. 3. anguſtias hujuſce freti ad LX ſtadia, εἰς σταδίους ἑξήκοντα contrahi ſcribit, quæ prorſus Plinianam menſuram adæquant. Sed & *ab Arabia diſtans*, libentius multo, quam *diſtant*, agnoverim: ut ad Berenicen oppidum, non ad fauces quæ Arabicum quoque litus alluunt, vox ea referatur.

Ibid. CX. *Chelyon teſtudinum.*] Libri plerique omnes *celtium* habent. Hermolaum mirari ſubit, qui *celetum* κελήτων, tum hoc loco, tum lib. 9. ſect. 12. probare ſummopere videtur: quoniam celetes Græcis ſunt, & equitum genus ſingulis equis currentium in certaminibus, & navigia quædam, quorum ſimilitudine hæ quoque teſtudines remigio mobilium cornuum in natatu utentes, celetes pariter dici potuerint. Itane vero? Erit igitur in gignendi, caſu, ut aïunt, vox ea *celetum*: quare quæ proxime antecedit, *coria*, ut ad hippopotamos, ſic etiam ad teſtudines pertinebit. At id quam per ſe eſt abſurdum? Nam teſtudinum coria audire æquo animo quis poſſit? Verum pro teſtudinis operimento, & χέλυς, & χελώνη, & χελώνιον uſurpatum a Græcis conſtat.

Ibid. CXI. *Atlanticum mare....prater Mauritanias Gades uſque.*] Nihil eſt interpretatione noſtra hoc loco planius, nihil certius: nuſquam pariter omnium exemplarium, quam in his verbis, conſenſio major. Ex iis tamen dum extricare ſe Salmaſius nequit, prolixa Exercitatione in Solin. pag. 1244. uſque ad pag. 1266. nec ſanæ mentis Plinium fuiſſe exclamat, dum hæc ſcriberet, nec Solinum, qui hauſit a Plinio. Eſt & qui Jubam hallucinatum putet: eſt qui Plinium inconſiderantiæ arguat, qui ΓΑΔΕΙΡΗΣ ΣΤΕΝΑ curſim legerit pro ΤΑ ΔΕΙΡΗΣ ΣΤΕΝΑ, hoc eſt, Gaditanum fretum, pro Arabico. Sed argutias ejuſcemodi, falſaſque criminationes ſenſus ipſe ſcriptoris, noſtra nonitus interpretatione, confutat.

Ibid. CXII. *Prater Exuſtam.*] Libri hactenus editi, *prater exuſta*: quam lectionem avide Salmaſius arripit, in Solin. p. 1240. ac locum hunc repreheniionis anſam habere haud levem putat, perinde quaſi Æthiopiæ exuſta Plinius intellexerit, non inſulam Arabici ſinus Κατακεκαυμένη, ut diximus, appellatam ab auctore Peripli maris Erythræi: cujus admonitu pro *inſulam Sadanum*, quæ lectio eſt librorum fere omnium, *inſulam Adanu* Ἀδανιτοῦ ſubſtituimus.

Ibid. CXIII. *Natantes, ceu maris animalia.*] Fuit qui legendum arbitraretur, *venantes ſui maris animalia*: quod per ſe frigidum mihi viſum eſt, quoniam ſui maris animalia venari non unius cujuſpiam gentis peculiare eſſe poſſit, ſed cum pluribus commune eſſe neceſſe ſit. Sane præter conſenſum codicum ita ſcripſiſſe Plinium, uti edidimus, Plinii tranſcriptores teſtantur: Martianus, lib. 6. cap. de Babylonia, pag. 226. *Habitantur etiam*, inquit, *aduſta Troglodytarum, & Ichthyophagorum gentibus. Sed primi feras curſu prætereunt: alteri nando marinas belluas vincunt.* Et ſecutus eum Solinus, cap. 56. pag. 87. *Ichthyophagi non ſecus*

quam marinæ belluæ nando in mari valent. Quin ipſa orationis ſtructura lectionem eam mirifice conſtabilit : Cum enim aſſeverat Therothoas miræ velocitatis eſſe in venatu, ſicut Ichthyophagos, velocitatem haud dubie innuit in venatu ſui generis : ut ſicuti Therothoæ curſu feras, ita piſces natatu Ichthyophagi aſſequi exiſtimentur, quaſi & ipſi maris animalia quædam forent. Eadem forma loquendi in Cod. Theod. lib. 7. tit. 1. de re militari, lib. 13. jubentur milites *procul a cunctorum obtutibus vagos natatus animalium exercere*, hoc eſt, animalium more natare.

CXIV. *Magaſen, Segaſmala, Cranda, Denna, Cadeuma, Thena, Batha, Alana, Sect.* 35. *Macum* &c.] Hæc nomina forte ſincerius codices MSS. exhibent, Colb. 1. 2. & Pariſ. *Magas, Neoſegas, Malacram, Dadenna, Cadeum, Mathena, Batta, Alanam, Macuam.*

CXV. *Maumarum, Vrbim, Mulon.*] Ita reſcripſimus ex fide codicum Reg. *Ibid.* 1. 2. Colb. 1. 2. & Pariſ. Prius legebatur in impreſſis, *Mauma, Rhuma, Vrbubuma, Mulona.*

CXVI. *Vnde proxime dicti* $\overline{XII}$. *L.*] Libri editi, $\overline{XII}$. LXX. refragantibus *Ibid.* MSS. Reg. 1. 2. Colb 1. 2. Pariſ. & Chiffl. quos ſecuti ſumus : maxime adſtipulante Strabone, qui ab Alexandria Meroën Nili defluxu intervallum eſſe prodidit ſtadiorum decies mille, ἐστὶ τὸ τοῦ Νείλου ῥύσεως ἀπὸ Μερόης ἕως Ἀλεξανδρείας, στάδιοι περὶ μυρίους, quæ ſtadiorum menſura cum numero paſſuum, quem Pliniani MSS. exhibent, plane congruit.

CXVII. *A Syene DCCCLXXIII.*] Reg. 1. DCCCCLXXIII. Reg. 2. *Ibid.* DCCCCLXXVI. alii aliter : Editi libri, DCCCLI. Nos DCCCLXXIII. quoniam hæc ſumma quadrat cum ſequentibus menſuris, detracta ex codicibus MSS. nota centenarii, quæ ſupervacua eſt.

CXVIII. *Navos, &c.*] Hæc forte haud multo ſaniora nomina, quam quæ *Ibid.* hoc loco MSS. codices repræſentant, Colb. 1. 2. Pariſ. aliique : *Nautis, Madum, Demadatim, Secandum, Collogat, Secande, Cumagro, Pſegipta, Candragori, Arabam, Summaram.* Barbaricæ, ut apparet, appellationis omnia.

CXIX. *In nonam horam Solis.*] Nihil eſt Geographis, nihil ruſticæ rei *Sect.* 37. ſcriptoribus familiare magis, quam per vulgares horas, cæli regiones, ſitumque terrarum deſignare. Sic idem Plinius lib. 17. ſect. 16. de arborum ſitu : *Id quidem*, inquit, *in horam diei quintam, vel octavam, ſpectare maluerim.* Quod cum eos fugeret, qui Plinium primum ediderunt, iidemque cum legerent in MSS. exemplaribus, quemadmodum in noſtris vidimus Reg. 1. 2. Colb. 1. 2. 3. &c. Pariſ. *in VIIII. horam Solis*, eo numero millia paſſuum deſignari arbitrari, voces eas *millia paſſuum*, quæ nuſquam fere, ne quidem cum de ſpatiis locorum & intervallis agitur, in MSS occurrunt, huc quoque temere invexerunt : neque huc tantum, ſed in alia etiam loca, ut dicturi ſumus lib. 33. ſect. 13. quæ inconſiderantia miras orationi Plinianæ tenebras offudit.

CXX. *Vocari convallem a convexitate, & Planariam a ſpecie : Convallis circui-* *Ibid.* *tum, CCC. mill.*] Legit Salmaſius in Solinum, pag. 1298. *Planariam a ſpecie æquali.* Cetero in ea lectione acquieſcit, quam libri editi præ ſe ferunt : *Vocari in convalle a convexitate, & Planariam a ſpecie æquali, circuitu &c.* At dii boni, quæ commoda erui ſententia poteſt, *vocari in convalle* &c. Deinde ſi Fortunatas Seboſus novit, ſaltem duas eſſe intellexit : altera earum Planaria eſt : altera, quæ tandem, aut quo nomine ? Quid ergo noſtra emendatio huic loco opis attulerit, per ſe abunde liquet.

CXXI. *Ab ea in vicino eodem nomine minorem.*] Eodem nomine, hoc eſt, ut *Ibid.* dixi, Junoniam. Hunc Plinii locum Martianus Capella, cum raptim curſimque legeret, inſulæ nomen commentus eſt ſane perlepidum : ſic enim ſcribit, lib. 6. cap. de Babylonia, pag 216. *Prima Vmbriona dicitur : ſecunda Junonia : tertia Theode : Quarta Capraria : alia Nivaria .... mox Canaria.* Cum *eodem nomine* apud Plinium ſcriberetur, *Theodem nomine* vel per ſe legit, vel audire ſe a li-

berto putavit. Et hunc Martiani errorem ſcio Geographos quoſdam eſſe amplexatos.

Ibid. CXXII. *Caprariam, lacertis grandibus refertam.*] Σαυραρίαν *potius*, inquit Salmaſius, in Solin. pag. 1313. *ſi lacertis referta eſt. Nam* σαῦρα *lacerta Græcis dicitur. Et forte tum Plinius* Cαυραρίαν *legeret (nam* Σίγμα *veterum hujus littera C formam habuit, ut omnes ſciunt:) Caprariam putavit ſcribi.* Verum Σαυραρίαν a σαῦρα qua demum lege derivari rite approbaverit? Deinde ſi vocem hanc σαυραρίαν Plinius perperam legit, & σαύρας idem, quæ vox ſequebatur proxime, legere debuit, & *capris*, non *lacertis* vertere. Quin igitur poſterioris vocis admonitu, in priore ſe ipſe retexuit?

INDEX EMENDATIONUM TOMI PRIMI.

Partim ex MSS. codicum fide, Vatic. Reg. Colb. Thuan. Pariſ. Lugd. Rigal. Chiffl. Dalec. Tolet. & Salmant. partim ex veterum Auctorum collatione, qui ſunt in eodem argumento verſati, partim ex certiſſima conjectura, ut ſuis oſtendimus locis.

LIBRO PRIMO.

In Præfatione.

DUM maximi conſeueſeit in patre.	DUM maximo conſeneſcit in patre.
Ut obitet emolliam Catullum.	Ut objicere moliar Catullum.
Permutatis prioribus ſyllabis.	Permutatis prioribus ſetabis, *vel* ſætabis.
Quam volebat exiſtimari a Veraniolis ſuis.	Quoniam volebat æſtimari ea a Veraniolis ſuis.
Ut in quædam acta exear.	Ut in quædam acta exeant, *ex mſſ.*
Ut prodeſſe tantundem poſſes, & velles.	Ut prodeſſe tantumdem poſſes, ut velles, *ex mſſ.*
Quando alia via occurris ingens.	Quoniam alia via occurris ingens, *ex mſſ.*
Hæc doctiſſimum Perſium legere nolo, Lælium Decimum volo.	Nec doctiſſimis: Manium Perſium hæc legere nolo: Iunium Congum volo.
Quanto nos cauſatius ab aliquo judice diffidimus?	Quanto nos cauſatius ab aliquo judice defendimus?
Plurimum intereſt.	Plurimum refert, *ex mſſ.*
Honoribus indeptis.	Honoribus ineptis.
Se vel inimico judici approbari.	Vel inimico judici ſe probari, *ex mſſ.*
Quemcumque elegit.	Quemcumque, cum eligit.
Et ideo immenſa præter ceteras ſubit cura.	Et ideo ſubit cura.
Aut legentibus blanda. Sterili materia rerum natura, hoc eſt, vita narratur.	Aut legentibus blanda, ſterili materia. Rerum natura, &c.
Græci *τὰς εἰσκυκλεπταγῳδίας.*	Græci *τῆς εἰσκυκλοπραγῳδίας*, *ex mſſ.*
Ne quid veſtris puteris ceſſatum hotis.	Ne quis veſtrûm putet his ceſſatum horis, *ex mſſ.*
Jampridem peracta ſancitur.	Jampridem peracta ſarcitur.
πιναχίδιον	*πίναξ, χίδιον.*
Noſtri craſſiores, Antiquitatum, Exem-	Noſtri craſſiores, Antiquitatum, Exem-

plorum , Artiumque quam facetiſſimi. Lucubrationem, puto, qui Antias civis erat & vocabatur, Valerius primus aſſerit: Varro in Satyris ſuis Seſculixem & Flexibulas.	plotum , Artiumque. Faceriſſimi, lucubrationem , ur qui Bibaculus erat & vocabatur. Paulo minus ſerio Varro in Satytis ſuis , Seſculyſſem & Flextabula.
Emendaturo quidquid deſidererur.	Emendaturo quidquid deſideraretur, *ex mſſ.*

Index deinde integer ex mſſ. fide nunc primum in lucem editus : cujus vice alium ſubdiderant interpolatores , multis partibus contractiorem , adjectis modo auctorum nominibus : in quibus & illi ſæpenumero lapſi , uti mox planum fiet.

In Indice libri ſecundi.

Tiberio Cæſare.	Tito Cæſare.

In Indice libri tertii.

C. Æliano.	Gelliano.

In Indice libri quarti.

Eumacho Siculo Muſico.	Eumacho , Timæo Siculo , Myrſilo.
Ædoſthene.	Agloſthene.
Menephoote.	Xenophonte.

In Indice libri quinti.

Bione.	Bætone.

In Indice libri ſexti.

Polybio , Hecatæo.	Juba Rege , Hecatæo.
Eumacho Siculo.	Eumacho , Timæo Siculo.

In Indice libri ſeptimi.

Licinio Mutiano , Mutio , Maſſurio.	Licinio Muciano , Maſurio.
Catone Cenſorio , Fabio Veſtale.	Catone Cenſorio , Actis , Fabio Veſtale.
Duillio , Polyhiſtore hiſtorico.	Diyllo hiſtorico.
Ephori theoremata.	Ephori εὑρήματα.

In Indice libri octavi.

Trogo , Actio , Columella.	Trogo , Actis , Columella.
L. Metello Scipione.	Lucilio , Metello Scipione.
Manlio Sura.	Mamilio Sura.
Attalo rege , Philometore item.	Attalo Philometore item.
Æſchrione qui item , Dionyſio.	Æſchrione qui irem , Lyſimacho qui item , Dionyſio.

In Indice libri decimi.

Deſulone.	D. Eculeone.
Sarſenis.	Saſernis.

Digitized by Google

Boëtho.	Bœo.
Evagora.	Evagone.
Æſchrione qui item, Dionyſio.	Æſchrione qui item, Lyſimacho qui item, Dionyſio.

In Indice libri undecimi.

Meliſſo, Favonio, Fabiano.	Meliſſo, Fabiano.
Manilio, Opio.	Mamilio, Oppio.
Eriphilo.	Herophilo.
Aſclepio.	Aſclepiade.

In Indice libri duodecimi.

Flavio Proculo.	Flavio, Procilio.
Iſidoro.	Iſigono.
Charace Mitylenæo.	Charete Mitylenæo.
Dorotheo, Xenia Athenæo.	Dorotheo Athenæo.
Democlide item.	Democede item.
Euphrone item.	Euphronio item.
Obſcnide item.	Mneſide item.
Xenocrito Epheſio.	Xenocrate Epheſio.

In Indice libri decimi tertii.

Iſidoro.	Iſigono.
Charace.	Charete.
Democlide.	Democede.
Euphrone.	Euphronio.

In Indice libri decimi quarti.

Græcino Julio, Actio.	Græcino, Julio Attico.
Dorſeno.	Doſenno.
Evagora.	Evagone.
Euphroue.	Euphronio.

In Indice libri decimi quinti.

Apollodoro Pergameno.	Apollonio Pergameno.

In Indice libri decimi ſexti.

Quæ cariem & ruinam non ſentiunt.	Quæ cariem non ſentiant, quæ rimam.

In Indice libri decimi ſeptimi.

C. Epidico.	C. Epidio.
Iſidoro, Theophraſto.	Heſiodo, Theophraſto.
Bione, Chærea.	Bione Soленſe, Chærea.

In Indice libri decimi octavi.

Melitone, Critone.	Metone, Critone.

In Indice libri decimi noni.

D. Syllano.	D. Silano.
Q. Hirtio.	Q. Hirrio.
Petreïo.	Petricho.

In Indice libri vicesimi.

Gallione.	C. Valgio.
Ophione.	Ophelione.
Pliſtione.	Philiſtione.
Theopolemo.	Tlepolemo.
Phyllino, Petreïo, Mictione.	Philino, Petricho, Mictone.

In Indice libri vicesimi primi, & ſubſequentium librorum.

C. Helio Veſtino.	Cæpione, Veſtino.
P. Larglo.	C. Valgio.
Mneſtheo.	Mneſitheo.
Ophione.	Ophelione.
Pliſtonico medico.	Pliſtonico, Medio.
Pliſtione.	Philiſtione.
Mneſiele.	Mneſide.
Theopolemo.	Tlepolemo.

In Indice libri vicesimi octavi.

Verre, Antiate.	Valerio Antiate.
Ophilio Medico.	Opilio medico.
Apollonio qui Myrſin.	Apollonio qui μύρσον.
Orpheo qui Diophios.	Orpheo qui διφυῆς.
Icacida medico.	Icetida medico.

In Indice libri vicesimi noni.

Ariſtone.	Ariſtogene.

In Indice libri tricesimi.

Archimede, Ariſtone.	Archidemo. Ariſtogene.

In Indice libri tricesimi primi,

Mutio.	Muciano.
Cornelio Celſo.	Cælio, Celſo.
Menandro comico.	Menandro comœdo.
Salluſtio, Dionyſio.	Salluſtio Dionyſio.

In Indice libri tricesimi tertii.

Diagora Borryenſe.	Diagora, Botrye.

In Indice libri tricesimi quinti.

Demane, Mneſiele.	Democle, Mneſide.

In Indice libri triceſimi ſexti.

Praxitele.	Paſitele.
Bucorida.	Butorida.
Democrito.	Demetrio.

In Indice libri triceſimi ſeptimi.

Philomene.	Philemone.
Democrate.	Demoſtrato.
Xenotimo.	Zenothemi.
Zactalia.	Zachalia.

LIBRO SECUNDO.

Etiam in uno.	Ut jam in uno, *ex mſſ.*	*Sect.* 1.
Senſum aurium facile excedens.	Senſum aurium excedens.	*Sect.* 3.
An dulci quidem.	An dulcis quidam.	
Tenerum argumentis indicatur.	Retum argumentis indicatur.	
Medio ſuper verticem circulo.	Medio per verticem circulo, *ex mſſ.*	
Vi tua quæque conſiſtere.	In ſuo quæque conſiſtere, *ex mſſ.*	*Sect.* 4.
Hic reliqua ſidera occultat : hic vices &c.	Hic reliqua ſidera occultat, illuſtrat : hic vices &c.	
Ut portionibus quiſquis colerer.	Ut portionibus coleret quiſque, *ex mſſ.*	*Sect.* 5.
Ara & malæ Fortunæ.	Et ara malæ Fortunæ, *ex mſſ.*	
Quædam & animalia etiam, aliqua & obſcena.	Quadam animalia, & aliqua etiam obſcena, *ex mſſ. Forte, & aliqua etiam obſcena.*	
Atricolores.	Atri coloris.	
Monſtra quoque colunt, damnant.	Monſtra quoque, quæ colunt, damnant, *ex mſſ.*	
Niſi jubentibus ſacris.	Niſi juvantibus ſacris, *ex mſſ.*	
Mortalis ſit ille quoque ſiderum fulgor.	Mortalis ſit ibi quoque ſiderum fulgor, *ex mſſ.*	*Sect.* 6.
Igneam vim abundantia reddunt.	Ignea vi abundantiam reddunt, *ex mſſ.*	
Et modo curvata in cornua, modo æqua &c.	Et modo curvata in cornua facies, modo æqua &c. *ex mſſ.*	
Solis fulgore eam ut reliqua ſidera tegi.	Solis fulgore reliqua ſiderum regi, *ex mſſ.*	
Talis figura ſemper in mucronem deficiat.	Talis figura ſemper mucrone deficiat, *ex mſſ.*	*Sect.* 7.
Certior ex utroque vaſtitas Solis.	Tertia ex utraque vaſtitas Solis, *ex mſſ.*	*Sect.* 8.
Et quod montem Idam.	Nec quod montem Idam, *ex mſſ.*	
Poſt ejus utriuſque ſideris curſum.	Poſt eos utriuſque ſideris curſum, *ex mſſ.*	*Sect.* 9.
In defectibus ſtellarum ſcelera.	In defectibus ſcelera, *ex mſſ.*	
Nec tamen cum fiant ſuperne.	Nec tamen cum ſuperne fiunt, *ex mſſ.*	*Sect.* 10.
Eandem bis in triginta diebus.	Eundem bis in triginta diebus.	
Nam ut XII. diebus.	Nam ut XV. diebus.	
Veſpaſianis, patre III filio iterum Coſſ.	Veſpaſianis, patre IV. filio iterum Coſſ.	
Cum æque diu ac noctu luceant.	Cum æque ac noctu luceant, *ex mſſ.*	*Sect.* 11.
Defectibus Solis.	Defectu Solis, *ex mſſ.*	
Supra Solem dicimus ſitas.	Supra Solem diximus ſitas, *ex mſſ.*	*Sect.* 12.
Radiorum ejus contactu teguntur.	Radiorum ejus contactu reguntur.	

	Itemque in centum viginti.	Iterumque in centum viginti, *ex mſſ.*
	Quam ut deprehendi poſſit.	Quam ut dep ehendi poſſint, *ex mſſ.*
Sect. 13.	Non quod accelerent.	Non quia accelerent, *ex mſſ.*
	Sol Arietis XXIX.	Sol Arietis XIX.
	Venus Piſcium XVI.	Venus Piſcium XXVII.
	Luna Tauri IV.	Luna Tauri III.
	Stellæ, quæ diximus, errantes feruntur.	Stellæ, quas diximus, feruntur, *ex mſſ.*
	Saturni duas, ut Sol.	Saturni duabus, ut Sol.
	In exortibus matutibus etiam numerum augeri.	In exortibus matutinis etiamnum augeri, *ex mſſ.*
	In eo primum abitu.	In eo primum habitu.
	Toto Sole adverſo	Toto Sole averſo, *ex mſſ.*
	Statione ſecundas agente.	Stationes ſecundas augente, *ex mſſ.*
Sect. 14.	Primum igitur dicatur, cum ſint diverſæ ſtellæ, cur Veneris ſtella.	Primum igitur dicatur, cur Veneris ſtella.
	Motumque minuere ab exortu matutino	Motumque minuere ab exortu veſpertino, *ex mſſ.*
	Veneris quindecim & pluribus ſubit.	Veneris quindecies pluribus ſubir, *ex mſſ.*
Sect. 15.	Aut cum plurimum XVII.	Aut cum plurimum XVIII. *ex mſſ.*
Sect. 16.	Hebetante cetera inflexos &c.	Hebetante cetero inflexos &c *ex mſſ.*
Sect. 20.	Saturnum Dorio moveri, Mercurium phthongo.	Saturnum Dorio muveri phthongo.
Sect. 22.	In mucronem faſtigiatas.	In mucronem faſtigatas, *ex mſſ.*
	Pitheres.	Pitheus.
	Juba aliqua circumdati.	Nube aliqua circumdati, *ex mſſ.*
	Urbis anno CCCXCVIII.	Urbis anno CCCCVIII.
	Longiſſimum, LXXX.	Longiſſimum, CLXXX.
Sect. 24	Stellas ac ſidera ad normam expangere.	Stellas ac ſidera ad nomen expungere.
	Qui rationem eam caperet.	Qui erectionem eam caperet
Sect. 27.	Fit & ſanguinea ſpecies, & .... incendium.	Fit ſanguinea ſpecie .... incendium.
	Olympiadis CVII. anno III.	Olympiadis CVII. anno IV.
Sect. 28.	Seu ſpecie coronæ	Ceu ſpiceæ coronæ
Sect. 29.	L. Portio, M. Acilio.	C. Porcio, M'. Acilio.
Sect. 33.	C. Cœlio.	C. Cæcilio
Sect. 35.	Seu nubilo diei.	Ceu nubilo die, *ex mſſ.*
	Vidit hoc Licinius Syllanus.	Vidit hoc Silanus.
Sect. 38.	Hactenus de ipſo mundo	Hactenus de mundo ipſo, *ex mſſ.*
	Immenſo rerum quaſi globo tendit.	Immenſo rerum cauſas globo oſtendit, *ex mſſ.*
Sect. 39.	Ergo ut Solis natura.	Ut Solis ergo natura, *ex mſſ.*
Sect. 41.	Folia ſolſtitio circumagunt.	Solſtitio folia circumagunt, *ex mſſ.*
Sect. 42	Fumidam exhalare caliginem.	Fumidam exhalari caliginem, *ex mſſ.*
Sect. 44.	Ex arido ſiccoque halitu terræ.	Ex arido ſiccoque anhelitu terræ.
	Ventus non aliud intelligatur, quam fluctus aëris.	Ventus non aliud intelligatur, quam fluxus aëris.
	E fluminibus ac nivibus, & e mari videmus.	E fluminibus, ac ſinubus, & e mari videmus.
	Scindunt inæqualiter inde reſultantem aëra, quæ cauſa etiam voces multis in locis reciprocas facit. CAP. XLV. Sine fine ventos generant jam quidam & ſpecus, &c.	Scindentes inæqualitate ideo reſultantem aëra, (quæ cauſa etiam voces, multis in locis reciprocas facit ſine fine,) ventos generant. Jam quidam & ſpecus &c.

Qui non aura, non procella maris, ſed appellatione quoque ipſa venti ſunt.	Qui non aura, non procella, ſed mares appellatione quoque ipſa venti ſunt, *ex mſſ.*	*Sect.* 45.
Qui ſive aſſiduo mundi incitu.	Sive aſſiduo mundi incitatu, *ex mſſ.*	
Palam eſt illud quoque.	Palam eſt illos quoque.	
Namque mores hominum ſenuere.	Mores hominum ſenuere, *ex mſſ.*	
Aparctias dicti, & Boreas.	Aparctias & Boreas dicti, *ex mſſ.*	*Sect.* 46.
Itemque Cæcian, media inter Aquilonem & exortum æquinoctialem. Ab ortu ſolſtitiali Phœnicean, media regione inter ortum brumalem & meridiem.	Itemque Cæcian, media inter Aquilonem & exortum æquinoctialem, ab ortu ſolſtitiali. Phœnicem, media regione &c.	
Ad VII. Calendas Martii.	A. d. VIII. Calendas Martii.	*Sect.* 47.
Uno & LXX. die poſt brumam.	Uno & LX. die poſt brumam.	
Perflant diebus quadraginta, quos Eteſias vocant.	Perflant his diebus, quos Eteſias appellant.	
Molliri eis creditur Solis vapor.	Mollire eos creditur Solis vapor.	
Hoc eſt Aquilonis hiberni.	Hic eſt Aquilonis hiberni, *ex mſſ.*	
Nec tamen ſævitia tempeſtatum concludit mare.	Nec tamen ſævitia tempeſtatum cludit mare, *ex mſſ.*	
Si late ſiccam ruperint nubem.	Si late ſiccam rupere nubem, *ex mſſ.*	*Sect.* 49.
Et quo ſtridor a fragore.	Quomodo ſtridor a fragore, *ex mſſ.*	*Sect.* 50.
In longam veluti fiſtulam.	In longum veluti fiſtula, *ex mſſ.*	
Raras admodum, tenueſque & infirmas denſantur in nubes.	Raro admodum, tenueſque denſantur in nubes, *ex mſſ.*	*Sect.* 51.
Argumentum evidens eſt, quod .... habeant ictus.	Argumentum evidens, quod .... habent ictus, *ex mſſ.*	*Sect.* 53.
Non inferni ictus.	Non inferi ictus.	
Sive ab ictu reſiliat... remeet.	Sive ab ictu reſilit .... remeat, *ex mſſ.*	*Sect.* 55.
In eo reſpectu.	In eo aſpectu, *ex mſſ.*	
Itaque perplurimum refert.	Itaque plurimum refert, *ex mſſ.*	
Homo, niſi convertatur, vi percuſſus non exſpirat.	Homo, niſi convertatur in percuſſas, non exſpirat, *ex mſſ.*	
Frigidiora reliquo corpore ſunt.	Frigidiora ſunt reliquo corpore, *ex mſſ.*	*Sect.* 56.
Armiger hujus teli.	Armigera hujus teli.	
M. Acilio.	M' Acilio.	*Sect.* 57.
Et ſæpe alias carne, ſicut &c.	Et ſæpe alias: carne, ſicut &c.	
L. Volumnio.	P. Volumnio.	
Effigies quæ pluerat.	Effigies quæ pluit, *ex mſſ.*	
Aruſpices cavenda præmonuerunt ſuperna vulnera.	Aruſpices præmonuerunt ſuperna vulnera, *ex mſſ.*	
Crebroſque.	Crebroque.	*Sect.* 58.
Majore vi ignis.	Majore igne, *ex mſſ.*	
Occidente, vel oriente.	Oriente, aut occidente, *ex mſſ.*	*Sect.* 60.
Quaſdam proprietates cæli quibuſdam locis eſſe.	Quaſdam proprietates quibuſdam locis eſſe, *ex mſſ.*	*Sect.* 62.
Nullo magis ſacramento.	Nullo magis ſacra merito.	*Sect.* 63.
Ne in tædio vitæ diræ famis mors, terræ meritis alieniſſima.	Ne in tædio vitæ, fames, mors terræ meritis alieniſſima.	
Et ut verum fateamur.	Verum fateamur, *ex mſſ.*	
Nos enim & ferro.	Non enim & ferro.	
Quaſi non ad delicias quaſque, non ad contumelias ſerviat homini.	Quas non ad delicias, quaſque non ad contumelias ſervit homini, *ex mſſ.*	
Et tamen quæ ſumma patitur atque extrema cute, tolerabilia videantur.	Niſi tamen quæ ſumma patiatur atque extrema cute, tolerabilia videantur, *ex mſſ.*	

	Nonne iuter ſerpentes.	Non inter ſerpentes, *ex mſſ.*
	Placatiore tamen Dea ob hoc utimur, quod.	Placatiore tamen Dea ob hoc, quod, *ex mſſ.*
	Tanquam non & ratio præſto ſit.	Tanquam non ratio præſto ſit, *ex mſſ.*
Sect. 65.	Mutuo complexu jungerentur.	Mutuo implexu jungerentur, *ex mſſ.*
Sect. 67.	Ubi vis humoris ſuperet.	Ubi humoris vis ſuperet, *ex mſſ.*
	C. Afranii.	L. Afranii.
	Propter incendium ſideris.	Propter incendium ſiderum.
Sect. 68.	Idem interfuſus .... diſpeſcit. Quantum terrarum occupet, computetur etiam nunc menſura tot fluminum, &c.	Idem interfuſus ... diſpeſcit, quantum terrarum occupat? Computetur etiamnunc &c. *ex mſſ.*
	Hic tumultuatur humanum genus.	Hic tumultuamur hominum genus, *ex mſſ.*
Sect. 72.	Vipſanio & Fonteïo.	Vipſtano & Fonteïo.
	Neque alias, quam in medio ſitis, ... quæ nunc in omni parte.	Nam æque aliis quam in medio ſitis, quæ nunc non in omni parte, *ex mſſ.*
Sect. 74.	In oppido Ancone ſupereſt quinta trigeſima. In parte Italiæ, quæ Venetia appellatur, &c.	In oppido Ancone ſupereſt quinta. Decima in parte Italiæ, quæ Venetia appellatur, &c.
Sect. 75.	Rurſus in Meroë inſula, quæ eſt caput gentis Æthiopum.	Rurſus in Meroë, (inſula hæc caputque gentis Æthiopum,) &c. *ex mſſ.*
	In eadem India Patales.	In eadem India Patalis, *ex mſſ.*
Sect. 80.	Truces vero ex cæli rigore, has & illas mobilitate habentes.	Truces vero ex cæli rigore has, illas mobilitate hebetes.
Sect. 81.	Phereeydis Pythagoræ doctoris.	Pherecydi Pythagoræ doctori, *ex mſſ.*
	Niſi poſt ventos, conditos ſcilicet in venas & cavernas ejus occulto afflatu.	Niſi poſt ventos, condito ſcilicet in venas & cava ejus occulta flatu, *ex mſſ.*
Sect. 82.	Alibi adverſo fluminum curſu.	Alibi averſo fluminum curſu.
	Nec montoſa.	Nec montuoſa.
Sect. 83.	Non impavidæ ſedent.	Non impavidæ ſedentes, *ex mſſ.*
Sect. 84.	Præconceptum enim ſpiritum.	Conceptum enim ſpiritum, *ex mſſ.*
	Poſteſque alterno pulſu renitentes.	Poſteſque alterno ſpiritu renitente, *ex mſſ.*
Sect. 85.	Ipſi terræ Italiæ.	Terræ ipſi Italiæ, *ex mſſ*
Sect. 86.	Aut reſidentis ſinu recepti.	Ac terræ ſidentis ſinu recepti, *ex mſſ.*
	Sed par aut majus oſtentum.	Sed par aut majus oſtento, *ex mſſ.*
Sect. 89.	M. Junio Syllano.	M Junio Silano, *ex mſſ.*
	M. D. paſſuum una.	M M. D paſſuum una.
	Olympiadis CXLIII.	Olympiadis CLXIII.
Sect. 93.	Ipſa ſe condens terra.	Ipſa ſe comeſt terra, *ex mſſ.*
Sect. 94.	In Bœotia & Eleuſina.	In Bœotia Eleuſina.
Sect. 95.	Quid poſſit aliud cauſæ efferre.	Quid poſſit aliud cauſæ afferre.
Sect. 96.	Mutienſi.	Mutinenſi, *ex mſſ.*
Sect. 97.	In cujus quandam aream.	In cujus quandam aram.
Sect. 98.	In agro Ardano.	In agro Arpano, *ex mſſ.*
	Ad aras Murtias.	Ad aras Mucias.
Sect. 99.	Se ſorbentes.	Se reſorbentes, *ex mſſ.*
	Pleniore ab ea exundant.	Pleniores ab ea exundant, *ex mſſ.*
	In coïtu Solis pares. Plane eadem Aquilonia.	In coïtu Solis pares plenæ. Eadem Aquilonia, &c.
Sect. 102.	Spiritum ſidus Lunæ exiſtimari.	Spiritûs ſidus Lunam exiſtimari.
	Sed & ſanguine hominem.	Sed & ſanguinem hominum.
Sect. 104.	Miſceatur illi ſine vapore .... natura medicatis aquas inficiat.	Miſceatur illi vapore ... natura ſicut medicatas aquas inficiat, *ex mſſ.*
Sect. 106.	In flumine Silaro.	In Silaro, *ex mſſ.*

Jovis

Jovis Hammonis fons interdiu frigidus.	Jovis Hammonis ſtagnum interdiu frigidum.	
Neminia appellatus.	Neminie appellatus, *ex mſſ.*	
Dios Tecnoſia.	Διὸς Θεοδοσία.	
Item in Beroſo.	Item in Libroſo.	
In Sydonia inſula.	In Cydonea inſula.	
Thyrreum lapidem.	Scyrium lapidem.	
Flammarum globus eructet.	Flammarum globo eructet, *ex mſſ.*	
Tactus ſequitur fugientes.	Tactu ſequitur fugientes, *ex mſſ.*	*Sect.* 108.
Circa Babyloniam, & in Auſtagenis.	Circa Babylonem, & in Aſtacenis, *ex mſſ.*	*Sect.* 109.
Et Cæſtia gente confinio Perſidis.	Et Sittacene, confinio Perſidis.	*Sect.* 110.
Octuagies quinquies centena LXX. octo.	Octuagies quinquies centena LX. octo.	*Sect.* 112.
Frons procurrit Hiſpaniæ, DCCCXCI.	Frons procurrit Hiſpaniæ, CCCCXCI.	
Tricies quater centena, quinquaginta M.	Vicies ſemel centena, & tria mill.	
Gades, XIV.	Gades, XII.	
LXXVIII. mill. paſſ.	LXVIII. mill. paſſ.	
Quinquagies centena M. paſſ. & XXI.	Quinquagies ſemel centena M. paſſ. & LXIX.	
Mazaca, CC. M. XLIV.	Mazaca, CCCXIX. mill.	
Epheſum, CCCC. M. paſſ. XCVIII.	Epheſum, CCCCXV. mill.	
Iſthmum, CCXII. M.	Iſthmum, CCXII. M. D.	
Deinde terra & Laconico mari.	Inde terra & Lechæo mari.	
Patras Peloponneſi, ducenta duo M. D.	Patras Peloponneſi, XC. mill.	
Leucadem, LXXXVI.	Leucadem, LXXXVII.	
Brundiſium, LXXXVI.	Brundiſium, LXXXVII.	
Cincomagum .... DXVIII.	Scincomagum ... DXVIIII.	
Illiberim, DLVI.	Illiberim, DCCCCXXVII.	
Hiſpaniæ oram, CCCXXXII.	Hiſpaniæ oram, CCCXXXI.	
Artemidori ratione efficit LXXXVI. centena LXXXV.	Artemidori ratione efficit LXXXIX. centena XXXXV.	
Colligitur, LIV. centena LXII.	Colligitur XLIV. centena LXXXX.	
Ad Meroën, CCCCL.	Ad Meroën, decies centena millia.	
Rhodum, DLXXXIII.	Rhodum, DLXIII.	
Gnidum, LXXXIV.	Gnidum, LXXXVII.	
Chium, LXXXIV.	Chium, LXXXXIV.	
Tenedon, XXVIII.	Tenedon, XLIV.	
Quam cunctis probari video.	Quem cunctis probari video, *ex mſſ.*	
Ita ſubtili computatione.	Ita ſubtili argumentatione, *ex mſſ.*	
LV. millia ſtadia.	LII. millia ſtadiorum.	
Stadia VII. millia.	Stadia XII. millia, *rectius*, *ex mſſ.* R. 1. 2. ſtadiorum.	*Sect.* 113.
Nonageſimam ſextam milleſimam totius mundi partem.	Nonageſimam ſextam totius mundi partem, *ex mſſ.*	

LIBRO TERTIO.

Turannio Graccula.	Turranio Gracili, *ex mſſ.*	*Sect.* 1.
Ubi minimum, VII. M.	Ubi minus, VII. M.	
Sed in quatuor præcipue ſinus.	Sed in quatuor præcipuos ſinus, *ex mſſ.*	
In iis coloniæ VIII.	In iis coloniæ VIIII.	*Sect.* 3.
Fœdere, II.	Fœdere, III.	
Stipendiaria CCX.	Stipendiaria, CXX.	
Oppidum Oſſonoba, Luſturia cognominatum.	Oppidum Onoba, Æſtuaria cognominatum.	

	Item Salduba oppidum, Suel Malacha cum fluvio.	Item Salduba : oppidum Suel : Malaca cum fluvin.
	Quem Tader fluvius.	Juxta quem Tader.
	Virgao quæ Alba.	Urgao, quæ Alba.
	Singilia, Hegua.	Singili, Attegua.
	Tucci vetus.	Tnati vetus.
	Omnia Baſticaniæ vergentis ad mare. Conventus veto Cordubenſis circa flumen ipſum Oſſigi.	Omnia Baſtitaniæ vergentis ad mare, convenıus vero Cordubenſis. Citea flumen ipſum, Oſſigi.
	Colonia Patricia cognominata.	Colonia Patrieiæ cognomine, *ex mſſ.*
	Carbulo.	Carbula.
	Celtiea, Axatiara, Arruci, Menoba.	Celti, Arva, Canama, Evia.
	Ilipa eognomine Italica.	Ilipa eognomine Ilia, Italiea.
	Vergentum, quod Julii genitor, Hippo Caurasiarum.	Vergentum, quod Julii Genius : Otippo, Caura, Siarum.
	Nebriſſa, cognomine Veneria, & Colobona, coloniæ. Aſta &c.	Nebriſſa cognomine Veneria, & Colobona. Coloniæ : Aſta &c.
	Seria quæ dieitur Fama Julia : Vettobrige, Concordia Julia : Segede, Reſtituta Julia : Contributa Julia &c.	Seriæ adjicitnr Fama Julia : Nertobrigæ, Concordia Julia : Segidæ, Reſtituta Julia : Contributæ, Julia, &c.
	Regiones Oſinigi, Siſapnnem.	Regionis Oſintiadis Siſaponem.
	Læpia, Ulia, Catiſa.	Regia Cariſſa.
	Andntiſippo. Longitudinem univerſam ejus.	Andoriſæ. Porro longitudinem univerſam ejus.
	M. Agrippa CCCCLXV.	M. Agrippa, CCCCLXXV. *ex mſſ.*
	Gades, CCCCLXXV. M.	Gades, CCL. M.
	Maritima ora XXII. M.	Maritima ota XXV. M. *ex mſſ.*
	Urbi ſpectandum.	Orbi ſpectandum.
Sect. 4.	In Pyrenæo DCCCXLVI.	In Pyrenæo DCCCLXXVI.
	Præter eivitates contributas aliis, provincia ipſa CCXCIV. continet oppida. In iis colonias XII.	Præter eivitates contributas aliis CCXCIV. provincia ipſa continet oppida CLXXIX. In iis colonias XII.
	Latinorum veterum XVII.	Latinorum veterum XVIII. *ex mſſ.*
	Stipendiaria CXXXVI.	Stipendiaria CXXXV. *ex mſſ.*
	Arrebaci.	Arevaci.
	Regio Mauritania.	Regio Mavitania.
	Flumen Idubeda.	Flumen Uduba.
	CCCCL. M. paſſ. fluens.	Per CCCCL. M. paſſ. flueus.
	Auſetani, Itani, Lacetani.	Auſetani, Lacetani.
	Diſceptant populi XLIV.	Diſceptant populi XLIII. *ex mſſ.*
	Sedetani, Gerundenſes.	Edetani, Gerundenſes.
	Bætulonenſes.	Bæenlonenſes.
	Regionis Sedetaniæ.	Regionis Edetaniæ.
	Ilumberitanns.	Lumberitanos.
	Vibienſes.	Lubienſes.
	Populi LXII.	Populi LXV.
	Babanenſes.	Alabanenſes.
	In Cantabrieis IV. populis.	In Cantabrieis VII. populis, *ex mſſ.*
	Aſturum XII. populi.	Aſturum XXII. populi, *ex mſſ.*
	Gignti, Peſiei.	Cigurti, Pæſiei.
	Vibali, Celerini, Gallæci, Æqueſilici.	Bibali, Cæletini, Gallæci, Hequæſi, Limici.
Sect. 5.	Araris, Liria.	Arauris, Liria.
	Torrentem Iſaram, & Druentiam.	Torrentes Iſaram & Druentiam.

Ultra, foſſa ex Rhodano C. Marii opere & nomine. Inſigne ſtagnum: Aſtromela oppidum maritima Avaticorum.	Ultra, foſſæ ex Rhodano C. Marii opere & nomine inſignes. Stagnum Maſtramela: oppidum, Maritima Avaticorum.	
Promontorium Citharista, portus.	Promontorium Zao, Citharista portus.	
Ex Alpium monte Accma.	Ex Alpium monte Cema, *ex mſſ.*	
Aquæ Sextiæ Salyorum.	Aquæ Sextiæ Salluviorum.	
Alebeceriorum Apollinarium.	Alebece Reïorum Apollinarium.	
Bormannico, Marcina, Cabellio, Carcaſum, Volcarum Tectoſagum.	Bormanni, Comacina, Cabellio, Carcaſum Volcarum Tectoſagum.	
Cambolecti.	Cambolectri, *ex mſſ.*	
Toloſani Tectoſagum. Aquitaniæ contermini Taſcodunitari, Cononienſes.	Toloſani Tectoſagum, Aquitaniæ contermini: Taſconi, Taruſconienſes.	
Vaſco & Lucus.	Vaſio, & Lucus.	
Ebroduntios.	Bodionticos.	
Alpium pæne lunatis jugis in maria excurrit Italia.	Ab Alpium fine, lunatis jugis in maria excurrit Italia, *ex mſſ.* &c.	*Sect.* 6.
Umbri, Thuſci.	Umbri, Etruſci, *ex mſſ.*	
Jam vero tanta ea vitalis &c.	Jam vero tota ea vitalis &c. *ex mſſ.*	
Haud ullo loco &c.	Haud ullo inde loco &c.	
Ut auctor affirmat Varro.	Ut auctor eſt M. Varro, *ex mſſ.*	
A Corcyra.	A Corſica.	
Fluvius Padus.	Fluvius Pado.	*Sect.* 7.
Sallyi, Deceates.	Salluvii, Deciates.	
Tigulia, intus Segeſta Tiguliorum.	Tigulia intus: Segeſta Tiguliorum.	
Sive Atintanis.	Sive a Teutanis.	*Sect.* 8.
Fluentini.	Florentini.	
Sudertani.	Subertani.	
Volaterrani cognomine Etruſci.	Volaterrani, Volcentini cognomine Etruſci.	
Unde nomen modo Latii.	Unde nomen Latii, *ex mſſ.*	*Sect.* 9.
Urbis noſtræ CCCCLX.	Urbis noſtræ CCCCXL.	
Adnexum inſulæ. Poſt eum annum acceſſit Italiæ aliud miraculum.	Adnexum inſulæ, poſt eum annum acceſſit Italiæ. Aliud miraculum.	
XXIII. urbium.	XXXIII. urbium, *ex mſſ.*	
Hormiæ dictum.	Hormiæ prius olim dictum, *ex mſſ.*	
Glanico appellato.	Glani appellato, *ex mſſ.*	
Obrenduntur agri.	Proſcinduntur agri, *ex mſſ.*	
In delicias alicæ politur meſſis.	In delicias alicæ populatur meſſis.	
Haud procul ſpectante.	Haud procul aſpectante.	
Aſulani.	Aſiſiani.	
Capitulum, Cernetum, Cernetani.	Capitulum Hernicûm, Cereatini.	
Foropopulienſes. Ex Falerno, Fruſinates.	Foropopulienſes, ex Falerno: Fruſinates.	
Interamnates, Succaſani qui & Lirinates.	Interamnates Succaſini, qui & Lirinates.	
Ad diem XII Cal. Januarii.	A. d. XII. Cal Januarii.	
Anno conditæ DCCCXXVIII.	Anno conditæ DCCCXXVI. *ex mſſ.*	
Ejuſdem ſpatii menſura currente.	Ejuſdem ſpatium, menſura currente, *ex mſſ.*	
Ita ut duodecim portæ ſemel numerentur.	Ita ut duodecim ſemel numerentur, *ex mſſ.*	
Collatia, Amiternum.	Collatia, Amitinum, *ex mſſ.*	

	Vicellenſes.	Vitellenſes.
	Cn. Pompeïum & L. Carbonem Coſſ.	Cn. Pompeïum & L. Catonem Coſſ.
	Nunc in villas abiit.	Nunc in villam abiit. *ex mſſ.*
Sect. 10.	Flumen Melphes.	Flumen Melpes, *ex mſſ.*
	Oppidum Conſentia. Intus in penínſula fluuius Acheron.	Oppidum Conſentia, intus. In peninſula fluvius Acheron.
	Medna.	Medma.
Sect. XI.	Et fœderatum Bochri fuit.	Et fœderatum Bocchorum fuit.
	Longitudine LX. M.	Longitudine XL. M.
	Nec cuniculos Ebuſus gignit.	Cuniculos Ebuſus gignit, *ex mſſ.*
Sect. 12.	Et parvæ, Mænaria, Columbaria.	Et Barpana, Mænaria, Columbaria.
	A Populonia decem.	A Populonio decem.
	Planaſia, XXXVIIII.	Planaſia, XXXVIII. *ex mſſ.*
	A figlinis doliariorum.	A figlinis doliorum, *ex mſſ.*
Sect. 13.	Sardinia minus VIIII. millibus.	Sardinia minus VIII. millibus.
	Ab occidente DLXX.	Ab occidente, CLXXV.
	A meridie LXXIV.	A meridie, LXXVII.
	A ſeptentrione CXXII.	A ſeptentrione CXXV.
	Circuitu LLX.	Circuitu DLXV.
	A Sulſenſi.	A Sulcenſi.
	Oppidorum XIV.	Oppidorum XVIII. *ex mſſ.*
	Ulyſſis ſpecula.	Ab Ulyſſis ſpecula.
Sect. 14.	Mari avulſa XII. M.	Mari avulſa XV. M. *ex mſſ.*
	Pachynum in Græciam, CXLIV. M.	Pachynum in Græciam, CCCCXL. M.
	A Caralitano Sardiniæ CXX. M.	A Caralitano Sardiniæ CXC. M.
	Pachynum CLXVI. M.	Pachynum CLXXXVI.
	Coloniæ ibi, urbes ac civitates LXXII.	Coloniæ ibi V. Urbes ac civitates, LXIII.
	Colonia Catana.	Colonia Carina.
	Amnes, Atys, & Hypſa.	Amnes: Achates, Mazara, Hypſa.
	Citarii, Cacirini.	Cetarini, Cacyrini.
	Ecestienſes.	Echerlienſes.
	Eryenii.	Eryeini.
	Ennenſes.	Hennenſes.
	Mutyenſes.	Mutycenſes.
	Metauri amnis, XII.	Metauri amnis, XXV. *ex mſſ.*
	A noſtris Vulcani.	A noſtris Vulcaniæ, *ex mſſ.*
	Ibi regnabat.	Ibi regnavit, *ex mſſ.*
	Abeſt XII. M. paſſ. ab Italia.	Abeſt XXV. M. paſſ. ab Italia.
Sect. 15.	Patet LXXXII.	Patet LXXXVI.
	Plerique LXXII.	Plerique LXXV. *ex mſſ.*
	Dein ſinus, & Scylacium.	Dein ſinus Scyllaceus: & Scylacium, *ex mſſ.*
	Cæcinos.	Carcines.
	Mons Alibanus.	Mons Clibanus.
	Ipſam a Caulone.	Ipſum a Caulone, *ex mſſ.*
	Oppidum Thurium.	Oppidum Thurii, *ex mſſ.*
	Maſnentum.	Caluentum, *ex mſſ.*
	Atinates.	Atenates.
Sect. 16.	A Peucetio Oenotri fratre. In Salentino agro inter promontoria &c.	A Peucetio Oenotri fratre, in Salentino agro. Inter promontoria &c.
	Ceſſapia.	Meſſapia, *ex mſſ.*
	In ora vero Senonum Gallipolis.	In ora vero, Senum, Callipolis.
	Anxa LXII.	Anxa LXXV. *ex mſſ.*
	Ex adverſo Apolloniæ oppidi.	Ex adverſo Apolloniatûm oppidum, *ex mſſ.*

Aliæ impediere curæ.	Aliæ impedivere curæ, *ex mſſ.*	
Statio militum Lupia.	Statio Milropæ, Lupia.	
Sicuti longiore.	Sic utique longiore, *ex mſſ.*	
Barion, ante Iapyx a Dædali filio, a quo & Iapygia. Amnes, Pactius.	Barium. Amnes: Iapyx a Dedali filio rege, a quo & Iapygia: Pactius.	
Itemque Larinum, Aliternia.	Itemque Larinatum Cliternia.	
Æculani.	Auſeculani, *ex mſſ.*	
Deculani.	Æculani, *ex mſſ.*	
Hordonienſes.	Herdonienſes.	
Metinates, ex Gargano Mateolani, Neritini, Matini, Robuſtini.	Metinates, ex Gargano: Mateolani, Netini, Rubuſtini.	
Brumbeſtini.	Grumbeſtini.	
Palionenſes.	Paltonenſes, *ex mſſ.*	
Lucentes.	Lucenſes, *ex mſſ.*	*Sect.* 17.
Sepinates.	Sæpinates.	
Acedici.	Cædici, *ex mſſ.*	
Flumina Albula, Suinum, Helvinum, quo finitur Prætutiana regio.	Flumen Albula: Teruium, quo finitur Prætutiana regio.	*Sect.* 18.
Aſculum, Piceni nobiliſſima. Intus Novana. In ora Cluana.	Aſculum, Piceni nobiliſſima, intus. Novana, in ora: Cluana, &c.	
Triacenſes.	Treïenſes.	
Urbs Salvia, Pollentini.	Urbe Salvia Pollentini.	
Forobremitiani.	Forobrentani, *ex mſſ.*	*Sect.* 19.
Iguini.	Iguvini.	
Mevanienſes.	Mevaniolenſes.	
Suarrani.	Suaſani.	
Cognomine Tibertini.	Cognomine Tiberini.	
Vettionenſes.	Vettonenſes.	
Suriates.	Curiates, *ex mſſ.*	
Ancona, c i i.	Ancona, c v. *ex mſſ.*	*Sect.* 20.
Saltuſque Galliani.	Salteſque Galliani.	
Umbranates.	Urbanates, *ex mſſ.*	
In cacumen elati.	In cacumen Alpium elati.	
Agris, quam navigiis torrentior.	Agris quamvis torrentior.	
Sturam, Morgum.	Sturam, Orgum.	
Altinumque c x x.	Altinumque per c x x. *ex mſſ.*	
Quæ pades Gallice vocetur, Padum hoc nomen accepiſſe.	Quales Gallice vocentur Padi, hoc nomen accepiſſe, *ex mſſ.*	
Alpium fauces.	Alpium fores, *ex mſſ.*	*Sect.* 21.
Sibyllinis libris a Populo Romano condi juſſum.	Sibyllinis a Populo Romano conditum juſſis, *ex mſſ.*	
Eporedicas.	Eporedias, *ex mſſ.*	
Fortunatius ſitos.	Fortunatius ſitum, *ex mſſ.*	
Venetia, cujus fluvius Silis.	Cujus Venetia: fluvius Silis.	*Sect.* 22.
Montibus Tauriſanis.	Montibus Tarviſanis.	
Aquileïam coloniam x i i.	Aquileïam coloniam x v. *ex mſſ.*	
Italiæ auctus terminus.	Auctæ Italiæ terminus, *ex mſſ.*	
Cognominatam tradunt a flumine.	Cognominatam a flumine, *ex mſſ.*	
Eidemque Iſtro ex adverſo Padi fauces.	Eodemque Iſtro, adverſum Padi fauces, *ex mſſ.*	
Nepos Cornelius etiam.	Nepos etiam, *ex mſſ.*	
Dein Sao.	Dein Savo, *ex mſſ.*	
Circuitum vero c x x i i.	Circuitum vero c x x v. *ex mſſ.*	*Sect.* 23.
Ad Titium flumen ſtad. cc.	Ad Titium flumen ſtad. M. *ex mſſ.*	

	Trajectus CXX.	Trajectus CXXX. *ex mſſ.*
	Et Bernenſes..	Et Beruncnſes.
	Alutrienſes.	Alutrenſes, *ex mſſ.*
	Flamonienſes, Vannienſes.	Flamonienſes Vannienſes.
	Venidates.	Nedinates.
	Varuani.	Varbari, *ex mſſ.*
	Palſicium.	Palſatum, *ex mſſ.*
	A M. Claudio Marcello.	A Claudio Marcello, *ex mſſ.*
	In hac regione & X.	In hac regione & XI.
	Exceptos reddunt.	Acceptos reddunt, *ex mſſ.*
	Alpes in longitudinem X. paſſ.	Alpes in longitudinem $\overline{X}$. paſſ.
	Arſiam, DCCII.	Arſiam, DCCLXV. *ex mſſ.*
Sect. 24.	Catili.	Catali, *ex mſſ.*
	Tauricæ gentis.	Tauriſcæ gentis, *ex mſſ.*
	Præuſtis intra ſinus Alpium nive membris.	Præuſtis in tranſitu Alpium nive membris, *ex mſſ.*
	Ejuſdem & Graïos fuiſſe, poſitos in tranſitu, Graïatum &c.	Ejuſdem exercitus & Graïos fuiſſe, Graïarum &c. *ex mſſ.*
	Ceutrones.	Centrones.
	IMP. XIII. TRIB POT. S. P. Q. R.	IMP. XIIII. TRIB. POT. XVII. S. P. Q. R. *ex mſſ.*
	Camnni, Vennonetes.	Camuni, Venoſtes, Vennonetes; *ex mſſ.*
	Naunes.	Genaunes.
	Virucinates.	Rucinates.
	Abiſontes.	Ambiſontes.
	Salaſi.	Salaſſi.
	Ebroduntii.	Brodiontii.
	L. Æmilio Paulo.	L. Æmilio Papo.
Sect. 25.	Dudini.	Buni.
	Stulpinos.	Stlupinos.
	Albonenſes.	Olbonenſes.
	Varubarini.	Varvarini.
	Fulſinates.	Fertinates.
	Flavona.	Flanona, *ex mſſ.*
	Ænona civitas, Pauſinus flumen, Tedanium, quo finitur Iapydia.	Ænona civitas Paſini: Flumen Tedanium, quo finitur Iapydia.
	Arba, Tragurium, Iſſa, Pharos, Paros ante: Crexa.	Arba, Crexa, *ex mſſ.*
Sect. 26.	Ab Jadera CCXXII.	Ab Jadera CXII. *ex mſſ.*
	In decurias CCCLXXII.	In decurias CCCLXXXII. *ex mſſ.*
	Burnum, Mandetrium.	Burnum, Andetrium.
	A Salona LXXII.	A Salona LXXXII. *ex mſſ.*
	Deſitiates.	Dæſitiates.
	Melcomani XXV.	Melcomani XXIV. *ex mſſ.*
	Oenei.	Ozuæi.
	Oppida civium Rom.	Ab Epidauro ſunt oppida civium Rom. *ex mſſ.*
	A Dyrrhachio LXXVIIII.	A Dyrrachio LXXVIII. *ex mſſ.*
	VII. M. paſſ. a mari recedens.	IV. M. paſſ. a mari recedens, *ex mſſ.*
Sect. 27.	Viana, Æmonia.	Vianiomina.
Sect. 28.	In glandifera Pannoniæ.	Inde glandifera Pannoniæ.
	Sandrizetes.	Andizetes.
	Corneates, Araviſci.	Cornacates, (*ex mſſ.*) Eraviſci.
	Calapis.	Colapis.

Valdanns.	Valdaſns, *ex mſſ.*	
Trimachi.	Timachi.	
In eo duo maria.... Inferum, ſive Ionium.	In eo duo maria.... Ionium.	*Sect.* 29.
Pullariæ.	Pullaria, *ex mſſ.*	*Sect.* 30.
Creteæ aliquot.	Grateæ aliquor.	
Contra Surium, bubus & capris laudata Brattia.	Contra Tragurium, Bavo: & capris laudata Brattia.	
Iſſa civium Romanorum reliqua, & cum oppido Pharia.	Iſſa civium Romanorum, & cum oppido Pharia, *ex mſſ.*	
Diſtat XXII. M.	Diſtat XXV. M. *ex mſſ.*	
XII. M. paſſ. ab ea III. Elaphites.	XV. M. paſſ. ab ea IV. Elaphites, *ex mſſ.*	

LIBRO QUARTO.

Ambracius ſinus, faucibus.	Ambracius ſinus, D. paſſ. faucibus.	*Sect.* 1.
Lacus Pandoſia.	Locus Pandoſia, *ex mſſ.*	
Chalcis, & mons eſt Taphiaſſus.	Chalcis mons, & Taphiaſſus.	*Sect.* 3.
Halyſarna.	Halicyrna.	
Trichone.	Tithrone.	*Sect.* 4.
Peloponneſum contingat Hellas.	Peloponneſum contineat Hellas, *ex mſſ.*	*Sect.* 5.
Unde Cyllene II. M.	Unde Cyllene V. M. *ex mſſ.*	*Sect.* 6.
Aſophis.	Aſopis.	
XII. M. paſſ. Intus delubrum.	XII. M. paſſuum intus delubrum.	
Navigatur in oppida Aulos & Leprion.	Navigatur VI. paſſ. mill. prope oppida, Aulona, & Leprion.	
Promontorium Plataniſtus.	Promontorium Platanodes.	
Omnia autem Maleo promontorio includuntur.	Omnes autem Maleæ promontorio includuntur.	
Supra lacum Lernen.	Supra locum Lernen.	*Sect.* 9.
Portus Cœnites.	Portus Schœnitas.	
Tot ſinus Peloponnenſem oram.	Tot ſinus Peloponneſi oram.	
Drymodis.	Drymodes.	
Catina.	Gortyna.	*Sect.* 10.
Bocalium.	Bucolium.	
Carmon.	Carnion.	
Melanæa.	Melænæ.	
Pellana.	Pallene.	
Pareatæ.	Parorcatæ.	
Ad oppidum Lechæum.	Ad oppidum Ægium.	
Per Arcadiam LXIII.	Per Arcadiam LXVIII.	
Cremyon.	Cremmyon.	
Scironia ſaxa, III. M.	Scironia ſaxa, VI. M.	*Sect.* 11.
Ab Iſthmo LII.	Ab Iſthmo LV.	
Amnis Iliſſos.	Locus Iliſſos.	
A Piræeo XLII.	A Piræeo XLV. *ex mſſ.*	
Doriſcum promontorium.	Thoricos promontorium.	
Potamos, Brauron.	Potamos, Steria, Brauron.	
Epigranea.	Epicrane.	*Sect.* 12.
Adyliſus.	Hadylius.	
Lamia & Anichia.	Larymna & Anchoa.	
Grephis.	Aeræphia.	
Ocale, Elæon.	Ocalee, Heleon.	
Scœnos.	Schœnos.	

	Hyreſeon.	Hileſion.
	Opus, unde Opuntinus ſinus.	Opus, unde & ſinus Opuntius, *ex mſſ.*
Sect. 15.	Ab aliis Elmon.	Ab aliis Salmon.
	Cuneatis ante eos L X X V. urbibus.	Caveatis ante eos L X X V. urbibus.
	Accipit amnem Euroton.	Accipit amnem Orcon.
Sect. 16.	Caſtana.	Caſthanæa.
	Rhiſus, Erymne.	Rhizus, Erymnæ.
	Phylace, Potniæ. Epiri &c.	Phylace. Porro Epiri &c.
Sect. 17.	Mos ſepelire reges.	Mos ſepeliri reges, *ex mſſ.*
	Phina, Oloros.	Pydna, Aloros.
	Doberienſes, Trienſes.	Doberi, Æſtræenſes.
	Oppidum Chalaſtra &c.	Oppida, Chalaſtra &c. *ex mſſ.*
	Alchione, Levomne.	Halcyone, Leoomne, *ex mſſ.*
	Niſſos, Brygion, Eleon, Mende.	Nyſſos, Phinelon, Mendæ.
	Holophyxos ſinus, Mecyberna.	Olophyxos. Sinus Mecybernæus.
	Phiſcella ...... Sitone.	Phyſcella .... Sithone.
Sect. 18.	Biſaltas uſque.	Ad Biſaltas uſque, *ex mſſ.*
	Diobeſos.	Diobeſſos.
	Infundit Hebrum.	Fundit Hebrum, *ex mſſ.*
	Carbiletis.	Cabyletis.
	Botiæis .... Celetæ.	Bottiæis ... Cœletæ.
	Getæ, Aoti.	Getæ, Aorſi.
	Oeſima, Neapolis, Paſtos.	Oeſyma, Neapolis, Datos.
	Tinda .... Diceæ.	Tirida .... Dicæa.
	Porrectis muris.	Porrectus murus, *ex mſſ.*
	Namque Thracia.	Jamque Thracia.
	Quos Catizos barbari.	Catizos barbari, *ex mſſ.*
	Flumen Pamiſus.	Flumen Panyſus.
	Fuit oppidum Anthium.	Habuit oppidum Anthium, *ex mſſ.*
	Thynnias, Almedeſſus.	Thynias, Halmydeſſos.
	Agrippa adjecit X L.	Agrippa adjecit L X.
	Sinus Caſthenes.	Sinus Soſthenes.
	Apro, X X X I I. M.	Apro X X I I. M.
	Quatuor illic inter ſe.	Quatuor inter ſe, *ex mſſ.*
	Latitudo C C C L X X X I I I.	Latitudo C C L X X X I V.
	Inter Tenedum & Chium.	Inter Tenum & Chium.
	In medio mari exſiliens.	E medio mari exſiliens, *ex mſſ.*
	Quodcumque ... Thraciam attingit.	Quacumque .... Thraciam attingit, *ex mſſ.*
Sect. 19.	Inſulæ autem ex adverſo Theſprotiæ, Corcyra, a Buthroto.	Inſulæ autem ex adverſo Theſprotiæ, a Buthroto, *ex mſſ.*
	Paxæ ... Marate ... Pyrionia.	Paxœ ... Marathe ... Pythionia.
	Ante Leucadiam Sybota.	Ante Leucimnam Sybota.
	Utræque liberæ.	Utraque libera, *ex mſſ.*
	Croeylea, Paxos. Cephalenia &c.	Croeylea. A Paxo Cephalenia.
	X X I I. millia abeſt.	X X V. millia abeſt, *ex mſſ.*
	Ab ea Itacha X I I. M.	Ab ea Ithaca X V. M. *ex mſſ.*
	Epiropia.	Aperopia.
	A Piræeo ... X I I. M.	A Piræeo ... X X. M. *ex mſſ.*
	Æglia autem.	Ægila autem.
Sect. 20.	Longitudine implet ... circuitu.	Longitudinem implet ..., circuitum, *ex mſſ.*
	Elæa, Cyſamum.	Etea, Cyſamum.
	Claros.	Elatos.

Mytinos.

Mytinus.	Cyliſſos.	
Cadiſcus, Idæus.	Cadiſtus, Idæus.	
Dictæus.	Dictynnæus, *ex mſſ.*	
Phycunte, ccxxv.	Phycunte, cxxv.	
Peloponneſi, LXXII.	Peloponneſi, LXXV.	
Duæ Budoræ.	Duæ Budinæ.	
Contra Matium, Cia.	Contra Matium, Dia.	
Butoa, Rhamnus.	Butoa, Aradus.	
Mateſa.	Careſa, *ex mſſ.*	
Ad meridiem.	A meridie.	*Sect.* 21.
Et Helleſpontum.	Ad Helleſpontum.	
Intra XX. millia.	Intra duo millia.	
Purthmo, Meſo.	Purthmo, Neſo.	
Chalcodontis.	Chalcodotis.	
Patet circuitu XCIII.	Patet circuitu XCVI. *ex mſſ.*	*Sect.* 22.
Scyros, Syphnus.	Siphnus, *tantum.*	
Motum terræ non ſenſit ad M. Varronis ætatem, &c.	Motum terræ ſinn ſenſit. Ad M. Varronis ætatem, &c.	
Artemiten Helladius.	Artemin Hellanicus.	
Quam primo Pactiam.	Quam primo Platean.	
Phocuſſa, Phæcaſia, ... Phalegandros.	Phacuſſa, Nicaſia ..... Pholegandros.	*Sect.* 23.
Ab exortu ſolſtitiali, a Delo,	Ab exortu ſolſtitiali Deli.	
Ios, a Naxo.	Scytos: Ios a Naxo.	
Cynethuſſa.	Cynæthus.	
Dionyſa, Patmos.	Donuſa, Pathmos.	
Heratia.	Hieracia, *ex mſſ.* Ἱερακία.	
Hippuris, Hippuriſſuſa.	Hippuris *tantum.*	
In qua oppida Coos, & Olymna. A qua Carpathum.	In qua oppidum Coos: Calymna, a qua Carpathum.	
A Carpatho ad Caſon.	A Carpatho Caſon, *ex mſſ.*	
Per CC. M. in longitudinem jacent.	Per DCC. M. in longitudinem, & per CC. in latitudinem jacent.	
Scaditam, Thermeuſim, Irrheſiam.	Scandilam: Thermæus, Irteſiam.	
Circuitu patet XXII. M. D. P.	Circuitu patet CXII. M. P.	
Inde Abdera continentis XX.	Inde Abdera continentis, XXII.	
Saoce X. M. paſſ. portuoſiſſima omnium.	Saoce, X. M. paſſ. altitudinis, vel importuoſiſſima omnium.	
Dardaniam nominat.	Dardaniam vocat, *ex mſſ.*	
Phaterunefos ... Calete.	Paleronneſos ([illegible]) .... Calathe, *ex mſſ.*	
Mæotis oſtio.	Mæotidis oſtio, *ex mſſ.*	*Sect.* 24.
Agrippa XXIII. ſexaginta M.	Agrippa $\overline{XXIV}$. ſexaginta M. *ex mſſ.*	
Mucianus XXVIII. LXV.	Mucianus $\overline{XXIV}$. XXV.	
Apolloniam CLXXXVIII.	Apolloniam CLXXXVII.	
Heracleatarum.	Heracleotarum, *ex mſſ.*	
In Europæ ora, CCXXII.	In Europæ ora, CCXXI. *ex mſſ.*	
In Panticapæum DCXXX. Inde lacus ipſe Mæotis.	Inde Panticapæum DCXXX. Lacus ipſe Mæotis, *ex mſſ.*	
XIII. VI. M.	$\overline{XIV}$. VI. M. *ex mſſ.*	
Directo curſu CCCLXXXV.	Directo curſu CCCLXXXV. *ex mſſ.*	
Coloſtoma.	Calonſtoma, *ex mſſ.*	
Pſeudoſtoma, & inſula Conopon diabaſis.	Pſeudoſtomon, & in inſula Conopon diabaſis.	
A Moro, ſive is Duria eſt.	A Maro, ſive Duria eſt.	*Sect.* 25.

	Quantum minus qnadringentis.	Quatuor millibus & quadringentis.
Sect. 26.	Sinus Sagarieus.	Sinus Sagarius, *in mſſ.*
	Et ab ea cxxxv. m.	Et ab ea cxxv. m.
	Scythæ & Sarmatæ tenent.	Scythæ & Siraci tenent.
	Caraſeni.	Characeni.
	Aſtyrani.	Lagyrani.
	A Criumetopo cxxii.	A Criumetopo cxxv. *ex mſſ.*
	A Cherroneſo clxv.	A Cherroneſo cxlv. *ex mſſ.*
	Cyte, Zephyrium, Aere.	Cytæ, Zephyrium, Acræ.
	A Theodoſia m. xxxv.	A Theodoſia lxxxvii.
	M. d. ut diximus.	mm. d. ut diximus.
	A natura rerum.	A rerum natura, *ex mſſ.*
	Qui ſunt ibi ſimilitudine & ſitu.	Quia ſunt ibi ſimili conſuetudine & ſitu.
	Nec licet dubitare.	Nec libet dubitare, *ex mſſ.*
Sect. 27.	Bannumanna, abeſſe a Scythia diei curſu.	Raunonia, unam abeſſe diei curſu.
	Veris temperie.	Veris tempore.
	Veneris, Scyris.	Venedis, Sciris.
	Sinum Clylipenum.	Sinum Cylipenum.
Sect. 28.	Latitudinem cclxviii. *CAP. XIV.* Rhætiæ prope unius &c.	Latitudinem cxlviii. Rhætiæ prope unius &c.
	Græcorum opinioni, & longitudinis.	Græcorum opinione, & longitudini, *ex mſſ.*
	Quorum pars Cimbri mediterranei. Herminnes &c.	Quorum pars Sicambri. Mediterranei, Hermiones, &c.
	Nulli inferius.	Nullo inferius, *ex mſſ.*
Sect. 29.	Batavorum inſula, Cannenufatum.	Batavorum inſula & Cannenufatum.
	Cauchorum.	Chauenrum.
Sect. 30.	Proximo trajectu l. m. minimum: circuitu &c.	Proximo trajectu l. m. circuitu &c.
	A Silurum gente xx. m.	A Silurum gente xxx. m.
	Rienea	Ricina.
	Vectis, Silimnus.	Vectis, Limnus.
	Hæc quidam.	Hne quidam, *ex mſſ.*
Sect. 31.	A Scaldi[illegible]	A Sealde.
	Aquitania	Aquitanica.
	Agrippa univerſarum Galliarum.	Univerſam oram xviii. m. p. Agrippa: Galliarum &c.
	ccxiii. computavit.	cccxviii. computavit, *ex mſſ.*
	Bellovaci, Haſſi. Introrſus &c.	Bellovaci Introrſus &c.
	Ubanectes.	Ulmanetes.
	Rinuci.	Sunuci.
Sect. 32.	Vadicaſſes.	Bodincaſſes.
	Itesui.	Ateſui.
Sect. 33.	Santones liberi, cognomine Ubiſci.	Santones liberi: Bituriges liberi, cognomine Ubiſci.
	Latuſates.	Tarnſates.
	Cathurei .... Petrogori.	Cadurei .... Petrocori.
Sect. 34.	Flaviobriga, colonia civitatum ix. Regio Cantabrorum.	Flaviobriga colonia. Civitatum novem regio Cantabrorum.
	Origeni mixtis Cantabris.	Orgenomeſci e Cantabris.
	Veſei, Veca.	Vereaſveca.
Sect. 35.	Minium.	Æminium.
	Colippo, Ebuto, Britium.	Collippo, Eburobritium.
	Olyſſipponenſe.	Oliſiponenſe.

Digitized by Google

Ab Aua vero . . . . CCXVI.	Ad Anam vero . . . . CXXVI. *ex mſſ.*	
Vardnli.	Turduli, *ex mſſ.*	
Olyſippo.	Oliſipo.	
Araditani.	Aranditaui.	
Concordienſes qui & Boccori.	Couecordienſes, Elbocorii.	
Interauſenſes.	Interannienſer.	
XXIX. M. colligere.	XXIX. XXII. M. colligere.	
Ab aliis XXVII.	Ab aliis XXVI.	
LXXV. M. Gadis.	XXV. M. Gadis, *ex mſſ.*	*Sect.* 36.
Paſſus DCC.	Pedes DCC.	
Tyrii ab origine eorum.	Tyrii Aborigines eorum.	
Geryones habitaſſe . . . exiſtimatur, cujus armenta.	Geryones habitaſſe . . . . exiſtimantur, quorum armenta.	
LXXXIV. XIV. M.	LXXXII. XIV. M.	*Sect.* 37.
XXII. XX. M.	XI. XX. M.	
XI. M. LXVIII.	XIII. M. XVIII.	
XII. XLIII. M.	XV. XLIII.	

LIBRO QUINTO.

Liſſa, Cotes.	Liſſa, & Cotta, *ex mſſ.*	*Sect.* 1.
Jnlia Conſtantia, Zilis.	Julia Conſtanria Zilis.	
Jnra in Bæricam petere.	Jura Bæticam petere, *ex mſſ.*	
Ab anriquis narrata.	Anriquis narrata, *ex mſſ.*	
Affunditur aurem æſtuarium.	Affunditur æſtuarium, *ex mſſ.*	
Eundemque.	Eundem, *ex mſſ.*	
Ad alia quædam fabnloſa.	Et alia quidem fabuloſa, *ex mſſ.*	
Lixum CCV. M paſſ. Agrippa Lixum a Gaditano frero.	Lixum CCV M. paſſ. a Gaditano freto &c,	
A Lixo CCCXIII. M.	A Lixo CCXIII. M.	
Genrem Seelaritos & Maſatos.	Gentes, Seelaritos, & Maſatos, *ex mſſ.*	
Quod appellatur Surrentium.	Quod appellat Surrentium, *ex mſſ.*	
Pharutos.	Pharuſios.	
Perviumque famæ videri poteſt.	Perviumque fama videri poteſt.	
Jam vero & ſenarorii, nil demitantibus quam luxuriam.	Jam vero & ſeuatum inde intrantibus; quam luxuriæ.	
Ibi fama, exiſtere.	Ibi fama, exſtare, *ex mſſ.*	
Qui Niger vocatur.	Qui Ger vocaretur.	
Quanquam hiberno tempore experto.	Quanquam hiberno tempore, expertum, *ex mſſ.*	
Unde nomen provinciæ, quos.	Unde nomen, quos.	
Banurri.	Baniuræ.	
Montoſa.	Montuoſa,	
Ruſardir.	Ruſadir.	
Coloniæ jure donata, ejuſdem juſſu deductis veteranis. Oppidum novum, & Latio dato, Tipaſa.	Coloniæ jure donata : ejuſdem juſſu deductis veteranir, Oppidum novum : & Latio dato, Tipaſa.	
Ruſeurium.	Ruſucurium.	
Salde colouia ejnſdem, Igilgili.	Salde colonia ejuſdem : item Igilgili.	
Succubar.	Sneeabar.	
Sardabala, Nabar.	Sardabal, Aver, Nabar.	
CCXXXIII. M.	CCCXXII. M.	
Utiuſque Mauritaniæ longitudo DCCXXXIX. M.	Utriuſque Mauritaniæ longitudo X. XXXIX. M.	

Sect. 2.	Trabracha.	Tabraca.
Sect. 3.	CCL. M. circuitu.	CCL. M. per circuitum, *ex mſſ.*
	A Carthagine abeſt CCXVII.	A Carthagine abeſt CCXVI.
Sect. 4.	Cynips .... Taphra.	Cinyps .... Gaphara.
	Madaurenſe.	Marerenſe.
	Tuſdritanum, Tiricenſe, Tiphicenſe.	Tuſdritanum, Tiphicenſe.
Sect. 5.	Abeſt a Lepti CCCLXXXV.	Abeſt a Lepti CCCLXXV.
	Mox CCL. M.	Mox XL. M.
	Haſbitæ.	Aſbyſtæ.
	Hammanientes XI. dierum.	Hammanientes XII. dierum, *ex mſſ.*
	Ex Æthiopia vectæ.	Ex Æthiopia invectæ, *ex mſſ.*
	Unius omnium.	Uni huic omnium
	Gadibus nato.	Gadibus genito, *ex mſſ.*
Sect. 6.	Ea quæ ſequitur regio.	Quæ ſequitur regio, *ex mſſ.*
	Parætonium XII. M.	Parætonium, LXII. M.
	Alexandriam C. M.	Alexandriam, CC. M.
	XVI. M. paſſ. longitudinem.	XI. M paſſ. longitudinem.
	Proximum oſtium XVI. M. paſſ. XXX.	Proximum oſtium XV. M. paſſ. XXVII.
Sect. 7.	Longitudine XXXV. M.	Longitudine XXV. M.
	Latitudine XXV.	Latitudine XXII.
	Ac in extremo.	At in extremo, *ex mſſ.*
	Duo Ægimori a re.	Duæ Ægimori aræ.
Sect. 8.	Pharuſi, & jam Oceanum attingentes, quos.... diximus, Peroſi.	Pharuſii, jam Oceanum attingentes, & quos.... diximus, Peroſi, *ex mſſ.*
Sect. 9.	Eratoſthenes XV. XLV.	Eratoſthenes XVI. XLV. *ex mſſ.*
	Iſidorus LXXXVIII.	Iſidorus LXIII. LXXV.
	Ombiten, Phatniten, Apollopoliten.	Ombiten, Apollopoliten.
	Phanturiten.	Phaturiten.
	Capaſiten.	Cabaſiten.
	Panopoliten, Thermopoliten, Buſiriten.	Panopoliten, Buſiriten.
	Nitriten.	Meteliten.
	Duo Oeaſitæ.	Duo Oaſitæ.
Sect. 10.	Coracini, ſiluri, crocodilus quoque: Inde ob argumentum hoc Nili ortus creditus. Cæſareæ in Iſeo dicatus ab eo ſpectatur hodie.	Coracini, ſiluri. Crocodilus quoque inde ob argumentum hoc Cæſareæ in Iſeo dicatus ab eo ſpectatur hodie.
	Nec alibi torrentior.	Nec aliunde torrentior, *ex mſſ.*
	Auctus ejus per puteos.	Auctus per puteos, *ex mſſ.*
	Minimumque Pharſalico.	Minimum quinque Pharſalico.
	Peninſula C. mille paſſuum.	Peninſula mille paſſuum.
	In qua Ceraſtæ ſunt.	In qua caſtra ſunt.
	Et in adverſo inſulæ IV. Philæ.	Et ex adverſo inſula IV. Philæ.
	Infra noviſſimum catarracten.	Intra noviſſimum catarracten.
	Ab Alexandria DLXXXVI.	Ab Alexandria, DLXXX.
Sect. 11.	Qui lacus antea Arapotes.	Qui locus antea Rhacotes.
	DC. ambitu.	CL. ambitu.
	Buros, Pharbætos.	Butos, Pharbæthos.
	Naucraticum.	Naucratiticum.
Sect. 13.	In gloria magna litterarum.	In magna gloria litterarum, *ex mſſ.*
Sect. 14.	Jamnes duæ.	Jamneæ duæ.
	Fabuloſa Derceto.	Fabuloſa Ceto.
	Sebaſte, in monte altiore Gamala.	Sebaſte in monte, & altiore Gamala.
Sect. 15.	Bethnlenen, Tephenen.	Bethleptephenen.
	Eſſeni fugitant.	Eſſeni fugiunt, *ex mſſ.*

Digitized by Google

Damaſcum & Opoton riguas amne Chryſorrhoa ferrilem.	Damaſcum ex epoto riguis amne Chryſorrhoa ferrilem, *partim ex mſſ. partim ex conjectura.*	*Sect.* 16.
Ft jam dictum Hippon Dion.	Et jam dictum Hippon : Dion.	
Dorum.	Dorôn.	*Sect.* 17.
Inde Euhydra, Sarepta.	Inde Sarepta.	
Contraque Aradum Antarados.	Contraque Arados.	
Syriæ Autiochenæ.	Syriæ Antiochiæ, *ex mſſ.*	*Sect.* 18.
Cyrrhiſtica.	Cyrrheſtice.	*Sect.* 19.
Qui proxime viderunr.	Qui proxime viderant, *ex mſſ.*	*Sect.* 20.
Supra Simyram.	Supra Zimaram.	
Anaëtiam.	Anaïticam, *ex mſſ.*	
Abeſt a Simyra.	Abeſt a Zimara.	
Ulrra quoque ſaxoſum.	Tum quoque ſaxoſum, *ex mſſ.*	
Merorum dictam.	Oreôn dictam.	
Primo huuc illi impugnatus curſum Taurus aufert.	Primum hunc illi in pugna Taurus aufert.	
A Syris.	Ab Aſſyriis, *ex mſſ.*	*Sect.* 21.
Cingla Commagenen finit, Merorum civitas incipit.	Singilla Commagenen finir, Imme civitas incipir.	
Vaſta undique ambitu.	Vaſto undique ambitu, *ex mſſ.*	
Tigrin, DXXXVII.	Tigrin CCCXXXVIII.	
Syriæ litore, CCLII.	Syriæ litore, CCIII.	
Aſſura autem.	A Sura autem.	
Æge liberum.	Ægæ liberum.	*Sect.* 22.
Sydnus Tarſum.	Cydnus Tarſum.	
Halix, Arſinoë.	Ale, Selinus, Arſinoë.	
Tabæ.	Jotape.	
Olme.	Holmœ.	
Qui nunc Cæſarauguſtani.	Qui nunc Cæſarea, Auguſta.	
Caſtabla.	Caſtabala.	
Eniandos.	Oeniandos.	
Trachiotis.	Tracheotis.	
Hormia.	Holmia.	
Lalaſſis.	Lalaſis.	*Sect.* 24.
Ignorata eſt illi contermina gens.	Ignorata eſt contermina illi gens, *ex mſſ.*	
Hyrienſes.	Tyrienſes.	*Sect.* 25.
Tembaſa.	Thebaſa.	
Sinda in confinio.	Hyde in confinio.	
Platauiſtus.	Pleteniſſum.	*Sect.* 26.
Amuis, Eurymedon &c.	Amnes, Eurymedon &c. *ex mſſ.*	
Unde vaſtus ſinus : Taurus mons &c.	Unde vaſtum ſinum Taurus mons &c. *ex mſſ.*	*Sect.* 27.
Pharphariades.	Paryadres.	
Hyreanus... Pariedrus.	Hyreanius.... Paryadres.	
Lymira.... Sydima... Cyane.	Limyra.... Sidyma.... Cyaneæ.	*Sect.* 28.
Oppidum Calydna.	Oppidum Calynda.	*Sect.* 29.
XXV. civitates. CAP. XXIX. Celeberrima urbe Laodicea.	XXV civitates, celeberrima urbe Laodicea.	
Amaxitos.... Eutaniæ.... Carianda.	Hamaxitos.... Eutane.... Caryanda.	
Moſſinus.	Orſinus	
Othronienſes.	Orthronienſes.	
Ante Timolus.	Antea Timolus, *ex mſſ.*	*Sect.* 30.
Caduenі, Loreni, Philadelpheni.	Caduenі, Philadelpheni.	

	Myſotmolitæ.	Meſotmolitæ.
Sect. 31.	Heraclea, montis ejus cognominis, Caricæ, Myûs.	Heraclea montis ejus cogunminis: Carica, Myûs.
	Duo Selinuntes.	Duo Sellenuntes.
	Corinæum ... Clazomene ... Chytophoria.	Corynænm .... Clazomenæ.... Chytrophoria.
	Ob id & Archæopolis.	Obiit & Archæopolis.
	Heimns amnis campos facit.	Hermus campos facit, *ex mſſ.*
Sect. 32.	Carenæ ... Cocillum, Thebæ.	Carene .... Cocylinm, Thebe.
	Amnis Chryſioſolius.	Amnes, Grylios, Ollius.
	Cryſſa.	Chryſa.
	Depoitata Adramytteum negotia: Apolloniatæ &c.	Deportant Adramytteum negotia Apolloniatæ &c. *ex mſſ.*
	Ereſii.	Erezii.
	Cilices, Mandagandeni.	Cilices Mandacadeni.
Sect. 33.	Ubi claſſis ejus ſteterat. In Sigeo fuit & Æantium.	Ubi claſſis ejus ſteterat in Sigeo. Fuit & Æantium.
	Lygdanum.	Lygdamum.
	Thiatyreni... Moſſini... Hieracomitæ.	Thyatireni....Moſſyni.....Hieracometæ.
	Hicrapolenſes.	Hierolophienſes.
	Harmatopolitæ.	Hermocapelitæ.
Sect. 34.	Aditur alveis maris, Tegamo.	Aditur alveis mari, Stegano.
Sect. 35.	Timoſthenes CCCCXXVIIII.	Timoſthenes CCCCXXVIII. *ex mſſ.*
	Artemidorus CLX.	Artemidorus CLXII.
	Paphos.	Nea Paphos.
	Salaminæ.	Salaminiæ.
	Chelidoniæ: totidem ab iis cum oppido Lencola Pactyæ.	Chelidoniæ totidem. Ab iis cum oppido Leucolla Pactyæ.
Sect. 36.	Rhodos, circuitu CXXX.	Rhodos, circuitu CXXV.
	Pœcſſa.... Macria.	Pœëeſſa.... Macaria, *ex mſſ.*
	Teganon.	Steganos.
	Cos, ut Staphylus.	Cea: ut Staphylus.
Sect. 37.	Ioniæ ora Ægeas.	Ioniæ ora Tragias.
	Mycalen, Trogilias, Trepſilion.	Mycalæ, Trogilias tres: Pſilon.
Sect. 38.	Dapnuſam...... Anydros.	Daphnuſam.... Anhydros.
	A Chio LXXXI.	A Chio LXXI. *ex mſſ.*
	Artheidon, Celæ.	Arthedon, Cœlæ.
Sect. 39.	Hemerte.	Himerte.
	VIII. oppidis inclyta.	VIIII. oppidis inclyta.
	VIII. urbibus Aſiæ.	VIIII. urbibus Aſiæ, *ex mſſ.*
	Annis D. potens.	Annis M. D. potens, *ex mſſ.*
Sect. 43.	Sub Hippio monte.	Sub Hypio monte.
	Areus, Siros.	Areus, Æſyros.
	A Nicomedia XLII.	A Nicomedia XXXVII. *ex mſſ.*
	Calchedon libera, a Nicomedia LXXII.	Calchedon libera, a Nicomedia LXII.
	Dein Compuſa.	Dein Colpuſa.
	Inde fauces primæ VIII. M. CCL.	Inde fauces primæ VIII. M. DCCL. *ex mſſ.*
	A ſinu Lydiæ. *In edit. Elzevit.* A ſine Lydiæ.	A ſinu Lyciæ, *ex mſſ.*
	Thracium CLXXXVIII.	Thracium eſſe CCXXXVIIII.
	Iſidorus CCCLXII.	Iſidorus CCCXXII.
Sect. 44.	Thynnias.	Thynias.
	Erebinthus, Magale.	Erebinthodes, Megale.

LIBRO SEXTO.

Aucta immanitate.	Aucta inanitate.	
Lacus a Mæoti.	Lacus Mæotii, *ex mſſ.*	*Sect.* 1.
Et tanquam in diſſociatione.	Et jam quædam in diſſociatione.	
Sangarius fluvius.	Sagaris fluvius, *ex mſſ.*	
A pleriſque dictus Coralius: a quo.	A pleriſque dictus: a quo.	
A quo incipiunt Maryandini ſinus.	A quo incipiunt Maryandini. Sinus, &c.	
Pedopyles.	Pædopides.	
A Tio LXIV.	A Tio LXIII. *ex mſſ.*	*Sect.* 2.
A Ponti oſtio CCCXV.	A Ponti oſtio CCCXXV.	
Armine.	Armene.	
Flumen Varetum.	Flumen Evarchum.	
Cariſſa.	Caruſa.	
Sargauraſenæ.	Sargarauſene.	
Themiſcyra regio.	Themiſcyrena regio, *ex mſſ.*	*Sect.* 3.
Phamizonium.	Amazonium.	*Sect.* 4.
Portus Cordulæ.	Portus Chordule.	
Sideni.	Sidene.	
Et major Armenia XXX. M.	A majore Armenia XXX. M. *ex mſſ.*	
A Trapezunte CL. M.	A Trapezunte CXL. M. *ex mſſ.*	
Campſeonyſis, Nogrus.	Acampſis, Iſis, Mogrus.	
Marium.	Matium, *ex mſſ.*	
Tyritacen, Cygnum.	Tyndarida, Circæum, Cygnum.	
Cyanos.	Cyaneos, *ex mſſ.*	
Abeſt Abſaro, LXXV. M.	Ab Abſaro LXX. M. *ex mſſ.*	
Sigania, Terſos, Atelpos.	Singames, Tarſutas, Aſtelephos.	
Oppidum Pityus.	Oppidum Penius.	
Regio Colchica.	Regio Colica.	*Sect.* 5.
Reliqua litora.	Reliqua litorum, *ex mſſ.*	
Nationes, quæ diſſimilibus linguis uterentur, deſcendere.	Nationes, diſſimilibus linguis, deſcendere, *ex mſſ.*	
A Sebaſtopoli LXXX.	A Sebaſtopoli LXX. *ex mſſ.*	
Ad hos confugerat.	Ad hos profugerat.	
Thalos.	Thallos, *ex mſſ.*	
Promontorium Cronea.	Promontorium Crunœ.	
Flumen Sceaceriges.	Flumen Setheries.	
Non amplior LXXXVII.	Non amplior LXVII.	*Sect.* 6.
Archi.	Arrechi.	*Sect.* 7.
Gynæcocratumeni, unde Amazonum connubia.	Gynæcocratumeni Amazonum connubia.	
Ad Ceraunios montes altiores, has tradant gentes.	Ad Ceraunios montes, has tradant gentes.	
Napæas.	Napitas.	
Ac montium cacuminibus.	Montium cacuminibus, *ex mſſ.*	
Aſcanticos, Acapeatas, Agagammatas, Phycaros, Rhimoſolos.	Cantocaptas, Agamathas, Picos, Rhymozolos.	
Ranos.	Ramos.	
Aſuciandas.	Authiandas.	
Amnem Menotharum, Imituenis ex montibus ſciſſum.	Amnes, Menotharum, Imityem ex montibus Ciſſiis.	
Inter Agedos, Carnapas, Cardeos.	Inter Acdeos, Carnas, Uſcardeos.	

	Gregaros.	Gogaros.
	Circaque fontem Imitiſſi, Imituos.	Circaque fontem Imityis Imityos.
	Suitas, Auehetas, Atarneos.	Scyrhas Auchetas, Atarneos, *ex mſſ.*
	Nepheonitas.	Inapæos, *ex mſſ.*
	Saturcheos.	Satarcheos, *ex mſſ.*
Sect. 8.	Nunc reddantur gentes in mediterraneo ſinu.	Nunc reddatur ingens in mediterraneo ſinus, *ex mſſ.*
Sect. 9.	A Pariedris.	A Paryadris.
	Tranſverſa in Araxem.	Transverſa Araxem.
Sect. 10.	Arſamote.	Armoſata.
	Et montium ſinus.	Et montes invii.
	Horum incolæ.	Incolæ *tantum*, *ex mſſ.*
Sect. 11.	Partedoros montes.	Paryadras montes.
Sect. 12.	Amne Dyriodori fluente.	Amne diri odoris fluente, *ex mſſ.*
	Nepos c l. mill.	Nepos c c l. mill. *ex mſſ.*
	Excogitaſſe Nicatorem.	Cogitaſſe Nicatorem, *ex mſſ.*
Sect. 13.	Thynnias dicta.	Thynias dicta.
Sect. 14.	Litore Oceani.	Litori Oceani.
	Sed illos etiam qui ad eos perfugerint.	Sed illos quoque qui ad eos profugerint, *ex mſſ.*
	Cicianthi...... Hyreanum mare.	Ciſſianthi.... Hyrcanium mare.
Sect. 15.	Namque id erumpit.	Nam & irrumpit, *ex mſſ.*
	Ab exortu ad meridiem.	Ab exortu & meridie.
	Aratiaticos, Amarbos.	Anatiacas, Amardos.
	Ad oſtium Zoni fluminis.	Ad oſtium Oxi fluminis.
	Jaxartis, M C C C C.	Jaxartis, M M C C C C. *ex mſſ.*
	In longitudinem ſpatioſis.	Et in longitudinem ſpatioſis, *ex mſſ.*
	Ad Mæotin lacum.	Ad Mæotium lacum, *ex mſſ.*
	Ab ore diſcedens.	Ab ore deſcendens, *ex mſſ.*
	Scythici arcus .... ſimilitudine.	Sicilis .... ſimilitudine.
	Super maritima ejus.	Supra maritima ejus, *ex mſſ.*
	Caſſios & Albanus.	Caſius & Albanus.
	Oram omnem a Caucaſo ....inacceſſo.	Oram omnem a Caſio .:..inacceſſam.
	Et eorum etiam.	Eorum etiam, *ex mſſ.*
	Vix ullo propter appoſitos montes aditu. Ad Caſpium mare ſunt aliæ, Caſpiis gentibus junctæ.	Vix ullo propter appoſitos montes aditu ad Caſpium mare. Sunt autem aliæ Caſpiis gentibus junctæ, *ex mſſ.*
Sect. 16.	Mygdaniam.	Mygdoniam.
Sect. 17.	Phauſia, Agamzua.	Phazaca, Aganzaga.
	Per X X X V I I I. M. paſſ.	Per X X V I I I. M. paſſ.
	Paredoni appellati.	Παρ' ὁδὸν appellati.
	Amœniſſimus ſitus.	Amœniſſimus ſinus, *ex mſſ.*
	Produntur c c x x.	Produntur c x x v. *ex mſſ.*
	Hunc enim deinde cardinem.	Hunc enim cardinem, *ex mſſ.*
Sect. 18.	Zapavortene.	Apavortene.
	Locus Darieum.	Locus Dareïum.
	Anariaci.	Anatiacæ.
	Circa id amnes.	Citra id amnes.
	Mazeras.	Maxeras.
	Reſtituit Syrianam interfluente Margo.	Reſtituit Syriam. Nam interfluente Margo.
	Commani .... Gandari.	Comani.... Candari.
	Oxii, Tagæ.	Oxydracæ.
	Ex adverſo fontis Indi.	Ex adverſus fontes Indi, *ex mſſ.*

Demonax,

Demonax.	Demodamas.	
Rhymnici, Peſici, Amordi.	Rhymmici, Paſicæ, Amardi.	*Sect.* 19.
Tazata: a Caſpio mari ... in eam curſus inflectitur.	Tazata. *Sect.* XX. A Caſpio mari .... in Eoum curſus inflectitur.	
Incumbens mari.	Incubans mari, *ex mſſ.*	*Sect.* 20.
Cum commercia expectent.	Commercia exſpectant.	
Proximum Carabi.	Proximum Cambari.	
Promontorium: Chryſe ſinus, Cyrnaba flumen, Attanos ſinus. Et gens hominum Attacorum.	Promontorium Chryſe, ſinus Cyrnaba, flumen Atianos: ſinus & gens hominum Attacorûm.	
Thyri & Tochari.	Phruri & Tochari.	
Sed inde (ut plane conſentiunt omnes.)	Sed unde plane conſtent gentes.	*Sect.* 21.
Non eo tantum mari adjacens.	Non Eoo tantum mari adjacens, *ex mſſ.*	
Et flexum & initium.	Ad flexum & initium, *ex mſſ.*	
Uſque ad Indum.	Uſque ad Indum amnem, *ex mſſ.*	
Itaque obverſam ejus venti afflatu.	Itaque adverſam ejus venti afflatu.	
Noſtra vero brumali. Lenes ibi auræ.	Noſtra vero bruma lenes ibi auræ, *ex mſſ.*	
Gentes & urbes.	Gentes ibi & urbes.	
Hyrcanum mare.	Hyrcanium mare, *ex mſſ.*	
Non tamen deeſt diligentiæ locus.	Non tamen eſt diligentiæ locus.	
Quem ſubegerant.	Quem armis ſubegerant, *ex mſſ.*	
Nullum cominus.	Nullum Co minus.	
Gentium IX.	Gentes IX.	
CLIV. annis V. M. CCCCII.	CLIV. annis. VI. M. CCCCLI.	
Caucaſi partes.	Cancaſus, *ex mſſ.*	
Rex condidit, DLXV.	Rex condidit, DLXVI. *ex mſſ.*	
Flumen Chepta.	Flumen Copheta.	
Ad Hypaſin .... XLIX. CCCXC.	Ad Hypaſin .... XXIX. CCCXC.	
Pumas & Caïnas.	Prinas & Caïnas.	
Tractuſque ejus finis Ganges.	Finiſque ejus tractus eſt Ganges, *ex mſſ.*	
Canucam, Vamam, Erranoboam.	Condochatem, Erannoboam.	*Sect.* 22.
Nuſquam minore paſſ. XX. CAP. XIX. Noviſſima gente &c.	Nuſquam minore paſſ. XX. noviſſima gente &c.	
Regio Parthalis vocatur.	Regia Parthalis vocatur.	
Merces alii ſuas evehunt, res externas invehunt.	Merces alii ſuas evehunt: *hæc tantum ex mſſ.*	
Delectum in bellua.	Delectum in bella, *ex mſſ.*	
Amplæ magnitudinis.	Magnæ amplitudinis, *ex mſſ.*	
Modogalicam.	Modogalingam.	
Ubere cum oppido ejuſdem nominis.	Uberæ, cum oppido ejuſdem nominis.	
Equitum III. M. Elephantos, CCCC.	Equitum IV. M. Elephantorum, CCCC *ex mſſ.*	
Cyriſoborca.	Cliſobora.	
Sandus ab incolis appellatus.	Incolis Sindus appellatus.	*Sect.* 23.
Quanquam .... nullæ congruant.	Quanquam ... nullæ congruunt, *ex mſſ.*	
Dandagula DCCXXV.	Dandagula DCXXV. *ex mſſ.*	
Solitudinibus per DCXXXV.	Solitudinibus per DCXXV. *ex mſſ.*	
Per CLXXXVIII.	Per CLXXXVII. *ex mſſ.*	
Moruntes, Maſuæ, Pagungæ. Jam hi montium.	Moruni. Hi montium, *tantum ex mſſ.*	
Oceani oram tenent incolæ.	Oceani oræ prætenti incolæ, *ex mſſ.*	
Ad Caſpias portas XVIII. XXV.	Ad Caſpias portas XVIIII. XXV.	
Briſabritæ.	Biſambritæ.	
Paropamiſadas. CAP. XXI. Ultimo fine Cophete.	Paropamiſadas, ultimo fine Cophete.	

	Item Aſpagonas.	Item Aſtacenos.
Sect. 24.	Adeo profundum.	Ita profundum, *ex mſſ.*
	Circumagi ſit neceſſe. Siderum in navigando.	Circumagi ſit neceſſe. Magnitudo ad terna millia amphorûm. Siderum in navigando.
	Terras petentium.	Terram petentium, *ex mſſ.*
	Nec plus quam ternis.	Nec plus quaternis.
	Colaïcum.	Coliacum.
	Lunam quidem apud ipſos, nonniſi.	Ne Lunam quidem apud ipſos, niſi, *ex mſſ.*
	Advenis ibi feras occurſare.	Advenis ibi feras occurſare.
Sect. 25.	Capiſſenæ habent Capiſſam urbem.	Capiſſene habuit Capiſſam urbem.
	Amnis Hermandus.	Amnis Erymanthus.
	Hæc regio eſt ex adverſo Bactrianorum deinde, cujus oppidum.	Hæc regio eſt ex adverſo. Bactrianorum deinde, cujus oppidum.
	Dangulæ.	Dangalæ.
	Zaraſparum.	Zariaſparum.
	Argeræ.	Evergetæ.
	Porramus.	Pumanus, *ex mſſ.*
	Item Caberon Soratum.	Item Cabirus Suatorum.
	Gedruſos & Scyros.	Gedruſos & Paſires.
Sect. 26.	Produntur ab eis. Oppidum.	Prodnotur. Arbis oppidum.
	Quod circa Pariræ.	Circa quod Paſiræ.
	Organa.	Oraela.
	Flumen ... Phirſtimus.	Flumen .... Heratemis.
	Flumen Granius.	Flumen Granis.
	Flumen Oroatis.	Flumen Zarotis.
	Hypalum ibi vocant.	Hippalum ibi vocant.
	Zizerum amnem portum Indiæ.	Zigerum portum Indiæ.
	Maxime infeſtabant.	Maxime infeſtant, *ex mſſ.*
	Hydreuma.	Hydreum.
	Duodecimo die peragitur.	Duodecimo conficitur die, *ex mſſ.*
	Canan thuriferæ regionis.	Canen thuriferæ regionis.
	Intus oppida: regia ejus.	Intus oppidum, regia ejus, *ex mſſ.*
	Nomine Hydras.	Nomine Nitrias.
	Efferuntur onera, quæ geruntur.	Afferuntur onera, & regeruntur, *ex mſſ.*
	Becare ..... Becaren.	Baraee .... Baraeen.
	Cottona.	Cottonara.
	Apud neminem priorum inveniuntur.	Apud neminem priorum reperiuntur.
Sect. 28.	Caſeandrus.	Caïeandrus.
	Araria.	Araeia.
Sect. 29.	Arſaeia: regio Niſæa.	Arſaex regia: Niſæa.
	Regio ibi maritima Cyropolis.	Regio ibi maritima, Syrtibolos.
	Elymaïs. Megala.	Climax Megale.
	Inferiora regna eluduntur.	Inferiora regna includuntur, *ex mſſ.*
Sect. 30.	Qui Aroei vocantur.	Qui Orei vocantur, *ex mſſ.*
	Super quos.	Supra quos, *ex mſſ.*
	Silices montani.	Silicei montani, *ex mſſ. & ex ſequentibus.*
	Stadiorum L X V.	Stadiorum L X X. *ex mſſ.*
	Armalchar.	Naarmalcha.
	In ſolitudinem rediit.	Ad ſolitudinem rediit.
	Quod nunc eſt caput regni.	Quod nunc caput eſt regnorum, *ex mſſ.*
	Chaldæorum & hoc.	Chaldæorum doctrina & hoc, *ex mſſ.*
	Juxta flumen Narragam.	Juxta fluvium Narragam, *ex mſſ.*

Diſtrahitur in irrigua.	Diſtrahitur ad rigna, *ex mſſ.*	
Ad noſtrum litus CXXXII.	Ad ooſtrum litus CLXXV.	
Elongoſine.	Elegoſine.	*Sect.* 31.
Influit lacum.	Influit in lacum, *ex mſſ.*	
Partheni, Agnice, Pharione.	Parthenia, ac Nicephorione.	
Arabas Aroeoa.	Arabas Oreos.	
Decumo ore.	x. mill. paſſ. ore.	
Nec niſi per Tigrin defertur io mare.	Nec niſi Paſitigri defertur in mare, *ex mſſ.*	
A Caſpio mari Aſſyriam.	A Caſpio mari & Aſſyriam, *ex mſſ.*	
Coſſæi latrooes.	Oxii latrones, *ex mſſ.*	
Medioque ſpatio.	Modicoque ſpatio, *ex mſſ.*	
Meſobatenen.	Meſabatenen, *ex mſſ.*	
Et unum ex Suſiaois.	Adunam ex Suſianis.	
Maritimum : etiam inde pſeudoporticus habet.	Et maritimum etiam ipſa inde portum habuit, *ex mſſ.*	
Reliqua nunc iode peragemus. Nomadas infeſtatoreſque.	Reliqua nunc peragemus. Nomadas inde infeſtatoreſque, *ex mſſ.*	*Sect.* 32.
A ſiou Perſico CXXII.	A ſinu Perſico CXXXV.	
Eorum qui Syriæ Palmyram.	Eorum qui & Syria Palmyram.	
Incoluerunt Omani.	Incoluere Omani, *ex mſſ.*	
E Parthico enim regno.	E Parthico autem regno, *ex mſſ.*	
Alia duo oppida longis iotervallis Tigris prænavigari.	Alia duo oppida longis intervallis Tigri præoavigari, *ex mſſ.*	
Chareni.	Chareni, *ex mſſ.*	
XII. mill. paſſ.	XII. mill. D. paſſ. *ex mſſ.*	
Fons Gotalus. Carpheti, inſulæ Aleu.	Fons Coralus. Inſulæ Caleu. *Ex mſſ. fide* Carpheti *expunximus.*	
Labanis.	Labatanis, *ex mſſ.*	
Macæ. Horum promontorium.	Naumachæorum promontorium.	
Reliqui in contioente a noto etiamnum Autaride, in montes VII. dierum tranſitus.	Reliqui in cootinente a Noto etiamnum Auſaritæ : iode in montes VIII. dierum tranſitus.	
Acchitæ.	Aſcitæ.	
Sobotale.	Sabota, *ex mſſ.*	
Oppidum ejuſdem nomiois.	Oppida ejuſdem nominis, *ex mſſ.*	
Arſicodani, Vadei, cum oppido magno.	Arſi, Codani, Vadei, oppido magno, *ex mſſ.*	
Baraſei, Lichenia.	Banaſaſæi, Lechieni.	
Colligere proditur XLVIII.	Colligere proditur XLVII. *ex mſſ.*	
Domada.	Domatha.	
Chatiati.	Carriata.	
Mariaba, Baramalacum.	Mariaba Baramalacum.	
Rhammei	Rhadamæi, *ex mſſ.*	
Pallon, Marannimal.	Pallon, Urannimal, *ex mſſ.*	
Egran, Anneſtnm, Eſeam.	Negram, Amneſtum, Neſcam.	
Cembanos & Arios.	Cerbanos & Agræos.	
Caræis.	Catreis.	
Maxime opes .... ſubſidant.	Maximæ opes .... ſubſiſtant, *ex mſſ.*	
Anguſtias IV. mill. paſſ.	Anguſtias VII. mill. paſſ. *ex mſſ.*	*Sect.* 33.
Arabiæ latere XIV.	Arabiæ latere XVII.	
Troglodytico vero XII. LXXXII. M. P.	Troglodytico vero XI. XXXVII. M. D. paſſ.	
Agrippa XIII. XXII.	Agrippa XVII. XXII.	

	CCCCLXII. prodiderunt.	CCCCLXXV. prodiderunt, *ex mſſ.*
	Obverſas, alii IV. mill. alii VII. mill.	Obverſas, alii VII. mill. *tantum ex mſſ.*
	Altitudine XXX.	Altitudine XXXX. *ex mſſ.*
	Mons Eos.	Mons Æas.
	Inſula Lambe.	Inſula Jambe.
Sect. 34.	Ex iis qui Mareu vocantur.	Ex iis quæ Mateu vocantur.
	IV. mill. D. paſſ. ab Arabia diſtant.	VII. mill. D. paſſ. ab Atabia diſtant.
	Suchæ.	Suche.
	Celtium teſtudinum.	Chelyon teſtudinum.
	Portus Moſſylites.	Portus Moſſylicus, *ex mſſ.*
	Prætet exuſta.	Præter Exuſtam.
	Inde ad inſulam Sadanum.	Inde ad inſulam Adanu.
Sect. 35.	Primmin ..... Spyntnma.	Primin .... Spintum, *ex mſſ.*
	Eugoa ... Mauma, Rhuma, Urbubuma, Mnlona.	Agugo .... Maumatum, Urbim, Mulon.
	Cetera ſolitudines.	Certe ſolitudines, *ex mſſ.*
	Præfecto Ægyptiis. Oppida eorum expugnavit.	Præfecto Ægypti. Is oppida eorum expugnavit, *ex mſſ.*
	Attenan.	Attevan, *ex mſſ.*
	DCCCLXX. M.	DCCCCLXX. M. *ex mſſ.*
	Noſtroque litore.	Noſtroque litori, *ex mſſ.*
	Proxime dicti XII. LXX.	Proxime dicti XII. L.
	A Syene DCCCLXII.	A Syene DCCCLXXIII.
	Inſulam Tatu.	Inſulam Tadu.
	Candaocen.	Candacem.
	Aute paludes, ex quibus Nilus.	Inter paludes, ex quibus Nilus, *ex mſſ.*
	Ad Meroën DCCXXV.	Ante Meroën DCXXV. *ex mſſ.*
	Juxta Æthiopes.	Juxta Æthiopas, *ex mſſ.*
Sect. 36.	Contra hoc promontorium.	Contra hoc quoque promontorium, *ex mſſ.*
Sect. 37.	Sunt qui ultra eos.	Sunt qui ultra eas, *ex mſſ.*
	Contra lævam Mauritaniæ VII. mill. paſſ. Oram Solis vocari in convalle a convexitate, & Planariam a ſpecie, convallis circuitu, &c.	Contra læva Mauritaniæ in VIIII. horam Solis: vocari Convallem a convexitate, & Planariam a ſpecie. Convallis circuitum, &c.
	Ad CXLIV. pedes.	Ad CXIV. pedes, *ex mſſ.*
	Ex quibus aquæ exprimantur.	Ex quibus aqua exprimatur, *ex mſſ.*
Sect. 38.	Rhodum CLXXXVI.	Rhodum CLXXXIII. *ex mſſ.*
	Quæ computatio efficit XXIII.	Quæ computatio efficit XXIV.
	Ad Mæotin lacum CLVI.	Ad Mæotim lacum C̄ LVI. *ex mſſ.*
	Artemidorus adjicit DCCLVI.	Artemidorus adjicit DCCLIII. *ex mſſ.*
	Europæ magnitudo LXXXI. XLVIII.	Europæ magnitudo LXXXII. XCIV.
	Longitudo XXXVII. XLVIII.	Longitudo, XXXVII XCIV.
	In confeſſo eſt, LXIII. mill. DCCL.	In confeſſo eſt LXIII. LXXV.
Sect. 39.	Et quæ cuique earum ſocietas ſit.	Et cum qua cuique earũ ſocietas ſit, *ex mſſ.*
	Terraque univerſa ... digeretnr.	Terræque nniverſæ. ... digerentur, *ex mſſ.*
	Peluſium Ægypti, inferiorque ora, quæ vocatur Alexandria.	Peluſium, Ægypti inferiora, quæ Xώρα vocatur Alexandriæ.
	Cyprum, auſtrinam Cretam.	Cypri auſtrina, Cretam, *ex mſſ.*
	Meſſenen.	Meſſeniam, *ex mſſ.*
	Cyclades ſeptentrionales.	Cycladum ſeptentrionales, *ex mſſ.*
	Eubœa, Bœoti.	Eubœa Bœotûm, *ex mſſ.*
	Thraciam mediam.	Thraciam, Mædicam, *ex mſſ.*
	Poſtremo Scythicum.	Poſtremum Scythicum, *ex mſſ.*

Menda preterea innumera, quæ e Geographicis vocabulis primum a nobis ſublata ſunt, conſulto omiſimus: aliaque quæ videri minutiora poſſent.

Digitized by Google

LECTORI.

UT eruditis hominibus nihil eſt æque in voto, atque exhiberi ſibi Plinianum opus caſtigatum quam maxime, & omnis, ſi fieri poteſt, labecula ac menda expers: viſum eſt non ingenui modo pudoris eſſe, fateri hoc loco, & ſubnotare perquam accurate, quæ dum excuſa typis folia curſim revolvimus, vel noſtris in legendo oculis, vel operarum fidei in emendando, ſe ſe ertata ſubduxerint: verum etiam id operæ pretium in primis futurum. Deinde ut dies diem docet, occurrerunt δεύτεραι *aliquot* φροντίδες, *quarum nonnullas quidem ut* προτέρας, *ceteras ut non omnino inutiles, in has pagellas ultimas rejici poſſe cenſuimus: ſuis locis a benigno Lectore, vel a nobis editione altera intexendas.*

ERRATA

IN CONTEXTU PLINIANO.

LIBRO PRIMO, ſive in Indice.

PAg. 11. Theoophraſtum. *Lege*, Theophraſtum.

Pag. 38. xx. Scordacti. *Dele* xx. *ac membrum iſtud proxime ſuperiori connecte: dein ſubſequentes numeros emenda, ut pro* xxi. *ſcribas* xx. *pro* xxii. *reponas* xxi. *& ſic de ceteris, uſque ad poſtremum.*

Pag. 51. [illegible]. *lege*, [illegible].

Pag. 54. Iceſio. *lege*, Hiceſio.

Pag. 56. Tribulus ononis. *lege*, Tribulus: ononis.

Pag. 59. Medecinæ. *lege*, Medicinæ.

Pag. 60. xvii... gynecanthe. *lege*, gynæcanthe.

Pag. 67. *Lateris & pectoris doloribus.* lege, *Lateris & pectoris, ac ſtomachi doloribus.*

Pag. 70. xci... myriopetalos. *lege*, myrtopetalos.

Pag. 71. Smyrnium, xxxii. *lege*, Smyrnium, xxxii. Sinon, ii

Pag. 72. *Ad jocineris dolores.* lege, *Ad jocineris dolores, & ſuſpiria.*

Ibid. xviii. *Ex ſcolopendra.* lege, xviii. *De aſpidibus.*

Pag. 77. xxxviii... medecinæ. *lege*, medicinæ.

Pag. 82. Timæo hiſtorico, qui de medicina metallica fecit. *lege*, qui de medicina metallica ſcripſit.

Pag. 87. Fœtiale. *lege*, Fetiale.

Pag. 89. Diaduchos *lege*, Diadochos.

Pag. 90. lxxi... Adaducnepros. Adaduophthalmos. Adaduoſoculus. *lege*, Adadunephros. Adaduophthalmos. Adadudactylos.

Ibid. lxxii... Carcina. *lege*, Carcinias.

Ibid. Lycopthalmos. *lege*, lycophthalmos.

Ibid. lxxiii... Aſtrapia. *lege*, Aſtrapias

Ibid. Sorfocitis. *lege*, borſycitis.

LIBRO SECUNDO.

Pag. 164. verſ. 6. & eadem. *lege*, & eædem.

Pag. 173. verſ. 10. rurſuſque minuens eaſdem effigies, paribus edit intervallis. *lege*, rurſuſque minuens eaſdem effigies paribus edit intervallis.

Pag. 195. verſ. 10. confectim. *lege*, confeſtim.

Pag. 205. verſ. 20. hieme: & æſtate. *lege*, hieme, & æſtate.

Pag. 234. verſ. 5. biennio ſpatio. *lege*, biennii ſpatio.

Ibid. 234. verſ. 21. terræ reſidentis *lege*, terræ ſidentis.

Pag. 237. verſ. 2. ad VIII. Idus. *lege*, a. d. VIII. Idus.

Pag. 249. verſ. 2. Lemano. *lege*, Lemanno.

Pag. 255. verſ. 13. Comagenes. *lege*, Commagenes.

LIBRO TERTIO.

Pag. 298. porticum eam complexam. *lege*, eum, *orbem ſcilicet ſpectandum orbi.*

Pag. 300. oppidum Subur flumen, Rubricatum. *lege*, oppidum Subur, flumen Rubricatum.

Pag. 313. verſ. 13. Carpentoracte, Meminorum. *lege*, Carpentoracte Meminorum.

Pag. 329. verſ. 5. Frabaterni veteres, Frabaterni novi. *lege*, Fabraterni veteres, Fabraterni novi.

Pag. 330. verſ. Segnini. *lege*, Signini.

Pag. 335. verſ. 8. ſinus Vibobenſis *lege*, Vibonenſis.

Pag. 353. verſ. 2. Gallipolis. *lege*, Callipolis.

Pag. 354. verſ. 1. Cælium. *lege*, Cœlium.

Pag. 360. verſ. 4. Acædici. *lege*, Cædici, *ex mſſ.*

Pag. 361. verſ. 8. populo Romano. *lege*, populi Romani.

Pag. 368 verſ. 13. Olium. *lege*, Ollinm.

LIBRO QVARTO.

Pag. 414. verſu 11. Ad Meridiem autem. *lege*, VII. Ad meridiem autem.

Pag. 417. verſ. 3. Boëa. *lege*, Bœa.

Pag. 423. verſ. 7. A Pyræeo. *lege*, A Piræeo.

Pag. 443. verſ. 1. Sinus Caſthenes. *lege*, Sinus Soſthenes.

Pag. 446. verſ. 12. millia paſſuum eadem. *lege*, millia paſſuum : eadem.

Pag. 451. verſ. 1. Apteron Pantomatrium. *lege*, Apteron, Pantomatrium.

Pag. 455. verſ. 3. Extra eam. *lege*, XXII. Extra eam.

Pag. 482. verſ. 18. CCCVIII. *lege*, CCCXVIII.

LIBRO QVINTO.

Pag. 529. verſ. 6. deducta, cohorte prætoria. *lege*, deducta cohorte prætoria.

Pag. 578. verſ. 4. vocatur. *lege*, vocantur.

Pag. 579. verſ. 5. in regno deſcriptas. *lege*, in regna.

Pag. 600. verſ. 8. Ionia. *lege*, XXXI. Ionia.

Pag. 609. verſ. 1. Intus, *dele.*

Pag. 619. verſ. 8. Ripara. *lege*, Rhypara.

Pag. 620. verſ. 6. Eurynaſſa. *lego*, Euryanaſſa.

Pag. 630. verſ. 6. XLIII. *lege*, XLIV.

LIBRO SEXTO.

Pag. 657. verſ 6. in Euxinum Mæotin. *lege*, in Euxinum & Mæotin.

Pag. 659. verſ. 4. paſſuum Flumen. *lege*, paſſuum. Flumen.

Pag. 686. verſ. 13. Praſiis. *lege*, Praſii.

Pag. 700. verſ. 5. Ultra deſerta deinde Carmania. *lege*, Ultra deſerta : deinde Carmania.

Pag. 708. verſ. 4. Promontorio Themiſteas. *lege*, promontorium.

Pag. 720. verſ. 20. ituro Armeniam. *lege*, ituro in Armeniam.

Pag. 722. verſ. 6. Syriæ. Palmyram. *lege*, Syria. Palmyram.

Pag. 730. verſ. 4. Legram. *lege*, Negram.

Pag. 731. verſ. 10. Cambiſu. *lege*, Cambyſu.

Pag. 742. verſ. 3. Magabaris. *lege*, Megabaris.

ERRATA IN NOTIS,

ET CURÆ ALIQUOT SECUNDÆ.

IN LIBRVM PRIMVM.

PAg. 1. *nota* 4. *Adde :* Veriſſima porro præfatio dicitur, appellatio homini convenientiſſima. Nam præter communem ſignificatum hujus vocis, *verum*, eſt & alter a communi paulo remotior, pro eo quod rectum & æquum eſt. Ut apud Cicer. pro Muræna, num. 74. de Catone : *Negat verum eſſe allici benevolentiam cibo.* Virgil. lib. 12. Æneïd.

Me verius unum
Pro vobis fœdus luere, & decernere ferro.

Apud Horat. lib. 1. epiſt. 1. ad Mæcen.

Metiri ſe quemque ſuo modulo, ac pede, verum eſt.

Pag. 2. *nota* 1. *Adde :* Hic *conſeneſcit*, ut palam eſt, idem valet atque *uſurpari deſiit, deſiit eſſe fere in ore ac ſermone vulgi*. Ut vel inde liqueat, ſi proxime antea, *dum Maximi conſeneſcit in patre*, ſcripſiſſet auctor, (quod aliqui libris invitis omnibus conditivis volunt,) quam inepte Tito adularetur, cujus patrem appellari Maximum deſinere tum diceret : quam ſecum ipſe pugnaret, qui maximum ævi rectorem, ut diximus, Veſpaſianum appellat, idque eximii, ut eſt, præconii loco.

Ibid. *nota* 3. *Adde :* Contubernales, Commilitones, Conveterani, Commanipulares, in vetuſtis lapidibus apud Gruterum ſæpe occurrunt, in inſcriptionibus militarium virorum : conterranei, nuſquam.

Ibid. *Adde hanc notam.*

5. *Duriuſculum ſe fecit.*] Subiratus, offenſus, amarioris ingenii voluit videri. Plinius alter, lib. 1. epiſt. 16. de Pompeïo Saturnino : *Praterea facit verſus, quales Catullus meus aut Calvus. Quantum illis leporis, dulcedinis, amaritudinis, amoris inſerit ? Sane : ſed data opera molliuſculos, leviuſculoſque, duriuſculos quoſdam : & hoc quaſi Catullus meus, aut Calvus.* Ut vocem eam *duriuſculum*, non ad numeros, ut viſum eſt hactenus eruditis, ſed ad acerbitatem carminis & acrimoniam pertinere manifeſtum ſit.

Pag. 3. *nota* 1. *Adde in fine :* Similis iſti loquendi formulæ hæc eſt ejuſdem ſcriptoris, lib. x1. ſect. 36. *Ne ſemina exeant in fruges e terra.*

Ibid. *nota* 2. *Adde : Imperium* autem pro iis accipe qui ſubſunt imperio. Sic Plinius alter in Paneg. num. 20. *Aſſueſcat Imperator cum imperio calculum ponere,* &c.

Ibid. *nota* 6. *Adde :* Sic apud Tertull. Chriſtiani carmen olim cecinisse Chriſto dicuntur, *& Deo*. Ubi jampridem eruditi viri legi *ut Deo* oportere, ex Plinii epiſtola ad Trajanum intellexere : Euſebio pariter ſcribente, τὸν Χριςὸν θεοῦ δίκην ὑμνεῖν.

Pag. 4. *nota* 3. conſilio judicum. *lege*, concilio judicum.

Pag. 5. *nota* 3. *Adde :* Et Martialis iſtud, lib. 2. Epigr. 64.

Fora litibus omnia fervent.

Et illud ejuſdem Tullii, *Calent judicia.*

Ibid. *nota* 8. *Adde :* Lacte vero non uni Deo ſupplicatum olim. Nam teſte Horatio, 2. Epiſt. 1. *Silvanum lacte piabant.* Naſone, lib. 4. Faſtor. *Silvicolam tepido lacte precare Palem.* Feſto : *Sobrium vicum Roma dictum putant .... quod in eo Mercurio lacte, non vino, ſupplicabatur.*

Pag. 7. *nota* 7. *Adde :* Dicemus de hac voce, *indicatura*, plura opportunius, lib. 29. ſect. 8.

Digitized by Google

Pag. 9. *nota* 8. *πτυκτίδιον*. *Adde :* Quanquam & ea vox tolerari hoc quoque loco poteſt : cum apud Theodorum Studitam, Catecheſi XLIII. e majoribus, codicillos pugillares ſonet : qua forma & *μειρακίσκιον* Græci pro prima adoleſcentia, auctore Feſto, dixere.

Ibid. *nota* 6. *Adde :* Gloſſæ Iſidori : *Manuale liber ad gerendum aptus, qui Enchiridion dicitur.* Auguſt. in Enchir. ad Laur. cap. 5. *Tu autem Enchiridion a nobis poſtulas, id eſt, quod manibus poſſit adſtringi, non quod armaria poſſit onerare.*

Ibid. *nota* 9. *Adde :* Opuſculum ſic inſcripſit Himerius Sophiſta, apud Photium, in Bibl. cod. CLXV.

Pag. 10. *nota* 3. *Poſt ea verba*, plane expolito : *Adde :* Inde feſtivum illud apud Gallos adagium. *A trompeur, trompeur & demi :* quod ſic Latine reddas haud inconcinne : Suus Ulyſſi ſeſqui-Ulyſſes opponetur.

Pag. 14. *nota* 11. *Adde :* In Colb. 3. *quia volebat.*

Pag. 15. *nota* VI. accuratius elimatur : *adde :* ad polituram ſarcitur, uti de araneæ tela Plinius ipſe loquitur, lib. XI. ſect. 28.

Pag. 92. tit. ÆLIUS STILO : *Præconius*, lege, *Præconinus.*

Pag. 93. ὀρνιθογονία. ὀρνιθογονίας lege, ὀρνιθογονία, ὀρνιθογονίας.

Pag. 97. tit. ARCHELAUS REX. *Adde :* In nummo vetere, ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΑΡΧΕΛΑΟΥ. ΦΙΛΟΡ.... hoc eſt, Φιλορωμαίου, quod & aliis ante eum Cappadociæ regibus, Ariarathi & Ariobarzani, attributum cognomen fuiſſe, alii ante nos viderunt : Archelao, nos primi in eo nummo deprehendimus.

Pag. 101. tit. BRUTUS. *Adde :* Anteferre hos ſolitus olim Platonis ipſius Demoſtheniſque ſcriptis, Marcianus quidam, apud Photium in Bibl. cod. CLVIII.

Pag. 102. tit. CÆCILIUS MEDICUS. *Adde in fine*, Commentarios, Plinius ipſe, lib. 29. ſect. 27.

Ibid. tit. CALLIDEMUS. *Adde :* Laudatur a Solino, cap. XI. pag. 30.

Pag. 104. tit. CICERO. *Adde :* Scripſiſſe librum de admirandis a Plinio dicitur, lib. 31. ſect. 8. & 38.

Pag. 105. tit. COTTA. *Adde :* Vide quæ de illo ibi dicturi ſumus.

Pag. 106. in DALION. Herbarium Plinius appellat, lib. 2. ſect. 73. *lege*, lib. 20. ſect. 73.

Pag. 108. tit. DIOCLES. *Adde : Inter priſcos maximaſque medicos* fuiſſe Celſus ait, lib. 6. cap. 5.

Pag. 111. tit. ERATOSTHENES. *Adde :* Is tamen a Plinio, lib. 2. ſect. 112. *in omnium quidem litterarum ſubtilitate*, & in circuitu terræ deſcribendo, *utique præter ceteros ſolers* fuiſſe dicitur : quanquam in eo coarguendo mirum fuiſſe Hipparchum idem paulo poſt adjicit.

Ibid. *inter Eratoſthenem & Evagonem, adde :*

ERINNA. De ea dicemus lib. 34. ſect. 19. num. 3.

Pag. 112. tit. FABIUS PICTOR. Livius docet, lib. 22. 210. *Lege*, lib. 22. pag. 210.

Ibid. FABIANUS PAPYRIUS, *lege*, PAPIRIUS.

Pag. 117. tit. JUBA REX. verſ. 15. Athenæus lib. 4. pag. 275. *Adde :* Librum decimum optimum Photius, cod. CLXI. pag. 341.

Ibid. *in fine, Adde :* Nummus ex argento, quem vidimus : REX JUBA. Ex averſa parte, ΚΛΕΟΠΑΤΡΑ. ΒΑΣΙΛΙΣΣΑ.

Ibid. *Poſt Julium Baſſum, adde :* JULIUS CÆSAR DICTATOR. Ejus Epiſtolæ laudantur a Plinio, lib. 14. ſect. 8. num. 4. ubi nos plura de iis.

Ibid. tit. JUNIUS GRACCHANUS. *Adde in fine :* laudatque librum ejus ſeptimum, *De poteſtatibus.*

Pag. 120. tit. METRODORUS. A Metrodoro Sceपſio &c. *Sic lege :* a Metrodoro Scepſio, diverſitate argumenti, in quo verſatur, & patria, & ætate diſpar, ut dicemus lib. 35. ſect. 40. num. 30.

Pag. 123. tit. OPHELION. *Adde :* Eſt & *Opilio* Conſulis nomen in Faſtis, anno æræ vulgatæ DXXIV.

Pag.

Pag. 124. *inter Oſthanem & Panatium, adde:*

OVIDIUS NASO, cujus libros Halieuticôn laudat in primis Plinius, lib. 32 ſect. 5. & 54.

Ibid tit PASITSLES. num. XI. *lege*, num. 12.

Ibid. in Græcia natus. *lege*, in Magna Græcia natus.

Pag. 125. tit PHANIAS PHYSICUS. Atheneus *lege*. Athenæus.

Pag. 127. tit. POLYCRITUS. mendoze. *lege*, mendoſe.

Pag. 128. tit. RUFUS. *Adde* : Scripſit & de Tragœdis, Comœdis, ſaltatoribus : de theatris, feſtis, ludis, tibicinibus : ac de aliis argumentis, quæ Photius recitat in Bibl. cod. CLXI. pag. 340.

Pag. 131. THEOCRSSTUS. *lego*, THEOCHRESTUS.

Pag. 133. VARRO. *Adde in fine*: Sed de ſcriptis Varronis uberius egit Auſonius Popma, in libello quem inſcripſit, *Bibliotheca Varroniana.*

IN LIBRUM SECUNDUM.

Pag. 138. *nota* 3. *Adde*: Sed nihil immutandum tutius arbitramur.

Pag. 140. *nota* 7. *Adde* : Lucretius, lib. 5.

Aſt alium ſubter, contra qui ſubvehat orbem.

Ubi Lambinus : *Hoc eſt alium eſſe aërem ſub pedibus noſtris, qui cælum extrinſecus ſubvehat, & ſuſtollat : quemadmodum videmus a fluviis rotas & hauſtra ſublevari, & circumverſari.*

Ibib. *nota* 4. haud penitus aſperanda. *lege*, aſpernanda.

Pag. 145. *in Interpretatione*, Vigetc. *Adde*: inſidere *hominum animis.*

Pag. 150. *nota* 2. *Adde* : Sed plane Pythagoræ hanc laudem aſſerit nummus antiquus, quem vidimus, in Cimelio Regio, in quo Pythagoræ ipſius expreſſa effigies, baculo ſtellas in globo ſignantis, cum epigraphe, ΠΥΘΑΓΟΡΗΣ. ΣΑΜΙΩΝ.

Pag. 151. *nota*. 8. nec veſtigium appareat. *Adde* : niſi obiter, lib. 10. ſect. 2. ubi de phœnicis ævo.

Pag. 155. *nota* 5. *Adde* : Sic libro 13. ſect. 2. *Tertius inter hac eſt coles*, &c. Plinii ſtilum non ſapiunt ii, ut cetera nunc argumenta mittam, qui pro *tertia* hoc loco *certior* reponunt.

Pag. 161. *nota* 3. *Adde* : Quid quod ſiderum voce Solem ac Lunam nolit idem interim intelligi ? Superius enim ſect. 6. de Venere : *Jam*, inquit, *magnitudine extra cuncta alia ſidera eſt.* Qua ſiderum appellatione palam eſt Solem hic Lunamque minime comprehendi.

Pag. 166 *nota* 6. niſi grabus. *lege*, niſi gradibus.

Pag. 185. *nota* 2. *Adde*: Corona circa Lunam viſa Pariſiis, die decima Aprilis', anno 1683. hora nona veſpertina.

Ibid. *nota* 7. 1. 3. Meteorol. *lege* lib. 3. Meteorol.

Pag. 189. *nota* 1. qua lapides. *lege*, e qua lapides. *Et mox* : ſubjicitur t. *lege*, ſubjicitur.

Pag. 192. *nota* 9. habeunt in ſublime. *lege*, ſubeunt in ſublime.

Pag. 193. *in Interpretatione* : Duorum ignium ſe ſe invicem collidentium plagas. *Lege*: Quas ignes impacti nubibus efficiunt plagas.

Pag. 200. *nota* 16. *Adde*: Corus ſcilicet.

Pag. 209. *nota* 5. eo illæſo extingui hominem, non illico mori : *omnino hac delenda, hic incaute repetita.*

Pag. 216. *nota* 2. immititur. *lege*, immittitur.

Ibid. *nota* 3. *Adde hac in fine* : Vide lib. 33. ſect. 6.

Pag. 250. *nota* 5. *Adde*: De hoc argumento Photium vide, in Bibl. cod. CCXLIX. in vita Pythagoræ.

Pag. 233. *Magnentes*. lege, *Magnetes*.

Ibid. *nota* 8. aggeſtione lini Niliaci. *lege*, limi Niliaci.

Pag. 236. *nota* 11. ex Juſtino, lib. 30. cap. 4. 233. *lege*, cap. 4. pag. 233.

Pag. 239. *nota* 9. Tacitus lib. 3. hiſt. pag. 71. *Addo ibi*: Et vetus Inſcriptio apud Gruterum, pag. 96. MEFITI. L. CAESIVS. ARAM. ET. MENSAM. DEDIT.

Pag. 242. *nota* 8. ὑχέτηγος. lege, ὑχέτηγος.

Pag. 243. *nota* 4. ſubintelligen. *lege*, ſubintelligeos.

Pag. 245. *nota* 4. uni horæ æquinoctiali reſpondere. *Adde*: Horas hibernas fuiſſe breviores Plautus indicat, in Pſeud. act. 5. ſc. 2. verſ. 10.

S1. Credo equidem poteſſe te, ſcelus, Maſſici montis uberrimos quatuor
Fructus ebibere in hora una. Ps. *Hiberna*, *addito.* S1. *Haud male mones.*

Pag. 248. *nota* 7. Qualis eſt ille. *lege*, Qnalis eſt ſons ille.

Pag. 249. *nota* 1. Lemanus. *lege* Lemaonus.

Pag. 251. *nota* 3. *Adde*: Similis huic Vetuloniorum fonti fons ille, de quo Buſbequius αὐτόπτης, epiſt. 1. pag. 10. *Illud quoque*, inquit, *dum eram Buda* in Hungaria *videre juvit*, *fontem qui eſt extra portam, qua iter eſt Conſtantinopolim in ſummo mire ferventem, in cujus tamen fundo natantes deſpicias piſces: quos inde niſi coctos eximi poſſe non putes.*

Pag. 257. *nota* 1. Et Sitta cene. *lege*, Et Sittacene.

Pag. 259. *nota* 4. *Adde*: Excripſere & Theodoſii Miſſi, ſed vitioſiſſime.

Pag. 265. *nota* IV. memini me legere: *adde*: Plinius ipſe iterum, lib. 12. ſect. 20. *Apparetque rerum argumentis aſperitate aquarum illas ali.*

Pag. 370. *nota* XXV. Livius, lib. 8. pag. .... *lege*, Livius, lib. 7. pag. 121.

Ibid. *Debito pana.* lege, *Debito pœna.* Adde in fine: Uſus & ea forma loquendi Plautus io Ciſtellar. act. 1. ſc. 3. verſ. 4.

Nunc quod reliquum eſt, volo perſolvere:
Vt expungatur nomen, ne quid debeam.

Pag. 273. *nota* XLVI. *Adde*: Alioqui & *deſinere* abſolute, voce ea non adjecta *flare*, de ventis dicimus non invenuſte. Plinius ipſe paulo antea hac ipſa ſectiooe: *Sices, Corus & Vulturnus, præterquam deſinentes.* Et mox: *Septentriones impari fere deſinunt numero.* Sic e diverſo *incipere* pariter abſolute dicuntur: Paulo poſt auctor ipſe: *Omnes venti vicibus ſuis ſpirant majore ex parte: aut ut contrarius deſinenti incipiat.*

Pag. 276. *nota* LVII. *Terra gravis fieris.* lege, *fueris.*

Pag. 280. *in margine*, *Sect.* 10. *lege*, *Sect.* 108.

IN LIBRVM TERTIVM.

Pag. 289. *nota* 2. *Adde*: Montis ipſius nomen exſtat io vetuſta Inſcriptione: qua Herculis facta oarrantur, apud Reineſium, pag. 347. ΕΠΙ. ΤΟ. ΚΑΛπέων. ΟΡΟΣ. ΗΛΘΕ.

Ibib. *nota* 14. *Adde in fine*: Inſcriptio vetus apud Reineſium, pag. 131. MUNICIPIO. SUELITANO. Sunt qui velint eſſe *Fuengirolam*, vicum a Malaca leucis quatuor diſſitum, ubi hæc reperta erutáque inſcriptio eſt.

Pag. 292. *nota* 4. Antonio. *lege*, Antooino.

Pag. 293. *nota* 6. *Adde*: niſi hoc forte Sacilis cognomen eſt, ioterpungique ſatius in hunc modum: *Sacili Martialium*, *Onoba.*

Pag. 294. *nota* 12. Aſindonem. *lege*, Aſidonem.

Pag. 295. *nota* 4. *Adde*: In Conc. Arel. I. ſubſcribit *Natalis Presbyter de civitate Vrſolenſium.*

Pag. 297. *nota* 8. *Adde*: Mox ubi *Andoriſa* ſcripſimus, & ſtatim ſubſequente periodo, *Porro longitudinem*: id MSS. codicum fidem ſecuti fecimus: cum prius legeretur, *Audoriſippo. Longitudinem*, &c. Sic ipſe Plinius, lib. 4. ſect. 16. deſcriptis quibuſdam Græciæ regioonibus, *Porro Epiri*, ioquit, *Achaïa.... longitudo* &c.

Pag. 299. *nota* 4 *Adde*: Colonia porro immunis cum dicitur, Italico jure donata ſignificatur, & immunitate ab omni cenſu, non modo capitis, ſed & ſoli. De eo jure multa pereruditè Gothofredus, in Cod. Theod. lib. 14. tit. 13. de jure Italico, &c pag. 221.

Pag. 300. *nota* 7 CONRTA. *lege*, CONTRA.

Ibid. *nota* 8. *Adde*: Reineſii altera, pag. 437. C. I. P. S. *Colonia Iulia Paterna Suburitana*, vel potius *Pia*.

Pag. 302. *nota* 14. *Adde*: In decretis Hilari Papæ, 252. *Tyriaſſonenſium, Aſcantenſium, Calaguritanorum.* lege, *Turiaſonenſium*, *Caſeantenſium*, &c.

Ibid. *nota* 15. *Adde*: In Conc. Tolet. X *Baldiugius Arcavicenſis Epiſcopus*, pro *Ercavicenſis*.

Pag. 303. *nota* 18. *Adde*: De Lubienſibus nihil adhuc compertum, niſi ii ſunt qui Levienſes corrupte forecan nominantur, cum Caſeantenſibus & Calaguritanis proxime hoc tractu appellatis, in decretis Hilari Papæ, pag. 252.

Pag. 304. *nota* 4. *Adde*: In Conc. Tolet. X. *Marcus Caſtellonenſis Epiſcopus*, pro *Caſtulonenſis*.

Ibid. *nota* 5. *Adde*: In Conc. Tolet. X. *Athanaſius Setabitanus Epiſcopus*.

Ibid. *nota* 6. *Adde*: In Conc. Tolet. X. *Stephanus Valerienſis Epiſcopus*.

Ibid *nota* 8. *Adde*: In Conc. Arel. I. ſubſcribit *Geneſius Preſbyter, de civitate Baſtigenſium*.

Ibid. *nota* 12. *Adde*: Utriuſque veſtigium, ut videtur, exſtat in Conc Tolet. X. Prioris quidem, ſive Menteſæ Oritanæ, quod ſubſcripſiſſe ibi legitur *Daniel Diaconus Marcelli Epiſcopi Eccleſia Vritana.* Poſterioris item: *Martinus Abbas Valdefredi Epiſcopi Eccleſia Menteſana.*

Ibid. *nota* 13. *Adde*: In Conc. Tolet. X. *Mauritius Oretanus Epiſcopus*.

Pag. 306. *nota* 5. Οὐιζγόερκα. *Adde*: In decretis Hilari Papæ, pag. 252. *Veroviſconſium & Tritenſium civitas*, pro *Tritienſium*.

Pag. 311 *nota* 5. *Addo*: Juſtinus, lib. 43. Tarquinii Priſci, ut arbitror, temporibus conditam a Phocæenſibus Maſſiliam ſcribit.

Ibid. *nota* 12. Claſſenſis. *lege*, Claſſica.

Pag 312. *nota* 7. *Adde*: Et pag. 448. COL. IVL. PAT. AR. *Colonia Julia Paterna Arelate.*

Pag. 313. *nota* 13. *Adde*: Notitia Civitatum Galliæ: *Civitas Carpentoratenſium, nunc Vindauſca.* In Conc. Cabilonenſi, an. DCL. *Licerius Vindauſcenſis*, id eſt, Carpentoratenſis, ab oppido vicino Vindauſca.

Pag. 314. *nota* 3. Narbonenſis. *lege*, Narbonenſes.

Ibid. *nota* 4. *Adde*: In Conc. Matiſc. II. an. DLXXXV. *Vigilius Epiſcopus a Senetio.*

Ibid *nota* 11. *Adde*: Miſſi Theodoſi: *Juxta Plinium Secundum, longitudinem Provincia Narbonenſis*, CCCLXX. M. *paſſuum Agrippa tradidit: latitudinem*, CCCXLVIII.

Pag. 316. *nota* 4. *poſt* locis cit. *Adde*: & Miſſi Theodoſii.

Ibid. *nota* 6. *Adde*: Miſſi Theodoſii: *Latitudo Italia*, CCCXX.... *juxta Plinium Secundum.*

Pag 317. *nota* 1. Inter maria *lege*, Per maria.

Ibid. *nota* 8. unicus conflatus: *Adde*: decreto Hilari Papæ, quod exſtat in Conc Gall. tom. 1. pag. 136. *Eccleſia Comelenenſis, & caſtellum Nicaënſe*, &c. In Conc. Aurel. V. anno DXLIX. *Magnus Epiſcopus Eccleſia Cemelenſis & Nicaënſis.*

Pag. 318. *nota* 8. *Adde*: Qui porro *Porcifera* Plinio eſt, eum eſſe ſuſpicamur, qui in vetuſta inſcriptione apud Gruterum, pag. 204. FLOVIVS. PROCOBERA nuncupatur, in decreto Arbitrûm finium regundorum, inter Genuates & Veturios: ut plane in vetuſta inſcriptione, & apud Plinium itidem *Procoſera* legi oportere videatur.

Pag. 319. *nota* 10. *Adde:* Deductos eo colonos anno fere V. C. DLXXXII. Velleïus eſt auctor, lib. 1.

Pag. 320. *nota* 7. *Delenda ea quæ ex Velleïo ibi Livioque diximus, quod alio ea ſpectant.*

Pag. 321. *nota* 7. *Anitienſes*, & Auitianæ. *lege: Anicienſes*, & Auicianæ.

Ibid. *nota* 16. *Adde:* In decretis Hilari Papæ, *Projectus Nepeſinus Epiſcopus.*

Pag. 322. *nota* 5. *Adde:* In decretis Hilari Papæ, pag. 249. *Apuleius Tarquinienſis.*

Pag. 325. *nota* 1. *Adde:* Niſi quis referri hæc malit ad illa priora, *Mirum eſt quod hac de re* &c quibus iſta modo reſpondeant, *Aliud miraculum.* Nam quod *acceſſiſſe Italia* proxime ante hæc verba dicitur, ſpatium illud terrarum intelligendum eſt, quod retrogreſſo mari eo, quo Circeii olim circumdabantur, acceſſit Italiæ, ſive continenti: cum mox vice verſa locum XXXIII. urbium Pomptina palus obtineat.

Ibid. *nota* 3. *Adde:* De tempore deductæ coloniæ Terracinam, ſeu potius Tarracinam, Velleïum vide, lib. 1.

Ibid. *nota* 10. *Adde:* Velleïus, lib. 1. *Q. Fabio quintum, Decio Mure quartum Coſſ. quo anno Pyrrhus regnare cœpit, Sinueſſam Minturnaſque miſſi coloni.*

Pag. 326. *nota* 13. *Adde:* Sedes olim Epiſcopalis. In decretis Symmachi Papæ, pag. 264. *Paſchaſius Vulturnenſis.*

Ibid. *nota* 16. ubi oppidi rudera: *Adde:* In VI. Conc. Oecum. act. 4. *Agnellus Epiſcopus Eccleſia Miſenatis Provincia Campania.*

Pag. 327. *nota* 2. *Adde:* Nihil præter verum Feſtus: *Cimmerii dicuntur homines, qui frigoribus occupatas terras incolunt, quales fuerunt inter Baias & Cumas, iis ea regione, in qua convallis ſatis eminenti jugo circumdata eſt, qua neque matutino, neque veſpertino tempore Sole contegitur.* Et populi pariter & oppidi hujus Cimmerii meminit Homerus Odyſſ. λ. Ἔνθα δὲ Κιμμερίων ἀνδρῶν δῆμός τε, πόλις τε.

Ibid. *nota* 3. ubi de Puteolorum nominis origine diſputat. *Adde:* Feſtus: *Dicaarchia vocabatur, qua nunc Puteoli, quod ea civitas quondam juſtiſſime regebatur.* Nempe ἀπὸ τῆς δικαίας ἀρχῆς.

Pag. 328. *nota* 2. *Adde:* Tempus coloniæ Sueſſam deductæ Velleïus indicat, lib. 1.

Ibid. *nota* 9. *Adde:* Hinc in decretis Symmachi Papæ, pag. 264. *Chryſogonus* Epiſcopus *Albanenſis.*

Ibid. *nota* 11. *Adde:* In decretis Symmachi Papæ, pag. 259. *Clarus Aliſanus* Epiſcopus.

Ibid. *nota* 13. *Adde:* Aletrinarum frequens apud Gruterum mentio.

Pag. 329. *nota* 11. Frabateria, unde Frabaterni. Frabrateria. *lege:* Fabrateria, unde Fabraterni. Fabrateria. *Et mox: Aut Frabateria.* lege, *Aut Fabrateria.* Iterumque: FRABATERNI. NOVANI. & alibi, FRABATERNI. NOVI. *lege:* FABRATERNI. NOVANI. Et alibi, FABRATERNI. NOVI. Tabula Peuting. ſegm. 4 *Anagnino*, VIIII. *Ferentinum*, VII *Febrateria*, IIII. In Notis, quæ vulgo Tironi adſcribuntur, apud Gruterum, pag. 173. *Febrateria.*

Pag. 330. *nota* 1. *Adde:* In decretis Hilari Papæ, pag. 249. *Aſterio Gabinate.*

Pag. 331. *nota* 4. *Adde:* Hallucinantur porro qui Quadratam Romam apud vetuſtos ſcriptores rerum Romanarum, de ipſa Urbe accipiunt, Solinum ſecuti ſcilicet: quadratamque urbem, & ſuam cuique lateri angulove portam fuiſſe ſomniant: cum Quadrata Roma locus in Palatio fuerit, ſtructus a Romulo, priuſquam Urbi condendæ ſulcum duceret, qui locus Romæ fuit, etiam P. Victoris ævo, a quo in regione Urbis decima locatur, hoc eſt, in Palatio. Vide & Plutarchum in Romulo: & Feſtum, verbo *Quadrata Roma.*

Pag. 333. *nota* 2. extra fines antiqui Latii. *Adde:* Apud Reineſ. inſcriptio vetus, pag. 441. MAG. FAN. DIAN. TIFAT. *Magiſter Fani Diana Tifatenſis:* quod fanum abeſſe Capua XXX. ſtadiis, auctor eſt Pauſanias, in Eliac. prior.

Digitized by Google

Ibid. *nota* 6. *Adde:* Et in antiqua inſcriptione, apud Reineſ. pag. 340. LATINAE. CELEBRATAE. ET. SACRIFICATUM. IN MONTE. ALBANO. ET. DATA. VISCERATIO Κρεανομίαν Græci vocant.

Ibid. *nota* 7. *Adde:* Sed ab his diverſi Albenſes qui nunc a Plinio appellantur.

Pag. 345. *nota* 5. *Selinuntis ſitum verius aſſignavimus opere nuper in lucem edito, De Nummis antiquis Populorum & Vrbium.*

Pag. 346. *nota* 2. ſupra Latinam. *lege*, ſupra Catinam.

Pag. 347. *nota* 12. ΙΑΕΤΙΝΩΝ *lege*, ΙΑΙΤΙΝΩΝ.

Pag. 348. *nota* 9. *Adde:* Incolæ *Tiſſenſes*, Ciceroni, orat 5. in Verr. *A Tiſſenſibus, praparva, & tenui civitate, & aratoribus laborioſiſſimis, frugaliſſimiſque hominibus.*

Pag. 349. *nota* 12. *Adde:* Feſtus: *Major Græcia dicta eſt Italia*, hoc eſt, Italiæ pars, *quod eam Siculi quondam obtinuerunt: vel quod in ea multa magnaque civitates fuerunt ex Græcia profecta.* Magna porro, ſeu major dicta videtur, ob majorem ſoli ubertatem.

Pag. 350. *nota* 5. *Adde in fine:* In Conc. VI. Oecum. act. 4. *Petrus Epiſcopus Scylletienſis Eccleſia provincia Brutiorum.*

Ibid. *nota* 11. ΠΕΤΗΛΙΝΩΝ. *lego*, ΠΕΤΗΛΙΑΙΩΝ.

Pag. 351. *nota* 1. *Adde:* Pro *Clibanus* prius *Alibanus* legebatur, cum MSS. *Clibanus* præ ſe ferant. Sic ſubſequente proxime ſectione, *Aliternia* editi, ubi manu exarati *Cliternia* exhibent.

Pag. 353. *nota* 4. ***Callipolis***, quæ nunc ***Gallipoli.*** dicitur. *lege*, ***Callipolis.*** Ea nunc *Gallipoli* dicitur.

Pag. 354. *nota* 2. pag. 115. Cælinus. *lege*, pag. 111. Cælinus.

Pag. 354. *nota* 15. *Salapia.* Sic lege: *Salapia.*] In decretis Hilari Papæ: *Palladius Epiſcopus Eccleſia Salapina.* Rudera &c.

Pag. 355. *nota* 8. *Laurinatium.* lege, *Larinatum.*

Ibid. *nota* 9. Φιτωτος. *lege*, Φιτηγρος.

Ibid. *nota* 14. *Adde:* Quando deducti Venuſiam coloni, diſce ex Velleïo, lib. 1.

Ibid. *nota* 18. *Adde:* Martialis, lib. 1. Epigr. 114.

Quacumque luſi juvenis, & puer quondam,
Apinaſque noſtras, quas nec ipſe jam novi, &c.

Pag. 357. *nota* 4. *Inde Rubros* lege, *Inde Rubos.*

Pag. 358. *nota* 9. *Sic lege: Æcani.*] In decretis Symmachi Papæ, pag. 264. *Marcianus Æcanienſis Epiſcopus.* Gruter. &c.

Ibid. *nota* 13. *Anaxantini.* lege, *Anxantini.*

Ibid. *nota* 17. *Adde:* Apud Reineſ. inſcriptio vetus, pag. 453. CVRATORI. P. SPLENDIDISSIMAE. CIVITATIS. MARS MARR. *Curatori Perpetuo*, vel *Patrono*, vel *Populi Splendidiſſima civitatis Marſorum Marruvii.*

Pag. 359. *nota* 14. *Adde:* In decretis Hilari Papæ, pag 250. ſubſcribit *Tiberius Curium Sabinorum.*

Ibid. *nota* 15. *Adde:* In decretis Hilari, pag. 249. *Paulus Feronovanus.*

Pag. 360. *nota* 17. *Sic lege: Fiſcello.*] Silius Ital. lib. 8.

Qua, Fiſcelle, tuas arces, &c.

Nunc quoque &c.

Pag. 361. *nota* 9. *Adde: Statque humectata Vomano Adria.*

Pag. 362. *nota* 14. *Adde:* In decretis Hilari Papæ, pag. 249. *Juſto Faberino: Claudio Panſalano:* Ubi nos ſic emendamus: *Juſto Falerino: Claudio Panſulano.* Pleninenſes vero adhuc obſcuri. An porro ſatius legi *Pleſtinenſes?* Nam in decretis Symmachi, pag. 264. ſubſcribit *Florentius Bleſtinenſis.*

Pag. 363. *nota* 10. *Adde:* Fuit & amni colonia cognominis, COL. AESIS, in vetuſtis inſcriptionibus apud Gruterum, pag 446. & Reineſ. pag. 404. Unde Æſinatem ex Umbria caſeum commendat in primis auctor, libro hujus operis undecimo, ſect. 97.

Ibid. *nota* 11. *Adde:* In decretis Symmachi Papæ, pag. 264. *Venantius Senogallienſis* Epiſcopus.

Ibid. *nota* 14. Colonia Faneſtris. *Adde:* In decretis Symmachi Papæ, pag. 259 *Vitalis Faneſtris* Epiſcopus ſubſcribit.

Pag 364 *nota* 1. In ejus vita, pag. 943. *Adde:* ſed & prius quoque, anno fere Urbis DLXIX. ut ex Velleïo liquet, lib 1.

Ibid. *nota* 2. *Adde:* In decretis Felicis Papæ, pag. 255. *Epiphanio Spellati.*

Ibid. *nota* 17. *Adde:* In decretis Felicis Papæ, pag. 255. *Innocentio Mibanati*, pro *Mevanati.*

Pag. 366. *nota* 7. *Adde:* Deductam eo coloniam, anno Urbis CCCCLXXXVI. ex Velleïo, lib. 1. ſcimus, Sempronio, Appioque Coſſ.

Ibid *nota* 14 *Adde:* Cn. Manlio Volſone, M. Fulvio Nobiliore Coſſ. miſſos eo colonos auctor eſt Velleïus, lib. 1. hoc eſt, anno Urbis DLXV.

Pag. 367 *nota* 3. *Adde: Sub adventum in Italiam Hanibalis*, Velleïus lib. 1.

Ibid. *nota* 6. *Adde:* De foro Cornelii, Prudentius περὶ στεφάνων, hym. 9. in S. Caſſianum:

Sulla forum ſtatuit Cornelius: hoc Itali urbem
Vocitant ab ipſo conditoris nomine.

Pag. 368. *nota* 4. *Adde:* Sic idem Plinius, lib. 10. ſect. 44 upupam dixit *criſta viſendam plicatili.*

Pag. 369. *in notis*, verſ. 6 *poſt ea verba*, Sidonius lib. 1. ep. 5. *hæc adde:* De amne Addua multa Caſſiodorus pereleganter, lib XI. epiſt. 14.

Ibid. *nota* 9. *Adde:* Martialis, lib. 3. Epigr. 67. *De pigris nautis:*

Ceſſatis pueri, nihilque noſtis,
Vatreno, Eridanoque pigriores,
Quorum per vada tarda navigantes, &c.

Pag. 371. *nota* 7. *Adde:* Deductam eo coloniam Mario Sextum, Valerioque Flacco Coſſ hoc eſt, anno Urbis DCLXIV. auctor eſt Velleïus, lib. 1.

Ibid. *nota* 14. *Adde:* Vel potius *Lodeve*, vicus a *Lodi* diſſitus III. M. P.

Pag. 372. *nota* 10. *Adde:* Vide Gothofr. in Cod. Theod. lib. XI. tit. 10. pag. 93.

Pag. 374. *nota* 4. *Adde:* In Conc. VI. Oecum, act. 4. *Aurelianus Epiſcopus Eccleſiæ Parentinæ Provinciæ Iſtriæ.*

Pag. 375. *nota* 11. *Adde:* Ex oppidis deinde quæ interiiſſe dicuntur, Noreïa Straboni cognita, lib. 5. pag. 214. qui infeliciter ibi pugnatum a Papirio Carbone adverſus Cimbros & Teutonas aït. Incolæ apud Gruterum, pag. 545. NOREENSES.

Pag 376. *nota* 10. *Adde:* A Camulo nomen habuiſſe dicuntur, qui Deus idem eum Marte. Apud Gruterum, pag 49. vetus Inſcriptio: ARDOINNAE. CAMVLO. IOVI. MERCVRIO. HERCVLI. Sub priore Ardoïnnæ nomine inſculpta Dianæ effigies eſt, Martis ſub Camulo, & ſic deinceps: medius Juppiter ſtat.

Pag. 377. *nota* 10. *Adde in fine:* De montanis Silius, lib. 8.

Tum pernix Ligur, & ſparſi per ſaxa Vagenni.

Pag. 379. *nota* 5. *omnis civitas Helvetia .... diviſa eſt. Hæc ibi adde:* Tacitus, lib. 4. hiſt. pag. 103. *Iturum in Batavos, & potiorem civitatis partem ad ſocietatem Romanorum retracturum.*

Pag. 383. *nota* 11. *Adde:* Stephano quoque Πάρθος, πόλις Ἰλλυρίας. τὸ ἐθνικὸν, Παρθηνός.

Pag. 384. *nota* 8. Auſtriamque univerſam Norici olim tenuere. *lege:* Auſtriamque univerſam, præter Carnuntum, in confinio Auſtriæ Hungariæque poſitum, Norici olim tenuere.

Ibid. *nota* 15. Apud Gruter. *lege*, Apud Gruter. pag. 559. cum Flavii cognomento, quod deductam eo coloniam auſpice Veſpaſiano indicat, inſcriptio &c.

Ibid. *nota* 17. *Adde:* Apud Reineſ. vetus Inſcriptio, pag. 511. CLAVDIA. SAVARIA.

Pag. 385. *nota* 11. Ἀρδίβιοκοι. *lege*, Ἀρδίβιοκοι.

Ibid. *nota* 14. qui cum amnem. *lege*, qni eum amnem.

Ibid. *nota* 9. *Adde:* Gruterus, pag. 499. COHORTI. BREVC.

Pag. 387. *nota* 12. *Adde:* Iu Tabula Peuting. ſegm. 4. *Inſula Brattia: Inſula Pharia.*

Ibid. *nota* 14. *Adde:* Tab. Peuting. *Inſula Faria.*

Pag. 388. *nota* 2. *Adde:* Tabula Peuting. *Inſula Saſenis.* Æthicus: *Inſula Saſo.*

Pag. 396. *nota* XLVI. *Adde:* Vetus Inſcriptio apnd Gruterum, pag. 84. DIS. DEABVSQVE. BIVIS. TRIVIS. QVADRIVIS.

Pag. 400. *nota* LXXIII. ad Olymp. pag. 89. *lege*, ad Olymp. 89.

Pag. 402. *nota* XCIV. *Adde:* In Tabula Peuting. ſegm. 4. *Inſula Boa.* Et l. 53. de hæreticis, lib. 16. Cod. Theod. tit. 5. jubet Honorius Imp. Jovinianum hæreticum *in inſulam Boam* deduci, quæ fuit ea tempeſtate exſiliis famoſa: quod & Ammianus docet, lib. 22. *Florentius*, inquit, *contruſus in inſulam Dalmatia Boas.*

IN LIBRVM QVARTVM.

Pag. 407. *nota* 3. Νιεῖτις. *lege*, Νηεῖτις.

Pag. 408. *nota* 1. Caledonius. *lege*, Calydonius.

Pag. 423. *nota* 12. qua Λαμωεὺς Βυνός. *lege*, quaſi Λαμωεὺς Βυνός.

Pag. 428. *nota* 7. *Adde:* Falli Heſychium putamus, qui Ταριχεῖαι ait eſſe τῆς Φαιάκων πόλιν ἢ χώραν, cum nemo alius ejus oppidi meminerit in eo tractu, ac Φθιῶν χώραν dicere tantummodo debuiſſe videatur.

Pag. 429. *nota* 9. Πιέριος ὄρος. *lege*, Πιερίου ὄρος.

Ibid. *nota* 13. *Adde:* Valerius Flaccus, lib. 4.

Flevit Amymone, flerunt Meſſeïdes undæ:
Flevit & effuſis revocans Hyperia lacertis.

De Hyperia diximus initio hujus ſectionis.

Pag. 430. *nota* 9. Superius Sintica. *lege*, Diverſa, credo, ab ea quæ ſuperius Sintica.

Pag. 417. *nota* 7. *Adde:* Eadem Beſſa fortaſſis veruſta nomenclatione appellata: *Beſſa* enim in Thracia mentio, non in Itinerario modo Antonini, ſed & in lege 30. de Decurion. Cod. Theod.

Pag. 439. *nota* 6. *Adde:* Hæc Apollonia Ionum in Thracia, videtur eſſe, quam Stephanns appellat, Ἀπολλωνίαν τὴν ἐπὶ Θρᾴκης Ἰώνων.

Ibid. *nota* 7. *Adde:* Notitia Eccleſ. antiqua, in Provincia primæ Macedoniæ, pag. 21. Νέα πόλις.

Pag. 441. *nota* XI. *Adde:* Notitia Eccleſ. antiqua, in Provincia Thraciæ Europæ, pag. 21. Ἀφροδισία.

Pag. 443. *nota* 1. *Caſthenes* &c. Sic lege: *Soſthenes.*] Libri ante nos editi, *Caſthenes.* Nos olim cum eruditis viris *Laſthenes* ſuſpicabamur ſatius fore, ut eſſet pro Λασθένης, vel Λασθένιος. Nunc vero legi *Seſthenes* oportere haud dubiis argumentis evincimus. Meminit enim portus Soſthenii prope Byzantium Nicephorus CP. in hiſtoriæ Breviario, ad annum DCCXVII. Ὁ δὲ λοιπὸς ἅπας στόλος τῷ Θρακικῷ προσπλεύσας Βοσπόρῳ, τῷ λιμένι τῷ καλουμένῳ Σωσθενίῳ προσορμίζεται, καὶ αὐτοῦ διαχειμάζει. *Cetera naves ad Thracium Boſphorum advecta ad Soſthenium portum applicant, & ibidem hiemant.* Exſtat & in Anthologia Græca, lib. 4. cap. 25. Leontii Scholaſtici epigramma in imaginem ſaltatricis ſtantis in Soſthenio: Λεοντίου Σχολαστικοῦ εἰς εἰκόνα ὀρχηστρίδος ἱσταμένης ἐν τῷ Σωσθενίῳ.

Εἰμὶ μὲν Ἑλλαδίη Βυζαντιάς, ἐνθάδε δ' ἔστην
Ἧχι χοροστασίην εἶχε δῆμος ἄγει,

Ὅππόθι πορθμὸν γαῖα μερίζεται· ἀμφότεραι γὰρ
Ἄντυγες ὀρχηθμοῖς ἤνεσαν ἡμετέροις.
Helladie dicor Byzantia: viſor ibidem,
Suevit ubi populus ducere vero choros:
Terrarum facit æquor ubi divortia: quippe
Laudabat numeros orbis uterque meos.

Ibid. *nota* 15. *Addo*: Inſtauratam denuo ex Notitia antiqua colligimus: nam in Provincia Thraciæ Europæ, pag. 21. Γάνος cenſetur.

Pag. 453. *nota* 3 vel Armedon. *lege*, vel Armendon.

Ibid. *nota* 7. attribuit Cex *lege*, attribuit, non Cex.

Pag. 462. *nota* 7. *Addo*: Pateronneſos, haud dubie Πατέρων νῆσος.

Pag. 473. *nota* 2. ex Plinio Solinus accepit cap. 16. pag. 87. *Addo*: Omnes ex Herodoto, in Melpom ſeu lib. 4. pag. 255.

Ibid. *pro* Apollonis. *lege*, Apollinis.

Pag. 479. *nota* 6. *Addo*: Apud Reineſium vetus Inſcriptio, pag. 513. NAT. CANONEFAS. *Natione Canoneſas.* Et in Notis, quæ vulgo Tironi adſcribuntur, apud Gruterum, pag. 143. *Canoneſates.*

Pag. 488. *nota* 2. *Addo*: In Conc. Arelat. I. *Mamertinus Epiſcopus, de civitate Eloſatium.* In Agathenſi: *Clarus Epiſcopus de civitate Eluſa.*

Ibid. *nota* 43. *Addo*: Strabo, lib. 4. pag. 191. Ῥυτηνοὶ δὲ καὶ Γαβαλεῖς τῇ Ναρβωνίτιδι πλησιάζουσι.

Pag. 501. *nota* VIII. *in fine*: vitiatus legitur: *Adde hic ea verba, quæ in quartum ab iſto verſiculum præpoſtere tranſlata ſunt*: Tricone, Tricorymbus, myrænaque regio. *Hæc deinde ſubjice*: Eſt autem, ut id obiter dicamus, quoniam nunc primum mentio ejus occurrit, Notitia hæc Eccleſiaſtica opus Hieroclis Grammatici, cui nomen ille fecit, Συνέκδημος Ἱεροκλέους Γραμματικοῦ, uti intelligimus ex Conſtantino Porphyrogenneta, libro 2. Thematum, cap. 1. Μαρτυρεῖ δὲ τῷ λόγῳ καὶ Ἱεροκλῆς ὁ Γραμματικὸς, ὁ γράψας τὸν Συνέκδημον, τὸ τῶν Δελέγχων ἔθνος τῇ Θρᾴκῃ συναριθμούμενον, λέγων οὕτως. Εἰσὶν αἱ πᾶσαι ἐπαρχίαι καὶ πόλεις, αἱ ὑπὸ τὸν βασιλέα τῶν Ῥωμαίων διοικούμεναι τὸν ἐν Κωνσταντινουπόλει· ἐπαρχίαι μὲν ξδʹ πόλεις δὲ κλε. Quæ verba totidem plane ſyllabis huic Notitiæ præfiguntur, in MS. noſtro.

Ibid. *nota* X. *Anguſta cervico.* Lege, Anguſta cervice.

Pag. 507. *nota* XLVII. *Porro Epiri* &c. *Addo*: Sic ipſe Plinius, lib. 2. ſect. 3. deſcriptioni Bæticæ ſubjungit, *Porro longitudinem univerſam ejus*, &c.

Pag. 508. *nota* LIII. *Olaphyxos.* lege, *Olophyxos.*

Pag. 513. *nota* LXXXVIII. *Addo*: Plinio, lib. XI. ſect. 13. quæ *Calydna inſula* dicitur, ex ea Strabo lib. 10. pag. 489. *mel Calymnium* commendat in primis.

AD LIBRUM QUINTUM.

Pag. 556. *nota* 7. *Adde*: legi tamen & *ultro* poteſt: quod & *procul* ſonat. Plautus in Caſin. *Ultro te, amator: apage te a me.* In Capt. *Ultro iſtum a me.*

Pag. 561. *nota* 13. num. XXXVI. *lege*, num. XXXIV.

Pag. 563. *nota* 4. Juxta urbem quam Stephanus Ταμιάθιν vocat: Notitia Eccleſ. pag. 55. Ταμιάθεω, recentiores *Damiette*. Falluntur enim, &c. *Lege*, juxta urbem quam veteres Τάυα appellavere. Falluntur autem &c.

Ibid. *nota* 5. *Adde*: nomen habet a Peluſio oppido, unde Iſidorus Peluſiota cognomen traxit. Vide quæ diximus in libro De nummis antiquis Populorum & Urbium.

Ibid. *nota* 7. *Adde*: Notitia Eccleſ. Hieroclis, in Prov. Auguſtamnica ſecunda, pag. 55. Κάρβαθος, pro Φάρβαιθος. Item Ἀθρίβις, pro Ἄθριβις.

Pag. 565. *nota* 12. *Adde*: In Notitia Eccleſ. pag. 55. inter ſedes Epiſcopales Prov. Auguſtamnicæ, cujus Metropolis Peluſium fuit, cenſetur Ὀστρακίνη.

Pag.

Pag. 568. *nota* XI. יְרוּשְׁלַם *lege*, יְרוּשָׁלַם

Pag. 571. *in notis* verſ. 2. ut ſingulæ ædes & horti. *lege*, ut in ſingulis ædibus & hortis.

Pag. 572. *in notis* verſ. 2. Στεῖαι Παλαιςίνης *Adde*: Si Patino credimus: Sed ΦΑ. ΝΕΑC. legi oportere, ut in nummo Fauſtinæ diximus ſect. 14. ex libro noſtro de Nummis antiquis Populorum & Urbium palam fiet.

Pag. 573. *nota* 10. *Adde*: Quo vero id anno contigerit, dicemus lib. 16. ſect. 79.

Pag. 576. *nota* 1. *Adde*: De Heraclea diximus in libro de Nummis Antiquis.

Pag. 579. *nota* 17. *Adde*: In Notitia Eccleſ. Hieroclis, pag. 58. Syriæ ſecundæ adicribitur, ut & Ἐπιφάνεια & Ἀρέθουσα. In conteſtatione Orientalium ad S. Cyrillum, inter Epiſtolas Theodoreti, *Julianus Epiſcopus Lariſſæ Syriæ Secundæ*.

Pag. 581. *nota* 10. *Adde*: Sic quidem vulgus Geographorum putat: nos tamen re diligentius perpenſa, citra Chaboram amnem, cui impoſita Orphá eſt, fuiſſe veterem Edeſſam putamus.

Pag. 582. *nota* 4. *Adde*: Hodie *Sangiar* vicus eſt.

Pag. 587. *nota* 13. *Adde*: Notitia Eccleſ. pag. 17. in Prov. Lycaoniæ ὁ Οὐμαναδων. Pag. 29. Οὐμαναδα. Pag. 51. Οὐιαμαναδων. Leunclavius, pag. 94. ὁ Μαναδων. Ubique mendoſe.

Pag. 588. *nota* 5. *Adde*: pag. 29. At pag. 19. altera Notitia, ὁ Τιμβειαδων. Tertia, pag. 51. ὁ Τιβειαδων. Leunclavio, pag. 96. mendoſe, ut remur, ὁ Τιμομαειαδος.

Pag. 591. *nota* 7. *Adde*: Notitia Eccleſ. pag. 15. & 47. & apud Leunclavium, pag. 94. inter Epiſcopos Lyciæ, ὁ Ὀλύμπου.

Ibid. *nota* 9. *Adde*: In Notitia antiqua Eccleſ. inter Epiſcopos Prov. Lyciæ, ὁ Ῥοδοπόλεως, & ὁ Κορυδαλλων. Leunclavius habet, ὁ Ῥοδιαπόλεως, & ὁ Κορυδάλλων. Altera Notitia, pag. 15. Κυειδαλλων, & Ῥοδιαπλ. mendoſe.

Ibid. *nota* 11. *Adde*: pag. 31. In altera, pag. 47. Ὀρυγχιδων, pro Ἀρυκανδων.

Pag. 592. *nota*. 9. *Adde*: In Notitia Eccleſ. antiqua, inter Epiſcopos Prov. Lyciæ, pag. 15. ὁ Καυν. Et pag. 49. ὁ Καυν, ἤτοι τῆς Ἀχαλείας. Leunclavii Notitia, pag. 94. ὁ Καυν.

Ibid. *nota* 16. *Adde*: pag. 15. 31. & 49. Item *Acanda*. Nam in ea ipſa Notitia inter Epiſcopos Prov. Lyciæ, pag. 49. cenſetur ὁ Ἀκάνδων, qui pag. 15. ὁ Αἰκάδων mendoſe nuncupatur: cum & apud Leunclavium, pag. 94. pariter ὁ Ἀκάνδων exſtet.

Ibid. *nota* 17. *Adde*: pag. 31. Et pag. 15. ὁ Τλῶν. Pag. 47. Ὁ ἔτλων, pro ὁ Τλῶν, qui error & apud Leunclavium ipſum irrepſit, pag. 94.

Ibid. *nota* 19. *Adde*: pag. 31. At pag. 17. & 49. ὁ Βάλβούρων, uti & apud Leunclavium, pag. 94. pro ὁ Βαλβούρων. In iiſdem Notitiis, pag. 15. ὁ Τυάδων, & pag. 49. ὁ Ὀινάδων, apud Leunclavium ὁ Ὀινάρδων loc. cit. ubique mendoſe, pro ὁ Οἰνοανδων. Item, pag. 15. ὁ Βέβυ ἤτοι Σοφιανόπολις, & apud Leunclavium, ὁ Βώβυ ἤτοι Σοφιανουπόλεως, de Bubone accipienda ſunt.

Pag. 594. *nota* 4. *Adde*: In Conc. Quiniſexto, pag. 1199. Γεώργιος ἐπίσκοπος πόλεως Ὑλαρίμων ἐπαρχίας Καρίας. Et in Notitia Eccleſ. antiqua, pag. 43. inter Epiſcopos Provinciæ Cariæ, ὁ Ὑλαρίμων Ubi Leunclavius, pag. 94. ὁ Λαρύμων

Pag. 598. *nota* 4. *Adde*: Aut *Hyniandos*, Ὑνιανδος, quæ Provinciæ Lyciæ ab aliis adjudicatur, ut in Conc. Quiniſexto, pag. 1197.

Pag. 600. *nota* 7. vel Μυσία nominatur. *Adde*: In Conc. Quiniſexto, pag. 1194. Ἀναστάσιος ἐπίσκοπος τῆς Μαιονουπόλεως τῆς Λυδῶν ἐπαρχίας.

Pag. 602. *nota* 9. *Adde*: Prtoris denique appellationis meminit Hyginus, fab. 14. *Echion*, inquit, *Mercurii filius, ex urbe Alope, quæ nunc vocatur Epheſus.*

Pag. 609. *nota* 11. Helleſponti. *lege*, Helleſpontii.

Pag. 610. *nota* 7. ἔστι καὶ πέλις. *lege*, ἔστι καὶ πόλις.

Pag. 611. *nota* 18. *Adde*: Leunclavius, pag. 98. ὁ Μοσύνων. Ptolemæo lib. 5. cap. 2. ΜΟΞΙΑΝΟΙ, pro ΜΟΣΙΝΟΙ.

Pag. 612. *nota 6. Adde*: In Conc. Quiniſexto, pag. 119. *Εὐγένιος ἐπίσκοπος πόλεως Τραπεζῶν Πακατιανῆς.*

Pag. 617. *nota* 11. ab inſita ſerpentibus vi, hominibus qui litus attigerint, torporem inferendi. *lege*, ab inſita terræ vi, ſerpentibus quæ litus attigerint, torporem inferendi.

Pag 624. *nota* 10. *Adde*: In Conc. Quiniſexto, pag. 1194. Ἰσίδωρος ἐπίσκοπος Γορδοσέρβων τῆς Βιθυνῶν ἐπαρχίας. *Iſidorus Epiſcopus Gordoſervorum civitatis, Bithynorum provincia.*

Ibid 11. *Adde in fine*: In Conc. Quiniſexto, pag. 1194. Ἰωάννης ἐπίσκοπος πόλεως Δυσκολίας τῆς Βιθυνῶν ἐπαρχίας. Corrige, Δασκυλίας.

Pag 626. *nota* 4. *Adde*: Mida duce, eo ſcilicet cui aſininas aures fabulæ dedere, Brigas in Myſiam tranſmeaſſe, atque exigua vocis appellatione Phrygas ibi eſſe appellatos, auctor eſt Conon, in Bibl. Photii, cod. CLXXXVI. pag. 424.

Pag. 627. *nota* 12. Orondieum. *lege*, Oroandieum. *Et in fine adde*: De oppido, unde Oroandico tractui nomen, dictum ſuperius, ſect. 24.

Pag. 628. *nota* 1. *Et Pruſa item altera.*] *Sic lege*, Sicut gemina, inquit, ibi Nicæa, ſic & Pruſa gemina. In nummo Diadumeniani Imp. &c.

Ibid. *nota* 8 *Adde*: Nunc *Gebiſe*, ut credi vulgo Buſbequius aſſeverat, epiſt. 1. pag. 30.

Pag. 636. *nota* XXXIV. *Adde*: Kircherus in Prodromo Copto etiamnum hodieque *Rhacot* Alexandriam appellari a Coptitis ait.

Pag. 638. *nota* XLV. *Adde*: Sic lib. 12. ſect. 5. *platanus in Lycia* dicitur *gelidi fontis ſocia amœnitate.*

Pag. 640. *nota* LVI. conjectura eſt. *Adde*: Immes, ſive Immarum, meminit præterea Hieronymus in vita Malchi, cap. 2. *Perveni tandem ad eremum Chalcidos, qua inter Immas & Beræam magis ad Auſtrum ſita eſt.* Ubi Colon. editio, *inter Emmam* habet.

Ibid. 640. *nota* LVII. *Adde*: At Uram Plinianam eam eſſe credimus, quæ in Notitia Eccleſ antiqua, pag. 37. Σύεμα. In altera, pag. 59. Ὀζίμων appellatur, in Provincia Euphrateſiæ.

Pag. 641. *nota* LXIII *Adde*: In Notitia Eccleſ. antiqua, inter Epiſcopos Provinciæ Piſidiæ, pag. 19. cenſetur, ὁ Τυριαίων. Leunclavius, pag. 96. ὁ Τυριαίου. Notitia altera, pag. 51. ὁ Τυριαίου. Tertia, pag 29 Τυριαίου

Ibid. *nota* LXVI. *Adde*: In Notitia Eccleſ. antiqua, pag. 19. & in altera rurſum, pag. 51. inter Epiſcopos Provinciæ Pamphyliæ, cenſetur ὁ Πελτινίσου, litteris videlicet permutatis, pro Πλετενίσου.

Pag. 642. *nota* LXVIII. *Adde*: mendoſe videlicet, pro Λυκίας. Nam in Notitia Eccleſ antiqua. pag. 47. inter Epiſcopos Provinciæ Lyciæ, ἐπαρχίας Λυκίας, cum Myris, Telmeſſo, Corydallis, ceteriſque, ὁ Σιτύμων legitur, pro Σιδύμων, uti recte Leunclavius habet, pag. 94. & altera Notitia, pag. 15.

Pag. 643. *nota* LXXV. *Adde*: In Notitia Eccleſ. antiqua, pag. 49. inter Epiſcopos Cariæ cenſetur ὁ Λαχύμων. Idem apud Leunclavium, pag. 94 ὁ Ἡρακλείας Λαχύμων vocatur: utrobique Λάτμων reſcribi ſcito oportere. In altera Notitia, pag. 17. hoc tantum, ὁ Ἡρακλείας Λα.

Ibid. *nota* LXXIX. *ab his verbis*, nummis præſertim, quibuſdam &c. *ſex fere poſtremi verſus delendi.*

IN LIBRVM SEXTVM.

Pag. 649. *nota* 9. In veteri nummo THIΩN. *Hæc delenda.*

Pag. 651. *in notis, verſu* 6. lib. 50. Orig. *lege*, lib. 50. Dig.

Pag 652. *nota* 5. *Adde*: In Notitia Eccleſ. Hieroclis, pag. 15. inter Epiſcopos primæ Armeniæ, ὁ Σεβαστείας, & ὁ Σεβαστουπόλεως appellantur. Et pag. 35. Σεβάστεια & Σεβαστούπολις. Sic etiam Leunclavius, pag. 92.

Pag 654. *nota* 12. *Adde* : In Notitia Eccleſ. pag. 35. inter ſedes Epiſcopales Provinciæ Ponti Polemoniaci, Τελεμώνιον, pro Πολεμώνιον. Rectius apud Leunclavium, pag 94 ὁ τοῦ Πολεμωνίου

Pag. 655. *nota* 8 *Adde* : In Notitia Eccleſ. pag. 19. & 51. Ἐπαρχία Λαζικῆς· ὁ Φάσιδος ὁ Ῥοδοπόλεως· ὁ Πετρῶν, &c.

Pag. 670. *nota* 8. num. XXXVIII. *lege*, num. XXXVII.

Pag. 672. *nota*. 9. *Sic lege. Cauſa portarum.*] Earum ſcilicet, quæ Caſpiæ proprie appellantur. Deſcripſit &c.

Pag. 675. *nota* 10. *Adde* : Hæc Κωμασία Xenophontis eſt, lib. 7. Exped. Cyr. pag. 416.

Pag. 680. *nota* 3. & lib. 13. ſect. 23. *lege*, ſect. 22.

Pag 683. *nota* 11. DLXII. mill. *lege*, DLXVI. mill.

Pag 685 *nota* 5. Calingæ *lege*, Calingæ.

Pag. 713 *nota* 11. נהר רגם *lege*, נהר אגם.

Pag. 716 *nota* 4. Ammianus quoque, lib. 23. pag. 251. *In omni autem Aſſyria multa ſunt urbes, inter quas Apamia eminet, Meſene cognominata, & Teredon, &c.*

Pag. 720. *nota* 9. *Adde* : Armeniam rex Parthorum invaſerat, Arabum adjutus auxilio. Ad illud bellum componendum ſexagenario major Auguſtus Caïum minorem filium deſtinavit. Is Arabiæ tumultus compoſuit, Parthos ad pacem petendam adegit, Armeniis novum regem impoſuit. Tacitus, lib. 2. Annal. *Juſſu Auguſti impoſitus* Armeniæ *Artavaſdes, & non ſine clade noſtra rejectus. Tum Caius Cæſar componendæ Armeniæ deligitur. Is Ariobarzanem origine Medum, ob inſignem corporis formam, & præclarum animum, volentibus Armeniis præfecit.* Velleïus lib. 2. *Senſit terrarum orbis digreſſum a cuſtodia Neronem Vrbis : & Parthus deſciſcens a ſocietate Romana adjecit Armeniæ manum,* &c De ſocietate Arabum cum Parthis, Tullium vide, lib. 15. Famil. Epiſt. 4. Caïo Cæſari illuc proficiſcenti victoriam Naſo auguratur, pereleganti carmine, lib. de arte amandi :

Ecce parat Cæſar domito quod defuit orbi
Addere : nunc Oriens ultime noſter eris.
Parthe, dabis pœnas : &c.

Pag 739 *nota* 1. *Adde* : Πρῖμα Olympiodoro, apud Photium, cod. 80.

Pag. 751 *nota* 1 *Adde* : Ptolemæus, de Delta, & de fluminibus in Ægypto inferiore : Καλεῖται ἡ καὶ ὡς ἡ περὶ τούτους τοὺς ποταμοὺς Χώρα κάτω

Pag. 759. *nota* XLI. *circa* exhibebant : Et ſane qui poſſint intelligi circa flumen amnes, haud promptum eſt agnoſcere : at citra flumen alios amnes decurrere, res eſt in primis obvia.

Pag. 760. *nota* XLIX. *Adde* : Nam quis *eo mari adjacens*, pro *ei mari* ferat qui vel primoribus labris Latini ſermonis præcepta deguſtarit.

Pag. 766. *nota* LXXXVII. *Adde* : Rationem aliam Ægyptiorum menſium affert, ex Beda, explicatque Roſvveydus noſter in Onomaſtico, ad vitas Patrum, pag. 1039. & 1040. quem conſule.

Pag. 772. *nota* CXXII. *Adde* : Quod vero de Σίγμα veterum, quod ſcribi ſolitum olim ait per C, id ſi ante Domitiani tempora in nummis ſtatuat, lapidibuſve, aut denique libris uſurpatum, longe ille opinione fallitur, nec rei hujus probabile afferet argumentum ullum. Domitiani vero tempora, ut omnes norunt ac confitentur, Plinius anteceſſit.

Digitized by Google

SVMMA PRIVILEGII
Chriſtianiſſimi Regis.

CAutum eſt auctoritate Regis, ne quis in regno ſuo, aliiſve locis ſuæ ditioni ſubjectis, intra viginti quinque annos proximos, CAII PLINII SECUNDI *Libros Naturalis Hiſtoriæ*, cum Interpretatione, Notis, & Emendationibus JOANNIS HARDUINI, Societatis JESU Preſbyteri, abſque FRANCISCI MUGUET, Regis & Illuſtriſſimi Archiepiſcopi Pariſienſis Typographi permiſſu, imprimat aut divendat, a die publicationis horum exemplarium. Qui ſecus fecerit, multa indicta, prout amplius in diplomate Regio continetur, mulctabitur. Datum San-Germani, die decima Auguſti, 1679. Sic ſignatum. De mandato Regis, JUNQUIERES.

Publicari liber cœptus eſt, die ſecunda Maii.

EGO JACOBUS PALLU, Societatis JESU in Provincia Franciæ Præpoſitus Provincialis, facultatem concedo, ut Commentarii P. JOANNIS HARDUINI in Caïj Plinii Naturalem Hiſtoriam typis mandentur. In cujus rei fidem has litteras manu mea ſubſcriptas, & officii mei ſigillo munitas dedi. Pariſiis, die undecima Novembris, 1684.

JACOBUS PALLU.

A01 1455909

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

XX 15
2.12

Digitized by Google